PRAXIS IVRISPATRONATVS ACQVIRENDI,

CONSERVANDIQ. ILLVD, AC AMITTENDI MODOS BREVITER CONTINENS.

PLVRIBVS IN LOCIS AVCTA, ET LOCVPLETATA, & Sacræ Rotæ Romanæ Decisionibus firmata & ornata, & ad singulas materias secundum stylum Romanæ Curiæ accommodata.

EPISCOPIS, VICARIIS, CAETERISQ. IN FORO Ecclesiastico versantibus vtilis, & necessaria.

AVCTORE IVLIANO VIVIANO PISANO I. V. D. Primatialis Pisanæ Ecclesiæ Decano, Protonotario Apostolico, & Illustrissimi, & Reuerendiss. D. D. Joannis Baptistæ S. R. E. Card. Deti Episcopi Portuensis Vicario Generali.

Addito locupletissimo Librorum, Capitum, Decisionum, Rerum, & Verborum Indice.

CVM PRIVILEGIO.

ROMÆ, Ex Typographia Reu. Cameræ Apostolicæ. MDCXXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur si videbitur Reuerendiss. P. Magistro Sacri Palatij Apostolici.

A. Episcopus Hieracen. Vicesgerens.

E*Go Augustinus Barbosa* I.V.D. *Protonotarius Apostol. &c. ex commissione Reuerendissimi Patris* F. *Nicolai Rodulfii Sacri Apost.* Palatij *Magistri diligenter vidi, & accuratè consideraui hanc Praxim* Iurispatronatus, *Auctore Perillustri, & Adm. Reuerendo* D. *Iuliano Viuiano* I.V.D. *Primatialis Pisanæ Ecclesiæ Decano, &c. nihilq. in ea reperi quod vel bonis moribus, vel Religioni aduersetur, quinimò ob singularem doctrinam & eruditionem in ea contentam, dignam existimo vt ad publicam vtilitatem typis mandetur; in quorum fidem &c. Romæ die* 16. *Iunij* 1627.

Imprimatur. Fr. Paulus Palumbara Socius Reuerendiss. Patris Fratris Nicolai Rodulfij Sac. Pal. Apostolici Magistri Ord. Prædicatorum.

FRANCISCO
S.R.E. CARDINALI
BARBERINO
SANCTISS. D. N. VRBANI VIII.
PONT. OPT. MAX.
FRATRIS FILIO PRINCIPI AMPLISSIMO.

Legationibus *ad* Potentiſſimos Reges Honorificentiſſimè Obitis, Rebuſque Fœliciter Geſtis Clariſſimo, Pacis Auctori, ad Aeternitatem, & Gloriam Nato.

IVLIANVS VIVIANVS
ECCLESIAE PISANAE DECANVS D. D. D.

ERVMPIT Praxis hæc inter atramentarias vmbras, & in lucem prodit cupida lucis, atque Tuæ Amplitudini dicare ſe audet, quę, & dignitatis eminentiſſimæ, & virtutum omnium miris fulget exornata luminibus. Si munus hoc celſitudinem tuam, quę humanum penè faſtigium excedit, exæquare non poteſt, non tamen idcirco ineptum putem; Quo enim doni maior eſt tenuitas, eò etiam Tui patrocinij, quo fulcitur, firmitas, & auctoritas elucebit. Verebatur quidem in Tuæ lucis aſpectum accedere, quoniam verò à Sole luminis fonte etiam aquarum ſtagna altiſſimis detenta conuallibus illuſtrari cognoſcit, ſe quo-

que licethumile, & depressum Tuis fulgoribus illustrandum fore confidit. Tanta namque est serenitas Tua omnium animis acceptissima, qua vastissimum Terrarum orbem sedare consueuisti, vt possit etiam fiduciam in Te collocantes fœlicitate donare. Tui proprium est, qui Dei in mores, tanquam in exemplar efformare te satagis, demissa dona magnificentia tua subleuare, cum probè teneas Mundi totius Opificem, & Moderatorem sua humilibus munera largius impertiri, nec ita rem oblatam, quàm animum offerentis perpendere, nec tàm hominis censum inspicere, quàm voluntatis stipendia obsequentis. Tuque apud Beatissimum Pontificem Optimum Maximum Patruum Tuum ita sapientissimè assides, vt semper in eligendis, & promouendis, vel dignos inuenias, vel dignos efficias. Sic praxis ista Tuæ claritatis lumine illustrata, tanquam mutum illud simulacrum, tuis radijs percussa, sonos emittet fortasse non inutiles, certè si parum molles, & asperos, tui Nominis dulcedine exasperati condientur. Iusto gaudio lætetur Amplitudo tua, atque ad publicum totius Christiani Orbis ornamentum fœlix diutissimè viuat, dum ego venerabundus tantam Dignitatem tuam Regi Regum Domino Redemptori nostro Iesu Christo piè seruientem, & famulantem colo, & admiror. Vale.

FRAN-

FRANCISCVS ROSSERMINVS PATRITIVS Pisanus Theologus & I. V. D. ad Auctorem.

DVM qua lege patent, et seruent iura Patroni,
Ac demum amittant ò Viuiane refers.
Tàm benè partita moliris qualibet arte,
Ordine vt exponi non meliore queant.
Tàm benè difficiles dissoluis sedule nodos,
Et munis validis dicta probanda modis,
Vt nil, quod firmet dubijs aduersa, supersit,
Siue quod assertis possit obesse tuis.
Denique tàm doctè pertractas cuncta tuo nunc
Astræam in terris vt rear ore loqui.

Leonardi Campilij Patritij Pisani.

ARma per Hætruscas fulgebant Martia Pisas,
Dum Cruce purpureus mœnia lustrat Eques.
Vidit ab astriferi Pallas penetralibus orbis
Credita belligero sceptra regenda Deo.
Nec patitur tantæ solum moderarier Vrbis
Sceptra Deum, Pisas agmina docta ciet.
Tu doctæ vexilla Deæ Viuiane subisti,
Nam Cælo Astræam Palladis arte vocas.

Incerti ad Posteritatem.

QVos olim Pisis dispersit inanibus auris
Gemmarum doctos aurea lingua globos,
Colligit exiguo constrictos limite dextra,
Vnica ne Vrbs alijs inuidiosa foret.
Accipe posteritas, nam tanto ornata decore
Sic æquare solum sæcula nostra potes.

Beneficium ecclesiasticum est ius percipiẽdi fructus ex bonis Deo dicatis, clerico propter officium Diuinum competens mediãte canonica institutione, & requirit quod
- sit fundatum auctoritate Episcopi.
- habeat quid spiritualitatis annexum.
- Clerico conferri debeat.
- & a persona ecclesiastica.
- conferens non possit illud sibi conferre, & purè, & sine conditione conferatur.
- & sit perpetuum.

Beneficium est multiplex, quia aliud est
- maius aliud minus.
- curatum, aliud simplex, & non curatum.
- sæculare, aliud regulare.
- collatiuum, aliud electiuum.
- ecclesiæ collegiatæ, aliud ecclesiæ non collegiatæ.
- duplex, idest, cum dignitate, & iurisdictione, aliud simplex sine dignitate, & iurisdictione.
- sacerdotale, aliud non sacerdotale.
- patrimoniale, aliud magistrale, seu doctorale, aliud præstimoniale.
- concistoriale, aliud non concistoriale.
- de mensa, aliud non de mensa.
- ecclesiæ numeratæ, aliud ecclesiæ non numeratæ.
- monoculare, aliud non monoculare.
- manuale, seu amouibile, aliud perpetuum.
- affectum, aliud reseruatum, aliud deuolutum.
- liberum, aliud iurispatronatus.
- iurispatronatus ecclesiastici, aliud iurispat. laicalis, aliud iurispat. mixti.
- confertur in titulum, aliud in commendam.
- prouidetur præuio concursu, aliud cum simplici examine.
- requirit residentiam, aliud non requirit.
- litigiosum, aliud non litigiosum.
- compatibile, aliud incompatibile.
- vniforme, aliud difforme.
- proprium, aliud improprium.
- nominatum, aliud innominatum.

Beneficium confertur
- habenti clericatum, ordinem, & ætatem requisitam.
- simplex confertur habenti primam tonsuram, & annum decimumquartum.
- curatum habenti annum vigesimumquintum, Episcopatus habenti annum trigesimum.
- canonicatus, & dignitas non habes curam animarum habenti annum vigesimum secundum.

Beneficium confertur
- a Papa, vel eius executore.
- ab Episcopo, seu eius Vicario.
- ab inferiori habente iura Episcopalia.

Bene-

Beneficium acquiritur
- electione.
- collatione.
- postulatione.
- translatione.
- impetratione.
- permutatione.
- renunciarione. &
- institutione ad patroni præsentationem.

Beneficium amittitur, & vacat
- morte naturali.
- professione in religione approbata..
- resignatione, seu cessione.
- contractu matrimonij.
- delicto.
- sententia. &
- vnione.

TABVLA IVRISPATRONATVS.

Iuspatronatus est ius honorificum, onerosum, & vtile, quod est, vel

- Ecclesiasticũ
  - Collegij ecclesiastici.
  - personæ ecclesiasticæ.
- seculare, quod est vel
  - familiare, & gentilitium transitorium ad illos de familia.
  - personale, quod cum persona extinguitur.
  - hæreditarium transitorium ad hæredes.
  - priuatarum personarum.
  - Regum, & Principum.
  - antiquum, seu modernum.
  - passiuum. aliud actiuum.
- Mixtum ex ecclesiastico, & seculari.

Iuspatronatus acquiritur cum consensu diœcesani ab omnibus qui non reperiuntur probibiti

- fundatione.
- constructione.
- dotatione.
- reædificatione.
- priuilegio.
- præscriptione.

Iuspatronatus transfertur

- successione hæreditaria.
- permutatione.
- venditione cum vniuersitate bonorum.
- donatione, seu legato cum consensu diœcesani.

Iuspatronatus haberi potest

- in ecclesia Cathedrali, & Collegiata.
- ecclesia curata.
- capellania.
- Altari.
- basilica.
- monasterio.
- hospitali.
- oratorio.
- collegio, &c.

Iuspatronatus conseruatur

- per quasi possessionem procedentem ex præsentationibus quæ sortitæ sint effectum ex institutione, & beneficij possessione.
- per præsentationem, quæ fit intra quadrimestre à patrono laico, qui variare potest. & intra semestre à patrono ecclesiastico, seu mixto à die scitæ vacationis beneficij. & præsentantur habentes qualitates requisitas.

Iuris-

Iurispat. probatio
- facilis inter compatronos, si constet de existentia iurispat.
- difficilis inter ecclesiam vindicantem se in libertatem, & patronum iuspat. habere dicentem. &
- cognitio causæ iurisp. spectat ad iudicem ecclesiasticum.

Iuspatr. probatur respectu
- priuatarum personarum
  - per authentica documenta fundationis, & dotationis.
  - per multiplicatas præsentationes per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, & tres præsentationes sufficiunt.
  - alias ue secundum iuris dispositionem.
- personarum potentium habentium iurisdictionem in loco beneficij
  - per authentica documenta cum præsentationibus continuatis saltē per 50. annos, & regulariter centenaria cum titulo sufficit.

Iuspatr. amittitur
- ad tempus vel
  - per præsentationem scienter factam de indigno.
  - ob lapsum temporis dati ad præsentandum.
  - ob derogationem factam à Papa.
- perpetuo
  - ex destructione ecclesiæ.
  - vnione.
  - non vsu.
  - donatione, seu
  - cessione.
  - delicto patroni, si iuspat. vendat
  - si labatur in hæresim, vel
  - in crimen læsæ maiestatis.
  - si sit proditor patriæ.
  - si occidat rectorem beneficij, vel
  - si vsurpet bona beneficij patronati.

INDEX

INDEX
PARTIVM, LIBRORVM, ET CAPITVM PRAXIS IVRISPATRONATVS.

Pars Prima continens modos acquirendi iuspatronatus. Liber Primus.

Liber Secundus.

Liber Tertius.

Liber Quartus.

Pars Secunda continens modos cōseruandi iuspatronatus. Liber Quintus.

Liber Sextus.

Regulares

Index Capitum.

Liber Septimus.

Liber Octauus.

Liber Nonus.

Liber Decimus.

Liber Vndecimus.

Quasi

AVCTO-

AVCTORIS PRÆFATIO.

Vias tuas Domine demonstra mihi.

DOMINI est terra, & plenitudo eius, ideoque in c. omnes, 10.6. quæst.7. habetur, omnes decimas terræ, siue de frugibus, siue de pomis arborum Domini esse, & illi sanctificari, & ibidem in c. maiores. maiores nostri ideo copijs omnibus abundabant, quia Deo decimas dabant, & Cæsari cēsum reddebant, & ibi ex Diuo Augustino lib. 50. homil. homil. 48 à Deo enim data vicissim Deo reddere debemus, vt vnde exeunt, reuertantur. Hinc Christifideles moti ex proprijs pecunijs, & donis fundare, & construere, dotareque ceperunt Ecclesias, Capellas, & Altaria, & ex eo huiusmodi Ecclesiarum conditores nullam potestatem consequebantur, vt ex Concilio Toletano IV habetur in c. nouerint 10. quæst. 1. postea verò tales fundatores nihil iuris proprij ibidem habebāt præter processionis aditum, qui omni christiano debetur. c. piæ mentis. 16 quæst. 7. & cap. frigentius. ibidem, inde ex d. Concil. Tolet. IV. in cap. quicunque 16 quæst. 7 statutum fuit, tales fundatores, aut eorum filios redactos ad inopiam, ab eadem Ecclesia suffragium vitæ pro temporis vsu percipere, deinde ex Concilio Toletano nono relato in cap. filijs. 16. q. 7. tales fundatores, vt bonæ intentionis solertiam habeant, si Sacerdotem, vel ministrum aliquid ex collatis rebus præuiderint defraudare, aut commonitionis honestæ conuentione compescant, aut Episcopo corrigenda denuncient, quòd si talia Episcopus agere tentet, Metropolitano eius hæc insinuare procurant, ipsis tamen hæredibus in eisdem rebus non liceat quasi iuris proprij potestatem referre; postea ex eodem Concilio Toletano nono relato in c. decernimus. 16. quæst. 7. habetur, quòd quamdiù fundatores Ecclesiarum in hac vita superstites extiterint, in eisdem locis curam permittantur habere sollicitam, vtque Rectores idoneos in eisdem Ecclesijs, seu basilicis ijdem ipsi offerant Episcopis ordinandos, quòd si tales forsitan non inueniantur ab eis, tunc quos Episcopus loci probauerit Deo placitos, sacris cultibus instituat, cum eorum conniuentia seruituros, sique spretis eisdem fundatoribus Re-

Ctores

licet de præſentatione, quæ, coram quo, vbi, quando, & quomodo fiat, & de probatione iuriſpatronatus, & iuriſpræſentandi, & de præſentati inſtitutione.

In tertia parte, de modis amittendi iuſpatronatus, ideſt, de derogatione iuriſpatr. & qualitatum in fundatione beneficij appoſitarum, quando amittatur iuſpatr. ſine delicto, vel ex delicto patroni, & demum, ad quid teneatur clericus beneficiatus ratione beneficij, & ſic hæc tripartita Praxis in quindecim libros diuiditur, & quilibet liber in ſua capita, & totam hanc materiam Sacræ Rotæ Romanæ nouiſſimis, & recentisſimis Deciſionibus illuſtratam, & auctam nunc denuo editam libenti animo Lector excipere non graueris, nec mireris Deciſionum aliquas poſitas eſſe in Praxi, aliquas poſt Praxim, quia ab initio aliquas deciſiones in ipſa Praxi dumtaxat inſerere cogitaui, deinde et Iuriſperitiſſimorum conſilio, et amicorum auctoritate motus poſt poſt Praxim alias ponere non recuſaui.

PRAXIS

PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS PRIMA

CONTINENS MODOS ACQVIRENDI IVSPATRONATVS.

Auctore

IVLIANO VIVIANO DECANO PISANO I. V. D.

Liber Primus.

SVMMARIVM.

1 Homines ad Dei cultum natura excitantur.
2 Deus est principium rerum omnium.
3 Deus cultu latriæ adoratur.
4 In Religione erga Deum quatuor actus spectari possunt.
5 Homo ex se nihil est.
6 Cultus Deo debitus exercetur per actus internos, & externos.
7 Actus interni, deuotio, & oratio, externi, adoratio, sacrificium, oblatio primitiarum &c.
8 In Lege naturæ Deo sacrificia sunt oblata.
9 Idque apud omnes gentes seruatum fuit.
10 Ad sacrificia peragenda fuerunt electi aliqui pij, & præstantes.
11 A sacris administrandis sacerdotes sunt appellati.
12 Et in summo honore semper sunt habiti.
13 Militantibus stipendia tribuenda.
14 Altari seruiens de Altari viuere debet.
15 Sacris ministris certi reditus decreti.
16 Decimæ olim sacerdotibus soluebantur.
17 Et in lege naturæ ministris in Dei honorem dabantur.
18 Et in lege scripta.
19 Decimæ sunt de iure Diuino.
20 Decima alia personalis, alia realis, alia mixta.
21 Collectæ, & eleemosinæ egenis distribuebantur.
22 Gradus ordinum ecclesiasticorum quando constituti.
23 Et quando Episcopi & Præsules per ciuitates.
24 Patriarchæ, Primates, & Archiepiscopi constituti fuerunt in vrbibus insigniorbus.

Nec

Et

183 *Et de ea fieri debet publicatio.*
184 *Beneficij resignatio duplex, tacita, & expressa, alia pura, alia conditionalis.*
185 *Beneficium confertur habenti clericatum, & Ordinem, & ætatem requisitam, & alia.*
186 *Clericus vt quis fiat, tria requiruntur ætas, habilitas, & forma.*
187 *Prima tonsura requirit septem annos completos, vbi de alijs Ordinibus.*
188 *Aetas in Episcopatu, dignitate, canonicatu, & parochiali quæ.*
189 *Pensio requirit septem annos, quamuis alij dicant 14. incœptos.*
190 *Aetas in Canonico pœnitētiario quæ.*
191 *Dignitas habens annexam curam animarum quam ætatem requirat.*
192 *Beneficium acquiritur per titulum habilem, & canonicum.*
193 *Institutio canonica quæ sit?*
194 *Institutus canonice quis dicatur?*
195 *Beneficium multis modis potest obtineri.*
196 *Possessor beneficij absque institutione est iniustus.*
197 *Papa habet omniū beneficiorum dispositionem plenissimam.*
198 *Beneficia aliquando conferūtur à Legato, Nuntio, & Ordinario, & ab alijs.*
199 *Pisanum Capitulum confert beneficia, & instituit.*
200 *Beneficia an sint cōferenda digniori.*
201 *Beneficij prouisio gratis fieri debet, & libere, aliaq; requirit.*
202 *Beneficium prouisum nō seruatis seruandis illicite retinetur.*
203 *Beneficium confertur si vacet, & quando debeat conferri.*
204 *Tempus ad conferendum currit à die scientiæ.*
205 *Quæ scientia debet esse certa, ponitur decisio Rotæ.*
206 *Beneficium multis modis amittitur.*
207 *Beneficium amittitur ob crimen, resignationem, &c.*
208 *Beneficium extinguitur vnione, suppressione, &c.*
209 *Beneficium alteratur per dismenbrationem, diuisionem &c.*
210 *Beneficium siue reditibus non est beneficium.*
211 *Canonicus sine præbenda dicitur Canonicus in herba.*
212 *Canonicatus quid sit.*
213 *Canonia quid sit.*
214 *Præbenda alia spiritualis, alia temporalis.*
215 *Beneficiū quando possit conferri non habenti qualitates quisitas.*
216 *Aetas requisita in beneficijs requiritur etiam in coadiutorijs eorundem beneficiorum.*

Quid sit Beneficium Ecclesiasticum, Quotuplex, cui conferatur, & quomodo, & quando amittatur.

CAPVT PRIMVM.

1 HOmines cum ad Deum colendum naturæ lumine excitentur, vt in *Psalm.* 4. quo agnoscūt Deum esse, & eum esse Omnipotentem, Sapien-
2 tissimum, Optimum, & eius voluntate cuncta regi, ac gubernari, eumque esse Principium rerum omnium includens omnes perfectiones omnium attributorum, fontem totius esse, & omnis perfectionis, continentem in se omnem rationem essendi, & Deum colendum, & adorandum esse cultu la-
3 triæ significante nostram subiectionem, & dependentiam ab ipso Primo Principio; atq; in religione erga Deū quatuor actus spectari possunt, qui quò perfectiores sunt, eò perfectior est huius virtutis functio. Primus est, consideratio infinitæ maiestatis Dei, & omnia ab ipso pendere. Secundus est, consideratio
5 nostri nihili idest, nos ex nobis nihil

 esse,

esse, nihil habere, sed quidquid su-
mus, & habemus Dei esse, & à Deo
assidue pendere. Tertius, profunda
mentis submissio, & inclinatio co-
ram Deo, qua mens hæc ipsa inte-
rius testetur. Quartus, eorundem
professio exterior verbis, gestu cor-
poris, vel alijs modis.
6 Etenim cultus Deo debitus exer
cetur per varios actus internos, &
7 externos, internos, deuotionem, &
orationem, externos adorationem,
sacrificium, oblationem primitia-
rum, donorum, & decimarum, vo-
tum, iuramentum, adiurationem,
laudem, & gratiarum actionem.
*S. Thom. 2. secundæ quæst. 83. art.
vlt. Leonardus Lessius de Iustitia, &
Iure lib. 2. cap. 36. num. 6. & cap.
37. in princ.* Et in ipsa lege natu-
8 ræ patet Deo Sacrificia fuisse obla-
ta. *Gen. 4.* vbi Enós cœpit inuocare
nomen Domini, idq; penes om-
9 nes gentes seruatum fuit, licet in
cognitione veri Dei, & Sacrificio-
rum qualitate pleriq; errauerint,
vt apud *Macrob. lib. 1. Saturn. cap.
5. & 7. & lib. 3. cap. 6. Alex. ab
Alex. dierum genialium lib. 6. cap.
vlt.* Hinc est, quod cum ad eadem
sacrificia peragẽda hominum ope-
10 ra esset necessaria, apud omnes po-
pulos aliqui fuerunt electi pietate
alijs præstantiores, qui eadem sa-
crificia peragerent, & à Sacris ad-
11 ministrandis Sacerdotes sunt ap-
pellati, vel alio nomine, & in varios
ordines distinguebantur, vt ait *Ari
stot. polit. lib. 6. cap. vlt. & lib. 3. cap.
6. & Plato 6. de legibus.* Istique in
12 summo honore sunt habiti semper,
vt quibus Rempublicam, patriæ sa-
lutem, domos, & omnia eorum cre-
dita æstimarent, vt refert *Valer.
Max. lib. 1. Dion. Halicarn. lib. 2.
& Corn. Tacit. de morib. German.
lib. 4.* Cumq; æquitas suaderet, vt
13 talibus militantibus stipendia tri-
buerentur, quia nõ est alligandum
os boui trituranti, & qui Altari ser-
14 uit de Altari viuere debet, *cap. ex-
tirpandæ, & cap. cum secundum, de*
15 *præbend.* inde certi reditus Sacris
Ministris fuerunt applicati. *Corn.*
16 *Tacit. 4. Annal.* Decimæ etiam à
veteribus soluebantur Sacerdoti-
bus, vt testatur *Plinius lib. 19. cap.*
17 *14. ad finem*, & etiam in lege natu-
ræ decimæ, & alij fructus Ministris
in Dei honorem dabantur. *Gen. 4.*
18 idq; in lege scripta præcipitur, *Exo-
di 22. & Leuit. 27.* quæ dantur Deo
in recognitionẽ supremi dominij,
19 & ideo decimæ sunt de iure Diui-
no. *Doct. in rubr. & cap. 1. de de-
cim. Io. Petrus Moneta in tract. de
decimis cap. primo quæst. 2. num. 5.
& sequentibus*, & decima est tri-
20 plex personalis, realis seu prædia-
lis, & mixta, vt per *Monetam vbi
sup. quæst. 2. cap. 3. & de redecima
per tractat ibidem cap. 10.* Et quam-
uis Dominus Noster IESVS
CHRISTVS Apostolis dixe-
rit, vt nihil possiderent, non au-
rum, argentum, &c. sed scirent se
nutriẽdos esse à Domino. *Matth.
10. & Luc. 9.* promittens eis mer-
cedẽ copiosam in Cælis, & tempo-
re Apostolorum, qui cathechiza-
batur in Fide cõmunicabat in om-
nibus bonis ei, qui illum catechi-
zabat. *Paul. ad Galat. 6.* & fie-
bant collectæ, & eleæmosinæ, quæ
21 egenis distribuebantur, atque
tunc essent omnia communia, cre-
scente tamen populo Christiano,
& publicato Euangelio in vniuerso
terrarum Orbe, vt docet *Ireneus lib.
1. & Iustin. lib. aduersus Triphoniũ*
creuit etiã numerus ministrorum,
22 & Gradus Ordinum Ecclesiastico-
rum constituti, seu verius in vsum
redacti fuerũt, idest, Ostiarij, Lecto-
res, Exorcistæ, Acolithi, Subdiaco-
ni, Diaconi Presbyteri, & per Ciui-
tates Episcopi, vel Præsules distri-
buti sunt. *c. Cleros dist. 21. & dist.*
23 *23. per tot.* & docet Clemens Ro-
manus Diuum Petrum Apostolo-
rum Principem id statuisse *Epist.
prima ad Iacobum.* refert *Illustris.*
Car-

Cardinalis Baronius Annalium Ec-
clef. Tom. primo anno Domini 44.
fol.324.& seq.& præterea Aposto-
li,eorumq; successores in Vrbibus
24 præcipuis, & insignioribus consti-
tuerunt Patriarchas, Primates, &
Archiepiscopos,qui de causis prin-
cipalibus cognoscerent. c. vrbes.
dist.80. & Presbyteros in modicis
pagis,c.Episcopi.d.dist.80. Deinde
25 S. Dionisyus Papa in toto orbe di-
uisit Parochialium Ecclesiarum
terminos concedens singulis Pre-
sbiteris sua cemeteria, & decimas
anno Domini 270. vt habetur in c.
primo 13.q.1.& cap.pastoralis,de his
quæ fiunt à Præ.sine con.Cap. refert
Card.Baron.vbi sup.tomo 2.prædicto
anno 270. fol.590. Nauar.in c.pla-
cuit.de Pœnitent.dist.6.n.3. Tẽpore
autem S. Vrbani Papæ anno Do-
mini 231. Ecclesia Romana cœpit
26 prædia possidere, & prædictus
Papa pœnam excommunicationis
promulgauit contra alienantes bo-
na Ecclesiastica c. videntes 12.q.1.
& latissime de decimis, & bonis
Ecclesiast. Card.Baron.vbi sup.tomo
primo anno Domini 57.fol.448.49.
50. & 51. & tomo 2. anno Domini
27 233.fol.357. refert quod S. Vrba-
nus Papa prædictus fecit omnia mi
nisteria sacra argentea, & adeo his
abũdasse Ecclesias, vt etiam lucer-
nas habere solerent argenteas, &
quod pertinet ad Romanam Eccle-
siam de sacris vasis argenteis, cer-
tum est dum refoderetur crypta il-
la,qua fideles sacra agentes occlu-
si fuerant,inuenta sunt in ea multa
sacra ministerialia vasa ex argento
confecta,& in rebus gestis S. Lau-
rentij, quas Prudẽtius sacro Hym-
28 no cecinit, non argento tantum,
sed & auro offerre Romanos Pon-
tifices incruentum sacrificium con-
sueuisse narratur,& de amplissimis
donis Deo,& Ecclesiæ datis à Cõ-
29 stantino Imperatore tempore S,Sil
uestri Papæ latiss.Card.Baron. vbi
sup. tomo 3. anno Domini 324. fol.
30 228.229.& sequentib. Quia igitur
ad Sacrificium requiritur Sacerdos,
31 & Altare, etenim offerre sacrificiũ
proprium munus est Sacerdotis.
Epist.S.Pauli ad Hebr. 5, & Altare
ad vsum sacrificij dumtaxat erigi-
32 tur. Lessius vbi sup.cap.38.dubit. 2.
num.7.ea propter præfato tempo-
re Constantinus Ecclesias, & Al-
33 taria, & Capellas ædificauit, orna-
uit,& dotauit, & stipẽdia ministris
Ecclesiarum ex collatis à se bonis
distribuit, & decreto publico per-
misit, vt cuilibet licitum esset bona
Ecclesijs donare. c.futuram,cap.vi-
34 dentes. 12.q.1.l.1.C.de sacros.Eccl.
& postea statutum est ne Ecclesiæ
ædificarentur sine dote, ex qua
conseruari possint, & victus cleri-
cis præstaretur, cap.nemo. de con-
sec. dist. 1.& cap. ad audientiam.
de Eccles. ædific. & §.si quis Auth.
de ecclesiast, titul. deinde ex pietate
fidelium Ecclesiæ fundatæ, & do-
tatæ sunt, capellæ, & Altaria,& vt
35 facilius ad id inuitarentur fideles,
eisdem super Ecclesijs, Capellis,&
Altaribus ex gratia, & largitate
Iuspatronatus concessum, & re-
seruatum fuit, de quo Iurepatro-
natu latissime in hac Praxi est per-
tractandum.
36 Ergo ex prędictis bonis Ecclesiæ
tributis constituta sunt beneficia
37 Ecclesiastica, quæ diuersimode
nuncupantur, quandoq. id dicitur
beneficium. cap. cum in cunctis. de
elect. cap.1. de Reg. iur.lib.6. inter-
38 dum appellatur sanctuariũ Dei cap.
consuluit. & cap. vlt.ne prel. vic.
suas. Aliquando Sacerdotium à sa-
cris tractandis,cap.pen. ne prael.vic.
suas. & l. vitricus, cum seq. ff. de
donat. int. vir. & vx. Reditus au-
39 tem beneficiorum Ecclesiasticorum
olim ita erant distributi in quatuor
partes,prima pro Episcopi alimen-
tis, secunda pro alimentis clerico-
rum, tertia pro pauperibus, quar-
ta pro fabrica Ecclesiæ. c. vultera-
næ & c. de reditibus & c. quatuor.

12.

40 12.q.2.successu vero temporis prędicti reditus sunt magis distincti, & separati, quia Episcopi habent separatos reditus, & sic alij Clerici, & de prædicta dictorum redituum diuisione optime *Nauarrus in tract.de reditib. Ecclesiast. quæst. prima monit.51. num.* 1. *& seq.* &
41 ex dictis reditibus tenetur beneficiati alere pauperes *c. aurum.& c. gloria Episcopi 12.q.2.* cum bona
42 Ecclesiarum dicantur esse patrimoninm Christi *cap.cum ex eo., circa med. de elect. lib. 6. & c. quoniã quicquid. 16. q. 1*, vbi dicitur quoniam quicquid habent Clerici pauperum est,& domus illorum omnibus debet esse communis; susceptioni peregrinorum, & hospitum inuigilare debent,&c. non enim potest beneficiatus iuste impende-
43 re reditus sui beneficij,nisi in suos, suorumq; necessarios vsus, & in remunerationem de se benemeritorum,& in pauperum alimoniam, intelligendo tamen per pauperes etiam alia opera pia,& consequen-
44 ter peccat mortaliter si in alijs expenderint, *ita S. Thom. 2. 2. quest. 185.art.7.Innoc.in cap.indecorum, de ætat. & qualit. Nauarr. latiss. vbi sup. monit. 20. & sequentib.* & tenentur ad restitutionem.*Nauarr. vbi sup. quest.* 1. *monit. prima, & septima* neq; de talibus fructibus,
45 & reditibus Ecclesiasticis Clerici testari possunt. *cap. relatum. 2. de testam.c.Episcopi.& c.sint manifeste 12.q.1.*latè *Nauarr.vbi sup. quæst. 3.monit.prima* nisi facultatem testandi habeant à Summo Pontifice ex priuilegio, vel ex concordia facta inter Cameram Apostolicã, & Clerum alicuius Diœcesis super
46 spolijs Clericorum, vt est in hac Pisana Dięcesi,in qua Clerici possunt testari ex concordia inita super spolijs, pro quibus singulis an-
47 nis soluitur in Festo Sanctorum Apostolorum Petri, & Pauli Cameræ Apostolicæ nomine totius Cleri quædam quantitas pecuniæ in concordia taxata, & constituta;est
48 tamen notandum quod Clericus beneficiatus potest habere triplicia
49 bona, patrimonialia,qualia sunt, quæ per successionem, industriam, donationem,vel alias artes adepti sunt, alia quasi patrimonialia,quæ
50 quęsita sunt ratione Clericalis Ordinis,vel officij,putà ex lucro quęsito ex celebratione Missarum, pro Capellania ex Vicariatus officio,prædicatione,vel Confessiones audiendo, & de his concludit *Nauarr. vbi sup. d.quæst. prima monit.*
51 *19.* Clericos posse ad libitum disponere, & testari, alia autem sunt
52 bona Ecclesiastica, quæ lucrantur Clerici ex reditibus suorum beneficiorum, & in his cõcludit *Nau.* ibidẽ seruanda esse supradicta *ex S. Thom.& Innoc.*ea ratione,quia Cle-
53 ricus non est dominus bonorum Ecclesię,sed administrator, est tamen
54 maior vsuario, quia nudum vsum non habet,est minor vsufructuario quia vsufructuarius de fructibus disponit ad libitum, vide *Cardinal. Seraphinum decisione. 594. numero septimo* Clericus autem tenetur eos dispensare prout supra conclusum est, *Nauarrus vbi supra quæstione prima monit.* 21. *numero quarto*, & facit quod dicit *Conc.Trident. sess. 25.de reform. cap.primo* vbi hæc habentur, Episcopi,& Beneficiati res Ecclesiasti-
55 cas, quæ Dei sunt, consanguineis non donent,sed si pauperes sint, ijs vt pauperibus distribuant, eas autem non distrahant, nec dissipent illorum causa, immo quam maxime potest, eos Sancta Synodus monet,vt omnem humanum hunc erga fratres,nepotes,propinquosq; carnis affectum, vnde multorum malorum in Ecclesia seminarium extat, penitus deponant.

Quoniam igitur tractatus noster est de Iurepatronatus, quod cadit in beneficio Ecclesiastico, & fine

sine beneficio non datur Iuspatro-
natus, bene est, vt prius breuiter
videamus, Quid sit beneficium Ec-
clesiasticum, quotuplex, cui confe-
ratur, & quomodo, & quando amit
tatur.

56 Quoad primum. Beneficium est
gratia concessa preter ius, & sic dif-
fert à rescripto, & definitur in *cap.*
primo quib. mod. feud. amit. in vsib.
feu. & à Io. *de Silua in tract. de bene-*
fic. part. pri. q. 1. et à Rebuffo in praxi
benefic. tit. quid sit, & quot modis
dicatur beneficium. Igitur benefi-
57 cium est beneuola actio gaudium
tribuens capienti, quod dupliciter
recipitur primo largè, & compre-
58 hendit rescriptum, mandatum, &
omne id, per quod alicui benefit.
Bart. & alij. in l. vlt. ff. de const.
Princ. & in l. cum de beneficio. ff. ad
legem falcidiam. Secundo capitur
strictè pro Principis liberalitate,
seu gratuita concessione, seu gratia
cap. quamuis. de præb. lib. 6. cap. de-
cet. de reg. iur. lib. 6. §. beneficium. ff.
de Const. Princ. & quot modis hoc
nomen beneficium accipiatur, tra-
dit Moneta in suo doctissimo tra-
ctatu, de commutationibus vltima-
rum voluntatum. *cap. 10. de dero-*
gat. qualil. benef. in fundat. apposit.
num. 11

Verum de iure Canonico hæc
obuentionis Ecclesiasticæ portio,
59 quæ pro seruitio datur, vocatur
beneficium Ecclesiasticum, quia à
benefactis hominum tempore na-
scentis Ecclesiæ processit, & quia
benefit illi, cui confertur. *Cardin. in*
clement. 2. not. 8. de iudicijs.

60 Quod tripliciter capitur, large
pro omni prouentu, & commodo,
quod ab Ecclesia percipitur, inter-
dum pro præbenda. *cap. ex parte. de*
conc. præb. & interdum pro titulo
beneficij. *Card. in clem. causam. not.*
5. de elect.

61 Beneficium igitur Ecclesiasticũ
ad hoc vt sit tale sex requisita ha-
bere debet tradita ab *Abb. cons. 47.*
num. 1. p. 2. Dec. *in rubr. de rescript.*
num. 3. refert Hieron. Gonzalez. in
comment. ad Reg. octauam Cancell.
gloss. 5. num. 6. & sequentib. Io. Aloi-
sius Riccius in praxi rerum fori Ec-
clesiastici, in praxi Sacramenti ordi-
nis. decis. 300. Primum requisitum
est, quod sit fundatum auctoritate
Episcopi *gloss. in clem. 2. de decimis.*
in verbo, si beneficiorum *c. quesitũ.*
1. q. 3. Gomesius in Reg. de annali
quæst. 20. secundum requisitum est,
62 quod habeat quid spiritualitatis
annexum, cum ob diuinum offi-
cium detur beneficium. *cap. fin. de*
rescript. lib. 6.

63 Tertium requisitum est, quod
sit conferendum Clerico, non autẽ
Laico. *cap. cum adeo de rescript. &*
ibi gloss. in verb. nec Clericus.

64 Quartum requisitum, quod con
ferri non possit, nisi ab Ecclesiasti-
ca persona. *c. si quis deinceps. & c.*
per Laicos. 16. q. 7.

65 Quintum requisitum, quod sit
perpetuum, idest, quod non confe-
ratur ad certum tempus, sed perpe-
tuo, & ad vitam illius, cui confer-
tur *c. Sanctorum. dist. 70.*

66 Sextum requisitum est, quod
conferens non possit sibi ipsi illud
conferre, nec retinere. *cap. fin. de in-*
stitut. & pure, & sine conditione
conferatur. *c. si quis præbendas. 1. q.*
3. & hæc sunt substantialia requisi-
ta in beneficio Ecclesiastico. *Felin.*
in cap. in nostra num. 9. de rescript.
& fuit dictũ in Firmana Hospitalis
27. Nouemb. 1577. coram Grasso
sub his verbis: In proposito dubio
Domini duas quæstiones distingue
bant, prima, an Ecclesia S. Mariæ,
de qua est cõtrouersia, sit benefitiũ
Ecclesiasticũ, secunda an sit Hospi-
tale &c. & quod primã quæstionẽ
pro affirmatiua, quod sit beneficiũ
Ecclesiasticũ, allegabatur per Do-
minos informãtes, quod habet do-
tem, campanile, percipit decimas,
quę non possunt deberi loco Lai-
cali ex allegatis. Hoc fundamen-
tum

tum, secundùm Dominos videtur concludere, quòd hæc Ecclesia non sit oratorium priuatū, sed Ecclesia iuxta *cons. Card. 4. de relig. dom. Butr.cons.19.num.19.Abb. in c.patentib.num.1.de priuileg. Rom. cons. 477.n. 12.& 13.* sed quòd propterea sit beneficiū Ecclesiasticū, non videtur concludenter inferri, quia Ecclesia, & benefitium Ecclesiasticum differunt, vt per *Barbat. in clem.causam.§ quod si forsan.num. 24.de elect.* nam beneficium ex sequentibus signis cognoscitur, videlicet, ex ratione personæ conferentis, illius, cui confertur, & modi, quo confertur, & oneris annexi. *Barb.vbi sup.n.27.cum seq.AEgid. latè in c.super hoc nu. 16. de re iud. & in c.in nostra.nu.10. de rescript. Abb.cons.47.col.1.lib.2. Gig. de pēsionibus q.86.num. 7. Dec. in rubr. de rescript. num. 3. vers. & ibi concludit.* hic autem non constat de aliqua collatione istius Ecclesię; nisi de vna, de cuius etiam effectuatione adhuc dubitatur; tamen Domini hoc etiam non attento per modum inclinationis erant, quòd dicta Ecclesia esset nihilominus beneficium Ecclesiasticum, moti, quia cum iste sit locus publicus ex supradictis, & non oratorium priuatum, sed Ecclesia, quæ vt habet dotem præsumitur erecta auctoritate Episcopi, *Card.cōs.4.AEgid.latè in d.c. super hoc num. 21.* vnde stante erectione huius Ecclesiæ, itē quod habeat dotem, *iuxta not.in c.nemo. de consecrat. dist. 1.* Item quòd habeat onus specialiter annexū, nempe celebrationem continuam diuinorum, vt considerat *AEgid.d.nu. 21.& Barb.in d.§.quod si forsan. n. 30.* videtur omnino iudicandum beneficium Ecclesiasticum.

Concurrit etiam, quòd licèt dicta Ecclesia non conferatur alicui perpetuo, quod est vnum ex signis beneficij Ecclesiastici, *Butr. vbi sup. vers. cognoscitur beneficium Ecclesiasticum. AEgid.sub.n.21.vers. & quia perpetuum esse debet*, & ibi (hoc enim est proprium ipsorum beneficiorum Ecclesiasticorum, vt sint perpetua) tamen hæc ipsa Ecclesia semper committitur personæ Ecclesiasticæ, vt patet ex dictis testium, ergo reputatur beneficium Ecclesiasticum. *Barb.vbi sup. num. 29.* imo ex eo solo, quòd locus sit erectus auctoritate Episcopi, præsumitur beneficium, vt videtur velle *glo. in clem.si beneficiorum in glo. 1. in fine de decim. Guid.pap. dec. 187.num.1.Bertran.cons. 379. nu. 1.lib.6. Ripa in c.decernimus. num. 69.vers.in isto puncto. de iudic. imo Rebuff.in c.quid sit, & quomodo.nu. 8.in fine dicit*, quòd Cappella fundata à seruientibus Deo licèt non appareat de auctoritate Episcopi, tamē pręsumitur beneficium Ecclesiasticum *AEgid.tamē quē ipse allegat non ita loquitur in q. 16. in fine vers. Secundo, quia & si testatur* vbi in dubio vult rem debere recipi in casu, in quo est.

Et quamuis non conferatur in titulum, tamen satis videtur esse, quod possit conferri, quando est locus consecratus, & habet dotem, vt sēsit *Abb.in c.auctoritate in fin.de censib.* & ita videtur etiā intelligendus *Sarnen.de infirm. q. 23.* vbi dicit, quòd oratoria veniunt appellatione beneficiorum, quæ dari possunt in titulum, & per omnia tanto magis, quia Ecclesia ponitur pro beneficio, *c. 2. de concess. præb.c. cum non ignores. de præbendis. Rebuff. in tit.qual. sint. institut. benef. num. 9.* & hæc quoad primam quæstionem, an Ecclesia sit beneficium Ecclesiasticum, in qua, vt dixi, pro affirmatiua ex prædictis est inclinatū per Dominos. quoad secundam, &c. vt ibi, & in eadem 14. Martij 1578. coram eodē.

Domini dixerunt constare ex deductis, quòd Ecclesia S. Mariæ sit beneficium Ecclesiasticum moti

ti fuerunt, quia omnia signa de quibus per *Calder.cons.4.de preben.* quod sit Ecclesia, & non oratoriũ priuatum, vel Hospitale concurrũt in hoc casu, vt in alia positione fuit etiam dictum, quo stante sequitur, quod cum sit Ecclesia erecta auctoritate Episcopi, & dotata, dicatur consequenter beneficium Ecclesiasticum *Guid. Pap. dec.* 187. *Bertr. & rip.* alias allegati, & ratio est, quia nunc potest conferri perpetuo, *vt per Abb. in c. auctoritate in fine. de censib. Sarn. de infirm. q.* 23.

Nec obstat, quod non constet de aliqua collatione, quia doct. qui exemplo allegantur non requirunt, quod fuerit collata Ecclesia, sed tantum, quod sit talis, quę non possit conferri Laico, & ita loquitur *Abb. cons. 47. lib. 2. Gig. de pens. q. 86. num. 7. & ita loquitur Anch. in c. 1. num. 3. de reg. in 6.* ad quem se remittit *Dec. in rubr. de rescript. nu. 3.* quod in hoc casu procedit ex quo, vt, & supra dictũ est, fuit erecta auctoritate Episcopi, maxime, quia habet onus speciale annexũ, nempe celebrationem diuinorum officiorum, vt in alia positione fuit etiam consideratum.

Et appellatione beneficij com-
67 prehenditur omnia beneficia cuiuscumq; generis. *gloss. in cap. beneficium, et in cap. si gratiose de rescript. lib. 6. Rebuff. in praxi, tit. quid sit beneficium. num.* 10. Nicolaus Garcia in suo doctissimo tractatu de beneficijs Ecclesiasticis. *part. prima cap. 6. num. 37. & Mraescott. Var. resolut. lib. 2. cap. 3.*

68 Quod beneficium Ecclesiasticũ varie a Doctoribus diffinitur, prout refert *Gonzal. dicta gloss. 5. nu. 3. & Garz. vbi sup. part. prima cap. 2. nu. primo, & sequentibus*, mihi tamen placet diffinitio allata à *Lelio Zecchio in tract. de benefic. & pensionib. cap. 1. num.* 8. & *ab Illustriss. Card. Toleto in in instructione Sacerd. lib. 5. cap. 76.* cum aliqua tamen additione, & per tractat etiam *Lessius vbi sup. lib. 2. cap. 34. dubitat. prima de beneficijs.*

Et diffinitur ita. Beneficium Ec-
69 clesiasticum est ius percipiendi fructus ex bonis Deo dicatis clerico propter Diuinũ officiũ competens, mediãte Canonica institutione; adduntur hæc verba mediante can. insti. quia beneficium Ecclesiasticum non potest absq. Canonica institutione obtineri *cap. beneficium. de reg. iur. lib. 6.*

70 Est ius, idest spirituale ius. *cap. dilecto 25. de preb. Felin. in cap. consulere de simonia*, est ius spirituale principaliter, & habet annexorũ temporale, cum sit ius percipiendi fructus, ius, idest facultas, & potestas; sicut, dicitur, actio est ius. i. facultas à iure proueniens, ex bonis
71 Deo dicatis ad differentiam rerum secularium, Clerico, quia Laico non potest conferri, propter diui-
72 num officium, quia per hoc datur beneficium. *cap. vlt. de rescript. lib. 6.* mediante Canonica institutione, quia per eam obtinetur beneficium *d. cap. beneficium*, quæ institutio datur ab Episcopo, vel alio inferiore facultatem habente, vt infra dicetur. Potest tamen Laicus,
73 etiam fœmina ex priuilegio Apostolico beneficia conferre. *c. Adrianus. c. in Sinodo. dist. 63. Abb. Consf. et Felin. in cap. dilecto de testib. Gonzal. vbi sup. gloss. 22. num. 13. Garz. vbi sup. num.* 33. & quando Laicus potest conferre, per talem colla-
74 tionem acquiritur beneficium, nec requiritur institutio, aut confirmatio Episcopi; alias Laici sunt omnino talis iuris, & facultatis incapaces *Garz. ibidem. num. 35. & fuit dictum in Aquinaten. Monasterij 26. Ianuar. 1601. coram Illustriss. Card. Serafino.* in qua Domini sine difficultate censuerunt nullum ius competere Domino Ioanni Zappate ex collatione ei per Proregem facta super monasterio, de quo agitur

tur, non quidem ratione titulis, quia talis iuris conferendi Laici sũt incapaces, eisq; ius resistit. *c. si quis deinceps. c. per Laicos, c. Laicis*. 16. *q*. 7. & iam fuit in hac causa resolutum. Nam licet ex priuilegio Papæ, Reges possint aliquando cõferre beneficia. *c. Adrianus il 2. 63. dist. c. dilectus il 3. de præb. c. cum inter. de consuetud. Io. Montaygn. de bigam. q. 5.* tamen adhuc requiritur priuilegium. *d. c. si quis deinceps 16. q. 7. Rebuff. de nominat q. 21. nu. 58. Silua de benef. p. 2. q. 23. ex traditis per Io. Andr. in c. 2. in fine. de præb. in 6. Anch. in c. 1. n. 3. vers. circa personã. de reg iur. in 6.* & ideò tale ius neq; præscriptione, neq; consuetudine quæritur. *Abb. in d. c. dilectus. num. 6. de præb. Alex. cons. 74. num. 17. & 19. lib. 4. D. c. cons. 13 . nu. 3. Felin. in c. 2. nu. 3. de maior. & obed. & in c. dilecto. num. 1. de testib. Balb. de præscript. 1. part. q. 7. num. 16.* & fuit resolutũ in causa *Toletan. iuris nomina di coram Illustriss. Blãchetto 27. Aprilis 1584.* vltra quod de præscriptionis interruptione constat, vt bene deducitur in facto; nõ obstat dispositio *c. consultationib. de iurepat.* quia non concurrunt requisita, nempe titulus saltem coloratus: præsentatio coram ordinario, & bona fides, vt per *glos. ibidem, & Butr. num. 8. vers. quarto casu.* & quod est maxime animaduertẽdũ, textus ille loquitur in terminis iurispatronatus, cuius Laici non sunt incapaces, nos autem sumus in collatione facta à Laico nomine regis, quæ habet manifestam iuris resistentiam, & cum hoc ius conferendi sit spirituale, & spiritualia possideri non possint à Laicis. *c. messana. de elect.* non inducitur ius aliquod *ex collationib.* de facto emanatis aduersus iuris diuini dispositionem. *c. quanto. de consuet. Anch. in c. si quãdo. de off. deleg. in 6. Card. in clemen. 2. in princ. de Magistr. Bald. in §. si Clericus.* de pace tenenda, & ita conclusum pro informãte,

75 Quoad secundum, Quotuplex sit beneficium ecclesiasticum. Variæ, & plures decisiones beneficiorum ponuntur à *Rebuff. vbi sup. in tit. quotuplex sit beneficium. ab Hoieda in tract. de benefic. compatib. & incompatib. in præfatione num. 7. à Gonzal. vbi sup. gloss. 7. nu. 39. vbi alios refert. à Garc. vbi sup. p. 1. cap. 6. num. 1. & sequentib. à Card. Toleto vbi sup. & à Lessio vbi sup. lib. 2. cap. 34. dubitat. 2. & à Moneta vbi sup. nu. 18. & sequentib.* ex quorum omnium dictis possunt plures adduci diuisiones, ex quibus breuiter quasi in quodam compendio apparebit, & declarabitur denominatio omnium beneficiorũ.

76 Prima est diuisio, quia beneficia alia sunt maiora vt Papatus, Cardinalatus, Episcopatus, & Abbatia, & similia. & maiora dicuntur ratione maioris dignitatis, vel maiorum prouentuum, alia & cætera beneficia sunt minora. *Garc. d. cap. 6. nu. 2. cap. maioribus. 8. de præb. Zecchius vbi sup. cap. 1. n. 10.*

77 Secunda diuisio. alia sunt beneficia curata, idest curam animarum habentium, seu parochiam. *extrauagant. execrabilis. §. quantum. de præb.* & quæ requirantur ad constituendam ecclesiam parochialem tradit *Staphileus de liter. gratiæ, tit. de qualitate, & statu benefic. §. circa secundum à nu. 1. Sarnen. in Reg. de idiomate. quæst. 11. Hoieda vbi sup. cap. 13. à num. 2. Gonzal. vbi sup. gloss. 6. à nu. 34. Marescott. vbi sup. lib. 2. cap. 95.* & quæ sit ecclesia parochialis doctissimæ declarat *D. Ioan. Antonius Massobius Archipresbyter Alexandriæ in Praxi habendi concorsum ad parochial. eccles. prælud. 3. de ecclesia parochiali*.

Alia sunt beneficia simplicia nõ curata, & in dubio beneficium cen-

78 setur simplex, & qui dicit curatũ probare debet. *Stapbil. vbi sup. §. 1. nu.*

-1. nu. 1. *Rebuff. vbi sup. tit. seculare benef. quot. nu. 11. Menochius de arbitrar. iudicum lib. 2. casu 201. nu. 62. & 75. Hoieda d. cap. 13. n. 2.* & fuit dictum in *Calaguritana congruarum 16. Nouemb. 1571. coram Oradino*. in qua fuit conclusum per omnes dominos, quòd omnes beneficiati in dictis ecclesijs exerceant simul curam, itaut intret pro eis supradicta decisio ad effectum, de quo agitur, scilicet vt dictis beneficiatis debeatur congrua portio de iure communi, sed quòd cura committatur ab Abbate vni ex dictis beneficiatis, & quòd ille dicitur parochus, siue curatus. & & moti sunt Domini, quia in hoc casu plura concurrunt, primo, conclusio iuris, quod beneficia præsumantur esse sine cura. *Aegid. decis. 676. incip. si impetrans. Staphil. in 2. par. in tit. de qual. & stat. benef. in princ.* Secundo, quia omnes testes etiam ipsorum beneficiatorum deponunt, quod beneficia in dictis locis sunt simplicia, ergo sequitur, quod sint sine cura. *Staphil. in d. loco. Rebuff. in prax. benefic. in 1. par. in tit.* quod duplex sit beneficium. Tertio, quia notorium est tam in Regno Hispaniarum, quàm in curia, & ita attestantur practici in diuersis locis, & dicunt testes examinati, quod in diœc. Calaguritana beneficia non sunt curata duob. exceptis, videlicet, ecclesia de sancta pia, sed cura est apud Episcopum, & apud clericum, cui Episcopus curam demandat. cum ergo hæc beneficia sint in diœc. Calagurit. dicuntur esse sine cura, & in eis videtur Abbas esse loco Episcopi, & ideo ipse demandat curam, vt dicunt plerique testes. Quarto, quia multi testes deponunt, quod Abbas mādat curam vni ex dictis beneficiatis, qui eam exercet, & ille appellatur curatus, & modò rector, & modò parochus, vt de vltima deponunt aliqui testes beneficiatorum, præsertim 26. 27. & 28. de quibus in quarto præsupposito, & de alijs alij testes. vnde sequitur, quod non omnes dicti beneficiati exercent curam, & iste status est attendendus per allegata in princ. duob. fundamentis. *& not. in c. cum non ignores. de præb.* Quinto faciunt verba posita in instrumento compromissi, de quibus in præsupposito 18. in quo clare hæc omnia ab ipsis partib. idest Abbate, & beneficiatis narrantur, & hoc intellexerunt Domini, præsupposito, quod instrumentum sit in forma probante. Sextò, quia beneficiati in articulis, vt in 19. præsupposito, ponunt, quod hæc beneficia sint simplicia, & quod diuiduntur per medias, tertias, & quartas, quod est argumentum, quod beneficia non sunt curata, cum ea non soleant diuidi, vt in *tit. vt ecclesiastica beneficia. not. in c. de maiorib. de præb.* Septimo, accedit, quod vnus ex dictis beneficiatis posuit in articulis remissiue, quod in dictis ecclesijs consueuit cura animarum vni committi, cui vltra ordinarios fructus sui beneficij datur alia portio pro cura, vt in præsupposito 20. ergo apertè fatetur, quod omnes beneficiati non exercent curam, sed ille, cui Abbas illam committit. nec obstat reuocatio confessionum per Garziam Michaelem, tum quia fuit facta post supradictam resolutionem, & sic intempestiuè, & eo magis, quia idem probatur per testes, tum quia non allegatur ista confessio pro fundamento præcipuo, sed pro confirmatione. Octauo, prædicta omnia confirmantur, quia testes beneficiatorū, de quibus in præsupposito 12. & multi alij dicunt, quod Abbas, & monachi percipiunt omnes decimas, ergo consequens est, quod beneficia non sint curata, nec in eis

eis exerceatur cura principaliter, & naturaliter, quia obtinentes ipsi perciperent decimas, cum decimæ de iure debeātur obtinentibus beneficia curata, *toto tit. de decim.* Nono accedit, quod domini in *d. decis.* considerarunt exercitium curæ, quod non possit conferri, & tum in pluribus præsuppositis expresse constat, quod Abbas committit, & aufert curam vni, vel alijs beneficiatis. Decimo, quia in literis collationis, de qua in 15. præsupposito apparet, quod Abbas confert beneficia, & forsan confert curam, & sic iniungitur cura, & eius exercitium connexe ipsi beneficio, quia sufficeret illud contulisse, in quibus remanet firma conclusio contra beneficiatos. & non obstat quod dd. beneficia sint secularia perpetua, nec etiam secundum multos testes patrimonialia, vt in 2. præsupposito, & alijs, quia ex istis non infertur, quod beneficia habeant curam animarum, & quod ea obtinentes curam exerceant. maxime cum constet, quod ea sint simplicia, vt apparet ex deductis in princ. & cæt. *vt ibi. Gonzal. vbi sup. nu.91.* & quæ sint beneficia simplicia, & in quo differant. vide *Abb. in cap. de multa. nu. 21. & ibi Doctores. de præb. & Garc. vbi sup. num. 3. & sequentib.*

79 Tertia diuisio. Beneficia alia sunt secularia, alia regularia. secularia sunt, Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primatus, Archiepiscopatus, Episcopatus, Abbatia secularis, Decanatus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, Primiceriatus, Sacristia, Thesaureria, Præpositura, Prioratus secularis, officium, & personatus, ecclesia parochialis, vicaria perpetua, quæ omnia beneficia regulariter habent iurisdictionem, seu
80 administrationem; deinde sunt alia beneficia secularia sine administratione, vt Canonicatus secularis & præbenda, præstimonia, cappellaniæ, Altaria, Hospitalia, de de quibus *Io. de Silua de benefic. par. 1. quæst. 2. à nu. 35. ad finem. Petrus Gregorius Tholosanus in nouis institut. rei benefic. cap. 10. per tot. Gonzal. vbi sup. gloss. 5. per totam. & gloss. 7. nu. 39. & seqq.* & secula-
81 ria sunt, quæ clericis secularibus debent regulariter conferri, qualia sunt censenda omnia beneficia,
82 nisi contrarium probetur. *Rot. dec. 2. de præb. in nouis. Staphil. vbi sup. tit. de forma expectatiuarum. in decima forma. nu. 10. Rebuff. vbi sup. tit. quotupl. sit benef. num. 30. Gonzal. vbi sup. gloss. 6. num. 2. & gloss. 7. nu. 1. & gloss. 8. num. 9.* & fuit dictum in *Pampilonen. Prioratus. 21. Iunij 1599. coram Illustriss. Card. Pamphilo. Garc. d. cap. 6. nu. 12.* aliquando tamen regulare
83 beneficium potest conferri seculari clerico, & beneficium seculare regulari viro. *Moneta vbi sup. à nu. 88. ad 100.*

84 Regularia vero beneficia sunt; quæ per regulares regi debent. *cap. cum de beneficio. de præb. lib. 6.* vt Abbatia, prioratus, & canonicatus regulares, & alia posita a *Rebuff. tit. beneficia regularia multiplicia. à Garc. d. cap. 6. nu. 13. & par. 7. cap.*
85 *10.* & ad præscribendum statum regularitatis, & quod beneficium seculare fiat regulare, requiruntur quadraginta anni. *cap. cum de*
86 *beneficio. de præb. lib. 6.* sed ad præscribendum statum secularitatis decem anni sufficiunt. *Staphil. d. num. 10. & Gonzal. vbi sup. glos. 7. nu. 8. & 9.* sed si completa sit quadragenaria pro regulari, tunc etiam quadragenaria requiritur ad illud efficiendum beneficium seculare. *Rota decis. 2. de præb. in nouis. nu. 1.* & de beneficio seculari, & regulari tractat *Marius Antoninus variar. resolut. lib. 1. resolut. 20.*

87 Quarta diuisio. Beneficia alia sunt

ſunt collatiua, quæ per collationẽ obtinentur. alia electiua, quæ obtinentur per electionem à Superiore confirmandam, præſertim quando in electione ſeruatur forma *capituli quia propter. de elect. Rot. decis. 1. de elect. in antiquis. gloſſ. in clem. quia contingit. §. vt autem. verbo, electionem. de relig. domib. & ibi Cardin. Felin. in cap. in noſtra. de reſcript. Rebuff. vbi ſup. tit. de elect. Gonzal. vbi ſup. gloſſ. 10. n. 11.* beneficia autem, quæ prouidentur per electionem, quæ non eget confirmatione ſuperioris, non ſunt electiua, ſed potius collatiua, & electio tunc dicitur prouiſio. *gloſſ. Felin. & Rebuff. ibidem. Rot. in Vercellen. Canonicatus 4. Maij. 1598. coram D. Corduba*, & de eccleſia electiua tractat *Maſſobrius vbi ſup. prælud. 8.* & nunquid beneficia electiua veniant in mandatis de prouidendo, niſi de electione fuerit facta mentio ſpecialis, vide *Garc. d. cap. 6. nu. 27. & ſeqq.*

88 Quinta diuiſio. beneficia alia ſunt eccleſiæ collegiatæ. & colle-
89 giata eccleſia eſt, in qua tres, vel plures clerici ita ordinantur cum auctoritate ſuperioris, vt vnum corpus efficiant, vel collegium cũ ſigillo, & ſindico ſeu camerario. *Petr. Greg. Tholoſanus in partit. iur. canon. lib. 1. tit. 27. cap. 2. nu. 5. Moneta de commut. vlt. vol. c. 11. n. 34. Lambert. de iurepat. lib. 2. part. 1. quæſt. 5. art. 1. num. 30. Maſſobr. vbi ſup. prælud. 2.* & fuit dictum in *Pampilonen. beneficij. 11. Maij. 1590. coram Illuſtriſſ. Card. Mantica.* & fuit dictum in *Zamoren. Canonicatus de thoro. 12. Januar. 1598. coram Card. Seraphino.* in qua fuit reſolutum ſatis conſtare de incompatibilitate ad effectum iuſtificationis gratiæ Antonij, nam cum probetur, eccleſiam de thoro eſſe collegiatam, & habere Canonicos, vt patet ex ſtatuto antiquiſſimo anni 1493. quod in alijs ſtatutis recentioribus eſt repetitum, habeatq. arcam & ſigillum, quæ ſunt ſigna eccleſiæ collegiatæ. *Alex. conſ. 75. num. 2. lib. 4. Tib. Decian. conſ. 6. nu. 2. lib. 2.* ex quibus omnibus probatur ſufficienter eam eſſe collegiatam. vt per *Innoc. in c. poſtulaſti. de iurepat. Io. Andr. Hoſt. Abb. & alij in cap. nobis eod. tit.* & fuit dictum coram *Illuſtriſſ. Mantica in Placentina Præpoſituræ. 12. Februarij 1596.* vltra teſtes idem deponẽtes ſequitur huiuſmodi Canonicatũ requirere perſonalem reſidentiam ex decreto ſacri *Concil. Trid. ſeſſ. 24. c. 12. §. præterea obtinentibus. Alphonſ. Hoied. de incompat. benef. p. 1. c. 17. n. 3.* cumq. probetur pacificè poſſidere canonicatum in d. eccleſia, & parochialem S. Mariæ del Portal, vt bene concludunt teſtes, ſequitur eum poſſidere duo incompatibilia, quia vtrumque requirit perſonalem reſidentiam. &c. prout ibi. *& deciſ. 422. in recentiorib. apud Farinacium.* alia ſunt beneficia eccleſiæ non collegiatæ, quæ eccleſia non habet corpus, ſeu collegium ſed beneficia ſunt diſtincta, & omnino ſeparata quoad reditus, ſeruitia, & rectores.

90 Sexta diuiſio. Beneficia alia ſunt duplicia, ideſt, cum dignitate, & iuriſdictione, vt Archidiaconatus, Decanatus, Archipresbyteratus, & ſimilia, quia dignitas eſt quædã
91 prærogatiua in eccleſia. *gloſſ. in c. quia nonnulli. de cleric. non reſidentib. in verbo dignitates.* proprie tamen, quando adeſt facultas miniſtrandi in eccleſia cum iuriſdictione. *gloſſ. & Archidiac. in cap. 1. de conſuetud. lib. 6.* dignitas atta-
92 men, perſonatus, & officium differunt, vt ait *Garc. vbi ſup. par. 1. cap. 9. nu. 9. & 10.* nam dignitas eſt adminiſtratio rerum eccleſiaſticarum cum iuriſdictione. *Abb. in cap. de multa. nu. 21. de præb.* per-
93 ſonatus eſt honor, & præcedentia

in ecclesia,qua canonicus alijs etiã ante receptis tam in choro, quàm in Capitulo præfertur, & officium
94 est administratio rerum ecclesiasticarum sine iurisdictione. *Doctores in cap. 1. de consuetud. lib. 6. Massobr. vbi sup. prælud. 15.16. & 17.* largè tamen dignitas sumitur pro personatu, & sunt synonima, &
95 dignitas sumitur pro personatu itaut iura, quæ videntur exprimere, & ponere ista duo tamquam diuersa, & separata, potius faciant ad tollendas cauillationes, quam vt denotent differentiam inter ista. *Hoieda vbi sup. par. 1. cap. 9. nu. 1. & Massobr. d. prælud. 16. num. 4.*
96 *& 5.* alia sunt beneficia simplicia, idest, sine dignitate, & iurisdictione, vt capellania, & similia, & declarat *Zecchius vbi sup. nu. 10. vers. octauo. Rebuff. vbi sup. tit. benefic. secul. quotup.*

97 Septima diuisio. Beneficia alia sunt sacerdotalia, quando in fun-
98 datione fuit dictum, quod conferri debeant sacerdoti, qui per seipsum celebret tot Missas in qualibet hebdomada, vel quod fuit dictum, quod beneficium sit sacerdotale, vel quod ad illud præsentetur sacerdos, qui sit actualiter sacerdos. *Rocch. de Curte de iurepat. verbo, honorificum. nu. 21. Decius cons. 129. nu. 5. Gonzal. vbi sup. glos. 5. nu. 75. & 100.* & de beneficio sacerdotali latè *Mar. Antonin. vbi sup. lib. 1. resolut. 3. & 4. Moneta vbi sup. de comm. vlt. vol. cap. 10. nu. 135. & seqq. & Massobr. vbi sup. prælud. 7. dub. 20. à num. 35.*
99 si autem in fundatione fuit dictum, quod conferri debeant capellano, qui celebret bis in qualibet hebdomada, tunc possunt præsentari clerici non sacerdotes, qui per substitutum celebrari faciant. *Lapus allegat. 35. nu. 2. & allegat. 117. n. 2. Cardin. in cap. de multa. de præb.*
100 quia verba illa non respiciunt ipsum factum celebrationis, neque obligationem sacerdotij, sed potius sunt posita ad denotandum dictum onus, & dictam obligationẽ. *Rot. in Lucana Capellaniæ 12. Decemb. 1593. coram D. Gypsio. Gonzal. vbi sup. gloss. 5. nu. 74. ad 89. & Garc. vbi sup. par. 3. cap. 4. n. 1. & par. 7. cap. 1. nu. 40.* Alia beneficia non sacerdotalia sunt, quæ cuilibet clerico conferri possunt, & nullo modo requirunt in clerico prouidendo ordinem sacerdotalẽ.

101 Octaua diuisio. Beneficia alia sunt præstimonialia, alia patrimonialia, alia magistralia, seu doctoralia. Præstimonium dicitur qua-
102 si præstans munium, quod ab initio fuit introductum pro studentibus, & pro subsidio contra infideles, quod præstimonium si detur in titulum perpetuum, & habeat annexum aliquid spiritualitatis dicitur beneficium, aliàs non dicitur beneficium. *Cassadorus decis. 3. nu. 32. de præb. Mandosius in Reg. de annali. quæst. 12. nu. 3. Menoch. de arb. iud. lib. 2. casu 201. nu. 55. Hoieda vbi sup. par. 2. cap. 8. nu. 11. & seqq. Gonzal. d. gloss. 5. §. 2.*

103. Patrimoniale beneficium est, quod ex Apostolica concessione, vel statutis, seu synodalibus constitutionibus Apostolica auctoritate confirmatis, vel ex immemorabili consuetudine necessariò cõfertur natis, incolis, vel originarijs alicuius patriæ, ciuitatis, oppidi, vel parochiæ, itaut, qui filij naturales, & patrimoniales sint prouideri debeant de beneficio, & non alij forenses. *Cassad. decis. 8. n. 1. de præb. Cauarruuias pract. quæst. cap. 36. nu. 3. Hoieda d. par. 1. cap. 24. nu. 86.* & dicitur patrimoniale,
104 quia venit à paterna hæreditate, & quia à patribus, seu auis fuit institutum, vt detur filijs, & eorum successoribus in infinitum. *Staphil. vbi sup. in quinta forma expectatiuarum. nu. 3.* vel dicitur patrimoniale, quia datum fuit ordinandis ab

ab aliquo de proprio patrimonio,
vt ad titulum illius ordinaretur,&
postea titulare beneficium reman-
105 sit, & sic de patrimonijs efficiuntur
tituli perpetui beneficiorum. *Man-
dos. in reg. 19. de infirm. resignant.
quæst.15. nu. 17.* vel dicitur patri-
moniale à patria ex eo, quod sit
conferendum duntaxat natis, vel
oriundis illius patriæ. *Mandos. d.
nu.17. & Hoieda d.n.86.* latè *Gon-
zal. vbi sup. gloss.9.§.1. num.1. &
per totum. Maßobr. vbi sup. præ-
lud.4.* & ecclesia patrimonialis ea-
106 dem est cum receptiua, quæ rece-
ptiua non habet certum numerum
beneficiatorum, in qua beneficiati
sunt liberi collatores, & Episcopus
examinat tantum prouisum ante
immissionem in possessionem. *Card.
Serafin. decis.942. nu.2. Massobr.
vbi sup. prælud. quinto.*
107 Doctorale, seu Magistrale bene-
ficium est, quod per concursum
conferri debet vni magistro, vel
Doctori, seu licentiato in Theolo-
gia, vel in iure canonico, aut in
iure ciuili. de quo *Gonzal. vbi sup.
d. gloß.9.§.2. per totum.*
108 Nona diuisio. Beneficia alia
sunt de mensa, quæ sunt incorpo-
109 rata perpetuo mensæ Episcopali,
aut Capitulari, seu Abbatiali, ita
quod nunquam vacent, neque in
talibus beneficijs datur negligen-
tia in prouisione. *gloss. in clem. 1.
in verbo, de mensa de suppl. neglig.
prael. vbi Imola nu. 42. & Card. nu.
5. sub §. præmissa. Rot. decis. 2. n. 3.
de excessibus prælat. in nouis.* & sic
110 in istis non datur vacatio, sed con-
solidantur in mensa mortuo Præla-
to. *Geminian. in cap. si propter. n. 3.
de rescript. lib. 6. Gonzal. vbi sup.
gloss.5.§.6.nu.63. & 64.* vide pul-
chram *decis. Rotæ dec.* 204. vbi ha-
betur quando ecclesia dicatur de
mensa in *recentiorib. apud Farina-
111 cium, parte 2.* idem est in beneficijs
vnitis, quæ cum non vacent impe-
trari non possunt, *Gonzal. d. gloss.
5.§.7. num.22.* & de beneficijs de
mensa vide *Massobr. vbi sup. præ-
lud. 12.* alia beneficia non sunt de
mensa, neque vnita, quæ multipli-
citer vacare possunt, vt infra di-
cetur.
112 Decima diuisio. Beneficia alia
sunt concistorialia, quæ non expe-
diuntur per supplicationem, sed
113 per cedulam Papa in suo Concisto-
rio coram Cardinalibus ea propo-
nit, & de illis in eodem Concisto-
rio interuenientibus Cardinalibus
prouidet, prout sunt Episcopatus,
Abbatiæ, & quædam aliæ dignita-
tes tam seculares, quàm regulares,
de quibus per *Lapum allegat.* 84. &
per *Gomesium in Regula de infirm.
resignant. quæst.14.* & in *regula de
annali. quæst.18. & 19.* & hæc om-
nia sunt reseruata, de quibus *Gon-
zal. vbi sup. d. gloss.9. §.1. nu.38.
& 39.* alia beneficia non sunt con-
cistorialia, quæ extra Concistoriũ,
& per supplicationem expediuntur
secundum stylum communem.
114 Vndecima diuisio. Beneficia
alia sunt ecclesiæ numeratæ, alia
115 ecclesiæ non numeratæ. Ecclesia
numerata est, in qua certus est &
definitus numerus Canonicorum,
ecclesia non numerata est, seu rece-
ptiua, in qua non adest certus nu-
merus Canonicorum, seu aliorum
beneficiorum, sed secundum su-
percrescentiam, vel decrescentiam
fructuum beneficiati crescunt, seu
116 decrescunt, & nihilominus benefi-
cia ecclesiæ non numeratæ sunt
verè beneficia ecclesiastica *cap. ex
parte 10. de conc. præb.* & possunt
permutari, & resignari in fauorem
alterius facta tamen expressione
117 quod sint in ecclesia non numera-
ta. *Flamin. Parisius de resignat. be-
nefic. lib. 2. quæst.13. nu.1. & 2.* atta-
men secundum veriorem opinionẽ
118 beneficia talia nunquam vacant,
sed statim ac titularis decedit, sup-
primuntur, expirant, cessant, ac esse
desinunt. *cap. dilecto 25. vbi Abb.
nu.9.*

num.9. & communiter omnes. *de præb. Ancharan. in cap. si gratiose. de rescript. lib. 6. facit tex. in d. cap. ex parte. de concess. præb.* latè *Gonzal. vbi sup. d. gloss. 9.* §. 3. *per tot. & Massobr. vbi sup. prælud. 5. & 6.*

119 Duodecima diuisio. Beneficia alia sunt monocularia, alia non; 120 monoculare beneficium est, quando in vna ecclesia vnum dumtaxat beneficium consistit, vel si alicui competit tantum collatio vnius beneficij, & venit in reseruatione *Regulæ octauæ Cancell. Gonzal. d. gloss. 9.* §. 4. *nu. 1. & 14.* non dicitur tamen monoculare quando habens 121 collationem illius beneficij dumtaxat, habet præsentationem ad alterum beneficium. *Felin. in cap. in nostra. coroll. 24. de rescript.* neque 122 dicitur monoculare; quando habens liberam collationem illius beneficij tantum haberet etiam simultaneam collationem cum alia persona, vel collegio, vel alio, vel alijs beneficijs. *Felin. vbi sup. Menoch. de arbit. iud. casu 201. nu. 96. Rota decis. 40. de rescript. in antiquis. Gonzal. d.* §. 4. *num. 26. & 27. & Massobr. vbi sup. prælud. 9.* beneficium autem non monoculare est; quando in vna ecclesia adsunt plura beneficia, vel quando collator habet collationem plurium beneficiorum ex supradictis.

123 Decima tertia diuisio, Beneficia alia sunt perpetua, alia manualia, seu amouibilia. perpetua, sunt 124 beneficia, quæ non conferuntur ad certum tempus, sed perpetuo, & ad vitã eorũ, quib. conferuntur, hoc enim est proprium beneficiorum. *c. sanctorum. dist. 70. cap. si gratiose. de rescript. lib. 6. Rebuff. de pacifico possessore. nu. 287. Achill. decis. 1. nu. 44. de off. Vicarij. Gonzal. vbi sup. gloss. 5. nu. 11.*

125 Manualia beneficia sunt, quæ non conferuntur alicui in perpetuum, sed ad nutum conferentis; vel alterius, itaut pro libito illius amoueri possit quandocumque, & quomodocumque voluerit. *cap. cũ ad monasterium.* §. *tales. de statu monachorum. cap. 1.* §. *fin. de priuileg. lib. 6. Staphil. de lit. grat. tit. de expectat. in 9. forma expectat. n. 29. Cassad. decis. 8. & 12. de præb. Rebuff. in praxi tit. de dispensationib. cum irregularibus. nu. 4. Garc. par. 1. cap. 2. nu. 65. & seqq. Massobr. vbi sup. prælud. 10.* & manuale bene-126 ficium precario comparatur. *Mandos. in reg. 33. de annal. quæst. 11. nu. 5.* & omnia beneficia regularia de 127 sui natura sunt manualia, & talia præsumuntur nisi sint curata, & electiua. *d.* §. *tales. Garc. vbi sup. nu. 66. & 67.* sed beneficia secularia 128 perpetua, & non manualia præsumuntur, quia natura seculariũ est, quod sint perpetua. *c. præcepta. dist. 55. Cassad. decis. 4. n. 2. de præb. Paris. de resignat. benefic. lib. 55. quæst. 3. nu. 92.* regularia tamen 129 possunt esse perpetua, & secularia manualia ex fundatione, aut statuto à Papa confirmato. *Rebuff. de pacifico possessore nu. 280.* & ve-130 rissimum est, quod omnia beneficia mundi sunt Papæ obedientialia, & manualia. *Bald. in l. rescripta. n. 7. C. de precib. Imperatori offerend. Gomes. in proœmio Regul. Cancell. quæst. 2. nu. 7.* latè *Gonzal. vbi sup. gloss. 5.* §. *7. per totum.* & in be-131 neficijs manualibus non intrat reseruatio. nec cadunt sub reseruatione. *Calder. cons. 26. de præb.* & ista manualia sunt verè beneficia, & in eis potest committi simonia, & confidentia. *Paris. de confident. quæst. 16. & 18.* & de beneficio manuali facienda est mentio in secundi beneficij impetratione. *Calder. cons. 9. de rescript. Rebuff. de nominatión. quæst. 29. nu. 25. & 27. & Menoch. de arbitr. iud. casu 202. nu. 46.* non tamen potest quis promoueri ad sacros ordines ad titulũ capellaniæ ad nutum amouibilis,

nec alterius beneficij manualis. de communi *Paris. de resignat. benefic. lib. 2. quæst. 6. nu. 2. & 3. Marcus Ant. Genuensis in Praxi Archiepis. Cur. Neapol. cap. 81. nu. 2. Sairus de censuris, lib. 4. cap. 14. nu. 20.* nam
133 titulus, ad quem qui sacris ordinibus ordinatur debet esse perpetuus, tam ex parte dantis, quàm ex parte recipientis, vt colligitur ex *Conc. Trid. sess. 21. de reform. cap. 2.* nec in beneficio manuali procedit regula de triennali quominus prouisus possit amoueri. *Mandos. in reg. 34. quæst. 11. Garc. d. cap. 2. n. 89.* & ibi vsq; ad *n. 113.* loquitur de capellaniis fundatis non vt sint beneficia, sed ad nutum patroni constituatur, & remoueatur capellanus, si tamen constet de vna collatione, vel institutione ordinarij, in dubio
134 capellania censetur beneficium. *Rebuff. de pacif. possess. nu. 349. Crescent. dec. 12. de probat.* sed in claris quando fundator noluit capellaniã esse beneficium, non sufficit fuisse collatum vt beneficium spatio 40. annorum, sed requiritur tempus immemorabile. *ad cap. 1. de præscript. lib. 6.* contra tamen tenet Azorius relatus à *Garc. d. cap. 2. nu. 115. & 116. ex cap. cum de beneficio. de præb. lib. 6.* & ibi notatis. *Garc. par. 7. cap. 7. à nu. 34. & d. c. 1.* loquitur vbi est ius commune contrarium, non lex priuata fundatoris.

Quarta decima diuisio. Beneficia alia sunt reseruata, alia affecta, alia deuoluta.

135 Beneficium reseruatum dicitur ex eo, quia reseruatio est prouisionis ecclesiasticorum beneficiorum incertis mensibus vacaturorum per Papam ad se generalis facta auocatio, quæ reseruatio est ita fortis, & potens, quod sit gladio ancipite penetrabilior, eiusq. decretum omnia interiora constringit. *Aeneas de Falconibus in tract. de reseruationib. quæst. 4. princ. effectu 1. nu. 1. Simonetta eodem tract. de reseruat.* latè *Gonzal. vbi sup. gloss. 31.* exemplũ est in reseruationibus, quæ fiunt per Regulas Cancellariæ relatas à Quaranta in summa Bullarij, in verbo, Regulæ Cancellariæ. & reseruationes regulæ octauæ Cãcell. doctissimè, & plenissimè declarat *Gonzal. in suo comment. ad d. reg. 8. vbi gloss. 51.* ponit casus triginta sex, in quibus beneficia sunt reseruata. & de reseruatione, & affectione beneficiorum *Garc. de benef. par. 5. cap. 1. §. 1. vsque ad 12. & Massobr. in d. praxi bab. conc. ad par. eccles. prelud. 24. & 25.*

136 Beneficium affectum dicitur ex appositione manus Papæ. *cap. vt nostrum. 56. de appellat. vbi Abb. & Dec. nu. 1. cap. 1. & 2. de confirmat. vtili, vel inutili.* & melius *in extrauag. ad Romani. §. Romani. de præb. in extrauag. communib. Rota dec. 25. nu. 1. & 4. de conc. præb. in antiq. Roman. cons. 325. Cassad. dec. 1. nu. 8. de rest. spoliat. Simonet. vbi sup. quæst. 54. & 58. Rebuff. in praxi tit. de reseruat. quæst. 10. En. de Falconib. vbi sup. prelud. 3.* & differt à reseruatione, quia reseruatio respicit actum verbalem, & expressum, affectio autem respicit actum realem, & factum, ex quo tacita reseruatio oritur, veluti quando Papa apponit manum super dispositione alicuius beneficij, nam tunc dicitur affectum, itaut omnes inferiores amplius se intromittere non valeant. *Aen. de Falconib. d. prælud. 3.* & ista affectio est maioris efficaciæ quam reseruatio. *Aen. de Falconib. vbi sup. quæst. 4. princ. effectu 1. Lancellot. de attentatis par. 2. cap. 10. nu. 10.* & ideo ista affectio dicitur reseruatio clausa in corpore iuris. *Probus in cap. præsenti. nu. 41. de off. leg. lib. 6.* sicq. facilius tollitur reseruatio, quam affectio. *Simonet. vbi sup. quæst. 63. nu. 3. & quæst. 64. nu. 8.* & de his latè *Gonzal. vbi sup. gloss. 52.* vbi

refert

refert vigintiduos casus affectionis.

137 Beneficium deuolutum est, quãdo intra semestre à die vacationis Episcopus non prouidit beneficio de rectore, quæ deuolutio quamuis de iure sit gradatim probanda per semestre lapsum cuilibet inferiori priusquam ad Papam tamquã ad supremum deueniat. *cap. 2. & cap. licet. de supplen. neglig. prælat. cap. 2. de concess. præb. Abb. in cap. cum in cunctis. §. clericis. nu. 5. de elect. Rebuff. in praxi tit. de deuolut. nu. 39.* attamen Papa statim lapso primo semestre prouidere potest iure præuentionis, quia concurrit cum quolibet inferiore, vtpote cũ Episcopo, Capitulo, & quocumq; alio. *Rota decis. 3 iuncta addit. nu. 6. de off. leg. in nouis. Rebuff. vbi sup. nu. 46. & 51. Gonzal. vbi sup. §. 3. procem. nu. 3. 4. & 5. & §. 4. procem. nu.* 88. quæ deuolutio ab inferiore

138 ad superiorem semper fit cum eisdem qualitatibus, cum quibus inferior prouidere tenebatur. *Silua de benefic. par. 3. quæst. 49. Achill. decis. 13. de iurepatr.* & beneficia deuoluta non sunt reseruata. *Aem. de Falconib. vbi sup. de reseruat. quæst. 2. princ. nu.* 12. sicut è contrario beneficia reseruata non dicuntur deuoluta. *Cassad. decis. 8. nu. 3. & 8. de præb. Verallus decis. 53. nu. 1. & 2. par. 1. Gonzal. vbi sup. nu. 60. & 61.* & de deuolutione latè *Garc. vbi sup. par. 10. cap. 3. per totum. Massobr. vbi sup. prælud. 26. dub. 25. & dub. 35. nu. 8. & requisito 1. nu. 33. circa princ.* & quod deuolutio semper fiat cũ suis qualitatibus, & oneribus fuit decisum in Rota relata à *Card. Serafin. decis. 1363. nu. 4.* neque mutat modum vacandi, sed præsupponit beneficiũ vacare cum suis qualitatibus requisitis. *Card. Serafin. decis. 1309. num. 3.*

Decima quinta diuisio. Beneficia alia conferuntur in titulum, alia in commendam.

139 In titulum confertur beneficiũ, quando in perpetuum, & ad vitam illius, cui confertur, datur. *c. sanctorum. dist. 70.*

140 Commenda alia est temporalis, quæ fit pro vtilitate ecclesiæ, donec eidem fit de rectore prouisum, & in hac nullus adest titulus, neque datur ius in re, seu ad rem, & quandocumque reuocari potest. *Gomes. in regula de non tollen. iure quæsito. quæst. 4. nu. 22.* etenim commendare nihil aliud est quam deponere. *l. commendare. ff. de verb. signif. Put. decis. 25. nu. 2. lib. 1.* Alia est commenda perpetua beneficij, quæ est titulus canonicus. *cap. dudum. il 2. de elect. Gomes. in reg. de infirmis. quæst. 13. Hoieda vbi sup. par. 1. cap. 14. nu. 6.* quæ commenda perpetua parum, aut nihil distat ab alijs prouisionibus aliorũ beneficiorum. *Rebuff. in praxi. tit.*

141 *de commenda. nu. 28.* & dicitur talis commenda perpetua dispensatio palliata ad obtinendum aliquod beneficium alias obtineri prohibitũ, sicut etiam vnio temporalis. *Cassad. decis. 33. nu. 5. super regulis. & decis. 2. nu. 9. de vnionib. & de commenda. Gonzal. vbi sup. gloss. 5. §. 8. per totum. & Garc. vbi sup. par. 4. cap. 4.*

142 Decima sexta diuisio. Beneficia alia sũt libera, alia iurispatronatus. libera sunt quæ liberè ab ipso ordinario & ad libitum conferuntur, vel per electionem eis prouidetur, de quibus sup. & infra. beneficia iurispatronatus sunt, quibus prouidetur ab ordinario non liberè, sed ad præsentationem patroni, seu alterius existentis in quasi possessione præsentandi, de quibus *Massobrius vbi sup. præludia 7.* & latissime infra videbimus in hac Praxi Iurispatronatus, & distinctè.

143 Decima septima diuisio. Beneficia alia sunt Iurispatronatus ecclesiastici, alia Iurispatr. laicalis, alia Iurispatr. mixti ex ecclesiasti-

co,

co, & seculari. Iuspatr. ecclesiasti-
144 cum est, quod competit alicui collegio ecclesiastico, vel Capitulo, vel clerico ratione ecclesiæ, vel quia beneficium fundatum, seu dotatum sit de bonis ecclesiæ, vel quando à laico iuspat. donatur ecclesiæ secundum *gloss. in clem. 1. & 2. de iurepat. cap. dilectus. vbi omnes de off. leg. cap. 1. de iurepat. lib. 6. Paris. de resignat. benef. lib. 2. quæst. 4. nu. 39.* & de quo infra.

145 Iuspatronatus laicale est, quod competit laico ex fundatione, constructione, seu dotatione ab eo facta cum consensu diœcesani, de quo infra.

146 *Iuspatronatus* mixtum partim laicale, & partim ecclesiasticum est quod participat de vtroque, de quo etiam infra. & tradit *Gonzal. vbi sup. gloss. 18.* & de quo triplici Iurepatronatus tradit *Massobr. vbi sup. prælud. 7.*

147 Decima octaua diuisio. Beneficia alia prouidentur præuio concursu, alia sine concursu.

Concursu præuio prouidetur ecclesia parochialis. iuxtà dispositionem *Conc. Trid. sess. 24. de reformat. cap. 18.* & secundum Bullam Pij Quinti sanctæ memoriæ. incip. In conferendis. quam refert Quaranta in d. summ. Bull. in verbo, beneficiorum parochialium collatio. de qua re latiss. *Massobr. in d. sua praxi habendi concursum ad vacantes parochiales ecclesias. requisito 1. & seqq. ad finem. Gonzal. vbi sup. gloss. 6. nu. 111.* latiss. *Garc. vbi sup. par. 9. cap. 2. de forma seruanda in prouisione parochialium. per totum.*

148 qui concursus fit de parochiali ecclesia etiam reseruata, vel affecta, vel vacante in Curia, vel in mensibus reseruatis, sed tunc collatio fit à Papa ei, quem ordinarius magis idoneum iudicauerit in dicto concursu cum examinatoribus in Synodo Diœcesana deputatis, & literæ expediuntur in Vrbe. *Gonzal. vbi sup. gloss. 4. num. 110. & seqq.*

149 parochialis autem ecclesia sine cōcursu à Sede Apostolica confertur post lapsum semestre datum ordinario ad conferendum. *Gonzal. d. gloss. 6. nu. 130.* qui concursus debet etiam fieri in parochiali, quæ sit mixti iurispat. *Gonzal. d. gloss. 6. nu.*

150 135. si autē parochialis prouideatur per resignationem factam ad fauorem alterius, vel per permutationem, tunc sine concursu prouidetur, & approbatur prouidendus ab examinatoribus. *Gonzal. d. gloss. 6. nu. 121.* & an, Vicaria per-

151 petua prouideatur præuio concursu vide *Massobr. vbi sup. prælud. 14. vbi dub. 1.* probat in vicarijs perpetuis erectis, vt ibi sit cura animarum, requiri concursum, & ita seruatur Pisis in Vicaria perpetua ecclesiæ Abbatiæ sancti Zenonis, in qua adest cura animarum.

152 Absque concursu prouidentur alia beneficia, sed tamen semper præuio examine facto coram Episcopo, seu eius Vicario, & saltem tribus examinatoribus super idoneitate prouidendi, etiamsi institutio spectet ad inferiorem Episcopo secundum *Concil. Trid. sess. 24.*

153 *cap. 18. de reformat.* & ecclesiæ parochiales de iurepat. laicorum prouidentur sine concursu, & data deuolutione ob negligentiam patronorum ordinarius easdem confert sine concursu, quia deuolutio fit cum suo onere, & sua qualitate, & impetrans talem ecclesiam à Papa habet tres menses ad publicationē faciendam *ex constitut. Greg. xiij. de public. resig.* prout declarat idem *Massobr. vbi sup. requisito 1. dub. 20.* ad quem & ad Garciam in hac materia concursus te remitto.

Decima nona diuisio. Beneficia alia requirunt residentiam, alia vero eam non requirunt.

154 Requirunt residentiā beneficium curatum, dignitates, Canonicatus, & similia. vt in *Conc. Trid. sess. 6. de reform.*

reform.cap.1. & sess. 23. de reform. cap.1. & sess. 24. de reform.cap.12. & extat Bulla Pij V. incip. cupientes. quam refert Quaranta vbi sup. in verbo, residentia, vbi ponit causas, ex quibus excusatur aliquis à residentia. *Gonzal. vbi sup.glos.6. nu.270. & 271.* latè *Garc.vbi sup. par.3. cap.2. & Massobr. vbi sup. requisito 1.dub.3.* Residentia autem est triplex secundum *Butrium, & Imolam in cap. vlt. de cler. non resid.* alia est residentia continua, præcisa sub priuatione tituli, quandoque residentia non continua, sed in certis temporibus, quandoque requiritur residentia continua non tamen simpliciter sed causatiuè, & solum respectu priuationis fructuum, ita quod quamuis non residendo priuetur fructibus, titulo tamen priuari non potest. *Cardin. cons. 3. Rota decis.487.num.1. par.1. in nouiss. Hoieda vbi sup. par.1.cap.17. num.35. & sequentibus. Gonzal. vbi sup. gloss. 15. num.21.*

156 Residentiam vero non requirũt omnia beneficia simplicia exceptis dignitatibus, canonicatibus, & portionibus in ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis consistentibus, & hoc est ratione vniuersalis consuetudinis. *Imola in dicto cap. vlt. n.9. Fel.in cap. dilectus. il 2. nu.1. de rescript. Rebuff. in praxi, tit. de dispensat. de non residendo, num. 8. Gonzal. vbi sup. d. gloss.15.nu.26.*

Vigesima diuisio. Beneficia
157 alia sunt litigiosa, alia non; litigiosum beneficium est, quando super eo pendet lis, adeo quod ea pendente suspenditur potestas Ordinarij, itaut illud conferre non possit, donec futurus litis declaretur euentus, *Clem. 1. §. si vero. vt lite pend. Mandos. in Regula de impetrantib. benef. per obit. Cardin. quæst. 9. num.5.6. & 7. & Gomes. in eadem reg. quæst. 8. nu. 4. Gonzal. vbi sup. in §. 7. proœm.n.118.*

158 litigiosum ergo fit beneficium per commissionem citationis, citationem decretam, & executam, *gloss. in clem.2. vt lite pend. Abb.in cap. vlt. col. vlt. de off. leg. Gomes. de subrogand. collitig. quæst. 3. circa princ.* & prætereа datur beneficiũ
159 non pacificum, vt ibi, quando possessor molestatur per citationem nullam, & inualidam. *Gomes. in Reg. de annali quæst. 45.* nec fit be-
160 neficium litigiosum per edictum factum secundum *cap. vlt. de elect. lib. 6.* quod edictum fit in omni præsentatione facta ad aliquod beneficium. quia vbi certus est contradictor debet citari citatione certa particulari. *Lambert. de iurepat. lib.2. par.2. art.9.10. & 11.*
161 & lis iniusta, & calumniosa non inducit vitium litigiosi. *Rebuff. in praxi, in Regula de subrog. collitig. gloss. 5. & 7. Cassador. decis. 7. de dolo, & contum. Crescent. decis.19. de probat. Mar. Antonin.var.resolut.lib.1.resolut.29. num.2.* alias sequeretur absurdum, quod quilibet mouendo litem calumniosam posset obtinere derogationem tanquã de beneficio litigioso, prout subtiliter considerauit Excellentiss. D. Petrus Roncionus Canonicus Pisanus, & sacrorum Canonum professor in Pisano Gymnasio olim collega meus in suo doctissimo responso pro D. Hieronymo de Vecchiano in causa parochialis Ecclesiç S.Luciæ de Ricucchis Pisarum.

162 Si autem alter collitigantium cedat, vel decedat, siue possideat, siue non, cum ab Ordinario alius subrogari nequeat, ne multiplicentur collitigantes, neque collitiganti superuiuenti præiudicium irrogetur. *cap.1. & 2. vt lit.pend.lib. 6.d.clem.1. vt lit.pend. Paris.de resig.benef.lib.2.quæst.3. à nu.97. Lancellot. de attent.par.1.cap.3. à nu.97. ad finem.* solet Sedes Apostolica alium collitigantem subrogare quoad ius defuncti, & sic vt plurimum

ximum subrogatur: collitigans superuiuens. secundum *Regulam* 18. *Cancell. de subrog. collitigantib.* &
163 Papa potest liberè prouidere de beneficio Iurispatronatus etiam laicorum, quando beneficium est litigiosum. *Gonzal. d. glos.6.num.* 142. *& sequentib. Massobr. vbi sup. de beneficio litigioso, præludio* 22. Beneficium autem non litigiosum est, de quo nulla pendet lis, de quo prouidetur clericus omni lite cessante ab Ordinario, vel ab alio habente facultatem super tali prouisione.

Vigesima prima diuisio. *Beneficia alia sunt compatibilia, alia* sunt incompatibilia.

164 Incompatibile beneficium dicitur ab incompatibilitate, quæ nihil aliud est, quam concursus rerum, quæ commodè simul stare non possunt; & quoad incompatibilitatem beneficiorum est notan-
165 dum, quod sic diffinitur. incompatibilitas est in vna persona beneficiorum concursus à iure ex causa reprobatus. *Hoieda vbi sup. in tractatu de beneficiorum compatibilitate, atque incompatibilitate. in præfatione. num.*8. *&* 9. vbi in prima parte per totam tractat de in-
166 compatibilitate duarum ecclesiarũ curatarum, duorum Episcopatuum, duarum Abbatiarum, duarum Dignitatum, duorum Canonicatuum & cæt. vt ibi. mediante tamen dispensatione Papæ possunt plura etiã beneficia incompatibilia simul obtineri, & retineri. vt latè per *Hoiedam vbi sup. par.* 2. *cap.* 12. *per totum*. & per *Paulum Piasecium in sua praxi Episcop. par.* 2. *cap.* 5. *tit. quomodo sint beneficia conferenda nu.* 25. Compatibile beneficium
167 est, quod simul cum alio beneficio retineri liberè, & licitè potest. & *gloss. in cap. dudum. il* 2. *de elect. in verbo, intitulatam prope finem.* dicit, quod licet habere plura be-
168 neficia simplicia in titulum & intitulari, idest ordinari, vel præfici, si residentiam non requirunt, ita etiam *Innoc. in cap. cum iamdudum. de preb.* sed hodie ex decreto *Conc. Trident. sess.* 24. *de reform. cap.* 17. vnicum beneficium est vni clerico conferendum, quod si ad vitam eius honestè sustentandam non sufficit, potest eidem aliud beneficiũ conferri, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat. & *Hoieda vbi sup. par.* 2. *cap.* 1. *nu.* 24. *& seqq.* tenet, quod possunt plura beneficia simul retineri vsq; ad congruam sustentationem, sed melius, & tutius est, & ita serua-
169 tur, quòd duo beneficia simplicia personalem residentiam non requirentia licitè retinentur absque aliqua dispensatione, sed vltra duo super multiplicitate petitur dispensatio à Papa, nisi essent beneficia minima, & exigui reditus, itaut ne-
170 que pro victu duorum mensium, vel parum plus esset sufficiens, quia tunc dici posset, quod quis posset dicta beneficia retinere absque dispensatione. ea ratione, quia Concil. Trident. prætendit, quod beneficiatus habeat congruam sustentationem. *Hoieda d. cap.* 1. *num.* 34. *vide Garc. par.* 11. *cap.* 5. *§.* 3. *n.* 329. & subnotandum est, quod incompatibilitas ratione eiusdem tecti quando adesse dicatur, & quando dicatur beneficium consistere sub eodem tecto. vide *Gonzal. vbi sup. gloss.* 10. *nu.* 32. 33. *&* 34. *& seqq.*
171 & post Concil. Trid. omnia beneficia requirentia residentiam sunt incompatibilia, itaut ipso iure vacent per assecutionem secundi. *Gonzal. vbi sup. gloss.* 15. *nu.* 18. *cum seqq.* & incompatibilitatem inducit etiam commenda perpetua. *D. August. Barbosa, de offic. & potest. Episcopi. par.* 3. *allegat.* 59. *num.* 4.

Vigesima secunda diuisio. Beneficia alia sunt vniformia, alia
172 difformia. Vniforme beneficium est,

est, seu conforme, quod est eiusdem nominis. *Lapus allegat.* 116. *nu.*5. *Rebuff. in praxi, tit. de non promotis int. ann. num.*75. *Paris.de resig.ben.lib.*3.*quæst.*5.*nu.*128.

173 Disforme beneficium est, quod non est conforme, nec eiusdem nominis, vt dignitas, & Canonicatus; seu Canonicatus, & beneficiatus, seu capellania. *Nauarr. cons.* 21. *de præb. Rebuff. vbi sup. tit. de dispensat. rat. æt. num.*4. *Put. decis.* 441.*num.*2.*lib.*1. *Gonzal. vbi sup. glos.*10. *à nu.*35. *& Garc. vbi sup. par.*11.*cap.*5. *§.*2. *nu.*230. *&* 243. *& §.*3.*nu.*305.

Vigesima tertia diuisio. alia be-
174 neficia sunt propria, alia impropria, proprium beneficium illud dicitur, quod habet portionem distinctam, & in perpetuum confertur ab Episcopo, seu Ordinario, & habet munera spiritualia adiuncta, & quod prouisus est persona ecclesiastica, idest clericus. & similia. *Ancharan. in cap.*1. *de iureiur. lib.*6. *Decius in rubr. de rescript.*

175 Improprium beneficiũ est, quod caret prædictis qualitatibus. at *Hospitale.clem. per literas. de præb. Lelius Zecchius vbi supra in tract. de benefic. & pensionibus. cap.* 1. *num.*10.

Vigesima quarta diuisio. alia
176 sunt nominata, alia innominata, nominatum beneficium est, quod habet nomen speciale vltra nomen commune beneficij, vt Archidiaconatus, Decanatus, Archipresbyteratus, & similia, quæ sunt beneficia, sed habent præcipuum, & speciale nomen.

177 Innominatum est beneficium simplex carens speciali nomine, & ideo in impetrationibus, appellatione beneficiorum non venit Dignitas, nisi exprimatur. *clem.* 1. *de caus. possess. & propriet. Zecch. vbi sup.*

Vigesima quinta diuisio. Beneficia alia acquirũtur per electionẽ, alia per collationem, alia per postulationẽ, alia per translationem, alia per impetrationem, alia per permutationem, alia per renunciationem, & alia per institutionem factam ad patroni præsentationem.

Beneficia aquirũtur per electionem, collationem, seu institutionem ad præsentationem patroni, vt supra latè dictum est.

178 Beneficia aquiruntur per postulationem, quæ est quædam petitio Capituli supplex facta coram Superiore de promouendo aliquem ad prælaturam, ad quam iure communi ob aliquod impedimentum, vel defectum, non autem ob vitium promoueri non poterat. *Abb. in rubr. de postulat. prælat.* & omnis, qui potest eligere potest & postulare. *cap.bonæ.*2.*de elect.*

179 Beneficia acquiruntur per translationem, quæ est de vna Ecclesia ad aliam Ecclesiam translatio, vel mutatio. *c.mutationes.*7. *q.*1. *& in rubr.de translat.Episc. Zecchius. vbi sup. cap.*6.

180 Beneficia acquiruntur per impetrationem, vt quando per rescriptum Apostolicum ex gratia impetrantur à Papa beneficia vacantia, cum expectatiuæ ad futura beneficia sint sublatæ à *Conc. Trid. sess.* 24.*de ref.c.*19.*cap.*1. *de conc. præb. Zecchius vbi sup. de cap.* 9. vbi declarat prædicta, vel quando beneficia impetrantur certo modo.

181 Beneficia impetrantur per permutationem, quæ est beneficij ad beneficium auctoritate superioris facta mutua commutatio, quæ debet fieri cum auctoritate Superioris ex causa vtili, & necessaria, & quod vterque ius habeat in beneficio, & cum consensu eorum, ad quos præsentatio, vel electio spectat, & quod permutetur Spirituale cum Spirituali, & cum alijs requisitis à *Zecchio vbi sup.cap.*10. permutatio autem beneficiorum potest fieri in quo-

quolibet mense anni coram Episcopo loci, & cuilibet permutanti de beneficio permutato, & resignato potest per Episcopum, vel eius Vicarium fieri collatio cessante omni fraude, nisi ex aliquo capite beneficia sint reseruata. *capitulo cum olim. & cap. cum vniuersorum. de rerum permut. cap. vnico. de rer. permut. lib. 6. vbi omnes. Rebuff. in praxi, tit. de permutat. benef. nu. 36. Fuscus in tract. de visitat. cap. 18. num. 32.* quod firmatur *ex bulla Gregorij XIII. edita super publicat.*
183 *resignat. §. de beneficijs autem*. Vbi dicit, quod debet fieri etiam publicatio de beneficijs resignatis ex causa permutationis in manibus ordinariorum. *de hoc latè Gonzal. vbi sup. gloss. 14. à num. 32. Garc. vbi sup. par. 5. num. 543.*

184 Beneficia deniq; acquiruntur per renunciationem, quæ renunciatio, seu resignatio est tacita, vel expressa, expressa est dimissio spontanea, & libera beneficij obtẽti facta cum causa coram Superiore; est dimissio, quia renuncians cedit, dimittit, derelinquit, & donat ius suum. *l. hoc iure. §. 1. ff. de donat.* Fit cum causa, quæ in resignatione requiritur. *cap. super hoc. de renunciat.* & fit coram superiore. *Abb. in cap. audita. num. 3. de rest. spoliat.* quæ resignatio alia est pura, & libera, alia conditionalis, & in fauorem tertij, quæ renunciatio in fauorem vel est simplex absque vlla reseruatione, vel est qualificata cum reseruatione pensionis ipsi resignanti, vel cum reseruatione omnium fructuum pro resignante, de quibus latiss. *Paris. vbi sup. in tract. de resign. benefic. lib. 1. & 2.* & per totum tractatum doctissimè dilucidatur materia resignationis beneficiorum. *Et Gonzal. vbi sup. gloss. 14. Garc. vbi supr. p. 11. c. 4. de resign. benef. & ibidem cap. 3. tractat de publicandis resignat. Barbosa, vbi sup. par. 2. allegat. 19. Massob. vbi supra requisita 7. dub. 1. 2. 5. 37. 21. 31. 38.* & in alijs dubijs d. requisiti.

Quoad Tertium, cui beneficium
185 ecclesiasticũ conferendum sit. Beneficium igitur confertur habenti clericatum, & ordinem, itaut saltem sit clericus primæ tonsuræ, per quam clericalis ordo confertur. *cap. cum contingat. de æt. & qualit. & ex Conc. Trid. sess. 23. cap. 6. de reform.* requiruntur clericatus, & ordo, & ætas annorum quatuordecim saltem inceptorum, & quod sit de legitimo matrimonio, non irregularis, non excommunicatus, neq. habens aliud impedimentum. *Card. Tolet. vbi sup. in instruct. confess. lib. 5. cap. 79.* & infra latè dicemus, *& hodie ex constitutione Sixti V. de habitu, & tonsura per clericos, &c. relata à Quaranta vbi sup. in sum. bull. in uerbo habitus clericalis*. requiritur, quod tempore collationis beneficiorũ prouidẽdi sint actu clerici incedentes in habitu clericali, & tonsura, aliàs collatio est nulla. *Garc. vbi sup. par. 7. cap. 1. numer. 15.* nisi ex fundatione beneficij requiratur, quod quis sit sacerdos, vel diaconus, vel aliam qualitatem requirat, quia tunc sacerdos, & habẽs illas qualitates debet assumi, & non aliter.

186 Clericus autẽ vt fieri possit, tria requiruntur, ætas, habilitas, & forma. Aetas, quia clerici fieri non possunt ante septem annos. *cap. vlt. de temp. ordin. lib. 6.* tunc enim primam tonsuram sumere possunt. *cap.*
187 *vlt. de cler. coniu.* & iste annus septimus debet esse cõpletus. *teste Præpos. in cap. de his. in princ. dist. 28. Card. Tolet. vbi sup. lib. 1. cap. 56. Abbas Raguccius in sua lucerna parochorum. de sacramento ordinis. quæst. 9. de ætate ordinandorum*, dispensatur tamen quis à Papa interdum vt in sexto anno possit insigniri prima tonsura. *Rebuff. in praxi. tit. de clericis, & à quib. & quomodo creentur. & decretum fuit in Conc*

Trid.sess.24 cap.4. de reform. quod prima tonsura non initientur, qui sacramentum confirmationis non susceperint, & fidei rudimenta edo-cti non fuerint, quiq; legere, & scribere nesciant, & de quibus probabilis coniectura non sit, eos non secularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstent, hoc vitæ genus elegisse. ad primam tonsuram igitur requiruntur septem anni completi, ad alios tres minores ordines à septimo vsque ad duodecimũ, ad accolithatum duodecimus annus completus, ad subdiaconatum vigesimus secundus, ad diaconatum vigesimus tertius, ad presbyteratum vigesimus quintus, & satis est quod in his annus
188 sit inceptus *Conc.Trid.sess.23. cap. 12. de ref.* ad episcopatum requiritur trigesimus annus complectus. *Conc.Trid.sess.7. de reformat. cap.1. Garc. vbi sup. par.7. cap.6. Paulus Piasecius in sua praxi episcopali, par.1. cap. 1. de conferendis ordinibus. in tit. de requisitis ætatis, confirmationis, natalium.* ad dignitates, & Canonicatus in cathedralibus requiritur ætas viginti duorum annorum. *Concil. Tridentin. sess. 24. de reform. cap. 10.* ad parochialẽ ecclesiam vigesimus quintus inceptus, & quod infra annum ad presbyteratum promoueatur.
189 *Conc. Trid. sess. 24. de ref. cap. 10.* & ad obtinendam pensionem super beneficijs ecclesiasticis requiritur septimus annus completus, cum tunc possit recipere primam tonsuram, quæ ad obtinendam pensionem necessaria est, *Garc. vbi sup. par. 1. cap. 5. nu. 127. & ibi nu. 129. dicit ex Emanuele Sa in aphorism. confess. in verbo beneficium. nu. 30.* talem ætatẽ requiri ad pensionem, quæ ætas requiritur in beneficio simplici. in praxi tamen clerico septenni solet reseruari pensio dummodo talis ætas in supplicatione
190 exprimatur. in canonico autem pœnitentiario in cathedrali requiritur ætas quadraginta annorum completorum, quòd sit doctor, aut licentiatus in iure canonico, vel theologia. *Garc. vbi sup. par. 7. cap. 4.* & est notandum, quod si
191 dignitates in cathedralibus habẽt annexam curam animarum, & requirant ordinem presbyteratus, tunc in prouidendis requiritur annus vigesimusquintus inceptus. *Garc. vbi sup. par. 7. cap. 4. nu. 69.* & in beneficijs simplicibus requiritur ætas annorum quatuordecim inceptorum; *Conc. Trid. sess. 23. de ref. c. 6.* ita, & in canonicatibus in ecclesijs collegiatis, cum *Conc. Trid. in his nihil innouauerit Gonzal. vbi sup. glos. 5. num. 5. Piasecius vbi sup. par. 2. cap. 5. de iurisd. volunt. tit. quomodo sint beneficia conferenda.* ex quibus habetur quæ ætas, & habilitas requirantur ad clericatum, & ordines, forma autem est, qua vtitur episcopus in ordinibus conferendis, de qua in Pontificali Romano.
192 Quoad Quartum, quomodo conferuntur beneficia ecclesiastica. dicendum est ea conferri, & acquiri per titulum habilem, & canonicum, *de quo in cap. beneficium. de reg. iur. lib. 6.* vbi beneficium ecclesiasticum sine canonica institutione obtineri non potest, ergo cum canonica institutione iustè obtine-
193 tur, quę institutio sumitur pro quacunq; prouisione, vt declarant. *Panorm. & alij in rubr. & in cap. auctoritate. de institut. post Dynum, & alijs in dict. cap. beneficium.* & canonica institutio dicitur, quæ facta est secundum canones teste *Io. Andr. in cap. non potest. in princ. de præb. lib. 6.* & canonicè institu-
194 tus dicitur qui iure prouisus est. *cap. extirpanda. §. qui vero. de præb.* & canonice dicitur quis obtinere beneficium, quando illud ab eo habuit, qui iure conferre poterat. *cap. si gratiosè. de rescript. lib. 6.*

lib.6.& cap. statutum.de præb. lib.6. obtinetur autem beneficium iure per collationem, electionem, & institutionem ad præsentationem patroni, per translationem, permutationem, postulationem, & resignationem, de quibus supra in vltima diuisione beneficiorum, & latè *Rebuff. in praxi tit. quot modis acquirantur beneficia* cum multis sequentibus. *Garc. vbi sup. p.8.9.& 10. l. essius vbi sup. de iust. & iure lib. 2. c. 34.*
196 *dubit. 3.* & quicumque nō habet canonicam institutionem iniustè possidet, & si per simoniam, vel per vim vsurpauit, vel aliàs auctoritate propria intrauerit in possessionem beneficij, quo casu dicitur intrusus. *Rebuff. vbi sup. in forma prouisionis. versiculo postea dicitur, per se, vel per alium.* Conferuntur autem
197 beneficia à Papa, ad quem suæ potestatis plenitudine pertinet plenissima omnium beneficiorum dispositio. *cap. 2. de præb. lib. 6. Gonzal. vbi supr. in §. 1. proem.* & concurrit cum quolibet ordinario, cum sit ordinarius ordinariorum. *c. cuncta per mundum. nona. q. 3. Garc. vbi sup. par. 5.*
198 *cap. 1.* item conferuntur à legato, Nuntio, & ordinario. *Garc. vbi sup. cap. 3.* & ab alijs, qui ex consuetudine, præscriptione, seu priuilegio conferunt, vel ad præsentationem patronorum præsentatos instituunt,
199 vt est Capitulum Pisanæ Primatialis ecclesię quod confert quędam beneficia dum vacant in mensibus non reseruatis; & instituit rectores tam simplicium, quam curatorum beneficiorum ad præsentationem patronorum à tempore antiquissimo vltra trecentum annos, & de præsenti est in tali pacifica possessione talis iuris conferēdi, & instituendi. & quis conferre possit beneficia, & quomodo quis dare beneficia alteri tradit etiā *Card. Tolet. vbi sup. cap. 77. & 78.* &
200 an beneficia sint cōferenda digniori, an satis sit digno conferre tradit. *Garc. vbi sup. par. 7. cap. 16. per to-*
201 *tum.* & prouisio beneficij debet fieri gratis, libere, sine pacto, modo, conditione, ac sine diminutione. *Garc. vbi sup. par. 8. cap. 1. per totum.* pure non conditionaliter, nec alternatiue, nec copulatiue. *Garc. d. par. 8. cap. 2.* & quod non sit subreptitia. *Garc. d. par. 8. cap. 3.* & quod fiat publice, & palam, non clandestine. *Garc. d. p. 8. c. 4. idest coram testibus.* & regulariter in tali prouisione seruanda est forma à iure, statuto, consuetudine, vel fundatione præscri-
202 pta, aliàs nulla est. *Put. decis. 338. lib. 1.* & contra dicta formam prouisus non est tutus in foro conscientiæ, nec beneficium retinere potest. *Couarr. in reg. peccatum. par. 2. §. 3. num. 9. de reg. iur. lib. 6. Molina de iust. & iure tomo 1. tractat. 2. disputat. 81. circa finem. versic. ad dictum Innocentij. Garc. vbi sup. parte 9. cap. 1. num. 1. 2. & 3.*
203 Beneficium autem non potest cōferri nisi vacet, & ideo beneficium nondum vacans non potest conferri, vel promitti, ne inducatur votum captandæ mortis. *cap. 2. & 3. de concess. præb.* Garc. *vbi sup. par. 10. cap. 1. num. 1. & seq.* dictaq. beneficia quando vacant conferri debent infra sex menses. *capit. 2. de concess. præb. cap. licet. de suppl. negl. prælat. Rebuff. in praxi tit. de deuolut.* quod habet locum nedum in collatione, sed etiam in electione. *Abb. in cap. dilectus. num. 2. de concess. præb.* nisi sit cathedralis, vel regularis ecclesia, quæ intra tres menses de prælato prouideri debent. *cap. ne pro defectu. de elect.* in cæteris autem beneficijs habet locum semestre. *Abb. in d. cap. ne pro defectu.* & d. semestre habet locum in prouisione parochialium etiam stante *Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 18.* quando earum collatio spectat ad Episcopos, nam quando spectat ad Papam, Episcopi præuio concursu debēt eligere personam idoneam infra quadrimestre, & electam significare Pa-

pæ, vt illi beneficium conferat *ex d. constit. Pij V. incip. in conferendis.* & intra semestre debent conferri hospitalia quæ dantur in titulum. *Rebuff. in concordat. tit. de regia ad prælat. nominat. §. 1. verbo, intra sex menses.* item habentes à Papa indultum intra sex menses conferre debent. *Cassad. dec. 8. de præb. Crescent. dec. 15. de præb.* Papæ autem nullus terminus est præfixus. *Rebuff. d. verb. intra sex menses. Mandos. in reg. de annali. quæst. 90. num. 51.* & d. semestre
204 currit à die scientiæ vacationis. *cap. quia diuersitatem. in fin. de conc. præb.* & dictum semestre non currit impedito siue fuerit impedimentum iuris, siue facti. *Abb. in d. cap. quia diuersitatem. nu. 3.* vnde durante lite super iure conferendi, seu eligendi non currit tempus. *Federic. cons. 232. Rebuff. in d. verbo, intra sex menses.* & d. semestre habet locum in præsentatione facienda à patrono ecclesiastico, in laico autem habet locum quadrimestre. *cap. vnico. §. verum. de iurepat. lib. 6. & ibi gloss. & Doctores.* & dictis patronis currit d. tempus à die scientiæ vacationis. *Rot. decis. 7. de præb. in antiquior. & decis. 13. de iurep. in ant. Verall. decis. 248. par. 3.* & fuit dictum in legionen. parochialis. 7. Octob. 1577. coram *Blanchetto*, in qua domini in dec. præpositi dubij, an ex lapsu temporis collatio beneficij de quo agitur, sit deuoluta ad Sedē Apostolicam difficultatem restrinxerunt, an à die notitiæ, vel potius vacationis currat tempus patrono ad præsentandum. & concordes fuerunt, quod quadrimestre datum patronis laicis ad præsentandum, *c. vnico. §. 1. de iurepat. lib. 6.* incipiat à die scientiæ, non aūt vacationis, pro qua plures vrgent auctoritates, veluti *Host. Aegid. Io. Andr. in c. 2. de suppl. negl. Bero. in c. quacunq. num. 4. & c. quoniam. num. 40. de iurepat. Rebuff. de deuolut. num. 10. in fine. Simonet. de iurepat. q. 35.* & hanc amplexa fuit *Rota in vna Barchinonen. S. Antonij. corā Peregrino d. anno 1553. vel 54.* quæ auctoritates vltra allegatas pro *Alfonso maximi* fuerunt ponderis apud Dominos, nec ab hac opinione discrepat. *Abb. in cons. 28. lib. 2. in fine.* & pro illa videtur esse ratio, quod vbicunq; à lege præfigitur certus terminus, necesse est, vt præcedat notitia, cum sine illa, negligentia dari non possit. *Bart. in l. genero. num. 6. ff. de his, qui not. infam. Abb. in c. nos quidem. & ibi Couar. de testam. non obstat dec. rotæ 38. in antiquis, alias 1. de iurepat. quæ allegat clem. 6. de conc. præb.* quia fundatur super vera, & præscripta scientia expectantis.

Minus etiam obstat ratio *Lambert. fol. 117.* in nouis videlicet, quòd sicut patrono impedito currit tempus, ita & ignoranti, quia non procedit hæc regula in omnibus casibus, sed tantum, si duo patroni controuertant ius ipsum præsentandi, quod est fauore ecclesiæ, vt studio conseruandi ius suum, eius liti finem imponant, & ne ecclesia careat pastore, qui minori temporis spacio fieri potuerit, secus autem, si iudicium agatur inter præsentatos super idoneitate, vel cum episcopo super libertate beneficij. *Abb. in c. quoniam. num. 6. & 7. de iurepat. vbi & Bero. num. 43. & idem Abb. in c. cum Papæ vers. 2. eod. tit.*

Nec refragatur, quod iuspat. sit mera gratia, quia gratia hęc conuersa est in ius commune. *Goffred. in summa, tit. de iurepat. num. 12.* & gratia nemo priuari debet absque culpa. & hæc exceptio allegari potest per *Alphonsum*, cum ex ea inducatur validitas sui tituli. *Cassad. de except. decis. 2. Lapus allegat. 78. numer. 12. vbi Mandos. lit. T.* qui ait hoc intelligi de scientia certa, & non interpretatiua, & qui se fundat in deuolutione causata ob negligentiam patronorum debet probare scientiam dd. patronorum sufficienter.

ter. *Rebuff. in praxi tit. de deuolut. nu.*12. & fuit dictum in *Firmana altaris coram D.Blanchetto.* 5.*Decemb.* 1594. de his vide *Garc. vbi sup.par.* 10.*c.*2. de tempore, intra quod debet de beneficio prouideri.

Ad Quintum, & Vltimum, quando amittatur beneficium, dico mul-
206 tis modis amitti beneficia relatis à *Rebuff. in praxi par.* 3. beneficia amittendi modos continente. hic agitur de amissione non de vacatione simpliciter per obitum, vel assecutionem alterius, de quibus *Garc. par.*11.*c.*2. *&* 5. beneficium amittitur ex iuris dispositione, ob ali-
207 quod crimen, cui pœna amissionis ipso facto à iure est constituta, per resignationem, per translationem, per professionem emissam in aliqua religione approbata. *Lessius de iust. & iur.lib.*2.*cap.*34. *dubitat.*34. per contractum matrimonij. *cap.* 1. *& cap. diuersis fallacijs. de cler. coniug. & ibi gloss.Garc.d.par.*11.*c.*8. *& per priuationem.* Garc. *ibi cap.*10. *&* 9.
208 item vnione, suppressione & extinctione extinguitur beneficium *vt in c. cum accessissent. de constit.* & sic eo extincto beneficiatus illud amisisse dicitur. *Garc. vbi sup.par.* 12.*c.*1.
209 *in princ.* etiam per dismembrationẽ licet non extinguatur beneficium alteratur tamen, & diminuitur in bonis, fructibus, seu reditibus. *Garc.d. par.*12.*c.*2. idem est in diuisione beneficij. *Garc.ibi c.*4. alteratur etiam beneficium, vt per erectionem in alium statum superiorem, vt cum ecclesia collegiata erigitur in cathedralem, & Episcopalis in metropolitanam, quod solus Papa facere potest. *cap.*1. *ne Sed.vac.* vel quando ecclesia simplex erigitur in curatam, quod ex causa Episcopus facere potest. Rebuff. *vbi sup. tit. de erectione in curatam & parochialem,* vel quando ecclesia erigitur in collegiatam, quod videtur id fieri posse ab Episcopo, licet semper soleat fieri auctoritate Papæ. *Rebuff.in tit. de erectione in collegiatam. Mandos. de signat.grat.tit.de erectionib.Garc. d.par.*12.*c.*5. & in praxi vidi ecclesiam in diœcesi Bergomensi fuisse hoc anno 1627. erectam in Collegiatam, & ecclesiam Liburni diœcesis Pisanæ esse nunc erigendam in Collegiatam auctoritate Sanctiss. D. N. Vrbani Papæ VIII. & Adno-
210 tes, quòd beneficium sine reditibus non dicitur beneficium. *Abb.in cap. de multa. de conc. præb.* sicut enim corpus sine anima non dicitur homo sed cadauer, ita beneficium sine reditibus non potest dici beneficium. *c.siquis obiecerit.*1.*q.*3.nam tunc etymologia nominis non est vera, quia dicitur beneficium quoniam bene facit. *Gomes. in reg. de annali.quæst.* 47.*vers. præterea.* & ideo Canoni-
211 nicus sine præbenda dicitur Canonicus in herba. *Io. And. in c. dile-*
212 *ctus. de præb.* & canonicatus est ius habendi stallum in choro ad cantandum & legendum, & locum & vocẽ in Capitulo prouenientia ex electione & receptione in fratrem. *Hoied. vbi sup. par.* 1.*c.* 12. *nu.*1. quæ receptio in fratrem fit per Capitulum. *Paris. de resig.benef.lib.*6.*quæst.*5.*nu.*
213 32. & canonia est ius proueniens ex eadem electione, & receptione in fratrem. *gloss. in c. cum M. Ferrariensis. verbo, receperunt. de constit.* & ibi *Abb.nu.*22. quod ius canoniæ est spirituale, præbenda verò oritur sicut filia à canonia, sicut à matre. *Card. in Clem.vlt. quæst.*20. *de præb.*
214 & præbenda alia est temporalis annexa beneficio consistens in mera temporalitate, alia est spiritualis annexa canonicatui, seu beneficio, & ideo Canonici habent præbendas. *Hoied. vbi sup.* vbi ait præbendam quinque sumi modis. *Massob. vbi sup. drelud.*19. *& dub.* 1.

215 Et adde quando possit beneficiũ alicui conferri non habenti qualitates in fundatione beneficij appositas *Monetam vbi sup. de commut. vlt. volunt.c.*10.*de derog.qualit. in fund. benefic.*

benefic. apposit. à *nu.* 76. *vbi nu.* 100. *& seqq. &* 187. tractat de ætate requisita ad beneficia, de qua ætate tractat *Leonius in sua Praxi Archiepisc. par.* 2. *c.* 18. *de collat. benef. nu.*
216 14. & ætas requisita in beneficijs requiritur etiam in coadiutorijs eorumdem beneficiorum. *Garc. vbi sup. par.* 7. *c.* 4. *nu.* 90. & quoad canonicos vide elegantem tractatum D. Abbatis Ragucij. de voce Canonicorum in Capitulo, officio in choro, & Missa in ecclesia.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus triplex, libertorum respectu aduocatorum, & respectu iuris ad præsentationem in ecclesia competentis.*
2 *Iuspatronatus definitur cadens in ecclesia, & beneficio, & est ius honorificum, onerosum, & vtile.*
3 *Iuspatronatus est ius, & quid incorporale.*
4 *Iuspatronatus est ius partim spirituale, partim temporale.*
5 *Iuspatronatus est concessum ex gratia.*
6 *Iuspatronatus est ius ad spiritualia ordinatum.*
7 *Iuspatronatus est indiuiduum, sed diuiduum quoad præsentationem.*
8 *Iuspatronatus est triplex, ecclesiasticũ, laicale, & mixtum.*
9 *Iuspatronatus ecclesiasticum quid sit.*
10 *Iuspatronatus laicale quid sit.*
11 *Iuspatronatus mixtum quid sit.*
12 *Patronus recipit honorem ex præsentatione, & honorari debet in ecclesia, & in processionibus.*
13 *Patronus quando, & quomodo honorari debet.*
14 *Tempus datum patronis ad præsentandum abbreuiari non potest.*
15 *Patronus habet onus defendendi ecclesiam.*
16 *Aliàs punitur, & commodũ priuatur.*
17 *Patronus tenetur magis idoneum præsentare in foro conscientiæ.*
18 *Patronus tenetur prouidere, vt intentio fundatoris seruetur.*
19 *Patronus debet ieiunare die præcedenti ante consecrationem.*
20 *Patronus egenus est alendus de bonis ecclesiæ, & ponitur decisio* Rotæ.
21 *Alimentorum appellatione quæ veniant.*
22 *Patronus egenus tunc est alendus quando ecclesiæ superest.*
23 *Patronus aliquod annuum potest exigere ab ecclesia, si in fundatione cum Episcopi consensu id fuerit factum.*
24 *Iuspatronatus & masculo, & fæmina competit.*
25 *Illegitimis etiam competit.*
26 *Pupillo, & infanti.*
27 *Filijfamilias quando habeant vocem in iurepat. competente vniuersitati.*
28 *Iuspatronatus quando competit patri, patre viuente filius non habet vocẽ.*
29 *Iuspatronatus potest haberi in ecclesia Cathedrali.*
30 *Iuspatronatus potest haberi in ecclesia Collegiata.*
31 *Iuspatronatus an possit haberi in ecclesia conuentuali regularium.*
32 *Iuspatronat. haberi potest in Hospitali.*
33 *Iuspatronatus in sepulchro haberi non potest.*
34 *Iuspatronatus non acquiritur nisi Episcopo consentiente.*
35 *Vicarius Episcopi sine speciali mandato non potest alicui reseruare iuspatronatus.*
36 *Vicarius Episcopi non potest consensum præstare super donatione iurispat. sine speciali commissione.*
37 *Episcopi consensus quando requiratur casu, quo iuspatronatus de vno in alium transfertur.*
38 *Inferiores habentis iura Episcopalia consensus requiritur in translatione iurispat.*
39 *Pisanum Capitulum tamquam Ordinarius instituit, & consensum præstat in quibusdam beneficijs.*
40 *Consensus in translatione iurispatronatus potest interuenire etiam ex post facto.*
41 *Ordinarius si renuat consensum præstare super trãslatione iurispat. quid agendum.*

Epi-

42 *Episcopi consensus si dubitetur an interuenerit. quando præsumatur interuenisse.*
43 *Episcopus loci, in quo fundatur ecclesia, consensum præstare debet.*
44 *Capitulum sede Episcopali vacante consensum præstat super reseruatione, & translatione iurispatronatus.*
45 *Episcopus non potest aliquem facere patronum ex priuilegio.*
46 *Fundare ecclesiam quis dicatur.*
47 *Ecclesia destructa si alibi ædificetur, dominus primi fundi non erit patronus.*
48 *Fundi, & dotis assignatio fit cum Episcopi consensu.*
49 *Patronus quis efficitur si post factum consentiat fundationi.*
50 *Iuspatronatus acquiritur etiamsi fundans, vel dotans iuspatronatus sibi non reseruauerit. & ponitur Rotæ decisio.*
51 *Iuspatronatus sibi reseruans, suis hæredibus reseruasse censetur.*
52 *Construere quis dicatur ecclesiam.*
53 *Iuspatronatus acquiritur ex constructione.*
54 *Iuspatronatus quando acquiratur ex refectione, vel reparatione ecclesiæ.*
55 *Hæres intra annum respectu operis inchoandi debet ecclesiam construere à die monitionis ei factæ per Episcopũ, si testator mandauit construi sine præfinitione temporis.*
56 *Ecclesia si ex relicto testatoris sit in certo loco construenda, si postea fieri nequeat, alibi construetur.*
57 *Ecclesia an construi debeat ex relicto facto in testamento imperfecto.*
58 *Ecclesia constructa censetur ex fidelium oblationibus si aliter non constet.*
59 *Iuspatronatus hodie interdum ex sola dotatione acquiritur.*
60 *Iosephus Mazzolius fundator Capellæ S. Dominici in ecclesia Pisana.*
61 *Iuspatronatus ex dotatione cum Episcopi consensu acquiritur.*
62 *Iuspatronatus non acquiritur ex augmento dotis.*
63 *Iuspatronatus non acquirit relinquens aliquid ecclesiæ.*
64 *Dotatio facienda est ante consecrationem ecclesiæ.*
65 *Dos quanta sit ecclesiæ assignanda.*
66 *Dotans insufficienter non fit patronus.*
67 *Dotantes plures fiunt omnes patroni.*
68 *Iuspatronatus quatuor modis de vno in alium transfertur.*
69 *Iuspatronatus transfertur successione.*
70 *Iurispatronatus successio fit in stirpes, aliquando in capita.*
71 *Patronorum maior pars minorem absorbet.*
72 *Iuspatronatus quando ex fundatione transire debet ad hæredes sanguinis, non transit ad extraneus.*
73 *Iuspatronatus non transit in fideicommissarium.*
74 *Iuspatronatus si competat collegio, seu familiæ, præsentatio fit per capita.*
75 *Iuspatronatus trãsfertur permutatione.*
76 *Iuspatronatus transfertur donatione.*
77 *Donatarius an possit donantem præsentare.*
78 *Iuspatronatus transfertur translatione vniuersitatis.*
79 *Vniuersitas quæ dicatur.*
80 *Iuspatronatus an veniat in locatione vniuersitatis.*
81 *Vniuersitas si pignori data sit, in qua sit iuspat. creditor pignoris præsentare non potest.*
82 *Iuspatronatus transit cum vniuersitate data in dotem.*
83 *Iuspatronatus an ex bonorum confiscatione transeat in fiscum.*
84 *Patronus in præiudicium descendentiũ potest à se abdicare iuspat.*
85 *Iuspatronatus vtrum ex præscriptione acquiratur.*
86 *Patronus solus est, si solus fundet, & dotet, secus si plures.*

Ponitur definitio Iurispatronatus.

CAPVT SECVNDVM.

PRIMO igitur loco, quæritur, quid sit Iuspatronatus, & vt rectè definiatur, opus est videre de quo iurepatronat. loquamur; Iuspatronatus enim

1 enim est terminus æquiuocus, cum triplex sit; *Abb. in rubr: nu.1. de iurepat.* primum namq. est iuspatr. libertorum, quod prouenit ex manumissione *c. liberti. & c. seq. 12. q. 2. & toto tit. ff. de iurepat.* & de hoc nihil ad nos. Secundum est iuspatronatus respectu Aduocatorum, qui dicuntur patroni causarum. *cap. vlt. ne cleric. vel monac. vbi gloss. in verbo, audiantur. l. rem non nouam. §. patroni. C. de iudic.* Tertium est iuspatronatus, quod sumitur pro iure competente in ecclesijs quoad Rectoris præsentationem, & alia, & de hoc tertio nos loquimur, & de hoc habetur in toto *tit. de iurepat. in Decretalib. in lib. 6. Decretal. & in Clementinis.*

2 Communis definitio iurispatronatus, de quo loquimur ponitur ab *Abb. vbi sup. nu. 3.* & ponitur etiam à *Roccho de Curte de iurepat. in princ. nu. 3. vbi nu. 4.* addit in fine definitionis quædam verba. Ergo iuspatronatus est ius honorificum, onerosum, & vtile alicui competens in ecclesia pro eo, quod de Diœcesani consensu ecclesiam fundauit, construxit, vel dotauit ipse, vel is, à quo causam habuit, solus, vel alio concurrente.

3 Iuspatronatus est ius, idest, quid incorporale, & intellectuale, quod oculis corporeis videri non potest, vt habetur in *tit. de reb. corpor. & incorpor. in Institut.* & ibi Io. Oinotomus eleganter declarat quòd incorporalia sola animi cogitatione, & intellectu percipiuntur, & à iure creãtur, substantiantur, & nominantur secundum Fabrum, & Aretinum ibidem. vel est ius, idest facultas quædam, sicut dicimus vsusfructus est ius, idest facultas alienis rebus vtendi fruendi. *Institut. de vsufructu. in princ. l. 1. ff. de rer. diuis. & l. 1. ff. de vsufructu. & ibi Doct. Marius Viuianus in suo rationale institut. in d. tit. de vsuf. nu. 1.* & actio est ius, idest, facultas persequendi in iudicio quod sibi debetur. *Institut. de actionib. in princ.* est autem iuspatronatus

4 ius partim spirituale, partim temporale; spirituale, quia vendi non potest. *cap. de iure. 16. de iurepat.* est temporale, quia possidetur à laicis. *cap. primo de iurepat.* & melius dicitur huiusmodi ius temporale annexum spirituali. *c. quanto. de iudic. d. cap. de iure.* & regulariter regulatur, prout alia iura

5 spiritualia *d. c. quanto.* & est ius gratiosum, & ex gratia concessum. *Abb. in cap. 1. nu. 4. de præb. per textum in cap. 3. vers. sustinuit. de iurepat. Lambertinus* in suo elegantissimo, & copiosissimo tractatu, *de iurepat. lib. 3. quæst. 9. Illustriss. Cardin. Thuscus Pract. conclus. iuris. lit. 1. conclus. 596.* & vt ait *S. Thomas Doctor Angeli-*

6 *cus in 4. sentent.* iuspatr. est ius ad spiritualia ordinatum. *Scbardius in suo lexico, in verbo, iuspatronatus. in fine.* & iuspatronatus laicis conceditur, vt alij inducantur, & alliciantur ad fundandas, & dotandas ecclesias. *c. nobis. de iurepat. Cassad. decis. 3. nu. 6. de iurep. Card. Mantica de tacit. & ambig. lib. 23. tit. 20. n. 28.*

7 & hoc iuspatronatus est indiuiduũ. *c. 1. de iurep.* & ratio est, quia iuspatronatus est quid incorporale, & incorporalia diuidi nequeunt. *l. 1. §. si vsusfructus. ff. ad legem falcid.* & sic est indiuiduum in substãtia, & apud vnumquemque hæredem est insolidum. *glos. in d. c. 1. verbo, non debeat. de iurepatr. Garc. de benefic. par. 5. cap. 1. nu. 591. prope finem.* vt fuit dictũ in *Firmana Beneficij 13. Maij. 1596. coram Card. Pamphilio.* & in *Aretina Capellaniæ 24. Ianuar. & 9. Maij coram eod.* sed est diuiduum quoad ius præsentandi, præsentatio enim est penes hæredes pro rata, vt est simile de iurisdictione, quæ aliquando est apud plures insolidũ, sed exercitium est pro parte. *c. prudentiam. in princ. de off. deleg.* ita *Cardin. in clement. plures. nu. 3. vers. quia vero ad hæc. de iurepat.*

Et

8 Et hoc iuspat. est triplex, ecclesiasticum, laicale, & mixtum. de qua diuisione *Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. gloss. 18. à nu. 4. & Garc. vbi sup. par. 5. c. 1. nu. 553. & seqq. Moneta in tract. de commut. vlt. volunt. c. 10. de derogat. qualit. in fund. benef. apposit. nu. 220. & sequ. Aug. Barbosa, de off. & pot. Episc. par. 3. alleg. 72. nu. 128.*

9 Iuspatronatus ecclesiasticum est, quando clericus illud habet nomine ecclesiæ suæ, seu quando ipsa ecclesia, vel aliqua vniuersitas, vel collegium religiosorum, seu clericorum habet iuspat. *Rot. Rom. decis. 8. de iurepat. in antiquis.* est etiam iuspat. ecclesiasticum illud, quod licet ortum habuerit à laici patrimonio, tamen fuit fundatione testamento, donatione, aut alio quouis titulo translatum in ecclesiam, capitulum, seu collegium ecclesiasticum canonicorum secularium, seu regularium, vel in aliquam ecclesiasticam personam ratione ecclesiæ, dignitatis, aut beneficij. *Rebuff. in praxi. tit. de præsentat. nu. 5. & 7. & in par. 3. signaturæ. nu. 8. Couarru. pract. quæst. c. 36. nu. 2. & 5. Io. Aloys. Riccius in praxi rerum fori ecclesiast. decis. 152. Paris. de resignat. benef. lib. 2. quæst. 4. nu. 39. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resolut. 8. nu. 14. Gonzal. & Garc. vbi sup.*

10 Aliud est iuspatronatus laicale, seu laicorum, quod est, quando laicus, vel clericus ratione patrimonij sui habet iuspat. *gloss. in d. clem. plures. in verbo, præsentare*, & quod alij dicantur patroni ecclesiastici, alij laici dicit *text. in c. vnico. in fine. de iurepat. lib. 6.* & si ecclesia, & laicus simul habeant iuspatronatus, tale iuspatronatus erit mixtum, & regulabitur vt ecclesiasticum. *gloss. vlt. d. cap. vnico.* & de his latè in cap. sequenti.

11

12 Honorificum. id importat honorem, quem habet patronus in præsentando rectorem, quia sine patroni præsentatione non potest Episcopus institutionem dare regulariter in beneficio iurispat. aliàs institutio est nulla. *c. decernimus. 16. q. 7.* Item importat honorem, quem habet patronus in ecclesia, quia præ alijs debet honorari. *c. nobis de iurepat.* debet enim patronus non solum præsentare rectorem, sed debet honorari in processione, & prælatione. *d. c. nobis*. rector enim debet patrono ad

13 ecclesiam venienti obuiam ire, & in processione post Prælatum ante omnes laicos debet patronus incedere, & in pace, & thuribulo alijs præferri; & extra ecclesiam debet rector patronum honorare, illi assurgendo, illum salutando, neque debet patronum absque venia ad ius vocare. *argum. text. in l. vlt. ff. de in ius vocando. & in l. qui manumittit. C. de oper. libert. Paul. de Citadinis de iurepat. par. 6. quæst. 2.* & tenetur rector pro patrono orare. *Ludouic. Roman. cons. 339.* non tamen per hęc patronus dicetur dominus ecclesiæ, nisi abusiuè loquendo. *Paul. de Citad. vbi sup. quæst. 12.* & quando patrono auferretur talis honor, potest ab eo vindicari. *cap. Pisanis. de restitut. spol.* vbi *Innoc.* & de his latè *Lambert. vbi sup. lib. 3. quæst. 1.* per omnes articulos dictæ quæstionis. est tamen aduertendum, quod textum in *d. c. decernimus*. sex modis limitat *Felin. in c. cum Bertoldus. nu. 8. 9. & seqq. de re iudic.* & limitatur etiam, quando præsentatus per patronum est scandalo populo. *c. quoniam. de iurepat.* vel quando non constat de iurepatronatus legitimè; vel quando patronus est ecclesiasticus, vt infra dicetur. nec potest per

14 ordinarium tempus quadrimestre, vel semestre concessum patronis ad præsentandum abbreuiari, præsertim quando patronus comparet, & vult vti tali beneficio. *Felin. vbi sup. nu. 18.* & ob talem honorem nihil fieri poterit in præiudicium patroni ab Episcopo sine dicti patroni consensu,

sensu, neque ab alio Inferiore. *Abb. in cap. cum accessissent. num. 5. de constitut.* quod tribus modis limitat *Rocch. de curte ubi supra in uerbo, honorificum, num. 10. 11. & 12.*

15 Onerosum. & sic ex iurepatronatus prouenit honor, & onus, patronus enim tenetur defendere ecclesiam, & sollicitudinem, & diligentiam adhibere, ne bona ecclesiæ dilapidentur, & potest episcopo denunciare rectorem dilapidatorem, vel inhonestum. *c. filijs. & c. decernimus. 16. q. 7. Rocch. de curte vbi sup. verbo, onerosum. num. 2.* & si

16 patronus hæc negligat, & non faciat, punitur, & remanet priuatus commodis, & fructibus prouenientibus ex iurepatronatus. *Paul. de citad. vbi sup. quæst. 1. in fine.* In-

17 super patronus habet onus præsentandi magis idoneum quoad forum conscientiæ. *Abb. in c. 3. de iurepatr. num. 12.* & habet onus præsentandi pauperem potius, quam diuitem. *Hostiens. in summa. tit. de iurepat. §. in quibus differant. nu. 11.*

18 *in fine.* item tenetur patronus prouidere, vt rectè ecclesiæ prouideatur, & ordinata per fundatorem seruentur. *Abb. in d. cap. nobis. col. 3. de iurepat. Paul. de Citad. vbi supt quæst. vlt. quinti articuli.* & si-

19 militer patronus debet ieiunare præcedenti die ante consecrationem ad *text. in cap. quod à patribus. dist. 75. & notatur in cap. cum sicut. de consecrat. eccles. vel altar.* & quamuis patronus habeat onera supradicta, non tamen potest compellere rectorem ad sibi reddendum rationes, nec habet custodiam ecclesiæ vacãtis, nec eius consensus requiritur in alienatione bonorum ecclesiæ patronatæ; & quamuis patronus teneatur ecclesiam defendere proprijs suis sumptibus, non tamen concurrere debet cum rectore ad solutionẽ collectæ, seu decimæ Papalis, & de his latè *Lambert. vbi sup. lib. 3. quæst. 2.* per omnes articulos dictæ quæstionis.

20 Et vtile. consistit in hoc vtilitas, quia si patronus deueniat ad inopiã est alendus de bonis ecclesiæ. *c. quicunque. il secondo. iuncta gloss. 16. quæst. 7. Hostiens. vbi supr. §. quid competat patrono. num. 3. cap. nobis. §. vlt. vbi Abb. & alij. de iurepatr. Rocch. de Curte vbi supra in verbo, & vtile. in princ. Cardin. Serafin. decis. 668. num. 5.* & fuit dictum in Neapolitana alimentorum. 31. Maij 1613. coram Reuerendissimo Manzanedo. in qua monasterium montis Oliueti Neapolitan. nõ teneri ad alimenta præstanda domino Equiti Ianuario Olitiæ domini resoluerunt, quia quamuis Gurellus olitia fundauerit hoc monasterium de anno 1411. & ecclesia teneatur patronis ad inopiam vergentibus succurrere per *text. in c. quicunque 16. quæst. 7. & in c. nobis. de iurepatr.* Nihilominus dominus Eques Ianuarius non probat descendentiã à d. fundatore, & licet illam probasset, non constat de requisitis à iure ad hoc, vt à monasterio alimẽta sint illi ministranda. requiritur namque, quod patronus ad ægestatem peruenerit, & quod Ecclesiæ supersit, nempe quod primo ministri ecclesiæ alantur, & necessaria ad seruitium ecclesiæ suppeditentur, quibus ministratis, si bona ecclesiæ supersint, ab illa patronus erit alendus iuxta *gloss. fin. in d. c. quicunq. & Abb. in d. c. nobis. num. 6. & ibi Butr. num. 22. Lambert. de iurepat. lib. 3. art. 2. tertiæ quæst. princ. num. 2. Paul. de citadin. eod. tract. 6. part. art. 4. num. 3. & 5. cum seq. Rocch. eod. tract. in uerbo, & utile. num. 1. & 2. Roland. consil. 2. num. 33. lib. 3. Cassador. decis. 3. num. 2. de iurep. Surdus de aliment. tit. 7. q. 32. num. 1. & 2. cum seq.* sed sic est, quod dedicta ægestate Domini Ianuarij non constat, cum aut habeat annuos ducatos 360. sibi

ſibi à fratre Carolo aſſignatos, aut habeat bona ſibi ab eodem Carolo retroceſſa, vtcunque ſit, non poteſt dici ita egenus, vt prædicta alimenta à monaſterio habere debeat, ad tradita in *d. gloſſ. fin. in d. cap. quicunq. quam ſeq. Bald. in l. fin. C. de reu. donat. & ad tradita à Lambert. d. lib. 3. art. 3. tertiæ quæſtionis princ. num. 2. cum ſeq. & à Citadino vbi ſup. num. 5. & à Surd. vbi ſup. tit. 1. quæſtion. 54. à num. 15.* tum etiam quia detractis impenſis neceſſarijs pro alimentis 24. monachorum, & familiæ, eidem monaſterio ſeruientium, & pro cultu diuino, & reparatione eccleſiæ neceſſarijs, non conſtat ſupereſſe bona, ex quibus monaſterium poſſit Dom. Ianuarium alere.

Tum etiam, quia eccleſia non tenetur patronum alere, ſi ipſe aliàs habeat, à quo ali debeat. *Surd. d. tit. 1. queſt. 54. num. 16.* Dominus autem Ianuarius quamuis eſſet patronus habet dictum fratrem, qui D. Ianuario in egeſtate conſtituto tenetur alimenta miniſtrare *gloſſ. fin. in l. qui filium. ff. vbi pup. educ. deb. Cinus in l. 2. nu. 2. de alen. liber. & ibi Alberic. iſtam dicens cõmunem n. 1. latè* Surd. *vbi ſup. tit. 2. quæſt. 25. in princ.* vlterius, cum dominus eques Ianuarius ſit eques S. Ioannis Hieroſolymitani, quam ingredientes tria vota ſubſtantialia emittunt, & per conſequens dicuntur veri religioſi ex *Mobed. dec. 10. de cau. poſſ. & propr. & Rota dec. 436. num. 2. p. 3. lib. 3. diuerſ.* vnde religio, quæ illum admiſit, tenetur ad alimenta eidem præſtanda, cum monaſterium teneatur alere monachum, quẽ ad religionem admiſit. *Caſtren. conſ. 76. nu. 1. lib. 1.* qui mouetur duabus rationibus quas refert, & ſequitur *Surd. vbi ſupra tit. 1. quæſt. 75. num. 1. & tit. 9. quæſt. 27. num. 10. licentiatus de Piſa in tractat. de curia Piſana, ſiue de origine decurionum. lib. 2. capit. 18. num. 32. & ibi additio Alphonſi de Azeuedo, & fuit dictum in Imolen. confidentiæ, 4. Febr. 1594. coram Card. Pamphilio, 4. 20. M*aij *1594. coram penia. & regien. prioratus 19. Ianuar. 1598. coram penia.* quod procedit, quando patronus ad ſummam egeſtatem deuenit, & quando eccleſiæ ſupereſt. *§. vlt. 25. quæſt. 2.* eo enim caſu libertus tenetur alere patronum. *l. ſi quis à liberis. §. ſolent indices. ff. de liberis agnoſcen.* & ſic patronus eſt alendus de fructibus beneficij patronati remanentibus detractis neceſſarijs ſeruitijs, & expenſis, & victu benficiati, & eſt alendus in domo ſua. *Ioannes Andr. & Card. in dicto cap. nobis.* eique ſunt mittenda alimenta ſumptibus eccleſiæ, & debentur alimenta patrono, eiuſque familiæ egeſtate laboranti, quod ſi rector alimenta non præſtabit, poterit patronus agere actione proueniente ex *d. capit. nobis. vbi hæc dicit* Io. Andr. Card. *& Abb.* & in tali cauſa procedetur Summariè, & ſi patronus moriatur, eo quia rector ei alimenra denegauit, rector tenetur de homicidio, ſicut, & pater negando alimenta filio. *per text. in l. necare. vbi gloſ. ff. de liber. agnoſcend. malum enim committit, qui malo debet, & poteſt obuiare, & non obuiat. c. paſce. diſt. 86. Paul. de citadin. vbi ſupra parte 6. quæſtione 8. princip. artic. 4.*

21 & appellatione alimentorum veniunt victus, potus, cibaria, veſtimenta, calciamenta, domus, cubile, ſeu ſtratum, & omnia neceſſaria pro victu, & conſeruatione hominis, quæ omnia veniunt alimentorum appellatione. *vt latè per Surdum in tractat. de alimentis, titul. 4.* non tamen ſunt vendenda bona ſtabilia eccleſiæ pro dictis alimentis. Si autem patrona ſit vniuerſitas, ſtante inopia omnes illi de vniuerſitate non ſunt alendi, quia iuſpatronatus quando ſpectat ad vniuerſitatem, ſinguli

guli dedicta vniuerſitate non ſunt patroni. *Geminian. in dicto capitul. vnico. de iurepat. lib. 6.*

22 Adde, quod patronus eccleſiæ ab illius rectore eſt alendus licet non ſit in ſumma egeſtate, ſed ſolum ad inopiam vergat, niſi aliquid poſſideat, quo mediante ali modeſtè poſſit, & dummodo rector tot fructus percipiat, qui ſuperſint ſuis, & eccleſiæ neceſſitatibus. *Mareſcottus variar. reſolut. libro 2. capitulo 83. num. 58. & ſequent.* Surd. *vbi ſupra tit. 7. quæſt. 32.* Auguſtin. Barboſa *in collectar. ad dict. capit. nobis. num. 7. & ſequenti.*

23 Eſt vtile, quia poteſt patronus aliquid annuatim exigere ab eccleſia patronata in recognitionem iuriſpatronatus ſi ita in fundatione ordinatum ſit cum Epiſcopi conſenſu. *capitulo præterea. il ſecondo. vbi Abbas numero 3. & 4. de iurepatronat.* non tamen poteſt patronus pecuniam pro præſentatione recipere, alioquin ſimoniam committit. *cap. quæſitum. de rerum permut.* eſt vtile, quia poteſt patronus præſentare filium ſuum, vel ſuos conſanguineos, & affines, dummodo ſint idonei, & de his videas *Lambert. vbi ſup. lib. 3. quæſt. 3.* per omnes articulos dictæ quæſtionis. & iura ſupradicta honoris, oneris, & alimentorum debentur patronis etiam inæqualiter fundantibus, cõſtruentibus, & dotãtibus & procedũt in patronis, & in eorum hęredibus, & qui plus contulit pinguius ius habet, & in his attenditur locorum conſuetudo. *Lambert. vbi ſup. quæſt. 4. per omnes articulos dicta quæſtionis* nec nouus hæres, ſeu patronus poſtquam eccleſia eſt ordinata poteſt aliquid immutare. *Lambert. vbi ſup. quæſt. 5. Moneta vbi ſup. dicto cap. 10.*

24 Competens alicui. hoc iuſpatronatus competit ita feminæ ſicut maſculo, ratio eſt, quia iura concedunt iuſpatronatus fundatoribus, conſtructoribus, & dotatoribus eccleſiarum *c. quoniam. cap. nobis. de iurepatronat. Rocch. de curt. vbi ſup. in verbo, competens alicui. num. 1.*

25 item iuſpatronatus competit etiam illegitimè natis. *Rocch. ibidem. numero 8.* cũ iuſpatronatus omni chriſtiano competere poſſit. *c. piæ mentis. c. frigentius. 16. quæſt. 7.* & hoc eſt intelligendum, quando iuſpatronatus ex fundatione eſt ad feminas, & ad illegitimos tranſmiſſibile. *Alex. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. nu-*

26 *mer. 49. ff. ad Trebellianum.* item competit pupillo, vel infanti, qui ſi ſit intra ſeptem annos non poteſt præſentare, ſed tutor eius nomine præſentabit. *Abb. in cap. vlt. num. 9. de conceſſ. preb.* & quando iuſpatr. competit vniuerſitati, puta populo, an filij familiàs habeant vo-

27 cem, diſtinguas cum *Roccho vbi prox. ſup. num. 19.* ſi filij familiàs habeant domicilium in domo patris non habent vocem in præſentando, ſecus ſi habeant domicilium alibi, idque probatur per doctrinam *Innoc. in cap. cum ex iniuncto. in fine. de oper. nou. nunciat.* qui dicit, quod in gerendis ab vniuerſitate filij familias ſunt vocandi, ſi alibi quàm in domo patris habent domicilium, ſed vbi cum patre domicilium habent, pater tantum eſt vo-

28 candus; & generaliter quando iuſpatronatus patri cõpetit, nunquam patre viuente filius habet vocem. *Card. in clem. 2. num. 8. de iurepat.* alia circa quaſi poſſeſſionem, quæ competit alicui circa præſentationem pertractabuntur infra ſuo loco.

29 In eccleſia. Iuſpatronatus enim poteſt haberi in eccleſia Cathedrali. *dicto cap. nobis. de iurepat. Rocch. vbi ſup. in verbo, eccleſia. nu. 1.* ſed patronus non præſentabit Epiſcopum in dicta eccleſia, ſed bene alios clericos ad alia beneficia particularia.

30 Item Iuſpat. haberi poteſt in eccleſia Collegiata. *dicto capit. nobis.* ſed

sed Prælatus nō præsentabitur à Patrono, sed eligetur à Collegio, & electioni factæ patroni postulabitur assensus. *d.c.nobis.quod fallit*, quando patronus in fundatione sibi reseruasset præsentationem Prælati, sibiq. fuisset concessa. ita *Card. in d.clem. plures. §.quibus.nu.3.in fine. de iurepat.* & ad alia beneficia in ecclesia collegiata existentia præsentabit patronus. *Rocch.ibidem.nu.4.* & an iuspat.

31 possit haberi in ecclesia conuentuali religiosorum, & regularium videas *Rocchum ibidem nu.7.* & *Card. Thuscū pract.concl. lit.1.conclus.615.* item iuspatronatus haberi potest in

32 Hospitali publico de consensu Episcopi constructo. *§.siquis ædificationē. Auth.de ecclesiast.tit. Abb.in cap. de Xenodochijs. nu.2. de religios. domib. Rocch. ibid.n.8.* sed in sepulchro iuspat. haberi non potest, sed appella-

33 tur ius funerandi. vt per *Rocch.ibid. n.13.* de quib. infra latè videbimus.

34 Pro eo, quod de Diœcesani consensu. ex hoc patet, quod iuspat. nō acquiritur, nisi Episcopo, vel diœcesano consentiente, quinimo non dicitur esse beneficium, ecclesia, vel capella, nisi secuta approbatione Episcopi, & ita consensus diœcesani debet interuenire in fundatione, constructione, vel dotatione. *c.piæ mentis. c. frigentius. & c.considerandum. 16.q.7. & cap.nobis.de iurepat.* Vica-

35 rius autem Episcopi sine speciali commissione, seu concessione habita ab Episcopo non potest alicui fundāti, construenti, vel dotanti reseruare iuspat. *Garc.vbi sup.de benefic.par.5.*

36 *cap.9.nu.75.* nec etiam potest in donatione iurisp. decretum interponere, vel consensum præstare sine speciali commissione. *Io. Aloys. Riccius in praxi rer.fori eccles.decis.469. Azorius instit.moral.par.2.lib.5.cap.45. in princ. Aug. Barbosa vbi sup. de off. & pot. Episc.par.3.allegat.54.nu.74. & 75.*

37 An autem consensus Episcopi, seu diœcesani interuenire debeat, quando iuspatronatus transfertur de vno in alium dicas cum *Abb. in c.illud. de iurepat.nu.3. & seqq.* quando iuspat. transit in alium cum vniuersitate puta cum hæreditate, & tunc Episcopi consensus non requiritur. *cap. ex literis.de iurepat.* si autem iuspat. transferatur inter viuos ex cōtractu in ecclesiam, vel locum religiosum, valet translatio sine Episcopi cōsensu. *d.c.illud. & c.vnico.de iurep.lib.6.* si autem fiat translatio in laicum ex contractu, non valet sine Episcopi consensu. *d.c.vnico.in princ.* à cōtrario sensu. & idem est quando translatio fit de vno patrono in cōpatronum, idem est si iuspatr. ex vltima voluntate transferatur puta ex legato, quod est donatio, tunc enim non valet nisi cum consensu Episcopi. *Abb.in c.cum seculum.n.6.de iurepat.* & de his *Rocch.de Curt.vbi sup.in verbo, pro eo. n.4.5.6. & 7.* & ponit rationes prædictorum. potest etiā con-

38 sensus alterius Prælati interuenire, si habeat iura Episcopalia, & Episcopalem potestatem. *Abb.cons.59.col.vlt. & cons.89. par.2.* vt est in Capitulo

39 Illustrium, & admodum Reuerendorum DD. Canonicorū Metropolitanæ, & Primatialis ecclesiæ Pisanæ, in quo residet ordinaria potestas circa altaria, & capellanias d. ecclesiæ, & circa alia beneficia d. Capitulo sub-

40 lecta. qui consensus potest interuenire etiam post factam donationem, & legatum. *c. cura. de iurepat. Rota Rom. decis.vlt. de iurepat. in antiqu.* latè *Rocch.n.9. vbi sup.* & si Ordina-

41 rius ex legitima causa nolit consentire translationi, si non possit cogi, tunc vel beneficium liberum remanebit Ordinario, vel remanebit apud eū, qui donauit, vel legauit, vel apud eius hæredem, ex quo legatum, vel donatio non valuit. *Card.in d.c.cum seculum. nu.3.de iurepat.* vel si Ordinarius nolit consentire, poterit adiri Summus Pontifex, qui verisimiliter consentiet, si nihil obstat petitioni factæ. ita *Rocch.ibid.n.17.* & si dubi-

42 tetur, an in constructione ecclesiæ interuenerit Episcopi consensus, si ecclesia sit in forma ecclesiæ, præsumitur dictus consensus interuenisse. *Felin. in c. de quarta. n. 12. de præscrip.* maxime ex diuturnitate temporis, & consensus tacitus Episcopi aliquando sufficit, de quo vide *Rocch. vbi sup. nu.* 20. & si quæratur, cuius
43 Episcopi consensus requiratur, an Episcopi loci, vbi sita est ecclesia, an Episcopi loci illius, qui vult cōstruere, vt si Pisanus velit Senis ecclesiam construere, & dicas, quod requiritur consensus Episcopi loci, in quo fundatur ecclesia. *Card. in c. nobis. in princ. de iurepat. & Rocch. vbi sup.*
44 *nu.* 21. & Sede Episcopali vacante potest Capitulum consensum prædictum præstare. *Gemin. in cap. vnico. de maiorit. & obed. lib. 6. q. 23. nu.* 5. nec
45 potest Episcopi consensus facere patronum vnius capellæ, vel ecclesię ex priuilegio aliquem, qui non fundauerit, nec construxerit, neque dotauerit ecclesiam ipsam, vel capellam. *Abb. in cons. 106. n. 4. par. 2.* quia non potest Episcopus rei sacræ sine legitima causa hanc seruitutem iurispatronatus imponere, quod non procedit quando verus patronus cum consensu Episcopi vult in alium iuspatronatus transferre, vt patet ex supradictis.

46 Ecclesiā fundauit. Fundare quis dicitur ecclesiam, quando assignat fundum, vbi construi debet ecclesia. *cap. nobis.* & ibi *Doct. de iurepat.* vulgo tamen dicuntur fundatores, qui ecclesiam construxerunt, vel in esse deduxerunt; sed ex sola fundi assignatione non efficitur quis patronus in totum, & ideo si quis dat fundum pro ecclesia construenda, & alter eā construit, alter autē eam dotet, omnes erunt patroni. *Abb. in rub. de iu-*
47 *repat. n. 6.* & ecclesia destructa, si alibi ædificetur, dominus primi fundi non erit amplius patronus. *Innoc. in d. rub. de iurepat. n. 2. in fine.* & si ipse, qui fundum dedit, velit etiam ecclesiam construere, & dotare Episcopus non debet alium admittere, vt euitetur dissensio. *Card. in d. c. nobis. nu. 6. quæst.* 7.

48 Et fundi, constructionis, & dotationis assignatio fieri debet cum consensu Episcopi ad hoc, vt acquiratur iuspat. *Card. in d. cap. nobis in princ.* qui consensus requiritur tam in casibus supradictis, quam in translatione ipsius iurispatronat. *Steph. Gratianus disceptat. forens. cap. 177. nu.* 8.
49 & si ecclesia sit constructa in fundo meo me inscio, si postea sim contentus dominium fundi in ecclesiam transferre, efficior patronus. *Card. in d. cap. nobis. nu. 3. opposit.* 4. & acquiritur iuspatronatus etiam quan-
50 do quis simpliciter assignauit fundū pro ecclesia construenda, ipsamq. construxit, & dotauit, nec dixit se velle esse patronum, dummodo expressè illud non remiserit. *Rot. Rom. decis. 5. de iurepat. in antiquis. cap. significauit. vbi Abb. Card. & Felin. de testib.* vt fuit dictum in *Imolen. Iurispatronatus.* 7. *Iunij.* 1577. *coram Cantuccio* ✻ Domini cum duobus præsuppositis, vno quod Abbas monasterij ecclesiæ Sanctæ Mariæ in regula Imolensis diœcesis iurisdictionem habeat ordinariam. altero quod non constet, capellam Sancti Sigismundi in dicta ecclesia existentem, habuisse dotem tempore, quo Nicolettus de Tartagnis senior in eius testamento reliquit dictæ capellæ pro dote tot bona, quæ ascenderent ad summam quingentarum librarum Bonon. Domini (inquam) cum istis duobus præsuppositis dixerunt constare de iurepatronatus illorum de Tartagnis ad dictam capellam ex dotatione, vigore dicti legati dotis, ita vt prouisio Apostolica Scipionis de Calderinis non intret, non obstat, quæ pro parte Scipionis deducuntur, & in primis non obst. quod Alexan. & Nicolettus iunior ex consignatione certorum bonorū per eos Abbati, &

Com-

& Commissario d. ecclesiæ S. Mariç facta, non potuerint iuspat. acquirere, attento quod huiusmodi consignatio fuit facta pro solutione & satisfactione legati dotis per Nicolettum seniorem d. Capellæ S. Sigismundi simpliciter, & sine vlla reseruatione iurispat. relicti,& talis consignatio debet tribui Nicoletto seniori leganti,non autem Alexandro, & Nicoletto iuniori hæredibus soluentibus, cum actus ordinanti, non autem exequenti tribuatur. *c. super litteris. de rescript. Roman.cons.*366. *sub nu.* 1. *Butrius cons.*74.*nu.*4.*Dec. cons.*381.*ad fin.*benè *Aym.cons.*144. *nu.*2. *ad fin. & nu.* 3. siquidem pro responsione dicitur iuspatr. quæsitum fuisse ex dote per Nicolettum seniorem relicta, quia licet ex simplici donatione, legato, & largitione bonorum non acquiratur iuspat. tamen secus est, si hæc fiant pro dote,quia simpliciter donans,vel legãs videtur potius benefactor,quàm dotator, & acquisitor iurispatr. iura enim indulgent iuspat. non benefactori, sed dotanti. *cap. filijs.* 16.*q.*7. *ita Abb. in cap. quoniam. num.* 10. *de iurepat. & cons.*59.*nu.*2. *post medium. versic. quinimo. lib.*2. *& cons.* 106. *sub nu.* 2. *vers. primo enim requiritur. eod. lib.* hoc idem voluit *Io. Andr. in cap.* 1. *circa medium. vers. ideo dictum est. de iurepat.Roc. de iurepat. in verbo, & dotauit. nu.* 9. *vers. contrarium tamen. Summ. Ang. in verbo, iuspatronatus. nu.*4. *vers. & not. Paul. de Cittadin. de iurepat. par.* 3. *cau.*2. *quæst.*13.*nu.*77. *in fine.* & latissimè *Lambert. de iurepat. art.*1.*quæst.*6.*par.*1.*lib.* 1.*nu.*9. *vsque ad* 17. *fol.* 50. secundum vltimam impress. & hanc esse magis cõmunem opin. inquit *Bero.d.cap.quoniam. nu.*89. *post princ.* & licet Nicolettus senior in prædicto dotis legato non reseruauerit iuspat. tamen sat est eum expresè illud non remisisse.est enim receptissima conclusio, vt fundans, construens, vel dotans ecclesiam acquirat iuspatr. etiamsi illud non reseruauerit, dummodo expresè illud non remiserit. *Ioan. And.Card.Butr.Bald.*Imol.*Abb.Aret. & Felin.in c.significauit. de testib.Arch.*Io.*And.Gemin.& Fran.in c.*1.*de iurep.lib.*6.*Rot.dec.*5.*de iurep. in antiq.* Rocch. *de iurep. in verbo,ecclesiã fundauit. quæst.* 8. *nu.*12. latè *Lambert. eod. tract. lib.*1.*p.* 1. *q.*2. *art.* 4. *fol.* 12. *vbi sup. num.* 14. testatur hanc esse communem opin.eamq. ab omnibus teneri. Secundo, non obstat, quod prædicta bonorum consignatio non potuerit operari acquisitionem iurispat. quia facta fuit ab Alexandro, & Nicoletto iuniore non sponte, & ex mera liberalitate, sed ex necessitate, quia astringebantur propter aditionem hæreditatis Nicoletti senioris, vnde intrat regula, quod explicans actum non sponte, sed ex necessitate, vel pro exercitio officij sui premium consequi non debet. *l.* 3. *§. vtrum. ff. ad Syllanian. Nell. de bannit.* 2.*par.*2.*temp. q.*12. nam respondetur, Alexandrum, & Nicolettum iuniorẽ grauatos à Nicoletto seniore ad consignanda tot bona pro dote d. capellæ,nõ coactè, & iussu iudicis, sed voluntariè hanc consignationem fecisse. & propterea intrantq. scribit *Paul. de Cittadin. de iurepat.* 3. *p. cau.*1. *quæst.*17.*nu.*55. quem refert, & sequitur *Lambert.in lib.* 1. *par.*1. *quæst.*4. *artic.*7. *fol.* 30. quòd hæres grauatus à testatore fundare ecclesiam,si cogeretur à iudice non haberet iuspat., secus si voluntariè fundaret. Tertio non obstat, quod ad impediendam prouisionem apostolicam,non sufficit quẽ habere iuspatr. sed oportet eum habere quasi possessionem præsentãdi, cum præsentatio sit fructus quasi possessionis, ideo valet collatio Papæ de beneficio iurispat. si patronus non est in quasi possessione præsentandi,vt post Innoc. tradit *Card.cons.* 69. *nu.*4.*vers. sufficit.* dicens, quod quando adsunt veri patroni non existentes

ſtentes in quaſi poſſeſsione præſentandi, & alij non patroni exiſtentes in quaſi poſſeſſione, in litteris apoſtolicis non eſt opus facere mentionem de veris patronis, ſed de exiſtẽtibus in quaſi poſſeſſione, quia ꝑ litteras apoſtolicas nõ præiudicatur veris patronis quoad poſſeſſionẽ, quando non ipſi, ſed quaſi poſſeſſores facere debent. & *Card.* referunt, & ſequũtur *Felin. tract. quan. lit. ap. no. pa. col. antep. in 9. lim. Dec. conſ.* 117. *n.* 2. *ante med. verſ. & quantũ ad propoſitum. conſ.* 124. *n.* 1. *circa med. & cõſ.* 126. *n.* 3. *circa med. conſ.* 129. *n.* 2. *verſ. & propterea. conſ.* 134. *n.* 1. *ante med. verſ. ideo not. voluit* Lamber. *de iurep. art.* 1. *q.* 3. *p.* 1. *lib.* 2. *n.* 8. & latius *art.* 13. *q.* 9. *p.* 3. *lib.* 2. & propterea præſentatus ab exiſtente in quaſi poſſeſſione præſentandi præfertur præſentato à vero patrono. *But. in c. conſultationib. n.* 9. *circa med. verſ. per hoc.* & ibi *Abb. n.* 6. *de iurepat.* idem Abb. *conſ.* 54. *n.* 2. *ante med. verſ. quinimo. lib.* 1. *Dec. cõſ.* 112. *n.* 2. *ante med. verſ. & ideo præſentatio. conſ.* 124. *n.* 1. *poſt med. verſ. & ideo dicunt. conſ.* 126. *n.* 3. *verſ. & adeo quod præſentatio. conſ.* 129. *nu.* 1. *conſ.* 134. *ſub nu.* 1. *verſ. et adeo iſta quaſi poſſeſſio. Crauett. conſ.* 322. *nu* 5. *verſ. imo præſentatus ab eo.* *Lambert.* poſt alios *art.* 6. *q.* 3. *p.* 1. *lib.* 2. *n.* 1. *&* 2. *fol.* 19. *Rip.* dicẽs hãc eſſe communem concluſionem *in c. cum eccleſia ſutrina. n.* 130. *de cauſ. poſ. & propriet.* Vnde licet cõſtaret de proprietate iuriſpatr. iſtorum de Tartagnis, tamen cum ipſi tempore vltimę vacationis d. capellæ non eſſent in quaſi poſſeſſione præſentandi, ſed Ordinarius in quaſi poſſeſſione liberè conferendi, ſequitur, vt collatio d. capellæ ſpectaret ad Epiſcopum, non autem præſentatio ad patronos. *Rot. dec.* 14. *de iurepat. in antiq.* Doct. ſup. citati cum multis alijs congeſtis per *Menoch. conſ.* 90. *nu.* 124. ſed pro reſponſione dicitur præmiſſa procedere, quando fuit proceſſum ad inſtitutionem, & antequam conſtaret de iuriſpat. proprietate. at ſecus ſi prius conſtiterit de proprietate, quia tunc proprietas abſorbet cauſam poſſeſſionis. *c. cum dilectus. de cauſ. poſſ. & prop.* & ita declarat *Abb. in d. c. conſultationib. n.* 9. *verſ. quod ego intelligerem.* ſequitur *Paul. de Cittadin. de iurepat. p.* 6. *art.* 3. *q.* 7. *n.* 16. *Dec. conſ.* 127. *n.* 1. *& conſ.* 149. *nu.* 2. *poſt med. verſ. & retenta iſta concluſione. Lambert. de iurepat. art.* 6. *q.* 3. *p.* 1. *lib.* 2. *n.* 4. *verſ. tertius eſt caſus. fol.* 19. ſed in caſu noſtro antequam Ordinarius, immo executor litterarum apoſtolicarum faceret collationem d. capellaniæ Scipioni de Calderinis, habẽti mandatum de prouidendo in forma dignum, conſtitit eidem Ordinario de proprietate iuriſpatr. iſtorum de Tartagnis. merito &c. & fuit dictum in *Salernitana iuriſpat.* 2. *dec.* 1587. *coram Card. Seraph.* & in *Lucana plebis.* 11. *Martij.* 1591. *coram Gipſio.* & in *Romana iuriſpræſentandi.* 10. *Martij.* 1595. *coram Card. Millino.* in *Lucana Capellaniæ.* 27. *Maij* 1598. *corã Penia.* & in *Gerunden. beneficij.* 14. *Decemb.* 1598. *coram Corduba.* & in *Iaen. portionis.* 16. *Decemb.* 1591. *coram Card. Pamphil.* de communi *Berous in rub. de iurep. n.* 81. *&* 82. & iuſp. dicitur quædã ſeruitus, & onus & in dubio non præſumitur, ſed eccleſia præſumitur libera. *Innoc. in c. cum venerabilis. in fin. de except. Put. dec.* 192. *nu.* 3. *lib.* 1. *Verall. dec.* 130. *p.* 2. & fuit dictum in *Compoſtellam parochialis.* 29. *Ianuar.* 1590. *coram Card. Mant.* & in *Aquinat. beneficij.* 22. *April.* 1600. *coram Card. Seraph.* & ſiquis reſeruet ſibi iuſpat. cenſetur
51 etiam reſeruaſſe ſuis hæredibus. *Calderin. conſ.* 4. *de iurepat.* & ſiquis habeat aliquod ius ſuper fundo, ſuper quo eccleſia conſtruitur, ſi conſentiat cõſtructioni efficitur compatronus, vt ſiquis vtile, alter directum dominium fundi habeat. *Rocch. vbi ſup. in verbo, eccleſiam fundauit, nu.* 19. *Aug. Barboſa vbi ſup. de off. & pot. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 70. *nu.* 3.

Con-

52 Construxit. construere dicitur is, qui facit expensas in construẽdo ecclesiam, non autem faber, qui eam construit. *Card. in d. c. nobis. nu. 6. 8. & 9.* ille enim dicitur facere, cuius nomine fit. *cap. qui facit. de reg. iur. lib. 6.* nisi faber operam suam gratis ponat vt sit patronus. *Card. in d. cap. nobis. quæst. 4. in princ.* nec ex sola constructione acquiritur iuspatronatus, sed vt supra dictum est, requiritur, quod quis prius fundum dederit, alius construxerit, & alius dotauerit, & omnes erunt patroni, & si quis ecclesiam construxerit, potest cogi ab Episcopo, vt eam dotet. *Abb. in c. cum sicut. nu. 3. de consecrat. eccl. vel alt.* & omnia hæc fieri debent cũ dicto consensu Episcopi. an autem
54 ex refectione, vel reparatione ecclesiæ quis patronus efficiatur, dicendũ est, quod si ecclesia non est funditus destructa, tunc reficiens non efficitur patronus. *gloss. 1. in c. 3. de iure pat.* reficiens enim non dicitur propriè facere, si vero ecclesia sit funditus destructa, tunc reficiens efficitur patronus accedente cõsensu Episcopi. *gloss. 1. in d. c. 3.* & qui primo construxit præferendus est alijs in reficiendo, hoc enim est æquum. *Card. in d. cap. 3. num. 3. Azorius vbi sup. par. 2. lib. 6. cap. 11. quæst. 10. Riccius vbi sup. decis. 123. Garc. vbi sup. par. 5. cap. 9. à nu. 51. Steph. Gratian. vbi sup. c. 177. nu. 26. August. Barbosa vbi sup. de off. & potest. Episc. par. 3. allegat. 70. nu. 6. & 7.* & si testator
55 mandauit ecclesiam construi sine præfinitione temporis, tunc per hæredes construenda erit infra annum computandum à die monitionis faciendæ per Episcopum. *cap. nos quidem.* & ibi *Doct. de testam.* respectu operis inchoandi datur annus, sed respectu operis complendi considerenda est qualitas operis. *Abb. in*
56 *d. cap. nos quidem.* & si testator mandet ecclesiam construi in certo loco, in quo postea construi non possit, hæres cogetur construere in alio secundum voluntatem Episcopi. *d. cap. nos quidem. & ibi Doctores.* & si testator mandet construi ecclesiam, nec dicat in quo loco, eo casu locus eligetur de consensu Episcopi. *Rocch. vbi sup. nu. 20.* & si testator mandet
57 ecclesiam construi, sed testamentum sit imperfectum, an hoc sit adimplendum fauore piæ causæ. de hoc *Rocch. vbi sup. nu. 27. Bart. in l. in testamento. ff. de fideicomm. libertat. & Doctores in l. hac consultissima. §. ex imperfecto. C. de testam.* & si ec-
58 clesia sit constructa, & non constet quisnam construxerit, præsumitur constructa ex oblationibus fidelium, qui non intendebant in ea acquirere iuspat. & sic quod ecclesia sit libera, præsumitur, non autem quod sit patronata. *Abb. in c. querelam. nu. 9. in fine. de elect.*

59 Et dotauit. Acquiritur ergo iuspatronatus ab eo, qui fundauit, ab eo, qui construxit, & ab eo, qui dotauit, quamuis hodie de consuetudine aliquando aliud seruetur; si enim in Altari, vel Capella fundata sub nomine alicuius Sancti, vel Sanctæ, in qua iam sit creatum iuspatronat. per vnum, si alter ordinet alium capellanum, & dotem, dicendo se ibi fundare vnam capellam sub vocabulo alterius Sancti, quod talis nouus fundator & dotator admittitur tanquam patronus ad præsentandum capellanum, & rectorem, nec est cõpatrona ecclesia ratione fundi, vel constructionis, & in prouisione beneficiorum maximè cõsuetudo præfertur iuri communi. *cap. cum ecclesia Vulterrana. vbi Abb. col. vlt. nu. 10. de elect.* & id seruatur in ecclesia Primatiali Pisana, in qua adsunt capellæ sexaginta septem, & si quis de nouo Capellam fundet, & dotet, nihil noui construit, sed tantum ad aliquod vetus Altare ordinat cum dote nouum Capellanũ sub titulo alicuius Sancti, & ipse dotans est solus
60 patronus, vt fecit carissimus auunculus meus D. Iosephus Mazzolius

Ciuis Pisanus, qui ex testamento mediante persona suorum heredum fundauit, & dotauit in dicta ecclesia Primatiali Pisana nouam Capellaniam sub titulo S. Dominici ad Altare Gloriosissimæ Virginis Mariæ nuncupatæ sub organo ex Ordinarij approbatione, & dictis hæredibus solis fuit reseruatum totum iuspatronatus, hæredesq. prædicti præsentauerunt rectorem, qui fuit præuio edicto institutus; & nunc est in
61 pacifica possessione. & si ecclesia sit fundata, & constructa sine dote, ex dotatione postea cum consensu Episcopi acquiritur iuspatronat. tam si dotetur ante consecrationem ecclesiæ. *gloss. in c. pia mentis. 16. q. 7.* quam post consecrationem. *Innoc. Card.* & alij *in Rub. ext. de iurepat.* & *Rocch. in hoc verbo, & dotauit, nu. 4.*
62 si autem ecclesia ab initio sit dotata, & postea diminuta sit dos, si alius dotem suppleat, & augeat non acquirit iuspatronatus. *Card. in cap. 3. num. 2. quæst. 1. de iurepat.* si tamen primus patronus consentiret augumento dotis & esset contentus augentem dotem esse compatronum suum, id facere posset Episcopo cōsentiente. *Rocch. vbi sup. num. 5.* si quis autem nō in pœnam delicti per iudicem cogatur ecclesiam dotare, vt quia eam construxit efficitur patronus. *Card. in d. rub. nu. 3. de iurepat.*
63 quamuis *Rocch. hic. nu. 7.* contrarium sentiat; si quis autem ecclesiæ aliquid relinquat ex legato, donatione, vel relicto, non tamen acquirit iuspatronat. ea ratione, quia iste nō dicitur dotator, nec fundator, sed benefactor, iura autem indulgent iuspatr. dotanti, non benefactori. *c. filijs. 16. q. 7. Abb. in d. cap. 3. n. 10.*
64 *de iurepat.* dotatio autem regulariter fieri debet ante constructionem ecclesiæ. *cap. nemo. 9. de consecr. dist. 2.* si autem ante non sit constituta dos, debet post constructionē constitui. *gloss. in c. pia mentis. in verbo, collata. 16. q. 7.* quanta autem dos sit ec-
65 clesiæ assignanda dicitur in *d. c. nemo*; quod scilicet tantum debet assignari ecclesiæ, quod sufficiat ad necessaria ministrorum, & ad luminaria. tradit *Abb. in c. cum sicut. nu. 5. de consecrat. eccl. vel alt.* & *gloss. in cap. vt quisque. verbo, clericum. de vita, & honest. cleric.* & si in rei veritate
66 dos ecclesiæ assignata non sit congrua, & Episcopus consentiat, tamē talis insufficienter dotans non fit patronus. *gloss. 1. in c. quicumque, il 2. 16. q. 7.* & argumento eius, quod dicit *Abb. in cap. 1. not. 1. de censib.* & in dotatione quamuis congrua semper requiritur consensus Episcopi. *Doctores in cap. nobis de iurepat.* & si
67 plures dotent ecclesiam, omnes erūt patroni. *Abb. in d. rub. ante finem. de iurepat.* & si plures dotent, & vnus plus conferat quam alius, omnes sunt æqualiter patroni. *Hostiens. in summa. tit. de iurepat. §. qualiter trāsferatur, vers. quid si plures. num. 7. Rocch. vbi sup. nu. 21. & 22.* nisi aliter esset expressè inter eos dispositum; & qui dat precium pro emenda dote fit patronus. *Io. Andr. in d. cap. nobis. super verbo, construxit. de iurep.* & efficitur quis patronus præbendæ Cathedralis, vel collegiatæ ecclesiæ, si dotem assignet pro præbenda cum consensu Episcopi, & Capituli. *Abb. in cap. suggestum. nu. 3. de iurepat.*

Ipse, vel is, à quo causam habuit,
68 Agendum est hic quot modis iuspatronatus de vno in alium transferatur, quod fit quatuor modis, successione, donatione, permutatione, & translatione vniuersitatis, in qua vniuersitate sit iuspatr. ita dicit, & probat *gloss. in c. piæ mentis. in verbo, fundatione. 16. q. 7. & in c. cum seculum. in verbo, emptorum. de iurepat.* quæ dicit, iuspatronat. transire facit nouus hæres, res permutata, donatio, venditioq., & ita communiter alij, & infra latius.
69 Primo transfertur iuspat. successione, quæ fit in stirpes, non in capita,

pita, & ideo si plures vni succedant.
70 habentur loco vnius. *clement. plures*, & ibi *Doctores . de iurepat.* & ideo si duo patroni decedant, vnus relinquat decem hæredes, alios duos, ita potens erit vox illorum duorum, sicut illorum decem; si autem vnus solus sit ecclesiæ patronus, & decedat pluribus relictis hæredibus, tunc isti hæredes succedunt in capita, si tamen postea vnus ex his hæredibus, vel omnes decedant, & quilibet eorum relinquat hæredes, tunc successio fit in stirpes, & hæredes vnius hæredis habentur pro vno. *Card. in d. clem. plures*. idq. procedit tam in hæredibus ex testamento, quam ab intestato. *& d. clem. plures*. dictaq. declaratio procedit quando iuspat. descenderet ad plures per viã contractus, puta ex donatione, procedit etiam idem, si sint hæredes sui, vel extranei, masculi, seu fœminæ; cum ergo plures hæredes patroni in casu supradicto habeantur pro vno, si in præsentando sint discordes inter
71 se, tunc maior pars omnium minorem absorbet, non autem maior pars comparatione minoris. *Card. in d. clem. plures. col. 4. vers. item per hæc dicta. Rocch. hic. nu. 6. in verbo ipse, vel is, à quo*. & si quatuor sint patroni, & vnus patronus sit hæres alterius patroni duas voces habebit,
72 quod iuspatronat. non transit ad hæredes extraneos quando in fundatione fuit expressum quod transiret tantum ad hæredes sanguinis cum consensu Episcopi. *Rocch. hic. nu.* 18.
73 neque transit iuspatronat. in fideicommissarium vniuersalem, sed remanet apud hæredem grauatum, quia in talem fideicommissarium ea transeunt, quæ concernunt commodum pecuniarium. *Bart.* & alij communiter *in l. quia perinde. ff. ad trebell.* & potest hæres præsentare etiã si non sit in possessione hæreditatis, quia in puris incorporalibus sufficit habere ius. *Innoc. in c. cum nostris. num. 3. vers. item nonne peccaret. de concess. preb. Card. vbi sup. nu. 6.* si
74 autem iuspat. competat collegio, seu familiæ, vt ad vniuersos, tunc præsentatio fit per capita, non per stirpes, quia conueniunt non vt diuersa corpora, sed tantum vt vnum corpus, idq. cognosci potest ex circunstantijs facti, idest, an conueniant tanquam diuersa corpora, an tanquam vnus corpus. docet *August. Barbosa in sua collectan. super cap. 1. nu. 8. de iurepat.* qui refert hæc contineri *in decis. Rot. Romanæ in vna Taurinen. iurispat. 10. Ianuarij. 1595. coram Illustriss. Card. Pamphilio*.

75 Secundo transfertur iuspat. permutatione, quæ fieri potest tantum cum alio iure spirituali. *Hostien. vbi sup. §. qualiter transferatur. vers. res permutata*. aliàs esset simonia si dicta permutatio fieret de iurepatr. cũ re temporali, ideoq. in dicta permutatione requiritur Episcopi consensus, idem etiam est, si quis habeat compatronum, illiq. relaxet iuspat., tunc enim etiam requiritur Episcopi consensus. *Abb. in cap. ex insinuatione. nu. 5. de iurepat.*

76 Tertio transfertur iuspat. donatione, in qua requiritur Episcopi consensus si donatio sit facta laico, secus si facta sit loco religioso. *Hostiens. vbi sup. in uersic. donatio.* & hæc est communior, & verior opinio. *Abb. in d. cap. illud. nu. 5. de iurepatr.* potest etiam fieri donatio præsentationis faciendæ retento iurepatronatus *d. clem. plures*. an autem
77 donatarius iurispatr. posit donantem præsentare, dicas, quod si concessio facta sit donatario tanquam procuratori, non potest præsentari donans, si autem concessio sit facta tanquam donatario, tunc potest donans à donatario præsentari. *Rocch. vbi sup. nu.* 37.

78 Quarto modo transfertur iuspat. translatione vniuersitatis, vt in venditione hæreditatis euenit, vel alterius vniuersitatis *ad text. in l. qui tibi. C. de hæred. vel act. vend. Doct.* com-

communiter in cap. ex litteris. de iurepat. & vniuersitas in proposito no-
79 stro eà dicitur, quæ absque alia expressione iura vniuersitatis in se continet, sicuti est Villa, vel Castrum, & similia; vel aliter vniuersitas est, quæ continet iurisdictionem, honorem, districtum, & similia, vel vniuersitas dicitur quæ continet in se corporalia, in locatione etiam vni-
80 uersitatis transit iuspatronat. & præsentatio spectat ad conductorem, si ecclesia vacet locatione durante; dummodo locatio sit perpetua, vel talis, per quam dominium vtile in conductorem sit translatum, nisi in locatione fuerit exceptum iuspatr. secus in locatione ad modicũ tempus. casus est in *d. cap. ex litteris. & ibi Doct.* & hæc est magis communis opinio teste *Roccho vbi sup. nu.* 58.

81 Si autem vniuersitas sit pignori data, & vacet ecclesia, creditor pignoris nomine dictæ vniuersitatis præsentare non potest, ita secundum communem intellectum, vt per *Abb. ibi in not. 1. in cap. cum Bertoldus.* & ibi *gloss. vlt. de re iud.* quæ gloss. reddit rationem communem, scilicet, quia creditor tenetur restituere omnem fructum, vel quasi, quem capit ex pignore, vel in sortem computare, sed si iuspatronat. transiret in creditorem, qui præsentaret, non posset restitui ipse fructus, idest, ipsa præsentatio, nam si præsentatus sit institutus non debet postea remoueri. *cap. consultationibus. de iurepat.* non posset etiam dari æstimatio, quia præsentatio est inæstimabilis vti res annexa spiritualitati; transit etiam
82 iuspatronat. cum vniuersitate data in dotem. *Rot. Rom. decis.* 10. *de iurepat. in nouis.* ex confiscatione etiam
83 bonorum alicuius transit iuspatronat. in fiscum. *Rocch. hic num.* 65. quamuis alij velint, quod tali casu iuspatronat. redeat ad ecclesiam patronatam; & sic ecclesia remaneat libera, quæ opinio æquior est, vt ibidem per Rocch. & potest patro-
84 nus in præiudicium descendentium, & suorum legitimorum hæredum renunciare iuspatronat. *Rot. Rom. decis. vlt. nu. 4. de iurepatronat. in antiquis.* secus si iuspatronatr. competit illis de parentela tantum. *Rocch. hic nu.*
85 73. an autem iuspatronat. transferatur de vna persona in aliam per præscriptionem, & sic an iuspatronat. præscribi possit, latè id examinat *Rocch. hic. nu.* 81. *vsque ad* 90. & infra latè dicemus.

86 Solus, vel alio concurrente. ex hoc patet, quod siquis solus fundet, construat, & dotet, solus est patronus; si autem vnus fundet, alius construat, & alter dotet, tunc omnes erunt patroni, vt supradictum est.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus triplex, ecclesiasticum, laicorum, & mixtum.*

2 *Iuspatronatus ecclesiasticum quid sit.*

3 *Iuspatronatus ecclesiasticum est competens Episcopo ex dominio temporali suæ ecclesiæ.*

4 *Et competens laicis religiosè viuentibus &c.*

5 *Iuspatr. ecclesiasticum est spectans ad Magistros, & equites, seu milites ordinum, & Militiarum Calatrauæ, & similia.*

6 *Et competens operarijs ecclesiæ deputatis ab Episcopo.*

7 *Iuspat. competens confraternitati laicorum ab Episcopo approbatæ est ecclesiasticum.*

8 *Iuspat. ecclesiasticum est, quando ecclesiastici præsentant nominatũ à laico.*

9 *Iuspat. laicale est, quando ecclesiasticus præsentat de consensu laici.*

10 *Iuspatronatus ecclesiasticum est competens clerico ratione suæ ecclesiæ, vel collegio clericorum, seu religiosorum.*

11 *Iuspatronat. laicorum est competens laico, vel clerico ratione sui patrimonij. & ponitur Rote decisio.*

12 *Iuspat. laicale est, si Episcopus fundet Capellam, & habeat indultum testandi. & ponitur Rotæ decisio.*

Iuspat.

13 *Iuſpat. competẽs operarijs eccleſiæ ſemper eſt eccleſiaſticum. id declaratur.*

14 *Iuſpat. competens Hoſpitalario eſt eccleſiaſticum.*

15 *Iuſpat. competens laicorum confraternitatibus non cadit ſub reſeruatione.*

16 *Neque iuſpat. competens collegijs ſtudentium pauperum.*

17 *Iuſpatronatus mixtum quid ſit.*

18 *Iuſpat. mixtum ſtante alternatiua inter compatronos, in turno laici erit laicale, & in turno eccleſiaſtici erit eccleſiaſticum.*

19 *Iuſpatronatus an ſit eccleſiaſticum, vel laicale, inſpicitur quis ſit in quaſi poſſeſſione præſentandi.*

20 *Iuſpatronatus quamuis tranſeat in eccleſiam, quando laicale maneat. & quare.*

21 *Iuſpatronatus quæſitum à clerico ex bonis beneficij eſt eccleſiaſticum.*

22 *Iuſpatronatus eccleſiaſticum, & laicale differunt in quadraginta, & octo caſibus.*

23 *Laici ex gratia ſunt capaces iuriſpatronatus.*

24 *Patronus eccleſiaſticus poteſt in fundatione cum Epiſcopi conſenſu apponere, quod non requiratur inſtitutio.*

25 *Patroni eccleſiaſtici, & laici in decem, & quinque caſibus differunt.*

26 *Iuſpatronatus beneficiorum, & libertorum differunt in ſex caſibus.*

27 *Iuſpatronatus aliud familiare, aliud hæreditarium.*

28 *Iuſpat. hereditarium quid ſit.*

29 *Iuſpat. familiare quid ſit.*

30 *Iuſpatronatus aliud paſſiuum, aliud actiuum.*

31 *Collatorem, vel patronum eſſe aliud eſt, quàm habere ius conferendi, & præſentandi.*

32 *Ius præſentandi habens non per hoc habet iuſpatronatus.*

Quotuplex ſit Iuſpatronatus.

CAPVT TERTIVM.

IVſpatronatus autẽ, quod in capite præcedenti eſt definitum, Triplex
1 eſt, aliud enim eſt eccleſiaſticũ, aliud laicorum, & aliud mixtum competens eccleſiaſticis perſonis, & laicis, quæ diuiſio probatur in *cap. vnico de iurepat. lib.6.* & declarat *Gonzal. in comment. ad regulam octauam Cancellariæ. gloſ.18.nu.5. & ſeqq. Garc. de beneficijs, par.5. cap.1.nu.553. & ſeqq. Io. Petr. Moneta de commutat. vlt.volunt cap.10.de derogat. qualit. in fundat. benefic. appoſit. nu.220. & ſeqq. Aug. Barboſa de off. & pot.ep. par.3.alleg.72.nu.128. & ſeqq.*

2 Iuſpatronatus eccleſiaſticum eſt, quod vel de bonis eccleſiaſticis fundatum & creatum fuit iuxta *cap. dilectus.de off.leg. & cap.cum dilectus. de iurepat.* & facit *d.c.vnic.* vel competit clerico ratione ſuæ eccleſiæ eidem à laico datum quamuis ab initio eſſet laicale, & à laico fundatum. *d. cap. vnico. Couarruu.pract.quæſt. cap. 36. nu.2. & 5. Gonzal. vbi ſup. nu. 5. & Garc. vbi ſup. nu. 553. & nu.555.* ait iuſpatr. fieri eccleſiaſticum, ſi patronus profiteatur in aliqua Religione approbata, & ſi ſit iuſpat. familiæ ſpectat ad d. religionem durante tantum vita naturali illius profeſſi ex *Probo ad Monachũ in rub.nu.2. de iurepat. lib.6.* eſt etiã
3 iuſpat. eccleſiaſticum, quod competit Epiſcopo ratione dominij temporalis dicto Epiſcopo ratione ſuæ eccleſiæ competentis, vt eſt Epiſcopus Lucæ, qui eſt Comes, nam ſi in d. Comitatu habeat iuſpat. illud eſt eccleſiaſticum. *Garc. vbi ſup. nu.555. vbi nu. 556.* dicit eſſe iuſp. eccleſia-
4 ſticum, quòd competit laicis vtriuſque ſexus religioſè viuentibus, & habi-

habitum religiosorum deferentibus, & gaudentibus priuilegio fori,& canonis, vt sunt illi tertij ordinis S.Fräcisci, & beguinæ, si iuspatronat. spectet ad dictas personas non vt singulas sed vt vniuersas. *Mascard.de probationib. conclus.960. nu.2.6. &* 8. & facit quod tradit *Suarez tomo 5. de censuris, disputat. 22. sect.1.* &
5 inde iuspatronatus spectans ad Magistros, seu Milites Ordinum, & Militiarum, vt D. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, & sim. etiam coniugatos ratione magistratuum, præceptoriaum, aut commendarum erit ecclesiasticum. *Mascard.vbi sup.nu.3. 4.& 5.* & facit declaratio S. Congregat. relata à *Garc. vbi sup.par.9. cap.2.nu.263.* est etiam iuspatronat.
6 ecclesiasticum, quod competit æditius, seu operarijs ecclesiæ deputatis ab Episcopo,& competens deputatis à laicis est laicale. *Massobr. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. requisito 8. dub.4. Gambarus, de potest.legati.lib.3.nu.382.Garc.vbi sup. d.cap.1. nu.598. & 599.* competens
7 autem Confraternitati laicorum est laicale, si tamen Confraternitas sit ab Episcopo approbata, & affixa alicui ecclesiæ, in qua confratres coadunantur, tunc iuspat. d. Confraternitati competens est ecclesiasticum. *Garc. ibidem. nu. 604.605. & 606. Massob. vbi sup. dub. 5.*
8 Est etiam iuspatronat. ecclesiasticum, quando ecclesiastici præsentant quem laici nominant plures nominando. *Gambar. vbi sup. de pot. legati.lib.3.nu.392. Massobr. vbi sup.*
9 *dub. 6.* & est laicale iuspatr. quando ecclesiasticus non potest præsentare nisi de consensu laici, secus si de consilio. *Garc. vbi sup. dicto cap. 1. num. 616.*
10 Et sic est iuspatr. ecclesiasticum, quando clericus illud habet nomine suæ ecclesiæ, vel aliqua vniuersitas, siue collegium religiosorum, seu clericorum. *Rot.Rom.decis.8.de iurepat. in antiquis*. idem est, si iuspat. ortum habuerit à patrimonio laici, fundatione tamen, testamento, donatione, aut alio quouis titulo translatum fuit in ecclesiam, Capitulum, seu Collegium ecclesiasticum religiosorum, seu clericorum, vel in aliquam personam ecclesiasticam, quæ receperit pro sua ecclesia, dignitate, aut beneficio. *Rebuff. in praxi, tit. de præsentat. nu. 5. & 7. & par. 3. signaturæ. nu 8. Couarruu. vbi sup. Riccius in Praxi rer. fori eccles.decis.152. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib 2. quæst.4. num.39. Mar. Antonin. var.resolut.lib.4.resolut.8.nu.14. Gonzal. vbi sup. Garc. d. nu. 553. & seq. Aug. Barbosa de off. & pot.ep.par.3.allegat.72.n.128. & Moneta vbi sup.*

11 Iuspatronatus laicorum est, quod laico, seu clerico ratione sui proprij patrimonij competit. *gloss. in Clem. plures. verbo, præsentare. de iurepat. Rebuff. vbi sup. in par.3. signaturæ. nu.7. Hoieda de benefic. compatib. & incompatib.cap.vlt. nu.113. c. decernimus. cum seqq. 16.q.7.cap.1.2.& 3. & fere per totum tit. de iurepat.d. cap.cum dilectus.de iurep. facit Conc. Trid.sess.14.de reform.cap.12. Mohedan.dec.9. de iurep.* & fuit dictum in *Auximana iurispat. 7. Febr. 1586. coram Card. Seraph.* & in *Valentina benefic. 15. Dec.1577. coram Penia. Moneta vbi sup. num.220.* & similiter *Garc.d.c. 1.p.5.nu.594.* refert, in vna Pisana, in qua Archiepiscopus Pisanus reliquerat quædam prædia Capellæ positæ in ecclesia Pisana, referens ea prædia empta de proprijs pecunijs, & relinquens iuspat. hæredibus suis de anno 1526. fuit pro maiori parte resolutum esse iuspat. laicale ex fundatione, vt apud *Gambarum decis. 53. in manuscript.* & refert *Mandos. reg.1. q.10. & tit. de derogatione iurispat. à versic. pro præmissorum declaratione.* & ibi *in vers. quintus casus est*, in fine dicit, Domini de Rota pro maiori parte tenuerunt esse iuspat. laicale, licet

per

per errorem dicatur ibi clericale. quod etiam videtur militare in Episcopis habentibus indultum, & facultatem testandi à Papa, fundantibus ecclesias cum reseruatione iurispat. ex bonis acquisitis ex Episcopatu, & iuspatronatus reseruantibus eorum consanguineis. *Garc. vbi sup. num.* 595. vt est Pisis, vbi Illustrissimus Dominus Carolus Antonius Puteus Archiepiscopus Pisanus bonæ memoriæ fundauit capellam dicatam S. Hieronymo, reseruato iurepatronatus suis hæredibus, stante facultate testandi sibi a Papa concessa. & *Garc. ibidem. num.* 596. si Episcopus *inter viuos*, etiam sine

12 indulto fundet capellam ex prædictis bonis stante consuetudine, prout est in Hispania. & quando nec verè, nec præsumptiuè constat ex quibus sit fundatum iuspatronatus tunc tale præsumitur, qualis est persona illud possidens, vnde si laici reperiantur in quasi possessione præsentandi, dicitur iuspatronatus laicale. vt habetur apud *Mohedanam decis. 9. de iurepatron.* & apud *Puteum decis.* 228. *num.* 2. *lib.* 2. & fuit etiam dictum, & resolutum in causa *Valentina beneficij*. 15. *Decembris*. 1597. *coram Domino Penia*. & facit id, quod fuit resolutum in *Pistorien. Decanatus de anno* 1554. *coram D. Montisflasconen.* quam adducit *Guidobonus dec.* 118. in manuscriptis, in qua fuit resolutum, quòd erecto beneficio de iurepat. laicorum in titulum dignitatis Decanatus, reseruato iurepat. ipsius decanatus pro quatuor vocibus patronis beneficij, & pro quinta parte fratri laico ipsius possessoris beneficij consentientis erectioni, & dotem augentis de proprijs bonis sibi à Deo collatis, istud iuspat. non est mixtum, sed purè laicorum ex fundatione, & dotatione, nam quoad quatuor voces, domini dixerunt, sæpius esse tentum, quòd si constat beneficium esse de iurepat. prout in isto casu, semper præsumitur ex fundatione, & dotatione, secus si de illo non constet, sed patroni sunt in quasi possessione præsentandi, & inhærendo huiusmodi quasi possessioni præsentauerũt, quia tunc præsumitur ex vsurpatione, vel priuilegio, nisi talis quasi possessio sit vltra centum annos, quia eo etiam casu præsumitur ex fundatione, & dotatione; quoad quintam vocem, quamuis clericus dotasset etiam de bonis quæsitis intuitu ecclesiæ, ex quo in erectione iuspatr. reseruatur laico fratri ipsius clerici, non potest dici clericorum, nec est curandum, vnde proueniat dos, quando iuspat. datur laico, secus si daretur ipsi clerico, quo casu intrasset dubium, an dotasset de bonis proprijs, vel ab ecclesia prouenientibus, vt per *Rocch. in verbo. ius. q.* 7.

13 Iuspat. autem spectans ad operarios, vel œconomos ecclesiæ, de quo sup. dixi, quamuis *Felin. in tractat. quando lit. Apost. &c. limit.* 3. teneat esse laicale, tamen verior est opinio illud esse indistinctè ecclesiasticum. *Hieronym. Paulus, in pract. Cancell. versic. in causa mea Maioricen. & Lambert. de iurepat. par. 1. lib. 1. q. 1. art. 10. nu. 6.* quia licet sint laici, tamen eis competit ratione officij, & dictæ administrationis. *Rebuff. in praxi tit. de præsentat. nu. 6. Garc. vbi sup. nu.* 599. & ita fuit dictum in vna *Salamantina Capellaniæ del voto*. 5. *Iulij* 1593. *coram Card. Pamphilio*. idem est in iurepatron. spectante ad

14 Hospitalarios etiam laicos fundatũ, seu approbatum Episcopi auctoritate. *Gamba. de off. leg. lib. 3. nu.* 413. attamen *Garc. vbi sup. nu.* 602. probat idem esse etiam si Hospitale non sit erectum, neque approbatum auctoritate Episcopi, cum semper sit locus pius ex *Conc. Trid. sess. 22. de reform. cap. 8. & 9.* est autem notandum, quod iuspat. ecclesiasticum

15 competens confraternitatibus laicorum causa pietatis institutis, & ab

Epi-

Episcopo approbatis, & gaudentibus tanquam locis pijs priuilegijs ecclesiarum, & fori, non cadit sub reseruatione regulæ octauæ Cancell. idq. ex quadam æquitate. *Garc. d. cap. 1. nu. 608. & nu. 612.* probat
16 idem esse in iurepat. competente collegijs institutis pro sustentatione studentium pauperum, vel aliorum egenorum, quæ sunt loca pia, & iurisdictioni ecclesiasticæ subiecta. *Gironda de Gabellis.par.7.nu.42.*
17 Iuspatronatus autem mixtum est, quod pertinet partim ad ecclesiasticum, & partim ad laicum. *Felin. in d.tract.quando lit.apost.&c.ampliat. 6. Gonzal. vbi sup.gloss.18. num.8. Moneta vbi sup. nu. 220.* & si tunc sit facta concordia de alternis vi-
18 cibus præsentando *iuxta d.clem.plures.§.vt facilius.de iurepat.* in turno laici censebitur totum laicale, & in turno ecclesiastici censebitur totum ecclesiasticum, & vacans in turno ecclesiastici in mense Apostolico erit reseruatum. *Io.And.in c.cum in illis. §.fin. in fine. de præb. lib.6.* & tunc ecclesiasticus consumeret suum turnum; è contra si beneficium vacet in turno laici non caderet sub reseruatione, & si prouideretur tunc à Papa cum derogatione iuspat. mixti, non haberet locum derogatio ad *decisi. Achill.315.seu 2. de iurepat. & Putei decis.107.lib.3.* nec obstat, quod prouisiones Apostolicæ non consumant turnum. *Rot.dec.21.de præb.in antiquis.* & fuit dictum in *Salamantina portionis.16.Maij 1593.coram* D.*Iusto.Gonzal.vbi sup.gloss.45.§.1.n.31.* nam id procedit data æqualitate, idest quando respectu vtriusque potest intrare reseruatio, vt in turno Episcopi, & Capituli; secus vbi reseruatio intrat respectu vnius, & non respectu alterius, vt in proposito de turno patroni ecclesiastici, & laici; nam si prouisio tunc locum haberet, magnum laico fieret præiudicium. *Cosmus in pragmat. sanctione. tit. de collat.§.item, quod omnia, verbo, faciendæ. in fine. Garc.d.cap.1.n.614. & 615.*

19 Item subnotes, quòd ad cognoscendum, an beneficium sit iurispat. ecclesiastici, vel non, an sit fundatũ ex bonis intuitu ecclesiæ acquisitis, vel de bonis patrimonialibus, est inspiciendum, an laicus sit in quasi possessione præsentandi, quia tunc præsumitur laicale, si vero ecclesia, vel ecclesiastica persona sit in dicta quasi possessione, iudicabitur ecclesiasticum. *Puteus decis.282.lib.2. & decis.90. lib. 3. Crescent. decis. 9. de iurepat. Mascard. de probation.concl. 860.nu.12. Gonzal. vbi sup.gloss.5. nu.5. & 51. & gloss.18. nu.107. & seq. & gloss.45. §.2.* & tamen in facto vidi quemdam Nobilem existentem in quasi possessione per spaciũ centum & quatuordecim annorum, mediante quasi possessione suorum ascendentium, iuris præsentandi ad quoddam beneficium situm in quadam ecclesia Cathedrali non obtinuisse, & fuit collatum tanquam liberum ea ratione, quia fuit fundatum ex testamento clerici, qui in exordio testamenti dixit se velle reddere quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ sunt Dei Deo, & in quo testamento nominauit patronos dicti beneficij quosdam suos consanguineos, qui, eorumq. descendentes semper absque aliqua contradictione tãquam patroni præsentauerunt rectorem ad d. beneficium, & ego fui constans semper, quod d. iuspatr. esset laicale ex supradictis auctoritatibus, & pro veritate.

20 Item est aduertendum, quod iuspat. quamuis de laico transeat in ecclesiam, seu clericum aliquando non fit ecclesiasticum, vt est, quando fuit relictum ecclesiæ, vel clerico ratione suæ ecclesiæ, vel beneficij à laico cũ natura iuspat. laicalis tantum, & non aliter, nam tunc semper erit laicale, vt exemplificat *Massob. vbi sup. prælud.7.dub.21.nu.39.* nisi esset iuspat.
21 acquisitum ex priuilegio, vel ex fundatione

datione facta à clerico de bonis acquisitis ex beneficio, quo casu esset ecclesiasticum. *Gonzal. d. gloss. 18. nu. 5.* vel ex præscriptione, quod est sublatum per *Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9.*

22 Cum autem hic tractetur de iurepatronatus ecclesiastico, & laicali, benè est videre de differentijs, quæ sunt inter d. iuspatr. ecclesiasticum, & iuspat. laicale, & differentias quadraginta & octo refert *Lambertin. vbi sup. de iurepat. lib. 3. quest. 10. princ. artic. 1.*

23 Prima est differentia, quia patroni ecclesiastici erant, & sunt capaces dicti iurispat. laici vero non, qui ex gratia fiunt d. iurisp. capaces.

24 Secunda, quia patronus ecclesiasticus si velit beneficium esse iurispatr. ecclesiastici, in limine fundationis potest apponere conditionem cum consensu Episcopi, quod nulla requiratur institutio, sed quod per solam electionem, seu præsentationem plenum ius prouisio acquiratur; patronus autem laicus id nō potest.

Tertia, quia laicus non potest acquirere iuspat. ex priuilegio Episcopi, ecclesiasticus autem potest.

Quarta, laicus non potest præscribere iuspat. contra ecclesiam liberam, ecclesiasticus autem potest.

Quinta, iuspatronat. si transferatur de laico in laicum debet id fieri cum cōsensu Episcopi, secus si transferatur in ecclesiasticum.

Sexta est differentia, quia patronus ecclesiasticus potest cum electoribus eligere, seu præsentare rectorem ecclesiæ Collegiatæ, laicus autem id non potest.

Septima, *cap. 1. vt lite pend. lib. 6.* disponens, quod pendente lite inter duos electos, vno præmoriente, vel cedente, non possit alius eligi, procedit in ecclesiastico, non in laico.

Octaua, *cap. 2. ibidem vt lit. pend. lib. 6.* disponens, quod beneficiato in possessione existente cedente, vel decedente lite pendente, electores nequeunt alium eligere, vt cum colligante superstite litiget, procedit in ecclesiastico, non in laico.

Nona, *cap. 2. de præb. lib. 6.* disponens, quod beneficia in Curia sunt reseruata, procedit, si beneficia sint iurispar. ecclesiastici, non laicalis.

Decima, quia patronus laicus nō potest se ipsum præsentare, neque etiam per interpositum patronum, ecclesiasticus autem præsentari potest.

Vndecima, *cap. per inquisitionem. de elect.* puniens eligentem indignū procedit in ecclesiastico patrono, non in laico.

Duodecima, ecclesiasticus patronus præsentans indignum scienter, vel ignoranter priuatur illa vice iure præsentandi, laicus autem patronus si ignoranter id fecerit, non priuatur iure præsentandi.

Decimatertia, quia patronus laicus habet quadrimestre ad præsentandum à die scitæ vacationis, ecclesiasticus autem habet semestre, & idem si sit mixtum iuspat.

Decimaquarta, si lis sit inter patronus laicos super iurepat. cum præsentato debet terminari intra quadrimestre, alioquin fit deuolutio ad Episcopum, secus si sit inter patronos ecclesiasticos, quia tunc terminari debet intra semestre.

Decimaquinta, si præsentatus à patrono ecclesiastico intra semestre non consensit præsentationi, dictus patronus habet aliud semestre ad præsentandum; si autem sit præsentatus à patrono laico, & non consentit, & transeat quadrimestre, fit deuolutio ab Episcopum.

Decimasexta, si præsentatio patroni ecclesiastici non teneat ob crimen occultum præsentati, non potest alius ab eodē ecclesiastico præsentari, si autem tali casu sit facta præsentatio à laico secus est, quia intra quadrimestre poterit alium præsentare.

Decimaseptima, patronus eccle-

siasticus habet custodiam ecclesiæ vacantis, patronus autem laicus non habet.

Decimaoctaua, præsentatio laici ita facta, si dicat Episcopo. præsento quem talis præsentabit, valet; ab ecclesiastico autem si ita fiat, non valet.

Decimanona, patronus laicus potest plures præsentare, vt habens instituere instituat quem vult. *clem. plures. §. vlt. de iurepat.* ecclesiasticus autem id efficere nequit.

Vigesima, patronus laicus potest alternatiuè præsentare. *per d. clem. plures. §. vlt.* ecclesiasticus autem non potest.

Vigesimaprima, præsentatio facta à patrono laico conditionalis, incerta, dubia, seu obscura, sed verificanda valet, secus si facta esset ab ecclesiastico, quia non valet.

Vigesimasecunda, terminus datus electo ad acceptandum electionem secundum *text. in cap. quam sit. de elect. lib. 6.* procedit in patrono ecclesiastico, non autem in patrono laico.

Vigesimatertia. *cap. vt quis duas. de elect. lib. 6.* potest habere locum in præsentatione patroni ecclesiastici in certis casibus, non autē in præsentatione patroni laici.

Vigesimaquarta, præsentatus à patrono laico habet ius ad rem, præsentatus autem à patrono ecclesiastico dicitur habere ius in re, ex quo variare non potest, vel verius præsentatus ab ecclesiastico habet ius ad rem, sed pinguius, & magis certum.

Vigesimaquinta, præsentatus ab ecclesiastico potest ex vi consuetudinis ante institutionem administrare bona ecclesiæ, non autem præsentatus à laico.

Vigesimasexta, patronus laicus potest variare duos cumulatiuè præsentando, ecclesiasticus autem variare non potest.

Vigesimaseptima, in concursu patronorum si æqualiter diuiderēt eorum vota, dignior & pinguior est vox ecclesiastici, quam laici, & ideo præsentatus ab ecclesiastico esset præferendus.

Vigesimaoctaua, legatus de latere potest conferre beneficia iurispat. ecclesiastici, non autem laici.

Vigesimanona, Papa potest conferre omnia beneficia tā iurispatronat. ecclesiastici, quam laicorum, attamen si disponat de iurepat. laici, numquam intelligitur præiudicare laico nisi expresè de iurepat. laici faciat mentionem, & illi deroget, secus si sit iurispat. ecclesiastici, cui præsumitur cum quacumque generali derogatione præiudicare.

Trigesima, *Extrauagans execrabilis. de præb. & dignit. Ioann. 22.* includit beneficia iurisp. ecclesiastici, non autem laicalis.

Trigesimaprima, si clericus beneficiatus & depositus à Papa restituatur ad suum beneficiū iurispat. non præsumitur derogatum iuripat. laici in tali restitutione, nisi illi expresè deroget, iuripatr. autem ecclesiastico sic.

Trigesimasecunda, patroni ecclesiastici possunt habere temporalia ecclesiæ secundum *cap. de monachis. cap. auaritiæ. & cap. in Lateranensi. de præbend.* laici autem non.

Trigesimatertia, patronus ecclesiasticus potest à beneficiato petere sibi reddi rationem administrationis redituum ecclesiæ, laicus autem non.

Trigesimaquarta differentia, in alienatione bonorum ecclesiæ patronatæ requiritur consensus patroni ecclesiastici, laici vero non.

Trigesimaquinta, rector ecclesiæ iurispat. ecclesiastici solus nō potest repudiare legatum rei immobilis factum ecclesiæ, rector autem ecclesiæ iurisp. laicorum solus aliquando potest.

Trigesimasexta, rector ecclesiæ iurispat. ecclesiastici nō potest agere in iudicio absque consensu dicti patroni

troni ecclesiastici, secus si sit iurisp. laicorum.

Trigesimaseptima, ecclesiasticus patronus tenetur ad onera cum rectore, idest procurationis Episcopi, consecrationis, seu reconciliationis ecclesiæ patronatæ, & simil. laicus autem non tenetur.

Trigesimaoctaua, ecclesiasticus patronus tenetur concurrere ad solutionem collectæ à Papa impositæ, laicus vero non tenetur.

Trigesimanona, rector ecclesiæ iurispat. laicorum potest aliquem ordinari facere ad titulum dictæ ecclesiæ inuito patrono, secus autem si sit iurisp. ecclesiastici.

40. rector ecclesiæ iurisp. laicorum potest in ea vicarium, & quos voluerit clericos seruientes sine consensu patroni ponere, id tamen non potest si sit de iurepat. ecclesiastico.

41. Ius destituendi beneficiatum licet possit patrono ecclesiastico cōpetere ex priuilegio, vel præscriptione, laico tamen non potest competere nisi ex priuilegio Papæ.

42. Patronus ecclesiasticus tenetur ad fabricam ecclesiæ, & domus sacerdotis, laicus autem non.

43. Iuspat. ecclesiasticum dicitur merè spirituale, sed iuspatr. laicorū non dicitur merè spirituale, sed annexum spirituali.

44. Patroni laici succedunt in iurepat. iure hæreditario per stirpes, non in capita, sed iuspat. ecclesiasticum transit iure successionis in ecclesia per capita, non per stirpes.

45. In iurepat. laicorum sufficit præsentatio facta singulariter, & non simul conueniendo, sed in iurepatr. ecclesiastico, in quo succeditur per capita debet fieri omnibus vocatis, simul conuenientibus, quod idem est si iuspat. pertineat ad vniuersitatem laicorum, quia tunc omnes sunt vocandi.

46. In iurepatr. ecclesiastico ad hoc vt præsentatio valeat, debet fieri à maiori parte respectu omniū, non autem respectu minorum partium; at præsentatio patronorum laicorum valet etiā non facta à maiori parte omnium, sed à maiori parte respectu minorum partium.

47. Laici fiunt patroni fundatione, constructione, & dotatione, sed clerici fiunt patroni ex concessione temporalium alicuius ecclesiæ eis facta. *Abb. per illum text. in cap. de monachis. in versic. quarto modo. de præb. Roccb. de iurep. in verbo, competens alicui. quæst.* 25.

48. Episcopus si sit patronus in diœcesi aliena potest præsentare quem vult etiam non illius diœcesis. *c. si quis Episcoporum.* 16. *q.* 5. secus est in patrono laico, qui debet præsentare de clero, & de diœcesi, idem in patrono ecclesiastico. sed hoc de stylo non seruatur, quia quilibet patronus præsentat quem vult dummodo idoneum.

Et de his differentijs aliquæ ponuntur ab *Hostiens. in summa tit. de iurepat. §. in quibus differant*, & ab *Abb. in cap. ex literis. col. pen. in cap. cum propter. in fine.* & in *cap. cum dilectus. in* 2. *not. de iurep.* & à *Felin. in cap. cum Bertoldus. col.* 3. *de re iud. Roccb. de Curt. vbi sup. in verbo, ius. col. vlt.* & *Paul. de Citadin. de iurep. par.* 13.

25 Differentias autem, quæ sunt inter patronos ecclesiasticos habentes bona temporalia cum iurepat. & patronos ecclesiasticos non habentes bona temporalia, sed tantum iuspatronatus ponit vsque ad quindecim. *Lambert. vbi sup. lib.* 3. *quæst.* 10. *princ. art.* 2. & ibi *quæst.* 11. *princ. artic.* 1.

26 ponit sex differentias inter hoc iuspatr. & iuspatr. libertorum: Prima, quia hoc nostrum iuspat. acquiritur ex fundatione, constructione, & dotatione, iuspat. libertorum ex sola manumissione.

Secunda, iuspat. hoc transfertur gratuitò, iuspat. autem libertorum potest transferri alio titulo.

Tertia, hoc iuspat. potest diuidi

quoad suos effectus, iuspat. autem liberti non recipit diuisionem. *l. quædam. in fine. ff. famil. ercisc.*

Quarta, quia iuspat. libertorum non potest aliqua remissione tolli, quin semper cogatur prestare reuerentiam, & potestatem reuocandi in seruitutem. *l. si quis in posterum. ver. reuerentiam. C. de bon. libert.* hoc autem iuspat. beneficiorum sic. *cap. illud. de iurepat.*

Quinta, iuspat. libertorum transit in suos etiam non hæredes. *l. filij. ff. de iurep.* iuspat. autem nostrum transit ad hæredes.

Sexta est differentia inter iuspat. liberti ecclesiæ, & laici, quia si est ecclesiæ & recedens non reuerteretur ad ecclesiam vt ingratus reuocaretur ad seruitutem, secus in liberto laici. *gloss. in c. liberti. 12. q. 2.* & hoc iuspat. conuenit in sex cum iurepat. libertorum, de quibus *Lambertin. vbi sup. quæst. 11. princ. art. 2.*

27 Secunda est diuisio, quia aliud est iuspatronatus familiare, aliud

28 hæreditarium. hæreditariũ est, quod transit ad quoscunque hæredes etiã extraneos, nisi vocati sint ad iuspat. tantum hæredes sanguinis, qui nascuntur ex masculis, vel etiam fœminis quamuis non sint eiusdem fami-

29 liæ. Familiare iuspat. est illud, quod competit & relictum est tantum illis de tali familia, vt si sit reseruatum familiæ Nobilium de Spina, qui volunt præsentare debent esse descendentes de d. familia. de quibus *Mas sobr. vbi sup. prælud. 7. dub. 21. n. 54.*

30 Tertia est diuisio, quam ponit *Moneta vbi sup. d. cap. 10. nu. 200.* iuspatronatus aliud est passiuum, aliud actiuum. passiuum est, per quod certi de tali familia sunt præsentandi, aliud actiuum, per quod fit, ne quis beneficium conferat, nisi ad præsentationem talis personæ, quæ declara vt ibi per eum.

31 Prædictorum occasione est notãdum, quod aliud est esse collatorem, vel patronum; & aliud habere ius conferendi, vel præsentandi, quia primum respicit petitorium, & alterum, hoc est, habere ius conferendi, & præsentandi respicit possessorium. *Franch. in cap. vnico. de iurepat. lib. 6. Caßador. decis. 2. nu. 3. in fine. de probat. Rota decis. 349. num. 3. & decis. 1178. lib. 3. diuers.* sicut nec se-

32 quitur, habeo ius præsentandi, ergo mihi competit iuspatronatus, cum ex alia ratione posit competere dictum ius præsentandi præterquam ex iurepatronatus, vt latè tradit *Rocch. de Curt. vbi sup. in verbo, competens. quæst. 25. num. 57. 58. & 59. Lambert. vbi sup. lib. 1. quæst. 10. art. 8. num. 1. & per totum. Gonzal. vbi sup. gloss. 45. §. 2. nu. 27. & 28. & gloss. 18. nu. 90. & seqq.*

LIBER SECVNDVS

CONTINET, QVOMODO IVSPATR. CREETVR, ET ACQVIRATVR.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronat. est ius artificiale,& creatur hominis opera.*
2 *Fundare quis dicatur ecclesiam.*
3 *Construere quis dicatur ecclesiam.*
4 *Dotare quis dicatur ecclesiam.*
5 *Fundantes construentes, & dotantes fiunt patroni.*
6 *Iuspatronatus consideratur aliud in abstracto, aliud in concreto.*
7 *Iuspatronatus acquiritur, si accedat Episcopi consensus.*
8 *Iuspatronatus vt acquiratur licet non requirantur copulatiuè fundatio, constructio, & dotatio, tamen non acquiritur, nisi accedat episcopi consensus.*
9 *Fundans, construens, & dotans non reseruantes sibi iuspatr. tamen fiunt patroni.*
10 *Episcopus solus consensum dat super reseruatione iurispat. non eius Vicarius, nisi habeat speciale mandatum.*
11 *Consensus episcopi quare requiratur in acquirendo iurepatronatus.*
12 *Consensus episcopi in reseruatione iurispat. debet esse expressus.*
13 *Consensus episcopi quando præsumatur interuenisse. & ponitur Rotæ decisio.*
14 *Consensus episcopi loci, in quo fundatur ecclesia, requiritur.*
15 *Capitulum sede episcopali vacante cõsẽsum præstat super reseruatione iurispatronatus.*
16 *Consensus Episcopi requiritur, siue laicus, siue clericus ecclesiã fundet, vel dotet.*
17 *Iuspatronatus ortum ducit à die præstiti consensus ab episcopo.*
18 *Consensus ex post facto potest interuenire.*
19 *Iurispatranatus in creatione potest interuenire consensus inferioris.*
20 *Ordinarij appellatione venit quilibet Prælatus habens potestatem episcopalem, & ponitur decisio* Rotæ.
21 *Consensus episcopi, non Capituli requiritur in reseruatione iurispatr.*
22 *Episcopus si nolit consentire reseruationi iurispat. quid agendum.*
23 *Ecclesia fundata sine episcopi consensu, eius iussu demoliri potest.*
24 *Iuspatronatus olim acquirebatur priuilegio, præscriptione, seu cõsuetudine.*
25 *Iuspatronatus acquiritur ex multiplicatis præsentationibus.*
26 *Constructio venit sub nomine fundationis.*

Quomodo creetur Iuspatronatus.

CAPVT PRIMVM.

NVNC videndum est quomodo iuspat. creetur, & acquiratur. 1 Iuspatronatus ergo est ius artificiale, non naturale, nam creatur, & inesse deducitur mediante hominis opera, seu artificio, videlicet, quando aliquis dat fundum pro ecclesia construenda, seu construit, vel dotat ecclesiã, capellã, siue Altare, & sic artificialiter deducit rem de non esse ad esse. *Card. Abb. & alij in* Rubr. *de iurep.* fundare quis

 dici-

2 dicitur eccleſiam, quando aſſignat fundũ vbi conſtrui debet. *cap. nobis. & ibi Doct. de iurepat.* ita fuit dictum *in Hiſpalen. iuriſp.* 22. *Martij* 1591. *&* 13. *Maij* 1593. *coram Cardin. Pamphilio, quæ fundatio probatur ex aſſertione Papæ ad clem.* 1. *cum ibi not. de probat. Gabriel eodem tit. concl.* 2. & fuit dictum *in Albanen. prioratus* 8. *Iunij* 1588. *coram Orano. & in portuen. iuriſp.* 9. *Maij*. 1594. *coram Corduba*. conſtruere is dicitur,
3 qui facit impenſas inconſtruendo eccleſiam, nõ faber, qui eam conſtruit, niſi id gratis faciat vt ſit patronus
4 *Card. in d. c. nobis. n.* 6. 8. *&* 9. & dotare quis dicitur ad effectũ cõſequendi iuſp. qui eccleſiã fundatã, & conſtructam ſine dote, dotat ſufficienter tam ante eccleſiæ conſecrationem *gloſſ. in c. piæ mentis.* 16. *q.* 7. quam poſt conſecrationem. *Rocch. de curte, de iurep. in verbo, & dotauit. n.* 4.

5 Iuſpatronatus itaque creatur ex collatione fundi, ex conſtructione, ſeu dotatione, ideoq. prædicta facientes acquirũt iuſpatr. *c. filijs.* 16. *q.* 7. *vndè verſus*. Patronum faciunt dos, ædificatio, fũdus, ita demũ acquiritur iuſpat. ex fundatione, dotatione, & cõſtructione, ſi hæc fiãt proprijs expenſis; ſecus ſi facta ſint iuxta terminos capituli ad audientium. *il* 1. *cum ibi not. de ecl. ædific.* & cum proteſtatione recuperandi expenſas ab ipſa eccleſia, tunc enim iuſpatronatus acquiritur eccleſiæ, ex cuius bonis fuit eccleſia conſtructa, & dotata *gloſſ. in c. apoſtolicos. in verb. conſtruxiſſe.* 17. *quæſt.* 2. *Felin. in c. cum venerabilis. num.* 37. *poſt medium. de except.* & fuit dictum in *Toletana* Iuriſpat. 18. *Martij* 1602. *coram Corduba vide Cardinalem Tuſcum practicar. concluſ. iuris. litera* 1. *concluſ.* 600. *Praxim Archiepiſc. Leonis part.* 2. *c.* 21. *num.* 35. *de iurepat.* Rot. *Rom. deciſ.* 269. *num.* 2. *part.* 2. *diuerſor. Caſſadorum deciſ.* 6. *nu.* 2. *de iurepat. Gonzalez in comment. ad regulam octauam Cancell. gloſſ.* 18. *num.* 33. *Garciam de beneficijs par.* 5. *cap.* 9. *à n.* 36. *& Camillum Borellum in ſumma omnium deciſionum tit.* 32. *à numer.* 1. *Auguſtinum Barboſam de off. & pot. epiſc. par.* 3. *allegat.* 70. *num.* 1. *& ſequentibus. Monetã in tract. de commutationib. vltim. volunt. cap.* 10. *de derogat. qualit. in fundat. benef. appoſit. nu.* 202. *& ſeqq.* & qui fundum tradit fit patronus ſi tranſtulit dominium fundi in eccleſiam. *Lambertin. de iurepat. lib.* 1. *par.* 1. *quæſt.* 2. *art.* 2.
6 *num.* 1. *&* 2. & iuſpatronatus aliud fuit creatum in abſtracto quatenus eſt ius, & ſic quid incorporale, quando fuit inuentum à legislatore; aliud eſt iuſpatronatus in concreto, quod creatur, & ineſſe deducitur, quando eccleſia, Capella, Altare, ſeu quodcunque beneficium creatur, ne-
7 que ſufficit fundatio, conſtructio, & dotatio, ſed requiritur conſenſus epiſcopi, & diœceſani in ædificationæ, fundatione, & dotatione, & in reſeruatione iuriſpatronatus, *ad textum in c. placuit.* 1. *quæſt.* 2. *& ibi gloſſ. Lambert. vbi ſupra art.* 3. *num.* 5. *& ſeqq. Card. Tuſc. vbi ſupra*, & diœceſanus is eſt, in cuius diœceſi fundatur, conſtruitur, & dotatur eccleſia. *Lambert. d. art.* 3. *in fine*.

8 Eſt tamen notãdum, quod quamuis non requirantur copulatiue illa tria media ad acquirendum iuſpat. nempè vt fundatio, conſtructio, & dotatio ſimul ab vno fiant, ſed poſſint à pluribus non ſolum dotari, ſed etiam conſtrui, & fundari eccleſiæ, ita vt ex qualibet cõcurrentia per ſe poſſint omnes, & ſinguli acquirere iuſpat. & quilibet modus fundationis, conſtructionis, ſeu dotationis poſſit ſiue ab vno, ſiue à pluribus perfici, attamen non poteſt acquiri iuſpatr. niſi ad prædicta accedat concenſus diœceſani. *Maſſobr. in praxi haben. conc. ad vac. parocb. eccleſ. prælud.* 7. *dub.* 6. *num.* 3. *& ſeq.* & ſi fundans, conſtruens, & dotans
9 nihil dixerint de reſeruatione iuriſpatronatus, tamen acquirunt iuſpa-

ſpatronatus, dummodo expreſſe il-
ludnon remiſerint. ita eſt commu-
nis opinio, de qua *Lambert. vbi ſup.*
art. 4. num. 12. Doct. in d. cap. no-
bis. de iurep. & ibi Auguſt.Barboſa *in*
collectan. n. 1. & d. allegat. 70. nu. 20.
Io. *Aloiſius* Riccius *in praxi rer. for.*
eccleſiaſt. deciſ. 123. num. 21. & in
collectan. deciſ. parte 5. deciſ. 1646.
Campanil. in diuerſario iuris canoni-
ci rubr. 11. cap. 13. num. 335. Garc.
dicto cap. 9. num. 68. & a num. 71.
Bart. Vgolinus de poteſtate Epiſcopi.
cap. 51. in princ. & ad ſolos epiſco-
10 pos ſpectat dictum conſenſum præ-
ſtare, & creare ſeu confirmare iuſpa-
tronatus non autem ad eius Vicariũ
niſi ad id habeat ſpeciale mãdatum.
Aug. Barboſa allegat. 54. num. 74. &
dicta allegat. 70. numer. 33. & Sbroz-
zius de offic. Vicarij lib. 2. quæſtion. 31.
Calderin. conſ. 3. de offic. Vic. Garc.
dicta parte 5. cap. 9. nu. 75. Gratian.
diſceptat. Forenſium. cap. 303. n. 12.
11 ratio autem, quare dictus conſenſus
requiratur eſt, quia cum ius iſtud ſit
ſpirituale, non poſſunt laici propria
auctoritate ſpiritualia tractare. *Lam-*
bertin. vbi ſup. art. 5. cap. 2. de iudic.
12 & iſte cõſenſus debet eſſe expreſſus,
nec ſufficit tacitus, præſumitur tamen
interueniſſe, maximè cũ diu eccleſia
pro eccleſia fuerit habita, & in ea ſint
13 celebratæ Miſſæ, & ad ſint campanæ,
Lambert. vbi ſupra articulo 6. & 7.
num. 2. Card. Seraph. deciſ. 871. Rot.
Rom. deciſ. 674. par. 2. in recentiori-
bus apud Farinacc. Garc. dicto cap. 9.
num. 7. Barboſa dicta alleg. 70. n. 22.
& fuit dictum in *Auximanna. Iuriſp.*
Ven. 26. April. 1613. coram Illuſtriſſ.
Card. Sacr. in qua fuit reſolutũ cõſta-
ret de iurepatr. niſi obſtet defectus
conſenſus ordinarij, quod reſerua-
runt domini particulariter videre.
ad firmandum iuſpat moti ſunt Do-
mini, quia conſtat de dotatione Al-
taris, de quo agitur, qui eſt vnus ex
modis acquirendi iuſpat. *c. filijs. 16.*
quæſtion. 7. gloſſ. in c. piæ mentis 16.
quæſt. 7. Innoc. in rubr. num. 2. de iu-
repat. & ibi Abbas num. 6. Lambert.
de iurepat. libro 1. parte 1. quæſt. 2.
princip. art. 2. num. 1. quod procedit
etiam ſi eccleſia, ſeu Altare eſſet iam
ædificatum, dummodo non eſſet do-
tatum, prout nunc erat iſtud, de quo
agitur *Rocch. de Curte de iurepatron.*
verbo, & dotauit. quæſt. 2. num. 3.
Rota *in lucana Decanatus deciſ. 528.*
num. 2. par. 1. in nouiſſ. & prædicta
habent locum etiam ſi eccleſia, vel
Altare iam reperiatur conſecratũ.
Innoc. *vbi ſup. & ibi* Card. *nu. 3. Hoſt.*
num. 4. Abb. *conſ. 59. n. 3. lib. 2.* Roc-
ch. dicta quæſt. 2. num. 4. vbi de com-
muni *Berous in cap. 3. n. 69. de iurep.*
vbi de magis cõmuni. R*ota deciſ. 99.*
num. 13. par. 2. in nouiſſ. Lambert. *vbi*
ſup. quæſt. 6. art. 1. n. 6. vbi pariter de
communi, & ibidem poſt Rocchũ, &
alios reſpondet ad obiectum *gloſſ. in*
c. piæ mentis 16. q. 7. quòd ſcilicet rei
ſacræ non poteſt imponi ſeruitus, vt
eſt iuſpatronatus, dicit enim retro-
trahi dotationem, & fingi prout ab
initio. Addi poteſt, multa ſpecialia
eſſe conſtituta in hac materia, vt ho-
mines alliciãtur ad fundãdas, vel do-
tandas eccleſias; qua ratione laici
aliàs incapaces rerũ eccleſiaſticarum
poſſunt obtinere iuſpat. vt animad-
uertit. *Archid. in d. c. piæ mentis. n. 8.*
Butrius in c. quoniam. n. 8. & ibi An-
char. n. 2. de iurep. Boich in c. cum di-
lectus. n. 4. de iurep. Lambert. *vbi ſup.*
q. 2. ar. 9. n. 12. vnde nil mirũ ſi pro-
pter eandem rationem poſſit ſuper
eccleſia cõſecrata prout ex nunc im-
poni ſeruitus iuriſpatr. non obſtat,
quòd teſtator ſimpliciter mandaue-
rit dotari Altare nulla facta men-
tione iuriſp. vnde nõ potuerit hæres,
qui dotauit imponere nouum onus
reſeruationis iuriſpat. *ad* Calder. *cõſ.*
5. in fine. de iurep. quia iuſpat. non eſt
nouũ onus, cum veniat ipſo iure, niſi
dotans illi expreſsè renũciet. *Abb. in*
c. ſignificauit. n. 1. Felin. n. 2. de teſtib.
Roch. vbi ſup. in ver. eccleſiã fundauit.
n. 12. in fi. Rot. dec. 5. de iurep. in anti-
quis. & dec. 167. n. 4. p. 2. in nouiſſ. &

in

in cordub.angiportus. 16.*Iunij* 1600. *coram bo.me.Iusto*,& perinde sicut si testator dotasset,& superuixisset ipso iure habuisset Iuspat. ex quo illi non renunciauit, ita illud debet habere hæres, qui est eadẽ persona cum defuncto. *§.* 1. *Auth. de iureiur. à mar. præst.* Lambert.*vbi sup.q.*2.*artic.*12. *n.*7. & proinde exprimendo reseruationem iurisp. nihil noui egit,cũ talis reseruatio tacitè inesset, & hoc in puncto tenuit *Paul.de citadin. de iurep.p.*3.*causa* 1.*n.*31.*versic. per hæc etiã.*Lamb.*vbi sup.q.*4.*ar.*7.*n.*2.*Rot. d.dec.*167.*num.*5.*&* 6. Minus facit, quod hęres minime expresserit,quod dabat ꝑ dote, prout requiritur aliàs donans ecclesiæ,vel altari iam cõsecratis videtur potius benefactor quã dotator.Io.*Andr.in d.c.*3.*n.*2.*& Bero.*qui de magis com.*n.*89. quia fuit responsũ,quod ex quo testator ordinauerat, quod daretur pro dote,datũ præsumitur iuxta obligationẽ pręcedẽtem ad *l. quædam mulier.ff.de re iud.cum ibi notat.Felin. in c. si cautio*, *n.*17 *de fid.instr.*Ruin. *cons.*61.*nu.*9. *lib.*1.*Franc.cõs.*158.*n.*13.*Cephal.cons.* 156.*n.*13.cum plurib.seqq.& cessare difficultatẽ, quia cum hæres eodem contextu dederit bona,seu centũ altari,& ad illud præsentauerit rectorem,satis declarauit, quòd intendebat bona data seruirẽt pro dote,quia aliàs non potuisset præsentare ad regulam,qui vult consequens vult necessarium antecedens,de qua in *l.illud.ff.de acq. hæred.in l.*2.*ff. de iurid. omn.iud.l.ad rem mobilium.ff.de procurat.*Non etiã facit,quòd hæres dotauerit coactè,quia commissarius fabricæ S. Petri sibi dixerit, quòd nisi dotaret infra annum,ipse declararet legatum acquisitum d.fabricæ iuxta suas facultates ad tradita per *signor. cons.*83.*n.*9,*Paul. de citadin.vbi sup. p.*3.*causa* 1.*q.*22.*n.*31.*Lambert.dict. ar.*7.*n.*1.*cum concordan.* quia domimini intelligebant dictas doctrinas de coactione præcisa non autem de ista, quæ potest dici simplex admonitio ad faciendum ea, quæ alias de sui natura afferunt reseruationẽ iurispat.vt supra probatũ est.

Ex quibus videbatur tota difficultas reduci ad consensum ordinarij, nam quod illud adesset, deducebatur,quia interuenit consensus Vicarij in absentia,vt prętendebatur,episcopi, vnde dicebatur illud sufficere ex doctrina Archid.in *c.reatina.* 63. *dist.Sarnen.super reg.de impet. benef. per ob.fam.Cardin. q.*22.vbi de com. Lãbert.*vbi sup.q.*9.*n.*93.&facit,quia pręstare consensũ,vbi interuenit dotatio, videtur actus necessarius ad tradita in *c.nullus.vbi gl.&* Abb.*n.*1 *iurep.Felin.in c.ex parte.n.*1.*vers. nõ obstat.& vers.alia declaratio.de iurepat.* vnde videtur,quòd Vicar. possit expedire ea, quæ sunt necessitatis ad tradita per Roccbum *vbi sup.in verb. competens.q.*31.*n.*66.*Rot.dec.*5.*nu.*3. *de off. vic.in nouis.* In contrariũ conclusio videbatur pati difficultatem in iure ex tradit.in *Pientina* Iurisp. 22. *Aprilis* 5611.*&* 23. *Martij* 1612. *coram* R.*P.D.* *Decano.* & in applicatione facti,quia dicebatur,iura prædicta loqui quando episcopus est in longinquis partib. quo casu militat ratio, ne interim, donec consulitur episcopus,pæniteat laicum dotare ecclesiam. In proposito autem casu Illustris.Card.Gallus Episcopus Auximanus erat in curia,& sic infra octo dies poterat haberi responsum. Vltra quod hoc casu non poterat cadere pænitentia,cum hæres stante ordine testatoris teneretur omnino dotare, de quibus suo loco requiritur autem
14 consensus illius diæcesani, in cuius diæcesi fundatur ecclesia.*Card. in d. c.nobis.de iurep.n.*1.*Lambert.vbi sup. ar.*8. & sede episcopali vacante po-
15 test Capitulum dare licentiam, & consensum præstare ad fundandam, construendã,& dotandam ecclesiam vt talibus acquiratur iuspatronat.& est cõmunis opinio, de qua *Lambert. vbi sup.art.*9.*n.*6.*Pauin.de potest. capituli sede vacãte.p.*5.*q.*2.*n.*5.*Garc. d.c.*9.

d.c.9.nu.79. & prædictus consensus
16 requiritur siue sit laicus, siue sit clericus, qui ecclesiam fundat, cõstruit, vel dotat. *Lambert. vbi sup. art.* 10. & dictus cõsensus etiam requiritur in Capella fundanda ex iussu testatoris, & tunc cũ d. consensus interuenerit, post eius mortẽ iuspatr. ortum
17 duxisse dicitur à die d. præstiti consensus, & ideò d. iusp. nõ dicitur esse in hæreditate testatoris. *Lambert. vbi sup. ar.* 11. *n.* 2. qui consensus põt etiã
18 ex post facto post fundationẽ, cõstructionẽ, & dotationẽ interuenire. *Lambert. vbi sup. ar.* 12. & fuit d. in *Aquen. iurisp. 7. Nouemb. 1601. corã Illustriss. Card. Lancellotto. Garc. d. tract. de benefic. par. 12. cap. 2. nu. 209. Riccius d. decis. 123. nu. 3.* cum ergo semper requiratur dictus Episcopi consensus, si hæres fundet alibi ecclesiam, quam iusserat testator, Episcopo sic iubente, in pœnam à testatore comminatam non incidit, *arg. c. nemo. il 1. de consecrat. dist.* 1. *Lambert. vbi sup. art.* 13. & in creatione iu-
19 rispat. potest interuenire consensus inferioris Episcopo, dummodo habeat potestatem Episcopalem, quia
20 nomine Ordinarij in hac materia venit quilibet prælatus etiam inferior, dummodo habeat potestatem Episcopalem. fuit dictum in *Imolen. iurispatr. 18. Nouembr. 1578. coram Cantuccio.* pro parte Dominorum de Tartagnis prætendentium iuspatronatus ad capellaniam S. Sigismundi existentem in ecclesia S. Mariæ in regula ciuitatis Imolen. dicebatur, iuspatronatus fuisse ab eis acquisitũ auctoritate, & consensu Abbatis d. ecclesiæ S. Mariæ. pro parte verò Domini Scipionis de Calderinis prouisi Apostolici respondebatur, iuspatronatus de iure non acquiri, nisi de consensu Ordinarij. *c. nobis.* & ibi omnes. *de iurepat. Calder. de iurepatr. cons. vlt. vers. in contrarium videtur. Lambert. de iurepat. lib. 1. p. 1. q. 2. art. 3. nu. 1.* nec aliter constare, Abbatem S. Mariæ habere ordinariam iurisdictionem ad effectum, de quo agitur, qui est præstatio auctoritatis, & consensus super creatione, & acquisitione iurispatronatus. & rursus pro parte illorum de Tartagnis replicabatur, de tali ordinaria iurisdictione prædicti Abbatis satis constare ex Bulla Innocentij Quarti, vbi inter alia voluit, vt nullus posset ædificare aliquam ecclesiam inter parochiam d. Abbatis sine licentia Summi Pontificis, vel ipsius Abbatis. propterea die Veneris 28. Nouembris. 1578. dubitaui, an stante Bulla Innocentij Quarti dicatur constare, d. Abbatem habere ordinariam iurisdictionem in casu, & ad effectum, de quo agitur. quod dubium Domini affirmatiuè resoluerunt, quia cũ d. Abbas vigore bullæ Innocentij Quarti habeat potestatẽ dandi licentiam ædificandi ecclesias intra suam parochiam, vtique in quandam consequentiam habebit etiam facultatem præstandi auctoritatem, & consensum creationi, & acquisitioni iurisp. cũ regulariter, & à communiter accidentibus, non soleant ecclesiæ ædificari sine acquisitione iurispat. & sic potestas dandi licentiam construendi ecclesiam trahit secum, tamquam quid consecutiuum, potestatem consentiendi acquisitioni iurispatr. nam ex ædificatione ecclesiæ cum consensu Ordinarij prouenit, & acquiritur iuspat. *c. nobis. & ibi Doct. de iurepat. Host. Abb.* & alij, de quibus per *Lambert. vbi sup. sub nu.* 4. & potestas dandi licentiam ædificandi ecclesiam videtur concedi ad finem, vt ædificans acquirat iuspatronatus, vt post *Calder. de iurepat. cons. 3. in princ.* tradunt *Gemin. in c. vnico. col. pen. vers.* 23. & ibi *Fran. nu. 9. post med. vers. 21. de maior. & obed. lib. 6.* ex quibus cessant deducta pro parte Scipionis. *Barbos. d. allegat. 70. nu. 30.*
21 & in tali fundatione solus Episcopi consensus requiritur, nec est necessarius consensus Capituli. *Lambert. vbi*

vbi sup. art. 14. *&* 15. *Barbosa d. allegat.* 70. *nu.* 24. & si Episcopus diœ-
22 cesanus nolit consentire, potest ad d. consensum præstandum compelli à superiore, videlicet Archiepiscopo, vel Peimate, vel Superior ipse potest consentire. *Card. in d. cap. nobis. q. 6. de iurepat. Abb. cons.* 59. *col.* 3. *versic. tertio principaliter considero. par.* 2. *Lambert. vbi sup. art.* 16. *&* 17. *Azorius instit. moral. par.* 2. *lib.* 9. *cap.* 3. *quæst.* 10. *Barbosa d. alleg.* 70. *nu.* 26. *Massobr. vbi sup. prælud.* 7. *dub.* 7. *&* 8. *&* 10. & si ecclesia sit fundata
23 sine diœcesani consensu poterit per dictum diœcesanum demoliri, & reuocari, non autem per fundantem maximè nolente, & contradicente diœcesano. *Lambert. vbi sup. art.* 18. est nunc subnotandum, quod olim
24 iuspatronatus acquirebatur non solum ex causis supradictis, sed etiam ex priuilegio Papæ, ex præscriptione, seu consuetudine. vt per *Barbos. de off. & pot. Episc. par.* 1. *cap.* 3. *tit.* 1. *num.* 33. quod est sublatum à *Concil. Trident. sess.* 25. *de reform. cap.* 9. *Garc. vbi sup. par.* 5. *cap.* 9. *n.* 117. 124. *& seqq. Gonzal. vbi sup. gloss.* 9. *§.* 2. *num.* 67. *& gloss.* 18. *nu.* 18. 19. 20. *& seqq. & à nu.* 93. *ad num.* 106. *Massobr. vbi sup. prælud.* 7. *dub.* 3. *per totum.* & ideo *Leonardus Lessius de iustitia & iure. lib.* 2. *cap.* 34. *de beneficijs. dubitat.* 5. ait quinque modis acquiri iuspatrona-
25 tus, idest fundatione, constructione, dotatione, multiplicatis præsentationibus, & Papæ priuilegio, quod tamen à *Concil. Trident. d. cap.* 9. est sublatum, cum ibi tantum faciat
26 mentionem fundationis, & dotationis, sub quibus constructio venit, & ius multiplicatarum præsentationũ. ita habetur apud *Monetam vbi sup. de comm. vlt. volunt. cap.* 10. *nu.* 206.

Et aduertendum est, quod communis doctorum conclusio est, quod pro ecclesia construenda, vel amplianda, fauore religionis, cogi potest quilibet ad vendendum domum suam. ita *Bald. & Ang. in l.* 1. *ff. solut. matr. Cæpoll. de seruitutib. vrb. præd. cap.* 82. de communi *Couar. var. resol. lib.* 3. *cap.* 14. *nu.* 7. & ibi contrarium tenet, sed verior est d. communis opin. vt per *Vinc. de Franch. dec.* 223. quia fabrica, & ornamenta ecclesiæ pertinent ad cultum Diuinum. *cap. vlt. de testam.* qui cultus præfertur cuilibet publicæ vtilitati temporali. vt in *§. sed etiam hoc præsent. auth. de sanctiss. Episcopis. l. sancimus. C. de sac. eccl.* tanto magis debet preferri vtilitati priuatę soluto pretio, quia regulariter vtilitas publica præfertur priuatæ. *auth. res, quæ in fin. C. comm. de leg.* vide *Marc. Ant. Genuen. in suis practicabil. eccles. tricenario* 9. *quæst.* 242. & in simili qui construit palatium potest cogere vicinos ad vendendum domunculas coherentes, sicut potest officialis domum priuati destruere pro decore ciuitatis. vt tradit *Paris. de Puteo in tract. de sindicatu. §. Iudicis suprema potestas. Rom. singul.* 710. & eiusdem ecclesiæ fauore meretrix expellenda est de vicinia, & à propria domo. *Luc. de Penna in l. si qua in publicis. C. de spectaculis, & scenicis. lib.* 11. *per l. non aliter. ff. de vsu, & habit.* & omnia, quæ aduersantur reuerentiæ ecclesiarũ prohiberi debent. *c. de certo. de immunit. eccles. lib.* 6. sic & malleatores, & similia. *Doct. in rub. ff. sol. matr.* multò magis meretrices expelli debent ob scandalum. *Marc. Ant. Genuen. vbi sup. quæst.* 243. ita etiam ecclesiæ fauore, vicinus non potest extollere domum suam, seu facere fenestras, ex quibus habeatur prospectus ad monasterium monialium. de communi *Doct. in l. altius. C. de seruit. & aqua. Carolus Tapia in pragmatica de monialib. Marc. Ant. Genuen. vbi sup. quæst.* 244.

SVMMARIVM.

1 *Fundans, construens, & dotans ecclesiam sunt patroni insolidum.*

Idq.

2 *Idq. procedit alternatiuè vnum, vel alterum faciendo.*

3 *Patroni plures fiunt, si plures simul fundent.*

4 *Patroni etiam plures fiunt, si plures simul construant.*

5 *Fabri, & murarij dantes operam ad ecclesiæ constructionem, fiunt patroni.*

6 *Patroni plures fiunt, si plures simul dotent.*

7 *Patronus vnicus erit si ipse tantum fundet, construat, & dotet cum consensu diœcesani.*

6 *Iuspatronatus est indiuiduum, sed quoad executionem diuiduum.*

9 *Ecclesia vbilibet ædificari potest, nisi sit probibitum.*

10 *Patronus quis efficitur, si det domum pro ecclesia ædificanda.*

11 *Iuspatronatus acquirit fundi dominus, si eo Inscio in suo fundo ædificetur ecclesia, si ratificet.*

12 *Et si construens bona fide construxit in fundo alieno, remanet patronus ratione constructionis.*

13 *Ecclesia fundata in fundo inscio domino, iussu domini dirui non potest.*

14 *Ecclesiæ pro ædificatione aliquãdo quis cogitur fundum vendere.*

15 *Ecclesia potest ædificari intra fines matricis ecclesiæ inuito plebano.*

16 *Ecclesia, seu Altare potest construi inuito rectore.*

17 *Altare potest construi in ecclesia patronata inuito patrono.*

18 *Iuspatronatus ecclesiæ acquiritur, si ecclesia in fundo ecclesiæ fundetur.*

19 *Ecclesiam construens in suo fundo ex aliena pecunia quomodo iuspatr. acquirat.*

20 *Patroni fiunt domini fundi habentes directum, seu vtile dominium.*

21 *Ecclesia ædificari potest in fundo subiecto fideicommisso.*

22 *Ecclesia si fundanda sit in fundo communi, socius cogitur partem suam vendere.*

23 *Ecclesia alibi cum diœcesani consensu potest ædificaei, si ædificari nequeat vbi testator iussit.*

24 *Ecclesia ab Ordinarir erit designanda, si testator non designauerit.*

Quomodo acquiratur Iuspatronatus per fundantes, construentes, seu dotantes.

CAPVT SECVNDVM.

1 DANS fundum, construens, seu dotans ecclesiam cum consensu Diœcesani, quilibet istorum erit patronus insolidum. *c. pia mentis. c. frigentius. 16. q. 7. cap. nobis. de iurep. Abbas in rub. de iurep. Zecchius de benefic. & pens. cap. 12. in princ.* cum iuspatronat. sit indiuiduum in substantia, vt dixi sup. lib. 1. cap. 2. nu, 6.

Ampliatur primo dicta conclusio, vt procedat alternatiuè, idest, si quis
2 dederit fundum, vel construxerit, siue dotauerit, & non cumulatiuè, & sic quod sufficiat vni fundasse, vel construxisse, vel dotasse, & sic vnum ex his fecisse, quamuis alia facta nõ fuerint. Lambertin. *de iurepat. par. 1. lib. 1. quæst. 3. art. 1.*

Ampliatur secundo, vt non solum
3 omnes illi supradicti sint patroni insolidum, sed etiam si plures simul darent fundum, omnes erunt patroni insolidum cum construente, & dotante. *Abb. in rubr. vt sup. de iurepat.* Lambert. *vbi sup. art. 2.* dummodo dent fundum pro ecclesia sufficientem.

4 Ampliatur tertio, vt procedat, si plures simul ecclesiam cõstruxerint, omnes erunt patroni insolidum cum fundante & dotante. *Abb. vbi sup. in d. rubr. ante finem. Card. in d. cap. nobis. col. vlt. de iurepat.* Lambert. *vbi sup. art. 3.* dummodo isti sufficienter construxerint ecclesiam, nam si vnus nunc parum daret, nunc alter, dicerentur benefactores, non constructores. & fundatio, & dotatio probatur ex assertione Papæ ad *clem. 1. de probat.*

bat. & fuit dictum in *Albanen. prioratus.* 8.*Iunij.*1588. *coram Orano*, & in *Portuen.iurisp.*9.*Maij.*1594. *corā Corduba*. non tamen probatur ex instrumento reseruationis iurisp. facto ab Episcopo cum narratiua fundationis, & dotationis, vt fuit dictum in *Albanen. iurisp.* 17. *Maij.*1595. *coram Penia*.

5 Ampliatur quarto, vt procedat etiamsi faber, seu murarius dederit operam suam absque pretio,& mercede, alter ligna, alius cæmēta,alius pretium,si enim ita conuenerint omnes erunt patroni insolidum cū fundante, & dotante. *Card. in d.c.nobis. quæst.*9.*Lambertin.vbi sup. art.* 4.

6 Ampliatur quinto, vt procedat in pluribus dotantibus æqualiter, vel inæqualiter, si simul conuenerint dotare sufficienter, omnes erunt insolidum patroni cum fundante, & construente. *Abb.in cap.*3. *de eccles. ædificand. nu.*4. *& in d.rub. de iurepat. Lambertin. vbi sup. art.* 5. & si

7 vnus voluerit, siue velit fundare, construere, & dotare ecclesiam, non admittitur alius, nisi eo volēte, quia expedit ecclesiæ, magis habere patronum vnum, quam plures. secundum *Card. in clem. plures. col.* 3. *de iurepat.* Lambert. *vbi sup. art.* 6. & semper, quando vnus implet omnia prædicta, vel plures, semper in quolibet ipsorum, qui velint esse patroni, ad tale iuspat. acquirendum diœcesani consensus requiritur. *Lambert. vbi sup. art.*7. & si plures sint, vt supra, omnes erunt patroni insolidum, eo,quia iuspatronatus est in-

8 diuiduum, seu indiuisibile in abstracto, sed quoad executionem est diuiduum, & diuisibile, vt dixi sup. *lib.*1.*cap.*2.*nu.*6. & ideo si vnus fundauit, & construxit, habebit duas voces, & si alius dotauit habebit vnam vocem. *Lambertin. vbi sup. art.* 8. *nu.* 8. *&* 10. Ecclesia autem

9 debet,& potest ædificari in omni loco, nisi reperiatur expressè prohibitus aliquis locus.*c.ecclesias.*1. *de consecrat. dist.*1. dummodo locus sit liber ab omni seruitute, & onere. *Lambert. vbi sup. art.*9.

10 Acquirit etiam iuspat. qui domū suam pro ecclesia ædificanda relinquit, & sic vt sit ecclesia,& si sit apta sine noua constructiune ad sacrorum administrationem,erit patronus quia dedit fundum, & quia construxit, alias si eget constructione, erit tantum patronus pro fundo dato. *Lambert. vbi sup. art.*10. & si super fun-

11 do alieno scienter fundetur, & ædificetur ecclesia inscio domino fundi, dominus fundi acquiret iuspatr. respectu fundi, & constructionis. *Cardin. in d. cap. nobis. opposit.* 4. ea ratione, quia ædificans scienter ex suo in alieno solo perdit ædificium. *§.ex diuerso.Instit.de rerum diuis.* vbi doctissimè D. *Marius Viuianus nobilis Vrbinas in summ.Rationali Instit.iur. ciuil.* dūmodo dominus fun-

12 di ratum habuerit, & diœcesanus consenserit, secus si construens bona fide fecit, & dominus fundi ratū habuit, tunc enim dominus fundi erit patronus ratione fundi, & constructor erit patronus ratione constructionis. *Lambert.vbi sup.art.*12. & quamuis ecclesia sit fundata in

13 fundo alieno inscio domino, non tamen potest dirui iussu domini. *gloss. in c. Apostolicos. verbo construxisse.* 12.*q.*2.*Lambert.vbi sup.art.*13.quia tunc fauore ecclesiæ solū cedit ædificio. *Specul. de empt. vend. §. tertio loco.versic.quid si clericus*. soluto tn̄ ab ecclesia pretio soli quod declara vt per *Marc. Ant. Genuen. in practicab. eccl. tricenario* 9. *q.* 250. *Ferdinand. Vasq. de success. resolut.lib.*1.§. 9.*nu.*64. Et potest quis cogi vende-

14 re fundum pro ecclesia ædificanda, quando ex aliqua necessitate populi pro Sacramentis administrandis ecclesia sit ædificanda. *Lambert. vbi sup. art.*14. & inuito Plebano potest intra fines illius matricis ecclesiæ fundari altare, capella,& ecclesia de consensu tamen diœcesani. *Lambert.* vbi

vbi sup. art. 15. & taliter fundans acquirit iuspat. & ita etiam acquiri-
16 tur iuspat. per constructionem altaris in ecclesia contradicente illius rectore, cum consensu tamen diœcesani. argum. c. omnes basilicæ. 16. q. 7. Lambert. vbi sup. art. 16. & idē
17 est, si quis construat, & dotet capellam in ecclesia patronata, quia non requiritur cōsensus patroni, sed diœcesani. Lambert. vbi sup. art. 17. &
18 si Episcopus pro noua ecclesia ædificanda assignet fundum alicuius ecclesiæ, tunc iuspatronatus acquiritur ratione dicti fundi illi ecclesiæ, cuius antea erat fundus. Lambert. vbi sup. artic. 18. si quis au-
19 tem in fundo proprio construat ecclesiam ex aliena pecunia acquirit iuspat. tam ex datione fundi, quam ratione constructionis. Lambert. vbi sup art. 19. nisi esset pecunia priuilegiata, scilicet ecclesiæ, militis, vel pupilli, & ratum habeat id, quod factum est à domino fundi, tunc enim dominus pecuniæ ratione constructionis, & dominus fundi ratione fundationis erunt patroni; & si plu-
20 res sint domini fundi, puta, quia vnus directum, alter vtile dominium habeat, omnes erunt compatroni. Abb. in d. rubr. de iurepat. Lambert.
21 vbi sup. art. 20. potest etiam ædificari ecclesia in fundo subiecto fideicommisso, si hæres ex eo quartam detrahere debeat, nam tunc fauore ecclesiæ condominus tenetur pro re precium recipere, vel habere iuspat. pro sua rata. per doctrinam Baldi in l. 2. §. vlt. per illum textum. C. de commun. seru. manumiss. Lambert. vbi sup. art. 21. & si testator mandet per hæredem ecclesiam construi in fundo communi cum alio, socius cogi debet vendere partem suam hæredi. Lambert. vbi sup. art. 22. ea-
23 demq. ratione, si testator mandet ecclesiam construi in certo loco, & ibi construi non possit, construetur in alio loco cum diœcesani consensu, & hæres erit patronus; atque si testator non designet ecclesiæ longi-
24 tudinem, vel latitudinem, diœcesanus arbitrabitur, quid agendum fuerit. Lambert. vbi sup. art. 24. & 25. vide Card. Seraphin. decis. 1149. & ad materiam huius capitis videas Aug. Barbos. de off. & pot. Episc. p. 3. alleg. 70. Garc. de benefic. par. 5. c. 9. à nu. 45. & Massobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccles. prælud. 7. dub. 13. nu. 3. & prælud. 7. dub. 11. num. 3.

Sed pulchra suboritur quæstio, numquid ecclesiæ construendæ donari possit, & quod ei non possit donari est tex. in c. Abbate sanè. de sent. & re iud. lib. 6. sed ei legari potest, vnde potest testator mandare ecclesiā construi, & illi legare. c. nos quidem. de testam. l. seruos. ff. de alim. & cib. leg. & ibi Bart. ponit rationem diuersitatis, dicens non posse donari, quia donatio est contractus, qui requirit personam veram, vel fictam, cum qua contrahatur, & cum qua quis loquatur, non sic in legato vnde dicit ibi Bart. quod ecclesia construenda potest institui sicut posthumus alienus, vt in l. gallus. §. ille casus. ff. de lib. & posth. hæc autem regula quod ecclesiæ non possit donari limitatur si fieret donatio alij, qui promitteret restituere ecclesiæ ædificandæ. ita Bart. in d. l. seruos. itē limitatur vt sufficiat stipulatio notarij pro ecclesia construenda. ita Berous cons. 21. vol. 2. vbi latè Marc. Ant. Genuen. Episc. Isernen. in practicab. eccles. tricenario 9. quæst. 247. & si sit factum legatum ecclesiæ cōstruendæ, debet tradi cum fructibus medij temporis, si ecclesia sit constructa post sex, vel decem annos. ita l. si ita relictum. §. pegasus. ff. de leg. 2. & ratio est, quia dies imposita est fauore ecclesiæ, non hæredis, quia si ecclesia fuisset constructa tempore testamenti, testator reliquisset de præsenti, non in diem. facit tex. in c. nos quidem. de testam. & ibi Abb. & Card. vide Genuen. vbi sup. qu. 248.

F & Steph.

& Steph. Gratian. discept. forens. cap. 358. idem existimo in legato relicto altari, seu capellæ construendæ, vt debeantur fructus medij temporis in augumentum beneficij, & ne hæres morosus in solutione legati diues fiat de alieno, quia mora sua cuilibet debet nocere, non prodesse. *cap. mora. de reg. iur. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus acquiritur perfecta re.*
2 *Iuspatronatus non acquiritur ecclesiæ, quæ nondum est.*
3 *Iuspatronatus incepta ecclesia ædificari acquiritur, sed non quoad exercitium.*
4 *Iuspatronatus non incipienti, sed perficienti acquiritur.*
5 *Iurispatronatus exercitium cadere videtur si ecclesia non adhuc integrè constructa in limine fundationis sit dotata.*
6 *Et tunc rector præsentari poterit.*
7 *Ecclesiam ædificare incipiens, eam perficere cogitur.*
8 *Ecclesiæ ædificatio intra quinquenniũ est complenda.*
9 *Ecclesiam construere promittens, id implere cogitur.*
10 *Et à quo cogi possit, & qua actione.*
11 *Patronus quis efficitur etiamsi coactus ecclesiam perficiat.*
12 *Hæres coactus ædificare ecclesiam à testatore fit patronus.*
13 *Philippus Decius hæredibus non credidit.*
14 *Episcopi sunt executores piorum relictorum.*
15 *Ecclesiam quis aliquando cogitur ædificare.*
16 *Ecclesiam ædificare quæ personæ compelli possint.*
17 *Dotans incompetenter non fit patronus, nisi ex priuilegio,*
18 *Iuspatronatus reseruari potest hæredibus, & extraneis.*
19 *Hæres hæredis tenetur ædificare ecclesiam, si prædecedat primus hæres.*
20 *Relictum pro ecclesia ædificanda si sit insufficiens in alium pium vsum conuerti potest.*
21 *Ecclesiam tenetur ædificare hæres ex testamento imperfecto si probari potest.*
22 *Hospitale si construi debeat, aliud eius vice non potest construi.*
23 *Ecclesiam ædificans eam dotare tenetur.*
24 *Ecclesiæ versus Orientem ædificari solent.*
25 *Episcopus in ecclesiæ ædificatione primum lapidem ponit.*
26 *Ecclesia materialiter sumpta est domus orationis publica.*
27 *Ecclesia materialis spiritualem designat.*
28 *Ecclesia spiritualis triplex.*
29 *Ecclesia est vocabulum græcum, latinè congregatio.*
30 *Ecclesia varias habet significationes.*
31 *Ecclesia dicitur mater clerici.*
32 *Clericus ob ingratitudinem factam in suam ecclesiam, ea priuari potest.*
33 *Ecclesia dicitur vxor clerici.*
34 *Ecclesia dicitur sponsa beneficiati.*
35 *Beneficium omne ecclesiasticum potest dici ecclesia.*
36 *Ecclesia non semper potest dici beneficium ecclesiasticum.*

Iuspatronatus acquiritur re perfecta.

CAPVT TERTIVM.

1 IVspatronatus non acquiritur, nisi res sit perfecta, & perfectum quid non dicitur donec aliquid remanet addendum, non enim sufficit fundare, & construere Ecclesiam, sed requiritur dotatio, & illius perfectio ab ipso fundatore, vel ab alijs, non enim statim acquiritur Iuspat. sed omnib. adimpletis cum consensu diæcesani. *Abb. cons.* 106. *par.* 2. *Rocch. de curte de iurep. in princ. num.* 3. *& in verbo fundauit. quæst.* 2. *& Lambert. de iurep.*

rep.par.1. lib. 1.quest. 4.art.1. Garc.
*de benefic.par.5.cap.9.num.44. Aug.
Barbosa de off.& pot.Episc.par.3.alle-
gat. 70. num. 8. Zecchius de benef. &
pens.cap.12. num. 2.* & ratio est, quia
non potest quis dici patronus Ec-
2 clesiæ, quæ nondum est, & forte futu
ra non est. *cap. ad audientiam. il 2.
de Eccles.ædific. & ibi gloss. in verbo,*
3 *non possumus* : Ecclesia tamen, seu
Capella incepta ædificari, seu posito
primo lapide cum consensu ordina-
rij diœcesani statim etiam ante per-
fectionem videtur acquiri iuspat. li-
cet non eius exercitium, & effectus
stabilis procedet ex adimpletione, &
rei perfectione *Lambert. d. quest. 4.*
4 *art. 9.* si enim pœnituit, & reliquit
ædificium, non ei acquiritur iuspa-
tronatus, sed perficienti. *Paul. de cita-
din. de iurep. par. 3. causa prima quest.*
14. *Garc. vbi sup. num.* 45.
5 Sciendum est attamẽ, quod si do-
taretur Ecclesia in ipso limine fun-
dationis, vel post ante consecratio-
nem, vel ante perfectionem ædificij
adhuc tamen diceretur cadere exer-
citium iurispat. vt præsentetur re-
6 ctor saltem pro dicta dote admini-
stranda, licet non quoad alia, nam
Ecclesia incepta statim est capax do-
tis. *Lambert. d. art. 9. Garc. vbi sup.
num. 47. & 48.* & siquis incepit, &
morte impeditus, vel alio iusto impe-
dimento destitisset, & alius perficiat,
perficienti acquiritur iuspat. ex su-
7 pradictis. Et si quis cæpit Ecclesiam
ædificare potest cogi, vt illam perfi-
ciat. *§. si quis autem voluerit. Auth.
Ecclesiast. tit. c. nemo il primo de cons-
crat. dist. prima* Lambert. *vbi sup. art.*
2. & tenetur quis ædificationem
8 prædictam complere intra quin-
quennium à die exordij si sit Eccle-
sia, si autem locus pius intra annum,
tam ipse, quam eius hæres. §. *si quis
ædificatione. d. Auth. de Ecclesiast. tit.*
vbi loquitur de hærede, qui cum sit
eadem persona cum defuncto, idem
de defuncto videtur dicendum, vel
hoc totum arbitrabitur Episcopus.

*d. c. nemo, vbi gloss. verbo, domũ gloss.
in cap. ad audientiam. il primo verbo,
honor. de Eccles. ædific. Lambert. vbi
sup. art. 3.* Idem est, si quis promittat
9 Ecclesiam construere, quia id imple-
re compellitur. *Lambert. vbi sup. art.*
4. potest autem quis compelli per
10 diecesanum ex officio suo, vel potest
cogi actione in factum ab eo, cui fa-
cta est promissio, vel à quolibet de po
pulo fauore Ecclesiæ, quæ actio in
factum datur vbicũque æquitas sua-
det talem actionẽ dari, & vbi actio
non est expressa. *l. quia 11. & ibi* Bart.
*ff. de præscript. verb. Lambert. art. 5.
vbi sup.* & quamuis coactus quis Ec-
11 clesiam perficiat, tamen acquirit ius-
patronatus. *Lambert. art. 6. num. 7.
vbi sup.* quamuis alij teneant hoc
casu talem non acquirere iuspat. Idẽ
12 est in hærede, qui ex iussu testatoris
tenetur fundare Ecclesiam, quamuis
enim talis hæres coactus illud fa-
ciat (prout ferè omnes hæredes fa-
cere solent, & ideo Philippus Decius
13 I.C. Excellentiss. in amplissimo Cam
po Sancto Pisarum sibi sepulchrum
viuens construi fecit, & in eius in-
scriptione posuit hæc verba, ne suis
hæredibus crederet, & vt negligen-
tiæ hæredum remedium adhiberet
14 *Sacrosanctum Conc. Trid. sess. 22. cap.
8. de reformat.* constituit executores
omnium piarum dispositionum, tàm
in vltima voluntate, quam inter vi-
uos relictarum Reuerendiss. Episco-
pos tamquam ipsius Sedis Apostoli-
cæ delegatos, & quot hæredes sper-
nunt implere relicta à testatore, tàm
circa fundationem, & dotationem
beneficiorum, Altarium, & Capella-
rum, & de die in diem differunt, &
nihil adimplent, væ miseris, impiè se
gerunt vbi piè testatores disposue-
runt) tamen talis hæres coacte fa-
ciens acquirit iurispat. *Lambert. vbi
sup. art. 7.* & ita fuit dictum in Au-
ximana iurispatronatus Veneris 26.
Aprilis 1613. *coram Illustriss. Cardin.
Sacrato. sup. relata in cap. 1. huius li-
bri,* & aliquãdo qui nec incepit, neq;

15 promisit ædificare Ecclesiam potest cogi ad Ecclesiam ædificandam ex causa necessitatis, vt in casu *cap.* 3. *de Eccles. ædific.* vbi Alexander III. Papa mandat Archiepiscopo eboracensi, vt nouam Ecclesiam ædificet in quadam villa, quæ nimium distabat ab Ecclesia Parochiali itaut tépore hyemali cum pluuiæ inundant, non poterant Parochiani sine magna difficultate ipsam Ecclesiam
16 adire. aliquando enim Episcopus, aliquando populus, interdum curatus cogi potest ad Ecclesiã ædificandam, vt per *Lambert. vbi sup. art.* 8. & per eos acquiritur iuspatronatus. nunquam autem competit iuspa-
17 tronatus, nisi re perfecta, scilicet, Ecclesia fundata constructa, & dotata competenter, nam si dos non sit competens, tunc iuspat. non dicitur ex dotatione competere, sed ex priuilegio. *Illustris.* D. *Card. Mantica decis.* 320. *num.* 3. etiam si sit consecrata, quod & in Altari procedit, secus in Hospitalibus, & alijs pijs locis, in quibus non cadit consecratio. *Lambert. art.* 9. *vbi sup.* & potest ille,
18 qui fundat, construit, & dotat Ecclesiam, reseruare sibi iuspat. & suis hæredibus, & alteri extraneo de consensu tamen Episcopi. *Lambert. vbi sup.*
19 *art.* 10. & si testator mandet construi Ecclesiam per suum hæredem intra certum tempus, aliàs sit priuatus hæreditate, si intra dictum tempus moriatur hæres, tenetur hæres hęredis ad illam pænam. *Lambert. art.* 11. *vbi sup.* si autem testator leget
20 centum pro Ecclesia, vel Capella construenda, & illa centum non sufficiant, hæres non tenetur supplere, sed illa centum conuerti possunt per hæredem in alium pium vsum cum consensu Episcopi. *Abb. in cap. nos quidem. de testam. vbi num.* 6. & 14. *de hoc distinguit. Lambert. art.* 12. *vbi sup.*

21 Accedit, quod si testator mandet Ecclesiam construi in testamento imperfecto, voluntas illa est seruanda, & venientes ab intestato ad hoc tenentur, si id probari potest fauore piæ causæ, *Bart. per illum textum in l. in testamento. ff. de fideicomm. l. bertatib. faciunt dicta per Felinum in cap. cum venerabilis. col.* 7. *num.* 27. *de exceptionib. tradit Lambertin. vbi sup.*
22 *art.* 13. si autem testator mandet per hæredem construi Hospitale, hæres vice illius non poterit construere monasterium. *Cardin. in clemen. quia contingit. quæst.* 4. *nu.* 11. *in princ. de religios. domib. Lambertin. vbi sup.*
23 *art.* 14. & regulariter ædificans ecclesiam, eandem dotare tenetur. alioquin Episcopus permittens ædificari sine dote de proprio obligaretur ad dotandum. *cap. cum sicut. iuncta gloss. in verbo, consecranda. de consecrat. eccl. vel alt.* & antiqua
24 consuetudine seruatum fuit, vt versus Orientem ecclesiæ ædificaretur. de qua consuetudine testatur *Clemẽs in* 2. *lib. Apost. const. cap.* 61. & *Durandus in rationali lib.* 1. *cap.* 4. & *Cardin. Baron. Annal. Ecclesiast. tomo primo Anno Domini* 57. *fol.* 457. *lit.*
25 *E.* Ecclesiæ autem ædificari non possunt sine consensu Episcopi, qui locùm ædificationis assignat, Crucem figit. lapidemq; primarium ponit. *d. c. nemo Ecclesiam. de consecrat. dist.* 1. & potest Episcopus impositionẽ primarij lapidis alteri subdelegare. *gloss. in d. c. nemo verbo veniat. Paulus Piasecius in sua Praxi Episcopali par. prima cap.* 5. *de consecrat. eccl. altar. & parament. eccl. num.* 1. & 2.

26 Et est notandum, quòd hic capitur Ecclesia materialiter, quę est domus publica materialis, Episcopi auctoritate fundata per primi lapidis cruce signati impositionem, & consecrata, seu benedicta, in qua fideles conueniunt ad offerenda sacrificia, Sacramenta percipienda, Deumq; Summum Creatorem orãdum, & benedicendum *Nic. gimont. de grat. expect. cap.* 1. *num.* 34. *Alex. peregrin. de immunitat. Eccl. cap.* 1. *n.* 8. & quia plerumq; nomen signati at-

attribuitur signanti, & ideò ecclesia materialis spiritualem designat, tradit *Io. de Silua, de beneficijs. part.* 1. *quæst.* 5. *nu.* 30. *& seq.* etenim eccle-
28 sia spiritualis est triplex, nimirum triumphantium in Paradiso. purgantium in Purgatorio, & militantium in hoc mundo. & hoc nomen eccle-
29 sia est vocabulum Græcum, quod Latinè idem sonat, conuocatio, seu congregatio, *Abb. in rubr. nu.* 2. *de consecrat. ecclesiæ*, quia ecclesia omnes publicè vocat, & conuocat, & ecclesia, vox hæc varias habet signifi-
30 cationes. vt obseruat *gloss. in c. cum clerici* 19. *de verb. signif.* in verbo, ecclesiæ. & regulariter designat cõgregationem Christifidelium. *c. ecclesia. de consecrat. distin.* 1. ecclesia igitur
31 materialis, quæ constituit ipsum beneficium ecclesiasticum dicitur mater clerici. *c. ad Romanam* 2. *quæst.* 6. ideò clericus ecclesię tãquam matri debet honorificentiã, & gratitudinẽ,
32 & ideò qui contra ecclesiam, à qua beneficium habet pro extraneis sit aduocatus, seu procurator tamquam ingratus potest tali beneficio spoliari *capit. si clericus. de postulando. Specul. de aduoc.* §. 1. *num.* 16. *&* 17. *Diaz. in praxi crim. can. c.* 65.
33 cum ibi traditis à *Salcedo*. item ecclesia dicitur etiam vxor clerici *capit. sicut.* 7. *q.* 1. *& gloss. in cap. cum per bellicam. in verbo, in coniugiorum.* 34. *quæst.* 2. & ideò tanquam vxor debet habere dotem competentem, nam ecclesia sine dote nõ dicitur ecclesia. *Lamb. vbi sup. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 11. *art.* 2. *d. cap. nemo il* 1. *de cons. dist.* 1.
34 dicitur vero ecclesia sponsa beneficiati, quia ecclesia dicitur sponsa Christi, æquidem coniungitur in matrimonium Sacerdoti repræsentanti Christi personam. *Lamber. vbi sup. quæst.* 5. *artic.* 1. *num.* 4. & scias, quod omne beneficium ecclesiasti-
35 cum potest appellari ecclesia. *Anastasius Germonius in tract. de indultis S. R. E. Cardin. in* §. *regularia. num.* 53. non tamen è contra omnis
36 ecclesia potest dici beneficium ecclesiasticum, sunt enim aliquæ ecclesiæ, quæ non conferuntur perpetuo, quod est contra naturam beneficij ecclesiastici, quod perpetuo debet conferri. *c. præcepta dist.* 55. *Calder. cons.* 4. *de præb. de his vide Massobr. in praxi. hab. conc. ad vac. par. eccl. prælud.* 1. *à num.* 16.

SVMMARIVM.

1 *Dos sufficiens, & perpetua est ecclesiæ assignanda.*
2 *Dos dicitur à dando.*
3 *Dos ecclesiæ in immobilibus, & mobilibus consistere debet.*
4 *Dos si detur in mobilibus, ea venduntur, vt bona emantur.*
5 *Dos ecclesiæ si detur à minore, nullum iudicis decretum requiritur.*
6 *Dos ecclesiæ constitui potest in re emphiteutica, seu feudali.*
7 *Dos ecclesiæ non potest dari in vsufructu alicui relicto, nisi ex eo praciũ haberi possit.*
8 *Dos ecclesia, sicut mulieri constituitur.*
9 *Dos sponte, non coactè assignatur.*
10 *Dos quibus modis constituatur.*
11 *Dos ecclesia habet priuilegia dotis mulierum.*
12 *Dotis octo priuilegia, referuntur.*
13 *Dotare coactus debet restituere expensas litis factæ super tali conctione.*
14 *Dos constitui debet ante constructionẽ ecclesiæ.*
15 *Episcopus antequam consentiat ædificationi ecclesiæ, debet dotis assignationem habere.*
16 *Episcopus consecrans ecce siam indotatam, eam dotare tenetur.*
17 *Dotis in assignatione requiritur diæcesani consensus.*
18 *Dotans insufficienter non efficitur patronus.*
19 *Dos si sit pinguis, potest dotans in limine fundationis aliquid reseruare.*
20 *Dans pro emenda dote præcium acquirit iuspatronatus.*

Quæ dos ecclesiæ assignanda sit, & quando tradi debeat.

CAPVT QVARTVM.

1 DOS de necessitate debet assignari ecclesiæ, vel pio loco sufficiens, & perpetua, quæ tradi debet in limine fũdationis, & acquisitionis iurispatronatus. *c. nemo.* & *l. 1. de consecrat. dist. 1. Zecchius, de benefic. & pensionib. cap. 12. num. 3.* quæ dos dicitur à dando,
2 quia communiter datur, & ecclesiæ datur (quamuis dos in alijs casibus constituatur) propter onera matrimonij spiritualis supportanda, idest, datur ecclesiæ dos ad custodiendum ipsam, ad luminaria, & ad dicendum Diuina officia. *d. c. nemo.* & tradit latè *Lambert. de iurepatr. lib. 1. parte 1. quæst. 5. art. 1.* & quamuis in matrimonio carnali dos possit consistere tam in bonis mobilibus, quam
3 immobilibus, tamen dos ecclesiæ partim debet cõsistere in bonis mobilibus, vt sunt illa, quæ sunt necessaria pro ecclesia, scilicet, sacerdotum vestes, ornamenta Altaris, Calices, Patenæ, Cruces, & alia, quæ requiruntur de necessitate, vt per *Doct. in d. c. nemo. & in c. placuit, 1. quæst. 2.* & partim debet dicta dos consistere in bonis immobilibus, vt ex illorum fructibus Sacerdotes, & rectores possint sustentari, cum dos danda sit pro clericorum ibi seruientium sustentatione; possunt bene dari pro dote mobilia, vt illis venditis
4 ex precio emantur immobilia. *Lambert. art. 2. vbi sup.* quæ dos si à minore pubere tamen ecclesiæ datur,
5 nullum requiritur decretum Iudicis, etiam quod cõsistat in bonis immobilibus, siue fiat inter viuos, siue in vltima voluntate, præsertim cum in tali datione dotis sit necessarius cõsen-

ſenſus Diœceſani, qui tanquam Iudex ordinarius conſentiendo ſuum videtur aliquo modo decretum interponere. *Lambert. vbi ſup. art. 3.*
6 dos autem conſtitui poteſt etiam in re emphitheutica, ſeu feudali, dummodo dominus directus etiam remittat dominium, quo caſu vterque, & vtilis, & directus dominus erit patronus, vel poteſt dari res emphiteutica pro dote etiam ſine conſenſu domini directi cum hoc, vt vendatur vtile dominium, & de præcio emantur alia bona. *Lambert. vbi ſup. ar. 4. & art. 6.* non poteſt autem dicta dos
7 cõſtitui in vſufructu, qui multis modis extinguitur, vt habetur in *tit. de vſufruct. in Inſtitut.* & dos debet eſſe perpetua, ſi vero aliquod præcium dicti vſufructus haberi poſſit, vt ex illo emantur pro dote aliqua bona, valet. *Lambert. vbi ſup. art. 5.* Dos
8 verò eccleſiæ ferè eiſdem modis conſtituitur, quibus mulieri conſtituitur propter omnimodam ſimili-
9 tudinem, conſtituitur autem dos ex voluntate, quando quis ſponte dat dotem, vel quando eam dat, ex neceſſitate, vt quia eccleſiam fundauit, & conſtruxit, quo caſu cogitur eam dotare, & dicta dos con-
10 ſtituitur pollicitatione, ſtipulatione, traditione, & delegatione debitoris, & aliter, vt per *Lambert. vbi ſupra*
11 *art. 7.* Dos autem, quæ eccleſiæ conſtituitur, fruitur eiſdem priuilegijs, quibus dos mulierum, & etiam maioribus.

12 Primum priuilegium eſt, quia ſicut pater cogitur dotare filiam, & etiam iudæus filiam Chriſtianam, ita qui fundauit eccleſiam licet eſſet iudæus tenetur eam dotare ſufficienter.

Secundum priuilegium. qui promiſit dotem ſine maſculus, ſiue fœmina, eam dare tenetur, nulloque beneficio iuuari poteſt.

Tertium priuilegium. dos promiſſa eccleſiæ peti poteſt certi conditione.

Quartum priuilegium, quia eccleſia pro dote præfertur in hypotheca cuicunq. creditori.

Quintum priuilegium. pro tali dote fingitur actio ex ſtipulatu pro maiori vtilitate.

Sextum priuilegium. pro dote inducitur tacita hypotheca bonorũ ipſius dantis etiam pro euictione.

Septimum priuilegium. bona minoris etiam immobilia vendi poſſunt pro dicta dote.

Octauum priuilegium. dos præfertur omnibus creditoribus tàm in in actione reali, quàm perſonali etiã prioribus tempore, & habentibus tacitam hypothæcam in bonis, & triginta ſeptem priuilegia dotis cum multis illationibus ponit *Lambert. art. 8. vbi ſup.* ſi autem quis coactus
13 ſit dotare, debebit etiam expenſas litis factæ ſuper tali dote reſtituere Prælato agenti, ſi fuit in expenſis condemnatus, vel ſi nullum adſit remedium, Prælatus recuperabit expenſas ex fructibus bonorum in dotem datorum, ne dos diminuatur. *Lambert. art. 9. vbi ſupra.*

14 Dos itaque conſtitui debet ante conſtructionem eccleſiæ. *d. c. nemo. de conſec. diſt. 1. gloſ. in cap. cum ſicut.* in verbo, conſecranda. *& ibi Abb. de conſecrat. eccl. vel alt.* &
15 Epiſcopus antequam præſtet conſenſum ſuper eccleſiæ ædificatione, debet ex neceſſitate requirere, quod fundans aſſignet cum effectu ſufficientem dotem pro ipſa eccleſia
16 per publicum inſtrumentum, & ſi Epiſcopus eccleſiam conſecret non accepta dote, de ſuo eam dotare tenetur *d. capit. cum ſicut. Lambert. art. 10. vbi ſup.* in cuius dotis datione, & aſſignatione requiritur Diæ-
17 ceſani cõſenſus, ſicut in fundatione, & conſtructione, qui diæceſanus antea qualitates dotantis exquirat, & quomodo velit dotem conſtituere, & an ſit dos congrua, & ſufficiens, aliàs ſi dos ſit inſufficiens taliter do-
18 tans non acquireret iuſpatronatus, ſed

sed dos libere remaneret ipsius ecclesiæ. *Io. Andr. in cap. nobis. col.*1. *de iurepat.* Lambert. *art.* 11. *vbi supra.* & quod dans dotem insufficientem non acquirat iuspatr. probatur in *d. c. nemo.* & dicit *Abb. in rubrica de iurepat. circa finem.* Lambert. *vbi sup. art.* 12. & si in datione dictæ dotis insufficientis consenserit Diœcesanus, attamen taliter dotans non acquirit iuspatron. secundum vnam opinionem, sed secundum aliam opinionem acquiritur dotanti iuspatronat. sed ab eo peti poterit supplementum. Lambert. *vbi supra art.* 3.
19 & si sit dos exuberans, potest dotans de consensu Diœcesani in limine fundationis sibi censum reseruare, vel aliquod seruitium. *cap. præterea. il 2. de iurepat. vbi glos. in verbo, à locorum Episcopis.* & qui
20 dat præcium pro emenda dote acquirit iuspatronat. si accedat consensus Diæcesani. *Io. Andr. d. capit. nobis, vbi sup.* qui enim vtitur præcio, intelligitur vti re principali. *l. quia qui præcio ff. de vsufructu.* Lambert. *vbi sup. art.* 14. & ex sola dotatione
21 acquiritur iuspatronatus ipsi dotanti concurrente simul fundatiione, & constructione ecclesiæ, vel si ad Altare iam fundatum, & dotatum cõstituatur alius Capellanus nouus, eidem sufficientem dotem asignando, ex tali sola dotatione de consue-
22 tudine dotanti acquiritur totum iuspatr. in eo casu. Lambert. *vbi supra art.* 15. quæ omnia procedunt, si interueniat Diæcesani consensus, & non aliter. & *dixi sup. lib.* 1. *c.* 2. *num.* 59.

23 Potest autem Episcopus dotare aliam ecclesiam, vel Capellam de bonis propriæ ecclesiæ secundum declarationem *text. in cap. Apostolica. vbi Doct. de donationibus.* Lambert. *vbi supra art.* 16. & in casu necessitatis si parochialis ecclesia sit à populo distans, potest alia commoditati populi ædificari, & dotari de bonis ecclesiæ parochialis, si id commode fieri possit ita habetur in
24 *cap.* 3. *de eccles. ædific.* si vero clericus in suo fundo construxerit ecclesiam, eamq. dotauerit de pecunia alterius suæ ecclesiæ, ambo erunt patroni, ille ratione fundi, ecclesia ratione dotis per notat. in *d. cap.* 3. *de eccl. ædific.* Lambert. *art.* 17. *vbi supra.*

25 Et quamuis regulariter in principio constructionis debeat dos assignari, attamen si quis sine dote ecclesiam fundauit, & construxit cogi potest eam dotare. *d. c. nemo.* Et dato, quod ecclesia sit constructa sine dote, tamen constructor potest directè compelli officio Iudicis ecclesiastici, & aliter ad eam dotandam. *Abb, in d. cap. cum sicut. num.* 3. *de consec. eccl. vel alt.* potest etiam indirectè cõpelli, scilicet, quod non consecretur ecclesia, nisi prius data dote, si autem sit fundata, & consecrata, non tamen dotata, & tunc similiter patronus qui fundauit cogi po-
26 test pro dote, & eius supplemento; si autem eo casu patronus, vel eius hæres non est soluendo, sed tempore consecrationis fuit cautè prouisũ per instrumentum, & tunc ille tenetur, cuius culpa non fuit dos erecta, si vero non fuit cautè prouisum, tunc tenetur consecrator, dummodo id fiat sine ænormi læsione ecclesiæ, & fiat de bonis patrimonialibus Consecratoris, vel de fructibus suę ecclesiæ. Lambert. *art.* 18. *vbi supra.*
27 idem procedit in Capella, vel Altare, si enim construatur Capella, vel Altare, constructor tenetur, & compellitur etiam ad assignandam congruam dotem, & sufficientem. *ita Lambert. vbi supra art.* 8. *nu.* 7. *versiculo sublatis igitur.* nisi altare fieret duntaxat ad ornatum ecclesiæ; & licet coactus quis dotet, attamen acquirit iuspatronatus vt dixi supra *hoc secundo lib. cap.* 3. *num.* 6. quamuis non desit, qui dicat non acquiri iuspatronatus ex dotatione facta ex necessitate, & coactè, non voluntariè,

tariè, vt per *Rotam decis.167. nu. 5. & 6. par. 2. in nouiss. Annotat. ad Ludouisium, qui fuit Gregorius XV. Summus Pontifex fæl. record. decis. 397. num. 5. vide Aug. Barbosam de off. & pot. Episc.par.3.alleg.70.nu.9. & 10. & Garciam de benefic. par. 5. cap.9.nu.52. & 53.* Et est notandũ,
28 quod non sufficit ecclesiam fundare, construete, & dotare, sed opus est eam competenter,& sufficienter dotare, vt dicitur in *d. c. nemo de consec. dist.* 1. vbi dicitur, quod nullus ædificet ecclesiam, nisi ante assignet dotem, quæ sufficiat ad luminaria, ad custodiam, & ad dispendia custodum, & quod dos debeat esse sufficiens est *text. in c. placuit.* 1. *q.* 2. & de hoc latè pertractat *Lambert. vbi sup. art.* 21. vbi *nu.* 12. *& seqq.*
29 ponit octo casus, in quibus apparet, quando, & qualiter dos dicatur, & sit competens, & sufficiens, vbi ponendo dictus casus, dicit, quæ sit dos competens ecclesiarum cathedralium, parochialium, simplicium, capellarum, & similium; & isti omnes tam fundans, quàm construens, & dotans ecclesiam sunt æqualiter patroni. vt latè per *Lambert. vbi sup. art.22. versic. in contrarium tamen faciunt. num.* 1. & supra dictum est.

30 Vt autem melius liqueat, quæ sit dos competens, & sufficiens cum *Lambert. d. art.21. cum Abb.in cons. 57.nu.3.par.1. cum* Io. *Aloysio Riccio in praxi rerum fori eccles.decis.181.* & nouissimè per *Massobr. in praxi hab.conc.ad vac.paroch.eccl.prælud.7 dub.14.* constituendi sunt infrascripti casus.

31 Primus est casus in dotatione ecclesiæ cathedralis, quæ tot debet pro dote habere bona ita quadripartita, videlicet. prima pars sit pro alimentis habentium in ea dignitates, canonicatus, & pro alijs clericis. secunda pars pro alimentis Episcopi, suæq. familiæ. tertia pars pro pauperibus. quarta pars pro fabrica ecclesiæ. *c. Episcopus. & seq. 12. q.1.* hodie autem ex decreto *Conc.Trid. sess. 24. cap. 13. de reform.* congrua pro solo Episcopo est scutorum mille, & pro parocho scut. centum illarum partium, vbi sunt ecclesiæ. *Ludouisius decis. 507. nu. 6.*

32 Secundus est casus in monasterio, vel ecclesia collegiata, & tunc tot debent habere reditus, quot sufficiant pro monachis, vel Canonicis, ac alijs ministris necessarijs, & vt possit seruari hospitalitas, & iura
33 Episcopalia solui, in monasterijs autem regularium mendicantium, & eorum qui nequeunt bona immobilia possidere nulli redditus desiderantur, sed is numerus religiosorum constituitur, qui verisimiliter secundum loci qualitatem ex piorum eleemosynis sustentari valeat.

34 Tertius est casus in ecclesia parochiali, si cura animarum sit in collegiata, assignatur congrua pro curato, quæ dependet ex quantitate redituum, qualitate personarum, & loci. si cura animarum sit in simplici ecclesia parochiali, tunc tot reditus requiruntur pro ea, qui sufficiant pro rectore, & vno ministro, necnon pro hospitalitate seruanda, & procuratione visitatorum, & Episcopalium iurium solutione; & in *Concil. Trid. sup. alleg.* saltem scut. centum pro parocho deberet esse.

35 Quartus est casus in ecclesia simplici & sine cura, & tunc tot debet habere reditus, quot sufficiant pro sustentatione rectoris & vnius clerici addictorum seruitio ipsius ecclesiæ, & ad ornatum, custodiam, & luminaria.

36 Quintus est casus in capellis, & altaribus in aliqua ecclesia existentibus. quæ si ordinata sunt, vt proprium rectorem habeant, & tunc reditus esse debent sufficientes pro ipso rectore, & pro satisfaciendo oneribus, vel debent habere reditus æquales aliorum beneficiorum ibidem existentium. *Abb. d. cons. 57. nu. 3.*

37 *nu.* 3. & ratio prædictorum est, quia qui altari seruit, de altari viuere debet. *cap. cum secundum. de preb. c. sacerdos. vers. qui in sacrario.* 1. *q.* 2. nemo enim cogitur suis stipendijs militare. *cap. de monachis. cum ibi*
38 *not. de preb.* & ad diœcesanum spectat examinare de quantitate dotis sufficientis in supradictis omnibus casibus. *Calder. cons.* 20. *de iurep. Lambert. d. art.* 21. *nu.* 20. optimè au-
39 tem prouidetur ecclesiæ, si vltra dotem pro clericis, & ministris, pro fabrica ecclesiæ aliquid certum con-
40 stituitur, vt est in primatiali ecclesia Pisana, in qua adest mensa Archiepiscopi reditus annui scut. ferè decem millium.

Mensa Capituli cum suo reditu. Massa Capellanorum cum suo annuo reditu.

Seminarium cũ suo reditu, quod de nouo erectum est hoc anno 1626. ex pietate, & liberalitate Illustrissimi, & Reuerendiss. D. Iuliani Medices Archiepiscopi Pisani, qui in d. Seminariũ 12. clericos immisit, vbi aluntur, & literis dant operam, adest opera, quæ alibi vocatur fabrica, quæ habet annuos reditus scutorum ferè sex millium, & honorificè, & magnificè per Dominum operarium, (qui de Nobilibus ciuitatis Pisanæ eligitur, & nunc est Illustr. D. Curtius Ceulus) expenduntur tam pro conseruatione, & reparatione ipsius ecclesiæ, quàm ecclesiæ S. Ioannis Baptistæ, Campi sancti, & Campanarum, pro Sacristia, sacris vestibus, & sacra supellectile, pro sacris imaginibus, vasis argenteis multis factis pro includẽdis Sanctorum reliquijs, sex candelabris argenteis cum cruce pro altare, sex alijs candelabris magnis argenteis magnæ altitudinis ante altare, tribus lampadibus magnis, & pulcherrimis argenteis ante d. altare ardentibus. & adsunt magna impensa factæ, mirabiliq. artificio portæ tres nouæ ex ære figuratæ, & magnificæ, & vna antiqua ex ære. in dictoq. altari maiore adest Sanctissimi IESV CHRISTI Domini Nostri Redemptoris Crucifixi imago ex ære confecta, & in lateribus duo Angeli similes tenentes in manibus candelabra, opus insignis viri Ioannis Bolognæ. ita adest ma-
41 gnifica fabrica insignis Cathedralis ecclesiæ Vrbis væteris, quæ habet magnos reditus, & ipsam ecclesiam speciosissimam reddit; ita conseruantur ecclesiæ, si pro earumdem conseruatione, restauratione, & reparatione certi reditus constituuntur, aliàs labuntur, & destruuntur, vt sæpè hisce temporibus accidisse videmus.

SVMMARIVM.

1 *Dotans ecclesiam indotatam cum Ordinarij consensu, fit patronus.*
2 *Ditans ecclesiam cum primo dotante fit patronus.*
3 *Benefactor dicitur tradens aliquid ecclesiæ iam dotatæ, & non fit patronus.*
4 *Iuspatronat. plurib. modis acquiritur.*
5 *Readificans ecclesiam funditus destructam fit patronus.*
6 *Ecclesia tunc dicitur destructa, quando reædificata est consecranda.*
7 *Patronus antiquus ratione dotis est patronus etiam ecclesiæ reædificatæ.*
8 *Idem est in patrono ratione fundi si ibidem readificetur.*
9 *Sed quid in patrono antiquo ratione constructionis.*
10 *Patronus Monasterij non fit patronus alterius monasterij, quod primo vniutur.*
11 *Redotans ecclesiam acquirit iuspatronatus.*
12 *Supplens autem dotem non acquirit iuspatronatus.*
13 *Disposita in fundante, construente, & dotante procedunt in refundante, reædificante, & redotante.*
14 *Dotans de nouo altare, vel aliud in ecclesia iam perfecta in totum fit patronus.*

Iuspa-

15 *Iuspatronatus competens ex priuilegio est sublatum.*

16 *Iuspatronatus competens ex priuilegio, sed ex causa onerosa non est sublatum.*

17 *Iuspatronatus competens ex augmento dotis subijcitur reuisioni.*

18 *Iuspatronatus competens ex aucta dote, sed non pro medietate, est sublatum.*

19 *Iuspatronatus ob augumentum tertiæ partis nil prodest.*

20 *Dotem augens ad medietatem acquirit iuspatronatus, si id exprimat.*

21 *Patronus non priuatur possessione, dũ per ordinarium reuidetur iuspatronatus.*

22 *Iuspatronatus non potest competere ex Episcopi priuilegio.*

23 *Possessio centenaria non prodest quando constat de inualido priuilegio.*

24 *Episcopus non potest concedere iuspat. super ecclesia libera.*

25 *Ecclesia gaudet priuilegijs fisci, militum alimentorum, dotis, pupillorum, reipub. & iure imperij.*

26 *Merum, & mixtum imperium an transeat in ecclesiam ex donatione castri ei facta.*

27 *Princeps potest alienare ciuitates, & regalia, dando ecclesiæ.*

28 *Bona ecclesiæ reuersa quando dicantur effecta de mensa.*

29 *Prælatus nouus non tenetur soluere releuium pro feudo.*

30 *Solita infeudari quando dicantur, & ex quot concessionibus, & tunc quando consensus apostolicus præsumatur.*

31 *Dominus directus potest donare feudum ecclesiæ in præiudicium vasalli, non autem vasallus.*

32 *Legitimatus ad beneficia ecclesiastica non censetur legitimatus ad feuda.*

33 *Decimæ non possunt concedi in feudum, nisi ex Papæ priuilegio.*

34 *Ecclesia destructa de Papæ assensu, feudum eius euanescit, secus si ex bello destructa sit.*

35 *Prælatus quando possit infeudare alij rem adhuc non reuersam, & non tenetur inuestire consanguineos defuncti.*

36 *Ecclesia decepta in feudi concessione habet priuilegium l. 2. C. de resc. vendit.*

37 *Feudum ecclesiæ 40. annis præscribitur, & per solam inuestituram transit in ecclesia.*

38 *Locatio perpetua quando censeatur contracta.*

39 *Ecclesiastica bona possunt emphiteuticari aliquando cum diminutione sextæ partis.*

40 *Pensio vera quæ dicatur in ecclesiastica emphiteusi, vt ecclesia non dicatur læsa.*

41 *Emphiteusi concessa pro se, & persona nominanda, quid agendum, & quid si persona nominata obierit.*

42 *Emphiteusis recepta pro se filijs, &c. intelligitur ordine successiuo.*

43 *Emphiteusis an finiatur, si vnus ex comprehensis non soluerit canonem.*

44 *Emphiteuta alienans partem rei non cadit à toto, & in ea habet locum ius accrescendi.*

45 *Ecclesiæ datur restitutio aduersus præscriptionem 30. vel 40. ann., quæ restitutio semper competit data iusta ignorantia.*

46 *Ecclesia quando restituatur contra præscriptionem centenariam.*

47 *Quadriennium ad petendam restitutionem non currit ignoranti.*

48 *Ecclesia restituitur semper, quando læsio est enormissima, & aduersus alienationem factam cum decreto Commissarij.*

49 *Legatum factum ecclesiæ pro celebratione missarum annuatim cum pacto resolutiuo, quomodo intelligatur & tria requiruntur.*

50 *Mora purgari potest, vbi est pœna adiecta, & incerta dies.*

51 *Donatio facta ecclesiæ sub modo reuocari nequit. & tunc modus adiectus censetur causa impulsiua.*

52 *Procurator ecclesiæ non potest vendere, & habere fidem de precio.*

53 *Hipotheca tacita in bonis construentis ecclesiæ*

ecclesiã inducitur pro dote ecclesiæ.

54 *Et in bonis Prælati malè administrantis.*

55 *Priuilegia dotium competunt doti ecclesiæ.*

56 *Ecclesiæ non obligatur ex mutuo, & quando.*

57 Dominium *transfertur in ecclesiam sine traditione.*

58 *Prælatus non potest mutuam dare pecuniam ecclesiæ.*

59 *Ecclesia habetur loco filij.*

60 Legatum *factum filiæ maius si nupserit, ei debetur si fiat religiosa.*

61 Donatio *facta ecclesiæ absenti non potest reuocari etiam ante acceptationem.*

62 *Ecclesiæ si legetur calix intelligitur de aureo, & quando.*

63 *Ecclesiæ priuilegium non perditur per non vsum.*

64 *Priuilegium à Principe concessum ecclesiæ reuocari non potest.*

65 *Ecclesia hærede instituta, & vxore relicta vsufructuaria, vxor ali debet.*

66 *Ecclesia relicta vsufructuaria, & filio hærede instituto, filio legitima cum fructu debetur.*

67 *Ecclesia vulgariter substituta per tacitam pupillarem excludit matrem.*

68 *Anima cunctis rebus est præferenda.*

69 *Filius per tacitam pupillarem excludit matrem.*

70 *Ecclesia gaudet priuilegio l. 2. C. de repud. hæredit.*

71 Legata *facta ecclesiæ diminuunt legitimam filij.*

72 *Si testator mandet solui debitũ, quando debeat solui, etiamsi sit præscriptum.*

73 *Confessio facta pro exoneratione conscientiæ probat debitum, & quando.*

74 *Confessio quando in testamento habeat vim legati.*

75 *Confessio facta de vsuris reuocari non potest.*

76 *Ecclesia si construi debet In fundo, non censetur donatus totus fundus.*

77 *Ecclesiæ fauore tenetur quis contra se arma edere.*

78 *Hipotheca tacita fauore animæ inducitur in bonis debentis restituere ablata.*

79 *Ecclesiæ fauore seruanda est æquitas, non rigor.*

80 *Ecclesiæ si fiat legatũ mobilium quid comprehendat.*

81 *Ecclesia si recipiat feudum in pignus à vasallo quando non computat fructus in sortem.*

82 Legata *pecunia pro missis celebrandis, si augeatur eleemosyna, quid agendum.*

83 *Sententia lata contra ecclesiam indefensam nulla est.*

84 *Ecclesiæ fauore, amisso instrumento testes non periti possunt examinari.*

85 Legatum *ecclesiæ relictum ab hærede vno, potest ab alijs peti.*

86 *Ecclesiæ fauore valet pactum futuræ successionis.*

87 *Ecclesiæ re aliena legata scienter, non debetur æstimatio.*

88 Donatio *non præsumitur in ecclesia ex taciturnitate, & redditione rationum.*

89 *Ecclesiæ fauore potest quis perpetuo locare operas suas.*

90 *Filio non debetur legitima in bonis patris viuentis effecti religiosi.*

91 *Ecclesiæ succurritur, si dominus non colit agrum, vt decimam non soluat.*

92 *Clericus quando teneatur ecclesiam reparare.*

93 *Ecclesiæ acquiritur per alluuionem.*

94 *Ecclesiæ fauore, si filia in fauorem fratrum cessit bonis paternis, eis defunctis, potest repetere.*

95 *Et si sit facta monialis, succedit monasterium.*

96 *Ecclesiæ si legetur cum certo onere missarum, auctare, an augeatur missarum numerus.*

97 *Ecclesia secularis facit deficere conditionem, & si sine liberis decesserit.*

98 *Ecclesia si construenda est post mortem substitutorum, omnium mors attendi debet.*

99 *Ecclesia non potest exigere pœnam* conten-

conuentionalem vltra interesse.

100 Ecclesia potest exigere pœnas legales.

101 Ecclesiæ construendæ si dos legetur, quando debeatur.

102 Fily in conditione positi fauore ecclesiæ censentur positi in dispositione.

103 Fideicommissum vniuersale trãsit ipso iure in ecclesiam.

104 Ecclesia pro ædificanda quando quis cogatur vendere rem suam.

105 Donatio omnium bonorum facta ecclesiæ reuocatur per superuenientiam liberorum.

106 Ecclesia victa in lite non condemnatur in expensis.

107 Prælatus per constitutum non transfert possessionem rerum ecclesiæ.

108 Filius detrahit duas quartas, sed non ex fideicommisso ad pias causas.

109 Donatio facta ecclesiæ non reuocatur ob ingratitudinem.

110 Ecclesia potest agere sine cessione.

111 Donatio omnium bonorum facta ecclesiæ valet.

112 Appellatio à præcepto de residendo non datur.

113 Promissio facta ecclesiæ non redditur nulla ob incertitudinem.

114 Ecclesiæ etiam regularium incapacium legari potest.

115 Sindicus Apostolicus pro regularibus incapacibus est medium habile ad acquirendum.

116 Vsusfructus legatus ecclesiæ durat centum annis, secus in annuis legatis.

117 Bona alienari prohibita à testatore, post quartum gradum alienari possunt.

118 Ecclesia potest construi super fundo subiecto fideicommisso.

119 Minor potest fundare ecclesiam sine decreto iudicis, ita & mulier, & mandatum de ecclesia construenda non potest reuocari.

120 Legata res ecclesiæ si alienetur non censetur extinctum legatum.

121 Bona dotantis ecclesiam sunt hypothecata pro euictione.

122 Comes fundans ecclesiã, & acquirens iuspat. priuata persona reputatur.

123 Ecclesiæ necessitas præfertur egestati patroni.

124 Ecclesia possidens pro dote sibi legata, lucratur fructus.

126 Episcopus si expendat in ædificatione ecclesiæ plus quam reliquit testator, an possit illud exigere.

127 Legatum factum ecclesiæ in testamento imperfecto quando debeatur.

128 Thesaurus inuentus in loco ecclesiæ, ipsius ecclesiæ est.

129 Transactio facta cum ecclesia quando sit inualida.

130 Legatum factum ecclesiis alicuius Ciuitatis non continet ecclesias post constructas.

131 Literæ Apostolicæ super beneficio vacaturo non comprehendunt beneficium postea erectum.

132 Legatum factum ecclesia parochiali debetur ei, in qua moritur testator.

133 Legatum factum Canonicis non censetur factum ecclesiæ.

134 Falcidia, quæ non detrahitur de legato facto ecclesiæ, an detrahatur de legato alteri facto, & distinguuntur tres casus.

135 Ecclesia si rem emat, quando valeat pactum super hypotheca.

136 Ecclesia si petit restitutionem contra tres conformes, impedit earum executionem.

137 Ecclesia quando petitur, dicitur iudicium vniuersale.

138 Libellus generalis recipitur regulariter.

139 Ecclesiæ ob necessitatem potest quis ordinari ad titulum alterius.

140 In causa beneficiali non defertur iuramentum suppletorium.

141 Ecclesiæ prædiolum quando alienari possit.

142 Ecclesia quando non restituatur aduersus licitationem.

143 Ecclesiæ fauore in contractibus innominatis non est locus pœnitentiæ.

144 Ecclesia præfertur possessori, & in eũ transfert onus probandi.

145 Ecclesiæ fauore tempus est modus inducendæ obligationis.

146 Indebitum ecclesiæ solutum non repetitur, & quando.

147 Legatum relictum piæ causæ sub conditione mixta quando debeatur, item quando defecit conditio potestatiua.

148 *Ecclesiæ fauore conditio existens retrotrahitur.*
149 *Ecclesiæ, & piæ causæ fauore in legatis leuior conditio attenditur.*
150 *Legatum relictum ecclesiæ à substituto sub conditione, si institutus hæres non erit, debetur ab instituto.*
151 *Legatum factũ pro exoneratione conscientiæ à damnato ad mortẽ valet.*
152 *Consueta dari ecclesiæ pro eleemosyna ex statuto, auferri non possunt.*
153 *Prælatus non potest compromittere concernentia ecclesiam.*
154 *Ecclesiam circum nihil potest construi in eius præiudicium.*
155 *Seruitutes contra ecclesiã præscribuntur 40. annis.*
156 *Anno bissextili fauore ecclesiæ duo dies non computantur pro vno.*
157 *Bonæ fidei possessor rei ecclesiæ non facit fructus suos etiã consumptos.*
158 *Quæsibile priuilegio est quæsibile consuetudine.*
159 *Distributiones quotidianæ non debentur infirmis ex propria culpa.*
160 *Ecclesiæ, & sic alteri potest quis stipulari.*
161 *Masculinum non concipit fæmininum in damnum ecclesiæ.*
162 *Legatum factum ecclesiæ cancellatum in testamento debetur.*
163 *Ius accrescendi habet locum in legatis relictis ecclesiæ.*
164 *Creditor ecclesiæ differens exigere quando non possit amplius petere.*
165 *Ecclesia quando possit conuenire debitorem sui debitoris.*
166 *Clerici non sunt litibus inquietandi.*
167 *Ecclesia habet priuilegium l. 1. C. de debit. ciuit. lib. 11.*
168 *Represaliæ contra ecclesiam fieri non possunt.*
169 *Ecclesiæ fauore odia nõ restringuntur.*
170 *Excommunicatio quandoque fertur pro culpis futuris fauore ecclesiæ.*
171 *Ecclesiæ legari possunt res hostium.*
172 *Legatum factũ ecclesiæ ita, quisquis mihi hæres erit, quando debeatur.*
173 *Procurator ecclesiæ quando non possit remittere caducitatem.*
174 *Prælati obitu procurator reuocatur.*
175 *Legatum factum ecclesiæ quando 40. ann. præscribatur.*
176 *Ecclesiæ donatio facta in dubio inter viuos censetur.*
177 *Ecclesia diligit litteratus.*
178 *Ecclesiæ doctores sunt lucernę ardẽtes.*
129 *Beneficiatus non reparans ecclesiam potest cogi.*

Ecclesia indotata, si dotetur, an dotans tunc efficiatur patronus, & de ecclesiæ priuilegijs.

CAPVT QVINTVM.

1 DOTANS Ecclesiam fundatam, & constructam sine dote repertam, de consensu diœcesani in ea acquirit iuspatronatus; & si ecclesia sit fundata, constructa, & consecrata, sed indotata, si dotetur cũ dicto consensu, dotans fit patronus, dummodo dotans det sua bona ecclesię titulo dotis, nõ simplicis donationis, dũmodo etiã ille, qui fundauit, & cõstruxit, id permittat, vel is, qui eam cõsecrauit non sit soluendo, & hæc procedunt, quando nunquam dos aliqua fuit ecclesiæ assignata. & de his latè *Lambertin. de iurepat. lib. 1. par. 1. quæst. 6. art. 1. nu. 5. & seqq.* vt fuit dictum in *Lucana Decanatus. 8. Iunij* 1576. *coram Clemente Octauo fel. rec.* sub his verbis * domini dixerunt subesse hic plures difficultates. prima est, an versemur in prima vel secunda parte reg. Adriani. secunda, an simus in iurepat. ex dotatione, vel ex eo, quia cum dote duorum millium à dominis Gilijs datorum, vt Collegiata de nouo erigatur, vel ex eo, quia tale augumentum fuit omnino necessarium. tertia, an verba d. regulæ applicentur huic casui, ex quo ea videtur præsupponere, beneficia, ad quæ fuerant concessa iurapatronatus, quæ Papa reuocare intendit, antea præstitisse, non autem præsupponere videtur ea tunc oriri, & creari simul cum hac seruitute iurispatr.

& quoad

& quoad primam , nihil firmatum fuit, licet aliquibus ex dominis videretur , quod cum Decanatus in collegiata ſit dignitas electiua. *Abb. in c. cum venerabilis . num. 45. de except. Caſſad. dec. 22. de præb. in fi.* verſarentur conſequenter in prima, non autem in ſecunda parte .

Quo vero ad ſecundam difficultatem, ſimiliter nihil firmare potui , licet nonnullis ex dominis hoc fundamentum videretur pati, magnam difficultatem, nam licèt dotans eccleſiam iam ædificatam de iure communi acquirat iuſpat. hoc tamen intelligitur de eccleſia prorſus indotata . & ita loquitur *Rocch. de iurepatronat. in. verbo. & dotauit . q. 2. & Abb. conſ. 28. lib. 2.* quod adeò verum eſt, quod , & ſi dos eſſet depauperata ſi tamen in totum ſublata non eſſet, illam ſupplens non efficeretur patronus. *Rocch. vbi ſupra quæſt. 3.* vbi in ſpecie reprobat. opin. & *Hoſt. & Abb.* Vnde cum ambę eccleſię, ex quibus erecta fuit collegiata haberent reditus notabilis quantitatis , non poterant dici indotatæ. & addebant aliqui ex Dominis ex eo etiam demonſtrari hoc iuſpatr. eſſe merè ex priuilegio, quia dos hæc fuit pro maxima parte aſſignata ex redditibus aliorum beneficiorum, quo caſu nec Epiſcopus poteſt iuſpat. ex hac cauſa concedere. vt poſt *Innoc. Io. Andr. Imol. & alios tradit Rocch. in d. verb. & dotauit . quæſt. 16. circa finem .* & quamuis illa duo millia, quæ erogarunt iſti domini Gilij , eſſent data in dotem collegiatæ , cum tamen non eſſet congrua dos pro erigenda tali collegiata , ex huiuſmodi dote de iure communi non poteſt queri iuſpat. *Rocch. vbi ſup. quæſt. 8. & 9.* quod autem hoc augumentum fuerit neceſſarium, & propterea locum non habeat regula , vt per *Put. dec. 331. in vna conchen. Acchill. dec. 13. de reg. cancell.* patitur etiam difficultatem, quia non videtur poſſe conſiderari neceſſitas , cum iam iſtæ eccleſiæ eſſet in rerum natura cũ ſuis dotibus , & id, quod dicitur , cum dote neceſſaria , videtur procedere , quando eccleſia deducitur de non eſſe ad eſſe. *Rocch. vbi ſupra quæſt. 6. verſicul. non eſt .* vel quando eccleſia, quæ nunc reperitur conſtructa , amiſit dotem totaliter , vel ab initio fuit indotata . *Rocch. vbi ſupra verſic. ſi autem , & tertio .*

Quo autem ad tertiam difficultatem , ad quam domini dixerunt , quod me reſtringerem , aliquibus ex dominis videbatur fundamentum magnæ conſiderationis . aliqui verò conſiderabant contra hoc fundamẽtum, quod hic non deducitur eccleſiam de non eſſe ad eſſe ; Licet de regulari fiat ſecularis , & erigatur in collegiatam . negari enim non poteſt, quin' exiſteret eccleſia , eaq. conſiderabiles redditus haberet , & conſequenter non videtur poſſe dici, quod eccleſia deducatur ad eſſe, ſed potius mutari videtur ſtatus beneficij , & forma ſeruitij in eccleſia. & licet particularia beneficia in dicta eccleſia de nouo creari videantur, non tamen deducuntur in eſſe ex nõ præexiſtenti, ſed ex iam præexiſtente eccleſia notabiles fructus habent, quos per huiuſmodi ſuppreſſiones non amittunt , alioquin cum regula velit reuocare omnia iura patronatus ex priuilegio non auctis fructibus vſque ad medietatem durum videbatur aliquibus ex dominis , quod cum hic non adſit conſtructio , nec fundatio , nec vera dotatio, & ipſa collegiata , & particularia ipſius beneficia ex maxima parte dotentur ex fructibus earumdem eccleſiarum antea præexiſtentium , poſſet dici , quod regula non applicetur . & conſiderabant, quod licet tollatur iuſpatronatus remanebit fortaſſe nihilominus collegiata , & ita tolleretur *dec. Creſcent.* 141. & dum in regula dicitur , quod beneficia redeant ad primam naturam, intelligi poterit de prima natura li-

bertatis,cum beneficia in dubio præſumantur libera. quæ ſi vera eſſent, tollerent fundamentum,quod fit ſuper augumento cultus diuini, quia etiam quod tolleretur iuſpatronatus remanet collegiata, nec diminueretur prædictus diuinus cultus. quæ omnia fuerunt à dominis dicta, vt maturius conſiderentur, quando particulariter dubium diſputabitur, quod ſecundum dominos erit, an in caſu, de quo agitur, applicentur verba regulæ Adriani.& fuit dictum in *Imolen.Iuriſpatronatus.23. Martij 1579.corã Cantuccio.*domini pro maiori parte dixerunt, reſolutionem vltimo loco factam in caſu de quo agitur intrare non obſtantibus deductis pro parte Scipionis Calderini,quæ ad duo potiſſimum rediguntur. vnum eſt quod ille conſenſus Abbatis, ſine quo nemo poteſt construere Capellam intra confines parochiæ ipſius Abbatis Iuxta bullam Innocentij Quarti, debet intelligi pro intereſſe eiuſdem Abbatis ne ſibi præiudicetur in conſtructione alicuius Capellæ intra limites ſuæ parochiæ quoad concurſum, oblationes, & alia: non autem debet intelligi pro authoritate ſiue conſenſu præſtando in reſeruatione iuris patronatus, qui reſidet penes Epiſcopum *c. nobis. de iure patr.* Alterum quando prædicta bulla loquitur de conſenſu Abbatis in Capella conſtruenda, & ideò non debet trahi ad cappellam iam conſtructam prout erat iſta, de qua agitur, quia non fit extenſio de actu ad actum. *Pariſ. conſ.17. num. 151. lib.1. Aym.conſil. 55. in princ. Mohed. deciſ. 224.* Et in terminis tradit L*ambert. de iurepat. lib.1. part. 1. quæſt. 6. art. 1. num. 8. in fin. fol. mihi* 50. tenens, Vicarium, qui poteſt dare iuſpatronatus ex conſtructione, non poſſe dare ex donatione in eccleſia prius conſtructa. Quoad primum fuit dictũ cõſenſum Abbatis requiri etiam pro auctoritate in reſeruatione iuriſpatronatus, tum quia qui vult conſequens, vult etiam ſuum neceſſariũ antecedẽs. Vnde ſi Papa voluit Abbatẽ poſſe cõſentire ædificationi nouæ cappellæ, voluit etiam in neceſſariam antecedentiam, eum poſſe conſentire reſeruationi iuriſpatronatus, ſine quo ędificans non ædificaret; tum etiam quia aliàs Papa præbuiſſet occaſionem retrahendi laicos ab ædificatione eccleſiæ, quia potuiſſet contingere, quòd Epiſcopus nollet conſentire reſeruationi iuriſpatronatus, & Abbas nollet conſentire ædificationi. Tum etiam, & tertio, quia in caſu noſtro in perſona Abbatis militat ratio, cur authoritas, ſiue conſenſus Epiſcopi in creatione iuriſpatronatus requiratur: nam ſiue illa ſit, quia ad Epiſcopum ſpectat examinare locum erectionis eccleſiæ, & dotem, & diſponere qualiter ſit regenda, vel gubernanda ſecundũ *Card. conſ.vlt. verſic. ſed ratio de iurepatron.* ſiue ſit illa,quod Epiſcopi conſenſus requiratur fauore eccleſiæ, ne contingat opus inchoari, & non conſummari, vel non ſufficienter poſtmodum dotari quia fortè vires patrimonij ędificantis minimè ſufficiant ſecundum *Abbas conſil.* 89. *numero* 2. *verſiculo tamen illud. lib.* 2. ſiue etiam ea ſit quod iſta ſpiritualia non poſſunt à laicis propria authoritate tractari, ſecundum eundem *Abbas conſilio* 59. *ſub numero* 3. *ante medium verſiculo ſatis enim, lib.* 2. quas rationes refert, & ſequitur. *Roch. de iurepatronatus in verbo. pro eo, quòd de diæceſani conſenſu quæſt.* 3. *numer.* 7. *verſ. tunc ratio eſt.* Omnes iſtæ rationes bene conueniunt ei, qui debet cõſentire ædificationi eccleſiæ iuxta *text.in c. nemo de cõſecr. diſt.* 1. Quo vero ad ſecundum domini dixerunt, quòd Papa dando Abbati facultatem conſentiendi ędificationi, cenſetur etiam dediſſe facultatem conſentiendi dotationi cũ ſine dote eccleſia ædificari nequeat.

d.cap.

Hęc decisio in Imolen. Iurisp. est impressa p.2. diversor. dec. 99.

d. cap. nemo. Præſertim quia hoc caſu viget eadem ratio cur conſenſus Epiſcopi in aſſignatione dotis requiratur, vt ſcilicet videat, quomodo dos ſit conſtituta, & an ſit congrua, vt poſt *Cald. d. conſ. vlt. not.* Roccb. *in ver. & dotauit. quæſt. 10. num. 18. verſiculo præterea dignum*. Non obſtat ſi dicatur, id procedere in dotatione facta ab initio, non in dotatione facta poſt conſecrationem, prout in caſu noſtro. quia reſpondetur fauore eccleſiæ dotationem retrotrahi, & fingi eccleſiam dotatam ante conſecrationem vt quis inducatur ad dotandum propter acquiſitionem iuriſp. ita *Io. And. in c. 1. col. vlt. in princ. verſ. & tunc fauore eccleſiæ fingamus. de iurep. Card. ad rubr. eod. tit. q. 6. verſ. dic primũ verius.* Abb. *in c. 3. n. 9. in fi. & ibi Bero. n. 71. verſ. nõ obſtat quod res ſacra. eod. tit.* Abb. *d. conſ. 59. n. 3. verſ. quod tamen limitauit lib. 2. Roccb. in verb. & dotauit n. 4. ad fi. verſ. nõ obſtat igitur Paul. de Citadin. de iurepat. p. 3. cauſ. 2. q. 1. n. 77. verſicul. & fauore eccleſiæ. Lambert. lib. 1. quæſt. 6. art. 1. num. 6. verſ. nec obſtat fundamentum fol. mihi* 50. & omnes mouentur per ſimile *c. tanta, qui fil. ſint legit.* vbi fauore matrimonij geniti ante cõtractum matrimonium finguntur geniti poſt. Minus obſtat quod ſcribit L*ambert. lib. 1. p. 1. q. 6. art. 1. num. 8. in fi. verſic. dicerem, & aliud*; nam eius opinio non videtur de iure ſubſiſtere. In primis enim non eſt verum conſenſum Epiſcopi ſuper dotatione facta poſt conſtructionem, & conſecrationem eccleſiæ, eſſe priuilegiatiuum, ita vt dotãs efficiatur patronus quaſi ex priuilegio, quia huiuſmodi cõſenſus nõ poteſt eſſe priuilegiatiuus, cum de iure communi liceat dotare eccleſiam iam conſtructam, & conſecratam quando dotem non habuit vel quando dos habita perierit. & iſta eſt communis opinio, de qua teſtatur *Roccb. in verb. & dotauit n. 4. circa med.* & magis communis ſecundum *Ber. in c. 3. num. 69. de iurep.* deinde ratio, qua mouetur *Lamber.* quia ſcilicet agitur de præiudicio Epiſcopi non videtur magis militare in caſu dotationis eccleſiæ iam conſecratæ, quam in caſu ædificationis. Et ſi dicatur eccleſiam iam conſtructam liberam eſſe, & pertinere ad collationem Epiſcopi, reſpõdetur illam eſſe ſine dote, & conſequenter ſine miniſtris; & ex hac reſponſione introductum eſſe fauore eccleſiæ, vt fingatur dotata ob ipſo initio. Prætera in caſu noſtro obſeruãtia ſubſecuta id declarauit, tradit *Riccius in praxi rerum fori eccleſ. in praxi iuriſpat. dec. 140. n. 3. & Garc. de beneſ. p. 5. c. 9. n. 55.* Ditans aũt eccleſiã cũ primo dotãte acquirit iuſp. de conſenſu diæceſani, & patroni, ſi

2 vero eccl. ſit ſufficienter iam dotata & cõſecrata, ſiue nõ conſecrata, tunc

3 ſi aliquis eidem det, & cõferat bona, dicitur benefactor, & ſic non acquirit iuſpat. *Lambert. vbi ſup. art. 2. num. 9.* quia iura indulgent iuſpatr. dotanti, non benefactori. *cap. filijs. 16. quæſt. 7. Riccius vbi ſupra numero 3.* & fuit dictum in *Nolana beneficij. 19. Ianuarij 1594. coram Card. Arigono. quamuis Paulus de Citadin. in ſuo tractatu de Iurepat. part. 3. in princ.* ſimpliciter ponat has cauſas eſſe acquirendi Iuſpatronatus, ſcilicet, fundationem, conſtructionem,

4 dotationem, ditationem, reparationem, & vltimo priuilegium. *de quibus Lambertin. vbi ſupra num. 2.* ex reparatione, vel reædificatione, ſeu reſtauratione non acquiritur iuſpatronatus. *Lambert. vbi. ſupra art. 3. in princi. & num. 11. & Card. Tuſc. pract. concluſ. iuriſ. lit. 1. concluſ. 601. & Cardin. Serafin. deciſ. 555. & 907.* quod procedit, quando eccleſia non eſt omnino deſtructa, tunc enim ræedificans non efficitur patronus, verum

5 ſi eccleſia ſit funditus deſtructa, ſi aliquis velit eam reædificare cum conſenſu Epiſcopi acquirit iuſpatro-

6 natus, & tunc dicitur deſtructa,

quando si reædificetur indiget noua consecratione secundum *textum in c. de fabrica. vbi gloss. in verbo innouata. de consec. distin.* 1. si autem antiquus patronus velit eam reædificare non eget Episcopi consensu. *gloss. in capit. 3. de iurepatr. quam Doct. sequuntur. Staphil. de liter. gratiæ. tit. de modo & forma impetrandi. §. iurispatronatus prærogatiua. num. 6. & 7. Mandos. tit. de reseruat. iurispatr. versiculo magna est disputatio. Garc. vbi supra dicto capit. 9. num. 51. vbi refert plures Rotæ decisiones. Riccius vbi supra dicta decis. 140. numer. 3. vers. declaratur sexto. Massobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. præludo 7. dubio 3. num. 17. August. Barbosa de off. & pot. Episc. par. 3. allegat. 70. num. 7.* & fuit dictum in *Senen. beneficij.* 17. Iunij 1588. *coram Orano. & in Patauina Iurispatr.* 29. Ianuar. 1590. *coram Card. Seraph. quæ est d. dec. 907.*
7 qua stante reædificatione, tamen primus patronus ratione dotis est patronus in ecclesia diruta, & reædificata, & si super antiquo fundo
8 sit reædificata, patronus antiquus, qui dedit fundum erit adhuc patronus; Sed dubium est in illo, qui erat
9 patronus ratione contructionis, in quo ita est dicendum, quod sicut cũ plures simul ecclesiam construunt, simul etiam ratione constructionis fiunt patroni, ita in hoc casu tàm ille, qui primus construxit, quàm ille, qui reædificat ratione constructionis fiunt simul patroni, à primo enim constructore lapides, cæmenta, & fundamenta proueniunt. ita latè *Lambertin. vbi supra articul. 4.*
10 *num. 8.* Item sciendum est, quòd patronus alicuius monasterij, quod quia desolatum est, vnitur alteri Monasterio, non efficitur patronus secundi Monasterij, sed tantum primi remanet patronus, si primum dotauit, si tamen primum monasterium sit dirutum, & secundum; cui fit vnio sit omnino sine dote, tunc, quia ista vnio est loco dotationis, patronus primi erit etiam patronus secundi ratione dictæ dotationis. *Lambert. vbi sup. art. 5.* Adde, quod
11 redotans ecclesiam cum consensu diœcesani, quæ in totum dotem amisit, acquirit iuspat. ratione dictæ redotationis, & primus patronus, idest ille, qui eamdem antiquitus dotauit, nullum causa dictæ dotationis iuspat. in tali ecclesia habebit; verum si ecclesia dotem amisit, sed non in totum, tunc supplens do-
12 tem non acquirit iuspatr. quia tunc dicitur benefactor, sed volente primo patrono, & consentiente Diœcesano efficietur compatronus dictæ ecclesiæ cum primo dotante. ita latè *Lambert. vbi sup. art. 6. num. 1. Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap.* 177. *nu.* 24. & omnia disposita in
13 fundante, construente, & dotante habebunt locum in nouo dante fundum, reædificante, & redotante, cum hoc tamen, quod accedat Diœcesani consensus, & quod non admittatur alius inuito primo fundante, & perficere volente, vel primo construente, vel dotante volente reædificare, & redotare, & alia quæ in primo fundante construente, & dotante procedunt ponit *Lambert. vbi sup. art. 7.* Item si in ecclesia
14 fundata, constructa, & dotata, & etiam consecrata erigatur aliqua dignitas, vel præbenda, altare, seu aliud beneficium ab aliquo, & dotaretur cum consensu Diœcesani si sit in ecclesia Cathedrali, vel si sit præbenda in ecclesia Collegiata cũ consensu Capituli dictæ ecclesiæ, tali casu dotans acquirit iuspatronatus. *Lambert. art. 8. vbi supra.*
15 Quo autem ad iuspatronatus cõpetens ex priuilegio cum quibusuis clausulis concesso est sublatum, si erat illud, quod competit ex præscriptione à *Conc. Trid. sess. 25. cap. 9. de reform.* dicit *Cardin. Seraph. decis.* 1395. *nu.* 4. *Rota decis.* 88. *nu.* 2. & 3. *par.* 1. *in recentiorib. apud Farinacium*

cium. Ludouis. qui fuit Sanctiss. Gregorius XV. decis. 307. *num.* 3. & ibi *annotat. num.* 6. *Flamin. Parisius in tract. de confidentia. quæst.* 28. *num.* 239. *&* 240. *Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 18. *num.* 18. *& seqq.* Garc. *de benefic. vbi supra par.* 5. *cap.* 9. *nu.* 115. secus si priuilegium fuisset concessum ex causa onerosa. *Card. Seraph. decis.* 499. *nu.* 4. *annot. add. decis.* Ludouis. *latiss. Garc. ibidem. nu.* 120. *Riccius vbi sup. decis.* 168. *nu.* 99. & ante in *d. decis.* loquitur de iurep. competente ex priuilegio, quòd si sit concessum itaut esset eiusdem naturæ, ac si ex fundatione, & dotatione competeret, cum sit ad instar, & non propriè ex fundatione, & dotatione, est sublatum *Gonzal. d. gloss.* 18. *n.* 202. *Garc. vbi sup. n.* 117. *&* 118. neq; suffragatur quasi possessio, neque immemorab.lis. *Garc. ibi n.* 119.

16 Ratio autem, quare iuspat. ex priuilegio competens si sit concessum ex causa onerosa non sit sublatum à Concilio est, quia talis concessio nō potest dici merè priuilegium, vt sæpe decisum fuisse per Rotam refert *Garc. d. nu.* 120. & faciunt dicta à *Gonzal. vbi sup. gloss.* 28. *à nu.* 22. *& gloss.* 36. *nu.* 36. quòd est verum si in totum ecclesia dotetur, non si pars dotis suppleatur. *Gonzal. d. glos.* 18. *nu.* 53. *Garc. d. nu.* 122. *&* 123.

17 & si ex augumento dotis per Papæ priuilegium competat iuspat. à 40. annis citra, subijcitur reuisioni, & examini Ordinarij *ex d. cap.* 9. *Conc. Trid. Hieron.* Gabriel *cons.* 195. *lib.* 1. & ita plures decisiones Rotæ refert *Garc. vbi sup. nu.* 115. 126. *&* 127. & tale iuspatr. competens ex priuilegio cadit sub reseruatione. *Gonzal. d. gloss.* 18. *nu.* 6. *&* 18. *Massobr. vbi sup. prælud.* 7. *dub.* 2. *nu.* 3. nisi dotis augumentum ascendat saltem ad medietatem. *annot. ad decis.* 197. *Ludouisij*; nam secundū constit. Innoc. VIII. & Adriani VI. reuocantur iurispat. concessiones, si dos non fuit aucta ad medietatem, quas cōstit. refert *Massobr. vbi sup. prælud.* 7. *dub.* 3. *num.* 82. *& seqq.* & quòd

18 iuspat. competens ex priuilegio ratione dotis non auctæ vsque ad medietatem sit sublatum, & cadat sub reseruatione probat latissimè *Massobr. vbi sup. dub.* 3. *nu.* 27. *ad nu.* 82. vbi refert *decis. in Compsana iurisp.* 3. *Decemb.* 1604. *coram Litta.* & in alia *Paduana iurispat.* 1. *Iul.* 1601. *coram Corduba. quæ est in recentiorib. apud Farinac. decis.* 46. *n.* 98. *par.* 2. & in causa *Cæsaraugustana coram Illustrissimo* D. *Coccino Decano* 14. *Nouembris* 1616. *& die* 6. *Nouembris.* 1617. *& die* 31. *Ianuarij* 1618. *in eadem. & die* 13. *Nouemb.* 1620. & adeo iuspat. competens ex priuilegio subijcitur regulæ reseruatoriæ, quod alia derogatione non sit opus *Massobr. d. dub.* 3. *nu.* 38. *&* 89. & ad probandum valorem augumenti tertiæ, vel alterius partis dotis beneficij, necessarium est probare illum valorem de tempore reseruationis. *Massob. d. dub.* 3. *nu.* 40. *&* 89.

19 Est etiam notandum, quòd beneficia iurispat. ex priuilegio ob augumentum tertiæ partis non cadūt sub alternatiua, neque quasi possessio patronorum suffragatur contra regulam octauam, nunc nonam Cancell. *Massob. vbi sup. d. dub.* 3. *nu.* 45. *&* 92. & ad acquirendū iuspat. ex dotatione, seu ex redotatione requiritur dotatio formalis, aut augumentum tale, quod habito respectu ad dotem ecclesiæ, adeo superet, vt dos sit nullius considerationis, itaut priuilegium operetur magis concessionem ex iustitia, quam ex gratia, quod euenit, quando fructus beneficij augentur saltem ad medietatem, alioquin si sit minus augumentum, semper iusp. dicetur ex gratia, non ex causa onerosa. *Massob. d. dub.* 30. *nu.* 48. *&* 94.

20 & talis augens dotem etiam ad medietatem debet exprimere se velle acquirere iuspat. alioquin diceretur be-

benefactor, quippe qui nemo potest acquirere iuspat. ex augumento dotis sine priuilegio Apostolico, neque potest induci ex obseruantia. *Put. decis.* 355. *lib.* 2. *in nou. Rot. dec.* 179. *par.* 2. *in nouiss. Massobr. d. dub.* 3. *nu.* 56. quamuis aliàs sufficiant coniecturæ ad probandum quod fundans, & dotans voluerit reseruare sibi iuspat. *Lambert. vbi sup. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 6. *art.* 1. *num.* 16. *Berous in c.* 3. *nu.* 90. *de iurepat.* *Rocch. de Curte de iurep. verbo, & dotauit. quæst.* 6. *nu.* 11. *in fine*. dum tamen cognoscitur super validitate iurisp. in casu, quo potest per Ordinarium reuideri secundum terminos *Concil. Trid. in d. cap.* 9. patronus interim
21 non est priuandus sua quasi possessione quando vacauit in mense non reseruato, & possunt stare simul, quod iuspat. non possit reuideri, & tamen sit ex priuilegio. *Maßobr. d. dub.* 3. *nu.* 65. & 79. & 100. & 101. vide *Riccium vbi sup. dec.* 167. *num.* 93.

22 Notandum est etiam, quòd iuspat. non potest competere ex concessione, & priuilegio Episcopi. *cap.* 2. *de reb. eccl. non al. lib.* 6. *Staphil. vbi sup. nu.* 3. & 4. *Rebuff. in praxi, par.* 3. *signaturæ. verbo, necnon iurispatronatus. num.* 3. *Lambert. vbi sup. quæst.* 10. *art.* 4. *Garc. d. cap.* 9.
23 *nu.* 128. neque prodest etiam centenaria possessio cum constet de inualido priuilegio concesso ab Episcopo, quod iuspat. est sublatum per *Conc. Trid. d. cap.* 9. *Parisius vbi sup. quæst.* 28. *nu.* 240. neque potest
24 Episcopus concedere iuspat. super ecclesia libera sine authoritate Papæ. *Calderin. cons. vlt. de iurepatr.* quia nō potest eam redigere in seruitutem. *Abb. cons.* 106. *par.* 2. *Garc. d. cap.* 9. *nu.* 130. *Riccius vbi sur. decis.* 190. eadem ratione non potest episcopus ecclesiam patronatam liberam effectam propter extinctionem iurispatronatus iterum reducere in seruitutem, & alteri super

fisci

eam iuspatronatus concedere absq; auctoritate Papæ. *Calderin. consil. vlt. de iurepat.* *Rota in vna Nolana Cappellaniæ seu benef.* 19. *Ianuarij.* 1594. *coram Card. Arigono*. vbi fuit resolutum Episcopum per suam donationem non posse redigere in seruitutem iurispatronatus capellam reuersam ad pristinam libertatem. *Abb. cons.* 106. *par.* 2. *Rocch. de Curt. de iurepat. verbo, pro eo. num.* 34. *Berous cons.* 44. *num.* 33. *lib.* 1. *Lambert. vbi sup. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 10. *art.* 4. *num.* 4. & fuit dictum in *Albanen. iurispatronatus*. 17. *Maij*. 1595. *coram Penia.* & in *Lunen. Sarzanen. beneficij*. 15. *Iulij*. 1599. *coram Card. Mellino*.

Et cū hactenus sit de fundatione, constructione, & dotatione ecclesiæ, dictum necessarium duxi etiam ecclesiæ priuilegia adducere vt clerici ecclesiarum rectores facile in hac praxi inueniant quid vigore dictorū priuilegiorum peragere possint.

Igitur ecclesia gaudet multis pri-
25 uilegijs, & Primo gaudet omnibus priuilegijs fisci temporalis ita quod valeat argumentum de Fisco ad ecclesiā, vel tantum ei æquiparetur in omnib⁹ à iure expressis. ita *Vasquius de success. resol. lib.* 2. §. 18. *num.* 10. *Marc. Ant. Peregrin. de iure fisci. lib.* 3. *num.* 2. & valet argumentum de fisco ad ecclesiā subsistente tamen identitate rationis, & dummodo non reperiatur contrarium in iure expressum tenet *Euerard.* in loco, à fisco ad ecclesiam per *l. fin. C. de sacr. eccl.* vbi fiscus, & ecclesia sunt exequati. *gloss. in cap. auditis. vbi Abb. de in int. rest.* *Tiraquell. de priuileg. C. piæ causæ. priuileg.* 143. *Doct. communiter in c.* 1. *de probat. Marc. Ant. Genuen. ep. isernien. in suis practicab. eccles. tricenario* 9. *quæst.* 252. immo ecclesia est magis priuilegiata quam fiscus, qui dicitur vltimus priuilegiatorum, & cōtra quem in dubio est iudicandum iuxta *l. non puto. ff. de iure fisci*. *Card. Seraph. dec.* 594. & priuilegia

fisci

fisci emunerat *Bald. in l. 1. C. de here-veldit. act. vend. & Peregrin. vbi sup.*

Secundo gaudet ecclesia priuilegijs militum. *gloss. & doct. in l. si vt proponis. C. de res vendit. & in c. inquirendum. de pec. cleric. Bald. in l. fin. C. de pact. Euerard. in loco militum ad ecclesiam* vbi militet eadem ratio item omnia disposita in fauorem libertatis applicabilia ecclesię, habent locum in ea stante identate rationis. *Bald. in l. 2. C. de fideicom. libert. Euerard. in loco, de libertate ad piam causam.*

Tertio gaudet priuilegijs alimentorum quando casus est applicabilis, & militat eadẽ ratio. quia causa alimentorum est pia, & fauorabilis. *l. mela. vbi gloss. Bart. & alij. ff. de alim. & cib. leg. Euerard. in loco, ab alimentis ad piam causam.*

Quarto gaudet omnib. priuilegijs dotis, quia dos, & pia causa æquiparantur *c. 1. §. donare. qualiter olim feudum alienari poterat. in vsib. feud. Bart. in l. 2. §. fin. ff. de donat. & in l. si ego. ff. de iur. dot. Euerard. in loco, à dote ad piam causam.*

Quinto gaudet omnibus dispositis in fauorem pupillorum, & minorũ. *gloss. in l. libertos. C. de excusat. tut. & in l. respublica. in fin. & ibi Bart. & alij. C. ex quib. caus. maior. Euerard. in loco, à pupillo ad ecclesiam.*

Sexto gaudet omnibus dispositis in fauorem reipub. quia æquiparãtur. *d. l. fin. C. de sacr. eccl. Euerard. in loco. à rep. ad ecclesiam,* quæ procedunt stante identitate rationis, quando casus est applicabilis, & contrarium non reperitur in iure decisum.

Septimo gaudet priuilegijs, & iure imperij. *Abb. in c. auditis. de præscript.* & priuilegia piæ causæ ponit. *Tiraquell. in d. tractatu.*

26 Ideòque in donatione castri, vel terrę à Principe facta ecclesiæ trãsit, etiam merum, & mixtum imperium. non solum propter Principis personam, cuius liberalitas freno non subiacet, *l. donationes, quas. C. de donat. int. vir. & vx.* sed etiam ob personã donatarij, quæ est ecclesia. *arg. l. vt inter diuinum. C. de sac. eccl. & ita est communis op. quam tenet Bald. in c. 1. de capit. qui cur. vendi in vsibus feud. & in l. cũ multa. C. de bonis quæ lib. Rom. cons. 44. Boer. dec. 50.* Potest enim Princeps alienare ciuitates, castra, iurisdictiones, & regalia, & donare ecclesiæ, quia domini est terra, & plenitudo eius, neq. dicitur Con-
27 stantinus donasse, quin potius reliquisse vel dimisisse. *c. ego. Ludouicus. dist. 63. Alex. & Aret. in rubr. ff. de verb. obl. Luc. de penna in l. quicunq. C. de omni ag. des. lib. 11.* quod aliàs Princeps facere nequit. *Andr. de isernia in rubr. quæ sunt regalia. & ibi Afflict.* quinimo feudum factum potest alienari in ecclesiam. *Bald. in l. si plures. C. de cond. ins. quem secuti sunt Fel. in c. quæ in ecclesiarum. col. 3. de const. Dec. in præsentia col. pen. de prob. Capic. dec. 64. Franc. Curt. de feud. p. 1. q. 8. num. 29. Rota dec. 41. nu. 4. p. 1. in nouiss. vide Card. Seraph. dec. 1505.* & si res feudalis ecclesiæ reuertatur ad
28 ecclesiam, si describatur inter bona mensæ efficitur de mensa. *Bart. in l. si vacãtia. C. de bon. vac. lib. 10. Curt. vbi sup. de feud. p. 2. q. 5. num. 5. & Card. in c. 2.* de feud. & si non describatur, sed per annũ prælatus d. rem possideat dicitur effecta de mensa, nec tanquã solita infeudari poterit sine nouis solemnitatibus, de nouo concedi *Archid. in c. 1. 35. q. 8. Abb. in c. vt super. de reb. eccl. nõ al.* vide alios contrariũ tenentes relatos à *Marc. Antonio genuen. ep. isern. in pract. eccles. tricenario 1. quæst. 12.* nec nouus prælatus
29 habens feudum nomine suæ ecclesiæ à Rege, tenetur soluere releuium, quod est solutio fructuum vnius anni in Regno, quãdo moritur feudatarius, seu dominus vtilis, & hæres petit cõfirmationem, vt per *And. de isern. in c. 1. §. similiter. de lege Corradi.* quia prælatus non est dominus rerum ecclesiæ, & feudũ semper fuit, & remanet penes ecclesiã *l. iubemus. §. scientes.*

res.C.de sac.eccl. & si legetur ecclesiæ
feudum,debetur æstimatio.*Io.Faber.*
in §.*non solum*.*Instit.de legat.*Bald.*in*
*c.*1.*de succ.feu.in vs.feu.And.de isern.*
*in c.*1.*§.fin.de inu.de re al.fac. Mar.*
*frec.de subinf.lib.*3.*diff.*12. vbi de
cõm.*Card.Mãt.de con.vlt.vol.lib.*9.
*tit.*12.*& quia in cap.*1.*qui feud. dar.*
poss. habetur , quod prælatus eccle-
siæ potest concedere in feudum bona
ecclesiæ si ab antiquo consueuerunt
concedi,dubium est, per quot actus
30 inducatur istud solitum , & relictis
allegatis per *Marc.Ant. genuen. vbi*
supra quæst. 25. *dico cum Rota apud*
Card.Seraph. dec. 1451. quod ad hoc
vt res dicatur solita cõcedi in feudũ,
seu in emphiteusim,debet præcedere
vnica concessio solemnis, & valida
cum beneplacito sed.apostolicæ, vel
adsint duæ concessiones non solem-
nes cum cursu 40.ann. & in *d.dec.* te-
statur de communi . & allegatur *Ias.*
*cons.*155.*nu.*2.*& Balb. de præscript.*
*p.*1 *.p.*2.*princ.quæst.*20.*& ab hac op.*
in iudicando non est recedendum ; *at-*
*men And.de isern.in d.c.*1.ait suffice-
re 30.ann.cum duobus actibus quia
assensus Sedis Apostolicæ est om-
nino necessarius . *extrauag. ambitio-*
sè.de reb.ecc.non al.& præsumitur in-
teruenisse per cursum 30.an.etiamsi
non ennnuncietur *Imola post gloss. in*
c.peruenit.de empt.& vẽd.fel.in c.cum
albericus.in fine. de testib. & hanc sen-
tentiam perpetuo seruat Rota vt tradit
*Card.Seraph.decis.*1042. est enim so-
lemnitas, quæ ex cursu lõgi tempo-
ris præsumitur *l.sciendum.ff.de verb.*
obl. Adde prædictis , quod dominus
directus feudi in præiudicium vassal-
31 li potest donare ecclesiæ , vel legare
pro anima sua feudum *c.*1.*de allod.in*
*vsib.feud.*sed vassallus non potest re-
linquere feudum,nec de eo testari.*d.*
*c.*1.*de success.feud.c.*1.*§. donare.rub.*
qual. feud. al. pot. & legitimatus ad
benef.eccles.non censetur legitima-
tus ad feuda eccles.*fel.& alij in c.po-*
32 *stulasti.de rescript. Doct. in c.*1.*de fil.*
presb.lib. 6.decimæ autem nullo pos-
33 sunt modo cõcedi in feudum ab Epi-
scopo laicis,quarum sunt incapaces,
c.ad hæc.de decim.& c.prohibemus.eo-
dem Doct.in c. cum apostolica . de his
quæ fi. à præ. nisi adsit priuilegium
Papæ, & tunc satis est probare pos-
sessionẽ immemorabilẽ cũ fama pri-
uilegij.*Card. Seraph. decis.*1102.& si
ecclesia destruatur cum Papæ aucto-
ritate , feudũ ecclesiæ reuertitur ad
34 dominum,sed si destruatur ex bello,
retinet omnia iura.*Andr. de isern. in*
*c.*1.*§.fi.d.c.fi. corrad.* vel indistincte
feudum remanebit sub dispositione
Papę.*Genuen.vbi sup.tricenar.*2.*q.*42.
35 potest autem Prælatus feudum soli-
tum concedi , infeudare alij viuente
vasallo, itaut post eius mortem con-
cessio sortiatur effectum.*c.*1. *quando*
successor teneatur feudum confirmare .
vbi *And. de Isern. Genuen. vbi sup.*
*quæst.*47. vbi habetur quando suc-
cessor prælati teneatur habere ratã
huiusmodi inuestituram . & feudum
ecclesiasticum si sit reuersum ad ec-
clesiã ob lineam finitam non tenetur
Prælatus de illo inuestire consangui-
neos defuncti. *cap.* 2. *de feud.* & ho-
die in concessione simili præsertim
emphiteotica solet in literis apponi
clausula , quòd renouatio peti ne-
queat . vide Genuen. *vbi sup. quæst.*
36 55. & si ecclesia sit decepta in con-
cessione feudi habet beneficium.*l.*2.
C. de resc. vend. per textum in c. ad
nostram . de reb. eccl. non al. & quã-
uis feudum regulariter 30.ann. præ-
scribatur , vt habetur in *c. siquis per*
triginta . si de feud. def. cont. fuer.
int. dom. & cogn. tamen in ecclesia
37 40. anni requiruntur . *Card. Alex.*
in d. c. si quis . & per solam inuesti-
turam feudi abusiuam , quæ fit ver-
bis transfertur dominium in ecclesiã
ipsius fauore , quia ex solo titulo in
eam transfertur dominium. *l. vltm.*
& ibi *Doct. C. de sac. eccl.* & est no-
38 tandum , quòd per solutionem vni-
formem pensionis annuæ factam
per 30. ann. à colonis ecclesiæ, cen-
setur cõtracta perpetua locatio, ita-
ut

ut colonus soluendo dictam pensio-
nem non possit expelli. *Afflict. dec.*
365. Card. Mant. de tac. & amb. lib.
5. tit. 2. nu. 18. quando non constat
de titulo. vt ibi. res autem ecclesiæ
39 potest etiam hodie concedi in em-
phiteusim cum diminutione sextæ
partis veri valoris reddituum ob pe-
riculum sterilitatis, & aliorum ca-
suum fortuitorum ad emphiteutam
pertinentium iuxta *auth. perpetua. C.*
de sac. eccl. & *Pet. Caball. consf.* 172.
dicit id fieri non posse, cum requi-
ratur euidens vtilitas, quæ etiam
potest esse cum dicta diminutione, si
solueretur magna quantitas pro in-
tratura. vide *Genuen. vbi sup. tri-*
cen. 3. quæst. 70. & pensio vera in
40 ecclesiastica emphiteusi, ad hoc vt
ecclesia non dicatur læsa secundum
§. quia vero. in auth. de non al. & in
d. auth. perpetua. si sit res preciosa,
& modici reditus, & tunc pensio 20.
ann. simul collata veram æstimatio-
nem rei constituit, sed si res sit talis,
cuius reditus sunt diminuti propter
inundationem, vel aliter, tunc po-
test dari pro canone, qui reperiri po-
test. *Bero. consf. 85. lib.* 1. & remit-
titur arbitrio iudicis, vt ibi. & si ec-
41 clesiæ emphiteusis sit cõcessa pro se,
& persona nominanda, si non nomi-
netur, hæres eam nominare non po-
test. ita est communis opinio. *gloss.*
in l. inter stipulantem. §. 1. ff. de verb.
obl. de communi *Cagnol. in l. edita,*
C. de edend. Mar. Freccia de subin-
feud. lib. 2. quæst. 44. *Card. Mant. de*
tac. & amb. lib. 14. tit. 29. nu. 18.
& si persona nominata mortua sit
ante ipsum recipientem, potest ipse
recipiens aliam nominare, quia in
conditionib. primum locum obtinet
mens disponentis. *l. in conditionib.*
primum locum. ff. de cond. & demon.
Bart. in l. 1. ff. ad l. iul. maiest. Alb.
& Fel. in c. de tregua, & pac. Card.
Seraph. dec. 589. *Bursatt. consf.* 378.
42 *lib.* 4. & si emphiteusis ecclesiastica
sit recepta pro se, & filijs, & cæt. in
talib. contractib. intelligitur stipula-
tio facta ordine successiuo. *Cardin.*
Mant. de tac. & amb. lib. 22. tit. 17.
num. 18. *Card. Seraph. dec.* 89. & fuit
tentum in *Romana domus 6. Martij.*
1595. *coram Card. Pamphilio. Hier.*
Gabr. consf. 76. lib. 1. Alex. consf. 129.
43 *lib.* 4. & si vnus ex hæredibus non
soluerit suam partem canonis eccle-
siæ, res cadit in commissum secun-
dum communem, sed contra eam
tenet *Card. Mant. vbi sup. lib. 12.*
tit. 17. inspecta æquitate canonica,
quæ seruanda est in re ecclesiæ ad
not. in cap. 1. de op. no. nunciat. ita si
44 emphiteuta alienauit partem irre-
quisito domino non cadit à toto, sed
à parte vendita. *Cardin. Mant. vbi*
sup. lib. 22. tit. 18. nu. 13. & si em-
phiteusis ecclesiastica sit concessa
duobus vsque ad tertiam generatio-
nem, habet locum ius accrescendi.
Bart. in l. si mihi & Titio. ff. de verb.
oblig. num. 6. & ibi *Alex. num.* 15.
Decian. consf. 73. lib. 2. Card. Mant.
vbi sup. lib. 22. tit. 34. nu. 30.
45 Est insuper notandum, quod ec-
clesiæ datur restitutio aduersus præ-
scriptionem 30. vel 40. ann. *Clem.*
vnica. de in integ. rest., quia verior
opinio est, & communiter recepta,
quod data iusta, & probabili igno-
rantia, & ex omni parte excusabili
datur restitutio in integrum contra
præscriptionem 30. vel 40. annos.
Bart. in l. 1. §. si quis autem. ff. de
itin. actuq. priu. & ibi *Alex. Abb.*
in cap. vigilanti de præscript. & ibi
Felin. Afflict. dec. 37. & 329. Rota
dec. 387. par. 1. in nouiss. diuers. sic
46 ecclesia restituitur contra præscrip-
tionem centenariam, & etiam alij,
quando intra quadriennium datum
ad petendam restitutionẽ. *ex c. 1. de*
in int. rest. lib. 6. considerari potest
ignorantia. idq. probatur ex doct.
Baldi in l. falsam. C. si ex fals. inst.
vbi ait quadriennium non currere
47 durante impedimento ignorantiæ,
etiamsi per centũ annos læsus esset
dicto impedimento detentus. idq.
sequitur *Sf. Oddo de rest. in int. p. 2.*
q. 89.

q. 89. *art.* 6. *&* 7. *Ias. in auth. quas actiones. nu.* 35. *C. de sac. eccl. thesaur. dec.* 133. *Abb. in c.* 1. *de præscr.*
48 & etiam post quadriennium data scientia læsionis datur restitutio in integrum ecclesiæ quando læsio est enormissima. *cap.* 1. *in fin. vbi gloss.* communiter recepta. *de rest. in int. lib.* 6. & ibi omnes. *Crauetta de antiq. temp. par.* 4. *num.* 71. *Oddo vbi sup. p.* 1. *q.* 19. *art.* 7. & quanta debeat esse ista læsio tradit *Soc. cons.* 266. *lib.* 2. *col.* 1. & consequenter ecclesia restituitur aduersus alienationem factam cum decreto Cõmissarij Apostolici continente illam cedere in euidentem vtilitatem, si potest probare se lęsam ex illo cõtractu per *l. siquidem. C. de præd. min.* quæ & si loquatur in minore, tamẽ ecclesia & minor in materia restitutionis æquiparantur. *c.* 1. *de rest. in int.* vide *Card. Mant. vbi sup. lib.* 4. *tit.* 6. *nu.* 55. *& Cardin. Seraph. dec.* 508. *&* 1125.

49 Adde etiam, quod si legatum sit factum ecclesiæ pro celebratione anniuersarij quolibet anno, cum pacto resolutiuo, quòd in casu negligentiæ transeat ad aliam ecclesiam, quæ requirantur vt fiat resolutio. de qua re *Doct. in c. verum. de cond. appos. & Felin. cons.* 34. tria dicit requiri, primo vt concurrat negligentia Prælati, & Capituli. ita *Abb. d. c. verum.* secundo requiritur monitio, quando dicitur, quod fiat aliquid quolibet anno, & non exprimitur dies *per glo. not. in clem. quia contingit. verbo, annis singulis. de relig. domib.* tertio quando rectores ecclesiæ purgauerunt moram offerendo pecuniam pro anniuersario non facto adimplendo, & obtulerunt separatos om-
50 ni anno, quia vbi est apposita pœna, & tempus non certæ dici, sed annuatim, potest mora purgari ex *Bart. in l.* 1. *ff. de penu leg.* & si donatio facta sit ecclesiæ sub modo,
51 vt Titio præstentur alimenta, non reuocatur, etiam si modus non fuerit adimpletus, sed contra eam potest agi, vt modus adimpleatur *gloss. Host. Card. & Abb. in d. c. verum. vbi Fel. num.* 13. *Card. Mant. vbi sup. lib.* 13. *tit.* 44. *num.* 10. & ratio est, quia in d. donatione facta ecclesiæ, liberalitas collata in pium vsum, censetur causa finalis propter Deum, & in remissionem peccatorũ. *Tiraquell. in tract. cessante causa, limit.* 1. *num.* 58. & modus adiectus præsumitur causa impulsiua, sicut de libertate in *l. meuia. ff. de manumiss. test.* & hoc est speciale fauore ecclesiæ.

52 Insuper fauore ecclesiæ, eius procurator non potest vendere, & habere fidem de precio etiam si mandatum non fuerit limitatum *ad l. si procurator. in fin. ff. de iur. fisci. Bart. in l. à diuo pio. §. sed si emptor. nu.* 3. *ff. de re iud.* & tunc non transfert dominium. *Bald. in l. inciuile. C. de rei uend. Card. Mant. vbi sup. lib.* 4. *tit.* 21. *nu.* 4.

53 Fauore etiam ecclesiæ pro eius dote inducitur tacita hypotheca in bonis construentis, sicut pro dote matrimonij carnalis. *ad l.* 1. *C. de rei vx. act.* vt latè *Euerard.* in loco, de matrimonio carnali ad spirituale. *Io. de Imola cons.* 50. *de cons. eccl.* ita com-
54 petit tacita hypotheca in bonis prælati malè administrantis. *gloss. sing. in c. ex literis. de pignor.* & ibi *Abb.* quia prelatus ęquiparatur tutori. *Negusant. de pign. & hypot. p.* 2. *memb.* 4. *nu.* 139. & omnia priuilegia concessa
55 doti carnali competunt doti ecclesiæ. *Paul. de Citad. de iurep. p.* 3. *q.* 12.
56 *causa* 2. similiter priuilegium ecclesiæ est, vt non obligetur ex mutuo, nisi probetur pecunia versa in eius vtilitatem exemplo ciuitatis *ad l. si ciuitas. ff. si cert. pet. prob. in c. penult. de fideiuss. in auth. hoc ius porrectũ. ubi Bald. n.* 9. *C. de sac. eccl. Card. Mant. vbi sup. lib.* 8. *tit.* 12. & onus probandi pecuniam versam esse in vtilitatem ecclesiæ incumbit creditoribus d. auth. hoc ius porrectum. ibi, ver-

ſam eſſe probauerit. idẽ eſt in depo-
ſito. Dec.cõſ.96.Card.Seraph.dec.338
& ita fauore eccleſię dominiũ tranſ-
57 fertur in eccleſiã abſque traditione.
l. vlt. C. de ſac. eccl.& Prælatus non
poteſt pecuniam eccleſiæ mutuo da-
58 re per l. vlt. C. de his, qui ex public.
rat. lib. 10. ſed indigentibus dare nõ
prohibetur per c. quoniam.16.q.1.&
eccleſiæ fauore præſumitur donatio.
Menoch. de arbit. iud. caſu 88.nu.7.
Abb. & Felin. in c. ſi cautio. de fid.
inſtrum.

59 Eccleſia inſuper habetur loco filij.
c. in præſentia. de prob. 1. §. ſed & hoc
præſenti. Auth. de ſanctiſſ. Epiſc. &
eccleſia regularis ita habetur loco
filij, vt faciat deficere conditionem,
ſi ſine liberis deceſſerit. vt per Ca-
ſtrenſ. & Salic. in auth. niſi rogati.
C. de fideicomm. & ſi filiæ pater lega-
60 uit mille, ſi nupſerit, & ducenta ſi
fiat religioſa, ſi tamen fiat religioſa,
debentur mille. Ioan.And.in add. ad
ſpecul. in rubr. de ſtat.mon. circa med.
Butr. Card. & Fel. in d. c. in præſen-
tia. Card.Mant. de con. vlt.vol.lib.
11. tit.18. nu. 30. & probatur per l.
Titiæ ſi non nupſerit. ff. de cond. &
dem. vbi ſi plus relinquatur filiæ, ſi
non nupſerit, quàm ſi nupſerit, ſi
nubat conſequitur quod ei fuit re-
lictum, ſi non nupſerit, idem di-
cendum in caſu noſtro fauore re-
ligionis.

61 Similiter quamuis regulariter do-
natio facta abſenti non valet. l. ab-
ſenti. ff. de donat. attamen donatio
facta eccleſiæ abſenti ante accepta-
tionem non poteſt reuocari, ſicut in
ſimili valet donatio facta mulieri
abſenti ex cauſa dotis. l. vnica. §. ac-
cedit. cum gloſſ. de rei vx. act. l. fin. C.
de iur. dot. hanc opin tenet Cinus in
l. illud. C. de ſac. eccl. nu. 4. & ibi Albe-
ric. nu. 2. Tiraquell. de priuil. piæ cau-
ſæ. priuileg. 115. Card. Mant. de tac.
& ambig. con. lib. 3. tit. 7. nu. 15. & ſi
62 eccleſiæ legatus ſit calix, intelligi-
tur de meliori, & honorabiliori fa-
uore eccleſiæ, & ſic de aureo. per
l. Titia. §. Semproniæ. ff. de aur. & arg.
leg. & ibi Bart. idem eſt de planeta,
quia fauore religionis intelligitur
legatum quod eſt maius. Bald. in l.
3. C. de furt. attamen hæc procedunt
conſideratis conſuetudine eccleſiæ,
& facultatibus teſtatoris, quia in re-
lictis ad pias cauſas attendi debet
arbitrium boni viri. arg. d. l. Titia. §.
fin. & l. fideicommiſſaria. 46. ff. de fi-
deicom. libert.

63 Pariter priuilegium eccleſiæ non
amittitur per non vſum, niſi longiſ-
ſimi temporis, quòd ſecus eſt in pri-
uatis. de qua re in c. cum acceſſiſſent.
de conſtit. & c. accedentib. vbi Innoc.
& alij. de priuileg. & priuilegium à
64 Principe conceſſum eccleſiæ reuo-
cari non poteſt. Innoc. & alij com-
muniter in c. nouit. de iudic. Dec. in
c. eccleſia S. Mariæ. de conſt. Ant.
Gabr. de iure queſito non tollendo.
concl. 7.

65 Notandum eſt etiam, quòd ſi ec-
cleſia ſit inſtituta hæres, & vxor te-
ſtatoris ſit relicta vſufructuaria om-
nium bonorum, fauore eccleſiæ vxor
tantũ alimenta habere debet. Corn.
conſ. 112. nu. 16. vol. 2. Paul. de mon-
te pico in l. Titia. §. Titia. ff. de leg. 2.
faciunt dicta per Bart. & alios ibidẽ,
vbi vxori relictæ vſufructuariæ (filijs
hæredibus inſtitutis) tantum alimen-
ta debentur; & ſi eccleſia ſit relicta
vſufructuaria, filio hærede inſtituto,
66 habebit integrum vſumfructum, ex-
cepta legitima filij, dummodo filius
ex legitima tantum percipiat, vnde
ſe alere poſſit. Paul. de monte pico in
d. §. Titia. nu. 57.

67 Eccleſia inſuper ſi ſit vulgariter
ſubſtituta per tacitam pupillarem
matrem excludit, quia relictum ec-
cleſiæ cenſetur relictum pro anima.
c. Pontifices. 12. q. 3. & anima cun-
68 ctis rebus præferenda eſt. c. cum in-
firmitas. de pœn. & rem. quia in
69 ſimili filius ſubſtitutus per tacitam
pupillarem excludit matrem. Bart.
& communiter alij in l. 2. ff. de vulg.
& pup. Alex. & alij in l. præcib. C. de

impub. hanc opin. tenent. *Angel. Castren.* *Alex. in d. l. præcib.* de communi *Ripa in d. l.* 2, *Dec. cons.* 182. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib.* 5. *tit.* 15. *nu.* 34. & hæc est verior opinio, & pro bono animæ. pari ratione
70 ecclesia gaudet priuilegio *l. vlt. C. de repud. hæredit.* & habetur loco filij, vt exemplo filij ad repudiatam hæreditatem intra triennium redire possit. Ecclesia enim gaudet aliorum priuilegijs ex identitate rationis, etiam in casibus non expressis à iure. tradit singulariter *Vasq. de succ. progress. lib.* 3. *§.* 29. *nu.* 7. vide *Marc. Ant. Gen. in pract. eccl. tricenario* 6. *quæst.* 166. *& ibi quæst.* 167. tenet legata facta
71 ecclesiæ diminuere legitimã filij tãquam relicta pro anima, eiusq. refrigerio, quia impensa funeris, quæ respicit corporis honorem, deducitur ante legitimam. *auth. nouissima, C. de inoff. testam.* tantò magis relicta pro animæ auxilio. *auth. multo magis. C. de sac. eccl.* & si testator man-
72 det debitum restitui ecclesiæ pro exoneratione conscientiæ, si fuit præscriptum, hæres non potest opponere de præscriptione. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib.* 10. *tit.* 1. *num.* 8. vbi ait, quòd si testator mandet solui debita, si alia debita non sint, nisi præscripta, soluenda sunt, ne legatum reddatur inutile. *arg. l. quib. dieb. §. dominus. ff. de cond. & demon.*
73 similiter confessio facta parte absente pro exoneratione cõscientiæ prodest absenti, & probat debitum. ita *Io. And. & Butrius in c. si cautio. de fid. instr. Rota diuers. dec.* 685. *nu.* 7.
74 & si talis confessio fiat in testamento habet vim legati, & reuocari potest. *Butr. in c. fin. de succ. ab intest. Aret. cons.* 64. vbi de magis communi. nisi esset iurata in testamento, & nisi notarius stipulatus esset, & eã recepisset nomine alterius, & nisi fa-
75 cta fuisset parti præsenti, & acceptãti, si tamen confessio sit vsurarum extortarum valet irreuocabiliter. vide de his *Felin. in c. cum olim, de rescript. nu.* 8. & si testator mandet ec-
76 clesiam construi in fundo suo non censetur, donasse totum fundum. *Franc. in c. abbate. de re iud. lib.* 6. similiter legata annua quantitate ecclesiæ super aliqua domo non intelligitur legatum dominium domus. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib.* 9. *tit.* 11. *nu.* 46.
77 Notandum est iã super quòd fauore ecclesiæ tenetur quis edere arma contra se. *Bald. Abb. Butr. in c.* 1. & ibi Doct. testatur de communi. *de probat.* quia in simili fauore fisci tenetur quis edere arma contra se. *l. prima. vbi Doct. ff. de edendo.* ecclesia autem fisco æquiparatur quoad priuilegia. *l. vlt. C. de sac. eccl.*
78 & ex æquitate iuris canonici fauore animæ & ecclesiæ, cui facienda est restitutio, inducitur tacita hypotheca in bonis debentis restituere res ablatas, itaut si bona essent apud hæredes, possunt peti à damnificato tamquam hypothecata. ita *Bald. in l. furti.* & ibi *Salicet. C. de furt. arg. c. parochiano. de sepult. Negusant. de pig. & hyp. par.* 2. *memb.* 4. *num.* 143.
79 & fauore ecclesiarum, & ecclesiasticorum æquitas seruanda est, & non rigor scriptus, dummodo non fiat alij præiudicium quoad interesse. ita in *cap.* 1. *de dolo & contum.* & ec-
80 clesiæ fauore legatum mobiliũ comprehendit etiam mobilia quesita post testamentum. vide *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib.* 3. *tit.* 11, *nu.* 23. & ec-
81 clesia directa domina feudi, si recipiat feudum in pignus ab eius vasallo, non computat fructus in sortem, si vasallus abstineat ab eius seruitio. *cap.* 1. *de feud. & ibi gloss.* ait id esse fauore ecclesiæ. & ibi Abb.
82 Accedit, si sit legata pecunia pro tot missis celebrandis, si augeatur eelemosyna danda sacerdotib. quia augumentum est intrinsecum, tenetur hæres supplere ex verisimile mẽte testatoris, secus si augumentum sit extrinsecum, vt si augeretur numerus missarum. ita ex *Bald. in l. nõ modus.*

modus.C.de serui.& aqua. vide *Card. Mãt.de con.ult.vol.li.3.tit.11.n.21.*

83 Insuper si sententia lata sit contra ecclesiam indefensam ob absentiam procuratoris, & aduocati, nulla est ipso iure. *Castrens. in l. velamento. C. de postulando. Euerard.* in loco, à fisco ad ecclesiam, sicuti eadem ratione retractatur sententia lata contra ecclesiam per instrumenta de nouo reperta. *l. Imperatores. ff. de re iud. Felin.in c. cum dilectus.nu.*18. *de fid. instrum.* ita etiam fauore ec-

84 clesiæ, instrumento deperdito, testes non periti possunt deponere super tenore instrumenti. *Euerard. vbi sup.* prout & fauore fisci; & legatum

85 relictum ecclesiæ ab vno hærede nominatim potest peti ab alijs cohæredibus si ecclesia cedat illis iura contra dictum hæredem. *arg.l.4. §.Lucius. ff.de alim. & cib. leg.* Dec. *cons.* 182.*nu.*3. *Euerardo* in loco, ab alimentis ad piam causam.

86 Pariter fauore ecclesiæ valet pactum futuræ successionis, in vim vltimæ voluntatis. *Bald. in l. vlt. C. de pact. Alexand. in l. pactum, quod dotali. C. de collat. Euerard.* in loco à milite ad ecclesiam. si tamen

87 legetur ecclesiæ res aliena etiam scienter, de benignitate canonica nõ debetur æstimatio *c. filius noster. de testam.* de qua re vide Doct. ibidem. & *Mar.Ant.Genuen. vbi sup. tricen.7.quæst.*188. ita licèt ex taciturnitate per longum tempus, & com-

88 putatione rationum sæpius facta, præsumatur remissio, siue donatio eius, quod debetur. *l.proculus. ff.de probat.* secus tamen est in ecclesia. *Ias. in l. cum quid. nu.* 19. *ff. si cert. pet.* de communi *Parisi.cons.*8.*vol.*4.

89 Fauore etiam ecclesię potest quis perpetuò locare operas suas, quod interpretatur, vt non cogatur conductus præcisè operari, sed possit vel per substitutum seruire, vel soluendo interesse liberari. *gloss. Bart. Bald. Salicet.in l. cum antiquitas.C.de vsufruct.* immo fauore ecclesiæ potest cogi præcisè seruire. *Inn. in c. inter dilectos. per illum text. de donat.* & ibi *Abb.nu.*11. *Rom.singul.*629.

90 Similiter non debetur filio legitima in bonis patris religionẽ ingressi nisi post mortem patris, & interim ali debet. ita est communis opinio. *Bart. in auth. si qua mulier. C. de sac. eccl. vbi Ias.* de communi. *Surd. cons.*298.*lib.*2. *& Butr. in c. in præsentia. nu.* 19. *de prob.* vbi *Felin. nu.* 5. *&* Dec. *nu.* 67. *per c. cum simus. de regular.*

91 Et ecclesiæ succurrendum est, si dominus agri non colit illum ne soluat decimam ex *c. in aliquibus. de decim.* vide latè *Genuen. vbi sup.tricen.7.quæst.*198. & si clericus sit di-

92 ues ex patrimonio suo, & reditus ecclesiæ non sufficiunt ad reparandam ecclesiam, tenetur de suo reparare illam, aliàs peccat mortaliter. *S.Tho.* 2.2.*q.*181.*art.7.per c.de his.de eccles. ædific.*

93 Et quamuis *Bart. in tract. de fluminib. in princ.§.nostro.* dicat, quod si flumen addat per alluuionem ecclesiæ, vel cœmeterio, dominium ex d. alluuione ecclesiæ non acquiritur, tamen veritas est in contrariũ, quia ecclesia habet rectorem, reditus, ius agendi, & exigendi, & succedendi. *l.Deo nobis.C.de ep.& cler. Genuen. vbi sup. quæst.*206.

94 Item fauore ecclesiæ, & religionis, si filia fauore suorum fratrum paternæ hæreditati renunciauit, defunctis fratribus potest eãdem petere. ita *Bald. in l. pactum quod dotale. C. de collat. & ibi Doct. Couarr. in c. quamuis. de pact. lib.6.p.3.§.3.n.4.*

95 idem enim est, si filia quæ renunciauit, effecta sit monialis, quia tali casu succedit monasterium. *ex §.sed & hoc præsenti.auth.de sanctiss.Episc.* vide *Couarr. var. resol. lib.1. cap.*19. & *Card. Mant.de con.vlt.vol.lib.*11. *tit.7.nu.*21. & *Genuen. vbi sup. tric.* 8.*quæst.*212.

96 Quid si sit legata res ecclesiæ cũ certo onere missarum, & augeatur

res, an augeri debeat numerus missarum. & in hoc cum *Andr. de Isern. in §. & siquidem dominus. de controuers. feud.* dicas, quòd augumentum est magnum, debet imponi maius seruitium, secus si sit augumentũ modicum. *arg. l. quod dicitur. ff. de impensis &c. & l. vtrum. ff. de don. int. vir. & vx.*

97 Item ecclesia secularis facit deficere conditionem, si sine liberis decesserit, sicut monasterium vt in *§. sed & hoc præsenti. Auth. de sanctiss. episc. vt si filius fiat clericus.* ita est communis opin. *Oddo de compend. subst. par. 6. vlt. art. tit. an legitimi tantum. Menoch. de præsumpt. p. 1. lib. 4. præsumpt. 83. num. 61.* de communi *Dec. in d. c. in præsentia. de prob.* & probatur per *text. in d. §. sed & hoc præsenti.* ibi monasteria ingrediantur, aut clerici fiant. idq. procedit in clerico constituto in sacris. & quòd bona ecclesiæ acquirantur, & quòd clericus in domo ecclesiæ habitet. ita *Fel.* Dec. & alij in *d. c. in præsentia. Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 11. tit. 7. nu. 22.*

98 Et si substitutio fideicõmissaria sit facta pluribus simpliciter sub conditione, si sine liberis decesserint, post mortem construatur ecclesia, mors omniũ expectãda est. *Bart. in l. hæredes mei. §. cum ita. ff. ad trebell. & ibi Ripa* de communi. *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 11. tit. 5. nu. 17.*

99 Item notandum est, quod ecclesia non potest exigere pœnam conuentionalem vltra interesse ex *c. suã de pœnis. Abb. in c. vnico. de plus petit. Card. Seraph. dec. 794. & dec. 279. p. 1. diuers. Menoch. de arb. iud. casu 260. nu. 14. Afflict. dec. 135.* potest tamẽ

100 ecclesia exigere pœnas legales. *cap. procurationes. de censib. Card. Seraph. dec. 279. & 819.*

101 Insuper si fuit legata dos ecclesiæ construendæ debetur à principio quando mittitur primus lapis non expectata constructione. *Innoc. in c. nos quidem. de test.*

102 Similiter filij positi in conditione censentur positi in dispositione, quãdo ecclesia est substituta. *Ias. in l. si quis id quod. nu. 22. ff. de iur. om. iud. Prim. iur. con. 661. n. 29. Decian. resp. 44. nu. 52. vol. 3.* item fideicommis-

103 sum vniuersale transit ipso iure in ecclesiam, & statim ei competit actio ante realem, seu verbalem restitutionem. *Bart. in l. vlt. C. de sac. eccl.* & ibi *Bald. Innoc. in c. cum tibi. de testam. Peregrin. de fideicom. art. 2. nu.*

104 *61.* similiter fauore ecclesiæ si habens domum communem, mandet in ea construi ecclesiam, tenetur socius inuitus vendere partem suam, ex doctrina *Bald. in l. 1. C. de comm. seru. man. Vasq. de success. progress. lib. 3. §. 29. nu. 4. & seq.*

105 Donatio etiam omniũ bonorum facta ecclesiæ in totum reuocatur per superuenientiam liberorum donatoris. ex *l. si vnquam C. de reuoc. don. Vasq. vbi sup. lib. 3. §. 26. nu. 7.* & in donatione facta ecclesiæ non requiritur insinuatio. *arg. l. pen. C. de donat.* hanc esse communem testatur *Ruin. cons. 182. vol. 1. Tiraquell.*

106 *de priuil. piæ causæ. priuil. 124.* & fauore ecclesiæ si succumbat in lite, & victa sit, non est condemnanda in expensis. *Boer. dec. 224.* eàdem ratione prælatus non transfert posses-

107 sionem rei ecclesiæ per constitutum, seu præcarium. *Alex. in l. 1. ff. de acq. poss.* & ibi Ripa *nu 69.* Tiraquell. *de iur. constit. limit. 16.* nisi cum Episcopo Capitulum alienet. *Mathesilan. singul. 167. Tiraquell. vbi sup. Card. Seraph. dec. 567.* vide *Genuen. vbi sup. tricen. 11. quæst. 303.*

108 Item est notandum, quia filius grauatus fideicommisso detrahit duas quartas, legitimam, & trebellianicã. *c. Rainutius. de testam.* trebellianica tamen non detrahitur ex fideicommisso ad pias causas. *Bart.* & alij in *l. Marcellus. ff. ad trebell.* legitima autem detrahitur à filio ex *l. quoniã in priorib. C. de inoff. testam.* hæres tamen filij potest grauari in legitima.

ma. *l. si fundum per fideicommissum. §. fin. & l. seq. ff. de leg.* 1. ita *Alex. in l. certario. ff. de vulg. & pup.* & ibi *Ias.* & *Ripa* de communi testatur,
109 item donatio facta ecclesiæ non reuocatur ob ingratitudinem. *Ripa in l. generaliter. C. de reuoc. don. nu.* 170. nisi in donatione sit appositum pactum, quòd ob ingratitudinem reuocetur. vide *Genuen. vbi supra. quæst.* 308.

110 Similiter ecclesia potest agere sine cessione. *Bald. in c. vigilanti. de præscript.* quamuis regulariter soluens pro alio non possit agere sine cessione. *Bart. & Castrens. in l. modestinus. ff. de solut.*

111 Valet etiam donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum facta ecclesiæ. *Bald. in c. in præsentia. col. pen. de prob.* & ibi Abb. *Felin. &* Dec. testatur de communi. *Tiraqu. de priu. piæ causæ. priu.* 100. & pariter fauore ecclesiæ non datur appel-
112 latio à sententia, seu præcepto de residendo. *c. peruenit. il secondo, de appell.* & tanto magis quando beneficium est curatum. vt in *c. relatum. de cler. non resid.* & promissio facta
113 ecclesiæ non redditur nulla propter incertitudinem, sed debet certificari arbitrio boni viri. *arg. l. quidam testamento. ff. de leg. 2. Abb. in c. ex parte. de decim. Fel. in cap. 1. de pact. Genuen. vbi sup. quæst.* 325.

114 Et potest fauore ecclesiæ, ei legari, etiamsi sit regularium incapacium, vt Fratrum minor. de Obseruantia. *clem. exiui. de verb. sign. c. exiit. de verb. sig. lib. 6.* Bart. *in tract. minoritarum.* quia ecclesia minorum licèt non sit ecclesia Romana, tamen
115 adest sindicus Apostolicus nomine Papæ constitutus, qui est medium habile ad acquirendum ecclesiæ Romanæ, quæ est capax, & pari ratione si legetur iuspat. tali ecclesiæ, valebit legatum, & patronata ecclesia fiet libera ad collationem Papæ, cui ex tali legato acquiritur. faciunt dicta per *Genuen. vbi sup. quæst.* 328.

116 Insuper legatum vsusfructus factum ecclesiæ non adiecto tempore non durat nisi per centum annos, ac proprietas apud hæredes sit semper inutilis, secus in annuis legatis. *Dinus in l. in singulos. ff. de ann. leg. Couar. var. resol. lib. 1. c. 9.*

117 Et si prohibita sit alienatio à testatore, vt bona perpetuò maneant in familia, post quartum gradum potest fieri alienatio. *§. nos igitur. in auth. de rest. fideicomm.* & multò magis potest alienari in ecclesiã. *Tiraquell. de priu. piæ causæ. priu.* 148.

118 Et fauore ecclesiæ põt cõstrui ecclesia super fundo subiecto fideicom *Paul. de* Citadin. *de iurep. p. 3. q. 12.* misso. *secunda causa. Euerard. in loco, de dote ad piam causam.* & super tali re dos constitui. *Bart. in l. si locus. ff. de rel. & sumpt. fun.* & potest
119 minor 25. ann. fundare ecclesiã absque decreto iudicis ex *c. si annum; de indic. lib. 6.* & ibi *gloss. &* Doct. & idem est in muliere. vide *Genuen. vbi sup. quæst.* 335. & si testator mãdet ecclesia construi cum consensu Ordinarij cum iurepat. non potest talis dispositio reuocari, & potest disponens in vita compelli ad executionem. *Lambert. de iurep. lib. 1. par. 1. quæst. 5. princ. art. 8. num.* 45. ea ratione, quia cum testator in abstracto creat beneficium in ecclesia cum consensu Ordinarij, negocium, siue beneficium est perfectum, & ideo non potest reuocari. vide *Genuen. vbi sup. quæst.* 336.

120 Et si res sit legata ecclesiæ, si post alienetur non censetur extinctũ legatũ sed remanet hypothecata pro legato. *gloss. in l. Caius. ff. de ann. leg. Euerard. in loco de alimentis ad piam causam.*

121 Et bona dotantis ecclesiã sunt tacite hypothecata pro euictione. *Paul. de citadin. vbi sup. par. 3. quæst. 17. secunda causa. Lambeet. vbi supr. nu. 9.* sed non ad duplum, quod venit loco pœnæ, quæ de iure canonico non habet locum.

122 Item notandum,eſt,quod ſi baro, vel comes fundet, & dotet eccleſiã, & acquirat iuſpat. videtur id feciſſe tanquam perſona priuata, non tanquam comes. *Andr.de iſern.in cap.*1. *in fine. de controuerſ.int. maſc.& fæm.* quia præſumitur acquiſiuiſſe ex ſua induſtria, non ex rebus feudalibus, niſi expreſsè dicat ſe dotare vt comitem talem. *vide Afflict.decis.*167.*&* 123. *Genuen. vbi ſup. quæſt.* 351. & eccleſiæ neceſſitas præfertur alimentis patrono præſtandis,ſicut in ſimili habetur de liberto, qui tenetur alere patronũ. *l.ſi quis à liberis.§.alimenta.ff.de lib.agnoſc. Abb.in c.nobis. de iurep.* & de dote eccleſiæ non eſt defalcanda portio canonica epiſco-
124 palis,quia eſt aſſignata ad perpetuũ cultum diuinum, quo caſu non detrahitur. *c.vlt.de teſtam.* Abb. *in c.*1. *de cenſibus.Petrus de peruſ.in tract.canonica epiſcop.c.*7. & dos eccleſiæ non poteſt præſcribi. *addict. per Rotam diuerſ.dec.*454.*p.*1.*Paul.de Citadin. vbi ſup.p.*3.*q.*12.*cauſa ſecunda* Lambertin. *vbi ſupr.d.art.*8. & ſi eccleſia miſſa ſit in poſſeſſionem ratione le-
125 gatæ ſibi dotis ſeruandæ, fructus lucratur *l.penult.ff.vt leg.no. cau. Lambert.vbi ſup.*
126 Etiam eſt res notanda,ſi epiſcopus in ædificatione eccleſiæ expendat plus quàm reliquit teſtator, an poſſit illud exigere ab hæredibus, & quãdo; & videtur quod poſſit argumento. *l. cũ teſtamento. C.de teſtam.manumiſſ. ſed in contrarium facit text. in l. qui aliena.§.*1 *.ff.de neg.geſt.& Hoſt.in c. nos quidem. de teſtam.*dicit ex qualitate, & dignitate defuncti conſuetudine,effectu, & qualitate eius id eſſe metiendum,& ibidem Card. *vide* Genuen. *vbi ſup q.*389.
127 Item ſicut ex *l.* 1. C. *de fideicommiſſ.*ſi legẽtur alimenta in teſtamento imperfecto ratione ſolemnitatis, & hæres ſciens inualiditatem teſtamenti, ea præſtiterit per triennium, cogitur etiã præſtare in futurum. ita etiam procedit ſi ſit legatum factum eccleſiæ,vel alteri piæ cauſæ. *Bart. & Ang. in l. ſi certis annis* C. *de pact. Butr.in c.peruenit de cenſib.*Tiraquell. *de priuileg. piæ cauſæ priuileg. 6. &* Alciat. *in dict. l. ſi certis annis.* ait idem etiam procedere ſi ſit legatum dotis.
128 Etſi theſaurus ſit inuentus in loco eccleſiæ, remanet eccleſiæ, & non acquiritur rectori, quia theſaurus non pertinet ad vſufructuarium. *l.diuortio.§.ſi fundum.ff.ſol. matrim. & ibi Bartol.Boer.deciſ.* 51. *vide* Genuen. *vbi ſup. q.*394. & fauore eccle-
129 ſiæ tranſactio facta cũ illa eſt inualida, niſi res, de qua agitur, apud eam remaneat. *Abb.in c.cõtingit.de trãſact. quod ampliat Bar.in l.nulli.ff.de tranſact.* vt procedat non ſolum quando eccleſia poſſidet,ſed etiam quando poſſidet aduerſarius. *Tiraquell. de retract. lign.* §.1.*gloſſ.*14.
130 Notandum eſt etiam, quod ſi fuerit legatum eccleſijs alicuius ciuitatis, puta Piſarum, non intelligitur relictum eccleſijs poſtea conſtructis, ex magis communi, de qua *Bal.* Imol. *Alex.& Cuman. in l. qui filiab. in princ.ff.de leg.*1.*Card.Mant.de con. vlt.vol.lib.*8.*tit.*6.*n.*9. *clem. literas. de reſcript.* vbi litteræ Apoſtol. ſuper
131 beneficio vacaturo nõ extenduntur ad beneficium creatum poſt datam litterarum, niſi aliud ex coniecturis eſſet dicendum. vt ibi per *Mant.* & ſi teſtator legauit eccleſię parrochia-
132 li,& teſtator tempore teſtamenti habitabat in vna parochia, & tempore mortis in alia, debetur illi, in qua morabatur tẽpore mortis,ſi teſtator in totum mutauit domicilium. *Ancharan.in c.cum quis. de ſepult. lib. 6. quoniam tempus mortis ſpectandum eſt argumento.l.placet.cum ſeq.ff.de lib.& poſth.* Boer.*dec.*176. niſi aliud appareat ex mente teſtatoris. *Card.*
133 *Mantic. de con.vlt. vol. lib.*8. *tit.*6. *num.* 18. & legatum factum Canonicis non cenſetur factum eccleſiæ. *gloſſ. in cap. requiſiſti. de teſt. Cardin. Mantic.vbi ſup.n.*11.

134 Quid si detrahenda sit falcidia,
quæ non detrahitur de legato facto
ecclesiæ, an tota detrahatur de le-
gato defalcabili facto alteri etiam
pro parte ecclesiæ *Roman. in auth.*
similiter. C. ad l. falcid. dicit primo
quòd vbi legatum defalcabile, & nõ
defalcabile sit vni personæ, tunc de
defalcabili deducitur duplex falci-
dia *l. plane. & l. sed si non seruus. §. si*
solus. ff. ad l. falcid. & si ecclesia sit
hæres instituta, non detrahet falci-
diam de legato facto alteri ecclesiæ.
Roman. vbi sup. Tiraquell. de priuil. piæ
causæ. priu. 26.

Secundo vbi legatum defalcabi-
le, & non defacabile sit duabus per-
sonis, quæ ambę reputantur pro vna,
tunc de legato defalcabili detrahi-
tur falcidia pro vtroq. *l. cum quo. ff.*
ad l. falcidiam.

Tertio vbi legatum defalcabile, &
nondefalcabile sit diuersis personis
omnino, tunc de legato defalcabili
non detrahitur, nisi vna falcidia, &
quomodo sit detrahenda falcidia
de legatis non pijs concurrẽtibus cũ
pijs, quando ecclesiæ legãtur decem
soluenda singulis annis vide *Bart.*
Socc. in l. 5. §. item si reipublicæ. & ibi
Castrens. ff. ad l. falcid.

135 Accedit, quòd fauore ecclesiæ, si
emat rem, non valet pactum obliga-
tionis, seu specialis hypothecæ rei
venditæ, donec soluatur præcium,
sicut si emit minor. *c. 1. c. audiuis. de*
rest. in int. Euerard. in loco de mino-
re ad ecclesiam. secus si minor emat
ab ecclesia. *vt in l. 1. §. fin. ff. de*
reb. eor. Menoch. de adipisc. poss. re-
med. 3. num. 75. Stef. Gratian. discept.
136 *for. c. 242. num. 15.* & similiter si ec-
clesia petat restitutionem in integrũ
aduersus tres sententias conformes,
eius executio impeditur ecclesiæ fa-
uore *Salic. in l. 1. C. ne lic. ter. prou.*
quia clem. 1. de sen. & re iud. loquitur
de petitione nullitatis, non de restitu-
tione in integrum. vide Genuen. vbi
supra quæst. 421.
137 Sciendum est insuper quòd quando
petitur ecclesia, dicitur iudicium
vniuersale. *gloss. in c. cum ad sedem. de*
rest. spol. ex quo sequitur, quòd li-
cèt libellus nimis generalis non sit
138 recipiendus, nisi res petitæ decla-
rentur *c. 2. de libell. oblat. l. si in rem.*
ff. de rei vend. tamen quando peti-
tur ecclesia cum possessionibus, &
pertinentijs suis, non est necesse ex-
primere res particulares, quia iudi-
cium est vniuersale, quo casu susti-
netur talis libellus, & *Abb. in d. c. 2.*
ait ex eo venire omnia pertinentia
139 ad ecclesiam. & ob ecclesiæ necessi-
tatem potest quis ordinari subdia-
conus ad titulum beneficij. alterius
clerici per *c. per tuas. il 3.* & ibi Doct.
de sim. si reditus sint sufficientes pro
140 vtroq. Et fauore ecclesię in causa be-
neficiali nõ defertur iuramentũ sup-
pletoriũ. *Bald. in l. in bonæ fidei. C. de*
iureiur. Doct. in l. admonendi. ff. de iu-
reiur. quod declara, vt per *Genu. vbi*
sup. q. 427. & quamuis prædiolum
ecclesiæ possit sine solemnitate alie-
141 nari. *c. terrulas. 12. q. 1.* tamẽ ibi *Car-*
din. à Turrecren. ait id nõ procedere
in bonis cohęrentibus eccl. quæ non
possunt alienari sine solemnitate;
quia sequntur naturam sui principa-
lis, neq. eccl. restituitur in lucro ad-
uersus licitationem factam oppor-
142 tuno tempore, si post aliquot dies
alienationis aliquis plus offerat, nisi
de sorde, vel fraude doceretur. *Al-*
beric. in l. & si sine. §. quæsitum. ff. de
minorib. uide Afflict. & ibi add. dec.
340.
143 Successiuè sciendum est, quòd fa-
uore ecclesiæ in contractibus inno-
minatis nõ est locus pęnitentiæ. *Bal.*
in l. si pecuniã. ff. de cond. cau. data, &
in l. sicut. C. de act. & oblig. Tiraq. de
priuil. piæ cau. priuil. 133. Card. Mã-
144 *tic. de tac. & ambig. lib. 1. tit. 18. nu-*
13. & fauore ecclesiæ in dubio ec-
clesia præfertur possessori, vt trãsfe-
rat in eum onus proband. *Dec. in l. fi.*
in fin. C. de ed. d. adr. toll. Card. Mant.
de con. ult. uol. lib. 6. tit. 5. n. 52. per c.
ult. de re iud. & pariter fauore eccle-
siæ

145 siæ tempus est modus inducendæ obligationis. *C. ad apostolicam. de sim. Abb. in c, veniens. il 1. de testib. Thesaur. decis.* 99. & indebitum
146 solutum ecclesiæ non repetitur. communiter Doct. relati à *Gomes. in §. ex maleficijs. Instit. de action. Vasqu. de success. progress. lib. 3. §. 21. nu. 6. per textum in §. vlt. Instit. de oblig. quæ ex quas. cont. Tiraq. de priu. piæ cau. priu.* 119. nisi soluens ex tali solutione ad paupertatem reduceretur. *Genuen. vbi sup. quæst.* 483.
147 Sciendum est etiam, quod legatum relictum in piã causam sub conditione mixta, quæ non fuerit impleta ob aliquem casum fortuitum, debetur, & si non steterit per hæredem, arguendo de libertate ad piam causam per *l. libertate. cum gloss. ff. de manumis. testam. & l. 2. C de cond. insert. Euerard. in loco, à libertate ad piam causam. Roman. in d. auth. similiter. C. ad l. falc. Tiraq. vbi sup. priuil.* 57. præterea quando deficit conditio verè potestatiua ob casum quẽlibet impedientem, deficit & legatum. *l. centesimis. §. vlt.* & ibi *Bart. ff. de verb. oblig.* hoc tamen fallit fauore ecclesiæ, vel alterius piæ causæ. *gloss. in l. 1.* & ibi *Ang. C. de inst. &*
148 *substit.* Insuper licèt aliàs in legatis conditio existens non retrotrahatur. *l. 1. § serui. ff. ad syllanian.* tamẽ fauore ecclesiæ, vel alterius piæ causæ retrotrahitur *arg. l. neratius. ff. de manumiss. testam. Rom. in d. Auth. similiter.* & demum licet aliàs pluribus
149 conditionibus disiunctim, diuersisq. partibus testamẽti eidem legato adscriptis, vltima conditio debeat adimpleri pro legati consecutione. *l. quod traditum. ff. de cond. & demon.* tamen fauore piæ causæ non est attendenda vltima conditio, non prima, nec alia, sed tamen leuior, *l. sub diuersis. ff. de cond. & demon. Tiraqu. ibidem. priu.* 61. vide *Card. Mant. de con. vlt. vol. lib. 6. tit. 3. nu.* 48. ita legatum relictum ecclesiæ à substituto sub conditione, si institutus hæres non erit, debetur purè ab instituto, si hæres erit, fauore ecclesiæ, vel alterius piæ causæ. *arg. l. 1. ff. de manumiss. testam. Roman. in d. auth. similiter. C. ad l. falc. Dec. cons.* 182. *Tiraquell. vbi sup. priuil.* 62. *Card. Mant. vbi sup. lib. 6. tit. 3.*
151 Et legatum relictum ecclesiæ pro exoneratione conscientiæ à damnato ad mortem, valet, & debetur quia id non est propriè relinquere, sed potius reddere debitum. *Tiraq. in l. si vnquam. in verbo, liberis, post. nu.* 88. C. *de reuoc. donat.* & fauore
152 ecclesiæ, consueta dari ecclesiæ pro eleemosyna, vel alimentis ex statuto ciuitatis singulis annis, contrario statuto auferri nequeunt. *Bart. in l. priuilegia. C. de sac. eccles. Rom. singul.*
153 433. Ita etiam fauore ecclesiæ, prælatus non potest compromittere in aliquem tamquam in arbitratorem de iure, & de facto concernentia ecclesiam. *Ang. in l. Imperatores. ff. de pact. Vasq. de success. creat. lib. 3. §. 26.*
154 *nu.* 52. & fauor ecclesiæ exigit, tamquam publicam continens vtilitatẽ. *c. ius publicum. dist.* 1. vt nihil circa eam construatur, vel toleretur, quod ei præiudicium afferat, etiamsi opus pium contineat. *c. pridem. 18. q. 2. Felin. in c. vlt. in fine, de iudic. c. 1. de op. no. nunc. c. ad audientiam. de eccl. ædif.* vide *Genuen. vbi sup. q.* 507.
155 Et sicuti in præscribendis seruitutibus continuis, vt aquæductus. & similes, non requiritur titulus, sed sufficit solus vsus, dummodo non vi, nec clam, nec præcario, sciente domino, & non, contradicente. *Innoc. in c. de quarta. de præscript.* & sufficiunt decem anni inter præsentes, & 20. inter absentes. attamen contra ecclesiam requiruntur 40. anni. *d. c. de quarta.* vbi Abb. & alij. & debet doceri de titulo. *Bald. in l. seruitutes. la guande.* quem ibi sequitur *Castrens.* & alij. *ff. de seruitutib.*
156 Et fauore ecclesiæ in anno bissextili non computantur duo dies pro vno, quia fauore libertatis non computa-

putatur. *l.4.§.stichus.ff.de statu liber.*
157 & bonę fidei possessor rei ecclesiæ nō facit fructus suos consumptos, sed eos tenetur restituere. §. *quia vero. il secondo.* & ibi *gloss. &* Ang. *auth. de non al. reb. eccl.*
158 Et quamuis quęsibile priuilegio sit quęsibile consuetudine. *c. duo simul. de off. ord. c. cum contingat. de for. comp. Abb.* & alij in *c. accedentes. de præscript.* secus tamen est quando cōsuetudo esset onerosa ecclesiæ. *c. 1. de consuet. Felin. in d. c. accedentes.* &
159 fauore ecclesiæ distributiones quotidianæ non sunt dandæ infirmis ex propria culpa, vt si laboret morbo gallico. *Filipp. probus in c. vnico. de cler. non resid. lib. 6.* licet contrarium teneat Couarr. *var. resol. lib. 3. c. 13. num.* 8. vide Genuen. *vbi supra. quæst.* 519.
160 Et quamuis regulariter nemo possit alteri stipulari. *l. stipulatio ista §. alteri. ff. de verb. oblig.* tamen fauore ecclesiæ, & piæ causæ, potest quilibet illi stipulari, & acquire iuxta *gloss. in c. quoties. 1. q. 7.* & hæc est magis communis opinio quam tenet *Ias. in d. §. alteri. Bald. in l. illud. C. de sac. eccles. Felin. in c. si cautio. nu. 27. de fid. instr.* & masculinum
161 non concipit femininum, si redundet in damnum ecclesiæ. Ant. Gab. *de verb. sig. concl. 6. nu. 102.* & Alex. *cons. 61. lib. 1.*
162 Et si legatum factum ecclesiæ, reperiatur cancellatum in testamento, & non constet de voluntate testatoris, præsumitur casu deletum & debetur *arg. de legato libertatis in l. proxime. ff. de his. quæ in test. del.* & ibi Bart. *Tiraquell. vbi sup. priu.* 16.
163 & in legatis relictis ecclesijs, vel ad pias causas habet locum ius accrescendi. Bald. *in l. 1. num.* 48. C. *de sac. eccles.* nisi sit legatum pro alimentis, vel nisi posita sit dictio taxatiua. *l. Lucius. §. quæ habebat. ff. ad*
164 *trebell.* similiter creditor ecclesiæ, qui tempore suo differt ab ea accipere annuas præstationes, si infra annum non petit, non potest amplius petere. *arg. l. fortissimi.* C. *de erogat. mil. ann. lib.* 12. & ibi *Io. de Platea.* de communi *Dec. in c. 1. de probat.* po-
165 test etiam ecclesia creditrix conuenire debitorem sui debitoris non excusso prius principali debitore, prout dicitur in fisco, si debitor debitoris factus sit debitor ex pecunia fiscali ad *l. 3. §. multa. ff. de iur. fisci.* sed regulariter vt agatur contra debitorem debitoris hæc requiruntur. Primo, quòd principalis sit conuentus. *l. 1.* C. *de conu. fisc. debit. lib.* 10. & debitum sit liquidatum, vel quod debitor sit condemnatus. *l.* 2. C. *quando fisc. vel priuat.* Secundo, quòd sit facta discussio, & pateat debitorem non esse soluendo. *gloss. in d. l. 1.* Tertio, quòd debitor debitoris confiteatur suum debitum expressè, vel tacitè. vide *Genuen. vbi sup. quæst.* 536. & ecclesiæ fauo-
166 re, ne deseratur seruitium, clerici non sunt litibus inquietandi, sed celerrimè eorum lites sunt expediendæ. *arg. l. colonos.* C. *de agric. & cens. lib. 11. l. omnes. & l. generaliter.* C.
167 *de ep. & cler.* & similiter ecclesia habet priuilegium *l. 1.* C. *de debit. ciuit. lib. 11.* nempe priuilegium prælationis in actione personali. vide *Genuen. vbi sup. quæst.* 540. & repre-
168 saliæ contra ecclesiam, vel ecclesiasticas personas fieri nequeant. *cap. vnico. de iniur. & damno dato. lib. 6.*
169 Et fauore ecclesiæ odia non restringuntur, sed ampliantur, quando ex tali ampliatione, & extensione magis ei prouidetur. *gloss. in cap. sciant cuncti. de elect. lib. 6. Io. Andr. in c. odia. de reg. iur. lib. 6.* & ecclesiæ
170 fauore quandoque pro futuris culpis fertur excommunicatio vt in decimis persoluendis. *c. peruenit. de decim. gloss. in clem. dispendiosam. in verbo, præmoniti. de iudic.* & eccle-
171 siæ legari possunt res hostium, si de manibus eorum euaserint. *Ias. in l. id, quod apud. ff. de leg. 1. per c. Abbate*

bate sanc. de re iud. lib.6. & l. generaliter.§.1.ff.de fideicomm. libert. &
172 legatum factum ecclesiæ, vel alteri
piæ causæ, his verbis, quisquis mihi
hæres erit; non censetur conditionale, nec impeditur transmissio, quia
debetur etiam hæreditate non adita, quæ tunc debentur ex dispositione legis, non ex dispositione testatoris. *Bart. in l.3.ff.de leg.*1.
173 Et procurator ecclesiæ recipiendo pensionem ab emphiteota non
remittit caducitatem. *Berous cons.* 116. *num.* 8. *&* 10. *vol.* 1. *Afflict. dec.*129.*num.*10. *Surd. dec.*181.*n.*9. *Corbulus de caus. priuat. ob can. non sol. limit.* 21. *num.*14. *Rota diuers. dec.*280. *part.1.* nisi procurator, vel
factor habeant facultatem renouandi inuestituras. *Rimin.cons.*22.*n.*11. *Corb. vbi sup.* & per obitum Prælati,
174 seu rectoris fauore ecclesiæ reuocatur procurator ab eo pro ecclesia
constitutus etiam quoad incepta, ita
175 in *clem.vlt.de procurat.* & legatum
factum ecclesiæ si non petatur per
40. ann. præscribitur *Ancharan.in c. sine possessione, de reg.iur. lib.* 6. *Stef. grattan.discept.for.cap.*118. sed contrariũ videtur verius, cum sit relictũ
pro anima, vt probat *Genuen.vbi supra quæst.*587.& fauore ecclesię do-
176 natio dubia intelligitur inter viuos,
vt sit irreuocabilis non causa mortis. *Bald. cons.* 29. *&* 107. *vol.* 2. & ecclesia diligit sapientes, literatos, &
177 virtuosos. *c. de multa.de præb.*& appellantur doctores ecclesiæ, lucernæ
ardentes super candelabrum in do-
178 mo domini. vide *Genuen. vbi supra q.* 623. & demum beneficiatus ecclesiã non reparans potest compelli
179 ad reparandum, & puniri. *vide Felin.in c. irrefragabili de off.ordin.vide Genuen.vbi supra q.*748.

SVMMARIVM.

1 *Edictum de iurepatronatus est prohibitorium.*
2 *Mulier potest acquirere iuspatronat.*
3 *Masculinum concipit femininum.*
4 *Mulier non fit patrona quoad ius. processionis.*
5 *Iuspatronatus hæreditarium transit in feminas hæredes.*
6 *Iuspatronatus relictum familiæ quando feminis competat.*
7 *Iuspatr. si contineatur in villa data in dotem, præsentat ne vir, an mulier.*
8 *Iuspatronatus si spectet ad vxorem tanquam hæredem, vel ratione maioratus, ipsa debet præsentare, non vir.*
9 *Christiani sunt capaces iurispatronatus.*
10 *Iuspatronatus acquirere potest qui potest contrahere matrimonium, & in ecclesia orare.*
11 *Iudæi, turcæ, & infideles sunt incapace iurispatronatus.*
12 *Hæretici non possunt acquirere iuspatronatus.*
13 *Hæretici porci appellantur.*
14 *Hæretici quis dicatur.*
15 *Hæretici sunt lupi capaces, & infames.*
16 *Hæretici omnino extirpandi.*
17 *Schismatici non possunt acquirere iuspatronatus.*
18 *Apostatæ nequeunt iuspatronatus acquirere.*
19 *Infames iuspatronatus acquirere nequeunt.*
20 *Excommunicati ante factum sunt incapaces iurispat.*
21 *Iudæus si fiat Christianus an recuperet iuspat. ecclesiæ à se fundatæ dum erat iudæus, & quid in hæretico conuerso.*
22 *Iudæus factus Christianus interdum recuperet iuspat.*
23 *Simoniaci nequeunt iuspatronatus acquirere.*
24 *Meretrix an sit capax iurispatronatus.*
25 *Meretrix aliquando acquirit iuspatronatus quoad habitum tantum.*
26 *Decimæ non sunt exigendæ ex illicitè acquisitis.*
27 *Iuspatronatus ab Antonio queri potest, si ædificet ecclesiam ex bonis sibi dona-*

donatis ab infami, excommunicato, & sim.

28 *Illegitimi sunt capaces iurispatronatus.*

29 *Pupilli, & infantes sunt capaces iurispatronatus.*

30 *Vniuersitas, collegium, & cætera personæ fictæ sunt capaces iurispatronatus.*

Omnes possunt acquire iuspatronatus, qui non sunt prohibiti.

CAPVT SEXTVM.

2 EDICTVM de Iurepatronatus est prohibitorium, ita ut omnes ex fundatione, constructione, & dotatione acquirere possint iuspatronatus qui non sunt à iure specifici prohibiti, idque ex gratia procedit, & ratio est, quia in iure omnia licent, quæ non reperiuntur expressa prohibita. *l. statuas. C. de relig. & sumpt. fun.* maximè in hoc opere pio. *Lambert. de iurepat. lib.1. p.1. quæst.7. art.1. Zecchius de benefic. & pens. c. 12. nu.3. vers. an*
2 *vero omnes.* & ideò etiam mulier ex prædictis causis potest acquirere iuspatronatus, vt probatur ex *cap. nobis. de iurepatronatus. cap. vltim. de concess. preb.* & ibi *Io. Andr. in verbo, si quis. & Aug. Barbosa in suis collectan, ad cap, ex literis. 7. de iurepat. num.12. Garc. de benefic. par.5. cap.9. num.142. & sequentibus. Cassador. decis.1. de iurep.* quandò enim dicitur, si quis, tàm masculus, quàm fœmina continetur. *l.1. ff. de verb. signif. vbi gloss. dicit id esse quoad mentem le-*
3 *gislatoris, cum masculinum concipiat femininum. not. in c. si quis suadente. 17. q.4. in cap. generali. de elect. lib. 6. vbi gloss. in verbo, vniuersos.* maximè cum profertur à lege. *Iason in l. si quis id quod. nu.1. ff. de iurisd. omn. iudicum. latiss.* Decius *in l.2. ff. reg. iuris. à num.90. vsq. ad finem. & ibi* Cagnolus. Card. *Mantica, de tacit. & ambiguis conuentionibus lib.22 tit.14. & de coniecturis vlt. volunt. lib.7. tit.14. num.2. 13. & 19.* Gon*zalez ad regulam primam* Cancell. *gloss.22. num.2.3.9. & 10. & Garc. de benef. par.5. cap.1. num. 622. Tiraquell. de retract. lignag. §.1. gloss.9. à num. 177. Antonius* Gabriel *conclus.6. de verb. signif. Menochius de præsumptionib. lib. 4. præsumpt. 84. num.1. cum sequentibus. Peregrin. de fideicommissis. art. 25. nu.2. Valasc. de iure emphit. quæst.51. num.2. Aug.* Barbosa *in collectan. ad cap. significauit. num. 5. de rescriptis.* latè Franc. *molina, de ritu nuptiarum. lib.3. q.16.*
4 *num. 1. & seqq.* non tamen mulier acquirit iuspatronatus quoad ius processionis, nisi esset mulier Illustris. *Lambertin. vbi sup. art.2. n.30. & 48.* quinimo iuspatronatus hære-
5 ditarium transit etiam in fœminas hæredes. *Rocch. de Cur. de iurepatr. verbi, ipsæ, vel is. quæst.6. Lambert. vbi sup. par.2. lib.1. quæst.2. art.14.*
6 *& iuspat.* relictum consanguineis, seu his, qui sunt de genere, parentela, domo, seu familia competit fœminis etiam nuptis, & descendentibus ex illis, præsertim in Hispania ad tradita per *Molinam de Hisp. primogen. lib.3. cap.4. Cassador. d. decis. 1. de iurepat.* nisi fœmina sit expressè exclusa. *Couarru. pract. quæst. cap.38. num.13. Molina de iust. & iure. tomo 3. disput. 627. num.13. Garc. d. cap.9. num. 143. & sequentibus.* quid
7 si villa in dotem data contineat iuspatronatus præsentabit ne maritus, an vxor, & cum ex communi, & recepta doctorum sententia maritus sit verè, & propriè dominus rerum dotalium. *Bart. in l. in rebus. nu.3. C. de iure dot. vbi Bald. num. 6. & Salicet. num. 5.* testatur de communi. *Aretin. in princ. Institut. quibus alien. lic. vel non. Iason in §. fuerat. num.2. de actionibus. Bald. nouell. de dotib.*

dotib.

dotib. par.8. priuileg.6. num. 1. Pinellus in l. 1. C. de bon. mater. p.3. à num. 12. & diuersas opin. refert, & confutat Garc. d. cap. 9. à num. 148. *ad numer.* 177. ideò consequenter etiam iuspatronatus rei dotali annexum transibit in maritum. *cap. cum secundum. de iurepat.* & maritus adueniẽte vacatione præsentabit. *Rocch. vbi sup. quæst.* 28. *Rebuff. de nomination. quæst.* 17. *num.* 56. *Tiraquell. post leges connubiales. gloss. vlt. à num.* 5. *Io. Gutierez de tutelis. p.3. cap.29. num.3. Garc. d. cap. 9. n.177. Riccius in praxi rei for. ecclesiast. decis.*223. *quamuis Imola, & Butrius in d. cap. vlt. de concess. præb.* teneant tunc præsentationẽ spectare ad vxorem, quia talis fructus non confert ad onera matrimonij. attamen ve-
8 rissimum est, quod si iuspatronatus spectet ad vxorem non ratione rei dotalis datæ in dotem, cui sit annexum, sed ratione maioratus, aut successionis hæreditariæ, vel alio titulo, ad ipsam pertinet præsentare, neque maritus poterit se intromittere, nisi vxor ex vrbanitate velit maritum simul præsentare. *Gutierez d. cap. 29. num. 4. Garc. d. cap. 9. numero* 185.

9 Nunc consequenter est videndum qui sunt incapaces iurispatronatus, & pro regula sciendum est, quemlibet Christianum esse capacem re ipsa iurispatronatus *d. c. piæ mentis.*
10 *& c. frigentius.* 16. *quæst.* 7. & qui potest matrimonium contrahere, & in ecclesia orare, potest & iuspatronatus acquirere, refert *Riccius in praxi rer. for. eccles. decis.*166. *n.*91. *ex Io. Andr. Butrio, & Panorm.* ideo.

11 Primo Iudei nullo modo possunt acquirere iuspatronatus ecclesiæ, capellæ, vel Altaris, & sim. de quo Iurep. nos loquimur. *d. c. piæ mentis. d. c. frigentius. & c. quicumque fidelium.* 16. *quæst.*7. latè *Lambert. vbi supra lib.1. par.1. quæst. 7. art.3. & præsertim. num.*21: sed tunc ecclesia, seu altare reiecto omni iurepatron. erit liberæ collationis. *Lambert. ibid. art.*9: eadem ratione Turcæ, & alij infideles omnes sunt incapaces talis Iurispatronatus.

12 Secundo. Hæretici nullo modo possunt ex causis supradictis aliquid faciendo acquirere iuspat. ecclesiarum, neque etiam iure successionis, vel quouis alio titulo. *d. c. piæ mentis. & c. sequenti.* est enim infidelis, & extra ecclesiam. *cap.1. & 2. de hæreticis. cap. firmissimè. eod. tit. de hæret.* & hæretici à iure appellan-
13 tur porci. *c. in mandatis. dist.* 43. & quis dicatur hæreticus declarat latissimè *Arnaldus Albertinus in suo tract. de agnoscendis assertionibus catholicis, & hæreticis. quæst.* 2. & habetur in *Directorio Inquisit. par.* 2. *fol.* 138. *in gloss. super decretalib. de hæreticis. & fol.* 144. *&* 167. *& quæst.* 30. *fol.* 318. & secundum *S. Thom.* 4. *dist.*13. *art.*1. hæreticus est, qui à communi fide, quæ catholica est, discedit, contrariæ opinioni vehementer inhærens per electionem. & *S. Bonauentura in d. dist.* 13. dicit, quòd hæreticus est, qui diuinæ legis ignorantia, vel contemptu pertinax, inuentor proprij erroris, aut alicuius sectator, catholicæ veritati mauult aduersari, quam subijci, & hæc definitio fundatur in *c. qui in ecclesia.*
15 24. *q.* 3. & hæretici appellantur, & sunt lupi rapaces, filij prauitatum à patre nequitiæ, & fraudis auctores destinati, colubri, & serpentes. vt in fine *Directorij Inquisit. inter liter. Apost. pro officio Sanctissimæ Inquisitionis. in litera Frederici Imperatoris. fol.* 14. *&* 46. sunt infames, banniti, & diffidati. d. *lit. Freder. vbi sup. fol.* 15. 29. *&* 47. item & eorum fautores, & qui ad præces hæreticorum beneficia habuerunt, tenentur illa dimittere. *cap. quicumque. de hæretic. lib. 6. direct. inquisit. par. 2. fol.* 104. vbi referuntur *Decretal. tit. de hæreticis. lib.6.* & hæreticis vtitur demon ad animas decipiendas. doctissimus *Martinus del Rio disquisit. magic.*

magic. in princ. in proloquio. lit. F.
16 & in istis prauis hominibus omnino extirpandis omnis Christianus laborare enixè debet, denunciando, accusando eosdem Sanctissimo Tribunali Inquisitionis, in quo tribunali iam per annos quindecim & vltra sum Consultor, & minimus in hac Ciuitate Pisarum.

17 Tertio. Schismatici strictissimè sumpti, qui diuidunt se ab vnitate Romanæ Ecclesiæ, constituendo sibi ecclesiam, & sacerdotes. vt per *Abb. in princ. in rubr. de schismaticis.* & tales tamquam verè hæretici, & infideles non acquirunt iuspatronatus, si tamen à schismate reuertantur, & redeant, & admittantur ad vnitatem Ecclesiæ, recuperant iuspatronatus ecclesiæ ab eis fundatæ, dum erant in schismate. ita *Lambert. vbi sup. art.* 5. *num.* 3 *&* 6. idem in
18 Apostata à fide. *Lamb. ibid. art.* 6. *& art.* 11. quamuis largè accipiendo etiam hæreticus dici posset apostata, tamen apostata grauiùs est puniendus, qui fidem Christi omninò reliquit. *Bart. in rubr. C. de apostatis. Albertinus vbi sup. quæst.* 2. *nu.* 3.

19 Quarto. Infames quamuis habitu possint acquirere iuspatronatus, actu tamen nequeunt. *Lambert. vbi sup. art.* 8. ea ratione, quia iuspatr. est ius honorificum, quod non competit infamibus. *Dinus in cap. infamibus. de reg. iur. lib.* 6. & infames à dignitatibus, & honoribus remouentur. *l.* 2. *C. de dignitatib. lib.* 12.

20 Quinto. Excommunicatus ante factum non acquirit iuspatronatus, idest, non est habilis ad acquirendũ iuspatr. neque debet ad id admitti, & malè facit Episcopus admittendo talem excommunicatum, sed post factum, idest postquam ædificauit ecclesiam, vel alia fecit cum consensu Episcopi, qui illum admisit, benè efficitur patronus, sed exercitium non habet, idest, non exercebit, donec erit excommunicatus, ea, quæ pertinent ad patronum, ante absolutionem ab ipsa excommunicatione. *cap. nobis. de iurepat.* & ibi *Cardin. quæst.* 5. *nu.* 6. *&* *Abb. nu.* 3. & alij Doctores communiter. *Lamber. vbi sup. art.* 10. *&* 11. vbi quærit,
21 quid si Iudæus fiat Christianus, an recuperet iuspatr. ecclesiæ, quam fundauit dum erat Iudæus, & quid de hæretico conuerso, hæreticus conuersus numquam recuperat iuspat. ecclesiç ab eo fundatç, dum erat in hæresi, quia non habebat dominium rerum suarum. neque Iudæus factus Christianus recuperat iuspat. quia dum venit ad fidem perdit omnia bona sua, & sunt distribuenda pauperibus. *ad not. per Abb. & Doct. in cap. Iudæi. il* 2. *de Iudæis.* quia eorum bona illicitè acquisita præsumuntur ex vsuris; si verò Iudæus ex
22 bonis licitè acquisitis, de quibus potest disponere, fundauit ecclesiam, & tunc si Iudæus fiat Christianus antequam aliquis sit in d. ecclesia institutus, vel ante consecrationem, potest effici patronus accedente consensu Diœcesani, idem est in pagano turca, & saraceno conuersis, qui si conuersi sint postquam Ordinarius ecclesiam in suam meram dispositionem assumpsit, & tunc nullo modo recuperabunt iuspat. cum ecclesia libera non possit effici serua. *Lambert. d. quæst.* 7. *art.* 11. *num.* 4. *& sequentib.*

23 Sexto. Simoniacus pari ratione non potest acquirere iuspatronatus. *Hostiens. §.* 1. *de hæreticis. in summa.* vbi dicit simoniacum esse hæreticũ. *Paul. de Citadin. de iurepat. par.* 7. & hoc potest procedere saltem quoad exercitium iurispatronatus, quia simoniacus largè dicitur hæreticus, sed quoad proprietatem sic, quia talis fit patronus. vt per *Lambertin. d. q.* 7. *art.* 12. *nu.* 4.

24 Septimo. Meretrix non videtur esse capax iurispat. cum sit infamis & iuspat. sit ius honorificum secundum *gloss. in cap. nobis. de iurepat.* attamen *Riccius vbi sup. decis.* 166.

concludit contrariū, quia licet meretrix turpiter faciat, non tamen turpiter accipit, neque tenetur ad restitutionem. *l. idem §. quoties. ff. de cond. ob turpem causam. Alex. cons.* 190. *lib. 2. Rocch. de* Cur. *in verbo, competens alieni. quæst. 1. col. 2. vbi sup.* ideo si meretrix de meretricio quæstu facit eleemosynam, seu ecclesiam construit acquirere dicitur iuspat. vt per *gloss. in c. non est putanda.* & ibi *Archid. 1. q. 1*: sed hoc dicas proce-
25 dere quoad habitum, non quoad actum durante vita meretricia. vt in simili dicitur de decimis personalibus, quæ debentur ex illicitè acquisitis restitutioni non obnoxijs, vt in meretrice, & in histrione, tamen sa-
26 cerdos non debet ab illis decimam accipere, ne eis videatur immunitatem præstare, & in eorum peccatis communicare, poterit tamen ea recipere, cum isti pœnitentiam egerint. *S. Thom. 2. 2 quæst. 87. art. 2. nu. 42. & seqq.*

27 Si autem Infames, excommunicati, & similes donent bona sua Antonio, potest iste Antonius donatarius ecclesiam ex dictis bonis construere, & dotare, & acquirere iuspatronatus, nisi dicta bona restitutioni subiaceant, prout in simili dicit *gloss. in cap. vnico. de iurepatr. lib. 6.*

28 De illegitimè natis nulla est dubitatio, isti enim omni casu sunt capaces iurispat. *Lambert. d. quæst. 7. art. 13. Doctores in cap. cum secundum. de iurepat. Præpos. Geminian. & Card. in c. lege imperatorum. dist. 10. Rocch. vbi sup. quæst. 2. Cardin. Paleotus in tract. de nothis, & spurijs. quæst. 61. per totum. Ricc. d. decis. 196. num. 89.*

29 Item pupillus, & infans sunt capaces iurispatronatus. *cap. nobis. de iurepat.* qui textus loquitur generaliter.

30 Personæ etiam fictæ sunt capaces, & acquirere possunt iuspatronatus, & Vniuersitas, Ciuitas, Capitulum, Collegium, Confraternitas, & sim. *gloss. 1. in d. c. piæ mentis. 16. q. 7.* & est communis opinio, de qua *Archidiacon. in c. si plures. 16. q. 7. & Cardin. in clement. plures. §. finali. quæst. 3. nu. 3. de iurepatr.*

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia matrix quando fiat patrona ecclesiæ de nouo fundatæ intra suos limites.*
2 *Episcopus quando fiat patronus ecclesiæ fundatæ in sua diœcesi.*
3 *Papa est supra omne iuspatronatus.*
4 *Parochiani quando ecclesiæ iuspat. acquirant.*
5 *Parochialis ecclesia quæ sit, & quæ requisita habere debeat.*
6 *Parochia dicitur quasi pars curæ.*
7 Diœcesis *dicitur parochia Episcopi.*
8 *Parochus quid denotet olim.*
9 Diœcesis, *seu diœcesæ quid significent.*
10 *Parochus more ecclesiastico quid significet.*
11 *Diœcesis est diuisio ab ecclesia, & Episcopatu alterius.*
12 Diœcesis *multipliciter sumitur.*
13 Diœcesis, *idest territorium, vbi habetur iurisdictio.*
14 *Diœcesani locorum qui dicantur.*
15 Diœcesanorū *appellatione non veniunt hi qui sunt in ciuitate.*
16 *Parochialis ecclesia est, ad quam conuenit populus ad recipiendum sacramenta. &c.*
17 *Parochialis ecclesia nō dicitur, quæ caret populo actu, licet habitu sit talis.*
18 *Ecclesiam parochialem quatuor requisita faciunt.*
19 *Parochus habet potestatem fori pœnitentialis in suum populum.*
20 *Parochialis ecclesia certos limites habere debet.*
21 *Parochialem ecclesiam habens debet curam exercere nomine suo ad hoc vt dicatur parochus.*
22 *Parochus, vt sit talis solus ad regimen parochiæ assumi debet. & ponitur decisio* Rotæ.

Paro-

23 *Parochialis ecclesia est, etiamsi fontem baptismalem non habeat.*

24 *Ecclesia quæuis potest habere aliquãdo ius in ea sepeliendi.*

25 *Ecclesia non dicitur parochialis si percipiat decimas, & alia signa habeat, nec è conuerso, quia talia ex alio accidenti habere potest.*

26 *Curatum beneficium non dicitur si habeat potestatem fori contentiosi in foro exteriori.*

27 *Cura animarum largè, & strictè sumitur.*

28 *Cura largè sumpta continet etiam potestatem fori contentiosi in spiritualibus.*

29 *Cura propriè dicitur potestas soluendi, & ligandi in foro pœnitentiali.*

30 *Parochialis in diœcesi adesse non dicitur, quando Episcopus solet alicui curam animarum committere, & Episcopus est rector solus.*

31 *Collegiata ecclesia si habeat curam animarum, cura illa ad collegium, non ad singulos spectat.*

32 *Episcopus quando solus est curator in diœcesi, deputati ab eo ad curam animarum non debent percipere decimas ecclesiæ debitas.*

33 *Episcopus iure exigit decimas, quando non sunt diuisæ parochiæ.*

34 *Ecclesia maior quãdo in ciuitate est sola parochialis, decimas oẽs habet.*

35 *Episcopus est rector ecclesiæ Cathedralis stante diuisione parochiarum.*

36 *Episcopus in parochijs suæ diœcesis habet ius circa quartam partem decimarum.*

37 *Curatum beneficium non est, quod non est actu tale.*

38 *Beneficium in dubio curatum non præsumitur.*

39 *Ecclesia parochialis dicitur beneficiũ curatum, non è contra.*

40 *Ecclesiam parochialem melius est exprimere, quam beneficium curatum.*

41 *Curatum beneficium non dicitur quãdo ad tempus curam habet.*

42 *Curatum beneficium non dicitur, si de facto habet requisita ad beneficium curatum.*

43 *Conc. Trid. decretum sess. 24. de refor. c. 13. procedit quando verè est ecclesia parochialis.*

44 *Prioratus non dicitur beneficium curatum, si in eo Vicarius perpetuus deseruiat.*

45 *Rector in sua ecclesia dicitur prælatus.*

46 *Rectores in proprijs ecclesiis funguntur vice Apostolorum.*

47 *Beneficium vtrum sit curatum, vel non, est vtile.*

48 *Parochiam decẽ personæ constituunt.*

49 *Ecclesia non fit patrona capellæ in ea de nouo fundatæ.*

50 *Ecclesia fit patrona, si de eius reditibus alia ecclesia construatur.*

51 *Ecclesiæ de bonis acquisita omnia per prælatum præsumuntur.*

52 *Vassallus construens ecclesiam de bonis feudi non hæreditarij patronus non fit.*

53 *Constituti sub alterius potestate, vt filijfam., serui, & sim. si ædificent ecclesiam non fiunt patroni.*

54 *Meretrix potest acquirere iuspat. sed durante meretricio præsentare nequibit.*

55 *Ecclesia fundari & dotari potest de malè quæsitis restitutioni non subiectis.*

56 *Ecclesia ædificata de malè quæsitis subiectis restitutioni non debet destrui.*

Ecclesia Matrix an efficiatur patrona nouæ Ecclesiæ fundatæ intra limites ipsius ecclesiæ Matricis.

CAPVT SEPTIMVM.

1 ECCLESIA matrix, seu parochialis non efficitur patrona ecclesiæ de nouo fundatæ intra limites ipsius parochiæ ex eo tantum, quia sit intra eius limites, nisi dederit fundũ, construxerit, vel ecclesiam dotauerit.

rit. *Abb. in cap. 3. num. 8. de eccles. ædific.* vbi de communi. *Card. Tusc. practic. conclusion. iuris. lit. I. concl.*
2 598. pari ratione Episcopus non erit patronus ecclesiæ fundatæ in sua dioecesi, nec Legatus de latere in ecclesia fundata intra limites suæ legationis, nisi alia fecerint, dando fundum, vel construendo, seu dotando, si tamen Episcopus ædificet ecclesiã in aliena dioecesi acquiret in ea iuspatronatus. *cap. 1. 16. quæst. 3.* Papa
3 verò ad libitum confert quascunque ecclesias vbicumque fundatas, tam liberas, quam iurispat. cum habeat omne ius plenissimum in quibuscũque beneficijs, & est supra omne iuspatr. ex mero iure, ratione supremi dominij vniuersalis ecclesiæ. *Abb. in c. 3. nu. 2. de iurepat.* & est ordinarius ordinariorum, & totius mundi, cum totus mundus sit Papæ territorium. *cap. cuncta per mundum. & cap. per principalem. 9. quæst. 3. Marcus Mantuanus ante rubr. de constitution. verbo, Papa.*

4 Plebs autem, populus, seu parochia non possunt acquirere iuspatronatus ecclesiæ, eò quia intra propriam parochiam fundata sit, ex supradictis.

Cum autem hic de parochia tractetur videamus quæ requirantur ad
5 hoc, vt ecclesia sit, & dicatur parochialis. & plura requiruntur posita à *Hieron. Gonzalez in comment. ad regulam octauam Cancell. gloss. 6. nu. 35. & seqq. à Garc. de beneficijs. p. 1. cap. 6. nu. 3. & seqq. a Riccio in praxi rer. fori eccles. decis. 739. à Massobr. in sua praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccles. prælud. 3. ab Aug. Barbosa de off. & pot. episc. par. 3. allegat. 53. nu. 66. & seq. & alleg. 57. nu. 162. à Stephano Gratiano discept. forensium. cap. 298. nu. 42. & seqq. à Staphilco, de lit. grat. tit. de qualit. & statu benefic. §. circa secundum. nu. 1. & seq. Sarnen. in reg. de idiomate. quæst. 11. à Rebuffo in concordatis. tit. de collationib. §. statuimus. 2. verbo, parochiales ecclesiæ. à Cuccho Institut. maior. lib. 2. tit. 15. à Hoieda de benef. compatib. & incompatib. c. 13. nu. 2. & seqq. à Mascardo, de probationib. conclus. 469. à Zecchio de republica ecclesiast. cap. 28. de parocho. nu. 2. & ab Archid. in d. c. licèt canon. de elect. lib. 6.*

6 Parochia ergo dicitur quasi pars, seu diuisio, & partitio curæ. *gloss. in d. c. licèt canon. in verb. parochialibus.* sicut enim cura totius dioecesis spectat ad Episcopũ, sic dioecesis diuiditur in plures partes, ex quibus constituuntur parochiæ, & tota dioecesis
7 dicitur parochia Episcopi. *Marc. Ant. Genuen. in praxi Archiepisc. cur. Neapol. c. 57. nu. 7. Aug. Barbosa de off. & pot. episc. par. 3. allegat. 53. & in collect. ad cap. 1. de raptoribus. nu. 2.* ideo aliquando parochia dicitur dioecesis. *cap. 2. de tempor. ordin. lib. 6. & Alciat. lib. 1. prætermissorum. col. 8.* in fine ait, cum Magistratus Romani in prouincias ibant, siue alij accepto diplomate, dispositis equis cursu publico vterentur, hi, qui eos hospitio suscipiebant, & qui equos dabant, salgamumq. præstabant, parochi dicebantur. idem apud Horatium, vertère pallor tum parochi faciem, & alibi, proxima Campano ponti, quæ villula tectum præbuit, & parochi quæ habent ligna, salemq.; hinc dictæ parochiæ; & ex recentioribus Pomponius lætus in Constantino, qui Comitibus, inquit, & Ducibus, qui pro augendo Imperio consenuerant, dabantur agri, villæq., vt necessaria suppeterent, quoad viuerẽt, parochias vocabant; parochus au-
8 tem significat eum, qui in currum vti paranymphus ascendat, scribit Pausanias, cum noua nupta ad ædes mariti deduceretur, in currum ascendere ipsam solitam, & in eius medio collocatam, ab vna parte maritum, ab alia parochum, qui sibi affinitate proximus esset, accipere. Dioecesis *ex constit. Archigerontes. C. de episcopali audientia.* ibi Archi-
9 gerontes, dioecetæq., vbi Accursius expli-

explicat istos esse sacerdotes, quibus
delicta sua confitentur in metallum
damnati; sed *Alciat. lib. 3. dispu-
ctionum cap.* 18. explicat illa verba
ex græco sermone, idest principes
seniorum, seu summi senes, diœcetæ
verò procuratores, dispensatoresq.
demonstrat. ex quibus etiam potest
elici significatio, vt diæcetæ, idest
diœcesani sint dispensatores ministe
riorum Dei, vt ait S. Paulus Aposto-
10 lus. & parochi, qui fideles suscipiũt,
eisq. sacramenta ministrant; & verè
sunt paranymphi, quia hi debent an-
teire, & oues ducere ad Ecclesiam,
& ad Dominum, & ideo in casu no-
stro vt prædixi, sumitur parochia
pro diuisione, & partitione curæ.
11 Diœcesis autem similiter notat di-
stinctionem, diuisionem, seu parti-
tionem ab ecclesia alterius Episco-
patus. *c. Episcopum. 7. q. 1. c. quicum-
que. 16. q. 3.* quandoque tamen pro-
12 uincia sumitur pro diœcesi. *c. studeat.
dist.* 50. quandoque è contra. *c. Epi-
scopi. 9. q. 2.* quandoque dięcesis no-
mine continetur ciuitas. *c. sacrorum.
dist. 63.* & dięcesis pro patriarchatu.
§. illud etiam. Auth. quom. op. Episc.
aliquando pro districtu Præfecti Prę-
toris Aphricæ. *Alberic. in rub. de off.
præf. præt. aph.* quandoque pro distri-
ctu cuiuslibet ciuitatis. *l. 1. circa
prin. C. vt omnes tàm ciui. quàm milit.
iud.* quandoque pro parochia. *gloss.
in c. 1. 13. q. 1.* & dięcesis, idest ter-
13 ritorium vbi habetur iurisdictio in
temporalibus, vel sumitur pro admi-
nistratione, & iurisdictione, quæ ha-
betur in spiritualibus. *not. in §. nõ ali-
ter. Auth. quom. oport. Episc.* & dięce-
sis dicitur vbi est Episcopus, & Epi-
scopatus. *c. cum pro vtilitate. 16. q. 1.
& c. licèt. 16. q. 3.* & dięcesani loco-
14 rum dicuntur Episcopi, & Superio-
ris; vt habetur in *clemen. vnica. de
suppl. negl. prælat.* Archiepiscopus
tamen non est dięcesanus loci Epi-
scopi, sed Episcopus. *c. in apibus. 7.
q. 1. & ibi not.* quandoque dięcesa-
nus dicitur ille, qui habet in dięcesi
domicilium. *gloss. in c. statutum.
de rescript. lib. 6.* & diœcesano-
15 rum appellatione non continentur
hi, qui sunt in ciuitate. *Bart. in
cons. incip. Ciuitati Camerini.* verum
an, & quando appellatione dięcesa-
ni, vel Ordinarij solum intelligatur
de ipso Episcopo. vide *Felin. in cap.
cum olim. in princ. de rescript.*

His præmissis pro intelligentia di-
cendorum, concludo, quòd paro-
16 chialis ecclesia est illa, ad quam cõ-
uenit populus ad recipienda Sacra-
menta, & ad audienda sacra diebus
festis, vbi sunt sepulturæ, & vbi pa-
rochiani audire debent verbum Dei,
ac rudimenta Fidei, ac ei decimas, &
oblationes soluere. *Aug. Barbosa de
off. & pot. episc. par. 3. allegat. 53. nu.
66. Doct. in c. cum in cunctis. §. in-
feriores. de elect. Staphil. vbi sup. n. 1.
& seq. Card. Seraph. decis. 1227. Ric-
cius in d. praxi rer. for. eccles. dec. 739.
nu. 1. Massobr. vbi sup. num. 6. Cardin.
Mantica decis.* 48. & melius eccle-
sia parochialis dignoscitur, eo quod
habeat populum certis limitibus, ac
finibus distinctum, quasi non suffi-
ciat, si sacri baptismatis fontem ha-
beat, & sepeliendi actum exerceat.
*Rebuff. in praxi, tit. de dispensat. su-
per ætate. versic. etiam si curam ha-
beat animarum. & in concordat. tit. de
collat. §. statuimus. il 2. fol. 666. Ma-
scard. de probat. concl.* 888. *Azorius
instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 12. qu. 3.
Gonzal. d. gloss. 6. nu. 37. Steph. Grat.
discept. forens. d. c. 298. nu. 42. & seqq.*
17 non dicitur tamen parochialis eccle-
sia, seu curata, nec tamquam talis
regulatur illa, quæ non est actu cu-
rata, sed tantum habitu, vt quia po-
pulus sit destructus, licet remaneat
semper parochialis. *Rebuff. d. versic.
etiamsi curam &c. Gonzal. d. gloss. 6.
nu. 89. & 90. Azor. vbi sup. quæst. 9.
Barbosa d. allegat. 53. nu.* 68. & si
parochiani reuertantur erit actu &
habitu parochialis. *gloss.* communi-
ter approbata *in d. cap. licèt canon.
in verbo, parochia. de elect. lib. 6.* quam

ibi sequitur *Anchararan. nu.*5. & *Geminian.nu.6.Franch.nu.*22.

Ad hoc autem, vt ecclesia dicatur parochialis, & beneficium curatum hæc requiruntur.

18 Primum, potestas fori pęnitentialis, idest, potestas ligandi, & soluendi in foro pęnitentiali, quæ non cadit nisi in sacerdotem. *c. in nouo. dist.* 21. *cap. omnis. de pœn. & remiss.* & talem potestatem habet ille sacerdos,
19 qui necessitate adstringitur ministrare ecclesiastica Sacramenta, & fideles, quibus administrat, ad eum accedere coguntur. *gloss. in clem. dudum. verbo, impediant. de sepult.* quam ibi sequitur I*mola nu.*32. *Abb. nu.*24. & *Anchararan. nu.* 20. *Dec. in c. ad aures. de rescript. nu.*6.

20 Secundum requisitum est, quòd sit certa parochia, seu locus certis finibus, & limitibus constitutus, & designatus, in quo populus alicui ecclesiæ deputatus degit. *c. ecclesias.* 13. *q.* 1. *in princ. & Conc.*Trid.*sess.* 24. *de ref. cap.*13.

21 Tertium requisitum est, vt obtinens parochialem ecclesiam exerceat curam nomine suo, non alieno ad hoc vt dicatur curatus. *cap. extirpandæ. §. qui vero. de præb. Milis, in repertorio, verbo, ecclesia parochialis quæ dicatur.* & si quis est principalis dignitas in Collegiata, & pro cura eligatur in rectorē & prælatum, tunc semper est curatum beneficium. *Milis vbi sup. verbo beneficium. nu.*22.

22 Quartum requisitum est, vt talis, vt dicatur curatus, tamquam rector exerceat curam nomine suo, & non cum alijs, & ad regimen parochialis ecclesiæ assumatur. nā in vna ecclesia vnus debet esse sacerdos, spōsus, & rector. *d.c. in capibus.*7.*q.*1. *c. sicut in vna.* 21.*q.*2. latè *Oldrad. cons.*67. *Felin. in capit. in nostra. decimo corollario propè finem. de rescript.* & fuit dictum in *Recanaten. parochialis.* 20. *Maij.* 1577. *coram* Cantuccio. *vt infra.*

Conclusum fuit, ecclesiam S. Michaelis, de qua agitur, non esse beneficium simplex, sed parrochialem curatam, quia in ea concurrunt illa omnia, quæ ad constituendam ecclesiam parrochialem concurrere debent, quæ quidem quatuor sunt, de quibus per *Staphil. de lit. grat. tit. de qualit. & stat. benef.* §. *circa secundum. num.*7.8.9.*&* 10. *fol.*127. *cum seq.* & sequitur *Sarnen. in regula de idiomate. q.*11. *fol.*126. *in lit.* C.D.E. F. asserens ita *Rotam* tenuisse corā eo. in vna *Virdunen. parochialis, de mense Octob.* 1539. Primum autem requisitum est potestas fori pænitentialis, hoc est, potestas ligandi, & soluendi, quæ non cadit nisi in Sacerdotem. *c. in nouo.* 21. *dist. c. omnis. de pænit. & remiss.* & licèt etiam potestas fori contentiosi, seu iudicialis beneficium reddat curatum, vt per *Innoc. in c. dudum il* 2. *num.*11. *vers. nam modus agendi.* & ibi *Abb. nu.*7. *in fine. de elect.* latè *Capra reg.*90. *nu.* 12. *Dec. in c. ad aures. num.*6. *de rescript. cum simil.* nihilominus strictè, & propriè beneficiū curatum dicitur illud, quod habeat potestatē fori pænitentialis. cura enim animarum dupliciter consideratur, largè, & strictè, siue propriè, vel impropriè, secundum *Innoc. in c. cum satis. n.*2. & ibi *Butr. n.* 8. *& Abb. n.* 2. *vers. circa primum. de off.* Archid. *Card. cons.*48. *num.*9. *& Sarnen. d. fol.* 126. *in lit. E. vers. & ideò.* & hoc idem latius voluit *Abb. in d. cap. dudum. il* 2. *num.*6. *in* 9. *not. de elect. & in c. de multa. num.*24. *vers. quoad primum. de præbend. Ferret. cons.*255. *num.*11. *&* Capra *d. reg.* 90. *num.*11. largè, siue impropriè cura dicitur potestas fori contentiosi, siue iudicialis, quæ versatur circa exercitium iurisdictionis spiritualis, prout est, suspendere, excommunicare, absoluere, visitare, & alia huiusmodi, quæ ad correctionem morum spectant. *c. dudum ecclesia. de elect.* & hanc curam possunt habere Archidiaconi, & alij infe-

inferiores Prælati. *c.1. de off. Archid.* *Doct. in capit. cum contingat. de foro compet.* Strictè vero, siue propriè cura dicitur potestas ligandi, & soluendi in foro pœnitentiali, cuius nemo est capax, nisi Sacerdos. *dicto c. in nouo. 21. dist. & d. c. omnis. de pœn. & remiss.* non tamen omnis Sacerdos hanc curam habere dicitur, sed is tantum, qui necessitate astringitur ecclesiast. administrare Sacramenta, & fideles, quibus administrat, ad eum accedere coguntur. vt per *gl. in clem. dudum. in verbo, impediant. de sepult.* quam vltra *Paul. & Zenzelin.* sequitur ibi *Imola n. 32. Abb. in d. c. dudum. il 2. n. 7. in 9. not. & in d. c. de multa. nu. 24. Dec. in d. c. ad aures. num. 5. vers. & curatum. Ferret. d. cons. 255. num. 11. Rebuff. denominat. quæst. 19. num. 10. Staphil. vbi sup. fol. 128. num. 8. Sarnen. dict. q. 10. fol. 126. in lit.* C. & tanto magis in casu nostro debet intelligi cura fori pœnitentialis, quia agitur ad effectum priuationis beneficij ob non promotionem ad Sacerdotium infra annum iuxta *c. licèt canon. de elect. lib. 6.* quo casu necessario requiritur cura fori pœnitentialis, nec sufficit cura iudicialis, siue contentiosi, quia talis cura non requirit Sacerdotium, vt *not. Card. d. clem. 1. q. 2. & ibi Vital. q. 12. num. 61. de off. vic. Mil. in repert. in verbo curatum beneficium obtinens. ad finem.* & probatur secundum eos exemplo Archidiaconi, qui habet curam animarum in foro contentioso. *c. 1. de off. archid.* & tamen in Archidiacono non requiritur Sacerdotium, sed sufficit Diaconatus. *c. cum in cunctis. §. inferiora. de elect.* Secundum requisitum est, certa parochia, hoc est, locus certis finibus constitutus, in quo populus alicui ecclesiæ deputatus degit, dicitur enim parochia quasi partitio curæ. *c. ecclesias. 13 q. 1.* nam rector talis ecclesiæ dicitur populũ regere. *c. 1. de cappell. monac. vt de his per Rom. cõs. 356. n. 1. & 2. Doct. omnes in rubr. de parochijs Archid. & Io. Andreas in cap. licèt canon. in princ. in verbo, parochia,* & ibi *Gemin. q. 2. & Butr. sub num. 3. de elect. lib. 6. Staphil. de lit. grat. tit. de var. mod. vacat. §. quartus principalis. num. 3.* latè *Rebuff. sup. concordat. tit. de collat. §. statuimus. il 2. in verbo, parochialis.* Tertium requisitum est, vt obtinens ecclesiam parochialem ad hoc, vt dicatur curatus, exerceat curam nomine suo, & non alieno. vt in *c. extirpandæ. §. qui verò. & ibi Doct. de præb. Archid. in clem. 1. num. 4. versic. in non annexis. de off. vic. Mil. in repert. in verbo, ecclesia parochialis quæ dicatur. Staphil. d. fol. 128. numero 9. Sarnen. d. fol. 126. in lit.* C. *vers. requiritur etiam. Rebuff. in sua prax. benefic. tit. de non promot. int. ann. num. 36.* Quartum, & vltimum requisitum est, vt parochialem habens dicatur curatus, quod tamquã rector suo nomine singulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis ecclesiæ assumatur, ita vt si illi duo, vel plures præficiantur, qui confessiones audiant, baptizent, & alia ad curam spectantia faciant, non tamen dicuntur curati, quia quemadmodum vna sponsa non potest duos, vel plures sponsos habere. *c. 1. de spons. duor.* sic nec ecclesia duos, vel plures curatos. *c. cum. non ignores. de præbend.* & in vna ecclesia vnus debet esse Sacerdos, sponsus, & rector, qui curam habeat. *c. in apibus. 7. q. 1.* & melius. *c. sicut in vna. 21. q. 2.* ibi, sed vnum tantummodo habeat Sacerdotem, qui eam castè, & sincerè regat, vt latè per *Oldrad. cons. 67. Staphil. d. fol. 128. num. 10. vers. requiritur. & num. seq. Sarnen. d. fol. 126. in lit.* D. *Felin. in c. in nostra. in 10. corol. propè fin. vers. scias etiam. de rescript.* latè *Rebuff. in d. tit. de non promot. intra annum. n. 36. cum alijs seqq.* Quòd autem in ecclesia, de qua agitur, hæc quatuor requisita simul concurrant, deducitur, nam quoad primum, de potestate

fori

fori pœnitentialis, illud patet ex cõfessionum auditione tempore Paschatis, quam probant testes Horatij, quartus, iuxta quintum, & vltimus, iuxta quintum, & octauum. Item, ex administratione Sacramenti Eucharistiæ eodem tempore Paschali, quam probãt testes curiæ episcopalis, videlicet primus super secundo, & super quarto, & iuxta septimum, tertius super primo, & super quarto, & iuxta quartum, quintus super secundo, & super quarto, sextus super primo, & secundo, & testes Horatij, quartus iuxta quintũ, & vltimus iuxta quintum, & octauũ. Item, ex administratione Sacramenti extremæ vnctionis, quam probant testes dictæ curiæ, quintus iuxta tertium in fin. sextus super primo, & quarto. Item ex benedictione domosum cum aqua benedicta die Iouis Sancti, de qua deponunt testes d. curiæ, videlicet primus, super secundo, & iuxta septimũ, tertius super secũdo iuxta septimũ, quintus super secũdo, sextus super primo, & iuxta septimũ quæ quidẽ benedictio ex cõsuetudine non nisi ad parochũ pertinet. de secundo requisito distinctionis limitum constat per testes d. curiæ, videlicet, secundum, tertium, quartum, quintum, & sextum omnes super tertio. Quoad tertium requisitum exercij curæ nomine proprio, non alieno, illud per testes satis probatur, excepto tempore Paschatis, puo fratres Dominicani, & alij Presbyteri à rectoribus in eorũ auxilium assumpti audiebant confessiones, & administrabant Sacramentum Eucharestiæ; quod quidem nihil obstat, cum de iure presbyter parochialis possit in suum adiuoriũ alium presbyterum, vel religiosum ad tempus etiam sine licentia superioris assumere, vt puta tempore quadragesimæ pro audiendis confessionibus, vel pro administranda Eucharistia die Paschatis, vel pro Missis celebrandis, dum tamen sibi constet de sufficientia assumpti, vt post *Laud.* tradit *Card. in clem.* 1. *in princ. q.*21. *de priuil. Domin. in cap. perfectis. ad finem.*25.*dist. Io. Andr. in c. cum ex eo. num.*3. *de elect. lib.*6. *idem Cardin. in clem.* 1. *q.* 15. *& ibi Imol. num.*8. *in fine, & num.* 9. *Anchar. num.*4. *vers. sed hic queritur, & Vital. num.*61. *cum seqq. de off. vic. Abb. in c. extirpandæ. §. qui verò. n.*2. *vers. hoc intellige. de præb.* Quoad quartum, & vltimũ requisitum nulla est inter partes cõtrouersia, quin rectores suo nomine singulariter, & non cum alijs ad regimen parochialis, de qua agitur, assumpti fuerint. Accedit, quòd etiam si hæc duo posteriora requisita in casu nostro deficerent, tamen ex quo respiciunt personam obtinentis ecclesiam, an sit curatus, vle non, idcirco ecclesia non desineret esse parochialis curata, cum satis sit eam habere, & curam fori pœnitentialis, & distinctionem limitum, Preterea præmissa secundum dominos cõfirmantur ex prouisione Episc. Ricabellæ, ex visitatione Episc. Melchionis, ex presentatione facta ab Horatio, & eius fratre, & ex cõfessione eiusdem Horatij, quę nõ fuit sublata per reuocationẽ, ex quo de errore non constat, imò potius de contrario, non obstant exempla deducta, & in primis, quod in ecclesia, de qua agitur, non adsunt sepulturæ, nec ibi mortui sepeliuntur, quia sepultura, siue actus sepeliendi non arguit ecclesiam curatam, cum sine cura possit ecclesia habere cæmeterium ex consuerudine, vel ex concessione Episcopi. *Federic. de Sen. cons.*135.*n.*2.*Staphil. d. fol.*127. *num.* 4. *Sarnen. d. fol.* 126. *in lit.* E. *Gambar. de off. & pot. leg. de lat. fol.* 148. *num.* 18. *Hostien. in c. quia nonnulli. col. penult. vers. quid si aliquis. & ibi Io. Andr. pariter col. penult. eod. vers. quid si aliquis. Butr. num.* 10. *Card. quæst.* 11. *de cler. non resid.* Secundo non obstant, quod in ecclesia S. Michaelis, de qua agitur, defi-

deficiat fons baptismalis, quia ex actu baptizandi non colligitur cura, cum baptisma possit exerceri etiam à laico. *c. ad limina.* 30. *q.* 1. & valet omni casu, dummodo fiat forma debita, cum intentione baptizandi, & sic actus baptizandi non spectat ad curam, neque pęnitentialem, neq. iudicialem, cuius quidem laicus, sicut & mulier est incapax. *c. omnes. & c. noua quædam. de pænit. & remiss. c. dilecta. de maior. & obed. c. bene quidem.* 90. *dist.* ita post *Paul.* cõcludit *Card. in clem.* 1. *de baptism. q.* 4. *nu.* 5. *&* Imol. *nu.* 6. *Anch. in* 2. *not. circa med. & Vital. nu.* 66. *&* 67. *Hostien. Io.* Andr. *Butr. & Card. in d. c. quia nonnulli. in locis supracitatis. Feder. de Sen. consi.* 80. *num.* 3. *& consi.* 135. *in fine. Mil. in repert. in verbo, curatum non dicitur. Dec. in d. c. ad aures. ante num.* 7. *de rescript.* Staphil. *d. fol.* 127. *num.* 5. *Sarnen. d. fol.* 126. *lit.* E. *vers. nec etiam. Gambar. vbi supra nu.* 19. Tertio *non obstat consi.* Rom. 356. *nu.* 1. 2. 3. *&* 4. quem sequitur Rebuff. *de nominat. q.* 16. *n.* 10. quia quatenus Rom. *sub num.* 3. dicit, ecclesiam parochialem curatam colligi ex probatione plurium, nempe, vt parochiani diebus festiuis Missam in ecclesia parochiali audiant, vt Sacramenta ecclesiastica ibi percipiant, ac etiam ibi sepeliantur, & soluantur decimæ personales, & fiant oblationes, & Sacramentum baptismatis ministretur, vtiq. Roman. loquitur contra cõmunes Doctorum traditiones, quia quoad sepulturam, & baptisma, cura ex illis non infertur, vt supradictum est. Quo verò ad decimas, & oblationes, illarum perceptio nõ efficit ecclesiam curatam. vt per *Host.* Io. *Andr. Card. & Butr. in d. c. quia nonnulli. in locis supracitatis. & licèt Host.* quem cęteri sequuntur, moueat quæstionẽ de rectore nullos habente parochianos, quia omnes mortui sunt, tamen in fine quæstionis concludit generaliter propter perceptionem decimarum, oblationũ, primitiarũ, & aliarum rerũ, de quibus ibi, non dici ecclesiã habere curam, & sic patet R*omanum d. consi.* 356. *num.* 4. non bene respondère *ad not. per Host. in d. c. quia nonnulli.* Præterea enumerata per Romanum quibus probatis, inquit colligi ecclesiam parochialem, atq. curatam, non sunt ea, quæ necessario requiruntur pro constituenda ecclesia parochiali curata, sed sunt ea, in quibus ius parochiale consistit, inter quæ duo, longa est differentia, nam actus baptizandi, & sepeliendi, item perceptio decimarum, oblationum, & primitiarum, vt supra dictum est, non denotant curam, & tamen sunt iura parochialia. Quod autem enumerata per Rom. sint iura parochialia, ex eo ostẽditur, quod Rom. *allegat* Io. *Andr. in rubr. de paroch. vbi post* Inno. *& Host.* Inquit ius parochiale consistere in quibusdam ibi enumeratis, quæ sunt illa eadem. qui recenset R*om. d. consi.* 356. *numero* 3. & idem voluerunt C*ard.* B*utr.* A*bb. et alij in d. rubr. de paroch. Host.* G*offred. in eorum sum. tit. de paroch. post princ. et sum. Angel. et sum.* Tibien. *in verbo, parochia.* Quarto non obstat, quod deducta pro parte Io. Baptistę demonstrant ecclesiam, de qua agitur, esse parochialem, non autem parochialem curatam. quia respondetur, omnem parochialem ecclesiam dici curatam, licèt non omne beneficium curatum dicatur ecclesia parochialis, vt per Io. And. & alios in *c. super eo. de præb. in* 6. Rebuff. *sup. cõc. tit. de collat. §. statuimus. il* 2. *in verb. parochiales, et in form. mand. apost. in verb. paroch. eccles. fol.* 164. & ecclesia parochialis eo ipso, quòd est parochialis, dicitur curata, vt tradit *Vital. in clem.* 1. *num.* 1. *de off. vic.* & probatur, quia parochialis dicitur à parochia, quæ nil aliud est, quã partitio curæ, vt supradictum est, ergo qualitas parochialis necessariò implicat curam, & hinc est, quod in iure Canonico, & in *Concil. Tridenti* passim

passim fit mentio simpliciter de ecclesijs parochialibus absque expressione qualitatis curæ. Quinto, & vltimo non obstat, quòd ad hoc, vt ecclesia censeatur parochialis, requiritur auctoritas Superioris constituentis eam parochialem. *cap. nullus omnino. 16. quæst. 7. c. sicut. de excessib. prælat.* Io. *And.* Imol. *Butr.* & alij. in *c. quia nonnulli. de cler. non resid. Alex. cons. 74. nu. 2. lib. 4. Rebuff. super concord. tit. de collat. §. statuimus. il 2. in ver. parochialis ecclesia, circa med.* quia auctoritas Superioris in casu isto ex cursu temporis præsumitur interuenisse, vt latè per *Gabriel.* post alios, *lib. 1. de præsumpt. conclus. 1. num. 9.* ex quib.

23 Primo infertur, quod non desinit esse ecclesia parochialis, si non habeat fontem baptismalem. *Card. in clem. 1. de baptismo. nu. 7. & 16. Imola num. 6. & Ancharan. in 2. not. & Bonifac. de vitalinis num. 66. & 67. Dec. in d. c. ad aures nu. 6. in fine.*

24 Secundo infertur, quòd idem est dicendum si in ea nō sint sepulturæ, quia quælibet ecclesia, quæ non sit parochialis potest habere ex consuetudine, vel ex Episcopi concessione cęmeterium, & ius in ea sepeliendi. *Federic. cons. 135. nu. 2. Host. Io. And. Card. & Butrius in c. nonnulli. de cler. non residentib. Mascard. de probat. conclus. 469. nu. 10.*

25 Tertio infertur, quòd non sequitur, hæc ecclesia non percipit decimas, neque primitias, vel in illa diebus festiuis Christifideles non audiunt missam, vel alia Sacramenta (excepto sacramento Pœnitentiæ) non percipiunt, ergo non est parochialis. neque è contra, hæc ecclesia habet prædicta iura, ergo est parochialis, quia quamuis hæc sint iura, & quædam signa ecclesiæ parochialis, ac non læuem præsumptionem inducant, vt ait Roman. *consil. 356. nu. 3. & 4. Mascard. de probat. conclus. 589. nu. 6.* non tamen ex illis infertur necessariò, quòd sit parochialis, cum ex aliquo accidenti esse possint. *Butrius in d. cap. quia nonnulli. nu. 10.*

76 Quarto infertur, quòd potestas fori contentiosi, seu iudicialis, idest quod quis habeat iurisdictionem in spiritualibus in foro tantum exteriori non facit strictè, & propriè beneficium curatum. vt per *Innoc. in c. dudum. il 2. nu. 11. & ibi Abb. nu. 8. de elect. Dec. in d. cap. ad aures. nu. 6. Panuinus de visitatione. par. 1. q. 2. nu. 28. & 48.* nam cura animarum

27 dupliciter consideratur, largè & impropriè, strictè & propriè secundum *Innoc. in c. non satis. nu. 2. Butr. nu. 8. & Abb. nu. 2. de offic. Archidiac.* lar-

28 gè enim, & impropriè cura dicitur etiam potestas fori contentiosi, seu iudicialis, quæ versatur circa exercitium iurisdictionis spiritualis, prout est, suspendere, excommunicare, absoluere, visitare, & alia huiusmodi spectantia ad morum conectionem. *cap. dudum ecclesia. de electione.* & talem curam possunt habere Archidiaconi, Decani, & alij inferiores Prælati. *cap. 1. de off. Archid. Doctores in c. cum contingat. de for. comp. Mascard. concl. 469. nu. 2.* strictè ve-

29 ro & propriè cura dicitur potestas soluendi, & ligandi in foro pœnitentiali. *Dec. in d. c. ad aures. num. 17. Mandosius cons. 20. nu. 6.* & fuit resolutum in *Conchen. Archipresbyteratus. 28.* Ianuarij. 1594. *coram* D. *Pegna.*

30 Quinto infertur, quòd in Dięcesi, in qua nullus adest rector, sed adsunt plures beneficiati in qualibet ecclesia, & Episcopus solet committere alicui ex illis exercitium curæ animarum, quòd tunc nullum beneficium adest curatum, sed solus Episcopus est rector omnium parochialium totius dięcesis, & penes illum solum residet cura animarū. vt fuit resolutum in *Calaguritana iurisprouidendi, de mense Maij. 1591. coram Card. Seraphino. & Rot. decis. 17. par. 1. nu. 1. & 3. diuers.* & tales clerici,

quibus

quibus Episcopus demandat exercitium curæ non sunt rectores, sed potius coadiutores ad participationem oneris Episcopi. *cap. vlt. de off. archipresbyt. Abb. in cap. apostolicæ. in princ. de donat.* nullo enim apparente rectore, Episcopus est curatus totius diœcesis. *cap. nullus de parochijs.* & tota diœcesis est sub eius cura. *gloss. in c. in capite. dist. 50.*

31 Sexto infertur, quòd quando ecclesia collegiata habet curã animarum, talis cura non spectat ad singulos Canonicos illius, sed ad Collegium, seu Capitulum repræsentans vnicam personam rectoris. *Oldrad. d. cons. 67. nu. 1. in fine. Mandos. d cons. 20. nu. 9. Put. dec. 290. lib. 1.* & totum Capitulum mandat exercitium curæ alicui vicario ad hoc approbato.

32 Septimo infertur, quòd quando cura non residet penes aliquem particularem rectorem, sed penes Episcopum, tunc beneficiati ipsarum ecclesiarum non habent intentionẽ fundatam de iure communi, in iure percipiendi decimas debitas eidem ecclesiæ, sed solus Episcopus, qui verè est rector, & ad rectorem spectant de iure. *cap. cum contingat.* & ibi *gloss.* 2. & *Doct. & cap. cum in tua. de decimis. Doct. in cap. de quarta. de præscript. Put. decis. 371. nu. 2. lib. 1.* sicut etiam Episcopus habet

33 fundatam intentionem super recipiendis decimis, quando non sunt diuisæ parochiæ suæ diœcesis. *cap. fin. vbi gloss. fin. de parochijs.*

34 Et quando in Ciuitate sola ecclesia maior est parochialis, & sustinet onera parochialia, tunc dicitur ciuitas habere vnicam parochiam, & per consequens ad eam pertinent decimæ. *Capicius decis. 23. num. 5.* quando autem sunt distinctæ parochiæ, & in qualibet adest proprius rec-

35 ctor, tunc Episcopus est rector ecclesiæ Cathedralis, & Prælatus super omnes rectores suæ diœcesis, & isti rectores habent fundatam intentionem de iure in perceptione decimarum. *Bonifac. de Vitalin. in clem. 1. nu. 112. de decimis.* & tunc Epi-

36 scopus habet fundatam intentionem in omnibus parochijs suæ diœcesis circa solam quartam partem decimarum. ita *tex. in cap. conquerente. de off. ord.* vbi *Host. nu. 15. Io. Andr. nu. 4. Cardin. not. 11. Butrius. nu. 44. Imola nu. 8. & 27. Abb. nu. 2. & 60.* idem *Abb. in d. cap. de quarta. nu. 2.* & quoad decimas vide *Monetam in suo tract. de decimis.*

37 Octauo infertur, quòd non dicitur curatum beneficium, nec tamquam tale regulatur, quod non est actu curatum, sed habitu. *Abb. in cap. de multa. nu. 24. de præb. Syluester in summa verbo, beneficium. 4. quæst. 4. vers. 2.*

38 Nono infertur, quòd in dubio beneficium non præsumitur curatum; sed quòd sit simplex, & qui dicit beneficium esse curatum habet onus probandi esse tale. *Bellamera decis. 676. Staphil. vbi sup. §. vt sciri possit. Rebuff. in praxi. tit. quotuplex sit beneficium seculare. nu. 11. Rot. d. dec. 17. diuers. p. 1.*

39 Decimo infertur, quòd eo ipso, quòd ecclesia est parochialis, erit cõsequenter beneficium curatum, non è contra, quia potest esse beneficium curatum absque eo, quòd sit ecclesia parochialis, vt si ex commoditate in villa homines accedant ad aliquam nouam ecclesiam. *Io. And.* & alij *in cap. super eo. de præb. lib. 6.* & ideo

40 melius est exprimere, quod sit ecclesia parochialis, quàm quòd sit beneficium curatum. *Hoieda vbi sup. par. 1. cap. 13. nu. 2. Rot. decis. 52. nu. 37. & 38. par. 1. diuers.*

41 Vndecimo infertur, quòd non dicitur beneficium curatum, quando non habet curam perpetuam, sed ad certum tempus. *Io. Andr. in cap. de liberatione. nu. 1. de off. leg. lib. 6. Abb. in d. c. de multa. n. 23. Hoieda d. c. 13. num. 52.*

42 Duodecimo infertur, quòd tantum

tum de facto, & non de iure habet essentialia requisita ad tale beneficium curatum, vt si rector exerceret curam de facto, & vsurparet iurisdictionem, vt post *Doct. in d.cap. de multa.* tenet *Capra in reg.90.nu.8.* tamen tunc non dicitur beneficium curatum.

43 Decimotertio infertur, ad *Conc. Trid.sess.24.de ref.cap.13.* vbi decernitur quòd parochiales ecclesiæ nō vniantur, quòd decretum istud locū habet, quando verè est ecclesia parochialis, & habet certos fines. *Gonzal.d.gloss.6.nu.76.*

44 Decimoquarto infertur, quòd Prioratus per Vicarium perpetuum solitus deseruiri non dicetur beneficium curatum. *Probus in additionib. ad Monachum in cap. super eo. num. 17. de præb. lib. 6.* cum actualis cura transferatur in vicarium perpetuum.

45 Decimoquinto infertur, quòd rector in sua propria ecclesia parochiali dicitur prælatus. *d. cap. in apibus. 7.q.1. Abb. in c. decernimus. nu. 16.* & ibi *Dec. nu.34.de iudic.* & tantam habet potestatem, quantam habet Prælatus cum Capitulo in ecclesia Collegiata. *Abb.in cap.1. nu.28. de dol. & contum.* inde rector in propria ecclesia debet precedere omnes aliàs maiores in dicendis Missis solemnibus, & alijs præeminentijs cōcernentibus ipsius rectoris officium. *Cassaneus in catalogo gloriæ mundi. par.4. consid. 81.* nam maior debet cedere minori, dum est in domo minoris. *Lucas de penna, & Io.de platea in l.nihil. C.de palat.lib.12.* & re-

46 ctores in proprijs ecclesijs funguntur vices Apostolorum. *Rom.in cons. vlt. seu sermone incip. Vos estis sal terræ.nu.11.* cura enim animarum est est tanto preciosior, quanto est periculosior. *Bonif. de Vitalin.in clem.1. nu.30. de præb.*

47 Decimosexto infertur, quod est vtile, & necessarium cognoscere, vtrum beneficium sit curatum, vel non, quia si est curatum quamuis sit reseruatum, tamen licèt vacet in mensibus apostolicis, debet prouideri per concursum, ita quòd Ordinarius proponet edicta, & coram illo fiet examen, & magis idoneo approbato ecclesia conferenda est. *Cōc. Trid. sess.24. de ref.cap.18. & const. Pij V. incip. In conferendis.1566.* de quo concursu ad ecclesias parochiales latè *Gonzal.vbi sup.d.gloss.6.à n. 111. ad num. 242.* vbi ponit casus duodecim, in quibus cessat dictus concursus. & de hac re latissimè *Massobr.in d. praxi habendi conc. ad vacantes parochiales eccles.per totam;* & infra etiam latius de hac materia

48 videbimus. & ad constituendam parochiam quod decem personæ sufficiant probat *Ricc. vbi sup. d. decis. 739. in fine.*

Illud tamen verum est, quòd si ædificetur Capella, seu Altare in ecclesia parochiali, & doterur, tunc ipsa ecclesia ratione fundi erit patrona cum ædificante, & dotante. *Abb. in c.3.nu.14. de eccles. ædifican.* quamuis contrarium hodie ex gene-

49 rali consuetudine seruetur, idest, quod ecclesia ratione fundi nullum acquirit iuspatronatus, sed totum iuspatr. est construentis, & dotantis, vt dixi sup. *lib.1. cap.2. nu.59.* & dicit *Gonzal. vbi sup. gloss.10.num.8. & seqq.*

50 Sed si Prælatus, vel Rector alicuius ecclesiæ aliam ecclesiam, siue capellam ædificauit de reditibus, vel bonis ecclesiæ, tunc ecclesia, cuius construens erat rector, erit patrona. *cap.Apostolicos.in fine.* & ibi *Arch.d.*

51 *12.q.2.* omnia enim acquisita per Prælatum præsumuntur acquisita de bonis ecclesiæ. *cap.1. de peculio clericorum.* sed si credi possit, quod ex patrimonio rectoris partim sit fundata, tunc fiet diuisio iurispatronatus inter ecclesiam, & hæredes rectoris pro rata, vt per *Abb.in cap.3. nu.3. de pecul. cleric.* Eàdem ratione

52 vasallus construens ecclesiam ex faculta-

cultatibus feudi non transitorii ad suos hæredes, non acquirit iuspatr. de quibus videas *Felin. in cap. cum venerabilis. nu.33. & seqq. de exceptionib.* vel dicas iuxta tradita per *Lambert. vbi sup. lib.1. par.1. quæst.8. princ. art.8. nu.6.*

2 Item constituti in alterius potestate, vt filijfamilias, serui, monachi, & regulares professi in aliqua religione approbata si fundent, construent, & dotent ecclesias, seu capellas non acquirunt iuspatronatus, quia isti non habent liberam rerum administrationem. *l. placet. ff. de acquir. hæredit. Authen. ingressi. C. de sacros. eccles.* nisi filiusfamilias haberet peculium castrense, vel quasi, in quo habetur tamquam paterfamilias, & de eo potest disponere ad libitum. *§.1. Instit. qui testam. fac. poss.* tunc enim acquireret iuspat. sed regulariter quicquid acquirit filius acquirit patri, seruus domino, monachus monasterio.

54 Meretrix autem potest ædificare, & dotare ecclesiam ex malè quęsitis ex meretricio, & iuspatronatus acquirit, sed durante meretricio tamquam infamis, & excommunicata carebit illius exercitio, quia non poterit præsentare, prout dicitur de alijs criminosis. *Lambert. vbi supra. artic. 10.* & dixi in cap. præcedenti.

55 Et sic ecclesia fundari, & dotari potest de malè quęsitis, quorum dominium absque obligatione restitutionis translatum est in accipientē, sed de malè quęsitis, & restitutioni obnoxijs minimè, neque etiam de fructibus quęsitis ex ijsdem rebus. *gloss. in cap. non est putanda. in verbo, ex illicitis rebus. 1. quæst. 1. & gloss. summa. 14. q. 5.* si autem ecclesia fuerit constructa, & dotata ex

56 malè quęsitis obnoxijs restitutioni, non per hoc debet destrui *gloss. in d. c. non est putanda.* Sed Episcopus, qui illam consecrauit tenetur restituere dominis æstimationem bonorum in ecclesiam translatorum. *c. comperimus. 14. q. 6. c. aurum. 12. q. 2.* & ibi *gloss. & Archidiac.* quod procedit, si non possit haberi recursus ex alio capite ad construentem, & dotantem, vt det bona non subiecta restitutioni, quo casu acquirit iuspatronatus ecclesia illa, cui facta est iniuria, sicuti in simili præcium iurispatronatus venditi applicatur illi ecclesiæ, cui facta est iniuria. ad notata *in cap. de iure. & in cap. quia clerici.* & ibi *gloss. vltima de iurepatronat.*

SVMMARIVM.

1 *Fundantes, construentes, & dotantes ecclesiam possunt sibi aliquid reseruare, vel conditionem apponere cum consensu Ordinarij.*

2 *Ecclesia fundari potest cum reseruatione alicuius rei temporalis, dummodo ius Episcopi non minuatur.*

3 *Institutio in beneficijs hodie Episcopis, non inferioribus reseruanda est.*

4 *Beneficium si ex fundatione consanguineis sit conferendum, id seruari debet.*

5 *Dispositio generalis ad habilia restringitur.*

6 *Conditio non potest imponi post factam fundationem.*

7 *Fundator in limine fundationis potest multa facere.*

8 *Pacta in limine fundationis apposita seruanda sunt.*

9 *Pœna apposita in casu, quo contrafiat reseruationi in fundatione appositæ, seruari debet.*

10 *Patronus vtrum aliquando post fundationem possit conditiones apponere.*

Fundantes, construentes, & dotantes Ecclesias, seu Capellas an possint sibi aliquid reseruare, & in limine fundationis conditionem apponere.

CAPVT OCTAVVM.

1 FORMA Fundationis, & dotationis beneficiorum semper est attendenda, cum possint fundantes, construentes, & dotantes ecclesias, vel capellas in limine fundationis, constructionis, & dotationis, sibi reseruare aliquid pecuniæ, vel seruitij, vel aliquam conditionem apponere, seu pacta, dummodo sint rationi, & iuri communi consona, & non disponant de spiritualibus, & si contra fiant, semper fiant cum consensu, & auctoritate Diœcesani ad *cap. cum dilectus. vbi glo. in verbo, cõstitutum, de consuetud. & cap. nobis. de iurepatr. vbi gloss. in verbo, nisi aliter. cap. verum. de cond. appo sit.* Rota Rom. *decis. 4. de testament. in antiquis. et declarat* Cardin. *in clem. quia contingit. num. 5. de relig. domib. Zecchius de beneficijs, et pensionibus. cap. 12. num. 3. vers. an vero fundantes. Garc. de beneficijs. parte 7. cap. 15. num. 3. Gonzal. in commen. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. numero 42. et sequentib. Riccius in praxi rer. for. eccles. decis. 163. Lambert. lib. 1. par. 1. quæst. 9. princ. art. 1. nu. 2. et Conc. Trid. sess. 25. de ref. cap. 8. dictas cõditiones seruari vult. Aug. Barbosa de off. et pot. Episc. par. 1. tit. 2. gloss. 17. num. 30. et par. 3. allegat. 60. num. 77.* Laderchius *consil. 116. Francisc. Marcus. decis. 473. et 493.*
2 & fundari potest cum reseruatione alicuius rei temporalis. Abb. *in cap. 1. num. 2. in cap. grauis. num. 1. et in cap. quamquam. de censibus.* non potest tamen apponi conditio, qua ius Episcopi minuatur, potest tamen cum Episcopi consensu conditio apponi, quòd institutio in beneficij spectet ad inferiorem, puta ad Capitulum, Decanum, vel alium. *Roccb. de Curte, de iurep. verbo, pro eo, quod de diœcesani consensu. num. 25. Lambert. ubi supr. num. 55. et 96. Riccius vbi*
3 *sup. hodie autem ex Concil. Trid. sess. 14. de reformat. cap. 12.* nullus potest impetrare, aut obtinere iuspatronatus nisi ecclesiam, beneficium aut Capellam de nouo fundauerit, & construxerit, seu iam erectam sine sufficienti dote de suis bonis compe-tẽter dotauerit, & in casu dictæ fundationis, seù dotationis huiusmodi institutio Episcopo, & non alteri inferiori reseruetur. De his latissimè, & doctissimè Ioan. *Petrus Moneta in tractatu de commutationib. vlt. voluntatum, cap. 10. de derogat. qualitat. in*
4 *fundat. benefic. apposit.* & si in limine fũdationis sit apposita cõditio, quòd beneficium conferri debeat vni ex consanguineis fundatoris, seruanda est. *Garc. vbi sup. num. 4.* & fuit resolutum in *Cæsaraugustana Capellaniæ. 16. Maij. 1587. corum Illustriss. Card. Seraphino.* quæ est impressa *dec. 774. relata à Garc. ibid. nu. 5.* aliter facta prouisio nõ tenet. Cardin. *cons. 48.* quod procedit data habilitate dicti cõsanguinei ad *l. vt gradatim. vers. & si lege. ff. de munerib. & honorib.* quia quælibet dispo-
5 sitio quantumuis generalis recipit interpretationem de habilitate. *l. 2. §. prætor. & ibi Bart. &* Iason *nu. 4. ff. qui satisd. cogantur. Azorius instit. moralium p. 2. lib. 6. cap. 4. q. 25. vers. obijciens.* & ita fuit decisum in *Salamantina integræ portionis. 24. Aprilis. 1582. coram Aldobrandino,* qui fuit *Clemens VIII. Pontifex Maximus Felic. recordat. Gonzal. vbi sup. gloss. 34. num. 60. et à num. 71.* & hæc supradicta procedunt, si in limine ipsius fundationis apponatur

tur

tur cum prædicto consensu diœcesani, non autem post factam, & completam fundationem, cum non possit diœcesanus tunc seruitutem beneficio imponere. *Abb. in c. præterea 23. nu. 3. de iurepat. Cardin. in d. clement. quia contingit. nu.* 5. quod est verum, etiamsi patronus esset persona ecclesiastica. *cap. significatum. vbi Abb. nu.* 1. *de præbend.* & supra-
7 dicta adeo vera sunt, vt possit fundator in ipso fundationis limine decernere, vt beneficium conferatur tantum illis de sua consanguinitate, vt supradixi, vel quod tot Missæ celebrentur, aut quod abbreuiaretur, vel prorogaretur tempus concedi solitũ ad præsentandum, vel quòd possit præsentare in ecclesia Collegiata, & quod semel præsentatos, & institutos mutare possit quoties ei, & suis successoribus videbitur, & aliter vt per *Lambert. vbi sup. d. quæst. 9. art.* 1. *per totum.* & per *Gonzal. d. gloss.* 5. *nu.* 42. *& seqq.* similiter pa-
8 cta in limine fundationis apposita seruari debent, neque mutari debent, etiamsi fuerit pactum appositum, tale beneficium possideri posse absque institutione, & quòd prædecessor tantum eligat successorem, neque aliud requiratur. *Lambert. vbi sup. art.* 3. facit *Cardin. Seraphin. dec.* 774. *Moneta vbi sup. d. cap.* 10. &
9 si in limine fundationis sit facta reseruatio cum cõsensu Episcopi Diœcesani, & in casu, quo contra fieret, esset imposita pœna, talis pœna seruanda est, si res sacra ad aliam rem sacram pro pœna reuertatur. *d. cap. verum. de condit. apposit.* & circa hæc omnino videatur doctissimus *Felin. in c. cum venerabilis. nu.* 39. *de exceptionib.* & *Riccius vbi sup. decis.* 174. & quòd patronus in limine fundationis possit pacta, & conditiones apponere, cum consensu Episcopi fuit dictum in *Toletana, iuris nominandi.* 28. *Ianuarij.* 1583. *corã Blanchetto.* & in *Lucana Decanatus.* 1. *Decemb.* 1581. *coram Sanctiss. Clem. viij.* vt in *dec.* 695. *nu.* 3. *p.* 1. *diuers.* vnde potest apponere conditionem, quòd possit præsentari habens aliud beneficium sub eodem tecto. vt in *Cesaraugustana Capellaniæ.* 16. *Maij.* 1587. *coram Card. Seraph. &* 11. *Martij* 1588. *coram Bubalo.* tamen ex interuallo patronus non potest nouam legem, vel conditionem beneficio apponere. *gloss. in d. c. cum dilectus.* & ibi *Abb.* & fuit dictum in *Toletana Capellaniæ.* 15. *Decemb.* 1591. *coram Card. Pamphilio.* etiamsi concurrat Episcopi consensus, quando conditio est contra iuris dispositionem. secundum *gloss. & Abb. in d. cap. cum dilectus.* & vide in *Vlixbonen. prioratus.* 28. *Octob. &* 14. *Decemb.* 1601. *coram Card. Seraphino.* vnde, quòd beneficiũ detur vni de gremio, quia non est conditio contra ius. *c. nullus. dist.* 61. potest apponi ex interuallo cum Episcopi consensu. *gloss. & Doct. in d. c. cum dilectus.* & fuit dictum in d. Vlixbonen. conditiones autem appositæ in fundatione sunt seruandæ. *cap. decernimus.* 16. *q.* 7. *c. illud. vbi gloss. & Doct. de iurep.* nec possunt alterari per hæredem fundatoris. *Card. cons.* 48. & fuit dictum in *Rauennaten. iurispat.* 23. *Iunij.* 1589. *coram Penia.*

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus quibus modis acquiratur.*

2 *Ius præsentandi aliquando non patrono competit.*

3 *Iuspatronatus ex priuilegio, & præscriptione acquiritur, quòd hodie non habet locum.*

4 *Laici aliquando habent facultatem eligendi, & conferendi.*

5 *Iuspatronatus acquiritur etiam in ecclesiis Cathedralibus.*

6 *Patronus ex priuilegio an reputetur ecclesiasticus.*

7 *Episcopus non potest aliquem patronum facere ex priuilegio.*

8 *Iuspatronat. competit laicis ex gratia.*

9 *Iuspatronatus à Papa dumtaxat extendi potest ad alium.*

10 *Ecclesia libera non potest à laicis praescribi, & effici patronata.*

11 *Ecclesia fit patronata per tempus immemorabile.*

12 *Ecclesia, quae ab initio fuit libera, numquam ex cursu cuiusuis temporis fit patronata.*

13 *Priuilegium Papae potest allegari, quādo ex cursu temporis ecclesia patronata dicitur.*

14 *Praescribit iuspatronatus qui praescribit vniuersitatem bonorum, in qua sit iuspatronatus.*

15 *Ecclesia potest aliam praescribere spatio 40. annorum.*

16 *Populus & si non possit ecclesiam liberam praescribere, potest tamen aliquod ius acquirere.*

17 *Iuspatronatus non acquirit populus, si ad eius praeces* Episcopus *rectorem ecclesiae fecerit.*

18 *Rector ecclesiae debet praefici gratus populo.*

19 *Episcopus debet rectorem parochianis constituere gratum.*

20 *Princeps potest recusare* Episcopum *sibi suspectum.*

21 *Episcopus si exosus sit populo, potest induci ad renunciandum.*

22 *Episcopi saepe eliguntur confidentes Principi loci.*

23 *Capellanus praesentatus à patrono ad regimen ecclesiae monialium potest reÿci per monialium oppositionem.*

24 *Ius praesentandi habens non dicitur per hoc habere iuspatronatus.*

25 *Ordinarius circumspectus sit quando parochiani praesentant.*

26 *Laicus praescribit iuspatronatus quoad illius pertinentiam, non quoad illius existentiam.*

Quando Iuspatronatus, seu Ius praesentandi competat ei, qui non est patronus, etiamsi non fundauerit, construxerit, vel dotauerit.

CAPVT NONVM.

1 HACTENVS visum est, Iuspatronatus causari, & acquiri ex fundatione, constructione, & dotatione, & ita ex tribus causis supradictis, & alij addunt interdum acquiri ex ditatione, reparatione, seu reaedificatione, seu redotatione, de quibus dixi hoc eodem lib. 2. cap. 5. & quando ex
2 reaedificatione acquiratur iuspatronatus. vide *Card. Seraph. decis.* 555. & 907. quae causae sub alijs supra dictis comprehenduntur. Competit nihilominus aliquo casu interdum ius praesentandi illi, qui nunquam fuit, nec nunc est patronus. vt per *Stephanum Gratianum disceptat. forensium. cap.* 177. *nu.* 7. veluti quando ex concessione temporalium alicuius ecclesiae facta religiosis personis, in tales personas transfertur ius praesentandi ad dictam ecclesiam. *Abb. in cap. de monachis. num.* 1. 2. & 3. *de praebend.* quae praesentatio eo casu non competit ratione iurispatronatus, sed ratione alterius iuris, quod habet monasterium in ecclesia subiecta.

3 Bene verum est, quod iuspatronatus aliquando competit ex priuilegio Apostolico, & Summi Pontificis. *Abb. cons.* 28. *par.* 2. *Card. Seraphin. decis.* 1395. quod iuspatronatus cōpetens ex priuilegio fuit sublatum à *Conc. Trid. sess.* 25. *de reform. cap.* 9. & dixi sup. in cap. 5. hoc lib. 2. con-
4 ceditur etiam plus laicis aliquando, scilicet, facultas eligendi, & conferendi, *c. in synodo. vbi gloss. in verbo, ac per hoc.* & *c. Adrianus. dist.* 63.

Doctq-

*Doctores in c.cum bertoldus.de re iud. Card.in clement.plures.nu.*5. *in fine. de iurepat.* faciunt adducta per *Felin. in cap.*1.*nu.*24. *& seqq. de constitut.*
5 quod iuspatronatus etiam in ecclesijs Cathedralibus competere potest ex Papæ priuilegio. *Præpositus in c. hortamur.col.*1.*dist.*71. an autem talis patronus ex priuilegio reputetur
6 laicus, aut ecclesiasticus videas *Abb. in d. cons.*28. *& Card. in clem. per literas. nu.*4. *de præb.* Episcopus
7 autem non potest ecclesiam liberam efficere patronatam, & sic non potest aliquem efficere patronum ex priuilegio etiam cum consensu Capituli. *Abb. in cons.*106.*nu.*4.*par.*2. *& d.cons.* 28. Etenim iuspatronatus competit ex gratia ipsis laicis, vt in-
8 uitentur ad benefaciendum ecclesijs ex dictis tribus causis in iure expressis, scilicet, fundatione, constructione, & dotatione. *cap.*3. *& cap.nobis. de iurepat. c. piæ mentis.* 16. *q.*7. si
9 hoc eis competit ex gratia, ergo nō potest extendi nisi à Papa, qui est legislator, secus si ecclesia esset indotata, tunc enim dans dotem competentem cum consensu Episcopi acquirit iuspatronatus. *Abb. d. c.*3.
10 *nu.* 9. sed ecclesia libera fundata, constructa, & dotata, & quæ semper libera fuit, & permansit, non potest per laicos aliquos, seu clericos, vel parochianos illius præscribi in eādē iuspatronatus adeo, vt non sit amplius libera. ita *Archid. in d. c. hortamur. dist.*71. *Abb. in c. querelam. nu.*9. *de electione. Felin.in c.causam. nu.* 7. *de præscriptionib.* sed si cum
11 præscriptione allegaretur, & concurreret tempus, cuius initij memoria non extat, tunc quia ex tali, & tanto tempore præsumitur titulus iurispatronatus, ecclesia non diceretur libera, sed verè patronata. ita procedit opinio Io. *Andr. in c. quod alicui.de reg.iur.lib.*6. ita *Felin.in d. cap. causam.* vide *Cardin. Thuscum practic. conclus.iuris,lit.*I.*concl.*604.
12 quod nunquam procederet, nec locum haberet, si expressè per authentica documenta constaret, ecclesiam ab initio fuisse liberam, tunc enim ex cursu cuiusuis temporis non potest in ea acquiri iuspatronatus. *Card. in d. clem. plures.nu.*5.*in fine.*
13 *de iurepat.* potest tamen in tali casu allegari priuilegium Papæ, cuius priuilegij vigore dicatur, & asseratur facta semper in casu vacationis quęlibet præsentatio, quæ conclusio de præscriptione supradicta potest ampliari, & restringi, prout per *Lambert.d.quæst.*30.*art.*5.*nu.*47.*vbi sup.*
14 Insuper præscribens vniuersitatem bonorum præscribit etiam iuspatronatus, & ius præsentandi ad ecclesiam patronatam existentem in eadem vniuersitate. *Felin. in d. c.causam.nu.*8. *de præscription.* qui testatur hanc esse magis communem. ve-
15 rum ecclesia potest præscribere aliā ecclesiam etiam liberam spatio quadraginta annorum & stante bona fide. *cap. cura.* vbi *Abb.* & alij. *de iurepatronat.*
16 Quamuis autem populus non possit præscribere iuspatronatus in ecclesia libera, potest tamen populo competere ex vi præscriptionis quędam præsentatio per viam simplicis petitionis, veluti quando populus præces porrigit Episcopo, & Ordinario loci, vt instituat in Ecclesia vacante talem, puta Rainutium rectorem populo carum, & gratum. *ad text. in cap. quod Dei timorem. de statu monachorum. c.* 1. *dist.* 23. *c.*1. *dist.*61.*c.de petro.dist.*47.*c.*1.*dist.*24. *& Archid. in d.c. hortamur. dist.*71. *Decius in cons.*117.129. *&* 134. quo
17 casu quamuis Episcopus solitus fuerit prouidere ecclesiæ de rectore ad præces, supplicationes, & satisfactiones populi, & parochianorum eiusdem ecclesię ex mera ipsius Episcopi gratitudine, & liberalitate, attamen non ex hoc competit dictis parochianis aliquod iuspatronatus,

K 3 sed

sed duntaxat est quædam honorantia nominandi sibi rectorem beneuolum, & gratum, quæ nullum tribuit ius dictis parochianis, ita consuluit *Geminian. consil.* 45. *num.* 8. *& Dec. d. consil.* 129. *num.* 2. *versiculo, tertio responderi potest. Ferretus cons.* 33. *num.* 4. *& consil.* 212.
18 *num.* 4. etenim semper quantum fieri potest est animaduertendum, quòd nouus rector, qui prouidendus est, sit persona grata ecclesiæ, cui præficitur, & parochianis illius. *d. cap. quod* Dei *timorem.* vbi notat *Abb. num.* 1. *& Anton. de Butrio num.* 2. *de statu monach. Philippus Probus in cap. cum in illis. nu.* 34. *de præbend. lib.* 6. ac propterea collator
19 curare debet, quantum possit sine sui ipsius præiudicio ponere rectorem ad populi, seu parochianorum beneplacitum, & voluntatem, data tamen in omnibus idoneitate & habilitate in persona à populo nominata. *cap. nullus. dist.* 61. *Io. Selua in tract. de beneficijs. part.* 2. *quæst. vltima. num.* 35. *&* 36. *Gonzal. in comment. ad regulam octauam Cancell. gloss.* 4. *num.* 164. *&* 165.

20 Hinc Episcopus debet esse amicus, non inimicus Principis, ne fortè reuelet aduersarijs, & inimicis secreta sui Regni, suiq. Principatus. I*nnocent. in cap. super his. num.* 8. *in fine. de accusationib.* Abb. *in cap.* 1. *num.* 9. *& in cap. cum terra. num.* 2. *& in cap. quod sicut. num.* 7. *de electione. Hostiens. in summa. titulo, de electione.* §. *quis possit eligere. num.* 5. *versic. sed & electione iam facta.* Ioan. Andr. *in cap. nobis. nu.* 11. *de iurepatr.* Ioan. *Selua vbi sup. num.* 65. *Palatius Rubeus in rubr. de donationib. inter vir. & vxorem. in præfatione.* §. *decretalis. nu.* 29. *&* 30. *Gonzal. d. gloss.* 4. *num.* 166.
21 *&* 167. Ideoq. si Episcopus est exosus populo, ita vt graue immineat scandalum, potest induci ad renunciandum Episcopatum. Innocent. *in cap. nisi cum pridem. num.* 4. *versiculo, & ideo quod diximus. de renunciat. Franciscus Marcus decis.* 944. *nu.* 1. *vol.* 1. & benè est, quòd
22 qui ecclesijs præficiendi sunt, sint confidentes, non inimici Principi loci, & Ciuitatis, vbi residere debent, vt vnanimes adiuuent fideles, & in pace custodiant. His accedit,
23 quòd si Patronus alicuius monasterij Monialium præsentat Capellanum ad ecclesiam illius monasterij, qui Capellanus non sit gratus, sed iuuenis, quòd possunt Moniales se opponere, & impedire, ne instituatur. vt tradit *Federicus de Senis, cons.* 95. *in* 4. *dubio.* Lambert. *de iurepatr. par.* 1. *lib.* 2. *quæst.* 5. *princ. artic.* 5. *num.* 8. *Gonzal. d. gloss.* 4. *num.* 167. vtinam tam ecclesijs parochialibus, quàm ecclesijs Monialium semper præficerentur viri irrepræhensibiles, & vigilantes.

Et ideo eo in casu prædictis parochianis nullum ius præsentandi competit, nisi aliter legitimè doceant de eorum iurepatronatus. vt post *Innocent.* Ioan. *Andr.* & alios tradit Abb. *in cap. quærelam. nu.* 2. *ante finem. de electione.* & secundum ista esse intelligendam consuetudinem Mediolanensem, vbi ad petitionem parochianorum rectores ad ecclesias vacantes instituuntur. dixit Rocchus *de Curte, de iurepatr. verbo, competens. quæst.* 15. *num* 90. *&* Lambertiu. *vbi supra. par.* 1. *lib.* 1. *quæst.* 10. *art.* 5. *num.* 22. *&* 47. *Gonzal. vbi sup. glos.* 18. *num.* 90. *&* 91.

24 Nec sequitur, competit mihi ius præsentandi, ergo habeo iuspatronatus, vt dixi supra. & docet *Gonzal. vbi sup. glos.* 45. §. 2. *num.* 18. præsertim quando reditus ecclesiæ, & beneficiorum consistunt in decimis, & primitijs de iure Diuino debitis, ex his, quæ post alios tradit *Lambertin. vbi supra. dicta par. prima. lib.* 1. *quæst.* 5. *articulo* 21.

numero 14. & libro primo, parte 1. quæstione 10. articulo 1. numero 2. Gonzal. dicta gloss. 18. numero 92. & dicta gloss. 45. in principio. nu-
25 *mero 26. & 27.* & ordinarius debet esse circumspectus, quando ad vacantem Ecclesiam præsentant parochiani, & videre quo titulo, & quo iure præsentent, quia multoties ex gratitudine fuerunt instituti rectores ad præces parochianorum, & postea viso vltimo statu de nouo admittuntur ad præsentandum, & sic maximum infertur præiudicium ipsarum ecclesiarum libertati.

26 Adde prædictis quoad præscriptionem Iurispatronatus quòd quãdo non agitur contra ecclesiam, & sic de præscribenda existentia iurispatronatus, sed agitur cõtra patronum laicum de præscribenda pertinentia iurispatronatus, tunc laicus potest illico præscribere. *Io. Andr. in c. quod alicui gratiose. de reg. iur. lib. 6. Card. in clem. plures. q. 5. de iurep. Fel. in c. quanto. num. 2. de iudic. vbi d. comm. Couarr. in regula possessor. part. 2. quæst. 11. art. 1.* & fuit dictum in *Auximana Iurispatronatus. 10. Ianuar. 1586. coram Card. Seraph. & in Oueten. Abbatiæ. 3. Aprilis. 1595. coram Penia.* & tunc quando agitur de præscribenda pertinentia iurispatronatus contra patronum, non est necessaria præscriptio immemorabilis, sed sufficit quadragenaria. *c. de quarta. de præscript. Corn. cons. 47. num. 5. libr. 3.* & fuit dictum in *Florentina iurispatronatus quæ est dec. 229. numero 1. part. 1. diuers. & dec. 407. num. 1. & in bracharen. parochialis 18. Febr. 1591. coram Cardin. Mantica. in Salernitana Rectoris. 20. Maij. 1591. coram Card. Pamphilio, & in Lucana iurispatron. 10. Maij. 1599. coram Litta.* Secus quando agitur de præscribẽda existentia iurispatronatus cõtra ecclesiam, quia tunc requiritur immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo. *Fed. de Senis. cons. 239. numero 10. Felin. in c. causam. numero 2. de præscript.* & fuit dictum in *Pampilonen. iurispatr. 26. Martij. 1586. quæ est dec. 403. par. 1. diuers.* & in præscribenda pertinentia iurispatronatus requiritur quadragenaria cum titulo puta donationis, vel legati saltem putatiuus. *Geminian. cons. 103. nu. 3.* & fuit dictum in d. *Lucana iurispatr. 10. Maij. 1599. coram Litta,* sed quod non requiratur tunc titulus tenet *Fed. de Senis cons. 234. col. 2. in fine. Dec. cons. 134. col. penult. Couarr. in d. regula possessor. par. 2. quæst. 10. versic. iterum in specie. Rota dec. 229. nu. 1. par. 1. diuers.* in qua fuit resolutum tunc sufficere quadragenariam sine titulo, aliàs requireretur immemorabilis iuxta *c. 1. cum ibi not. de præscript. lib. 6.*

Accedit quod laicus in ecclesia conuentuali non potest præscribere ius præsentandi, seu eligendi etiam per tempus immemorabile, ex quo laicus est incapax iuris eligendi. *gloss. in c. nobis. ver. nisi aliter. de iurepatronatus. Abb. in c. de hoc. numero 10. de simon. & in c. messana. numero 4. de elect.* & fuit dictum in *d. Oueten. Abbatiæ, coram Penia,* vbi dicitur, quod tàm in Congregatione Concilij, quàm in Rota fuit resolutum ad probandum iuspatronatus in ecclesia conuentuali non sufficere immemorabilem, sed requiri etiam famã priuilegij faciũt tradita, per *Io. Andr. & alios in c. 2. de de præb. & per Siluam de benef. p. 2. quæst. 23.* & in iurepatronatus laicorum ad effectum præsentationis rectorum ad nutum amouibilium requiritur immemorabilis cum fama priuilegi. vt in *Toletana,* iuris nominandi. 27. *Febr.* 1584. *coram*

Bu-

Bubalo. & *in Burgen. beneficij*. 16. *Octobr*. & 3. *Nouembris*. 1592. *cocoram Penia*. Fuit dictum in *Burgen. parochialis*. 23. *Febr*. 1587. *coram Seraph*. & *in præscript. iurispatronat*. demẽdum est tempus, quo possedit prouisus Apostolicus, vt fuit dictum in *Tirasonen. iuris præsentandi*. 21. 1594. *coram Litta*, & *in Bracharen. parochialis*. 20. *Aprilis*. 1596. *coram Penia*.

LIBER TERTIVS CONTINET IN QVIBVS ECCLES. CAPELLIS, BENEFICIIS, VEL ALIIS PIIS LOCIS CADAT IVSPATR.

SVMMARIVM.

1 Iuspatronatus haberi potest in Ecclesiis, Altaribus, Capellis, pijsque locis.
2 Iuspatronatus haberi potest in ecclesiis Cathedralibus ex Papæ priuilegio.
3 *Papa Episcopos creat.*
4 *Patronus præsentat clericos ab beneficia ecclesiæ cathedralis.*
5 Laici non possunt Episcopos eligere.
6 *Episcopi nomen græcum est, & quid denotet olim.*
7 *Episcopus græcè, latinè speculator, & Præsul in ecclesia.*
8 *Episcopus est summus Sacerdos.*
9 *Episcopatus est maior ordo, quàm sit in ecclesia.*
10 *Episcopus dicitur Pontifex, & Antistes, & sanctissimus.*
11 *Robertus Cardinalis Bellarminus S. memoriæ.*
12 *Episcopus habet baculum pastoralem insignum officij pastoralis.*
13 *Papa Episcopos vocat fratres, quasi æqualis sibi.*
14 *Episcopatu nulla maior dignitas in ecclesia.*
15 *Papa aliquando se Episcopum vocat.*
16 *Episcopus est persona egregia.*
17 *Episcopus dicitur præco, sal, lucerna, Angelus, dux, &c.*
18 Apostoli à Domino missi sunt in mundum ad prædicandum Euangelium.
19 *Apostoli in eorũ locum elegerunt episcopos.*
20 *Episcopi tenent Apostolorum locum.*
21 S. *Petro à Domino summa potestas data est.*
22 *Episcopalis dignitas lege Diuina instituta fuit.*
23 Diæcesum, & plebium diuisio facta est ab Apostolis, eorumq. successoribus.
24 *Episcoporum electio diuersimode facta fuit.*
25 *Episcopus eligebatur à Clero, & populo.*
26 *Episcopus postea eligi cepit à Clero.*
27 *Episcopum interdum Principes eligebant propria auctoritate.*
28 *Ecclesiæ Romanæ auctoritate aliquãdo Episcopi eligebantur.*
29 Laicis concessa licẽtia eligendi Episcopos fuit abrogata.
30 *Episcopi eligi soliti à Clero vniuersæ diæcesis.*
31 *Episcopi à Capitulo Cathedralium, Abbates à collegio religiosorum eligi soliti sunt.*
32 *Episcopi electio ad Capitulum Canonicorum spectat.*
33 *Episcopi electio ad Canonicos habentes vocem in Capitulo spectat.*
34 *Episcopi eligendi consuetudo à Capitulo quamdiu durauerit.*
35 *Papa hodie sibi reseruat ecclesias Cathedrales, Episcopales, &c.*
36 *Episcopi in Germania eliguntur etiam hodie à Capitulo.*

Re-

37 *Reges Galliæ, Hispaniæ, & alij ex concessione Apostolica Episcopos nominant.*

38 *Iuspatronatus haberi potest in cathedralibus etiam quoad episcoporum electionem.*

40 *Iuripatronatus Regio derogari non censetur.*

41 *Episcopus hodie quando dicatur electus, & confirmatus.*

42 *Episcopus tenetur intra trimestre consecrationem recipere.*

43 *Episcopatus vniuersi à quibus descripti sint.*

44 *Iuspatronatus haberi potest à* Laico *in collegiata ecclesia.*

45 *Iuspatronatus in collegiata quoad prælati præsentationem ex priuilegio Papæ haberi potest.*

46 *Vel satis est immemorabilis cum fama priuilegij.*

46 *Ecclesia collegiata est curata.*

48 *Ecclesia collegiata nuncupata cum sit curata, præuio concursu confertur.*

49 *Ecclesia collegiata* Aquæspartæ *diæc.* Tudertinæ.

50 Cesia *familia nobilissima, & antiquissima.*

51 *Iuspatronatus haberi potest in monasterijs regularium.*

51 *Iuspatronatus haberi potest in Plebanatu, & in parochiali.*

53 *Iuspatronatus haberi potest in* Capellis.

54 *Iuspatronatus quando haberi possit in capellis ecclesiarum regularium.*

55 *Iuspatronatus haberi potest in* Altari *immobili.*

56 *Iuspatronatus haberi nequit in* Altari *portatili.*

57 *Iuspatronatus haberi potest in* Basilica.

Iuspatronatus haberi potest in Ecclesijs Cathedralibus Monasterijs. in ecclesijs curatis. in Capella, Altari, & Basiclia.

CAPVT PRIMVM.

HACTENVS quo modo, qualiter, quando, & à quibus personis acquiratur iuspatronatus satis dictũ, & demonstratum fuit. Nunc autem videndum est, vbi, idest, in quibus locis cadat, & acquiratur iuspatronatus. & Regulariter.

1 Iuspatronatus haberi, & acquiri potest in ecclesijs omnibus, Capellis, Altaribus, & omnibus pijs locis. *gloss. in c. piæ mentis. & c. filijs. 16. quæst. 7. et toto tit. de iurepatr. in decretalibus sexto, et clementinis,* & vt ipsa definitio iurispatronatus designat, quam declaraui *sup. lib. 1. c. 2. per totum. et tradunt Cardin. et alij in cap. postulasti. de iurepatronat. idem* Card. *in clement. secunda. quæst. 11. de iurepatr. Zecchius, de benefic. & pensionibus cap. 12. num. 2. vers. an verò iuspatronatus.*

2 Primo iuspatronatus haberi potest in ecclesijs Cathedralibus a laicis ex Papæ priuilegio dumtaxat. Præpositus in *c. hortamur. dist. 71.* qui patronus ex dicto iure patronatus non poterit Episcopum præsentare, quia solus Papa Episcopos
3 creat, & eligit secundum Apostolicas constitutiones, & coram Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominis S.R.E. Cardinalibus in concistorio secreto præuio examine quoad doctrinam, & præuio processu quoad vitam, & mores promouendi. prout latè refert Flamin. *Parisius in tractatu, de resignat. benefic. lib. 8. quæst. quinta. per totam. tomo 2.* præ-
4 sentabit nihilominus patronus eo

casu

casu clericos ad alia beneficia existentia in dictis ecclesijs Cathedralibus. *Praeposit. in c. imperium. dist. 10.* & habebit alios fructus omnes iurispatronatus excepta dicta praesentatione Episcopi. *cap. venerabilem. de electione. & cap. nobis. de iurepatronat.* & ea est ratio, quia ius eligendi Episcopum non cadit in lai-
5 cum. vt decidit textus expressus in *c. sacrosancta. 11. versic. attendentes. de elect.* & contraria consuetudo irrationabilis censenda est, cum sit cōtra ecclesiasticam libertatem, & in grauem ecclesiarum perniciem cederet iuxta *textum in cap. 1. de consuetudine.* & ex hac ratione talem consuetudinem improbarunt Pontifices, & sacri Canones. vt habetur in *cap. cum terra. 14. in cap. quisquis. 44. & in cap. Massana. 50. de electione. Balbus de praescription. 1. par. quintae partis. quaest. 7. n. 17. & quaest. 10. n. 4. Selua de benefic. par. 2. quaest. 23. nu. 12. & 21. Bertacchinus siue Firmianus in tract. de* Episcopo. *lib. 1. par. 3. quaest. 60. & lib. 2. par. 1. q. 31.* Praedictorum occasione breuiter, & perfunctoriè dicamus aliquid de Episcopo, eiusq. electione.

6 Episcopi nomen graecum est, & apud ethnicos fuit nomē Magistratus, cuius erat officium curam habere panis, & aliarum rerum ad cibū, & victum pertinentium; *vt in l. munerum. 2. §. irenarchae. ff. de munerib. & honorib.* Hodie vero est nomen
7 in Ecclesia Catholica pertinens ad sacros Praesules, & Antistites, eo quòd illorum praecipuum munus sit gregis sibi commissi mores, & vitam explorare, & inspicere, & ideò Episcopus graecè dictus est, qui latinè dicitur Speculator. *c. cleros. §. Episcopus. distinct. 21. Hieronym. Gigas in tract. de residentia Episcoporum. cap. 1. a num. 1. Anastas. Germon. de sacrorum immunitat. lib. 3. cap. 8. Durand. in rationali Diuinorum lib. 2. cap. 11. à nu. 1. Azorius Instit. moral. par. 2. lib. 3. cap. 27. quaest. 1. Gonzal. vbi sup. gloss. 42. nu. 18. S. Ambros. de dignitate sacerdotali, cap. 5. & S. August. lib. 1. de Ciuitate* Dei. *c. 4.*
8 & Episcopus summus Sacerdos vocatur. *cap. 1. §. perfunctorie. de sacra vnct. & c. vltimo. 3. q. 1. & c. videntes. 12. q. 1. Ioseph. Ludouic. Perusin. decis. 74. nu. 11.* & summus dicitur, quia vltra eum nullus est ordo. *c. de his. & c. manus. de consecrat. dist. 5.*
9 quia Episcopatus est maior ordo, quàm sit in Ecclesia Dei. *gloss. in proaem. lib. 6. decretalium. in verbo, Episcopus, & in cap. quia periculosum. in verbo, de Episcopis. de sent. excomm. lib. 6. Cassan. in Catalogo gloriae mundi. par. 4. consid. 25.*

10 Episcopus dicitur etiam Pontifex. *c. Pontifices. 7. q. 1. Azor. vbi sup.* itē vocatur Antistes, quia ante alios stat, & populo praeeminet. *Durand. d. cap. 11. nu. 5.* insuper Sanctissimus appellatur. *in Auth. de sanctissimis Episcopis. coll. 9. & in clem. 1. §. nec super. de poenis.* & aliquando vocatur Legatus Christi. *in cap. accusatio quoque. in fine. 2. q. 7. & in d. clem. 1.* item vocatur Pastor, vt in *Concil.* Trid. *sess. 6. de reform. cap. 1. & sess. 23. de reform. cap. 1. Sotus de iustitia, & iure. lib. 10. quaest. 3. art. 1. Fuscbus de visita. lib. 1. cap. 4. à nu. 23. & lib. 2. cap. 33. nu. 20.* Illustriss. D. Robertus Cardinalis Bellarminus Societatis Iesu singulare ornamentum, & aeternae, sanctaeq. memoriae, qui de Episcopo, & Pastore multa dicit *tomo 1. de Roman. Pontif. lib. 3. cap. 15.*
12 & in signum officij pastoralis datur Episcopo baculus pastoralis. *c. vnico. in fine. de sacra vnctione. Durand. vbi sup. lib. 3. cap. 15. Guido Panzirola in thesauro variar. lect. lib. 1.*
13 *cap. 19.* fratres vocat Episcopus Papa, quasi sibi aequales. *cap. quam grauis. 6. de crimine falsi. Felin. in proaemio decretal. num. 1.* & cum nulla
14 maior dignitas sit in ecclesia ipso Episcopatu. *cap. 1. de priuileg. & cap. penult. de praebend.* Papa hoc nomi-
15 ne vocari aliquando non dedigna-

tur

tur cum vel Vrbis Romæ, vel Catholicæ Ecclesiæ se Episcopum appellat. vt habetur in *proœm. Decretalium, & Sexti, in principio. & Card. Baron. annal. ecclesiast. tomo 8. anno Domini. 545. fol. 64. & 68. August. Barbosa in suis collectan. in dicto proœm. Decretalium. nu. 7. & seqq.* dicitur Episcopus illustris. *Bart. l. omnes populi. quæst. 4. ff. de iust. & iur.* &
16 ad Episcopum tamquam ad egregiam personam mitti debet, vt in domo sua si velit, testimonium reddat. *gloss. in l. ad egregias. ff. de iure-iur. Azorius d. cap. 27. quæst. 1. prope*
17 *finem.* Episcopus vocatur etiam præco. *c. si rector. dist. 43.* dicitur sal, vt condiat aliorum mores sapientissimis institutis, & præceptis. dicitur lucerna posita super candelabrum; dicitur Angelus, quia debet prædicare verbum Dei, habet officium ducis, vt rectum iter subditis demõstret, dicitur custos, leo, & aliter etiam à S. Gregorio Nazianzeno, à S. Ignatio, & ab alijs Sanctis Patribus, vt optimè refert D. *Aug. Barbosa in d. tract. de officio, & potestate Episcopi. par. 1. tit. 1. cap. 2.* de Episcopi nominis ethymologia, & significatione.

Quo vero ad Episcopi electionem.
18 Sciendum est, quòd Apostoli à Iesu Christo Saluatore Nostro missi sunt in vniuersum Orbem ad prædicandũ Euangelium, & baptizandum omnes gentes, & de illis Sancta canit Ecclesia, in omnem terram exiuit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum. deinde Apostoli au-
19 ctoritate accepta à Christo Domino Nostro in eorum locum elegerunt, & crearunt Episcopos, & idoneos præfecerunt ecclesiarum Pastores, qui in *c. quorum vices. dist. 68.* dicun-
20 tur tenere Apostolorum locum, postea mortuis illis Episcopis creatis ab Apostolis, totum ius eligendi, & creandi Episcopos ad Romanum Pontificem tanquam ad successorẽ S. Petri Apostolorum Principis pertinuit. *c. omnes. dist. 22.* nam à Chri-
21 sto Domino S. Petro summa potestas in totam ecclesiam data fuit. *d. c. omnes. & S. Petri successoribus.* vt in *c. 1. dist. 22.* Episcopalis enim di-
22 gnitas lege diuina instituta fuit distincta à presbyteris inferioribus, vt definit *Concil. Trid. sess. 23. cap. 4. & can. 6. & 7.* diuisio tamen plebium,
23 & diœcesum, & erectio, & distinctio beneficiorum facta fuit ab Apostolis, eorumq. successoribus. *d. c. 1. dist. 22.* & à S. Dionysio Papa, vt dixi
24 *lib. 1. cap. 1.* successiuis deinde temporibus diuersimodè Episcoporum electio à Papa facta fuit, & à Papa alijs ius eligendi Episcopos concessa fuit.
25 Namque primis illis temporibus totius Cleri, & populi auctoritate Episcoporum electiones fiebant. vt in *c. vlt. dist. 79. c. nosse. c. cleri. & cap. vota. cum seqq. dist. 63. & est in c. vlt. §. sed nec. dist. 51. & c. cum longè. d. dist. 63.* hanc rem latè pertractat *Franciscus Bursat. cons. 126. à num. 8. Azorius vbi sup. par. 2. lib. 3. cap. 17.*
26 *quæst. 3.* deinde autem constitutum fuit, vt Clerus Episcopum eligeret, populus verò consentiret. *d. c. nosse. & d. cap. vota.*

Quoad præsumptam auctoritatẽ Principum secularium in electioni-
27 bus Episcoporum fuerunt multæ varietates, nam interdum ipsi propria auctoritate Episcopi electionem, & nominationem faciebant. aliquando aliquibus fuit potestas eligendi,
28 & nominandi Episcopus, *c. Adrianus. 2. dist. 63. & c. hinc est. 16. q. 1.*
29 verum talis potestas laicis etiam Principibus concessa abrogata fuit. quoad populum patet ex *cap. non est permittendum. dist. 63.* & quoad Principes ex *cap. 1. & 2. & cap. si per ordinationem. dist. 63.* & contraria consuetudo damnatur. *d. c. cum terrã. c. quisquis. & cap. Massana. de elect.* deinde abrogata laicis, & Principibus prædicta potestate eligendi
30 Episcopos, primum talis potestas remansit

mansit apud omnes clericos, & religiosos cuiusuis diœcesis. vt in *c. obeuntibus. dist.63. Bursat.d.cons.126. nu. 16. ad finem. Petrus Gregor. in tract.de elect.cap.6.nu.1. & 2. Azorius d.quæst.3.vers.quæ quidem.* postea autem clerici à religiosis sepa-
31 rati sunt, vt dicti Doctores asserunt, & constitutum fuit, vt religiosi eligerent suos Abbates, Priores, seu Præpositos, Canonici vero suos Episcopos eligerent. vt constat ex *d. c. 1. & ex d. c. cum terra. & per totũ tit.de electione.* Nouissimè autem ista
32 potestas eligendi Episcopos ad solũ Collegium in Collegiatis, & ad solum Capitulum in Cathedralibus redacta fuit. *c. congregatio. 16.q. 7. c. cum ecclesia. 3.de causa possess. & propriet. d. c. cum terra. c. cum inter. c. auditis: c. quia propter. c. in Genesi. c. congregato. & per totum de elect. Bertacchin. in tract. de Episcopo. lib. 1.par.3. à princ. Petr.Greg. d.c.6.nu. 9. Zecchius de repub.ecclesiast.cap.24. Garcias in tractatu de beneficijs. p.5. cap. 4. à nu. 6.*
33 Et istæ constitutiones statuentes, vt soli Canonici Cathedralium ecclesiarum suos eligant Episcopos, omnium sunt nouissimæ, & soli Canonici, qui vocem habent in Capitulo sunt admittendi ad electiones Episcoporum. *gloss.in c.Cumana. in verbo, consuetudine. de elect.* quam ibi omnes sequuntur. *Bertacch. vbi sup. par.3. à nu. 2. post Abb. in cap. scriptum. num.4. de elect.* & habetur expressum in *d.c.quia propter.*
34 Quæ consuetudo eligendi Episcopos à Canonicis Cathedralium ecclesiarum durauit vsque ad tempora Bonifacij VIII. & Clementis V. vt constat ex *titulis de elect. lib.6.* & in *Clementinis.* etenim ad tollendas magnas discordias, quæ quotidie oriebantur in huiusmodi electionibus à Capitulo, & Canonicis factis, vt dicit *Lancellot. in suis Institution. Canonicis, in tit. qui eligere, eligiue possunt. in princ.* ideo cæpit Sum-
35 mus Pontifex sibi reseruare omnes ecclesias Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales, vt habetur in *extrauagant. ad regimen. de præben.* cum clausula tunc addita, nunc apud Sedem vacantes, vel in futurum vacaturas. quæ reseruatio deinde semper fuit facta simpliciter, & generaliter quoad omnes prædictas ecclesias tam apud d. Sedem, quàm extra curiam vacantes, & vacaturas, vt habetur in *2. Regula Cancell.* relata à *Quaranta in Summa bullarij. in verbo, Regulæ Cancell. Apost.* quæ nnnc est *3. reg. in nouissimis Regulis Sanctissimi D. N. Vrbani Octaui.*
36 solum in Germania antiqua consuetudo canonicæ electionis faciendæ à Capitulo Canonicorum seruari testatur *Azor.d.quæst.3.*
37 Hæc tamen potestas nominandi Episcopos ex concessione Summorũ Pontificum concessa est, & consuetudo tolerata asseritur, Regibus Galliæ, Hispaniæ, Lusitaniæ, & alijs, vt per *August.Barbos. vbi sup. de off. & pot.* Episc. *d.par.1. tit.1. c.3. de Episcopi electione. nu.27. & seqq.* & per *Garc.par.5.c.1.nu.214. ad 219.* vbi latissimè, & doctissimè pertractant supradictam materiam de Episcoporum electione.
38 Et quòd in Metropolitanis, & Cathedralibus ecclesijs etiam quoad electionem, & præsentationem Archiepiscoporum, & Episcoporum haberi possit iuspatronatus probatur ex relatis à *Quaranta in d. Summa bullarij, in verbo, Concilium Prouinciale. vbi nu. 16.* descripsit ecclesias
39 Metropolitanas, & Cathedrales Regni Neapolitani, & postea dicit, quod sedes Archiepiscopales numero octo, & sedes Episcopales decem & septem sunt ad Regiam præsentationem, & in casu vacationis Potentissimus, & Inuictissimus Rex Catholicus præsentat Episcopum, qui prouidetur à Summo Pontifice in Consistorio præuio examine, & præuio processu, de quibus supra dixi, &

ita audiui seruari.

40 Et huic iuripatronatus Regio non censetur derogatum per dictam reseruationem *d. Regulæ secundæ, seu tertiæ Cancell. Apost.* etiamsi d. iuspatronatus competat ex priuilegio, seu consuetudine, *gloss. ad reg.* 40. *Cancell. Palat. rubius in lib. de benefic. in curia vacantib. §.* 11. *Rebuff. in praxi. in* 3. *par. signaturæ. verbo, necnon iuripatronatus. n.64. Couarru. pract. quæst. c.36. nu.2. & 6.* & facit decretum *Conc. Trid. sess.25. de ref. c.9.* & tradit *Gonzalez vbi sup. glos.51. nu.49. & Garc. vbi sup. d. par.5. c.1. nu.219. & 220. & Flamin. Paris. de resignat. benefic. tom. 2. lib.8. d. quæst. 5. nu. 36. & seq.* refert prouisionem Narbonensis ecclesiæ in Gallia factã in personam D. Raimundi nominati à Rege Christianissimo. & num.59. refert prouisionem ecclesiæ de Cuzco in Indijs, ad quam Hispaniarum Rex Catholicus, cui ius præsentandi ad eamdem ecclesiam pertinet, nominauit, & præsentauit ad illam vacantem per obitum Sebastiani illius vltimi Episcopi, R. D. Gregorium de Montaluo.

41 Et Episcopus electus, & confirmatus, qui hodie est, postquam Summus Pontifex in Concistorio proposuit talem in Episcopum alicuius Cathedralis ecclesiæ, eidem illum præficiendo tenetur infra tres
42 menses ex tunc consecrationis munus recipere sub pęna amissionis fructuum, & si per alios tres menses negligens extiterit est ipso iure ecclesia prædicta priuatus. *cap. quoniam. dist.75. & c. quoniam. dist.* 100. habetur in *Conc. Trid. sess.23. de refor. cap.2. Aug. Barbosa d.p.1. tit.1. cap.5. de consecratione* Episcopi. *n.1. & seqq. & cap. 6.* tractat de Episcopalium graduum diuisione. *& cap.7. de Episcopatuum diuisione.* vbi ponit descriptionem omnium Episcopatuum, Archiepiscopatuum, & Patriarchatuum, vt post eum *Massobrius in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. prælud.1. à nu.76. ad finem.* & latissimè *Aubertus Miræus in suo libro inscripto notitia Episcopatuũ orbis Christiani.*

44 Secundo principaliter iuspatronatus haberi potest à laico in ecclesia Collegiata. *dicto cap. nobis. de iurepatronat.* excepta tamen præsentatione Prælati, nisi hæc fuerit expresse concessa in fundatione. *gloss. in d. cap. nobis. in verbo, nisi aliter.*
45 & ex Papæ priuilegio, & ad probationem iurispatronatus quoad præsentatiònem Prælati, & Superioris in ecclesia collegiata, seu conuentuali non sufficit etiam expressa reseruatio in fundatione, sed requiritur priuilegium Papæ. *gloss. in d. cap. nobis.* vel satis est immemorabilis
46 cum fama priuilegij, vel ostendi debent tot præsentationes validæ, & per authentica documenta per tantum temporis spacium, ex quo præsumi possit priuilegium Papæ; & ita fuit resolutum in vna Regien. Prioratus. coram Illustrissimo Cardin. Pamphilio, prout refert *Marescottus variarum resolutionum lib.2. cap.52. Aug. Barbosa in collectan. ad d. cap. nobis. num. 3. & sequentibus. de iurepatr.* non intelligo hic de cathedrali, quæ de iute communi est collegiata. vt in *cap. ne pro defectu. 12. de elect. Abb. in d. cap. nobis. nu.8.* & ibi *Ioan. Andr. nu.25. & Henric. Boich. num. 5. de iurepat.* quamuis è contra non omnis collegiata sit cathedralis. *Cardin. in clem. vt ij. quæst. 2. de æt. & qualit.* & om-
47 nis ecclesia collegiata est curata. *c. cum ab ecclesiarũ. de off. ordin. & cap. cum in ecclesijs. de maiorit. & obedientia.* ecclesia nãq. simul potest esse collegiata, & parochialis, quia vnus status non est alteri contrarius. *cap. statutum. de elect. lib. 6. Felin. in cap. in nostra. num. 14. de rescript.* & fuit dictum in vna *Cremonen. Præpositura. 20. Februar. 1622. coram Remboldo. &* quando ecclesia dicatur, & sit Collegiata dixi

dixi *sup. lib. 1. cap. 1. num. 89. et tradit Massobr. in sua praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccles. præludio 2. Gōzal. vbi supra glofs. 19. numero 15.* sed intelligo de mera collegiata ex-
48 tra Cathedralem,& eueniente vacatione alicuius ecclesiæ non obstante,quòd alioquin collegiata sit nuncupata, nisi verè sit collegiata,& de fundatione, seu erectione in collegiatam constet, vel ex alijs signis, tunc poterit Episcopus statim edictum pro concursu proponere, & si ecclesia in suo mense, & extra curiam vacauerit, neq. alia obstet reseruatio, poterit etiam illam præuio dicto concursu liberè conferre, vel aliter si reseruata sit, vel collatio ad alium pertineat, eligere ex approbatis in concursu,quem cæteris magis dignum reputauerit,qui collationem à Sede Apostolica, vel ab alio cui de iure competit,recipere debet. *Massobr. d. prælud. 2. num. 31. & 32.* & in facti contingentia dum vacaret de anno 1623.in Diœcesi Tudertina Prioratus Collegiatæ, & parochialis ecclesiæ S.Ceciliæ Insignis
49 Oppidi Aquespartæ,cuius, & aliorū castrorū est Dux Illustriss.& Excellē-
50 tiss. D. Federicus Cæsius Nobiliss. Romanus, ex cuius famila plures S. R. E. Cardinales eminentissimi extiterunt,alijque viri Principes, Præsules, Marchiones, & Comites fuerunt, & nunc viuunt, & inter eos omnium virtutum genere ornatissimi excellentissimus D. Federicus dicti D. Ducis filius Princeps S. Angeli,eiusq. Illustriss.& Reuerendiss. Frater Germanus D. Angelus Sacræ Consultæ Prælatus, & olim Vicelegatus Bononiæ, & nunc Episcopus Ariminensis; dum vacaret d. Prioratus, qui erat prima Dignitas in d. Collegiata, & perconsequens reseruatus dicebatur vigore regulæ tertiæ Cancell. Apostol. in qua reseruantur dignitates principales in collegiatis, & quod ipsa esset ecclesia collegiata adducebatur, quia per certum temporis spacium ita denominata fuit, & in ea adsunt tres Clerici in Sacerdotio constituti, qui communiter appellantur Canonici; attamen re maturè considerata, & visis scripturis, & documentis in archiuio Episcopali Tudertino existentibus, cum non constaret de aliqua erectione ipsius ecclesiæ in Collegiatam, neq. concurrerent alia signa sufficientia ad collegialitatē inducendam, dum in d. Ciuitate, & Diæcesi essem Vicarius Generalis Illustrissimi, & Reuerendissimi D. D. Marcelli tit. SS. Quirici,& Iulittæ Card. Lantis Episcopi Tudertini de eius mādato edictū apponi feci pro cōcursu,quo peracto fuit d. prioratus collatus à d. Illustrissimo D. Cardinali D. Seraphino de Oddis tanquam magis digno; stante tamen d. denominatione ecclesiæ Collegiatæ.

51 Tertio iuspatron. in ecclesijs conuentualibus haberi potest à laicis ex Papæ priuilegio in limine fundationis, seu dotationis concesso, quod priuilegium intelligitur habere originem à fundatione, vel dotatione. *Put. dec. 392. num. 3. lib. 2.* & fuit dictum in *Regien. prioratus. 24. Maij. 1595. & 9. Maij, & 23. Iunij. 1596. coram Card. Pamphilio nec tale iuspatron. est sublatum à* Conc. Trid. *sess. 25. de reform. cap. 9.* vt fuit dictum in *Caputaquen. iurispatron. 6. Maij. 1587. coram* Rubeo, & ex cursu longissimi temporis iuncta obseruantia præsumitur tunc priuilegium Apostolicum etiam quod non sit enunciatum. *Abb. in c. cura, num. 4. de iurepatr.* Dec. *cons. 135. Put. dec. 365. num. 4. lib. 2.* si cesset præsumptio vsurpationis, & fuit dictum in *d. Regien. & in Agaten. iurispatr. 4. Martij 1602. coram* Card. *Pamphilio ergo iuspatr.* haberi potest etiam in Monasterijs regularium, excepta tamen præsentatione. *c. monasterium. 16. quæst. 7. d. c. nobis. & c. cum dilectus. de consuetud. Abb. in cons. 59. num. 3. par. 2.* si tamen d. iuspatronatus

natus fuerit in fundatione reseruatũ. *Card. Seraph. dec.* 1305.

Ideoq. iuspatronatus in ecclesijs conuent. & regular. intelligitur de iure honorifico citra præsentationẽ. *Doct. in d. c. nobis., vbi Abb. nu.* 10. *Roccb. de Curt. iurepat. verbo, in ecclesia, quæst.* 2. & habetur in d. regien. prioratus. nisi ex obseruantia, & alijs coniecturis aliud sit dicendum ad not. per *Rom. cons.* 271. *num.* 4. & *dicitur d. Regien. prioratus.*

Intelligitur etiã de iure vtili, quia patronus egenus debetur à dictis regularibus alimentari, vt habetur in Neapolitana alimentorum. 31. *Maij.* 1623. *coram Manzanedo, quam retuli supr. lib.* 1. *cap.* 2. *num.* 20. & alia signa honoris tali patronono solent exiberi, vt oblatio candelæ benedictæ, & oliuæ, & frequens pro eo oratio.

Nec vnquam intellexi quendam casum. in quo antiquitus extabat quoddam monasterium ord. Cistercienfis, & ob bella desolatum remansit, sed cum pingui reditu, & quidam vt patroni ceperunt ad illud præsentare, seu potius in resignationibus consensum præstare per centum annos, & sine vllo alio titulo, nec priuilegio continuant dictum assertum ius, & priorem præsentant. quia ius pręsentandi non põt à laico præscribi in ecclesia conuentuali, si eam fundauit, etiam per tantum tempus, cuius initij memoria non extat in contrarium, ex quo laicus est incapax iuris eligendi. *gloss. in d. c. nobis, verbo, nisi aliter. Abb. in c. massana. num.* 4. *de elect. Dec. in c. decernimus. num.* 28. *de iudic.* & fuit dictum in *Oueten. Abbatiæ.* 3. *Aprilis.* 1595. *coram* Penia, quia tunc requiritur cum immemorabili fama priuilegij. & idem est in iure præsentandi rectores ad nutũ patroni amouibiles, quia nec hoc in casu ob incapacitatem sufficit immemorabilis. vt fuit dictum in T*oletana iurispatronatus.* 2. *Ianuar.* 1584. *coram Bubalo.* & *in Burgen. beneficij.* 16. *Octob.* & 3. *Nouemb.* 1592. *coram Penia*.

Et tale ius honorificum dumtaxat posset dici reseruatum, & competens fundatoribus ecclesiarum fratrum, seu clericorũ, Regularium, vt tales fundatores extiterunt Illustrissimus Alexander Farnesius Pauli III. nepos, Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis Vicecancellarius, qui ecclesiam fundauit, & construxit dicatam Sanctissimo Nomini IESV in Vrbe pro clericis Societatis IESV, vbi requiescit Corpus Sancti Ignatij eiusdem Societatis Fundatoris, ita etiam Illustrissimus Alexander Perettus S. R. Eccles. Cardinalis Montaltus Vicecancellarius fundauit Ecclesiam S. Andreæ Apostolo dicatam in Vrbe pro Clericis Regular. Theatinis.

Sic etiam nunc de anno 1627. Illustrissimus Ludouicus Cardinalis Ludouisius Vicecancellarius ecclesiam fundat, & construit in Vrbe dicatam Sancto Ignatio Fundatori Societ. IESV, & Illustriss. Petrus Donatus Card. Cæsius, & Angelus Cæsius Episcopus Tudertinus ecclesiam S. Mariæ, & S. Gregorio dicatam pro Clericis Congregationis Oratorij Fundauerunt, & construxerunt.

52 Quarto prædicti laici habere possunt Iuspatr. in Plebanatu, & in Ecclesia Parochiali per supradicta, & cum pleno fructu Iurispatronat. quãdo in eisdem non adest collegium. *d. cap. nobis*. à contrario sensu. & in Ciuitate, & Diœcesi Pisarum adsunt Plebanatus, & Ecclesiæ parochiales de iurepatronatus laicorum multæ, quarum rector occurrente vacatione à patronis laicis præsentatur, vt est Plebanatus S. Christinę de Auanæ de iurepatronatus Nobilium de Roncionibus, & Plebanatus Sancti Marci de Riguli de iurepatr. Nobilium de Lanfranchis, & aliorum, parochialis ecclesia S. Petri ad Histiã

in

in Ciuitate Pisarum de iurepatronatus Nobilium de Gallettis, & ecclesia S. Eufrasiæ de iurepatronatus Nobilium de Sancascianis.

53 Quinto competit cuilibet iuspatronatus in Capellis. *d. c. nobis. de iurepatronat. Abb. in d. cons. 59. numero* 3. exceptis capellis fundatis in ecclesijs Regularium, Monachorum, seu Mendicantium, aut non Mendicantium, in quibus nihiloninus tales fundatores erunt patroni tantum quoad ius honoris, scilicet processionis, & prælationis, in capella, seu ecclesia. vt in *d. cap. nobis:* & erũt patroni quoad ius oneris. *vt in*
54 *c. filijs. 16. quæst. 7.* si tamen in aliqua ecclesia sint Capellæ de iurepatronatus laicorum, & postea in d. ecclesia ceperint habitare Regulares constituendo ibi monasterium, seu conuentum, attamen patroni dictarum Capellarum erunt patroni, vt prius, & præsentabunt Capellanum, & rectorẽ ad prædictas Capellas more solito, vt in praxi videmus, nam Pisis in ecclesia Monialium S. Martini in Chinsica ordin. S. Frãcisci adsunt plures Capellæ de iurepatron. laicorum, & ita in ecclesia Monialium S. Matthei, & patroni præsentant rectorem; ita ecclesia, & Præpositura S. Torpetis, quamuis ibi hodie conuentum habeant fratres S. Francisci de Paula ord. Minimorum, attamen Præpositura dictæ ecclesiæ prout est, & antea erat beneficium confertur à Sanctissimo D. N. Papa, apud quem residet plenissima omnium beneficiorum dispositio.

55 Sexto etiam cuilibet cõpetit iuspatronatus in Altari immobili ex fundatione, constructione, seu dotatione ædificato in aliqua ecclesia, vt ibi semper, & perpetuò maneat: aliquando enim Capella pro Altari, & Altare interdum pro Capella ponitur. *c. si quis. il primo. 17. quæst. 4. cap. quæsitum. 1. quæst. 3. Abb. in cons. 89. parte 2.* quod est verum, dummodo Altare, seu Capella construatur cum ordinarij consẽsu, & alterius ius habentis in ecclesia, in qua altare, seu Capella ædificatur, Altaris autem portatilis non
56 datur, neque acquiritur iuspatronatus, cum tale Altare non sit perpetuum, nisi aliter per priuilegium Papæ fuisset concessum, & in persona ecclesiastica. vt per *Lambertinum de iurepatr. lib. 1. part. 1. quæst. 11. princip. art. 9.*

57 Septimo competit laicis Iuspatr. Basilicæ, idest ecclesiæ non consecratæ, quamuis Ecclesia, & Basilica hodie sint synonima, & vna pro alia accipiatur. *Abb. in Rubr. de cons. eccl. vel Altaris. num. 3.* & ante consecrationem etiam acquiritur iuspatronatus in Basilica. *c. nemo. de consecrat. dist. 1. & d. cap. nobis. de iurepatronat.*

58 Et est notandum, quod in iurepatronatus est locus iuri accrescẽdi, seu potius non decrescendi, vt alibi diximus. *Calder. cons. 8. de iurep. lib. 1. part. 2. quæst. 4. art. 5.* & fuit dictum in *Parmen. beneficij. 19. Ianuarij. & 19. Martij. 1590. coram Penia.*

Vnde iuspatronatus ab initio relictũ titio pro dimidia, & Caio, & eius descendentibus pro alia dimidia, defunctis descendentibus titij, non trãsit ad hæredes extraneos, sed per ius accrescendi, vel non decrescẽdi transit ad heredes caij, ex quo non solum titius, & caius, sed etiam eorum descendentes respectu cuiuslibet ex descendentibus sunt verbis coniuncti, quia compræhensi sunt sub eadem oratione. *l. re coniuncti. ff. de leg. 3.* vt fuit dictum in *dicta decis. Parmen.*

Quòd tamen non procedit, quando pluribus est simpliciter relictum iuspatronatus, quia tunc licèt sint verbis cõiuncti, tamen postquam eis fuit quesitum, cessat ius accrescendi. *l. 1. §. interdum. ff. de vsuf. accresc. Bart. in d. l. reconiuncti. nu. 43.* & ibi

*Iaſ.nu.*220. & fuit dictum in d. Parmen. idem eſt ſi relinquatur pluribus vocatis ſub diuerſa ratione, & ſic non coniunctis verbis, tunc enim non eſt locus iuri accreſcendi, quia partes ſunt diuerſæ, & nõ adeſt coniunctio, quamuis iuſpatr. ſit indiuiduum, & ſic portio vnius deficientis tranſeat ad hæredes extraneos. vt in d. Parmen. & in *Aretina Capellaniæ* 1. *Iunij* 1584. *coram Bubalo*.

Item quando portio vnius deficientis non accreſcit alijs compatronis, non tamen vadit ad Epiſcopum, quia pro ea portione deficiente eccleſia non acquirit libertatem, ſed iuſpatronatus remanet reſpectu aliorum ſuperſtitum. *Bald.conſ.*431.*nu.*1. *in fin. lib.* 2. ſed reuera ſi iuſpatronatus pro dicta portione non eſt penes aliquem, clarum eſt, quòd pro ea portione eccleſia acquirit libertatem, itaut beneficium illud erit pro d. portione liberum, pro alia patronatum, neque per erectionem in collegiatam cenſetur ſublatum iuſpatronatus, vt ſi eccleſia ſimplex, ſeu curata iuriſpatr. laicorum fiat collegiata, niſi expreſsè dicatur, quia Papa non cenſetur velle præiudicare patronis laicis. *Lambert.de iurep. lib.* 1.*p.*3.*q.*9.*art.*3. & fuit dictum in *Tiraſonen. iuriſpat.* 23. *Maij* 1588. *coram Bubalo*. ſed quoad electionem Prælati dicit eſſe ſublatum tunc iuſpat. *Didac. Perez in ordinat. reg. lib.* 1.*l.*1.*tit.*6.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatronatus haberi poteſt in Hoſpitali fundato cum Epiſcopi cõſenſu.*
2 *Hoſpitale, & eccleſia in multis æquiparantur.*
3 *Hoſpitalium nomina varia.*
4 *Hoſpitale erectum cum Epiſcopi conſenſu dicitur locus pius.*
5 *Hoſpitale ſine conſenſu Epiſcopi erectum non gaudet priuilegio eccleſiæ.*
6 *Hoſpitale an ſit erectum cum Epiſcopi conſenſu ex pluribus cognoſcitur.*
7 *Hoſpitale erectum præſumitur cum Epiſcopi conſenſu, ſi ſit in forma eccleſiæ, habeat campanile, & nomen Sancti, in eo ſeruetur hoſpitalitas, ibiq. ſint ſepulturæ, & in eo baptizetur, & recipiat decimas, & non ſoluat collectas.*
8 *Hoſpitale Charitatis* Tuderti *nobile.*
9 *Hoſpitale Conualeſcentium Piſarum.*
10 *Hoſpitale ſi per laicos regitur in dubio præſumitur prophanum.*
11 *Hoſpitalis bona alienari nequeunt, ſicut res eccleſiarum.*
12 *Hoſpitale regulariter non eſt beneficium.*
13 *Hoſpitale eſt officium ad inſtar tutorum, ſeu edituorum.*
14 *Hoſpitale vnitum eccleſiæ eſt beneficium.*
15 *Hoſpitale eſt beneficium quando clericis in titulum conceditur.*
16 *Hoſpitale confertur in titulum, quando id fit ex fundatione, vel quando per electionem prouidetur.*
17 *Beneficium datur in titulum, quando legitimo modo alicui confertur, vt ſit ſuum.*
18 *Titulus beneficij ſumitur pro legitimo modo obtinendi beneficia.*
19 *Titulus multis modis ſumitur.*
20 *Titulus verus, & iuſtus quis dicatur.*
21 *Titulus coloratus quis ſit.*
22 *Titulus coloratus ad præſcribendum non ſufficit.*
23 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*
24 *Titulus melior præſumitur data poſſeſſione. & ponitur Rotæ deciſio.*
25 *Hoſpitale quando confertur in titulum, venit appellatione beneficij.*
26 *Hoſpitale, quod datur in adminiſtrationem, eſt manuale.*
27 *Hoſpitale ſi eſt beneficium, debet exprimi quòd ſit hoſpitale.*
28 *Hoſpitale poteſt reſignari, atque permutari; non vendi.*
29 *Hoſpitale S. Bartholomæi Apoſtoli ad balneum Piſarum eſt beneficium iuriſpat. laicorum.*
30 *Balnei Piſani mirabilia.*

Hoſpi-

Euge-

83 *Eugenius iij. antea Canonicus Piſanus.*
84 *Alexander iij. antea Canonicus Piſanus.*
85 *Gregorius viij. obijt Piſis.*
86 *Clemens iij. Piſis creatus fuit.*
87 *Vrbanus vi. origine Piſanus.*
88 *Alexander v. Piſis creatus in Concilio Piſano, & Nicolaus v. Piſis eſt ortus.*
89 *S. Bernardus Abbas præſens in Concilio Piſano.*
90 *Paulus iij. origine Piſanus.*
91 *Sanctiſſimus D.N. Vrbanus viij. Piſis literis operam dedit.*
92 *Piſanum Gymnaſium profeſſores celeberrimos habuit ſemper.*
93 *Auctor in ſtudio Piſano profeſſor.*
94 *Marcellus Lantes S. R. E. Cardinalis Piſanus origine.*
95 *S. Torpes Martyr Piſanus.*
96 *S. Rainerius de Scaççerijs confeſſor Piſanus.*
97 *Eccleſiæ Piſanæ reliquiæ Sanctorum plurimæ.*
98 *B. Guido confeſſor Piſanus.*
99 *Beati Laurentius. Lambertus. Iordanus. Agnellus. Petrus Gambacurtus. B. Vbaldeſcha. B. Bona. B. Chriſtiana. B. Clara. & alij Piſani.*
100 *Spina ex Corona D. N. Ieſu Chriſti Piſis.*
101 *S. Petri ad gradus templum, vbi ſanguis S. Clementis aſſeruatur.*
102 *Frater Bartholomæus de Spina Ord. Præd. Piſanus.*

Iuſpatronatus haberi poteſt in Hoſpitali, Oratorio, Collegio, & Sedilibus.

CAPVT SECVNDVM.

1 COMPETIT Iuſpatronatus in Hoſpitali, in quo etiam à laicis haberi poteſt. *Felin. in cap. de quarta. num. 14. de præſcriptionib.* & habetur in *c. inter dilecto.* vbi *Abb. de donationib.* latiſſimè *Rota Rom. deciſ. 725. nu. 6. par. 1. diuerſ.* dummodo, tale Hoſpitale ſit fundatum, & dotatum cum auctoritate, & conſenſu Epiſcopi, vt per *Card. Hoſtienſem in ſua aurea ſumma in titulo, de Religioſ. domib. §. quis dicatur locus religioſus. Gonzalez in commentar. ad Regulam octauam Cancellariæ. gloſſ. 5. §. 4. nu. 22. & 23.* &
2 eccleſia, & Hoſpitale in decem, & nouem caſibus æquiparantur. vt per *Felinum in d. cap. de quarta. à nu. 3. vſque ad nonum.*
3 Hoſpitalium autem varia ſunt nomina, & variæ ſunt ſpecies, de quibus in *l. illud. & in l. ſancimus. 2. C. de ſacroſ. eccleſ. & in c. in qualibet. §. ſançimus. 23. q. 8. & in c. ſiquis omnem. ad finem. 1. q. 7. & in* Authen. *de alienatione, & emphyteuſi. in princ. & in* Authen. *de eccleſiaſt. titulis. §. vltimo.* & de materia Hoſpitalium pertractant latiſſimè *Felin. in c. cauſam, quæ. à nu. 13. de reſcript. & in c. in noſtra. coroll. 22. & 23. eod. tit. de reſcript. Pauinus de off. & poteſt. capit. ſede vac. par. 2. quæſt. 1. Pet. de Vbaldis, de canonica Epiſcopali. c. 4. quæſt. 13. per totam. Selua de benefic. par. 1. quæſt. 3. nu. 9. & quæſt. 7. nu. 5. & 6.* Lambertin. *de iurepat. par. 1. lib. 1. quæſt. 11. art. 11. Rebuff. de nominat. quæſt. 15. à nu. 12. & de pacific. poſſeſſ. nu. 94. & 95. 81. & 82. Anton. Gabriel de pia cauſa. concluſ. 2. Mandoſ. reg. 1. Cancell. quæſt. 10. & reg. 26. quæſt. 5. & reg. 34. quæſt. 10. Sfortia de Oddis, de reſtit. in integrũ. par. 3. quæſt. 3. art. 6. Flamin. Pariſius de reſignat. benefic. lib. 1. quæſt. 14. & lib. 7. quæſt. 6. & lib. 11. quæſt. 3. à nu. 38. Gonzal. d. gloſſ. 5. §. 4. Garcia de beneficijs. par. 1. cap. 4. & par. 10. c. 2. Aug. Barboſa de off. & pot. epiſc. par. 3. alleg. 57. nu. 148. alleg. 73. nu. 3. alleg. 75. nu. 2. & ſeqq. alleg. 77. & alleg. 58. nu. 4. & 87. nu. 55. & Ioan. Aloiſius Riccius in praxi rerum fori eccleſiaſt. deciſ. 40. per totam illam deciſionem.*

Hoſpi-

4 Hospitale igitur erectum cum Episcopi auctoritate dicitur locus pius, & venit appellatione ecclesiæ, & gaudet ipsius ecclesiæ priuilegijs. *cap. ad hæc. de relig. domib. c. 2. de for. compet. Felin. in d. c. de quarta. nu. 4. & 14. de præscript. Lambert. d. art. 11. Gabriel. d. conclus. 2. Mascard. de probationib. conclus. 869. nu. 9. & seq.*

5 Quando autē Hospitale fuit erectum absque d. auctoritate Episcopi non dicitur nec locus pius, nec beneficium. *Mobedan. decis. 18. de cau. poss. & propriet. Crescent. decis. 1. de priuileg. Puteus. decis. 161. par. 1. Rot. Rom. decis. 725. num. 7. & decis. 739. nu. 5. par. 1. & decis. 114. par. 2. diuersorum.* & tali casu Hospitale erit locus profanus, & nullo gaudebit ecclesiæ priuilegio. *Gloss. in clem. quia contingit. de religios. domib. Bald. in auth. hoc ius porrectum. C. de sacros. eccles. Roman. cons. 477. nu. 3. Lamber. d. art. 11. Felin. in d. c. de quarta. nu. 1. & 5. Redoan. de reb. eccles. non alien. in rubr. sed quid de bonis hospitalium. nu. 1. & seq.*

6 Ex pluribus autem cognoscitur vtrum Hospitale fuerit erectum cum Episcopi auctoritate.

7 Primo, si Hospitale fuit ædificatum in forma ecclesiæ.

Secundo, si in eo fuerit campanile erectum cum campana, ibiq. diuina celebrantur. *Archidiac. in cap. nemo. de consecrat. dist. 1. Roman. d. cons. 477. nu. 13. Mascard. d. concl. 869. Rot. d. decis. 725. nu. 1. 2. & 5. in nouiss. diuers.*

Tertio, si haberet nomen Sancti sibi appropriati. *Felin. in d. cap. de quarta. nu. 13. Menoch. de præsumpt. lib. 3. nu. 52.*

Quarto, si in eo fuerit seruata hospitalitas per tempus antiquissimum. *Ant. Gabr. d. concl. 2. nu. 6.*

Quinto, si in eo essent sepulturæ vel cœmeterium. *gloss. in d. clem. quia cōtingit. & Roman. d. cons. 477. n. 12.*

Sexto, si in eo baptizaretur. *Roman. ibid. nu. 11.*

Septimo, si reciperet decimas. *Roman. ibi. nu. 12.*

Octauo, si non solueret collectas. *Roman. ibid. & Valascus decis. 105.* & ex his dicitur Hospitale locus pius erectus cum auctoritate Episcopi, vt
8 est Tuderti Nobile Hospitale appellatum Charitatis pro infantibus expositis. & Pisis Hospitale Conuale-
9 scentium erectum, & fundatum cum consensu, & auctoritate Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Caroli Antonij Putei Archiepiscopi Pisani Insularū Corsicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eisdem Sedis Apostolicæ Legati nati propè, & contiguum, & vnitum cum ecclesia S. Leonardi, de anno Domini 1603. non existentibus autem prædictis signis, hospitale in dubio præsumitur profanum, quamuis in eo pium opus exerceatur. *gloss. in clem. per literas. verbo, ecclesias. de præb. vbi Ancharan. nu. 10. & Abb. nu. 5. Gonzal. gloss. 5. §. 5. nu. 24. Roman. d. cons. 477. nu. 13.* præsertim si per laicos regeretur, licèt hæc ratio
10 non videatur tuta secundum *Rotam decis. 275. n. 6. & decis. 106. & 122. par. 2. diuers. Caualcan. decis. 17. n. 70. par. 2.* & in alienationibus rerum ho-
11 spitalis auctoritate Episcopi erecti requiritur eadem solemnitas, & causa, quæ in alienatione rerum ecclesiæ. *Felin. in d. c. de quarta. nu. 5. Gabriel d. conclus. 2. nu. 9. Abb. cons. 104 par. 1. Puteus decis. 519. par. 2. Magon. decis. 19. Rot. Florent. Riccius d. decis. 40.*

12 Hospitale autem regulariter non est beneficium, neque beneficij nomine venit, etiamsi habeat annexas ecclesias, vel capellas, decimas, & alia iura spiritualia. *dicta clem. per literas.* quando pro administratione committitur cuilibet. *d. clem. quia contingit. §. vt autem. de religios. do-*
13 *mib.* & hospitale non beneficiū, sed officium, tunc & administratio est ad instar tutorum, curatorum, seu edituorum. *l. orphanotrophos. C. de episc. & cleric. & d. §. vt autem. Selua de bene-*

benefic.d.quæst.3.nu.9. Corasius de benef.par.1.cap.3.nu.1. Rota Rom.*d.dec.106. num.6. & decis.114. par.2. diuers.*

14 Quòd tamen non procedit, Primo quando hospitale esset vnitum ecclesiæ, seu ecclesiastico beneficio, nam tunc sortitur naturam sui principalis, illudq. sequitur cum ei sit accessorium. *d. clem. per literas.* vbi *Cardin.quæst.17. Abb. nu.5. Imola à nu.14. & Bonif. de vital. à num.20.* nisi vnio esset facta æque principaliter. *Gonzal. d.glo.5.§.4.nu.16.*

15 Secundo non procedit, & limitatur, quando clericis, & religiosis personis hospitale esset concessum, eisq. solitum in titulum conferri, quia tunc cum conferatur in titulũ, & in perpetuum prout alia beneficia, est beneficium ecclesiasticum, *d.clem. quia contingit. §.præmissa.& ibi glos.de religios.domib.Coras.d.c.3. nu.1.Gonzal. d.§.4.num.14.* & cadit sub reseruatione.*Selua vbi sup.par.2. quæst.12.nu.13.ad finem. Pauin.vbi sup.par.2. quæst.1. Rebuff. in praxi. tit. de deuolut.nu.73. Gomes.siue Sarnen. in regula de triennali. quæst.7. per totam. Hoieda de beneficiorum compatibilit. & incompatibil. in præfat.nu.4. in fine. Simoneta de reseruat. nu.6. iuncta additione Mobedan. d. decis.18. de causa possess. & proprietat.* si enim est beneficium, ergo venit in reseruatione. *Mandos. in reg. de annali.quæst.10.num.2.* Rota *Rom.decis.739.num.9. par.1. diuers. Gonzal.d.§.4.nu.14.*

16 Tunc autem Hospitale confertur in titulum perpetuum, & ad vitam illius cui confertur, quando in fundatione ita cautum est, vel quando per electionem prouidetur.vt disponitur in dicta *clement.quia contingit. §.vt autem.* ibi. nisi in illorum fundatione. *Rebuff. de pacific. possess. num.81.*

17 Confertur autem, & conceditur alicui beneficium in titulum, quando ordinario modo, & legitimo obtinendi beneficia conceditur, & assignatur alicui, vt sit suum, vnde

18 titulus hoc in casu accipitur pro quolibet modo legitimo obtinendi beneficia. *Rebuff. vbi sup. de pacific. possess. nu.67. seu 53.* Coras.*vbi sup. par.1.c.6.nu.1. Petrus Gregor. Tolosan.de benef.c.49.n.19.*Garc.*vbi sup. de benef.par.4.c.4.nu.1.& 2.* quam-

19 uis alias multis modis sumatur titulus, vt per *glos. in l. non est.C.famil. ercisc. & in Authen.de ecclesiast.titul. in rubr. & in c. dudũ.2.verbo,intitulatam. de elect.* & post alios *Mandos. in regul.Cancell.quæst.2.*

20 Titulus autem verus, & iustus dicitur, si nihil vitij habet (alioquin quando colorem, figuram, & appa-

21 rentiam tituli habet, dicitur titulus coloratus,) vt quando processit ab Ordinario collatore, siue ab illo, qui habet potestatem disponendi de beneficio, licèt sit inualidus ob aliquẽ defectum recipientis, seu aliquod impedimentum. *Doctores in c. cum nostris.de concess. præbendæ.*Rebuff.*de pacif.possess.nu.42. seu 32. Cassad. decis.7.& decis.11.super reg.Gomes. seu Sarnen. in reg. de triennali.q.27. cum seq. Corasius vbi sup. d. cap.6. nu.2.& Mandosius in reg.16.quæst. 27. & Petrus Gregor. vbi sup.d.cap. 40. nu.19.* & præter supradictos de titulis coloratis tradunt *Pontanus in tract.de spolio.lib.2.c.15.* & latissimè *Mascard. vbi sup. de probation.conclus.1380.nu.9. & seq.* & titulus co-

22 loratus ad præscribendum non suffragatur, quando quis ignorat se illum habere. *Bald. in l. 1. post princ. vers. nunc venio.C.per quas personas. Felin. in c. illud. nu.1. post medium. vers dixit etiam* Baldus.*de præscript.* & cum alijs multis latissimè tradit *Balbus in tract. de præscriptionib. 2. part.3.partis.quæst.9.nu.1. & per totam. Tiraq. in tract. de iure constituti.par.3.limit.30.per totam. Menoch. de arbitr.iud.lib.3.casu 185. à nu.30. ad 50. Rot.Rom. decis.14. per totam. par.2. diuers. Gonzal. vbi supra. in §.5.*

§. 7. proœmiali. num. 135. & sciendum est, quod in beneficialibus datur titulorum multiplicatio. *cap. post electionem. de concess. præbendæ, lapus allegat.* 132. *in fine. vbi additio litera* 1. *Cassador. decis.* 21. *nu.* 5. *super* Regulis. *et decis.* 3. *num.* 8. *de causa possess. et propriet. Felin. in cap. in nostra. num.* 2. *de rescript. Verallus decis.* 339. *num.* 4. *part.* 1. *Selua vbi supra de benefic. part.* 3. *quæst.* 19. *per*

23

24 *totam.* dato enim vno titulo licèt inualido, vigore tamen possessionis præsumitur alius melior. *Puteus decis.* 356. *num.* 2. *lib.* 1. & potest possessor beneficij iuuari possibilitate alterius tituli. *Lapus allegat.* 89. *n.* 16. *post principium, et num.* 17. *ad finem. Crescent. decis.* 21. *num.* 4. *de probationibus.* Et fuit resolutum in vna Cæsaraugustana de *Merla.* 8. *Nouembris.* 1599. *coram Illustrissimo* D. *Cardin.* Pamphilio. *et in vna Romana parochialis.* 25. Ianuarij. 1600. *coram* R. *P. D. Corduba. Gonzal. vbi supra dicto §.* 7. *proœmiali. nu.* 129. 130. *et* 131. & quando quis possit sibi mutare causam possessionis suæ, & de multatione, & multiplicatione titulorum fuit dictum in Alexandrina Archipresbyteratus. *Lunæ.* 28. *Iunij.* 1627. *coram* D. *Merlino sub bis verbis.*

Massobrius fuit præsentatus ab Arnutio, &, ab Episcopo obtenta institutione, appræhendit capitulariter possessionem Archipresbyteratus, pluresq. actus concernentes officium huiusmodi Dignitatis, necnon etiam Curam animarum illi annexam exercuit: Verùm monitus assertum iuspatronatus non subsistere; imò, cum vacatio contigerit de mense Augusti, illius collationem spectare ad Sanctissimum, ab eo impetrauit prouisionem cũ solito tamen Decreto quòd renunciaret d. præsentationi, prout his verbis Decreto paruit: *Renunciauit Præsentationi, & Institutioni, ac Possessioni exindè secutæ, & d. Archipresbyteratum, vti reseruatum, & non aliter, in futurum possidere velle declarauit:* Et continuando in reali possessione, post huiusmodi renunciationem, interfuit Choro, Processionibus, & alijs Functionibus capitularibus. Vndè fuit dubitatum: An eidem Massobrio dandum esset mandatum de manutenendo: Et DD. ter, ac maturè discusso articulo, affirmatiuè responderunt.

De possessione enim illius non potest dubitari; Et constat de prima appræhensione solemniter, & capitulariter facta; Et post renunciationem dantur testes, qui deponunt de visu, quòd Massobrius tamquam Archipresbyter interuenit publicis functionibus cum alijs Canonicis: Et constat quòd congregato Capitulo pro tradenda possessione alteri Canonico, idem Massobrius recepit iuramentum ab eo, ex quibus actibus factis præsentibus alijs Canonicis probatur possessio capitulariter capta, *Rot. decis.* 17. *de præb. in nou. Cassad. decis.* 8. *de cau. posses. & decis.* 5. *nu.* 3. *de inrepatr. Verall. decis.* 27. *lib.* 1. *in manuscr. & coram Reuerendissimo* D. *meo* Decano *dec.* 235. *num.* 12. *in eius impressis.*

Nec obstare visum fuit, quod pro Scipione adducebatur; scilicet primam possessionem Massobrij capituraliter captã non esse attendendam, nec manutenibilem; cum illi renunciauerit; nec etiam secundam postquam renunciauit, quia non fuit appræhensa capitulariter, & actus illi, quamuis gesti præsentibus Canonicis, non tamen sunt gesti cum scientia eorumdem, quòd scilicet Massobrius possideret in vim prouisionis Apostolicæ, cum potuerint credere ipsum continuasse tamquàm præsentatum à patrono. Quoniam & vtramque possessionem Rota credidit validam esse, ac manutenibilem.

Et quoad primam, aduertendum est Massobrium non renunciasse possessioni reali, & illi, quæ de facto est,

est, vt apparet ex illis verbis *Renunciat Præsentationi, & Institutioni, ac poßessioni indè secuta, & declarat se velle possidere d. Archipresbyteratum tamquam reseruatum*, vndè non possessioni in totum, & absolutè renunciauit, sed possessioni tàmquàm ex antecedente præsentatione prouenienti, & sic solummodò renunciauit titulo, & causæ posidendi, quæ causa posidendi est quid diuersum ab ipsa possessione *l. 3. §. ex plurib. ff. de acquir. possess.*

Et iure merito Massobrius, superueniente sibi nouo titulo, scilicet prouisione Apostolica, potuit continuare possessionem ipsam de facto, mutato solùm primo iure, & titulo posisionis, *l. non solum*, *§. quod vulgo*, *ff. de vsucap. l. 3. §. illud, l. qui bona, §. 1. cum ibi not. ff. de acquir. possess. Rot. apud Achil. decis. 4. de caus. possess. & propr. Put. decis. 165. num. 3. lib. 1. & decis. 441. eod. & in recent. decis. 200. num. 8. par. 1.* Gabr. *cons. 51. num. 1. & 28. lib.* 1. Quæ mutatio ipso iure statim facta intelligitur, data notitia secundi tituli, etiam absque alia declaratione, *iuxta cons.* Decij 400. *quē sequitur Rota, vt per* Achil. *d. dec. 4. Put. d. dec. 441. lib. 1. Crescen. dec. 168. aliàs 5. de rest. spol. Rota dec. 224. n. 2. part. 1. diuers. & decis. 601. num. 3. par. 3. diuers. Card. Mant. decis. 71. num. 1.* neque opus erat, vt exiret de possessione, & postea iterum ingrederetur *ad l. cum nemo, & ibi gloss.* in verbo *extrinsecus, C. de acquir. possess. Put. d. decis. 441. lib. 1. & Achil. d. decis. 4. vbi quod hæc opinio est magis æqua, & consona iuribus, & semper seruatur à* Rota, *vt in decis. 345. numero 4. & dec. 613. nu. 5. par. 1. & decis. 143. num. 4. part. 2. diuers. & in* Tuden. *Parochialis 4. Nouembris 1592. coram bon. mem. Card. Pamphilo, in quibus fuit reprobatum cons. 131. lib. 1. Soc. Sen. contrarium sentientis.*

Et in puncto dixit Baldus *in l. 2. nu. 63. vers. sed pone, C. de seru. & aqua*. Quòd si falsus Canonicus diù stetit in possessione, & deindè à Papa obtinuit prouisionem, non est necessaria noua appræhensio, & installatio, quia ipso iure fit quædam conuersio ex nouo titulo superueniente, & Baldum sequitur Crauetta *cons. 171. num. 1. vers. secundò pro hac*, & licèt sub *num.* 19. declaret Baldi sententiam non procedere quando ante prouisionem Papæ ius tertio fuerit quæsitum, & Crauettam sequatur Rimin. Iun. *cons.* 100. *num.* 25. attamen non applicatur casui nostro hæc limitatio, quia ante prouisionē Apostolicam Massobrij nullum ius erat quæsitum Scipioni; & propterea si Massobrius retinuit possessionem de facto, mutauitq. sibi solummodò ius, & titulum posidendi, adhuc ei manutentio danda est ad statum suæ possessionis *c. querelam cum ibi not. de elect. l. Aquilius, vbi Castr. num. 5. ff. de donat. Cassad. decis. 14. num. 8. super reg. et* Rota *coram sanct. mem. Greg. XV. decis.* 560. In manutentionem enim nudum factum, & sola detentio consideratur *Castr. in d. l. Aquilius sub num. 5. de donat. Cephal. cons. 16. sub num. 5. lib. 1. Card. Scraph. decis. 582. num. 5.* Rota *diuers. decis. 50. num. 29. et decis. 64. num. 2. par. 2.*

Hæcq. videntur certiora euadere, quia Massobrius sibi prouidit, & conseruauit suam primam possessionē de facto per declarationem; quòd volebat posidere ex titulo prouisionis Apostolicæ Archipresbyteratū, quē prius posidebat ex titulo præsentationis, & in eodem instanti renunciat, & declarat; & sic renunciatio est correspectiua ad declarationem: eatenus enim renunciauit, quatenus credidit esse consultū suæ possessioni, & continuationi. Siq. hæc declaratio non suffragaretur, renunciatio quoque ex defectu consensus non operaretur, & consequenter primam Possessionem à se non abdicasset Massobrius: Ad dimittendum

enim

enim possessionem à se non abdicasset Massobrius; Ad dimittendũ enim possessionem requiritur animus *l. 3. §. in amittenda, vbi Alex. ff. de acq. poss. Cassad. decis. 4. num. 3. de restit. spoliat.* Paris. *cons. 114. num. 7. lib. 4.* Rota *apud* Achil. *decis. 11. de pens.* & renunciatio strictè est interpretanda, vt minus lædat renunciantem quàm fieri posit, *l. si domus, ff. de seru. vrb. præd. Becc. cons. 111. sub nu. 31. Surd. cons. 446. num. 22.* & propterea renunciatio restrictiuè ad præsentationem, & possessionem indè secutam, non est trahenda ad omnem possessionem *ad Clem. quod circà de electione,* Bald. *in l. 2. nu. 2. C. de leg. Roland. cons. 86. num. 33. lib. 2.* Et hæc duo, scilicet quòd quis renunciet præsentationi, & possessioni indè secutæ, & quòd velit possidere ex prouisione Apostolica, non inuicem repugnant, quia vult insistere in possessione de facto, & reijcere primum titulum possessionis.

Secunda quoque possessio (scilicet postquam renunciauit) est manutenibilis, quia etiam liberè cedens, & renuncians, licèt dicatur perdere dominium, & possessionem, saltem de iure; attamen si posteà incumbat de facto, & realiter inhæreat possessioni, adhuc ad statum est manutenendus; imò, & reintegrandus si spolietur Inn. *in c. super hoc de renunciat.* Calder. *cons. 4. eod. tit. & sequitur* Rota *decis. 1. num. 2. in nou. eod. tit. & Cassad. decis. 4. de restit. spolat. nu. 2. & 4. versic. credit tamen,* vbi firmat dictũ Innocentij procedere etiam in beneficialibus, si incumbens possessioni de facto habeat titulum præsumptum; vndè multo magis quãdo habet verum, & canonicum ex prouisione Apostolica, & sequitur Gomes. *super reg. de ann. q. 57. in princ. Paris. de resign. lib. 1. q. 5. nu. 28.*

Neque obstat quòd renunciatio Massobrij fuerit in executionem Decreti literarum Apostolicarum, in quibus committitur Executori, vt Massobrium introducat in possessionem; quia acquisitio nouæ possessionis de manu executoris non contradicit retentioni primæ possessionis naturalis: Et menti Papæ aliquibus ex Dominis satisfactum videbatur, si intelligatur dictum Decretum ad cumulandum possessionem possessioni *ad trad. per Cassad. d. decis. 4. num. 12. & seq. de restit. spol. Menoch. de adipisc. Rem. 4. q. 43. n. 317. & seq. Gabr. concl. 7. nu. 6. de acquir. poss.* vbi quòd vtraque possessio de per se est considerabilis: Et demum in hoc summarijssimo iudicio retinendæ attendi debet quòd Massobrius fecit, non quod facere debebat.

Nec obstat quòd Canonici ignorauerint, vel ignorare potuerint huiusmodi mutationem tituli in Massobrio, quoniam, quidquid sit an requiratur talis scientia, &c. ex tot actibus, & ex ipsa facti serie, scientia hæc benè inferri, & præsumi potest Abb. *in c. cum ecclesia, nu. 25. de caus. poss.* Rot. *dec. 179. n. 2. p. 1. diuers. & decis. 685. nu. 4. p. 1. recent.* Præsertim quia non agitur de appræhensione de nouo facienda, sed de cõtinuanda possessione, mutato solùm titulo Inn. *in c. benè il 2. nu. 6. vers. pro prima de postul. prælat.* Ripa *in c. cum ecclesia Sutrina, num. 64. vers. tertiò declara de caus. poss. & prop.* & agitur ad effectũ manutentionis, quæ datur ad statum vt dixi, quo casu nec scientia videtur necessaria, *iuxta* Rot. *decis. 17. num. 7. p. 2. diuers.* à qua nec recessit *in recẽt. d. decis. 685. num. 3. p. 1.* Et in plenario possessorio poterit Massobrius docere de scientia Capituli.

His etiam intelligimus non obstare quòd capitulariter non fuerit appræhensa possessio per Massobrium, *iuxta dec. 8. Cassad. de caus. poss.* Quoniam si attẽdimus primam possessionem, illa fuit capitulariter appræhensa, & in mutatione tituli non est opus noua appræhensione, & installatione, vt supra ex Baldo, & Crauetta dictum est: Si verò actus posterio-

res consideremus tamquam inducē-tes secundam, & nouam appræhensionem possessionis,non autem continuatiuè ad primam possessionem capitulariter obtentam; tunc sat est quòd Massobrius petierit manuteneri, & quatenus opus sit admitti capitulariter, ipsiq. Canonici nulla vrgente ratione denegauerint huiusmodi capitularem receptionem, hoc enim casu habetur pro capitulariter capta *Rota coram sanctæ mem. Greg. XV. decis.364.nu.2.* & in *Pistorien. Canonicatus* 16. *Iunij*. 1625. *coram Illustriss.* D. *Card. Caualerio*, & in *Leodien. Canonicatus*, 3. *Iulij*. 1617. *coram eodem*. quas secuta etiam fuit in *Cæsaraugustana onerum* 3. *Iulij*.1623. *coram R. P. D. meo Pirouano*. Et ex actis supra ponderatis,quę coram Canonicis capitulariter congregatis gesta sunt, resultat etiam appræhensio capitulariter facta, vt supra in principio dictum fuit. Et ità conclusum, &c.

25 Hospitale igitur quando datur,& confertur in titulum, est beneficiũ, & appellatione beneficij comprehenditur. *Flamin.Paris.de resignat.benefic. vbi sup. lib.*11.*quæst.*3. *nu.*44. &
26 76. *vbi nu.*41. ait hospitalia quæ dantur in administrationem dumtaxat sunt manualia, & amouibilia.

27 Quando autem Hospitale est beneficium, est semper exprimendum, quòd sit Hospitale. *Paris. vbi sup.*
28 *lib.*10.*quæst.*2.*nu.*33. & potest resignari. *Paris. ibidem. lib.*2.*quæst.*14. *nu.* 2. & potest etiam permutari. *d. quæst.*14.*nu.*3. *vbi nu.*5. ait contineri sub constitutione de publicandis resignat. neque potest tale hospitale vendi absque labe simoniæ. *Paris. vbi sup. d.q.*14.*nu.*7.

29 Ita in titulum semper fuit collatũ hospitale sub titulo S. Bartholomæi Apostoli ad balneum propè montē Pisanum,quod hospitale est de iurepatronatus Nobilium Pisanorum de Gualandis, & hodie eiusdem est Rector Reuerendiss. D. Ioannes Petrus Lantes Nobilis Pisanus vtriusque Signaturæ Referendarius. & de bal-
30 neo prædicto, & quas infirmitates assiduè cum magna omnium admiratione curet breui temporis spacio, videas præclarissimum virum Hieronymum Mercurialē Foroliuien. supraordinarium Medicinæ Professorem in hac florentissima Pisana Academia in suo libro de Balneis, vbi latissimè de vi, & efficacia prædicti Balnei disertissimè more suo pertractat.

31 Hospitale autem,& quodcumque aliud beneficium conceditur etiam alicui in commendam, in custodiam seu administrationem, commendare enim nihil aliud est, quam deponere. *l. commendare. ff.de verb.signific. c.ne quis arbitretur.* 22.*q.*2.*gloss.in c. nemo. verbo,commendare. de elect.lib.* 6. & *Corasius vbi sup. d. c.* 6. *nu.*4. & *Gonzalez vbi sup. gloss.*5. §.8.*nu.* 38. & est duplex, alia commenda
32 perpetua cum facultate disponendi de fructibus sicut verus beneficiatus, alia autem temporalis, & ad tēpus propter vtilitatem ecclesiæ. & solus Papa potest perpetuò commendare beneficium. secundum *Gomes. seu Sarnen. in regula, de triennali. quæst.*5. *ex d.cap.nemo. Aeneas de Falconibus in tract. de reseruation.quæst.* 3.*nu.*11.*Cucchus in institutionib.maior.lib.*3.*tit.*6.*nu.*4. & *Zecchius de benefic. & pensionib. ecclesiast.c.*7.*nu.*2.
33 commendæ tamen temporales pro ecclesiarum vtilitate etiam hodie ab ordinarijs fieri possunt. *c.qui plures.*21.*q.*1.*c.dudum.de elect. Rebuff.de pacific. possess. nu.*45. *seu* 58. *Hoieda vbi sup. p.*2.*c.*4.*nu.*7.exceptis ecclesijs parochialibus, & curatis, in quibus adueniente vacatione Episcopus debet deputare Vicarium cum congrua fructuum assignatione iuxta decretum *Conc.Trid.sess.*24.*c.*18.de quo pertractat latè *Garc. vbi supra p.*9.*c.*2. *à nu.*21.

34 Inferior autem Episcopo non potest ecclesiam, seu beneficium commenda-

mendare. *Geminian. in d.cap.nemo. nu.14. & ibi Francus nu.8. Felin. in cap.auditis. nu.12. de præscriptionib. Corasius d. cap.6.nu.3. Gambarus de officio legati.lib.4. in rubr. de potestate legati in cõmendando beneficia.quæst. 21. à nu.165. Cucchus vbi sup.n.46. Paris.vbi sup.de resignat.benefic.lib.7. quæst. 10. nu. 23.* nisi talis inferior habeat iurisdictionem quasi Episcopalem, quia tunc poterit ad tempus pro ecclesiæ vtilitate commendare sicut Episcopus, exceptis tamen parochialibus, in quibus solus Episcopus potest constituere Vicarium, & de his, & de commendis vide *Garc. vbi sup. par.4. c.4. nu.1. & seqq.*

35 Hodie autem seruari debet circa hospitalia decretum *Concil.Trid.sess. 25. de reform.cap.*8. quo decernitur, & præcipitur illis, qui hospitalia vulgo nuncupata, seu alia pia loca ad peregrinorum, infirmorum, senum, pauperumue vsum præcipuè instituta, in commendam, administrationem, aut quemcumque titulum, aut etiam ecclesijs suis vnita, obtinent, vel si ecclesiæ parochiales hospitalibus forte vnitæ, aut in hospitalia erectæ, earumq. patronis in administrationem concessæ sint, illis inquã præcipit omnino, vt impositum illis onus, & officium administrent, atque hospitalitatem, quam debent, ex fructibus ad id deputatis, actu exerceant iuxta constitutionem Concilij Viennensis, aliàs in hac eadem Synodo innouatam, quæ est *d.clement. quia contingit. de relig. domib. & in d.Concil.Trid.sess.7. cap.vlt.* & si vbi

36 hospitalia sunt, non possit seruari hospitalitas, quia non adsit populus, tunc Ordinarius cum duobus de Capitulo potest fructus dictorum hospitalium in alium pium vsum, qui eorum institutioni proximior sit conuertere. & si hospitalitatem vbi seruari potest, non seruauerint, perpetuò cura, & administratione dictorũ hospitalium prædicti possint priuari, & in foro conscientiæ teneantur etiã ad fructuum restitutionem. & in futurum administratio, seu guberna-

37 tio talium locorum vni, & eidẽ personæ vltra triennium non committatur, nisi aliter in fundatione cautum reperiatur, hæc in decreto d. Conc. Trid. si ergo in fundatione aliter sit cautum, illud est seruandum, vt si in fundatione dictum sit, vt conferantur in titulum, ita etiam nunc conferri debent, & compelli illa in titulum obtinẽtes, vt illa, ad quæ tenentur ad vnguem seruent, prout in d. decreto fuit statutum. ideoq., cum d. decretum excipiat vnum tantum casum, scilicet, quando aliter in fundatione cautum est, compræhendit etiam hospitale, cuius collatio, & institutio in perpetuum titulum administrationis dari consueuit etiam à 30. annis & citra. hoc enim casu huiusmodi hospitale debet pro administratione committi alicui probo viro ad triennium dumtaxat. de quibus videas *Garciam vbi sup.par. 1. c. 3. nu.7. & seqq.* Vtinam hodie in hospitalibus seruaretur hospitalitas, & quicquid in fundatione statutum fuit, pereunt piæ fidelium dispositiones, hospitalia interdum pereunt adeo, vt nec signum aliquod hospitalis remaneat, & fructus percipiuntur, & se tuentur in non vsu. & de visitatione hospitalium, & quando sint visitanda tradit *Paulus Piasecius in sua praxi episcopali.p.2.c.3.de visitatione beneficiorum simplicium, Seminarij Confraternitatum, Hospitalium.nu.*38.

38 Competit etiam iuspatronatus in Oratorio religioso constructo, & fundato cum consensu Episcopi, cum Hospitale, & Oratorium æquiparentur. *Abb. in cap. vlt. nu.4. de censib.* & de hoc *Innoc. Cardin. & Abb. in d.cap. inter dilectos.de donationib.* &

39 gaudet tale Oratorium immunitate ecclesiæ. *Abb. in cap. ecclesiæ 9. nu. 7. de immunit. eccl.* & ibi *Aug. Barbosa in collectan.nu.10. Marius Italia de immunitate ecclesiarum. lib.* 1.

*c.4.§.4. Azor. instit.moral.p.2.lib.8.
quaest.3.* & quãdo dicaretur Oratoria
publica, & quando priuata tradit
Mar. Italia d. §.4. & refert *Barbosa
in collect.in c.tua nos. nu.2. de eccles.*
40 *aedif.* quod non intelligo de Orato-
rio priuato existente in priuata do-
mo alicuius, quia tale Oratorium
priuatum cum non sit à domo distin-
ctum, sed potius sit pars domus, eius
erit, cuius est domus, ipseq. domi-
nus domus poterit ad libitũ destrue-
re, neque pro beneficio accipitur,
sed tantum ad orandum, & cum li-
centia Superioris ad ibi Missam ce-
lebrandam pro maiori commodita-
te constituitur. & quamuis *Piasecius
vbi sup. cap.3. de visitatione ecclesiae
parochialis.nu.21.* dicat, quod in do-
mibus priuatis non possunt Missae
celebrari ex *Conc.Trid.sess.22.*in de-
creto, de obseruandis, & euitandis
in celebratione Missae. nisi in tali do-
mo priuata Oratorium construatur
41 de licentia Episcopi, qui tunc potest
concedere, vt licitè Missa ibidem ce-
lebretur, & quod magna circumspe-
ctione vti debet Episcopus in tali
concessione, & nonnisi ex causa gra-
uis necessitatis, dictaq. Oratoria
singulis annis visitet; & praecipuè in
huiusmodi concessione apponi de-
bet, vt Oratorium decenter extru-
ctum, & ornatũ, & ab omnibus acti-
bus domesticis liberum existat, & vt
dicta concessio intelligatur sine ec-
clesiae parochialis praeiudicio, & ex-
cipiantur dies Natiuitatis, & Resur-
rectionis Domini Nostri Iesu Chri-
sti, & Pentecostes, quibus ibidem
celebrari non liceat, sed parochialis
frequentetur, quodque alij praeter-
quam seruitio personae, cuius intuitu
Oratorium conceditur, necessarij,
ibidem Missam audientes, ab obliga-
tione audiendi Missam in ecclesia
per hoc non liberentur, quae & stylo
Romanae Curiae in facultatibus ex-
truendi huiusmodi Oratoria consue-
uerunt apponi.
42 Hodie tamen ex constitutione
Pauli Quinti sanctae memoriae, licẽ-
tia celebrandi Missam in Oratorijs
priuatis existentibus in domibus so-
lum à Summo Pontifice conceditur
per breue cum supradictis conditio-
nibus, & alijs, & ita seruari vidi Pi-
sis, Tuderti, & alibi. breue autem
pro executione dirigitur Episcopo
loci, seu eius Vicario generali.
43 Super sepulchris autem in eccle-
sijs, seu coemeterijs existentibus non
acquiritur propriè, & verè iuspatro-
natus, attamen largè, & impropriè
is qui habet ius in sepulchro potest
appellari patronus sepulchri. & si
44 sepulchrum sit fundatum cum au-
ctoritate Episcopi vendi, & pigno-
rari non potest, neque etiam ius se-
peliendi. *cap. postquam.13.q.2.* si ta-
men factum sit sine dicta auctoritate
Episcopi vendi, & alienari potest,
quamuis in illo sit aliquis sepultus.
Felinus in cap. quanto.nu.4.de iudic.
neque obstat, quod eo ipso, quod in-
feratur mortuus in sepulchrum, effi-
ciatur locus religiosus. *l.2.C.de relig.
& sumpt. fun.* qui locus religiosus
45 non potest vendi, nec alienari. *l. si
in emptione.§.omniũ.ff. de cont.empt.*
quia id procedit de iure ciuili; ho-
die autem de Iure Canonico, quod
est seruandum, secus est, cum nullus
46 locus efficiatur religiosus, nisi prae-
uia Episcopi licentia. *cap. ad haec. de
relig.domib. Decius in d.cap.quanto,
nu.* 5. latè *Molina de Hispaniarum
primogen.lib.1.c.24.nu.38.39.&* 40.
*Gonzal. in comment. ad d. regulam
octauam gloss.* 5. *num.36. & seqq.* &
quod sepulchrum sit familiae, vel hę-
47 redum probatur ex inspectione lite-
rarum ipsi sepulchro inscriptarum.
*Speculat.in tit.de probat.vers.6. Ric-
cius in d. praxi. dec.664.in fine.*
48 Adde, quod potest licitè recipi
pretium pro sepultura ratione situs,
vel dignioris loci, quasi id non vi-
deatur concernere spiritualia, sed
tantum honorem, & praeeminentiã,
quae potest praecio aestimari, & ven-
di, cum hoc casu non vendatur se-
pultura,

pultura, quæ gratis est præstanda defunctis per eorum parochos. *Sotus de iustit. & iure. lib. 9. quæst. 7. art. 1. Nauarr. cons. 2. de simonia. Menoch. de arbitrar. iudic. casu. 277. Card. Toletus in instruct. sacerd. lib. 5. c. 89. in fine. Spin. in speculo testament. gloss. 2. princip. nu. 44. Zecchius de repub. ecclesiast. lib. 1. cap. 28. de parocho. n. 19. Garc. vbi sup. de benefic. p. 5. cap. 9. nu. 137. Marc. Ant. Genuen. Episc. Isernien. in praxi* Archiep. *Neapolit. c. 33. nu. 18. & 19. & 28. & 29.* vbi ait, quod si ex laudabili consuetudine aliquid solui solitum sit pro loco sepulturæ, talis consuetudo seruanda est, & potest quis compelli ad illam seruandam. secundum *tex. in cap. ad apostolicam. de simonia.* pulchrè Abb. *in cap. abolendæ. de sepulturis.* & ibi Doctores. *Soarez de relig. to. 1. tract. 3. lib. 4. de simonia. c. 14. n. 19. & seq. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 110. nu. 6. cum seqq. Valerius* Reginaldus *in praxi fori pœnitent. lib. 23. n. 208. & num. 226. Bellet. disquisit. clerical. p. 1. tit. de clerico debitore. §. 3. à n. 27.*

49 & si quis habeat sepulchrum proprium suis sumptibus emptum, vel ædificatum pro se, vel suis, non est materia simoniæ, si vendatur quoad proprietatem iuxta valorem fundi, & respectu habito ad solas expensas factas in eo ædificando, quia tunc ibi non venditur benedictio, nec proprium ius sepulturæ, sed materiale illud, ad quod alia sequuntur, vnde similia loca iure hæreditario trásferri solent à parentibus ad filios ratione temporalitatis, quæ in eis est. vide *Aug. Barbosam in collectan. ad d. cap. abolendæ. nu. 2. de sepulturis.*

50 Similiter non cadit iuspatronatus in Collegio Scholarium, nisi largè, & impropriè, cum non sit quid ecclesiasticum seu religiosum. *Rocchus de Curte de iurepat. in verbo, in ecclesia. quæst. 5. & 6.* nisi esset Collegiũ religiosum fundatum non solum à persona Ecclesiastica, verum etiam cum consensu Ordinarij, ipsiq. Ordinario subiectum, & suppositum, tunc enim dici posset, quod in eo posit cadere competere, & haberi largè, & impropriè quodam modo, & quodam respectu iuspatronatus quoad aliqua.

51 Vt est Pisis Collegium Riccium Politianum fundatum, & dotatum ab Illustriss. & Reuerendiss. D. Ioanne Riccio Politiano S.R.E. Card. & Archiepiscopo Pisano, Insularũ, Sardiniæ, & Corsicæ Primate, & in eis Legato nato anno Domini 1573. in quo morantur Gubernator, & octo Ciues Politiani, qui eliguntur ab hærede de familia d. Illustrissimi D. Cardinalis. & laudabiliter literis operam nauant.

52 Et est Collegium Puteanum subiectum Archiepiscopo Pisano erectum, fundatum, & dotatum anno Domini 1605. ab Illustriss. & Reuerendiss. D. Carolo Antonio Puteo Pedemontano Archiepiscopo Pisano Insularum Corsicæ, & Sardiniæ Primate, & in eis Sedis Apostolicæ Legato nato, viro integerrimo, & fęlicis recordationis, qui non solum erexit prędictum insigne Collegium, in quo scholares eliguntur ab Illustriss. D. Amadeo Puteo Marchione Viqueriæ eius hærede, & honorificè viuunt, & studijs incumbunt, verum etiam insignem capellam Diuo Hieronymo dicatam fundauit, construxit, & dotauit in capite vetusti, & amplissimi Campi Sancti Pisarũ, vbi sepultus fuit, & capellanus dictę capellę quotidie excepta feria quinta cuiusuis hebdomadæ ibi Missam celebrat pro anima ipsius fundatoris, qui capellanus eligitur, & præsentatur à d. Illustriss. D. Marchione patrono d. capellæ.

53 Iste Campus Sanctus admirabili artificio confectus est longitudinis passuum, seu cubitorum trecentorũ, latitudinis passuum, seu cubitorum 50. & altitudinis passuum, seu cubitorum 30. totus ex marmore confectus, & intus in parietibus picturis

mirabilibus exornatus, habet intus atrium amplum marmoreum circũdans campos tripartitos continentes terram vulgo Sanctam appellatam, & in d. terra cadauera sepeliũtur, & in atrio adsunt plurima sepulchra, in quibus similiter sepeliuntur cadauera, & adest etiam sepulchrum meæ familiæ de Viuianis. & illud insigne est, & admirabile, quod prędicta terra, quam Vbaldus de Lanfranchis Nobilis Pisanus, & Archiepiscopus Pisanus Dux classis Pisanę anno Domini 1190. rediens Hierosolyma Pisas tulit, cadauera breuissimo tempore consumit, ossaq. in ciuerem redigit. cuius Campi Sancti tectum totum coopertum est plumbeis tegulis.

Hic pius vir Archiepiscopus Puteus præter Collegij, & prædictæ capellæ fundationem, ex magna pietate ad medicinam pauperum infirmorum Pisis commorantium, & ad hospitale accedere nolentium certũ reditum constituit, Medicos, Chirurgos, & Aromatharios destinauit, quod pium opus enixè commendauit magnificæ domui Misericordiæ Pisarum, quæ magnifica domus fundata fuit anno Domini 1121. à duodecim Nobilibus Ciuibus Pisanis, hodieq. pariter gubernatur à duodecim Nobilibus Ciuibus Pisanis, qui ex magnis reditibus d. domus, quotannis in festo Pisanæ ciuitatis, quod est dies Assumptionis B. Marię Virginis Reginæ Cœlorum dotant puellas honestas quadraginta & octo, & semper ciuib. ægestate laborantibus succurrunt, & carceratis, & quando per ciuitatem processione solemni circumfertur deuotissima

54 Imago Beatissimæ Mariæ sub organo dicta, quæ in ecclesia maiori Pisarum in altari ad cornu dextrum d. ecclesiæ conseruatur maxima fidelium deuotione, & ad quam congregatur Matronæ Pisanæ, quæ Canonicæ nuncupantur; tunc in tali processione dicti duodecim Nobiles viri cum preciosa vmbella, seu baldachino, & quamplurimis intorticijs intersunt, ex legato cuiusdam de Boetijs Nobilis Pisani.

55 Simili modo cadit iuspatronatus in sedilibus, & banchis in ecclesia factis, ibiq. affixis, quod dicitur iuspatronatus laicale largè, & impropriè. *Cardin. in cap. penult. num. 2. circa finem. de sepulturis.* & videas *Stephanum Gratianum discept. forens. cap. 210. nu. 50.*

66 Cum autem tàm in hoc Capite, quàm alibi multoties, & sepissime fiat mentio de Archiepiscopo Pisano Insularum, Corsicæ, & Sardiniæ Primate, & in eis Sedis Apostolicæ legato nato, existimaui hoc loco breuiter adducere non solum dicta Doctorum, aliasq. authoritates, ex quibus veritas dictæ Primatiæ Pisani Archiepiscopi clarissimè probatur, verum etiam priuilegia Summorum Pontificum, prout infra.

67 Et quòd Archiepiscopus Pisanus sit Insularum Corsicæ, & Sardiniæ Primas, & in eis Sedis Apostolicæ legatus natus tradunt permulti, sufficiat adducere. *gloss. margin. in c. diffinimus. vbi Archidiac. & Geminian. dist. 22. idem Geminian. in c. cleros. numero 20. in gloss. in verbo, in patriarchis. dist. 21. Præposit. in c. concilia. num. 5. dist. 17. Cardin. à Turrecremata in c. prouinciæ. versiculo sed insurgit. dist. 99. Cass. an. in Catalogo gloriæ mundi. parte quarta cõsiderat. 19. in fine. Boer. de ord. & praced. grad. par. 1. num. 13. et de auctoritate magni concilij. num. 54. Pauin. de off. et potest. capit. sed. vacan. præludio 6. numero 13. Calefat. de æquestri dignitate. num. 94. Pet. Gregor. Tolosan. syntagmat. iuris. lib. 15. c. 10. num. 30. in fine. Gigas. de residentia Episcop. quæst. 18. num. 10. Mars. Ant. Cucch. instit. iur. can. lib. 1. titulo 3. Sbrozz. de Vicario Episcopi. lib. 1. quæst. 3. num. 24. & 25. Anastas. Germon. de sacrorum immunitat. lib. 3. cap. 7. num. 8. Hieron. Gonzal. in dicto comment. ad Regulam*

octauam

octauam Cancellar. gloss. 41. nu. 14. Rofred. Beneuentanum *in suo opere, in titulo, de iuribus, quæ competunt* Prælato *num. 2. Leandr. de Albertis in sua descriptione Hætruriæ fol. 29. latissime Aug. Barbos. in tractat. de off. et potest. Episc. parte prima. titul. 3. cap. 7. num. 10. 11. et 12. Io. Anton. Massobr. in d. sua praxi haben. concurs. ad vac. paroch. eccles. præludio 1. num. 93.* Aubert. *Mireum, in suo libro inscripto, notitia Episcopatuum orbis Christiani lib. 1. cap. 14. 18. et seqq. et cap. 22. et Illustrissimum Cardin. Baronium. Annal. ecclesiast. tom. 12. sub anno Domini* 1132. asserit Archiepiscopum Pisanum fuisse creatum Archipræsulem Sardiniç. *et tomo vndecimo anno.* 1092. *seu* 1095. re-
52 refert, quod Vrbanus Secundus Papa Dagobertum, seu Theobertum Episcopum Pisanum in Archiepiscopum promouit cum suppositione omnium Episcoporum Corsicæ, vt in ea Metropolitanus, & in Sardinia Sedis Apostolicæ legatus cum perpetua successione existeret. & antea Gregorius Septimus anno 1078. in in circa Landulpho Pisano episcopo, eiusq. successoribus vices suas comisit in Insula Corsicæ, & Honorius Secundus anno 1126. prædicta priuilegia confirmauit, quæ prius reuocauerat Calixtus Secundus.

Insuper Innocentius Secundus anno 1138. prædicta confirmauit Archiepiscopo Pisano, eiq. dedit Primatum in Sardinia super Prouincia Turritana, & quæ postea etiam confirmata fuerunt anno 1146. ab Eugenio Tertio, & ab Adriano Quarto anno 1557. & Alexander Tertius de anno 1161. omnia prædicta confirmauit; & etiam Primatum super dicta Prouincia Turritana, & insuper eidem Archiepiscopo Pisano concessit Primatum in eadem Insula Sardiniæ super Calaritanam, & Arborensem prouincias, & Legationem iam concessã cõfirmauit anno 1176. vt ex infra dicendis apparebit, & omnia supradicta postea confirmauerunt Lucius Tertius anno 1181. Vrbanus Tertius anno 1197. Celestinus Tertius anno 1191. Innocentius Tertius anno 1197. Honorius Tertius anno 1217. & Gregorius Nonus anno 1229. & hic placet referre hæc sequentia ex libro anni sexti Epistolarum Innocentij Tertij, qui in Vrbe
59 in Bibliotheca Vaticana asseruatur. à folio 28. Epistola 110.

Archiepiscopo Turritano.

Licèt V. F. N. Pisanum Archiepiscopum, & eius ecclesiam nõ velimus super collato sibi à Prædecessoribus Nostris priuilegio legationis, & Primatis, quod nos postmodum confirmauimus molestare, pati tamen nec volumus, nec debemus, vt beneficio Sedis Apostolisiæ abutatur. Cum igitur certis temporibus auctoritate nostra legationis officium in Sardinia valeat exercere. F. T. P. A. S. M. quatenus, cum terram ipsam iuxta tenorem priuilegij ecclesiæ Pisanæ concessi datis temporibus visitauerit, quamdiu in eàdem prouincia fuerit, ei tamquam legato Sedis Apostolicæ intendas, absenti tamen, vel alio tempore venienti non teneberis auctoritate legationis aliquatenus respondere; auctoritate vero Primatis non plus potest in Prouincia Turritana, quem Primatibus vniuersis concedunt canonicæ sanctiones. Datum Laterani. V. Nonas Iulj. item ex libro epi-
60 stolarum, Honorij Tertij asseruato in dicta Bibliotheca pagina 125.

Archiepiscopis, et Episcopis, et Nobilibus Viris Turritan., et Galluren. Iudicibus, *aliisq.* Nobilibus *per Sardiniam constitutis.*

Cvm quidã Prædecessores Nostri Pisanis Archiepiscopis cõtulerint in Turritan., Arboren., & Callaritan., Prouincijs Primatus, & in

in Sardinia legationis honores. Nos V.F. N. Vitali. Pisano Archiepiscopo benignè concessimus, quod Nostri Prædecessores ipsius Archiepiscopi Prædecessoribus concesserunt.

Ideoq. VV. attentè mouemus P. A. S. M. quatenus eidem Archiepiscopo in ijs, quæ in prædicta terra sibi sunt ab Apostolica Sede concessa tamquam Primati nostro, ac Apostolicæ Sedis legato debitum honorem, & reuerentiam impendatis, eiusque salubribus monitis curetis deuotè, ac humiliter obedire. Datum Laterani Non. Februarij. anno secundo. & successiue.

Capitulo, Clero, & Populo Pisano.

QVod circa ecclesiam, & Ciuitatem vestram exuberet nostræ sinceritatis affectus, potestis perpendere per effectum, nam præter alia, in quibus vos multipliciter honorauimus. V. F. N. Vitali Archiepiscopo vestro concessimus in Turritan. Arboren. & Callaritan. prouincijs Primatus, & in Sardinia legationis honores, sicut prædecessores nostri eiusdem Archiepiscopi prędecessorib. concesserunt. Dat. vt supra ego Balthasar Ansideus Bibliothecæ custos extraxi, & in fidem die 22. Februarij. 1613. Bald. ansideus manu propria.

61 1 Donatio Archiepiscopi Turritani.

Albertus Monacus de Montecassino, & Turritanus Archiepiscopus, dilectis filijs Petro magistro Hospitalis de Stagno, eiusq. fratrib. tàm præsentibus, quàm futuris in perpetuum.

Venerabilibuslocis, in quibus Dei seruitium iugiter exercetur, debemus pro amore Dei temporalia conferre subsidia. proinde dilecti in Domini filij, nos hospitalitatis, & caritatis opera, quæ in vestra domo assiduè fiunt attendentes, precibus Domini Villani Pisanorum Archiepisco pi Sardiniæ Primatis, & apostolicæ Sedis legati; assensu etiam, & consilio Domini Parasolis Turritani Iudicis, necnon episcoporum nostrorum S. Souens, ecclesiam S. Georgij de Oleastro cum terris, omnibusq. pertinentjis suis ad honorem Dei, & substentationem vostræ Hospitalaris domus vobis donamus, vt in vestra, vestrorũq. successornm potestate, & iure permaneant. hoc est actum anno Dominicæ Incarnationis. 1176.

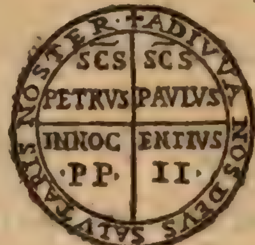
Et sequens est priuilegium Innoc. II.

62 INNOCENTIVS Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili fratri Balduino Pisano Archiepiscopo, eiusq. successoribus canonicè promouendis in perpetuum.

Tunc Apostolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus, honor integrè conseruatur, si vnicuique ecclesiæ sua dignitas custoditur. Romanæ siquidem ecclesiæ consueta benignitas, & discreta humilitas, quos, deuotos, & mansuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus sibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua sublimat. æquum etenim, & rationabile est, vt quorum beneficia, & obsequia nos succepisse recolimus, eorum deuotioni non mensura pari, nec quantitate æquali, sed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo respondere curemus. Quia igitur de discordia, & guerra, quæ inter Pisanam, & Innuensem ciuitates extitit, multæ hominum clades, & christianorũ captiuitates innumeræ prouenerunt. Nos quorum precipuè interest singulorum saluti tàm temporaliter, quàm spiritualiter paterna sollicitudine prouidere, pro bono pacis, & recompensatione episcopatuum, quos vtique à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ecclesiæ Pisanæ concessos in insula Corsicæ à prædecessore tuo bo. mem. fratre nostro Archiepiscopo Huberto accepimus in Galluriensi iudicatu

tu duos episcopatus, Galtelinensem, videlicet, & Ciuitatensẽ, & Populoniensẽ episcopatũ tibi, tuisq. successoribus, & per vos ecclesię Pisanę cõcedimus, & Metropolitano iure subijcimus. Vosq. Primatus honore super Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardiniæ à prædecessore nostro Papa Vrbano prædecessoribus tuis concessam tibi, tuisque successoribus præsentis scripti pagina roboramus, denique, vt Pisana Ciuitas, quæ fauore cælestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas subiugauit amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in processionibus vtendi, & Crucem, vexillum scilicet Dominicum per subiectas vobis prouincias portandi tibi, tuisque successoribus licentiam damus. Pallei quoque vsũ fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo secundum consuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruaris, & in consecrationibus trium episcoporum in Corsica, Aleriensis scilicet, Aiacensis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populoniensis episcopi, quorum Metropolitanus existis. Si qua igitur in posterum ecclesiastica, sæcularisue persona huius nostræ constitutionis paginã sciens cõtra eam temerè venire tentauerit secũdò, tertivè cõmonita, nisi præsumptionem suam congrua emendatione correxerit, potestatis, honorisq. sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cũctis autem hæc ipsa seruantibus sit pax Domini nostri Iesu Christi, quatenus, & hic fructum bonę actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen.

Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus ss.

† Ego Desiderius presb. Card. tt. S. Praxedis ss.
† Ego Petrus Card. presb. tt. S. Susannæ ss.
† Ego Gerardus presb. Card. tt. S. Crucis in Hierusalem ss.
† Ego Anselmus presb. Card. tt. s. Laurentij in Lucina ss.
† Ego Littifredus presb. Card. tt. Vestinæ.
† Ego Luccas presb. Card. tt. s. Ioannis, & Pauli.
† Ego Striantius presb. Card. tit. s. Sauinæ ss.
† Ego Martinus presb. Card. tt. s. Stephani in cæliomonte ss.
† Ego Petrus Papiensis episcopus ss.
† Ego Oddo Diaconus Cardin. s. Georgii ad velum aureum ss.
† Ego Guido Diaconus Cardin. s. Adriani ss.
† Ego Boetius Diaconus Card. ss. Viti, & Modesti ss.
† Ego Guido Diaconus Cardin. ss. Cosmæ, & Damiani ss.
† Ego Grisogonus Diaconus Card. s. Mariæ in porticu ss.
† Ego Vbaldus Diaconus Card. s. Mariæ in vialata ss.
† Ego GG. Diaconus Card. s. Angeli ss.
† Ego Octauianus Diaconus Card. s. Nicola in Carcere ss.
† Ego Iacintus Prior Subdiaconorum Sacri Palatii.
† Ego Bernardus Sacri Palatii Subdiaconus ss.
† Ego Ioannes Sacri Palatij subdiaconus ss.
† Ego Baro Sac. Palatii Subdiaconus,

nus, & Prior scolæ Crucis ss.

† Ego Ioannes Paparo Rom. ecclesiæ subdiaconus ss.

† Ego Rainerius Sacri Palatii Subdiaconus ss.

† Ego presbiter Sacri Palatii Subdiaconus ss.

† Ego Galganus Sacri Palatii Subdiaconus ss.

† Ego Monachus Sacri Palatii Subdiaconus ss.

† Ego Baldicio Sacri Palatii Subdiaconus ss.

† Ego Vulgarus Sacri Palatii Subdiaconus ss.

Datum Laterani per manũ Aimerici S. Romanæ Ecclesiæ Diaconi Card. & Cancellarii. x. Kal. Maii Indictione prima. Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo trigesimo Octauo. Pontificatus verò Domini Innocentii Papæ secundi anno quarto.

Hoc exemplum litterarum Innocentii Papæ II. est fideliter desumptum ex authentico in carta pergamena Archiuii Apostolici Castri S. Angeli die v. Iunii. M.D.C.XVIII.

S. Card. S. Susannæ S.R.E. Bibliothec.

Locus † Sigilli dicti Bibliothecarij.

Bartholomeus Carrara Sec.

Et in archiuio monasterij monialium S. Laurentij Pisarum adest epistola Archiepiscopi Turritani in carta hędina scripta ad Archiepiscopum Pisanum Primatem suum.

63 Et de Insula Corsicę Archiepiscopo Pisano subiecta hæc habentur, nam de anno 1078. circiter Greg. 7. Landulpho Episcopo Pisano in Corsica vices suas commisit, & pro labore, quem primus in ea restituenda ad Romanæ Ecclesiæ dominium suscepit, medietatem, duobus vero eius successoribus quartam partem omnium redditũum largitus est, arcees tamen sub ditione Romanæ Ecclesiæ reseruauit, quorum custodes illis, si necessitas exegerit, vult obedire, ita patet ex *lib. 6. epist. Greg. 7. epist. 12.* deinde Vrbanus 2. constitutione sua Dat. Beneuenti 3. Kal. Iunij. an. 1091. Pontif. sui 4. de d. Greg. 7. & de Landulpho Episcopo mentionem faciens ita ait, quia multis iamdudum obsequijs Pisanorum gloriosa nobilitas Romanam sibi Ecclesiam fecit obnoxiam, prædictam insulam de consilio clericorũ Cardinalium, aliorumq. fidelium Pisanæ, ecclesiæ commisit, & condonauit, ea conditione interiita, vt per annos singulos libras quinquaginta Lucanæ monetæ Lateranensi palatio persolueret. deinde anno 1091. idẽ Vrbanus alia cõstitutione Dat. Anagniæ per manus Ioannis S.R.E. Diaconi Card. Episcopum Pisanum in Archiepiscopũ promouit, palliumq; concessit cum suppositione omnium Episcoporum Corsicæ &c. vt supradictum est.

Sequuntur priuilegia aliorũ Summorum Pontificum exarata in membrana existentia in archiuio publico reformationum ciuitatis Florentiæ fideliter extracta à Francisco Segalonio notario publico, & ciue Florẽtino, & à Pamphilo Guerrino Pistoriense, & ciue, not. publ. Flor. ministris d. archiuij sub die 10. Iunij 1619. stylo Florent. cum approbatione Vicarij generalis Illustriss., & Reuerendiss. D. Archiepiscopi Florentini.

Priuilegium Eugen ij III. *Papæ.*

64 EVGENIVS Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili fratri Villano Archiepiscopo Pisano eiusq. successoribus canonicè promouendis in perpetuum.

Tunc Apostolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus honor integrè conseruatur, si vnicuique ecclesiæ sua di-

dignitas custoditur. Romanæ siquidem ecclesiæ consueta benignitas, & discreta humilitas, quos deuotos, & mansuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus sibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua sublimat. Aequum enim & rationabile est, vt quorum beneficia, & obsequia se recolit suscepisse, eorum deuotioni non mensura pari, nec quantitate æquali, sed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo studeat respondere. Prædecessor siquidem noster felicis memoriæ Papa Innocentius de discordia, & guerra, quæ inter Pisanam, & Ianuensem ciuitates extitit multas hominum clades, & Christianorum captiuitates innumeras prouenisse considerans, vtriusque partis saluti tàm temporaliter, quàm spiritualiter paterna sollicitudine studuit prouidere, atque pro bono pacis, & recompensatione Episcopatuum, quos vtique à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ecclesiæ Pisanæ concessos in insula Corsicæ à prædecessore tuo bonæ memoriæ fratre nostro Archiepiscopo Vberto accepit, in Galluriensi iudicatu, duos Episcopatus, Galtellinensem videlicet, & Ciuitatensem, & Populoniensem Episcopatum tibi, tuisq. successoribus, & per vos ecclesiæ Pisanæ concessit, & metropolitico iure subiecit. Nos itaque qui in Sedis Apostolicæ administratione licèt indigni disponente Domino sibi successimus, eandem concessionem auctoritate Apostolica confirmamus, & ratam manere censemus. eiusdem quoque prædecessores nostri vestigijs inhærentes vos primatus honore super Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardiniæ à prædecessore nostro Papa Vrbano prædecessoribus tuis concessam, tibi, tuisq. successoribus præsentis scripti pagina roboramus; denique vt Pisana ciuitas, quæ fauore cœlestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas subiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in processionibus vtendi, & Crucem vexillum scilicet dominicum per subiectas vobis prouincias portandi tibi, tuisq. successoribus licentiam damus, Pallei quoque vsum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo secundum consuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruaris, & in consecrationibus trium Episcoporum in Corsica, Aleriensis scilicet Aiacensis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populoniẽsis Episcopi, quorum metropolitanus existis. Si qua igitur in posterum ecclesiastica, secularisve persona huius nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundo, tertioue commonita nisi præsumptionẽ suam congrua emẽdatione correxerit, potestatis, honorisq. sui dignitate careat, reumq. se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, ac sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtę vltioni subiaceat. Cunctis autem hęc ita seruantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æterna pacis inueniãt. Amen. Amen. Amen.

Signum Eugenij Tertij.

Fac mecum Domine Signum in bonum.

✠ Ego Eugenius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus ss.

† Ego Conradus Sabinensis Episcopus ss.

† Ego Albericus Hostiensis Episcopus ss.

† Ego

† Ego Imacus Tusculanus Episcopus ss.
† Ego Guido presbyter Cardinalis S. Chrisogoni ss.
† Ego Hubaldus presbyter Cardin. tit. S. Praxedis ss.
† Ego Hubaldus presbyter Cardin. tit. SS. Ioannis & Pauli ss.
† Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sauinæ ss.
† Ego Aribertus presb. Card. tit. S. Anastasiæ ss.
† Ego Vbaldus presbyt. Card. tit. S. Crucis in Hierusalem ss.
† Ego Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis ss.
† Ego Iordanus presbyt. Card. tit. S. Susannæ ss.
† Ego Oddo Diaconus Cardinalis S. Georgij ad uelum aureũ ss.
† Ego Guido Diac. Card. SS. Cosmæ, & Damiani ss.
† Ego Octauianus Diac. Card. S. Nicolai in carcere Tulliano ss.
† Ego Rodulphus Diacon. Cardin. S. Luciæ.
† Ego Ioannes Diac. Card. S. Mariæ Nouæ ss.
† Ego Astaldus Diac. Card. S. Eustachij ss.
† Ego Berardus Diac. Card. Sanctę Romanæ Ecclesiæ ss.
† Ego Guido Diac. Card. S. Mariæ in Porticu ss.
† Ego Petrus Diac. Card. S. Mariæ in via lata ss.
† Ego Cinthius Diaconus Cardin. SS. Sergij, & Bacchi ss.

Datum Viterbi per manum Roberti S.R.E. presbyteri Cardinalis, & Cancellarij, quarto Kalend. Iunij, Indictione nona, Incarnationis Dominicæ anno MCXLVI. Pontificatus vero Domni Eugenij III. Papæ anno secundo.

Priuilegium Adriani IV. Papæ.

65 ADRIANVS Episcopus seruus seruorum Dei, Venerabili fratri Villano Archiepiscopo Pisano, eiusq. successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Tunc Apostolicæ Sedi, & Romanis Pontificibus honor integrè conseruatur, si vnicuique ecclesiæ sua dignitas custoditur. Romanæ siquidem ecclesiæ consueta benignitas, & discreta humilitas, quos deuotos, & mansuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus sibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua sublimat. Aequum enim, & rationabile est, vt quorum beneficia, & obsequia se recolit suscepisse, eorum deuotioni nõ mensura pari nec quantitate æquali, sed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo, studeat respondere. Prædecessor siquidem noster felicis memoriæ Papa Innocentius de discordia, & guerra, quæ inter Pisanam, & Ianuensem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Christianorũ captiuitates innumeras prouenisse considerans, vtriusque parti saluti tàm temporaliter, quam spiritualiter paterna sollicitudine studuit prouidere, atque pro bono pacis, & recompensatione Episcopatuũ, quos vtique à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus Ecclesiæ Pisanæ concessos in insula Corsicæ à prædecessore tuo bonæ memoriæ fratre nostro Archiepiscopo Huberto accepit in Galluriensi iudicatu duos Episcopatus, Galtellinensem videlicet, & Ciuitatensem, & Populoniẽsem Episcopatum tibi, tuisq. successoribus, & per vos ecclesiæ Pisanæ concessit, & metropolitico iure subiecit. Nos itaque, qui in Sedis Apostolicæ administratione licèt indigni disponente Domino sibi successimus, eandem concessionem auctoritate Apostolica confirmamus, & ratam manere censemus. eiusdem quoque prædecessoris nostri vestigijs inhærentes, vos primatus honore super Turritanam prouinciam decoramus. Legationem quoque Sardiniæ à prædecessore nostro Papa Vrbano prædecessore

decessoribus tuis concessam, & à felicis memoriæ Innocentij, & sanctæ recordationis Eugenij, atque Anastasij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratum, tibi, tuisq. successoribus præsentis scripti pagina confirmamus, & confirmationem ipsam ratam,& inconuulsam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Pisana ciuitas, quæ fauore cœlestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum vrbes plurimas subiugauit, amplius honoretur, æquo albo cum nauo albo in processionibus vtendi, & Crucem vexillum scilicet dominicũ per subiectas vobis prouincias portandi, tibi, tuisq. successoribus licentiam damus, pallei quoque vsum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo secundum cõsuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruaris,& in consecrationibus trium Episcoporum in Corsica, Aleriensis scilicet, Aiacensis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, Ponploniensis Episcopi, quorum metropolitanus existis. Si qua igitur in posterum ecclesiastica, secularisue persona hãc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertiòue commonita, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit potestatis . . . . . . risq. sui dignitate careat, reamq. se Dinino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, & sanguine Dei, & Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. cunctis autem eidem ecclesiæ hæc ipsa seruantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quatenus, & hic fructuum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Adriani Quarti.

Oculi mei semper ad Dominum.

† Ego Adrianus Catholicæ Ecclesiæ Episcopus ss.

† Ego Gregorius Sabinensis Episcopus ss.

† Ego Manfredus presb. Card. tit. S. Sauinæ ss.

† Ego Vbaldus presb. Cardin. tit. S. Crucis in Ierusalem ss.

† Ego Guido presb. Card. tit. Pastoris ss.

† Ego Bernardus presb. Card. tit. S. Clementis ss.

† Ego Octauianus presb. Card.tt.s. Ceciliæ ss.

† Ego Ioannis ss.Ioannis,& P. preb. Card.tit.Pamachij ss.

† Ego Astaldus presb. Card. tit. s. Priscæ ss.

† Ego Gerardus presb. Card. tit. s. Stephani in celio monte ss.

† Ego Henricus presb. tit.ss.Nerei, & Archilei ss.

† Ego Ioannes ptesb.tit.ss.Siluestri, & Martini ss.

† Ego Ildibrandus presb. Card. Basilicæ XII. Apostolorum ss.

† Ego Oddo Diacon.Card.s.Georgij ad velum aureum ss.

† Ego Guido diac. Card. s. Mariæ in porticu ss.

† Ego Iacintus diacon. s. Mariæ in cosmidin ss.

† Ego Odo diac. Card. s.Nicolai in carcere Tulliano ss.

† Ego Bonadies dies diac. Card. s. Angeli ss.

† Ego Ardicio diac. Card. s. Theodori ss.

† Ego Boso diac.Card.ss.Cosmæ,& Damiani ss.

† Ego Albertus diac.Card.s.Adriani ss.

Datum Laterani per manum Rolandi S.Romanæ Ecclesiæ presbyteri Card. & Cancell. ij. Kal. Iunij. Indictione v. Incarnationis Dominicæ.

N anno

anno MCLVII. Pontificatus vero domni Adriani Papæ iiij. anno iij.

Priuilegium Alexandri III. Papæ.

66 ALEXANDER Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili fratri Villano Archiepiscopo Pisano, eiusq. successoribus canonicè substituendis in perpetuum.

Tunc Apostolicæ Sedi,& Romanis Pontificibus honor integrè conseruatur, si vnicuique ecclesiæ sua dignitas custoditur. Romanæ siquidem ecclesiæ consueta benignitas, & discreta humilitas, quos deuotos, & mansuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus sibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis,& dilectionis prærogatiua sublimat. Aequum enim, & rationabile est, vt quorum beneficia,& obsequia se recolit suscepisse, eorum deuotioni nō mensura pari, nec quantitate æquali, sed ex abundantis gratiæ beneuolentia libenti animo studeat respondere. Prædecessor siquidem noster felicis memoriæ Papa Innocentius de discordia, & guerra, quæ inter Pisanam, & Ianuensem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Christianorum captiuitates innumeras prouenisse considerās vtriusque partis saluti, tàm temporaliter, quàm spiritualiter paterna sollicitudine studuit prouidere, atque pro bono pacis,& recompensatione Episcopatuum, quos vtique à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ecclesiæ Pisanæ concessos in insula Corsicæ à prędecessore tuo bonę memoriæ fratre nostro Archiepiscopo Huberto accepit, in Gallurienſi iudicatu duos Episcopatus, Galtellinensem, videlicet, & Ciuitatensem, & Populoniensem Episcopatum tibi, tuisq. successoribus, & per vos ecclesiæ Pisanæ concessit, & Metropolitico iure subiecit. Nos itaque, qui in sedis Apostolicæ administratione licèt indigni disponente Domino sibi successimus, eandem concessionē antecessoris nostri bonæ memoriæ Adriani Papæ vestigijs inhærentes, auctoritate Apostolica cōfirmamus, & ratam manere censemus, eiusdem quoque prædecessoris nostri vestigijs inhærentes, vos primatus honore super Turritanam prouinciam decoramus, legationem quoque Sardiniæ à prædecessore nostro Papa Vrbano prædecessoribus tuis concessam,& à felicis memoriæ Innocentij, & sanctæ recordationis Eugenij, atque Anastasij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuisq. successoribus præsentis scripti pagina confirmamus, & confirmationem ipsam ratam, & incōuulsam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Pisana Ciuitas, quæ fauore cælestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum vrbes plurimas subiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in processionibus vtendi, & Crucem vexillum scilicet Dominicum per subiectas vobis prouincias portandi, tibi, tuisq. successoribus licentiā damus. Pallei quoque vsum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo secundum consuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruaris. & in consecrationibus trium Episcoporum in Corsica, Aleriensis scilicet, Aiacensis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populoniensis Episcopi, quorum Metropolitanus existis. Si qua igitur in posterum ecclesiastica, secularisue persona hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire tentauerit secundò, tertiòue commonita, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisq. sui dignitate careat, reamq. se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat,& à sacratissimo corpore, ac sanguine Dei,& Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque

quę in extremo examine districtè vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem ecclesiæ hæc ipsa seruantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Alexandri Tertij.

Vias tuas Domine demonstra mihi.

† Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus ss.

† Ego Hubaldus Hostiensis Episcopus ss.

† Ego Bernardus Portuensis, & S. Rufinæ Episcopus ss.

† Ego Gualterius Albanensis Episcopus ss.

† Ego Hubaldus presbyt. Card. tt. S. Crucis in Hierusalem ss.

† Ego Ioannes presbyter Cardin. tt. S. Anastasiæ ss.

† Ego Albertus presb. Cardin. tit. S. Laurentij in Lucina ss.

† Ego Iacintus Diacon. S. Mariæ in Cosmedin ss.

† Ego Ardicio Diac. Card. S. Theodori ss.

† Ego Ioannes Diac. Card. S. Mariæ in porticu ss.

Datum Ian. per manum Hermanni S. R. E. subdiaconus, & notarij. vij. Kal. Febr. Indiction. x. Incarnationis Dominicæ anno MCLXI. Pontificatus D. Alexandri Papæ iij. anno tertio.

Aliud Priuilegium Alexandri Papæ III.

67 ALEXANDER Episcopus seruus ser . . . . . fratri Hubaldo Pisano Archiepiscopo Apostolicæ Sedis legato, eiusq. successoribus canonicè substituendis . . perpetuum.

Tunc Apostolicæ Sedis, & Rom. . . . . integrè custoditur si vnicuique ecclesiæ suæ dignitas conseruatur, Romanæ siquidem ecclesiæ consueta benign . . . . humilitas, quos deuotos, & mansuetos filios reperit, alios dign . . . . amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua sublimat. Equũ enim, & rationab . . . . orum beneficia, & obsequia se recolit suscepisse, eorum deuotioni non n . . . . antitate equali, sed ex abundantis gratiæ beneuolentia, libenti animo studeat respondere, prædecessor si quid . . . . memoriæ Papa Innocentius de discordia, & guerra, quæ inter Pisan . . . . ensem ciuitates extitit multas hominum clades, & Christianorum capsiuitates innumeras prouenisse cõsiderans, vtriusque partis sal . . spiritualiter quàm temporaliter paterna sollicitudine studuit prouidere, atque pro bono pacis, & recompensatione Episcopatuum, quos vtique à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ecclesiæ Pisanæ concessos in insula Corsicæ à prædecessore tuo bonæ memoriæ Archiepiscopo Huberto accepit in Galluren. iudicatu duos Episcopatus Galtelinensem, videlicet, & Ciuitatensem, & Populoniensem Episcopatum sibi, suisq. successoribus, atque per eos ecclesiæ Pisanæ concesit, & metropolitico iure subiecit. Nos itaq. qui in sedis Apostolica administratione licet indigni disponẽte Domino sibi successimus, eandem concessionem antecessoris nostri bonæ memoriæ Adriani Papæ vestigijs inhærentes auctoritate Apostolica confirmamus, & ratam manere censemus; prædecessorum quoque nostrorum vestigijs inhærentes, vobis primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus. Ad maio-

rem etiam honoris cumulum Pisanæ ciuitatis, vt Pisana ecclesia cum vniuerso eiusdem populo ciuitatis in fidelitate, atque deuotione sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ iugiter perseueret, & in ipsa quotidie augmentetur, pro deuotione quoque & honestate tua frater Hubalde Pisane Archiepiscope personam tuam, & per te Pisanam ecclesiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuisq. successoribus Primatum super Calaritanam, & Arborensem prouincias datum concedimus,& auctoritate sedis Apostolicæ cōfirmamus, ita quidem vt eos ad Concilium vocandi, excessus eorum corrigendi, & in doctrina Apostolica confirmandi; atque cetera omnia, quæ ad ius Primatus pertinent in eos exercendi habeatis liberam facultatem. Verumtamen supradictarum duarum prouinciarum Archiepiscopos ad Concilium non vocabitis Pisas sine conscientia Romani Pontificis. Super Turritanam vero prouinciam dignitatem Primatus sicut à prædecessoribus nostris ecclesiæ Pisanæ concessum est habeatis. Legationem quoque Sardiniæ à prædecessore nostro Papa Vrbano prædecessoribus tuis concessam & felicis memoriæ Innocentii, & sanctæ recordationis Eugenij, atque Anastasij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam, tibi, tuisq. successoribus præsentis scripti pagina cōfirmamus, & confirmationem ipsam ratam, & inconuulsam perpetuis temporibus decernimus parmanere. Denique,vt Pisana Ciuitas, quæ fauore cælestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas subiugauit amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in processionibus vtendi, & Crucem, vexillum scilicet Dominicum per subiectas vobis prouincias portandi, & per spatium illud Vulterran. Episcopatus, quo de Pisano Episcopatu ad Populoniensem transitur, tibi, tuisq. successoribus licentiam damus. Pallei quoque vsum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo secundum consuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruaris, & in consecrationibus trium Episcoporum Aleriensis, scilicet Aiacensis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populoniensis Episcopi, quorum Metropolitanus existis. Si qua igitur in posterum ecclesiastica, sæcularisue persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire tentauerit secundò, tertiovè cōmonita, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit; potestatis, honorisq. sui dignitate careat, reamque se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à Sacratissimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtæ vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem ecclesiæ hæc ipsa seruantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant, Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Alexandri *Tertij*.

Vias tuas Domine demonstra mihi.

† Ego Alexander Catholicæ Ecclesiæ Episcopus ss.

† Ego Hubaldus Hostiensis Episcopus ss.

† Ego Bernardus Portuensis, & S. Rufinæ Episcopus ss.

† Ego Ioannes presb. Card. ss. Ioannis & Pauli tt. Pamachii ss.

† Ego Albertus presbyt. Card. tit. s. Laurentij in Lucina ss.

† Ego Guillelmus presb. Card. tit. s. Petri ad vincula ss.

† Ego

† Ego Boso presbiter Cardin. Sanctæ Pudent. tit. Pastoris ss.

† Ego Ioannes presb. Card. tit. s. Marci ss.

† Ego Theodinus presb. Card. s. Vitalis. . . . . . ss.

† Ego Manfredus presb. Card. tit. s. Ceci. . . . ss.

† Ego Petrus presb. tit. s. Susannæ Subdiaconus.

† Ego Iacintus diac. Card. s. Mariæ in Cosmidin ss.

† Ego Cinthius diac. Card. s. Adriani ss.

† Ego Hug. diac. Card. s. Eustachij iuxta templum Agrippæ ss.

† Ego Laborans s. Mariæ in porticu diac. Card. ss.

† Ego Rainerius diac. Card. s. Georgij ad velum aureum ss.

Datum Anagniæ per manum Gratiani s. Romanæ ecclesiæ Subdiaconi, & Notarij. III. Id. Aprilis. Indictione VIIII. anno Incarnationis Dominicæ MCLXXVI. Pontificatus verò domini Alexandri Papæ III. anno septimo decimo.

Priuilegium Lucij III. *Papæ*.

67 LVcius Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili Fratri Hubaldo Pisano Archiepiscopo Apostolicæ Sedis legato, eiusq. successoribus canonicæ substituendis in perpetuum.

Tunc Apostolicæ Sedis, & Romanorum Pontificum honor integrè custoditur, si vnicuiq; ecclesiæ sua dignitas conseruatur. Romanæ siquidem ecclesiæ consueta benignitas, & discreta humilitas, quos deuotos, & mansuetos filios repperit, alios dignitatibus, & honoribus sibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua sublimat. Equum etiam, & rationabile est, vt quorum beneficia, & obsequia se recolit suscepisse, eorum deuotioni non mensura pari, nec quantitate æquali, sed ex abundantis gratiæ beniuolentia libenti animo studeat respondere. Prædecessor siquidem noster felicis memoriæ Papa Innocentius de discordia, & guerra, quæ inter Pisanã, & Ianuen. Ciuitates extiterunt multas hominũ clades, & Christianorum captiuitates innumeras prouenire cõsiderans, vtriusq. partis saluti tàm spiritualiter, quàm temporaliter paterna sollicitudine studuit prouidere, atque pro bono pacis, & recompensatione episcopatuum, quos vtiq. à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ecclesiæ Pisanæ concessos in Insula Corsicæ à prædecessore tuo bonæ memoriæ Archiepiscopo Huberto accepit in Galluren. iudicatu duos Episcopatus Galtellinen. videlicet, & Ciuitaten. & Popolinien. Episcopatum sibi suisq; successoribus, & per eos ecclesiæ Pisanæ concessit, & metropolitico iure subierit. Nos itaque qui in Sedis Apostolicæ administratione licèt indigni disponente Domino sibi successimus, eandem concessionem antecessoris nostri felicis memorię Alexandri Papæ vestigijs inherentes auctoritate Apostolica confirmamus, & ratam manere censemus. Prædecessorum quoque nostrorum vestigijs inhærentes vobis primatus honorem Turritan. Prouinciæ confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Pisanæ ciuitatis, vt Pisana ecclesia cum vniuerso eiusdem Ciuitatis populo in fidelitate atq. deuotione sacrosanctæ Romanę ecclesiæ iugiter perseueret, & in ipsa cotidie augmentetur, pro deuotione quoq. & honestate tua frater Hubalde Pisan. Archiepiscope personam tuam, & per te Pisan. ecclesiam ampliore munere volumus decorari. Tibi ergo, tuisq. successoribus Primatum super Calaritanam, & Arborẽsem prouinciãs datum concedimus, & auctoritate Sedis Apostolicæ confirmamus, ita quidem vt eos ad concilium vocandi, excessus eorum corrigendi, & in

doctrina Apostolica confirmandi, cætera omnia, quæ ad ius Primatus pertinent, in eos exercendi, habentis liberam facultatem; verumtamen supradictarum duarum Prouinciarũ Archiepiscopos ad concilium non vocabitis Pisas sine conscientia Romani Pontificis. super Turritan. verò Prouinciam, dignitatem Primatus, sicut à prædecessoribus nostris ecclesiæ Pisanæ concessum est, habeatis. legationem quoque Sardiniæ à prædecessore nostro Papa Vrbano prædecessoribus tuis concessã, & felicis recordationis Innocentij, Eugenij, Anastasij, atque Alexandri Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuisque successoribus præsentis scripti pagina confirmamus, & confirmationem ipsam ratam, & inconuulsam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Pisana ciuitas, quæ fauore cœlestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas subiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in processionibus vtendi, & Crucem vexillum scilicet dominicum per subiectas vobis prouincias portandi, & per spatium illud Vulterrani Episcopatus, quo de Pisano Episcopatu ad Populoniensem transitur tibi tuisque successoribus licentiam damus, Pallei quoque vsum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo secundum consuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruaris, & in consecrationibus trium Episcoporum in Corsica, Aleriensis scilicet Aiacensis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populoniẽsis Episcopi, quorum metropolitanus existis. Si qua igitur in posterum ecclesiastica, secularisve persona huius nostræ constitutionis paginam sciens, contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertiòue commonita nisi præsumptionẽ suam digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisq. sui dignitate careat, reamq. se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, ac sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtę vltioni subiaceat. Cũctis autem eidem ecclesiæ hęc ipsa seruantibus sit pax Domini Nostri Iesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum Iudicẽ præmia æternę pacis inueniãt, Amen. Amen. Amen.

Signum Lucij Tertij.

Adiuua nos Deus salutaris noster.

+ Ego Lucius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus ss.

† Ego Theodinus Portuensis, & s. Rufinę sedis Episcopus ss.

† Ego Paulus Prænestinus Episcopus ss.

† Ego Petrus tit. s. Susannæ presb. Card. ss.

† Ego Viuianus presb. Card. tit. s. Stephani in Celio monte ss.

† Ego Hug. presb. Card. tit. s. Clementis ss.

† Ego Arduinus presb. Card. tit. s. Crucis in Ierusalem ss.

† Ego Mattheus presb. Card. tit. s. Marcelli ss.

† Ego Laborans presb. Card. s. Mariæ transtiberim tit. Calisti ss.

† Ego Iacintius diac. Card. s. Mariæ in Cosmedin ss.

† Ego Rainerius diacon. Cardin. s. Georgij ad velum aureum ss.

† Ego Gratianus ss. Cosmæ, & Damiani diac. Card. ss.

† Ego Rainerius diacon. Cardin. s. Adriani ss.

† Ego Mattheus s. Marię nouę diac. Card. ss

Da-

Datum Laterani per manum Alberti S. Romanæ Ecclesiæ presbyt. Card. & Cancellarii. 9. Kal. Nouembris Indictione xv. Incarnationis Dominicæ anno millesimo centesimo septuagesimo vigesimo . . . .

Priuilegium Vrbani III. Papæ.

68 VRBANVS Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili fratri Hubaldo Pisano Archiepiscopo Apostolicæ Sedis legato, eiusq. successoribus canonicè substituendis in perpetuum. . . .

Tunc Apostolicæ Sedis & Romanorum Pótificum honor integrè custoditur, si vnicuique ecclesiæ sua dignitas conseruatur; Romanæ siquidem ecclesiæ consueta benignitas, & discreta humilitas, quos deuotos, & mansuetos filios reperit, alios dignitatibus, & honoribus sibi amplius facit obnoxios, alios familiaritatis, & dilectionis prærogatiua sublimat. Aequum enim, & rationabile est, vt quorum beneficia, & obsequia se recolit suscepisse, eorum deuotioni non mensura pari, nec quantitate æquali, sed ex abundantis gratię beneuolentia libenti animo studeat respondere. Prædecessor siquidem noster felicis memoriæ Papa Innocentius de discordia, & guerra, quæ inter Pisanam, & Ianuensem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Christianorum captiuitates innumeras prouenisse cõsiderans, vtriusque parti saluti tàm spiritualiter, quàm temporaliter paterna sollicitudine studuit prouidere, atque pro bono pacis, & recompensatione Episcopatuum, quos vtique à prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus ecclesiæ Pisanæ concessos in Insula Corsicæ à prædecessore tuo bonæ memoriæ Archiepiscopo Huberto accepit . . . Gallurien. iudicatu duos Episcopatus Galtellinensem, videlicet, & Ciuitatensem, & Populoniensem Episcopatum sibi, & . . . . ecclesiæ Pisan. . . . . metropoliti . . . . subiecit. Nos itaque qui Sedis Apostolicæ administratione licèt indigni disponente Domino sibi successimus eandem concessionem antecessorum nostrorũ bonæ memorię Adrian . . . . vestigijs inhærentes auctoritate Apostolica confirmamus, & ratam manere censemus, ad exemplar quoque prędecessorum nostrorum vobis Primatus honorem Turritanæ prouinciæ confirmamus . . . . etiam honoris cumulum Pisanæ ciuitatis, vt Pisana ecclesia cum vniuerso eiusdem Ciuitatis populo in fidelitate, atque deuotione sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ iugiter perseueret, & vt in ipsa quotidie augmentetur, pro deuotio . . . . quoque, & honestate tua frater Hubalde Pisanum Archiepiscopo personam tuam, & per te Pisanam ecclesiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuisq. successoribus Primatum super Calaritanã, & Arborensem prouincias datu mus concedimus, & auctoritate Sedis Apostolicæ confirmamus, ita quidẽ vt eos ad concilium vocandi, excessus eorum corrigendi, & in doctrina Apostolica confirmandi, atque cętera omnia quæ ad ius Primatus pertinent in eos exercendi liberam habeatis facultatem. Verumtamen supradictarum duarum prouinciarũ Archiepiscopos ad Concilium non vocabitis Pisas, sine coscientia Romani Pontificis. Super Turritanam verò prouinciam dignitatem Primatus sicut à prædecessoribus nostris ecclesiæ Pisanæ concessum est habeatis. Legationem quoque Sardinię à prædecessore nostro Papa Vrbano prædecessoribus tuis concessam, & felicis memoriæ Innocentii; & Sanctæ recordationis Eugenii, Anastasi i, Alexandri, & Lucii Romanorum Pontificum priuilegii

gij in perpetuum roboratam, tibi, tuisq. successoribus præsentis scripti pagina confirmamus, & confirmationem ipsam ratam, & inconuulsam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Pisana Ciuitas, quæ fauore Cœlestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequēter obtinuit, & eorum Vrbes plurimas subiugauit amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in processionibus vtendi; & Crucem vexillum scilicet dominicum per subiectas vobis prouincias portandi, & per spatium illud Vulterranen. Episcopatus, quo de Pisano Episcopatu ad Populoniensem transitur, tibi tuisque successoribus licentiam damus, Pallei quoq. vsum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo secundum consuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruaris, & in consecrationibus trium episcoporum in Corsica, Allerien., scilicet Aiacensis, & Saguntini, ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populoniensem episcopi, quorum Metropolitanus existis. Si qua igitur in futurum Ecclesiastica secularisvè persona hanc nostræ constitutionis paginā sciens cōtra eā temerè venire tentauerit, secundò, tertiòuè commonita, nisi præsumptionem suam digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisque sui dignitate careat, reamq. se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à Sacratissimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtę vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem ecclesiæ hæc ipsa seruantibus, sit pax Domini Iesu Christi, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum iudicem prēmia æternæ pacis, inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Vrbani Tertij.

Ad te Domine leuaui animam meam.

✠ Ego Vrbanus Catholicæ ecclesiæ episcopus ss.

† Ego Henricus Albanen. episcopus ss.

† Ego Paulus Prenestinus episcopus ss.

† Ego Petrus de bono presb. Card. tit. s. Susannæ ss.

† Ego laborans presb. Card. s. Mariæ Transtiberim tit. Calixti ss.

† Ego Pandulphus presb. Cardin. tit. xii. Apostolorum ss.

† Ego Melior presb. Card. ss. Ioannis, & Pauli tit. Pamachii ss.

† Ego Adelardus tt. s. Marcelli presbyt. Card. ss.

† Ego Iacintus s. Mariæ in cosmidin diac. Card. ss.

† Ego Gratianus ss. Cosmæ, & Damiani diac. Card. ss.

† Ego Bobo sancti Angeli diaconus Card. ss.

† Ego Soffredus s. Mariæ in vialata diac. Card. ss.

† Ego Rollandus s. Mariæ in porticu diac. Card. ss.

† Ego Petrus s. Nicholai in Carcere Tullian. diac. Card. ss.

† Ego Rodulfus s. Georgii ad velū aureum diac. Card. ss.

Datum Veronæ per manum Alberti S. Romanæ Ecclesiæ presb. Card. & Cancellarii, iii. Kal. Nouēbris. Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXXVI. Pontificatus vero Domlni Vrbani Papæ III. Anno primo.

Priuilegium Celestini III. *Papæ.*

69 CElestinus Episcopus seruus seruorum Dei Venerabili fratri Hubaldo Archiepisc. Pisano Apostolicæ Sedis Legato, eiusq. successori-

ſoribus Canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Si ſua cuiq. iura illibata ſeruantur, & eos, qui in eccleſia Dei pro iniuncto ſibi officio, & deuotione ſincera plus aliis elaborant dignæ retributiones viciſſitudine diligēter ſpecialius honoramus, quod noſtrum eſt iuxta commune debitū ſicut debemus exequimur, et Apoſtolicæ Sedis honorē integrè cuſtodimus. Proinde cum felicis memoriæ prędeceſſor noſter Innocentius Papa de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorū captiuitates innumeras prouenisſe conſiderans, vtriuſque partis ſaluti tàm temporaliter, quàm ſpiritualiter paterna ſollicitudine ſtuduerit prouidere, atq. pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuū, quos vtique à prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Eccleſiæ Piſanæ conceſſos in inſula Corſicæ à prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Huberto acceperit, in Galluren. iudicatu duos Epiſcopatus, Galtellinen. videlicet, & Ciuitaten. & Populonin. Epiſcopatum tibi, tuisq. ſucceſſoribus, & per eos eccleſiæ Piſanæ conceſſeritt, & metropolitico iure ſubiecerit. Nos qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione licèt indigni diſponente Domino ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem anteceſſorum noſtrorum bonæ memoriæ Adriani, Alexandri, & Clementis PP. veſtigiis inhærentes auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. prædeceſſorum quoq. noſtrorum veſtigijs inhærentes, vobis primatus honorē Turritanæ prouinciæ confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Piſane Ciuitatis, vt Piſana eccleſia eum vniuerſo eiuſdem Ciuitatis populo in fidelitate atque deuotione ſacroſanctæ Romanę eccleſiæ iugiter perſeueret, & in ipſa quotidie augumentetur, pro deuotione quoq. & honeſtate tua frater Hubaldę Piſanæ Archiepiſcope perſonam tuā, & per te Piſanam eccleſiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuiſq. ſucceſſoribus Primatum ſuper Calaritan. & Arboren. prouincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ cōfirmamus, ita quidem vt eos ad concilium vocandi, exceſſus eorum corrigendi, & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cętera omnia, quę ad ius Primatus pertinent in eos exercendi habeatis liberam facultatem. Verumtamen ſupradictarum duarum prouinciarū Archiepiſcopos ad concilium non vocabitis Piſas ſine conſcientia Romani Pontificis, ſuper Turritan. verò Prouinciam, dignitatem Primatus, ſicut à prædeceſſoribus noſtris eccleſiæ Piſanæ conceſsū eſt, habeatis. legationē quoq. Sardiniæ à prædeceſſore noſtro Papa Vrbano prædeceſſoribus tuis conceſsā, & felicis memoriæ Innocentij, Eugenij, atque Anaſtaſij Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuū roboratam tibi, tuiſque ſucceſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmationem ipſam ratam, & inconuulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Piſana ciuitas, quę fauore cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorū Vrbes plurimas ſubiugauit, amplius honoretur, equo albo cū nauo albo in proceſſionibus vtendi, & Crucem vexillum ſcilicet dominicū per ſubiectas vobis prouincias portandi, & per ſpatiū illud Vulterrani Epiſcopatus, quo de Piſano Epiſcopatu ad Populonienſem tranſitur tibi tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, Pallei quoque vſum fraternitati tuæ concedimus, vt videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſanæ eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerienſis vilicet Aiacenſis, & Saguntini, ac prædicto-

ctorum duorum in Sardinia, & Populonienſis Epiſcopi, quorum metropolitanus exiſtis. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temerè venire tentauerit, ſecundò, tertiòue commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honorisq. ſui careat dignitate, reamq. ſe diuino iudicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Ieſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictę vltioni ſubiaceat. Cũctis autem eidem loco ſua iura ſeruantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Iudicẽ præmia æternę pacis inueniãt. Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Cæleſtini Tertij.

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis.

✠ Ego Cęleſtinus Catholicę Eccleſiæ Epiſcopus ſſ.

† Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Octauianus Hoſtienſis, & Velletrenſis Epiſcopus ſſ.

† Ego Pandulphus presb. Card. Baſilicæ xij. Apoſtolorum ſſ.

† Ego Mel. ss. Ioannis & Pauli preſbyt. Card. tt. Pamachij ſſ.

† Ego Iordanus presb. Card. s. Pudent. tt. Paſtoris ſſ.

† Ego Ioannes tt. s. Clemẽtis Card. Tuſcan. Epiſcopus ſſ.

† Ego Romanus tt. s. Anaſtaſii preſbyt. Card. ſſ.

† Ego Hugonus presb. Card. s. Martini tt. Equutij ſſ.

† Ego Ioannes tt. s. Stephani in cælio monte presb. Card. ſſ.

† Ego Gratianus ss. Coſmæ, & Damiani diac. Card. ſſ.

† Ego Gerardus s. Adriani diacon. Card. ſſ.

† Ego Ioffredus s. Mariæ in via lata diac. Card. ſſ.

† Ego Bernardus s. Mariæ nouæ diac. Card. ſſ.

† Ego Gregorius s. Mariæ in Aquiro diac. Card. ſſ.

† Ego Gregorius s. Georgij ad velũ aureum diac. Card. ſſ.

† Ego Lottarius ss. Sergij & Bacchi diac. Card. ſſ.

† Ego Nicolaus s. Mariæ in coſmedin diac. Card. ſſ.

Datum Romæ apud S. Petrũ per manum Egidii S. Nicolai in carcere Tullian. diaconi Cardin. Nonis Februarij, Indictione decima, Incarnationis Dominicæ anno 1191. Pontificatus vero Domni Cælſtini Papæ Tertij, anno primo.

Priuilegium Innocentij III. *Papæ.*

70 INNOCENTIVS Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, Venerabili fratri Hubaldo Piſano Archiepiſcopo, eiusq. ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Si ſua cuique iura illibata ſeruamus, & eos, qui in eccleſia Dei pro iniuncto ſibi officio, & deuotione ſincera plus alijs elaborant digna retributionis viciſſitudine diligentiùs, ac ſpecialiùs honoramus, quod noſtrum eſt iuxta commune debitum ſicut debemus exequimur, & Apoſtolicæ ſedis honorem integrè cuſtodimus. Proinde cum felicis memoriæ prædeceſſor noſter Innocentius Papa de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſanam, & Ianuenſem ciuitates extitit multas hominum clades, & Chriſtianorum captiuitates innumeras proueniſſe conſiderans vtriuſque parti ſaluti tàm ſpiritualiter, quàm temporaliter, paterna ſollicitudine ſtuduerit prouidere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatuum, quos vtique à prædeceſſo-

cessoribus nostris Romanis Pontificibus ecclesiæ Pisanæ concessos in insula Corsicæ à prædecessore tuo bonæ memoriæ Archiepiscopo Huberto accepit, in Galluriensi iudicatu, duos Episcopatus, Galtellinensem videlicet, & Ciuitatensem, & Populoniensem Episcopatum sibi, eiusq. successoribus, & per eos ecclesiæ Pisanæ concessit, & metropolitico iure subiecit. Nos qui in Sedis Apostolicæ administration .

. . . .

nente Domino sibi successimus, eamdem concessionem antecessorum nostrorum bonæ memoriæ Adriani, Alexandri, Clementis, & Cælestini Papę vestigijs inhęrentes auctoritate Apostolica confirmamus, & ratam manere censemus. Prædecessorum quoque nostrorum vestigijs inhærentes vobis Primatus honorē Turritanæ prouincię confirmamus. Ad maiorem etiam honoris cumulum Pisanæ ciuitatis, vt Pisana ecclesia cum vniuerso eiusdem ciuitatis populo in fidelitate, atque deuotione sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ iugiter perseueret, & in ipsa quotidie augumentetur; pro deuotione quoque, & honestate tua frater Hubalde Pisan. Archiepiscope personam tuam, & per te Pisanam ecclesiam ampliori munere volumus decorari. Tibi ergo, tuisq. successoribus Primatum super Calaritanam, & Arborem prouincias datum concedimus, & auctoritate sedis Apostolicę confirmamus, ita quidem vt eos ad Cōcilium vocandi, excessus eorum corrigendi, & in doctrina Apostolica confirmandi, atque cetera omnia, quę ad ius primatus pertinent in eos exercendi habeant liberam facultatem; verumtamen supradictarum duarum prouinciarum Archiepiscopos ad Concilium non vocabitis Pisas sine conscientia Romani Pontificis, super Turritanam vero prouinciam dignitatem primatus sicut à prædecessoribus nostris ecclesię Pisanę concessum est habeatis, legationem quoque Sardiniæ à prædecessore nostro Papa Vrbano prędecessoribus tuis concessam, & felicis memoriæ Innocentij, & sanctę recordationis Eugenij, Anastasij, & Cęlestini Romanorum Pontificum priuilegijs in perpetuum roboratam tibi, tuisq. successoribus præsentis scripti pagina confirmamus, & confirmationem ipsam ratam, & inconuulsam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique vt Pisana ciuitas, quæ fauore cęlestis numinis de inimicis Christiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & corū Vrbes plurimas subiugauit, amplius honoretur, equo albo cum nauo albo in processionibus vtendi, & crucem vexillum scilicet dominicum per subiectas vobis prouincias portandi, & per spatium illud Vulterrañ Episcopatus, quo de Pisano Episcopatu ad Populonień transitur, tibi, tuisq. successoribus licentiā damus. Pallei quoque vsum fraternitati tuę concedimus, vt videlicet eo secundū consuetudinem Pisanæ ecclesiæ perfruàris, & in consecrationibus trium Episcoporum in Corsica Allerień videlicet Aiaceñ, & Saguntiñ, ac prędictorum duorum in Sardinia, & Populonień Episcopi, quorum metropolitanus existis. Si qua igitur in futurum ecclesiastica, secularisue persona, hanc nostræ constitutionis paginam sciens contra eam temerè venire tentauerit, secundò, tertiòue commonita, nisi reatum suum digna satisfactione correxerit, potestatis, honorisq. sui dignitate careat, reāq. se diuino iudicio existere de perpetrata iniquitate cognoscat, & à sacratissimo corpore, ac sanguine Dei, & Domini Redemptoris Nostri Iesu Christi aliena fiat, atque in extremo examine districtę vltioni subiaceat. Cunctis autem eidem loco sua iura seruantibus sit pax D. N. Iesu Christi, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud districtum

ctum Iudicem præmia æternæ pacis inueniant. Amen. Amen. Amen.

Signum Papæ Innocentij *Tertij*.

Fac mecum Domine signum in bonum.

† Ego Innocentius Catholicæ Ecclesiæ Episcopus ss.

† Ego Octauianus Hostieñ, & Velletreñ Episcopus ss.
† Ego Petrus Portueñ, & s. Rufinæ Episcopus ss.
† Ego Petrus tt. s. Ceciliæ presbyt. Card. ss.
† Ego Iordanus presb. Card. s. Pudeñ tt. Pastoris ss.
† Ego Ioãnes tt. s. Clementis Card. Viterbieñ, & Tuscañ Episc. ss.
† Ego Guido presb. Card. s. Mariæ Transtiberim tt. Calixti ss.
† Ego Hug. presbyt. Card. s. Mart. tt. Equitij ss.
† Ego Ioannes tt. s. Stephani in celio monte presb. Card. ss.
† Ego Soffredus tt. s. Praxedis presbyt. Card. ss.
† Ego Gratianus ss. Cosmæ & Damiani diacon. Card. ss.
† Ego Gerardus s. Adriani diacon. Card. ss.
† Ego Gregorius s. Mariæ in aquiro diac. Card. ss.
† Ego Gregorius s. Georgij ad velum aureum diac. Card. ss.
† Ego Nicolaus s. Mariæ in cosmedin diac. Card. ss.
† Ego Petrus s. Mariæ in via lata diac. Card. ss.
† Ego Cenc. s. Luciæ in Orthea diacon. Card. ss.

Datum Lateran. per manum Rainaldi Domini Papæ notarij Cancellarij vicem agentis, Indictione 1. Incarnationis Dominicæ anno 1198. Pontificatus vero domni Innocentij Papæ III. anno primo. & Honorius
71 III. anno 1217. pontificatus sui anno 2. confirmauit prędicta priuilegia per eadem verba sub datum Laterani per manum Rainerij S. R. E. Vicecancell. 6. idus Februarij.

72 Et in d. Archiuio publico Reformationum Florentiæ adest restitutio dignitatis Archiepiscopalis Vrbi Pisanæ, & confirmatio omnium præcedentium priuilegiorum facta à Gregorio Decimo, sub datum Florentiæ xij. Kalend. Iulij 1273. Pontificatus eius anno 2.

73 Et de anno 1265. Federicus Vicecomes Archiepiscopus Pisanus visitauit insulam Sardiniæ, vt constat ex libro Rodulfini notarij existente in Archiuio Archiepiscopatus Pisani.

74 Ad illud autẽ quòd affert D. *Augustinus Barbosa in collectanea super c. si diligenti. nu. 6. de præscriptionib.* nempe, quòd indulta per me supra relata non sunt concessiua, sed confirmatiua propter verbum in dd. indultis appositum, idest datum concedimus, & auctoritate sedis Apostolicæ confirmamus, itaut importent confirmationem, non nouam concessionem, & de concessione non constet.

Quia vt patet ex supradeductis adsunt duo indulta Alex. iij. primũ de anno 1161. pontificatus sui anno tertio, per quod solum confirmat Adriani iiij. concessionem, & primatum super Turritanam prouinciam, & legationem Sardiniæ à suis prædecessoribus Vrbano ij. Innocentio ij. Eugenio iij. concessam. sed in alio indulto de anno 1176. pontificatus sui anno 17. habetur hæc, prius confirmat primatum super Turritanam prouinciam, postea quod Hubaldũ Archiepiscopum Pisanum, & cum eo Pisanam ecclesiam ampliori munere voluit decorari, sic subiungit, Tibi ergo, tuisq. successoribus primatum super Callaritanam, & Arborensem prouincias datum concedimus, & auctoritate sedis Apostolice confirmamus, & post pauca, verumtamen

dd.

dd. duarum prouinciarum Archiepiscopos ad Concilium non vocabitis sine conscientia Romani Pontificis, super Turritauam verò prouinciam dignitatem primatus sicut à prædecessoribus nostris ecclesiæ Pisanæ cōcessum est, habeatis, legationem quoque Sardiniæ &c. cum hæc duo existant indulta, cessat allegata inuerisimilitudo, quòd non extarent, quia in claris non egemus coniecturis. *l. ancillæ. C. de furtis*. Accedit, quod Alexander iij. in primo indulto primatum super Turritanam prouinciam confirmauit, & non dixit datum cōcedimus. Sed in secundo indulto sup. allegato anno 1176. dicit, quòd vult ecclesiā Pisanā ampliori munere ornare, & sic aliquid de nouo concedere, videlicet, primatum super Callaritañ. & Arboreñ. prouincias eidem concedendo, prout ibi explicat, & illud verbum, datum, ita est in-
75 telligendum, idest primatum datum (idest quod antea Pisano Archiepiscopo concessum erat super Turritanam prouinciam) super Callaritañ. & Arboreñ. prouincias concedimus, & qòud sit noua gratia, & concessio, patet, quia in d. secundo indulto, post d. nouam concessionem addit, super Turritanam verò prouinciam primatus dignitatem &c. & illud verbum, datum, debet intelligi intransitiuè, non trāsitiuè, idest, datum, .s. quod ex hoc nostro indulto damus, vt cum dicimus personam Petri, intelligimus intransitiuè, idest quæ est Petrus, ad doctrinā *Decij in l. 1. ff. de reg. iur. nu. 5.* & ibi additio *lit.* C. & sic datum in casu nostro intransitiuè accipitur, quia ipsa datio, ipsum indultum immediatè est ius, & ipsa concessio, quæ non est separata, nec distincta ab ipsa datione, & non fit transitus in aliud subiectum, sed est vnicum, & vnica concessio, & & idem subiectū; minus obstat, quòd secunda gratia non faciens mentionem de prima, non valeat tamquam subreptitia *ex c. veniens. de præscrip.* *vbi Barbosa in suis collectan. nu. 3.* quia vt patet ex *Menoch. de arbitr. iud. casu 203. nu. 32.* illud procedit in impetratione alicuius gratiæ, vel super delictis, vel super dispensatione alicuius defectus, & sim., sed in casu nostro, in quo Summus Pontifex ex certa scientia, motu proprio, & de plenitudine potestatis, non ad præces alterius ecclesiam Pisanam voluit ornare, & primatum prædictū super Callaritañ., & Arboreñ. prouincias concedere, non est idem dicendum, immo indultum, & priuilegium prędictum latissimè est interprætandum, neque vllo subreptionis, vel obreptionis vitio subiacere potest, tùm ex prædictis, tùm etiam, quia ante d. concessionem confirmat primatum super Turritanum à suis prædecessoribus concessum, neque mirum est, quòd Alex. iij. tam liberalem se præbuerit ecclesiæ Pisanæ, cum ante Pontificatum in dicta ecclesia Pisana Canonicus extiterit, vt infra ex Card. Baronio dicemus.

76 Et quamuis Archiepiscopus Pisanus iam à multis annis ecclesias Sardiniæ non visitauerit, attamen ex actu negatiuò in his, quæ sunt meræ facultatis non acquiritur possessio, aut non vsus in contrarium. *Verall. decis. 306. nu. 4. p. 1.* & præsertim non constando de permissione, & patientia Archiepiscopi Pisani, sine quā nō acquiritur libertas à subiectione. *Alex. cons. 136. nu. 19. lib. 2. Purpurat. cons. 665. nu. 3.* nec sufficeret docere de nō vsu subiectionis, nisi probaretur, quòd subiectio fuisset alteri quęsita, cum talis libertas videatur imperscriptibilis, nisi aliter acquiratur. *Verall. vbi sup. nu. 7.* item ad retinendum vsum priuilegij sufficit constare de ipso vsu respectu alicuius rei, vel actus. *Felin. in c. auditis. nu. 19. de præscript.* quo stante, cum Archiepiscopus Pisanus pro se habeat claram erectionem primatię innixā authénticis priuilegijs, & concessionibus Summorum Pontificum cum

subiectione totius Sardiniæ, & anno 1514. in diario Magistri Cæremoniarum Papæ appelletur Primas, & habeat vsum ex eo, quia in omnibus literis patentibus, instrumentis, actis, sententijs, & alijs rebus publicis, & priuatis, semper Primas Sardiniæ, & Corsicæ exprimitur, itaut nullus relinquatur ambigendi locus, neque ex enunciatiua, si quæ in contrarium reperiretur, potest induci exemptio à primatia Pisana, & subiectio ad fauorem alterius. *Rom. cons.* 180. *nu.* 3. *&* 4. *Innoc. in c. inter dilectos. nu.* 6. *de fide instrum. Gabr. de probat. concl.* 2. *nu.* 50. & enunciatiua non disponit, nec potest deseruire pro titulo etiam putatiuo. *Felin. in c. de quarta. nu.* 3. *de præscript. Verall. decis.* 361. *nu.* 4. *p.* 2.

77 Hæc Ciuitas Pisana Nobilissima Romanorum Colonia, vt patet ex monumẽtis in lapide marmoreo descriptis existentibus in Campo sancto Pisarum, tenoris infrascripti, videlicet.

Colonia Iulia Pisana, nunciata morte L. Cæsaris Augusti F. censuit, quotannis inferias illius manibus certo ritu mittendas per Magistratus, eosue, qui ibi iuri dicundo præessent. post Vrbem conditam. anno IↃCCLVI. Christi anno 4.

Colonia Iulia Pisana, audita morte C. Cæsaris Augusti F. censuit, vt à die, quo illius obitus nunciatus est, vsque ad eumdem diem, quo ossa relata sunt, ab omni lætitiæ genere abstineretur, vtq. illi eodem modo, quo L. fratri parentatum fuerat, parentaretur, Arcus insuper, & statuæ ponerentur. post Vrbem conditam. ann. IↃCCLVII. Christi verò ann. 5.

78 Hęc Pisana Ciuitas & terra, marique potentissima Regna subiecit, & Saracenos fugauit, quam Populosam, & multum Potentem appellat Clemens V. in *clem. pastoralis. §. notorium. de re iud.* & Philippus Dominus Argentoni in sua historia nominat eamdem Nobilem, & Magnam, illamq. multum Nobilem, & Antiquam dicunt Cato, Strabo, Polibius, Plinius, Pomponius Mela, Liuius, Trogus, Solinus, Dyonisius Alicarnasseus, Virgilius, Antoninus, Tolomeus, Agathius, Rutilius Numantius, alijq. plurimi scriptores, vt testatur Reuerendus frater Albertus vbi supra fol. 28. & ibi ex Liuio eamdem Coloniam Romanorum dicit, ibi. Pisanis agrum pollicentibus, quò latina Colonia deduceretur, gratiæ à Senatu actæ, Triumuiri creati ad eam reã. Q. Fabius Buteo. M. & P. Popilii Lenates. & in Hierosolymitana expeditione Pisani cum ingenti classe fuerunt, vt ex Archiepiscopi Tiri historia, de bello sacro habe-

79 tur, & cum eis Teobertus Archiepiscopus Pisanus fuit, quem Vrbanus ii. legatum misit Hierosolymam ad exercitum Christianum, vbi anno 1099. celebrato concilio, idem Archiepiscopus electus fuit Patriarcha Hierosolymitanus, qui inuestituram Regni Hierusalem dedit Godefredo, seu Gottifredo, vt habetur apud Cardin. Baronium in dictis annis.

80 Et sub Paschale II. Pisani Petro Archiepiscopo Pisano Duce, classe ccc. Triremium, Baleares Insulas profligatis Saracænis in ditionem redegerunt, Christianoque nomini adiunxerunt, captaq. Regia Coniuge, ac filio, præclaram victoriam Illustri, pioq. Triumpho exornarunt.

81 Anno Domini. 1115. & anno 1119. Templum Deo omnipotenti, & Gloriosæ Virgini Mariæ, vt auctæ Potentiæ, & insigne pietatis monumẽtum posteris extaret, à Pisanis ex Saracænorum spolijs capta Panormo ędificatum; & Reliquijs Sanctorũ è Palestina vsque aduectis auctum Gelasius II. P. M. solemni pompa consecrauit. & anno 1133. Innocentius ii. Pisis morabatur, & prout

82 referunt S. Bernardus, & Card. Baronius splendidè à Pisanis tractabatur, & anno sequente 1134. Pisis celebrato Concilio Generali, Hugonem

Epi-

Episcopum Grationopolitanum in
sanctorum numerum adscripsit, &
bulla dictæ Canonizationis habetur
in Bullario, tomo 1.fol.18.& festum
eiusdem Sãcti celebratur die 1.Apri
lis. & anno 1145. Petrus Bernardus
83 ecclesiæ Pisanæ Vicedominus, seu
(vt alii volunt) Canonicus, qui à S.
84 Bernardo Abbas sanctorum Vincen-
tii, & Anastasii de Vrbe factus, fuit
summus Pontifex electus, & dictus
Eugenius iii. ad quem S.Bernardus
multa scripsit.anno 1159.Rolandus
de Senis ecclesię Pisanę Canonicus,
& postea Cardinalis Summus Pon-
tifex eligitur, & dictus fuit Alexan-
der iii.& anno 1187.Gregorius viii.
85 Pisas venit, ibique obiit,& sepultus
fuit in ecclesia Metropolitana.& suc
86 cedẽte anno 1188. Pisis electus fuit
87 Clem. iii. & anno 1388. Bartholo-
meus Perignanus Pisanus natus
Neapoli sũmus Põtifex creatus fuit,
88 dictus Vrbanus vi. & Pisis ortus est
etiam Nicolaus v. qui fuit electus
Summus Pontifex anno 1447.& in
89 concilio Generali Pisis celebrato
sub Innoceetio ii. inter fuit S. Ber-
nardus. & abolito Schismate Pisis
90 fuit electus Sũmus Põtifex Alex.v.
anno 1409. & anno 1555. Ioannes
Petrus ex Nobilissima, & Antiquis-
91 sima familia Carafa, quæ antiquitus
Pisis morabatur, & Florebat, fuit
electus Summus Pontifex, & dictus
Paulus iv. & plurimi ad summum
Pontificatũ ascenderunt, qui in ce-
leberrimo, & Antiquissimo pisano
Gymnasio literis operam dederunt,
92 prout est sanctissimus.D.N.Vrbanus
viii. Pontifex. Optimus, Maximus,
Virtute, Maiestate, & Regiminæ
Aeternus..

Et Illustrissimus Franciscus S.R.E.
Cardinalis Barberinus eius ex fra-
tre Nepos rebus fœliciter gestis vni-
uerso orbi clarissimus, Pisis Theolo-
gię,& vtriusq. iuris Doctoratus lau-
ream recepit.& ita Illustriss.Lauren-
tius S. R. E. Cardinal. Magalottus
ingenii acumine,& virtutis splendo-
re coruscans.in quo Gymnasio Pro-
fessores fuerũt, Bartolus, Baldus, Fe-
linus,& Decius,& his tẽporib. Alex.
Rò Mediolan. Paulus eius filius. Ia-
cobus Angelius Pis.eques s.Stepha-
ni,& Prior.Andreas Facchinæus Fo-
roliuien.& Vincẽtius Mazzolius De-
canus Pis.auũculus meus, Iuriscõsul-
ti præstantiss.præceptores mei.Philip
pus Bonauẽturius Floren. Polidorus
Ripa Mediolanen.Iacobus Ant.Mar-
ta Neapolit. Iuriscõsulti excellentiss.
& alij.& ego ibidem fui professor,&
cum alijs Collegam habui Reueren-
diss.Io. Angelium, nunc vtriusque si-
gnat.Refer.& nunc d.Gymnasiũ Flo-
ret sub fælicissimis auspiciis Sereniss.
Ferdinandi ii. Magni Ducis Etruriæ
v.& ex dicta Ciuitate Pisana ortum
traxerunt viri Clarissimi,& literis,&
armis, S. R. E. Cardinales, Patriar-
chę, Archiepiscopi, Episcopi, Abba-
tes, Duces, & exercituum, & Clas-
sium Ductores, vt patet ex historijs.
inter istos fuerunt frater Bartholo-
meus de Pisis ordin. min. conuent.
S. Francisci, qui fecit insigne opus
conformitatum, item fratres Raine-
rius, & Bartholomeus Pisani ordin.
Prædicat. quorum primus Pantæo-
logiam composuit, alius Sumnam
Casuum Conscientiæ Pisanellam
ab eo dictam. & Bartholomeus de
Spina Nobilis Pisanus ord. Prædic.
qui fuit Magister Sacri Palatij Apo-
stolici anno Domini 1523.& sequẽ-
93 tibus, & his temporibus, Odoardus
Gualandus Nobilis Pisanus Episco-
pus Cæsenæ, qui libros quindecim
de moribus scripsit,& Camillus Gua
landus eius nepos pariter fuit Epi-
scopus Cæsenæ. & ex eàdem Pisana
94 Ciuitate, ex antiquissima,& nobilis-
sima familia ortum ducit Illustrissi-
mus Marcellus S. R. E. Cardinalis
Lantes pietate fulgens. & in dicta
Ciuitate Pisana à Serenissimo Cos-
mo Medices i. Magno Etruriæ Du-
ce fundatus fuit Ordo Militum, &
Equitum Sancti Stephani Papæ, &
Martiris, auroram inter, & Nespe-
rum

rum conspicuus, & fælix.

95 Sed multò Illustrior est ortu Sanctorum, & Martirio, ibi enim sub Nerone Imperatore Martirium subijt S. Torpes ex eiusdem Neronis domo, & familia, cuius Sancti Caput conseruatur in Theca argentea Pisis in ecclesia S. Torpetis, vbi morantur Religiosi fratres Ordin. Minimor. S. Francisci de Paula, & Sancti Torpetis corpus conseruatur in ecclesia Oppidi ab eo dicti S. Torpetis in Gallia, de cuius martirio pertractat Card. Baronius Annal. ecclesiast. tomo primo, anno Domini 59. pagina 561. & anno 69. pagina 740. eiusdem Sancti festum solemne Pisis

96 celebratur die 29. Aprilis. Nobilis ex eàdem Ciuitate fuit S. Rainerius ex familia Scacceria Cõfessor, cuius corpus in ecclesia Pisana conseruatur in Altare marmoreo eidem Sancto dicato, & Caput in theca argentea in dicta ecclesia, eiusque festum solemne celebratur die 17. Iunij. in qua ecclesia Pisana adsunt,

97 caput cum manu detracta pelle Sancti Bartholomei Apostoli, Mentum S. Lucæ Euangelistæ. Brachium Sancti Andreæ Apostoli. Brachium Sancti Stephani Protomartiris, quod expensis meis inclusi in theca argentea facta ad instar brachii anno 1625. Corpora ss. Gamalielis, Nicodemi, & Abibæ Martirum. & ss. Ephisi, & Potiti Martirum, & multæ aliæ sanctorum Reliquiæ conseruantur in thecis argenteis, & cum maxima veneratione, & adest pars Ligni San-

98 ctissimæ Crucis Domini Nostri Iesu Christi, in qua Opus Redemptionis nostræ perfecit, & in hoc signo vincimus.

99 Item ex dicta Ciuitate ortus est Beatus Guido ex Comitibus Gherardeschæ, cuius caput asseruatur in ecclesia Pisana, & obijt anno Domini 1100. eiusque festum celebratur die 20. Maij pariter Balduinus S.R.E. Card. & Archiepiscopus Pisanus, qui obijt 1146. prid. non. Octob. & inter Beatos in Calendario Cistertientiũ adnotatur, vt in vita Innoc. ii. habetur apud Ciacconem, in noua impressione.

Beatus Laurentius de Ripa fracta Pisanus Ord. Prædic. cuius corpus requiescit in Ciuitate Pistorij in ecclesia s. Dominici.

Beatus Lambertus Gãbasius. Pisanus ord. Præd.

Beatus Iordanus Pisanus Ordin. Præd. qui obijt anno Domini 1311. cuius corpus requiescit in ecclesia S. Catharinæ Pisarum Ord. Pręd.

Beatus Agnellus de Agnellis nob. Pisanus Ord. Min. conuent. S. Francisci, qui obijt anno Domini 1230. & de eòdem ordine fuit B. Albertus de Tigrinis de Pisis, qui obiit anno 1239.

Beatns Petrus Gambacurtus nob. Pisanus fundator Congregationis Eremitarum s. Hieronimi, qui Eremitæ morantur Romæ in ecclesia, & conuentu s. Onufrii propè Vaticanum, & obiit anno 1340.

Beata Vbaldescha Pisana Virgo, monialis in Monasterio s. Ioannis Baptistæ de fieris de Pisis Ord. s. Ioannis Hyerosolimitani, vbi adest eiusdem Beatę Caput, & eius corpus asseruatur in ecclesia Prioriæ s. Sepulchri Pisarum eiusdem ord. Hyerosolimit. cuius festum celebratur die 29. Maij. & obiit anno 1206.

Beata Bona pisana Virgo, quæ obiit anno 1208. cuius corpus conseruatur Pisis in ecclesia s. Martini Monasterii monialium Ord. s. Francisci, & eius festũ celebratur die 24. Aprilis.

Beata Christiana à s. Cruce Vallis arni comitatus Pisarum, quæ obiit anno 1310.

Beata Clara de Gãbacurtis pisana Virgo, monialis in Monasterio s. Dominici de Pisis ord. præd. vbi eius corpus conseruatur, obiit anno Domini 1440. & multi alii inter Beatos referuntur, qui ex Pisana Ciuitate ortum traxerunt, vt habetur apud Ab-

Abbatem D. Siluanum Razzium Ord. Camaldulen. in suo libro, de vitis sanctorum Etruriæ.

100 In qua ciuitate Pisana, eiusq. diæcesi plurimæ sanctorum reliquiæ honorificè conseruantur, & in ecclesia seu oratorio Confraternitatis S. Spiritus adest in vase argenteo vna ex spinis Coronæ Domini Nostri Iesu Christi, & alia ex dictis spinis conseruatur in eàdem ciuitate in ecclesia nuncupata S. Mariæ de Spina, &

101 propè Pisas ad tria milliaria adest antiquissimum, & insigne templum S. Petro Principi Apostolorum dicatum, ad quem locum, idest, ad littus maris applicuit S. Petrus, ibiq. Altare lapideum erexit, & super illud celebrauit. *audi Card. Baronium Annal. Ecclesiast. tomo 1. anno Domini* XLIV. *pag.* 310. vbi hæc dicit. tradunt insuper ipsum, idest, sanctū Petrum Neapoli soluentem, vi ventorum delatum esse Liuurnum, indeq. Pisas proximè positas conscendisse, ibiq. ex more incruentum sacrificium obtulisse, quem locum tantæ rei memoria celebrem à posteris summo honore habitum esse constat, inde verò Romam venisse. hæc *Card. Baronius*. dictumq. Altare, & ecclesiam postea consecrauit S. Clemens Papa primus, qui dum Missam Romæ celebraret, statim obdormire visus est, & post tres horas ad se ipsum reuersus, vt videbatur, excusationem populo attulit, quòd iussu B. Petri, sibi necessarium fuit illo tempore spacio, Pisanam ecclesiam, quę Diuo Petro dicata fuerat, cōsecrare, in cuius rei fidem indubiam, tres guttas proprij sanguinis Pisis in ecclesia illa reliquit super marmoreum lapidem, quæ in hanc vsque diem in summa veneratione habentur in ecclesia Pisana, & quotannis feria quinta in Cœna Domini, in Ascensione Domini, in festo SS. Apostolorum Petri, & Pauli, & in die octauo dicti festi, quo die S. Clemens d. ecclesiam consecrauit, dictæ guttæ sanguinis, de quibus duæ tantum integræ sunt, deuotè sub vmbella, & cum luminaribus ad d. ecclesiam S. Petri ad gradus deferuntur comitantibus Reuerendis Capellanis ecclesiæ Pisanæ, & Confratribus Confraternitatis S. Iuliani martyris, cum magna fidelium frequentia. cui ecclesiæ S. Petri multæ Indulgentiæ fuerunt cōcessæ à Summis Pontificibus, & hodie dicta ecclesia concessa est Reuerendis Fratribus S. Francisci de Obseruantia Reformat. ab Illustriss. Iuliano Medices Archiepiscopo Pisano, Insularum Corsicæ, & Sardiniæ primate, & sedis Apostolicæ Legato nato. & hāc S. Clementis actionem plenè refert prædictus Venerabilis frater Bartho-

102 lomæus de Spina Nobil. Pisan. Ord. Prædicat. in sua quæstione de strigibus, cap. 11. vers. huic etiam. ex ista familia de Spina fuit Francisca filia Pauli de Spina Nobilis Pisani vxor Gulielmi Antonij de Viuianis, vt constat ex publico instrumento dotis rogato à Ser Dauino Nannis Simonis notarij Pisani, sub die 10. Nouembris. 1517. existente in domo mea. ex qua Francisca, & Gulielmo ortus est Paulus, & ex Paulo orti sunt Gulielmus, qui obijt Valentiæ relictis sex filijs ex se, & vxor Valentina, & Antonius pater meus bonæ memoriæ, qui obijt die 10. Octob. 1627. ætat. suæ ann. 89. cuius anima requiescat in pace, & honoris gratia memoriam feci, dictæ Franciscæ proauiæ meæ, cuius consanguineus fuit dictus vir clarissimus frater Bartholomæus.

Hic placet referre epistolā S. Bernardi ad Pisanos, quæ in eius opera est epist. 130.

Pisanis nostris consulibus cum consiliarijs & ciuibus vniuersis, Bernardus Abbas dictus de Claraualle, pacem & salutem & vitam æternam. Benefaciat vobis Deus, & meminerit fidelis seruitij & piæ compassionis & consolationis & honoris, quæ spon-

sæ filij eius in tempore malo, & in diebus afflictionis suæ exhibuistis, & exhibetis. Et quidem hoc iam impletur ex parte, & orationis huius nonnullus capitur fructus. Digna planè retributio celeri iam compensatur effectu. Iam pro meritis tecum actitat Deus populus quem elegit in hæreditatem sibi: omninò populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum. Assumitur Pisa in locum Romæ, & de cunctis vrbibus terræ ad apostolicæ sedis culmē eligitur. Nec fortuitu siue humano contigit istud consilio: sed cœlesti prouidentia, & Dei benigno fauore fit, qui diligentes se diligit: qui dixit Christo suo Innocentio: Pisam inhabita, & ego benedicens benedicam ei. Hic habitabo, quoniam elegi eam. Me auctore tyranni Siculi malitiæ Pisana constantia non cedit, nec minis concutitur, nec donis corrumpitur, nec circumuenitur dolis. O Pisani Pisani, magnificauit Dominus facere vobiscum, facti sumus lætantes. Quæ ciuitas non inuidet? Serua depositum vrbs fidelis, agnosce gratiam, stude prærogatiuæ non inueniri ingrata. Honora tuum & vniuersitatis patrem, honora mundi principes, qui in te sunt, & iudices terræ: quorum te præsentia reddit illustrem, gloriosam, famosam. Alioquin si ignoras te, ò pulchra inter ciuitates, egredieris post greges sodalium tuorum pascere hœdos tuos. Sapientibus sat dictum est. Commendo vobis Marchionem Engelbertum, qui Domino Papæ & amicis eius missus est in adiutorium: iuuenis fortis & strenuus, &, si non fallor, fidelis. Habetote eum vestris precibus magis commendatum, quia & ego ei vos amplius commendare curaui, monuiq. vt vestris potissimum consilijs innitatur.

LIBER QVARTVS CONTINET, QVOMODO IVSPATRONATVS DE VNO IN ALIVM TRANSFERTVR.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus transfertur de vno in alium quatuor modis.*

2 *Iuspatronatus transfertur successione, donatione, permutatione, & venditione vniuersitatis.*

3 *Iuspatronatus transit in emptorē vniuersitatis ex communi opinione.*

4 *Iuspatronatus contentum sub feudo, vel sim. transit in emptorem feudi.*

5 *Secus in venditione omnium bonorū.*

6 *Venditio vniuersalis quando resoluatur in suas singularitates.*

7 *Iuspatronatus quando transit cū vniuersitate, transit licèt non exprimatur.*

8 *Principaliter actum debet inspici.*

9 *Iuspatronatus non trāsit cum vniuersitate, quando opus est exprimere res singulares.*

10 *Iuspatronatus de per se vendi non potest.*

11 *Iuspatronatus adhærens castro, vendito castro, accessoriè transit iuspatronatus.*

12 *Iuspatronatus transit in quemlibet hæredem, quia hæredem.*

13 *Iuspatronatus familiare existenti de familia competit.*

14 *Iuspatronatus quando transit in hæredem, non requiritur diœcesani consensus.*

15 *Iuspatronatus quando transit accessoriè, non requiritur diœcesani consensus.*

16 *Iuspatronatus si ecclesiæ donetur, non requiritur Ordinarij consensus.*

17 *Iuspatronatus si laico donetur, requiritur Ordinarij consensus.*

18 *Iuspatronatus si laico legetur, requiritur Ordinarij consensus, secus si legetur ecclesiæ.*

19 *Legatum est donatio quædam.*

20 *Iuspatronatus si transferatur ex donatione causa mortis, vel cessione, consensus Ordinarij requiritur.*

21 *Iuspatronatus quando transfertur consensus diœcesani quarè requiratur.*

22 *Capituli tamen consensus copulatiuè non requiritur.*

23 *Inferior Episcopo aliquando consensum dat in translatione iurispat.*

24 *Capitulum Pisanum habet iura Episcopalia.*

25 *Vicarius Episcopi sine speciali mandato non dat consensum in translatione iurispat.*

26 *Capitulum sede vacante an possit donationem iurisp. confirmare.*

27 *Vicarius Episcopi sine speciali mandato donationem iurisp. confirmans operatur præscriptionem.*

28 *Consensus in translatione iurispat. expressus esse debet,*

29 *Quamuis aliquādo tacitus sufficiat, &*

30 *Consensus prædictus in dubio præsumitur interuenisse.*

31 *Iuspatronatus donatum compatrono non*

Quibus modis Iuspatronatus transferatur.

CAPVT PRIMVM.

HActenus vidimus, qualiter, quando, & vbi acquiratur iuspatronatus ex fundatione, constructione, seu dotatione, vel ex Papæ priuilegio. Nũc est videndum, quomodo iuspatronatus de vno transferatur in alium.

Iuspa-

1 Iuspatronatus de vno in alium transfertur principaliter quatuor modis. *gloss. 1. in c. piæ mentis. 16. q. 7. Zecchius de benefic. & pension. c. 12. nu. 5. Card.* Tuscus *practic. concl. iuris. litera I. concl. 613. nu. 17. Aug. Barbosa in tract. de off. & potest.* Episc. *p. 3. alleg. 71. nu. 1. & seqq. Steph. Gratian. discept. forens cap. 177. nu. 3.*

2 Primò, successione. *c. considerandum. 16. q. 7.*

Secundò, donatione, *cap. ex insinuatione. de iurepat.*

Tertiò, permutatione, *c. nemini. 16. quæst. 7.*

Quartò, venditione vniuersitatis bonorum, in qua sit iuspatronatus, *capit. cum seculum. de iurepatronat. vbi gloss. in verbo, emptorum.* quæ ait.

Iurapatronata transire facit nouus hæres, res permutata, donatio, venditioq. *Innoc. Abb. & alij in rubr. de iurepat.* sed videre oportet, an' in talibus translationibus requiratur consensus Diœcesani, & de his dixi sup. *lib. 1. c. 2. nu. 68.*

3 Sed prius videamus, an' sit verum, quòd cum vniuersitate bonorum vendita transeat in emptorem iuspatronatus existens in dicta vniuersitate. &

Communis, & recepta est omniũ sententia affirmatiua in talem emptorem transire iuspatronat. & probatur *ex c. ex literis. & d. c. cum seculum. de iurepat.* Lambertin. *de iurepat. lib. 1. par. 2. quæst. 5. per totam.* Tiraquell. *de primog. quæst. 36. Couar. variar. resolut. lib. 2. c. 18. nu. 8. Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, ipse, vel is. quæst. 22. num. 40. Paulus de Citadin. de iurep. par. 9. quæst. 3. Molina, de Hispanorum progenie. lib. 1. cap. 24. num. 25. Ioseph. Ludouicus in communib. conclusionib. tit. de iurep. conclus. 3.* Gratian. *reg. 341. num. 5.* Crassus, *de successionib. lib. 2. art. transmissio. quæst. 30. Marc. Anton. Genuens. in praxi* Archiepisc. *curiæ Neapolit. cap. 61. num. 26. Hostiens. Abb. & alij communiter in d. cap. ex literis & Felin. in cap. causam quæ. nu. 8. de præscriptionib. & in cap. cum Bertholdus. in fine. de re iud. & de communi testatur Lambert. vbi supra art. 15. & sequitur Achilles decis. 9. de iurepat.* Io. *Alosius* Riccius *in praxi rer. fori ecclesiast. decis. 179. in princip. Barbosa de allegat. 71. num. 7.* Nicol. *Garcia de beneficijs. parte quinta. capit. nono. numer. 11. & sequentibus. Cardin. Mant. de tacit. & ambig. conuent. lib. 4. tit. 9. n. 22. & seq. & tit. 12. num. 7. & seqq. & tit. 14. num. 40.* ea ratione, quia hæreditas est ius vniuersale, seu quid vniuersum. *l. hæreditas. ff. de petit. hæredit. l. bonorum. 2. ff. de verb. significat. & ita, teste Garc. vbi sup. num. 12. & Riccio vbi sup. num. 140. tenuit* Rota *in* Lucana *iurispatronatus, seu* Capellaniæ. *6. No-*

4 *uembris. 1598. coram Litta.* in qua fuit resolutum, quòd licèt iuspatr. veniat, quando fit cessio, vel alienatio vniuersalis respectu rei, vt quia fit venditio de castro, feudo, hæreditate, vel similibus, quæ sub se verè vniuersitatem continent, non ta-

5 men transit mediante cessione, seu venditione omnium bonorum, iuriũ, seu actionum facta verbis generalibus, nisi sub tali cessione verè compræhendatur tale quid vniuersale, cui adhæret ipsum iuspatronatus, vt puta, villa, castrorum, seu hęreditas. *Innoc. in d. cap. ex literis. num. 2.* vbi alij. de iurepat. & fuit dictũ in *Pampilonen. iurispatr. 9. Febr. 1588. coram Card. Pamphilio.* & ratio est,

6 quia quando fit cessio, vel alienatio vniuersalis respectu verborum tantum, resoluitur in suas singularitates. *Rota decis. 1152. lib. 3. par. 3. diuers. Riccius vbi supra num. 146. &*

7 *Garc. vbi supra numero 12.* & tali casu iuspatronatus trãsit cum tali vniuersitate bonorum, cui adhæret, sine speciali expressione, immo si in venditione specificaretur, & exprimeretur iuspatronatus, esset contractus simoniacus, & nulla venditio, & ita est communis opinio, de qua

Lam-

Lambert. vbi supra parte 2. lib. 1. art. 2. secundæ quæst. princ. Io. Andr. in cap. 1. de iurepatron. lib. 6. Menoch. cons. 451. vol. 3. & tunc habet locum pæna vendentis iuspat. cum id, quòd principaliter agitur, sit inspiciendum,
8 & considerandum. l. si quis nec causam. ff. si cert. pet. ita etiam Sotus, de iust. & iure. lib. 9. quæst. 7. art. 1. & fuit dictum in Calaguritana præeminentiarum. 18. Decemb. 1592. coram Giptio, & in d. Pamplonen. iurispatr. vbi dicitur, illud esse verum quando iuspatron. principaliter, & coniunctiuè per copulam exprimitur secus si declaratiuè, & accessoriè. Abb. in c. illud. num. 4. de iurep. Riccius vbi supra decis. 154.

9 Quamuis autem verum sit Iuspat. transferri cum vniuersitate bonorũ, attamen id non procedit, nec transit, quando rerum particularium, seu singularium dictæ vniuersitatis est necessaria specifica traditio. sicuti est quando venditur hæreditas. l. qui tibi. C. de hæredit. vel act. vend. alioquin sequeretur, quòd in specie venderetur iuspatronatus contra text. in cap. de iure. de iurep. ita tenent Paulus de Eleazaro Rofredus, & Barbasia, quos refert, & sequitur Lambert. d. quæst. 5. art. 15. & Emanuel Costa in cap. si pater. de testament. libro 6. verbo, trebellianica. num. 7. & Bonifat. deuitalinis in clem. plures. §. vlt. num. 12. de iurepat. & refert Garc. vbi supra num. 13. & 14. & sequitur. Spin. in speculo testament. gloss. 4. num. 116. Soar. de relig. lib. 4. de simonia. cap. 28. num. 12. & 17. Ceneda ad decretal. collect. 5. nu. 2. Barbosa d. allegat. 71. num. 8. nam hæres vendendo hæreditatem, non dicitur verè vendere hæreditatem, cum per ipsius aditionem desierit esse hęreditas, & sit effecta proprium ipsius patrimonium, & re vera tunc est venditio vniuersalis duntaxat respectu verborum, quæ resoluitur in singularitates, vt supra dictum est, quarè venditis dd. bonis
10 non intelligitur venditum iuspatronatus, quia esset contra d. text. in c. de iure. quo cauetur, ne iuspatronatus vendi possit. quod debet intelligi, quando iuspatronatus esset de per se, principale, & distinctum, seu personale; etenim si in hæreditate, seu bonis hæreditarijs esset villa, seu castrum, cui iuspatronatus
11 adhæreret, & esset annexum, tunc ratione villæ, seu castri accessoriè, & in consequentiam transiret iuspatr. in emptorem hæreditatis ex d. capit. ex literis. & capit. cum seculum. de iurepat. vt rectè dicunt Lambert. & supracitati. Garc. vbi sup. num. 16. & Barbosa vbi sup. num. 8. Item Iuspat. nõ trãsit in venditione vniuersitatis, quando vẽditor nil aliud habet quam iuspat. Card. in c. ex literis q. 11. de iurep. Rocch. de Curt. de iurep. in verbo, ipse, vel is à quo quæst. 23. num. 42.

His pręmissis, cum supra dictum sit, quando de acquirendo iurepatronatus locuti sumus, quòd numquam acquiri potest iuspatronatus nisi cum expresso Diœcesani consensu, & quãdo iuspatronatus transfertur de vno in alium, ille, in quem transfertur, de nouo acquirit iuspatronatus, & ecclesia nouum recipit patronum, ideò necessariũ est videre, an in talibus translationibus, quæ sæpissime fiunt, iste consensus Diæcesani requiratur.

Et primò si transferatur Iuspatronatus cum vniuersitate, puta ex hæreditate, in qua quis succedit, & trã-
12 sit in hæredem non vt hæredem, sed quia hæredem, & accessoriè, siue sit hæres suus, siuè extraneus, siue succedat ex testamento, seu ab intestato. clem. plures. de iurep. Ricc. in collectan. decis. par. 4. collect. 1025. Vgolin. de potest. episc. cap. 51. in princ. num. 6. Leo in praxi Archiepisc. par. 2. cap. 6. num. 25. Maranta in repet. l. is potest. num. 33. ff. de acq. hæredit. vbi resoluit, quòd non potest filius renunciare hæreditati paternæ, & retine-

tinere, iuspat. ecclesiæ, immo tunc
13 perdit illud, nisi esset iusp. familiare competens tantum illis de familia, quia tunc satis est esse de tali familia. hinc curator datus hereditati iacenti poterit præsentare ad beneficium iurispatronatus d. hæreditatis. *Ricc. in decis. Cur. Archiepisc. Neapol. p. 1. decis. 11. Barbosa d. allegat. 71. num. 3. 4. 5. & 6.* & tali casu non requiritur consensus diæcesani, vt in
14 praxi quotidie videmus hæredes præsẽtare ad beneficia vigore solius successionis hæreditariæ. *d. c. ex literis. & d. capit. cum seculum. & ibi*
15 *Abb. de Iurepat.* idem est si transferatur ex venditione villæ, seu castri, in quo sit annexum iuspat. quia accessoriè transfertur, ex supra dictis, tunc enim transit accessoriè. *Card. Mantica decis. 140. num. 2. Cardin. Tuscus vbi sup. conclus. 612. in fine.*
16 Secundò si iuspatronatus principaliter, & de per se transferatur inter viuos ex contractu, vt ex donatione, trãsferatur in ecclesiam, vel in locum religiosum, tunc non requiritur dictus cousensus. *cap. vnico de iurepat. lib. 6. Abb. in cap. illud. n. 4. de iurepat. Stephan. Gratian. vbi sup. d. cap. 177. num. 3. Suoarez d. lib. 4. de simonia. cap. 28. num. 15. Barbosa d. allegat. 71. nu. 11.*
17 Tertiò, si iuspat. principaliter, & de per se trãsferatur inter viuos ex contractu, puta ex donatione in laicum, tunc ex necessitate requiritur prædictus Diœcesani consensus. *Cardin. Mantica decis. 86. num. 5. Rot. Rom. decis. 517. nu. 3. parte prima, tomo secundo in recentiorib. apud Farinacium Abb. in d. c. illud. num. 5. de iurepat.* aliàs sine d. consensu non valet *Card. Seraphin decis. 884. Borellus in summa omnium decis. tit. 32. num. 3.*
18 Quartò, si iuspat. principaliter trãsferatur ex vltima voluntate, puta ex titulo legati. tunc si legetur ecclesiæ, non requiritur dictus consensus; verum si fiat laico, vel clerico recipienti nomine proprio, requiritur dictus consensus, quia legatum est donatio
19 quædam à defuncto relicta. *Institut. de legatis. in princ. ita Abb. in d. cum seculum. num. 6. & in d. cap. illud. numero 4. de iurep.* idem dicendum est,
20 si transferatur ex donatione causa mortis, vel quacumque alia cessione, ex iisdem rationibus. Ratio autem, quare prædictus consensus re-
21 quiratur in huiusmodi translatione, est, vt ordinarius aduertat, an interuenerit labes simoniaca *Abb. in d. c. illud num. 6.* vel quia sicuti in fundatione reseruatur iuspatronatus cũ prædicto Diœcesani consensu ex gratia, & ita laicus fit capax ipsius iurispatronatus, sic in translatione per dictum consensum inducitur dicta capacitas in eum, in quem fit translatio. *Lambertin. vbi supra libro 1. parte 2. quæst. 1. art. 4.* non tamen
22 requiritur consensus Capituli copulatiuè cum consensu Episcopi. *Card. & alij in d. cap. illud.* vbi faciunt mẽtionem de solo Episcopi consensu, & numquam fit mentio de consensu Capituli, & quod lex non dicit, nec nos dicere debemus.
23 Et est notandum, quòd aliquando requiritur consensus alterius Inferioris habentis iura Episcopalia. *Abb. cons. 59. & 89. num. 1. par. 2.*
24 vt est in Capitulo Primatialis ecclesiæ Pisanæ habente iura episcopalia, nam aliqui Canonicatus, & ferè omnes Capellaniæ prædictæ ecclesiæ, & alia quedam beneficia curata in Vrbe, & Diæcesi Pisana existentia ad institutionem dicti Capituli pertinent, & quædam ad illius liberam collationem, & in translatione iurispatronatus dictorum beneficiorũ Capitulum prædictum, tamquam in hac parte ordinarius præstat consensum, & ità ego cum sim Decanus dictæ ecclesiæ, & de capitulo prædicto vnus pluries votum meum dedi cum alijs circa consensum talium. Sed cogita, quia quando Sacri Canones loquuntur de præstando dicto consensu, semper intelligunt de episcopi

ſcopi conſenſu, non autem alterius; quod adeò eſt verum, quòd non poteſt Vicarius Epiſcopi talem conſen-
25 ſum præſtare niſi ad hoc habeat ſpeciale mandatum, & ſpecialem auctoritatem. *Garc. vbi ſup. de benefic. parte 5. cap. 9. num. 75.* Riccius *in dicta praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 469. Azorius inſtitut. moral. par. 2. lib. 3.*
26 *cap. 45. in princ. Auguſt.* Barboſa *vbi ſupra allegat. 54. num. 74. & 75. & dixi ſup. lib. 1. cap. 2. in verſ. pro eo, quod de diœceſani conſenſu*, neque Capitulum Sede Epiſcopali Vacante donationem iuriſpatronatus poteſt confirmare *Stephan. Gratian. vbi ſupra cap. 303. num. 10. & ſequentib. Calderin. autem conſ. 4. de iurepatr.* quem refert *Riccius in praxi rer. for. eccleſ. deciſ. 180. num. 149.* tenet capitulum id poſſe, cum ſit iuriſdictionis; ſi tamen de facto Vicarius Epiſcopi d. conſenſum præſtiterit,
27 præſtabit titulum ad preſcribendum. *Card. Seraphin. deciſ. 884. num. 2. Barboſa d. allegat. 71. num. 25.*

28 Qui conſenſus in prædictis tranſlationibus requiſitus ſemper debet eſſe expreſſus, cum ordinarius debeat indagare, an aliqua in ſimili translatione fraus interuenerit, aut labes ſimoniaca. ad notata in *d. cap.*
29 *illud.* niſi patronus abſque dicto cõſenſu fuerit ab ordinario ſciẽter admiſſus ad ea, quæ ſpectant ad patronum, tunc enim ſufficit talis conſenſus tacitus. ita procedit dictum Cardinalis in *cap. cura. num. 3. de iurepatr.* & eo caſu in dubio talis con-
30 ſenſus interueniſſe præſumitur. & pariter ſi donatio iuriſpatronatus facta fuerit ſine conſenſu epiſcopi, tamen dictus conſenſus ex legitima præſcriptione, ideſt quadragenaria præſumitur. *d. cap. cura de iurepat.*

31 Item in donatione facta inter compatronos alicuius beneficij, puta Lelius habens partem iuriſpatronatus in eccleſia, eamdem donat Coſmo eiuſdem eccleſiæ compatrono, & eo caſu dicunt aliqui non requiri dictum conſenſum, quia verè non transfertur iuſpatronatus tunc in nouam perſonam, ſed in compatronum, qui iam eſt capax dicti iuripatronatus. *Verallus deciſ. 311. numero 1. parte 2. Rota in Recentioribus. apud Farinac. deciſ. 707. num. 4. parte prima, tomo 2.* Io. Andr. *in d. capit. ex inſinuatione. de iurep. & ibi Abb. dicit id eſſe verius. Campanil. in diuerſor. iur. canon. cap. 13. num. 368. Azor. vbi ſupra parte 2. cap. 20. quæſtione 6.* non tamen filio compatroni poteſt fieri donatio iuriſpatronatus ſine dicto conſenſu viuente patre *Barboſa d. allegat. 71. num. 28. & 29.* tutius tamen eſt etiam tali caſu dictum conſenſum adhibere, vt omnis ſuſpicio euitetur, nam vidi in ſimili caſu donationem vnius fratris factam alteri fratri compatrono, addita hac cauſa, propter benemerita, & quia non adfuit dictus conſenſus, dubium fuit de aliqua ſuſpicione, quæ non ad fuiſſet, ſi cum d.
32 conſenſu eſſet facta; ſi autem pater patronus donet iuſpatronatus filio ſuo, requiritur Epiſcopi conſenſus, quia viuente patre filius non eſt patronus. ita *Stephan. Gratianus vbi ſupra cap. 577. nu. 37.*

Idem eſt, ſi fiat donatio iuriſpa-
33 tronatus ab vna eccleſia alteri eccleſiæ, tunc enim requiritur dictus conſenſus, & ea tunc eſt ratio, quia non poteſt alienare ſine dicto conſenſu, immo requiritur Papæ conſenſus argumento *cap. ambitioſè, de reb. eccleſ. non alienan. in extrauagant. & c. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.* & fuit dictum in *Bracaren. iuriſpatronatus de Padornello.* Die Veneris 7. *Maij* 1599. *coram Cardin. Seraph. vt infra.*

Fuit reſolutum non conſtare de iurepatronatus Illuſtr. Domini Marchionis. Illud enim prætenditur competere ex donatione illi facta à monaſterio de anno 1558. in qua enunciatur conſenſus D. Andreæ de Norogna tunc dicti monaſterij Commendatarij; Verum cum bona eccle-

ſiæ

ſiæ non poſſint ſine cauſa alienari,& maximè transferendo iuſpatronatus eccleſiaſticum in perſonam laicam, non valuit talis donatio, cum non fuerit facta cum debitis ſolemnitatibus, & ex cauſa euidentis vtilitatis, nec intercessit perſona legitima Abbatis, cum tunc ille eſſet Commendatarius, non autem Abbas, neque de conſenſu aliter apparet, quàm ex aſſertione Prioris. Nec ſuffragatur confirmatio expedita per pœnitentiariam, quia cum non conſtet de dicto conſenſu, nec ſtetur aſſertioni illius, qui actum facere non potuit, *ad Bart. in l. ſi forte. num. 5. de caſtr. pecul. Alex. in conſ. 17. au. 5. & 6. lib. 4.* Vtique confirmatio in forma communi non ſuffragatur, cum ſine conſenſu Abbatis non potuerint diſtrahi iura monaſterij. *c. Abbatibus. 12. qu. 2. c. in venditionibus. 17. q. 4.* nec Commendatarius potuit donare, *c. ſine exceptione. 12. quæſt. 2.* Prçterea ex diſpoſitione ſacri Concilij Tridentini iuſpatronatus debet eſſe ex fundatione & dotatione; & ideò in perſonam Marchionis non poteſt eſſe niſi ex priuilegio, vt Congregatio ſacri Concilij cenſuit; & ideò cenſetur ſublatum, per eiuſdem Concilij diſpoſitionem, *ſeſſ. 24. c. 9.* Et ita concluſum.

Ex tali aũt translatione eccleſiæ transfertur tantum iuſpatr. non aũt transferuntur temporalia dictę eccleſiæ. *de quo Abb. in dicto cap. illud. n. 9. gloſſ. in c. nemini. 16. quæſt. 7. & in cap. nullus. in verbo, eccleſiam. de iurepatr.*

34 Cum autem dictum ſit, quòd rerequiritur conſenſus Epiſcopi, & Diœceſani, intelligitur de Epiſcopo, & Diœceſano, in cuius Diœceſi ſita eſt eccleſia per *c. nemo. de conſecrat. diſt. 1. c. omnes Baſilicæ. 16. q. 7. & facit d. capit. nullus.* & ita communiter

35 ſeruatur. Verum ſi donatio iuriſpatronatus fiat ipſi eccleſię patronatæ, tunc prædicta eccleſia fit libera. *gloſ. in d. cap. vnico. de iurepat. lib. 6. cap. ſi quis in atrio. 17. q. 4. cap. ſignificauit. de teſtibus. Abb. in cap. quia clerici. iurepatr.*

Verum cum certum ſit requiri prędictum conſenſum in translatione iuriſpatronatus, neceſſe eſt videre quando, & quo tempore adhibẽdus ſit,

36 Et ſcias, quòd vbi conſenſus in aliquo actu requiritur, ſufficit regulariter, quòd quandocumq. præſtetur, cum actus ſemper ſit validus, ſiue dictus conſenſus præcedat, ſiue ſequatur. *Tiraquell. de iure primog. gloſſ. 6. à num. 1. Flaminius Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 8. q. 8. nu. 105. Cald. Pereira de extinct. emphyt. cap. 11. n. 7. Barboſa d. allegat. 71. n. 19.*

37 Et ſi donatio fiat eccleſiæ per laicum detentorem, tunc Epiſcopi conſenſus poteſt interuenire poſt ipſam donationem, eamq. validabit. *cap. cura. & cap. ſuggeſtum. de iurepatr. & etiam poſt mortẽ donatoris.* ſed quando de laico in laicum transfertur iuſ-

38 patronatus, quamuis ſit inter Doctores controuerſia, nihilominus cõmuniter ſeruatur, quòd conſenſus epiſcopi ex poſt facto poſſit adhiberi, & actus valeat. *Abb. in d. cura. & in d. cap. ſuggeſtum. & in ſua diſputat. incipien. Augerio. Rota Roman. in antiquiſ. deciſ. 17. de iurepat. Campanil. in d. diuerſor. iur. canon. rubr. 11. capit. 13. num. 361. Flam. pariſ. vbi ſup. lib. 8. quæſt. 10. num. 7. & 8. Menoch. de præſumptionib. lib. 6. quæſt. 34. numero 14. cum ſequentib. Barboſa d. allegat. 71. num. 18.* qui conſenſus poſt

39 mortem teſtatoris, vel donatoris nõ poteſt interuenire, neque dictam translationem validat in præiudiciũ hæredis. *Abb. in d. diſput. Augerio. & in d. cap. cum ſeculum. de iurepat. latè Lambertin. de iurepat. lib. 1. par. 2. quæſt. 1. art. 17. vbi num. 15.* affirmat ſe vidiſſe ita ſeruari, & iudicari, ſed in legato iuriſpatronatus poteſt poſt

40 mortem teſtatoris dictus conſenſus interuenire ſtante dicta deciſione Abbatis. *ita Rocch. de Curte de iure pat.*

pat. in verbo, ipse, vel is, à quo. quæst. 7. num. 15. quia in vita testatoris d. consensus haberi non poterat, cum legatum sit relictum in testamento, quod morte confirmatur. & si fiat
41 præsentatio ab illo, cui facta est donatio iurispatronatis ante præstitum dictum consensum ab Episcopo, erit nulla. *Calderin. cons. 6. de iurepat. Riccius in praxi vbi sup. d. decis.* 180. *num.* 150.

42 Sed aduertendum est, quòd si in instrumento donationis iurispat. donator iurauerit se donationem habiturum firmam, ratam, & irreuocabiliter donauerit, quia hoc casu vi iuramenti d. instrumentum habet paratam executionem. *Bart. in l. 2. vbi Bald. Alex. & Iason. ff. de iureiur.* latè *Seraph. de priuil. iuramenti. priuil.* 77.
43 *nu.* 2. immo iuramentum validat donationem omnium bonorum saltem præsentium, quia donās videtur voluisse valere omni meliori modo. *Salicet. in l. vlt. C. de pactis. per textum in l. sancimus. C. de donat.* sequitur *Aret. cons.* 54. *ad finem. Ruinus cons.* 51. *in fine. vol.* 1. *Corneus cons.* 252. *col.* 3. *vol.* 3. *Soccin. iunior cons.* 65. *nu.* 50. *& cons.* 143. *nu.* 37. *vol.* 1. *Crauetta cons.* 139. *Gratus lib.* 1. *responso* 70. *nu.* 25. *& seq. Seraphin. vbi sup.* latissimè *priuil.* 107. *nu.* 3. *& seq. Cardin. Mantica de tac. & ambig. conu. lib.* 13. *tit.* 27. & in tantum iuramen-
44 tum operatur, vt si donans iurauerit numquam reuocare talem donationem ex quauis causa ingratitudinis, quòd iuramentum operatur, vt ex ingratitudine nequeat reuocari. *Seraphin. vbi sup. priuil.* 108. quod declara vt per *Cardin. Manticam vbi sup. tit.* 41. *præsertim nu.* 15. ideoq. si in donatione iurispat. sit appositum iuramentum, quod instrumento vires addit, non video, cur stante donatione iurata non possit præstari consensus ab Episcopo super tali donatione etiam post mortem ipsius donantis, præsertim cum hæres repræsentet personam defuncti, & iurisdictione defunctus, & hæres vna, eademq. persona videatur, & factum à defuncto sit ab hærede seruandum, & nemo possit venire contra factum proprium, quod esset, si hæres veniret contra donationem factam à defuncto testatore, cuius est hæres.

45 Insuper si iuspatronatus sit legatum, vel donatum alteri, & ante præstitum dictum Episcopi consensum moriatur testator, aut donator, tunc si legatarius donat iuspatronatus ecclesiæ, & hæres alteri ecclesiæ, quo casu non requiritur Episcopi consensus, tunc attendi debet donatio hæredis per supradicta.

Concurrentibus autem pluribus diuersis donationibus de vno, eo-
46 demq. iurepatronatus, illa attenditur, quæ habet Episcopi consensum. ita in *d. cap. suggestum. de iurepatr.* & si duobus separatim sit facta donatio, & in qualibet adsit dictus cōsensus, prima tenet, & est valida.
47 Si autem patronus donauerit iuspat. vni sine dicto consensu, poterit alij donare cum dicto consensu, & hæc secunda donatio erit valida, quod videtur sentire. *Abb. in d. cap. suggestum. nu.* 1. *&* 2. & facit *text. in cap. continebatur. de his, quæ fiunt à Prælat. &c. & in cap. illud. de iurepatr.* faciunt dicta per *Felin. in cap. ex tenore. col.* 2. *de rescript.* etenim non præstat impedimentum, quod de iure non sortitur effectum. *cap. non præstat. de reg. iur. lib.* 6.

48 Si autem Diœcesanus, seu Superior nolit consensum suum præstare super tali iurispatronatus translatione, sine iusta causa, & rationabili, potest adiri eiusdem diœcesani superior, qui eum compellat ad consentiendum, vel ipse superior consensum præstabit. ita in *d. cap. nullus.* & ibi *Abb. de iurepat. Io. Alois. Riccius vbi sup. in d. praxi rer. for. eccl. decis.* 170. *nu.* 152. Qui consensus si-
49 cut requiritur in limine fundationis. *c. nemo. de consecrat. dist.* 1. & in acquisitione iurispatronatus. *cap. nobis.*

bis. de iurepat. item & quando in limine creationis beneficij apponitur conditio contra ius commune. iuxta textum iuncta *gloss. in cap. cum dilectus. de consuetudine.* ita dictus cõsensus requiritur, quando de vno in alium iuspatronatus transfertur. *cap. quòd autem. & cap. illud. de iurepat.*
50 & super huiusmodi consensibus in prædictis casibus potest cõpelli dioecesanus, non autem compelli potest, quando quis velit dotare ecclesiam iam fundatam inuito Episcopo, qui non potest compelli ad dictum consensum præstandum, cum hoc proueniat ex priuilegio ipsius Episcopi, qui Episcopus si compellatur à suo Superiore, poterit adire Superiorem dicti Superioris compellentis, vt si Episcopus compellatur à suo Metropolitano, poterit recurrere ad Summum Pontificem. quem textum *in d. cap. nullus.* declara vt per *Lambertinum vbi sup. art.* 20. & casu, quo
51 Episcopus nolit consenrire donationi factæ de aliquo iurepatronatus, iuspatronatus remanebit penes donantem, eiusq. hæredem. *Cardin. in cap. cum seculum. quæst.* 4. *in fine. de iurepat.*
52 Et est sciendum, quòd in materia translationis iurispatronatus, dictum iuspatronatus incipit competere hæredi extraneo à die aditæ hæreditatis, hæredi autem suo à die, quo se hæreditati immiscuit. Et si casus
53 eueniat, quo præsentatio sit facienda, & hæres nondum sit natus, sed posthumus expectetur, & venter sit prægnans, & tunc quia posthumus habetur pro iam nato, quando de eius commodo agitur. *l. qui in vtero. ff. de statu hominum.* tunc à iudice competenti dato curatore, ab eodem curatore fiet præsentatio, cũ de posthumi commodo agatur, vt conseruetur in sua quasi possessione
54 præsentandi, sed quid si posthumus non nascatur, sed fiat abortus, præsentatio prædicta facta à dicto curatore erit valida! si iam secuta sit institutio, tenebit ex *reg. legis, patre furioso. ff. de his, qui sui, vel al. iur. su.* multa facta tenent; sed si non sit facta institutio, & duret tempus datũ ad præsentandum, poterit successor in d. iurepat. alium præsentare.

Prædictorum occasione insurgit pulchra facti species. Antonius decessit relictis ex se, & D. Maria eius vxore, filijs Paulo, Vincentio, Simone, Cosmo, sororibus Catharina, & Francisca monialibus, & à D. Rainerio eorumdem filiorum auo materno fuit relictum fideicommissum in personam Pauli, eiq. decedenti sine filijs masculis, substituit Vincentium, eiq. sine filijs masculis pariter decedenti substituit, & vocauit masculum ex dictis Antonio, & Maria nasciturum, qui fuit Simon. dictum fideicommissum peruenit in Vincentium, qui obijt relicta Cassandra eius vxore prægnante, & fuit tunc data bonorum possessio ventris nomine, & relicto d. Simone ad fideicommissum vocato, qui post Vincentium superuixit per 40. dies, & obijt, & antea obierat etiam Cosmus, d. Cassandra adhuc prægnante, quæ postea peperit filiam, & sic nullo existente masculo fideicommissum euanuit, & cum à Statuto Pisano æqualiter vocentur ad fratris hæreditatem, tàm sorores, quàm filiæ alterius fratris, monasterium, in quo erant professæ dd. moniales hæreditatem d. Simonis adierunt, & Vincentij, quatenus opus esset, & egit coram Vincentio Pis. contra filiam d. Vincentij petendo medietatem bonorum, & iurium in hæreditate Simonis remansorum, in qua hæreditate aderant multa iurapatronatus. quæritur quid iuris.

Et primò videbatur dicendũ omnia bona pertinere ad filiam d. Vincentij.

Primo, quia cum d. Simon non adierit hæreditatem, dictumq. fideicommissum non acceptauerit, nullo modo potuit ad alios, & ad illas sorores transmittere, quia hæreditas

non adita non transmittitur. *l.emancipata.C.qui admitti*.

Secundò, quia d. fideicommissum fuit sub conditione relictum Simoni, si Vincentius frater decesserit sine filijs masculis, quæ verba conditionẽ important casualem, vt illa, si nauis ex Asia venerit. *Bars.cons.vnico.Colleg.Bon.* post eius *decis.nu.*114. *Decian.cons.*129.*nu.*21.*&* 29.*lib.*3.*Paris.* optimè *cons.* 18. *nu.* 2. *&* 3. *& nu.*16. *&* 17. *lib.*2. *text. optimus in l. cum pater.§.hæreditatem. ff.de leg.* 2.*l.ex facto.§.vlt.ff.ad trebell. Menoch. de præsumpt.lib.*4.*præsump.*201. *nu.*67.*&*, 68.& decedente fideicommissario conditione pendente, nihil ad hæredes transmittitur, sed apud grauatum remanet, & in eius hæreditate ita in *l.vnica.§.sin autem.C.de caduc. toll.* ibi, *spectare oportet conditionis euentum, vt tunc cedat, cum vel conditio impleatur*. & ibi, *quod si in medio is, qui ex testamento lucrum consecuturus est, decesserit*. ex quo receptissima deducitur conclusio, quòd decedente fideicommissario pendente cõditione nihil ad hæredes transmittit suos, vt latè exornat *Gabriel tit. de hæredib.instit. conclus.*2.*nu.*1. *&* 2. *Decian.d.cons.*129. *nu.*29. *lib.*3. deducitur insuper ex *l. huiusmodi* 13.*ff.quando di.leg.ce.* vbi in relicto sub cõtrarijs, siue nauis ex Asia venerit, siue non, non transmittitur legatum, si legatarius decesserit antequam constiterit de adimplemento, vel defectu conditionis. *l.cũ ita legatum*. 16.*l.*14. *vers. argumentum.ff.quãdo di.leg.ce.Alex.cons.*250. *nu.*2.*lib.*6. Decian.*d.cons.*129.*n.*32. 33.*Paris.d.cons.*18.*nu.*66. *&* 69. latè *Boer.decis.*354.*nu.*13. *Peregrin. de fideicomm.art.*31.*num.*6. *&* 17. *post med. Caphal.cons.*37.*nu.*1.2.3.*lib.*1. *Caballus cons.*136.*nu.*6.*lib.*1. *Marescott.variar.resol.lib.*2.*c.*31. *num.*1. *Menoch.vbi sup. præsumpt.*201.*nu.*71. *Card. Mantica de con.vlt.vol.lib.* 11.*tit.*20.*nu.*4.

Tertiò, magis in specie est text. celebris in *l.*157.*ff.de reg.iur.* in illis verbis, *si quis prægnantem vxorem reliquerit, non videtur sine liberis decessisse*, vbi *Dec. & Cagnol. latius nu. vlt.* in simili facti specie concludit cum Anchar. & alijs, non transmitti fideicommissum relictum sub conditione, si absque filijs decesserit, dum fideicommissarius decedit pendente natiuitate posthumi, & ventre prægnante. *Caphal.cons.*529. *nu.*9.*lib.*4. est etiam tex optimus, & expressus in *l.iubemus.§.sin autem. C.ad trebell. vbi gloss. Castrens.* & cõmuniter *Doct. l.vlt.ff.de vẽtre inspic. Costa in c.si pater. verbo, si absq. liberis. de testament.lib.*6.

Quartò est *text. in l.ventre præterito.ff. de acq. hæredit.* à speciali, dum in filio instituto suo hærede cõcedit transmissionem, si ipse pendente natiuitate posthumi decesserit, quia in vtroque casu, siue nasceretur, siue nõ, semper succedere debebat, igitur secus dicendum erit, si institutus fuisset extraneus, vel ille, qui nato posthumo excluderetur ad *textum in l. is, qui hæres. in princ. vers. cæterum. ff. de acq. hæredit.* & per *Bart. ibi*. qui asserit ita consuluisse ad exclusionem transmissionis decedente agnato, pendente posthumi natiuitate, optimè ibi *Castrens. nu.*8.*vers. nam si non erat, vbi quòd non datur transmissio, quoties ille, qui decedit ventre prægnante, in omnem euentum non erat habiturus hæreditatem*, & infra *vers. item, vbi non erat delata hæreditas, non tamen contingit negotium culpa testatoris, quia conditio pendebat*.

Nec negocium facit, si quis dixerit hæc rectè procedere, dum postea nascitur masculus, non autem vbi fœmina fuit nata, quæ non facit deficere conditionẽ, si absque filijs &c. & ex vi retrotractionis ius acquiritur sororibus istis domini Simonis.

Quia respondetur primo, in vltimis voluntatibus non dari retrotractionem conditionum, sicut in contracti-

tractibus *arg. tex. in l.1.§.serui.ff.ad syllanian. Surd.cons.*403. *num.*47. & propterea inspicitur status negocij ad transmissionem tempore obitus grauati ex *l. si post.* 5.*ff. quando dies leg. ced.* vbi quòd ad transmissionem requiritur, vt ante mortem grauati prius conditio sit adimpleta.*d.l.vnica.§.sin autem. vers. quod si.*

Respondetur secundo, quòd ante conditionis euentum non potest dici fideicommissum conditionale fuisse collatum in fideicommissarium. *l.1. ff.de reg. catonian. Alex. in l.ita tamen.§.qui suspectam. nu.6.ff. ad trebell.* & post conditionis euentum non potest dici sibi videri datum, quia non est in rerum natura. *Eugen.cons.* 61.*nu.*3. & 4. *Peregrin. vbi sup. art.* 31.*nu.*7.*vers. vt est*, vbi hanc adducit rationem regulæ supradeductæ exclusiuæ transmissionis.

Respondetur tertio, si adimplementum conditionis eueniens post mortem fideicommissarij retrotraheretur ad fauorem hæredum eius, sine dubio corruerent,& de nihilo seruirent leges supradeductæ in tribus fundamentis, quibus communiter ab omnibus est receptum, requiri conditionis adimplementum ante mortem fideicommissarij, & deficere relictum, si ipse decedat pendente conditione. tandem ad hanc rem optima est doctrina *Baldi cons.*132. *col.* 2. *vers. præterea. lib.* 2. de qua *Honded.cons.*16.*num.*46. *ad finem*, quòd idem operatur ad impediendã transmissionem suspensiua dilatio, quòd operatur perpetuum obstaculum. ex *l. si quis in graue.§. vlt. ff. ad syllanian. iunctis ibi not. per Bart.*

His tamen non obstantibus fuit per sententiam duorum Iurisperitorum decisum contrarium, idest medietatem omnium bonorum spectare ad præfatum monasterium.

Nec obstant in contrarium adducta, nam omnia ex infrascriptis responsionibus tolluntur, ex quibus apparebunt fundamenta talis decisionis. nam

Ad primum respondetur, illud esse verum in hæreditate, secus in fideicommisso, in quo, si est purè relictũ à die mortis testatoris, & etiam ante aditam hæreditatem cedit dies relicti, & ex tunc fideicommissum ei acquiritur quoad effectũ transmissionis ad hæredes. *d. l. si post diem. ff. quando di. leg. ced. d. l.vnica. §. cum igitur.C.de cad.toll.* & ideo fideicommissarius licèt vniuersalis decedens ante agnitum fideicommissum, illud agnoscendum transmittit ad suos hę redes. *d.l.vnica. §. in nouissimo. & §.sed hæc quidem. & l. cogi. §. idem metianus. & l. postulante. in princ. ff. ad trebell. l. à testatore. ff. de cond. & demonst. & l.3.C.de fideicomm.Bart. in l. cum filiofam.nu.*12. & 13.*ff.de legat.* 1. & ibi sequũtur communiter Doct. *Dec. cons.*478. *col.* 2. & *cons.* 490.*col.vlt. Soc.iun.cons.*129.*nu.*15. *Natta cons.*471.*nu.*14.*Roland.a Valle cons.*46.*nu.*14.& in hoc differt fideicommissaria hæreditas ab hæreditate directa, quæ licèt sit delata, si tamen non sit adita non transmittitur. *Peregrin. vbi sup. art.*22.*nu.*3.

Ad secundum respondetur fatendo regulariter conditionale fideicõmissum non transmitti pendente cõditione, & sic cum D. Simon obierit stante ventre prægnante, & pendente conditione illud non potuit transmittere.

Attamen d. regula multas patitur limitationes, cum in multis casibus conditionale fideicommissum etiam transmittatur. &

Primo, si ex voluntate testatoris tacita, vel expressa colligeretur trãsmissio, quia testator potest facere transmissibile, quòd aliàs transmitti non poterat. *Peregrin. vbi sup. art.* 31. *nu.* 9. sed in casu nostro, si spes fideicommissi non transmitteretur, hæreditas, & fideicommissum transiret ad fœminas,& Simon masculus fuisset exclusus, quòd est contra mani-

nifestam mentem testatoris, nam & in casu suo masculi erant instituti, & in conditione positi.

Item conditio illa, & casu quo Vincentius obierit sine filijs, instituo filium natum, seu nasciturum, suspendit quidem actionem ad fideicõmissum, sed non transmissionem, ad *tex. in l. si dies. §. vlt. ff. quando di. leg. ce.* idem est, si relinquatur à substituto per pupillarem sub conditione, si pupillus decesserit in pupillari ætate, nam talis conditio non impedit transmissionem. *l. hæredis aditio. ff. quando di. leg. ce.* Cardin. *Mantica de coniect. vlt. volunt. lib. 10. tit. 5. nu. 4.* & facit *text. in l. qui parti. ff. de acq. hæredit.* vbi hæres substitutus pupillo transmittit pupillarem substitutionem, quamuis cõditionaliter sit substitutus. *Pereg. vbi prox. nu. 23.*

Accedunt in casu nostro vrgentissimæ coniecturæ, quibus testator videtur voluisse habere locum transmissionem, quarum

Prima est, quia si testator fuisset interrogatus, ita verisimiliter respondisset ad *gloss. in l. tale pactum. §. vlt. ff. de pact.* quia suæ agnationi prouidit, præcipiendo, quòd isti vocati denominarentur de sua familia, & expressit, quòd vnus alteri succedat. *Card. Mantic. d. tit. 20. nu. 23.*

Secunda est, quia fecit plures gradus substitutionum, quo casu, si grauatus sine filijs decesserit, ad substitutum spem fideicommissi transmittit. *Card. Mant. vbi prox. nu. 24.*

Accedit, quòd in hoc casu, si trãsmissio locum non haberet, ad extraneos bona deuoluerentur, & ad non vocatos à testatore, quæ coniecturæ ex d. testamento colliguntur.

Tertia est coniectura, quia ex d. testamento apparet testatorem prædilexisse nepotes masculos ex filia priusquam extraneos, quòd si non haberet locum transmissio, sequeretur absurdum, quòd extranei minus dilecti honorabilius tractarentur, & succederent excluso vocato. faciunt dicta per *Decian. d. cons. 129. nu. 23. & seqq.* vnde potens coniectura succedit pro transmissione, scilicet, quia melior fieret conditio minus dilecti, & peior magis dilecti. *Ias. cons. 52. col. fin.* de communi *Marzarius cons. 51. nu. 7. Gabriel conclus. 2. nu. 22. lib. 4. de hæredib. instit. Crassus recept. sentent. de successionib. tàm ex testamento, quàm ab intestato. art. transmissio. q. 28. nu. 10.*

Item, quòd fideicommissum conditionale transmittatur ex coniecturata mente testatoris fuit decisum in Rota *decis. 380. in recentiorib. p. 2. vbi nu. 4.* vna ponitur coniectura, nempe, quòd testator filios suæ filiæ vocauit successiuè, & ex tali commemoratione colligitur affectio testatoris, & voluntas transmissionis. *Gabr. d. concl. 2. nu. 25. Honded. cons. 70. nu. 33. lib. 1. ibiq. nu. 7. in d. dec. 380.* consideratur, quòd testator fecit plures gradus substitutionum, quæ coniecturæ simul iunctæ debent sufficere pro transmissione. *Paris. cons. 66. nu. 79. lib. 3. Card. Mant. d. tit. 20. nu. 16. ad finem.* accedit alia coniectura posita in *decis. 59. d. p. 2. nu. 3. in recentiorib.* nempe, quia d. testatori dicti Vincentius, Simon, & Cosmus nati ex filia sua æqualiter successuri erant ab intestato, & ideo præsumitur testator se voluisse conformare cum dispositione iuris communis. *l. gallus. §. quidam rectè. cum ibi not. ff. de lib. & posth. Alex. cons. 55 nu. 2. lib. 4. Socc. iun. cons. 63. lib. 4.* & fideicommissum extenditur de persona ad personam, quando aliàs sequeretur absurdum. vt per *Ias. cons. 148. col. 3. vol. 2. Surd. decis. 319. nu. 11.* ea ratione, ne remotiores, & minus dilecti sint melioris conditionis, quàm proximiores, & prædilecti.

Nec dicatur, non esse querendum de transmissione, vbi facta est substitutio, quia respondetur, forsan' vtiliùs esse succedere ex transmissione, quàm ex substitutione. *Ladercbius cons. 142. nu. 6. vers. nec dicatur.*

Ex

Ex quibus satis remanet probatum, fideicommissum conditionale etiam transmitti, & sic non obstare secundum fundamentum.

Ad tertiũ deductum ex *l. 147. ff. de reg. iur.* Respondeo *Cagnolum ibid. in fine* hunc præsupponere casum, quotiescumque is, qui putatur, vel præsumitur esse in ventre, si nasceretur, omnes excluderet prætendentes ius in hæreditate, & impedit aditionem hæreditatis, quamdiù incertum est, an nascatur, nascive posit. *l. antiqui. l. illud. §. quod dicitur. ff. si pars hæredit. pet.* & sic supponit *Cagnol.* quòd siue masculus, siue fœmina nasceretur, semper omnes alios excluderet; quòd non est in casu nostro, in quo simon excludebatur per filij másculi natiuitatem dumtaxat.

Ad quartum ex *d. l. ventre*, ibi habere locum transmisionem, quia siue nasceretur, siue non nasceretur posthumus, filius hæres esse debebat.

Respondetur, nõ obstare casui nostro, in quo ex coniecturis supra adductis locum habet transmissio, pariq. ratione cessat quod dicitur, fideicommissum conditionale nõ posse dici collatum in fideicommissariũ ante conditionis euentum, nam hoc cessat præsupposita, & stante transmissione ex supradictis; vel illud esse verum pendente posthumi natiuitate, si decedat agnatus, non transmittit illud ius, quia id potest procedere ab intestato, secus in casu nostro, in quo adest dispositio testatoris, qua vocatus transmittere potuit.

Quòd autem in vltimis voluntatibus non detur retrotráctio conditionum, sicut in contractibus. *arg. l. 1. §. serui. ff. ad Syllanian.*

Respondetur, quòd ibi serui sunt sub conditione legati, & interim, idest, medio tempore, & conditione pendente sunt ipsius hæredis; sed in casu nostro data transmissione, quãuis venter in medio extaret prægnans, & in possessione ventris nomine maneret curator *ex l. 1. ff. de ventre in poss. mill.* attamen dominium bonorum erat in suspenso, donec partus nasceretur, adeout in casu nostro non dicitur retrotrahi cõditio, sed quòd stat in pendenti propter prægnantiam ventris. vt in simili dicit *Peregrin. d. art. 31. num. 23.* de conditionibus legalibus, quæ non impediũt legati transmissionem, sed suspendunt actionem ad illud petendum.

Et ex his fuit conclusum, & decisum, cum ad hæreditatem d. Simonis quatuor personæ sint vocatæ à Statuto Pisano, idest, dictæ duæ moniales, & monasterium, filia posthuma d. Vincentij, & Flammetta filia d. Pauli, medietatem omnium bonorum, & iurium d. Simonis tàm hæreditariorum, quàm fideicommissariorum vnà cũ iurepatronatus quorumdam beneficiorum, spectare ad d. monasterium, & aliam medietatẽ ad dictas Flammettam, & posthumam. & ita post decisionem fuit facta executio concorditer inter partes prædictas.

Et cũ hic agatur de curatore, obiter videamus, an datio curatoris spectet ad Ordinarium an ad delegatũ, & in facto habui de anno 1626. nam cum mihi fuisset à Sanctiss. D. N. Vrbano VIII. Pont. Opt. Max. delegata quędam causa super validitate, seu inualiditate certæ concessionis liuellariæ bonorum inter N. clericũ Pis. diœcesis, & N. clericum eiusdẽ diœces. emanatis literis citatorijs comparuit quidam consanguineus d. clerici, & exposuit d. clericum esse mentecaptum, & egere curatore, &c. ideo d. laicus actor petijt, vt ego d. clerico curatorem decernerem, dubitatum fuit, an talis datio curatoris ad me vti delegatum spectaret, an autem ad D. Vicarium Ordinarium.

Et prima fronte videbatur dicendum ad d. Vicarium id pertinere ex *§. 1. Inst. de curatorib.* & ex doctrina *Innoc. in c. petitio. nu. 2. in fine. de procur.*

cur. vbi ait, quòd curator siue generalis, siue ad litẽ tãtũ datur auctoritate iudicis ordinarij, nõ delegati, quia est mixti imperij. §. 2. *Instit. de attil. tut. l. muto. §. tutoris. ff. de tutel. l. nec mãdãtẽ. 8. ff. de tut. & cur. dat. ab his*. His tamen non obstantibus contrarium fuit resolutum, nempè id spectare ad delegatum, Primo ex *doctrina* Aretini *in d. §. 1. num. 3.* vbi dicit dictum Innocentij non procedere quando lis coram delegato mouetur, quia tunc delegatus in d. lite curatorem dare poterit.

Secundò ex *l. vltima §. 1. C. de admit. tut. ibi.* sancimus continuò curatorem ei in competenti iudicio ordinari, cura, & prouisione tàm iudicis, sub quo lis vertitur, quàm cognatorum. &c. sed in casu nostro est lis coram delegato, ergo ab eo curator est dandus.

Tertiò ex Bart. *in d. l. vlt. §. 1.* qui ait, quòd de curatore dando liti, non est dubium, quòd potest dari auctoritate iudicis, qui præest liti.

Quartò ex *Mar. Soccin. c. si quis clericus. numero 23. de for. compet. fol. mihi* 77. vbi si clericus litem habeat coram iudice seculari, & indigeat curatore, ei datur à iudice seculari, quia curator non potest dari, nisi ab eo, coram quo lis est.

Quintò ex *c. vlt. de iudic. lib. 6. ibi.* delegatus etiam apostolicæ sedis, & subdelegatus ab eo tibi curatorem dare valeant, vel auctoritatem constituendi procuratorem præstare ad illas causas, vel lites dumtaxat, quæ coram ipsis fuerint ventilandæ, & idem est in furioso, & mente capto circa dationem curatoris, quod est in pupillo, & minore, *Specul. de libell. oblat. §. iam nunc. versic. porrò. Mar. Socc. c. 1. de libell. obl. n.* 137. *fol.* 145.

Sextò ex doctrina *Anchar. in d. c. vlt. de iud. lib. 6. num. 4. vers. 8. not. & ibi* Gemin. *n. 3.* qui dicunt opinionem Innocentij esse reprobatam, & per *d. textum, vt ait* Io. *Andr.* est sopita quæstio quantum ad curatorem dandum à delegato, quam formauit *Specul. tit. de cur. §. vlt. vers. quid si volens*; ea ratione potest id delegatus à Papa; vt per Geminian. *ibi numero* 4. quia delegato videntur ea omnia concessa, sine quibus causa expediri non potest. *c. præterea. de off. deleg. gloss. in d. c. vlt. verbo, ventilandæ.* ad causam autem pertinet, quòd persona legitima in causa cõpareat. *l. in vniuersis. C. qui dar. tut. vel cur.*

Septimò ex doctrina Alex. *in in l. 1. num. 21. & ibi Castrens. num. 5. ff. de iurisd. om. iud. & Specul. de curat. in princ.* qui aiunt delegatum posse dare curatorem ad litem coram se motam; & habetur apud Afflictum *dec.* 262. vbi fuit datus curator liti pro infante à iudice delegato.

Et ita fuit conclusum delegatum in causa prædicta posse dare curatorem dicto clerico mente capto, cum quo lis erat.

55 Quando autẽ Iuspatronatus transfertur titulo particulari, tunc iuspat. incipit competere à die præstiti consensus ab episcopo per supradicta, & si plures sint hæredes, vel plures donatarij, omnes sunt patroni insolidum. *cap. 1. & ibi gloss. de iurepatr.* cum iuspatronatus sit quid indiuiduum, & indiuisibile, vt dixi *supra lib. 1. cap. 2.*

56 Quomodo autem cadat diuisio in iurepatronatus, vide Lambertin. *vbi supra lib. 1. par. 2. quæst. 2. princ. artic.* 36. quod procedit, etiamsi sint successores inæqualiter in hæreditate vel donatione. *Doct. & præsertim* Card. *in clem. plures. & ibi gloss. de iurepat.* & hæc est communis opinio, quæ non procedit, vbi viget cõ-
57 suetudo, vt iuspatronatus diuidatur quoad præsentationem per vncias. Cardin. *in cap. 1. quæst. 2. de iurep.* quia habens plures vncias, plures habebit partes vocum iurispatronatus, vt est, vbi Iuspatronatus ex antiquissima consuetudine diuiditur in duodecim vncias, & aliquando in vigintiquatuor, & præsẽtatus à maiori

iori parte obtinet institutionem.

58 Quod Iuspatronatus trãsit in hęredes per stirpes, non per capita. *dicta clem. plures. de iurepat.* vbi si duo sint fratres, & vnus frater habet vnum filium, alius frater duos filios, tantũ habebit iuspatronatus ille vnus, quãtum illi duo. *vide Zecchium de benefic. & pens. cap. 12. num. 6. vers. quo vero ad translationem.* Tiraquell. *de iure primog. quæst. 36. num. 3.* Gonzal. *in comment. ad* Regulam *octauam Cancell. gloss. 45. num. 61.* Ceneda *ad sextum collectan. 7. num. 1.* Garc. *de benefic. parte 5. cap. 9. num. 143.* August. Barbosa *vbi supra de off. & pot. episc. parte 3. allegat. 72. num. 70.* Riccius *vbi supra in d. praxi rer. for. eccl. decis. 210. & in collectan. 1733. & in decis. cur.* Archiep. Neapol. *decis. 120 nu. 120. num. 1. parte 2.*

59 Et quando, seu quomodo cognoscatur, an sit facienda præsentatio per stirpes, seu per capita docet latè *Stephan. Gratian. disceptat. forens. capit. 521. per totum. &* Cardin. *in dicta clem. plures. quæst. 2.* dicit illud supradictum procedere, quando sunt plures patroni, sed quando vnus est patronus dumtaxat, & moritur relictis post se pluribus filijs, & hæredi-
60 bus, tales filij succedunt in capita, quia tunc non adest præiudicium alterius compatroni, sed postea filij dictorum filiorum succedent in stirpes, vt si erant tres filij, Petrus, Antonius, & Franciscus. Petrus reliquit quatuor filios, Antonius quinque, & Franciscus octo, nam isti filij succedunt in stirpes, & non in capita, & tantum operabitur vox octo filiorũ Francisci, quantum vox illorum quinque, seu illorum quatuor; cum illi octo repræsentent d. Franciscum, illi quinq. d. Antonium, & illi quatuor d. Petrum. *per d. clem. plures. de cuius ratione vide celebrem gloss. in c. si plures, in verbo, communi. 16. q. 7.*
61 & si plures vniuersitates habeãt iuspatronatus quælibet vniuersitas habetur pro vna voce, neque sunt considerãda singula capita hominum dictæ vniuersitatis. *Menoch. consil. 316. vol. 4. Riccius vbi supra d. decis. 210. num. 268.* & supradicta procedunt in descendentibus, & etiam in collateralibus cum *text. in d. clem. plures.* loquatur generaliter de pluribus relictis hæredibus ab vno patrono. *vide Cassadorum decis. 2. de iurepat.* & illud procedit quando succeditur iure hæreditario, secus si alio
62 iure, nempe legati, vel donationis, quia tunc si donetur iuspatronatus familiæ, omnes de familia succedunt in capita, & non in stirpes. *Alexand. cons. 63. num. 1, & 4. lib. 1. Bald. in l. 2. num. 4. C. de suis, & legitimis.* ita tenuit Rota *in vna* Regien. *13. Nouemb. 1601. coram Penia.*

63 Item non procedit, quando iuspatronatus pertinet ad singulos vti singulos, non vti vniuersos, nam quando competit alicui collegio, seu familiæ, vt vniuersis, fit præsentatio simul, non per capita. *Lambert. vbi supra parte 2. lib. 1. quæst. 1. princip. artic. 25. num. 17.* & ita tenuit *Rota in vna Staturien' iurispatronatus. 11.* Ianuarij *1583. coram* Illustriss. *Card.*
64 *Pamphilio.* item illud non procedit, quando obseruantia esset in contrarium. vt fuit resolutum in vna *Burgen.* Abbatiæ. *16. Iunij. 1589. coram Penia.* Riccius *in praxi d. decis. 210. num. 269.* & de computatione diuersarum vocum descendentium à patronis, *latè* Lambertin. *d. parte 2. lib. 1. q. 1. princ. art. 25.* quòd si plures
65 hæredes, seu legatarij, & donatarij vnius, qui pro vno habentur, & habent vnam vocem, sint inter se discordes, ad perficiendam dictam vocem tunc attenditur maior pars ab vno patrono descendentium, neque sufficit maior pars comparatione minorum, quia cum sit vna vox, est apud omnes, vel apud maiorem par-
66 tem omnium prædictorum. *Card. in d. clem. plures. vbi supra.* Quòd si non appareant primitiuæ voces, hęredes cuilibet patroni, & patronorum dicen-

centur facere corpus de per se, tunc enim filij patronorum demortuorũ succedunt in iurepatronatus superstitibus alijs compatronis. & si iuspa-
67 tronatus sit translatum in aliquos sub nomine collectiuo, & in aliam singularem personam, puta, quia sit legatum iuspatronatus tali Collegio, & Petro, tantum ius habebit Petrus, quantum totum collegium prædictum. *per textum in l. vltima. & ibi Doct.C. de impuberum,& alijs substitut.* vbi plures contenti sub nomine collectiuo habentur pro vno. & si sint quatuor compatroni habentes quatuor voces, postea si vnus ex eis sit donatarius alterius ex illis, habebit duas voces. *Ioann. de Imola in d.clem. plures. num. 7. de iurepat.* &
68 qualibet successio, & translatio, quæ fit de iurepatronatus ex titulo habili, dicitur fieri ex gratia, non ex iure communi. *Abb. in cap. 1. num. 3. de præbendis. per textum in cap. 3.de iurepat.*
69 Et possunt hæredes, & successores patronorũ propria auctoritate absq. superioris consensu facere inter se concordiam de alternis vicibus præsentando Rectorem. *Tiraquell. de iure prim.quæst: 17. op.6. num.9. Cenedus ad sextum decret.collect.7.n.2. Barbosa vbi supra d. allegat. 71. numero 30.* & passim ad tollendas li-
70 tes, & discordias, compatroni faciunt concordiam de alternis vicibus præsentando, & Superior admitti præsentatum ab vno ex compatronis, ad quem pro illa vice spectat præsentare rectorem, ipsumque instituit. & ita seruatur in praxi, &
71 pluries seruari vidi, vt est in beneficio, seu Altaris. Luciæ in Priorali, & parochiali ecclesia S. Sixti Pisarum. quod beneficium est de iurepatronatus Nobilium, de Lamfranchis, & Nobilium Pisanorum de Gallettis, & inter eos adest concordia iam pluries firmata de alternis vicibus præsentando. & ita in parochiali ecclesia s. Margaritæ Pisarum, cui est vnita ecclesia s. Clementis. controuersia etiam est inter Doctores an in translatione iuris præsentandi requiratur episcopi consensus, prout requiritur in translatione iurispatronatus & verior, & fauorabilior ecclesiæ videtur esse affirmatiua, quam tenet Lambert. *vbi supra lib. 1. p. 2. q. 6. art. 4. vbi num. 2.* ait non esse permittendum, vt laici tractent spiritualibus annexa, prout est fructus præsentationis. *c.quanto de iudic.Cassador. dec.7. num. 15. de caus. poss. & poper.*& hoc casu militant omnes rationes, quæ allegantur à doctoribus, vt in traslatione iurispatronatus requiratur consensus episcopi. *Lambert.vbi supra q.1. art. 4.* & hanc tenet *Mar. Antonin.var.resol. lib.1. resol.87.num.25.*

Et placet referre *Rotæ decisionem coram Card.* Lancellotto *in Florentina iurispatronatus de* Ricasolis 10. *Martij* 1603.

Dubium erat, an iuspatronatus de quo agitur deferatur in stirpes, vel in capita, quo pluries proposito restricta fuit difficultas, ad obseruantiam, nam licèt de iure præsentatio fieri debeat in stirpes, & non in capita, Clemen. plures de iurepatronatus tamen secus est, vbi obseruantia fuit in contrarium, vt fuit resolutum in causa Burgeñ Abbatiæ de Sobarzo 16. Iunij 1589. coram R.P.D.Penia, & in Taurineñ iurispatronatus prima Aprilis 1585. coram R.P.D.Decano, & maximè quando obseruantia viguit in iurepatronatus familiari, & gentilitio, quod regulariter defertur in capita, & in eo habet locum, *clem. plures, vt tradit* Alex. *de* Neuo *consil.63.num.2. & 3.* Bald. *in l. 2. sub num.4.C.de suis,et legit.hæred.*& fuit resolutum in causa Regieñ. Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R.P.D. meo Penia, quòd verò iuspatronatus sit gentilitium non hæreditarium pendet etiam ex obseruantia patronorum, *Gabr.consil.196.nu.6.lib.2.*

De qua obseruantia præsentandi in

in capita, & non in stirpes satis in casu nostro constare Domini post maturam causæ discussionem resoluerunt, potissimum verò ex eo quia pater, & filius simul fuerunt pluries admissi ad præsentandum, quòd tamen esse non posset si iuspatr. deferretur hæredibus in stirpes cum viuo patre filius hæres ei esse non possit. *Calder.cons.19.vers.1.ex ordine verborum de iurepat. Roch. de Curt. eod. tract.in verb. competens. q.7. nu.19. ad fin. vers. indubitatum tamen est.* Lambert. 2. *par. primi lib. 2.art.6.q. princ.nu.3.* Caputaq.*decis.284.nu.2. par.1. & decis.131.nu.3.p.2.*

Idq. in facto probatur ex Bulla Nicolai V. anno 1448. qua combusto Oppido Brolij commisit Abbati de Coltibono examinationem istius iurispatron. vbi nominantur patroni, Braccius filius Andreæ tunc viuentis, nulla d. Andreæ facta mentione, necnon Albertaccius filius Caroli, pariter viuentis, & ipse quoque Carolus eius pater, quæ narratiua fuit verificata coram D. Iudice Cõmissario, vt in sententia, qua pronunciauit narrata fuisse vera, ann. 1451 & iuspat. spectare ad prædictos omnes in literis nominatos, & licèt in sententia non repetantur nomina Braccii, & Albertaccij tamen id emanauit ex eo quòd eo tempore defuncti iam fuerant, vt fuit expositũ in libello tunc porrecto Iudici Commissario.

Et in præsentationibus, & alijs actibus idem fuit obseruatum; prout in præsentatione facta de ann. 1470. per Antonium Galeotti, nomine proprio, & Bettini eius filij, & in alia de anno 1480. Laurentij nomine Rainerij, & eius filiorum, & de anno 1561. constituerunt procuratorem ad consentiendum vnioni D. Bernardus nomine proprio, ac deinde Marcus eius pater similiter nomine proprio quilibet de per se, ac separatim vti principales patroni, & in compromisso de anno 1563. facto vbi Io. Baptista Episcopus Pistorieñ, nomine Petri eius fratris, & Simonis eiusdem Petri filij, & D. Bernardus nomine proprio, ac separatim nomine procuratorio Marci eius patris, & ad coadiuuandũ, adducitur præsentatio ad ecclesiam S. Petri in Venano, de anno 1477. admissa ab Ordinario attestante, quòd de consensu expresso Rainerij, & filiorum ipsius instituit Antonium de Monte Varchio qui consensus habetur pro præsentatione. *Cresc.decis.5.de iurepat.* & creditur Ordinario de consensu voluntate, & præsentatione ab eo narrata. *Ror.dec.11.de iurepat.in nou.* Lambert.*de iurepat.2.par.2.lib.q.10. art.4. nu.60. & seq. Put. decis. 172. lib. 2.*

Nec obstat, quòd non constat de mandato procuræ parentũ, qui præsentauerunt nomine filiorum, nam vltra quòd ex prędictis constat filios sæpius seorsum, à patribus pro patronis, se gessisse, ac reputatos fuisse, de iure non erat necessarium mandatum, cum pater dicatur habere administrationem in bonis filiorum. *Lambert. de iurepatr. par.1.lib.2.art. 17.q.4. princ. nu.* 12. nam in generali administratione venit præsentatio, vt in matre administratrice, fuit resolutum in causa *Foroliuien. iurispatr.28. Octobris 1599. & 15. Maij 1600. coram me.* vltra quod in hac materia antiquissima mandatũ posset præsumi. *Dec.cons.36.nu.8.*

Effectuatio verò dd. præsentationum probatur ex admissione illarum & signanter præsentatio Bettini filij in personam Antonij de Pazzis, habuit effectum, quia per eius obitum de anno 1480. fuit prouisus Philippus de Alemannis. *iuxt. vulg. cons. Oldrad.* 229. & præsentatio Philippi de Alemannis, ex voto Rainerij, & filiorum ipsius, habuit effectum, quia constat de institutione, & per admissionem factam ab Episcopo, etiam constat habitam fuisse considerationem de voto filiorum, nam si ius non habuis-

habuissent Ordinarij nō admisissent, ad *decis. Rot.* 11. *de iurepat. in nou.* tanto magis, quia effectuatio præsentationum ad effectū, de quo agitur non videtur necessaria, cum non agatur modo ad effectum vt per eas sit acquisita aliqua quasi possessio, sed ad effectum obseruantiæ, quo casu satis est ostendere, quid in hac familia obseruatum fuerit.

Non obstat quòd in iurepat. hæreditario, vel mixto filij emancipati possint præsentare viuis parentibus, nam omisso, quòd non constat de emancipatione omnium prædictorū, id omnino repugnat intentioni DD. de Mileto, quòd scilicet hoc iuspatronatus vti mixtum, non deferatur nisi hæredibus. *Couar. var. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 7. *vers.* 3. nam clarum est, quòd filij emancipati non possunt esse hæredes patris viuentis, prout concludunt *Lambert. de iurepat. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 2. *art.* 5. *nu.* 13. *Roch. in vers. competens. nu.* 19. *in fin.*

Secundò principaliter obseruantia probatur, quia negari non potest, quin semper remotiores de familia simul cum proximioribus admitti consueuerint, quod implicat contradictionē cum iurepatronat. mixto descendentibus de familia reseruato, quòd defertur in stirpes, in eo enim proximiores tantum de familia admittuntur remotioribus prorsus exclusis. *Bald. in cons.* 1. *nu.* 8. *lib.* 3. *Cald. cons.* 19. *de iurepat. Ferret. consil.* 134. *nu.* 2. *Lambert. de iurepat.* 2. *par. lib.* 1. *q.* 2. *princ. art.* 6. *num.* 10. *Gabr. cons.* 196. *lib.* 2. *nu.* 4. *Couar. var. lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 10. & fuit resolutum in causa *Pientina iurispatronatus de Martijs* 10. *Iunij* 1602. *coram* R. P. D. *meo Litta*.

Tertiò, quia in processu productæ fuerunt quamplurimæ præsentationes, in quibus nullam vnquam reperitur factam fuisse mentionem, aut distinctione stirpium neque vocum, neque portionum hæreditariarum, ex quo apparet, non fuisse habitam rationem successionis hæreditariæ in hoc patronatu, quòd etiam ex alio deducitur, quia in legitimatione personarum numquam fuit articulata proximioritas, nec hæreditaria successio, prout faciendum fuisset si d. iuspatronatus mixtum, vel simplex hæreditarium fuisset, ex tradit. per *Ias. in rub. nu.* 1. *&* 2. *C. qui admitt.* præsertim, quòd fuit semper articulatū, quòd præsentare volentes erant de sanguine, & de legitimo matrimonio nati, quæ qualitas legitimitatis non est necessaria in iurepat. hæreditario. *Bald. cons.* 374. *post med. vers. ex hoc sequitur necessario. lib.* 1. *Roch. de Curt. de iurepat. vers. competens. nu.* 9. *vers. in hoc puncto. &* n. 20. *& pluribus seq.* Lambert. 2. *par. primi lib.* 26. *art.* 2. *q. princ. nu.* 2. *& multis seq.* & est necessaria in iurepatr. gentilitio, & familiari. *Roch. d. vers. competens. nu.* 13. *ad fin. vers. hanc tamē. Lamber. vbi supra art.* 27. *nu.* 1. *&* 2. & idem obseruatum apparet in pluribus articulis, & præsentationibus, etiam ad alias ecclesias illius familiæ vsque in præsentem diem.

Et cōfirmatur quoque ex eo, quòd nihil de hac successione hæreditaria doctum fuit, & tamen credendū est, quòd per tot actus gestos ab hac familia in tot annis circa huiusmodi patronatum si re vera esset hæreditarium, aliquid ostenderetur, cum quo argui posset d. hæreditaria successio, quod minimè factum fuit, & ideo sequitur, quòd familiare existat per supra deducta.

Quinimo duabus tantum vicibus argui potest præsentationes ab aliquo ex patronis factas fuisse ad ecclesiam S. Marcellini, & S. Leolini nomine hæreditario ad augendam vocem, prout fuit de anno 1575. & 1580. quas tamen constat non habuisse effectum, imò admissas fuisse præsentationes illorum tantum, qui nomine proprio tamquam singuli de familia præsentauerint, & fortiùs in vacatione, de qua agitur, admissus

fuit

fuit ad præsentandum, Iulius Bettini, qui repudiauerat hæreditatem paternam, nec obstat quòd successerit patruo, per fideicommissum, quia prętextu fideicommisssi vniuersalis non potuisset admitti ad præsentan. si iuspatronatus esset aliquo modo hæreditariũ secundum communem opinionem. *Roch. de iurepat. ver. ipse, vel is à quo nu.* 21. *& seq.* latius *Lambert. 2. part. primi lib. 2. q. princ. art.* 35. & *Couar. var. lib. 2. cap.* 18. *nu.* 8. *vers. quibus, & alia ratio. Peregr. de fideicom. art.* 60. *nu.* 37. & fuit allegata *decis. in vna Aretin. Cap.* 1. *Iunij* 1584. *coram bo. me. Bubalo.*

Quarto ex distributione expensarum facta inter omnes patronos, siue proximiores, siue remotiores nulla stirpium distinctione habita in hac ecclesia, de qua agitur, & in alijs, sed secundum numerum personarum, quod significat delationem in capita, & quumuis non sit iste actus præsentationis, non tamen eo minus cõcludit ad effectum de quo agitur, vel saltim negari non potest, quin multum deseruiat pro adminiculo.

Nec obstat, quòd in subeundis expensis procedat ratio specialis, quòd onus defendendi tamquam indiuiduum, ad omnes æqualiter spectat, vt tradit *Berou. in c.* 1. *nu.* 69. *de iurepatr. Vital. in clem. plures de iurepat.* quia diuersum est in contributione expensarum, quæ tamquam diuidua proportionatur honori, & voci vniuscuiusque ex deductis per *Pereg. cons.* 32. *nu.* 14. *& in cons.* 33. qui in hac causa scripsit.

Quinto, prædicta comprobantur ex multis documentis præcipuæ verò sententia Abbatis de Coltibono, & alijs enunciatiuis antiquissimis, quibus obseruatũ apparet iuspatronatus, de quo agitur spectare ad omnes, & singulos descendentes masculos D. Bindacij Militis, sic enim fuit, ab Angelo, & Carolo, coram Abbate de Coltibono dictum, & petitum, & ab eodem Abbate per sententiam declaratum. & per eos acceptum vice, & nomine omnium, & singulorum descendentium D. Bindacij Militis de domo de Ricasolis, & dd. nominibus, & quolibet dd. nomine, & sub hac petitione, & acceptatione facta pro omnibus, & singulis descendentibus D. Bindacij, Andreas quoque, & Antonius Galeotti eandem sententiam acceptauerunt, & ratificauerunt, cum quo apertè demonstratur, quòd omnes de Ricasolis descendẽtes à d. D. Bindacio, vocantur in capita, & æqualiter ad huiusmodi patronatum, cum stipulatio facta pro omnibus, & singulis attribuat omnibus descendentibus actum insolidum. Hæc enim verba ostendunt obseruat. fuisse delationem iuris præsentandi in capita *Butr. cons.* 29. *nu.* 2. *Ancbar. cons.* 355. *vers. item, quicquid sit. Roch. de iurepat. verb. ipse, vel is, à quo. nu.* 10. *Lambert. 2. par. primi lib.* 1. *qu. princ. art.* 28. *nu.* 5. *Cæs. de Grass. decis.* 154. *nu.* 8. & hoc fundamentum coadiuuatur, ex eo quòd nouissimè de anno 1598. ad ecclesiam SS. Martini, & Angeli de Lecchio Aretin. diœces. idem D. Leo, qui præsentauit Marcum Gianum, ex cuius ratione eueniunt Domini de Mileto, præsentauit nomine proprio, & vice, & nomine suorum nepotum, omnium, vt ipsemet asseruit patronorũ pro æquali rata, & portione.

Supradictis accedit laudum Serenissimi Magni Ducis, qui ad sedandas lites, & vt iuspatronatus in tota familia Ricasulana conseruaretur dixit sibi constitisse habita diligenti informatione per eius Rotæ Auditores, quòd illud spectabat, ad totam familiam Ricasulanam, quodq. omnibus de dicta familia communiter competebat, ac ideo, vt faciliùs in tota familia conseruaretur statuit, vt per turnos, præsentationes fierent, inter illos de Fibindacijs, & alios de Mileto, omnes de familia Ricasulana, quòd fuit deinde per fel. record.

Pium Quartum confirmatum, & sic patet huiusmodi iuspatronatus fuisse pro merè familiari, non autem pro hæreditario reputatum, & sic locum non habet Clem. plures.

Non obstat, quòd cum in istis præsentationibus non consueuerit adhiberi simultaneus, & collegialis patronorum consensus, iuspatronatus non possit competere in capita ex deductis in causa *Taurinen. Iurispatronat.* 11. *Ianuarij* 1585. *coram* R. P. D. *meo* Decano. quia quamuis iste sit actus cognoscendi iuspatronatus spectare in capita, non tamen ex hoc necessariò sequitur, quòd si patroni non conuenerint collegialiter ad præsentandum, iuspatronatus non possit spectare, vt ad singulos, & in capita, nam nec decisio, nec Doctores allegati id tale dicunt, imò, quod quando iuspatronatus spectat ad aliquos vti singulos, & non vti vniuersos, patroni possint separatim præsentare, dicit *Lambert.* qui alios allegat. *lib.* 2. *par.* 2. *q.* 2. *art.* 8. *nu.* 5. 10. & 11. nec valet consequentia, quòd iuspatronatus sit familiare ergo cōpetit vti vniuersis, sicut quòd præsentationes non sint factæ ab omnibus simul congregatis, non autem quominus dici possint factæ in capita, non autem per stirpes, præsertim vbi numquam vnaquæque stirps separatim; ac de per se præsentauit, vt declarauit Rota *in eadem* Taurinen. *iurispatronatus* 1. Aprilis 1585. *coram* R. P. D. *meo Decano*. allegata verò in contrarium procedunt quando iuspatronatus competit familiæ, vel Collegio vti vniuersis.

Nec obstat opinio *Abb. in cap.* 3. *nu.* 22. *de iurepatr.* quia est sibi contrarius in *consil.* 76. *in* 2. *dub. par.* 2. & communiter reprobatur in iurepatronatus, quòd vti singulis defertur. *Dec. in c. cum omnes. nu.* 48. *vers. sed tamen, in prima lectura de constit.* latè *Aym. cons.* 63. *nu.* 1. & reprobauit Rota *apud Cæs. de Grassis dec.* 169. & 170. *aliàs prima, & secunda nu.* 1. *de iurepat.* & in vna *Calag. benef. de* Ali 20. *Iunij* 1588. & 17. *Maij* 1591. *coram Comitulo, & in eàdem sub die* 4. *Martij* 1594. *coram Illustriss. Mantica, & in d.* Taurinen. *iurispatr.* 11. *Ianuarij* 1585. *coram* R. P. D. *meo Decano*.

Quòd vero iuspatronatus, de quo quo agitur competat vti singulis patet, tùm ex ipsa obseruantia præsentandi separatim, & non collegialiter, iuxta prædicta, tùm etiam ex enunciatiuis prænarratis, quæ cum sint antiquissimæ plenè probant. *Achill. decis.* 7. *de iurepatr.* tùm denique ex regula iuris, quòd in dubio præsumit competere vti singulis, & propterea non requiri simultaneū consensum. *Felin. in c. cum omnes. num.* 29. *ad fin. vers. in dubio autem. de constit. Lambert. de iurepat.* 2. *par.* 2. *lib. q.* 2. *princ. art.* 8. *nu.* 14. *Cæs. de Grass. decis.* 169. & 170. *nu.* 2. & fuit repetitum in omnibus præallegatis decisionibus, & in vna *Pampilonen. Rectoriæ* 19. *Decemb.* 1585. *coram bo. me. Orano*.

Non obstat, quòd non possit dici iuspatronatus merè gentilitiū illud, quòd extincta familia transit ad hæredes extraneos, quale est relictum familiæ sine dictione tantum, vt fuit resolutum in causa *Cremonen. iurispatronatus* 6. *Iunij* 1578. *coram* Reuerendiss. *Patriarcha.* nam vltra quòd illa decisio procedebat in iurepatronatus mixto, quòd extante familia deferebatur hæredibus de descendentia. *Aret. in c. significauit. nu.* 3. *vers. sed posito. de testibus. Gabr. cons.* 196. *nu.* 5. *lib.* 2. *Dec. cons.* 149. *n.* 1. *in princ. in versic. siue etiam. Couar. var. lib.* 2. *c.* 18. *nu.* 7. *vers.* 3. id effectum habere posset extincta familia, sed ea extante, nihil impedit, quin per omnia pro merè gentilitio reputari debeat, & in capita deferri, & singulis de familia accrescere ex vsu gentis Ricasulæ, & obseruantia inueterata, vt trad. *Paris. cons.* 48. *num.* 20. & 23. *vers. verum quia. lib.* 4.

Quæ omnia eò magis ad proposi-

tum

tum conducere videntur, quòd agitur de iurepatronatus nobilissimo, & antiquissimo nempè de anno 1165. à q. Nobili viro Alberto de Ricasolis, nepote Illustrissimi D. Cardinalis Vghi Comite Brolij, & Montis Gontij, & Montis Castelli, acquisito, & sic longè antè Clem. plures post annum 1300. in Concilio Viennen͂ cõditam, cui propterea non videtur ita tenaciter inhærendum, vt fuit dictũ in causa Regien͂ Prioratus 16. Nouembris 1601. coram R. P. D. meo Penia, &c.

Et in eàdem coram eodem *Mercurij 11. Feburarij, 1604.*

Contra decisionem in hac causa factam sub die 10. Martij 1603. multa & copiose opposita fuerũt pro parte DD. de Meleto, & præsupponebant ad eorum fauorem assistentiam iuris communis, quòd iuspatronatus deferatur in stirpes & non in capita, quodq. ex sui natura, sit hæreditariũ *clem. plures vbi* Anchar Imol. *Vital et alij not. de iurepa.* Innoc. *in rubr. numero 4. eod. tit. Gabr. cons. 196. nu. 1. lib. 2.* & fuit resolutum in causa Cremonen͂ Iurispatronatus coram bon. mem. Oriolen͂ quæ est *decis. 385. numero 1. part. 1.* & licèt iuspatronatus, de quo agitur fundatũ esset ante d. clem. tamen dicebatur, quod etiam antea erat magis communis opinio, quod presentatio fieret in stirpes, & quamuis Clem. approbet hanc opinionem, non tamen fuerat noui iuris inductiua.

Quo iacto fundamento, inferebãt quòd hibindacijs adducentibus limitationẽ à Rota canonizatam ex obseruantia in contrarium incumbit onus plenè probandi d. obseruantiã extrad. à Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloss. 9. sub num. 211. vers. quibus adde*, & ideò opus esse obseruantia clara, nec sufficere actus æquiuocos, vt decisum fuerat in causa Parinen͂ status corã Robusterio 14. Maij 1580. quæ est *decis. 294. num. 6. par. 2.* sed necesse esse quod conludant per necesse, *c. in præsentia, de probat. Mohed. decisione 2. de probat.* Immo addebant probandam esse obseruantiam obtentam in contradictorio iudicio cũ simus in correctorijs iuris communis, vt fuit in simili resolutum, in vna Burgen͂ Abbatiæ 23. Ianuarij 1598. coram R. P. D. Penia.

Et hinc dicebant D. Nereum non esse in probatis, & obseruantiam ab eo allegatam in omnem euentum esse remotam, à tempore fundationis, & esse turbidam, non esse vniformẽ, neque apparere quòd nunquam fuerit controuersum hoc, quòd iuspatronatus competat in capita vel in stirpes, ideòque ex actibus adductis tanquam ad alium effectum factis non posse resultare obseruantiam in indiuiduo in casu de quo agitur, prout requiritur *Aim. cons. 96. num. 4.*

Quibus præmissis ad fundamenta decisionis respondebant, illa non cõcludere pernecesse, nam primum de præsentationibus filiorum viuis parentibus factis conabantur tollere pluribus modis, & primo, quia non cõstat quòd fuerit habita ratio de vocibus filiorum, qui cum patre præsentarunt, & potuerunt præsentationes habere effectũ propter vocem patris, vel potuit pro maiore cautela adhiberi vox filiorum, *Gabr. cons. 196. nu. 7. lib. 2.* opus enim esset probare, quòd in vim dd. vocum, & præsentationum factarum à filijs familias secuta fuerit effectuatio, aliàs probatio non est concludens ex his quæ *trad. Crau. cõs. 171. n. 14.* & effectuationis probatio videbatur necessaria, quia ea cessante cessat obseruantia, & status est turbidus.

Secundò, quia licèt negari non possit, quin filij aliquando præsentauerint cum parentibus, tamen adsunt aliæ præsentationes ante, & postea factæ, in quibus interuenérunt plures habentes filios, & de filijs non fit aliqua mentio, immo in hoc D. Nereus habet cõtra se vltimum statum cum in sua præsentatione non interuenerint

rint filij Alberti, qui sunt quinque, nec filij Eq. Mariæ qui sunt septem, quòd reddit obseruantiam æquiuocam, ex quo varia modo fuit obseruatum, vnde ex ista obseruantia, nihil cócluditur, & attenditur id, quod frequentius fuit obseruatum, *Bart. in l. de quibus num. 16. ff. de legib. Dec. cons. 11. sub num. 12. versic. 2. respondetur quod plerumque & consil. 215. sub num. 2. versic. 2. hoc idem probatur.* Pedem. *decis. 99. nu. 7.* & ex actibus difformibus non inducitur consuetudo. A*im. cons. 96. num. 5. & cons. 513. num. 4.*

Tertiò, illud fundamentum non concludit, quia potuit esse, quòd illi filij familias essent hæredes aliorũ, & sic potuerunt habere ius ab hæreditate alterius, *Roch. de iurepatron. in verb. competens alicui q. 13. num. 26.* quapropter nõ releuat probatio, quę non excludit possibile in contrariũ. *l. neque natales,* C. *de probat. cum simil.*

Quartò, quia nõ dantur actus sufficientes, sed solum duæ præsentationes de anno 1470. & 1480. quæ non alterant naturam actus, sed potius tanquam de facto non habentur in consideratione, *c. cum ecclesia de caus. pos. & propr.* Ruin. *cons. 155. n. 9. & 10. lib. 4.* quia persona extranea interueniens actui non alterat naturam actus, *Cæs. de Gras. decis. 2. in fin. de iurepatronatus, &* alij actus, quàm præsentationes non debent attendi, vnde licèt in Bulla, fuerit nominatus Carolus pater, & Albertaccius eius filius, tamen tunc non agebatur de præsentatione & successione in iurepatronatus, sed de probatione pertinentiæ, quæ potest intelligi ordine successiuo, & vbi agitur de defensione Iurispatronatus, omnes quamuis remotiores possunt interuenire ratione iuris, quod habent saltem de futuro, & hoc modo, etiam respondent ad contributionem expensarũ.

Quintò, quia potuerunt esse filij emancipati, vel seorsum à parentibus habitantes qui valent præsentare, *Roch. in verb. competens num. 19.* quod maximè credeñ est, quia non est ita expeditum quòd filius qui cum patre habitat. possit simul cum eo præsentare, quamuis iuspatronatus sit gentilitium, vel vniuersitatis, idem Roch. *d. verb. competens, q. 7. d. n. 19. et in verb. ipse velis à quo, q. 35. sub numero 31.*

Sextò, allegatur quod nunquam præsentauit pater cum filio; sed solum pater nomine filiorum cum promissione de rato, de quo non cõstat, cum nunquam ostẽdatur aliqua ratificatio & quamuis pater vti coniũcta persona possit pro filio præsentare, hoc tamen intelligitur duobus simul concurrentibus, quòd scilicet pater de rato promiserit, & quod filius in tempore ratificauerit *Lambert. de iurepatronatus lib. 2. parte prima quæst. 4. art. 17.* tanto magis quia mandatum filiorum, & multo magis fratrum videbatur necessarium, cum in spiritualibus, vel quasi non attendatur patria potestas, *Abb. in c. consuluit, num. 3. de iurepatronatus, Baioz. in tract. de dec. tut. cap. 24. num. 30. Ferron. in consuetud. Burdegal. tit. de stat. & iur. person. §. 1. col. 4. vers. sed hæc sententia,* Lambertin. *vero in dec. allegatus* procedit in iurepatronatus quæsito per filium ex dotatione in bonis aduentitijs, & dum dicitur in decisione mandatum præsumi cessat præsumptio, cum mandatum non sit enunciatum, nec adsint aliquæ coniecturæ, *Cassad. decis. 3. de procurat.*

Ex secũdo autem decisionis fundamento defendẽtes DD. de Meleno argumentũ pro se desumebant, quia iuspatronatus; etiam gentilitium hoc est familiæ relictum, vel pro descendentibus in sententia Abbatis Colliboni Canonizatum defertur ordine successiuo, iuxta proximitatem, & sic in stirpes, non in capita, vt in consil. Bald. cum alijs allegatis in Pientina iurispatronatus 10. Iunij 1602. coram R. P. D. Litta, & nihilominus ne-

negatur in facto, quòd remotiores cum proximioribus promiscue præsentauerint.

Ad tertium fundamẽtum respondebant, quòd si nullibi reperiatur habita mentio, seu distinctio stirpiũ, neque vocum, neque portionum hæreditariarum, tamen ea negatiua nõ concludit præsentationem in capita, nam DD. de Meleto, habentes assistentiam iuris pro se non tenentur aliquid probare, & ideò eis sufficit, quòd neque etiam reperiantur præsentationes factæ in capita, *Felin. in c.1.nu m.7. de re iud.* Dec. *conf.* 595. *num.3.& seq.* nec faciunt articuli, super legitimitate, quia licèt ea nõ requiratur in Iurepatronatus merè hæreditario, tamen requirebatur in mixto, *Rocb.verb.competens nu.* 13. *in fine.* nec etiam facit præsentatio Iulij Bettini qui repudiauerat hæreditatem paternã, tum quia eius præsentatio fuit admissa cum clausula si & in quantum, quæ operatur vt censeatur reiecta, si de iure non est admitten. *Rot.diuers. decis.*687. *n.*2. *par.*1. tum etiam quia potuit præsentare tanquam hæres fideicommissarius patrui stante prohibitione Trebellianicæ, *Lambert.2.par. primi lib.2.quæst.princ.artic.*35.*num.*12.*& seq.*

Ad Quartum de diuisione expensaru m prætendebant ex ea non probari obseruantiam præsentandi in capita, quæ deducenda est ex præsentationibus, ideoque non debet extendi de casu ad casum, *Aret. conf* 44.*num.*1. *& conf.*132. *num.*4. nec fit bona illatio de aliis actibus ad actum præsentandi, *Vital. in Clem. plures num.* 41. *in fin. de iurepatronatus*, præsettim cum diuisio expensarum habeat particularem rationẽ, vt in capita deferatur patronis habentibus onus indiuiduum defensionis iurispatronatus *Bero in c.1.n.69. de iurepate*

Ad Quintum de litteris Nicolai V. & sententia Abbatis Coltiboni, retorquebant fundamentum quia cum non cõstet de initio istius Iurispatronatus, dicũt recurren. esse ad litteras & sententiam prædictas quibus apparet, quòd iuspatronatus fuit distinctum in stirpes separatas, cum tres in eis nominati principaliter fuerunt cõsiderati & eorum stirpes; item quia sunt vocati eorum descendentes, quòd præsupponit stirpes *Achill.decis.9.de iurepa.* quia descendẽtium appellatione in hac materia veniunt descendentes hæredes *Couarruuias Variarum Resolutionum, libro secundo, capite* 18. *numero sexto, et sequenti.* nec obstat quòd illa verba, omnes, & singulos attribuant ius vnicuique insolidum per *consilium Butr.* 29. *& Anchar.*355. quia dicta verba non leguntur in Bulla, nec in sententia, sed tantum in petitione quapropter cum sola sententia sit attendenda, quæ vim fundationis habet. *Peregr.consil.* 33.*num.*18.*& seqq.* ea probat iuspatronatus, de quo agitur esse mixtum pertinens, ad descendentes hæredes, cum iuxta verbum descendentes, non legatur taxatiua tantum vt fuit decisum in illa Cremoneñ, Iurispatronatus 6 Iunij 1578. coram Reuerendissimo Patriarcha, & præterea illa verba, omnes & singulos poterant intelligi de canonizatione iurispatronatus ad omnes, & singulos, descendentes deferendo ordine successiuo, & prout de iure, maximè stante illa dictione descendentes, vltra quod Anchar. loquitur in verbis quemlibet eorum, & in casum vocationis in fundatione, vbi aliàs illa verba, essent superflua.

His tamen non obstantibus, cum causa fuerit per quinque vices in rota proposita, DD. pro maiori parte censuerunt stañ esse in resolutis, ex deductis in alia decisione quæ eis placuerunt, & hic repetere esset superfluum, ad quorum corroborationem, prçmittebant non versari in puris terminis contra dispositionem iuris,

iuris, nam etiam si in Clem. plures dicatur iuspatronatus deferri in stirpes, tamen procedit in iurepatronatus hæreditario, secus in merè gentilitio, vt fuit decisum in Regień iurispatronatus coram R·P.D. Penia, & quamuis de sui natura iuspatronatus hæreditarium censeatur, tamen hic videtur esse in confesso, quod non sumus in iurepatronatus merè hæreditario, sed dubium est an' sit mixtū, ex eo quia fuit in sententia canonizatum pro descendentibus Bindacij sine dictione tantum iuxt. decis. in præalleg. Cremoneń coram Reuerēdissimo Seraphino, & sic dubium versatur præter dispositionem, & præsumptionem iuris, quia vtraque pars fatetur non esse hæreditarium simpliciter, nec transire ad extraneos hæredes nulla descendentiæ cōsideratione habita, prout de iure transire deberet, *iuxt. not. per omnes in cap. 1. de iurep.* *Couar. var. lib. 2. c. 18. nu. 6.* & fuit resolutum in Aretina Capellaniæ 1. Iunij 1584. coram Bubalo.

Item quod iuspatronatus, de quo agitur fuit fundatum longissimis tēporibus ante Clem. plures & ideò nō debet decidi eius dispositione *c. fi. de constit.* præcipuè cum antea, valde controuersa fuisset illa quæstio inter Innoc. & Hostień ex vna volentes succedi in stirpes & Vincentium Bernardum Goffredum, & alios volentes succedi in capita exemplo iurispatronatus libertorum ad tollendas fraudes quibus mediantibus posset vnus patronus instituendo copiosū numerum hæredum si in capita succederetur, præiudicare alijs patronis vt ibi I*mol. num. 4. in med. vers. item pro hac opinione facit æquitas,*, nec liquet prius contrariam opinionem fuisse magis communem, & ideò in huiusmodi fundationibus antiquissimis nō posse allegari dispositionem Clem. plures: fuit decisum in Regień Prioratus 16. Nouembis 1601. corā R.P.D. meo Peuia.

Quibus sic stantibus facile sequitur non requiri tam exactam probationem obseruantiæ præsentandi in capita, quinimo satis esse, quòd ex circumstantijs facti possit dignosci, an' vti vnum corpus patroni in capita præsentauerint an' potius vti diuersa corpora in stirpes fuit resolutū in causa Taurineń. iurispatronatus 11. Ianuarij 1585. coram R.P.D. meo Decano, ex Caccialup. in *l. omnes populi num. 141. & seq. de iust. & iur.* & sufficere obseruantiam ex simplici vsu, & nudo quodam facto collectam absque alia contradictione, nec requisito fuit decisū in Burgeń Abbatiæ de Sobarzo 4. Decemb. 1592. coram R.P.D. Penia ex *trad. per Decian. cons. 51. num. 55. vers. 3. est species consuetudinis,* & *num. 61. & seq. vsque ad 69. lib. 2.* nec opus esse ostēdere actus de tempore fundationis cum non constat de fundatione, vel de antiquiori statu cōtrario fuit dictum in Regień Prioratus 23. Iunij 1586. coram R. P. D. Decano & in Salamantiń portionis 23. Apr. 1586. coram Robusterio.

Sed nihilominus concurrunt omnia requisita ad plenissimam probationem, vt in alia decisione ponderatum fuit, quibus nouissimè additi fuerunt articuli per DD. de Meleto, producti de anno 1563. vbi enarrātur filij familias pro patronis, & testes coram M. Duce examinati, qui deponunt hoc ius præsentandi spectare ad totam, & vniuersam familiam, & ad omnes homines de familia indifferēter indistincte, cōmuniter, & absque aliqua distinctione, & quòd familia est patrona quæ verba necessario importanti, delationem in capita, tùm quia probant esse iuspatronatus familiare ex allegatis in d. decisione, tùm etiam quia si deferretur in stirpes maxima deberet adhiberi distinctio ac differentia, inter vnum, & alterum patronum, L*amber. de iurepatronatus 2. par. primi lib. q. 1. art. 25. num. 8. vers. 2. pro ista parte*, & cum dd. testes fuerint examinati

ad instātiam patronorum, qui tuentur præsentationem D. Horatij eo fortius probant contra eos Iur.vulg.

Rursus de nouo additur, quòd in lineam Granelli,quę præsentauit D. Nereum deueniſſe dicitur maior pars Castrorum Bindacij militis,& hæreditas q. Nerei filij d. Bindacii,è rontra vero in linea Bettini, à quo descēdunt ij qui Ianum præsentarunt, plures hæreditates defecerunt, & signanter illimet,qui Ianum pręsentarunt nempe, Iulius, Octauianus, & Bettinus abstinuerunt ab hęreditate paterna, quæ adhuc hodie iacet, ergò nullo modo potest dici iuspatronatus delatum in stirpes, quòd supponit esse hæreditarium vel mixtum in quo non succedunt, nisi habentes qualitatem hæreditariam, *Paris.consil.*48.*num.*9.*lib.*4. *Gabr. cons.* 196. *num.*5.*lib.*2.*Anet.in c.significauit numero versic. sed posito de testibus* nec admitti potuisset præsentatio hæreditate iacente in iurepatronatus hæreditario, vel mixto, *Paul.de Cittad.de iurepat.p.*9.*n.*9. *Lambert.*2.*p.*1.*lib.*34.*art.*2.*q.princ. num.* 1. *& per tot.*

Præterea allegantur quam plurimæ præsentationes factæ communiter à patronis nempe tàm ab illis de Meleto, quàm de fibindaciiscoadunatis in vnum corpus, & vt dicitur illa rinfusa,non autem separatim per stirpes, prout fieri debuisset si non fuisset obseruatum, præsentari in capita, *Abb.in c.scriptum in princ.nu.*6.*de elect.vbi Imol.num.*6. *vers. nota quod Caccialup.in l. omnes populi nu.*141.*& seq.de iust.& iure.Felin.in c. pastoralis num.* 9. *vers. adde etiam de rescript.Lambert.de iurepatr.*2.*par.*1.*lib.*1.*q.princ.ar.*25.*nu.*18. alias enim si hoc iuspatronatus deferretur in stirpes, non se vniuissent illa duo corpora simul,vt fuit dictum in præalleg. Burgeñ de Sobarzo,16. Iunij 1589.coram R.P.D.Penia,& Taurineñ Iurispatron. 11. Ianuarij 1585. coram R.P.D.Decano.

Non obstant in contrarium adducta,nam quod primo loco dicebatur contra primum decisionis fundamētum,non probari voces filiorum habitas fuisse in consideratione effectumq. secutum fuisse illarum vigore ex *cons.Gabr.*196.*num.*7.*lib.*2.tollitur quia hic agimus, dumtaxat de obseruantia patronorum, quorum respectu debet attendi sola admissio filiorum familias ad præsentañ, nec opus est ostendere quòd eorum voces effectum pepererint, prout in indiuiduo bene declarat *Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina sub num.*43.*ad med. vers.sed dubitatur de caus.poss.& propr.Lambert.de iurepat.*1.*par.*2. *lib.*17. *art.*3. *q. princ. per tot.* & in similibus terminis fuit tentùm in vna Gadiceñ portionis 7,Februarij 1582.coram Reuerendissimo Patriarcha Alexandrino quæ est 713. *num.*7. *&* 8. *par.*1. inter impressas.

Et hoc idē supponit Gabr. exaduerso citatus dum dicit, quòd in casu suo præsentationes extraneorum non obstabant,quia fuerant Clandestinæ, & sine notitia patronorum, nec ordinarij,vnde proculdubio secus est in proposito dicendum, quia constat de admissione patronorum atq. etiam ordinarii,qui certè non admisisset si filiifamilias ius præsentandi non habuissent *Rot.decis.*11. *de iurepatr. in nou.* & effectuatio, quæ resultat ex institutione præsētati simpliciter facta cum possessione subsecvta, nō potest magis attribui vnius quam alterius præsentationi, & ideò æqualiter referēda est ad vota filiorum, qui præsentarunt, ac ad vota parentum indifferenter admissa ex *reg.text. in l. eum qui edes ff. de vsucap.l.iam hoc iure,ff.de vulg.& pupill. l.quamuis C.de impub. Dec. cons.* 92. *num.*2.*vers. quia cum in vna oratione*, & latè deducit *Surd.cons.*31.*numero* 15.

Imò fuit producta præsentatio ad Ecclesiam S.Petri in Venano cui fuit vnita ecclesia S. Poli de qua agitur in

in cuius admissione ordinarius ipse expressis verbis considerationem facit vocis filiorum familias, & quamuis hic actus non spectet ad Ecclesiá S.Poli, tamen cum pertineat ad eandem familiam declarat in alijs, etiam Ecclesiis eiusdem familiæ ita actum fuisse *Pereg.cons.* 33.*num.* 24. nec refert, quòd respectu d. Ecclesiæ S.Petri in Venano, allegetur quædam præsentatio cum clausula pro se, hæredibus & successoribus, nam ista clausula non concludit præsentationem factam iure hæreditario, sed ad summum quòd patroni, qui præsentarunt, eorumq. hæredes non contrauenient, nec negatur quòd hæredes de familia sint patroni, sed dicitur quòd illi, qui sunt de familia etiam si aliorum hæredes non sint, possunt præsentare vt per *Bald.cons.* 373.*numero* 4. *vers. præterea*, *lib.* 1. *Anchar. cons.* 81.*num.* 2. *vers.* & forte, Lambert. 2. *par.* 1. *lib.*2. *quæst.princ. art.*2.*num.*4.*&* 5.

Non obstat secundum, quod pluries filii familias nō præsentauerint, quia hoc potuit proueni eò quia fortè non erant necessariæ eorum voces, vel filii erant minores, vel abessent, & propterea dicitur quòd ex actibus negatiuis nihil infertur, *Felin. in cap. cum accessissent num.*29. *de constit.* & in omnem euentum ex ea negligentia non solum non censetur ipsis præiudicatum, quod immo per compatronorum præsentationem censetur præseruata obseruantia in aliis actibus ad illorum fauorem inducta, & præsentatio compatronorum ab illis filiis familias reputatur tacite approbata, Caputaq. *decis.* 364. *nu.*6. *par.*2. Than. *decis.*97. *Abb. cons.* 54. *sub num.* 3. *vers. nec obstat si dicatur par.*1. *Feder.de Senis cons.* 102. *n.* 2. *vers. ad vltimum & num.* 3. *Calder. cons.*15.*de iurepatr. Ruin.cons.* 50.*numero* 9. *&* 10. *lib.* 5. Roch. *de iurep. verb.competens num.*37. *Ferret. consil.*132.*n.*2.*&* 3.

Non obstat Tertium, quòd potuerit esse, quod illi filijfamilias qui præsentarunt fuissent hæredes aliorum quia hoc esset diuinare, quòd in iure reprobatur *l. si procurator ff. ad l. Aquil.* præsertim cum in dubio actus non præsumatur gestus nomine hæreditario, *Surd.decis.*267.*nu.*8. sed tantum eo nomine, quod fuit expressum, nempè familiari descendentium de Ricasolis ex alleg. per *Menoch.de præsumpt.lib.*3.*præsumpt.*49. *num.* 17. *& multis seq.* vel proprio nomine dumtaxat, vt per *Dec.consil.* 221. *num.* 6. *vers. & in dubio*, vnde cum qualitas hæreditaria de iure non præsumatur nō est necesse, quòd d.Nereus in suis probationibus eam excludat, *Felin. in* 1. *probam. decret. num.*22.

Quinimo cum præsentationes omnes admissæ appareant ab ordinariis præuia causæ cognitione, prout de iure requiritur, & legitimatis personis, eo ipso dicitur probatum, non respexisse ad qualitatem hæreditatis, quòd ista qualitas numquam fuit articulata, nec deducta in actis, quia iudex præsumitur motus ex ea sola causa quæ fuit deducta in actis. *l.ait prætor* §. *si iudex ff. de re iud. l. si quis ad exhibend. ff. de except. rei iudic. Bald. in c.cum super in fin. de caus. poss.* Alex. *cons.*66. *numero* 2. *lib.*5.

Non obstat Quartum, quod non dentur nisi duæ tantum præsentationes, quibus interuenerint parentes, & filii simul nam vltra quod illæ videntur sufficere præsertim cum hodie nō agatur de inducenda præscriptione, sed tantum de sola obseruantia, & ideò sufficeret etiam vnicus actus, *Dec.cons.*126.*nu.*2.*vers. & ista, Rip. in c. cum ecclesia nu.*91.*de caus. poss.* maxime accedente longissimo temporis cursu, *Feder.de Senis cons.* 234. *n.*4. *Dec.cons.*134. *nu.*1. *ad fin.versic.* at in casu nostro cessat difficultas ex facto, quia in articulis productis de anno 1563. coram Serenissimo M. Duce. DD. de Meleto enarrarunt

pro

pro patronis plures filios familias,& in illa Bulla Nicolai pariter alii filii familias referuntur esse in quasi possessione præsentandi, quæ necessario supponit eos præsentasse, ac eorum præsentationes sortitas effectũ fuisse, & sic non agebatur de sola probatione, vel defensione pertinentiç iurispatronatus, *Caputaq. decis. 420. par. 2. Than. decis. 15. Achill. 5. de caus. possess.* & adsunt plures alii actus, nempè cõsensus præstiti ab hisce filiisfamilias vnioni de anno 1562. & alia mãdata procuræ, diuisiones expensarum, & similia ad patronatum huiusmodi incumbentia, quibus simul cum patribus, & aliis compatronis admissi fuere, quæ non minus, quàm præsentationes faciunt ad obseruantiam, de qua agitur, vt *trad. Feder. de Sen. cons. 234. num. 4. vers. vnde cum appareat, Roch. verb. competens num. 34.*

Non obstat Quintum, quòd potuerint esse emancipati, vel seorsum à patribus habitantes, qui possint præsentare *Roch. verb. competens numero 19.* quia ipse loquitur in iurepatronatus mere familiari, vel vniuersitatis, aliàs enim in hæreditario, vel mixto clarum est, quòd filius nũquam succedere potest etiã ex propria persona, quamdiu eius pater, viuit ex *trad. per Menoch. cons. 172. sub num. 3. vers. 10.* & dum exaduerso dicitur, quòd nec in iurepatronagentilitio admittitur pater, & filius familias, contrarium firmat *Federi. de Sen. q. 111: num. 9. vers. præterea si filius*, præterea distinctio *Roch.* procedit, quando iuspatronatus; competeret habitantibus in loco, siue faciẽtibus domum, tũc enim defertur parentibus tantum secus quando competit populo vel facientibus populũ, siue familiam, prout hic, declarat *Lambert. lib. 1. p. 2. quæst. 1. art. 6.* Et in omnem euentum id magis augeret rationem decisionis & ius D. Nerei, cum in hoc iurepatronatus etiam filii familiàs dicantur ad præsentandum admissi, quòd supponit non esse hæreditarium, sed potius plusquam gentilitium, *auth. multo magis C. de sacros. eccles.* vltra quod sufficit, quòd prçsentauerint emancipati per prædicta.

Non obstat Sextum de defectu ratificationis, nam vltra responsiones in decisione datas, contrarium in facto colligitur ex sententia Abbatis de Coltibono qua filiifamilias pronunciantur possessores iuris præsentandi, & ex dd. articulis datis per DD. de meleto, & ex compromisso facto à patronis del 1563. cui Bernardus ipse filius familiàs nomine proprio consensit, tùm etiam, quia ratificatio tacitè fuit inducta, à filiis familias per non improbationem prçsentationis eorum nomine factæ *Caputaq. decis. 364. num. 6. parte 2.* tum denique, quia ad effectum de quo agitur satis est quòd vel ordinarii, vel etiam compatroni admiserint præsentationes eorum nomine factas, quoad ipsorum præiudicium vt per *Rip. alleg. in d. capit. cum ecclesia Sutrina sub num. 93. de caus. possess.* potuerunt enim agnoscere bonam fidem mandati procurç, etiam eo non producto, *Fel. in cap. cum inter sub num. 1. de accusat.* & pro adminiculis dantur de nouo duç scripturæ de anno 1447. & 1488. quibus ipsimet filii cum parentibus compromittunt, & dant mandatum procuræ ad præsentandum ad ecclesiam S. Laurentii de Coltibono iurispatronatus eiusdem familiæ, nec applicatur quòd in spiritualibus nõ attendatur patria potestas, quia non ratione patriæ potestatis, patres admittuntur de iure ad præsentandum nomine filiorum, sed tanquam coniunctæ personæ, vel etiam ratione administrationis generalis, vt per *Lambert. in decis. allegatum.* & concurrunt plura adminicula ad præsumendum mandatũ, quæ desumi possunt ex aliis actibus, quibus cum patribus filii interuenerunt.

Quò verò ad secundum decisionis

nis fundamentum non obstat, quòd etiam iuspatronatus familiare deferri debeat salua gradus prærogatiua, vt in *Pientina iurispatronatus coram* R. P. D. *Litta*. quia id procedit in iurepatronatus mixto, non in merè gentilitio, & ita procedit decisio in *Regien. Prioratus coram* R. P. D. *Penia*, vltra non excluditur successio in capita ex eo quod seruari debeat gradatim ordo successiuus *auth. post fratres. la 2. C. de legit. hæred. auth. de hæred. ab intest. venietibus. §. si verò, neq; fratres. coll. 9.* & hic cessat difficultas, ex obseruantia, quia euidenter constat remotiores cum proximioribus præsentasse, & alia incumbentia gessisse.

Quoad tertium, non obstat responsio data per DD. de Meleto, quòd ipsi cum pro se habeant assistentiam iuris releuentur ab onere probandi, nam ex iam dictis constat non adesse hanc iuris assistentiam, & nihilominus adesse concludentes probationes in contrarium, vt dictum est, & maximam inuerisimilitudinẽ, quòd ex tot, tantisq. præsentationibus nulla apparet facta nomine hæreditario, quodvè aliquando fuerit habita ratio alicuius quotæ, vel partis, quòd tamen admodum inuerisimile redditur vbi iuspatronatus fuisset hæreditarium, cum impossibile sit, quòd hæreditas prædicti fundatoris, per tot secula, ad omnes descendẽtes æqualiter peruenerit præsertim in familia adeo numerosa, & in qua multi rami extincti sunt non contigerit aliqua vnquam ex illis intricationibus quas considerauit *Io. And. in d. clem. plures. in glos. 1. col. 2. de iurep.* & refert *Lamber. lib. 1. p. 2. art. 25. q. 1. sub n. 6.* & fuit latè deductum, in causa *Aretina coram* R. P. D. *Decano*, & quòd inuerisimile est speciem falsitatis habet. *Bald. cons. 204. nu. 7. vers. & ideo lex ciuilis. lib. 3.* nec facit quod articuli super legitimitate requirebantur in iurepatronatus mixto, quia satis est, quod fuerit solum articulata præcipuè coram M. Duce, sola descendentia masculina, & legitima fundatoris, & non quòd ad eos, æqualiter peruenisset hęreditas illius, quodvè omnes essent in vno, & eodem gradu, quòd vtique factum pariter fuisset, vbi iuspatr. fuisset hæreditarium, vel mixtum, & præsertim cum hæc gesta fuissent in iudicio contentioso, verisimile nõ est, quod non fuisset contradictum, si minus legitimè facta fuissent.

Nec etiam releuat, quòd præsentatio Bettini fuerit admissa cum clausula, si & inquantum, quia nihilominus est efficax præsertim cum postea absolutè fuerit ab Ordinario exequutioni mandata, vt in causa *Valentina de Consentaina 30. Ianuarij 1581. coram Reuerendiss.* D. *Alexandrino, quæ est inter impressas decis. 687. n. 2. p. 1.* nec est verum, quòd iure fideicommissi potuisset præsentare stante prohibitione trebellianicæ iuxta opinionem Lambert. quia eius opinio est ipsius singularis, & patitur multas difficultates, vt etiam in pia causa, quæ non detrahit trebellianicam fuit dictum in *Aretina Capellaniæ*, quæ in decisione allegatur; nam in fideicommissarium solum transeunt ea, quæ spectãt ad commodum pecuniarium, vt deducit *Roch. verb. ipse, vel is, à quo. nu. 21.* vnde etiam si bona, omnia transeant, tamen iuspatr. debet penes grauatum remanere, latè *Decian. cons. 107. nu. 9. lib. 3.*

Quoad quartum non obstat, quòd diuisio expensarum sit actus extrinsecus à præsentatione, quia dubium de quo agitur, erat, an iuspatronatus saltem ex obseruantia deferatur in stirpes, & ideo potest explicari nõ tantum ex præsentationibus, quantũ ex alijs, etiam ex actibus patronalibus, vt per *Feder. de Senis. Roch. de Curt. & alios præalleg.* quos secuta est *Rota in Imolen. iurispatronat. 28. Maij 1584. coram Cantuccio*, & quidem si expensæ fieri debebant, à patronis nulla ratione fieri potuissẽt,

vt

vt remotiores, qui non essent patroni, in ijs contribuerent ratione iuris de futuro contingentis æqualiter cum proximioribus patronis, nec dubium est, quòd contributio expensarum erat diuidua, quicquid sit de iure indiuiduo præsentandi, vt distinguit *Peregr. cons. 32. nu. 14.*

Postremo quoad quintum, nō obstat, quod in sententia Abbatis de Coltibono, dicatur iuspatronatus spectare ad descendentes Bindacij, quia non semper verbum descēdentes debet suppleri de hæredibus descendentibus, *Anchar. cons. 81. nu. 2. vers. & fortè.* Natta *cons. 531. nu. 18.* quem refert, & sequitur *Sim. de Pret. de interp. vlt. volunt. lib. 3. solut. 11. nu. 24.* nec semper importat ordinē successiuum, sed potiùs æqualiter cū parentibus non solum ex obseruātia, verumetiam ex alijs coniecturis. vt per *Cæs. de Graff. decis. 4. nu. 9. & seq. de testam.* sed in proposito non solum concurrit obseruātia in contrarium, verumetiam adsunt illa verba, omnes & singulos, &c. quæ tollunt difficultatem ex *Butr. Ancharan. & alijs in decis. citatis*, qui licèt loquantur de dictione, quemlibet eorū, &c. tamen idem importat dictio, omnibus & singulis. *Bald. in rub.* C. *qui accus. non poss.* Dec. *cons. 619. num. 2.* Decian. *resp. 2. nu. 1. lib. 2.* & facit *tex. in c. solitæ. de maior. & obed.* & concurrit clausula, insolidum, quæ ad euitandum superfluitatem debet attribuere vnicuique ius insolidū, hoc est in capita, vt sentit Vitalin. *in d. clem. plures. nu. 41. in fin. & nu. 42. de iurepatr.* & plus operari, quàm fortè aliàs operaretur. *Felin. in c. 1. nu. 57. & seq. de rescrip.* Aym. *cons. 118. nu. 9. & cons. 139. num. 24. Surd. cons. 143. nu. 38.* etiam si aduersaretur dispositioni iuris communis. Crauet. *cons. 201. num. 13.* & quamuis ista verba non videantur in sententia exarata, tamen satis censentur expressa per relationem expresśe habitam ad seriem literarum Nicolai V. & petitionis, in qua leguntur. *l. asse toto. ff. de hæred. instit. Castren. cons. 367. nu. 1. vers. quod autem. lib. 1. Crau. cons. 188. nu. 1. Felin. in cap. 2. nu. 35. de rescript.*

Præterea d. sententia, & literæ dicunt, quòd iuspatronatus spectet ad descendentes, nec distinguunt stirpes, quamuis enim nominentur tres patroni de familia, tamen dicitur, quòd iuspatronatus pertinebat ad cæteros de Ricasolis, à q. Bindacio descendentes, & sic patroni sunt cæteri de Ricasolis, verbum autem descendentes ponitur adiectiuè, & non substantiuè. *Menoch. cons. 461. nu. 5.* & si spectat ad cæteros, ergo ad omnes, quia hæc dictio, omnes compræhendit, & sic in capita. *l. cū optio. ff. de optio. leg.* & per hunc tex. dicit *Bart. in l. si tibi, in princ. ff. eod. tit. l. cæterorum. ff. de verb. signif. c. quia. 100. dist. c. deinde. 20. dist.* & in dispositiua dicitur, si tibi constiterit Carolum, necnon Angelum, & Albertaccium Brachium prædictos, necnon eorum progenitores à d. milite descendentes, esse veros patronos &c. quare numquam restringit se ad descendētiam ordine successiuo, imò in eàdem supplicatione narratur, quòd descendentes prædicti tunc existentes, præsentarunt vltimum plebanum, & tamen descendentes prædicti sunt pater & filius qui supplicabant, & post verbum descendentes sequitur verbum masculos, quo casu nomine descendentium veniunt omnes etiam non hæredes. Dec. *cons. 139. num. 4. vers. licèt non sint hæredes. Cassan. & alij, quos allegat Peregr. cons. 33. n. 16.* vnde ex hoc etiam respondetur ad *Couar. d. c. 18. nu. 6. & Achill. decis. 9. de iurepatr.* loquitur de iurepatron. acquisito pro filijs & successoribus, quòd verbum successoribus intelligitur de hæredibus *iuxta not. per omnes in l. Gallus. §. quidam rectè. ff. de lib. & posthum.*

Accedit etiam, quòd in d. petitione fuit narratum quòd Albertaccius filius

filius Caroli, & Braccius nepos, qui fuerant nominati in supplicatione porrecta Papæ erant defuncti, quæ narratiua fuisset omninò superflua, si iuspatronatus fuisset delatum in stirpes, & in literis Papa voluit quòd verificatis narratis declararetur omnes ibi simul nominatos nempe patrem, filium, & nepotem, esse necne patronos, vnà cum omnibus descendentibus à Bindaccio, quòd cum fieri non possit in iurepatronatus hæreditario, necesse est fateri, quòd actum sit de iurepatronatus familiari, prout in eisdem documentis, sæpe enunciatur ex regula, quòd qui vult consequens &c. de qua in *l. 2. de iurisd. om. iudic. & in l. ad rem mobilem. ff. de procurat.*

Non obstat, quòd d. sententia redarguatur erronea, ex quo Coppinus tūc prouisus Apostolicus de hac ecclesia habuerit consensum Caroli, absque eo, quòd cōstet de interuentu Albertaccij eius filij, quia respondetur, quòd ex instrumento consensus Caroli non probatur negatiua, quod d. Albertaccius eius filius non consenserit cum id, facere potuisset in alio instrumento. *Io. Andr. in c. 1. nu. 4. vers. in gloss. vlt. de rescrip. lib. 6.* maximè cum constet plures scripturas ad hoc iuspatronatus spectantes fuisse deperditas, quinimò dictus cōsensus Albertaccij, quatenus fuisset necessarius pro iustificatione sententiæ antiquissimæ, posset quoque præsumi. ad *Bald. in l. de emancipatione. nu. 3. C. de fid. instrum. Cassad. decis. 3. nu. 3. de procur.*

Et denique consideratis omnibus simul iunctis dicebant Domini præualère opinionē, quòd competat in capita, quia probationes incalescūt in hanc partem, pro qua adest fomentum actuum, & probationum, nam quòd competat in stirpes nihil suàdet, & in hoc conflictu magis inhærendum parti, quæ fomentum probationis ostendit, tantò magis cū numquam appareat, fuisse controuersum an voces sint computandæ in capita, vel in stirpes, nec vnquam constet fuisse habitam rationem hæreditatum, quòd facilè fuisset, si factę fuissent præsentationes per stirpes, maximè cum iuspatronatus sit ante *Clem. plures*. vt dictum est, & intrat regula quòd etiam si singula non prosunt simul collecta iuuāt, & vnus actus recipit interpretationē ab alio. *Aym. cons. 118.*

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus transit ad quoscumque hæredes, quia hæredes.*
2 *Et transit ordine successiuo.*
3 *Fundatio est attendenda in materia iurispatronatus.*
4 *Iuspatronatus in dubio præsumitur hæreditarium.*
5 *Pater stipulando pro se & filijs, pro filijs vt hæredibus stipulasse cēsetur.*
6 *Testator dispositioni iuris communis se conformare præsumitur.*
7 *Fœmina in statuto exclusa ab hæreditate excluditur à iurepatronatus.*
8 *Patronus transmittit iuspatr. in filios hæredes.*
9 *Filius hæres relictus non potest iuspat. acceptare, & hæreditatem repudiare.*
10 *Hæreditatis per aditionē omnia transeunt in hæredem præter possessionē.*
11 *Iuspatronatus vt acquiratur actualis appræhensio requiritur.*
12 *Iuspatronatus potest reseruari hæredibus sanguinis.*
13 *Iuspat. an sit gentilitium, seu hæreditarium, obseruantia declarat.*
14 *Iuspat. reseruatum vna cum taxatiua non transit ad alios. & ponuntur Rotæ decis.*
15 *Iuspat. reseruatum familiæ sine taxatiua transit etiam ad hæredes extraneos.*
16 *Iuspat. reseruatum masculis. ipsis deficientibus euanescit.*
17 *Iuspat. reseruatum familiæ sine taxatiua, transit ad extraneos ea extincta.*

Iuspat.

68 *Illegitimus non succedit in iurepat. hæreditario nisi sit hæres.*

69 *Legitimatus à Papa succedit in iurepatronatus.*

70 *Legitimatus à Principe seculari succedit in iurepat.*

71 *Illegitimus factus religiosus fit legitimus.*

72 *Filius naturalis oblatus curiæ Principis fit legitimus.*

73 *Religionis per ingressum omnis tollitur macula.*

74 *Legitimi nati ex illegitimis succedunt in iurepat.*

75 *Iuspat. transit ad omnes hæredes insolidum.*

76 *Iuspat. non transit in fideicommissarium, cui sit restituta hæreditas.*

77 *Iuspat. transit in fideicommissarium si velit testator, & Episcopus cõsentiat.*

78 *Iuspat. transit in fideicommissarium, quando nulla debet quarta detrahi, vel quando ecclesia est fideicommissaria.*

79 *Patrono decedente nullo hærede relicto ecclesia fit libera.*

80 *Fiscus succedit ei, qui obijt sine hærede.*

81 *Iuspat. censetur reseruatum descendentibus à fundatore ob eorum affectionem. & transit insolidum in hæredes. & ponuntur Rotæ decisiones.*

Quomodò Iuspatronatus transeat ad hæredes, & ad quos hæredes.

CAPVT SECVNDVM.

1 CVM supradictũ sit, iuspatronatus transire ad aliũ ex successione hæreditaria. Ideo nunc specialiter dicimus, quòd iuspatronatus transit ad hæredes vniuersales tàm suos, & sanguinis, quàm extraneos, & tàm ex testamento, quàm ab intestato, & in eosdem transit quia hæredes. ita cõmuniter omnes infrascripti. *Federic. de Sen. cons. 225. Cardin. in clem. plures. nu. 6. de iurep. Abb. in cap. cum seculum. & ibi gloss. de iurepat. Zecchius de benefic. & pensionib. cap 12. nu. 6. Cardin. Tuscus practic. conclus. Iuris. lit. I. concl. 610. & 611. Lamber. de iurep. par. 2. lib. 1. q. 1. art. 15. Innoc. in rub. de iurep. nu. 4. Couar. var. resol. lib. 2. c. 18. nu. 6. Decius in l. præcibus. C. de impub. & alijs substit. Spin. in speculo testament. gloss. 4. nu. 45. Riccius in praxi rer. for. ecclesiast. decis. 211. nu. 273. & in collectan. decis. p. 4. collect. 1025. Vgolin. de pot. Episcopi. cap. 51. nu. 6. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. par. 3. alleg. 71. nu. 2. & 3.* ita fuit resolutum in *Cremonen. iurispatr. 6. Iunij. & 21. Nouembr. 1578. coram Card. Seraph.* in Aretina *Cappellaniæ* 8. Nouemb. 1593. *coram Penia.* & in *Lucana iurisp. 6. Nouembr.* 1598. *coram Litta.* & in *Lucana iurisp. 21. Iunij. 1602. coram Card. Millino.* & in *Baren. beneficij.* 1. Decemb. 1589. *coram Penia.* & transit ordine
2 successiuo, & gradatim. *Cardin. Tuscus. vbi sup. conclus. 608. Riccius in d. praxi vbi sup. decis. 194. nu. 202. & seqq.* & semper in dubio in materia iurispat. est ad vnguem atten-
3 dendus tenor instrumenti fundationis. ita *Bald. cons. 322. vol. 2. Alexand. cons. 170. n. 5. & seq. lib. 2. Alban. cons. 51. nu. 4. & seqq. Riccius vbi sup. in d. praxi d. decis. 211. nu. 270.* dummodo prætendens iuspat. tamquam hæres, probet se successisse iure hæreditario, & se esse hæredem. *Cardin. cons. 122. nu. 2. Dec. cons. 149. num. 1. Abb. cons. 54. circa fin. lib. 1.* & fuit dictum in Brachararen. *parochialis. 20. Nouemb. 1596. coram Penia.*

4 Et si in instrumento fundationis nihil appareat de personis vocatis ad iuspat. sed constat simpliciter fuisse erectum, & tunc ea mente præsumitur erectum, vt ad illud non admittantur, nisi hæredes fundatori, ea ratione, quia stipulando aliquis pro se. intelligitur etiam pro eius hæredibus,

bus, quamuis de illis nulla facta fuerit mentio. *l. secundum responsa. C. de contrah. stipulat. l. si hæres. ff. de probat. Rota Genuæ decis. 3.* item, quia etiam
5 pater stipulando aliquid pro se & filijs, censetur stipulasse pro filijs vt hæredibus *gloss. & Doct. in l. si tibi decem. §. si pactus. ff. de pactis. Bart. & alij. in l. quod dicitur. ff. de verb. oblig. Bald. in l. 1. C. de suis, & legit. Afflict. decis. 314. & Franchus dec. 105. Verall. decis. 302. par. 1.* item, quia
6 semper censetur, quòd testator voluerit se conformare dispositioni iuris communis. *Card. Seraphin. decis. 378. nu. 2.* & consequenter, quòd ad iuspat. noluerit admitti nisi hęredes. ex quibus infertur, quòd si fœmina
7 à statuto excludatur à successione hęreditaria stantibus masculis, vt est ferè per totam Italiam, vt per *Alb. Brunum, Albericum, & Georg. Nattam, & Campeg. in tractatu statutorum*, erit pariter exclusa à iurepatronatus. *Innoc. in d. rubr. in fine. de iurepatr. Rocch. de Curte de iurep. verbo, ipse, vel ir. quæst. 6. Paul. de Citad. de iurep. par. 9. quæst. 1.* regulariter enim iuspatr. transit ad fœminas hæredes. *Abb. in c. 1. nu. 3. de iurep.* & fuit dictũ in *Tudertina iurisp. 23. Martij 1588. coram Orano. & Comen. Cappellania*
8 *8. Nouemb. 1593. corã Penia.* Itẽ si patronus alios filios reliquerit, nõ ex hoc in eos trãsmittit iuspat. nisi sint hęredes, quia non consideratur qualitas sanguinis, sed hæreditatis, quando in hæreditate iuspat. consistit, ita intelligitur. *c. filijs. 16. q. 7. & c. considerandum. d. 16. q. 7.* & est communis opinio secundum *Gulielmum de Benedictis in cap. Rainutius. in verbo, eodem testamento. il 1. nu. 261. de testamentis. Bart. in l. iusiurandum. §. si liberi. nu. 4. ff. de oper. libert.* & si filius
9 relictus sit hæres non poterit iuspat. acceptare, & hæreditatem repudiare. *Iason in l. si quis in fundi vocabulo. §. 1. ff. de leg. 1. Card. in clem. 2. quæst. 5. de iurepat.* & alij relati à *Couarruu. vbi sup. lib. 2. var. resol. lib. 8. c. 8. nu. 6.* non transit iuspat. in hæredem institutum in re certa dato alio vniuersali cohærede. *Lambert. de iurep. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 16. nu. 6.* vbi de communi. *Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resolut. 7. nu. 16.*

10 Quoniam autem per aditionem hæreditatis omnia ipso iure transeũt in hæredem, possessio autem non transit nisi fuerit actualiter apprehẽsa. *l. cum hæredes. ff. de acq. possess.* quòd procedit etiam in iuribus incorporalibus. vt per *Bald. in cap. pastoralis. num. 3. & seq. de causa poss. & prop.*
11 ideo idem procedit in iurepatronatus, idest, vt ad iuspat. acquirendum actualis apprehensio requiratur. secundum *Gabriel. consil. 185. num. 17. vol. 4. Verall. decis. 135. par. 2. Achill. de Grass. decis. 6. nu. 1. de iurep. Cassad. decis. 7. de caus. poss. & prop. Bellam. decis. 701. Riccius in d. praxi vbi sup. decis. 192. nu. 201.*

12 Insuper si in limine fundationis sit apposita conditio cum Episcopi consensu, quòd iuspatronatus transeat dumtaxat ad hęredes sanguinis, etiam si non sint hæredes vniuersales, ea seruanda est. ita intelligitur *Bald. in l. 2. nu. 1. C. de in ius voc. & Pet. de Anchar. cons. 81.* & an iuspat.
13 sit gentilitium, seu hæreditariũ pendet ex obseruantia patronorum. ita *Steph. Gratianus discept. forens. c. 521. nu. 19.* quòd & procedit in iurepatr. sepulchri. *Abb. in cap. penult. nu. 5. de sepult.* vt scilicet ius sepulchri transeat ad hæredes sanguinis.

14 Quòd si fundator reseruet sibi iuspatronatus cum aliqua qualitate, qua appareat voluisse iuspat. durare ipso fundatore viuente, tunc iuspat. non transit ad hæredes, cum sit fauor pro ecclesiæ libertate, quod est verum, & procedit, quando reseruatum fuit vni cum taxatiua dumtaxat, puta fundator reseruauit iuspatr. sibi dumtaxat, tunc enim non competit alij, aliàs si non adsit taxatiua, transit d. iuspatronatus ad hæredes.

✱ Et fuit dictum in *Cremonen. Iurispat.* 21. *Maij.* 1577. *coram* Robusterio.

Veneris 18. Maij proposui in relationibus, an' iuspatronatus, de quo sup. cessauerit, ecclesia fuerit effecta libera, extinctis omnibus de domo, & casata de Stèphanis, vel transierit ad extraneos hæredes, & diuisa fuit difficultas in tres partes. Prima, an' in hac difficultate opin. *Anch. consil.* 81. sit communis. Secunda, an' sit de iure vera. Tertia, an' applicetur ad casum, de quo agitur. Circa primum hodie 21. Maij, quamuis nulla fuerint datæ informationes in facto, nec in iure, sed sola copia fundationis. Domini opin. *Anch. d. cons.* 81. dixerunt esse communem, nam in effectu idem tenet *Calderin. cons.* 4. *de iurepatr. Rocch. de Curt. relatus per Lambertin.* cum quibus ipse transit, *de iurepatr. lib.* 1. *par.* 2. *q.* 2. *art.* 5. *fol.* 122. secundum veterem impress. *Cassad. decis.* 1. *nu.* 3. *de iurepatron. Paris. cons.* 48. *num.* 12. *lib.* 4. *Curt. iun. cons.* 257. *nu.* 2. *& cons.* 323. *nu.* 2. *cum seq. lib.* 3. *Dec. cons.* 149. *num.* 2. *& in l.* 2. *nu.* 2. *C. de in ius voc. & in l. fœminæ. nu.* 42. *vers. notandum tamen est. de regul. iur. Couar. var. resol. lib.* 2. *cap.* 18. *nu.* 8. *vers.* 3. si proximè scripta considerentur, & latè *Ioan. Baptista Ferret.* qui contra alios exemplo consulentes pro ista parte, *in cons.* 131. *nu.* 9. *in fin. cum pluribus seqq. vbi nu.* 13. *in fin.* refert *Rocch. de Curt.* asserentem, quòd *Anchar. & Calder.* in istis cons. non habent contradictorem, quamuis re vera *Gem. cons.* 45. *nu.* 7. *in fin. cum seq.* teneat de directo contrarium, sed ex præmissis apparet opinion. *Ancharan.* esse communem.

Circa secundam partem plures ex Dominis tenuerunt, quòd opinio Anchar. sit de iure vera ex rationibus per eum consideratis, & ad illã corroborandam considerabant, quòd si iuspatronatus competit de iure cõmuni, seu ordinario ipsis laicis, vera sit gratia, iusta, ratione fundata, & in corpore iuris clausa. *Barbat. & alij in c. quanto. de iud. Lambertin. de iurepat. lib.* 1. *par.* 1. *q.* 1. *art.* 4. *nu.* 10. *&* 11. *fol.* 7. de qua videatur, prout de iure communi. *Felin. post alios. in c.* 1. *col.* 8. *nu.* 10. *in* 5. *fallen. de rescrip. Gomes. in* §. *fuerat. nu.* 31. *vers. neque obstat. Instit. de action.* imò difficiliùs tollitur gratia in corpore iuris clausa, quàm ipsum ius commune. *Socin. cons.* 299. *nu.* 4. *vsque ad fin. lib.* 2. *Ias. in l. postquam liti. col. fin. C. de pact. Crot. in l. filiusfamilias.* §. *Diui. nu.* 92. *post med. de leg.* 1. *Zuccard. in rub. ff. si cert. pet. nu.* 24. *in fin. cum seq.* Tunc intrat regula, quòd prouisio legis communis, & ordinariæ, quæ vult quòd iuspatronatus trãseat ad quoscumque hæredes etiam extraneos, non cesset per prouisionem hominis. *Bart. in l. si cum dotem. col.* 1. *in fin. solut. matrim* cum alijs per *Anton. Gabriel. de reg. iur. concl.* 8. *nu.* 4. Si verò competit de iure speciali, siue extraordinario, tunc etiam procedit alia regula, quòd prouisio hominis non facit cessare prouisionem legis specialis, vel èxtraordinariæ, quando concurrunt circa diuersa. *Bart. in d. l. si cum dotem. & in l. si constante. ff. solut. matrimon.* & alij per *Gabriel d. concl.* 8. *num.* 11. *&* 12. *in* 5. *limit.* prout hic. Quoniam lex prouidet de patronatu ipsi fundatori, & suis hæredibus, & fundator prouidit ipsis de domo de Stephanis, vt benè considerat *Calderin. d. cons.* 4. *ante fin. de iurepatr.* ibi, præterea plures esse patronos. Et idem quando prouisio legis prouenit ex diuerso fonte, & hominis prouisio non est æquè plena, vt benè considerat *Bald. in l. certi iuris. in fin. C. locat. Angel. in* §. *item Seruiana. colum.* 3. *versic. item si locator. Institut. de action.* & ibi etiam *Ias. num.* 67. *& in l.* 2. *num.* 195. *cum sequen. de iure emphyt. & in l. item quia. nu.* 4. *de pact.* Prout contingit in casu isto, & benè declarat *Gomes. in d.* §. *fuerat. nu.* 31.

in princ. Ad idem facit, quòd sicut fauore dotis temporalis per prouisionem hominis non censetur à prouisione legis specialis, & extraordinariæ recessum. *glo. & Bal. in l. fin. C. de pact. conuent.* Rom. *in l.* 1. *col. antep. in fin. solut. matrim. Bal. Nouell. in tract. de dot. par.* 6. *priuil.* 68. *Anton. Gabriel. vbi sup. nu.* 10. *in* 4. *limit.* ita dicendum est fauore dotis spiritualis. Nam licet onerosum sit isti particulari ecclesiæ habere iuspatronatus, vniuersali tamen ecclesiæ fauorabile est fauere istis patronis, vt ecclesiæ dotentur, & ædificentur, vt passim Doct. considerãt, & post alios *Lambertin. d.* 4. *art. num.* 3. *&* 4 *fol.* 6. ideò bene dixit *Calderin. d. cons.* 4. *in fin.* quòd hæc pars videtur æqua, vt laici alliciantur ad fundandas ecclesias.

Vltimò, si in dubio, quando lex mortua aut viua concedit aliquod ius, vel exercitium ipsius, vel priuatus se immiscet alicui iuri alteri cõpetenti, intelligitur concedere, & se immiscere cumulatiuè, & non priuatiuè cum illo qui iam habet idem ius. *Dec.* post alios, *cons.* 3. *num.* 3. & in patrono donante ius pręsentandi, vt intelligatur donasse cumulatiuè, & non priuatiuè. *Dec. cons.* 542. *nu.* 5. *in fin. & cons.* 609. *num.* 4. *cum seq.* & in pluribus patronis. *Feder. de Sen. cons.* 147. *ver. quæritur.* Abb. *cons.* 54. *col.* 2. *post med. ver. nam vbicũque. lib.* 2. Ruin. *cons.* 10. *nu.* 9. *cum seq. in* 5. & in alio simili. *Calder. cons.* 2. *circa med. de præscript. Fel. in c. auditis. col* 5. *in fin. eo. tit.* Balb. *in tract. de præscript. in* 2. *par.* 5. *par. princ. q.* 5. *nu.* 7. *cum seq.* Multò magis idem fundator constituendo alios patronos noluit se ipsum, & suos hæredes priuare, sed illos accumulare, nam prima charitas incipit à se ipso, & semper vbi fieri potest, debet actus interpretari ne inducat renunciationem proprij beneficij. *c. sanè. de renunc. vbi glo.* & Doct. cum alijs per *Zabar. cons.* 30. *num.* 7. *circa med.* & etiam considerat *Calder. in d. cons.* 4. *in fin. de iurepatr.*

Non obstat, quòd in dubio deberet præsumi fundatorem voluisse vti iure communi, & non iure speciali, etiam in corpore iuris clauso. *l. quãquam. l. in testamento. & ibi not. Alex. Ias. & alij. C. de testam. mil. l. si quando, ff. de inoff. testam.* & post alios *Ias. cons.* 109. *in* 4. *Bero. q.* 8. *col.* 3. *&* 4. Quoniam verum esset retentis eisdẽ terminis, vbi daremus, quòd ius commune, & speciale tendunt ad idem. Et sic si daremus, quòd circa illam eandem dispositionem competeret fundari iuspatronatus de iure communi, & de iure speciali, tunc intraret, quòd videretur sibi reseruasse ius præsentandi competens de iure communi, & non de iure speciali. *Lancell. Polit. in tract. subst. in materia vulgar. subst. q.* 44. *col.* 4. ibi, nõ obstat quidem. *Rip. in l. Centurio. nu.* 25. *in princ. & post med. de vulg. & pupill. Zuccard. in rub. si cert. pet. nu.* 26. *vers. præterea.* & in simili *Bald. Paul.* & alij per Dec. *in l. in testamento. n.* 11. *post med.* C. *de testa. mil.* Aym. *in tract. de antiq. tempor. par.* 1. *nu.* 39. *cum seq.* & ita procedunt *Alex.* & alij in d. *l. quamquam.* C. *de milit. testam.* cum alijs supra allegatis. Sed vbi diuersi sunt termini, vt hic, tunc secus est, per *Polit. Zuccard.* Rip. & alios sup. citatos, & Dec. *in d. l. in testamento. num.* 12. *in fin.* C. *de testam. milit. & in l. in contrahendo. num.* 7. *cum seq. de reg. iur. Hippol. sing.* 84. *Alciat. de præsump. reg.* 3. *præsump.* 36. *per tot.* Et ideò in istis potius regula firmatur, quòd vtrumque remedium est in consideratione, & ordinarium, & extraordinarium, seu speciale prout commodius, & vtilius est facienti. *Felin. in c. cum ex officij. nu.* 31. *vers. sexta conclusio. de præscrip. Alciat. de præsump. reg.* 3. *præsump.* 36. *nu.* 3. Pręterea *reg. l. quamquam. & l. in testamento.* C. *de milit. testam.* limitatur in priuilegio, & iure speciali fauorabili, in quo præsumitur, quòd quis elegerit

rit viam vtiliorem, & fauorabiliorē. Item quando via iuris specialis est æquior, & humanior. Item quando resultat aliquod præiudicium parti. Nam semper fit interpretatio ne inducatur renunciatio iuris proprij, itē quod attento iure communi actus nihil operaretur, quæ omnes limitationes applicantur hic, & illas cumulat, & corroborat *Alciat. in d. præsumpt. 36. per tot.*

Non obstat *Gemin. d. consil.* 45. Quoniam ipse non examinat plenè istam difficultatem, nec animaduertit ad rationes quas Anch. adducit. Mouetur enim solum ex eo quòd ius patronatus inductū in fauorem masculorum non includit fęminas, quasi vnius inclusio sit alterius exclusio, cui fundamento benè respondent Anchar. Calder. & alii relati. Non enim procedit d. regula, quoties hominis prouisio non facit cessare prouisionem legis, vt benè declarat *Dec. cons. 99. col. fin. vers. quia ad hoc respondetur. Cæphal. cons. 57. num. 4. & cons. 257. nu. 21. & 26.* vt etiam apparet ex præmissis, & plures limitationes ad illam reg. *l. cum prætor. de iudic.* adducunt *Riminal. iun. in princ. Instit. de donat. nu. 309. vsque ad 314.* & *Benincas. in §. actionum, nu. 216. vsque ad 226. de actio.* quarum aliquę possunt applicari ad hunc casum.

Nō obstat, quòd patronus fundās ecclesiam, potest in totum, vel pro parte remittere iuspatronatus, & limitatè illud inducere in præiudiciū descendentium, vel extraneorum hæredum, vt sibi placet. *c. significauit. de testam. c. 1. de iurepatr. in 6. vbi Archdiac. & alij.* Et ita videtur fundator in casu isto voluisse limitatè inducere iuspatronatus pro illis de Stephanis, prout *Gemin. in d. cons. 45. nu. 8.* considerat. Quoniā id verum esset, si expresè exclusisset alios, vel limitatè, & taxatiuè induxisset solummodo pro illis de Stephanis, & in istis terminis loquitur *Bald. in d. l. 2. in princ. C. de in ius vocan.* & ita illum intelligunt *Felin.* & alij quos refert *Rocch. de Curt. in tract. de iurepat. in verbo, ipse, vel is à quo. nu. 18. vers. sed hic suboritur quæstio. Paris. d. cons. 48. num. 6.* Non autem quando prout hic simpliciter exprimit aliquos qui possint præsentare, nam non ideo excludit seipsum & suos hæredes, vt per Anchar. & Calder. vbi supra.

Non obstat, quòd sicut expressio masculorum & descendentium censetur facta ad exclusionem fœminarum. *Abb. cons. 56. col. 2. lib. 1.* ita etiā expressio istorum de Stephanis censetur facta ad exclusionem aliorum, vt per Gemin. vbi supra. Quoniam diuersa est ratio, nam vbi ad vniuersam hæreditatem vocantur masculi, aut adest expressa exclusio fœminarum, vel illi æquipollens, nō possunt bona ad alium deuenire, quia duo non possunt esse Domini insolidum eodē tempore. Non sic in casu isto, in quo nihil impedit, vt ex eadem vel diuersa causa, plures non possint eodem tempore esse patroni eiusdē beneficij, vt inquit *Calder. d. cons. 4.* Sed vbi cessat expressa, & tacita exclusio fœminarū, & cōcurrunt dispositio legis, & hominis cum regulis supra firmatis, tunc quod dicitur in iurepatronatus, esset in hæreditatibus, & alijs bonis, prout inquit *Bald. in d. l. 2. C. de in ius voc.* cum alijs per *Paris. d. cons. 48. nu. 6. in 4.*

Non obstat, quòd fundator & sui hæredes videntur in casu isto simpliciter exclusi, non autem temporaliter, aut sub conditione, vel modo, quo casu perpetuo, vt dicitur fœmina simpliciter per masculos exclusa, vt perpetua censeatur exclusa, vt habetur, in *l. 1. §. si sit agnatus. & §. si sit consanguineus. ad* Tertull.

Quoniam semper negant Anch. & Calder. quòd ipse fundator, & sui hæredes fuerint vnquam ab illis de Stephanis exclusi, quinimò ab initio cum illis inclusi, cum affirment, & de

iure

iure verum sit, quòd in isto casu prouisio hominis non facit cessare prouisionem legis.

Non obstat, quòd in iuspatronatus videtur personale, & non reale, vt considerat *Dec. consil.* 149. *col.* 2. *Lambert. de iurepatr. lib.* 2. *par.* 2. *q.* 2. *art.* 2. *in fine*. Quoniam diuersus est casus noster ab illo, cum non fuerit translatum omne ius in illos de Stephanis, sed remanserit etiam penes fundatorem & eius hæredes, vt apparet ex præmissis. patet igitur quòd *cons. Gemin.* 45. in ista parte fortè est de illis, quæ Rota non solet tenere, vt de pluribus refert *Sarnen. in reg. de publican. q.* 11. *n.* 5.

Circa secundam difficultatem dixerunt Domini, quòd cum ex facto ius oriatur, & ipsi non habeant plenam facti cognitionem, & de illis omnibus circumstantijs, & quamprimum erunt de facto huiusmodi informati, dabunt resolutionem.

Ista decisio fuit confirmatata coram Illustriss. Card. Seraphino, cui postea ista causa commissa fuit die Veneris 6. Iunij 1578. *quæ est impressa* 364. *infrascripti tenoris*.

Stephanus de Stephanis de Anno 1514. condito testamento instituit hæredem Catharinam neptem in octuaginta libris Imperialibus, & mandauit quibusdam fideicommissarijs exequutoribus, vt construerent Capellam in Ecclesia sancti Laurentij sub inuocatione sancti Stephani; eamque dotarent; & voluit, quòd illi de domo seu casata de Stephanis essēt patroni dictæ Capellæ, & quòd electio Capellani fieret per duos vel tres ex senioribus dictæ domus, &c. Contigit tandem familiam deficere per mortē Iosephi de Stephanis, qui instituit suos vniuersales hęredes Nicolaum, & Cęsarem de Chissolis, qui vacante prædicta Capellania pratēdentes se esse patronos pręsentarunt Dominum Bartholomeum Padernū, contra quem Dominus Iulius Brinus prouisus Apostolicus vigore Breuis de capiendo possessionem egit coram Auditore Cameræ, & demum causa in Rota per appellationem introducta dubitauit, An sufficienter constet de iurepatronatus illorum de Chissolis ad effectum excludendi Dominum Iulium Brinum: & fuerat aliàs hæc dubitatio proposita de ordine Sanctissimi in Rota per R. P. D. Robusterium, & tunc Rota in abstracto censuerat iuspatronatus translatū fuisse in hæredes extraneos Iosephi vltimi de familia de Stephanis: Reseruatum tamen fuerat videre, An prædicta decisio applicaretur ad casum, de quo agitur, & pro parte Domini Iulij negabatur, prætendebaturque vnà cum familia extinctū fuisse iuspatronatus, his potissimum rationibus. Et primo, quia iuspatronatus familiæ relictum, ea extincta, extinctum quoque censetur, *vt per Lambert. de iurepat. lib.* 1. *par.* 2. *art.* 2. *& artic.* 4. *nu.* 6. 2. *quæst. principal. folio* 132. *in nou. impres. & magis in terminis Gemin. cons.* 45. *in tertio dubio. Cardin. consil.* 48. *in primo dubio. Roch. de iurepatr. in verb. ipse vel is. quæst.* 33. *in fine.* Secundo, quia cum testator se restrinxerit ad familiam, relinquendo illis de familia, non potest competere aliis non habentibus hanc qualitatem, argumento eorum, quæ tradit *Bald. consil.* 304. *num.* 1. *vol.* 5. *Rip. l. filiusfamil.* §. *Diui. num.* 110. *de legat.* 1. Tertio, quia iuspatronatus, de quo agitur, non fuit relictum vnà cum hæreditate, cum fundator alium hæredem instituerit, sed fuit relictū personis, & ita cohærebat personæ Iosephi vltimi de familia; & ideò non potuit transire vnà cum hæreditate, cui non cohærebat, *ad notat. per Dec. consil.* 119. *col.* 1. *&* 2. Quarto, quia hoc iuspatronatus concessum familiæ simile est iurispatronatus concesso Vniuersitati, quòd nō potest trāsferri in eos, qui sunt extra Vniuersitatem, sed debent assumi in Vniuersitatem vel in familiam illi, in quos vo-

volumus transferre, *vt per Lambert. lib. 1. par. 2. artic. 9. quæst. 2. num. 12. fol. 135. in nou. impres.* His tamen non obstantibus, contrarium fuit decisum inhærendo decisioni aliàs factæ; nempè satis constare de iurepatronatus illorum de Chisiolis ad effectum, de quo agitur; Moti sunt Domini auctoritate *Ancharan. cons. 81. & Calderin. cons. 4. de iurep.* qui optimis rationibus probant prouisionē hominis hoc casu non tollere prouisionem legis. Vndè cum iuspatronatus de sui natura sit transitorium ad hæredes extraneos, *vt per glos. in cap. considerandum. 16. quæst. 7. Abb. c. 1. de iurepatr. Aret. cap. significauit. col. 3. de testib. Card.* Anchar. & *Imol. in Clem. 2. de iurepatr. cum alijs, quos citat Didac. variar. resolut. lib. 2. cap. 18. num. 6.* prouisio facta sibi, & filiis, vel certis personis non excludit eorum hæredes, dummodo non sit facta taxatiuè, & hanc sententiā comuniter receptam esse constat ex Doctoribus cumulatis in decis. R. P. D. mei Robusterii; & ideò applicando ad casum, de quo agitur, licèt testator voluerit iuspatronatus esse illorum de familia de Stephanis non tamen hoc voluit taxatiuè, itaut ad eos tantum spectare posset, & non ad eorum hæredes, qui est casus Cardinalis, & Rocchi in locis allegatis, pro vt animaduertit *Paris. consil. 48. num. 6. lib. 4.* & ideò non est attendenda opinio Geminiani loquentis contra communem. Facit optimum simile, quòd quando in fideicommissis aliquis casus est omissus relinquitur dispositioni iuirs communis, *l. si cum dotem. in princ. solut. matr. l. commodissimè. de liber. & postib.* casus autem deficientis familiæ à fundatore fuit omissus, ergo relinquēdus dispositioni iuris, quòd permittit, vt iuspatronatus ad extraneos hæredes trāsferatur, & sic prouisio ipsius nō conuenit cum prouisione legis, sed sunt istæ prouisiones circa diuersa. Neq. obstant allegata *ex Lambertin. referente Calderinum in 2. part. primi libr. artic. 4. 2. quæst.* quia procedunt, vbi ex verbis fundatoris apparet ipsum limitare voluisse iuspatronatus, ita vt ad alios non transiret, quàm expressos, ex supra deductis, aliàs quæretur contra cōmunem opinionem. Neque obstat, quòd reseruatum fuerit illis de familia, quia illa verba stant demonstratiuè, & non taxatiuè, & quatenus aliquam importent taxationem, ea intelligitur durante familia scilicet, vt quamdiu fuerit aliquis de dicta familia, is sit patronns, aliàs iuspatronatus reseruatum pro se & filijs nō transiret ad hæredes extraneos, qui non habent qualitatem filiationis, quòd est falsū. Neque obstat, quòd hoc iuspatronatus non fuerit annexum hæreditati testatoris, quia hoc non est necessarium ad constituendum iuspatronatus, sed est obseruāda lex ab initio fundationis apposita; sed hinc non infertur, quominus hoc ius non fuerit in hæreditate Iosephi, postquam ei fuit acquisitum, & nullus alius extat ex familia, per quem hæredes extranei excludantur. Neque etiam obstant allegata *ex Dec. cons.* 149. quia loquitur de iurepatronatus rei cohærentis puta Castro, quia sine illo transferri nequit, sed hoc nulli rei cohærebat, & licèt sit personale ex fundatione, non tamen est taxatiuè ita personale, vt ad extraneos hæredes peruenire non possit, iuxta regularem iurispatronatus non ecclesiastici naturam. Nec obstat, quòd sit simile iuripatronatus Vniuersitatis, quòd non potest concedi ei, qui non est de illa Vniuersitate, quia in hoc procedit simile, vt quamdiu adsunt aliqui de familia, non possit iuspatronatus competere extraneis, sed deficiente familia incipit casus omissus à fundatore regulandus iuxta iuris dispositionem, & in hoc non procedit simile Vniuersitatis vel Collegij, quorum non datur hæres, vel successor, sicut in familia. Vltimo non

ob-

obstat, quòd in *consilijs allegatis Ancharani*, *& Calderini* adsint aliquæ circumstantiæ diuersæ à casu proposito, ex quibus moti fuerunt ad ita decidendum, vt considerant subtiliter scribētes pro Domino Iulio, quia vis fit non in similitudine factorum, sed in identitate rationis generalis, quæ est, quòd prouisio hominis non tollit prouisionem legis, *prout latè fuit deductum in præallegata decisione* R. P. D. *mei* Robusterij. Et ita fuit conclusum.

Ibique dicunt, iuspatronatus reseruatum familiæ, transire etiam ad hæredes extra familiam, nisi sit reseruatum dumtaxat, & cum taxatiua, tunc enim prouisio hominis facit cessare prouisionem legis. *Cassador. decis.* 1. *num.* 3. *de iurepat. Caualc. decis.* 17. *num.* 20. *par.* 2. Rota *d. decis.* 385. *num.* 1. *parte* 1. *diuers. Calderin. cons.* 1. *de iurepat. Ferrettus consil.* 131. *& cons.* 143. *num.* 23. *Riccius vbi supra d. praxi. decis.* 206. *n.* 253.

16 Eàdem ratione, si patronus reseruauit iuspatronatus sibi, & filio suo, eiusque descendentibus masculis, tunc prędictis masculis deficientibus ecclesia remanet libera, cum amplius non extent vocati in d. iurepatronatus, quamuis *Pet. de Anchar. in consil.* 81. contrarium teneat. & verius se-
17 cundum magis receptam Doct. sententias iuspat. reseruatum illis de familia, transit ad extraneos si sit finita linea, & familia *Cassador. d. decis.* 1. *num.* 3. *de iurepat.* si non adsit dicta taxatiua. & fuit dictum in dicta Cremonen̄ iurispatronatus. 6. Iunij. 1578. coram Cardinali Seraphino & in Salernitana iurispatronatus. 7. Februar. 1576. coram Robusterio. in Cremonen̄ Cappellaniæ. 14. Ianuar. 1594. coram Card. Millino in Lucana Cappellaniæ. 20. Iunij, 1597. coram Card. Seraf. in Lucana iurispatronatus 21. Iunij. 1602. coram Card. Millino. & in Parmen̄ beneficij. 1. Decemb. 1589. coram Penia.

18 Item est notandum, quòd Iuspatronatus potest in alium transferri in præiudicium vocatorum; nisi repugnet pactum appositum in in ipsa fundatione. *Calderin. cons.* 19. *de iurepat. Cardin. in d. clem. plures. numero* 8. *de iurepat. Steph. Gratianus. vbi sup. discept. for. cap.* 177. *nu.* 13. *& sequentibus.*

19 In quo tamen casu est distinguendum, videlicet, quando querimus an patronus possit renunciare alteri iuspatronatus in præiudicium suorū filiorum, & legitimorum hæredum, Aut est iuspatronatus descendens ab ipso renunciante, & tunc cum idem sit, qui illud fundauit, poterit illud etiam renunciare in præiudicium filiorum. *Archid. in capitulo vnico. de iurepatronatus liber* 6. *Alexand. consil.* 13. *num.* 20. *lib.* 5. *Paris. cons.* 22. *lib.* 1. quia primus ac-
20 quirens semper potest præiudicare vocatis in inuestitura, vt est communis opinio, de qua *Clarus in §. feudum. quæst.* 41. *& in §. emphiteusis. quæst.* 19. *receptar. sentent.*

21 Ideoque pater primus acquirens emphiteusim potest filijs præiudicare alienādo, vel renunciando secundum *Gabriel. conclus.* 2. *de iure emphit. Cæpolla consil.* 31. *numero* 10. *Afflict. decis.* 112. *num.* 6. *Cephal. consil.* 468. *num.* 32. *& cons.* 608. *num.* 31. *lib.* 4. & testatur hanc esse magis communem opinionem; eàdem ratione primus acquisitor feudi potest filijs pręiudicare secundum Iasonem communiter receptum. *in l.* 2. *col. vlt. C. de iure emphit. Paris. cons.* 98. *num.* 12. *Alex. consil.* 12. *lib.* 1. *Decius consil.* 390. *Curt. Senior cons.* 83. *Afflict. d. decis.* 112. *Mastrill. dec.* 56.

Aut iuspatronatus non ab ipso patrono renunciare volente, sed à suis antenatis descendit, & transit or-
22 dine successiuo, & gradatim de vno in alium, quo casu prior in gradu sequentibus præiudicare non potest, *gl. in l. peto. §. fratre. verbo, ex familia ff. de leg.* 2. quæ ait, quòd si res alienari

23 nari prohibita cunctis de familia consentientibus alienetur, possunt illi, qui postea nascuntur dictam alienationem reuocare. *Guliem. de bened. in repet. d. cap. rainutius. verbo, sobole, quam gestabat in vtero. nu.* 49. *de testam.* *Nicol. Boerius decis.* 12. *num.* 4. *Anchar. & Franc. in d. cap. vnico. de iurepat. lib.* 6. *Couarr. dict. lib.* 2. *var. resolut. cap.* 18. *num.* 14. *qui reprobat* Lambertinum *contrarium tenentem*. & ex quibus concluditur,
24 quòd hoc casu non potest iuspatronatus renunciari in præiudicium vocatorum, & filiorum, quibus competit ex beneficio fundatoris. *ex l. vnum ex familia. §.* 1. *ff. de leg.* 2. ideoque successor dicti fundatoris non poterit alijs præiudicare per textum in *l. duobus. §. sin autem sub conditione. & in auth. res, quæ. C. communia de legat. & fideicom.* Riccius *vbi supra in*
25 *d. praxi. decis.* 216. & si iuspatronatus competat dumtaxat illis de parentela fundatoris, tunc vnus de parentela non potest illud renunciare ex-
26 traneo. *Cardin. in cons.* 48. quo casu, si quis per adoptionem fiat de parentela, numquam tamen erit patronus, quia in dispositione hominis appellatione filii non venit adoptiuus *Io. Andr. in addit. ad specul. in successionibus ab int. in fi. literæ* E. & quia verba debent intelligi naturali-
27 ter & propriè, non ciuiliter, & ficte. *l. vlt. vbi* Doct. *C. de his qui ven. æt. impet.* Et quia si aliter verum esset, numquam parentela extingueretur in præiudicium ecclesiæ, eiusque libertatis, quamuis contrarium teneat *Lambert. vbi sup. lib.* 1. *parte* 2. *quæst.* 2. *art.* 9. *num.* 12.

28 Et in iurepatronatus relicto alicui familiæ, puta de Gualfreduccis qui nam succedant, & quomodo succedatur. Dicas, quòd omnes de dicta familia sunt admittendi. Borgnin. *Caualc. decis.* 9. *num.* 17. *& decis.* 43. *parte* 1. *Beccius cons.* 43. *num.* 7. *Menoch. de præsumptionibus. lib.* 6. *præsumpt.* 16. *num.* 47. si fundator voca-
29 uit omnes de sua casata, domo, seu parentela, tunc veniunt omnes prædicti. *Paris. cons.* 1. *num.* 70. *& consil.* 75. *num.* 1. *& cons.* 47. *num.* 53. *vol.* 3. & quòd omnes admittantur probatur *in l. cum ita. §. in fideicommisso. ff. de leg.* 2. *& in l. peto. §. fratre. ff. de leg.* 2. Peregrin. *de fideicomm. art.* 12. *num.* 17. *Lambert. vbi supra lib.* 1. *par.* 2. *quæst.* 2. *art.* 9. *numero* 12. & ita tenuit *Rota in vna* Pa*pien. iurispatronatus.* 19. *Februarij.* 1601. *coram Card.* Lancellotto. *& in vna* Placentina *iurispatronatus.* 10. *Iunij* 1602. *coram* Litta. & idem est
30 si fundator vocauerit tres de familia, puta seniores, vt est in Canonicatu in ecclesia Pisana de iurepatronatus Nobilium Pisanorum de Lanfranchis, ad quem præsentant tres seniores de d. familia Lanfranchorum, quia tunc etiam comprehenduntur omnes de ipsa familia. *leg. pronunciatio. §. familia. ff. de verb. signif. l. fin. C. de verb. signif. Cardin. Mantica de coniect. vlt. volunt. lib.* 8.
31 *tit.* 12. *num.* 12. & quando testator voluit iuspatronatus esse de sua familia non intelligitur taxatiuè, nisi id exprimat, vt ad eos tantum de familia pertineat, sed demonstratiuè *Card. Seraph. d. decis.* 364. & si tres
32 de familia præsentare debeant, & familia redigatur ad vnum tantum, nō per hoc extinguitur iuspatronatus, sed ipse solus præsentabit. *Cardin. Seraph. d. decis.* 364. *& Riccius vbi sup. in d. praxi. decis.* 198.

33 Si autem iuspatronatus in fundatione fuerit reseruatum pro ipso fundatore, & descendentibus à sua linea, & sic in fundatione fuerit dictū, pro me, & descendentibus ex linea mea, & cum linea sit collectio perso-
34 narum ab eodem stipite descendentium gradus continens, & numeros distinguens. *Io. Anchar. in arbore consanguinitatis.* Capic. *decis.* 159. *num.* 5. *Tiraquell. de retract. lignag. §. ultimo. gloss.* 9. *num.* 2. ideò in hoc casu nostro debet intelligi de linea

directa,non de inflexa, seu transuer-
sali. secundum *Bald. in consil.* 171.
uol. 3. *et uers.* 121. *uol. ult. Castrens.*
35 *cons.* 199. *uol.* 2. ideò ad dictum ius-
patronatus censentur vocati omnes
descendentes à linea ipsius fundato-
ris, quia linea alicuius propriè est,
quæ habet originem, & descendit
ab illo per directum, non per trans-
uersum. *Ruin. cons.* 23. *num.* 6. *uol.*
3. *Corneus cons.* 198. *col. ult. uol.* 3. &
36 à patre lineam debere sumere initiũ
testatur *Bald. cons.* 394. *uol.* 3. *et Be-
reous cons.* 77. *num.* 15. *lib.* 2. nec suf-
ficit, quòd sint de eodem cognomi-
ne, seu familia d. fundatoris. secun-
dum *Ruin. cons.* 153. *num.* 10. *lib.* 2.
Cuman. cons. 2. sed necesse est, quòd
descendant à d. linea fundatoris.
Rol. à nalle cons. 23. *num.* 39. *et* 40.
lib. 4. Riccius *d. praxi. dec. s.* 152. *nu-
mero* 14. *et seqq.*

37 Quòd si quis fundet ecclesiam, &
constituat patronos extraneos, hæ-
redes dictorum patronorum extra-
neorum erunt patroni, non ipse fun-
dator, nec eius hæredes. *Calderin.
cons.* 5. *de iurepat.*

38 Et est notandum, quòd in iure-
patronatus gentilitio,& familiæ suc-
cedunt descendentes, qui sunt de
familia in capita, & non in stirpes
etiamsi non sint hęredes. *Rota de-
cis.* 251. *num.* 1. *parte* 1. *in recentior.*
39 & quando iuspatronatus dicatur hę-
reditarium,seu gentilitium vide *Rot.
decis.* 675. *in recentior. par.* 1. & cum
dubitatur,an sit gentilitium,sufficiũt
40 leuiores probationes quando agitur
de pertinentia iurispatronatus, non
de illius existentia, & substantia. *Ro-
ta d. decis.* 675. *nu.* 3. *part.* 1. *in recen-
tioribus.* August. *Barbosa in collectan.
ad capit.* 1. *numero* 5. *et* 6. *de iure-
patr.*

41 Si autem patronus ob delictum
priuatus sit iurepatronatus, etiam
filius erit priuatus, qui eo casu cum
filius non sit hæres patris, & iuspa-
tronatus non transeat in filium vt fi-
42 lium, sed in filium hæredem, quia
hæredem, cessante dicta qualitatè
hæredes, cessat eius effectus prædi-
ctæ successionis in iurepatronatus.
Cardin. in d. clem. plures. num. 8. *de
iurepat.* quòd iuspatronatus regula-
43 riter est transitorium, tàm ad mascu-
los, quàm ad fœminas *Abb. in cap.* 1.
num. 3. *et in d. cap. cum seculum. n.* 4.
de iurepat. Cardin. in d. clem. plures. n.
6. & ibi omnes communiter. *Cassa-*
44 *dor. decis.* 1 *de iurepatron.* etenim
iuspatronatus hæreditarium etiam
in fæminas hæredes transit secun-
dum *Dec. cons.* 127. *num.* 3. *in fine.*
Rol. à valle cons. 47. *num.* 7. *vol.* 1. &
hoc tàm si essēt hæredes ex testamē-
to, quàm ab intestato. *gloss. in clem.
vlt. & ibi* Card. *quæst.* 7. *de iurepat.*
45 immo iuspatronatus relictum con-
sanguineis, & eis, qui sunt de gene-
re, parentela, domo, seu familia
tali, competit etiam fæminis nuptis
descendentibus ex illis. *Gabr. consil.*
195. *lib.* 3. *Molina de Hisp. primog.
lib.* 3. *cap.* 4. Riccius *vbi sup. in d. pra-*
46 *xi dec.* 175. *num.* 120. *& sequentibus*
vbi de communi, nam in fæminis
etiam durat agnatio, & in illis fami-
lia conseruatur. Ladercb. *cons.* 19.
num. 3. *Rota decis.* 203. *num.* 7. *& de-
cis.* 282. *num.* 2. *par.* 2. *in recentiori*
apud Farinac. quia etiãsi nupserint
47 in aliena familia, tamen dicuntur de
agnatione. *l. voluntas. vbi Bald. nu.* 2.
C. de fideicomm. Dec. *cons.* 287. *nu.* 12.
quæ dum viuunt conseruãt bona in
agnatione. *Paris. cons.* 47. *nu.* 61. 68.
& 104. *lib.* 3. *Ias. cons.* 142. *num.* 24.
& 25. & post illarum vitam possent
agnati proximiores admitti, exclusis
alijs cognatis, prout dixit *Alb. Bru-
nus de statut. exclud. fem. prop. masc.
art.* 6. *membro* 2. *q.* 3.

48 Si vero iuspatronatus sit hæredi-
tarium, & fæmina hæreditati renun-
ciasset,seu esset exclusa à statuto tã-
quam dotata,ab hæreditate paterna,
tunc non succedit in iurepatronatus
cum fratribus,quia non est d. fæmina
hæres patris. *Petr. de Anchar. in di-
cta clement. plures. col.* 2. *de iurepatr.*

Cardin.

Card. in rubr. quæst.8. de iurepatron.
49 quòd etiam procedit in monialibus dotatis exclusis ab hæreditate paterna. *Felin. in cap. ecclesia Sanctæ Mariæ. num.*78. *de constitut.* Quòd si patronus decedat relicto hærede
50 vniuersali, & alio hærede instituto in re certa, tunc iuspatronatus transit ad hæredem vniuersalem dumtaxat, per doctrinam *Io. Andr. in d. cap. cum seculum. de iurepat. Cardin. in d. rubric. quæst.* 8. *de iurepat. facit doctrina Bart. in l. vt iusiurandi. §. si liberi. versic. secundum dubium est. ff. de oper. libert.* quãuis *Federic. de Senis in con-*
51 *sil.*225. contrarium teneat. quòd si filius nolit hæreditatem patris, & ab ea abstineat, siue hæres extraneus nolit hæreditatem, & eam repuliet, tunc vterq. nõ succedit in iurepatronatus, quia non est hæres. *Card. in d. rubr. d. quæst.* 8. *in fine. Abb. in d. cap. cum seculum num.* 5. *vbi alij de iurep.*
52 quòd idem est in emphiteusi recepta pro se, & filijs hęredibus, qui si non sint hæredes non succedũt in emphiteusi. ita est communis opinio, de qua *Clarus recept. sentent. §. emphiteusis. quæst.* 37. *versic. & ex hac.* quæ neque transit in hæredem institutũ in re certa, si adsit alius hæres vni-
53 uersalis; si autem nullus adsit hæres vniuersalis, tunc transit in ipsum institutum in re certa. *Couarruu. var. resolut. lib.* 2. *cap.*18. *num.* 5. *Clarus vbi supra quæst.*38. & si scriptus hæ-
54 res, vel alius nolit esse hæres, tunc iuspat. transit ad eos, qui hæreditatẽ acceptauerunt, & sunt hæredes. *Lambertin. vbi sup. art.* 18. *dicta quæst.* 2.
55 Idem est in filio legitimè exhæredato, qui quoniam non est hæres non habebit iuspatronatus.
56 Emancipatus autẽ filius si hæres existat succedit, quia hæres in iurepat. fuit dictum *Iasonis in d. l.* 2. *numero* 226. & 227. *C. de iure emphit.*
57 item bonorum possessor succedit in iurepatronatus, cum sit tamquam hæres. §. *quos autem. & ibi Doct. institut. de bonor. possess. Lambertin. vbi supra artic.*24. & si legitima consue-
58 tudine introductum sit, quòd solus primogenitus succedat in hæreditate paterna, iste solus erit patronus, alij sui fratres autem non erunt patroni. *Io. Andr. in cap. ex insinuatione. & ibi Cardin. & Abb. de iurep.*
59 & ideò tali casũ nepos ex primogenito excludit patruum, nam filius primogeniti dicitur primogenitus non solum fictè, sed etiam verè. *Abb. consil.* 85. *col. penult. versiculo item pars remanet. lib.*1. *Dec. in auth. præterea. num.*20. *C. vnde uir. & vx. & est textus in c. queritur. §. item opponitur.*22. *quæst.*2. *Bald. in l. cum antiquioribus. C. de iure delib. Ias. in l. maximum vitium. num.* 4. *uers. vbi indecisus restat. C. de lib. præt. Capell. tolos. decis.*433. *vbi Steph. Aufre.* testatur hanc esse veram, & communem opin. *Casian. in catalogo Glor. mund. part.*5. *considerat.*42. *versic.* 1. *latiss. Tiraquell. in tract. primog. quæst.* 40. & *Couarruu. pract. quæst. cap.*38. *num.*13. *Riccius vbi supra in d. praxi decis.* 222. *ubi numero* 328. *refert alios contrariam opin. sequentes.*
60 Quòd si filius sit adoptiuus, & sit hæres, cũ sit hęres succedit in iurepatronatus hæreditario. *Abb. in capit. tanta. num.*9. *qui fil. sint legit.* & si pa-
61 tronus per professionẽ efficiatur religiosus in aliquo monasterio, dictũ monasterium succedit in iurepatronatus, quia monasterium habetur
62 loco filii, & hæredes. *cap. in præsentia. de probat. ubi Abb. numero* 74. *Cardin. & alij. Mastrill. decis.* 65. *Franc. decis.* 29. *Caual. decis.*1. *p.*3. *Velasc. decis.* 6.
63 Nam monachus per ingressum religionis, & per professionem transfert in monasterium se, & omnia sua. *auth. ingressi. C. de sacros. eccles.* ergo & iuspat. quòd transit cum vniuersitate bonorum. *gloss. in clem. vlt. verbo, hæredis. de iurepat. Bolognett. cons.*25. *nu.*6. *Ias. in l.*1. *nu.* 71. *ff. de leg.*1. quòd procedit etiam in præiudicium

dicium legitimorum successorum ad notata per *Archid. in d.cap.vnico.de iurep.lib.6. & Card. in d.clem.plures. quæst.8. de iurepat. Moneta in tract. de commut.vlt.volunt.cap.11.n.134. & seqq.*

64 Et si monachus moriatur, monasterium stat loco hæredis, & iuspatr. habebit, nisi esset iuspat. gentilitiũ, & familiare, seu personale, quod extingueretur extincta persona, quod declara vt per Riccium *vbi sup. in d. praxi.decis.*220.

65 Illegitimi autem quia non dicuntur esse de parentela. *Bart.* communiter receptus in *l. tutela.ff.de cap.diminut.Guid.Pap.decis.*536. *Gasp. thesaur. decis.*19. neque dicuntur de linea. *Peregrin. de fideicomm. art.*22. *nu.* 81. *Farinac. de inquisitione.quæst.* 13.*nu.*52. *cum sequent. & num.* 73.

66 neque dicuntur esse de familia. *Ias. in l. suggestioni.in princ.C.de verb.si-*

67 *gnif.* ita etiam repelluntur à successione bonorum. *authent. ex complexu.C.de inc.nupt.* ideo similiter non

68 succedunt in iurepatronatus, nisi sint hæredes patronorum, quia tunc tamquam hæredes in iurepat. hæreditario succederẽt.& hoc quomodo, & quando sit latè dicit *Præposit. in repetit. cap. per venerabilem. §. quod autem.col.*44. Qui filij sint legitimi. *Rocch. de Curt. vbi sup. de iurepat. in verbo, competens alicui.quæst.2.princ.* vbi ait tales illegitimos nullo modo succedere in iurepatronatus competente illis de parentela.

69 Legitimatus autem à Papa, vel ab eo dependentibus succedit in iurepatr. quia tunc tollitur omne obstaculum tàm iuris, quàm facti. *l.*3. C. *de natalib. restit.* Rota *decis.* 505. *par.1.diuers.num.* 6. dummodo qualitas defectus fuerit specificata. *Paris.cons.*9.*nu.*86. *& cons.* 15.*nu.*54. *vol.2.Gozadin.cons.*6.*nu.*61. *Roman. cons.*194.*Dec.cons.*18. *Menoch. de arbit.iud.lib.2.cent.3.casu* 203. *nu.* 2.

70 *& seqq.* & talis legitimatus à Principe seculari etiam succedit in iurepatronatus secundum veriorem opinionem, & in iurepat. hæreditario legitimatus succedit si sit hæres. *Præposit. & Rocch. vbi sup.* & latè *Lambertin. vbi sup.art.*29 vide *Card.Tuscum vbi sup. conclus.* 609. *& Ricciũ vbi sup. in d. praxi.decis.*203. & pa-

71 riter si illegitimus per professionem fiat religiosus fit legitimus, & succedit cum fratribus suis in hæreditate paterna,& in iurepatronatus,etenim

72 sicut filius naturalis oblatus curiæ Principis secularis, & terreni fit legitimus. *§.vlt. Institut. de nuptijs.* ita maiori ratione fit legitimus,si ingrediendo religionem offeratur curiæ Principis æterni. ita *Bald. in lectura in l.*1. *C. de sacros. eccles.* ex ingressu

73 enim religionis tollitur omnis macula. *c.non liceat.* 19.*q.*3. & ibi *gloss.*

74 *legitimi autem nati ex illegitimis succedunt in iurepatronatus. Ant. de Butrio cons.*29.*Pet.de Anchar.cons.*355. & *Rocch. vbi sup.*

75 Quod iuspatronatus trãsit ad omnes hæredes insolidum, & non venit in diuisione bonorum. *Stepb. Gratian. vbi sup. discept.forens. cap.*552. *num.* 33.

76 Iuspatronatus autem non transit in fideicommissarium, cui restituta sit hæreditas, sed remanet penes hæredem per textum in *l. quia perinde, ff.ad trebell.* inducendo prout ibi inducit *Alex.l.quamuis. ff. ad trebell.l. familiaria.& l.seq.ff.de relig.& sumptib.fun.* ita *Bart. in d.l.quia perinde,* vbi *Castrens. & alij.* de communi *Rocch. de Cur.vbi sup. verbo,ipse, vel is à quo. quæst.*9. de communi etiam *Marcus Antonius Peregrinus in tractatu de fideicommissis. art.*6.*nu.*37. etiam si tota hæreditas fuerit restituta. *Garc. vbi sup. par.*5. *cap.*9.*nu.* 17. *&* 18.*& nu.*20.de communi testatur.& ita tenuit *Rota in vna Aretina Cappellania.* 1.*Iunij.*1584.*coram* D.*Bubalo* .& *Molina de iust.& iur. tract.*2.*disput.*188. *ad finem. Camill. Borell.in summa omnium decis.tit.*32. *nu.*63.*Aug.Barbosa vbi sup.de off.&*

por. Ep.par.3.alleg.71.nu.9.Couarruu. d.lib.2. var.resol. cap.18. nu.8. & in cap.Rainutius. de testam. §.9. num.8. Emanuel Suarez *in thesauro receptar. sentent.verbo, patronatus ius. Gutierez de tutelis. par.3.cap.29.num.15.* ex voluntate tamen, & ex expressa dispositione testatoris potest fideicommissarius consequi iuspat. accedente tamen licentia Episcopi.*Lambert.d.quæst.2.art.35. ad finem.Garc. vbi sup. nu.19.*

78 Si verò fideicommissum sit factū ecclesiæ, quo casu nulla detrahitur quarta trebellianica, vt per *Tiraqu. in tract. de priuileg. piæ causæ .priuileg.* 27. vel quando à testatore trebellianicæ deductio est prohibita, tunc iuspatronatus transit in fideicōmissarium secundum *Lambertin. vbi sup.d.art.35.nu.8.* quod tamen patitur multas difficultates,& est opinio singularis ipsius Lambertini. *Garc. vbi sup. nu.20.*

79 Si autem moriatur patronus absque hærede ex testamento, seu ab intestato, vt quia nullū fecit testamentum, vel si fecit, irritum fuit ad textum in *§.1.Institut. de hæreditat. quæ ab int. defer.* ideo tunc nullo patroni existente herede ecclesia libera remanet, & beneficium, eiq. prouideri debet liberè ab Ordinario absque alterius præsentatione. *Abb.in cap.1.nu.10. de electione.* & hæc est verior opinio. quamuis aliqui dicāt,

80 hoc casu succedere fiscum in iurepatronatus, quia quando quis moritur nullo relicto hærede ex testamento, vel ab intestato, in eius hæreditate succedit fiscus. *l. 1. C. vnde vir. & vxor.* ergo debet succedere etiam in iurepatronatus cum sit hæres. quod non placet, quia tunc fiscus est hæres in subsidium, non autem ex proui-

81 sione fundatoris, qui reseruando sibi, & suis descendentibus iuspatronatus videtur motus ex affectione, & dilectione suorum; si enim extinctis omnibus descendentibus fundatoris non extingueretur iuspatronatus, numquam beneficia essent libera; & vtrum iuspatronatus aliquando transeat in fiscum videbimus infra *lib.15.cap.2.*

Insuper est notandum, quòd iuspatr. æqualiter, & insolidum transit quoad omnes iuris effectus in hæredes etiam quod sint inæqualiter instituti. *gloss. in c.1. in verbo, non debeat.* vbi Doct. communiter. *de iurep. gloss.1. in clem. plures.* vbi *Card. col.2. & Vitalin. nu.13. de iurep.* de communi *Lambert. de iurep.lib.1.p.2. quæst.1.art.24.nu.2. & art.25.nu.5.* & fuit dictum in *Senen. iurispat.9.Ianuarij.1598. coram Penia.* & in *Foroliuien. iurispat.24.Ianuar.1601.coram Card.* Lancellotto. idq. etiam procedit, licet præsentatio sit reseruata maiori natu, quia nihilominus iuspat. remanet penes omnes hæredes insolidum, ipsaq. præsentatio est ex effectibus iurispat. & potest ab eo separari ad tradita per *Calderin.cōs. 19. de iurep. Doct. in d. clem. plures.* & fuit dictum in *Cassanen. beneficij. 29.Aprilis.1580. corā Card. Seraph.* & in iurepat. hæreditario potest fundator, & alius successor præiudicare alijs illud donando. *Rocch. de iurep. in verbo, ipse, vel is à quo. quæst.33. nu.32. Lambert.de iurep. lib.1.par.2. quæst.2.art.3.* vbi de communi. *Couarr.var.resol.lib.2.c.18.nu.9.Molin. de primogen. Hispan.lib.1.cap.24.nu. 30.Alex.cons.18.lib.5.* vt dixi supra. Et placet referre infrascriptas decis. videlicet vnam in *Ianuen. iurispatr. coram Litta 20.Decemb.1604.*

Octobonus Fliscus, qui fuit Adrianus fel. rec. Papa V. dum erat Cardinalis tituli S. Adriani anno 1270. fundauit, & dotauit in Territorio de Trigaudio in Valle Segestri Ianueñ diœcesis posito, ecclesiam quandam sub inuocatione S. Adriani, cū vna Præpositura, & nonnullis Canonicatibus, quorum omnium iuspatronatus in limine fundationis, & dotationis sibi primo reseruauit, & post eius mortem Perciuallo eius fratri

Cle-

Clerico; & post obitum Perciualli voluit iura dicti patronatus deuenire ad vnum ex filijs D. Nicolai eorumdem Adriani Papæ & Perciualli fratris, si Clericus fuerit, & quamdiù in ordine clericatus permanserit, & si plures essent dicti Nicolai filij Clerici, maior illorum natu dicta iura haberet, & prout latius continetur in Instrumento ipsius fundationis, cuius copia hinc inde data fuit.

Huius fundationis exemplo Lucas Fliscus bo. me. Cardinalis tituli S. Mariæ Inuiolatæ filius supradicti Nicolai anno 1306. ex testamento sibi vniuersalem hæredem fecit patronum pro tempore dictæ ecclesiæ S. Adriani, cum hoc, quòd ille construi faceret vnam ecclesiam, sub inuocatione Beatæ Mariæ Inuiolatæ in Ciuitate Ianueñ ad similitudinem, & formam dictæ ecclesiæ S. Adriani, ibiq. erigi procuraret vnum Decanum cum nonnullis alijs Canonicis, mandans dotari de omnibus suis bonis, & voluit, quòd reseruaretur iuspatronatus, & præsentandi eisdem modo, & forma, prout reseruatum fuerat in ecclesia Sancti Adriani per Octobonum in limine fundationis, ita vt ad quem spectaret pro tempore iuspatronatus, & præsentandi in ecclesia S. Adriani, pariformiter etiam spectaret in ecclesia S. Mariæ Inuiolatæ, & prout latius cauetur in dicto testamento, cuius copia pariter hinc inde data fuit.

Hoc iuspatronatus dictarum ecclesiarum post obitum Adriani Papæ V. & Cardinalis S. Mariæ Inuiolatæ fundatorum deuenit ad Ioannẽ de Flisco, qui fuit Cardinalis S. Marci filius Lichini fratris dicti Cardinalis S. Mariæ Inuiolatæ, & filij dicti Comitis Nicolai fratris pręfati Adriani Pontificis, quorum descendentia ostenditur ex arbore, de qua in actis, quàm vtraque pars admittit; & quòd idem Ioannes fuerit patronus, apparet ex literis confirmationis Apostolicæ iurispatronatus per dictum Cardinalem S. Marci impetratis ad instantiam ipsius Ioannis filij dicti q. Lichini Lauaniæ Comitis, tamquam patroni tunc temporis dictæ ecclesiæ S. Adriani.

Conueniunt etiam partes, quod ex linea præfati Comitis Nicolai fratris Adriani Papæ, descendat Comes Ioannes Ludouicus, ex quo nati sunt Antonius Maria, Ioannes Philippus, Ibletus, & Ioannes Ludouicus; Item quod de Antonio Maria, & Ioanne Philippo nulli extent hodie descendentes, sed solum ex dicto Ibleto, & ex Ioanne Ludouico vltimo natu.

Non etiam controuertitur iuspatronatus deuenisse in personam dicti Ibleti, sed cum ex d. Ibleto Clerico, ac patrono natus sit, vt præfertur, Laurentius, ex Laurentio Stephanus, ex Stephano alter Laurentius, ex Laurentio Sinibaldus, & ex Sinibaldo Ioannes Stephanus, qui vti Clericus, & d. Ibleti semper à maiori natu descendens sub die 7. Iunij 1601. præsentauit D. Innocentium Fliscnm eius germanum fratrem. Et ex d. Ioanne Ludouico minore natu, ac fratre d. Ibleti nati fuerint, vt præfertur quatuor filij, & ex vltimo eorum nomine Sinibaldo nati etiam fuerint quatuor filij, inter quos fuit Scipio quarto genitus, qui solus habuit filios, & ex eo natus est Comes Franciscus, qui die 11. Augusti eiusdem anni 1601. præsentauit D. Ludouicum Fliscum, sicq. cum inter prædictos Ioannem Stephanum, scilicet descendentem ex d. Ibleto, & Comitem Franciscum descẽdentem ex d. Ioanne Ludouico fratre præfati Ibleti præsentantes, ac inter præsentatos ab eis respectiuè orta fuerit lis in partibus coram Ordinario, tàm super pertinentia iuris præsentandi, quàm super illorum prælatione, & illa demum fuerit deuoluta ad Curiam, ac mihi commissa. Hinc sub die 29. Nouembris proximè præteriti de consensu partium, Dubitaui,

An' Comes Franciscus de Fliscis sit præferendus D. Io. Stephano in iurepatronatus, seù præsentandi ad Decanatum, & Præposituram, de quibus agitur, vel non, in casu, & ad effectum de quo agitur. Quo dubio vtràque parte informante in Rota proposito, Domini aduertentes plura hinc inde inculcari, quorum singula particularem disputationem desiderare videbantur, mandarunt propterea causam ipsam restringi. Vnde ipse Dominis meis obtemperando, Dubium infrascriptum partibus ipsis disputandum subscripsi, videlicet

Præsupposita fundatione iurispatronatus de quo agitur, cuius copia in necessarijs detur.

Et quod Ibletus Clericus fuerit patronus.

An eo mortuo ius hoc patronatus spectauerit ad vnum ex fratribus illius Clericum, & aliquo non existente, ad vnum ex nepotibus ex fratre eiusdem Ibleti, vel potius ad vnū ex filiis d. Ibleti, & illis non existentibus, ad vnum ex descendentibus eiusdemmet Ibleti defuncti in casu de quo agitur.

Quo dubio die Mercurij 15. Decembris proposito, placuit Dominis resolutionem ipsam ad aliam Rotam differre in gratiam informātium pro Ioan. Stephano, & litis consortibus; Repropòsita demū causa hac die 20. Decembris vtràque parte informante, fuit per Dominos vnanimiter cōclusum mortuo Ibleto iuspatronatus spectasse ad vnum ex fratribus, & nullis existentibus ad vnum ex nepotibus ex fratre d. Ibleti, & non ad vnum ex filijs d. Ibleti, seù illis non existentibus ad vnum ex descendentibus eiusdem Ibleti patroni mortui.

Ratio decisionis fuit, quia attentis verbis fundationis ordo succedēdi in hoc iurepatronatus talis esse videtur, quòd scilicet primo loco succedere debeat frater maior natu Clericus, & eo defuncto successio spectet gradatim ad alios fratres habentes tamen dictam qualitatem Clericatus; ita vt donec existant fratres, semper succedat frater fratri, defunctis autem fratribus non vocantur filij patroni, aut ex eis descēdentes, sed nepotes ex fratre, seu ex fratribus, & tàm inter ipsos fratres, quàm inter ipsos nepotes semper præferri debet primogenitus quatenus sit Clericus.

Quæ dispositio clarè videtur colligi ex tota fundatione, & in specie ex eo, quòd Octobonus fundator ecclesiæ S. Adriani, secundum quam regulari etiam debet iuspatronatus ecclesiæ S. Mariæ Inuiolatæ, post mortem Perciualli fratris sui vocauit filios Comitis Nicolai ipsius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes, & ibi dicitur exprèsè, quòd in dictis iuribus frater fratri succedat semper primo natus, subdens quòd si non superesset frater, qui posset succedere fratri, iura deuoluantur ad nepotes suos, hoc idem etiam expresse ibi caueri videtur, dum ex post declaratur modus succedendi successiuis temporibus, vt scilicet eodem modo de vno ad alium prædicta iura successiuè deueniant, sicut supra dictum est, scilicet quod frater fratri succedat, & deficientibus fratribus deuoluantur ad nepotes, ex quibus quidem verbis satis constare videtur, quòd defuncto patrono iuspatronatus deuolui deberet ad fratres habentes tamen d. qualitatem Clericatus, & eis non existentibus ad nepotes ex fratre, seù fratribus, & non ad filios, aut descendentes ipsiusmet patroni defuncti.

Quod etiam optima ratione factū fuisse dicebatur, ne scilicet patronus quem clericum esse voluit fundator, ipse inuitaretur ad peccandum, & sic ad sobolem procreandam, vt sic in filios, & descendentes eius perpetuaretur, quantum fieri posset, d. iuspatronatus contra verisimilem mentem ipsius fundatoris, qui Cardinalis,

lis, & Papa fuit, & sic per consequens ipsius castitatis, ac pudicitiæ amator, & qui dum voluit patronum esse clericum, & iura prædicta penes eum dumtaxat durare debere, donec in eo concurrat dicta qualitas clericatus, & non vltra, necesse est etiam fateri filios ipsius clerici patroni, seù descendentes ex eo, vti magis odibiles legi, noluisse aliquo modo post eum vocare, ne hoc pacto incontinentia patris loco pœnæ præmium consequatur contra omnes iuris regulas. Vnde prædicta omnia applicando casui nostro, iure merito factum fuit, vt omnes Domini in supradictam sententiã venerint, quòd nempè mortuo Iblero patrono, iuspatronatus spectarit ad filios Io. Ludouici, qui erant nepotes ex fratre d. Ibleti, & non ad filios, seù descendentes ipsiusmet Ibleti.

Quod & obseruantia ipsa subsequuta benè declarauit, iuxta *tex. in l. si de interpretatione. ff. de legibus, cum vulgaribus*.

Mortuo enim d. Ibleto patrono pluribus relictis filijs, & descendentibus, ad ipsos filios & descendentes non deuenit d. iuspatronatus, sed ad filios Ioan. Ludouici fratris præfati Ibleti, videlicet primo ad Octobonũ nepotem ex fratre eiusdem Ibleti, & deinde ad alios descendentes ex d. Io. Ludouico, in cuius linea stetit per centum annos, & vltra, vt benè deducitur per informantes pro Comite Francisco.

Nec prædictis repugnare videntur declarationes & expressiones factæ, ac pluries à fundatore repetitæ, quibus nituntur informantes pro Io. Stephano, ibi quòd succedere debeant filij primogeniti, vel filius antenatus primogeniti, quasi quod, cũ sint vocati filij primogeniti succedere debuerint etiam filij ipsius Ibleti patroni, qui natus fuit ante Comitem Io. Ludouicum.

Quia fuit responsum, quòd dicta verba sunt intelligenda in concursu, vt scilicet mortuo patrono, inter vocatos succedere debeat semper primogenitus habens tamen qualitatẽ requisitam, vtpotè inter fratres ille prius succedat, qui tunc primogeniti locum obtinet, & fratribus non existentibus inter nepotes ex fratre semper præferatur primogenitus, & inter nepotes plurium fratrum, ad eos primo successio deuoluatur, qui sunt filij primogeniti, hoc est illius fratris, qui, dempta persona patroni mortui, primogeniti locum obtineret, si viueret, & demum ad alios.

Et hoc eodem modo fuit responsum ad illa verba, sed, & deficientibus fratribus iura prædicta deuoluantur ad filios nepotes, &c. Quia sunt intelligenda singula singulis referendo; vt scilicet, deficientibus fratribus, iura deuoluantur ad filios ipsorum fratrum nepotes, scilicet ipsius patroni, & sic tam attentis verbis ipsius fundationis, quàm verisimili mente fundatorum nullo modo filii, & descendentes ipsius patroni clerici possunt dici vocati ad iuspatronatus, de quo agitur, & ita conclusum fuit, &c.

Et in eàdem coram eodem 28. *Februarij* 1605.

Quia tota huius causæ difficultas versabatur super verbis fundationis iurispatronatus, ideo d. fundatione præsupposita, & causa bis disputata emanauit decisio, in qua fuit firmatum tam attentis verbis, quàm mente fundatoris, iuspatronatus deficiẽte patrono Clerico, spectare ad fratres, seù ad nepotes, ex fratribus patroni, & non ad filios, aut nepotes ex filijs ipsius patroni, sed quoniam ista resolutio videbatur ponere falcẽ ad radices huius litis, agentes pro D. Ioanne Stephano porrecto memoriali S. D. N. exposuerunt, cupere super eisdem audiri, & sibi non deficere rationes, ex quibus tàm quoad dubium decisum, quàm quoad alia dubia proponenda sperent posse constare de suo bono iure, &

quod attenta grauitate causę, ac perpetuò præiudicio ex facta resolutione resultante, dignaretur Sanctitas sua ordinare, vt omnes Domini causam viderent, & votarent, & Sanctissimus in hanc formam rescripsit, videlicet, à Monf. Litta, che, se non si è veduta, si veda con diligenza: Vnde licet causa fuisset per Dominos diligenter iuxta stylum Tribunalis discussa, tamen agentes pro D. Ludouico pro faciliori expeditione institerunt causam super eisdem reproponi, & agentibus pro D. Ioanne Stephano sæpius citatis, & informare recusantibus; imò potius ad diuersa trahere disputationem contendentibus, iterum proposui dubiū resolutum sub die 20. Decembris anni præteriti, & Dominis placuit confirmare decisionem ex fundamentis in illa deductis, quæ hic repetere visum fuit superfluum, &c.

Et fuit etiam dictum in eàdem coram eodem. 8. *Iunij* 1605.

Tertiò proposita causa super eisdem, Domini steterunt in resolutis, rationibus, de quibus in decisionibus in hac causa factis.

Nec obstare dixerunt, quòd verbum nepotes toties repetitum in fundatione debeat intelligi de filijs filiorum, & sic commodè verificari possit, etiam in filijs Ibleti patroni. Quia fuit responsum, quòd attento tenore fundationis, qui omninò seruari debet secundū *Anchar, in clem. quia contingit in 9. not. de relig. dom. Roch. de Curte in suo tract. de iurepat. in ver. ipse, vel is à quo. num.* 19. *&* *Guid. Pap. decis.* 124. non potest dici filios patroni eo mortuo immediatè vocatos censeri debere, cum voluerit fundator, quòd in prædictis casibus frater fratri succedat semper primo natus, siue maior ætate, si sit, vel fiat Clericus, & dum extiterit Clericus, & vbi non superesset frater, qui posset fratri succedere, voluerit quod prædicta iura deuoluantur ad nepotes suos, vt legitur in d. fundatione ibi sub nu. 7. & 8. Vnde cum verbum illud nepotes sit exclusiuum filiorum, & illud pronomen suos referatur ad personam patroni, per cuius obitum fit locus successioni; idcirco dicebatur necesse esse fateri filios ipsius patroni sic defuncti immediatè vocatos non esse, sed fratrem maiorem natu, & qualitatem requisitam à fundatore habentem, & fratribus non superexistentibus, nepotes suos, hoc est filios fratris prædefuncti maioris natu tamen.

Minus obstare dixerunt illa verba subsequentia ibi, videlicet filios primogeniti, siue maioris natu, quasi quod voluerit fundator in casum nō existentiæ fratrum, iurapatronatus deuolui indistinctè ad filios primogeniti; vnde inferendo ad casum nostrum, mortuo Ibleto patrono, & nullis tunc superexistentibus fratribus illius, de iure apertus videatur locus successioni ad fauorem filiorū eiusdem Ibleti primogeniti, vbi tamen ex alio prædicti filij non fuerint incapaces, & non ad fauorem filiorū fratris eiusdem præmortui, & sic ad fauorem Octoboni, qui tamen de facto successit in dictis iuribus, cum respectu illius minimè verificari potuerit illa qualitas filiationis primogeniti à fundatore requisita ad *tex. in l. mancipia. C. de seru. fugit. cum vulgaribus*.

Quia huic intellectui pluribus modis responsum fuit.

Primò, quòd non parum repugnat verbis illis præcedentibus, ad nepotes suos, quæ nullo pacto verificari possunt in filijs ipsius patroni, per cuius obitum aperitur successio, vt dictum est.

Secundò, quòd facilè fuerat fundatori dicere, & fratribus non superexistentibus iurapatronatus deuoluātur ad filios primogeniti, quòd cum non dixerit, credendum est id noluisse ad *tex. in c. ad audientiam. de decim.*

Tertiò, quod ex verbis illis subsequen-

quentibus (siue maioris natu filij prædicti D.Nicolai) tolli videtur difficultas, cum stare videantur expositiuè ad verbum illud præcedens primogeniti, & consequenter attento cõmuni vsu illius verbi nepotes, exclusiuè ad filios ipsius morientis patroni, & inclusiuè ad filios fratris maioris tamen natu d. patroni, per cuius obitum fit locus successioni.

Quartò, & vltimò, quòd obseruantia subsequuta hanc ipsam fundationis intelligentiam approbauit, contrariam improbando, dum mortuo Ibleto primogenito nullis tunc superexistentibus fratribus Iurapatronatus facto ipso deuenerunt ad Octobonum filium fratris præmortui d. Ibleti, & nõ ad filios ipsius Ibleti, respectu quorũ qualitas illa filiationis primogeniti cõcurrebat ad *text. in l. si de interpretatione. ff. de ll. etc.*

Et fuit etiam dictum in *d. Ianuen. Iurispatronatus 23. Ianuarij. 1612. coram* R.P.D. *Pamphilio.*

Cum in hac causa fuissent factæ plures decisiones coram bon. mem. D. Litta, in quibus fuerat dictum illegitimos ad hoc iuspatronatus nõ esse vocatos, & informantes pro Ioanne Stephano, & Innocentio fratribus illis non acquiescerent, sub die 12. Februarij 1607. coram Illustriss. Cardinali Lancellotto in locum Littæ subrogato, fuit super hoc particulariter dubitatum, & Domini attento tenore fundationis, censuerunt illegitimos in hoc iurepatronatus non fuisse semper exclusos, sed solum in concursu legitimorum, & in hoc casu debere procedere prædictas decisiones D. Littæ, sed causa ad me deuoluta, vt satisfacerem Comiti Francisco, supradicta die dubitaui, An Ioannes Stephanus descendens ex linea Nicolai illegitima sit vocatus in fundatione de qua agitur, ita vt sit recedendum vel nè à dicta decisione Illustrissimi Cardinalis Lancellotti, & Domini re maturè discussa censuerunt Ioannem Stephanum esse vocatum, & propterea à dicta decisione non esse recedendum, nisi illi obstet spurietas de qua volunt, quòd particulariter videatur, siquidem, vt optimè in prædicta decisione consideratur, cum fundator illegitimos expressè non excluserit, censetur illos voluisse relinquere sub dispositione Iuris communis ad *l. commodissimè. ff de lib. & posthum.* secundum quàm sunt capaces iurispatronatus, vt per *Bald. in l. eam quàm in fine. C. de fideicom. Roccb. de iurepatronatus verb. competens, num. 9.* cum alijs, tàm in eàdem decisione, quàm per informantes pro Io. Stephano allegatis.

Quàm conclusionem eo facilius Domini in hoc casu admiserũt, quia verba fundationis ex sui natura sunt apta compræhendere, etiam illegitimos, cum ad istum patronatum sint vocati filij, & descendentes Nicolai non per verba ciuilia, & legitimitatem importantia, sed per verba merè naturalia sub quibus veniunt naturales, *Bart. in l. tutelas sub num. 3. & seq. ff. de capit. diminut. & in l. ex facto. §. si quis rogatus il primo, & ibi Angel. Imol. Alex. ff. ad* Trebell. *Felin. in c. in præsentia. num. 22. de probat. cũ alijs per* Illustrissimum *Manticam de coniect. vltim. vol. lib. 11. tit. 9. num. 2.* & fuit dictum in *Tirasonen. eleeemosinariæ 26. Aprilis 1602. coram eod.* Illustriss. *Card. Lancellotto.*

Præsertim, quòd qñ fundator præ oculis habuit qualitatem legitimitatis, & ad legitimos voluit dispositionem suam restringere id expressit, vt fecit in linea Alberti, & Vgonis, in quò ad hunc patronatum vocauit solum illorum filios, & descendentes legitimos, quòd cum non fecerit in filijs, & descendentibus Nicolai, & Federici, vtiq. datur intelligi, quòd noluit, quoad ipsos restringere successionem ad solos legitimos, ad *tex. in l. vnica. §. sin autem ad deficiendũ. C. de Caducit. toll. Anan. cons. 22. numero 3. versic. est etiam multum ponderandum cum simil.* & fuit dictum in

in Bononien. *de Maluetijs*, 23. *Martij* 1609. *coram* R.P.D. *meo Sacrato*.

Et præmissa suadebantur ex eo, quòd fundator in vers. si verò acciderit, dum vocauit descendentes Nicolai, & Federici, tàm legitimos, quàm naturales cum illa disiunctiua, vel, quæ non potest violari, nec resolui in coniunctiuã dum potest in vtràque sui parte verificari, Bart. *in l. si is, qui ducenta §. vtrum num.* 3. *vers. aut inter alia, & §. item si pater. in princ. & ibi Soccin. nu.* 5. *ff. de reb. dub. Ruin. cons.* 6. *num.* 1. *lib.* 3. ex hoc enim non solum apparet, quòd naturales non abhorruit, sed etiam resultat, quòd inuocatione facta de filijs, & descendentibus eorundem Nicolai, & Federici senserit quoque de naturalibus, *Bart. in l. ex facto, §. si quis rogatus, il primo, num.* 2. *ff. ad* Trebell. *cum alijs deductis in hac causa, sub die* 30. *Ianuarij* 1609. *coram bon. mem.* D. *Iusto*.

Quòd etiam clarius, & expressius colligitur ex testamento per quinquennium post hanc fundationem ab eodem fundatore facto, in quo constituit primogenituram in bonis patrimonialibus ad fauorem eorundem, quos prius ad istum patronatum inuitauerat, vocando illos eodem ordine, & cum eàdem qualitate clericatus, prout vocauit in fundatione patronatus, & in illo in defectũ legitimorum, expresse vocat naturales descendentes à prædictis Nicolao, & Federico; ex prædicto autem Testamento declaratur qualis fuerit eius voluntas in præcedenti fundatione, vt latè per Illustriss. *Mantic. de coniect. vlt. vol. lib.* 3. *tit.* 1. *num.* 2. *cum multis seqq.*

Non ob. quòd fundator videatur vsus verbis ciuilibus, & excludẽtibus naturales, dũ voluit ꝓximiores proximioribus succedere, & successionẽ deuolui ad propinquiores; necnõ ad fratres, & illis non existentibus ad nepotes, ex latè adductis pro Comite Francisco, quia præter id quòd fundator expressè mẽtionem fuit de naturalibus, fuit responsum, quòd cũ fundator vsus fuerit dictis verbis ciuilibus postquam iam vocauerat filios, & descendentes, & sic post factam vocationem per verba naturalia, expressio proximiorum, & propinquiorum dicitur facta ad ostendendum ordinem succedendi, non autem ad restringendam successionẽ iam antea per verba naturalia expressam, aliàs resultaret, quòd fundator incontinenti se correxisset, quòd non est dicendum, *l. non ad ea. iunct. gloss. verb. prorsus ad fin. ff. de condit. & demonstr.* & fuit dictum in Ciuitate *Castelli fideicommissi* 10. *Nouembris* 1578. *coram* Bubalo.

Non obstat etiam, quòd dicebatur illegitimos de iure non esse capaces iurispatronatus gẽtilitij, & agnatitij, vt per Rocch. *de iurepat. verb. cõpetens. num.* 10. *vers. hanc tamen.* cum alijs allegatis, quia cum ad dictũ patronatum fuerint vocati filij, & descendentes nulla facta mentione generis, vel agnationis, non potest dici, quòd versemur in patronatu gentilitio, & agnatitio, Mentio enim masculorum dumtaxat operatur, vt censeatur contemplata qualitas masculinitatis, non autem agnationis, vt per *Surd. cons.* 448. *num.* 24. *lib.* 3. vbi de magis cõmuni testatur, & tenuit *Rota in Tudertina fideicommissi de Corradis* 13. *Aprilis*. 1587. *coram Gipsio*. Et vlterius cessat difficultas, quia vt sæpè dictum est, fundator in isto patronatu naturales nõ ab horruit, sed eos inuitauit.

Pariter non obstant ea, quæ dicuntur de nobilitate, & eminenti qualitate fundatoris, nec non de inuerisimili vocatione illegitimorum, qui de iure clerici esse non possunt, quia fuit responsum omnia cessare eo, quòd tàm in fundatione, quàm in dicto testamento de naturalibus mentio facta reperitur cum eàdem qualitate Clericatus; quo fit vt nullatenus dici possit de eis fundatorem

non

non cogitasse. *Bart. in d. l. ex facto §. si quis rogatus il 1. num. 2. uers. uel si in alia parte testament.* Angel. *nu. 2. in fin. Alex. num. 6. in 2. Fallentia, & Ripa. num. 17. ff. ad Trebell. Illustriss. Mantic. de coniect. ult. uol. lib. 11. tit. 9. num. 12.* Vltra, quòd cum non requiratur nisi simplex clericatus super quo Ordinarius dispensare potest. *c. 1. & ibi gloss. & Doctor. de filijs presb. in 6.* & de facili etiam dispensetur, verisimile est fundatorem de naturali etiam cogitasse. *Rolan. consi. 11. numero 15. lib. 2.*

Postremo non obstant absurda per informantes pro Comite Francisco considerata, nempè, quòd illegitimi excluderent legitimos, quia quantum attinet ad legitimos descendentes ex Nicolao, & Federico, nullum potest cõsiderari absurdum, cum Domini intelligant, illegitimos esse solum vocatos cessantibus legitimis per rationes deductas in decisionibus Littæ, & Cardinalis Lancellotti. Respectu verò descendentium ex Alberto, Vgone, & Opizone, absurdum cessat ex voluntate testatrois, qui lineam Nicolai, & Federici ante alias vocauit, & sic prædilexit *l. hæredes mei. §. fin. ff. ad Trebell.* Aymon. *cons. 62. num. 7. & cons. 161. num. 5. vers. ex alio.* Ex qua prædilectione cessat quoq. fundamentum inæqualitatis, quæ ea stante considerari non potest. Et ita decisum.

Et in eàdem coram eodem 10. *Iunij* 1613.

Post decisionem in hac causa factam sub die 23. Ianuarij 1612. super vocatione Ioannis Stephani. Iterum proposui causam super eisdem, & Domini sub die 4. Martij pręteriti ordinarunt, vt particulariter dubitaretur an' descendentia à patrono obstaret Io. Stephano, quòd dubium supra dicta die fuit per Dominos affirmatiuè decisum, ratio decisionis fuit, quia Ioannes Stephanus descendit ab Ibleto clerico, & Prothonotario Apostolico, qui decessit patronus relictis quinq. filijs illegitimis, qui filij patronorum, vt patet ex tenore fundationis non reperiuntur vocati, fundator enim post mortem ipsius vocauit ad hoc iuspatronatus Percivallum eius fratrem clericum, & post mortẽ Perciualli vocauit filios Comitis Nicolai ipsius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos expresè disponeñ, quòd fratri prædefuncto semper succedat frater primo natus clericus, & dum extiterit clericus, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes suos, qui eodem modo succedere debeant, quo supra dictum est de fratribus. Ex quibus satis Dominis Visum fuit constare, quòd defuncto patrono iuspatronatus deuolui debeat ad fratres habentes supradictas qualitates, & eis non extantibus ad nepotes ex fratre, vel pronepotes suos idest patroni vltimo loco prædefuncti, de quo immediate fundator locutus fuerat, iuxta *text. in l. regula §. fi. vbi gloss. uerb. initiũ. ff. de iur. & fact. ignorant.* non autem ad filios, & descendentes ipsiusmet patroni defuncti, qui cum non fuerint vocati, censentur exclusi ad *text. in l. quidam, circa fin. uersic. res in extraneo. ff. de uerb. obligat. & ibi Bart. num. 6. & l. fratres. num. 2. ubi etiam Bald. numero 6. C. de inoff. testam. Paris. consil. 23. num. 4. lib. 2. Surd. consil. 5. num. 59. & consil. 292. num. 14. Decian. cons. 64. num. 15. lib. 3. Illustrissimus Cardin. Mantic. de coniect. ultim. uol. lib. 11. tit. 15. num. 1. uersic. quia quod de uno.*

Et hoc etiã suadetur ex eo, quòd fundator non solum generaliter proceden. ad plures gradus substitutionum semper post obitum patroni vocauit fratres, & ex fratre nepotes, & pronepotes, & nunquam filios patronorum, vt colligitur ex ipsa fundatione, *num. 7. & pluribus seqq.* sed in specie post Perciuallum eius fratrẽ, quem prędilexerat, non vocauit eius filios, sed filium maiorem natu Nicolai,

colai, & post huiusmodi primogenitum Nicolai vocauit fratres eiusdē primogeniti, & non eius filios, quæ omnia clarè ostendunt, fundatorem nō incōsulto, sed deliberatè voluisse excludere patronorum filios, quorum aliàs de iure erat prima causa successionis *§.1.instit. de hæred. quæ ab intest.deferūt.§.1.auth.eod.tit.Cephal.cons.283.num.4.uol.2.cum similibus.*

Præterea pro huiusmodi intellectu adducebatur vlterius obseruantia subsecuta; nam mortuo Ibleto patrono pluribus relictis filijs illegitimis, iuspatronatus non deuenit ad filios Ibleti, sed ad filios Ioannis Ludouici fratris Ibleti, & sic ad nepotes ex fratre ipsius Ibleti, quæ quiete obseruantia multum operatur. *l. si de interpretatione.ff.de legibus.* & fuit in hoc causa ponderatum coram bon. mem. Litta, *sub die* 20. *Decembris* 1604. *&* 30. *Ianuarij* 1606.

Quòd tanto magis visum fuit dicendum, quando agitur de filio nato ex aliquo patrono clerico, prout in casu isto, qui cùm non posset esse nisi illegitimus, tanto minus est dicendū fundatores de eo cogitasse propter plures qualitates fundatorum, & aliàs circumstantias ponderatas in decisione bon.mem. *Littæ, sub dicta die* 30. *Ianuarij* 1606. *quas non repeto*.

Nec visum fuit subsistere, quòd dicebatur, fundatorem expresse vocasse filios patroni ex quo post mortem Perciualli vocauit filium maiorem natu Nicolai, & postea non extantibus fratribus patroni vocauit filium primogeniti, seu maioris natu eiusdem Nicolai, & sic filium illius, qui ad patronatum fuerat vocatus. Quia fuit responsum ex hoc non resultare, quòd filius illius, qui fuit patronus, sit vocatus, sed potius per illa verba fundatorem voluisse, quod post obitum patroni non extantibus fratribus admitteretur nepos ex fratre, qui esset primogenitus, vt fuit latè deductum in decisionibus in hac causa factis sub die 20. Decembris 1604. & octaua Iunij 1605. coram bo.me. Litta, & colligitur ex supradicta vocatione Fratris primogeniti Nicolai post obitum ipsius primogeniti non autem eius filiorum, quorum vt dixi, erat prima causa successionis, & de facili potuisset fundator, si voluisset eos vocare ad *text. in l.vnica. §. sin autem.C.de caduc.tollend. Surd.d. cons.262.n.14.vers. & facile. Card. Mantic.de coniect. ultim. uolunt. d. lib.11.tit.15. num.1. uers.ex quo manifestè*.

Neque obstare, quòd possint dari plures casus, quòd patronus habuerit filios etiam legitimos, vel antequam fuerit patronus, vel postquam desierit esse patronus, qui filij licèt non reperiantur vocati ad successionem patronatus immediatè post mortem patris, qui fuit patronus, quando reperitur frater vel nepos, tamen poterant succedere, vel quando non adest frater, aut nepos, vel mediatè post patrem, post mortē, scilicet alicuius patrui, & in alijs diuersis casibus consideratis per informantes pro Ioāne Stephano; ex quibus inferebant, quòd descendentia ab eo, qui fuit patronus non potest simpliciter, & absolutè obstare; Præsertim, quòd ipse non prætendit succedere in hoc patronatu tanquam descendens Ibleti, sed tanquam vnus ex descendentibus Nicolai, qui reperiuntur à fundatore vocati, vt legitur in ipsa fūdatione; Quia pro responsione fuit dictum quicquid sit de illis casibus non posse ex eis benè inferri ad filios illegitimos Ibleti, qui vt dictum est, non reperiuntur à fundatore vocati, prout pariter Ioannes Stephanus non potest prętendere, se esse vocatum, postquam descēdit ab vno ex dictis filijs illegitimis, & sic à radice infecta, & non vocata.

Quòd autem Ibletus decesserit patronus, & suceperit Laurentium filium,

lium, ex quo descendit Ioannes Stephanus dum esset patronus, visum fuit probari ex instrumento appræhensionis patronatus per Octobonũ eius nepotem pro parte Ioannis Stephani producto cum alijs deductis per informantes pro Comite Francisco, & fuit etiam dictum in decisione in hac causa facta sub dicta die vigesima Decembris 1604. coram bo. mem. Litta.

Et ita decisum, &c.

Et in eadem coram eodem 9. *Decembris* 1613.

Domini perstiterunt in decisis sub die 10. Iunij præteriti, quòd scilicet descendentia à patrono obstet Io. Stephano, ea præcipuè ratione, quia Ioannes Stephanus descendit ab Ibleto patrono clerico mediante persona Laurentij eius filij illegitimi nati, dum Ibletus erat patronus, quia filij patronorum cum in fundatione non reperiantur vocati, sequitur quòd tàm ipsi, quàm omnes alij ab eis descendentes, tanquam à linea seu radice infecta, & minimè vocata remaneant exclusi, *Cephal. cons.* 581. *num. 38. cum duobus seqq. Menoch. cons.* 172. *per tot. & de præsumpt. lib.* 4. *præsumpt.* 79. *num.* 24. *Card. Mantic. de coniect. ult. uol. lib.* 11. *tit.* 12. *num.* 33. *& seq. Peregrin. de fideicom. art.* 26. *num.* 6. Qui omnes ea potissimum ratione mouentur, quia descendentes non debent esse meliorioris conditionis, quàm ipsorum parentes, per *per text. in l. si una matre. C. de bon. matern.*

Quòd autem fundator huiusmodi filios patronorum illegitimos in hoc patronatu vocare noluerit, visum fuit Dominis satis constare non solum ex eo, quòd de illis expressè mentionem non fecit, ad *text. in l. quidam cum filiũ, & ibi Bald. in fine. ff. de hæred. instit. l. commodissime. ff. de lib. & posthum. Aym. cons.* 161. *num.* 10. *Menoch. cons.* 85. *num.* 86. *& seqq.* Sed etiam ex pluribus in alijs decisionibus in hac causa factis ponderatis, ex quibus patet fundatorem de filijs patronorum non sensisse, seu cogitasse, nam post mortem Perciualli eius fratris clerici, & patroni non vocauit illius filios, sed filios Comitis Nicolai ipsius fundatoris, ac dicti Perciualli nepotes pariter clericos, disponens, quòd frater fratri semper succedat, & deficientibus fratribus iura deuoluantur ad nepotes; idq. etiam obseruauit in alijs substitutionibus, vt post obitum patroni succedere deberent fratres, & ex fratre nepotes, & pronepotes, prout colligitur ex ipsa fundatione, nu. 7. & seqq. in qua numquam fecit mentionem de filijs, & descendentibus patronorum, quos propterea censetur voluisse excludere, iuxta *text. in l. quidam, circa fin. vers. res in extraneo, & ibi Bart. nu.* 6. *ff. de verbor. obligat. Surd. cons.* 5. *num.* 59. *& cons.* 262. *num.* 14. *tum alijs allegat. sub dicta die* 10. *Iunij præteriti*: maximè quia si voluisset, de facili illos vocare potuisset, *l. unic. §. sin autem. C. de caduc. tollend. Surd. d. cons.* 262. *num.* 14. *uers. & facilè. Card. Mant. de coniect. ultim. uol. d. lib.* 11. *tit.* 15. *num. uers. ex quo manifestè*, nec ita substituisset fratres nulla facta mentione de filijs quorum aliàs de iure erat prima causa successionis. *§.* 1. *instit. de hæred. quæ ab intest. defer. §.* 1. *auth. eod. tit. Cephal. cons.* 283. *num.* 4. *uol.* 2.

Quòd etiam suadetur ex eo, quòd fundator voluit, vt quis tamdiu esset patronus, quamdiu esset clericus, & in clericatu permaneret, ex quo sequitur, vt eo ipso, quòd patronus ducebat vxorẽ, desinebat esse patronus, quòd clarè ostendit fundatorem in patrono considerasse statum clericalem, & cęlibatum, & per consequens non potuisse cogitare de filiis natis ex aliquo existente patrono, & multò minus de illegitimis propter illius dignitatem, & aliàs eius qualitates, & circumstantias benè ponderatas in decisione coram bon. me. *Litta sub die*

die 30. *Ianuarij* 1606. Quibus addi potest alia coniectura desumpta ex confirmatione fundationis facta à Gregorio X. & Clem. VI. quæ verisimiliter non emanasset si in fundatione vocati fuissent filii illegitimi patronorum, qui erant futuri clerici, ne scilicet sub spe sobolis procreandæ allicerentur ad incontinentiam.

Non obstat, quòd deficientibus fratribus, qui possint, aut, velint succedere, vocentur nepotes sui, quorũ appellatione comprehenduntur etiã filij patronorum, siue illud verbum referatur ad nepotes ex filijs Nicolai, de quo ibi fuerat facta mentio secundum propriam illius verbi significationem. *l.* 1. *ff. de grad. l. iusta. ff. de uerb. signif.* Dec. *in l. fin. sub num.* 11. C. *de success. edict.* siue ad nepotes ex fratre patroni prædefuncti secundum minus propriam illius significationem, de qua per *Felin. in cap. per tuas, num.* 45. *de probat. Alex. cons.* 49. *num.* 8. *lib.* 1. Quia placuit Dominis responsio, illa verba esse referenda ad nepotes patroni vltimo loco prædefuncti, de quo fundator immediatè locutus fuerat, ad *text. in l. regula.* §. *fin. & ibi gloss. uerb. initium. ff. de iur. & fact. ignoran.* Nec propterea sequi, quòd comprehendat etiam filios illegitimè natos ex aliquo existente tunc patrono, quos fundator non vocauit, nec de eis cogitauit, vt supra dictum est, sed satis esse, vt verificentur in aliis nepotibus patronorum, nam etiam verba vniuersalia restringuntur secundum subiectam materiam. *l.* 3. §. *si quis hæredi. ff. de stat. liber. cum simil.* & vna pars fundationis declaratur ab alia, ad *text. in l.* 3. §. *sed etiam inter duos. ff. de liber. et posth.* Aym. *cons.* 62. *num.* 10.

Neque refragatur, quòd supradicti Nepotes, seu filij patronorum possint esse illegitimi in pluribus casibus, vel quia antequam quis fuerit clericus, & patronus illos susceperit, vel postquam desierit esse patronus, & postea vxore defuncta rursus ad clericatum reuersus sit, quia quicquid dicendum esset in dictis casibus, & similibus per informantes pro Ioanne Stephano ponderatis, placuit responsio in alia decisione data, quòd ex vocatione filiorum legitimorum ex patronis ante acquisitionem patronatus, vel eo dimisso, non potest aliquo modo inferri ad filios illegitimè natos ex aliquo patrono de tempore, quo erat patronus, qualis erat Laurentius filius Ibleti patroni, quem ex supra deductis patet fundatorem noluisse vocare.

Et ex hoc tollitur etiam aliud fũdamentum dedũctum, quòd in hac fundatione illegitimi non sint semper exclusi, vt fuit decisum coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto, & confirmatum coram me, quia quicquid sit de hoc in omnem euentum id posset intelligi de illegitimis aliorum, non autem de natis ex patronis de tempore, quo erant patroni, in quibus si fundator considerauit vitam clericalem, prout expressit in tota fundatione, multò magis censetur in eisdem considerasse continentiam propter eius eximias qualitates, & alias circumstantias ad istum effectum in alijs decisionibus ponderatas, & per consequens non cogitasse de eorum filijs illegitimis.

Nec placuit, quòd pro vocatione istorum descendentium à patronis deducebatur ex verbis fundationis, sub num. 19. ibi, si contingeret aliquo tẽpore, quòd de supradictis, ad quos iura prædicta deuolui debent modo, & ordine supradictis, vel descendentibus eorundem, iuxta hanc ordinationem nostram aliquis, vel aliqui essent, &c. quasi quòd per illa verba fuerint vocati omnes descendentes Nicolai, quia fuit responsum illa verba, descendentes, & similia, esse restringenda ad fratres, nepotes, & pronepotes patronorum, qui supra in præcedentibus numeris fundationis reperiebantur vocati,

pon-

ponderando illas restrictiuas, ibi, modo, & ordine supradictis, & ibi, iuxta hanc ordinationem nostram, quæ operantur, vt secundum præcedentes dispositiones intelligi debeant. *Alex. cons.173. num.6. lib.5. Surd. cons.123. nu.13. Magon. decis. Lucen. 25. nu.54.* & per consequens ex huiusmodi verbis non possunt dici vocati dicti filij patronorum illegitimi, qui supra nullibi reperiuntur vocati, vt dictum est.

Nec potest controuerti, quin Laurentius, ex quo descendit Ioannes Stephanus, natus sit ex Ibleto, de tempore quo erat patronus, nam in instrumento appræhensionis patronatus per Octobonũ de anno 1498. narratur Ibletum per quadraginta & plures annos fuisse patronum, & de illo tempore decessisse, quæ narratiua visa fuit remanere satis iustificata ex mandato dato ab eodem Ibleto vti patrono ad obligandum loca S. Georgij de anno 1459. necnon ex aliis diuersis partitis medio tempore creatis de mandato eiusdẽ, nempè de annis 1487. 1488. & pluribus sequentibus; ideoq. cum Laurentius, vt constat ex dispensatione ad beneficia à Sixto IV. per ipsum obtenta, natus sit de anno 1469. vel circa, sequitur quod fuerit procreatus tempore quo Ibletus erat clericus, & patronus.

Et ita decisum, &c.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus permutari potest.*
2 *Laicus non potest permutare iuspatr. cum ecclesia.*
3 *Patroni laici possunt inter se permutare iuspat.*
4 *Iuspat. quando permutatur cũ ecclesia, non requiritur consensus Episcopi.*
5 *Iuspat. de per se consideratum non potest permutari.*
6 *Stante statuto, quòd vir vxori nil relinquere possit, an possit relinquere iuspatr.*
7 *Iuspat. si relictum sit religiosis, qui immobilia nequeunt possidere, quid fiet.*
8 *Forensis an excludat fœminas existẽtes in loco, vbi viget statutum fœminarum exclusiuum.*
9 *Si duo litigent super iurepat. an pauperi à diuite sint præstanda litis alimenta.*
10 *Patronus si captus sit ab hostibus, quomodo prouidebitur ecclesiæ vacanti.*
11 *Ecclesia patronata si vi belli in manibus infidelium remanserit, & iterum ad fideles peruenerit, erit ne libera?*
12 *Patronus præbendæ in Collegiata, si ea fiat Cathedralis, an possit præsentare habentem 14. ann.*

Iuspatronatus quomodo ex Permutatione tranferatur.

CAPVT TERTIVM.

1 TRANSIT etiam iuspatronatus de vno in alium per permutationem. *c. nemini. 16. q. 7.* tradit *Azor. Instit. moral. par.2. cap.20. quæst.7. Rocch. de Curte. de iurepat. verbo, ipse, vel is à quo. quæst.16. nu. 28. Zecchius de benefic. & pens. cap.12. nu. 7.* Aug. *Barbosa de off. & pot.* Episc. *par.3. alleg.71. nu.31.* attamen nõ potest laicus per-
2 mutare iuspatronatus cum ecclesia accipiendo aliam ecclesiã, nisi quando laicus habet in iurepatronatus communionem cum ecclesia. *Archidiac. in cap. vnico. col.2. de iurepatr. lib.6.* vide *Card. Mantic. de tac. & ambig. conuent. lib.25. tit.9. nu.42. & 44.* tunc enim ratione dictę communionis fit permutatio etiam absque Episcopi consensu.
3 Patroni autem laici diuersarum ecclesiarum, seu diuersorum beneficiorum possunt inter se permutare

iuspatronatus. *Doct. in rubr. & in cap. cum seculum: de iurepatr. clem. plures, vbi gloss. in verbo, libere, de iurepat.* & tunc requiritur Episcopi consensus. *Rocch. de Curt. vbi sup. d. quaest. 16. nu.* 28. quando autem fit
4 permutatio iurispatr. cum ecclesia, non requiritur Episcopi consensus, *d.cap.vnico. de iurepatr. lib.6.* Iuspa-
5 tronatus autem de per se consideratum non potest permutari cum alia re prophana, quia committeretur simonia. *Cardin. in d. cap. cum seculum. de iurepat. gloss. in d.clem.plures. in verbo. libere. de iurepat. Hostiens. in summa. tit. de iurepatronat. §. qualiter transferatur. vers. res permutata.* tangit etiam *Abb. in cap. quaerimoniam.nu.4.de iurepat.*

Nunc obiter videamus de infrascriptis.

6 Stante statuto Ciuitatis Pisarum, quòd vir nil possit relinquere suae vxori, eiusq. consanguineis vsque ad quartum gradum, exceptis libris quindecim annuis, aliàs relictum sit inualidum, quid, si vir suae vxori, vel eius cõsanguineis reliquerit iuspat. erit ne validum relictum?

Et conclusio est tale relictum esse inualidum, quia vbi militat eadem ratio, ibi idem ius statuitur. *l. illud, ff. ad l. aquiliam.* sed ratio, quare statutum id vetat, est, ne maritus spoliet suos, & alienis relinquat, & vt familiae conseruentur, & quae ratio militat etiam in iurepat. quòd est ius honorificum, & vtile, vt dixi sup. lib. 1. cap. 2. & quamuis non possit aestimari, tamen vtilitatem offert, quia patronus potest filios habiles praesentare, & egenus debet de fructibus beneficij alimentari, vt d. cap. 2. dixi. ideo dicendum est statutum voluisse etiam iuspatr. comprahendere, vt non possit relinqui, sicut bona.

7 Quid, si relictum sit iuspatr. religiosis mendicantibus Capuccinis, seu de Obseruantia reformatis, qui non possunt stabilia, seu immobilia possidere, & ex dictis sup. lib. 2. c. 5. nu. 114. & seq. cum tales religiosi habeant sindicum Apostolicum nomine Papae constitutum, qui est medium habile ad acquirendum Ecclesiae Romanae, quae est capax, ideo si talibus religiosis relictum sit iuspat., legatum erit validum, & beneficium patronatum fiet liberum ad collationem Papae, cui ex tali legato acquiretur, faciunt dicta per *Genuensem Episcopum Isernien. in suis practicabil. lib. eccles. quaest.* 328. & sindicus Apostolicus fratrum S. Francisci de Obseruantia commorantium in Conuentu S. Crucis propè Pisas est dominus Simon frater meus carissimus.

8 Et in materia successionis quaeritur, vtrum stante statuto exclusiuo foeminarum stantibus masculis ex eàdem agnatione vsque ad sextum gradum, vt est Florentiae, forenses masculi agnati alibi habitantes, vbi non viget tale statutum, admittantur ad foeminarum exclusionem, tàm ad successionem bonorum in territorio statuentium existentium, quàm iuspatronatus existentis in tali haereditate.

Et in simili causa quae in Rota Florentina vertebatur inter quasdam foeminas de Attolinis habitantes in Castro Rosignani dioecesis Pisarum subditas statuto Florentino, & quosdam forenses masculos Attolinos habitantes in Castro nouo Carofenianae, fuit decisum sub die 24. Ianuarij 1625. praedictos forenses excludere dictas foeminas, eosq. ad d. haereditatem, & omnia iura ex d. statuto succedere. & moti sunt Domini de Rota ex infrascriptis, qui hanc partem tenuerunt. *Calderin.* quem citat *Alex. cons. 19. nu. 6. lib. 6. Lapus allegat.* 101. *Ancharan. cap. 1. col. 47. versic. quaero iuxta praedicta de quaestione tali. de constitut. Ias. cons. 163. lib. 2. Paris. cons. 84. nu. 42. & seq. lib. 1. Rubeus cons. 71. in fin. Socc. iun. cons. 25. nu. 8. & n. 12. lib. 2. & cons. 62. nu. 7.*

nu.7.lib.3. qui dicit hanc esse veram & communem opinionem. *Curt.iun. cons.5.Natta cons.148. nu.1. & seq. cons.149. & cons.51.nu.23.* Crauet. *cons.201.nu.15. & cons.271.num.2. & cons.407.nu.2. & cons.844. n.16. & seq.* Alba *cons.50.nu.40.& seq.& cons.370.nu.4.*Alciat.*cons.10.nu.15. lib.2.* qui hanc omnium communem opinionem esse dicit *Aldobrand. cons. 2.nu.21. & seq. Curt.Sen.cons.5.nu. 42.Gratus cons.21.col.fin.lib.1.*Rimi*nal.sen.cons.655.nu.64.& cons.515. num.35.*Castren.*cons.87.lib.2.Ruin. cons.49.nu.9.lib.3. Gozadin. cons.49. nu. 8. & nu. 11. & in fine. Cæphal. cons.309.nu.75.& seq.* Portius *cons. 86.nu.4. & cons.127.nu.13.* Rimin. *iun.cons.357. Beccius cons.62.nu.23. Bero.cons.155.num.41.lib.2. Bursat. cons.59.nu.36. & cons.198.nu.43.& seq. lib.2. Decian. cons.71.num.8. & cons.78.nu.7.lib.2. Surd.cons.91.nu. 9. & cons.257. nu.15. & cons.343. nu.8. & seq. & nu.27. & cons.553. nu.17. Brunus de stat. exclu.fœmin. art.8. quæst.25.* Abbas *cons.52.nu.2. lib.2. Campeg.de dote.par.5.quæst.69. col.fin. vers.sed parum.* vbi ita in praxi obseruari dicit. Tiraqu. *de retract.lignag.§.1.gloss.1.per tot.* Rau*den.variar.c.44.num.30.Oddus cons. 54.nu.46. Thesaur.decis.107.num.5. Amatus dec.81.nu.10. Rota Bonon. diuers.dec.79.nu.2. & seq. et ibi per tot. Mangil. de imput. quæst.81.nu. 25. et 26. et nu.71. et seq. Mascar. de stat.concl.6.nu.180. et 182. Peregrin.cons.10.nu.5.lib.3. Michael. de Grassis commun. opin.lib.1.c.3. Franc.* Tur*san.commun.opin. quæst.46.nu.2.* Thobias Nonius *cons.1.n.57.Carpan. ad stat.Mediolan. in præfat.nu.668. et seq. Gaspar.*Thes*aur. quæst. forens. c.4.lib.2.Asinius de execut. §.1.c.74. nu.10.Puteus decis.29.lib.2. Rota diuers.dec.304.nu.3. et nu.8.p.1.et dec. 379.n.3. par.1.* & aliàs fuit decisum in Rota in vna Balneoregien. *bonorum* 8.Iunij 1587. *coram Card. Platto.* & in alia *Ianuen.fideicom.4.Maij* 1590. *coram Orano.* & sæpius fuit in ista Rota decisum vt in motiuis datis.

Et prędicti Doct. hanc conclusionem pluribus pariter fundamentis exornant.

Nam cum statutum prædictum loquatur per verba generalia vocãdo agnatos in sexto gradu ad fœminarum exclusionem, huiusmodi statuti verba ex verborum proprietate, à qua non est recedendũ tam agnatos forenses,quàm subditos complectitur.

Et cum huiusmodi statutum agat de successione bonorum defuncti, & sic bona respiciat, idcirco d. statutũ quoad bona tàm subditum, quàm forensem compræhendit, & semper statutum dicitur disponere de bonis, vt dicunt Doct. Ruin. *cons.39.nu.15. et 16.lib.1. et cons.99.n.7.lib.3. Socc. iun.cons.25.nu.13.lib.3.* Rot. *diuers. decis.295.nu. 9. et decis.304. par.1. Surd.cons.257.nu.15. et 291. nu.9. et cons.343.nu.8. & seq. & cons. 553. nu.17. & seq.* Et cum statutum conditum fuerit fauore agnationis, & Principi, & Ciuitati, & defuncto, de cuius successione agitur fauorabile sit,agnationem prædictam conseruare,adeout sub dicto statuto etiam forensis veniat.

Prout pariter Principis, & Ciuitatis interest, vt forenses ad habitandum in suo felicissimo statu alliciantur, Principis namq. interest suum statum numero subditorum augeri, & ampliari. *l. cum ratio. vers. cum ampliari imperiũ hominum adiectione. ff. de bon. damnatorum.*

Nam prout vbi testator disponit pro sua agnatione conseruanda fauore sibi agnatorum, eius dispositio etiam forenses agnatos continet,ita pariter est dicendum in d. dispositione statuti, cum à statuto ad testamentum argumentum teneat *Socc. sen.cons.19.nu.8.lib.3. Crauet. consil.* 844.*nu.*13.

Et sicuti statutum disponens de rebus suo in territorio sitis præiudicaret

caret forensi, ita pariter dicto ex statuto iuuari debet forensis. *Natta cons.* 148.*nu.*2.*Crauet.cons.*201.*Surd. cons.*91.*nu.*9.*& cons.*343.*num.*27. qui quamplures alios allegat. sic videmus, quòd iudex dat curatorē forensi ratione bonorum in iudicis territorio sitorum. *l.* 1.*vbi Bald. C. vbi tutores, vel curatores. Bart. in l. pupill. ff. de tutoribus & curat.* datis ab his. *Alex.cons.*46.*nu.*17.*lib.*3.

Sic & forensis ratione bonorum in territorio sitorum respondere cōpellitur, vbi bona sunt sita, & ibi forensis forum sortitur, *l.fin. C. vbi in rem actio. & c. sanè. & c. fin. de foro compet.Crauet.cons.*210.*nu.*24.

Idem in alienatione rei minoris, iudex loci, licèt minor alienans non sit ei subditus, decretum pro minore interponit *gloss. in c. hoc ius porrectum.*12.*quæst.*2.*Roman. cons.*450.

Prout autem, si adesset mulier forensis proximior agnato Florentino, excluderetur à dicto agnato, ita pariter mulier subdita debet ab agnato forensi excludi. *Crauet.cons.*844.*vers.quia.vbi Alex.* & alios citat.

Insuper pro dictis actoribus deducebatur, quòd dum statutum, & dicta reformatio loquitur per verba exclusiua vniuersalia fœminarum, videlicet, nulla mulier possit ab intestato succedere extantibus agnatis personæ defunctæ in quarto, & & postea in sexto gradu, quo casu agnatus non subditus statuentibus ad fœminarum subditarum exclusionem admittitur, ex quo stantibus dictis verbis mulier habetur pro mortua, & perinde ac si in rerum natura non esset, incapax ad succedendum redditur, quò circa ius apertum videtur agnato etiam non subdito statuentibus, ad succedendum ad exclusionem fœminarum subditarum, antesignanus huius opinionis fuit loquens in indiuiduo in statuto Florentino *Lapus allegat.*101.*nu.*15.*& nu.*24.*Alex.cons.*111.*nu.*3.*& nu.*14.*lib.*7.*& cons.*44.*nu.* 6.*lib.*5.*Roman. singul.*456.*Rimin.sen.cons.*246.*nu.*2.*& seq. Ruin.cons.*39.*nu.*16.*lib.*1.*Ripa respons.*2.*num.*8.*Crauet.cons.*844.*nu.*7.*&* 10.*vers.secundo respondetur. Cæphal.cons.*309.*n.*16.*Surd.cons.*343.*nu.*27.*et cons.*553.*nu.*11.

Domini concorditer censuerunt omnem dubitationem cessare in huiusmodi successione, & sic fauore dictorum actorum forensium contra dictas filias D. Iulij sententiauerunt & hoc stante statuto sub *rub.*17.*lib.*2. in cuius rubrica dicitur, quòd forenses non suppositi non audiantur, nisi satisdatione præstita. Et in nigro dicti statuti dicitur quælibet persona, vniuersitas, ecclesia, conuentus, capitulum, collegiū, seu forensis quisque, vel quod non fuerit suppositus iurisdictioni communis Florentiæ, vel eius officialibus agere vel experiri volens &c. teneatur, & debeat satisdare in causa conuentionis & reconuentionis de iudicio sisti, & iudicatum soluendo &c. quòd si fecerit vtatur, & vti possit beneficio statutorum Communis Florentiæ, & secundū ipsa ei reddatur ius, quòd si facere neglexerit ei ius reddatur secundum ius commune tantum.

Quæ statuti dispositio cum expressè loquatur, quod forensis vtatur & vti possit beneficio statutorū Communis Florentiæ, & secundum ipsa ius reddatur, forensis agnatus admittitur ad succedendum ad exclusionē fœminarum subditarum, cum istud sit beneficium statuti, & ita ei secundum statutum ius reddatur, ex quo dicti forenses satisdationem prædictam præstiterunt.

Et prout quando statutum forensi suum non denegat beneficium, forensis ad succedendum admittitur. *Alex.cons.*115.*nu.*5.*et nu.*13.*lib.* 7. & decisum fuit in ista *Rota anno* 1602. *in causa DD. de Zanchinis*, à fortiori stante statuto admittente forensem præstita satisdatione prædicta ad beneficia statuti, forēsis admittitur ad succedendum ad exclusionem

sionem fęminarum, vt dicit *Alex.d. cons.* 111. & in dicto motiuo decisum fuit.

At cum non præstita satisdatione per forensem ipsi ius sit reddendum secundum ius commune, quòd quidem ius commune cõpræhendit modum succedendi in bonis,& hæreditate defuncti, idcircò dictum statutũ dum dixit forensi præstita satisdatione ius reddatur secundum statuta communis Florentiæ, compræhendit modum, & ordinem succedendi ab intestato. *l. iam hoc iure. ff. de vulg.* & hoc argumentum vti solidissi num adducitur in d. motiuo in d. causa de Zanchinis.

Vt in simili de statuto sanciente, vt ius reddatur forensi in patria forensis, sicut ius redderetur subdito dicti loci, tunc si in patria forensis admitteretur subditus dicti loci ad succedendum, ita pariter admittitur forensis ad successionem. R*imin.sen. cons.246. in fin. & cons.314.nu.49.* I*ac.cons.19.nu.3.& seq.lib.3.*A*sinius d.§.1.c.75.nu.1.*

Et in indiuiduo quòd stante dicto statuto sub rubr. 17. quòd forensis agnatus præstita satisdatione admittatur ad exclusionem fœminarum subditarum. vide I*ac.cons.292.n.2.in fin. & nu.3. lib.2. & cons.19. nu.3. & seq.lib.3.* C*rauet.cons.844.nu.17. vers.4.Alciat.cons.13.nu.4.& 5.lib.4. Brunus de statuto exclus. fœminarum.art.8.quæst.25.col.1.in fin.* A*sinius d. loco.c.75. in fin.* qui ita in ista Rota decisum fuisse attestatur, prout etiam apparet ex dicto motiuo in causa de Zanchinis, & nullus Doctor, qui in contrarium sentiat, inuentus fuit, qui huic opinioni, & conclusioni contradicat.

Nec obstare visum fuit,quòd prędictum statutum intelligi debeat, & procedat quoad ordinatoria tantum non autem quoad decisoria.

Quia, cum statutum in rubrica dicat, quòd forenses non suppositi nõ audiantur, nisi præstita satisdatione, dictio nisi importat, quòd forenses præstita satisdatione audiãtur. *Corn. cons.184.col.1.lib.1. Surd.cons.11.n.1.& seq.* verbum namq. audiatur, importat etiam decisoria. *Bald. cons.128.nu.1.lib.5.* V*inc. de Franc.decis.193.nu.15.& 16.*

Pariter in dicto nigro statuti habetur, quòd forensi, qui præstitit dictam satisdationem ius reddatur secundum statuta communis Florentiæ, verbum namque, ius reddatur, respicit quoque decisoria. *Asinius d.c.75.nu.3. & 4.* nam si forensi satisdatione non præstita, ius reddendum est secundum ins commune, quòd respicit pariter decisoria, pari iure præstita dicta satisdatione forẽsi ius est reddendum quoad decisoria secundum dispositionem statutorum communis Florentiæ. A*sinius d.§.1. c.74.nu.4.*

Præterea cum dictum statutum de causa conuentionis, & reconuentionis loquatur, quæ conuentio, & reconuentio decisoria etiam continet, vt ad sensum patet, & fuit decisum vt in motiuo lib. 23. fol. 509. de anno 1600. idcirco obiectum prædictum non subsistit.

Idem colligitur ex verbis dicti statuti de iudicatum soluendo, quoniam iudicatum soluere respicit pariter decisoria, vt notorium est, & dicitur in dicto motiuo dicto fol. 509.

Et in terminis terminãtibus, quòd forensis præstita fideiussione prædicta fruatur beneficio statuti exclusiui fœminarum subditarum superius allegati fuerũt. *Soc.Alciat.Brunus Asin.* & alia motiua huius Rotæ.

Et in terminis, quòd forensis agnatus beneficio dicti statuti sub rub. 17.effectus per satisdationem præstitã ad succedendum habilis excludat fęminam subditam, cui interim nullum ius in hæreditate defuncti delatum fuit. dicit *Soc. cons.19.nu.4. & seq. lib. 3.* A*lciat.cons.13.nu.4. & 5. lib.4.* A*sin.d.c.75. & 76.* & fuit decisum

cisum in d. motiuo allegato in causa de Zanchinis.

Patetq. dictum statutum sub rub. 17. forensi cōcedere beneficia quorumcumque statutorum in materia ius reddendi, vt in causa tenutæ bonorum, & in præcepto de disgumbrando consuluit *Soc. iun. cons.* 181. *nu.* 76. *lib.* 1. quòd forensis, cui aliàs de iure commodum d. tenutæ, & præcepti de disgumbrando non competit, quòd præstita d. fideiussione commodo statutorum Florentiæ prędicto potiatur.

Quo circa statutum etiam fauore subditorum factum forensem quoque, qui satisdedit comprehendit, quia ex d. satisdatione effectus fuit capax vti beneficijs statutorum, & illicò post præstitam d. fideiussionem per forensem, ipsi est delata hæreditas, & sic statim effectus fuit subditus. *Feder. de sen. cons.* 182. *Geminian. cons.* 58. *col.* 2. vt ex *Crauet. cons.* 844. *num.* 8.

Præstita namq. d. satisdatione per forensem, ipse sortitus fuit forum huius Ciuitatis, & forum sortiri, statutis ligaris commodoq. statutorum potiri paria sunt. *Boer. decis.* 13. Attamen *Marescott. variar. resolut. lib.* 1. *c.* 9. *nu.* 1. tenet contrarium, nempe dictos forenses non excludere dictas fęminas ex præsumpta mente statuētium, qui Ciuibus suis, & illorum agnationibus prospicere voluerunt, non exteris, vt qui onera non subeunt, nec beneficijs gaudeant statutorum, & ita fuit sæpius resolutum in Rota in *Terracinen. hæreditatis.* 16 *Martij.* 1576. *coram* Blanchetto, & in Romana *supplementi legitimæ.* 21. *Octob.* 1580. *coram Episcopo* Laureta*no*. & in *Camerinen. hæreditatis.* 29. *Ianuarij.* 1588. *coram Card.* Pamphi*lio*. & ideo causa dictorum de Attolinis fuit iterum delegata, & adhuc pendet indecisa; & interim dictæ fęminæ sunt in possessione, & si aliquod beneficium vacaret, ipsæ præsentarent, cum ad eas fructus pertineant, & præsentatio sit fructus iurispatronatus.

9 Quæritur insuper, si duo litigent super iurepatr. eiusq. pertinentia, seu super iure præsentandi, vtrum pauperi sint à diuite præstanda litis alimenta, & expensæ, & quoties, & in qua quantitate.

Et in hoc ad exemplum aliarum litium, in quibus etiam in prima instantia quando regulariter habent pro se boni iuris præsumptionem debent habere sumptus litis. ad *l. si instituta. de inoff. testam. Afflict. decis.* 11. *nu.* 1. *Bisignet. dec.* 2. *de iudic. Couarr. pract. quæst. c.* 6. *nu.* 6. *Guid. pap. decis.* 365. & fuit dictum in *Romana bonorum de Ceulis.* 29. *Martij.* 1586. *coram Orano*. & 3. *Decemb.* 1584. *coram fel. rec. Clemente* viij. & procedunt dicta, si aliunde non habeant alias secus. *Ripa* alios allegans in *l.* 2. *nu.* 4. *ff. de iudic. Fel. in rub. de appell. nu.* 1. *Couarr. vbi sup.* & taxatio tunc est arbitraria iudicis. *Menoch. de arbit. iud. casu* 169. *nu.* 12. & habetur in *d. Romana*, & pari ratione si pauper patronus habeat boni iuris præsumptionem pro se, existimo à compatrono diuite ei subministtandos esse sumptus litis, vt iustitiæ sit locus.

10 Quid si patronus capiatur ab hostibus, dum captiuus ibi morabitur, quomodo ecclesiæ vacanti prouidebitur. & quid si reuertatur, vel ibi moriatur.

Si patronus sit captiuus, eo tempore vacanti ecclesiæ prouidebitur ab Ordinario tamquam de libero, quia eo tempore sicut stat in pendēti ius liberorum. *§. si ab hostibus. Instit. quib. mod. ius pat. pot. sol.* ita quodcumque aliud ius, prout est iuspatr. nec filij possunt præsentare, quia iuspatr. regulariter transit in hæredes, & filij tunc non sunt hæredes, quia pater viuit, secus si sit iuspatr. familiare, quia alij de familia præsentarent. si autem patronus ab hostibus reuertatur recuperabit omnia

iura,

iura quia fingitur semper in ciuitate fuisse, & si ibi moriatur fingitur mortuus quando fuit captus, & ex tunc filij sunt eius hæredes, & sic etiam in iurepatronatus ad *d. §. si ab hostib. & ibi gloss. verbo, pendet.*

11 Quid si ecclesia patronata vi belli in manibus infidelium remanserit, & post plures annos iterum ad fideles peruenerit, iuspatronatus erit ne, vel ecclesia erit libera? dicendum est iuspatronatus durare, quia per non vsum regulariter non amittitur iuspatronatus præsertim cum non steterit per patronum, nec ecclesiæ vnquam fuerit prouisum, cum esset penes infideles. vt dixi *lib. 15. c. 1. post nu. 17.* & fuit dictum in *Imolen. iurispat. 27. Martij* 1595. *coram* Cardin. *Pamphilio*.

12 Quid si, si aliquis sit patronus præbendæ, & Canonicatus in ecclesia collegiata, ad quem canonicatum obtinendum sufficit ætas 14. annorũ si d. Collegita fiat Cathedralis, an' patronus possit præsentare clericum 14. ann. secundum suam quasi possessionem, an' verò debeat præsentare clericum ann. 22. iuxta decretum Concilij Trid. *sess. 24. de ref. c. 10.* dicendum est præsentandum esse clericum ætat. 22. annorum, cum tales in cathedralib. ad Canonicatus præsentari debeant ex d. decreto Concilij, quia dum collegiata erigitur in cathedralem ad augendum cultum Diuinum, augetur etiam illius ecclesiæ dignitas, & plus honoris habet patronus habere iuspatronatus super canonicatu in Cathedrali, quam in Collegiata, nec aufertur patrono facultas præsentandi, sed limitatur, vt præsentet clericum ann. 22. & ita fuit responsum, dum hoc ann. 1627. vacaret Canonicatus iurispatronatus Cathedralis ecclesiæ Sanct. Miniat. in Thuscia, quæ olim erat collegiata.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus transfertur per donationem.*
2 *Iurispatronatus donatio valet cum episcopi consensu.*
3 *Iurispatronatus donatio valet etiam si post d. consensus præstetur.*
4 *Præsentatus à donatario præfertur præsentato ab hærede donantis.*
5 *Vicarius episcopi sine speciali mandato, non potest confirmare donationem iurispatronatus.*
6 *Consensus episcopi ex lapsu 30. annorum præsumitur in donatione iurispatronatus.*
7 *Donatio iurispatronatus facta compatrono non eget confirmatione.*
8 *Donatio iurispatronatus à patre facta filio debet confirmari.*
9 *Donans iuspatronatus aliquo accepto committit simoniam.*
10 *Donatio iurispatronatus facta cum hoc, quod præsentatio sit facienda ad alterius voluntatem non valet.*
11 *Donatio iurispatronatas potest fieri additis conditionibus secundum iura.*
12 *Donatio iurispatronatus si facta sit pluribus, si aliquis repudiat, alijs accrescit.*
13 *Ius accrescendi non habet locum in contractibus.*
14 *Nisi in contractibus interueniat res indiuidua.*
15 *Donatio iurispatronatus quomodo fiat.*
16 *Iuspatronatus continetur in donatione omnium bonorum, & actionum secundum communẽ opin. & ponitur decisio Rotæ.*
17 *Iuspatronatus venit iurium appellatione.*
18 *Iuspatronatus quando cum vniuersitate transferatur.*
19 *Donatio liberalis caret omni suspicione.*
20 *Iuspatronatus quando in generali bonorum venditione veniat.*
21 *Donatio omnium bonorum, & iurium valet saltem quoad præsentia ratione iuramenti.*
22 *Donatio iurispatronatus confirmata an' re-*

rescindatur in casu l. si vnquam. C. de reu. donat.

23 Iurispatronatus causa cõmuneratur inter spirituales, & for. eccl.

24 Iuspatronatus legibus laicorum non subijcitur.

25 L. si vnquam. C. de reuoc. don. fuit facta in fauorem filiorum.

26 Lex ciuilis sacris canonibus non contraria, est fauorabilis, & seruanda.

27 Causa ecclesiæ aliquando decidi debet secundum ius ciuile.

28 Ius ciuile seruari debet in rebus temporalibus, & prophanis.

29 Patronus habens iuspatronatus dumtaxat, non potest illud cedere creditoribus.

30 Iuspatronatus est inestimabile.

31 Donatio iurispatronatus rescinditur per superuenientiam filiorum donantis.

32 Donatio per superuenientiam filiorum reuocatur de iure ciuili, & canonico.

33 Etiam in foro conscientiæ.

34 Iuspatronatus est in bonis nostris.

35 Iuspatronatus venit cum successione hæreditaria, & bonorum appellatione.

36 Res quelibet quoad affectionem est æstimabilis.

37 Donatoris filiorum interest habere iuspatronatus.

38 Donatio facta sub conditione, si donans decesserit sine liberis, an locum habeat, si donans fiat religiosus.

39 Et tunc per ingressum religionis d. conditio dicitur defecisse, non extitisse.

40 Hæres grauatus restituere hæreditatem, si sine liberis decesserit, si fiat religiosus, succedit monasterium.

41 Donationis conditio, si decesserit sine liberis ex communi opin. si donans fiat religiosus. dicitur conditio extitisse.

42 Donatio est constractus irreuocabilis.

43 Donatio etiam perfecta ob ingratitudinem reuocatur.

44 Donatori malefacere non licet, eiusq. bona capere.

45 Patronus si ecclesiæ sit ingratus perdit iuspatronatus.

46 Pactum de non reuocanda donatione ob ingratitudinem, an valeat.

47 Ingratitudo ex misericordia remitti potest.

48 Conuentio, qua quis inuitatur ad delinquendum non valet.

49 Ingratitudo alia cum dolo, alia sine dolo committitur.

50 Pactum etiã iuratum de nõ reuocanda donatione ob ingratitudinem non valet.

51 Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis.

52 Iuramentum non attenditur quando cõtinet peccatum, seu eius occasionem.

53 Iuramentum non confirmat pactum odio pactis aduersæ improbatum.

54 Absolutio à iuramento quid operetur.

55 Iuramentum actum non facit irreuocabilem, si erat reuocabilis.

56 Ingratitudo cum dolo commissa non remittitur.

57 Ingratitudo ex lata culpa commissa remitti potest.

58 Dolus præsumptus, etiã de futuro potest remitti.

59 Donatio ob ingratitudinem reuocatur, si constet legitimè de ingratitudine.

60 Donatio iurispatronatus facta absenti an valeat per stipulationem notarij.

61 Absenti an per stipulationem notarij acquiratur.

62 Donatio facta absenti per stipulationem notarij valet.

63 Notarius tanquam seruus publicus potest acquirere pupillo.

64 Notarius potest donationem stipulari etiam nascituris, & non conceptis.

65 Ratihabitio illius, cui per stipulationem acquiritur, sufficit tacita.

66 Iuspatronatus an per donationem transferatur durante tantum linea donantis.

67 Lex fundationis est seruanda in iurepatronatus.

68 Donans ius, quod habet tantum donare censetur.

69 Iuspatronatus familiare extinguitur extincta familia, hærediiarium quan-

quando nullus est hæres.

70 *Donatio iurispatronatus præiudicialis beneficijs.*

71 *Quia quòd erat hæreditarium in donante fit hæreditarium in donatario.*

72 *Donans iuspatronatus non potest præiudicare compatronis.*

73 *Emphyteuta donans emphyteusim non potest præiudicare comprehensis.*

74 *Donatio iurispatronatus quando possit ab episcopo confirmari, & ponuntur Rotæ decisiones.*

CAPVT QVARTVM.

Iuspatronatus quomodo ex Donatione transferatur.

1 IVspatronatus transit etiam de vno in alium per donationem. *gloss. in c. piæ mentis. 16. q. 7. Doct. in rubr. & in cap. cum seculum. de iurepat. & est textus in cap. ex insinuatione. vbi gloss. in verbo, liberaliter. & in cap. nullus. de iurepat.* & hanc esse communem opinionem testatur. *Lambertin. de iurepat. lib. 1. part. 2. quæst. 4. art. 1.* trās-
2 fertur autem iuspatronatus per donationem factam à patrono cum episcopi consensu. *Zecchius de benefic. & pens. cap. 12. num. 8. Card. Mantica decis. 86. num. 5.* alias absque dicto consensu non valet. *Card. Seraphin. decis. 884. num 1.* de quo consensu habetur *in cap. præterea. il 2. de iurepat. & per* Lambert. *vbi sup. ar. 2. Annotat. ad decis.* Ludouisij, *qui fuit*
3 *Gregorius* XV. *decis. 420. num. 7.* & satis est, quòd d. consensus post interueniat. *Mantica ibidem.* etiam post mortem donantis. *Rota decis. 337. num. 7. part. 2. in recentioribus*
4 *apud* Farinacium. & tali tempore d. consensus præstitus est adeò validus, quòd præsentatus à donatario præfertur præsentato ab hærede donantis. *Put. decis. 16. nu. 2. lib. 2. Campanil. in diuersario iur. canon. rubr. 11. cap. 13. num. 372. Augustin. Barbos. de off. & pot. ep. parte 3. allegat. 71. num. 32.* & talis consensus debet esse episcopi, Vicarius autem non potest talem præsentare consen-
5 sum nisi ad hoc ab episcopo habeat speciale mandatum, & fuit dictum in *Lucana iurispatronatus 21. Iunij. 1602. coram Card. Millino*, quòd procedit etiam in Vicario capitularia, fuit dictum in *Compostellana parochialis. 15. Martij. 1602. coram Card.* Lancellotto. adde tamen, quòd Vicarij consensus etiam sine speciali Episcopi mandato præsumitur coloratus. *Mobedan. decis. 10. d. rest. spol.* & præstat titulū ad præscribendum, vt fuit dictum in *Salernitana S.* Nicolai 9. Iunij 1589. *coram Card. Seraph. & 27. Nouemb. 1589. coram Card. Mantica. Garc. in tractatu, de benefic. parte 5. capit. 9. num. 76. Rota d. decis. 337. nu. 1. parte 2. in recentioribus apud* Farinac. & ex lapsu temporis tringinta annorum talis consensus præsumitur interuenisse iuncta obseruanta *Alexan. consil. 135. num. 17. lib. 4. Crauett. de antiq. temp. par. 3. §. vidimus. nu. 30.* & fuit dictum in *Firmana iurispatronat.* 10. Decemb. 1584. *coram Orano, & 16. Nouemb. 1592. coram eod. &* Iacen. *portionis.* 16. Decemb. 1591. *coram Card.* Pamphilio, *& in* Romana *iurispat.* 10. *Martij.* 1595. *coram Card. Millino, & in* Firmana *altaris. 11. Maij. 1601. coram Penia, & in Aretina* Cappell. 1. Iunij 1584. *coram* Bubalo, *& in* Lucana *parochialis. 26.* Iunij, 1589. *coram Comitulo.* Cardin. *Mantica d. decis. 86. Rota d. decis. 337. nu. 5. part. 2. in recentior. Stephan. Gratian. disceptat. Forens. cap.* 303. latè; si autem episcopus instituat ad præsentationem donatarij, tunc valet donatio facta sine episcopi consensu ex quo instituendo videtur consentire. Lambert. *vbi sup. l. 1. part. 2. qu. 1. art. 7. in fine & art.* 8. & fuit dictum in Bononien. *iurispatronatus.* 27. Nouemb.

uemb. 1587. coram Gipsio. & est ratiò, quia d. consensus potest quandocũque interuenire, & sufficit tacitus. Calderin. cons. 6. de iurep. & si legentur, vel donentur plura iurapatr. & Episcopus in aliquibus instituat ad præsentationem donatarij, vel legatarij, non præsumitur d. consensus in omnibus, quia consensus, qui colligitur ex aliquo actu tacitè, non extenditur vltra illum actum. Bart. in l. 1. §. si quis hoc. in fin. ff. de itin. actuq. priu. & fuit dictum in d. Lucana parochialis 26. Iunij. 1589. coram Comitulo. si tamen iuspat. sit translatum auctoritate Papæ; tunc supplet Episcopi consensum, & oẽs alias solemnitates. Abb. in c. 1. de confirm. vt. vel inut. Oldrad. cons. 131. nu. 2. & fuit dictum in Lucana iurispatronatus 25. Iunij. 1602. coram Card. Millino. In donatione autem facta compatrono non est necessarius dictus consensus. Achill. decis. 19. nu. 2. de iurepat. Verall. decis. 284. nu. 1. par. 1. Rota decis. 707. num. 4. par. 1. in recentiorib. Aug. Barbosa in collectan. ad d. cap. ex insinuatione. nu. 3. de iurepat. si autem
8 patronus donet filio iuspatronatus, requiritur Episcopi consensus, quia filius in vita patris non est compatronus. Stephan. Gratian. vbi supra cap. 577. num. 38. & cap. 521. num. 4.

9 Si verò donans pro tali donatione iurispatronatus aliquid accipiat, cõmittit simoniam. d. cap. ex insinuatione. ibi liberaliter contulisset. & ibidem Abb. de iurepat. dictaq. donatio non valet. vide Riccium in praxi rer.
10 for. ecclesiast. decis. 154. Item si in instrumento donationis dicatur, quòd donatarius teneatur præsentare ad voluntatem alterius etiam Episcopi, talis conuentio non valet. cap. nulla. cap. constitutus. & cap. vlt. de concess. præb. Io. And. in cap. vnico. de iurepat. lib. 6. dicta enim conuentio vitiatur, & non vitiat; ad cap. vtile. de reg. iur.
11 lib. 6. possunt tamen apponi cũ Episcopi consensu conditiones secundum iura. Abb. in c. cum dilectus. de consuetud.

12 Quòd si donatio iurispatronatus sit facta pluribus, & alter eorum, vel alteri repudient, accrescit talis repudiatio alijs consocijs, & condonatarijs non repudiantibus, quia iuspatronatus est quid indiuiduũ, & quãuis
13 in contractibus inter viuos non habeat locum ius accrescendi excepto vsufructu. l. 1. §. in proprietate. ff. de vsufructu accrescendo. tamen secus
14 est, si in contractu interueniat res, & proprietas indiuidua, quia tunc habet locum ius accrescendi. l. proprium. ff. comm. præd. Bart. in l. re coniuncti. nu. 65. ff. de leg. 3. ita Bald. in cap. quanto. num. 2. & 3. de iudic. ita etiam Rocchus de Curte de iure-
15 pat. verbo, ius. quæst. 6. In donatione autem iurispatronatus seruatur text. in cap. vnico. de iurepatr. lib. 6. vt dono tibi iuspatronatus, quòd habeo in tali ecclesia, vel in tali beneficio, & in donatione ecclesiæ, concedo, & do talem ecclesiam. vt per Speculat. in tit. de donat. in princ.

16 Vtrum autem in donatione omnium bonorum quorumcumque mobilium, & immobilium præsentiũ, & futurorum, iurium, & actionum comprætendatur etiam iuspatronatus, quod habet donans, & omissa disputatione, Resolutio est affirmatiua, quòd eo casu comprehendatur iuspatr. & ita est communis opinio, de qua Dec. cons. 127. num. 3. vbi de communi testatur Ferret. consil. 176. nu. 2. Puteus decis. 341. lib. 2.

Et fuit dictum in Cremonen. Hospitalis. 5. Martij. 1586. coram Card. Seraph. quæ est impressa 725.

Controuersum fuit super donatione quadam facta ab Antonio Maria Pauesio Dominæ Lucretiæ vxori omnium & quorumcumque bonorum mobilium & immobilium, iurium, & actionum vniuersarum, An' scilicet in ea comprehenderetur iuspatronatus, quòd idem Antonius Maria habebat ad quoddam Hospitale, & pro nega-

negatiua deducebatur *Innoc. in c. ex litteris. nu. 1. & ibi Card. quæst. 11. de iurepat. Dec. in c. sedes. nu. 3. de rescrip. Couarr. var. resolut. lib. 3. cap. 13. nu. 4. Lambert. de iurepat. lib. 1. par. 2. q. 5. art. 14. per tot.* Sed contrarium censuerunt Domini, ex quo opinio Innocentij non est recepta, vt animaduertit *Abb. in d. c. ex litteris. nu. 12.* & *Dec. in c. sedes*, loquitur in iuribus ad certum locum restrictis, & eodē modo Doctores relati à Couarruuia vbi supra. Neque opinio Lambertini est vera, fundat enim se in restrictione, quæ inducitur ex particula illa, mea, quæ nihil facit, vt animaduertit *Rebuff. in l. bonorum. de verbor. signif.* & contrarium tenuit *Abb. vbi sup. Dec. in cons. 127. nu. 2. propè fin.* vbi de communi *Put. decis. 351. lib. 2. Ferret. cons. 179. nu. 2.* Non obstat, quòd dictio, bonorum, sit restricta ad mobilia & immobilia, quia vlterius processum fuit ad iura, & actiones vniuersas; & ideo cessat obiectum, quòd sit, appellatione bonorum in contractibus non venire vniuersitatem, vt per *Bald. in cons. 1. nu. 4. lib. 3. Tiraq. de retract. lign. §. 1. gloss. 7. nu. 5.* venit enim iuspatronatus appellatione iurium vniuersorum. *Bald. in cons. 32. nu. 3. lib. 1.* transit enim cum vniuersitate *d. c. ex litteris. & cap. cum sæculum. de iurepat. Bero. cons. 66. nu. 29. & cons. 78. nu. 2. lib. 3.* quæ deducuntur contra validitatem donationis, & præsentationis reseruata fuerunt suo loco discutienda. *Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. allegat. 71. nu. 20. Bald. l. fin. nu. 48. vers. dicit Innoc. C. de ed. diu. adr. toll.* & fuit etiam dictum in *Pisana Cappellaniæ 10. Decemb. 1597. coram Card. Millino. Riccius in praxi rer. for. eccles. impressa Colon. allobrog. 1621.* & secūdum hanc impressionem semper allego d. auctorem, *decis. 164. & 179.*
17 *nu. 141.* appellatione enim iurium venit iuspatronatus, quod est ius. *Bald. cons. 32. nu. 3. lib. 1.* & transit cū vniuersitate. *cap. ex litteris. & cap. cum sæculum. de iurepat.* Neque obstat *Innoc. in d. c. ex litteris. nu. 2.* & ibi *Card. quæst. 11.* & *Lambert. de iurepat. lib. 1. par. 2. quæst. 5. art. 14. per totum.* qui dicunt contrarium, quia adhoc respondeo cum *Abb. in d. c. ex litteris. nu. 12.* quòd dicta doctrina Innocentij non est recepta. vt per *Riccium d. decis. 164. nu. 82.* & procedit quando donantur bona, vel iura ad certum locum restricta, prout etiam loquitur *Dec. in c. sedes. nu. 3. de rescript.*

18 Neque obstat, qnòd *Garc. vbi sup. de benefic. par. 5. cap. 9. nu. 12.* testetur apud Rotam decisum corā Litta pro opinione negatiua, videlicet trāsferri iuspatronatus vniuersaliter, & cum vniuersitate, quando aut castrum, aut villa transfertur, cui ipsum iuspatronatus adhæret, aliàs resoluitur alienatio in suas singularitates, quia ad hoc

Respondetur ibi disputari non de donatione omnium bonorum & iurium, sed de eorumdem cessione, seu vēditione, & ita loquitur Litta apud Garc. ibi enim respondet decisioni Putei dicens eam non obstare, quia loquitur in donatione, quæ valet de iurepat. siue sit donatio vniuersalis, siue particularis, & ratio diuersita-
19 tis est, quia liberalis donatio multò magis est aliena ab omni suspicione simoniæ, & est maiori fauore digna. vt ait *Franc. Suarez lib. 4. de simonia. cap. 28. nu. 17.* vnde *in d. decis. Put. 341.* habetur ibi, & fuit per maiorem partem conclusum, quòd si donatio esset vniuersalis omnium bonorum suorum, quòd non erat dubium, quòd sub tali vniuersitate veniret iuspatronatus; deinde si essemus in casu venditionis, idem videretur dicendum, nam ea, quæ in contrarium afferuntur, valent in iurepatronatus reali, quòd competit ratione rei, cui adhæret, vt castro, vel villæ, non autem in iurepat. personali, quòd competit ratione fun-
20 dationis, vel successionis, & quod gene-

generali omnium bonorum vendi-
tione transfertur, & ita distinguit
Suar. vbi sup. nu. 19. vbi cum Abb.
de communi Canonistarum senten-
tia testatur, licet ab hac sententia ex
rigore iuris esse recedendum existi-
21 met. & quod donatio omnium bo-
norum præsentium, & futurorum,
iurium & actionum valeat saltē quo-
ad præsentia tùm ratione iuramenti
tenet *Seraphinus de priuileg. iuram.*
*priuileg.*107. *nu.* 3. *Card. Mantica*
de tacit. & ambig. lib. 13. *tit.* 27.
tum ratione clausulæ, omni meliori
modo. *Aug. Barbosa clausul.* 52. *nu.* 5.
& ita in iudicando non est receden-
dum à d. communi opinione, secun-
dum quam fuit resolutum in dona-
tione simili omnium bonorum, iuriũ,
& actionum facta generali à Reue-
rendissimo D. Iulio Galletto Episco-
po Alessaneñ in personam Ill. D. Ni-
colai Galletti sui fratris, nam ex tali
donatione fuit resolutum iurapatro-
natus competentia d. Episcopo pri-
uato nomine esse translata in dictum
D. Nicolaum, qui est in quasi pos-
sessione præsentandi.

22 Insuper nunc est videndum, vtrũ
in donatione iurispatronatus facta,
& firmata cum Episcopi cõsensu ha-
beat locum dispositio legis. *si vn-*
quam. C. de reuoc. donat. idest, an di-
cta donatio reuocetur per superue-
nientiam liberorum ipsius donan-
tis. &

Negatiuam opin. tuetur *Dec. cons.*
675. motus, quia de iurepatronatus
23 idem iudicatur, quod de causis spi-
ritualibus. *cap. quanto. de iudic.* ideo
non potest causa iurispat. diffiniri, ni-
si iudicio ecclesiastico. *d. c. quanto.*
24 neque legibus, & constitutionibus
laicorum subijcitur, quia à pari pro-
cedunt forum laicorum sortiri, &
legibus eorum subijci. *Innoc. in rubr.*
de consuetud. Archid. in cap. quo iure.
dist. 8. *Bart. Bald. & alij in l.* 1. *C. de*
summa Trinitate, & fide Catholica.
Alex. cons. 150. *lib.* 2. *& cons.* 257. *col.*
4. *lib.* 2. *& cons.* 44. *col.* 3. *lib.* 5. *& cons.*
13. *col. pen. lib.* 7. Neque obstat dicit
Dec. quod d. l. si vnquam. videatur
facta principaliter in fauorem filio-
rum, quo casu ex communi conclu-
sione leges, & iura ciuilia videntur
esse approbata de iure canonico.
Abb. in c. ecclesia. col. 4. *de constitut.*
26 qui dicit, quod quando lex ciuilis
est generalis, & rationabilis, nec sa-
cris canonib. contradicit est fauora-
bilis, & est seruanda etiam quoad
clericos.

27 Et quòd causa ecclesiæ decidi de-
bet secundum ius ciuile, si canones
deficiant. *Abb. in c.* 1. *not.* 3. *de oper.*
nou. nunciat. & ecclesia legum secu-
larium non respicit famulatum, quæ
æquitatis, & iustitiæ vestigia imitan-
tur. *cap. super specula. de priuileg.*

Quia ad hæc respondetur habere
locum in rebus temporalibus, & pro-
28 phanis, in quibus iura ciuilia habent
potestatem statuendi, secus videtur
in iurepat. quod reputatur spiritua-
le, neque potest æstimari. *c. de iure. de*
iurep. notat Abb. in cap. querimonia.
de iurepatr. vbi col. 2. asserit, quòd
29 patronus, qui nihil habet in bonis
præter iuspatr. non potest illud ius
cedere creditoribus, quia non reci-
pit æstimationem, & statutum lo-
quens de re æstimabili non habet lo-
cum in re inæstimabili. *Bart. in l.* 4.
§. prætor ait. in fine. ff. de damno inf.
& cum d. l. si vnquam. loquatur de
30 bonis, quæ possunt æstimari, non
debet habere locum in iurepat. quòd
est inæstimabile. accedit, quòd ius-
patronatus simpliciter non est in bo-
nis nostris secundum *Bald. in l. eam*
quam. in fine. C. de fideicomm. & in
cons. 335. *col.* 1. *lib.* 1.

31 His tamen non obstantibus con-
trariam sententiam, & sic affirmati-
uam puto veriorem. scilicet *d. l. si*
vnquam. habere locum in donatio-
ne iurispatronatus.

32 Moueor, quia non solum de iure
ciuili per natiuitatem liberorum re-
uocatur donatio. *ex d. l. si vnquam.*
sed etiam de iure canonico. *c. qui-*

cuique.17. q.4. vbi cauetur, id procedere etiam in foro conscientiæ, in
33 quo donatarius tunc tenetur ad restitutionem rei sibi donatæ. *Cardin. Hostiens. in summa. tit. de donat. §. qualiter reuocetur. vers. item propter super venientiam*, & alij relati à Doctissimo *Tiraquello in d.l. si vnquam.*
34 *vers. reuertatur. num. 293.* nec est verum, quod iuspatronatus non sit in bonis nostris, cum pro eo habeamus actionem, & exceptionem, ideoque in bonis esse dicitur. *l. rem in bonis. ff. de acq. rer. dom. & not.* Bart. *in l. rem alienam. col. 2. ff. de pign. act.*
35 & in eo succeditur cum hæreditaria successione. *cap. cum seculum. de iurepatr.* & quod iuspatronatus veniat bonorum appellatione voluit. *Abb. in d. cap. ex literis. col. vlt. versic. quid autem. de iurepat.* Neq. *dict. l. si vnquam.* requirit, quòd res recipiat æstimationem, sed tantum respicit ad verisimilem, & præsumptam donantis voluntatem, an' scilicet donaturus fuisset si de liberis cogitasset, quia quæcumque res quantum ad
36 affectionem, & voluntatem est æstimabilis, & æstimari potest. At in
37 casu nostro multum interest, & donatoris, & filiorum eius, ne ipsum iuspatronatus amittant, quòd est ius honorificum, & vtile. vt latè per *Tiquell. in d.l. si vnquam. versic. donatione largitus. nu. 353. ad numerum 357.*

38 Subsequitur pulchra dubitatio, an' donatio iurispatronatus facta sub conditione, si donans decesserit sine liberis, si donans monasterium ingrediatur, & per professionem fiat religiosus, an' donatio locum habeat.

Ista quæstio pendet ab ea, an' si quis omnia bona sua donauit sub cōditione, si decesserit sine liberis, an' si donans ingrediatur monasterium, donatio locū habeat, quā latè examinat Cardin. *Mantica de tacit. & ambig. conuentionibus. lib. 13. tit. 46. per totum.*

39 Vbi concludit d. casu conditionem non extitisse, sed defecisse quia talis ingressus non dicitur decessisse sine liberis cum monasterium stet loco filiorum. *cap. in præsentia. de probat.* & quia summa est ratio, quę pro religione facit. *l. sunt personæ. in fine. ff. de relig. & sumpt. fun.* & in simili si d. conditio fuerit scripta in testamento, & adiecta hæredi gra-
40 uato, vt alicui restituat hæreditatē, si decesserit sine liberis, per ingressū religionis intelligitur defecisse, & monasterium admittitur. *§. sed & hoc præsenti. in Auth. de sanctiss. episcop. &* Auth. *nisi rogati. C. ad trebell. & d. cap. in præsentia.*

41 Si tñ magis placeat contraria Doctorū sentētia, quæ est cōmunis s. eo casu in donatione conditionem non defecisse, extitisse, & monasterium non admitti, debet tamen intelligi, vt donatio post mortem ipsius donatoris effectum sortiatur, quia donec in monasterio vixerit, monasterium bonis vti, & frui debet, & iurepatr., argumento. *l. statius. §. Cornelio Felici. ff. de iur. fisci. Bald. cons. 407. num. 13. vers. donec ergo monachus viuit. lib. 1. Card. Mantica vbi sup. d. tit. 46. in fine.*

Insuper Queritur, an' donatio iurispatronatus reuocetur ex ingratitudine donatarij, & regulariter donatio inter viuos est de sui natura contractus irreuocabilis. *l. aristo. ff.*
42 *de donat. Innoc. in cap. vlt. num. 25.* vbi de communi testatur. *de donat. Clarus recept. sentent. §. donatio. q. 1. in fine.*

43 Attamen propter ingratitudinem donatio etiam perfecta reuocatur. *l. vlt. C. de reuoc. donat.* vbi Imperator refert quinque causas ingratitudinis. & *d. cap. vlt. de donat.* & ea est ra-
44 tio, ne liceat alicui bona aliena capere, & postea donatorem irridere, & ei malefacere. *Clarus d. §. donatio. quæst. 21.* & quòd donatio ob ingratitudinem donatarij reuocetur latè refert *August. Barbosa in colle-*

ctan. ad d. cap. ult. de donat. num. 1.
& 2. Tiraquell. in d. l. si vnquam
verbo, donatione largitus. num. 195.
Card. Tuscus practic. conclus. tomo 2.
lit. D. conclus. 711. Mozz. de contra-
ctib. tract. de donat. tit. quomodo re-
uocetur donatio. num. 2. Gutier. de
iura ment. confirm. part. 1. cap. 10. Ric-
cius in collectan. decis. parte 1. collect.
197. & Molina de iust. & iur. tra-
ctat. 2. disput. 281. à princ. Lessius de
iust. & iur. lib. 2. cap. 18. dub. 14. nu.
104. cum seqq. Rebellius de obligat.
iustit. par. 2. lib. 18. quæst. 9. & Franc.
Molina de ritu nuptiarum. lib. 3. qu.
20. num. 15. ait superfluam esse clau-
sulã adiectã in instrumento donatio-
nis, qua donator donationem non
reuocare promittit etiam prætextu
ingratitudinis, de quo infra videbi-
45 mus, & adeò hoc est verum, vt si pa-
tronus sit ingratus ecclesiæ perdat
iuspatronatus Surd. de aliment. tit. 7.
quæst. 32. num. 9. & 10. & quæst. 38.
num. 2. Barbosa d. c. ult. n. 7.
46 Quid si donator promiserit ex pa-
cto donationem non reuocare ex
causa ingratitudinis, tale pactum est
ne validum? & quidem quoad ingra-
titudinem commissam ante d. pactũ
47 valet, quia ingratitudo ex misericor
dia remitti potest. c. tria. dist. 45. ita
Bart. in l. vlt. num. 3. & ibi Bald. num.
11. C. de pact. sed quoad ingratitu-
dinem committendam illud pactum
non valet, quia donatarius ex tali
pacto inuitaretur ad delinquendum,
nulla enim conuentione fieri potest,
48 vt dolus malus nõ præstetur. l. si vnus
§. illud. ff. de pact. l. conuenire. ff. de
pact. dotalib. & hanc opin. tenet Specul.
tit. de dona. vers. quid si actum sit. Bar-
tol. & Bald. in d. l. vlt. vbi sup. & hanc
esse communem testatur & sequitur.
Alex. in l. stipulatio hoc modo concepta
num. 23. ff. de verb. oblig. & Felin. in
cap. si diligenti. num. 32. de for. comp.
Card. Mant. de tac. & ambig. comm.
vbi sup. lib. 13. tit. 41. num. 6. verum
Bald. cons. 18. nu. 2. in fine. lib. 1. & in
l. 1. num. 43. ff. de rer. diuers. relatus à
Card. Mantica ibi numero 7. & seqq.
49 Distinguit, quòd alia est ingrati-
tudo, quæ transit in delictum, & quę
dolo malo committitur, & hæc an-
tequam committatur remitti non
potest, quia donatarius inuitatur ad
delinquendum d. §. illud. alia est in-
gratitudo, quæ committitur absque
dolo malo, & sine crimine, & hæc
antequam committatur potest remit
ti, quia non præbet occasionem de-
linquendi, sed tamen Ripa in dict. l.
vlt. C. de reuoc. donat. num. 181. dicit,
quòd si quis potest facere, quòd in-
gratitudo non sit ingratitudo, tunc
pactum seruandum est, aliàs non.
50 Sed quid si dictum pactum, quòd
donatio non possit reuocari etiam
per ingratitudinis causam, sit iura-
mento donantis firmatum, erit ne
validum?

Et dicas etiam tali casu pactum
non esse seruandum, quia præbet oc
casionem delinquendi d. §. illud. &
ideò non est obligatorium super eo
præstitum iuramentum. capit. non est
51 obligatorium. ff. de reg. iur. lib. 6. &
quia iuramentum non debet esse vin-
culum iniquitatis. cap. quanto de
iureiur. cap. 1. de iureiur. lib. 6. nam
iuramentum reprobatur non solum
quando continet peccatum, sed etiã
53 quando potest esse occasio peccati.
Abb. in cap. cum contingat. num. 22.
de iureiur. nec iuramentum confir-
mat pactum, quòd odio partis aduer
53 sæ est improbatum. cap. 1. & cap. de-
bitores. de iureiur. & referendo alios
hanc opin. sequitur Card. Manti-
tica. d. tit. 41. num. 11. 12. & 13. vbi
num. 15. & seqq. ait si obligatio oria-
54 tur tunc ex iuramento, absolutione
obtenta à iuramento agenti nulla
obstabit exceptio pacti. Abb. in d. ca-
pit. cum contingat. nu. 8. & si non ob-
tinuerit d. absolutionem, poterit ta-
men donationem reuocare, licèt ef-
ficiatur periurus ex doct. gloss. in cap.
vlt. de procur. lib. 6.
55 Quia iuramentum non facit actũ
irreuocabilem, qui sui natura potest
reuo-

reuocari. vt scribit *Corn. cons.* 102. *num.* 11. *lib.* 1. *Socc. sen. cons.* 58. *nu.* 6. *lib.* 3. & Natta *cons.* 607. *per totum.*

Verum *Seraphin. de priuileg. iuram. priuilegio.* 108. *num.* 10. distin-
56 guit, aut ingratitudo committitur per dolum, & tunc non potest remitti, & iuramentum præstitum nil operatur, quia verus dolus futurus remitti non potest. aut ingratitudo
57 committitur per dolum præsumptũ, seu latam culpam, & tunc potest remitti, quia dolus præsumptus, vel lata culpa etiam de futuro potest re-
58 mitti. *l. si vt certo. §. interdum. ff. commod. Decius. consil.* 178. & 192. *Gozad. cons.* 18. *col.* 2. *num.* 5. & *consil.* 94. *col.* 3.

59 Et quòd donatio per ingratitudinem reuocetur, procedit, si de ingratitudine legitimè constet, nec satis erit eam probare per vnum testem cum iuramento suppletorio. text. est not. quem ponderat *Bald. in l. vltim. C. de sec. nupt.* dum ibi text. requirit liquidas, & indubitatas probationes. *Seraphin. vbi sup. num.* 12. & *priuileg.* 33. *nu.* 85. & 86. & *Guido Pap. q.* 180.

60 Vtrum autem donatio iurispatronatus facta absenti per stipulationem notarij valeat, & perfecta sit, id pendet, an absenti per stipulationem no-
61 tarij acquiratur de quo *art. latè Clarus in d. §. donatio. quæst.* 13. & *Card. Mãtic. de tac. et amb. conuent. lib.* 13. *tit.* 8. *per totum. vbi num.* 9. sequitur *opin. legib. et rationib. probatam.* quòd
62 donatio facta absenti per stipulationem notarij valeat ab initio, nec à donante potest reuocari. idque probatur per *l. non aliter. ff. de adopt. iuncto §. cum autem impubes. inst. de adopt.* vbi notarius tamquam seruus publicus potest stipulari, atque acqui-
63 rere pupillo, & quòd dicitur de pupillo intelligitur etiam de absente, item probatur ex *l.* 2. *iuncta l.* 4. *ff. rempub. sal. for. et ex l.* 1. *§. planè, ff. de magist. conuen. et hanc opin. præsupponit gloss. in §. si quis alij. Institut. de inutilib. stipulat. Bart. in l. stipulatio ista. §. si stipulari. ff. de verb. oblig. et alibi. Imol. in l. qui Romæ. §. Flauius. num.* 10. *et Alex. num.* 9. *ff. de verb. oblig. Corn. cons.* 50. *num.* 8. *et* 13. *libro* 1. *Ruin. cons.* 119. *num.* 6. *et cons.* 126. *num.* 10. *et cons.* 172. *num.* 16. *lib.* 1. *Rol. à valle consil.* 119. *num.* 24. *et seqq. lib.* 1. *Couarruu. var. resolut. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 11. *Cephal. cons.* 33. *num.* 5. *et seqq. Ozasch. decis.* 33. *ad finem.* etenim potest notarius dona-
64 tionem stipulari etiam nascituris, qui non sunt concepti probatur ex *l. si quis operas. cum gloss. in verbo, posthumos. ff. de oper. lib. et ex l. quod dicitur. la* 2. *ff. de verb. oblig. vbi Bart. numero* 12. *et Ias. num.* 43. ita affirmat *Oldrad. cons.* 95. *num.* 3. *et* 16. *Guid. Pap. decis.* 267. *et* Dec. *cons.* 239. *n.* 5. *ad finem.* & dato, quòd in casu, quo notarius stipulatur absenti secundũ sententiam. *Castrens. in cons.* 195. *num.* 2. *lib.* 2. *et in l. huiusmodi. in fine. princ. ff. de leg.* 1. quam refert *Card. Mantica d. tit.* 8. *in princ.* sit neces-
65 saria ratihabitio illius, cui per stipulationem acquiritur, tamen non requiritur, quòd d. ratihabitio verbis sit expressa, sed sufficit tacita, si ex facto conijci possit. *l. paulus respondit. ff. rem rat. hab.* Dec. *cons.* 586. *nu.* 12. *et* 13. *Card. Mantica d. tit.* 8. *nu.* 16. *et* 17.

66 Pro complemento huius materiæ donationis iurispatronatus propono nouum articulum, vtrum per donationem iurispatronatus transferatur in donatarium ipsum iuspatronatus, & in eius hæredes in perpetuum, an verò per tantum tempus, per quantum perseuerasset in domo, familia, & hæreditate donantis. & in hoc articulo existimo iuspatronatus durare apud donatarium eiusque hæredes quantum durasset in donante, eiusque hæredibus, & non vltra.

67 Moueor, quia vt dixi supra pluries, si fundator in fundatione reseruauit iuspatronatus sibi, & suis filijs dumtaxat, talis lex fundationis est

ad vnguem seruanda. si ergo fundator reseruauerit sibi iuspat. suisq. hæredibus, si postea illud donet, non debet excedere legem fundationis, sed donatio debet valere quousque durent donantis hæredes.

68 Item donans non censetur donare, nisi ius, quod habet. *cap. pastoralis.* & ibi *Aug. Barbosa in collectan. nu.4. de donat.* ergo donans nõ transfert in donatarium plus iuris, quàm ipse habet.

69 Item si donetur iuspat. familiare, non est perpetua donatio, quia tale iuspat. familiare extinguitur extincta familia. item si est iuspat. hæreditarium, & nullus sit hæres, perit, & extinguitur iuspat. & ecclesia remanet libera, vt dixi sup. par.1. hoc lib. cap.2. in fine, quia iuspat. transit in hæredem, quia hæredem, & mortuo patrono sine hærede, euanescit iuspat. quod non esset si perpetuaretur in donatario, eiusq. hæredibus, & experientia docet, quòd
70 multi antiquitus fundauerunt, & dotauerunt ecclesias, & beneficia seu cappellas, & iuspatronat. acquisierunt, & hodie non adsunt neque descendentes, neque hæredes, neque alij ex familia, seu domo dictorum fundatorum, & tamen multi tãquam donatarij prædictorum, seu eorum hæredum habent multa iurapatronatus, & sic per tales donationes iurapatronatus fiunt perpetua,
71 quia quod prius erat hæreditarium in donante fit hæreditarium in dotario, & quòd plus est aliquando ipsius donatarij hæredes quando ad egestatem deducuntur, vel remanẽt sine spe filiorum donant eadem iurapatronatus alteri, & in eo denuo perpetuantur contra mentem ipsius legislatoris, contra legem ipsius fundationis, & contra ipsius ecclesiæ libertatem, quòd si per *Concil. Trid.* sublata sunt in *sess.25. de reform. cap.* 9. iurapat. competentia ex priuilegio, quanto magis cessare deberent talia iurapat. quando nulli existunt fundatorum hæredes, & descendentes? Cogita.

72 Vnum adde, quòd qui non fundauit, & acquisiuit iuspat. donando non potest alijs comprehensis præiudicium afferre, vt dixi sup. hoc lib.
73 cap. 2. nu. 22. sicut dicitur de emphyteuta, qui donando emphyteusim non potest facere præiudicium compræhensis in instrumento emphyteusis. *Imol. et Alex. in l. si domus. §. vlt. ff. de leg.1.* nisi in ipsa inuestitura fuerit data à domino facultas alienandi. vide *Card. Manticã vbi sup. de tacit. & amb. conuent. lib. 22. tit. 28. nu. 63.*

Adde insuper quòd donatio facta in remunerationem seruitiorum non valet, quia res spiritualis, vel spirituali annexa pro mercede promissa, vel debita sine simonia concedi non potest. *c. sunt nonnulli. vbi gloss. 1. q. 1. c. cum essent. vbi Abb. de simon.* & fuit dictum in *Calaguritana praeminentiarum. 24. Aprilis. 1598. coram Gipsio.* quòd procedit in donatione remuneratoria seruitiorum, pro quibus donans potuisset conueniri, secus si non potuisset pro seruitio à donatario conueniri, quia tunc est donatio à liberalitate proueniens. *Goffred. in summa de simonia. nu.5.* & fuit dictum in *d. Calaguritana.*

74 Iuspatr. sine consensu Ordinarij donari non potest. *Card. Mantica decis. 86. nu.6. Rota d. decis. 337. nu.5. p. 2. in recentiorib.* & si non adsit d. consensus, nullum ius abdicatur à donante. *Rota d. dec. 337. nu.7.* qui cõsensus ex lapsu 30. an. præsumitur iuncta obseruantia. *Rota dec. 707. nu. 1. p. 1. in recentior.* & sufficit consensus tacitus Ordinarij, qui colligitur ex præsentationibus per ipsum admissis, vt fuit dictum in *Aquen. iurispat. coram Card. Lancellotto. impressa penes Marchesanum de commiss. to.1. fol. 454.* & supra latè de hoc dictum fuit. & nunc est notandum, quòd d. consensus non est necessarius in ipso actu donandi, sed sufficit, quòd interue-

teruenīat post quandocumque. Rot. *decis.17.de iurepatr.in antiq.Cardin. Mant.d.dec.86.nu.7.* & fuit dictum in *Tuden. parochialis.9.April.1612. coram Vbaldo.* & in *Pientina iurispatronatus. 13. Martij. 1609. coram D. Coccino Decano.* imò etiam post mortem donantis potest Episcopus suo consensu confirmare donationē. *Rot.dec.vlt. de iurepat. in antiq. et d. dec.337. nu.7. p.2. in recent.* vbi dicitur, quòd Episcopus potest confirmare donationem in præiudicium hæredis donatoris. vide *annotat.ad Ludouis.dec.420. nu.7.* Sed aliàs fuit tentum donationem iurispat. non esse confirmandam post mortem donatarij.

Vt fuit dictum in *Pisana Cappellaniæ.24.Nouemb.1586.coram Bubalo. vt infra.*

Domini de Tottis Ciues Pisani, vti patroni Cappellæ ad altare S.Nicolai de Baris sitæ in Metropolitana ecclesia Pisana donarunt ius præsentandi ad d. Cappellaniam pro vna vice tantum in prima vacatione bo. mem. D.Episcopo Martio de Martijs & D. Angelo nepoti rectori d. Cappellaniæ, & obtinuerunt confirmationem Apostolicam d. concessionis in forma commissaria directam Archiepiscopo Pisano, cum clausula, verificato prius iurepatronatus, sed ante illius executionem ambo donatarij decesserunt, quorum hæredes prætendentes ius præsentandi ad illos spectare, cum instetissent coram Archiepiscopo, illos reiecit, vnde commissa causa appellationis Nuncio Apostolico Florentiæ commoranti, Nuncius reuocauit sententiā Archiepiscopi, & confirmauit donationem præfatam, postea cum causa appellationis fuisset mihi commissa, dubitaui, an facultas præsentandi concessa D. Martio, & Angelo fuerit translata ad eius hæredes, & Domini vnanimiter concluserunt pro negatiua, ratio dominorum fuit, quia huiusmodi concessio fuit nulla, & inualida absque confirmatione Papæ vel Ordinarij, vt post *Host. in summa de iurepatr. nu.7. vers.mihi videtur. Abb.in c.illud.nu.5.* & ibi *Bero.n.11. de iurep.* qui testatur de communi. *Dec.cons.541.nu.1. et 2.* quo fit, vt cum hæc donatio non fuerit confirmata viuentibus donatarijs, nihil prætendere possunt, quia cum in vita donatariorum nihil fuerit quesitum, nihil quoque potuerunt transmittere in eorum hæredes.

Neque obstat, quòd viuentibus donatarijs fuit obtentum mandatum de confirmando, quia mandatum de confirmando non est confirmatio. *c. si super gratia. cum ibi not. de off. deleg.lib.6.* & ad summum hoc mandatum non præstabat, nisi quoddam ius conditionale, quòd de iure ad hæredes transmitti non poterat. *l.1. cum ibi not. C. de his, qui ante apert. tab.*

Nec dici potest, quòd sicut ius eligendi transmittitur ad hæredes. *l. si stipulatus fuerim. vbi Bart. ff.de verb.oblig.§.optionis. Instit.de legat. l.illud.de opt.leg.* ita etiam ius petendi confirmationem debet transire ad hæredes, tum quia hoc procedit, quando ius eligendi competit ad vtilitatem alterius, vt per Doct. in dd. locis, tum etiam quia cum ante confirmationem donationis nō fuerit abdicatum ius à patronis, vt per *Abb.in c.cū seculum.n.6.de iurep.* potuerunt donantes occurrente vacatione ante confirmationem præsentare. vt per *Puteum dec.15. lib.2.* & hoc tollit omnem difficultatem.

Et fuit in eàdem resolutum. *die 1. Iulij. 1587. coram Comitulo.* sub his verbis.

Arguebant scribentes pro Dominis de Martijs concessionem iuris præsentandi pro vna vice ad Cappellam, de qua agitur, factam per illos de Tottis bo. mem. Episcopo Martio, & Angelo eius nepoti rectori d. cappellaniæ, non egisse consensu Ordinarij, aut confirmatione Apostoli-

ca, tum quia laicus validè donat iuspatr. clerico etiam sine auctoritate Episcopi, cum videatur ex hoc fieri melior conditio ecclesiæ. *Archid. in c. piæ mentis. 16. q. 7. & in c. vnico. de iurepat. lib. 6.* Io. *de* Anan. *in c. illud. eod. tit.* Rot. *dec. 9. in nouis. eod. tit.* tum quia cessat in prædicta concessione votum captandæ mortis, propter quod inhibitum fuit dare potestatē præsentandi antequam beneficium vacet. *c. fin. de conc. præb.* cum longè absit à verisimili suspicione, vt Episcopus nepotis, aut rector sui ipsius mortem fuerit capturus, quo locus fieret præsentationi.

Verum hæ considerationes non mouerunt Dominos, nam quicquid senserit Archid. aliter excepit *Archid. in d. cap. vnico. nu. 3. et* 4. quam referat Abb. *in disput. Augerius sub nu. 2.* communis est illa distinctio, vt laicus absque consensu Episcopi possit transferre in clericum juspatron. quando transfert contemplatione ecclesiæ, secus si iure proprio, & bono ipsius clerici. *Host. Bald. Abb.* qui testantur de communi, & alij in d. *c. illud.* 10. *Andr. in c. significasti. de iurep.* & ibi *Francb. et Anchar. Lambert. de iurep. lib. 1. p. 2. quæst. 1. art. 2. et* 13. & iuxta hos terminos procedit *decis.* Rot. *alleg.* prout eam intellexerunt *Franc. Lambert.* & alij.

Nec ad rem pertinet, quòd inter prædictos donatarios cessauit suspicio voti captandæ mortis; primò, quia consensus Episcopi non ideo requiritur, vt obuietur huiusmodi voto, quandoquidem nec potest Episcopus validare donationem iurispræsentandi ad beneficium vacaturum, vt per Rolan. *cons. 47. nu. 53. lib. 1.* Secundò, quia auctoritas Episcopi interuenire debet in translatione iurispatr. vt videat, an expediat ecclesiæ mutare patronum, vt euitentur fraudes, ac fictæ venditiones, prout aduertunt communiter *Doct. in c. illud.* necnon ex alijs rationibus quas explicat *Lambert. vbi sup. art.* 10. *nu.* 5. & liquet eas posse habere locum, vbi donatio fit clerico iure proprio. tertio, quia negari non potest, quin saltem non fuerit necessarius talis consensus respectu hæredum, quos possibile est esse laicos, & potentiores, vt contra eos militent ratio voti captandæ mortis, suspicio fraudis, incapacitas personarum, detrimentum ecclesiæ, & aliæ considerationes, quæ concludunt necessitatem consensus Episcopi, vel confirmationis Apostolicæ. *Lambert. vbi sup. art.* 13. *nu.* 1. si autem interpretamur huiusmodi concessionē factā fuisse Episcopo Martio, & Angelo rectori ratione suarum ecclesiarum ad Bart. *in l. annua. §. attia. ff. de ann. leg.* prout insinuant scribentes pro DD. de Martijs, & in dubio interpretandum censuit *Lambert. vbi sup. art.* 13. *nu.* 2. ipsi hæredes non essent audiendi. *cap. non solent. 2. quæst. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus transfertur per venditionem veræ Vniuersitatis;*
2 *Et tunc transit accessoriè.*
3 *Decimæ non veniunt in venditione Vniuersitatis.*
4 *Ius sepulchri vendi potest cum Vniuersitate.*
5 *Iuspat. transit cum hæreditate vendita, & cum vniuersitate bonorum.*
6 *Curator hæreditatis iacētis potest præsentare ad beneficium iurisp. d. hæreditatis.*
7 *Iuspatronatus ecclesiæ non venit vendito fundo, super quo est ecclesia.*
8 *Iuspatr. transit cum vniuersitate sine Episcopi consensu.*
9 *Iuspat. de per se vendi non potest.*
10 *Iuspat. si venditum sit, venditor eo priuatur, & ecclesia remanet libera.*
11 *Iurispat. venditor excōmunicatur, & si sit vniuersitas, interdicitur.*
12 *Iurispat. si pars sit vendita, pro ea ecclesia fit libera.*

Iuris-

13 *Iurispat. expressio in venditione vniuersitatis facit actum nullum.*

14 *Si expressio fiat coniunctiuè, secus si declaratiuè.*

15 *Iurepat. ipsi ecclesiæ vendito, ecclesia fit libera.*

16 *Præcium datum in emptionem iurisp. ecclesiæ tribuitur.*

17 *Iuspat. non potest à patrono cedi creditoribus.*

18 *Præsentatio ad beneficia æstimari non potest.*

19 *Præsentatio vendi, & locari non potest.*

20 *Senior de familia si præsentare debeat, & ius suum vendat, non venditor, sed alius senior excluso venditore præsentabit.*

21 *Secus si senior patronus præsentare debeat.*

22 *Iurispat. expressio in venditione vniuersitatis non inualidat venditionem quoad alia.*

23 *Euictio pro iurepat. non cadit.*

24 *Iuspat. transfertur etiam per legatum.*

25 *Iuspat. consistens in re data in dotem, transit in maritum.*

26 *Iuspat. an transeat in conductorem ad longum tempus, seu præsentatio.*

27 *Sequester præsentat, sequestrata re, in qua adsit ecclesia patronata.*

28 *Iuspat. transit cum bonorum possessione.*

Iuspatronatus quomodo transferatur per venditionem Vniuersitatis.

CAPVT QVINTVM.

1 TRANSFERTVR etiam iuspatronatus de vno in alium per venditionẽ veræ vniuersitatis, in qua sit iuspatronatus. *cap. ex literis. de iurepat.* & ibi D. Ioannes *Baptista* Viuianus *Nobilis Vrbinas in suo rationali Iuris Pontificij. lib.* 3. *pag.* 370.
2 tunc enim accessoriè transit iuspatronatus cum Vniuersitate. *Abb. & Innoc. in d. cap. ex literis. Zecchius de benefic. & pens. cap.* 12. *num.* 9. & dixi satis sup. hoc libro cap. 1. non
3 tamen veniunt decimæ in tali vniuersitatis venditione. *Innoc. vbi sup.*
4 & venditio iuris sepulturæ facta cum vniuersitate valet. *Abb. in d. cap. ex literis. nu.* 14. & quando ex venditione hæreditatis, seu bonorum transeat iuspatronatus videas *Lambertin. de iurepat. lib.* 1. *par.* 2. *quæst.* 5. *art.* 14.
5 *&* 15. etenim transit iuspatronatus cum hæreditate vendita, & cum vniuersitate bonorum, quibus adhæret, sed non transit, quando est necessaria specifica traditio rerum particularium. *Garc. de benefic. par.* 5. *c.* 9. *nu.* 13. *& seqq.* & non transit, quando donantur, vel venduntur bona ad certum locum restricta, quia tũc dispositio non dicitur vniuersalis ob loci commemorationẽ. *Berous in d. c. ex literis. nu.* 6. & fuit dictum in *Cremonen. Hospitalis.* 5. *Martij.* 1586. *coram Card. Seraphino.* & cu-
6 rator hæreditatis iacentis potest prę-sentare ad beneficium iurispatronatus dictæ hæreditatis. *Riccius decis. Cur. Archiepisc. Neapolit. decis.* 11. *par.* 1. *August. Barbosa de off. & pot. Episc. par.* 3. *allegat.* 71. *nu.* 7. *&* 8.
7 Scias tamen, quod cum venditione fundi, seu prædij, non tamen venit iuspatronatus Ecclesiæ, quæ est in fundo, seu prædio, sed vendito palatio an Capella Palatij videatur vẽdita, videas *Lambert. vbi sup. art.* 18. transfertur autem iuspatronat. cum
8 vniuersitate sine aliquo episcopi cõconsensu. *Card. Mantica desitis.* 140. *num.* 2.
9 Iuspatronatus autem de per se vendi non potest, aliàs committitur simonia. *cap. de iure. de iurepat.* nec
10 etiam cum consensu episcopi. quòd si vendatur iuspatronatus, & emptor illud detineat, debet eo spoliari, & venditor priuatus est, & ecclesia remanet libera. *cap. quia clerici.* vbi *Abb. & glos. de iurepat.* & ibidem D. *Ioan. Baptista Viuianus in d. suo ratio-*

rationali iuris Pontificij lib. 3. pag. 370. Hodie autem ex decreto Concilij Trident.*Seß.*25.*de reform.cap.*9.
11 si singulares personæ vẽdiderint iuspatronatus, debent excommunicari, si verò sint Vniuersitates, vt Collegia, & Capitula, ecclesiastico subijci debent interdicto, & Iurepatronatus ipso iure priuari, & si plures
12 sint compatroni; & vnus tantum vendat partem suam, pro dicta parparte vendita beneficium fit liberũ, & pro ea parte collatio libera est episcopi, seu præsentatio, si sit ad alterius institutionem. *Lambert. vbi sup.lib.*3.*quæst.*8.*artic.vlt.*
13 Accedit, quòd si in venditione Vniuersitats exprimatur iuspatronatus, idest, quod venditur etiam iuspatronatus, tunc talis actus non valet, neque transfertur iuspatronatus. *Lambertin. vbi sup. d. lib.* 1. *par.* 2. *quæst.*5.*art.*20. *Rota decis.*399.*par.*2. *tom.*1.*in recentib.apud Farinac.* quod tamen ita est intelligendum, vt pro-
14 cedat, quando in venditione castri, seu vniuersitatis fit expressio iurispatronatus coniunctiuè, tunc enim per d. venditionem non transfertur, si verò exprimatur iuspatronati onatus declaratiuè, & tunc transit, & transfertur, ita *Ioan.Andr.& Cald. in cap.vnico de iurepatr.lib.*6.*Couarruu.var.resolut.lib.*2. *cap.* 18. *num.* 8. *Aug.Barbos.in collectan. ad d. cap. de Iure num. 3. de Iurepatr.* si tamen
15 ipsa Ecclesia emat iuspatron. fit libera, neq. debet priuari. *Rocch.de curte de Iurepatr.verbo, ipse, vel is, à quo*
16 *num.*55. Prætium autem datum pro emptione iurispatronatus, nec emptor, neq. venditor habere debet, sed ecclesię, cui ob talem simoniam illata fuit iniuria, dari debet. ita communiter *Abb. Card. & alij in d. cap. de iure.* & ibi *gloss.vltim* etiamsi ecclesia ipsa emisset. *Lambert.d.quæst.*
17 5.*art.*6. Quo stante Iuspatron. non potest cedi creditoribus à patrono nihil aliud in bonis habente, cum iuspatronatus nullam accipiat æstimationem. *d. cap. de iure.* neque de perse potest dari in solutum, cum vniuersitate autem dari potest. *d. c.*
18 *de iure.* neque etiam potest æstimari præsentatio, quæ est fructus ipsius iurispatronatus. *Abb. in cap. cum Bertoldus. nu.*39 *de re iudic.* Et ideò
19 neque ipsa præsentatio vendi potest neque locari. *Cardin. in d.ca.ex literis.num.*4. *de iurepatr.Lambertin.d. lib.*1.*par.* 2. *quæst.* 8. *princ.* Quod si plures possideant Castrum iure hæ-
20 reditario, in quo Castro sit Iuspatr. alicuius ecclesiæ, & ex antiqua consuetudine senior de parentela ex prędictis patronis soleat presentare, si senior vendat partem, quam habet in d. castro, tunc emptor non præsentabit. sed alius senior ex illis excluso dicto seniore vẽditore, quòd
21 si non senior de parentela, sed senior patronus præsentare debeat, tunc si talis emptor sit senior patronus, ipse præsentabit. ita *Lambert. d. quæst.*5. *art.*26.
22 Aduertendum est tamen, quod quando venditio Vniuersitatis est nulla, quia in ea fuit expressum iuspatronat. coniunctiuè, valida tamen est quoad alia. *Abb. in cap. quærelam num.*7.*de simonia.Rocch. de Cur. vbi sup. nu.* 52. & pro hac re faciunt dicta per *Felin. & Doct. in cap. cum super. vbi Felin.num.*8. *de*
23 *off. deleg.* Neque aliquo casu pro iurepatronatus cadit euictio, cum non possit vendi. *d. cap. de iure.*
24 Cum ergo iuspatronatus transeat cum vniuersitate, & per donationem, transit etiam per legatum, & legari potest, cum legatum sit donatio, quòd legatum quomodo fieri debeat supradictum est, & ponit *Lambertin. d.lib.*1. *parte* 2. *quæst.* 6. *principali.*
25 Adde, quòd iuspatronatus consistens in aliqua villa, vel castro dato in dotem transit in maritum *Card. Mantica d.decis.*140. *num.*2.*&* 13. *Garc. de benefic. vbi sup.par.*5. *cap.*9.
26 *nu.*147. ita etiam transit in cõductorem

rem dicti castri, & villæ, si sit conductor ad longum tempus. sed *August. Barbosa in collectan. ad d. cap. ex literis 7. num. 4. de iurepat.* tenet eo casu ad
27 locatorem pertinere ius præsentandi. & sequestrato dicto castro, seu villa si vacet beneficium, sequester præsentabit. ita *Barbosa in d. cap. ex literis. num.* 8.

28 Transit etiam iuspatronatus cum bonorum possessione, quibus inseparabiliter inhæreat. ita *Surdus in tractatu de alimentis. tit. 9. q. 22. n. 27. & 28.*

Non tamen in fideicommissarium vniuersalem, seu generalem, transit iuspatronatus, seu ius præsentandi. *Bart. in l. quia perinde. §. restituta.* per illum textum. *ff. ad trebell. Bald. in l. vlt. num. 48. vers. si hæreditatem.* C. *de ed. diu. Adr. toll.* Imola *in l. si patroni. num. 4. vbi* Alex. de communi. *in fine. ff. ad trebell. Decius in l. precibus. n. 21. & seqq. C. de impuberum.* Rocch. *vbi sup. ver. ipse, vel is. quæst. 9. nu. 21.* vbi de commun. Lambert. *de iurepatr. lib. 1. par. 2. quæst. 2. artic. 35. Couarr. var. resolut. lib. 2. c. 18. num. 8.* & fuit dictum in Aretina Cappellaniæ. 1. *Iunij.* 1584. *coram Bubalo. & iurispatr.* 18. *Martij.* 162. *coram Cardin. Sacrato. & in Florentina Canonicatus.* 10. *Martij.* 1603. *coram Cardin.* Lancellotto. *& in Foroliuien. Iurispat.* 7. *Iunij.* 1599. *coram eod. Cardin.* Lancell. sed tunc iuspatronatus remanebit penes hæredem grauatum, qui adueniēte vacatione præsētabit. & frater professus an possit præsentare ad beneficium sui iurispatronatus, vide *Card. Seraph. dec.* 1328. *n.* 1.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus in feudum concedi non potest.*
2 *Iuspatronatus cum feudo accessoriè trāsferri potest.*
3 *Iuspatronatus ex fundatione ecclesiæ in fundo feudali, non amittitur amisso feudo.*
4 *Iuspatronatus, neq. præsentatio locari potest.*
5 *Iuspatronatus si pertineat ad parochianos ecclesiæ, locatores, & domini domorum præsentant.*
6 *Nisi consuetudo sit contraria, &*
7 *Secus in conductore ad longum tempus.*
8 *Pisis locatores præsentant ad beneficia, & pro eis conductores ad longum tempus,*
9 *Ecclesiæ parochiales S. Andreæ ss. Cosmæ, & Damiani, & aliæ Pisis ad parochianos pertinent.*
10 *Mulieres dominæ domorum intra parochiam existentium ad præsentandum admittuntur.*
11 *Iuspatronatus si pertineat ad parochianos in villis, coloni, & habitatores præsentant.*

CAPVT SEXTVM.

Iuspatronatus, an possit in feudum concedi.

1 IVspatronatus de per se consideratum nō potest in feudum concedi. *Roman. cōsil.* 368. nisi solo à Papa *Lambertin. de iurepat. lib. 1. part. 2. quæst. 7. art.* 1. etiamsi allegaretur consuetudo temporis immemorabilis. vt per *Rom.*
2 *ibidem.* accessoriè autem cum feudo continente Vniuersitatem, & sic cum ipsa Vniuersitate transit iuspatronatus, vt dixi in præcedenti capite. & probatur in *cap. cum seculum. de iurepat. vbi* Card. *Abb.* & alii. *& ibi*
3 *August. Barbosa in collectan. num.* 2. Quod si vassallus construxit ecclesiam in fundo feudali, amisso feudo ex aliqua causa, non perdit tamen iuspatronatus *Archidiac. in c. in sacris. 16. q.* 1. eàdem ratione sicut ius-
4 patronatus non potest concedi in feudum, non potest etiam locari, neque etiam præsentatio, vt dixi in capite præcedenti. & ait *Zecchius de be-*

5 *benef. & pens. cap.* 12. *nu.* 11. Ideoque si iuspatronatus ecclesiæ Parochialis pertineat ad parochianos ipsius ecclesiæ, tunc adueniente vacatione non debent præsentare conductores domorum in parochia existentium, sed domini locatores, qui habent iuspatronatus ex præsumpta fundatione, constructione, seu dotatione.
6 *Abb. in cap. quærelam. num. 19. de electione.* nisi consuetudo sit contraria, & de qua re pulchrè Ill. D. Vincentius Carocius Nobilis Tudertinus Iurisconsultus Præclarissimus, vt eius opera testantur, & recolendæ memoriæ, qui fuit amicus meus dum essem Tuderti Vicarius Generalis Illustrissimi, & Reuerendissimi D.D. Marcelli Cardinalis Lantis Episcopi Tudertini, iste vir in suo celebri tractatu de *locat. & conduct. parte* 5. *de iurepatronatus. num.* 2. dicit illud esse verum, sed contrarium esse in
7 conductore ad longum tempus. *Felin. in cap. cum Bertoldus. col. pen. de re iudic.* & hanc esse magis communem testatur *Rocchus de Curte, de iurepat. verbo ipse, vel is, à quo. n.* 58. *vbi n.* 59. ait attendendam esse consuetudinē. & tunc admittuntur hi, qui possident domum pro sua, nec est inquirēdum, de eorum dominio. *gloss. vltima in c. cum Bertoldus de re iudic.* quia præsentatio cum sit fructus iurispatronatus competit possessori ad *not. in cap. consultationibus de iurepatron.* & fuit resolutum in *Pampilonen. parochialis.* 11. *Aprilis.* 1603. *coram Cardin. Lancellotto.* Pisis autem ex
8 antiqua, & obseruata communi cōsuetudine præsentant domini locatores, non conductores, si autem sint conductores ad longum tempus, putà emphyteutæ, isti etiam præsentant, exclusis quoad domos emphiteuticas dominis locatoribus.

9 Ita vidi pluries seruari in praxi in ecclesiis Parochialibus Sancti Andreæ foris portæ, Sanctorum Cosmę, & Damiani, S. Viti, & S. Ceciliæ, quæ ecclesię sunt iurispat. pro parte parochianorum existentium intra limites parochiæ; eueniente enim vacatione Domini parochiani domorum existentium intra limites parochiæ statuta hora; & præuio signo Campanæ, conueniunt in ecclesia vacante, & dignior ex eis præsente officiali, & Cancellario Ciuitatis proponit prius aliquem Sacerdotem in parochum vacantis ecclesiæ; & misso partito ad fabas albas, & nigras, si per fabas nigras duæ ex tribus partibus consenserint in nominatum, scilicet ex triginta, viginti fabas nigras habuerit, ille erit parochus pręsentandus coram ordinario, tunc enim dicti parochiani sic coadunati constituunt aliquem procuratorem ad dictam præsentationem faciendam; & si primus nominatus non obtinuerit, post primum in sessione, secundus nominat, & sic successiue vsquequoque actus perficia-
10 tur. quo casu mulieres etiam admittūtur si sint dominæ domorū intra limites Parochię existentium. *Innoc. in c. cum ex iniuncto. in fi. de noui oper. nunciat.* sed in praxi d. mulieres solent vices suas alteri mandare. est tamen aduertendum, quòd tunc non admittuntur emptores domorum non iustæ mensuræ; vt puta, si quis emerit ab vno habente duas domos, qui tantum pro vna voce habebat præsentationem. *Geminian. in c.* 1. §. *laici. num.* 3. *de reb. eccl. non al. lib.* 6. *Dec. cons.* 149. *num.* 4. & fuit resolutum in *Pampilonen. beneficij de Huarta.* 29. *Iunij. &* 20. *Nouembris.* 1595. & 8. *Martij* 1596. *coram Iusto. &* 16. *Decembris* 1596. *coram Litta.*

11 Extra ciuitatem autem Pisanam in diœcesi, contraria est consuetudo, nam quando iuspatronatus pertinet ad parochianos, non domini prædiorum, & ciues eligunt; & præsentant rectorem, sed habitatores existentes ibidem, & coloni partiarii ipsorum ciuium, vt est in Plebania S. Alexandri de Vecchiano. in pa-

parochiali ecclesia S.Michaelis de Casciaula, & s.Bartolomei de Orzignano,& alijs, in his enim eueniente vacatione conueniunt dicti habitatores in ecclesia vacante præuio signo campane,& cum præsentia officialis,& Cancellarij actum peragunt vt supra. Quamuis hoc casu iuspatronatus dicatur pertinere ad communitates, & homines prædictorum locorum.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus etiam cum vniuersitate obligari nequit.*

2 *Iuspatronatus transit in eum, penes quē factum est sequestrum.*

3 *Siue sequestretur de per se, siue cum vniuersitate.*

4 *Iuspatr. non transit in depositarium.*

5 *Iuspatronatus de per se non potest dari in dotem.*

6 *Dotis titulus est particularis, licet dos sit ius videlicet.*

7 *Iuspatronatus transit cum vniuersitate data in dotem.*

8 *Vxor vsufructuaria omnium bonorum etiam præsentat ad beneficia, & ponitur decisio Rotæ.*

9 *Nec tunc requiritur consensus episcopi in translatione iurispatronatus in vsufructuarum.*

10 *Vsufructuarius est quasi dominus, & procurator in rem suam.*

11 *Vsufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi naturali.*

12 *Vsufructuarius, & proprietarius sunt quasi socij.*

CAPVT SEPTIMVM.

Iuspatronatus, an' posit cum vniuersitate obligari, seu dari in dotem.

1 IVspatronatus etiā cum Vniuersitatē non potest obligari, faciuntdict a per *Bart. in l. si is, qui. §. iura. num. 2. ff. de pignoribus.* & rationem ponit *Lambert. de iurepat. lib. 1. par. 2. q. 9. art. 2.*

2 Quòd tamen transit ad illum, penes quem est factum sequestrum, itaut ille sequester possit præsentare. *Doctores in cap. examinata. vbi Innoc. num. 1. & Felin. num. 10. de indic. idem Felin. in cap. cum Bertoldus. num. 30. de re iudic.* Pet. de *Auchar. in clem. vnica. col. 1. de sequest. possess.*

3 *& fruct.* idque procedit, siue iuspatronatus sequestretur de per se, siue sequestretur aliqua vniuersitas, in qua sit iuspatronatus,& hāc esse magis communem opinionem testatur.

4 *Lambertin. vbi sup. artic. 3.* in depositarium autem non transit iuspatronatus, nisi depositum factum sit in vim sequestri. *Lambertin. vbi sup. art. 4.*

5 Insuper Iuspatronatus de per se consideratum non potest dari in dotem, quia iuspatronatus non transit titulo oneroso, nisi cum vniuersitate. *Doct. in cap. ex literis. & in capit. cum seculum. de iurepat.* titulus

6 autem dotis regulariter est particularis, quamuis dos sit ius vniuersale; si tamen detur vniuersitas in do-

7 tem, cum ea transit iuspatronatus, *Lambertin. vbi sup. quæst. 10. art. 2. num. 10. Zecchius de benefic. & pens. cap. 12. num. 14. Garcia de beneficijs, par. 5. cap. 9. num. 21.*

8 Et eàdem ratione, si vxor sit relicta vsufructuaria omnium bonorū hæreditariorum, & in hæreditate sit iuspatronatus, ipsa debet præsentare. latè *Lambertin. vbi supra articulo 3.*

Et fuit dictum in *Alexanen. Beneficij. 29. Martij. 1591. coram Cardin. Mantica,* quæ est impressa 140. vt infra.

Ex memorialibus propositis loco causæ, cum ageretur per audientiam contradictarum, apud me quæsitum fuit an' præsentatus ab vxore, quæ à marito relicta est vsufructuaria omnium bonorum, debeat præferri præsentato ab hærede.

Et

Et quidem contra informantem decisum fuit, eum præferri, qui præsentatus est ab vxore.

Primum quia iuspatronatus in alium transit cum vniuersitate, etiã sine consensu Episcopi, *c. ex literis. & c. cum seculum. de iurepat.* ergo transit etiam in vsufructuarium omnium bonorum; quia huiusmodi legatum intelligitur vniuersale. *l. quoties. §. vlt. ff. de vsuf. coniuncta l. cogi. in princ. cum l. præced. ff. ad Trebell. & l. vxori meæ. de vsuf. lega.*

Secundo, quia vsufructu legato, omnis fructus rei ad vsufructuarium pertinet. *l. vsufructu legato. ff. de vsuf.* ergo, cum in bonis defuncti iuspatronatus compræhendatur, ius præsentandi magis ad vsufructuarium, quàm ad hæredem, debet pertinere: quia est fructus iurispatronatus. *Innoc. Anton. de Butr. Abb. & alij. in c. consultationibus. de iurepat. glos. vlt. & ibi Doct. in c. cum Bertoldus. de re iud. Rot. decis. 10. de iurepatronat. in nou.*

Neque iure dici potest, quòd illi dumtaxat fructus, qui sunt pro alimentis destinati, ad vsufructuarium pertineant, in quo genere ius præsentandi non reperitur, vt scribit *Paul. à Monte Pico in l. Titia. §. Titia cum nuberet. quæst. 39. num. 106. vers. nec obstat. de leg. 2.* quia respondetur primo vsufructu legato, omnes fructus ad vsufructuarium pertinere. *d. l. vsufructu legato. ff. de vsuf.* & nullam rẽ esse, quæ non cadat in vsumfructum, *l. vsufructu bonorum*, & ibi not. *Alex. ff. ad leg. falc. d. l. vxori meę. ibi, omnium pertinere. de vsuf. lega.*

Secundo respondetur vsumfructũ omnium bonorum non videri relictum pro alimentis dumtaxat. nam si pro alimentis tantũmodo relictus esset, deberet restringi ad vsum, & tamen inter vsum & vsumfructum magna est differentia, vt colligitur ex *l. 1. & tot. tit. ff. de usuf. & l. plenũ. post princ. ex tot. tit. de usu, & habitu.* Constat etiam alium esse titulum de vsufr. legat. alium de alimentis legatis, Neque legatum vsusfructus restringi debet ad alimenta, nisi fuerit expressum. *Ang. in cons. 338. nu. 7.* & hoc certo certius est, vt ex prædictis iuribus apparet.

Et hanc opinionem, quòd ius præsentandi magis pertineat ad vxorem relictam vsufructuariam omnium bonorum, quàm ad hæredem, post longam disputationem, tuetur *Lambert. in tract. de iurepatr. lib. 1. par. 2. q. 10. princ. art. 3.* vbi etiam *nu. 22. uers. posset etiam dici. cum seqq.* refert Anto. Cors. qui postea fuit Auditor Rotæ, & Christophorum Albam Iurisconsultos primarios, legentes in studio Patauino, ita consuluisse, & in Ciuitate Calabriæ sic iudicatum fuisse.

Neque huic sententiæ obstat *Rotæ dec. 10. in fin. de iurepat. in nou.* vbi tenet, quòd si villa data fuerit in dotem, in qua sit iuspatronatus, & maritus, & vxor concurrant in præsentando, præsentatus ab vxore debeat præferri præsentato à viro, tametsi vir fructus dotis debeat percipere, *c. per uestras. de donat. int. uir. & uxo. & c. salubriter. de usur. l. dotis fructus. in princ. ff. de iur. dot.* quia illa opinio non est decisio Rotæ, sed opinio collectoris, nam superius dicitur per omnes Dom. fuisse conclusum, & determinatum, valere consuetudinem temporis immemorabilis, quòd maritus ratione villæ sibi datæ in dotem, in qua consistit ecclesia parochialis, cuius iuspatronatus spectat ad vxorem, posse ad ecclesiam vacantem, personam idoneã præsentare, & postea subijcitur, maritum secundum aliquos posse, quacumque etiam cõsuetudine circumscripta, de iure communi præsentare.

Et huius sententiæ assignãtur plures rationes, quibus explicitis, collector hæc verba subiunxit, si vero ambo maritus, & vxor concurrerent in præsentatione, crederem præferendum

rendum præsentatum ab vxore. Vnde ex illo verbo, crederem, euidenter apparet, non fuisse à Dominis ita decisum, sed dictum à collectore: & ita intelligit *Abb. in c.ult.nu.8. in fin. de concess. præben.* Et quamuis ipse sequatur opinionem collectoris; illa tamen non videtur tuta: quia repugnant rationes Dominorum, & contrariam sententiam sequitur, per illum tex. & tuetur etiam *Rom. in l. ult. nu. 50. ff. sol. matr.*

Neque obstat, quòd obijcitur præsentatum à pupillo præferri debere præsentato à tutore, ex not. per *Io. And. in c. ex eo. de elect. lib. 6. in nouella.* quia tutor non est dominus, nec vsufructuarius bonorum pupilli, nec sibi ipsi possidet, sed pupillo, *l. 1. §. adipiscimur, & ibi Bart. & alij. ff. de acq. poss.* & ideo hoc nihil commune habet cum marito, & vsufructuario, qui fructus percipiunt, & suos faciunt, vt notissimi iuris est, & ita animaduertit *Anton. de Butr. in c. ult. nu. 12. de concess. præb.*

Præterea si collectoris opinio admittatur, illa sine veri præiudicio potest habere locum quoad maritũ, qui fructus dotis percipit pro sustinendis oneribus matrimonij. *d. c. salubriter. de usur. & l. pro oneribus. C. de iur. dot. & l. si is qui, §. ibi dos. ff. eod. tit.* fructus autem præsentationis ad sustinenda onera matrimonij non potest pertinere, & ideo secundum aliquos ius præsentandi ad maritum non transit, sed apud vxorem debet permanere, vt dicit *Anton. de Butr. in d. c. ult. nu. 12. Abb. nu. 8. in fi. de concess. præben. & Ias. in l. diuortio. §. si uir in fundo. num. 7. ff. sol. matr.* Diuersum est in vsufructuario omnium bonorum, quia generaliter omnes fructus ad eum pertinent, nullaq. habetur consideratio alicuius oneris, seu alimentorum, vt dictum est.

Neque etiam obstat, quòd si creditori, datum sit pignus vniuersitatis bonorum, in qua existat iuspatronatus, is facultatem habeat fructus percipiendi, & tamen non possit præsentare. *c. cum Bertoldus.* & ibi *not. glo. ult. de re iud.* quia creditor percipit fructus nomine debitoris, eosq. soluto debito, tenetur restituere, vel in sortem imputare, seu cum credito compensare. *cap. 1. & 2. de usur. l. 1. et 2. C. de pigno. actio.* fructus autem, qui consistit in præsentatione, nec debitori potest restitui, neque cum credito compensari, vt dicit *glo. in d. c. cum Bertoldus.* At maritus fructus dotis perceptos constante matrimonio, non tenetur restituere, nec cum aliquo compensare, vt declarat *Felin. in d. c. cum Bertoldus. nu. 44.* Quod similiter locum habet in vsufructuario omnium bonorum, quia iure proprio omnes fructus suos facit, vt superius dictum est.

Quin etiam communis est hæc opinio, quòd iuspatronatus transeat in maritum, cum vniuersitate data in dotẽ, vt attestatur *Rocch. de Curt. in tract. de iurepat.* in illis verbis, *ipse uel is, à quo. quæst. 28. nu. 62. ad fin.* & ideo comm. etiã intelligitur, opinio, quòd iuspatronatus transeat in vsufructuarium omnium bonorum, vt profitetur *Lambert. in d. tract. de iurepat. lib. 1. par. 2. quæst. 10. princip. art. 3. in fin.*

Atque ex his constat præsentatũ ab vxore vsufructuaria omnium bonorum ei præferendum esse, qui ab hærede est præsentatus. ita etiam *Ioan. de Castillo quotidian. controuers. iuris cap. 36. uers. tertio infertur. lib. 5. Molina de Hisp. primog. lib. 1. c. 24. nu. 3. Menoch. cons. 66. lib. 1. Barbosa in l. diuortio. §. si uir. nu. 57. ff. sol. matrim. Cened. collect. 5. ad decretal. n. 5. Gironda de Gabellis. par. 2. §. 2. n. 24. & nouiss. Ioan. Gutierez de tutel. & cur. p. 3. cap. 29. nu. 6. Riccius in decis. Cur. Archiep. Neapolit. par. 1. dec. 23. & in praxi rer. for. eccles. decis. 179. nu. 142. & 143. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. alleg. 71. nu. 40. Borellus in summa omnium decis. tit. 33.*

X nu.

*nu.*239. *& Garc. vbi sup.d.cap.9.nu.*
9 21. & tali casu, quia transit in vsufructuarium omnium bonorum cum vniuersitate non requiritur consensus Episcopi. *cap.ex literis.& c.cum seculum.de iurepat.* ita resolutum fuit apud *Rotam in d. Alexanen. beneficij. 29. Martij.* 1590. *coram Cardinali Mantica.* est enim vsufru-
10 ctuarius quasi dominus. *l.* 4. *ff. de vsufruct.* seu quasi procurator in rem suā à domino constitutus. *l.1.in fine cum l.seq. ff.vsuf.quemad.cau.l.1. §.vlt.ff.de no.op.nunciat.*& ibi *glo.recepta in verbo, procuratorio.* etenim
11 vsufructuarius omnium bonorum æquipollet hæredi vniuersali. *l. vlt. ff.de vsuf. leg. facit decis. Guid. Pap. decis.* 140. de quo post alios relatos pertractat *Io.de Castillo de vsufructu, cap.* 20. *&* 32. & ita vidi seruari in
12 Praxi, attamen cum proprietarius, & vsufructuarius sint quasi socij.*l.*4. *ff. de vsufructu.* ad lites tollendas non abs re esset, si simul præsentarent.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. transfertur per præscriptionē.*
2 *Præscribens uniuersitatem bonorum præscribit etiam iuspatronat. eis annexum.*
3 *Iurispatr. uno fructu præscripto, alij fructus non censentur præscripti.*
4 *Iuspat. potest præscribi concurrentibus titulo, bona fide, & tempore 40. annorum.*
5 *Ecclesia libera numquam potest fieri patronata per præscriptionem.*
6 *Ecclesia patronata præscribi potest.*
7 *Iuspatr. præscribitur per tempus immemorabile.*
8 *Tempus immemorabile habet uim tituli.*
9 *Tempus immemorabile probat legitimum titulum.*
10 *Iuspat. quando acquiratur* 40. *annis ex actu continuato.*
11 *Et tunc plures præsentationes requirūtur, nisi semel ecclesia vacauerit.*
12 *Præscribens debet esse in bona fide cum scientia, & patientia domini.*
13 *Andreas Facchineus Foroliuiensis uir præclarissimus.*
14 *Iuspat. inter compatronos potest præscribi* 40. *annis.*
15 *Iuspat. secundum Concil. Trid. debet esse ex fundatione, seu dotatione, siue ex multiplicatis præsentationibus.*
16 *Iuspat. non potest præscribi ex* Conc. Trid. *sine titulo fundationis, uel dotationis.*
17 *Iuspat. competens ex priuilegio hodie est sublatum.*
18 *Iuspat. transfertur per sententiam.*
19 *Patroni possunt concordare de alternatim præsentando.*
20 *Patroni plurium ecclesiarum possunt inter se diuidere iurapat.*

Iuspatronatus quomodo transferatur per Præscriptionem.

CAPVT OCTAVVM.

1 TRANSFERTVR etiam iuspatronatus de vno in aliū per præscriptionē, vt quando quis præsentando per tantum tempus, quo inducitur præscriptio, contra verum patronum præscribit. *Card.Tuscus practic.conclus.iur.concl.*604.*lit.* I. *Io.Andr. in cap. quod alicui.de reg. iur. lib.* 6. *per textum in cap.2.de capell.monach.& in cap. auditis. de præscript.Cardin. in clem.plures.nu.*5.*de iurepat.Rota dec.* 520.*par.*1. *in recentiorib. apud* Farin. *Couarru. in cap.possessor. par.*2.*§.*10.
2 *nu.*1. *&* 8. & præscribens vniuersitatem bonorum pręscribit etiam iuspatronatus eis annexum, quod quomodo procedat declarat *Felin. in c. causam.n.*8.*de præscription.& Rocch. de Curte de iurepat. verbo, ipse, vel is à quo. quæst.*36.*nu.*81. *& seqq.* præ-
3 scripto tamen vno fructu iurispatronatus,

natus, putà præsentationis, vide licet alterius honoris, vtilitatis, vel oneris, non intelliguntur præscripti alij fructus, quibus præscribens vsus non fuit. ita debet intelligi *Archidiac. in cap. vnico de iurepatronat. lib.6.* & de hoc *Lambertin. de iurepatronat. lib. 1. part. 2. quæstion. 11. artic. 4.*

4 Vera igitur, & probabilior est opinio, laicos temporis præscriptione posse acquirere iuspatronatus, dummodo adsint titulus, bona fides, & tempus quadraginta annorum, vel tantum tempus, quod hominum excedat memoriam *arg. tex. in cap. 1. de præscript. lib.6.* quamuis enim inter Doctores hac de re sit controuersia, & in eam distinctionem multi

5 consenserint, vt si ecclesia sit libera, & non patronata nunquam præscriptio locum habeat, si verò sit pa-

6 tronata, tunc præscriptio locum habeat, vt per *Couarruu. vbi sup. §. 10.* Attamen probabilior est sententia *Archid. in cap. hortamur. dist. 71.* sim-

7 pliciter negantis laicos præscriptione temporis posse acquirere iuspatronatus, quam sequutus est *Abb. in cap. quærelam, de electione*, & in sua disputatione *incip. Augerius* & ex *cons. 106. lib. 2. & Felin. in ca. causam 3. num. 7. de præscript.* nisi præscriptio sit temporis hominum excedentis memoriam, quia talis præscriptio

8 habet vim tituli *arg. textus in d. cap. 1. de præscript. lib. 6.* & in *cap. quibusdam de verb. significat. Couarruu. vbi sup. num. 2. Rota par. 3. decis. 243. diuers. Mascard. de probat. conclus. 758. num. 3.* & tempus immemorabile probat legitimum titulum in fundatione, & dotatione. *Abb. in d. cap. quærelam. & Garc. de benefic. par. 5. cap. 9. nu. 82.* vbi alios allegat. quamuis adsint asserentes contrarium, videlicet quadragenaria præ-

10 scriptione acquiri iuspatronatus, sicut acquiruntur cætera iura ecclesiastica, ex actu continuato *glos. in cap. cum ecclesia, in verb. breuitatem temporis, de causa possess. & proprietat. Federic. de Senis cons. 234. Rol. à valle cons. 47. num. 41. lib. 1. per text. in cap. generali de elect. lib. 6. & in cap. cura de iurepatronat.* ibi *nisi legitima*, & in tali præscriptione requi-

11 runtur plures præsentationes ad hoc vt prædicta præscriptio probari possit. *Abb. in d. cap. quærelam, num. 9. & in d. cap. cum ecclesia*, & prescribens debet esse in bona fide cum scientia, & patientia domini, contra quem præscribitur, *August. Barbos. de offic. & pot. episcopi par. 3. allegat. 71. num. 44.* & quod in cursu quadraginta annorum sufficiat vna tantum præsentatio, quando semel in dicto tempore vacauit ecclesia probat *Dec. in cons. 134. num. 3. & 4. & Zecchius de benefic. & pens. ca. 12. num. 4.* & alijs, quę ex aduerso adducuntur doctissimè respondit Præclarissimus, & facundissimus recolendæ memoriæ Præceptor meus D. Andreas Facchineus Foroliuiens. Iuris Ciuilis ordinarius professor in florentissimo Pisano gymnasio, controuersiarum Iuris *lib. 8. cap. 24.*

14 Id autem sine dubio procedit, quòd inter compatronos laicos potest vnus aduersus alium præscribere quadraginta annis, concurrentibus alijs supradictis. *Couarruu. vbi sup. d. cap. 10. num. 8. Rota decis. 251. num. 3. part. 1. in recentior. apud Farinac. August. Barbos. in collectan. super cap. cura. num. 5. de Iurepatronatus, & Lancellott. de attent. in præf. cap. 4. num. 651. Rota decis. 407. num. 1. lib. 1. diuers. Massob. in praxi hab. con. ad uac. pe. eccles. prælud. 7. dubio. 19. num. 2.*

Hodie autem seruari debet decretum Concilij Tridentini *sess. 25. de*

15 *reform. cap. 9.* vbi decernitur, quòd iuspatronatus debet ostendi ex fundatione, seu dotatione, siue ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, aliasue secundum iuris dispositionem, & sic

excluditur præscriptio. *Aug. Barbosa de off. & pot. episc. par. 3. alleg. 71. num. 44. & allegat. 72. Massobr. vbi sup. prælud. 7. dub. 21. num. 47*, vbi ait quòd in d. *cap. 9. Concil. Trid.* sublata est præsctiptio ea, quæ est absque
16 titulo fundationis, vel dotationis, secus vero, si reperiatur præscriptio contra tertium, qui ius haberet à fundatione, seu dotatione. *Card. Seraphin. decis. 719. & per d. Concil.*
17 *Trid.* ibidem sublata sunt omnia Iurapatronatus competentia ex priuilegio. *Massobr. vbi supr. d. prælud. 7. dub. 3.* vt supra dixi.

18 Transfertur etiam Iuspatronatus per sententiam, quæ transitum fecerit in rem iudicatam, siue fuerit litigatum super Iurepatronatus, siue super vniuersitate, in qua sit Iuspa-
19 tronatus, & similiter transfertur iuramento, argumento sumpto à iurepatronatus liberti. *Bart. in l. eum qui §. si libertus, ff. de iureiur.* & de his L*ambertin. vbi sup. artic. 10. & Paul. de Citadin. de iurepatronat. part. 9. quæst. 16. num. 24.*

20 Et hic est notandum, quòd patroni possunt liberè inter se concordare de præsentando alternatim, etiamsi in dicta concordia non accedat episcopi consensus *Clem. plures. vbi gloss. in verb. liberè, de iurepatr.* qui consensus tunc non est necessarius, & ita fuit dictum in Nolana *Cappellaniæ* 15. Nouembr. 1593. *corā Card. Arigono, in Meliten. parochialis, 31. Maij. 1596. coram* Cardinal. *Seraph.* & in L*ucana parochialis, 25. 25. Iunij* 1601. *coram* Cardin. Pam*phil.* & sicut Iuspatronatus potest permutari cum alio Iurepatron, vt supra dictum est *hoc lib. cap. 3.* ita patroni plurium ecclesiarum possunt inter se dicta iurapatronatus diuidere, scilicet, vt vnus sit patronus in vna ecclesia, alius sit patronus in alia ecclesia. *gloss. in d. verbo, liberè. & ibi Abb. num. 6. & Cardin. & Bonif. de Vitalinis.*

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus relictum familiæ quando desinat.*
2 P*actum factum super successione iurispatronatus, quod transeat ad masculos, eis non existentibus expirat.*
3 I*uspatronatus relictum familiæ cum taxatiua, non transit ad extraneos.*
4 I*uspatronatus familiare non transit ad extraneos, quando adsunt de familia.*
5 I*uspatronatus relictum propinquioribus in gradu, quibus debeatur.*
6 I*uspatronatus relictum illis de parentela, donari non potest extraneo.*
7 *Patronus, qui non est fundator in iurepatronat. familiæ non potest præiudicare successoribus.*
8 *Nec etiam faciendo concordiam.*
9 I*uspatronatus familiæ relictum competit omnibus de familia.*
10 *Si vocati sint simpliciter illi de familia, secus si illi de familia ipsius testatoris.*
11 E*t tunc si plures sunt familiæ eiusdem nominis, de familia testatoris intelligitur.*
12 I*uspatronatus relictum parentibus debetur omnibus de familia.*
12 I*uspatronatus relictum prosapiæ, seu progeniti debetur illis de familia.*
14 I*uspatronatus relictum familiæ debetur gradatim, & ordine successiuo.*
15 *Nisi aliqui ex familia sint eligendi, vt tres seniores.*
16 I*uspatronatus relictum familiæ quomodo ad eos de familia transeat.*
17 *Descendentia ex familia quomodo pro-tur.*
18 *Iuspatronatus si competat familiæ vti vniuersis, præsentatio fit per capita, & quando, num. 20. & 21.*
19 *Parentum appellatione quando veniat familia.*
22 *Iuspatronatus quando spectat ad plures vt vniuersos simul consentire debent.*
23 I*uspat. si spectet ad plures, vt singulos, præsentatio potest fieri separatè.*

24 Ius-

24 *Iuspatronatus si spectet ad familiam, habenda est ratio puerorum, & mulierum innuptarum in votorum computatione.*
25 *Et si consuetudo sit in contrarium, est plenè probanda.*
26 *Iuspatronatus hæreditarium transit ad quoscumque hæredes.*
27 *Et transit cum vniuersitate bonorum.*
28 *Iuspatronatus hæreditarium potest fieri familiare ex obseruantia.*
29 *Obseruantia subsecuta legem declarat.*
30 *Obseruantia dicitur regina omnium interpretationum.*
31 *Consuetudo sustinet actum præsentationis etiam contra fundationem.*
32 *Iuspatronatus hæreditarium, vt fiat familiare, est vtile ecclesiæ.*
33 *Beneficium iurispatronatus familiaris facilius effici potest liberum.*
34 *Iuspatronatus hæreditarium fit familiare sine episcopi consensu.*
35 *Familiæ appellatione veniunt hi, qui propriè sunt de illa, & qui deferunt eadem insignia.*
36 *Iuspatronatus familiare competit omnibus de familia quamuis sint de diuersis columnellis.*
37 *Sed proximior fundatori tantum præsentabit.*
38 *Valet argumentum de feudo ad iuspatr. quoad modum succedendi.*
39 *Iuspatronatus fit familiare per duas cõtinuatas præsentationes.*
40 *Consuetudo, seu solitum ex bino actu inducitur.*
41 *Res solita in emphiteusim concedi dicitur, quando bis fuit data in emphiteusim cum debitis solemnitatibus.*
42 *Obseruantia subsecuta immutari non debet.*
43 *Vltimus status debet attendi.*
44 *Iuspatronatus quoad eius existentium quomodo probari debeat.*
45 *Iuspatronatus fit familiare ex obseruãtia etiam contra formam fundationis.*
46 *Compatroni possunt alium nõ patronum admittere ad præsentandum.*
47 *Iuspatronatus, vt fiat familiare respicit interessa cum patronorum.*
48 *Hæredes factum defuncti impugnare nõ possunt.*
49 *Hæredes stare debent declarationi illius, cuius sunt hæredes.*
50 *Præsentatio facta ab illis de familia spoliat hæredes.*
51 *Præsertim cum 40. anni transierunt.*
52 *Iuspatronatus Cappellaniæ S. Mariæ gratiarum, de hæreditario factum fuit familiare.*
53 *Iuspatronatus reseruatum familiæ dumtaxat, ea extincta perit.*
54 *Secus si familiæ fuit reseruatum sine taxatiua.*
55 *Iuspatronatus competens seniori de familia, non ad descendentis de senioris, sed ad alium seniorem trãsit, &* ponuntur Rotæ *decisione.*
56 *Iuspatronatus potest fundari, vt semper sit laicale, & refertur* Rotæ *decisio.*

CAPVT NONVM.

De iurepatronatus familiari, & quando iuspatronatus hæreditarium fiat familiare.

1 IVspatronatus relictum familiæ, vel filijs descendentibus non expirat eis extinctis, sed trãsit ad hæredes quoscumque. *Anchar.cons.*81.*nu.*2. *Galder.cons.*4.*de iurep.Rocch.de Curte de iurepat. in verbo, ipse, vel is. qu.* 8.*n.*19.*Lambert.de iurepat. lib.*1.*p.*2. *q.*1.*art.*5.*n.*3. *Paris.cons.* 48. *nu.*11. *lib.*4.*Curt.iun.cons.*257.*&* 323.*libro* 3.*Gig.cons.*54.*Ferret. cons.*131.*Cassador.dec.*1.*num.*3.*de iurep.* & ita tenuit Rota *in Cremonen. iurispatr.* 18. *Maij.* 1577. *coram* Robusterio. *in eadem* 6.Iunij.*&* 21.Nouemb. 1578. *coram Card. Seraph. relat. sup. hoc lib.c.*2.*numero.*16. *in Salernitana iurispat.*7. Febr. 1576. *coram Robusterio. in* Tudertina *iurispat.*23.*Martij* 1588.*coram Orano. in Comen.Cappellaniæ.*8. Nouembris, *coram* Penia. *in Cremonen.Cappellaniæ.*14. Ianuarij 1594.

1594. *coram Illustrissimo D. Cardin. Millino. in Lucana Capellaniæ*, 20. Iunij. 1597. *coram Card. Seraph. quæ est impressa* 1232. *in Lucana iurispat.* 7. *Februarij* 1602. *coram* Card. Milli-
2 *no.* vnde pactum factum à successore iurispatronatus antiqui, quòd transeat ad masculos, & nō ad fœminas, data eius validitate, intelligitur existentibus masculis, & ideo illis deficientibus expirat, & iuspatronatus transit ad fœminas iuxta *d. Anchar. cons.* 81. *n.* 2. *cum alijs sup. alleg.* Et fuit dictum in *Comen. Cappell.* 8. *Nouemb.* 1593. *coram* Penia.

3 Limitatur Primo, si testator taxatiuè reliquit iuspatronatus illis de familia dumtaxat, vel solis filijs descendentibus, tunc enim eis deficientibus non transit ad hæredes extraneos *Bald. in l.* 2. *circa princ. C. de in ius voc.* Rocch. *vbi sup. nu.* 18. *Lambert. vbi sup. art.* 2. *nu.* 2. *& art.* 4. *n.* 5. *Gabr. cons.* 196. *nu.* 8. *lib.* 2. & fuit dictum in *Lucana iurispatr.* 21. *Iunij.* 1602. *coram Cardin. Millino.*

4 Limitatur Secundo, vt non procedat existentibus illis de familia, quia eis existentibus non transit ad extraneos *Anchar. in c.* 1. *nu.* 3. *de iurep. lib.* 6. *Dec. in c. significatum. nu.* 10. *de præb. Lambert. vbi sup. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 9. *art.* 1. *n.* 3. *Couarr. var. resol. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 10. & fuit dictū in *Aretina Cappellaniæ* 1. *Iunij.* 1584. *coram Bubalo. & in Rauenaten. iurispatron.* 1. *Iunij* 1589. *coram Penia, & in Parmen. benef.* 1. *Decēb.* 1589. *corā eodē.*

5 Vndè iuspatronatus reseruatum Titio pro suis hæredibus, & descendentibus, ex eis, & ipsis decedentibus sine liberis, vel non extantibus, propinquioribus ex eis in gradu parentelæ suæ consanguinitatis, si primus hæres Titij decedat sine liberis, institutis extraneis, iuspatronatus nō transit ad eos, sed debetur propinquioribus. *Bald. in l.* 2. *circa princ. C. de in ius voc.* & fuit dictum in *Rauennaten. iurispat.* 24. *Ianuarij.* 1594. *coram* Penia.

6 Item iuspatronatus relictum illis de parentela, vel proximioribus donari non potest extraneo, qui non sit de parentela in præiudicium vocatorum. *Anchar. in c. unico. nu.* 3. *in* 2. *not. & Franc. num.* 4. *de iurep. lib.* 6. *Card. cons.* 48. *Roccb. de Cur. de iurep. in vero ipse, vel is à quo. q.* 33. *nu.* 73. *Lambert. de iurep. lib.* 1. *p.* 2. *q.* 2. *ar.* 8. *Couarr. var. resol. lib.* 2. *c.* 18. *n.* 10. & fuit resolutum in *Salernitana iurisp.* 7. *Februarij. &* 9. *Iunij.* 1586. *coram* Robusterio. *in d.* Aretina Cappellaniæ. 1. *Iunij.* 1584. *corā Bubalo. in* Rauennaten. *iurispat.* 28. Iunij. 1589. *coram Penia. & in Bracharen. parochialis.* 18. *Febr.* 1591. *coram* Card. *Mantica.*

7 Item in iurepatronatus relicto familiæ, quamuis primus fundator possit sequentibus præiudicare, tamen qui non est primus fundator non potest præiudicare successoribus mutādo, vel alterando iuspatronatus, *Paris. cons.* 48. *n.* 7. *lib.* 4. *Ferrett. cons.* 134 *n.* 12. *Molin. de primogen. Hispan. lib* 1. *c.* 24. *num.* 31. & fuit dictum in *Pāpilonen.* Vicariæ *de Attan.* 28. *Maij* 1563. *coram* Rubeo. & 12. *Maij.* 1595. *coram Penia. & in d.* Aretina Cappellania.

8 Item nec concordia facta super tali iurepatronatus familiare præiudicat successoribus. *Abb. in c. auditis. n.* 21. *de præscript.* Paris. *cons.* 65. *n.* 45 *&* 47. *& cons.* 85. *num.* 15. *lib.* 3. & fuit dictum in *d.* Pampilonen. *Vicaria.* & iuspatronatus relictum Iulio, & Francisco, & eorundem successoribus, an transeat tantum ad successores sanguinis, vel ad extraneos vide in *Foroliuien. iurispat.* 1599. 7. *Iunij. coram* Card. Lancellotto.

9 Insuper sciendum est iuspatronatus relictum familiæ competere omnibus de eadem familia, non solum effectiue, sed etiam contentiue. *l. pronūciatio. l. familiæ. ff. de verb. sig. l. vlt.* C. *eod.* Bart. *in l.* 1. *n.* 4. C. *de conduct. & proc. præd. fisc. lib.* 11 *Alexan. in l. ex facto. §. si quis rogatus. n.* 55. *ff. ad tre-*

trebell. Ancharan. conf.27.nu.6. Dec. *conf.32.n.1.* *Aim.inn.conf.482.n.46. lib.5.Card.Mant.de con.vlt.vol. lib. 8.tit.12.Peregrin.de fideicomm.ar.22. num.26.Lambert.vbi sup.lib.1.p.2.q. 2.art.8.n.3. & 8.* & fuit dictum in *Placentina Capellaniæ.15.Nouembr. 1593.* & 10. Ianuar. 1594. *coram Penia. & in Pientina Cappellaniæ. 30. Maij.1597.coram* Litta. *in Papien. iurisp.19. Febru.1601.coram Card.*Lancellotto.*& in Pientina iurispat.11.Iunij.1602.coram* Litta *& in eadem coram eod.19.Febr.1601.*

10 Quòd procedit, qñ vocãtur illi de familia simpliciter, secus si illi de familia ipsius testatoris, quia tunc propter illud pronomen possessiuũ intelligitur de familia effectiuè, & sic de descendentibus ab ipso testatore, vel saltem ab eodem stipite, & colonello, à quo ipse testator descendit. *Salicet inter conf.* Ancharan.*conf.43. nu.6.Bald.conf.32.lib.1. Ruin.consil. 153.nu.10.lib.2. Parif.conf.51.nu.4. cum seq. lib.3.* Roland.*conf.30.n 35. lib. 3.* & vide in d. *Pientina Capellaniæ coram Litta. 30. Maij.*1597. & in d. *Papien. coram Card.* Lancellotto. quamuis teneat contra *Cardin. Mant. vbi sup.* & *Pereg. vbi sup.*

11 Declarãtur prædicta etiam, quando plures sunt familiæ sub eodem nomine, vel diuersæ, tunc intelligitur de familia propria testatoris, *i.* de qua ipse est. *Cin. in l. quoties. in fine.C.de fideicomm.Alex.conf.213. nu.1. & 2.lib.6. & conf.91.nu.5.lib. 7.Roland.conf.40.nu.25.lib.3. Card. Mant.d.tit.12. nu.1.* & fuit dictum in Recanaten. *iurisp.* 20.*Octob.*1552. *coram Oradino.*& in d. *Papien.coram Card.* Lancell.

12 Item iuspãt. relictum parentibus debetur omnibus de familia, quia appellatione parentum in materia perpetua venit familia. *Aret. in l.cũ quidam. §.quod dicitur.nu.3.vers.sed quæritur.de verb.parentes. ff. de acq. hæred.* latè Tiraquell.*de retract.lign. §.1.gloss.8.nu.1.& 2.* & in terminis iurispat. fuit dictum in *Regien.iurisp. 16.Nouemb.1601.coram Penia.*

13 Item iuspatr. relictum prosapiæ, seu progeniei debetur omnibus de familia, quia huiusmodi verba comprahendunt omnes de familia. *gloss. in l. si quis ex corpore. in verbo, prosapiã.C.de muri leg. etc. lib.11.Franc. in c.si pater.n.110.de testam.lib.6.Berous conf.6.nu.10.lib.2.* & fuit dictũ in terminis iurispatr. in *Placentina Cappellania.*15.Nouemb.1593. & 10. *Ianuar.*1594.*coram* Penia.

14 Insuper iuspatr. relictum familiæ debetur gradatim, & ordine successiuo, & iuxta gradus prærogatiuam, & ita proximiori in gradu, secundũ *l.cum ita.§.in fideicommisso.ff.de leg. 2. & l.peto.§.fratre.ff.eod.Corn.conf. 26.nu.3.lib.4. Card.Mant.d.tit.12. nu.3.* & *Peregrin. vbi sup.art.19.nu. 22. & art.22. nu.26. Calderin. conf. 19.de iurep.* Lambert. *vbi sup.lib.1. p.2.q.2.art.6.num.1. Couarru. pract. quæst.c.38.in fine*, & fuit resolutum in d. *Pientina Cappellaniæ. 3.Maij. 1597. coram Litta.* & in alia *Pientina iurisp. coram eodẽ* 11.*Iunij*.1602. & in d. *Papien. coram Card.* Lancell.

15 Idq. est verum, quando relinquitur iuspatr. familiæ simpliciter, secus quando aliqui in patronos sunt eligendi ex familia, puta tres seniores, nam tunc cum nõ detur prærogatiua gradus, non attẽditur proximitas, sed eligi debent seniores, etiam quòd sint remotiores. iuxta text. *in l. vnum ex familia. §.si de falcidia. vers. neque si eum forte.* & ibi *gloss. in uerbo, uni. & Doct. ff.de leg.2. Ruin.conf.101.nu.14. & conf. 127.nu.13.lib.2.Molin.ubi sup.lib. 1.c.4.nu.4. & 5.* & fuit dictum in d. *Papien. iurispatronatus. 19. Februarij. 1601. coram Cardinali Lancellotto.*

16 Item iuspatr. relictum familiæ regulariter non transit ad omnes de familia, nisi per descendentiam à testatore, vel alio legitimo titulo ad illos perueniffe doceatur. *Lambert. vbi*

ubi sup. lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 4. nu. 11. Couar. uar. resol. lib. 2. c. 18. nu. 7. & fuit dictum in *Parmen. prioratus. 12. Ianuar. 1590. coram Card. Mant.*

17 & tunc probatur descendentia ex identitate familiæ, vbi cōcurrit quasi possessio præsentantium suorum antecessorum. *Lambert. ibidem.* & fuit dictum in *Salernitana rectoriæ. 22. Martij. 1591. coram Card.* Pamphilio. & *Iacen. pensionis. 19. Decemb. 1591. coram eodem.* licèt quando agitur de probanda parentela restricta ad certum gradum, sit probanda descendentia per gradus distinctos. *c. licet. ex quadam* vbi Doct. & *Abb. num. 12. de testib. Ancharan. cons. 52. num. 7.* & in terminis iurisp. fuit resolutum in *Sutrina beneficij. 18. Decemb. 1587. coram Card.* Pamphil. & *13. Martij. 1588. coram Cardin. Platto.* & in *Placentina Cappellaniæ. 15. Nouembr. 1593.* & *10. Ianuar. 1594. coram* Penia. & in *Alexandrina Decanatus. 17. Martij. 1600. coram Card.* Lancellotto.

Attamen quando non est restricta ad certum gradum, sed agitur de probanda parentela in genere, sufficit probatio generica, & sic se esse de parentela, quamuis nullus gradus distinctè probetur. *Fulgos. cons. 189. nu. 1. Pacian. de probat. lib. 2. c. 52. num. 35. Peregrin. vbi sup. art. 83. nu. 65.* & fuit resolutum in terminis iurispat. in d. *Placent. Cappellaniæ coram Penia.* & in *Burgen. Cappellaniæ 13. Martij. 1595. coram Card. Blanchetto.* & in *Valentina beneficij. 6. Martij. 1598. coram Card. Pamphil.* & in d. *Alexandrina coram Cardin. Lancell.*

18 Et est notandum, quòd in iurep. competente familiæ, seu collegio vti vniuersis, præsentatio fit per capita, non per stirpes. *Alex. de Neuo cons. 63. nu. 1. & 3. Lambert. vbi sup. lib. 1. par. 2. q. 1. art. 25. num. 17. & art. 28. nu. 5.* & fuit resolutum in *Taurinen. iuspat. 16. Nouembris. 1602. coram Penia. & Burgen. Abbatiæ. 16. Iunij. 1589. coram eodem.* & in *Florentina iurisp. 10. Martij. 1603. coram Card. Lancell.* idemq. procedit in iurep. relicto parentibus, quia, vt supra dictum est, appellatione parentum in

19 materia perpetua venit familia. & ideò succeditur p capita. sicut in iurep. relicto familiæ. vt fuit dictum in *Regien. iurisp. 16. Nouemb. 1601. coram Penia.* & idem est, si iuspatr. competat pluribus collegijs, vel familijs quando simul conueniunt ad præsentandum tamquam vnum corpus. *Abb. in c. scriptum. nu. 6. de elect. & in c. pastoralis. in fine princ.* & ibi *Felin. nu. 9. de rescript.* & fuit dictum in *Taurinen. iurisp. 11. Ianuar. & 1. April. 1585. coram Card. Pamphil.* & in d. *Burgen. Abbatiæ. coram Penia.*

20 Secus verò si simul conueniant, vt diuersa corpora, vt dicunt Doct. præall. nam tunc habet locum *clem. plures. de iurep.* & maior pars vnius collegij, seu familiȩ facit vnam vocē, at aliam vocem maior pars alterius collegij, seu familiæ. *Abb. in c. scriptum. de elect. nu. 6. & in d. c. pastoralis. Cardin. in d. clem. plures. §. in quib. quæst. 3. Lambert. vbi sup. lib. 1. par. 2. quæst. 1. art. 25. nu. 17.* & fuit dictum in d. *Taurinen. iurispat. coram Card.* Pamphilio.

21 An autem conueniant simul vt vnum corpus, vel vt diuersa corpora, colligitur ex circumstantijs facti, ex modo dandi vocem. vt per *Abb. in d. c. scriptum. nu. 6. & in d. c. pastoralis.* & fuit dictum in d. *Taurinen. iurisp.* & in d. *Burgen. Abbatiæ.* vnde si non separatim, sed simul in vnum datæ sunt voces, tunc dici non potest, quòd conueniunt nisi tamquā vnum corpus. *Abb. in d. c. scriptum. nu. 6. & Fel. in d. c. pastoralis. nu. 9.*

22 Item colligitur ex modo conueniendi, quia quando iuspat. spectat ad plures vt vniuersos, requiritur simultaneus, & collegialis consensus. tradunt omnes in *c. cum omnes. de constit. Ripa in cap. cum ecclesia sutrina. nu. 13. de caus. poss. & propriet. Bart.*

in

in l.omnes populi. quæst.2.princ. ff.de iust. & iur. & in terminis iurispatr. *Io.Andr.in c.3.col.1. de iursp.* & fuit dictum in dd. *Taurinen. & Burgen.*
23 secus si iuspatr. pertineat ad plures vti singulos, quia tunc vnusquisque potest separatim, & de per se præsentare. *Io. And. in d.c.3.* de communi *Abb. in cons.76.par.2. Dec. in d.c.cum omnes.num.9. & ibi Berous. num.88.*

24 Et in præsentatione iurispat. spectantis ad familiam habenda est ratio puerorum, & mulierum innuptarum in computatione votorū, quia ad ipsos etiam pertinet iuspat. *Rocch. de Cur. de iurepat.verbo, competens. q.1.nu.1. & 2.*

25 Et si consuetudo sit in contrariū est plenè probanda, nedum quòd tales non præsentauerint, sed quòd fuerint prohibiti præsentare, & alij priuatiuè quoad ipsos præsentauerint. vt fuit dictum in *Burgen. Abbatiæ.23.Ianuar.1598.coram Penia.* & in *Florent. iurispat.11.Febr.1604. coram Card. Lancell.*

26 Iuspatronatus autem hæreditariū transit ad quoscumque hæredes etiā extraneos. secundum *gloss. in c.considerandum.16.q.6. & in clem.vlt. de iurepat.* & dixi sup. hoc libro cap.1.
27 & 2. & transit cum vniuersitate bonorum. *cap. ex litteris.de iurepat.Puteus decis.351.nu.1.p.2.*

28 Verumtamen potest induci inter homines existentes de aliqua familia, vt quod erat hæreditarium fieret familiare, & ad illas de familia dumtaxat, non autem ad extraneos per-
29 tineret; idq. potest effici per obseruantiam subsecutam, quæ legem declarat, & ambiguam dispositionem. *l.minime.ff.de legib.Crauet. cons.101. nu.3.Honded.latè cons.60.nu.11.lib.*
30 2. & dicta obseruantia dicitur regina omnium interpretationum. *Surd. cons.362.nu.10.lib.3.* accedit, quòd
31 consuetudo sustinet actum præsentationis etiam contra formam fundationis. *Berous cons.5.nu.20.lib.1.* si non resistit voluntati testatoris, & non sit contra bonos mores, & contra ecclesiam, sed quando iuspatr.
32 hæreditarium fit familiare, huiusmodi consuetudo, & obseruantia est multum vtilis ecclesiæ, cum restringat numerum patronorum, & quia facilius potest effici liberum benefi-
33 cinm quando iuspat. est familiare, quod perit extincta familia, quam quando est iuspat. hæreditarium, quòd est transitorium ad quoscumque hæredes. *Achill. de Grass. decis. 10. nu.3. de iurepat.* vbi neque tunc Episcopi consensus inter compatro-
34 nus requiritur, & per hoc euitantur lites, & discordiæ. *Marius Antonin. var.resol.lib.1.resol.87.nu.17.* & ap-
35 pellatione familiæ veniunt illi, qui sunt de dicta familia naturaliter, & propriè accipiendo, non ciuiliter, & impropriè, & fictè. secundum *Bart. cons.67.nu.12.* & sic veniunt omnes de familia deferentes eadem insignia, & arma. *Bart. in l.tutelas. nu. 4.ff. de capit. diminut. Mar. Anton. vbi sup. resolut.82. num.9.* vbi refert *decisionem Rotæ in vna Papien. iurispatronatus Collegij Ghislerij. 19. Februarij. 1601. coram Card. Lancell.* qua fuit resolutum, quod veniunt omnes de familia etiamsi non sint de stipite ipsius disponentis. & ibidē refert aliam *Rotæ decisionem in vna Pientin.iurispatronat.10.Iunij.1602. coram D. Litta. vbi in vers. nec obstat,* loquendo in materia iurispatronatus, ait, quòd quando iuspat. est
36 relictum familiæ, omnes de dicta familia censentur vocati etiamsi sint de diuersis columnellis, & quod inter eos aliqui gaudeant maiore nobilitate virtutis, & fortunæ, vt sæpe accidit, & experientia docet, dummodo sint de eadem familia, quia omnes censentur vocati. *Lambert.de iurepat. lib.1.par.2.quæst.2.princ.art. 9.nu.12. Gabriel cons.132.num.159. lib. 1.*

37 Sed non omnes de familia simul & semel habent ius præsentandi, sed ille

ille dumtaxat de familia, qui pro tẽpore erit proximior testatori iuxta textum in *l. cum ita. §. in fideicommisso. ff. de leg. 2.* cuius dispositionem in iurepatronatus habere locum, voluit *Bald. cons. 1. nu. 8. lib. 3. Gabriel cons. 196. nu. 3. & 4. lib. 2.* & sentire videntur *Calderin. cons. 19. de iurep. & Couarru. pract. quæst. cap. 38. num. fin. vers. alioquin.* Franc. *Marc. dec. 1135. nu. 4. p. 1.* & bene faciunt adducta per *Iserniã in tit. de his, qui feud. dar. poss. nu. 23. circa medium. vers. item non vocantur omnes.* & per *Curt. de feud. p. 5. tit. 10. quib. cau. feud. ammitt. nu. 5.* & per *Capic. in sua inuestitura feudi in rub. feud. succ. §. feminæ. ampliat. 13. & limit. 8.* cum va-
38 leat argumentum de feudo ad iuspatronatus quoad modum succedẽdi, vt post *Cardin. in clem. plures. col. fin. de iurepatr.* tenent *Lambert. vbi sup. lib. 1. par. 1. quæst. 3. princ. art. 8. & Decian. cons. 32. num. 12. lib. 1.* & in praxi videmus, quando iuspatronatus pertinet ad omnes de familia, non omnes de familia præsentant, sed aliquando senior de familia solus, interdum tres seniores de familia, quia ita facilius, & breuius prouidetur ecclesiæ de rectore.

39 Ergo ad hoc vt ex obseruantia subsecuta iuspatronatus familiare fiat, satis erit, si per duas continuatas præsentationes cum inde secuta institutione, & subsecuta instituti pacifica possessione appareat, & constet illos de familia dumtaxat præsentasse, cum ex bino actu, & geminato
40 continuato inducatur solitum, & consuetudo, prout tradunt relati per *Redoan. in tract. de reb. eccles. non alienand. quæst. 5. cap. 6. num. 20. Rota dec. 160. num. 5. & 6. par. 2. diuers.*
41 in simili enim dicitur res solita concedi in emphyteusim, ita vt possit iterum absque solemnitate aliqua concedi, quando reperiuntur duæ concessiones factæ cum debitis solemnitatibus à iure requisitis cum cursu quadraginta annorum. & hãc esse communem opinionem testatur *Quaranta in Summa Bullarij. verbo, alienatio rerum ecclesiæ. num. 4. vers. notandum tamen est.* vbi allegat *Clarum receptar. sentent. §. feudũ. quæst. 13.* vide *Riccium in praxi rer. for. ecclesiast. dec. 27. & Dec. cons. 142. nu. 4. & in authent. qui rem. num. 20. C. de sacros. eccles.* & *Capicc. in inuestit. feud. in verbo, feudum dant. vers. prælati ecclesiarum. fol. 142. ad 148.*

42 Illudq. solitum, & obseruantia prædicta non debet mutari. *d. l. minime.* & quomodo sit procedendum in tali iurepat. declarat *Crau. cons. 101. nu. 5. & Mar. Antonin. vbi sup.*
43 *resolut. 87. nu. 13.* præsertim quia attendi debet vltimus status. *Benintend. dec. 29. nu. 11. Lambert. vbi sup. de iurepatr. lib. 3. quæst. 7. art. 7. nu. 7. Mar. Antonin. vbi supr resolut. 55. num. 6.*

Neque obstat, quòd *Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9.* requirat multiplicatas præsentationes, & tempus immemorabile. Quia illud pro-
44 cedit, quando dubitatio est de ipso iurepatronatus, illiusq. existentia contra ecclesiam, & ecclesiæ libertatem, secus vero quando constat de iurepat. eiusq. existentia, & agitur tantum & controuertitur causa inter compatronos, quo casu non est mutata dispositio iuris communis. *Borgnin. Caualcan. decis. 11. nu. 79. & 84. parte 2.*

45 Neque obstat, si adesset aliquod testamentum, siue dotatio, aut fundatio in contrarium, quia Respondetur, quòd stante supradicto solito, & obseruãtia, non debet attendi prædictum testamentum, dotatio, aut fundatio, cum inter compatronos etiam sine Episcopi auctoritate valeat dispositio, & alteratio circa iuspatronatus, dummodo non respiciat substantiam actus, & iurispatronatus, vt est quando inter compatronus constituitur pactum de alternis vicibus præsentando. *clem. plures. vbi Doct. de iurepat. Lambertin.*

vbi

vbi sup. lib.1.par.2. quæst.2. art.36.
46 *nu. 6. & 13.* similiter possunt compatroni admittere alium non patronum ad præsentandum, qui eo casu acquirit ius præsentandi. *Calderin. cons.19. de iurepatr.* & quòd iuspatr.
47 hæreditarium fiat familiare non minuit honorem Dei, neque obstat animarum saluti, sed respicit dumtaxat interesse compatronorum. *Mar. Antonin. vbi sup. resolut.87. nu. 9.* neque possunt hæredes impu-
48 gnare factum defuncti, idest, non possunt venire contra præsentationes factas ab eorum auctoribus tamquam de familia, seu à seniore de familia, sed factum illud ratum, & firmum habere debent. *Crauetta* alios referens *cons.125.nu.2.3. & 6. Simõ de Prætis de interpræt. vltim. volunt. lib.1.solut.5.nu.43.*
49 Et quòd successores, & hæredes teneantur stare declarationi illius, cuius sunt hæredes, latè *Decian.cõs. 6.nu.115. lib.1.* & in terminis iurispatronatus tradit *Rimin. iun. consil. 728.nu.22.lib.6. Borgnin. Caualcan. decis.18. nu.9. & 17.par.1. & decis. 17.nu.21.par.2.*
50 Accedit, quòd quando præsentauerunt illi de familia dumtaxat, & præsentatio ex secuta institutione habuit effectum, spoliarunt, & habuerunt animum spoliandi quoscũque hæredes extraneos non existẽtes de ipsa familia, quo casu tales hæredes remanent priuati dicto iurepatronatus, quòd remanet penes illos de familia. faciunt dicta per *Lambertin. vbi sup.lib.2.p.1.quæst.3. princ. art.16.nu.16.* tradit *Rocch. de Curtè de iurep.in verbo, competens.nu. 42. Mar. Antonin. vbi sup. resolut. 108. nu.35.* & coadiuuantur supra-
51 dicta, quando vna cum præsentationibus factis ab illis de familia transierunt saltem quadraginta anni, qui sufficiunt ad legitimam præscriptionem iurium incorporalium, & iurispatronatus. *Io. And.in cap.quod alicui.de reg.iur.lib.6.Alex.cons.75.nu. 5.lib.4. Balbus de præscriptionib. p. 5. §.9.nu.4.Rol. à Valle cons.47.nu.44. lib.1.* & in terminis iurispatronatus *Mar.Antonin. vbi sup. lib.1. resolut. 55. nu.13. & resolut.108.nu.28. & resolut. 109. & Rota decis. 229. par. 1. diuers.* & ita in facti contingentia fuit decisum, & iudicatum per Capitulum Primatialis ecclesiæ Pisanæ ex voto Ill. & adm. Reuerendorum Dominorũ Adriani Abramij, & Tiburtij Mealdi Canonicorum dictæ ecclesiæ, & Iuris vtriusque Doctorum peritissimorum, existentibus pro hac parte Aduocatis Excellentiss. Dominis Vincẽtio Mazzolio d. ecclesiæ Decano, & Cypriano Pagnio Iuris vtriusque Doctoribus præclarissimis, & eruditissimis,
52 ita, inquam, fuit decisum in causa Altaris, seu Cappellaniæ S. Mariæ Gratiarum existentis in d. ecclesia Pisana, videlicet, iuspatronatus dictæ Cappellaniæ pertinere, & spectare ad Illustrem D. Ioannem de Vecchiano Nobilem Pisanum vti seniorem dictæ familiæ de Vecchiano, & consequenter D. Hieronymum de Vecchiano Clericum Pisanum, & Nepotem d. D. Ioannis præsentatũ à d. D. Ioanne fuisse instituendum, cum per duas vices, & duas præsentationes, quæ plenum habuerunt effectum, senior ex dicta familia dumtaxat præsentauerit, videlicet in vltima vacatione vti senior præsentauit Reuerendiss. D. Hieronymus de Vecchiano Episcopus Vulturariens. quamuis antiquitus omnes hæredes præsentauerint, & quæ sententia Capituli fuit confirmata à D. Vicario Generali Illustriss. & Reuerẽdiss. D. Archiepiscopi Florentini Iudice delegato à S. Sede Apostolica, & transitum fecit in rem iudicatam, & d. D. Hieronymus fuit institutus, & in pacifica possessione permansit, & deinde de anno 1625. per obitum d. D. Hieronymi ad d. Cappellaniã vacantem D. Petrus de Vecchiano d. quondam D. Ioannis filius vti senior

nior de d. familia præsentauit Rectorem, qui fuit institutus, & est in pacifica possessione.

53 Et denique hic est notandum, quòd si præsentatio sit facienda per seniores de familia, quia familiæ dũtaxat fuit reseruatum iuspatronatus, & taxatiuè, tunc extincta familia extinguitur iuspatronatus, alias si

54 non sit reseruatum familiæ cum dicta taxatiua transit ad hæredes etiã extraneos. *Stephan. Gratian. discept. forens. cap.* 645. *nu.* 10. vbi adducit Rotæ Romanæ decisiones.

55 Insuper si senior de familia decedat, non transit iuspatronatus ad eius descendentes, sed reuertitur ad alium de dicta familia seniorem eo tempore, & sic successiuè de seniore in seniorem transit. *Stepb. Gratian. vbi sup. cap.* 218. *nu.* 83.

Quod iuspatronatus dicitur ius ordinarium, ex quo habet particularẽ titulum clausum in corpore iuris. *Card. Seraph. decis.* 378. *num.* 11. & quòd iuspatr. quod non est hæreditarium transit etiam sine hæreditate in extraneos, ex voluntate disponentis, ad quem pertinet. *vt per Cardin. Seraph. d. dec.* 378. *nu.* 4.

Et placet referre sequentes decis. quarum prima est in causa *Papien. iurispat. Collegij Ghislerij.* 19. *Febr.* 1601. *coram Card. Lancellotto.* huius tenoris.

Fœl. rec. Pius V. in erectione Collegij Ghislerij, inter alia circa admissionem scholarium ita ordinauerat.

Scholares sint ad nominationem, seu electionem pro tempore existentium trium seniorum de familia nostra Ghisleriorum oppidi Boschi Therdonen, Diœcesis vnde nos originem traximus.

Cum autẽ D. Pius Antonij filius, ad excludendos filios Paganini, videlicet DD. Sebastianum, Antoniũ, & Michaelem, necnon D. Pium eorũdem ex Philippo fratre nepotem, probasset per gradus distinctos, se esse de eadem familia Ghisleriorum, à qua ortum habuerat Pius V. dicti verò Sebastianus, & alij huiusmodi, descendentiam per gradus ad effectum, de quo agitur, necessariam minimè esse prætendentes, ostendissent in actu sufficienter, ipsos esse de familia Ghisleriorum Oppidi Boschi, fuit apud me dubitatum.

An' Domini Sebastianus, Antonius, & alii supradicti essent de primo loco vocatis. Cuius dubij resolutio pendebat ab ea inspectione, An' Pius V. vocando familiam, intellexerit de suo proprio Collonello, vel de familia in genere.

Et, ea proposita, Domini resoluerunt, D. Sebastianum, & alios esse de primo loco vocatis, & hoc tàm ex verbis, quàm ex verisimili mente Papæ.

Ex verbis; quia, cum vocauerit tres de familia, compræhenduntur omnes de familia. *l. pronunciatio.* §. *familiæ. ff. de verbor. signification. l. fi. C. eod. tit. Gabr. consi.* 132. *nu.* 59. *lib.* 1. *Illustriss. Card. Mantica. de coniect. vltim. volunt. lib.* 8. *tit.* 12. *num.* 12. & fuit resolutum in causa *Placentina. Capellaniæ* 18. *Nouembris* 1593. *coram R. P. D. meo Penia, & in vna Pientina. Cappellaniæ.* 30. *Maij* 1597. *coram R. P. D. meo Litta.*

Quòd ex lectura tàm primæ, quã secundæ Bullæ colligitur manifestè, cum Papa nõ se restrinxerit ad illos de suo Colonello, itaut voluerit distinguere familiam à familia, sed tãtum distinxit familias respectu loci, vt primo, scilicet, admitterentur illi de oppido Boschi, in secundo verò gradu nati extra oppidum; voluit enim oppidũ suæ natiuitatis ad illustrandum ibi natos alijs præferre, non tamen inter eos aliquam differentiã constituere.

Neque aliquid suadent ponderationes in contrarium factæ. Non prima de pronomine, nostra, adiecto familiæ, quia eadem dictione vsus fuit, nedum respectu vocatorum primo loco, sed etiam respectu vocatorum

rum secum de loco, & in genere respectu totius familiæ Ghisleriorum, nam loquendo de Ghislerijs extra oppidum Boschi natis, & sic de ijs, qui non erant de suo Colonello eos, pluries appellat de familia, cum eodẽ pronomine, nostra.

Nec secunda de alijs verbis, vnde nos originem traximus, quasi de ea tantum familia intellexerit, à qua ipse ortum habuit quia adurbium illud, vnde, refertur ad oppidum vndè ortum habuerat Papa, tamquã ad proxima, non autem ad familiam, Quòd colligitur etiam ex alia vocatione eorum, qui extra oppidum nati essent.

Secunda est in causa *Pientin. iurispat.* 10. *Iunij.* 1602. *coram* Litta. *vt infra.*

Fuit resolutum, iuspatronatus, de quo agitur, spectare quidem generaliter ad familiam de Martijs de Senis, & consequenter ad omnes collitigantes, cum omnibus æque conueniant, verba fundatoris, ad text. in *l. hos accusare. §. omnib. ff. de accusat. c. indemnitatibus. §. penult. de elect. lib. 6. cum alijs. per Soc. iun. cons. 186. numero 3. lib. 2.*

Nam, quòd dictus Federicus, & alij qui litem hanc sustinent contra D. Anibalem, sint de familia de Martijs de Senis, vtãtur eisdem insignijs, & pro talibus fuerint etiam habiti à testatore, negari non potest, & clarissimè ex actis conuincitur.

Nec obstat, quòd nõ fuerint æquales, cum eorum maiores, vt prætenditur per D. Annibalem, viles artes exercuerunt; Quia non est nouum, quòd in eadem agnatione inter diuersos Colonellos aliqui gaudeant maiori nobilitate virtutis, & fortunæ, vt quotidie nos experientia docet. Vltrà quòd satis est, illos esse de eadem familia, vt iam resolutũ fuit; Nam cum hoc iuspatronatus sit relictum d. familiæ, vtique omnes de illa familia censentur vocati, ad *tex. in l. cum ita. §. in fideicommisso. & in l. pe*to. *§. fratre. ff. de leg. 2. bene Lamber. de iurep. lib. 1. par. 2. art. 9. 2. quæst. prin. num. 12. versic. & hanc conclusionem. fol. 135. Gabr. cons. 132. nu. 59. lib. 1.* & fuit sæpè tentum signanter in *Placentin. Capellan.* 13. Nouembris 1593. *coram R.P.D.P. Penia.*

Sed non ad omnes simul, & semel spectare ius pręsentandi, sed ad eum dũtaxat de familia, qui pro tempore erit proximior testatori, iuxta *tex. in in d. l. cum ita. §. in fideicommisso. ff. de legat.* 2. cuius dispositionem in iurepatronatus habere locum, voluit *Rol. cons. 1. num. 8. lib. 3. Gabr. consil. 196. num. 3. & 4. lib. 2.* & sentire videntur *Cald. cons. 19. de iurep. & Couarr. pract. quæst. c. 38. num. fin. versic. alioquin. Franc. Marc. decis. Delphin. 1135. nu. 4. par. 1.* & alij hic allegati per informantes, & per hoc in causa benè faciunt deducta per *Isern. in tit. de his qui feud. da. poss. nu. 23. circa med. vers. Itẽ non vocantur omnes. per Curt. de feud. in 5. parte. titul. ex quibus cou. feud. ammit. num. 5. vt per Capic. in sua inuestitura feud. in rubr. feud. succ. §. feminæ in 13. ampl. & in 8. lim.* cum valeat argumentum de feudo ad iuspatronatus quoad modum succedendi. vt post *Card. in Clemen. plures. col. final. de iurepat. tenẽt. Lambert. lib. 1. ar. 8. q. 3. prin. 1. par. & Decian. cons. 32. n. 12. lib. 1.*

Non obstat quòd Bald. & alij supracitati loquantur in iurepatronatus hæreditario, quòd casui nostro applicari non posse, videtur, stante quòd solus Annibal Martius fuit hęres institutus, & iuspatronatus est relictum Dominis de familia de Martijs Senen. & non ipsi Domino Annibali.

Quia respondetur, quòd licèt absolutè hæreditarium dici non possit, cum, attenta mente fundatoris, habeat perdurare in familia de Martijs de Senis, &, ea extincta, habeat peruenire ad illos de Bellantibus, &, illis deficientibus, ad illos de Verdellis, attamen ad instar iuris fideicommis-

si respectu vocatorum ad effectum præfatum iudicari debere, censuerũt Domini, per *text. in l. cum ita. §. in fideicommisso. ff. de leg. 2.* cum alijs, de quibus supra. Et quia negari non potest, quin respectu præfatorum considerari etiam possit ordo charitatis, & maioris affectionis, quã vnusquisque testator habere gradatim præsumitur erga plures vocatos sibi æqualiter non coniunctos, vt considerat *Corn. cons. 26. n. 3. lib. 4.*

Cum tamen mihi nõ mediocrem difficultatẽ in hac causa faciat; Tum conclusio illa, quòd vbi plures sub nomine collectiuo vocantur, illi omnes pro vna reputantur, & consequẽter coæquale ius habere debent, quã in terminis iuspatronat. firmat *Dec. cons.* 122. quem refert, & sequitur *Lambert. de iurepatr. par. 2. 28. art. 1. quæst. princ.* Tum *denique decisio facta in illa Regien. iuspatronatus de Zacchis.* 26. *Nouẽb. anni proximi præteriti coram* R.P.D. *Penia*, quæ huic de directo aduersari videtur, ideò libenter iterum partes super hac eadẽ difficultate audirem.

56 Est etiam sciendum, quòd laicus fundans de proprijs bonis iuspatr. potest in limine fundationis reseruare iuspat. ecclesiæ, & monasterio, ea conditione, vt in perpetuum ad ecclesiam spectet tamquam laicale. ita fuit resolutum in

Romana Iurispatronatus, 31. *Maij.* 1613. *coram Cardinali Sacrato*. vt infra.

Ex ordine Sanctissimi per Reuerendissimum D. Datarium mihi trãsmisso, dubitaui in Rota, an⁹ laicus fundans de proprijs bonis iuspatr. possit in fundatione reseruare iuspat. ecclesiæ, & monasterio ea conditione, vt in perpetuum ad ecclesiam spectet tamquam laicale, & pro affirmatiua fuit tentum, quia vt colligitur ex latiss. cumulatis per *Lambert. in suo tract. de iurepat. lib. 1. p. 1. quæst. 9. art.* 1. potest patronus apponere in fundatione quascunque conditiones etiamsi sint contra illud, quòd ius regulariter disponit in materia iurispat. seu beneficiorũ, vt per plura exempla docet *Lambert. ibidẽ. nu. 52. & seqq.* dummodo tamen cõditiones non sint natura impossibiles, seu turpes, vel contra substantiã iurispat. & beneficiorum, aut aliàs à iure improbatæ, quia Sacri Canones adeò fauent pijs ecclesiarum fundatoribus, vt si quando de nouo disponunt, soleant præseruare contrarias fundatorum ordinationes, vt in *clem. quia contingit. §. vt autem. de relig. dom. & in c. Eleuterius* §. *& igitur.* 18. *q.* 2. *Sacrum* Trid. *Conc. sess.* 25. *cap. 9. de reform.* & alibi. quæ iuris indulgentia ex eo processisse videtur, ne scilicet laici retrahantur à fundatione ecclesiarum; qua ratione, & ipsummet iuspat. maximè laicale conceditur, quòd est contra iuris regulas. *Ancharan. cons.* 113. *nu.* 2. *Gemin. cons.* 45. *&* 50. *in princ.* tum quia per illud aufertur libera collatio Ordinarij contra notata in *c. si quis Episcoporum.* 16. *q.* 5. *et cap. omnes basilicæ.* 16. *q.* 7. tum quia datur occasio laicis immiscendi se rebus spiritualibus, quarũ de iure sunt incapaces. *c. decernimus. de iudic. Calder. cons.* 1. *nu.* 1. *de præb.* *Roman. cons.* 299. *nu.* 9. *vers. laicis*. præcipuæ fœminæ. *Innoc. in c. cum nostris. nu.* 1. *de conc. præb.* *Lambert. d. tract. lib.* 1. *p.* 1. *q.* 7. *art.* 2. *nu.* 21. *et seqq.* quæ tamen succedunt in iurepat. *Abb. in c.* 1. *n.* 3. *de iurepat. Card. in clem.* 2. *n.* 2. *eod. tit.* tum etiam, quia talia iura spiritualia transmittuntur ad hæredes contra *not. in c.* 1. *ubi Abb. nu.* 4. *de præb.* *Rocch. de iurepat. uerbo, ipse, uel is. q.* 5. *nu.* 17. & non solum in materia iurispatr. sed & in alijs ius dispensat cum exercentibus liberalitatem erga ecclesia, vnde potest laicus donare prædium ecclesiæ, ea cõditione, vt soluat collectas laicis, licèt aliàs de iure non fuisset obligata soluere. *Ancharan. cons.* 217. *Felin. in c. ecclesia S. Mariæ. nu.* 77. *de const.*

konst. Item potest legans velle, quòd ex legatis pijs à se factis detrahatur falcidia. *Socc. cons. 48. nu. 4. lib. 1.* licèt aliàs non fuisset de iure detrahenda. *auth. similiter. C. ad l. falcid.* item potest donarę ecclesiæ emphyteusim ea conditione, vt non reguletur sicut bona ecclesiæ, vt fuit dictum in causa *Mediolanen bonorum* 15. *Decembr.* 1597. *coram bo. mem. Orano.* similiter potest retinere ecclesia feudum laicale, recognoscendo pro illo dominum laicum. *c. verum. vbi Aret. nu. 1. Butr. nu. 5. Abb. nu. 12. & 13. & Imola nu. 2. de foro compet.* & licet Doct. de quibus per *Lambert. loco sup. in princ. allegato,* dicant, quòd quando fundator apponit conditiones contra regulas iuris, debeat interuenire consensus Ordinarij, attamen dicunt etiam, quòd si conditiones non patiantur defectus impossibilitatis, & alios, de quibus supra in princ. quòd Ordinarius debet consentire. *Lambertin.* post alios dicto loco. *num. 82. & 83.* & meritò, quia consensus in hoc casu non dicitur requisitus pro libito voluntatis Ordinarij, sed tamquam Iudicis, vt scilicet possit videre, an' conditiones sint de improbatis à iure, & ideò si non sunt tales, ex necessitate tenetur illas approbare, cum sit loco iudicis. *auth. statuimus. vbi Bald. nu. 2. de Episc. & cler. Alex. cons. 11. nu. 8. lib. 1. Boer. dec. 326. nu. 2.*

Nec est necesse, quòd consensus Ordinarij pręseruetur in fundatione, quia iuspatronat. de sui natura præsefert, tamquam suam causam efficientem, consensum Ordinarij, cum nulla species iurispatronatus possit fundari sine illius consensu. & proinde non est necesse exprimere illud, quòd ex sui natura tacitè, inest in specie. *Lambert. vt sup. art. 5. quæst. 2. nu. 2. p. 1. lib. 1.*

Difficultas igitur consistit in eo, an' ista conditio, quòd ecclesia, seu monastnrium teneat iuspat. tamquã laicale, dicatur impossibilis natura, vel turpis contra substantiã iurisp. & beneficiorũ, vel sit à iure improbata.

Et quantum ad impossibilitatem naturæ, quæ videtur esse circa illud, quòd nullo modo fieri potest, prout exemplificant Doct. in eo, qui dicit, si cœlum digito tetigeris, non videtur, quòd ista sit talis, cum possit ecclesia non solum de facto tenere aliquid, quòd habeat naturam laicalẽ, saltem qnoad modum illud exercendi, sed immo etiam de iure, vt sup. in princ. per plura exempla demonstratum est, & infra demonstrabitur; & vt non sit impossibilitas naturæ, sufficit, quòd possit verificari de facto. *§. si impossibilis. cum ibi notat. Instit. de inutilib. stipulat.*

Nec videtur subsistere, quòd implicet contrarietatem esse ecclesiæ, & esse laicale, ex eo quòd, si est ecclesiæ, ergo est ecclesiasticum, vnde erit dicere, quòd hoc iuspat. sit ecclesiasticum, quæ contrarietas in eodem subiecto importat impossibilitatem naturæ. *l. 3. §. si ex contrario. ff. de acq. poss. l. debitori. C. de pact. Fulgos. cons. 99. nu. 2. Bald. in c. ex litteris. nu. 5. de probat.* quia respondetur, importare contrarietatem, & inde impossibilitatem, quòd eodem respectu, quòd sit tale, & non tale, secus diuersis respectibus. *l. si duo. vbi Bart. nu. 4. ff. vti possidet. Oldrad. cons. 252. nu. 41. Alex. cons. 99. nu. 9. lib. 5.* & proinde respectu dominij, siue pertinentiæ iurispat. erit ecclesiasticum, & nullo modo laicale, respectu verò modi exercendi erit laicale, & nullo modo ecclesiasticum. & licèt fundator non faciat hanc distinctionem, sed simpliciter dicat, quòd iuspat. licèt reseruatum ecclesiæ sit laicale, attamen illius verba sunt intelligenda secundum sanum intellectum, & eo modo, quo verificari possunt, vt benè ad propositũ *Rota decis. 10. nu. 3. in fine. cum duob. seqq. de testament. in antiq.*

Quoad turpitudinem, quæ consistit in eo, quando læditur pietas, existimatio

stimatio, verecundia, & generaliter aliquid sit, quòd sit contra bonos mores. vt in *l. filius. ff. de cond. instit.* & latius per *Angel. in tract. de testam. gloss.* 104. non videtur, quòd adsit aliqua turpitudo, quòd ecclesia retineat aliquid habens naturam laicalem, saltem quoad modum exercendi, cum hoc concedatur in alijs casibus nempè bonorum collectis laicorum subiectorum, emphiteusis, & feudi laicalem naturam retinentis, vt supra demonstratum est.

Et quòd non sit turpe, vel indecorum personis ecclesiasticis exercere iuspatr. admodum laicalem, expressè colligitur ex *cap. cum dilectus.* ibi, *præfatus Archidiaconus tamquam laicus præsentasset. de iurepatr. vbi Abb. nu.4. et 5. et Butr. nu. 5. idem Abb. in c. cum vos. num.4. de off. ord. Imola in c. dilectus. nu.8. de off. deleg. Felin. in c. ecclesia S. Mariæ. nu. 11. de const. et in tract. quan. lit. ap. noc. nu.5. Rebuff. tract. nominat. q.8. n.22. Couarru. pract. quæst. c.36. vers. distinguitur autem. in fine.* & admittunt passim scribentes in *c. dilectus filius. il terzo. de præb.* vbi Anchar. Card. Host. & alij, dum distinguunt, quãdo iuspat. dicatur esse penes personam ecclesiasticam, tamquam laicale, vel tamquam ecclesiasticum. & signanter fuit dictum non continere aliquã turpitudinem illud, quòd fuit expressum in fundatione q. Flaminiæ Cæsiæ, cuius occasione fit ista disputatio, nempe, quòd suum iuspat. reseruatum RR. PP. Theatinis, tamquam laicale, minimè debet cadere sub regulis reseruatorijs, quasi quòd ipsa voluerit derogare potestati Summi Pontificis, quia fuit consideratum, q̃ ista expressio non percutit potestatẽ Sũmi Pontificis, sed voluntatem, etenim beneficia iurisp. laicalis non desinunt esse sub reseruationibus Apostolicis, quia Papa non possit, sed quia non vult. *Lap. alleg. 96. nu. 3. Gemin. in c.2. nu.11. de præb. in 6. Felin. in d. tract. quandlit. ap. noc. pat. in princ. et vers. solutio. Rota in causa Toletana dimidiæ annatæ 17. et 27. Iunij 1594. coram Gypsio.* Vnde est, ac si fundatrix rogasset Summum Pontificem, vt sicut non solet derogare iuripatr. reseruato laicis, ita nec velit in hoc casu derogare reseruato personis ecclesiasticis.

Petitio autem videtur digna exauditione, nam ideo Papa in reseruationibus comprehendit iuspat. reseruatum ecclesiæ, quia videtur reseruatum intuitu, & contemplatione ipsius ecclesiæ. *Card. cons.82. nu.1. Paris. cons.35. nu.20. lib.4.* & proinde dum Papa reseruat sibi collationem beneficiorum, quæ sunt sub tali iurepatr. non videtur facere contra præscriptam voluntatem fundatoris, cum ipse sit Caput Ecclesiæ Vniuersalis, & eminenter contineat in se omnes dignitates, & officia, particulariter ecclesiam, cui iuspat. fuit renunciatam. *c. ita dominus. 19. dist. Anchar. cons.30. Bald. cons.28. nu.1. lib.3. et cons.328. nu.11. lib.1. Probus ad monachũ in proœmio Sexti. n.55. et 59. Gemin. cõs.14. n.1. cũ plurib. seqq.*

Et ita videtur vera ratio differentiæ, quare iuspatr. reseruatum per laicum personis ecclesiasticis cadat sub reseruationibus Apostolicis plusquam si esset reseruatum personis laicis, non autem aliter, nempe, vel quia Papa faciliùs præiudicat iuripatr. ecclesiastico, vt per *Mandos. reg.1. reseruat. n.5.* quia est ratio defectiua, cum rursus sit quærendum, quare faciliùs præiudicet isti iuripat. quàm illi, sicut nec etiam aliquid videtur concludere alia, de qua per *Gemin. in c.2. num.11. de præb. in 6.* nempe quòd ideo sit, quia in personis ecclesiasticis præsentatio debet tollere electionem contra voluntatẽ fundatricis; nec minus altera, de qua per alios, quòd scilicet cesset ratio, ne laici retrahantur à fundatione ecclesiarum, quia si admitteremus reseruationes esse contra mentem fundatorum, æquè retraherentur,

tur, quando iuspatronat. est reseruatum personis ecclesiasticis, sicut quando esset reseruatum laicis, cum vtroque casu fiat contra eius voluntatem.

Hoc stante, quòd reseruationes iurispat. per laicum relicti personis ecclesiasticis non sint contra fundatorum præsumptam voluntatem, sequitur, quòd quando contrarium est expressum in fundatione, non debeat cadere sub reseruationib. Apostolicis, quia expressum facit cessare contrarium, quòd aliàs oriri solet ex tacito, & præsumpto. *l. cum ex filio. §. filio. vbi* Bart. *in summario. ff. de vulg. et pup. Dec. consf.* 416. *nu.* 10. *Crauett. consf.* 32. *nu.* 2. aliàs si diceremus fieri contra voluntatem fundatoris, in hoc casu esset peioris conditionis, qui exercet liberalitatem erga ecclesiam, reseruando illi iuspatr. quam ille, qui non exercet, sed reseruat laicis, quin etiam esset peioris conditionis ecclesia, quàm laicus, nã in materia iurispat. conceditur laico habere iura specialia, quorum de iure est incapax ex sup. allegatis, & in eadem materia non concederetur ecclesiæ habere iura laicalia, quorum de iure non est incapax, saltem quoad modum exercendi, vt supra demonstratum est.

Quo verò ad tertium requisitum, quòd conditio non sit contra substãtiam iurispat. & beneficij, fuit ponderatum, quòd illud dicitur esse contra substantiam, quo adiecto corrũpitur subiectum. *l. cum præcario. ff. de præcario. Castr. consf.* 312. *nu.* 1. *lib.* 1. *Abb. consf.* 72. *nu.* 2. *lib.* 1. *Natta consf.* 32. *nu.* 2. qualitas autem quòd iuspatronat. tentum per ecclesiam exerceatur secundum modum iurispatr. laicalis, non modo non vitiat substantiam iurispat. seu beneficii; sed imò nihil habet commune cum præfata substantia, vt patet ex definitione iurispatr. de qua per *Abb. & Anan. in rubr. de iurepatr. & Rocch. Cur. in præfat. tract. de iurepat. nu.* 2. *&* 3. & in definitione beneficij, de qua per *Seluam tract. de benefic. q.* 1. *& Rebuff. in praxi benef. tit. quid sit, & quot modis dicatur.* in quibus locis nihil de hoc habetur. & non modo ista qualitas nihil habet commune circa substantiam iurispatr. sed neque diuersificat speciem, sed iuspat. ecclesiasticũ & laicale vnum, & idem sunt, vt ait *Lambert. vt sup. lib.* 1. *pãr.* 1. *quæst.* 1. *art.* 5. *nu.* 4. *cum seq.*

Denique circa illud, quòd conditio non sit à iure Improbata, fuit dictum nullo iure caueri, quòd fundator non possit ordinare, quod iuspat. reseruatum ecclesiæ exerceatur in modum laicalem, quòd sufficit dicere. quia permissum censetur, quòd non reperitur prohibitum. *cap. inter corporalia. de transflat. præl. l. mutus. ff. de procurat. Oldrad. consf.* 48. *nu.* 3. *in fine. lib.* 1.

Neque ex eo, quòd *tex. in c. vnico. de iurepat. in* 6. & ibi Doct. velint, quod eo ipso, quod iuspat. prouenit ad ecclesiam, exerceatur ad modum iurispatr. ecclesiastici, resultat iuris improbatio, quia lex generaliter loquens habet tacitam conditionem, nisi dispositores de rebus suis contrariam legem adiecerint; est enim trita iuris conclusio, quòd prouisio hominis facit cessare prouisionem legis. *l. fin. C. de pact. conu. l. maritus. C. de procur. Ancharan. consil.* 217. *num.* 2.

Et potest disponens de re sua adijcere quascumque conditiones, & pacta. *l. legem.* C. *de pact. l. ea lege. C. de cond. ob causam. l.* 2. *&* 3. *C. de donat. quæ sub modo. l.* 1. *§.* 1. *ff. de reb. eor. Soc. consf.* 48. *nu.* 4. *lib.* 1. quòd procedit etiam in dispositione facta ad fauorem ecclesiæ. *c. verum. de cond. app. Anchar. consf.* 217. *nu.* 2. *Imola in c. cum dilecti. nu.* 4. *vers. item potes notare. de donat. Felin. in d. c. ecclesia S. Mariæ. nu.* 67 *de const. Soc. d. consf.* 48. *nu.* 5. *lib.* 1.

SVMMARIVM.

CAPVT DECIMVM.

De iurepatronatus competente ex priuilegio.

1 IVspatronatus potest alicui competere in ecclesia ex Papæ priuilegio, vt colligitur ex Conc. Trid. *sess. 25. de ref. cap. 9. & dixi sup. lib. 2. cap. 5. num. 15. & sequentibus.*

Non autem ex episcopi, seu alterius inferioris priuilegio. *c. 2. de reb. eccl. non al. lib. 6. Rebuff. in praxi. p. 3. signaturæ. verbo, iuripat. n. 3. & dixi sup. lib. 2. cap. 5. n. 22.*

2 Item Iuspatronatus ex priuilegio potest dupliciter competere, videlicet, vel ex causa onerosa, vel ex priuilegio mero, & mera gratia.

3 Iuspatronatus dicitur conecssum ex causa onerosa, quando habet cōmensurationem ad causam de futuro, si & post quam tot pecunias impenderit. *Aret. in c. nouit. n. 29. de iudic.* Dec. 292. n. 2. *Card. Seraph. decis.* 418. *& faciunt not. per* Tiraquell. *in l. si vmquam. verbo, donatione largitus. num. 335. & seqq. C. de reu. donat.* hoc tamen intelligitur, quando id, quòd datur commensuratur priuilegio, alioquin' in excessu est mera gratia.

Alex.

Alex.conſ.2.col.1.lib.2.Tiraquell.vbi ſup.num.335.& *341.Seraph. vbi ſup.* & fuit dictum in *Florent. Archipresbiteratus.2. Martij.* 1592. *coram Illuſtriſſimo Card. Millino, & alleganti exceſſum incumbit onus probandi. Roland.conſ.13.num.64.lib.3.Seraphin. vbi ſup.* & tale iuſpatron. ex cauſa
4 onerosa conceſſum non comprehenditur in decreto *Conc. Trid. ſeſſ.*25. *de ref.c.9.* quatenus reuocat iurapatron., quæ non ſunt ex fundatione, ſeu dotatione R*ota. dec.*687. *in fine. p.1, diuer.& dec.269.n.3.p.2.* & fuit dictum in T*udertina iuriſpatron.* 13. *Martij.* 1588. *coram Orano. Card. Seraph.dec.* 907. comprehenditur,
5 tamen, quatenus illud reuideri mandat, ſi eſt conceſſum à 40. annis ante publicationem concilij, quia tunc debet reuideri ab ordinarijs, & reuocari, ſi reperiatur conceſſum in damnum eccleſiæ, donec tamen reuidetur, interim ſortitur effectum
6 ſuum, & patronus exiſtens in quaſi poſſeſſione præſentandi manuteneri debet.ad *c.conſultationibus. de iurep.* Rota *d.dec.687.& 269.* & fuit dictū in *Camerinen.25.Maij.1602.coram Card.Sacrato.* & ad effectum ne reuocari poſſit priuilegium, tunc neceſſaria eſt d.cōmenſuratio, vt poſſit dici, valere in vim contractus irreuocabilis. A*lex.* & T*iraquell. vbi ſupr.* ſed ad effectum præſumptæ mentis Papę, an voluerit reuocare, habetur ratio iſtius cauſæ, etiam quòd nō ſit equiualens, & commenſurata exactè ad gratiam .*Rot.dec.166. p.3.diuerſ. Cardin.conſil.147.Felin.in d.c.nouit. nu.10.Seraph.d.dec.518.*

7 Iuſpatronatus autem conceſſum ex augmento dotis, & ſic ex cauſa onerosa, ſcilicet poſt quam auxerit vſque ad tertiam partem, non valet, niſi probetur augmentum, & d.dotis conſignatio. vt fuit dictum in *Paduana iuriſpatronat.19.*Ianuarij. 1594. & 6.*Martij.* 1595. *coram Cardin. Mantica.& in* C*remonen.præpoſitura* 20.*Nouembris.1600.coram Cardin. Millino.& in Valentina parochialis.*
8 *de carlet.4.Iulij.1601.coram* Card. *Lancellotto*. Idem eſt ſi fuit reſeruatum iuſpatronatus ex recuperatione bonorum, nam non valet, niſi probetur recuperatio. *vt in Comen. iuriſp.* 8.*Iunij.1601.coram Card.Seraph.*

9 Et idem etiam eſt, ſi ſit reſeruatū ex cauſa reædificationis, quia debet probari reædificatio. *vt in d.Valentina.& in* N*olana.beneficij.19.Ianuar. 1594.coram Card.Arigono.* & ratio prædictorum eſt, quia cum huiuſmodi reſeruatio ſit conditionalis, non habet effectum, antequam conditio adimpleatur. *l.3.§.per fideicōmiſſariam. ff. de hæred. inſtit. l. cedere diem.ff.de verb.ſign.l.qui hæredi.in fine.ff.de cond.& demum, Bart.in l.2.§. vlt.nu.4.ff.de donat.Verall. dec.*338. *n.3.p.1.*

10 Attamen dotis augmentum, ob quòd fuit conceſſum iuſpatronatus, ſeu aliud adimplementum, præſumitur ex temporis diuturnitate iuncta obſeruantia ad *Bart.inter conſ. Bald. conſ.400.nu.5.lib.4.Bald. conſ. 402. num.9.lib.5.Rota dec.598.p.1.diuerſ.* & fuit dictū in *d.Camerinen. canonicatus.25.Maij.* 1601. *coram Card. Sacrato.& in Mediolan. matrimonij.* 17.*Iunij.1602. corā Card. Millino.*

11 Quòd tamen non procedit in perſonis, in quibus cadit præſumptio vſurpationis, quia tunc etiam antiquitas iuncta obſeruantia non ſufficit, ſed requiritur plena, & concludens probatio. *vide in Melpien. iuriſpatronatus.19.Ianuar.1594. co-*
12 *ram Card.Mantica* idem eſt, ſi conſtet de non adimplemento, nam tunc qnaſi poſſeſſor, & obſeruantia non releuant, vt in *d.Cremonen.præpoſituræ.& in d.*V*alenſina.*& ſi reperitur
13 adimplementum, præſumitur adimpletum ab eo, qui tenebatur adimplere ad *l. cum ſeruus . ff. de verb. obl.l.3.ff.de alim.pup.præ.cum ibi not. per Doct.Verall.dec.276.nu.1.par.2. & dec.598.n.6.p.1.*& fuit dictum in *Romana Cappellaniæ.12. Iunij.* 1589. *co-*

coram Card. Pamphilio. *& in Senen. beneficij.18.Martij.*1596.*coram* Lit *ta. & in Verellen. Cappellaniæ.* 7. *Maij*. 1601.*coram* Card. *Millino*.

14 Regula autem Adriani VI. & Innoc. 8. de quibus infra, reuocatoria iuriumpatronatus ex priuilegio competentium, de quibus intelligatur vide R*otam dec.*269.*p.*2.*diuers. & in d.senen.benef.* 18.*Martij*.1596. *coram* Lita.*& in d.Valentina de Carlet.& in* Neapolitana *iurispat.* 3.*Iulij*. 1595.*coram* Blancbetto.

15 Iuspatronatus autem aliquando competit ex mero priuilegio,& mera gratia,quando Papa alicui indulget,& donat iuspatronatus super aliqua ecclesia ex mero titulo lucratiuo, non ex causa onerosa; quia Papa est dominus omnium beneficiorum.*c.2.de præb.lib.6.gloss.vlt.in cap. fælicis.de penis.lib.6.Gomesius in præmio regul.Cancell. in vers. considerata etiam .num.7.Hieron.Gonzalez in comment.ad regulam* 8.Cancellariæ. *§.2. proæm. num.* 44.*& dicam infra lib.14.c.1.n.1.*

16 His præmissis.clara, & communis est conclusio, quòd beneficiũ iurispat. competentis ex priuilegio dicitur vacare in curia,& cadit etiam sub reseruatione reg.octauæ Cancell. seu nonæ.*Gonzal.vbi sup.gloss.18.n.6.& à num.18.ad 22.Crescent. dec.3. in princ.de iurepat.* nec est opus aliqua speciali derogatione, cum per solam simplicem collationem factam à Papa censeatur derogatum tali iuripatronatus. *Caßador. dec.4.nu.11.de probat.& dec.vlt.in fine.de iurepatr. Maßobrius in praxi hab.consi.ad vac. par. eccles. prælud.7.dubio 2. nu.3.&*

17 4. quòd iuspatronatus ex priuilegio cũ quibusuis clausulis concessum est sublatum, sicut illud, quòd competit ex præscriptione à *Conc.Trident. seß.25.cap.9.de ref. ita Card. Seraph. dec.1395.num.4.Rota dec.88.nu.2.& 3.p.1.recentiorib. Sanctißimus Greg. XV.fel.rec.dec.397.nu.3.& ibi annotat.num.6.Flam.Paris.de confidentia. q.28.num.239.Gonzal.vbi sup.dicta gloss.18.& seqq.Garc. de benefic.p.5.*

18 *cap.9.num.*115. secus si priuilegium fuisset concessum ex causa onerosa. *Card.Seraph. dec.499. num.4. annotat.ad d.dec. Greg. latißimè Garc. vbi sup. nu.120.Riccius in praxi rer. for. ecclesiastici.dec.168.num.99.*

19 Quòd procedit etiamsi competeret ex priuilegio, quòd sit iuspatronatus eiusdem naturæ, ac si ex fundatione, & dotatione competeret, quia cum sit ad instar, & non propriè ex fundatione,ac dotatione est sublatum.*Gonzal.d.gloß.18.n.202. Garc.vbi sup.n.117.& seqq.*neq.suffragatur quasi possessio,neq. immemorabilis.*Garc.ibidem.num.119.*

20 Ratio autem,quare iuspatronatus competens ex priuilegio concessum ex causa onerosa, non sit sublatum à Concilio, est, quia talis concessio non potest dici merè priuilegium,vt sepius dixisse Rotam refert *Garc.vbi sup.d.n.120.* & fuit dictum à *Gonzal. vbi sup.gloss.28.num.22.& gloss.36. num.36.* idque procedit, si ecclesia in totum dotetur, non autem si dotis pars suppleatur. *Garc. vbi supra. num.122.& 123. Gonzal.d.glos.18. num.* 53. & si competat iuspatronatus ex Papæ priuilegio propter dotis augmentum à 20. annis citra, ordinarij reuisioni, & examini subijcitur ex *d.cap.9.Conc.Trid. Hieron. Gabr. cons.195.lib.1.*& pro hoc plures Rotæ decisiones ponit *Garc. vbi sup. nu.* 125. 126. *&* 127. & tale iuspatronatus competens ex priuilegio cadit sub reseruatione reg. cancell. *Gonzal.d.glos.18.nu.6. & 18.* nisi dotis augmentũ ascendat saltem ad medietatem. *Annotat.dict. decis.* 195. *Gregor.* XV. nam secundum constitutionem Innoc. 8. & Adriani 6. reuocantur iurapatronatus concessa,si dos non fuit aucta ad medietatem. vt supra dixi.

21 Et Summarium constitut. Innoc. 8. fel. rec. edita anno 1485. quæ est

est quinta in compendio bullarij D. Flauij Cherubini.est illud.

Innocentius VIII. fel. rec. de anno 1485. reuocauit concessiones iurispatronatus à Romanis Põtificibus cuicumque ad beneficia electiua emanatas ab annis 25, citra, quo verò ad beneficia non electiua irritauit quatenus qui impetrarunt, fructus eorum ad medietatem veri valoris non auxerit; vel ecclesias de nouo non ædificarint; seu funditus dirutas non reædificauerint, vel loca, seu fundos ad eas ædificandũ non concesserint.

Summarium item constitutionis, seu regulæ Adriani 6. fel. rec. editæ anno 1522. quæ est tertia apud eundem Cherubinum. est huiusmodi.

Adrianus 6. fel. rec. de anno 1522. reuocauit omnes concessiones iurispatronatus, quoad beneficia electiua ab anno primo Innocentij 8. factas etiam consistorialiter, & ad fauorem cuiuscumque personæ, vel loci pij.

Insuper reuocauit omnes huiusmodi concessiones iuriumpatronatus etiam quoad non electiua, si impetrantes fructus eorum ad medietatem veri valoris non auxerint, vel ecclesias de nouo construxerint, seu funditus dirutas non reædificauerint.

Pro quorum omnium declaratione sunt hæc infrascripta notanda cũ subsequẽtibus Rotæ decisionibus. &

22 Primo notatur, quòd beneficium iurispatronatus competentis ex priuilegio Papæ etiam cum clausula, vt sit, perinde ac si esset ex dotatione, vel fundatione, cum non dicatur verè, & propriè ex dotatione, & fundalione, cadit sub reseruatione regulæ octauæ idque firmatur ex declaratione *hoc. Congregat. Concil. super d. c. 9 sess. 24. relata à Garc. d. c. 9. num.* 118. *p.* 5. tenoris huiusmodi, Patronatus, qui fuerunt concessi, vt essent eiusdem prorsus naturæ, roboris, & *c. cuius iuspat.* laicorum, & nobilium regularium, ac si ex fundatione, & dotatione forent, Congregatio censuit censeri sublatos, quia cum sint ad instar, & non propriè regum, nec ex fundatione ideò compræhendi sub exceptuatis.

Nec iuuat immemorabilis ex eadem Congregatione apud *d. Garc. ibidem. num.* 119. relata, ita, remanet dubium, quando constat de origine priuilegii, vt præsumitur esse ex priuilegio aliquod iuspatronatus, & adest immemorabilis, prosit illa, vel non, propter clausulam derogatoriam, non obstantibus, quibuscumq. consuetudinibus, etiam immemorabilibus, quasi referenda sit etiam ad iuspatronatus, & in hoc respondit nõ prodesse.

23 Secundo, notatur quòd quamquã possit Papa facere, vt id, quòd nõ est tale, habeatur tamen pro tali respectu certi effectus, attamen respectu d. regulæ reseruatoriæ dicitur procedere ex gratia, & priuilegio Papę, non ex eo, quòd sit verè ex dotatione, seu fundatione, cum illa qualitas insit priuilegio, prout probat *Garc. vbi supra num.* 117. vbi refert quasdam *Rotæ decis.* & præsertim in *Placent. de mirabel.* 19. *& vlt. Ianuar.* 1594. *coram Orano*. vbi ita fuit dictum, quòd minus dicitur iuspatronatus esse ex priuilegio, quamuis in priuilegio dicatur iuspatronatus cõpetere ex vera, & reali fundatione, & dotatione, cum illa qualitas, quòd non dicatur ex priuilegio, sed ex fundatione, insit in priuilegio, licet habeat aliquid plus prærogatiuæ, quã patronatus in simplici priuilegio, impossibile enim est, quòd concilium cum loquatur per verba importantia veritatem, dum vult, quòd titulus sit ex fundatione, & dotatione, porrigatur ad patronatus, qui sunt tales per fictionem.

24 Tertio notatur, quòd illa clausula, quòd prouisiones fieri non possint, nisi de consensu patroni, sine quo non possint derogari, & si derogan-

gantur, non sufficiat derogatio, sed in præstinum statum reponatur, non præseruat iuspatronatus quominus cadat sub d.reg.reseruatoria, sed locum habet, quando Papa ordinariũ præuenit, vel cum eo concurrit in mense ordinario, non autem in prouisionibus factis per Papam in mensibus reseruatis ex d. regula.

25 Quarto notatur, quòd iuspatronatus ex priuilegio adeò subiicitur d. regulæ reseruatoriæ, vt non sit opus alia derogatione, & ad probãdum augumentum tertiæ, vel alterius partis valoris beneficii, probandus est valor de tempore reseruationis, & patronus negligens in effectuatione iurispat. sibi reseruati cum illa clausula, si & postquam fructus in tertia parte auxerit, non potest amplius effectuaris, neq; gratia dicitur sortita effectum, si illius implementum tempore inhabili factum fuit.

26 Quinto notatur, quòd regula reseruatoria compræhendit omnia beneficia vacantia in mensibus reseruatis, & tollit consuetudines etiam immemorabiles, priuilegia, & indulta licet habeant clausulam, quòd numquam compræhendantur sub reseruationibus, & habeant derogatorias derogatoriarum, neque beneficia iurispatronatus ex priuilegio ob augumentum tertiæ partis cadunt sub alternatiua, nec quasi possessio patronorum suffragatur contra d. regulam reseruatoriam; & ab alternatiua excipiuntur beneficia, quæ non sunt liberè collationis episcopi, & patronus ex tali priuilegio non potest se iuuare contra d. regulam reseruatoriam.

27 Sexto notatur, quòd vbi agitur de acquirẽdo iurepatronatus ex dotatione, requiritur formalis dotatio, seu tale augumentum, quòd habito respectu ad dotem ecclesiæ, adeo superet, vt dos nullius sit cõsiderationis, itaut priuilegium magis operetur concessionem ex iustitia, quam ex gratia, quòd euenit, quando fructus annui augentur saltẽ ad medietatem, alioquin, si augeantur minus, quam ad medietatem, dicatur semper ex gratia, & augens dotem etiam vltra medietatẽ debet dicere, quòd intẽdit acquirere iuspatronatus alias diceretur benefactor, & nemo acquirere potest iuspatronatus ex augumento dotis absque Apostolico priuilegio; nec releuatur ab onere probando dotationem, seu fundationem ex quasi possessione, non solum ob regulam Adriani VI. verum etiam ex *Conc. Trid. d. cap. 9. sess. 25.* quia constitutio Adriani tollit possessionem de præterito, & de futuro, nisi excedat 40. annos ante confirmationem Concil. Trident. secutam anno 1564. 15. Cal. Augusti. & dum cognoscitur super meritis iurispatronatus casu, quo potest reuideri per ordinarium iuxta *d. cap. 9. Conc. Trident.* interim non est priuandus patronus sua quasi possessione, quando vacauit in mẽse ordinario. & possunt simul stare, quòd non possit iuspatronatus reuideri, & quòd tamen sit ex priuilegio, & comprahendatur sub regula reseruatoria.

Ad quorum omnium declarationem, & confirmationem placet adducere quasdam Rotæ decisiones super tali materia emanatas, Quarum.

28 Prima est in Paduana iurispatronatus 1. Iulij 1601. *coram Corduba, quæ est in recentiorib. dec. 46. p. 2.* & fuit resolutum vna parte informante, non constare de effectuatione iurispatronatus dominorum de Boroncis, nam cum illud fuerit concessam à Pio IV. post augumentum fructuũ in tertia parte valoris beneficii, necessarium erat probare illos de tempore reseruationis, alias enim non potest haberi certitudo, an augumentum fuerit factum in d. tertia parte, vt in simili fuit resolutum in causa P*aduana iurispat. vlt. Maij.* 1591. *coram* R.P.D. *meo Decano.*

Neq. obstat, quòd in concessione sit

sit expressa certa annua summa redditũum, nempe ducatorum 130. quia Papa illam expressit cum clausula, vt accepimus, & adest in expressione, *& forsan*, vltra quod sine difficultate procedebat in prouiso ab ordinario, tùm quia post eius prouisionem prętendebat adimpletam fuisse gratiam concessionis iurispatronatus, quod non existebat ante illius implementum, cum in ea sit dictio *postquam*, quæ inducit conditionem. *Bart. in l. quibus §. termilius. num. 5. ff. de cond. & dem. l. si ita §. fin.* & ibi *gloss. ff. de leg. 2. l. ab hostibus in fin. ff. ex quib. caus. maior.* tum quia Episcopus interim non debebat carere fructibus collationis, cum sit in quasi possessione conferendi. *cap. quærelam, de elect. Put. decis. 206. lib. 1.*

Placuit etiam DD. fundamentum deductum ex negligentia patronorum, cum effectuatio iurispatronatus nimis negligenter fuerit dilata. *arg. cap. si clericus. de præben. lib. 6. & cap. tibi. §. in prædictis de rescript. eodem lib. 6.* maximè cum superuenerit Concilium tridentinum *sess. 9. cap. 24.* quod reuocauit similes gratias; & ita non potest dici hunc, de quo agitur sortitum effectum, cum adimplemẽtum sit factum tempore inhabili.

29 Secunda decisio est in *Compsana Iurispatronatus* 23. *Ianuarij*, 1603. *coram Litta*, vt infra.

Fuit resolutum ex capite regulæ reseruatoriæ allegatam quasi possessionem non suffragari Comitibus Compsæ, quia dato citra veri præiuditium, quod modernus Comes qui nunquam præsentauit possit dici esse in quasi possessione præsentandi ratione Comitatus, quem possidet, cuius veritas pendet ab eo an Iuspatronat. sit annexum Comitatui quẽ ipse possidet, vel potius sit iudicandum hęreditarium de quo poterit ad partem videri, si opus fuerit: Cum tamen Abbatia, de qua agitur, vacauerit mense Februarij Sedi Apostolicæ reseruato per regulam Cancellariæ octauam, ad talem reseruationem excludendã non sufficit quasi possessio præsentandi, nisi probetur Iuspatronatus esse ex dotatione, vel fundatione, cum aliàs ex priuilegio comprehendatur sub dicta regula: neque possessio inde procedens suffragari valeat prætenso patrono aduersus Prouisum Apostolicum ad *decis. Caputaq. 29. lib. 1.* in manuscriptis. *Paleot. decis. 519. lib. 3. par. 3.* & fuit tentum in *Cæsaraugustana Parochialis. 10. Iulij. 1556. coram Gropperio*, & in causa *Valentina Parochialis de Carlet. 4. Iunij 1601. coram D. meo Lancellotto.*

Et quod hoc iuspatronatus non sit ex dotatione, vel fundatione videtur probari ex Bullis Leonis X. & Pauli III. ex quibus illud deducitur: nam dum in eis narratur, quod ab initio Monasterium erat liberum, quod Ecclesia erat ædificata, prout & Monasterium, quod habebat dotem, & illius fructus erant taxati in libris Cameræ in ducatis 50. & tandem dum exprimitur valor dicti beneficij in ducatis 100. ex his inquam excludi videtur dotatio, & fundatio respectu Comitum Compsæ, quibus tamen tunc iuspatronatus reseruatur.

Nec facit, dum pro parte moderni Comitis dicitur, authorem suum reparasse Monasterium, & Ecclesiam restaurasse, ac illam ornasse paramentis, libris, calicibus, & alijs ad cultum diuinum necessarijs, dotẽq; illius auxisse, exponendo in dicto augumento, & restauratione scuta mille, & idcirco dicto Comiti, & successoribus illius pro tempore tùm à Leone X. tum denique à Paulo III. concessum fuit iuspatronatus cum expressa declaratione, quod eis cõpetat non ex speciali priuilegio: sed ex dotatione, & fundatione in omnibus, & per omnia, ac si illud ab initio fundassent, & dotassent.

Quia

Quia, vltra quod verè non cōstat de implemento respectu prædictorum, quod à moderno Comite vti fundamentum suæ intentionis plenè, & concludenter probandum esset iuxta theoricam Doctorum in *l.2.C.de Iur. emphit. Alex.cons.*101. *in fi.lib.*2.*Corn.cons.*40. *num.*8.*vers. probabit itaque,lib.*4. quem sequitur *Rolan.consil.*57.*num.*9.*lib.* 1. & non per præsumptiones, & inditia, quæ minimè suffragari possunt personis, in quibus probabiliter cadit suspitio vsurpationis, quales esse videntur isti Comites Compsæ, attenta dispositione Concilij Tridentini *cap.* 9.*sess.*25. prout in simili fuit dictum in illa *Paduana Iurispatronatus, vltima Maij* 1591. *coram Reuerendiss.* D.*meo Patriarcha Alexandrino*, & in *Melphien. Iurispatronatus*, 19. *Ianuarij* 1594. *coram Illustriss.* D.*Cardinali Mantica*. Nec dici potest satis constare de implemento prædictorum ex literis Pauli III. tum quia in illis solum narratur, factum fuisse depositum scut.mille, & non quod illa postmodum intra statutum tempus fuerint exposita in causis, in quibus, attento tenore dictæ concessionis, exponi debebant: Tum etiam quia est narratiua partis, quæ ad eius fauorem non probat iuribus vulgatis.

Fuit responsum, quod etiam data probatione implementi respectu prædictorum omnium, non per hoc dici posset, iuspatronatus Comitibus Compsæ competere ex dotatione, vel fundatione: sed potius ex priuilegio, vt in simili tenuerunt Domini in vna *Placentina Parochialis de Mirabel. vltima Ianuarij* 1594. *coram bon.mem.Orano*, recedendo in hoc à decisione aliàs facta in quadā *Astoricen. coram Reuerendiss.* D. *meo Alexandrino, quæ est inter impressas* 137.*par.*1. & quidem optima ratione, quia ex sola reparatione, siue restauratione non acquiritur Iuspatronatus ex constructione, cum ad istum effectum opus sit, quod Ecclesia esset funditus destructa, ita vt egeret noua consecratione, *Lambertin.de iurepatronat.* 3. *artic.* 6. *q. principalis* 1. *par. primi lib.num.* 16. *Roccb.eodem tract.in verbo construxerit, num.*12. & fuit sæpè resolutum. Neq; ex augumento dotis acquiritur iuspatronatus ex dotatione; cum potius ditari, quam dotari dicatur, nec iuridicum sit, Ecclesiam liberam ex solo augumento dotis in seruitutem redigi, *gloss.in cap.piè mentis.in verb.patronum.*16.*q.* 7. sed ad effectum prædictum esset necesse, quod Ecclesia totaliter dotem suam amisisset, & eidem noua dos esset data, *Roccb. vbi supra in vers. dotauit.quæst.*3.*Bero.cons.*4.*num.*26.*vol.* 1. & fuit tentum in vna *Lunen. Sarzanen.Beneficij.* 5. *Iulij* 1599. *coram* D.*meo Millino, & aliàs sæpè*.

Cum igitur attenta dispositione iuris communis, non possit dici, Comitibus Compsæ ex dictis eorum prætenso augumento dotis, & restauratione Ecclesiæ, seu Monasterij fuisse debitum iuspatronatus ex fundatione, vel dotatione, necesse est fateri eisdem fuisse reseruatum ex priuilegio, quod subiacet dictæ regulæ reseruatoriæ: & hoc idem probari videtur ex illis verbis concessionis ibi, *ac si illud ab initio fundaueritis, & dotaueritis*, quæ denotant similitudinem: sed non per omnia. *l.si deferente, ff.quib.mod.pignus, vel hipothec.solu.* & fingunt factum, quod verè factum non est, vt *not.gloss.in l.quamuis ff. de bon. auctor. iud. possid.*

Non obstat, quod litteræ Pauli contineant clausulas prægnantissimas, & derogatorias, etiam quo ad futura, & quod propterea dici non possit hoc iuspatronatus subiacere dictæ regulæ ad *decis. Put.* 308. *lib.* 3.

Quia fuit responsum, quod regula reseruatoria S.D.N. habet clausulas derogatorias amplissimas, & derogat

gat quibuscunque priuilegijs, & indultis, etiam cum quibuscumque derogatoriarum derogatorijs, & fortioribus, & efficacioribus clausulis etiam insolitis, & etiam irritantibus, ita vt iure meritò effectus illius impediri non debeat, per clausulas in dictis litteris Pauli III. appositas quibus satis superque derogatum fuisse constat ex lectura eiusdem regulæ.

Nec obstat, quod iuspatronatus videatur concessum ex causa onerosa, & ob id non cadat sub regula, quia fuit dictum, quod ad hunc effectum cognoscendi, scilicet an fuerit concessum ex causa onerosa, debet perpendi quod fuerit impensum. & sic an illud æquiualeat concessioni, quia si non æquiualet, concessio iudicari debet ex mera gratia, vt aliàs dictum fuit in vna *Perusina de Confinio 3. Decembris 1576. coram Illustriss. D. Cardinali Blanchetto, & in Lucana Decanatus. 22. Martij 1577. coram Sanctiss. D. N.* in quibus explicitè dicitur, vel nouam requiri dotis constitutionem, vel totalem ipsius Ecclesiæ funditus dirutæ restaurationem, quorum neutrum verificatur hoc in casu.

Et ad illud, quod, dum discutitur super qualitate huius iurispatronatus, debet patronus manuteneri in sua quasi possessione præsentandi. Fuit responsum, dictam quasi possessionem hoc in casu ei minimè suffragari posse, propter decretum irritans, de quo in dicta regula reseruatoria ad *text. in cap. si eo tempore, de elect. in 6. & not. per* Prob. *ad Monac. in cap. sibi qui, num.* 18. *de præben. in 6.*

Et in *eadem coram eodem, die 3. Decembris* 1604.

Reproposita causa desuper dubio aliàs resoluto, sub die 23. Ianuarij præsentis anni strictè tamen ad regulam reseruatoriam 8. mensium, Domini steterunt indecisis, hoc vno tamen præsupposito quod Monasteria & beneficia data in commendam cadant sub dicta regula de quo erit peculiariter agendum; moti, quia re vera hoc iuspatronatus non est propriè ex dotatione, aut fundatione, quo fit, vt tamquam ex priuilegio competens sub dicta regula videatur comprehendi ex alias latè deductis.

Nec obstat, quod Papa decreuerit huiusmodi iuspatronatus censendum esse perinde, ac si esset ex dotatione, & fundatione. Quia ex eisdemmet verbis conuincitur illud nō esse ex fundatione, aut dotatione: sed ex priuilegio, & gratia Papæ, qui ita disposuit, vt voluit Congregatio Concilij, & tenuit R*ota in causa* Pl*acentina de Mirabel. coram bon. mem. Orano* aliàs in alia decisione allegata.

Nec facit, quòd Papa possit fingere, & facere, vt illud quod non est, pro tali tamen habeatur respectu certi effectus; Quia non negatur propositio: sed dicitur illam non applicari respectu regulæ, cum semper verum sit dicere id procedere ex gratia, & priuilegio Papæ, & non ex eo quod iuspatronatus sit verè ex dotatione, vel fundatione, vt in simili de iurepatronatus concesso cum clausula, quod sit perinde, ac si esset Regum, fuit dictum in *Corduben. iurispatronatus 20. Nouembris 1566. coram bon. mem.* Ioan. *Aldobrandino*; & cum dicta regula emanauerit per viam legis respectu illius fictio non potest sibi vēdicare locum: sed dumtaxat veritas ipsa iuribus vulgatis.

Et ad illud, quòd hoc priuilegium sit ex causa onerosa fuit responsum hoc minimè verum esse, cum ad hūc effectum spectari debeat, quod expensum fuerit, an scilicet, illud æquiualeat concessioni, quia vbi non æquiualet concessio, ipsa iudicari potius debet gratiosa, quam onerosa, vt alias deductum fuit; Vnde cum hic in claris versari videamur, quod expositum per Comitem

Compsæ, non æquiualet concessioni, ex eo præsertim, quia admodum irrationabile videtur, quod pro scutis 1000. in circa in seruitutem redigatur ecclesia tam insignis, & quidem notabilis valoris, etiam attento tempore dictæ concessionis hoc est ducat. centum, & vltra, vt ex litteris perinde valere postea expeditis de quibus in actis constat, & ex eo quod commendata fuit nepoti eiusdem Papæ, & Cardinali, cui ex eo Concilio Lateranen. non poterat prouideri, nisi beneficium excederet ducat. 200. ideò, &c.

Nec obstare dixerũt Domini clausulas concessionis Pauli iij. Quia, etsi illæ sint amplissimæ, & adeò prægnantes, vt prima facie tolli minimè videantur per clausulas appositas in regula reseruatoria ex deductis in causa Astoricen. coram Illustrissimo Seraphino. & in alijs per informantes pro Comite allegatis: Attamen re maturius considerata hoc in casu ex pluribus non obstare dixerunt.

Primò, quia in casu illarum decisionum fuerat præscripta certa forma scilicet derogandi in futuris derogationibus, quod non posset derogari, nisi de toto tenore plena specifica, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes esset facta mentio, quæ forma derogandi non præscribitur in litteris Pauli iij. sed solum adsunt clausulæ derogatoriæ derogatoriarum ad sequentes dispositiones, quæ omnes tolli videntur, ex eo, quod in regula reseruatoria expresse derogatur indultis, & priuilegiis, cum quibuscunq. derogatorijs derogatoriarũ, & fortioribus, & efficacioribus, ac insolitis clausulis ad *dec. Putei* 109. *n.* 4. *versic. dixerunt tamen. lib.* 1. cum alijs per informantes pro Cardinale deductis.

Nec vim fieri posse dictum fuit super clausula restitutoria, de qua in literis dictæ concessionis. Quia, licèt sit maximæ efficaciæ, tolli tamẽ videtur ex eo quòd in regula derogatur etiã efficacioribus, & fortioribus clausulis.

Secundò, quia decisiones in dicta Astoricen, & in aliis causis in contrarium allegatis per informantes pro Comite non emanarunt in terminis istius regulæ reseruatoriæ S. D. N. sed in terminis regulæ Pauli IV. seu aliorum Pontificum, non habentes clausulas, & derogatorias ita amplas, & efficaces, vnde non mirũ, si de dictis casibus ad nostrum inferri minimè potest, *vulg. l. Papinianus exuli. ff. de minor.*

Tertiò fuit responsum, quòd omnes clausulæ de quibus in literis dictæ concessionis Pauli III. & signanter illa, *quod prouisiones non possint fieri, nisi de consensu Patroni, sine quo nõ possit derogari, & si derogetur, derogatio non sufficiat: sed in pristinum statum reponatur*: debent, ac commodè possunt suum effectum sortiri in prouisionibus, quæ aliàs Papa in mensibus ordinarii faceret, ordinarium ipsum præueniendo, quod facere potest, cum sit ordinarius ordinariorum, & cum omnibus concurrat, iuribus vulgatis: non autem vendicent sibi locum in prouisionibus factis per Papam in mensibus reseruatis vigore dictæ regulæ; ea ratione, quia, cum hoc beneficium iurispatronatus ex priuilegio, sub dicta regula sui natura comprehendatur, non dicitur derogari dicto priuilegio, nec in aliquo eneruari clausulas illius per prouisionẽ, quam Papa fecit de dicto beneficio, & minus per clausulas dictæ prouisioni adhærentes: sed totum præiudicium facit regula ipsa, & clausulæ in ea contentæ, cui inquam regulæ adeò subiicitur iuspatronatus ex priuilegio, vt alia derogatio non sit opus, vt per *Mandos. super regula* 1. *reseruat. q.* 10. *n.* 3. latè *Couuarr. pract. quæst. c.* 36. *n.* 6. *Dec. consi.* 149. *nu.* 6. & fuit tentum in causa *Seguntina Dimidiæ Annatæ* 26. *Nouemb.* 1593. *corã bo. me. Orano.*

Quar-

Quartò, responsum fuit, quòd cũ hic non agatur de clausulis derogatoriis appositis in aliquo priuilegio, vel gratia particulari personæ concessa: sed de appositis in regula, quæ vim legis: seu constitutionis habet meritò ex eis censetur sufficienter derogatum clausulis quibuscumq. etiam derogatoriis derogatoriarum contentis in dicta concessione Pauli III. *Roman.cons.436.nu.21. vers. respondeo illud verum. Couuarr. in rubric.de testam.par.2.num.19. versic. quartum nostræ quæstioni proprius. &c.* ita in propriis terminis regulæ octauæ fuit dictum in vna *Cameracen. Canonicatus* 4. *Iulij* 1578. *coram bon.mem. Cardinali Lancellotto;* Imò cum inter clausulas dictæ regulæ adsit ista *etiam*, *quod priuilegium contineat, quod beneficium sub reseruationibus non comprehendatur*: necesse est fateri non posse aliquo modo tueri contrariam sententiam vigore clausularum contentarum in dicto priuilegio qualescumque illæ sint ne plus tribuatur tacito, quam expresso contra omnes iuris regulas.

Et in eàdem coram *Penia* 12. *Nouembris*.1607.

Dubium, an Monasterium Sanctæ Mariæ in ilice Compsanæ Diœcesis aliàs bo.me. Cardin. Gesualdo commendatum, quod vacauit per obitum eiusdem Card. extra Curiã in mense Februario Papæ reseruato, comprehenderetur sub regula octaua, fel. rec. Clementis viii. reseruatoria octo mensium; sæpè fuit propositum à bo.me. Alexandro Litta, & à me. Et quia materia erat singularis, subtilis, & perplexa, tum propter Decisiones Rotales, tùm propter dicta Doctorum implicata, sæpè indecisum euasit, donec tandem in hac propositione omnium Dominorum suffragiis discussum, omissa præsertim disputatione in genere, & indistinctè concepta de quibuscumq. beneficiis, & Monasteriis commendatis, an comprehendantur sub dicta Regula, in hoc casu affirmatiuè fuit resolutum, videlicet hoc Monasterium sub dicta Regula comprehẽdi. Cum enim Regula octaua generaliter reseruet dispositioni Romani Pontificis omnia beneficia ecclesiastica cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorumuis ordinum Regularia in octo mensibus in ea expressis quocumque modo vacatura pertinẽtia ad collationem, prouisionem, quorumcunque collatorum, & collatricum sæcularium, & quorumuis ordinum Regularium: Et hoc Monasterium quotiescumq. cessante Cõmenda per cessum, vel decessum Commendatarii vacare contingeret, vigore indulti Apostolici ad præsẽtationem Comitis Compsæ. posset Episcopus in titulum instituere, si sibi præsentaretur Clericus Regularis, & in Commendam, si præsentaretur Clericus sæcularis, consequẽter veniebat sub Regula oompreheñsum: Tunc enim cessante reseruatione vigore indulti, per eandem Regulam sublati, vt per duas decisiones iam fuit in hac causa decisum, dispositio Regulę hoc Monasterium comprehendebat. Quod non videbantur respuere prædicta verba Regulæ, & præsertim illa: *Et quamuis aliam dispositionem*: Quibus comprehendi etiam prouisiones per Commendas signanter voluerunt *Geminianus in cap.nemo n.7.vers. credo posse concludi, &* ibidem *Francus nu.5.vers.cum verbum prouisionis. de elect.lib.6. & Rebuff. in Regula de publicandis resignationibus, gloss.16.in princ. & Rota in vna Cremonen. Pensionis die* 18. *Maij*. 1584. *vers. hoc etiam fundamentum*. Et cum regula octaua sit subsidiaria, & capiat beneficia in alijs non comprehensa, vt fuit in terminis decisum in causa Eugubinæ Præposituræ, die 3. Martii. 1606. coram D. Ludouisio, meritò comprehendit hoc Monasterium, in quo Ordinarius ad præsentationem Comi-

tis haberet institutionem modo prædicto, & præsertim in specta voluntate Papæ, quam arguunt tùm verba supra ponderata: tùm illa. *cupiens pauperibus clericis, & alijs benemeritis personis prouidere, omnia beneficia Ecclesiastica dispositioni suæ generaliter reseruauit.* Tum verbum *prouidere*. quòd est latissimum, & comprehendit omnem modum prouidendi, *gloss. in clem. finali. in verbo prouisioni. de elect. Gemin. num. 10. & Francus. n. 3. in c. 1. de elect. lib.*

Non obstat, quod per cessationē Commendæ, beneficia non dicantur de nouo vacare: sed vacent, vt prius, & reuiuiscat antiqua vacatio, *Cassador. decis. 5. incip. commendauerat Papa. num. 4. de* Priuilegijs. *Verall. dec. 144. incip. commendatum beneficium. par. 1. Mohed. decis. 4. incip. in curia vacauerat. de præben. & decis. 16. incip. Monasterium quoddam. nu. 1. de caus. possess. & proprietat.*

Quia fuit responsum primò, quod licèt per cessationem Commendæ beneficia commendata non dicantur verè, & propriè vacare, vacant tamen impropriè, siuè largo modo, & datur aliqualis vacatio, Gometius in Regula de verisimi notitia, *quæst. 4. vers. non obstat.* quod per obitum, & in *Regula de impetran. benefic. vacan, per obit. familiar. q. 6. nu. 4. & 5. vers. mortuo tamen Commendatario, & vers. quæ vacatio venit largo modò*, quòd benè applicatur ad hunc casum, in quo per cessationem commēdæ Episcopus ad præsentationem Patroni vigore indulti Apostolici in hoc Monasterio habebat institutionem, quam regula octaua sustulit, cum effectus reseruationis sit ligare potestatem inferiorum circa dispositionem reseruatorum, *Rota decis. 32. n. 2. de præben. in antiq.*

Doctores verò allegati pro D. Comite Compsano ad probandum, quod per cessationem Commendæ, non contingat noua vacatio, omnes ferè loquuntur, & intelligendi sunt de vacatione, de iure; non tamen excludunt aliqualem vacationem, & impropriè, siue largo modo contingentem per obitum Commendatarij.

Secundò dicebatur, quod licèt beneficia commendata non dicantur vacare ita verè, & propriè, sicut beneficia, quæ in titulum conferuntur: dicuntur tñ suo modo vacare, cum Commendatarij aliqualem titulum habere dicantur in ecclesia commendata, licèt non ita firmum, sicut habet ille, cui fit collatio, *Felin. in cap. cum olim num. 6. vers. quia licèt commendatarius. de maio. & obe.*

Quod videtur etiam probari ex *Clem. 1. de supplend. negligen. Prælat.* vbi si Prælati Regulares intra sex menses non conferant Prioratus, ecclesias, Administrationes, aut quæuis alia beneficia ad eorum dispositionem spectantia, cum vacant, prouisio deuoluitur ad Ordinarios. Vndè notabatur, administrationes dici vacare quoad prouisionem. Id hodie minorem dubitationem habet, cum Commendæ, & administrationes sint velut tituli beneficiorum. Milis in repertorio in verbo. *Beneficium vacans. gloss. in pragmatica sanctione tit. de pacif. possessor. in princ. in verbo. titulum.* Et licèt in Commendis ad certum tempus datis, quas Doctores temporales vocant, id posset pati difficultatem, cum Millis in repertorio in verbo. *Beneficium vacans reseruatum. Alex. 96. incip. visis narratis. nu. 2. lib. 4. Socin. cons. 32. incip. ex his quæ superius, nu. 17. lib. 1. Felin. in cap. cum olim, q. 11. n. 6. de maior. & obed. Bertrād. cons. 235. incip. etiamsi commenda. n. 2. lib. 3.* in antiquis. *Stapbileus in tract. de literis gratiæ, & iustitiæ, in præfatione, §. septima igitur summa, Barthol. Cassan. cons. 20. incip. pro inspectione tituli. num. 8.* & *Gometius in §. fuerat post num. 7. instit. de action.* communiter voluerint Cōmendatarium non esse verum Prælatum, sed rerum ecclesiæ custodem, & le-

& legitimum administratorem,id de Commendatario intelligendum est, vt prudenter obseruauit *Mandos.ad cons.Roman. 350.super verbo. gloss. littera B.* quia Commendatarij perpetui (quales sunt ferè omnes hoc seculo, nam Cõmenda tẽporalis multis ab hinc annis recessit ab Aula, vt præcitato loco Mandosius annotauit)veri Prælati dici possunt, cum huiusmodi perpetuæ Commendæ, quæ ad vtilitatem Commendatariorum conceduntur, loco titulorum habeantur,verosq. Prælatos efficiãt, *Alciat.in l pactum curatoris,colum.5. vers sed an id Commendatario. C. de pact.* Et ita pluries tenuisse Rotã testatur *Gametius super Regula de infirmis resignantibus,q.13.nu.7.Et super regula de Annali,q.26.paulo ante finem, & latissimè super Regula de Triennali.q.5* Vnde cum Commenda perpetua largè sit titulus Canonicus,sicut alij, *Sarnen. super Regula de Triennali,q.5.gloss. in pragmatica Sanctione tit.de pacificis possessoribus in princ.in verbo. Titulum.* neq. ineptè dicitur vacare, nec minus appositè affirmatur, sub Regula 8. comprehendi.

Supradictis accedebat,quia in casu proposito, Paulus Papa III. cum huius Monasterii prouisionem,quando cessante Commenda vacare contingeret,concessit Ordinario,verbo *vacationis.* vsus fuit.

Quamuis autem siue Commenda sit temporalis,siue perpetua,Cãcellaria, & Camera semper retinuerint formam expediendi,& prouidẽdi per modum cessationis quocunq. titulo fiat expeditio, vel quacunq. appellatione vocentur, non tamen propterea immutatur ius Commendatariorum: quia vbicunq. verbum *vacare.* est propriè accipiendum, nõ intelligitur de Commẽdis, quæ propriè non dicũtur vacare:Nam licèt largo modo sit titulus Canonicus, non tamen est omnino idem titulus cum illo beneficiorum, quæ conferuntur in titulum: Et propterea in reseruatione *cap. 2. de præben. lib. 6.* non venit Commenda, cum non dicatur propriè vacare: Secus autem est in hac Regula,vbi verba:*quocunque modo vacatura.* sunt amplissima: & ideò siue contingat vacatio ratione administrationis, & Commendæ, quia non est alius modus vacandi, dummodo sit facienda aliqua prouisio, seu dispositio, continetur sub regula.Quod apertius inferunt subsequentia verba regulæ.*ad collationẽ, prouisionem, & quamuis aliam dispositionem quorumcunque collatorum quomodolibet pertinentia*. Quibus procul dubio comprehenditur ius, quod habet Episcopus in Hoc Monasterio instituendi, & commendandi. Quia per hunc, modum vacandi,ille, ad quem spectat, potest facecere prouisionem.*Rom. d. cons. 350. nu. 22. ibi vacationem Præpositura, quæ ad tit.Commendæ.*

Nec ad rem pertinebat,quòd Ordinarius nõ disponeret iure proprio: sed vigore Indulti Apostolici, quia idem erat in causa Eugubina Præpositura, & tamen Papa voluit non impediri vigore Indulti in suis mensibus. Et ideo dixit: quomodocũque spectantia: quæ verba sunt magis ampla, quàm illa, quæ vigebant tempore antiquarum decisionum Rotalium,& Doctorum,qui pro contraria opinione allegantur.

Demum non obstabat, quòd cum Regula secunda, particulariter, & expressè reseruet Monasteria, frustra contendebatur hoc Monasterium compræhendi sub Regula 8. Quia dicebatur primo super eodem beneficio posse concurrere plures reseruationes, vt ex Cassadoro, Felino,& alijs tenuit *Rota* in causa *Brundusina Archidiaconat. die 16.Ianuar.1604. coram D. Card. Millino*, tunc Rotæ Auditore, & fuit etiam dictum in causa *Eugubina Præpositura, iuxta decis.32.de præb. in antiquis.*

Secundò dicebatur intentionem

Papæ in Regula 8. fuisse reseruare solum illa beneficia, quæ ad suam prouisionem liberè non spectabant, vt posset de illis Clericis pauperibus, & alijs benemeritis prouidere. Vnde oportuit Regulam octauam tamquam subsidiariam condere: hæc est enim ratio finalis Regulæ, vt patet ex eius proœmio, quæ cessat in beneficijs, aliàs Papæ reseruatis. *Ripa respons. 6. num. 3. & 4. de constit. Oradin. decis.* 131. *incip. Die lunæ* 20. *Aprilis lib.* 1. *in manuscriptis*.

Tandem respondebatur, quòd licet hoc Monasterium compræhenderetur sub Regula 2. & eius vigore collatio, siue prouisio spectaret ad Papam: quia tamen dubitari poterat, An Priuilegium Pauli III. cum clausulis amplissimis concessum Comitibus Compsæ cum facultate data Episcopo instituendi in titulum, vel in Commendam, derogaret Regulæ secundæ, recurrere oportuit ad Regulam octauam pleniores, & copiosiores clausulas habentem, sub qua propterea veniebat comprehensum. *Oradin. d. decis.* 131. *lib.* 1. *Accorambonus decis.* 58. *incip. Mensis nō est de necessitate exprimendus. in fin. lib.* 2. quibus cauetur, quòd quando Papa impediretur prouidere beneficia aliàs reseruata, tunc compræhenduntur sub Regula 8. quæ est subsidiaria, Et ita fuit resolutum in dicta causa Eugubina Præpositura in eisdem terminis procedente.

30 Tertia est decisio in *Cæsaraugustana parochialis*. 14. *Nouemb.* 1616. *coram Illustriss. & Reuerendiss.* D. *meo Coccino Decano*. tenoris infrascripti.

Hæc parochialis vacauit in mense Octobris, qui est vnus de octo mensibus vigore regulæ 8. Papæ reseruatis; Episcopo autem gaudente alternatiua. est Ordinarij, & cum parochialis sit de iurepat. laicorum ex priuilegio Iulij II. concesso ex augumento dotis &c. reualidato per Paulum III. aduersus reg. Adriani VI. ideo dubitaui, an constaret de reseruatione dictæ parochialis; & Domini affirmatiuè responderunt. Regula enim octaua in sua reseruatione comprehendit omnia beneficia vacantia, & tollit consuetudines etiam immemorabiles, & priuilegia, & indulta Apostolica, nedum super optione præbendarum, verum etiam super dispositione beneficiorum, etiam quod prædicta priuilegia, & indulta continerent, quòd numquam sub dictis reseruationibus compræhenduntur, vt sunt verba clara regulæ, & dicit ibidem *moder. glossat. glos.* 31. *per totam*, & præsertim *nu.* 24. *&* 30. & ita fuit resolutum in causa *Casalen. Canonicatus*. 19. *Ianuar.* 1604. *coram bo. me.* Litta. quare cùm d. parochialis sit de iurepat. ex priuilegio, comprehenditur sub d. regula quæ tollit priuilegia, & indulta, vt fuit resolutum in causa *Compsana iurispat.* 23. *Ianuar. &* 3. *Decemb. coram bo. me.* Alexandro *Litta*. neque sunt examinandæ 31
causæ priuilegij. cum regula 8. habeat derogatorias derogatoriarum, etiam quod fuerit dictum, quòd beneficium numquam sub reseruationibus Apostolicis compræhenderetur, vt fuit consideratum in allegata causa Compsana, & dicit *modern. glosat. glos.* 36. *per totam*. neque obstat, quòd Episcopus gaudeat alternatiua, & ideò mensis Octobris est Ordinarij, vnde cum patroni sint in quasi possessione præsentandi, licet iuspat. non possit per Ordinariū reuideri, cum sit concessum ante 40. annos post confirmationem *Concilij, vt in c.* 9. *de reform. sess.* 25. interim tamen patroni sunt manutenēdi in sua quasi possessione præsentandi, vt censuit Congregatio Illustrissimorum Interpretum, vnde cessat reseruatio; nam fuit responsum prædicta non officere, quia d. parochialis non cadit sub alternatiua Ordinarij, sed eius collatio spectat ad Papam, ac proinde quasi possessio præsentandi non suffragatur ad-

uersus regulam 8. Cancell. propter decretum irritans in ea appositum, quòd tollit omnia, quem possent impedire reseruatoriã. *modern. glossat. reg. 8. glos. 67. num. 12. & seq.* & in puncto fuit resolutum coram me in causa *Barchinonen. Prioratus. 11. Maij. 1609.* & alias sæpius.

Quòd autem non cadat sub alternatiua Ordinarij, satis patet, quia in regula ab alternatiua excipiuntur beneficia. quæ non sunt liberæ collationis Episcopi, vt sunt clara verba regulæ, & dicit *d. glo. moder. glo. 45. nu. 1.* qualis est ista parochialis, stante iurepatr. ex priuilegio, quia donec reuideatur iuspatr. patroni sunt manutenendi in quasi possessione præsentandi, cum priuilegium sit concessum per 40. annos ante confirmationem Concilij, quòd operatur respectu reseruationis Papæ, vt supra dictum est, & ita conclusum constare de reseruatione.

31 Quarta est decisio in eadem coram eodem. 6. Nouemb. 1617.

In hac causa duæ principales difficultates oriuntur. prima est, an' ista parochialis sit reseruata vigore regulæ 8. etiam quod sit de iurepatr. laicorum ex priuilegio. secunda est, posito quòd sit de iurepat. laicorum ex priuilegio, an' patronus, qui est in quasi possessione præsentandi sit in ea manutenendus, dum cognoscitur, an' huiusmodi iuspatr. compræhendatur sub regula.

Et quantum attinet ad primam difficultatem, si hæc parochialis nõ cadit sub alternatiua Episcopi, de quo particulariter erit agendum, certum est, quòd est reseruata, cum vacauerit de mense Octobris, qui, Episcopo non gaudente alternatiua, est vnus de 8. reseruatis, vt expresse legitur in d. regula 8. non obstante, quòd d. parochialis sit de iurepat. ex augumento dotis annuorum solidorum 200. hoc est scut. 10. vt habetur in literis concessionis Iulij II. quia enim sit ex priuilegio compræhenditur sub d. regula, vt sunt illius verba clara, cum tollat priuilegia, ac indulta &c. & fuit resolutum in causa *Compsana iurispat. 19. Ianuar. & 3. Decemb. 1604. coram bo. mem. Litta*, vbi aliæ decis. allegantur, ac dicitur, quòd regula tollit quascumque clausulas priuilegij, cum deroget priuilegijs, & alijs etiã, quòd in illis fuerit dictum, quòd nũquam sub Apostolicis reseruationibus compræhendantur, & fuit ponderatum in hac causa 14. Nouemb. superioris anni.

Quòd autem istud iuspat. sit ex priuilegio, satis apparet, quia cum agatur de acquirendo iurepatr. ex dotatione, indubitata conclusio est, quòd requiratur dotatio formalis. *c. filijs. 16. q. 7. Innoc. in rubr. de iurepat. nu. 2. Host. in summa. eod. tit. §. ex quibus. vers. idem videtur, si ecclesiam dotauit. Io. And. in c. 1. glos. 1. eod. tit. Card. in rubr. eod. tit. nu. 3. Abb. in c. quoniam. nu. 3. eod. tit. Roccb. de iurepat. verbo, dotauit. q. 2. nu. 4.* vbi de communi. *Paul. de Citadin. p. 3. caus. 2. Lambert. lib. 1. p. 1. quæst. 6. art. 1.* & fuit dictum in causa *Regien. iurispat. 9. Maij. & 13. Iunij. 1586. coram rec. mem. Hier. Cardin. Pamphil. tunc Rotæ Auditor.* & in causa *Tirasonen. iurispræsentandi. 5. Maij. 1594. coram bo. mem. Alexandro Litta.*

In nostro autem casu non adest dicta dotatio, sed solum augumentum dotis, ex quo de iure communi non acquiritur iuspatr. *glos. in c. piæ mentis. in ver. patronum. 16. q. 7. Abb. cons. 59. lib. 2. Roccb. de iurepat. ver. dotauit. q. 2. & 3.* & fuit dictum in causa *Lunen. Sarzanen. beneficij. 5. Iulij. 1599. coram Illustriss. D. meo Millino.* & aliàs sæpius. & propterea necesse fuit ad acquirendum iuspat. quòd ecclesia esset penitus depauperata, & eidem noua dos esset data. *Roccb. vbi sup. q. 3. Bero. cons. 6. n. 29. vol. 1.* & fuit dictum in d. *Lunen. Sarzanen. coram Illustriss. Millino. & in alleg. causa Compsana iurisp. 23. Ianuar.*

Ianuar. & 3. Decemb. coram bo. mem. Litta. & si admitteretur, prædictam conclusionem intelligendam esse, quando augumentum, quòd datur, est parui momenti, & agatur de acquirendo iurepat. via ordinaria, secus tamen esse, quando est tantæ considerationis, vt dos, quàm habet ecclesia, habito respectu ad augumentum, nullius sit considerationis, itaut priuilegium concessum à Papa magis operetur concessionem ex iustitia, quàm ex gratia, prout videtur sensisse *Rota* in causa *Perusina de cōfinio. 3. Decemb.* 1576. *coram fel. rec. Clemente* VIII. vbi, quòd iuspat. non dicitur acquisitum ex causa onerosa, nisi illud, quod fuerit datum, æquiualeat concessioni factæ; & idē repetijt Rota in vtraque decis. Cōpsana; fuit tamen dictum, hoc augumentum esse etiam modicum, vt in nulla sit habendum consideratione, *Rocch. de iurepat. in verb. dotauit. q. 9. nu. 36.* vbi quod modica dos non facit patronum, & nulla prorsus adest difficultas, quando augumentum dotis non ascendit ad medietatem annui valoris fructuum beneficij, vt dixit Rota *in causa Valent. Parochialis de Carlet.* 1. *Maij.* 1601. *coram Illustriss.* D. *meo Card. Lancell. tunc Rotæ Auditore*.

Non obstat, quòd Io. patronus soluerit scut. 4000. Capitulo de Pilar pro recuperatione trium partium fructuum ecclesiæ de Maella, quæ erant dismembratæ, & vnitæ ecclesiæ del' Pilar auctoritate Pij IV. quia quatenus ista summa sufficeret pro acquirendo iurepat. ex augumento dotis, in hoc tamen casu non fuit acquisitum, nam licet verum sit, quòd in dotatione beneficij non debeat expresse reseruari iuspat. & sufficiat, quòd non fuerit remissum. *c. significauit. vbi Doct.* & præsertim *Abb. in 1. not. & Felin. nu. 2. de test.* & fuit sæpissimè in Rota dictum; attamen quando agitur de acquirendo iurepat. ex augumento dotis, debet exprimi, quòd bona dantur pro dotæ aliàs dans dicitur benefactor. *Io. And. in c. 1. col. 3. in princ. vers. alius autem. de iurepat. Abb. in c. 3. nu. 10.* & *Bero. nu. 89.* vbi de magis communi. *eod. tit. Abb. in cons. 59. nu. 2. vers. vnde siquis. & cons. 206. sub nu. 2. vers. primo enim &c. p. 2. Rocch. de iurep. verb. & dotauit. q. 29. Lambert. de iurepat. lib. 1. p. 1. q. 6. art. 1. num. 9. cum plurib. seqq.* & fuit dictum in causa *Imol. Iurispatr.* 7. *Iunij.* 1577. *coram Cantuc.* vbi dicitur de magis communi opin. relata inter impressas. 167. *nu. 3. p. 2.* & in alia *Lucana maiusculatus* . 4. *Decemb.* 1587. *coram Orano*. & in *Nolana beneficij.* 19. *Ianuar.* 1594. *coram bo. mem. Card. Pamphilio*.

Quòd autem Io. non soluerit pro dote, hoc eo ipso probatur, ex quo non probatur pro dote soluisse, cum hoc sit fundamentum partis. *Oldrad. cons. 254. nu. 14. vers. ad formam uero; & nu. 21. uers. præterea aliud*. & benè facit *Angel. in cons. 275. col. 5. nu. 4. in fin. uers. sic in negatiua uidemus.* & quamuis sufficiant coniecturæ ad probandum, quòd dans, vel solués voluerit reseruare sibi iuspat. *Rocch. in uerbo, & dotauit. q. 6. n. 11. in fine*. *Lambert. lib. 1. p. 1. q. 6. act. 1. nu. 16. Bero. in c. 3. nu. 90. uers. tacitè etiam dicetur, usque ad finem. de iurepat.* & fuit resolutum in d. *Lucana maiusculatus.* 4. *Decemb.* 1587. *coram Orano.* attamen in hac facti specie cessant omnes coniecturæ, quia cum causa agitaretur coram Gropperio super nullitate dismembrationis, vt patet ex deductis in summario Ludouici à nu. 3. vsque ad 9. & licèt in concordia, seu narratiua illius, cuius vigore d. summa soluta fuit, Ioannes enuncietur patronus, attamen dicta verba sunt assertiua, cum ibi dicitur, asserentem se patronum, & sunt etiam relatiua ad litē, & sententiam, in quibus Io. non nominatur patronus, & propterea non concludunt, quòd assignatio prædi-

cta fuerit facta pro dote. iuxta not. in *cap. si Papa. de priuil. in 6. & in clem. si summus. de sent. excomm.* & per *Aret. in cons. 23. nu. 8. uers. ueruntamen. & cons. 13. col. fin. uers. praeterea.* & cessat omnis difficultas, quia si agendum est via ordinaria ad acquirendum iuspat. fuisset opus, vt ecclesia esset penitus depauperata, & egeret noua dote, vt supra relatũ est; si verò dicta dotatio sufficeret, itaut iuspat. dici posset acquisitum ex titulo oneroso, quatenus tamen interuenisset beneplacitum Apostolicum, ex pariter supradeductis, in hoc casu nullum adest beneplacitum Apostolicnm, neque potest induci ex obseruantia. *Put. dec. 355. lib. 2. in nou.* Rot. *decis. 179. p. 2.* & fuit saepissimè dictum.

Quantum attinet ad secundam difficultatem, an ex quo patronus est in quasi possessione praesentandi possit iuuari aduersus d. reg. 8. ex d. quasi possessione praesentandi, & resolutum fuit, non posse iuuari, quia cnm ex praedictis clarè constet beneficium esse de iurepat. ex priuilegio, & sic comprahendi sub reg. 8. illa propter decretum irritans inficit nedum titulum, sed etiam possessionẽ. *Cassador. decis. 1. num. 1. & per tot. de rest. spol.* Put. *decis. 196. nu. 1. lib. 3. in nou.* Rot. *decis. 510. nu. 5. lib. 3. p. 3. per tot. Modern. glos. reg. 8. glo. 31. nu. 8. & glo. 66. nu. 29. Mandos. super reg. 1. q. 3. per totam.* & haec conclusio procedit in casu isto, in quo habemus reseruationem ex regula, nulla habita distinctione, an reseruatio sit de certo, vel incerto corpore beneficij. vt per *Cassador. dec. 1. nu. 3. de rest. spol. Germon. de indult. in §. uolentes. num. 30. & 31 Modern. glos. reg. 8. glo. 66. nu. 32.* & ista sententia inter alias fundatur in optima ratione, quia hodie omnes reseruationes sunt generales, ac per viam legis, & ex motu proprio, vt probat d. *Modern. in §. 2. procem. nu. 57.* & sic inficiunt possessionem perinde ac si essent super certo corpore expressae. *Lancellott. de attentat. p. 3. c. 24. q. 9. nu. 4. & 5.* & fuit resolutum in causa *Salamant. fructuum. 9. Martij. 1587. coram bo. mem. Gypsio. Modern. glos. d. glo. 66. nu. 34. & seq.*

Neque facit, quòd praedicta conclusio verissima sit, quando decretum est iustificatum, vt si indubitanter constaret beneficium esse de iurepatr. ex priuilegio, aliàs non inficiat possessionem. *Caputaq. dec. 329. nu. 7. p. 3. Crescent. dec. 5. de restitut. spol. moder. glo. allegata glo. 96. nu. 39.* hic autem decretum non videtur iustificatum, nam licèt adsint praedictę probationes, attamen cum probatio probationem non excludat, non potest dici decretum iustificatum, donec contrariũ probari potest. *Aegid. dec. 103.* & ad hunc effectum videtur requiri res iudicata, vel confessio partis. *Rota dec. 269. p. 2.* & fuit dictum in causa *Baren. beneficiorum. 14. Maij. 1614. coram Illustriss.* D. *meo Card. Lancellotto*; nam fuit responsum, quòd licèt confessio partis, & res iudicata sint liquidissimae probationes, attamen non excluduntur aliae probationes à iure. *Gemin. cons. 27. in princ. Oldrad. cons. 139. in fin. uers. decimo.* hic autem, vt patet ex praedictis, probationes factae super iurepat. non releuant, & ideo indubitatum est, quòd probatio deducta in instrumento sit liquida, cum negotium sit discussum. *Natt. cons. 52. nu. 18. et 19. Rol. à Valle cons. 75. nu. 3. lib. 3.*

Vlterius responsum fuit omnia beneficia praesumi libera. *Inn. in cap. cum venerabilis. num. 9.* & ibi *Doct. de except.* Ioan. *Andr. in cap. 1. de cap. mon. in 6. Bald. in sua margarita vers. ecclesiae. num. 19. Dec. cons. 117. & cons. 573. Rocch. de Iurepatronat. in verbo construxit, num. 29.* quae conclusio procedit, nedum in priuatis, sed etiam in Imperatore & alijs principibus, vt probat *Rodulphus Scbardeu. cons. 20. lib. 2. inter*

ter conſ. Ioan. *Barcholien.col.* 22.*fol. mihi* 453.*verſ.& licet hæc prima fronte* . & propterea cum alia pars det de Iure patronat. non plenè probat intentionem ſuam, vt patet ex dictis, quare non poteſt dici, quod liquidè conſtet de exceptione iuriſpatronatus,& ideo regula operatur effectum ſuum, quia exceptio non eſt clara, *Oldrad.conſ.*206.*in princ.verſ.reſtat.* P*ariſ.conſ.*67.*in princ.lib.*4. *Iaſ.in l. titiæ textores, in c.not. num.* 2.*& ſeq. ff.de legat.*1. nec quaſi poſſeſſio ſuffragatur cū inficietur ex decreto irritanti, vt ſupradictum eſt, & ita fuit ſeruatum in *cauſa Compſana* Iuriſ*patronatus coram bon.mem.Litta*,vt patet ex vtraque deciſione . Comprobantur prædicta,quia non eſt nouum in iure, quod proprietas, quando de illa conſtat (prout conſtat in caſu noſtro ex prædictis) præferatur poſſeſſioni, vt in ſimilibus terminis dixit *Abb. in capit.conſultationibus, nu.*9.*de iurepatron.Butr.in cap.ex literis, num.*8.*eod. tit.* Ripa *in cap.cum eccleſia,num.*130.*de cau. poſſ. & propriet.* Dec. *conſ.* 123.*num.* 1. *& conſ.* 149.*num.*2.L*ambertin.de iurepatron. lib.*2. *p.*2. *quæſt.*3. *art.* 6. *num.* 4. *& ſeq. & art.*9.*num.*2.*Rocch. de iurepatron. in ver. competens, q.* 15. *num.* 45. *Paul.de Citad. de iurepatronat.p.* 6.*art.*53.*num.*16. & fuit dictum in *cauſa* Imolen. *iuriſpatronat.* 7. Iunij, 1577. *coram Cantuccio. & in cauſa Sen.iuriſpatron.*9. Ianuarij 1598. *coram bon.mem.Franc.*Penia. & in alia *Romana de Publicolis*, 21. Ianuarij 1600. *coram Epiſcopo* Pacen.*& in Meliuitan.iuriſpatronat.*18. Aprilis, 1608. *coram Reuerendiſs.* Lugdunen. & vltimo loco in cauſa *Lucana iuriſpatron.* 23.Ianuarij 1622. *coram bon.mem.*Pennia. quæ licet fuerit reuocata coram R.P.D. meo Vbaldo, hoc prouenit, quia factum non ſubſiſtebat, non autem iuris concluſiones.

Neque obſtat, quod dum cognoſcitur ſuper meritis iuriſpatronatus, patronus non eſt ſua poſſeſſione priuandus,vt fuit reſolutum in *cauſa* Lucana *Canonicatus*,18. *Maij* 1590. *coram Bubalo*, quia placuit Dominis diſtinctio facta in *cauſa Barchinon. prioratus* 11.*Maij* 1609. *coram me*, videlicet, quod aut beneficium vacat in menſe reſeruato, & quaſi poſſeſſio non ſuffragatur aduerſus clauſulas *reg.* 8. *ex rationibus ſupra ponderatis* . aut non vacat in menſe reſeruato, & verſamur in caſu, quo iuſpatronat. poteſt reuideri per Ordinarium iuxta terminos *Conc. Triden.ſeſs.*25.*cap.*9.*de reform.* & interim dum reuidetur, patronus ſua quaſi poſſeſſione non eſt priuandus, & in iſtis terminis loquitur prædicta deciſio Bubali,& ita declarauit *Congregatio Illuſtriſſ.Interpretum*, vt refertur in d.*cauſa* Barchinonen. in noſtro autem caſu non agitur de reuiſione iuriſpatronatus ad effectum, vt debeat reuocari, vel confirmari iuxta terminos d.Concilij Tridentini:ſed agitur an comprehendatur ſub regul.8.quæ non reuocat beneficia de iurepatron.ex priuilegio, ſed ſolum reſeruat.

Ex prædicta reſponſione tollitur, quod iurapatronatus non poſſunt reuideri, ſi ante annos 40. à publicatione Concilij fuerunt conſtituta, quia quicquid dicendum ſit;an iſtud iuſpatronatus poſſit dici conſtitutum per 40. annos ante publicationem Concilij, ſtante regula Adriani VI. quam difficultatem adnotaui excogitaſſe Illuſtriſſ.D.Card. Millinum tunc Rotæ Auditorem dum proponebatur dicta cauſa Valentina de Carlet,hic non agitur de reuiſione ſed dicitur, quod iuſpatronatus eſt ex priuilegio, & quod propterea eſt reſeruatum per regulam 8. Stant enim ſimul, quod iuſpatronatus non poſſit reuideri, & quod nihilominus ſit ex priuilegio, ita vt comprehendatur ſub reſeruatione regulæ 8. ex quibus, ſi hoc beneficium non cadit ſub alternatiua Epiſcopi, de quo e-

tir

rit videndum, standum est in decisis sub die 14. Nouembris superioris anni, vbi conclusnm fuit constare de reseruatione.

Quinta est decisio in *eadem coram eodem* 31. *Ianuarij* 1618.

32 Dictum fuit, quod vbi augumentum non est commensuratiuum ad concessionem iurispatronatus, non desinit esse ex priuilegio, nec priuilegij nomen amittit. *Aretin. in cap. nouit. num.* 28. *Fel. num.* 18. *vers. dicitur autem, de Iudic. Soc. Sen. in cons.* 4. *num.* 5. *& seq. lib.* 3. *Osasch. dec.* 139. *num.* 10. *Boss. in pract. crim. tit. de principe. num.* 152. *&* 153. *Peregrin. de iure fisci, lib.* 1. *tit.* 3. *num.* 29. & in terminis iurispatronatus fuit resolutum in *Perusina plebis de confinio,* 3. *Decembris* 1576. *coram bon. mem. Blanchetto. & in Lucana Decanatus* 21. *Martij* 1577. *coram* Clemen. 8. quæ habetur *p.* 1. *dec.* 457. *num.* 1. *& in d. Compsana iurispatron.* 23. *Ianuarij* 1603. *&* 3. *Decembr.* 1604. *coram Litta. ac in d. Cæsaraugustana* 14. *Nouembr.* 1616. *& d.* 6. *Nouemb.* 1617. Vbi etiam firmata fuit conclusio pro indubitato, quod beneficium de huiusmodi iurepatronatus si vacat in mense reseruato, comprehenditur sub reseruatione regulæ de mensibus, etiam quòd patronus sit in quasi possessione præsentandi propter decretum irritans positum in regula, & ita in puncto pluries resoluit Rota, *Verall. dec.* 29. 312. *& &* 326. *lib.* 1. & fuit dictum in *Cæsaraugust. parochialis* 10. *Iunij* 1566. *coram Gropperio, & in Valentina Parochialis de Carlet.* 4. *Iunij* 1600. *coram bon. mem.* Lancell. *& in Pampilonen. Parochialis de Garag.* 18. *Iunij* 1555. *coram Achille de Grassis,* quæ allegatur in primis decis. in quibus etiam citatur *Fel. quando lit. ap. noc. patr. num.* 11. *lim.* 11. *Aen. de Falconibus de reseruat. q.* 4. *princ. effect.* 14. *vers. idem si iuspatronat. competeret ex priuilegio laicis. Cassad. dec.* 4. *num.* 5. *de probat. Rocch. de Curte de iurepatronat. in vèr. competens q.* 24. *num.* 56. *vers. limita nunc conclusionem. Lambertin. tract. eod. lib.* 2. *par.* 3. *q.* 8. *art.* 3. *num.* 1. *iuncto cons.* 65. *num.* 1. *Fed. de Senis versic. sed si non habet præsentare. & cons.* 69. *num.* 3. *Card. vers. ad secundum dubium.*

Nec ibi Rota vim facit, quod iuspatronatus huiusmodi nullatenus cadat sub reseruatione, tamquam concessum per quadraginta annos ante confirmationem Concilij, quo casu non debet vlterius reuideri, quia dictum fuit, quod dato etiam quod non possit reuideri, est nihilominus semper de iurepatronatus ex priuilegio, & ideo si vacat in mense reseruato comprehenditur sub dicta regula, etiamsi patronus sit in quasi possessione præsentandi, nam regula de mensibus propter decretum, tollit quasi possessionem, quanquam ipsa quasi possessio suffragetur, quãdo cognoscitur inter patronum, & Episcopum, quia beneficium vacarit in mense ordin. & ita decidit Sacra Congregatio in causa de Ottonibus, & Rotà distinxit in d. Barchinonen Prioratus, nec prædicta Domini reuocabant in dubium, sed verissima reputarunt, & quamuis Domini recesserint à d. dec. 31. *Ianuarij* 1618. & steterint in decisis sub die 14. *Noũb.* 1616. quę est in præinserta, nolui tamen prætermittere conclusiones iuris in dictis decis. allatas cum veræ sint, vt patebit tam ex d. *dec.* 14. *Nouembr.* quam ex sequenti *in eadèm coram eodem.* 13. *Nouembr.* 1620. & hæc est.

33 Sexta decisio talis tenoris. Domini recesserunt à decisione facta sub die 31. *Ianuarij* 1618. & steterunt in decisis sub die 14. *Nouembris* 1616. cum huiusmodi parochialis vacauerit in mense Octobris, qui est vnus de octo mensibus Papæ reseruatis, Episcopo non gaudente alternatiua, prout respectu ipsius parochialis non gaudet, cum asserti patroni sint in quasi possessione præ-

præsentandi, in qua debent manuteneri *cap.consultationibus de iurepatr.* alternatiua enim non habet locum nisi in beneficijs, quæ sint liberæ collationis episcopi, vt disponitur in regula 8. quale non est ista Parochialis, cum patroni sint in quasi possessione præsentandi, & ideo collatio non est libera episcopi, cum ab ipso solo non possit fieri, sed requiratur præsentatio. *cap.2.vbi glos. in ver.libere.de rescript.c.2.de test.in 6.clem.2. vbi gloss.in verb.liberè, de iurepatron.* & fuit resolutum in *causa* Tarracon. *sacristæ, 9. Iulij 1600. coram bon.me. Iusto.* neque est verum, quòd idem erit dicendum respectu Papæ, cum vna, & eadem res non debeat diuerso iure censeri. *l.eum qui ædes.ff. de vsucap.* quia regula non procedit respectu diuersarum personarum, *l.si quis præferendum.35.in fin. ff. de furt.* & propterea, aut patroni volunt se iuuare sola quasi possessione præsentandi, & non possunt propter decretum irritans appositum in regula 8. quod inficit titulum, & possessionem, ita vt dispositio *capit. consultationibus*. non suffragetur ad dictam regulam *Verall. decis. 29. & 326.& 312.libr.1. in manuscript.* & fuit resolutum in *causa Valent. de Carlet. 4.Iunij.1601.coram Illustris. Lancellotto*, quam refert, & sequitur *Garc. de Benefic. p.5. cap. 9.nu.127.* Aut dicti patroni volunt vti titulo producto, & tunc aut ille titulus est considerandus tamquam à 40.annis citra publicationem Concilij Trid. côcessus, qui potest reuideri ab episcopis iuxta dispositionem d. Concil. *sess.25.cap.9.§.similiter quoque de reform.* & constat esse ex priuilegio, & sic comprehenditur sub reg. 8. vt aliunde fuit deductum in dec. in hac causa facta, *6.Nouembr.1617.* & firmatum est in decisione facta *31.Ianuarij 1618.* beneficium enim pingue fuit auctum in redditibus solum pro scut. 10. aut non potest reuideri, quasi sit concessus à 40.annis vltra, & hoc casu, quamuis firmus maneat, & non possit reuocari, cum sit in statu validitatis. *Gabr.cõs. 195. lib.1.* & censuit *Congreg.Illustriss.interpretum*, & refert *Garc. de Benef. loc.sup.alleg.num.124.* non tamen cessat quod sit ex priuilegio, & quod propterea comprehendatur sub regula 8. quæ tollit priuilegia, & indulta conferendi beneficia in mẽsibus, & etiam consuetudines immemorabiles, vt per *Gonzal. super reg.8.glos.35.num. 21. & 24.* quod absque dubio Papa facere potest, vt per eundem *Gonzal.d.loco num.31.& seq.* maximè quia ista reuocatio bene se compatitur cum firmitate priuilegij inducta à Concilio, cum reg. non deroget in totum priuilegijs, sed illorum effectum suspendat, vt non suffragetur contra reseruationẽ regulæ 8. *Gonzal. loco supra allegat. num. 34.* & latius in *glofs.40. nu.2.*

Neque refert, quod patroni non produxerint hunc titulum, & ideo possunt iuuari possibilitate alterius, cum detur muliplicatio titulorum quia hoc non est verum in facti specie, nam si nolunt se tueri titulo producto, sola quasi possessio non suffragatur, cum tollatur per regulam 8. vt supra dictum est, non possunt se iuuari possibilitate alterius tituli, cum solum possessor ista possibilitate iuuetur *Cassad. decis. vltim. num. 1. de procur. Crescene.decis. 21. num. 4. de probat.* ex quibus fuit recessum à supradicta decisione.

Et faciunu dicta in *causa Spoletana prætensi iurispatronatus Abbatiæ S.Petri de Ferentillo coram Reuerendiss. D. de Rubeis Decano 6. Iunij. 1580. 26. Decembris 1580. 19. Iunij 1581. 1. Decembris 1581. & in eadem Spoletana Abbatiæ coram* Reuerendis. *D.Coccino Decano 27. Iunij 1625. & 19. Decembris 1625.* vbi latissimè de Iurepatronatus competente ex priuilegio, prout infra adducuntur decisiones coram D. Coccino Decano.

Qua-

Quarum prima est in *d. Spoletana Abbatiæ.27.Iunij.1625.*

Sixtus IV. donauit bona Monasterii sancti Petri de Ferentillo; Bartolomæo de Ruuere nepoti per hæc verba. Volumus,& auctoritate Apostolica decernimus,quod cedente, vel decedente Ancaiano moderno Abbate, seu illud quomodolibet dimittente,dignitas Abbatialis,& Ordo sancti Benedicti, Conuentualitas in ipso Monasterio extincta sit, & esse censeatur, & deinde Monasterium ipsum Capella sine cura nuncupetur, reputetur, & nihilominus omnes decimas, necnon fructus, redditus, prouentus, possessiones, iurisdictiones,iura, & bona mobilia, & immobilia dicti Monasterii ex nunc tibi præsenti,& recipienti pro te,tuisque hæredibus, & successoribus habenda, & possidenda, ita quod illa vendere,alienare, donare, & de illis pro tua, & hæredum prædictorum voluntatis arbitrio disponere, & ordinare liberè, & licitè possis, & valeas,& possint, & valeant; ea donatione, quæ dicitur inter viuos tenore præsentium donamus, concedimus, &elargimur, &c. Euenit casus quod sub Iulio II. prædictus Ancaianus resignauit Monasterium ad fauorem Aloysii de Ancaianis,qui adhuc viuens narrauit Leoni X. vna cum Ancaianis de Anno 1515. se per quadriennium licet de facto,pacificè tamen Monasterium possedisse, & hæredes Bartholomæi donasse prædicta bona ipsis Ancaianis,prout in instrumento apparere dixerunt,& obtulerunt se daturos omnia bona prædicta Ecclesiæ, si iuspatronatus concederetur. Quapropter Summus Pontifex postquam fructus,redditus, & prouētus, decimas, iurisdictiones, iura,& alia bona in dotem Monasterio dederint, & concesserint iuspatr. & præsentandi personam idoneã ad dictum Monasterium in forma commissaria concedi mandauit. Stante hac serie facti dubitaui, an' constaret de iurepatronatus, & DD. negatiuã sequuti sunt opinionem. Quia Summus Pontifex concessit iuspatronatus sub prætextu dotationis, quæ hic verè non adest,cum per dictam resignationem Ancaiani fuerit suspensa gratia Sixti IV. Et interim ad fauorem illorum de Ruuere donatariorum non erat iusta nata obligatio,neque actio, quamobrem nec ipsi potuerunt cedere bona tamquã libera Ancaianis, neque Ancaiani tamquàm de bonis liberis potuerūt Ecclesiãm dotare, vt in simili si quis de alieno feudo purè inuestiatur, inuestitura non valet,vt enim valeat fieri debet sub conditione,& cōferri in illud tēpus quo possessor sine hærede masculo decedat *cap.1. qui succes.dar.tenean.lib.1.feud. cap.1. post princip.verb.vbi vers.de alterius feudo.de* Cler. *qui inuest.fec. lib.2.feud. Rosent. de feud.c.4.concl.9. incip. atque hæc sufficiant num.1.& seq.*Clar. *lib.4.sent.§.feudū q:14. n.1. Hartm. Pist.q.25.n.1.lib.2.Schrader. de feud. par.3. cap.2.num.* 59. Quare cum concessio iurispatronatus fuerit facta ex falsa causa, nempè titulo dotationis, & dotatio corruat, corruit quoque concessio, itaut nulla censeatur *l.& si præses.C.de præd.minor. Alex.cons.69.num.3.lib.3.Menoch. cons.314.nu.27.sanct.mem.Greg.decis.496. num.*11. adeò vt licèt alia non obstarent,Nihilominus Ancaiani post mortē Aloysii, per cuius prouisionem eius vita durante fuerat suspensa gratia Sixti IV. non potuerint prætendere iuspatronatus, cum concessio malè fuerit facta; sed possint repelli exceptione nullitatis, vt in terminis feudi à tertio possessi,de quo quis purè inuestitus fuit, quod concessio non sustineatur, etiam si postea feudum aperiatur, tenent *Rossent.de feud.d.c.4.concl.9.num.1. Afflict. in c. si quis fecerit inuestituram quo tempore miles. num. 15. Hartm. Pist.q.25.num.13.& seqq. lib.2. Fachin.controu.iur.lib.7.c.28.circa medium,vers. quod attinet ad secundam cōtrouersiam.*Et prædicta eo amplius

procedunt respectu Decimarũ quas licèt Sũmus Pontifex concedere potuerit. *Hostien. in summ. de decim. §. 3. quæritur. n. 13. Rebuff. de decim. q. 13. num. 73.* tamen cum circa hanc concessionem adsit prohibitio Concilij Lateranen. sub Alex. iii. *in cap. 14. §. prohibemus, relatũ in c. prohibemus, de decim.* ad effectum validitatis huius concessionis requirebatur expressa derogatio dicti Concilii Generalis, quod censetur habere clausulas derogatorias ad sequentes dispositiones, adeò quod datur defectus voluntatis in concedente, *c. ex parte de capell. Menoch. c. nonnulli §. 1. vbi Felin. n. 2. de rescript. Archid. in c. 1. n. 2. ante finẽ ver. vel dic planius, de Cõstit. in 6.* & fuit dictũ in causa *Imolẽ.* Decim. 21. *Maij. & 9. Iunij 1586. corã Orano. Et in causa Vlixbonen. decim. 24. Nouẽb. 1583. corã Oriolen. & in causa Valẽt.* Decimarũ. *de Ayora 27. Nouẽb. 1602. corã bo. me. Penia* vbi aliæ decis. recẽs.

Quod autem gratia Sixti fuerit suspensa per resignat. Ancaiani non põt controuerti, quia aut gratia Sixti sapit vnionẽ prout voluit *Rota in pũcto huius gratiæ in causa Spolet. præcẽsi iurisp. 14. & 19. Iunij 1581. coram* D. *de Rubeis*. Cum vnio nihil aliud sit, quam suppressio, & donatio, ex qua beneficium vnitum efficitur prædiũ, & alteri loco applicatur, *Rota decis. 11. de reb. eccles. non alienan. in antiq. Sarnen. in reg. de triennal. q. 8. num. 2. vers. quia per vnionem, Felin. in capit. in nostra, num. 30. de rescript. Paris. cons. 30. n. 11. lib. 4.* & satis expressis verbis vnioni fuit derogatum, prout passim fieri consueuit in resignat. ad fauorẽ. *Mandos. in praxi signat. grat. in verb. resignationẽ. ver. datur. Paris. de Resign. lib. 2. q. 3. nu. 52.* Aut verò gratia Sixti non est habenda pro vnione, & nihilominus illi satis fuit derogatum; nam Iulius ij. in dicta prouisione, suspendit quascunque vniones, etiam ad instantiam Regũ, & aliorum Principum, &c. cum quibusuis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiã fortioribus, & insolitis, & de plenitudine potestatis hactenus concessis, suspendit quoq. coadiutorias, & demum subditur. Cæterisq. in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque cum clausulis opportunis, & consuetis. Vnde ex istis verbis duo fuerũt ponderata. Primum quod per clausulam, Non obstantibus fuit derogatum omnibus, quæ possent resignationi obstare. *Ias. cons. 110. col. 4. in fin. sub nu. 12. vers. 3. moueor. lib. 4. Bero. cons. 147. n. 28. vers. & licet, lib. 3. Roland. cons. 67. nu. 62. lib. 3.* Etiam priuilegio in corpore iuris non clauso, *Clem. 1. in fine de sepult. Io. Andr. in cap. 1. num. 4. de excess. prælat. in 6. Bartol. in extrauag. ad reprimendum, vers. non obstantibus, sub n. 11. Ruin. cons. 163. nu. 17. & 18. lib. 5.* Secundò fuit ponderatum, quòd ista derogatio est apta suspendere etiam donationem factam per Sixtum iv. cum non sit minor vnione, quam Papa suspenderat, vt in simili si fuit derogatum vni Concilio Generali, & postea dicatur, & alijs Conciliis, censetur derogatum etiam aliis Conciliis Generalibus, etiam quod egeant derogatione speciali. *Dec. cons. 341. nu. 10. in princ. lib. 2. Prob. ad Menoch. in cap. cum in tua. num. 23. vers. & quod necessaria sit. de consuet. in 6. Couar. in epit. de spons. 2. par. c. 8. §. 9. versic. quibus ego addo.* & fuit dictum in causa *Conchen. exemptionis Decimarum, 17. Martij 1589. coram Orano.* Et in simili videmus etiam quòd licèt fideiussor debeat specialiter renũciare beneficiis exequutionis, diuisionis, & cedendarum, vt notat *Matth. Berlich. par. 2. concl. 22.* Ista tamen regula fallit si fideiussor renunciat aliquibus beneficiis in specie, & postea subdatur clausula generalis, & omnibus aliis beneficiis. *Valent. Franch. in tract. de fideiuss. c. 5. nu. 355. uersic. hac tamen adiecta, cum seqq. Matth. Coler. tract. de Proc. execut. p. 1. c. 10. num. 449. uers. fallit 3. & decis. 226. incip. facti quæstio, nu. 46. ues. 3. fallit, par. 2. Koppen. decis. 53. incip.* Nihil bo-

hodiernis temporibus, nu. 12. ad finem, uers. 2. limitatur iuncto num. 1. cum aliis per Berlich. *loco prædicto, nu.* 17. & prædictis non resistit quod dicta clausula generalis cæterisq. &c. derogatoria omnium obstãtiarum, per quas effectus gratiæ differri, vel impediri valeret, non operetur suspensionem vnionis, vt voluit R*ota in Eugubina beneficij S. Stephani* 10. *Decembris* 1590. *coram Card.* P*amphilio relata apud Garz. de benef. par.* 11. *c.4.n.41. & seqq.* Et sic nec suspensionem gratiæ Sixti iv. quia hoc procederet si solum adesset ista clausula, sed cum adsit suspensio vnionum, & postea subsequatur ista clausula benè operatur, vt patet ex prædictis, & optime suffragatur *dec. Cassad.* 3. *de renunc.* vbi nulla habetur mentio Vnionum, sed solum aderat clausula, cum suspensione omnium gratiarũ; & ideò per illam fuit resolutũ, quòd vnio censebatur suspensa quod admittit etiam prædicta decisio in causa Eugubina. Quarè iure meritò prædicta clausula generalis, cæterisq. &c. suffragatur in hac facti specie.

Neque est verum, quòd non constet Ancaianum resignasse ad fauorem Aloysij, sed quemdam Eusebiũ, quia ad dissoluendum hanc difficultatem, prænotandum est; quòd si prædicti Abbatis Ancaiani nomen fuisset Eusebius Ancaianus de Ancaianis, licet fuerit appellatus Ancaianus de Ancaianis solummodo, nihilominus identitas personæ satis probata censeretur, quamuis in litteris Sixti fuisset nuncupatus Ancaianus, & in litteris Iulij Eusebius. *Io. de Anan. cons.* 17. *num.* 10. vbi quod habens duo nomina puta Ioannes Antonius, potest vocari Ioannes distinctè, & Antonius. Ideò identitas probatur licèt libellus concludat de Antonio; & probatio de Ioanne Antonio, quod etiam procedit in nomine, & cognomine, cum quilibet possit ex sola cognatione denominari. *Bart. cons.* 179. *in princ. lib.* 1. vbi quod Martinus de Baroncijs potest etiam appellari Baroncius, & affert alia exempla legum indistinctè ponentium nunc nomen, nunc solum cognomen ab agnatione pro eàdem persona, prout Publius Mæuius, quãdoque Publius, & aliquando Mæuius appellatur, & Claudius Iustus, modò Iusti, modò Claudij cognomento denominatur, & benè facit *glo. in l. si nomine, in verbo cognomine. C. de testam.* immo est aduertendum, quòd error in nomine proprio non vitiat institutionem si de corpore constat. *§. si quis in nomine. Instit. de legat. l. si in nomine. C. de testam. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de legat.* 1. *Bart. d. cons.* 179. *n.* 1. *vers. præterea posito.* His ergo præmissis cum ex multis constet Ancaianum de Ancaianis ita nominatum in litteris Sixti fuisse illum, qui sub nomine Eusebij resignauit de tempore Iulij II. dicẽdum est, vel quod vocaretur Eusebius Ancaianus de Ancaianis, vel quod in litteris Iulij fuerit appositũ nomen solum agnationis, vel quod adsit aliquis error in nomine. Cum igitur constet eamdem esse personã Ancaiani, & Eusebij parum refert prædicta variatio, vt patet ex prædictis. Quodq. sit eadem persona clarè depræhenditur, quia ipsimet Ancaiani fassi sunt in litteris Leonis ad supplicationem partis concessis Ancaianum resignasse ad fauorem Aloysij in manibus Iulij Papæ Secũdi, idemq. expresserunt in litteris emanatis per sanct. mem. Gregorij XIII. confirmationis, concordiæ initæ inter ipsos Ancaianos, & Patres Iesuitas, quæ quidem confessio probat identitatem personę, etiam quod dici posset facta ad alium finem. *l. cum præcum. C. de liber. caus. Bart. in l. cum falsa. nu.* 5. *cum duob. seqq. C. de iur. & fact. ignorant.*

Neque dicatur quod stant simul quòd Ancaianus resignauerit ad fauorem Aloysij, & quod nihilominus Eusebius non sit ille Ancaianus nomina-

minatus in resignatione facta in manibus Iulij Secundi, cum Ancaianus potuerit resignare ad fauorem Eusebij, & Eusebius ad fauorem Aloysij, ac demum Ancaianus ad fauorem Aloysij, cum fortè resignatio ad fauorem Eusebij non habuerit effectũ, & prædicta videntur sufficere, cum reo sufficiat excludere actorem ex possibilitate. Quia posset responderi hanc imposturam esse valdè inuerisimilem, cum non ita de facili resignationes ad fauorem de Monasterio præsertim alicuius considerationis soleant fieri duobus maximè in eàdem familia, sed melior, vt plurimum eligatur. Concurrunt præterea plures etiam demonstrationes, nimirum verisimilitudo facti supra ponderata, identitas cognominis, & resignatio sub Iulio II. Quarè videtur dicendum satis constare personam, quæ resignauit esse Ancaianum, cum tot demonstrationes conueniant, ita vt asserens contrarium teneatur probare, vt in puncto identitatis personæ considerat *Alexan. cons.*108.*nu.*3.*lib.*7. vbi si in legitimatione sit scriptus Titius natus ex Chelda soluta, licet probetur Titiũ natum ex alia muliere, non tamen excluditur idẽtitas personæ, vbi aliæ demonstrationes concurrant. *Ias. cons.*13.*nu.*3. & 4. *vers. quia ad hoc potest responderi.lib.*3. Vbi non excluditur identitas personæ etiam quod fuerit scriptum Presbyter Ioannes quondam fratris Albertini de Venturinis, & fuerit probatum quod nõ erat de Venturinis, sed de Albritijs. Vtq. benè considerat *Abb. in c. cum Ioannes.nu.*26.& ante eum *Card.col.* 4.*in fin. vers.ex his. de fid. instr.* potuit esse quod descriptus in instrumento sibi nomen mutasset.*arg.tex. in l.* 1. *C. de mut. nom.* Dicunt enim Card. & Abb. quòd si in instrumento sunt descripti A. B. expresso eorum cognomine pro testibus, si producantur duo, qui dicant se illis nominibus vocari, sed non fuisse præsentes instrumento, hoc non sufficit ad reprobandum instrumentũ, quia descripti in instrumento potuerunt mutare sibi nomina, sequitur *Felin. in c.auditis.nu.*27.*vers.& ibi dicit.de præscript.* quod benè applicatur ad casum, de quo agitur, vt supra ponderatum fuit, scilicet quod Abbas Ancaianus, vel vocaretur Eusebius Ancaianus de Ancaianis, vel vocaretur ex cognomine, vel quod fuerit erratum in nomine, & hoc dictum sequitur etiam *Alex.cons.*190.*n.*32. *in fin. in vers. secundo respondeo. lib.* 6.*Ias.cons.*13.*nu.*2. & 3. *vol.* 3. qui licet loquantur ad saluandum instrumentum à falsitate, & regulariter mutatio nominis non præsumatur. Tamen bene possunt huic casui adaptari, in quo nec adest probatio in contrarium, & concurrunt tot verisimilitudines, & non agitur de mutatione nominis, sed de ommissione partis nominis, vt supra dictum est.

Neque est verum, quòd cum in litteris Sixti IV. fuerit dictum cedente, vel decedente Ancaiano Abbate Monasterij, seu illud quomodolibet dimittente, &c. videatur cõpræhendere omnem resignationem: quia fuit responsum hanc fuisse resignationem ad fauorem; in eàdem enim supplicatione alter pro dimissione, alter pro prouisione supplicat. *Cassad.decis.*3. *in fin. de renunc. Put. dec.*511. *lib.*2. *in nou.* & fuit dictum in causa *Regien. iurispatronatus.* 5. *Martij.* 1625. *coram* R. P. D. *meo Vbaldo*. Quapropter hæc resignatio non compræhenditur sub verbis cessum, vel decessum, seu per quamlibet dimissionem, nam hæc verba continent sub se simplicem dumtaxat resignationem, seu cessionem. *Cassad.d.dec.*3.*de renunc.* in qua Papa confirmauerat creationem in Canonicum prouidendo ex nunc prout ex tunc quamprimum vacaret per cessum, vel decessum, &c. & ibi cõclusum fuit non intelligi per cessum ad fauorem certæ personæ arguendo

ab

ab vsu patrisfam. qui numquam cõsueuit similes resignationes impedire, & alijs prouidere quàm resignatarijs. Ex longissimo enim, & quotidiano vsu Principis, colligitur mẽs illius. *arg. l. vel vniuersorum, ff. de pig. act. Felin. in c. in nostra coroll. 5. num. 15. de rescript.* & in his terminis loquitur *Put. dec. 347. nu. 1. & 2. p. 1. in nou. & dec.* 511. *p.* 2. vbi quod indultum conferendi beneficia etiam quod vacent in Curia per promotionem, amissionem, vel quãuis dimissionem, intelligitur de simplici, non autem de cessione ad fauorem in manibus Papæ. *Mohed. decis. 36. de renunc. Paleott. dec.* 48. & in puncto huius Abbatiæ dixit *Rota in causa Spoletana iurispatronatus. 6. Iunij.* 1580. *coram D. de Rubeis,* & est *dec. sanct. mem. Gregorij,* 159. *num.* 1. & fuit decisum in *Eugubina S. Stephani* 15. *Martij.* 1599. *coram bo. mem. Card. Pamphil.* & in causa *Gerunden. Prioratus.* 11. *Martij.* 1615. *coram* R.P.D. *meo Verospio.*

Neque officit quòd in prædicta prouisione Aloysij non fuerit derogatum. *Reg. de iur. quæst. non toll,* nam cum huiusmodi gratia contineret suspensionem gratiæ Sixti IV. non afferebat præiudicium considerabile, poterat enim fieri, vt resignatarius præmoreretur, ita eleganter considerat. *Put. d. dec. 347. nu. 2. lib. 2. in nou. Paris. de resign. lib. 9. q. 9. to.* 2. & fuit animaduersum in prędicta *decis. Spoletana iurispatronatur* 14. & 19. *Iunij.* 1581. *coram D. de Rubeis. & in præcitatis Eugubina, & Gerunden.* in quibus fuit resolutum clausulas suspensiuas compræhendere etiam vniones consistoriales, etiam pro dote factas, & sufficere, quòd dictæ clausulæ legantur in supplicatione, vel in litteris, & è contra.

Neque rursus refragatur, quòd in litteris Leonis Aloysius narrauerit, quod de facto licet pacificè per quadriennium possederat Abbatiam, quæ narratiua spatio 30. annorum præsumitur iustificata, narratiua autem in gratia Iulij, nec appareat, nec præsumatur iustificata. Quia huic motiuo fuit responsum hoc casu non esse locum pręsumptioni iustificationis gratiæ Leonis, nam quoad id, quod nimirum Aloysius de facto possederit ex resignatione sibi facta ab Eusebio, vel Ancaiano per talem resignationem fuit abdicatum omne ius à dicto Eusebio resignante, ita vt nihil amplius haberet agere in beneficio. *Butr. Abb. & Imol. in c. accepta. de restit. spol. Cassad. dec. 4. eod. tit. n. 3. Rot. dec. 1. de renunc. in nou. & dec. 2. eod. tit. in antiq.* Neque hic est constituenda differentia inter resignationem puram, & ad fauorem, quia cum Aloysius acquisiuerit Abbatiã ex resignatione, quamuis illa fuerit ad fauorem, omne ius fuit abdicatũ ab Eusebio, seu ab Ancaiano resignante. *Achill. dec. 10. nu. 1. & 4. de restit. spol. Put. dec.* 158. *libr 3. Rot. dec. 4. nu. 1. de rer. permut. in antiq. Iaj. conf. 86. in vlt. dub. lib. 3. Paris. cons. 5. nu. 7. & seqq. lib. 1. Mobed. dec. 25. de renunc. Guidob. dec. 59. Cotta dec. 318. & 321. Verall. dec. 2. lib. 1. in manuscrip. Pontan. de spol. lib. 3. n. 72.* Et prædicta de plano procedunt, cũ Aloysius fuerit triennalis pacificus possessor, vt sũt verba *reg. de trienn.* & considerat *Vuamesius cons. 238. nu. 19. lib. 1.* Cumæue de tempore gratiæ Leonis esset defunctus Eusebius, siue Anchaianus ad effectum prædictæ regulæ non erat discutienda validitas tituli Aloysii, de quo solum poterat opponere resignans. *Sarnen. super reg. de annal. q. 39. nu. 4. vers. similiter. Seraph. dec. 457. in fine.*

Quod verò de tempore dotationis factæ per Ancaianos, vt in litteris Leonis non esset orta obligatio, nec actio illis de Ruuere satis depræhenditur, licet enim tunc esset mortuus Abbas Ancaianus, vt tamen dictum est, donatio facta per Sixtum fuerat suspensa per resignationem factam ad fauorem Aloysij, & pro-

pterea sicuti viuente Ancaiano illi de Ruuere nullam, vel obligationẽ, vel actionem habebant, ita nec durante suspensionis tempore. *Dec. cons.* 497. *nu.* 2. *Castren. cons.* 229. *col. fin. vers. tertio probatur. lib.* 1. *& cons.* 390. *per totum. eod. lib.* 1. Quodque gratia Sixti ante obitum Abbatis Ancaiani non tribueret obligationẽ, vel actionem pro euidentiori demõstratione distinguendum est, quod obligationum alia est pura, alia in diem, alia sub conditione. *l. cedere diem. ff. de verbor. signf.* In vltimis voluntatibus licet dies incerta omnino extitura faciat conditionem, non diem. *l. talis scriptura.* 30. *§. sed & si sub conditione. ff. de legat.* 1. secus tamen est in contractibus, vbi facit diẽ, qui differt actionẽ, licèt non suspendat obligationem. *l. si pupillus. §. qui sub conditione. ff. de nouat. gloss. vlt. & ibi Ias. in l. sub conditione. num.* 2. *ff. de cond. indeb. Bart. in l. stipulatio ista. §. incerta. vers. venio ad* 2. *& in l. ita stipulatus. num.* 41. *ff. de cond. & demonst. Oldrad. cons.* 114. *nu.* 3. tamen hæc conclusio etiam in contractibus dupliciter fallit, ita vt differat obligationem, & actionem post obitum. *Alciat. in l. cedere diem. nu.* 19. *&* 20. *ff. de verb. signif.* vt primo loco si vltra diem incertam alia quoque quæ in promissione deducuntur incerta sunt, videlicet, cum quis fructus ex fundo percipiendos promittit, isto casu neque obligatio interim oritur, neque actio. *l.* 1. *ff. de condit. & demonst.* Secundo loco cum non solũ dies, sed obligationis quoque substantia post mortem confertur, tunc enim obligatio post mortem incipit. Et in casibus in quibus datur hæres ab hærede. *l.* 1. *C. vt act. ab hæred.*

In proposito autem licèt in litteris Sixti dicatur cedente, vel decedente Ancaiano, & sic apponatur dies incerta omnino extitura, attamen vltra hanc diem fuit etiam obligationis substantia post mortem collata, cum Papa voluerit, quod cedente, vel decedente Ancaiano dignitas Abbatialis, ac ordo S. Benedicti, Conuentualitas in ipso Monasterio extincta sit, & esse censeatur, & sic certum est, quòd isthæc fieri non poterant, nisi post obitum Abbatis, quod etiam liquido innuunt verba sequentia, & deinde Capella sine cura nuncupetur reputetur, &c. ponderando dictionem illam, deinde, quæ comprahendit tempus post extinctionem dignitatis Abbatialis Ordinis S. Benedicti, & Conuentualitatis, ita vt tempus ante dictam extinctionem, & sic ante obitum Abbatis nullius sit considerationis. *l. stipulationes non diuiduntur.* 72. *§.* 1. *ff. de verb. oblig. glo. in l. qui ante Kalendas* 13. *in vers. qui ante. & ibi DD. ff. eod. Bart. in l.* 2. *§. creditum. num.* 7. vbi etiam *Soc. sen. nu.* 10. *ff. si cert. pet.* Et propterea cum subsequatur; & nihilominus omnes decimas, necnon fructus redditus, & prouentus, possessiones, iurisdictiones, iura, & bona mobilia, & immobilia dicti Monasterij ex nunc tibi præsenti, & recipienti pro tuis hæredibus, & successoribus habẽda, & possidenda, etc. donamus; & ista sint concessa post extinctionem dignitatis Abbatialis, sequitur, quòd nedum solum dies, sed etiam obligationis substãtia post mortem Abbatis confertur, maximè quia vtitur illo participio futuri temporis, videlicet habenda, & possidenda, quod neque ad præsens, neque ad præteritum potest trahi. *l.* 1. *ff. quod quisque iur. Oldrad. cons.* 310. *in princ. & nu.* 1. *&* 2. *Alex. cons.* 77. *nu.* 3. *lib.* 1. *sdnct. mem. Gregorius dec.* 328. *nu.* 5. *& dec.* 371. *nu.* 1.

Neque obstat, quòd Papa vtatur dictione, ex nunc, & verbis præsentis temporis, videlicet possis, & valeas vendere, & alienare, &c. & verbo, donamus, & concedimus, quia cum obligatio, & actio, vt supra probatũ est, essent collata post obitum Abbatis Ancaiani, dictio, ex nunc, intelligitur sequuto obitu, & sic aduenieute

niente die, postquam oritur obligatio, & actio. *Imol. in clem.1. nu.10. & 11.* ibi post diem, vel conditionem debet dicere ex nunc, & ista excommunicatio non operatur nisi adueniente die, vel conditione, idem dicit ibidem. *Vital. nu. 33. vers. & facit, de concess. præbend.* Et de illo tempore sunt intelligenda verba pręsentis temporis, quia cum sint apposita actui, ex quo oriebatur obligatio, & actio post obitum Abbatis Ancaiani, impossibile est, quod intelligantur de tempore datæ litterarum, & sic ante obitũ dicti Abbatis. *Bart. in l.tutoribus 33. per illum textum in princ. & nu.1. & Bald.nu.1. et 2. ff. de testam. tut.* & licet in text. adsit dictio, tunc, quæ denotat extremitatem temporis, nihilominus dicit *Bald.ibid.n.2.* quod DD. dicunt hoc non prouenire ex dictione, tunc, sed ex natura rei, quòd actus debeant attendi tempore, quo robur sortiuntur, prout est casus noster, quia donatio, de qua agitur, & quoad obligationem, & quoad actionem, non sumebat robur nisi post obitum dicti Abbatis.

Neque releuat ꝙ clausula cedẽte, vel decedente de sui natura in istis gratijs importet diẽ, & ideò interim potuit per illos de Ruuere fieri donatio Ancaianis, & illi potuerũt dotare Abbatiam, prout vnio facta per Papam cedente, vel decedente Rectore censetur in diem, ante cuius aduentum potuit sine præiudicio Rectoris fieri vnio, vt per *Oldrad. cons.233. per tot. et cons.257.num.1. et seq.* vbi Episcopus stante simili gratia potuit facere vnionem. *Felin. in c.capitulum.nu.7.vers.quarta conclusio.de rescript. Paris.cons.36.n.18. in fin. lib.4. Staphil. de litt. grat.tit. de secunda form.mand. de prouid.nu. 1. et seqq. fol. 62.secundum paruam impress.* fuit enim responsum terminos esse longè diuersos, quia in casu Oldradi ex verbis cedente, vel decedente, &c. erat nata obligatio, licèt non actiò, nam post obitum erat apposita solum dies, non autem substantia obligationis, prout in casu nostro, in quo nedum dies, sed etiã substantia gratiæ erat adiecta post obitum, ideò meritò illo casu vnio sustinebatur, potuitq. fieri ab Episcopo, cum benè fiat vnio de beneficio pleno, sinè tamen præiudicio obtinentis, vt ipsemet Oldrad. concludit, & Staphil. locis citatis. Quare cum in casu nostro, nec aduenerit dies, nec substantia obligationis, illa enim fuit collata post obitum, frustra illi de Ruuere donarunt Ancaianis, si tamen de hac donatione constat, frustraq. Ancaiani dotarunt. Eoq. magis prædicta procedunt, quia in casu Oldradi fuerat suppositum esse ortam obligationem, & actionem. Vnde quatenus ista esset donatio simplex in diem, adhuc dotatio non sustineretur, cum fuerit suppositum diem cessisse, & sic ortam fuisse actionem, & obligationem, quod verum non est; & ideò dotatio omni casu non sustineretur.

Neque verum est, quòd post obitum Aloysij fuit acquisitum ius saltem quoad bona Ancaianis cessionarijs illorum de Ruuere. Nam primo non probatur hæc cessio, & quatenus probaretur non releuaret, quia cum Aloysius vixerit vsque ad tempora Pauli III. sub quo resignauit, gratia Sixti IV. videtur reuocata per subsequentes regulas sub *nu.12. de reuoc. vnion.* non obstante quod regulæ modernæ compræhendãt dismembrationes fructuũ propter verba eorumvè domibus, prædijs, & locis, vt fuit resolutum in causa *Valentina subsidij. 14. Martij. 1616. coram* R. P. D. *meo Pamphilio.* & in causa *Cæsaraugustana Dismembrationis. 16. Ianuarij. 1623. corã* R.P.D. *meo Vbaldo*, & regulæ antiquæ non compræhendunt applicationes fructuum, nisi fiant per viam vnionis. *Hoied. de incomp.benef.lib.2.c.3.n.3. Seraph. decis. 982. nu.1.in fine.* fuitq enim

enim animaduersum, quòd *Mandos. sup. d. reg. 12. q. 2. nu. 6.* dicit, quòd de subtilitate iuris regulæ antiquæ non compræhendunt dismembrationes fructuum, secus autem secundũ mentem reg. quæ mens reg. quicquid dicendum esset in alijs casibus optimè, & sine difficultate militat in casu isto, cum regulæ fuerint adinuentæ, nè per vnionem diminuatur cultus diuinus, & facultas conferendi. *Cresc. decis. 1. in fine. de paroch. Seraph. d. decis. 982. in fine. Ioannes à Koch. super d. reg. 12. nu.* 15. in hoc autem casu cultus diuinus imminuitur, cum Ecclesia effici deberet cappella, & tolleretur dignitas Abbatialis, & Conuentualitas. Præterea præiudicium inferebatut iuri conferendi, cum cappella regi deberet per cappellanum amouibilem ad nutum illorum de Ruuere, & propterea cũ regula reuocatoria vnionum intret in hoc casu, suppressio facta per Sixtum IV. nihil fuit operata, cum semper durauerit spes, vel aliquis habitus. *Bald. in c. cum accessissent, n.* 45. *vers. porro. et nu.* 48. vbi dicit extinctum non dici quod pendet. de Cõstit. Et sic ecclesia remansit semper in suo statu, ac si bona nunquam donata fuissent, *gloss. in clem. litteras, in vers. creatũ, in principio de rescript. vbi Anchar. num.* 4. *Imol. n.* 11. *Vital. num.* 45. *Rebuf. in Prax. tit. de reuoc. vnion. n.* 48. *Petr. de Perus. de Vnion. tit. de reuoc. vnion. c. 7. in princ. Garza. de Benef. par. 12. cap. 2. num.* 309. *Rot. decis. 708. n. 3. p. 2. in rec.*

Demum non dicatur quod hæc omnia cessent post concessionem iurispatronatus, factã per Leonem Decimum ad fauorem illorum de Ancaianis, quia cum ista concessio non sustineretur, & ante eius effectuationem superuenerint Regulæ reuocatoriæ, censetur etiam dicta gratia Sixti Quarti reuocata, vt supra dictum est.

Et ita conclusum negotio pluries proposito, & maturè discusso, prout etiam aliàs per quatuor Decisiones fuerat decisum coram Rubeo, & lata diffinitiua sententia contra Ancaianos super ista concessione.

Et in eàdem coram eodem die 19. *Decembris* 1625.

Vacante Abbatia de qua agitur S. m. Gregorius xiii. illam commendauit Ludouico Blanchetto, inter quem, & Ancaianos prætensos Patronos, & ab his præsentatum orta lite in Rota coram Rubeo post primam resolutionem pro libertate Ecclesiè factam aduersus assertum priuilegium Leonis X. deuentum fuit ad concordiam per eundem Pontificem cõfirmatam, in qua præsentatus cessit ius suum Blanchetto, & ipse consensit reseruationi pensionis ducat. 200. ad fauorem certarum personarum, firma remanente lite super iurepatronatus; ita vt si Blanchettus obtinuisset, teneretur ad solutionem dictæ pensionis, si verò succubuisset, teneretur vlterius impetrare nouam prouisionem ad præsentationem Ancaianorum, ac conuenerunt ne dictus Blanchettus commẽdam dicti Monasterij simpliciter, vel etiam ex causa permutationis cedere posset; aliàs nullius esset roboris, & valoris, eaque non obstante ipsi Ancaiani alium præsentare possent. Iudicio prosequto, & tribus alijs decisionibus pro libertate aduersus dictũ priuilegium Leonis emanatis, fuit lata sententia pro libertate Ecclesiæ, à qua Ancaiani appellarunt, & causa appellationis pẽdente, Blanchettus cessit ius suum ad fauorem Domus probationis Societatis Iesu de Vrbe, cui idem Gregorius Abbatiã vniuit, vt clarè deprehenditur ex supplicationis libello, per quem Blanchettus pro cessione, & Domus pro vnione supplicauerunt. *Cassad. dec. 3. in fin. de Renunc. cum allegat. in vltima decis.* Postmodum dicta domus stante promissione Ancaianorũ de soluendis intra sex menses scut. 4300. promisit cedere illis omnia iu-

re

ra sibi competentia super bonis Abbatiæ, & cõsentire dissolutioni vnionis iuxta formam supplicationis desuper signandæ, & non alias, aliter, &c. Et Summus Pontifex postquam Ancaiani dictam summam soluerint, dissoluit vnionem, & ipsis concessit iuspatronatus, cũ clausula; Ac si dicta scuta 4300. pro eiusdem Monasterij dotatione concessa, & donata essent. Stante hac serie facti, cum commenda dictæ Abbatiæ in mense reseruato cessauerit. Primo loco dubitaui, an constaret de iurepatronatus ex concessione Leonis, & negatiuè fuit resolutum vt in decis. sub die 27. Iunij huius anni, quod etiam fuerat prius firmatũ per quatuor decisiones coram D. de Rubeis, Hodie verò secundo loco dubitaui, an priuilegium Gregorij XIII. obstet, quominus Abbatia cadat sub reseruatione Regulæ VIII.

Quo articulo maxima cum maturitate discusso, & per omnes DD. diligenter perpẽso, vnanimi consensu fuit resolutum Abbatiam cadere sub dicta reseruatione regulæ viij. Quia licet illa regula non comprehendat beneficia iurispatronatus ex dotatione, comprehendit tamen illa. quæ sunt ex priuilegio. *Rot. dec.* 58. *& dec.* 88. *p.* 1. *in recent. & in Cæsaraug. Parochialis de Maella* 31. *Ianuarij* 1618. coram me, quæ quidem regula propter generalitatẽ verborum comprehendit etiam cessationẽ commendarum in mensibus reseruatis. *Rot. dec.* 141. *&* 194. *ead. par.* 1. *in rec.* Quæ omnia concurrunt in casu de quo agitur; cessatio enim cõmendæ in mense reseruato indubitata est, cum illa cessauerit de mense Augusti 1617. per obitum Io. Baptistæ Ancaiani.

Ius autem patronatus ex priuilegio satis deprehenditur, quia illud de iure communi non acquiritur nisi ex fundatione, vel dotatione, aut ex constructione, vt per *DD. in c.* 3. *de iurepat. gloss. in c. piæ mentis* 16. *q.* 7. *Innoc. in Rub. de iurep. n.* 2. *Abb. nu.* 6. *& cons.* 54. *num.* 1. *& cons.* 59. *nu.* 2. *p.* 1. vbi quod de iure non reperitur alius modus expressus, *& cons.* 106. *n.* 1. *p.* 2. Hoc autem iuspatronatus prætenditur ex dotatione ob solutionem scut. 4300. factam per Ancaianos Domui probationis, propter quam fuit dissoluta vnio, cuius validitas ab euentu litis pendebat, & fuit in hoc casu simplex remotio obstaculi, qui terminus datur etiam in dissolutionibus vnionum *DD. in clem. fin. de rescript. Anchar. num.* 4. *Barbat.* 22. quamobrem ante dictam remotionem obstaculi Abbatia dormiuit, & illò remoto quasi expergefacta recuperauit bona sua ex iure primæuo, vt bene per *Bald. in c. cum accessissent n.* 43. *de constit.* vbi quod resurgente dignitate resurgit confirmatio dignitatis, cum ex dispositione iuris communis illa resurgat, nec sit opus, quod de nouo Papa confirmet statutum Ecclesię, ex quo non videtur noua creatio, sed censetur quodammodo ad suam naturam redire, *ad l. deferre §. fin. ff. de iur. fisc. et. l. vlt. ff. de minor.* & de ligato manibus, & pedibus quod non recuperet potestatem ambulandi à soluente, sed habeat à natura per remotionem obstaculi exẽplificat *Monachus in c. cum aliquibus de rescript. in* 6. & bene etiam ad punctum *Geminian. ibidem num.* 4. & de collatione ordinarij habentis indultum conferendi beneficia reseruata, quod illa fiat ex potestate sua ordinaria, non ex indulto, quod solum remouet obstacula reseruationũ & ius commune præseruat, dicunt *Cassad. dec.* 8. *nu.* 6. *& dec.* 10. *de præbend. & dec.* 7. *num.* 2. *& dec.* 4. *nu.* 2. *de priuileg. Put. in nou. dec.* 20. *num.* 1. *lib.* 1. *& dec.* 93. *n.* 3. *& dec.* 589. *n.* 2. *lib.* 3. *Caputaq. dec.* 214. *p.* 2. *Mohed. dec.* 12. *in fin. de præbend. & dec.* 1. *&* 8. *de priuil.* Qua propter cum Abbatia ex iure primæuo per solam remotionem obstaculi sua bona recuperauerit, non potuit acquiri iuspatrona-

na-

natus Ancaianis ex dotatione, cum bona essent ipsiusmet Abbatiæ. *Rot. decis.658.num.4.p.1. in recent. S. m. Greg. dec.397.* iuspatronatus namq. acquiritur dotatori Ecclesiæ, non ei, qui fuit author, vt Ecclesia dotaretur, prout in casu isto, vbi Ancaiani non fuerunt dotatores, sed in causa, vt mediante solutione prædicta, remoueretur obstaculū prætensæ vnionis. *Abb.in c.ad audientiam il 3.numero 10.per illum textum de eccl.ædif. & cons.57.circa finem vers.ius autem patronatus lib.1.* vbi quod iuspatronatus acquiritur illis, ex quorum bonis Ecclesia fuit dotata, non autem his, qui fuerunt dotationis authores, & idem repetit *Felin.in c. venerabilis, nu.32.& 33.de except.Lambert. de iurepat.lib.1.p.1.q.8.art.7.nu.1.& 2.& per tot.Rocb.de iurep.in verb. ecclesiam fundauit nu.8. & in verb. dotauit n.26.*

Quòd verò in hoc casu, dissolutio vnionis operata fuerit tantummodo remotionem obstaculi, non autem noui beneficij creationem, triplici fundamento probatur. Primo, quia cum fuerit factum prædictum pactum inter Blanchettum, & Ancaianos, confirmatum à Papa, vt duraret lis super iurepatronatus, & domus probationis fuerit subrogata, etiam quoad litem in litteris vnionis, certè ex hoc supererat aliqua spes, vel inditium dissolutionis vnionis, & remanebat quidam habitus, & figura Abbatiæ, ex qua per vnionem nō dicebatur omninò extincta *Bald. in d.cap. cum accessissent nu.38. vers. sed si pristinam faciem & nu.45.versic.porro de constit.& ibi Felin. n.33. col.final in princ.vers. & rationes eorum, Cassad.dec.2.nu.2. vers. pro quo etiam Bald. de vnion.* Et ideò Abbatia censetur redijsse ad pristinam suam naturam ex se per remotionem obstaculi tantùm, non ex quo de nouo fuerit creata, & sic retrotranslata ad sua principia attractiua vt supra dictum est, & benè facit *Bald. in l.qui ea lege 3.in fin.C.de pact. int. empt. & vend.* & fuit excitata tamquam à somno, non suscitata tamquam à morte *Bald.in l.1.n.36.in fi. vers.attende hic.C.quand.non pet.par. Franch.dec.64.nu.11.& 12.* & in terminis vnionis non perpetuæ, sed ad vitam, fuit sententia *Io.de Lignan. quem referunt & sequuntur Imol.in Clem.fin.nu.12.de rescript.Barb.numer.22.Card.nu.6.Abb.in princ.Cassad.dec. 2. nu.2. de Vnion.* quorum rationes optimè applicātur huic casui, in quo validitas vnionis pendebat à litis euentu.

Neque aduersatur quòd si vnio est temporalis, illa dissoluta remanet idem beneficium, si verò est perpetua, nouum creatur, iuxta distinctionē Io.de Lignan. per dictos DD. relatam; Nam obiectum posset forsan considerari, si vnio fuisset simpliciter facta, sed cum adesset pactū prædictum inter Blanchettum, & Ancaianos, vt scilicet duraret lis super iurepatronatus, & ad litē fuerit subrogata domus probationis, vnio non censetur simpliciter facta, & perpetuò, sed remanebat spes dissolutionis, propter litem, ideò per dissolutionem vnionis non censetur creata noua Abbatia, sed censetur eadem per remotionem obstaculi: Immo aliqui ex Dominis considerabant vlterius, quod Cassad. perfunctoriè loquatur, & alij in terminis illius Clement.in qua disponitur, quod beneficium de nouo creatum non comprehendatur sub gratia de vacaturo. Quapropter si vnio fuit perpetua, & dissoluatur, bñficiū nō cōprehenditur sub gratia de vacaturo; quia de nouo creetur, qui nō sunt nostri termini, & prędicta ad aliū effectū considerātur à DD. vltra quod contrarium asserūt post *Zenzelin.* quem allegat, & sequitur *gloss.in d.Clem.fin.in verb. creatū in princ.* Vbi quòd, non dicitur de nouo creatum, quod olim fuit, idemque tenuit *Stephan. Prouin. & Paul. de Eleaz.relati per Barbar ibid.n.21.*

in

in fi.Guilielm. de Montelaudun. in fin.Ancbar.nu.4. vbi quòd aliud est de nouo facere, aliud remouere obstaculum, nec potest induci ad dicẽdum, quòd remotio obstaculi importet nouam creationem beneficij, *Bened.Capr.ibid.n.12.in fi.verf.in glossa,& num.13.&14. Vitalin.nu.45. Butr.in cap.cum accessissent, num.10. de Constit.* Et quòd vnio faciat cessare solùm effectum beneficij, non autem extinguat illud ipso iure, fuit sententia Butr. quem refert in dicta Clem. *Barbat.nu.12. vers. Dom. Ant.Petr.de* Perus. *de vnion. capit. 2. nu.11. vers.2. quæritur*, vbi per quatuor fundamenta asserit, dominium bonorum non amoueri ab Ecclesia, vnita.

Præterea addebant prædicti Domini cum *Bald.in d.cap. cum accessissent,num.44.iuncto nu.38.* quòd, aut dissolutio vnionis est plenissima quoad statum,& bona, & censetur idem beneficium, aut quoad statum tantùm,& non censetur idem, *qui Bald. num. 44.* declarat ad hunc propositum *text.in l.intercedit.ff.de cond.& demonst.nu.38. allegat.* vt probaret, quòd dissolutio vnionis importet creationẽ noui beneficij; quia in illo text. dicitur, quòd dãnatus ad mortem in integrũ restitutus dicitur nouus homo, nec resumit legatũ,quod nimirum procedat, quãdo Princeps indulsit, respectu status, non autem vbi concedit plenam restitutionem quoad statum,& bona, hoc enim casu resuscitatur testamentum, *vt in l. si quis exhæredato, §.pen.ff. de iniust. testam.*& affert rationem,quia,talis, vt patet ex dicto text. & secundum opinionem Iacob. de Arena æquiparatur post liminio reuersis.

Secundò principaliter, quòd dissolutio vnionis prædictæ operetur dumtaxat remotionem obstaculi, & non censeatur creata noua Abbatia satis probatur. Nam in concordia inter Blanchettum, & Ancaianos adest pactum expressum,iuratum, à Papa confirmatum,quòd Blanchettus commendã Monasterij ad fauorem alicuius simpliciter,etiam ad effectum permutationis, absque consensu Ancaianorum cedere non posset;& nihilominus si ipse, sine consensu huiusmodi, cederet, etiam ex causa permutationis, prouisio, seu commenda, quæ Monasterio fieret, nullius esset roboris,& momenti,&c. Quare cum huius pacti nulla fuerit facta mentio, dum Blanchettus cessit ius suum ad fauorẽ Domus probationis, cui Papa vnionem fecit, Vnio prædicta fuit ipso iure nulla, tanquam subreptitia, Forsan enim Papa non concessisset,vel saltem difficilius concessisset. *Abb. cons. 101. num.4.vers.& idem,& num.7. vers. ego nescio,par.1.Felin.in cap.postulasti 27.num.3. de rescript.* Rip: *lib. 2. resp.10.& Milis in repert. in verb. vnio 1.*Rebuff. *in prax. in 3.p. sign: in clausula.cum derogatione statutorum. num.20.et in reg.de vnion. gloss.5. in verb.et subreptio,sanct.mem.* Gregor. *decis.450.num.1.*Rota *coram Illustrissimo Millino* in Taruisina *Plebis 2.* Iunij 1593. stante præsertim pacto nullitatem inducente,& à Papa confirmato,R*ol.cons.62.num.17:et seqq. lib.2.*Rot.*dec.110. num.3. part.2.* Et sta procedunt,licèt etiam de concordia fuerit facta mentio in vnione, cum non fuerit facta mẽtio de qualitatibus ipsius concordiæ,& sic de dicto pacto; idem enim est iudicium de toto,quoad totum,ac de parte, quoad partẽ,*Put.dec:234. circa med: lib.1.in nou. latissimè* Rodriq. *qq. reg. tom.1.q.13:ar.17.per tot.* Vnde,stante nullitate vnionis, dissolutio indubitanter importat nudam remotionem obstaculi,non autem creationẽ nouæ Abbatiæ,cũ titulus, per vnionem nullam,nõ esset extinctus,quia quod nullum est,nullum parit effectum,*l.eius qui in prouincia,ff.si cert. pet:l:4:§.condemnatum.ff.de re indic.* neque vllum præstat impedimentũ, *cap.non præstat.de reg.iur.in 6.*

Quòd

Quòd verò, facta mentione illius pacti, Papa non concessisset, vel saltē difficilius, non debet ambigi; quia intentio Principis est, nullum vnquā inferre præiuditium iuri tertii, nisi de eo spetialem fecerit mentionem, *cap. super eo; de off. deleg. l. 2. §. si quis à Principe. ff. ne quid in loc. publ.* & in terminis vnionis, quòd, data subreptione, sit nulla ipso iure, & talis censeatur, non facta mentione de præiuditio tertij, vt in casu nostro, stante pacto, cuius nulla fuit habita ratio, concludit, *Abb. in d. cons. 101. num. 7. vers. ergo necessario, lib. 1. & cons. 102. num. 2. col. 3. ante fin. vers. sed ijs non obstantibus, Rot. in d. causa Taruisina modo allegata.* quodque ex taciturnitate concordiæ, vel transactionis causetur subreptio, est *tex. in capit. ex multiplici de decim. Abb. cons. 41. in fin. vers. tamen quia illa reuocatio lib. 1.* Quæ fortius procedunt ob iuramentum in pacto appositum, quo tacito, licèt fuisset facta mentio pacti, adhuc gratia vitio subreptionis laboraret, & per consequens nullitati subiaceret, *Rom. cons. 379. numero 11. & 12. versicul. cæterum, vbi Apostil. in uerb. constitutus, Aegid. consil. 34. in princ. in 1. dub. num. 1.* Nec iuuat quod Domus Probationis non interuenerit, dicto pacto, & iuramento, illudque ignorauerit; quia satis est, quod Blanchettus, qui interuenit pacto, & iuramento, supplicauerit pro dimissione, & cessat omnis difficultas; quia etiam de iuramento tertij est facienda mentio, aliàs semper intrat subreptio *cap. constitutus de rescript. Rom. d. cons. 370. num. 12. vbi Apostil. & ignorantia* non excusat, cùm subreptio proueniat ex intentione concedentis, qui aliàs non concessisset, vel difficilius concessisset. *Calder. consil. 14. nu. 3. vers. non obstat. de rescript. Gemin. cons. 105. in fine. verb. ex his patet & est text. clarus in c. super litteris de rescript.* cui non obstat alius *text. in c. gratia eod. tit. in 6.* vbi prouisio beneficij non censetur subreptitia, non facta mentione alterius beneficij prouiso ignoranti collati, *Lap. alleg. 89. ante nu. 3. vers. respondeo,* quia hoc est speciale in impetratione beneficij ex dispositione *d. c. gratia;* si enim non adesset d. tex. etiā in impetratione bēneficij contrariū esset dicendum *per text. in d. cap. super litteris,* vt aduertit *Io. Andr. in d. cap. gratia num. 2. vers. sic quod primū dictum. Butr. num. 8. Gem. num. 4. post princ. vers. Io. Andr. dicit. Abb. in d. c. super litteris num. 5. vers. ad idem Io. Andr.*

Non obstat, quod pactum prædictum, & iuramentum esset ad fauorē Ancaianorum, qui non opponunt de isto defectu, ad quorum arbitriū debet fieri oppositio *Fulg. in l. 2. C. de iur. emph. Soc. cons. 78. num. 8. lib. 4.* Immo potiùs videantur ratificasse vnionem consentiendo dissolutioni *iuxt. not. per Castr. cons. 59. in princ. lib. 1.*

Nam huic motiuo dupliciter respondetur. Primò quod subreptio consideratur de tempore datæ *c. si eo tempore de Rescr. in 6.* & propterea cum non agatur in prophanis, & de re, quæ pēdeat à sola voluntate partis, sed principaliter à gratia Papæ, gratia non conualescit ex voluntate partis, postea superueniente, deficit enim consensus Papę per subreptionem, vt dicit *Calderin. d. cons. 14. n. 3. vers. non obstat. de rescript. Seraphin. dec. 398. nu. 4.* & ideo consensus Ancaianorum superueniens non potest gratiam conualidare. *Innoc. in c. cum olim num. 2. de re iud. vbi Butr. numero 9. Socin. cons. 120. num. 10. vol. 4.* qui loquitur in puncto de gratia subreptitia, ex quo non fuerit facta mentio pacti. *Cassad. dec. 3. num. 7. de Pens. Mobed. decis. 12. num. 4. de Renunc. Achil. dec. 12. num. 3. & 4. de Pens. Seraph. 398. num. 15.* & fuit dictum in *Sabinen. Castrorum 1. Aprilis 1588. coram Bubalo.*

Secundo fuit responsum, quòd qua-

quatenus prætensus Ancaianorum consensus posset aliquid operari quoad ipsos Ancaianos, non tamen in præiudicium Abbatiæ, nam cùm vnio fuisset subreptitia, & sic non attendenda, non potuit consensus Ancaianorum operari, vt esset valida in præiudiciũ Abbatiæ, quicquid dicendum esset in præiudicium ipsorum consentientium. *Cassad. d. dec. 7. nn. 7. de pens.* vbi quòd reseruatio pensionis fuit subreptitia si titularis noluit excipere, & illam soluere. licèt posset sibi præiudicare, soluendo, non tamen ecclesiæ, & beneficio præiudicat, vt scilicet remaneat onus, & beneficium dicatur esse seruum, cum non sit dominus, & adducit alia exempla bene ad rem facientia. Neque applicatur hic, quòd vnio facta sine consensu Capituli habeat implicitum statum validitatis, si Capitulum non opponat de nullitate, & sic idem dicitur de alienatione rerum ecclesiæ sine solemnitate. Rot. *dec.* 133. *nu.* 10. *&* 11. *p.* 2. quia casus sunt longè diuersi; nam, in casu nostro deficit consensus Papæ, sine quo actus non sustinetur, quòd non est in casu vnionis, & alienationis: licèt enim deficiat consensus illius, cuius interest, non tamen deficit authoritas suprema, prout in casu isto stante subreptione, & respectu iuris tertij, quæ ab initio operatur deficientiam consensus Papæ.

Minus obstat, quòd in vnione fuerit facta mentio litis, per clausulam, litis statum &c. quia hæc clausula operatur sufficientem mentionẽ litis, ad euitandam subreptionem. *Gemin. cons.* 120. *nu.* 6. *Achill. decis.* 9. *de rescr.* *Put. dec.* 2. *de rescr.* *Felin. in c. ex litteris. col. fin. de off. deleg.* & nõ operatur, vt censeatur facta mentio aliorum pactorum, & sic pacti, de quo agitur, nec tollit alios litis effectus; ideò nec operatur quò minus possessio capta pendente lite, vigore prouisionis obtentæ cum tali clausula dicatur attentata, quia est necessaria litis expressio quoad validitatem gratiæ, qua pendente non licet Principi supplicare, & rescriptum obtinere, non facta mentione litis. *Franch. in c. vt debitus. nu.* 34. *de appell.* *Aegid. dec.* 48. *Cassad. dec.* 18. *nu.* 6. *de priuil.* & fuit resolutum in Aquilana Cappellaniæ 1. *Iulij.* 1588. *coram Orano.* & in *Toletana Beneficij.* 14. *Nouemb.* 1605. *coram bo. mem. Iusto.*

Neque potest iuuari pars ex eo, quòd omnia gesta fuerint per eumdem summum Pontificem Gregoriũ XIII. vt fuit resolutum in causa *Policastren. pensionis.* 27. *Februarij.* 1587 *coram Card. Platto.* quia in casu illo scientia fuerat probata per testes, quæ in hoc casu non potest præsumi ex breuitate temporis inter concordiam, & vnionem; nam ista præsumptio cessat in Papa ob rerum multiplicitatem, & molem. *Socin. sen. cons.* 260. *nu.* 3. *lib.* 2. *Vital. in clem.* 1. *nu.* 67. *de prob.* *Cresc. decis.* 85. *de praben.* & fuit dictum in causa *Parmen. pensionis.* 15. *Ianuarij.* 1616. *coram* R.P.D. *meo* Remboldo. Præterea concordia fuit inita anno Pontificatus octauo, & vnio vndecimo, & sic post longũ temporis tractum. Neque potest iuuari ex eo, quod in dicta gratia habeatur, quòd de subreptione, aut defectu intentionis dari non possit, cum clausula sublata, & decreto irritanti. Hæc nimirum procedunt respectu tertii, non autem respectu Datariæ, quod hodie agit, & repræsentat Principem, cum non adsit clausula, etiam per nos, &c. vt latè *Gonzal. super reg.* 8. *glo.* 97. *nu.* 24. *vers. in contrarium.* *Put. dec.* 408. *lib.* 2. *nu.* 2. & fuit resolutum in causa *Leodien. Canonicatus.* 2. *Nouemb.* 1573. *coram Card. Lancell. sen.* & in *Mesen. Canonicatus.* 8. *Nouemb.* 1577. *coram* D. *de* Rubeis, vbi quod ita seruat Rota, quod verissimum meo tempore, & indubitatum semper expertus sum.

Tertio principaliter probatur dissolu-

solutionem vnionis importare tantũ in hoc casu remotionem obstaculi, ex quo, vt supra dictum est, Ancaiani soluerunt sc. 4300. Domui Probationis, & ideo non fuerunt dotatores, licèt amouendo obstacula fuerint authores, vt dotatio reuiuisceret; quamobrem non potuit eis iuspatronatus ex dotatione acquiri, vt fusius probatũ est supra per Abb. Felin. Lambert. & alios. Et hæc eo magis vigent, quia quatenus prædicta solutio esset consideranda ad fauorem Abbatiæ, cum illa esset redditus sc. 620. solutio sc. 4300. non est commensurata ad concessionem iurispatronatus, & gratia longè præponderat, ideò illud ex priuilegio debet censeri, nec priuilegij nomen amittit. *Soc. cons. 4. nu. 5. et seqq. lib. 3. Aret. in c. nouit. nu. 28. Felin. nu. 8. vers. dicitur autem. de iudic. Osasch. dec. 139. nu. 10. Boss. in prax. crimin. tit. de priuil. nu. 152. et 153. Peregr. de iur. fisc. lib. 1. tit. 3. nu. 29.* & in terminis iurispatronatus fuit resolutum in causa *Cæsaraugustana parochialis de Maella.* 31. Ianuarij. 1618. *corã me.* Rot. *dec.* 58. *nu.* 5. *et dec.* 88. *nu.* 4. *p.* 1. *in recent.* vbi aliæ cumulantur in quibus firmatur, quòd augumentum scut. 1000. non est sufficiens pro dotatione beneficij annui redditus scut. 100. Neque in hoc casu dicendum est, non esse considerandũ quantum impenderint Ancaiani in recuperatione bonorum, sed quantũ acquisiuerint ecclesiæ; quia hoc forsan posset animaduerti, quando dominium bonorum fuisset acquisitum Ancaianis, de quo statim dicetur, & si ex bonis acquisitis dotassent Abbatiam, & vnio fuisset perfecta, itaut dissolutio importaret nouam beneficij creationem, quod fundamentum certè corruit, quia prædicta solutio nihil aliud operata est, quam quòd remoueretur obstaculum vnionis, vel ex quo fuerat subreptitia, & ipso iure nulla, vel saltem ex quo Abbatia per vnionem non erat omnino extincta, & validitas vnionis pendebat ab euentu litis, quæ operabatur, vt remaneret aliqua spes, vel inditium dissolutionis, vt per Bald. Felin. & alios supra relatos; & ideò quatenus dicta summa scut. 4300. esset computanda ad fauorem Abbatiæ deberet ad hunc effectum attendi, quòd minus est, scilicet, impensa, non autem valor bonorum Abbatiæ. l. *in fundo. vbi glo. in verb. plusquam. ff. de rei vendic.* & *Bart. nu.* 1. *vers. secundo oppono. Alberic. nu.* 5. *Fulgos. nu.* 3. & propterea cum ad acquirendum iuspatronatus pars dotis non sufficiat, sed congrua requiratur. *glos. in c. quicumque. 2. 16. q. 7. Abb. cons. 106. nu. 2. vers. ad hoc. glos. singularis. lib.* 2. hoc non potest intelligi iuspatronatus ex dotatione, sed ex priuilegio, vt in simili respondit *Paris. cons.* 114. *nu.* 14. *et* 15. *lib.* 4. benè *Mantic. dec.* 320. *nu.* 3.

Non obstat, quòd valor Abbatię non probetur, nisi per locationem, quæ regulariter non probat verum valorem. *Cassad. dec.* 20. *super reg.* pam fuit responsum valorem satis clarè deduci ex locatione effectum sortitas vt fuit probatum ex quietantijs, cùm quibus alia concurrunt adminicula, vt fuit resolutum in causa *Veronen. Pensionis.* 23. *Maij.* 1607. *coram bon. mem. Card. Sacrato.* Hic autem considerabatur, quòd ex duplici causa locationes non probant verum valorem. Primò, quia onera sunt deducenda. Secundò, propter affectionem conductoris, vt ex eodẽ *Cassad. colligitur Ferret. cons.* 354. *nu.* 16. *lib.* 2. *Felin. in c. ad aures. nu.* 13. *de rescr. Sarnen. in reg. de valor. q. vlt.* Primum caput hic non est considerandum, cum non agatur de valore narrato in gratia impetrationis beneficij, sed de valore simpliciter Abbatiæ, ad effectum cognoscendi, an augumentum dotis sit inferius, æquiualens, vel excessiuum valoris Abbatiæ, quo casu non est habenda ratio onerum, cum & augumentum

dotis

dotis pro parte debeat illis oneribus subesse, nec onerum in recollectione fructuum, cum in locationibus consideretur fructus deductis oneribus. *Ferret.d. cons.354.nu.15. in fin.vers. non obstat instrumenta*. Quapropter attento isto primo capite, in hoc casu licet locatio non probet verum valorem, satis tamen probat illum vsque ad quantitatem expressam, quando non obstat secundum caput affectionis conductoris, quòd verè hic non obstat ex coniecturis, nam in concordia inita inter Blanchettũ, & Ancaianos fuit narratum Monasterium non excedere scut. 600. de Camera, quæ narratiua licèt sit per non excessum, & propterea possit verificari in minori summa: istud tamen obiectum tollitur ex eo, quia in eàdem concordia Blanchettus cõsensit reseruationi pensionis ducat. auri 200. de Camera, quæ secundũ valorem illius temporis poterant ascendere ad scut.250. monetæ. Nec erat verisimile Blanchettum noluisse retinere etiam pro se notabilẽ summam, si consideremus, quòd Abbatia habeat sua onera, & quòd concordia fuit facta postquam Rota declarauerat pro libertate sensum suũ, cum post primam decisionem concordia prædicta fuerit inita. Demũ omnis difficultas remouetur ex quo conducentis affectio nõ potuit adeo pensionem augere, vt dicendum sit solutionem scut. 4300. fuisse æquiualentem redditibus Abbatiæ; immo dato etiam quòd affectio potuerit aliquam accessionem facere, non tamen firmandum est tantum auxisse, vt augumentum scut. 4300. debeat censeri æquiualens; vt enim aduertitur in dicta decisione Cardinalis Sacrati, homines non solent esse fatui ad conducendum res multo pluris, quàm possint percipere. Neque aliqua vis potest fieri in taxatione facta in descriptione, quæ habetur in libris Cameræ, quia illa descriptio præsefert antiqui temporis consuetudinem, & notum est, quòd aliquę ecclesiæ magni valoris parum, aliæ vero minores multum taxatæ sunt, & propterea quod dicta taxa non probet verum valorem dicunt. *Cassad. dec.19.nu.1.super reg. Sarn. sup.reg. de valore. q.10. Achill.dec.402.Rot. dec.189.nu.6.par.1.* & fuit sæpissimè dictum.

Denique non obstat, quòd mediãte dicta solutione Papa concesserit iuspatronatus, ac si dicta summa pro eiusdem Monasterij dotatione concessa, ac donata esset; quia cum ecclesia non fuerit dotata, verba illa, ac si dicta summa &c. non importãt veram dotationem, sed priuilegium, perinde ac si illa pro dotatione data fuisset, & sic per fictionem; Dictio enim, acsi, fingit quodammodo ea, quæ verè facta non sunt. *l. si alterius. ff. de hæred.instit. gloss. in l. quamuis. in ver. perinde. ff.de bo.auth.iud.poss. Paul. Montan. de tutel. & cur. c. 37. nu. 54.* & fingit per similitudinem, non per veritatem, cum non sit fictio legis. *l. si defuncta. ff. quib.mod.pig.vel hypoth.solu.* & in puncto priuilegij iurispatronatus. *Rot. dec. 58. nu.6. & dec.88.nu.2.p.1. in rec.* vbi quòd ex dicta dictione eo magis dignoscitur iuspatronatus esse ex priuilegio. Quodq. dictio, perinde, quæ idem prorsus significat, denotet improprietatem, & fictionem. *est text. in l. sed & si lege. §. perinde. ff. pet. hæred. l. sacrilegij. vbi gloss. in ver. condemnatus. ff. ad leg. Iul. pecul. Surd. cons. 375. num. 42.*

Postremò fuit consideratum, quòd admisso sine veri præiudicio, quòd vnio fuerit perfecta, adhuc Ancaianis non fuit acquisitum iuspatronatus ex dotatione, quia mediante dicta solutione scut. 4300. solum fuerunt in causa, vt vnio dissolueretur, ex qua dissolutione Abbatia ipso iure suam dotem recuperauit, vt supra dictum est. *Rebuff. in prax. tit. de reuoc.vnion. Decian.cons.19. in princ. lib.5. Garc. de benef. p.12.c.2.nu.309.*

quasi iure postliminij.c.1. *circa med. vers. vt vnione penitus dissoluta. ne sed.vac.Soc. in c. sicut vnire.nu.150. de excess.prel.Caccialup.de vnion,art.* 10. Quare non inde sequitur, quòd fuerint dotatores, cum iuspatronatus acquiratur illi, de cuius bonis ecclesia dotatur, non autem ei, qui fuit in causa, vt illa dotaretur, prout dictum est, & sic licet Ancaiani fuerint in causa, vt vnio dissolueretur, & per consequens, vt Abbatia recuperaret suam dotem, non propterea fuerunt dotatores, nec illis fuit acquisitum iuspatronatus ex dotatione, sed ex mero priuilegio.

Neque obstat, quòd in concordia adsit stipulatio bonorum pro se, & hæredibus, quia non inde bona fuerunt acquisita Ancaianis, & tradita Abbatiæ, cùm prędicta stipulatio fuerit facta, reseruato beneplacito Apostolico, & non aliàs, aliter &c. quæ verba inducunt conditionem. *Bald. in auth. ingressi.nu.7.ver.idem si protector.*C.*de sacros.eccles. Abb.in cap. insinuante.nu.6.ver. item si fiata qui cler. vel vou.* & ideò illa conditione pendente, non fuit acquisitum dominium.*l.eadem.§.Caio. ff. de verbor. oblig.l.si quis sub conditione. ff.si quis om. cau. test. l.pecunia. ff. si cert. pet. Bart.in l.ita stipulatus.num.49.ff.de verb. oblig.* maximè cum non interuenerit aliqua traditio, quæ in hoc casu erat necessaria. *l. traditionibus. C. de pact.* nec demum fuit acquisitū post signatam supplicationem, quia dissolutio vnionis, & reseruatio iurispatronatus fuit facta postquam Ancaiani soluerint dictam summā, qua solutione sequuta, Abbatia ipso iure sua bona recuperauit, & si admittatur, absque veri præiudicio, quòd aliquid fuerit acquisitū Ancaianis, non est habendum in cōsideratione, quia fuit tamquam necessarium antecedens ad ipsam dissolutionem vnionis, sique aliquam induxit acquisitionem, fuit tantummodo ad effectum, vt Abbatia suam dotem recuperaret, non ad effectum dotationis. Ergo si aliquod ius fuit acquisitum, tamquam momentaneum nullius debet esse considerationis, cum momentanea non habeantur in consideratione. *Soc.sen.cons.53.nu.27.lib.4.*Natt.*cons.441.nu.20.lib.2. Rol.cons.15.num.34.lib.1.Vincent.de Franch.dec.14.nu.25. & seq. Put.dec.507.lib.2. in nouiss.* cum alijs adductis coram bo. me. *D. Pacen. in Romana Portionis hæreditatis.* 5. *Maij.* 1600.

Finis Primæ Partis.

PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS SECVNDA CONTINENS MODOS CONSERVANDI IVSPATRONATVS.

LIBER QVINTVS.

IN QVO TRACTATVR DE FRVCTV Iurispatronatus, scilicet, de Præsentatione.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio ad beneficia quid sit.*
2 *Præsentatio est ius, deducta ad actum est factum.*
3 *Præsentatio potest dici donatio, & impropriè electio,*
4 *Præsentatio tribuit ius ad rem.*
5 *Patronus dicitur ecclesiam ordinare.*
6 *Patronus non dicitur conferre.*
7 *Præsentatio prouenit ex iurepat. electio ex iure canoniæ.*
8 *Præsentatio ab omnibus fieri potest, electio tantum ab ecclesiasticis.*
9 *Fœmina præsentare, non eligere potest.*
10 *Ius præsentandi multipliciter transfertur, ius eligendi secus.*
11 *Canonicus non dicitur habere successorem.*
12 *Præsentatio etiam à singularibus personis fit, electio autem à collegio.*
13 *Præsentatio ex gratia competit, electio ex iure.*
14 *Electores pinguius ius habent, quàm præsentantes.*
15 *Electio tribuit ius prælaturæ, non autem præsentatio.*
16 *Electione initiatur matrimonium spirituale, non præsentatione.*
17 *Electio est ius spirituale; præsentatio est ius mixtum.*
18 *Præsentatio cumulari potest, non autem electio.*
19 *Pupillus præsentare potest, non eligere.*
20 *Electio non admittit nota alternatiua, præsentatio sic.*
21 *Electus in electione computatur in numero eligentium, secus in præsentatione.*
22 *Electionis forma non est seruanda in præsentatione.*
23 *Patroni possunt constituere procuratore ad præsentandum, non electores.*
24 *Præsentatio fieri potest per litteras, electio non.*
25 *Electio fit à simul congregatis, potest præsentatio fieri separatè.*
26 *Præsentatio à collegio facienda separatè fieri nequit.*
27 *Patronus non vocatus de contemptu agere nequit, secus in electione.*

Quid sit Præsentatio, Prouisio, Postulatio, Dispositio, Nominatio, Electio, Commendatio, & Coadiutoria, Optio, &c.

CAPVT PRIMVM.

NVNC consequenter videndum est de primo fructu iurispatronatus, idest, de Præsentatione competente patrono ratione sui iurispatronatus.

1 Præsentatio igitur est exhibitio quædam legitimè facta per patronũ de clerico præsente sensibus corporis Episcopo, vel alteri, ad quem pertinet institutio. *Abbas in cap. ea noscitur. nu. 3. de his, quæ fiunt à prel. sin.*
2 *cons. capit. Rocchus de Curte de iurep. in princ. quæst. 3. Rebuff. in concordat. tit. de collation. §. præfatiq. Ordinarij. verbo, præsentationem. & in praxi benefic. tit. de præsentatione. n. 3. Garç. de beneficijs. par. 4. c. 1. nu. 15. Cardin. Tuscus pract. conclus. iur. tomo 6. lit. P. conclus. 192. August. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. alleg. 72. n. 113. Riccius in praxi rerum fori ecclesiast. decis.*
2 *156. n. 58.* quæ præsentatio antequã sit deducta ad actũ est ius, seu quid iuris, deducta postea ad actum est factum, seu quid facti. *Abb. in cap. super eo. num. 5. de off. deleg.* & quòd præsentatio sit fructus iurispatronatus probat *Felin. in cap. cum olim. nu. 2. de maiorit. & obed. & Cardin. Mantica dec. 140. nu. 5.* quæ præsen-
3 tatio dici potest donatio, cum stet in libertate patroni præsentare quẽ vult, dummodo sit idoneus. *Abb. in cap. vlt. nu. 5. de conceß. præb.* patroni ergo

ergo præsentare dicuntur propriæ loquendo, quamuis largè,& impropriè etiam eligere dicantur. vt in cap.2.3. & cap.nobis.de iurepat.quia
4 per præsentationem patroni non transfertur ius in præsentatum. *cap. quod autem.de iurepat.* nisi tantum ad rem, non in re, vt notatur *in c.cum bertoldus. de re iudic.* sed per electionem transfertur ius in electum. *glos. in c. quanto. dist. 63.* & etiam largè
5 patronus dicitur ecclesiam ordinare. *Abb. in cap. ex insinuatione. de iurep.*
6 non tamen patroni dicuntur conferre. *cap.vlt.de iurepat.* & triginta tres differentias inter electionem,& prçsentationem ponit *Lambertin. de iurepat.lib.2.par.1.quæst.1.art.5.*
7 Prima est differentia, quia præsentatio prouenit ex iurepatronatus acquisito à patrono ex fundatione, constructione, & dotatione, vt dixi supra. electio autem prouenit ex iure canoniæ canonicè collato. *cap.cũ ecclesia.de elect.cap.1.vbi Abb.not.1. in fine. de elect.*
8 Secunda est differentia, quia prçsentatio potest fieri à laico, & clerico, vt supra dixi, & infra dicetur, electio autem fit tantum à personis ecclesiasticis. *c. messana. & cap. sacrosancta.de elect.*
9 Tertia est differentia, quia etiam fœmina si sit patrona præsentare potest. vt supra dixi. eligere autem non potest, nisi in monasterijs monialium.*cap.indemnitatib. de elect.*
10 Quarta, quia ius præsentandi trãsit titulo successionis, permutationis, donationis, & venditionis vniuersitatis, vt dixi lib. præced. secus est in iure eligendi, quòd non transit cũ
11 successione hæreditaria,& ideo Canonicus non dicitur habere successorem. vt vult *Abb. in cap. relatum. el' 2. de testam.* neque potest quis sibi successorem eligere. *cap. accepimus.de pactis.*
12 Quinta, quia ad hoc, vt clerici habeant ius eligendi, debent esse in ecclesia vt collegium, non vt singulariter beneficiati. *cap. dilecta. vbi glos.de excessib.prælat.* patroni autem præsentant vt singulares personæ, nisi iuspat. pertineat ad collegium. vt per *Abb. & alios in cap. 3. de iurep.*
13 Sexta, quia præsentatio nititur gratiæ. *d. cap. 3.* electio autem nititur iuri communi. *cap.1. & per tot. de elect. Abb.in d.c.3. col.2. in fine.*
14 Septima, quia pinguius ius habet electores, quàm præsentantes. vt colligitur ex *glo. in c.quanto. dist.63.*
15 Octaua, quia per electionem tribuitur ius prælaturæ,& administrandi saltem in habitu. *glo. in d.c.quanto. & Felin. in c.cum bertoldus.col.2. de re iud.* non autem per præsentationem.
16 Nona, quia per electionem initiatur matrimonium spirituale. vt in *cap. cum inter canonicos. de elect.* sed per præsentationem nullum contrahitur vinculum. *Abb.in d.cap.querelam.not.penult.de elect.*
17 Decima, nam electio est ius merè spirituale. *d.cap. messana.* præsentatio verò non est ius merè spirituale, sed annexum spiritualitati. *c.quanto. vbi Abb. de iudic.*
18 Vndecima, nam in præsentatione admittitur cumulatio, quia patronus variare potest. *cap.cum autem. & c. quod autem.de iurepat.* quod secus est in electione. *c.publicato. de elect.*
19 Duodecima, quia pupillus potest præsentare, vt infra dicetur, non potest tamen eligere. *clem. vt hi qui. de æt. & qualit.*
20 Decimatertia, nam vota alternatiua non admittũtur in electionibus, in præsentationibus autem sic. secundum *Lapum alleg.8.col.1.*
21 Decimaquarta, quia in electione persona electa computatur in numero eligentium. *cap. cumana. & cap. cum in iure. de elect.* in præsentatione autem vox præsentati non computatur. *Calderin.cons.9. de iurepatr.*
22 Decimaquinta, quia circa electionem data est forma per canonem.

cap. quia propter. de elect. quæ non est seruanda in præsentatione patronorum laicorum. *Lapus d. allegat.* 8. *col.* 1.

23 Decimasexta, quia patroni etiam præsentes, & non impediti possunt constituere procuratorem ad præsentandum. *Federic. de Senis cons.* 99. quod fieri non potest in electione. *d. cap. quia propter. §. illud. & cap. si quis iusto. de elect. lib. 6.*

24 Decimaseptima, nam præsentatio fieri potest per literas, vt infra dicã, electio autem non. *d. c. si quis iusto.*

25 Decimaoctaua, quia omnes eligentes debent insimul conuenire, nec possunt inter se pacisci, vt vna vice decem eligant, alia vice alteri, quia electio debet fieri à maiori parte. *d. cap. quia propter.* quod secus est in præsentatione patronorum.

26 Decimanona, nam licet eligentes debeant simul conuenire, præsentantes autem non debent conuenire, nisi præsentent vt collegiũ. *Abb. in d. cap. 3. de iurepat.*

27 Vigesima, quia licet in electionibus possit agi de contemptu. *d. cap. quod sicut. & cap. bonæ. de elect.* in præsentatione autem patronus non vocatus non potest agere de contemptu. *Abb. in d. c. 3. in fine.*

28 Vigesimaprima, quia maior pars potest compromittere electionem. *d. c. cum in iure.* quòd tamen non potest fieri à patrono in præsentatione rectoris.

29 Vigesimasecunda, quia in electione non admittuntur vota alternatiua, conditionalia, seu incerta. *cap. 2. de elect. lib. 6.* quod secus est in præsentatione.

30 Vigesimatertia, quia electio potest fieri de absente argumento *cap. si tibi absenti. de præb. lib. 6.* præsentatio autem debet fieri de præsente tantum. *d. cap. ex noscitur. de his, quæ fiunt à præl. &c.*

31 Vigesimaquarta, quia in electione multa sunt à iure statuta. *c. quam sit. de elect. lib. 6.* quæ non habent locum in præsentatione. vt infra dicã.

Vigesimaquinta, quia in electione alia sunt statuta per *cap. auaritiæ. de elect. lib. 6.* quæ tamen per omnia non habent locum in præsentationibus.

32 Vigesimasexta, nam in electione ecclesiarum Cathedralium ad eligendum datur trimestre. *cap. ne pro*
33 *defectu. de elect.* in ecclesijs autem inferioribus semestre. *cap. 2. de præb.*
34 patroni autem laici ad præsentandũ habent quadrimestre, & patroni clerici semestre. *cap. eam te. de iurepat. & cap. vnico. de iuripat. lib. 6.*

35 Vigesimaseptima, quia tempus præfixum electioni non currit impeditis. *d. cap. ne pro defectu. vbi Abb. in not.* 5. tempus autem datum patrono ad prẽsentandum currit ipsi patrono impedito, vel ignoranti. *Abb. in cap. 2. & in cap. cum propter. de iurepatr.*

36 Vigesimaoctaua, quia si lis est inter præsentatos, & patronos præsentantes prætẽdentes se esse patronos, & non finitur intra tempus datum ad præsentandum, Episcopus confert. *cap. cum vos. vbi Doct. de off. or-*
37 *din.* si tamen sit lis super electione non inuenitur tempus determinatum ad eam terminandam. *Ioan. Andr. in cap. 2. col. pen. de in integ. restit.*

38 Vigesimanona, quia in electione requiritur pro forma substantiali verbalis electio. *Abb. in c. ecclesia vestra. not. 2. de elect.* sed in præsentatione id non requiritur pro forma, sed sufficit præsentantem quibuscũque verbis vti. vt infra dicam.

39 Trigesima differentia, quia in electione fit collatio numeri ad numerum, zeli ad zelum, & meriti ad meritum. *cap. cumana. de elect. vbi Abb.* quæ non fiunt in præsentatione. vt infra dicam.

40 Trigesimaprima, quia lite mota super iurepat. existens in quasi possessione iuris præsentandi valide præsentat, & sequi debet institutio, quòd

quòd non habet locum in electione, quia non debet sequi institutio. secundum *Io. Andr. in d. c. 2. col. pen. de in int. restitut.*

41 Trigesimasecunda, quia per electionem factam per procuratorem consumitur ius eligendi, non tamen per præsentationem factam per procuratorem consumitur ius præsentandi. vt infra dicam.

42 Trigesimatertia, & vltima differentia est, quia confirmatio sequitur electionem, præsentationem autem sequitur institutio. *Abb. in c. auctoritate. de instit.* & habetur in tit. de electione, & de iurepat.

Et quamuis de præsentatione sit tractatus noster, tamen benè est videre, quid significent alij similes termini, vt prouisio, postulatio, dispositio, nominatio, electio, commendatio, & coadiutoria.

43 Prouisio denotat omnes modos, per quos ecclesiæ prouidetur, cum sit verbũ generale continens omnes modos, per quos ecclesiæ prouidetur. *cap. vt circa. & ibi gloss. In verbo, electiones. de elect. lib. 6. & Felin. in d. cap. cũ bertoldus. col. 2. de re iudic. gloss. in clement. vlt. verbo, prouisioni. de elect. gloss. in cap. 1. verbo prouisionem. & in cap. quorumdam. verbo, prouisionibus. de elect. lib. 6. Geminian. Francb. & alij in cap. cum in illis. §. 1. de præbend. libro 6. Cardinal. in clement. causam quæ, quæst. 4. de elect. Rebuff. in praxi benefic. tit. de forma Vicariatus. num. 5. Mandos. in regula Cancell. 32. in quæst. 4. nu. 3. Rota decis. 791. num. 9. parte 1. diuersor. latè Gonzal. in comment. ad Regulam octauam Cancell. gloss. 17. per totam.* vbi probat prouisionem continere nominationem, postulationem, electionem, præsentationem, confirmationem, institutionem, & collationem.

44 Postulatio item alia est, qua quis postulatur, vt eligi possit, qui aliàs eligi non posset, alia est, qua postulatus consequitur plenum ius, nam tunc admissus a Superiore remanet electus. *Abb. in cap. quia propter. de elect.* quæ postulatio

45 non competit patrono, quia patronus debet præsentare idoneum. *cap. 3. de iurepatronat.* & in mate-

46 ria præsentationis an possit præsentari inhabilis sub spe futuræ impetrationis dispensationis. vide *Riccium in d. praxi rer. for. eccles. decis. 205. nu. 245. & 246.* de quo infra dicam.

47 Dispositio habet latissimam significationem, & includit omnem modum prouidendi. *gloss. in clem. vnica. verbo, dispositionem.* & ibi *Cardin. num. 2. de suppl. neglig. prælat. & cap. cum in illis. §. illis verò.* vbi tradunt Doctores *de præben. lib. 6. Ioan. Selua de benefic. par. 3. quæst. 1. num. 36. Puteus decis. 472. num. 4. lib. 2. & decis. 190. num. 2. par. 3. Rebuff. in concordat. sub rub. de collationib. §. præfati Ordinarij. in verbo, dispositionem. Mandos. in regula 32. quæst. 4. num. 5.* & compræhendit etiam optionem.

48 nam qui optat dicitur disponere. *Aegid. dec. 1. & 63.*

49 Et verbum, dispositio non includit tamen alias prouisiones dissimiles præcedentibus. vide *Gonzal. vbi supra. gloss. 20. & gloss. 3. num. 24.*

50 Nominatio, item alia, quæ fit de aliquo eligendo. vt in *cap. quod sicut. in princip. de elect.* alia est, quæ fit in scrutinio electionis ad *c. publicato. de elect.* alia est nominatio solemnis, cum duo nominantur vel plures, & petitur, vt ex illis vnus eligatur, & tunc nominantes non possunt variare. *Abb. in d. cap. quod sicut. §. super eodem. num. 1.* & ista nominatio potest etiam dicit præsentatio. *Cardin. in clem. plures. §. quibus. not. 2. de iurepat.*

52 Electio, quæ propriæ est, quando Canonici alicuius Ecclesiæ Cathe-

thedralis, vel Collegiatæ eligũt Prælatum. vt in *d. cap. cum bertoldus. vbi Felin. nu.2. de re iud. & Gonzal.*
53 *vbi sup. glos.* 19. & beneficium electiuum est, ad quod fit electio iuxta dispositionem *cap. quia propter. de elect. Staphil. de lit. grat. in rubr. de qualit. dignit.* vel dicitur beneficium
54 electiuũ, quando prouidetur per viã electionis, quæ requirit confirmationem superioris, secus si d. confirmatio non requiratur. *gloss. in clem. quia contingit. §. vt autem. in verbo, electionem.* & ibi *Card num.4. de relig. domib.* Felin *in cap. in nostra. nu.*
55 25 *.de rescript.* & est electiuum, quando electio fit per Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, Collegiatæ, seu Conuentualis, ita *Verall. decis. 295. num. 1. & per totam par.* 1. vide *Gonzal. vbi sup. & Massobrium in sua praxi hab. concurs. ad vac. paroch. eccles. prælud.* 8.
56 Commendatio, seu commenda, de qua dixi supra *lib.1. cap.2.* est duplex, alia ad breue tempus pro Ecclesiæ vtilitate, alia perpetua, cum aliquod beneficium datur à Papa in commendam perpetuam. *gloss. in cap. nemo. in verbo, commendare, de elect. lib. 6.* & perpetua administratio idem est, & talis commenda beneficij est titulus canonicus, *cap. du-*
57 *dum, il 2. de electione. Rebuff. de pacific. possess. num.* 53. *& seqq.* Gomes *in reg. de infirmis. quæst.* 13. *Put. dec.*
58 158. *num.* 4. *lib.* 1. Et commendatarius perpetuus facit fructus suos, sicut alij titulares perpetui. *Cassador. decis.* 33. *num.* 5. super regulis, & commenda perpetua dicitur palliata dispensatio ad obtinendum beneficium alias obtineri prohibitum, sicut vnio temporalis, nam vt plurimum commendantur beneficia regularia, quæ regularibus concedi solebant. *Cassad. d. dec.* 33. *num.* 5. & in commenda requiruntur ætas, & aliæ legitimæ qualitates, prout in alijs beneficijs. *cap. nemo deinceps. de*
61 *elect. lib. 6.* & commendatarius perpetuus Abbatiæ, & Monasterij potest esse Iudex Apostolicus *iuxta cap. statutum, de rescript. lib. 6.* & ibi Gomes. *num.* 77. & habet liberam potestatem in spiritualibus, & temporalibus. *Abb. in cap. cum nobis olim. not.*
62 *vlt. de elect.* & in commenda habet locum *reg. de publicand. resignat.* Gomes *super ead. reg. quæst. 3. per totam.* & commenda inducit incompatibilitatem. *Hoieda de benef. compat. & incompat. par. 1. cap. 14. num. 16.* & disponitur à *Conc. Trid. sess. 7. cap. 2. & 4.* & omnia iura loquentia de ti-
63 tularibus sibi vindicant locum in Commendatarijs perpetuis. *Clem. vltim.* & ibi *Imola num 6. de procur. Mandos. reg. 32. quæst. 7. num. 12.* latissimè *Gomes in reg. de triennali, quæst. 5. à num.* 11.
64 Et commendare nihil aliud est, quàm deponere. *l. commendare, ff. de verb. signific.* Put. *decis. 25. num. 2. lib. 1. Simonet. de reseruat. quæst. 69.*
65 *num.* 2. Et in commenda non datur vacatio, quia cessante commenda per obitum commendatarij, tunc dictum beneficium non dicitur vacare per obitum illius commendatarij, sed vacat semper vt prius, ita vt non sit attendendus mensis, in quo commendatarius obierit, & ita seruatur, *teste Cassador. decis. 5. num. 2. quæst. 10. & 12. de priuileg. & decis. 2. num. 4. de vnionib. Put. d. decis. 25. num. 6. & dec. 158. lib. 1. Gomes in reg. de triennali num. 5.* Rebuff. *in praxi, tit. de commenda num. 52. & 59. & in tit. de reseruationib. num.* 31. Verall. *decis. 144. par. 1. Nauarr. in Manuali, cap. 25. num. 126. in fin. & cons.*
66 28. *de præbend.* impropriè tamen & largè dicitur vacare commenda per cessationem commendæ, & in dubio commenda debet iudicari per-
67 petua, quia actus, qui certo tempo-
68 poris spatio non concluditur, perpetuus reputatur. *l. iurisperitos. in princ.* & ibi *Bart. ff. de excusat. tut. gloss. in Clem. 2. verbo electionem, de rescript.* & de his latè *Gonzal. vbi sup. glos.*

glos.5.§.8.& Garc.de benefic.vbi sup. par.4.cap.1.& 4.

69 Coadiutoria est, per quam datur Coadiutor cum futura successione alicui Prælato seni per Papam, prout & ego à Sanctiss. Clemente VIII.
70 Fel. recordationis fui datus Coadiutor cum futura successione in Decanatu Primatialis Ecclesiæ Pisanæ recolendæ memoriæ, & præclarissimo viro Vincentio Mazzolio Decano Pisano, Prothonotario Apostolico, auunculo meo carissimo, tunc in florētissimo Parmensi gymnasio in prima sede Iuris Pontif. Professori ma-
71 ximo stipēdio, & priuilegijs decorato à Sereniss. Raynutio Farnesio Parmæ, Placentiæ, &c. Duce, literatorū refugio, & virtutum omnium fælici cultore: & coadiutoria prædicta siue
72 sit ad tempus, siue cum futura successione propter fauorem, & vtilitatem Ecclesiæ, de qua coadiutoria loquitur *tit. de clerico ægrot. vel debil. in decretal. & lib. 6. & Mandos. in praxi Signat. grat. tit. coadiutoriæ, in princ.* & de qua *Gonzal. vbi supr. glos. 5. §. 9. à num. 18. ad num. 40.* non est
73 beneficium, neque illam obtinens dicitur beneficiatus, sed beneficiati coadiutor, & dicitur coadiutor à coadiuuando. *Io. Andr. in cap. vltim. de cler. non resid. num. 4.* & ideo talis coadiutoria non vacat, sed cessat cessante vita, seu impedimento coadiuti *cap. grandi, in fin. de suppl. neglig. Prælat.*

Siue sit Coadiutoria perpetua, & cum futura successione, vt post cessum, vel decessum coadiuti conferatur beneficium coadiutori, vt ipse succedat in illo, de qua *Pet. Andreas Gambar. de Offic. Legati, tit. de coadiutoribus. num. 13. & seqq. & Cassador. dec. 2. num. 2. de restit. spoliat. Mandos. in reg. 11. quæst. 5. num. 4. & 5.* &
74 hodie solet concedi à Papa, si pro coadiutoria adsint literæ commendatitiæ Episcopi, & Capituli asserentium eam fore vtilem Ecclesiæ, & cum consensu coadiuti.

75 Et Coadiutoria perpetua cū futura successione continet in se duplicem gratiam. Vna est gratia Coadiutoriæ: alia est gratia continens futuram successionem, cum primum vacet beneficium per cessum, vel decessum Coadiuti. *Put. decis. 98. lib. 2. & dec. 226. num. 16. lib. 3.*

Et hæc coadiutoria cum futura successione, non est beneficium ecclesiasticum, *Pet. Gregor. Tolosanus in nouis institutionib. rei benefic. cap. 11. num. 2.*

76 Et talis coadiutor non tenetur residere præcisè, neque ad id potest cnmpelli, cum non habeat beneficium, sed solum tenetur ad causatiuam residentiam, idest, si non resederit, fructus non lucrabitur, neque per obitum coadiutoris vacat beneficium. *Put. decis. 226. num. 3.*
77 *lib. 3.* neque ratione Coadiutoriæ, si non adsit alia obligatio, tenetur Coadiutor ad recitandum diuinum officium *Nauarr. in tract. de Oration.*
78 *cap. 20. num. 18.* neque coadiutoria potest dici resignatio propriè, sed solum ad effectum, vt requiratur consensus coadiuti consentientis coadiutoriæ. *Put. decis. 108. num. 2. lib. 2.* & per hoc dicit *Gonzal. d. §. 9. num. 71.* quod in istis coadiutorijs non requiritur publicatio, tamen in praxi literæ meæ coadiutoriæ fuerunt publicatæ in Ecclesia Pisana
79 & in eius valuis affixæ, & in tali coadiutoria est verificanda narratiua ætatis, & aliarum rerum, aliàs censebitur subreptitia. *Put. dec. 62. lib. 2. Rota decis. 652. par. 3. diuers.*
80 & in tali coadiutore requiritur eadē ætas, idoneitas, habilitas, & sufficientia, quæ requiritur in titulari. *Ioan. Andr. in d. cap. vltim. num. 5. Selua vbi sup. par. 2. quæst. 4. num. 9.* &
81 in beneficio iurispatronatus non posset dari coadiutor talis sine patroni consensu. *Lambert. vbi sup. de iurepat. lib. 2. p. 1. quæst. 6. princ. ar. 2. num. 1. Mandos. de Signat. grat. tit. coadiutoriæ, col. 2.*

Solus

82 Solus autem Papa, & non alius potest concedere coadiutoriam cum futura successione. *Gambar. de legat. lib. 5. tit. de coadiutorib. num. 13. Paris. de resignat. benef. lib. 6. quæst. 5. num. 15. & lib. 7. quæst. 20. & Nauar.*
83 *cons. 1. de cler. ægrot.* consuluit, quod stante amentia beneficiati posset dari ei coadiutor sine coadiuti cõsensu cum literis commẽdatitijs Episcopi
84 & Capituli, qui coadiutor sedere debet post omnes Canonicos, vt probat *Gonzal. d. §. 9. num. 101. & sequentib.* nisi sit coadiutor dignitatis, *Garc. ibi num. 65.* & ita ego ante Canonicos in sede Decani cum essem coadiutor sedebam, &
85 non potest coadiuto absente, seu ægrotante pro eo deseruire, & sedere in choro, & dare vocem in capitulo nisi coadiuto consentiente, & volente. *Garc. vbi supr. par. 4. cap. 5. num.*
86 *58. 59. & 60.* & coadiutus habendus est pro præsenti ratione infirmitatis, & aliorum iustorum impedimentorum. *Nauarr. cons. 2. num. 6. de cler. ægrot.* & mortuo coadiuto cũ
87 tunc coadiutor efficiatur canonicus, nec requiratur noua collatio, debet sedere in vltima sede, ita vt eum præcedant Canonici ingressi etiam durante coadiutoria, & post eius receptionem in coadiutorem, ita seruari testantur *Gonzal. d. §. 9. num. 110. & Garc. vbi sup. num. 74.* & ita
88 seruatur in Ecclesia Pisana. Et si coadiutor cum futura successione ratione coadiutoriæ habeat congruã sustentationem potest ad titulum Coadiutoriæ ordinari. *Gonzal. d. §. 9. num. 6. Garc. d. cap. 5. num. 132.*
89 & non tenetur coadiutor soluere fabricæ Ecclesiæ quod est consuetũ, nisi mortuo coadiuto. *Garc. ibi num. 78.* & si coadiutor sit ægrotus vel legitimè impeditus debet reputari vt præsens. *Nauarr. d. cons. 2. num. 6.* Si tamen coadiutor erat actu seruiens tempore superuenientis infirmitatis, seu impedimenti. *Garc.*
91 *ibidem num. 81.* & coadiutor habet vocem actiuam & passiuam in Capitulo prout alij Canonici, ita fuit decisum in *Salamantina Coadiutoriæ 1.*
92 *Iulij, 1594. coram D. Penta.* cum ergo coadiutus dum viuit sit ipse beneficiatus, si beneficium requirat residentiam, etiam quod habeat coadiutorem non excusabitur à residentia. vide *Gonzal. d. §. 9. & Garc. d. cap. 5. per tot. Piasecium in sua praxi episcop. par. 2. cap. 3. de visitationibus.*
93 *num. 27.* & coadiutor datus Parocho auctoritate Apostolica tenetur residere, *Gonzald. d. §. 9. num. 17.*
94 Electio igitur confirmari dicitur, *Abb. in cap. auctoritate, num. 5. de institutionibus.* vbi declarat infrascriptos terminos: item admittitur præsentatio, & institutio fit de præsentato, quæ largè potest dici confirmatio. *cap. 1. de institut. lib. 6.*
95 Collatio autem est, quando Episcopus liberè confert beneficium absque alicuius electione, seu præsentatione *cap. vlt. de offic. vic. lib. 6. & cap. relatum de præb. lib. 6.* quæ propriè dicitur translatio, siue libera iuris concessio. *Abb. in cap. auctoritate, num. 9. de institut. Geminian. & aly in cap. cum in illis, §. 1. de præb.*
96 *lib. 6.* & hoc nomem collatio est latum, & prolatum à lege comprehendit in se præsentationem, electionem, confirmationem, & institutionem, vt in rubro, & nigro, vt ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur. *Clem. vnica iuncta gloss. in verbo, conferantur. in fine, vbi Doct. de rer. permutat. Rebuff. super concordat. §. statuimus, il 2. gloss. vlt. sub rubric. de collationib. Mandos. in reg. 32. Cancell. quæst. 4. num. 2.* propriè tamen collatio prædicta non comprehendit, vt probatur ex *d. cap. cum in illis. §. cum autem. de præb. lib. 6.* si in rescriptis ponatur. *Gonzal. vbi supr. glos. 16. num. 11.* vide *Garc. vbi sup. par. 4. cap. 1. num. 3. 4. & 5.* & quæ differentia sit inter collationem, & electionem ponit *Abb. in d. cap. auctoritate. num. 5. & d. cap.*

cum in illis. §. cum autem.

97 Expectatio, siue expectatiua be-
neficij, seu mandatum de prouiden-
do est gratia concessa à Papa ad va-
catura beneficia, de qua in *cap. 1. §.
ex parte vero, & §. è contra. de con-
cess. præb. Mandos. in praxi Signat.
grat. tit. de expectatiuis. in princ.* &
hodie omnes expectatiuæ, ac man-
data de prouidendo, & aliæ quæcun-
que gratiæ ad vacatura sunt subla-
ta per *Conc. Trid. sess. 24. de ref. cap.
19.* tradit *Gonzal. vbi sup. §. 1. procæ-
miali. num. 57. & sequentibus.*

99 Est etiam verbum assignare, quod
notat conferre, seu prouidere ratio-
ne subiectæ materiæ. *glos. in cap. pro
illorum. in verbo, inuestiuit. de præben.*
vbi post *Innoc.* tradit *Abb. num.* 13.
*& Felin. in cap. vltim. num. 33. de præ-
scriptionib.*

100 Est & verbum ordinare, quod im-
portat totalem prouisionem, & di-
spositionem. *cap. super eo.* & ibi *glos.
in verbo, ordinet. & Doct. de offic.
deleg. cap. cum vos, vbi Imol. num. 1.
& Butr. num. 2. de offic. ordin. & cap.
vltim. §. in præbendis. vbi Gemin.
num. 2. & Franc. num. 4. de consuetud.
lib. 6.*

101 Item est verbum committere,
quando ad tempus ecclesia alicui
committitur, quod fieri dicitur per
modum prouisionis. *Clem. vnic.* &
ibi *glos. in verbo, committere. de suppl.
neglig. Prælat.*

102 Installatio autem notat veram,
& actualem possessionem. *Abb. in cap.
transmissam. num. 3. de elect.* & quid
notet promotio docet *Abb. in cap.
omnipotentis, de accusat.*

103 Inuestitura est missio in corpora-
lem possessionem beneficij, quæ iu-
re communi ad Archidiaconum spe-
ctare dicitur. *cap. ad hæc. & cap. vt
nostrum, de offic. Archid. glos. in d.
cap. auctoritate, de instit.*

104 Institutio est concessio ecclesiæ,
seu beneficij auctoritate legitima
Episcopi, vel alterius auctoritatem
habentis facta clerico à patrono præ-
sentato, & dicitur translatio iuris
non libera à superiore facta, ex qua
plenum ius datur instituto. *Abb. in
d. cap. auctoritate num. 7. Aug. Bar-
bosa vbi sup. de offic. & pot. episcop.
par. 3. allegat. 72. num. 174. & 175.*

105 Optio, quæ est ius quoddam Ca-
pitulo, seu collegiali ecclesiæ com-
petens ex consuetudine, vel statuto,
vt antiquiores gradatim vacantem
per obitum præbendam, quæ reser-
uata non sit, propria dimissa, intra
certum tempus eligere possint, de
qua loquitur *tex. in cap. vltim.* & ibi
glos. & Doct. de consuetud. lib. 6. & ne-
106 mo potest optare minorem præ-
bendam, sed debet optare maiorem,
ita vt consuetudo contraria non va-
leat. *Rota decis. 3. de consuetud. in
nouis*, ratio est, quia in beneficiali-
bus debet quis ascendere. *d. dec. 3.*
107 & ideò dicit *text. in l. maioribus. C.
quemad. ciu. mun. indic. lib. 10.* quòd
maioribus honoribus functus ad mi-
nores reuocari rationis non est, &
108 habens maiorem dignitatem non
potest eligi ad dignitatem inferio-
109 rem. *c. cum nostris. vbi Butrius num. 4.*
110 *de concess. præb.* si tamen ex antiqua
cõsuetudine quis possit optare alias
præbendas, si velit poterit optare
etiam minores præbendas. *Gemin.*
111 *in d. cap. vltim. num. 11.* & antiquior
dicitur, qui prior fuit in possessione,
licet sit in prouisione posterior, cum
sit antiquior in seruitio ecclesiæ.
glos. in d. cap. vlt. verb. antiquiores. &
112 ex optione acquiritur nouus titulus.
Rot. decis. 6. de consuetud. in nouis. Si
enim optans non acquireret nouum
titulum, haberet beneficium sine
canonica institutione contra regu-
lam primam, *de reg. iur. lib. 6.* quæ
113 optio fieri debet infra viginti dies à
die verisimilis scientiæ vacationis,
d. cap. vltim. §. vlt. de consuetud. lib. 6.
& deinde gradatim in euentum quod
primus optare recuset, alij tenentur
optare infra aliud simile tempus vi-
ginti dierum, *glos. penult. in d. cap.
vlt. Staphil. de lite grat. tit. de vi. &*

pot.

pot.clausul. §. successiuè, num. 3. quamuis *Moneta de optione, cap. 6. quæst. 3.* velit tempus tantum viginti dierum omnibus canonicis currere, cogita.

114 Canonicus tamen pœnitentiarius & Theologus non possunt optare, quia officijs prædictis est perpetuò vnitus canonicatus, nec eorum præbendæ possunt optari ab alijs. *Nauarr. cons. 14. de reb. eccl. non alien.*

115 Et nota, quod in beneficijs iurispatronatus non habet locum optio. *Federic. de Sen. cons. 62. num. 1.* sicut nec regulæ reseruatoriæ habent locum in beneficijs iurispatronat. laicorum. *Gemin. cap. 2. num. 11.* & ibi *Franc. num. 8. de præbend. lib. 6. Lapus allegat. 96. Rota decis. 3. de iurepatron. in antiquis. Put. dec. 39. num. 2.*
116 *lib. 1.* & in optione hæc solemnitas requiritur, vt qui optat admittatur per Capitulum, vel eum, qui præest Capitulo, tempore, quo ille se petit admitti, ita *Rota d. decis. 6. num. 7. de consuet. in nouis.* & *Aen. de Falconib. de reseruat. benefic. quæst. 4. princ.*
117 *effectu 5. num. 3.* & requiritur apprehensio possessionis, & forma dictæ optionis ponitur à Moneta in tractatu de optione *cap. 5. quæst. 3.* Fit enim instrumentum coram Capitulo legitimè coadunato, & testibus, in quo narratur vacatio præbendæ per obitum talis N. & quod Petrus tanquam antiquior Canonicus optat prędictam vacantem pręebendam, cum protestatione tamen præmissa, quòd vbi talis præbenda optata vigore dictæ optionis sibi non debeatur, tunc & eo casu regressum habeat ad suam primam præbendam, quam ex nunc retinet: & de optione vide *Gonzal. gloss. 34. num. 1. & sequentib. Garc. vbi sup. par. 4. cap. 5. à num. 118. Aug.* Barbosa *de offic. & potestate* Episcop. *par. 3. allegat. 55.*
118 *num. 35.* & quotuplex sit optio, quoue iure sit introducta, quibus in rebus, ac beneficijs locum habeat, qui nam optare possint, quo modo, quo tempore, & quando sit optandum, de effectibus optionis, quomodo tollatur optio, seu ius optandi, & quomodo ex consuetudine inducatur, latè declarat *Moneta in d. tract. de optione Canonica, per totum.*

119 Et quòd ius transferatur ex electione, collatione, præsentatione, & ex alijs supradictis ponit, & declarat *Felin. in d. cap. cum Bertoldus, col. 1. & 2. de re iudic.* & de his *Lambertin. vbi sup. quæst. 1. per omnes articulos dictæ quæstionis.*

121 Promotio item adest, quæ est, quādo quis promouetur ad aliquod beneficium, sub quo vocabulo promoueri, seu promotionis, includitur collatio, electio, & præsentatio. *Abb. in cap. super eo, num. 4. de electione.*

SVMMARIVM.

1 *Aliud est esse patronum, & aliud habere ius præsentandi.*
2 Ius *præsentandi quid sit describitur.*
3 Præ*sentatio est fructus iurispatronatus.*
4 Et *est effectus iurispatr. & potest ab eo separari.*
5 *Donatio iuris præsentandi de beneficio non vacante à* Papa *firmari debet.*
6 Præ*sentatio competens ratione iurium dotalium à quo fieri debeat.*
7 *Præsentatus à diuersis patronis, quam præsentationem prosequi valeat.*
8 *Episcopus quando possit præsentare cum alijs compatronis.*
9 Patronus *vnus si sine hærede decedat, an accrescat alijs compatronis.*
10 *Filius viuo patre non potest præsentare in iurepatronatus hæreditario.*
11 *Institutio vt fieri possit, quæ requirantur.*
12 *Quasi possessio præsentandi vt prosit, quæ requirantur.*
13 *Quasi possessio acquiritur per consensum etiam præstitum præsentationi factæ ab alio.*

14 *Et per consensum præstitum super resignatione.*
15 *Et per præsentationem factam pro portionibus sibi tangentibus, quid acquiratur.*
16 *Quæ quasi possessio non transit in hæredem.*
17 *Nisi simul cum hærede sit alius, qui cum hæredis auctore præsentauit.*
18 *Et nisi sit quasi possessio adepta vigore dignitatis, quæ transit in successorem.*
19 Patronus laicus intra quadrimestre, ecclesiasticus intra semestre debet præsentare.
20 Et dictum tempus currit à die scientiæ.
21 Vel à die quo scire debuit, vel potuit scire.
22 *Præsentatio facta post tempus quando sustineatur.*
23 *Hæres, qui hæreditatem infra tempus datum ad præsentandum non adiuit, inualidè præsentat.*
24 *Præsentatio laici effecti monachi quando fieri debeat.*
25 Tempus datum ad præsentandum in in ecclesia de nouo constructa, quando currere incipiat.
26 Tempus datum ad præsentandum currit patronis etiam lite pendente.
27 *Præsentatio quando à patrono possit iterari.*
28 Præsentatio facta lite pendente dicitur attentata.
29 Et quando dicatur facta lite pendente.
30 Præsentationis causa commissa, an censeatur commissa super institutione.
31 Præsentatio potest fieri coram Datario.
32 Patronus laicus potest variare, & plures præsentare.
33 Variatio à patrono cumulatiuè fieri debet.
34 Patronus lite pendente potest interdum vnum ex collitigantibus præsentare.
35 Præsentatio veri domini quando præferatur præsentationi quasi possessoris.
36 *Quasi possessio attenditur, quando constat de existentia iurispatronatus.*
37 Compatronus præsentando præseruat ius alterius compatroni.
38 Nisi compatronus priuatiuè quoad alios præsentaret.
39 Tutor, & pupillus quando præsentare possint.
40 Præsentatio si facienda sit à vicinis habentibus domum habitabilē, quid est seruandum.
41 *Villa pignorata, iuspatronatus ob eam competens non transit in creditorem.*
42 Procurator constitutus, an possit præsentare procuratorem constitutum ad præsentandum.
43 Patronus quando possit præsentare.
44 *Præsentatio de se ipso facta non valet.*
45 *Patronus potest consentire præsentationi de se factæ.*
46 Præsentatus acquirit ius ad rem.
47 Et dicitur legitimus contradictor.
48 Præsentatio probatur ex institutione ordinarij.
49 Præsentato non potest denegari institutio, & quando.
50 Præsentatio de absente non fit regulariter.
51 Ordinario non est tempus præfixum ad institutionem faciendam.
52 Ei tamen potest à superiore præfigi tempus, & refertur decisio Rotæ.

De Iure præsentandi.

CAPVT SECVNDVM.

1 QVONIAM aliud est esse patronum, seu habere iuspatronatus alicuius beneficij ecclesiastici, & aliud est habere ius præsentādi, quia primum respicit petitorium, & alterum respicit possessorium.

Fran-

Franchus in cap. vnico, num. 5. de iurepatron. in 6. Cassador. decis. 2. num. 3. in fin. de probat. Rota *decis.* 347. *num. 3. & decis.* 1178. *lib. 3. par. 3. diuers.* sicut nec sequitur, habeo ius præsentandi, ergo competit mihi iuspatronatus, cum ex alia ratione possit competere dicta præsentatio, præterquam ex iurepatronatus, vt latè tradit Rocch. *de Curte de iurepatronat. verbo competens. quæst.* 25. *nu.* 57. *& seqq.* Lambert. *eod. tract. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 10. *art.* 8. *num.* 1. *Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 18. *num.* 90. *& seq. & gloss.* 45. *§.* 2. *num.* 27. *&* 28. ideò cum supra visum sit de iurepatronatus, & quomodo acquiratur, seu transferatur, opus est nunc videre de iure præsentandi, quod ita definiri, seu describi potest.

2 Ius præsentandi est ius honorificum, onerosum, & vtile competens alicui, eò quod ex legitima quasi possessione, seu alio iure rectorem ad beneficium solitus est præsentare ipse, vel is, à quo causam habuerit, solus, vel alio concurrente, & ad id faciunt dicta *sup. lib.* 1. *cap.* 2. *de def. iurispatronat.* est ius, idest, facultas; honorificum, quia sine præsentatione non potest Episcopus instituere aliquem in beneficio; onerosum, quia talis tenetur tueri Ecclesiam; vtile, quia ægenus præsentans debet ali de fructibus beneficij, ex legitima quasi possessione, quæ attenditur in causis beneficialibus. *c. consultationib. de iurepatr.* & quæ valet, si habeat requisita posita à *Calder. cons.* 12. *de iurepatronat.* seu alio iure, idest, ex iurepatronatus, vel ex ipsius iurispatronatus donatione, rectorem, &c. quia si solitus est præsentare, habet quasi possessionem, quæ debet attendi, ipse, vel is, à quo causam habuit, quia non solum habens ius præsentandi præsentat, sed etiam eius procurator, seu donatarius, quia iisdem modis transfertur ius præsentandi, sicut iuspatronatus, solus, vel alio concurrente, quia sicut vnus, seu plures simul possunt habere iuspatronatus, sic vnus, seu plures simul possunt habere ius præsentandi.

Potest itaque quis habere iuspatronatus, & simul ius præsentandi; & potest vnus habere iuspatronatus; & alius ius præsentandi, & regulariter præsentatio est fructus iurispatr. *Calder. cons.* 19. *in fin. de iurepatronat.*

3 licèt quandoque iuspatronatus accipiatur pro iure præsentandi, vt in *capit. cum autem. c. quia clerici. vbi gloss.* 1. *Butr. not.* 1. *num.* 6. *Abb. not.* 1. *& alij de iurepatron. Card. in cap. præterea, il* 2. *de iurepatronat. quæst.* 1. Lambertin. *de iurepatronat. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 1. *art.* 3. *num.* 1. *&* 15. effectus autem præsentationis probatur ex eo, quod ex obitu præsentati, & instituti fit alia præsentatio, & institutio, *Oldrad. consil.* 229. *num.* 2. *Card. Seraph. decis.* 499. & fuit dictum in *Lucana Cappellaniæ*, 15. *Maij*, 1598. *coram* Penia. *in Papien. Archipresbit.* 19. *Februarij.* 1601. *coram Card.* Pamphilio. *& in* Tuden. *Parochialis*, 7. *Nouembris.* 1611. *coram Vbaldo.* & idem est in vacatione ex causa resignationis, vt in d. Papien.

4 Præsentatio itaq; est vnus ex effectibus Iurispatronatus, & potest ab eo separari, & ideo donato iurepræsentandi remanet iuspatronat. apud donantem quoad alios iuris effectus, *Calder. cons.* 19. *de iurepatr.* Rocch. *de de iurepatron. verbo, ipse, vel is. num.* 31. *Card. Seraf. decis.* 456. & donatio facultatis præsentandi pro prima vice requirit confirmationem Papæ, vel Ordinarij, etiam si sit facta clerico nomine proprio, & non Ecclesiæ ad tradita per *Doct. in cap. illud, vbi Abb. num.* 5. *de iurepatron. de communi. Dec. cons.* 541. *num.* 1. *&* 2 & si antequam sequatur confirmatio donatarius moriatur, non potest post eius mortem confirmari, vt fuit dictum in *Pisaua Altaris.* 21. *Nouembris.* 1586. *&* 1. *Iunij.* 1587. *coram*

5 *Comitulo*. & quando fiat talis donatio antequam beneficium vacet, Papæ requiritur confirmatio non ordinarij ad *c.vlt.de conc. præb. Rol.consf.* 47. *nu.* 53. *lib.* 1. & in d. *Pisana*. & cum præsentatio sit fructus iurispat. ideo pertinet ad vsufructuarium non ad proprietarium. *Card. Mantica*
6 *decis.*140. & maritus potest præsentare in iurepatronat. competente ratione iurium dotalium. vide *Rot. dec.*10.*de iurepat.in nou.Card.in clem. plures.q.6.de iurepat. Card.Mant.d. dec.* 140. sed in concursu præsentatus ab vxore præfertur præsentatos à marito. de communi *Rot. d. dec.* 10. *in fine*. *d.dec.Mantic.* & in *Pampilonen. beneficij de Cicur maior.*26.*Maij.* 1603.*coram Card.Lancellotio .Card. in d.clem.plures .q.6. Berous in c. ex literis.nu.*6.*de iurep.* Roccb.*in ver.ipse.q.*28.*nu.*62.*Lambert.vbi sup.lib.*1. *p.*2.*q.*10.*art.*2.*& lib.*2.*p.*3.*q.*6.*art.* 3.*in fine*. *Paul. de* Citadin.*de iurep. p.*6.*art.*3.*q.*39.*nu.*70.*& p.*7.*q.*15.*n.* 22. & in d. *Alexana*. vbi de communi. & in *Pampilonen. parochialis de* Varindano.21.*Octob.*1596. *coram* Litta.

Quamuis contrarium, quòd imò maritus non possit præsentare teneat *Paul.Elear.in sua disput.*4. *incip. patronus ecclesiæ.vers.distingue ergo. de iurep.* sequitur Felin. *in c. cum olim* 2 *nu.*2. *de maior. & obed. & in d.c.cum bertoldus.nu.*29.

Et si concurrunt præsentati, præfertur præsentatus ab vxore. vt dixi *Paul.de Citad.vbi sup.d.q.*39.*n.*76.& fuit dictum in d.*Alexana*.& in *Pampilonen. de Cicur maior*. 26. *Maij*. 1603. *coram Card.* Lancellotto. vbi etiam contrarium refertur ex Roccb. *in d.ver.ipse.q.*28.*nu.*63.*Bero.in c.ex literis.nu.*30. *de iurepat. &* Lambert. *lib.*2.*par.*3.*q.*6.*art.*3.*in fine.vers.aut loquimur*. tenet esse locum præuentioni.

7 Insuper habens plures præsentationes diuersorum patronorum interdum tenetur eligere quam velit prosequi, & vna electa non potest ad aliam redire, neque ea vti ex *cap. vt qui duas.de elect.lib.*6.quòd habet locum in præsentatione. vt per *Lapū allegat.* 8.*vbi addent, nu.*4. Roccb. *de Curt. de iurepat. verbo, honorificum. quæst.*40.*nu.*72. Lambert.*lib.*2.*p.*2.*q.* 5.*art.* 3. latè fuit dictum in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ.*20.*Iunij. &* 5. *Decemb.*1601.*coram* Card. Sacrato. quòd procedit in præsentationibus factis per patronos habētes ius præsentandi iure vniuersali, vel diuersos contendentes inter se de iurepat. & sic in duabus præsentationibus contrarijs, & infringentibus ius alterius. *Lambert.d.art.*3.*nu.*4. & habetur in d. *Lunen.Sarzanen.Capellaniæ coram Cardin. Sacrato*. idq. non procedit quando præsentatus probabiliter ignorat, quænam præsentatio esset valida, tunc enim non tenetur eligere, sed potest vtramque prosequi. secundum distinctionem glossę communiter probatæ *in d. c. vt qui duas*. & habetur in d. *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ*. & ibi habetur, quòd si probabiliter ignoratur ad quem pertinet institutio, potest fieri præsentatio coram pluribus.

8 Et Episcopus potest præsentare cum alijs compatronis, si per vnum illorū fuerit ei facta donatio iurisp. vel alio legitimo titulo sit translatū, si verò non adsint alij, ecclesia fit libera. Io.Andr. *in c. significasti. vers. quid si. de iurepat.* fuit dictum in *Aretina Capellaniæ.*4.*Iulij.*1603.*corā Cardin. Pamphilio*. & id procedit si donatur iuspatronat. Episcopo ratione ecclesiæ, secus si ad eum non vt Episcopum perueniret, tunc enim si solus patronus esset, præsentaret, & ecclesia non efficeretur libera. *Anchar. in d. c. significasti. in fine.*

9 Verum si vnus ex pluribus patronis sine hærede decederet, ius præsentandi ratione indiuiduitatis remaneret penes alios, & ecclesia id acquiret tantum, quòd diminuitur numerus patronorum. *Bald.consf.*431

nu.

nu.1. in fine.lib.2. Calder. *conf.4. de iurep.* & fuit dictum in d. Aretina Capellaniæ, si autem nullus remaneret patronus, ecclesia fieret libera, & is, ad quem spectabat institutio, liberè conferet. *Innoc.in c.quia clerici.* & ibi Abb.*nu.6.de iurep.* & in d. Aretina.

Condemnatus verò de adulterio manifesto cum sit infamis non potest præsentare. *Lambert. de iurepat. lib. 2.p.1.quæst.9. art.16. & 19. Rota in* Lucana *Parochialis. 25. Iunij. 1601. coram Card. Pamphilio.*

10 Filius etiam viuente patre præsentare non potest in iurepat. hæreditario, quia patre viuente nullum ius habet. *Calder.conf.19.in fine. de iurep.Card.in clem.plures.q.8.nu.18. in fin. de iurep. Rocch. de* Cur. *de iurep.ver.competens.q.7.n.18.Lambert, vbi sup.lib.1.p.2.q.2.art.13.nu.3. & Verallus dec.131.n.3.& dec.363.p.2. Rota in Forliuien. de Michaelis.24.* Ianuarij.*& 30.Martij.1601.coram* Card.*Lancellotto.in* Florentina *Canonicatus.10.Martij.1603.corã d.Card.* Lancell. & in Lucana *iurispat. de Podijs.21.Aprilis.1621.coram* Reuerendissimo *Domino meo Coccino Decano. vers. secundo principaliter probatur. in fine.* & contrarium est in iurepat. competente familiæ, vel vniuersitati. *Feder.de Sen. conf.111.col.4.nu.9.* Rocch. *vbi sup.* & fuit dictum in d. Florentina *Canonicatus. vt sup. & 11.Febr.1604.coram eod. Lancell.* & in *d. Lucana.*

11 Et requiritur vacatio beneficij, iuspatronatus, seu ius præsentandi, præsentatio facta in tempore, & coram habente instituere, & habilitates præsentati, vt quis sit instituendus. *c.decernimus. & c. monasteriũ. vbi gloss.vlt.16.q.7.c.cum bertoldus. de re iud.* Rota in d.*Lunen.Sarzanen.* Capellaniæ. 20. Iunij. 1601. *coram Cardin. Sacrato, & in d.* Lucana *iurispatr.*

12 Et quasi possessio præsentandi vt suffragetur, debent concurrere requisita per *Calder. conf.12. de iurep.* à Rota canonizata.vt *dec.680.lib.3. p.3.diuers.* & in *Firmana iurisp.* 17. Iunij.1588. *coram Card.Pamphilio.* & in A*quinaten. beneficij. 26.* Iunij. 1601. *coram Card. Seraph.* & acquiritur vnico actu effectum sortito. *cap. querelam. de elect. d.c.consultationib. Put. dec. 189. lib.1.* & fuit dictum in Bracharen.*iurisp.17.Iunij.1591.corã Card. Mantica.* & in Papien.*iurispat.18.Iunij.1593. coram Card.Blanchetto.* nisi actus esset admissus cum clausula, sine præiudicio, &c. per quam præseruatur ius tam in petitoria, quàm in possessorio ad tradita per Dec. *in c. cum accessissent.nu.17. &* Fel.*nu.30.de constit. Put.dec.188. lib. 3.* & fuit dictum in *Maioricen. iurispatr. 4. Decembr. 1587. coram Bubalo.*

13 Quę quasi possessio acquiritur etiã per consensum præstitum præsentationi per alium factæ. Abb.*conf.54. nu.1.p.1.Put.dec.310.lib.3. Crescent. dec. 2. de iurep.* & fuit dictum in Re*gien.prioratus.24.Maij.1585.coram* Card.Pamphilio.*in* Parmen.*prioratus. 12.*Ianuar.*1591. coram Card. Mantica.* & in Vicen.*beneficij.29.Nouẽb. 1599. coram* Card.Pamphilio. dummodo talis consensus sit petitus infra tempus datum ad præsentandũ; aliàs non suffragatur, vt fuit dictum in *Auximana* Iurispat. 10. Ianuar, 1586. *coram* Card. *Seraph.* & procedit in consensu puro, non autem dato sub conditione, quatenus beneficium sit de iurep. & nõ aliàs, aliter, &c. vt fuit dictum in *Britorien. iurisp. 2. April.1601. coram Cardin.*

14 *Lancellotto.* & quasi possessio in vacatione per obitum suffragatur in vacatione per resignationem, & è contra. *Put. dec. 310. lib. 3.* & fuit dictum in Firmana *iurispat. 3.Iunij, 1594.corã Card.Blanchetto.*nec quasi possessio acquiritur per præsentationem factam à procuratore, de cuius mandato non constat. *Put. dec. 251. lib. 2.* & fuit dictum in d. *Parmen.*

prio-

prioratus. nec acquiritur ex eo, quòd præsentatus à vero patrono, voluntariè facit se ab alio præsentari ignorante primo. *arg. l. si dictum. §. si cõpromisero.* vbi Bart. *& alij. ff. de euict.* & in d. *Maioricen. iurispat.* & ex
15 præsentatione facta pro portionibus sibi tangentibus nõ acquiritur quasi possessio pro tribus vocibus, nec pro eis datur manutentio, quia ista qualitas trium vocum debet probari. *Bart. in l. 1. §. quod ait. ff. uti possidet.* & fuit dictum in *Taruisina iurispat.* 17. *Martij.* 1603. *coram* Penia.
16 Quæ quasi possessio præsentandi nam transit in hæredem, nisi appræhendatur. per *l. cum hæredes. ff. de acq. poss. Verall. dec.* 420. *p.* 2. & fuit dictũ in *Pampilonen. parochialis de* Barberin. 3. Iulij. 1589. *&* 20. *Maij.* 1591. *coram Orano.* & in *Parmen. prioratus.* 12. *Ianuar.* 1590. *côram Card. Man-*
17 *tica.* & in d. *Taruisina*. Verum si cum hærede adesset aliquis, qui simul cum hæredis auctore præsentauit, hæres tunc dicitur esse in quasi possessione præsentandi. vt fuit dictum in *Papien. iurispatr.* 18. *Iunij.* 1593. *coram Cardin. Blanchetto.* & pariter quasi possessio acquisita vi-
18 gore iurispat. competentis dignitati, transit in successores sine appræhensione, ex quo possessio dicitur semper retenta per dignitatem. *Rota dec.* 1. *de iurep. in nouis.* & fuit dictum in *Compsana iurispat.* 23. Ian. 1604. *coram Litta.* an' autem patronus possit petere se immitti in possessionem iurispræsentandi, & priuatiuè quoad alios, quatenus sui auctores fuerunt in d. possessione. vide *Rotam coram Cotta in dec.* 62. *p.* 1. *diuers.*
19 Patronus autem, seu habens ius præsentandi ad acquirendam, & cõseruandam quasi possessionẽ præsentandi, si sit laicus debet præsentare in quadrimestre, si sit ecclesiasticus intra semestre. *c. vnico. §. verum. vbi Doct. de iurepat. lib.* 6. & fuit dictum in *Foroliuien. iurispat.* 8. *Febr.* 1599. *coram* Card. *Lancellotto.*
20 Et d. tempus incipit currere à die scientiæ, & notitiæ vacationis. *Abb. in c. cum propter. de cõnc. præb. Rocch. vbi sup. ver. honorificum. q.* 27. *nu.* 57. *Sarnen. de annali. q.* 27. & fuit resolutũ in *Legionen. parochialis.* 7. *Octob.* 1577. *coram* Blanchetto. in *Taurinen. iurisp.* 5. *Nouembris.* 1584. *corã Card. Pamphilio.* & in *Pampilonen. de Huarte.* 10. *Iunij.* 1595. *coram Iusto.* & in *Pampilonen. de Cicur maior.* 30. *Octob.* 1602. *coram* Card. *Lancellotto.* quæ scientia debet esse certa, non præsumpta. *Rocch. vbi sup. q.* 27. *nũ.* 57. *in fine. Put. dec.* 142. *lib.* 1. & fuit dictum in *Parmen. beneficij.* 12. *Nouembris.* 1588. *coram Bubalo.* & in *Signina iurisp.* 12. *Iunij.* 1596. *coram Orano.*
21 si autem vacatio fuit adeo nota, vt inde appareat negligentia patroni, qui scire debuit, tunc tempus incipit currere à die, quo scire debuit, vel verisimiliter potuit. *Doct. in c. licet. vbi Abb. nu.* 3. *de suppl. neglig. præl. Rocch. d. q.* 27. *nu.* 57. *ad finem.* & fuit dictum in *Pampilonen. de Illumdain.* 12. *Decemb.* 1597. *coram Litta.* & quomodo probetur scientia vacationis. vide in *Parmen.* 12. *Nouembris.* 1598. *&* 26. *Iunij.* 1589. *&* 26. *Febr.* 1590. *coram Bubalo.* & licèt præ-
22 sentatio facta à patronis post tempus datum ad præsentandum sit nulla respectu ipsorum, qui scierunt vacationem, sustinetur tamen respectu illorum, qui ignorarunt d. vacationẽ, ex quo ius præsentandi, & in vno ex patronis conseruatur. iuxta *cons. Fed. de sen.* 102. *in fine. &* Abb. *cons.* 14. *num.* 4. *p.* 1. & ita fuit resolutum in *Spoletana beneficij.* 28. *Iunij.* 1590. *co-*
23 *ram Card. Platto.* & præsentatio facta à Caio hærede, qui hæreditatem non adiuit intra tempus datum ad præsentandum non valet. vt fuit dictum in *Aretina Capellaniæ.* 4. *Iulij.* 1603. *coram Card. Pamphilio.*

Et ad validitatem præsentationis an' sit docendum de iurepatr. intra tempus datum ad præsentandum, vide in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ.*

20. Iunij. 1601. *coram Card. Sacrato.*
24 & præsentatio in iurepat. laicali, quę durante vita patroni monachi professi spectat ad monasterium, an' sit facienda intra quadrimestre, seu semestre. vide in *Abulen. Capellaniæ.* 12. *Nouemb.* 1599. *&* 17. *Iunij.* 1600. *coram Card. Seraph.*

25 Tempus autem datum ad præsentandum in ecclesia nouiter constructa incipit currere à die completæ constructionis cum Episcopi consensu. *Rocch. in d. ver. honorificum. q.* 29. *nu.* 59. *Lambert. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 1. *art.* 16. & fuit dictum in *Cusentina Capellaniæ.* 26. *Octob.* 1601. *coram Cardin. Millino.* seu à die dotationis, vt dixi sup.

26 Tempus autem datum ad præsentandum currit patronis etiam lite pendente inter eos super iurepat. & lapso tempore deuoluitur collatio ad Episcopum. *c. quoniam. & c. eam te. de iurep.* Rot. *dec.* 421. *nu.* 3. *p.* 1. *diuers.* & in *Casertana beneficij.* 29. *Maij.* 1595. *corã Card.* Blanchetto. secus quando est lis inter præsentatos super idoneitate, & prærogatiua, vel inter patronos, & Episcopum. *Abb. in c. cum vos. nu.* 7. *de off. ord.* & ibi *Berous nu.* 42. *&* 49. *vt in d. Casertana.*

27 Et si præsentatio facta in tempore non habuit effectum ex facto Ordinarij, potest patronus ex post intra aliud quadrimestre, vel semestre aliũ præsentare ad *Lapum alleg.* 95. *in fin. Abb. in d. c. cum vos. nu.* 7. idem est, si præsentatus non vult acceptare præsentationem, tunc enim patronus à die, quo scit eum nolle acceptare habet aliud quadrimestre, vel semestre, & potest alium præsentare. *c. si electio. de elect. lib.* 6. vbi Doct. dicunt illum textum habere locum in præsentatione. *Rota dec.* 8. *de iurep. in nou.* & fuit dictum in *Lucana plebis.* 14. *Martij.* 1590. *coram Gipsio. in Mediolanen. Capellaniæ.* 15. *Ianu.* 1593. *coram Card. Seraphin.* & in *Firmana Canonicatus.* 12. *Maij.* 1597. *coram Penia.* vbi habetur id procedere, si patronus realiter pręsentauit habenti instituere, secus si tantum nominauit.

Idem est si præsentatio sit nulla ex aliquo defectu à patrono non scito, vel præsentauit coram non habente facultatem instituendi, ad quem spectare probabiliter credebat, tunc à die scientiæ nullitatis habet aliud quadrimestre, seu semestre. *Rocch. d. ver. honorificum. q.* 37. *nu.* 68. & fuit dictum in *Foroliuien. iurispat. seu S. Mercurialis.* 10. *Iunij.* 1587. *coram* Bubalo. & in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ.* 1. *Decemb.* 1601. *coram Card. Sacrato.* nec tali casu patronus dicitur variare. *Lambert. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 7. *art.* 3. *in fine.*

Et si fiat præsentatio cum hoc, quod præsentatus obtineat dispensationem super certa qualitate requisita in fundatione, illa non obtenta habet aliud quadrimestre, seu semestre, quòd non incipit currere, nisi à die scientiæ non obtentæ dispensationis. vt fuit resolutum in *Firmana Altaris.* 4. *Martij.* 1596. *coram Card. Seraphino.*

28 Præsentatio autem facta lite pendente inter præsentatos, dicitur attentata. per *cap.* 1. *&* 2. *vt lit. pend. lib.* 6. & fuit resolutum in *Astoricen. Abbatiæ.* 3. *Iulij.* 1595. *coram Orano.* idem est in facta appellatione pendente, seu in termino dato ad appellandum. vt in *Calaguritana beneficij del burgo.* 7. *Iunij.* 1574. *coram Card. Seraph.*

Et præsentationi tacitæ, quæ oritur ex prosecutione præcedẽtis pręsentationis iuxta *Rot. decis.* 26. *in* 3. *dub. de renunc. in antiq.* an' obstet litis pendentia, vide in *Mediolanen. iurispat.* 23. *Maij.* 1588. *coram Card. Blanchetto.* & in *Vercellen. Capellaniæ.* 7. *Maij.* 1601. *coram Card. Mil-*
29 *lino.* & ad inspiciendum an' præsentatio facta lite pendente sit attentata, inspicitur, an' lis sit super titulo beneficij, quia tunc est attentata, alias

aliàs secus. *Aegid. dec. 290. add. ad dec. 3. vt lit. pend. in nou.* & fuit dictũ in *Zamoren. beneficij de morales*. 26. *Iunij*. 1587. *&* 26. *Maij*. 1589. *coram* Card. *Seraph.* quando autem dicatur lis super titulo beneficij vide *Bald. in auth. litigiosa. nu. 1. C. de litigios.* vt fuit dictum in *Mediolanen. beneficij*. 1. *Iunij*. 1592. *coram Card. Seraph.* & in Virdunen. *Canonicatus*. 28. *Aprilis* 1591. *coram* Card. *Pamphilio*.

30 An' autem commissa causa super præsentatione, censeatur commissa super institutione. vide in *Hostunen. Capellæ*. 17. Nouembris. *&* 18. Decemb. 1600. *&* 19. *Februarij*. 1601. *coram Iusto*.

31 Quæ præsentatio potest fieri etiã coram Reuerendiss. Datario, vt fuit dictum in Lucana *plebis*. 14. *Martij*. 1590. *coram Gipsio*. & in Romana *iurisp.* 9. *Maij*. 1603. *coram* Iusto. an' autem fieri possit coram Auditore Rotæ, vigore *clem. auditor. de rescript.* vide in *Mediolanen. iurispat.* 29. *Ianuar.* 1596. *coram Card. Blanchetto*.

32 Et patronus laicus potest variando plures præsentare. *clem. plures. §. vlt. vbi gloss. &* Doct. *de iurep.* & fuit resolutum in Pampilonen. *beneficij de Peralta*. 9. Decemb. 1592. *coram Card. Arigonio*. idq. procedit etiam quando plures sunt patroni, qui possunt plures præsentare eodem tempore, non solum concorditer, sed etiam in discordia, quòd scilicet quilibet variet. *d. clem. plures. §. quib.* vbi post alios Vitalin. *nu.* 4. & fuit dictum in *Fauentina iurispat.* 8. *Februar.* 1588. *coram Comitulo*. & variatio potest fieri eodem tempore, & successiuè ante institutionem. *Abb. in c. quòd autem. not. 2. de iurep.* & fuit dictum in *Aretina Capellaniæ*. 29. *Ianuar. &* 9. *Maij*. 1603. *coram Card. Pamphilio*.

33 Variatio autem debet fieri cumulatiuè, non priuatiuè. *Abb. in d. c. quod autem. nu. 3. de iurep. & in c. cum bertoldus. nu. 11. de re iud.* & fuit resolutum in *Barchinonen. beneficij*. 15. *Martij*. 1587. *coram* Card. *Seraph. in Bononien. parochialis*. 24. Nouemb. 1595. *&* 24. *Ianuar.* 1596. *coram* Litta. & in Lauden. *beneficij*. S. *Martini*. 28. *Iunij*. 1595. *coram Orano*. & satis est, quòd secunda præsentatio fiat simpliciter. vt in *Aretina Capellaniæ*. 24. Ianuar. 1603. *coram Card.* Pamphilio. prædicta tamen non procedunt in patrono, qui promisit non variare. vt fuit dictum in d. Pampilonen. *de Cicur maior.*

34 Et quod dictum est non posse patronum præsentare lite pendente inter præsentatos declara, vt possit vnũ ex collitigantibus præsentare, si alter ex collitigantibus cedat, vel decedat, secus quando non cedit, vel decedit. *Crescent. dec. 2. de iurep.* patronus tamen ecclesiasticus nũquam potest variare. *gloss. in d. clem. plures. §. quib. ver. præsentare*.

35 Adde, quòd in concursu præsentationum factarum à vero domino, & à quasi possessore, præfertur facta à domino, si ante institutionem constet de eius proprietate, secus si non constet, quia tunc præfertur quasi possidentis præsentatio. *d. c. consultationib. Calder. cons. 23. de præb.* Rocch. *vbi sup. ver. competens. q.* 14. & fuit dictum in Salernitana S. Nicolai. 9. *Iunij*. 1589. *coram Card. Seraph. in* Pisana Capellaniæ. 20. *Maij*. 1594. *coram Card. Blanchetto. in Pampilonen. Vicariæ*. 12. *Maij*. 1595. *coram* Penia. & in Pampilonen. *parochialis*. 11. *April*. 1603. *coram* Card. Lancellotto. idem est si iuspatr. competat ratione alicuius rei, puta domus, quia tunc attenditur quis sit possessor domus. *Rot. dec. 1. de iurep. in nou.* & fuit dictum in d. Pampilonen. *de Cicur maior*. 11. *April*. 1603. *coram* Card. Lancellotto. tunc autem atten-

36 ditur quasi possessio, quando cõstat de existentia iurispat. sed controuertitur pertinentia, secus quando dubitatur de existentia, quia tunc sola quasi possessio non suffragatur, nisi verificato iurepat. cum causæ cognitione

tione ad formam Concil. Trident. & sufficit semel ita fuisse verificatum. vt in *Firmana iurispatronatus*. 17. Iunij. 1588. *coram Cardin. Pamphilio*, *in Volaterrana* Cappellan 28. *Aprilis* 1595. *coram Card. Blanchetto*. & *in Comen iurispatr.* 20. Iunij. 1601. *coram Cardin. Seraphino*. & per præsentationem vnius ex compatronis præseruatur ius, & quasi possessio aliorum. *Calder. cons.* 15. *de iurepatronat.* Abb. *cons.* 14. *col.* 2. *par.* 1. *Roc. d. ver. competens, quæst.* 17. fuit dictũ in *Romana Cappellaniæ*, 12. Iunij. 1589. *coram Card. Pamphilio. in Papien. iurispatronatus.* 9. Iunij. 1594. & 22. *Maij.* 1595. *coram* Card. *Millino* & *in d. Aretina Cappellaniæ*. 24. *Ianuarij.* 1603. *coram Card.* Pamphilio. vbi dicitur esse verum etiamsi cõpa-

38 troni nunquã præsentauerint. nisi patronus priuatiuè quoad alios præsentaret, & sic animo eos spoliandi. *Calder. d. cons.* 15. vt fuit dictum in *Calagurit. iurispatron.* 9. *Iunij.* 1589. *coram Cardin. Seraphin. in Senen. iurispatronat.* 9. *Ianuarij.* 1598. *corãm Penia.* vbi quoad effectum priuandi compatronum requiruntur 40. anni. & in dubio talis præsentatio censetur facta nomine compatroni, vt per eam præseruetur ius illius, & quasi possessio, vt fuit dictum in *Burgen. Cappellaniæ.* 19. *Aprilis* 1587. *coram Gypsio*.

39 Tutor tamen potest præsentare *Rocch. in d. ver. competens. quæst.* 4. *num.* 13. fuit dictum in *Forolinien. iurispatronat.* 21. *Octobr.* 1599. & 15. *Maij.* 1600. *coram* Card. Lancellott. præsentare quoque potest pupillus maior septennio sine tutore, & in concursu præfertur præsentatus à pupillo. *Rota dec.* 10. *in fin. de iurepatr. in nou. Rocc. d. num.* 13. item curator furiosi potest præsentare, vt in *Ceneten. parochialis.* 10. Nouemb. 1603. *coram Card.* Pamphilio. & coniunctus pro coniuncto, vt in *d. Forolinien. iurispatronat.* & si præsentatio sit fa-

40 cienda à vicinis habentibus domum habitabilem, satis est quod fiat ab eo, qui domum possidet, *ad d. cap. consultationib. vt in d. Pampilonen. parochialis.* 11. Aprilis. 1603. *coram Card.* Lancellotto. similiter præsentatio spectat ad conductorem ad longum tempus, *cap. ex litteris. vbi glos.* & *Doct. de iurepat.*

41 Et pignorata villa, ius præsentandi competens ratione villæ non transit in creditorem ad *d. c. cum bertoldus. vbi gloss. vltim.* & *Doct.* & fuit resolutum in *Legionen. parochialis*, 29. *Ianuarij.* 1596. *coram Litta.* secus est quando creditor facit fructus

42 suos, vt in *d. Legionen.* & procurator datus ad præsentandum, simpliciter cum facultate substituendi, an possit à substituto præsentari, quia tunc non dicitur præsentatus à se ipso, sed à domino mediãte persona substituti. vide *Rebuff. in praxi, in forma Vicar. nu.* 77. 79. similiter compatronus potest à compatrono præsentari. *glos. in cap. consuluit, vers. concedant. de iurepatron.* & fuit dictum in *Valentina beneficij.* 16. *Maij.* 1583. *coram Sanctiss. Clemente* VIII.

43 Verùm patronus potest præsentare, quando Ecclesia vacat per obitum, & quando vacat per resignationem, vel alio quouis modo. *Lapus alleg.* 78. *Rocch. vbi supr. ver. honorificum, quæst.* 51. *num.* 8. & fuit dictum in *Mediolanen. iurispatronat.* 23. *Maij.* 1588. *coram Card. Blanchetto*.

44 Scias insuper, quòd præsentatio de se ipso facta non valet, *cap. per nostras. de iurepatronat.* & fuit dictum in *Valentina beneficij.* & in Papien. *parochialis* 13. *Maij.* 1598. *coram Orano.* nec valet si fiat mediante procuratore, vt ibi.

45 Potest tamen patronus præsentationi de se factæ consentire, si nominario non fiat per viam scrutinij, vt per *Abb. in cap. cum in iure, num.* 5. *de elect.* Rota *decis.* 185. *num.* 1. *par.* 2. *diuers.* & *in d.* Papien. *Parochialis.* 13. *Maij.* 1598. *coram Orano.* & pluribus

bus præsentatis quis sit præferendus dic vt dixi *lib.12.cap.9.*

46 Et præsentato per præsentationē acquiritur ius ad rem *cap. cum dilectus, vbi Abb. num. 3. de offic. leg. Crescent. dec. 7. de iurepatron.* & hoc ius præseruatur per clausulam, *dummodo alteri non sit ius quæsitum. Felin. in cap. in nostra. num. 25. de rescript.* & fuit dictum in *Hostunen. Cappellæ. 6. Nouembris. 1595. & 4. Martij. 1599. coram Card. Seraph. & in Mediolanen. Cappellaniæ. 26. Iunij. 1596. coram Card. Pamphilio.* & præsenta-

47 tus ante institutionem dicitur legitimus contradictor ad impediendam executionem gratiæ in forma dignū, in qua adest d. clausula, *dūmodo &c. vt in Tirasonen. eleemosinariæ. 28. Ianuarij. 1602. coram Cardin. Lancellotto.*

48 Præsentatio autem probatur ex institutione Ordinarij narrantis se id facere ad præsentationem talis. *cap. post cessionem, vbi Felin. num. 13. de probat. Rota decis. 10. de iurepatr. in nou. & decis. 680. num. 5. lib. 3. par. 3. diuers. & in Lucana expensarum. 21. Maij. 1601. coram Penia.* quod procedit probata vacatione, & institutione, tunc enim præsumitur præsentatio, vt in *Hostunen. Cappellaniæ. 17. Nouembris. 1600. coram Iusto.* & si Ordinarius testetur de præsentatione coram se facta, *vt in Iacen. portionis, 16. Decembr. 1595. coram Card. Pamphilio.*

49 Præsentato autem ab vno patrono, alijs non præsentantibus non potest denegari institutio. *gloss. in cap. 1. vbi Abb. num. 7. de iurepatron.* & fuit dictum in *Firmana beneficij. 13. Maij. 1496. coram Cardin. Pamphilio.* quæ præsentatio non potest

50 fieri de absente, aliàs est nulla, nisi sit admissa, & nisi sit facta de absente noto d. habenti instituere *Abb. in cap. ea noscitur. num. 3. de his, quæ fiunt à præl.* fuit resolutum in *Valentina beneficij. 16. Maij. 1583. coram Cardin. Lancellotto. & in Firmana beneficij. 20. Iunij. 1597. coram Penia.*

51 Et quamuis non sit Ordinario præfixum tempus à iure ad instituendum præsentatum. *gloss. & Doct. in cap. cum in cunctis. §. 1. de elect. Rota decis. 4. de iurepatronat. in nou. Abb. in cap. 2. num. 1. de conc. præb. Rocc. d. ver. honorificum. quæst. 25.* & fuit dictum in *Iacen. Vicariæ. 31. Ianuarij. 1590. coram Card. Plato, & in Lunen. Sarzanen. 20. Iunij. & 5. Decembr. 1605. coram Card. Sacrato.*

42 Attamen potest adiri superior, qui præfigat terminum ad instituendum habenti instituere, & eo elapso institutio deuoluitur ad Superiorem *Rota d. dec. 4. Rocch. d. quæst. 25. Rebuff. sup. concord. tit. de nominat. §. 1. ver. intra sex mēses* & de his latè, & gulariter est videndum infrà in suis locis, & de quasi possessione iuris præsentandi fuit dictum in *Lucana iurispatronat. 23. Ianuarij. 1612. coram Penia.* prout infrà.

Die 22. Martij 1610. fuerat in hac causa decisum ad fauorem Lælij Guidiccionij, qui ad hoc altare fuerat præsentatus ab operario vero, & indubitato patrono, ex fundatione, & dotatione, non obstante quòd à Montecatinis, & Balthassarijs, & ab operario Ecclesiæ SS. Paulini, & Donati de Luca, existente in quasi possessione præsentandi, Thomas de Montecatinis fuerat præsentatus; ex eo potissimum, quòd Lælius ratione proprietatis videbatur præferendus, nam operarius, qui illum præsentauerat, fuerat repertus verus Patronus.

Cæterum, quia in fine decisionis reseruaueram maturiùs discutiendū hunc articulum, ex quo doctrina Panormitani *in cap. consultationibus num. 9. de iurepatronat.* dicentis, quòd si ante institutionem constiterit de proprietate, tunc verus patronus est præferendus, ex quo proprietas absorbet causam possessionis, *cap. cum dilectus de caus. possess. & proprietat.* non

non videtur procedere simpliciter, & indistinctè: Sed requiritur super proprietate, vel partis confessio, vel res iudicata: quia non potest dici constare de non iure, quamdiu de eo doceri potest: ideo super hoc articulo, qui omnino visus fuerat Dominis matura discussione dignus, causa fuit sæpè præposita, videlicet *die 29. Aprilis, & die 27. Iunij 1611.* & tunc propter dissidentes Dominorum sententias non potuit capi aliqua resolutio: quam tandem in hac propositione ceperũt in decisis persistentes; & totam hanc materiam dilucidantes per infrascriptas conclusiones.

Prima fuit quando iuspatronatus non reuocatur in dubium, ad validitatem præsentationis, & ad effectum, vt præsentatus instituatur, attenditur quasi possessio ita, vt præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi debeat institui, nec semel Canonicè institutus est amouendus, *c. consultationibus. de iurepatronat. c. querelam, de elect.* & vtrobique notant *Canonistæ, & Calderinus cons. 23. incip. an si* Papa. *nu. 1. de præben. Oldrad. cons. 312. incip. thema quæstionis tale est, num. 2.* & fuit sæpissimè in Rota firmatum. Et ad hanc conclusionem firmius stabiliendam pertinebant ferè omnia deducta pro Montecatinis.

Secunda conclusio fuit, quod quando cum præsentato à patronis putatiuis videlicet existentibus in possessione præsentandi concurrit alius præsentatus à vero patrono, de cuius iurepatronatus legitimè constat, vel per confessionem aduersarij, vel per rem iudicatam, vel per publicum instrumentum, tunc in concursu præferendus est præsentatus à vero patrono. P*anormit. in d. cap. consultationibus, num. 9. de iurepatronat.* A*ntonius de Butrio in cap. ex litteris num. 8. eod. tit. Rip. in cap. cum Eccl. num. 130. de caus. possess. & proprietat.* D*ecius cons. 127. incip. plura dubia, num. 1. & cons. 149. incip. in causa* I*urispatronatus. num. 2.* L*ambertinus de Iurepatr. lib. 2. par. 1. quæst. 3. art. 6. num. 4. & sequen. & artic. 9. num. 2. Rocch. de* C*urte in verb. competens, quæst. 10. num. 45.* P*aulus de* C*ittadinis tract. de iurepatronat. par. 6. artic. 3. num. 16.* & hanc conclusionem tenuit etiam sæpè Rota, & signanter in vna I*molen.* I*urispatron. die 7.* I*unij 1577. coram bon. memor.* C*antuccio tunc* R*ota auditore, & in causa Senen. Iurispatronatus, die 9. Ianuarij. 1598. coram me. & in causa Romana de publicolis die 21. Ianuarij. 1600. coram bon. mem. Don Andrea Cordoua. & in Meleuitana* I*urispatronatus. die 18. Aprilis 1608. coram* R. P. D. D*ionysio de Marcomont.* vbi aliæ decisiones Rotales recensentur.

Hæc conclusio in hoc casu veritate nitebatur, quoniam de proprietate Iurispatronatus in persona operarij, qui Lælium præsentauerat, constabat ex publico instrumento testamenti fundationis, & dotationis in forma probante in actis exhibito, vnde patebat, Franciscum quondam Marci Parducij testatorem die 28. Octobris 1430. ordinasse, & mandasse, vt per Laurentiam eius matrem, & hæredem de bonis ipsius testatoris in Ecclesia Sanctorum Antonij, & Paulini erigeretur Altare sub inuocatione S. Accencij, ad quod erectum per operarios eiusdem Ecclesiæ Sanctorum Antonij, & Paulini, perpetuò præsentaretus Sacerdos, qui missas celebraret; notum est enim publica instrumenta authentica, & in forma probanti existentia, facere probationem probatam, *cap. licet causam.* vbi communiter Canonistæ *de probat.*

Eiusdem vero ordinationis effectuatio ostendebatur ex multis, quę ab informantibus pro Lælio deducebantur in facto, quæ cum veritate ni-

niterentur, non poterant in dubium reuocari.

Tertia conclusio fuit, vt de proprietate Iurispatronatus constare dicatur ad effectum, vt præsentatus à veris patronis præsentato à putatiuis præferatur, non requiritur vt de proprietate Iurispatronatus doceatur, vel per propriam aduersarij confessionem, vel per rem iudicatam tantum; cum & per publicum instrumentum de ea doceri possit. Doctores enim, & decisiones antiquiores Rotales supra in secunda conclusione allegati, non restrinxerunt probationem ad prædicta duo, videlicet ad confessionem, vel ad rem iudicatam, sicut restrinxisse videtur bon.mem. Cardinalis Serafinus tunc Rotæ Auditor in causa *Valentina Parochialis de Cosentaina die* 27.*Ianuarij* 1589.cum & per publicum testamenti instrumentum de proprietate doceri possit, sicut in casu proposito clarè fuit ostensum Iuspatronatus solius operarij ex testamento fundatoris: nisi dicatur Seraphinum prædictæ decisionis cõpilatorem non exclusisse alios modos legitimos verè probandi veritatem, & proprietatem Iurispatronatus: nam consultis Doctoribus allegatis, videlicet Panormitano: Antonio de Butrio; Francisco de Ripa: Philippo Decio: Lambertino: Roccho de Curte: Paulo de Cittadinis apparebat, eos non restringere probationem ad prædicta duo genera probationum; quemadmodum neque antiqua Rota restrinxit apud I*oannem* P*aulum Tholomeum decis.* 47.*incip.* P*ostnanien. parochialis* T*it. de* I*urepatronat.* cum simpliciter dixerit cum Doctoribus, quòs allegauit, quòd præferatur præsentatus à veris patronis, quando constat de proprietate, tum quia proprietas absorbet possessorium: tum quia veritas debet præferri opinioni: quod procedere censuit ibi Rota, etiamsi putatiuorum præsentantium voces essent plures, quam verorum patronorum: quia vincit ratio, quod petitorium absorbet possessorium: sicut nec restrinxit *Rota in causa* I*molen.* I*urispatronatus coram* C*antuccio die* 7.*Iunij*.1577. neque in alijs decisionibus, quas recensuit Dominus Dionysius de Marcomont. in prædicta causa Meleuitana Iurispatronatus, & hęc opinio eo præsertim nomine videtur tuenda, quia non reperitur interdicta probatio, quæ potest fieri per publicum instrumentum.

Quarta conclusio fuit: cum de proprietate iurispatronatus Iudici constiterit, ad effectum, vt præsentatus à veris patronis obtineat, non est amplius necessarium docere de non iure existentium in possessione præsentandi. P*anormitanus in d.cap.cõsultationibus num.9.de* I*urepatronat.* I*dem in cap. ex literis, num.*8. *versic. quandoque. vbi* A*ntonius de* B*utrio. num.12.eod.tit.* quia si isto casu institueretur præsentatus ab habente solam possessionem, proprietarius spoliaretur, & priuaretur fructu sui iurispatronatus, quod nunquam recuperaret: nam sine dubio contingere posset, quod præmoreretur institutо, & nunquam aliàs præsentaret, vt prudenter considerauit *glo.in cap. ex litteris.in verbo, vel antequã, vers. nec obstant contraria*, vbi etiam P*anormitanus, num.*8. *&* 9. *de iurepatr.* licèt ad aliud ferè propositum, & consequenter non placuit Dominis doctrina Ripæ in dicto *cap. cum Ecclesia num.*130.*de caus.possess.& propriet.super doctrina Panormitani in d.cap. consultationibus de* I*urepatronatus*.

Et ex prædictis fuit conclusum, quòd cum operarius, qui præsentauerat Lælium, docuerit de iure suo ex fundatione, & dotatione Iurispatronatus, licèt non docuerit de non iure præsentantis Thomam Montecatinum: nihilominus deberet obtinere, & ab Ordinario institui, non expectato prius, vt videretur de futuro

turo litis euentu ne damnum irreparabile vero patrono inferatur.

Nec refert, quòd hoc modo summarium possessorum destrueretur & euerteretur dispositio *Sacri Canonis in d. cap. consultationibus*. Quia fuit responsum, terminos huius possessorij esse diuersos ab alijs terminis possessorij ordinarij ob rationes prædictas, & signanter propter damnum irreparabile, quòd inferretur veris patronis, dum sine culpa sua sui iurispatronatus fructibus priuarentur, &c.

SVMMARIVM.

1 *Præsentare possunt qui probibiti non sunt.*
2 *Concessum videtur, quòd non est expressè probibitum.*
3 Patroni, *& existentes in quasi possessione præsentare possunt.*
4 *Excõmunicatus præsentare non potest.*
5 *Excommunicatio in dubio maior censetur.*
6 Cardinalium *appellatione veniunt* S. R. E. Cardinales.
7 *Patronus ecclesiasticus suspensus eligere nequit.*
8 *Hæretici, eorumq. fautores, schismatici, apostatæ, infames, &c. præsentare nequeunt.*
9 Filius *pro patre patrono præsentare potest.*
10 Pater *pro filio patrono præsentare potest.*
11 Iuspat. *si competat populo, pater, & filius præsentare possunt.*
12 *Iuspat. si filio donetur, pater non potest præsentare.*
13 Iuspat. *donatum filio quamuis sit quid aduentitium tamquam spirituali annexum non acquiritur patri.*
14 Iuspat. *annexum bonis filio donatis competit patri.*
15 Pupillus *potest præsentare sine tutore.*
16 *Minor 25. annis potest præsentare sine curatore.*
17 Tutor *pro pupillo præsentare potest.*
18 *Præsentatio pupilli præualet, quando ipse, & tutor præsentauit.*
19 *Furiosus semper furens non potest præsentare.*
20 Furor *quomodo probetur.*
21 *Furor de præsenti præsumitur in futurum.*
22 *Furiosi actus præsumitur factus tempore furoris.*
23 Religiosus *suo nomine præsentare non potest.*
24 *Religiosus proprium babere nõ potest.*
25 Religiosus *constitui non potest procurator ad præsentandum, nisi cum licentia sui Superioris.*
26 *Secus si nominare debeat præsentandum.*
27 Abbas *præsentare debet cum consensu sui* Capituli.
28 Conuersi, *&* Nouitij *non babent vocem in Capitulo, ideoq. non possunt præsentare.*
29 *Moniales nomine proprio præsentare nequeunt.*
30 *Capitulum sede vacante beneficia non potest conferre, nec pro Episcopo præsentare.*
31 *Beneficia vacantia sede Episcopali vacante sunt* Papæ *reseruata.*
32 *Capitulum sede vacante succedit in bis, quæ sunt iurisdictionis.*
33 Patronus *si ipse, & alius eligendus ab eo præsentare debeant, si* Franciscus *in eo bis præsentauit, semper ita fieri debebit.*

Omnes possunt præsentare, qui non sunt expressè prohibiti.

CAPVT TERTIVM.

1 PRæsentare autẽ possunt omnes, qui non reperiuntur expressè prohibiti, quoniam ius præsentandi est prohibitoriũ, ideoq.
2 in eo concessum videtur, quod non est expressè exceptum, siue prohibitum. *gloss. in c. ex literis. in verbo, nõ*

excepto. de iurepat. & consequenter
3 patroni, & alij existentes in quasi possessione præsentandi, si non sint expresse excepti, seu prohibiti licitè possunt præsentare. *c. pia mentis.* & ibi *gloss. vlt.* 16. *q.* 7. *Zecchius de benefic. & pensionib. c.* 12. *nu.* 17.

4 Excommunicatus autem maiori excommunicatione præsentare non potest, quia cũ præsentatio sit actus legitimus, interdicitur huiusmodi excommunicatis ad textum in *c. intelleximus.* & ibi *glo. vlt. de iudicijs.* & ibi *Aug. Barbosa in collectan. nu.* 15. probat ex *c. penult. de sent. excomm.*
5 quod in dubio dispositio loquens de excommunicatione debet intelligi de maiore. & in simili appellatione
6 Cardinalium non veniunt Cardinales Rauennatenses, Pisani, & Compostellani, qui aliquando vocantur Canonici Cardinales, sed tantum Illustrissimi S. R. E. Cardinales. *glo. in c.* 1. 3. *q.* 2. *in verbo, mundi.* *Abb. in c. accedentes. nu.* 2. *de præscript.*

7 Patronus autem ecclesiasticus si sit suspensus nõ potest eligere neque præsentare, *arg. text. in c. cum inter R. circa finem. de elect.* & per *Lambertin. de iurepat. lib.* 2. *par.* 1. *quæst.* 2.
8 *art.* 3. Insuper hæretici, eorumq. fautores, schismatici, apostatæ, infames, simoniaci, & similes criminosi præsentare non possunt per supradicta.

9 Et si patronus sit pater, pro eo filius præsentare potest, sicut quælibet alia coniuncta persona pro cõiuncta persona cum promissione de rato præsentare potest, vt infra dicetur, sed filius nomine proprio præ-
10 sentare non potest, ita pater pro filio patrono tamquam coniuncta persona potest præsentare. *Garc. de benefic. p.* 5. *c.* 9. *nu.* 203. *in additionib.*
11 & si iuspatronatus competat populo, & pater, & filijfamilias interuenire debent in præsentando. *Lambert. vbi sup. art.* 6. & si iuspatrona-
12 tus donetur filio, eidem, non patri competit ius præsentandi, quia quãuis sit quid aduentitium, tamen cum
13 sit annexum spiritualibus non acquiritur patri ad textum *in c. si annum. circa finem.* & ibi *gloss. vlt. de iudic. lib.* 6. *& Garc. vbi sup. nu.* 205.
14 si vero iuspatronatus sit annexum bonis aduentitijs alicuius filiifamil. quorum bonorum pater est vsufructuarius, tunc cum præsentatio sit fructus eiusdem iurispatr. præsentatio spectat ad patrem vsufructuariũ. vt fuit dictum in *Florentina de Ricasolis.* 10. *Martij.* 1603. *coram Cardin. Lancellotto*, quam refert *Garc. vbi sup. d. nu.* 205.

15 Pupillus etiam maior septennio sine tutore potest præsentare, & valet præsentatio. *Archidiac. in c. decernimus. in princ.* 16. *q.* 7. *Io. Andr. in c. ex eo. nu.* 5. *de elect. lib.* 6. *Abb. in c. vlt. in fine. de concess. præb.* & multò ma-
16 gis poterit præsentare minor viginti quinque annis sine curatore.

17 Tutor autem potest præsentare pro pupillo minore septennio, seu maiore, & non præsentante, & si ad-
18 sit duplex præsentatio, & pupilli, & tutoris, præualet præsentatio pupilli. *Lambertin. vbi sup. art.* 10. & si lis oriatur super iurepatronatus, tutor debet eam prosequi, & tueri. *ad §.* 1. *instit. de tutelis.*

19 Furiosus autem semper furens nõ potest præsentare, quia nescit quod facit, sed eius curator. vt in simili matrimonium contractum à furioso est ipso iure nullum. *c. neque furiosus.* 32. *q.* 7. *cap. dilectus. de sponsalib. Prax. Archiep. Leon. par.* 2. *c.* 24. *n.* 99. & faciunt dicta per *Ias. in l. patre furioso. col.* 3. *ff. de his, qui sunt sui, vel*
20 *al. iur.* & furor probatur specificando plures actus, ac signa exteriora furoris, ex quibus probari furorem voluerunt. *Alex. de Neuo cons.* 38. *num.* 5. *Farinac. de pœnis temperand. quæst.* 94. *nu.* 5. *Mascard. de probat. conclus.* 502. *Rota Rom. decis.* 107. *& & 134. par.* 2. *diuers.* & furor de præ-
21 senti præsumitur in futurum. *Farinac. d. quæst.* 94. *nu.* 52. *cum seqq. Rot. d. dec.* 107. *nu.* 26. & actus gestus à furioso

22 furioso in dubio præsumitur factus tempore furoris quamuis haberet dilucida interualla. *Parif. conf.* 87. *nu.16.cum seq.* & probatur ex notat. per *Iaf. in d.l.patre furioso*.

33 Religiosi insuper, qui profitentur, & promittunt tria vota substantialia Regulæ, scilicet, paupertatem, castitatem, & obedientiam, ad textum in *cap. cum ad monasterium.de statu*
24 *monach.* proprio nomine non possunt præsentare, quia proprium habere non possunt. *Concil.*Trid. *sess.* 25. *de regularib. & monial. cap.* 1. & 2. sed omnia superiori sunt tradenda, & conuentui incorporanda, & ideo monasterij nomine tunc fiet præsentatio. *Cardin. Seraph. decis.* 1328. & 1361. & habetur in toto *tit. de regularib.* & notatur in *cap. in præsentia. de probat.* Nauarr. *conf.* 13. *nu.* 9. *de statu monach.* & *in suo manuali.c.* 12. *num.* 50.

25 Neque potest talis religiosus à patrono cõstitui procurator ad præsentandum, nisi cum licentia sui Superioris, si tamen plures patroni di-
26 cant se præsentare quem elegerit talis religiosus, tunc talis religiosus poterit id facere, & nominare præsentandum, sed si comparere debeat coram Ordinario, id exequi debet cum sui Superioris licentia; & si Ab-
27 bas debeat præsentare, tenetur id facere cum consensu maioris, & sanioris partis sui Capituli. *cap. nouit. cap.ea noscitur.* & *cap. quanto. de his quæ fiunt à præl. sin. con.cap.*& de his videas Lambertin. *vbi sup. art.* 12. nisi consuetudo, præscriptio, vel priuilegium aliter se haberent per d. *cap. ea noscitur.*

28 Conuersi autem, & Nouitij non professi non admittuntur ad præsentandum, quando iuspatronatus cõpetit monasterio, quia non habent vocem in Capitulo. *Abb. in c.* 1. *in fine. de procurat.* & idem procedit,
29 quod dictum est de regularibus eadem ratione quoque in Monialibus.
30 Capitulum autem sede Episcopali vacante non potest beneficia conferre, neque ad beneficia vice Episcopi præsentare. *cap.2.ne sede vac. Archid in cap.* 1. *de instit.lib.6.* & per
31 Pij Quinti sanctæ memoriæ bullam, quæ incipit, *Sanctissimus in Christo Pater*. publicata Romæ 1568. die 9. Martij. Pontificat. sui anno tertio. reseruantur Summo Pontifici omnia beneficia Episcopali, Archiepiscopali, Patriarchali, seu Primatiali sede vacante quomodolibet vacantia ad eorumdem Episcoporum collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, seu quamlibet aliã dispositionem quomodolibet perti-
32 nentia. quamuis Capitulum succedat Episcopo in his, quæ sunt iurisdictionis, ad ea quæ habentur in *Conc. Trid.sess.*24.*de reform.c.*16.*Quaranta in summa bullarij. in verbo*, *Capitulum sede vacante.in vers.nono quero.*& Lambert.*vbi sup. art.*14.*Pauin. de aut.capit.sed.vac. par.*2. *q.*1. *nu.*2. Nauarr.*cons.*1.*ne sed. vac.* Rebuff. *in praxi benefic.tit. de deuolut.num.*76. *Hieron.Gonzal.in comment. ad reg.*8. *Cancell.§.*4.*proœm. nu.*35. *Garc. vbi sup.p.*5.*cap.*7. *nu.*51. 52. 53. & 54. *Io. Aloysius Riccius in praxi rerum fori ecclesiast.decis.*472. *Aug.*Barbosa *de off. & pot. Episc.p.*3 *allegat.*72.*nu.* 182. & *Massobr. in praxi hab. conc. ad vac.paroch.eccles.requisito* 1.*dubio* 10. *nu.*6. & 19.

33 Et aduertas ad hunc casum, quòd si quis fundauit, & dotauit ecclesiã, capellam, vel altare cum hoc, quod ipse, & alius à se eligendus rectorem præsentent, si idem patronus cum Francisco bis præsentauit, Franciscus cum ipso patrono semper præsentare debebit ad tollendam infinitatem variandi, & post illos, eorum hæredes. Lambertin. *vbi sup.art.*16.

Item sciendum est, quòd habentes iuspatronatus, seu ius nominandi ad cathedrales, & alia quæcumque ecclesiastica beneficia, si talia beneficia propter hæresim vacauerint, tenentur tale ius habentes infra legi-

tima tempora præsentare personas idoneas coràm Summo Pontifice, alioquin eo tempore elapso, & non facta tali præsentatione, fit pleno iure deuolutio ad Summum Pontificem ex Constitutione xix. Pauli Quarti sub datum Romæ 1559. quintodecimo Kalend. Martij. vt in *Bullario tomo* 1. *pag.* 740.

SVMMARIVM.

1 *Existens in quasi possessione validè præsentant.*
2 *Malæ fidei possessor præsentare non potest.*
3 *Institutus præsentatus à malæ fidei possessore, euicto iurepat. non destitui debet.*
4 *Si seruatis seruandis institutus fuerit.*
5 *Bonæ fidei possessor qui sit.*
6 *Malæ fidei possessor qui sit.*
7 *Bona, vel mala fides quando præsumatur.*
8 *Possessor violentus non admittitur ad præsentandum.*
9 *Bonæ fidei possessori lite mota, quid agendum.*
10 *Præsentatus à bonæ fidei possessore debet institui.*
11 *Etiam post sibi motam litem, & ante litis contestationem.*
12 *Sed post litem contestatam, institutio retardari debet.*
13 *Fraudibus via non est aperienda.*
14 *Nemo ex fraude sua commodum reportare debet.*
15 *Constitutio facta vt fraus euitetur, est fauorabilis.*
16 *Constitutio obuians fraudibus est conformis iuri* Diuino.
17 *Præsentatus à bonæ fidei possessore debet institui, si lis finita non sit intra quadrimestre, seu semestre.*
18 *Bonæ fidei possessor debet conseruari in sua possessione.*
19 *Instituere debens visis videndis ad institutionem procedere debet.*
20 *Præsentatus à bonæ fidei possessore præfertur in concursu præsentatorū.*
21 *Petitorium absorbet possessorium.*
22 *Præsentatio patroni præualet præsentationi factæ à malæ fidei possessore.*
23 *Fructus pertinent ad proprietarium, quando alius non possidet.*
24 *Prædo est in sua possessione manutenendus.*
25 *Nisi ex eisdem actis constet eum esse prædonem.*
26 *Præsentatio patroni non existentis in possessione valet.*
27 *Præsentatio veri patroni in concursu præsentationum præfertur.*
28 *Quasi possessio iurispat. seu iurispræsentandi quomodo acquiratur.*
29 *Quasi possessio iurispat. & iurispræsentandi acquiritur ex vnica præsentatione concurrentibus.*
30 *Primo, dummodo sit realis præsentatio, & vera.*
31 *Secundo, adsit scientia, & patientia eorum, quibus præiudicatur.*
32 *Et si sint plures, requiritur omnium scientia.*
33 *Tertio, quòd præsentans credat iure suo vti.*
34 *Quarto, quòd sit in bona fide.*
35 *Quinto, quòd post præsentationem sequatur institutio.*
36 *Sexto, quòd præsentatus, & institutus possessionem cœperit.*
37 *Septimo, quòd actus, ex quibus acquiritur quasi possessio, sint clari.*
38 *Possessio turbida non debet manuteneri.*
39 *Possessio resultans ex actu obscuro non releuat.*
40 *Quasi possessio secundum* Conc. Trid. *non sufficit, sed iuspat. ex fundatione, vel dotatione probari debet.*
41 *Præsentatio dicitur sortita effectum, quando fuit confirmata.*
42 *Quasi possessio amittitur cassata præsentatione per sententiam.*
43 *Quasi possessio non amittitur per non vsum.*
44 *Quasi possessio compatronorum conseruatur per præsentationem aliorum compatronorum.*
45 *Si omnes compatroni sint in quasi possessione præsentandi. &*

46 *Si omnes compatroni veniant ex eodem iure.*

47 *Et nisi actus sint plures, & multiplicati.*

48 *Et nisi adsit actus exclusiuus aliorum compatronorum.*

49 *Et nisi præsentatio facta fuerit à compatrono animo alios spoliandi.*

50 *Et si alij compatroni sint in quasi possessione.*

51 *Compatronus præsentando quando dicatur alios spoliare.*

52 *Quasi possessio acquiritur, si præsentato fuit confirmata præuio edicto.*

53 *Et dummodo non sit effectuata contra decretum irritans.*

54 *Præsentatio non dicitur habuisse effectum. si institutio secuta sit ex causa concordiæ.*

55 *Quasi possessio liberæ collationis dicitur acquisita, si beneficium vti liberum collatum sit.*

56 *Et quod sit facta collatio exprimendo, de beneficio libero.*

57 *Resignatio facta sine consensu patroni non facit beneficium liberum.*

58 *Quasi possessio patroni non perditur non præsentando vna vice.*

59 *Prouisio Apostolica non mutat statum beneficij.*

60 *Prouisio ordinarij non mutat statum beneficij.*

61 *Patronus secum alium ad præsentandum admittens sibi præiudicat.*

62 *Quasi possessio præsentandi non acquiritur per exercitium alterius actus competentis patrono.*

63 *Præsentatio vltimo loco facta attenditur in possessorio.*

64 *Quasi possessio patris continuatur in filio, & hærede.*

65 *Iura non possidentur, sed quasi possidentur.*

66 *Iuspat. cum sit ius, quasi possidetur. &*

67 *Quasi possessio illius non transit in filium sine apprehensione.*

68 *Nisi adsit statutum, quo possessio trãseat in hæredem sine apprehensione.*

69 *Quasi possessione authoris probatur pertinentia iurispat. ad fauorem successoris.*

De existentibus in quasi possessione Iurispatronatus, seu Iurispræsentandi, & de eorum præsentatione.

CAPVT QVARTVM.

1 EXISTENTES in quasi possessione iurispatronatus, seu iurispræsentandi rectè, & validè præsentant. *c. consultationib. de pat. vbi Abb. nu.* 3. reddit rationem, dummodo sint bonæ fidei possessores. *Rota dec. 7. de iurepat. in nouis. Card. Mantica dec. 360. nu.6. Verall. dec. 69. par. 1.* Facchineus *controuers. iuris. lib. 1. c. 57. Garc. de benef. par. 5. c. 5. nu. 1. & seqq. Card. Seraphin. dec. 1382. nu. 4.*

2 Quòd si sint malæ fidei possesso-
res non debent admitti ad præsen-
tandum, & euicto iurepatronatus à
vero patrono, rector institutus ad
3 præsentationem malæ fidei possesso-
ris si institutus fuit ritè, & iuris or-
4 dine seruato, non debet remoueri,
sed patronus eueniente vacatione
præsentabit. L*ambertin. de iurepat. lib. 2. p. 1. q. 3. art. 2.* Rocch. *de Curte de iurepat. verbo, competens alicui. quæst. 22. nu. 50.*

5 Is autem est bonæ fidei possessor,
qui possidet cogitatione domini, &
existimat se esse dominum, & patro-
6 num. Ille autem est malæ fidei pos-
sessor, qui habet conscientiam rei
alienæ. *Abb. in d. c. consultationibus.*
7 & an', & quando præsumatur bona,
vel mala fides in incorporalibus do-
cet Abb. *in c. si diligenti. num. 12. & sequent.* & ibi F*elin. nu. 4. de præscrip.*
8 Eadem ratione non admittitur pos-
sessor violentus, intrusus, vel inuasor, si pacificè non possideant. L*ambert. vbi sup. art. 6.* & de intrusis vide *Fel. in c. in nostra. n. 11. & 12. de restr.*

Quid

9 Quid autem, si existenti bonæ fi-
dei possessori in sua quasi possessio-
ne,& sic patrono putatiuo lis mouea
tur, cum *Lambert. vbi sup. art.* 4. &
Garc. de benef. p. 5. *c.* 5. *à nu.* 70. *ad
num.* 99. omissis difficultatibus, va-
rijsq. opinionibus constitue plures
casus, quorum

Primus est, quando à bonæ fidei
possessore existente in quasi posses-
sione facta est præsentatio, & postea
comparet alius dicens se esse pro-
prietarium, & patronum, &tali casu
10 præsentatus à præfato bonę fidei pos
sessore instituendus est, non obstan-
te dicta lite mota, quæ respicit peti-
torium. *Abb. in c. cum venissent.nu.*
22.*de restit.in integ. Rocch.de Curt. de
iurep.verbo,competens.q.*19.*nu.*45.&
fuit dictum in *Pisana* Capellaniæ.10.
Decemb.1597.*coram* Card. *Millino.
in Senen iurisp.* 9. Ianuar.1598. *corã
Penia*. & in *Pampilonen. Parochialis
de Cicur maior.*11.April.1603. *coram
Card.* Lancellotto.

Secundus est casus. quando va-
cat ecclesia, & mouetur bonæ fidei
possessori lis super proprietate ab ali-
quo fatente illum possidere, idque
11 euenit, & non est lis contestata, &
tunc talis bonæ fidei possessor potest
validè præsentare, & præsentatus
ab eo est instituendus ea ratione,
quia ille fructus præsentationis tam-
quã proueniens à d. bonæ fidei pos-
sessore ante litem contestatam, non
debet restitui. *l.certum.C.de rei ven-
dic.* & notatur *in c. grauis. de restit.
spoliat. Rota decis.* 1. *de iurepatr. in
nouis*.

12 Tertius est casus, quando sumus
post litem contestatam, & tunc pos-
sessoris præsentatio debet admitti,
sed institutio debet retardari vsque
ad finem litis, & ita potest intelligi.
*Bald.in c.*2. *de restit. in integ.* nisi ap-
pareat cum fraude fuisse litem motã,
quia tunc reiecta d. lite, & contra-
dictione, præsentatus à bonæ fidei
13 possessore debet institui, quia aliter
aperiretur via fraudibus, quod fieri
non debet. *l.in fundo.*18.*vers.neque
malitijs ff.de rei vendic.l.*1. *§.penult.
C.de latina libert.toll.c.sedes. & c. ex
14 tenore.de rescript.* & nemo ex suo do-
lo, seu fraude commodum reportare
debet.*l.hæres meus.*76.§.*quod infra.
ff.de condit. & demonst. c.nobis.de si-
monia. Hippolit. de Marsilijs singu-
lari.*177.*malitijs*. *Boerius decis.*287.
num. 1.

15 Propterea omnis constitutio ema-
nata ad fraudes euitãdas est fauora-
bilis. *Felin.in c.de quarta.n.*15.*ad fi.
de præscrip. Verall.dec.*215.*nu.*1.*p.*3.
*Flam.Paris.de resig.benef.lib.*11.*q.*3.
*num.*18. & plenius *lib.*12. *quæst.*2. *à
num.*9.*Rota decis.*457. *num.* 8. *par.*1.
& *decis.*42.*num.*9.*par.*2. *diuers.* Go-
*mes.in reg.de infirmis resignant.q.*17.
num. 4. insuper talis constitutio ob-
16 uians fraudibus est conformis iuri
Diuino, & naturali, secundum quod
fraus est ꝓhibita,vt habetur *in* 1.*dist.
decreti in princ.* Verall. *d.decis.* 215.
*nu.*2.*par.*3. & *Paris. d.quæst.*2.*n.*12.

17 Si tamen lis non sit finita infra
quadrimestre, si sint patroni laici,
vel infra semestre, si sint patroni Ec-
clesiastici, vel mixti, tunc debet
institui præsentatus à bonæ fidei pos-
sessore, & hi casus procedunt, quan-
do lis est mota super proprietate.

18 Quartus casus, quando bonæ fi-
dei possessor præsentat ante,vel post-
quã sibi fuit mota lis super sua quasi
possessione, & tunc valet eius præ-
sentatio, quia quilibet debet con-
seruari in sua possessione, sed institu-
tio (si cesset fraus) reseruatur vsque
ad finem litis, idest, is, coram quo
est facta præsentatio,& qui debet in-
19 stituere visis videndis ab vtraque
parte productis ad institutionẽ pro-
cedere debet. *Bald.in d.cap.*2. *de re-
stit.in integr.* & in concursu præsen-
20 tatorũ,præsentatus à bonæ fidei pos-
sessore præferendus est.*Card.Mant.
decis.*86.*num.*1.*Innoc.in dict.cap.con-
sultationibus. nu.*3. & ita si verus pa-
tronus præsentet Titium, & bonæ fi-
dei possessor præsentet Seium, Seius
præ-

præferendus, & instituendus est. *Innoc. & Abb. in d. cap. consultationibus, de iurepat.* nisi ante institutionem constaret de iure, & proprietate patronatus, & quod possessori in petitorio nullum ius cõpetat, quia proprietas absorbet causam possessionis, idest petitorium absorbet possessorium. *c. dilectus vbi gloss. vlt. de cau. possess. & propriet.* tunc enim præsentatus à dicto proprietario, & patrono debet institui. *Abb. in d. cap. consultationibus. num. 9.* Dec. *cons.* 126. *num.* 3. *cons.* 127. *num.* 1. *& cons.* 149. *nu.* 2. *Paul. de citad. de iurep. par. 6. quæst. 7. art. 3. num.* 16. Rot. *decis.* 166. *nu.* 10. *part.* 1. *& decis.* 269. *num.* 6. *par.* 2. *diuers.* & fuit decisum *in* Aquilana *Capellæ* 25. *Iun.* 1604. *coram* D. *Iusto, & in Baren. beneficiorum* 11. *Feb.* 1605. *coram Card. Millino. Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *Cancell. gloss.* 45. *§.* 2. *num.* 43.

22 Verum si præsentatio facta fuerit à malæ fidei possessore, de cuius mala fide constat, & à patrono, præsentatio patroni præualet ea ratione, quia quando nullus est in possessione, vel aliquis est in possessione, sed cum mala fide, omnes fructus perti-
23 net ad proprietarium. *l. mala fide. C. de cond. ex lege.* latè Abb. *in cap. cumana. num.* 12. *de elect.* quia quamuis quilibet etiam prædo sit in sua pos-
24 sessione manutenẽdus, etsi spoliatus sit, ad illã sit restituendus. *cap. in literis de restit. spoliat.* attamen quando ex eisdem actis constat talem esse
25 prædonem, seu malæ fidei possessorem, tunc eidem denegatur manutentio, & restitutio. Ita eleganter *Innoc. in cap. cum Ecclesia Sutrina. vbi* Abb. *num.* 26. *de caus. possess. & propr.* & ita dicit esse iudicandum *Menoch. de recup. possess. remed.* 1. *num.* 113. *& Steph. Gratian. discept. forens. cap.* 899. *num.* 21. *&* 22.

26 Si autem solus verus patronus nõ existens in quasi possessione præsentandi præsentet, & constet de suo iurepatronatus, eius præsentatio valet. *d. cap. consultationibus. à contrario*
27 *sensu, & ibidem* Abb. Si verò putatiuus patronus, & verus patronus præsentẽt, data paritate possessionis prefertur præsentatus à vero patrono. ita *Bald. in l.* 2. *col. vlt. num.* 82. *C. de seruit. & aqua.* quod si patronus verus non possideat, putatiuus autem sic, dicas, vt supra de quasi possidente, cui lis muta, & de hoc *Lamber. vbi sup. art.* 9.

28 Hæc autem quasi possessio iuspatronatus, seu iuris præsentandi acquiritur, prout acquiritur possessio, siue quasi possessio iurium incorporalium, de quibus *Innoc. in d. cap. in literis num.* 6. *de restit. spoliat.* Abb. *in cap. bonæ il* 2. *num.* 20. *de post. prælat. Zecchius de benefic. & pens. cap.* 12. *num.* 18.

29 Acquiritur autem quasi possessio iuspatr. seu iurispræsentandi ex vnico actu, & ex vnica presentatione, quæ suum effectum sortita sit ex subsecuta institutione, & præsentationis confirmatione pacifica. *cap. cum Ecclesia Sutrina. & ibi glos. in verbo veritatis, & ibi Abb. latissimè, de causa possess. & propriet.* Rocch. *de Curte vbi sup. verb. competens. quest.* 14. *Calder. cons.* 12. *de iurepat. Card. Puteus decis.* 192. *num.* 1. *lib.* 1. *& decis.* 136. *nu.* 3. *lib.* 3. *Card. Mantica. decis.* 150. *Stef. Gratian. discept. forens. cap.* 577. *num.* 22. *Ripa in d. cap. cum Ecclesia Sutrina. num.* 92. *&* 93. *Verall. decis.* 337. *nu.* 3. *& decis.* 338. *& decis.* 339. *nu.* 1. *par.* 2. *Gonz. vbi sup. gloss.* 18. *nu.* 86. *& glos.* 45. *§.* 2. *nu.* 29. *Oldrad. cons.* 312. *circa finem.* Federic. *de Sen. cons.* 134. *Garc. de benefic. part.* 5. *cap.* 5. *nu.* 56. *& de communi test.* Lambert. *vbi sup. lib.* 2. *par.* 1. *quæst.* 3. *art.* 11. *nu.* 5. *Coras. de benefic. par.* 2. *cap.* 5. *num.* 3. *Duarenus de benefic. lib.* 3. *cap.* 9. *Couarr. pract. quæst. cap.* 36. *et in reg. possessor. par.* 2. *in initio num.* 6. *Selua de benefic. part.* 2. *quæst.* 7. *num.* 4. *et* 15. *et Massobrius in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. præl.* 7. *dub.* 16.

Quamuis autem talis quasi possessi

ſeſſio in iſtis incorporalibus acquiratur etiam ex vnico actu, attamen debent concurrere ſimul hæc neceſſaria requiſita.

30 Primò requiritur realis, & vera præſentatio, electio, ſeu collatio. *gloſſ. in d. cap. cum Eccleſia Sutrina, in verbo, vocem, vbi* Rip. *num. 92. et Geminian.* Rebuff. *in concord. in rubr. de annatis. verb. poſſeſſionem.* Caſsad. *deciſ. 7. n. 2. de cauſ. poſſeſs. et propriet.*

31 Secundo requiritur ſcientia, & patientia eorum, quibus præiudicatur *l. 2.* vbi omnes Doct. *C. de ſeruit. & aqua. Calderin. d. conſ. 12. in fine. Couarr. latè in d. reg. poſseſsor. p. 2. in princ. nu. 8. Balbus de præſcriptionib. p. 2. partis quartæ. quæſt. 8. & par. 2. quintæ partis. quæſt. 2.* & ad acqui-

32 rendum quaſi poſſeſſionē contra plures, requiritur omnium ſcientia, & patientia, & vnius contradictio impedit d. quaſi poſſeſſionem. Io. *And. in addit. ad ſpecul. tit. de his, quæ fiunt à maiore part. capit. in rub. ſub littera* B.

33 Tertio requiritur, quòd præſentans, eligens, ſeu prouidens credant vti iure ſuo, & iure proprio faciant. *glo. in d. c. cum eccleſia ſutrina. in verbo vocem. Calderin. in conſ. vlt. de cauſa poſs. & propriet. Menoch. de retin. poſseſs. remedio 5. nu. 18. Rot. deciſ. 109. num. 12. & 13. par. 1. diuerſor.*

34 Quarto requiritur bona fides, vt in d. *reg. poſseſs.* & ibi *Couar. p. 2. §. 6. n. 1. de reg. iur. lib. 6. c. fin. de præſcrip. Menoch. d. rem. 5. n. 20. & rem. 6. n. 132.*

35 Quinto requiritur, quòd poſt pręſentationem, ſeu electionem ſequatur confirmatio, ſeu inſtitutio. *Calderin. conſ. 6. de cau. poſ. & propriet. & d. conſ. 12. de iurepatr.* Rocch. *de Curte d. verbo, competens. nu. 35. & 36.* Abb. *in d. c. 2. nu. 23. de in integ. reſt. Selua de benef. par. 2. q. 7. nu. 5.*

36 Sexto requiritur, quòd præſentatio, electio, ſeu collatio ſit effectuata, itaut præſentatus, ſeu prouiſus illius vigore poſſeſsionem cœperit, & in d. poſſeſſione permanſerit, & fructus perceperit. *Oldrad. conſ. 229. nu. 2. Calderin. vbi ſup.* Ripa *vbi ſup. nu. 93.* Put. *deciſ. 136. nu. 3. lib. 3. Gomeſ. in reg. de annali. q. 47. & in reg. de triennali. q. 60.*

37 Septimo requiritur, quòd actus, ex quo, vel ex quibus prætenditur acquiſita d. quaſi poſſeſſio, ſint clari, & certi, non autem turbidi, dubij, & obſcuri, quia ex turbidis præſentationibus, collationibus, ſeu electionibus non acquiritur d. quaſi poſſeſſio, præſertim quando titulus præ-

38 cedens eſſet contrarius, & tunc quādo poſſeſsio non eſt clara, non eſt locus manutentioni. *Verall. dec. 200.*

39 *nu. 1. p. 2.* nec poſſeſsio reſultans ex actu obſcuro releuat, *Abb. in c. 2. in fine. de cenſib. Felin. in c. cum bertoldus. nu. 36. de re iudic.* Dec. *in c. in præſentia. nu. 58. de probat.* faciunt dicta per *Contardum in repetitione l. vnicæ. limit. 17. nu. 1. & per totam.* C. *ſi de moment. poſs. fuer. app.* vide dicta per *Card. Manticam dec. 322. nu. 4.* & per *Gonzal. vbi ſup. d. glo. 45. §. 2. nu. 30. & ſeqq.* & per *Garciam vbi ſup. d. p. 5. c. 5. nu. 66. & ſeqq.*

40 Hodie autem ſeruanda eſt diſpoſitio *Conc. Trid. ſeſs. 25. de reform. c. 9* qua decernitur, quòd non ſufficit docere de quaſi poſſeſsione, immo omnia ſunt irrita cum quaſi poſſeſſione inde ſequuta; ſi non ſint iurapatr. prouenientia ex fundatione, & dotatione, ſiue ſint multiplicatæ præſentationes per tempus immemorabile, quòd immemorabile non prodeſt, niſi etiam præſentationes continuatæ non minori ſaltem, quàm quinquaginta annorum ſpacio, quæ omnes effectum ſortitæ ſint, authenticis ſcripturis probentur. vide *Cardin. Seraph. dec. 1141. Gonzal. vbi ſup. gloſ. 18. nu. 23. & Ricciam in praxi rer. for. eccleſiaſt. deciſ. 153. num. 47.*

41 effectum autem pręſentatio ſortitur, quando eſt confirmata, & ſic habuit effectum. vt dicitur in *c. cumana. de elect.* & ideo ſi præſentatio aliquo modo

modo postea sit reuocata, puta in causa appellationis, nihil releuat, nec facit statum. vt per *Lambert. vbi sup.*
42 *art. 13.* quæ quasi possessio amittitur cassata præsentatione per sententiam. *Innoc. in c. 2. nu. 2. de restit. in*
43 *integ.* per non vsum autē non amittitur quasi possessio, nisi appareat talem possessorem fuisse spoliatum, quia quando voluit præsentare, non fuit admissus. *ad tex. in l. 3. & l. clam possidere. §. qui ad nundinas. ff. de acquir. possess.*

Verum si plures sint compatroni vnius beneficij, & aliqui præsentant, alij autem non præsentant, tales non
44 præsentantes non amittunt quasi possessionem, quia præsentantes per eorum præsentationem conseruant quasi possessionem compatronorum non præsentantium. *Card. Seraphin. dec. 339. nu. 3. & dec. 970.* & latè per *Lambert. vbi sup. art. 16. Federic. de Sen. cons. 102. in vlt. dub. Calder. cons. 21. de iurep. Surd. cons. 28. n. 7. Card. Put. decis. 291. lib. 1. nu. 5. p. 1. diuers. Verall. decis. 366. par. 2. Rot. dec. 229. Acchil. de Grassis dec. 5. de causa poss. & propriet.* & per *Rotam* fuit resolutum in vna *Reatina iurisconferendi. coram Card. Seraph.* quę est impressa *dec. 1021. Garc. de benef. p. 5. c. 5. nu. 117. Riccius vbi sup. dec. 209. nu. 264.* & fuit etiam dictum in vna *Papien. iurispatronat. 9. Maij. 1594. coram Illustriss. D. Card. Millino D. meo.*

45 Quæ conclusio non procedit, Primo quando omnes compatroni non essent in quasi possessione præsentandi, quoniam tunc per præsentationem vnius non præseruatur ius aliorum compatronorum. *Cardin.*
46 *Seraph. dec. 339.* item non procedit secundo, quando omnes compatroni non venirent ex eodem iure, sed ex diuerso. *Lambert. vbi sup. d. art. 16. nu. 7. Rota dec. 229. nu. 4. cum seq. p. 2.*
47 *diuers.* Insuper non procedit tertio si actus, in quibus socius non præsentauit, sint plures, & multiplicati, cum tunc deficiat animus, & tunc amittitur quasi possessio. *Ripa in d. c. cum ecclesia sutrina. nu. 11. Cæsar de Grass. decis. 1. nu. 3. de causa poss. & propriet.*

48 Quarto non procedit, quando interuenit aliquis actus prohibitiuus, seu exclusiuus aliorum compatronorum. *Ripa vbi sup. nu. 55. Gonzal. vbi sup. glo. 45. nu. 70. Crauett. de antiqu. temp. par. 4. §. materia ista. nu. 81. & 82.*

49 Quinto non procedit, quando præsentatio vnius compatroni fuit facta animo priuandi, & spoliandi alios compatronos, idq. cognoscitur, quando patronus præsentans dicit se esse patronum in totum, vel esse vnicum patronum, & plenariè ad se iuspatronat. pertinere. *Rot. dec. 296. p. 1. diuers.* & fuit resolutum in *Assisien. Canonicatus. 14. Iunij. 1600. coram Card. Sacrato.*

50 Sexto non procedit, quando constat alios non præsentantes per prius non fuisse in quasi possessione præsentandi, tunc enim non præseruatur eorum ius per præsentationem aliorum compatronorum, vt supra. *Ludouisius*, qui fuit Gregorius XV. fœl. recordat. *dec. 417. nu. 10.* & ibi *annotat. nu. 15.* & quando compatro-
51 nus præsentando spoliet alios compatronos, & quid requiratur ad priuandum compatronos ponit *Steph. Gratian. disceptat. forens. cap. 577. per totum.*

Est tamen aduertendum quoad requisita necessaria ad acquirendam quasi possessionem, quòd si præsentatio fuit confirmata nō præuio edicto secundum *cap. vlt. de elect. lib. 6.*
57 tunc non acquiritur d. quasi possessio licèt institutus de facto habuisset possessionem, quia talis institutio est ipso iure nulla. *d. cap. vlt. Lambert. d. quæst. 3. art. 21. nu. 4. par. 1. lib. 2.* idem
53 est si præsentatio sit effectuata contra decretum irritans positum in reseruatione, vel alia dispositione, seu indulto. *Crescent. dec. 4. de priuileg. in fine.* quamuis alias sufficiat patro-

patronis, quod præsentatio fuerit admissa,& habuerit effectum ad not. per Calder. d.cons.12. de iurep. cum absque culpa patroni id factũ esset. Garc.d.cap.5. nu.104. neque dicitur
54 præsentatio habuisse effectum, licèt sit secuta institutio, & prouisus mãserit in possessione beneficij ex causa concordiæ subsecutæ inter illum, & aduersarium, qui prætendebat aduersarium non esse patronum. ad Rot.dec.301.p.2.diuers.

55 Et ad effectum, vt possit dici acquisita quasi possessio liberæ collationis contra patronum requiritur. quòd constet ordinarium contulisse beneficium vt liberum. Hier. Gabr. cons.185.lib.2. & hoc sciente, & patiente patrono, aliàs si collatio facta sit non exprimendo, quòd sit de be-
56 neficio libero non præiudicatur iuri, & quasi possessioni patronorum, quia quando ordinarius confert simpliciter, videtur facta collatio sub tacita conditione, si patrono placuerit. Rot.dec.10. de iurep. in antiq. ita Calderin.cons.15.de iurep. & resi-
57 gnatio facta sine consensu patroni non facit statum libertatis beneficij, quia quasi possessio non amitti-
58 tur ex negligentia patroni non præsentantis vna vice, sed requiritur, quòd non præsentet, quia non credit ad se pertinere ius præsentandi, vel quod voluerit præsentare,& non sit admissa præsentatio. Rocch. de Curte vbi sup. verbo, competens.q.20.
59 prouisio autem Apostolica non mutat statum, seu quasi possessionem iurispat. seu iuris conferendi. Acchill.de Grass.dec.13. de iurepat. Verall.dec.289.par.3. Cassador. dec. 6. nu.5.de iurep.Card.Seraph.dec.1367. & 799. ita nec mutat statum prouisio ordinarij. Cassad. dec.7.nu.2.de
60 iurepat. quòd tamen non procedit si concurreret scientia, & voluntas ipsius Summi Pontificis, quia tunc eius prouisio mutaret statum. Card. Seraph.decis.1301. vide Garc. d. cap. 5. n.118. & Riccium vbi sup. dec.204.

61 Adde prædictis, quod si patroni in præsentando simul admittant aliũ ad præsentandum, qui non est patronus, sibi præiudicant,& talis admissus absque vlla contradictione quasi possessionẽ acquirit. Abb.in c. scriptum.de elect. Lamber.vbi sup.art. 17.nu.10.& 11.Greg.XV. dec. 417. nu.5. & ibi annotat. nu.13. Rota dec. 174.nu.3.p.2. in recent.

62 Sed ista quasi possessio non acquiritur per exercitiũ alterius actus (vltra præsentationem) competentis patrono, veluti si quis vt patronus honoretur in ecclesia. Rocch. de Cur.d.verbo, competens. q.15. stante maximè alio in quasi possessione illius actus, vel ipsius præsentationis.

63 Quod siquis præsentauerit pluribus vicibus rectorem ad vacantem ecclesiam, vltimo autem loco alius præsentauit, iste vltimus in possessorio potior erit. Cardin. & Abb. in c.ex literis. de iurepat. per textum in d.c.cum ecclesia sutrina.vbi Aqb.col. 7.de causa poss.& propriet. nisi in penultima præsentatione ambo præsentassent, quia tunc primus non amitteret quasi possessionem, licèt secundus solus in vltima præsentatione præsentasset per supradicta.

64 Est autem notandum, quòd quasi possessio patris, seu antecessoris cõtinuatur in filio, & hærede, seu successore. Bald.in l.in suis. ff.de lib.& posth. in princ. vbi ait quasi possessionem iurium transire in successores, etiã si ipsi successores non exerceant actum, per quem inducitur di-
65 cta quasi possessio ea ratione, quia iura non possidentur, sed quasi possidentur. glo. in d. cap.cum ecclesia sutrina.in verbo, quasi possessionem. de caus. poss. & propriet. & ideo cum
66 iuspatronatus sit ius, & sic quid incorporale quasi possidetur. Bald.in cap.quanto. in fine. de iudic. sed talis
67 quasi possessio non transit in filium sine appræhensione. Card. Mantica dec.88.nu.5. Greg. XV. dec.222.n.7. & ibi annot.nu.12.Rota.dec.260.n.4.

&

*& decis.*337.*nu.*3.*p.*2. *in recentiorib. idem Ludouis.dec.*417. *num.* 7. & ibi
68 *annot.nu.*14. nisi adsit statutum particulare alicuius loci, quo disponatur, quòd possessio transeat in hæredem sine appræhensione. *Garc. d. c.* 5. *nu.*44. adsunt tamen alij tenentes contrariam opin. quod scilicet dicta quasi possessio transeat in successorē absque appræhensione, quos refert *Garc. vbi sup. nu.* 33. 37. *&* 44. illud tamen est verum, & sine difficul-
69 tate procedit, quòd ex quasi possessione authoris probatur pertinentia iurispatronatus ad fauorem successoris, R*ot.d.dec.*337. *nu.*3.*par.*2. *in recentior.* & est notandum, quòd vbi esset suspicio, vt patroni ad præsentandum moueantur, non propter vtilitatem ecclesiæ, sed carnali affectione, potest Episcopus illos astringere iuramento, vt in præsentatione principaliter respiciant vtilitatem ecclesiæ. pulchrè A*bb. in c.constitutis. per illum texum. de appellat. vbi Doct. & ibidem Decius* limitat quando contra patronos adesset pręsumptio periurij, quia tunc non deberet iuramentum deferri. *c.clericos.cum not.* ibi per A*bb. de cohabit. cler. & mul.* vide *Marc.Ant.Genuen. Episcopum Isern. in suis practicab.eccles.tricenario* 11.*quæst.*318.

Adde prædictis, quòd sola quasi possessio attenditur in iurep. & præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi præfertur alijs. *c.querelam.de elect. d.c.cōsultationib. de iurep.* & fuit dictum in *Firmana iurispat.*17.*Iunij.*1584. *coram Card. Pamphilio.* & in P*isana Capellaniæ* 1597. *coram* Card. *Millino.* quòd non procedit, quando ante institutionē constat de proprietate alterius R*ota dec.* 269. *nu.*4. *&* 5.*p.*2. *diuers.* & in A*quinaten. beneficij.*26.*Ianuar.* 1601. *coram* Card. *Seraph.* & in *Senen. iurispat.* 9.*Ianuar.*1598. *coram Penia.* & quando certum est possessori in petitorio defensionem non competere. vt fuit dictum in *Lunen. Sarzanen.Capellaniæ.*1.*Martij.*1602. *coram Card.Sacrato.* & si simul concurrant requisita à *Calderino in cons.* 12. *de iurepat.* canonizata à *Rota in d. Aquinaten. aeneficij.* & in d. F*irmana* I*urispat.* item procedit, quando constat de existentia iurispat. & solum dubitatur ad quem pertineat, secus quando dubitatur de iurispat. existentia, quia tunc sola quasi possessio non suffragatur, nisi prius verificato iurepat. cum causæ cognitione ad formam *Conc.* T*rid.* vt in d. *Firmana* I*urispat.* & in *Comen.* I*urispat.*8.*Iunij.*1601. *coram Card. Serapbin.* & an' patronus existens in quasi possessione pręsentandi sit manutenendus, itaut prouisus ab Ordinario de beneficio tamquam de libero, qui est in possessione beneficij non sit manutenendus. vide in *Oueten, beneficij.*15.*Ianuar.*1597.*coram Orano.* vbi decisio est negatiua.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio fieri debet quando ecclesia vacat.*
2 *Patronus habet ius præsentandi in habitu, & in actu quando ecclesia vacat.*
3 *Promissio facta à patrono de beneficio vacaturo non valet.*
4 *Præsentatio fit quomodocumque cum effectu vacet beneficium.*
5 *Modi, quibus beneficia vacant.*
6 *Vacationum genera tria.*
7 *Beneficia aliquando vacent de iure. & de facto, per mortem.*
8 *Mors omnia soluit.*
9 *Beneficium vacat per resignationem.*
10 *Beneficia aliquando vacant de iure, & non de facto.*
11 *Beneficium intrusi dicitur vacare de iure.*
12 *Beneficia aliquando vacant de facto, & non de iure.*
13 *Clericus absens à diœcesi debet citari ad exhibendum bullas sui beneficij.*
14 *Clericus absens quando priuari debeat beneficio.*

Ee *Cle-*

Bene-

112 *Beneficium vacat per vsurpationem iurisdictionis, & bonorum ecclesiæ.*

113 *Beneficium vacat si conferatur ei, qui de eodem beneficio alium priuauit ex constitutione Pij IV.*

114 *Beneficia pluribus modis dicuntur uacare de facto.*

115 *Vacationis verbo omnes modi vacationis ueniunt.*

116 *Vacationis vno modo expresso, non venit alius modus.*

117 *Casus, in quibus quis non est ipso iure priuatus beneficijs, sed venit priuandus.*

118 *Beneficij priuatio imponi debet in casib. à iure expressis.*

119 *Beneficium an vacet ipso iure, vel per sententiam, differt.*

120 *Beneficium quando vacat ipso iure, statim vacat.*

121 *Beneficium quando vacat ipso iure, si talis iam priuatus decedat, tamen per eius obitum non vacat.*

122 *Beneficium quando vacat ipso iure, non potest in alterius fauorem resignari.*

123 *Beneficio si quis priuari debet per sententiam, ante potest resignari ad fauorem.*

124 *Beneficium si ipso iure vacet, potest impetrari tamquam vacans.*

125 *Beneficium si vacet ipso iure, ex tunc beneficiatus non facit fructus suos.*

126 *Id, quod ipso iure venit, debetur etiam in foro conscientiæ.*

127 *Pœnitentiæ non est locus, quando quid fit ipso iure.*

128 *Nec mora purgari potest.*

129 *Beneficio cum quis ipso iure priuatur, tunc illud conferri potest non citato possessore.*

130 *Beneficio si priuandus sit per sententiam, potest interim ius suum prosequi.*

131 *Beneficia vacantia per priuationem sunt reseruata.*

132 *Actus ipso iure nullus iuramento non confirmatur.*

133 *Pœna ipso iure imposita non eget iudicis sententia, quia canon latæ sententiæ babet vim sententiæ hominis.*

134 *Emphyteuta aliquando ipso iure priuatur emphyteusi.*

135 *Factum proprium impugnari non potest, nisi sit ipso iure nullum.*

136 *Nullum ab initio tractu temporis non validatur.*

137 *Tutus ipso iure non habet opus opponere.*

138 *Accessorium ipso iure cadit, principali sublato.*

139 *Vacatio ipso iure, vel priuatio per sententiam quibus verbis inducatur.*

140 *Beneficia quomodocumque vacantia in mensibus ordinariorum, ab Ordinarijs conferri possunt.*

141 *Beneficium vacans concedi non potest iudici, qui ea priuatione beneficium vacare fecit.*

142 *Executor Apostolicus declarans literas non esse exequendas, non potest d. beneficium impetrare.*

143 *Patronus potest præsentare, quando beneficium de iure vacat.*

144 *Et quando per sententiam rector ob delictum fuit priuatus.*

145 *Etiam si sit priuatus iniustè, & si non appellauit.*

146 *Lite pendente inter duos electos, seu præsentatos, si alter eorum decedat, alius præsentari nequit.*

147 *Nisi intra quadrimestre mortuus sit, vel præsentationi renunciauerit.*

148 *Subrogatio fit viuentis per obitum collitigantis.*

150 *Beneficium quomodocumque vacet, patronus præsentare potest.*

151 *Coadiutor cum futura successione rectori ecclesiæ patronatæ datur cum consensu patroni.*

152 *Coadiutor ad vitam rectoris dari potest sine d. consensu.*

153 *Beneficium non vacat per obitum illius, qui habet ius ad rem.*

154 *Beneficium primum ibi uacat, ubi secundi beneficij capitur possessio.*

155 *Beneficium ibi præsumitur uacare ubi beneficiatus domicilium babebat, uel residere debebat.*

Bene-

156 *Beneficia vacãtia in Curia sunt Papæ reseruata.*
157 *Beneficia etiam iurispat. personarum Ecclesiasticarum.*
158 *Beneficia etiam laicorum, quæ tunc cum derogat. iurisp. conferuntur.*
159 *Massobrij censura ad d.derogationẽ.*
160 *Auctoris responsio ad d. censuram.*
161 *Beneficia iurisp. laicorum vacantia per obitum in curia conferu. cum derog.iurisp.in totum.*
162 *Secus si aliter vacent.*
163 *Beneficia curata Sede Apostolica vacante Episcopus potest conferre præuio concursu.*
164 *Sede Apostolica vacante, si vacet* Ec*clesia cathedralis, quomodo prouidendum. et ponitur* Rot.dec.

Præsentatio habet locum, quando vacat beneficium Patronatum.

CAPVT QVINTVM.

1 PRæsentatio autem fit
per patronos, vel exi-
stentes in quasi pos-
sessione iuris præsen-
tandi, quando Eccle-
sia vacat. *cap.illud.de iurepat.et cap.*
vlt. de conc. præb. vbi Card. Abb.et
2 *Alij.* quia quamuis patronus in
habitu habeat iuspræsentandi, tamẽ
exercitium præsentandi non habet
in actu, nisi quando Ecclesia vacat
3 *d. cap. illud.* ideo præsentatio, seu
promissio facta per patronum de
beneficio vacaturo non valet, nec
conualescit per mortem beneficia-
ti. *ad c.vlt. vbi doct. & fuit dictum*
in Tullen.4.Cappell.16.Iun.1595.*co*
ram Orano.et in Pampilon. *beneficij*
de Huarte 13.Feb.1595. corã Iusto.
Aug.Barbosa de off.et pot.Episc. p.3.
4 *alleg. 72. num.3.4.5. et 6.* & ideo
quomodocumque verè, & cum ef-
fectu vacet Ecclesia, seu beneficiũ,
semper data tali vacatione possunt
patroni præsentare, quia vbi datur
vacatio, ibi datur etiã præsentatio.
d.c.vlt.et ibi Doct.*Lamb.de iur.lib.*
2.p.1.q.6.a.18. & ideo ad vacatu-
ram Ecclesiã non fit præsentatio. *d.*
5 *c.vlt.* Cũ autẽ de vacatione benefi
ciorum dictum sit, necesse est vide-
re de modis, quibus beneficia va-
cant, de quibus, latè, & doctè
Hieron.*Gonzal.in commen.ad reg.5.*
cancell. gloss. 15.§.1. num.1. et se-
quentib.Garcia de beneficijs part.10.
num.1. et sequentib. Aug. Barbosa,
vbi sup.num.7.et seqq. Massobrius
in prax.habẽdi concursum ad.vac.pa
roch.eccl.req.1.dub.2. qui alio salle-
gant.Io.à Koch.sup. reg. 8.canc.gl.7.
6 Vacationum ergo genera redu-
cantur ad tria, quorum primum est,
quia aliquando beneficia vacãt de
iure, & de facto, vt est per mortẽ na
7 turalẽ beneficiati quia mors omnĩa
soluit.*§.deinc.* A*uth.de nupt.*aut per
8 resignationẽ illius, qui verum titu-
lum, & possessionem habebat. Re-
9 *buff.in praxi in titulo, requisita ad*
bonam collationem.
10 Secundum est, quia aliquando va-
cant de iure, non de facto, vt per
assecutionem alterius beneficij in-
compatibilis, tunc enim non dicun
tur vacare de facto, nisi illorum pos-
sessio dimittatur, quia aliter de fa-
cto semper sunt occupata. *cap. cum*
nostris. ibi.cum præpositura.de conc.
11 *præb.* vel quando quis est intrusus
in beneficio absque titulo, & de fa-
cto est occupatum beneficium, de
iure tamen vacat. L*apus alleg.16.*
12 Tertium est, quando vacant de
facto, non de iure, veluti, quando
quis est absens à beneficio, & igno-
rat. vbi sit, quia de facto nullus est,
qui beneficio deseruiat. *facit text.*
in cap.2. & in cap. ex parte il 1.de
cler.non resid.& in praxi refert Ric-
13 *cius in praxi rer.for.eccles. dec.725.*
quòd quando clericus beneficiatus
est absens à diœcesi, debet per præ-
dictũ citari ad exhibendum bullas
sui beneficij, & ad probandum se
satisfecisse obligationibus ipsius

beneficij etiam simplicis,& eo non
14 comparẽte fit priuatio data tamen absentia saltem per decennium, & quod nulla notitia habeatur d. beneficiati, & ratio est, quia euagatio
15 est clericis interdicta.*cap.vlt.& ibi Boic.num.*5.*de cler.non resid. Albanus cons.*93. *nu.*4. euagari enim est
16 delictum.*Bursatt.cons.*397.*nu.*20. item quia tali casu habetur beneficium pro derelicto, & per decennium taliter transactum amittitur possessio. *Menoch. de recuper. poss. remed.*1.*num.*271.*Flam.Paris.de resign.benefic.liq.*5.*nu.*21. *Gerard. Mazzol.cons.*60.*num.*6. & ita consului vacare beneficium ob absentiam cuiusdam clerici, qui per triginta annos, & vltra, nulla de eo habita notitia, abfuit, & ad omnes difficultates euitandas potest con-
17 ferri beneficium accepta cautione à prouiso de restituendis fructibus primo rectori, si rediret,& ita olim vidi seruatum fuisse Pisis.

18 Vacant etiam beneficia de facto & non de iure, quando quis habet collationem, & non possessionem, quia cum sit vacua possessio, vacat de facto. *Pet.Gregor.*T*olos.de benefic. cap.*27.*num.*4. & in vna Compostellana pensionis coram *Card. Seraph.quæ est decis.*677.*nu.*2. fuit
19 dictum, quòd beneficium potest vacare de facto per obitum vnius, & potest vacare de iure per obitũ alterius, quod dicit etiam *Rota dec.* 12.*num.*6. *in fin. de præb. in antiq. Bisigneti.Cassador. decis.*5. *num.*5. *de priuileg.*

20 Et vacationis appellatione intelligitur vacatio tàm de iure, quàm de facto simul. *cap. cum in nostris. de conc.præb. & ibi* Io.*And.nu.*5.*&* 24. *Ant. de Butrio num.* 6. *Imol. num.*7.*& Abb.num.*4. *Franc.Pauinus,de off.& potest.Capituli sed.vac. prælud.*7.*post prin.et num.*17. *Felin. in cap.in nostra, num.*34. *et seq. de rescrip. Selua de benef. par.* 3. *quæst.* 11.*num.*111. *Put. decis.*290. *nu.*4. *lib.*1. *Mandos. cons.*4. *num.*20. *et*
21 24.vbi dicit, quod ista vacatio de iure, & de facto est verior, naturalior, plenior, & potentior vacatio, & ideo quælibet dispositio loquens de vacatione debet intelligi de illa,
22 & in potiori significatu, quia propriè vacare dicitur,quando à nullo
23 detinetur nec de iure,nec de facto. *Pauin.vbi sup.num.*17.& plenum dicitur beneficium, quando ab aliquo possidetur de iure.*Rot.decis.*18. *de præb.in antiq.* & quando sufficiat
24 vacatio de iure, & de facto, vel de iure,non de facto, vel de facto,non de iure, declarat *Gonzal. dict.§.*1. *num.*14.*et sequentibus.*

Videamus nunc, quibus modis vacent ipso iure beneficia,qui sunt multi, quorum

25 Primus est per mortem naturalẽ beneficiati.*cap. susceptum.& ibi gl. pen. in uerbo, non morte.de rescrip. lib.*6.*Barbosa d.alleg.*72.*nu.*7.

26 Si tamen sit beneficium,vel de mensa, vel in ecclesia nõnumerata non vacat per obitum.*Felin.in cap. cum accessissent. nu.*1. *&* 2. *de const.*
27 idem est si sit beneficium commendatum, quia non vacat per obitum commẽdatarij, sed vacat semper vt prius, neque attenditur mensis,in quo commendatarius obierit. *Gonzal.ubi sup.glo.*5.§.8.*nu.*49.

28 Secundus est,per resignationem factam ab ipso beneficiato,quia talis resignans & cedens quoad dictũ beneficium resignatum potest dici mortuus,& ideo tunc patronus poterit præsentare.facit *Rot.de renunciat.decis.*16.*in antiq.* & habetur in toto *tit. de renunc.* & per *Flam.Paris.d. tractatu de resign.benef.* si au-
29 tem sit resignatio simoniaca,tunc non vacat beneficium, vt per *Inn. in cap. cum uniuersorum.de rer.permutat. & in d.dec.*16. *Rotæ habetur,*
30 quòd renunciante primo præsentato præsentationi de se factæ, secundo præsẽtatus cumulatiuè à patrono, qui variauit, debet institui; &

patro-

31 patronus potest iterum præsentare quando præsentatus non consentit præsentationi, vel quando post consensum renunciauit, vel quando moritur ante institutionem, vel quando non valet præsentatio ob aliquod occultum crimen præsentati, seu ob aliam causam non procedentem ex culpa præsentantis, & dummodo illud sit absque fraude. *Lambertin. ubi sup. d. quæst. 6. art. 4. & art. 5.* præ-
32 sentatione autem prima non cassata, nisi sit euidenter nulla, & nisi sit locus variationi, non potest fieri secũda præsentatio. *Lambert. ubi sup. art.*
33 7. eodem modo vacat beneficium etiam ex causa permutationis. *cap. 1. de rer. permut.* & in permutationibus beneficiorum requiritur vera, & libera renunciatio in manibus Superiotis beneficiorum permutandorũ, ex quo tunc prædicta beneficia vacare dicuntur, quæ si sint patronata,
34 patroni non præsentant, sed consentiunt tali permutationi, & resignationi. *Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 2. q. 4. n. 10. tomo 1. & lib. 11. q. 5. nu. 20. tomo 2.* nisi in tali permuta-
35 tione concurreret vtilitas, seu necessitas ecclesiæ, vel populi, & patronus esset ecclesiasticus, & permutatio fieret per legatum Sed. Apostolicæ. *Lambert. ubi sup. art. 6.*

36 Tertius est per assecutionem alterius beneficij incompatibilis. *cap. referente. cap. præterea. & cap. de multa. de præb.* habetur in *Conc. Trid. sess. 7. cap. 4. de reformat. Alphonsus Hoieda de benef. compatib. & incompatib. p. 1. c. 17.* & sic primum beneficium
37 vacat per assecutionem secundi, etiã si sint beneficia simplicia personalẽ residentiam requirentia licèt non sint curata, quod est verum, quando residentia est continua & præcisa
38 sub priuatione tituli, sed quando requiritur residentia non continua, sed in certis temporibus, vel requiritur residentia continua, non tamen simpliciter, sed causatiuè, & solum respectu priuationis fructuum, ita quòd non residendo quis perdit fructus, titulo tamen non potest priuari. de quibus *Card. cons. 3. Hoieda ubi sup. nu. 35. Gonzal. d. gloss. 15. nu. 20. & 21. & seqq. Steph. Grasian. discep. forens. cap. 133. num. 25.* ea propter *Conc. Trid. sess. 24. de reformat. c. 17.*
39 decernit, quòd vnum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur etiam si sit beneficium sim-
40 plex, & non inducitur vacatio ipso iure per assecutionem secundi, si vtrumque non requirit personalem residentiam. *Nauar. cons. 10. & 13. de præben.* potest tamen Ordinarius
41 priuare obtinentem plura beneficia ex d. *cap. 17. Conc. Trid. Puteus dec. 230. lib. 3. & Nauar. ubi sup.* neque
42 ad retinendum plura beneficia satis est, quòd in vltima prouisione narrata sint omnia beneficia obtenta, quia ex tali narratiua non inducitur dispensatio super pluralitate, sed operatur dumtaxat excusationem subreptionis ob non expressionem obtentorum, prout fieri debet. ita est *text. in cap. non potest. §. ult. de præb. lib. 6. Nauarr. de oratione. c. 22. miscellan. 16. nu. 64.* & facit ad hoc *Regula 50. Cancell. Gonzal. d. glos. 15. à nu 26.* quamuis in praxi seruetur
43 contrarium, videlicet, quia per talẽ narratiuam inducitur dicta dispensatio super pluralitate pro congrua sustentatione, quia si habens duo beneficia prouideatur de tertio tacitè videtur dispensatus, vt illa tria licite retinere possit.

44 Dimissio autem beneficij incompatibilis debet fieri antequam labatur terminus datus ab *Extrauagante Execrabilis. de præben. in extrauag. communib.* qui terminus est vnius mensis. *Garc. ubi sup. par. 11. cap. 5. nu. 35. ubi nu. 36.* ait dimissionem
45 fieri debere sine mora, aliàs vacant habita pacifica possessione secundi. *Massobrius ubi sup. requisito 1. dub. 6. Cardin. Seraphin. dec. 856. nu. 10.*
46 & quando quis non teneatur dimittere beneficium, quando super secundo

cundo sibi sunt illatæ molestiæ etiã extraiudiciales, & de facto vide *Cardin. Seraph.* 1254. *& dec.*983.*nu.*5. nec dimittere quis tenetur primum beneficium donec patitur litem super secundo. *Ludouis.* qui fuit Gregor. XV. fœl. record. *dec.*451. & ibi annotat. *Beltramini nu.*9. *Massobr. d. dub.* 6.

47 Hodie adest regula Cancellariæ de decreto, quod ponitur in literis Apostolicis, quo prouisus de stylo nunc intra bimestre tenetur dimittere primum, aliàs vacat.

48 Quartus est per matrimonium per verba de præsenti contractum à clerico beneficiato in minoribus ordibus constituto, non autem per sponsalia, & per verba de futuro. *cap.* 1. *& cap.*3.*de cler.coniugat.* & habetur *Reg.*57. *Cancell. Staphil.de lit. grat. tit.de uarÿs modis uacationis.* §. *quintus uacationis modus.ubi n.*4.5. *&* 6. ait idem esse, si postea ex aliquo defectu, seu impedimento matrimonium sit nullum.

49 Quintus est per ingressum Religionis post emissam professionem. *cap. beneficium. de reg. iur. lib.* 6. & habetur in d. *reg.*57.*Canc.Staphil.ubi sup.*§.*sextus uacationis modus.* quòd an habeat locum in Religiosis Venerab. Societ. Iesu in fine huius cap. cum Rota dicetur.

50 Sextus est propter non promotionem, quando obtinens parochialem non promouetur intra annum ad sacerdotium, quia elapso anno parochialis ipso iure vacat. ita habetur in *cap.licèt canon.de elect. lib.*6.*cap. statutum. c.cum ex eo. & c.commissa, de elect.lib.*6.*Staphil.ubi sup.*§.*quartus prinsipalis*. & habetur in *Consil. Trid. sess.* 24. *de reformat.c.*12. ibi. aut in tali ætate, vt infra tempus à iure, & ab hac Synodo statutum initiari valeat. & ita etiam declarauit sacra Congregatio Concilij. & in d. *Concil.Trident.sess.*7. *de reformat. cap. tertio.*

51 Septimus est per translationem Prælati ad aliam ecclesiam, quia tunc vacat prima. *cap.in apibus.* §. *translatis.* 7. *q.* 1. *& cap. quanto. de translat. Episcop.*: dummodo sint expeditæ literæ secundæ ecclesiæ, & Prælaturæ, & ostendantur Capitulo iuxta *Extrauag. iniunctæ.de elect. in extrauag. comm. Paris.ubi sup. de resignat.benef.lib.*7.*quæst.*21.*nu.*14.*& quæst.*23.*nu.*47.

52 Octauus est, si electus intra mensem à tempore electionis ei præsentatæ, vel à tempore sibi præstituto non cõsenserit electioni de se factæ. *cap. quam sit.* §.*electus vero.de elect. lib.*6.*Menoch.de arbitr.iud.lib.*2.*centuria* 5.*casu* 477.

53 Nonus est, si electus intra trimestre post consensum electioni præstitum non petierit confirmationem. d.*cap. quam sit.*§.*cæterum. de elect.lib.*6.

54 Decimus est, quando electus, vel præsentatus ante confirmationem, vel institutionem per se, vel per aliũ se ingesserit, vel administrauerit bona, & reditus beneficij. ita est *text. in cap.auaritiæ.de elect. lib.*6. vbi habetur, quòd tunc talis ipso iure priuatur iure quæsito, & vacat beneficium vt prius. *Sarnen.in Reg. de triennali.quæst.*5.*uers.postremo.& isti modi.*8.9.*&* 10. sunt improprij.

55

56 Vndecimus est per promotionem beneficiati ad Episcopatũ post adeptã possessionem ipsius Episcopatus, vel post lapsum tempus ad petendã consecrationem, quia tunc ipso iure vacant beneficia antea obtenta per d. promotum. *cap. cum in cunctis.* §. *cum uero.de elect.* & habetur in *Conc.Trid.sess.*7.*de reform. cap.* 9. *& sess.*23.*de reformat.cap.*2. nisi prorogatio, vel retentio dictorum beneficiorum sit ex dispensatione obtenta. *Couarr. practic.quæst.cap.*36.*nu. finali.*

57

58 Duodecimus est, quia vacat ipso iure beneficium per militiam sæcularem statim ac quis fit miles. *glos. in cap.ult.uerbo, redierint.de cleric. nõ resident.Paris.ubi sup.de res.ben.lib.*1.

quæst.

quæst. 1. *nu.* 22. ita etiam vacat per
59 delationem publicam, & continuatam habitus, & vestium laicalium per constitutionem Sixti V. fœl. rec. incip. *Cum sacrosancta*. quam refert *Quaranta in summa Bullarij. verbo, habitus clericalis*.

60 Decimus tertius est per cassationem electionis. *cap. consideramus. & cap. super eo. de elect.*

61 Decimus quartus per repulsionẽ postulationis, *extrauagan. ex debito. §. huiusmodi. de elect. in extrauag. commun. cap. 2. & cap. 3. de postul. prælat.*

62 Decimus quintus est, quando beneficium violenter occupatur, vt si quis vi ingrediatur possessionem beneficij. *cap. eum qui. de præb. lib. 6. Rebuff. in praxi tit. de modis amitt. benef. nu.* 28. *Mandosius in reg.* 21. *de impetr. benef. viuent. q.* 10.

63 Decimus sextus est per violationem sequestri impositi vigore sententiæ diffinitiuæ in Romana Curia prolatæ in causa beneficiali. *Clem.* 1. *de sequest. poss. & fruct.* dummodo sententia lata sit super petitorio, & possessorio, secus si esset lata in causa attentatorum. *Lancellott. de attentatis. par.* 3. *cap.* 28. *num.* 143. vel non sit appositum sequestrum ob Iudicis offensam. *Mobed. dec.* 1. *nu.* 3. & 4. *de sequest. poss. & fruct.*

64 Decimus septimus est per nonostensionem tituli, seu dispensationis coram Ordinario, postquam beneficiatus fuerit monitus ad textum in *cap. Ordinarij. §. quod si fortè*. & ibi *glo. in verbo, eo ipso. de off. ordin. lib. 6.* & habetur in *Conc. Trid. sess. 7. de reform. cap.* 5.

65 Decimus octauus est per alienationem rerum, & bonorum ecclesiæ factam sine debitis solemnitatibus. ita habetur in *extrauag. ambitiosè. §. inferiores vero. de reb. eccl. non alien. inter extrauag. comm.* quam latè declarat *Gulielm. Redoan. in tract. de reb. eccl. non alien.*

66 Decimus nonus est, si habeatur beneficium pro derelicto per spaciũ decem annorum. *ad not. in cap. ex parte. de cleric. nõ resid. Paris. vbi sup. de resig. benef. lib.* 1. *quæst.* 5. *num.* 21. *Rebuff. vbi sup. num.* 57. *Riccius vbi sup. d. dec.* 725. & dixi supra in princ. huius capit. nu. 14.

67 Vigesimus est ob crimen hæresis. *cap. ad abolendam. §.* 1. *vbi glos. de hæreticis. Rebuff. vbi sup. à nu.* 4. *Iulius Clarus in praxi crim. §. hæresis. n.* 14. *Franciscus Pegna Rotæ Rom. Decanus in commentario* 112. *ad Directorium Inquisitorum*. idem est in apostata à fide. *Rebuff. vbi sup. num.* 47. & ob adhæsionem hæreticis factam. *Gonzal. vbi sup. d. glos.* 15. *nu.* 92. & *Kochier. vbi sup. glos.* 7. *casu* 18. *ad reg.* 8. *Cancell.*

68 Vigesimus primus est, quia etiam beneficia filiorum ipsorum hæreticorum vacant ipso iure ex communi opinione, de qua *Couar. var. resolut. lib.* 2. *cap.* 8. *nu.* 4. *Clarus vbi sup. n.* 14. *Simancas de Catholic. institut. cap.* 29. *nu.* 20. *Hoieda vbi sup. cap.* 23. *nu.* 11. *Roias de hæreticis assertion.* 44.

69 Vigesimus secundus est, quia vacant beneficia obtenta scienter ad præces hæreticorum, & tales etiam fiunt inhabiles ad alia. *cap.* 2. *§. ad hæc. de hæretic. lib.* 6.

70 Vigesimus tertius est, quia ipso iure vacat beneficium per crimẽ simoniæ realis. vt in *extrauag. cum detestabile. de simonia. in extrauag. comm. Cassador. dec.* 5. *nu.* 1. *de simonia. Bernardus Diaz in praxi criminali. c.* 91. & ibi *Ignatius de Salcedo in addit. sub*
71 *litera*. D. sola autem simonia conuentionalis inhabilem reddit ad obtinenda beneficia. *Puteus decis.* 80. *lib.* 2.

72 Vigesimus quartus est per crimen læsæ maiestatis. *Rebuff. vbi sup. de mod. amitt. benef. nu.* 32. *Diaz vbi sup. cap.* 119.

73 Vigesimus quintus est ob crimen falsitatis literarum Apostolicarum. *cap. ad falsariorum. de crimine falsi. Diaz vbi sup. cap.* 117. *nu.* 1.

74 Vigesimus sextus est ob percussionem

sionem S. R. E. Cardinalis. *cap. fœlicis. §. si qua vero. de pœnis.*

75 Vigesimus septimus est propter percussionem, seu homicidium Episcopi. *Clem. 1. §. à feudis. de pœnis.*

76 Vigesimus octauus est, quando clericus beneficiatus fit assassinus. per textum in *cap. 1. de homicid. lib. 6.* Diaz. *vbi sup. cap. 96. nu. 1.*

77 Vigesimus nonus est, si quis occidat rectorem suæ ecclesiæ, in qua habet beneficium. *cap. in quibusdam. de pœnis. Rebuff. vbi sup. nu. 45. vide Felin. in cap. inquisitionis. nu. 3. de accusationib.*

78 Trigesimus est, si quis clericum carcerauerit donec suum beneficiũ resignauerit. *Clem. multorum. §. quod si inferiores. de pœnis.*

79 Trigesimus primus est, si quis tẽpore suspensionis, & dum erat suspensus se administrationi ingesserit. *cap. 1. §. vlt. & cap. cupientes. §. cæterum. de elect. lib. 6.*

80 Trigesimus secundus est ob crimẽ sodomiæ. *Rebuff. vbi sup. nu. 38. Salcedo vbi sup. in addit. ad cap. 86. litera* C. & habetur in constitutione Pij V. sanctæ memoriæ. quæ incipit. *Horrendum.*

81 Trigesimus tertius est, quando resignans beneficium non superuiuit per viginti dies post præstitum consensum dictæ resignationi. iuxta *Reg. 18. Cancell. Paris. vbi sup. de resig. benef. lib. 2. per totum.*

82 Trigesimus quartus est, ob non factam publicationem resignationis iuxta formam constitutionis Greg. XIII. fœl. rec. de public. resignat. quam declarat *Paris. vbi sup. lib. 11. per totum.*

83 Et si beneficium sit liberè resignatum coram Ordinario, debet Ordinarius tunc illud conferre infra mensem, aliàs deuoluitur ad Sedem Apostolicam. *Paris. vbi sup. lib. 11. quæst. 2. nu. 6.*

84 Trigesimus quintus est ob non seruatam formam constitutionis Pij Quinti, quæ incipit. *In conferendis.* quam refert *Quaranta vbi sup. in summa Bullarij. in verbo, beneficiorũ parochialium collatio.* vbi resoluit multas dubitationes occasione dictę constitutionis. & *Maßobr. vbi sup. in princ. d. sua praxis.*

85 Trigesimus sextus est, quando aliqui pro obtinendis beneficiis se ipsos pro alijs supponunt examini, vel annuas pensiones offerunt, seu beneficia pro alijs impetrant, aut ab eis aliquid consequuntur, vel quando pro se ipsis impetrant beneficia cum intentione illa resignandi (reseruata sibi annua pensione, vel non reseruata) ad fauorem aliorum, nam ipso iure tunc vacant prædictorum beneficia, ex constitutione Pauli Quarti, quæ incipit. *Inter cæteras.* quam refert *Gonzal. d. glos. 15. n. 90.*

86 & qui vt facilius consequatur beneficium promittit soluere maiorem pensionem, quam ipsum beneficium ferre possit, committit simoniam, & venit priuandus. ita *Hieron. Gigas de pensionib. quæst. 41.*

87 Trigesimus septimus est per adhæsionem, vt si quis in schismate adhæreat Antipapæ, seu hæreticis. *Gonzal. d. glos. 15. nu. 92.*

88 Trigesimus octauus est per obitũ Papæ collatoris, quando fuit collatum ad ipsius beneplacitum. *cap. si gratiosæ. de rescript. lib. 6.*

89 Trigesimus nonus est, quando beneficium à Papa collatum esset ad certũ tempus limitatum, tunc enim elapso dicto tempore vacat beneficium, & idem esset, si ita esset ab ordinario collatum. *Rebuff. vbi sup. in praxi in titulo, requisita ad bonam collationem. à num. 16.*

90 Quadragesimus est in beneficio manuali, & amotibili per reuocationem prouidentis, vel ad nutum conferentis. *Gonzal. vbi sup. glos. 5. §. 6.*

91 Quadragesimus primus est per depositionem, seu priuationem. *cap. ex literis, et cap. graue de excessibus prælat. Fel. in cap. ad petitionem. nu. 2.* de

de accusationib. Mandosius in reg. 32.canc.quæst.8.à num.13.

92 Quadragesimus secundus est per apprehensionem possessionis de beneficio collato a Papa ante literarũ expeditionem. *Felin.in cap. veniens, num.3.de accusat.et adest constit.*Iulij III.*sub die* 27. *Maij* 1553. de qua tractat *Mandosius in reg.* 27. *cancell. de nõ iudicando iuxta formam supplicationis, quæst. 3. à num. 3. et quæst.4.à num.2.*

93 Quadragesimus tertius est, quando quis indebitè retinet scripturas spectantes ad Cameram Apostolicam, illasque non restituit, & istas sciens, & non reuelans, *vt ex const. Iulij* III.*quæ incipit,cum acceperimus in bullario, & de retinentibus bona Palatij Apostolici,vide const.6.*Alex. VI. *& Clementis VII.const. 1.in bull.*

94 Quadragesimus quartus est, si quis offendat litigantes in Curia Romana, eorumque Iudices, Aduocatos, & Procuratores,vel notarios, per *const.*Alex.*VI.quæ incipit,in eminenti Sedis in bullar. de qua Puteus decis.*102.103.*&* 104.*lib.*1.

95 Quadragesimus quintus est, quia per assumptionem ad Papatum vacant beneficia Cardinalis assumpti. *ita Stef.Gratian.discept.forens.c.*296. *num.*11.*&* 12.

96 Quadragesimus sextus est, quando quis insordescit in excommunicatione per annum, & amplius,quia tunc talis citabitur coram Iudice ad allegandum quas habeat defensiones, quare non debeat declarari vt hæreticus ad textum in *cap.cum contumacia.de hæretic.lib.6.* & facta tali declaratione, ille remanet ipso iure priuatus beneficijs. *Menoch.de arb. iudic.par.2. centuria 5. casu 416.nu. 52.& seq.Conc.*Trid.*sess.25. de refor. c.3.in fin.*quod tamen declara vt per *Gonzal.d.gloss.*15. *à num.*104. *Stef. Gratian.vbi sup.cap.*119.*num.*3.

97 Quadragesimus septimus est per decretum, idest, quando Papa confert alicui beneficium cum hoc,quòd infra sex menses dimittat primum beneficium in illius manibus, aliàs eo ipso vacet secundum, aut sit similis clausula de solutione facienda, aut de literis infra certum tempus expediendis, vel aliàs sub eadem vacationis pœna, nam si non adimplentur, vacat beneficium. *Egidius decis.*775.*in prin. &* Rota *decis.* 12. *de re iud.in nouis,*& in casibus prædi-
98 ctis tempus incipit currere à die captæ possessionis pacificæ. *Verall. dec.* 248.*par.1.et dec.*226.*par.*2. *Put.dec.* 51.*num.*1. *lib.*1. & est necessaria notitia dictæ pacificæ possessionis.*Gonzal.d.gloss.*15.*num.*112. idem est ra-
99 tione decreti contenti in Indultis Cardinalium, videlicet, quod prouisi à Cardinalibus de beneficijs reseruatis excedentibus valorem. 24. ducatorum teneantur infra quatuor menses si citra montes, & intra octo si vltra montes collationes fiant, à die collationis computandos, nouas prouisiones à Sede Apostolica impetrare, & literas Apostolicas expedire, alioquin elapso dicto tempore dicta beneficia eo ipso censeantur vacare, & hoc in casu dictum tempus currit à die notitiæ integræ de reseruatione, quando vacatio est talis, quæ potuit ignorari, vt ex vacatione per obitũ cubicularij. *et simil. Put.dec.*112.*lib.*1. *vide Gonzal. dict. gloss.*15.*à num.*110.

100 Quadragesimus octauus est per malam promotionem ad ordines,vt si beneficiatus habens primam tonsuram, vel minores ordines fuerit ad maiores promotus, cum aliàs fuerit inhabilis ex aliquo vitio, seu defectu, vel per saltum, vel aliter, nam
101 si in dictis ordinibus ministrare præsumpserit efficitur irregularis,& eius beneficia ipso iure vacant per constitutionem Sixti V.incipien.sanctũ, & salutare quæ constitutio redacta est ad terminos iuris communis, & Concilij Tridentini à Clemẽte VIII. de qua *Gonzal. d. gloss.*15. *num.*128. *& glos.*5.*§.*10.*nu.*33.idem est in excom-

102 communicato ministrante, seu celebrante, qui fit irregularis, & est priuandus beneficijs. *cap. fraternitati. de Cleric. excommun. ministr. Garc. vbi sup. p.* 11.*c.* 10.*nu.* 47.

103 Quadragesimus nonus est per cõfidentiam, veluti quando quis resignat beneficium Titio sub confidentia, vt Titius illud resignet Caio, vel in alijs casibus, de quibus in cõstitutione Pij IIII. quæ incipit. *Romanum* Pontificem. & in constitutione Pij V. quæ incipit. I*ntolerabilis. in* Bu*llar.* latè *Flam. Paris. in tract. de confidentijs.*

104 Quinquagesimus est in omnibus casibus, in quibus fundator beneficij ita dispofuit, vt ipso iure vacet, vt ob non residentiam, vel per assecutionem alterius simplicis beneficij, vel aliter. *Verall. decis.* 290.*nu.* 1.*p.* 2. R*ebuff. in praxi tit. de dispensat. rat. ætat. nu.* 6.

105 Quinquagesimus primus est in primæua erectione, & creatione beneficij, quia tunc vacat, & stante d. vacatione debet à patrono præsentari rector. B*onifat. de Vitalinis in* C*lem. vlt. nu.* 18.*de rescriptis. vbi glo.*
106 *vlt.* & omnes communiter. & tempus datum patronis ad præsentandũ incipit currere statim creato, & erecto beneficio. *Gonzal. d. gloss.* 15.*nu.* 132.*& glos.* 9.*§. vlt. nu.* 50.

107 Quinquagesimus secundus est, quando ab aliqua constitutione, seu statuto inducitur ipso iure vacatio beneficij *Gonzal. d. glos.* 15.*nu.* 133.

108 Quinquagesimus tertius est, quia non incedentes in habitu, & tonsura ipso facto absque Iudicis decreto sũt priuati beneficij ex constitutione Sixti V. relata à Quaranta in summa bullarij, *in v. habitus clericalis.* quamuis non statim amittant fori priuilegium. *Stef. Gratian. vbi sup. cap.* 440. *num.* 1.

109 Quinquagesimus quartus est per collationem factam consanguineis, affinibus, vel familiaribus collatoris, vel resignantis, in manibus ordinarij collatoris, vt per constitutionem Pij V. relatam à Quaranta vbi supra in *verb. beneficiorum resignationes.* vbi etiam multa resoluit dubia circa talem resignationem.

110 Quinquagesimus quintus est per intrusionem. *cap. ad aures, de excessib. prælat.*

111 Quinquagesimus sextus est per subreptionem, vel obreptionem gratiæ. *Rebuff. vbi sup. in prax. in tit. differentiæ inter rescripta gratiæ, & iustitiæ num.* 1.

112 Quinquagesimus septimus est per vsurpationem iurisdictionis Ecclesiæ bonorum, censuum, & iurium etiam feudalium, & emphiteuticorum, fructuum, & emolumentorum, & quarumcumque obuẽtionum, quæ in ministrorũ, & pauperum necessitates conuerti debent per se, vel alios, vi, vel timore incusso, seu etiam per suppositas personas clericorũ, seu quacunque arte, vel colore quæsito, in proprios vsus cõuersionem, aut vsurpationem, seu impedimenti præstationem, ne ab ijs, ad quos de iure pertinent, habeantur. C*onc. Trid. sess.* 22.*de ref. cap.* 11.*Gonzal. vbi sup. gloss.* 51.*num.* 152.*qui allegat* Tiraq. *in l. si vnquam, verbo, reuertatur. C. de reu. donat. à num.* 168. *ad num.* 463. *vbi refert* 104. effectus, seu differentias inter vacationem ipso iure, & vacationem per sententiam.

113 Quinquagesimus octauus est in casu constitutionis Pij IV. quæ incipit *cupientes vnicuique iustitiam,* quæ est *constitut.* 20. *in bullar.* per quam prohibetur iudicibus causarum beneficialium vel criminalium concernentium beneficiorum priuationem, etiam S. R. E. Cardin. Palatij Apostolici Auditoribus, Referendarijs, & quibusuis alijs etiam Archiepiscopali, Patriarchali, & alia quauis maiori dignitate etiam legationis munere fungentibus, eorumque prænominatorum nepotibus, consanguineis, affinibus, procuratoribus, sollicitatoribus, ac domesticis, vel familia-

miliaribus cuiuscunque status, gradus, ordinis, & conditionis fuerint, impetrare, aut ab alijs impetrari à sancta Sede, aut eius legatis, vel quibusuis ordinariis collatoribus sibi conferri, prouideriue facere, ecclesias, monasteria, prioratus, ac alia beneficia ecclesiastica tam in Romana Curia, quam extra eam, aut aliàs quomodolibet vacantia, & vacatura per priuationem irrogatam, seu declaratam in sententia, vel declaratione per ipsos lata, qui omnes vt supra nominati penitus inhabiles ad illa in posterum obtinenda fore, & esse declarantur, & quæcumque impetrationes, collationes, & prouisiones, & quæuis aliæ dispositiones, aut concessiones de huiusmodi ecclesijs, & beneficijs, &c. etiam per Summum Pontificum motu proprio &c. nullæ, & irritæ, ac inanes, nulliusque roboris, vel momenti, ac nullius iuris quæsiti, vel de annali, & triennali, aut aliæ regulæ Cancellar. suffragij fore, & esse denunciantur cum decreto, quod sic priuati ab eis Ecclesijs amoueātur, prout amotos esse in eadem constitutione declaratur.

114 Pluribus etiam modis beneficia vacare possunt de facto tātum quos refert *Kocbier. vbi sup. glos. 7. num. 4.* vt quando quis lōgo tempore abest, & ignoratur vbi sit, vel quando prouisus habet collationem, & non possessionem, vel quando beneficiatus de possessione eiectus est, & nemo illam occupauit, aut quando electus renunciauit; aut quando absens prouisus postea non acceptauit, vel quando intrusus decedit, vel cedit. *Massobr. vbi sup. requisito 1. dub. 2. num. 63.*

115 Notandum est insuper, quòd omnes modi vacationis veniūt sub verbo vacationis præsertim vbi eadem esset ratio. *glos. in cap. si propter. in verbo, vacabunt de rescript. & in cap. susceptum. de rescript. lib. 6. Felin. in c. in nostra. coroll. 37. de rescript. Paris. de resignat. benefic. lib. 11. quæst. 14. num. 24.*

116 sed expresso vno modo vacationis, non veniunt alij. *d. cap. susceptum* quod quinque modis limitat *Felin. vbi sup. relatus à Garc. vbi sup. par. 11. cap. 1. de vacationis modis in communi, à num. 9.* vbi refert multas Rotæ decisiones. *& ibi in cap. 2. 3. & sequentibus per totam dictā partem* latè pertractat de modis vacationum, prout etiam *Aug. Barbosa vbi sup. de off. & potest. episc. par. 3. allegat. 57.*

117 Alijque sunt casus, in quibus ob diuersa delicta quis non est ipso iure priuatus beneficijs, sed priuandus venit per sententiam, vt homicida, publicus concubinarius, sacrilegus, residere nolens, bannitus, & alij, de quibus, *Rebuff. vbi sup. in praxi tit. de mod. amitt. benef. à n. 50. & alij etiam vt per Diaz. vbi sup. in praxi crimin. vbi cap. 131. num. 2.* ait priuationem

118 beneficiorum imponendam esse duntaxat in casibus à iure expressis, per textum *in cap. is, qui in princ. de sent. excomm.* & de causis, ex quibus clerici priuantur beneficijs eleganter pertractat *Marescott. vbi sup. var. resolut. lib. 2. cap. 35.*

119 Interest autem videre, an beneficium vacet ipso iure, siue per sententiā, quia plures sunt effectus, quorū

120 Primus est, quia quando beneficium vacat ipso iure, in ipso puncto, puta statim ac contrahitur matrimonium, vacat. *Rota decis. 707. n. 2. & 3. lib. 3. part. 3. diuers.* & ibi vacat, vbi actus fuit consummatus. *Rota vbi sup. decis. 728. num. 3.*

121 Secundus est effectus, quia quando beneficium vacat ipso iure, si talis iam priuatus decedat, antequam possessionem dimittat, non tamen vacat per obitum illius, sed per matrimonium ab eo contractum, & similia. *d. cap. susceptum. Felin. in cap. 2. num. 23. de rescript. Paris. vbi sup. de res. benef. lib. 9. quæst. 25. num. 4.* quia si iam vacat ex vno capite, non potest vacare ex alio.

Ff Ter-

122 Tertius est effectus, quoniam be-
neficium, quod ipso iure vacauit non
potest in fauorem alterius resignari,
quia nemo potest resignare quod
non habet. *cap. quod autem in fine, de*
iurep. latè Paris. *vbi sup. lib.1. q.15.*
123 *num.1. & lib.2. quæst.22. nu.2.* si au-
tem quis veniret priuandus per sen-
tentiam, veluti quia commisit ho-
micidium, posset ante sententiam
beneficium resignare ad fauorem
alterius *glos. in cap.2. verbo, finita, vt*
lite pend. lib.6. Rebuff. in praxi tit. de
mod. amitt. benef. num. 51. *Crescent.*
decis.6. num.3. de renunc.
124 Quartus est effectus, quia quan-
do beneficium vacat ipso iure, po-
test tanquam vacans impetrari, vt
vacuum, secus quando quis per sen-
tentiam esset priuandus. *Rebuff. vbi*
sup num.52. & 53. Stapbil. vbi supra
tit. d. var. mod. vacat. §. considerandi.
in fine.
125 Quintus est effectus, quia quan-
do beneficium vacat ipso iure, ex
tunc beneficiatus non facit fructus
suos, & ad illorum restitutionem
tenetur, secus si per sententiam sit
priuandus. *glos. vlt. in c. fraternitatis*
12. quæst.2. Felin. in cap.1. num.42. de
constit. Tiraq. *in d. l. si vnquam, verb.*
reuertatur, num. 293. cum sequentib.
Nauarr. *in manuali, cap.23. num.66.*
Hoieda vbi sup. par.1. cap.13. nu.63.
vbi à num.59. ad nu.67. in dicto pro-
posito plures alios effectus enume-
rat.
126 Sextus est effectus, quia ad illud,
quod venit ipso iure, statim quis
tenetur in foro conscientiæ, etiam
ad pœnam. Felin. *in dicto capit. 1.*
num. 43. de constitut. & est commu-
nis opinio.
127 Septimus effectus est, quoniam
quando aliquid fit ipso iure non est
locus pœnitentiæ. *glos. in clem. ne in*
agro. §. quia vero. verbo ipso facto, de
statu monach. Bald. in Auth. habita,
col. vlt. C. ne fil. pro patre. Dec. *cons.*
138. neque tunc admittitur moræ
purgatio. *l. si is, cui, & ibi* Bart. *ff. de*
128 *leg.2. glos. in cap. cupientes.* §. *quod si*
per viginti. verbo expectari, & ibi
Doctores de elect. lib.6. Salicet. in l. se-
mel mora. col.5. ff. sol. matr.
129 Octauus est effectus, quia cum
quis ipso iure priuatur beneficio, sta-
tim dictum beneficium conferri po-
test nulla data mora, neque citato
possessore, secus si per sententiam
esset priuandus. *per text. in cap. cum*
in cunctis. in princ. iunctis dictis per
Bald. ibid. de elect. & eadem ratione
si sit beneficium iurispat. patronus
potest præsentare.
130 Nonus est effectus, quia quando
quis non priuatur beneficio ipso iu-
re, sed expectatur sententia, non
impeditur interim agere, & ius suũ
prosequi, secus si ipso iure sit pri-
uatus. *glos. in l. bis consequenter. §.1.*
verbo, non pertinere. ff. fam. ercisc. &
idem est in causa beneficiali. Innoc.
in cap. inter dilectos. post princ. de ex-
cess. prælat. & beneficia vacantia per
131 priuationem sunt reseruata, *vide*
Massobrium vbi sup. de requisito 1.
dub.4. & 5. Eneam de Falcon. de re-
seru. quæst.3. num.12.
132 Decimus est effectus, quia quan-
do actus est nullus ipso iure, non
confirmatur iuramento, secus si sit
nullus ope exceptionis, seu restitu-
tionis. *Bald. in l. non dubium. opposit.*
17. C. *de legib.* ea ratione, quia quan-
do actus est ipso iure nullus non est
confirmabilis. *Roman. cons.12. nu.2.*
133 Vndecimus effectus est, quia
quando pœna imponitur ipso iure
non est opus alia iudicis sententia
declaratoria commissi criminis ante-
quam procedatur ad executionem
pœnæ. Tiraquell. *d. l. si vnquam verb.*
reuertatur, nu.398. Geminian. in cap.
vbi periculum. §. præterea not. pen. de
elect. lib.6. quia canon latæ sententię
habet vim sententiæ hominis. *glos. in*
l. amissione. §. *qui deficiunt. vbi* Bald.
ff. de cap. diminut. vt est in emphyteu
134 ta, qui ipso iure priuatus est emphy-
teusi in certis casibus. *Innoc. in cap.*
potuit. de locato. Dec. *cons.146. Cor-*
bulus

bulus de iure emphit. Licet alij contrarium teneant.

135 Duodecimus est, quia, quamuis sint multæ distinctiones, vtrum quis possit venire contra factum propriũ. vt tradunt *Bart. & Bald. in l. post mortem. ff. de adopt.* attamen quando factum est ipso iure nullum, tunc potest quis contra factum proprium venire. *gloss. in l. 1. vbi Bald. C. de liberali causa.*

136 Decimus tertius effectus est, quia quod ab initio est ipso iure nullum, tractu temporis non validatur etiam sublato impedimento, quod reddebat illud nullum. *glos. in cap. non firmatur de reg. iur. lib. 6.* neque potest ratificari. *glos. vlt. in cap. cum nos, de his quæ sint à præl. sine cons. cap.*

137 Decimus quartus est, quia qui tutus est ipso iure, non habet necesse opponere. *Bald. in l. si cum exceptione, in princ. in 1. lectura. ff. quod quisque iuris.*

137 Decimus quintus effectus est, quia sublato principali, ipso iure, sublatũ est, & accessorium. *l. cum principalis. ff. de reg. iur.* & centum, & quatuor effectus, & differentias vacationis ipso iure; seu priuationis ponit *Tiraquell. in d. l. si vnquam, verb. reuertatur à num. 268. ad 463. C. de reu. donat.* & per quæ verba intelligatur, & inducatur vacatio ipso iure, vel pri-

139 uatio, seu per sententiam tradit *Fel. in cap. Rodulphus, à num. 24. de rescr. & Tiraq. vbi sup. à num. 41. ad 244.*

140 Et quomodocumque vacent beneficia in mensibus ordinariorum, possunt per ordinarios conferri, nisi sint reseruata vel aliter cautum sit. *Nauarr. cons. 18. num. 3. de præb.* sed quando vacat beneficium ipso iure,

141 vel per sentẽtiam ex aliqua de causis supradictis, non possunt prouideri de tali beneficio, nec à Sede Apostolica, neque ab ordinario illi, qui fuerunt iudices dictarum causarum, neque eorum nepotes, &c. prout supra dixi in 58. modo vacat. ex const. Pij IV. quam etiam refert *Gonzal. d. glos. 15. num. 157. & 158.* & in praxi notandum est, quod siquis executor

142 literarum Apostolicarũ declaret literas non esse exequendas tanquã subreptitias puta, quia non sint expressa obtenta, non potest, dictum beneficium vacans ob illam causam impetrare, & per dictam constitutionem remanet priuatus, & ita per tres sententias conformes fuit iudicatum in Vrbe.

143 Et est notandum, quòd quando beneficium vacat de iure, licet non de facto, patronus potest alium præsentare. *Rota decis. 9. de iurepat. in antiq. Gonzal. d. gloss. 15. §. 1. nu. 43. cap. licet. Episcopus de præb. lib. 6.* non vocato possessore, quod procedit in rectore priuato per sententiã. *Felin. in cap. cæterum. num. 24. de rescript. Lamber. vbi sup. d. quæst. 6. art. 9. & 10.* idem est si rector ecclesiæ patro-

144 natæ ob delictum sit ea priuatus, & eã vacet. *c. si Papa. dist. 40. cap. 2. & cap. vlt. de cler. non resid. Abb. & alij in cap. ad petitionem de accus.* quia tunc patronus potest præsentare, nisi rector sit priuatus ex delicto, quo erat inquinatus tempore præsentationis, & quod delictum erat notum patrono, qui tunc pro illa vice quia præsentauit indignum scienter, priuatur iure præsentandi. *cap. cum vos, vbi glos. in verb. minus idonei, & ibi Abb. de off. ord.* facit distinctio. *Abb. in cap. innotuit, num. 7. & 8. de elect. Lambert. vbi sup. art. 8.* si vero rector

145 sit priuatus ob iniustitiam iudicis si non appellauit, patronus rectè alium præsentare poterit, quia pro sententia præsumitur, si non fuerit reuocata. *c. cum inter, & cap. sicut de re iud.* & ideo facit ius inter partes. *d. c. cum inter. & ibi Abb.*

146 Et si pendente lite inter duos electos, seu præsentatos cõtingat vnũ illorum mori, vel liti cedere, non potest alius eligi, seu præsentari, qui assumat illius iura. *cap. 1. vt lite pend. lib. 6.* quod etiam indistinctè locum habet in præsentatis à patronis ec-

 clesia-

clesiasticis, cum eorundem præsentationes censeantur electiones, vt per *Abb. in cap. cum autem. num. 3. & in cap. pastoralis. num. 4. de iurep. & tex. in cap. pastoralis, num. 4. de iurep. & tex. in d. cap. 1.* habet etiam locum in duobus præsentatis à patronis laicis, quando vnus ex eis moritur, vel renunciat post tẽpus quadrimestre datum laicis ad præsentandum, & ideo si alius tunc fuerit præsentatus non tenet præsentatio. *c. 2. ut lit. pend. lib. 6*

147 Quod si mors, vel renunciatio eueniat ante lapsum dicti quadrimestris secus est, quia tunc laicus patronus potest intra dictum tempus accumulãdo variare, aliumque præsentare. *cap. cum autem, de iurepatr. Lambert. ubi sup. art. 12.* & per mor-

148 tem vnius ex collitigantibus fit subrogatio viuentis, qui debet habere beneficium exclusis alijs. *Ludouisius* qui fuit Greg. XV. *decis. 125. num. 1. d. cap. 1. ut lit. pend. lib. 6.* & intra mẽsem debet peti subrogatio. *Gregor. d. decis. 125. num. 16. & seq.* & gratio-

149 sè subrogatus tenetur tantum iustificare clericatum, litem, seu reseruationem, & obitum collitigantis in possessione. *Gregor. decis. 32. 103. 306. 307. 394. & 426. et ibi annotat. uide Zecchium de benef. et pens. c. 12. num. 20. et Riccium in d. praxi rer. for. eccl. dec. 176.*

150 Et quomodocumque vacet beneficium, semper patroni possunt præsentare, quia vbi datur vacatio, ibi datur, & præsentatio. *cap. ult. et ibi Doct. de conc. præb. Lamb. ubi sup. art.*

151 18. & si detur coadiutor cum futura successione rectori ecclesiæ patronatæ requiritur consensus patroni, nisi ei sit expresse derogatum, si autem

152 detur coadiutor ad vitam rectoris tantum, tunc benè esset habere consensum patroni cum agatur de interesse ecclesiæ patronatæ, vt per *Doct. in c. ult. de cler. ægrot. Lamber. ubi sup. art. 20.* nec potest rector eligere sibi successorem. *Lamber. ibi art. 21.* non

153 tamen dicitur vacare beneficium per obitum illius, qui habet ius ad rem dumtaxat. *glos. ult. in cap. penult. de præb. lib. 6. Rota decis. 6. num. 2. de elect. in nouis.* sed tunc vacat beneficium, vt prius. *Gonzal. d. gloss. 15. §. 2. num. 2.* & ibi dicitur vacare pri-

154 mum beneficium, vbi apprehenditur possessio secundi beneficij, & debet attendi locus, vbi procurator puta ad contradendum matrimonium exercet tale ministerium. *glos. in cle. 1. uerbo collatio. ubi Card. et Doct. cõmuniter, ut lite pend. Gonzal. d. §. 2. num. 8. et seqq. ubi num. 25.* ait in dubio ibi præsumi vacare beneficium,

155 vbi beneficiatus habebat domiciliũ, & si residentiam habebat, præsumitur vacare in loco residentiæ. *d. cle. 1. §. quod si unum.*

156 Cum autem beneficia vacantia in Curia sint Papæ reseruata. *cap. 2. de præb. lib. 6.* comprehenduntur etiã

157 beneficia iurispatr. personarum ecclesiasticarum, cum earum præsentatio sit electio, laicorum autem non. *Card. in clem. 2. quæst. 7. de præb. per glos. ibid. in verbo Apostolicis*, & hanc esse communem testatur *Rocch. de Curte de iurep. in verb. honorificum nu. 7. et seqq.* præsertim cum in *d. c. 2.* non fiat mentio de præsentatione, & tamen ponatur differentia inter conferre, eligere, prouidere, & præsentare. *cap. cum in illis. §. cum autem*

158 *de præb. lib. 6.* attamen etiam beneficia iurispat. laicorum comprehenduntur in d. generali reseruatione, & Papa solet conferre cum expressa derogatione iurispatr. in totum pro ea vice, excepto iurepat. ad Reges pertinente. ita alios adducens concludit *Paris. vbi sup. tom. 1. lib. 2. q. 4. num. 45. 46. et 47. vide praxi Arch. Leonis par. 2. cap. 20.*

159 Et quatenus Mallobrius vbi supra *prælud. 7. de ecclesia patronata dub. 2. num. 8. et 9. fol. 47.* dicit, quod Parisius, & ego decipimur, eo quia, vt ipse dicit, quando beneficium vacat in Curia propter non factam publicationem resignationis, vel ex ui decreti

creti de dimittendo beneficium incompatibile tunc Papa non confert cum derogatione iurispat. in totum, sed cum clausula accedente consensu patronorum, rectè dicit Massobrius, & ita locuti sumus Parisius,&
160 ego,quia nitimur auctoritate *Staphi. de grat. expectat. & liter. ad vacat. tit. de modo, & forma impetrandi. ver.sequitur videre. fol. mihi 46. & Mandos. de signat. grat. verb. derogationes iurispatronatus*, & aliorum quos ibi refert Parisius,& secundum Doctores, quos allegamus intelligendi sumus, qui loquuntur, vt loqui-
161 tur *Massob.dicit Mandos.ibi.* dum vacant beneficia per obitum apud Sedem, tunc derogatur etiam in totum ex *d. c. 2.* quod non procedit in iurep.regum, *& cæt.& Staphil.ibi num.*10. ait, quod in beneficijs vacantibus per obitum apud Sedem etiamsi sint iurisp. laicorum, solet derogari in totum, secus quando
162 vacant ibidem aliter quam per obitum, quia tunc non solet derogari, fuisset enim ridiculum, quod Parisius vir disertissimus hæc ignorasset, & aliter intellexisset, propterea bene locuti sumus.

163 Si autem beneficia curata vacent in Curia Sede Apostolica vacante, vel vacauerunt ante obitum Papæ,si de illis ante suum obitum non fuerit prouisum, tunc potest Episcopus loci,in quo sunt ecclesiæ curatæ vacante liberè illas conferre. *cap.si Apostolica.de præb.lib.6. vide Gonzal.vbi sup.in* §.5. *proœm. à num.* 125. facto tamen concursu iuxta dispositionem *Conc.Trid.sess.*24.*de ref.cap.*18.& cũ per obitum Papæ expirent Regulæ
164 Cancell. si Sede Apostolica vacante in partibus aliqua Cathedralis Ecclesia vacaret,possent Capitulum & Canonici nouum Episcopum eligere, quem Metropolitanus postea confirmaret, vt per *Gonzal.ibid.à nu.* 119.sed obstant constitutiones Summorum Pontificum, quibusuis datur forma examini,& processiui Episcoporum promouendorum,quæ forma impleri non potest Sede vacante, ideo erit expectandum, quod Papa eligatur. Et ad hoc declarandum affertur Rotæ decisio, quæ est

In *Andrien. Archidiaconatus* 5. *Decembris* 1625. *coram Domino Merlino.*

Sanctæ mem.Gregorius XV.è viuis sublato, & antequam Sanctissimus D.N. ad Apostolatus apicem assumeretur,vacauit Archidiaconatus, de quo agitur per obitum Vangellæ, & de eo fuit per Ordinarium prouisus Ioannes, & postmodum à Sanctissimo fuit collatus Riccardo, & per A. C. vigore breuis relaxatum mandatum cum declaratoria contra dictum Ioannem, qui appellauit, & causa mihi commissa cum clausula, parito, arbitrio Rotæ, super hoc arbitrio hodie proposui dubium,& Domini dixerunt, illud non intrare pro retardatione executionis, quoniam dicta clausula, arbitrio, intelligitur prout de iure *Bart. in extrauag. ad reprimendum,in verb.videbitur.n.*8. *et dicit Rota in Meten. Prioratus.*2. *Decembris* 1622.*coram me.*& in alijs ibi allegatis, iuri autẽ consonum est, vt literæ Apostolicæ si sint iustificatæ, executioni omnino demandentur.*Mobed.decis.*13.*vt lit.pend. Rot. recent.dec.*558.*num.*2.*par.*1.*et in Fauen.pensionis.*26.*Maij* 1624.*coram me.* in præsenti vero huiusmodi literæ iustificatæ visæ sunt.

Nam quod ille Archidiaconatus sit prima dignitas in Cathedrali, & sit reseruata, iuxta regulam Cancellariæ tertiam, hodie quartam, præsumptio iuris suadet, quia de iure regulariter Archidiaconatus est prima dignitas, *Aret. cons.*23.*num.*7. *vers.quia de iure communi.* cum alijs cumulatis per *Adden. ad sanct.mem. Greg.XV.decis.*411.*nu.*5. & concurrit etiam specialis consuetudo huius ecclesiæ, & vltimus status; cum aliàs hæc præbenda fuerit tanquam prima dignitas d.Vangello,& alijs collata,

 & demum

& demum dantur testes asserentes hunc Archidiaconatum esse, & communiter reputari primam dignitatẽ.

De obitu autem, & possessione Vangellæ, & alijs narratis non dubitatur, quia cum ijsdem narratiuis vterque prouisus impetrauerat.

Dubitatio verò tota versabatur in reseruatione, & difficultatem faciebat, quod huius Archidiaconatus vacatio contigerat Sede Apostolica vacante, quo tempore regulæ Cancell. desinunt, nec aliquid operantur, per mortem enim Pontificis cõditoris, earum vis, & authoritas expirarunt. *Caputaq. decis.86. num.3. lib.1. Seraph. decis.980. num.12. Gomes. in proœm. regul. quæst.1. nu.2. Paris. de resign. lib.11. quæst.2. num.31.* & ideo Sede Apostolica vacante, omnes menses sunt ordinariorum, possuntque Episcopi tanquam ad ius commune reuertentes prouidere de beneficiis vacãtibus in quolibet mẽse. *Caputaq. d. dec. 86. num.1. par.1. & decis.214. num.5. par.2. Gonzal. sup. reg.8. §.5. proœm. nu.46.* Verùm Domini in hoc articulo distinguebãt duos casus, Primus est, quando agitur de reseruatione, quæ fit ratione temporis, prout in reg.8. tunc enim reseruatio, & affectio non contrahitur, nec inducitur nisi in mensibus in d. reg.8. statutis vacatio beneficij contingat, & ad effectum huius reseruationis consideratur illud tempus vacationis. *Cassador. decis.8. nu.9 & 12. de præb. Rot. dec.774. num.3. & 10. lib.3. par.3. diuers.* quia hæc reseruatio beneficij inducitur solum in ipso obitu possessoris, & vacationis contingentis tali mense Sedi Apostolicæ ad conferendum assignato. Vnde si talis vacatio cõtingeret Sede ipsa Apostolica vacante, etiamsi aliàs esset mensis Apostolicus, nihilominus collatio spectaret ad ordinarium, quia vacatio Sedis Apostolicæ impedit, & excludit reseruationem, & regulæ Cancellariæ tunc non operantur, & ita procedunt Doctores allegati, & considerat *Gonzal. sup. reg.8. §.1. proœm. num.74. post med. vers. secus vero in reg. nostra.* & alij inferius allegãdi, alius verò est casus, quando agitur de reseruatione, quæ inducitur vel ratione personarum, vt puta, quia possidens beneficium erat familiaris Cardinaliũ, vel collector, vel subcollector, vel alia adesset reseruatio, quæ personæ possessoris hæreret, vel ratione ipsius beneficij, vt quia esset prima dignitas, monasterium, vel alio modo ratione rei affectum Sedi Apostolicæ, tunc enim etiamsi vacatio contingat Sede Apostolica vacante, attamen collatio spectat ad futurum Papam, quia hoc casu reseruatio non inducitur in ipso obitu possessoris, & sic in vacatione, quo tempore iam regulæ Cancellariæ expirarunt, sed reseruatio fuit inducta, & iam infixa à principio statim ac ille fuit familiaris, collector, vel subcollector, vel beneficium fuit prima dignitas, vel alio modo antea affectum Sedi Apostolicæ, quo tempore Regulæ Cancellariæ vigebant, & suum effectum, nempe reseruationem iam induxerãt & quamuis Sede Apostolica vacante dictæ regulæ Cancellariæ, tanquã authoritatis tunc destitutæ non inducant eo tempore reseruationem, non inde tamen reseruationes prius viuente Papa, & regulis vigentibus inductæ, & infixæ desinunt, nec expirant, imò beneficium semel affectum semper remanet affectum. *extrauag. ad Romani. de præb. Anchar. cons.138. num.3. Gemin. cons.93. nu.16.* qui hoc tritissimum dicit axioma *Rota decis.10. de præb. in nou. & dec. 11. num.2. et decis.31. num.1. eod. tit.* & in terminis reseruationis ratione familiaritatis, vel alterius qualitatis personalis, quod etiamsi familiaris, vel alius decedat Sede Apostolica vacante, nihilominus collatio spectet ad Papam, & ordinarius non possit se intromittere tradidit *Gemin. seu potius Felin. ad dictum illius cons.93. num.16.*

num. 16. idem Felin. in c. in nostra. coroll. 2. num. 20. vers. et caue. de rescr. Sarnen. super reg. de publicam resign. quæst. 6. num. 6. vers. sic etiam Simon. de reseruat. quæst. 17. num. 1. vers. sed hodie, et num. 5. & etiam in terminis reseruationis ex eo, quod beneficiũ sit prima dignitas, prout in casu nostro. *Gonzal. sup. reg. 8. d. §. 5. proœm. num. 43. vers. quia hoc rectè procedit. Cochier. in addit. ad antiq. glos. in proœm. num. 21. in fin. Garz. de benef. par. 5. cap. 3. nu. 789.* & fuit pro maiori parte Auditorum hoc idem resolutum in Rota tempore Gambari, vt ipse testatur in *tractat. de off. leg. lib. 3. n. 180. et seqq.* & idem censuit Rota in *Abulen. parochialis.* 24. *Ian.* 1594. *coram bo. mem. Corduba.* quæ est apud *Garz. d. loco num. 791.*

Non obstat, quod Riccardus in sua gratia nõ narrauerit reseruationem ex eo, quòd beneficium esset prima dignitas; sed quod vacauerit in mense Apostolico, quia contrariũ apparet ex lectura ipsius gratiæ.

Et ita vtraque parte informante. &c.

Quòd autem Religiosi venerabilis Societatis Iesu per emissionem trium votorum simplicium non amittant beneficia, neque pensiones, fuit dictum in *Nullius, seu Caputaq. pensionis* 18. *Aprilis* 1616. *coram Martino Andrea, vt infra.*

✳ Res non noua, sed à Doct. non tacta, & in hoc Sacro Auditorio nũquam proposita, dedit causam disputationi corã me in specie huiusmodi, ex facto enim inciderat, quòd aliàs auctoritate Apostolica fuerat reseruata annua pẽsio duc. 100. monetæ Neapol. super fructibus Abbatiæ S. Angeli ad Fossanellam nullius diœcesis Prouinciæ Salernitanæ, ad fauorem D. Francisci Neri Presbyteri, qui cum post plurium annorum exactionem Venerab. Religionem Societatis Iesu ingressus fuisset, ac elapso biennio probationis, in ea tria vota simplicia emisisset, hinc Abbas prætendebat fuisse extinctam pensionem, quòd negabat D. Franciscus; ideoque causa commissa in Rota, dubitaui, an per emissionẽ triũ votorum simplicium post biennium probationis esset extincta pensio, & Domini vnanimiter negatiuè respondendum putarunt.

Quamuis enim adscripti huic Societati postquam emiserint tria vota simplicia, verè, & propriè sint Religiosi, vt diffiniuit S. *me. Greg.* XIII. *in sua constit. incip. Quanto fructuosius. sub Dat. Romæ* Kal. *Febr. anno* 1582. *et in alia incip. Ascendẽte Domino, sub dat. 8. Kal. Iun.* 1584. *et tradunt Nauarr. de regularib. comment. 1. nu. 19. Mandos. cons. 13. nu. 3. et seq.* Eman. Roderic. *quæst. regul. tom. 1. quæst. 1. ar. 4.* Carol. T*ap. in auth. ingressi verbo, monasteria. tom. 10. num. 8. C. de sacros. eccl.* Garz. *de benef. quæst. 7. c. 10. nu. 53. vers. et clarius patet. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 25. nu. 15.* nihilominus secundũ statuta dictæ religionis auctoritate Apostolica confirmata ante solemnem professionẽ possunt retinere beneficia, quæ ante ingressum habebant, appellatione autem beneficij in hac materia larga, & fauorabili, vt mox dicetur, venit pensio. *Abb. in cap. audientiam, il 2. in 1. not. et ibi Felin. in princ. de rescript. Gig. de pens. quæst. 28. num. 1. et 18. idem quæst. 57. num. 5. in fine, et seq.* vbi propterea concludit, quòd sicut per professionem vacat beneficium, ita etiam extinguitur pensio, & idem tradit G*abr. cons. 187. num. 11. lib. 2. Nauar. cons. 11. num. 2. de temp. ordin. Garc. vbi sup. par. 1. c. 5. num.* 114. ergo si à pari procedunt vacare beneficium, & extingui pensionem, vbi sumus in causa uacationis beneficij, quando è cõtra non uacat beneficium, ut in casu nostro per emissionem trium simplicium uotorum, nec dici potest extingui pensio, quia quod operatur propositum in proposito, operatur oppositum in opposito, *l. et si contra, ff. de*

ff.de vulg. l.vlt.§.fin.ff. de leg.3. et vtrobique Bart. *et Doct.* Præsertim in vtraque constitutione Gregorij XIII. scilicet *in 1. in vers. quòd vero ad paupertatem,& in 2.in vers.& licèt*, expressè conceditur, vt qui emiserit dicta tria vota simplicia possit retinere ius, & dominium bonorum suorum, ad effectum ea distribuendi in pios vsus, appellatio autem bonorũ latissimè patet, vt etiã comprehendat pensiones, saltem vbi viget eadem ratio,vt fuit dictum in *Conchen.pensionis.6.Martij* 1598. *coram Peregrino*, vbi quod aliàs hoc habuit pro absoluto,& vbi prout hic concurrit fauor materiæ, ex infra dicendis in *vers. minus etiam*.

Vlterius hæc emisso trium votorũ simplicium, quicquid sit quoad ipsos emittentes, qui quantum in eis est, remanent perpetuò obligati, nõ fit irreuocabiliter quoad ipsam societatem, cuius superior generalis potest eos semper dimittere cum causa etiã absque illorũ culpa,iuxta statuta dictæ Religionis,& præfatas cõstitutiones,& cõfirmationes Apost. Vnde vt maiorẽ Societas haberet libertatẽ illos, si opus esset cũ minori offensa dimittẽdi, sapiẽter fuit prouisum,vt eis liceret retinere bona sua, & beneficia,nè postea dimissi eis priuati remanerent, vt in *const. d.societ. p.4.cap.4.litera E, in fine, & par. 6. cap.2.lit.H.& in examin.gener. c.4. vers.interrogetur, & num.5. & in 1. Congreg. gener. tit.6. decret.61.* quæ ratio expressè legitur in *d.constitut. Gregoriana incip.Ascendente* Domi*no.ante med.vers. & licet qui ad gradus professorum*,& est eadem, qua motus Bonifacius VIII. in *c.beneficiũ de reg. in 6.* decreuit beneficium ingressi Religionem intra annum probationis non vacare,vt in specie animaduertit Ribadaney *in tract. de Rati.instit. Societ. cap.18. ante med. vers. y por esta misma causa, & ideo* Archid.*ibid.num.fin. vers. ad hoc dicas,post Tancred. & Bartolom.* Brix. tenet, quod beneficiatus interim facit fructus suos, quia potest ad seculum reuerti, sequitur *Tiraq. de retract.lignag.§.1.glos.8. num. 34. in fin.Siluest.in verbo, religio il 2.nu.8. ad med. vers. reliquum verò. Eman. Roderic.vbi sup.tom.1.quæst.37.ar.1. vers.3.nota.* quæ ratio militat etiam in pensione.

Et licet ille text.in d. cap. beneficium, loquatur de ingresso,qui nõdum emisit professionem, attamen eius ratio attendenda est, quia scilicet ille potest ad seculum redire, quæ ratio æquè militat in eo, qui emittit dicta tria vota simplicia, atque ita idem ius debet procedere ad *text.in l.illud.ff.ad l.aquil. & cap. in causis. de re iud.* ratio enim dicitur communis lex ad omnes casus. *Calder.cons.1.ad med.vers.nec obstat de regularib.Aym.cons.* 190. *num.* 2. *Rimin.Iun.cons.67. num.17. & cons.* 510. *nu.*30. ideo non est curandum de casuum diuersitate, vbi adest eadem ratio, quia tunc non dicitur fieri extensio, sed comprehensio. *glos. in c.1.verbo*, Italiæ,*de temp.ord.in 6. Calder. cons. 1. in princ. vt lit. pend. Crauett.cons.183. num. 3.& d. cons.* 190.*num.2.Rmin.iun.dict. cons.67. num.17.& seq.*Put.*decis.55. num.3. vers. et hoc sine difficultate. lib.3.* & ita in proposito rationem illius text. applicat Ribadaney vbi sup.

Vni etiam ex DD.placebat,quòd *text.in d. c.beneficium*. quẽ extendũt Doctores ad vacationem pensionis post emissam professionẽ minimè applicetur casui nostro, quia loquitur de professione expressa, vel per susceptionẽ habitus professorum scienter, vt habetur in dict.text. quem intelligunt Doctores, quãdo ex ipsa susceptione habitus professorum inducitur professio tacita, aliàs secus. Io.And.*in d.c.beneficium, in verb.professorum.*Franc.*num.1. vers.3. nota. Eman.*Roder.*quæst.reg. tom.1. quæst. 37.art.1. ante med. vers. circa quam constitutionem*,quæ professio siue expressa,

pressa, siue tacita, non conuenit huic emissioni trium simplicium votorū, & ideo bene arguere licet ab eo, quod nullibi cautum reperitur, quod per eam vacet beneficium, & per cōsequens, nec dici possit extincta pēsio, prout in simili arguit *Archid. in d.c.beneficium.ad fin.super verb. portione, vers. tu qui tenes contra:* & post eum *Io. And. num. 3. post med. vers. dicit autem. Anchar. num. 1. ad fin. ver. idem Archidiac. et ibi etiam* Dominic. *num. 7. circa med. in glos. fin. et Franc. num. 6. in princ.* & hanc differentiam inter professionem expressam, & hāc simplicem emissionem votorum, ad istum effectum agnoscit Ludouic. *Mirand. in manual. prælator. regular. q. 10. art. 3. ad fin. vers. quod si* Innocentius, *et Rybadeneyr d.c. 18. ad fin. ver. y repugna.*

Quibus optimè conuenit, quòd illi, qui emiserunt dicta simplicia vota in hac societate, donec expresè in ea professi fuerint, semper dicantur esse in probatione, vt in *exam. gener. c. 4. num. 17. et in const. par. 4. cap. 4. in declaratione, sub lit.* E, *in fin. et part. 5. cap. 2. et par. 10. nu. 7. vers. non enim alij. et in d. confirmatione* Iulij III. *ad finem uers. hæc sunt.*

Vltimo pro hac parte facit obseruantia subsecuta, & vniuersalis, atque inconcussus vsus dictæ Societatis, in qua tàm Nouitij, quàm illi, qui emiserunt dicta simplicia vota retinent ius, & dominium bonorum suorum, non solum temporalium, sed etiam in specie retinent beneficia, & pensiones, quæ obseruantia est optima legum interpres. *l. si de interpretatione. cum. seq. ff. de legib. Surd. cons. 362. num. 10. Put. dec. 12. lib. 3.* de cuius viribus non potest dubitari cum nedum non repugnet dictis cōstitutionibus Apostolicis, verum etiam illis sit maximè conformis.

Hinc facilè patet responsio ad omnia ex aduerso deducta pro Abbate. nam quod ex emissione trium votorum simplicium dicti Patres Societatis Iesu constituantur veri regulares non secus, ac alij quorumuis ordinum Regularium professi iuxta dictam constitutionem Greg. XIII. non impedit, quin ipsi interim possint retinere ius, & dominium bonorum suorum, donec superior aliter mandauerit, vt cauetur expresè in dicta constitutione, & alijs supra relatis. in quo isti Regulares non sortiūtur naturam aliorum regularium, sed penitùs diuersam, ità quod non liceat ab alijs Regularibus ad istos arguere, cum ex diuersis non fiat illatio. *l. Papinianus exuli. ff. de minorib. c. dilectus, de offic. ordin. cum alijs per Euerar. in loco à separatis, nu. 1. et 2.* & quod his temporibus, & in hac Religione hoc speciale sit, ac diuersum ab alijs Religionibus in puncto tradunt *Vasq. in par. 2. tom. 2. disput. 165. nu. 104. in fin. Eman. Roderic. ubi sup. d. act. 4. post princ. uers. differt tamen.* L*ess. de iust. iur. lib. 2. c. 4. dubit. 5. num. 27. Molin. de iust. tract. 2. disp. 139. col. 3. uers. illi, qui finito. Ludouic. Mirand. in manual. prælat. quæst. 10.* in conclusione, & respōsione ad primum. *Rybadaneyr. d.c. 18.* Garc. *de benef. p. 7. cap. 10. num. 62.*

Nec obstat quod cum dicta facultas retinendi bona sua limitetur ad tēpus iudicio generalis, nec illis possint vti sine superioris licentia, id nō destruit præcedens votum paupertatis, quin operetur suos effectus, prout idem est de iure communi, quo inspecto similis concessio à Prælato facta non repugnat voto paupertatis, *Abb. in cap. 2. num. 4. in 3. not. de stat. monach. Siluest. in uerb. religio 6. num. 7. uers. si autem prælatus.* Rot. *decis. 772. num. 2. et seq. par. 1. et dec. 216. num. 11. et 13. par. 2. diuers.* & in hac Societate *Gabr. cons. 28. num. 3. uers. neque uero lib. 1.* Vnde aut istud indultum concessum Societati retinendi bona propria, est conforme iuri communi, & sicuti illo attento, nihilominus pensio extinguitur, ita etiam in hoc casu non obstante indulto

dulto propter paſſiuam interpræta- tionem à iure communi, aut continet priuilegium contrarium, & tamquã exorbitans, cum loquatur de bonis, quæ propriè ſunt temporalia, & patrimonialia, non debet extendi ad beneficia, & penſiones, quæ ſunt eccleſiaſtica, & ſpiritualia. Quia reſpõdetur, quòd licet alij Regulares poſſint de licentia Prælati habere adminiſtrationem temporalem, & vſum quorundam bonorum, non tamen poſſunt habere dominium, & proprietatem. *cap. cum ad monaſterium. in fin. ibi. nec æſtimet* Abbas, *quod ſuper habenda proprietate poſſit cum aliquo monacho diſpenſare. de ſtatu monach. c. non dicatis, vbi* Præpoſit. *num.* 12. *in* 1. *concluſ.* 12. *quæſt.* 1. *Calderin. conſ.* 2. *in princ. verſ. & ratio. de regul.* Carol. Tap. *vbi ſup. in verb. ipſo ingreſſu. cap.* 3. *nu.* 33. Iacob. *de* Graff. *dec. aur. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 18. *num.* 23. *& ideo in cap.* 2. *de ſtat. monach.* Butr. *num.* 10. *Abb. num.* 4. & communiter Doctores notãt, quòd Abbas nõ poteſt diſpenſare cum monacho, vt teneat peculium, vt proprium, ſed quoad adminiſtrationem, & idem in penſione tradunt. Panorm. *in cap. niſi eſſent. nu.* 12. *de præb.* Carol. Tap. *vbi ſup. num.* 43. *Iacob. de* Graff. *d. c.* 18. *nu.* 47. & in ſpecie in hoc differre iſtos Regulares Societatis ab alijs Regularibus quòd iſti, qui emiſerũt tria vota, poſſunt ad tempus, arbitrio Superioris retinere dominium bonorum, ſed ſine vſu, & adminiſtratione, cæteri verò poſſunt tenere adminiſtrationem, & vſum, non tamen dominium. *trad. Eman. Roderic. vbi ſup. d. quæſt.* 1. *art.* 4. *poſt princ. verſ. differt tamen.*

Negari igitur non poteſt, quin illa facultas retinendi ius, & dominium bonorum ſuorum in perſona regulari attento iure communi, quodammodo afficiat, & limitet votum paupertatis, etiamſi de illis non poſſit ad libitum diſponere, & ſit etiam parata arbitrio Superioris illud dominium à ſe abdicare. *Leſſ. vbi ſup. cap.* 41. *dubit.* 8. *num.* 7. *ad med. verſ. nihilominus. & num.* 71. *verſ.* 2. *eſt.* Vnde neceſſaria fuit authoritas Romani Pontificis, qui ex cauſa poteſt ſuper huiuſmodi voto paupertatis, cum monacho etiam remanente monacho diſpenſare, vt poſt. *Inn. in d. c. cum ad monaſterium. num.* 2. *eſt communis op. Canoniſt. ibi. & in d. cap. non dicatis. vbi Præpoſ. num.* 12. *in* 1. *concl. & num.* 13. dicit communem, prout Nauar. *ibid. in commen.* 2. *de regular. num.* 17. fatetur communem, licèt ab ea diſcedat. *Couar. in cap.* 2. *num.* 10. *& ſeq. de teſtam.* Greg. Lop. *in l.* 2. *verbo, non puede. tit.* 6. *p.* 1. *Garc. de benef. par.* 7. *cap.* 10. *nu.* 60. *&* 91. *Eman. Roder. vbi ſup. in verſ. cui obiectioni.* Qui omnes ita reſpondẽt. *tex. in d. c. cum ad monaſterium. in fin.* vbi dicitur, quòd abdicatio proprietatis, ſicuti & cuſtodia caſtitatis adeo eſt annexa regulæ monachali, vt contra eam nec Summus Pontifex poſſit licentiam indulgere, vt ſcilicet intelligatur ſine cauſa, non autem cum cauſa, prout in caſu noſtro.

Et ratio eſt, quia voto paupertatis, & illius ſubſtantiæ non tàm repugnat dominium, quàm vſus, & ſola eccleſiæ conſtitutione monachus eſt incapax dominij, quo fit, vt Papa qui eſt ſupra ius, & eccleſiæ conſtitutionem rectè poſſit illum facere habilem, & capacem dominij etiam manentem monachum, modo quoad vſum religioſam paupertatem ſeruet & ſit paratus arbitrio Superioris quandocumque dimittere, vt in puncto declarat Vaſq. *in* 1. 2. *tom.* 2. *diſp.* 165. *cap.* 6. *per tot. Leſſ. de iuſt. & iur. lib.* 2. *cap.* 4. *dubit.* 5. *num.* 27. *verſ. vbi notandum,* Ludouic. Miranda *in manuali prælat. regular. quæſt.* 10. *art.* 3. *in concluſ. & reſponſ. ad primam.* Rybadaneyr *latiſſ. d. cap.* 18. Couarr. *d. cap.* 2. *num.* 12. *Garc. qui alios refert, vbi ſup. num.* 64. *&* 87.

Minus etiam obſtat, quod conſtitutiones Societatis non loquuntur de

de pensionibus, sed de beneficijs, vnde non sunt extendendæ ad pensiones, quia in dispensationibus non valet argumentum ab identitate, vel maioritate rationis; hoc enim procedit in dispensationibus particularibus, & odiosis, secus verò in generalibus, & fauorabilibus, vt in casu nostro, in quo agitur de fauore religionis, & per viam legis proceditur. Barbos. in l. 1. p. 1. num. 19. & 20. ff. sol. mat. Sanch. de matrim. lib. 8. disp. 1. num. 8. 33. & 36. Eman. Roderic. quæst. reg. tom. 1. quæst. 11. art. 9. ad fi. vers. nec bis obstat. Vnde cum simus in materia larga, & fauorabili, appellatione beneficij venit pensio ex supradeductis in princ. & etiam comprehenditur appellatione bonorum, vti quid temporale, & prophanum ab ipso beneficio ecclesiastico diuersum. Gig. de pensionib. quæst. 1. nu. 1. Cæs. de graff. decis. 3. num. 8. de præben. Rota decis. 425. num. 2. par. 1. diuers. & obiectum similiter non procedit, quando dispensatio habet expressam causam, vel rationem, quæ militat etiam in casu non expresso, tūc enim benè admittitur extentio. Abb. in c. at si clerici. §. de adulterijs. num. 8. de iudic. vers. posset tamen. Rip. in cap. ad aures, nu. 41. limit. 1. de rescrip. Sanch. d. disput. 1. num. 34. cum adductis sup. in vers. & licet. ratio autem expressa in d. constitut. Greg. XIII. est, vt maiorem Societas habeat libertatem, eos, qui emiserunt huiusmodi tria vota, cum minori offensione dimittendi, quæ ratio tam militat in pensionibus, quā in beneficijs, & bonis temporalibus, & ita conclusum pensionem non esse extinctam.

Adde prædictis in præsenti cap. quòd præsentatio dicitur simoniaca, quando aliquid datur, vel promittitur pro habendis vocibus, seu præsentationibus patronorum. cap. venies, il 1. vbi Abb. & Dec. in 2. not. de testibus. Summa Angelica, in ver. Simonia 3. nu. 2. Syluest. eod. uer. quæst. 13. Nauarr. in manuali. cap. 23. num. 100. vers. nam cum quis. et cons. 21. nu. 4. de simonia. Roch. de Curte de iurepat. verb. et utile, quæst. 3. num. 19. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 1. q. 9. art. 8. & fuit dictum in Comen. Cappellæ. 16. Martij. 1595. coram Illustr. Card. Millino, & in Romana iurisp. 29. Ianuar. 1601. coram eod. quod procedit etiamsi tales pactiones illicitæ fiant etiam ipso præsentato ignorante. cap. pen. de elect. c. nobis, cum ibi not. de simon. Rota decis. 285. num. 3. par. 1. diuers. et in dicta Comen. Cappellæ, nisi adsint aliquæ præsentationes de eodem præsentato factæ sine dicta pactione vt ibi, quod procedit etiamsi aliquid promittatur in fauorem ecclesiæ. cap. ex multis. §. constituimus, il 4. 1. quæst. 3. Crescent. decis. vlt. de simon. & fuit dictum in d. Romana iurisp. & etiam si detur aliquid spirituale. c. quæsitum. de rer. permut. Nauar. d. c. 23. num. 100. & habetur in d. Romana iurisp. attamen præsentatio facta sub conditione, seu onere celebrandi missas non dicitur simoniaca, ut haberur in d. Romana iurisp. 19. Ian. 1601. & 10. Decemb. 1600. coram Card. Millino vbi hab. quòd magis communiter ita intelligitur tex. secundum ueriorem intellectum in c. significatum, de præb. et ibi gloss. 1. et Goffred. in summa d. tit. col. 2. in fine. secus si onus missarum impositum præsentato spectaret ad ipsum præsentantem, nam tunc esset præsentatio simoniaca, cum per tale pactum releuetur à dicto onere, & videtur de mēte Rot. in d. Romana iurisp. non tamen præsentatio est simoniaca ex onere defendendi iura beneficij, recuperandi bona, & congerendi in unum scripturas attinentes ad beneficium, cum hæc spectent ad institutum in beneficio, ut per Lambert. ubi supra lib. 3. quæst. 2. in princ. num. 2. & conditiones, quæ de iure sunt, non inducunt simoniam, ut habetur in d. Romana iurisp.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Patronus ipse, vel eius procurator debet præsentare.*
2 *Procurator ad præsentandum constitui debet dum ecclesia vacat.*
3 *Absens potest inuestiri de beneficio in persona sui procuratoris.*
4 *Procurator ad præsentandum in beneficijs vacaturis non potest constitui.*
5 *Collator ante vacationem procuratorẽ constituere nequit.*
6 *Votum captandæ mortis est tollendum.*
7 *Expectatiuè ad beneficia vacatura sunt sublatæ.*
8 *Procurator in resignatione, & permutatione constitui potest à patrono ad consentiendum antequam fiant.*
9 *Procurator potest fieri ad vacatura, si non exprimetur persona præsentanda.*
10 *Procurator ad vacatura fieri potest ex causa iusta.*
11 *Consuetudo Pisana circa tales procuratores.*
12 *Comes Nicolaus Gallettus patronus plurium beneficiorum.*
13 *Procurator potest constitui ad præsentandum, in limine fundationis.*
14 *Præsentatio facta à patrono de beneficio tanquam vacante, quod non vacabat, reconualescit secuta vacatione.*
15 *Conferendi data potestate, & potestas præsentandi data intelligitur non è contra.*
16 *Minus inest in eo, quod plus est.*
17 *Minus non continet quod plus est.*
18 *Procuratores si duo sint in solidum dati ad præsentandum, si vnus præsentet, alius præsentare nequit.*
19 *Nisi duret tempus ad præsentandum quia si sit laicus potest variare.*
20 *Patronus potest præsentare, quamuis constituerit procuratore ad præsentandum.*
21 *Et si prius procurator præsentauerit, patronus laicus potest alium cumulatiuè præsentare.*
22 *Mulier patrona potest procuratorem constituere sine aliorum consensu.*
23 *Procurator à diuersis patronis constitutus non potest diuersos præsentare.*
24 *Iura loquentia de electione procedunt in præsentatione.*
25 *Falsus procurator reijcitur à præsentando.*
26 *Patronus potest præsentare etiamsi procuratorẽ fecerit cum iuramento.*
27 *Et ad euitandum periuirum prius debet petere absolutionem.*
28 *Procurator à patrono reuocari potest.*
29 *Procurator ignorans, quando reuocari potest.*
30 *Patronus potest præsentare per nunciũ.*
31 *Patronus potest præsentare per literas.*
32 *Literis stabitur, donec contrarium probetur.*
33 *Pater pro filio præsentare potest, & alij cum promissione de rato.*
34 *Præsentatio cum promissione de rato valet, si postea ratificetur.*
35 *Præsentatio quando ratificata censeatur.*

CAPVT SEXTVM.

Patronus, vel existens in quasi possessione iurispræsentandi, per se, vel per procuratorem constitutum ad præsentandum, debent præsentare Rectorem quando vacat beneficium.

1 PATRONVS igitur, vel alius existés in quasi possessione iurispræsentãdi debet prẽsentare Rectorem per se, vel per procuratorem, quando ecclesia vacat, *cap. ea noscitur, vbi glos. Card. Abb. & alij, de his quæ fiunt à prælat. sin. cons. capit. & cap. vlt. de concess.*
2 *præb.* quòd procedit in beneficio vacante, tunc enim potest constitui procurator ad præsentandum, & requiritur speciale mandatum. *Card. Seraph. decis. 59. par. 1. Card. Put. dec. 312. lib. 3. Verall. decis. 365. num. 1. par. 2.*

par. 2. Riccius in praxi rer. for. ecclesiast. decis. 189. num. 193. *&* 194. &
3 absens potest inuestiri beneficio ab habente auctoritatem in persona sui procuratoris. *cap. accedens. de præben. facit Felin. in cap. cum venerabilis. in princ. de exceptionib.*
4 In vacaturis autem beneficijs patronus non potest constituere procuratorem ad præsentãdum, vel committere actum præsentationis faciendæ. *cap. vlt. de conc. præb.* & idem est, si præsentatio vigore talis mandati fiat post vacationem, quia non valet ex defectu dicti mandati, sed requiritur nouum mandatum, ex quo consensus non præsumitur durare.
5 *Cassad. decis.* 5. *de iurep.* neque habẽs ius conferendi potest ante vacationem procuratorem constituere. *cap. quia propter. §. illud autem. de elect.*
6 quia daretur votum captandæ mortis, quod de iure improbatur, & aperiretur via fraudibus. *d. cap. vlt.* & ex
7 eàdem ratione in simili, expectatiuæ gratiæ ad beneficia vacatura omnino prohibentur à *Concil. Trid. sess.* 24 *de reform. cap.* 19.
8 Quæ conclusio de procuratore, primo declaratur, vt non procedat in resignatione, & permutatione, in quibus potest constitui procurator ad consentiendum vice patroni tali renunciationi, & permutationi etiam antequam fiant. *Lambert. de iurep. lib. 2. par. 1. quæst. 4. art. 2. nu. 6.*
9 Secundò, non procedit, quando mandatum ad præsentãdum factum ante uacationem beneficij non exprimit certam personam præsentandam, tunc enim est ualidum mandatum, secus quando fuit datum mandatum ad præsentandum certã personam, ut pluries dixit Rota relata à Marescotto *variar. resol. lib. 2. cap. 33. nu. 1. & sequentib. ita Cassador. dec. 5. de iurepat.* Riccius *vbi sup. decis.* 182. *Rota in vna Pampilonen. iurispat. 13. Febr. 1595. coram* Iusto.
10 Idque procedit, quando mandatum ad vacatura fuit factum ex causa iusta, puta longæ absentiæ ipsius patroni, tunc enim valet mandatum factum à patrono generaliter de omnibus suis negocijs, & etiam ad præsentandum succedente vacatione argumento *text. in cap. quoniam, de iurep. & in cap. nihil de elect.* faciunt dicta *per* Innocent. *in cap. 1. vbi* Felin. *col. 14. de constit.* Io. Andr. *in d. cap. vlt. num. 3. de conc. præb.* Rota *decis.* 521. *num. 7. par. 1. in recentioribus, Marescott. ubi sup.* & ita in praxi vi-
11 di seruari Pisis, & ita solet facere Illustrissimus D. Nicolaus Gallettus
12 Centegles Comes Galcani commorans Panhormi, qui habet multa beneficia in Ciuitate, & Diœcesi Pisana, & in ea habet certum procuratorem ad prædicta, qui præsentat eueniente vacatione, & obtinet præsentationis confirmationem, & institutionem, & possessionem, validum ergo est mandatum generale ad vacatura stante præsertim iusta causa & dicit *Cassad. d. dec. 5. de iurepatr.* & fuit dictum in *Pampilonen. de lauros* 17. *Maij* 1595. *coram Orano, &* 19. Ianuar. 1595. *coram* Peregrino, *& in* Barchinonen. *beneficij* 17. *Nouembris* 1586. *coram* Card. *Seraf.* & melius esset si accederet Episcopi consensus. Io. *And. in d. cap. ult. de concess. præben.*
13 Tertio non procedit, quando mandatum ad præsentandum ad beneficium, antequam vacet datum fuit in limine ipsius fundationis, tunc enim est validum. Rota *decis.* 530. *num. 2. par. 1. in recentiorib. Gregor.* & ibi *adnotat. decis.* 420. *num.* 7. & de his latè Garc. *de benef. par. 10. c. 1. num. 14. et sequentib.* & præsentatio
14 facta sine dolo à patrono de beneficio tanquam vacante, quod verè non vacabat, reconualescit secuta vera vacatione, si patronus non dissentiat, vt probat *Marescott. ubi sup. num. 5. et sequentib. ex* Rota *decis.* 16. *num. 3. de renunc. in antiq.*
15 Et si sit data potestas conferendi beneficium, intelligitur data etiam

potestas præsentãdi, cum in vtraque sit eadem ratio, cum maius sit conferre, quam præsentare, & in eo, quod plus est inest quod est minus.
16 *cap. cui licet. de reg. iur. lib. 6. l. in eo, quod plus. ff. de reg. iur.* sed data facultate præsentandi, non dicitur data facultas conferendi, cum minus non
17 comprehendat id, quod est maius, vt notat *Abb. in cap. cum in causis. col. 2. de elect.* Quòd si duo dati sint procu
18 ratores in solidum ad præsentandũ, & vnus præsentet, & præsentatus renunciet præsentationi, ille alter procurator non poterit præsentare, quia præsentationis actus fuit occupatus per primum, *ad text. in cap. si duo. de procur. lib. 6.* Ioan. *And. in cap. si quis, de elect. lib. 6.* nisi adsit, & duret tempus ad præsentandum alium, quia si sit laicus variare potest. *cap. quòd*
19 *autem de iurepat.* & melius facit procurator, qui prius præsẽtauit, si duos cumulatiuè præsentet, quia ita impedit omnem aliam alterius procuratoris præsentationem. Patronus
20 autem quamuis constituerit procuratorem ad præsentandum, poterit tamen præsentare. Dec. *cons.* 542. *num.* 7. quo præsentante, procurator postea non poterit præsentare, quia tunc ex facto videtur reuocatum mandatum, si verò prius procurator
21 præsentauerit, poterit tunc patronus alium cumulatiuè præsentare. *ita Geminian. in cap. dudum. num. 5. de*
22 *præb. lib. 6.* similiter mulier patrona poterit procuratorem constituere absque consensu propinquorum, & liberè præsentare per dicta à Doctoribus, & præsertim à *Felin. in cap. Ecclesia S. Mariæ. de constit.* siquis au
23 tem constituitur procurator à diuersis patronis, nõ potest diuersos præsentare. *c. pen. §. porro. de elect. lib. 6.* qui textus loquitur de electione, & procedit etim in præsentatione, quia
24 iura loquentia de electione procedunt & in præsentatione *per text. in cap. fin. & ibi glos. in verbo, electione. de elect. lib. 6.*

25 Falsus autem procurator reijciendus est à præsentando, si constet de falsitate, vt per Lamber. *vbi sup. art.* 12. Si autem patronus constituerit
26 procuratorem, quem non reuocare iurauit, poterit tamen præsentare, sed erit periurus. *Paulus de Castro cons. 362. quod incipit. in* Christi *nomine amen. venerabilis vir, par.* 1. *Innoc. in cap. dilecto. num. 5. & ibi* Io. *And. de præb.* cautela tamen est, vt
27 iste patronus antequam præsentet, ad euitãdum periurium, quòd adeat Episcopum, & faciat se absoluere à vinculo dicti iuramenti prædicti ad effectum, vt absque incursu periurij liberè, & licitè præsentare possit, quod solitum est fieri, de qua absolutione, seu relaxatione à iuramento latè *D.* Io. *Baptista Marchesanus par. 1. commissionum, siue rescriptorum vtriusque signaturæ. cap. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. commmiss.* 1. de commissione relaxationis iuramenti ad effectũ agẽdi.
28 Poterit etiam talis procurator à patrono reuocari ad hoc vt præsentatio non teneat, etiamsi reuocatio non perueniat ad notitiam reuocati.
29 Paul. *de* Castro *vbi sup. cons.* 57. vbi ponit, quando procurator ignorans possit reuocari, & reuocatio teneat, id tamen non procedit in casu *clement. cum illusio, de renunciat.* po
30 terit etiam patronus præsentare per nuncium, quoniem illa, quæ possunt expediri per literas, possunt etiam expediri per nuncium. *Abb. & alij in cap. prudentiam. sup. glos. in verbo, per certum nuncium. vbi Abb. num. 21. de off. deleg. &* Lamber. *vbi sup. art.* 15.
31 etenim patronus potest per literas præsentare quando vacat ecclesia, seu beneficium. *cap. ea noscitur, de his quæ fiunt à prælat. fin. cons. capit. vbi* Cardin. *Abb. & alij.* & dictis literis
32 stabitur, donec contrarium probetur. *cap. post cessionem. de probat.* po
33 test etiam pater præsentare pro filio patrono, frater pro fratre, coniunctus, pro coniuncto, amicus maxima amicitia astrictus pro amico patrono sed

sed cum promissione de rato ad *tex. in l. sed & hæ, ff. de procur.* quæ præ-
34 sentatio cum promissione de rato valet, si postea sit ratificata à patrono infra tempus ei à iure concessum ad præsentandum, aliàs non secuta dicta ratificatione, deuoluitur beneficium ad Superiorem, qui illud tunc liberè confert, voluit tamen *Lamb.*
37 *vbi sup. art. 17.* quòd censeatur ratificata præsentatio, quando patronus infra dictum tempus alium non præsentauit.

SVMMARIVM.

1 *Patronus vbi habet iusp. ibi præseutat.*
2 *Patronus non potest præsentare rectorem ecclesiæ collegiatæ.*
3 *Ecclesia collegiata est eadem cum conuentuali.*
4 *Patronus ex Papæ priuilegio potest præsentare rectorem collegiatæ.*
5 *Patroni consensus de æquitate requiritur, quando rector collegiatæ est electus.*
6 *Patronus potest esse quis, & non habere ius præsentandi.*
7 *Patronus potest præsentare ad Beneficia in ecclesia collegiata existentia.*
8 *Patronus in conuentu regularium non potest superiorem præsentare.*
9 *Patronus potest præsentare capellanum in ecclesia monialium.*
10 *Abbatissa eligitur per scrutinium.*
11 *Abbatissa ex Conc. Trid. quomodo eligatur.*
12 *Superior regularis in suis monasterijs praeest electioni Abbatissæ præsente Episcopo, seu eius Vicario.*
13 *Abbatissa electa benedicitur.*
14 *Patronus potest moniales nominare, si in limine fundationis sit ei talis facultas reseruata.*
15 *Et tunc seruari debet Conc. Trid. sess. 25. cap. 15. & 17. de regul. & mon.*
16 *Serenissima Christina Lotharingia magna Ducissa Hetruria Monasterij fundatrix.*
17 *Patronus clericum pro auxilio rectoris præsentare potest.*
18 *Iuspatr. vbi cadit, ibi cadit præsentatio. & ponitur decisio Rotæ.*

CAPVT SEPTIMVM.

Præsentatio non cadit in Ecclesijs Collegiatis.

1 PATRONVS ergo, vel alius existens in quasi possessione præsentãdi præsentãt in Ecclesijs & locis, in quibus habẽt iuspatron. vel iuspræsentandi. toto tit. de iurepatronatus in decretalibus in sexto, & Clementinis, non possunt tamen præsentare, siue eligere in Ecclesia Collegiata rectorẽ. *Card. Seraf. decis. 1444. num. 11. cap. nobis. §. cæterum. & ibi glos. de iurep.*
3 vbi habetur, quòd ecclesia collegiata est eadem cum conuentuali, & eadem est ecclesia, quæ habet Capitulum, conuentum, collegium, & vniuersitatem. vt per *Doct. in cap. cum terra. de elect. & de ecclesia collegiata,* dixi *sup. lib. 1. c. 1. & lib. 3. cap. 1.* nisi ex priuilegio Papæ patronus habeat
4 facultatem præsentandi in dicta ecclesia collegiata. *Lamber. de iurepat. lib. 2. par. 1. quæst. 5. art. 1. Rota dec. 4. tom. 1. in recent. & in d. §. cæterum.*
5 habetur, quod quamuis patronus non eligat rectorem in collegiata, electioni tamen factæ huiusmodi eius postulatur consensus de honestate, & æquitate, nisi aliter de necessitate ex priuilegio, vel alio iure requiratur dictus consensus. vt per *Lamber. vbi sup. art. 2.* & per *Abb. in cap. de*
6 *hoc. num. 10. de simonia.* quia potest quis esse patronus ecclesiæ, & non habere ius præsentandi in ea. *Zecch. de benefic. & pens. cap. 12. num. 3. in*
7 *fin.* Potest nihilominus patronus præsentare ad dignitates, & præbendas, & beneficia existentia in dicta ecclesia collegiata, si super illis habeat iuspatronatus. *Io. And. in cap. vlt. in princ.*

prin. de concess. præb. *Abb. in cap. suggestum. num. 3. de iurepatronat.* & pa-
8 ri ratione patronus non potest præsentare in monasterio, & conuentu Regularium, neque monialium, Abbatem, seu Priorem, Abbatissam, seu Priorissam; poterit tamen præ-
9 sentare Capellanum idoneum perpetuum ad regimen ecclesiæ monasterij monialium, ita *Federic. de Senis*
10 *cons. 95.* Abbatissa autem eligitur per scrutinium seruata forma *text. in in cap. quia propter. de elect. & in c. indemnitatibus. §. sane de elect. lib. 6.*
11 & seruato decreto *Conc. Trid. sess. 25 de regul. & mon. c. 6. & 7.* quo disponitur, vt Abbatissæ, Priorissæ, seu Præfectæ monialium eligantur ab Episcopo, seu illarũ Superiore, qui ante Cãcellorum Fenestellam vota singularum audiat, seu accipiat, quæ vota debent esse secreta, aliàs non valeret electio tanquam facta contra formam dicti Concilij, vsu tamen receptum est, vt Episcopus vnà cum suo Vicario, & suo Cancellario assistat dictæ electioni. hodie tamen ex constitutione Gregorij XV. fæl. record. regularis superior non potest;
12 solus eligere Abbatissas, seu Priorissas in monasterijs sibi subiectis, sed debet esse præsens Episcopus, vel ejus Vicarius, & officium prædictarum non potest vltra triennium durare, neque possunt confirmari, sed per triennium debẽt abstinere à tali administratione sec. cõst. Greg. XIII. fæl. rec. quam refert Quaranta in Sũma Bullarij, in verbo, Abbatissa, & ita in praxi seruaui decretũ d. Conc. Trid. per nouẽnium dum essem Vicarius monialiũ Pisarũ, dum essem Vicarius Generalis Tuderti, quæ Abbatis-
13 sæ per D. Archiepiscopum, seu Vicariũ sacris ritibus seruatis bene dicuntur, pro prima vice, & ita Pisis seruatur ex inueterata consuetudine, de qua benedictione. *Nauarr. cons. 2. de statu monach. lib. 3.*
14 Est tamen notandum, quòd si monasterium monialium sit fundatum, & in limine fundationis sit patrono reseruata facultas eligendi, seu nominandi moniales, tale ius esset seruandum, dummodo in moniales nominarentur puellæ habentes qualitates requisitas à *Conc. Trid. vbi sup.*
15 *cap. 15. & 17.* vt est Pisis, vbi à Serenissima Christina Lotharingia ma-
16 gna Ducissa Hetruriæ fundatum est anno Domini M.DC.X. monasteriũ mulierum conuertitarum, seu pœnitentium, quæ aluntur sumptibus dictæ Serenissimæ, cuius Pietas, liberalitas, charitas, & religio in omnibus rebus splendescunt, & mulieres ad nutum, & voluntatem suæ celsitudinis Serenissimæ admittuntur in prædictum monasterium.

Et Illustris. Petrus Vsimbardus Episc. Aretinus, præter cætera, quæ Florẽtiæ, & Aretij suæ in Deum pietatis monumenta reliquit, in Ciuitate Collis, vbi eius maiores ciuilib. discordijs Remp. Floren. in qua hæc familia opib. & honorib. floruit, pertinaciter vexantib. deterriti olim sese receperant, Monasterium monialium a fundamẽtis extructum apost. auctoritate fundauit, vtque plures virgines per seniorem ex ipsius familia nominandæ, sine dote reciperentur, annuo reditu ad id cõstituto, mãdauit, quod postea institutum, eius cõsanguinei æmulati, vt numerus talium gratis recipiẽdarum in dies augescat, curauerunt, & quæ est ipsorũ pietas, in posterũ curaturos creditur.

17 Poterit etiam patronus præsentare clericũ pro auxilio rectoris, quãdo talis clericus deberet institui ad *text. in c. principali dist. 63.* si autem ad libitum remoueri potest, solus rector potest sibi talem clericum deputare, argumento textus in *cap. vt quisquis clericus. de vita, & honest. cleric.* & ita videtur velle *Io. A nd. in cap. postulasti de iurepat.* & regulariter
18 in omnibus locis, in quibus supradixi cadere iuspat. cadit & presentatio, vt in hospitali, oratorio, & similibus.

Et quomodo cognoscatur Ecclesia

sia collegiata, & quæ sit talis fuit dictum in *Brixien. Archipresbyteratus* 21. *Aprilis* 1625. *coram* Remboldo. prout infra.

Domini dixerunt constare, quòd Ecclesia S. Laurentij, seu sanctæ Mariæ Vrceorum nouorū sit Collegiata; Quòd enim Ecclesia sit Collegiata probatur etiam signis, & coniecturis; quando aliàs non constat de fundatione *Innoc. in cap. postulasti in princ. de iurep. Io. And. Abb. & alij in cap. nobis, eod. tit. Menoch. de præsump. lib. 3. præsumpt.* 89. *sub num.* 24. *cum alijs cumul. in vna Cremonen. Præpositure* 24. *Maij* 1621. *coram me, & in Placentina Archipresbyteratus* 17. *Martij* 1623. *coram* R.P.D. *Pirouano, & in Asculana Plebaniæ* 12. *Ianuarij* 1624. *coram* R.P.D. *Merlino*.

Et in casu isto plura signa, & coniecturæ concurrunt, quinimò adest etiam plena, & concludens probatio; In primis enim apparet quòd anno 1237. ordinatum fuit per Episcopum tunc Brixieñ, quòd in dicta Ecclesia perpetuis futuris temporibus adessent nouem Canonici sub ordinibus tamen distinctis; nempè vnus Archipresbyter, tres Presbyteri, vnus Diaconus, & vnus Subdiaconus, & tres Clerici, quibus onus residendi, & Ecclesiæ inseruiendi iniunxit, & eos in vnum viuere & mori iussit, vt patet ex literis d. Episcopi Brixieñ datis 11. Maij dicti anni 1237. ex quibus satis videtur probata Collegialitas, aut saltem, quod in dicta Ecclesia adessent plures Canonici & vnus Archipresbyter, tanquam caput Canonicorum, quæ sunt præcipua signa collegialitatis *Alex. cons.* 75. *num.* 31. *lib.* 4 *Card. Mant. decis.* 175. *nu.* 1. cum alijs adductis in alia *Brix. S. Nazarij* 13. *Iun.* 1605. *coram bo. me.* Penia, *& in d. Cremon. præpositure* 24. *May* 1621. *cor. me.*

Secundo eadem Collegialitas probatur ex collatione d. Archipresbyteratus facta, vti de dignitate in Ecclesia Collegiata cuidam Beneuenuto de Zanuchis anno 1444. & dicta collatio probatur effectuata, eo quòd apparet eundem Archipresbyteratum fuisse collatum vti vacantē per obitum d. Beneuenuti cuidam Zachariæ Triuisano, qui sub die 9. Februarij 1487. mandatum coram executore Apostolico ad capiendam possessionem Ecclesiæ obtinuit, & etiam literas conualidatorias prioris suæ gratiæ, sub Dat. Romæ 20. Nouembris eiusdem anni 1487. expedituit, in quibus dicta Ecclesia exprimitur Collegiata.

Tertiò accedit, quòd constat dictum Archipresbyterum Beneuenutum annis 1449. & 1451. & 1457. 1467. vna cum canonicis Capitulariter cōgregatis locasse quasdam petias Terræ ad d. Ecclesiam spectantes in emphyteusim, vnde plurimum corroboratur d. Collegialitatis existentia, præsertim cum dictæ locationes probentur effectuatæ *Barbat. inter cons.* Alex. *cons.* 84. *num.* 4. *lib.* 4. & fuit ponderatum in *d. Brixien.* S. Nazarij *coram bo. me.* Penia.

Quarto concurrunt plures prouisiones Apostolicæ Canonicatuum in d. Ecclesia existentium, & subsequutæ possessiones per prouisos captæ cum assignatione stalli in Choro, & loci in Capitulo, de quibus in *summario. num.* 7. 8. *&* 9. quod pariter manifestum Collegialitatis signum est.

Quintò probatur eadem Collegialitas ex pluribus alijs enunciatiuis antiquissimis, quæ cum habeant vim famæ plenè probant in antiquis, vt in puncto Ecclesiæ Collegiatæ, *Card. Seraph. dec.* 1021. *num.* 1. & fuit dictum in *d. Cremonen. præpositure coram me*.

Et denique multum facit ad cōprobañ eādem Collegialitatem Visitatio S. Caroli, Tabella, seu ordo Missarum, Testes, Citationes, & Decreta, aliaq. per Scribentes pro Hieronimo deducta, & latè ponderata,

quæ proculdubio probationem d. Collegialitatis plurimum coadiuuant, itaut omnibus saltem simul iunctis de ea nullatenus dubitari valeat.

Nec obstant enunciatiuæ, quòd d. Ecclesia sit Parochialis, & Plebana, quia possunt stare insimul, quod Ecclesia sit Parochialis Plebana, & etiam Collegiata, atque ita dictæ Enunciatiuæ non destruunt qualitatem d. Collegialitatis, vt in puncto dixit Rota in *d. Brixien. S. Nazarij coram bo. me Penia*, & in *allegata Cremonen. præpositura coram me*, & in *Asculana Plebaniæ coram* R.P.D. *meo Merlino*.

Minus facit asserta Visitatio Episcopi Bolani facta anno 1565. quia quatenus in ea, vt prætenditur, dicatur, quòd d. Ecclesia non est Collegiata, manifestè detegitur erronea tam ex supra deductis, quàm etiam ex circumstātijs in eàdem Visitatione relatis, & in omnem euentum assertio dicti Episcopi in d. Visitatione intelligi deberet de Collegialitate actu, non autem habitu, vt ita ad cōcordiam reducatur cum alijs Visitationibus, & lucidissimis probationibus.

Nec denique obstant assertæ Collationes factæ per Ordinarios, quia dato, quod sint veræ, quodque fuerint sortitæ effectum, non potuit per dictas Collationes mutari status antiquus Ecclesiæ, de quo constat ex supra deductis, deficit enim vtrumque requisitum ad hunc effectum, potestas scilicet, & voluntas, vt fuit dictum in sæpius allegata Asculana Plebaniæ corā R.P.D. meo Merlino.

Et ita fuit resolutum vtraque parte informante, &c.

LIBER

LIBER SEXTVS IN QVO EXPLICATVR MATERIA PRAESENTANDORVM.

SVMMARIVM.

1 *Præsentari possunt qui non sunt prohibiti, idest clerici.*
2 *Beneficia clericis conferri debent.*
3 *Laicus est incapax spiritualium.*
4 *Beneficium est res spiritualis.*
5 *Beneficium habet principale spiritualitatem, & accessorium temporalitatem.*
6 *Præsentandus dum præsentatur debet esse clericus.*
7 *Et debet incedere in habitu, & tonsura, & primam tonsuram habere.*
8 *Prima tonsura clericalis ordo confertur.*
9 *Ordines sunt nouem secundum Canonistas.*
10 *Ordines sunt septẽ secundũ Theologos.*
11 *Clerici beneficiati, idest in sacris constituti in habitu, & tonsura clericali incedere debent.*
12 *Habitus clericalis consistit in tonsura, & vestibus.*
13 *Clericalis habitus est vestis talaris nigri coloris.*
14 *Clerici corpus veste nigra totum tegitur, & quare.*
15 *Clericatus non requiritur, quando quis nominatur à patrono, sed quando præsentatur.*
16 *Præsentandus debet esse clericus, & 14. annorum.*
17 *D. Alexander Raudensis, & D. Paulus eius eius filius viri eximij.*
18 *Clericus primæ tonsuræ gaudet priuilegio fori, & Canonis.*
19 *Et circa priuilegium fori Conc. Trid. disponit.*
20 *Clericus primæ tõsuræ, vel minorũ Ordinũ gaudet priuilegio fori, si habeat beneficium, vel si ecclesiæ deseruiat.*
21 *Nec trina monitio requiritur ad hoc, vt clericus perdat fori priuilegium.*
22 *Clericus si non gaudet ex Conc. Trid. priuilegio Canonis, gaudet priuilegio fori.*
23 *Et contra eum delinquentem Episcopus animaduertere potest.*
24 *Clericus quando possit clericatui renunciare.*
25 *Clericus primæ tonsuræ ad beneficium potest præsentari, nisi beneficium alium ordinem requirat.*
26 *Clerici capacitas attenditur tempore præsentationis.*
27 *Clericus coniugatus præsentari nequit quamuis veniat clericorum appellatione.*
28 *Coniugatus non potest perfectè Domino famulari.*
29 *Clericatus quando dicatur receptus à proprio Episcopo.*
30 *Rotæ decisio circa clericatum.*
31 *Episcopus non potest conferre Ordines, nisi suo subdito origine, domicilio, vel beneficio.*
32 *Domicilium vt constituatur animus, & factum requiruntur.*
33 *Puer non videtur habere animũ contrahendi domicilium.*
34 *Domicilium requiritur, si quis in loco habitet cum familia, et maiori parte fortunarum.*

Præ-

Clericus

CAPVT PRIMVM.

Clerici debent præsentari, qui omnes possunt præsentari, si non reperiuntur prohibiti, & de clericatu tractatur.

NVNC est videndum, qui præsentari possint in ecclesia patronata, seu beneficio dum euenit vacatio.

1 Præsentari ergo possunt omnes, qui non reperiuntur prohibiti. vt in toto *tit. de iurepatr. & 16. quæst. 7. per tot. nempe clerici.* Aug. Barbosa *de off. & pot. Episc. par. 3. allegat. 72. num. 72. Zecch. de benefic. et pens. cap. 12. n. 21.* Gonzal. *in comment. ad reg. 8. Canc. gloss. 2. num. 60. et* Garcia, *de benefic. par. 7. cap. 1. num. 1.* quia beneficia
2 ecclesiastica sunt conferenda clericis, non autem laicis. *cap. cum adeo, de rescript. cap. ex literis. de trasactionib. et c. 2. de institutionib.* & vbique tradunt communiter Doctores, *Rebuff. in praxi, tit. de clericis, & à quibus, & quomodo creentur. nu. 4. Mandosius in reg. 24. de male promotis. n. 3* Lamber. *de iurep. lib. 2. par. 1. quæst. 7. art. 7. num. 2. & sequentib. Menochius de arbitr. iudic. casu 201. num. 33. Alfons. Hoteda de comp. & incomp. benef. part. 1. cap. vlt. num. 71. et seqq. Flam. Paris. de resig. benef. lib. 4. quæst. 2. n. 2. & per totum.* Nauar. *cons. 1. de præben.* Carolus *de Grassis in tractatu, de effectibus clericatus. effect. 15.* vbi optime materiam istam declarat.
3 Et ratio est, quia laicus est incapax spiritualiũ. *c. si quis deinceps. 16. quæst. 7. cap. causamque. de præscript. et cap. quamuis.* & beneficium est
4 res spiritualis. *cap. dilecto. et ibi Abb. num. 16. de præben. Hoieda vbi sup. d. nu. 71.* etenim omnia beneficia duo in se continent, idest spiritualitatem,
5 quod est principale, & temporalitatem, quod est accessorium. *c. sanctorum. §. quis. dist. 70. c. eos qui. dist. 81. Mandos. in. reg. 22. Cancell. quæst. 4. num. 2. Selua de benef. par. 1. quæst. 1. nu. 5.* nisi laicus ex dispensatione Papæ beneficium habuerit *Felin. in d. cap. causam quæ. num. 6. Verall. dec. 138. par. 2. et decis. 24. par. 3. Doct. in cap. Ioannes. de cleric. coniug. et aliàs limit. refert* Gonzal. *vbi sup. d. gloss. 2. à nu. 69. ad finem. vide* Lamber. *vbi sup. lib. 2. par. 1. quæst. 7. art. 3. et 7. et d.* Paris. *d. quæst. 2.*
6 Ergo ad hoc vt quis præsentari possit à patrono ad beneficium vacans

cans debet esset clericus, & capacitas attenditur, ipsius præsentationis tempore. *Rota dec.69.par.3. lib.1.diuers. Mar.Antonin.variar.resol.lib.1. resol.19. num.1. Barbos. d.alleg.72. num.78.* & simul requiruntur cleri-
7 catus,& ordo, vt incedat in habitu, & tonsura, & saltem primam tonsuram illi collatam à suo ordinario habeat, quia licet incederet in habitu, & tonsura, & communiter clericus reputaretur, si tamen postea constet de veritate, non tenet collatio beneficij. *Staphil.de lit.gra.tit.de expectatiuis.noua forma expectatiuar.nu.24. Selua vbi sup.par.3.quæst.5. num.24. Paris.d.quæst.2.Gonzal.d.glos.2.n.64. Garc.vbi sup. nu.11.et 12.et* Barbosa *vbi sup.num.73.* & satis est quòd sit clericus primæ tonsuræ, per quam ordo clericalis confertur. *c.cum con-*
8 *tingat. et ibi Doct. de æt. et qualit.* & communis Canonistarum sententia, vt per *Felin.in cap.sicut.el 3. num.2. de simonia.* Mandos.*in reg.24.Canc. quæst.1.num.2.Couarr.in cap. quia nos.nu.4.de testament.*Rota *decis.731. num. 5. et 6. part. 1. diuers. et* Guido P*ap.decis.449.nu.*1.vbi additio, quia
9 secundum Canonistas nouem sunt ordines addēdo psalmistatum, idest, primam tonsuram, & Episcopatum secundum nouem ordines Angelorum Ecclesiæ triumphantis. *c.cleros. dist.21.Abb.in cap.cum in cunctis.§. cum vero.nu.2.de elect. gloss.et Doct. in princ. proœmij Sexti* Decretalium, *in verbo, Episcopus, et in d. cap. cum contingat.* Nauarr.*consil.11.num.1. et 3. de tempor. ordin. Suarez, de relig. tractatu 3.lib.4.cap.13.nu.8. et cap. 56.num.5.*& ideo Decretum *Concil.* Tri.*sess.7.de res.cap.*10. quoad principalem dispositionem compræhendit primam tonsuram. *Garc.vbi supra par.5.cap.7.num.95.et decretum cap.* 18. *de ref. sess.*23. ibi vnusquisque à proprio Episcopo ordinetur, cōpræhendit etiam primam tonsuram. *Garc.d.p.1.cap.1.de cler.et ord.nu.7.*
10 *et* 8. Quamuis Theologi septem tantum ordines ponant ob septiformem gratiam Spiritus sancti. vide Diuum Thomam Doctorem Angelicum in supplemento ad tertiam partem. *quæst.37.art.2.* & secundum eos prima tonsura non est ordo, sed dispositio, & præparatio ad ordines, de qua re, & quot sint ordines an nouem, vt volunt Canonistæ, an septē, vt volunt Theologi tractant *Albertus* T*rot.de vero,et perfecto clerico. lib.1. cap.2.* L*ambert. vbi sup. par.1.lib.2. quæst.7.art.2.Couar.var.resol.lib.*11 *cap.10. à num. 10.* Nauarr. *in man. cap.22.num.18.Angel. Syluester,* Ro*sella,* T*abiena, Armilla, et alij Summistæ in verbo, ordo. Catechismus ad parochos, de Sacramēto Ordinis.vers. docendum igitur erit.*Barthol. *Ledesma in Summario de* Sacramentis, *de Sacramento Ordinis, difficultate 5. Cādelabrum aureum,tit.de Sacramento Ordinis num.6. 10. et 11. Eman.* Rodriq. *in summ.tom.2.cap.13.Card.* T*uscus pract.conclus.iur.conclus.189. lit. O.*

11 Adde quod hodie adest *Constitut. Sixti V.* relata *à Quaranta in summa* Bullarij, *in verb. habitus clericalis,* per quam ordinatur vt collatio beneficij fiat clericis in habitu,& tōsura incedentibus, & saltem prima tonsura insignitis, & ita omnes clerici beneficiati, vel in sacris ordinibus constituti in habitu clericali, & tonsura incedere debent ex dicta constitutione,& sic habitus
12 clericalis consistit copulatiuè in tonsura, & vestibus. B*ald. in l.si qua per calumniam,C.de* Episc.*et cler.nu.1.et* P*acianus de probat.lib.2.cap.34.num.*
15 25.*et seqq.* & vestes talares sunt clericis congruentes, idest, qui hominem vsque ad pedes tegunt, vt habetur in Calepino, in verbo talares. *Pet.Ledesma in summ.par.2. tract.7. cap.2. concl.14. circa finem.* G*arc. d. cap.1.num.21. et seqq.* & coloris nigri, vt dicam in *cap.vlt.huius prax.* totum enim corpus clericorum regitur, & nigro colore, forsan quia sunt mor-

mortui mundo, nec amplius vt laici debent palam apparere, ſed manus, & pedes tantũ expeditè habere debent ad faciendum, & operandum, os autem ad populum docendum,
15 & laudandum Deum. Et licet quis non ſit clericus quando à patronis fuit nominatus, tamen ſufficit quòd ſit clericus, quando præſentatur. ita Rota *in vna Imulen. iuriſpatronatus.*19.*Nouemb.*1584.*coram* D.*Orano*. & latè Garc.*vbi ſup. d.cap.*1.*nu.* 32. *& ſeqq.* vide R*iccium in praxi rer.fori eccleſ.deciſ.*157.

16 Præſentandus debet eſſe clericus vt ſupra dictum eſt,& ante 14. annũ inceptũ non poteſt beneficium obtinere: vt habetur in C*oncil.*T*rid.ſeſſ.* 23.*de reform. cap.*6. *Nauarr.d.conſ.* 11.*nu.*3.*de præb.* P*ariſ.de reſ.ben.lib.* 3.*q.*7.*& lib.*4.*quæſt.*1.*n.*7. *& quæſt.* 9.*nu.*3.*Prax.*A*rchiep.leon.par.*2.*cap.* 18.*nu.*14.*Mar.*A*ntonin.vbi ſup.lib.* 1.*reſol.*122. *caſu* 51. D. *Alexander*
17 R*audenſis* P*atritius Mediolanen.&* C*omes Burgeti deciſ.*135. *nu.* 22. *& ſeqq.* qui olim Primarius Iuris Ciuilis interpres Præſtantiſſimus in Piſano Gymnaſio fuit pręceptor meus cariſſimus, & pariter D. Paulus eius filius vir peritiſſimus dum in prædicto Gymnaſio Inſtitutiones legeret fuit Præceptor meus, quibus plurimum debeo. *Riccius vbi ſup.dec.*187. & de alijs requiſitis ad beneficium obtinendum dixi ſup. lib.1.cap.1. & dicam infra hoc eodem lib.6.cap.10. & vide G*arc. vbi ſup. d.par.* 7. per omnia capita d. partis.

18 Qui clericus primæ tonſuræ gaudet priuilegijs clericalibus, videlicet priuilegio canonis. *ſi quis ſuadente.* 17.*q.*4. & priuilegio fori. *cap. ſi diligenti. de foro compet.* Hodie verò
19 circa priuilegium fori adeſt decretũ C*oncil.*T*rid.ſeſſ.*23. *de reform.cap.*6. quo decernitur, vt clericus gaudeat
20 fori priuilegio, clericus, ideſt primæ tonſuræ, vel minorum ordinum, ſi habeat beneficium eccleſiaſticum, aut clericalem habitum, & tonſurã deferens alicui eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiat, vel in Seminario clericorum, aut aliqua Schola, vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos verſetur. de quo vide *Mar.*A*ntonin.vbi ſup.lib.*3.*reſol.*48. *per totam. & Stephanum Gratianum diſceptat.forenſ.cap.*212.*nu.*40. & d. licẽtia Epiſcopi ſufficit etiamſi oretenus ſit data ſine ſcriptis. ita declaraſſe Sacram Congregationem refert R*iccius vbi ſup. dec.* 599. ne-
21 que hodie requiritur trina monitio adhoc vt clericus non incedens in habitu & tonſura amittat fori priuilegium,ſed ſtatim ex *d.c.*6.*conc.illud amittit.* pulchrè declarat *Riccius vbi ſup.deciſ.*606. qui clericus quãuis ex
22 d. concilio non gaudeat fori priuilegio,tamẽ gaudet priuilegio canonis etiam poſt d. conciliũ. *Gutierez de iuram.confirm.p.*2.*c.*17.*n.*12. Garz. *vbi ſup.p.*2.*c.*2.*nu.*3.*& ſeq. Maſtrill. dec.*Rot.*Sicil.*104. & ita declaraſſe Sacram Congregationem refert R*iccius vbi ſup.deciſ.*607. *vbi nu.*3. refert eandem S. Congregationem declaraſſe, quòd licet ex d. *cap.* 6. *clericus non incedens &c.* perdat fori priuilegium, tamen id non obſtat
23 Epiſcopo,quominus in tales clericos delinquentes, ſi adhuc permanent clerici poſſit animaduertere. &
24 quòd talis clericus poſſit renunciare clericatui probat R*iccius vbi ſup. deciſ.*597. qui ait in praxi tali clerico delinquenti pro pœna imponi, vt habitum dimittat.

25 Clericus autem primæ tonſuræ rectè præſentatur ad beneficium,niſi ſit tale beneficium, quod ex fundatoris ordinatione requirat in præſentato maiorem ordinem, puta Sacerdotium, vel alium ordinem ſacrum, eo enim caſu talis habens ordinem requiſitum debet præſentari. *cap. ſignificatum. de præbend.* attenditur igitur natura beneficiorum. iuxta notata in *cap. cum acceſſiſſent. de conſtitut.* Lambertin.*vbi ſup.lib.*2.

par.1.quæst.7.art.2. Garc. vbi sup.d. par.7. cap.1. nu.7. & seqq. & in be-
26 neficijs attenditur capacitas clerici tempore præsentationis si beneficiũ sit iurispat. seu collationis, si beneficium sit liberum. *Rota d. decis. 69. Mar. Antonin. vbi sup. lib.1. resolut. 19. num. 1. Barbosa d. allegat. 72. num. 78.*

27 Clericus autem coniugatus licet ueniat appellatione clericorum, & possit habere vxorem vnicam & virginem. *c. 1. de cleric. coniug.* nihilominus non potest habere beneficiũ. *d.cap.1.cap.2.cap.diuersis.& cap.Ioannes.de cleric.coniug.* & ratio est secundum *Abb. in d.cap.diuersis. nu.1.*
28 quia talis cõiugatus non potest perfectæ Domino famulari, cum non habeat ex toto sui corporis potestatem, & amore filiorum, & coniugis ecclesiarum substantia dilapidaretur, & quia reputatur immundus respectu obsequij spiritualis. *cap. quod ad te.de cleric.coniug.* vbi idem Abb. notat; si tamen incedat in habitu, & tonsura potest ex Apostolica dispensatione habere beneficium simplex. *gloss.vlt.in d.cap.Ioannes.* cum consensu patroni si beneficium sit iurispat. *Lambert. vbi sup. art.3.*

29 Et placet afferre in materia clericatus, quando dicatur receptus à proprio Episcopo, decisionem *Rotæ coram Orano in Cæsaraugustana Pensionis 9. Martij 1598.* quæ est talis.

30 Reseruata fuerat Apostolica auctoritate q. Balduino Episcopo Auersano pensio 400. ducat. super fructib. Prioratus, & mensæ Capitularis ecclesiæ S. Mariæ de Pilari, cum facultate eam in vnam, vel plures personas transferendi, quam cum in personam D. Christophori eius ex fratre nepotis trãsferri deliberasset, Christophorus impetratis literis dimissorijs ab eiusdem Episcopi Vicario ad effectum, vt à quouis Catholico Antistite posset ad primam tonsuram promoueri, obtinuit in vim earum per Episcopum Casertanum sibi eam conferri, & successiuè præfatam pensionem ad sui fauorem transferri, sed quia oriundus erat ex diœcesi Lucana, dubium fuit, an' ad hunc effectum clericatus sibi suffragaretur.

31 Et Domini venerunt in sententiã negatiuam, quia clari iuris est, Episcopum non posse valide mandare alicui conferri, vel etiam conferre tonsuram, aut ordinem, nisi ille, vel ratione originis, vel beneficij, vel etiam domicilij fuerit sibi subditus. *c.cum nullus. de temp.ord. lib.6. Ant. in c.quoad translationem. nu.3.* & ibi *Abb.nu.2.de temp.ord. Aegid.in cap. adeo. de rescrip. Paris.cons.136. n.4. lib.4. cum alleg.* vnde cũ in D. Christophoro nulla præmissarum qualitatum inesset, propter quam tempore dimissoriarum fuerit factus Episcopi Auersani subditus, sequitur, quòd clericatu vigore dimissoriarum obtento iuuari non potest, vt enim ostensum est, origo eum subditum facere Episcopo Auersano non potuit, cum esset Lucanæ diœcesis, neque beneficium, quia ante primam tonsuram illius incapax erat. minus
32 domicilium, quoniam ad illius constitutionem duo cõcurrere oportuit, animum scilicet, & factum, *l.domicilium.*& ibi *DD.ff ad municipal. Bart. in l.placet.ff.eod. Gabriel cons.189. n. 22.vol.2.* animus autem cum à priori, & posteriori, vt inquit *Bald. in l. tres denunciationes.nu.5.C.quom. & quando iud.* colligitur, si inspicimus initiũ, in eo defuit, quia eius pater cum filijs se contulit Auersam, vt ibi permaneret cum Episcopo fratre, sicut permansit, & vt filij operam nauarent literis, quo fit vt verisimile
33 non sit, ipsum, qui erat puer, habuisse animum sibi in ea ciuitate constituendi domicilium, licèt enim in ea ætate constitutus possit habere domicilium facto, vbi maior pars est fortunarum suarum, nihilominus nõ potest animo illud habere. *Bart. in l.placet.2.q.ff.ad municip. & in l.1.ff. de*

de tutor. & curatorib. Soccin. & alij, de quibus per *Silu.conf.25.nu.*37. & ad hoc facit ratio tradita per *Pet. de Vbald.de canon.Episc.p.2.c.7.nu.*25. vbi pupillus traductus ad educandũ extra domicilium originale nõ contrahit domicilium accidentale, quia animum intellectualem non habet. *l.placet.l.assertio.§.fin. ff.ad municip.* Gabriel.*conf.*189.*col.pen.vol.*2.

Quod si etiam respicimus tempus post mortem Episcopi, patet ex dictis testium ipsum Auersa discessisse, & in patriam rediisse, quòd efficax reddit argumentum, ipsum non habuisse animum ibi constituendi domicilium, sed permanendi cum patruo Episcopo. *Rimin.iun.conf.*468. *n.*71 *per text. in §.pauonum.Instit.de rer. diuis.* maximè quòd Iulius eius frater remansit Auersæ, vbi vxorem duxit, & cum quo vlterius Auersæ non habitauit. Quòd si vero mediũ tempus attendimus, cum se contulerit ad patriam, & steterit absens à ciuitate Auersana per annum, manifestum fit non fuisse eius animum contrahere domicilium in ciuitate Auersana. *Rim.iun. conf.*515.*n.*33. quibus accedit, quòd non fuit habitus ibi pro incola, cum non constaret ipsum ea intentione habitatum Auersam venisse, vt ibi perpetuo esset. *l.pupillus.§.incola. vbi Alc.nu.*11. *de verb.signif.* nec distraxerat bona, quæ habebat in patria, nec in ciuitate Auersana habebat maiorẽ partem fortunarum. *iux.l. ciues* C. *de incol.lib.*10.*vbi gl.in verb. larem.* neque ibi substituit onera. *Bald.cõs.*47.*lib.*3. *& conf.*339.*eod.vol.*

Non obstant coniecturæ adductæ per informantes pro D. Christophoro, vt est habitatio per decennium in d. ciuitate, quia cum illa fuerit in domo aliena, nempe Episcopi sui patrui, apud quem permanebat, ista causa excludit præsumptionem, quod permanserit causa constituendi domicilium, nam vt acquireret domicilium, necessarium fuit, quòd

34 domum propriam, vti paterfamilias habitaret, & transtulisset larem cum familia, & maiori parte fortunarum. *d.l.ciues.vbi glo. in ver. larem. C. de incol.lib.*10.*Bald. in rubr. C. si à non compet.iud.nu.*2. *Socc.iun.conf.*7.*vol.*2. ibiq. animum perpetuo manendi retineret, siquidem aliàs ex quantumuis longeua habitatione non dicitur contraxisse domicilium. *Bart. in l.quesitum. in princ.ff.de leg.*3. *Felin.in cap. dilectus.il* 2. *nu.*2.*de rescr. Castrens.in l.*2.*n.*2.*vers. & per prad.* C. *vbi Senatores.*

35 Hinc præfectus arcis, etiam quòd per decennium, vel vltra morã trahat extra locum originis, antiquum domicilium non mutat, nec nouum constituit. *Alc. resp.*55. *num.* 9. &

36 scholaris, qui per quamplurimos annos causa studiorum in aliqua ciuitate, vel vniuersitate degit, non ideo contrahit ibi domicilium. *l.*2. vbi *Doct.*C.*de incol.Bart.in l.lex cornelia.§.si tamen. ff.de iniur.Castrens. in l.hæres absens.§.vt si quis. ff.de iudic.cum simil.per Cæphal.in conf.*451. *nu.* 132. quia animum recedendi à studio habet. *Alber. Salic. &* Rom. *in l.cum filius.ff.si cert.pet.Ruin.conf.*112. *nu.*12. *lib.*5. & in his terminis fuit resolutum coram R.P.D. *Mellino in vna Romana Cambiorum*. 4. *Decembris.*1592.

Non obstat emptio feudi, quia fuit facta à patre, & constitutio domicilij requirit factum proprium. *l.libertus.* §. *patris domicilium. ff. ad municip.Bald.in l.*1.*nu.*6.*C.de munic.*

37 *& origin.* & sola emptio, ac possessio bonorum non acquirit ementi domicilium. *d.l.libertus. §. sola possessio.* sed extra locum originis ad constituendum domiciliũ oportet, concurrat translatio maioris partis facultatum cum familia, & animo perpetuo ibi habitandi. *Alc. lib.* 2. *parerg.cap.*7.

38 Neque domicilium patris accidentale est domicilium filij. *l.assumptio.§.filius ciuitatem. ff. ad municip.*

*l.non vtique.ff.eod.gl.in l.filius. C. de munic.& orig.lib.*10. vbi Io. de Pla-
39 tea dicit, quòd domicilium originis sit immutabile, secus domicilium accidentale, quia potest sæpissime mutari. *Marian. in cap.fin. nu.*53. *de for.compet.gl.in l.senatores in verbo, adiectionem,in fine,ff.de senat.*

Nō obstat declaratio per D.Christophorum, quòd volebat habitare
40 Auersæ,quia potentior est voluntas, quæ factis,quam quæ verbis declaratur. *l. si tamen.§.ei qui dicit. ff. de edil. ed. Castrens. in l. si procurator falso.nu.3.ff.de condit. ob causam*. & fuit dictum in causa *Oriolen.beneficij. 6. Martij.* 1593. *coram Illustrissimo Mantica.* nam sæpius contra intentionem aliquod dicitur, quòd nō contingit in factis. *Aym. cons.* 292. *nu.*15. *& cons.*301. *nu.* 13. ideoquè
41 quòd dicitur momento cōtrahi domicilium, cum quis declarat perpetuo velle manere in aliquo loco, procedit,vbi voluntas perducitur ad factum transferendo se ad locum,& ibi habitando in propria domo, vel saltem conductitia, vel gratuita.*Bal. cons.*198.*nu.3. lib.2.Menoch.de arbitr.cas.*86. *nu.*2. præterea testis primus est vnicus, qui de eo deponit super septimo, cui nulla potest fides adhiberi,cum fuerit periurus,& conuincatur de mendacio, dum respondit de crimine aliquo non fuisse inquisitum, quod tamen ex processibus conuincitur falsum, & istius depositio valde dubia redditur, dum hoc audiuisse ait ante, & post mortē Episcopi, potuit enim audiuisse immediatè post clericatum, aut dum esset in pupillari ætate constitutus,
42 & cum vis sit in tempore, probatio debet esse concludens *DD. in cap. præsentia. de testib.*

Alij vero testes in genere de declaratione animi deponentes non præsumuntur contestes. vt fuit resolutum in vna *Romana de Incoronatis.* 7.*Febr.*1575. *coram Cotta*.

Vlterius habitatio non potest hoc casu coniungi cum declaratione animi, nam illa habet suam causam, & ideo non seruit,declaratio vero non probatur, nisi per dictum vnius contestis, quæ probata, vt ex præmissis liquet, non releuat, cum illi repugnent facta, vt benè deducunt hic informantes, qui omnibus in contrarium consideratis respondent.

Et in simili adest *decis.*742.*Card. Seraphini in* Neapolitana *Canonicatus.* vbi taliter ordinatus dicitur clericus, sed non quoad ordinis executionem.

Quoniam autem Clericus præsentari debet ad beneficia ecclesiastica, & sæpe de clerico in hac praxi fit mentio, ideo necessarium est breuiter de clericatu ipso, & eius effectibus breuiter videre.

43 Clericatus igitur de Iure Diuino constitutus est. *c. continua. & c. sacerdotibus.*11.*q.*1. *& c. si Imperator. dist.*96.*Abb. in c. solitæ. de maior. & obed.* Anast.*Germon.de sacror.immunit.lib.*3.*c.*3. *nu.*35. appellantur au-
44 tem clerici à verbo græco, cleros, quod idem est, quod sors, seù hæreditas latinè sonat. *c.cleros.vbi gloss. dist.*1.*Isidor.lib.*7.*ætimolog.tit.de clericis*, & statim ac quis ad clericatū
45 assumptus est, translatus dicitur ad Domini famulatum, & à cætu laicorum est segregatus. *Host. in summa tit.de temp. ordin.* ex quo clerici ser-
46 ui Dei dicuntur, ac Deo obsequi, & seruire profitentur. *d. c. cleros. c.cui portio.* 12.*q.*1. *c.cum secundum Apostolum.de præb.* & de clericorum vita habetur in *Concil.*Trid.*sess.*22.*cap.*1.
47 *de reform.* ideoq. clerici omnino casti, & continentes esse debent. *c. vt clericorum. de vit. & hon. cler.* & in
48 ipsis ignorantia cæterorum malorū mater damnatur. *c. ignorantia. dist.* 38. atque à clericis auaritia abesse debet, quæ est idolorum seruitus. *cap. cum omnis.*1.*q.*1. *c.auaritiæ. de*
49 *præb.* clerici etiam debēt esse sobrij, honesti, & à crapula alieni. *c. à crapula de vit.& hon.cler.c.vinolentum. & c.*

& c. ante omnia. dist. 35. debent esse misericordes, & charitatiui. *cap.* 2. *dist.* 42. & in suis actibus nullam debent adhibere fraudem. *Graff. decis. aur. par.* 2. *lib.* 3. *cap.* 1. *nu.* 7. & rebus temporalibus se immiscere non debent. *c.* 1. *&* 2. 2. *q.* 1. componentes vitam, & mores habitu, incessu, visu, & sermone, itaut à planta pedis vsque ad verticem capitis honestaté præseferant. *Grassus de effectib. clericat. in prælud. nu.* 76. & tales esse debent, prout eos describit *Ysidor. lib.* 2. *de ecclesiast. offic. cap.* 2. *& in c. his igitur. dist.* 23. *Belletus in p.* 1. *disquisitionis clericalis. de disciplina clericali.* §. 1. *& seqq.* & quia clericatus
50 à natura non venit, sed fit extrinsecè, in dubio non præsumitur. *c. presbyteris. & ibi gloss. dist.* 68. *Mascard. de probat. conclus.* 302. *nu.* 13. *Gomes. super reg. Cancell. tit. de annali possess.*
51 *q.* 58. quando tamen quis in quasi possessione clericatus reperitur per longam habitus delationem, tunc clericus præsumitur *Dec. in c. si scriptura. nu.* 48. *de fid. instrum. Mascard. vbi sup. conclus.* 304. *num.* 1. vel si tamquam clericus in possessione beneficij reperiatur. *Rot. dec.* 13. *de probat. in antiq. Mascard. vbi sup. conclus.* 302. *num.* 16. vel si per aliquod tempus, vt clericus ecclesiæ inseruisset. *Felin. in c. illud. nu.* 5. *de præsumpt. Bellettus vbi sup.* §. 14. *de fauore clericorum personali.*

52 Clericatus autem probatur per literas testimoniales, seu dimissorias Episcopi attestantis se ordinem contulisse illi, qui se dicit esse clericum. *Abb. in c.* 1. *nu.* 3. *de cleric. pereg. Felin. in c. post cessionem. nu.* 3. *&* 15. *de probat. Mascard. vbi sup. conclus.* 305. *num.* 1.

53 Secundo probatur per scripturam de ipso clericatu confectam. *c. legum.* 2. *q.* 1. *cap. tuæ. de cler. peregr.*

54 Tertio probatur ex confessione partis aduersæ. *Mascard. d. conclus.* 305. *num.* 6. quòd procedit, quando essemus in possessorio, quia tunc ad colorandam possessionem, confessio rei facta de clericatu actoris, prodest actori, secus in petitorio. *Gemin. in c.* 1. *nu.* 6. *de eo, qui mitt. in poss. lib.* 6. vbi *Franc. col. vlt. Graff. vbi sup. nu.* 201. *& seqq.*

55 Quarto probatur per inditia, & argumenta. *c. inter quatuor. vbi gloss. in verbo, per argumenta. de cler. peregr. Barsius decis.* 3. *nu.* 13.

56 Quinto ex communi opinione, & reputatione, vt si quis tanquam clericus fuisset communiter habitus, & reputatus per multum tempus. *Innoc. in cap. innotuit. de eo, qui mitt. in poss. Bars. d. decis.* 3. *nu.* 15.

57 Sexto probatur per famam concurrentibus aliquibus alijs adminiculis. ita *Mascard. d. conclus.* 305. *num.* 1.

58 Septimo probatur per testes, qui actui clericandi interfuerunt. *c.* 2. *&* 3. *de cler. peregr. Guid. pap. decis.* 474. *Mascard. vbi sup. conclus.* 303. *n.* 1. *&* 11. & probatur etiam per vnum testem. *Bald. & Felin. in c. licet vniuersis. in fine. de testibus.* quòd declara, & limita, vt per *Grassum vbi sup. à nu.* 212.

59 Octauo probatur per assertionem Cardinalis attestantis quem esse clericum. *Bald. in proœm. decretal. in princ. nu.* 23. *Mascard. d. conclus.* 305. *nu.* 15. non tamen probatur per
60 verba enunciatiua Papæ, vel prælati dicentium in bulla talem esse clericum. *Pet. de Ancbar. in cap. si iudex laicus. de sent. exc. lib.* 6. *Marchesan. de commission. p.* 1. *c.* 14. *nu.* 60. attamen talis nominatio pro nominato inducit præsumptionem, quæ transfert onus probandi contrarium in aduersarium. *Fel. in c. à nobis. col.* 3.
61 *de testib. Bars. d. dec.* 3. *nu.* 12. & si talis nominatus clericus captus sit per iudicem laicum, absque alia probatione remitti debet ad iudicem ecclesiasticum. *Fel. in c. nonnulli.* §. *sunt & alij. col.* 3. *in* 4. *ampliat. de rescript.* sed talis nominatio non sufficit, si talis nominatus ita vellet vendicare bene-

beneficium ab alio possessum. *Mascard. vbi supra conclus.304. nu.23.*

62 Et licèt quasi possessio clericatus non probet clericatum. *Mascard. vbi sup.conclus.314.num.8.& 19.* tamen transfert onus probandi contrarium in contradicentem. *Mascar. concl.302. num.6. & 12. & conclus.*

63 *304. num. 10.* quæ quasi possessio prodest, quando quis in sua patria reperitur, secus si sit alienigena, & ignotus. *Mascard.& Menoch. vbi sup.vide* Belletū *vbi sup.par.1. de fauore clerici personali* §. 14. & de probatione clericatus fuit dictum in *Neapolit.canonicat.9.Decemb.1585. coram Card. Seraf.prout infra.*

Fuit resolutum clericatum Stephani esse sufficienter probatum nam de eo per literas ordinantis constat, neque obstat, quod fuerit à non suo Episcopo, neque constet de locatione, ea namque ex multis coniecturis præsumitur, & primo, quia tonsuratus fuit in propria diœcesi sui ord. quod non ex verisimile factum fuisse sine eius licentia, vt coram me aliàs dictum fuit in vna *Ispalen.* 2. quia iacessit per longum tempus in habitu, & tonsura, vt probant testes, sextus, & septimus *sup.3. art.3.* quia in sentētia lata per vicariū vocatur clericus 4.& vltimo adest remissio facta à Curia seculari ad Curiam Archiepiscopalem de eo tanquam clerico, quæ omnia sunt sufficientia ad inducendam præsumptionem licentiæ, cum simus in materia, in qua leuiores probationes sufficiunt. *Rot.decis. vlt. de fil. præsb.* in nou.& potuit licentia separatim concedi, vt verisimile est in ordinante in aliena diœcesi, tunc enim non particulares licentiæ dantur ijs, qui volunt suscipere ordines, sed sufficit generalis licentia, quia datur ei, qui ordines confert, quæ facilè præsumitur *Bell. consf.46.num.4.Capic.decis.4. nu.30.* accedit etiam ordinantis auctoritas, quæ præsumptionem coadiuuat *c.nisi essent.*& ibi *Abb.in 1. not. de præben. Oldrad.cons.215.num.9.*maximè accedente tempore satis longo. *gluss.in cap.peruenit.de empt.et vend.cum simil.*bene facit *Pereg.dec.53.*dubitaui in *causa Astoricen.lib.1.*& quod versamur in præsumptione solemnitatis, non autem substātiæ actus iuxta adducta per *Aym.de antiq. temp. par.3. num.2.et 3.* quantum ad ætatem, licet ex testibus Ioannis Dominici videretur probari, tamen quia pars contraria super eo ex professo informauit, & cepit particulariter audiri, non fuit capta resolutio, & ob id iterum causam super hoc articulo proponam & de probatione clericatus vide eundem *Card. Seraf. decis. 162.962.1292.Rota decis.248.nu.2. 572.num.1.613.num.4.101.num.1. 321.num.5.629.num.3.257.num.6. 700.num.5.et 715.num.3.par.1.in recent.et dec. 455. nu.7.605.num.2. 736.num.4.et 252.num.6.part.2.in eisdem recentiorib.* & fuit dictum in *Seguntina parochialis.24. Ian.1614. coram Buratto.*vbi gratiosè subrogato dari immissionem iustificato ipsius clericatu, reseruatione, quæ notoria sit, & possessione, ad quam fit subrogatio, indubia est in Rota conclusio. cum itaque hæc tria bene præstitisset Gaspar, resolutum fuit immissionem illi concedendam de clericatu deponunt duo testes reddentes causam scientiæ, quia viderunt illum sæpius, & à pluribus annis Missam celebrantem, in habitu, & tonsura incedentem, & communiter pro tali reputatum, quorum vnus etiam de fama formiter, cum tamen communis reputatio sufficiat. *Rota decis.14.de prob. in antiq.Aegid.dec.134.si impetrans.Gabr. qui de communi obseruantia.consf.182. num.14. lib.2.* Rota in *Colonien.canonicat.20.Maij 1620. coram bo.mem.Card.* Pamphilio *et in* Narnien. *canonicatus 30. Apr.1594. coram bo.me. Litta, et in alijs plurib.* reseruatio est patens ex decreto apposito in prouisione apostolica facta Ioanni Camer.&c.vt ibi, & possessio

dicti

dicti Ioannis probetur ex ijdem testibus, vt ibidem habetur.

64 Quomodo autem probetur, quod quis non sit clericus vide *Grassum ubi sup. à nu.* 233. vbi refert quatuor modos.

65 Ordo etiam non præsumitur, & probato clericatu, si non constet in quo ordine sit, præsumitur habere primam tonsuram dumtaxat. *Butr. in c.* 1. *col.* 1. *de cler.* Peregr. *Rebuff. in praxi, de forma lit. prim. tonf. nu.* 22. *Menoch. d. præsump.* 76. *num.* 2. 3. *et* 28. & asserens se ordinatum debet ostendere literas testimoniales sui Episcopi. *Paris. de resign. benef. lib.* 4. *quæst.* 2. *num.* 86.

66 Sciendum est insuper, quod hoc nomen, clericus, est generale compræhẽdens omnes species, & in quocumque ordine existentes, & tam maiores, quam minores. *c. de persona.* 11. *quæst.* 1. *cap. duo.* 12. *quæst.* 1. & omnes ordinatos compræhendit. *Henr.* Botta *de Synodo Episc. part.* 1. *num.* 60. & comprǣhendit omnes inseruientes Diuinis ministerijs, & omnes, qui non sunt laici. *Rosella in summa, in verbo, clericus, el* 1. *in princ.* & clericorum appellatione

67 veniunt monachi, & religiosi cuiuscumque regulæ. *Vitalin. in clem. si vero. nu.* 12. *de sepult.* sic è contra reli-

68 giosorum appellatione lato sumpto vocabulo veniunt etiam clerici seculares. *gloss. in c. præsens.* 20. *quæst.* 3. *Fel. in c. tua nos. num.* 1. *de iureiur.* &

69 clericorum appellatione veniunt nouitij, conuersi, & moniales cuiuscunque religionis approbatæ. *c. locum. de sent. exc.* & tam clerici seculares, quàm regulares *c.* 1. *& c. generaliter.*

70 16. *q.* 1. Item veniunt milites Hierosolymitani, S. Iacobi, S. Stephani, S. Mauritij, & *Sim. Io. monachus in c. ex eo. in fin. de elect. doct. in cap.* 2. *de for. comp. vbi Abb. num.* 11. *& Fel. num.* 10. *Grassus vbi sup. effectu* 1. *num.* 109. veniunt etiam Heremitæ,

71 qui sunt sub obedientia alicuius superioris. *gloss. in cap. qui vere. & ibi Archid.* 16. *quæst.* 1. & veniunt clericorum appellatione omnes in quacunque dignitate Ecclesia positi. *c. cum tibi. de verb. signif.* & hoc in materia fauorabili, secus in odiosa. *Grass. vbi sup. in prælud. à nu.* 260.

72 Clericalis autem habitus in duobus cumulatiuè consistit, idest, in veste, & tonsura, nec vnum sine alio sufficeret. *c. si iudex circa med. de sent. excom. lib.* 6. & de veste, habituque clericali quamuis in iure non sit determinatum, consuetudo est attendenda. *glos. in cap. penul. de vit. & honest. cler.* & hodie adest *Constit. Sixti V. de habitu cleric.* qui debet esse talaris, & communiter est nigri coloris. *Moscon. in tract. de maiest. milit. eccles. lib.* 1. *par.* 2. *cap.* 2. *vers. de habitu*

73 *autem.* quoad tonsuram, rasuram clericam, seu coronam, quæ videntur synonima, quæ est pars capitis pilis denudata per modum coronæ circularis, de qua in *cap. probibente. dist.* 23. *& in d. cap. duo.* 12. *quæst.* 1. vbi habetur, quod pilorum rasura liberam mentem à mundi cogitationibus denotat.

74 Clericales autem ordines sunt nouem, vt dixi supra num. 9. prima tonsura, ostiariatus, lectoratus, exorcistatus, acolithatus, subdiaconatus, diaconatus, & Presbyteratus, & Episcopatus. *glos. in proœm. Sixti. decr. verbo, Episcopus Card. à tunc crim. in d. cap. cleros. num.* 10. *dist.* 21. *Fel. in c. sicut. de simonia*. & hoc secundum Canonistas, sed secundum Theologos ordines sunt septem, vt supra exceptis prima tonsura, & Episcopatu. *Bart. Vgolinus, de simonia, tabula* 1. *cap.* 43. *nu.* 3. *Grassus vbi sup. in prælud. à num.* 282. & prædicti ordines gradatim sunt suscipiendi, &

75 non per saltum. *cap. vnico, de cleric. per saltum promoto*, & ordines sacri non possunt conferri, nisi seruatis interstitijs decretis à *Conc. Trid. sess.* 23. *de ref. cap.* 11.

76 Item est etiam sciendum, quòd quamuis clerici non sint in iurisdi-ctione

ctione Imperatoris, Regis, seu Principis. *Io.Bapt.Asinius de execut.§.9. cap. 16.* & non sint eisdem subditi. *Bald.in l.de quibus.vers. sexto queritur .ff. de legib.* attamen non dicun-
77 tur forenses, sed de loco, in quo sunt nati. *Dec. in c. ecclesia S. Mariæ. nu.* 220. *de constit.* & naturaliter, & originariè dicuntur esse de loco, & ditione illius Principis, in cuius terris nati sunt. *cap.de capitulis.dist.*10. *Clarus in §. crimen læsæ maiestatis. nu.*7. ideoq. in fauorabilibus clerici
78 veniunt appellatione districtualium, secus in odiosis.*c.ult.vbi Anchar.in 4.not.de off.deleg.lib.6.Dec.in d.c.ecclesia S. Mariæ. nu.*34. & tunc clerici veniunt appellatione ciuium. *c.de ijs.dist.*12. & dicunt alij relati a *Grass.d.prælud.nu.*368. & non solum dicuntur ciues ciuitatis, in qua sunt nati, verum etiam illius, in qua habent beneficium. *cap.3.de temp.ord. lib.6.Surd.dec.*301. *nu.*7. & tales be-
79 neficiati gaudent prærogatiuis concessis ciuibus. *Freccia de subinfeudat. car.* 46. & idem est in regularibus. *Nauarr.cons.6. nu.3. de testament.* &
80 tunc etiam clerici veniunt appellatione populi. *cap.1.de præb.Dec.vbi sup. nu.* 8. & veniunt appellatione vniuersitatis. *Card. in clem.1. quæst. 3. de immunit.eccl.* & veniunt appel-
81 latione vassallorum quatenus considerantur vt ciues, & in his, quæ non repugnant ecclesiasticę libertati. *Aluar.Valasc. dec.*100. *nu.*7. ita in fauorabilibus veniunt appellatione prouincialium. *c.dilecti.de for. compet.* & veniunt hominum appellatione, & ideo concesso priuilegio hominibus alicuius loci, veniunt etiam clerici si velint, & possint. *d.cap.dilecti*. quæ declara, vt per *Grassum d. prælud. à nu.* 378.

82 Insuper sciendum est, quòd iurãs, vel vouens nõ clericari, fit & dicitur irregularis, quamuis votum, & iuramentum sint nulla. *c. archidiaconũ. dist.* 85. *Maiol.de irregularit. lib.5. c.24.nu.3.* vbi ait clericum min. ord.
83 expressè renunciantẽ ordinib. suis, & clericatui, non esse vlterius ad clericatũ admittendum, & si relinquatur alicui legatum sub conditione, quòd ei non debeatur, si ingreditur monasterium, & fiat religiosus, dicta conditio tanquam impeditiua vitæ spiritualis reijcitur, & legatum debetur. *Bald. in l.cum ita.ff.de cond.*
84 *& demon.* eàdem ratione, si puellæ relicta sint mille, si nubat, & quingenta, si fiat monialis, si fiat monialis, debentur mille. *Butr.Abb.Fel.*& alij in *c. in præsentia.de probat. Dec.*
85 *cons.* 419. quia ingrediendo monasterium dicitur nubere. *Leander Galganettus Aduocatus Romanus de condit. & demonstrat. p.1.cap.8.nu.*44. *& seq.* hinc fit, vt si relicta sint ali-
86 menta præstanda in domo testatoris tantum ad *Bart.in l.Caio.§.Imperator.ff.de al.& cib.leg.* tamen si legatarius fiat religiosus & monasterium ingrediatur, ibi debet habere illa alimenta. *Ant.Corduba in repetit. l. si quis à liberis.§.si quis ex his.n.*174. *ff. de lib.agnosc.* hinc etiam est, quòd
87 si institutus sit sub conditione de restituendo hæreditatem alteri, si ipse sine filijs decesserit, & fiat religiosus, & decedat sine filijs, erit exclusus substitutus, & succedet monasteriũ, quod quomodo procedat, declarat *Simon de Pretis cons.*39.*nu.*10. *Vinc. Honded. cons.*62.*num.*50.51. *&* 52. *Mastrill.decis.*152.*nu.*18. Nic. *Intrigliolus de feudis,centuria* 1.*quæst.*46. *nu.*83.*& seqq.* & dummodo religio, ad quam institutus transit, sic capax
88 successionis hæreditariæ. quid si talis institutus fiat clericus secularis, an substitutio euanescat, dixi sup. lib.2.cap.5. & vide *Io.Aloys. de Leo in l.1. nu.*16. *C. de instit. & substit.*
89 hinc etiam filiusfam. etiam patre inuito, & contradicente potest clericari, & monacari, nec per hoc erit ingratus, nec exhæredari poterit. *Salicet. in l. Deo nobis. C. de Episc. & cler. Ant. Scappa de iure non scripto. lib.1.cap.*55.*nu.*1. *&* 2.

Scien-

90 Sciendum est etiam priuilegia clericis concessa esse latissimè interpraetanda. *l. priuilegia. C. de sac. eccles.* & quòd donatio à patre facta
91 filio, vt ad ordines sacros promoueatur, non computatur in legitima. *Faber in §. vlt. Institut. de inoff. test. Crauetta cons. 136. lib. 1.*
92 Et insuper clerici, & personæ ecclesiasticæ comprehenduntur inter personas miserabiles. *Innoc. & Butr. in c. significantibus. de off. deleg.* & di-
93 cens se esse clericum, cum non sit, falsi pœna punitur. *Bald. in l. sub praetextu. C. de sac. eccles. Fel. in c. tertio loco. nu. 1. de probat.* & si vtatur veste
94 clericali, vel monacali, pœna exilij, & corporali punitur. *Menoch. de arb. iud. cent. 6. casu 561. nu. 7.* & si quis
95 non sacerdos audeat missam celebrare debet comburi ex constitutione Clementis VIII.

96 His præmissis videamus de effectibus ipsius clericatus, &

97 Primus effectus est, quia clerici eximuntur à iurisdictione, & potestate laicorum, & coram laico iudice conueniri nequeunt. *c. 1. & seq. 11. q. 1. c. si diligenti. & c. significasti. de for. comp.* Azor. *instit. moral. lib. 5. c. 12. vers. in hoc proculdubio. Aufrer. in tract. de pot. iud. sec. sup. pers. eccles. num. 5.* Surd. *cons. 193. num. 4. Honded. cons. 3. num. 12. lib. 1. Abb. in cap. solitæ. num. 14. de maior. & obed. Marc. Ant.* Eugenius *cons. 26. num. 23. Hieron. Papponius Conciuis meus cons. 29. num. 10. Farinac. in suo tract. crim. quæst. 8. n. 1. Flamin. Chartarius in quæst. de interrogand. reis. lib. 1. c. 1.*
98 *num. 12.* & hanc exemptionem consequuntur clerici nedum de iure positiuo, verum etiam de iure Diuino. vt in *Psalmo* 104. *Nolite tãgere Christos meos. c. continua. 11. q. 1. & c. futuram. 12. q. 1.* & laici sunt incapaces iurisdictionis in personas ecclesiasticas. Bald. *in l. si quis ex aliena. ff. de*
99 *iudic.* tam in ciuili causa, quàm in criminali. *Roland. à Valle cons. 23. num. 13. lib. 2.* Lud. *Molin. de iust. & iure. tract. 2. disput. 30. in princ. Lelius de Zanchis de priuileg. eccl. priuileg.*
100 *85. num. 2.* quod est verum tam si clericus conueniatur actione reali, quam personali, quia sicut clerici iudici laico non subijciuntur, ita nec
101 eius bona. *Auth. statuimus. C. de episc. & cler. c. statuimus. 11. q. 1. Farinac. d. q. 8. num. 21.* vbi de communi, & magis communi. & si clericus
102 conueniatur actione reali, debet cõueniri coram iudice ecclesiastico loci vbi res est sita. *l. vlt. vbi Doct. C. vbi in rem actio. Scaccia de iudicijs. par. 1. c. 11. num. 31.* & prædicta pro-
103 cedunt in quolibet iudicio, ordinario, extraordinario, summario, petitorio, possessorio, reali, personali, vel mixto. *Socc. sen. cons. 95. num. 7.*
104 *vol. 3.* neque hic fori priuilegium potest clericis auferri. *Signorol. de homod. cons. 21. col. 2.* Dec. *cons. 276.*
105 *num. 2.* potest tamen Papa aliquo casu auferre priuilegium clerico, vel clericis certi ordinis. *c. bene quidem. dist. 96. Farinac. d. q. 8. num. 4. Couarr. pract. quæst. c. 31. num. 4. & 6.* vel si Papa causam delegaret iudici laico super certis clericis. vt habetur in *c. mennam. 2. q. 7. & in c. verum. de*
106 *foro compet.* clerici autem dicto fori priuilegio renunciare nequeunt. *d. c. si diligenti. & d. c. significasti. Couar. vbi sup. cap. 10. nu. 4. Marchesan. de commission. par. 2. cap. 3. quarti capit. princ. num. 34. Scaccia de iudic. par. 1. c. 11. nu. 35.* Farinac. *d. q. 8. nu. 10.* neque tacitè possunt hoc facere permittendo se conueniri coram iudice laico. *c. inolita. 11. q. 1. Doct. in d. c. si diligenti. Vinc. de Franch. decis.*
107 *329. num. 2.* nec etiam cum Episcopi consensu potest clericus renunciare fori priuilegio. *gloss. & Doct. in d. c. significasti.* idem est etiam in
108 clericis coniugatis, qui non possunt conueniri, nisi coram iudice ecclesiastico, si habitum, & tonsuram deferant, & vnicam, & virginem vxorem habuerint, & deseruiant ecclesiæ. *Conc. Trid. sess. 23. de ref. cap. 6.* dum-

dummodo se negocijs secularibus non immisceant. *cap. Ioannes. in fine. vbi gloss. & Butr. de cler. coniug.* eo-
109 dem priuilegio fruuntur tertiarij S. Francisci, seu alterius regulæ. *Marc. Ant. Eugenius cons. 26. nu. 1.* sed cõtraria opinio verior est in talibus tertiarijs. *Festasius de ex timo. par. 4. cap. 1. num. 10.* quòd declara vt per *Grassum vbi sup. effectu primo. à num. 92.*

110 Moniales etiam eodem foro priuilegio gaudent. *c. de persona. 11. q. 1.* Abb. *in cap. cum monasterium. nu. 3.*
111 *de elect.* & idem est in heremitis. *cap. indemnitatibus. de elect. lib. 6.* Innoc. *& Doct. in d. cap. cum monasterium.* vide Decianum *in tract. crim. lib. 4. cap. 9. num. 32.* vbi refert contrarium tenentes, eosq. distinctione
112 conciliat, eodem fori priuilegio gaudent regulares religionum approbatarum. *cap. vlt. de relig. domib. Doct. in cap. 2. de for. comp.* Decian. *d. cap. 9. num. 29. & 30.* idem est in militibus
113 Hierosolymit. S. Iacobi, S. Stephani, & sim. *Io. monachus in cap. ex eo. de elect. doct. in d. cap. 2.* & idem est
114 in Hospitalarijs, & Rectoribus Xenodochiorum, qui in manibus Episcopi aliquam regulam approbatam profitentur. *Abb. in d. c. 2. nu. 11.*

115 Est idem in Canonica seculari, dummodo eius regula sit approbata à Papa vel ab Episcopo. *Mar. Soc. in cap. 1. nu. 15. de for. comp.* nec etiam
116 clericorum collegia, seu Vniuersitates, vel Capitula ecclesiarum conueniri possunt coram iudice seculari. *Aufrer. vbi sup. num. 12.* insuper
117 familia Episcopi etiam laica gaudet fori priuilegio. notatur in *cap. cum non ab homine. de iudic.* Abb. *in d. c. 2. nu. 6. de for. comp. Vulpell. de libert. eccles. p. 3. nu. 24.* Farinacc. *d. q. 8. nu. 46.* vbi de communi. Leonius *in Thes. for. eccles. p. 1. cap. 11. num. 19. Thesaur. decis. 22. nu. 6.* si tamen viuat de expensis Episcopi, aut pro administratione suæ iurisdictionis. *Mar. Antonin. variar. resolut. lib. 1.*
118 *resolut. 75.* & Episcopus potest habere familiam armatam pro tuitione, & executione suæ iurisdictionis. *Roi. à Valle cons. 37. lib. 4. Aufrer. vbi sup. de aut. iud. eccl. sup. laic. nu. 18. Menoch. de arbit. iud. casu 394. nu. 7.*

119 Clericus autem semper conuenitur coram iudice ecclesiastico, & secũ trahit litis consortem, vel cum eo delinquentem, quia maius dignũ trahit ad se minus dignum. *l. de honorario. C. de off. præf. prat. Aufrer. vbi sup. num. 13. Clar. §. fin. q. 36. nu. 41. Menoch. vbi sup. casu 371. nu. 12. & 13.* vbi de magis communi. *Marchesan. de commiss. p. 1. commiss. 2. c. 2. nu. 27. & seq.* Rim. *iun. cons. 551. nu. 67. lib. 5. Surd. cons. 222. num. 1. lib. 2. & cons. 396. num. 16. lib. 3.* & an in
120 rebus inseparabilibus, & quæ diuidi nequeunt, procedat dicta opinio, aut in rebus etiam separabilibus, vide *Bart. in l. præcipimus. §. eodem obseruando. C. de appellat. & in l. iurisperitos. §. fin. ff. de excus. tut. Couarr. vbi sup. pract. quæst. cap. 34. nu. 2. Gail. obseruat. 37. num. 2. lib. 1.* Vincen. *de Franch. dec. 426. nu. 4. lib. 2. annot. ad Afflict. dec. 213. nu. 7. Mandos. de inhibit. quæst. 69. per totam. Farinac. vbi sup.*

121 Familia insupèr ipsorum clericorum conueniri debet coram ecclesiastico iudice. *gloss. in cap. clericum. il 1. 11. q. 1. Maranta in praxi iudic. p. 4. dist. 11. nu. 23.* vbi addit. *Decian. d. c. 9. nu. 47.* vbi hoc declarat. *Vulpell. de libert. eccl. p. 3. num. 24.* & con-
122 trarium tenent *Capic. decis. 12. nu. 2.* vbi de communi. *Farinac. d. q. 8. nu. nu. 46. Scaccia de iudic. p. 1. c. 11. nu. 22. & Clar. d. §. fin. q. 35. Menoch. vbi sup. casu 562. nu. 4. & seq.*

123 Et coloni clericorum, & ecclesiarum gaudent fori priuilegio, quia clerici non possent commodè vti suo priuilegio, nisi ipsi coloni eodem priuilegio potirentur. *Felin. in cap. quam sit. nu. 1. de iud. & in c. 2. nu. 2. de for. comp. Surd. cons. 304. nu. 11. lib. 3.*

Verum

124 Verum si iudex laicus audeat iudicare de clerico coram se conuento, priuatur suo officio. *d. c. inolita. Syluest. in summa, in verbo, iudex.*
125 *il 1. nu. 3.* & si iudex laicus non remittat clericum ad suum iudicem ecclesiasticum, peccat mortaliter. *c. sit rector. vbi gloss. dist. 41. Sairus in claui regia. lib. 2. c. 7. num. 6.* & iudex laicus attentans procedere contra clericum ipso facto excommunicationem incurrit. *Guid. pap. dec. 77.* & si detineat clericum carceratum, cómittit sacrilegium. *c. si diligenti, de*
126 *for. comp.* non enim potest etiam incidenter de delictis clericorum cognoscere. *c. si iudex laicus. de sent. excomm. lib. 6. Doct. in c. at si clerici. de iud. Rol. à Valle cons. 12. nu. 38. & 41. lib. 2.* quamuis contrarium teneat *Butr. in c. tuam. in fine. de ord.*
127 *cognit.* processus autem factus contra clericum coram iudice laico est ipso iure nullus, tàm in eius contumacia, quàm eo comparente. *l. 1. §. hæc autem verba. ff. quod quisque iur. Asin. vbi sup. §. 6. c. 49. nu. 8. Alu. Valasc. decis. 65. nu. 3. Vant. de nullit. tit. de nullit. ex def. iurisd. nu. 4.* & con-
128 fessio facta à clerico coram iudice laico est ipso iure nulla, sibiq. non præiudicat. *d. c. at si clerici. vbi Abb. & alij. Decian. d. c. 9. nu. 64. Asin. vbi sup. §. 14. n. 7. c. 1.* potest tamen cogi
129 à suo iudice ad perseuerandum in tali confessione, si coniecturis adiuuetur. *Felin. in d. cap. at si clerici. num. 5.* immò dicta confessio facit adminiculum, & corroborat alias probationes, & inditia. *Io. Andr. in d. c. at si clerici. num. 2.* minus
130 potest iudex laicus condemnare, seu absoluere clericum coram se conuentum. *Bald. in auth. clericus. nu. 20.* & ibi alij. *C. de episc. & cler. & in d. c. at si clerici.* nec potest
131 clericus conueniri coram iudice laico, etiamsi in iudicio clericus sit laudatus, & nominatus ab emptore. *gloss. in c. clericum. il 2. 11. q. 1. Aretin. in §. actionum autem. nu. 43. Instit. de actionib. Iud. Molin. de contractib. disputat. 380. num. 11.* vbi alios allegat, & de communi testatur. secus si laicus nominetur à clerico coram iudice ecclesiastico. *Aufrer. de pot. iud. laic. reg. 2. fall. 5. num. 6. Gail. obser. 31. nu. 7. lib. 1.*

132 Clericus etiam successor, & hæres laici nulla actione coram laico potest conueniri. *gloss. in c. is, qui in ius, de reg. iur. lib. 6. Abb. & alij in c. quia, de iud. Surd. dec. 110. num. 4. & cons. 57. nu. 2. lib. 1.* & alij relati à *Grasso d. effectu 1. nu. 282. & seq.*

133 Insuper est notandum, quòd iudex laicus nullam habet iurisdictionem contentiosam in clericos, & personas ecclesiasticas, nec etiam voluntariam. *Dec. cons. 150. nu. 4. Surd. dec. 129. num. 6.* & Episcopus potest
134 interdicere locum, quando officiales temporales nolint remittere clericum ad curiam ecclesiasticam. *Aufrer. de pot. iud. eccl. sup. laic. nu. 8.* & potest petere clerici remissionem etiam inuito clerico, & contradicente. *d. c. si iudex laicus. Sbrozz. de vic. episc. lib. 2. c. 191. nu. 11.* idq. tenetur ex officio facere, aliàs posset deponi. *Abb. in c. dilectis. nu. 4.* & ibi alij. *de*
135 *appellat.* immo laicus debet clericũ remittere ad iudicem suum, etiamsi id non sit petitum, aliàs peccaret mortaliter. *d. c. si iudex laicus. in princ. iuncta ibi gloss. Sbrozz. vbi sup. nu. 3.* ideoq. sententia laici contra clericum lata est nulla. *c. nullus iudicum. 11. q. 1. d. c. at si clerici. Guid. pap. dec. 450.* & trahens clericum co-
136 ram iudice laico excõmunicari debet. *d. c. inolita. vbi Archid. Quarãta in Summ. bull. in verb. forum com-*
137 *petens.* potest tamen clericus à laicis ministris torqueri in causa criminali coram iudice ecclesiastico. *Bald. in c. decernimus. de iud.*

138 Et officialis laicus capiens, & carcerans clericum, si statim eum non remittat ad iudicem ecclesiasticum, incidit in excommunicationem. *cap. nuper. in princ. de sent. excomm.* etiam

si esset

si esset delegatus iudicis ecclesiastici. *gloss. in c. cum non ab homine. de iudic.* quamuis *Felin. in cap. vt fame, de sentent. excomm.* teneat contrarium.

139 Neque ex quauis consuetudine potest clericus conueniri coram iudice laico. *c. clerici, vbi gloss. de iudic. d. cap. inolita. Innoc. in cap. postulasti de for. comp. Abb. & alij in d. cap. ecclesia S. Mariæ. de constit. & in cap. solitæ, de maior. & obed. Rot. decis.* 10. *num.* 4. *de consuetud. in antiq. Paris. de resignat. benef. lib.* 7. *quæst.* 9. *nu.* 6. *Caualcan. decis.* 27. *nu.* 31. *lib.* 1. etiãsi esset consuetudo immemorabilis, & præscripta. *Rot. d. decis.* 10. *Aufrer. in add. ad Cap. Tholos. decis.* 126. *Cened. in collectan. iur. can. p.* 1. *collect.* 57. *num.* 1.

140 Pari ratione laicus iudex non potest se intromittere in causa rei spiritualis inter laicos, vt est causa vsurarum, matrimonij, decimarum, hæresis, legitimationis, iurispatronatus, & similium, in quibus ecclesiasticus est iudex competens. *cap. tuam. vbi Abb. de ord. cognit. Gail. lib.* 1. *obseru.* 38. *num.* 1. *Alex. Raudensis* præceptor meus in *cons.* 17. *nu.* 15. *lib.* 1. *Moneta de decimis, cap.* 8. *num.* 1. 2. 11. & 12. *Vantius vbi sup. tit. de nullit. ex def. iurisd. num.* 54. vbi ait, siue sit causa spiritualis ciuilis, criminalis, realis, seu personalis, tàm petitorij, quàm possessorij, quia laicus est incapax spiritualium. *cap. benè quidem. dist.* 96. &

141 idem est in causis annexis spiritualibus. *c. quanto. de iudic.* & laicus de istis nequit cognoscere nec principaliter, neque incidenter. *Garz. de vlt. fin. iur. canon. & sim. num.* 229. *Dec. in d. c. at si clerici, nu.* 3. *in fine, de iudic.*

142 His præmissis, actor agens contra clericum coram iudice laico, debet causam amittere, & si est clericus, arcetur à Sacramentorum cõmunione, & fit irregularis, siue sit

143 causa ciuilis, siue criminalis. *c. placuit.* 11. *q.* 1. *Auth. statuimus. vbi Bal. nu.* 1. *C. de Episc. & Cler. Menoch. de arbitr. iud. casu* 246. *nu.* 5. *Scaccia de iudic. p.* 1. *c.* 11. *nu.* 45.

Quod procedit etiamsi dumtaxat actor facit citare clericum coram laico iudice. *Syluest. in summa. verbo, iudex, il* 1. *num.* 3. & taliter citatus non tenetur comparere. *Doct. in c. bonæ. de elect. Guid. pap. dec.* 450.

144 *Scacc. vbi sup. nu.* 45. & si clericus, & laicus sint cohæredes, vel simul executores dati in testamento, eorum iudex est ecclesiasticus. *Card. in c. Ioannes. de testam. Aufrer. de pot. iud. eccl. sup. laic. nu.* 13. idq. procedit in omnibus casibus supradictis, etiamsi clericus esset infamis, quia per solã infamiam non amittitur priuilegium clericatus. addentes ad *Baldum in l. quòd ait, num.* 3. *ff. de his, qui not. infam.* & si compromissum fuerit in

146 clericum, & laicum, postea reductio fieri debet coram ecclesiastico iudice. *Bart. in l.* 1. *§. si quis in appellatione. ff. de appellat. Aufrer. vbi sup. num.* 11. 12. & 13. & similiter sicut

147 ipse laicus non potest de causis clericorum cognoscere, ita nec clericus à laico delegatus, qui nihil habet ex se, sed à delegante ad *l.* 1. *§. qui mandata. ff. de offic. eius, &c.* nec

148 clericus potest conueniri nisi coram iudice ecclesiastico etiamsi pro delicto inducente irregularitatem fuerit depositus, qui tunc gaudet fori priuilegio, donec realiter fuerit degradatus. *c. dictum. dist.* 81. *Abb. Dec. & alij. in c. cum non ab homine. de iudic. Decian. d. c.* 9. *nu.* 19.

149 Est tamen notandum, quòd clericus repertus in fragranti crimine, idest, in actu delinquendi potest capi à iudice laico, eiusq. ministris, vt infra vigintiquatuor horas illum suo iudici ecclesiastico remittat. *Bart. in l. si quis in seruitute. num.* 2. *ff. de furt. & in l. si miles. C. de exib. reis. Doct. in d. cap. cum non ab homine. Card. in clem.* 1. *quæst.* 1. *de off. deleg. Io. Garz. de nobilit. gloss.* 9. *nu.* 32. & 39.

39. *Scac.d.c.11.nu.99. Menoch. de arb.iud.casu* 180. *nu.*18. *&* 23. *Decian.d.c.9.nu.*118. *Scapva de iure non scripto.lib.1.cap.1.num.11.& cap.4. num.6.*

150 Non potest tamen Episcopus delegare iudici laico, vt de causis clericorum cognoscat. *gloss. in cap.2. verbo, non præsumat*. & ibi *Doct. de iudic.* Ripa *in d. c.decernimus.nu.*34. vbi de communi. *Farinac.d.q.*8.*nu.* 4. nec etiam potest delegare simul laico, & clerico. *Dec. in d. c. decernimus,nu.*5.*in fine.Farinac. vbi sup.* ibiq. testatur de communi.

151 Potest tamen iudex laicus punire laicum, qui clericum offendit. *glos. in Auth. item nulla communitas, verbo, ecclesia.C.de* Episc.*& Cler.* Aufrer. *de pot.iud.eccl.super laic.num.* 38. & hoc casu, cum sit delictum mixti fori, est locus præuentioni. *Guid.pap.decis.*562. nam iudex ecclesiasticus est
152 competens, etiam inter laicos in causis, & delictis mixti fori. *c. tuæ. de procurat. vbi* Doct.*Felin. in c.cum sit. de for. compet.* Farinac. *in tract. crim.p.1.quæst.7. num.*52. & in de-
153 lictis mixti fori, quando quis ab vno ex iudicibus est absolutus, vel condemnatus, vtrum possit ab alio iudice iterum puniri, vel absolui, vide *Clarum in §.fin. quæst.37. nu.9.* De*cian.in tract. crim. lib.4.c.27.nu.16.*
154 & quando iudex ecclesiasticus pœnis spiritualibus, & alijs possit punire delinquentem, & iudex laicus pęna sanguinis, vide *Kircou. in com. opin. centur.3. conclus.* 93. quo casu vterque procedere potest. *Bart. in l.si cui.§.fin.ff.de accusat. Abb. in c. inter alia. vbi* Felin. *& alij. de immunit.eccles.* Pet.*Caball. resolut.crim.*
155 *casu* 64. item iudex ecclesiasticus est competens super laicis administratoribus rerum ecclesiæ. ita notatur in *c. iudicatum est, dist.89.* dicit *Gail. obseru.37.num.7.lib.1.* po-
156 test tamen iudex laicus punire laicum in ecclesia delinquentem, quia hoc est sacrilegium, quod est mixti fori, & in eo habet locum præuentio. *Bart.in l.senatus.col.1.ff. de accusat. Abb.in d.c.inter alia.nu.*29.

157 Clericus autem gaudet fori priuilegio, etiamsi esset bona fide ordinatus à non suo Episcopo sine literis dimissorialibus, nam ordines collati à non suo Episcopo tenent, & is, cui conferuntur, efficitur clericus, & imprimitur character. *c.eos. de temp.ord.lib.6.*Guid.*pap.dec.*449. *num.3.*Archid. *& Præp.in cap.vlt. 9.*
158 *quæst.*2.licèt non quoad consecutionem beneficij, quod tunc obtinere non potest. Gemin. *conf.* 133. *&* C*aphal.conf.*572.*nu.*11. *lib.*4. & ratio est, quia taliter ordinatus remanet suspensus, & irregularis, nec habet ordinis executionem. *c.1.2. &*
159 3.9.*quæst.*2. pariter clericus potitur fori priuilegio etiamsi ordinatus sit ab Episcopo, qui erat impeditus ordines conferre aliquo iuris impedimento. *Brunus in tract. quod stant. masc.fœm.non succ.art.6.num.*54. & etiam si clericus sit excommunicatus, interdictus, & suspensus, attamen gaudet fori priuilegio. *Foller. in fragm.post.pract.crim.tit.de ijs,qui ad eccl. conf. nu.* 20. *ex d.c.dictum*.
160 & si clericus minorum ordinum habitum dimiserit post commissum delictum, non poterit puniri, nisi per iudicem ecclesiasticum. B*ald. in l.affinitatis.in fine.C.comm.de success. Vinc. de Franch. decis.*417. *nu.* 4. *lib.*2. *Sairus in claui regia lib.* 12. *c.7. nu.9.* quia attenditur status, in quo delinquẽs erat tempore patrati delicti. A*ufrer. in addit. ad Cap.* T*hol,decis.*377.

161 Item clericus à patre emancipari potest coram iudice laico, quia illa emancipatio est actus patris & non filij. *Dec. in cap.2.num.* 220. *de iudic. & consf.*150.*num.3.* R*ota dec.* 7. *de iudic.in nov.* Io. *Maria* B*ellettus* V*ercellen. disquisitionis Clericalis. par.1. de fauore clericorum personali. §.5.num.*12.

162 Clericus autem incorrigibilis po-

test à iudice laico puniri. *d.c.cum nō ab homine.vbi Host.nu.*11.*Abb.n.*5. *Felin.nu.*9. *Dec.nu.*70. *de iudic.* dicitur autem incorrigibilis, quando fuit excommunicatus, & anathema-
163 tizatus, & tàm depositionis, quàm excōmunicationis fuit contemptor, & est actualiter degradatus. *d.c.cum non ab homine*. & ibi *Felin. num.* 9 si tamen fuit verbaliter depositus, gaudet fori priuilegio, cum tunc etiam clericariter viuere teneatur. *d.cap.dictum. dist.*81. & requiritur actualis degradatio. *Abb. in c. tuæ. nu.*2. *de pœnis*. *Bellett.vbi sup.§.*6.

164 Potest etiam clericus puniri à iudice laico, quando se exercet in enormitatibus. *c.perpendimus.*& ibi *Abb.* & alij. *de sent. excomm.* si hæc concurrant. 1. si præcessit trina monitio. 2. si plura commisit delicta. 3. quòd incedat sine habitu, & tonsura. 4. vt prius degradetur. 5. quòd in illis enormitatibus depræhendatur, & captus sit in fragranti. 6. & delicta sint enormia. *Bellett.vbi sup. §.* 7.

165 Et quamuis pro assassinij crimine dicatur, quòd iudex laicus possit punire clericum, qui ex tali delicto priuatur omni priuilegio. *Gemin in c.* 1. vbi alij. *de homic. lib. 6.* tamen id procedit tantum, si prius constet de crimine assassinij coram iudice ecclesiastico, & ab eo fuerit damnatus, & degradatus. *Bellet.vbi sup.d. §.* 7. vbi alios refert. quia tunc cle-
166 ricus actualiter degradatus potest puniri à iudice laico. *c.* 2. *de pœnis. lib.6.Abb. in d.c.cum non ab homine. nu.*5. & ibi *Alciat.nu.*108.*Bellet. vbi sup.*§.10. *& ibi in* §.9. tractat de clerico ioculatore, seu exercente artē sordidam, & in *§.* 21. *de disciplina clericali*, pertractat de clerico negociatore.

167 Clericus autem gaudet fori priuilegio, si habeat titulum beneficij, eiusq. possessionem. *Farinac. d.q.*8. *nu,* 85. etiamsi de facto sit in possessione beneficij. *Vinc.de Franch. dec.* 189.*nu.*1. *lib.*3. & habens beneficiū gaudet fori priuilegio etiamsi non deferat habitum, quia *Concil.Trid. sess.*23.*de reform. c.*7. loquitur alternatiuè ibi. nisi beneficium ecclesiasticum habeat, aut clericalem habitum, & tonsuram deferens. & cæt. faciunt dicta per *Vrsillum in addit.ad Afflictum decis.*24.*nu.*19.*ita Cam.de Curte.in diuersorio, seu compræhens. iuris feud.p.*2.*c.*2.*nu.*91. habens au-
168 tem pensionem, & primam tonsuram si incedat in habitu, & tonsura gaudet fori priuilegio. *Paris. de resign. benef. lib.*2.*q.*15. *nu.* 14. & refert ita declarasse Sacram Congregationē.

169 Clericus autem gaudet fori priuilegio etiamsi habeat beneficium sine redditibus, faciunt dicta per *Paris.vbi sup. lib.*2. *q.*8. *nu.*2. idem est, si habeat Hospitale in titulum. *Cardin. cons.* 117. vel si habeat beneficium in commendam, quæ est titulus. *c.qui plures.*21.*q.*1. *Gambar. de off. & potest.leg.lib.*4.*num.*16. *&* 17. & sexagintaseptem limitationes ad regulam, quòd clericus gaudet fori priuilegio, adducit *Grassus d. effectu* 1. *à nu.* 668. *ad* 1256.

170 Iudex autem ecclesiasticus solus est iudex competens ad decidendū, an' quis sit clericus. *Doct. in d. c. si iudex laicus. de sent. excomm. lib.*6. *Menoch.de præsumpt. lib.*6.*præsump.* 76. *nu.*30. *& seqq. Lancellott. de attent.p.*2.*c.*20. *in præfat.q.*3.*num.*80.
171 idem est, si disputetur, an' quis fuerit captus in loco sacro, quia iudex ecclesiasticus solus de hoc cognoscet. *Couarr.pract.quæst. c.* 23. *vers. primum istud*. ita etiam, si disputetur de inualiditate clericatus. *Vinc. de Franch. decis.*189.*num.*3. *lib.*1. & tali pendente disputatione, clericus custodiri debet penes iudicem ecclesiasticum. *d.c.si iudex laicus*. se-
172 cularis autem iudex debet remittere clericum ad iudicem ecclesiasticum cum modestia, aliàs, si eum remitteret cum ignominia, incideret *in can. siquis suadente*. 17.*q.*4.*c.nuper*.

per. de sent. excomm. Sbroz. de off. vic. episc. lib. 1. cap. 132. num. 30. Clar. d. §. fin. quaest. 36. num. 43. & cuius expensis debeat fieri dicta remissio vide *Menoch. de arb. iud. casu 228. nu. 8. et Couar. vbi sup. cap. 33. num. 5.* Iu-
173 dex autem ecclesiasticus potest prohibere, ne laici deferant habitum, & tonsuram clericalem. *Geminian. et Franc. in c. vlt. in fine. de bigam. lib. 6. Genuens. in praxi cur. Arch. Neapol.*
174 *cap. 53. num. 3.* & quando clericus clericali priuilegio priuatur, possessione clericatus dumtaxat priuatur, quia remanet clericus, cum character clericalis sit indelibis. *Alexand. de nouo. cons. 62. nu. 6.* & quae requi-
175 rantur, vt quis perdat fori, & clericatus priuilegium vide *Io. Franc. à Ponte cons. 24. num. 4. & 5. Decian. in tract. cri. par. 1. lib. 4. cap. 9. nu. 103. et 106. et Menoch. cons. 912. nu. 33. lib. 3.*

176 Secũdus effect. clericatus est, quia clerici non ligantur statutis laicorũ. *c. benè quidem. dist. 96. c. at si clerici, & c. clerici, de iudic. c. 2. de for. comp. Auth. cassa, & irrita. C. de sacros. eccl. Lapus allegat. 101. num. 22. Seraph. de priuil. iuramenti. priuil. 77. num. 24. Surd. cons. 2. num. 14. lib. 1.* & tàm clerici sacrorum, quam minorum ordinum. *d. c. 2. Decian. d. c. 9. num. 59. Abb. in c. vlt. de vit. & hon. cler. Marsil. sing. 295. Bellet. vbi sup. de exep. cleric. à statut. laicorum, §. 1. & seqq.*
177 nec etiam bona ecclesiarum, seu clericorum ligantur statutis laicorum. *c. vlt. de vit. & hon. cler. cap. 1. de immunit. eccles. lib. 6. d. c. ecclesia S. Mariae. de constit. c. non minus, de immun. eccles.* Rota *decis. 5. de for. compet. in antiq. Oldrad. cons. 23.* neque Ecclesiae ipsae subijciuntur statutis laicorum. *d. c. ecclesia S. Mariae. vbi Doct. l. 1. vbi Doct. C. de Su. Trin. & fid. cat.*
178 & idem est etiamsi esset statutum priuilegiatiuum clericorum, nisi esset a Papa approbatum. *Io. And. & Gald. in cap. 1. de nou. op. nunc. Surd. cons. 2. num. 15. lib. 1. Gail. obser. 32. num. 2. lib. 2.* vbi de communi, quod non procederet, si statutum disponeret non praecipiendo, sed merè priuilegiando. *Abb. in d. c. ecclesia* S. *Mariae. num. 4. &* Fel. *num. 81. Dec. cons. 83. num. 4.*

179 Neque possunt clerici voluntariè se subijcere statutis laicorum, etiam per pactum iuratum. *c. si diligenti de for. compet.* contrarium tamen tenet, *Abb. cons. 33. par. 2.* nec ligantur clerici statutis laicorum etiam respectu iuris indiuidui, quod habent cum laicis. *Decian. in tract. crim. p. 1. lib. 2. cap. 35. nu. 6. Rocch. de Curte, de consuetud. sect. 8. num. 62.* & statuta contra libertatem ecclesiasticam sunt nulla ipso iure, & ipso facto. *d. Auth. cassa, & irrita, vbi Doct. Dec. vbi sup. c. 34. n. 7.* & statuẽtes tũc sunt excõmunicati. *c. nouerint. de sent. excom.* & statutum sex modis dicitur contra libertatem ecclesiasticam vt declarat *Grass. vbi sup. effect. 2. n. 66. &*
181 *seqq.* nec valet statutum laicorum super matrimonio, iuramẽto, decimis, & sim. vt sunt statuta paenalia contra contrahentes matrimonium sine consensu parentum, seu cum exteris, quia statuere circa spiritualia pertinet ad summum Pontificem. *c. tuam. de ord. cognit. c. lator. qui fil. sint legit. Fel. in d. c. Ecclesia. S. Maria. nu. 59. & 63. & in cap. 1. num. 13. de sponsa. lib. Dec. cons. 231. Clar. d. §. fin. q. 82.* & super libertate matrimonij adest decretum *Concilij Triden. sess. 24. de ref. cap. 9.*

182 Non valet etiam statutum laicorum, si praeiudicet alicui piae causae. *Alex. cons. 103. num. 8. lib. 3. Decian. vbi sup. par. 1. lib. 2. cap. 5. num. 6. in fine.* idem est, si statutum puniat cõsanguineos clericorum ratione eorundem clericorum. *Fel. in d. cap. Ecclesia S. Mariae. nu. 70. in fin. & seqq. de constit.* & regulariter statutum laicorum est nullum, si disponat tàm directè, quàm indirectè de ecclesijs, & ecclesiasticis personis. *Surd. cons. 301. num. 77. lib. 3.* quòd si statutum

 sit

fit à Papa confirmatum, ligat clericos. *Bald. in d. cap. ecclesia S. Mariæ.nu.*14. dummodo in statuto confirmato fiat expressa mentio de clericis, *Decian.vbi sup. cap.*35.*nu.*15. quia tunc dicuntur statuta Apostólica, & Papalia,& omnes ligant. *Alciat. in c. cum contingat. num.*209.*de iureiur.*

183 Quid si statutum excludat feminas propter masculos ab hæreditate, excludet ne etiam feminas ab hæreditate clerici. *Rom.sing.*446. tenet affirmatiuam, alij negant, vt per *Rimin. sen.cons.*268.*et cons.*483.

184 Et pro finali intelligentia huius secundi effectus clericatus, sciendum est, quòd in casu, quo clerici ligantur laicorum statutis, ad eorum obseruantiam à solo iudice ecclesiastico possunt adstringi. *Salicet. et Dec. in d. Auth.cassa,et irrita*,& statuta fa-
185 uorabilia laicorum competũt etiam clericis. *Dec.in d.c. Ecclesia S. Mariæ.num.*52. si clerici illis vti voluerint. *Surd.cons.*301.*num.*14.*lib.*3.

186 Tertius effectus clericatus est, quia clerici sunt exempti, & liberi à solutione onerum personalium, & realium,& sic sunt immunes à gabellis collectis, vectigalibus, ac cæteris muneribus tàm patrimonialibus, quàm personalibus *cap. clericos. de immunit.eccles.lib.*6.*c.quamquam de censibus.lib.*6.*cap. non minus. de immunit.eccles.* Conc.Trid.*sess.*25.*de reform.cap.*20.*l.vniuersi.C.de vectigalibus, l.placet.Auth. omnis, et Auth. item nulla communitas.C.de sacrosf.eccles.* *Azor.instit. moral. lib.*5.*cap.*12. *vers.iuris ciuilis. Franc. Marc. decis.*372.*nu.*4.*p.* 1. *et alij relati à Grasso vbi sup.effectu* 3.*nu.*3.*et a Bellett.vbi sup.de exemptionib.clericorum,& eorũdem bonorũ à munerib. publicis.* §.1. *et seqq.* & laici exigentes collectas à
187 clericis subijciuntur banno imperiaii, & mulctantur ad triplum illius, quod receperunt. *d. Auth. item nulla communitas. vbi Bart.et alij Doct.in d.c.non minus*,& quotannis in Bulla Cœnæ Domini excommunicantur, & ita sunt excommunicati, & tenentur ad restitutionem prædicti, & cõsulentes ad talem impositionem, & exactionem gabellarum faciendam. *Paul.de Leazaris.in clemen.*1. *de immun.eccles.*& bona patrimonialia clericorum potiuntur eodem priuilegio sicut bona ecclesiastica. *c.*1.*de imm.*
188 *eccl.lib.*6.& idem procedit in colonis ecclesiæ,& ecclesiasticæ personæ vt non possint grauari onere collectarum,nec teneantur subire munera personalia, seu realia. *glos. in l. bi penes.in verbo recepta,C.de agric. & cens.lib.*10.*Capyc. dec.*12. quia si coloni grauarentur,per indirectum læderentur clerici, qui non ita faciliter inuenirent, qui colerent eorum prædia, nisi cum eorum graui damno, & essent adstricti locare prædia tantominus. *Socc.sen.cons.*297. *lib.*2. *Rol. à valle cons.* 61. *num.* 18. *lib.*4. *Rim.sen.cons.*724.*nu.*47. *lib.*4. *Surd. cons.*301. *num.*75. *lib.*3. contrarium tenet *Specul. in tit. de immun. eccles.* §.1.*in vlt.vers.*1.& ideo in hoc articulo sunt tres casus constituendi.

Primus casus est in colono partiario, qui si grauetur ratione omnium fructuum, quos ex fundo percipit, tunc quia clerici per indirectum grauarẽtur, non valet talis impositio, secus si tantum grauentur pro parte colonica. ita *Feder. de sen. cons.* 111.*num.*9. *Bertachin.de gabellis.par.*7. *num.*13. *et* 17. *Nauarr.in man. cap.*22.*num.*128. *et Menoch. de arb. iud. casu* 180. *num.* 8. *et casu* 562.*num.*35.*Fel.in cap.*2. *num.* 3. *de for.comp.Surd.d.cons.*301.*num.*85.*et* 89.*lib.*3.

Secundus casus est in colonis perpetuis, & ascriptitijs clericorum, & isti sunt immunes, & fruuntur omni immunitate ecclesiæ, & clericis cõcessa. *Menoch.vbi sup. d. casu* 562. *num.*20.*Thesaur.decis.*116.*num.*72.

Tertius est casus in colonis conductitijs, & isti nulla potiuntur immunitate. *Menoch. ibidem num.* 17.

Abb.

Abb. in c. ex parte, il 1. num. 4. de decimis, & de colonis clericorum tractat *Graß. vbi sup. effect. 3. num. 50. &*
189 *seqq.* & si emphyteuta soluat annuũ canonem ecclesiæ correspondentem fructibus gaudet tali immunitate, secus si quid modicum soluat in recognitionem directi dominij. *Corbul. de iur. emphyt. de caus. priu. ob alienat. ampliat. 35. num. 6. Menoch. dict. casu 562. num. 29.*

190 Neque possunt clerici etiam volentes, & spontè soluere gabellas, & & collectas, seu alia munera subire sine licentia Papæ. *c. exigis. & ibi gl. in verb. volentes, de cens. lib. 6.* quãuis communiter alij teneãt posse spõte clericos soluere gabellas, & laicos recipere posse liberè. *Specul. in tit. de cler. coniug. §. 1.* nõ tamen posse munera personalia etiam spontè subire. *Alex. cons. 101. num. 10. lib. 1. Grassus vbi sup. num. 99. & seqq.* &
191 Episcopi tenentur inquirere contra exigentes collectas à clericis, etiamsi clerici non recurrant. *Bertacch. de gabell. par. 7. num. 23. & 24.* & pari-
192 ter clerici sunt immunes à gabella imposita pro quolibet capite animalis. *l. sacrosancta. & ibi glos. C. de sacros. eccles. Calder. cons. 2. de censib.* insuper eadem immunitate gaudent serui, & famuli clericorum si perpe-
193 tuo sint obligati seruire, secus si ad tempus. *Bald. in l. 1. num. 2. & in l. 2. num. 4. C. de Epis. & cler. Abb. in d. cap. non minus. num. 14. de immunit. eccles.* Vtrum autem clerici possint
194 collectari, quando adesset communis vtilitas, & necessitas pro conseruatione ciuitatis, vel regni, vel pro aggeribus fluminum reparãdis, vijs, pontibus, vide *Ozascum decis. 68. num. 5. & decis. 181. num. 6. Rim. iun. cons. 2. num. 20. & cons. 4. nu. 20. lib. 1. Laderch. cons. 145. nu. 3. lib. 1. Surd. cons. 301. lib. 3.* & alios relatos à *Gras. vbi sup. num. 200. & seqq.* & tunc illud fieri debet semper cum licentia Papæ, & vidi seruari Pisis circa extimum exigendum à clericis pro cõseruatione aggerum, foueorũ, & cæt. quia id fuit concessum à fæl. record. Clem. VIII. Paulo V. & Greg. XV. & ad hoc vt clerici possint collectari, hæc requiruntur.

195 Primum, quando facultates laicorum non suppetunt ad onera supportanda, de quib. *Caualcan. dec. 44. num. 100. lib. 1.*

Secundum quòd contributio fiat consulto, & consentiente Papa. *d. c. non minus. & c. aduersus, de immunit. eccles.*

Tertium, quòd adsit necessitas, de qua constet, secus si fieret ad pompam, seu ad ornatum. *Bald. in cap. 1. nu. 15. de pace. Constant. in vsib. feud.*

Quartum, si pecunia, pro qua gabella imponitur, sit consumpta, vel ad illum vsum consumi debeat. *Castren. cons. 438.*

Quintum, & tunc non sufficit consensus populi imponentis collectam, sed requiritur consensus clericorum. *Abb. in d. cap. non minus. num. 20.*

Sextum, quòd immineat necessitas, & vtilitas magna. *Abb. ibid.*

Septimum, quòd vtilitas, seu necessitas debet etiam principaliter, & immediatè tangere clericos, & ecclesiam. *Rim. sen. cons. 714. num. 8. lib. 4.*

Octauum, quòd Princeps, in cuius dominio sunt tales necessitates, sit inhabilis ad faciendum tales expensas de per se, vel cum laicis. *Caualc. d. decis. 44. num. 100. lib. 1. vide Lup. de immunit. eccles. quæst. 4. num. 3.*

196 Quartus effectus clericatus est, quia clerici non possunt succedere in feudis. *Curt. iun. de feud. p. 3. secunda part. princ. num. 13.* quæ est res controuersa, & deducitur ex *c. 1. in fin. de feud. femin. in vsib. feud. Grassus vbi sup. effectu 4. num. 1. & seqq.* vbi alios allegat, & ibi *nu. 3.* refert alios contrarium tenentes, quamuis prima opinio sit communis. *Belleti. vbi sup. de bonis clericorum, §. 19.*

197 Limitatur tamen talis quartus effectus, vt non procedat, quando seruitium pro feudo, sit tale, quod possit

sit per clericum præstari, vel si sit clericus minorum ordinum, vel desereret clericatum de licentia Papæ, vel nisi esset Cardinalis, Episcopus, seu magnus Prælatus, vel nisi adesset consuetudo in loco, qua clerici soleant in feudis succedere, vel nisi sit feudum improprium, vel nisi clericus habilitatus sit à domino feudi, vel ita dictum sit in inuestitura, vel nisi seruitium pro feudo præstari possit per substitutum, vel nisi sit feudum trāsitorium ad omnes, & quoscunque hæredes, vel nisi sit feudum francum, & liberum, vel emptitium, vel femineū, de quibus *Gras. vbi sup. d. eff. 4. Fel. in c. in præsentia, à nu. 43. & ibi Abb. n. 69. de prob. Bell. d. §. 19.*

198 Quintus effectus clericatus est, quia clerici sacrorum ordinum, seu religiosi non possunt cōtrahere matrimonium. *Clem. 1. de consag. & affin. cap. 1. in fine ne cler. vel mon.* alias peccant mortaliter. *cap. secundum. ne cler. vel mon.* & sunt suspecti de fide, & priuantur officio. *c. sane, de cler. coniug.* incurrunt in pœnam excommunicationis. *c. eos, qui. de consag. & affin.* & filij nati ex tali matrimonio fiunt serui ecclesiæ. *c. cum multæ 15. q. 8.* perdunt immunitatis priuilegiū *c. vnico. de cler. con. lib. 6.* sunt suspēsi. *Abb. in c. sane. il 2. n. 2. de cler. coniug.* possunt puniri per suos superiores. *Fel. in cap. tua nos. n. 4. de iureiur.* & perdunt beneficia. *Abb. & alij in c. 1. de cler. coniug. & pensiones Gig. de pensionibus. quæst. 53. nu. 3.* quod tamen

199 non procedit in clericis minorum ordinum, isti namque solum amittunt beneficia per sententiam. *glos. in d. cap. 1. de cler. coniug.* vel quando vxor sit contenta intrare monasteriū & vouere castitatem, & ipse vir velit iterum effici clericus, quia poterit habere beneficium. *Maiolus de irregularit. lib. 1. cap. 34. num. 1. & 5.*

200 Sextus est effectus, quia clerici non possunt negociari, neque exercere mercaturam. *cap. fin. de vit. & honest. cler. vbi gloss.* nec, etiamsi negociatio esset honesta, possunt tamē emere animalia pascenda in eorum prædijs, vel ea vendere, seu eorum partum. *Molin. de contract. disput. 342. num. 24.* vel si semel tantum emerent, & venderent, nullam pœnam incurrunt. *Diaz in praxi crim. c. 55.* vel quando per submissam personam negociarentur. *arg. cap. 1. de vit. et hon. cler. Molin. vbi sup.* vel nisi essent clerici pauperes in necessitate constituti. *cap. 1. ne cler. vel mon.* vel nisi exercerent agriculturam pro victu quærēdo clericis permissam casu, quo non possint aliter honeste viuere. *c. dilecto. de decimis*, vel nisi esset negociatio mixta artificio. *Card. in clem. fin. not. 3. de censib. Bellett. vbi sup. de disciplina clericali. §. 21.*

201 Septimus effectus est, quia non possūnt pro causa ciuili carcerari. *c. peruenit. de fideiuss. c. Odoardus. de solut. Marchesan. de commiss. p. 2. c. 7. num. 1.* & tàm clerici in sacris, quàm in minoribus ordinibus constituti. *Ancharan. in d. c. Odoardus.* quod tamen non procedit in clerico, qui reperitur in dolo, vel quando debitum processit ex delicto, vel quasi, vel si debitum negaret, vel nisi esset condemnatus per tres sententias conformes, vel nisi esset beneficiatus, qui pro pensione soluenda carcerari potest, vel nisi bona consumpserit in rebus turpibus, vel nisi conueniatur pro rerum alienarum administratione, vel nisi sit excommunicatus, vel nisi ad pinguiorem fortunam deuenerit, vel nisi esset debitor alicuius, qui esset magis pauper, quàm clericus ipse, vel nisi esset debitor pro deposito apud se facto, vel nisi factus sit clericus, postquam condemnatus fuit ad soluendum, vel nisi se immisceat negocijs secularibus, vt per *Grassum vbi sup. effectu 7.*

202 Octauus est effectus, quia clericus non potest esse tabellio. *c. vt officiū. §. ad conscribendas. de hæret. lib. 6. c. sicut.*

cut. ne cler. vel mon. vbi Abb. num. 1. quod non procedit in clerico minorum ordinum. *d. c. sicut.* & ibi *Doct.* nec in causa hæresis. *d. §. ad conscribendas.* neque in magistratu ecclesiastico. *Abb. in d. c. sicut. num. 6.* seu in causis spiritualibus. *Ias. in l. 1. §. huius studij. num. 8. ff. de iust. & iur.* vel quando clericus nõ haberet, vnde viueret. *Abb.* & alij. in *d. c. sicut.* & quando esset super hoc à Papa dispensatus. ex *d. c. sicut.*

203 Nonus effectus clericatus est, quòd si quis violentas manus in clericum secularem, seu regularem, minorum, vel sacrorum ordinum, iniecerit, est ipso facto excommunicatus. *cap. si quis suadente. 17. q. 4.* idem etiam est in mandante, instigante, consulente, & sollicitante. *Caetanus in summula, in verbo, excommunicatio. cap. 10.* idemq. est in ratam habente percussionem. *gloss. in c. mulieres. de sent. excomm.* & idem est in eo, qui potuit prohibere percussionem sine suo periculo, & non prohibuit. *gloss. vlt. in d. c. mulieres.*

204 Idem procedit in percutiẽte moniales. *Abb. in c. veniens. num. 2. de sent. excomm.* & ipse clericus enormiter seipsum verberans excommunicatur. *Archid. in d. c. siquis suadente. Graff. decis. aurear. p. 1. lib. 2. c. 49. nu. 21. Henric. Boich. in c. super eo. nu. 5. de sent. excomm. Bellettus vbi sup. de fauore clericorum canonis. §. 1. & seqq.* incidit etiam in d. ex-

205 communicationem dans causam, vt clericus præcipitet, & cadat, vt equũ tenendo, seu percutiendo, & frenum retinendo, & similia faciendo. *Decian. in tract. crimin. p. 2. lib. 6. c. 19. nu. 11.* item qui in clericum puluerem, aquam, sputum, oleum, vel quid simile iniecerit eum aspergendo. *Caetan. d. c. 10.* & idem est, si quis clericorum consanguineis iniuriam inferat contemplatione ipsorum clericorum. *Fel. in d. c. ecclesia S. Mariæ. nu. 99. de constit. Decian. vbi sup. cap. 17. nu. 15.* eamdem excommu-

206 nicationem incurrunt percutientes Milites S. Ioannis, S. Iacobi, & similes. *Nauarr. cons. 11. de regular. Decian. d. c. 17. num. 11. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. 112. casu 63.* idem est in offendente familiam Papæ, vel Cardinalium. *c. Felicis. de pœnis.* & in sponte torquente clericum. *Decian. vbi sup. c. 19. nu.*

207 5. idem est in percutiente clericum mortuum, qui eodem gaudet priuilegio. *c. quod in te. de pœnit. & remiss. Abb. & Fel. in c. à nobis. il 2. de sent.*

208 *excomm.* & tales excommunicati à Papa absolui debent. *d. cap. si quis suadente.* excepto articulo, seu periculo mortis. *Felin. in c. pastoralis. §. præterea. nu. 12. de off. ord.* & in multis alijs casibus possunt ab alijs absolui relatis à *Grasso vbi sup. effectu 9. à nu. 153.* & præsertim si esset percussio leuis, & quando dicatur leuis. vide *Clarum in d. §. fin. q. 77. nu. 14.* & ibi *Baiardum in addit. num. 17. & Decian. vbi sup. c. 34.* & quando per-

209 cutiens clericum per errorẽ, & ignoranter, vel pro sua defensione excusetur, vide alios referentem *Grassum vbi sup. à num. 186.* vbi refert quadragintaquatuor limitat ad *d. c. si quis suadente.*

210 Decimus effectus est, quia clericus non potest ferre testimonium coram laico iudice sine sui Episcopi licentia. *c. quamquam. 14. q. 2. c. testimonium. 11. q. 1.* quod amplia, & limita vt per *Grassum vbi sup. effectu decimo.* neque potest esse iudicialis procurator laici. *c. denique. 14. q. 5. c. perlatum. dist. 88.* nec potest accusare laicum de aliquo delicto, præsertim vbi veniret imponenda pœna sanguinis. *c. nullus clericus. 11. q. 1.* neque potest esse officialis, nec iudex inter laicos. *c. sacerdotibus. ne cler. vel mon.* nec clericus pro quouis delicto potest torqueri, nisi valde fuerit diffamatus. *Diaz in praxi crim. c. 135. in princ.* nec potest in testamento, neque per curiam dari tutor. *c. Siprianus.* & ibi *gloss. 21. q. 3.* nec

nec potest capi pro repræsalijs. *c. & si pignorationes. de iniur. & damno dato.*

211 Vndecimus effectus est, quia clerici beneficiati, & in sacris ordinibus constituti, & religiosi tenentur quotidie recitare septem horas canonicas, aliàs peccant mortaliter. *Nauar. in comment. de orat. & hor. can.* & nullus potest ecclesiasticum beneficium obtinere, nisi sit clericus. *Abb.* Dec. & alii in *c. cum adeo. de rescrip.* & clerici tantum possunt esse vicarii Episcopi, & non laici *c. decernimus. de iudic. vbi* Abb. *nu.* 12. *Fel. num.* 6. *Dec. nu.* 15. & ibi alii Doct. qui clerici potiuntur priuilegiis concessis militibus. *glass. & Doct. in l. miles. vbi* Ias. *nu.* 21. *ff. de re iud.* clericis attamen magis est interdictus armorũ vsus, quam laicis. *c. clerici. vbi Doct. de vit. & hon. cleric. Menoch. de arbit. iud. casu* 394. *nu.* 31. & clerici pugnare manu propria prohibentur. *c. quicunque clericus. & c. clerici.* 23. *q.* 8. nec possunt esse obsides. *Fel. in c. ex rescripto. nu.* 10. *de iureiur.* & clerico decedenti nullis relictis consanguineis ab intestato non fiscus secularis succedit, sed ecclesia, & Episcopus. *Rota dec.* 7. *de testam. in antiq. Peregrin. de iure fisci. lib.* 4. *tit.* 3. *nu.* 10.

212 Duodecimus effectus est, quia clerici non possunt esse Aduocati in curia, & coram seculari iudice. *c.* 1. *vbi Abb. ne cler. vel mon. Card. à Turrecrem. in c.* 1. 15. *q.* 2. *Maiol. de irregul. lib.* 5. *c.* 9. *in fine* aliàs peccant mortaliter. *Nauarr. cons.* 2. *de postul.* & poterunt mulctari ab Episcopo eius arbitrio. *Host. &* Inn. *in c.* 1. *de iuram. calum.* quod tamen non procedit in causis propriis. *c.* 1. *de postulat. prælat.* neque in Curia Romana. *Maiol. vbi sup. c.* 19. *nu.* 4. nec in curiis ecclesiasticis. *Redoan. de spolijs eccles. quæst.* 2. *num.* 22. nec pro persona miserabili. *d. c.* 1. *de post. præl.* nec in causis ecclesiæ, vel pii loci. *Redoan. vbi sup. nu.* 19. & 22. nec in causis amici, seu coniunctæ personæ. *Butr. in c. vlt. de postul.* nec in vno negotio tantum. *Innoc. in c.* 1. & 2. *de re iud.* nec in allegationibus in scriptis. *Emmanuel Rodriquez in summa cas. conscient. p.* 1. *c.* 1. *n.* 1. nec procedit in clericis minorum ordinum. *Redoan. vbi sup. quæst.* 8. *nu.* 48. ad offensam tamen clericus nũquam permittitur in causis criminalibus aduocare. *Henr. Boich. in c. clerici. num.* 2. *de postul.* nec ad defensam *c. ad sententiam. ne cler. vel mon.* & clerici à ludis debent abstinere. *Conc. Trid. sess.* 22. *de reform. c.* 1.

213 Decimustertius est effectus, quia clerici quando litem habent non tenentur iurare de calumnia. *c.* 1. *cum ibi not. de iuramento calumniæ.* item clerici peregrinari non possunt, nec ab eorum diœcesi discedere sine licentia Episcoporum suorum. *c. non oportet. de consec. dist.* 5. nisi ad Papam accederent in causa appellationis. *c. omnis oppressus.* 2. *q.* 1. nec possunt in eorum domibus habere mulieres suspectas, & si moniti eas nõ eiecerint, suspenduntur, & post vt incorrigibiles deponuntur. *c.* 1. & 2. *de cohabit. cler. & mul. c. sed si forte. dist.* 82. *Conc. Trid. sess.* 25. *de ref. c.* 14. & dũ conueniuntur, nunquam possunt opponere exceptionem excussionis. *Garoccius de excuss. p.* 2. *q.* 5. *nu.* 3.

216 Decimusquartus effectus est, quia clerici venari non possunt. *c. Esau dist.* 86. secus si venatio fit sine strepitu, & causa recreationis. *Card. in c. qui venatoribus. dist.* 86. *Bellet. vbi sup. de disciplina clericali.* §. 19. possunt etiam piscari. *c. nunquam. de consec. dist.* 5. & cum retibus venari. *Graff. vbi sup. p.* 2. *lib.* 3. *nu.* 9. & 14. & clerici dicuntur potentiores laicis ratione officii. *Anchar. in c. ex parte. num.* 4. *de alien. iud. mut. cau. fa.* & clerici, seu eorum filij non possunt legitimari à Principe seculari. *Dec. cons.* 150. & dum iurant, id faciunt tacto pectore. *c. si quis presbyter.* 2. *q.* 5. & *c. vlt. de iureiur.* neq; possunt barbam nutrire. *c. clericus. de vit. & hon.*

bon. cler. & confugientes clerici ad ecclesiam pro quolibet delicto possunt ab ea extrahi iussu suorũ Prælatorum. *Abb. in c. inter alia. num.* 13. *de immunit. eccl.* Diaz. *in praxi crim. c.* 115. vbi testatur de communi cõsuetudine. nec possunt ediscere artem medendi, seu eam exercere, aliàs excommunicati sunt. *c. vlt. vbi* Doct. *ne cler. vel mon.* nec leges ciuiles. vt ibi, nec in digitis anulos deferre possunt, nisi sint doctores, vel in dignitate ecclesiastica constituti. *Abb. in c. decorem. de vit. & bon. cleric.*

215 Decimusquintus effectus est, quia clericus patronus ecclesiæ habet semestre ad præsentandum rectorem. *c. vnico. de iurepat. lib.* 6. & si clericus in sacris constitutus instituatur hæres cum conditione ista, si decederet sine liberis legitimis, & naturalibus ex suo corpore legitimè descendentibus, tunc dicta conditio vt impossibilis reijcitur, & purificatur fideicõmissum. *Salicet. in l. generaliter. §. cũ autem. C. de instit. & substit. Cardin. Paleot. de notb. & spur. c.* 28. nec pater potest pro necessitate vẽdere filiũ clericum. *Marsil. singul.* 101. nec clerici possunt esse fideiussores. *c.* 1. *de fideiussorib. cap. non satis. dist.* 86. aliàs puniuntur à suis prælatis pœna arbitraria. *gloss. in c. penult. in verbo, grauiori. de fideiuss.* nisi facerent causa pietatis. *gloss. in c. quod quibusdam. de fideiuss.* nec puniuntur ex crimine læsæ maiestatis per patrem commisso. *gloss. in c. satis peruersum. dist.* 56. nec pro delicto puniri possunt pœna sanguinis. *c. pœnã. ne cler. vel mon.* sed detruduntur in perpetuum carcerem. vt ibi dicitur. & si filius post cõmissam aliquã causam ingratitudinis in patrem, fiat clericus non potest à patre exhæredari. *c. non liceat. vbi* Doct. 19. *q. vlt.* & filius clericus studens non debet conferre libros in diuisione paternorum bonorum cum alijs fratribus. *Ias. in l. filia licet. col.* 2. *C. de collat.* & clerici in causa pecuniaria non debent cauere de iudicio sisti, sed satis est hypotheca bonorum. *Abb. in c. vlt. §. in alijs. nu.* 2. *vt lite non cont.* & fideiussor de iudicio sisti est liberatus, si is, pro quo fideiussit fiat clericus, vel monachus. *Card. in clem.* 1. *q.* 4. *de censibus.*

216 Decimussextus effectus est, quia si clericus vendidit rẽ duobus, præfertur primus emptor, quamuis secundus fuerit possessionem adeptus. Io. *And. in c. continebatur. de his, quæ fiunt à præl. sin. cons. cap.* & ibi *Hostiens.* quamuis contrarium teneat *Bald.* Card. Abb. *&* Imola *ibidem in d. c. continebatur.* & donatio à patre facta filio clerico in sua potestate existenti valet. *Surd. cons.* 259. *nu.* 1. *lib.* 1. & per clericatum quis nobilitatur. *Io. And. in c. libentius. de seru. non ord.* Pacian. *in tract. cui inc. on. prob. vrg. lib.* 2. *c.* 34. *nu.* 4. *Tiraquell. de nobilit. c.* 9. *nu.* 4. & filius illegitimus, & spurius per clericatum, seu Religionis ingressum nobilitatur. *Bald. in l.* 1. *col.* 4. *C. de sacros. eccl.* & clericus in causa criminali potest cõparere per procuratorem, & se defendere. *Farinac. in tract. crim. q.* 99. *nu.* 9. & in causa beneficiali, seu spirituali clericus filiusfam. potest stare in iudicio sine consensu patris. *c. vlt. in fine. de iudic. lib.* 6.

217 Decimusseptimus, & vltimus effectus est, quia clerici non possunt pœnas conuentionales exigere, nisi quatenus eorum intersit. Innoc. *in c. dilecti. de arbit.* & clerici nunquam permittũtur occidere furem nocturni, seu malefactorem. Decian. *in tract. crimin. lib.* 2. *c.* 12. *num.* 4. & si clericus, & laicus commiscentur in executione alicuius negocij, semper est præponendus clericus. *Anchar. in c. Ioannes. nu.* 7. *de testam.* & clericus, qui fatetur, se mutuo accepisse pecuniam, infra biennium negando pecuniam se recepisse, tenetur probare, quòd sibi non fuerit numerata. *c. si cautio.* vbi *Doct. de fide instr.*

&

& clerici possunt testari coram duobus testibus. *c. cum esses. de testam.* & ibi *Doct. Aluar. Valasc. dec.* 74. & in in materia clericatus vide *Grass. vbi sup.* & præsertim *Bellett. d. tract. disquisit. clerical.* vbi pertractat de disciplina clericali, de fauore clericorum canonis, de fauore clericorum personali, de fauore clericorum reali, de exemptionibus clericorum, & eorundem bonorum à muneribus publicis, de exemptionibus clericorũ à statutis laicorum, de clerico debitore, de clerico teste, & de bonis clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Monachi, & alij regulares veniunt clericorum appellatione.*
2 *Regulares non possunt præsentari nisi ad beneficia regularia.*
3 *Regularia beneficia regularibus sunt conferenda.*
4 *Ecclesiis non debent præfici homines disparis professionis, vel habitus.*
5 *Regulares possunt promoueri ad Episcopatus.*
6 *Beneficium regulare si impetretur à clerico seculari, non facta mentione, quòd beneficium sit regulare, gratia erit nulla.*
7 *Beneficium seculare fit regulare per spacium 40. annorum.*
8 *Beneficium regulare fit seculare decennio.*
9 *Beneficium vt sit seculare, vel regulare, attenditur vltimus status.*
10 *Beneficium regulare potest conferri clericis secularibus ob defectum regularium.*
11 *Clerici seculares apponi possunt in monasterio, quando religiosi sint incorrigibiles.*
12 *Clericatum & ordinem aliquando quis recipere cogitur.*
13 *Rigor legis quando ob necessitatem moderetur.*
14 *Milites Hierosolymitani sunt verè religiosi, & præsentantur ad beneficia religionis.*
15 *Regularia beneficia ab Ordinario possunt conferri clericis secularibus cũ hoc, vt habitum religionis assumant.*
16 *Equites Cappellani S. Stephani Pisarum præsentantur ad ecclesias seculares.*
17 *Milites de Alcantara, & similes non sunt verè religiosi.*
18 *Milites S. Iacobi de Spatha non sunt incapaces beneficiorum secularium.*
19 *Religionis S. Stephani laudes, & fundatio.*
20 *Pij iv. priuilegium concessum religioni S. Stephani.*
21 *Sixti v. priuilegium concessum religioni S. Stephani.*
22 *Pauli v. priuilegium concessum religioni S. Stephani.*
23 *Beneficia in dubio secularia præsumuntur.*
24 *Beneficia secularia sunt multiplicia: vt*
25 *Papatus, Cardinalatus, Patriarchatus, Primatus, Archiepiscopatus, Episcopatus, Abbatia secularis, Decanatus, Archidiaconatus, Archipresbyteratus, &c.*
26 *Cardinalatus est beneficium seculare.*
27 *Patriarchatus est beneficium seculare.*
28 *Primatus est beneficium seculare.*
29 *Archiepiscopatus est beneficium seculare.*
30 *Episcopatus est beneficium seculare.*
31 *Abbatia secularis est beneficium seculare.*
32 *Decanatus est beneficium seculare.*
33 *Archidiaconatus est beneficium seculare.*
34 *Archipresbyteratus est beneficium seculare.*
35 *Primiceriatus est beneficium seculare.*
36 *Sacristia est beneficium seculare.*
37 *Thesaureria, seu custodia est beneficium seculare.*
38 *Præpositura est beneficium seculare.*
39 *Prioratus secularis est beneficium seculare.*
40 *Personatus, & officium est beneficium seculare.*

Paro-

41 *Parochialis ecclesia est beneficium seculare.*
42 *Vicaria perpetua est beneficium seculare.*
43 *Canonicatus secularis, & præbenda secularis.*
44 *Præstimonium, capellania, & sim. sunt beneficia secularia.*
45 *Regularia beneficia quædam sunt duplicia.*
46 *Regularia beneficia quæ sint.*
47 *Regularia beneficia quædam sunt simplicia.*

CAPVT SECVNDVM.

Regulares præsentatur ad Beneficia Regularia, non ad secularia.

1 MONACHI, Canonici Regulares, Fratres Ordinum Mendicantium, Clerici Regulares, Hæremitæ, & similes quamuis tanquam in sortem Domini vocati veniant clericorum appellatione. *glos. in c. duo sunt genera. 12. q. 1.*
2 attamen non possunt præsentari, nisi sint capaces de iure, prout est in beneficijs regularibus ad textum in *cap. ex eo. §. vlt. de elect. lib. 6.* vel sint capaces ex speciali fundatorum dispositione, seu ex Papæ priuilegio. *Lambertin. de iurepat. lib. 2. p. 1. quæst. 7. art. 4. & 10.* etenim clari iuris est,
3 quod beneficia regularia regularibus sunt conferenda. *cap. cum de beneficio. de præb. lib. 6. Rebuff. in praxi, tit. de dispens. cum regul. Coras. de benefic. p. 3. cap. 5. nu. 13. Mandos. de signat. grat. tit. de prouision. vers. beneficia regularia. & tit. de dispensat. monach. pro obtinen. benef. Couarr. in cap. 2. de testam. num. 2. & 3. Nauar. cons. 3. de præbendis. Flamin. Paris. de resig. benef. lib. 4. quæst. 5. Hoieda de ben. compat. & incompat. cap. vlt. nu. 92. Hieron. Gonzalez in comment. ad reg. 8. Cancell. glos. 7. à nu. 3. & glos. 8. Garcia de benef. par. 7. c. 10. num. 1. & seqq. Cardin. Tuscus practic. conclus. iuris. lit. B. Riccius in praxi aurea. resolut. 332. & par. 4. collectan. in collectan. 763. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. alleg. 57. num. 170.* & habetur in *Conc. Trid. sess. 14. de reform. c. 10. & in clem. 1. §. sanè prioratus. de statu monach. Cardin. Mantica decis. 68. num. 5.* regularis enim sine dispensatione est incapax beneficij secularis, & secularis est incapax beneficij regularis. *Cardin. Seraphin. decis. 1165. nu. 12. & 13. & 1305. num. 4.* etenim est indeco-
4 rum, & rationi non congruit, ecclesijs præficere homines disparis professionis, vel habitus, aut in eadem ecclesia tales sociari. *clem. 1. de elect.*
5 potest tamen monachus, & quilibet alius regularis promoueri ad Episcopatum. *c. 1. 18. q. 1. c. quorundam. cap. si religiosus. & cap. nullus religiosus. de elect. lib. 6. d. clem. 1. de elect. Gonzal. d. glo. 7. num. 48.*
6 Et ideo beneficiũ regulare si impetretur à clerico seculari non facta mentione, quòd beneficium sit regulare, gratia erit nulla. *Felin. in cap. in nostra, num. 41. de rescript. Selua de benefic. p. 3. quæst. 11. num. 122. Cassador. decis. 4. à num. 1. de præb.* sicut è contra non valeret collatio facta monacho, vel aliò regulari de beneficio seculari, non facta mentione, quòd beneficium sit seculare. *Felin. in d. cap. in nostra. num. 44. Bellam. dec. 171. Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. centur. 3. casu. 201. n. 86. & 87.*
7 & quamuis ad præscribendum statum regularitatis, & efficiendum quod beneficium seculare fiat regulare requiratur præscriptio quadragenaria *d. cap. cum de beneficio.* ibi. vt pręscriptio legitima sit completa. *de præb. lib. 6. Staphil. de lit. grat. in 8. forma expectatiuarum, nu. 40. Rebuff. in praxi, tit. quotuplex sit beneficiũ,*
8 *num. 5.* tamen ad præscribendum statum secularitatis sufficiunt decem anni,

anni, cum ob aſſiſtentiam iuris cõmunis, quo beneficia præſumuntur ſecularia, fiat reductio ad primæuũ ſtatum, & res de facili redeat ad priſtinam naturam. *Staphil.vbi ſup. in 10. forma expectat. num.3.Gomeſ. de expectatiuis. num.* 106. verum ſi per 40. ann. beneficium fuit regulare, non ſtatim per decem annos fit ſeculare, prout diſſerit *Gonzal. d. gloſ.7. num.*15.*& ſeqq.* & in dubio
9 ad hoc vt beneficium dicatur ſeculare, vel regulare, attenditur vltimus ſtatus illius, ideſt an' vacauerit per obitum perſonæ regularis, vel ſecularis. *Rota dec.2.de præb.in nou. Geminian.Franch. & alij in d.c.cum de benefic.Milis in repertorio,in verb. beneficium ſi eſt impetratum. Felin. in cap.eam te.num.vlt.de reſcrip. Calderin.conſ.*23.*de præb. Put.dec*.189. *&* 192.*lib.*1. *Rocch. de Curte in cap. vlt. de conſuetud.ſect.*4.*num.*82.

10 Attamen propter defectum regularium beneficia regularia poſſunt conferri ſecularibus clericis, quia tunc neceſſitas non habet legem. *cap. ſi quis propter. de furtis. cap.inter quatuor. §. ſed ſi regulares,de relig.domib. & cap. Abbate, in fine, de verb. ſignif. & Abb. in cap.relatum, num.* 5. *ne cler. vel monach.* dicit,
11 quòd ſi monaſterium habeat monachos incorrigibiles, neque alij idonei reperiantur, poſſunt apponi clerici ſeculares. vide *Gonzal.d.glo.*7. *num.*43.*& ſeqq. Garc. d.cap.*10. *nu.* 16. *&* Barboſam *d. alleg.*57.*nu.*171.
12 & in caſu neceſſitatis deficientibus clericis poterunt laici prudentes, & digni præuijs benignis monitionib. compelli ab ordinarijs eccleſiaſticis, vt ordinem ſacrum recipiant, & miniſtri fiant ſacramentorum,& rerum eccleſiaſticarum. *Scotus in* 4. *ſenten. diſt.*25.*quæſt.*1.*art.*2.*Hoieda vbi ſup. par.*2.*cap.*9.*num.*15. *&* 22.*Lambert. de iurep. lib.*2. *p.*1.*q.*7.*princ.art.*17.
13 *per totum.* & quando propter neceſſitatem rigor legis infringatur, & moderetur, plene tractant *Hoieda d. cap.*9.*per totum.*Felin.*in cap.*1.*nu.*49. *&* 50. *de conſtit. Iaſon in l.* 1. *C. de precib. Imper.off. Tiraqu. de retract. lignag.§.*26.*gloſ.*1. *num.*16. *& ſeqq. Rol.à Valle conſ.*56.*lib.*4. *& Menoch. de arbit.iud.lib.*2.*cent.*2.*caſu* 182.*per totum.* & quando dicatur beneficiũ ſeculare, vel regulare, vide Doctores ſup. citatos, & dixi ſupra lib. 1. cap. 1.

14 Et ideò Milites ſacræ, & Illuſtriſſimæ Religionis Hieroſolymitanæ,& ſimiles emittentes tria vota ſubſtantialia obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, cũ verè ſint religioſi præſentari poſſunt dumtaxat regulariter ad beneficia ſuarum religionũ. *Lambert.vbi ſup.art.* 5. & regularia
15 beneficia poſſunt ab ordinarijs collatorib. conferri clericis ſecularibus, qui habitum illius Religionis, vbi conſiſtit beneficium ſuſcipere, & profeſſionem emittere ſe adſtrinxerint. ex *d.cap.*10.*de ref.ſeſſ.*14.*Conc. Trid. & concordant tex.in cap.officij. & in cap. cum in magiſtrum.de elect. & in d.clem.*1.*de elect. & in clem.*1. *§. ad prioratum.de regularib. Put.deciſ.*262.*lib.*2.

16 Vſu tamen receptũ eſt,& ita deciſum eſt Piſis in clericis,qui vocantur equites Capellani Sacræ,& Illuſtriſſimæ Religionis S.Stephani Papæ,& Martyris, vt etiãſi regulares videantur,& habeant eccleſias proprias eidem Religioni ſubiectas præſententur ad alias eccleſias ſeculares, & inſtitutionem obtineãt, & poſſeſſionem.ita habetur.in *lib.ſtatutorum d. Religionis S. Stefani fol.* 26. *& ſeqq.* vbi ſunt relatæ deciſiones Rotæ Romanæ Dominorũ Robuſterij. *Card. Seraphini.Card.Pamphilij.& Cardin. Arigonij.* & de qua re pertractat *Nauar.conſ.*10.*de regularib.& Garc.vbi ſup.par.*1.*& c.*4.*n.*17. *& ſeqq.* dicit iſtos non eſſe verè religioſos, maximè cum proprio non careant, & cũ deficiat votum ſubſtantiale paupertatis. *Azor.inſt.moral. lib.*13. *cap.*3. *quæſt.*2. *ad fin.* idem fuit dictum de mili-

17 militibus de Alcantara in *vna Placetina de Medelinis.coram Card.Serap. 4.Iun.1582.& est impressa dec.*587. & ita declarasse Sacram Congregationem, die 10.Nouemb.1609. refert Garc.*in addit.ad d.cap.4. nu.*24. milites regulares S. Iacobi de Spa-
18 tha aliosque huiusmodi non emittentes dicta tria substantialia vota non esse incapaces beneficiorum secularium simplicium, curatorum, & pensionum. vide Garc.*d.cap.*10. *nu.*32. *par.*7.

19 Quæ inclyta Diui Stephani Religio fundata fuit anno Domini 1562 in nobilissima Ciuitate Pisarum à Serenissimo, & Prudentissimo Cosmo Medice Florentiæ, & Senarum tunc Duce, postea primo Magno Duce Hetruriæ ad Dei laudem, & gloriam ac Fidei Catholicæ defensionem, Marisque mediterranei ab infidelibus tuitionem, ac posteritatis suæ decus, & honorem sub Ordine sancti Benedicti, & approbata à Pio Quarto fæl.record. sub die 1. Febr.1562. à quo deinde eodem anno nonis Iul. fuit eidem Cosmo d.Religionis primo Magno magistro, eiusque successoribus eidéq. Religioni concessum amplissimum priuilegium exēptionis in bulla, quæ incipit altitudo di-
20 næ prouidentiæ. vt in Bullario tom. 2.*fol.* 86.& 87. per quā motu proprio Pius IV. omnes, & singulos d. militiæ milites, priorem, cæterosque ministros ecclesiæ dicti conuentus, & alias personas etiam in sacris, & præsbyteratus ordinibus cōstitutas, etiam quæcunque, quotcunque, & qualiacunque cum cura, & sine cura beneficia ecclesiastica obtinentes, eorumque beneficia, commendas, res, & bona quæcunque ab omni iurisdictione, superioritate, & visitatione, dominio, & potestate quorūcunque Archiepiscoporum, Episcoporum, aliorumque locorum ordinariorum Apostolica auctoritate ex certa scientia perpetuo exemit, & totaliter liberauit, illosque dicto Cosmo Duci, & magno magistro in spiritualibus, & temporalibus imme diate subiecit, & supposuit, ita quod ipsi locorum ordinarij nullam in eos iurisdictionem, superioritatem, dominium, vel potestatem etiam ratione cuiuscunque contractus, delicti, vel alterius rei, vbicunque ineatur contractus, committatur delictum, & res ipsa consistat, exercere valeāt sed milites, Prior, & aliæ personæ huiusmodi de iustitia corā solo Magno magistro prædicto, vel eius deputato respōdere debeant, & à Sixto Quinto fæl. record. decimo Calend. Iunij 1590.vt in *Bullar. tom.* 2. *fol.*
21 681.fuit concessum priuilegium quo milites S.Stephani etiam bigami, & absque habitu clericali incedentes annuas pensiones ecclesiasticas vsq. ad ducatos ducentum retinere, & transferre possint, quod fuit à Paulo V.fæl.record.14. calend.Iulij 1608. vt in *Bull.tom.3.fol.*237. extensum ad duc.quatuorcentum, vbi in initio d.Bullæ ait Summus Pontifex Paulus V.

22 Dum generosa militum militiæ S.Stephani Papæ, & Martiris sub fælici Religiosissimi Principis Ferdinandi Magni Hætruriæ Ducis, & d. militiæ Magni Magistri auspicio, gubernio, & directione plurimū progredientis gesta, laudabilesque, & gloriosas contra nefarios turcarum ausus reportatas victorias animo perpendimus, dignum, quin potius debitum arbitramur, vt eosdem milites, vtpote D.N.Iesu Christi athletas acerrimos peculiari beneficientiæ nostræ largitate prosequamur, eorumque commodis, & congruæ sustentationi opportune cōsulamus, vt ipsi exinde ad maiora ab ipsorum turcarum copijs trophæa reportanda alacriores reddātur, & promptiores, & paulo post relatis suorum prædecessorum priuilegijs d. Religioni concessis, subijcit sequentia. Cum autem sicut nobis innotescit dicta militia sub felicibus ipsius Ferdinan

di Magni Ducis auspicijs fortium, & strenuorum militum, triremumq; & aliorum nauigiorum bellicis, & nauticis apparatibus optime instructorum numero copioso aucta ipsiq. illius milites piratarum infidelium oras, tyrrenique maris passim infestantium excursionibus, & deprædationibus, armata classe obsistentes, non solum Italiam ipsam pluries ab incursionum huiusmodi damnis, & incõmodis, magno eius bono, egregia animi fortitudine tutati sunt, sed etiam in ipsorummet infidelium dominia, & regiones, magnis ausis sũmo cum vitæ, fortunarumque discrimine irrumpentes, graues eis clades oppidorumque expugnationes, & direptiones intulerint, ac partis non semel de illis insignibus victorijs eorundem audaciam represserint, vires fregerint, impios conatus confuderint, ac perinde sese magna sui gloria, & nominis christiani commendatione formidabiles eis reddiderint. Hisce & alijs rebus præclarè gestis de ipsa Italia, atque adeo tota Republica Christiana optime meriti, & apud etiam exteras nationes inclytam magnanimitatis, reique militaris peritiæ famam adepti sint, ipsaq. militia tum dicti Ferdinandi Magni Ducis, qui maiorum suorum vestigijs insistens, in hoc eius eminentiori animi studio, & cura incumbit, præstanti virtute, & potentia, tum etiam propriorum militum fortitudine eximia, clarior, & illustrior in dies euadat, & quemadmodum hucvsque Reipublicæ Christianæ aduersus infidelium incursiones magno propugnaculo fuit, ita etiam de cætero in expeditionibus contra eosdẽ infideles, pro Fidei Catholicæ defensione pari, vel maiori adiumento esse possit, nos idcirco eam magis in dies florere, ac nouis incrementis augeri desiderantes, illiusque milites pro insigni eorum virtute, se in nos, & Sedem Apostolicam deuota propensione, speciali aliqua apostolica beneficentiæ gratia cohonestare volentes, &c.

Hæ sunt laudes, hæc præconia sanctissimi Vicarij Iesu Christi Domini nostri, & alia addere non est opus, cum tantus adfuerit laudator, & merito laudauit, cum, & ab omnibus dicta militia semper sit collaudata, nihil enim est laudabilius, quã quod ab omnibus laudari potest, & eiusdẽ militiæ præclarissimæ res gestæ in vniuerso terrarum orbe prædicantur, eiusque triremes Auroram inter & Hesperum insignes, & fortissimi Equites sub fælicissimis auspicijs Serenissimorum, & Inuictissimorum Magnorum Ducum Hetruriæ, & Magnorum Magistrorum Cosmi Primi, Francisci, Ferdinandi, & Cosmi Secundi, & nunc sub fælicissimo Imperio Serenissimi Ferdinandi Secundi filij Serenissimi Cosmi Secundi, & Serenissimæ, & Augustissimæ, Archiducissæ Mariæ Magdalenæ Austriacæ sororis incomparabilis Potẽtissimi Ferdinandi Secundi Romanorum Imperatoris captis Turcarũ triremibus, locis, oppidis, Vrbibus munitissimis, demumque restituta Mediterraneo Mari tranquillitate, & securitate ob debellatos Turcarum impetus, semper incolumes liburnum multo rediere triumpho adeo vt meritò dicantur Turcarum terror, salus publica, infidelium exterminium, & Tutela nauigantium, & consequenter liburnum nobilissimum, celeberrimum, & munitissimum nedum Italiæ, sed totius Europæ emporium effectum esse constat, & magno ditissimorum mercatorũ numero ex vniuerso ferè toto terrarum orbe illuc confugientium esse repletum.

23 Adde nunc, quod in dubio omnia beneficia præsumuntur secularia, nisi regularia probentur, quia cum S. Petrus Apostolorum Princeps fuerit secularis, præsumũtur sic fundata beneficia sequendo istum primum patronum, & primum statum.

Rota

Rota decis.2.num.2.de præb. in nouis. Francus post alios in d. c. cum de beneficio.num.5.de præb.lib.6.& ibi Filippus Probus in addit. ad Monachū num.5.Staphil.de lit. grat. in decima forma expectatiu. num.3. Rebuff. in praxi. tit.quotuplex sit beneficium. num.4,Hoeda vbi sup.in præfat.n.6. Mascard. de probat. conclus.172. & Gonzal.vbi sup.gloss.7. num.1. & 2. Garc.vbi sup.par.1.cap.6.num.11.& 12.& par.7.cap.10. num.1. Barbosa d.allegat.57.num.167.

24 Secularia autem beneficia sunt multiplicia, &

25 Primo est Papatus.*cap.1.de maledicis, ibi in depressionem beneficij.*

26 Secundò est Cardinalatus, qui dicitur beneficium seculare,lata saltem interpretatione ratione tituli adhærentis, vt in *cap.2. de cler. non resid.*

27 Tertiò est Patriarchatus.*cap.antiqua. de priuilegijs.*

28 Quarto est Primatus, qui præest Archiepiscopis,& habet primam Sedem in regione.*cap.1.c.nulli.dist.99.*

29 Quintò est Archiepiscopatus,qui dicitur Metropolitanus, & præest Episcopis suffraganeis. *d.c.nulli.*

30 Sextò est Episcopatus. *cap.fælicis. §.quod si quis.de pœnis lib.6.c.cleros. §.Episcopus.dist.21.*

31 Septimò est Abbatia secularis. *c. ex transmissa.de renunciat. cap.2.de iudicijs.*

32 Octauò est Decanatus.*cap.ex parte Decani. de rescript. c.post electionem.de concess.præbend. cap.cum inter vniuersas. iuncta ibi gl.in verbo ,ad Decanum. de elect.* Rota *decis.17. de concess.præb.in antiquis.*

33 Nonò est Archidiaconatus, de quo in rubro,& nigro,de officio Archidiaconi.

34 Decimò est Archipræsbyteratus, vt in rubro, & nigro, de officio Archipresbyteri.

35 Vndecimò est Primiceriatus,idest cantoria,vt in rubro,& nigro de officio Primicerij.

36 Duodecimò est Sacristia,vt in rubro,& nigro de offic.sacristæ.

37 Decimotertiò est Thesaureria,seu custodia, vt in rubro, & nigro, de officio custodis.

38 Decimoquartò est Præpositura *cap.quamuis.de verb. signif. c.Saluator.1.quæst.3.*

39 Decimoquintò est Prioratus secularis. *cap.vlt.de off.ordin.lib.6. cle.2. cum ibi not.de rescript.*

40 Decimosextò est officium, & Personatus. *vt in cap. cum accessissent. de constitut. cap.1.de consuetud.lib.6.*

41 Decimoseptimò est Ecclesia Parochialis, seu beneficium curatum. *cap. cum in cunctis. de elect. cap.extirpandæ.& cap.de multa.de præb.*

42 Decimaoctaua est Vicaria perpetua.*vt in clem.1.de off.vic.*

43 Decimonono est canonicatus secularis, & præbenda.*c.2. de renunc.* & sunt alia, vt canonicatus similia beneficia secularia sine administratione.

44 Vigesimò adsunt præstimonia, Capellaniæ, Altaria, Hospitalia, & alia simplicia beneficia secularia,de quibus vide *Seluam de benefic.par.1. quæst.2. à num.35. Rebuff. vbi supra Hoiedam,& alios vbi sup. & Gonz. d.glos.7.à num.38.*

45 Regularia beneficia quædam sunt duplicia ex eo,quod illa obtinentes duplici onere funguntur,& sunt.

46 Primò Abbatia Regularis.*c.quanto.in fine.de off.ord.cap.cum ad monasterium.de statu monach.*

Secundò Officium.*cap.cum singula.de præb. lib.6. d.cap.cum ad monasterium. vers.tales autem. & c.seq.*

Tertiò Prioratus conuentualis, qui in Conuento Religiosorum vbi non est Abbas, præfectus est & caput. *clem. ne in agro. §.cæterum. de statu monach. cap.nisi essent. de præb.*

Quartò Prioratus claustralis,idest secunda persona in monasterio videlicèt post Abbatem. *d.cap.cum ad monasterium.§.prior.*

47 Alia sunt regularia beneficia simplicia,

plicia, idest prioratus simplex, monachatus, & canonicatus regularis, hi enim simplici funguntur onere. *cap. quod Dei timorem, & cap. vlt. de statu monach. de quibus omnibus, vide Sdluam vbi sup. p. 1. quæst. 2. à nu. 78. & Gonzal. vbi sup. gloss. 5. §. 3. de vicarijs. & §. 6. & glos. 7. et gl. 8. n. 111. et seqq. et dixi sup. lib. 1. cap. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Fæmina non potest præsentari ad beneficium, neque ordinari.*
2 *Fæmina ab omnibus officijs ciuilibus remouetur.*
3 *Fæmina non potest esse iudex, nec magistratum gerere.*
4 *Fæmina potest præsentari vt sit monialis.*
5 *Abbatissa quæ eligenda sit.*
6 *Fæmina potest esse canonica regularis.*
7 *Pisis adest Societas Canonicarum.*
8 *Fæminæ aliquando possunt esse Canonicæ seculares.*
9 *Fæmina est capax iurisdictionis.*
10 *Fæmina non potest beneficia conferre.*
11 *Nisi id habeat ratione dignitatis, vel ex priuilegio.*
12 *Laicus præsentari non potest ad beneficium.*
13 *Laicus potest habere præbendam separatam à Canonicatu.*
14 *Filiusfam. potest ad beneficium præsentari.*

CAPVT TERTIVM.

Mulieres, laici, & filijfamilias, numquid præsentari possint.

1 MVLIER autē non potest præsentari ad beneficiū, quia non potest ordinari sexu impediēte. *c. diaconissam. & ibi glos. 27. q. 1. Doct. in cap. noua. de pœnit. & remiss.* & ratio etiam est, quia cum clericus ordinatur, tacitè coniugatur ecclesiæ tanquam sponsus sponsæ, quod mysterium non potest cadere in fæmina, quæ ipsa
2 est sponsa. *Piasecius in praxi Episc. par. 1. cap. 1. de fœm. gentil. & insid. iud. non ordinandis. nu. 17.* vbi idem dicit de hermaphrodito, si in fæmineū sexū magis inclinet. *c. illiteratos, dist. 26. Doct. in c. si test. 15. §. hermaphroditus. 4. q. 2.* sic videmus à iure ciuili fæminas ab omnibus officijs ciuilibus, vel publicis esse remotas, & ideo neque iudices esse posse, nec
3 Magistratum gerere, nec postulare, nec pro alio interuenire, neque procuratrices existere. ita habetur in *l. fæminæ. 2.* & ibi latè *Decius, & Cagnolus. ff. de reg. iuris.* & in multis casibus fæminæ sunt melioris conditionis, quàm masculi, & quibusdam prærogatiuis fruuntur. de quibus *Dec. in d. l. fæminæ, n. 71. & seqq.*
4 Potest tamen mulier præsentari, seu nominari, vt sit Monialis, vt dixi sup. lib. 5. cap. 5. & Monialis potest eligi
5 in Abbatissam si sit ætatis annorum quadraginta, & octo annis post expressam professionem laudabiliter vixerit, & seruata forma tradita à *Concil. Trid. sess. 25. de regul. & monialib. cap. 7.*
6 Possunt etiam mulieres esse Canonicæ Regulares. *cap. dilecta. ibi. Canonicas suas. de maiorit. & obed. & clem. attendentes. §. illas quoque mulieres. de statu monach.* quæ tamen viuunt secundum vitam, & ordinem Canonicorum secularium. *d. §. illas quoque.* Pisis etiam in insi-
7 gni Primatiali ecclesia adest Societas quædam nuncupata Canonicarum Altaris Beatissimæ Mariæ semper Virginis Reginæ Cęlorum. quæ Canonicæ venerabiles sunt mulieres matronæ ætate graues, & honestæ, & quolibet sabbato congregantur apud Altare prædictum, in quo cantatur Missa de B. Virgine, & postea fit processio per ecclesiam à clericis Seminarij, & à duobus Capellanis, qui

qui curati officiū in d. ecclesia exercent, & vnà simul incedunt dictæ Canonicæ in processione, quæ multis gaudent Indulgentijs, & gratijs, earumq. Societas, seu Congregatio confirmata fuit à Sanctissimo Leone Papa Decimo fæl. record. eidemq. Societati fuerunt concessæ quædam aliæ Indulgentiæ à Clemente Papa Octauo fæl. recor. & antea etiam ab alijs Summis Pontificibus. & quòd
8 adsint Canonicæ seculares ponit *Gonzal. in Comment. ad reg.* 8. *Cancell. glos.* 22. *nu.* 16. *&* 17. quæ nunquam faciunt professionem, nec renunciant proprijs, immo quandoq; contrahunt matrimonium. *cap. indemnitatib.* §. *supradicta. de elect. lib.* 6. *Rota dec.* 8. *de iudic. in nouis. Lambert. de iurep. lib.* 2. *par.* 1. *quæst.* 7. *art.*
9 6. *num.* 4. & fæmina est capax iurisdictionis, quamuis excommunicare non possit. *Abb. in d. cap. dilecta.* per dictum textum de *maiorit. & obed.*
10 Quamuis fæminis de iure sit prohibitum beneficia ecclesiastica conferre, & quamcumque iurisdictionem habere. *cap. mulierem.* 33. *q.* 5. *cap.* 2. vbi notant *Doct. de Iudic. d. l. fæminæ. Selua de benefic. par.* 2. *quæst.* 5.
11 *num.* 2. quòd tamen fallit, si ratione dignitatis fæmina habeat ius conferendi. *d. cap. dilecta. & ibi not. glos.* 1. *vbi Abb. num.* 5. *& Felin. num.* 1. *de maior. & obed.* Dec. *in d. l. feminæ. num.* 8. & ibi *addit. in verbo, beneficiorum.* Tiraquell. *de primog. quæst.* 50. *num.* 13. *cum seqq.* vel si mulier tale ius conferendi habeat ex priuilegio Apostolico. *cap. dilecto.* 40. *vbi* Abb. *num.* 1. & alij. *de testib. Selua vbi sup. d. quæst.* 5. *num.* 1. *& seqq. Boer. decis.* 32. *num.* 20. *& Gonzal. vbi sup. d. glos.* 22. *nu.* 12. *& seqq.*
12 Quoad laicum, dicas, quòd cum non sit clericus non potest à patrono præsentari. *cap. ecclesia S. Mariæ. de constit. & glos. in cap. cum M. in verbo, receperunt.* vbi *Abb. Felin.* & alij. *de constitut.* quæ glossa ait laicū
13 posse habere præbendam separatam à Canonicatu, vt quia sit magister in ecclesia, vel causa remunerationis, & sic quando præbenda non est annexa canoniæ. & videas quæ dixi sup. hoc eodem libro cap. 1. & Doctores ibi allegatos, & *Riccium in praxi rerum fori ecclesiastici. decis.* 157.

14 Filiusfamilias demum cum possit esse Sacerdos, & Episcopus, potest etiam ad beneficium præsentari, quod probatur in *cap. si annum. in fine. de iudic. lib.* 6. vbi præsupponit textus filiumfamilias habere beneficium. *Lambert. vbi sup. art.* 8. dummodo talis filiusfam. habeat omnia alia requisita necessaria ad obtinendum beneficium ecclesiasticum.

SVMMARIVM.

1 *Seruus præsentari non potest, quia non potest ordinari.*
2 *Clericus qui vult effici debet esse liber.*
3 *Seruus si manumissus sit, potest præsentari.*
4 *Infidelis præsentari non potest.*
5 *Ordo nequit conferri non baptizato.*
6 *Illegitimus præsentari non potest.*
7 *Illegitimi sunt, qui non sunt nati ex legitimo matrimonio.*
8 *Fama promouendi in nullo debet vacillare.*
9 *Infantes expositi in Hospitali habētur pro legitimis.*
10 *Legitimatus per subsequens matrimoniū fit legitimus quoad omnia.*
11 *Dummodo tempore, quo genitus fuit, nullum adfuerit impedimentum.*
12 *Illegitimus si de facto ordinetur, remanet suspensus ad ordine suscepto.*
13 *Illegitimus non legitimatur per subsequens matrimonium inualidum.*
14 *Spurij, & sim. non legitimantur per subsequens matrimonium.*
15 *Et quòd tempus sit considerandum, vt filij iudicētur naturales, vel spurij.*
16 *Filij nati ex incestu legitimi fiunt per subsequens matrimonium ex Papæ dispensatione contractum.*

17 *Legitimati per subsequens matrimonium an admittantur ad fideicommissa.*
18 *Filij nati in figura matrimonij ex matrimonio putatiuo quando sint legitimi.*
19 *Filij nati ex legitimis parētibus ignorantibus impedimentum ordinari possunt.*
20 *Filij nati ex infidelibus si baptizentur, legitimi sunt.*
21 *Illegitimi per ingressum religionis fiūt legitimi.*
22 *Illegitimi à Papa legitimati vt legitimi habentur.*
23 *Idem est si dispensentur ab habentib. potestatem.*
24 *Episcopus potest dispensare cum illegitimis ad minores ordines, & beneficium simplex.*
25 *Non tamen ad ordines maiores, & beneficia curata.*
26 *Papa tantum dispensat cum illegitimis ad ordines maiores, & Canonicatus.*
27 *Episcopus potest dispensare expositos quoad omnes ordines.*
28 *Episcopus super quibus irregularitatib. dispensare possit.*
29 *Homicidium iustum non potest dici ex delicto.*
30 *Occultum dicitur, prout opponitur notorio, & publico.*
31 *Excommunicatus occultè si publicè celebret, contrahitur occulta irregularitas.*
32 *Forum ad contentiosum res dicitur deducta, quando reus fuit in iudicium citatus.*
33 *Nec sufficit, si Curia super delicto capiat informationem.*
34 *Episcopus in omnibus irregularitatib. potest dispensare quoad minores ordines, & simplex beneficium.*
35 *Et ad ordines maiores in casibus à iure non vetitis.*
36 *Necessitas semper intelligitur excepta in quibusuis prohibitionibus.*
37 *Episcopus scienter ordinans aliquem habentem impedimentum, super eo censetur dispensare.*
38 *Dispensatio super irregularitate gratis est danda.*
39 *Episcopus potest dispensare cum criminosis.*
40 *Et cum hæretico, & neophyto.*
41 *Irregularis præsentari non potest.*
42 *Irregularitas quid sit.*
43 *Irregularis quis fit 23. modis.*
44 *Vincentius Mazzolius Decanus Pis. auctoris auunculus.*
45 *Irregulari collatio facta est nulla.*
46 *Etiam si nesciret se esse irregularem.*
47 *Irregularitatis ignorantia non facit quem capacem ad beneficia.*
48 *Irregulari ob pœnam, vel aliam causam, si fiat collatio, est ipso iure nulla.*
49 *Irregularis suspensus est ab officio.*
50 *Suspensus præsentari non potest.*
51 *Excommunicatus præsentari non potest.*
52 *Suspensus si celebret, fit irregularis.*
53 *Interdictus personaliter, præsentari nequit.*
54 *Prouisio Apostolica de stylo continet absolutionem à censuris &c. ad effectum &c.*
55 *Clausula absolutionis poni potest in prouisione Ordinarij.*
56 *Episcopus potest dispensare, vt quis post absolutionem retineat beneficium sibi antea collatum.*
57 *Quia tunc d. dispensatio est quædam beneficij collatio.*
58 *Episcopus non potest dispensare super beneficio affecto.*
59 *Episcopus non potest dispensare, quando scienter contulit beneficium, cuius collatio ad alium spectabat.*
60 *Episcopus non potest dispensare cum intruso.*
61 *Episcopus potest dispensare cum clerico per saltum promoto.*
62 *Episcopus potest dispensare cum eo, qui vna die plures ordines sacros suscepit.*
63 *Episcopus potest dispensare cum ministrante in ordine, quem non habet.*
64 *Episcopus potest dispensare cum eo, qui furtiuè ordines suscepit.*
65 *Episcopus potest dispensare cum ordinato*

nato sine dimissorijs à non suo Episcopo.

66 *Episcopus potest dispensare cum ordinato ab Episcopo schismatico.*

67 *Episcopus absoluit ab excommunicatione, suspensione, & interdicto Superiori reseruatis.*

68 *Episcopus quando cum simoniaco dispensare possit.*

69 *Sed cum simoniaco in ordine scienter, dispensare nequit.*

70 *Et cum simoniaco in beneficio, si sit occultum, potest dispensare.*

CAPVT QVARTVM.

Seruus, Infidelis, Illegitimus, irregularis; seu suspensus ab ordine, præsentari non possunt.

1 SERVVS non potest præsentari, etiã si baptizatus, & Christianus sit, qa non potest ad ordines promoueri, nisi prius manumittatur. *c.* 1. 2. *&* 3.
2 *distinct.* 4. etenim debet esse immunis ab alijs, qui Diuinæ Militiæ est aggregandus. *d. c.* 1. si ergo manu-
3 missus sit, & fiat clericus poterit præsentari, dummodo habeat alia requisita ad obtinendum ecclesiastica beneficia. vide *text. in cap. consuluit. de seruis non ordinandis. Henriq. in summa. lib.* 14. *cap.* 8. *§.* 7. *in comm. lit. K. Bellett. disquis. clerical. p.* 1. *tit. de disciplina cler. §.* 14. *Aug. Barbosã de off. & pot. Episc. par.* 3. *allegat.* 72. *num.* 79.

4 Infidelis, quia est extra ecclesiã, & de his, qui foris sunt nihil ad nos. *cap. gaudemus. de diuortijs. c. multi.* 2. *q.* 1. tamquam incapax non potest præsentari; quia præsentandus debet esse clericus, & clericatus confertur Christiano baptizato & confirmato. L*ambert. de iurep. p.* 1. *lib.* 2. *quæst.* 7. *art.* 9. nec etiam neophytus. *c.* 1. *dist.* 48. *cap. neophytus. dist.* 61. *c. si clericatus.* 16. *q.* 1. *Bellet. vbi sup. §.* 12. *Barbosa vbi sup. nu.* 80. *&* 81.

5 Nam qui non sunt baptizati non debent, nec possunt ordinari, & ordinati non recipiunt characterem, quia baptismus est ianua, & fundamentum omnium sacramentorum. *c.* 1. *& c.* 3. *de presb. non bapt.* & ibi *Abb.* Innoc. *& Hostiens. in summa. eod. tit. Nauarr. in man. c.* 27. *nu.* 207. idẽ est in rebaptizatis. *c. qui bis ignoranter. de consec. dist.* 4. Nauarr. *vbi sup. nu.* 246. non idem est in iterantibus alia sacramenta ordinis, seu confirmationis, quamuis peccent. N*auarr. ibid. num.* 247.

6 Illegitimus autem quocumque nomine censetur prohibetur ordinari. *c. per venerabilem. qui fil. sint legit.* ideo non potest eligi, nec præsentari. *arg. text. in c. accepimus. de æt. & qualit.* Card. *Seraphin. decis.* 1442. *nu.* 9. *Garcia de beneficijs. p.* 7. *c.* 2. *de legitimitate. num.* 1. *& seqq.* & repellitur tamquam inhabilis, cum neque ad ordines, neque ad clericatum admittatur. *c. innotuit. de elect. cap. vlt. de fil. presbyt. & c.* 1. *de fil. presbyt. lib.* 6. facit *Concil.* Trident. *sess.* 23. *de reform. cap.* 5. *ibi natalib. & cap.* 7. ibi ordinandorum ge-
7 nus. *Quaranta in summa bullarij in verbo Illegitimi.* & intelligũtur illegitimi, qui non sunt nati ex legitimo matrimonio. vt in *c.* 1. *de refor. sess.* 7. *in Conc.* Trid. *& sess.* 24. *de ref. cap.* 1. nam ex parentum incontinẽtia quasi maculatus est illegitimus, & inhonestatus censetur, verum fa-
8 ma promouendi in nullo debet vacillare. *c. laici, dist.* 33. si tamen de facto ordinetur, tenet ordinatio. *cap. vlt. de tempor. ordinat.* & de illegitimorum inhabilitate ad ordines, & beneficia, seu de irregularitate, & eius materia, præter supracitatos videndi sunt Doctores in *tit. de fil. presbyt. Hostiens. in summa. tit. de fil. presbyt.* Albert. Trottius *de vero, & perfecto clerico. lib.* 2. *cap.* 1. *&* 2. *Lambert.*

de

de iurep.p.1.lib.2.quæst.7.art.11.Rebuff.in praxi.tit.de dispẽsat.super def. natal. Corasius *de beneficijs.p.3.c.2. Mandos.de signat.grat.tit.de dispensat.super def.natal.*Diaz *in praxi criminali.c.14.* & ibi add. Card. *Paleotus de nothis, & spurijs, præsertim c.57.Menoch.de arbitrar.iudic.lib.2. casu 201. à num.35* Flamin.*Paris.de resignat.benef.lib.4.quæst.4. à num.8.* Vgolin. *de irregularitate.c.44.lib.12. tit.6.p.1.*Nauarr.*in manuali cap.27. num.201. Angel. Syluest.*Rosell.Armilla, *& alij Summistæ, in verbo,illegitimus. Ludou.* Lopez *in instructor. conscient.tom.2.par.2.cap.23.Emmanuel Rodriquez in summa. tom.1. c. 16.& in quæst.regul.tom.1.quæst.13. Pet. de* Ledesm. *in summa de matrimonio,c.34.* Cardin.Tolet.*in instruct. confess.lib.1.c.58.Sayrus de censuris. lib.6.cap.10.& Suarez tom.5.disput. 50. Aulla de censuris.par.7.disput.3. dub. 6. & seq.* Barbosa *d. allegat. 72. num.83.* Paul. *Piasecius in sua praxi Episc.p.1.c.1. de requisitis ætatis,confirmationis, Natalium. fol.* 34. & in quibus casibus possit dispensare Episcopus cum inhabilibus ad ordines. *fol. 62. idem Pias.*

9 Infantes autem & expositi in publico Hospitali, quorum parentes ignorantur, habentur pro legitimis, & possunt absque dispensatione promoueri, quia etiam multi legitimi exponuntur, & pro legitimitate in dubio fit interpretatio ad *textum in c. ex tenore. qui fil.sint legit.* ibi. in fauorem prolis potius declinamus. hanc opin. sequitur *Felin. in c. cum deputati.num.1.de iudic.Card.Paleot. vbi sup. c.63.* vbi dicit id esse receptum. *Menocb. vbi sup. casu 396.* Emmanuel Rodriq. *d.q.13.art.1. & q.14.art.3. Garc. vbi sup. d.p.7.c.1. num.7. vbi num. 8. & seqq.* adducit tenentes contrarium. sed quòd sint legitimi habendi ibi *num.27.* refert, quòd Henriquez *in summa lib.14. §. 8.glos.10.lit. K.* ait,quòd Gregorius XIV. fæl. rec. per suam bullam declarauit, vt tales expositi habeantur pro legitimis ad omnes præbendas. *Piasecius vbi sup. de requis.æt.confir. natal.num.27.*& quòd illegitimi sint inhabiles ad ordines, & beneficia adest. constit.8.Gregorij XI. *in bullar. tom.1.*

10 Limitatur primo, si illegitimus fuerit per subsequens matrimonium legitimatus, nam tunc fit legitimus quoad omnia (præter Cardinalatũ ex constit. Sixti V.) *c. tanta.* & ibi *gloss.Abb.* & alij. *qui fil.sint legit.d.c. innotuit. de elect. Card. Mantica de coniect.vlt.volunt.lib.11.tit.12. Peregrin. de fideicomm.art.24. à nu.1. Vgolin.de irregul.c.44.§.3.Enriq.ubi sup.lib.11.c.20.§.1.& 2.Sayrus d.lib. 6.c.10. à num.13. Thesaur. decis.83. Garc.d.c.2.num.28. & seq.* vbi alios adducit. dummodo tempore, quo

11 genitus fuit nullum adfuerit impedimentum, quominus contrahi posset matrimonium, aliàs si adfuerit impedimentum, quamuis postea dispensetur super impedimento ad effectum contrahendi, & contrahãt, filij tamen antea nati manebunt illegitimi, nisi in dispensatione cum illis quoque expressè dispensetur. *Præposit.in d. c. tanta. quæst.7.*& ibi *Abb.nu.14. Piasecius vbi sup. de req. æt.confirm.nat.nu.26. vers. limitatur autem primo.* & fuit dictum in vna *Hispalen. legitimitatis.* 4.Febr.1613.

12 *coram* D. *Vbaldo.* & si illegitimus ordinetur, & post ipsius parentes contrahant matrimonium quamuis talis legitimetur per subsequẽs matrimonium, attamen ordinum susceptio non conualidatur, & manet suspensus ab ordine suscepto, donec cum ipso dispensetur. *Viuald. de irregularit.num.* 119. & intellige per matrimonium etiam putatiuum, bona fide contractum saltem vnius coniugum. *d.c.tanta.iuncto d.c.ex tenore. Caßador.decis.vnica.de sponsalib. Ant.Gabr.c.1.concl.1.n.4.Menoch. de præsumpt.lib.4.præsumpt.81.nu.3. Molina de iust.et iu.tract.2.disp.172.*

Dum-

13 Dummodo matrimonium non sit clandestinum, vel interdictum, tunc enim per ipsum inualidum non legitimatur *cap.vlt.§.1.de clandest. desp. Conc.Trid.sess.24.de reform.matrim. cap.1.* filij tamen spurij, putatiui, &

14 sim. non legitimantur per subsequés matrimonium. *Cassad.vbi sup. Gabr. d. concl.2. Peregr. d. art.24. Molina d.disput.172.Garc. d.cap.2. num.33.*

15 Et quod tempus sit considerandum conceptionis, vel natiuitatis vt filij iudicentur naturales, vel spurij, aut legitimi, dicas, quod illud tempus considerari debet, quod vtilius fuerit proli argumento. *text.in §.sufficit. institut.de ingenuis.et in l.nuper. C.de natur.lib. et in Auth. quib.mod. nat.eff.sui §. si quis igitur.* ita tenent *Hostiens. Io.And.Card. Butr. Anch. et alij in d.cap.tanta*, Gabr.*d.concl.2. num. 10. Facchineus controuers. iur. lib. 3. cap. 50. Sanchez de matrim. lib.8. disp.7. num. 19. et alij relati à Garc.d.cap.2.num.35.vbi ex Couar. ait hanc esse communem licet nu.36.et seq.* referat attendendum esse tempus conceptionis, & ita teneat, vbi refert illam opin. tenentes.

16 Et an filij habiti ex incestu, quorũ parentes postea contraxerunt matrimonium ex Papæ dispensatione cum solita clausula, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo, efficiantur legitimi per subsequens matrimonium, & ex eo vere legitimi censeantur quoad omnia etiam ad successiones, fideicommissa, & maioratus sicut naturales, an vero legitimatio ista censenda sit sicuti si esset facta à Papa separatim absque matrimonio itaut solum prosit ad spiritualia, & ecclesiastica tanquam facta per rescriptum Papæ.

Et dicas, quòd efficiuntur legitimi per subsequens matrimonium, & ex eo verè legitimi censentur ad omnia. *Sanch.vbi sup.lib.8.disput.6.nu. 26.et disput.7.num.15.* licet contra sit. *Rota decis.207.par.1.diuers.Gonzal.in comm.ad reg.8. Cancell.gloss.5. §.9.num.57.Additio ad Quarantam in summa Bullarij, in verbo matrimoniales dispensationes. ad fin. Abb. in d.c.tanta. nu.14. late* Garc. *d.c.2. num. 40. & ibi adducit quasdam Rotæ decis.* &

17 an legitimati per subsequens matrimonium admittãtur ad fideicommissa, seu primogenia, ad quæ vocantur nati ex legitimo matrimonio vide Ruin. *cons. 92. lib.3. Crass.de success. §. fideicommissum q. 38.nu.5.et 7.Molinam de Hisp.primog.lib.3.cap.1.nu.10.Card. Man. vbi sup.d.lib.11.tit.12. Sfort.Odd. de compend.par.6. art.vlt.vers.legitimati.Ioann. Garc.de Nobilitate gloss. 21. num. 21. et 62. Ant. Thesaur.decis. 196.Menoch.de præsumpt. lib.4. præsumpt.81. Peregr.de fideicomm.d.art. 24.à num.14.Surd.decis.319. Facbineũ vbi sup.lib.7.cap.51. Molinam d. disput.172.Garc.d.c.2. num.43. vbi affirmatiuam tenet.* & de filijs natis in figura matrimonij ex matrimonio

18 putatiuo, an, & quando sint legitimi vide *text.et ibi Doct. in d.cap.ex tenore.et in cap.2. cap.perlatum,et in cap.peruenit.qui fil.sint legit.Cardin. Paleott.vbi sup.cap.9.*

19 Limitatur secũdò, quãdo parẽtes stante impedimento contraxerunt, prolemque susceperunt, sed impedimentum alter eorum, vel vterque ignorauit, nam d. proles suscepta erit habilis ad ordines. *d.cap. ex tenore iuncta ibi gloss. in verbo legitimum.*

20 Limitatur tertiò in illis, quorum parentes in infidelitate existentes in gradu à Sacris Canonibus prohibito contraxerunt, sic enim nati si conuertuntur, & fiant Christiani post conuersionem legitimi habentur, & ordinari possunt, nisi ex alia causa prohibeantur. *cap.vlt. qui fil. sint legit.Hostiens.in sum.vbi sup.num.11.*

21 Limitatur quartò in illegitimis ingredientibus Religionem, iura enim cum talibus dispensarunt fauore Religionis. *c.1.de fil.presb.et Greg.*

XIV.

XIV.anno 1590. moderando constitutionem Sixti V. permisit arbitrio superiorum Regularium susceptionem illegitimorum.

22 Limitatur quintò, quando illegitimi fuerunt per Papam legitimati nã tunc habentur vt legitimi ad ordines, & beneficia. *Coras. vbi sup. par.* 3. *cap.* 2. *num.* 1, *Doct. in d. c.* 1. *§.* 1. *de fil. presb. lib.* 6. *et in cap. per venerabilem, qui fil. sint leg. Tiraquell. in l. si vnquam. verbo, susceperit liberos. à num.* 64. *C. de reu. donat. Nauar. cons.* 1. *et* 2. *qui fil. sint legit. Molina vbi sup. disput.* 173. *Garc. d. cap.* 2. *nu.* 45. *et* 46.

23 Limita sextò, quando cum illegitimis fuerit dispensatum per habentem potestatem ad id. *d. cap.* 1. *de fil. presb. lib.* 6. & quidem Episcopus po-
24 test dispensare cum illegitimis ex quocumque etiam damnato coitu natis ad minores ordines tantum, & beneficium simplex & sine cura. *dict. c.* 1. *de fil. presb. lib.* 6. *et ibi Io. And. Syluester in summa, in verbo, illegitimi, num.* 8. *Sairus d. c.* 11. *num.* 8. cum sunt honestæ vitæ, & virtute præditi. *Lamber. vbi sup. par.* 1. *lib.* 2. *quæst.* 7. *art.* 11. *num.* 12. & sic dispensatio fit ex causa, ad maiores tamen ordi-
25 nes, & beneficia curata Episcopus dispensare nõ potest, sed Papa. *d. c.* 1. *vers. ad ordines, et ibi gl.* & solus Pa-
26 pa cum eis dispensat ad dignitates, personatus, seu canonicatus in cathedrali. *de quibus late Garc. d. cap.* 2. *nu.*
27 53. *et seqq.* cum expositis autem si velimus eos habere pro illegitimis, Episcopus potest dispensare ad omnes ordines, quia cùm talibus facilius dispensatur. *Abb. in d. cap. cum deputati. de iudic. Couar. in clem. vnica. de homic. par.* 1. *num.* 9. *et quamuis Episcopus ex cap.* 6. *sess.* 24. *de reform.*
28 *Conc. Trid.* possit dispensare super irregularitatibus ex occulto delicto prouenientibus, attamen non potest dispensare super illegitimitate, quæ non prouenit ex delicto, nec super bigamia, seu corporis defectu, immò *Nauarr. in manual. cap.* 27. *num.* 252.
29 dicit homicidium iustum ex defectu perfectæ lenitatis proueniens, non posse dici ex delicto. *et in cons.* 39. *de*
30 *homic.* & occultum eo casu dicitur prout opponitur notorio manifesto, vel publico, ita quod sciatur ab aliquibus etiam pluribus non tamen à maiori parte viciniæ, & tergiuersatione cælari possit. *Nauar. d. cap.* 27. *num.* 255. *Henriq. de irregular. c.* 20. & attendẽda est radix delicti, quod sit occulta, vnde si excommunicatus
31 occultè, publicè celebret, licet celebratio sit notoria, irregularitas tamen dicetur occulta ob occultam excommunicationem, à qua descendit. *Nauar. ibidem. Genuens. in prax. Archiep. Neapol. cap.* 67. *num.* 4. & dummodo non sit deductum ad fo-
32 rum contentiosum, quod tamen deductum est, quando reus pro tali delicto fuit in iudicium citatus. *Ge-*
33 *nuens. d. c.* 67. *num.* 5. nec sufficit, si super delicto curia capiat informationem, vel si socius criminis fuerit tractus ad iudicium, vel si reus fuerit absolutus sed ex falsis probationibus. *Genuens. ibidem*,

34 Regulariter autem circa dispensationum materiam teneas, Episcopum in omnibus irregularitatibus dispensare posse quoad minores ordines, & simplex beneficium, excepta bigamia, & homicidio voluntario *c. vnico de biga. lib.* 6. in bigamia similitudinaria Episcopus etiam dispensat. *Pias. vbi prox. n.* 60. *Doct. communiter in cap. ad audientiam de homicid. Viuald. vbi sup. num.* 317.

35 Item & ad maiores ordines in omnibus casibus, in quibus dispensare à iure non prohibetur expresse. *cap. nuper. de sent. excom. iuncta ibi gloss. in verbo. non retinuit. gloss. in c. at si clerici. verbo, dispensare. et ibi Inno. de iudic.*

36 Et semper à quibusuis legibus, & prohibitionibus excepta intelligitur necessitas, quæ legem non habet, & in omni casu Ecclesiæ necessi-

cessitate, vel vtilitate vrgente, maxime ex post facto, & vbi iusta ignorantia excusat, Episcopus potest dispensare. ita *Hostiens. in summa. tit. de temp. ord. num. 34. et in tit. de ӕt. et*
37 *qualit. num. 1.* Si vero Episcopus ordinaret aliquem habentem impedimentum, in quo ipse dispensare posset, & sciret de impedimento, censeretur ipso facto dispensare cum ordinando, licet aliquo actu id non expressisset. *Hostiens. vbi sup. tit. de scrut. in ord. num. 6.* Syluester *in summa, verbo irregularitas. quӕst. 28.* &
38 gratis & sine prӕmio, & mercede danda est dispensatio. *Conc. Trid. sess. 25. cap. 18. de ref. Nauarr. cons. 7.* de simonia, super de facto ӕtatis Episcopus non potest dispensare. *cap. vel non est compos. de temp. ord. prax. Archid. Leonis. cap. 23. num. 53.* cum criminosis autem potest dispensare.
39 *d. c. at si clerici, et ibi glos. in verbo, dispensare.* Item cum hӕretico, neophyto, non potest dispensare Episcopus.
40 *Nauarr. d. cap. 27. num. 205. Plasc. vbi sup.* in quibus casibus dispensare possit Episcopus cum inhabilibus ad ordines. *num. 6.* & ibi ponit alia ad hanc materiam.
41 Irregularis etiam, qui extra regulam positus est, non potest prӕsentari, cum non possit ad ordines promoueri, nisi fuerit dispensatus, quia
42 irregularitas est impedimentum canonicum de facto prouenient, quod impedit ad ordines ecclesiasticos promoueri, & iam promoto in illis, prohibet administrationem, *ad text. in cap. vltimo, de temp. ord.* & potest
43 quis fieri irregularis viginti tribus modis positis per Syluestrum in sua summa, verbo irregularitas, & irregulares sunt corpore viciati, biga-
44 mi, & alij, quos elegantissimè recenset D. meus Vincentius Mozzolius Primatialis Ecclesiӕ Pisanӕ Decanus, auunculus meus carissimus recolendӕ mem. in sua breui regula ad Confessarij, & confitentis munus rite obeundum composita parte secũda in verbo, irregularitas. *num. 269. & seqq. Lambert. vbi sup. artic. 12. 13. et 14.*
45 Et ideo collatio, seu prouisio beneficij facta irregulari est nulla. *Dynus in cap. 1. de reg. iur. lib. 6. num. 23. Felin. in cap. inquisitionis. num. 7. de accusat. Rebuff. de pacific. possess. num. 280. Achill. decis. 341. num. 3. Verall. decis. 236. num. 4. par. 2. Couar. in cap. alma mater. par. 1. §. 7. num. 1. et in reg. peccatum, par. 2. §. 8. num. 6. Nauarr. in manuali. cap. 27. num. 249. vers. 6. et cons. 1. num. 3. de sacram. non iter. et cons. 7. de temp. ordin. Hoieda de compat. et incompat. benefic. par. 1. cap. 24. à num. 83. Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 4. quӕst. 3. à num. 32. Vgolin. de irregularitate, cap. 65. in prin. Sairus de censuris. lib. 6. cap. 2. num. 21. Azorius instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 7. quӕst. 2. Lessius de iust. et iur. lib. 2. cap. 34. num. 120. Molina de iust. et iur. tract. 3. disput. 78. nu. 2.* Garc. *vbi sup. par. 7. cap. 7. num. 1. & seqq. Ricc. in praxi rer. for. ecclesiast. dec. 185. Aug. Barbosa d. allegat. 72. num. 82.* quӕ conclusio probatur ex *cap. 2. in fin. de cler. pug. in duello. & ex cap. 2. de cler. non ord. min. ex cap. vlt. in sua ratione. ibi. pro eo quod. & cap. de cler. excom. min.*
46 Quod procedit etiamsi nesciret se esse irregularem. *Alexand. de neuo. cons. 95. num. 3. & seqq.* Comitul. *cons. 93.* quia huiusmodi ignorantia
47 non efficit capacitem acquisitionis. *Nauarr. d. c. 27. num. 172. Emanuel* Sa. *in aphorism. confess. verbo, beneficium. num. 24.* immo si collatio bene-
48 ficij illi fiat, qui ob pœnam, vel ob aliam causam sit irregularis, erit ipso iure nulla, nullum ius tribueret tali beneficiato, immo teneretur beneficium dimittere & fructus perceptos restituere. *Fel. in cap. 2. col. 3. de rescript.* Lamber. *vbi sup. lib. 2. part. 1. quӕst. 9. art. 4. & Couarr. in d. reg. peccatum. d. §. 8. num. 6.* Item irregula-
49 ris suspensus est ab officio, cuius causa datur beneficium *cap. vlt. vbi glos.*
de

de rescript.lib.6.Abb.in cap. cum dilectus.num.20.de consuetud.

50 Suspensus demum ab ordine, seu ab officio, & beneficio non potest præsentari, quia suspensio æquipollet excommunicationi, cum ipsa quoque inter ecclesiasticas censuras numeretur. *c. quærenti de verb. sign. Bald.in cap.præterea.num.4.& seq.de appellat.Felin.in cap.de cætero. nu.5.*

51 *de re iud.*sed excommunicatus non potest ad beneficium præsentari, *Lambert.vbi sup.quæst.6.princ.art.1. Rot.decis.4.de iurepat. in antiquis,ergo nec suspensus. Lambert.vbi sup.q.9. in princ.art.2.Nauarr. d.cap.27.nu.*163.item quia si suspensus celebra-

52 uerit fit irregularis.*cap.1.de sent.excomm.lib.6.cap.1. in fine.de re iudic. lib.6. Garc. vbi sup. d.par.7. cap.14. num.1.& seqq. Riccius vbi sup. decis.*183.& ita fuit resolutum per Rotam in vna *Meliten.Abbatiæ.24.Ianuar.*1590. *coram* R.P.D. Gypsio. *relata à Garc.vbi sup. num.3.* idem est in in-

53 terdictis personaliter.*glos.in cap.tanta.de excess.præl.*Nauar.*in manual. cap.25.num.*133.& ideo in prouisio-

54 nibus Apostolicis fit absolutio nedũ ab excommunicatione, sed etiam à suspensione, & interdicto ad effectum gratiæ consequendum per illã clausulam, *teque à quibusuis, &c.* Garc.*vbi sup.nu.6.& d.p.7. c.13.n.59. & seqq.* & eadem clausula abso-

55 lutionis possunt vti etiã ordinarij in eorum prouisionibus, & per eã tantum absoluent, ab ijs, à quibus alias poterant. *Cucch.in instit. maior.lib.4.tit.1.num.189.Suar.5.tom.de censuris, disput.38.sect.3.nu.5. qui idem ait in cessatione.disp.39.sect.4.num.4.* Garc.*d.cap.13.num.71.& 72.*

56 Episcopus autem potest dispensare, vt quis post absolutionem retineat beneficium, quod sibi fuerat tempore excommunicationis collatum.*glos.in cap.postulastis. in verb.dispensatum.de cler.excomm.min.*quam ibi sequuntur. *Abb.num.8.et alij*,

57 quia hæc dispensatio est quædam virtualis beneficij collatio, licet tutius esset vt fiat noua collatio. *Garc. d.cap.13.num.73. et seqq.* non potest tamen Episcopus dispensare quando beneficium illud non potest conferre. N*auarr.d.cap.27.num.271.* quia ad alium spectet collatio, electio, seu præsentatio, & etiam quando Papa

58 prouidet de beneficio, Episcopus nõ potest dispensare, quia beneficium manet affectum.*Gonzal.vbi sup.glos.* 52.*num.*27.nec potest Episcopus dispensare, quando scienter tale beneficium contulit.*Abb.in d.cap.postula-*

59 *stis.num.*9.nec potest Episcopus dispensare quando quis est scienter

60 intrusus in beneficio ob inhabilitatem ex intrusione contractam.*Garc. d.c.13.num.*88.

61 Potest etiam Episcopus dispensare cum clerico per saltum promoto, si in ordine non ministrauerit, & etiã si ministrauerit, sed hoc fecerit ignoranter.ex *Conc.Trid.sess.23.de refor. cap.14.Nauarr.d.cap.27.num.242.*

62 Item cum eo, qui plures ordines sacros vno die suscepit, quoad vsum susceptorum potest dispensare, nisi ipsemet Episcopus circa hoc deliquerit.*Innoc.in cap.dilectus.de temp. ordin.*

63 Item cum eo, qui ministrat in ordine, quem non habet.*cap.2.de cler. non ordin.min.iuncta glos.ibi ver. misericordiã. Inn. vbi sup.*similiter cum

64 eo, qui furtiue ordines suscepit seruata distinctione. *cap. 1. de eo, qui furtiuè,et c. si Episcopus ante ordinationẽ non prohibuerit sub excommunicationis pœna accedere ad ordina-*

65 *tionem non approbatos*, potest etiam Episcopus dispensare cum ordinato absque dimissorijs, à non suo diæcesano, vel extra tempora à iure statuta. *cap.consultationi, iuncta glos.in ver.poterit.de temp.ord.*

66 Item cum ordinato ab Episcopo schismatico, hæretico, excommunicato, cuius denunciationem ordinatus ignorauit.*Nauar.ibidem,nu.241.* & excommunicationem, suspensionem,

67 nem, & interdictum absoluit Episcopus, si non fuerit Superiori reseruata. *Nauarr. vbi sup. nu.* 244.

68 Cum simoniaco extra ordinem, & quoad beneficium potest Episcopus dispensare, cum nullibi prohibeatur. *Hostien. in summa. tit. de simonia. nu.* 16. sed cum simoniaco in
69 ordine scienter non potest dispensare stante prohibitione Sixti V. & Clementis VIII. relata à *Piasecio vbi sup. fol.* 64.

70 Et cum simoniaco in beneficio, si occultum sit potest Episcopus dispēsare non tamen vt retineat d. beneficium per simoniā quesitum, etiā si in conferendo d. beneficium deliquerit Episcopus. *Nauarr. cons.* 97. *nu.* 5. & 12. *de simon.* & alia vide apud *Piasecium vbi sup. par.* 1. *cap.* 1. *de dispensationib.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus criminosus præsentari non potest.*

2 *Excommunicatus præsentari non potest, nec eligi.*

3 *Iura loquentia in electione procedunt in præsentatione.*

4 *Excommunicato beneficia conferri non possunt.*

5 *Censura quid sit.*

6 *Censura dicitur à censendo.*

7 *Censura est triplex, excommunicatio, suspensio, & interdictum.*

8 *Excommunicatio quid sit.*

9 *Excommunicatio est duplex, maior, & minor.*

10 *Excommunicatio maior, & minor, quid sit.*

11 *Excommunicatio quomodo feratur ab homine. &c.*

12 *Excommunicationis effectus. &c.*

13 *Excommunicationis absolutio quomodo detur.*

14 De *excommunicatione in lata bulla Cœnæ* Domini, *& lata ob percussionem clerici.*

15 *Excommunicationes à iure reseruatæ Papæ, vel nemini.*

16 *Suspensus, nec eligi, nec præsentari potest.*

17 *Suspensio quid sit.*

18 *Suspensio quotuplex sit, quis possit suspendere. &c.*

19 *Suspensus violans suspensionem peccat, & fit irregularis.*

20 *Suspensionis absolutio quomodo fiat.*

21 *Interdictus personaliter præsentari nō potest.*

22 *Absolutio à censuris in literis Apostolicis ponitur.*

23 *Excommunicari, & interdici possunt fideles, clerici suspenduntur.*

24 *Clericus seruans interdictum generale, seu speciale potest præsentari.*

25 *Clericus, cui sit interdictus ordo, præsentari nequit.*

26 *Interdictum quid sit.*

27 *Interdictum vel est locale, vel generale loci, vel personale.*

28 *Interdicti tempore quæ sacramenta ministrari possint.*

29 *Interdicti tempore quid agendum circa sepulturam, & alia.*

30 *Interdicere potest is, qui potest excommunicare, & suspendere.*

31 *Interdicti sententia quomodo sit ferenda.*

32 *Interdictum violantes peccant mortaliter.*

33 *Interdictum violantium clericorum pœna.*

34 *Cessatio à Diuinis, quid sit.*

35 Degradationis, *& depositionis pœna.*

36 *Irregularis præsentari non potest, quia non potest ordinari.*

37 *Irregulari collatio facta est ipso iure nulla.*

38 *Et debet priuari beneficijs.*

39 *Clericus acceptans officium habēs annexam iurisdictionem secularem, & criminalem fit irregularis.*

40 *Irregularitas quare sic dicta.*

41 *Irregularitas quid sit.*

42 *Irregularitas multipliciter cōtrahitur.*

43 *Irregularis interdum quis sit sine culpa.*

44 *Irregularis quis fit ex defectu sacramenti.*

45 *Corpore vitiatus est irregularis.*

Vsura-

CAPVT QVINTVM.

Enumerantur Criminosi, qui præsentari non possunt.

1 CLERICVS criminosus generaliter præsentari non
2 potest. & Primò presentari non potest excõmunicatus, qui sicuti eligi non potest. *cap. illa. & c. per inquisitionem. vbi glo. de elect. Archid. in cap. nullus. dist. 63.* quòd procedit etiam in excommunicato excommunicatione minori. *Abb. in d. cap. illa.* ita talis non potest præsentari per vulgatam regulam, qua habetur, quòd iura lo-
3 quentia in electione, locum habent in præsentatione. *cap. vlt. iuncta glo. in verbo, electione. de elect. lib. 6.* Rocchus de Curte *de iurepat. in verbo, honorificum. quæst. 4. princ.* vbi de excommunicato minori excommunicatione se remittit ad *textum in c. si celebrat.* vbi Doct. ita concludunt. *de cler. excomm. minist.* quòd idem sit in excõmunicato excommunicatione minori. *Garc. infra num. 27. Riccius in praxi rei fori ecclesiast. decis. 184. num. 169. Couarr. in c. alma mater. p. 1. §. 7. in princ. col. 1. de sent.*

excomm.Garc.de beneficijs. p.7.c.13. nu.3.Gonzal.in comment.ad regul.8. Cancell.gloss.58.num.25.& seq. nam
4 excommunicato beneficia conferri non possunt. *c. postulastis.de cler.excomm. min.* & collatio facta excommunicato est nulla, etiam in foro conscientiæ. vt *in d.c. Selua de benef. p.3.q.4. Card.Tolet. in inst.sacerd.lib. 1.c.13.Sairus de censuris. lib.2.cap.5. num.1.Put.dec.78.lib.3.*

Horum occasione breuiter videamus quid sit censura &c.

5 Censura ergo est sententia lata à capace ordinis mediāte iurisdictione ecclesiastica fori exterioris, qua quis priuatur communione Sacramentorum, vel hominum, vel exercitio diuinorum spiritualium, vel prohibentur officia diuina, vel Sacramenta, vel sepultura. ita *Nauar. in man. cap.28.num.1.* vel censura ecclesiastica est pœna spiritualis fori exterioris ecclesiæ, qua spiritualium vsus impeditur, vt à contumacia discedatur. *Barr. Vgolin. de ecclesiast. censur.tab.1.c.16. §.4.n.5.* & dicitur
6 censura à censendo, & sumitur pro sententia, seu correctione. vide *Sairum vbi sup. de censur.ecclesiast.lib.1. cap.1.in princ. vbi num.4.* ait censuram illam esse triplicem excommu-
7 nicationem, suspensionem, & interdictum, & censurarum appellatione illa tria veniunt, nam cessatio à diuinis non videtur esse censura. *vt ibidem Sairus.*

8 Excommunicatio autem est censura ecclesiastica à canone, vel à iudice ecclesiastico prolata, qua Christianus à communione ecclesię quoad fructum, & suffragia generalia eius, & conuictu fidelium excluditur. *Sair. vbi sup. c.5. num. 10.* & est duplex, maior, quæ priuat actiua & passiua participatione Sacramen-
9 torum, quam violans si sit clericos fit irregularis, si sit ordine sacro insignitus, & actum aliquem d. ordinis exercet. & appellatione excommunicationis de maiori intelligitur.

10 Minor autem sola participatione passiua priuat omnium Sacramentorum. *d.cap. si celebrat.Sair. d. cap. 5.*
11 *num. 18.* quomodo autem excōmunicatio feratur ab homine, qui possunt excommunicari, de causis, propter quas sit ferenda excommunicatio, & quando possit iterari, quæ sit forma excommunicationis, & quæ conditiones & circumstantiæ ad ferendam excommunicationem requirantur, de ordine, loco, & tempore in ea ferenda obseruandis, de cæremoniis in solemni excommunicatione adhiberi solitis, & de fine excommunicationis quando excommunicatio sit nulla, seu iniusta, de causis, quæ excusant ab excommunicatione. vide *Sairum vbi sup. d. lib. 1. cap. 1. & sequentib. per d. librum totum.*

12 Et de effectibus excommunicationis, de beneficiis excommunicato collatis, de obligatione vitandi excommunicatos, de pœnis violantium
13 excommunicationem, de forma absolutionis ab excommunicatione, de pertinentibus ad dandam absolutionem ab excommunicatione ad cautelam, quomodo absolutio ab excōmunicatione legitimè conferatur, & quibus præmissis, de absolutione excommunicationis latæ ab homine, de absolutione ab excommunicatione minori. vide *Sairum vbi sup.lib.2. c. 1. & seqq. per d. totum librum.* &
14 de excommunicatione lata per Bullam Cœnæ Domini. vide *Sairum vbi sup.lib.3.c.1. ad c. 25.* & de excommunicatione ob clerici percussionem. vide eundem *d. lib. 3. c. 26. 27. & 28.* & de alijs excommunica-
15 tionibus à iure reseruatis Summo Pontifici *d. Sair. d. lib.3. c.29.* & de excommunicationibus Papæ reseruatis ex extrauagantibus in corpore iuris insertis. *ibidem cap. 30.* & de alijs excōmunicationibus Papæ reseruatis ex extrauagantibus nondum insertis in corpore iuris. *ibid. cap.31.* & demum de excommunicationib.

tionib. quarum absolutio nulli reseruatur. vide *ibidem cap.* 32. 33. 34. *&* 35. *& Card.* Tolet. *in inst. sacerd. lib.* 1. *cap.* 5. *& seqq.*

16 Secundo suspensus sicuti eligi nō potest. *glos. & Doct. in d. cap. illa. vbi Abb. de elect.* siue sit suspensus à beneficio. vt in *c. per inquisitionem. & ibi glos. de elect.* siue ab officio, vt in *cap. cum dilectus.* & ibi *Abb. nu.* 17. *de consuetud.* ita non potest præsentari. Lambert. *de iurep. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 9. *princ. art.* 2. etiamsi defectus esset occultus, & toleratus. Card. *Tolet. vbi sup. lib.* 1. *c.* 14. *nu.* 5. *Nauarr. in manuali c.* 27. *nu.* 163. Riccius *vbi sup. decis.* 183. *Garc. d. par.* 7. *c.* 14. *vbi nu.* 3. refert Rotæ *decisionem* in vna *Meliten.* Abbatiæ. 24. Ianuar. 1590. *coram* D. *Gypsio.* qua fuit resolutum quod quidam tamquam suspensus non potuit consequi d. Abbatiam, quòd est verum quando esset suspensio ab omnibus ordinibus, secus si esset suspensus ab vno ordine sacro tantum, quia ratione alterius ordinis, quem tenet sine suspensione potest obtinere beneficium. *tex. aureus in c. vel non est compos. de temp. ordin.* firmat *Abb. in c. cum bonæ. num.* 6. *de æt. & qual.* Lambert. *de iurep. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 9. *art.* 2. *Mar. Anton. var. resol. lib.* 1. *resol.* 19. *num.* 6. quod declara vt ibi per eum.

17 Suspensio autem est ecclesiastica censura, qua clerico quatenus clericus est, ob suam culpam prohibetur exercitium ordinis, officij, vel beneficij à potestatem habente ad tempus, vel in perpetuum, in totum, vel in partem. *Sair. vbi sup. lib.* 4. *cap.* 1.

18 quotuplex autem sit suspensio, quis possit suspendere, de forma illam ferendi, de varijs modis, quibus fertur, de octo modis, & de alijs tribus modis suspendendi, de suspensione à beneficio, seu beneficijs, de suspēsione ab officio, & beneficio, seu ab ingressu ecclesiæ, de duratione suspensionis, de effectu appellationis à suspensione, de violatione suspensionis, & quod clericus violans suspensionem peccat mortaliter, & fit

19 irregularis, de suspensione contra Episcopos, & Prælatos in iure lata, seu contra iudices ecclesiasticos, religiosos, & Capitula, seu Conuentus, siue clericos, quibus casibus suspensus irregularitatem incurrat, de

20 absolutione à suspensione vide eundem *Sairum vbi sup. d. lib.* 4. *c.* 1. *& seqq.* per totum dictum librum. *Card. Tolet. vbi sup. d. lib.* 1. *cap.* 43. *& sequentib.*

21 Tertio. Interdictus personaliter non potest consequi beneficia. *cap. tanta. de excessib. prælat.* Lambert. *vbi sup. art.* 2. *Coras. de benefic. par.* 4. *c.* 3. *nu.* 22. *Nauarr. in man. c.* 25. *nu.* 133. *Vgolin. de censuris. tab.* 5. *cap.* 13. *§.* 1. *nu.* 2. *Lessius de iust. & iur. lib.* 2. *c.* 34. *nu.* 116. *Azor. instit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 7. *q.* 2. *Garc. d. p.* 7. *c.* 14. *num.* 5. *vbi nu.* 6. ait in prouisionibus Aposto-

22 licis fieri absolutionem non solum ab excommunicatione, sed etiam à suspensione, & interdicto, ad effectū gratiæ consequendum, cum excommunicatio, suspensio, & interdictum censuræ ecclesiasticę nomine veniāt. *c. quærenti. de verb. signif.* quamuis differant in multis.

23 Satis sit, quòd excommunicatio, & interdictum feruntur in clericos, & laicos, suspensio autem fertur tātum in clericos, quòd si clericus seruet interdictum generale, seu spe-

24 ciale, potest præsentari, cum faciat maius, quòd est celebrare Diuina. *ad textum in c. alma mater. de sent. excomm. lib.* 6. secus autem est, si clericus non seruet interdictum, seu si

25 sit clericus, cui specialiter sit interdictum officium, vel talis ordo, tunc enim præsentari non poterit, si obstet interdictum ordinis, vel alterius rei. de quibus Lambert. *vbi sup. lib.* 2. *p.* 1. *q.* 11. *art.* 3.

26 Interdictum autem est ecclesiastica censura, qua prohibentur Diuina officia, & Sacramenta, & ecclesiastica sepultura, actiuè, & passiuè. *Sair.*

vbi sup. lib. 5. c. 1. n. 8. Card. Tolet. vbi sup. post lib. 7. in tract. de interdicto.
27 *Nauarr. d. c. 27.* interdictum vero est locale, generale loci, & personale, & de effectu interdicti localis, & personalis, & quid circa Diuina officia sit licitum, vel illicitum, quæ sacra-
28 menta ministrari possint tempore interdicti, idest Baptismus, Confirmatio, Pœnitentia, Eucharistia, de Ordine, & Matrimonio, & Extrema vnctione, dic vt infra. quid sit agendũ
29 circa sepulturam tempore interdicti, quid circa campanarum pulsationem, & de eo, cui est interdictus
30 ingressus ecclesiæ, & qui potest excommunicare, & suspendere potest, & interdicere, & è contra, qui possunt excommunicari, & suspendi possunt, & interdici. quomodo sit
31 ferenda sententia interdicti, de interdictis in iure latis, de tribus modis, quibus suspenditur interdictum. de pœnis violantium interdictum,
32 nam laicus violans interdictum peccat mortaliter, ita & Moniales, & Regulares non habentes ordinem.
33 clerici autem seculares, & regulares sacris initiati violantes quodcumque interdictum peccãt mortaliter, spoliantur beneficijs, deponuntur, fiunt incapaces beneficiorum, eis interdicitur ingressus ecclesiæ, suspenduntur ab officio, & beneficio, sunt ipso iure excommunicati, carent ecclesiastica sepultura, & exercentes aliquem ordinem sacrum sunt irregulares. & de relaxatione, seu absolutione interdicti, & de ministro
34 illius. & quid sit cessatio à Diuinis, & de causis illius. de pœna degradationis, de criminibus degradatio-
35 ne, seu depositione dignis, & de modo degradationis, & depositionis vide de omnibus supradictis latissimè dicentem, & alios allegantẽ doctiss. *Sair. vbi sup. d. lib. 5. c. 1. & seqq.* per totum d. librum.

36 Quarto. Irregularis non potest præsentari sicuti supradicti, cum non possit ordinari. *c. 3. & c. diuersis fallacijs. de cler. coniug.* & nullus potest præsentari, nisi sit clericus. *c. 2. de institut.* eiq. non potest beneficium conferri. *Dinus in c. 1. de reg. iur. lib. 6. Innoc. in c. cum nostris. in princ. de concess. præb.* & collatio facta irregulari est ipso iure nulla. *Din. ibidem. num. 23. Verall. dec. 236. num. 4. par. 2. Couarr. in d. c. alma mater. par. 1. §. 7. nu. 1. Nauarr. d. cap. 27. num. 249. Vgolin. de irregularit. c. 65. in princ. & §. 1. Azor. vbi sup. d. quæst. 2. Garc. d. par. 7. cap. 11. Riccius vbi sup. decis. 185.*
38 immo irregularis debet priuari habitis beneficijs. *cap. clerici. de cler. excomm. min.* si autem irregularitas contracta sit ante baptismum, & per baptismum deleta, talis poterit præsentari per ea, quæ dicit *Abb. in c. presbyterum. num. 2. de homicid.* & de homicida irregulari vide *Lambert. vbi sup. art. 14. & Garc. d. c. 11. num. 6. & seqq.* & adde, quod cle-
39 ricus, qui acceptat officium habens annexam iurisdictionem secularem, & criminalẽ, etiam quòd illam non sit executus efficitur irregularis. ita *Specul. in tit. de dispensatione. n. 10.* quem sequitur *Mar. Soccinus in cap. ad audientiam. num. 144. de homicidio.* & habetur in *rubr. ne cler. vel mon. sec. neg. se immisc.*

40 Irregularitas autem dicitur, quia per eam quis extra regulam fit, & constituitur. *Syluest. in summa. in verbo, irregularitas,* & est impedi-
41 mentum Canonicum ex facto, vel defectu proueniens, quo quis ad ecclesiasticos ordines promoueri, & iã promotus, in ijsdem ministrare prohibetur. *Sairus vbi sup. lib. 6. cap. 1. num. 16.* D. Vincentius *Mazzolius* Decanus Pisanus recol. mem. auunculus meus in sua breui regula ad confess. &c. *in verbo,* Irregularitas, *fol. 233.*

43 Quædam irregularitas contrahitur absque culpa, & sic ex defectu, quædam ex delicto, & sic ex facto proprio, & casus vigintitres, in quibus

bus contrahitur irregularitas ponit.
Syluest. vbi sup.

44 Absque culpa, ideſt ex defectu ſa
cramenti eſt irregularis bigamus, qui
defectus prouenit ex ſecūdis nuptijs
vel quia viduam ducit. *vt in tit. de
bigam.*

45 Item quis eſt irregularis ex cor-
poris defectu, qui in iure dicitur cor-
pore vitiatus, de quo Garc. *d. par. 7.
cap. 13. num. 1. & ſeqq. & habetur in
toto tit. de corpore vitiatis. & de cler.
ægrot. & in decreto diſt. 55. tradit Ma
iolus de irregularit. lib. 1. cap. 14. &
ſeqq.* Nauarr. *d. c. 27. nu. 198. & ſeqq.*

46 Et eſt vel debilitatus, vel mutila-
tus, vel habens omnia membra, ſed
vnum inutile, vt qui caret oculo,
vel habet manum aridam, vel caret
membro neceſſario ad vſum ordi-
nis, vel inducit notabilem deformi-
tatem, vel ſi ſit monſtruoſus, & fit
etiam quis irregularis ex morbo, vel
infirmitate corporis.

47 Item illegitimi ſunt irregulares,
exceptis expoſitis in publico hoſpi-
tale orphanorū, vt dixi ſup. hoc lib.

48 Irregularis etiam eſt, quis ex de-
fectu ætatis requiſitæ. item ex defe-
ctu animæ, vt amens nō baptizatus,
illiteratus, & neophitus, vel ex de-
fectu libertatis, vt ſeruus, ideſt man
cipium, obligatus ad ratiocinia, ſeu
curiæ ſeculari.

49 Item irregularis fit ex defectu le-
nitatis, cum quis occidit vel mutilat
hominem etiāſi id faciat ad ſui de-
fenſionem, & ſine peccato, & Iudex
proferens mortis, aut mutilationis
50 ſententiam, eam ſcribens, vel exe-
quens, & qui reum accuſauit ſecuta
morte, item teſtis, procurator fiſca-
lis, & aduocatus contra reum, & Iu-
dex eccleſiaſticus, qui reum extrahi
ex ſua licentia permittit extra caſus
Bullæ Greg. XIV. ſi ſequatur mors,
vel mutilatio extracti.

51 Irregularitas alia contrahitur ex
delicto, puta ex homicidio, vel mu-
tilatione voluntarijs, & iniuſtis, &
eam incurrunt tàm laici, quàm cleri-
ci, & operans, mandans ad prædicta
perpetranda, conſulens, ſeu dans
conſilium, vel auxilium, ratificans
autem non fit irregularis, licèt ali-
qui contrarium teneant, item reba-
52 ptizans, & rebaptizatus ſcienter id
facientes fiunt irregulares.

53 Item excommunicatus, ſuſpen-
ſus, & interdictus, ſi exerceant actum
aliquem ordinis ſacri, quem habēt,
fiunt irregulares, item exercens, &
miniſtrans in ordine ſacro, quem
non habet, fit irregularis, prout etiā
54 is, qui innodatus aliqua cenſura or-
dines recipit, vel qui recipit ab Epi-
ſcopo cenſuris innodato, vel ab Epi-
ſcopo, qui loco, & dignitati renun-
ciauit, item qui eadem die omnes
55 ordines minores ſimul cum Subdia-
conatu recipit, vel recipit ante legi-
timam ætatem, vel extra tempora
canonica, aut ſine literis dimiſorijs
ſui Epiſcopi ordinetur, eſt ſuſpenſus
ab ordine, & ſi miniſtrat fit irregu-
56 laris, idem eſt in furtiuè, & abſque
examine ordines recipiente, vel per
ſaltum. Item infamis eſt irregularis,
57 & ille, qui eſt delinquens enormis,
notorius, & dignus depoſitione.

58 Tollitur autem irregularitas per
Baptiſmum, & per profeſſionem in
Religione approbata, ſi proueniat
ex proprio delicto, vel infamia pro-
ueniente ex facto proprio, per quam
profeſſionem tollitur etiam illa, quæ
prouenit ex defectu natalium, non
autem ea, quæ oritur ex defectu ali-
quo corporis, vel animæ, & denique
omnis irregularitas tollitur per Pa-
59 pæ diſpenſationem, & Epiſcopi poſ-
ſunt diſpenſare in irregularitatibus
ex delicto occulto prouenientibus
excepta ea, quæ oritur ex homici-
60 dio voluntario, & exceptis alijs ad
forum contentioſum deductis, vt ha-
betur in *Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform.
cap. 6.* & occultum dicitur, vt diſtin-
guatur à notorio, & publico, & eſt
occultum, quod non eſt notorium,
quod notorium vel eſt per confeſſio-
61 nem delicti factam in iudicio, vel per
ſen-

sententiam iudicis,vel per facti euidentiam, & est occultum, quod non potest probari, vel quamuis probari possit per testes.eandem auctoritaté habent superiores regulares quoad
63 eorum subditos ex Papæ priuilegio. de quibus omnibus supradictis vide *Sayrum vbi sup.lib.7.per totum librũ. Mazzolium vbi sup. Vgolinum, & Maiolum vbi sup. Viualdum in candelabro aureo. tit. de irregul. Nauarr. in d.cap.27.num.250.Valer.Reginaldum.in praxi fori pœnitent.lib.5.Suarez de censuris.tom.5.disput.7.Card.* Tolet.*vbi sup.d.lib.1.cap.52.& seqq. &* Garc.*d.par.7.cap.11.& 12.*

60 Quintò, degradatus non potest præsentari, cum in foro canonico depredatio sit vltimum supplicium. *Doct.in cap.at si clerici. §. de adulterijs.de iudic.et in cap. cum non ab homine, de iudic.* degradatio autem est duplex, verbalis, & actualis.*cap.de-*
65 *gradatio.de pœnis.lib.6.Abb.& Doc. in cap.non potest.de re iudic.*

66 Sextò, hæreticus non potest præsentari, quia est excommunicatus, *cap.excommunicamus, et c.ad abolendam, de hæretic. et cap.1.24. quest.1.* & est extra Ecclesiam. *cap.1.& cap. vergentis,de hæret.* etenim hæretici
67 debẽt repelli à ciuitate, & Regno. *d. cap.ad abolendam.* neque possunt habere honores, & sunt infames. dixi sup.lib.2.c.6.

68 Septimò, fautores, defensores,& receptatores hæreticorum sunt excommunicati. *d.cap. excommunicamus.§.credentes. et d. cap. ad abolendam.* & ideo præsentari non possunt ad beneficia.

69 Octauo, schismaticus sicuti eligi non potest. *cap. quia diligentia.de elect.*ita neque præsentari potest, cũ sit excommunicatus, & hæreticus. *Abb. & Doct. in rubr. de schismat.*
70 quod si conuersus sit ad vnitatem ecclesiæ, tamen non potest eligi,neque præsentari, nisi secuta dispensatione.*d.cap.quia diligentia. vbi Abb* & de hoc vide *Lamber.vbi sup.art.8*

71 Nonò, Apostata, qui dicitur ab Apostasia, quæ est temerarius à statu fidei, vel religionis recessus, quasi post actio,idest,retrogradatio, si sit à fide, tanquam hæreticus non
72 potest præsentari. *d. cap. ad abolendam.* si autem sit apostata à religione,cum sit excommunicatus ipso fa-
73 cto.*cap.2.ne cler.vel mon.lib.6.et ibi gloss.* non poterit præsentari, & si sit
74 apostata ab obedientia Religionis, itaut extra eam vagetur,idem est,sed si sit apostola à simplici obedientia, cum per hoc non incurrat excommunicationem, sed tantum possit excõmunicari.*cap.si quis 3.quæst.4.* tunc habito respectu talis inobedientiæ, & pœnitentiæ secutæ, vel non secu-
75 tæ, res erit decidenda. Quod si conuertantur,& redeant possunt præsentari, & obtinere beneficia suarum religionum. *Lamber.vbi sup.art.9.*

76 Decimò, Simoniacus tanquam hæreticus præsentari nõ potest,quia simonia dicitur hæresis.*cap.quoties, de simon. et c.sicut simoniaca. de sim.* vbi etiam simonia dicitur pestis, &
77 simoniacur dicitur infamis. *Abb. in cap.ex diligenti. num.6. de simon.* & de simoniaco occulto, & publico. *Abb. in cap. accusatum. & in c.tanta.de simon.* & quomodo committa-
78 tur simouia, & præsertim inter præsentantem, & præsentatum vide *Lamber.vbi sup. art.11. & Nauarr. d.cap.27.*est autem simonia studiosa
79 voluntas contractandi præcio rem spiritualem, & est mentalis,conuen-
80 tionalis, & realis,quæ declara vt per *Card.Toletum vbi sup.lib.5.cap.86. & seqq.*

81 Vndecimò, ambitiosus non potest præsentari, quia iste cupit præesse, & non prodesse. probatur in *cap.per nostras.de iurepatr.* vbi prohibetur, ne quis se ipsum presentet, vt euitetur ambitio, ex quo ambitiosus præsentari non potest per *tex. in cap.in scripturis.8. quæst.1.* item alia est ratio, quia simonia, & lex
82 iulia de ambitu æquiparantur. *Doct.*

in

in rubr. de simonia. Lambertin. *vbi sup. art.* 12. sed proh dolor, quot ambitione ducuntur ad quærenda beneficia, non vt Deo continue famulentur!

83 Duodecimò, requisitus vt præsentetur, si ante præsentationem consentit præsentationi, non potest præsentari, quia in simili, si eligendus consentiat electioni de se faciendæ, non tenet electio, *cap. cum post. vbi glos. penult. & vlt. de elect.* & vt euitetur ambitio, nam talis consensus intempestiuus ambitionem indicat. *cap. per laicos. 16. quæst. 7.*

84 Decimotertiò, periurus sicuti eligi non potest, nisi pœniteat, ita nec præsentari, quod procedit in eo, qui venit contra iuramentum assertoriũ, ex tali enim periuro potest quis be-
85 neficijs priuari. *Doct. in cap. quærelam. de iureiur.* Si autem simus in eo, qui venit contra iuramentum appositum in contractu, quod periurium
86 infamat, & tunc non sufficit, vt eum pœniteat, sed debet ei fama restitui, & est aduertendum, quod tali casu debet constare de confessione, & expletione, seu satisfactione pœnitentiæ, de quo latè *Felin. in cap. testimonium. col. 11. de testibus. Lambert. vbi sup. art. 15.*

87 Decimoquartò, quoniam oportet promouendum, cuius opinio in nullo vacillare debet *cap. laici dist. 33.* nulla nota, vel infamia respersum esse. *cap. vlt. de furtis. Abb. in cap. super eo. de elect. Coras. de benef. part. 3. cap. 6. num. 8.* Ideo infamis infamia iuris, & facti ad dignitatem promoueri non potest. *cap. infamibus. de reg. iur. lib. 6. vbi Dynus, & Io. And. l. vnica. C. de infamibus, lib. 10. & l. 2. C. de dignitatib. lib. 12. cap. inter dilectos. de excessib. prælat. Molina de Hisp. primog. lib. 1. cap. 13. à num. 7. Garc. de benef. par. 7. cap. 8. num. 2. Riccius vbi sup. decis. 676. nu. 4. Farinac. in sua pract. crim. p. 1. tit. de delict. & pœnis. quæst. 23. num. 26. & seq.* & accipitur hoc casu dignitas pro quolibet beneficio

88 *Abb. & Doct. in d. cap. quærelam. de iurer. Lamber. vbi sup. par. 1. lib. 2. q. 9. art. 16. nu. 3. Couarr. var. resolut. lib. 3. cap. 3. num. 3.* & semper infamia impedit habere beneficia. *Duarenus, de benefic. lib. 4. cap. 1.* & ideo accusatus, seu denunciatus de aliquo crimine, interim pendente accusatione, seu
89 denũciatione promoueri non debet. *l. reus. ff. de munerib. l. reum criminis. C. de procurat. cap. vlt. de testibus. et cap. omnipotens. et ibi Doct. de accus. Selua, de benefic. par. 3. quæst. 5. num. 31. Coras. vbi sup. cap. 6. num. 9. et* 10. quod procedit, si talis denunciatus sit infamatus apud bonos, & graues vi-
90 ros. *Garc. d. c. 8. num. 8.* & sub hoc vocabulo promoueri includitur collatio, electio, & præsentatio. *Abb. in d. c. super eo, num. 2. de elect.* & regulariter infames secundum leges sunt infames secundum canones. *cap. om-*
91 *nes vero. 7. quæst. 1. Felin. in cap. testimonium. num. 15. de testib. Lambert. d. art. 16. num. 2. Maiolus de irregularit. lib. 3. cap. 1. num. 3. Azorius instiut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 7. q. 3.*

92 De triplici autem infamia vide *Abb. in d. c. testimonium. vbi latè. de testib. glos. Dyn. et Io. And. in d. cap. infamib.* idest infamia iuris à iure proueniente. *cap. 2. §. porro. et ibi glos. 3.*
93 *quæst. 7. l. 1. cum seq. ff. de his, qui not. infam. Vgolin. de irregularitate. cap. 60. Card. Tolet. vbi sup. lib. 1. cap. 64. Sayrus vbi sup. lib. 7. cap. 11. nu. 3.*

94 Infamia facti proueniente ab eo, quo apud aliquos quis infamis habetur. *c. §. porro.* apud aliquos graues & bonos de aliquo crimine, seu peccato. *Dyn. vbi sup. num. 2. Felin. in d. cap. testimonium. num. 14. Vgolin. d. c. 60. num. 4.* & de infamia canonica, quæ causatur a peccato mortali. *cap.*
95 *infames. 6. quæst. 1. Abb. in d. c. testimonium. Nauarr. in repetit. cap. inter verba 11. quæst. 3. conclus. 6. Corrol. 48. in fine.* quæ infamia canonica per solam absolutionem tollitur, & restituitur. *Lambert. vbi sup. art. 17.*

96 Ergo tales infames infamia iuris,

& facti

96 & facti præsentari non possunt, nisi ab habente potestatem fuerint restituti, vel alias ab infamia liberati. vide *Lambert. vbi sup. art.* 16. & infa-
97 mia non solum impedit præfici, sed etiam remoueri facit à dignitatibus *l. infamia. C. de decurion. lib.* 10. *quod procedit in infamia iuris*. Dynus *vbi sup. in addit. in verbo, infamia. Garc. d. c.* 8. *num.* 35. & collatio facta infa-
98 mi est ipso iure nulla. *Abb. in d. cap. quærelam. num.* 3. *& in d. c. super eo, num.* 5. Rot. *decis.* 426. *num.* 2. *par.* 1. *diuers. Selua dict. par.* 3. *quæst.* 2. *& quæst.* 5. *num.* 31. *Zecchius de benefic. & pens. cap.* 3. *vers. secundo si collatio. Suarez de relig. tom.* 2. *tract.* 5. *lib.* 3. *cap. vlt. num.* 4. 5. *&* 17. & infamis
99 tam facti, quàm iuris infamia est irregularis. *Specul. de dispens. §. iuxta. num.* 28. *Nauar. d. c.* 27. *nu.* 204. *Vgolin. d. c.* 60. *§.* 5. *num.* 1. *Card.* Tolet. *d. cap.* 62. *Garc. d. c.* 8. *num.* 44. *& seqq.* vbi prædicta declarat quomodo procedant, & sint intelligenda.

100 Decimoquinto, Sodomita etiam non potest præsentari, cum tale crimen sit enorme, & infame, & grauis-
101 simum. *Abb. in cap. nisi cum pridem. num.* 7. *et ibi Doct. de renunc.* immo talis videtur irregularis, & dicitur fi-
102 lius diffidentiæ, idest de cuius salute est diffidendum. *cap. vt clericorum. de vita. et honest. cler.* & clericus sodomita debet deponi, & detrudi in
103 monasterium, & laicus debet excommunicari, vt in *cap. clerici. de excessib. prælat. vide* Lamber. *vbi sup. art.* 18.
104 *et ex constit.* 70. *Pij* V. *sanctæ mem.* clerici tam dirum nefas exercentes omni priuilegio clericali, omni officio, dignitate, & beneficio ecclesiastico priuantur, ita quod per Iudicem ecclesiasticum degradati potestati statim seculari tradantur, &c. & sic ipso iure priuātur beneficijs, officijque executione, & sunt ipso iure depositi, & in effectu irregulares. *Nauarr. d. c.* 27. *num.* 249. *Quaranta in summa Bullarij. in verbo,* Sodomia. *Garc. vbi sup. par.* 11. *cap.* 10. *§.* 2. *nu.* 191. *et seqq.* quod habet locum, & procedit etiā in foro interiori, & occulto saltem quoad priuationem executionis officij, & inhabilitatem, seu in effectu irregularitatē. *Nauar. vbi sup. Additio ad Quarantam vbi sup. limit.* 5. *vide* Riccium *vbi sup. dec.*
105 352. & id extenditur ad exercentes vitium bestialitatis, & exercentes præposteram venerem cum fęminis. *addit. ad Quarantam. vbi sup. in prin. et ampliat.* 2.

106 Decimosextò, adulter non potest præsentari, & ratio est, quia *Doct. in cap. at si clerici §. de adulterijs. et ibi Abb. col. vlt. de iudic.* præsupponunt adulterum esse priuandum beneficijs, at facilius quis prohibetur ab acquirendo beneficio, quā priuetur.
107 *Abb. in d. c. super eo col.* 2. *de elect.* dūmodo adulterium sit manifestum, vel per propriam confessionem adulteri etiam extra iudicium, vel per famam vel per sententiam *Lambert. vbi sup. art.* 19.

108 Decimoseptimò, concubinarius præsentari non potest, quia nec etiā potest eligi. *c. vlt. dist.* 33. *et c. maritum. ead. dist.* si tamen sit talis concubinarius notorius per sententiam, vel per confessionem sponte factam, cum eo casu sit infamis, vel ex notorietate facti, quia habet concubinā publicè secum cohabitantem, & de hoc vide *Abb. in cap. vestra. de cohabit. cler. & mul.* & de istis concubinarijs tractat *Lamber. vbi sup. art.* 20. *et* Garc. *d. par.* 11. *cap.* 10. *§.* 2. *num.* 181. *et seqq. et* Conc. Trid. *sess.* 24. *c.* 8. *de*
109 *reformat.* vbi detestatur concubinatū, & bulla 5., seu constitutio Pij V. qua monet omnes ordinarios vt faciant seruari statuta edita contra concubinarios.

110 Decimooctauo. Vsurarius cum nō possit eligi. *c. de Petro. dist.* 47. immo si elect⁹ sit deponi debeat. *c. Episcopus. d. dist.* 47. ideo præsentari non potest, cum sit infamis. *d. c.* 2. *§. porro.* 3. *quæst.* 7. *l. improbum fænus. et ibi gloss.* C. *de his. qui not. infam.* immo

vsura-

111 vsurarius si sit manifestus triplici pœna punitur, quia repellitur à cõmunione. *Abb. in c. quia in omnibus. de vsur.* decedens in tali peccato caret ecclesia sepultura. ita *clemen. eos. vbi gl. de sepult.* & repellitur ab oblatione facienda ecclesiæ. *Abb. in d. cap. quia in omnibus*, vbi docet, qui sint vsurarij manifesti. *& glos. in c. 1. et 2. de vsuris. lib. 6.* & omnia supradicta de vsurarijs manifestis sunt intelligenda, de quibus. *Lambert. vbi sup. art. 21. Garc. d. cap. 8. num. 20. et seqq.*

112 Vsura autem est quicquid accedit sorti principali, & est lucrum rei pecunia æstimabilis ratione mutui principaliter proueniens, & alia est mentalis, alia realis seu exterior; si-
113 ue alia explicita, & expressa, alia implicita, seu palliata. *Card. Tolet. d. lib. 5. cap. 29. et seqq. et dixi in rub.*
114 *et clem. vnica. de usuris.* & recipiens mutuam pecuniam sub vsuris ad sui necessitatem à solito fœnerari non peccat. *S. Thom. 2. 2. quæst. 78. art. 4.* sed si recipiat non ad sui necessitatẽ sed ob lucrum, aut vanitatem peccat. *Sot. de iust. et iur. lib. 6. quæst. 1. art. 5.* verum dans mutuum sub vsuris
115 semper peccat, & tenetur ad restitutionem, & quando possit quis recipere aliquid ratione lucri cessantis
116 & damni emergentis vide *Card. Tol. ubi sup. c. 33. et 34.*

117 Sed hic obiter est notãdum, quod vsurarius mentalis tenetur acceptum restituere, simoniacus autem mentalis non tenetur, sed agere debet pœnitentiam de mente deprauata. *glos. ult. in c. ult. de simonia. uers. sed secus uidetur in usura*, sed non affert rationem diuersitatis, & multas in hoc rationes affert *Abb. in d. c. ult.*
118 *num. 6. et 7.* quarum vltima melior videtur scilicet, quia si mentalis vsurarius restituere non teneretur, daretur sæpè materia figmentis, & fraudibus, vt sine pacto solueretur vsuræ; verum quod simoniacus mentalis, non teneatur restituere, id restringendum est ad simoniam prohibitã ex ecclesiæ constitutione, vel intelligi debet de simonia mentali ex spe secundaria, non primaria, sed in vsura habetur, mutuum date nihil inde sperantes, & sic vbi spes est principalis, ibi est & restitutio.

119 Decimononò, præsentari non potest falsificans literas Apostolicas, & supplicationes cum ipso iure sit excommunicatus. *Caietan. in summa, verb. excommunicatio. c. 26. Nauarr. d. c. 27. à nu. 62. Vgolin. in Bulla Cœnæ. par. 2. cap. 6. Card. Tolet. vbi sup. lib. 1. c. 22. Sairus vbi sup. lib. 3. c. 10. vide Bern.* Diaz. *in pract. crim. c. 17. seu 117. et ibi addit. Clar. in §. falsum. lib. 5. recept. sentent.* & sunt priuati beneficijs. *c. ad falsariorum. et ibi Abb. et Doct. de crimine falsi. Lambert. vbi sup. par. 1. lib. 2. quæst. 9. art. 22. Rebuf. in praxi tit. de mod. amitt. benef. num. 43. Garc. d. par. 11. c. 10. §. 2. nu. 170. et seq.*

120 Vigesimò, sacrilegi etiam ad beneficia præsentari non possunt cum sint infames. *c. infames. 6. quæst. 1.* & impediuntur promoueri. *c. venerabilem. vers. numquid enim. et ibi glos. in uerb. sacrilegium. de elect.* & debent priuari beneficijs. *Rebuff. ubi sup. nu. 56.* sacrilegi autem insequentes, per-
121 cutientes, aut capientes S.R.E. Cardinalem sunt ipso iure priuati beneficijs. *c. fælicis. de pœn. lib. 6. Coras. ubi sup. p. 3. c. ult. n. 14. uide* Nauarr. *d. c. 27. à num. 67. et alios relatos à* Garc. *ubi sup. num. 173. et seqq.*

122 Vigesimoprimò. Criminosus regulariter, & generaliter præsentari non potest, si inquinatus sit aliquo crimine inducente irregularitatem, degradationem, priuationem beneficiorum, depositionem, excommunicationem, vel interdictum latæ sententiæ, vel infamiam iuris, vel facti. *uide Rocchum de Curte, de iurep. in uerbo, honorificum. quæst. 4. princ. nu. 16. et* Lambert. *ubi sup. art. 23.* vt est homicidium, hæresis, apostasia schisma, periurium, falsitas, sacrilegium, con-

cõcubinatus, sodomia, & simonia, de quib. sup. *& Gar. d. c. 10. à n. 38. ad fi.*

123 Vigesimosecundò. Illiteratus non potest præsentari, quia neque etiam potest ad ordines promoueri. *cap. illiteratos. dist. 36.* item illiteratus eligi non potest. *cap. cum in cunctis. cap. nobis. & cap. congregato. de elect.*

124 Immo talis illiteratus est irregularis. super quo casu Papa raro, aut nunquam dispensat. *Nauarr. d. c. 27.*
125 *num. 205. D. Vincent. Mazzol. vbi sup. p. 2. fol. 239. vers. illiteratura est. Vgol. de irreg. c. 3. Gonzal. vbi sup. gl. 4. n. 41. et n. 47.* ait collationem factã illiterato esse ipso iurenullã, si sit illiteratus, qui nũquam literas didicit, itaut pro vsus illas ignoret. *Garc. vbi sup. par. 7. cap. 7. num. 12. & num. 19. & seqq. vbi n. 22.* ait talem illiteratum teneri fructus restituere, & col
126 latores conferentes beneficia habentibus defectum scientiæ competentis, seu alias indignis non solum peccant mortaliter. *Lamber. vbi sup. quæst. 10. art. 2. num. 10.* sed etiam tenentur ecclesiæ, de damno, & interesse. *Felin. in cap. si quando. de rescr. num. 7. Nauarr. de reditib. ecclesiast. quæst. 2. monitione 23. Couarr. in reg. peccatum. par. 2. §. 7. num. 2.* Pet. *Nauarr. de restitut. lib. 2. cap. 2. nu. 172. & seqq. Gonzal. d. glos. 4. à num. 51.* qui dicunt eos teneri restituere ecclesiæ fructus, & reditus, quos talis indignus quotannis percipit ex beneficio indigne.

127 Hisce de causis, quia in beneficiando scientia, & literatura exigitur. *d. cap. cum in cunctis. de elect. cap. graue nimis. de præb. clem. 1. de ær. & qualit. decretum optimè fuit in Concilio Trident. sess. 23. de refor. cap. 4.* vt ad primam tonsuram (quæ saltem in
128 præsentando, & volente beneficium requiritur) non promoueatur, qui nesciat fidei rudimenta, legere, & scribere, & de quo probabilis coniectura non sit, eum non secularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstet, hoc vitæ genus elegisse, ad minores autem ordines promouendus saltem linguam latinã intelligere deber. *Cõc. Tri. vbi sup. c. 11*

129 Et clericus præsentatus ad beneficium antequam instituatur debet ab Episcopo, seu eius Vicario examinari super idonetate. *Conc. Triden. sess. 24. de reformat. cap. 18.* etiam si institutio pertineat ad inferiorem Episcopo, non autem ad ipsum Episcopum. *Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 9. vers. ad hæc liceat.* alioquin institutio ab inferioribus facta irrita sit, & inanis, ideoque si præsentatus sit illiteratus, & se subijciat exami-
130 ni, tanquam indignus, & inhabilis reijciendus est, & non admittendus ex respectu fauoris, amicitiæ, seu muneris, expedit enim animarum saluti à dignis, & idoneis gubernari, & ita seruatur Pisis, semper enim præsentatus, & promouendus, exa-
131 minatur, & quando præsentatio fit coram Capitulo Pisano semper præsentatus antequam instituatur, examinatur ab Illustriss. D. Archiepiscopo, seu eius Vicario, & visa tali attestatione super idoneitate Capitulũ d. præsentatum instituit, vel si sit inhabilis, repellit. vide *Lãb. vbi sup. a. 24*

132 Et quamuis ad primam tonsuram satis sit sufficientia supradicta, tamẽ ad beneficium etiam simplex maior sufficientia requiritur, nempe quod sciat legere, scribere, construere, & cantare. *gl. in clem. 1. de conceß. præb. verbo, reputamus.* quam ibi sequitur. *Imola, Card. &* Abb. *Nauarr. de oratione miscell. 43. n. 3.* & quod dicitur de cantu procedit in beneficio requirente residentiã, & seruitium personale, & denique in clerico beneficiando talis sufficientia requiritur si simplex sit beneficium, quæ requiritur ad primam tonsuram, & quod sciat, & possit recitare horas canonicas, ad quas tenetur, necnon cõstruere, & intelligere. *Gonzal. dict. glos. 4. num. 73. Azor. vbi sup. par. 2. lib. 6. cap. 6. quæst. 2. & 3. Garc. d. c. 7. num. 4. & seqq. Riccius vbi sup. decis. 390.*

133 390. & ordinatus ordine sacro censetur idoneus ad beneficiũ simplex. *Rot. dec. 16. num. 1. par. 2. diuers. Pacian. de probat. lib. 2. c. 34. num. 125. Gonzal. d. gloss. 4. num. 84.* in benefi-
134 cijs autem habentibus annexum aliquem ordinem, tunc in promouendo ea scientia requiritur, quæ necessaria est in d. ordine annexo. *Azor. d. quæst. 2. Hoiedæ de benef. compat. & incompat. p. 1. c. vlt. nu. 38.*

135 Et si Prælatus admisit aliquem semel, vel bis ad beneficium, potest etiam tertio venientem examinare, & etiam ex causa tanquam illiteratum repellere.. vide *Doct. in cap. diuersis fallacijs. de cler. coniug. & Lambert. vbi sup. art. 25. & Riccium vbi sup. decis. 700.*

136 Et hic adnotes, quòd beneficium ecclesiasticum non potest conferri laico habitum, & tonsuram clericalẽ gerenti, & clerico existenti sola animi destinatione, quia ex *Conc. Trid. sess. 23. de refor. c. 6.* requiritur quòd
137 promouendus ad beneficium saltem sit clericus prima tonsura initiatus, & quòd habeat 14. ann. vide latè *Riccium vbi sup. dec. 385.*

138 Vigesimotertio. Furiosus, quia ad ordines promoueri non potest. *c. maritum. dist. 33.* non potest etiam ad beneficia præsentari durante fu-
139 rore. *Riccius vbi sup. decis. 695.* similiter laborans morbo caduco, qui non potest ad ordines promoueri, & promotus remanet suspensus. *gloss. magna in c. communiter. dist. 33.* non poterit ad beneficia præsentari, nisi ad simplicia secundum *Riccium vbi sup. decis. 698.* vbi refert *Rotæ decis. in Tullen. Canonicatus. 9. Nouemb. 1591. coram Vestano.*

140 Vigesimoquarto. Clericus histrio, scurra, seu mimus præsentari non potest, quia neque eligi potest. *d. c. maritum. dist. 33.* immo talis non
141 admittitur ad sumendum Eucharistiam. *cap. pro dilectione. de consecr. dist. 2.* cum notoriè sit infamis, sicuti nec existens in peccato mortali secundum *gloss. in d. c. pro dilectione.*
142 immo talis clericus non gaudet priuilegijs clericalibus. *c. vnico. de vita, & honest. cler. lib. 6.* secus est si in occulto, vel honestæ rei causa aliquid ioco faceret. *ad dicta in c. donare. vbi glos. dist. 86. Lambert. vbi sup. art. 26.*
143 & semel repulsus ab electione, seu præsentatione tanquam criminosus, non debet amplius admitti ad idem, vel aliud beneficium durante impedimento. *Abb. & Doct. in d. c. super eo. de elect. Lambert. vbi sup. art. 27.*

144 Scienter autem præsentans indignum, si sit patronus ecclesiasticus incidit in pœnam. *textus in cap. per inquisitionem. de electione.* secus si sit patronus laicus, qui pro illa vice priuatur facultate præsentandi, vt late *Lambert. vbi sup. art. 28.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus præsentari potest, si habeat ætatem legitimam.*
2 *Clericus ante 14. annum beneficium obtinere non potest.*
3 *Et beneficium curatum ante 25. annũ.*
4 *Et dignitates, & Canonicatus ante 22.*
5 *Episcopus esse debet 30. annorum dum promouetur.*
6 *Episcopus non potest dispensare super ætate.*
7 *Annus cœptus habetur pro completo in fauorabilib.*
8 *Beneficij appellatione venit etiam beneficium iuspat.*
9 *Dispensatio super ætate ad beneficia quando soleat concedi.*
10 *Clericus attingens 14. annum Canonicatum in collegiata obtinere potest.*
11 *Prouisio facta non habenti ætatem legitimam, est nulla.*
12 *Etiam in conscientia, etiamsi parum desit.*
13 *Arbitrium non cadit in determinatis à iure.*
14 *Aetas à natiuitate numeratur.*
15 *Aetas 22. ann. ad Canonicatus de-*

cōcubinatus,sodomia, & simonia,de quib.sup.*& Gar.d.c.*10.*à n.*38.*ad fi.*

123 Vigesimosecundò. Illiteratus non potest præsentari, quia neque etiam potest ad ordines promoueri. *cap.illiteratos. dist.*36. item illiteratus eligi non potest. *cap.cum in cunctis. cap. nobis.& cap.congregato. de elect.*

124 Immo talis illiteratus est irregularis. super quo casu Papa rarò, aut nunquam dispensat.*Nauarr.d.c.*27.

125 *num.* 205. *D. Vincent. Mazzol. vbi sup.p.*2.*fol.*239. *vers. illiteratura est. Vgol.de irreg.c.*3.*Gonzal.vbi sup.gl.* 4.*n.*41.*et n.*47.ait collationem factā illiterato esse ipso iurenullā,si sit illiteratus,qui nūquam literas didicit, itaut pro vsus illas ignoret.*Garc.vbi sup.par.*7. *cap.* 7. *num.* 12. *& num.* 19.*& seqq.vbi n.*22.ait talem illiteratum teneri fructus restituere, & col

126 latores conferentes beneficia habentibus defectum scientiæ competentis, seu alias indignis non solum peccant mortaliter. *Lamber.vbi sup. quæst.*10.*art.*2.*num.*10. sed etiam tenentur ecclesiæ, de damno, & interesse. *Felin.in cap.si quando. de rescr. num.*7. *Nauarr.de reditib. ecclesiast. quæst.*2.*monitione* 23.*Couarr. in reg. peccatum.par.*2.*§.*7.*num.* 2.*Pet.Nauarr.de restitut.lib.*2.*cap.*2. *nu.*172. *& seqq. Gonzal. d.glos.*4. *à num.* 51. qui dicunt eos teneri restituere ecclesiæ fructus, & reditus, quos talis indignus quotannis percipit ex beneficio indigne.

127 Hisce de causis, quia in beneficiando scientia, & literatura exigitur.*d.cap.cum in cunctis.de elect.cap. graue nimis.de præb.clem.*1. *de æt. & qualit.decretum optimè fuit in Concilio Trident.sess.*23.*de refor. cap.*4. vt ad primam tonsuram (quæ saltem in

128 præsentando, & volente beneficium requiritur)non promoueatur,qui nesciat fidei rudimenta, legere,& scribere,& de quo probabilis coniectura non sit, eum non secularis iudicij fugiendi fraude, sed vt Deo fidelem cultum præstet, hoc vitæ genus elegisse,ad minores autem ordines promouendus saltem linguam latinā intelligere deber.*Cōc. Tri.vbi sup.c.*11

129 Et clericus præsentatus ad beneficium antequam instituatur debet ab Episcopo, seu eius Vicario examinari super idonetate.*Conc.Triden. sess.*24. *de reformat. cap.*18. etiam si institutio pertineat ad inferiorem Episcopo, non autem ad ipsum Episcopum.*Conc.Trid.sess.*25.*de reform. cap.*9.*vers.ad hæc liceat.*alioquin institutio ab inferioribus facta irrita sit, & inanis, ideoque si præsentatus sit illiteratus, & se subijciat exami-

130 ni, tanquam indignus, & inhabilis reijciendus est, & non admittendus ex respectu fauoris, amicitiæ, seu muneris, expedit enim animarum saluti à dignis, & idoneis gubernari, & ita seruatur Pisis, semper enim præsentatus, & promouendus, exa-

131 minatur, & quando præsentatio fit coram Capitulo Pisano semper præsentatus antequam instituatur, examinatur ab Illustriss. D.Archiepiscopo, seu eius Vicario,& visa tali attestatione super idoneitate Capitulū d.præsentatum instituit, vel si sit inhabilis,repellit.vide*Lāb.vbi sup.a.*24

132 Et quamuis ad primam tonsuram satis sit sufficientia supradicta, tamē ad beneficium etiam simplex maior sufficientia requiritur, nempe quod sciat legere, scribere, construere, & cantare.*gl.in clem.*1.*de concess.præb. verbo,reputamus.* quam ibi sequitur. *Imola, Card.& Abb.Nauarr.de oratione miscell.*43.*n.* 3. & quod dicitur de cantu procedit in beneficio requirente residentiā, & seruitium personale, & denique in clerico beneficiando talis sufficientia requiritur si simplex sit beneficium, quæ requiritur ad primam tonsuram, & quod sciat, & possit recitare horas canonicas, ad quas tenetur, necnon cōstruere,& intelligere. *Gonzal.dict. glos.*4. *num.*73. *Azor. vbi sup. par.*2. *lib.*6.*cap.*6.*quæst.*2.*&* 3. *Garc.d.c.*7. *num.*4.*& seqq.Riccius vbi sup. decis.*

390.

133 390. & ordinatus ordine sacro censetur idoneus ad beneficiũ simplex. *Rot.dec.16.num.1.par.2. diuers. Pacian. de probat. lib.2.c.34.num.125. Gonzal. d.gloss.4.num.84.* in benefi-
134 cijs autem habentibus annexum aliquem ordinem, tunc in promouendo ea scientia requiritur, quæ necessaria est in d. ordine annexo. *Azor. d. quæst. 2. Hoiedæ de benef. compat. & incompat.p.1.c.vlt.nu.38.*

135 Et si Prælatus admisit aliquem semel, vel bis ad beneficium, potest etiam tertio venientem examinare, & etiam ex causa tanquam illiteratum repellere.. vide *Doct. in cap.diuersis fallacijs. de cler. coniug. & Lambert. vbi sup. art.25. & Riccium vbi sup. decis. 700.*

136 Et hic adnotes, quòd beneficium ecclesiasticum non potest conferri laico habitum, & tonsuram clericalẽ gerenti, & clerico existenti sola animi destinatione, quia ex *Conc.Trid. sess.23. de refor. c.6.* requiritur quòd
137 promouendus ad beneficium saltem sit clericus prima tonsura initiatus, & quòd habeat 14. ann. vide latè *Riccium vbi sup. dec.385.*

138 Vigesimotertio. Furiosus, quia ad ordines promoueri non potest. *c.maritum.dist.33.* non potest etiam ad beneficia præsentari durante fu-
139 rore. *Riccius vbi sup. decis.695.* similiter laborans morbo caduco, qui non potest ad ordines promoueri, & promotus remanet suspensus. *gloss. magna in c.communiter. dist.33.* non poterit ad beneficia præsentari, nisi ad simplicia secundum *Riccium vbi sup. decis. 698.* vbi refert *Rota decis. in Tullen. Canonicatus. 9. Nouemb. 1591. coram Vestano.*

140 Vigesimoquarto. Clericus histrio, scurra, seu mimus præsentari non potest, quia neque eligi potest. *d.c.maritum.dist.33.* immo talis non
141 admittitur ad sumendum Eucharistiam. *cap. pro dilectione. de consecr. dist.2.* cum notoriè sit infamis, sicuti nec existens in peccato mortali secundum *gloss. in d.c. pro dilectione.*
142 immo talis clericus non gaudet priuilegijs clericalibus. *c. vnico.de vita, & honest.cler.lib.6.* secus est si in occulto, vel honestæ rei causa aliquid ioco faceret. *ad dicta in c.donare.vbi glos.dist.86.Lambert.vbi sup.art.26.*
143 & semel repulsus ab electione, seu præsentatione tanquam criminosus, non debet amplius admitti ad idem, vel aliud beneficium durante impedimento. *Abb. & Doct.in d.c.super eo.de elect.Lambert.vbi sup.art.27.*

144 Scienter autem præsentans indignum, si sit patronus ecclesiasticus incidit in pœnam. *textus in cap.per inquisitionem. de electione.* secus si sit patronus laicus, qui pro illa vice priuatur facultate præsentandi, vt late *Lambert. vbi sup. art. 28.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus præsentari potest, si habeat ætatem legitimam.*
2 *Clericus ante 14. annum beneficium obtinere non potest.*
3 *Et beneficium curatum ante 25. annũ.*
4 *Et dignitates, & Canonicatus ante 22.*
5 *Episcopus esse debet 30. annorum dum promouetur.*
6 *Episcopus non potest dispensare super ætate.*
7 *Annus cœptus habetur pro completo in fauorabilib.*
8 *Beneficij appellatione venit etiam beneficium iuspat.*
9 *Dispensatio super ætate ad beneficia quando soleat concedi.*
10 *Clericus attingens 14. annum Canonicatum in collegiata obtinere potest.*
11 *Prouisio facta non habenti ætatem legitimam, est nulla.*
12 *Etiam in conscientia, etiamsi parum desit.*
13 *Arbitrium non cadit in determinatis à iure.*
14 *Aetas à natiuitate numeratur.*
15 *Aetas 22. ann. ad Canonicatus debet*

58 *Neque concessæ à Capitulo, vel eius vicario expirant per ingressum noui Episcopi.*

59 *Capitulum sede vacante dispensat super interstitijs, sicut* Episcopus.

60 *Sacerdotale beneficium est, si dictum sit in fundatione, quòd conferatur sacerdoti, vel quòd teneatur fieri sacerdos.*

61 *Saserdotale beneficium fit non sacerdotale ex cursu temporis, & obseruantia.*

62 *Beneficij status mutatur quadragenaria.*

63 *Dummodo prouisiones sint factæ animo, vt status mutetur.*

CAPVT SEXTVM.

Aetas quæ requiratur in præsentandis.

1 CLERICVS à patrono præsẽtari potest, si habeat ætatem requisitam ad illud beneficium obtinendum. *cap. cum in cunctis. de elect. toto tit. de ætate, & qualitate. Abb. in c. super inordinata. de præb.* Nec hodie opus est disputare, quæ ætas requiratur in præsentando, cum ex *Conc. Trid. sess. 23. de reform. c. 6.* nullus clericus an-
2 te decimum quartum annum beneficium possit obtinere, quòd etiam habetur in *c. indecorum. de ætate, &*
3 *qualit.* & in beneficijs curatis ante vigesimum quintum annum clericus præsentari non potest, & ad Di-
4 gnitates, & Canonicatus non habẽtes curam animarum ante vigesimũ secundum annũ nullus clericus præsentari potest, seu de illis per electionem, vel collationem prouideri. vt in d. *Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 12.* & in Episcopo requiritur tri-
5 gesimus annus completus. *d. c. cum in cunctis.* & habetur in *Concil. Trid. sess. 7. de refor. c. 1.* & dixi sup. lib. 1. cap. 1. de ætate prædictorum, & de ætate ordinandorum. & super dicta
6 ætate non potest Episcopus dispensare. *Azorius instit. moral. par. 2. lib. 6. c. 5. nu. 91. quæst. 8. & 9. Garc. de benef. par. 7. c. 4. nu. 8. Caualcan. dec. 29. num. 1. Card. Tolet. in instruct. confess. lib. 5. c. 79. vers. 3. Valer.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. nu. 166. in fine. Iacob. de Graffis dec. aur. lib. 2. c. 51. num. 8. tomo 1. Henriquez in summa lib. 10. cap. 19. §. 1. Pet. Ledesma in summa p. 1. tit. de sacram. ord. c. 7. & par. 2. tract. 7. c. 1. conclus. 7.* Flam. *Paris. de resignat. benef. lib. 4. quæst. 1. nu. 7. & quæst. 11. nu. 13. & lib. 3. quæst. 7. num. 65. Lessius de iust. & iure. lib. 2. c. 34. dubit. 20. nu. 109. Io. Aloysius* Riccius *in collect. decis. collect.* 860. & in *Praxi rerum fori ecclesiast. decis.* 187.

7 Clericus ergo ante 14. annum ad simplex beneficium præsentari non potest. *ex d. c. 6.* quo casu annus cœptus habetur pro completo cum simus in fauorabilibus. *Surdus decis.* 178. *nu.* 5. & cum ibi non dicatur, quòd annus debeat esse completus, sed dicitur ante decimum quartum annum &c. *gloss. in cap. 1. in verbo, compleuerint. de æt. & qualit. lib. 6. Henriq. d. §. 1.* Gonzal. *in comment. ad reg. 8. Cancell. gloss. 5. nu. 90. & 95. Lessius vbi sup. nu. 109. Garc. d. c. 4. nu. 11.* Riccius *d. collect.* 860. & *d. decis.* 187. & *Thom.* Valasc. *tomo 1. alleg. 7. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. 122. casu. 51. Raudens. decis. 135. nu. 22. & seq. Prax. Archiepisc. Leonis. par. 2. c. 18. nu. 14.* & ita semper in praxi vidi seruari, idest, quod attingens 14. annum rectè præsentatur ad simplex beneficium.

Nec obstat *Rotæ dec. 482. num. 3. par. 1. diuers.* in qua habetur, quòd *d. c. 6. Conc. Trid.* habet locũ dumtaxat in beneficijs liberis, non autẽ in beneficijs iurispat., quia seruatur contrariũ in praxi, vt testatur *Mar. Antonin. vbi sup.* & ideo solent obtineri dispensationes à Papa etiam

in beneficijs iurispatr. & ratio est, quia Concilium loquitur generaliter de beneficio, cuius appellatione
8 venit etiam beneficium de iurepatronatus. *Rebuff. in praxi. vers. seculare beneficium. num.* 15. *& sequ. Nic.* Delphin. *de iurepat. lib.* 1. *nu.* 26. *cum seq.* Gonzal. *d. glos.* 5. *nu.* 32. *Ricc. d. dec.* 187. *nu.* 186. & ego vidi plures dispensatos super ætate ad beneficia simplicia etiam iurispatr. cũ
9 essent nouem, seu decem annorum. ex aliqua enim causa rationabili id fieri solet, puta si clericus præsentatus sit ex consanguineis patronorũ. vel sit de compatronis, vel ex alia causa.
10 Et adnotes, quòd ad canonicatũ ecclesiæ collegiatæ etiam insignis, sufficit esse clericum primæ tonsuræ, & attingere 14. annum sicut ad alia beneficia simplicia. *Azorius d. c.* 5. *quæst.* 6. *Zecchius de repub. eccles. cap.* 24. *de canonic. nu.* 3. *vers.* 4. *& nu.* 6. *vers.* 5. *Mandos. cons.* 20. *Gonzal. vbi sup. à nu.* 92. *Garc. d. c.* 4. *nu.* 39.
11 *& seq.* & si prouisio fiat non habẽti ætatem in beneficio requisitam, est nulla. P*aris. vbi sup. lib.* 4. *quæst.* 9. *à num.* 20. *Eman.* Rodriq. *in summa. tom.* 1. *cap.* 30. *num.* 1. A*zor. d. cap.* 5. *quæst.* 12. etiam in conscientia. *Pet. Ledesm. in summa. par.* 2. *tract.* 7. *c.* 2.
12 *concl.* 7. *difficult.* 17. quòd procedit etiamsi ad ætatem requisitam desit quantumuis paruum, & modicum tempus, vt vnus dies, vel hora, quia
13 in his, quæ à iure sunt determinata, & limitata non licet arbitrari, facit, quod tradit *Thom. Zanchez de matrim. lib.* 1. *disput.* 16, *num.* 4. *Garc. d. cap.* 4. *num.* 84. quòd etiam in præ-
14 sentatione procedit. N*auarr. cons.* 2. *num.* 1. *de æt. & qualit.* quæ ætas à natiuitate connumeranda est, non à conceptione. ita C*ouarr. in* 4. *p.* 2. *cap.* 8. §. 2. *num.* 3. *&* Garc. *d. cap.* 4. *num.* 89.
15 Adnotes autem, quòd *text. in c.* 12. *sess.* 24. *de ref. Conc.* Trid. quo decernitur, quòd ad dignitates, & personatus, quibus animarum cura nulla subest, clerici alioquin idonei, & 22. annis non minores ascifcãtur, intelligitur de 22. annis cõpletis, & ita pluries S. Cõgregatio declarauit, prout refert *Garc. d. c.* 4. *n.* 67. *et seqq. Molina de iust. & iur. disput.* 573. *circa princ.*
16 Limitatur autem quod dictum est de ætate, vt non procedat, quando in fundatione beneficij aliter esset cautum, quia tunc posset quis ex lege fundationis etiamsi esset minor 14. ann. ad beneficium iurisp. præsentari, prout declarasse S. Congregationem refert E*mmanuel Sa in Aphorism. confess. in verbo, beneficiũ. num.* 30. *Merenda cons.* 33. & ratio
17 est, quia lex posita in fundatione ad vnguem seruanda est argumẽto *text. in l. à testatore. ff. de cond. & demonst. Crescent. dec.* 7. *de iurep.* Nauar. *cons.* 3. *de cler. non resid.* quòd fallit, quando lex posita à fundatore non est vsu
18 recepta, quia tunc non est seruanda. E*mman. Sa vbi sup. in verbo, iuspatronatus. num.* 4. Ricc. *d. dec.* 187. *nu.* 189. *Gonzal. d. gloss.* 5. *num.* 91. quia per Concilium non est derogatum legi fundationis. ita *Garc. d. c.* 4. *n.* 9.
19 Solet aliquando præsentari inhabilis sub expressa conditione impetrandi à Summo Pontifice dispensationem, vel super ætate, vel super alijs in fundatione requisitis. Queritur an' ita præsentans priuetur pro illa vice facultate præsentandi, cum scienter præsentet indignum, & inhabilem. & in hoc adest *Rotæ decis.* in vna *Firmana* Altaris S. *Ludouici.* 4. *Martij.* 1596. *coram Card. Seraphino. quæ est impressa dec.* 1173. quã refert *Riccius in d. praxi decis.* 205. qua fuit decisum patronum, tunc non priuari, neque intrare deuolutionem in casu prædicto.

Quia præsentatio fuit facta cum decreto, quòd præsentatus deberet obtinere dispensationem super requisitis à testatore, & poterant patroni durante quadrimestre tali dispensa-

pensatione non obtenta de nouo saltem cumulando præsentare, neque priuati erant hac facultate, tanquam præsentasset indignum, ex quo facta sub conditone obtinendi dispensationem, neque deuolutio fiebat ad alios nisi completo d. quadrimestre. vt ibi. vide *Garciam vbi sup. par.* 8. *c.2.nu.3.*

20 Si autem beneficium sit sacerdotale, ad illud solus sacerdos præsentari debet, qui debet esse sacerdos non solum habitu, sed actu. *Barbat. cons.33.num.33.num.23.lib.2.* Rota *decis.496.p.1. & dec.216.p.2. in recentiorib. apud Farinacium.* ita &

21 clericus quando præsentatur debet esse actu clericus, aliàs non dicitur idoneus præsentatus. *cap.2.de instit.* & in impetrationibus attenditur tē-

22 pus datæ, vt tunc sit clericus. *c.si eo tempore.de rescript.lib.6.* & ideo non sufficeret, quòd post tempus datæ, ad clericatum promoueretur. *Lambert. de iurep. lib.2.par.1.quæst.7.artic.29.*

23 potest tamen Episcopus dictam legē in fundatione appositam mutare cū consensu patroni stante maxima vtilitate, & necessitate ecclesiæ, & sic patronus saltem pro vna vice præsentare clericum non sacerdotem. *Abb.in c.cum accessissent.nu.5.de constit.Lambert.vbi sup.art.30.*

24 Sed necessarium est videre Quale sit beneficium sacerdotale, & quando dicatur tale.

Et quoad hoc constitue plures casus.

25 Primus est Casus. quando in fundatione fuit dictum, quòd præsentetur, & eligatur Cappellanus, qui celebret, vel dicat tot Missas in qualibet hebdomada. in quo casu controuertunt scribentes, nam alij dicunt sufficere, si tunc præsentandus sit in ætate legitima, ad consequendum sacerdotium. *Garc. de benefic. d.par.7.c.1.nu.78.* & hanc sententiā sequitur *Rota in Romana Capellaniæ.* 19. *Martij. & 14. Nouembr.* 1586. *coram Card. Pamphilio.* relata à *Garc. ibid.num.79.&* 80. quia tunc d. capellania habet annexum ordinem

26 sacerdotalem, ita vt intra annum d. præsentatus possit ad sacerdotium promoueri, quia licet quando verba respiciunt ipsum tempus præsenta-

27 tionis, requiratur, quòd præsentatus sit actu sacerdos, dum præsentatur, veluti, quando in fundatione dicitur, quòd præsentetur sacerdos, qui Missas celebret; verum quando verba fundationis non respiciunt ipsum actum præsentationis, sed potius illius prosecutionem, tunc satis est, quòd præsentatus habitu sit sacerdos non actu. *Abb. in d. c.cum in cunctis.§.inferiora.nu.10.* & ibi *Dec. num.12. de elect.* & facit, quia regu-

28 lare est in beneficijs sacerdotalibus sufficere solam habilitatem ad sacerdotium. *cap.2.cum ibi not. de instit. lib.6.Innoc.Abb. & Dec. in d. §.inferiora.* & de cōmuni *Roland. à Valle cons.47. num. 59. lib.1.* Quapropter

29 videmus parochiales ecclesias, quæ semper habent annexum sacerdotiū cunferri etiam clericis solum habilibus ad sacerdotium intra tempus eis præfixum. & ideo, si dictum sit in fundatione, pro sustentatione vnius

30 clerici, qui d. Capellaniæ deseruiat in Diuinis, & postea, & obtinens d. Capellaniam certas Missas qualibet hebdomada celebrare debeat, cum hæc omnia non respiciant tempus ipsum præsentationis, sed prosecutionem ipsius præsentationis, sufficit, quòd præsentatus habitu sit sacerdos.

31 Verum resolutio est, talem Capellaniam non esse sacerdotalem, neque præsentandum debere esse actu sacerdotem, neque in ætate legitima ad sacerdotium, sed sufficere, quod sit clericus etiam 14. annorum, quia per alium potest Missas celebrari facere. hanc partem tenet *Gonzal. vbi sup. d. gloss. 5. num.74.*

32 *& seqq.* item quia verba illa, celebret tot Missas non respiciunt factū ipsum celebrationis Missarū ab ipso

Capellano, sed potius sunt posita ad denotandam obligationem, & onus, quòd fundator imponebat, & sufficit, quòd onus non sit expressè ita impositum Capellaniæ, quòd per
33 alium expleri non possit; item quia fundator censendus est se velle conformare cum dispositione iuris communis, & vniuersalis consuetudinis. *l.2.ibi.ad ius retulit.C.de hered.instit. Mohedan.dec.18.de cau.poss.& prop. Puteus dec.197.num.8.lib.2.Spinus in speculo testamentorum. gloss. 4. princ. num. 66.* & de iure communi sufficit in præsentando ad simplex beneficium prima tonsura, & annus 14. cœptus. *Garc. vbi sup. nu. 81. 82. & 90. Gonzal. vbi sup. nu. 82. Moneta de commut. vlt. vol.c.10.de derogat. qualit. in fundat.benef.apposit. à num. 135. ad num.142.* & in praxi, consuetudo, quæ est vera legum interpres ita seruat, nam tùm Pisis, tũ in Diœcesi Tudertina, & alibi vidi
34 plures fundationes beneficiorũ cum simili onere, quòd illa obtinentes tenerentur ad Missarum celebrationem, & tamen illa beneficia tanquã non sacerdotalia conferuntur clericis etiam primæ tonsuræ, & in 14. anno. & per aliũ satisfaciunt oneri
35 imposito celebrationis Missarum quia qui per alium facit per seipsum facere videtur. *cap. qui facit. de reg. iur. lib.6.* hanc opinionem amplexa est *Rota in vna Romana Capellaniæ. 23. Ianuarij.1589. coram Card.Pamphilio.* recedendo à decisione facta in d. causa. 19. *Martij*. 1586. ita etiam fuit resolutum in vna *Lucana Capellaniæ.12.Decemb. 1593. coram Gypsio.* & nouissimè in *Tirasonen.Capellaniæ. 9.Iunij.1603. coram* Card. *Sacrato.Lapus allegat.35.n.2.* quem sequitur. *Card. in c. de multa. prope finem. de preb.* Felin.*in c.cum omnes. num.32. de constitut.* & ibi *Dec.in 2. lect. ante finem.* & in dubio non est
36 præsumenda in fundatione beneficij iurispat. qualitas sacerdotij. *Spin. vbi sup. num.19. Riccius in d. praxi rer.fori eccles.dec.202.* vbi refert decis. supradictam coram Card. Pamphilio.

37 Secundus casus est. quando in fundatione fuit dictum, quòd ad dictum beneficiũ præsententur presbyteri.

Et tunc si ex obseruantia subsecuta constet aliquando & sæpe admissos fuisse simplices clericos, d. Capellania non erit sacerdotalis. *Gonzal.d.gloss.5.num.85.& seq.* vbi refert ita fuisse decisum in Rota *in vna Pampilonen.beneficij.11. Februarij.1591.coram Card.Mantica.* quæ est impressa *dec.129.* licet enim presbyteri propriè dicantur sacerdotes,
38 tamen hoc nomen potest etiam alijs clericis conuenire. vt colligitur ex *c.vestra.iuncto princ. cum fine. de cohab. cler. & mul.* obseruantia enim
39 est optima cuiuslibet dispositionis interpres. *l.si de interpretatione. & l.minime.ff.de legib.Roman.cons.271. num.4. Crauett.cons.101.num.7.* latè *Surd.cons.140.nu.43. & Paris. cons. 50.num.19.lib.4.* Idem est, si dictum
40 sit in fundatione, quod præsententur sacerdotes, & postea ex obseruãtia subsecuta præsentati sint minores clerici, quia & in his intrat præscriptio, similiter si in loco fundationis, appellatione sacerdotis communiter veniunt alij clerici, nam in interpretanda testatoris voluntate &
41 disponentis, attenditur communis vsus loquendi ipsius, & communis modus loquendi in eo loco, vel si ita disponens intellexit. *Card. Mantica de coniect.vlt.volunt.lib.3.tit.9.Menoch. de præsumption. lib.1. quæst.28. num. 7. & 8.* vide *Monetam vbi sup. num.142. & Ricc. d. decis.202. num.234.*

42 Tertius est Casus. quando fundator dixit, quòd Capellanus debeat celebrare Diuina officia die, noctuq., & tunc d. Capellania non est sacerdotalis. *Gonzal. d. gloss.5. num. 88.* vbi dicit ita declarasse Sacram Congregationem. *Garc.d.c.1. num.*

num. 93. Quaranta in summa bullarij. in verbo, seruitium Capellania. & Moneta vbi sup. nu. 143. vbi alios adducit. & fuit dictum in *Romana Capellania 23. Ianuar.* 1589. *coram Card. Pamphilio.* & in *Hispalen. Capellania. 24. Martij.* 1608. *coram Pãphilio.* & beneficium dicitur sacerdotale, quando semper fuit ad illud præsentatus sacerdos. vt fuit resolutum in *Salamantina Capellaniæ del voto. 13. Nouembris. 1585. coram Orano.*

43 Quartus est Casus. quando fundator expresse in fundatione dixit, quod præsentetur actualiter sacerdos, siue constitutus in ordine sacerdotali, tunc enim absque dubio Capellania est sacerdotalis. *Gonzal. d. gloss. 5. num. 105. Lambert. lib. 2. p. 1. quæst. 7. art. 29. num. 1. cum seqq. de iurepat. Put. dec. 337. num. 2. & 3. lib. 1. Selua de benefic. p. 3. quæst. 52. num. 1. & per totam. Quaranta vbi sup. in vers. prædicta sunt intelligenda.* nisi obseruantia subsecuta sit in contrarium. vt dixi in secundo casu.

44 Quintus est Casus. si fundator dixerit expresse, quòd præsententur Capellani presbyteri, vel sacerdotes. tunc enim d. Capellania etiã est sacerdotalis. vt probat *Garc. d. c. 1. nu. 58. & seqq. & Moneta* alios deducens *vbi sup. num.* 145. nisi ex

45 obseruantia subsecuta sint admissi clerici minores, vt dixi sup. in secundo casu, & ad inspiciendam qualitatem beneficij prima patroni pro-

46 uisio inspicienda est. *Lambertin. vbi sup. art. 30. num. 22. Crauett. cons. 20. nu. 1. Ricc. d. dec. 202. nu. 234.*

47 Sextus est Casus. quando in fundatione fuit expressum, quod Missæ celebrari, seu Diuina officia exerceri non possint per substitutũ; siue sit dictum, quòd Capellanus per se ipsum celebrare debeat, aut residere vel personaliter deseruire. prout est Capellania S. Hieronymi

48 fundata, & dotata in Campo sancto Pisarum ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Carolo Antonio Puteo Archiepiscopo Pisano, cuius Capellaniæ rector per se ipsum Missam quotidie celebrare debet, excepta feria quinta.

49 Vel si dictum sit, quod Missæ celebrentur per proprium rectorem. *Card. Mantica dec. 147. num. 1. Rota dec. 366. num. 2. & dec. 635. num. 2. & dec. 719. num. 1. par. 2. in recentior. apud Farinac. annotat. ad* Greg. XV. *dec. 108. nu. 15.* & in *Placentina Canonicatus. 9. Iunij. 1613. coram* D. *Pirouano.* vel expressum sit, quòd Capellania sit sacerdotalis. tunc enim præsentandus debet esse sacerdos modo, quo infra dicetur.

50 Vel si dicatur in fundatione, quòd præsentatus ministret in ordine sacerdotali. his enim casibus licet dicatur, & sit Capellania sacerdotalis, attamen nisi in fundatione sit dictum, quod præsentetur actualiter constitutus in sacerdotio, poterit præsentari sacerdos, vel clericus

51 in ea ætate, vt intra annum ad sacerdotium promoueri possit. prout ita declarasse S. Congregationem refert *Garc. d. cap. 1. num. 97. & seqq. Gonzal. d. gloss. 5. num.* 104. & id probatur per *textum in cap. ei, cui. de præb. lib. 6. Moneta vbi sup. nu.* 146. & 147. vt etiam est in ecclesia parochiali, ad quam promouendus debet esse sacerdos, vel attingere 25. annum, & in ætate, vt infra annum saltem promoueri possit ad sacerdotium. ex d. *§. inferiora.* prout idem est in præbenda sacerdotali, vel diaconali. *Concil. Trid. sess. 22. de reform. cap.* 4. & beneficium

52 non sacerdotale per subsecutam obseruantiam, & cursum longi temporis potest effici sacerdotale, & requirens residentiam. *gloss. vlt. in cap. cum omnes. de constit. vbi* Abb. & omnes *Selua vbi sup. par. 4. quæst. 2. num. 1. Gonzal. d. gloss. 5. num. 107. & Moneta vbi sup. num. 150. & seq.* & ideo cum *ex Concil.* Trident.

dent. sess. 23. de reform. cap. 10.
Capitulũ Sede Episcopali vacãte,
53 vel eius Vicarius non possit infra an-
num à die d.vacationis Sedis Episco
palis literas dimissorias ad ordines
alicui concedere, nisi sit arctatus oc-
casione beneficij ecclesiastici rece-
pti, seu recipiendi, tamen arctatus
quoad hunc effectum dici debet is,
54 qui obtinuit beneficium requirens
personalem residentiam, seu serui-
tium personale, vel cui ordo aliquis
ita est annexus de iure, consuetudi-
ne, priuilegio, statuto ecclesiæ, vel
fundatione, vt prouisus teneatur in-
tra annum d. ordinem suscipere per
d.§.inferiora,& cap.licet canon. de
*elect.lib.6.*etenim arctatus dicitur il-
55 le, qui aliquid facere tenetur sub cer
ta pœna, vt colligitur ex *l. 2. §.siquis*
iudicio.ff.si quis caut.clem.2. in princ.
de iudic.ita Garc.de benefic.par.5. c.7.
*num.97.*R*iccius in praxi var.resolut.*
resolut. 98. *uum.* 1. *Bart. Vgolinus de*
potestate Episcopi,cap.26.§.20.nu.5.
ideoque tunc etiam arctatus dicitur
ille, qui Sede vacante prædicta vult
56 præsentari ad aliquod beneficium,
& necesse est, vt habeat primam ton-
suram, nam tunc Vicarius Capitula-
ris potest ei dare licentiam, & literas
dimissorias pro accipienda prima tõ-
sura ab aliquo Episcopo. *Quaranta*
vbi sup.in verbo, Capitulum Sede va-
cante.in addit. quæst.10. R*iccius vbi*
sup.resolut.106.nu.2.Vgolin.vbi sup.
cap.26.§.20.num.5. Garc.d. part.5.
cap.7.num.99.& 100. Moneta vbi
57 *sup.num.172. & seq.* & est notandũ,
quòd literæ dimissoriæ ad ordines
per Episcopum concessæ per eius
mortem non expirant re integra,
neque concessæ à Capitulo, seu eius
58 Vicario expirant per ingressum mo-
derni Episcopi. *Gonzal. vbi sup.glos.*
12. in princ. num. 36. Quaranta vbi
59 *sup.d.quæst.10.* vbi dicit, quod sicut
Episcopus cum arctatis dispensat su
per interstitijs, ita etiam Sede Epi-
scopali vacante Capitulum, vel eius
Vicarius.

60 Septimus est casus, quãdo ex fun
datione, statuto, vel consuetudine
cauetur, quòd beneficium non pos-
sit conferri, nisi sacerdoti, vel quòd
ad illud promotus teneatur esse sa-
cerdos, alias priuabitur, vel quod te-
neatur fieri sacerdos, alios priuetur
fructibus, & tunc tale beneficium est
sacerdotale. *Abb.in d.cap. ei cui. nu.*
13.Gonzal. d.glos.5. num.106. vers.
quibus est addendum. Garc.d. cap.1.
nu.63. vide Marcumantonium Ge-
nuensem Episcopum Iserniæ in praxi
*Archiep.*N*eapolit.cap.24.num.11.&*
Mar. Antonin.var.resolut. resol.3.
& 4.lib.1.
Adde, quod de beneficio sacer-
dotali fuit dictum in R*omana Cappel*
laniæ.19.Martij 1586.coram Card.
Pamphilio in Valentina iurispatr. 20.
Martij 1589. coram Orano in Ge-
runden. beneficij 27. Martij 1596.
coram Iusto.in A*lexandrina, decana-*
tus 12.*Iunij* 1598.*coram Orano, &*
in ead. 10. *Decemb.* 1599. *coram*
*Card.*Lan*cellotto. et in Recanaten. be-*
neficij.14. Martij 1608. coram eod.
*Card.*La*ncellotto, et in* P*lacentina ca-*
nonicatus 9. Iunij 1613. coram Piro-
uano. & verbum presbyter accipitur
pro sacerdote, quamuis videatur
æquiuocum, & potest conuenire
etiam habenti ordines inferiores. *vt*
in d. Gerunden.Alexandrin. et Reca-
*naten.*vbi etiam habetur, quod in
his plurimum valet obseruantia.
61 Et est notandum, quod ex cursu
longissimi temporis beneficium sa-
cerdotale fit non sacerdotale, & è
contra, stãte obseruantia subsecuta,
prout habui in facto in quadam cau
sa beneficij, seu Altaris existentis in
collegiata ecclesia S. Michaelis Lu-
cæ quorundam Nobilium de Arnol
finis, & ad mutandum statum bene-
62 ficij requiritur quadragenaria.*Card.*
Seraphin.decis.1227.num.3.et Rota
decis.91.num.7.et decis.308.num.1.
et decis.229. num.8. par.1. in recent.
apud Farinac. et requiritur potestas,
*et voluntas superioris.*R*ota decis.368.*
num.4.

num.4.et dec.374.num.8. part. 1. in dd.recentior.& requiritur,quod pro-
63 uisiones sint factæ eo animo & intentione, vt status mutetur. *Rota decis. 163.num.1.et decis.308.num.3. p.1. in dd.recentior. Annotat. ad* Gregor. *XV. decis.434.num.20.*

SVMMARIVM.

1 *Clerici idonei ad beneficia præsentari debent.*
2 *Clerici nati ex legitimo matrimonio sunt præsentandi.*
3 *Illegitimi præuia dispensatione præsentari possunt.*
4 *Episcopus quando possit dispensare cum illegitimis ad ordines, et beneficia.*
5 *Masculi, liberi, casti, et non habentes beneficia incompatibilia sunt præsentandi.*
6 *Negociatores, et obligati ad ratiocinia præsentari non possunt.*
7 *Curiales nequeunt præsentari.*
8 *Vxorati præsentari non possunt.*
9 *Bigami præsentari non possunt.*
10 *Neophyti præsentari non possunt.*
11 *Qui sacramentum imprimens characterem bis recepit præsentari non potest.*
12 *Qui pœnitentiam solemnem egit præsentari non potest.*
13 *Præsentari debet qui domum suam bene regit.*
14 *Corpore vitiatus præsentari non potest.*
15 *Præsentari debet habens legitimam ætatem.*
16 *Irregularis non potest præsentari, nec criminosus.*
17 *Apostata, seu vagabundus præsentari non potest.*
18 *Literati, & clerici saltem primæ tonsuræ præsentari debent.*
19 *Clerici coniugati nequeunt præsentari.*
20 *Clerici seculares ad beneficia secularia, regulares ad regularia præsentantur.*
21 *Clerici incedentes in habitu, & tonsura sunt præsentandi.*
22 *Habens ius in re, vel ad rem in beneficio tenetur deferre habitum.*
23 *Præsentati plures, vt singuli non habent ius ad rem, & an habitum deferre teneantur.*
24 *Habitus clericalis quis sit.*
25 *Habitus clericalis est talaris.*
26 *Habitus clericalis est, si interior vestis sola sit talaris.*
27 *Habitus clericalis est nigri coloris.*
28 *Tonsura, & corona clericalis quæ.*
29 *Tonsura prædicta quid notet.*
30 *Clerici mundi, & virtute præditi esse debent.*
31 *Tonsuræ, et coronæ antiquissimus in Ecclesia vsus.*
32 *D.Petrus coronam gestasse traditur in memoriam spineæ coronæ Redemptoris nostri.*
33 *Et id Apostolorum institutum esse.*
34 *Intrusus præsentari non potest.*
35 *Præsentatus ingerens se in fructuum perceptione cadit à iure suo.*
36 *Clericus vnus ad beneficiũ præsentandus est.*
37 *Patronus laicus potest cumulatiuè duos præsentare, & ad Ecclesiam curatam plures nominare.*
30 *Clerici apti, et diligentes sunt præsentandi.*
39 *Venatores non sunt præsentandi.*
40 *Præsentandus debet abstinere à malo, et à specie mali.*
41 *Clerici prudentes, et modesti sunt præsentandi.*
42 *Clericus sine peccato mortali existens debet præsentari.*
43 *Clericus bonæ famæ debet præsentari.*
44 *Clericus præsentandus non debet esse aliàs à præsentatione repulsus.*
45 *Clericus hospitalis debet præsentari.*
46 *Clericus nulla cẽsura irreptitus, præsentari debet.*
47 *Præsentandi idoneitas requiritur dũ fit præsentatio.*
48 *Idoneus ad beneficia dicitur habens requisita. 47.*
49 *Idoneitas requiritur in actu præsentationis.*
50 *Præsentatus si mox fiat clericus ante institutionem an dicatur sufficere.*

Idonei-

CAPVT SEPTIMVM.

Idonei, & digni vt præsententur, qui sint, & quid si pręsentetur minus idoneus, vel indignus.

1 PRAESENTARI possunt, & debent ad beneficia Clerici, qui sint idonei, digni, bonæ famæ, & habentes infrascriptas qualitates, videlicet.

2 Prima est, quòd sint nati de legitimo matrimonio, & si illegitimi sunt & naturales sint dispensati ad beneficia Gonzal. *in comment. ad reg. 8. cancell. gloss. 5. §. 1. num. 24. & Garcia de benefic. par. 1. cap. 5. num. 115. & seqq.* & cum illegitimis Episcopus potest dispensare ad minores
4 ordines, & ad simplicia beneficia. *cap. 1. de fil. presbyt. lib. 6.* & cum expositis potest ad omnes ordines, dispensare. Abb. *in cap. cum deputati. de iudic.* & quando Episcopus possit dispensare, vel non. *vide* Praxim *Episcopalem* Piasecij *in par. 1. cap. 1. à num. 56.* & dixi supra.

5 Secunda, quòd sint masculi; quia fęminæ sunt incapaces ordinis, & sic beneficij.

Tertia, quòd sint liberi, non serui, quia serui non possunt esse clerici. Lessius, *de iust. & iur. lib. 2. cap. 34. de benefic. dubitat. 17. & seqq.*

Quarta, quòd castitatem custodiant.

Quinta, quòd non habeant beneficia incompatibilia.

6 Sexta, quòd non sint obligati ad ratiocinia, quia tunc clericari non possunt. neque negociatores. *toto tit. de oblig. ad ratioc.* & ibi *Doct.* Albert. *de trottis in tract. de perfecto clerico. par. 1. lib. 2. in 4. requisito.*

Septi-

7 Settima, quòd non sint curiales, qui nequeunt esse clerici. *vt in distinct. 51. & 59. per tot.*

8 Octaua, quòd non habeant vxorem, quia hi non possunt esse clerici si sint vxorati. *c. coniugatus. de cōuers. coniugat.*

9 Nona, quòd non sint bigami. *vt in cap. praeced. Garc. par. 6. c. 6.*

10 Decima, quod non sint Neophyti, idest noui in fide, vt in *dist. 48. per totam.* isti enim nequeũt ordinari. *Lambert. de iurep. par. 1. lib. 2. quaest. 7. art. 14. num. 1. & seqq.*

11 Decimaprima, quòd non sint tales, qui sacramentum imprimēs characterem bis receperint. vt habetur *dist. 5. de consecrat. per tot.*

12 Decimasecunda, qui pęnitentiam solemnem non egerint. de qua in *c. in capite dist. 50.*

13 Decimatertia, qui domum suam honeste regere nouerint. *vt in §. necesse. dist. 47.*

14 Decimaquarta, qui non sunt corpore vitiati, vt per *Garc. vbi supra par. 7. cap. 12.*

15 Decimaquinta, habentes aetatem legitimam, idest 14. ann. in beneficio simplici, vt in *Conc. Trid. sess. 23. de reform. cap. 6.* vel aliam aetatem requisitam à beneficio, vt dixi supra. *lib. 1. cap. 1. Garc. d. par. 7. cap. 4.*

16 Decimasesta, quòd non sint irregulares. *Garc. d. par. 7. cap. 11.* vt dixi in *cap. praeced.*

Decimaseptima, quòd sint sine notabili crimine, vt dixi in *d. cap. praeced.*

17 Decimaoctaua, quod nō sint Apostatae. *d. cap. praeced.*

Decimanona, quòd non sint peregrini, seu vagabundi, quia non possuut ordinari. *Alb. trott. vbi sup. requisito 17.*

18 Vigesima, quòd sint literati. *Garc. d. par. 7. cap. 7.* & dixi in *d. c. prox.*

Vigesimaprima, quòd sint verè clerici saltem prima tonsura insigniti si beneficia sint simplicia. *Garc. d. p. 7. cap. 1.* vel habeant ordinem requisitum in beneficio.

19 Vigesimasecunda, quòd sint veri clerici, non clerici coniugati, vel laici. *Garc. d. c. 1.* & dixi in *fine cap. praeced.*

20 Vigesimatertia, quòd sint clerici seculares si beneficia sint secularia, & regulares, si sint beneficia regularia, *Garc. d. p. 7. cap. 10.*

21 Vigesimaquarta, clerici sint incedentes in habitu & tonsura. *cap. clerici. & cap. penult. de vita, & honest. cleric.* & quod clerici praesentati ad aliquod beneficium, & sic habentes ius in re, vel ad rem teneantur deferre habitum, & tonsuram vide *Quarantam, in summa Bullarij in verbo, habitus clericalis*, vbi recenset Bullam ,, & constitut. 38. Sixti V. fel. record. & *Garc. d. par. 7. d. cap. 1. num. 15. & sequentib.* alias collatio nulla est ex d. constit. & quando sunt in discordia patronorum plures praesentati, vt aliquando vidi quatuor, & sex ad idem beneficium fuisse praesentatos, tunc per huiusmodi praesentationes nullus acquirit ius ad rem. *Mobedan. dec. 1. num. 2. de praeb.* refert *Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. 104. num. 16.* & ideo quando plures sunt praesentati arbitror eosdem non teneri incedere in clericali habitu, & tonsura, quia d. constit. ligat habentes ius in re, seu ad rem. sed cogita.

24 Habitus autem clericalis clericorum secularium quis sit, non est iure statutus. *gloss. in clem. 1. in verbo, seculari. in fine. de elect.* sed ille censetur habitus clericalis, qui vsu & consuetudine illius regionis, vel prouinciae admittitur vt talis; latè *Couarr. pract. quaest. cap. 32. Iulius Clarus in sua praxi crimin. quaest. 36. num. 11. Farinac. in praxi crimin. tit. de inquisit. quaest. 8. num. 63.* vbi *num. 69.* dicit consuetudinem illam esse intelligendam, idest similium personarum, & clericorum eiusdem conditionis. vsus autem, & vniuer-

25 salis consuetudo inoleuit, vt clericalis habitus sit talaris, quae vestis talaris

laris hominem vsque ad pedes tegit. *Ambros. Calepin. in verbo, talares.* Pet. Ledesm. *in summa. par. 2. tract. 7. cap. 2. circa 14. conclus.* & ita de vesti talari loquitur d. constitutio
26 Sixti V. nec est necesse habere duas vestes taleres, idest interiorem vulgo sottana, & pallium, vulgo ferraiolo, sed sufficit interior longa. *Garc. d. cap. 1. num. 23. & par. 1. cap. 5.*
27 *à num. 11.* & quoad colorem ferè vbiq. clericalis habitus est nigri coloris, nam color rubeus S.R.E.Cardinalibus permittitur, & viridis seu violaceus Episcopis tãtum. *Menoch. de arbit. iudic. casu. 392. nu. 12. Scacc. de iudic. par. 1. cap. 11. nu. 83. & 86. Carol. de grass. de effectib. cleric. in prælud. num. 272.* & de habitu clericali Iacob. *de graff. in suis aur. decis. par. 1. lib. 3. decis. 3.* Bellet. *disquisit. cleric. par. 1. tit. de disciplina cleric. §. 16. num. 13.* Borell. *in summa omniũ decis. tit. 11. de vita, & honestat. cleric. num. 39. cum seq.* Azorius *instit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 14. Sanchez. de matrim. lib. 7. disput. 46. nu. 6. Reuerendiss. Ricciul. de iure person. extra gremium Ecclesiæ existen. lib. 7. cap. 6. à num. 1.* late *August.* Bar*bosa. de off. & potest. Episcopi. par. 2. allegat. 9. num. 1. & sequentib. & in collectan. ad cap. clerici. 15. de vit. & bon. cleric. num. 12.* vbi alios allegat. clerici habitum clericalem deferre tenentur, et tonsuram, et coronam
28 congruentem *d. cap. clerici 15.* vide *Bellet.* vbi supra, competit namque clericis rasura, et tonsura in modum
29 coronæ, quia corōna est signum regni, et perfectionis, cum sit circularis carens angulo in signum carentiæ sordium, quia vbi angulus est, ibi sordes inueniuntur, clerici enim se-
30 metipsos, et alios virtute regere, et sordibus mundare debent, et sic in Deo regnabunt. *c. duo sunt. 12. quæst. 1. gloss. in clem. 2. verbo, tonsuram. de vit. & bon. cleric.* et coronæ vsus in Ecclesia antiquissimus est, vt pro-
31 bat *Greg. de Valentia tom. 4. disput. 9. quæst. 5. puncto 3. & Car. de grass.* vbi supra *num. 281. Durand. in ration. diuin. lib. 2. cap. 1. nu. 31. & Beda*
32 *in lib. 5. de historia anglicana. cap. 22.* asserit D. Petrum in memoriam spineæ coronæ Christi coronã capillorum gestasse toto reliquo capite detonso, et id alios clericos fuisse imi-
33 tatos. Et id esse Apostolorum institutum inquit *Isidorus lib. 2. de officij c. 4. sequitur Bonaccina de sacrament. disput. 8. quæst. vnica puncto vltimo. num. 4. Bellet. vbi supra §. 17. num. 19.* et postea fuit ordinata ab Aniceto Papa *c. prohibita. dist. 23. & cap. clericus 5. de vit. & bon. cler.* late *Card. Baron. annal. Ecclesi. tom. 5. anno Christi 398. Barbosa vbi supra dicta allegat. 9. num. 10.*

34 Vigesimaquinta, quòd non intruserint se in beneficio, ad quod volunt præsentari *Alb. trott. vbi sup. requis. 4.* et præsentatus lite pendente ingerens se in recollectione fructuum be-
35 neficij, ad quod fuit presentatus cadit à iure suo, & collitiganti tribuitur. *clem. vnica. de seq. poss. & fruct. Rebuff. in praxi, tit. de subrogationib. num. 8. Quaranta vbi sup. in verbo, beneficiorum possessio. Crescent. dec. 6. de iurepat. Cardin. Seraphin. dec. 598. & 1238. num. 9. & Card. Mantica. dec. 261.*

36 Vigesimasesta, quòd vnus tantum præsentetur, non duo, nec diuisim, nec insolidum. *Lambert. d. par. 1. lib. 2. quæst. 7. art. 18.* potest tamen laicus patronus cumulatiuè duos præsentare, vt infra dicitur. Item
37 ad beneficiũ curatum potest coram Episcopo plures nominare, & præsentare, ex quibus præuio examine Episcopus magis idoneum eliget. *Concil. Triden. sess. 24. de reformat. cap. 18.*

38 Vigesimaseptima, quòd præsentandi sint apti ad curam, & diligentiam habendam circa Ecclesiam, & eius bona, & iura conseruanda. *Alb. trott. vbi sup. requis. 8.*

39 Vigesimaoctaua, quòd non sint vena-

venatores. *toto tit. de cleric. venat. Alb. trott. vbi sup. req.* 11.

40 Vigesimanona, quòd abstineant ne dum à malo, sed ab omni specie mali. *cap. cum ab omni de vita, & honest. cleric. Albert. trott. vbi supra requis.* 12.

41 Trigesima, quòd sint prudentes, & modesti. *c. si rector. dist.* 43. & non deferant arma. *cap. clerici arma. de vit. & honest. cleric.* abstineant à crapula. *cap. à crapula. de vit. & hon. cler.* & an possit tenere tabernas, & vendi facere vinum habetur per *Doctores in c. 1. de vit. & hon. cler.*

42 Trigesimaprima, quòd sint in communione fidelium, & de consilio est, vt tẽpore præsentationis saltẽ sit confessus, & sine peccato mortali. ita *Bertacchin. in tract. de Episcopo in 1. par. lib. 2. quæst. 32. Lambertin. vbi sup. d. par. 1. lib. 2. quæst. 9. art.* 17.

43 Trigesimasecunda, quòd sint bonæ famæ. *Alb. in c. pastoralis de iurepatronat.*

44 Trigesimatertia, quòd non sint aliàs à præsentatione vitio personæ repulsi. *Lambet. d. q. 9. art.* 27.

45 Trigesimaquarta, quòd sint hospitales. *Abb. & alij in c. de monachis. de præb.*

46 Trigesimaquinta, quòd à secularibus negocijs se abstineant, & à seculi voluptatibus, & de vita clericali habetur in *c. his igitur. dist.* 33. non spectaculis, non pompis intersint, conuiuia publica fugiant, amorem pecuniæ quasi materiam cunctorum criminum fugiant, honoris gradum per ambitionem non recipiant. &c.

47 Trigesimasexta, quòd non sint excommunicati, non suspensi, non interdicti, non irregulares, non degradati, non hæretici, non fautores, defensores, seu receptatores hæreticorum. non schismatici, non apostatæ, non simoniaci, non ambitiosi, non periuri, non infames, non sodomitæ, non adulteri, non concubinarij non vsurarij, non falsificantes literas Apostolicas, nõ sacrilegi, non criminosi, non illiterati, non furiosi, nec morbo caduco laborantes, non histriones, scurræ, miconij, seu mimi, de quibus late dixi supra in cap. quinto. Et idoneitas in præsentando debet esse dum præsentatur, nec prodest, si superueniat argumento eorum, quæ dicuntur à *Doct. in c. si eo tempore de rescript. lib. 6. Garc. d. part. 7. c. 1. num. 25. & seqq.* & de his vide *Lambertin. vbi sup. d. par. 1. lib.*

48 *2. quæst. 10. art. 1.* vbi refert requisita quadragintaseptem ad hoc, vt quis dicatur idoneus ad beneficia. & in *d. c. 18. de ref. sess. 24. Concil. Trid.* habetur ibi. peracto examine renuncientur quot ab his idonei sint iudicati, ætatæ, moribus, doctrina, prudentia, & alijs rebus ad vacantem Ecclesiam gubernãdam opportunis. de quibus *Garc. vbi sup. par. 6. c. 2. num. 233. Gonzal. vbi sup. gloss. 4. nu. 38. & 109. Rebuff. in praxi, tit. requisita ad bonam collationem nu. 23. & 38.*

49 Et quòd idoneitas necessaria sit in actu præsentationis dicit *Mar. Ant. vbi sup. lib. 1. resol. 9. nu. 1. Rota dec. 530. num. 3. par. 2. in recentiorib. apud Farinac.* faciunt dicta per *Gonzal. vbi sup. gloss. 2. nu. 66. Aug. Barbosa de off. & potest. Episc. par. 3. allegat. 72. num. 104.* quamuis eadem *Rota in vna* Imolen. Iurispatronatus. 29. Nouembris 1594. *coram*

50 *Orano.* id limitet si laicus præsentatus breui interiecto tempore ordine clericali insigniretur, quasi tunc non esset dicenda facta præsentatio de persona penitus inhabili, cum satis sit fuisse promotum, & ordinatum ante institutionem. sequitur *Paris. de resig. benef. lib. 4. quæst. 2. num. 5. & 6. Barbosa in collectan. super cap. significasti. num. 3. in fine. de iurepatr. vide Garc. par. 7. cap. 1. num. 29. & sequentib.*

51 Idoneitas autem intrinseca in

52 præsentando præsumitur, quilibet

N n enim

enim præsumitur bonus, nisi contrarium appareat. *l. ff. merito. ff. pro socio.* extrinseca autem idoneitas non præsumitur, vt scientia, literatura, & similia. *gloss. in cap. si forte, de elect. lib. 6. in verbo, euidentem. & ideo tex. in cap. dudum. de præsumpt.* debet intelligi de idoneitate intrinseca, sed
54 per examen quis idoneus iudicatur. *Garc. d. par. 6. cap. 2. nu. 233. & seqq.*
55 *Lambert. d. quæst. 10. art. 2.* ad beneficium autem simplex idoneus reputatur ille, qui non omnino est illite- *Card. Mantica decis. 115. num. 8.* & habentes eligere debent eligere ma-
56 gis idoneum, nec sufficit eligere idoneum. *c. licet ergo. 8 quæst. 1.* quod si ante electionem non sit appellatum, & dictum, vt melior eligatur, tunc si
57 electio facta sit à maiori parte de idoneo, valebit electio. ita in *c. constitutus. vbi Doct. de appellat. & in cap. 3. de iurepat.* vbi concludunt etiã patronos debere præsentare magis
58 idoneũ, aliàs vulnerare eorum conscientiam, quamuis *Lambert. vbi sup. art. 3.* vbi hoc disputat, teneat patronos salua conscientia posse præsentare idoneum omisso magis idoneo. vide *Rotam decis. 36. num. 3. par. 2. in recentiorib. apud Farinac.* & sic resolutiuè loquendo dicitur, quod aut loquimur in patrono laico, aut in patrono ecclesiastico, aut in Episcopo.

59 Primo casu, patronus laicus tenetur tantum præsentare dignum, non digniorem, *cap. monasterium. 16. q. 7. cap. quod autem. cap. cum autem. cap. pastoralis. & cap. eam te. de iurepat. Io. And. in d. cap. cum autem.* & sic in foro exteriori valet præsentatio de digno, prætermisso digniori, ne ecclesia, & respublica varijs litibus vexetur. *S. Thom. 2. 2. quæst. 63. artic. 3. Sotus de iust. & iure, lib. 3. quæst. 6. art. 2. Dec. de communi in cap. constitutis. il 2. de appellat.* nec omittendo digniorem tenetur patronus ad re-
60 stitutionem, secus quando præsentaret indignum, seu eligeret. *Pet. Arag. de iust. & iur. tit. de restitut. quæst. 62 art. 2. conclus. 2. Molina, de primogen. Hispan. cap. 5. lib. 2. num. 67. & seqq. Lessius vbi sup. lib. 2. cap. 34. dubitat. 12. 13. & 15.*

61 Et satis est, quòd patronus laicus debet sub peccato mortali præsentare personam dignam, & idoneam. *Azor. instit. moral. par. 2. lib. 6. c. 21. quæst. 4.* quamuis in quæst. 5. resoluat digniorem à patrono esse nominandum. vide *Ioan. Valerium, de differentijs inter vtrumque forum. verb. electio. differ. 2. latissime Garc. d. p. 7. cap. 16. num. 1. vsque ad finem.* bene verum est, quòd in foro conscientiæ
62 patronus tenetur digniorem præsentare. *Couarr. in cap. peccatum. par. 2. §. 7. num. 5. de reg. iur. lib. 6.*

63 In secundo casu, patroni ecclesiastici semper tenentur eligere, & præsentare digniorem. *c. 3. de iurep.* quia in electionibus semper magis dignus est eligendus. *cap. licet ergo. et ibi glos. 8. quæst. 1.*

64 In tertio casu, Episcopus in concursu parochialis Ecclesiæ secũdum formam *Conc. Triden. sess. 24. de ref. c. 18.* debet ex examinatis, & approbatis eligere digniorem, aliàs collatio erit nulla, & erit locus appellationi, ita ẽt si plures præsentati sint,
65 itaut Episcopus debeat gratificare, tunc etiam tenetur eligere digniorẽ secundum doctrinam. *Abb. in cap. constitutis. il 3. de Appellat. S. Thomas vbi sup. Stephan. Gratian. disceptat. Foren. cap. 211. per totum. Massobr. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccles. requis. 5. dub. 1. & vide Zecchium de benef. et pens. cap. 12. nu. 21. Riccium in praxi rer. for. ecclesiast. decis. 230.*
66 *vbi nu. 357.* ait peccare Episcopum mortaliter dando beneficium digno omisso digniori, & teneri ad restitutionẽ, idem *Riccius vbi sup. decis. 425. Gonzal. vbi sup. glos. 4. nu. 110. et seqq. Barbosa de off. et pot. Episc. p. 3. allegat. 60, num. 13. et allegat. 72. nu. 198. et seqq.*

67 Præsentantes autem minus idoneum,

neum, vel indignum, si sint patroni Ecclesiastici, qui dicuntur eligere ea vice priuantur iure præsentandi, sicut ipsi eligentes, iuxta textum in *cap. cum in cunctis, §. vlt. de elect.* si verò sint patroni laici, vel clerici ratione propri j patrimonij, si minus
68 idoneum præsentent, possunt intra quadrimestre alium idoneum cumulatiuè præsentare. *cap. cum vos. et ibi glos. in verbo, minus idoneè. de off. ordin.* dummodo defectus non sit su-
69 per idoneitate requisita in fundatione, vt quia præsentandus debeat esse actu sacerdos, tunc enim deuolutio fieret ad superiorem, quia ea non seruando videntur delinquere, & abutuntur iure fundatoris.
70 Si autem lapsum sit quadrimestre & non sit idoneus præsentatus, deuolutio fit ad superiorem habentem instituere. *Abb. et alij in d. c. cum vos.*
71 Verum si tales patroni laici præsentauerint indignũ indignitate criminosa, sed ignoranter, poterunt intra quadrimestre alium dignum, & idoneum præsentare, sed si lapsum sit quadrimestre, deuolutio fit ad superiorem, qui eo casu prouidet beneficio de nouo rectore, si autem scienter præsentauerint indignum, ipso iure pro illa vice priuati sunt facultate, & iure præsentandi, *§. siquis oratorij. Auth. de sanctiss. Episcopis. Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, honorificum, num. 16.* & fuit dictum in *d. Imolen. Iurisp. coram Orano, in Vercellen. Capell. 19. Iunij 1606. coram Ortembergo et 4. Iulij 1608. coram Card. Sacrato*, & ita dicit *Host. in summa, tit. de iurep. §. in quibus in princ. col. 3. Abb. in d. cap. cum vos, et*
72 *ibi Bald.* ait præsumi patronum habere notitiam præsentati, nisi contrarium pateat per diuersas coniectu ras, & ideo id videtur arbitrio ordinarij relinquendum argumento textus in *cap. de causis in fin. de off. deleg.* de quibus late *Lamber. vbi sup. art. 4.* immo dicta scientia debet esse clara, non præsumpta, cum agatur de amissione, vt habetur in *d. Imolen. iurisp. coram Orano.*
73 Quando autem Episcopus, & in quibus casibus possit cum minus idoneo, vel indigno, & circa defectus præsentatorum dispensare, vide *Lamber. vbi sup. art. 5.* & satis sit, quod dicit textus in *in d. cap. licet ergo.* vbi dicitur, is est eligendus, qui præstantior est ex omni populo, qui
74 doctior, & qui sanctior, & in omni virtute eminentior, ideo indigni, & non apti, & non idonei semper durã-
75 te indignitate, & defectu idoneitatis debent repelli, & arceri, vtinam digni, & idonei semper ecclesijs, & beneficijs præficiantur.
76 Nullo autem modo potest Episcopus dispensare circa inhabilitatem præsentati, quando inhabilitas causatur à lege, modo, conditione, vel institutione per fundatorem appositis, & de his vide *Fel. in cap. cum accessissent. de constitutionib. & Lambert. vbi sup. art. 6.*

Adde prędictis, quod si plures sint patroni, & aliqui præsentationi factę de indigno non consentiant, isti habent pro illa vice ius præsentandi, nec vox præsentantium indignum tunc deuoluitur ad Episcopum. *Abb. in cap. 1. num. 11. de his, quæ fi. à ma. par. cap. Rocch. de Curte in verbo, honorificum. quæst. 16. num. 43.* & fuit dictum in *Lucana plebis. 29. Apr. 1591 coram Gypsio.* & præsentatio facta de laico dicitur facta de indigno (quia est incapax beneficiorum. *c. cum adeo de rescript.* & habetur in *d. Imolen. iurispat. coram Orano.* & valet præsentatio facta de clerico, cum decreto quòd obtineat dispensationem à Papa super aliquo defectu, vel inhabilitate. *ad decis. 5. de rer. permut. in antiq.* & fuit dictum in *Firmana Altaris. 4. Martij, 1596. coram Cardin. Seraph.*

SVMMARIVM.

1 *Præsentari quomodo debeat clericus.*

2 *Præsentatio est exibitio facta sensibus corporeis.*
3 *Patronus absẽs potest per literas præsentare.*
4 *Procurator pro constituente præsentari non potest.*
5 *Clericus præsens non absens debet præsentari.*
6 *Præsens, quis dicatur.*
7 *Præsentatio personalis quare requiratur.*
8 *Examen non potest fieri per procuratorem.*
9 *Præsentatus debet esse præsens intra quadrimestre à die vacationis.*
10 *Præsentatio est exibitio de clerico præsente.*
11 *Beneficium absenti conferri potest.*
12 *Absens eligi, & postulari potest.*
13 *Præsentati præsentia pro forma requiritur.*
14 *Absens si notus sit potest præsentari.*
15 *Præsentatio acceptari debet à præsentato intra quadrimestre.*
16 *Absens per procuratorẽ institui potest.*
17 *Doctor, seu lector in aliquo studio non indiget examine.*
18 *Dummodo sit diœcesanus habentis instituere.*
19 *Absens non debet institui sine literis commendatitijs sui Episcopi.*
20 *Absens notus præsentatur ad beneficia, simplicia, non ad parochiales.*
21 *Ordinarius si admittat præsentationem de absente tenet præsentatio.*
22 *Quia tũc præsumitur habere illius notitiam.*
23 *Præsentatus debet acceptare præsentationem infra tempus datum ad præsentandi.*

CAPVT OCTAVVM.

Clericus præsens, non absens præsentari debet.

1 PRæsentari debet clericus præsens, idest, debet præsentiam sui facere, vt notat ipsum verbum, præsentatio. *cap. cum, & plantare. §. in ecclesijs; ibi. Episcopis repræsentent. de priuil.*
2 *& facit l. consentaneum. C. quom. & quando iud. vnde recte dicit gloss. in clem. dudum. in verbo, repræsentari. de sepult.* quod repræsentari dicitur, qui præbetur, & exibetur sensibus corporeis. *ex l. 1. in princ. ff. de verb. obligat. Selua, de benefic. p. 3. quæst. 6. num. 7. Lambert. de iurep. par. 1. lib. 2. quæst. 11. art. 1. num. 12. & seqq.* & fuit dictum in *Papien. iurispat. 31. Ianuar. 1594. coram Card. Millino. in Mediolan. iurispat. 12. Maij 1595. coram Card. Blanchetto, & in Abulen. Cappellaniæ. 12. Nouembris, 1599. coram Card. Seraf. & in Gerunden. beneficij, 28. Ianuar. 1600. coram Corduba.*

3 Potest autem patronus absens per literas, seu per procuratorem facere præsentationem de clerico, qui cum eisdem literis, seu procuratore Episcopo se repræsentet personaliter infra tempus datum ad præsentandũ. *c. ea noscitur, de his, quæ fiunt à præl. Card. Tuscus pract. conclus. tur. lit. P. conclus. 592. num. 4.* Aug. Barbosa *de off. & pot* Episc. *alleg. 72. num. 116. & fuit dictum in* Florentina Parochialis. 18. Decemb. 1589. *coram Comitulo, et in Romana.* Iurisp. 10. Maij 1602. *coram Iusto.*

4 Verum procurator pro constituẽte, pater pro filio, consanguineus pro consanguineo clerico, cum promissione de rato præsentari non potest, sed præsentari debet actualiter, & præsentialiter clericus præsens, nõ
5 absens. *gloss. d. in d. clem. dudum.* neque ordinarius tenetur admittere præsentationem factam de absente. *Rebuff. in praxi, tit. de præsentat. n. 3. Card. Tuscus vbi sup. concl. 191. Hie. Gonzal. in comment. ad reg. 8. cancel. glos. 48. nu. 36. Garc. de benef. par. 4. cap. 1. num. 16. & seqq.* Barbosa *vbi sup. nu. 114. Riccius in praxi rer. for. ecclesiast. decis. 158.* is enim dicitur
6 præsens, qui exibetur sensibus corporeis, vt dicit prædicta *gloss. & facit*

cit text.in c.nobis, & in cap. vlt. de
7 *iurepat.* requiritur enim personalis præsentatio propter qualitates requisitas in præsentandis, & quia examinari debet ab ordinarijs ex *Conc. Trid.sess.* 24. *de reform. cap.* 18. *& sess.7.de reform.cap.* 13.quod examen cum sit personale,& per procu-
8 ratorem fieri non possit, necessario sequitur, præsentatos teneri Episcopis se personaliter exibere, & clari iuris est non sufficere quamcunque
9 præsentationem, nisi præsentatus sit præsens intra quadrimestre à die vacationis coram habente instituere. *Abb.in cons.* 76. *num.2. par.2.* & ideo dicitur, quod præsentatio est
10 exibitio facta de clerico præsente sensibus corporis illi, coram quo fit præsentatio,licet contrarium sit in colatione, quia absenti beneficium
11 potest conferri. *cap. si tibi absenti. de præb. lib.6.* & similiter absens potest
12 eligi,& postulari.*c.sacrorum.dist.*63. & ratio est, quia ipsemet conferens tribuit omne ius, & præsumitur tri-
13 buere mærenti, præsentia actualis vero requiritur pro forma, & ideo non potest ex consuetudine introduci, vt absens præsentari possit,quia talis consuetudo esset absque ratione,& in grauamen,& præiudicium ecclesiæ ad notata per *Abb.& Doct. in c.1.de consuetud. de quibus vide Lamber.vbi sup.art.1.& 2.*
14 *Prædicta* tamen limitantur,vt non procedant, quando præsentatus est adeo notus habenti instituere, vt nō indigeat examinatione secundum *Bald.in cap.constitutus. il 2.de appel. col.2.& ibi Abb.*quod enim patet expresè nō est probare necesse,& ideo talis notus etiam absens potest præsentari, & valet præsentatio, si eam
15 præsentatus acceptet,& ratificet infra quadrimestre à die vacationis, si sit præsentatus à patrono laico, & intra semestre, si à patrono ecclesiastico. *Marescott.variar.resol. lib.1. cap.83.Marcus anton.Genuens.Episcopus Isernien.in praxi Archiep.Nea polit.c.82.num.2. Rocch.de Curte,de iurepar.verbo, honorificum. quæst.6. Rota decis.3.de iurepat.in nouis. Riccius vbi sup. num.68. & decis. 156. num.61.Coras.de benef.par.4.cap.vlt. num.18.Garc.d.par.1.num. 16. Barbosa d.allegat.72.num.118.*& fuit dictum per *Rotam in vna Valentina beneficij.* 16. *Maij* 1583. *coram Card. Lancell. & in vna Regien. prioratus,* 14.*Decemb.*1587.*coram Cardin. Pamphil. & in Gerunden. beneficij.* 28. *Ianuar.*1600. *coram Corduba.* &
16 talis absens per procuratorem potest ab Episcopo institui, si ei notum sit illum notoriè esse idoneum, vt quia sit doctor, vel lector in aliqua publi-
17 ca vniuersitate, hi enim non indigēt examinatione. ita *Innoc.in cap.in Lateranen.in fin. de præben. Barbosa vbi sup.nu.*118.*Ludouisius, qui fuit Gregorius XV. decis.* 34. *et ibi annotat.*
18 dummodo talis notus sit diœcesanus illius, qui debet instituere, si enim sit de alterius diœcesi,non debet institui absque literis commen-
19 datitijs sui Episcopi, qui fidem faciat de sua idoneitate. *c.fraternitatis.de cler.non resid.et ibi Doct.Lamb. vbi sup.art.3.*
20 Et prædicta procedunt in præsentatione facta de absente noto ad beneficia simplicia, nam in præsentato ad parochialem ecclesiam aliud est dicendum, tunc enim examen pro forma,& præcisè requiritur etiā quod præsentatus sit dignus.ex *Cōc. Trid.sess.24.de refor.c.18.et ex Bulla Pij V.in conferendis.*vt fuit dictum in *d. Regien.prioratus,et in Lucana plebis.7.et 14.Maij 1596.coram Gypsio,et in d.Papien.iurisp.coram Card. Millino.Gonzal.d.glos 4.nu.9.Garc. vbi sup. part.9. cap.2.num. 255. Riccius vbi sup. decis.414. Barbosa d.allegat.72.num.120.et seqq.*
21 Et quamuis ordinarius nō teneatur admittere præsentationem factā de clerico absente etiam noto, vel non noto, si tamen eam admiserit, valet præsentatio,etiam si talis ab-

sens non esset notus. *Abb. in d. cons. 76. Lambert. vbi sup. art. 4.* & quan-
22 do Episcopus, vel alius habens instituere admittit præsentationem factam de absente præsumitur habere ipsius absentis notitiam. *Abb. in d.*
23 *cons. 76.* qui absens præsentatus debet acceptare, seu ratificare præsentationem de se factam intra quadrimestre, seu semestre secundum qualitatem præsentantium, per se, vel per suum procuratorem habentem speciale mandatum ad acceptandũ tale beneficium, exprimendo nomen beneficii, vel per eius epistolam. vt notatur in *d. cap. si tibi absenti.* & tradit *Lambertin. vbi sup. art. 5.* & *Garc. d. c. 1. nu. 21.*

Et si fiat præsentatio coram Papa, quia præsentatio fit in manibus Papæ per instrumentum, & sufficit consensus præstitus in Cancellaria, vel Camera etiam per procuratorem; tunc enim valet præsentatio facta de absente. vt fuit resolutum in *Florentina parochialis*, 18. *Decemb.* 1589. *coram Comitulo*. nec est necessariũ, quòd in d. instrumento notarius dicat, quòd præsentatus est præsens, quia præsumitur, ita in d. *Gerunden. beneficij coram Corduba*.

SVMMARIVM.

1 *Clericus patronus non potest se ipsum præsentare.*
2 *Procurator ad resignandum in fauorẽ personæ per procuratorem nominandæ non potest se ipsum nominare.*
3 *Differentia actualis esse debet inter dantem, & accipientem, inter præsentatum, & præsentantem.*
4 *Clericus patronus nec etiam ad beneficiũ simplex se præsentare potest.*
5 *Clericus patronus potest rogare superiorẽ, vt sibi d. beneficiũ conferat.*
6 *Prælatus potest motu proprio conferre beneficium patronatũ ipsi patrono.*
7 *Prælatus aliquando ordinat ecclesiam non præsentante patrono.*
8 *Parochialis ecclesia de iurepat. ecclesiastico prouidetur per concursum.*
9 *Præsentatio si fieri debeat personæ de tali familia, si aliter fiat, impugnari potest.*
10 *Clericus compatronus potest ab alio cõpatrono præsentari.*
11 *Sed seipsum cum compatronis præsentare non potest.*
12 *Electus non videtur computandus inter eligentes.*
13 *Electus tamen debet consentire electioni, & præsentatus præsentationi de se factæ.*
14 *Et tunc vox electi, & præsentati auget numerum eligentium, & præsentantium.*
15 *Compatroni præsentati consensus auget paritatem.*
16 *Compatroni possunt ex se vnum præsentare.*
17 *Procurator constitutus à patrono ad præsentandum non potest patronum præsentare.*
18 *Qui per alium facit per se ipsum facere videtur.*
19 *Veralli decisio 397. p. 2. refertur.*
20 *Procurator constitutus à patrono non potest se ipsum præsentare.*
21 *Neque procurator substitutus à d. procuratore.*
22 *Donatarius iurispat. potest præsentare donantem.*
23 *Pater potest præsentare filium, auus nepotem, & sim.*
24 *Episcopus potest licitè conferre beneficia filio suo legitimo.*
25 *Charitas in primis exercenda est erga domesticos.*
26 *Executor datus in testamento potest distribuere eleemosynas in suos egenos, si pauperibus sit facienda distributio.*
27 *Pater si sit compromissarius filij patroni non potest d. filium præsentare.*
28 *Secus si sit compromissarius alterius, quia tunc filium præsentare poterit.*
29 *Et si filius sit Canonicus, & ab omnibus Canonicis eum d. filio sit compromissum in patrem, tunc pater poterit filium eligere.*

CA-

CAPVT NONVM.

Clericus patronus an' possit se ipsum præsentare.

1 CLERICVS patronus ecclesię vacantis non potest se ipsum præsentare ad d. ecclesiam. *c. per nostras.* & ibi *gloss. in verbo, præsentare. de iurepat. Abb. cons. 25. num. 2. p. 2. & in c. consuluit. vbi Io. And. & Ancbar. de iurepat.* Lambert. *de iurepat. par. 1. lib. 2. quæst. 8. princ. art. 2. & 6.* & habetur *in cap. vlt. de institut.* Gonzal. *in comment. ad regulam* 8. *Cancell. gloss. 2. num.* 57. vide Rotam *decis.* 185. *par. 2. diuers.* & fuit dictum in *Papien. Parochialis.* 13. *Maij.* 1598. *coram Orano.* ita etiam procurator
2 ad resignandum in fauorem personę per procuratorem nominandæ, non potest seipsum nominare, & eligere. *Verall. dec. 397. nu. 1. & 2. p. 2. Paleot. dec. 249. Flam. Paris, de resig. benef. lib. 9. quæst. 17. num. 102. & 103.* & ratio est, quia vt ambitiosus esset, repellendus. *cap. in scripturis. 8. q. 1. l. si quamquam. C. de ep. & cler. l. qui omnia. ff. de procur.*

3 Item quia debet esse actualis distinctio, & differentia inter dantem, & recipientem, & inter præsentantem, & præsentatum. *d. c. vlt. de institut.* ita etiam debet esse differentia inter eligentem, & electum. *cap. qualiter. de elect.* ita inter instituentem, & institutum. *d. c. vlt.* & idem
4 est in beneficio simplici, quia pari ratione clericus patronus non potest seipsum ad illud præsentare. *Abb. in d. c. per nostras. vbi Io. Andr.* & fuit dictum in *Aquilegien. iurisp.* 8. *Iunij.* 1587. *coram Rubeo.*

5 Potest tamen talis clericus patronus effundere preces, & super hoc petere dispensationem, vt sibi de tali beneficio prouideatur. vt per Abb. *ibidem. Aug. Barbosa in collectan. ad d. c. per nostras. nu. 3.* quamuis Lambert. *vbi sup. art. 2. num. 3.* videatur tenere contrarium. vide *Zecchium de benefic. & pens. c. 12. nu. 21. vers. an vero patronus. &* Lessium *de iust. & iure. lib. 2. cap. 34. de benefic. dubitat. 7.*

6 Verum si Prælatus, ad quem pertinet institutio, motu proprio vocet clericum patronum, eiq. conferat quodcumque beneficium vacans, in quo dictus clericus habet iuspat. tenebit collatio, quę tali casu non habet originem ab ipso patrono. ita *Abb. in d. c. per nostras. num. 3.* tunc enim dictus patronus non se ingerit, nec se præsentat contra prohibitionem. *d. c. per nostras.* sed vocatur à Deo tanquam Aaron. *Stephan. Gratian. disceptat. forens. c. 430. nu. 5.* im-
7 mo dantur casus, in quibus Prælatus ordinat ecclesiam non præsentante patrono. *cap. 1. cap. 2. cap. 3. cap. cum autem. & c. cum propter. de iurep.*
8 & si ecclesia sit parochialis, & de iurepat. ecclesiastico, tunc ei prouidetur per concursum quando enim vacat d. ecclesia, Episcopus, seu eius Vicarius habita notitia proponit edictum pro concursu, & peracto examine ex approbatis eligit magis idoneum. *Gonzal. vbi sup. gloss. 6. num.* 113. & dicam infra lib. 10. cap. 1.

9 Item si præsentandus debeat esse de aliqua familia, & patronus alium extra dictam familiam præsentauit, tunc poterit clericus ex d. familia, cum sibi id competat ex fundatoris dispositione se opponere, & dicere nullam dictam præsentationem, & petere se institui. *Lambertin. vbi sup. art. 4. num. 7.*

10 Insuper clericus compatronus potest ad ecclesiam patronatam præsentari ab alio compatrono. *gloss. in d. c. consuluit. in verbo, concludunt. in fine. de iurepat. d. c. per nostras.* & ibi Abb. *Rocchus de Curte de iurep. verbo, bonorificum. quæst. 4. princ. nu.* 20. & te-

& hanc esse communem opin. testatur *Abb. in c. cum in iure. col. 2. de elect. & in d. cons. 25. p. 2. & in d. c. consuluit. Lambertin. vbi sup. art. 5. Calderin. cons. 7. de iurep. Berous in c. quoniam. num. 53. de iurep. Bertacchinus in tract. de Episcopo. par. 3. lib. 1. quæst. 24. num. 35. Hostiens. in summa. tit. de iurepat. nu. 11. & Abb. in d. c. consuluit*. dicit nullo modo posse
11 clericum compatronum simul cum compatronis se ipsum præsentare, sed præsentationem esse faciendam à solis compatronis, vt euitentur rationes, de quibus supra ex *d. c. per nostras*. & hæc est ratio, quare per-
12 sona electa non videtur computanda inter eligentes, vt augeat numerũ eligentium, quia à seipso oriri non debet. *c. didicimus. 24. q. 1.* debet ta-
13 men electus, seu præsentatus consentire electioni, & præsentationi de se factæ infra tempus debitum datũ ad eligendum, & præsentandum, dummodo hæc fiant post electionẽ, & præsentationem. *Abb. d. cons. 25. & in d. c. cum in iure*. vbi Cardin. Io. *Andr.* & alij. quo casu vox coele-
14 ti, & præsentati augebit numerum eligentium, & pręsentantium, de electione tractant *Innoc. Io. Andr.* Abb. *& Bald. in d. c. cum in iure*. & fuit dictum in d. *Aquilegien. beneficij*. & in d. *Papien. parochialis*. quando tamen non sit seruanda forma. *text. in c. quia propter. & in c. ecclesiæ. de elect.*
15 & de præsentatione id, quòd dictũ est, procedit, quia compatroni præsentati consensus auget paritatem. *Lambertin. vbi sup. art. 8. nu. 3. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 51. nu. 5. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. allegat. 72. num. 92. vbi num. 91.*
16 ait, quòd quando plures sunt patroni, puta clerici, vel vnus clericus, & alius laicus, possunt ex se ipsis vnum nominare, & præsentare. *gloss. vlt. in d. c. consuluit.* Card. *Tuscus pract. conclus. iur. lit. P. conclus. 595. Azorius institut. moral. par. 2. lib. 6. cap. 21. quæst. 3.*

17 Eadem ratione procurator constitutus à patrono cum facultate præsentandi nõ potest ipsum patronum constituentem pręsentare, *Abb. in d. c. per nostras*. & ibi addit. *lit.* D. & ratio est, quia ille dicitur facere, cuius nomine fit. *l. 1. ff. de vi, & vi arm. c. cum quis. de sent. excom. lib. 6.*
18 & qui per alium facit per seipsum facere videtur. *c. qui per alium. de reg. iur. lib. 6.* & ita fuit resolutum in Rota in vna *Salamant. Capellaniæ*. 14. *Octobris*. 1552. quam refert Caputaquen. seu *Verall. dec. 397. par. 2.* sub
19 his verbis. *Procurator constitutus à patrono ad præsentandũ non potest eundem patronum constituentem præsentare. Cardin. in cap. ex insinuatione. vers. 2. quero. de iurepat. Lambert. vbi sup. art. 9.* & ratio est, quia patronus non potest seipsum præsentare. d. *c. per nostras.* & facit *vulg. l. ita coram. §. si decuriones. ff. quod cum eo.* idem etiam determinat *Bald. in addit. ad specul. in rubr. de iurepat.* & per ista ita fuit decisum in *Salamant. Capellaniæ coram D. Vestano*. & refert Paris. *vbi sup. d. quæst. 17. num. 113.* Campanil. *in diuersor. iur. canon. lib. 21. c. 13. num. 399. Barbosa d. allegat. 72. num. 87. & seqq.* nec etiam pro-
20 curator constitutus à patrono potest seipsum præsentare ad dicta per *Gonzal. d. gloss. 2. num. 57.* & eadem ra-
21 tione procurator substitutus à tali procuratore non potest nec patronũ, neque suum principalem, neque se ipsum præsentare. *Lambert. vbi sup. art. 9. & 10. Barbosa d. allegat. 72. nu. 88. & 89.*

Et miror, quòd Riccius *in praxi rerum fori ecclesiast. decis. 197. n. 216.* dicat contrarium, quòd procurator possit præsentare patronum, & allegat *dec. Caputaq. seu Veralli* 138. quę de hac re non loquitur. ita vt crediderim potius in d. praxi typographum errore lapsum esse.

22 Donatarius autem iurispatronatus potest præsentare donantem, seu donatorem, quando donatio fuit

facta

facta perpetuò, cum consensu Ordinarij, secus si facta sit pro vna vice, quia tunc non potest præsentare donantem, nam præsumitur facta donatio fraudulenter, vt donans à donatario præsentari possit. *Abb. in d. cap. vlt. de institut. ita Rocch. de Curte vbi sup. in verbo, ipse, vel is à quo. quæst. 20. nu. 37. & Lambertin. vbi sup. art. 11.*

23 Pater autem potest præsentare filium, auus nepotem, seu alios consanguineos. *gloss. in c. quia clerici. verbo, filij. & in c. consuluit. verbo, propria auctoritate. de iurep.* & hæc est vera, & communis opinio, de qua *Card. in d. c. quia clerici. quæst. 1. Paris. d. quæst. 17. nu. 122. Ioseph Ludouic. tomo 3.* commun. opin. *tit. de iurepat. conclus. vnica. Azor. vbi sup. d. c. 21. quæst. 2. Barbos. d. allegat. 72. num. 93.* dummodo in prædictis sint qualitates requisitæ. Et ideo potest

24 Episcopus licitè conferre beneficiũ filio suo legitimo, vel nepoti idoneo,

25 quia charitas in primis exercenda est erga domesticos. *c. non satis. dist. 66. & cap. dilecto. de prabend. Abb. in cons. 96. p. 2. Rocch. de Curte vbi sup. in verbo, honorificum. quæst. 4. princ. Lambert. vbi sup. art. 12.* & ita Pisis, & alibi vidi seruari sæpissimè in praxi. vt in simili executor nomina-

26 tus à testatore ad distribuendum bona inter pauperes, poterit distribuere in suos filios, & consanguineos pauperes fraude cessante, *Calderin. cons. 39. de testam. Abb. in c. 1. nu. 5. de cohabit. cler. & mul. D. Thom. 2. 2. quæst. 32. art. 9.* & ibi *Caietanus, Card. Mantica de contect. vlt. vol. lib. 8. tit. 5. à nu. 16. Gonzal. d. gloss. 2. nu. 54.* & etiam in seipsum si sit pauper potest distribuere. *Abb. in d. c. cum in iure. num. 4. de elect. Nauarr. in man. c. 25. nu. 122. Paris. d. quæst. 17. num. 120.*

27 Accedit, quòd si pater sit compromissarius filij patroni, non potest dictum filium præsentare per supradicta de procuratore, si autem filius habeat alios compatronos, pater poterit filium præsentare.

28 Si autem filius non sit patronus, & in patrem sit compromissum de clerico eligendo, vel præsentando, poterit filium eligere, seu præsentare.

29 Et si filius sit Canonicus, & ab omnibus Canonicis vna cum dicto filio fuerit compromissum in patrẽ, poterit pater eligere suum filium, cum id non reperiatur prohibitum. vide *Card. in d. c. consuluit. quæst. 2. de iurepat. & Lambert. vbi sup. art. 13. & Barbosam vbi sup. d. alleg. 72. num. 94.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficiatus potest ad aliud beneficium præsentari, & quando.*

2 *Conc. Trid. sess. 22. de ref. c. 17.*

3 *Beneficiorum multiplicitas non permittitur regulariter.*

4 *Habens beneficium sufficiens, si aliud consequatur an peccet.*

5 *Beneficium sufficiens quid sit.*

6 *Multiplicitas ex sola dispensatione Papæ permittitur.*

7 *Et aliquando ex dispensatione Episcopi, seu Legati.*

8 *Canonicus vt curatam retineat, solus Papa dispensat.*

9 *Episcopus ex causa potest dispensare, vt quis retineat duo beneficia difformia sub eodem tecto.*

10 *Canonicatus duo sunt incompatibiles.*

11 *Et eos retinens sine dispensatione amittit.*

12 *Episcopus habenti beneficium insufficiens, aliud conferre potest.*

13 *Sed tertium conferre non potest.*

14 *Et si duo sint insufficientia, plura retineri possunt, si non habeant residentiam.*

15 *Episcopus dispensare non potest super retentione duorum beneficiorum, quorum vnum sit sufficiens.*

16 *Episcopus potest conferre beneficium habenti pensiones sufficientes ad sustentationem.*

Et

CAPVT DECIMVM.

Beneficiatus vnius beneficij, an' possit præsentari ad aliud beneficium, & an' duo ad idem beneficium præsentari possint.

1 Beneficiatus vnius beneficij patronati potest ad aliud beneficium præsentari, nisi lex fũdationis aliud disposuerit, & nisi sint beneficia incõpatibilia, nam de iure potest quis habere plura beneficia sine cura, residentiam non requirentia. *c. gratiam. de rescript. lib. 6. clem. gratiæ. de rescrip.* Lambert. *de iurepat. lib. 2. p. 1. quæst. 7. art. 15.*

2 Hodie autem seruari debet decretum Conc. *Trid. sess. 24. de refor. c. 17.* quo decernitur vt in posterum vnũ tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur; quod si ad vitam eius, cui confertur non sufficiat, liceat aliud simplex beneficium sufficiens, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat eidem conferre, alioquin vacare ipso iure

iure censeantur. & vltra duo beneficia, pro alijs patitur dispensatio à Summo Pontifice. attamen etiam hodie potest præsentari habens plura beneficia, ex quo non faciunt incompatibilitatem respectu acquisitionis, sed respectu retentionis. vt habetur in *Cæsaraugustana Capellaniæ. 16. Martij. 1587. coram* Card. *Seraph.* & 15. *Martij.* 1588. *coram Bubalo*. & ideò Canonicus potest præsentari ad Capellaniam, sed non institui. vide in *Mediolanen. Capellania.* 2. *Decemb.* 1584. *coram* Vicecomite.

3 & de multiplicitate beneficiorum. vide *Hoiedam in suo tract. de benefic. compatib. & incompatib.* Dionys. *Carthus. in tract. de pluralitate benefic. Rebuff. in praxi. p. 1. tit. de dispensat. ad plura beneficia. Cened. ad Decretal. collect.* 150. P. *Valer.* Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *c.* 13. *num.* 275. *cum seqq.* latissimè *Garc. de benef. p.* 11. *c.* 5. *nu.* 260. *cum*

4 *seqq.* & habens beneficium simplex sufficiens ad commodam sustentationem, & aliud consequatur, an' sit cum primo incompatibile, & an' peccet mortaliter. vide *gloss. in cap. dudum. il 2. de elect. in verbo, intitulatam. & ver. retinere. Syluest. in summa, in verbo, beneficium.* 4. *nu.* 2. *Zecchium de benef. & pens. c.* 5. *nu.* 4. *Hoiedam vbi sup. par.* 1. *c.* 19. *nu.* 1. *Azor. inst. moral. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 12. *post princ. & lib.* 5. *c.* 19. *Paris. de resig. benef. lib.* 3. *quæst.* 1. *num.* 138. *& lib.* 5. *quæst.* 6. *nu.* 115. P. *Val.* Reginald. *vbi sup. tract.* 3. *à nu.* 283. *Card.* Tuscum *practic. concl. iuris. lit.* B. *concl.* 61.

5 Et quod dicatur beneficium sufficiens. vide apud *Gomes de expectat. nu.* 107. *Nauarr. de orat. miscell.* 62. *Prosper. de Augustino in addit. ad Quarantam in summa bullarij. verbo, beneficiorum resignationes. causa* 8. *Menoch. de arbitrar. iudic. casu* 216. *Hoiedam d. c.* 19. *à nu.* 22. *Paris. vbi sup. lib.* 1. *quæst.* 6. *nu.* 131. *& seqq. Gonzal. in comment. ad Reg.* 8. *Cancell. gloss.* 15. *nu.* 39. Reuerendiss. D. *Marcum Anton. Genuens. Episc. Isernien. virũ peritissimũ in sua praxi Archiep. Neapolit. c.* 64. *nu.* 3. P. *Valer. Reginald. vbi sup. d. tract.* 3. *nu.* 285.

6 Et circa pluralitatem beneficiorum, in dignitatibus, personatibus, seu officiis, & curatis solus Papa dispensat. *gloss. in d. cap. dudum il 2. de elect. & in c. de multa. de præb. & in c.* 1. *de consuetud. lib.* 6. *& in c. ordinarij. de off. ord. lib.* 6. *Mandos. de signat. grat. tit. de dispensat. ad plura benef. vers. aut loquimur. Staphil. tit. de qualit. & statu benefic. §.* 1. *quod sit. nu.* 5. *&* 6. *Garc. d. cap.* 5. *num.* 336. *& seqq.*

7 Sed circa alia beneficia Episcopus, seu legatus de latere dispensare potest. *Staphil. in* 2. *forma expectat. nu.* 4. *&* 5. *Selua de benef. p.* 4. *quæst.* 7. *casu vlt. Gambar. de off. leg. lib.* 5. *tit. an legatus possit vni plura beneficia conferre. à nu.* 231. *Rebuff. in d. tit. de dispensat. ad plura ben. nu.* 29. *Garc. d. c.* 5. *à num.* 368. & ad hanc rem. *Garcia d. c.* 5. *nu.* 260. *&* 373. refert infrascriptas declarat S. Congregationis, quarum

8 Prima est, dispensatus legitimè sine dubio Canonicatum, & parochialem retinere potest, super quo tamen Ordinarius dispensare non potest.

9 Secunda, Episcopus ex causa potest dispensare, vt quis possit obtinere duo beneficia difformia sub eodẽ tecto, dummodo quodlibet per se non sit sufficiens ad sustentationem prouisi.

10 Tertia, an' duo Canonicatus de iure in vim Concil. Trident. decreti sint incompatibiles; Congregatio respondit esse incompatibiles.

11 Quarta, an' is, qui duos Canonicatus simul absque dispensatione Apostolica per triennium, & vltra detinet, vtroque ipso iure excidat in vim decretorum d. Concil. Trid. Congregatio iudicauit, si duos huiusmodi Canonicatus simul retinere perrexerit, vtroque esse ipso iure pri-

priuatū, & an' vtriusque Canonicatus possessionem tueri, & defendere valeat possessor ex reg. de triennali. Congregatio respondit vtique non posse.

12 Quinta, Episcopus habenti vnum simplex beneficium, quod non sufficiat ad eius sustentationem, potest aliud simile conferre absque dispensatione Apostolica.

13 Sexta, Episcopus potest conferre secundum beneficium, si primum non sufficit ad sustentationem, sed si duo non sufficerent, non posset conferre tertium absque dispensatione Apostolica. & ita seruari testatur *Genuens. vbi suq. c.64.nu.3.* sed de stylo curiæ si duo non essent sufficié-
14 tia ad commodam sustentationem, licere obtinere plura beneficia residentiam non requirentia testantur *Hoieda vbi sup.p.2.c.1. à nu. 3. Parisius de resign.benef.lib.3.quæst.1.nu. 141. Azor.vbi sup. instit.moral.p.2. lib.6.c.11.quæst.8. Zecchius de Repub. Ecclesiast.cap.de beneficiatis. vers. ad ignoscendum verò.*

15 Et Episcopus non potest dispensare, vt quis habeat duo beneficia simplicia, quorum alterum sit sufficiens, nec, si non sunt sufficientia, & requirunt personalem residentiam, veluti duo canonicatus. ita *Azor.d. p.2.lib.3.c.7.quæst.4. & d. lib.6.c.2. quæst.6. P.Valer.Reginal.vbi sup.lib. 30.tract.3.nu.281.*

16 Potest tamen Episcopus conferre alicui beneficium habenti iam in pensionibus ecclesiasticis sufficienté sustentationem. *Garz.d.c.5.nu.310. Hoied.d.p.2.c.7. Azor.d.p.2.lib.8.c. 10.quæst.8. & c.12.quæst.6. Gonzal. vbi sup.gloss.5.§.1.nu.14. cum seqq.* neque hoc decreto Concilij cōpræ-
17 henduntur terrulæ beneficiales, seu pia legata cum onere Missas, aliaue Diuina officia celebrãdi, quæ neque ecclesiæ habent aliquam denominationem, conferri tamen consueuerūt in titulum simplicis beneficij vni, vel pluribus presbyteris ad præsentationem hæredum, siue patronorum, & singula duorum, aut trium aureorū valorem non excedunt, & potest seruari stylus Cancellariæ, vt vnica collatione plura beneficia vni con-
18 ferri possint in titulum simplicis beneficij. *Garc.d.c.5.nu.318.* an' autē Coadiutoria cum futura successio-
19 ne inducat incompatibilitatem cum alio beneficio. vide *Gonzal.vbi sup. d.gloß.5.§.9. à num.64. & nu.122. Garc.vbi sup.p.4.c.5. à nu.122.* ne-
20 que beneficium commendatum facit incompatibilitatem cum alio beneficio etiam curato. *Gonzal.d.glo.5. §.8.n.65.Garc.d.p.4.c.4.n.35.* & ac-
21 cepto secundo beneficio incōpatibili vacat primū, & non potest tuta conscientia obtinere fructus beneficij, quãuis nulla detur sententia, nec fiat petitio. ita *Henriq. in summa lib.14. c.56.§.2.in fine.in glos. lit.O.*

22 Verum an obtinens plura beneficia ex Papæ dispensatione, sine tamen causa rationabili sit tutus in foro conscientiæ. vide *Ludouic.Lop. in instructor.conscient.tomo 1.c.252. & seq. Nauarr.cons.1. à num.17. de constitut. Hoiedā d.p.2. c.fin. nu.98. Card.Tolet.in instruct. sacerdot.lib.5. c.81. Pet.Ledesm.in summa p.2.trac. 7.c.1.circa 9.conclus.& 11.Azor.vbi sup.p.2.lib.6.c.12. quæst.7. 8. & 11. & lib.5.c.3. quæst.2. P.Valer. Reginal. vbi sup. lib.30. tract.3. nu.289. Lessium de iust. & iure.lib.2.cap.34. nu.151. cum seq.*

23 Et est notandum, quòd prouisus de pluribus beneficijs quam duobus ab Episcopo, dicitur intrusus. *Prax. Archiep.Leonis.c.32.num.25. & seq. Massobrius in praxi hab.conc.ad vac. par.eccles.requisito 7. dub.16.nu.10.*

24 poterit tamen Episcopus conferre vltra duo beneficia, quia *Concilium d.c.17.* non prohibet assecutionem, sed tantum retentionem. ita fuit resolutum in vna *Assisien. beneficiorū. 12.Martij.1582.coram Orano. Massobr.vbi sup. nu.11.*

25 Sed dubium est an' dispositio *Cōc. Trid.*

Trid. in d. cap. 17. vbi prohibet ne Episcopus conferat vni vltra duo beneficia, an' locum habeat in beneficijs iurispat.

*Garc.d.p.*11.*c.*5.*n.*286.ait procedere etiam in beneficijs iurispat. nisi caueatur ex fundatione, vt simul cum alijs retineri possint. Verum

26 Veritas in contrarium esse videtur, prout ita etiam est vniuersalis praxis, & obseruantia, vt Episcopi instituant præsentatos à patronis quamuis tertium, & quartum beneficium habeant. & *Lambert.de iurepatr.p.*1.*lib.*2.*quæst.*7.*art.*15.*nu.*15.

27 dicit se fuisse institutum in 37. beneficijs, quorum maxima pars erat iurispatronat. laicorum,& clericorum, & eorum fructus non ascendebant ad duc. 130. de cam.

28 Et ratio esse potest, quia *d. c.* 17. loquitur non de institutione, sed de collatione, quia collatio est libera

29 translatio, seu concessio iuris in beneficio vacante, quia collator confert libere cui vult, dummodo idoneus sit. *Gonzal. vbi sup. gloss.* 16. *nu.*8. *&* §.4. *proœm. nu.*46. conferre

30 tamen magis vni quàm alteri est voluntarium, & gratiosum, ac gratia, & liberalitas. *gloss. in c.relatum. in verbo,liberalitas.de præb.* & appellatione collationis non semper venit institutio. *Gonzal. d.gloss.*16.*nu.*10.

31 institutio enim confirmat ius quesitum per præsentationem patroni,& Ordinarius velit nolit tenetur præsentatum idoneum instituere. *Selua de benefic. p.*3. *quæst.*1.*nu.*10. sed in collatione Ordinarius confert motu proprio. *Paris. vbi sup. lib.*8.*quæst.* 9.*nu.*79. *Selua vbi sup. quæst.*12.*nu.*

32 19. nec in collatione Ordinarij sunt exprimenda multa, quæ debent exprimi in collatione facta à Papa relata à *Paris. d.quæst.*9. *à nu.* 67. non enim sunt exprimenda beneficia obtenta ab eo, cui prouidetur, nec

33 valore beneficij collati, nec possessio colorata alterius, neque an beneficium habeat dignitatem, aut iurisdictionem annexam, neque est exprimenda dignitas, quam habet ille, cui confertur, nec requiritur expressio eorum, quæ verisimiliter sunt nota, vel esse possunt Ordinario. *vt ibidem Paris.* sed in praxi

34 super multiplicitate beneficiorum tam liberè collationis, quàm iurisp. semper petitur dispensatio à Papa, vt quis illa licitè retinere possit, & ita pluries seruari vidi.

35 Episcopus etiam per promotionẽ ad Episcopatum amittit beneficia, nisi sit dispensatus. *cap. cum in cunctis.* §.1. *de elect. Verall. dec.*400. *&* 401.*p.*2. etiam simplicia. *Lambert. vbi sup. p.*1.*lib.*2. *quæst.*6. *art.*15. *à nu.*9.*Hoieda vbi sup. par.*1.*c.*4.*nu.*3. *Paris. vbi sup. lib.* 3. *quæst.*1. *nu.*76. *Garc. d.par.*11.*c.*6.*nu.*1. *& seqq.* ac etiam pensiones vacant. *Garc.p.*1. *c.*5.*nu.*110.

36 Et vacant post adeptam possessionem pacificam, & consecrationem, seu post trimestre datum ad consecrationem. *d.c.cum in cunctis.* §.1.& ibi *gloss.vbi* Dec.*nu.*1.*&* 11.*Hieron. Paulus in pract. Cancell.* §. *notabilia de vacantibus speciali reseruatione. Staphil.de lit.grat.tit.de var.mod.vacat.* §. *secundus principalis modus.* Lambert. *vbi sup.p.*1. *lib.*2.*quæst.*6. *art.*15.*Gigas de pension.quæst.*56.*nu.* 3. *&* 4. vide *Garc.d.c.*6. *à nu.*5.

37 Item quia in fauorabilibus Episcopus venit appellatione clericorũ. *cap.*4. *de sentent.excomm.lib.*6. & ibi *Doct. Abb. in c. bonæ. il primo.nu.*2. *de postulat. prælat.* ideo dici potest,

38 quòd possit ad beneficium præsentari à patronis, si prius habeat super hoc dispensationem, quia in simili collatio dignitatum, vel beneficiorum facta Episcopo non valet, nisi fiat ex Papæ dispensatione. *Abb. in c.ecclesia vestra.*2. *de elect.num.*3. *& consi.*101.*p.*2.*nu.*6.*Staphil.vbi sup. in* 7. *forma expectat. nu.* 3. *Garc.d.c.*6. *num.*44. quamuis Lambert. *vbi sup. p.*1.*lib.*2.*quæst.*7.*art.*16. contrarium teneat, vbi tamen concludit, quòd

Illustrissimi, & Reuerendissimi S.R.E.
39 Cardinales possũt præsentari ad beneficia iurispatronatus.

40 Duo autem an possint ad eandem ecclesiam præsentari, & institui. dicas cum *Lambertino vbi sup. art.* 17. 41 quòd si loquimur de præbenda, & concurrat mens patronorum ad eam diuidendam, eorumq. consensus, & Episcopi, & Capituli, rationabilis causa, & fructuum sufficientia, potest fieri diuisio, & præsentati obtinebũt. *ad textum in c. vacante. de præben.*

42 Verum si loquimur in alio beneficio, & in limine fundationis sit appositus modus, quod duo præsentẽtur ad tale beneficium, eo casu, cum duæ videantur creatæ Capellaniæ cũ consensu Ordinarij, talis modus est seruandus ad notata *in cap. cum dilectus. de consuetud. & in cap. præterea. il 2. de iurepatr.* si autem in limine fundationis nihil sit dictum, tunc vnus tantum ad quodlibet beneficiũ
43 est præsentandus, & instituendus, quia quælibet vxor eodem tempore vnicum virum habere debet, & non plures. *Cardin. Seraphin. decis.* 691.
44 accumulatiuè tamen patronus laicus potest variare, & duos præsentare, sed vnus instituetur dumtaxat. *cap. quod autem de iurepat.* inuitus autẽ
45 quis non potest præsentari. *c. beneficium. de reg. iur. lib. 6. l. inuito. ff. de*
46 *reg. iur.* vbi dicitur, quòd beneficiũ non confertur in inuitum. quia clericus inuitus non creatur. *c. 1. dist. 71. c. honoratus. dist. 74. c. quæris. de æt. & qualit. gloss. vlt. in c. 7. in verbo, inuiti. de vita, & honest. cleric.* si tamen
47 aliquis sit clericus, potest inuitus cogi solum per Papam, vt recipiat beneficium, & fiat Prælatus. *Abb. in c. vlt. nu.* 11. *de postulat. prælat.* præsertim in beneficijs curam animarũ habentibus, quod declara secundum *Lambert. vbi sup. art.* 18. & quoniam *Lambert. ibid. art.* 19. 20. 21. 22. & 23. pertractat latissime, an, & quãdo
48 monachus, vel alius regularis possit præsentari à patronis ad ecclesiam secularem curatam, non est in hoc insistendum, cum ex *Concil. Trid. sup. hoc eod. lib. cap.* 2. sit dictum, beneficia regularia regularib. esse conferenda, secularia secularibus, præcipuè cum regulares sunt idonei pro beneficijs regularibus, & seculares pro secularibus idonei reperiantur.

49 Et quando possit clericus secularis præsentari ad Altaria, & beneficia existentia in ecclesijs regularium videas *Lambertin. vbi sup. art.* 23. vbi dicit seruandum esse modum in limine fundationis appositum, præsertim cum hodie multæ sint ecclesiæ
50 seculares, quæ postea concessæ sunt regularibus ad augendum cultum Diuinum in Oppidis, & Ciuitatibus, & Pisis, & in Pisana diœcesi adsunt ecclesiæ seculares, in quibus commorantur regulares. vt est ecclesia
51 S. Petri ad gradus propè Pisas, quæ est secularis, & anno 1625. fuit concessa Venerabilib. Fratribus Reformatis Ord. Min. de Obseruantia S. Francisci.

Adde prædictis, quòd beneficium vt verè sit beneficium, requiritur Episcopi consensus. *Ripa in c. decernimus. num. 69. de iudic.* & antequam adsit d. consensus, non dicitur beneficium, neque iuspatr. fundatori competit. *Felin. in c. ex parte. il 2. num. 2. de rescript. Rota decis.* 361. *num. 5. par. 2. in recentior.* immo tunc dicitur pia donatio, seu pium legatum, si pro anniuersario, vel pro Missis celebrandis, vel in perpetuum quid relictum fuerit, hæc enim dicuntur opera pia. *Rebuff. in praxi. tit. quarè instituta sint beneficia. num.* 10. quòd etiam procedit, si sub titulo Capellæ, vel Altaris sit relictum. quia si nõ adsit Episcopi consensus, non erit beneficiũ. *Rip. vbi sup.* & poterit concedi per laicum, non in titulum beneficij, sed per modum simplicis deputationis presbyteri, seu sacerdotis ad offerendum; vt ibidem per eum, & per d. deputationem

tionē deputatus non dicetur rector, sed simplex officiator ad nutū amouibilis, & dicitur habere vulgo officiaturam. *Bald.conf.*18.*circa finem. lib.*5. de quibus *Gonzal. in comment. ad reg.*8. *Cancell. gloss.*5. *à num.*22. etenim de iure tales Capellaniæ cū onere, vt certus numerus Missarum celebretur, constitutæ de bonis temporalibus, & sine Episcopi consensu, cēsentur laicales, & temporales, tunc enim laicus deputat personam habilem, idest sacerdotem pro Missis celebrandis cum certa eleemosyna, & mercede. *Guid.pap.dec* 187.*Sarnen. in reg. de annali quæst.* 20. *Nauarr. cons.*5.*num.*1. *& cons.*7.*n.*1.*de præb. Spin.de testament.gloss.*4.*princ.n.*40. vide in *Metropolitana hebdomadæ* 28. *Ianuar.* 1613. *coram D. Manzanedo.*

Horum occasione adde ad ea, quę dixi lib. 2.cap.4.num.35. circa dotes beneficiorum, quòd dos in fundatione beneficij assignatur pro oneribus, idest, vt rector alatur. *c. cum secundum. de præb.* vt fabrica ecclesiæ conseruetur. *cap.*1.*de eccles.ædif.* & pro luminibus & sacra supellectili. *c. altaris. cum seqq. de consecrat. dist.* 1. & ideo Episcopus consensum fundationi beneficij adhibere non debet, nisi dos assignata congrua sit. *c.nemo ecclesiam. de consecr.dist.*1. & vltra dicta in loco sup. citato, vbi non est quantitas pro dote taxata à iure, vt ibi dixi, si beneficium sit residentiæ præcisæ, & continuæ, tunc sufficiens dos erit pro sustentāda vita beneficiati in ipso loco beneficij, ne mendicet contra *d.c.cum secundum*. inspecta etiam qualitatē loci, frequentia populi, & annona. vt per *Io. de Anan. in c.de monachis. nu.*4. *de præb.* & ita hoc anno 1627. de mense Nouembris, Serenissimus Magnus Dux Etrurię Ferdinādus II. fundauit, & dotauit sex præbendas, & Canonicatus pro sex Canonicis residere debentibus in noua Collegiata Liburni, & cuilibet pro dote assignauit annuos scut. 60. monetæ illarum partium, quæ ibi sufficiens est ob omnium rerum abundantiam. & si beneficiatus non teneatur residere, satis est vt reditus sufficiens sit pro oneribus beneficio in fundatione adiectis, ita vt non sit minor 20. aureorum annuatim, aliàs dos diceretur incōgrua, & insufficiens secundum opinionem *Abb.* per eundem *text. in cap. conquerente. nu.* 1. *de cler. non resid.*

SVMMARIVM.

1 *Clericus diœcesanus præsentari debet.*
2 *Diœcesanus extraneo præferri debet.*
3 *Et qui est de gremio ecclesiæ.*
4 *Honestum est, vt quilibet in sua patria beneficetur.*
5 *Clerici Ciuitatis præferendi sunt exteris in concursu.*
6 *Incola loci in paritate præferri debet.*
7 *Beneficium de rigore cuilibet clerico conferri potest.*
8 *Statutum excludens quem à beneficio dicitur contra ius.*
9 *Clericus quilibet de rigore præsentari potest.*
10 *Acceptio personarum apud Deum non est.*
11 *Beneficium si oriundo ex consuetudine conferri debeat, alius non admittitur.*
12 *Beneficij impetratio non facta mentione de loco originis est nulla.*
13 *Clericus asserens in literis se esse Pisanum denotat originem.*
14 *Illi de loco dicuntur, qui ratione originis sunt de illo.*
15 *Oriundus capitur pro nato ex stylo.*
16 *Oriundus dicitur ab origine, seu natiuitate propria, vel paterna.*
17 *Illi sunt præsentandi, qui in fundatione sunt vocati.*
18 *Incogniti præsentari non possunt.*
19 *Beneficia si ex Papa priuilegio conferenda sint diœcesanis, comprehenduntur etiam patronata.*

CAPVT VNDECIMVM.

Clericus Diœcesanus præsentari debet, alijsque præferri.

1 CLERICVS autẽ Diœcesanus, non alienigena præsentari debet. *c. hortamur, dist.* 71. & hoc de æquitate, quia
2 qui est ex loco, & diœcesi beneficij, si est idoneus, debet alijs extraneis præferri. l. *in Ecclesijs. C. de Episc. & cleric. Rocch. de* Curte, *de iurep. verbo honorificum. num.* 47. & 48. Rebuff. *de nominat. quæst.* 9. *num.* 57. *Coras. de benefic. par.* 3. *c.* 5. *num.* 9. *Mandos. reg.* 16. Cancell. *quæst.* 41. & 43. *Hoieda de compatib. & incompat. benefic. cap.* 23. *num.* 85. *Surdus, de aliment. tit.* 1. *quæst.* 93. *à num.* 9. *Garc. de benefic. par.* 7. *cap.* 9. *nu.* 5. sicut etiam
3 alteri præferendus est ille, qui est de gremio ecclesiæ. *c. nullus, & c. per obitum. dist.* 61. *& c. metropolitano. dist.* 63. *& c. ne pro defectu. de elect. Cucch. in institut. maior. lib.* 4. *tit.* 1. *num.* 127 *Rota decis.* 413. *num.* 1. *par.* 1. *diuers. Sot. de iust. & iure, lib.* 3. *quæst.* 6. *art.* 2. *& seqq. Pet. Nauarr. de restitut. lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 196. & ratio est, quia
4 valde honestum, & fructuosum est, vt quilibet in patria sua beneficietur, vt sic vnus non occupet beneficia, vel stipendia alterius, nec detur materia de pauperãdi beneficia, & quia facilius inducuntur ad residentiam dulcedine patriæ allecti. ita *Abb. in cap. ad decorem. de institut. nu.* 4. *glos. in cap. cum inter. verbo, aliam. de elect. & ibi Doct. communiter, & Abb. ibi num.* 9. *Felin. in cap. sicut tuis. col.* 2. *de simonia. Selua, de benef. par.* 3. *quæst.* 26. *Franc. Marcus decis.* 1368. *& seq. par.* 1. *Nauar. cons.* 6. *num.* 1. *de elect.*
5 Et in concursu parochialium præferendi sunt clerici ipsius ciuitatis alijs exteris, dummodo extranei nõ præcellant in maxima sciẽtia. *Fuscus de visitatione, lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 14. *Zecchius de repub. ecclesiast. cap.* 28. *de parocho. num.* 7. qui ait in paritate
6 esse præferendum incolam loci. *Pet. Ledesm. in summa par.* 2. *tract.* 7. *c.* 1. *conclus.* 7. *difficultate.* 16. de rigore
7 autem iuris potest beneficium conferri clerico aliàs idoneo vndecũque sit. *d. cap. ad decorem de institut. & ibi gloss. in verbo, vndecunque. & ibi Abb. nu.* 4. *Selua d. quæst.* 26. *Coras. d. c.* 5. *num.* 9. *Lambertin. de iurep. p.* 1. *lib.* 2. *quæst.* 7. *art.* 24. *Garc. d. cap.* 9. *num.* 4.
8 & ideo statuta excludentia à beneficijs certum genus personarum dicuntur contra ius. *Butrius in c. cum dilectus. à num.* 38. *in* 2. *lect. de consuetud. & sæpissime fuit in Rota resolutum dicit Garc. d. num.* 4.
9 Eadem ratione de rigore quilibet clericus poterit præsentari dummodo sit idoneus, & habeat qualitates requisitas, & ratio est, quia apud Deum non est acceptio perso-
10 narum. *c. nouit, de iudic.* cuiuscunque nationis sit, siue ciuis, siue exterus. *ad text. in cap. venerabilis. vbi glos. Abb. & alij de præb.* Rocch. *de Cur. d. ver. honorificum. quæst.* 4. *Abb. in c. ea noscitur, de his, quæ fiunt à præl.* & ita hodie vbique seruatur, nisi adsit pri-
11 uilegium, seu consuetudo, quod beneficium conferatur oriundo, seu naturali illius regni, vbi est beneficium tunc enim exterus ibi beneficia obtinere nequit sine dispensatione *Selua d. quæst.* 26. *Hoieda vbi sup. c.* 24. *num.* 115. *& seq. Paris. de resign. benef. lib.* 4. *quæst.* 7. *Garc. d. c.* 9. *nu.* 2. *&* 3.
12 His accedit, quod si forensis, vel alienigena impetret beneficium, nõ facta mentione de loco suæ originis, seu de sua diœcesi, gratia est subreptitia, quia in dubio intendit Papa cuilibet prouidere in patria sua, si enim illud expressisset, Papa ei non dedisset gratiam in partibus alienis, vel non ita de facili. *c. bonæ* 2. *de postul.*

ſtul.præl.circa ſiaem. ibi. nec vellemus ei præficere alienum. ita gl. in c.ſi proponente.& ibi Abb.de reſcript.Corſettus, in ſingulari, verbo, ſubreptio. Felin.*in c.ſicut tuis. col.2. de ſimonia.* Coraſ.*d.c.5.nu.11. Sarnen. quæſt.1. de idiomate. et facit Rota deciſ.76. de reſcript. in antiquis.*

13 Et quando impetrans dicit ſe clericum Piſanum, prout ſolet dici in ſupplicationibus ſignificatur origo, quoniam verbum debet naturaliter intelligi, non accidentaliter. *gloſſ. in l.ſed et reprobari.§. amplius. ff.de excuſ.tut.in verbo, comancus.* Rebuff.*in praxi, in forma ſignaturæ, in verbo, Magalonen.* illi enim dicuntur de aliquo loco, qui ratione originis ſunt
14 de illo. *Bald.in l.1.§. quod autem, ff. de tutor.dat.ab his.* ex ſtylo tamen
15 verbum, oriundus accipitur pro orto, ſeu nato, iuxta *l.aſſumptio iuncta gloſ.ibi.in verbo oriundus.ff.ad municipal. Mandoſ. d.reg.16. quæſt.40.*
16 *num.3.* quamuis aliàs oriundus quis dicatur ab origine, ſeu natiuitate propria, vel paterna. *Mandoſ. d. quæſt.*40.& qui narrat ſe clericum talis diœceſis debet id verificare. *Pariſ. de reſignat.benefic.lib.*10 *quæſt.*3. *nu.* 28. *Garc.d.c.9.num.21. et ſeqq.*

17 Et ſi in fundatione ſit expreſſum, vt tales dumtaxat præſententur, puta, ciues Piſani, & habentes certas qualitates, illud eſt ſeruandum. benè tamen eſſet prius illos de gremio eccleſiæ, & alumnos Seminariorum,& & de diœceſi adiuuare,& ſi non adſint,& non reperiuntur capaces, tūc exteris notis,& bonis beneficia conferre, nam incogniti præſentari non
18 poſſunt, ſed habenda eſt notitia morum, & aliarum qualitatum, & ſi ex Papæ priuilegio conceſſum ſit, quòd
19 beneficia omnia, puta Piſanæ diœceſis, ad collationem, prouiſionem, & præſentationem quorumcumque pertinentia conferantur,& concedātur diœceſanis Piſanæ diœc. dumtaxat, comprehenduntur etiam beneficia iuriſpatronatus, niſi lex fundationis ſit contraria, de quibus vide *Lamber.de iurep.lib.2.par.1.quæſt.7. art.24.*

LIBER SEPTIMUS IN QUO CONTINETUR MATERIA TEMPORIS, QUO PRAESENTATIO FIERI DEBET.

SUMMARIUM.

1 *Præsentatio à laico facienda est intra quadrimestre.*
2 *Præsentatio ab ecclesiasticis facienda est intra semestre.*
3 *Collator intra trimestre conferre debet.*
4 *Electores intra trimestre debent eligere.*
5 *Electus post electionem intra mensem debet acceptare electionem.*
6 *Electi consecratio infra trimestre post confirmationem fit.*
7 *Collatio ex iure deuolutionis in beneficiis patronatis intra semestre fieri debet.*
8 *Electio si iure deuoluto fieri debet, intra trimestre fit.*
9 *Præsentatio in iurepat. mixto intra semestre fit.*
10 *Dignum trahit ad se minus dignum.*
11 *Ecclesia si fiat patrona ex laici donatione intra semestre præsentare debet.*
12 *Iurispatronatus vbi fit mentio, in dubio de Ecclesiastico intelligitur.*
13 *Iuspatr. mixtum quoad priuilegia ecclesiasticum censetur, & laical quoad derogationem.*
14 *Iurip. mixto expressè derogari debet.*
15 *Tempus datum ad præsentandum an possit restringi.*
16 *Tempus ad præsentandum in limine fundationis potest maius, vel minus constitui.*
17 *Patronus in limine fundationis cum Episcopi consensu quæ possit apponere.*

CAPUT PRIMUM.

Præsentatio intra quod tempus sit facienda.

1 PRAESENTATIO à patronis laicis, vel à clericis patronis ratione proprij patrimonij facienda est intra quadrimestre. *cap. cum propter, de iurep.* sed à patronis ecclesiasticis facienda
2 est intra semestre. *cap. vnico. §. verũ. de iurepat. lib. 6. cap. sicut. de suppl. neglig. prælat. Garc. de beneficijs. part. 5. cap. 9. num. 209. Riccius in collectan. decis. par. 1. collect. 119. & in decis. cur. Archiep. Neapolit. par. 2. dec. 228. num. 14. & 15. Vgolin. de pot. Episcopi, cap. 51. in prin. num. 5. Prax. Archiep.* Leonis. *par. 2. cap. 6. num. 23. Lamber. de iurepat. par. 2. lib. 2. quæst. 1. art. 1. Zecchius de benef. et pens. cap. 12. num. 23. Aug. Barbosa de off. et pot. Episcopi. par. 3.*

pi.par.3.allegat.72.num.126.Massobrius in praxi bab.conc. ad vac.paroch.eccl.requisito 2.dub.1.

3 Etenim sicut collator habet semestre.*cap.nulla de conceß.præb.*ita patronus ecclesiasticus, qui reputatur, vt collator,& ratio, quare ecclesiastici maius tempus, laici autem minus tempus habent ad præsentandum, est, quia laici possunt variare, & plures saltem duos præsentare, ecclesiastici autem non. *glos.in cap. cum vos.de off.ordin.*electores autem habent solum trimestre ad electio-

4 nem faciendam à die vacationis.*c.ne pro defectu, & ibi glos.et cap. cum in cunctis.de elect.* & deinde electus in-

5 tra mensem à die electionis debet consentire electioni de se factæ.*cap.*

6 *quam sit,vbi glos.de elect.lib.6.*& cõsecratio electi debet fieri intra tres menses post confirmationem. *c.quoniam quidam.dist.*100.*Conc.Trident. seß.7.de refor.c.9. et seß.*23.*de refor. c.*2.collator autem habet semestre ad conferendum. *d. c. nulla. de conc. præb.*vbi habetur etiam, quod idem

7 tempus habent illi, ad quod successiuè collatio deuoluitur ob negligentiam non conferentis, & ideo si ex negligentia patronorum intra debitum tempus non præsentantium deuolutio fiat ad superiorem obseruabitur dispositio.*tex.in d.c.nulla.*idest vt inde intra semestre superior ille conferat,si autem deuolutio fiat electionis ex negligentia non eligen-

8 tium intra debitum tempus, deuolutio fiet ad superiorem, qui intra trimestre conferre debebit, iuxta dispositionem *text.in d.c.ne pro defectu de elect.vide* Lamber.*vbi sup.d.art.*1. *num.*11.

9 Verum si iuspatronatus sit mixtũ, & commune ecclesiastici, & laici, tunc omnes dicti patroni habebunt semestre ad præsentandum ratione communionis. *glos.vlt.in d.c.vnico. de iurepat.lib.6.* Lamber. *d.quæst.*1. *art.*2.*Garc.d.c.9. nu.*210. Riccius *in praxi aurea. resolut.* 458. *Barbosa d. allegat.72.num.*131. quia magis dignum trahit ad se minus dignum.

10 *cap.quod in dubijs.vbi glos. in verbo, consecratum,de consecrat. eccl. vel alt.* quod procedit etiã si laicus habeat maiorem partem. Lambert. *vbi sup. art.*3.Barbosa *vbi sup.num.*131.& si

11 ecclesia fiat patrona ex donatione sibi facta à patrono laico habebit semestre ad præsentandum. *d. c.vnico, §.verum,de iurepat. lib.6.* Lambert. *vbi sup.art.*4.

12 In dubio autem vbi sit mentio iurispat.intelligitur de ecclesiastico. Lapus *allegat.* 84. *Mar. Antonin. variar.resolut.lib.1. resolut.* 109. *nu.* 10.Turret. *conf.*71. *num.*59. *vol.* 1. *Barbosa d. allegat.* 72. *num.* 133. & iuspat. mixtum clericorum,& laico-

13 rum licet quoad priuilegia, & commoda dicatur ecclesiasticum, tamen quoad derogationem censetur laicale. *Put. decis.*157. *num.*5. *part.*3. *Flam.*Paris.*de resignat.benefic.lib.*2. *quæst.*4.*num.*50. *Mar.* Antonin.*vbi sup.resolut.*39. *num.*10. & ideo non

14 solum quoad partem laicalem, sed etiam quoad ecclesiasticam expressa requiritur derogatio. *Felin. in tractatu,quando literæ Apost. noc.patron. ampliat. 6.Mar.Antonin.vbi sup.d. resolut.39. num. 9. Barbosa vbi sup. num.*132.*et* 133.

15 Tempus autem datum ad præsentandum tàm laicis patronis, quàm ecclesiasticis cum sit à lege statutum dubitatur an ex consuetudine possit restringi, abbreuiari, ampliari, vel prorogari,lex enim quantumuis dura seruanda est. *l.prospexit. ff. qui,et à quib.* quia tamen consuetudo est altera lex,& multum operatur, in multis casibus contrarium forsitan dici posset stante maximè longissima præscriptione. vide Lambertin. *vbi supra artic.* 6. & dicam infra hoc *lib. capit. septimo vide* Riccium *in praxi rerum fori ecclesiastici decisione* 217. *et* Barbosam *dicta allegatione* 72. *num.* 143. *eundem Riccium in d. collect.* 119. possunt tamen patroni

16 troni in limine fundationis cum Episcopi consensu apponere modū, quo patroni succedentes, si erunt ecclesiastici præsentent ante, vel post semestre, aut si erunt laici, præsentent ante, vel post quadrimestre, & abbreuiare possunt tales terminos à
17 iure datos, nam tali casu potest patronus cum Episcopi consensu apponere modum, vel conditionem non solum extra, vel præter, sed etiā contra ius commune. *c. cum dilectus. vbi glos. in verbo, constitutum. de consuetud. & Lamb. vbi sup. art. 7.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad præsentandum olim à die vacationis currebat.*
2 *Tempus datum ad eligendum currit olim, & hodie à die scientiæ.*
3 *Et intelligitur de scientia vera.*
4 *Episcopi habent ius conferendi omnia beneficia suæ diœcesis.*
5 *Patroni ex gratia habent iuspat.*
6 *Gratia debet restringi, vt minus lædatur ius commune.*
7 *Tempus datum ad præsentandum hodie currit tantum à die scientiæ.*
8 *Impetratio beneficij patronati facta ob deuolutionem non valet nisi probata vera scientia patroni.*
9 *Stante maxime verisimili ignorātia.*
10 *Tempus regulariter non currit ignoranti.*
11 *Tempus datum ad præsentandum non currit patrono iustè impedito.*
12 *Laici inuitandi sunt ad ædificandas ecclesias, non reijciendi.*
13 *Ius præsentandi conseruatur in compatrono ignorante vacationem, exclusis alijs eam scientibus.*
14 *Tempus datum ad præsentandum non currit patronis, si Episcopus impediat præsentationem.*
15 *Ecclesia S. Laurentij Tuderti collata liberè.*
16 *Tempus datum ad præsentandum pupillo patrono quando non currat.*
17 *Et an lapso quadrimestre debeat ad præsentandum admitti.*

CAPVT SECVNDVM.

Tempus datum patronis ad præsentandum quando currere incipiat.

1 TEMPVS autē prædictum concessum patronis à iure ad faciendum præsentationem à die vacationis olim currere incipiebat, & ita seruabatur, ita habetur in *c. 2. de suppl. neglig. præl. & in c. 2. §. cum vero. de concess. præb. & in c. eam te. de iurepat. & ibi Abb. Rota decis. 1. de iurepatr. in antiquis. Rebuff. in praxi, tit. de deuolutionibus num.* 5. & currebat etiam ignorantibus, & impeditis, tempus autem
2 datum ad eligendum, & conferendum, & id simile & olim, & hodie incipit currere à die scientiæ, vel à tempore, quo scire potuit, & debuit collator, vt Episcopus, qui tenetur singulis ann. visitare diœcesim, & sic à die cessationis impedimenti currere incipit. *c. quia diuersitatem. de conc. præb. Rota decis.* 13. *de iurepat. in antiquis, & decis. 6. de iurep. in nouis. Lapus allegat. 80. aliàs 51. nu. 17. & ibi Mandos. lit. Z, Garc. de beneficijs. par. 10. cap. 2. nu. 15. & 27. cap. licet. & ibi Abb. num. 3. de supp. negl. præl. Selua de benef. par. 3. quæst. 59. & Riccius in praxi rer. for. ecclesiast. decis. 172. num. 108. Rota decis. 481. par. 1. diuers. Cardin. Seraph. decis.* 380. & ita fuit dictum in vna *Burgen. Canonicatus, 27. Martij 1583. coram D. Bubalo, & in vna Maceraten. beneficij. 1. Iunij 1594. coram D. Litta* & debet intelligi de notitia vera.
3 *Garc. d. cap. 2. num. 31. Abb. in d. cap. quia diuersitatem, nu. 17.* & ratio di-
4 uersitatis est, quia Episcopi habent ius conferendi beneficia existentia in eorum diœcesibus iure ordinario, cum eis subsint omnes Ecclesiæ ibidem

dem existentes. *c. omnes Basilicæ. 16. quæst.* 7. & electores habent ius eligendi à iure, vt in *toto tit. de elect.*

5 Verum patroni ex gratia habent iuspatronatus, vt inuitentur ad ædificandum ecclesias. *cap. 3. de iurepat.* quæ gratia debet in quātum potest, 6 restringi, vt minus lædatur ius commune, quam fieri possit. *Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 1. art.* 8.

7 Hodie autem patronis etiam nō currit tempus eisdem datum ad præsentandum, nisi à die scientiæ, & scitæ vacationis. *Rota decis.* 13. *de iurepatr. in antiquis. Verall. decis.* 248. *par. 3. Rot. decis.* 421. *par. 1. diuers. Lapus allegat. 78. vbi Mandos. lit.* T. vbi ait id intelligi de scientia certa, & & non interpretatiua *Selua d. quæst.* 59. *Tiraquell. de retractu lignagier. tit. 2. §. 35. num.* 7. *Azor. instit. moral. lib. 9. c. 21. quæst.* 11. *Campanil. in diuers. iur. can. rub.* 11. *c.* 13. *num.* 393. *Mar. Anton. var. resol. lib. 1. resol.* 29. *nu.* 19. *&* 20. *Garc. d. c. 2. num.* 34. *& seqq.* vbi refert quasdam *Rotæ decis. Aug.* Barbosa *de off. & potest. Episcopi, par. 3. allegat. 72. num.* 134. Riccius *in collectan. decis. collectan.* 119. *par.* 1. *& in d. decis.* 172. vbi ita testatur in praxi seruari. *Card. Seraph. d. decis.* 380. *Card.* Puteus *decis. 6. de praeben.* & ita fuit decisum *in vna Signina iurispatronatus.* 22. *Iunij* 1596. *coram Orano.* in qua fuit resolutum, quòd 8 si impetretur beneficium de iurepatronatus laicorum per deuolutionē ad Sedem Apostolicam ob non factam præsentationem intra tempus à iure statutum, non valet impetratio, nisi probetur scientia certa, & indubitata patroni vacationis beneficij; dicta enim sciētia debet esse certa, & concludens, & nō sufficit præsumpta, & verisimilis, *Lap. d. alleg. 78. Card. Seraph. dec. 1173. n. 3. Rot. dec. 173. n. 1. & dec. 186. n. 2. p. 2. in recen. apud Farinac.* Garc. *d. c. 2 à n. 34. Hier.* Gonz. *in comm. ad reg. 8. cancell. gl. 15. à nu.* 111. stante maxime verisimili igno-9 rantia. *Rot. d. dec. 421. p. 1. diuers.* vt si rector decederet Mediolani, seu Romæ, & beneficium esset in diœcesi Pisana, & ibidem Patronus, nā tunc forsitan totum, & integrum quadrimestre posset trāsire à die vacationis antequam patronus certam scientiā haberet de morte rectoris, & ratio prædictorum est, quia semper in materia quantūcunque leui tempus nō 10 currit ingnoranti. ita habetur in *l. 2. C. qui admitti. Bal. cōs. 199. n. 3. & seq. vol. 1. Dec. cons. 479. n. 5. Abb. & alij cōmuniter in d. c. quia diuersitatem de cōc. preb. & in c. fi. de ele. Affl. dec.* 128.

11 Similiter non currit prædictum tēpus patrono impedito iusto impedimento. *Card. Mant. dec. 30. n. 2. Card. Seraph. dec. 220. n.* 4. puta si patronus sit absens Reip. causa, vel sit iniustè carceratus, vel si non haberet tutum accessum propter perhorrescentiam alicuius inimici, cū ecclesia sit pia, & cultrix iustitię. *Rebuff. de pacif. poss. n.* 304. & quia iusp. est cōcessum lai-12 cis ex gratia vt inuitentur ad fabricandas, & dotandas ecclesias, quòd si tam strictè, & cū summo rigore cōtra eos procederetur, reijcierētur à tali actione erga ecclesias cū maximo ecclesiarum detrimento. vide *Marc. Ant. Genuen. in prax. Archiep. Neap. c. 82. n. 1. varia de iurep. Rot. dec.* 406 *p. 2. in recent. apud Farin. Barbos. vbi sup. n. 138. & 139. Surd. dec. 151. n. 4. Fla. Paris. de resig. benef. lib. 11. q. 13. n. 11. Garc. d. c. 2. n. 16. &* 17. quāuis iuspat. sit seruitus beneficij, quæ non præsumitur. *Card. Seraf. decis.* 1353.

13 Et ius præsentandi etiā in vno ex patronis, qui non habuit scientiā, cōseruari potest, alijs propter scientiā exclusis. *Garc. d. c. 2. n.* 41. vbi refert ita fuisse decisum in *Spoletana benef.* 28. *Maij* 1590. *cor. Blanchett.* quòd 14 si à superiore talem potestatem habente mandetur patronis, ne præsentent, quia superior talis prætēdat ecclesiam esse liberam, tūc patronis nō currit tēpus, quia eo casu videtur orta lis inter Episc. superiorem, & patronos. *Lamb. vbi sup. art.* 12. attamē

in

in praxi vidi Tuderti, cũ vacaret ecclesia paroch. S. Laurentij supra murum de ciuitatis fuit tanquam libera præuio concursu collata per Illustriss. D. Card. Episcopũ Leonellio Bauio, & quidã nobiles de Mazzeis præsentauerũt D. Iosephum Mazzeum, super quo fuit lis introducta in Rota coram Reuerendissimo Patriarcha Hierosolymitano. non tamen fuit mandatum patronis ne præsentarẽt, quod mandatum numquam potest locum habere, quia numquam debent iniuriæ nasci vnde iura nascuntur. *l. meminerint. C. vnde vi*. & vnusquisque coram competenti Iudice iura sua experiri potest, vt iustitiæ locus sit.

16 His accedit. quòd si pupillus sit patronus, & accidat beneficij patronati vacatio, & labatur quadrimestre, & non præsentet ex prædictis rationibus propter verisimilem ignorantiã, quia pupillus etiã quicquid videt ignorat. *l. 2. C. de falsa moneta*. & d. ignorantia in pupillo cadere solet cum alieno semper auxilio ægeat, & ideo tutor ei datur.

17 Tali casu etiam lapso quadrimestre æquum & iustum est, vt pupillus admittatur ad præsentandum, & ne res in longum trahatur in damnum vacantis beneficij, potest ille, ad quem de iure pertinet institutio, certum reddere pupillum de tali vacatione præuia datione tutoris, seu saltem curatoris ad illum actum, & à die dictæ notificationis tempus currere incipiet, quia regulariter tali dandus est curator alioquin acta contra eum gesta sunt nulla. *Crescent. decis. 9. num. 3. de sent. & re iud. Gregor. XV. decis. 43. num. 9. decis. 319. num. 2. & decis. 485. num. 5.* & ita responsum dedi Illustri viro D. Thomæ de Torres Nobili Valentino.

SVMMARIVM.

1 *Lis super iurepat. mota ecclesia non vacante quando terminanda sit.*

2 *Quid si post ecclesiæ vacationem durauerit.*

3 *Ecclesia vacans, si ante tanquam libera sit collata, nunc tanquam talis conferri debet etiam super ea lite pendente circa iuspat.*

4 *Collator conseruandus est in sua possessione.*

5 *Episcopus non potest conferre ecclesiã, quam non clare constet esse liberã.*

6 *Lis inter Episcopum, & patronos super ecclesia intra quod tempus sit terminanda.*

7 *Lis inter plures compræsentatos quomodo, & quando terminanda.*

8 *Causæ ecclesiasticæ in prima instantia intra biennium terminandæ.*

9 *Et partes tempus prorogare nequeunt.*

10 *Causæ ecclesiasticæ celeriter expediendæ.*

11 *Episcopus ex iure deuoluto sine concursu ecclesiam confert.*

12 *Lis super forma præsentationis quomodo, & quando terminanda.*

13 *Lis super potestate eligendi quando terminanda.*

14 *Lis inter præsentatos, & præsentantes quando terminanda sit.*

15 *Lis inter compatronos, quia vnus aliũ quia amisit iuspatronat. excludere vult, quando terminanda.*

16 *Tempus non currit, si patroni fecerũt instantiam, vt Episcopus litem finiret.*

17 *Præsentatus ab existente in quasi possessione quando sit præferendus.*

18 *Lis inter præsentatos tantum, quando sit terminanda.*

19 *Dispositio c. quoniam. de iurep. rigorosa.*

20 *Lis super iurepat. inspecta consuetudine aliquando terminari debet.*

21 *Lis inter patronos iurisp. mixti quando terminanda.*

22 *Dignius trahit minus dignum.*

23 *Lis super iure eligendi inter habentes eligere quando terminanda.*

24 *Patroni durante tempore dato ad præsentandum quandocumque præsentare possunt.*

CA-

CAPVT TERTIVM.

Lis vertens super Iurepatronatus, intra quod tempus sit terminanda.

VERVM si lis sit occasione Iurispatronatus, controuertitur intra quod tẽpus terminari debeat, ideo plures constituuntur casus.

1 Primus est casus. quando ecclesia non vacante, lis est super illius iure patronatus, seu super eius quasi possessione, & tunc nullum tempus consideratur, sed finis litis expectabitur, & adueniente vacatione quasi possidens admittetur ad præsentandum. & si dicta lis etiam post eccle-
2 siæ vacationem durauerit, post lapsum semestre, seu quadrimestre datum ad præsentandum, poterit Episcopus ecclesiam ad libitum suum ordinare sine præiudicio vincentiũ. ad *tex. in c. eam te. de iurepatr. Lambertin. de iurepatr. lib. 2. p. 2. quæst. 1. art. 9.* vbi etiam de infrascriptis casibus loquitur, & fuit dictum in *Terdonen. iurispat. 19. Februar. 1601. coram* Penia.

3 Secundus est casus. quando ecclesia vacat, & certissimum est eam semper fuisse liberam, quia antea ab Ordinario tanquam libera fuit collata pluries, & nunc aliqui laici prætendunt iuspatronatus, & tunc Episcopus eam conferre debet nullo expectato tempore. *Cardin. in clem. plures. §. vlt. nu. 1. de iurepat.* nam col-
4 lator conseruandus est in sua quasi possessione *arg. text. in c. consultationibus. de iurepat.* Riccius *in praxi rer. for. eccles. decis.* 188. *num.* 191. vbi refert *Rotæ decisionem in d.* Terdonen. *iurispatronat. 19. Februarij. 1601. coram Penia*. quando vero tũc non
5 constat clare d. ecclesiam esse liberam, tunc Episcopus non potest eam conferre, sed debet in ea constituere œconomum, seu vicarium cum congrua fructuum portione, qui ecclesiæ deseruiat, fructus exigat, & reseruet pro futuro rectore. *c. cum vos. de off. ordinarij. Concil.* Trid. *sess. 24. de reform. c. 18. & Massobrius in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. requisito 1. dub. 11. & seqq.*

6 Tertius est casus. quando lis est super libertate ecclesiæ inter Episcopum, & patronos, quia Episcopus prætendit ecclesiam esse liberam, & patroni prætendunt esse iurispat. itaut dubia lis reddatur tũc ob lapsum semestris, seu quadrimestris non est locus deuolutioni, sed litis euentus expectabitur. *Abb. in d. c. cum vos. num. 7. Rota in vna* Legionen. *parochialis. 7. Octobris. 1587. coram Card. Blancbetto. & dec. 421. nu. 3. par. 1. diuers.* & in *Compostellana iurispat. 16. Ianuarij. 1580. corã d.* Blancbetto. & in *Casertana beneficij. 29. Maij. 1595. coram eodem. &* Riccius *vt sup.* Aug. *Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. allegat. 72. nu. 140. in fine*. tunc enim constituitur d. œconomus.

7 Quartus est casus. quando cõstat ecclesiam vacantem esse patronatã, sed patroni sunt discordes, quia diuiserunt vota sua plures præsentando, & super hoc litigatur, quis ex præsentatis debeat institui, & tunc non currit nec semestre, nec quadrimestre, sed finis litis expectabitur, cũ ad Ordinarium pertineat discernere numeros vocum, merita præsentatorum, & litem finire. super quo vide dicta per *Innoc. in c. 1. & c. 3. de iurepat.* Barbosa *vbi sup. num. 140. in princ.* & fuit dictum in d. *Terdonen. iurispat.*

8 Hodie autem seruari debet decretum *Conc.* Trid. *sess. 24. de refor. c. 20.* vbi causæ omnes ad forum ecclesiasticum quomodolibet pertinentes, etiamsi beneficiales sint, in prima instantia coram Ordinarijs locorum dumtaxat cognoscuntur atque omnino saltem infra biennium à die

motæ

motæ litis terminantur, alioquin post tale spatium, liberum est partibus, vel alteri illarum, Iudices superiores, alias tamen competentes adire, qui causam in eo statu, quo fuerit, assumant, & quamprimum terminari curent. vide *Riccium in collectan.decision.par.4.collect.1353. in fine*. & per hoc tollitur consensus
9 prorogandi iurisdictionẽ litigantibus in prima instantia, ita resoluit *Soar. de paz in praxi. tom. 1. prælud. vlt. num. 8. cum seqq.*
10 Accedit id, quòd dicit idem *Conc. Trid.sess.25. de reform. c.10. in fine*. vbi monet tam Ordinarius, quàm alios quoscumque Iudices, vt terminandis causis quanta fieri poterit breuitate studeant.
11 Quintus est casus. quando constat ecclesiam parochialem vacantẽ esse patronatam, sed patroni non conueniunt in præsentando, & labitur tempus datum ad præsentandũ, & tunc ex deuolutione Episcopus liberè eam confert. ad notata in *d. cap.3. de iurep. vbi Card. col. vlt. Barbosa d. num.140.* & si sit ecclesia parochialis iurispat. tunc ex iure deuoluto confert eam Episcopus sine cõcursu, quia d. ecclesia patronata deuoluitur cum suo onere, qualitate, & exemptione. *Card. Seraph. dec.1363. num.4. Garc. de benefic. p.11. c.3. §.4. nu.284. Massobr. vbi sup. d. requisito 1. dub.22.*
12 Sextus est casus. quando patroni inter se litigant non super iurepatronatus, neque super eius quasi possessione, sed super forma præsentationis, quia vnus dicit, puta, præsentationem de altero tanquam de absente factam non tenere, seu tanquam de criminoso, & simili altero contrarium dicente, & tunc nullum currit tempus, sed litis euentus debet expectari per Episcopi sententiã. *Cardin. in d. clem. plures. §. vlt. nu. 1. de iurepatr.* idem est, si lis moueatur
13 super potestate eligendi, quia tunc non currit tempus. *d. c. 2. de iurepat. Tiraquell. de retract. lignag. §.1. glos. 10. n. 37.* & fuit dictum in *d. Terdonen. iurisp. 19. Februarij. 1601. coram Penia*.
14 Septimus est casus. quando est lis tantum inter præsentatos, vel inter eos, & simul inter præsentantes super iurepat., eiusq. quasi possessione, & tunc si lis non finiatur intra semestre, seu quadrimestre, Episcopus ecclesiam debet conferre. ita *Io. Andr. Card. Abb. & alij. in d. c. cum vos. & Card. in d. clem. plures. §. vlt. col. vlt.* quòd non procedit, si in tempore patroni iura sua deduxerunt, vt causam expediret, protestãdo, quòd sibi tempus non currat, vt habetur in *d. Terdonen. Iurispat.*
15 Octauus est casus. quando esset quæstio inter patronos de ecclesia patronata vacante, puta, quia vnus negat alium esse patronũ, quia amisit iuspat. vel quia fuit illo priuatus, & ideo dicit ad se tantum iuspat. pertinere, & tunc si lis non finiatur intra tempus datum ad præsentandam, Ordinarius eam confert. *c. si vero. de iurepat.* vbi idem *Aug. Barbosa in suis collectan. nu.2.* sed in prædictis duo-
16 bus casibus sup. proximis, secus est, si patroni in tempore eis cõcesso ad præsentandum deduxerunt iura sua, & requisiuerunt Episcopum, vt causam expediret protestando, quòd tempus sibi non curreret, tunc enim dictis patronis non currit tempus. *Marescott. variar. resolut. lib.2. c.84.*
17 Nonus est casus. quando litigatur inter patronos super iurepatronatus, & alter eorum est in quasi possessione, alter non, tunc si omnes præsentent ante litem contestatam, debet institui præsentatus ab existẽte in quasi possessione *d. c. consultationib. de iurepatr.* nec aliud tempus debet attendi. *Cardin. Seraphin. decis. 499.*
18 Decimus est casus. quando lis est inter ipsos præsentatos in tempore debito prætendentes solum præsentationem de quolibet factam esse atten-

tendendum, vt sæpe accidit, & tunc si lis non finiatur intra tempus datū ad præsentandum, tamen non est locus deuolutioni, & ratio est, quia dispositio *textus in c.quoniam.in fine.*
19 *de iurep.* tanquam rigorosa & exorbitans habet locum quando lis est inter patronos,& ideo non extenditur quando est lis inter præsentatos. *Io.Andr.in d.c.cum vos. vbi Ancbar. num.3. & Butrius num.7.Lapus allegat. 78.num.15. & 16.* latè *Marescott. vbi sup.d.c.84.Barbosa.d.alleg. 72.num.140,* & ita fuit dictum in vna *Bracbaren. beneficij.3.Martij. 1603. coram fœl. rec. Gregorio XV.* & in *Terdonen.Iurisp.8.Febr.1599.* & *10.Ianuar.1600. coram Penia. Riccius d.dec.188.n.192.*
20 Et ideo, quando supradictum est, non terminata lite intra dictum tēpus datum ad præsentandum, debere Episcopum ecclesiam conferre, procedit si sine scandalo possit conferre, & nisi in loco contraria adsit consuetudo. *Lapus d.alleg.78.n.17.* vbi affirmat, vsum,quo superior lite intra d.tēpus non finita conferat ecclesiā,recessisse ab aula,&amplius id non seruari. & Pisis huiusmodi adest cōsuetudo, quæ hodie, vt audio est vniuersalis vndique, & certè magnū damnum patiuntur ecclesiæ propter tales longas lites, & discordias.
21 Quod si lis sit inter compatronos laicos, & ecclesiasticos super iurepatr. vel eius quasi possessione, lis erit finienda intra semestre ob mix-
22 turam,quia magis dignum trahit ad se minus dignum. *Hostien.in summa tit.de iurep.§.quid iuris si propter. & §. in quibus differant.*
23 Stante autem lite super iure eligendi inter habentes eligere, & non finita intra trimestre, superior prouidere non potest. *c.2. de in int. restit. c.cum dilectus. de consuetud. & c. ex parte.de arbitr.* sed expectabitur litis euentus, quòd declara vt per *Lambert. vbi sup. art.11.*
24 Aduertendum est etiam,quòd patroni valide præsentare possunt per totum quadrimestre, seu semestre,& quandocumque durante dicto tempore. *Abb. in d.c.cum vos. nu.6. de off.ordin.* Rota *decis.10.n.1. de iurep. in antiquis.Lambert.vbi sup.art.13.*

Item possunt patroni conuenire de præsentando alternis vicibus etiā sine Episcopi consensu. *clem.plures. §.& vt facilius.vbi gloss.in verbo,liberè.de iurepat.Rocch.de Curt.de iurepat. verbo,ius.num.12.Lambertin. de iurepat. lib.2.p.2.q.2.art.36. num.5. & 6.* & fuit dictum in *Meliten. pensionis.31.Maij.1596.coram Cardin. Seraph.* & in *Lucana parochialis. 25. Iunij. 1601. coram Card. Pamphilio.* & tunc iuspatr. pro illa vice est totū illius, qui est in turno,& præsentat. *Rocch. vbi sup.q.12.Lambertin.d.art. 36. num. 5. & 7.* & fuit dictum in *Salernitana alternatiuæ.27.Nouemb. 1581.coram Robusterio.* & in d. *Lucana parochialis.* idq. procedit quādo iuspat. competit pluribus vti singulis, vel quando competit duobus collegijs, seu vniuersitatibus, secus si competat vni collegio. vt fuit dictum in *Vallisoletana præeminentiarum.29.Martij.1604.coram Card. Pamphilio.*

SVMMARIVM.

1 *Quadrimestre, seu semestre datum ad præsentandum quomodo computetur.*
2 *Curritq. de momento ad momentum.*
3 *Exemplum cursus d. temporis.*
4 *Et tunc attenditur tempus, dies, & hora, quando fuit publicum beneficium vacasse.*
5 *Annus, & mensis quot dies habeant, & dies horas.*
6 *Annus quomodo sit computandus.*
7 *Et in eius computatione attenditur consuetudo.*
8 *In anno bissextili duo dies pro vno computantur.*
9 *Quadrimestre, seu semestre est semper continuum.*

10 *Tempus continuum quod sit.*
11 *Tempus vtile quod sit.*
12 *Tempus vtile quomodo consideretur.*
13 *Tempus datum ad præsentandum ab initio est vtile, quia non currit ignoranti.*
14 *Mensium computatio quomodo facienda.*
15 *Mensis intelligitur dierum triginta.*
16 *Mensis quando incipiat, & quando terminetur.*
17 *Quando dubitatur de obitu, debet fieri mentio horæ d. obitus.*
18 *Si in villa obitus acciderit, attenditur galli cantus.*
19 *Galli cantus an probet horam, iudicis arbitrio relinquitur.*
20 *Obitus si contingat, quando hora mediæ noctis pulsat, beneficia vacāt in mense sequenti.*
21 *Horæ dum primus pulsus sonat, incipit hora subsequens.*
22 *Possessor in beneficio præfertur quando non constat de hora obitus.*
23 *Et si neuter possideat, prouisus à Papa præfertur.*
24 *Collatio valet facta ab Ordinario in mense Apostolico, si beneficium vacauit in mense Ordinarij.*
25 *Reseruatum vt dicatur beneficium, attenditur tempus, & hora vacationis.*
26 *Vacatio quomodo probetur, si mors in mari contigerit.*
27 *Mors quomodo sit probanda.*
28 *Patrono dotanti à die dotationis currit tempus ad præsentandum.*
29 *Quòd si dotis assignatio non sit facta, à die completæ constructionis currit tempus.*
30 *Patronus quando habeat nouum tempus ad præsentandum.*
31 *Patronus si deputauit præsentandum, sed eum non præsentauit, fit lapso tempore deuolutio.*
32 *Patronus ecclesiasticus quando habeat nouum semestre.*
33 *Patronus laicus durante quadrimestre variare potest, ecclesiasticus non.*
34 *Patronus restitutus ad præsentandum ad quid censeatur restitutus.*
35 *Quid si sit restitutus contra sententiā priuatiuam potestatis præsentandi.*
36 *Tempus currit patrono à die scita vacationis per obitum, vel priuationem.*
37 *Patrono notificari debet priuatio rectoris.*

CAPVT QVARTVM.

Quadrimestre, seu Semestre datum patronis ad præsentandū quomodo computetur, & nunquid sit semper continuum. & quando patronis competat nouum tempus ad præsentandum.

1 QVadrimestre, seu semestre datum patronis ad præsentandū quomodo sit computandum tradit Rota *decis.* 10. *nu.* 2. *de iurepat. in antiquis*. remittendo se ad *Hostiens. in cap. licet. de suppl. neglig. prał.* ad Io. *Andr. in cap. quam sit. de elect. lib. 6. & ad* Doct. *in l. vbi lex. ff. de reg. iur.* & tradit Lambert. *de iurepat. lib. 2. p. 2. quæst.* 1. *art.* 14. si enim
2 dies vacationis fuerit in die octaua Ianuarij, die septima Aprilis erit vltima die trimestris, & ideo dictum tempus currit de momento ad momentum, & in eo erit attendenda hora. Doct. *in d. c. quam sit. §. electus. super gloss. in verbo, mensem. de elect.*
3 *lib. 6.* Exemplum sit, vt in præcedēti hora illius horæ, qua vacauit ecclesia, licet sit eiusdem diei computetur tempus, vt si dies vacationis fuerit hora decimanona diei, debet attendi hora decimaoctaua currētis diei temporis à iure præfiniti, & attenditur tempus, dies, & hora, in quibus
4 fuit publicum & notorium rectorem decessisse, & beneficium vacauisse, potest enim accidere, quòd moriatur rector hora 15. & quòd eius mors non

non publicetur nisi hora 20. *Lambert. d. art.* 14. *nu.* 5. & quot dies habeat annus, & mensis, secundum commu-
5 nem vsum loquendi, & quot horas habeat dies. vide *Philipp. Corn. & Doct. in d. §. dilectus*. annus autem
6 computari debet à die Natiuitatis D.N.I.C. ita in *extrauag.* 1. *Nos de omnipotentis Dei. de pœnit. in extrauag. comm. & in extrauag. quemadmodum. eod. tit. gloss. in extrauag. vnica. de censib. in verbo, datam pulchrè. Rota dec.* 37. *de iudic. in antiquis. & dec.* 2. *de verb. sign. in antiquis. Marc. Anton.* Genuen. *in praxi Archiepisc.* Neapol. *cap.* 53. *nu.* 12. nisi adsit con-
7 suetudo, prout est Pisis, vbi annus computatur ab Incarnatione, idest à festo Annunciationis B. Mariæ Virginis. & in anno bissextili, quo additur vnus dies mensi Februarij, & bis dicitur sexto Calend. Mart. duo
8 dies pro vno die cedunt, secus in odiosis. vt per *Sanch. de matrimon. lib.* 2. *disput.* 24. *num.* 18. vide Aug. Barbosam *in collect. ad c. quæsiuit.* 14. *de verb. signif. in §. festum. num.* 4. *& seqq.*

9 Tempus autem prædictum quadrimestre, seu semestre semper est continuum, & quocumque die currit. *cap.* 3. *de iurepat.* etiam diebus feriatis. *Lambert. vbi sup. art.* 15. *& Rocchus de iurepat. in verbo, honorificum. quæst.* 34. *num.* 65. *Barbosa de off. & pot.* Episc. *p.* 3. *alleg.* 72. *num.* 127.
10 & tempus continuum est, quòd semper currit diebus feriatis, & non feriatis, in præsentia, & in absentia, siue sit copia iudicis, siue non, de quo loquitur *text. in l. vlt. C. de præscript. long. temp.* Tempus autem vtile est,
11 quòd non currit diebus feriatis, nec in absentia partis, neque vbi deest copia iudicis. *gloss. in clem. vnica. in verbo, continuum. de in integr. restitut.*
12 quod tempus vtile aliquando est cõtinuè vtile, vt quando quis ignorat ad se spectare aliquod ius, aliquando non. quoddam vtile quoad sui principium, & non quoad progressum. *gloss. in d. clem. vnica. Io. Andr. in c.* 2. *& in c. quia diuersitatem. de concess. præb. Card. in d. clem. vnica. quæst.* 23. *Lambert. d. art.* 15. & quam-
13 uis d. tempus datum ad præsentandum sit continuũ à die scitæ vacationis, ab initio tamen est vtile, quia non currit ignoranti. *Rocch. d. quæst.* 34. *vbi sup.*

14 Mensium autem computatio fieri debet, prout ipsi menses collocantur, & iacent per totum anni circulum. *gloss. in d. c. quam sit. verbo, mensem. de lect. lib.* 6. quamuis aliàs quãdo fit mentio mensis intelligatur de
15 mense 30. dierum. *l. vlt. §. fin autem dubius. iuncto §. simili modo. & §. donec tamen. C. de iure delib. Menoch. de arbit. iudic. lib.* 2. *casu* 50. *à nu.* 2. quo
19 fit, vt mensis Apostolicus terminetur in dimidia nocte vltimi diei ipsius mensis, & ab illa dimidia nocte in posterum incipiat mensis Ordinarij collatoris, & duret vsque ad dimidiam noctẽ vltimi diei illius mensis. *l. more Romano. vbi Iason. ff. de ferijs. cap. consuluit.* 24. *de off. deleg. D. Polidorus Ripa Mediolanen.* vir integerrimus, qui fuit Ordinarius Primarius Iuris Ciuilis in amplissimo Pisano Gymnasio, & amicus meus carissimus, qui obijt Pisis anno 1614. ætat. suæ 44. & sepultus in ecclesia S. Frigdiani Cleric. Regular. S. Pauli Bernabit. in suo *tractatu de nocturno tempore. edito* 1602. *c.* 160. *n.* 5. *&* 9. *& c.* 161. *nu.* 3. & ideo quando dubitatur de mense, in quo aliquis obijt, benè est, vt fiat mentio horæ dicti obitus, præuio duorum testium examine, qui asserant obitũ
17 secutum esse pulsata tali hora ab horologio; & si obitus contingat in villa, vbi non sit horologium, si le-
18 gitimè probetur, quòd tempore dicti obitus galli cantabant, prout verisimiliter versus diem cantare solebant, præsumitur, quòd obitus, & vacatio fuerint post mediam noctẽ. & ita fuit resolutum in *Auersana parochialis.* 12. *Martij.* 1562. *coram*

Oradino, prout refert *Hieron. Gonzal. in comment. ad Regulam octauam Cancell. gloss.* 11. *num.* 16. *Polid. Ripa vbi sup. in* 2. *edit. Ioseph. Ludouic. decis. Perusina decis.* 116. *num.* 7. vbi refert quòd in ciuitate Assisij vltimo die mensis Ordinarij ante mediam noctem vacauerat Canonicatus ecclesiæ illius Cathedralis, & fuit collatus ab Ordinario, & in collatione fuit expressum, quòd vacauerat ante mediam noctem, & collatio fuit va-
19 lida. & an galli cantus probet horam relinquitur arbitrio iudicis pensatis circumstantijs, & testium rationibus alijsq. verisimilitudinibus. *ad tex. in l.* 3. *§. tu magis scire. ff. de testib. & in cap. in præsentia. de renunciat. Gonzal. vbi sup. num.* 25. & si
20 moriatur beneficiatus quando cœpit sonare hora mediæ noctis, & sic etiã post primum pulsum, dicitur beneficium vacare in mense sequẽti. *Garc. de benefic. p.* 5. *c.* 1. *nu.* 524. *Sanchez de matrim. lib.* 2. *disput.* 41. *num.* 40. qui
21 dicit, quòd quando primus pulsus horæ sonat, iam hora est expleta, & incipit hora subsequens. & *Massob. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. prælud.* 23. *dub.* 5. & si non possit con-
22 stare quando beneficium vacauerit, an de mense Apostolico, seu de mense Ordinarij, vt quia beneficiatus fuerit mortuus inuentus, tũc possessor in beneficio præfertur. *Put. dec.* 207. *lib.* 3. & si neuter possideat,
23 prouisus à Papa debet præferri, & obtinere argumento *text. in c. si à sede. de præb. lib.* 6. de qua re *Gonzal. vbi sup. à nu.* 26. *ad* 48. latè *Garc. vbi sup. à num.* 523. & Ordinarius semper validè confert beneficium in
24 mense Apostolico, si verè vacauerat in mense sibi Ordinario concesso, quia vt beneficium dicatur reseruatum, vel non, consideratur tempus,
25 & hora ipsius vacationis, nõ tempus quo durauit, & continuauit vacatio. *Rota. dec.* 774. *nu.* 3. *&* 10. *lib.* 3. *p.* 3. *diuers.* latè *Gonzal. vbi sup. à nu.* 53. *ad nu.* 79. *Put. decis.* 46. *nu.* 6. *lib.* 3. &
26 quando mors contingeret in mari, quomodo sit probanda vacatio vide *Rotam decis.* 666. *& decis.* 731. *lib.* 3.
27 *par.* 3. *diuers.* & de modo probandi mortem vide *Crescent. decis.* 3. *de probat. & Mascard. de probat. conclus.* 1075. *cum seqq.*

28 Insuper si noua construatur ecclesia, cum dos sit assignanda in ipsa impositione primi lapidis, & ne dos remaneat penes dotantem, tenetur ipse patronus qui dotauit à die dotationis intra quadrimestre si est laicus, & si est ecclesiasticus intra semestre præsentare rectorem ad d. ecclesiam, quamuis enim tunc ecclesia non egeat rectore quoad spiritualia, eget tamen quoad temporalia, vel saltem currit d. patrono tempus à die, in quo venit dies solutionis dotis, nisi ante illud tempus esset ecclesia ædificata, quia à die perfectionis ædificij curreret d. tempus, licèt
29 non venisset dies d. solutionis, quòd si assignatio dotis sit omissa, quo casu ecclesia erit ab Episcopo dotãda, completa constructione cum eiusdẽ Episcopi auctoritate d. tempus incipiet currere d. patrono. vt per *Lambert. vbi sup. art.* 16. *& lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 5. *princ. art.* 18. *&* 19.

30 Patronus habet etiam nouum semestre si est clericus, & nouum quadrimestre si est laicus ad præsentandum à die, quo præsentatus noluit consentire præsentationi, & à die, quo præsentationem prius acceptatam renũciauit, vel à die mortis præsentati adhuc non instituti, & hoc tempus adeo est nouum, vt nullo modo in eo sit computanda pars primi semestris, seu quadrimestris. argumento *text. de electione loquentis in cap. si electio. de elect. lib.* 6. *vbi Doct.* extendunt textum ad collationem, & postulationem. & super *gloss. ibidem in verbo, integrum.* extendunt illum textum ad præsentationem. *Rota dec.* 8. *de iurepat. in nou.* nisi super prædictis fraus intercessisset. & secus etiam est, si patronus ele-

31 elegit, & deputauit præsentandum, sed eum actualiter non præsentauit, tunc enim fit deuolutio ad superiorem. *Lambertin.d.lib.2.p.2.quæst.1.art.* 17. & fuit dictum in *Florentina parochialis.*18.*Decemb.*1589.*coram Comitulo.in Lucana plebis.*14.*Martij.* 1597. *coram Penia.* idem est si præsentatio fuit nulla ex aliquo defectu occulto, vt in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ.* 5.*Decemb.*1601.*coram Card.Sacrato.* & in *Mediolanen.iurispat.*22.*Maij.*1595.*&*29.*Ianuar.* 1596. *coram* Blanchetto.

32 Idem est, si patronus ecclesiasticus præsentet aliquem, qui postea repellatur tanquam indignus ob crimen antea occultum & ante institutionem; nam habet aliud semestre ad alium præsentandum. *ad text. in d.c.si electio.de elect.lib.6.* sed patronus laicus si præsentauit talem, qui ob tale occultum crimen repellatur, durante quadrimestre potest variare, & alterũ præsentare. vt per *Lambert. vqi sup. art.*18. & hoc est, quia

33 laicus durante quadrimestre potest variare, & alium præsentare, & si nõ variat, sibi imputet, ecclesiasticus autem variare non potest. *Lambert. d.art.* 18.

34 Si autem patronus, qui præsentauit indignum, sit à Papa restitutus, vt possit iterum præsentare, & fuerit aduersus lapsum temporis restitutus, censetur restitutus dumtaxat ad tempus amissum. *gloss. vlt. in fine in d. cap. si electio.* si autem sit restitutus

35 aduersus sententiam priuatiuam potestatis præsentandi, tunc totum quadrimestre, seu semestre de nouo habebit. *gloss. in d.cap. si electio. in verbo, occultum.*

36 Tempus autem prædictum à die veræ vacationis currit patrono sciẽti illam, ideoq. si rector sit verè priuatus beneficio, & tamen publicè regit, & in illo administrat, tunc patrono nullum currit tempus à die dictæ priuationis, sed à die mortis prędicti rectoris. *Lapus allegat.*78.*dub.* 4.*nu.*12.*& seqq. &* Lambert.*d.quæst.* 1. *art.* 20. & ratio est hoc in casu,

37 quia patronus non tenetur diuinare, & ideo quando rector est priuatus beneficio, debet talis priuatio notificari patrono, & à die d. notificationis, & scientiæ tenetur patronus præsentare intra debitum tempus per supradicta.

SVMMARIVM.

1 *Procurator patroni præsentans debet infra tempus datum ad præsentandum mandatum exhibere.*

2 *Alias præsentatio non valet.*

3 *Præsentatio pro patrono requirit speciale mandatum.*

4 *Patronus potest ratificare per literas gesta nomine suo.*

5 Deuolutio *fit ad superiorem, si procurator mandatum non exibuerit.*

6 *Procuratores multi præsentant, & non exibent mandatum.*

7 *Præsentatio fit coram superiore præsente præsentando.*

8 *Præsentatus debet acceptare præsentationem intra tempus datum ad præsentandum.*

9 *Patronus post præsentationem non tenetur instare pro institutione.*

10 *Instituere habenti nullum est præfinitum tempus.*

12 *Præsentatus non tenetur instare pro institutione,*

CAPVT QVINTVM.

Procurator patroni si præsentet, quid agere debeat.

1 PROCVRATOR patroni si procuratorio nomine infra legitimum tempus semestris, seu quadrimestris præsenter rectorem ad vacantem ecclesiam, quia non sufficit producere mandatum factum ad præsentandũ, sed actualiter debet fieri præsentatio.

tio. vt fuit dictum in *Mediolanen. iurispat. 22. Maij. 1595. coram Blanchetto*. tenetur infra dictum tempus fidem facere de suo mandato, dictumq. mandatum coram habente instituere apud acta in authentica forma exibere. *Lapus allegat. 22. Lambertin. de iurepatronatus. lib. 2. par. 2. quæst. 1. artic. 21. annot. ad Gregor. XV. decis. 177. nu. 7.* si enim
2 non exiberet mandatum, nihil valeret præsentatio, quia paria sunt non præsentasse, vel minus sufficienter præsentasse. *cap. si quis iusto. vbi gloss. in verbo, admitti. de elect. lib. 6.* & facit *text. in l. duo sunt* Titij. *ff. de testament. tut.* item, quia præsentare
3 requirit speciale mandatum patroni. vt fuit dictum in *Foroliuien. iurispat. 25. Octob. 1599. & 15. Maij. 1600. coram Card. Lancellotto. & in Lucana parochialis. 25. Iunij. 1601. coram Card. Pamphilio. Cardin. in cap. vlt. col. vlt. de conceß. præb.* & potest pa-
4 tronus infra dictum tempus datum ad præsentandum ratificare gesta per compatronos, vel per suos procuratores etiam per literas. *vt in c. ea noscitur. de his quæ fiunt à præl. Rocchus de Curte de iurep. in verbo, honorificum. quæst. 5. nu. 23. & seqq.* & de ratificatione patroni vide *Abb. in cons. 76. par. 2.* & ideo elapso dicto tempore, & non secuta prædicti mandati reali exibitione, seu saltem patroni ratificatione, præsentatio facta per talem procuratorem remanet nulla, irrita, & inualida, & de-
5 uolutio fit ad superiorem, qui tunc stante patroni negligentia prædicta, liberè confert ecclesiam. *Lambert. d. art. 21. nu. 7.*

6 Et in praxi animaduertendum est circa prædicta, quia multi tamquam procuratores patronorum absentiũ præsentat occurrente vacatione, & postea infra dictum tempus non exibent mandatum, nec procurant patronorum ratificationem, & nihil efficiunt, & lites suscitant inanes, & ineptas. vide *Rotam decis. 443. nu. 3. par. 2. in recentior. apud* Farinacium. & fuit dictum in *Pisana Capellaniæ. 10. Decemb. 1597. & 30. Martij. 1601. coram Card. Millino.*

7 Præsentatio autem debet intra dicta legitima tempora fieri actualiter coram habente instituere præsente præsentando. *Rota decis. 3. de iurepat. in nouis*. qui postea præsen-
8 tatus debet omnino intra dictum tempus datum ad presentandum acceptare præsentationem. argumento *text. in c. quam sit. de elect. lib. 6. Lambert. vbi sup. art. 22. num. 3.* non tamen tenetur patronus post factam præsentationem, intra d. tempus, nec
9 postea facere instantiam coram Superiore, vt præsentatum instituat. *Rota dicis. 4. de iurepat. in nouis.* nul-
10 lum enim tempus reperitur à iure statutum Superiori ad faciendam institutionem, licet ad præsentandũ sit a iure statutum tempus, vt infra dicetur, quando de institutione tractabitur. immo nec etiam præsentatus tenetur infra d. tempus facere
11 instantiam pro assequenda institutione per dicta à *Doct. in cap. cum vos. de off. ordin. & in cap. 3. in cap. si vero. & in cap. eam te. de iurepat. vide Rocchum de Curt. vbi sup. quæst. 36. & Lambert. vbi sup. art. 23.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus si per errorem præsentet coram Ordinario, potest iterum præsente coram habente instituere etiã lapso termino.*
2 *Nemo tenetur scire iura priuatorum.*
3 *Patronus præsentans coram inferiore, cum deberet præsentare coram Ordinario, non potest lapso termino iterum præsentare.*
3 *Iuris ignorantia neminem excusat.*
5 *Patronus si absit contradictio non tenetur probare se in tempore præsentasse.*
6 *Secus si adsit contradictio, & præsentatio non fuerit admißa.*

Præ-

7 *Præsentatio quãdo præsumatur facta in tempore, vel non.*

8 *Præsentatio si fuit admissa præsumitur facta in tempore.*

9 *Præsentatio admittitur si & in quantum.*

10 *Patroni lapso tempore moram purgare nequeunt.*

11 *Mora non purgatur vbi executio fit à iure.*

12 *Deuolutio in beneficialibus fit à iure.*

13 *Episcopus potest post lapsum tempus admittere patronum ad præsentandum.*

14 *Secus est, si Episcopus non contulerit, quia tunc deuolutio fit ad Superiorem.*

15 *Patronus scienter præsentans indignũ iterum non admittitur ad præsentandum.*

CAPVT SEXTVM.

Præsentatio vtrum sit inualida, si patronus errãs præsentauit coram Ordinario, qui coram alio præsentare tenebatur.

1 PATRONVS si præsentet coram Ordinario per errorem in casu quo tenebatur præsentare coram alio Inferiori habente ius instituendi ex legitima præscriptione, seu priuilegio, tunc, quia patronus habet fundatã intentionem in iure, quo omnes ecclesiæ, & omnia beneficia spectant ad Episcopum loci ordinarum. *c. omnes basilicæ. 16 q. 7.* quamuis lapsum sit tempus datum ad præsentandũ, & sciat tunc præsentationem fieri debuisse coram alio, benè poterit iterum præsentare ex iusta causa ignorantiæ coram habente institue-
2 re, quia nemo tenetur scire iura priuatorum. *cap. porro de priuileg.* Lambertin. *de iurepat. par. 2. lib. 2. quæst. 1. art. 24. Aug. Barbosa de off. & pot. ep. alleg. 72. num.* 141. & ideo tunc non fit deuolutio ad superiorem, secus si scienter, & dolosè, fuit dictum in *Lunen. Sarzan. Cappellaniæ,* 5. *Decemb.* 1601. *coram Card. Sacrato, & in Romana iurisp.* 9. *Maij* 1603. *coram Iusto*, quæ præsentatio potest fieri etiam coram Datario, vt habetur in *Lucana plebis.* 19. Mart. 1598. *coram Gypsio, & in d. Romana iurisp.* 9. *Maij* 1603. *coram* Iusto.

3 Verum si institutio spectet ad Ordinarium, & patronus præsentet coram prælato inferiore, tunc lapso tempore dato à iure patronis ad præsentandum, patronus non poterit de nouo præsentare, quia ordinarius
4 iure communi habet ius, & auctoritatem instituendi, & neminem iuris ignorantia excusat. vnusquisque enim tenetur scire leges. *l. leges sacratissimæ. C. de legibus.* Lapus *allegat.* 95. *Lamber. d. art. 24. nu. 3. vide Garciam de benefic. par. 10. cap. 2. num. 7. & 8.*

5 Patronus autem, seu præsentatus, si nullum habeat aduersariũ, & nulla adsit contradictio, non tenetur probare præsentationem admissam fuisse factam statuto tempore, quia actus reperitur factus, & præsumitur factus debito tempore. vide *Mascardum de probationib. conclus.* 1218. & *Doct. in c. vt circa. §. f. de elect. lib. 6.*
6 si verò adest aduersarius, qui id neget, & præsentatio non fuerit admissa ab eo, qui debet instituere, ex causa, quia lapsum erat tempus, & tunc non est præsumendum præsentationem fuisse factum infra debitum tempus, si autem ex alia causa non fuit admissa præsentatio, tunc præ-
7 sumitur tempus Lapsum non fuisse. verum si indistinctè absque causę expressione præsentatio non fuerit admissa, & tunc non præsumitur facta debito tempore, cum simus in incerto cur fuerit reiecta. R*ota decis.* 12. *de*
8 *iurepat. in antiquis.* si autem præsentatio fuerit admissa, præsumitur facta debito tempore, etiamsi fuerit
9 admissa si & in quantum prout de

stylo

ſtylo fieri cõſueuit. Lamber. *vbi ſup. art.* 25. & ratio eſt, quia quilibet præſumitur facere actum vt ſibi acquirat argum. *text. in l. ſi defunctus. C. arbit. tut. iuncta l. cum de indebito. ff. de probat.*

10 Neque poſſunt patroni, qui non præſentauerunt intra debitum tempus, moram purgare, quia vbi executio facta eſt à iure, non admittitur
11 moræ purgatio. *Doct. in l. ſi inſulam. ff. de verb. oblig. gloſſ. &* Doct. *in cap. mora. de reg. iur. lib.* 6. & in hoc caſu,
12 executio fit à iure, quo deuoluitur ſtatim ad ſuperiorem libera conferendi facultas, prout dicit *Abb. in c. vlt. de iurepat. &* Rota *dec.* 6. *de iurep.*
13 *in nouis.* poteſt tamen Epiſcopus, & alius habens inſtituere elapſo tempore dato ad præſentãdum, rem gratam facere patrono, eumque ad præſentandum admittere. per *tex. in c.* 2. *de ſuppl. neglig. præl.* ponderando ibi verbum, liceat, quod ponit cauſam in voluntate illius, cui licet. *Bart. in l. ſtipulatio iſta. §. hi qui ſunt. & ibi omnes. ff. de verb. oblig.* maxime quando refertur ad factum. vt ibi. & idem eſt in *c. eam te. de iurepat. ibi. licitum ſit tibi. Card. in cle. vnica. de in integ. reſtitut. quæſt.* 22. *et* Lambertin. *vbi ſup. art.* 27. *num.* 3. *et* 5. quod tamen
14 non procedit, ſi Epiſcopus, vel alius ſuperior infra ſuum ſemeſtre non contulerit, cum tunc deuoluatur ad alium ſuperiorem. *cap.* 2. *de conceſſ. præb.* non poteſt tamen patronus ad-
15 mitti ad præſentandum etiam durante tempore, qui ſcienter præſentauit indignum, cum pro illa vice, & vacatione fuerit iure ſuo priuatus, & priuatio eo caſu eſt in pœnam. *c. cum vos. de off. ordin.*

SVMMARIVM.

1 *Tempus datum ad præſentandum an poſſit ab ordinario abbreuiari.*

2 *Inſtitutio facta non præuio edicto eſt inualida.*

3 *Vel ſi fiat durante termino edicti.*

4 *Edicto poſito cum minori termino iuris, ſi alius petat tempus à iure datum obtinet.*

5 *Edicti in termino, ſi nullus compareat, fit inſtitutio.*

6 *Collegij maior pars poteſt abbreuiare tempus, & præſentare.*

7 *Compatronus re integra lapſo edicti termino admittitur ad præſentandum.*

8 *Et ſi compareat poſt factam inſtitutionem poteſt eam approbare.*

9 *Patroni ſi ſcienter ſinant labi tempus edicti, poſtea non admittuntur.*

10 *Ordinarius an prorogare poſſit tempus datum ad præſentandum.*

11 *Iudex ex cauſa poteſt terminum iuris mutare.*

12 *Ord. data negligẽtia patronorum prouidet beneficio.*

13 *Ord. poteſt prorogare tempus datum ad præſentandum quoad ſui præiudicium.*

CAPVT SEPTIMVM.

Ordinarius numquid poſſit abbreuiare, ſeu prorogare tempus datum ad præſentandum.

1 ORDINARIVS an poſſit abbreuiare tempus à iure patronis datum ad præſentandum in edicti appoſitione ſecundum diſpoſitionem *tex. in cap. vlt. de elect. lib.* 6. *vbi gloſ. & Doct.* concludunt prædictum textum procedere etiam in præſentatione, & ita communiter ſequuntur omnes, & in
2 praxi ſeruatur, nam apponitur edictum cum termino peremptorio, itaut inſtitutio facta ſine edicti affixione nulla eſt. *Riccius in praxi rer. for. eccl. deciſ.* 160. *Lapus allegat.* 8. *col. vlt. Lambert. de iurep. lib.* 2. *par.* 2. *quæſt.* 6.
3 *art.* 17. prout etiam eſt nulla inſtitutio facta antequam terminus edicti tran-

transeat. *Riccius vbi sup. dec. 161.* & fuit dictum in *Forolivien. iurispat. 8. Febr. 26. April. 1599. coram Cardin. Lancellotto.*

4 His sic stantibus, quæritur, si alij compatroni in termino edicti non comparerant, & contradicant, an eis præiudicium afferatur, ita ut etiã durante tempore dato ad præsentandum non sint audiendi, & in hoc constitue hos casus.

Primus est casus, quando fuit positum edictum cum minori termino temporis à iure dati ad præsentandum, & tunc si quis compareat, & dicat se velle expectari per totum tempus sibi à iure concessum, debet audiri, sed temen ad vlteriora procedetur ac si non comparuisset, verum si voluerit iura seu producere, audietur, & super eis iudiciũ dabitur.

5 Secundus est casus, quando in termino edicti nullus comparuit, & certum est alium habere iura minima in d. iurep. & tũc elapso edicti termino procedi potest ad institutionem. melius tamen, & tutius esset d. certũ patronum citare speciali citatione.

6 Tertius est casus, quando iuspat. competit collegio, & tunc maior pars potest abbreuiare tempus iuris, & vocata minori parte pręsentare, sicut fit in electione iuxta dicta per *Abb. & Doct. in c. cum nobis. de elect.*

7 Quartus est casus, quando fuit appositũ edictum cum minori termino, in quo nullus comparuit, & præsentes eorum iura produxerunt, & tũc ante institutionem re integra cõpatronus admittetur ad præsentandũ, si duret tempus datum à iure, sed secuta

8 institutione non debet admitti d. compatronus, sed si facta sit institutio, posset patronus pro sui iuris conseruatione repræsentare institutum, & in eum consentire, & ita pluries in

9 praxi seruari vidi. verum si patroni sciant edictum fuisse appositum, & sinant labi tempus, quia tunc tacitè videntur approbare præsentationem factam, si probetur dicta scientia, non debent vllo modo ad præsentandum admitti, & de his vide *Lamber. vbi sup. lib. 2. par. 2. quæst. 1. art. 8.* vbi alios deducit. *& Felin. in cap. cum Bertoldus. col. 5. de re iudic. Rocch. de Curte, de iurep. in verbo, honorificum. quæst. 2. princ. ex quib.* patet quando ordinarius, vel alius habens instituere possit in edicto abbreuiare tempus datum patronis ad præsentandum.

10 Verum an ordinarius possit prorogare tempus datum patronis ad præsentandum, & concludas quod sic, quando de solo ipsius ordinarij præiudicio agitur. *Crescent. decis. 11. num. 1. de dilation. Flam. Paris. de resignat. benef. lib. 7. quæst. vigesimanona, in fine. Gregorius XV. decis. 177. num. 5. & ibi annotat. nu. 8. Vgolin. de potest. Episc. cap. 51. §. 1. num. 4. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. allegat. 72. num. 143. Riccius vbi sup. decis. 217. & in collectan. decis. collectan. 119. Lamber. vbi sup. d. quæst. 1. art. 27. & 28.* & ratio est, quia iudex

11 ex causa potest terminum à iure statutũ abbreuiare, & prorogare. *Doct. in cap. cum sit romana de appell. glos. in cap. oblata. & in cap. personas. de appell. Bart. & alij in l. 2. ff. de re iud. Capella Tholos. dec. 196. 445. & 426 Mynsign. decis. 40. centur. 3.* item,

12 quia cum post patronos ordinarius possit intra semestre prouidere beneficio de rectore, nec antea, nisi lapso d. semestre ad alium superiorem ius conferendi deuoluatur. *ad not. per Gemin. in cap. vnico §. vlt. vers. quid si laicus. de iurep. lib. 6. Rot. decis. 6. de iurep. in nouis.* ideo poterit ordinarius prædictus concedere patrono,

13 vt præsentet, & per hoc intelligitur, d. prorogationẽ valere in sui præiudicium tantum, non autem superioris, ad quem post ordinarium deuoluitur collatio, & vide quæ dixi in cap. præcedenti.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Custodia ecclesiæ vacantis spectat ad habentem ius instituendi, nisi patroni sint ecclesiastici.*

2 *Laici non debent se intromittere de rebus ecclesiæ.*

3 *Custodia ecclesiæ collegiatæ vacantis patronatæ pertinet ad collegium.*

4 *Patroni ecclesiastici si sint negligentes in ecclesiæ vacãtis custodia Episcopus prouidet.*

5 *Oeconomus in ecclesia vacante ponitur ab habente illius custodiam.*

6 *Oeconomus vacantis ecclesiæ fructus conseruare debet.*

7 *Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 18. vbi Episcopus prouidet ecclesiæ curatæ vacanti de vicario.*

8 *Etiam si institutio pertineat ad Inferiorem.*

9 *Episcopus stante discordia patronorum potest claudere ostia ecclesiæ, aliaq. facere.*

10 *Scandalum ex minis quando dicatur.*

11 *Episcopus stante discordia patronorum quando possit ecclesiam conferre.*

12 *Episcopus patronos discordes concordare debet.*

13 *Episcopus dignum præsentatum potest repellere ad scandalum vitandum.*

14 *Ius quæsitum ratione scandali quando perdatur.*

CAPVT OCTAVVM.

Ecclesiæ vacantis custodia ad quẽ pertineat, & quid si inter patronos sit discordia cum scandalo.

1 TEMPORE, quo ecclesia vacat, ille habet dictæ ecclesiæ custodiam, qui habet ius instituẽdi. *gloss. penult. in fine. in c. cũ vos. de off. ordin.* & si patroni sint ecclesiastici, custodia ecclesiæ ad eos patronos pertinet, *cap. cum & plantare. §. in ecclesiis. de priuileg.* ideoq. Episcopus in ea non constituet œconomum. *Innoc. & alij in c. vnico. vt ecclesiastica benef. &c. & in cap. 1. ne sede vacante.*

2 Verum si patroni sint laici, ecclesię custodia pertinet ad Episcopum, vel alium habentem ius instituendi, ea ratione, quia laici non debent se intromittere de rebus ecclesiæ nisi quoad defensionem. *cap. 1. & trib. seqq. 10. q. 1. Innoc. in d. cap. cum vos. vbi Abb. Cardin. & alij.* nisi aliud esset concessum ex priuilegio speciali. *Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2.*

2 *quæst. 1. art. 29.* si autem ecclesia collegiata sit patronata, non quoad præsentationem, sed quoad reliqua, custodia ecclesiæ non pertinebit ad patronum etiam ecclesiasticum, sed ad collegium. *Innoc. in d. cap. vnico. colum. 2. in fine. Abb. vbi supra.* &

4 quando patroni ecclesiastici essent negligentes in ecclesiæ custodia, potest Episcopus, vel alius habens instituere supplere, & eam custodire sine d. patroni præiudicio, qui propriè non habet possessionem ecclesiæ vacantis. *Lambert. ibi num. 8.*

5 Et regulariter in ecclesia vacante ille ponit, & constituit œconomum, donec ecclesiæ de rectore prouideatur qui habet illius ecclesiæ custodiam. *d. c. cum vos.* à contrario sensu, qui œconomus fructus percipiat, eosq. pro rectore nouo conseruet, vel pro vtilitate ecclesiæ, & onera solita impleat. *Lambert. vbi sup. art. 30.* vide *Rocchum de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. quæst. 36.*

7 Hodie autem seruari debet *Conc. Trid. sess. 24. de reform. cap. 18.* vbi habetur quòd vacante ecclesia parochiali cuiuscunque iurispatronatus, Episcopus statim in ea idoneum Vicarium debet constituere cũ congrua eius arbitrio fructuum portionis assignatione, qui onera ecclesiæ sustineat, donec ei de rectore prouideatur, & ita de stylo seruatur quod pro-

procedit etiam si parochialis eccle-
8 siæ institutio ad inferiorẽ pertineat,
quia tunc etiam Episcopus, seu eius
vicarius constituet vicariũ seu œco-
nomum. *Prax. Archiep. Leonis. p.2. de collat. benefic. c.18. nu.52. Massobrius in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. requisito 1. dub. 1. num. 14. & dub. 24. in fine.* & vide adnotata per Riccium *in praxi rer. for. eccl. decis. 228.* & per Aug. *Barbosam de off. & pot. Episc. p.3. allegat. 72. nu. 188. & seqq.* & scias, quòd possessio bonorum beneficij vacantis est penes ecclesiam tamquam personam fictam, & repræsentatam. vt per Innoc. *quem ibi sequntur Doct. in c. cum sup. de causa poss. & prop. Rota dec. 19. nu. 8. p.1. diuers.*

9 Et si inter patronos sit discordia, & de facto ad libitũ velint, & cõtendat facere quod sibi placet, & ex hoc magna oriantur scandala, adeout malus timeatur euentus, tunc Episcopus ad ea sedanda potest procedere secundum textum in *cap. 1. & in cap. 2. de iurepatr.* videlicet, iubere, vt claudantur ostia ecclesiæ, sanctæ reliquiæ extrahantur, & in ea diuina officia interdicantur, Innoc. *in d. c. 1.* & scandalum dicitur, quando
10 patroni minantur, & quilibet eorum asserit, quod si instituatur alius, quã à se præsentatus, eum interficiet. *l. vnica. C. si quis. Imper. maledix. & l. vls. ff. de act. & oblig.* & denique recurrere ad brachium seculare, ad Sanctissimum Papam, & ad Deum Optimum Maximum. *c. ad Romanã. il 2. 2. quæst. 6. & cap. cum non ab homine. de iudic. & c. postulasti. de homi-*
11 *cid.* & elapso tempore dato ad præsentandum poterit Episcopus ecclesiam liberè conferre, dũmodo prius eosdem patronos reducere ad con-
12 cordiam conatus sit, & eam cõfert, si sine scandalo id facere possit ad textum in *c. 3. de iurepat.* etiamsi præ-
13 sentatus aliàs esset habilis, & dignus, eo omisso, alij potest conferre ad scandalum vitandum. vide Lambert. *de iurep. p.2. lib.2. quæst. 1. art. 31.* &
14 quando ius quæsitum ratione scandali perdatur. vide Innoc. & alios in *cap. nisi cum pridem. de renunciat. & Felin. in cap. nihil. de præscrip.* vbi ponit 33. specialia pro scandalis euitandis.

LIBER

LIBER OCTAVVS IN QVO CONTINETVR VBI, ET QVALITER SIT FACIENDA PRÆSENTATIO.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio fieri debet durante termino dato ad præsentandum.*
2 *Patroni secuta morte rectoris & nondum sepulti præsentare possunt.*
3 *Honestum tamen est præsentare sepulto rectore.*
4 *Præsentatio potest fieri quacumque hora diei.*
5 *Præsentatio potest fieri quacumque die.*
6 *Actus voluntarij quolibet diei fieri possunt.*
7 *Præsentatio est actus voluntarius.*
8 *Processus non fit diebus feriatis, quando lis est super beneficio in forma iudicij.*
9 *Tempus datum est continuum, & currit de momento ad momentum.*
10 *Præsentatio potest fieri de nocte.*
11 *Patroni quando possint præsentare post tempus lapsum datum ad præsentandum.*
12 *Præsentatio est actus voluntarius, & potest fieri extra territorium habentis instituere.*
13 *Præsentatio non requirit causæ cognitionem.*
14 *Quæ non requirunt causæ cognitionem possunt etiam extra territorium expediri.*
15 *Vicarius Episcopi non potest extra diœcesim admittere præsentationẽ.*
16 *Commissio facta à Principe non potest exerceri extra cõmittentis territorium.*
17 *Præsentatio, processus, & institutio extra territorium habẽtis instituere fieri possunt.*
18 *Secus si adsit contradictor.*
19 *Iurisdictio contentiosa non excedit territorium.*
20 *Iurisdictio stat super territorium vt nebula.*
21 *Episcopus potest extra suam diœcesim exercere iurisdictionem voluntariam.*
22 *Et conferre beneficia.*
23 *Lis non dicitur introducta per actus extraiudiciales.*
24 *Vicarius Episcopi potest extra diœcesim beneficia conferre.*
25 *Legatus potest beneficia conferre extra suam prouinciam.*
26 *Parochus potest suum subditum absoluere etiam extra suum territorium.*
27 *Episcopus potest extra diœcesim causas delegare.*
28 *Episcopus quando extra diœcesim possit contentiosam iurisdictionem exercere.*
29 *Episcopus extra suã diœcesim põt excõmunicare, & absoluere subditos.*
30 *Anima non circumscribitur loco.*

Ele-

31 *Electio vbi facienda sit.*
32 *Præsentatio vbi sit facienda.*
33 *Præsentatio si fiat iure collegij, facienda est in loco solito d. collegij.*

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio quo loco, & quomodo fieri debet.

1 PRAESENTATIO facienda est intra tempus datum ad præsentandum, idest, eo durante quandocumque. vt habetur in toto titulo de iurepatronatus. & in præcedenti libro pluries fuit dictum.

2 Ideoq. patroni statim secuta morte Rectoris possunt nouum præsentare rectorem etiam non sepulto rectore mortuo. ita *Doct. in cap. bonæ. il 2. vbi Innoc. Cardin. Abb. & alij.*
3 *de elect.* de honestate tamen patroni possent expectare, vt cadauer præmortui rectoris prius traditum sit sepulturæ, & postea præsentare. ad textum in *cap. obeuntibus. dist. 63. & c. postquam. dist. 50.* & eadem ratio-
4 ne præsentatio fieri potest quacumque hora diei, cum in ea non requiratur de necessitate, quòd celebretur Missa de Spiritu Sancto, quæ celebrari debet de mane. *c. 1. & cap. postulasti. cum ibi notat. de celebr. miss.* ideò præsentatio potest fieri qualibet hora diei. *Abb. in c. cum nobis. in fine. de elect.* cum totum tempus datum patronis ad præsentandum sit continuum, vt in dixi in libro præcedenti, & de his supradictis latè Lambertin. *de iurepat. lib. 2. p. 2. quæst. 2. art. 1. & 2.* & consequenter
5 præsentatio fieri potest quocumque die etiam feriato, etiam Paschali, cũ sit quid extraiudiciale, & sapiat spiritualitatem. *Domin. de S. Gemin. in cap. concertationi. de appellat. lib. 6.*
6 Actus enim extraiudiciales, & voluntarij quibuscumque diebus fieri possunt etiam feriatis. *Card. Hostiens. in summa tit. de ferijs. §. quid in his agi debeat.* per textum in *l. actus. C.*
7 *de ferijs.* & præsentatio est actus voluntarius, & extraiudicialis. *Rocchus de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. quæst. 35. nu. 66.* Aug. *Barbosa de off. & pot.* Episc. *p. 3. alleg. 72. nu. 144. & 145.*

8 Si vero super beneficio litigetur in forma iudicij, tunc talis processus fieri non potest diebus feriatis in honorem Dei, cum sit in forma, & figura iudicij. *gloss. in clem. dispendiosam. in verbo, beneficijs. de iudic. & vide clem. sæpe. & ibi gloss. de verb. signif. &* Lambert. *vbi sup. art. 3.* &
9 cum dictum tempus datum ad præsentandum sit continuum, & currat de momento ad momentum, & sic
10 nox includatur, ideo præsentatio etiam de nocte fieri potest. *Lambert. vbi sup. art. 4.* & videndus *Polidorus* Ripa, *de nocturno tempore. edito de anno 1602. c. 100.*

11 Et dantur multi casus, in quibus patroni præsentare possunt post lapsum tempus eis concessum à iure, de quibus diximus in præcedenti libro, vt si præsentatus acceptauit præsentationem, & post renunciauit, vel præsentatus ante institutionẽ obierit &c. de quibus *Lambert. vbi sup. art. 5.*

12 Et per supradictas rationes, cum præsentatio sit actus voluntarius, & extraiudicialis, potest fieri etiam extra territorrium, & diæcesim Episcopi, vel alterius habentis ius instituendi. *Cardin. & Abb. in c. nouit. de off. leg. Rebuff. de nominat. quæst. 14. num. 29. Gonzal. in comment. ad* Regul. *octauam Cancell. gloss. 62. n. 6.* vbicumque reperiatur is, coram quo fieri debet præsentatio, & etiam institutio. *Barbosa vbi sup. num. 146.*
13 & ratio etiam est, quia præsentatio nõ requirit regulariter causæ cogni-
14 tionem, & ea, quæ non requirunt causæ cognitionem possunt etiam

Qq extra

extra territorium expediri, vt habe-
tur *9.quæst.4.quasi per totam, & l.2.*
ff. de off. procons. & leg. & l.1. ff. de
off. præf. vrb. attamen Vicarius Epi-
15 scopi non potest extra diœcesim ad-
mittere præsentationem, eamq; con-
firmare, etiamsi habeat ab Episcopo
speciale mandatum. ita *Bald. in l.3.*
ff. de off. procons. & leg. ea ratione,
16 quia commissio facta à Principe nũ-
quam potest exerceri extra territo-
rium committentis. *Bart. in l. cun-*
ctos populos. C. de summa Trinit. &
fide Cathol. & sic præsentatio, pro-
17 cessus pro institutione, & institutio
sunt actus voluntarij, & extraiudi-
ciales, & possunt etiam extra diœ-
cesim habentis instituere fieri, con-
tradictore non apparente. *Iason. in*
l.vlt. nu.7. ff. de iurisd.om.iud. Fran-
cus in d.cap.vlt.num.9.de elect.lib.6.
Gonzal.vbi sup. nu.8.
18 Si autem sit lis inter præsentatos,
& iudicialiter agatur processus ex-
tra diœcesim fieri non potest, neque
sententia ferri super institutione, cũ
sint actus iudiciales, & contentiosæ
iurisdictionis, quæ iurisdictio nõ ex-
19 cedit territorium, & diœcesim, quia
iurisdictio (vt solitus erat dicere
20 D. Alexander Ro, seu Raudensis
præceptor meus) stat super territo-
rium, tamquam nebula supra palu-
dem, & tamquam accidum super
vinum. vide de supradictis. *Bald.*
in d.l.3. Card. & Abb. in d. c.nouit.
& Lambertin. vbi sup. art.6. & in si-
21 mili Episcopus potest extra suam
diœcesim exercere voluntariam iu-
22 risdictionem, & beneficij collationẽ
facere. ita habetur in *cap. post ele-*
ctionem.de concess.præb.cap.qua fron-
te.de appellat. glo.in d.c.nouit.in ver-
bo,terminos. ad finem. Gomes. in reg.
de non iudicando.quæst.3.in princ. &
Couarr.lib.3.var.resol.cap.20. nu.8.
Selua de benefic. par. 3. quæst. 40. &
23 *quæst.63.* neque per actus extraiudi-
ciales dicitur lis introducta. *Doct.*
in cap.vlt.de elect.lib.6. Lancellott.de
attentatis. p.2.c.4. in præfat.nu.275.

24 Quod etiam procedit in Vicario
Episcopi habente potestatem confe-
rendi. *glo.in cap. statutum. in verbo,*
per se ipsos. de præb.lib.6.Rota dec.5.
de off.vic.in antiq.bisigneti.Selua vbi
sup.par.2.quæst.14.num.11.Boer.dec.
30.Rebuff. de nominat. quæst.14. nu.
65. Couarr.d.nu.8. Sbrozzius de off.
vicarij.lib.2.quæst.101. & supra dixi
Vicarium Episcopi non posse extra
diœcesim exercere officium suum,
nec admittere præsentationem cogi-
ta, quia rarò id in praxi solet acci-
25 dere. sic etiam legatus potest bene-
ficia conferre extra suam prouinciã.
d.glos. in d.cap.nouit. hinc etiam pro-
26 prius sacerdos, & parochus existens
extra suum territorium potest absol-
uere parochianum suum confiteri
volentem. *Cardin.Host. in summa.*
tit.de pœnit. & remiss.§ qui confiten-
dum vers. & numquid extra territo-
rium. Ias. d. l. vlt. num.6. præterea
27 potest Episcopus extra suam diœce-
sim causas delegare. *glo.d.in d.cap.*
nouit.Ias.in d.l.vlt. nu.8. & ibi Dec.
28 *num. 6.* & potest Episcopus extra
suam diœcesim iurisdictionem con-
tentiosam exercere, quando causæ
cognitio non vertitur, & effectus cõ-
fertur in suam diœcesim. *l.vlt. ff.de*
off.præf.vrb.Bonif.de vital.in clem.1.
in princ. num.4. de foro compet. item
29 Episcopus extra suam diœcesim po
test excommunicare, & absoluere
suum subditum, quia excommuni-
catio ligat animam, quæ non circũ-
30 scribitur loco. *Abb. in d. c.nouit.nu.*
3. vide Gonzal. d. glo. 62. à num. 1.
ad 19.
31 Et quamuis electio sit facienda in
ecclesia. *cap.cum terra. & cap.quod*
sicut. de elect. vel in alio loco hone-
sto. *Abb.in d.cap.quod sicut.& c.cum*
terra. num. 2. & alij ibidem. ita de
32 consuetudine præsentatio fieri so-
let in ecclesia, & in omni loco ho-
nesto in quo reperiatur Episcopus,
vel habens instituere, & si fiat præ-
33 sentatio iure collegij, debet fieri in
loco consueto d. collegij præmissa
S. Spi-

S. Spiritus inuocatione. *Lambertin. vbi sup. art. 7. & d. art. 2. circa finem.* & vide *Zecchium de benef. & pens. c. 12. nu. 22. & seqq.*

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio qualiter fiat, quando sunt plures patroni.*
2 *Consensus omnium requiritur, quando aliquid spectat ad omnes.*
3 *Consensus maioris partis quando minori præiudicat, simul fieri debet.*
4 *Commune quando aliquid est pluribus vt singulis, consensus separatè præstari debet.*
5 *Præsentatio si sit facienda nomine collegij, omnes sunt vocandi.*
6 *Præsentatio quæ fit nomine collegij est apud omnes, & apud nullum.*
7 *Patroni si non fuerint vocati ad præsentandum possunt agere de contemptu.*
8 *Vnius contemptus plus valet, quàm multorum contradictio.*
9 *Patronus quoad præsentationem tripliciter sperni potest.*
10 *Patroni singuli singulariter præsentare possunt, & compromittere.*
11 *Patroni si alios compatronos vocent, cautius agent.*
12 *Patroni quando sunt vocandi, valet vocatio, si vocētur ad electionem.*
13 *Patroni quando vt singuli debēt præsentare, consuetudo seruanda est.*
14 *Patronis in coadunandis quis modus seruandus sit.*
15 *Parochiani si præsentare debent, omnes sunt vocandi, & simul conuenire debent.*
16 *Pisis quis stylus seruetur, quando præsentatio fieri debet à parochianis.*
17 *Et tunc locatores domorum sunt vocandi, non conductores.*
18 *Nisi habitatoribus sit reseruatum iuspatronatus.*
19 *Iuspat. si spectet ad populum, omnes de populo vocandi sunt.*
20 *Consuetudo Pisanæ diœc. quando iuspat. pertinet ad communitates.*
21 *Priores Pisarū vicepopuli præsentant.*
22 *Præsentatio si facienda sit à populo, omnes habentes domicilium vocandi sunt.*
23 *Et tunc masculi tantum admittuntur.*
24 *Et etiam pupilli, vel eorum tutores.*
25 *Infans patronus non habens tutorem, & non præsentet, pro eo consanguineus præsentare potest.*
26 *Patroni nequeunt alium non patronū admittere ad præsentandum vno contradicente.*
27 *Patronorum pars maior non potest cōpromittere præsentationē vno contradicente de collegio.*
28 *Secus si habeant vt singuli iuspat.*
29 *Præsentatio non requirit formam capituli quia propter. de elect.*

CAPVT SECVNDVM.

Præsentatio à Populo, à Collegio, & à patronis particularibus qualiter sit facienda.

1 PRæsentatio qualiter sit facienda, præsertim cū plures sunt patroni, ad hoc opus est considerare posita per *Bart. in l. omnes populi. nu. 15. & seqq. ff. de iust. & iure. & Felin. in c. cum omnes. de constit.*

2 Primum est, quòd in his, quæ pertinent ad plures, & vniuersos, requiritur simul omnium consensus. *cap. in Genesi. de elect.* Secundum in his, in quibus consensus maioris
3 partis minori præiudicat, etiamsi pertineat ad plures, vt singulos, requiritur, quòd illa fiant simul. *l. & suum hæredem. §. hodie. ff. de pactis*; &
4 ideo cum aliquid est commune pluribus, vt singulis, & consensus vnius partis alteri parti nō præiudicat, ilicet separatim fiat, tenebit actus. *l. fundum. ff. de seruit. rust. prædior. late* Riccias *in praxi rer. for. ecclesiast. decis. 177. Abb. in cons. 76. par. 2. Cæsar de Grassis decis. 1. de iurepat. Rota in vna*

Pistorien.beneficij. 17.*Febr.*1574.*coram fœl. rec. Clem. VIII. Steph. Gratian.disceptat.forens.c.*217.*nu.*1.

5 His præmissis constitue casus sequentes, quorum

Primus est, quando patroni sunt vocandi, vt, quia ratione Collegij præsentare debeant, tunc enim non solum ipsi vocandi sunt, sed etiam vocari debet procurator alicuius ex dictis patronis, si eiusdem procuratoris notitia habeatur. *Cardin.in c.*3. *quæst.*7.*de iurepatr.* eo enim casu ele-
6 ctio, seu præsentatio est adeo apud omnes, itaut apud nullum sit.*c.*1.*& ibi not. de iurep.*

7 Secundus est casus. quando patroni erant vocandi ad præsentandum, & non fuerunt vocati, nec eorum procuratores, & tunc poterunt agere de contemptu. vt in electione secundum *Cardin. vbi sup.* & plus valet contemptus vnius, quam mul-
8 torum contradictio. *c.in præsenti.de elect. cap.bonæ il* 2.*cap.quod sicut.* §. *quod autem. de elect.* & tripliciter di-
9 citur sperni patronus. 1. quando commodè vocari potest, & expectari, & id non fit. 2. si vocatur & adest & expellitur. 3. si adest & non admittitur ad consilium. *Archid.in c.decernimus.*16.*q.*7. *& Paul. de Citadin. de iurep.p.*6.*quæst.*14.

10 Tertius est casus. non solum possunt patroni singulares singulariter præsentare, & non vocatus non potest agere de contemptu, sed possunt etiam singulariter compromittere præsentationem in aliquos. *Abb.cōs.*76.*dub.*2.*p.*2. & fuit dictum in *Taurinen.iurispatr.*11.*Ianuar.*1585.*corā Card.Pamphilio. & in Florentin.Iurispat.*10.*Martij.*1603.*coram Card. Lancellotto.* & in dubio patroni non præsentant vt vniuersi, sed vt singuli. *Fel.in d.c.cum omnes.nu.*29. *in fine. de constit.* & habetur in *Iacen. portionis.* 23.*Mart.*1606. *coram* Pamphilio. *& in* Burgen. *Abbatiæ.* 16. *Maij.* 1589. *coram* Penia. quòd si
11 patroni vocent cōpatronos ad præsentandum, cautius agent, & citius ecclesiæ vacanti prouidebitur, quāuis ad eos iure singulari spectet præsentatio. vide dicta per *Riccium vbi sup.decis.*177. & tunc attenditur præsentatio maioris partis.

12 Quartus est casus. quando patroni sunt vocandi, etiamsi vocentur ad electionem, & non dicatur ad præsentationem, vocatio erit valida. *Federic.cons.*102.*nu.*1.

13 Quintus est casus. quando patroni, vt singuli præsentare debent, quamuis separatim præsentare possint, si tamen consuetudo sit in loco circa hoc obseruata, seruari debet. *Abb. cons.*76.*par.*2.*Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, honorificum.quæst.*60. *in fine.* Lapus *allegat.*78. *num.* 2. *& Card. Mantica decis.* 268. *per totam illam decis.*

14 Et quis modus sit seruandus in coadunandis patronis, & nunquid maior pars possit citari facere minorem partem, & restringere terminum præsentandi à iure præfixum, vide *Abb. in cap. cum nobis. de elect.* & de his *Lambertin. de iurepat.lib.*2. *p.*2.*quæst.*2.*art.*8. *præsertim num.*10. *& seqq.*

15 Quod si parochiani præsentare debeant, vt vniuersi, quia tale ius vt vniuersi habent ex antiqua consuetudine, vel quia de bonis communibus ædificauerunt, construxerunt, vel dotauerunt ecclesiam, tunc omnes, & vniuersi illud ius habentes vocandi sunt, qui simul in vnum locum conuenire debent iuxta dicta à *Io.Andr.in d.c.*3. *de iurepat.Lambert. vbi sup. art.* 9. *nu.*2. & fuit dictum in d. *Burgen.Abbatiæ,* & in d.*Florentina iurispat.*10.*Martij.*1603.*corā Card. Lancellotto.* & ita seruatur in Ciuitate, & Diœcesi Pisana in vacatione ecclesiarum parochialium,
16 quarum iuspatr. pertinet ad parochianos intra limites ipsius parochiæ commorantes, qui vocati omnes hora destinata simul conueniunt in ecclesia vacante, ibiq. per secreta suf-

fragia

fragia eligunt, & nominant præsentandum, & cõstituunt aliquem certum procuratorem ad faciendum præsentationem coram Ordinario,
17 quo casu locatores domorum existentium intra fines parochiæ sunt vocandi cum præsumantur domini domorum fundasse, construxisse, & dotasse dictas ecclesias. *Lambertin. vbi sup. art.* 10. *num.* 2. *&* 4. nisi habitatoribus sit reseruatum iuspatr. quia tunc habitatores præsentabunt, & ita etiam quando parochiani non habent iuspatr. sed ius tantum petendi rectorem. *Lambert. d. art.* 10. *in fine.* & attendenda est loci consuetudo. vide quod fuit dictum in *Pampilonen. de Varidano.* 22. *April.* 1602. *coram Litta.*

19 Quando autem iuspatr. pertinet ad populum, tunc omnes de populo vocandi erunt, non regentes, seu gubernatores vniuersitatis. *toto tit. ff. quod cuiusque vniuers. nom.* & ita ser-
20 uatur in Diœcesi Pisana, in qua quædam ecclesiæ rurales sunt iurispatr. communitatum dictarum villarum, & hominum ibidem habitantium, & eueniente vacatione dictarum ecclesiarum habitatores prædicti dumtaxat conueniunt simul in ecclesia pro electione præsentandi. verum si populus solitus sit eligere Antianos,
21 seu Priores, penes quos sit omnis populi potestas ad textum in *§. senatusconsultum. Institut. de iure naturali, genr. & ciu.* & qui omnia populo, seu ciuitati competentia exercẽt. *Bar. & alij. in l. item eorum. & l. illud. §. si decuriones. & in l. nulli. & in l. vlt. ff. quod cu. vn. no. Feder. consil.* 111. *colum.* 6. & prædicti soli possunt præsentare, vt est Pisis, vbi Domini Priores sex cum collegio Ciuium d. Ciuitatis eligunt nomine populi curatum, & Priorem ad Prioratum parochialis ecclesiæ S. Sixti dictæ Ciuitatis, cuius ecclesiæ olim fuit Prior D. Vincentius Mazzolius Decanus Pisanus auunculus meus, cuius anima requiescat in pace. vide *Lambert. vbi sup. art.* 11. *& in art.* 12. dicit,
22 quòd in omnibus casibus, in quibus totus populus debet conuenire, & tunc vocandi sunt, & admitti debent ad præsentandum etiam filijfam. fæminæ virgines, & viduæ semper quãdo de per se habitant, & separatum faciunt domicilium, quia de iure tales interuenire deberent in gerendis per populum, licèt consuetudo aliud seruet iuxta aliam doctrinam. *Innoc. in cap.* 2. *de no. op. nunc.* & ita
23 seruatur in diœcesi Pisana, in qua pro negocijs populi conueniunt solũ viri, & capita domorum constituentes, & in casibus prædictis quando
24 omnes de populo vocantur, tunc pupilli maiores septennio, vel eorum tutores ad præsentandum admittuntur, cum omnes dicantur de populo. *Calder. cons.* 9. *de iurepat. Lambertin. vbi sup. art.* 13. & si sint minores septennio & non habent tutores, tunc eorum portio accrescit cõpatronis,
25 quòd si iuspatr. totum pertineat ad infantem non habentem tutorem, sufficeret, quòd aliquis suus consanneus pro eo præsentaret, vel si daretur ei curator, vt pro eo præsentaret, nam talis erit actus validus etiã non secuta ratificatione, cum pro eo infante vtiliter agat. *Lambert. vbi sup. art.* 14. *num.* 3.

26 Verum si iuspatr. spectet ad aliquos iure singulari, seu iure collegij, tales non possunt admittere ad præsentandum alium, qui non sit patronus, vno ipsorum contradicente argumento textus in *cap. scriptum vbi Abb. num.* 3. *de elect. & in cap. quia propter. & in cap. in causis. de elect. Lambert. vbi sup. art.* 16. & eadem
27 ratione maior pars non potest in aliquem compromittere præsentationem minore parte inuita, seu vno tantum contradicente. *Abb. in c. cum Vinctoniensis. num.* 3. *de elect. & in d. c. in causis.* quòd procedit in habentibus iuspatr. iure Collegij, seu Vniuersitatis, nam si essent patroni
28 habentes iuspatr. vt singuli possent

separatim,& ad libitũ intra legitima tempora præsentare, seu compromittere. *Lambert. vbi sup. art.* 17. *Riccius vbi sup. dec.* 177. prædicta.
29 nec in præsentatione seruari debet forma tradita *in d.c.quia propter. de elect. vbi* Abb. *id declarat.*

SVMMARIVM.

1 *Collegium quando habet præsentare, quis illud conuocari facit.*
2 *Et tunc ille conuocat, qui aliquo iure habet talem potestatem.*
3 *Capitulum* Pisanum *à quo conuocetur.*
4 *Conuocans collegium terminum iuris abbreuiare nequit.*
5 *Antiquior conuocat collegium, si alius non sit habens talem potestatem.*
6 *Duæ partes collegij, seu uniuersitatis conuocant tertiam partem.*
7 *Minor pars stante fine termini potest conuocare maiorem.*
8 Et *si solus non poterit alios conuocare solus præsentabit.*
9 *Collegij iura in uno etiam conseruantur.*
10 *Canonicorum conuocatorum si duæ partes remaneant, actum expedire possunt.*
11 *Paria sunt non uenire, uel uenire, sed non expectare.*
12 *Canonicorum si duæ partes recesserint, tertia nihil agere potest.*
13 *Nisi instet finis termini iuris.*
14 *Omnibus uocatis, si duæ partes comparent, ualide præsentant.*
15 *Conuocatio quando fiat per campanam.*
16 *Pisis conuocatio fit à seniori, quando Collegium habet iuspatr.*

CAPVT TERTIVM.

Collegium, seu Vniuersitas ex cuius mandato conuocari debet, si iuspatr. ad Collegium, seu Vniuersitatem pertineat.

1 QVANDO queritur, quis debeat cõuocari facere eos, quorum interest, quãdo iuspat. pertinet ad Collegiũ, seu Vniuersitatem, constitue cum *Lãbert. de iurep. lib.* 2. *p.* 2. *quæst.* 2. *art.* 19. casus sequentes, quorum
2 Primus est. si adsit aliquis, qui ex priuilegio, statuto, seu legitima consuetudine habeat talem potestatem cõuocandi, ille poterit exercere
3 actum prædictum, vt in Capitulo ecclesiæ Pisanæ, in quo Archipresbyter, qui habet primam dignitatem, & primum locum in Capitulo tum ex constit. Capit. tum ex legitima & antiquissima cõsuetudine conuocat Capitulũ pro negocijs gerẽdis, & Archi presbyt. absente, talem potestatẽ habẽt Archidiaconus, Decanus, & deinceps, qui maior & antiquior est in d. Capitulo, sed si talis vellet abbreuiare terminum iuris datum ad præ-
4 sentandum, non posset. *Abb. in cap. cum nobis. nu.* 9. *de elect.*
5 Secundus est casus. si nullus sit, qui habeat talem potestatem, antiquior faciet d. conuocationem. *Abb. in cap.* 1. *nu.* 4. *de maior. & obed.* quòd procedit in collegijs ecclesiasticis. *Innoc. et Abb. in d.c.* 1. & quando est
6 vniuersitas secularis duæ partes debent cõuocare tertiã partem, & actũ expedire si tertia pars non venerit. *Abb. et Felin. in c. cũ omnes. de constit.*
7 Tertius est casus. stante fine termini à iure dati ad eligendũ, seu presentandum, pars præsens etiãsi minor sit, vel vnus tantũ poterit conuocare maiorem partem. *Abb. in d. cap. cum*
8 *omnes. num.* 13. si autem non possit alios cõuocare ex aliqua iusta cau-

sa, solus poterit actum electionis, seu præsentationis expedire. *Innoc. in c. cum nobis olim. num. 6. & ibi Abb. num. 9. in fine, de elect.* quia iura col-
9 legij in vno etiam conseruantur alijs mortuis, vt notatur in *cap. 1. de elect. & ibi Abb. num. 6.*

10 Quartus est casus, si omnes canonici de Collegio sunt vocati pro expeditione electionis, præsentationis, vel alterius negocij, si duæ partes remanserunt, semper poterunt actũ expedire, est enim idem, ac si tertia pars vocata venire noluisset, nam pa-
11 ria sunt nõ venire, vel venire, sed nõ expectare vsque ad finẽ. *vt in c. 1. de iudic. & in c. certum. 11. q. 3.* ita *Abb. in d. c. cum nobis. num. 10.*

12 Quintus est casus, si in casu præmisso duæ partes recesserint, vel vltra, tunc tertia pars nihil agere potest, quia Capitulum, seu Collegium non conseruatur in minori parte, vt in *c. Ecclesia il 2. de elect.* & illi rece-
13 dendo videntur reuocare vocationẽ factam, nisi instet finis termini iuris. vt per *Abb. ibid. d. num. 16.*

14 Sextus, & vltimus casus est, quando vocatis omnibus duæ partes tantum comparent, & tunc valebit præsentatio facta per maiorem partem illarum duarum partium. ita *Gald.*
15 *cons. 11. de iurepat.* & quando debeãt venire ad sonum cãpanæ, tradit *Alb. in d. c. in causis. nu. 5. de elect. & Felin. in c. cum omnes. de constitut.* Pisis au-
16 tem quando iuspatronat. pertinet ad aliquam vniuersitatem non habentem aliquod caput, puta ad vniuersitatem Parochianorum, tunc d. conuocatio fit à sæniori, seu digniori, & cum sono cãpanæ vacantis ecclesiæ.

SVMMARIVM.

1 *Patronus si quis pro parte sit, pro alia Collegiũ, de quo, & d. patronus vnus sit, quomodo fiet præsentatio.*
2 *Vnus duplici officio fungi potest.*
3 *Debet tamen tunc idem præsentari.*
4 *Patronus laicus potest duos cumulatiue præsentare.*
5 *Collegij actus si non fiat rite, minor pars appellare poterit.*
6 *Minoris partis contradictio sufficit, ne actus fiat.*
7 *Dũmodo allegetur causa rationabilis.*
8 *Vnus põt aliquãdo vniuersos impedire.*
9 *Contradictio est appellatio extraiudicialis.*
10 *Appellatio pro inuitatione, & pronocatione capitur.*
11 *Personarum appellatione non veniunt collegia.*
12 *Persona est res animata.*
13 *Collegium est persona ficta.*
14 *Collegium est quoddam corpus.*
15 *Collegium quare excommunicari nequeat.*
16 *Vniuersitas aliud est, aliud personæ vniuersitatis.*
17 *Capitulum aliud est, aliud singuli de Capitulo.*

CAPVT QVARTVM.

Præsentatio quomodo fiat, si iuspatronatus pro parte ad Collegium, & pro parte ad alium existentem de Collegio pertineat.

1 SI quis habeat iuspatronatus de per se tanquam singularis persona in aliqua ecclesia, cuius iurisp. pars pertineat ad Collegium, seu Capitulum, cuius d. patronus est etiam canonicus, & vnus, poterit iste præsentare cum Capitulo tamquam vnus de capitulo, & postea poterit præsentare de per se tãnquam patronus, & ratio
2 est, quia potest quilibet fungi duplici officio, licèt sit vna persona. *cap. à collatione. de appellat. lib. 6. Abb. in cap. cum olim. num. 2. de re iud.* debet tamen vnum, eundemque præsenta-
3 re, non diuersos, quia qua conscientia ducitur ad præsentandum vnum iure collegij, eadem conscientia debet

bet duci ad eundem præsentandum
iure singulari per *text.in cap. penult.*
§.porro.de elect. lib.6. Lapus allegat.
22.num.4.& 5. Felin.in d.cap.cum
4 *olim. num.3.* sed si esset patronus se-
cularis poterit variare, & duos cumu
latiuè præsentare. *Lambertin. de iure-*
pat.lib.2.par.2.quæst.2.art.20. ita vi-
di seruari in ecclesia curata S.Mariæ
de Mezana, cuius iuspat. pro dimidia
ad Capitulum Ecclesiæ Pisanæ, &
alia dimidia ad Nobiles Pisanos do-
mus Bocca pertinet, nam quando ex
dicta familia adfuit aliquis canoni-
cus tanquam patronus præsentauit,
& tanquam canonicus in Capitulo
votum dedit.

5 Verum si actus non fieret canoni-
cè, poterit à minori parte appellari.
cap.cum nobis olim. de elect. ideoque
dicunt Doctores, quod ad impediē-
dum actum Vniuersitatis, ne fiat, suf-
6 ficit contradictio minoris partis per
text. in cap.1. de his, quæ fiunt à ma-
ior.par.cap. immo sufficit vnius con-
tradictio. *c. nicæna. vbi Archid. dist.*
31. dummodo allegetur causa ratio-
7 nabilis, quare fieri non debeat. Qua-
propter clarum est vnum solum cum
8 iustitia posse impedire vniuersos, se-
cundum *Archid. in c. oportet. dist.61.*
& Felin. in d.cap.cum omnes. col. 11.
in 9.fall. de constitut. & talis contra-
dictio est appellatio extraiudicialis.
9 *l.vlt.ff.de appell.recipiend.* nam appel
latio dicitur, & sumitur pro quacun-
10 que inuitatione, vt in *l. item apud*
labeonem.§.appellare.ff.de iniurijs. &
sumitur pro prouocatione ad iudi-
cium. *cap.cum sit romana. §. bonæ. de*
appell. vide Lamb. *vbi sup.art.21.n.4.*

11 Et hic est notandum, quòd appel-
latione personarum non veniūt col-
legia, & vniuersitates. *l. intantum.§.*
vniuersitatis. ff. de rer. diuis. Bald. *in*
cap.1.§.conuenticulas.num.2.de pace
iur.firm.in vsib. feudorū, quia perso-
12 na est res animata, & rationabilis in
indiuidua substantia; collegium au-
tem, siue vniuersitas non est talis, sed
13 ficta persona, & repræsentata, quæ in
seipsa considerata animam non ha-
bet, sed est quoddam corpus ex mul
14 tis ad inuicem collectis vnam tamen
solam personam repræsentans. *l.mor*
tuo reo. vbi Albericus. num.3. & 4. ff.
de fideiussor. hinc Collegium, & Vni-
15 uersitas excommunicari non pos-
sunt, cum excommunicatio sit pœ-
na animæ, & collegium animam
non habeat. *cap. romana. §. in vniuer-*
sitatem, de sent. excommun. lib.6. sed
in fauorabilibus, & quando subiecta
materia est apta ad comprehenden-
dum collegium, secus est. *Hieron. Gon*
zal. in doctiss. comment. ad reg.8. Can-
cell. glos.37. per totam. vbi ponit sex
limitat. ad prædicta, & aliud est vni-
uersitas, aliud singulæ personæ vni-
16 uersitatis. *glos. in l. sicut in princip. in*
verbo, non debetur, & ibi Doct. ff. quod
cuiuscun. nom. & aliud est Capitulum,
17 aliud singuli de Capitulo, *c. Episco-*
pus. §. qui manumittitur. 12. quæst.2.
Felin. in c. cum accessissent, num.22. de
constitut.

SVMMARIVM.

1 *Patronis competit actio confessoria, & negatoria contra eos præsentare impedientes.*
2 *Et ita est communis opinio.*
3 *An autem eis competat vtilis, vel directa.*
4 *Actio directa eis competit.*
5 *Patroni tunc possunt agere ex cap. 3. de iurepat.*
6 *Auctor de istis actionib. dixit.*

CAPVT QVINTVM.

Patronis quæ actio competat contra impedientes eos præsentare.

1 PATRONIS contra impediētes eorū-
dem patronorum
præsentationem
competit actio cō-
fessoria, & nega-
toria.

toria. *Roccb.de Curte, de iurepat.verbo, ius.quæst.1.princ.num.6.Lamber. de iurepat.lib.2.par.2.quæst.2.art.22 glos.2.in c.examinata, & ibi Ant.de*
2 *Butrio. Abb. & alij de iudic.* vbi testantur hanc esse communem Doctorum sententiam, an'autem com-
3 petat talis actio directa, vel vtilis, vide *gl.in l.in rem.§.loca sacra ff. de rei vendic.*Bald. Cardin. & Barbat. *in cap.quanto.de iudic.* & Cardin. & Abb. & Barbat.concludunt in *d.cap.*
4 *examinata.* & vbi supra competere directam, quia non datur pro ipsa ecclesia, sed pro ipso iurepatr. seu iure præsentandi, quod est in dominio patronorum. *Felin. d. c.quanto.* & Lambert.*vbi sup.* vbi dixit, quod
5 cum iuspat. competat laicis ex gratia. *cap.3.de iurepat.patroni deberet agere ex d. c.3.* potius quàm ex supradictis actionibus, & de prædictis
6 actionibus confessoria, & negatoria vide *Aretinum*, Iasonem, *& alios in §.æque.inst. de actionibus.* vbi & ego in lectura mea latè dixi dum essem publicus professor in florentissimo, & antiquissimo Pisano Gymnasio.

SVMMARIVM.

1 *Patroni dicuntur præsentare proprie, &*
2 *Improprie eligere dicuntur.*
3 *Patroni prius eligunt, & nominant, post præsentant.*
4 *Præsentationis forma quæ sit.*
5 *Et d.formæ ponitur exemplum.*
6 *Patronus si dicat, volo præsentare, si alia concurrant, præsentare dicitur.*
7 *Idem est, si dicat præsento, & nil aliud, & sit præsens præsentandus.*
8 *Idem est, si dicat præsento titium præsentem non addito cognomine.*
9 *Præsentâtium declarationi standũ est.*
10 *Patronus si dicat, præsento quem talis præsentabit, non dicitur præsentare.*
11 *Sed tunc dicitur cõstituere procuratorẽ.*
12 *Electio non valet, si eligens dicat, eligo quem talis elegerit.*
13 *Electio potest fieri sub conditione.*
14 *Vel cum consilio certæ personæ.*
15 *Patroni possunt præsentare plures, vt ex eis Episcopus instituat quem velit.*
16 *Dummodo eis non competat iuspat.iure Collegij.*
17 *Collegij media pars si vnum, alia alterum præsentent, quis instituendus.*
18 *Patroni possunt compromittere potestatem præsentandi.*
19 *Compromissarij ab initio possunt esse incerti, postea certificandi.*
20 *Patronus facto compromisso an possit præsentare.*
21 *Compromissarij si debito tempore non præsentet, fit deuolutio.*
22 *Compromissarij si præsentent indignũ ratificante compromittente, perditur præsentandi facultas.*
23 *Electus à compromissarijs, seu præsentatus si renunciet, eligunt compromittentes.*
24 *Præsentatio potest fieri sub quauis conditione dummodo purificetur.*
25 *Dummodo talis conditio non insit de iure.*
26 *Collatio, seu electio sub conditione quando valeat.*
27 *Electio non fit per vota conditionalia.*
28 *Papa potest conferre beneficia sub conditione.*
29 *Præsentatio patroni ecclesiastici habet vim electionis in aliquibus.*
30 *Patronus ecclesiasticus potest præsentare duos sub conditione.*

CAPVT SEXTVM.

Præsentatio quomodo sit facienda, numquid possint plures præsentari, seu præsentatio compromitti, vel fieri possit sub conditione.

1 PATRONI dicũtur propriè præsentare Rectorem ad vacantem ecclesiam. *c.quod autem. ibi præsentatus. & ibi præsentatio. cap.quia clerici. ibi præsententur. c.illud. ibi ad præsentationem.*

*tionem.c.cum laici. ibi. ad eorum præsentationem. & in c.consultationibus. ibi ad præsentationem . & ibi tempore præsentationis. & alibi in tit. de iurepatronatus.*igitur impropriè, & abusiuè dicuntur eligere:*glos.*1. & 2.*in*
2 *cap.vlt.de iurepat.* Abb.*in c.*2. *de iurepat. Archid.in c.decernimus.*16.*q.*7. & difficultatem hanc soluit *text. in cap.nobis. de iurep.* dum dicit, *vnus prebyter à patronis eligatur*, & postea dicit, *illum electum præsentandum.*lo-
3 quitur ergo text.de electione, quam faciunt patroni inter se de præsentando aliquo antequam præsentent, nec sufficit patronis post vacationem cogitare super nominatione præsentandi, sed necessarium est, vt actualiter coram habente instituere præsentent aliquem clericum habentem qualitates requisitas, vt dixi in lib. præcedenti.

4 Forma autem huiusmodi actualis præsentationis est, vt compareat patroni personaliter coram ordinario, vel alio habente ius instituẽdi simul cum clerico præsentando duobus testibus, & notario dicendo, prout infra in scriptis.

5 Coram Domino Vicario Generali, &c. comparet Rainuntius de Spina Nobilis Pisanus patronus ecclesiæ S.Bartolomæi sitæ in Ciuitate Pisarum vacantis per obitum Presbyteri Antonij Vannij vltimi illius Rectoris, & coram vobis præsentat ad d. ecclesiam sic vacantem in illius rectorem Presbyterum Nicolaum Vmbrosium clericum, & ciuem Pisanum præsentem, & acceptantem, petens dictam præsentationem admitti, dictumq. præsentatum institui, & prout infra in *cap.seq.*formam præsentationis afferemus, de qua praxi vide *Abb.in c.vlt.de iurepat. & Lambert. de iurepat.lib.*1.*par.*2.*quæst.*3.*art.*1. *num.*5.

6 Quod si ignoranter patronus coram Superiore, & præsente præsentando diceret, & proferret hæc verba, *volo præsentare vobis talem pro rectore ecclesiæ, &c.* quia tunc cum ipso facto fiat præsentatio, debent dicta verba intelligi, idest, præsento cum adsint requisita ad faciendam præsentationem, videlicet, persona præsentantis, præsentia præsentati, & habentis instituere. vt per *Lapum allegat.*75. *Lamber.vbi sup. art.*2. & 11. nisi præsentandus esset notus, quia etiam absens tunc potest præsentari. vt in *præc.lib.*6.*cap.*8.dictum est. eadem ratione dicendum est, si
7 adsint tres supradictæ personæ requisitæ in ipsa præsentatione, & dicat patronus, præsento vobis ad talem ecclesiam, & non dicat, quem; vel dicat, præsento Titium, & non dicat cui, censetur nihilominus facta præsentatio. iuxta *text. in l.Pamphilio.§.propositum.ff.de leg.*2. *& doctrinam Bart.in l.gerit.col.*4. *ff.de acq.hæred.& Lamber. vbi sup. art.*3.
8 *num.*5. idem est si patronus præsentet Titium clericum præsentem, & adsint alia requisita ad præsentationem non addito alio cognomine dicti Titij, dummodo constet de quo præsentans intellexit. *Bertachin. Firman.in tract.de Episc.lib.*2.*par.*1. qui loquitur in electione, nam de-
9 clarationi eligentium, & præsentantium tunc standum est. per *text.in c. cum dilectus.de elect.& secũdum* Bar. *in l.quidam in fine princ.ff.de reb.dub. & facit tex.in l.duo sunt Titij. ff. de testam.tut. vide* Lambert. *vbi supra art.*4.

10 Verum si patronus dicat, præsento quem talis præsentabit, nulla est præsentatio, nisi secuta præsentatione actuali illius talis, nam per illa verba potius ordinatur, & constituitur procurator ad præsentandum, quod fieri potest quando ecclesia
11 vacat. *cap.vlt. de conceß. præb.* argumentando à contrario sensu, quamuis non valeat electio, si dicatur, eli-
12 go, quem voluerit, & elegerit Decanus. *cap. in electionibus. vbi gloss.in verbo, incerta.de elect.lib.*6. potest ta-
13 men fieri electio sub conditione, si talis

talis non obtinebit. *gloss. vlt. in cap. cum terra. & ibi Doct. de elect.* vel cũ
14 consilio certæ personæ per *text. in c. cum inter il' terzo de elect. Lambert. vbi sup. art.* 5.

15 Adnotandum est etiam, quod patroni possunt ad vacantem ecclesiã plures præsentare ea lege, vt vnus ex eis ab Episcopo vel habente instituere eligendus instituatur. ita habetur in *clem. plures. in vers. quibus etiam. & ibi glos. in verbo, per Episcopum. de iurepat.* quod procedit in omnibus patronis tam clericis, quàm laicis, dummodo eis non competat
16 iuspat. iure eccles. puta Collegij, vel alterius Vniuersitatis. quod declara, vt per *Lamber. vbi sup. art. 6. &* 8. vbi
17 si iuspat. pertineat ad collegium, & media pars præsentet vnum, altera media pars præsentet alium, valet vtraque præsentatio, & erunt attendenda merita maiora præsentatorũ.

18 Possunt insuper patroni compromittere in certas personas nõ laicas, nisi essent compatroni potestatem præsentandi, & possunt eligere aliquos, à quibus eligantur compromissarij, qui postea præsentent illum,
19 qui eis placuerit, & sic à principio possunt esse compromissarij incerti, certificãdi tamen per eos, quibus data est potestas eos eligẽdi. ita est *tex. in c. in causis. vbi Abb. & Doct. de ele. Lap. alleg. 78. n. 5. Lamb. vbi sup. ar. 7.*
20 *per tot.* & in casu talis cõpromissi, re non integra, patronus nõ potest præsentare. *Doct. in d. c. in causis.* & si cõ-
21 promissarij debito tẽpore non præsẽtẽt, fit deuolutio ad superiorẽ. *c. si cõpromissarius. de elect. lib. 6.* insuper si
22 compromissarij præsentent indignũ, & compromittẽtes ratam habuerint præsentationẽ, pro illa vice amittunt ius præsentandi. *d. c. si comp. §. si vero*
23 *eligat.* & sicut renunciante electo à compromissarijs, eligunt cõpromittẽtes. *d. §. si vero eligit.* ita renunciante præsentato à cõpromissarijs patroni compromittentes præsentabunt, si duret tempus datum ad præsentandum, vt per *Lamb. d. ar. 7. n. 5. & seqq.*

24 Potest etiam fieri præsentatio sub conditione, incerta, dubia, & obscura, dummodo talis conditio infra tempus datum ad præsentandum purificetur, incertitudo certificetur, & obscuritas fiat clara. ad *textum in d. clem. plures. §. vlt. de iurepatr.* quòd etiam in ecclesiastico patrono procedit. *Geminian. in c. 2. de elect. lib. 6. nu. 4. Rebuffus in concordatis. in forma mandati. verbo, innodatus existit. ad finem. Lambert. vbi sup. art. 5. nu. 5. & art. 9. nu. 4.* & fuit dictum in *Pampilonen. parochialis de Cicur maior. 30. Octob. 1602. coram Card. Lancellotto.* & in *Vicana iurispatr. 28. Nouemb. 1605. coram Gteg. XV. & Garc. de beneficijs. par. 8. c. 2. num. 3. vbi num.* 4. id limitat non procedere
25 in conditione, quæ inest de iure, puta si vacat beneficium. *Gemin. vbi sup. num. 10. Rota decis. 36. de præb.*
26 *in antiquis.* valet tamen collatio, seu electio facta sub conditione de præterito, vel de præsenti, si beneficium vacat. *Coras. de benefic. par. 1. cap. 3. num. 24. Lambert. d. art. 9. nu. 2. Garc. ibidem num. 5. & seqq.* in ele-
27 ctione tamen vota conditionalia nõ admittuntur. *d. c. 2. de elect. lib. 6.*

28 A Papa tamen ex suprema, & plenissima potestate, quam habet in beneficijs. *c. 2. de præb. lib. 6.* potest fieri collatio sub conditione etiam de futuro, & quæ non insit, alternatiuè, copulatiuè, & ad tempus. *c. pastoralis. 7. q. 1. cap. veniens. de fil. presbyt. Selua de benefic. par. 3. quæst. 20. n. 2. & 5. Rebuff. in praxi tit. requisita ad collationem bonã. n. 14. Azor. inst. mor. p. 2. lib. 6. c. 26. q. 1. Gar. vbi sup. n.* 50.

29 Nec obstat, quòd præsentatio patroni ecclesiastici habeat vim electionis, quia vt dicit *Rocchus de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. quæst. 9. num.* 34. illud procedit quoad hoc, ne patronus ecclesiasticus variare possit, sicuti nec electores variant, non autem quoad reliqua.
30 potest tamen patronus ecclesiasti-

cus

cus præsentare duos sub conditione, & successiuè pro eius securitate, vt euitet lapsum temporis, puta, præsento Stephanum, qui si fuerit indignus, vel non idoneus, præsento Laurentium. *Lambertin. vbi sup. art. 9. num.* 5. His accedit, quòd si facta sit præsentatio sub illicitis conditionibus, si non sit acceptata per præsentatum, & non habuit effectum, non priuantur patroni facultate iterum eundem ritè, & rectè præsentandi. *ex not. per Doct. in c. tua nobis. vbi Abb. num.* 5. *de simon.* & fuit resolutum in *Pampilonen. rectoriæ.* 20. *Octobris. &* 5. *Nouemb.* 1586. *coram Orano.* & in *Lucana plebis.* 29. *Aprilis.* 1591. *coram Gypsio.*

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio fit coram habente instituere.*
2 *Præsentatio vera quæ sit.*
3 *Patronus si præsentet per epistolam, epistola quando exiberi debeat.*
4 *Præsentatus si deserat instrumentum præsentationis, quando valeat præsentatio.*
5 *Præsentatio tres personas requirit.*
6 *Superior habens instituere semper debet esse præsens, dum fit præsentatio, & quæ sit ratio.*
7 *Præsentatio fit coram Capitulo, sede vacante.*
8 *Laicus absque Episcopo non potest conferre ecclesia patronatam.*
9 *Ecclesia sita in confinibus duarũ diœcesum est communis Episcopis illarum.*
10 *Arbor in confinio posita est cõmunis.*
11 *Ecclesia si est in confinio, alternatim melius est vt ab Episcopis prouideatur.*
12 *Quamuis alij dicant ecclesiã ad Episcopum spectare, in cuius diœcesi est caput ecclesiæ.*
13 *Alij asserunt illius esse, in cuius diœcesi est porta ecclesiæ.*
14 *Et tunc patronus potest præsentare coram vno ex dd. Episcopis.*
15 *Præsentatio ex præuentione quando coram aliquo fieri possit.*
16 *Causa eadem coram diuersis iudicibus tractari non debet.*
17 *Præsentatus per diuersa iudicia non debet distrahi.*
18 *Institutio si ad plures pertineat, satius est alternatim instituere.*
19 *Præsentatio sit facienda cum consensu alicuius, consentire debet præsens.*
20 *Præsentatus debet acceptare præsentationem, & quando.*
21 *Præsentatio si fiat de præsente præsumitur acceptata.*
22 *Præsentatus absens debet infra tempus datum ad præsentandum consentire.*
23 *Præsentati acceptatio quando fiat.*
24 *Præsentatus cogi non potest ad præsentationem acceptandam.*
25 *Beneficium non confertur in inuitum.*
26 *Cap. vt quis duas. de elect. lib. 6. quando locum habeat in præsentato.*
27 *Præsentatus post præsentationem potest agere gratias præsentandi.*
28 *Patronus rogari potest, vt præsentet.*
29 *Beneficio pro accepto gratia referẽda.*
30 *Ingratitudo vitium pessimum.*
31 *Præsentatus post præsentationem dans aliquid patrono, quando non committat simoniam.*
32 *Præsentatus non potest imponere censum super ecclesia patronata.*
33 *Fructus præsentationis qui sint.*
34 *Ordinarius non potest instituere, nisi præsentatum.*
35 *Præsentatio acquirit ius præsentanti.*
36 *Præsentatio reuocat ordinationem factam ab Ordinario.*
37 *Præsentatus habet ius petendæ institutionis.*
38 *Forma præsentationis ponitur.*
39 *Præsentationis admissio.*
40 *Edictum continens præsentationem.*
41 *Præsentatio de substantia non requirit scripturam.*
42 *Cautius tamen est in ea adhibere scripturam.*
43 *Forma præsentationis eadem seruatur si fiat coram inferiore.*

CA-

CAPVT SEPTIMVM.

Præsentatio fieri debet coram habente instituere, & præsentatus debet præsentationem acceptare, & ponitur forma præsentationis.

1 PRæsentatio de necessitate fieri debet coram habente instituere, &
2 vera est præsentatio, quando persona præsentati sensibus corporeis exibetur coram habente instituere. *cap. ea noscitur. ibi. ipsis Diœcesanis præsentauit. & ibi Abb. de his, quæ fiunt à præl. Abb. & alij in cap. vlt. de iurepat. & ex Concil.* Trid. *sess. 14. de reform. c. 13.* & præsentatio Episcopo instituere habenti fieri debet, idest in eius curia, vel coram eius Vicario. *Campanil. in diuersor. iuris canonici. rubr. 11. cap. 13. nu. 395. & seqq. Reuerendiss.* D. *Riccius nunc E-piscopus* Vican. *in praxi rer. for. eccl. dec. 156. Aug. Barbosa in collectan. ad cap. cum laici. nu. 2. de iurepat.* aliàs præsentatio esset nulla. *d. c. cum laici. vbi Doct. & d. c. ea noscitur.* & fuit dictum in *Mediolanen.* Capellaniæ. 26. *Iunij.* 1596. *coram Card. Pamphilio. in Hostunen.* Capellaniæ. 17. *Nouemb.* 1600. *coram* Iusto. *in* Viaana *iurispat.* 28. *Nouemb.* 1601. *corã Sanctiss. Greg. XV in* Lunen. Sarzanen. *Capellaniæ.* 20. *Iunij. &* 5. *Decemb.* 1601. *coram Cardin. Sacrato. & in Pãpilonen. de Cicur maior.* 30. *Octob.* 1602. *coram Card. Lancellotto.*

3 Et si patronus præsentet per epistolam, ad hoc vt valeat præsentatio, debet epistola præsentari habẽti instituere infra tempus datum ad præsentandum, & recognosci manus d. patroni, qui eam scripsit. *Lambertin. de iurep. lib. 2. p. 2. quæst. 4. art. 2. Card.* T*uscus practic. conclus. iur. lit.* P. *conclus.* 592. *nu.* 24. *Aug.* Barbo*sa de off. & pot. Episc. par. 3. alleg. 72. num. 116.* & si ipse præsentatus infra
4 dictum tempus deferat instrumentũ præsentationis habenti instituere, valet præsentatio. ita L*apus allegat.* 75. *num. 6. &* Lambert. *vbi sup. art.* 3. in
5 qua præsentatione tres personæ de necessitate requiruntur idest, præsentans, præsentatus, & habens instituere, & si vna deficiat, non dicitur præsentatio. L*apus alleg.* 73. *col. 2. Card. in clem. 1. col. 2. de iurep. Paulus de citadin. de iurep. par. 6. quæst. 35. Abb. & alij in cap. vlt. de iurepat.*

6 Et quamuis præsentans possit id facere per procuratorem, & præsentatus si est notus possit absens præsentari, attamen habens instituere semper debet esse præsens, & ratio est, quia iuspat. competit ex gratia, & per patronos nulla perfectio dari potest, & habens instituere tribuit omne ius, confirmat præsentationem, & actum perficit. *c. 2. de in int. rest. c. 1. de reg. iur. lib. 6. & vide* Lambert. *vbi sup. d. quæst. 4. art. 1. num. 2. & seqq.*

7 Et quando præsentatio fieri debet coram Episcopo, Sede Episcopali vacante fiet coram Capitulo. secundum Io. *And. in c. nobis. de iurep. per text. in c. 1. de institut. lib. 6. &* Bar*bosa d. allegat. 72. num. 149.* non potest tamen laicus concedere, seu cõ-
8 ferre absque Episcopo ecclesiam patronatam, etiam stante consuetudine. *Rocch. de Curte. de iurepat. in verb. honorificum. quæst. 62. num.* 98. Abb. *in cap. quod autem. in fine. de iurepat.* nisi tale ius haberet ex priuilegio Papæ. *Lamber. vbi sup. art. 5. num. 2. in fine.* & vide dicta in *Fauentina beneficij* 20. Nouemb. 1613. *coram D.* Buratto, *quæ est decis.* 503. *in recent. par. 1.*

9 Verum si ecclesia patronata sita sit in confinibus duarum diœcesum, erit communis illarum Episcopis, sicuti communis est quoad parochialia. *glos. vlt. in fine in cap. licèt in regulis. 16. quæst. 3.* sicut & arbor in con

10 finio posita est communis domino-
rnm confinantium. §.*insula.instit. de rer. diuis.* & si prædicti Episcopi sint
11 discordes, Superioris Metropolitani partes erunt ordinare, vt dicti Episcopi alternis vicibus ecclesiam prædictam ordinent. ita est text. in *clem. plures, §. & vt facilius. de iurepatron.*
12 quamuis alij dicant illius Episcopi esse prædictam ecclesiam, in cuius diœcesi situm est caput ipsius Ecclesiæ. argumento *text. in l. cum in diuersis. ff. de relig. & sumpt. fun.* alij
13 vero putarunt, illius diœcesis ecclesiam esse, in cuius solo sita est porta principalis dictæ ecclesiæ, argumento *text. in l. prædijs. §. qui domũ.*
14 *& quod ibi not. Bart. ff. de leg. 3.* alij autem concludunt patronos rectè præsentare coram vno ex præfatis Episcopis. *Lambert. vbi sup. art. 6.* de qua re vide Bellencinum in suo tractatu de charitatiuo subsidio. *quæst. 52. & Barbosam dict. allegat. 72. num. 150.*

15 Quando autem apud duos insolidum, & apud vnumquẽque, de per se est instituendi potestas, tunc præuẽtioni est locus. *Lapus alleg. 78. col. 4. Lamber. vbi sup. art. 7.* & ratio esse
16 potest, quia vna & eadem causa coram diuersis iudicibus agi non debet nec continentia causæ debet diuidi,
17 nec electus, seu præsentatus per diuersa iudicia distrahi debet. *cap. 1. de sequest. poss. & fruct. c. vlt. de iudic. & not. in c. super his. de accusat.* & tunc
18 melius est, vt dicti habentes instituere conueniant de alternis vicibus instituendo argumento *text. in d. clem. plures. §. & vt facilius, de iurep.*

19 Quòd si præsentatio facienda sit cum cõsensu alicuius, requiritur ille, qui debet consentire cum illo, qui debet præsentare. *Lapus d. alleg. 75. Card. in clem. 1. quæst. 9. de iurep.* insu-
20 per præsentatus debet ipsam præsentationem acceptare intra tẽpus datum ad præsentandum, *Calder. cons. 17. de iurepat. Lapus alleg. 8.* & si non acceptet præsentationem non acquirit ius ad rem. *Calderin. cons. 9. de iurepat. Hieron. Gonzal. in comment. ad reg. 8. cancell glos. 15. §. 2. num. 1. vers. necnon. Zecchius de benef. & pens. cap. 12. num. 25. & 26. Rocch. de Curte de iurep. verbo, ius. nu. 8. in fine, & tradit* Ludouicus *Molina de iust. & iur. par. 1. tract. 2. disput. 2.* quando au-
21 tem quis est præsens, & se præsentari
21 permittit, intelligitur consentire, & aceptare, nec aliud requiritur. *Card. in c. vlt. col. vlt. de iurep.*

22 Vbi autem permittitur, quòd absens notus præsentetur, tunc talis præsentatus expressè infra tempus datum ad præsentandum consentire debet, & acceptare præsentationẽ. *Rocch. de Curte vbi sup. in verb. honorificum. quæst. 36. Lamber. vbi supra lib. 2. par. 2. quæst. 5. art. 1.* & sic acce-
23 ptatio pręsentati fieri debet intra semestre, vel quadrimestre datum ad pręsentandum. *Card. in d. c. vlt. col. vlt.* etiamsi patronus clericus sit, vel laicus, cum in tali pręsentatione locum non habeat *text. in c. quàm sit in prin. de elect. lib. 6. ita Abb. in cons. 75. par. 2. & Lamber. vbi sup. artic. 2.*
24 non potest tamen cogi præsentatus ad acceptandum pręsentationem,
25 quia beneficium non confertur in inuitum. *c. beneficium de reg. iur. lib. 6.*
26 *verum tex. in c. vt quis duas. de elect. lib. 6.* locum habet in præsentato à patronis habentibus ius pręsentandi iure vniuersali, secus si sint patroni iure singulari, & vnusquisque pro iure suo. vt per *Lamb. vbi sup. art. 3.*

27 Pręsentatus potest etiam absque simoniæ labe post præsentationem agere gratias præsentanti, cum possit, & quod plus est, preces offerre patrono pro beneficio obtinendo,
28 de quibus precibus tractat *Abb. in c. per inquisitionem. col. 2. de elect.* immo tenetur quis de accepto beneficio referre gratias, est enim ingratus
29 qui non reddit, vel dissimulat, omnium ingratissimus qui obliuiscitur,
30 immo, vt alius dixit, immemores beneficij oderunt omnes, nam ingratitudo

tudo est ventus vrens, siccans fontes pietatis, & fluenta gratiæ. ita *S. Bernardus in serm. 2. de contemptu mundi.* vide *Lambert. vbi sup. art.* 5. si vero
31 post præsentationem præsentatus absque aliquo pacto, & ex mera liberalitate det aliquid temporale ipsi patrono nõ committitur simonia, dummodo non habuerint mentem corruptam argumento eorum, quæ dicuntur per *Abb. & Doct. in cap. & si quæstiones. de simonia.* & in hoc cõsiderari debet qualitas dantis, & recipientis, & muneris. Si autem præ-
32 sentatus imponeret censum ecclesiæ soluendum patrono, debet puniri pęna arbitraria, & si ante præsentationem dictum censum promisit, est simoniacus. vt per *Doct. in c. grauis, de censibus*.

33 Fructus vero præsentationis sunt infrascripti.

34 Primus, quia sine præsentatione ordinarius non potest aliquem instituere in rectorem ad ecclesiam patronatam vacantem. *cap. decernimus. 16. quæst. 7.*

35 Secundus, præsentatio præsentanti acquirit ius præsentandi. *cap. consultationibus, de iurep. Stephan.* Gratian. *discept. forens. c. 113. n. 32.*

36 Tertius, quia pręsentatio reuocat ordinationem factam ab ordinario sine præsentatione.

37 Quartus, quia præsentatus habet ius petendæ institutionis ab ordinario, seu ab alio ius instituendi habente. de quibus videas *Lambertin. vbi sup. art. 7.*

38 Forma nunc ponitur præsentationis faciendæ, vt de praxi, & stylo plene constet, quam ponit, & declarat Lambertinus *de iurepat. lib. 2. p. 2. quæst. 3. art.* 11. quæ forma est secundum Conc. *Trid. sess. 14. de reformat. cap. 13.* & de qua vide Campanil. *in diuersorio iuris canonici. rub. 11. c. 13. nu. 395. Lapum allegat. & ibi Mandosium annot. 6. & D. Aug.* Barbosam *in collect. ad cap. cum laici. num. 2. de iurepat.* & si præsentatio fiat per instrumentum ad hoc vt sit in forma probanti requirit testes. Lambert. *de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 4. ar. 12. num.* 1. quia tunc est actus extraiudicialis. vide in *Mediolanen. iurispatronatus, vigesima Maij millesimo quingentesimo nonagesimo sexto, coram Illustrissimo Domino Cardinali* B*lanchet.* vbi secus quando est actus iudicialis, & fit in figura iudicij, quia tunc admissio fit coram testibus, vt infra.

Iacobus Gallettus laicus Nobilis Pisanus patronus, seu in quasi possessione iurispatronatus, seu iuris præsentandi existens Parochialis Ecclesiæ S. Petri ad Ischiam Pisarum vacãtis per obitum venerabilis Presbyteri Iuliani Neca vltimi, & immediati Rectoris illius extra Romanam Curiam defuncti, & infra quadrimestre à iure patronis laicis concessum, constitutus coram Vobis admodum Reuerẽdo Domino Iosepho Bocca Archipresbytero Primatialis Ecclesiæ Pisanæ I.V.D. Prothonot. Apostolico, & Vicario Generali Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Caroli Antonij Putei Archiepiscopi Pisani, insularum Corsicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eis legati nati. confidens de bonis moribus, & idoneitate admodum Reuerendi D. Iulij de Cerrinis dictæ Pis Ecclesiæ canonici, & Sacerdotis, eumdem D. Iulium coram vobis præsento ad regimen, curam, & administrationem prædictæ Ecclesiæ S. Petri, Sacerdotem literatum, Dominationi vestræ bene notum, & idoneum ad dictum beneficium, & ecclesiam assequendum, præsentem, coram vobis existentem, & acceptantem. petens dictam præsentationem per vos admitti, dictũq. Ita præsentatum ad dictam ecclesiã institui, omni meliori modo.

39 Quo facto D. Vicarius sedens de stylo dicit, visis, & auditis prædictis, prædictam præsentationem admisit, & in quantum, & successiue commisit fieri edictum in forma, illudq.

in solitis locis affigi præsẽtibus duobus testibus, & notario cancellario, qui rogatus de prædictis omnibus ea omnia penes acta curiæ reponat. cuius edicti forma ponitur in *cap. vlt.*
40 *de elect. lib. 6.* & ponitur in *lib. seq.*
41 *cap. 2.* in qua presentatione de necessitate, & de substantia non requiritur scriptura nam *glos. in c. 1. §. postquam autem. in verbo, in scriptis, de censib. lib. 6.* enumerat casus, in quibus de substantia requiritur scriptura, & non enumerat istum, attamen bene est, & ita seruatur in praxi, vt
42 super hoc actu semper adhibeatur scriptura; maximè pro quasi possessione probanda. *Lambert. vbi supra art. 12. num. 4.* & in fine dictæ præsentationis Notarius Cancellarius Curiæ Archiepiscopalis ponit diem, & annum, in quibus dicta præsentatio fuit admissa cum duobus testibus ibidem adnotatis, & cum edicti commissione.

43 Idẽ est si fiat præsentatio ad aliud beneficium, Capellam, seu Altare. & si fiat coram Capitulo, vel alio habente instituere, eadem forma seruatur, & loco Vicarij, ponuntur nomina Dominorum Archipresbyteri, Archidiaconi, Decani, Præpositi, & Canonicorum, siue nomen personæ, quæ habeat ius instituendi.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus habet ius ad rem.*
2 *Si præsentationem acceptauit.*
3 *Etiamsi præsentatio admissa non fuerit.*
4 *Præsentatus quare habeat ius ad rem, institutus autem ius in re.*
5 *Præsentati quando sunt plures, nullus habet ius ad rem.*
6 *Nisi vnus habeat maiorem partem vocum.*
7 *Beneficium per obitum præsentati vacat vt prius.*
8 *Matrimonium per præsentationem nõ contrahitur inter præsentatum, & ecclesiam.*
9 *Præsentatus per institutionem acquirit ius in re.*
10 *Præsentandi facultas melior videtur, quam facultas instituendi.*
11 *Institutio in beneficijs iurispat. non datur sine præsentatione regulariter.*
12 *Præsentatus nondum institutus ingerens se in fructuum recollectione cadit à iure suo.*
13 *Quod est verum, siue in temporalibus siue in spiritualibus administret.*
14 *Quod etiam procedit post institutionem, à qua fuerit appellatum.*
15 *Si appellatio fuit admissa etiam quoad effectum suspensiuum.*
16 *Conc. Trid. sess. 22. de refor. c. 11. contra vsurpantes fructus beneficiorum.*
17 *Ius ad rem quomodo acquiratur.*
18 *Ius ad rem acquiritur per electionem acceptatam.*
19 *Ius ad rem acquiritur per præsentationem vnius acceptatam.*
20 *Ius ad rem acquiritur per gratiam expectatiuæ acceptatam infra mensem.*
21 *Ius ad rem præseruatur per clausulam dummodo non sit in eo. &c.*
22 *Ius ex expectatiua aliquando non est considerabile.*
23 *Ius ad rem acquiritur per expectatiuam præbendæ recepti in canonicũ.*
24 *Ius ad rem acquiritur per collationem beneficij nondum acceptatam.*
25 *Et tale ius est considerabile.*
26 *Ius ad rem acquiritur per reseruationem factam à Papa pro aliquo de certo beneficio.*
27 *Et collatio contra talem reseruationem est nulla.*
28 *Ius ad rem acquiritur per optionem.*
29 *Ius ad rem acquiritur per regressum ob non solutam pensionem.*
30 *Ius ad rem quando acquiratur per priuationem iuris.*
31 *Ius ad rem acquiritur per accessum, & regressum.*
32 *Ius ad rem acquiritur per coadiutoriam cum futura successione.*
33 *Ius ad rem acquiritur per mandatum de prouidendo in forma dignum.*

Ius

34 *Ius ad rem quando per oppositionem acquiratur.*
35 *Et inferior non potest iuri opponendi derogare.*
36 *Et tunc tale ius est considerabile, si oppositor iustificauerit qualitates necessarias.*
37 *Secus si plures essent oppositores.*
38 *Approbatus in concursu, vel vt magis idoneus electus quando habeat ius ad rem.*

CAPVT OCTAVVM.

Præsentatus habet ius ad rem non in re.

1 PRAESENTATVS à patronis laicis, vel clericis habet ius ad rem, non in re. *Abb. in c. cum* Bertoldus. *opposit. 2. de re iud. & ibi Fel. col. 1. &* 2. vbi declarat quid sit ius ad rem, vel ius in re. *Cardin. Seraph. decis.*
2 1238. *num. 4. Hieron. Gonzal. in comment. ad reg.* 8. *cancell. glos.* 15. §. 2. *num.* 1. quod est verum, si præsentatus ipsam præsentationem acceptauit. *Calderin. cons.* 17. *de iurepat.* etiãsi
3 præsentatio admissa non fuerit ab habente ius instituendi. Lamber. *de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 5. art. 8. nu. 4. &* 11. quod ius ad rem præseruatur per clausulam, dummodo, alteri non sit ius quæsitum. R*ot. dec.* 17. *de præb. in nou. Sarnen. de iure quæs. non toll. quæst.* 1. *num.* 8. & fuit dictum in *Hostunen. Capellæ.* 6. *Nouembris* 1595. *&* 4. *Martij* 1596. *coram Card. Seraph. & in Tirasonen.* Capellaniæ. 27. Iunij 1608. *coram* Pamphilio. & dummodo sit pręsentatus ab omnibus patronis, vel à maiori parte, secus si præsentatus sit à medietate, quia tũc non potest impedire alium præsentatum à medietate habente gratiam cum derogatione, & fuit dictum in *Meliten. pensionis.* 14. *Nouemb.* 1595 & in *Mediolanen. Capellaniæ.* 22. *Martij* 1602. *coram* Corduba. & dicta procedunt quando patronus vnũ tantum præsentauit, secus si duos cumulatiuè, quia Episcopus tunc instituit quem vuult. *c. quod autem. & ibi Abb. num. 7. de iurep.* & dictum fuit in *d. Tirasonen. Capellaniæ.*

4 Præsentatus autem habet ius ad rem, quia per præsentationem potest iure petere, & consequi institutionem in beneficio, & possessione, institutus autem habet ius in re, quia per institutionem institutus fit rector, & administrator redituum, & fructuum beneficij, & sic habet plenum, & omne ius in beneficio, vt infra dicam.

5 Præsentatus verò habet ius ad rẽ, quando vnus solus fuit pręsentatus, & acceptauit, itaut necessario debeat instituі, secus vero, si plures sunt præsentati, quia tunc sicut nemo habet certam institutionem, sic nemo acquisiuit ius ad rem. *Mobedan. decis. 1. num. 2. de præb. Gomes. in reg. de non tollendo iur. quæs. quæst. 1. num.* 17. Lambert. *vbi supra artic. 8. num. 2. in fine, & num. 3. & Gonzal. vbi sup. Mar. Antonin. variar. resol. lib. 1. resolut.* 104. *num.* 16. *Riccius in collectan. decis. par. 5. collectan.* 1661. *vers. intellige secundo. & in vers. se-*
6 *quenti* dicit, quod quando quis est pręsentatus à quibusdam patronis, alius ab alijs in æquali, & pari numero, vt vnus istorum dicatur habere ius ad rem, requiritur maior pars vocum.

7 Et ideo per obitum præsentati nõ vacat beneficium, cum non sit extincta prima vacatio, sed adhuc vacat beneficium vt prius. *glos. vlt. in cap. penult. de præb. lib.* 6. Ro*ta dec. 6. nu 2. de elect. in nouis.* & dicitur vacare per obitum primi. F*elin. in d. cap. cum* Bertoldus. *nu. 3. vers. dixit etiam. Couarr. pract. quæst. cap. 36. nu. 7. Puteus dec. 116. nu. 1. lib. 2. Gonzal. vbi sup. nu. 2. & 3.*

8 Et ideo per præsentationem non contrahitur matrimonium inter præ-

sentatum, & ecclesiam de præsenti, cum per eam tribuatur ius ad rem, sed de futuro quando fit institutio. *Lapus allegat. 8. in princ. & allegat. 75.nu.4. Calderin. conf.9.de iurepat. & Lambert. vbi sup. art.9.* & conse-
9 quenter per institutionem præsentatus acquirit ius in re, & maius ius consequitur ab instituente, quam à patrono, & ius pinguius habet in beneficio Episcopus, quàm patronus. *Abb. in cap. in Lateranensi. de præb. Rota dec.11. num.2. de iurepat. in nouis. Felin.in cap.cum venerabilis.col.12. in fine. de exceptionib.* vbi
10 tamen dicit, quòd si sibi daretur optio, magis eligeret facultatẽ præsentandi, quàm instituendi, quia patronus prout vult prouidet ecclesiæ, & sine præsentatione non potest da-
11 ri institutio in beneficijs iurispatronatus regulariter, nisi sit per Papam derogatum, vel nisi ex iure deuolu-
12 to. & ideo præsentatus ante institutionem ingerens se in recollectione fructuum beneficij, ad quod fuit præsentatus, vel in d. beneficij administratione, cadit à iure suo, & si litiget cum alio, illud ius tribuitur collitiganti. *clem.vnica.de sequest. poss. & fruct. Rebuff. in praxi benef. tit. de subrogationibus. nu.8. Mandosius de signat. grat. in verbo priuationes. fol. 35. Quaranta in summa bullarij. in verbo, beneficiorum possessio.* latè *Crescent.dec.6.de iurepat.* qui omnes concludunt *text. in cap. auaritiæ.de elect. lib.6.* habere locum in
13 omnibus beneficijs, illudq. procedit, si præsentatus administret in temporalibus, vel spiritualibus, per se, vel per mediatas personas, in totum, vel in partem, iste enim semper ipso iure amittit ius petendi institutionem. vt per *Lambert.vbi sup.art. 11.* quòd procedit etiam secuta in-
14 stitutione, à qua fuerit appellatum, & per appellationem fuit impedita possessio ipsius instituti, vt per eundem *Lambert. vbi sup.art.12.n.4.* &
15 appellatio fuerit admissa non solum quoad effectum deuolutiuum, sed etiam suspensiuum, quia tali appellatione pendente idem est, ac si institutio secuta non esset.

16 Hodie autem contra vsurpantes fructus beneficiorum, vel aliorum locorum piorum, adest decretum *Concilij Trident. sess.22.de reformat. cap. 11.* vbi etiam si vsurpans dictos fructus sit eiusdem ecclesiæ patronus perdit ipso iure iuspatronatus.

17 Nunc opportunè videndum est quibus modis acquiratur ius ad rem in beneficijs ecclesiasticis, de quibus modis agit *Aeneas de Falconibus in tractatu de reseruatione quæst. 4. affectu 47. Sarnen. in reg.de non tollendo iure quæsito. quæst.1.Garcia de beneficijs.p.4.c.3. Flamin.Paris.de resignat.benefic. lib.7. quæst.1. à nu.78. & lib.2.quæst.23.& Gonzal.vbi sup.* in locis infrascriptis.

18 Primo acquiritur ius ad rem per electionem acceptatam, & nondum confirmatam. *cap. vlt. de translat. Episc. Rota decis.6. de elect. in nouis. Cassador.decis.18.nu.4.de præb. Felin. in cap.causam quæ. nu.26. & in cap. in nostra.coroll.28.de præscript. Sarnen. vbi sup. modo 1. Staphil. de lit. grat. tit. de modis prouisionis. nu.5. Aen. de Falcon. vbi sup. 3. modo.n.5. Rebuff. in praxi super reg. de non toll. iur. quæs. glos.6.nu.37. & 38. Coras. de benefic.p.4.c.1.nu.14.*

19 Secundo, per præsentationem patroni laici. seu clerici à præsentato acceptatam, si tamen vnus tantum est præsentatus, vel si plures, ille, qui est præsentatus à maiori parte habet ius ad rem. *Abb. in cap. cum Bertoldus.nu.9. & ibi Felin.nu.1. de re iud. Aeneas vbi sup. 4.modo.n.6. Selua de benefic.par.3. quæst.11. 25. qualitate. Sarnen. & Rebuff. vbi sup. Mobedan.dec.1.de præb.*

20 Tertio, per gratiam expectatiuæ post factam acceptationem infra mensem de qua in *clem.1. de præb. & in clem. 1.de concess.præb.* acquiritur ius ad rem ad beneficium acceptatũ

ante

ante collationem. *cap. vlt. de conceß. præb. lib. 6.* Rota dec. 26. *nu.* 4. *de conc. præb. in antiq. & dec.* 7. *de conc. præb. in antiquioribus.* Bisignet. Sarnen. *vbi sup. nu.* 30. *Gonzal. vbi sup. glos.* 26.
21 *nu.* 20. & tale ius præseruatur per illam clausulam, dummodo non sit in eo alicui specialiter ius quæsitum, quæ in literis de beneficijs vacantibus apponitur sicuti præseruatur præsentato. *Cassador. dec.* 3. *nu.* 3. *& dec.* 18. *nu.* 2. *de præb. Selua d. quæst.* 11. *qualitate* 17. *&* 25. *Rota in vna Pisana Capellaniæ.* 20. *Maij.* 1594. *corã D. Blanchetto.* relata à *Garc. vbi sup. par.* 5. *c.* 5. *nu.* 141. in causa Capellaniæ S. Mariæ Barbareschæ sitæ in Campo Sancto Pisarum iurispat. illorum de Tottis ciuium Pisanorum, qui præsentauerunt adm. Reuerendum D. Pompilium Battaglinium nunc Canonicum Primat. ecclesiæ Pis. qui eandem obtinuit excluso D. Annibale Palmerio præsentato à Reuerendis Monialib. S. Martæ Pisarum.

22 Quamuis alij dicant hoc ius ex expectatiua non esse considerabile, vt de eo fieri debeat mentio, satis est, quòd post acceptationem acquiritur ius ad rem cogita.

23 Quarto, per gratiam expectatiuã præbendæ recepti in canonicum, seu per mandatum de prouidendo de prima præbenda factum recepto in canonicum auctoritate Apostolica, per illud enim acquiritur ius ad rem & præbendam primo vacaturam. *cap. si postquam. de præb. lib. 6. Aeneas vbi sup.* 2. *modo. nu.* 1. *Sarnen. vbi sup.* 4. *modo.*

24 Quinto, per collationem beneficij nondum acceptatam. *cap. si tibi absenti. de præb. lib. 6.* & ibi *Geminian. nu.* 2. *&* 18. *Aeneas vbi sup.* 6. *modo. num.* 8. *Sarnen. vbi sup. quinto modo.*
25 quòd ius est considerabile ad omnes regulas loquentes de iure ad rẽ, & impetrationes, & ad illam clausulam, dũmodo non sit alteri ius quæsitum, quæ illud præseruat. *Sarnen. ibidem.* & ita fuit decisum in Rota. *Gonzal. vbi sup. gloss.* 15. *§.* 2. *nu.* 6. *Garc. d. cap.* 3. *nu.* 38. *& seqq.*

26 Sexto, per reseruationẽ factam à Papa pro aliquo de certo beneficio. *Simaneta de reseruatione. quæst.* 20. quòd ius est considerabile quoad d. clausulam. dummodo &c. & quoad regulam de iure quæsito non tollẽ-
27 do, adeo quòd si Papa illud beneficium alij conferat non derogando expresse tali reseruationi, collatio est nulla. *Sarnen. vbi sup. modo* 6. *Aeneas vbi sup.* 5. *modo.*

28 Septimo, per optionem, se ius optandi. *Aeneas vbi sup. modo* 7. *nu.* 9. *Sarnen.* 7. *modo.* & est ius considerabile quoad omnia supradicta. & quòd habens ius optandi dicatur habere ius ad rem. tradit *Gonzal. vbi sup. gloß.* 34. *nu.* 126.

29 Octauo, ob non solutionem pensionis propter clausulas appositas in literis pensionum. *Aeneas vbi sup.* 8. *modo. num.* 10. *Sarnen. ibidem.* 8. *modo. Paris. vbi sup. lib.* 6. *quæst.* 3. *nu.* 15. nam ob non solutionem pensionis priuatur non soluens beneficio, & intrat regressus in fauorem illius, cui pensio debebatur.

30 Nono, per priuationem iuris, nẽpe, quando quis beneficio venit priuandus. *Sarnen. vbi sup. nono modo.* sed effectus operatur secuta priuatione, quia beneficium non vacat, antequam beneficiatus fuerit priuatus illo.

31 Decimo, per accessum, & regressum. *Sarnen. d.* 9. *modo. Nauarr. in cap. si quando. de rescriptis. præludio* 5. *Paris. d. quæst.* 23. *nu.* 16.

32 Vndecimo, per coadiutoriam cũ futura successione in aliquo beneficio. *Nauar. d. c. si quando. prælud.* 5. & tale ius est considerabile quoad omnes regulas, & alias dispositiones de iure quæsito non tollendo. *Sarnen. vbi sup. Gonzal. vbi sup. glos.* 5. *§.* 9. *à nu.* 79. *& glos.* 28. *à nu.* 28.

33 Duodecimo, per mandatum de prouidendo de certo beneficio vacante

cante in forma dignum, vel alias, quòd ante collationem non dat titulum, nec ius in re, sed ad rem. *Mandos. de signat.grat. tit. de mandatis.de prouidendo.ad finem.Gonzal. vbi sup.glos.15.§.2.nu.59. Garc.d. c.3.nu.60.*

34 Decimotertio, per oppositionem stante constitutione, consuetudine, seu priuilegio, seu fundatione dante ius opponendi. *Cassad. d.dec.18.nu. 5.Put.dec.235.& 264.lib.2.Sarnen. vbi sup. nu.* 10. & hoc ius est considerabile respectu Ordinarij, & alio-

35 rum inferiorum Papa, qui non possunt tali iuri opponendi derogare. *Put.d.dec.235. Crescent. dec.7.nu.2. de iurepat.* & tale ius non est considerabile itaut per d. clausulam, dummodo alteri non sit ius quæsitum, censeatur præseruatum, illudq. procedit, nisi vltra oppositionem oppo-

36 sitor iustificauerit qualitates necessarias, & requisitas, ita vt censeatur vocatus ad illud beneficium, & sola prouisio deficiat, nam tunc esset ius considerabile quæsitum, de quo in prouisione aduersarij erat facienda mentio, & esset præseruatum per d. clausulam, dummodo alteri. &c. *Gonzal. vbi sup.glos.9.§.1.nu.91.& seqq. Put.dec.253. lib.3.* secus si plu-

37 res essent oppositores, quia nullo casu alicui ex illis esset ius quæsitũ. *Gonzal.ibidem.nu.94.* sed oppositor in concursu, vel solus approbatus, vel vt magis idoneus ab Ordinario

38 electus non habet absolutè ius ad parochialem ecclesiam, sed solum ex suppositione, quòd Episcopus velit conferre, secus quando collatio spectat ad Papam, nam tunc electus in concursu ab Ordinario habet ius cõsiderabile ex d. *dec.Put.253.Gonzal. vbi sup.glos.6.num.119. & d.glos.9. §.1.nu.94. latè Garc.d.cap.3.à n.61. ad finem.*

LIBER

LIBER NONVS

CONTINET QVID AGERE DEBEAT, HABENS INSTITVERE, CORAM QVO FIT PRÆSENTATIO.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio à superiore regulariter admitti debet si & inquantum.*
2 *Et ideo citatio particularis, vel per edictum fieri debet.*
3 *Clausula, si & inquantum, quid denotet.*
4 *Edictum fit sub nomine illius, coram quo præsentatio facta fuit.*
5 *Edictum vbi affigatur, & cum quo termino.*
6 *Institutio facta sine edicto est nulla.*
7 *Institutio est nulla, si fiat nondum edicti termino lapso.*
8 *Edictum non fit, quando Episcopus confert beneficium.*
9 *Neque in prouisionibus, quæ fiunt à Sede Apostolica.*
10 *Edictum fit in præsentationibus quorumcumque beneficiorum.*
11 *Capitulum Pisanum semper edicta ponit de præsentationibus coram se factis.*
12 *Edictum in quo territorio apponatur.*
13 *Edicti appositio in præsentationibus omitti non potest.*
14 *Edicta tot fiunt, quot sunt præsentati.*
15 *Præsentati primi certa citatione sunt citandi.*
16 *Aduersarius certus debet nominatim citari.*
17 *Mandatum de citando non sufficit.*
18 *Forma dat esse rei.*
19 *Præsentatus si non sit citatus, & compareat, actum validat.*
20 *Certi sunt, quorum certitudo nota erat ante edictum.*
21 *Institutio valet præsente non citato, qui ius non habeat.*
22 *Citatio non requiritur in quibusdam casibus.*
23 *Institutio an aliquando valeat omisso edicto.*
24 *Electus est citandus etiamsi electionem non acceptauerit.*
25 *Edictum fit ex officio iudicis.*
26 *Superior sine citatione potest cassare præsentationem.*
27 *Institutio est nulla, si aliqui fuerint citati, aliqui non.*
28 *Dummodo non vocati aliquod ius habeant.*
29 *Citatio vnica cum termino peremptorio fit, quando non fit trina.*
30 *Trina citatio quando fiat.*

CA-

CAPVT PRIMVM.

Præsentatio quomodo sit admittenda ab habente instituere.

1 SVPERIOR, coram quo fit præsentatio clerici à patronis ad vacās beneficium, debet prçsentationem acceptare & admittere (nisi ex aliqua iusta causa, & legitima reijcienda esset) non simpliciter, sed semper cum hac adiectione, si & inquantū, videlicet, si & inquantum de iure admitti debeat, & præsentanti ius competat, & præsentato nihil obijciatur, & ideo sequitur citatio par-
2 ticularis, vel per edictum. *ad text. in cap. vltimo. de elect. lib. 6. vbi glos. 2. in fine.* dicit illum textum etiam in præsentatione procedere. & ita in praxi seruatur. *Rocchus de Curte de iurep. in verbo, honorificum. quæst. 38. nu. 69. Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 6. art. 2.* quæ clausula,
3 si & inquantum importat admissionem in his, quæ sunt admittenda, & nihil ponit inesse, & pendet à futuro euentu, & reddit dispositionem conditionalem, & alios effectus parit. vt per D. Martam, qui olim fuit in Studio Pisano ordinarius Iuris ciuilis interpres in suo *tractatu de clausulis. par. 1. clausula 152. si & inquātum: & clausula 362. si & inquantum. Card. Seraphin. decis. 499. num. 2. Annotat. ad Gregor. XV. decis. 417. num. 12.*

4 Edictum autem fit nomine illius, qui habet instituere, & coram quo est facta præsentatio, & in eo fit mentio ecclesiæ vacantis, seu alterius beneficij, patroni præsentantis, & clerici præsentati; idemq. edictū
5 affigitur ianuis vacantis ecclesiæ, seu ecclesiæ, in qua sita sit Capellania, vel altare vacans, & ecclesiæ Cathedralis, & maioris illius loci, cum termino peremptorio nouem, vel trium dierum ad dicendum, & opponendum contra personas præsentantis, & præsentati &c. & ita de stylo seruatur. *glos. 2. in d. cap. vlt. in fine, de elect. lib. 6. & ibi Geminian. col. 4. Lambert. vbi sup. d. art. 2.* & si
6 institutio in beneficio fiat sine præuia edicti affixione est nulla, & inualida. *Bellam. dec. 611. Verall. dec. 95. par. 1. & dec. 128. par. 2. Cardin. Put. dec. 306. lib. 1. Crescent. dec. vlt. de iurepat. Card. Seraphin. decis. 399. Riccius in praxi rer. for. eccl. dec. 160.*
7 & pariter nulla est institutio facta intra edicti terminū, eoq. non transacto, & si patroni & contradictores sint certi, debent nominatim, & in specie citari. *Riccius vbi sup. decis. 161. Textus autem in d. cap. vlt. de elect. lib. 6.* non debet seruari in col-
8 latione, quam facit Ordinarius de beneficio libero. vt ibidem dicit *glo. vlt. Io. And. & Archidiaconus.* neque in prouisionibus, quæ fiunt in
9 Curia Romana per Sedem Apostolicam. *Doct. in cap. nihil. de elect. Lambert. vbi sup. art. 3. & textus in d. c. vlt.* debet seruari in ecclesijs, digni-
10 tatibus, & in omnibus beneficijs vacantibus quomodocumque, ab omni habente ius, & facultatem instituendi, siue Episcopo Capitulo, seu alio inferiore. *Lambert. vbi sup. art. 4. & 5.* & ita seruat Capitulum Pi-
11 sanum, coram quo multæ fiunt præsentationes, quæ admittuntur more solito cum edicti appositione, quod
12 edictum vel citatio apponi potest in territorio habentis instituere, vel in alieno obtenta licentia à superiore loci. *Oldrad. cons. 88. Lambert. vbi sup. art. 7.* & appositio talis edicti nō
13 potest omitti, sed semper est necessaria, siue adsit discordia, seu concordia patronorum, siue sint plures patroni, siue vnus tantum, siue sint patro-

patroni laici, siue clerici. vt habetur
in d.cap.vlt.de elect.lib.6.in fine. qui
dicit, quod etiam si electio in con-
cordia celebrata fuerit, volumus ob-
seruari. L*ambert. vbi sup. art.* 8. Et
14 si plures sint præsentati, tot debent
fieri edicta, quot sunt præsentati, &
præsentationes, & ita seruatur in
praxi.
15 Bene verum est, quòd illi, qui pri-
mi fuerunt præsentati, & pro quibus
præsentatis fuerunt affixa edicta, de-
bent citari citatione certa & parti-
culari. I*o. And. & Geminian. in d.*
cap. vlt. de elect. lib.6. Lambert. vbi
sup. art.9.nu.2. & ratio est, quia vbi
16 aduersarius est certus, debet nomi-
natim citari, & vbi est, vel esse potest
incertus, debet fieri citatio generalis
per edictum. *Cardin.in cap.ex tuæ.de*
cler. non resid. Lambert. vbi sup. art.
10.*num.*1.2. *&* 3. & ita dicit *text.in*
d.c.vlt.de elect.lib.6. ibiq. concludũt
coelectum, vel oppositorem certum
omnino esse citandum citatione cer-
ta, & speciali, & actuali, & ideo non
sufficit tũc citatio generalis per edi-
ctum. L*ambert. ibi art.*11. nec suffi-
17 cit factum fuisse mandatum de citã-
do, quòd si eo casu facta generali ci-
tatione per edictum dumtaxat ad
institutionem procederetur, institu-
tio ipso iure esset nulla tamquam fa-
cta contra formam dicti capituli vl-
timi, vbi habetur talẽ actum, & in-
stitutionem viribus omnino carere,
quibus verbis demonstratur, quòd
actus contra d.dispositionem factus,
est ipso iure nullus. *Geminian.in cap.*
*ex eo.col.*1.*de elect.lib.6.* L*ambert.vbi*
18 *sup. art.*12. forma enim est illa, quæ
dat esse rei. *l.Iulianus.§.si quis.ff.ad*
exibendum, & qua deficiente actus
corruit, processus tamen factus quo-
ad alia remanet validus. L*ambert*
*ubi sup. art.*16. *&* 17. si tamen abs-
19 que citatione particulari compareat
compræsentatus, & contradictor au-
dietur, & valebit actus, quãdo enim
quis citandus est, si compareat ad
iudicium non citatus, & respondeat
& contradicat valet actus. *Bart.in l.*
prolatam.C.de sentent.&c. Gemin.in
*d.c.ult.col.*3. *uers. quæro quid si fuit*
facta. L*ambert. ubi sup. art.*11.*nu.*5.
*ubi num.*10. dicit, quòd certi dicun-
20 tur illi, quorum certitudo nota erat
ante edicti appositionem, sed qui
erant incerti ante appositionem edi-
cti, licet virtute edicti postea certi
appareant, tamen non erunt iterum
citandi speciali citatione. Quod si
21 clarè, & apertè constet compræsen-
tatum, seu oppositorem nullum ius
habere, valida etiam erit institutio
eo non specialiter vocato, & ita hoc
in casu nõ procedit *text.in d.c.ult.de*
elect.lib.6. qui limitatur. vt non re-
22 quiratur citatio, quando constat de
non iure oppositoris per alicuius rei
dispositionem, item limitatur, quan-
do prouisio fit à Sede Apostolica ex
plenitudine potestatis. L*ambert.vbi*
*sup.art.*13. & quòd stante legitima
23 consuetudine, quòd post præsenta-
tionem non ponatur edictum, quòd
valeat institutio etiam omisso edicto
prout latè tradit L*ambertin. ubi sup.*
artic. 14. vbi alios Doct. allegat.
24 & in casu dicti capituli vltimi est
sciendum, quòd electus debet voca-
ri & citari, etiamsi non consenserit
electioni, secus in præsentato, qui si
præsentationem non acceptauerit,
non debet citari. *Lambert.ubi sup.art.*
15.*ubi nu.*2. dicit edictum, & dictas
25 citationes fieri ex mero officio iudi-
cis, non ad instantiam partis, & sic
fieri debent etiam nullo instante.
etenim tunc electus habet saltem ius
ad rem, sed præsentatus ante acce-
ptationem nullum ius habet, nec ad
26 rem. & sine citatione potest supe-
rior cassare præsentationem, non eã
confirmare. *Io.And.in d.c.ult.* ex quo
videt talem præsentationem non esse
canonicam. *ut per* L*ambert.ubi sup.*
art. 18. Verum si necessarium esset
27 plures citari, & aliqui fuerunt cita-
ti, alij non, vitiatur, & est nulla in-
stitutio in totum, tam quoad voca-
tos, quàm quoad non vocatos. *Io.*
Andr.

And.in d.c.vlt. dummodo verum sit,
28 quod non vocati aliquod ius habeāt & damnum patiantur. *Roman.conf.* 499.*Lambert.vbi sup. art.* 20.*num.*2.
29 *in fine.* & quando non fit trina citatio, debet fieri vnica citatio apposito peremptorio termino, secundum
30 *text.in l.tres denunciationes. C. quomodo, & quando Iudex*, & vide *Innoc.in cap.ad petitionem. de accusationibus. Oldradum cons. 3. & Lambert. vbi sup.art.*21. & 22.

SVMMARIVM.

1 *Edictum apponitur post factam præsentationem.*
2 *Edicti forma refertur.*
3 *Edictum vbi sit affigendum.*
4 *Edictum à quo affigi debeat, & leuari.*
5 *Edictum debet stare affixum durante termino in eo contento.*
6 *Institutio facta ante edicti terminum, est nulla.*
7 *Institutio quando valeat, respectu edicti.*
8 *Institutio facta ante edicti terminum validatur, si post nullus compareat.*

CAPVT SECVNDVM.

Ponitur forma edicti continentis præsentationem.

1 EDICTVM ergo apponi debet post factam præsentationem secundum dicta in *c.præcedenti.* & talis edicti forma traditur, & optimè declaratur à *Lamber.de iurep.par.*2.*lib.*2.*quæst.*6.*art.*22.*num.*2.*& seqq.*& ideo in praxi forma prædicti edicti erit tenoris infrascripti, videlicet.

2 Iulianus Viuianus Pisanus I.V.D. Primatialis Pisanæ Ecclesię Decanus Prothonotarius Apostolicus, & Illustrissimi, & Reuerendissimi D.D. Marcelli miseratione diuina tituli SS.Quirici, & Iulittæ S.R.E. Presb. Cardinalis Lantis Episcopi Tudertini in spiritualibus, & temporalibus Vicarius, & Locumtenēs Generalis.

Vniuersis, & singulis hoc præsens edictum inspecturis, visuris, audituris, pariter, & lecturis salutem in Domino.

Vacante nouiter Capellania ad Altare S.Vrsulæ sita in Cathedrali Ecclesia Tudertina per mortem Venerabilis Presbyteri Marcelli Botij vltimi, & immediati rectoris eiusdē, comparuit coram nobis Ill. D. Andreas de Attis Nobilis Tudertinus asserens se patronum, & habere iuspatronatus, seu esse in quasi possessione ipsius, & iuris prę sentandi rectorem ad dictam Capellaniam, cum illa vacare contigerit, & sic præsentauit nobis venerabilem virum Ioannem Marlam de Attis Nobilem Tudertinum Priorem Parochialis Ecclesiæ S.Victorinæ Castri Dunarobbę diœc.Tudertinæ in rectorem, & capellanum dictæ capellaniæ prę sentem, & dictam præsentationem acceptantem, petens d. Io. Mariam à nobis institui, & dictam præsentationem confirmari. Nos d. præsentationem sic coram nobis factam de d.presbytero Io.Maria infra tempus à iure patronis laicis datum ad præsentandum, de prędictis veram notitiam non habentes admisimus si, & in quantum. Quare tenore præsentis nostri edicti requirimus, & monemus omnes, & singulos aliquod ius, vt præsentantes, vel vt præsentati prætendentes in prędictis, vel contra dictam præsentationem, seu personas præsentantis, vel præsentati apponere volentes, & quomodolibet sua interesse putantes, quatenus infra terminum dierum nouem, quorum tres pro primo, tres pro secundo, & reliquos tres pro tertio, & vltimo peremptorio termino eis, & cuilibet ipsorum assignamus, comparere debeant coram nobis ad dicendum, opponēdum, & allegan-

legandum quicquid dicere, opponere, vel allegare voluerint, quarè non debeat procedi ad petitam institutionem vigore dictæ præsentationis coram nobis factæ; alioquin dicto termino elapso, & aliquo non comparente, & legitimè se non opponente, procedetur per nos iuribus præsentantium, & præsentati valentibus, & ipsius præsentati meritis requirentibus ad illius institutionē, prout iuris fuerit, non obstante, quòd de tempore dato ad præsentandum supersit, & vt de præmissis nullus ignorantiam allegare possit, hoc præsens publicum, & generale edictum per infrascriptum nostrum Cancellarium describi fecimus, & sigillo præfati Illustrissimi D. Card. Episcopi muniuimus, & per talem nuncium nostræ Curiæ ad valuas Ecclesiæ Cathedralis Tudertinæ affigi fecimus à nemine auferendum sub excommunicationis pœna, nisi per enndem nostrum nuncium. Datum Tuderti in Episcopali Palatio. die 1. Septembris 1623. Sanctissimi Domini Nostri Vrbani Diuina Prouidentia Papæ Octaui anno sui Pontificatus primo. addita subscriptione Cancellarij Curiæ Episcopalis.

Locus sigilli. † Antonius de Montegeorgio Cur. Episc. Tud. Cancell. Subst.

Et si edictum fit à Capitulo, in principio ponuntur nomina singulorum de capitulo, prosequendo edictum vt supra. Vbi autem tale
3 edictum affigi debeat, variæ sunt opiniones, vt latè à *Lambert. vbi supra art.* 23. sed ea seruatur, vt affigatur ad valuas Cathedralis Ecclesiæ, & Ecclesiæ vacantis, seu in valuis Ecclesiæ, vbi situm est beneficium vacans, & ita de stylo seruatur Pisis, & Tuderti, & alibi.

4 Quod edictum debet affigi, & leuari per nuncium, qui apud acta notarij, & cancellarij referat, se prædicta impleuisse. *Lambert. vbi supra art.* 24. quod edictum remanere de-
4 bet affixum durante termino in eo contento. *clem.* 1. *vbi glos. de iudic.* &
6 si fiat institutio ante Lapsum termini in edicto appositi nulla est. *Ricc. in praxi rer. for. eccles. decis.* 161. nam vt institutio sit valida duo requirun-
7 tur, quod edictum fuerit affixum, & amotum intra competentem terminum arbitrio iudicis. *Menoch. de arb. iudic. cent.* 5. *casu* 463. *n.* 3. *Surd. cons.* 181. *num.* 36. *Verall. decis.* 95. *par.* 2. *Mar. Antonin. variar. resolut. lib.* 1. *resol.* 20. *num.* 10. *& seq.* sed si facta sit institutio ante Lapsum termini in edicto appositi, & postea nul-
8 lus compareat contradictor, termino prædicto transacto validatur dicta institutio prout ex nunc, non prout ex tunc. *vide Lamber. vbi sup. art.* 25. *& Oldrad. cons.* 499.

SVMMARIVM.

1 *Edicti peremptorij lapsus excludit non comparentem.*
2 *Non comparens in termino non auditur re non integra.*
3 *Peremptorium quare sic dictum.*
4 *Comparens post terminum quando audiatur.*
5 *Patronus non auditur post institutionem factam ad præsentationem malæ fidei possessoris.*
6 *Instituere habens potest ex officio cognoscere de iuribus præsentantium.*

CAPVT TERTIVM.

Numquid post terminum edicti possit aliquis comparere, & an sit audiendus.

1 LAPSVS edicti, & termini peremptorij in eo appositi, de quo in *cap. vlt. de elect. lib.* 6. excludit non comparentem intra illius edicti terminum adeo, vt post dictum terminum nullatenus sit audien-

diendus. ita est *text.in l.si eo tempore.* C.*de remiss.pign.* vbi non compa-
2 rens in termino, re non integra, post terminum non auditur. ita *Oldrad. cons.* 3. *Lamber.de iurep. lib.*2. *par.*2. *quæst.*6.*art.*26. *Bald.cons.*191. *nu.*3. *& seq.vol.*1. *Surd.cons.*50.*nu.*4. *Afflict.decis.*28. *Mar.*Antonin. *var. resolut.lib.*1.*resol.*21. *num.*15. *Riccius in praxi rer.for.eccles.decis.*162.

3 Ex eo enim dicitur peremptoriū, quia disceptationes perimit, idest, non patitur vltra aduersarium tergiuersari. *l.ad peremptorium.ff.de iudic. facit text.in cap.cum dilecti.de dol.& contum.& glos.in d.cap.vlt. in verbo peremptorio.* ex officio tamen potest
4 iudex de omnibus cognoscere, & si quis non comparuit, quia in veritate edictum ignorauit, vel legitimè fuerit impeditus, tunc si res sit integra, est audiendus cum nondum secuta fuerit institutio. *Oldrad. & Lambert.vbi sup.*

5 Verum si præsentatio fuerit facta à malæ fidei possessore, & factum fuerit edictum in forma, & secuta sit institutio, si postea compareat verus patronus, & petat reuocari institutionem prædictam, non debet audiri. *Rocch. de Curte, de iurepatronat. in verbo, competens alicui. quæst.*22.*col.*1. *Lambert. vbi sup.art.*27.*ex doctrina Geminiani in cap.* 2. *de off.vic.lib.*6.*col.*2. & secundum tenorem dicti capituli vltimi debet su-
6 perior, & habens instituere saltem ex officio, ante institutionem præmittere diligentem discussionē præsentationis, seu electionis, quæ discussio est de substantia, vt constet de iuribus præsentantium, & de meritis præsentati, & ita loquitur *text. in d. cap.vlt.de elect lib.*6. *vbi Ioan.And. Geminian. & alij.* & declarat *Lamb. vbi sup.art.*28.*num.*4.

Et hic est notandum, quod super iurepat.transigi non potest. *cap.præterea.* il 1. *& ibi Doct. de transact.* Lamber.*vbi sup.lib.*3.*quæst.*9.*artic.*2. *num.*10.*& art.*6. *per tot. Mar.*Antonin. *variar. resolut. lib.*1. *resolut.* 87. *num.*18.

LIBER

LIBER DECIMVS CONTINET MATERIAM VARIATIONIS IN PATRONO PRÆSENTANTE.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus potest variare, & alterum præsentare.*
2 *Patronus ecclesiasticus variare non potest, &*
3 Rationes *diuersitatis afferuntur.*
4 *Præsentatio patroni ecclesiastici habet vim electionis.*
5 *Præsentatus à laico acquirit ius ad rem.*
6 *Ecclesiastici facilius noscunt clericos idoneos.*
7 *Patronus laicus habet quadrimestre ad præsentandum, ecclesiasticus verò semestre.*
8 *Laicus in postulatione etiam variare potest.*
9 *Patroni laici si per scrutinium procedant, quando variare possint.*
10 *Patronus laicus potest simul duos præsentare, vel vnum post alium.*
11 *Variatio in præsentando fit cumulatiuè.*
12 *Variatio non fit litependente inter præsentatos à diuersis.*
13 *Patronus non potest post litẽ contestatã variando collitigantem præsentare.*
14 *Et idem est in quacunque vacatione.*
15 *Patronus non potest alium præsentare post institutionem.*
16 *Patronus etiam* Ecclesiasticus *potest iterum præsentare, si prima præsentatio non fuit perfecta.*
17 *Idem est si præsentatio fuit facta corã non habente ius instituendi.*
18 *Idem etiam erit, si patronus nulliter præsentauit ratione collegij.*
19 *Collegium laicorum potest in præsentando variare.*
20 Patronus Ecclesiasticus *si variet non punitur, sed attenditur prima præsentatio.*
21 *Præsentatio secunda attenditur cessante prima.*
22 *Et tunc durante tempore, potest iterum præsentari alius.*
23 *Procurator ecclesiastici patroni variare non potest.*
24 *Procurator laici patroni variare potest regulariter.*
25 *Compatroni iurisp. mixti si præsentauerunt, præsentatus debet institui etiam si laicus tunc variet.*
26 *Et ratio ponitur.*
27 *Patronus laicus habet semestre, si habeat compatronum ecclesiasticum.*
28 *Et laicus tunc variare potest.*
29 *Patronus ecclesiasticus si contulit ecclesiam, potest tamen præsentare.*
30 *Conc.Trid.sess.24. de reform. cap.18. super prouisione parochialium.*
31 *Pij V.Bulla super prouisione parochialium.*
32 *Ecclesia parochialis libera, seu iurisp. ecclesiastici præuio concursu confertur.*
33 *Et si vacatio contingat in mense ordinarij, ab eo fit collatio.*
34 *Ecclesia parochialis confertur præuio con-*

CAPVT PRIMVM.

Patronus laicus potest variare, & plures successiuè præsentare, secus est in patrono ecclesiastico.

1 PATRONVS laicus potest intra quadrimestre ante Episcopi institutionem variare, & alium simul, seu successiue accumulando præsentare, patronus autem ecclesiasticus id facere non potest. *cap. quod autem. c. pastoralis. & cap. cum autem. de iurepat. & ibi D. Io. Baptista Vrsianus in suo rationali, & alij Doct. & facit glo. in c. vnico, in verbo, ecclesiasticus, de iurepatr. lib. 6. & ibi Io. Andr. Pet. de Ancharano, & alij. Abb. in d. c. quod autem Zecchius de benef. & pens. c. 12. num. 28. Calderin. cons. 16. de iurepat. Rocch. de Curte, de iurepat. in verbo, honorificum. quæst. 9. & 10. & late Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 2. q. 7. art. 1. Gutier. de iuram. confirmat. p. 3. c. 13. Flamin. Paris. de resign. benefic. lib. 2. quæst. 23. num. 13. Spin. in speculo testam. glos. 4. princ. à num. 73. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 223. Vgolinus de potest. Episc. c. 51. in princip. num. 5.*

Garcia

*Garcia de benefic.p.5.c.9.nu.211. & seqq.Aug.Barbosa de off.&pot.Episc. p.3.alleg.72.n.151. Riccius in praxi rer.for.eccles. decis.*173. & ita fuit resolutum in vna *Bononien.parochialis. 29.Maij.*1595.*coram* D. *Litta*. & in *Aretina Capellaniæ.24.Ianuar.*1603 *coram Card.Pamphilio.* quæ variatio non potest fieri lite pendente, vt ibidem, nisi collitigans præsentetur, vt in d. Aretina. quòd est verum quãdo alter collitigans cedit, vel decedit,& superstes præsentatur.*Crescen. decis.* 10. *de iurepatr.* an' autem præsentatio lite pendente possit fieri coram Auditore Rotæ ex *clem.auditor. de rescript.* vide in *Mediolanen. iurispat.*29.*Ianuar.*1596.*caram Card. Blãchetto.*& an' præsentationi tacitę, quæ oritur ex prosecutione præcedentis præsentationis secundum *I dec.26. de renunc.in antiq.* obstet litis pendentia. vide in *Vercellen. Capellaniæ.7.Maij.*1601.*coram Card. Millino*. & in *Pampilonen. beneficij de Peralta. 9. Decemb.* 1992. *coram Card. Arigonio*.

3 Rationes autem diuersitatis plures à Doctoribus afferuntur in locis supra deductis, illa tamen verior est quia præsentatio patronorum eccle-
4 siasticorum habet vim electionis, in qua electione nõ cadit variatio, quia statim electo acquiritur ius in re secuta electionis acceptatione. *cap. publicato. vbi glos. cap.quod sicut.. de elect.* sed in præsentatione laici secus
5 est, cum per eam præsentatus acquirat ius ad rem dumtaxat. *Abb. in cap.cum bertoldus.opp.2.de re iud.vbi Feli n.col.*1. & 2. *Mar.Antonin.var. resol.lib.*1.*resol.*104.*n.*23.*Campanil. in diuersorio iur. canon.rub.*11.*c.*16. *num.*13. *Card. Seraphin. decis.*1238. *nu.*4. item alia potest esse ratio, quia
6 clerici facilius & melius possunt inuenire, & noscere clericos idoneos, quàm laici, qui cum sint extra clericalem militiam possunt titubare. vt per *Lambert. vbi sup. d. art.* 1. & ex hoc cumlaici possint variare habent tantum quadrimestre ad præsentandum, ecclesiastici vero, qui variare nequeunt, habent semestre. item est notandum,quòd etiam in postulatio-
8 ne variari potest à laicis. *cap. bonæ. il 2.* & ibi *Abb. num.* 12. *de postulat. prælat. vide* Io. *And. in cap. mutare. de reg.iur. lib.6.* item ijdem patroni
9 laici variare possunt si procedant per viam scrutinij,etiam publicato scrutinio. *Abb. in d. c. publicato. num.*5. *Lambert. vbi sup. art.*2.

10 Potest autem patronus laicus variare, vel plures præsentando vnico contextu, vt Episcopus instituat quem vult. *clem. plures.§.vlt.* & ibi *gloss. & Card. & alij. de iurep.* vel vnum præsentare, & successiuè postea alium cumulatiuè non receden-
11 do à prima præsentatione, & sic priuatiuè secundum præsentare nequit. *Abb.in d.c.quod autem.nu.* 3. *Rota dec.* 513.*p.* 3.*diuers.Garc.vbi sup. n.*213. & *seqq. Mar. Antonin. d. resol.*104.
12 *nu.* 10. non potest tamen variare lite pendente inter præsentatos à diuersis patronis. *Calder.cons.*1. *vt lit. pend.Crescent.dec.*10.*de iurep. Rocch. d.uerb.honorificum. quæst.*23.*Couarr. pract.quæst.cap.*36.*num.*7.*vers.*3.& *Lancellot. de attentat.cap.*4.*in præfat. à nu.*560. qui testatur de communi. *Garc.ubi sup. num.* 217. & *Barbosa ubi sup. num.*162. *Mar. Antonin.d. resolut.*104.*num.*14.& in vna *Zamoren. beneficij de morales*. 30. *Maij.* 1586. *coram Orano*. ita fuit resolutum, & ibi fuit dictum, quòd lite inter præsentatos pendente,alteroq. ex litigantibus defuncto,patrono nõ permittitur sine vitio attentatorum
13 alium præsentare. neque potest patronus variando post litem contestatum cumulando collitigantem præsentare. *Garc. d.cap.*9. *num.* 220. & *seq.Gonzal.in comment.ad regulam* 8. *Cancell.gloss.*51.*num.*114. & prædicta
14 procedunt tam in naturali vacatione, idest per obitum, quàm in vacatione ciuili, idest per resignationem, vel assecutionem alte-

rius beneficij. *Barbosa d. allegat.72.*
num. 161. nec potest patronus præ-
sentare alium quando litigatur cum
eis, qui iam beneficia sunt adepti,&
15 sic contra præsentatum iam institu-
tum. *c.2.ut lit.pend.Barbosa ibid.*
16 Aduertas autem, quòd si præsen-
tatio non fuit perfecta, quia defece-
rit aliqua ex personis de necessitate
ad perfectionem præsentationis re-
quisitis, vel aliquid aliud, tunc etiã
patronus ecclesiasticus poterit ite-
rum canonicè præsentare, & non di-
cetur variare. *cap. ult. de iurepatr.*
Lambert. ubi sup. art. 3. quia cum
tali casu non sit perfecta præsenta-
tio, patronus debet admitti vt actũ
prædictum perficiat. eadem ratione
17 poterit patronus ecclesiasticus, si
præsentauit coram illo, qui non ha-
bet ius instituendi, iterum aliũ præ-
sentare coram habente ius institue-
di. *Card.in clem.1.quæst.9. de iurep.*
18 idem erit, si patronus nulliter præ-
sentauit ratione collegij ecclesiasti-
ci,tunc enim poterit alium cum col-
legio præsentare. vt per *Lambertin.*
ubi sup. art.6. & vniuersitas,seu col-
19 legium laicorum potest vno præsen-
tato alium variando præsentare.
Barbosa ibid. num. 156. & si eccle-
20 siasticus patronus primo validè præ-
sentauerit, & postea variando alium
præsentet, non punitur, nec deuolu-
tio fit ad superiorem, sed attenditur
prima præsentatio, dummodo non
præsentauerit indignum. *Rocch. ubi*
sup. in uerbo,honorificum. quæst.9.nu.
31. *Lambert.ubi sup. art.9. Rota dec.*
16. quæ incipit, *patronus clericus. de*
renunciat. in antiquis. quæ ait con-
21 ualescere secundam præsentationẽ,
etiam inuito patrono, quando cessa-
ret prima præsentatio postea per re-
nunciationem factam à præsentato,
si patronus petat tunc dictam præ-
sentationem admitti, quia tunc pa-
tronus eam de nouo facere videtur,
22 & ideo cessante prima præsentatio-
ne, poterit de nouo præsentare, si
duret tempus datum ad præsentan-
dum, non potest tamen d. patronus
recedere a d. secunda præsentatione
facta inualida dum prima valida præ-
sentatio vigebat, quæ validatur ex
nunc, non ex tunc reddita ex aliquo
casu inualida prima, quia alias veni-
ret contra factum proprium quòd
est prohibitum. *l.post mortem. ff. de*
adoptionib. vide *Lambert. ubi sup. d.*
quæst.7.art.10. & ex d.dec.Rota ha-
23 *betur*, quòd sicut patronus ecclesia-
sticus variare non potest,ita nec eius
procurator siue clericus, siue laicus.
*Lambert. ubi sup. art.*12.secus est in
procuratore patroni laici, qui varia-
24 re potest,sicut ipse patronus.*Felin.in*
c. cum uenerabilis. nu. 3. de except.
*Rocch.ubi sup.quæst.*20. nisi talis pro-
curator haberet limitatam potestatẽ
ad vnum tantum præsentandum.
Lambert. ubi sup. art. 17. *et Barbosa*
*d.alleg.nu.*157. si autem beneficium
habeat duos compatronos,vnum cle
25 ricum, alium laicum, qui vnum con-
corditer præsentauerunt, deinde
laicus variando alium præsentauit,
tunc primò præsentatus est institue-
dus. *Abb. in d.c.cum autem. num.4.*
Barbosa ubi sup. nu.166. Tiraquell. de
iure primog.quæst.17.opin.11.nu.5.
26 talis enim primò præsentatus est po-
tior, cum fuerit ab vtroque præsen-
tatus. idq. procedit etiamsi illi duo
patroni essent laici, & vnus tantum
variaret. quando autem iuspat. est
27 commune clerici & laici, tunc laicus
etiam habet semestre ad præsentan-
28 dum, & variare potest, sed ecclesia-
sticus variare non potest. *Abb. vbi*
sup. & Lambert.vbi sup.art.13.
Si verò ecclesiasticus patronus so-
lus ecclesiæ vacantis,illam alicui cõ-
tulerit,& concesserit, cum hæc face-
re nequeat, tamen hoc non obstante
poterit ad illam alium præsentare.
vt habetur *in d. cap.vlt.de iurepat.*
29 Verum quia in *Conc.Trid.sess.24.*
de reform. c. 18. habetur ibi in *vers.*
porrò Episcopus. quòd Episcopus, &
qui iuspatronatus habet, intra decẽ
dies, vel aliud tempus ab Episcopo
præ-

præſcribendum,idoneos aliquot cle-
ricos ad regendam eccleſiam coram
deputandis examinatoribus nomi-
net &c. & in *verſ. quod ſi iuſpatrona-
tus*. habetur quod ſi iuſpat. laicorũ
fuerit, debeat qui à patrono præſen-
tatus fuerit ab eiſdem deputatis exa
minatoribus examinari, & non niſi
idoneus repertus fuerit, admitti. &
30 ſuper hoc extat conſtitutio Pij V.
quæ incipit in conferendis. relata à
*Quaranta in ſumma bullarij. in ver-
bo,beneficiorum parochialium collatio.*
& à *Maſſobrio in prax. hab. conc. ad
vac.paroch.eccl. in princ.* in qua pra-
xi elegantiſſimè pertractat concur-
ſus materiam. & quia ex prædictis
patroni plures poſſunt nominare cle-
ricos examinandos ab examinatori-
bus &c. horum occaſione aliqua de
concurſu breuiter adnectere cen-
ſuimus.
31 Eccleſiæ igitur parochiali liberæ
collationis, ſeu iuriſpat. eccleſiaſtici
ſemper prouidetur præuio concurſu
ſecundum diſpoſitionẽ *Conc.Trid.et
conſtit.*15. *Pij V.* & ſi vacatio contin
32 gat in menſe Ordinarij, collatio ſit
ab Ordinario, ſi in menſe Apoſtoli-
co, literæ expediuntur de more in
Vrbe ex ſignatura Sanctiſſimi D. N.
Papæ.*Gonzal.vbi ſup.gloſſ.6.à num.*
116.*Garc.vbi ſup. p.9 c.2.à nu.1.&
num.*261.*Aug.*Barboſa *d. allegat.*72.
*num.*122.*Maſſobr.vbi ſup. requiſito*
2.*& ſeqq.* etiamſi eſſet iuriſp. mixti
33 partim eccleſiaſtici, partim laicalis.
*Gonzal. vbi ſup. num.*135. *Garc.vbi
ſup. num.* 278. *Mareſcott. variar.
reſolut. lib.*1. *cap.*52.*num.*7. etiamſi
34 pro duabus tertijs partibus ad laicos
pertineret ea ratione, quia fauor eſt
35 eccleſiæ, quòd ei per concurſum
prouideatur. *Annotat. ad Greg.XV.
deciſ.*494.*num.*6. ideoq. adueniente
36 vacatione debet Epiſcopus edictum
proponere, & peracto examine ma-
gis idoneo beneficium conferre,ſi ad
eum ſpectet collatio,& ſede Epiſco-
37 pali vacante Capitulum, & pro eo
eius Vicarius edictum, & concurſum
faciet, ſed non collationem. *Garc.
vbi nu.*6.*Maſſob.vbi ſup. requiſ.*1.
*dub.*10. *num.* 6. *&* 19. & Vicarius
38 capitularis ſolus poteſt tunc conſti-
tuere Vicarium cum congrua in ec-
cleſia vacante. *Garc ibidem. num.*8.
ex declaratione S. Congregationis.
39 & in d. concurſu debent examina-
tores facere relationem nedum quo-
ad literaturam,ſed etiam quoad cle-
ricatum, ſeu ordinem, ætatem, legi-
timitatem, & mores,vt in *d.c.*18.ibi.
peracto deinde examine. & magis
expedit, vt examinatores palam
inter ſe ſua vota conferant, deinde
notario iubeant, vt in actis ſcribat
Titium approbatum idoneum, Seiũ
40 vero reprobatum, & ſi plures ſint
tamquam idonei approbati in pari-
tate,Epiſcopus, ſeu eius vicarius de-
bet eligere magis idoneum, non au-
tem examinatores; & ſi plures fue-
41 rint approbati per duas tertias par-
tes ex tribus, vnus autem omnia
ſuffragia ad ſui fauorem reportaue-
rit, poteſt tamen tunc Epiſcopus
poſtpoſito tali habente omnia ſuffra-
gia, alium ex approbatis eligere,
illiq. eccleſiam conferre. *Garc. vbi
ſup.num.*105. *& ſeqq.* & ita in pra-
xi dũ eſſem Vicarius Generalis Tu-
derti, vidi pluries, & contuli eccle-
ſiã, vni ex approbatis poſtpoſito eo,
qui omnia vota habebat. & in con-
42 curſu Epiſcopus, ſeu eius Vicarius
debent examinare, vt animaduertit
Maſſobr. vbi ſup. requiſ. 3. *dubio* 3.
quamuis id de ſtylo numquam ſer-
uatum ſit,nec ſeruetur. & approba-
tus hoc caſu dicitur, qui habet vltra
43 dimidiam votorum. *Maſſobr. vbi
ſup. requiſ.* 4. *dub.* 7. nec Epiſcopus
44 habet in concurſu votum deciſiuum,
ſed tantum accedit vbi vota ſunt pa-
ria, aut ſingularia ex declaratione
S. Congregationis,de qua *Maſſobr.
d.req.*4.*dub.*5. aliquando tamen exa-
45 minatores rogati ab Epiſcopo facto
primo partitu ſuper idoneitate,
faciunt ſecundum ſuper maiori ido-
neitate. *Maſſobr. d. requiſ.*4. *dub.*3.
tene-

46 tenetur autem Ordinarius collator ex d. constit. Pij V. ecclesiam conferre intra semestre à die vacationis, & si collatio, seu institutio ad alium spectet intra quadrimestre à die vacationis debet eligere magis idoneũ ex approbatis in concursu. tenetur
47 autem magis idoneum, & digniorem eligere, alias electio, & prouisio est nulla, & ab ea datur appellatio ex d. constitutione. *Garc. vbi sup. nu.* 225. *Massobr. vbi sup. req.* 5. *dub.* 1. *num.* 43. *& seqq. vbi num.* 55. ait aliquando posse Episcopum eligere dignum. sed satis sit quòd Episcopus debet in hoc arbitrium suum regulare vt vir bonus. *Marescott. d. cap.* 52. *nu.* 23. *par.* 1. & Vicaria perpetua parochialis per cõcursum debet prouideri, vt fuit dictum in *Iacen. Vicariæ.* 26. *Ianuar.* 1616. *coram R. P. D. Buratto.* quæ in calce operis est *decis.* 20. & in concursu possunt ex cau-
48 sa recusari examinatores. *Gonzal. vbi sup. glos.* 9. *§.* 1. *in annot. nullit. num.* 186.

49 Quòd si ecclesiæ vacantis parochialis collatio, seu institutio spectet ad inferiorem, puta Capitulum, debet idem Capitulum curare, vt fiat publicum instrumentum, in quo sit certus dies expressus, & annus, talis tenoris, videlicet, quòd protestatur se in d. ecclesia parochiali vacante conferenda ordinarium Episcopum præuenire, ipsamq. conferre illi, quẽ Episcopus magis idoneum elegerit ex ijs, quos examinatores in cõcursu approbauerint, & ideo se Episcopo denunciare vt edicta proponat, & curet, vt concursus fiat suo tempore. *Flam. Paris. de res. benef. lib.* 10. *quæst.* 7. *in princ.* & latè *lib.* 8. *quæst.* 9. *nu.* 72. *&* 102. & de significatione electionis factæ in concursu ab Ordinario quando collatio, seu institutio spectat ad inferiorem, seu alium, vide *Massobr. vbi sup. requis.* 6. *in princ.* quæ electio est significanda
50 intra quatuor menses a die scitæ vacationis, alioquin collatores liberè prouidere poterunt. *Garc. vbi sup. nu.* 224. *Massobr. d. requis.* 6. *dub.* 1. vidè *Gonzal. glos.* 23. *num.* 8. *&* 9. &
51 ita vidi seruari in Capitulo Pisano, ad quod pertinet collatio quarũdam ecclesiarũ parochialium, vt occasione parochialium ecclesiarũ S. Mariæ de Pappiana, & S. Apollinaris de Barbericina in diœc. Pisana, quarũ collatio spectat ad Capitulum, nam in earum vacationibus Capitulum committit talem vacationem notificari Ordinario, qui edictum proponit pro concursu, eoq. terminato ille qui ab Ordinario electus fuit tãquam magis idoneus comparet coram Capitulo, à quo recipit eiusdem vacantis ecclesiæ collationem, & prouisionem, & de praxi circa edictum, & concursum ad parochiales ecclesias. vide *Massobr. vbi sup. Quarantam vbi sup. Garc.* Gonzal. *&* Barbos.

52 Ecclesiæ ergo parochiali in casibus supradictis prouidetur per concursum regulariter. sed

53 Fallit primo, quando Papa præuio examine, & approbatione ad curam animarum prouidet ecclesiæ vacanti in partibus cum derogatione *d. Conc. Trid. Gonzal. d. glos.* 6. *à nu.* 116.

54 Fallit secundo, quando ecclesia parochialis resignatur in manibus Papæ ad fauorem certæ personæ, quia talis resignatarius approbatur absque concursu ab examinatoribus synodalibus, & idem est in cessione iurium pro litis extinctione. *Gonzal. d. glos. nu.* 121.

55 Fallit tertio, quando in partibus non fuit seruata forma d. *Conc. Trid.* in approbando, & eligendo digniorem, tunc enim Papa prouidet sine concursu. vt habetur in d. constit. Pij V. in conferendis.

56 Fallit quarto, quando per sex mẽses à die vacationis scitæ ecclesia nõ fuit præuio concursu collata, nam eo casu tamquam reseruata confertur à Papa sine concursu. vt in d. constitutione.

Fallit

57 Fallit quinto, quando approbati in concursu, in casu, quo ecclesia reseruata fuerit, vel ad alium collatio spectet, intra quadrimestre à die scitæ vacationis attestationem suæ approbationis, & electionis ad Vrbē, & D. Datarium non miserint, tunc enim à Papa confertur sine concursu: vt in d. constitutione.

58 Fallit sexto, quando ecclesia est iurispatr. laicorum; tunc enim præsentatus à patrono debet tantū examinari ab examinatoribus synodalibus vt in d. *cap.* 18. *Concil. Trident. vers. quod si iuspatronatus*. sed si sit patronus ex priuilegio, seu præscrip-
59 tione, tunc fieri debet concursus, cū iuspatr. ex priuilegio, seu præscriptione competens sit sublatum à *Cōc. Trid. sess.* 25. *cap.* 9. *§. denique. de refor.* & si patronus laicus duos præsentauerit, inter eos fiet concursus, & eligetur magis idoneus. *Greg.* XV. *dec.* 494. *nu.* 1. *&* 2. *& in d. c.* 18. *Concil. Trid. Gonzal. d. glos.* 6. *nu.* 134. *Garc. d. c.* 2. *nu.* 255. *Marescott. vbi sup. lib.* 1. *cap.* 5. *n.* 11. *Annotat. ad* Greg. *XV. d. dec.* 491. *num.* 3. vide *Massobr. vbi sup. req.* 8. 9. *&* 10.

60 Fallit septimo, quando ecclesiæ reditus sunt adeo tenues, vt non inueniatur qui velit se examini subijcere, vel ob rixas, & populi prauitatem; tunc Episcopus potest præuio priuato examine prouidere. vt habetur in d. *cap.* 18. *§. si tamen adeo exigui*.

61 Fallit octauo, quando ecclesia parochialis erat sub lite, tunc enim si alter collitigantium cedat, seu decedat, absque concursu solet prouideri, cum tunc non sit simplex prouisio, sed subrogatio. si vero vterque collitigantium obierit, præuio concursu prouidebitur. *Gonzal. d. gloss.* 6. *à num.* 142.

62 Fallit nono. quando cura animarum pertinet ad ecclesiam collegiatam, & exercetur per Canonicos, seu hebdomadarios. *Paris. vbi sup. lib.* 8. *quæst.* 9. *nu.* 94. prout est in Ciuitate Ducali Serenissimi Ducis Parmę, Placentiæ, &c. in qua Ciuitate animarum cura totius ciuitatis pertinet ad Capitulum ecclesiæ Cathedralis ob vnionem factam ex parochijs dictæ ciuitatis cum mensa Capitulari, & exercetur à Canonicis, qui sunt quatuordecim cōputatis Archipresbytero, & *Præposito*.

63 Fallit decimo, in vicarijs apponendis in ecclesia parochiali vnita alicui monasterio, etiam non amouibilibus, vt fuit decisum in *Vlixiponen. Iuris conferendi.* 2. *Decemb.* 1605.
64 *coram Littu*. si verò transferatur dicta cura in vicarium, tunc fieri debet concursus. vt habetur in d. decis. & ita Pisis seruatur in vicaria perpetua Abbatiæ S. Zenonis commendatæ. nam d. vicaria præuio concursu confertur.

65 Fallit vndecimo in ecclesia parochiali perpetuo vnita alicui dignitati, quæ sine concursu prouidetur. *Gonzal. gloss.* 5. *§.* 7. *nu.* 13. *vbi sup.*

66 Fallit duodecimo, in ecclesijs parochialibus regularibus, quæ solum regularibus conferuntur. *Gonzal. d. gloss.* 6. *num.* 162. & si ecclesia paro-
67 chialis vnius diœcesis sit conferenda ab Ordinario alterius diœcesis vbi non est sita d. ecclesia, Ordinarius loci, in quo est sita ecclesia, debet edicta proponere, & examen in concursu peragere, & collatio fiet ab eo, ad quem spectat. *Gonzal. vbi sup. gloss.* 19. *nu.* 31. *Paris. vbi sup. lib.* 8. *quæst.* 9. *num.* 102. & de his *Barbosa vbi sup. par.* 3. *alleg.* 60. *Praxis Episcopalis* Pauli *Piasecij par.* 2. *cap.* 5. *num.* 17. *Marescott. vbi sup. cap.* 52. *Quaranta vbi sup. Massobr. vbi sup. in d. praxi* latissimè. & doctissimè *Io. Alois. Riccius vbi sup. in d. praxi rer. for. ecclesiast. in praxi conc. ad eccl. paroch. decis.* 414. *vsque ad dec.* 427. vbi multa adducit notabilia.

Et in materia concursus, & parochialis placet referre dicta per Ill. D. Theodorum Amidenum I. C. Leodiensem, & In Curia Romana peritissimum

tissimum Causarum patronũ in causa *Pistorien. Prioriæ nuncupatæ S. Ioannis fuor' ciuita in Vrbe coram Reuerendiss. D. Datario anno* 1627. *pro* D. *Vincentio de Hipolitis Pistoriense sacerdote*, & I. V. D. in concursu ad d. parochialem approbato, tenoris infrascripti, videlicet,

Licet non habeamus memoriam, concursum in hac ecclesia vnquam fuisse habitum, nisi in vacatione immediatè præcedenti, de qua mox loquemur, quia à celebratione Concil. Trid. vsque in præsentem diem non alia contigit vacatio, quàm precedens, & postrema hæc, de qua agimus, tamen hodie non potest dubitari, quin iuxta dispositionem *Conc. prædicti sess.* 24. *c.* 18. sit in collatione huius ecclesiæ habendus concursus, cum habeat parochiam certis terminis distinctam, animarum curam, & reliqua requisita ad parochialitatem, de quibus per *Staphileũ de literis gratiæ tit. de qualitate & statu beneficiorum. §. circa secundum. nu.* 1. & *seqq. Hoiedam de incompatibilitate. c.* 13. *nu.* 3. & *seqq.* Quæ qualitas parochialitatis abundè cõfirmatur ex præcedentibus collationibus, in quibus hæc ecclesia enunciatur parochialis Prioria nuncupata, quæ nuncupatio non tollit parochialitatem, vt in simili dicimus de beneficijs simplicibus, Canonicatibus nũcupatis, quæ conferuntur per Datariam, non vti Canonicatus, sed vti beneficia simplicia, quia denominatio præcedens tamquam principaliter est attendenda. *Gonzal. glos.* 5. §. 7. *nu.* 3. & *seqq.* etiam quoad reseruationem nu. 33.

Non obstat, quòd opponitur ex aduerso de vltimo statu contrario, quia immo huiusmodi status non adest, nam in præcedenti vacatione, vt in præsenti fuit per Ordinarium habitus concursus, & licèt approbatus in concursu noluerit sustinere litem inique sibi illatam contra N. certo modo impetrantem, non tamẽ præiudicauit ecclesiæ, neque collatio Papæ immutauit beneficij statũ. *Verall. decis.* 189. *par.* 3.

Deinde non apparet de huiusmodi statu, quia impetratio vltimi possessoris non fuit tamquam de dignitate, sed tamquam de reseruato in mense, vt patet ex proœmio. *Dudum siquidem omnes Prioratus cæteraq; beneficia cum cura, & sine cura, in Aprilis, & certis alijs tunc expressis mensibus dispositioni nostræ reseruauimus*, quæ reseruatio compræhendit solùm regulam octauam de mense, non autem regulam tertiam de dignitate, adeò, vt in ea non possit fundari vltimus status reseruatiuus dignitatis, in puncto resoluit Rota *in Nolana* Primiceriatus. 8. *Nouemb.* 1613. *coram Illustriss. D. Card. S. Eusebij.* quæ in calce operis est *dec.* 21.

Et licèt subdatur in literis, qui dignitas extra tamen Cathedralem ecclesiam forsan reputatur, non tamen ea verba adstruunt dignitatem, sed potius innuunt contrarium, nempè impetrationem non fuisse factam tanquam de dignitate, nam si impetrata fuisset dignitas assertiuè, non poterat postea idem exprimi dubitatiuè sine maxima oppositione, & contrarietate; Dubietas enim opponitur certitudini importata per aduerbium forsan, quod nihil ponit in esse, vt in his terminis resoluit Rota *in Ferrarien. Prioratus.* 28. *Iunij.* 1610. *coram* Penia.

Rursus nec fieri quidem potuit impetratio tamquam de dignitate, cum nomen Prioriæ non sonet in dignitatẽ, sed potius in officiũ à Prioratu distinctum, & licet vnum, & idem essent Prioria. & Prioratus; nihilominus regula tertia reseruatoria Prioratuum procedit solum in Prioratibus solitis dari in Commendam. *Seraphin. decis.* 1305. *nu.* 6. Vnde cũ de hoc statu non constet, dubietati expressionis non potest Iudex deferre adeò, vt in ea fundet statum, qui

nullo

nullo iure probatur; sed potius dentur probationes in contrarium, quia ad excludendam reseruationem sufficit sola turbiditas, vt in dicta Nolana.

Postremò, dato, & non concesso, adesse vltimum statum dignitatis, non tamen posset opitulari aduersario, quia vltimus status solum operatur ad sustinendam collationem factam de dignitate. *Put.decis.*200. *lib.* 1. non autem suffragatur ad extorquendum collationem de proximo faciendam disertè *addit.ad decis. Greg.* XV. 77. *sub num.*12. quia tunc debet exquiri veritas status. Ex quibus &c.

SVMMARIVM.

1 *Patronus si promisit vnum præsentare, an possit ab hoc recedere.*
2 *Promissio de præsentando ante vacationem, est nulla.*
3 *Promissio de præsentando post vacationem, valet.*
4 *Et si iurata sit, seruanda est.*
5 *Promissio de præsentanda certa persona nulla est.*
6 *Patronus si vnum præsentando iurauit non variare, tunc variare non potest.*
7 *Nisi à iuramento absoluatur.*

CAPVT SECVNDVM.

Patronus laicus si promisit præsentare vnum, an variare possit.

1 PATRONVS laicus si promisit vnū præsentare, numquid postea variare potest, & alium cumulatiuè præsentare. circa hoc constitue casus infrascriptos cum *Lambert.de iurepat.lib.*2.*p.*2.*quæst.*7. *art.*15.

2 Primus est casus, quando fuit facta promissio à patrono alicui de præsentando quem velit ad beneficium sui iurispatr. de quo loquitur *textus in cap. vlt. de concess. præb.* &
3 tunc si d. promissio facta fuit antequam vacasset beneficium, cum sit irrita ipso iure, seruari non debet.
4 vt in *d. cap. vlt.* si autem promissio facta fuit ecclesia vacante, & tunc talis patronus non obstante tali promissione potest præsentare, & variare, quòd si promissionem iuramento confirmauerit, non poterit variare, nisi prius ab Episcopo, seu eius Vicario absoluatur à iuramento ad euitandum periurium, & ad effectum variandi.

5 Secundus est casus. quando à patrono fuit alicui facta promissio de eo præsentando, & hæc promissio est nulla cum simoniam sapiat, videtur enim initum pactū super præsentatione,& videtur talis acceptasse præsentationem antequam sit facta,quod est vetitum, vt diximus in libris præcedentibus verum si patronus præsentauit vnum, & iurauit
6 non variare, tunc non potest variare, quia superior non debet admittere periurum ad præsentandum, ne superior sit auctor periurij. *c. mulieri.de iureiur.Lambert.vbi sup.art.*16. & vide in *Pampilonen.beneficij.de Ciaur.*26.*Maij.*1603.*coram Card.Lancellotto.* & in *Pampilonen. beneficij de Huarte.* 13. *Februarij.* 1595. *coram Iusto.* quamuis aliàs valeat actus factus contra proprium iuramentum, licèt faciens efficiatur periurus. *glos. in cap.vlt.verbo,reuocatus.de procur. lib.*6.*Felin.in c.cum accessissent.col.*5. *de procurat. Abb. in c. dilecto. nu.*10. *& seq. vbi Doct.de præb. Alex. cons.*
7 16.*nu.*3.*lib.*3.potest tamen absolui à d. iuramento, & postea variare, vt dictum est.

SVMMARIVM.

1 *Patronus laicus potest variare, etiamsi eius procurator aliū præsentauerit.*

Factum

2 *Factum à procuratore dicitur factum à principali.*
3 *Limitata causa limitatum producit effectum.*
4 *Patronus laicus quomodocumque sit patronus variare potest.*
5 *Collegium laicorum in præsentando variare potest.*
6 *Præsentatus non potest impedire patronum, ne variet.*
7 *Variatio à patrono quomodo fiat.*
8 *Patronus potest plures simul præsentare.*
9 *Patronus potest vnum, mox alium præsentare.*
10 *Patronus variare potest cumulatiuè, non priuatiuè.*
11 *Præsumitur quis velle, quod ius permittit.*

CAPVT TERTIVM.

Procurator patroni potest variare sicut ipse patronus, & quomodo variatio fiat.

1 PATRONVS laicus variare potest etiãsi eius procurator prius alium præsentauerit, ita etiã eius procurator, quia sicut ipse patronus potest variare, ita eius procurator *Roccbus de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. q.* 20. *Felin. in c. cum venerabilis. num.* 3. *de exceptionibus. Aug.* Barbosa *de off. & pot. Episc. allegat.* 72. *nu.* 157. quod enim facit procurator fieri dicitur ab
2 eius principali. *cap. mulieres. de sent. excom. l.* 1. *§. deinde. ff. de vi, & vi arm.* quod non procedit, si dictus procurator habeat tantum potestatẽ limitatam ad vnum præsentandum. *Lamber. de iurepat. lib.* 2. *par.* 2. *q.* 7. *art.* 17. quia limitata causa limitatũ
3 producit effectum. *l. in agris. ff. de acquir. rer. dom.* & quilibet patronus laicus etiamsi sit patronus ex priuilegio, vel ex præsumptione, vel ex alia
4 causa variare potest, quod declarat, vt per *Lamb. vbi sup. art.* 18. *Barbosa vbi sup. nu.* 156. quod procedit etiãsi iuspat pertineat ad collegium, vel
5 vniuersitatem laicorum; tunc enim potest collegium, seu vniuersitas vno præsentato variare, & alium præsentare. *Lamber. vbi sup. art.* 19. & *Barbosa ibidem. nec obstat text. in c. cum autem in fin. de iurep.* quia ibi loquitur de collegio ecclesiastico non de seculari.
6 Primus autem præsentatus non potest impedire patronum, ne variet, neque appellare contra ipsum patronum, vt non præsentet alium, quia talis appellatio non tenet. ita *Abb. in c. pastoralis. num.* 1. & 2. *de iurepat. & ibi Hostiens.* Innocen. *Ioan. Andr. super glos. penul.* & *Card. col.* 3. & *Lamber. vbi sup. art.* 20. aliàs destrueretur tota variationis materia, & auferretur talis potestas à iure patrono laico concessa.
7 Variatio autem à patrono laico duobus modis fieri potest.
8 Primo vnico contextu plures præsentando secundum *clem. plures. §. vlt. de iurep. vbi gloss. Card. & alij*, vt is instituatur, quem ex illis Episcopus elegerit.
9 Secundo modo potest fieri variatio, plures ordine successiuo præsentando, & sic diuersis temporibus *c. quod autem. cap. cum autem. & cap. pastoralis. de iurepat.* neque per secundi præsẽtationem receditur à prima, sed Episcopus instituet quem voluerit. *Abb. Io. And. & alij in d. cap. cum autem. &* Lambert. *vbi sup. artic.* 21. *Barbosa d. allegat.* 72. *num.* 158.
10 & ideo patronus variando non recedit à prima præsentatione, sed accumulat, & ita variatio est permissa, nam si priuatiuè, & recedendo à prima præsentatione sine causa secundum præsentet, non auditur, & nulla est variatio. *Abb. in d. c. quod autem. num.* 3. & *Rocch. d. ver. honorificum. quæst.* 13. *Lambert. vbi sup. art.* 21. *num.* 4. & *art.* 22. *Rota decis.* 513. *par.* 3. *diuersor. Barbosa vbi sup. num.* 159.

159. *Gutierez de iuram. confirm. par. 3 cap. 13. num. 4.* & si secundo præsentet nil addendo, præsumitur cumulatiuè præsentasse, nam quilibet præ-
11 sumitur velle quod ius patitur, & permittit, & Episcopus tunc instituet quem vult. *gloss. 2. in d. c. cum autem. Rocch. vbi sup. quæst. 15. Barbosa vbi sup. num. 159. in fine.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus variando duos tantum præsentare potest.*
2 *Pluralis locutio duorum numero est est contenta.*
3 *Confusio, & infinitus vitanda est.*
4 *Patroni ecclesiastici quando possint plures præsentare.*
5 *Patronus laicus non potest lite pendente variare.*
6 *Si lis sit inter præsentatos à diuersis patronis.*
7 *Patronus potest variando præsentare præsentatum ab alio compatrono.*
8 *Episcopus data variatione, instituere potest quem vult.*
9 *Episcopus data paritate inter præsentatos gratificare potest.*
10 *Et possessio capta ex vi d. gratificationis valet.*
11 *Episcopus debet magis idoneum instituere.*
12 *Aliàs datur appellatio.*
13 *Patronus si ante præsentauit dignum, mox indignum, dignus institui debet.*
14 *Patronus non potest variare, si primo præsentauit addito iuramento.*

CAPVT QVARTVM.

Variatio est permissa, sed duo tantum præsentari possunt.

1 PATRONVS ergo laicus potest variare, & pluries præsentare. ita fuit cóclusum in *capitib. præcedentib.* id tamen intelligendum est, vt duos tãtum præsentare possit, idest, vnum prima vice, alium altera vice, tertia autem vice, vel quarta præsentare non potest. ita *Calderin. in cons. 16. de iurep. Rocch. de Curte, de iurepatr. in verbo honorificum. quæst. 10. Lamber. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 7. art. 23.* vbi ait ita in praxi seruari in iudicando, & consulendo. *Tiraquell. in l. boues. §. hoc sermone. in reg. num. 25. ff. de verb. signif. Nauar. in c. placuit. nu. 167. & 171. de pœnitent. dist. 6. Gutierez de iuram. confirm. par. 3. cap. 13. num. 3. Calder. Pereira de potest. eligen. cap. 3. num. 19. Garcia de beneficijs par. 5. cap. 9. num. 214. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. par. 3. allegat. 72. num. 161.* & id probatur argumento *d. §. hoc sermone*, vbi sermo simpliciter prolatus de prima vice intelligi-
2 tur, item quia pluralis locutio duorum numero est contenta. *c. pluralis de reg. iur. lib. 6.* & æquitas suadet, vt
3 infinitas, & confusio vitetur. ad *text. in c. cum in multis. de rescript. lib. 6.* & faciunt dicta per *Bellencinũ in tract. de charitatiuo subsidio. quæst. 23.* & faciunt dicta per *Iasonem in l. edita. col. 3. in fine. C. de edendo.* nec obstat *glos. in clem. plures. §. vlt. verbo plures. de iurepat.* quæ tenet variationẽ à patrono etiam pluries vltra duas vices fieri posse, sequitur *Dec. in cap. quanto, de iudic. à num. 3. cum Abb. ibi & Berous in c. quod autem, nu. 19. de iurepat.*

Quia *text. in d. clem. plures, §. vlt.* debet intelligi, quando plures simul præsentantur vnico contextu, non successiuè, vt dicunt *Calderin. Rocch. & alij supracitati.* quod procedit etiã in patronis ecclesiasticis, qui ex *d. §. vlt.* possunt facere præsentationem
4 alternatiuam, & plures simul præsentare, vt ex eis Episcopus instituat quem vult. prout tenent. *Card. in d. §. vlt. ante nu. 1. & ibi Imola, & Bonif. de vital. num. 4. & 5. Bertacchin. in repert. verbo, præsentatio. vlt. vers. Rocch. de Curt. ubi sup. quæst. 9. nu. 34.*

quamuis *glos.in d.§.ult.uerbo, præsen tare contrarium teneat*, quam ibi sequuntur *Abb.nu.4. & Gemin.in c.2. de elect.lib.6.num.4. &* Felin.*in c.2. de appellat.num.5. Selua de benef.p.3. quæst.20. num.5.* Lambert. *ubi supra quæst.3.art.*8.*&* 9.

5 Limita prædictam regulam, quia patronus laicus nō potest lite penden te inter præsentatos variare,& alium præsentare, intelligendo de præsentatis,vno ab vno compatrono,alio ab alio compatrono, & sic de præsentatis à diuersis patronis, nam si tres
6 sint patroni, & duo præsentauerint separatè duos, qui postea inter se litigent, hac lite pendente, potest ille tertius patronus præsentare, & va riare prout ei licet. Roccb. de Curte *ubi sup. quæst.*23. *&* Lamber.*ubi sup. d.quæst.7.art.24.Flam.Paris.de resignat.benef. lib.12. quæst.3. num.21. Caualcan.decis.70.num.62.par.3.Couarr.pract.quæst. c.36. num.*7. Garc. *ubi sup. nu.*217. *& seqq. Aug.*Barbos. *ubi sup.num.162. & in suis collectan. ad c. cum autem. num.3. de iurepatr. Mar.*Antonin.*uar. resol.lib.1.resol.* 104. *num.*14. Lancellott.*de attentat. c.4.in præfat.à num.*560. & diximus supra hoc lib.cap.1.potest tamen va-
7 riando præsentare vnum ex præsentatis ab alio compatrono, quia tunc per talem variationem lis finiretur, vide, quæ dixi in d.cap.1. & semper in casu variationis, Episco-
8 pus, seu alius habens ius instituendi poterit quē vult instituere ad *tex.in c.cum autem.de iurepat.*Lambertin.*d. quæst.7.art.26.&* Nauarr.*cons.5. de iurepat.* & tale ius gratificandi residet in Vicario Episcopi. *latè Ricc.in praxi rer.for.eccles.decis.218.vbi nu.* 310.refert decisionem Rotæ in proprijs terminis in vna *Calaguritana beneficij, de an.17.Octob.1580.coram Aldobr.postea Clem. VIII.* & paritate inter præsentatos est locus gratifica-
9 tioni, & Episcopus, seu eius Vicarius, vel alius habens ius instituendi instituet quem ipse voluerit. *dict. cap. cum autem. vbi communiter Doct.de iurepat. Caualc.decis.32. num. 6.* nec à præfata gratificatione licet appellare secundum *Dec.cons.* 129.*num.*1. & ita fuisse resolutum in Rota testatur *Fuscus de visitatione.*
10 *lib.2.cap.10.num.3.* & proinde possessio capta virtute talis gratificationis non poterit dici attentata. Lancellott.*vbi sup.par.2.in præfat.c.4 num.*155.regulariter autem præsentatus à maiori parte patronorum est instituendus. *cap. quoniam vbi gloss. in verbo maioribus. & ibi* Berous. *latiss.de iurepatron.Abb.cons.76.lib.2.* Rota *decis.117.num.1. par.2.diuers. &* Riccius *vbi sup.decis.*191:

11 Quando autem Episcopus, vel alius debet eligere eum, quem vult instituere, si inter præsentatos vnus sit idoneus, alius magis idoneus, magis idoneum debet instituere, aliter faciendo peccat, & talis magis
12 idoneus potest appellare. *Abb. in d. cap.cum autem.num.5.*Roccb.*vbi sup. in verbo, honorificum. quæst. 15.& per Lambert.art.26.vbi sup.*

13 Si vero patronus primo vnum idoneum præsentauit, & postea variando præsentat non idoneum, seu indignum, tunc Episcopus primum debet instituere,neque patronus tūc puniri debet, quia iam præsentauerat dignum, & idoneum. ita Paulus *de citadin.de iurepat.par.6.quæst.12 &* Lamber.*vbi sup. art.27.*

14 Non potest autem laicus patronus variare, si prima vice præsentan do iurauit,nisi prius à iuramento absoluatur ab Episcopo, seu Vicario. Barbosa *in d.collectanea. ad d. c.cum autem.num.3.& 4.& nu.5.*dicit laicum patronum posse intra debitum tempus ei concessum variare, & dignum præsentare, si primo ignoranter præsentauit indignū, quod secus est in patrono ecclesiastico.

SVMMARIVM.

1 *Habens instituere, si dicat, non recipio,*

pio, vel non admitto presentationem videtur eam reprobare.

2 *Et tali casu datur appellatio.*

3 *Præsentatio valet, si absque causa fuit reiecta.*

4 *Et tunc præsentatus potest agere contra superiorem, qui reiecit præsentationem.*

5 *Et ad Papam potest recurrere pro beneficio babendo.*

CAPVT QVINTVM.

Habens instituere si præsentationem absque causa non admittit, quid sit agendum.

1 SI habens instituere præsentationem non admiserit, sed malitiosè, & absq. causa distulerit, & talia verba protulerit, nõ recipio, vel non admitto talẽ præsentationem, eãdem videtur reijcere, spernére, & reprobare. *Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, honorificũ.*
2 *quæst.* 46. tali casu patronus non tenetur alium præsentare, quia taliter præsentatus ab ordinario nolente talem præsentationem admittere potest appellare per *textum. in c. pastoralis. de iurepat.* & tunc coram Iudice appellationis constabit huius-
3 modi præsentationem fuisse legitimè factam, & sine causa reiectam, & ille præsentatus visis videndis, & probatis probandis institui debebit. ita *Rota decis.* 4. *de iurepat. in nouis. Abb. cons.* 28. *par.* 2. Rocch. *vbi sup. d. quæst.* 46. *Aug.* Barbosa, *de off. & potestate Episcopi, allegat.* 72. *num.* 167. & ratio est, quia tunc nulla adest culpa,
4 vel negligentia patroni, debet tamẽ eo casu agere præsentatus contra superiorem, qui eius præsentationem admittere iniuste denegauit. vt sibi reficiat damna, & expensas. *cap. nullus, & cap. pastoralis de iurep.* vbi habetur, quod talis præsentatus potest recurrere ad Papam pro obtinenda
5 ipsius beneficij prouisione. L*amb. de iurepat. lib.* 2. *p.* 2. *q.* 8. *art.* 2. *&* 16.

LIBER VNDECIMVS CONTINET MATERIAM FABRICATIONIS PROCESSVS PRO ASSEQVENDA INSTITVTIONE.

SVMMARIVM.

1 Præsentatus, & præsentans, seu solus præsentatus institutionem petere possunt.
2 Præsentatus mediante procuratore institui potest.
3 Laicus potest esse procurator etiam in spiritualibus.
4 Institutio debet concipi in personam procuratoris.
5 Pater pro filio, frater pro fratre cum promissione de rato possunt institui.
6 In casu, quo præsentatus sit absens, & notus, & examinatus.
7 Institutio petitur, & pro ea imploratur officium iudicis.
8 Electionis cõfirmatio quomodo petatur.
9 Libellus non requiritur dum imploratur officium iudicis.
10 Præsentatus si petat institui nulla alia re addita, sufficit.
11 Petitio ita interpretanda est, vt subsistat.
12 Institutio petitur per libellum, si adsit contradictor.
13 Et tunc narranda sunt dicta in presentatione.
14 Institutionis processus dicitur extraordinarius, & aliquando iudicialis.
15 Præsentatio secunda patroni ecclesiastici non valet, nisi cassata prima præsentatione.
16 Superior antequam instituat debet ex officio de iuribus præsentantis, & præsentati cognoscere.
17 Superior pro libertate beneficij instare debet.
18 Edicti termino elapso debent à præsentato produci iura sua.
19 Et loco contradictoris stat procurator fiscalis ordinarij.
20 Institutionis processus fit de plano, &c.
21 Præsentati idoneitas in quibus consistat.

CAPVT PRIMVM.

Institutio quomodo, & à quo petatur, & tunc Iudex quid discutere debet.

1 IN hoc iudicio petendæ institutionis posſũt interuenire simul patronus præsentãs, & clericus præsentatus, vel solus præsentatus, & petere, & instare pro assequenda institutione, & potest patronus prosequi, & ad causam pro suo interesse venire, & mortuo præsentato etiam & petere declarari iuspatronatus ad se pertinere. *Rota decis.2. quæ incipit. si à præsentatis, de iurep. in nouis. Rocch. de Curte, de iurepat. in uerbo, ius. quæst.1. num.6.* & *Lambertin. de iurepat. lib.2. par.2. quæst.8. art.3.* &
2 sicut patronus potest per suum procura-

curatorem præsentare, ita & præsentatus potest per suum procuratorem habentem ad id speciale mādatum, etiam laicum petere & obtinere in-
3 stitutionem, cum laicus etiam in spiritualibus possit esse procurator. *cap.1.de procurat.lib.6.* quæ institutio debet scribi, & concipi in perso-
4 nam procuratoris ipsius præsentati. *glos. magistralis in cap. querelam. de elect. firman.in tract.de Episcopo.in 3. parte 2.partis princ.lib.3. quæst.15.* eadem ratione pater pro filio, frater pro fratre, consanguineus pro consanguineo, amicus pro amico; pos-
5 sunt cum cautione, & promissione de rato petere præsentatum institui, & causam institutionis prosequi, & institutionem obtinere. *Lamber. vbi sup.art.4.* intelligendo tamen si absens sit præsentatus in casu permisso
6 tanquam notus, & sit examinatus, & concurrant alia requisita necessaria ad obtinendum institutionem.

7 Institutio autem petitur coram iudice, & superiore habente ius instituendi, & pro ea obtinenda iudicis officium imploratur. Io. And. *& Card. in cap. de cætero. de transact. idem Card.in clem.vnica de suppl.neglig.prælat.Doct. in c.cum Bertoldus. de re iudic.* ita enim & confirmatio
8 electionis petitur per officium iudicis secundum *Doct.& Io.And.in c.1 de ord. cognit.* quanto magis institutio debet peti iudicis officio, non iure actionis, cum per præsentationem non tribuatur præsentato nisi ius ad rem. *Lamb.vbi sup.art.5.* & in implorando, & petendo dictū iudicis
9 officium nullus requiritur libellus, si nullus adsit contradictor sicut fit in confirmatione electionis petenda secundum *Specul. de libelli concept.* §.10.*vers.6.& vers.32.* aliàs verò sic, secundum Io. *And. in d.cap.1. vt lite pend.in nouell.* Lambert.*vbi sup.art.6.*
10 ideoque satis est si dicat præsentatus coram habente instituere, peto me institui ad beneficium, ad quod fui præsentatus, ita enim videtur petere omni iure, quo melius potest secundum *Innoc. in cap. cum Ecclesia. num.2.de causa possess.& propriet.firman.vbi sup. quæst.3.* petitio enim
11 debet interpretari quomodocūque potest, vt procedat secundum *Innoc. in cap.examinata, de iudic. Abb. in cap.bonæ, el 2.col.2. de postulat. prælat.& inc.constitutus. de relig.domib. col.vlt.&* Lambert.*vbi sup.art.7.*

12 Si autem præsentatus petat se institui, & contra se habeat contradictorem, & in figura iudicij sit procedendum, tunc pro obtinenda institutione debet formari libellus, in
13 quo omnia sunt narranda, quæ in ipsa præsentatione narrata sunt, super quo est videndus *Specul.de iurepatr. & in tit. de elect.§.1. vers.celebra. & vers. liquet igitur.* vbi ponit has formas quando concorditer, vel discorditer fuit facta electio, seu præsentatio.

14 Talis autem processus nihilominus erit extraiudicialis, & extraordinarius. *Abb.in cap.dudum. col.vlt.de elect.Geminian.in c. concertationi. in princ.de appellat.lib.6. & in c. vlt. in princ.col.penult. de off. vic. lib.6. & Cald. cons.20. de elect.* si autem processus fit cum aduersario, qui est citandus tunc incipit esse iudicialis, in eo tamen fabricando procedendum est, vt à iure in causis beneficialibus decernitur in *clement. dispendiosam*
15 *de iudicijs.* verum si secundo præsentatus institutionem petat & præsentatus sit à patrono ecclesiastico, debet prius petere, & obtinere cassationem primæ præsentationis, quia ecclesiasticus non potest secundo præsentare, nisi prius cassata prima, secus in patrono laico, qui potest variare, & duos successiuè præsentare, & ambo poterunt petere institutionem, & habens instituere eum quem voluerit instituet. *Innoc. in d. c.cum autem. vbi Cardin. in fine, &* Abb.*in notabilib.de iurepat.&* Lambert.*vbi sup.art.10.*

16 Antequam tamen detur institu-

 tio,

tio, etiam nullo stante contradictore, habens instituere debet ex officio etiam nullo requirente, discutere totum negocium, & videre de iuribus patroni præsentantis, & clerici præsentati ad *text. in c. vlt. de elect. lib. 6.* cum semper inquirendum sit, & standum pro libertate beneficij, &
17 ne iniustè seruituri Iurispatronatus per consuetas vsurpationes subiaceat.

18 Et ideo elapso termino edicti debet talis superior præfigere terminũ competentem ipsi præsentato saltem ad producendum iura, ex quibus dignosci possit de iuribus veris, & indubitatis præsentantis, & præuio examine cognoscere debet de præsentati idoneitate, & loco contradi-
19 ctoris debet stare procurator fiscalis ordinarij, qui opponere debeat contra prædicta, stando pro libertate beneficij. vide latè dicentem *Lambertin. vbi sup. art. 11. num. 2. in fine.* & ita in praxi seruatur, & vidi seruari Pisis, & Tuderti, in quibus locis, procurator fiscalis tũ in fabricatione processus pro assequenda beneficij institutione, tum in fabricatione processus in alienatione rerũ ecclesiasticarum semper citatur, & est res maximè vtilis, & necessaria: præ-
20 dicta autem omnia pro assequenda institutione fieri debent, & in eis est procedendum simpliciter, & de plano, ac sine strepitu, & figura iudicij. ita in d. *clem. dispendiosam. in fine. de iudic.* & ibi Doct. declarant illa verba de plano. & *c. super quib.* vide *Bartolum in extrauag. ad reprimendum.*

21 Et notandum est, quòd in præsentato sufficit ætas legitima, literatura sufficiens, clericatus, morum honestas ad *gloss. in c. quando. dist. 23. & diximus sup.* latè *Lambertin. vbi sup. art. 12. & Zecch. de benefic. & pension. cap. 12. nu. 27.*

SVMMARIVM.

1 *Oppositiones quæ fieri possint contra præsentationem.*
2 *Procurator fiscalis opponit cõtra præsentationem, si nullus adsit contradictor.*
3 *Exceptiones contra præsentationem referuntur.*
4 *Simonia committitur in annexis spiritualibus.*
5 *Præsentatio simoniaca est nulla.*
6 *Patrono, seu alij collatori pro beneficio obtinendo munus dari non potest.*
7 *Nisi datum sit tantum ad conciliandam amicitiam.*
8 *Institutione pro obtinenda, quæ sint probanda.*
9 *Superior, nisi adsit contrarietas, tenetur admittere, & instituere præsentatum.*

CAPVT SECVNDVM.

Quæ opponi possint contra præsentantes, & præsentatos.

1 OPPONI possunt multa contra præsentantes, & præsentatos posita à *Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 8. art. 13.* & si nullus adsit contradi-
2 ctor potest procurator fiscalis ipsius ordinarij habentis instituere loco ipsius ordinarij opponere, & dicere,
3 quòd præsentantes non sunt patroni, neque sunt in quasi possessione iurispatronatus, seu iuris præsentandi, & quòd ecclesia sit libera, vel si est iurispatronatus, tale iuspatronatus est ex priuilegio, & sublatum à Concil. Trident. vel est vsurpatum. item quod præsentatus est indignùs, nõ idoneus, incognitus absens, quòd non acceptauerit præsentationem infra tempus dàtum ad præsentandum, vel quod fuit facta præsentatio post lapsum tempus datum ad præsentan-

sentandum, vel quòd præsentatio fuit facta non seruatis conditionibus in fundatione beneficij appositis, vel non fuit facta eo modo, & coram quo fieri debebat, vel quod non cõstet de vera vacatione ipsius beneficij, vèl quòd præsentatio facta fuerit per simoniam, quia simonia com-
4 mittitur in annexis spiritualitati, prout est iuspatronatus, sicut & in ipsis spiritualibus. *cap. ex insinuatione. & cap. de iure. vbi Abb. de iurepat. & in cap. quæsitum. de rer. permu-*
5 *tat.* nam talis præsentatio ipso iure est nulla, *cap. vnico. de simonia. in extrauagantib. communib.* & per tales incurritur excommunicatio, & aliud. vt ibi, vel quia non fuit appositum edictum, nec citati fuerunt speciali citatione contradictores certi, vel fuit facta præsentatio ad beneficium, super quo non cadit præsentatio, vel quia patronus variauit in casu sibi non permisso. & quoad simoniam sciendum est, quòd non
6 licet dare munus dependens à manu, vel à lingua, vel ab obsequio, si sunt prætio æstimabilia, collatori, electori, seu patrono pro obtinendo beneficio. ita in *c. saluator. 1. q. 3.* nam
7 est simonia, nisi munus datum sit ad conciliandam amicitiam, vt sit recipiens memor dantis, secus si datum sit, vt dantem eligat, vel præsentet. idem est, si præstetur obsequium patrono, electori, vel collatori cũ quodam pacto tacito, vt ab eo beneficiũ obtineat, tunc enim est simonia. verum si beneficium detur propter munus dependens à lingua, idest, propter preces. supplicationes, laudes, seu commendationes non est simonia, nisi adsit aliquod pactum. pulchrè Leonardus *Lessius de iust. & iur. lib. 2. cap. 35. de simonia. dubitat. 20. vbi dubitat. 25.* declarat, quas pœnas inducat simonia realis in beneficijs, & *dubitat. 26.* quas pœnas inducat simonia confidentiæ. & in sequentib. dubitat. tractat de restituenda re accepta pro dando beneficio, & cui sit restituẽda, & an semper sit faciẽda talis restitutio. quem videas.

8 Insuper ad obtinendam institutionem hæc sunt probanda, videlicet, præsentantem esse patronum, vel esse in quasi possessione iurispat. seu iurispræsentandi secundum requisita à *Conc. Trid. sess. 25. de reform. c. 9.* & cautius semper est allegare quasi possessionem, quæ probatur facilius. item debet probari, quòd præsentatus habeat necessaria requisita, & fuisse præsentatum, & præsentationẽ acceptasse infra debitum tempus, & fuisse factum edictum, & alias necessarias citationes. *Lambert. vbi sup. art. 14.* & regulariter nisi aliquid
9 objciatur contra præsentantem, pręsentatum, seu institutionem, habens instituere tenetur præsentatum admittere, & instituere. *c. monasteriũ. vbi glos. vlt. 16. q. 7. Paul. de Citad. de iurepat. par. 6. quæst. 5. & Lambert. vbi sup. art. 15.*

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus spretus à Superiore potest appellare.*
2 *Quæ appellatio debet admitti.*
3 *Præsentatus spretus potest adire superiorem habentis instituere per viam querelæ.*
4 *Superioris malitia an præsumatur quando spreuit præsentationem.*
5 *Inferior quando differt institutionem, quid agendum.*
6 *Superior si iniustè spreuerit præsentationem, tenetur præsentatum alere.*
7 *Pro cuius clerici alimentis proceditur officio iudicis.*
8 *Collatio beneficij facta spreto patrono est nulla.*
9 *Sed per superuenientem patroni consensum validatur.*
10 *Papa liberè confert beneficium iurisp. mixti.*
11 *Præsentatus spernitur expressè, vel tacitè.*
12 *Præsentatio facta, dum duo litigant in*

in curia super aliqua ecclesia, non tenet.

13 Et *ad quod teneantur tunc patronus, & qui instituit.*

14 *Præsentatus obtinẽs prouisionem apostolicam, non facta mentione de variatione patroni, & de institutione, nihil agit.*

15 *Prouisio apostolica non nocet patronis, nec mutat statum beneficij.*

16 *Neque prouisio Ordinarij.*

17 Ni*si* Pap*a scienter vellet mutare statum beneficij.*

CAPVT TERTIVM.

Quid agendum, si Superior præsentationem spernat, & ad quid teneatur tunc dictus Superior.

1 SVPERIORE spernente præsentationẽ præsẽtatus habet remedium appellationis. *glos.1. in cap. pastoralis. de iurepat.* Franc. *Marcus decis.491. num. 4. par.1. Campanil. in diuersorio* Iuris *canonici. rubr.11. cap. 13. nu.475. & Abb. in d. c. pastoralis. super d. glos.1.* ait, quòd si habens instituere noluit admittere præsentationem, neque præsentatum instituere malitiosè, datur ipsi præsentato remediũ appellationis, & quæ appellatio debet admitti, si patronus

2 variando alium non præsentauit. *Lambert. de iurep. par.2. lib.2. quæst.8. art. 16.* item præsentatus eo casu aliud habet remedium, quia potest

3 adire Superiorem habentis instituere per viam querelæ, & petere, vt cõpellat habentem instituere ad ipsum præsentatum instituendum. *Abb. in d. cap. pastoralis. vbi sup. & ibi glos. in verbo, malitiosè. idem Abb. in cap. cum bertoldus. de re iud. col.2.* & quis pro-

4 bare debeat, & quomodo, & an præsumatur, quod malitiosè habens instituere noluerit præsentatum admittere, neque instituere ponit *glos. in d. verbo, malitiosè. & Lambert. d. art.16.17. & 18.* & qui dicit probare debet. *c. placuit.6 q.2.* & sic quã-

5 do Capitulum debet instituere, & spernit malitiosè, fit recursus ad Episcopum, qui Capitulo terminum ad instituendum præfigat, & eo lapso ipse Episcopus instituet. & si Episcopus spernat præsentationem malitiosè, recursus fit ad Archiepiscopum metropolitanum, qui prouidet prout de Capitulo dictum est, & sic gradatim. *Paul. de Citad. de iurepat. par.6. quæst.7. in fine. Abb. in d. cap. cũ bertoldus. col.4. in princ. & Lambert. d. art.17. Riccius in praxi rer. for. ecclesiast. decis.159. & Aug. Barbosa de off. & potest. Episc. par.3. allegat.72. num. 193.*

6 Verumtamen si Superior iniustè spreuerit præsentationem, & præsentatum, & beneficium liberè alij contulerit, vel minus idoneo tenetur. *ex d. c. pastoralis.* ad prouidendum tali præsentato spreto, & reiecto de alimentis necessarijs, nec ad hæc alimenta petenda requiritur ordo iudiciarius, seu libellus, sed est considerada paupertas, & impotentia talis clerici respectu Episcopi. argumento *textus in §. sit ibi. Authent. de mand. Princip. Hostiens. in d. cap. pastoralis. §. verumtamen. col. vlt. de iurepat.* &

7 pro ipso clerico alendo officio iudicis proceditur. *Hostiens. vbi sup. & ibidem Cardin. quæst. 3. & Lambert. vbi sup. art.20.* collatio enim bene-

8 ficii facta absque præsentatione patroni, eoq. spreto est ipso iure nulla. *Guid. pap. decis.374. Mobedan. decis. 268. & 326. Bellam. dec.128. Franc. Marcus dec.474.482.493. & 1140. Roland. cons.47. uol.1.* quamuis con-

9 sensus patroni superueniens ipsam collationem conualidet. secundum *Boerium in cons. 34. & Deciũ in cons. 117. & 678.* quòd fallit in prouisio-

10 ne facta à Papa de beneficio iurispar. mixti, quæ valet patrono laico non vocato. *Rota dec.49. de conc. præb. in anti-*

antiquis. & quando Papa expreſsè derogat iuripat. etiam laicorum. de quo dicemus infra in lib. 14. vide Riccium *ubi ſup.dec.*171.

11 Præſentatus autem ſpretus dicitur vel expreſsè, quando habens inſtituere expreſsè dicit, nō te recipio, vel te non admitto, vel tacitè quando duobus præſentatis vnum effectualiter inſtituit, & alium omittendo tacitè ſpernit, & ſi magis idoneū omiſit tenetur ad reficienda damna ſecundum aliàs dicta, ad quæ me remitto. vide Lambertin. *ubi ſup. art.* 25.

12 Eadem ratione, ſi duobus litigantibus in curia ſuper eccleſia vacante, patronus ipſius eccleſiæ tertiū præſentet infra tempus datum ad præſentandum coram Ordinario, qui poſtea ſcienter illum inſtituat, ſi poſt vnus ex dictis collitigantibus obtineat ad ſui fauorem ſententiam in curia, habet actionem contra patronum, & contra dictum, qui inſtituit. argumento *text. in d. c. paſtoralis.* apparet enim, quòd talis inſtitutio malitioſè facta fuit, & ad eludendū d. ſententiam. Paul. *de Citadin. de iurep. p.6. quæſt.* 55. Lambert. *ubi ſup. art.*21. & talis. qui obtinuit ſenten-

13 tiam poteſt ex æquitate canonica petere intereſſe ab illo, cuius facto doloſè læſus eſt nulla actione expreſſa. vt patet, & colligitur ex eo quod notatur in *cap. ult. de reſcript. & in cap. dilecti . de iudic. & in cap.* 1. *et* 2. *de dolo, et contum.* immo tales vidētur teneri crimine ſtellionatus. argum. *text. in l. penult. ff. de crim. ſtellion. Hoſt. in d. §. uerum tamen . col. ult.* quem ibi ſequntur Io. *Andr. in fine. et Card. quæſt.*4. qui dicit ſibi placere tales teneri actione de dolo, vel actione in factum ad intereſſe vincentis.

14 Adde etiam, quòd ſi vnus ex præſentatis obtineat à Papa prouiſionē beneficij non facta mentione de variatione facta à patrono, quia illam ignorabat, & de ſecuta inſtitutione, talis prouiſio Apoſtolica tamquam ſubreptitia non valet in præiudicium præfati inſtituti. ita habetur in *cap. conſtitutus. in princ. ubi* Abb. *et in cap. ad audientiam . il 2. de reſcript.* quæ

15 prouiſiones Apoſtolicæ numquam nocent patronis, neque mutant ſtatum beneficij iuriſpatronatus. ita pluries tenuit Rota prout refert *Riccius ubi ſup. deciſ.* 204. *Achill. de Graſſ. dec.*15. *de iurepat. Verall. deciſ.* 289. *par.*3. *Caſſador. dec.*6. *num.*5. *de iurepatr. Card. Seraph. dec.*799. *nu.* 3.

16 *et deciſ.*1367. *num.*4. neque pariter nocēt prouiſiones Ordinarij. *Caſſad. ubi ſup. dec.*7. *num.*2. *Mar. Antonin. uar. reſol. lib.*3. *reſol.*112. *caſu* 20. niſi Papa ſciret, & vellet mutare ſtatum

17 beneficij, quia tunc eius prouiſio noceret, & ſtatum beneficij mutaret. *Card. Seraph. dec.*1301.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium conſtat ex tribus perſonis.*
2 *Præſentantes, & præſentati ſunt ſpeciali citatione citandi.*
3 *Incerti edicto citandi ſunt.*
4 *Citatio quid ſit, & quomodo fiat.*
5 *Citatio alia verbalis, alia realis.*
6 *Citari debet habens intereſſe in cauſa.*
7 *Citatio tria requirit.*
8 *Citatio fit ad partis inſtantiam.*
9 *Citatio requiritur ad proceſſus validitatem.*
10 *Citatio ibi requiritur, vbi cauſæ cognitio adhibetur.*
11 *Citari debet, qui poteſt actum impedire.*
12 *Citatio eſt de iure* Diuino.
13 *Contradictor certus abſens poteſt citari ad eius domum, aut alibi.*
14 *Abſens ſibi imputet, ſi procuratorem non reliquit.*
15 *Præſentatio metu facta non valet.*
16 *Præſentatio impetu facta non valet.*
17 *Præſentatio clandeſtina non valet.*
18 *Patronus quando opponere poſſit contra præſentatum.*
19 *Extranei etiam poſſunt opponere contra præſentationem.*
20 *Canonici, & etiam laici circa electionis*

Cita-

CA-

CAPVT QVARTVM.

Contradictores certi speciali citatione sunt citandi, incerti vero edicto generali.

1 HACTENVS visum est, quomodo Superior habens instituere ex officio suo præsentantium, & præsentatorum iura discutere debeat. Nunc est videndum, quomodo prædictorum iura sint discutiēda non ex officio Iudicis, sed ad instantiam legitimorum contradictorum in iudicio comparentium, & se opponentium, & sic quando in tali causa beneficiali iudicialiter proceditur in iudicio constante ex personis Iudicis, actoris & rei, ex quibus constat ipsum iudicium, de quo *Abb. & alij in rubr. de iudicijs*.

2 In primis citari debent nominatim speciali citatione tamquam certi illi, qui primo loco præsentauerūt, vel præsentati fuerunt, & alij incerti
3 edicto, generaliq. citatione sunt citandi. *Doct. in c. vlt. de elect. lib. 6.* & fuit dictum in *Forolsuien. iurispatr. 8. Februar. & 26. April.* 1599. *coram Card.* Lancellotto.

4 Quæ citatio est actus vocatiuus alicuius, cuius intersit, quæ fit vel iuris dispositione, vel iudicialiter iudicis mandato, aut arbitri commissione ad partis instantiam, vel ex officio, quādoque, per ipsum iudicem, quandoque per nuncium, aut per alium iudicem, aut partem, quandoque per edicta, per epistolam, per præconem, vel campanam ad fundamentum & validitatem iudicij. & eorum, quæ in iudicio fiunt, & ad defensionem, & alios varios effectus iudiciales. *Marian. Soccin. de citationib. art. 1. in princ. & art. 3.* vbi
5 ponit citationem aliam realē quando capitur persona, aliam verbalem, quæ fit verbis, vel scripto.

6 Et vnusquisque est citandus, quē res tangit, de cuius præiudicio agitur, & cui potest præiudicari. *l. de vnoquoque. ff. de re iud. & in l. nam ita diuus. ff. de adoptionib.*

7 Quæ citatio tria requirit, scilicet mandatum, & commissionem iudicis habentis iurisdictionem. *l. 2. & l. cōsentaneum. C. quom. & quan. iud. & ibi* Bart. Factum nuncij, qui personam citandam requirit, & vocat, & ipsius citationis relationem à nuncio factam, & reproductam apud acta causæ. vide d. *Socc. vbi sup. art. 5. in princ.* quæ citatio debet fieri
8 ad instantiam partis, & sic quando dicitur, quòd Iudex debet, & tenetur citare, intelligitur ad partis instantiam. *Socc. vbi sup. art. 6.* & cita-
9 tio semper necessariò requiritur pro ordine substantiali ad validitatem processus. *cap. 1. de caus. poss. & propriet. c. cum ecclesia. de constit. & c. inter quatuor, de maior. & obed.* & vbi-
10 cumque agitur actus, in quo requiratur causæ cognitio, requiritur citatio eorum, de quorum præiudicio agitur. *d. l. nam ita diuus. & in l. in causæ. §. si causa cognita. ff. de minor. d. c. 1. ad finem. de cau. poss. & prop. et in c. 1. de off. iudic.* & ad quemlibet
11 actum, quem quis posset impedire ne fieret, semper est citandus. *glos. & Doct. in c. ex ratione. de appellat.* Io. *Andr. in c. solet. de sent. excomm. lib. 6.* latè declarat *Socc. vbi sup. art. 7.*
12 quæ citatio est de iure Diuino, & naturali. *c. Deus omnipotens. 2. q. 1.*

13 Verum si compræsentatus, vel certus contradictor esset absens, tūc satis est eosdem citari ad domum solitæ eorum habitationis, si ignoratur vbi sint, vel in ecclesia, seu ad valuas ecclesiæ, ad hoc vt ecclesiæ citiùs prouideatur. de quo *Innoc. in c. vlt. de eo, qui mitt. in poss. ca. rei seru. Io. And. in reg. præsumitur. de reg. iur. lib.*
14 *6. in quæst.* & sibi imputent, si in loco,

vbi

vbi tali causa agitatur, procuratorem non reliquerunt. *Lambert. de iurepat. par. 2. lib. 2. quæst. 9. art. 2. num. 2. & Zecchius de benefic. et pensionib. c. 12. num. 30.* quod si per metum facta sit
15 præsentatio, potest patronus opponere, quia talis præsentatio non tenet, quòd est verum, quando metus fuit causa talis actus. *Alex. consil. 16. lib. 3. Lambert. vbi sup. art. 5.* ita etiã
16 non valet præsentatio facta ex impetu, vel iracundia. *c. auditis. ibi prorupit. de elect.* iracundia enim facit contractum non valere. *l. quicquid calore. ff. de reg. iur.* vide *Firmanum in tract. de Episcopo. p. 1. lib. 3. quæst. 35.*
17 neque minus valet præsentatio clãdestinè facta ad *text. in c. quia propter. §. vlt. & ibi gloss. & Doct. de elect.* vt quia non sit facta coram instituere habente, quo casu non dicitur perfecta præsentatio, quæ si sit facta non potest manere clandestina, quia de ea debet poni edictum. *Lambert. vbi sup. art. 7.* potest etiam patronus qui non præsentauit, neque
18 fuit spretus opponere defectum, vel vitium contra personam, vel aliud simile. *cap. nulli. & c. sequenti. de elect. lib. 6. Lambert. vbi sup. art. 8.*

19 Insuper omnes etiam quantumuis extranei admittuntur ad opponendum contra præsentationem pro institutione impedienda, quia in edicto vocantur omnes, qui se volunt opponere. *d. c. vlt. de elect. lib. 6. iuncta ibi glos. in verbo, opponere.* & ibi Doct. pro quo facit id, quòd notatur in *c. cum in ecclesiis. de præb. lib. 6.*
20 videlicet non solum Canonicos esse audiendos circa cassationẽ electionis, & contra electionem, sed etiam laicum saltem denunciando Superiori propter periculum animarum. vide *Lambert. vbi sup. art. 9.* quòd
21 siquis ad impediendam institutionẽ opponat contra præsentatum de aliquo notorio defectu, non potest postea pœnitentia ductus à tali oppositione recedere. *arg. text. in c. ab eo. & in c. si forte. de elect. lib. 6.* quòd declara vt per *Lambert. vbi sup. art. 10.* Verum si populus potius de fa-
22 cto, quàm de iure se opponat contra præsentatum, quia nolunt illum in rectorem, tunc si præsentatus sit ad beneficium curatum talis populi, si talis contradictio sit rationabilis ad scandala euitanda debet admitti, secus est in beneficio simplici, in quo nullum vertitur interesse populi, & facit *text. in c. quoniam. de iurepat.* vbi propter scandalum aliàs ha-
23 bilis efficitur inhabilis, & talem non debet Episcopus admittere. & licitũ
24 est propter scandalum vitandum in mandato Papæ supersedere. *c. cum teneamur. de præb.* item à rigore iuris
25 receditur vbi scandalum timetur. *c. ad aures. & ibi glos. in verbo, scandalo. de temp. ordin. c. cum ex iniuncto de no. oper. nunciat.* quòd tamen fallit, si ex tali futuro scandalo veritas
26 opprimeretur, quia melius est scandalum nasci, quàm veritatem occultari. *c. qui scandalizauerit. de reg. iur. in decretal.* & quod scandalum esse debeat. vide *Innoc. & Abb. in cap. super his. de accusat. et Paul. de Citadin. de iurepat. par. 6. quæst. 19. et Lãbert. vbi sup. art. 11.* & est notandũ,
27 quòd in faciendo processu pro assequẽda institutione sufficit talis qualis petitio, cum qua concordari possit ipsa sententia, seu institutio. *clem. sæpe. circa princ. de verb. signif.* & ex-
28 ceptiones dilatoriæ sunt repellendę, nisi essent necessariæ pro personarũ legitimatione. *Cardin. in d. clem. sæpe. col. 5.* & in tali iudicio procedetur
29 summariè de plano, sine strepitu, & figura iudicij, secus si lis esset inter patronos super ipso iurepatronat. &
30 non ad effectum prouidendi ecclesiæ tunc non vacantis, quia tunc esset iudicium ordinarium. ita habetur in *clem. dispendiosam. de iudic. et ibi glos. et Doct.* neque hoc in casu quando
31 lis est inter præsentatos litis contestatio requiritur. *d. clem. dispendiosam. et ibi Card.* & quòd in summa-
32 rijs litis contestatio non requiratur

Vu dicit

dicit *Specul. de off. deleg. §. postremo. vers.* 7. quem sequitur *Abb. in c. veniens. il 2. in fine. de testib.* vide *Lambert. vbi sup. art.* 13.

33 In hoc igitur summario iudicio pro assequenda institutione, edicto publicato, eiusq. peremptorio termino elapso, vel facta speciali citatione certi contradictoris si adsit, si factæ sint cõtradictorum oppositiones, & exceptiones, & facta aliqua responsione, quæ loco litis contestationis habeatur, dandus est vtrique parti terminus ad probandum incũbentia. ita habetur in d. *clem. sæpe. ibi.* terminum dare possit. & ita seruatur in praxi Pisis, eiusq. diœcesi, vbi secundum constitutiones synodales Pisanas *in tit.* 13. *c.* 3. *quomodo proced. sit in caus. exced. summ. lib.* 70. datur terminus communis triginta dièrum vtilium ad probandum, deducendum, & allegandum, & faciendum omne & quicquid in probationum genere volunt, & possunt. qui terminus ex causa semel tantum ad quindecim dies vtiles prorogari potest. quo termino durante possunt à

34 litigantibus produci, & præsentari articuli, positiones, exceptiones, acta, iura, instrumenta, & munimenta, quibus partes vti volunt, de quibus habetur in d. *clem. sæpe. §. & quia positiones. & ibi glos. & in* §. *citationem vero. ibidem.* habetur quòd etiam in tali causa debet præstari iuramentum calumniæ, & de veritate dicenda. *Rocch. de Curte de iurep. in verbo, competens alicui. quæst.* 14. *col.* 2. *& Lambert. vbi sup. q.* 10. *art.* 1. 2. *et* 3. & demum datur terminus quinque dierũ ad producendum, & post præuia citatione fertur sententia.

36 Prædictis opportunè est addendũ, quòd in beneficiorum prouisionibùs proceditur extraiudicialiter, quando nullus adest contradictor, & aliquãdo iudicialiter quando adest contradictor, de quo latè per *Hier. Gonzal. in comment. ad Regul.* 8. *Cancell. post gloss.* 9. *et §.* 1. *tit. annotationes contra nullitates, et attentata in causis beneficialibus.*

37 Quoad primum regulariter, & plerumque collationes, & prouisiones beneficiorũ sunt actus extraiudiciales. *c. concertationi. de appellat. lib.* 6. *vbi Geminian. nu.* 3. *Franc. n.* 3. *et alij. Imola in c. vlt. nu.* 13. *de præsumpt. et ibi Abb. nu.* 13. *et Felin. nu.* 22. *Lambert. vbi sup. lib.* 2. *p.* 2. *quæst.* 2. *art.* 3.

38 Et ideo collationes, & prouisiones regulariter non sunt de processu, neque ad processum pertinent. *Rota iuncta addit. Papazz. dec.* 3. *vt lit. pẽd. in nouis.* & si imploretur iudicis offi-

39 cium pro obtinenda collatione, & prouisione beneficij, non tamen dicitur litigiosum beneficium. *Bald. in auth. litigiosa. n.* 1. *C. de litigios.* quem secuta fuit *Rota in vna Calaguritana beneficij de locano.* 5. *Maij.* 1600. *coram Card. Seraph. quæ est impressa decis.* 1355.

40 Item etiam est processus extraiudicialis factus à iudice literarũ Apostolicarum executore super verificatione gratiæ, quando non adest clausula, vocatis vocandis, neque alius à possessione est expellendus. *Innoc. in d. c. vlt. et ibi Abb. Felin. et alij.* idẽ est

41 in executore dato ad dispensandũ. *Puteus dec.* 144. *n.* 1. *et seq. et dec.* 473. *nu.* 1. *lib.* 2. est etiam actus extraiudi-

42 cialis impetratio commissionis, seu rescripti. *Felin. in c. quoniam contra. n.* 8. *de probat.* & quando proceditur

43 extraiudicialiter, nulla appellatio ex aduerso interposita suspendit collationem beneficij, neque traditionem possessionis. ita intelligi debet. *tex. in c. constitutis.* 46. *ad fin. vbi Abb. nu.* 6. *et Dec. in fin. de appellat. Dec. cõs.* 220. *n.* 2. *Lancell. de attentatis. p.* 2. *c.* 12. *limit.* 5. *n.* 4. *et limit.* 40. *n.* 6. & genera-

44 liter nulla appellatio extraiudicialis executionem suspẽdit, neque causat attentata. *c. cũ inter. de elect. Vestrius in praxi. lib.* 8. *c. penult. n.* 9. *Lãcell. ubi sup. d. c.* 12. *limit.* 3. itẽ actus extraiudi-

45 ciales nũquam transeunt in rẽ iudicatã, ex quo deficit iudiciũ, & sentẽtia,

Abb.

Abb.in c.1.num.13.de his, quæ fiunt à maior.par. capit. nec per actum extraiudicialem dicitur lis introducta.
46 Lancellott.vbi sup. par.2.c.4. in præfat. num. 275. neque actus extraiudicialis interrumpit præscriptionem
47 regulæ de triennali. Put. decis.174. num.4. lib.3. neque denunciatio extraiudicialis interrumpit aliam præ-
48 scriptionem. c.nihil. vbi Felin. nu.5. de præscript. ita etiam quando pro-
49 ceditur extraiudicialiter, collator potest cõferre beneficium extra proprium territorium. c.post electionem. de conc.præb. Gonzal.vbi sup.glos.62.
50 nu.2. & in tali prouisione extraiudiciali non adest iudicium, quod constat ex tribus personis, actore, iudice, et reo. Doct.in rubr.de iudic. sed in curijs benè ordinatis, adest procurator fiscalis, qui semper est citandus
51 quando quis tanquam præsentatus petit institutionem, & ita esset iudicium.

52 Et est notandum, quod si appellatum sit à collatione, vel prouisione coram conferente vti iudice in forma iudicij, tunc talis appellatio dicitur actus iudicialis, et causare potest attentata. Innoc.in c.ad dissoluendum.num.5.de disp. impub. Put.decis. 472.lib.2. Lancellot. vbi sup.d.c.12. limit.3.nu.47.& limit.5.nu.4.

53 Quoad secundum, quando iudicialiter, & contentiosè proceditur ad institutionem, collationem, seu prouisionem beneficiorum, & per telam iudiciariam formatur processus iudicialis cum iudice, actore, & reo, & tunc probationes fieri debent ordine iudiciario. Cassador. dec.18. in fine.de præben. Felin.in cap. vlt.nu. 27.de præsumpt.Rota decis.266.nu.5. & 8.par.3.lib.3.diuers.& Lancellot. vbi proxime. d.limit.3. in fine, & limit.5. num. 4. quamuis enim in cau-
54 sis beneficialibus sit procedendum summariè simpliciter & de plano sine strepitu, & figura iudicij. d. clem. dispendiosam. de iudic. attamen seruanda erit forma assignata per d.cap. sæpe. de verb.signif. & vt facilius vitentur nullitates, & attentata, infrascripta sunt notanda, &

55 Primo circa examẽ testium, quod fieri debet citata parte ad videndũ illos iurare, aliàs examen erit nullũ. l.si quando. C.de testibus.Crescent. decis.2.num.1. de testibus. & ideo tunc omnes contradictores, & interesse habentes sunt citandi. Bald. in auth.
56 hoc amplius.num.1. C.de fideicomm. quæ citatio debet esse certa, ad certam horam, certum locum, & cum exacta specificatione omnium requisitorum. Rota decis.17. num.1. de re iudic.in nouis. Put. decis.158. num.5. lib.1. & decis. 182. lib. 2. sustinetur
57 tamen examen quamuis citatio legitima vt supra facta non sit, si pars fuit præsens dum testes iurarunt, nã præsentia partis supplet defectum citationis. Bart. in l.furioso. num.6.
58 ff. de re iudic. Abb. in cap.tenor.num. vlt.de re iud.Capicius decis.1.nu.37. Vantius in tract.de nullitatib.cap.vlt. num.15.Verall.dec.116.par.1. dummodo notarius in actis retulerit testes iurasse dicta parte præsente.item
59 valet d.examẽn sine citatione, quando pars est contumax in non comparendo, postquam à principio causæ fuit citata ad totam causam, & ad singulos actus in eadem citatione. Rota decis.8.in fine.de testibus. in nouis. & facit text. in cap. 2. de dol. &
60 contum.lib.6. idem est, quando pars se dat pro citata. Cæs.de Grassis, dec. 15.num.5.de testibus. item ex æquitate quando testes nulliter exami-
61 nati essent mortui. Put.dec.196.n.1. lib.2.Farinac.de testibus, quæst.75. nu.190. item idem est, quando pars
62 non citata dedit interrogatoria, super quibus fuerũt interrogati testes examinati, vel saltem iste defectus est sanabilis per commissionem desuper in signatura sanctissimi D.N. Papæ. Crescent. decis.1. num.1. de ferijs.Put.decis.301.lib.3. Verall. decis. 273.num.3.par.3.Marchesan. de commissionib.par.2.cap.1.super nulli-

*tatib.num.*58.*&* 59. *Acchill. decis.*1. *num.*4.*de testib.*& de interrogatorijs vide *Specul.in tit.de testibus*, §. *nunc de interrogatorijs. num.*1. *& seqq. & Marantam in praxi par.*6. *memb.*7. *de interrogatione*. & testis est prius examinandus super omnibus inter-
63 rogatorijs, & postea super articulis, & ita seruatur in Curia, & alibi passim. *Rota decis.*511.*nu.*4.*lib.*3.*par.*3. *diuers.*& examen factum reiectis in-
64 terrogatorijs non erit ipso iure nullum,sed nõ probabit nisi præuia testiũ repetitione,& prȩuio super interrogatorijs examine expẽsis illius,cuius culpa testes prius super interrogatorijs examinati non fuerunt *Specul. vbi sup.num.* 21. *Maranta vbi sup.num.*4.*Ant. Gabr.tit. de testibus. conclus.*21.*num.*20.& est notandum,
65 quod articulans pro probanda consuetudine, præscriptione, possessione, vel actu simili, & testes super hoc examinans semper dicat, & ita testis vidit seruatum fuisse à tempore quadraginta annorum, & citra, cum illa dictione &. ita *Bart. in l. celsus. num.*22. *& seqq.ff.de vsucapionib. Felin.in c. licet causam. nu.*8.
66 *de probat*, & quod in articulo concludatur de tempore continuo,& necessario ante litem motam. *Bart. in d.l. celsus. num.* 27. pariter quando fit
67 examen super fama, aut communi opinione, ita dici debet, fuit & est, quia aliàs potuit esse fama orta post litem. *c.licèt ex quadam.*47.*ibi*, *& ante litem motam. de testib. vbi Abb. num.*3.*& Ancbar. nu.*5.in quo exa-
68 mine potest ex causa recusari notarius deputatus. *Bald. in d.c.quoniam contra.num.*12.*vbi Felin.num.*4. *de*
69 *probat.*quæ recusatio notarij solo recusantis iuramento probatur. *Veral. decis.*102.*par.*1.*& decis.*64. *num.*2. *par.*3.*Cagnol.in l.si librarius nu.* 47.
70 *ff.de reg.iur.*& iuramentum testis per solam enunciationem notarij probatur, vt quia scripserit, talis testis iuratus deposuit, quamuis melius,& tutius sit, quod notarius expresse extendat dicti iuramenti formam. *Couarr.variar.resolut.lib.*2. *cap.*13. *nu.*2. & ita tenuit *Rota teste Gonzal. in dict.annotat. nullit.nu.*113.

71 Secũdo est necessaria citatio personalis ad sententiam, alias sententia est ipso iure nulla. *d.clem.sæpe.* §. *sententia vero.de verb.sign. l.de vno-*
72 *quoque*, *ff.de re iud.l.*1 §.*cum de edicto.ff.quæ sent.sine appell.rescin.Vantius vbi sup.tit.de nullit.ex defectu citat.num.*56.*Dec.cons.*103.*num.*11.& super hoc 15. ampliationes ponit *Gonzal.in dd.annot. à num.*117.& in ea exprimi debet,quod sit ad audiendum sententiam diffinitiuam. *glos.in d.*§.*sententia, verbo, ad id. vbi Card.*
74 *num.*9. quæ citatio ad sententiam debet esse aut vna peremptoria,aut triplex citatio. *Felin.in c. consuluit. num.*8.*de off.deleg.glos.in d.* §.*sententia.in verbo, peremptoriè vbi Bonif. de vital. num.* 34. & quæ citatio ad
75 sententiam debet esse personalis, nõ
76 autem sufficit fieri ad domum, nisi quando à principio causæ præcessit citatio personalis,& postea citari nõ potuit, quia citandus latitabat, aut citatio erat difficilis. *c. causam quæ. de dol.& contum.Put.decis.*279.*lib.*2. *& decis.*33. *casu* 283. *lib.*3. *Vantius vbi sup. num.*82. *& seqq.* attamen
77 conclusio in causa formiter facta supplet defectum citationis.*Vantius vbi sup.cap.vlt.num.*107.*Alex.cons.*225 *num.*12.*lib.*6.*Afflict.decis.*283.*n.*6. vel quando pars esset præsens tem-
78 pore prolatæ sententiæ,quia præsentia habet vim citationis. *clem.causam. ibi. cum in appellat. de election. Vant.d.cap.vlt. num.*47. *&* 100. & alijs decem & nouem modis limitat Iason in *l. nec quicquam. num.*23.*ff. de off.procons.& leg.* dictam regulã, quòd citatio ad sententiam requiratur, & refert *Gonzal. vbi supra in dd.annotat.à nu.*154.*&* 165.*& seqq.*
79 & quamuis sententia sit nulla ex defectu citationis, non tamen reliquus processus præcedens erit nullus, si aliàs erat legitimè factus. *Put. decis.*

119.

119.*num.2.lib.1. Afflict. decis.*148.
80 *num.3.* sicut etiam annullata institutione remanet firma præsentatio legitimè facta. *Crescent.decis.*12.*n.*3. *de iurepat.*

81 Tertio est notandum, quòd regulariter ante diffinitiuam sententiam non est appellandum, & si appelletur talis appellatio non causat attentata. *l.ante sententiam.ff.de appellat. recip.l.ante sententiam.C.quor.appell.nō recip.* & disponitur in *Concil. Trid. sess.*24. *de reform. cap.*20. attamen
82 quando appellatio interponitur ab interlocutoria continente grauamen irreparabile, tunc est supersedendum à iudice à quo, alias essent omnia attentata per eum postmodum gesta. *l.2. ff. de appellat. recip. Lancellott.de attentatis, par.2.cap.*12. *à num.*100. & semper datur appellatio, quando
83 sententia interlocutoria habet vim diffinitiuè, aut continet grauamen irreparabile, aut parat præiudicium in negocio principali, aut absorbet ius partis, & acta subsecuta appella-
84 tione prædicta pendente sunt attentata. *cap. vlt. §. vbi verò. de appellat. lib.6. Conc.Trid. d.c.*20. & habetur in reg.36. Cancell. & quando detur
85 appellatio à grauamine, & à quo grauamine vide *Gonzal.vbi supra in dd.annotat.à num.* 177. *ad num.*202.
86 & quamuis à sententia lata in possessorio non possit appellari, tamen licita est appellatio ab inordinato processu. *Ludouic. decis.Perusina* 39. *num.*8. & 10. latissimè *Menoch. de de adipisc.possess. remedio* 4. *quæst.*99. *num.*807.*& seqq.& nu.*813. *& seqq.* plura in contrarium adducit *Osascus decis.*25.*num.*14.*Surd.decis.*36.*num.* 16.*Gonzal. vbi sup.glos.*6. *num.*224. *&* 225.& quando licita est appella-
87 tio in casu prædicto procedit nedum quoad actum deuolutiuum, sed etiā suspensiuum. *Couarr.pract.quæst.cap.* 23.*num.*8.& dicunt supracitati.

88 Quarto est notandum, quod quādo in beneficialibus proceditur iudicialiter, & cum contradictore, licitum est appellare à diffinitiua, & pendente termino ad appellandum, seu appellatione pendente non po-
89 test fieri actualis collatio, seu prouisio, nec tradi possessio, alias omnia erunt attentata, & nulla. *cap.à collatione. iuncto c. non solum de appellat. lib.6.c.2.vt lite pend.lib.6.Rota dec.6 num.1.lib.2.par.2. & decis.*266. *n.*1. *par.* 3. *lib.* 3. *diuers. Lancellott. vbi sup.par.1.c.4.in præfat. num.* 725. & idem est in confirmatione, & institu-
90 tione facta ad præsentationem, seu electionem alterius. *c. vlt.de elect. lib.6.vbi Francus num.* 9. *Lancellott, d.nu.*275. *Azeued. in addit.ad Curiā*
91 *Pisanam.lib.2.c.4.num.*14. quod tamen non procedit in collatione, seu traditione possessionis ecclesiarum parochialium, quæ non suspenditur per appellationem. *Concil.Trid. sess.* 24.*de reform.c.*18. & adest constitutio Pij V. quæ incipit, in conferendis.

92 Item non procedit si per constitutionem Apostolicam remoueatur appellatio suspensiua. *c.1.de rescript.Couarr.d.c.*23. *num.*6. & si per consue-
93 tudinem legitime probatam appellatio operetur effectum deuolutiuum tantum non suspensiuum. *Rota decis.* 1155.*lib.*3. *par.*3. *diuers. Lancellott. vbi sup.d.par.*2. *c.*12. *limit.*98. *nu.*1. vel si talis adsit cōstitutio synodalis.
94 *Couarr.d.c.*23.*num.*6. *Magon. decis. Lucana.*15.*num.*11.*&* 12.*Lancellot. vbi sup.limit.*48. *num.*7. idque pariter non procedit in collatione, seu
95 immissione facta vigore literarum Apostolicarum, nam regulariter non datur appellatio suspensiua, quia literæ Apostolicæ habent executio-
96 nem paratam. *c.si quando. de rescrip. Staphil. de lit. iust. §. ad prædicta. n.*14. *Rebuff. in praxi*, in forma nouæ prouisionis, sub illis verbis, ipsi, vel duo, & ideo in tali appellatione
97 signatura ponit clausulam, sine præiudicio executionis literarum Apostolicarum, quæ præseruat iurisdictionem iudicis à quo, vt ad vlteriorem executionem procedere valeat.

Marchesanus de commiss. par. 2. c. 5. de commiss. appellat. num. 19. idem est,
98 si appelletur ab executione facta vigore publici instrumenti cameralis, seu cũ quarantigia *Gallesius de oblig. cameral. par. 3. in c. de quæstionib. varijs post process. incid. nu. 10. & seqq.*
99 nisi in literis Apostolicis esset clausula vocatis vocandis, vel quando intrusus, seu possessor non fuit citatus, vel si executor procederet ad executionem sine verificatione narratiuæ, vel quando executor non seruauit formam in literis expressam, vel si pro parte possessoris probetur, quòd literæ sint subreptitiæ, vel obreptitiæ, seu quando in literis adest, clausula, amoto quolibet illicito detentore, & quando nulla res iudicata præcessit, quia facit iudicem mix-
100 tum, & requirit ordinem iudicia iũ. *Felin. in c. exhibita. num. 4. de iudic. & in c. vlt. num. 33. de præscript. Verall. decis. 284. num. 4. par. 2.* & declarat prædicta *Gonz. vbi sup. in dictis annotationibus, num. 225. & seqq.* & tũc in prædictis casibus, vt appellatio
101 pariat effectum suspensiuum, proponitur commissio in plena signatura, & deducuntur causæ grauaminis illati ab executore, & tunc interdum causa committitur simpliciter, & aliquando cum clausula, si quid exequendum sit, quæ aufert potestatem exequendi à iudice à quo. *Rota decis. 477. nu. 7. par. 3. lib. 3. diuers. Lancellot. d. par. 2. cap. 18. num. 18.*

102 Nec obstat, quod literæ Apostolicæ prouisionis beneficij habeant clausulam, appellatione remota, quæ excludit effectum suspensiuum, & excusat ab attentatis. *c. pastoralis, §. præterea. de off. deleg.*

103 Quoniam dicta clausula solet apponi in parte executiua literarum, & non cõpræhendit contradicentes de iure, sed cõtradicẽtes de facto. *gl. in c. pro illorũ, in verbo, cõtradictores, de præb. & ibi Abb. n. 9. Lãcell. d. p. 2. c. 12. limitat. 8. num. 45.* & intelligitur
104 dicta clausula solum de friuola appellatione non de legitima. *Put. decis. 328. nu. 1. lib. 2.* nisi apposita sit cum
105 causæ cognitione, neque dicta aliquid operatur quando constat de notorio grauamine. *Dec. cons. 49. nu. 2. & Lancellot. d. c. 12. num. 28.*

106 Admittitur tamen appellatio etiã quoad effectum suspensiuum, quando proceditur vigore breuis Apostolici concessi pro capienda possessione beneficij reseruati ad fauorem literarum Apostolicarum, vel nomine Cameræ Apostolicæ quando literæ non sunt expeditæ. ex quo in dicto breui disponitur, quòd procedatur ad immissionem possessionis, sine vitio spolij, & attentatorum, & appellatione remota, & cum clausula sublata.

107 Primo, quando executor grauaret, vt quia intrusus, seu possessor citatus non fuerit, vel si citatus fuit, non legitimè fuit citatus. *Cassador. decis. 2. num. 4. de pension. & decis. 12 in fine. de rescript. Put. decis. 33. lib. 3.*

108 Secundò quando non est probata reseruatio, de qua in literis dicebatur *Lancellott. vbi sup. cap. 4. in præf. num. 512.*

109 Tertio, quando non est probata dicta reseruatio, etiamsi non adsit clausula constito, &c.

110 Quarto, quando reus, & possessor vellet probare incontinenti aliquas exceptiones respicientes reseruationem.

111 Quinto, quando reus esset prouisus à legato de latere, vel Nuncio Apostolico, & breue continet clausulam contra quoscunque, non tamen prouisos à Sede Apostolica.

112 Sexto, quando breue, seu literæ sunt subreptitiæ, vel est subreptitia gratia principalis, à qua breue procedit.

113 Septimo, quando non est seruata forma breuis, seu literarum, de his. *Lancellott. d. par. 2 c. 4. in præfat. num. 508. & seqq. & Gonzal. in dd. annotat. à n. 253. ad 282.* nunc est viden-
114 dum quis sit ligitimus contradictor.

Legi-

Legitimus autem est contradictor, qui cõtradicit lege permittente, seu ex legis præscripto, quia legitimũ dicitur quicquid à lege mediatè, seù immediatè prouenit. facit *text. in l. lege obuenire*, vbi *Doct. ff. de verb. signif. Argelus in tractatu de legitima contradictori quæst. 1. artic. 1. num. 1.* legitimus autem contradictor dicitur, si considerẽtur, quinque conditiones, nempæ modi, causæ, temporis, rei, seu materiæ subiectæ, & finis, siue effectus.

Modi contradicendi sunt duo, directus, quãdo recta via immissionẽ petẽti negat esse concedendã, alius indirectus, seu obliquus, quando ipse quoque cõtradictor petit se immitti. causæ, quibus quis iuste contradicere potest sunt partis citatio, ius proprium cuius vi etiam absque citatione quis contradicit, puta ex prætensione possessionis in re vacãti, ex ipsa possessione, & dubium sit, ad quem spectet, & ex titulo: tempus idest ante sententiam, post sententiam, sed ante immissionem, post sentẽtiam, & post immissionem: res, seu materia beneficialium, seu aliarum rerum, finis seu effectus, vt absolutè impediatur immissio, aut impediatur via executiua, & causa efficiatur ordinaria vel vt priùs agatur de prioritate Iuris ante immissionem, aut vt impediatur duratio effectus ipsius immissionis, vt per *Argelum vbi sup. q. 2. ar. 2.* & regulariter possidens est legitimus contradictor, si velit impedire aduersarium, quominus possessionem summariè procedendo consequatur. *arg. l. vltimæ C. de ed. diu. ader. toll.* quod declara, vt per *Argelum vbi sup. quæst. 2. art. 1. num. 3. & seqq.* & ideò possidens vi gratiosæ subrogationis est legitimus contradictor contra intentantẽ hoc beneficium vi alterius gratiosæ subrogationis, & ordinariè procedi debet. ità est communis opinio. *Put. decis. 308. in prin. lib. 1. & decis. 131. lib. 2. secundum impress. recent. Verall. decis. 329. par. 1.* & fuit dictum in *Rota in vna Ciuitatis Castelli parochialis. 23. Iunij. 1597. coram Cardin. Lancellotto. in Tuder. parochialis. 27. Iunij. 1602. coram Cardin. Sacrato. & coram Card. Seraph. decis. 1153. nu. 3. Argelus vbi sup. quæst. 15. art. 1. nu. 2.* pariter prouisus à Papa, & possidens mediante prouisione ordinaria est legitimus contradictor contra gratiosè subrogatum, quia possidens cum titulo, & sic iustè, & legitimè, est legitimus contradictor, & cum eo est agendum via ordinaria & ille debet obtinere, qui habet potiora iura. *Bar. in d. l. vlt. nu. 21. vers. aut comparet. vbi Dec. num. 41.* fuit dictum in *Celsonen. Canonicatus. 1. Iun. 1607 coram D. Coccino* & prouisus à Papa non possidens non est legitimus contradictor contra gratiosè subrogatum, quia in non possidente par titulus est necessarius, idest, vt vtraque sit subrogatio gratiosa. vt fuit dictũ in Montis Falisci Capellaniæ 30. Ianuarij 1606. coram Card. Lancellot. *Argelus d. quæst. 15. art. 3. num. 34.* similiter habens titulum à Nuncio, vel Legato est legitimus contradictor contra prouisum Apostolicum, quia habens parem titulum etiamsi non possideat est legitimus contradictor ad impediendam immissionem summariam petentis, & vt fiat iudicium ordinarium, suppositis tamen terminis habilibus pro validitate ambarum prouisionum, & prouisus à Nuncio dicitur prouisus apostolicus. *glos. in c. si Abbatem. de elect. lib. 6. vbi Geminian. num. 5. & Franch. num. 4.* & fuit dictum in *Leodien. beneficij. 13. Iunij 1608. coram Ortembergo Episcopo Attrebatense.*

Vtrum autem prouisus ab Ordinario, & possidens sit legitimus contradictor contra subrogatum gratiosè à Papa dicas cum Argelo *quæst. 15. art. 5. num. 18. & seqq.*

Primo, in beneficio litigioso prouisus ab ordinario, vtcumque possideat, non est legitimus contradictor,

ctor, nec quidem ad effectum, vt gratia sit iustificanda, quia beneficium litigiosum etiam moriente vno ex collitigantibus non dicitur vacare, sed pendet eius status vsque ad rem iudicatam. *Vitalin.in clem.1.nu.41. vt lite pendente*. & in non vacantibus certum est Ordinarium nullum ius habere. *Put.dec.495.lib.2.* & fuit dictum in *Barchinonen.* Canonicatus. 9. *Maij.1598. coram* Illustriss. *Card. Millino*. & in *Pampilonen.Praeceptoriae.2.Maij.1611.coram Penia*. hoc tamen intelligendum est probata lite, clericatu ipsius subrogati, & possessione illius, in cuius locum facta est subrogatio. vt fuit dictum in d. *Montisfalisci Capellaniae*. 30.Ianuar. 1606. *coram Card.* Lancellotto. & in *Auersana Capellaniae*. 15. *Decembr. 1609. coram Cardin. Sacrato*. quòd fallit, si lis esset calumniosa, quae non facit beneficium litigiosum. *Bisignet. dec.2. de rer. permut. in fine. Cassad. dec.7. de dol. & contum. Mandos.in reg.de subrogat.q.11.nu.6.* & fuit dictum in *Gerunden.* Canonicatus. 14. *Maij.1601.coram Greg. XV.* dummodo lis sit notoriè calumniosa ita ut nec sit colorata. vt fuit dictum in *Placentina parochialis de malpartida. 1. Decemb.1603. coram* Litta. vnde sufficit litem esse coloratam, & dummodo Ordinarius non habeat indultum conferendi etiam beneficia litigiosa. vt habetur in *Mediolanen. beneficij. 10. Martij. 1614. coram Andrea*.

Secundo, cessante lite, quando sumus in notoriè reseruatis, prouisus ab Ordinario & possidens, non est legitimus contradictor, nec quidem ad effectum, vt iustificetur gratia. ad *cap.quamuis.& c.si propter.de rescript. lib.6.* quia stante reseruatione constat prouisum ab Ordinario non habere parem titulum. vt habetur in *Vrgellen. Archidiaconatus.* 15. *Ianuarij.1592.coram* Penia.

Tertio, vbi reseruatio materialiter accepta non est notoria, sed iustè de ea dubitari potest, vt quia non constet de obitu in quo mense, prouisus ab Ordinario possidens est legitimus contradictor ad effectum, vt gratia iustificetur, & vt in eius iustificatione ordinariè agatur, quia Papa per gratiosas subrogationes non intendit praeiudicare Ordinarijs, aut prouisis ab illis. vt in *Oritana Archipresbyteratus. 18.Iunij. 1599. coram Corduba*.

Quarto, vbi reseruatio formaliter accepta non est notoria, licèt materialiter notoria sit, vt quia constet de obitu in mense reseruato, sed non constat de generali reseruatione, vt quia Episcopus potest habere indultum, vel quia beneficium sit vnitum Seminario, vel quid simile, tunc prouisus ab Ordinario, & possidens est legitimus contradictor saltem vt gratia iustificetur, quia subrogatio est dispositio conditionalis, seu prouisio, & cessante notorietate reseruationis, & prouiso ab Ordinario possidente, non dicitur purificata conditio, nisi tota gratia iustificata. ita habetur in *Burgen. Prastimonij de Pancoruo. 24. Octobr. 1588. coram Gypsio*.

Quinto, vbi notorium est nullam dari reseruationem, tunc prouisus ab Ordinario est omnino legitimus cōtradictor contra subrogatum Apostolicum, quia tunc prouisus ab Ordinario habet parem titulum, cum Ordinarius in non reseruatis habeat parem potestatem cum Papa. *c. si à sede. de praeb. lib.6.* & habetur in *Elnen.beneficij.S.Saluatoris.16.Decemb. 1602. coram Penia*. & quia dictum est prouisum ab Ordinario esse legitimum contradictorem, vt gratia à subrogato iustificetur, aut gratia iustificata secum de potioritate iurium agatur via ordinaria, ideo sciendum est gratiae iustificationem tripliciter fieri posse. prima species est ordinaria, quae in quacumque gratia est necessaria, idest, narrata esse iustificanda, vt gratia suffragetur. *c.1.vbi*

Io.

Io. Andr. et alij. de lit. contest. lib. 6. Felin. in c. ad aures. col. 5. vers. tertia conclusio. de rescript. Marescott. var. resol. lib. 2. c. 1. in princ. & hæc iustificatio potest fieri extraiudicialiter, nam iustificantur iustificāda, & prouisus immittitur, & sufficit executorem asserere gratiam esse iustificatā, etiam quòd in actis non constet de tali iustificatione. *Aegid. dec. 85. Put. dec. 144. nu. 2. lib. 2.* ea ratione, quia officium executoris est extraiudiciale, & extraiudicialiter procedit. *Bald. in l. neque natales. n. 17. C. de probat.* & dixit *Rota in Hispalen. Canonicatus. 10. April. 1606. coram Greg. XV.* & in *Pacen. Puritatis. 11. Decēb. 1609. coram Manzanedo.* & sufficit narrare quæ durarent gratiam, & quorum expressio facilius mouit Papam, etiāsi prouisio sit in forma dignum. secunda species iustificationis, quæ est in subrogationibus gratiosis, in quibus narrata non sunt iustificanda, sed tantum reseruatio, possessio defuncti, & clericatus subrogati, vt sæpe dixi, quæ iustificatio procedit, vt dixi in prima specie. tertia species iustificationis est, quæ fit dato contradictore, & tunc siquis se opponit docens de iure suo, non tamen est legitimus cōtradictor, quia non possidet, vel possidet cum titulo impari, & summariè agendum est gratia tamen iudicialiter est iustificanda, nec datur appellatio suspensiua, vt habetur in *Neritonen. Pensionis. 26. Nouemb. 1607. coram Card. Caualerio. Card. Seraphin. dec. 1484. nu. 2. et seq.* sine prę iudicio executionis, si autem se opponit qui est legitimus contradictor possidens cum pari titulo, vel saltem tali, qui possit esse par, & possit excludere titulum prouisi Apostolici, & tunc ordinariè erit agendum. *Mohedan. dec. 13.* vt lite pendente. *Put. decis. 302. et 306. lib. 1. decis. 135. lib. 2. Verall. dec. 329. nu. 2. p. 1. Gonzalez in §. 7. proœmiali. num. 243.* & prædicta quod prouisus ab Ordinario non sit legitimus contradictor, procedunt contra quemcūque prouisum Apostolicum quocumque prouisionis genere vltra gratiosam subrogationem, nisi in literis Apostolicis insit aliquid indicans executorem esse mixtum, tunc enim datur appellatio, siue adsit clausula vocatis vocandis, siue non. *Gonzal. glos. 9. in adnot. n. 225. Garc. de benefic. p. 6. c. 2. num. 140.* & fuit dictum in *Pistorien. Canonicatus. 17. Iunij. 1615. coram Card. Caualerio. et coram Card. Seraph. dec. 1383. et 1045.* idem est si literæ sint in forma dignum. *Card. Seraphin. decis. 817.* & fuit dictum in *Agrigentina beneficij S. Antonij. 12. Nouemb. 1602. coram Corduba.*

Denique est sciendum, quòd habens titulum ab Ordinario, & non possidens non est legitimus contradictor ad impediendam immissionē prouisi Apostolici stante reseruatione, quia ad impediendum par titulus est necessarius. *Menoch. de adipiscenda. remed. 4. n. 581.* & fuit dictum in *Caputaquen. beneficij. 22. Martij. 1609. coram Card. Marcomontio.* & in *Nouarien. beneficij. 5. Iunij. 1610. coram D. Coccino Decano.*

Et quoad famosam allegationem Lapi 89. ex qua colligitur, quòd impetrans beneficium ad iustificationē sui tituli non tenetur docere de titulo sui prædecessoris, per cuius mortem illud impetrauit, sed satis est, quòd probet, prædecessorem longo tempore beneficium possedisse, & quod communi opinione reputabatur habere ius, & titulum in beneficio, idem tenet *Rota decis. 10. in fin. de rer. permut. in antiq. et decis. 4. eod. tit. in nou. Sarnen. in reg. de trien. q. 16.* & dixit *Rota in Pampilonen. Parochialis de Ianzi. 21. Iunij. 1604. coram D. Coccino.* ad d. allegationem vide doctissimè dicentem *Marescottum variar. resolut. lib. 1. cap. 41. per totum.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus probari debet secũdum* Conc. Trid. c. 9. de ref. sess. 25.
1 *Forma probandi iuspatr. personarum priuatarum ex d. Conc.*
3 *Quæ procedit in possessorio, & petitorio.*
4 Iuspat. *probatum semel iuxta formam* Conc. Trid. *amplius non debet probari.*
5 Et *tunc sufficit patrono quasi possessio.*
6 Iuspat. *priuatarum personarum trib. modis probari potest.*
7 Fundationis *verbo continetur constructio.*
8 *Et reædificatio ecclesiæ destructæ.*
9 *Iuspat. probatur ex authenticis documentis fundationis, vel dotationis.*
10 *Authenticum documentum quod sit.*
11 *Et est probatio probata.*
12 Documenta *vt probent, debent habere requisita necessaria tàm in celebratione, quàm in extractione.*
13 Compulsatio *scripturarum octo requisita habere debet.*
14 *Pars est citanda ad dicendum contra iura producta.*
15 Documenta *producta sunt recognoscẽda, si obijciatur.*
16 Probatio *eadem requiritur super existentia iurispat. tam in possessorio, quàm in petitorio.*
17 *Iuspat. non probatur per testes.*
18 Testium *attestationes in antiquis actis redactæ censentur scripturæ authenticæ.*
19 Libri *visitationum non probant iuspatronatus.*
20 Arma, *literæ in lapidibus quando probent iuspatr.*
21 *Authenticum documentum non dicitur, in quo enunciatur aliud instrumentum.*
22 Bulla *Episcopi dicitur documẽtum authenticum.*
23 Iuspat. *non probatur per assertionem Episcopi.*
24 Sententiæ *Ordinarij plurimum tribuitur ad probationem iurisp.*
25 *Beneficia in dubio præsumũtur libera.*
26 Iuspatron. *probatur per multiplicatas præsentationes.*
27 *Etiamsi dd. præsentationes essent interpollatæ.*
28 *Media præsumuntur ex probatione extremorum.*
29 Multiplicatæ *præsentationes dicuntur ad minus tres.*
30 *Multum denotat ad minus tres vices.*
31 Pluralis *locutio duorum numero fit.*
32 *Multum verificatur etiã in duobus.*
33 Tempus *antiquissimum dicitur centum annorum.*
34 Tempus *immemorabile est, quod hominum memoriam excedit.*
35 *Tempus immemorabile habet vim tituli.*
36 *Tempore immemorabile probato potest allegari melior titulus de mundo.*
37 Tempus *immemorabile per scripturas centum annorum probatur, per testes 60. anni sufficiunt.*
38 Et *prædicti anni 60. debent esse lapsi ante motam litem.*
39 *Tempus immemorabile non iuuat, quando constat de vitioso titulo.*
40 *Seu de mala fide.*
41 Tempus *immemorabile probatur per testes concurrentibus requisitis quatuor.*
42 *Probationes in antiquis cõiunguntur.*
43 *Tempus immemorabile quomodo sit probandum.*
44 Tempus *immemorabile probatur per scripturas.*
45 Tempus *immemorabile probatur in beneficialibus per successionem in beneficio.*
46 Iuspat. *probatur secundum iuris dispositionem.*
47 Iuspatr. *probatur per famam fundationis etc.*
48 *Enũciatiuæ antiquæ habent vim famæ.*
49 *Enunciatiuæ antiquorum instrumentorum quando probent.*
51 *Quasi possessio longissima præsentandi quando sufficiat.*
52 Famæ *probatio aliquando sufficit.*
53 Iurispatr. *titulus quando probetur per præscriptionem.*

Rota

CAPVT QVINTVM.

Iuspatronatus quomodo probetur.

1 QVONIAM in erectione beneficij hæc tria considerantur, nempe locus, dos, & lex, iuxta trad. à *Calder. cons.* 20. *de iurepatr.* si enim fundatum sit, & dotatum ab aliquo cum reseruatione iurispatronat. dicitur beneficium patronatum, in cuius beneficij vacatione probanda est existentia iurispatronatus, & simul pertinentia, videlicet, quod tale beneficium vacans sit de iurepatronat. ex fundatione, & dotatione, & quod ad talem tanquam patronum præsentantem pertinet ius præsentandi, vel quia sit hæres, vel de familia, vel vocatus in fundatione, vel sit donatarius, vel quia sit in quasi possessione iurispræsentandi, de quibus nunc est videndum.

Iuspatronatus igitur probatur secundum formam traditam in Sacrosancto Concilio Tridentino, *sessione vigesima quinta, de reformatione, capit. nouo, prout infra.* sicuti legitima patronatuum iura tollere, piasque fidelium voluntates in eorum institutione violare equum non est, sic etiam, vt hoc colore beneficia ecclesiastica in seruitutem, quod à multis impudenter fit, redigantur, non est permittendum.

Vt igitur in omnibus ratio obseruetur, decernit sancta Synodus, vt titulus iuspatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, qui ex authentico documentos, & alijs iure requisitis ostendatur; siue ex multiplicatis præsentationibus per antiquissimum temporis cursum, qui hominũ memoriam excedat, aliasue secundũ iuris dispositionem.

Itaque

2 Itaque Concilium in præcedenti decreto tradit formam probandi iuſ patronatus competens perſonis priuatis, cum in ſubſequentibus tractet probatione iuriſpatr. perſonarum potentium. *Hieron. Gonzal. in comm. ad regulam octauam Cancell. gloſ.* 18. *num.* 13. quod decretum locum habet in petitorio, & poſſeſſorio, & ſi
3 poſt Concilium ſemel vacatio contigerit, & patronus laicus, ſeu mixtus præſentauit, & coram ordinario do-
4 cuit de ſuo iurepatr. iuxta formam dicti Concilij, & præuia cauſæ cognitione, ac ſeruatis ſeruandis, ordinarius ſemel approbauit d. iuſpatr. & præſentatum inſtituit, tunc licet deinde multoties idem beneficium vacare contingat, non tenetur de titulo amplius in poſſeſſorio ſaltem iudicio docere, licet de eodem iu-
5 repat. controuertatur, ſed ſufficit patrono quaſi poſſeſſio, quam habet. ita declaraſſe S. Congreg. refert *Gonzal. vbi ſup. num.* 26. & dixit Rota *in Piſana Capellaniæ.* 20. *Maij* 1494. *coram Blanchetto.*

6 Probari poteſt igitur iuſpatronat. perſonarum priuatarum tripliciter, ex forma tradita à Concilio Tridentino, videlicet, ex authenticis documentis fundationis, vel dotationis, ex multiplicatis præſentationibus à tempore immemorabili, alias ue ſecundum iuris diſpoſitionem, quæ omnia optime declarãtur à *Gonzal. vbi ſup. num.* 32. *& ſeqq.* à Garcia, *de beneficij. par.* 5. *cap.* 9. *n.* 38. *& ſeqq. &*
7 *ſub verbo fundationis,* poſito in concilio compræhenditur iuſp. competens ex conſtructione ex *Coraſio de beneficijs par.* 4. *cap. vlt. nu.* 12. & compræhenditur etiam reædificatio eccleſiæ penitus deſtructæ. *Gonzal. vbi ſupra num.* 53. & Garc. *ibidem num.* 51. *Io. Aloiſius* Ric. *Epiſcopus Vicanus in praxi rer. fori eccleſiaſt. in tit. inſcripto praxis iuriſpatronatus, in prin. cum multis ſeqq. & in collectan. deciſ. p.* 1. *collectan.* 58. *& Campanilis in diuerſorio iuris canonici. rubr.* 11. *c.* 13. *à nu.* 405. *& Aug.* Barboſa, *de off. & poteſt. Epiſc. par.* 3. *alleg.* 72. *nu.* 20. *& ſeqq.*

8 Quomodo autem probetur iuſpatronat. vide *Rotam deciſ.* 254. 1014. *&* 1372. *lib.* 3. *diuerſ. tradit Cardin.* Tuſcus *pract. concluſ.* Iuris. *lit.* I. *concluſ.* 617. *prax. archiep.* Leon. *part.* 2. *c.* 21. *de iurepat.* & fuit dictum in *Terulen. beneficij.* 12. *Febr.* 1610. *coram Card. Sacrato.* quæ eſt *deciſ.* 222. *in recent. par.* 1. *in Firmana Altaris de Dorijs,* 15. *Febr.* 1610. *coram Card. Sacrato,* quæ eſt *deciſ.* 224. *in d. recentior. par.* 1. & in *Lucana iuriſpatr.* 7. *Maij* 1604. *coram Reuerendiſſ. Coccino Decano,* quæ eſt *deciſ.* 77. *vbi ſup.* & in *Lucaua Capellaniæ.* 14. *Decemb.* 1609. *coram* Penia, quæ eſt *deciſ.* 211. *vbi ſup.* in *Feſulana iuriſpat.* 6. Iunij 1611. *coram* Card. *Caualerio* quæ eſt *deciſ.* 333. *vbi ſup. in Illerden. portionis.* 29. *Aprilis* 1613. *coram* R.P.D. Pirouano, quæ eſt *deciſ.* 481. *vbi ſup.* & in *Mediolanen. iuriſpatr.* 29. *Aprilis,* 1613. *coram* D. Pirouano, quæ eſt *deciſ.* 482. *vbi ſup. in Calaguritana iuriſpatr. de victoria.* 30. *Octob.* 1613. *coram Card. Caualerio,* quæ eſt *deciſ.* 517. *vbi ſup.* in *Pampilonen. iuriſp.* 30. *Octob.* 1613. *coram* R.P.D. *Pamphilio,* quæ eſt *deciſ.* 518. *ubi ſup. in Neapolitana rectoriæ.* 19. Decemb. 1600. *coram* D. *Attrebaten.* quæ eſt *deciſ.* 235. *in recent. par.* 2. *in Zamorea. de morales.* 27. Iunij 1605. *coram* Card. *Sacrato,* quæ eſt *dec.* 146. *ubo ſup. in* Tuden. *parochialis decimæ de Valeſa.* 7. *Nouemb.* 1611. *coram D. Vbaldo,* quæ eſt *deciſ.* 360. *vbi ſup. in* Papien. *iuriſpat.* 17. *Febr.* 1612. *coram D. Manzanedo,* quæ eſt *deciſ.* 374. *vbi ſup. in Firmana iuriſpat.* 15. *Maij, &* 15. *Decemb.* 1614. *coram* D. *Andrea,* quæ eſt, *deciſ.* 541. *vbi ſup. in Palentina Capellæ.* 12. *Maij* 1614. *coram* D. *Andrea,* quæ eſt *deciſ.* 548. *ubi ſup.* & in *Auriacen. iuris nominandi.* 18. *Maij* 1615. *coram* D. *Buratto,* quæ eſt *deciſ.* 694. *ubi ſup.* & habetur apud *Cardin. Mant. deciſ.* 208. *&* 244. & apud *Cardin. Seraph. dec.*

1103.1120. & 1141.

9 Primo modo probatur titulus iurispat. ex authenticis documẽtis fundationis, vel dotationis intelligendo de fundatione, constructione facta
10 legitime, & cum consensu ordinarij, prout dixi sup. in lib. 2. & dixit *Rot. in Burg. S. Don. iurisp. 20. Iun. 1622. cor.* R.P.*D. Merl.* quæ est in calce operis *dec. 17.* & in *ead. cor. eod. 9. dec. 1622.* quæ in calce oper. est *dec. 18. in Monopol. benef. seu Capellæ, 6. Iun. 1622. cor. R. P. D. Merl.* quæ est dec. in calce oper. 19. & in *Reg. iurisp. 10. Mar. 1623. coram* R.P.D. *Pirouano*, quæ
11 in calce operis est decisio 16. & authenticum documentum est, quod conficitur per publicum notarium cum duorum, vel trium testium præsentia, seu subscriptione, & cuius probatio est authentica, valida, & manifesta. *c. 1. & ibi Doct. & glos. in verbo, scriptura, de fid. instrum.* Dec. *cons. 423. nu.* 10. & est probatio probata. *Verall. decis. 421. num. 1. par. 2. & dec. 256. num. 5. par. 3.* & illa verba posita in d. Conc. & aliis iure requisitis, notant, quòd ad hoc, vt talia documenta probent, debent cõtinere omnia requisita necessaria tam in celebratione, quæ requisita ponit *Felin. in d. c. 1.* quam alia requisita necessaria in extractione, &
12 cõpulsatione, in qua sunt necessaria octo requisita posita ab *Abb. in cap. cum P. tabellio. num. 1. de fid. instrum.* & de scripturarum compulsatione in hac materia iurispatr. fuit dictum in *Burg. S. Donnin. Præposituræ. 19. De-*
13 *cemb. 1622. coram* R. *P.* D. *Buratto*, quæ est decisio in calce operis 22. & pars est citanda ad dicendum con-
14 tra iura tempore quo producuntur. *Rota decis. 1. num. 3. de fid. instrum. in nouis. Cassador. decis. 8. num. 6. de re-*
15 *script.* ac etiam sunt recognoscenda post productionem, si de illorum fide obijciatur. *Doct. in d. c. 1.* sed in instrumentis antiquis vltra 70. annos d. recognitio non est necessaria *Put. decis. 151. lib. 1.* neque in alijs casibus, de quibus *Put. decis. 359. lib. 2. Ricc. in d. praxi num. 11.* & quando
16 controuersia est super existentia iurispatronatus, eædem probationes requiruntur in possessorio, sicut in petitorio *Stephan. Gratian. disceptat. forens. c. 720. num. 1.* & fuit dictum coram Illustrissimo Card. Millino in *Auximana iurispatronatus. 28. Maij* 1593. probatur etiam iuspatronat. ex instrumento donationis factæ à patrono cum debitis requisitis, vt fuit dictum in *Asculana iurispatr. 24. Februarij 1616. coram Illustriss. Cardin. Verospio*, quæ in calce operis est decisio 23. & ex successione hæreditaria in iurepatron. hereditario, vt fuit dictum in *Maceraten. Iurispatr. 15. Decemb. 1625. & 1. Iunij 1626.* quæ in calce operis est *dec. 24. corã Reuerendiss. D. Coccino Decano*.

17 Ideo probatio per testes hoc in casu non admittitur *Gonzal. vbi sup. num. 76. Paul. Piasec. in praxi Episc. par. 2. c. 5.* & ita declarauit S. Congregatio relata à *Riccio in d. praxi iurispat. num. 4.* Congregatio Concilij censuit requiri pro forma, vt probatio fiat per authenticas scripturas, & regulam esse constituendam, quod probatio per testes non sufficiat. *Prax. Leon. vbi sup. cap. 6. nu. 2. Barbosa vbi sup Steph. Gratian. vbi sup. c. 168. num. 21.* nam aliter de facili excluderetur Concilij Triden. constitutio.

18 Attestationes autem testium in antiquis actis redactæ censentur etiã scripturæ authenticæ, vt per eas intelligatur satisfactum dispositioni d. Decreti Concilij Tridentini. *Menoch. cons. 336. num. 3. Campanil. d. c. 13. num. 410. & Barbosa vbi supra num. 26.* & de hoc modo probandi iuspatronat. vide *Monetam in tract. de commutat. vltim. volunt. c. 10. de derogat. qualit. in fundat. benef. apposit. num. 210.* ideo libri visitationum
19 non sufficiunt ad probandum iuspatronat. *Piasec. d. c. 5. num. 7.* neque arma insignia, literæ, siue ephitaphia inscri-

20 inscripta in lapidibus marmoreis de recenti probant *arg.l.vlt. C.de relig. & sumpt.fun.* in antiquis verò iunctis alijs adminiculis coadiuuant. ita *Polid.Ripa dec.seu obseruat.68.Guido Pap.dec.341. Card.Seraphin.d.decis.* 1141. & fuit dictum in *Hispalen. iurisp.26.Martij.*1590. 22.*Martij.* & 31.*Maij.*1593.*coram Card.* Pāphilio. & in *Romana iurisp.*10.*Martij.*1595.*coram Card.Millino.*neque
21 dicetur authenticum instrumentum, in quo enunciatur aliud instrumentum, vbi fit mentio de fundatione. *Afflict.dec.*173. *Riccius in d. praxi. num.* 8.

22 Dicetur tamen authenticum documentum bulla Episcopi, seu consensus in scriptis præstitus ad fundandum, construendum, vel dotandum. *Ricc.ibidem.nu.9.* non proba-
23 tur tamen iuspatronatus per confessionem Episcopi asserentis tale beneficium esse iurispatronatus, vel esse talis personæ. *Bald. consil.* 5. *vol.* 1. *Verall. dec.*138. *par.* 1. plurimum ta-
24 men est tribuendum sententijs Ordinariorum latis ad fauorem iurispatronatus, & præsentatorum. *Card. Seraph.d.dec.*1141. & ratio est, quoniam Ordinarij non solent multum fauere istis præsentationibus. *Rota dec.* 1, *de iurep. in nou. Card. Paleot. dec.* 23. *Card.Put. dec.*172.*lib.*1. & *dec.*242. *lib.*2. quia in dubio benefi-
25 cia præsumuntur libera, cum iuspatronatus sit quædam seruitus beneficij, quæ non præsumitur. *Card. Seraph.dec.*1353.*nu.*1, & 2. de enunciatiuis vero quid coadiuuent. vide *Rotam dec.* 2. *de iurepat. in nouis.* & licet ex confessione facta in literis Apostolicis non probetur iuspat. ad effectum canonizationis. *Sarnen. in reg.de trienn.q.*36.*num.*3. & in *Pampilonen.beneficij.* 10.*April.*1595. *coram Card.*Mantica. & in *Lucana parrochialis.*2.*Iunij.*1601. *coram* Card. *Pamphilio.* tamen ex illa probatur in præiudicium confitentis. *Cassador. dec.*4.*de præb. Put.dec.*315.*n.*3.*lib.*2. præsertim quando confessio est adminiculata, & coniecturis fulcita. vt in *Regien.prioratus.*9.*Maij.* 1588. *coram Card.*Pamphilio. quomodo autem probetur iuspatr. mixtum. vide in *Papien.*9.*Maij.*1594.*coram Illustriss.D.Card.Millino.* quæ in calce operis est decis. prima. & in eadem coram eodem 22. *Maij.* 1595. quæ in calce operis est dec. 2. per attestationem autem Papæ factam motu proprio plenè probatur iuspatron. vt fuit dictum in *Portuen. beneficij.* 27. *Martij.*1596.*coram* Illustriss.*Card.* Millino. quæ in calce operis est decis. 3.

26 Secundo modo probatur iuspatr. per multiplicatas præsentationes per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, quod intelligitur etiamsi nullū instrumentum fundationis, constructionis, seu dotationis ostendatur, & quamuis in dictis præsentationibus nulla appareat facta mentio fundationis, cōstructionis, seu dotationis. *Rota dec.* 792.*num.*11.*par.*1. *diuers. Achill. de Grass.decis.*4.*de iurepat.* & ita declarasset Sac. Congregationem refert *Gonzal.vbi sup. num.*46. & *Ricc. in d.praxi num.*13. & *Barbosa vbi sup. nu.*29.*Prax.Archiep.leon.d.c.*6.*n.*3. *Greg. XV. decis.* 452. *num.*1. & fuit dictum in *Pampilonen. iurispatr.* 16. *Iunij.*1586.*coram Orano.* & 16.*Feb.* 1588.*coram Card. Pamphilio.* & *Ciuit.Castelli iurispat.*28.*Maij.*1594. *coram d.Pamphil.* & de probatione iurispat. per multiplicatas præsentationes fuit dictum in *Aretina Capellaniæ.*18.*Maij.*1616.*coram R. P. D. Buratto.* quæ in calce operis est
27 decis.25. etiam si dictæ præsentationes essent interpollatæ, & non successiuæ, si tamen sint effectuatæ, idest confirmatæ ex institutione, & possessione secuta, ob successiuam vacationem per obitum præsentatorum, idest, si ostendantur præsentationes antiquæ, & modernæ, sed mediæ non inueniantur, tamen istæ mediæ præsumun-

28 sumuntur ex probatione extremorũ. *Card.Seraph.dec.*337.*&* 1141.*Gratian.vbi sup.c.*392.*num.*10.*glo.communiter recepta in c.accedens.in verbo processu.post med.de conuers.coniug. Felin.in c.inter dilectos.de fid. instrumen. Ricc.in d.praxi dec.* 224. & fuit dictum in *Gerunden.beneficij.*15.*Decemb.*1599. *coram d. Seraph.* & effectuatio præsentationum probatur ex vacatione per obitum præsentati. vt in *Lucana Capellaniæ.*15.*Maij.*1598 *coram* Penia.*&* in *Papien.Archipresbyt.*19.*Feb.*1601.*corã Card.Pamphil.* ita etiã in vacatione per resignationẽ præsentati.vt in d.Papien. nõ docto de contrario statu beneficij. *Alciat.de præsumptionib.reg.*2.*præsump.* 22.*num.*2. *Mohedan.dec.*10. *&* 12. *de iurepat.Garc.d.c.*9.*num.*8. & vide *Marescottum variar.resol.lib.*1.*c.*81. *num.*6. *& seqq.*

29 Multiplicatæ vero præsentationes dicuntur ad minus tres, quia dictio, multum, significat ad minus tres vices. *Ias.in l.*1. *num.*4. *C.de fideicom. Caualcan. dec.* 17. quod etiam vide-
30 tur esse de mente *Achill. de Grass. dec.* 16. *de iurepat.* verum duas sufficere, vt dicantur multiplicatæ, aiunt *Caualcan.d.decis.*17.*num.*14.*Mar. Antonin. variar.resol.lib.*1.*resol.*109. *num.*37. *Ricc.in d.praxi num.*14. *& Campanil. vbi sup.d.c.*13.*num.*425. *Barbosa vbi sup.num.*31. ex eo,quia
31 pluralis locutio duorum numero est contenta. *c.pluralis. de reg.iur.lib.*6.
32 & prædicta dictio, multum, verificari potest in duobus secundum subiectam materiam. *Barbos. ibidem num.* 33.

33 Per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, & si non sint antiquissimæ nõ inducunt præsumptionem iurispatr. vt fuit dictum in *Auximana iurispat.* 28.*Maij.*1593.*coram Illustriss.*D.*meo Card. Millino* quæ in calce operis est decis. 4. & magis communis opinio est tempus huiusmodi esse centũ annorum. *Menoch.de arbit.iud.casu* 3. *Mascard.de probat.conclus.*103. *Mar.Antonin.vbi sup.resol.*80.*num.* 11.*Garc.vbi sup. par.*12.*c.*2.*nu.*263. *Rota dec.*520.*cum seqq. par.*1.*& dec.* 584.*par.*2. *in recentiorib.* nam antiquum factum dicitur si excedat centum annos. *Tiraquell.in l. si vnquam. verbo, omnia.nu.*31. *C. de reu.donat.* & tale tempus requiritur in casu nostro, cum addatur, qui hominum memoriam excedat, idest, quod sit
34 immemorabile, quòd etiam requirit centum annos. *Mascard. vbi sup. conclus.*1214. *num.*53. & habet vim
35 priuilegij, & tituli melioris de mundo. *Put.dec.*205.*num.*2. *&* 3.*lib.*1. *Ant.Gabr. de præscript. conclus.*1.*nu.* 1.44. *&* 65.*Gonzal.vbi sup.glos.*33.
36 *num.*4. eoq. probato potest allegari fundatio, dotatio, vel alius melior titulus de mundo. *c. super quibusdã. §.præterea. & ibi glos. de verb.signif.* & fuit resolutum in vna *Mediolanen. iurispatronatus.*21.*Aprilis.*1589. *coram Comitulo.* idq. procedit, licet neque per instrumenta præsentationum, neque per testes super immemorabili deponentes nulla fiat mentio de fundatione, vel dotatione. *Achil.de Grass.dec.*4.*num.*7.*de iurep.*
37 dictum autem tempus immemorabile si probetur per scripturas, centũ anni requiruntur, si autem per testes, sufficiunt sexaginta anni. *Flamin. Paris.de confident.quæst.*28.*num.*235. *Garc.d.c.*2.*nu.*265.*& p.*5.*c.*9.*nu.*92.
38 & prædicti anni debent esse elapsi ante motam litem. *Gonzal.d.glo.*18. *num.*89.*Barbos.vbi sup.num.*38. *Put. dec.*449.*num.*2. *in fine. lib.* 2. quòd immemorabile non suffragatur si cõstet de iniusto, inualido, seu vitioso titulo, & principio. *Paris. d. quæst.* 28.*nu.*240.*Put.decis.*189.*nu.*5.*lib.*1. *Crescent. dec.*2.*num.*4. *de probat.* & quando constaret de mala fide. *c.*1. *de præscrip. Mynsing. d.cent.*1.*obseru.* 30. & de hoc secundo modo probãdi iuspat. vide *Monetam vbi sup.nu.* 211. *& seqq.*

41 Tempus immemorabile probatur per

per testes concurrentibus requisitis positis in *glo.in c.1.de præscrip. lib.6.* quòd testes sint ad minus 54. annorum; & de 40. testificentur de visu. secundo, quòd testes necessario dicant communem opinionem esse, quòd de cõtrario visu non extat memoria. tertio, quòd testes ita semper viderint, & audierint. quarto, quòd numquam fuerit obseruatum contrarium: eadem requisita ponit *Mynsing.cent.1.dec.30. Mobedan. dec.12.de iurepat. Verall.dec.290. & 291.par.3. Guid.pap.dec.357. Capic. dec.194.* an autem præfati testes debeant in vniuersum deponere de omnibus d. requisitis, & dicas, quòd non, est enim difficilis talis probatio; merito debent coniungi ad faciendum vnum totum. *Franc. decis. 56. & 80.* & in factis antiquis mille
42 probationes coniunguntur. *Put.dec. 101.lib.2. Ricc. in d.praxi num. 16.* & quomodo probatio fiat in antiquis. vide *Guid.pap.d.dec.357. Bellam.decis.70. & Put.decis.76. & 78.*
43 *lib.1.* & quomodo sit articulandum, & probandum tempus immemorabile, & per quot testes, & quantum sit d. tempus vide *Gabr.vbi sup. nu. 71. ad finem.*
44 Item immemorabile probatur per scripturas, licèt non possit directè probari negatiua hæc, non esse memoriam in contrarium, tamen potest per indirectum, vt in simili dicunt Doct. possessionem directè non probari instrumentis. *Abb. in c. nobis. n.5. de præscrip.* vt si per instrumen-
45 tum probetur per centum annos & vltra fuisse aliquos præsentatos ad beneficium, & vnum successiuè per obitum alterius substitutum in beneficium præmortui, vtique probatũ quoque erit, quòd alio modo non fuerit prouisum de beneficio. *Ricc. in d.praxi num.17.* & ita in praxi vidi quasi possessionem, vt plurimum probari ex multiplicatis præsentationibus, quæ probantur ex scripturis.

46 Tertio probatur iuspatr. secundũ iuris dispositionem, idest, vt possit probari iuspat. illiusq. titulus, prout de iure communi disponitur. *Gonzal. d.glo.18.nu.50. Garc.d.c.9.num.83. Riccius in d.praxi num.19. & Barbos. vbi sup. nu.42. & seqq.* per illa verba Concilij, aliasue secundum iuris dispositionem, quæ denotant idem, quod alio modo. *Verall.dec.210.nu. 5.par.1.Put.dec.170.lib.3.* vnde non solum probatur iuspatr. per tempus immemorabile, quod probat legitimum titulum fundationis, seu dotationis. *Felin. in c.causam. num.6. de præscrip. Mobedan.dec.3. de iurepat.*
47 sed etiam probatur per famam fundationis, constructionis, seu dotationis cõcurrente longissima quasi possessione præsentandi secundum iuris dispositionem sicut ante Concilium. *Cassador.dec.3.de iurepatr. Acchill.de Grass.dec.4.num.10.de iurepatr.Put. dec.60. & dec.140. in fine. lib. 2.* & fuit dictum in vna *Tirasonen. iurispræsentandi.die 5.Maij.1593.* corã Litta. vt habetur apud *Garc.d.cap.9. num. 83. & seq. Mar. Antonin. vbi sup.lib.1.resolut.109.num.30.Barbosa d.allegat.72. nu.43.* & fuit dictum in *Foroliuien.beneficij.30.Octob.1593 coram Penia.& Ciuit.Castelli iurispat. 28. Maij.1593. coram Card. Pamphilio.* & in hoc in casu enunciatiuæ
48 antiquæ habent vim famæ, vt fuit decisum in *Gerunden.beneficij.20.Iunij.1597.coram Orano. Put.dec.209. lib. 2.* & enunciatiuæ antiquorum
49 instrumentorum à centum annis citra, etiamsi habeant originem ab eisdem personis, & personis suspectis probant fundationem si sint adminiculatæ, & concurrente quasi possessione. *Garc.d.c.9.num.91.Rota dec. 360. num.5.par. 2. in recentiorib.* & fuit dictum in *Barchinonen. vnionis. 5.Decemb.1597.coram Gypsio.*
50 Et quando enunciatiuæ probent latius habetur in *Rota dec. 374. p. 2. in recentiorib. prædictis.* & fuit dictũ in *Tudertina iurispatronat. parochia-*

lis S. Laurentij. 9. Iunij. 1623. coram Reuerendiss. Patriarcha Hierosolymitano. quę in calce operis est dec. 5. &
51 dicta longissima quasi possessio præsentandi sufficit, si benè probetur per testes deponentes de visu per 30. annos. vt fuit dictum in vna *Iacen. Pensionis. 4. Maij. 1601. corā Illustriss. D. meo Card. Millino.* & sufficit
52 probatio famæ iunctis alijs adminiculis. *Achill. de Grassis dec. 7. de iurep. Dec. cons.* 117. & fuit dictum in *Romana iurispat.* 10. *Maij.* 1595. *coram Illustriss. D. Card. Millino.* quæ in calce operis est decis. 6. & potest
53 similiter probari titulus iurispat. per præscriptionem 40. annorum cum titulo colorato, cũ hæc valeat, quantum immemorabile. *c. 1. de præscript. lib. 6.* & in probatione iurispat. solet
54 Rota multum deferre enunciatiuis ordinariorum. *Rota dec. 11. de iurepatr. in nouis. Put. dec. 243. lib. 2.* &
55 longè minores probationes sufficiũt, quando non agitur contra ordinarium vindicantẽ ecclesiam in libertatem. *Cassador. dec. 1. nu. 1. de probat.* & leuiores probationes sufficiũt
56 pro verificanda narratiua contenta in gratia Apostolica, quod beneficium sit iurispatronatus. *Mascard. vbi sup. concl.* 177. & de probando iurepatr. vide *Mascard. concl.* 959. *& Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 16. art. 4. & 5.*
57 Accedit, quòd etiam ex enunciatiuis antiquorum instrumentorum emanatis à diuersis personis non suspectis probatur iuspatr. *Acchill. d. dec. 7. Garc. d. c. 9. num. 88.* & multum
58 confert assertio Ordinarij facta in visitatione, quòd beneficium sit iurispat. *Crescent. dec. 2. de iurepat.* item
59 ex literis continentibus institutionẽ rectoris in beneficio datam à Superiore ad præsentationem patroni. *Paris. de resign. benef. lib. 8. quæst. 11. nu. 38. Rota dec. 376. & 1446. lib. 3.*
60 *diuers.* & si sint multiplicatæ satisfaciunt dicto decreto Concilij ad probandum iuspat. item probatur iuspatronat. per sententiam Episcopi an-
61 tiquam, in qua iudicauit iuspatr. ad aliquem pertinere. *Cassador. dec. 2. nu. 3. de probat. Put. dec. 338. lib. 2.* &
62 per dictam sententiam taliter operatur, vt non sit locus immissioni tãquam de beneficio reseruato, *Greg. XV. dec. 58. num. 4.* item ex literis
63 inscriptis in lapide posito in loco publico ab immemorabili tempore citra probatur iuspat. *Caualcan. d. dec. 17. num. 1. Garc. d. c. 9. num. 91.* item
64 ex veris chronicis scriptis ab immemorabili tempore probatur iuspatr. *Barbosa vbi sup. num. 53. per glo. in c. inter dilectos. in verbo, magis. de fid. instrum.*
65 Et insuper quando constat de existentia iurispatronatus, & quòd beneficiũ sit iurispatr. non autem liberum, tunc probatio pertinentiæ est facilis. sufficit namque, quòd quis semel admissus fuerit ad præsentandum ab alijs compatronis tamquam vnus ex illis, vt per illum solum
66 actum effectuatum sit illi acquisita quasi possessio, & in posterum possitpræsentare. *Gonzal. d. glo. 18. nu. 62. & num. 110. & in glo. 45. §. 2. à num. 29.* nec potest repelli patronus
67 à sua quasi possessione præsentandi, si adhibita causæ cognitione secundum formam d. Concilij post d. Cõcilium super d. iurepatr. ordinarius præsentatum à patrono instituerit, etiamsi post per obitum talis instituti contigerit iterum de validitate d. iurispat. dubitari, vt sæpius in Rota fuit decisum, & debet manuteneri patronus in sua quasi possessione saluis iuribus fisco in petitorio. *Riccius in dec. cur. Archiep. Neapol. dec. 63. & Moneta vbi sup. num.* 247.
68 Accedit, quòd magnum indicium iurispat. datur ex eo, quòd in libro antiquissimo reperiatur descriptum beneficium esse ad aliorum præsentationem. *Greg. XV. dec. 83. nu. 2. Moneta vbi sup. nu. 214.*
69 An autem iuspat. canonizetur ex sola productione sententię, per quam constet

constet de iurepat. & vera est opinio negatiua, quoniam sententia, quæ ex actis non iustificatur, dicitur ipso iure nulla. *Card. Seraph. decis.* 1268. & partium consensu reparari non potest, neque in rem iudicatam transit, & Rota non solet fidem præsta-
70 re huiusmodi sententijs, nisi actis productis. *Cassador. dec.* 179. *Put. dec.* 401. *lib.* 1. *vide Riccium in d. praxi decis.* 215. *num.* 294. *&* 295.

Et notandum est, quod iuspatr. habuisse effectum probatur ex eo, quod beneficium reperitur constitutum, & dotatum prout in instrumento narratur ad *l. cum seruus. ff. de verbor. oblig. Felin. in c. sicut. num.* 35. *de re iudic. Verall. decis.* 226. *num.* 1. *p.* 2. & fuit dictum in *Romana Capellaniæ.* 12. *Iunij* 1589. *coram Card. Pamphil. & in Clusina beneficij* 31. *Ian.* 1590. *coram Orano. & in Imolen. iurisp.* 26. *Martij* 1593. *coram Card. Pamphilio.*

71 Nunc secūdò principaliter est videndum quomodo probetur iuspatronatus competens personis potentibus communitatibus, seu vniuersitatibus, qui modus præscribitur à Concil. Trid. *d. c.* 9. *de reform. sess.* 25. *in vers. in ijs vero.* vbi ita dicitur in ijs vero personis, seu communitatibus, vel vniuersitatibus, in quibus id ius plerumque ex vsurpatione potius quæsitum præsumi solet, plenior, & exactior probatio ad docendum verum titulum requiratur; nec immemorabilis temporis probatio aliter eis suffragetur, quàm si præter reliqua ad eum necessaria, præsentationes etiam continuatæ, non minori saltem, quam quinquaginta annorum spatio, quæ omnes effectū sortitæ sint, authenticis scripturis probentur.

72 Et illa forma seruanda est in probando tali iurepatr. quia in præfatis præsumitur vsurpatio. *Butrius in c. cum dilectus, vers.* 2. *de off. deleg. Ptolom. dec.* 705. *Put. decis.* 59. *nu.* 1. *lib.* 1.
73 & inter præfatas personas connumerantur domini castri, vt sunt domicelli, marchiones, duces, ac principes. *Put. dec.* 51. *seu* 58. *lib.* 1. *Peregrin. dec.* 5. *lib.* 1. *Verall. dec.* 128. *p.* 2. siue recognoscāt, siue non recognoscant superiorem. *Put. dec.* 65. *lib.* 1. & ita censuit S. Congregat. relata à *Riccio in d. praxi dec.* 146. *num.* 24.
74 Congregatio cēsuit barones, & alios dominos perpetuam iurisdictionem obtinentes comprahendi in hoc decreto in versic. in ijs vero personis. præsumitur quoque vsurpatio in personis congestis per *Put. decis.* 59. 60. 61. *&* 62. *lib.* 1. *Flamin. Paris. de confidentia. quæst.* 28. *num.* 143. *Gonzal. d. gloss.* 18. *num.* 66. *& Barbosa vbi sup. num.* 65. & idem est in vniuersi-
75 tatibus, & communitatibus propter illarum potentiam. *Put. decis.* 205. *lib.* 1. etiamsi sit parua vniuersitas. *Rota in vna Bononien. iurispatr.* 20. *Martij* 1589. *coram Gypsio. & facit dec.* 543. *in recentior.* quod procedit
76 maxime in Italia, in qua propter recessum Curiæ, omnes populi iuspræsentandi vsurparunt. *Put. vbi supr. Spec. tit. de iurepat. col.* 3. *uers. & nota*
77 & in locis, in quibus ordinarij collatores sunt inferiores Episcopo, & minoris auctoritatis, seu alij habentes ius instituendi, quorum qualitate attenta præsumi potest vsurpatio, & quod non fuerint ausi vniuersitatibus contradicere, vt per *Put. dec.* 57. *lib.* 1. *Achill. de Grass. dec.* 4. *de iurep.* vt fuit dictum in *Nullius Archipresbyteratus* 2. *Maij, &* 1. *Iun.* 1588. *coram Card. Pamphilio.* illud autem procedit, si tota vniuersitas hoc ageret, secus autem si certa pars illius prætenderet iuspatr. *Gonzal. d. glos.* 18. *num.* 69. *Garc. d. c.* 9. *nu.* 102. *Riccius in d. praxi. dec.* 149. *num.* 36. item in familia potēti præsumitur vsurpatio.
78 *Rot. dec.* 199. *n.* 2. *p.* 2. *diu.* & fuit dict. in *Sabin. iurisp.* 26. *Oct.* 1594. *cor. Lit. in Sorana iurisp.* 28. *Ap.* 1603. *& Iac. paroch.* 7. *Iun.* 1603. *cor. Card. Pamph.* item cadit præsumptio vsurpationis quando iuspat. competit parochianis. *Put. dec.* 57. *&* 205. *lib.* 1. & fuit

dictum

dictum in *Cremonen. Capellaniæ.* 2.
Apr. 1601.*coram* D. *Coccino.* & idẽ
est in vniuersitate,& cõmunitate par
ua. vt fuit dictum in *d. Cremonen.*
79 quod tamen non procedit quando
duo essent patroni vnus potens, al-
ter priuatus.*Menoc.de præsump.lib.*3.
præsumpt. 90. *à num.* 15. *& seq.* ne-
que procedit in Capitulo, neque
80 Collegio iurisdictione carente. *Rota*
*decis.*798.*num.*4. *par.* 1. *diuers.* & si
vniuersitas habet tertiam partem iu-
81 risp.& personæ non potentes, habẽt
alias tres partes, quod non intrat in
hoc casu dispositio Concilij Triden
tini cum cesset ratio vsurpationis in
dicta vniuersitate ita *Rota in vna Au*
rien.parochialis de pao. 5. *Decembris*
1605.*coram Manzanedo,Gonzal.ibi-*
*dem num.*69.

82 Ideoque probatio iurisp. compe-
tentis potentib.tunc est faciẽda pro-
ut à Concilio præscribitur, nec suf-
ficiunt præsentationes etiam centũ
annorum seu ducẽtorum si non sunt
continuatæ. *Paris.de confident. dicta*
*quæst.*28.*num.* 255. neque iuuant si
omnes effectum sortitæ non sint, &
confirmatæ.*Card. Seraph, dec.*1141.
& præsentatus possessionem sit asse-
cutus.*Calder.cons.*12.*de iurep.* *Ricc.*
*in d.praxi dec.*151. *num.*38. *Barbosa*
*vbi sup. num.*56. nec quinquagena-
83 ria possessio continuata iuuat, si ali-
qua adsit interpollatio, sed oportet,
vt sit adeo continuata, vt in omni-
bus contingentibus vacationibusvna
præsentatio sequatur alteram, ita
probat illum verbum continuatæ.
*c.accedentibus.iuncta glos.*1.*in fine de*
priuileg.& *Gonzal. vbi sup. num.*73.
& 74. quæ quinquagenaria cum
84 ex Concilio debeat per authenticas
scripturas probari, non potest pro-
bari per testes, quia dicta forma
tradita à Concilio non potest adim
pleri per æquipollens. *Marescott.*
variar. resolut. lib. 2. *c.* 52. *num.* 2.
85 *Garc.d.c.*9.*nu.*113.& prædicta quin
quagenaria possessio probatur per
prouisiones factas ad præsentatio-
nem patronorum ad beneficia per
obitum vacantia tantum, & quan-
do constat, quòd per obitum recto-
ris alter præsentatus fuit, nam ex eo
probatur, quod illæ effectum sorti-
tæ sunt. *Rota dec.*545. *num.* 2. *lib.*1.
diuers. & prædicti quinquaginta an-
86 ni initium sumunt a die, quo appa-
ret factam fuisse primam præsenta-
tionem, & antiquiorem productam
in actis cum subsequenti institutione
& numerantur vsq. ad diẽ litis mo-
tæ, in qua controuertitur an sit, &
constet esse de iurepatron. *Campa-*
*nil.d.c.*13.*nu.*426. & rigor talis pro-
87 bationis requiritur si agitur contra
ecclesiam vindicantem se in liberta-
tem, non autem quando lis est inter
ipsos compatronos, vel alios præten
dentes iuspatr. *Gonz. vbi sup.n.*59.
*Barbosa ubi sup.num.*68.

88 Nec refert,si dicatur scripturas es-
se deperditas, & ideo velint iuspatr.
per testes probare, & hi deponerent
de tenore illarum,attamen talis pro-
batio remanet exclusa, cum Conci-
lium non confidat de testibus,nam
aliter de facili eluderetur dispositio
dicti Concilij. *Put.dec.*325.*lib.*3.*Ve-*
*rall.dec.*134.*par.*2.*Gonzal.vbi supra*
89 *num.*82.*&* 83.*&* *Riccius in d.praxi*
*dec.*150.*num.* 37. & fuit dictum in
Theatina Abbatiæ. 28. *April.* 1603.
coram Illustris. D. *Card. Millino.*
quæ in calce operis est decisio 7.

90 Vsurpatio ergo præsumitur in po
tente habente in loco beneficij iuris-
dictionem temporalem. *Gregor.XV.*
*dec.*222.*num.*1.*Garc.d.c.*9. *num.*98.
*Gonzal.d.glos.*18.*num.*75.*& seqq.&*
Barbosa vbi sup. num. 62. *& seq. &*
*Riccius in collect.dec. collect.*1240.&
fuit dictum in *Hieracen.* *Iurispat.*14.
*Maij.*1614.*coram* Illustriss.D.Card.
Verospio. quæ in calce huius operis
est decis. 8. & in eadem coram eodẽ
die 27.*Iunij.*1614. quæ in calce ope-
ris est decis. 9. & in eadem coram
eodem *die* 24. *Februarij.*1616. quæ
in operis calce est decis. 10. & in ea-
dem coram eodem *die* 17. *Februa-*

rij. 1617. quæ in calce operis est decisio 11. tamen si plures familiæ de aliqua vniuersitate prætenderent iuspatr. non per hoc in eis præsumitur vsurpatio, nec astringerentur ad probandum iuspat. secundum d.formam traditam à Concilio in personis potentibus *annotat.ad Greg*.XV. *ad d.decis*.222.*nu*.11.& de personis, in quibus est præsumptio talis vsurpationis. vide *Steph. Gratian. vbi sup.c*.168.*nu*.20. *&* 21. *& cap*.310. *nu*.80.*& seqq*. si vero constet de existentia iurispat. per fundationem,& dotationem factas à persona priuata,sed tamen dubitatur de illius pertinentia ad communitatem, vel aliā personam suspectam, tunc non intrat præsumptio vsurpationis,sed sufficiunt probationes ordinariæ, vt fuit dictum in *Sorana iurispatr*. 28. *Aprilis*. 1603. *coram Cardin. Pamphilio*.

93 Idem est in parochianis, qui ex antiqua consuetudine præsentauerunt Episcopi rectorem gratum, & ad illorum preces Episcopus ecclesiæ prouiderit, quia illis non tamen competit iuspatr. nisi aliter doceant de iurepat. Abb. post alios in *c. querelam. num*.2. *de elect*. quia non sequitur competit mihi ius præsentan-
94 di, ergo habeo iuspatr. *Gonzal. vbi sup. num*.92. de his vide *Monetam vbi sup. num*.215. *& seqq*. & quando iuspat. præsumatur ex vsurpatione quæsitum tam in familia potente,quàm in parochianis, vel non,fuit dictum *in* Lucana *iurispatronatus de Padijs*.26.*Iunij*.1619. quæ in calce operis est dec. 26. & in eadem corā eodem *die* 2. *Decemb*. 1619. quæ in calce operis est dec. 27. & in eadē coram eodem 31.*Ianuarij*.1620.quæ in calce operis est decis.28. & in eadem coram eodem 23.*Martij*.1620. quæ in calce operis est decis.29.& in eadem coram Reuerendiss. *D. Coccino* Decano. 20. *Nouembris*. 1620. quæ in calce operis est decis. 30. & in eadem coram eodem D. *Decano*. 5.*Martij*.1621.quæ in calce operis est decis. 31. & in eadem coram eodem D.*Decano*.31.*Martij*.1621.quæ in calce operis est decis. 32. & in eadem coram eodem D. *Decano*.28. *Maij*.1621.quæ in calce operis est decis. 33. & in eadem coram eodem D. *Decano*. 14.*Iunij*. 1621. quæ in calce operis est decis. 34.

95 Et est notandum, quòd probata existentia iurispat. debet probari illius pertinentia, & ideo descendentes tenentur probare iusto titulo ex iure deuolutionis se esse patronos ex hæreditate, legato, donatione, & alio modo, in quo iuspat. succeditur in stirpes,si successio sit ex hæreditate,si autē alio titulo succeditur in capita.*clem.plures.de iurepatr*.Gratian. *vbi sup. c*.521.*nu*.28.*Campanil.d.c*. 13.*num*.384.*Gonzal.glo*.45.*num*.61. Riccius *in d.collectan.par*.5.*collectan*. 1733. *& Barbosa vbi sup. num*. 70.
98 stante tamen quasi possessione præsentandi non est probanda descendentia patronorum ad effectum præsentandi. *Card.Seraph. dec*.1334.*nu*.
99 *vlt*. & quomodo sit probanda descendentia tradit *Marescott.vbi sup. lib*. 1. *cap*. 70. *&* Riccius *in d. praxi decis*.155. *num*. 54. *& seq*. quæ descendentia in antiquis probatur leuioribus probationib. tradit *Marc. Ant*. Genuen. *Episcopus Isernien. in praxi Cur.Archiep.Neapol.c*.82.*n*.1.
100 varia de iurepat. nec est necesse probare descendentiam à primo fundatore, sed satis est eam probare, &
101 ab eo deuenire, qui fuit in quasi possessione præsentandi. *Rot. dec*. 146. *num*.1. *& dec*. 224.*num*.8. *in recentior.annot.ad Greg. XV. dec*.349.*nu*. 6. *& Zecchius de benef.& pens. c*.12. *num*. 51. & quomodo iuspat. validè transferatur per donationem fuit dictum in L*ucana iurispatr*. 20. *Iunij*. 1602.*coram* I*llustriss*.D.C*ard.Millino*. quæ in calce operis est dec. 12.

102 Exemplum sit,si agatur de capellania SS. Simonis, & Iudæ existente in Primatiali ecclesia Pisana fundata

ab

ab Ill. viro D. Petro Lante Patritio Pisano, de quo extat sepulcrum Romæ in ecclesia S. Mariæ de Aracæli, nam ex d. fundatione patet d.D. Petrum fundasse, construxisse, & dotasse d. Capellaniam ex consensu Ordinarii, & cum d. fundatio sit forsan quingentorum annorum, esset probanda descendentia proueniens a d. D. Petro, quæ descendentia in antiquis probatur leuioribus probationibus. vt tradit *Marc. Anton. Genuen. Episc. Isern. in praxi cur. Arch. Neapol. d.c.* 82.*nu.* 1. quæ descendentia verificatur in Illustriss. & Reuerendiss. D. Marcello Lante S. R. E. Cardin. Amplissimo, & Illustriss. D. Marco Antonio eius fratre Marchione Turris andreæ, & in Ill. D. Federico Lante, & alijs nobilibus de d. familia, quæ familia Pisis semper inter primarias, & nobilissimas fuit, & est, neque probari poterit talis descendentia per tot ætates, cum antiqua ignorentur nomina, præsertim Pisis, vbi temporum iniuria deperditæ sunt scripturæ, & documenta; esset enim probandum, quod ab illo primo fundatore deuenerit d. iuspatr. in antecessores dd. Nobilium nunc viuentium, & consequenter ad supradictos Ill. Dominos nunc superstites, cum ergo d. capellania reperiatur fundata à d. Domino Petro, & nũc pertineat ad dd. Dominos de d. familia, vrgentissima erit præsumptio per legitimas ætates ad eosdem Dominos nunc superstites peruenisse: & de modo talis probationis vide *Abb. in cons.* 102. *par.* 2. concurrit enim antiquitas facti, & continuatio eiusdem familiæ iuncta probatione famæ etiam per testes de auditu, ex quibus d. iuspatron. antiquum probatur.

Tertio principaliter est notandũ, quòd in d. *cap. 9. d. conc.* 5. habetur in *vers. reliqui.* vbi ita dicit, reliqui patronatus omnes in beneficijs tam secularibus, quàm regularibus, seu parochialibus, vel dignitatibus, aut quibuscumque alijs beneficijs in cathedrali, vel collegiata ecclesia, seu facultates, & priuilegia concessa tam in vim patronatus, quàm alio quocumque iure, nominandi, eligendi, præsentandi ad ea cum vacant (exceptis patronatibus super cathedralibus ecclesijs competentibus, exceptis alijs, quæ ad Imperatorem, & Reges, seu regna possidentes, aliosq. sublimes, & supremos Principes iura Imperij in dominijs suis habentes pertinent, & quæ in fauorem studiorum generalium concessa sunt) in totum prorsus abrogata, & irrita cum quasi possessione inde secuta intelligantur, beneficiaq. huiusmodi tanquam libera a suis collatoribus conferantur, ac prouisiones huiusmodi plenũ effectum consequantur.

103 Ex quo notatur, quòd per d. Concilium sublata sunt omnia iurapatr. competentia super quibuscumque beneficijs vigore priuilegiorum cum quasi possessione inde secuta, quæ post Concilium à suis collatoribus vti libera conferri debent, exceptis patronatib. super cathedralibus &c.
104 quòd procedit etiam si talia priuilegia amplissimas clausulas contineãt, & quòd habeantur, & regulentur perinde ac si talia iurapat. competerent ex vera fundatione, & dotatione, &c. & cũ alijs efficacissimis clausulis &c. quia licet Princeps fingat esse vera ex fundatione, & dotatione,
105 tamen reuera sunt ex priuilegio, cum Princeps non possit veritatem mutare, quamuis contra eam fingere possit. vide *Gonzal. vbi sup.* §. 1. *proœm. num.* 74. *&* 75. *& d. glos.* 18. *nu.* 98. *& seqq. glo.* 43. *num.* 13. *Massobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. prælud.* 7. *dubio* 20. *a num.* 48. item
106 sublatum est tale iuspat. etiamsi in priuilegio dicatur quòd sit eiusdem naturæ, vt est iuspat. ex fundat. &c. & regum. ita *Rota in vna Lucana Decanatus.* 19. *Ianuarij.* 1605. *coram Illustriss. Card. Millino.* etiamsi in pri
107 uilegio essent insertæ clausulæ derogantes

gantes quibuscunque constitutionibus &c. quia non porriguntur ad cõstitutiones Conciliares, nisi nominatim illarum mentio facta sit. *cap. ex parte. de capell. monach. Oldrad. cons. 326. num. 1. Calderin. cons. 11. de priuileg. Felin. in c. nonnulli. num. 2. & 3. de rescript. Verall. dec. 122. & 123. par. 1.* de his latè *Garc. d. c. 9. à num. 115. vbi num. 119.* ait non prodesse
108 immemorabilem contra d. Concilium, si constet de origine priuilegij, vel si præsumitur esse ex priuilegio.
109 Fallit tamen hoc in priuilegijs cõcessis ex causa onerosa, vt si ex causa reædificationis, quia Concilium non derogat iuripat. competenti ex iuris communis dispositione. *Rota dec. 687. lib. 1. & dec. 269. lib. 2. diuers. Garc. vbi sup. num. 120. & 121.* & iuspat. ex augumento dotis conces-
110 sum etiam à Papa à 40. annis citra, subijcitur examini, & reuisioni Ordinarij. ex d. *cap. 9. conc. Garc. vbi sup. à num. 124. Massobr. vbi sup. prælud. 7. dub. 3. num. 14. & seqq. & dub. 21.* & de tali iurepat. ex augumento dotis in *Lucana Canonicatus* fuit dictũ *14. Maij. 1590. coram R. P. D. Bubalo.* quæ in calce operis est dec. 35. & in *Ianuen. Abbatiæ. 24. Maij. 1624. corã R. P. D. Buratto.* quæ in calce operis est decisio. 36. & in eadem coram eodem. 5. *Martij.* 1625. quæ in calce operis est decis. 37. & in eadem corã eodem 13. *Iunij.* 1625. quæ in calce est decis. 38. & in eadem coram eodem 22. *Iunij.* 1626. quæ in fine operis est decis. 39. vbi tractatur de materia deuolutionis, quando non fuit facta præsentatio.
111 Neque per hoc decretum Concilij est exclusum ius eligendi competens Capitulo ex consuetudine ad vacantes præbendas, & canonicatus, quia Concilium loquitur de iurepatr. non autem de alijs electionibus competentibus inferiori ad doctrinam *Cassad. decis. 22. de præbend.* sunt enim diuersa, eligere, & præsentare.

112 Hic est notandum, iuspatr. non posse competere ex priuilegio, & cõcessione Episcopi. *cap. 2. de reb. eccl. non alien. lib. 6. Rebuff. in praxi in 3. parte signat. vers. necnon iuripat. Staphil. de lit. grat. tit. de modo, & forma impetr. §. 1. de iurisp. prærogat. nu. 3. & 4.* etiamsi patronus esset ex eo in
113 possessione per 140. annos, vel alio longissimo tempore, cum constet de inualido priuilegio. *Gonzal. d. glos. 18. nu. 48. Paris. d. quæst. 28. nu. 240.* & ita tenuit Rota relata à *Garc. d. c. 9. num. 128. & 129.* nec potest Epi-
114 scopus capellam reuersam ad pristinam libertatem, & sic ad Ordinarij collationem per suam donationem redigere in seruitutem iurispatronatus. *Abb. cons. 106. par. 2.* non obstante, quòd in donatione dicatur, quòd donatarius ædificare debeat, & ornare vnam capellam, seu altare infra biennium, vel triennium, si in totum non esset destructa, itaut ex reædificatione iuspat. acquireretur *glo. in c. quoniam. de iurep. Rocch. de Cur. de iurep. verbo, construxit. nu. 12.* & si iuspatr. sit concessum, dummodo dos augeatur in tali summa, assignatio debet realiter, & cum effectu fieri, nec satis est, quòd augens, obliget tantum sua bona, quia actio non extimatur tantum, quantum est quantitas, quæ debetur ex actione. *Bald. in l. quod debetur. ff. de pecul. gloss. & ibi Doct. in l. minus est. ff. de reg. iur.* & augumentum, & fructuum perceptio præsupponit certitudinem bonorum, vt fuit dictum in *Florentina Archipresbyteratus. 2. Martij. 1592. coram Illustris. Card. Millino.* & per augumentum dotis ecclesia libera non fit patronata, vt fuit dictum in *Lunen. Sarzanen. beneficij. 5. Iulij. 1599. coram Illustris.* D. Card. *Millino*, quæ in calce operis est dec. 40.
115 Item est notandum, quòd d. iuspatr. competens ex priuilegio sublatum est etiam per Regulã 8. *Cancell.* cum enim iurapat. competentia ante Conc. Trident. ex priuilegio, sint

sublata

sublata per d. Conc. Trident. consequenter intrat reseruatio per d. regulam octauam, quæ iam non reperit aliud obstaculum, seu impedimẽtum. *Gonzal.d.glo.*18.*nu.*105. quòd
116 si iuspat. cõpetat ex priuilegio, quia dotem auxerit, vel ecclesiam reparauerit, vel vtrumque effecerit, an subiaceat d. regulæ octauæ, vide *Garc.d.c.9. à num.* 122.

Quarto principaliter in d. *cap.* 9. *Conc.Trid. in verſ. adhæc*. habetur. Ad hæc liceat Episcopo præsentatos à patronis, si idonei non fuerint, repellere. quòd si ad inferiores institutio pertineat, ab Episcopo tamen iuxta aliàs statuta ab hac sancta Synodo examinentur, alioquin institutio ab inferioribus facta irrita sit, & inanis.

117 Notatur, quòd Episcopus potest præsentatos non idoneos repellere, & qui non sint idonei, vel indigni dixi supra lib.6.cap.9. & 10. & infra
118 lib.12.cap.11.& si inferiores habeãt ius instituendi non possunt præsentatum instituere, nisi prius ab Episcopo fuerint examinati, alias inualida est institutio. idem habetur in d. *Conc.ſeſs.*24.*de ref.cap.*18.*& ſeſs.* 14. *de ref. cap.*13. & vide *Riccium in d.praxi. dec.*212.*num.*278. *& ſeqq.*
119 post d. Concilium autem si fundentur noua beneficia, institutio soli Episcopo debet reseruari, non inferiori. *Conc.Trid.ſeſs.*14.*de ref.c.*12. dicam infra lib.12.cap.3.

Quinto principaliter habetur in d. *cap.9.Conc.Trid. verſ. patroni autem*. Patroni autem beneficiornm cuiuscumque ordinis, & dignitatis, etiamsi communitates, vniuersitates, collegia quæcumque clericorũ, vel laicorum existant, in perceptione fructuum, prouentuum, obuentionum quorumcumque beneficiorum, etiamsi verè de iurepatronatus ipsorum ex fundatione, & dotatione essent, nullatenus, nullauè causa, vel occasione se ingerant, sed illos liberè rectori, seu beneficiato, non obstante, etiam quacumque consuetudine, distribuendos dimittant. nec dictũ iuspatronatus venditionis, aut alio quocunque titulo in alios contra canonicas sanctiones transferre præsumant, si secus fecerint, excommunicationis, & interdicti pœnis subijciãtur. & dicto iurepatronatus, ipso iure, priuati existant.

120 Notatur, quòd patroni, seu alij existentes in quasi possessione iuris præsentandi non possunt se ingerere in perceptione fructuum beneficiorum patronatorum vacantium, sed prædicti fructus ad rectores beneficiorum pertinent.

121 Secundo, patroni non possunt vẽdere iuspatr. vel alio titulo in alios transferre contra canonicas sanctiones, & si contrafecerint pœnæ excõmunicationis, & interdicti subijciuntur, & ipso iure priuati sunt dicto iurepat. & beneficia remanent libera. prout dicam infra lib. 15. cap. 2. & 3.

Sexto principaliter habetur in d. *cap.9.Conc.Trid.verſ.inſuper*. Insuper accessiones per viam vnionis factæ de beneficijs liberis ad ecclesias iurispatr. etiam laicorum subiectas, tam ad parochiales, quàm ad alia quæcumque beneficia, etiam simplicia, seu dignitates, vel hospitalia, itaut prædicta beneficia libera eiusdem naturæ cum ijs, quibuscum vniuntur, efficianrur; atque sub iurepat. constituantur; hæ si nondum plenarium sortitæ sunt effectum, vel deinceps ad cuiusuis instantiam fiẽt, quacumque auctoritate, etiam Apostolica concessa fuerint, simul cum vnionibus ipsis per subreptionem obtentæ intelligantur; non obstante quacumque in ijs verborum forma, seu derogatione, quæ habeatur pro expressa, nec executioni amplius demandentur, sed beneficia ipsa vnita, cum vacauerint, liberè, vt antea cõferantur. quæ verò à 40. annis citra factæ, effectum, & plenam incorporationem sunt consecutæ, hæ nihilominus

minus ab ordinarijs, tanquam à Sede Apostolica delegatis, reuideantur, & examinentur, ac quæ per subreptionem, vel obreptionem obtentæ fuerint, simul cum vnionibus irritæ declarentur; ac beneficia ipsa separentur, et alijs conferantur.

122 Notatur, quod beneficium liberum vniri non potest cum beneficio iurispatronatus, & si vnio taliter sit facta censetur subreptitia, & beneficium vt liberum conferri debet, nisi talis vnio sortita sit plenum effectum. & ita ex declaratione S. Congregationis seruatur, & in praxi in Pisana diœcesi vidi dissolui vnionem factam Ecclesiæ S. Petri de Cisanello liberæ collationis ad ecclesiam curatam S. Iusti loci prædicti, quæ Ecclesia S. Iusti est iurispat. laicorum, & hodie dicta Ecclesia S. Petri vti libera confertur.

123 Item notatur, quod vnio facta à 40. annis citra, quamuis effectum sortita sit, ad ordinarijs tanquam à Sede Apostolica delegatis, reuideri potest & si facta sit per subreptionem irrita declaretur, & de vnione. vide *Garciam vbi sup. p. 12. c. 2. de vnione.* & latè dicam infra *in c. de vnionibus.*

Septimò principaliter habetur in *d. c. 9. Conc. Trid. in vers. similiter.* similiter quoque patronatus, quicunque in ecclesijs, & quibuscunque alijs beneficijs, etiam dignitatibus antea liberis, acquisitis à 40. annis citra, & in futurum acquirendi seu ex augumento dotis, seu ex noua constructione, vel alia simili causa, etiam auctoritate Sedis Apostolicæ, ab ijsdem ordinarijs, vel delegatis, vt supra, qui nullis in his facultatibus, aut priuilegijs impediantur, diligenter cognoscantur; & quos non repererint ob maximè euidentem ecclesiæ vel beneficij, seu dignitatis necessitatem legitimè constitutos esse, in totum reuocent, atque beneficia huiusmodi sine damno illa possidentium, & restituto patronis, eo, quod ab ijs iccirco datum est, in pristinum libertatis statum reducantur non obstantibus priuilegijs, constitutionibus, & consuetudinibus etiã immemorabilibus.

124 Notatur, quod iuspatronatus acquisitum super beneficio libero à 40. annis citra, & quod in futurum acquiretur ex augumento dotis, vel ex noua constructione, seu alia simili causa etiam auctoritate Sedis Apostolicæ ab ordinarijs cognosci debet non obstante quolibet priuilegio, & si legitimè constitutum non sit, debet reuocari, & beneficium in pristinam libertatem reduci sine præiudicio possessoris, & restitutione facta patrono expensarum factarum pro acquirendo dicto iurepatronatus. de quo per *Garciam vbi sup. d. c. 2. de vnione.* & quando habens assistentiã, seu resistentiam iuris communis debeat in possessione manuteneri, &

125 quando non, ex his, quæ in Rota decisa fuerunt diligentissimè explicat *Marescott. vbi supr. variar. resolut. lib. 1. cap. 11.* nam regulariter habens

126 intentionem fundatam de iure communi manuteneri debet etiam nulla probata possessione. *c. cum personæ. in fine, & ibi notant omnes. de priuileg. lib. 6.*

Vtrum autem iurispatr. probetur ex narratione Papæ, dicentis beneficium esse de iurepatr. alicuius maxime personæ in qua cadit vsurpationis præsumptio, vide in *Albanen. prioratus 8. Iunij. 1588. coram Orano, & in Sorana iurisp. 23. Aprilis 1603. coram Card.* Pamphilio. & an iuspatronat. probetur ex præheminentijs, quas quis habet in Ecclesia, vide in Calagurit. *præeminẽtiarum 17. Maij, & 26. Iunij 1591. coram Gipsio.* & si sit narratum iuspatr. esse laicorum, non sufficit probare iuspat. sed etiam debet probari qualitas, quod etiam sit laicorum, vt fuit dictum in *Baren. beneficij. 16. Nouemb. 1587. coram Blanch.* idem est si sit narratum esse ex fundatione, vel dotatione, quia debet

debet probari, quod sit ex fundatione, vel dotatione. *Cassador. decis.4. num.6. de probat. & dec.7. num.6. de iurep. Rota dec.531. num.1. par.1. diuers.* & fuit dictum in *Firmana iurispat. 29. Ianuarij, & 10. Martij. 1600. coram Penia,* nisi fuerit narratum cũ clausula, vt asseritur *Cassador. d. dec. 4. num.1.* vel alternatiuè, vel nam tunc sufficit quod alterum sit verũ. *Cassad. d. dec.4. vers.10.* vel si esset narratum iuspat. conditionaliter, & cum clausulis executiuis ad effectum derogationis, quia tunc non est verificandum, vt *in Salernitana Capellaniæ, 29. Nouembr. 1592. coram Card. Pamphilio,* quod iuspatronatus est onerosum respectu Ecclesiæ, super qua est. *Card. Seraph. dec. 1353.* est tamen fauorabile respectu vniuersalis ecclesia, vt ecclesiæ ædificentur, & dotentur. *Lambert. vbi sup. lib.1. par.1. quæst.1. art.4. num.3. Calderin. cons.4. in fine, de iurep.* & fuit dictum in *Cremonen. iurispat. 18. Maij 1577. coram Robusterio.*

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio iurispatr. est facilioris probationis.*
2 *Quasi possessio prædicta quomodo probetur.*
3 *Et secundum Concilium Tridentinum.*
4 *Stilus articulandi super quasi possessione.*
5 *Forma probandi d. quasi possessionem.*
6 *Quasi possessio iurispræsentandi ex quibus dignosci possit.*
7 *Quasi possessio probatur ex præsentationibus rffectuatis. &*
8 *Factis de beneficio vacanti.*
9 *Consensus* Patroni *habet vim præsentationis, &*
10 *Consensus præstitus absentibus veris patronis, non faciunt quasi possessionem.*
11 *Præsentatio, qua dedit occasionem liti non constituit præsentãtem in quasi possessione.*
12 *vltimus status attenditur in beneficialibus.*
13 *Vt præsentatus ab eo, qui pro se habet vltimum statum præferatur.*
14 *Nisi in dicto vltimo statu esset clausula, sine præiudicio aliorum.*
15 *Vel quando vltima possessio est violenta.*
16 *Prædo in sua possessione est manutenendus, nisi ex actis constet eum esse prædonem.*
17 *Vel quando quis est intrusus.*
18 *Quasi possessionis status non datur in actibus negatiuis.*
19 *Possessor quis sit, attenditur in iure conferendi.*
20 *Quasi possessio eligentis attenditur ad effectum eligendi.*
21 *Quasi possessio præsentantis attenditur ad effectum præsentandi.*
22 *Dummodo adsit bona fides.*
23 *Vltimus non attenditur status, quando in contrarium constet de proprietate iurispat.*
24 *Iurispat. proprietas patet vel per confessionem aduersarij, vel per tres sententias conformes.*
25 *Quasi possessio, & vltimus status non iuuant, nisi constet de titulo iurisp.*
26 *Patronus si semel iuspat. probauit secundum Conc. Trid. amplius non tenetur illud probare.*
27 *Patronum esse, vel collatorem respicit petitorium, habere ius præsentandi respicit possessorium.*

CAPVT SEXTVM.

Quasi possessio iurispatronatus, seu iuris præsentandi quomodo probetur.

1 FACILIOR modus probandi, & obtinendi in causa iurispatronatus est probare quasi possessionem iurispatronatus, seu iuris præsentandi, quãuis enim aliquis se asserat patronum,

atta-

attamen si deinde probet se esse in quasi possessione iuris præsentandi obtinebit.

2 Quasi possessio autem prædicta probari potest per instrumenta præsentationum, & institutionum, vel quia patronis, & possessoribus prædictis facta fuerunt solita fieri haben tibus tale ius. *ad notata in c. si vero, de iurepat.* & secundum dicta in *cap. consultationibus. de iurepat.* & hodie debet seruari decretum Concilij Tri

2 dentini. *c.9. de reform. sess.* 25. de quo late dixi in præcedenti capite, & secundum ibi dicta debet talis quasi possessio probari, & super his vide R*otam decis.*195.222.224.347 *&* 615. *in recentiorib.* & de probatione huius quasi possessionis vide *Card.*Mant. *dec.*208. *& Praxim Archier.*Leonis *par.*2. *c.*21. *de iurepatr. nu.* 1. *& seqq. &* Mascardum *de probationib. conclus.* 1217. *Riccium in praxi rer.for.eccl. dec.* 153. *Massobr. in praxi bab.conc.ad vac.par.eccl.requisito* 7. *dub.*17. Gonzal. *in commen. ad reg.*8. *Cancell.glos.*45.*§.*2. *à n.*29. Garc. *de benef.par.*5. *c.*5. *Aug.* Barbosam, *de off. & pot.*Episc. *par.*3. *allegat.* 72. *à num.* 20. & fuit dictum in *Florentina canonicatus*, 11. *Decemb.* 1615. *coram* R.P.D. Buratto, quę in calce operis est *dec.* 41. *& in Cracouien. parochialis de couiusxa*, 9. *Iunij* 1627. *coram Reuerendissimo* D. Patriarcha *Hieros.* quæ in calce operis est *dec.*42. & in *Florentina subdecanatus* 27. Ianuar. 1627. *coram R.*P. D. Durano, quæ in calce operis est decisio 43.

4 Quare stylus articulandi in praxi pro d. quasi possessione probanda erit huiusmodi, de quo *Lambert. de iurepat. lib.*2. *par.*2. *quæst.*10. *art.*6.

5 Comparet Nicolaus Mazzolius clericus Pisanus tanquam præsentatus ad capellaniã S. Ioannis Chrysostomi sitam in Primatiali Ecclesia Pisana à Iuliano Riccio Patritio Florentino patrono iurispatron. & iuris præsentandi ad dictam capellaniam, & pro verificatione iurium iurispat. & prædicti patroni dictæ capellaniæ existentis in pacifica quasi possessione dicti iurispatronatus, & iuris præsentandi ad d. capellaniam, quando vacare contingit, & breuiter dicit, quod capellania prædicta fundata fuit constructa, & dotata ab Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Iuliano de Riccis Archiepiscopo Pisano, & post mortem dicti Illustrissimi Domini prædictum iurisp. deuenit in Petrum de Riccis, qui ad dictam capellaniam vacantem præsentauit Franciscum Spinium clericum pisanum, qui fuit institutus, dictamque capellaniam per multos annos pacificè possedit; postea peruenit d. iuspatr. in Carolum Filium d. Petri, qui ad dictam capellaniam vacantem per obitum dicti Francisci præsentauit Rainerium Vffredutium clericum pisanum, qui fuit institutus, & obijt in pacifica possessione, demum d. iuspat. peruenit in Alexandrum filium d. Caroli, qui præsentauit ad dictam capellaniam vacantem per obitum dicti Rainerij Vincentium Alemannum clericum pisanum, qui etiam fuit institutus, & in pacifica possessione obijt, demum Iulianus dicti Alexandri filius patronus, & hæres ad eandem capellaniam sic vacantẽ per obitum d. Vincentij præsentauit dictum comparentem, & hæc omnia probantur per instrumenta authentica, & super singulis superius dictis singuli poterunt formari articuli, &

6 ex quibus dignosci possit quasi possessio iuris præsentandi ad beneficium vide *Rotam decis.* 680. *part.*3. *lib.*3. *diuers.*

7 Et ideo si præsentationes sint effectuatæ ex subsecuta institutione, & possessione probant quasi possessionem *Greg.XV. dec.*452. *num.*6. *&* 19. & fuit dictum in *Romana Iurispatronatus de Cardellis*, 22. *Aprilis.* 1611. *coram* D. *Penia* quæ est *decis.*

8 312. *par.*1. *in recentiorib.* quæ quasi possessio probatur per præsentationẽ

 effe-

effectuatam factam de beneficio vacanti per obitum, vel alio modo, &
9 etiam per consensus præstitos resignationi beneficij, qui consensus habēt vim præsentationis,& constituūt præstantem consensum in quasi possessione præsentandi. *Put. decis.*310. *lib.*2.*Crescent. dec.*2.*de iurepat.* Rota *dec.*792.*num.*8.*par.* 8. *par.* 1. *diuers.* & *dec.*154.*num.*4.*par.*2. *in recentiorib. apud Farinac.*Greg.*XV.dec.*349. *num.*2. & *ibi annotat.nu.*7. nisi alius esset in quasi possessione, quæ per vnicum actum acquiritur, & ita intelligitur Dec. *in cons.* 148. *num.*4. *Greg.XV.dec.*215. & *ibi annotat.* & consensus prædicta operatur, si resignatio effectuata sit; quæ tamen non procedunt, si talis consensus esset
10 præstitus absentibus,& ignorantibus patronis.*Greg.XV. dec.*417.*nu.*1. & & 2. & *ibi annotat.* & præsentatio,
11 quæ dedit occasionem liti non constituit præsentantem in quasi possessione.*Greg.XV.d.dec.*417.*num.*4.
12 Et regulariter in beneficialibus attenditur vltimus status, & vltima, & immediata possessio. vt fuit dictū in *Placentina Archipresbyteratus*, 17. *Martij* 1623. *coram* R.P.D.*Pirouano* quæ in calce operis est *dec.*44.*Oldradus cons.*312. *num.*2. *in fine*. Rota *dec.*2.*num.*2.*de præbend.in nouis*. & *dec.* 49.*num.* 1. *de rescript. in antiq. Felin.in c.eam te.circa finem. de iurepat.Rocch.de Curte in cap.vlt. de consuetud.sect.*4.*num.*82. *Mascard. vbi sup.concl.*172.*nu.*8. *Put.dec.*2. *nu.*4. *lib.*3.Gonzal.*vbi sup.d.glos.*45. §.2. *num.*14. & *seqq.* Greg. *XV. dec.*77. *num.*9. & *ibi annotat. num.*12. *Marescott.var.resolut.lib.*1. *c.*55. vbi latissimè *Stephan. Gratian. discept.forens.c.*577.*num.*13.*Cæsar de Grassis. dec.*4.*de probat.*Genuen.*in praxi Archiep.*Neapol.*c.*100. & *vlt. Riccius in praxi rer.for.eccles. dec.*146. *num.* 26.& *decis.*153. *nu.*46. & ideo præsentatus ab eo, qui pro se habet vltimum statum, & sic quasi possessio-
13 nem præsentandi præfertur *c.consultationibus.de iurepat.vbi Abb.num.*6. nisi in d. vltimo statu esset clausula sine præiudicio aliorum, vel si con-
14 sensus fuit datus sub conditione. *Marescott. vbi sup. num.* 30. & *seq.*
15 vel quando vltima possessio est violenta, et cum mala fide, quia licet etiam prædo sit in sua possessione ma-
16 nutenendus, & si spoliatus ad illam debeat restitui.*c.in literis. de restit. spoliat.*tamen si ex eisdem actis constet illum esse prædonem, tunc ei denegatur manutentio, et restitutio *Innoc. in cap. cum Ecclesia Sutrina. vbi* Abb.*num.*36.*de caus.poss.*& *propriet.* et ita iudicandum esse dicit *Menochius, de recuperanda possessione remedio primo, num.*113. & *Gratian. vbi supra cap.* 899. *num.*21. &
17 & 22. vel quando adsunt duæ præsentationes ambæ compatibiles, vel quādo quis reperitur intrusus in beneficio, vel quando in contrarium constat de beneficij, et iurispatronatus proprietate, et in actibus ne-
18 gatiuis non datur status quasi possessionis, præsertim in his, quæ sunt meræ facultatis, et quando agitur contra superiorem. *Marescott.vbi sup.num.*53. & *seq.* ita etiam in iure
19 conferendi attenditur quis sit possessor. *cap.cum olim.* & *cap.cum Ecclesia Sutrina, vbi glos.* & Doct. *de caus.possess.*& *propriet.Selua de benefic. par.*2.*quæst.*7.*num.*1. *Mascardus vbi sup. num.* 4. pariter ad effectum eligendi attenditur quasi possessio
20 eligentis. *cap.quærelam de elect.*Rot. *dec.*6.*in fine.iuncta addit. de elect. in nouis.*
21 Necnon ad effectum præsentandi attenditur quasi possessio pręsentantis, qui vltimo loco præsentauit. Rota *dec.* 14. *de iurepat. in antiquis. Calderin.cons.vlt.de iurepat. Put.dec.* 189.*num.*1.*lib.*1.*Gonzal.d.gloss.*45. §.2. *à num.*6. illudq. procedit, dum-
22 modo adsit bona fides, & constet de scientia, & patientia eorum, quibus præiudicatur. *Calderin. cons.* 12. *de iurepat. Gonzal.d.* §.2.*nu.*32. & 35. & quan-

23 & quando constat de proprietate iurispatr. quæ præualet possessioni, vltimus status non attenditur. *Abb. in d.cap.consultationib. nu.9.de iurepatr. Card. Seraph. decis.*1025.1227.1495. *&* 950. attamen non dicitur
24 constare de proprietate nisi per cõfessionem aduersarij, vel per tres sententias conformes. *Aegid. dec.* 103. *Gratianus vbi sup. d.c.*577. *à nu.*13. *ad* 14. hodie tamen ex *d. c.9.de ref. sess.*25.*Conc.Trid.* non sufficit docere
25 de quasi possessione, & vltimo statu, nisi doceatur de legitimo titulo iurispat. ex fundatione, vel dotatione, &c. quia derogat non solum titulo, sed etiam quasi possessioni iurispat. aliter quæsiti, quàm ex fundatione, seu dotatione, ideo vt quasi possessio suffragetur, est docendum de titulo.
26 si autem semel vacatio contigerit, & patronus laicus, vel mixtus præsentauerit, & coram Ordinario docuerit de suo iurepat. secundum formam d. cap. 9. & præuia causæ cognitione, & seruatis seruandis Ordinarius semel approbauerit d. iuspatronatus, & præsentatum instituerit, tunc saltem in possessorio non tenetur amplius docere de titulo, sed satis est quasi possessio, si de nouo vacauerit. *Gonzal.vbi sup.glo.*18.*à nu.*23. & de his vide *Aug. Barbosam in suis collectan. super d.cap.consultationibus. num.*7. *de iurepat.* & tali casu dicitur constare de iurepatr. vt fuit dictum in *Cremonen. Capellaniæ.*14. *Ianuar.*1594.*coram Illustriss.D.Card. Millino*, quæ in fine operis est decisio 13.
27 Et aliud est dicere se esse patronũ, vel collatorem, quòd respicit petitorium, & aliud dicere se habere ius conferendi, seu ius præsentandi, quia hoc respicit possessorium, quòd est potissimè attendendum. *Francus in c.vnico.nu.*5.*de iurepat. lib.*6. *Cassador.dec.*2.*num.*3. *in fine. de probat. Rota dec.* 347. *num.*3. *&* *dec.* 1178. *lib.*3. *diuers.* Gonzal. *d.§.*2.*num.*27. *&* 28.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, & institutio probatur per instrumenta.*
2 Et *quæ instrumenta debent esse rogata à notario.*
3 *Et probatur per patentes literas institutionis.*
4 *Literæ patentes faciunt fidem.*
5 *Literis patentibus Abbatis quando credatur.*
6 *Subscriptio Superioris, seu* Notarij *quando requiratur.*
7 *Sigillum multa operatur.*
8 *Sigillum vt sit authenticum quæ continere debeat.*
9 *Et præsertim debet continere literas, & nomen.*
10 *Et debet constare, cuius sit sigillum.*
11 *Sigillum factum cum re non sculpta ad signandum, nihil operatur.*
12 *Sigillum corruptum nullam fidẽ facit.*
13 *Sigillum debet esse solitum Principis, vel Episcopi.*
14 *Sigillum est multiplex.*
15 *Sigillum est duplex, publicum, & priuatum.*
16 *Sigillum publicum est Papæ,* Imperatoris, *&c.*
17 *Sigillum priuatum est personarum priuatarum.*
18 *Sigillum sæpe vocatur signum.*
19 *Sigillum appellatur etiam anulus.*
20 *Sigillum Episcopi cum subscriptione, quando plenè probet.*
21 Literæ *Ordinarij confectæ cũ suo sigillo probant, si talis sit consuetudo.*
22 Et *si hæc articulentur, addatur, quòd etiam talis extat consuetudo.*
23 *Præsentationis, & institutionis instrumentum bene est facere.*
24 Patronus *non est, si probetur honoratus vt talis, quia ius præsentandi probari debet.*
25 *Iuspat. probatur per literas antiquas incisas in lapidibus.*
26 *Quoad illum fundatorem in literis nominatum.*
27 *Consecratio ecclesiæ probatur per literas incisas in lapidibus.*

CAPVT SEPTIMVM.

Præsentatio, & Institutio quomodo probentur.

1 IN materia probationis iurispatronatus, & iuris præsentandi, & quasi possessionis illius, præsentatio,& subsecuta institutio probâtur per instrumenta successioue facta, si in authentica forma producantur, & ita procedunt notata
2 in *cap. si vero. de iurepat.* quæ instrumenta debent esse celebrata cum notario, & testibus, vt dixi sup. hoc lib. cap. quinto. Item per patentes
3 literas institutionis ipsius Ordinarij cum suo sigillo authentico probatur, si adsint testes cum notarij subscrip-
4 tione. etenim literæ patentes faciunt fidem in iudicijs, clausæ verò non. not. *Io. And. in c. patentibus literis. post Hostiens. & Butrium de priuileg.* &
5 creditur literis patentibus Abbatis dicentis se aliquem recepisse. *Specul. in tit. de probationib. §. vlt. num. 17. vers. hoc autem certum est. & Franc. Marcus quæst. 993. num. 1. par. 2.* & de literis patentibus. vide Gonzalẽ *in comment. ad reg. 8. Cancell. glo. 59.*
6 & de subscriptione, & solito signo tabellionis, seu notarij, & quando sint necessaria, & quando requiratur subscriptio Superioris. vide *Gon-*
7 *zalem vbi sup. glos. 60.* sigillum autem comprobat, confirmat, supplet, & robur adijcit, aliosq. plures effectus operatur. *Bald. in l. bonæ fidei. ante num. 6. C. de reb. credit. Ias. in l. pacta nouissima. nu. 9. C. de pactis. Roman. cons. 305. n. 2. Vestrius in praxi. lib. 6. c. 1. nu. 9. Rota decis. 535. nu. 2. par. 1. diuers.* & sigillum adhoc vt
8 dicatur authenticum debet continẽre quãdam impressionem. *l. 1. §. si autem socius.* ibi. sigillo impresso. vbi not. *Bald. C. de comm. seruo manumisso.* in qua impressione debet esse imago Principis, seu Episcopi, vel in eo debent esse arma insignia illius, cuius est sigillum, sicut in moneta. *l. vlt. C. de vet. numism. potest. lib. 11. Bald. cons. 376. nu. 1. lib. 3.* item debet
9 continere characterem, seu literas circum, proprium nomen declarantes, vel alias literas aptas, & conuenientes sigillo, vt facile cognoscatur cuius sit sigillum. *cap. significauit. 48. de appellat. c. inter dilectos. vbi Abb. num. 4. de fid. instrum.* Menoch. *de arbitr. iud. casu 113. nu. 3.* attamen alte-
10 rum prædictorum sufficeret, dummodo constet, cuius sit sigillum. *Felin. in c. 2. num. 37. vers. item quod sigillum. de fid. instrumen. Crauet. de antiquit. temp. in 5. particula primæ partis. num. 46. Menoch. de præsumption. lib. 2. præsumpt. 57. num. 6.* ideo siquis
11 vellet sigillare cum re non habente characteres, vel literas non legibiles, puta cum corrigia, vel ferro, aut alia re non sculpta ad signandum, nihil ageret. *l. ad testium. §. signum. ff. de testament. §. possunt. & ibi Io. Faber. num. 1. Institut. de testament. ordin.* &
12 si sigillum sit corruptum adeout nõ cognoscatur cuius sit, nullam facit probationem. *Abb. in d. cap. inter dilectos. num. 4. & ibi Felin. num. 5. de fid. instrum. Specul. in tit. de instrum. edit. §. instrumentum. post nu. 9. vers. item quod imago.* Menoch. *de arb. iud. d. casu 113. num. 12. & de præsumpt. lib. 2. præsumpt. 57. num. 3. & seqq.*
13 insuper sigillum debet esse solitum Principis, vel Episcopi, aut Magistratus, ad illa negocia destinatum, & materiæ, cui imprimitur, deputatum. d. *cap. significauit. de appellat.* Bald. *in cap. post cessionem. num. 1. & ibi* Felin. *num. 17. de probat.* sigillum
14 autem est multiplex. vt per *Innoc. in cap. 2. num. 3. de fid. instrum.* quem ibi alij sequuntur. *Bald. in Margarita Decretal. verbo, sigillum appellat. Rebuff. in tract. de nominat. quæst. 10. num. 24.* aliud est sigillum auctoritatis, vt sigillum Papæ, Regis, Episcopi,

pi, & Dominorum temporalium. vt in d.c.2.*de fid.instrum.* aliud testimoniale. vt in *l. si qua per calumniam. C.de Episc.& cler.* aliud ratificatiuũ. l.2.C.*de reb.alien.non alienand.* aliud in signum consensus. *c. 1. de procuratorib.* aliud sigillum confirmationis. *d.c.inter dilectos. §.1.* aliud est sigillum ad citationes destinatum. *d.c.significauit.* quæ sigilli differentiæ concernunt potius quandam destinationem, seu effectus diuersos, quã sigillorum differentiam, siquidem vnicum tantum sigillum publicum potest omnes dictos effectus opera-
15 ri. & ideo dicas, quòd sigillum est duplex, publicum, Papæ, Imperato-
16 ris, Regum, Principum, Episcopi, vniuersitatis, aut Magistratus. *Mandosius in glossa ad facultates Auditoris Cameræ. §. & proprium. in verbo, sigillum.* Imola *in d.c.2.nu.22.& ibi alij. de fid. instrum.* & hoc sigillum, aut est maximum, magnum, medium, & paruum. d.*c.significauit. c.ad nostram. & c. suggestum. de appellat.*

17 Aliud est sigillum priuatum, quòd quælibet persona priuata eligit ad libitum suum, de quibus habetur in *l. videamus. 11. §. qui vinum. ff. locati. l. æquissimum. §. sed si ædium. ff. de vsufructu. l. cætera. §. item hoc. ff. de leg. 1.*
18 & hoc sigillum de iure ciuili sæpe vocatur signum. d. *l. ad testium. §. 1. & §. si signa. ff. de testam.* latè *Mandos. vbi sup. post medium.* item appel-
19 pellatur anulus. *d.l. ad testium. §. si ab ipso testatore anulũ. l. signationis anulus. 74. ff. de verb. signif.* & habetur in *c. in nomine. in fine.* ibi. anulo nostræ ecclesiæ firmare censuimus. *dist. 74.* & notes, quòd sigillum authenticum
20 Episcopi coniunctum cum subscriptione propria manu facta plenè probat in concernentibus illius officium, etiamsi agatur de re graui. d. *l. si qua per calumniam. vbi Bart. n. 1. & Salicet. nu. 5. C. de Episc. & cler. d.c. post cessionem. vbi Doct. de probat.* Iason *in l. quæ dotis. nu. 49. ff. solut. matr.* Couarr. *pract. quæst. cap. 22. num. vlt.* *Menoch. d. casu 113. à num. 8.* Rota *d. dec. 535. num. 1. & 4. par. 1. diuers.* & de tali sigillo pulchrè pertractat *Gonzal. vbi sup. glo. 61. per totam.*

21 Et si literæ Ordinarij sint confectę cum suo sigillo tantum probant, si talis extet consuetudo. *Bald. in rubr. col. penul. C. de fide instrument.* Qua-
22 rè si hæc articulentur, ponatur etiã, quòd talis extat consuetudo legitimè præscripta, nempe, quòd literis huiusmodi cum solo sigillo Ordinarij detur plena fides, & quod pluries, vel saltem bis ita fuerit iudicatum, & in contradictorio iudicio obtentũ. vide *Rocchum de Curte in cap. vlt. de consuetudine.* sed cautela est in praxi
23 seruanda huiusmodi, videlicet, quòd conficiatur instrumentum de ipsa præsentatione cum notario, & saltẽ duobus testibus. & aliud simile instrumentum super ipsa institutione, & ita vidi seruare, & seruaui in casu simili. de quibus vide *Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 4. & art. 7.* Neque ad probandum quem
24 esse patronum sufficit probare illum fuisse honoratum tamquam patronũ in processionibus, & in alijs, sed debet in specie probari ipsa quasi possessio iuris præsentandi tempore vacationis. *Lambertin. vbi supra. art. 8.*

25 Probatur etiam iuspatronat. per literas antiquas incisas in lapidibus positis in ecclesia, seu in campanili stante tamen antiquitate temporis, & nisi contrarium appareat. *Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, honorificum. in fine. col. 50. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. alleg. 72. num. 50. & seq. Garc. de benefic. p. 5. c. 9. nu. 91.* *Caualcan. dec. 17. nu. 1. et Praxis Archiep. Leon. cap. 6. num. 4.* & dixi in præced. cap. 5.

26 Quòd procedit quoad illum primum fundatorem tantum nominatũ in dictis lapidibus, quia quoad descendentes ab ipso probãda erit descendentia, nisi in dictis lapidibus diceretur iuspatronatus esse illorum, puta,

puta, de familia Gualandorum Nobilium Pisanorum, vel de alia familia, quia hoc faceret pro illis de tali familia superstitibus, nisi contra eos esset legitimè præscriptum. *Lambert. vbi sup. art. 9.* & quando literæ antiquæ incisæ in lapidibus probent. vide *Felin. in c. cum causam. col. 3. de*
27 *probat.* & quod probent iuspatronatus, & ecclesiæ consecrationem probat *Dec. cons. 135. col. 3.*

SVMMARIVM.

1 *Exceptiones, quæ opponi possint contra præsentationem.*
2 *Exceptiones, quæ oppont possunt contra iuspat. antiquum.*
3 *Exceptiones, quæ opponi possunt contra iuspat. modernum.*
4 *Compatroni quando possint esse testes in proban. iurispat.*
5 *Præsentans non potest esse testis pro præsentato.*
6 *Compatroni aliquando admittuntur ad probandas descendentias.*
7 *Processus publicatio fit in causa institutionis faciendæ.*
8 *Processus publicatio omissa non vitiat.*
9 *Testes in causa institutionis reprobari possunt.*
10 *Testes quot requiruntur ad reprobandum alios testes.*
11 *Testes an possint post publicationem reprobari.*
12 *Testes reprobatorij an possint per alios testes reprobari.*
13 *Cnnclusio in causa non est necessaria in iudicio institutionis.*
14 *Conclusio in causa non est necessaria in beneficialibus.*
15 *Et si fiat, non potest reuocari.*
16 *Iudex quando post conclusionem in causa possit nouas probationes recipere.*
17 *Conclusum in causa quando dicatur.*

CAPVT OCTAVVM.

De exceptionibus, quæ proponi possunt contra probationes iurispatronatus, & iuris præsentandi, & de processus publicatione, & terminatione.

HACTENVS visum est, quomodo Actor in hoc iudicio probare possit iuspatronatus, seu ius presentandi, & quasi possessionem. Nunc vi-
1 deamus quomodo contradictor possit opponere, & excipere contra prædictas probationes.

Et est distinguendum, quod aut sumus in probatione iurispatr. antiqui, aut moderni. Primo casu po-
2 test contradictor excipere, & dicere eum, qui præsentauit, non esse de illa familia, de qua se esse asserit, sed illud cognomen sibi assumpsisse, vt aliquando accidit, & iurapatronatus vsurpantur; vel excipere, quod nunquam antecessores illius, qui presentauit, fuerunt in quasi possessione d. iurispatronatus, seu iuris præsentandi, vel quòd scripturæ ex aduerso exibitæ non sunt authenticæ, neque in forma probanti, vel quòd priuilegium allegatum non est legitimè scriptum, seu signatum, siue quod talis præsentans non est hæres illius prædefuncti patroni, seu, quòd non est patronus, nisi pro quadam minima rata, vel quod tale iuspat. competit ex priuilegio, quòd hodie est sublatum à Conc. Trid. vel quod d. iuspat. fuit taxatiuè reseruatum dicto patrono præmortuo, & similiter alia possunt opponi secundum casus occurrentes.

3 Secundo casu contra probationes iurispat. moderni potest cõtradictor excipere dicendo, nempe in fundatione, constructione, & dotatione talis

talis Ecclesiæ non interueniſſe ordi-
narij conſenſum, vel interueniſſe
conſenſum illius, qui huiuſmodi fa-
cultatem non habebat, vel quod fun
dator non poterat acquirere iuſpat.
quia erat hæreticus, vel criminoſus
talis, qui erat iuriſpat. incapax, & ſi
fundetur probatio iuriſpatron. ſuper
præſcriptione, contra talem præſcri-
ptionem excipi poteſt de inualido
titulo de mala fide, & de alijs, vel
aliter, prout latè ponit Lambert. *de*
iurepat. lib. 2. par. 2. quæſt. 10. art. 10.
4 & in probando iurepat. poſſunt eſſe
teſtes compatroni, niſi per hoc pro-
barent ius ſuum, item conſanguinei,
& familiares, cum aliàs tales familia-
res admittantur. vt per *Abb. poſt gl.*
in c. cum dilectus. de cler. non. reſid. &
notatur *in c. literas. de præſumpt. Fe-*
lin. in c. inſuper, de teſtibus, & facit
quod dicit Riccius *in praxi rer. fori*
eccleſiaſt. deciſ. 146. num. 28.
5 Verum quoad merita, vel deme-
rita præſentati, non admittitur ad
teſtificandum patronus, qui illum
præſentauit, quia ex hoc recipit cō-
modum conſeruandi, vel acquiren-
di quaſi poſſeſſionem. illi autem
compatroni, conſanguinei, & fami-
liares admittuntur vt teſtes, quia
6 ad probandas deſcendentias ſunt
neceſſarij illi, qui illas ſciunt, & ta-
les facilius eas poſſunt teſtificari tan-
quam ſibi notas, illiſque fides adhi-
betur ſecundum tamen perſonarum
qualitates, vt per Doct. *in c. quoties.*
de teſtib. & per Lamber. vbi ſup. ar. 12
7 Denique tali proceſſu terminato, po
terit fieri illius publicatio, & teſtium
examinatorum, inſtrumentorum, &
geſtorum ad hoc, vt pars ſcire poſſit,
an velit cedere, vel contendere.
gloſ. in clem. ſæpe, in verbo, non obſtan-
te. de verb. ſignif. Omiſſio tamen talis
8 publicationis hunc proceſſum non
vitiat. vide Abb. *in cap. cum* I. *&* A.
num. 10. de re iudic. & de tali proceſ-
ſus publicatione, vide R*otam dec. 13*
de teſtib. in nouis. & Lambert. *vbi ſup.*
art. 13.

9 Inſuper eſt notandum, quod poſt
d. proceſſus publicationem, poſſunt
reprobari teſtes, & ſic poteſt fieri
proceſſus repulſæ teſtium reſpectu
perſonarum, vel reſpectu dictorum,
& depoſitorum per eos, qui proceſ-
ſus, ſi omitteretur, immineret præiu-
dicium, quod non eſſet reparabile
in cauſa appellationis ad ea, quæ di-
cit *Abb. in c. 1. de exceptionib. & in*
d. c. cum I. *&* A. *de re iud.* & quot te-
10 ſtes requiratur ad reprobandum te-
ſtes partis aduerſæ vide *Abb. in c. ſe-*
ries. de teſtib. & nunquid poſſint poſt
11 publicationem reprobari ponit *Abb.*
in c. præſentium. de teſtib. & de hac
materia, & nunquid teſtes reproba-
12 tori j poſſint per alios teſtes repro-
bari, vide *Abb. in c. licet dilectus. &*
ibi Felin. de teſtibus. & Lambert. *vbi*
ſup. quæſt. 11. art. 1.
13 Accedit, quòd in hoc iudicio cō-
cluſio in cauſa non requiritur, nec eſt
de ſubſtantia. ita habetur in *clem.*
ſæpe. circa finem. & ibi gloſ. in verbo,
concluſione, & ibi etiam Card. *de ver-*
14 *bor. ſignificat.* & ratio eſt, quia in be-
neficialibus non eſt neceſſaria con-
cluſio in cauſa. Rota *dec. 1.* quæ in-
cipit, *poſt concluſionem. de teſtibus.*
in nouis. ſi tamen ſit facta, ſeruan-
15 da erit per regulam, quod potui no-
lui, &c. *c. quoniam Abbas, de off. deleg.*
neque à parte tunc reuocari poteſt,
niſi iudice volente, qui Iudex etiam
16 poſt dictam concluſionē nouas pro-
bationes etiam inuita parte recipere
poteſt, præſertim vbi vertitur animæ
periculum. vide *Cappellam* Toloſa-
nam dec. 14. num. 3. & Felin. *c. cum*
dilectus. num. 13. 14. & 27. & ſeqq.
de fid. inſtrum. Lambert. vbi ſup. dict.
quæſt. 11. art. 2. & Felin. *ibi dem* ponit
quando dicatur in cauſa concluſum,
17 & quomodo talis concluſio fiat, &
regulariter fit elapſo termino ad pro-
ducendum iura. vt habetur in *conſtit.*
ſynod. Piſan. tit. 13. c. 3. in fine. & de
concluſione in beneficialibus. vide etiā
R*otam dec. 1.* quæ incipit, *nota, quod*
poſtquam eſt concluſum. de probat. in
anti-

antiq. & *in praxi* pluries obtinui in contradictorio iudicio, in beneficialibus conclusionem in causa non esse necessariam.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium super iurepat. coram* Ecclesiastico *iudice fieri debet.*
2 *Et in tali iudicio sententia diffinitiua requiritur.*
3 *Sententia in iudicio iurispat. in scriptis ferenda est.*
4 *Et concipi potest in persona principalis siue eius procuratoris.*
5 *Institutio habet vim sententiæ.*
6 *Sententia propriè diffinitiua est, quando in iudicio iurisp. proceditur cum contradictore.*
7 *Idem est, quando superior ex officio procedit cum causæ cognitione.*
8 *Institutio habet vim sententiæ interlocutoriæ.*
9 *Institutio largè potest dici sententia diffinitiua.*
10 *Appellari potest à sententia institutionis.*
11 *Et an dicta appellatio debeat admitti.*
12 *In praxi tunc quando adest contradictor quomodo procedatur.*
13 *Appellatione pendente, seu pendente termino ad appellandum nil potest innouari.*
14 *Appellatio ab interlocutoria quando non faciat attentata.*
15 *Institutio quando est facta in contradictorio iudicio, causa est appellabilis.*
16 *Et pendente appellatione si capta sit possessio dicitur attentata.*
17 *Iudex aliquando dat sententiã, & eodem contextu institutionem.*
18 *Sententia transit in iudicatum appellatione deserta.*
19 *Et tunc potest pars agere contra victoriam per uiam euangelicæ denunciationis.*
20 *Sententia lata ad fauorem patroni contra alium patronum quid operetur.*
21 *Sententia lata contra præsentantem quando præiudicet præsentato.*
22 *Res inter alios iudicata quando noceat alijs.*
23 *Exceptio rei iudicatæ quibus personis obsit.*
24 *Res iudicata regulariter nocet personis, inter quas lata est.*
25 *Sententia lata in actionibus præiudicialibus quando faciat ius quoad omnes.*
26 *Appellatio intra decendium interponi debet.*
27 *Tempus ad appellandum à iudice alterari non potest.*
28 *Etiam de consensu partium.*
29 *Nisi per statutum, aut ratione scandali aliud esset faciendum.*
30 *Decendium ad appellandum currit à die notificatæ sententiæ.*
31 *Tempore ad appellandum pendente, attentata sunt ea, quæ geruntur.*
32 *Dummodo sit casus, in quo liceat appelare.*
33 *Appellans ad Sedem Apostolicam quando fidem facere debeat de commissione.*
34 *Alioquin appellatio est deserta.*
35 *Appellatio quando incipiat.*
36 *Appellatio dicitur deuoluta, introducta, & inchoata.*
37 *Appellatio deuoluta quando dicatur.*
38 *Appellatio introducta quando dicatur.*
39 *Appellatio inchoata quando dicatur.*
40 *Appellatio quomodo finiatur.*
41 *Appellatio finitur per sententiam.*
42 *Appellatio finitur morte appellantis in criminalibus.*
43 *Appellatio finitur ex lapsu fatalium.*
44 *Fatalia quando currant.*
45 *Fatalia quando currere incipiant.*
46 *Appellans in primo anno debet aliquam diligentiam facere.*

CAPVT

CAPVT NONVM.

Sententia diffinitiua in tali iudicio est necessaria, & ab ea potest appellari.

1 HOC autem iudicium super iurepat. seu iure præsentandi, vel quasi possessione, & præsentati admissione coram ecclesiastico iudice dumtaxat fieri potest, & debet. *c. quanto. & ibi Doct. de iudic. Lamber. de iurep. lib. 2. par. 2. quæst. 3. art. 7. num. 4. Sigismundus Scactia de sent. & re iud. glos. 7. quæst. 2. limit. 5. num. 34. & 45.* & quid in determinatione iurispat. Regij. vide *Cardos. in praxi iudic. verbo causa à num. 8. Aug. Barbosam in suis collect. ad c. de iure. num. 4. de iurepat.* & in tali iudi-
2 cio terminando sententia diffinitiua est necessaria. *clem. sæpe. ibi. sententiam verò diffinitiuam. de verb. signif. & ibi glos. in verbo, in scriptis,* notat
3 sententiam huiusmodi esse in scriptis proferendam, & in qua sententia etiam expensarum condemnatio fieri potest factarum à victore contra victum, illarumque executio concedi. Rocch. *de Curte. de iurepat. in verbo competens alicui. quæst. 23. col. 3.* & habetur in *c. finem litibus, de dolo, & contum.* & tradit Lambert. *vbi supra quæst. 11. ar. 3.* & sententia hoc in casu concipi potest in personam prin-
4 cipalis, siue eius procuratoris *cap. querelam, & ibi Abb. nu. 10. de elect.* secus in causis matrimonialibus, criminalibus, vel similibus, in quibus sententia fertur in personam principalis dumtaxat, non autem in personam eius procuratoris.

5 Et est notandum quòd institutio, seu confirmatio habet vim sententiæ diffinitiuæ, quando ad causam comparet contradictor, & proceditur cũ causæ cognitione, eo enim casu dici-
6 tur propriè sententia diffinitiua, præsertim si cognoscatur de iuribus præsentantium, quia tunc cognosceretur verus patronus, qui pro se habuit sententiam ad notata per Abb. *in cap. ex literis. & in c. si vero. de iurepat.* idem erit, si nullus sit contra-
7 dictor, sed superior ex officio negocium cum causæ cognitione discussit. verum si talis discussio à superiore facta fuerit per simplicem informationem, de qua loquitur Abb. *in c. constitutis. il' 2. num. 14. de appellat.*
8 & seruata fuerit forma *text. in c. vlt. de elect. lib. 6.* hoc casu institutio habebit vim sententiæ interlocutoriæ. prout declarat Lamber. *vbi sup. ar. 4.* & vide Rotam *decis. 521. num. 1. p. 2. in recent. apud* Farinac. attamen lar-
9 gè poterit & ista dici sententia diffinitiua, cum negocium, de quo agitur, diffiniat ad *text. in l. 1. ff. de re iudic.*

10 Sciendum est etiam, quòd à tali sententia institutionis, vel à sententia, qua declaratur, præsentatum à tali patrono esse instituendum, quomodolibet lata appellari potest. *d. c. constitutis. il' 2. de appellat. & c. pastoralis. de iurepat.* quamuis Lamber. *vbi sup. art. 5.* dicat tali appellationi non esse deferendum, ne per eam
11 impediatur possessio talis instituti, sed in praxi vidi semper seruari talem stylum, nempe quando adest contradictor, & proceditur cum cau-
12 sæ cognitione, iudex profert sententiam declarando præsentatum fuisse & esse instituendum, & notificata parti d. sententia, & transacto decendio dato ad appellandum, & non interposita appellatione proceditur ad institutionem, & pendente termino ad appellandum, seu pendente appellatione nihil potest innouari,
13 alias omnia gesta erunt attentata, & nulla. *c. à collatione. iuncto c. non solum. de appellat. lib. 6.* Ioan. Andr. *Geminian. &* Franc. *in c. auaritiæ. de elect. lib. 6.* Rot. *dec. 6. par. 2. diuers.* Lancellott. *de attentatis. par. 2. cap. 4. num. 614.*

nu.614. et 627. et in præfat. c.12.nu. 79. & præsertim *limit.* 40. *et* 49. & ibi *Lancellott.* dicit dictum *Lambertini in d. art.* 5. procedere quando institutio non habet vim diffinitiuæ,
14 sed interlocutoriæ, quia fuit facta extraiudicialiter, & sine contradictore, quo casu appellatio tamquam ab interlocutoria non debet facere attentata, vt pro regula firmauit d. *Lancellott. d.c.12. limit.1.* vide *Gonzalem in comment. ad regul.*8. *Cancell.glos.9. et* §.1.*in tractatu incipien. annotationes contra nullitates,et attentata in causis beneficialib. nu.* 203. *et seqq. et Riccium in praxi rer.fori ecclesiast.decis.*229.idem tradit *Breded. in tract. de appellat. 1. par. à quibus actibus.tit.20. vers. ab institutione præsentan. pag.* 419. & vbi post sententiam est facienda institutio, seu collatio tenet *Azeuedo in curia Pisana.lib.2.cap.4.nu.*14. & nouissimè in vna *Aurien.parochialis.1.Iunij.1596 coram* Penia. fuit resolutum; quòd
15 quando institutio facta est in contradictorio iudicio, & per sententiam; tunc causa est appellabilis. ex *Lancell.d.c.12.limit.49.*& quòd à sententia institutionis possit appellari, qua
16 pendente, si capiatur possessio, inducuntur attentata, vt tenuerunt *Guidob.decis.104. Mohedan. dec.11. de præb.* ampliatur etiam si possessio fuerit capta pendente termino ad appellandum. *Calderin.cons.1. vt lit. pend. Cassador.dec.3.de restit.spoliat. Cæsar de Grass.dec.2. de appellat. Verall.decis.7.par.1.et dec.157.p.3.Put. dec.114. lib.2.* aliquando Iudex (si
17 non adsit contradictor) profert sententiam declarando præsentatum fuisse, & esse instituendum,& eodem tempore vnico contextu instituit. verum si appellatio non sit interposi-
18 ta,vel nō fuit prosecuta,sententia institutionis transit in iudicatum. ita *Cardin.in cap.consultationibus.de iurepatr. et Roccbus de Cur. vbi sup. quæst.22.col.1.* quòd si sententia trā-
19 situm fecerit in iudicatum, poterit pars, si foueat bonum ius, agere contra eum, qui sententiam obtinuit, per viam Euangelicæ denunciationis. *Abb. in cap.ad audientiam. il 2. nu.11. et 12. de rescript. et Lambert. vbi sup. art.6.*

20 Si vero sententia lata sit contra patronum ad fauorem alterius patroni, tunc totum iuspatronatus, & ius præsentandi obtinenti talem sententiam acquiritur, & accrescit, non quod propriè aliquid accrescat,cum tale ius diuidi non possit, sed quia non decrescit. *Bald.in d.c.quanto.nu.9. de iudic.*

21 Adnotandum est etiam; quòd si fuerit lata sententia contra præsentantē præiudicat præsentato scienti, & patiēti ob connexitatē iuris inter eos existentis, & è contra sententia lata contra præsentatum præiudicat præsentanti scienti, & patienti. vide *Abb. in cap. quamuis.num.20.21. & 22. de re iud.* & quando res inter
22 alios iudicata noceat alijs, vel non, & præsertim inter personas connexas. vide *Abb. vbi sup. & ibidem Felinum*, qui ponit, quando sententia lata contra subditum noceat Domino, & è contra.

23 Item, quando quæritur, an exceptio rei iudicatæ alteri noceat,nec ne,inspiciendum est,an sit idem corpus, eadem quantitas, idem ius, eadem causa petendi, & eadem conditio personarum,quæ nisi omnia concurrant, alia res est. *l.cum quæritur. l.quantitas.et l.at an eadem.ff.de except. rei iudic.*

24 Et regulariter res iudicata non nocet, nisi illis personis, inter quas lata est, & in illis causis, super quibus actum est, & eo modo, quo actū est. *l.2.C.quib.res iudic. non noc. & l.1.C.res inter alios actas,vel iudicatas alijs non nocere. Cardin.Hostiens. in Summa, in tit. de re iudic. in vers. quibus noceat,vel non noceat res iudi-*
25 *cata.* Et in actionibus præiudicialibus ad hoc, vt sententia lata faciat ius quoad omnes, sex requiruntur. Pri-

Primum, quòd sit legitimus petitor, & contradictor.

Secundum, quòd interuenerit plena defensio.

Tertium, quòd sententia fuerit lata verbis affirmatiuis.

Quartum, quòd non fuerit detecta collusio.

Quintum, quod verè causa sit præiudicialis. &

Sextum, quòd fuerit principaliter discussum. *Aretinus iu §. præiudiciales. nu. 6. vbi Iason. nn.* 28. *Institut. de actionibus*. vide *Alex. cons.* 21. *col.* 1. *lib.* 1. *& Cæphalum cons.* 307. *nu.* 78. *& cons.* 442. *nu.* 49.

26 Appellatio autē debet interponi intra decem dies à die notificationis sententiæ. *Auth. hodie. C. de appell. c. nō solū de appell. lib.* 6. quòd tempus non

27 pōt prorogari, neque abbreuiari per iudicem. vt per *Francū in c. cum sit Romana. nu.* 7. *& seq. de appell.* etiam

28 de consensu partium. *Mynsing. sing. obser. centur.* 2. *decis.* 68. nec etiam per viam compromissi. *Io. Baptista Asinius in sua praxi Iudic. §.* 2. *c.* 9.

29 *in princ.* nisi per statutum aut consuetudinem, vel ratione scandali, aut alterius vtilitatis. vt per *Francum vbi sup.* & dicti decem dies currunt

30 à die notificatæ sententiæ. *Rota dec.* 22. *de appellat. in nouis. Capycius dec.* 139. *Lancellot. de attentatis. p.* 2. *c.* 11.

31 *num.* 9. & gesta d. tempore pendente tamquam attentata sunt reuocanda. *d. cap. non solum. in princ. Lancellott. ibid. nu.* 14. quòd est verum in

32 casibus in quibus licitum est appellare, secus quādo est appellatio prohibita. *Lancellott. ibid. nu.* 39. & ap-

33 pellans ad Sedem Apostolicam debet intra duos menses fidem facere de commissione causæ, & de rescripti præsentatione iudici facta ex constitut. synod. Pisana in *tit.* 15. *de appellat. in princ.* alioquin appellatio

34 eo ipso (d. tempore lapso) deserta, & sententia in rem iudicatam transiuisse censeatur. vt ibidem. quando autem appellatio dicatur incipere,

35 dicas, quod in iure circa appellationem habemus tres terminos, idest, appellationem deuolutam, introdu-

36 ctam, & inchoatam. deuoluta est, quando est legitime interposita, & parti intimata. *Ant. de Butr. in cap. veritas. de re iud. & in c. si duob. de appellat. lib.* 6. introducta est, quan-

37 do in auditorio Principis est intima-

38 ta, puta Vicecancellario, qui in hoc tenet auditorium Papæ. *l. in offerendis. C. de appellat.* inchoata autem di-

39 citur, quando pars est citata ad *l. vlt. §.* 1. *C. de tempor. appellat. Lancellott. vbi sup. cap.* 12. *in præfat. num.* 4. *& seqq.*

40 Finitur autem appellatio per renunciationem tacitam per comparitionem coram iudice à quo ad not. per *Doct. in c. gratum. de off. deleg. & in c. cum venissent. de testib.* item per renunciationem expressam, vt per recessum à lite ad *l. postquam liti.* & ibi not. *Doct. C. de pactis.* item

41 finitur per sententiam, & sic quando super appellatione est pronunciatū. *l.* 1. *ff. nil nou. app. pend.* item morte

42 appellantis in causa criminali, sed quoad bonorum confiscationem dicitur causa durare. ad not. *in rub. & toto tit. C. si pend. appell. mors interuenerit.* item finitur appellatio ob desertionem, & lapsum fatalium. *l. vlt.*

43 *& toto tit. C. de temp. appell. not. Doct. in d. c. cum sit Romana. & in c. ex ratione. de appellat. Vestrius in praxi. lib.* 7. *cap. vlt. vbi num.* 17. ait tempus

44 fatalium non currere pendente compromisso coram arbitris. *ad not. in auth. si tamen. C. de temp. appellat. & in clem. quamdiu. de appellat.* item pendente remissoria non currit. *l. siue pars. C. de dilation. Cassador. dec.* 9. *de appellat.* item non currunt pendente causa super attentatis. *Rot. dec.* 15. *de appell. in nouis.* neque si causa pendet in consistorio Principis. *Felin. in c. venerabilis. de indic.* neque currunt, si appellans postea legitimo impedimento fuerit detentus. *Francus in d. c. ex ratione. nu.* 3. *& ibi Doct.*

45 quæ fatalia regulariter currere incipiunt à die appellationis, non à die præsentatæ commissionis, & dati iudicis. *clem. sicut. & ibi Doct. de appell. Put. dec.* 58. *lib.* 2. In appellatione autem in partibus interposita currũt à die, quo verisimiliter potuit appellans cõmitti facere causam capellanis in curia. *Put. dec.* 151. *&* 154. *Verall. dec.* 3. *par.* 1. & sic à die dati
46 rescripti. & in primo anno appellans debet aliquam diligentiam facere. *Cassador. dec.* 6. *nu.* 8. *de appell.* & alijs modis finitur appellatio. vt per *Lancellott. d. c.* 12. *à nu.* 14. quid autem debeat probare appellans in casu appellationis, & quomodo acta producantur. fuit dictum in *Pistorien. beneficij.* 31. *Maij.* 1617. *coram R. P.* D. Buratto, quæ est decisio in calce operis 14. & in eadem coram eodem. 13. *Ianuar.* 1617. quæ in calce operis est decis. 15. & 11. *Maij.* 1618. coram eodem, quæ in calce operis est decis. 16.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus prouenit ex beneficijs ecclesiæ collatis.*
2 *Iuspatronatus est quoddam mixtum.*
3 *Iuspatronatus naturam assumit à digniori.*
4 *Iudex laicus non est competens in causa iurispatronatus.*
5 *Iudex laicus quando possit cognoscere de priuando patrono iurepatr.*
6 *Iudex laicus quando accessoriè possit cognoscere de causa iurispat.*
7 *Iudex laicus quando cum vniuersitate bonorum cognoscit de iurepat.*
8 *Vniuersitas includans iuspatronatus, quæ sit.*
9 *Iudex laicus potest cognoscere super actione personali pro iurepat.*
10 *Iurispatr. causa quando in laicos compromitti possit.*

CAPVT DECIMVM.

Iudex laicus numquid aliquando sit competens in causa iurispatronatus.

1 IVspatronatus est auctoritas, siue potestas proueniens ex beneficijs ante consecrationem ecclesię collatis secundum Goffredum, quem defendit *Lambertin. de iurepat. lib.* 1. *par.* 1. *quæst.* 1. &
2 ideo est quoddam mixtum ratione spiritualitatis, & tẽporalitatis. *Abb. & alij in rub. de iudicijs*, participat enim de vtroque, neque præcisè accedit ad alterum extremorum. *cap. quanto, de iudic.* & quamuis sit altercatio inter Doctores, an sit spiri-
3 tuale in prima sui erectione, vel temporale, aut in ipsa erectione fuerit creatum annexum, de qua quæst. *Lamb. vbi sup. lib.* 3. *quæst.* 9. *princ.* attamen ipsum sibi naturam assumit à digniori, & potentiori, quod trahit ad se minus dignum. *cap. quod in dubijs. de consecrat. eccl. vel altar.*
4 qua ratione concluditur, Iudicem laicum non esse competentẽ in causa iurispatronatus. *Abb. in d. c. quanto. col. vlt. vbi Felin. in fine. & Dec. nu.* 6. *ad* 30. & ita seruatur.

Sunt autem multi casus, in quibus Iudex laicus potest se intromittere. quorum
5 Primus est, quando agitur de priuando patrono suo iurepatronat. & iure præsentandi. *cap. significauit. vbi Felin. col.* 1. *de testib. Lambertin. d. q.* 9. *art.* 3. *ita Bald. in d. cap. quanto.* cum enim tractetur de excludendo patrono ab ipso iurepatronatus, causa ista non est adeo annexa spiritualibus, ideo Iudex laicus potest de ea cognoscere tacitè, & in consequentiam non expresè.
6 Secundus est casus, nam Iudex laicus

laicus cognoscit de iurepat. accessoriè cum vniuersitate temporali, in qua includitur ipsum iuspatronatus. *Card. in d. c. quanto.* qui allegat *glossam in c. filijs. 16. q. 7. & Abb. in d. c. quanto.* dummodo neque in libello, neque in sententia fiat mentio de iurepatronatus. *Io. de Anania in c. 1. de iurepat. lib. 6.* & ratio est, quia in hoc iudicio partes veniunt voluntariè ad tractandum, & discutiendum de tota vniuersitate, cum qua transit ipsum iuspatronatus. *cap. ex literis. de iurepat.* & hanc opinionem tenuit *Paulus de Citadin. in tract. de iurepat. par. 9. quæst. 16. &* Lambert. *d. q. 9.*
7 *art. 3.* & ideo Iudex laicus tacitè iudicat etiam super iurepatronatus cũ ipsa bonorum vniuersitate publicata, de quo per *Gigantem in tract. de crimine læsæ maiestatis. quæst. 4. princ.* qui probat hanc esse communẽ opin. *& Paul. de Citad. vbi sup. par. 10. princ. quæst. 20. &* Lambertin. *d. lib. 3. quæst. 8. princ. art. 8. 9. & 10.* & vni-
8 uersitatem intelligo, vt castrum, villam, vel hæreditatem, secus si publicaretur vniuersitas non vera, vt si publicarentur omnia bona, vel omnia iura. item intelligitur de ea bonorum vniuersitate, quæ compræhẽdit iuspatronatus, & quæ ad hæredes extraneos transire potest; hæc enim cum iurepat. in fiscum transit. L*ambertin. d. art. 8. num. 8.* & si non transit in extraneos, saltem viuente condemnato fiscus vice ipsius præsentabit. *Gigas vbi sup. lib. 2. tit. de pœnis. quæst. 4. nu. 4. et* Rocch. *de Curte de iurepat. in verbo, ipse, vel is, à quo. quæst. 29. col. 3.*

9 Tertius est casus, quia Iudex laicus cognoscere potest super actione personali pro iurepatronat. promisso donari, & condemnare promissorem ad obseruantiam promissionis, & sic ad donandum. *Ant. de Butr. et Abb. in d. c. quanto. in fine.* Feder. *de Senis cons. 192. Aufrer. tract. de potestate seculari in ecclesiast. reg. 4. fallentia 21. et* L*ambertin. d. art. 8. nu. 6.*

Quartus est casus. licet causa iurispatronatus regulariter sit de foro ecclesiæ. d. *cap. quanto.* & ideo non possit in laicos compromitti. vt per L*ambertin.* vbi *sup. par. 2. lib. 2. quæst. 3. art. 7. et lib. 3. quæst. 9. art. 4.* tamen, quia arbitria sunt redacta ad instar iudiciorum. *l. 1. ff. de recept. arbitr. et cap. quintaualllis. de iureiur.* ideo in supradictis casibus præcedẽtibus poterit fieri compromissum in laicos, & per eos poterit fieri transactio. *Felin. in d. cap. quanto. col. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Beneficia alia sunt de iure* Diuino, *alia de iure positiuo.*
2 *Spiritualium multiplex differentia.*
3 *Spiritualium alia incorporalia, alia corporalia.*
4 *Spiritualia alia sunt per causam, alia per statutum.*
5 *Spiritualia alia sunt, quæ dependent à causa spirituali.*
6 *Spiritualia alia sunt ratione officij.*
3 *Spiritualia alia sunt, quia deputata sunt ad vsum spiritualium.*
8 B*eneficia sunt spiritualia.*
9 Laici *nequeunt se intromittere de spiritualibus.*
10 I*udex laicus non est competens in petitorio, seu possessorio beneficiorũ.*
11 I*udex laicus quando sit competens in possessorio beneficij, si clericus coram eo laicum conueniat.*
12 I*udex ecclesiasticus est competens in possessorio beneficij.*
13 *Iudex laicus non est competens in causa spolij super beneficio inter clericos.*
14 P*ossessorium beneficij, & rerum spiritualium est fori ecclesiastici.*
15 *Possessio beneficij est quid spirituale.*
16 *Spoliato non licet redimere vexationẽ.*
17 R*edimere se à vexatione iniusta licet, & non peccatur.*
18 *Vexatio redimi non potest à non habente ius in re.*
19 *Potest tamen redimere se quis ab his, qui possunt obesse.*

29 *Habens ius re quando possit vexationem redimere.*

21 *Redimere se potest à vexatione qui est certus de iure suo, & de non iure aduersarij.*

CAPVT VNDECIMVM.

Possessorium Causarum Beneficialium, an sit mixti fori.

ANtequam ad articuli præfati decisionem deueniatur, præmit-
1 tendum est, quòd Beneficia alia sunt de iure Diuino, vt Papatus. *cap. 1. de maledicis. in vers. per depositionem officij, et beneficij nostri*. item Cardinalatus, an sit de iure Diuino. vide *And. Barbat. in tract. de præstātia Cardinalium. quæst. 1.* itē Episcopatus est beneficium. *c. cleros. dist. 21.* & est de iure Diuino. *Barbat. ibidem*. Alia beneficia sunt de iure positiuo. ita dicit *Abb. in cap. constitutus de relig. domib. et in sua disputat.* incipien. *Episcopus. col. 2.* & omnia beneficia sunt spiritualia. *gloss. in summa. 1. quæst. 1.*

2 Item spiritualium multiplex est differentia secundum *Io. Andr. Abb. & Anan. in c. consulere de simonia. glos. & Arcbid. in c. 1. 1. q. 1.* quædam
3 enim sunt spiritualia secundum essen tiam suam, & horum aliqua sunt incorporalia, vt Virtutes, Dona Dei, & similia. Alia sunt corporalia, vt Sanctorum Reliquiæ.
4 Item quædam sunt spiritualia per causam, vt Sacramenta, per quæ gratiam consequimur, & sic sunt causa gratiæ. quædam sunt spiritualia per statutum, vt Religio. quæ-
5 dam sunt spiritualia, quæ dependēt à causa spirituali, vt absolutio peccatorum. *c. ad aures. de simonia.* quæ-
6 dam sunt spiritualia ratione officij, vt quæ competunt clerico ratione ordinis, vt pulsare campanas, claudere ostia ecclesiæ. *d. c. ad aures.* quæ-
7 dam sunt spiritualia, quia sunt deputata ad vsum spiritualium, vt vasa sacra, vestes sacerdotales, & beneficia. *Archidiac. autem vbi sup.* ait esse concludendum, quod sicut anima viuit secundum se ipsam; corpus autem ob vnionem animæ, ita quædam sunt spiritualia secundum seipsa, vt Sacramenta; quædam spiritualia
8 quia spiritualibus adhærent; & quod beneficia sint spiritualia firmarunt. *Felin. & Abb. in rubr. de simonia*. sed laici non possunt se de spiritualibus intromittere, *c. 2. & 3. de iudic.* ideo,
9 nec de beneficijs, & ideo Ecclesiasticus Iudex rectè poterit inhibere iudici laico, ne procedat super huius-
10 modi causis tàm in petitorio, quàm in possessorio. *Garcia de beneficijs. par. 1. c. 2. num. 49. & 50.*

Nec obstat, aliquorum opinio dicentium de possessorio beneficij restituendi, vel recuperandi iudicem laicum posse cognoscere quia talia possessoria sunt temporalia. maxime stante consuetudine, *Rupa in rub. de iudic. num. 90. Bald. in c. 1.* apud quē vel quos controuers. *in vsib. feud. glo. & Doct. in c. cum dilectus. in verbo iuramento. de electione. Card. in clem. dispendiosam. num. 17. in fin. de iudic. Stef. Aufrer. in tract. de pot. secul. super ecclesiast. reg. fallentia 24. Thesaur. dec. 117. Menoch. de recup. possess. remedio. 15. quæst. 18. & de retinenda possessione remed. 3. quæst. 52. nu. 323. & 327. latè Io. de Silua in tract. de benef. par. 1. quæst. 7.* & est magis communis opinio Iuristarum, & Canonistarum; vt probat *Couarr. pract. quæst. c. 35.* & ita fuit decisum. *Guido-papi dec. 1. 85. 207. & 552. Boer. dec. 69. num. 23. Capella Tholos. decis. 420* & fundamentum talis opinionis positum est in *c. causamque. qui fil. sint legit.* vbi tractabatur super legitimitate matrimonij, & possessorium iudicium fuit relictum Regi. item quia causam possessorij rei spiritualis esse temporalem, non spiritualem. ait *gl. in c. literas. de iuram. calum. Card.*

in d.clem.dispendiosam.nu.17. Garc. vbi sup.num.50.

11 Quia hæc opinio procedit quando clericus conuenit laicum ex regula *c.cum sit generale.de for.compet.* quia actor sequitur forũ rei, vt quia laicus turbaret clericum in possessione sui beneficij, quia tunc verè non est possessorium beneficiale, nec causa beneficialis, sed temporalis, cum laicus sit incapax beneficij, nisi fortè laicus ille se gereret pro clerico. *Gulielm. de Benedictis in repet. cap. Rainutius de testam.verbo, & vxorẽ. 2.num.38. Menoch.d.remed.15.num. 223.& 224.& d.remed.3.à nu.324.* licèt contradicat *Azorius instit.mor. lib.5.c.14.quæst.1.* verum si ageretur de possessorio beneficialiũ inter clericos iudex competens est ecclesia-
12 sticus, non laicus. *Ferrett.cons.1. Couar.vbi sup.* quia in quolibet possessorio necessarium est cognoscere de titulo.*glos.in c.literis & in c.ex trãsmissa. de restit. spoliat.* sed de titulo
13 beneficij nunquam laicus est iudex competens. *Couarr. vbi sup. num.1.* & Rota reijcit illam opinionem, quod iudex laicus possit cognoscere in causa spolij super beneficio inter clericos. refert *Garc. vbi sup. nu.51.* & facit *Put. decis.361. & 365.lib.1.* ea ratione, quia causa possessoria beneficij; & aliarum rerum spiritualium, seu quasi, est ecclesiastica. *clem. vnica.de caus.posses.& prop. & de*
14 *sequest.poss.& fruct.* præsertim quando habet admixtam causam proprietatis. *Butr. in d.c.literas. & ibi Abb.num.8.Cassador.decis.4. num.2. vt lit.pend.*

15 Item quia possessio beneficij est quid spirituale, seu connexum spirituali ob administrationem ordinis, vel clauium, quæ inde sequitur, & ideo carenti possessione, seu spolia-
16 to non licèt redimere vexationem quantumcunque ius habeat in beneficio. *Imola, & alij in d.c. ad aures. de simonia. Abb. in c. dilectus.1. de simonia. Nauarr. in manuali. cap.23. nu.101. Sot.de iust. & iur. lib.9.q.6. ar.10. Siluest.in summ. verbo simonia num.5. Ludou. Lopez in instruct. conscient.tom.2. c.302. Garc. vbi supra num.53.*

17 Et hic incidenter est notandum posse quem absque peccato dare pecuniam ad se redimendum ab iniusta vexatione. *glos.magistrolis in cap. dilectus, de simonia. S.Thom.2.2.q.10 art.2.ad 5.arg. Card.à Turrecrem.in c.quæsitum.1.quæst.3. & Card. Tolet. in instruct.sacerd.lib.5. c.90. num.8. & Lessius de iust. & iure. lib. 2. c.35. dubit.18.* distinguit ita, qui non ha-
18 bet ius in re non potest præcio oblato vexationem redimere ab his, qui non tantum possunt obesse, sed etiã prodesse, ita communiter *Doct. in c. Matthæus de simon.* nisi vexetur modis iniquis eum infamantibus.

19 Item nondum habens ius in re potest oblato præcio redimere vexationem ab his, qui solum possunt obesse, siue vi, & fraude obsint, siue muneribus, & precibus apud electores, vel collatorem. habens autem ius in re per confirmationem, vel liberam collationem, seu per institutionem potest præcio redimere vexationem, si fortè ab alio impediatur à possessione capienda. vt ibi per eum. *Ricc.in praxi rer.for.eccles.dec. 226. num. 344.* qui ait esse verum,
20 quod habens ius re potest vexationem præcio redimere, si duo concurrant, videlicet, quod talis habeat ius quæsitum ex possessione. ita *Abb. in d. c. Matthæus.num.4. & in dicto c.ad aures.num.6. Felin.in repert. ver. vexatus in possessione. Selua de benef.par.1.quæst.7. num.36. Sot.vbi sup.lib.9.quæst.6.art.1.* nisi aduersarius impediret vim inferẽdo, vel procurando pro indigno, quia licèt tũc præsentatus careat possessione, potest tamen aliquid soluere aduersario sine labe simoniæ. *Nauarr. d. c. 23.num.102.*

21 Item debet concurrere, vt is qui dat pecuniam pro redimendo se à

vexatione sit certus, se habere ius in beneficio, & aduersarium nullum ius habere. *glos. in d. c. dilectus. & 1. de simonia. Abb. in c. cum pridem. n. 2. de pactis.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex laicus non potest cognoscere de causis spiritualibus.*

2 *Reges ex Papæ priuilegio aliquando beneficia conferunt.*

3 *Imperator in Ecclesijs Alemaniæ potest facere, vt vnus in qualibet ecclesia recipiatur.*

4 *Rex Vngariæ, ex priuilegio confert præbendas.*

5 *Rex Galliæ ex priuilegio potest conferre beneficia.*

6 *Rex Hispaniæ nominat Episcopos d. Regni.*

7 *Iudex laicus est competens, si fructus beneficij contra laicum petantur.*

8 *Statuta laicorum super capiendis possessionibus beneficiorum non valet.*

9 *Et eadem facientes excommunicantur.*

10 *Princeps secularis non potest apud se auocare possessiones beneficiorum vacantium.*

CAPVT DVODECIMVM.

Causarum Beneficialium an aliquæ possint esse mixti fori. & an valeat constitutio laicorum super beneficiorum Possessionibus capiendis.

1 QVOAD primum resolutio est, nullo modo posse Iudicem laicum cognoscere de causis beneficialibus, cum sint de re spirituali. *cap. quanto. de iudic.* etiamsi beneficiorũ collatio spectaret ad Regem, quamuis contrarium teneat. *Stephan. Aufrerius in tract. de potestate secul. super ecclesiast. reg. 1. fallentia* 25. quia
2 aliquando Reges ex Papæ priuilegio beneficia conferre possunt. *glo. in c. imperium. dist.* 10. item Imperator
3 habet priuilegium, quòd in qualibet ecclesia Alemaniæ possit facere vnum recipi. *Specul. tit. de præben. §. restat. colum. vlt.* & Rex Vngariæ,
4 in suo Regno confert præbendas ex priuilegio Papæ. *Archidiacon. in dict. cap. imperium. Abb. & Doct. in cap. dilectus. de testib.* item Rex Gal
5 liæ habet priuilegium cõferendi beneficia ex Apostolica concessione: *Ant. de Butrio in d. c. quanto.* & vltimo loco fuerunt facta concordata,
6 de quibus tractat *Rebuff. in tract. cõcordatorum.* item Rex Hispaniarum habet nominationem in manibus Episcopatibus Hispaniæ; sed tamen non valet argumentum à iure collationis ad iurisdictionem super eisdẽ beneficiis, quia sunt differentia, & vno concesso non venit aliud. item asserta priuilegia sunt potius nominationes, quàm collationes, vnde *Io. And. in addit. ad Specul. in d. §. restat.* dicit, quòd tales beneficiati di-
7 cuntur recepti ad primarias preces Principis, possunt tamen fructus beneficiorum peti coram Iudice laico, si causa sit contra laicum. *Feder. de Sen. cons.* 11. *alias* 13 *nu.* 9. *Specul. tit. de compet. iud. adit. §.* 1. *nu.* 27.

8 Quoad secundum, resolutio est, dispositionem laicorum etiam Principum decernentem, clericos de beneficiis ad præsentationem patronorum institutos, vel aliter prouisos nõ posse eorumdem beneficiorum possessionem capere absque licentia laicorum non valere, quia cum beneficia sint spiritualia. *cap. vlt. de rescrip. lib.* 6. sola ecclesia illa administrat. *cap. si Imperator. dist.* 96. *cap. vlt. de reb. eccl. non alien.* neque super his possunt Principes, aut Iudices laici se intromittere. *cap. tuam de ord. cognit.* & ius statuendi de rebus, & iuribus spiritualibus ad Papam pertinet. *cap. denique. & cap. cum ad verũ.*
9 *dist.* 96. & contrarium facientes ex-

com-

communicantur *cap. generali. & cap. quia sæpe. de elect.* & quòd talis constitutio sit inualida firmat *Abb. in cons. 83. par. 1. Felin. in cap. ecclesia S. Mariæ. num. 96.* & ibi *Decius nu. 185. de constitut.* de qua per *Bossium tit. de Principe. num. 218.* neque talis constitutio tolerari potest pro bono, & quiete publica, quia etiamsi de clericis mentionem non faceret, non valet, à fortiori non valet si de illis mentionem faciat ex defectu potestatis, & iurisdictionis. *per dicta in præced. cap.*

10 Neque potest Princeps secularis auocare ad se beneficiorum vacantium possessionem, cōstituendo œconomum, donec per Papam de beneficio fuerit prouisio facta, quia laici nullo modo possunt se intromittere circa spiritualia, sed œconomi deputatio, est ius spirituale. *Selua de benefic. par. 1. quæst. 7. num. 44.* ideo auctoritate Episcopi, vel Prelati constitui debet. *cap. cum simili. 9. quæst. 3.* ergo Princeps secularis nullo modo potest se intromittere circa beneficiorum possessiones per clericos accipiendas, nisi Papæ priuilegio id faciant.

LIBER

LIBER DVODECIMVS IN QVO INSTITVTIONIS MATERIA DECLARATVR.

SVMMARIVM.

1 *Institutio quid sit propriè sumpta.*
2 *Institutio impropriè sumpta quid sit, & quæ contineat.*
3 *Institutio propria cadit super præsentatione.*
4 *Institutio, collatio, electio, &c. in quibus differant.*

CAPVT PRIMVM.

Institutio quid sit.

1 INSTITVTIO propria, & propriè sumpta, per quam præsentatus à patrono instituitur, dicitur translatio iuris non libera facta à Superiore, ex qua plenum ius datur instituto. *Abb. in cap. auctoritate. nu. 7. de Institution.* quod sit iuris translatio probat *gloss.* & ibi *Dynus in cap. 1. de Reg. iur. lib. 6.* & est translatio non libera, quia Superior velit, nolit, tenetur præsentatum repertum idoneum omninò instituere. *cap. pastoralis. & c. quod autem. de iurepatronat. & c. decernimus. 16. q. 7. Garcia de benefic. par. 4. cap. 1. num. 4.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de collation. nu. 1.* Pet. Gregor. Tolos. *Syntagmat. iur. par. 17. c. 4. à nu. 23. & in tract. rei beneficiariæ. c. 39. nu. 3. Zecchius de benefic. & pension. c. 12. num. 32. Cardin.* Tuscuc *practic. conclus. iuris. tomo 4. litera* I, *concl. 233. Aug.* Barbosa *de off. & pot. Episc. par. 3. allegat. 72. nu. 172. Hieron. Gonzal. in comment. ad* Regulam 8. *Cancell. glo. 16. à num. 9.*

2 Institutio attamen largè sumpta, & in genere continet inuestituram, immissionem in possessionem, & institutionem auctorizabilem. *c. ad hac. de offic. Archidiaconi.* continet etiam collationem, omnem modum prouidendi, & omnem canonicum titulum. *glo. in dicto cap. 1. vbi* Dynus, *Io. Andr. & Pet. de Ancharano. de Reg. iur. lib. 6.* & refert Lambertin. *de iurepatr. lib. 2. par. 3. quæst. 1. art. 1.* ita habetur in *cap. in literis. de restit. spoliat. toto tit. de* Institution. & docuit *gloss. magistral. in rubr. de institut. lib. 6.* Barbosa *vbi sup. d. nu. 172.*

3 In casu autem nostro tractatur de Institutione, dumtaxat in specie, & propriè sumpta, quæ cadit super præsentatione facta à patrono. Et in quibus differant electio, nominatio,
4 postulatio, præsentatio, confirmatio, iustitutio, ordinatio, prouisio, & collatio. ponit Abb. *in d. cap. auctoritate. de* Institutione. & dixi sup. lib. 5. cap. 1.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus solus potest instituere.*
2 *Episcopus in beneficijs suæ diœcesis habet de iure fundatam intentionem.*
3 *Inferior quando possit instituere.*

Vica-

4 *Vicarius Episcopi potest instituere.*
5 *Instituendi potestas potest ab Episcopo delegari.*
6 *Etiam ante vacationem beneficij.*
7 *Collatio seu præsentatio non potest delegari ante beneficij vacationem.*
8 *Episcopi culpa male instituentis non nocet patrono.*
9 *Nullitas institutionis non inficit præsentationem.*
10 *Capitulum Sede vacante, seu eius Vicarius instituere potest.*
11 *Non potest tamen conferre beneficia spectantia ad Episcopi collationem.*
12 *Etiam quando collatio simul ad Episcopum, & Capitulum spectat.*
13 *Et idem est, quando alius debet conferre cum Episcopo.*
14 *Beneficium ad collationem Episcopi, & Capituli, vno deficiente quomodo conferatur.*
15 *Idem est si ad vtrumque spectet electio, seu præsentatio.*
16 *Institutio ecclesiæ patronatæ sitæ in confinibus duarum diœcesum à quo fiat.*
17 *Delegatus Papæ quando possit instituere.*
18 *Beneficialis causæ cognitio includit collationem.*
19 *Quod declaratur.*

CAPVT SECVNDVM.

Instituendi potestas penes Episcopum, & eius Vicarium, residet.

1 DE Iure cōmuni solus Episcopus potest præsentatos à patronis instituere. *c. ex frequentibus. de institution. c. 1. de institution. lib. 6. c. cum satis. de off.* Ar*chidiac. clem. plures. de iurepat. & in pluribus capit. tit. de iurepatr. Abb. in c. cum ecclesia Vulterrana. de elect. col. 3. Felin. in c. cum venerabilis. nu. 32. & seqq. vbi id limitat. de exception. Dec. cons. 121. Rota dec. 85. nu. 1. p. 2. diuers. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 47. nu. 6. & resol. 55. nu. 11. in fine. Valer. Reginal. in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. nu. 224. Vgolin. de pot.* Episc. *c. 51. §. 4. nu. 1. Aug.* Barbosa *de off. & pot.* Episc. *p. 3. alleg. 72. num. 176.* Lambertin. *de iurepat. p. 2. lib. 3. quæst. 1. art. 10. num. 1.* & ratio est,
2 quia in collatione beneficiorum suæ diœcesis quilibet Episcopus de iure communi habet fundatam intentionem. *Card. Seraph. dec. 1353. num. 3.* Valer. Regin. *vbi sup. nu. 239. Hieron. Gonzal. in comment. ad* Regulam 8. *Cancell. in §. 1. proœm. num. 21.* & potest solus Episcopus instituere absque consensu Capituli. *Cardin. in clem. 1. num. 11. & seqq. de suppl. neglig. Prælat.* quod probatur in *c. nobis. de iurepat.* vbi dicit text. præsentationem esse faciendam Episcopo, nec de Capitulo mentionem facit. ideo à solo Episcopo fieri debet institutio, & ita seruatur in praxi, & de consuetudine, qua stante tenet, & valet institutio. *c. non est. de consue-*
3 *tud. lib. 6.* potest autem Inferior instituere absque Episcopo, ex priuilegio, vt facit Capitulum Pisanum, vt dicam in cap. seq.

4 Eandem instituendi potestatem habet Vicarius Episcopi habens generale mandatum: ita colligitur ex d. *c. ex frequentibus.* & notatur in *c. vlt. de off.* Vic. *lib. 6. in glo. in verbo, non possunt. vbi Archid. & Gemin.* & tradit *Sbrozzius in suo tractatu de offic. vicarij. lib. 2. quæst. 11. vbi num. 13.* testatur hanc esse communem opinionem. & in praxi seruatur, & tenet vsus communis. *Stephan. Grattian. discept. forens. c. 303. nu. 15. Barbosa vbi sup. num. 181. & d. par. 3. allegat. 54. num. 70.* quæ instituendi
5 potestas potest ab Episcopo delegari specialiter etiam ante vacationē,
6 & ratio est, quia institutio fit coactè ad præsentationem patroni, & cessat votum captandæ mortis. *Io. Andr. et Geminian. in c. si confirmationem.*

de

de elect. lib.6.Barbosa d. alleg.72.nu.
7 178. non potest tamen delegari collatio, neque præsentatio ante beneficij vacationem propter dictum votum captandæ mortis. *Abb.in c. vlt.*
8 *de conc.præb.* & notes, quòd culpa Episcopi malè instituentis patronis non nocet. *Card.Seraphin.dec.*1238.
9 vbi dicit, quòd nullitas institutionis non inficit præsentationem factam per patronos validam, & in tempore. *Barbosa d. allegat.*72.*n.*180.

10 Sede autem Episcopali, seu Archiepiscopali, vel Primatiali vacante Capitulum, seu Vicarius à Capitulo electus ad formam *Conc. Trid. de reform.c.*16. *sess.*24. potest instituere. *c.*1.*de institution.lib.*6. *Calderin.cons.* 3.*de iurepat.* Abb.*in cap.cum olim. de maiorit. & obed.* Rebuff. *in praxi tit. forma Vicariatus. num.*132. *Azorius instit.moral.par.*2.*lib.*3.*c.*38.*quæst.*2. *Quarania in summa Bullarij, verbo*; Capitulum *Sede vacante, in vers.nono quæro. sub vers. quæ conclusio recipit.* Pauinus *de potestate* Capituli *Sede vac.par.*2. *quæst.*4. & 5. *Sbruzz. vbi sup. lib.*2. *quæst.*70. *num.*4. *Garc. de benefic. p.*5. *c.*7.*nu.*54. quamuis Ca-
11 pitulum, seu eius Vicarius non possit conferre beneficia ad Episcopi collationem spectantia. *Azorius vbi sup. quæst.*1. Gonzal.*vbi sup. in §.*4. *procem. num.*35. & *glo.*9.*§.*1.*nu.*77. *Quaranta vbi sup. in d. vers. nono quero. late Garc.d.c.*7.*nu.*51. & *Barbosa d.alleg.*72.*num.*182. & 183. & habetur expressum in *c.*2.*ne sede vacante. & in constitut. Pij V. sanctæ mem.* quæ incipit *Sanctissimus in Christo Pater. in* Bullario. & habetur in *Regula Cancellariæ*. de qua *Quaranta vbi sup. in verbo, regulæ Cancell. Apostol.* quòd amplia
12 vt procedat etiam vbi collatio beneficiorum per ipsum Episcopum non ex toto liberè, sed cum consilio, vel consensu ipsius Capituli fieri haberet. iuxta textum in *c.vnico. §. cum vero. ne sed. vac. lib.*6. *Pauinus vbi sup. par.* 2. *quæst.*1. *num.*2. Nauarr. *cons.* 1. *ne sed. vac.* & idem proce-
13 dit, quando alius ex speciali iure haberet conferre cum Episcopo. *Rebuff. in praxi.tit.de deuolut. num.*76. & in beneficijs ad collationem Episcopi pertinentibus ex iure deuolutionis. *Rebuff.ibidem.num.*94. si au-
14 tem beneficium spectet communiter ad collationem Episcopi, & Capituli, vno deficiente, vel inhabili existente alter confert. *c. vnico. ne sed. vac. lib.* 6. similiter ex identitate ra-
15 tionis idem est in potestate præsentandi, vel eligendi, quoties ad vtrũque simul spectaret electio, & præsentatio. *Lambertin.de iurepatr.p.*1. *lib.*2.*quæst.*2.*art.*13. alia etiam vide apud *Quarantã d. vers. nono quero.*

16 Item sciendum est, quòd si ecclesia patronata sita sit in confinibus duarum diœcesum, ille Episcopus instituet, coram quo facta fuit præsenratio, prout supra in lib.8.cap.8.
17 dictum est. Verum si Papa alicui deleget, vt ad præsentationem illius, quem esse patronum nouerit, ordinet ecclesiam, talis Delegatus non poterit instituere præsentatum, sed tantum declarare debebit, vt instituat ille, qui habet instituendi facultatem, & auctoritatem. ita habetur in *c. super eo, de off. deleg.* *Rocchus de Curte de iurepat. verba, competens. quæst.*33. ideoq. talis delegatus potest mandare, & præcipere habenti instituere, vt instituat & ordinet ecclesiam. vide *Barbatiam in d.cap.super eo. col.* 7. & *ibi* Innoc. & *Abb.* & alios dicentes talem delegatum posse instituere, si habens ius instituendi consentiat, vel non contradicat.

18 Sed contra textum in d. *c. super eo.* opponitur de textu in *clem.auditor. de rescriptis.* vbi habetur, quòd quando alicui cõmittitur causæ beneficialis cognitio, committitur etiã collatio, ergo eadem ratione & institutiò.

19 Sed ad hoc Respondetur, d.*clem. auditor.* loqui in collatione, & non in

in institutione, & ideo non corrigere textum in d. *cap. super eo. ita Cardin. in d. clem. auditor. & Abb. in d. cap. super eo.* Lambertin. *vbi sup. lib. 2. p. 3. quæst. 1. art. 9.*

Et notes quod Episcopus habet ex supradictis intentionem fundatam circa ius instituendi etiam in beneficijs existentibus in ecclesijs exemptis, nisi ad alium ex priuilegio, vel ex immemorabili pertineat argumento *d. text. in c. omnes basilicæ. 16. quæst. 7.* & ita ego habui à Vicario Pisano institutionem beneficij, seu Altaris SS. Onufrij, & Catherinæ existentis in ecclesia curata S. Sebastiani in chinsica Pisarum, quæ ecclesia est Religionis S. Stephani, & d. Vicarius visitat d. altare, & alia ibidem existentia. & ratio potest esse, quia omnes ecclesiæ, & beneficia dioecesis subijciuntur ecclesiæ cathedrali, & Episcopo, *d. c. omnes basilicæ. & c. cum personæ. de priuil. lib. 6.* *Lapus allegat. 68. in fine*, eaque quotannis ab Episcopo debēt visitari ex *Conc. Trid. sess. 7. de refor. c. 7. & sess. 24. de reform. c. 3. & obiter*, sciendum est quod ecclesiarum aliæ pleno iure Episcopo loci sunt subiectę, aliæ sunt exemptæ ab Episcopi iurisdictione, item ecclesiarum exemptarum aliæ sunt exemptæ, & soli Sedi Apostolicæ subiectæ, vt sunt ecclesiæ nullius dioecesis. aliæ sunt exemptæ, sed subsunt alijs, exemplum est in *clem. attendentes. iuncta ibi gl. in verbo, alia. de statu monach.* vt sunt illæ ord. exēptorum, quę subsunt Abbati, vel Priori, exemplum est etiam in locis Relig. Hierosolymit. quæ sunt exempta & dicti ordinis Magno Magistro subiecta, vt ex Bulla Pij IV. in Bull. *tomo 2. fol. 11.* vbi eximuntur ab omni iurisdictione, &c. quorumcunque Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, &c. & idem ferè est in alijs militijs. de quibus *Rocch. de visitatione, fol. mihi 83.* & in dictis ecclesijs exemptis, in his, quæ pertinent ad curam animarum Episcopus tanquam Sed. Apostolicæ delegatus potest visitare ex *Conc. Trident. sess. 7. de reform. c. 8. Prax. Archiep. Leon. de visitatione. cap. 31. in princ.* & similiter ecclesiæ collegiatæ, seu curatæ nullius dioec. visitari debēt ab Episcopo viciniori, vel ab Episcopo electo in Synodo Prouinciali, tanquam Sed. Apostolicæ delegato. ex *Conc. Trid. sess. 24. de ref. c. 9.* & visitatio debet fieri in capite, & in membris. *Zerola in praxi episc. ver. visitatio. §. 11.* & rectores ecclesiarum nullius dioec. tenentur accedere ad Synodum dicti Episcopi. *Prax. Leon. c. 9. de Synodo num. 3.* ad quem Episcopum pertinet concedere literas dimissorias ijs, qui sunt nullius dioecesis quando volunt ad ordines promoueri, & quando ordinarij collatores nullius dioec. habentes territorium cum iure congregandi Synodū, possint edicta pro concursu vacantiū ecclesiarum parochialiū proponere, & concursum peragere, vel non vide *Massob. in prax. hab. cōc. ad. vac. par. eccl. requisit. 2. dub. 4. & req. 1. dub. 8.*

Item in tali visitatione potest Episcopus corrigere, & monere non residentes, & potest visitare ecclesias subiectas ecclesiæ principali nullius dioec. non tamen ad Episcopum spectat ministrare sacramentum confirmationis his, qui sunt nullius dioec. ex declarat. S. Congregationis, & ordinarij collatores nullius dioecesis habentes territorium cum potestate Episcopali, & iura congregandi Synodum, & re ipsa illam congregarunt, & elegerunt in ea examinatores, vacante ecclesia parochiali libera, edicta possunt ponere, & cætera pro concursu peragere. *Massobr. vbi sup. req. 2. dub. 4.* sed vacante parochiali exempta etiam immediatè Sedi Apostolicæ subiecta, & nullum media tum superiorem recognoscente, Episcopus Dioecesanus vicarium ibi constituet, & edictum ponet, & concursū faciet, ita etiam si habeat superiorem mediatum, qui etiamsi

habeat

habeat contentiosam iurisdictionem cum iure conferendi, attamen nullũ habet territorium, nec ius congregandi Synodum. *Massob. vbi supra req. 1. dub. 8.*

Et pariter exempti subijciuntur Episcopo loci in omnibus, quæ sunt ordinis Episcopalis. *Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. par. 2. alleg. 31. n. 20.* & tenetur accedere ad publicas processiones, compellique possunt. *Barbosa vbi sup. par. 3. allegat. 78. nu. 8.* & casus triginta, & octo, in quibus Episcopus habet iurisdictionem in exemptos, refert *Quarantia in summa Bullarij. in uerbo, exemptio*, & quælibet ecclesia debet Episcopo reuerentiam. *Io. And. in c. cum uenerabilis. de censib.* & Episcopus habet in tota sua diœcesi iurisdictionem. *Card. in cle. 2. §. ut illud. q. 1. de re iudic.* Episcopo enim tria competunt in sua diœcesi, videlicet iurisdictio, honor, & districtus. *Rocch. de uisitat. ubi sup.*

Iurisdictio etiam largè suscepta, & prout sumitur in *l. 1. 2. & 3. ff. de iur. omn. iud. & in glos. in clem. unica. uerb. iurisdictionem. de for. compet.* adeo quòd etiam merum imperium includit, & in tota diœcesi habet ord. iurisdictionem, & pro tribunali sedere, & ius reddere potest, excepto loco exempto. *c. cum Episcopus. de off. ord. lib. 6.*

Honor, quia Episcopum vocant dominum, eumque vt talem honorant, ei occurrendo, eiusque nuncijs, & mandatis parendo. districtus, qui idem est, quod territorium, *ut in clem. ne Romani de elect.* ita vt habeat iurisdictionem, eã quæ exercendi, nedum in incolas loci, sed etiam in delinquentes infra districtum, & sic plus est, quod competat districtus, quàm iurisdictio, & honor, & districtus, diœcesis, & territorium sunt synonima secundum *Nattam in cons. 339. in c. quatuor.* & ideo ratione districtus, & diœcesis quoad legem iurisdictionalẽ Episcopo subijciuntur omnia monasteria. & ecclesiæ suæ diœcesis ad *c. conquerente uers. nos autem de off. ord.* & tota diœcesis est Episcopi territorium. *Prax. Leon. c. 9. de synodo num. 30.*

Potest insuper Episcopos etiam in Ecclesijs exemptis populo benedicere, diuina officia priuatè, vel publicè audire, eaque in Pontificalibus celebrare, vel in sua præsentia celebrari facere, priuilegio quolibet non obstante, & si est metropolitanus ante se Crucem deferre. ita habetur in *clem. Archiepiscopo de priuileg. & excessib. priuileg.* vbi latè *Cardin. & Bonifac.* & potest Episcopus etiam in locis exemptis vti insignijs voluntariæ iurisdictionis, & honoris. *Card. ibidem num. 4. & Bonifat. in 3. not.* cum per exemptionem talia loca non desinant esse in diœcesi, ius namque reuerentiæ per exemptionem nunquam tollitur, sicuti si patronus remittat iuspatr. retinet tamen quædam iura in liberto, præsertim ius reuerentiale. *arg. l. ultim. C. de bonis libert.* ita Ecclesia exempta tenetur Episcopo loci reuerentiam exibere, eiq. exẽptus ad ecclesiã venienti obuiã ire processionaliter more aliorum. *Felin. in c. cum non liceat. nu. 2. de præscript.* propter reliquias præcedẽtis subiectionis, & consequenter Episcopus potest in dictis locis exemptis habere Sedem Pontificalem, cum spectet ad honorem pontificalem, & est de accessorijs ad celebrationem, de quibus *Quaranta ubi sup. in uerbo Archiepiscopi auctoritas. uers. 28. 29. et 30.* ibique potest populo solemniter benedicere per illa verba, sit nomen Domini benedictum. *Abb. in d. clem. 2. in princ.* Item potest Episcopus in dictis locis quantumuis exemptis etiã militiarum exemptarũ habere supra suam sedem Baldachinum, ita habetur in decreto S. Congregationis facto de mãdato Clemẽtis Papæ VIII. fæl. rec. relato à *Quar. ubi sup. in uerbo, priuilegia regularium.* et refert etiã

Barbo-

*Barbosa ubi sup.par.3. alleg.*80. *num.* 14.*& Piasec.in praxi Episcop.de Visitat.regular.nu.*50. *et* D. Io.*Aloisius Riccius*, qui hoc anno 1527.promotus est ad Episcopatum Vicanum, in sua praxi aurea, *resolut.*313. *num.*1. *et ibi num.* 2. ait Episcopum posse excommunicare impedientes. *Steph. Gratian. discep.forens.cap.*467. et ita censuit eadem S.Congregatio relata à *Quaranta vbi sup. in d.ver. priuilegia regul.*potest etiam Episcopus in loco exempto Concionatori benedictionem dare, cum nullus sine eius benedictione possit prædicare ex Bulla Gregorij Papæ XV.fel.rec. edita non.Febr.1622.& consequenter Episcopo ibidem competit aspersio aquæ benedictæ super populum; & ratio omnia prædictorum est posita à *Bonifac.in d.clem.Archiepiscopo num.*31.quia Episcopus in tota sua diœcesi est Episcopus, & locus exẽptus quamuis non sit de diœcesi, dicitur tamẽ esse in diœcesi, nec desinit esse extra diœcesim, siue fuerit constructus, & postea factus exemptus, siue de nouo cum exemptione construatur. *Card.in d.clem.Archiepiscopo. num.* 4. nec per hoc dicitur Episcopus mittere falcem in messem alienam, quia illud intelligitur de falce iudicij, seu potestatis, secus in hac falce salutari, & deuotionali, & quæ magis exercetur ratione honoris quàm officij, & ea quæ sunt episcopalis honoris possunt ab Episcopo exerceri in Ecclesijs etiam exemptis sine alicuius licentia. *Bonifac. vbi sup. num.* 64. & denique quando fit sermo de exemptis etiam militibus, exemptio eò tendit, vt eximantur ab Episcopi iurisdictione, & coram alio conueniantur. ita dicit *Innoc.in cap. recepimus, num.*2. *& seqq. de priuil. & excess. priuil.*

Item Episcopus habet ordinariã iurisdictionem in sua diœcesi. *c.conquerente. & ibi glos. in verb. iurisdictionem, de off.ordin.*& ibi Abb.*n.*2.refert tredicim iura episcopalia debita Episcopo, quæ sunt, obedientia, subiectio, reuerentia, institutio, & iniũctio pœnitentiarum, Sacramentorum administratio, ius congregandi synodum, synodaticum, seu cathedraticum, quarta decimarũ, & mortuariorum, visitatio, & charitatiuum subsidium, & quæ possit Episcopus ex sua iurisdictione ordinaria habentur in *d.praxi Leon. de iurisd. ordin. c.*16.*num.*14.*& seqq.* & Archiepiscopus potest per quæuis loca exempta suæ prouinciæ Crucem ante se deferre, benedicere populo, diuina officia & alia celebrare, prout Episcopus in sua diœcesi. *d.clem.Archiepiscopo. vbi Card. & Bonifac.* & de potestate Episcopi in exemptos vide doctissimè more suo dicentem D. Melchiorem Lotterium in suo nouo, & eleganti tractatu, de re beneficiaria *lib.*1.*quæst.*24.

SVMMARIVM.

1 *Instituendi potestas etiam inferioribus potest competere.*
2 *Institutio auctorizabilis an possit spectare ad inferiorem.*
3 *Religiosi si acquirunt iurisdictionem, quando possint acquirere ius dandi facultatem exercendi curam animarum.*
4 *Deuolutio fit ad inferiorem, si præsentatio non fiat in tempore.*
5 *Inferior conferre debẽs ex iure deuoluto habet semestre.*
7 *Deuolutio fit gradatim, & ponitur exemplum.*
8 *Institutio potest ad inferiorem spectare ex fundatoris dispositione.*
9 *Institutio hodie Episcopo tantum reseruanda est.*
10 *Patronus regulariter coram Episcopo clericum præsentare debet.*
11 *Institutio laico quãdo possit competere.*
12 *Ecclesiasticus patronus quando possit clericum ponere, & deponere.*
13 *Laicus patronus si possit instituere, nõ tamẽ potest destituere, sicut nec alius inferior.*

14 *Capitulum Pisanum habet ius instituendi, & destituendi.*
15 *Et alios officiales ecclesiæ deputat.*
16 *Laicus aliquando improprie instituit, idest, ordinat.*
17 *Regulares si quomodo acquirant iuspat. non tamen instituunt.*
18 *Abbas in ecclesiis sibi pleno iure subiectis instituit.*
19 *Institutio ad quos regulariter pertineat.*
20 *Institutio ibi cadit, vbi cadit præsentatio.*

CAPVT TERTIVM.

Ius instituendi Prælatis inferioribus potest competere.

1 IVS instituendi etiam inferioribus Prælatis competere potest ex causa speciali, nempe ex priuilegio, pręscriptione immemorabili, seu ex consuetudine legitimè præscripta. *c.2. & c.3. de institution. Cardin. in c. cum venissent. de institution. Mar. Antonin. variar. resolut. lib.1. resol.47. nu.6. & resol.9. nu.11. & resol.12. Lambertin. de iurepat. lib.2. p.3. quæst.1. art.10. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p.3. alleg.72. nu.184.*
2 an autem institutio auctorizabilis, per quam tribuitur potestas exercẽdi curam, possit spectare ad inferiorem Episcopo, nisi Episcopi accedat consensus, dubium est, vt notatur in *c. cum satis. de off. Archid.* verius tamen est etiam prædictam institutionem auctorizabilem præscriptione
3 acquiri posse, quia nihil inconuenit, quod si religiosi ecclesiam pleno iure acquirunt quoad omnimodam iurisdictionem, possint etiam acquirere potestatem tradendi facultatem exercendi curam animarum, immo id apertè videtur supponere *text. in clem.1. vers. quidam præterea. de excessib. prælat. vt ibidem post gloss. notauit Cardin. in princ. opposit. 6.* & post *Abb. & Felin. in c. audiuis, de præscript. Balbus de præscription. p.5. quæst.11. num.6. & ad d. c. cum satis.* respondetur, textum illum loqui de consuetudine, vel præscriptione non completa, vel præscriptione carente titulo, & bona fide, vel aliter respondetur, vt per *Barbosam d. allegat.72. num.186.*

4 Et ad talem inferiorem habentem ius instituendi fit deuolutio prouisionis beneficij vacantis, si patronus non præsentauit, vel præsentauit, sed post tempus eidem datum ad præsentandum, vel scienter indignum præsentauit. iuxta *glos. singularem. in clem.1. de suppl. neglig. prælat. Frãcisc. Marcus decis.475. nu.18. & dec.1153. in vltimis verbis. par.1.* refert *Campanil. in diuersorio iuris canonici. rub.11. c.13. nu.466.* & tenetur seruare naturam beneficij, cum confert iure deuolutionis. ex *Felin. in c. cum accessissent. num.18. de constit. Franc. Marcus dec.493. nu.7. p.1. Campanil. d. c.13. n.485. Barbosa vbi sup. n.109.*
5 & talis inferior, qui ex iure deuoluto conferre debet, habet semestre ad conferendum a die notitiæ, etiamsi deuolutio fiat à patrono laico ad superiorem habentem instituere. *Rota dec.6. de iurepat. in nouis. Lambertin. de iurepat. lib.2. par.3. quæst.2. art.8. Card. Seraph. decis.380. Garcia de benefic. p.10. c.3. nu.9. Barbosa vbi sup. allegat.58. num.18.* & quilibet supe-
6 rior, ad quem fit deuolutio, habet semestre ad conferendum computãdum à die scitæ deuolutionis. vt à patrono deuolutio fit puta ad Capi-
7 tulum si habeat ius instituendi, & si post scitam deuolutionem infra sex menses Capitulum non conferat, deuolutio fit ad Episcopum loci ordinarium, ab Episcopo ad Archiepiscopum, & ab Archiepiscopo ad Patriarcham, & demum ad summum Pontificem. *cap. licet. de suppl. neglig. prælat. c.2. de concess. præb. Rebuff. in praxi. tit. de deuolut. num.7. Coras. de benefic. par.1. c.7. nu.8. Azorius. instit. moral. par.2. lib.6. c.27. Garc. d. c.3. num.*

num. 10. *Cocbier de iurisd. Ordin. in exemptos. par.* 4. *quæst.* 30. *nu.* 3. vide *Barbosam d. alleg.* 58. *nu.* 10. *& seqq.* & dicam infra lib. 14. cap. 6. de deuolution.

8 Quæ institutio pertinere potest ad inferiorem ex fundatoris dispositione, quia in limine fundationis cum Episcopi consensu sit inferiori reseruata institutio. *Abb. in c. nobis. de iurepat.* tradit *Lambertin. vbi sup. lib.* 2. *p.* 3. *quæst.* 1. *art.* 10. D. *Mar. Antonin. nunc Episc.* Neocæsarien. *var. resolut. lib.* 1. *resolut.* 12. *nu.* 4. & ad Pisanum Capitulum multorum beneficiorum spectat institutio, & adueniente vacatione præsentatos Instituit, & institutus possessionem accipit. Hodie

9 autem ex dispositione Sacrosancti *Conc. Trid. sess.* 14. *de reform. c.* 12. institutio huiusmodi Episcopo, & non alteri inferiori reseruari debet. *& ibidem c.* 13. habetur, quòd patronus

10 cessante priuilegio tenetur Episcopo præsentare clericum ad vacans beneficium, ad quem Episcopum institutio de iure pertinet, aliàs præsentatio, & institutio nullæ sint, ac esse intelligantur, & in praxi in beneficijs de nouo fundatis vidi hoc seruari, & Pisis Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Archiepiscopo Pisano fuit reseruata, & Tuderti Illustrissimo, & Amplissimo Domino Cardinali Episcopo.

11 Notandum est etiam, quòd etiam laico potest competere ius instituendi ex Papæ priuilegio. *Cardin c. nobis. §. cæterum. quæst.* 6. *de iurepat. Lambertin. d. quæst.* 1. *art.* 11. item potest laico competere etiam ex consuetudine, seu præscriptione temporis immemorabilis, si fuerit per Papam approbata. *Cardin. & Doct. in c. præterea. il* 1. *de iurepatr. Lambertin. vbi sup. art.* 12. & ad patronum spectare

12 potest, presbyterum in beneficio ad tempus ponere, & deponere, si retinuit dominium, & custodiam rerum ecclesiæ donatarum, vel hospitali de consensu Episcopi. *Io. And. in cap. de monachis. col.* 2. *de præbend.* & ibi *Cardin. quæst.* 6. *& Abbas ibidem.* quod procedit in patrono ecclesiastico dũtaxat. *d. cap. de monachis. Cardin. in clem.* 1. *de suppl. neglig. prael.* & dato

13 quod laicus habeat ius instituendi, non habet tamen ius destituendi. Et si Prælatus inferior habeat ius instituendi, non tamen habet ius destituendi, nisi & hoc ius habeat ex Papæ priuilegio. *Lambertin. vbi sup. art.* 14. & Capitulum Pisanum non

14 solum habet ius instituendi, verum etiam ab antiquissimo tempore supra annos tercentum habet ius destituẽdi, vt ex actis in Archiuio d. Capituli existentibus apparet. & d. Ca-

15 pitulum eligit Magistrum Scholarũ, hodie dictum Magistrum Chori d. ecclesiæ Pisanæ, Capellanos duos, qui curam gerunt parochiæ d. ecclesiæ, & baptizant, hebdomadarias, cantores, cæterosq. officiales, & cæremoniarum duos Magistros, eosdẽ eligunt, & ponunt, reuocant, & deponunt ad libitum.

16 Verum potest laicus instituere impropriè, idest, ordinare Priorem, seu Præfectum in Collegio laicali, vt est in Collegio Politiano Pisis erecto à Ioanne Riccio S.R.E. Card. & Archiepiscopo Pisano. in quo Præfectus eligitur ab hærede d. Cardin. sed talis non est institutio, de qua nos loquimur. vt dicit *Lambert. vbi sup. art.* 15.

17 Insuper est sciendum, quòd si aliquo legitimo titulo ad religiosos, & regulares exemptos peruenerit iuspatr. non tamen ad eos transiuit ius instituendi. *cap. cum seculum. de iurepat.* & ibi *Card. Rocch. de Curte de iurepat. verbo, competens alicui. nu.* 70. sed Episcopus, vel alius inferior habens ius instituendi instituet ad notata per *Card. in d. cap. de monachis. quæst.* 7. & per *Lambert. vbi sup. art.* 16. si vero Abbas habeat aliquas ec-

18 clesias sibi pleno iure subiectas, in eis etiam ius instituendi habebit. *cap. in Lateranen.* & ibi *Doct. de præbend.*

*bend.clem.*1. *de excessib. prælat.* Barbosa *d.alleg.*72.*num.*188. & ad quos
19 regulariter pertineat institutio. vide *Hostien. in summa. tit. de institution. vers. quis possit instituere. & in tit.de offic.ordinarij.§.quod pertinet. &* Dynum *Ancharan. &* Io. *Andr. in c.* 1. *de reg.iur.lib.*6. quæ institutio regu-
20 lariter ibi cadit, vbi cadit patroni præsentatio, quæ præsentatio vbi locum habeat, supra satis diximus.

SVMMARIVM.

1 *Institutio non fit ante præsentationem.*
2 *Institutio vt fiat, quæ requirantur.*
3 *Institutio quando per superuenientem præsentationem conualidetur.*
4 *Institutio non valet non præuio edicto.*
5 *Institutus nulliter dicitur potius occupator.*
6 *Institutio non valet facta non elapso edicti termino.*
7 *Tempus habenti instituere non est præfixum.*
8 *Beneficium non dicitur deuolutum, si institutio differatur.*
9 *Superior potest habenti instituere præfigere tempus ad instituendum.*
10 *Superior quando possit certum tempus præfigere.*
11 *Archiepiscopus potest Episcopi negligentiam supplere, si ad Episcopum spectet institutio.*
12 *Appellari potest, quando Episcopus sine causa differt instituere.*
13 *Superior adiri potest elapso biennio.*
14 *Appellari potest à retardata institutione, si prius facta sit trina interpellatio.*
15 *Institutio si intra duos menses post præsentationem secuta non fuit, quando superior possit eam concedere.*
16 *Plebania ecclesiæ S. Bartolomæi de Ripa fracta iurispat. laicorum.*
17 *Conferre habens ex iure deuoluto habet semestre.*
18 *Papa semper potest conferre, sine alicuius temporis præfixione.*
19 *Institutio quãdo possit fieri die feriato.*
20 *Institutio potest fieri in ecclesia.*
21 *Institutio nunquid possit fieri extra territorium habentis instituere.*
22 *Episcopus extra diœcesim potest exercere voluntariam iurisdictionem.*
23 *Parochus extra parochiam potest absoluere subditum suum.*
24 *Episcopus quando possit extra diœcesim exercere contentiosam iurisdictionem.*
25 *Episcopus extra diœcesim potest excommunicare, & absoluere subditum.*
26 *Institutio dicitur fieri per admissionem simplicem præsentationis.*
27 *Præsentatio regulariter admittitur si & inquantum.*
28 *Et tunc censetur admissa quatenus sint admittenda.*
29 *Executor literarum apostolicarum potest vbique eas exequi.*
30 *Institutio potest iterari.*
31 *Collatio potest iterari.*
32 *Institutio facta per errorẽ non valet.*
33 *Error quid sit.*
34 *Institutio facta ab eo, qui communiter reputabatur superior, tenet.*
35 *Institutio metu facta non valet.*
36 *Institutio facta iracundia, vel simoniacè non valet.*

CAPVT QVARTVM.

Institutio quando, quomodo, & vbi fieri debeat, vtrum possit iterari, & an' sit valida si fiat per errorem, metum, aut non canonicæ.

1 INSTITVTIO fieri non potest antequam fiat præsentatio, præsertim cum ante institutionem seruanda sit forma text. in *c.vlt.de elect.lib.*6.
2 & requisita ad institutionem obtinendam sunt ista, vacatio beneficij, existentia iurispatronatus, habilitas præsentati, & præsentatio facta in tem-

tempore à patrono coram habente instituere. *Rota dec.337.nu.1.p.2.in recentiorib. apud Farinacc.* quòd si
3 ante præsentationem fieret institutio, & postea subsequeretur præsentatio conualidaretur d. institutio per superuenientē validitatem ex vi dictæ præsentationis. ad *not.in c.cura. de iurepat.* ita potest intelligi *Bald.in l.ex placito. C.de rer.permut. & in l. siue initio.C.de Codicill.* vide Lambert. *de iurepat.lib.2.p.3.quæst.2.art.1. & Zecchium de benefic. & pension. c.12. nu. 32. & 33.* prout etiam est nulla
4 institutio facta absque edictorum affixione secundum formam *d.c.vlt. de elect. lib.6.* sed tamen non annullatur ipsa præsentatio. *Bellam. dec. 611.* nec minus quasi possessio præsentandi. d. *c.vlt.vbi Doct.Lapus allegat.8.Lambert.vbi sup. lib.2.par.2. quæst.6.art.17. & 18. Abb.in c.postquam.not.3.de elect.Imola in clem.2. verbo, præsentare. de iurepat.* & taliter
5 institutus non seruata forma d. cap. vltimi, dicitur potius occupator illius beneficij. *c.ex insinuatione. vbi Panorm.in 2.not. de iurep. idem* Abb. *Felin. & alij.in c. cum bertoldus. de re iud.Verall.dec.95.par.1. & dec. 128. p.2.*Put.*dee.306.lib.1.Crescent.decis. vlt. de iurepat. Riccius in praxi rer. for.eccles.dec.160.* ita etiam est nulla
6 institutio facta intra terminum edicti, quia necesse est, vt edictum remaneat affixum per totum terminū in eo contentum. *clem.1.* & ibi *glo. de iudic.* Lambert. *vbi sup. lib.2.p.2. quæst.6.art.24.num.6. Verall. decis. 95.p.2. & Riccius vbi sup. dec.161.*
7 Tempus autem à iure præfixum non reperitur habenti instituere, intra quod sit facienda institutio, sicuti collatori præfixum est tempus ad conferendum. *Rot.decis.4.* incipien. *secundum omnes.de iurepat. in nouis.* & fuit dictum in *Iacen. Vicariæ. 31. Ianuarij.1590.coram Card.Platto.*& in *Casalen.Parochialis.17.Maij.1591. coram Orano.* & in *Lunen. Sarzanen. Capellaniæ. 20.Iunij. & 5. Decemb. 1601. coram Card.Sacrato. Anastas. Germon.de indult. Cardinal. §. volumus. à nu.76.Riccius in praxi aurea. resolut.260.Lambertin. vbi sup. p.3. lib.2. quæst.2. art. 6. & 7. Rocchus de Curte de iurepatr. verbo, honorificum, num.55. Garcia de benefic. p.10. c.4.*
8 *num.1.* nec beneficium dicitur deuolutum ex eo, quod Ordinarius distulit instituere. *Garc. vbi sup.p.5.c.6. num. 31.* vbi refert *Rota* decisionem in vna *Dertonen.iurispat. 8.Februar. 1599. coram Penia. Rebuff. in praxi tit.de deuolution. nu. 6. & Aug. Barbosa de off.& pot.Episc.par.3.allegat. 72. num. 191. Massobrius in praxi hab.conc.ad vac.paroch.eccl.requis.9. dub.1. Zecchius d.c. 12. vers. tempus vero.num.33.* potest tamen per Su-
9 periorem habenti instituere assignari certum tempus, infra quod debeat instituere, infra quod si non instituerit, potest postea illum compellere ad instituendum, aut ipse Superior instituet. *Zecchius vbi sup.Lambert. vbi sup. lib.2.p.3.quæst.2.art.6.n.4. & Paul. de Citadin. de iurepat.par.6. art.3.quæst.53. nu.103.* & quod Su-
10 perior, vbi à iure non est præfixum tempus, possit certum tempus præfigere, aliaq. facere. vide *Abb. in c. postquam.num.8.in fine.de elect.& in c.cum ecclesia Vulterrana.num.7. de elect. & in c. ex parte. col. penult. de concess.præb. & in c. ab excommunicato.col.4. de rescript.* facit *text. in c.si capitulo. in fine. de concess. præb. lib.6. et text.in c.irrefragabili.§.excessus.* & ibi *Felin. de offic.ordin.c.sacro. in fine. de sent. excomm. et in clem.1.de iurep.*facit *glo.pen.in c.vlt. §. vlt. de consuetud. lib. 6.* & insuper Lambertin. *vbi prox.* putat Superiorem debere præfigere tēpus duorum mensium ad instituendum, post quatuor, vel sex menses datos ad præsentandum, sed hæc omnia arbitrio Superioris remittuntur ad notata *in c.de causis.de off.deleg.* & ideo dicit *Abb.in c.2.nu.12.de conc.præb.*
11 quòd si ad Episcopum pertineat in-

 stitutio,

stitutio, poterit Archiepiscopus eius Metropolitanus eidē Episcopo præfigere tempus, eiusque negligentiam supplere, quod declarat *Lambert. vbi proximè art.* 7. vel statim quod Episcopus
12 differt instituere absque legitima causa, appellari potest ad superiorem à grauamine illato. *Gutier. de iuram. confirm. par.* 3. *cap.* 13. *nu.* 8.
13 *Abb. in c. pastoralis num.* 6. *de iurepat.* *Garc. par.* 10. *c.* 4. *nu.* 9. vel elapso biēnio iudicem superiorem adire secundum *c. causæ omnes. in princ. de refor.*
14 *sess.* 24. *Conc. Trident.* & ad hoc, vt possit appellari à retardata seu denegata institutione, & negligentia, requiritur trina interpellatio *Rota in vna Feltrina canonicatus* 5. *Decemb.* 1603. *coram Ortembergo*, quā refert *Barbosa, vbi sup. num.* 193. *Riccius in d. praxi aurea resolut.* 142.
15 Et est notandum, quod si superior negligat instituere coram se præsentatum à patrono, & institutio petita fuerit, & per duos menses à die præsentationis fuerit prorogata, tunc in ecclesijs parochialibus sic vacantibus potest adiri pro dicta institutione obtinenda Metropolitanus illius Episcopi, qui differt instituere, seu ordinarius vicinior, vel Sedes Apostolica, & si non sit petita institutio, ad Papam dumtaxat fit deuolutio. ita *Pius V. sanctæ mem. in sua constit. incip. in conferendis in vers. verum parochialium*, relata à *Quaranta in summa Bullarij, in verbo, benefic. paroch. collatio.* & *Mașsobr. vbi supra, requis.* 9. *dub.* 3. & *in praxi Archiep. Leon. c.* 18. *num.* 60. *et in Praxi anno* 1624. vacante Plebania S. Bartholo-
16 mæi Apostoli Castri Ripæfractæ comitat. Pisan. & diœc. Lucensis. cum ad d. Plebaniam fuisset facta præsentatio à Perill. DD. Petro Roncionio I.V.D. & Canonico Pisano, & Camillo eius fratre Patritijs Pisanis de Nobilibus de Ripafracta patronis d. Plebaniæ coram Reuerendissimo Episcopo Lucensi, & institutio petita fuisset prorogata vltra duos menses, præsentatus comparuit coram Vicario Generali Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Archiepiscopi Pisani tanquam ordinario viciniori, & ab eo institutionem obtinuit, & possessionem accepit, & continuauit.

Est tamen notandum quod *Massob. d. dub.* 1. *num.* 12. & *seqq.* conatur ostendere, quod cū *Paul. de Eleaz. in clem.* 1. *de elect.* dicat, quòd electio compræhendit præsentationem. *cap. quærelam. de elect. cap.* 2. & 3. *de iurepat.* quod dispositio *text. in c. quam sit. de elect. lib.* 6. quo assignatur vnus mensis electo ad electioni consentiendum, et trium mensium ad obtinendum confirmationem, extendatur etiam ad præsentatum. *Gemin. in d. c. quam sit.* & *ibi Franc. circa finem. Lapus allegat.* 8. *num.* 4. *Rocch. de Curte vbi sup. quæst.* 36. *num.* 67. *in verbo honorificum.* qui aiunt præsentatum intra terminum *d. c. quam sit.* teneri petere institutionem secundū. *d. c. quam sit.* idem videtur sentire *Calder. cons.* 17. *de iurepat. et Mandos. in addit. ad d. allegat.* 8. *Lap. lit. a.* 2. *Thesaur. for. eccl. c.* 18. *nu.* 60. hoc autem pertinet ad præsentatum, quod certè in praxi non ita passim seruare vidimus, adeo vt non petita institutione intret deuolutio: sed satis est, quod dum clericus præsentatur, in ipsa præsentatione regulariter petitur præsentationis admissio, & præsentati institutio, vt dixi sup. lib. 8. cap. 7. num. 35. fol. 471. quę institutio, si statim non fit, ex eo venit, quia superiori nullum est præfixum tempus ad instituendum, vt dixi supra. immo sicuti electus intra mensem tenetur consentire electioni ita præsentatus intra tempus datum ad præsentandum debet acceptare præsentationem, aliàs non valet præsentatio ad *not. in c. si tibi absenti. de præb. lib.* 6. nec obstat, quòd iura loquentia in electione procedunt etiam in præsentatione. *glos. in c. vlt. de elect. lib.* 6. quia respondetur id nō

esse

esse semper verum, sed intelligendũ esse data habilitate terminorũ, multa enim reperiuntur statuta in electione, quæ non possunt locum habere in præsentatione, vt sup. pluries dixi, & id etiam firmatur, quia si verum esset, quod *d.c.quam sit.* procederet etiam in præsentatione, non fuisset opus, quod in d. constitutione in conferendis Pij V. in ecclesijs curatis de iurepatr. daretur terminus duorum mensium habenti instituere ad institutionem faciendam, alias institutio deuolueretur ad Sedem Apostolicam, vel Metropolit. viciniorem, quia si *d.c.quam sit.* procederet in præsentatione elapso d. termino in omnibus beneficijs patronatis institutio deuolueretur ad superiorem, siue potius superior ex iure deuoluto liberè posset conferre, quod tamen minime in foro procedit, nec seruatur, et sæpè tàm ex parte præsentati, quàm habentis instituere institutio in longum protrahitur cum graui damno beneficiorum vacantium, & certè benè esset, vt sicuti præsentanti patrono ad præsentandum certum tempus est assignatum, ita et præsentato, et habenti instituere certum tempus constitueretur, intra quod omnino institutio esset facienda, et quo tempore elapso, deuolutio fieret ad Superiorem, et non tam diu durarent vacationes beneficiorũ, et ego vidi aliquando clericum fuisse præsentatum ad beneficium, et nulla existente lite, institutionem fuisse factam post biennium, quod etiam multoties potest parere confidentiam à iure, et Apostolicis constitutionibus damnatam.

17 Adde supradictis, quod si quis debeat conferre, seu instituere ex iure ad se deuoluto propter negligentiã patronorum, seu habentis instituere, eo casu habet semestre ad conferendum, seu instituendum. *Abb. in cap. causam quæ. nu. 6. de elect. Rota dec. 1. de suppl. neglig. prælat. in nouis. Lambert. d. quæst. 2. art. 8. Rocch. de Curte vbi sup. verbo, honorificum. quæst. 32. Riccius d. resol.* 184. quod semestre currit à die notitiæ. *cap. 2. & ibi glos. in verbo, infra sex menses, de conc. præb.* Verall. *dec.* 348. *par.* 3. *Barbosa vbi sup. num.* 194.

18 Verùm Summus Pontifex nullo tempore limitato astringitur ad cõferendum, etiam si sciat deuolutionem ad se factam secundum Io. *Andr. in c. 3. de præb. lib. 6. & ibi Franc. col. 3. Rota dec. 6. incip. si propter negligentiam. de iurep. in nouis. &* Abb. *in c. vlt. de iurepat.*

19 Cum autem institutio sit actus extraiudicialis, quando nullus adest contradictor, potest fieri etiam die feriato, sicuti fit ipsa præsentatio, dummodo fiat extra formam sententiæ, & figuram iudicij. vt supra dictum est in materia præsentationis.

20 ideoque institutio potest fieri in Ecclesia, & in quocunque loco etiam non solito, dummodo sit honestus. *Bald. Hostiens.* Imol. *Præposit. & alij in c. qua fronte. de appellat. Zecchius de benef. & pens. c. 12. num.* 33. *Lamb. vbi sup. d. quæst. 2. art.* 10. extra terri-

21 torium autem ordinarij, eiusque diœcesim, numquid possit fieri institutio, dicendum est, quod si aliquo instante, vel ex officio habens instituere cum plena causæ cognitione ad institutionem procedat, tunc institutio fieri non potest extra territorium, nisi de consensu ordinarij loci illius, & partibus non contradicentibus. *Abb. in c. nouit. nu. 4. de off. leg. Rocch. de Curte.* vbi proximè in *verbo competens alicui. quæst.* 34. *Lambert. vbi sup. art.* 11. *Hieron. Gonzal. ad reg. 8. cancell. glos. 62. num.* 8. potest tamẽ Episcopus extra suam diœ-

22 cesim exercere voluntariam iurisdictionem, & beneficia conferre. *cap. post electionem de conc. præb. d.c. qua fronte. de appellat.* ita etiam eius Vicarius. *Sbrozzius in suo tract. de off. vic. lib. 2. quæst.* 101. ita & parochus

23 extra suum territorium potest absoluere à peccatis suum parochianũ. *Hostiens.*

Hostiens. in summa in tit. de pœnitent. & remiss. §. cui confitendum. vers. & numquid extra territorium. potest
24 etiam Episcopus extra suam diœcesim exercere contentiosam iurisdictionem, quando non vertitur causæ cognitio, & effectus confertur in suam diœcesim. *Bonifac. de vital. in clem. 1. in princ. num. 4. de foro comp.*
25 item potest extra suum territorium excommunicare, & absoluere subditum suum. *Abb. in d. c. nouit. num. 3. de off. leg.* Gonzal. *d. glos. 62. à num. 1.*
26 Institutio autem dicitur fieri per solam præsentationis admissionem sine aliqua conditione, etiamsi admittens præsentationem, non dicat, instituo, sed dicat simpliciter admitto. *Geminian. post alios in c. 1. de præbend. lib. 6.* Lambert. *vbi sup. art. 12.*
27 & ideo ad excludendam institutionem regulariter in praxi præsentatio admittitur non simpliciter, sed cum additione, si & in quãtum, quæ clausula nihil ponit in esse, & pendet à futuro euentu. *Caualc. decis. 11. nu. 41. & dec. 28. num. 16. & 20. par. 3. & dec. 32. n. 9. par. 5.* & censetur admis-
28 sa quatenus de iure sit admittenda, & non aliter, & ideo dicta conditio purificatur per subsequentem institutionem. vide *Martam de clausulis. part. 1. clausula 362.* executor
29 autem literarum Apostolicarum potest procedere ad executionem literarum Apostolicarum etiam extra suam diœcesim. latè *Geminian. in c. statutum. §. in nullo quoque. num. 6. de rescript. lib. 6. Oldrad. cons. 295. Genuens. in sua praxi cur.* Archiep. *Neapol. c. 69. de caus. delegat. plura frequentia in praxi nu. 3. & ibi in adnot. nu. 12.* Barbosa *d. allegat. 72. nu. 195. & Maßobrius vbi sup. req. 5. dub. 13. num. 7.*
30 Institutio autem ab eadem persona iterari potest, quando de validitate, & firmitate primæ institutionis dubitatur, & tunc secunda institutio tenet. argumento eorum, quæ dicit *glos. vlt. in c. vlt. 3. quæst. 4.*
31 Prout etiam collatio potest iterari. *Rebuff. in praxi, titulo, collationes plures an fieri possint. num. 8. & 9.* & quando patronus pro sui iuris conseruatione vult repræsentare, iteratur institutio non pro necessitate instituti, sed vt patronus conseruetur in sua quasi possessione. si autem institutio facta sit ab aliquo, de cuius auctoritate dubitatur, si alia fiat institutio ab altero talem auctoritatẽ habente, hæc valet. *c. post electionem. de conc. præbend.* Lambertin. *ubi supra d. quæst. 2. art. 18.*
32 Verùm si institutio facta sit per errorem, vel non canonicè non tenet. *Firman. in tract. de Episcopo. p. 3. 2. par. princip. 3. lib. argumento text. in l. si per errorem. ff. de iurisd. omn. iud.* qui dicit hoc esse verum in confirmatione, idemque dicit procedere in institutione. *Lambert. ubi supr. art.*
33 13. error autem est aliud pro alio putare. *c. quamuis dist. 38.* & si instituens errando vnum pro alio institueret, vel quia putabat præsentantes esse patronos, quos reperit non esse, vel præsentatum fuisse idoneũ, quem non idoneum reperit, nihil facit. si autem institutio sit facta ab
34 aliquo habito tanquam tali per errorem, si error est communis, quia communiter talis ab omnibus tenetur, valet institutio ex *l. Barbarius. ff. de offic. præt. firman. vbi sup. quæst. 18 Innoc. in c. nihil. &* & ibi *Abb. de election. Felin. in c. Rodulphus. in fine. de rescript.* & sicuti supradictum est nõ valere institutionem per errorem factam, ita non valet institutio metu
35 facta. *Firman. vbi sup. quæst. 19. ex l. 1. ff. quod met. causa.* & casu quo institutio non teneat, non per hoc vitiatur præsentatio. facit *text. in d. c. vlt. de elect. lib. 6.* eadem ratione non
36 tenet institutio facta impetuosè, vel calore iracũdiæ, vel per ebrietatem. seu simoniã, & de clerico peregrino dicendum est, quod potest institui eo casu, quo supra diximus posse præsentari. *Lambert. d. quæst. 2. art. 17.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Institutio facta spreto patrono est nulla.*
2 *Si patronus contradicat infra tempus debitum.*
3 *Et quæ sit ratio, ponitur.*
4 *Prouisio facta spreto patrono stat in pendenti.*
5 *Electio facta contemptis absentibus quando valeat.*
6 *Collatio facta spreto patrono fit nulla ex patroni contradictione.*
7 *Nisi ordinarius contulerit beneficium tanquam liberum.*
8 *Collatio Episcopi facta ipsi patrono consentienti valet.*
9 *Institutio facta præsente patrono quando valeat.*
10 *Præsens, & tacens quando habeatur pro consentiente.*
11 *Taciturnitas quãdo habeatur pro consensu.*
12 *Præsentia an importet consensum, seu consilium.*
13 *Episcopus conferens beneficiũ vt deuolutũ cum non sit, an valide cõferat.*
14 *Patroni ratificatio an possit actum conualidare.*
15 *Episcopi collatio est nulla facta absente patrono, qui postea præsentauit.*
16 *Episcopi collatio conualidatur ex consensu patroni.*
17 *Consensus sequi potest, & actum validat.*
18 *Consentiens actum gerere videtur.*
19 *Consentiens dicitur proprie facere.*
20 *Episcopi collatio facta spreto patrono quando valida remaneat.*
21 *Episcopus conferens beneficium alteri deuolutum ad quid teneatur.*
22 *Permutatio beneficiorum iurispat. non valet sine consensu patroni.*
23 *Patroni consensus non attenditur aliquando.*
24 *Permutationes beneficiorum possunt fieri coram Episcopis.*
25 *Permutatio simplex fit coram ordinarijs, non triangularis.*
26 *Et in permutatione beneficiorum plurium diœcesum requiritur consensus ordinariorum.*
27 *Permutatio beneficiorum potest fieri quolibet mense.*
28 *Permutatio beneficiorum iurispatr. fit cum consensu patronorum.*
29 *Permutationes beneficiorum quoad praxim.*
30 *Collatio beneficij facta à legato spreto patrono ecclesiastico valet.*
31 *Institutio facta ad præsentationem patroni, qui donauit iuspat. quando sit nulla.*
32 *Institutio est nulla facta spreto patrono vel quasi possessore iurispræsentãdi.*
33 *Institutio facta ab Episcopo spreto patrono ab eius Vicario potest reuocari.*
34 *Collatio Episcopi præualet collationi Vicarij.*
35 *Institutio fieri potest etiam post mortem præsentantium.*
36 *Possunt tamen patroni successores variare, si duret tempus.*
37 *Patronus quomodo declaretur post institutionem.*
38 *Patroni consensus quando habeatur pro præsentatione.*
39 *Consensus quando tacitus, vel expressus requiratur.*
40 *Consensus expressus quis dicatur, & tacitus.*
41 *Consensus expressus multis modis dicitur.*
42 *Consensus tacitus quibus modis inducatur.*
43 *Consensus expressus esse debet, quando requiritur pro forma.*
44 *Aliàs sufficit tacitus.*
45 *Consensus formalis quando pro forma requiratur.*
46 *Patroni consensus tacitus multoties sufficit.*
47 *Consensus potest subsequi aliquando.*
48 *Consensus pôtest præstari per literas, & aliter.*
49 *Episcopus aliquando tenetur petere consilium Capituli, & non sequi.*

CAPVT

CAPVT QVINTVM.

Institutio facta spreto patrono numquid sit ipso iure nulla, an vero sit annullanda.

1 INSTITVTIO si fiat absque patroni presentatione, & ipso patrono spreto, nulla est. *c. decernimus. 16. quæst. 1. c. cum dilectus. de iurep. facit text. in c. illud. vbi not. Hostiens. & Abb. de iurepat. idem Abb. in c. ex insinuatione. de iurepat. Guid. Pap. decis. 374. Mobed. dec. 268. & 326.* Bellam. *decis. 128. Franc. Marc. dec. 474. 482. 493. & 1140. Abb. in c. cum* Bertoldus. *nu. 13. & ibi Felin. à num. 8. de re iud.* Lambertin. *de iurepat. lib. 2. par. 3. quæst. 2. art. 2. Rocch. de Curte, de iurepat. uerbo, honorificum. num. 2. Coras. de benefic. par. 4. c. ult. num. 25.* Io. Nicol. *Gimon. in enchiridion benefic. tit. 5. cap. 7. à num. 9. Hieron.* Gonzal. *ad reg. 8. cancell. glos. 56. nu. 78.* Garc. *de benefic. par. 5. c. 9. num. 231. Riccius in praxi rer. for. ecclesiast. dec. 171.* quod procedit reclamante, & contradicente patrono infra tẽpus datum ad præ-
2 sentandum, aliàs sustinebitur, & valebit prouisio ordinarij. *Cardin. in clem. 1. de suppl. neglig. prælat. nu. 11. Felin. in d. c. cum* Bertoldus, *nu. 10. & 14.* vbi alios allegat. *et in c. cum ex officij. num. 36. de præscript. et in tract.* quando *lit. apost. et c. limitat. 10. Selua de benef. par. 1. quæst. 6. num. 15. et par. 3. quæst. 9. nu. 2. Lambert. d. art. 2. num. 27.* Rebuff. *in praxi. in 3. par. signat. uerbo, necnon iuripat. num. 52. Garc. ubi sup. num. 232. Rota. dec. 77. par. 1. diuers.* & ratio est, quia nullitas collationis ab ordinario factæ
3 spreto patrono inducta est in fauorem ipsius patroni, & ideo ita demũ est nulla, si ipse patronus voluerit, & contradicat. *ad l. filio præterito. et ibi gloss. ult. ff. de iniusto rupto est.* & ideo
4 prouisio facta spreto patrono est in pendenti, & interim habet implicitum statum, ita vt patrono reclamante infra tempus datum ad præsentandum, sit nulla a principio, & ex tunc. vt in *d. c. decernimus.* eo vero non reclamante infra dictum tẽpus, censeatur valida à principio, & ex tunc, vt in simili de caducitate. *Nauarr. in man. c. 23. num. 104 Lamber. d. art. 2. num. 25. 26. et 27.* & ideo firma remanet conclusio, quòd institutio facta spreto patrono, immo collatio est nulla, si patronus velit, & contradicat, si autem taceat, valida remanet, & firma. *Cassad. dec. 2. nu. 4. de locato. Abb. in c. cum ecclesia. num. 12. de elect. Felin. in d. c. cum ex officij. num. 36. 37. Mandos. in reg. 32. quæst. 24. Put. dec. 412. lib. 1. Verall. dec. 133. num. 1. par. 1. Mobedan. dec. 27. num. 2. de caus. possess. et prop. Rota d. dec. 77. à num. 4.* prout in simili
5 quamuis sit retractanda electio facta contemptis absentibus, intelligitur tamen, si absentes non vocati opponant de contemptu, nam illis tacentibus, electio tenet. *cap. quod sicut. §. quod si eos. et ibi glos. in uerbo, consentire. de elect. Gonzal. d. glos. 56. à num. 79.* vbi in tali proposito multa similia adducit ad prædictorum confirmationem. *et uide Garc. ubi sup. à nu. 232. ad finem. d. cap.*

6 Et sufficit sola patroni cõtradictio facta infra tempus datum ad præsentandum, vt collatio facta eo spreto sit nulla, etiamsi aliquem non præsentauerit, & sic pro illa vice amiserit ius præsentandi, & facta sit deuolutio ad superiorem, quia tunc superior debebit conferre ex iure deuoluto. *Felin. in d. c. cum* Bertoldus. *num. 10. Garc. ubi sup. num. 251.* præ-
7 dicta tamen non procedunt, si ordinarius prætendens beneficium esse liberum, illud tanquam liberum cõfert, quia tunc nunquam potest à patrono ratificari. *Hier. Gabr. cons.*

185.

185.*lib.*2.*Garc.ubi sup.num.*253.

Et ad meliorem, & faciliorem declarationem huius articuli cum *Lambert.d. art.*2.*num.*7. *et seqq.* sequentes constitutiones constituas.

8 Prima sit conclusio, quando Episcopus contulit beneficium patronatum ipsimet patrono ex post facto consentienti, & tunc valida est secundum *Abb. in sua quæst.*5.*incip. Aug. in* 2.*dub. nu.*7. & ratio est, quia non potest dici facta sine consensu patroni eo quia patronus assensum præstitit, licet ex post facto. vide *Felin.in d.c.cum Bertoldus.col.*4.*de re iud.*

9 Secunda conclusio, quando institutio fuit facta alteri non præsentato, sed præsente patrono, tali casu patronus habetur pro consentiente. *Abb. in d. quæst.*5. *ubi sup.* quoties enim agitur de præiudicio præsentis, & tacentis, qui contradicendo

10 potest actum impedire, si non contradicat, habetur pro consentiente. *glos.ult.in l.Caius,ff.de pignor.act.* & in *c.nonne.de præsump.* & in *c.is, qui tacet.de reg.iur.lib.*6. faciunt dicta per *Felin.in c.super eo.ante fin.de off. deleg.& in d. c.cum* Bertoldus. *col.*4. *limit.* 3. & tali casu taciturnitas ha-

11 betur pro consensu fauore cultus Diuini, vt ecclesia ordinetur, si fuerit præsens patronus vocatus, seu non vocatus, dummodo præsens fuerit, vide *Gonzal.ubi sup.glos.*48.*num.*5. *& seqq.* vbi idem dicit, sed postmo-

12 dum ostendit, quòd interuentus, seu præsentia non importat neque consensum, neque consilium, sed quid diuersum. vt ibi per eum.

13 Tertia conclusio, quando patronus est absens, & Episcopus contulit beneficium tanquam deuolutum, cum verè non esset deuolutum, & tunc non valet collatio, cum nondum patronus esset iure suo priuatus. per *tex.in c.ex parte.cum ibi not. de conc.præb. Abb. in d. quæst.*5. *Rota decis.*10. *de iurep. in antiq. Felin. in d.c.cum Bertoldus. col.*4. *limit.*1. nec sequens patroni ratificatio potest actum conualidare, cum non possit

14 à patrono ratificari illud, quod eius nomine factum non fuit. *c.ratum.de reg.iur.lib.*6. vide Aug. *Barbosam,de off.& potest. Episc. par.*3. *allegat.*72. *num.*171.

15 Quarta conclusio, quando Episcopus simpliciter beneficium contulit absente patrono, qui postea venit, & infra tempus sibi à iure concessum alterum præsentauit, tunc collatio Episcopi est ipso iure nulla. *Abb. in d. quæst.*5.*col.*14.*ex d. c. decernimus. Felin. in d.c.cum bertoldus. col.* 3.

16 Quinta conclusio. quando Episcopus contulit beneficium, & patronus infra debitum tempus expressè assensum præstitit, tunc valet collatio prout ex nunc, non prout ex tũc. *Abb.d.col.*14.*Felin.in d.c.cum bertoldus.col.*4.*in princ.* quia consensus se-

17 qui potest, & validat actum perinde ac si à principio interuenisset. *Bart. in l.si quis mihi bona. §.iussum. nu.*5. *& ibi Iason nu.* 41. *& seqq. ff. de acq. hæredit. per textum in l.ult.C.ad macedonian. c.cura. c.suggestum. cum similib.de iurepat.Rota dec.*11.*&* 17.*de iurepat.in antiquis.Rota dec.*3.*in fine. de confessis.in nouis.Abb.in cap.nouit, nu.*4.*de iudic. Roman. cons.*54. *nu.*1. Lambertin.*ubi sup. lib.*1.*p.*2.*quæst.*2. *art.*16.*nu.*1. *& per totum*. Tiraquell. *in legib.connubialib.glos.*6.*nu.*1.*Put. decis.*268.*nu.*2.*lib.* 3. *Achill. dec.*15. *num.*2.*& dec.*16.*nu.*1.*de præb.Flam. Paris. de resig.benefic.lib.*6.*quæst.*10. *num.*4.*ad num.*13. *Gomes. in reg. de impetrantib. beneficia per obitum familiar. Cardin. quæst.* 28. *& ibidem Mandos. quæst.*17. qui enim cõsen-

18 tit actum ipsum gerere videtur. *l.sicuti.ff.de arbitris. l.si fundus. §.si nesciente.ff.de pignorib.c.apostolicæ.& c. si cum.de præben. lib.*6. Tiraquell. *ubi prox.glos.*5. *à num.*145. & si consen-

19 tiens sit verus dominus, tunc consentiens dicitur propriè facere. *d.§. si nesciente.*& vide Gonzalem *ubi sup. glo.*47.*nu.*33. *& seqq.*

Sexta

20 Sexta conclusio, quando Episco-
pus contulit beneficium,& patronus
infra tempus datum ad præsentandũ
non consentit, nec contradicit, seu
præsentauit indignum, & sic iure
suo priuatus fuit, & tunc dicta Epi-
scopo collatio conualidatur irreuo-
cabiliter absque noua collatione.
*Abb.d.quæst.5.col.14.Felin.in d.cap.
cum bertoldus.col.5.in fine.*

21 Si tamen collatio deuoluatur ad
inferiorem Episcopo habentem in-
stituere, & tamen Episcopus confe-
rat, talis collatio nulla est, cum spe-
ctet ad ipsum inferiorem. *Abb. ibid.*
quo casu Episcopus tenetur proui-
dere de alio beneficio illi, cui male
dictum beneficium contulit. *c. inter
cætera.iuncta glo.in verbo, assignauit.*
22 *de præb.* similiter si beneficiati per-
mutent beneficia iurispat. sine pa-
tronorum consensu, & sine d. con-
sensu Episcopus permutationem cõ-
firmet, talis confirmatio est ipso iu-
re nulla. per *text. in d.c.decernimus.*
sed reconualescit per superuenientẽ
patronorum consensum tacitum, seu
expressum. secundum *Card. in clem.
1.col.14. de suppl. neglig. præl.* neque
23 attenditur patroni consensus, quan-
do non potest præsentare quẽ vult,
tunc enim spreto patrono,institutio,
seu collatio Episcopi valida erit. *Fe-
lin. in d. c. cum bertoldus. col.6. limit.
sexta.*

24 Et notandum est,quòd beneficio-
rum permutationes licitè fieri pos-
sunt coram Episcopis, si ex aliquo
capite beneficia ipsa non sint reser-
uata. *c.cum olim.& c.cum vniuerso-
rum.de rer.permut.c.vnico de rer. per-
mut.lib.6.*Rota *dec.1.nu.6. de rer.per-
mut.* Rebuff. *in praxi. tit. de permut.
benefic. nu. 36.* & ideo in bulla Gre-
gorij XIII. fæl.mem. de publicandis
resignationib. *§.de beneficijs autem.*
habetur quòd debet fieri publicatio
etiam de beneficijs resignatis ex cau
sa permutationis in manibus Ordi-
nariorum, quia permutatio habet in
ventre resignationem in fauorem
permutantium, ita vt permutatio ni-
hil aliud sit, nisi quædam reciproca
resignatio, quæ ad inuicem fit inter
permutantes. d. *c. vnico. Cassador.
dec.1. num.1. de rer.permut. Paris.de
resig.benef.lib.11.quæst.5.num.19.* &
25 sic coram Ordinarijs potest fieri sim-
plex permutatio, non autem trian-
gularis, vel quadrangularis, & in
tali permutatione non est necessaria
noua collatio, sed statim, quòd ex
causa permutationis beneficia resi-
gnantur, & superior resignationem
admittit, absque alia collatione,
transfert illa inuicem in alterutrum,
& incontinenti, & eo ipso permuta-
tio perfecta remanet. latè *Gonzal.
vbi sup.glo.14. à nu.32.Aug.Barbosa
de off. & pot.Episc.p.3.alleg.69.nu.9.
Garc. de benefic. p.12. c.4. à nu.62.
Quaranta in summa bullarij. in ver-
bo,beneficiorum permutationes.Zecch.
de repub.eccles.c.de beneficiatis.nu.8.*
26 & si beneficium vnius diœcesis per-
mutetur cum beneficio alterius diœ-
cesis, vtriusque Episcopi consensus,
& auctoritas requiritur. *Azor.instit.
moral.p.2.lib.7.c.29.quæst.8.* & quã-
uis per permutationem beneficia
vacare dicantur. d. *c.vnico.Gomes.in
reg. de publicandis. quæst.3.nu.3.* ta-
27 men in quolibet mense anni possunt
beneficia permutari coram Episco-
pis, qui possunt collationem de tali-
bus beneficijs resignatis eorum cui-
libet facere collationem. *Garc. vbi
sup.par.5. c.1. nu.543. & Barbosa d.
alleg.69.nu.11. in fine.*

28 Et si permutentur beneficia iuris-
patr. requiritur consensus patrono-
rum, & ideo si beneficiatus resignet
beneficium patronatum non expres-
so, quòd sit patronatum, potest pa-
tronus alium præsentare ad dictum
beneficium vacans per dictam resi-
gnationem. *Sarnen.in reg.de infirm.
resignantib. quæst.17. col. 4. in princ.
Garc. vbi sup.p.11,c,2.nu.35.* etiam
si in resignatione adesset clausula,
non alias, aut alio modo, stante cul-
pa resignantis. *Paris.de resig.benefic.
lib.*

lib.1.quæst.3.in fine. idem est in permutatione beneficiorum rescissa per contradictionem patroni. *Cassad.dec, 1.de rer.permut. Garc: vbi prox. nu. 28.* latè *Stephan.Gratian. discept. forens.c.535.vol.5. vide* Riccium *in d. praxi rer for.eccl.dec.213.*

Et in praxi vidi resignationem factam de quodam beneficio S. Michaelis, non expresso, quòd esset iurispat. fuisse rescissam, & patronum præsentasse, & præsentatum obtinuisse.

29 Et in materia permutationis, dum ego essem Vicarius Generalis Tuderti, pluries de consensu D. Cardinalis Episcopi, permutationes corã me factas admisi de beneficijs tantũ d. diœcesis Tudertinæ, & stante d. reciproca permutantium dimissione, in beneficijs curatis præuio examine coram examinatoribus Synodalibus beneficia permutata contuli, & vnicuique suam collationis prouisionem per patentes literas expediri mandaui in Episcopali cancellaria.

30 Septima conclusio, collatio beneficij facta à Legato de latere, spreto patrono ecclesiastico valet, & idem est, si Papa disponit de beneficio patroni laici, iuripatronatus expresse derogando. vt in *c. cum dilectus. de iurepat.* Abb. *iu c.illud.in fine.de iurepatronat.*

31 Sed si institutio fiat ad præsentationem patroni, qui iuspatronatus antea donauit, non est ipso iure nulla, sed ad donatarij instantiam irritari debet. ita habetur in d. *c. illud. in fine.in vers. si vero.*

32 Et quando fit institutio spreto patrono, non refert, an sit verus patronus, an' vero sit in quasi possessione iurispat. seu iuris præsentandi, cũ hæc duo æquipolleant. *Card, cons.69. nu.4. Rocch. de Curt. de iurep. verbo, honorificum, quæst.1. in fine.*

33 Octaua, & vltima conclusio si institutio spreto patrono fuerit facta ab Episcopo, potest eadem reuocari ab eius Vicario generali instante patrono, & debet instituere præsentatum à patrono. ita *Io.And.in c.2. de off. vic. lib. 6. per textum in d. c. decernimus.16.q.7.* cum institutio facta ab Episcopo sit nulla, secus si esset valida.

34 Verum, si eodem die facta sit collatio beneficij ab Episcopo extra suam diœcesim, & ab eius Vicario generali in diœcesi, præfertur facta ab Episcopo, quia est superior. *Calder.cons.2.de off.vic. incipien. an' collatio Episcopi.* vide *Lambertin. vbi sup. d.quæst.2.art.3.*

35 Insuper est notandum, quòd per habentem instituere fieri potest institutio etiam post mortem præsentantium, quamuis alij patroni successerint per ea, quæ dicit *Bart. in l. si ita.§.si domus.ff.de leg.1.*

36 Possunt tamen patroni succedentes si sunt laici variare, si adhuc duret tempus datum ad præsentandũ. quia dicuntur vna, & eadem persona, successor cum prædecessore per dicta ab *Abb. in c.cum accessissent. de constitut.* de quo vide *Lambert. vbi*

37 *sup.art.4.* & etiam potest fieri præsentatio post institutionem. *c. si vero. vbi glos. vlt. & Abb. de iurepatr.* & hic est vnus modus recognoscendi verum patronum, videlicet, vt ille sit verus patronus, qui declaratur, & pronunciatur patronus post institutionem factam ab Episcopo. & idem dicunt *Doct. in c.eam te. de iurepatr. & Abb. in c. per nostras.nu.3. de iurepatr.* & quamuis præsentatio non conualidet institutionem validã iam secutam, possunt tamen dari casus, vt supra, in quibus solus consensus patroni validat institutionem. &

38 in permutatione, seu resignatione, consensus patroni habetur pro præsentatione. vide *Riccium in d.decis. 213.* & in praxi pluries vidi consensus patronorum præstitos post institutionem, & ab Ordinario admissos, & ex quibus quasi possessio patronorum conseruata censetur. & de hoc *Lambert. vbi sup.art.5.*

39 Adde prædictis, quòd quãdo quæritur, qualis consensus requiratur, expressus, seu tacitus. concludas, quòd quando lex declarat, quòd cõsensus debeat esse expressus, non sufficit tacitus. *glo. in d. c. statutum. §. in nullo. verbo, expressus. de rescrip. lib. 6. vbi Geminian. nu. 3.* Tiraquell. *de legib. connub. glos. 7. nu. 7.* & consensus
40 expressus dicitur, qui verbis exprimitur, tacitus vero, qui ex factis resultat. *glo. in clem. sæpe. §. vlt. in verbo, non contradicentibus. vers. secundo nota casum. de verb. signif.* Castrens. *in l. si conuenerit. post n. 6. vers. ego limito. ff. de iurisd. omn. iud. Dec. in c. dilecti. il 2. nu. 3. vers. nota tamen. de appellat. Mãdos. in reg. de impet. benef. per obit. fam. Card. quæst. 26. num. vlt.* & con-
41 sensus expressus dicitur multis modis, de quibus Bart. *in l. 1. nu. 7. ff. de vulg. & pupill.* Tiraquell. *d. glos. 7. à num. 86. ad num.* 205. vbi tredecim modos consensus expressi constituit, & eos declarat *Paris. de resign. benef. lib. 8. quæst. 10. num. 20. & seqq.* & quibus modis inducatur consensus tacitus, vide per *glossam in c. dilecti.*
42 51. *in verbo, facto prouocare. de appellat. vbi Doct. Tiraquell. de iure constituti. p. 3. limit. 30. nu. 12. Mascard. de probat. concl. 416. & 417.*
43 Si vero fit mentio de consensu, sed non dicitur, quòd sit expressus, tunc quando consensus requiritur pro forma, debet esse expressus. *cap. cum ab vno. de re iud. lib. 6. iuncta ibi glo. in verbo, mandantibus.* & ibi *Geminian. nu. 3. Gomes. de impet. ben. per obit. famil. Card. quæst. 11. num. 2. Paris. vbi sup. lib. 8. quæst. 8. num. 25. cum seqq.*
44 Si vero consensus non requiritur pro forma, tunc, quamuis sit de natura consensus, vt debeat esse expressus. *l. 1. C. de filiosfam. min. Dec. cons. 38. nu. 4.* tamen verius est, quòd regulariter tunc sufficiat tacitus per *l. 2. §. voluntatẽ, vbi Bart. nu. 1. & Ias. nu. 5. ff. sol. matrim. glos. in c. ea noscitur. de his, quæ fiunt à præl. sin. cons. cap.* Tiraquell. *vbi sup. num. 6.* & con-
45 sensus formalis, & pro forma tunc requiritur, quando requiritur ad solemnitatem, & ob fauorem publicũ & non propter fauorem illius personæ, quæ debet consentire, & ideo si consensus requiritur tantum ob fauorem priuatum illius personæ, quæ debet consentire, tunc non dicitur consensus formalis, seu authorizabilis. ita Bart. *in l. 1. §. sed si filius. num. 1. & 3. ff. de leg. 3.* Roman. *cons. 54. num. 3. Felin. in c. edoceri. nu. 7. in fine. de rescript.* Abb. *in c. causam matrimonij. num. 6. de off. deleg.* Tiraq. *vbi sup. glos. 6. num. 5. & seqq.*
46 Et licet patroni consensus expressus requiratur in permutatione, seu resignatione beneficij patronati, tamen multoties sufficit tacitus, vt supra dixi, & docet Ricc. *in d. dec.* 213.
47 Notandum est insuper, quòd cõsensus potest sequi, & validat actũ regulariter. *c. cura. & c. suggestum. de iurepatr. Rota dec. 11. & 17. de iurep. in antiquis.* Tiraquell. *d. glos. 6. num. 1. Put. decis. 268. num. 2. lib. 3.* Paris. *vbi sup. lib. 6. quæst. 10. num. 5.* nisi requiratur consensus formalis, & auctorizabilis, quia tunc si non concurrit in actu ipso, actus est nullus, neque conualescit si cõsensus subsequatur. *Iason. in d. l. si quis mihi bona. §. iussum. n. 44. ff. de acq. hæred.* Redoan. *in tract. de reb. eccl. non alien. c. 25. de his, qui consentiunt, & de consensu. §. & iste consensus Capituli. per totum.* Tiraqu. *d. glos. 6. nu. 3. & 4.* & consensus po-
48 test præstari per literas, nuncium, & procuratorem. *glo. in l. si cum dotem. §. si patri. verbo, oportet. ff. sol. matrim. l. consensu. ff. de action. & oblig.* Paris. *vbi sup. d. lib. 8. quæst. 8. num. 1. & Tiraquell. d. glos. 6. num. 20.* vbi hæc limitat.
49 Et de consilio, an, quando quis cum alterius consilio debet actum gerere, cogatur illius consilium sequi, dicas pro nunc, quòd Episcopus aliquando tenetur petere consilium Capituli, sed non tenetur illud sequi.

c. cum

c.cum in veteri.de elect. & c. 1. de capell.monac. Abb.in c.nouit. num.5.de his, quæ fiunt à præl. & de consensu pulchra, & notabilia more suo ponit *Gonzal. vbi sup. glos.*47.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus si sit patronus, & instituere debeat, quomodo hæc expediet.*
2 *Et idem est, si habens instituere fiat aliter patronus.*
3 *Episcopus quomodo actum expediet, si à laicis habeat iuspat.*
4 *Episcopus habens instituere, si vt patronus cum consilio alterius præsentare debeat, quomodo expediet.*
5 *Episcopus conferẽs beneficium ex iure deuoluto vnico actu expediet.*
6 *Nisi sit seruanda aliqua forma fundationis.*
7 *Institutio semper fit præuio edicto.*

CAPVT SEXTVM.

Habens instituere, si fiat patronus, vel beneficium vti deuolutum conferre debeat, an' hæc vnico actu expediet.

DVBIVM successiuè exoritur, an' Superior habens instituere, si patronus efficiatur, vel ex iure deuoluto beneficium conferre debeat, possit hæc omnia vnico actu expedire. & ad huius dubij resolutionem constituendi sunt casus infrascripti secundum tradita à *Lambert. de iurep. lib. 2. p.3. quæst. 2. art. 19.*

1 Primus est casus, quando in Episcopo concurrerent duæ qualitates, nempe, quia esset Abbas alicuius ecclestæ, & tamquam Abbas esset patronus alterius ecclesiæ, seu beneficij, & tamquam Episcopus haberet ius instituendi in dicta ecclesia, seu beneficio patronato, & tunc prædicta vnico actu non expediuntur, sed separatim fieri debent, idest primo debet tamquam Abbas præsentare coram suo Vicario, & post Vicarius poterit præsentatum instituere, vel melius esset, quòd procurator nomine Abbatis clericũ coram ipso Episcopo præsentaret, & postea Episcopus deberet ipsum præsentatum instituere. secundum textu in *c. à collatione. de appellat. lib. 6. & in c. cum olim. & ibi notat. per Felin. de re iud.* & eo casu erit etiam seruandus textus in *c. vlt. de elect. lib. 6.* vt scilicet ante institutionem præcedat affixio edicti.

2 Idem est dicendum, quando ad habentem instituere, iuspatronatus spectat ratione sui patrimonij, & idẽ est si talis habeat alios cõpatronos. idem etiam est, si compromittatur ius præsentandi in habentem instituere, vel eidem tamquam personæ priuatæ sit facta donatio iurispat. vt ibi per *Lambert. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. alleg. 72. nu. 196.*

3 Secundus est casus, quando in Episcopum tamquam Episcopum fuit à laicis patronis translatum iuspat. alicuius beneficij, & tunc est in Episcopi arbitrio, negocium expedire vnico actu, vel duplici. *Barbosa vbi sup.*

4 Tertius est casus, quando fit translatio iurispat. in habentem instituere, cum reseruatione, quòd præsentet cum consilio Decani, vel alterius, vel præsentet aliquem de tali familia, & tunc tales actus sunt expediendi separatim. *Abb. in c. ne pro defectu. num. 4. de elect. Barbosa vbi sup.*

5 Quartus, & vltimus est casus, quando ex deuolutione Superior beneficium conferre debet, & tunc vnico actu totam rem expedire potest, nempe, simpliciter conferendo beneficium deuolutum faciendo collationis prouisionem more solito, & per suas literas patentes, nisi esset
6 seruanda aliqua forma in ipsa bene-

ficij fundatione apposita. vide *Abb. in c. causam quæ. num. 6. de electione.*
7 & ad institutionem semper procedendum est ab habente instituere, seruata forma dicti textus in *c. vlt. de elect. lib. 6.*

SVMMARIVM.

1 *Institui possunt hi, qui præsentari possunt.*
2 *Institui debet præsentatus à vero patrono, vel ab alio quasi possessore iuris præsentandi.*
3 *Præsentatus si vnus sit, præuio edicto, si nil obstet, institui debet.*
4 *Beneficiũ si obtineatur absque institutione, statim institutio fieri debet.*
5 *Et tunc institutio fit ab eo, ad quem facta fuit deuolutio.*
6 *Et si dubium sit, an facta sit institutio, quid agendum.*
7 *Præsentatus nulliter, seu indignus repelli debet.*
8 *Instituens indignum scienter, punitur.*
9 *Quid si per negligentiam indignum instituat.*
10 *Institutio est inualida, si inualida fuit præsentatio.*
11 *Præsentatio facta ab excommunicato est nulla, & sequens institutio.*
12 *Præsentatus indignus si fiat dignus, an possit institui.*
13 *Præsentati habilitas consideratur tempore factæ præsentationis.*
14 *Tempus datæ, an executionis attendatur in rescriptis.*

CAPVT SEPTIMVM.

Institui qui debent, vel reijci.

Quemadmodum in materia præsentationis diximus supra lib. 6. cap. 5. & 7. qui præsentari possint, vel non, ita dicendum est in materia institutionis, videlicet, illi debent, & possunt in-
1 stitui, qui præsentari possunt, illi vero institui non debent, neque possunt, qui præsentari nequeunt, cum institutio ex necessitate confirmare debeat iam factam præsentationem validam, & inualidam tanquam non iure factam reijcere.

2 Ideoque regulariter ille est instituendus, qui canonicè fuit præsentatus ad beneficium iurispatronatus à vero patrono, seu ab alio existente in quasi possessione iurispræsentandi, & qui idoneus præuio examine Episcopi, seu eius Vicarij repertus fuit; seruata tamen forma *text. in c. vlt. de elect. lib. 6.* idest, præuia edicti affi-
3 xione. & si vnus tantum fuit præsentatus, & lapsum fuit tempus, ita ut patronus amplius variare nequeat, & affixum fuit edictum, & terminus edicti transijt, & nullus existit contradictor, tunc seruatis seruandis statim potest præsentatus institui. vt late per Lamber. *de iurep. lib. 2. p. 3. q. 3. art. 1. Zecchius de benef. & pensionib.*
4 *c. 12, num. 34.* & si constaret aliquem habere beneficium sine institutione, statim seruata forma iuris est instituendus, quia legitimè beneficium sine canonica institutione obtineri
5 non potest. *c. 1. de reg. iur. lib. 6.* quo casu debet fieri institutio ab eo, ad quem deuoluta est auctoritas ad notata in *c. 2. de concess. præb.* si vero non
6 constet, sed dubitetur, an talis sit institutus, & tunc non prodest allegare præscriptionẽ, seu consuetudinem. *c. ex frequentibus, de institut.* & si factum sit antiquum, & Prælatus tacitè, vel expressè assensum suum præstitit, non tenetur talis possessor beneficij ostendere titulum, sed stabitur iuramento talis possessoris, nisi ius commune esset contra ipsum possessorem, puta quia possideret duo beneficia incompatibilia, seu duas ecclesias parochiales; secus si factum non sit antiquũ, quæ declara prout per *Lambert. vbi sup. art. 2.*

7 Est insuper notandum, quòd nulliter præsentatus, siue indignus non potest, nec debet institui, sed est repellen-

pellendus, alioquin si superior illum instituat puniendus est. *c. nihil. & c. cum nobis. vbi glos. de elect.* Doct. in *c. cum vos. de offic. ordin.* & scienter con-
8 firmans indignum deponi debet, secundum *glos. in d. c. nihil. in verbo suspendatur. Firman. in tract. de Episc. in 2. parte secundæ partis princ. q. 5.*
9 Si vero instituens per negligentiã indignum instituat, perdit potestatem instituendi primum successorem in ipso eodem beneficio, & debet suspendi à perceptione fructuum proprij beneficij, donec visum fuerit superiori dicti instituentis. *d. c. nihil.* & ibi *Abb. & Lambert. vbi sup. art. 3.* &
10 si nulla, & inualida sit præsentatio, nulla erit, & subsequens institutio, ideoque cum præsentatio facta ab
11 excommunicato sit ipso iure nulla, ita erit, & sequens institutio. *Rota dec. 1. de instit. in antiq. Lambert. vbi sup. art. 4. & Rocch. de Curte, de iurep. in verbo competens, quæst. 8. vers. suboritur nunc quæstio.*
12 Quid autem, si fuit præsentatus indignus, sed cum venit ad ipsum ordinarium cessat dictum vitium, an attendatur tempus institutionis datæ, an vero factæ præsentationis, cum in hoc nostro casu cadant tria tempora, scilicet, præsentationis, discussionis negocij, & institutionis, & cõcludas, quod si scienter fuit à patrono præsentatus indignus, & dum negocium discutitur corã ipso superiore habente ius instituendi, fiat dignus, quia vitium reddens eum indignum cessat, potest institui, cum reperiatur dignus tempore institutionis, neque puniretur instituens, sed præsentans esset puniendus. quod declara, vt per *Lambert. vbi sup. art. 5.* vide *Paul. de citadin. de iurepat. par. 6. quæst. 36.*
13 vbi concludit attendi tempus datæ, & sic factæ præsentationis. vide *Felin. in c. eam te. col. antep. de rescr. Abb. & Imol. in c. dilect. 115. il 2. de preb.* vbi pertractant, quod tempus in rescriptis attendatur, datæ, an execu-
14 tionis literarum, & vide *Massobriũ in praxi habendi concursum ad vac. paroch. eccl. prælud. 7. dub. 20.* vbi latissimè ponit requisita, & qualitates clericorum ad beneficia instituendorum.

Item instituendus est vti subrogatus in ius alterius etiamsi quis cõsentiat electioni, seu præsentationi de se factæ, vt fuit dictum in *Bergomen Capellaniæ. 23. Martij 1618. coram R. P. D. Buratto*, quæ in calce operis est *dec. 59.* & an professus in aliqua religione approbata, & postea egressus reddatur incapax beneficij, fuit dictum in *Brixien. parochialis. 20. Martij. 1620. coram R. P. D. Vbaldo*, quæ in calce operis est decis. 60.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à maiori parte patronorum, institui debet.*
2 *Nisi aliter ad scandalum vitandum fieri debeat.*
3 *Maior pars patronorum quæ dicatur.*
4 *Iurispat. successio an in stirpes fiat.*
5 *Habens maiorem partem vocum vnius stipitis, dicitur habere stipitem.*
6 *Maior pars absorbet minorem.*
7 *Patrono vnico hæredes succedunt in capita.*
8 *Maior pars dicitur comparatione minorum partium.*
9 *Clem. plures de iurepatr. in quibus locum habeat.*
10 *Honor, onus, & vtilitas patroni in quibus consistant.*
11 *Maior pars est facta comparatione numeri ad numerum.*
12 *Dignus à minori parte præsentatus debet institui, omisso indigno præsentato à maiori parte.*
13 *Præsentans scienter indignum pro illa vice amplius non potest præsentare.*
14 *Præsentatio sustinetur facta à maiori, licet non à saniori parte.*
15 *Exemplum computationis vocum descendentium à patronis.*
16 *Præsentati si æquales sint in vocibus*

est locus gratificationi.

17 *Præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi præfertur præsentato à proprietario.*

18 *Quasi possessio præsentandi quando acquiratur.*

19 *Et quæ requirantur ad eam acquirendam.*

20 *Præsentatus à proprietario quando præferatur præsentato à quasi possessore.*

CAPVT OCTAVVM.

Institui quis debeat, quando plures à diuersis patronis sunt præsentati.

1 QVANDO plures à diuersis patronis præsentati fuerunt, ille debet institui, qui à maiori parte præsentatus fuit. *cap. 3. vbi glos. Card. & Abb. de iurep. Paulus, de citadin. de iurepatr. par. 6. quæst. 27. Zecchius, de benef. & pensionib. c. 12. num. 35. Card. Mantic. decis. 86. nu. 4. & Card. Seraphin. decis.* 875. *Rota decis. 117. par. 2. diuers. & dec. 202. par. 2. in recent. Riccius in praxi aurea, resolut. 173. Mar.* Antonin. *variar. resolut. lib. 1. resolut. 104. num. 1. Aug. Barbosa de off. & pot.* Episcopi *par. 3. alleg. 72. num.* 197. Lambertin. *de iurepat. lib. 2. par. 3. quæst. 4. art. 1. 4. & 6.* nisi ad scandalum euitandũ
2 sit necesse non admittere præsentatum à maiori parte. *d. cap. 3.*

3 Maior autem pars dicitur, vt si sint decem patroni, & quatuor præsentent Vincentium, tres Franciscũ, & alij tres Marcellum, nam Vincentius non habet maiorem partem omnium, sed habet maiorem partem respectu aliorum præsentatorum, & ideo Vincentius debet institui, secus est in collegio, in quo requiritur maior pars totius collegij. ita Io. *Andr. Cardin. & Abb. in d. cap. 3.* Roccb. *de Curte, de iurep. in verbo, honorificum: quæst.* 58. Lambert. *d. quæst. 4. art. 2.*
4 hinc est, quòd si patronus relinquat duos filios patronos, & vnus eorum moriatur relictis decem hæredibus, qui succedunt in stirpes. *clem. plures. de iurepat.* & alter filius præsentat vnum, cui accedunt tres ex dictis hæredibus, ac reliqui septem hæredes prçsentant alium, tunc non dicitur maior pars vna, quàm altera, quia maior pars suffocat minorem, & vox illorum septem absorbet vocem illorum trium, & sic vterque præsentatus dicitur à medietate patronorum. *Cassador. decis. 2. nu. 1. de iurepat.* & qui habet maiorem partẽ
5 vocum vnius stipitis, dicitur habere totum stipitem, etiamsi adsit contra-
6 dictio minoris partis, quia maior pars absorbet minorem. *Roccb. de Curte vbi sup. verbo, ipse, vel is, à quo. nu. 5. 6. & 7. Lambert. vbi sup. lib. 1. p. 2. quæst. 1. art. 25. nu. 17. & 18. & art. 27. num. 2. Gonzal. in comment. ad regul. 8. Cancell. glo. 45. num. 61.* Riccius *in praxi rer. for. eccles. decis.* 210. Rota *dec. 443. num. 4. par. 2. in recent. Annot. ad Gregorium XV. decis. 452. num. 23. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 211. nu. 37.* & fuit dictum in *Foroliuien. iurisp. 18. Martij.* 1602. *coram Card. Sacrato.* & in *Aretina Capellaniæ. 24. Ianuar. & 9. Maij.* 1603. *coram* Card. *Pamphilio.* quã-
7 do enim vnicus est patronus, tunc illius hæredes eidem succedunt in capita, non in stirpes, at si reliquerat duos filios hæredes, isti habent singuli dimidiam, & succedunt in capita, sed filij, & hæredes prædictorum succedunt in stirpes, in qua successione in stirpes attẽditur maior pars simpliciter, nõ autem maior pars cõparatione minorum, quia cum sit vox vnica, est apud omnes, vel apud maiorem partem. secus, quando
8 sunt plures patroni, qui discordant in præsentando, tunc enim præfertur præsentatus à maiori parte comparatione minorum partium. *Cardin.*

in d.clem.plures.n.3.vbi n.4.5. & 6. dicit d. clem.plures. habere locum in
9 pluribus, qui sunt vt collegium, & quomodocũque iuspatronatus vnius in alium transferatur, & in quibuscumque hæredibus ex testamento, vel ab intestato. & si alia ex aduerso adducantur de successione, qua patronus succedit liberto, dicas cum *Bonifat. de Vitalin. in d.clem.plures.*
10 *num.* 40. quod secus est in iurepatr. ecclesiastico, quòd defertur ad instar successionis hæreditariæ. *c.* 1. *§. & placuit. vbi* Innoc. *de iurepatr.* & honor iurispatr. est in processione, & præsentatione, onus in defentione, & assignatione, vtilitas in prouisione, seu alimentatione. *Bonifat. vbi sup. in princ.*

11 Et sic facienda est comparatio numeri ad numerum, ad hoc, vt præsentatus à maiori parte institui possit, dummodo sit idoneus, non autẽ facienda est comparatio zeli ad zelum, seu meriti ad meritum. *Doct. in d. c.3.Rocch.de Cur.in d.verbo,honorificum.quæst.*15.*Lambert.d.quæst.* 4.*art.*3.*Barbosa d.allegat.*72.*nu.*198. si autem à maiori parte scienter sit
12 præsentatus indignus, & à minori parte sit præsentatus dignus, talis dignus quãuis à minori parte sit præsentatus, debet institui, quia scien-
13 ter præsentans indignum pro illa vice ius præsentandi amittit, vt notatur in *c.cum uos.de off.ordin.* & idem dicendum est in omnibus patronis ex aliqua causa suo iure priuatis, quãuis sint maioris numeri, eo enim casu debet institui dignus à minori parte, seu numero præsentatus. *Lambert.vbi sup. art.*5. *n.*2. secus si ignoranter fuisset præsentatus indignus.

14 Est autem animaduertendum sufficere in hac materia præsentationẽ fuisse factam à maiori parte patronorum, nec est necesse eam esse factam à saniori parte. per *textum in d. c.* 3. *de iurepat.* ibi. plurimorum eligitur, & approbatur assensu. & ibi notant. *Abb. & Cardin. Rocch. de Curte vbi prox. quæst.*59. *& Lambert. vbi sup. art.* 6.

15 Verum si duo sint patroni, & ex vno nascatur A. ex alio autem B.C. D. & A. præsentet G. & B. C. præsentent M. & D. præsentet P. vel concurrat cum præsentatione facta ab A, in tali casu A. præsentãs, & G. præsentatus habent vnam vocem. item B. C. præsentantes, & M. præsentatus habent aliam vocẽ, quia maior pars. idest B. & C. absorbet D. & ita hoc casu præsentati
16 sunt pares in vocibus, & est locus gratificationi. ita *Cardin.in d.clem. plures.num.*3.*de iurepatr. Lambertin. vbi sup. art.* 7. vide dicta supra *lib.* 4.*c.*1. *num.*33. *& seqq. & Cassador. dec.* 2. *de iurepat.* ideoq. habens instituere habet optionem, vt instituat quem vult *Barbosa vbi sup. nu.*199. & si duo fuerunt præsentati, vnus
17 ab existente in quasi possessione iuris præsentandi, alter ab habente proprietatem iurispat. debet institui præsentatus à quasi possidente ius præsentandi. *Abb. cons.* 54. *vol.* 1. *Dec.cons.*117.*num.*2. quæ quasi pos-
18 sessio acquiritur etiam ex vnica præsentatione confirmata, per subsequentem institutionem, itaut ille, qui vltimo loco præsentauit, dicatur esse in quasi possessione præsentandi. *Put. decis.*189. *& decis.*192.*p.*1. *in antiq.* Rota *decis.* 174. *num.* 1. *in recent.vbi num.*2. ait, quod requiritur scientia, & patientia aduersarij. *Gonzal.in comment.ad.reg.*8.*cancell. glos.*45.*§.*2.*num.*6.*& à num.*30. ponit septem requisita ad acquirendã quasi possessionem. secus tamen esset
19 si ipsius præsentationis tempore constaret de defectu proprietatis in ipso possessore. *Gonzal.d.§.*2.*nu.*43. tunc enim si liquido constaret de iurispatronatus proprietate, esset præferendus præsentatus à proprietario. *Rota decis.*376.*num.*2. *par.*2. *in recent.*& ex resolutis per *Abb.in c. consultationibus num.*2. *de iurep. vbi Aug. Barbosa in suis collectaneis num.*3.

*num.*3. nihilominus si fuerit institutus præsentatus à dicto quasi possessore, non esset remouendus, etiamsi postea constaret præsentantem non esse patronũ. *Menoch.cons.*90.*n.*115 Et quomodo dicatur constare sufficienter de iurepatron. quando cessat vsurpationis suspicio fuit dictum in *Florentina Capellæ*.30. *Maij* 1616. *coram R.P.D.Pirouano*, quæ in calce operis est decisio 61. & præsentatus à maiori parte patronorum est instituendus, & non obstat si dum fuit præsentatus non incedebat in habitu clericali vt fuit dictum in *d. Florent. coram eodem die* 4.Decemb.1617.quę in calce operis est decis. 62. & in *eadem coram eodẽ* 12. *Februarij* 1618. quæ in calce operis est decis. 63. & in *eadem coram eodem*, 21. *Maij*. 1618. quæ in fine operis est dec.64. & pro firmanda quantitate patronorum recurrendum est ad anteriores præsentationes. vt fuit dictum in *d.Florent. coram eodem* D. Pirouano. 26. *April.* 1619. quæ in fine operis est dec.65.& in *ead.cor.eod.*25. *Iunij* 1620.quæ in calce oper. est dec.66. *& in ead.cor.eod.*5.*Iul.*1621. quæ in fin.operis est dec.67.& in *ead.coram eod.*3.*Dec.*1621.quæ in fin.oper.est decis. 68. & quando fœminæ compræhensæ censeantur in iurepat. fuit dictum in *Placentina Capellaniæ*. 16. *Martij*.1620.*coram D.Pirouano*, quæ in calce operis est decis.69. & quando iuspat. possit esse pro parte gentilitium, & familiare, & pro parte hæreditarium fuit dictum in *Mediolanen.iurispat.*18.*April.*1616. *coram* D. *Pirouano*, quæ in calce operis est dec.70.& quomodo probetur agnatio in prætendente iuspatr. fuit dictũ in *eadem med.coram eod.*28.Nouemb. 1616.quæ in fine operis est dec.71. & in *eadem coram eodem* 19. *Iunij*. 1617.quæ in calce operis est dec.72. & in *eadem coram eodem* 30. *Octobris* 1617.quæ in fine operis est dec.73. & in *eadem coram eodem die* 8.*Iunij*. 1618.quæ in calce est decis.74.& in *eadem coram eodem*: 14. *Iunij* 1619. quæ in calce operis est decis.75.& in materia similis probationis iurispat. & descendentiæ, & de rata patronorum fuit dictũ in *Pistorien. parochialis*.17.*Iunij* 1619.*coram* R.P.D.*Pirouano*, quæ in calce operis est dec.76. & in *eadem coram eodem* 27.*Ianuar.* 1620. quæ in fine est decis. 77. & in *eadem coram eodem*.15.*Ianuar.*1621. quæ in calce est 78. & in *eadem coram eodem* 21.*Maij* 1621.quæ in fine operis est decis.79.& in *eadem coram eodem*.21.*Iunij*.1621.quæ in calce est decis.80.

SVMMARIVM.

1 *Habens instituere quando possit quem vult instituere.*
2 *Institutio aliquãdo fit ex præuentione.*
3 *Magis idoneus ex præsentatis institui debet.*
4 *Beneficia ecclesiastica indignis conferri non debent.*
5 *Episcopus instituendo dignum omisso digniore, peccat.*
6 *Non tamen tenetur ad restitutionem, nisi esset dignior in concursu.*
7 *Dignior prætermissus potest appellare.*
8 *Dignior quis dicatur.*
9 *Dignus si sit institutus, tenet institutio, digniore non appellante.*
10 *Dignus pauper debet institui, omisso digniore diuite.*
11 *Dignior dicitur is, qui est de linea fundatoris.*
12 *Dignior dicitur etiam diœcesanus.*
13 *Ciuis præfertur extero.*
14 *Beneficia oriundis sunt conferenda.*
15 *Idoneus de linea fundatoris præfertur extraneo magis idoneo.*
16 *Compatronus præfertur alij non compatrono.*
17 *Beneficia patrimonialia quibus conferenda.*
18 *Institui debet intitulatus in ecclesia, alio prætermisso.*
19 *Nobilis præfertur ignobili in institutione.*
20 *Acceptio personarum non est apud Deũ.*

Pe-

21 *Potens impotenti quando præferatur.*
22 *Doctus præfertur indocto.*
23 *Litterati sunt extollendi.*
24 *Theologus an Canonistæ præferatur, & è contra.*
25 *Senex præfertur iuueni.*
26 *Dignitatem habens præfertur eam non habenti.*
27 *Bonus qui semper fuit quando præferatur prauo conuerso.*
28 *Legitimus præfertur legitimato.*
29 *Dispensatione non indigens præfertur ea indigenti.*
30 *Magis idoneus in beneficijs curatis est eligendus.*
31 *Regula Cancellariæ de concurrentibus in data.*
32 *Præsentantium qualitates non arctant habentem instituere.*
33 *Præsentatus à patronis, qui plus contulerunt, præferri debet.*
34 *Præsentantium qualitates iure Collegij quales sint attendendæ.*
35 *Præsentatione stante facta a masculo, & pari à fœmina Episcopus quem vult instituit.*
36 *Episcopus quando habeat optionem in institutione.*
37 *Præsentatio pupilli, an tutoris præferatur.*
38 *Præsentatio pupilli maiori septennio valet.*
39 *Præsentatio tutoris valet, si pupillus indignum præsentauit.*
40 *Præsentatis duobus à pupillo, & tutore, magis idoneus præfertur.*
41 *Tutor si præsentauit, & pupillus contradicendo alium præsentet, iste præfertur.*
42 *Idem est in iurepatr. competenti vxori non ex causa dotis.*
43 *Præuentio locum habet, si iuspat. transit ad vxorem cum vniuersitate data in dotem.*
44 *Curator hæreditatis iacentis, in qua sit iuspatr. rectè præsentat.*
45 *Curator etiam datus ventri pregnanti rectè præsentat.*
46 *Procuratores si plures sint constituti ad præsentandum, quæ præsentatio valida erit.*
47 *Episcopo absente, ius gratificandi competit Vicario.*

CAPVT NONVM.

Instituendus quis sit, quando plures æqualiter fuerunt præsentati, & quis sit preferendus.

1 QVANDO duo æqualiter præsentati fuerunt, vel cumulatiuè ab eodem patrono, vel vnus à medietate patronorum, alius ab alia medietate, si æqualia sint præsentatorum merita, habens instituere poterit optare, & quem voluerit instituere, & sic est locus gratificationi. *Io. And. in cap. cum autem vbi Cardin. & Abb. de iurepat. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæst. 4. art. 11. & quæst. 5. art. 1. num. 2. Cæsar de Grassis decis. 1. nu. 9. de iurepat.* & fuit dictum in *Fauentina iurispatr. 8. Febr.* 1588. *coram Comitulo. &* 13. *Ianuar.* 1589. *coram Orano.* & talis gratificatus ab ordinario alijs præfertur vt in *Iacen. portionis 16. Decembr. 1605. coram Pamphilio. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resolut. 104. num. 2. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. par. 3. alleg. 72. num. 199. in fine. Riccius in praxi rer. for. ecclesi. decis. 230.* & de gratificatione multa tradit *Tiraquell. de iure primog. quæst. 17. opin. 2. num. 3. 4. & 5.* & si institutio validè fieri possit à
2 Capitulo, vel ab Episcopo, tunc locus erit præuentioni. *Lambert. d. q. 4. art. 12.*

3 Verum si ex duobus æqualiter præsentatis vnus sit dignior, & magis idoneus, iste debet institui. *d. c. 3. de iurep. Azorius inst. mor. par. 2. lib. 6. cap. 22. quæst. 14. Barbosa d. allegat. 72. num. 200. Riccius vbi sup. num. 395. Rocchus de Curte de iurepat. verbo, honorificum. quæst. 16.* & fuit dictum in *Aret. Cappellaniæ. 1. Iunij 1584. corã*

Buba-

4 *Bubalo*. & ratio est, ne beneficia ecclesiastica indignis conferantur. *cap. nihil.de æt.& qualit.* vnde Episcopus
5 instituendo dignum omisso digniore peccat mortaliter. *S.Tho.2.2.quæst.36.art.2.& quæst.185.art.3.& quodlib.6.art.9.& quodl.8.art.6.Caietan. 2. 2. quæst.62. art.2. S. Antonin.Archiep. Florent. in summa.par.1.tit.1. c. 20. §. 1. & alij citati à Riccio vbi sup. Rebuff. in praxi benef. sub tit. requisita ad bonam collat. num. 62. Soto de Iust.& iur.lib.3.quæst.6.art.2. Couarr.in reg.peccatum.par.2.§.7.nu.4. de reg.iur.lib.6. Garc. de benefic.p.9. c.4.n.32.Zecchius de benefic. & pens. c.12.num.36. Leon.Lessius de iust. & iur. lib.2.c.34.dubitat.*8. quamuis nõ
6 teneatur ad restitutionem, præterquam si beneficiũ deberetur digniori ex aliquo statuto, lege, vel reperto digniori in concursu, tunc enim si minus digno conferat, peccat, & tenetur ad restitutionem, vt fuisse decisum testatur *Gratian. in decis. Rotæ Marchiæ. decis.* 97.*Nauarr.in manual.c.17.nu.74.*
7 Item dignior prætermissus, potest appellare, vt per *Azor. d. quæst.* 14. *Dec.cons.129.Garc.vbi sup. Barbosa d.alleg.72.nu.201. Gratian. vbi sup. vide Fuscum de visit.lib.2.c.10.nu.5. & Alex. Raudensem* præceptorem meum clarissimum *decis.* 35. & 36. & fuit dictum in *Barchinonen. Parochialis.29.Nouemb.1613.coram Buratto*, quæ in calce operis est decisio 101.
8 Dignior autem habendus est ille, non qui doctior, aut sanctior est, sed ille, qui iuxta munus, & rem, cui est præficiendus est aptior. vide *Garc. vbi sup.p.7.c.16. & Riccium vbi sup. in fine*. si tamen dignus omisso di-
9 gniore fuisset institutus, valeret institutio non appellante digniori. ita *Garc.d.c.4.nu.32.in fine.Lambert.d. quæst. 5. art. 2.* & si dignus sit pauper, & dignior sit diues, pauper est instituendus. *Host. in c. tuam. col.3. de æt. & qualit.* & fuit dictum in *Salamantina Capellaniæ del voto. 3. Iunij.1583.coram* Vicecomite. & in *Pãpilonen.beneficij.de Huarte.*19.*Decẽb.* 1597. *coram* Litta. si vero ecclesia
10 esset debitis onerata, diues est instituendus. *Roccb. d. verbo, honorificũ. quæst.15.col.2. in fine. Lambertin. d. quæst.5.art.13. & Barbosa d. allegat. 72. in fine.*
11 Item tamquam dignior præfertur, & est instituendus ille, qui est de linea, seu sanguine fundatoris stante idoneitate. *Roccb.de Curt.ibidem. quæst.18. & Lambert. vbi sup. art.4.* facit in simili text. in *c. bonæ. il 2. circa finem. vbi Abb.de postulat. prælat. ex textus in c. nullus inuitus. dist.61.glos.in c.neminem. in verbo, ciuitatis. dist. 70.* faciunt notata per *glos. & Doct. in c. si proponente. de rescriptis*. & fuit resolutum in *Romana Capellaniæ.15. Ian. & 15. Martij.* 1594. *coram Cotta*. maximè si in fundatione ita cautum fuerit, vt fuit resolutum in causa *Pampilonen. Capellaniæ. 4. Martij.1622. coram D. Remboldo*. quæ decisio ponitur post hac praxim 45. item præferri debet
12 tamquam dignior diœcesanus etiãsi exterus præsentatus sit magis idoneus. *Roccb.vbi sup. Put.dec.254.p.1. c. nullus. dist.61. Mar. Antonin.var. resolut. lib.1.resol.104. num.2.* ciuis
13 enim debet præferri extero. *Cæs. de Graff. dec.1. num. 22. de iurepatr.* &
14 beneficia oriundis potius quam extraneis sunt conferenda. & fuit dictũ in d. *Salamantina Capellaniæ. 3. Iunij.1583.coram Vicecomite.*& in d. *Pampilonen.beneficij.19.Decẽb.1597. coram* Litta. *Flam.Paris.de resign.benefic.lib.4.quæst.7.Azor.vbi sup.p.2. lib.6. c.4.quæst.25. Gonzal. in comment. ad Regulam 8. Cancell glos. 9.*
15 *§.1. num. 37.* ita, si sit præsentatus extraneus magis idoneus, & alter de familia fundatoris idoneus, iste de familia debet institui. ita si ex lege fundationis debetur consanguineo proximiori id est seruandum. vt fuit dictum in d. *Pampilonen. Capellaniæ*. 4. *Mar-*

4. *Martij.* 1622. *coram* R. P. D. *Remboldo*. *Lambertin. d. quæst.* 5. *art.* 6. ita
16 etiam præfertur compatronus à medietate compatronorũ præſentatus, excluſo alio compræſentato ab altera medietate, quia ille eſt compatronus, & de genere fundatoris, niſi is, qui non eſt compatronus obtineat derogationem pro alia medietate à Summo Pontifice. *Lambert. vbi ſup. art.* 7. *Barboſa vbi ſup. num.* 204. &
17 ſi beneficia ſint patrimonialia, quæ ex Apoſtolica conceſſione, vel alijs ſtatutis conferenda ſint natis, incolis, vel originarijs alicuius patriæ, ciuitatis, vel oppidi, tunc enim debent prouideri habentes qualitates prædictas, non autem forenſes. *Caſſad. dec.* 8. *num.* 1. *de præb. Couarru. pract. quæſt. c.* 36. *num.* 3. *Gonzal. vbi ſup. glo.* 9. §. 1. *num.* 3. *& ſeqq.* & hæc beneficia patrimonialia habent magnã fraternitatem, & ſimilitudinem cum beneficijs iuriſpatronat. laicorum. *Gonzal. ibidem. num.* 31. & de his fit mentio à *Conc. Trid. ſeſſ.* 24. *de refor. c.* 18. ibi etiam in eccleſijs patrimonialib. *Garc. vbi ſup. p.* 7. *c.* 9. *&* 15. notes inſuper quòd ſi in fundatione ſit dictum, quòd præſententur certi de tali familia ſi extent, & eueniente vacatione fuit præſentatus extraneus omiſſo eo de d. familia tunc ta- [illegible] ſſus poteſt ſe opponere, & be- [illegible] m debet obtinere. vt fuit re- [illegible] n in *Gerunden. beneficij* 2. *De-* [illegible] 605. *coram Illuſtriſſ. D. Card.* [illegible], quæ in calce operis eſt de- [illegible] 7.
18 Similiter eſt præferendus in inſti- [illegible] ls, qui fuerat intitulatus in [illegible], & ad illius titulum ordina- [illegible] ndum textum in *c. poſtulaſti. de iurepat.* tamquam exiſtens de illa eccleſia. *Rocch. de Cur. vbi ſup. verb. cõpetens alicui. quæſt.* 27. *&* *Lambert. vbi ſup. art.* 8. ita data paritate præ-
19 ſentatorum nobilis præfertur ignobili in inſtitutione. *c. dudum. il* 1. *vbi Abb. nu.* 2. *de elect. Lambert. vbi ſup. art.* 9. ſed in hoc conſideres textum
20 in *c. uenerabilis. de præb.* vbi habetur, quòd non generis, ſed virtutum nobilitas, vitæq. honeſtas gratum Deo faciunt, & idoneum ſeruitorem, nec apud ipſum eſt perſonarum acceptio.

21 Similiter eadem data paritate debet præferri potens impotenti, vt melius eccleſia conſeruetur. *gloſ. in c. conſtitutis. in uerbo, impotentiam.* & ibi *Abb. de appellat.* niſi talis potens eſſet prauus. *Lambert. ubi ſup. art.* 10.

22 Item data eadem paritate doctior præfertur, doctus præfertur indocto, Doctor non doctori, quia literatura multum habetur in conſideratione. *c. de multa. in fine.* & ibi *Abb. de præb. Felin. in c. cum adeo. col. ult. de reſcript. d. c. dudum. il* 1. *iuncto ibi quarto notab. Abbatis. de elect. &* *Innoc. in cap. cum iam dudum. ante finem. de præb.*
23 dixit viros literatos ob literaturam vtiles eſſe eccleſiæ vniuerſali, & ideo extollendos eſſe ad præbendas, canonicatus, & dignitates. & *c. cum ex eo. de elect. lib.* 6. etenim tales literati ſunt tamquam ſtellæ, & firmamentum lucentiſſimum in eccleſia Dei. *c. ſuper ſpecula. de magiſt.* & ſupradicta procedunt, niſi aliter eccleſiæ neceſſitas ſuaderet. vide *Lambert. ubi ſup. art.* 11. Inſuper data
24 eadem paritate Canoniſta præfertur Theologo, ſi ſit in loco, vbi magna cauſarum ventilatio verſetur, ſi autem ſit in loco, vbi pullulant hæreſes, præfertur Theologus. ita *Card. Hoſt. in c.* 1. quem alij ſequuntur, de conſanguinitate & affinitate. argumento textus in *c. in cauſis. in fine. de elect. & in d. c. ſuper ſpecula.* & de hoc *Lambert. art.* 12. *vbi ſup.*

25 Similiter data eadem paritate ſenex præfertur iuueni. *Rocch. de Curt. vbi ſup. in verbo, in eccleſia. quæſt.* 4. *in fine. & in ver. honorificum. quæſt.* 15. *col.* 2. *Mar. Antonin. d. reſolut.* 104. *num.* 2. *Rota dec.* 122. *p.* 1. *diuerſ.*

26 Et conſtitutus in dignitate præfertur alij non habenti dignitatem. Lam-

*Lambert.vbi sup. art.*13. ita etiam si concurrant æqualiter præsentati, vnus, qui semper fuit bonus, & alter,
27 qui fuit prauus, sed postea pœnitentiam egit, & factus est bonus, debet in institutione præferri qui semper fuit bonus. *c.nos consuetudinem.dist.*12.*Rocch.de Cur.vbi sup. verbo, onerosum.quæst.*3.*ante finem*. quòd procedit in beneficijs habentibus iurisdictionem, nam in beneficijs habentibus iurisdictionem præferendus est ille, qui ex prauo factus est bonus, & ratio est, quia est magis vtile populo talem habere, vt sciat eis compati, eorumq. misereri. ita debet intelligi *glo. in c. fidelior.dist.*50. & facit quod dicunt Doct. aliqui in procemio clementin. vide *Lambertinum vbi sup. art.*14. ita etiam data paritate supradicta in præsentatione, de-
28 bet præferri in institutione legitimus legitimè natus illegitimo legitimato, vt declarat *Lambert. art.*15.*vbi sup.*

29 Item præferendus est qui non indiget dispensatione alij indigenti dispensatione. *Cardin.Seraph.dec.*767.*num.*2.*par.*1. & qualitates prædictas ponderauit *Rota in Tuden. parochialis.* 18.*Aprilis.*1603.*coram Cardin. Sacrato*. vbi firmauit in beneficijs
30 curatis magis idoneum esse eligendum ex *Concil.*Trident.*sess.*24.*c.*18. *de reformat. & ex constit. Pij V.* quæ incipit, *in conferendis*. & quis sit idoneus, vel magis idoneus, relinquitur Episcopi arbitrio, quatenus ille rectè iudicauerit. *Abb. in c. cum autem nu.*6. *de iurepat. Marescott. variar. resolut.p.*1.*c.*52.*nu.*24. & 25. *Massobrius in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccles. requisito* 5. *dubia* 2. *num.* 30.

31 Et de concurrentibus in Data habetur regula Cancellariæ 16. huius tenoris, videlicet, item voluit, quòd de concurrentibus in data eiusdem diei super vacantibus, seu certo modo vacaturis beneficijs, illi, quibus gratiæ motu proprio conceduntur, cæteris, simili modo gratias non habentibus alias graduati non graduatis, aut inter graduatos magis graduati, ac inter æqualiter graduatos prius graduati, necnon colorato titulo possessores non possessoribus, ac inter personas aliàs in Curia præsentes absentibus ab ea, ac inter præsentes, non beneficiati beneficiatis, & similiter inter absentes, cæteris paribus, oriundus non oriundo, & diœcesanus nō diœcesano, in reliquis vero singuli, qui prius Apostolicas desuper literas eorum executoribus præsentauerint alijs, in ipsorum, de quibus agi contigerit, beneficiorum assecutione præferantur. quam regulam vide apud *Quarantam in summa Bullarij, in verbo, Regulæ Cancellariæ Apostolicæ*.

32 Insuper est notandum, quòd qualitates præsentantium non arctant habentem instituere circa gratificationem faciendam, sed informant eius conscientiam, vt potius gratificet præsentato ab habentibus iudicium rationis, & in simili paritate
33 præferēdus est ille in institutione, qui præsentatus fuit à patronis, qui plus contulerunt, quamuis enim voces sint in numero æquali, tamen voces eorum, qui plus contulerunt, pinguiores sunt. *Lambert. vbi sup.art.* 16. & 17. Verum si ratione collegij
34 plures præsentent, attendendæ sunt qualitates nobilitatis, doctrinæ, & potentiæ præsentantium, eorumq. sanior pars. *Rocch. de Curt. ubi sup. in verbo, honorificum.quæst.*59.*col.ult.* & *Lambert.vbi sup.art.*18. si autem
35 æqualiter præsentatio facta sit à masculo, & à fæmina, data paritate Episcopus habet optionem vt instituat quem vult, ita etiam Episcopus habet optionem, si patroni sint decem,
36 & quatuor præsentent scienter indignum, tres alij dignum, alij tres aliū dignum, tunc enim excluso indigno Episcopus habet optionē inter præsentatos à tribus, vt ex eis instituat quem vult. *Lambert.vbi sup.art.*19. & 20.

& 20. & Barbosam d. allegat.72.nu. 200. & seqq. & in suis collectaneis super *c. significasti. nu.2.de iurepatr.* & duobus præsentatis si vnus sit approbatus ab examinatoribus, alter autem reprobatus, præfertur approbatus, nec inspicitur an habeat plura, vel pauciora vota. vt in *Legionen.Parochialis.30.Martij.& 9.Aprilis.1590.coram Comitulo.*& in *Pampilonen.Parochialis.23.Ianuar.1591. coram Bubalo.*

37 Accedit prædictis, quòd si pupillus habeat iuspatr. & habeat tutorē, & tutor Petrum, pupillus Franciscū præsentet, quis debeat institui dubium est. ideo cum *Lambert.vbi sup. lib.2.par.3.quæst.6. art.1. & Cardin. Mantica decis.* 140. constituas hos casus,

38 Primus est. si pupillus maior septennio præsentauit,iste præsentatus est instituendus,quamuis postea eius tutor magis idoneū præsentauerit.

39 Secundus est. si pupillus prius præsentauit sed indignū,potest tutor supplere, & durante tempore dato ad præsentandum, alium præsentare, nisi prius pupillus variando alium dignum præsentasset.

40 Tertius est. si tutor pupillo sciēte, & non contradicente prius præsentauit, & postea pupillus aliū præsentauit, in tali concursu est instituendus magis idoneus, & si sint æqualiter idonei, habens instituere optabit & instituet quem vult.

41 Quartus est casus. tutor si ignorante pupillo prius præsentauit, & postea pupillus sciens vacationem contradicat, & alium debito tempore præsentet, talis à pupillo præsentatus debet institui,quia pupillus est patronus, qui præsentare debet. ita

42 dicendum in viro,& vxore, quando iuspat. competit vxori non ex causa dotis, sed ex alia causa, si vero ius-

43 patr. transit ad vxorem cum vniuersitate data in dotem, tunc est locus præuentioni inter virum, & vxorem, & qui prius præsentat, obtinet.*Lambertin. vbi sup. art.3. num.7.* & vide *Roccbum de Curt. vbi sup. verbo,ipse, vel is à quo.quæst.*28.

44 Et curator iacentis hæreditatis, in qua sit iuspat. adueniente vacatione rectè præsentat. *Riccius in decis.Curiæ Archiep. Neapolit.par.1.decis.*11. *Barbosa vbi sup. d.p.3.alleg.*71.*nu.6.*

45 ita etiam curator datus ventri prægnanti ex *l.vbicunque.ff.de ventre in possess. mittendo. & curatore eius.* ibi vt in omnibus partibus edicti pro superstite habeatur is,qui in vtero est. iuncta *l.1.ff.eod. circa princ. vers. toties.* ibi. & id,quod in vtero erit,inter suos hæredes futurum erit.

Et nota, quòd semper quando ambæ præsentationes tenent, data paritate præsentatorum, habens instituere potest optare, & quem velit instituere. *Lambert. ubi prox. art.4. in fine.* verum si duo sint procura-

46 tores separatim constituti à patrono, cum clausula, quòd melior sit conditio occupantis, prius præsentans obtinet,& ita in praxi seruatur, & in facto habui, in quo quidam patronus separatim duos procuratores cōstituerat, quorum vnus audita beneficij vacatione præsentauit, & obtinuit, & vt præcluderet viam alteri procuratori, variauit, & cumulando alium præsentauit. vide *Lambertin. ubi sup. art.* 5.

47 Accedit, quòd stante æqualitate præsentatorum ius gratificandi absente Episcopo, competit eius Vicario, qui omnia potest, quæ potest Episcopus argum. *text. in c.2. & in c.ult.de off.uic.lib.6. & ibi Doct.Bertacchinus in tract. de Episcopo. lib.* 4. *par.6.tit.de Vic. Episcopi.nu.6.Sbrozzius de off.Vic. par.2.quæst.48.nu.7.* & ita fuit resolutum in *Rota* in vna *Calaguritana beneficij de Hano.* 17. *Octobris.1580.coram Clemente Papa* VIII. quam refert *Riccius in d.praxi rer.for.eccles.decis.*218.*nu.*310.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium patronatum non potest dari in commendam.*
2 *Inferior non potest beneficium dare in commendam.*
3 *Papa beneficia perpetuò commendat.*
4 *Commenda ad sex menses à lege permittitur.*
5 *Commenda in parochialibus non constituitur, sed Vicarius cum cõgrua.*
6 *Commendæ fiunt ad utilitatem commendatarij.*
7 *Ordinarij beneficia non curata possunt commendare, donec prouideantur.*
8 *Sed hodie in beneficijs vacantibus œconomum constituunt.*
9 *Habens instituere intra legitima tempora præsentatum instituere debet.*
10 *Et aliquando instituit sine patronorum præsentatione.*
11 *Præsentatus si ob scandalum institui nequit, ordinarius alij beneficium confert, & in alijs casibus.*
12 *Episcopus motu proprio potest patronum egenum instituere.*
13 *Deuolutio quando fiat ad habentem instituere.*
14 *Beneficium deuolutum debet conferri seruata natura fundationis.*
15 *Iurepatr. extincto beneficium liberè confertur ab Ordinario.*
16 *Data vacatione in mense non reseruato.*

CAPVT DECIMVM.

Beneficium iurispatronatus numquid concedi possit in commẽdam, & habens instituere an possit sine patronorum præsentatione instituere.

1 Beneficium iurispatronatus nõ potest dari in commendam perpetuam, ab habẽte instituere absque consensu patroni. *Io. Andr. & alij. in cap. nemo. de elect. lib. 6.* quia inferior Episcopo nõ
2 potest ecclesiam, seu beneficium cõmendare. *Gemintan. in d. cap. nemo. num. 14. & Felin. in c. auditis. nu. 12. de præscript. Garc. de benefic. p. 4. c. 4. à num. 7.* vbi alios allegat. & concludit beneficium posse ad tempus commendari à quolibet Ordinario, qui
3 habeat iurisdictionem quasi Episcopalem. verum solus Papa potest perpetuò commendare beneficia secundum *Sarnen. in reg. de triẽnali. quæst. 5. ex d. cap. nemo.* ex quo *Coras. de benefic. par. 1. c. 6. num. 4.* ait, quòd cõ-
4 mendare ad tempus sex mensium tantum lex permittit. & *Aeneas de Falconib. de reseruat. quæst. 3. nu. 11. & Zecchius de benefic. & pens. cap. 7.*
5 *num. 2.* & in ecclesiis parochialibus non potest constitui commenda etiã ad tempus, cum in eis debeat deputari vicarius ad formam *Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 18.* & ideo hodie
6 cum commendæ fiant ad vtilitatem commendatarii cum facultate disponendi de fructibus sicut verus beneficiatus, à Papa solo fiunt, & si sint de iurepatr. ei potest derogari. Or-
7 dinarii autem pro ecclesiæ vtilitate ad tempus beneficia non curata possunt alii commendare ad summum donec prouideantur. ad *Mandos. reg. 32. quæst. 7. num. 4.* sed hodie nõ
8 est in vsu, quòd Ordinarii commendent beneficia, sed tantum dum vacant (exceptis parochialibus) constituunt aliquem clericum œconomum, qui fructus exigat pro futuro rectore, & satisfaciat oneribus d. beneficii.
9 Insuper est notandum, quòd regulariter habens instituere tenetur, instituere præsentatum à patrono intra legitimum tempus, si idoneus fuerit, vt supra dictum est in capit. præcedentib. attamen aliquando po-
10 test instituere absque aliqua patronorum præsentatione in pluribus casibus relatis à *Lambertino de iurepat. lib. 2. par. 3. quæst. 7. art. 2. 3. & seqq.*
11 Primus est casus, quando præsentatus

ratus non potest institui ob scandalum, tunc enim Superior confert alteri beneficium ad scandalum vitandum.

Secundus est. quando patroni scienter præsentant indignum.

Tertius est, quando patroni infra tempus eis concessum non præsentauerunt.

Quartus est. si lis inter præsentatos non sit terminata intra tempus datum ad præsentandum, nisi obstet consuetudo vniuersalis.

Quintus. quando adest paritas inter præsentatos, tunc enim superior instituit vnum ex præsentatis, quem ipse voluerit.

12 Sextus est casus. quando Episcopus motuproprio absque præsentatione patronum egenum instituit, immo tunc beneficium confert absque præsentatione. vt per *Abb. in c. per nostras. vbi Doct. de iurepat.*

13 Sciendum est insuper, quòd in casu deuolutionis, deuolutio fit ad Episcopum, vel alium habentem instituere. *Abb. in c. cum vos. post princ. de off. ord.* Rocch. de Curte *de iurepatr. in verbo, honorificum. quæst.* 33. *&* Lambert. *vbi sup. art.* 11. & in materia deuolutionis vide *Rotam decis.* 186. *par.* 2. *in recentiorib. Card.* Manticam *dec.* 260. *&* Card. *Seraph. dec.* 1173. 1270. 1309. *&* 1363.

14 Talis autem, ad quem fit deuolutio, debet beneficium conferre secundum naturam appositam in fundatione. *Felin. in c. cum accessissent. col. 7. de constit.* Rocch. *de* Cur. *vbi sup. quæst.* 3. *col.* 2. *&* Lambert. *vbi sup.*

15 *art.* 13. eadem ratione, extincto iurepat., quia nullus adsit hæres patroni, ius conferendi tale beneficiũ remanet penes habentem instituere, Episcopum, vel alium Prælatum inferiorem. *Abb. in c.* 1. *nu.* 10. *de elect. &* Lambert. *vbi sup. art.* 12. quòd ius conferendi illis competit, si vaca-

16 tio beneficij contingat in mense non reseruato secundum dispositionem Regulæ octauæ Cancell. Apost. quã latissimè, & doctissimè declarat *Gonzalez in suo comment. ad d. regulam. &* Garc. *de benefic. par.* 5. *c.* 1. *nu.* 438. *& seqq. &* Barbosa *de off. & pot. Episc. p.* 3. *alleg.* 57. *nu.* 132. *& seqq.*

LIBER DECIMVS TERTIVS CONTINET MATERIAM ACTVALIS INSTITVTIONIS, EIVSQVE FORMAM.

SVMMARIVM.

1 *Institutio, & inuestitura quid sint.*
2 *Institutio auctorizabilis, quæ sit.*
3 *Institutio clerici præsentati quomodo fiat.*
4 *Inuestitura quomodo fiat.*
5 *Institutio non requirit scripturam.*
6 *Institutio de stylo scribitur à notario coram testibus.*
7 *Præsentatus præsens instituitur, & absens mediante eius procuratore.*
8 *Institutus antequam beneficium acceptet, non potest dicere illud esse suum.*

CAPVT PRIMVM.

Institutio quibus verbis fiat, & an requirat scripturam, & absens numquid per procuratorem institui possit.

1 INSTITVTIO dicitur quasi intus statio, & institutio, & inuestitura pro eodem sumuntur, quamuis inuestitura propriè dicatur actualitas institutionis, seu inductio in corporalem possessionem, quæ inuestitura iure communi ad Archidiaconum spectat. *c.ad hæc.& c. vt nostrum. de off. Archid.not. glos.in cap.auctoritate.de institut.*& meminit Tiraquell.*in tract. le mort. saisit.in præfat.declar. 1. nu.5.* alium etiam notant Docto-
2 res instituendi modum à prædicta tituli collatione distinctum, quem vocant auctorizabilem, per quem, inquiunt, canonicè institutis in beneficio dari curam animarum in populum, de quo intelligunt loqui *tex. in cap.cum satis.de off.Archid.& in c. 1.de appell.monac. lib.6.* Aug.Barbosa *de off.& pot.*Episc.*par.3. allegat. 72. num.173.*

3 Institutio autem de clerico præsentato à patrono ad beneficium vacãs fit solo verbo, quando instituens dicit, instituo Iacintum clericum hic præsentem, & præsentatum à Petro Orlandio patrono, in Rectorem beneficij, seu Altaris S. Nicolai siti in Ecclesia S. Petri cõmunis Malauentris, seu Milliarini diœcesis Pisanæ, & si instituens dicat etiam, & de dicto beneficio eundem Iacintum inuestio per anuli, vel per birreti
4 impositionem, huiusmodi dicitur inuestitura, & sic fiunt simul institutio, & inuestitura, neque certa verborum requiritur forma. *Lambert.de iurepat.lib.2.par.3.quæst.11.artic.1.* & in Capitulo Pisano habetur certa forma tradendi institutionem beneficiorum existentium ad dicti Capituli institutionem. Quamuis autem in institutione non sit necessaria scri-
5 ptura, tamen bene est eam adhibere,

& in praxi de communi ſtylo inſtitutio ſemper fit in ſcriptis cum interuentu, & rogitu notarij, & in præ-
6 ſentia duorum teſtium, & ita ſemper inſtitutio probari poteſt, gratia autem Apoſtolica non probatur, niſi per literas Apoſtolicas, vide *Lamber. art. 3. vbi ſup.*
7 Inſtitui autem poteſt clericus prçſentatus præſens, & abſens mediante eius procuratore habente ad hoc ſpeciale mandatum. *c. accedens de præb.* & inſtitutus tali caſu non poteſt dicere beneficium ſuum eſſe, antequã
8 illud acceptet. *cap. ſi tibi abſenti. de præben. lib. 6.* vbi notat Geminian. & eo caſu etiam laicus poteſt eſſe procurator. *Abb. in d. c. accedens. nu. 6.* dummodo factum ſit examen requiſitum ad inſtitutionem obtinẽdam. nunquid autem præſentatio, & inſtitutio cum clauſula omni meliori modo non conſtito de iurepatr. poſſit ſuſtineri alia via, puta deuolutionis vide in *cauſa Ianuen. Iuriſpatr.* 17. *Martij* 1603. *coram* Litta. vbi negatiuè fuit reſolutum, ex quo Vicarius non poterat conferre, licèt poſſet inſtituere, vt notatur in *c. vlt. de off. vic. lib. 6.* ideo cum inſtitutio non potuerit ſuſtineri vti facta non conſtito de iurepat. nec etiam potuit ſuſtineri ex iure deuoluto, quia Vicarius non habebat facultatem conferendi.

SVMMARIVM.

1 *Poſſeſſio beneficij non transfertur per inſtitutionem.*
2 *Plenum ius transfertur in inſtitutum per inſtitutionem.*
3 *Inſtitutus poſt inſtitutionem capit poſſeſſionem beneficij.*
4 *Inſtitutus an poſſit adminiſtrare ante captam poſſeſſionem.*
5 *Poſſeſſio beneficij quomodo capiatur.*
6 *Praxis Piſanæ diœc. in capienda beneficiorum poſſeſſione.*
7 *Inſtitutio clandeſtina eſt inualida.*
8 *Per poſſeſſionem beneficij captam, bonorum etiam beneficij poſſeſſio capta eſt.*
9 *Ius in re quibus modis acquiratur.*
10 *Ius in re acquiritur per collationem acceptatam.*
11 *Ius in re acquiritur per inſtitutionem.*
12 *Ius in re acquiritur per electionis confirmationem.*
13 *Ius in re acquiritur per poſtulationis admiſſionem.*
14 *Habens ius in re an poſſit propria auctoritate capere poſſeſſionem beneficij.*
15 *Ius in re acquiritur per ſignaturam, & in forma gratioſa.*
16 *Beneficium vacat per obitum habentis ſignatam, & regiſtratam ſupplicationem.*
17 *Cancellaria, & Camera ſunt organum Papæ.*
18 *Gratia ex ſignatura eſt perfecta, ſed informis.*
19 *Secus ſi dictum ſit, quod ſola ſignatura ſufficiat.*
20 *Penſio exigi nequit literis non expeditis.*

CAPVT SECVNDVM.

Per inſtitutionem quid transferatur in inſtitutum.

1 PER inſtitutionem non transfertur in inſtitutum corporalis poſſeſſio beneficij. *Abb. in c. cum Bertoldus. n. 3 de re iud. gloſ. in c. per tuas, in verbo,*
2 *in poſſeſſione. de donat.* eſt tamen verum, quod per inſtitutionem plenum ius beneficij transfertur in inſtitutũ, & beneficiatum etiam abſque apprehenſione corporali. *Rocch. de Curte, de iurepatr. in verbo ius. quæſt. 5.* ſed
3 in praxi vbique vſus eſt inueteratus vt habita inſtitutione inſtitutus perſonaliter accedat, ſeu eius procurator ad id habens ſpeciale mãdatum, ad beneficium, Eccleſiam, ſeu capellam, & de manu alicuius clerici corpora-

poralem possessionem apprehendat, & ita solet apponi in literis institutionum. vide *Lamber. de iurepat. lib. 2*
4 *par. 3. quæst. 11. art. 6.* & numquid possit institutus ante dictæ possessionis apprehensionem administrare, seu ante installationem, hoc in casu seruanda est loci consuetudo.

5 Actus autem, qui fieri solent in apprehensione talis corporalis possessionis sunt, vt institutus sedeat in sede rectoris, tangat Altare, pulset campanas, & ianuam aperiat, & claudat, vel similia faciat. vide *Lamber.*
6 *vbi sup. art. 7. & 8.* & Pisis in praxi seruatur, vt institutus accedens ad ecclesiam faciat prædicta præsentibus saltem duobus testibus, & aliquando præsente notario, & clericus qui immisit institutum in corporalē possessionem, dicit orationem Sancti, sub cuius titulo, ecclesia, seu Altare decoratur, & postea scriptam facit attestationē talis datæ, & apprehensæ possessionis, nominando in ea testes, qui præsentes fuerunt, vel de ea fit à notario publicum instrumentum, & si fiat institutio clandestinè
7 itaut probari nequeat, inualida est. *Lamber. vbi sup. art. 13.* qua corporali beneficij possessione apprehensa
8 censetur per consequens apprehensa possessio omnium bonorum, & iuriū dicti beneficij. *Greg. XV. decis. 54. num. 2. & dec. 364. num. 1. & ibi annotat. num. 6.* quod procedit respectu iurium vacantium. *Rota decis. 171. num. 2. dec. 199. dec. 322. num. 3. & dec. 658. num. 2. par. 1. in recent.*

9 Prædictorum occasione videamus de modis, quibus acquiritur ius in re, &

10 Primò acquiritur ius in re, & beneficio per collationem acceptatam etiam ante adeptam possessionem. *c. si tibi absenti. de præb. lib. 6. c. vlt. in fin. de conc. præb. lib. 6. Dinus in c. beneficium. num. 11. & 12. de reg. iur. lib. 6. Rebuffus in praxi benef. in reg. de non toll. iure quæs. glos. 6. num. 38. Flam. Paris. de resignat. benefic. lib. 2. quæst. 16. num. 2. Gonzal. in comment. ad reg. 8. cancell. glos. 15. §. 1. num. 15. & 33. Corasius de benefic. par. 4. c. 1. num. 14. Simoneta de reseruatione quæst. 55. & 56. & ibi Granut. Mādos. ad reg. cancell. quæst. 5. Couarr. variar. resolut. c. 16. num. 3. & 5. Garcia de benefic. par. 4. cap. 2. num. 1. Molina, de iust. & iure. tomo 1. tract. 2. disput. 2. vers. dixi superius, & disput. 3. in fine.*

11 Secundo acquiritur ius in re per præsentati institutionem.

12 Tertio acquiritur ius in re per electionis confirmationem.

13 Quarto acquiritur ius in re per postulationis admissionem, de quibus vide *Abb. in c. quod autem de iurepat. Stapbil. de lit. grat. tit. de modis prouisionis. num. 5. Rocchus de Curte vbi sup. d. quæst. 5. num. 9. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæst. 11. artic. 2.*
14 *Garc. d. c. 2. num. 3.* an autem habens ius in re possit propria auctoritate capere possessionem beneficij, dubium est. & *Garc. d. cap. 2. num. 4. & seqq.* concludit cum affirmatiua, & quam esse communem testatur *Rebuff. in praxi, tit. de mission. in possess. num. 5. & de pacif. possess. art. 290. & 294. Put. decis. 402. lib. 1. Paris. vbi sup. lib. 10. quæst. 60. num. 30.*

Sed praxis, & communis vsus est in contrarium, scilicet, quòd semper possessio beneficij capitur per beneficiatum de manu alterius, & semper in literis executorialibus mandatur omnibus clericis, & tabellionibus, vt prouisum in corporalem beneficij possessionem inducant seruatis seruandis.

15 Quinto per signaturam Sanctissimi D.N. Papæ supplicationis, & gratiæ factæ de aliquo beneficio, & registratæ, & in forma gratiosa, acquiritur ius in re, non autem in forma dignum, & ideo per obitum talis ha-
16 bentis signatam, & registratam supplicationem vacat beneficium, & nō vt prius. *Cassad. dec. vlt. num. 9. de rest. spoliat. Mandos. reg. 27. quæst. 13. num. 4.*

17 *num.4.Garc.d.c.2.num.10.seqq. vbi num.18.* dicit Cancellariam, & Cameram, quæ sunt organum Papæ. quibus standum est *Cassador.decis.2. num.7. de vnion.* semper tenere beneficium non per obitum vacare, seu resignationem habentis supplicationem signatam etiam in forma gratiosa, sed vt prius *Paris.vbi sup.lib.3. quæst.6.num.33.* & est notandum,
18 quod quamuis gratia sit perfecta ex sola signatura. *Cassador.decis.4.n.2. de caus.posses. & propr. & dec.vlt.de rest.spoliat.* est tamen informis, & literæ sunt expediendæ, & secundum eas est iudicandum secundum regulam Cancellariæ 26. de non iudicando secundum formam supplicat. sed lit.expedit. secus esset, si in supplicatione, & signatura diceretur, quod
19 sola signatura sufficiat, vt olim fiebat in signatura pensionum, sed hodie solet apponi clausula in supplicatione pensionum, vigore literarum desuper expediendarum, nec alias persoluenda, & ideo pensio non potest
20 exigi literis non expeditis, & si soluatur literis non expeditis, committitur simonia, & confidentia. *Paris. de confidentia.quæst.43. Garc. d.c.2. num. 45.*

SVMMARIVM.

1 *Electio fit expensis electi.*
2 *Præsentatus quando teneatur ad expensas, & ad quas.*
3 *Lis quando agitur inter patronos fit expensis patronorum.*
4 *Præsentatus tenetur expendere pro præsentatione.*
5 *Episcopus, seu alius habens instituere nil potest exigere à præsentatis.*
6 *Nisi ex antiqua consuetudine.*
7 *Et quæ pœna sit imposita in contrafacientes.*

CAPVT TERTIVM.

Institutio, seu electio quorum expensis fiant.

1 ELECTIO tota fit expensis electi. *cap. vt præteritæ. vbi gl.*
2 *& Doct. de elect.* sed secus est in præsentato, qui tenetur tantum ad expensas, quando agitur de meritis, vel demeritis ipsius
3 præsentati, & quando lis agitur inter patronos super iurepatronatus, vel super quasi possessione iuris præsentandi, licet in consequentiam veniat præsentati victoria, expensæ tamen fiunt per ipsos patronos habito aliquali respectu ad expẽsas, quas præsentatus facere tenetur pro ipsa præ-
4 sentatione, & pro assequenda institutione, & pro solita discussione, quæ ex officio fit ab habente instituere, sicuti fieri solet, quando præsentatio fieret in concordia. de quibus vide *Lambert. de iurepatri lib.2. par.3.quæst.11.art.14.* sed hodie pauperes clerici præsentati omne onus expensarũ sentiunt, quia patroni saluum cupiunt habere iuspat. sine aliqua impensa.

5 Insuper est notandum, Episcopũ, eius Vicarium, seu alium inferiorem nihil posse exigere à præsentatis, electis, confirmatis, seu instituris, vel possessionem ingressuris. *Conc. Trid. sess.24. de reform. c.14.* nisi ex antiqua consuetudine hæc in pios vsus
6 solita sint conuerti. & adest constitutio Pij V. quæ incipit, durum nimis, & Episcopus recipiens est su-
7 spensus à pontificalibus, & Capitulum exigens subiacet interdicto. hæc tamen video non seruari ad vnguẽ. vide *Riccium in praxi rerum fori ecclesiastici decis.237.*

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Forma literarum ordinarij continentium institutionem.*
2 *Forma prouisionis Ordinarij de beneficio libero.*
3 *Forma institutionis Capituli Pisani ponitur.*
4 *Forma prouisionis Ordinarij de beneficio libero refertur.*
5 *Prouisio beneficij iurispat. cum derogatione medietatis ex gratia Sanctissimi D.N.Papæ.*
6 *Ponitur executorialis secundi executoris.*
7 *Refertur forma executionis executoris Apostolici.*

CAPVT QVARTVM.

Ponitur forma literarum continentium institutionem prouisionem, & collationem.

1 FORMA literarum Ordinarij continẽtium institutionẽ factam ponitur à *Lambertino de iurepatr. lib. 2. par. 3. quæst. 11. art. 15. & vlt.* forma autem
2 prouisionis factæ ab ordinario de beneficio libero ponitur, & declaratur à *Rebuffo in sua praxi beneficiaria. fol. mihi 32. in vers. forma collationis, & prouisionis ordinariorum.*
3 Hic autem ponitur forma institutionis, quę de stylo in praxi seruatur à Capitulo Pisano. videlicet.

In Dei Nomine amen.

Nos Raphael Roncionius Archipresbyter,

Gabriel Rau Archidiaconus, &

Vincentius Mazzolius Decanus (& deinde ponuntur nomina omniũ Dominorum Canonicorum præsentium) & Canonici Sanctæ Primatialis Ecclesiæ Pisanæ, coadunati in Ecclesia Sancti Rochi, loco solito, & cõsueto nostri Capituli, de mandato admodum Reuerendi Domini Archipresbyteri prædicti per clericos Nicosiæ citati vna die pro altera, & pro hac hora, vt moris est, facientes, & repræsentates sic coadunati totum Capitulum dictæ Ecclesiæ pro tribunali sedentes in dicto loco. Visa in primis à nobis præsentatione facta ab Illustri viro Domino Iulio de Gualandis Patricio Pisano patrono pro medietate, & ab Illustri viro Domino Flaminio de Vpezzinghis Patricio Pisano patrono pro altera medietate, & ita patronis in totum iurispatronatus, & iuris præsentandi rectorem ad Altare, seu Capellaniã Cathedræ sancti Petri sitam in dicta nostra Ecclesia Pisana, vacantem per obitum Venerabilis presbyteri Bartholomæi de Spina Nobilis Pisani vltimi, & immediati Rectoris eiusdem, de persona venerabilis Alexandri de Gaccis clerici, & ciuis Pisani ad regimen, & rectoriam dictæ Capellaniæ, seu Altaris Cathedræ S. Petri modo suprascripto vacantis, visaque dicti Alexandri præsentatione præfata coram nobis facta per dictos Dominos Iulium, & Flaminium, & visa acceptatione dicti Alexandri vt supra præsentati, & instantia de prædictorum admissione, confirmalione, & eiusdem Alexandri institutione, & prout hæc omnia in actis nostri Capituli adnotata sunt, visaque de præmissis admissione per nos facta, & commissione edicti in forma, dictique edicti emanatione, & affixione ad valuas dictæ nostræ Ecclesiæ Pisanæ, & contentis in eis, & quod nullus in termino edicti, neque postea comparuit ad aliquid dicendum, vel opponendum contra prædicta, & visa contumacia omnium citatorum, & in edicto cõprehensorum accusata, constitoque nobis ad dictos Dominos Iulium, & Flaminium spectare, & pertinere dictum iuspatronatus, & dictum ius præsentandi, eosdemque esse in quasi pos-

si possessione pacifica prædicti iuris, prout per plures datas existentes in Archiuio nostri Capituli,& coram nobis exibitas constat,ex quibus remanet probatum dictum ius secundum formam traditam à Concilio Tridentino *de ref.c.9.sess.25.*

Visisque videndis, & consideratis considerandis, formaque iuris, sacrorum canonum, styli, & consuetudinis nostri Capituli, omnibusque inuentis ritè concurrere, & demum visa attestatione idoneitatis dicti Alexãdri emanata in forma authentica ab admodum Reuerendo Domino Lactantio Gatano Canonico Pisano; & Vicario Generali Illustrissimi, & Reuerendissimi in Christo Patris, & Domini, Domini Sallustij Taurusij Archiepiscopi Pisani, Insularum Corsicæ, & Sardiniæ Primatis, & in eis Sedis Apostolicæ legati nati.

Iesu Christi Saluatoris Nostri, eiusque Gloriosissimæ Matris semper Virginis Mariæ, ac Sancti Petri Apostolorum Principis,cuius glorioso nomine dictum Altare, seu Capellania decoratur, nominibus inuocatis, supraſcriptam præsentationem per dictos patronos Dominos Iuliũ, & Flaminium factam de persona dicti Alexandri ad rectoriam,regimen & curam dicti Altaris, seu Capellaniæ confirmamus, & approbamus,& emologamus, ipsumque Alexandrũ in rectorem, & capellanum dicti Altaris, seu Capellaniæ Cathedræ S. Petri, iuriumque, & pertinentium eiusdem cum omni plenitudine iuris Canonici,instituimus,& ordinamus, curam, regimen, & administrationẽ spiritualium, & bonorum temporalium omnium eiusdem ipsi Alexandro plenariè, & integrè committendo, de quibus omnibus, & singulis eundem Alexandrum coram nobis genuflexum existentem, & humiliter petentem per birreti capiti suo impositionem, idem multum Reuerendus D. Archipresbyter de præsentia,& consensu omnium nostrum inuestiuit, qui Alexander ad delationem dicti Domini Archipresbyteri iurauit manutactis scripturis in forma, quod erit fidelis, & obediens Capitulo nostro, nobis, & successoribus nostris, iura,bona, & honores dicti Altaris, seu Capellaniæ defendet, manutenebit,& augebit pro posse, & de eis nihil vendet,aut alienabit sine nostra expressa licentia, & prout de iure. Inuentarium quoque de bonis dicti Altaris, seu Capellaniæ conficiet, illudque infra duos menses producet,& relaxabit in manibus Cancellarij nostri Capituli,& de obseruandis statutis,& consuetudinibus dictæ nostræ Pisanæ Ecclesiæ.Quo circa committimus,& mandamus cuicunque presbytero nostræ Ecclesiæ, quatenus ad dictum Altare, seu Capellaniã accedat, ipsũq. Alexandrum, vel procuratorem suũ eius nomine, seruatis seruandis, in realem, actualem, corporalem, ac pacificam possessionem eiusdem Altaris, seu Capellanię, & annexorum ponat, immittat,& inducat,ac inductum manuteneat,& defendat, amoto exinde quolibet illicito detentore, ac faciat dicto Alexandro, vel procuratori suo de dicti Altaris, seu Capellaniæ,ac annexorum præfatorum fructibus, reditibus, prouentibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè responderi, ac omnia singula, & alia dicat, & faciat in similibus possessionibus tradendis necessaria solita, fierique consueta. Mandantes, &c. In quorum fidem, &c. Acta fuerunt hæc omnia Pisis in loco solito Capituli dictorum Dominorum Canonicorum, videlicet, in Ecclesia S.Rocchi coram,& præsentibus ibidem Venerabilibus Presbyteris, Gherardo Capparellio magistro scholarum dictæ Ecclesiæ Pisanæ, & Gulielmo de Battaglinis d. Ecclesiæ Capellano,& magistro cœremoniarum, ciuibus pisanis testib. Dominicæ Incarnationis ann. 1610. indi-

indictione 4. stylo pisano. die vero 19. Mensis Martij Sanctissimo D.N. Paulo V. Summo Pontifice. & Serenissimo Cosmo Secundo Magno Duce Hetruriæ Quarto Dominante.

Locus † sigilli.

Cæsar I.V.D. Cancellarius dicti Capituli de mandato subscripsit.

4 Ponitur nunc forma collationis, & prouisionis ordinariorum de beneficio libero, quam ponit & declarat *Rebuf. vbi sup. in forma collationis, & prouisionum Ordinariorum.*

Sallustius Taurusinus Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopus Pisanus insularum Corsicæ, & Sardiniæ Primas, & in eis legatus natus.

Dilecto nobis in Christo Andreæ Bellauito Pisano Presbytero ac Theologo, & in Pisano Gymnasio publico professori salutem in Domino. Quia de literarum scientia, vitæ, ac morum honestate, alijsque virtutum meritis, quibus illarum largitor personam tuam insigniuit, fuimus fama, ac dignorum testium attestatione informati, quæ nos ad tibi gratiã faciendam excitant, & inducunt.

Itaque volentes te iuxta tuæ personæ merita fauore prosequi gratioso canonicatum, & prębendam sub litera O, vacantes de hoc mense Septembri in nostra Metropolitana, & Primatiali Ecclesia Pisana per obitum admodum Reuerendi D. Augustini Cintij Canonici d. canonicat. & præbendæ, dum viueret vltimi, & immediati, tibi, quem ad regimen, & gubernationem canonic. & prębend. præfat. sufficientem, & idoneum tàm præuio examine, quàm ex publica fama esse reperimus, eos cum omnibus iuribus, & pertinentijs vniuersis conferimus, & prouidemus, ac de eisdẽ te coram nobis constitutum, acceptantem, & genuflexum per bireti capiti tuo impositionem inuestimus, ac in corporalem possessionem eorundem canonicat. & præbendę præsentiũ tenore cũ iuribus, & pertinentijs supradictis inducimus, recepto prius abs te in talibus præstari solito iuramento, & iure nostro saluo. Quo circa vobis vniuersis, & singulis tàm nostrę Ecclesiæ Capituli, quàm alijs personis ecclesiasticis, notarijs, & tabellionibus publicis per Ciuitatem, & Diœcesim nostras cõstitutis auctoritate prædicta, tenore pręsentium committimus, & mandamus, quatenus vos, aut alter vestrũ, qui super hoc fuerit requisitus, ad dictam Ecclesiam accedatis, seu alter vestrum accedat, ac prædictum Andream, vel procuratorem suum eius nomine, & pro eo in corporalem possessionem canonicatus, & præbendæ præfat. iuriumque, & pertinentium prędictorum inducatis vice nostra, ac illum in fratrem recipi faciatis, ipsique stallum in choro, & locum & vocem in Capitulo assignetis, & in ductum defendatis, amoto ab eis quolibet illicito detentore. In quorum omnium, & singulorum fidem, & testimonium præsentes literas collationem, & prouisionem nostras in se continentes fieri, & per cãcellarium nostrum infrascriptũ subscribi, & publicari fecimus, ac mandauimus, nostrique sigilli magni iussimus appensione communiri.

Datum Pisis anno 1610. die 25. Septembris, pręsentibus Reuerendis Hieronimo de Vecchiano, & Fabritio Geminiano dictæ Ecclesiæ Capellanis testibus ad pręmissa vocatis, & adhibitis. Sanctissimi D. N. Pauli Diuina prouidentia Papæ Quinti Pontificatus anño sexto, & Serenissimo Cosmo II. Magno Duce Hetruriæ Quarto Dom.

Ioannes Botteghesius Cancellarius de mandato subscripsit.

5 Et quia aliquando prouisiones beneficiorum iurispatronatus obtinentur à Summo Pontifice, ideo nũc ponitur tenor talis prouisionis.

VRBANVS Episcopus seruus seruorum Dei Dilecto Filio Vicario Vener. Fratris Nostri Archiepiscopi Pisani in spiritualibus Generali salutem,

tem, & Apostolicam benedictionē.

Dignum arbitramur, & congruū, vt illis se reddat sedes Apostolica gratiosam, quibus ad id propria virtutum merita suffragantur. Cum itaque sicut accepimus perpetua sine cura Capellania ad altare, seu sub inuocatione S. Io. Baptistæ sita in ecclesia Pisana, quæ de iurepatr. laicorum ex fundatione, vel dotatione existit, & quam Cosmus de Viuianis clericus Pis. perpetuus beneficiatus in d. ecclesia dum viueret, obtinebat, per obitum eiusdē Cosmi, qui extra Rom. Cur. de mense Martij proximè præterito diem clausit extremum, vacauerit, & vacet ad præsens. Nos volentes dilectum filium Antonium de Spina clericum Pisanum, qui vt asserit, in quatuor minoribus ordinibus cōstitutus existit, & à medietate dilectorum filiorum modernorum ipsius capellaniæ patronorum laicorum existentium in pacifica possessione, seu quasi iuris præsentandi personam idoneam ad Capellaniam huiusmodi, dum pro tempore vacat, intra legitimum tempus præsentatus fuit, apud Nos de vitæ, ac morum honestate, alijsq. probitatis, & virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu fauore prosequi gratioso, ipsumq. Antonium à quibusuis excōmunicationis, suspensionis, & interdicti, alijsq. ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, siquibus quomodolibet innodatus existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum harum serie absoluentes, & absolutum fore censentes, necnō iuripatronatus huiusmodi quoad alteram medietatem patronorum huiusmodi hac vice dumtaxat specialiter, & expressè harum serie derogantes, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus verificato prius corā te, quòd dictum iuspat. laicorum ex fundatione, vel dotatione existat, vt præfertur, si per diligentem examinationem dictum Antonium ad hoc idoneum esse repereris, super quo conscientiam tuam oneramus, Capellaniam prædictam, cuius & illi forsan annexorum fructus, reditus, & prouentus 24. duc. au. de cam. secundum communē extimationem val. an. vt dictus Antonius etiam asserit, non excedunt, siue vt præfertur, siue aliàs quouis modo, aut ex alterius cuiuscumque persona, seu per liberam resignationem dicti Cosmi, vel cuiusuis alterius extra dictam Curiam, & coram Notario publico, & testibus sponte factam, aut assecutionem alterius beneficij ecclesiastici quauis auctoritate collati vacet, etiamsi tanto tempore vacauerit, quòd eius collatio iuxta Lateranen. statuta Concilij ad sedem prædictam legitimè deuoluta, ipsaq. Capellania dispositioni Apostolicæ specialiter reseruata existat, & super ea inter aliquos lis, cuius statū præsentibus haberi volumus pro expresso, pendeat indecisa, dummodo tēpore datæ præsentium non sit in ea alicui specialiter ius quæsitum, cum annexis huiusmodi, ac omnibus iuribus & pertinentijs suis eidem Antonio intra 30. dies postquam præsentes literæ tibi præsentatæ fuerint, auctoritate nostra conferas, & assignes, inducens per te, vel alium, seu alios ipsum Antonium, vel procuratorem suum eius nomine in corporalem possessionem capellaniæ, & annexorum, iuriumq., & pertinentiarum præfatorum, & defendens inductum, amoto exinde quomodolibet illicito detentore, ac faciens Antonium præfatum, vel pro eo procuratorem præfatum ad capellaniam huiusmodi, vt est moris admitti, sibiq. de illius, & annexorum eorundem fructibus, reditibus, prouētibus, iuribus, & obuentionibus vniuersis integrè responderi, contradictores auctoritate nostra appellatione postposita compescendo. Non

obstañ

obstañ fel. rec. Bonifacij Papæ VIII. prædecessoris nostri, & alijs Apostolicis constitutionibus, ac dictæ ecclesiæ iuramento, cæterisq. contrarijs quibuscumque, aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de huiusmodi, vel alijs beneficijs ecclesiasticis in illis partibus speciales, vel generales dictæ sedis, aut legatorum eius literas impetrarint, etiamsi per eas ad inhibitionem, reseruationem, & decretum, vel aliàs quomodolibet sit processum, quibus omnibus eundem Antonium in assecutione dictæ capellaniæ volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad assecutionem beneficiorum aliorum præiudicium generari, seu si venerabili fratri nostro Archiepiscopo, & dilectis filijs Capitulo Pisan., vel quibusuis alijs communiter, aut diuisim ab eadem sit Sede indultum, quòd ad receptionem, vel prouisionem alicuius minimè teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi, vel excõmunicari non possint, quodque de huiusmodi, vel alijs beneficijs ecclesiasticis ad eorum collationem, prouisionem, præsentationem, seu quamuis aliam dispositionem coniunctim, vel separatim spectantibus nulli valeat prouideri per literas apostolicas non facientes plenam, & de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionẽ, & qualibet, &c. effectus earum impedire valeat, vel differre, seu si dictus Antonius præsens non fuerit ad præstandum d. ecclesiæ solitum iuramentum. nos enim si d. Antonius ad hoc repertus fuerit idoneus, vt præfertur ex nunc perinde irritum decernimus, & inane, si secus à quoquam scienter, vel ignoranter contigerit attentari, ac si à die datæ præsentium eidem Antonio ad id reperto idoneo de d. capellania cum interpositione decreti huiusmodi mãdauissemus prouideri. Datum Romæ apud S. Mariam Maiorẽ non. Maij D. I. A. 1625. Pont. nostri an. 2. *sequitur executorialis.*

6 Vrbanus Episcopus seruus seruorum Dei. Dilecto filio Vicario Ven. F. N. Episcopi Lucani in spiritualib. Gen. sal. & apost. bened. Hodie per nos accepto, quòd perpetua capellania sub inuocatione S. Io. Baptistæ in ecclesia Pisana, quæ de iurepatr. laicorum ex fundatione, vel dotatione existit per obitũ quondam Cosmi de Viuianis olim clerici in d. ecclesia capellani ext. Rom. Cur. de mens. Martij prox. præterito defuncti vacauerat, & vacabat, tunc nos dilecto filio Vicario Ven. fratris nostri Archiepiscopi Pis. in spiritualibus gen. per alias nostras literas dedimus in mandatis, quatenus, verificato prius coram eo, quòd iuspat. laicorum huiusmodi, ex fundatione, vel dotatione existebat, si per diligentem examinationem dilectum filium Antonium de Spina clericum Pisanum ad id idoneum esse reperiret, capellaniã prædictam vt præfertur vacantem, etiamsi alias quouis modo, aut ex alterius cuiuscumque persona vacaret cum illi forsan annexorum, ac omnibus iuribus, & pertinentijs suis eidem Antonio intra 30. dies postquam dictæ literæ illi præsentatæ forent, auctoritate nostra conferret, & assignaret, prout in dictis literis plenius continetur. Quocirca discretioni tuæ mandamus, vt si dictus Vicarius capellaniam huiusmodi d. Antonio infra eosdem 30. dies nõ contulerit, & assignauerit, tu illis elapsis, & verificato prius coram eodem Vicario, quòd iuspatronatus laicorum huiusmodi ex fundatione, & dotatione existit, vt præfertur, postquam per similem examinationem quamprimum faciendam dictum Antoniũ ad hoc idoneum esse repereris, super quo conscientiam tuam oneramus, capellaniam præfatam cum annexis iuribus, & pertinentijs præfatis eidem Antonio conferre, & de illa prouidere dicta auctoritate procures, inducens per te, vel alium, seu vt in principali &c. non obstantibus omni-

omnibus, quæ in dictis literis voluimus non obstare, seu vt præfertur existenti Archiepiscopo, & dilectis filijs Capitulo Pisan. vel quibusuis alijs cõmuniter, aut diuisim ab Apostolica sit Sede indultum, quòd interdici, suspendi, vel excommunicari non possint per literas Apostolicas non facientes plenam, & de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem. Datum vt supra.

7 Nunc sequitur executio, quæ cõcedi solet ab executore Apostolico in literis nominato, prout infra.

Alexander Ambrosinus Forosempronien. clericus I.V.D. & Illustriss. & Reuerendiss. D. Alexandri Vidiccionij Episcopi Lucensis Vicarius, & Locumtenens generalis, & in hac parte executor Apostolicus specialiter deputatus. Dilecto filio Antonio de Spina clerico Pisano salutem in Domino.

Visis literis Apostolicis cum plũbo à te coram Nobis exibitis, & visa verificatione facta coram Admodũ Reuerendo D. Vicario Pisarum primo executore iuxta formam Sacrosancti Concilij Tridentini, & vocatis vocandis, qua constat iuspatronatus, de quo agitur esse ex fundatione, & dotatione Nobilis familiæ Pisanæ de Tignosis, visaq. præsentatione de te facta intra legitima tempora à medietate patronorum in quasi possessione iurispræsentandi existentium, & derogatione alterius medietatis in prædictis literis contẽta, & constito nobis de tui idoneitate præuio examine coram nobis facto, & quòd elapsi fuerunt triginta dies à die præsentationis literarum Apostolicarum factæ admodum Reuerendo D. Vicario Pisarum primo executori præfato verificatisq. corã nobis verificandis, & demum visis videndis, & consideratis considerandis.

IESV Christi, eiusq. Gloriosissimæ Matris semper Virginis Mariæ, ac S. Ioannis Baptistæ nominibus inuocatis, Capellaniam ad altare S. Io. Baptistæ sit. in ecclesia Pisana vacãtem, & prout in præfatis literis continetur, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis Tibi præsenti, & acceptanti auctoritate Apostolica tenore præsentium conferimus, & prouidemus, ac de eàdem te coram nobis constitutum, & genuflexum per bireti capiti tuo impositionem inuestimus, & in corporalem possessionem præfatæ Capellaniæ tenore præsentium cum iuribus, & pertinentijs supradictis inducimus, recepto prius à te in talibus præstari solito iuramento. Quocirca Vobis omnibus, & singulis tàm per Ciuitatem, & Diœcesim Lucensem, quàm Pisanam personis ecclesiasticis, notarijs, & tabellionibus existentibus auctoritate prædicta tenore pręsentium committimus, & mandamus, quatenus vos, aut alter vestrum, qui super hoc fuerit requisitus ad dictam ecclesiam Pisanam accedat, & prædictum Antonium, vel procuratorem suum eius nomine, & pro eo in corporalem possessionem dictæ Capellaniæ, iuriumque, & pertinentium prædictorum inducat vice nostra, & defendat inductum, amoto ab ea quolibet illicito detentore. In quorum omnium & cæt. pręsentes literas collationem, & executionem nostras continentes fieri, & per Cancellarium infrascriptum subscribi, & publicari fecimus, & mandauimus, nostriq. sigilli iussimus appensione muniri. Datum Lucæ in Episcopali Palatio Dom. Incarnat. anno 1625. die 1. Iulij. præsentibus ibidem Reuerendis Dominis Roberto Niccolino, & Sebastiano Paulino Ciuib. & Clericis Lucen. testibus adhibitis & vocatis. Pontificatus Sanctiss. D. N. Vrbani Diuina prouidentia Papæ Octaui, Anno secundo.

Locus † sigilli.

N. Cancell. Cur. Episc. Luc. de mandato subscripsit.

aliquando etiam ipsemet executor Apostolicus personaliter se confert cum notario ad vacantem ecclesiã, & coram testibus dictum prouisum, vel procuratorem suum in corporalem, realem, & actualem possessionẽ inducit,& notarius requisitus publicum de prædictis conficit instrumentum prout dicunt *Rebuff. in d. praxi tit. de mitt. in poss. num.* 14. qui ponit plures casus. *& Paris. de resignat. benefic. lib.* 10. *quæst.* 6. *nu.* 48.

SVMMARIVM.

1 *Prouisiones beneficiorum iurispat. fiũt coram Ordinarijs, & per literas Apostolicas.*
2 *Literæ Apostolicæ interdum expediuntur in forma dignum.*
3 *Aliquando uero in forma gratiosa.*
4 *Expeditio quomodo fiat per Camerã.*
5 *Executores literarum in forma dignum.*
6 *Literæ Apostolicæ super beneficio iurispatr. semper habent clausulam, verificato prius, quod iuspat. &c.*
7 *Executor quando possit procedere.*
8 *Et coram eo debent exiberi literæ originales.*
9 *Episcopus non potest exequi literas directas suo Vicario.*
10 *Vicarius non potest exequi literas directas suo Episcopo.*
11 *Vicarius potest exequi literas directas Vicario antecessori suo.*
12 *Et quando id procedat.*
13 *Vicarius Capituli non potest exequi literas directas vicario Episcopi.*
14 *Executor secundus quando possit procedere si primus executor intra 30. dies beneficium non contulit.*
15 *Et prius habet constare de negligentia primi executoris.*
16 *Executor primus quando etiam post 30. dies possit literas exequi.*
17 *Executor secundus, quando, & quomodo procedat ad executionem.*
18 *Executor literarum in forma dignum potest alteri vices suas subdelegare.*
19 *Executores literarum Apostolicarum sunt meri executores, & fiunt aliquando mixti.*
20 *Præsertim si adsit clausula, vocatis vocandis.*
21 *Ab executore mixto datur appellatio suspensiua.*
22 *Clausula, contradictores &c. habet locum contra contradictores de facto.*
23 *Executor neminem citare tenetur si possessio beneficij sit vacans.*
24 *Legitimus contradictor quis sit.*
25 *Executoris iurisdictio quandiu duret.*
26 *Executor literarum in forma gratiosa quid facere debeat.*
27 *Et si alius possideat citari debet.*
28 *Verificanda sunt ea, quorum falsitas vitiat gratiam; etiam parte non opponente.*
29 *Valor quomodo probari debeat.*
30 *Impetrans ætatem probare tenetur.*
31 *Aetas quomodo probetur.*
32 *Gratia si neutri, quomodo intelligatur.*
33 *Narratiua gratiæ est probanda.*
34 *Et aliquando in ea sufficit semiplena probatio.*
35 *Executores literarum in forma dignũ debent se informare de omnibus narratis.*
36 *Constare debet de prouidendi idoneitate.*
37 *Idoneus quis sit, & dicatur.*
38 *Idoneitas verificatur præuio examine.*
39 *Qualitates aliæ verificantur per testes, & probationes alias.*
40 *Verificatio super idoneitate non potest omitti.*
41 *Et si idoneitas est notoria, exprimenda est in literis.*
42 *Examen in collatione parochialium non potest omitti.*
43 *Narratiua gratiæ quando, & quomodo sit verificanda.*
44 *Clausula, quòd resignans aliunde habet vnde viuere possit, quomodo verificatur.*
45 *Qualitas adiuncta verbo intelligitur secundum tempus verbi.*
46 *Si resignans sit mortuus, nil debet verificari circa d. clausulam.*

Nar-

47 *Narrata debent esse vera tempore impetrationis, non executionis.*
48 *Narratiua dispensationis matrimonialis quomodo verificetur.*
49 *Subreptio ipso iure gratiam vitiat.*
50 *De subreptione opponi non potest post 40. annos.*
51 *Nec etiam intra 40. annos, si adsit clausula, sublata &c.*
52 *De clausula, verificato prius &c.*
53 *Executores extraordinarij qui.*
54 *Possessio capta nomine Cameræ est ad fauorem prouisi.*

CAPVT QVINTVM.

De Executione, & Executore literarum Apostolicarum.

1 QVONIAM beneficiorum etiam iurispatronatus prouisiones expediuntur nedum coram Ordinarijs locorum, sed sæpissimè per literas Apostolicas, vt dixi cap. præcedente, ideo non erit extra propositã materiam de executione, & executore præfatarum literarum Apostolicarum hic aliqua adnotare.

2 Expediuntur ergo literæ Apostolicæ super beneficiorum prouisionibus in forma dignum directæ Ordinario loci, vbi situm est beneficium, pro earundẽ executione, vel in forma gratiosa directæ ipsi prouiso, &
3 pro executione directæ alteri, & ideo executores, alij dãtur pro executione literarum in forma gratiosa idest, quando collatio fit à Papa clerico examinato, & idoneo reperto, & dictæ literæ habent cordas sericas rubei, croceiq. coloris, & in ea eliguntur executores in ecclesiastica dignitate constituti, seu Canonici ecclesiarum Cathedralium, &
4 si expeditio fit per Cameram, ponũtur simul, gratiosa, & executoria, aliàs per Cancellariam extra Cameram, datur executorialis in alia bulla separata cum corda canapi, & plumbo. *Hier. Paul. in pra. canc. in not. sup. ben. reser.*

5 Alij executores dantur pro executione literarum in forma dignum, quando collatio non fit à Papa, sed committitur facienda Ordinario loci præuio examine, & in altera bulla parua, quæ dicitur executorialis cõmittitur vni ex Episcopis vicinioribus, seu eorum Vicarijs, vt si intra triginta dies postquam literæ Ordinario executori fuerint præsentatæ, ab eodem non fuerit facta executio, ille secundus executor conferat &c. *Garc. de benef. par. 6. c. 7. n. 1. & seqq.*
6 & si beneficium sit iurispatronatus in literis quomodocunque expeditis apponitur hæc clausula, verificato prius coram Ordinario loci, quòd iuspat. sit ex fundatione, & dotatione; nisi coram Illustriss. D. Datario id esset iustificatum, quia tunc omitteretur dicta clausula. & literæ Apostolicæ ob earum reuerentiã habent executionem paratam. *c. si capitulo. & ibi glo. verb. exequatur. & c. seq. de conc. præb. lib. 6. Abb. in c. constitutus. n. 9. de appell. & Menoch. de adipisc. remed. 6. nu. 35. Sarnen. in tract. breuium. nu. 4.* nisi adsit legitimus contradictor. vt ait *Cæsar Argelus in tract. de legitimo contradictore. quæst. 15. art. 1. num. 1.* & fuit dictum in *Abulen. pensionis. 15. Decemb. 1610. corã D. Pirouano.* & in *Hispalen. præeminentiarum. 24. Ianuar. 1614. corã Card. Sacrato. Card. Seraphin. decis. 1484. num. 4. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glo. 9. in adnotat. nu. 220. & seqq. Dec. cons. 220.* & fuit dictum in *Nicien. Parochialis. 24. Maij. 1624. coram R. P. D. Vbaldo.* quæ in calce operis est dec. 46.

7 Executor autem non potest procedere antequam sibi literæ præsententur. *cap. super eo. 2. de appellat. Mandos. reg. 27. Cancell. quæst. 17.*
8 & requiritur præsentatio literarum originalium & authenticarum. *Abb. in c. cum in iure peritus. nu. 6. vbi Felin.*

*lin.nu.*8.*& 9. de off.deleg.* & fuit resolutum per Rotam *in vna Tridentin. beneficij del' Rosal'.* 11.*Decemb.*1594.
9 *coram* Penia. nec potest Episcopus exequi literas directas vicario suo. *Card.in clem. & si principalis.quæst.* 9.*vbi Bonifat. nu.*13.*de rescript.* Rebuff. *in praxi beneficiar. in forma Vicarij.num.*161. *Sbrozzius de Vicario Episcopi. lib.* 2. *quæst.* 136. *& lib.*3. *quæst.*51. *Marc.* Anton.*Genuens. in praxi Archiep.Neapol.c.*83.*num.*11.
10 nec è conuerso potest Vicarius Episcopi exequi literas directas Episcopo suo. Dec.*in c.quia. n.*78. *& seqq. de off.deleg.*Rebuff.*vbi sup.* nisi vices suas Vicario subdelegauerit. *Rota dec.*2.*de off.deleg.& dec.*9.*de off.vic. in antiquis.*Rebuff. *vbi sup. num.*199.
11 *& seqq.* potest tamẽ Vicarius exequi literas directas Vicario antecessori suo. *Abb.in c.quoniam Abbas. nu.*10. *&* 11. *de off. deleg.* non solum quan-
12 do constat ex coniecturis Papam habuisse rationem Tribunalis, sed etiã in dubio. *Flam.Paris. de resig benefic. lib.*1.*quæst.*11. *à nu.*17. *Marc.*Anton. Genuens. *vbi sup. c.*82.*nu.*2. *Sbrozz. vbi sup. lib.*2.*quæst.*67. *Thom.Zanch. de matrim.lib.*8.*disput.*27. *nu.*10. *&* 31.*Put.dec.*487.*lib.*2.non tamen po-
13 test Vicarius Capituli sede vacante exequi literas directas Vicario Episcopi. *Sbrozz.vbi sup. lib.*1.*quæst.*16. *Genuens. d.c.*82. *num.*12. ita tenuit *Rota in vna Ilerden. Pensionis, siue vnionis.*4.*Maij.*1588. *coram Card. Seraphino.* quæ est impressa *dec.*816.
14 Sed dubium est, si Ordinarius primus executor intra dies triginta non confert beneficium, quia impetrans non est idoneus, vel quia literæ sunt subreptitiæ, & narratiua non fuit verificata, & ita executor præfatus pronunciando declarat, se dictas literas executioni non demandasse ex causis supradictis, an eo casu possit recurri ad secundum executorem, & clarum est, non dari talem recursum, quia executori secundo data est iurisdictio conditionalis, idest, si primus executor fuerit in mora, & intra 30. dies à die præsentationis literarum non fuerit eas executus ad ea, quæ habetur in d.*c.si capitulo. de cõc.præb. lib.*6.*vbi* Ancharan.*num.*21. de qua negligentia debet constare priusquã
15 secundus executor procedat, nam si pars sentiat se grabatam debet appellare à sententia dicti primi executoris ad Papam. ita fuit resolutum in vna *Bergomen. parochialis.* 25.*Februar.*1575.*coram* D.*Oriolen.*attamẽ
16 primus executor post lapsum 30. dierum re integra, idest si nihil egerit, seu declarauerit, potest moram purgare, & exequi præfatas literas. *Archid.in d.c.si capitulo. & ibi Frãc. num.*3.*Cassador.dec.*8.*de præb. Praxis Arch.* Leonis.*par.*2.*c.*16.*num.*72. *Mar.Antonin.var.resoluc.lib.*1.*resol.* 112. *casu* 15. & potest executor se-
17 cundus procedere ad executionem, & sufficit, quòd ex actis transmissis factis coram primo executore, constet de præsentatione literarum, & de requisitione facta per partem, & quòd nulla executio appareat ex prædictis.
18 Item executor literarum Apostolicarum in forma dignum potest alteri vices suas subdelegare etiam in totum, si non sit expressum nomen personæ. *c. is cui. de off.deleg. lib.*6. *Staphil. de formis mandatorum de prouidendo. vers. decimo. Zanchez vbi sup.lib.*8.*disput.*27.*nu.*43. Rota *decis.* 18.*de conc.præb. in nouis.*
19 Isti autem executores sunt meri executores, verum si adsit contradictor legitimus, seu intrusus, fiunt mixti executores, & tenentur assumere partes iudicis, & iudicialiter procedere cum causæ cognitione, & diffinitiuè sententiare. ad notata per Doct. communiter in *c. vlt. de præsumpt. vbi* Abb.*num.*11. *&* Felin.*nu.* 16.*Paris.vbi sup. lib.*11.*quæst.*10.*nu.* 15. præsertim si adsit clausula voca-
20 tis vocandis. Felin. *in c.exibita.nu.*4. *de iudic. Marchesan. de commission. p.*2.*c.*3.*nu.*21. & secundum eos tunc

à dicta

à dicta sententia datur appellatio suspensiua, cum ab executore mixto rectè appelletur. *glos. in c.pastoralis. §.quia vero.versic.sed à mixto.de off. deleg.Staphil. in noua forma mandati de prouidendo.nu.3.* & ita fuit resolutum in vna *Fauentina Parochialis*. 1592. *coram Card.* Pamphilio. quia
22 clausula, contradictores appellatione postposita compescendo, solum habet locum contra contradicentes de facto, non contradicentes de iure, idest per viam iuris. *glos. in c. pro illorum.verbo,contradictores.vbi Abb. num. 9. de præb. Rebuff. ubi sup. in forma nouæ prouisionis, uerbo, contradictores. Sallustius* Tiberius *in practica Auditoris Cameræ.lib.3.cap.6. nu.3. & 50. Emanuel Rodriq. quæst. regular.tomo 1,quæst.8.art.12. Hier. Gonzal.in comment.ad reg.8.Cancell. post glo.9. & §.1.in annot.contra nullit. & attent. in caus. benefic. n.242.*
23 si tamen possessio beneficij sit vacãs, non tenetur executor aliquem citare, neque assumere partes iudicis, & ideo ab eo non potest appellari, etiã stante clausula vocatis vocandis, nisi compareat legitimus contradictor. *Menoch.de arbitrar. iudic. lib.2. casu 18.Couarru.pract.quæst. c.16. num.1.*
24 & quis sit legitimus contradictor dixi supra lib. 11. cap. 4. & nunc dicas quòd præsentatus ante institutionem dicitur legitimus contradictor ad impediendam executionem gratiæ in forma dignum, in qua sit clausula, dummodo alteri non sit ius quæsitum. *Rot. decis.17. de præb. in nou.* & fuit dictum in *Tirasonen.eleemosynariæ.20.Ian.1602.coram Card. Lancellotto.* & in *Bergomen.beneficij. 24.Nouemb.1614.coram Vbaldo.* & in *Calaguritana beneficij. 17. Iunij. 1602.coram Litta.* dummodo acceptauerit præsentationem, & sit præsentatus ab omnibus patronis, seu maiori parte, quia si sit præsentatus à medietate non potest impedire præsentatum ab alia medietate habente derogationem medietatis. vt fuit dictum in *Meliten. pensionis. 13. Nouemb. 1595.* & in *Mediolanen. Capellaniæ.22.Martij.1602. coram Corduba.*

25 Et quæ executoris iurisdictio durat vsquequo prouisus pacificè possideat, quo pacificè possidente executoris iurisdictio expirat. *Staphil. de lit. grat. tit. de vi, & effectu clausul. §. significatio clausulæ, inducentes. num.3.* ne præiudicetur potestati, & iurisdictioni ordinariæ. & facit pro hoc *text. in c. in literis.ff.de off.deleg.* & de talibus executoribus vide Marium *Antonin.vbi.sup.var.resol.lib.1. resol.29.39.50.55.58.72.105.*

Nunc videamus quid sit verificandum coram prædictis executoribus. &

26 Primo coram executoribus literarum in forma gratiosa nulla est facienda probatio, quia isti debent tantum prouisum inducere in possessionem, & ad capiendam possessionẽ nulla requiritur probatio. *Paris. vbi sup. lib.10. quæst.3. nu.53.* qui de communi opin. & de stylo testatur.
27 nisi alius esset in possessione beneficij, nam talis possessor esset citãdus, & tunc executor debet assumere partes iudicis, & tunc impetrans tenetur verificare narrata præsertim parte opponente, nam subintelligitur clausula, si præces veritate nitantur. *c. 2. de rescriptis. Paris. vbi sup.num.1. & 50. Zecchius de ben.& pens.c.9.num.3.& c.13.nu.4. Verall. decis.39.par.2.Cæsar de Grass.dec.48. 56. & 66.* & parte non opponente
28 sunt ea verificanda, quorum falsitas vitiat gratiam, vt clericatum expressum, vel dispensationem. *Cæs.de Grass.dec.47.Verall.dec.310.num.5. par.1.Rota dec.531.par.1.diuers.Sall. Tiber. in d.pract.aud.cam. lib.3.c.1. num. 8. & 9.* & debet probari valor
29 distinctè, & separatè, vt fuit dictum in *Oppiden. pensionis. 3. Iunij.1585. coram Card. Pamphilio.* item impe-
30 trans probare tenetur ætatem. *Put. decis.187.& 202. lib.1. & dec.377.*

lib. 3. Verall. dec. 128. vsque ad 35. p. 1. Paris. vbi sup. num. 36. & 37. & quo-
31 modo probetur ætas. vide *Bart. in l. de ætate. quæst. 2. ff de minorib. Mandos. reg. 18. quæst. 4. Mascard. de probat. concl. 666. & 668.*

32 Et circa gratiam si neutri, de qua *Rebuff. vbi sup. tit. de rescripto, si neutri. & Mandos. de signatura gratiæ, tit. si neutri. & reg. 27. quæst. 18. & reg. 33. quæst. 10.* in qua, licet sit conditionalis dupliciter, idest, quòd beneficium vacet, & quòd neutri ius competat, impetrãs verificare debet vtramque conditionem. *Cotta dec. 283. ita Rota in Mediolanen. Præposituræ. 28. Iunij. 1589. coram Cardin.*
33 *Platto.* & narratiua super qua principaliter fundatur gratia, est plenè probanda, vt narratiua reseruationis,
34 deuolutionis, & similium. in narratiua autem, quæ non est principale fundamentum gratiæ, licèt sit causa impulsiua, sufficit semiplena probatio. ita *Aegid. decis. 113. 114. & 611. Put. decis. 10. & decis. 266. lib. 3.*

35 Secundo coram executoribus literarum in forma dignum, tàm primis, quàm secundis datis in casu negligentiæ, & coram eis fit informatio omnium narratorum. *Paris. vbi sup. lib. 8. quæst. 7. in fine.* & quia de ido-
36 neitate constare debet ex clausula illa, si idoneum esse repereris &c.
37 ideo idoneus in hoc proposito est legitimis natalibus ortus, ordine, ætate, bonis moribus, & sufficienti præditus scientia. *Pet. Greg. Tolos. de benefic. c. 35. nu. 1. Conc. Trident. sess. 24. de ref. c. 18. vers. peracto. & sess. 7. de ref. cap. 1. Rebuff. vbi sup. tit. requisita ad collat. ben. à nu. 16. Paris. vbi sup. lib. 4. quæst. 1. nu. 5. Gonzal. vbi sup. glo. 4. à num. 108.* & circa literaturam ido-
38 neitas verificatur per examen, quo-
39 ad alias qualitates, per testes, seu alias legitimas probationes. *Mascard. vbi sup. concl. 877. nu. 8. Paris. vbi sup. lib. 8. quæst. 7. ad finem. & lib. 10. quæst. 3. Gonzal. d. glo. 4. n. 170.*
40 quæ verificatio super idoneitate nũquam potest omitti etiamsi executor sciat impetrantem esse idoneum, aliàs prouisio esset nulla ob defectũ non impletæ conditionis positæ in literis. *Card. in clem. 1. num. 11. de conc. præb. Oldrad. cons. 41.* & si èst no-
41 toria idoneitas, debet executor id exprimere in collatione, vel relatione. *Zanch. de matrim. lib. 3. disputat. 33. nu. 16. & 24.* in collatione tamẽ
42 parochialium nunquam potest omitti examen, quòd fit saltem coram tribus examinatoribus synodalibus. *Fuscus de visitat. lib. 2. c. 5. n. 5. Paris. vbi sup. lib. 8. quæst. 9. nu. 83. Gonzal. d. glo. 4. à nu. 89.* & de narratiua gra-
43 tiæ, quando sit verificanda, & quomodo iustificetur eleganter tradit *Hercules Marescott. variar. resolut. lib. 2. cap. 1.*

44 Et circa illam clausulam, quòd resignans aliunde habeat, vnde viuere possit, dicendum est eam verificari debere tempore executionis dictæ gratiæ, quia illa verba, si tibi
45 constiterit, sunt futuri temporis, & qualitas adiuncta verbo debet intelligi iuxta tempus verbi. *l. in delictis. §. 1. ff. de noxalib. Abb. in c. cum in cunctis. §. inferiora. num. 10. de elect. ubi* Dec. *num. 22.* & si tempore exe-
46 cutionis resignans esset mortuus, nihil debet verificari, cum mortuus nõ ægeat alimentis. *Garc. de benef. par. 1. c. 5. à nu. 200. & 207.* quamuis alij
47 dicant narrata debere esse vera tempore impetrationis, non tempore executionis. *Io. Gutierez quæst. can. lib. 2. c. 15. nu. 131. & 133. Zanchez ubi sup. lib. 8. disput. 30. nu. 4. & 5. ex doctrina Abb. in c. quia circa. de consang. & affinit.* id tamen non obstat, quia Abb. non loquitur in nostris terminis, sed quando committitur dispensatio cum clausula, quòd se informet super narratis, vt quando narratur secuta copula, quæ consulto postea secuta fuit. & sim. & arti-
48 culi qui fiunt super dispensationibus matrimonialibus debent ad vnguem veri-

verificari ad fraudes tollendas. & de
his latè *Garc. ubi sup. par.6.c.2.§.1.
& §.2.*
49 Et notandum est, quòd quamuis
subreptio ipso iure gratiam vitiet.
prout de communi testatur *Felin. in
c. ad audientiam. il' 2. num. 22. de*
50 *rescript.* tamen de subreptione post
40. annos non potest opponi à tempore
datæ numerandos. *Felin. in cap.
eam te. de rescript.* nec etiam intra
51 40. annos potest opponi de subreptione,
si in literis sit clausula, quòd
de subreptione. &c. & clausula sublata.
&c. *Put. decis. 377. lib. 3.* secus
52 si dictæ clausulæ non essent simul iun
ctæ. *Put. decis. 213. lib. 2. Marescott.
ubi sup. lib. 2. c. 99.* & de clausula,
verificato prius coram Ordinario loci,
quòd iuspatr. sit ex fundatione,
vel dotatione. dicam infra. in cap.
de clausulis.
53 Sunt etiam alij executores extraordinarij,
vt executores breuium, seu
literarum in forma breuis de capiēda
possessione qui dantur, vel nomine
Cameræ Apostolicæ, vel ad fauorem
literarum sub plumbo per prouisum
Apostolicum expeditarum, vt per
*Gonzal. ubi sup. in §.7. proœm. num.
208. & glos. 9. in annotat. num. 246.
& Garciam ubi sup. p. 6. c. 3. in princ.*
54 & possessio capta nomine Cameræ
est ad fauorem, & commodum prouisi,
cui postea est consignanda, seu
cedenda. *Gonzal. glos. 35. num. 113.
& seqq. Garc. ubi sup. nu. 17.*

Et est notandum, quòd executor non benè procedendo non priuat quem sua possessione, nisi quatenus talis se pro spoliato habuerit. *Put. dec. 419. lib. 2.* & fuit dictum in *Rota 3. Decemb. 1627. in causa Canonicorum regul. monasterij B. Mariæ Nouesien. coram* R. P. D. *Vbaldo*. quæ in calce operis est decis. 55. & quæ possessio sit manutenibilis habetur in *Barchinonen. beneficij. 26. Nouemb. 1627. coram* R. P. D. *Durano*. quæ in calce operis est dec. 56.

SVMMARIVM.

1 *Gratia quando expiret morte Papæ, vel non.*
2 *Gratia super beneficio quando dicatur facta.*
3 *Etiam per mandatum de prouidendo.*
4 *Executoris meri, seu mixti potestas non expirat morte Papæ.*
5 *Gratia ad beneficium uacaturum non expirat morte Papæ.*
6 *Quando collatio facta est ex nunc prout ex tunc.*
7 *Secus si gratia esset facienda.*
8 *Gratia super assignatione certæ pensionis non expirat morte Papæ.*
9 *Dispensationes non expirant morte Papæ.*
10 *Et possunt Ordinarij eas expedire sede Apostolica uacante.*
11 *Regula 11. Cancellariæ Apostolicæ.*
12 *Gratia dispensationis tunc à Papa censetur facta.*
13 *Licentia eligendi confessarium non expirat morte Papæ.*
14 *Facultas audiendi confessiones nō expirat morte concedentis.*
15 *Licentia capiendi ordines non expirat morte concedentis.*
16 *Literæ gratiæ, & iustitiæ quæ expirent morte Papæ.*

CAPVT SEXTVM.

Gratia numquid expiret morte Summi Pontificis, qui eam concessit.

1 GRATIA, siue mandatum de prouidendo in forma dignum non expirat per mortem Papæ concedentis, re integra, sed potest executor ad executionem procedere, quoniam vbi prouideri mandatur certæ personæ de certo beneficio vacante, gratia tunc dicitur facta, per quam quis habet saltē

ius

2 ius ad illud, & ad rem, licet non habeat ius in illo, & in re,& sic intrat *text. in c. si super gratia. de off.deleg. lib.6.& Rota decis.12. de off. delegat. in nouis. Mandos. reg.10. quæst.2. num.4.* Io.*Gutier.can. quæst.lib.2.cap. 17.nu.5. Enriquez in summa lib.14. cap. 17.num. 7. Zanches de matrim. lib. 8. disputat. 28. num. 87. & seq.*
3 quod procedit etiamsi mandetur prouideri de certo beneficio cum causæ cognitione, & citatione partis, tunc enim per mortem Papæ cõcedentis non expirat gratia,nec executoris potestas ex *d.c. si super gra-*
4 *tia.* quod procedit in executore tàm mero, quàm mixto. Rota *d.decis.12. Gutier.vbi sup. & Zanches vbi supra n.88.* Accedit,quod etiam gratia ad
5 beneficium vacaturum incertum nõ expirat morte Papæ concedentis,ante vacationem etiam re integra,quãdo non committit executori prouisionem, sed ipse confert ex nũc prout ex tunc,quia tunc gratia est facta
6
7 *d.c.si super gratia.* secus si gratia esset facienda.*cap.si cui nulla. de præb. lib. 6. Graffius in decis. cas. conscient. lib.4.cap.2.num.28. Gonzal. in comment.ad reg.8. Cancell.glos.12.n.42.*
8 Et ideo si alicui sit cõcessa gratia, per quam committitur assignatio certæ pensionis, non expirat morte Papæ re integra, sed executor poterit ad executionem procedere. *Gigas de pensionib.quæst.91.*
9 Similiter dispensationes, quæ secundum *Concil.Trid.sess.22. de refor. cap.5.* committuntur Ordinarijs, vt repertis precibus veris dispensent, non expirant morte Papæ re integra. *Acchill. decis.78. Zanches vbi supra lib.8. disput.30. num.12.* possuntque
10 Ordinarij istas expedire etiam Sede Apostolica vacante antequam exeat & publicetur Regula II.Cancellariæ super reualidatione literarum prædecessoris gratiæ, & iustitiæ infra annum cõcessarum, quàm refert *Quaranta in summa* Bullarij. *ver. regulæ Cancell. Apost. reg.*11. quæ est huius-
11 modi tenoris. Item prædictus sanctissimus D.N. omnes, & singulas à prædecessore suo infra annum ante diem obitus sui concessas gratiæ, vel iustitiæ literas, temporibus debitis eorum executoribus, seu iudicibus non præsentatas, omnino reualidauit, in statum pristinum, in quo videlicet ante fuerant, vel pro quibus erant obtentæ, quoad hoc plenariè restituit, ac decreuit per executores, seu Iudices prædictos, vel ab eis subdelegandos, ad expeditionem negociorum in eis contentorum procedi posse,& debere iuxta illarum formam. nam gratia dispensationis per Papam facta censetur,
12 quia est gratia singularis, certa, & determinata, cuius executio, & dispensationis in esse deductio committitur Ordinario.*Enriquez vbi sup. lib.7.cap.21.§.7.& lib.12.c.3.§.10. & lib.14. cap.17. §.7. Emanuel Rodriquez quæst.regul. tomo 1. quæst.9. art.7.Suarez tomo 5.de censuris. disputat. 41. sect. 2. ad finem. Zanches*
13 *vbi sup.num.87.* sicuti etiam licentia eligendi confessarium data à Papa, non expirat morte concedentis,quia est gratia facta ipsi pœnitenti. *Nauar.in c.placuit.de pœnit.dist.6.n.35. Zanches vbi sup.num.45.& 93. Gonzal.d. glos.12. num.39.* sicuti etiam
14 facultas audiendi confessiones concessa à Papa,vel Episcopo non expirat per mortem concedentis, quia est mera gratia,nisi esset data adbeneplacitum concedentis, quia beneplacitum eius morte finitur, sicuti licentia ad ordines suscipiendos ab
15 alieno Episcopo, quæ non expirat morte concedentis. *Gutierez can. quæst.lib.2.quæst.75.num.5. Marc. Anton.Genuens.in prax. Archip.Neapol.cap.81.num.4. & cap.85. nu.39.*
16 *Gonzal.vbi sup. num. 36.* & circa literas gratiæ, & iustitiæ,quæ expirant per mortem Papæ videatur supradicta *Reg.11. Cancell. Apost. & glos. ad illam, Rebuff. Mandos. & Gonzal. vbi supra num. 51. & 52. &*

Garc.

Garc. de beneficijs par. 6. cap. 2. §. 3.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio quid sit.*
2 *Per subrogationem quis substituitur in locum collitigantis.*
3 *Subrogatio fit duobus modis.*
4 *Subrogatio fit duabus de causis.*
5 *Subrogatio fit per cessionem alterius collitigantis.*
6 *Subrogatio gratiosa habet vim breuis de capienda possessione.*
7 *Gratiosè subrogato non datur mandatum de manutenendo.*
8 *Eique datur mandatum de immittendo procedendo executiuè.*
9 *Subrogatus potest propria auctoritate ingredi possessionem.*
10 *Quod procedit, si beneficium erat litigiosum.*
11 *Subrogatus quid probare debeat.*
12 *Mandatum de immittendo, quando non detur gratiose subrogato.*
13 *Subrogatio peti debet intra mensem.*
14 *Collitigans debet petere gratiam intra mensem, si cessionem habeat à collitigante.*
15 *Licitum an sit se redimere à vexatione iniusta.*
16 *Sed à vexatione iusta per pecuniam se redimere non licet.*

CAPVT SEPTIMVM.

De Subrogatione.

1 SVBROGATIO est in locum alterius litigantis suffectio *l. pro-*
2 *ponebatur. ff. de iudic.* vnde per gratiã subrogationis quis sufficitur, & substituitur in beneficium, seu ius beneficij collitigantis, quæ fit duobus mo-
3 dis, aut enim Papa subrogat, aut subrogari mandat. & fit duabus de causis, scilicet, per mortem, vel per
4 resignationem per *text. in cap. 1. vt lit. pend. lib. 6.* fit etiam subrogatio
5 per cessionem alterius collitigantis, vt per *Rebuffum in praxi beneficial. tit. de subrogation. circa princ. Mobedanus dec. 11. vt lit. pend.* Mandosius *de sign. grat. tit. de subrog.* & gratiosa
6 subrogatio habet vim breuis de capiẽda possessione, quia gratiosè subro-
7 gato etiam quoad possessionem quãuis non detur mandatum de manutenendo, nisi prius possessionem corporalem apprehendat. *Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. § 3. proœm. num. 93. & 94. & gloss. 34 num. 110.*
8 datur attamen mandatum de immittendo procedendo executiuè absque discussione, & verificatione sua gratiæ, constito tantum de clericatu, & vacatione, ac possessione antecessoris tempore vacationis modo nõ sit par titulus ab alio productus, & de reseruatione. *Mobed. d. decis. 11. Put. dec is.*
9 495. & talis subrogatus põt propria auctoritate intrare possessionem etiã lite pendente. *Flam. Paris. de resign. benef. lib. 2. quæst. 3. à num. 67.* & totũ id procedit, quando beneficium erat litigiosum. vt fuit resolutum in vna *Vrgellen. Archidiaconatus. 15. Iunij. 1592. coram* D. *Penia.* & sic subroga-
11 tus debet probare litem, possessionem, & obitum defuncti. vt ibi, *Garc. de beneficijs, par. sexta, cap. 4. in princ.*

12 Et mandatum de immittendo nõ datur subrogato gratiosè, primò, quando subrogatio datur in beneficio non litigioso, vel non reseruato, seu clarè affecto. secundò, quando est par titulus ab alio productus. tertiò, quãdo gratia subrogationis fuit data incidenter ad gratiam principalẽ inter clausulas generales. quarto, quando subrogatio fit in ius sui authoris non possidentis, quia subrogatus tunc tenetur ad iustificationẽ suæ gratiæ, & est procedendum ordinariè, non executiuè. *Innoc. & alij in c. 1. vt lit. pend. Achill. decis. 2. de probat. Garc. d. p. 6. c. 4. à n. 29. ad 57.*

13 Subrogatio autem collitigantis petenda est intra mensem, ad hoc vt annulletur omnis alia gratia facta tertio, aliàs post mensem non annullat

lat gratiam anteriorem alteri factam ex regula 28. Cancellariæ Apostolicæ de subrogandis collitigantibus relata à *Quaranta in summa Bullarij. ver. regulæ Cancell. Apostolicæ*. super qua videantur *glos. Sarnen. &* Rebuff. *vbi sup. & Mandos. reg.* 29. *Garc. vbi sup. num.* 57. & sic collitigans, qui cesionem habet à suo col-
14 litigante, (cum beneficium sit litigiosum, & ideo reseruatum Papæ) debet petere subrogationem à Papa intra mensem, & super ea literas expedire, earumque vigore possessionē capere, & ideo malè, & nulliter facit, qui habita cessione capit possessionem ex vi cessionis, forsitan vigore literarum Apostolicarum ante cessionem expeditarum: gratiosè autem subrogatus ad ius vltimi possessoris quid teneatur probare fuit dictum in *Rota in Cæsaraugustana parochialis de Maella* 21. Iunij 1621. *coram* Reuerendiss. D. *Coccino Decano*, quæ in calce operis est decis. 47. & in *Conchen. beneficij* 10. Iunij 1624. *coram Reuerendiss.* D. *Patriarcha Hierosol.* quæ in calce operis est dec. 48. & in Bergom. *Cappellaniæ*. 23. *Martij* 1618. *coram D.* Buratto. quæ in fine est dec. 81.

15 Sed hic cadit dubium, an si quis habeat literas Apostolicas super prouisione certi vacantis beneficij, & dum petit illarum executionem coram dato executore alius iniustè eundem prouidendum vexat expensis, & turbationibus, numquid iste sic vexatus licitè possit dando prædicto vexanti pecuniam, se ab iniusta vexatione redimere, vt puta restituendo vexanti expensas factas, & affirmatiuè respondetur, quòd potest absque peccato redimere se à tali vexatione iniusta dando pecuniam. ita *glos. magistralis in cap. dilectus, de simonia*. S. Thomas 2. 2. *q.* 10. *art.* 2. *vers. ad quintum argumentum. Card. à Turrecremata in c. quæsitum.* 1. *quæst.* 3. & Card. Tolet. *instruct. sacerd. lib.* 5. *cap.* 90. *num.* 8. & malè faciunt, qui iustè vexati dant pecu-
16 niam, vt quiescant, & qui prætextu literarum ad sui fauorem per subreptionem expeditarum dedit pecuniam collitiganti habenti pro se ius apertum, & sententiam fauorabilem & obtinuit executionem literarum absque alia subrogatione, & manet non possessor, sed intrusus, & non facit fructus suos. & de expensis reficiendis collitiganti, qui cessit iuri suo ad alterius fauorem fuit dictum in *Rota in* Aretina *Capellaniæ*. 9. *Feb.* 1618. *coram* R. P. D. *Buratto*. quæ in calce operis est decis. 49. & 16. Ian. 1619. coram eodem, quæ in calce operis est decis. 50. & in Colonien. *canonicatus S. Vrsulæ* 27. *Ianuarij* 1627. *coram* R. *P. D. Vbaldo*, quæ in calce operis est decis. 51. & 14. Maij 1627. coram eodem, quæ in calce operis est decis. 52. & in *Cusentin. Abbatiæ* 20. Decemb. 1627. *coram* R. P. D. Virili, quæ in calce oper. est dec. 53. & gratia si neutri quomodo remaneat iustificata, fuit dict. in *Meten. prior.* 17. Maij 1627. *cor.* R. P. *D.* Merlino. quæ in calc. op. est dec. 54.

SVMMARIVM.

1 *Literæ super beneficijs expediuntur ab ordinarijs, & à Sede* Apostolica.
2 *Clausula, verificato prius. constito. seu si constiterit.*
3 *Clausula prædicta requirit causæ cognitionem.*
4 *Clausula constito &c. citationem partis requirit.*
5 *Clausula si constiterit citationem partis requirit.*
6 *Clausula, verificato, &c. quomodo sit adimplenda.*
7 *Liquidatio quando non sit necessaria.*
8 *Regula de superfluis vitandis.*
9 *Clausula verificato &c. debet impleri secundum decretum Conc.* Trid.
10 *Iudex in causa sua nemo esse potest.*
11 *Verus modus adimplendi d. clausulā verificato.*
12 *Verificaturus d. clausulam quid agere debeat.*

Legi-

13 *Legitimus contradictor audiri debet, & citari.*
14 *Clausula per ablatiuum absolutum importat conditionem.*
15 *Notarius quando attestationem facere debeat de ipsa verificatione iurispat.*
16 Clausula, *si idoneum repereris, vel quatenus idoneus reperiatur.*
17 *Examen idoneitatis ad beneficia est actus extraiudicialis.*
18 *Clausula, si idoneum, vel quatenus idoneus importat monitionem.*
19 *Clausula, si inueneris, vel repererit.*
20 *Quæ important causæ cognitionem.*
21 Clausula, *motu proprio, ex certa scientia, & de plenitudine potestat. quæ*
22 *Non operantur in præiudicium tertij.*
23 *Effectus clausulæ motus proprij.*
24 *Clausula motus proprij tollit subreptiones.*
25 *Sed non in præiudicium tertij.*
26 *Clausula ex certa scientia.*
27 *Clausula vocatis vocandis.*
28 *Quæ facit executorem de mero mixtum.*
29 Et *tollit vitium subreptionis.*
30 Et *facit causam appellabilem.*
31 *Clausula inducas, conferas, manuteneas.*
32 *Quam iurisdictionem tribuat.*
33 Executoris *officium quandiu duret.*
34 *Executoris officium ceptum ante mortem concedentis durat etiam post mortem.*
35 *Clausula amoto.*
36 *Executor vi clausulæ amoto quem amouere possit.*
37 *D. clausula executorem merum facit mixtum.*
38 De *habet vim expressionis coloratæ possessionis.*
39 *Clausula contradictores.*
40 *Clausula appellatione remota.*
41 *Quæ operatur, vt in appellatione sit inserenda causa.*
42 *Et intelligitur solum quoad nominatos in literis.*
43 *Qua nil operatur quando sententia sit notorie iniusta.*
44 Clausula *prout iuris, & prout de iure.*
45 *Quæ solum iudicem respicit.*
46 *Et posita in commissione de exequendo sententiam quid operetur.*
47 Et *quid in commissione restitutionis in integrum contra tres conformes.*
48 Clausula, *& cætera.*
49 *Quæ extenditur ad ea, quæ sunt de natura, & substantia actus.*
50 Clausula *si ita est.*
51 *Clausula arbitrio tuo.*
52 *Quæ quid regulariter importet.*
53 Clausula *ex nunc prout ex tunc quid operetur.*
54 *Et posita à Papa in collatione beneficij vacantis non suspendit gratiam.*
55 Et *nil operatur ante conditionis existentiam.*
56 *Et relata ad tempus futurum quid operetur.*
57 *Et dispositio, in qua ponitur dicta, clausula, retrotrahitur ad tempus actus.*
58 Clausula, *cuius litis statum, & merita quid operetur.*
59 *Et intelligitur de lite eo modo, quo pendebat.*
60 *Et operatur quòd non dicatur subreptum etiam non expressum.*
61 Dummodo *in gratia sit facta mentio litis.*
62 *Clausula, perinde valere, quid importet.*
63 *Quæ non operatur contra ius tertio quesitum.*
64 Nec *aliquid operatur, si causa principalis cesset.*
65 *Perinde valere est ipsa gratia conualidatoria.*
66 Et *tollit defectum dispensationis.*
67 *Clausula, super ea quoque inter aliquos lis quid operetur.*
68 *Clausula, nec aliter quam si, nec aliàs, aliter, nec alio modo importat formam.*
69 *Et importat formam præcisam.*
70 *Et importat conditionem suspensiuam.*
71 *Et est clausula resolutiua.*
72 *Et est limitatiua voluntatis, & præseruatiua sui iuris.*
73 Clausula, *dummodo non sit alteri ius quæsitum quid operetur.*

Præ-

Clau-

Dum-

253 *Dummodo acta sint trasportata.*
254 *Et dicta clausula comprehendit petitorium, & possessorium.*
255 *Et intelligitur generaliter, & non stat restrictiuè.*
256 *Et apposita in causa possessorij facit vt etiam petitorium deduci possit.*
257 *Et facit vt sententia lata in gradu appellationis sustineatur tanquam in prima.*
258 *Et dicta clausula æquitatem sapit.*
259 *Clausula ius, & iustitiam quid faciat.*
260 *Et quoad non expressa nil operatur.*
261 *Et operatur, quod agens in possessorio obtinere possit in petitorio.*
262 *Et per eam censetur intentatum remedium magis vtile.*
263 *Clausula saluo iure dicitur salutaris.*
264 *Et per eam actor non dicitur dolosè plus petijsse.*
265 *Saluo iure superflui quid denotet.*
266 *Clausula sine præiudicio executionis lit. Apost. quid operetur.*
267 *Et facit commissionem conditionalem.*
268 *Et non purificata conditione non est in causa procedendum.*
269 *Et potest dici de eius nullitate post factam executionem.*
270 *Et intelligitur de literis antea emanatis.*
271 *Et per eam sustinetur executio facta appellatione pendente.*
272 *Clausula non retardata solutione, vel sine retardatione solutionis pensionis quid operetur.*
273 *Qua stante etiam lite pendente pensio solui debet.*
274 *Etiamsi per appellationem sententia suspendatur.*
275 *Et dicta clausula non apponitur pro pensione apposita ab inferiore.*
276 *Clausula generalis quomodo procedat.*
277 *Et posita post specificata restringitur ad præcedentia.*
278 *Et non cmoprehendit maiora expressis.*
279 *Et posita in fine ad omnia refertur.*
280 *Et quando dicatur dispositiua.*
281 *Et non capit vacationes futuras.*
282 *Et posita in priuilegijs non includit ignorata.*
283 *Et posita in mandato restringitur ad contenta in mandato.*
284 *Clausulæ vniuersales cuius sint efficaciæ.*
285 *Et nullam restrictionem admittunt.*
286 *Clausula specialis quid operetur.*
287 *Clausula plura respiciens determinabilia quid faciat.*
288 *Clausula per ablatiuũ absolutum quid operetur.*
289 *Iurisdictio non competit si conditio nõ sit impleta.*
290 *Et de conditionis implemento debet in actis constare.*
291 *Quod non procedit in clausula constito.*
292 *Clausula habens plures intellectus quid faciat.*
293 *Mens disponentis attenditur si verba repugnent.*
294 *Verba clausulæ intelligi decent secundũ communem vsum loquendi.*
295 *Communis vsus loquendi, qui erat tempore dispensationis attendi debet.*
296 *Communis vsus loquendi loci attenditur.*
297 *Interpratatio in dubio fit conueniens vulgari loquendi consuetudini.*
298 *Clausulæ executiuæ quæ.*
299 *Et non ampliant, nec mutant principalem dispositionem.*
300 *Etiamsi remaneant superfluæ.*
301 *Si sint conditionaliter prolatæ.*
302 *Et si positæ sint ad augendum augent.*
303 *Et dispositionem interpratantur, sed illam non alterant.*
304 *Et ex eis colligitur mens disponentis.*
305 *Et in literis nil operantur, & quare.*
306 *Clausula in fine posita refertur ad omnia præcedentia.*
307 *Etiamsi præcedentia contineant diuersa.*
308 *Et id quando procedat.*
309 *Nisi non commodè ad præcedentia referri possit.*
310 *Vel si simus in odiosis.*
311 *Vel quando subest diuersa ratio.*
312 *Vel quando dicta clausula per se subsistit.*

313 *Vel si simus in his, in quibus est facta specialis prouisio.*

314 *Vel si ex tali relatione resultet contrarietas.*

315 *Vel si dispositio, ad quam refertur, efficeretur inutilis.*

316 *Vel quando sequeretur absurdum.*

317 *Vel si pœna sit in aliqua parte apposita, quia non censetur repetita.*

318 *Vel si simus in his, quæ incidenter posita sunt.*

319 *Vel quando restringeretur dispositio.*

320 *Vel quando mens disponentis locum haberet sine dicta relatione.*

321 *Vel si in alio capitulo aliquid subaudiatur.*

322 *Vel si ex dicta relatione resultaret iurium correctio.*

323 *Vel si simus in his, quæ in referente sunt excepta.*

324 *Vel si resultaret intellectus iuri contrarius.*

325 *Vel si plura sint capitula super eodem negocio habentia orationem perfectam.*

326 *Vel si resultaret absonus intellectus.*

327 *Vel si adsit maior ratio, quòd referatur ad proximiora.*

328 *Clausula posita in fine in materia substitusionum refertur ad omnes.*

329 *Clausula generalia contra quid operetur.*

330 *Clausula parito, parito breui, parito iudicato quid operetur.*

331 *Et clausula parito non tribuit iurisdictionem antequam sit paritum.*

332 *Idem est in clausula parito breui.*

333 *Clausula parito iudicato rem indicatam supponit.*

334 *Et dat iurisdictionem sub conditione.*

335 *Clausula omni meliori modo, quid operetur.*

336 *Et si cum ea adsit copula comprehendit etiam vltra expressa.*

337 *Et dicta clausula idem est quod pleno iure.*

338 *Et ex ea colligitur enixa mens disponentis.*

339 *Et per eam non censetur quis se adstringere ad casum specificatum.*

340 *Et apposita in testamento facit vt censeatur apposita clausula codicillaris.*

341 *Et si sit apposita in testamento dicitur constare de mente testatoris.*

342 *Et per eam libellans non censetur se velle adstringere ad specificata.*

343 *Quæ tamen non vitiat sensum clarũ.*

344 *Clausula in omnibus, & per omnia quid operetur.*

345 *Per eam comprehenduntur illa, quæ aliàs non comprehenderentur.*

346 *Et extendit mandatum etiam ad rem subrogatam.*

347 *Et operatur, vt inter subiecta nulla sit differentia.*

348 *Et habet vim specialis specificationis.*

349 *Et specialis priuilegij.*

450 *Sed per eam non comprehedumtur non concessibilia.*

351 *Et importat fictionem, & veritatem in re possibili.*

352 *Et per eam factus ciuis dicitur verus ciuis.*

353 *Dictiones latæ sententiæ recensentur.*

354 *Dictiones latæ sententiæ quæ sint.*

355 *Verba, sub pœna excommunicationis an sint latæ sententiæ.*

356 *Clausulæ mandatorum quæ.*

357 *Clausula si, & in quantum quid importet.*

CAPVT OCTAVVM.

De Clausulis apponi solitis in literis Apostolicis super prouisionibus beneficiorum, & in commissionibus appellationũ Causarum Beneficialium.

1 NON solum expediũtur literæ super prouisionibus Beneficiorum iurispatronatus coram locorum Ordinarijs, alijsq. facultatem habentibus, verum etiam sæpe expediuntur literæ Apostolicæ, & super eisdem beneficijs quamplures oriũtur lites, & causæ,

& causæ, super quibus quotidie emanant à Sede Apostolica commissiones, ideo non erit extra propositam materiam videre de aliquibus principalioribus clausulis apponi solitis in præfatis literis Apostolicis, & in commissionibus appellationum, & causarum beneficialium, vt facilius quis & breuius in hac praxi earum cognitionem, & explicationem habeat.

Clausula prima.
Verificato prius. constito. seu si constiterit.

2 Clausula verificato prius coram Ordinario, quòd iuspatronatus sit ex fundatione, vel dotatione, facit gratiam conditionalem, & debet plenè probari, & iustificari ad notata in *c. quia circa. de consang. & affin.* Alex. *cons.* 59. *num.* 8. *lib.* 2. *Marta de clausulis. par.* 1. *claus.* 190. & requirit cau-
3 sæ cognitionem. *Aegidius decis.* 68. *Thom. de Thanis decis.* 65. *Garc. de benefic. p.* 6. *c.* 2. *nu.* 63. *Hieron. Gonzal. in comment. ad regul.* 8. *Cancell. gloss.* 18. *num.* 62. *in addit. Aug. Barbosa de clausulis. claus.* 18. & 87. & fuit dictũ in *Salernitana rectoriæ.* 22. *Martij.* 1591. *coram Card. Pamphilio.* & in *Vercellen. beneficij.* 16. *Nouemb.* 1608. *coram Litta.* & ideo tunc impetrans debet probare iuspatr. & quòd spectet ad illum præsentantes. vt in *Lucana maiusculatus.* 4. *Decẽb.* 1581. *coram Orano.* & in d. *Salernitana.* & in d. *Vercellen. beneficij.* 16. *Nouẽb.* 1608. *coram Litta.*

4 Constito &c. requirit partis citationem, facit gratiam conditionalẽ, & requirit concludentes probationes, & causæ cognitionem. *Marta vbi sup. claus.* 19. *Rota dec.* 573. *p.* 1. & *dec.* 532. *num.* 1. *p.* 2. *in recentior.* & de clausula, constito. vide *Card. Seraph. dec.* 637. idem videtur de clau-
5 sula, si constiterit. *Henrich. Boich. in c. de cætero. num.* 9. *de re iud. Abb. in c. vlt. num.* 3. *vbi Felin. num.* 3. *de præsumpt.* & *Felin. in c. si constiterit. n.* 5. *de accusat. Lapus alleg.* 60. *nu.* 2. *Vitalin. in tract. clausul. de claus. si tibi cõstiterit. num.* 5. *Caualcan. dec.* 22. *nu.* 6. *par.* 1. *Crescent. decis.* 6. *de rescript.* & *dec.* 12. *num.* 2. *de priuileg. Rota decis.* 624. *nu.* 1. *par.* 1. *in recentior. Mar. Antonin. var. resolut. lib.* 1. *resol.* 39. *num.* 1.

6 Et quod attinet ad d. clausulam verificato prius &c. apud aliquos cõtrouersum est in praxi quomodo sit adimplenda, & quidam putarunt adimpleri, si deferant scripturas authenticas coram notario, seu cancellario Episcopi, seu eius Vicarij, & ibi eas relinquant, & curent vt ad finẽ dd. scripturarum productarum à d. notario ponatur exibita die tali per talem, & à d. notario fidem, & attestationem habere procurant cum copia prædictorum, & his denuo coram executore exibitis executionem literarum obtinent, & fundant se, quòd quando ex actorum reuolu-
7 tione subijcitur oculis corporeis factum, quòd in vim iuris, super quo pronunciatur, executioni demandari debet, tunc non est necessaria alia liquidatio ad notata per *glo. in l. sancimus. §. vlt. verbo, per contumaciam. C. ad trebell. Bart. in l. creditores. n.* 14. *C. de pignorib. Negusant. de pignor.* & *hypoth. p.* 4. *princ. Gallesius de obligat. camerali. tit. de liquidat. nu.* 13. *versic.*
8 *descendo igitur.* & hoc res ipsa demonstrat, quia si patet ad oculum, non est opus liquidatione, & intrat regula de superfluis vitandis, & finẽ quantocius imponendo litibus, de quibus per scribentes in *l. si quando. ff. de leg.* 1. & *in l. properandum. C. de iudic.*

Verum prædictus modus verificandi prædictam clausulam nullo modo debet admitti, nec est validus, immo omnino reprobandus.

9 Quia si admitteretur sequeretur, quòd decretum *Conc. Trid. sess.* 25. *de reform. c.* 9. editum super modo probandi iuspatr. esset superfluum, &

non seruaretur, quòd non est dicendum. quia seruandum est ad vnguē. Item si talis modus verificandi daretur,
10 tur, sequeretur, quòd quis esset iudex in causa propria contra *Rubr. C. ne quis in sua causa iudicet, vel ius sibi dicat*.

11 Verus igitur probandi modus, & verificandi d. clausulam est secundū decretum d. cap. 9. quia aliàs sequeretur, quòd prouideretur, quis de beneficio iurispat. etiamsi non esset, & quia pro libertate beneficiorum Papa confidit de Ordinariorum diligentia, ideo coram eis fieri semper iubet. coram eis, idest eis intelligentibus & approbantibus ad *textum in l. coram. ff. de verb. sign.* & citato procuratore fiscali, & denique probando iuspatr. prout dixi supra lib. 11. cap. 5. itaque verificaturus iuspatr.
12 debet coram Ordinario comparere exibendo literas Apostolicas, & dicere quòd intendit verificare iuspatronatus tale quale fuit expressum Papæ, & petat se admitti ad id, & quod mandetur citari procuratorem fiscalem ad assistendum tali verificationi iurispatronatus cum protestatione, quòd non intendit ipsum admittere in contradictorem legitimū, nisi quatenus importet quoad verificationem d. iurispatr. & simplicem illius probationem, & non aliàs, aliter, nec alio modo. citato procuratore fiscali producat iura, & faciat ea à testibus citatis recognosci, & petat prædicta recipi & admitti, & Ordinarius admittet si & inquantum, & postea declarabit iuspat. fuisse verificatum, quinimmo si compareat
13 alius legitimus contradictor debet audiri, & ad quemlibet actum citari, quia intentio Papæ est seruare vnicuique ius suū. & d. claus. per abla-
14 tiuum absolutum importat conditionem. *l. à testatore: ff. de cond. & demonstr.* qua non impleta nihil fieri potest, ideo facta tali verificatione,
15 notarius Episcopi, seu eius Vicarij fidem & attestationem faciat, Ordinarium declarasse verificatum fuisse iuspat. esse talium in literis, seu scripturis expressorum, & ex fundatione vel dotatione. qua attestatione exibita coram executore, executor ad literarum executionē legitimè procedere potest, & non aliter, nec alio modo, quia aliàs esset aperta ampla via fraudibus, & iurispatronat. vsurpationi.

Clausula 2.

16 Si per diligentem examinationem illum idoneum esse repereris, vel quatenus idoneus reperiatur.

Si idoneum &c. nō importat causæ cognitionem. L*apus alleg. 15. nu. 7. Mascard. de probat. concl. 878. n. 2.*
17 cum examen idoneitatis ad beneficia sit actus extraiudicialis. *Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 10. quæst. 3. nu. 69. Prax. Archiep. Leon. c. 17. nu. 14. & c. 22. nu. 10. Mar. Antonin. var. resol. lib. 1. resol. 39. nu. 3. Marta*
18 *vbi sup. claus. 171.* vel quatenus idoneus &c. quæ clausulæ important monitionem. *Marta vbi sup. claus. 122. vide Garciam de beneficijs. p. 6. c. 2. num. 231. & seqq. & Aug. Barbosam de clausulis. claus. 98.* & ad materiam huius clausulæ facit, quod dictum fuit in P*istorien. parochialis. 6. Februar. 1623. coram D. Merlino.* quæ in calce operis est dec. 81. & de tali clausula in fine huius capitis adducitur informatio facta in d. Pistorien.

Et insuper clausula, grata seruitutis officia &c. non concludit gratiam esse concessam propter seruitia, neque donationē esse ex causa. *Oldrad. cons. 5. Stapbil. de lit. grat. tit. de vi clausul. Rebuff. in praxi. tit. de clausulis. num. 3.*

Clausula 3.

19 Si inueneris, vel repereris.

Ex his clausulis quamuis de sui natura non veniat partis citatio, attamen

tamen quando adijciuntur in iudicis
personam, & circa materiam iudi-
cialem, accipiuntur pro clausula, si
tibi constiterit, & ratione subiectæ
materiæ important causæ cognitio-
20 nem, & partis citationem requirunt.
Dec.cons.603.nu.13. *Mart.vbi sup.*
*claus.*156.*Marescott.var.resol.lib.*2.
*cap.*1.*num.*157.

Clausula 4.

21 Motu proprio, ex certa scientia, &
de plenitudine potestatis.

Iste clausulæ non operantur in
præiudicium tertij. *Felin. in c.ad au-*
*res. num.*25. *de rescript.* sed faciunt
dispositioné fauorabilem. *Rota dec.*
240. *num.* 14. *par.*1. *diuers.* nec fir-
22 mant priuilegium contra ius tertij.
& de effectu clausulæ motus proprij.
*Gabriel. in tit. de clausulis.conclus.*2.
23 *num.*61. & effectus quadraginta sex
dictæ clausulæ ponit *Rebuff.super cõ-*
cordat.franc. tit. de forma mandati
Apostolici, vbi etiam ponit effectus,
quas d. clausula operari non potest.
24 principaliter autem d. clausula tollit
omnes subreptiones. *Doct. in cap. si*
*motu proprio. de præb.lib.*6. non tamẽ
25 in præiudicium tertij, sicuti neque
clausula ex certa scientia, & nihil
operantur in his, quæ sunt facti, non
iuris. *Roland.cons.*7.*num.*105.*vol.*3.
*Marta vbi sup. claus.*73.*Mar.An-*
*tonin.vbi sup. resolut.*86.*Marescott.*
*vbi sup. lib.*2.*c.*1. *num.*163. *& seqq.*
*& c.*18.*nu.*45. *&* 46. *Sarnen.de non*
*toll. iur. quæst. quæst.*13. *in fine*. *Garc.*
*vbi sup. par.*1.*cap.*5. *num.*510. *Gon-*
*zalez vbi sup. glos.*6. *nu.*10. *& glos.*
32.*num.*4.*&* 6.*& glos.*39. *Menoch.*
de arbitr iud.lib 2.*casu* 201.*à nu.*78.
*Stephan.Gratian.discept.forens.c.*530.
*nu.*52. *& c.*742.*nu.*24. de ista clau-
sula vide *Card.Seraph.dec.*365.398.
& 280. *&* Aug.*Barbosa de clausulis.*
*claus.*37.
26 Et de clausula ex certa scientia.
vide *Bertazzolum in suo tractatu de*
*clausulis.claus.*11.*glo.*2.*n.*1. *& Gra-*
tian. vbi supra. cap. 793. *num.* 10.

Clausula 5.

27 Vocatis vocandis.

Hæc clausula importat partis ci-
tationem. *Felin. in cap.vlt.num.*23.
*de præsumpt. Rota dec.*30. *de rescript.*
in nouis. Mar.*Antonin.vbi sup. resol*.
28 58.*num.*1. & facit executorem de
mero mixtum, qui tenetur seruare
formam rescripti, aliàs nulliter agit.
c.exibita.vbi Abb. *de iudic.* Dec.*cons.*
173.*nu.*2.& tenetur assumere partes
iudicis.*Felin.ubi sup. nu.*23.*Mare-*
*scott.ubi sup.lib.*2.*c.*1.*nu.*80. & tollit
29 vitium supreptionis.*Cardin.cons.*92.
*num.*2. *in fine*. *& num.*3. *Marta ubi*
*sup.claus.*196.*Gonzalez ubi sup. post*
*glo.*9.*in annotat.num.*226. *Garc.ubi*
*sup.par.*12.*c.*2. *§.*1.*num.*140.& facit
30 causam appellabilem. *Rota dec.*558.
*num.*3.*& dec.*386.*num.*1.*p.*1. *& dec.*
525.*num.*4. *& dec.*624.*num.*4.*&* 5.
*par.*2. *in recentiorib. Prax.* Archiep.
Leon.*p.*1.*c.*15.*de bon. eccl. non alien.*
*num.*48.*& par.*2.*c.*31.*de uisitatione.*
*nu.*13.*Gratian.ubi sup.c.*596.*nu.*30.
vide Card.*Seraph.decis.*338. *&* Aug.
*Barbosa de clausul. claus.*107.

Clausula 6.

31 Conferas, inducas, manuteneas, &c.

Istæ clausulę habent eandem vim,
quàm habet clausula, appellatione
remota, quæ tollit omne vitium at-
tentatorum. *Put. dec.*328.*p.*2.*Lan-*
*cellott. de attentatis.p.*2.*c.*11. *limit.*8.
*nu.*1.*Mar.*Antonin.*ubi sup. resol.*50.
32 *num.* 8. neque tribuunt perpetuam
iurisdictionem, sed solum donec gra
tia fuerit perfecta, & plenè executa,
& vsque ad annum tantum secundũ
textum in *cap. querenti. de off.deleg.*
33 executoris enim officium tanto tem-
pore durat post acceptatum officiũ,
quamdiu paritum fuerit negocio si-
bi commisso, quo executo licèt noua
turbatio oriatur, executor non po-
test se intromittere. *Innoc.in cap.pro*
illo-

illorum.num.3.de præb. etiamsi dicatur, inducas, & inductum defendas.
34 *Card. cons.*10. *num.*4. & executoris officium inceptum ante mortem cōcedentis durat etiam post mortem. *Oldrad. cons.*295. *num.*4. *Marta ubi sup.claus.*60.vide *Rebuffum in praxi, in forma nouæ prouisionis.uers. & defendat inductum.*

Clausula 7.
35 Amoto.

Hæc clausula requirit obseruantiam ordinis iudiciarij secundum *Bald. in rubr. de off.deleg.col.penult. Abb. in c.de cætero.num.*8. *de re iud. ubi Felin.num.*9.*Achill.de Graff.super reg.de trienn.decis.*6.*Mar.Antonin. ubi sup. resolut.ult. casu* 66. neque
36 virtute huius clausulæ potest executor amouere aliquem de possessione colorata nisi fuerit intrusus. *Staphil. de lit.grat.tit.de ui, & effectu clausularum. uers. ulterius sciendum est.* & de hac clausula est textus in *c. cum uniuersorum.in fine.de rer.permut.Rebuff. ubi prox. uers. amoto.* dictaq.
37 clausula facit executorem de mero mixtum. *Felin.in d.c.de cætero.nu.*9.
38 & habet vim expressionis coloratæ possessionis, de qua est facienda mentio. *c.cum nostris. de conc. præb.* vide *Martam ubi sup. claus.* 9. & 10.& *Guid.pap.singul.*827.*Garciam ubi sup. p.*6.*c.*3.*num.*50.*Rot.dec.*52. *dec.*147.*num.*4. & *dec.*159.*par.*2.*in recentiorib. Maßobr. in praxi hab. conc.ad uac.par.eccl.prælud.*7.*dub.*20 *num.*165. *Aug. Barbosam de clausulis. claus.* 5. *et in impress.* Lugdun. *claus.*7.

Clausula 8.
39 Contradictores &c.

Hæc dat iurisdictionem non solū inter partes, sed etiam contra extraneos contradicentes. *Staphil.ubi sup. uers. sequitur.nu.*4. idest, siquis absque causa, et de facto velit contradicere, si autē de iure, et ex iusta causa quis contradicat non est compescēdus. *c.is cui.de præb.lib.*6. *Rebuff. ubi sup. uers. contradictores. Marta ubi sup.claus.*21.*Garc.ubi sup. par.*6.*c.*2. *num.*110.*Gonzal. ubi sup. post glo.*9. *in annot.num.*236.& *Rota decis.*735. *par.*2.*in.recentiorib. Aug.Barbosa de clausulis.claus.*15.

Clausula 9.
40 Appellatione remota.

De hac habetur per *Doctor.in c.*1. *de rescript.*Lap.*alleg.*121.*nu.*3.& 4. *Mandos. in uers. appellatione remota.*
41 quæ operatur, vt in appellatione sit inserenda causa, per quam iustificetur appellatio, quæ debet per appellantē probari. *Felin. in c. quoad consultationem.nu.*20. *de re iudic.* & in-
42 telligitur solum quoad nominatos in literis, non autem quoad tertium. *c. super eo. de off. deleg. vbi Abb. & alij.Menoch.de adipisc.possess.remed.* 4.*num.*896. quæ tamen clausula nō
43 operatur, quando sententia est notoriè iniusta, & constaret de manifesto grauamine. *Abb.in c. inter cætera. num.*3.*de re iud.Verallus dec.*87.*p.*1. etiamsi esset dictum, omni, & quacumque appellatione remota. *Verall.ibidem.Moneta in tract.de commutat. vltim. volunt. c.*11. *num.*467. *Marta vbi sup.claus.*12.*Rota dec.*79 *num.*3.*p.*2. *in recentior. Gonzal. vbi sup.post glo.*9.*in annotat.num.*241.& *seqq.Gratian. vbi sup. c.*494.*num.*2. vide *Card.Seraph.dec.*1176.& 1471. & Aug.*Barbos. de clausulis. claus.*7. *et in impress. Lugd.claus.*9.

Clausula 10.
44 Prout iuris, & prout de iure.

Clausula prout iuris, importat cōditionem quandam. *Turrettus cons.* 76.*num.*23.*vol.*1. Mar.*Antonin. vbi sup.resolut.*54.*num.*5. & solum iudi-
45 cem respicit, & omnia, quæ præcedunt hanc clausulam, secundum iura sunt

sunt regulanda. *c.causam quæ. de rescript. vbi Abb. not. 1. Marta vbi sup.*
46 *claus. 112.* illa autem clausula, prout de iure, posita in commissione de exequendo sententiam, vel laudum, seu restitutionis in integrum, operatur, vt non censeatur data facultas, nisi quatenus sit locus executioni. *Verall. dec. 50. num. 1. par. 1.* & in cõ-
47 missione restitutionis in integrum contra tres confotmes, operatur, quòd procedi possit in causa non retardata executione. ad textum in *clem. 1. de re iud. Marta vbi sup. claus. 113. Marescott. vbi sup. lib. 1. c. 86. num. 11.* vide *Card. Seraph. dec. 896. & 922. & Aug. Barbosam de claus. claus. 66.*

Clausula 11.
48 Et cætera.

Hæc clausula extenditur ad ea, quæ sunt de substantia, & natura actus, non autem ad accidentalia. *Bart. & alij in l. gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & posth. Mar. Antonin. vbi sup. resol. 39. nu. 1. lib. 2. Bertazzol. in repetit. legis, si quis maior. nu. 533. C. de transactionib.* & dicta extentio
49 plurimum pẽdet ab arbitrio iudicis. *Reta dec. 393. nu. 1. p. 1. diuers. Marta vbi sup. par. 4. claus. 12. Gratian. vbi sup. discept. forens. c. 447.* vide *Aug. Barbosam de dictionibus. dict. 94.*

Clausula 12.
50 Si ita est.

Hæc importat causæ cognitionẽ, & partis citationem. secundum *Felin. in c. vlt. num. 22. de præsumption. Rot. dec. 12. de off. deleg. in nouis.* sed contraria opinio verior est, videlicet, non importare causæ cognitionem, neque partis citationem, seu vocationem, ex quo tacitè inest. *c. 2. de rescript. Lapus allegat. 66. nu. 1. Card. in clem. 2. nu. 17. de off. deleg. Verall. dec. 125. par. 1. Marta vbi sup. par. 1. claus. 157. Marescott. vbi sup. lib. 2. c. 1. nu. 158. 159. & 160.* vide *Card. Seraph. dec. 989. & 775.* & clausula, sicut exibita nobis petitio continebat denotat concessionem ad partis supplicationem emanasse. *Card. Seraph. dec. 510. Aug. Barbosa de clausulis. claus. 89.*

Clausula 13.
51 Arbitrio tuo.

Hæc regulariter importat boni viri arbitrium. secundum *Menoch. de arbitr. iudic. lib. 1. quæst. 8. nu. 29. cum*
52 *seq.* aliquando tamen liberam volũtatem importat. *Surd. cons. 10. nu. 50. Mar. Antonin. vbi sup. lib. 1. resol. 74. num. 8. Marescott. vbi sup. lib. 1. c. 87. num. 40. & c. 97. & c. 22. nu. 30. Rota dec. 587. nu. 1. p. 2. in recentior.*

Clausula 14.
53 Ex nunc prout ex tunc.

Hæc clausula operatur, vt vnum tempus alteri insit. *Doct. in l. huius modi. la 2. ff. de verb. oblig. Negusant. de pignor. & hypoth. p. 2. memb. 2. n. 5. Tiraquell. de vtroque retractu. tit. 2. §. 11. glo. vnica. nu. 86. Caualcan. dec. 45. nu. 8. p. 1. Surdus dec. 113. nu. 10. Mar. Antonin. vbi sup. lib. 1. resol. 76. n. 3.* quę clausula si à Papa est posità
54 in collatione de beneficio vacanti non suspendit gratiam, secus si de vacaturo. *Card. in clem. vnica. nu. 9. de conc. præb. Crescent. dec. 7. num. 13. de conc. præb. Rebuff. vbi sup. in praxi. tit. de dispensat. rat. ætat. uerbo, tecum*
55 *ut ex tunc.* & in gratiis nihil operatur ante conditionis existentiam. *Gabriel. cons. 189. in fine. uol. 1.* & si
56 ad futurum relatà sit, importat, quòd actus non censeatur tunc gestus, sed referatur ad tempus, ad quod fit relatio. *Cæphalus cons. 153. num. 21.*
57 *uol. 2.* & tempus futurum non trahitur ad præsens, & dispositio, in qua ponitur dicta clausula, retrotrahitur ad tempus actus, & operatur, vt censeatur habere effectum ab ipso initio.

glo.

glo. in clem.nolentes.uers. ex tunc. & ibi Cardin. & alij. de haret. Tiraqu. *de retract.couuent.§.2.glo.1.num.86. & in tract. de constituto. p.3.limit.1. num.16. Iason in l.1.num.4.C.de codicill. Marta ubi sup. par.1.claus.54. Gonzal. vbi sup. in* §.5. *proœm.num.* 56. vide *Marescottum vbi sup. lib.2. c.39. num.28. & 29. Gratum de dictionibus. dictione 64. ex nunc. & dist.65. ex tunc. & Massobrium ubi sup. in prax.hab.conc.ad vac.par.eccl. prælud.25.dub.13.num.18. & Aug. Barbosam de clausulis.claus.26.*

Clausula 15.

58 Cuius litis statum, & merita.

Per has clausulas dicitur facta sufficiens mentio litis, & operatur ac si in indiuiduo,& expresse fuisset facta mentio litis. R*ota dec.20.de rescript. in nouis.Rebuff.in praxi.in 3. par. signaturæ. vers.quatenus litigiosum.nu. 4, Sarnen. in reg. de triennali. quæst. 14.nu.7.* & istæ clausulæ operantur,
59 vt Papa intellexerit litem eo modo, quo pendebat, & prouidisse censeatur vti de litigioso, & operatur litis expressionem ad gratiæ validitatem, quæ non potest impetrari lite pendente, nisi facta mentione litis. *Cassador.dec.18.num.6.de præb.* & ope-
60 rantur, vt non dicatur subreptum, etiam quod non sit expressum, quòd lis erat instructa. *Achill.dec.9.de re-*
61 *scriptis*. & hæc procedunt, dummodo in gratia mentio facta sit litis, secus si nulla mentio facta sit, quia tunc nihil prædictæ clausulæ operantur. *Achill.d.decis.9.Marta vbi sup. p.1.claus.174.Mar.Antonin.vbi sup. lib.1.resol.104.num.21. Card. Mantica decis. 213.*

Clausula 16.

62 Perinde valere.

Hæc clausula gratiam concernit, & est, quando Papa gratiam suam aliqua ex parte inualidã confirmat, & respicit retro, & valet à die primæ gratiæ, si nulli fit præiudicium. latè R*ebuff.in praxi.par.2.tit.de rescripto.*
63 etiam & perinde valere. neque operatur contra ius tertio quesitum medio tempore. M*andos.de signat.gratiæ.in rubr.perinde valere.vers.perinde igitur. Put.dec.190.par.2. Verall. dec.126.nu.5.par.1. & dec.298.nu.7. p.2.Menoch.de arbit.iud.lib.2.cent.1.*
64 *casu 185.num.* 25. nec aliquid operatur, si dispositio principalis, vel causa cesset, puta, quia sit nulla. *Gabriel de clausulis.concl.3.nu.82. Lancellott.de attentat.par.3.c.31.nu.265.* P*aris.de resig.benef.lib.8.quæst.11.nu. 46.Mar.Antonin.ubi sup.lib.1.resol. 105.num.5.6.& 7.* Item perinde
65 valere est ipsa gratia cõualidatoria, quæ gratiam conualidatam antecedentem præsupponit. G*eminian.cõs. 11.num.2. & cons.128. nu.3.* & tol-
66 lit dispensationis defectum. R*ota dec. 436. num.2. par.1. diuers. Marta ubi sup.p.1.claus.321.Garc.ubi sup. p.4. c.3.nu.34. & Aug. Barbosa de claus. claus.56.*

Clausula 17.

67 Super ea quoque inter aliquos lis, vel etiam super dicto beneficio lis.

Dicta clausula apponi solet de stylo, nam si esset lis, & non exprimeretur, gratia esset subreptitia, ideo Papa litem,& litis statum habet pro expressis. facit text. *in c. inter. de re iud.*R*ebuff.vbi sup. in praxi,in forma nouæ prouision. vers.super ea quoque. & in par.1.signaturæ.nu.13.Mar.Antonin.vbi sup.lib.1.resol.29.num.15. Marta vbi sup.p.1.claus.280.*

Clausula 18.

68 Nec aliter, quam si. nec aliàs, aliter, nec alio modo.

Clausula, nec aliter quàm si, importat formam. *Dec.cons.528.nu.11.* R*ota dec.446.n.5.par.1. & dec.199. nu.*

nu.4.par.2.diuers. Mar. Antonin. ubi sup. lib.1. resol.33. num.8. ita etiam
69 clausula, non alias, aliter, nec alio modo, importat formam præcisam. *Alex.cons.3.num.4.lib.1.Mar.Antonin. vbi sup. resol.56. & 96. num.4. Verall.dec.82.nu.4.* & importat con-
70 ditionem suspensiuam, & facit vt nihil actum videatur. *Clarus recept. senten.§.emphyteusis.quæst.13.versic. item quæro. Mar. Antonin. d.lib.1.resol.62. num.2.* & est clausula resolu-
71 tiua, & facit perinde ac si nihil actũ sit. *Alex.d.consil.3.num.4.& Clarus, & Verall. vbi sup.* & est limitatiua
72 voluntatis, & præseruatiua sui iuris in casu contrario. *Verall. d.dec.82. num.3.& dec.84.num.10.p.3.Marta ubi sup.par.1.claus.76.Rota dec.747. num.1.p.2.in recentiorib. Steph. Gratian. vbi supra discept. forens.c.515. num.1.& 29.c.532.nu.21.& c.587. num.11. & c.748.nu.12.* vide *Card. Seeaph.dec.838.1063.403. & 110. & Aug. Barbosam de claus. claus.39.*

Clausula 19.

73 Dummodo non sit alteri ius quesitum.

Hæc clausula nedum præseruat ius in re, prout communiter Doctores tenent. *Calderin. cons.8. in fine. de rescript. Rebuff. in praxi in forma nou.prouis.ueri.dummodo tempore.Staphil.de lit.grat.tit. de form. mand. de prouid.num.4. Mar. Antonin.ubi sup. lib.1.resol.9.num.3.Moneta in tract. de commutat.ult.uolunt.c.11. n.463.*
74 verum etiam præseruat ius ad rem quæsitum per electionem, seu præsentationem, quod ius est considerabile ad regulam de non tollendo iure quesito. & *Cassador.dec.3.num.3. & dec.18. num.2. de præb. Rota dec. 572.num.6.p.1. & dec.52.num.3.& dec.253.nu.1.& 2.in recentior.Garc. ubi sup.par.4.c.3.num.20.Marta ubi sup. par.1. claus.35. Steph. Gratian. ubi sup.c.780.num.17. & 18. Marecott.ubi sup.lib.2.c.1.n.172.&.173. Doct.in c.cum bertoldus.de re iud.Riccius in praxi rer.for.ecclesiastici.dec. 195.num.204. Prax. Archiep.Leonis. par. 2.cap.17. de potestate iud. deleg. num.17.& 18. Massobr.ubi.sup.prælud.7.dub.21.nu.149.* hoc tamen nõ
75 procedit, quando constaret Papam velle iuri quesito præiudicare, quia tunc aliter intelligeretur de omni præiudicio. *Sarnen.ubi sup. de nõ toll. iur.que. quæst.1.uer.illud tamen*, itẽ illud procedit, si præsentatio acceptata fuit. *Sarnen.ubi sup.nu.13.* &
76 si præsentatus à medietate patronorum deroget alteri medietati, d.clausula non impedit derogationẽ prædictam. *Marta ubi sup. nu. 3.* & fuit dictum in vna *Pisana Capellaniæ.* 20. *Martij.1594.corã Blancbetto. Achill. de Grass.dec.18. de probat.*
77 Et hæc clausula operatur, vt si eo tempore constet alteri esse ius quesitum, gratia sit nulla. *c. examinata.de cõfirm.utili,uel inut. Sarnen.ubi sup. nu. 41.* & hæc clausula intelligi-
78 tur de iure valido, & canonizabili, & exclusiuo impetrantis. *Sarnen. in reg. de public.resignat. quæst.17. ante uers. quibus.* & habet vim expressio-
79 nis tituli, & possessionis alterius, ideoq. tollit subreptionem. *Felin.in c.in nostra.coroll.36.& in c.super literis.nu.11.de rescriptis.* & dicta clau-
80 sula semper intelligitur, quamuis nõ exprimatur.ita *Sarnen.d.quæst.1.n.1.*
81 & præseruat ius ad rem, si tale ius sit exequibile, vel quando pendet lis super eo, & est deductum in iudicio. *Bellamera cons.34.nu.25.& 34.Rom. cons.256. & ibi addit.*
82 Sunt tamen qui dicunt per hanc clausulam, dummodo &c. præseruari tantum ius in re. non ius ad rem, per illud verbum, quæsitum, idest ius radicatum, incorporatum, ac plenum. *Sarnen.vbi sup. de non toll. iur. quæs.quæst.4. num.13. Rota dec.759. num.4.par.1. diuers.* & ius ad rem
83 non est plenum, vnde de eo non est facienda mentio in collatione Papæ. *Put.decis.265.num.5.par.2. Cassad. decis.*

decis. 3. num. 3. de prabend.

84 Tamen in praxi teneas dictã clausulã dummodo &c. præseruare etiam ius ad rem, quod tamen limita.

85 Primò, id nõ procedere, quoties in literis Apostolicis esset adiecta clausula anteferri, quia per eam sublatum censetur omne ius ad rem quouis modo quæsitum, *cap. penult. de præb. lib. 6. Felin. in cap. causam quæ. num. 26. in princ. de testib. Mandos. de signat. grat. in rubr. de expectatiuis. vers. nulli dabatur. Lapus allegat. 79. num. 1. Verall. decis. 217. num. 5.*

86 *p. 1.* præsertim si in eisdem literis (vt fieri solet) esset adiecta alia clausula, non obstantibus vna cum decreto irritanti. *Felin. in c. in nostra. num. 35. de rescript. Crescent. decis. 7. num. 5. de conc. præb.*

87 Secundò limita illud procedere in iure quæsito ad rem alio modo, quam ex narratis in literis Apostolicis. *Crescent. vbi sup. Sarnen. d. q. 1. num. 41. de non toll. iur. quæs. Oldrad. cons. 330. in fine. Ferrett. cons. 185. num. 3.* & denique dictio, dummodo,

88 de sui natura non importat conditionem, sed admonitionem secundum Io. *And. in c. non potest. de præb. lib. 6.* quem refert, & sequitur *Rota decis. 1. de conditionibus appositis, in antiquis. & Menoch. de arb. iud. lib. 1. quæst. 86. num. 28.* & de hac clausula vide *Gonzal. vbi sup. glos. 15. §. 1. nu. 67. & 68.* vide *Card. Seraf. dec. 1153. 1274. 1484. & 1498. & Aug. Barbos. de clausul. claus. 20. Card. Mant. dec. 256.* & clausula, dummodo eius dispositio ad nos hac vice pertineat in prouisione beneficij reseruati non ponitur ratione reseruationis expressæ in literis, sed ratione clausulæ generalis, siue præmisso, siue alio quouis modo. *Card. Seraf. decis. 755. & Barbosa vbi sup. clausula 21.* & de hac clausula fuit dictum in *Barchinonen. beneficij 26. Nouemb. 1627. coram* R. P. D. *Durano*, quæ in calce operis est decis. 82.

Clausula 20.

Quorum tenores.

89 Hæc clausula operatur indiuiduã omnium expressionem cum omnibus suis qualitatibus. *Felin. in c. nonnulli. num. 6. de rescript. Cassador. sup. regul. decis. 10. num. 3. & dec. 38. num. 3.* &

90 per eam censetur derogatum cuicunque constitutioni etiam habẽti clausulas derogatorias. *Felin. ibidem. Gabriel. de clausulis lib. 6. concl. 5. nu. 1. Mar. Antonin. var. resolut. lib. 1. resol. 46. num. 8. Marta vbi sup. par. 1.*

91 *claus. 193.* & fuit inuenta, vt esset certa via, qua Papa posset derogare gratijs præcedentibus, de quibus notitiam non habet. *Gonzal. vbi supra*

92 *glos. 36. num. 30.* & regulariter sufficit pro plena specificatione. *Gonzal. ibidem. num. 29. & 64.* & est clausula

93 conspicua. *Gonzal. ibidem. num. 11. & num. 22.* adducit plura de huius clausulæ effectu, & habet vim cu-

94 iuscunque litis, iuris, & prætentionis in iudicium deductæ. *Rota. decis. 506. num. 5. par. 1. in recent.* & opera-

95 tur specificationem eorum, ad quæ relata est. *Rota vbi sup. decis. 466. n. 5. par. 1. & dec. 128. num. 5. part. 2.* &

96 tollit subreptionem. *Rota ibidem. dec. 569. num. 8. par. 2. Garc. vbi sup. p. 3. cap. 2. num. 234.* & per eam censetur

97 derogatum regulis Cancellariæ, ac si de verbo ad verbum fuissent expressæ. *Sarnen. vbi sup. in proœm. reg. cancell. quæst. 6. circa finem. vers. quorum tenores. Stef.* Grattan. *disceptat. forens. cap. 182. num. 18. cap. 421. n. 9. c. 548. num. 12. & c. 635. num. 9. Marescott. vbi sup. var. resol. lib. 1. cap. 19. nu. 9. & 10. & lib. 2. c. 48.* & de hac clausula vide *Praxim Archiep.* Leonis *par. 1. c. 13. num. 21. de immun. eccles. & par. 3. c. 38. num. 173. de excomm.* vide *Card. Seraf. decis. 16. 291. 296. 510. 981. & 998. Card. Mantic. dec. 76. & Aug.* Barbosam *de clausul. clausul. 70.*

98 *Clausula* 21. Anteferri.

Hæc clausula solet extendi de stylo Curiæ ita, aut si aliqui super prouisionibus sibi faciendis de beneficijs ecclesiasticis in illis partibus generales, vel speciales dictæ Sedis, vel Legatorum eius literas impetrauerint, etiamsi per eas ad inhibitionẽ, reseruationem, & decretum, vel aliàs quomodolibet sit processum, quibus omnibus in assecutione dictorum beneficiorum volumus anteferri. *Rebuff. in praxi in forma nouæ prouisionis*, & tollit omnem subreptionem. *cap. mandatum de rescript.* &
99 facit de posteriore priorem. *Bellam. cons.* 33. *num.* 20. & non trahitur retro in præiudicium iuris quæsiti ad
100 rem, nisi aliter constet de intentione Papæ. *Geminian. cons.* 38. & nihil ope
101 ratur, nisi ille, cui est concessa, ea vti voluerit. *Calderin. cons.* 5. *num.* 2 *de translat. prælat.* *Marta vbi supra par.* 1. *clauf.* 212. & per hanc tollun-
102 tur reseruationes, & expectatiuæ tàm generales, quàm speciales, & impetrans præferri debet etiamsi habens expectatiuam acceptauerit, sed non tollit ius in re, sed ius ad rem. *Rebuf. vbi sup. vers. aut si aliqui.* de hac clausula late *Felin. in c. capitulum. num.* 6. *& in c. causam quæ. de rescript.* *Mar. Antonin. vbi sup. lib.* 1. *resol.* 9. *nu.* 13. *Verall. decis.* 337. *num.* 5. *par.* 1. *Ricc. vbi sup. decis.* 195. *num.* 207. *Monet. de comment. vlt. volunt. c.* 11. *de mutat. stat. eccles. & benef. à num.* 457. *ad* 461. *Aug. Barbos. de clauf. clauf.* 6. *& clauf.* 8. *sec. impr. Lugdun.*

Clausula 22.

103 Ac si à die datæ.

Per hanc clausulam retrotrahitur collatio ad diem datæ ipsarum literarum. ita in puncto *Gabriel. de clausulis. conclus.* 3. *nu.* 38. *Stapbil. de lit. grat. in forma mand. de prouid. vers. prima igitur forma. num.* 5. *& de vi, & effectu clauf. vers. septimo, & vltimo. Crescent. decis.* 7. *de conc. præben.* *Fla. Paris. de resign. benef. lib.* 1. *q.* 6. *nu.* 32. *Mar. Antonin. vbi sup. lib.* 1. *resolut.* 8. *num.* 102.

Clausula 23.

104 Dummodo accedat consensus, vel accedente consensu.

Hæc clausula inducit conditionem. *Put. decis.* 18. *lib.* 3. quæ impleri debet, & expressus consensus requiritur, vt si dicat accedente consensu patronorum, quia tunc consensus expressus requiritur. ita *Sarnen. in reg. de impetr. benef. per obit. quæst.* 11. *num.* 2. *Put. decis.* 282. *num.* 3. *lib.* 3. *Marta, vbi sup. clauf.* 3. *num.* 1. *&* 2. *Card. Seraf. dec.* 1163. & fuit dictum in *Pistorien. Plebaniæ.* 24. *Mar.* 1623. *cor. D. Nauar.* quæ in calce oper. est *dec.* 84. *& in ead. coram eod.* 12. *Iunij* 1623. quæ in fine est decis. 85.

Clausula 24.

105 Dummodo eius dispositio ad nos hac vice, &c.

Ponitur hæc clausula ratione clausulæ generalis, siue præmisso, siue alio quouis modo, non ratione reseruationis expressæ in literis, neque reddit gratiam conditionalem. *Marta d. par.* 1. *clauf.* 37. & totam gra-
106 tiam, omniaque in ea contenta qualificat, & restringit. *Rota decis.* 777. *num.* 6. *par.* 2. *in recent. Card. Seraf. decis.* 755. *& Aug. Barbos. de clauf. clauf.* 21.

Clausula 25.

107 Dummodo intrusus non sit.

Hæc clausula intelligitur de intrusione præter narratam. *Sarnen. vbi sup. de iure quæsito. quæst.* 1. *in fine.*
108 *Crescent. decis.* 7. *de iurep.* & facit gratiam conditionalem. *Marta vbi sup.*
109 *clauf.* 38. *par.* 1. & intrusus dicitur, qui absque auctoritate eius, qui cõferre potuit, beneficium occupauit. *Rota decis.* 13. *de cauf. possess. & propriet. in antiq.* seu ille, qui sine titulo, & colore in beneficio se intrusit. *Felin. in cap. qualiter, & quando. il'* 1. *num.* 15.

num. 15. *de accusat.* vel qui titulum, & colorem habet, sed non canonicum
110 quoniam conferens auctoritatem non habebat. *Calderin. cons.* 13. *de verb signif.* & ideo prouisus ab ordinario de beneficio Papæ reseruato dicitur intrusus, siue si de beneficio non vacante possessionem acceperit, vel si electus sine confirmatione superioris possessionem acceperit, vel qui notoriè nullum ius habeat. vt per *Martam vbi sup. num.* 3. & in-
111 trusus non auditur, eiusque possessio dicitur vacans, neque iuuatur regula de triennali. *Marta vbi sup. n.* 4.

Clausula 26.

112 Dummodo omnes insimul non excedant.

Ista est verificanda secundum tempus reseruationis, non translationis, si sit translata. *Rota in vna Carpentorat. pensionis.* 15. *Martij* 1602. *co-*
113 *ram Card. Lancell.* & si adiecta sit reuocationi pensionis facit illam conditionalem, vel modalem, vt sit verificanda, secus si adijciatur post puram reseruationem ad modificandam aliam clausulam, vt in *d. dec.* refert *Marta vbi sup. par.* 1. *claus.* 39.

Clausula 27.

114 Dummodo remaneant centum pro Rectore.

Propter hanc clausulam probari debet concludenter talis assertio, neque sufficit probatio per famam ad *decis.* 3. *Mobedani de testib.* idem est, si dicatur in pensione, quæ fructuum medietatem nō excedit, quia ipse pensionarius probare debet excessum in alijs. & ex *Conc. Trid. sess.* 24. *de ref. cap.* 3. rectori Ecclesiæ pa-
115 rochialis debent remanere centum, Episcopo autem mille; & in alijs beneficijs pensio pro fructuum medie-
116 tate solet concedi, & aliquando pro maiori summa. *Marta vbi sup. par.* 1. *claus.* 42. & similis est alia clausula,
117 dummodo remaneant quinquaginta liberi pro rectore, idest deductis oneribus ordinarijs, & intelligitur prout ducati valent in loco beneficij, vbi in dubio facienda est solutio. *Marta vbi sup. claus.* 43. quæ clausulæ verificari debent per pen-
118 sionarium, etiamsi agatur contra eum, qui pensioni consensit. *Rota decis.* 417. *nu.* 5. *par.* 2. *in recentiorib.* fallit tamen, quādo huiusmodi clau-
119 sula non est apposita reseruationi pensionis, sed consecutiuè ad modificandum, & limitandum clausulam antecedentem, etiamsi aliæ pensiones annuæ vltra præfatas alijs personis assignatæ existant. *Rota vbi supra num.* 1. *Garc. de benefic. par.* 1. *c.* 5. *num.* 371. 397. *&* 404. *Marescott. vbi sup. var. resolut. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 72. *& seqq. vide Card. Seraf. dec.* 951. *&* 1122.

Clausula 28.

120 Dummodo causa non sit instructa.

Causa dicitur instructa, quando est relata in Rota, nec post terminū ad articulandum, nec post conclusum in causa inter duos, tertius audiri debet, quoniam causa inter illos instructa est. *Rota decis.* 4. *de iudic. in antiquior ib.* & si additum sit, & in iurisdictionem consensum, non requiritur vtrumque, sed alterum sufficit. *Marta vbi sup. par.* 1. *claus.* 36. *vbi num* 1. dicit dictam clausulam
121 reddere sententiam nullam latam vigore commissionis habentis dictā clausulam, si causa erat instructa.

Clausula 29.

122 Cuius ad id expressus accedit consensus.

Hæc clausula cum sit concepta per verba præsentis temporis stat causatiuè non conditionaliter. *l. institutio talis. ff. de condit. institut.* præsertim quando est posita in literis, quia

quia tales literæ expeditæ non fuiſſent ſine conſenſu. *Put. deciſ.* 439. *lib.* 1. *& dec.* 18. *lib.* 2. *Verall. dec.* 213. *&* 220. *par.* 1. & intelligitur de conſenſu poſito, & ſcripto à tergo literarum. *Marta d. par.* 1. *clauſ.* 22. *Mareſcot. vbi ſup. lib.* 2. *cap.* 1. *à num.* 137.

Clauſula 30.

123 Et cum abſolutione à cenſuris ad effectum præſentium dumtaxat conſequendum.

Papa per hanc clauſulam reddit prouidendum capacem gratiæ. *Dec. in cap. Apoſtolicæ. col.* 2. *de except.* *Alberic. in l. à procedente. in princ.* C. *de dilationib. Boer. deciſ.* 290. quę non
124 habebit effectum ſi per annum; vel vltra dictus prouidendus ſteterit in excommunicatione, quia tunc obſtat regula Cancell. Apoſt. quæ eſt
125 65. de inſordeſcentibus, quæ talis eſt & refertur *à Quaranta in ſumma Bullarij. ver. regula Cancell. Apoſtol.* Itē ne perſonis, pro quibus literæ ſuæ ſanctitatis emanabunt, ob generalem abſolutionem à cenſuris eccleſiaſticis, quibus ligati forent; ad earum effectum indifferenter concedi, & in literis Apoſtolicis apponi ſolitam, præſtetur occaſio cenſuras ipſas vilipendendi, & inſordeſcendi in illis, ſtatuit, & ordinauit huiuſmodi abſolutionem, & clauſulam in literis, quas in futurum cum illa concedi contingerit, non ſuffragari non parentibus rei iudicatæ, incendiarijs, violatoribus Eccleſiarum; falſificantibus, & falſificari procurantibus literas, & ſupplicationes Apoſtolicas, & illis vtentibus, receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res vetitas ad infideles deferentibus, violatoribus eccleſiaſticæ libertatis, via facti, auſu temerario, Apoſtolicis mandatis non obtemperantibus, & Nuncios, vel executores Apoſtolicæ Sedis, & eius officialium eis cōmiſſa exequentes, impedientibus, qui propter præmiſſa, vel aliquod eorum excommunicati à iure, vel ab homine, per quatuor menſes ſcienter excommunicationis ſententiam huiuſmodi ſuſtinuerint, & generaliter quibuſcumque alijs, qui cenſuris aliquibus etiam aliàs quam vt præfertur, quomodolibet ligati, in illis per
126 annum continuum inſorduerint. & talis inſordeſcens in excommunicatione per annum de hæreſi habetur ſuſpectus. *Rota dec.* 580. *par.* 3. *lib.* 3. *diuerſ.* igitur dicta clauſula regulariter tollit impedimentum proueniens à cēſuris, ideſt, ab excōmunicatione, ſpenſione, & interdicto. *Rebuff. in praxi, in for. nou. prouiſ. uerſ. teque abſoluentes. & Marta d. par.* 1. *clauſ.* 47. *Garc. de beneſ. par.* 7. *c.* 14. *Suarez de cenſuris. diſput.* 17. *ſect.* 1. *num.* 2. &
128 aliqui volunt per dictam clauſulam comprehendi etiam irregularitatem per verba illa, eccleſiaſticis pœnis, quia irregularitas non eſt cenſura, ſed pœna, alij negant, quia abſolutio non datur ab irregularitate, ſub diſpēſatio vtramque opinionem refert *Garc. d. par.* 7. *cap.* 11. *nu.* 55. 56. *&* 59. *Moneta, in tractatu de commutat. vltim. volunt. cap.* 10. *de derogat. qualit. in fundat. beneſ. appoſit. à num.* 464. *vbi num.* 469. ait hanc clauſu-
128 lam abſoluere etiam à cenſuris reſeruatis in Bulla Cœnæ Domini, præterquam ab incurſa ob hæreſim. &
130 *Garc. vbi ſup. num.* 71. ait etiam ordinarios vti poſſe hac clauſula per quam abſoluuntur impetrantes ab illis cenſuris, & pœnis, à quibus ordinarij eoſdem abſoluere poſſunt.

Clauſula 31.

131 Vt aſſerit, ſeu vt aſſeritur.

Hæc prima refertur ad impetrantem, qui tenetur aſſerta iuſtificare; quæ differt ab illa clauſula, vt aſſeritur. *Rota deciſ.* 60. *&* 77. *de reſcript. in antiq. Caſſad. deciſ.* 4. *num.* 1. *de reſcrip. & deciſ.* 7. *de iurepatr. Marta vbi ſup. par.* 1. *clauſ.* 197. & per clau-
132 ſulam, vt aſſeritur narratiua non dicitur

citur eſſe partis. Rota dec.691.nu.6.
133 p. 2. in recentiorib. & per eam nihil
includitur. Gonzal.vbi ſup.gloſſ.32.
num.12. & 14. Rota dec.461.num.1.
p.1.in dd.recentiorib.& Card.Seraph.
dec. 388.

Clauſula 32.

134 Siue alio quouis modo.

Hæc clauſula intelligitur, itaut
comprehendat omnem modum etiã
per indirectum. glo. in c. vt inquiſi-
tionis. §.prohibemus. de hæretic. lib.6.
135 & quando aliàs nihil operaretur, in-
telligitur de diſſimilibus aut de ma-
ioribus expreſſis. Crauett.conſ.294.
nu. 3. Marta vbi ſup. p.1. clauſ.140.
136 & ſecundum ſtylum Curiæ, & com-
munes concluſiones capit tantum
vacationem tempore datæ prouiſio-
nis contingentem. Sarnen.de publi-
cand.reſignat.quæſt.16. Rota dec. 49.
num.5. & dec.309. num.2. par.2. in
recentiorib. Gonzal. vbi ſup. glo. 15.
num.86. Marta vbi ſup. clauſ.173.
Maſſöb. in praxi hab.conc.ad vac.par.
eccl.prælud.26.dub.35.nu.9.

Clauſula 33.

137 Vt præmittitur.

Hæc clauſula eſt reſtrictiua reſpe-
ctu præcedentium. clem. ne in agro.
§. abbate. & ibi glo. de ſtat. monach.
Marta d.p.1. clauſ.202.& p.3.clauſ.
94.Rebuff.vbi ſup.in form.nou.prouiſ.
verſ. ſiue vt præmittitur.

Clauſula 34.

138 Cuius valor.

Valor expreſſus cum ſit pars nar-
ratiuæ eſt probandus. Flam.Pariſ.de
reſig. benefic. lib.10.quæſt.3.num.39.
Mar. Antonin. var.reſol. lib.1. reſol.
39.num.12. & ſeq. & reſol.104.nu.
25.Put.dec.24.lib.1. Caſſador.dec.7.
139 de iurepatr. & falsò expreſſus vitiat
gratiam. Felin.in c. ad aures.num.4.
de reſcript. vbi Dec. num.11. niſi ſit
140 expreſſus imperſonaliter, vt aſſeri-
tur, quando verba præcedentia con-
cepta fuerũt in perſonam impetran-
tis, ſecus quando omnia verba lo-
quũtur vniformiter, & videtur, quòd
impetrans omnia aſſeruerit, vel quã-
do verba concepta ſunt in ſecunda,
vel tertia perſona dicendo, vt aſſe-
ris, vel vt aſſerit. Felin.in d.c.ad au-
res.nu.10. & vide Monetam vbi ſup.
de commutat.vlt.uolunt. c.10. de de-
rog.qual.in fund.ben.appoſ.nu.488.
141 Qui valor iuſtificari debet iuxta
tempus datæ impetrationis. Caſſad.
dec.19.in fine.ſuper regul.Cancell.Ve-
rall.dec.264.nu.9. & dec. 330.nu.1.
par.3. Greg.XV. dec.13.& dec.419.
142 & teſtes deponentes ſuper valore be-
neficij deponere debẽt deductis one-
ribus, & de tempore datæ. Gregor.
dec.357. num.4. & locationes etiam
143 geminatæ non probant valorem.
Sarnen.in reg.de ualore. quæſt.ult. in
144 fine. concurrentibus tamen admini-
culis probant, & excuſant à mala
expreſſione, & à pœna regulæ 54.
Cancellariæ Apoſtolicę de exprimẽ-
do vero valore beneficiorum in im-
petrationibus. Caſſador. dec. 20. in
princ. & num. 2. ſuper regul. Verall.
dec.78.num.1.p.2. & dec.49.par.3.
Annotat.ad Gregor.XV.dec.101.n.5.
145 & 6. & valor in gratia narratus per
non exceſſum, non iuſtificatur per
teſtes deponentes per aſcenſum, quia
ſtat ſimul, quod valor aſcendat ad
ſummam expreſſam, & non ſit verũ,
quòd non excedat. Rota dec.186.nu.
3. & 5.dec.429.num.3. & dec.443.
par. 2. in recentiorib. Greg.XV. dec.
147. & ibi annotat. & de valore vi-
de Sarnen. in reg. de ualore. Rebuff.
in praxi in par.3.ſignaturæ. uerſ.nec-
non uerus ualor. Garc. ubi ſup. de be-
nefic.par.5. c.5. à nu.187. & quomo-
146 do probetur valor vide eundẽ Garc.
d.par.5. c.3.num.218. & par.6. c.2.
147 nu. 165. & quòd valor ſit iuſtifican-
dus de tempore impetrationis dicit
etiam Steph.Gratian. diſceptat.forenſ.
c.510.num.1.

Clau-

Clausula 35.

148 Pro expressis habentes.

Hæc clausula operatur, non obstantibus quibusuis derogatorijs. *Felin. in c.nonnulli. nu.6.de rescript. Sarnen. in proœm.regul.quæst.6.nu.6. Rebuff.ubi sup. tit.de dispensat.rat.æt.*
149 & facit, quòd omnia exprimi possunt.*Put.dec.*89.*num.*1.*lib.*1. non ta-
150 tamen operatur in his, quæ sunt cõtraria narratis. secundum doctrinã *Angeli in l. omnes.num.*2. C.*de præscript.*30. *uel* 40.*ann.* & operatur ac
151 si tenores specificæ inserti essent. *Cassador.dec.*10.*super regul.* & perin
152 de est, ac si omnia contraria specificata essent. *Dec. cons.*165.& opera-
153 tur expressionem omnium qualitatum,& circumstantiarum,quæ essent exprimendæ. *Geminian.cons.*65.*nu.*21.vide M*artam d. par.*1.*clauf.*101. *& Aug.*Barbos.*de clauf. clauf.*59.

Clausula 36.

154 Non obstantibus, &c.

De hac clausula est textus in *c.cũ aliquibus.de rescript.lib.6.& in c. quia sæpe.in fin.de elect.lib.6.*de ea *Rebuff. ubi sup. in form. nou. prouis. uers. non*
155 *obstantibus*. & tollit omnia quæ gratiæ obstare possunt. *Iason consil.*210. *col.*4.*in fine.lib.*4.*Rota dec.*506.*nu.*1. *par.* 1. *in recentiorib.* & de hac clausula tractat M*arescott.ubi sup.uar.resol.lib.*1.*c.*19.*num* 8. *& c.*29. *nu.*72. *et c.*35.*num.*4. quæ clausula satis est
156 ad tollendum priuilegium non clausum in corpore iuris. *clem.*1. *in fine. de sepult.* sed per eam non censetur derogatum statuto particulari. *Felin. in c.nonnulli.num.*23. *de rescript.*
157 item non auget gratiam, sed declarat intentionem concedentis, quatenus sit dubia contra concessa.*clem.*
158 1. *de præb.* non tamen tollit subreptionem. C*orneus consil.*125.*num.*14.
159 *lib.* 6. nec per eam censetur derogatum regulis cancellariæ, nisi expressè dicatur.*Sarnen.in proœm.quæst.*5.
160 *seu* 3. neque tollit obstacula personalia. *Calderin.cons.*1.*de rescript.*nec
161 censetur derogare dispositioni firmatæ consensu partium. *Crauett. cons.*241. *col.* 9. item non tollit ius
162 quesitum laico ex fundatione, vel dotatione etiamsi adsit clausula motu proprio,nisi exprimatur. S*taphil. ubi sup. de ui,et eff.clauf.§.de clausulis non obstantiarum.nu.*1. *et seqq.* &
163 si dispositio,super qua est dicta clausula, sit nulla, etiam d. clausula est nullius effectus.*Angel.cons.*30.*n.*32. M*artæ d.par.*1.*clauf.*79. M*ar. Antonin.d.lib.*1.*resol.*5.*num.*16.*& seq.& resol.*46.*num.*7. *& resol.*58. *num.* 6. Gonz*al. ubi sup.glo.*9. *§.*1. *num.*57. S*teph.*Gr*atian.ubi sup.discept.forens. c.*421.*num.*15. *&* 16.*c.*458.*num.*6. *& c.*742.*num.*22. C*ard.*S*eraph.dec.*433. *Aug.*Barbos.*de clauf. clauf.*43. 44.45.46.*&* 47.

Clausula 37.

164 Supplentes, &c.

Hæc clausula non supplet defectũ causæ. R*edoan.de reb.eccles.non alien. sub vocabulo alienat. versic. & si sit facta.num.*13. M*agon.dec.*L*ucen.*12. *num.*21. nec supplet defectus substantiales.*Dec.cons.*14.*num.*75.M*ar. Antonin.ubi sup.lib.*1.*d.resol.*5.*num.*
165 29.*&* 30. neque tollit defectum potestatis facientis actum confirmatũ. *Rot.dec.*2.*de conf.vt.vel inut.in nouis.* A*bb. in c.inter dilectos.num.*8. *de fid. instrum.* & prædictum est verum quando Papa ignorauit. R*ota dec.*455.*nu.*4.*par.*1. *diuers.* & d.clausula
165 tollit tantum defectus iuris positiui. *Dec.cons.*410.*col.pen.*& defectus debent esse specificati ad hoc, vt per d. clausulam tollantur. D*ec. consil.*606.*col.* 4. non tamen hæc clausula
167 supplet defectus prouenientes de iure naturali. A*lex.in l. si filius à patre.*S.*vlt. in fine. ff. de lib. & posth.* &
168 ideo non supplet defectum citatio-

nis, quæ est de iure naturali. *Sarnen. in compendio signat. fol. mihi*. 161.
169 *versic. et etiam*. neque operatur quādo læditur ius tertij. *Ruin. cons.* 35. *num.* 35. neque tollit defectus concernentes personā supplicantis. *Specul. in tit. delegato. §. nunc ostendendū. versic.* 18. *Marta d. par.* 1. *claus.* 181. *Steph. Gratian. vbi sup. c.* 599. *num.* 9. *Card. Seraph. dec.* 975. *et* Aug. *Barbos. de claus. claus.* 104.

Clausula 38.

170 Decretum irritans.

Per hanc clausulam ordinarij collatio in contrarium facta annullatur, ipso iure, & etiam alius actus contrarius prouisioni, cui est adiecta d. clausula. per textum in *clem.* 1. *de elect.* Marescott. *vbi sup. var. resol. lib.* 2. *c.* 38. *vbi latiss.* *Steph. Gratian. vbi sup. discept. forens. c.* 283. *nu.* 3. *et* 23. *c.* 208. *num.* 24. *c.* 415. *nu.* 22. *c.* 416. *num.* 7. *c.* 440. *num.* 16. *c.* 517. *nu.* 19. *c.* 574. *num.* 5. *et* 9. *c.* 730. *num.* 44. *et c.* 791. *num.* 13.
171 Immo nec valet actus in contrarium factus etiam de partium consensu. per textum in *c. statutum. et ibi glo. in verbo, committatur. et c. dispendia. de rescript. lib.* 6. quia d. clausula stat pro forma. *Bald. et alij in l.* 1. *ff. de lib. et posth.* Rebuff. *in praxi. in for. nou. prou. versic. nos enim ex nunc irritum. et cæt.* vbi actum contrariū dicto decreto factum de consensu partium valere contendit. & d. clau-
172 sula inficit possessionem, & titulum. *Cassad. dec.* 1. *et* 2. *de rest. spol.* Rot. *dec.* 99. *lib.* 1. *par.* 3. *diuers.* nihil autem
173 operatur in gratia conditionali ante conditionis euentum. *clem.* 1. *de conc.*
174 *præb* & ligat etiam ignorantes. *c. si eo tempore. et ibi glo. in uerbo, ignoranter. de elect. lib.* 6. item quamuis d.
175 clausula operetur, vt nullus inferior possit manus apponere, & conferre, attamen hoc procedit in resignatione, secus in prouisione per obitum. *Achill. de Grass. dec.* 14. *de rest. spol.* *Marta ubi sup. d. par.* 1. *claus.* 255. *et p.* 3. *claus.* 20. *Sarnen. in reg. de triennali. quæst.* 51. *uers. præterea.* Mar. Antonin. *d. lib.* 1. *d. resol.* 5. *nu.* 15. *resol.* 8. *nu.* 11. *resol.* 13. *n.* 4. *resol.* 98. *et resol.* 108. *nu.* 18. Garc. *ubi sup. par.* 5. *c.* 1.
176 *num.* 24. quod decretum irritans habet inhibitionem in ventre, ac vim priuatiuam, & auocatiuam, & est potentius reseruatione. *glo. in d. c. si eo tempore. in uerbo, prouisionem. de*
177 *elect. lib.* 6. verum si appositum sit in gratia obtenta de beneficio tāquam de reseruato, cum tamen non sit reseruatum, non afficit, neque quoad diuersum modum vacationis. latè Gonzal. *ubi sup. glo.* 67. *per totam.* di-
178 ctaq. clausula nihil operatur, quando apposita non est super certo corpore beneficij. *Rota dec.* 423. *num.* 5. *par.* 2. *in recentiorib.* quæ clausula di-
179 citur accessoria, neque ampliat principalem dispositionem, sed tantum tollit subreptionem. *Rota dec.* 569. *nu.* 8. *par.* 2. *in dd. recentior.* & de hac clausula vide *Rotam dec.* 41. *num.* 9. *p.* 1. *dec.* 516. *nu.* 4. *dec.* 570. *nu.* 6. *et* 7. *dec.* 613. *num.* 3. *dec.* 652. *nu.* 3. *et dec.* 752. *nu.* 6. *p.* 2. *in dd. recentiorib. Prax.* Archiep. *Leonis. in c.* 32. *de mala benefic. collat. nu.* 33. vide *Cardin.* Seraph. *dec.* 341. 351. 364. 1413. *et* 1471. Aug. *Barbos. de claus. claus.* 112. *Cardin. Manticam dec.* 286. *et* 300. & de decreto irritanti fuit dictum in *Anagnina Beneficij.* 15. *Martij.* 1627. *coram* R. P. D. *Vbaldo*. quæ in calce operis est dec. 83.

Clausula 39.

180 Discretioni vestræ, & super quibus conscientiam vestram oneramus.

Stante hac clausula, causa non potest subdelegari, quia tunc personæ industria censetur electa. *Abb. Felin. et alij in c. ult. de off. deleg.* præsertim si adsit d. clausula, super qui-
181 bus conscientiam vestrā oneramus, quæ facit delegationem personalē.

Iason

Iason in l. à iudice. limit. 5. C. de iudic. vide *Mar. Anton. Genuen. in sua praxi archiep. Neapolit. c. 69.* de causis delegatis plura frequentia in praxi. & d. clausula quid operetur in breui, & commissione si in euidentem. vide *Caualcan. dec. 46. num. 381. et Card. Seraph. dec. 448. et 1176. Aug. Barbosam de clausul. clauf. 13. et seqq. Martam ubi sup. d. par. 1. clauf. 274. et 371. ubi num. 3. et seq.* demóstrat,
182 an iudex debeat iudicare secundum acta, & probata, an' vero secundum propriam conscientiam, & communis est Doctorum opinio Iudicem debere iudicare secundum acta, & probata, vt ibi, de qua tractãt Doct. *Abb. et Card. in c. pastoralis. §. quia uero. num. 8. et Felin. num. 23. de off. deleg. Nauarr. in c. humanæ aures. 22. q. 5. quæst. 2. Card. à Turrecremata in c. iudicet. 3. q. 7. num. 1.*

Clausula 40.

183 Districtius inhibentes.

Si commissio sit facta Iudici iurisdictionem habenti & cum d. clausula, iudex si contrafaciat, attamen gesta contra dictam commissionem valent. *glo. in clem. 1. uerbo, inhibẽtes. de iureiur.* sed prædictus iudex contrafaciens punitur. *c. dilectus. de præbend.* dummodo in tali commissione non adsit etiam decretum irritans, quia tunc gesta contra talem commissionem sunt nulla. *Staphil. ubi sup. de lit. grat. tit. de ui, et effectu clausul. in §. districtius inhibentes. Marta d. par. 1. clauf. 275.*

Clausula 41.

184 De plenitudine iuris Canonici.

Hæc clausula includit omnia iura canonicalia, & præcipuè perceptionem quotidianarum distributionum secundum *Ant. de Butr. in c. pro illorum. de præbendis. Staphil. vbi sup.* in literis pro creato in canonicum, quamuis interdum consuetudo sit contraria. *Marta d. p. 1. clauf. 260.*
185 & ideo receptus in Canonicum, vel Decanum à Capitulo cum plenitudine iuris canonici dicitur verè factus particeps quotidianarum distributionum ipse, & eius successores, aliàs d. clausula excluderet seruitiũ personale chori, & suum significatũ.

Clausula 42.

186 Derogatoria.

Derogatio generalis sufficit, etiãsi leges, & priuilegia haberent clausulam derogatoriam in contrarium. *Feder. de Sen. consil. 47. num. 1. et 3.* & tollit consuetudines particulares, & statuta. *Corneus consil 83. num. 16.*
187 *uol. 4.* & si cum derogatoria adsit motus proprius, tunc tolluntur consuetudines, & statuta vnius ecclesię etiam in tertij præiudicium. *Staphil. ubi sup. rubr. quomodo derogetur statutis, et consuetudinibus.*
188 sed non tollit partium conuentionem, nisi de illa facta sit mentio specialis. *Ferret. consil. 319. num. 2. uol. 2.* in dubio au-
189 tem d. clausula restringenda est ad inualidas, & friuolas dispositiones. *Decius consil. 33. col. 7. & cons. 286. col. vlt.* de qua clausula latè *Marta vbi sup. d. par. 1. clauf. 261. Marescott. vbi sup. var. resol. d. lib. 1. c. 51. nu. 22. & lib. 2. c. 35. nu. 10. Steph. Gratian. vbi sup. discept. forens. c. 48. nu. 20. 22. & 25. & c. 673. nu. 24.* & vide *Card. Seraph. dec. 291. 417. & 716. Aug. Barbosam de clauf. clauf. 114.*

Clausula 43.

190 In forma Cameræ.

Efficacior obligatio, & solutio facilior oritur ex prædicta obligatione in forma Cameræ. *Gallesf. in tract. de form. Camer. obligat. p. 1. quæst. 1. et*
191 *2. nu. 8.* quæ obligatio compensationem non admittit. *Capicius dec. 167.* nisi incontinenti fiat liquidatio. *Af-*
192 *flict. dec. 381.* neque potest contra eam allegari litis pendentia. *Surd. cons.*

*conf.*542. *num.*14. *vol.*4. qua stante
193 agi potest via executiua. *Surd. conf.* 513. *num.* 20. *vol.* 4. nec attenditur
194 ordo, cessat excussio, & datur creditori optio eligendi viam, quam vult, & vna via electa, alia tamen vti po-
195 test, & demum operatur idem, quod res iudicata. *Turret. conf.* 3. *num.* 12. *vol.* 2. *Marta d.p.*1. *clauf.*297.

Clausula 44.

196 Manutenere.

Manutentio refertur ad ius, interdum ad factum, & habet tractũ successiuum, & si cedens manutenere promittit bonum nomen debitoris, & idoneum, requiritur perseuerantia, quòd semper sit idoneus. *Barsius decis.* Bononien. 110. *num.* 20. &
197 quoad factum, manutenere est conseruare & sustentare, & ita tunc quis obligatur ad impensam in reficiendo, non ad faciendũ de nouo. *Surd. conf.*121. *nu.*25. *vol.*1. *Andreas Facchin. controuers. iur. lib.*3. *controu.*70. *Marta d. par.*1. *clauf.*305.

Clausula 45.

198 Quomodolibet.

Hæc clausula includit omné modum. *Pauin. de off. & potest. capit. sed. vac. prælud.* 7. *num.*9. *Archidiac. in c.*1. *de off. vic.* & est vniuersalis, & di-
199 stributiua, cuius natnra est, vt cuilibet tribuat actum insolidum. *l. non distinguemus. §. cum plures. ff. de rec.*
200 *arbitr.* & idem est in clausula, quomodocumque. Tiraquell. *de retract. conuent. §.*1. *num.*6. *glo.*2. *& num.*9.
201 & dictæ clausulæ ostendunt plenam, & exuberantem voluntatem disponentis. *Dec. conf.*137. *col.*1. *Marta d. par.*1. *clauf.*136. *& Steph. Gratian. vbi sup. discept. forens. c.*486. *num.*3. *Aug.* Barbof. *de dictionibus. dictione* 282.

Clausula 46.

202 Cautionem bancariam consignare debent, &c.

Ad fauorem pensionarij talis cautio præstari solet ad triennium cum obligatione illam reuocandi, si rector beneficij illud resignet. *Flam. Paris. de resignat. benef. lib.*6. *quæst.*2.
203 *num.* 149. & idem est in schedula bancaria, de qua Rota *dec.* 284. *&* 285. *p.*1. *in recentior.* relata à *Marta d. par.*1. *clauf.*121.

Clausula 47.

204 In circa. vel circa.

In ætate d. clausula intelligi debet de duobus, vel quatuor, aut quinque, vel sex mensibus. *Alex. conf.* 88. *num.*15. *lib.*6. & in hoc quomodo regulare debeat iudex arbitrium suum tradit *Menoch. de arbitr. iudic.*
205 *casu* 46. *num.* 5. vel potest verificari in duobus annis, plus, vel minus. *Corn. conf.*179. *num.*4. *lib.*3. & regulariter refertur ad modicum. *Ant. de Butr. in c. literæ. de dilat.* & à teste
206 prolata facit ambiguitatem, quæ non concludit. *Corn. conf.* 197. *nu.* 14. *lib.* 2. & in concessione terræ,
207 eiusue mensuræ idem importat, quòd propè, vel adeo modicum, quòd nihil reputetur. *Alex. conf.*120. *nu.*8. *lib.*2. *Signorol. conf.*332. & si apponatur circa locum, importat decem pe-
208 des. *l.*1. *§. hoc autem edictum. ff. de no.*
209 *oper. nunciat.* & aliquando designat termini inclusionem, aliquando verò exclusionem. *Hostien. in summa tit. de rescript. §.*7. *vers. quero*. *Marta d. par.*1. *clauf.*59. *& clauf.*375. vide *Greg. XV. dec.*128. *vbi annot. lit. A. & dec.*344. *num.*9. *& dec.*558. *nu.*1. Rotã *in recentiorib. dec.*343. *nu.*2. *p.*1. *& Gratum de dictionib. dict.* 92. *in circa. & Aug.* Barbosam *de dictionib. dictione* 132.

Clau-

Clausula 48.

210 Habita, vel non habita.

Aliquando quis tenetur soluere pensiones ex vi dictæ clausulæ, habita, vel non habita possessione beneficij, quæ tamen clausula non operatur vltra duos, vel tres annos ex benignitate Rotæ. *Achill. de Graff. dec.* 12. *num.*3. *de præb. & Rota dec.* 699.*num.*2.*par.*1. *diuers.* quod est
211 verum, quando lis non est calumniosa. *Verall.dec.*364.*par.*1.& aliquando alia clausula apponitur, vt is, qui
212 pensioni consentit, non possit in alterius fauorem beneficium resignare, nisi prius intimatione facta ipsi pensionario, atque facta noua obligatione per resignatarium de soluēda pensione. *Mandos.de signat.grat. tit.pensiones.col*.12.*Cassador.dec*.4. *de restit.spoliat.Marta d. p.*1. *clausf.*57. *Marescott.vbi sup. var.resolut.lib.*2. *c.*18.*num.*4. *& seqq.* Steph.*Gratian. vbi sup.c.*454.*num.*8.*&* 12.*& Card. Seraph.dec.*66.*Cardin. Mantica dec.* 339.*Aug.*Barbosa *de clausf. clausf.*27.

Clausula 49.

213 Summariè.

Prædicta clausula tollit omnes solemnitates iuris ciuilis. *Dec.cōs.*449. *num.*15.*Grauat.ad Vestrium in praxi lib.*5. *c.*1.*num.*7. *Maranta de ord. iudic.par.*4.*distinct.*9. *num.*8. non
214 tamen censentur sublatæ probationes necessariæ, sed intelligitur, summariè, idest, breuiter, omnia enim substantialia iudicij sunt adhibenda, sed modo breuiori, & requiritur libellus, litis contestatio, sententia diffinitiua, debentq. assignari dilationes, sed breuiores; secus si agatur de causa fauorabili præiudiciali, vt alimentorum, & tunc sufficit semiplena probatio. Bart.*in extrauag. ad reprimendum. ver. figura. num.*9. *& in ver. summariè. nu.* 13. *Marta d.par.*1.*clausf.*180.*Gratus vbi sup. de dictionib.dict.*258.*summariè*. Steph. *Gratian. vbi sup. c.*509. *num.*30. *& seqq. & Aug.* Barbos. *de clausulis. clausf.* 103.

Clausula 56.

215 Sine strepitu, & figura iudicij, sola facti veritate inspecta.

Per hanc clausulam non potest intelligi data facultas procedendi nulliter. *Bart. in d. extrauag. ad reprimendum. ver. videbitur*. facit textus in *clem.*2. *de iudicijs.& in clem. sæpè. de verb. signif.* & ibi dicta verba declarantur, & ibidem. *glo. Marta vbi sup.par.*1.*clausf.*164.*Barbosa d.clausf.* 103.*vbi supra*.

Clausula 51.

216 Ipso iure, ipsoq. facto.

Ipso iure, vt quando beneficium amittitur ipso iure, idest, quando ius statuit, quòd beneficium amittatur ob crimen, vel aliam iustam cau-
217 sam, vt per hæresim, nam hæreticus priuatur beneficijs ipso iure. *cap. ad abolendam.*§.1.*de hæreticis.*& tāquam vacantia possunt impetrari. & aliter amittitur beneficium ipso iure. vt per *Rebuff. in praxi par.* 3. *de modis amittendi beneficia.nu.*1. *& seqq.*
218 Ipso facto, idem ferè est, quòd ipso iure.*c.*2.*ne cler.uel monachi.lib.*6. & facit textus in *l.ult.uersic.scituros.*
219 *C.locati*. vbi æquiparatur ipso iure, & ipso facto. vel ipso facto, idest, simul atque sit commissum delictum, vt hæresis. *c.cum secundum. de hæret. lib.*6. quia lex notat hoc casu factum, & sententiam, *d.l.ult.Rebuff.ubi sup.* Aug.*Barbosa de dictionib. dict.* 152. & denique vt dixit *Rota dec.*520.*nu.* 8.*p.*2.*in recentior.* omnia iura mundi
220 loquentia, & dicentia aliquid ipso iure fieri, intelligenda sunt secuta declaratione. vt per *Archid. & Io. And. in c.*1. *de homic.lib.*6.*Tiraquell. in l. si umquam.uers.reuertatur. num.* 360. *C. de reuoc. donat.* & ideo dixit

Pract.

*Pract.*Papiens.*in forma libelli pro turbata possessione.uersic.ipso facto,& ipso iure*. & ibi additio, quòd inter hæc
221 non est differentia quoad iuris effectum, quia semper requiritur sententia, & tunc executio fit prius per legem, deinde per iudicem, & si sit incursus ipso iure, effectus est, vt a tẽpore commissi criminis habeatur ratio fructuum, & est interdicta bonorum alienatio. Iac.de Beluis.*in Auth. de incestis nuptijs.* §.1. *Bart. in l. post contractum.ff.de donationib.*

222 In excommunicatione autem latæ sententiæ à iure,& lege nulla est differentia, si dicatur, ipso iure, vel ipso facto, quia statim ac quis contrafecit, est excommunicatus, & est latæ sententiæ, non ferendæ. *Greg.Sair. de censuris eccl. lib.*1.*c.*11.*nu.*7. nam intelligitur ipso iure sic disponente, & ipso facto consequente mediante delicto perpetrato, seu facta contrauentione.

223 Et in materia vacationis beneficiorum ipso iure, vel per sententiã, multi sunt effectus relati à *Gonzal. ubi sup. glo.*15.*nu.*140.*usque ad fin.*
224 & est differentia, vtrum aliquid fiat ipso iure, an per sententiam. vt per Tiraquell.*ubi sup.in d.uer.reuertatur, à num.* 266. *ad num.* 462. vbi ponit centum & quatuor effectus prouenientes à lege ipso iure aliquid faciente.

225 Ipso iure, idest, ipso iure sic disponente, adeo vt non sit opus hominis ministerio. *Abb.in c.*1.*de re iudic.Felin. in c.Rodulphus.num.*24.*de*
226 *rescriptis*. & quòd ipso iure, & ipso facto sit idem, vide *Tiraquell.ubi sup. d.uer.reuertatur. nu.*143. *&* 144. faciunt dicta per *Gratum de dictionib. dict.*93.*incontinenti.dict.*126.*mox.et dict.*265.*statim*.

227 Quod autem in pœnis ipso iure incursis requiratur sententia declaratoria, ponit latè *Felin. in d. c. Rodulphus.num.*35. *&* 36. *de rescript.et in c.cum non ab homine. col.*4. *de iudic. Tiraquell. ubi sup. num.* 400. neque
228 tunc requiritur, quòd iudex per sententiam puniat, sed satis est, quòd pronunciet delictum commissum, pœna autem sequitur à iure imposita. *Bart.in l.eius,qui delatorem. ad finem principij. ff.de iure fisci. & Felin.in d.c.Rodulphus.num.*37. limitat
229 quatuor modis prædictam conclusionem.

Primò, nisi factum esset adeo notorium, vt non sit opus aliqua declaratione.

Secundò, quando qualitas ipso iure inducta competit, & adest, lite iam inchoata.

Tertiò, respectu fructuum, quibus ob crimen ipso iure quis est priuatus.

Quartò, quando pœna secum trahit executionem absque hominis ministerio, quoniam vim suam infligit absque declaratione, vt est in pœna excommunicationis ipso iure inflicta, quia ipso iure affligit, & inhabilitat eum, qui in illam incidit sine alia declaratione per textum in *c.pastoralis. in fine. de appellat.* Qua-
230 propter taliter excommunicatus repellitur à communione, celebratione, cæterisq. actibus excommunicato prohibitis, vt similiter habetur in *c.ult.de cohabit.cler.& mul.* sed quo-
231 ad hæc, vt taliter excommunicatus debeat ab alijs vitari tamquam talis, opus est declaratoria iudicis, nisi quis excommunicatus sit ob notoriã clerici percussionem, quæ nulla possit tergiuersatione celari. *Felin.in d. c.* Rodulphus. *num.*39. *Tiraquell. ubi sup. num.* 401. & ad talem declara-
232 tionem pars est citanda. *glo.in clem. præsenti. uerbo, constiterit. de censib. Felin.in d.cap.*Rodulphus.*num.*41. &
233 à dicta declaratoria appellari potest. *glo.ult.in c.cupientes.§.quod si.uerbo, priuatos. de elect. lib.* 6. quamuis à
234 pœna ipso iure incursa appellari nõ possit.*c.quia nos.de appellat.* & d.ap-
235 pellatio non suspendit dictam excommunicationem. *Felin.in d.c.Rodulphus.num* 43.

Clau-

Clausula 52.

236 De iure, & de facto.

Hæc clausula in arbitro operatur, vt possit procedere etiã diebus feriatis ob necessitatẽ hominũ, in arbitratore aũt, vt possit etiã in diebus feria-
237 tis, in honorẽ Dei, quia arbitrator dicitur pacis mediator. *Abb. in c. quintauallis. nũ.* 22. *de iureiur.* & vterque poterit ex d. clausula iudicare secundum veritatem, & suam conscientiã. *Lapus alleg.* 78. *num.* 9. & sine partis citatione. *Angel. cons.* 367. *num.* 10. & de hac clausula videas *Iasonem in §. in bonæ fidei. num.* 27. *Institut. de actionib. Rot. Genuen. dec.* 21. *num.* 8. *Caualcan. dec.* 28. *num.* 15. *par.* 2. & *Martam vbi sup. p.* 1. *claus.* 257.

Clausula 53.

238 Sine vitio spolij.

Talis clausula operatur in breui Apostolico, vt eiectus à possessione vigore breuis non possit agere spolio. *Lancellott. de attentat. lit. pend. in præfat. num.* 394. non tamen excusat
239 à vitio attentatorum, quando possessio est capta lite pendente, nisi etiam adsit clausula, & sine vitio attentatorum. *Verall. dec.* 151. *num.* 4.
240 *par.* 3. & intelligitur, quatenus breue sit iustificatũ, aliàs competit actio spolij. *Marta d. p.* 1. *claus.* 167.
241 Adde, quòd continuare potest quis in sua possessione etiam post inhibitionem propter regulam, quia qui continuat non attentat. *Achill. de Graff. dec.* 36. *de appellat. Paris. cons. ult. lib.* 4. *Gabr. cons.* 50. *nu.* 17. *lib.* 1.
242 id tamen non procedit in inhibitione rotali, de cuius viribus cognoscere non spectat ad iudices inferiores, item etiam non procedit, quando causa est commissa super ipsa continuatione, & super illo actu particulari. vt per *Ripam in c. cum.* M. *Ferrariensis. num.* 193. *de constit. annot. ad Greg. XV. dec.* 203. *nu.* 7.

Clausula 54.

243 Statum, & merita.

Sufficiens litis mentio ex tali clausula resultat, ac si in indiuiduo litis mentio facta esset. *Rota dec.* 20. *de rescript. in nouis. Felin. in c. cæterum. num.* 2. *de rescript. Sarnen. in reg. de trienn. quæst.* 14. *num.* 7. & operatur
244 litis expressionem ad gratiæ validitatem, quæ non potest impetrari lite pendente, nisi facta mentione litis. *Cassad. dec.* 18. *n.* 6. *de præbend.* & facit
245 cessare subreptionem, etiam quòd non sit dictum, quòd lis erat instructa. *Achill. de Graff. dec.* 9. *de rescript.* & hæc procedunt, quando in gratia est facta litis mentio, nã per d. clausulam est idem tunc, ac si fuisset expressus ipsius litis status, aliàs d. clausula nihil operatur. *Achill. d. dec.* 9. non tamen censetur per dictam clausulam facta mentio rei iudicatę. *Marta d. par.* 1. *claus.* 174.

Clausula 55.

246 Sublata.

Hæc clausula tollit Iudici iurisdictionem, & facultatem parti opponendi, quæ pars audiri non potest, nisi habita oris aperitione. *Cardin. in c. quia diligẽtia. col.* 2. *de elect. Put. decis.* 50. *num.* 5. *lib.* 1. *Verall. dec.* 134.
247 *nu.* 4. *par.* 3. & reddit sententias nullas, & processus nullos. *Paris. cons.* 1. *num.* 38. *lib.* 4. ipso iure etiam parte non opponente. *Dec. cons.* 275. *nu.* 2.
248 dummodo gratia habens hanc clausulam sit producta. *Sarnen. in reg. de annali. quæst.* 4. *num.* 4. neque potest
249 opponi de defectu intentionis, seu subreptionis, præsertim si gratia sit ex motu proprio, & oris aperitio
250 tollit effectum dictæ clausulæ, & illius obstaculum remouet, & dat facultatem impugnandi gratiam. *Afflict. dec.* 228. *num.* 13. latè de vi, & efficacia d. clausulæ *Marta d. p.* 1. *claus.* 176. *Garc. vbi sup. de benefic. par.* 6. *c.* 13. *à num.* 81. *& seqq.* latè

Gon-

Gonzal. vbi sup. glo.66. Rota p.1.dec. 461.num.1.& seqq. & p.2.dec.177. num. 3. dec.423. num.5. & dec.569. num. 9. in recentior. Marescott. vbi sup. var. resol. lib.2. c.37. Steph. Gratian. ubi sup. discept. forens. c.113. num. 72. c.559. num.60. & c.791. nu.12. vide *Card. Seraph. dec.351.510.764. 766.1251.1293.1348.1020. & 761. & Card. Mantic. dec. 309. & Aug. Barbosam de clau. claus.102.*

Clausula 56.

251 Quam, & quas.

Per hanc clausulam cẽsetur commissum totum negocium principale ex communi obseruantia. *Mandos. in pra.com.form.17.quæst.2. Honded. cons.27.num.44. Rota dec.684.nu.3. p.3.lib.3.diuers. Mar. Antonin. var. resol.lib.2.resolut.8. nu.2.* & per eam
252 non præcedente appellatione, vel non constito de illa, potest procedi prout in prima. *Rota dec.187.nu.5. p.2.diuers.* & potest pronunciari prout in prima. *Rot. dec.546.nu.1.p.2.in recentior. Marchesanus de commissionib.p.2.commiss.1.c.1. nu.93. Marescott. vbi sup. lib.1.c.20. Sarnen. de infirm. resign. quæst.34.num.4.* dummo-
253 do acta sint transportata, & per appellationem censetur deductũ omne remedium sibi competens. *Marta d.par.1. claus.120. num.4. & seqq.*
254 prædictaq. clausula comprehendit petitorium, & possessorium. *Sarnen.*
255 *vbi sup.* & intelligitur generaliter, & non stat restrictiuè. *Sarnen. ibid.* nisi sit additum, de, & super præmissis, tunc enim stat restrictiuè, &
256 si d. clausula sit apposita in commissione possessorij facit, vt etiam petitorium deduci possit. *Rota dec.455. nu.22.par.2.in dd. recentiorib.* & in-
257 super operatur, quòd sententia lata in gradu appellationis sustineatur tamquam in prima. *Rota dec. 731. num.5.par.2. in dd. recentiorib.* & d.
258 clausula æquitatem sapit. *Marchesan. vbi sup. commiss. 2. c. 1. num. 15. Steph. Gratian. vbi sup. c.121.nu.25. c.494.nu.22.c.534.nu.19.& c.781. num.23.* vide *Card. Seraph. dec.571. 644.1013.1241. & 1327. & Aug. Barbosam de claus. claus.67.*

Clausula 57.

259 Ius, & Iustitiam.

Hæc clausula facit, quòd in accessorijs, & consecutiuis sufficiat libellus generalis. *Gabriel de claus. concl. 3. num. 4.* & si in libello multa sint narrata, & super vno tantum sit specialiter conclusum, d. clausula operatur, vt super omnibus narratis possit sententią ferri. *Aretin. in §. omnium. num.25. Institut. de actionib.*
260 sed quoad non expressa nihil operatur. *Menoch. de arbitr. iud. quæst.72. num. 15.* & operatur, quòd agens in
261 possessorio obtinere possit in petitorio, si ex narratis elici possit actio ad petitorium, & è contra. *Corn. cons. 91. in princ. vol.4. Alex. cons.192.nu. 9.& cons.206.num.7. lib.2. Marta d.par.1.claus.65.* & per talem clausu-
262 lam censetur intentatum remedium magis vtile ipsi petenti. *Mar. Antonin. var. resolut. d. lib.2. resolut.15. num. 17.* & vide *Steph. Gratian. vbi sup. c.24.num.4.* vide *Aug. Barbosam de claus. claus.35.*

Clausula 58.

263 Saluo iure.

Hæc clausula dicitur salutaris. *Rota dec.256.& dec.257.par.1.& dec. 44.p.2.diuers. Felin. in c. significantibus. nu.26. de libell. oblat.* & per hanc
264 actor plus debito dolosè petijsse non dicitur. *Specul. tit. de libell. concept. §. nunc ostendamus. in fine.* additur
265 etiam clausula, saluo iure superflui, seu impertinentium, de quibus *Marta d. par.1.claus.353. & 354.* & hæc clausula, saluis suprascriptis, & infrascriptis restringit, & modificat generalitatem. *Marta vbi sup. claus.355. Aug. Barb. de claus. claus.83.84. et 85.*

Clau-

Clausula 59.

266 Sine præiudicio executionis literarum Apostolicarum.

Per hanc clausulam præseruatur facultas executori literarum Apostolicarum procedendi ad executionem non obstante iudicio ordinario. *Puteus dec.78.lib.1.Rota dec.609.nu.1.p.1. & dec.79.num.3.p.2.in recentior. Marescott. vbi sup.var.resol.lib.1.c.55.num.31.& cap.85.num.4. & lib.2.c.137.nu.1. Steph.* Gratian. *ubi sup. discep.forens. c.41.nu.20. & seq.*
267 *& c.399. num.7. & 9.* & facit commissionem conditionalem, itaut prouisus ab Ordinario cedere debeat possessionem prouiso à Papa. *Lancellott.de attentat. p.2.c.20. limit.13.*
268 *num.1.* & non purificata conditione non est in causa procedendum. *Put. dec.34. num.1. lib.1. Marchesan. de commission.p.2.c.15.nu.9. Mar. Antonin.var.resolut.lib.1. resol.8.num.1.*
269 potest tamen dici de ipsius nullitate post factam executionem, quia facta executione est cõsummatus d. clausulæ effectus,& Iudex functus est officio suo. *Put.dec.419.lib.2.* & dicta
270 clausula intelligitur de literis antea emanatis. *Lancellot.de attent.lit.pend. num.413.& 423.* & per d. clausulam
271 sustinetur executio facta appellatione pendente. *Marta d.par.1. clausul.160* & de hac clausula vide *Gõzal. vbi sup. post glo. 9. in annot. nu.220. & seq.Garc.vbi sup.p.1.c.5.nu.573. Marchesan. vbi sup. commiss.2. c.5. num.11.12. & 13. & Card. Seraph. dec. 247. 1098. & 1484. & Aug. Barbos.de claus.claus.91.*

Clausula 60.

272 Non retardata solutione, vel sine retardatione solutionis pensionis.

Stante hac clausula, Iudex non potest procedere, nisi prius solutâ pensione. *Sarnen.in compend.signat, num.8.Cæsar de Grass.dec.8.nu.1. de*
273 *re iud.* & stante d. clausula, etiam lite pendente pensio soluenda est. *Staphil.de lit.iustit.§.in primis.num. 84.Gigas de pensionib.quæst.35.nu.9.* Didac. *Couarru.var.resolut.lib.2.c.1. nu.9. Marescott.var.resol.lib.1.c.22.*
274 etiamsi per appellationem sententia suspendatur, & etiam non docto de aliqua quasi possessione exigendi,& satis est, quòd literæ sint expeditæ etiam quòd ex actis constet de nullitate pensionis. latè *Marta d.p.1. claus.165. Marches. vbi sup. commiss. 1.cap.4. à num.37.* vbi ait, quòd d.
275 clausula non apponitur pro pensione imposita ab inferiore, puta Episcopo,neque quando est super pluribus beneficijs,quæ postea fuerunt diuersis collata. *Garc.vbi sup.par.1.c.5. à num. 516. Sarnen. vbi sup. in compend. signat. circa finem. in vers. confirmatur ista opinio. &* Cardin. *Seraph. dec.1017. &* Aug. *Barbos. de claus. claus.93.*

Clausula 61:

276 Generalis.

Ista est semper restringenda secũdum naturam actus, super quo est interposita. *l.iubemus.C.ad Velleian.* nam generalis ad specificata tantum refertur. *l.si de certa.vbi Doct. C. de transact.* quod est verum, quando præcedit clausula specialis. *Alexan. cons.117.nu.3.lib.1.* quoniam clau-
277 sula generalis posita post specificata restringitur ad præcedentia narrata, quando restringi potest saluo recto sermone. *Bart. in l. emptor.§. Lucius.num.3.ff.de pactis.* & clausu-
278 la generalis non comprehendit maiora expressis. *glo.in l. si fugitiui.in verbo,qualibet.C.de seru. fugit.* & si
279 posita sit in fine ad omnia referri debet, singula singulis congruè referendo. *glo.vlt.in l. si negocium. C. de neg.gest. Dec.cons.186.nu.4.* & clau-
280 sulæ generales positæ in supplicatione post versiculum, & cum absolutione.

tione, &c. dicuntur diſpoſitiuæ, & ideo ampliant, vel reſtringunt gratiam. *Caſſador. dec. 5. nu. 2. de reſeruat.*
281 & non capiunt vacationes futuras. *Felin. in cap. conſtitutus. nu. 22. de re-*
282 *ſcript.* & ſi poſitæ ſint in priuilegijs non porriguntur ad ea, quæ ignorata præſumuntur. *Natta conſ. 209. nu.*
283 *6.* & poſitæ in mandato reſtringuntur circa contenta in mandato. *cap. qui ad agendum. de procurat. lib. 6.* latè *Marta vbi ſup. p. 4. clauſ. 1. & 2.* vbi ponit quomodo clauſulæ generales reſtringantur. *& clauſ. 3. Mareſcott. vbi ſup. var. reſol. lib. 1. c. 39. nu. 32. & lib. 2. c. 35. num. 10. Steph.* Gratian. *vbi ſup. diſcept. forenſ. c. 227. nu. 44. & c. 795. num. 18. & 19.* vide Card. *Seraphin. dec. 325. 871. & 1294. &* Aug. Barboſam *de clauſ. clauſ. 116.*

Clauſula 62.
284 Vniuerſales.

Iſtæ clauſulæ ſunt maioris efficaciæ, quàm generales, & omnia nullo penitus excepto comprehendunt. ita *Schrader. in tract. de feud. par. 10. ſect. 5. num. 71.* etiam quòd præciſa
285 ſint, & nullam reſtrictionem admittant, ampliant ſignificatum verbi, cui adiunguntur. *Schrader. ibidem. n. 72. & 73. & ibi num. 74. & 75.* ponit quid operatur, & quid ſi geminatæ ſint. *Marta d. par. 4. clauſ. 4. & Aug. Barboſ. de clauſ. clauſ. 126.*

Clauſula 63.
286 Specialis.

Hæc clauſula non reſtringit clauſulam generalem præcedentem. *l. regula. §. licet. ff. de iur. & fact. ignor. Dec. conſ. 125. col. pen.* in dubio, aliàs, ſi res eſt clara, attenditur clauſula ſpecialis. *Rota dec. 8. & 11. p. 1. diuerſ. Marta d. prr. 4. clauſ. 6. Barboſa vbi ſup. clauſ. 124.*

Clauſula 64.
787 Plura reſpiciens determinabilia.

Hæc clauſula debet pariformiter determinate, ſi ſubeſt eadem ratio in determinabilibus. *l. iam hoc iure. ff. de vulg. & pupill.* ſecus ſi non militet eadem ratio. *l. ſi ita ſcriptum. ff. de manumiſſ. teſt.* Dec. *conſil. 456. nu. 12. & conſ. 394. num. 3. Cacheran. dec. 20. num. 5. & Marta vbi ſup. de clauſ. par. 4. clauſ. 5.*

Clauſula 65.
288 per Ablatiuum Abſolutum.

Hæc clauſula poſita in commiſſione iuriſdictionem tribuit ſub conditione. *l. à teſtatore. ff. de condit. & demonſtrat. Staphil. de lit. iuſtit. §. di-*
289 *cta. num. 42.* & ſi impleta non ſit cõditio, nulla competit iuriſdictio, geſtaq. ante dictum implementum ſunt nulla, ſi pars eis vti velit. *Put. dec. 429. lib. 1.* Verallus *dec. 125. & dec.*
290 *150. par. 1.* & de huiuſmodi conditionis implemento debet in actis cõſtare, vt Iudex ſit certus de ſua iuriſdictione. *Marta d. par. 4. clauſ. 7.*
291 quod tamen non procedit in clauſula conſtito, quæ licèt faciat conditionem, attamen Iudex poteſt procedere ad verificationem dictæ clauſulæ. *Soc. iun. conſ. 99. num. 10. lib. 1. Marta ibidem. nu. 6.*

Clauſula 66.
292 Habens plures intellectus.

Stante tali clauſula, tunc illa ſit interpretatio, vt minus rei natura alteretur. *Menoch. conſ. 62. num. 27.*
239 *lib. 1.* nam attenditur mens diſponentis, ſi verba repugnent voluntati. *Bart. in l. non aliter. ff. de leg. 3.* quia voluntas non poteſt allegari ad detrahendum verbis. *Bald. in l. cum virum. C. de fideicommi.* item verba
294 clauſulæ intelligi debent ſecundum communem vſum loquendi. *l. librorum. §. quod tamen caſſius. vbi* Bart. *& alij.*

aliij.ff.de leg.3.l.labeo.ff.de supell.leg.
295 & communis vsus loquendi, qui erat tempore dispositionis attendi debet, non autem vsus, qui postea venit. *Card. Mantica de coniectur. vlt.vol. lib.3.c.8.nu.6.* *Dec.cons.472.nu.16.*
296 debetq. attendi communis vsus loquendi illius loci, vnde contrahens originem ducit, vel in quo versari consueuit. *l.si seruus plurium.§.vlt.*
297 *ff.de leg.* 1. & in dubio ea fit interpraetatio, quae vulgari loquendi consuetudini magis congruit; quia omnis intellectus dicitur extraneus, qui auribus vulgi non consonat. *Alex. cons.102.num.13. lib.7. Alba cons.6. nu.1.Card.Mantica vbi sup. nu.4.*

Clausula 67.

298 Clausulae executiuae.

Illae sunt, quae à notarijs apponi solent post perfectum contractum, vt clausula, de quibus. &c. quae omnia. &c. & tunc non ampliant, neque mutant principalem dispositionem, secus si apponantur in verbis substantialibus. *Dec.in l.vlt. nu.14. C. de pactis. & cons.38. num.2. Cacheran. dec.164. num.3.* & regu-
299 lariter dictae clausulae non ampliant, nec mutant principalem dispositionem. *clem.1.vbi Doct.communiter de praeb.Cacheran.ibidem.* Abb.in *c.cum nostris. num.21. de conc.praeb.* Rota *dec.708.num.2.par.1. in recentiorib. Steph.Gratian. vbi sup. discept. forens. cap.201.num.92.c.609.nu.10.& seq. & cap.627.num.34.* etiamsi tunc re-
300 manerent superfluae. vt in d.*clem.1. Decian.cons.52.n.20. & 28.* si tamen
301 sint conditionaliter prolatae. *Roland. cons.13. num. 29. lib. 3.* quae tamen
302 limitantur, si clausulae praedictae positae sint ad augendum, quia tunc augent. *Caephal.cons.40.nu.14.vol.1.*
303 & interpraetantur dispositionem, sed illam non alterant. *Cacheran. dec. 161.num.3. & d.dec.164.num.2.* &
304 ex dd. clausulis colligitur, & declaratur mens disponentis. *Dec. cons. 423.num.8. & 9.* & in literis clau-
305 sulae executiuè nihil operantur, quia ponuntur praeter Papae intentionem. *Imola in d. clem. 1. Honded. cons.14. num.49. vol.2.* vide *Martam d. p. 4. claus.20.* vide *Card.Seraph.dec.433. & 570. & Aug. Barbosam de claus. claus. 115.*

Clausula 68.

306 Clausula in fine posita.

Haec refertur ad omnia praecedentia. *l.1.& ibi Iason num.4.C.de liber. praeter. Felin. in cap.causamque.nu.4. de rescript.* Mandos. *super reg.Cancell. quaest.2.num.2.in praelud. Gabriel de claus. concl.9.num.1. Iason in l. talis scriptura.num.36.ff.de leg.1.Marescott. ubi sup. var. resol. lib.2.c.138. num.47. Card.Seraph.dec.460.* etiamsi
307 praecedentia contineant diuersa. *Mandos. ibidem.* quod tamen proce-
308 dit, quando nulla ratio concurrit, quare magis ad vnum, quàm ad alterum referatur. *Roman. cons. 480. num.7.Rota dec.105.nu.9. par.1. in recentior. &* Card. *Mantica dec. 52.* quod tamen
309 Fallit primo, quando non cõgruè, & non commodè ad omnia praecedentia referri potest. *d.clem.1. §. ad hoc. de praebend.* Alexand. *consil. 65. lib. 2.*
310 Fallit secundo, quando sumus in odiosis. *Capic.dec. 108.nu.14.*
311 Fallit tertio, quando inter casus praecedentes, & illum, qui in fine ponitur est diuersa ratio. *l.1.C.de liber.praeter. Rota dec.767.nu.5.par.2. in dd. recentior.*
312 Fallit quarto, quando d. clausula per se subsistit. *Bart.in l.3.§.filius.ff. de liber. & posth.* & ideo si est apposita ad aliquam dispositionem qualificandam, vel limitatè ad causam proximè expressam, seu continuatiuè, & accessoriè, tunc relationem nõ patitur. *l.vlt.§.titia. & ibi Bart. ff. de liberat. legata.*
313 Fallit quinto in his, in quibus est facta

facta specialis prouisio. *l.sed & si per prætorem.§.deinde.ff.ex quib.cau.maior.* Gabr. *ubi sup. concl.*8.*nu.*9.

314 Fallit sexto, quando ex tali relatione resultat contrarietas. *l.si idem cum eodem.& ibi glo.in uerbo,earum. ff.de iurisd.omn.iudic.*

315 Fallit septimo, si dispositio, ad quam refertur, efficeretur inutilis. *l.cum uulgari. ff.de dot.præleg.*

316 Fallit octauo, quando sequeretur absurdum. Abb.*in cap.ecclesia nostra. nu.*5.*de electione.*

317 Fallit nono, si pœna apposita esset in aliqua parte dispositionis, quia in alia non censetur repetita. *glo.in cap.*2.*uerbo,sanctionis.de uit.& honest. cleric.*

318 Fallit 10. in his, quæ incidenter, seu causa demonstrationis posita sunt. B*art.* & B*ald. per illum text. in l.sicut.§.si à filio.ff.de leg.*1.

319 Fallit 11. quando restringeretur dispositio, quæ largè interpræetari deberet. *c.cum dilecti.de donationib.*

320 Fallit 12. quando mens disponẽtis locum haberet etiam non facta relatione. *Felin.in d.c.causam quæ. num.*4. *de rescript.*

321 Fallit 13. si in alio capitulo aliquid subaudiatur, quia tunc d. clausula in alio capitulo non censetur repetita. F*elin.ibid.num.*3.

322 Fallit 14. si ex d. relatione resultaret iurium correctio. Abb.*in d.cap. ecclesia nostra.nu.*5.

323 Fallit 15. in his, quæ in referente excepta sunt. A*lex. cons.*56. *num.*8. *lib.* 2.

324 Fallit 16. si resultaret intellectus iuri contrarius. *l. si adoptiuus. ff. de adoptionib.*

325 Fallit 17. quia si plura sint capitula super eodem negocio habentia orationem perfectam, tunc clausula posita in vno capitulo non refertur ad aliud. *l.*3.*§.si filius.ubi* B*art.n.*1. *ff.de lib. et posthum.*

326 Fallit 18. quando resultaret absonus intellectus. per not. in *clem. ne in agro.§.cæterum.de statu regular.*

327 Fallit vltimo, quando adest maior ratio, quòd referatur ad proximiora, quàm ad præcedentia. vide latè dicentem. M*artam d. par.*4.*clauf.*23.

328 & in materia plurium substitutionũ clausula posita in fine refertur ad omnes. *Roman.cons.*480.*nu.*7.*Alex. cons.*66.*nu.*6.*lib.*3. D*ec.cons.*79.*n.*2. *Card.Mantica de coniect.ult.uol.lib.*3. *tit.*14.*num.*8. *Steph.Gratian.discept. foren.c.*245.*nu.*27.

328 Et de clausula, generalia contra, quid operetur, & an habeat vim oppositionis in specie. vide eundem Gratian.*ubi sup.cap.*268.*num.*20. *et* 22.*cap.*363.*num.*11. *et* 13.*et c.*455. *num.* 2. *et* 3.

Clausula 69.

330 Parito. parito breui. parito iudicato.

Hæc clausula parito reddit commissionem, & iurisdictionem conditionalem. *Put.dec.*429.*lib.*1.*Stapbil. de lit. iustit. §. dicendum. num.* 42.

331 ideoq. non tribuit iurisdictionem, antequam sit paritum. *c.cum dilecta. de rescript.* & in actis constare debet de paritione. M*arta d.p.*1.*clauf.*90.

332 idem est in clausula, parito breui, quæ requirit realem paritionem antequam in causa procedi possit, neque sufficit oblatio, dictaq. clausula intelligitur cum effectu vsque ad finem litis, & impedit manutentionẽ. M*arta d.par.*1.*clauf.*91.R*ota dec.*142 *nu.*1.*par.*2.*in recentior.Garc.ubi sup. de benefic. p.*6.*c.*3.*à num.*110. *Marescott. ubi sup. uar.resol. lib.*1. *cap.*86. *num.* 87.

333 Item clausula, parito iudicato rẽ iudicatam supponit, & solet tantum apponi, quando adsunt tres conformes, non autem quando sententia vnica in iudicatum transiuit, & d. clausula importat, quòd ante omnia fiat integralis solutio. S*tapbil. d. §. dicendum. num.*42. & facit *clem.* 1.

334 *de re iud.* & dat iurisdictionem sub conditione, vt quis non possit audiri

diri antequam sit paritum, & ante d. implementum gesta sunt nulla. *Put.d.dec.*429. *Marta d. p.*1. *clauſ.* 92. *Marcheſan. de commiſſion.par.*2. *commiſſ.*1. *c.*5. *nu.*35. *Rota deciſ.*68. *num.*1. & *dec.*701. *nu.*4. *p.*1. & *dec.* 550. *nu.*1. & *dec.*636. *num.*1. *p.*2. *in dictis recentior. Gonzal. vbi ſup. poſt gloſſ.* 9. *in annot.nu.*225. & 247. & Card. *Seraph. dec.*655. & *Aug.* Barboſa *de clauſ. clauſ.*53 & 54. *Cardin.* Mantica *dec.*289.

Clauſula 70.

335 Omni meliori modo.

Per dictæ clauſulæ appoſitionem actus valet eo modo, quo valere poteſt. *Felin.in c.cum ſuper.num.*11. *de off.deleg.* Dec.*conſ.*11. *nu.*20. *Mar. Antonin.variar. reſol.lib.*2. *reſol.*49. *num.*8. *Mareſcott.variar.reſol.lib.*1. *cap.*29. *num.*72. & *lib.*2. *cap.*138. *nu.* 46. & 47. & ſi cum dicta clauſula adſit copula &, vel alia dictio copula-
336 tiua comprehendit etiam vltra expreſſa, ſi autem ſit poſita ſine copula, operatur tantum circa expreſſa. Verall. *deciſ.*124. *par.*2. & d. clauſula
337 idem eſt, quòd pleno iure. Ruin.*conſ.* 47. *num.*20. *lib.*2. & ex dicta clauſula diſpoſitioni adiecta colligitur ſpó-
338 tanea, & enixa mens diſponentis. *Felin.in d.cap.cum ſuper. num.*11. &
339 per dictam clauſulam cenſetur quis non ſe reſtringere ad caſum ſpecificatum, ſed vltra eum conſideraſſe omnem alium magis proficuum. *Rim.Iun.conſ.*215. *num.*120. & *conſ.* 240. *num.*35. *Marta d.par.*1. *clauſ.*88 & *par.*3. *clauſ.*56. vbi in materia vltimarum voluntatum tractat de di-
340 cta clauſula, & dicta clauſula eſt tantæ efficaciæ, vt ſi apponatur in teſtamento, facit, vt clauſula codicillaris non appoſita in teſtamento, pro appoſita habeatur. *Felin. vbi ſupra Bald.per illum textum in l. codicillis.* §.*vlt.ff.de leg.*2. *Card. Mant.de coniect. vltim. volunt. lib.*1. *tit.*9. *num.* 11. *Stephan.Gratian. vbi ſup. diſcept. forenſ.cap.*93. *num.*7. *cap.*216. *nu.*34. *cap.*369. *cap.*647. *num.*25. *cap.*747. *num.*10. & 11. *cap.*764. & *cap.*793.
341 & ſi teſtator dictam clauſulam in teſtamento appoſuerit, ſatis intelligitur conſtare de mente teſtatoris, quod voluerit recedere à priori teſtamento, quod habet clauſulam derogatoriam. Card. *Mant. vbi ſup. lib.*12. *tit.*8. *num.*19. & per dictam clauſulam cenſetur, quòd libellans
342 noluerit ſe adſtringere ad ſpecificata. Crauett.*conſ.*327. *num.*55. Mar. Antonin.*vbi ſup.d.lib.*2. *reſol.vlt.caſu* 46. quæ tamen clauſula licèt ma-
343 ximam vim habeat, attamen non variat ſenſum clarum, ſed operatur, quando res eſt dubia, neque includit caſum non cogitatum, neque operatur in illicitis, & reprobatis. *Surdus deciſ.* 7. *num.* 25. 26. & 27. *vide* Card.*Seraf.dec.* 201. 239. 396. 487. 800. 993. 1184. 1216. 1324. & Card.*Mant.deciſ.*217. & *Aug.*Barboſ.*de clauſ.clauſ.*52.

Clauſula 71.

344 In omnibus, & per omnia.

Hæc clauſula plurimum operatur. *Roman.conſ.*82. *Cephal.conſ.*186. *nu.* 12. *Surd.deciſ.*53. *num.* 5. & ob eius vniuerſalitatem facit, vt comprehen
345 dantur ea, quæ aliàs non comprehenderentur. *l.baliſta.ff.ad trebell.* & extendit mandatum etiam ad rem ſub-
346 rogatam. *Put.deciſ.*21. *lib.*1. & operatur, vt inter ſubiecta nulla ſit diffe-
347 rentia, ſed ſint eiuſdem naturæ, & fortiorem reddit diſpoſitionem, alioſque effectus maximos operatur vt per *Doct. in l.*1. *ff. de legat.*1. *vbi Alex.num.*9. *Iaſ.nu.*2. & Ripa *nu.*1. *Dec.conſ.*61. *num.*1. *conſ.*64. *col.*2. & *conſ.*199. *col.*2 & habet vim ſpecialis ſpecificationis, ideoque mandatum
348 cum dicta clauſula dicitur ſpecificum. *Alex.* & *Iaſon in l. ſi ruffinus. C.de teſt.milit.* & habet vim ſpecialis priuilegij. *Doct.in d.l.*1. ſed tamen
349 per dictam clauſulam non compræhen-

henduntur ea, quæ non sunt concessibilia. *Butrius conf.* 19. *num.* 9. ne-
350 que insolita, neque operatur vltra mentem, nec per eam veniunt Principi reseruata. *Marta d. par.* 1. *nu.* 62.
351 attamẽ dicta clausula nedum fictionem importat, sed etiam veritatem in his, quæ fieri possunt. ideo si Papa cassat vnionem in omnibus, & per omnia, vnio dicitur verè cassata. *Angel. conf.* 107. *num.* 17. idem si apponatur in legitimatione. *Decian. conf.* 5. *num.* 53. *vol.* 3. idem, si quis fiat ciuis cum adiectione dictæ clau-
352 sulæ quia tunc dicitur verus ciuis. *Alex. conf.* 99. *nu.* 5. *lib.* 6. *& Card. Seraph. dec.* 510. *&* Aug. *Barbosam de clauf. clauf.* 31.

Clausula 72.
353 De Dictionibus.

Dictiones latæ sententiæ recensentur à Doctiss. *Tiraquell.* latissimè in *l. si vmquam. versic. reuertatur. à num.* 30. *vsque ad num.* 266. *C. de reuoc. donat. & de diction.* latè D. Aug. *Barbosa* amicus meus in suo *tract. de dictionib. & Antonius* Angelus *Gratus etiam in suo tract. de dictionib.* & dictiones latæ sententiæ sunt huiusmodi.
354 Frustra. nihil agit. irritum. omnino. prorsus. omnimodo. omnibus modis. nullo modo. nullatenus. nullius momenti. penitus. mox. confestim. incontinenti. illico. statim. protinus. continuo. immediatè. de repente. extemplo. repente. è vestigio. incunctanter. indilatè. cito. subito. excontinenti. vlterius. auctoritate nostra. liberè. pleno iure. de iure. ex tunc. eo ipso. ipso facto. ipso iure. incurrat. subiaceat. subdatur. amittat. perdat. redeat. careat. despolietur. amoueatis. remoueatis. deponatur. expellatur. repellatur. arceatur. excludatur. abijciatur. priuetur. auferatur. cadat. capiat. accipiat. recipiat. percipiat. sumat. veniat. deueniat. adueniat. pertineat. potiatur. spectet. competat. maneat. remaneat. accrescat. fiat. non audiatur, denegetur actio. non reddatur ius. habeatur. habeat. non habeat. per quid. sit per se. aliquatenus. aliquid. aliquo modo. teneat. obtineat. valeat. aliter non valeat. liberetur. nullum. verba,
355 sub pœna excommunicationis, an sint latæ sententiæ. & sim. vide eũdem *Tiraquellum vbi sup. nu.* 254. *& seq.* vbi concludit non esse latæ sententiæ per textum in *cap. relatũ. de iurepatr. ibi.* sub anathematis interminatione prohibere curetis. & post, subdit, si quis autem prohibitionis nostræ contemptor extiterit, eum excommunicationi subdatis. & ibidem notant *gloss. Hostiens. & alij.*

356 Et viginti octo clausulas mandatorum explicat *Rebuffus in praxi benefic. tit. de clausulis mandatorum.* & multas alias clausulas ponit, & declarat *Marta in d. tractatu de clausulis, & alij supra citati.*

357 Et de clausula si & inquantum, quæ importat admissionem in his, quæ sunt admittenda, & nihil ponit in esse, & pendet à futuro euentu, & reddit dispositionem conditionalem, & dixi supra lib. 9. cap. 1. nu. 3. vide *Martam de clausulis. par.* 1. *clauf.* 136. *& clauf.* 245. *Campanil. in diuerf. iur. canon. rubr.* 11. *cap.* 13. *à num.* 403. *Vitalem de Cambanis in tractatu clausularum. pag.* 4. *col.* 2. *Cel. Hug. de clausul. pag.* 506. *Marantam de ord. iudic. par.* 6. *tit. & quandoque appellatus. num.* 211. *Riccium in collect. dec. collect.* 399. *in fine. & in praxi rer. for. ecclesiast. dec.* 517. *& Aug.* Barbos. *de clauf. clauf.* 88.

Infor-

Informatio Iuris D. Matthæi Moretti Pistoriensis Aduocati in Romana Curia.

In una Pistorien. Parochialis coram Illustrissimo, & Reuerendiss. D. Merlino in Rota.

ARGVMENTVM.

Prouisus in Forma Dignum de Ecclesia Parochiali si fuisset ad eam iam examinatus, & approbatus, etiã ante Datam literarum Apostolicarum, vel antequàm illæ essent præsentatæ earum Executori, non debet iterum examinari, neque per dictũ Executorem, neque per Auditorem Rotæ in eius locum subrogatum per introductionem Causæ in Rota.

SVMMARIVM.

1 *Examen super idoneitate potest fieri extraiudicialiter, & sine alicuius citatione.*

2 *Etiam si adesset intrusus, seu possessor beneficij, vel alius legitimus contradictor.*

3 *Actus voluntariæ iurisdictionis dicitur qui potest expediri extraiudicialiter, & sine alicuius citatione.*

4 *Executor Apostolicus, & Delegatus non potest exercere iurisdictionem non præsentatis sibi prius literis suæ delegationis.*

5 *Fallit præsertim in beneficialibus quo ad actus iurisdictionis voluntariæ.*

6 *Bonus, & habilis qui retrò fuit etiam nunc præsumitur talis.*

7 *Examen est de nouo faciendum quando probaretur, aut ob longum temporis lapsum, vel propter aliquam aliam iustam causam præsumi posset mutatio in iam examinato.*

8 *Semel examinatus amplius examinari non debet.*

9 *Verba, Si per diligentem examinationem idoneum repereris, sunt intelligenda de primo tantum examine.*

10 *Examen est de nouo faciendum quando fuisset generale ad Parochiales, vel quando ageretur de alia, & diuersa ecclesia, seu de aliquo nouo titulo.*

11 *Actus valet, & tenet etiam non seruata forma licèt contrafaciens posset puniri quoties simpliciter, & sine clausula annullatiua committitur habenti aliàs potestatem illum faciendi.*

12 *Forma data ad certum effectum potest adimpleri per æquipollens dummodo sequatur effectus, ad quem data fuit.*

13 *Forma potest omitti quando sufficeret modus seruatus, & virtualiter inesset, ex quo succedit loco illius formæ.*

14 *Examen pro forma assignatum omitti non potest quamuis examinandus esset notoriè idoneus, vel de eius idoneitate alio modo cõstaret, quàm mediante examine.*

15 *Dispositio facta sine præfinitione temporis non debet restringi ad aliquod tempus.*

16 *Sed sufficit actum fieri quandocũque.*

17 *Clausula, Si repereris, vel si inueneris, & clausula, Constito quando narrata verificarentur coram eodem important conditionem de præterito.*

18 *Verba, subiunctiui temporis, possunt importare non solum futurum, sed etiam præteritum.*

19 *Præsertim si adsit par ratio compræhendendi vtrumque tempus.*

20 *Idoneus quandoque apparere quis potest ex fortuna quæstionum sibi propositarum.*

21 *Conditio casualis, vel mixta, quæ dicatur.*

22 *Dispositio conditionalis habetur pro pura si conditio erat iam adimpleta de tempore dispositionis, & disponens ignorabat fuisse impletam, licèt conditio esset reiterabilis, & non solum casualis, sed etiã mixta.*

23 *Et quæ sit ratio.*

In

24 *In rescriptis semper continetur id, quod si* Princeps *sciuisset, vel de eo fuisset interrogatus verisimiliter concessisset.*

25 *Si ante registrationem supplicationis signatæ in* Forma Dignum *detur fides Ordinarij de approbatione impetrantis, solet per officiales Cancellariæ cassari Forma* Dignum, *et fieri expeditio in Forma gratiosa.*

26 *Stylus est attendendus pro dignoscenda mente* Papæ *concedentis.*

27 *Et pro illa declaranda.*

28 Rescripta *interpretari debent à stylo.*

29 *Literæ tàm* Gratiæ, *quàm* Iustitiæ *corriguntur, & reformantur, si non fuerint conceptæ secundum formã, et stylum Curiæ.*

30 *Actus non dicitur nullus etiam forma non seruata quando verisimile est, quòd disponens noluissec illam seruari.*

31 Auditor Rotæ *quando possit in locum Ordinarij iustificare, et exequi literas Apostolicas in* Forma Dignũ, *et beneficia conferre.*

32 Iudex *subrogatus potest subscribere sententiam illius, in cuius locum est subrogatus.*

33 *Et non tenetur seruare, nec reiterare terminos seruatos, et reiteratos coram primo* Iudice.

34 *Executores literarum* Apostolicarũ *in Forma Dignum possunt quoad examen vices suas in totum subdelegare etiam non obstante clausula, super quo conscientiam tuam oneramus.*

R. P. Quamuis Gratia D. Ricciardi fuerit expedita in Forma Dignum cum solita clausula, si per diligentem examinationem adhibitis examinatoribus in Synodo dioecesana deputatis idoneum esse repereris &c. & quamuis etiam ipse D. Ricciardus fuerit ad Parochialem, de qua agitur examinatus, & approbatus antequam literæ Apostolicæ super dicta Gratia expeditæ, fuissent præsentatæ Ordinario Pistoriensi, cui erant directæ; tamen immissio illarum vigore eidem D. Ricciardo concessa non venit (vt ex aduerso prætenditur) reuocanda sub prætextu, quod ob non factum nouum examen post dictarum literarũ præsentationem, dici possit non fuisse seruatam formam per clausulam supradictam in eisdem literis præscriptã. Satis enim ad hoc fuit D. Ricciardum fuisse examinatum, & approbatum per dies sex post Datam prædictarum literarum, in quo tempore bene potuit de illis haberi notitia in Ciuitate Pistorij, vbi tunc degebant tàm ipse D. Ricciardus, quàm etiam Ordinarius dictarum literarum executor. Et cum dictum
1 examen super idoneitate fieri potuerit extraiudicialiter, & sine alicuius citatione. Innocent. *in cap. fin. nu. 4. in verb. examinata. de translat. Prælat.* Bald. *in l. neque natales. nu. 10. C. de probat.* Zabarell. *in clem. 1. in 3. not. de offic. & potest.* Iudic. deleg. Felin. latè *in c. fin. num. 36. de præsumpt.* Rot. *dec. 4. num. 3. de sent. & re iudic. in antiq.* cum alijs per *Garz. in tract. de benefic. par. 6. c. 2. nu. 242.* qui insuper ibidem *nu. 243. 246. & seqq.* pluribus comprobans idem te-
2 net, etiam si adesset intrusus, seu possessor beneficij, vel alius legitimus
3 contradictor. Et sic dici possit actus voluntariæ iurisdictionis. *l. 2.* & ibi *glo. ff. de offic. Proconsul.* Bellam. *dec. 649. num. 4. in fin. versic. sed pro eo dicitur Oinotom. in §. serui. num. 2. Instit. de libertin.* Propterea benè fieri potuit per dictum Ordinarium etiam ante dictarum literarum præ-
4 sentationem; nam licèt tales executores Apostolici, & omnes alij delegati literis sibi prius non præsentatis, non possint exercere iurisdictionem sibi demandatam, vt ex latè congestis per *Gabriel. de execut. rei iudic. concl. 3. sub num. 1. & 3.*
5 Hoc tamen fallit præsertim in beneficialibus quoad actus voluntariæ iurisdictionis, quia in illis magis attenditur

tenditur veritas, quàm probatio, & sufficit quòd opinio executoris, seu delegati concordet cum veritate, licèt etiam ipse ignoret suam deputationem. *Bald. in auth. matri, & auiæ. in fin. vers. quia in actibus. C. quand. mul. tutor. off. fung. poss. Alex. cons. 86 nu. 2. vol. 2. Barthol. Soccin. in l. multũ interest 21. nu. 11. vers. secundo limita. & ibi add. ad Bart. sub lit. B. in fin. ff. de cond. & demonstr. Felin. in cap. sciscitatus. num. 12. vers. fallit secundum eum. de rescript. & in c. cum ex officij. num. 29. vers. secundus casus. de præscript. Gabriel. d. concl. 3. num. 20. & 21.* & optimè *Mandel. Alb. consil. 514. à num. 3. vsque ad fin.* tanto verò magis sufficere debet in proposito dictum examen, licèt sit factum ante literarum præsentationẽ, cum inter ipsam, & illud intercesserint solum dies quinquaginta in circa, in quo temporis spatio non probatur, neque etiam (præsertim cum fuerit tàm modicum) præsumi potest aliqua causa dubitandi de inhabilitate superuenta, aut de mutatione, seu deterioratione morum eiusdem D. Ricciardi, vnde intrat
6 regula, quòd qui retrò fuit bonus, & habilis etiam nunc præsumitur talis ex allegatis per *Alciat. de præsumpt. reg. 2. præs. 8. in princ. Menoch. in eod. tract. lib. 1. quæst. 14. num. 26. & Burd. con. 245. num. 49.* & propterea etiam non applicantur, quæ in
7 contrarium allegari possent de necessaria reiteratione examinis quia solum procedunt quando probaretur, vel ob longũ temporis lapsum, aut propter aliquam aliam iustam causam præsumi posset mutatio in iam examinato iuxta ea, quæ post alios tradit *Gonzal. ad reg. 8. glos. 4. à num. 96. ad 98. & nu. 99. & 100. & 146. vers. nec omittendum.*

Sed quatenus etiam D. Ricciardus fuisset examinatus, & approbatus non solum ante præsentationẽ, sed etiam ante datam prædictarum literarum, adhuc tamen non fuisset in proposito necessarium nouum examen ex pluribus, & præsertim.

Primò, ex vulgari regula. semel
8 examinatus amplius examinari non debet. *c. accepimus 13. & ibi glo. 1. in 1. notat. de æt. & qualit. & ordin. præficiend.* cum pluribus per *Gonzal. d. glo. 4. num. 84. & pluribus seqq.* &
9 ex regula *l. boues. § hoc sermone. ff. de verb. signif.* secundum quam verba illa, si per diligentem examinationem idoneum repereris intelligenda esse de primo tantum examine dixit in terminis nostris *Garz. de benefic. d. par. 6. eod. c. 2. num. 255.*

Secundò quia. D. Ricciardus fuit examinatus, & approbatus in specie ad hanc eandem parochialem, de
10 qua agatur; quæ autem in contrariũ adduci possent de nouo examine adhibendo procedunt solum quando tractatur de alia, & diuersa ecclesia, seu de aliquo nouo titulo, vel quando approbatio fuisset tantummodo generalis ad parochiales, vt in terminis prouisionis de ecclesia parochiali dixit *Oldrad. consil. 18.* quem sequuntur *Felin. in c. ex literis 11. sub num. 7. de constit. & in c. cum venerabilis 6. num. 49. vers. amplius dixit. Oldrad. de except.* & alij per *Gonzal. d. glo. 4. num. 99. & 100.* & prout quoque declarauit Sacra Cõgregatio Illustrissimorum Concilij Tridentini Interpretum relata per *Card. Seraph. dec. 1323. in fin.* & per *Gonzal. vbi sup. glo. 34. sub num. 74. vers. hinc declarauit*, & per *Garz. de benefic. par. 9. c. 3. sub num. 19. vers. concordat alia declaratio*, ac deniq; per *Monet. de option. c. 7. nu. 25.*

Tertiò, quia dictæ literæ fuerunt directæ eidem Ordinario, qui aliàs ex dispositione S. Concilij Tridentini habebat potestatem super contẽtis in eis; vnde illarum executio substineretur etiã si dici posset formã non fuisse seruatam. Actus enim
11 valet, & tenet licèt fiat non seruata forma præscripta quamuis contrafaciens possit puniri, quotiescumque sim-

simpliciter, & sine clausula annullatiua committitur habenti aliàs potestatem illum faciendi iuxta gloss. communiter approbatam in *clem.1. in verb. inhibentes. de iur. patr.* cum qua transeunt *Card. Ancharan. Imol. Abb.* & alij ibidem cum alijs citatis per *Felin. in cap. ex parte. nu. 1. prope fin. vers. secunda limitatio. de constit.* & per *Brun. in tract. de forma. fol. mihi 33. col. 2. limit. 2. & fol. 57. col. 1. ad fin. limit. 6.* quos sequuta est *Rota in Ianuen. matrimonij. 16. Maij. 1583. coram bo. me.* Cantuccio.

Quartò, quia cum forma examinandi fuerit in dictis literis præscripta solum ad finem, & effectum sciendi idoneitatem D. Ricciardi mediante examine coram Ordinario, & examinatoribus synodalibus
12 faciendo, satis est, quòd hoc modo habitus fuerit talis finis, & effectus etiam adimplendo per æquipollens, vt ex latissimè cumulatis per *Rot. dec. 577. num. 9. par. 1. & dec. 267. sub num. 12. par. 2. in recentior.* For-
13 ma enim data potest omitti quando sufficit modus seruatus, quia sic forma requisita dicitur virtualiter inesse, & modus dicitur illius loco succedere. *Paris. cons. 33. num. 35. p. 2.*
14 quæ vero possent in contrarium adduci, procederent quando prætēderetur constare de idoneitate, non per examen iam factum coram Ordinario, & examinatoribus synodalibus, prout in prædictis literis mādatur, sed aliquo alio modo, aut quando solum allegaretur idoneitatem esse notoriam, prout loquuntur *Bellam. concl. 667. Corsett. in singular. verb. præsumptio 2. versic. quod tamen intellige. Gonzal. d. glo. 4. num. 89. & 90.* & alij plures per *Garz. d. par. 6. eod. c. 2. num. 265 & seqq.*

Quintò quia, cum dicta forma non fuerit adiecta quoad tempus, sed solum quoad modum; videlicet per diligentem examinationem, & adhibitis examinatoribus synodali-
15 bus; non debet propterea ad aliquod certum tempus restringi. *l. in venditione. 8. §. de tempore. ff. de bon. auth. iudic. possid. Aym. consil. 133. n. 5. versic. & cum de tempore. cons. 201. num. 27. & cons. 272. num. 3. versic.*
16 *quarto ista.* Sed debet sufficere D. Ricciardum fuisse examinatum quocumque tempore id cōtigerit. *Bald. cons. 256. num. 7. lib. 4. Roman. consil. 340. nu. 2.* idem *Aym. cons. 14. nu. 3. cons. 84. num. 13. cons. 153. num. 4. & d. cons. 201. eod. num. 27.*

Sextò quia, vbi adhuc forma prædicta diceretur apposita etiam respectu temporis, tamen sufficeret dictum examen non solum si fuisset. prout fuit factum ante præsentationem, sed etiam si esset factum ante Datam prædictarum literarum, quia
17 talis forma potest in proposito referri etiam ad præteritum; tùm, quia dictæ literæ fuerunt directæ eidem Ordinario, à quo D. Ricciardus fuit modo in illis præscripto examinatus, & approbatus, vt de hac eadem clausula. si repereris, vel, si inueneris &c. *Ricc. collectan. 948. limit. 2.* & de clausula constito. &c. quando narrata verificantur coram eodem Iudice. *Than. dec. 93. in manuscr.* relata per *Mart. par. 1. claus. 19. num. 2. versic. declaratur secundo.* & per *Ricc. d. limit. 2.* tum etiā quia
18 verba ista, si idoneum repereris, &c. vti subiunctiui temporis possunt importare non solum futurum, sed etiā præteritum, & sic verificari nedum in examine faciendo, sed etiam in antea facto, vt per text. in *l. hæc conditio 10. §. si sic legatum cum l. seq. ff. de cond. & demonstr. in l. Plotiana. 18. ff. de iur. codicill. & in l. uerbum erit. 123. ff. de verb. signif. & glo. in clem. 1. in verb. notitia. in fin. de concess. præbend.* cum alijs similibus tenuerunt. *Roman. cons. 333. à nu. 2. vsque ad 7. Ias. in l. ex pluribus. num. 25. & 26. ff. de acq. poss. Felin. in c. ad hæc. 10. sub n. 2. vers. adde etiam istis. de rescript.* & præsertim quia, cum (vt dictum est) habitus fuerit effectus

ctus, ad quem data fuit forma examinandi, videtur quòd adsit par ratio comprahendendi tàm tempus præteritum, quàm futurum, quæ
19 par ratio operatur subiunctiuum posse ad vtrumque tempus referri, vt ex allegatis per Roman. *d. consil. 333. num. 2. vers. primum quia, & num. 3.*

Septimò, quia etiam si dicta verba, si idoneum repereris &c. importarent solummodo conditionem de futuro, tamen cum ista conditio nō sit potestatiua, nec ex solo facto executoris dependens, sed dependeret etiam ex facto, & sufficientia ipsius examinandi, & ex relatione
20 examinatorum, & fortè etiam ex fortuna, seu qualitate propositarum quæstionum, vt ex deductis per *Gonzal. d. glo. 4. num. 120. & seqq.* & sic
21 dici debeat casualis, vel saltē mixta iuxta tradita post alios per Cardin. *Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib. 14. tit. 41. num. 11.* propterea
22 etiam si illa fuisset iam adimpleta de tempore gratię, cum Sūmus Pontifex de ea scientiam non habuerit, perinde est, ac si dicta gratia fuisset pura, & sine huiusmodi conditione concessa, quamuis etiam ista conditio potuisset iterum adimpleri. *d. l. hæc conditio. 10. §. fin. & Bart. ibid. & in l. seq. ff. de cond. & demonstr.* quē sequuntur Ruin. *cons. 81. nu. 14. vers. & quamuis. tom. 3. & Surd. cons. 69. num. 19. & 20.* vbi plures allegans dicit idem procedere etiam in con-
23 ditionibus mixtis, in talibus namq. conditionibus casualibus, vel mixtis non censetur cogitatum de tempore, quo veniunt adimplendæ; sed videtur potius habitus respectus ad effectum, & ad implementum ipsius conditionis, & proinde quandocunque impleatur, & voluntati disponentis satisfactum videtur. *Surd. ibid. sub d. num. 20.* & isto casu habet locum dispositio ex eo, quia lex præsumit, quòd si disponens sciuisset conditionem iam fuisse impletā purè disposuisset de eo, de quo sub dicta conditione disposuit idem sub *eod. nu. 20. versic. & tali casu.* quod
24 præcipuè locum habere videtur in rescriptis, in quibus continetur, & censetur cōcessum id, quod si Papa rescribens sciuisset, vel de eo fuisset interrogatus, verisimiliter concessisset. *Put. dec. 3. lib. 2.* secundum vet. impress.

Et ita in proposito etiam si D. Ricciardus fuisset examinatus, & approbatus ante Datam prædictarum literarum perinde haberi deberet, ac si illæ emanassent in forma gratiosa, quæ tali casu fuissent sub huiusmodi forma signatæ, & expeditæ, si Papa sciuisset approbationē D. Ricciardi
25 iam sequutam iuxta notissimum stylum Cancellariæ, de quo datur fides, secundum quem, si ante resignationem supplicationis signatæ in Forma Dignum, detur fides Ordinarij de approbatione impetrātis solet per officiales cassari dicta Forma Dignum, & fieri expeditio in forma gratiosa. Qui stylus videtur
26 omnino attendendus pro dignoscēda verisimili mente Papæ concedētis. *Felin. in c. super literis. sub nu. 8. versic. prima regula. de rescrip. Paris. de confident. quæst. 46. nu. 43.* & pro
27 illa etiam declaranda, idem Felin. *in c. in nostra. num. 19. vers. quod intelligitur. de rescript.* Caßador. *dec. 2. sub num. 4. vers. & iste stylus. de reseruat. Mandos. in proœm. regul. Cancell. quæst. 2. num. 3.* Ab eoq. sumi
28 debet interpretatio rescripti. idem *Felin. in c. 2. nu. 16. eod. tit. de rescrip.* cum alijs per *Euerard. in loco à stylo Curiæ. sub num. 1. & Rot.* in Tullen. *seu* Nullius *Senonen. monasterij. 5. Iul. 1608. corā* Illustriss. D. *Card. Sacrato.*
29 Præsertim quia etiā regulariter omnes literæ tàm Gratiæ, quàm Iustitiæ, si non fuerint conceptæ secundum formam, & stylum Curiæ, vel si in eis erant clausulæ, quæ ex forma solita non debebant apponi, corriguntur, & reformantur, & dictæ

clau-

clausulæ expunguntur. vt dicit *Rebuff. in prax. benefic. tit. de reformat. & correct. Bullæ. num.* 11.

Octauò denique, cum ex deductis in præcedenti motiuo propter conditionem casualem, vel mixtam, & propter stylum Cancellariæ, verisimile sit, quòd Papa non rescripsisset sub Forma Dignum, sequitur, quòd etiam non seruata dicta forma, executio nihilominus deberet substine-
30 ri, quia actus non dicitur nullus etiã forma non seruata, quando verisimile est, quòd disponens noluisset illam seruari, vt ex latè adductis per *Brun. in d. tract. de forma. sub rubr. de potentia, & effectu formæ. fol. mihi* 56. *col.* 3. *limit.* 3. *vers. tertio prædicta conclusio*, vbi plura cumulans, loquitur etiam in terminis subdelegati recedentis à forma rescripti.

Si autem ex prædictis Ordinarius pro executione dictæ gratiæ non tenebatur de nouo examinare, ita nec etiam tenebatur Reuerendiss. D. meus Pirouanus, qui fuit in eiusdem Ordinarij locum subrogatus per introductionem causæ coram ipso in Rota, & qui concessit immissionem
31 D. Ricciardo. Ad illum namq. vigore *clem. Auditor. de rescript.* per deuolutionem d. causæ ante executionem dictarum literarum translata fuit omnis potestas, quam habebat idemmet Ordinarius illas iustificandi, & exequendi, & ecclesiam conferendi, vt fuit resolutum in *Legionen. Canonicatus.* 25. *Octobris.* 1574. *corã fel. rec. Clemente Octauo impressa apud Marchesan. de commission. p.* 1. *pag.* 366. quam passim sequitur Rota, & præsertim apud *Cas. de Grass. dec.* 14. *num.* 9. *de præben. Seraph. dec.* 833. *Mantic. dec.* 122. *num.* 2. & in *Calaguritana* Prioratus. 10. *Maij.* 1581. *coram bo. me. Card.* Blanchetto. Et ad hoc satis fuit dictum Reuerendiss. D. Pirouanum per decisiones Rotales firmasse, quòd ex attestatione dicti Ordinarii constaret de habilitate dicti D. Ricciardi, & sic ratum habuisse examen prius factũ
32 coram eodẽ Ordinario, Iudex enim subrogatus potest subscribere sententiam illius, in cuius locum est subrogatus *Addit. ad Rot. dec.* 11. *nu.*
33 4. *de rescript. in nou.* Nec tenetur de nouo seruare, & reiterare terminos seruatos, & reiteratos coram primo Iudice. *Caputaq. dec.* 259. *num.* 1. & 2. *par.* 2. quod præsertim videtur dicendum in proposito nostro, nam
34 quicquid sit de rigore iuris, saltem in praxi, & de stylo Rotæ executores huiusmodi literarum in Forma Dignum, possunt quoad examen vices suas in totum subdelegare etiã non obstante clausula super quo cõscientiam tuã oneramus, vt ex *Abb. Felin. Angel. Castr. Nauar.* & alijs tradit *Garz.* reprobatis contrarijs d. *par.* 1. *num.* 100. & *Rot. decis.* 63. *de concess. præb. in antiq. & dec.* 18. *eod. tit. in nou.* pariter relata ab eodem *Garz. ibidem num.* 101. & 102. quòd etiam tenuit Sacra Congregatio Illustrissimorum S. Concilij Tridentini Interpretum relata similiter ab eodem *ibidem num.* 103. qui insuper *num.* 104. subdit hoc procedere non solum in beneficijs simplicibus, sed etiam in parochialibus.

Et ideo ex his videtur sine difficultate concludendum pro validitate mandati de immittendo, ac immissionis subsequutæ ad fauorem D. Ricciardi.

Quare &c.

SVMMARIVM.

1 *Pensio quid sit.*
2 *Pensio vnde dicta.*
3 *Pensio alia datur in titulum beneficij perpetui.*
4 *Alia laico pro seruitio.*
5 *Alia clerico loco beneficij.*
6 *Pensio aliquando reseruatur ex causa onerosa, aliquando ex causa lucratiua.*
7 *Pensio aliquando à patrono apponitur in fundatione beneficij.*

Pensio

8 Pensio alia, quæ assignatur à laico ipsi clerico in titulum beneficij, seu patrimonij.
9 Pensio alia reseruatur militibus etiam vxoratis.
10 Papa solus potest imponere pensiones.
11 Clericus septem annorum est capax pensionis.
12 Dummodo habeat primam tonsuram.
13 Aetas 14. annorum requiritur ad beneficia obtinenda ex Conc. Trid.
14 Et nil innouat quoad pensionem, quæ non est beneficium.
15 Pensio si reseruatur infanti 7. annorum, debet fieri mentio ætatis.
16 Ad primam tonsuram requiruntur septem anni completi.
17 Pensio non potest reseruari excommunicato.
18 Neque illegitimo sine dispensatione.
19 Episcopus potest dispensare cum illegitimo ad primam tonsuram, & min. ord. & simplicia beneficia.
20 Sed non quoad pensiones.
21 Episcopus non potest cũ illegitimo dispensare quoad pensiones, quas ipse aliquando reseruat.
22 Pensio super beneficio iurispatronat. potest imponi absque patroni consensu.
23 Patroni consensus non requiritur in alienatione rerum ecclesiæ patronatæ.
24 Episcopi dispositio valet sine patrono, quando patrono nullum fit præiudicium.
25 Rector ecclesiæ patronatæ potest præsentare clericos ordinandos sine consensu patroni.
26 Pensio quando imponitur super beneficio patronato, debet exprimi d. iuspatronat.
27 Papa difficilius grauat beneficia patronata.
28 Patronus egenus alendus est de fructibus beneficij patronati.
29 Pensio si super fructibus beneficij patronati assignetur in titulum beneficij, tunc requiritur patroni consensus.
30 Pensio non venit appellatione beneficij.
31 Pensio exprimenda est, quando de obtentis est mentio facienda.
32 Pensio non valet non facta mentione anterioris pensionis.
33 Pensionarius non tenetur recitare Diuinum officium.
34 Nisi ei sit data pensio in titulum beneficij.
35 Pensionarius enim tunc tenetur diuinum officium recitare.
36 Pensionarius habens pensionem excedentem 60. duc. ad quid tenetur.
37 Pensionarius vt clericus habens pensionem tenetur recitare officium paruum B. M. V.
38 Fructus amittuntur pro rata omissi officij, & quomodo.
39 Pensionarius non tenetur residere.
40 Clericus promittens maiorem pensionem quando simoniam committat.
41 Pensionarius tenetur ad reparationẽ ecclesiæ, super qua est pensio.
42 Et ad alia onera imposita respectu fructuum.
43 Pensionarius quando gaudeat fori priuilegio.
44 Pensio extinguitur multis modis.
45 Pensio extinguitur morte pensionarij.
46 Pensio extinguitur anticipatis solutionibus.
47 Et hoc fit auctoritate superioris.
48 Pensio extinguitur per contractum matrimonij.
49 Nisi fuerit data retentio.
50 Pensio extinguitur per promotionem ad cathedralem ecclesiam.
51 Pensio extinguitur translatione pensionis.
52 Pensio interdum transfertur de consensu partium ex gratia Papæ.
53 Et trãsfertur aliquãdo ex priuilegio.
54 Pensio extinguitur quoad eam soluentem per resignationem beneficij.
55 Pensio extinguitur, si pensionarius nõ deferat habitum & tonsuram.
56 Pensio extinguitur per assumptionem ad Papatum.
57 Pensio extinguitur, seu minuitur per contributionem.
58 Pensio extinguitur per nudum consensum pensionarij.

59 *Pensio extinguitur, si pensionarius fiat rector beneficij, super quo est pensio.*

60 *Pensio extinguitur per ingressum pensionarij in aliquam religionem.*

61 *Pensio extinguitur peremptis fructibus beneficij.*

62 *Pensio quando extinguatur præscriptione.*

63 *Canonicus, qui primi anni medietatem fructuum Capitulo dare debet, an detrahat pensionem.*

64 *Et super hoc est* Bulla *Pij V.*

65 *Opinio aliquorum est, detrahendam esse pensionem.*

66 *Reditus beneficij sunt oneribus deductis.*

67 *Rector beneficij decimam soluit detracta prius pensione.*

68 *Et pro rata charitatiuum subsidium.*

69 *Canonicus debet ex fructibus canonicatus alimentari.*

70 *Alij tenent in d. solutione non esse detrahendam pensionem.*

71 *Vel quod integrà sit soluenda quando pensio erit extincta.*

72 *Permutatio beneficij patronati sine consensu patroni annullari debet.*

CAPVT NONVM.

Pensio numquid imponi possit super beneficijs iurispatronatus, absque consensu patroni.

1 PENSIO nihil aliud est, quàm certa portio ex aliqua mensa, seu beneficio ex causa ad tempus, non perpetuò separata, & pendet à proprietate beneficij, à quo extrahitur, sicut vsusfructus à proprietate, &

3 dicitur pensio à pendeo, quia pendet à d. proprietate. *Card. in clem. 1. §. 1. quæst. 3. de suppl. neglig. prælat. Gigas de pensionib. quæst. 1. nu. 1.*

3 Pensio autem alia datur in titulū beneficij, vt quando certa portio ex pingui beneficio extrahitur, vt deinceps talis portio sit perpetuum beneficium, & clerico tantum conferri debet. *Cardin. ibid. Gigas vbi sup. quæst. 3. nu. 1. & quæst. 28.*

4 Alia datur laico pro seruitio impenso, vel impendendo, vt pro pulsandis campanis, & aperiendo fores ecclesiæ. *Gigas d. quæst. 3. nu. 2. q. 54. nu. 1. & q. 67. nu. 2.*

5 Alia pensio datur clerico loco beneficij, de qua in *c. quamuis. de præb. lib. 6.* & hæc aliquando datur ex causa onerosa, vt quando reseruatur ex causa cessionis iuris, & extinctionis litis, siue ex causa resignationis. *Gigas d. quæst. 3. num. 3.* & aliquando

6 reseruatur ex causa lucratiua, vt commodius quis valeat sustentari, vt solet exprimi in literis taliū pensionum.

7 Alia est pensio, quæ per patronū apponitur in fundatione beneficij, de qua in *c. cū dilectus. vbi gl. de consuet.*

8 Alia est pensio, quæ assignatur per laicum clerico in titulum beneficij, seu patrimonij, vt ad talem titulum ad sacros ordines promoueatur, de qua Felin. *in c. postulasti. col. 9. de rescript. &* Gigas *d. quæst. 3. nu. 4. 5. & 6.*

9 Alia est pensio, quæ reseruatur Militibus etiam vxoratis gestantibus habitum suæ Militiæ, vt sunt Equites S. Iacobi de Spata, de Calatraua, de Alcantara in Hispania, & S. Stephani in Ciuitate Pisarum, Lauretani, Pij in Vrbe, & alij, quibus ex priuilegijs Summorum Pontificum pensiones reseruari possunt, vt in eorum priuilegijs habetur.

His præmissis, sciendum est, quòd

10 Papa solus potest pensiones imponere. *clem. 1. vt lite pend. Gigas vbi sup. quæst. 6.* & ad pensionem con-

11 sequendam in clerico sufficit ætas septem annorum, qui tunc potest ad minores ordines promoueri. *c. nullus. à contrario sensu. et ibi glo. de tempor. ordin. lib. 6. Cardin. in clem. vlt. col.*

col. antepen. de ęt. et qualit. & sufficit,
12 quòd quis sit clericus saltem primæ tonsuræ, & ei potest reseruari pensio. *Gigas vbi sup. quæst.* 13. *num.* 2. *et* 3. *Garcia de benefic. par.* 1. *cap.* 5. *Riccius in praxi rer. for. eccles. dec.* 430. *Steph. Gratian. discept. forens. c.* 397. *nu.* 17. *Aug. Barbosa de off. et pot. Episc. p.* 3. *alleg.* 60. *nu.* 7. *Gonzalez in comment. ad Reg.* 8. *Cancell. glo.* 5. *§.* 5. *in princ.*
13 *et num.* 6. vbi ait, quòd ætas 14. annorum requisita ad obtinenda beneficia ex decreto *Concil. Trid. sess.* 23. *de reform. c.* 6. non est necessaria ad pensiones, sed sufficit ætas septẽ annorum, prout ante Concilium. *Gigas vbi sup. d. quæst.* 13. nam d. Concilium loquitur dumtaxat in
14 beneficijs, & ita nihil innouat quoad pensionem, quæ non est beneficium ecclesiasticum. & ita declarasse S. Congregationem, & in praxi seruari testatur; est tamen verum, quòd quando reseruatur pensio tali
15 infanti septem annorum, debet fieri expressa mentio de ætate infantis, aliàs reseruatio esset nulla, propter illa verba assertiua in gratia, vitæ, ac morum honestas, aliaq. laudabilia &c. *Verallus dec.* 318. *p.* 2. *Ricc. d. dec.* 430. *in fine.*
16 Insuper est sciendum, quòd ad primam clericalem tonsuram requiruntur septem anni completi. vt habetur *in c. in singulis. dist.* 77. *Card. in clem. vlt. col. antepen. de ęt. et qualit. Moneta de distribut. quotid. p.* 2. *quæst.* 19. *nu.* 11. vbi ait ad accolitatum requiri duodecimum annum completum. *glo. vlt. in d. clem. vlt. et in d. c. nullus. verbo, infanti. Syluester in summa, in verbo, ætas. num.* 2. *Viualdus in candelabro aurea. tit. de sacram. ord. num.* 27. *Card. Tolet. in instruct. confess. lib.* 1. *c.* 25. *nu.* 15. *Flam. Paris. de resignat. benef. lib.* 4. *quæst.* 9. *num.* 9. *Barbosa vbi sup. allegat.* 11. *num.* 1. *et* 2. *Praxis Episcopalis Piasecij. par.* 1. *de conferendis ordinib. cap.* 1. *num.* 22. *fol.* 34. *Abbas Raguccius in sua lucerna parochorum. de sacram. ordin. quæsito nono. num.* 1. *et* 2.
17 Pensio autem excommunicato reseruari non potest. *Gigas vbi sup. quæst.* 14. *num.* 9. neque illegitimo,
18 qui absque dispensatione neque ad ordines promoueri potest, nec beneficia potest obtinere. ita in *cap. literas. de fil. presbyt. c.* 1. *de fil. presbyt. lib.* 6. *Gigas vbi sup. quæst.* 16. & cũ
19 illegitimo potest dispensare Episcopus quoad primam tonsuram, & minores ordines, & quoad simplicia beneficia *d. cap.* 1. sed non quoad pensiones, ad quas solus Papa dispẽsare potest. *Gigas vbi sup. quæst.* 17.
20 & dispensatus ad clericatum non eget alia dispensatione quoad pensiones. *Card. Seraph.* 1264. potest ta-
21 men Episcopus dispensare quoad pensiones, quas ipse in certis casibus reseruare potest. vt ibi. *Barbosa vbi sup. allegat.* 57. *num.* 73. neque bigamus est capax pensionis. *Rota decis.* 519. *num.* 5. *par.* 2. *in recentior.* apud *Farinac. Annot. ad Greg. XV. decis.* 516. *num.* 13.
22 His præmissis, quoad articuli propositi decisionem spectat, magis cõmunis opinio est, & ita seruatur, quòd pensio imponi possit super beneficijs iurispatronatus absque consensu patronorum. ita *Gigas vbi sup. quæst.* 23. *num.* 11. *et* 12. de magis communi testatur *Paris. vbi sup. lib.* 2. *quæst.* 4. *num.* 14. *Lessius de iust. et iure. lib.* 2. *c.* 34. *dubitat.* 38. *Riccius vbi sup. dec.* 201. vbi refert *Rotæ decisionem in Colimbrien. pensionis.* 11. *Februarij.* 1598. *coram Card. Seraph.* quæ est impressa *dec.* 1264. & *Cassad. dec.* 3. *de iurepat.*
23 Probatur, quia in alienatione rerum ecclesiæ patronatæ de necessitate non requiritur consensus patroni. *Abb. et alij in c. vnico. vt ecclesiastica beneficia sine dimin. confer.* quia ex tali alienatione nõ prę- iudicatur iuripatronatus. *Rocch. de Curte de iurep. in verbo, honorificum. quæst.* 4. *col.* 2. *in fine.*
24 Item, quia quando patrono nul-

lum fit præiudicium, dispositio Epi-
scopi valet circa iuspat. & res eccle-
siæ patronatæ. *Abb. in cap. suggestum*
de iurepat. & potest rector ecclesiæ
35 patronatæ præsentare clericos ordi-
nandos, qui à dicta ecclesia alimen
ta percipiant, sine consensu patroni.
c. postulasti de iurepat. Feder. de Sen.
cons. 95. col. 2. Rocch. de Curte vbi sup.
quæst. 3. col. 2. in fine. attamen in re-
26 seruatione pensionis super fructibus
beneficij iurispat. laicorum, necessa-
rio debet fieri mentio, quòd sit de
iurepatronat. laicorum. *Gigas vbi su-*
pra quæst. 24 num. 4. & ratio est, quia
27 Papa difficilius grauat beneficium
iurispat. laicorum, quàm alia bene-
ficia ea ratione, quia patronus ege-
nus alimentari debet de fructibus be
28 neficij patronati, vt per *Innocent. &*
alios in cap. nobis, de iurepat.
29 Si verò extraheretur de beneficio
patronato certa portio redituum, &
assignaretur alicui clerico in titulum
beneficij iuxta notata in *c. conquaren*
te. de cler. non resid. tunc patroni cõ-
sensus esset necessarius, cum dicta
portio esset beneficium per *nor. ab*
ab Abb. in d. c. suggestum. col. vlt. Gig.
vbi sup. quæst. 23. num. 13. & regula-
riter beneficij appellatione non ve-
30 nit pensio. *Fel. in c. postulasti. col. 10.*
de rescript. Dec. in rubr. de præscript.
col. vlt. Gigas vbi sup. quæst. 20. num.
31 10. debet tamen in impetrationibus,
dum fit mentio de obtentis fieri etiã
mentio de pensione annua super fru
ctibus beneficij ecclesiastici reserua-
tã. *c. ad audientiam. il 2. de rescript.*
Gigas d. quæst. 28. num. 3. neque
valet pensionis reseruatio, si non sit
facta mentio, quòd idem beneficium
grauatum sit alia pensione anterio-
ri. *Gigas vbi sup. quæst. 29.*
33 Pensionarius autem diuinum of-
ficium recitare non tenetur, quia
iure cauetur, quod habens beneficiũ
tenetur dicere officium. *cap. vlt. de*
rescript. lib. 6. Abb. in c. 1. de celebrat.
miss. vbi dicit, quòd clericus de iure
diuino tenetur ad recitandum septẽ
horas canonicas, licèt postea de iu-
re positiuo sit facta determinatio,
& distinctio officij. *Gigas vbi supra*
quæst. 30. pensio autem non est be-
neficium, vt dixi. Secus est, si pen-
34 sio data fuerit in titulum beneficij
ad *text. in d. c. conquerente.* quia tunc
35 talis pensionarius tenetur dicere of-
ficium, cum propter officium detur
beneficium. *d. c. vlt. de rescript. lib. 6.*
36 Pensionarius autem habens pen-
sionem excedentem sexaginta duc.
auri de Cam. incedere debet in cle-
ricali habitu, & tonsura per constit.
Sixti V. publicatam de anno 1589.
relatam à *Quaranta in summa Bulla-*
rij in verbo habitus clericalis. exceptis
certis familiaribus, & militibus mi-
litiarum canonicè institutarum. &
37 insuper quilibet pensionarius, qui vt
clericus pensionem ex beneficio ec-
clesiastico percipit, tenetur ad dicen
dum officium paruum B. Mariæ Vir-
ginis sub pœna amissionis fructuum
38 pro rata officij non dicti, videlicet, si
omnes septẽ horas vnius diei omise-
rit, amittet ratã fructuum illius diei;
qui omiserit matutinum, dimidiam
ratam fructuũ illius diei, qui cæteras
omnes horas aliam dimidiam, qui
vnam tantum horam præter matu-
tinum sextam partem fructuum il-
lius diei, & prout amittunt benefi-
ciati omittentes recitationem Diui-
ni officij, vt per constit. Pij V. publi-
catam anno 1571. relatam à *Quarã-*
ta vbi sup. in verbo, hora canonica. pen
39 sionarius tamen residere non tene-
tur. *Gigas vbi sup. quæst. 31. num. 4.*
40 Clericus autem simoniam com-
mittit, qui vt facilius beneficium
assequatur, promisit soluere maio-
rem pensionem, quam beneficium
ferre possit, cum tale pactum sit il-
licitum, *cap. cum clerici. de pactis.*
iuncta ibi glos. vlt. Gigas vbi supra
quæst. 41. & pensionarius tenetur ad
41 reparationem ecclesiæ, super qua
pensionem habet. *Barbosa vbi supra*
allegat. 64. num. 18. par. 3. & ad alia
42 onera imposita respectu fructuum
bene-

beneficij, & ad contributionem Seminarij, si illud erectum sit ante reseruationem, siue post. *Barbosa vbi sup. allegat.* 77. *num.* 12. & pensiona-
43 rius gaudet priuilegio fori si habeat pensionem solitam concedi clerico, & deferat clericalem habitum, & tõsuram. *Barbosa vbi sup. alleg.* 12. *nu.* 8. *par.* 2.

Et si pensionis reseruatio sit, vt soluí debeat in festis S. Ioannis, & Natiuitatis Domini, licèt in literis prius enuncietur terminus natiuitatis, quàm terminus S. Ioannis, non per hoc fit, quod solutio termini S. Ioannis non sit prius facienda, nisi de hoc actum sit, licet in festo S. Ioannis fructus non sint recollecti. *Card. Seraf. decis.* 24.

44 Pensio autem multis modis extinguitur.

45 Primò morte pensionarij, penes quem sit titulus pensionis. *Paris. vbi sup. lib.* 6. *quæst.* 4. *num.* 62. *& quæst.* 2. *num.* 113. & non solum extinguitur morte naturali, sed etiam ciuili. *Paris. vbi sup. lib.* 1. *quæst.* 4. *num.* 5. *&* 6.

46 Secundò extinguitur per supplicationem quandoque ex anticipatis solutionibus de voluntate, & consensu ipsius pensionarij. *Sarnen. de infir. resign. quæst.* 16. *Gigas vbi sup. q.* 35. *num.* 6. *& quæst.* 87. *Mandos. de sign. grat. tit. extinctiones. col.* 2. & hoc fit semper auctoritate superioris. *Nauarr. de præbend. cons.* 53. *Paris. d. lib.* 6 *quæst.* 2. *num.* 123. *& seq.* extinguitur tamen pensio etiam absque dicta auctoritate. *Prax. Archiep. Leonis. p.* 2. *cap.* 22. *nu.* 74. *&* 75. *de pensionibus.* *Rota decis.* 471. *num.* 10. *par.* 1. *diuers. Garc. vbi sup. par.* 1. *cap.* 5. *à num.* 20. *& præsertim. nu.* 38. *Lessius vbi sup. lib.* 2. *cap.* 35. *de simonia. dubitat.* 22.

48 Tertiò extinguitur per contractũ matrimonij. ita est communis opinio, de qua *Gigas vbi sup. quæst.* 54. *num.* 5. *Put. decis.* 459. *lib.* 2. *& dec.* 3. *tit. de pensionib. Paris. d. quæst.* 2. *num.* 115. nisi fuerit data retentio per in-
49 gressum in aliquam religionem militarem. *Paris. ibid. num.* 116. vt si fiat eques S. Stephani, Lauretanus, seu pius, & sim.

50 Quartò extinguitur per promotionem ad ecclesiam cathedralem, seu Metropolitanam. *Gigas vbi sup. quæst.* 56. *num.* 2. & hæc est communis opinio *teste Hoieda, de compat. & incompat. benef. par.* 1. *cap.* 3. *num.* 4. secuta possessione Episcopatus, & electi consecratione. *Card. Serafin. decis.* 91. nisi fuerit concessa retentio. *Paris. d. quæst.* 20. *num.* 121. *&* 122. *Card. Seraf. ibidem.*

51 Quintò extinguitur translatione ipsius pensionis, data enim facultate transferendi à Summo Pontifice, ita transfertur, prius extinguitur pensio, & statim de nouo dicta auctoritate imponitur. *Gigas vbi sup. quæst.* 12. *num.* 2. *& quæst.* 88. *nu.* 8. aliquan-
52 do etiam transfertur de consensu partium ex gratia Papæ. *Ferret. cons.* 53. *num.* 5. *Mandos. de signat. grat. tit. translat. pens. in princ.* aliquando transfertur ex priuilegio concesso
53 per Papam. *Put. decis.* 4. *de pens. vt est in militibus S. Petri, S. Pauli, Pijs, & Lauretanis. Paris. d. lib.* 6. *quæst.* 4. *num.* 8.

54 Sextò extinguitur quoad resignantem, si resignauerit beneficium super quo est pensio. *Mandos. vbi sup. col.* 12. *vers. quia. Paris. dict. quæst.* 4. *num.* 127.

55 Septimò extinguitur, si pensionarius non assumat primam tonsuram, & habitum clericalem. *Barbosa vbi sup. allegat.* 57. *num.* 217. vel si fiat miles. *Gigas vbi sup. quæst.* 55.

56 Octauò extinguitur, seu potius minuitur pensio ob contributiones de qua re tractat *Put. decis.* 5. *lib.* 1. *& decis.* 386. *lib.* 2. *Paris. d. quæst.* 4. *num.* 126.

57 Nonò extinguitur per assumptionem ad Papatum. *Hoieda vbi supra par.* 1. *cap.* 1. *num.* 11. *Paris. vbi supra lib.* 3. *quæst.* 1. *num.* 7.

58 Decimò extinguitur per nudum con-

consensum pensionarij, nisi pensio esset reseruata pro alimentis. *Gigas vbi sup.quæst.*85.*num.*8.*&* 9.

59 Vndecimò extinguitur, si pensionarius obtineat beneficium, super quo eidem fuit pensio reseruata, quod quomodo procedat tradit *Gigas vbi sup.quæst.*49.

60 Duodecimò extinguitur, si pensionarius ingressus religionem approbatam, in eadem professionem emiserit. *Gigas vbi supra quæst.* 57. *num.*7.*&* 8.

61 Decimotertiò extinguitur pensio, si fructus beneficij, super quibus est imposita, perierint. *Felin. in cap.ad audientiam.il* 2.*col.*5. *vers.*6. *concl. de rescript. de qua re vide Gig. vbi sup.quæst.*62.*& præsertim num.*4. 5.*&* 6.

62 Decimoquartò extinguitur pensio præscriptione, sed pro qualibet annua pensione, idest, vnius anni, requiritur præscriptio triginta annorum, sicuti requiritur in legato annuo, cum gratiæ Papales, æquiparentur dispositionibus vltimarum voluntatum.*cap.quia cunctis.de conc. præb. lib.6. & c. auctoritate Martini. & cap.si pluribus. de præben.lib.6. & per Roman. cons.* 348. *late Gigas vbi sup.quæst.*83.*num.*9.*& seqq. late Zecchius de benef. & pens. eccles. cap.*11. non tamen extinguitur pensio ex vnione beneficij grauati pensione. *Card.Seraf.dec.*1410.

63 Nunc consequenter est videndũ, numquid canonicus nouiter receptus, qui ex consuetudine tenetur dare Capitulo medietatem fructuũ, suæ præbẽdæ primi anni, super quibus fructibus est pensio, an prius detrahere debeat pensionem, vt est in Canonicis Pisanis, qui ex fructibus primi anni soluunt Sacristiæ Ecclesiæ Pisanæ annatam.

64 Super qua re adest constitut. Pij Papæ V.incipien. Durum nimis. publicata anno 1570. relata à *Quaranta vbi sup. in verbo simonia*. & clara

65 est resolutio quemlibet canonicum teneri ad solutionem medietatis fructuum detracta prius pensione, ea ratione, quia fructus, & reditus præbendæ considerari debent detracta prius pensione ex eo, quod notat. *Bald.in l.*1. *colum.*2.*vers. pone.* C.*de fruct. & lit. expens.* & in dicta Bulla Pij V. habetur, quod solui debet medietas fructuum, & alteram medietatem quãdo beneficiatus integrè percipiet, & sic sine diminutione.

66 Et tantum valent reditus beneficij, quantum valent deductis oneribus. *Bald.in l.sed si hoc.* §.*quidam.in fine.ff.de condit.& demonst.*item quia

67 rector beneficij grauati onere pensionis tenetur decimam soluere pro parte fructuum, quos retinet apud se detracta prius pensione.*Gigas vbi*

68 *sup.quæst.*59. sic tenetur soluere pro rata charitatiuum subsidium. *Gigas vbi sup. quæst.* 38. & quia debet ex dictis fructibus alimentari canoni-

69 cus, quòd non esset, si prius non detraheret pensionem. vide *Gig.vbi sup.quæst.*89.& pulchrè de hoc. *Dec. consil.* 156. & ita fuit decisum Pisis olim à D. Vicario Illustrissimi Domini Archiepiscopi Putei. quamuis

70 non desint tenentes canonicum hoc casu debere soluere integram medietatem fructuum, & quòd pensionarius teneatur contribuere pro rata pensionis. additio *ad Decium in d. cons.*156. *in ver. omnibus*. *Aflict.*

71 *decis.*252. vel quod integra medietas integrè sit soluenda, quando pensio fuerit extincta,& sic quando omnes fructus ipse percipiet,& id æquius videtur,quia ita sacristia suum consequitur,& canonicus integram medietatem soluit eo tempore,quo fructus omnes percipit.

72 Insuper est sciendum,quod beneficium iurispatr. si permutetur cum alio beneficio absque consensu patroni, talis permutatio non est ipso iure nulla, sed venit annullanda. *Roccbus de Curte, vbi sup. in verbo, honorificum.quæst.*3.*num.*8.vbi testatur hanc esse communem opinionẽ.

Ber-

*Bertrand.conf.*193.*num.*2.*vol.*2. *Rebuff. in praxi benefic. tit. de permutat. num.*11.*Guidopap.decis.*374.*Rota decis.*307. *de rer.permut.in nouis. &* 374.*par.*3.*lib.*3.*diuers.*

Adde prædictis, quòd solutio pẽsionis quando fiat pro rata temporis, seu fructuum, dubium est, ideo breuiter dicendum est, quòd pensio assignatur de partium consensu, ex quo statim oritur obligatio, ex qua nascitur actio.*l.iurisgentium.in prin. ff.de pact.*exactio autem differtur ad tempus conuentum. *l.* 1. *ad fin. ff. quan.di.leg.ced.Ferrett.conf.*372.*n.*9. quo stante obseruatur, an primus solutionis terminus cadat eo tempore, quo fructus percipi possint ex beneficio, super cuius fructibus pensio est imposita, vt si iam fructus beneficiatus perceperit, pensio, seu eius prima solutio dicatur posticipata, si vero fructus non percepit, pensio dicatur anticipata, vt habetur in *Monopolitana pensionis.*10. *April.*1606. *coram Illustriss. Card.Sacrato*, quæ in calce huius operis est dec. 98. & in *Reatina pensionis* 13. *Maij* 1598. *coram.R.P.D.Corduba*, quæ in fine operis est decis.99. *Steph. Grat. discept.forens.cap.*548.*num.*47. & 48. & si moriatur pensionarius antequã dies solutionis, cedat, seu dies termini, & tunc *Couarr.var.resol.lib.*1. *c.*15.*num.*13. tenet, quòd si fructus, super quibus est pensio reseuata, sint percepti, integram pensionem deberi hæredibus pensionarij, secus si nõ sint percepti, & quòd hæredibus pensionarij debeatur pensio pro rata fructuum perceptorum dumtaxat tenuit *Rot.in Pharen.pens.*19.*Iun.*1573 quæ est decis.678. *part.*2. *in recent. Gabr.conf.*191.*num.*14. *lib.*2. *Steph. grat.d.c.*548. *num.* 48. idque ea ratione firmatur, quia pensio annua regulatur secundum terminos vsusfructus. *l.in singulos.ff. de ann.leg.* in quo fructus debentur hæredibus vsufructuarij, si percepti sint. *d.l.in singulos.*idemque est in pensione.*Caccialup.de pens.quæst.*25.*num.*2.*Gigas de pens.quæst.*53.*nu.*12.*Gabr.d.conf.* 191.*num.*2.qui mouetur ex *l.defuncta.ff.de vsufructu. Rota in Nazarena pensionis.*15.*Ianuarij* 1607.*coram Reuerendiss. Domino Coccino Decano*, quæ est impressa dec.327. & fuit etiam dictum in *Carpentoraten. pensionis.*10.*Decemb.*1610. *coram Illustriss. Card. Caualerio. relata à Marchesano tom.*1.*fol.*604.quamuis enim Papa annuam pensionem reseruet, attamen addit hæc verba; quoad vixerit pensionarius per beneficiatum eiusque successores persoluendam, & ideo dictæ dictiones non solum determinant, sed etiam inchoant gratiam in quocumque momento.*Bar. in l.*1.*num.*15. *ff. de cond. & demon.* & in casu obitus beneficiati quoad soluendam pensionem, tàm successor in beneficio, quàm hæredes beneficiati tenentur pro rata fructuum perceptorum. vt fuit dictum in *dicta Nazarena.* & idem est, si Camera Apostolica defunctum spoliasset, seu si Papa de fructibus ad Cameram pertinentibus donationem fecisset successori. vt fuit dictum in *Neritonen.pensionis.*20. *Nouemb.* 1606.*coram Illustriss. Card.Sacrato.*

Fructuum autem diuisio inter hæredes defuncti, & successorem in beneficio ita est facienda, nam fructus naturales, vt poma, & sim. & industriales, vt triticum, si sint à solo separati, debentur hæredibus defuncti. *glos.in c.si propter.in verbo,primi anni. de rescript. lib.*6. *Honded.conf.* 87.*num.* 71.*vol.* 2. *Rota decis.* 761. *num.*4.& 6.*par.*2.*diuers.*& idem est, si bona sint locata pro annua mercede, quia eadẽ ratione, si fructus sint separati à solo, debetur talis merces, quamuis nondum d. mercedis dies cesserit. *Alex.conf.* 28. *num.*2. *lib.*1. *Honded. conf.*85.*num.*13.*vol.*2. *Berous.conf.*139.*num.*11. *vol.*1.*Ancharan.conf.*195.*nu.*3.*Ferrett. conf.*151. *num.* 5. & fuit dictum in *Baren. fructuum.*2.*Iunij* 1610. *coram Illustriss.*

Card.

Card.Caualerio. nam dicta merces succedit loco fructuum.*d.l.defuncta. l.diuortio in princ. & §. item si mensis.ff.sol.matrim. Bart.in l. vlt.* §.*triphonio.nu.*1.*ff.de iur.fisci.* sicuti enim in fructibus inspicitur tempus, quo separantur à solo, ita tempus idem attenditur respectu ipsius mercedis, quæ pro fructibus debetur. *Alex. d. consf.*28. *num.* 1. fructus autem pendentes ad successorem pertinent. *glos.& Doct.supra allegati. Calderin. cons.*2.*de pecul.cler.* & quoad fructus ciuiles, qui percipiuntur ex industria de re, quæ natura sua fructus non facit, quorum solutionis dies tempore mortis aduenerat, dicendum est spectare ad hæredes, reliquos ad successorem. *Couarr. Calderin.Honded. & alij vbi sup.* Rota *dec.* 278.*num.*2.*par.*2.*in recent.*idem est in naturalibus, vel industrialibus, qui quotidie colliguntur, vt sunt vecturæ nauium, operæ seruorum, & qui colliguntur ex hortis ab olitoribus, & sim. *Caccialup. de pens. quæst.* 25. *num.*2.& 3.& sic cum moritur beneficiatus, transmittit actionem ad hæredes pro fructibus debitis, & si beneficiatus liberè resignet beneficiũ, censetur omne ius remisisse, nisi sibi expressè reseruauerit. *Put. decis.*14. *lib.*3.*Rota d.decis.*278.*nu.*2. & idem est in translatione pensionis. vt per *Put.d.decis.*14. Et quamuis antiquitus fuerit conrrouersum, numquid facultas transferendi pensionem dicatur noua gratia, nouumque contineat grauamen, prorogando seruitutem beneficij, vt fuit dictum in *Eugubina pensionis.*11.*Dec.*1569.*coram Rubeo*. & in alijs. certè hodie constans ex sententia, quòd talis translatio licèt facta in articulo mortis, cum & prius quandocumque fieri potuerit, non sit nouum grauamen, nec noua dicatur pensio, sed solum quædam mutatio personæ, & vitæ transferentis in personam, & vitam translatarij, & delegatio solutionis alteri faciendæ, nec inde resultat præiudicium considerabile, sed euentuale, cum aliquando contingat, translatarios præmori ipsis transferentibus. *Crescent. dec.*1.*n.*1. *de reb.eccl.non al.* & fuit dictum in *Veronen. pensionis.* 14. *Ianuar.*1613. *coram Illustrissimo Card.* Verospio, & in *Mediolanen.pensionis*. 17. *Maij* 1613. *coram R.P.D.Pamphilio.* quæ est decis.105.*num.*4.*par.*1.*in recent.* *in Romana pensionis.* 17. *Iunij* 1622. *coram* R.P.D.*Buratto*, *in* Regien.*pensionis.*9.*Februarij*,& 17.*Iuny* 1624. *coram* R.P.*D.Pirouano*. Et in materia translationis pensionis fuit dictũ in Bononien. *translationis pensionis*. 20.*Iunij*.1601. *coram* Illustriss.*Card.* Millino.*in Firmana pensionis.*26. *Febrar.*1625.*coram* R.P.D.*Remboldo*, quæ in calce operis est decis. 91. & *in eadem coram eodem* 23. Ian.1626. quæ in calce operis est decis. 92. & *in eadem coram R.P.*D.*Durano*, 23. I*anuar.* 1627. quæ in fine operis est decis.93. & *in eadem coram eodem.*8. M*artij* 1627. quæ in calce operis est decis.94. *in Ferrarien.pensionis*. 14.*Iunij* 1624. *coram* R.P.*D. Remboldo*, quæ in fine operis est decis.95 & *in eadem coram* R.P. D.*Virili* 21. *Martij* 1627. quæ in fine operis est decis.96.& *in Mantuana pensionis.*4. *Decemb.*1626.*coram R.*P.D.*Merlino.* quæ in calce operis est decis. 97. & quando milites alicuius militiæ possint retinere pensiones, etiamsi contrahant matrimonium, fuit dictum in Romana *pecuniaria.*26.*Maij* 1627 *corã* R.P.*D.Virili*, quæ in calce op. est dec.100.& de transl.pens.elegantem tractatũ editurus est D.Marcellus Ioãnettus Ascul.in Ro.Cur.Adu.

SVMMARIVM.

1 R*esignatio alia tacita*, *alia expressa*.

2 R*esignatio tacita quæ dicatur, & quæ expressa*.

3 *Resignatio, seu renunciatio definitur*.

4 R*esignatio alia pura*, *& simplex*, *alia conditionalis*, *& in fauorem*.

5 R*esignatio simplex potest fieri coram ordinario*.

Bene-

6 *Beneficium vacat per resignationem etiam conditionalem.*
7 Resignans per resignationem priuatur beneficio.
8 *Resignans an post resignationem possit percipere fructus beneficij resignati.*
9 Resignanti fructus beneficij resignati debentur vsque ad diem præstiti consensus.
10 *Sed quoad fructus pendentes interdum fit diuisio.*
11 Resignans simpliciter, post non potest possessioni incumbere.
12 Resignans post admissam resignationem, & præstitum consensum, ratione dicti beneficij resignati non tenetur recitare diuinum officium.
13 *Resignatarius tenetur diuinum officiũ recitare post acceptatam collationẽ.*
14 Resignans post admissam resignationem, & præstitum consensum non tenetur residere.
15 Causa commissa habenti dignitatem, si eam resignet, remanet iudex.
16 Resignans post factam resignationem non potest ab ea recedere.
17 Resignatione admissa, & præstito consensu, dicitur res perfecta.
18 Resignans simpliciter beneficium, non potest absque noua collatione ad illud redire.
19 Resignatione facta omnia iura resignantis in resignatarium transeũt.
20 Resignatarius non tenetur stare locationi facta à resignante.
21 *Beneficia omnia possunt resignari.*
22 *Et si quis sit ordinatus ad titulum beneficij, id exprimi debet.*
23 Beneficia concistorialia non possunt coram ordinario resignari.
24 Beneficia iurispatr. possunt resignari cum patronorum consensu.
25 Resignatio facta sine consensu patroni est nulla.
26 Beneficia iurispatr. non possunt permutari sine consensu patronorum.
27 *Nisi superuenerit patroni consensus.*
28 Beneficia electiua possunt resignari.
29 Beneficia vnita non possunt resignari, nec permutari.
30 Nisi resignatio fieret coram Papa cum narratiua vnionis.
31 *Beneficia, super quibus concessæ sunt expectatiuæ, non possunt resignari.*
32 Beneficia manualia resignari, & permutari possunt, si manualitas exprimatur.
33 Beneficia patrimonialia possunt resignari.
34 Pensio non potest in fauorem alterius resignari, sed transfertur.
35 Beneficia reseruata possunt resignari.
36 Sed non permutari coram ordinarijs.
37 Beneficia commendata resignari possunt.
38 Beneficia, in quibus est reseruatus regressus, non possunt resignari in fauorem.
39 *Beneficia diœcesis, in qua quis habet indultum, possunt resignari.*
40 Beneficium, quod cadit sub consuetudine optandi, resignari potest.
41 Beneficium nondum collatum non potest in fauorem resignari.
42 *Resignatio ad fauorem potest fieri bullis non confectis, si id narretur.*
43 *Et potest fieri literis expeditis, sed non capta possessione.*
44 *Omnes possunt resignare beneficia, quæ habent.*
45 Priuatus ex re iudicata beneficijs non potest resignare.
46 *Beneficium non potest resignari, quando habens super eo pensionem egit ad regressum.*
47 *Minor 25. ann. & maior 14. potest beneficium resignare.*
48 *Minor 14. ann. cum consensu tutoris potest beneficium resignare.*
49 *Furiosus non potest resignare beneficium.*
50 Secus si habeat dilucida interualla, & faciat dum est sanæ mentis.
51 *Resignatarius potest beneficium resignare.*
52 *Infirmus potest beneficium resignare.*
53 *Exemptus potest coram Papa beneficium resignare.*
54 Religionem ingredi volentes possunt beneficia resignare.
55 Beneficium religiosi nouitij non confertur ante factam professionem.

Cle-

56 *Clericus min. ord. potest resignare beneficia, habeat, vel non, vnde viuere potest.*

57 *Criminosi, qui ipso iure non sunt beneficijs priuati, possunt resignare beneficia.*

58 *Clericus non potest cogi ad resignandam beneficia.*

59 *Beneficium cuilibet idoneo resignari potest.*

60 *Ordinatus à non suo Episcopo, vel sine eius licentia non potest obtinere beneficium.*

61 *Criminoso non potest resignari beneficium.*

62 *Furioso nō potest resignari beneficium.*

63 *Illegitimo non potest sine dispensatione resignari beneficium.*

64 *Beneficia secularia secularibus, & regularia regularibus, possunt resignari.*

65 *Beneficia non possunt in fauorem fœminæ resignari.*

66 *Beneficia possunt resignari etiam minori 14. annorum, & in fauorem Capituli.*

67 *Clericus idoneus procurans sibi resignari beneficium, non peccat, & quid in procurante* Episcopatum.

68 *Resignans beneficium in fauorem digni non peccat.*

69 *Resignationes beneficiorum ex causa fiunt, & admittuntur.*

70 *Resignatio fit, vel reseruatis fructibus pro resignante, vel medietate, seu pensione.*

71 *Resignatio beneficij debet fieri coram Superiore, & in eius manibus.*

72 *Resignatio facta in manibus non Superioris est nulla.*

73 *Resignatio fieri debet coram Superiore resignantis, & facta coram Papa semper valet.*

74 *Resignatio beneficij debet fieri expressè, & specificè.*

75 *Consensus super resignatione beneficij est præstandus.*

76 *Resignatio beneficij iurispat. fit cum consensu patrono.*

77 *Procurator constitutus ad resignādum quando à constituēte possit reuocari.*

78 *Resignatarius quæ debeat exprimere in supplicatione.*

79 *Resignatarius tenetur verificare omnia narrata.*

80 *Resignationis publicatio quorumcumque beneficiorum facienda est, & quando.*

81 *Idem est in permutatione, & omnes resignatarij tenentur publicare beneficia resignata.*

82 *Beneficia vacantia ob non factam publicationem dicuntur vacare in Curia.*

83 *Impedimentum legitimum excusat à publicatione resignationis.*

84 *Dummodo impeditus faciat publicationem in alio loco viciniori.*

85 *Infirmus resignans si moriatur infra 20. dies post consensum resignationi præstitum, resignatio est nulla.*

86 *Et idem est in renunciatione ex causa permutationis.*

87 *Et tunc dicitur beneficium vacare per obitum resignantis.*

88 *Resignatio metu facta est nulla.*

89 *Resignatio facta post spolium est nulla.*

90 *Resignatio simoniaca est nulla.*

91 *Resignatio simoniaca quæ,*

92 *Et quæ dicatur simoniaca resignatio, & quomodo probetur.*

CAPVT DECIMVM.

De resignationib. beneficiorum, & à beneficium iurispat. possit resignari sine consensu patroni.

QVoniam resignatio fit etiam de beneficijs Iurispatronatus, Ideo bene est videre de resignatione beneficiorum.

1 Resignatio ergo alia est tacita, alia expressa. *Hostien. in cap. veniens, num.1. de Renunc. Abbas in cap. ex ore, nu.10.* de ijs, quæ fiunt à maiori parte Capituli. *Rota decis. 15. de off. deleg. in nobis.* & est communis opinio

opinio teste *Hoieda in tract. de Incompatibus Benef. p. 1. cap. 13.*

2 Tacita resignatio est, quæ ipso Iure fieri intelligitur absq; verborum expressione cum deducatur ex quadã Iuris Interpretatione *Clem. gratia, vbi omnes de rescript.* Exemplum est in eo, qui in minoribus ordinibus constitutus contrahit matrimonium. nam iste tacitè videtur renunciare beneficio, quod obtinet *cap. 1. & cap. quod ad te, vbi glos. & Doct. de Cler. coniug. Puteus decis. 459. lib. 2.* Idem est in eo, qui consequitur possessionem beneficij incompatibilis, qui tunc videtur renunciare primo. *cap. de multa de præb.* Idem est, si Clericus fiat miles, *glos. in cap. vlt. de Cler. non resid.* & de hac tacita renunciatione nõ tractatur hic, sed de expressa, quæ fit verbis expressis, & explicitis, vt tradit *Petrus Gregorius lib. 17. Synthag. Iuris. cap. 17. num. 23.*

3 Renunciatio igitur nihil aliud est quam dimissio spontanea, & libera beneficij obtenti facta cum causa coram Superiore. Est dimissio, quia renuncians cedit, & dimittit Ius suũ. Est spontanea, quia sponte fieri debet, & non coactè. Est beneficij obtenti, quia beneficium nondum collatum renunciari nequit. Et in resignatione requiritur causa, & debet fieri coram Superiore ad hoc vt valeat, quæ declarantur, vt per *Paris. de resign. lib. 1. q. 1. à num. 33.*

4 Resignatio autem alia est pura, & simplex alia conditionalis, & in fauorem tertij. *Rebuff. in praxi beneficiaria. tit. de resign. expressa, num. 2.* Pura dicitur quando beneficiũ purè, & simpliciter sine aliqua reseruatione renunciatur in manibus Superioris. *Puteus decis. 158. in fine lib. 3.*

Conditionalis autem est, quæ coram Papa fit ad fauorẽ alterius cum aliqua reseruatione. *Puteus vbi sup. Nauar. in Manual. cap. 23. nu. 107. Vide Cassad. decis. 19. nu. 10. de concess. præb.*

5 Resignatio simplex potest fieri coram Ordinario, & coram Papa. Conditionalis autem fit corã Papa dumtaxat. *Mandos. in reg. de infirmis resignantibus q. 16. nu. 11. & in regula de annali, q. 46. num. 2.*

6 Insuper per resignationem etiam conditionalem vacat beneficium resignatum. *Rota decis. 1. de rerum permutatione in nouis, & decis. 7. & 10. de rerum permutatione in antiquis. Geminianus in cap. 1. colum. 5. de rerum permutatione* quod declarat vt vacet ita demum si conferatur resignatario cum conditionibus appositis. Ita *Mascard. de appos. concl. 1395. num. 3.* Et de communi, & quod pluries fuit decisum in *Rota* testatur *Paris. vbi sub q. 44. num. 22.* & ibi dicitur vacare beneficiũ resignatum, vbi facta est renunciatio. *glos. in Clem. 1. in verb. Collato vt lite pendente. Rebuf. vbi sup. in forma Signaturæ. Verall. decis. 64. parte prima.*

7 Per resignationem autẽ resignans priuatur beneficio. Doctores, in *cap. veniens, vbi Butr. num. 27. & Abbas num. 6. de renunciatione.* Ideo admissa resignatione à Superiore dicitur vacare beneficiũ. *Cassad. decis. 4. nu. 4. de locat. & conduct. & decis. 3. num. 4. de causa Possessionis, & Proprietatis*, in tantum vt quis amittat tunc omne ius, quod in eo habet, ac etiam possessionem naturalem, & ciuilem. *Card. Abbas, & alij in cap. Quod in dubijs de Renunciatione*, si præstitus fuit cõsensus per resignantẽ. *Puteus decis. 106. li. 3. Verall. decis. 115. p. 1.* Quod declarat, vt in simplici renunciatione admissa amittatur statim omnis possessio ciuilis, & naturalis. *Achilles de Grassis decis. 10. de restitut. spoliatorum*, sed in resignatione facta ad fauorem alterius resignans dicitur possidere, & titulũ coloratũ habere, donec beneficium resignatario acquiratur, & reseruatio ipsius fauore facta locum habeat. *Puteus decis. 158. num. 3. lib. 3.*

8 An autem resignans post resignationem

tionem possit percipere fructus beneficij resignati controuertũt Doctores. Communis tamen sententia est negatiua. *Rota decis. 1. de renunciatione in nouis*. Dubium tamen est vsque ad quod tempus possit resignans percipere fructus beneficij resignati. Et in simplici, & pura resignatione admissa, & super ea præstito consensu, resignans nõ potest amplius fructus percipere post dictum tempus. *Cassad. decis. 4. num. 6. de restitutione spoliat.* In resignatione verò conditionali, quæ fit coram Papa ad fauorem alterius, & cùm reseruatione fructuũ, aut pẽsionis, quamuis alij dicãt fructus deberi resignanti, donec fuerint sibi intimatæ litteræ expeditæ in fauorem resignatarij: Alij vsque ad tempus datæ supplicationis; Alij verò vsque quo possessio capiatur à resignatario, & donec dicto resignatario ius quæratur. Attamen verior videtur opinio posita à
9 *Paris. vbi sup. q. 6. num. 38.* Videlicet fructus deberi resignanti vsq; ad diẽ præstiti consensus super dicta resignatione. Ita *Hier. Gabriel. cons. 192. num. 3. & seq.* Ita voluit Rota *teste Sarnen. de infir. resignantibus q. 31. col. 2. in principio.* In Placent. Archidiacon. *de Vrugillo coram Episcopo Marsicano*, hinc vsque ad illud tempus præstiti cõsensus potest resignãs
10 pœnitere. Rota *apud* Paleottum *decis. 158.* Sed quoad fructus pendentes, *Couar. variar. resol. lib. 1. cap. 15. n. 12.* affirmat pro rata temporis esse faciendã diuisionẽ inter resignantem, & resignatarium. Quod verè procedit in beneficijs curatis, & requirentibus residentiam propter ministerium, quod Ecclesiæ ipsi resignantes exhibuerunt. In alijs verò beneficijs ad resignatariũ fructus pendentes pertinere secundum comm. opinionem de qua *Alberic. in lege diuortio, num. 12. ff. soluto matrimonio*, sicuti fructus pendentes non spectant ad hæredes Clerici, sed ad Ecclesiam, vel successorem in beneficio. *glos. Gemin. & alij in cap. si propter de rescript. lib. 6. & in cap. vlt. de peculio Clericorum*.

11 Et in simplici resignatione resignans post eam non potest incumbere possessioni beneficij resignati, in conditionali autem resignatione potest, donec resignatarius capiat possessionem. *Rebuff. in praxi, de sim. resig. num. 27. & 31.* nec post admissam resignationem, & illi consensum præstitum, resignans tenetur ad pensionem iam impositam super beneficio ex communi op. de qua *Io. Andr. & alij in cap. nisi, de præb. Tiraquell. in tract. cessante caus. vers. promissionis causa, & vers. concessionis, & constitutionis*. Quod non procedit in pensione decursa vsque ad diem resignationis, vel si resignatio fuisset facta in fraudem, vel si post ipsam resignationem se obligasse ad so-
12 lutionem de pensionis, vt latè *Paris. vbi sup. q. 8. nu. 16. & seqq.* similiter resignans post admissam resignationem, & præstitum consensum non tenetur amplius ad diuini officij recitationẽ, nisi ad illud astringatur alia causa, puta ordinis sacri. *Nau. de*
13 *horis canon. cap. 7. nu. 19. & 30. Tiraquell. vbi sup.* & resignatarius tenetur ad dictam recitationem statim post collationem acceptatam. *Nau. vbi sup. sed verior est opin. vt teneatur post captã possessionẽ. Nau. in Man. c. 25. n. 122. & in cõs. 14. de cel. Miss.*

14 Resignans autem post resignationem admissam, & præstitum consensum non tenetur residere *Innoc. in cap. cum ex tua. de Cler. nõ resid. Abb. in c. super inordinata num. 5. de præbendis. de communi* Nauarr. *in suo*
15 *Manual. cap. 25. num. 112.* & si causa commissa fuerit alicui habenti dignitatem, puta Decanatum, potest resignato dicto Decanatu cognoscere de causa antea sibi commissa *glos. in cap. statutum. in Verb. Canonico. vers. & si tempore datæ. & ibi Do-*
16 *ctores de rescript. lib. 6.* Nec potest resignans post factã renunciationem

recedere

recedere ab ea pœnitentia ductus, quia in resignatione facta coram Ordinario, & ab eo admissa statim beneficium vacat, & in resignatione facta coram Papa, & ab eo admissa, & præstito consensu dicitur res perfecta, nec est locus pœnitentiæ. *Pu-*
17 *teus decis.106.lib.3.* Nec potest resignans post prędicta beneficium resignatum repetere *glos. Abb. & alij communiter in c. ex transmissa de renunciatione, & in cap. quam periculosum 7. quæst. 1. nisi renunciatio esset facta dolo, & metu Abb. & alij in cap. super hoc, de renunciatione vel nisi resignans esset Furiosus, Boer. decis.350. vel nisi vellet repetere beneficium, ex causa noua glos. in cap.* Ad *nostram. il secondo. in verbo probaret, de iureiurand. Doct. in cap. 2. de renunciatione, vel nisi ius quæsitum fuerit resignatario, vel si fuit quæsitum conditiones non seruantur. Paris. vbi sup. q. 13. in fine.* Nec in prædictis casib. requiritur noua collatio, quia resignans potest redire absq; ea, sed requiritur declaratio Superioris declarantis ipsum posse redire. *Fel. in cap. cum venerabilis num. 11. de exce-*
18 *ptionibus.* Si verò quis resignet beneficium simpliciter, non potest ad illud redire absque noua collatione, quia extinctus est titulus, quem habebat *Paris. in dicto cap. cum venerabi-*
19 *lis num. 4. & 44.* Et per talem resignationẽ transeunt in resignatarium omnia, quæ competebant resignanti ratione illius beneficij resignati. *glo. in cap. quamuis tibi. in verb. cedentium de præbend. lib.6. non tenetur tamen resignatarius stare locationi factæ à resignante. Puteus decis. 181. lib. 1.*
20 Nec pariter resignatarius tenetur ad debita contracta per resignãtem nisi fuerint contracta pro necessitate Ecclesiæ. Facit *tex. & ibi glos. in cap. 1. de solitionibus, & ibi Abb. & alij, & regulariter materia renunciationis dicitur odiosa. Cephal. cons. 62. num. 49. lib. 1. Ideo nõ cõtinet nisi quod fuit expressum Decianus consil. 64. num. 69. vol. 3.* & strictè interpretatur. *Decius cons. 495.* imo strictissimi iuris est cũ sit quædam gratia. *Tiraquel. in l. si vnquam, in verb. donatione. quæst. 8. C. de reuoc. donationib.*

Secundò principaliter est sciendum omnia beneficia resignari posse, vt colligitur ex *toto tit. de renunciat. extra lib. 6. & in Clementinis.*
21 Et ratio est, quia vnusquisque potest renunciare beneficio sibi competenti tàm in spiritualibus, quàm in temporalibus. *Arcbid. in d. cap. quam periculosum nu. 4. Rota decis. 32. nu. 3. de appellat. in nouis.* si tamen quis fuit ordinatus ad titulum alicuius bene-
22 ficij non potest illud resignare nisi exprimat se ad dictum titulum fuisse ordinatum, vt infra dicitur.
23 Non possunt tamen coram Ordinario resignari beneficia Concistorialia cum sint reseruata. *Staphilæus de literis gratiæ, & iustitiæ. §. dicendum num. 67. Rota decis. 4. de renunc. in nouis.* similiter beneficium litigiosũ, super quo pendet lis, aliàs nulla erit resignatio. *Sarnen. in comp. signaturæ nu. 64. & 65. Puteus decis. 354. lib. 3.* Item beneficia iurispatronatus pos-
24 sunt nedum simpliciter, sed etiam in fauorem tertij resignari, dummodo in tali renunciatione accedat patronorum consensus. *Innoc. in c. vlt. in fine. vbi Abb. & alij de renunc. Roc. de Curte de iurepat. in verbo honorificum quæst. 3. Couarruuias in cap. 36. practicarum quæst. num. 4.* Et resigna-
25 tio facta sine dicto consensu patroni est nulla. *Butrius in c. quod in dubijs num. 6. & ibi Abb. num. 6. de renunc. Put. in decis. 412. num. 2. lib. 1.* & ratio est, quia patronorum interest ne beneficiati dimittant eorum beneficia ipsis spretis, adnotata in *c. in Lateranen. de præbend.* ne patroni retrahantur à fundatione, & dotatione Ecclesiarum, & considerat. *glos. in c. cum dilectus. de iurepat.* hinc non pos-
26 sunt beneficia iurispatr. permutari sine consensu patronorum. *Doctores communiter in c. 1. de rer. permutat.*

lib.6. Couarr. *vbi sup. nu.9.* nec possunt beneficia iurispatronatus vniri sine consensu patroni. *Fel. in c. cum accessissent. col.7. de constitutionib.* Couar. *vbi sup. num.11.* nec possunt bona beneficij patronati alienari de ho nestate sine consensu patroni. Rocch. *vbi sup. n.112.* nec possunt beneficia iurispatronat. dari in commendam sine consensu patroni *glos. in cap. nemo deinceps. de elect. lib.6.* Potest tamen super tali beneficio sine dicto consensu imponi pensio. Rebuff. *in praxi beneficiaria in 3. par. vers. & iuripat. num.28. & 48.* & talis consensus patroni in renunciatione beneficij patronati requiritur siue patronus fuerit laicus, siue clericus. Lamber. *de iurepat. lib. 3. quæst. 5. art.5. num. 2.* & fuit dictum in Placentina *Cappellaniæ 21. Octob. & 12. Decemb. 1594. coram Pena.*

27 Quæ tamen limitantur quoties superuenerit consensus patroni. Ro*ta decis.25. de rer. permutat. in nouis.* Hostiens. *in summa tit. de iurepatr. §. vlt. vers. quid si. de communi.* Fel. *in c. cum* Bertoldus *num.9. de re iudicata.* Idem est quoties patronus sciens, & patiens non reclamauit. nam hoc casu tenet resignatio, & pluries fuit decisum in Rota *teste Parisio vbi sup. lib.2. quæst.4. num.28.* & seq. idem quoque est quoties Papa admittit resignationem, & confert cum expressa derogatione iurispatronatus Archidiaconus, *&* Præpositus *in c. hortamur. distinct.71.* & est communis opinio, quia Papa potest derogare non solum iuripatronatus ecclesiastico, & clericorum, sed etiam iuripatronatus laicorum. *glos. communiter recepta in clem. 2. in verb. Apostolicis. de præbend.* Innoc. *& alij in c. cum dilectus, & in c. illud, de iurepat.* & hæc est communis opinio teste Couarr. *vbi sup. col.3.* & ratio est quia laici habent iuspatronatus ex mera gratia ipsius Papæ vt probatur in *c.3. de iurepat.* ibi hucusque eos sustinuit. & ibi Berous *num. 3.* & ratio etiam est quia Papa in beneficialibus est Dominus absolutus, ac beneficiorum ecclesiasticorum dispensator, & sic supra ius. *c. cuncta per mundū. 9. quæst.3.* Archid. *in cap.1. in fin. 17. quæst.6.* vbi communiter Doctores, & non procedunt si iuspatr. competit laicis ex priuilegio. Staphil. *de lit. grat. tit. de modo, & forma impet. §. sequitur num.17.*

28 Item beneficia electiua possunt resignari etiam in fauorem alterius. ita Card. *& alij in clem. vnic. de renunc. glos. in c.1. vbi* Doctores *de rer. permutat. lib.6. latè* Boer. *dec.2. par.1.* requiritur tamen in hac resignatione, vt accedat consensus eligentium. Card. *in d. clem. vnic. num.18.* non potest tamen resignari beneficium, ad cuius titulum quis fuit promotus ad ordines sacros. Nauar. *in man. c. 22. num.18.* & habetur in Conc. Trident. *sess.21. de refor. c.2.* & facit textus in *c. sanctorum dist. 70.* quod nō procedit quādo resignās habet aliūde vnde viuere possit facta mētione quod ad titulum dicti beneficij fuit promotus, & quòd habeat vnde viuere possit, & probatur in dicto Decreto Concil. Tridentini. Possunt etiam beneficia exempta permutari, & resignari, sed coram Papa dumtaxat *Petrus de Perusio in tract. de permut. benef. par.2. quæst. vlt.*

29 Item beneficia vnita ante quam vnio sortiatur effectum non possunt resignari Bertrand. *in cons.259. num. 20.* Fel. *in c. in nostra. n.23. de rescript.* nec etiam permutari possunt. Rota *decis.3. de rerum permut. in antiq.* & facit Decret. Concil. Trident. *sess.21 de refor. cap.5. & sess.23. c.18.* quod tamen non procedit si resignatio sit

30 facta coram Papa ad fauorem alterius cum narratiua vnionis, nam tūc videtur suspensa vnio pro illa vice. Put. *decis.357. lib.1.* Mandos. *in praxi signat. gratiæ. tit. renunciat. col. 4. in fine.*

31 Nec etiam beneficia, super quibus concessæ sunt expectatiuæ à Sede

de Apostolica, resignari,aut permu-
tari possunt, nisi Papa derogaret d.
expectatiuæ. vt per Paris. d.lib.2.q.
32 10. item beneficia manualia possunt
resignari in fauorem alterius,& per-
mutari, dummodo sit expressa ma-
nualitas, aliàs esset subreptitia vt
fuit in Rota resolutum teste Paris.
vbi sup.quæst.11.similiter possunt re-
signari beneficia patrimonialia.Man
33 dos.de infirm.resign.quæst.15.num.8.
& sic etiam beneficia ecclesiæ non
numeratæ. Geminian. in cap.licet.nu.
24.de rer.permut.lib.6.ita etiam pos-
sunt resignari hospitalia in titulum
collata.Put.dec.261.lib.1. & possunt
permutari.Gemin.d.c.licet. pensio au
tem non potest in fauorem alterius
resignari. Sarnen.de infirm. resignat.
34 quæst.16.col.2.in princ. potest tamen
habens pensionem,illam non exige-
re, & sic tacitè renunciare in fauorẽ
soluere debentis, vel expressè illam
cassare, vel in alium transferre au-
ctoritate Papæ, & dicitur translatio
pensionis, non resignatio, & de
translatione pensionum tractatum
pulcherrimum est editurus Illust.D.
Marcellus Ioannettus nobil. Ascu-
lan. Aduoc. Rom. & beneficia
35 etiam reseruata resignari possunt tã
coram Papa, quàm coram ordinario
quia licèt reseruatio afficiat benefi-
cium quoad potestatem conferendi,
non tamen afficit quoad potestatem,
renunciandi, dummodo ordinarij
non conferant.Rota dec.4. de renunc.
in nou.Lancellot.de attentat.par.1.c.3.
n.145.permutationes autem benefi-
ciorum reseruatorum coram ordin.
36 fieri nequeunt, quia sic ordinarius
conferret. Calder.cons.3.de rer.per-
mut.Put.dec.262.in princ.lib.2.
37 Item beneficia in perpetuum ali-
cui commendata possunt in fauorem
alterius resignari.Put.dec.94 & 343
lib.1. beneficium autem, in quo alij
est reseruatus regressus non potest
resignari in fauorem. Mãdos.in prax.
38 signat.grat. vers. regressus. col.3.Ve-
rall. decis.215.in princ. par.1. prout
etiam resignari possunt beneficia ali-
cuius diœcesis, in qua quis habet
39 indultum ea conferendi cum vacãt.
Put.dec.177.lib.3.Anast. Germon.de
indul.§.si vero illa.n.69.& resignari
potest beneficium, quod cadit sub
consuetudine optandi. Paris.cons.
40 10.col.4.& etiam permutari possunt,
quia tunc cessat consuetudo optan-
di. Rota dec.1.col.2.de rer.permut. in
nouis. beneficium autem nondum
collatum non potest renunciari in
41 fauorem. Rota dec.26.in fine.de pro-
cur.in antiq. Boer.dec.205.num.4.&
dec.308. potest tamen resignari be-
neficium, in quo quis habet ius
ad rem, sed non in fauorem. Inn. in
c.quod in dubijs.n.1.vbi Abb.& alij,de
renunc.quia vnicuique licèt iuri suo
renũciare.Rot.dec.32.n.3.de app.nou.
42 Et est notandum,quòd talis resi-
gnatio potest fieri bullis non confe-
ctis etiam ad fauorem dummodo id
narretur.Boer. decis.24.num.9.Man-
dos.in praxi signat. tit. resignationes.
col.3.vers.beneficij obtenti. signata
tamen, & registrata supplicatione,
& de stylo Cancellariæ dicta resi-
gnatio appellatur cessio,& si moria-
tur is, ad cuius fauorem fuit suppli-
catio registrata, dicitur beneficiũ va-
care per eius obitum. Sarnen. in 1.
quæst.reg.de non iudic.& similiter po-
43 test beneficium resignari literis ex-
peditis sed non capta possessione.
Boer.dec.308.nu.1.Gemin.cons.127.
in fi.potest tñ beneficium resignari,
si prius fuit resignatũ,& nõ fuit facta
resignationis publicatio,Sarnen.vbi
sup.vbi ait ius acquiri per resignatio-
nẽ admissam,& signatã à Superiore.
44 Tertiò principaliter est sciendum
omnes posse resignare eorum bene-
ficia. Io.Andr. in rubr. de renunciat.
num.4.Rota decis.26.in fin.de procur.
in antiq.Boer.dec.108.num.4. & dec.
308.Doct.in d.c.quod in dubijs,de re-
nunc.Paris.vbi sup.lib.3.quæst.1. vbi
45 in fine ait beneficijs priuatum per
sententiam transactam in rem iudi-
catam non posse illa resignare, vt

dixit Rota in Romana beneficiatus S. Petri 16. Iun. 1561. coram Oradino,
46 neque potest resignari beneficium, quando is, cui reseruata est pensio super dicto beneficio, pro pensione non soluta egit contra beneficiatum ad priuationem, seu ad regressum, secus si dictus pensionarius tacuit. Cassador. decis. 4. num. 4. de locat.

47 Et minor 25. an. maior autem 14. an. potest beneficium, quod obtinet resignare, glos. in cap. ex parte. ver. quamuis. & ibi Abb. num. 14. de rest. spol. nam talis in beneficialibus habetur pro maiori. ex c. vlt. de iud. lib. 6 nec tunc requiritur consensus curatoris. Put. dec. 161. lib. 2. eadem ratione d. minor potest constituere procuratorem ad resignandum sine decreto iudicis. Franc. in d. cap. vlt. not. 6. & talis minor grauiter læsus habet restitutionem in integrũ etiam re non integra ad tradita per Oddum de rest. in int. quæst. 63. art. 2. & hanc opinionem tanquam veriorem comprobat Paris. d. lib. 3. quæst. 7. nu. 45.
48 minor etiam 14. ann. potest beneficium resignare. Boer. decis. 35. Abb. & alij in d. c. ex parte. dummodo id fiat cum auctoritate tutoris, & cum causæ cognitione. Rebuff. cons. 83. num. 2. & 3. quia sine tutore non potest quidquam attentare. c. 2. de æt. & qualit. c. vlt. vbi Doct. de iud. lib. 6.

49 Furiosus autem, & mentecaptus non possunt resignare beneficia. ita est communis opinio quam tenuit glos. in c. quamuis tristè. 7. quæst. 1. & in c. Gonsaldus 17. quæst. 2. vt ibi Archid. num. 1. Rebuff. in praxi. tit. de infirm. resignat. num. 16. ea ratione, quia isti carent iudicio, & nequeunt contrahere. Paris. cons. 87. num. 10. vol. 3. & cons. 99. num. 15. vol. 2. & si fiat dicta resignatio est nulla. Card. in c. quod autem. num. 2. 7. quæst. 2. si
50 autem habens dilucida interualla renunciet, valet si fuit facta in interuallo sine furore. glos. in d. c. quamuis. ver. triste. Sarnen. de infirm. resignat. quæst. 10. in princ. & allegans eum fuisse sanæ mentis debet id probare. Rebuff. in praxi, reg. de infirm. resignat. num. 20. Resignatarius quoque potest beneficium resignare. Put. dec. 152. lib. 1. quia cum per resignationem consequatur ius plenum, sequitur, quòd nihil obest, quo minus resignare possit, quod procedit etiã literis non confectis, quia post signatam supplicationem resignatio est perfecta. Put. dec. 106. lib. 3. & antequam resignatarius publicauerit ex Cassador. decis. 27. super reg. cancell. quæ tamen non procedunt in resignatione conditionali, nam non impletis conditionibus resignatarius non potest resignare. Alex. post Cinũ in l. is qui hæres. num. 5. ff. de acquir. hæred. Mobed. dec. 181. & est communis opinio.

52 Infirmus insuper potest resignare beneficia. Sarnen. de infirm. resignan. in plur. quæst. & est communis opinio, & probatur in d. c. quãuis. 7. q. 1. Abb. in c. 1. num. 2. & in c. lecte. de renunc. iura enim permittunt infirmis etiam morti vicinis actus legitimos. ita Mandos. in reg. de infirm. quæst. 1. num. 4. quæ resignatio infirmi vt valeat, requiritur ex reg. Cancellariæ, quòd post consensum præstitum superuiuat per 20. dies.

53 Exemptus etiam potest resignare beneficia, sed tantum coram Papa. glos. in c. si Abbatem. ver. si Abbatem. de elect. lib. 6. vbi communiter Doct. Calderin. cons. 3. de renunc. Mandos. in praxi signat. grat. tit. resignationes col. pen. & similiter volentes ingredi religionem possunt resignare benefi-
54 cia etiam in fauorem, & est communis opinio. Imola post alios. in c. admonet. num. 7. de renunc. Innoc. in c. post translationem. vbi Abb. nu. 22. de renunc. & potest resignare etiã postquam fuit ingressus, sed ante professionem. ad c. beneficium, de regular.
55 lib. 6. vbi beneficium illius, qui religionem ingreditur, non est intra probationis annum alicui conferendum, nisi ad id ipsius accedat consensus.

sensus. *& ibi Gemin. num.* 1. *sed si sit ingressus, & ante professionem velit resignare, requiritur Episcopi, seu Vicarij consensus ex Conc. Trid. sess.* 25. *de regul. cap.* 16.

56 Et Clericus min. ord. habens, seu non habens vnde viuere possit, potest resignare beneficium. *Clar. lib.* 5. *recept. sent. q.* 73. *vers. Clericus.* Clericus autem constitutus in sacr. ord. nõ potest resignare nisi habeat aliunde, vnde viuere possit, prout habetur *in Const.* 58. Pij *V. S. mem. ne cogatur mendicare cont. Conc. Trident. sess.* 21. *Præf. cap.* 2.

57 Criminosi autem, qui ipso iure beneficij priuati non sunt, sed priuandi veniunt possunt eorum bonorum, etiã in fauorem resignare *Rot. dec.* 5. *de re iud. per Bisignet. Ancbar. in cap. de regularib. num.* 1. *de simon. Boerius dec.* 205. *&* 206. *Sarnen. in regula de Annali. q.* 42. *num.* 3. *Paris. vbi supra lib.* 3. *q.* 16.

58 Non potest tamen quis cogi ad resignandum beneficia. *Innoc. in cap. licet. num.* 2. *& ibi alij de elect.* & nemo cogitur ad permutandum beneficium, quod obtinet, *Feder. de sen. de permutat. benefic. num.* 39. & inuitus nemo transfertur de vna Ecclesia ad aliam. *Abb. in c. constitutus. n.* 14. *de relig. domib.* non enim potest quis cogi ad donandum, dandum, vel alienandum. *l. nec emere. C. de iur. delib.* & quia in re sua vnusquisque est moderator, & arbiter. *l. in re mandata. C. mandati*, ex causa autem potest cogi quis ad resignandum beneficium. *Abb. in cap. quidam, in* 2. *arr. & in cap. ad supplicationem, de renunc. & ad permutandum. Feder. de sen. vbi sup. Felin. in cap. quæ in Ecclesiarum. nu.* 43. *de constitut.* item ex causa inuitus quis cogitur transire de vna ad aliam Ecclesiam. *Felin. vbi sup.* & ex causa quis cogitur rem suam inuitus videre. *Couarr. lib.* 3. *var. resol. cap.* 10. *& ratio est, quia causa facit recedere à regulis iuris. l. si hominem. ff. mandanti. Menoch. de arbitr. iud. lib.* 2. *Centur.* 1. *casu* 52. *num.* 5.

59 Quartò, principaliter est notandũ, quòd beneficia omnibus possunt resignari, idoneis tamen, alioquin nulla esset resignatio. *Gabriel. cons.* 186. *num.* 3. *& seq. lib.* 1. & ratio est, quia beneficiũ Ecclesiasticũ nõ potest conferri, nisi idoneo. *cap. cum in cunctis. vbi Abb. Dec. & omnes ad elect. Rebuff. in prax. tit. requisita ad collationem. nu.* 23. & ideo resignatio facta in fauorem laici est nulla. *ex Nauar. cons.* 1. *de præb.* quia laico beneficia Ecclesiastica non possunt cõferri. *cap. cum adeo, & ibi Abb. & Dec. de rescript.* nisi fuerit admissa resignatio cũ clausula, vt quamprimum clericali charactere insigniretur à suo

60 Episcopo mortuo resignante. *Gabr. vbi sup. nu.* 3. ordinatus autem à non suo Episcopo, vel sine eius licentia, licet in eo imprimatur character, tamen non habet executionem, & est suspensus quoad se, & est communis teste *Gabriel. cons.* 181. *n.* 5. *&* 8. *& cons.* 189. *lib.* 2. & per consequens non potest acquirere beneficia, neq; pensionem. *Doct. in cap. quod translationem. de elect. & fuit dictum in Cesaraugustana pensionis.* 9. *Martij* 1598. *coram Orano, quam retuli sup. lib.* 6. *cap.* 1. *num.* 30.

61 Criminoso autem non potest resignari beneficium, si sit criminosus depositione dignus. *Felin. in c. postulasti. col.* 4. *de rescript. Paris. vbi sup. lib.* 4. *q.* 3. *& faciunt dicta sup.*

62 *lib.* 6. *cap.* 9. *item Furioso non potest resignari beneficiũ, cũ eo sit indignus. Vitalin. in Clem. vnica, num.* 58. *de homicid.* idem est in illiterato, & ignoranti, *glos. in cap. de his, dist.* 28. *Abb.*

63 *in cap. cum nostris, de conceß. præb.* illegitimo, etiã non potest beneficiũ resignari, nisi fuerit per Papam dispensatus. *Put. Dec.* 247. *lib.* 1. *idem est in bigamo. Maiol. de irregular. lib.* 1. *cap.* 35. *num.* 14. *est etiam idem in neophyto. Hoieda de ben. incompat. p.* 1. *cap. vlt. num.* 1.

Reuerendissimus D. Antonius Ricciullus Episcopus Bellicastri in Calabria in suo doctissimo tract. de Neophytis. cap.3.& 4. filius autem iudæi factus christianus est capax beneficij, eique potest resignari. *c.eam te.de rescrip. Felin.in c.cum sit. num.2. de iudæis.* D.*Ricciullus vbi sup. cap.1.*

64 Beneficia autem secularia secularibus possunt resignari, regularia regularibus. *c. placuit. 16. quæst.1. Rot.dec.28.de præb. in nouis. Cassad. decis.4.de præb.* & habetur in *Concil. Trid.sess.14.de reform. c.10.* nec be-
65 neficiū potest à masculo in fauorem fœminæ resignari, quia fœmina est inhabilis ad obtinenda beneficia ecclesiastica. *Innoc. & alij in c.cum nostris.de conc.præb.* & beneficia re-
66 signari possunt etiam minori. 14.an. *Doctores communiter in cap.super inordinata de præb.& in cap.si eo tempore de rescript.lib.6.Hoieda, vbi sup.p.1. cap.vlt. num.23.* idque procedit, si à Papa super ætate fuerit dispensatus, quia ex decreto Concilij Tridentini *sess. 23.de refor.cap.7.* nullus ante decimum quartum annum potest obtinere beneficium. similiter potest resignari beneficium in fauorem Conuentus, seu Capituli, quæ resignatio vnioni æquipollet. *Mandos. de sign. grat.verb.vniones. colum.2.ver.idem fit.* neque procurans
67 sibi resignari aliquid beneficium peccat, si est idoneus, & prodesse vult. *Summ. Angelica in ver. beneficium, §.32. Præposit. in c. qui Episcopatum.8. quæst.11.* & in procurante Episcopatū per viam cessionis seruari debet distinctio S.Thom. communiter approbata. *2.2.quæst.185.ar.1.* quam refert *Nauarr. in 44. miscell, de orat.num.82.* resignans autem be-
68 neficium in fauorem idonei, & digni non peccat. *Archid. in c. quicunque 1. q.1.* quia actus renunciationis est licitus, & idonei qui sint dixi supra lib.6.cap.10. resignans autem in fauorem indigni peccat. *Archid.in d. c.quicumque Dom. Soto de iust.& iur. quæst.6.art.2.in fine.lib.2. Nauarr.in miscell.38. de orat.n.7.* & vide *Paris. d.l.4.quæst.11.*

69 Quintò principaliter est adnotandum, resignationes beneficiorum fieri ex causa & ex ea admitti. *Ant. de Butr. in c.super.num. 5. de renunc.* & ibi communiter sequuntur Doct. & ex parte resignantis præsumitur causa, cum ad id non cogatur, & ex parte superioris admittentis resignationem, quia eam non admisisset, si iusta causa non adfuisset ad ea, quæ scribit *Innoc. in c.innotuit. de eo, qui furt.ord.rescrip.* & de causis resignationum in Episcopo, & alijs beneficiatis latissimè pertractat *Paris. vbi sup. lib. 5.* & tàm de resignationibus ad fauorem, quàm de illis, quæ fiunt coram ordinarijs laicorum.

70 Et quando fiat resignatio reseruatis omnibus fructibus pro resignante, & quomodo, & quando reseruetur medietas, vel pensio, & in qua quantitate, & cum quibus clausulis, & quando extinguatur, & in quam pœnam incurrat resignatarius non soluens pensionem, & an pensionarius possit in alium pensionem transferre, & an resignāte possit vltra pensionem reseruari regressus vide eundem *Paris.vbi sup.lib.6.*

71 Sextò principaliter est sciendum, quod renunciatio beneficij debet fieri coram superiore, & in eius manibus ita communiter *Doct. Butr. in c.admonet.in 3.not.nu.4. & in c.quod in dubijs.num.10. de renunc. & in c. significatum. num. 3. de præb. Abb. in d.c.admonet.num.8.& in c.audita. nu.3.de rest.spol. Coras. de benef.c.5. num.56.& c.8.num.14.Sarnen.de infirm.resign.q.18.col.3.* aliter facta renunciatio est nulla. *Innoc.in d.c.quod in dubijs.num.1.vbi glos.in verb.manum. Abb.num.13.& alij.* & si renunciatio sit facta in manibus non su-
72 perioris est nulla quoad præiudiciū ipsius superioris, qui potest illum repetere ad beneficium resignatum, est tamen valida in præiudicium re-

signan-

ſignantis. *Innoc. vbi ſup. prox. & alij ibidem. late Pariſ. vbi ſup. lib. 7. q. 1.* & talis reſignatio debet fieri coram ſuperiore reſignantis, & facta coram Papa ſemper valet, cum Papa ſit om
73 nium ſuperior. *c. cuncta per mundũ. 9. q. 3.* vel debet fieri coram eo, in cuius diœceſi eſt ſitum beneficium, vel coram eo, qui habet ius conferendi, vel instituendi, de quibus *Pariſ. d. lib. 7. q. 10.* & per omnes quæſtiones eiuſdem libri pertractat, qui poſſit, vel non poſſit renunciare, vel renunciationes coram ſe factas admittere.

74 Septimò principaliter eſt ſciendũ, quòd renunciatio beneficij debet fieri expreſsè, & ſpecificè. *Card. conſ. 30. col. 4. Alex. conſ. 225. num. 6. lib. 5.* & debet fieri in ſcriptis, ita ex communi ſtylo. *Card. à Turrecr. in c. ſicut vir. §. ecce. num. 1. 7. q. 1. vbi Archid. nu. 4. Pariſ. vbi ſup. lib. 8. q. 2. & ibi in ſequentib. quæſtionib.* declarat quomodo ſit faciẽda reſignatio Epiſcop. & aliorum beneficiorum. & ſuper tali reſignatione debet præſtari conſenſus per reſignantem, vel eius
75 procuratorem, idque decernitur per regulas Cancellariæ, & prout declarat *Pariſ. d. lib. 8. quæſt. 8.* vbi ait dictum conſenſum præſtari in Camera, vel Cancellaria, & ibi *q. 9.* ponit quomodo ſit facienda reſignatio coram ordinarijs, & ſi beneficium
76 ſit iuriſpat. requiritur conſenſus patronorum. *Innoc. Abb. & alij in cap. vlt. de renunc. Rocch. de Curte de iurepat. verbo honorificum. col. 3. Mandoſ. conſ. 7. num. 1. Couar. pract. quæſt. c. 36. num. 9.* & eſt communis opinio omnium Doct. alioquin nulla eſt reſignatio; vt fuit reſolutum in *Rota teſte Put. dec. 412.* & talis conſenſus patroni ante prouiſionem præſtatur coram notario, & teſtibus, & quòd talis conſenſus poſſit præſtari ante prouiſionem dicit *Card. in clemen. 1. q. 3. de rer. permut. Lambert. de iurep. lib. 2. par. 2. q. 6. art. 1. num. 24. Hoſt. in ſumm. de iurepatr. §. vlt. Dec. conſ.* 172. *num. 1. & 2.* & per Doct. communiter, vt per *Mandoſ. reg. 32. Cancell. de impet. beneſ. vac. per obit. fam. Card. q. 17. num. 17. Pariſ. vbi ſupr. q. 10.* & qui poſſint cõſtituere procuratorem ad reſignãdum, & qui poſſint conſtitui eo caſu procuratores, & quomodo vide *Pariſ. vbi ſup. lib. 9.*

77 Qui procurator conſtitutus ad reſignandum poteſt reuocari à conſtituente. *Rebuff. in praxi tit. de reuoc. proc. num. 1. clem. vnic. & ibi gloſ. & Doct. de renunc.* dummodo reuocatio fiat ante præſtitum conſenſum formalem per dictum procuratorem *Put. deciſ. 306. lib. 3.* & eſt communis Doct. ſententia, vt per *Burſatt. conſ. 395. vol. 4.* ante autem præſtitum cõſenſum poteſt reuocari etiam poſt porrectionem ſupplicationis. *Pariſ. vbi ſup. q. 25.* & reuocatio talis poteſt intimari ipſi procuratori. *d. clement. vnic.* & poteſt fieri in Camera, ſeu Cancellaria, quia tunc procurator non poterit amplius conſentire. *Put. dec. 110. lib. 2.* & ita dicit ſeruari in Curia. *Pariſ. vbi ſup. q. 26. num. 1. & 2.* & ſi quis conſtituit procuratorem ad reſignandum, quem iuramento promiſit non reuocare poterit tamẽ illum reuocare ad dicta per *gloſ. in c. vlt. ver. reuocatus. de procur. in 6.* quã ſequũtur Doct. fit tamen talis reuocans periurus. *Burſatt. conſ. 379. nu. 17. lib. 4. vide Pariſ. vbi ſup. q. 31.*

78 Octauo eſt notandum, quod reſignatarius tenetur plura exprimere in ſupplicatione pro obtinendo beneficio reſignato poſita à *Felin. in c. in noſtra. vbi alij de reſcrip. Menoch. de arbit. iud. caſu 201.* videlicet, debet exprimere qualitates beneficij reſignati, an ſit in cathedrali, an ſit curatum, ſeu requirat reſidentiam, an habeat dignitatem, & quam, ſi eſt regulare, & ſupplicans ſecularis, ſi eſt hoſpitale, ſi eſt de iurepatronatus, ſi eſt electiuum, ſeu alteri annexum, ſi eſt manuale, debet exprimi valor, & reſignatarius debet narrare, ſe eſſe clericum, & exprimere beneficia,

ficia, quæ obtinet, & pensiones, debetque simul exprimere, si habet aliquam inhabilitatem, vel crimen, seu infamiam, si ex illis excluderetur, vel si est intrusus, vel si alius est intrusus in beneficio resignato, & alia, quæ passim occurrere possunt. vt per *Paris. vbi sup. lib.* 10. *quæst.* 2. & tenetur resignatarius verificare omnia narrata in gratia resignationis. *Io. And.*
79 *Fel. & alij in c. constitutus de rescrip.* Bellamer. *decis.* 76. *num.* 7. *Sarnen. de iur. quæs. non toll. quæst.* 7. *num.* 5. quia quælibet gratia habet conditionem in se, scilicet, veris existentibus prænarratis. Mohed. *dec.* 304. *Fel. in c.* 2. *nu.* 1. *de rescript. Paris. vbi sup. lib.* 10. *quæst.* 3.

80 Nonò est notandum, quod facienda est publicatio resignationis quorumcumque beneficiorum ex constitut. Gregorij XIII. ædita anno 1583. 9. Ianuar. relata à *Paris. vbi supra lib.* 10. *in præfat.* dictaq. publicatio debet fieri cum literis Apostolicis desuper confectis intra sex menses, si intra montes fuerit beneficium, vltra verò intra nouem à data concessionis gratiæ, non autem à die præstiti consensus connumerandos, etiamsi postea concessio gratiæ huiusmodi ex quauis causa, diuersisque subsequentibus datis ac quotiescunque, & quouis modo reformata, & valida reddita fuerit, &c. in renunciationibus verò, quæ fiunt extra Curiam, Episcopus eam debet amittere, vel reijcere, aut conferre intra vnum mensem, & prouisus debet publicare intra tres menses, vt dicitur in d. constitut. Greg. *§. de beneficijs autem.* & si præfati collatores intra dictum mensem non contulerint, fit deuolutio ad Sedem Apostolicam, & prædicti tres menses ad publicandum currunt à die sibi factæ prouisionis, & si publicatio non fuerit intra dictũ tempus facta, collatio est nulla, & eo ipso vacat beneficium, quod à quolibet impetrari potest, & intra dictũ tempus debet capi possessio, & idem est in permutatione facta extra Cu-
81 riam. tenentur autem omnes resignatarij publicare beneficia resignata, & probatur expressè in constitut. Pij V. & Greg. XIII. prout refert *Paris. in d. lib.* 11. *in præfat. quæst.* 4. talis autem publicatio facienda est in loco beneficij, tam si resignatio fuerit facta coram Papa, quam coram ordinario. *Rom. cons.* 433. Dec. *consil.* 160. *in* 3. *dub. vers. sed in his. Sarnen. in reg. de publicand. quæst.* 9. *Rebuff. in praxi. tit. de publican. glos.* 9. & probatur in *reg. Cancell. de publican.* & in *dictis constitut. Pij V. & Greg.* XIII. publicatio autem fieri debet ex dict. constitut. Pij V. in ecclesia ipsius beneficij, ac etiam in Cathedrali, vel Metropolitana, etiam alia superiori ecclesia inter missarum solemnia. de qua re *Paris. d. lib.* 11. *quæst.* 6.

82 Beneficia autem vacantia ob non factam publicationem dicuntur vacare in Curia. *Verall. decis.* 91. *lib.* 1. probat *Paris. vbi sup. quæst.* 8. & si beneficium taliter vacãs certo modo impetretur, debet in literis impetrationis apponi, vocato possessore, *arg. c. licet Episcopus de præben. lib.* 6. *Paris. vbi sup. quæst.* 10.

83 Est tamen sciendum, quod legitimum impedimentum excusat à tali publicatione facienda. ita est communis opinio. *Rom. cons.* 433. *Fel. in c. cum dilecti. col.* 21. *vers. limit.* 7. *nu.* 13. *de rescript. Ripa de peste. par.* 3. *q.* 6. *Cassador. decis.* 1. *de dilat. & dec.* 22. *sup. reg. Cancell. Sarnen. de public. q.* 13. *num.* 2. *Rebuff. in ead. reg. Veral. decis.* 73. *par.* 2. & ratio est quia impedito non currit tempus. *l. vt perfectius. C. de annali. except.* Ias. *in l. contra minores num.* 6. C. *de inoff. test.* & ideo ob impedimentum receditur à forma. *Bursat. cons.* 74. *nu.* 153. *vol.* 1. quia impeditus non dicitur negligens. *c. quia diuersitatem. de conc. præben. Staphil. de grat. expect. tit. de var. mod. vac. num.* 53. dummodo tale impedimentum sit probatum. *Verall. decis.* 72. *p.* 2. *l. vlt. §. illud.* C. *de temp. appellat.*

appellat. Abb. in c. plerumque num. 6. de rescrip. & quia probatio hæc difficilis reputatur, receptum est sufficere coniecturas. *Bald. cons.* 152. *num.* 2.
84 *lib.* 1. & dummodo resignatarius stante impedimento iusto, fecerit publicationem in alio loco æquipollenti, quia stante tali impedimento tenetur facere publicationem in alio loco æquipollenti. *Sarnen. d. q.* 13. *n.* 2. *vers. tamen fallit.* & communiter omnes sequuntur, & vt dicitur in *d. consit. Greg. in §. si vero ecclesia, vers. si locus*, bello, seu peste, alijs ue manifestis periculis subiaceat, tunc in proxima parochiali, ac etiam in cathedrali ecclesia, vel si aditus ad illas, aut vtramuis minime sit securus, in alia cathedrali, vel parochiali viciniori periculorum immuni publicatio huiusmodi peragatur. vide *Paris. vbi sup. d. lib.* 11. *quæst.* 13.
85 Decimò, & vltimò est notandum, quòd resignans in infirmitate si moriatur infra dies viginti post factam resignationem, & præstitum consensum, resignatio est nulla secundum regulam Cancell. de infirm. resign. quæ regula habet locum tàm si resignatio fiat in Curia, quàm extra Curiam coram ordinarijs, vel legatis. *Sarnen. d. reg. de infirm. resign. quæst.* 26. *Cassador. dec.* 31. *sup. regul.* vbi refert ita fuisse tentum in vna Salamant. coram *Hugone de Spina.* de qua re vide *Parisium vbi sup. lib.* 2.
86 *q.* 5. dictaque regula procedit etiam in renunciatione ex causa permutationis, & in renunciatione reseruatis fructibus, & in commendis, & in cessione facta per procuratorem. *Paris. d. q.* 5. dictaque regula habet locum etiamsi quis sanus renunciet, & post infra 20. dies moriatur. vt ex *d. reg. Canc. Sarnen. vbi sup. q.* 12. *in fine. Paris. vbi sup. q.* 6. & si resignans, obierit infra dictos 20. dies, benefi-
87 cium illud censetur vacare per obitum resignantis, & est reseruatum, & affectum. *Rom. cons.* 341. *num.* 2. *Sarnen. vbi sup. q.* 33. *num.* 1. *Rebuff. in praxi, in ead. reg. glos.* 14. *num.* 4. *Boer. dec.* 2. *num.* 55. *Paris. vbi sup. lib.* 12. *quæst.* 10. est etiam sciendum,
88 quòd si resignatio fiat mætu est nulla. *Butr. Card. Abb. Imol. & alij communiter in c.* 2, 3. *& c. ad audientiã. de his, quæ vi, met. cau. Staphil. de grat. expectat. tit. de var. mod. vacat. num.* 23. *cum seq.* & quis mætus requiratur, & quomodo probetur, & an sit nulla ipso iure declarat *Paris. vbi sup. lib.* 13. *quæst.* 1. & 2. similiter est nulla renunciatio dolo facta *gl. in c. suggestum. verbo decipiat.* 7. *q.* 1. *& in cap. cum dilectus. de his, quæ vi. met. cau.* & est communis opinio teste *Paris. vbi sup. quæst.* 3. idem est in resignatione facta cum fraude. *Rebuff. de pacif. possess. num.* 182. nam fraus consensũ excludit *Abb. in d. c. cum dilectus in fine, de his, quæ vi. met. cau. & in c. lectæ num.* 3. *de re-*
89 *nunc. vide Paris. vbi sup. quæst.* 4. nulla est etiam resignatio facta post spolium. *Rota decis.* 6. *de renunc. in antiquis. & decis.* 3. *num.* 4. *de renunc. in nou. doct. in c. sollicite. de rest. spol.* & declarat *Paris. vbi supra quæst.* 5. est etiam nulla resignatio facta cum in-
90 teruentu *simoniæ. cap. super hoc. de renunc.* vbi *Doct. Paris. vbi supra lib.* 14. *q.* 1. *&* 2. declarat an sit nulla ipso iure, & *q.* 3. declarat quæ sit re-
91 signatio simoniaca, & in alijs subsequentibus quæstionibus declarat quando dicatur resignatio simoniaca, quomodo probetur, & an testes socij criminis probent simoniacam
92 resignationem. vbi latissimè de hac materia, & in materia resignationis, si facta sit resignatio beneficij patronati, sine consensu patroni, an defuncto resignante patrono possit præsentare, & quomodo proceditur fuit dictum in *Brixien. benefic.* 15. *Maij* 1620. *coram* R. P. D. *Pirouano.* quæ in calce operis est decis. 89. vbi Bernardinus resignauerat in manibus Papæ beneficium patronatum, quod postea resignatio fuit collatũ cum derogatione medietatis patronorum,

norum, & accedente consensu alterius medietatis, deinde Bernardino defuncto, alij patroni præsentauerunt Benedictum ad idem beneficium tamquam vacans per obitum Bernardini, & Vicarius eundem Benedictum instituit, & in Rota fuit d. institutio tamquam nulla, & iniusta reuocata, & in materia resignationis fuit dictum in *Lucana iurisp.* 14. *Maij* 1590. *coram* D. *Bubalo*, quæ in calce operis est decis. 35. & fundans se in gratia obtenta debet docere de iure suo, & de veritate narratorum in gratia, aliàs reus ex non iure actoris erit absoluendus. vt fuit dictum in alia *Brixien. beneficij*. 4. *Decemb.* 1620. *coram* R.P.D. *Pirouano*, quæ in calce operis est decis. 90. vbi habetur, quando Oeconomus ab ordinario positus possit validè præsentare.

Finis Secundæ Partis.

PRAXIS

PRAXIS IVRISPATRONATVS PARS TERTIA CONTINENS MODOS AMITTENDI IVSPATRONATVS.

LIBER DECIMVSQVARTVS, CONTINET MATERIAM DEROGATIONIS Iurispatronatus.

SVMMARIVM.

1 *Beneficiorum collatio spectat ad Papã.*
2 *Papæ territorium est mundus totus.*
3 *Papæ omnes parere tenentur.*
4 *Papæ sunt reseruata beneficia multis in casibus.*
5 *Reseruatio beneficiorum quid sit.*
6 *Prouisus ab ordinario de beneficio reseruato dicitur intrusus.*
7 *Qui non potest præsentari ad quædam beneficia.*
8 *Mensis mentio fieri debet in omnibus gratijs beneficialibus.*
9 *Quocumque modo contingat vacatio.*
10 *Beneficia iurispatr. laicorum quando non veniant sub reseruatione.*
11 *Beneficia sunt Papæ reseruata in multis casibus.*
12 *Beneficia vacantia in Curia Romana sunt reseruata.*
13 *Seu apud Sedem Apostolicam.*
14 *Beneficia vacantia per obitum Cardinalium, & officialium Sed. Apostolicæ sunt reseruata.*
15 *Beneficia vacantia per obitum familiarium, & commensalium Papæ sunt reseruata.*
16 *Beneficia vacantia per depositionem, priuationem &c. sunt reseruata.*
17 *Beneficia, de quibus in concordia, vel discordia electi fuit facta electio sunt reseruata.*
18 *Beneficia vacantia per promotionem ad Episcopatus &c. sunt reseruata.*
19 *Beneficia vacantia per assecutionem aliorum beneficiorum sunt reseruata.*
20 *Beneficia vacantia ob incompatibilitatem sunt reseruata.*
21 *Beneficia exemptorum ab ordinarijs sunt reseruata.*
22 *Ecclesiæ Patriarchales, Archiepiscopales, & Episcopales sunt reseruatæ.*
23 *Beneficia, de quibus ordinarij contra decreta Concil. Tridentin. disposuerunt sunt reseruata.*
24 *Parochialium collatio non fit minori 25. ann.*

Pro-

pedit, quod nullus alius possit illi ordines conferre.

75 *Ordinatus à* Papa *non potest deponi ab ordinario.*

76 Papa *quando incipit de causa cognoscere eam auocat.*

77 *Legatus non potest se intromittere in executione lit. Apostol. alij mandata.*

78 *Executoris potestas cessat, si iterum Papa super executione manum ponit.*

79 *Papa si manum apponit, signatura iustitiæ debet abstinere.*

80 *Papæ manus appositio facit causam curialem semper perseuerare.*

81 *Affectionis mentio fieri debet sicut reseruationis.*

82 *Papa suum priuilegium interpretatur.*

83 Decretum Concil. Trident. *quod causæ in prima instantia coram Ord. cognoscantur, non habet locum in beneficijs reseruatis, seu affectis.*

84 *Papæ manus appositio non ad conferendum beneficium non ligat inferiores.*

85 *Beneficium non est affectum, si fuit dictum reseruatum, & non erat.*

86 *Beneficium non est affectum, si vacet alio modo.*

87 *Et idem est, si resignatio facta in manibus* Papæ *non tenuit.*

88 *Vel si quis beneficium impetrauit, & lite non cepta obierit.*

89 *Beneficia laicalia, seu mixta non sunt affecta.*

90 *Beneficia non sunt affecta quando cõcordatorum præiudiciũ resultaret.*

91 *Vel si resultaret derogatio indulti Cardinalis.*

92 *Vel si fuit per Ordinarium præuentũ.*

93 *Vel quando affectio semel habuit effectum.*

94 *Vel quoad forum pœnitentiæ.*

95 *Affectio inficit possessionem, sed quoad vacatura.*

96 *Et nil facit, si* Papa *commendauit beneficium manuale.*

97 Papa *potest conferre quæcumque beneficia cuiuscumque iurispat.*

98 *Priuilegiatus non vtitur priuilegio contra eum, qui priuilegium concessit.*

99 *Papa in dubio non præsumitur velle præiudicare laicis patronis.*

100 *Derogatio iurispatr. laicorum quomodo fieri debeat.*

101 *Beneficium iurispat. non venit si* Papa *mandet prouideri de beneficio ad cuiuscumque dispositionem.*

102 *Idem si rescribat motu proprio pro aliquo beneficiando.*

103 *Idemque est, si dicatur prouideatur de beneficio etiam spectante ad alicuius præsentationem.*

104 *Idem est, si dicatur de beneficio ad quorumcumque præsentationem spectante.*

105 *Iuripatr. laicorum quando censeatur derogatum.*

106 *Cui non censetur derogatum, si dicatur, non obstante iurepat. laicorum.*

107 *Nec si in literis dicatur, quod prouideatur de beneficio spectante ad* Episcopi *institutionem.*

108 *Etiamsi mandet prouideri de beneficio spectante ad collationem, & præsentationem quorumcumque.*

109 *Papa iuripat. mixto derogare potest.*

110 *Iuspat. mixtum quoad derogationem censetur laicale.*

111 *Cui* Papa *non censetur derogare, nisi exprimatur.*

112 *Iurispat. mixti præsentatio potest fieri intra semestre.*

113 *Iuspat. mixtum, stante alternatiua, in turno laici erit laicale, & in turno ecclesiastici erit ecclesiasticum.*

114 *Iuripat. mixto non derogatur pro medietate.*

115 *Papa si alicui prouideat de beneficio spectante ad præsentationem duorum, talis prouisio valet.*

116 *Idem si mandet prouideri de beneficio spectante ad præsentationem alicuius.*

117 *Et si mandet prouideri de beneficio ad* Episcopi *institutionem spectante, venit beneficium spectans ad præsentationem clerici.*

118 *Literæ non valent si non faciant men*

CAPVT PRIMVM.

Summus Pontifex conferre potest omnia beneficia etiam Iurispatronatus, & quando per literas Apostolicas dicatur derogatum Iuripatronatus.

1 BENEFICIORVM collatio generaliter ad Summum Pontificem spectat, qui est ordinarius ordinariorum, & dominus omnium beneficiorum. *c.2. de praebend. lib.6. glos. vlt. in cap. faelicis. de poenis. lib.6. clem.1. in fine. vt lit. pend. Gomesius in proœm. regul. Cancellar. in vers. considerata etiam. num. 7. Hier. Gonzales in comment, ad reg. 8. Cancellar. §. 2. proœm. num, 44.* & totus mundus est Papae terri-
2 torium. *cap. cuncta per mundum. & c. per principalem. 9. quaest. 3. Abb. in c. vlt. num. 45. de foro compet. Gonzal. vbi sup. §. 1. proœm. num. 8. Camill. Borellus in summa omnium dec. tit. 4. num. 10.* & omnes eidem parere,
3 ipsumque in Summum Pontificem recognoscere debẽt. *c. omnes. & sacrosancta. & c. de Constantinopolitana. distinct. 22.* ideoque ex hac amplis-
4 sima potestate sunt ipsi Summo Pontifici reseruata beneficia in multis casibus, & in alijs casibus beneficia remanent affecta.

Videamus primò, in quibus casibus sint reseruata.

5 Praemitto, quòd reseruatio est prouisionis ecclesiasticorum beneficiorum in certis mensibus vacaturorum per Papam ad se generalis facta auocatio, quae reseruatio est tàm potens, vt inficiat, & annullet titulũ beneficij contra talem reseruationẽ collati, eiusque possessionem, itaut talis possessor iuuari non possit aliquo remedio possessorio retinendae, nec recuperandae possessionis, cum omni effectu careat. *Rota decis. 3. de rest.*

*restit.spoliat.in nouis.Cassador.decis.*1. *num.*3.*& decis.*2.*de restit.spoliat.late Gonzal. vbi sup. glos.*31. *à num.*3.
6 & prouisus ab ordinario de beneficio reseruato, dicitur intrusus. *Calder.cons.*13.*in fine. de verb.signif. Simoneta, de reseruat.quæst.*48. *num.*3.
7 & talis intrusus præsentari non potest ad beneficia pertinentia ad præsentationem illius beneficij sic possessi. *Nauarr.cons.*2.*de iurepat.Simoneta vbi supra. quæst.* 44. *num.*8.*& quæst.*50.*num.*18.*Gonzal.d.glos.*31. *num.*28. & de effectibus reseruationis vide *Eneam de falconib.de reseru. quæst.*4.*princ.* vbi congerit vnum, & quinquaginta effectus. & vt constet de reseruatione, fieri semper debet in omnibus gratijs beneficialibus, &
8 supplicationibus mentio expressa mensis ipsius vacationis dispositiuè, & affirmatiuè sub pœna nullitatis. *Rota decis.*475. *num.*6. *lib.*3. *par.*3. *diuers.Gonzal.vbi sup.glos.*32.*à nu.*1 neque satis est narrare ita, quod forsan vacauit in tali mense, & vt asseritur. *Gonzal.d.glos.*32. *num.*10. *&* 12. quæ mensis expressio fieri debet
9 quocumque modo contigerit vacatio in qua intret reseruatio. *Gonzal. d.glos.*32.*num.*26.*Aug. Barbosa, de off. & potest. episc. par.*3.*allegat.*57.
10 nihilominus beneficia iurispatronatus laicorum ex fundatione, constructione, seu dotatione sub generali beneficiorum reseruatione non veniunt. *Selua de benef.par.*3.*quæst.*11. *&* 12.*Garcia de beneficijs par.*5.*c.*1. *à num.*568.& de reseruatione beneficiorum vide *Praxim Archiep.Leonis.par.*2.*c.*20.*de reseruat.* Barbosam *d.allegat* 57. *Gonzal.vbi sup.glos.*51. *&* 52.*Garc.vbi sup.d.c.*1.*Massob. in praxi hab.conc.ad vac. par. eccles. prælud.*24.*dub.*1.*& seqq. & Marescott.variar.resol.lib.*2. *cap.*94. *à nu.* 25.*vbi num.*27. ait illud esse verum etiam in iurepat. mixto ex *Crescent. decis.*156.*& Acchil. de Graff. dec.*3. *de iurepat.& Put. dec.*157.*lib.*3.

Beneficia autem Papæ reseruata sunt in multis casibus. quorum
11 Primus est, quando beneficia va-
12 cant in Curia Romana, seu apud Sedem Apostolicam. *c.*2.*de præb. lib.*6.
13 *iuncta extrauag.ad regimen. de præb. & extrauag.ex debito.de elect. in extrauag.communib.Gonzal. vbi supra glos.*13.*à num.*29.*& d.glos.*51.*nu.*4. apud Sedem, vel Curiam, vel in locis vicinis prout declarat *text. in c. præsenti.de præb. & dignit. lib.*6. vbi declarat loca intelligi vicina eidem Curiæ in præmissis, quæ remota vltra duas dietas legales à loco vbi moratur d.Curia non existunt. & ibi *gl. in verbo legales.* ait dietam esse 20. milliaria pro die. *l.vicena milia. ff.si quis caut.*& si modicum etiam superesset, non excluderetur sub loco. *l.*3. *ff.de verb.sign.*idem est si quis remaneat infirmus in loco à quo cura redit, & moriatur, vel in itinere obeat, beneficia sunt reseruata. *d. c.præsenti.in fine.*

14 Secundus est in beneficijs omnibus vacaturis per obitum S.R.E.Cardinalium, & officialium Sedis Apostolicæ, idest Camerarij, Vicecamerarij, Notariorum, Auditorum, literarum contradictarum, & Apostolici Palatij causarum Auditorum, Correctorum, & Scriptorum literarum Apostolicarum, Pœnitentiarij dictæ Sedis, Abbreuiatorum, Commensalium, & aliorum quorumcumque Capellanorum eiusdem Sedis, & etiam quorumcumque Legatorũ, seu Nuntiorum, & in terris Ecclesiæ Romanæ Rectorum, Thesaurariorum, & de hac est *regula prima Cancell.* relata à *Quaranta iu verbo regul.Cancell.*

15 Tertius est casus in beneficijs familiarium, & continuorum Cõmẽsalium Papæ etiamsi non sint de cõtentis in præcedenti casu & familiarium, & commensalium S.R.E. Cardinalium. vt in *reg.*3. *Cancellar. vbi sup.*& declarat *Gonzal. vbi sup.glos.* 51.*à num.*16.

16 Quartus est de beneficiji vacatu-

ris per depositionem, priuationem, translationem, aut muneris consecrationis susceptionem auctoritate Apostolica factas, & faciendas. vt in *d. extrauag. ad regimen. post princ. Paris. vbi sup. de resign. benef. lib. 2. q. 16 num. 27. Gonzal. d. gloss. 51. à nu. 32.*

17 Quintus est de beneficijs, de quibus in concordia, vel discordia electi, seu postulati, fuit facta electio, vel postulatio, quæ post cassata fuit, seu repulsa, vel renunciata, admissaque reseruatio. *d. extrauag. ad regimen. §. necnon si forsan. Hieron. Paulus in praxi Canc. §. sequuntur beneficia reseruata generaliter. vers. item beneficia, super quibus.*

18 Sextus est de beneficijs vacantibus per promotionē ad Patriarchatum, Archiepiscopatum, Episcopatum, vel monasteriorem regimen. *d. extrauag. ad regimen. post medium. Hier. Paulus, vbi sup. vers. item beneficia vacantia per promotionem.*

19 Septimus est de beneficijs vacantibus per assecutionem pacificam prioratum, dignitatum, personatuū, officiorum, canonicatuum, præbendarum, & aliorum beneficiorum auctoritate Apostolica prouisorum, seu prouidendorum. *d. extrauag. ad regimen. prope finem. Simoneta de reseruat. quæst. 26. num. 1.*

20 Octauus est de beneficijs vacantibus propter incompatibilitatem. *extrauag. execrabilis. §. qui vero. & §. quæ omnia de præb. & dignit. in extrauag. Ioannis 22. late Hoteda de benef. compatib. & incompatib. par. 1. c. 13. à num. 79.* & habetur in *d. reg. 1. Cancell.*

21 Nonus est de beneficijs exēptorum ab ordinarijs, & soli Sedi Apostolicæ immediatè subiectorum. *Aeneas de Falconib. in d. tract. de reseruat. quæst. 2. princ. num. 12. Simonet. vbi sup. quæst. 46. nu. 5. Paris. vbi sup. lib. 7. quæst. 11. nu. 3.* & declarat *Gonzal. vbi sup. d. gloss. 51. à num. 39.*

22 Decimus est de omnibus Ecclesijs Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, & Episcopalibus, vt habetur in *2. reg. Cancell.* nisi sint ad Regum, seu aliorum Principum præsentationem.

23 Vndecimus est de beneficijs, de quibus ordinarij, seu alij collatores contra Concilij Tridentini decreta disposuerunt. vt in *d. reg. 1. Cancell. in fine.* idque declaratur à *Ioanne à Kachier. sup. reg. prædicta num. 10. & à Barbosa vbi sup. d. allegat. 57. nu. 80 & à Massobrio vbi sup. requis. 10. dubio 2.* & id accidit in multis casibus, quorum

24 Primus est in *cap. 13. de reformat. sess. 7. d. Conc. Trid.* quod collatio parochialium ecclesiarum non fiat minori 25. annis.

25 Secundus est in *cap. 4. de reform. sess. 22.* vbi prouisio dignitatum, officiorum, præbendarumque habentiū onera annexa fieri debet illis, qui ætatem habent, cæterasque requisitas habilitates.

26 Tertius est in *c. 6. de refor. sess. 23.* quo nullum beneficium etiam simplex conferri potest minori 14. ann. primaque tonsura non initiato.

27 Quartus est in *cap. 18. vers. de cætero. de ref. sess. 23.* quo cauetur, vt scholasteriæ doctoribus, aut licentiatis conferantur.

28 Quintus est in *c. 12. de ref. sess. 24.* quo cauetur, vt Archidiaconatus doctori, seu licentiato conferatur. & vt dignitates, & canonicatus conferantur eo ordine initiatis, quem dignitas, seu præbenda requirit, vel saltem vt possint intra annum requisitum ordinem recipere.

29 Sextus est in *cap. 8. de ref. sess. 24.* quo cauetur, vt præbenda penitentiariæ conferatur doctori existenti in anno quadragesimo.

30 Septimus est in *c. 15. de refor. sess. 25.* vbi prohibet filijs illegitimis clericorum conferri beneficia in ijs ecclesijs, in quibus eorum patres habent, vel habuerunt beneficia.

31 Duodecimus est de monasterijs virorum valorem annuum ducentorum

rum

rùm florenorum auri communi æsti-
matione excedentibus, vt in *d.reg.2.*
Cancell.

32 Decimutertius est de beneficijs
vacaturis, sede Patriarchali, Prima-
tiali, Archiepiscopali, Episcopali,
Abbatiali, seu alterius collatoris, aut
collatricis vacante, per obitum, di-
missionem, amissionem, vel priuatio-
nem vsque ad promotionem, seu pro
uisionem successorum. *vt in d.reg.2.*
Cancell.

33 Decimus quartus est de dignita-
tibus maioribus post Pontificales in
Ecclesijs Cathedralibus, Metropo-
lit. & Patriarchalibus valorem an-
nuum decem florenorum exceden-
tibus, necnon de dignitatibus prin-
cipalibus in collegiatis. vt in *reg.3.*
Cancellar. quam declarat *Gonzal. vbi*
sup. d. glos. 51. à num. 55.

34 Decimus quintus est de Priorati-
bus, Præposituris, præpositatibus, &
alijs dignitatibus conuentualibus, &
præceptorijs generalibus ordinum
quorumcumque, sed non militiarũ,
vt in *d.reg.3.Cancell.*

35 Decimus sextus est de beneficijs
familiarium, & commensalium con-
tinuorum S.R.E. Cardinalium, quæ
obtinuerunt, vel obtinebunt eorum
familiaritate durante, quamuis illa
prius fuissent adepti, etiamsi ab ipsa
familiaritate per obitum Cardinaliũ
eorundem, vel aliàs recesserint, vt in
d.reg.3.Simonet. vbi sup. quæst. 35. à
num.18. & si Cardinalis viuat, & sit
in Curia, eiusdem consensus requiri-
tur in collatione talis beneficij re-
seruati vacantis per obitum. vt habe-
tur in *reg.31.Cancell.* nisi alius colla-
tor sit tunc collator dicti beneficij
vacantis, nam tunc dictus consen-
sus non requiritur, nisi vacet in Cu-
ria. vt in *reg. 32. Cancell.* & si con-
currat familiaritas Papæ cum fami-
36 liaritate Cardinalis, tunc cessat ef-
fectus familiaritatis Cardinalis. *Cas-*
sad. decis.9. num. 4. de præbend.

37 Decimus septimus de beneficijs
quorumcumque collectorum, & vni-
corum subcollectorum in quacũque
Ciuitate, vel diœcesi, qui suo tem-
pore officia exercuerunt circa fru-
ctus, & prouentus debitos Cameræ
Apostolicæ, idest, de beneficijs tan-
tum, quæ durante eorum officio ob-
tinebant, & in quibus, seu ad quæ
ius eisdem competebat. vt in *reg. 4.*
Cancell. & declarat *Gonzal. d. glos. 51.*
à nu.67. & sufficit deputatio, & ac-
38 ceptatio, quamuis officium non exer
ceatur. *Stephan. Gratian. discept. fo-*
rens. cap.574. num.1. & 2.

39 Decimus octauus est de benefi-
cijs Curialium, quos dum Curia
Romana transfertur de loco ad lo-
cum, eam sequendo, decedere conti-
gerit in quouis loco quantumcum-
que remoto, vt in *reg. 5. Cancell.*

40 Decimus nonus est de beneficijs
cubiculariorum, & Cursorum Sedis
Apostolicæ. vt in *reg.6. Cancellar.* &
declarat *Gonzal. d. glos. 51. à nu.90.*

41 Vigesimus est de omnibus cano-
nicatibus, præbendis, dignitatibus,
personatibus, & officijs in S. Ioannis,
Lateranen. & Principis Apostolo-
rum, ac Beatæ Mariæ Maioris de Vr-
be, ecclesijs consistentibus, vt in
reg.7.Cancell.

42 Vigesimus primus est de benefi-
cij vacantibus in Ecclesijs Diœce-
sum, & Episcopatuum Hostien. Por-
tuen. Prænestinen. Tusculan. Sabi-
nen. & Albanen. ab antiquioribus
Cardinalibus ratione suorum Car-
dinalatuum obtentorum, necnon in
alijs Ecclesijs titularibus de Vrbe
quorumlibet Cardinalium, quam-
diu supradicti Cardinales à Roma-
na Curia absentes fuerint, & non
aliter. vt habetur in *d.reg.7.Cancell.*

43 Vigesimus secundus est de bene-
ficijs Regni Germaniæ vacaturis in
mensibus Ianuarij, Martij, Maij, Iu-
lij, Septembris, & Nouembris iuxta
primam constitutionem Nicolai V.
de qua *Gonzal. vbi sup. glos.25. & d.*
glos.51. num.17. & 99.

44 Vigesimus tertius est de benefi-
cijs receptis in confidentiam, quæ

ipso iure vacant, & sunt sedi Apostolicæ reseruata per constitutionem Pij IV. quæ incipit Romanum Pontificem, & per aliam constitutionem Pij V. quæ incipit, intolerabilis, de quibus *Paris. in suo tract. de confident.*

45 Vigesimus quartus est de beneficijs vacantibus ob crimen hæresis. vt in constit. Pij V. quæ incipit, cum ex Apostolatus.

46 Vigesimus quintus est de beneficijs collatis personis prohibitis, ratione alterius particularis statuti à Sede Apostolica confirmati, vel priuilegij, aut concessionis, vt in constitut. Greg. XIII. quæ incipit in Ecclesijs, de qua reseruat. *Gonzal. vbi sup. glos. 4. num.* 161.

47 Vigesimus sextus est de beneficijs vacantibus in Abbatia, seu Monasterio S. Crucis Ordin. Camaldulensis Eugubinæ Diœcesis, per constitut. Gregorij XIII. quæ incipit, vt Apostolica, quæ Abbatia fuit vnita Collegio Germanico, seu S. Apollinari de Vrbe.

48 Vigesimus septimus est, de beneficijs vacantibus per delictum offendentis litigantes in Romana Curia, eorumque iudices, aduocatos, procuratores, testes, vel notarios, quo casu vacant ipso iure per constitut. Alexandri VI. quæ incipit. in æminentia.

49 Vigesimus octauus est, de beneficijs vacantibus ob non factam publicationem resignationis per constitutionem Gregorij XIII. quæ incipit, humano vix iudicio. de qua *Paris. vbi sup. de resig. benefic. lib.* 11. *quæst.* 8. *num.* 1.

50 Vigesimus nonus est de beneficijs illorum, qui se pro alijs examini supponunt, vel annuas pensiones offerunt pro consequendis beneficijs, aut beneficia impetrant pro alijs, vt ab eis aliquid consequantur, vel eadem impetrant cum intentione illa resignandi. per constitut. Pauli IV. quæ incipit. inter cæteras.

51 Trigesimus est de beneficijs collatis à Cardinalibus vigore suorum Indultorum, quando illi, quibus fuerunt collata, si citra montes intra quatuor menses, & si vltra montes intra octo menses, nouas prouisiones non obtinuerint, ac literas Apostolicas non expedierint, nam lapso dicto tempore eo ipso vacant de nouo talia beneficia. vt continetur in tenore indultorum ad finem. *Gonzal. vbi sup. glos.* 15. *à num.* 109. *ad* 126.

52 Trigesimus primus est in beneficijs deuolutis ad Papam. *Paris. vbi sup. de resig. benef. lib.* 2. *quæst.* 16. *nu.* 21. *quamuis* Gonzal. *d. glos.* 15. *num.* 110. probet eo casu non esse reseruata.

53 Trigesimus secundus est in beneficijs litigiosis, nam ad effectum, vt Ordinarius prouidere non possit, idẽ importat litigium, quod reseruatio. *cap.* 2. *vt lit. pend. lib.* 6. Gonzal. *vbi sup. in §.* 7. *proœm. quæst.* 3. *à num.* 116. Lancellott. *de attentat. par.* 1. *cap.* 3. *à num.* 99. *& Gonzalez declarat adducta per d.* Lancellott. *d. glos.* 51. *à num.* 111. *ad* 115.

54 Trigesimus tertius est de beneficijs affectis, de quibus infra dicetur.

55 Trigesimus quartus est de beneficijs, idest, canonicatibus, & præbendis Ecclesiæ Metropolit. Cesaraugust. de regulari in secularem erectæ, in qua erectione reseruatur Sedi Apostolicæ libera collatio prædictorum vacaturorum in mensibus Ianuarij, Aprilis, Iunij, & Octobris, de quibus *Gonzal. d. glos.* 51. *num.* 116.

56 Trigesimus quintus est, quando Apostolicæ Sedi ex aliqua consuetudine, seu præscriptione antiqua competeret priuatiuè collatio omnium, vel aliquorum beneficiorum alicuius ecclesiæ, nam tunc per *reg.* 8. *cancell.* non conceditur ordinarijs facultas illa conferendi, sed semper sedi Apostolicæ reseruata remanet. de quo Gonzal. *d. glos.* 51. *in fine*. & de his *Garc. vbi sup. d. p.* 5. *cap.* 1. *per totum. & Barbosa d. allegat.* 57. & quando

quando dicatur beneficium reseruatum, docet *Steph. Gratian. vbi sup. cap.115.num.10.*

57 Trigesimus sextus est de beneficijs cum cura, & sine cura secularibus, & quorumcumque ordinum regularibus qualitercumque qualificatis, & vbicumque existentibus in singulis Ianuarij, Februarij, Aprilis, Maij, Iulij, Augusti, Octobris, & Nouembris, mensibus extra Romanam Curiam, aliàs quam per resignationem quocumque modo vacaturis ad collationem, prouisionem, præsentationem, electionem, & quamuis aliam dispositionem quorumcūque collatorum, & collatricum secularium, & quorumuis ordinum regularium, non tamen S.R.E. Cardinalium, vt habetur in reg.8.Cancellar. quam doctissime declarat Gonzal. *in suo locupletissimo comment. ad d.reg.*8. & de hac reseruatione fuit dictum in Anagnina *beneficij* 15.Mar.1627. *coram* R.P.D.V*baldo*, quæ in calce operis est decis. 83. *& in regien.beneficiorum*.20.*Februarij*.1619.*coram* R.P.D.P*irouano*, quæ in fine operis est dec.87.& in *eadem coram eodem*. 25. I*unij*. 1621. quæ in fine operis est decis.88.

58 Trigesimus septimus est de alijs Ecclesijs, & beneficijs reseruatis per prædecessores, vt habetur in *reg.*10. *Cancell. vt per* Garc. *d.cap.*1. *§.vlt. Cassad.dec.4.vt lit.pend.*

Item adde, quòd beneficia Prothonotariorum etiā de numero participantium non existentium sunt reseruata *Put.dec.*313.*lib.*1.*Verall.dec.*327.*lib.*1. *in manuscrip. & dec.*404. *par.2.& dec.*27.*par.*3. *in impress.* & fuit firmatum in *Burgen. Abbatia de Salas* 14.*Maij* 1612.*coram* D.*Vbaldo*, & dicit *Gonzal.in comment. ad regul.* 8. *cancell.glos.*51. *num.*9. & tali casu requiritur quod gratia prothonotariatus fuerit acceptata à beneficiato. facit quod scribit Calderin. *cons.*1.*de translat.prælat. Acchil. decis.*1.*de priuil.* Lap.*allegat.*89. *nu.*6. *Mohedan.dec.* 18. *de præb.* Mandos *ad reg.*1.*Cancell.quæst.*8. *in fine. & Simonet.seu potius Granut.de reseruat. quæst.*100.*num.*8. *&* 9.

Et quamuis *decis.*373.*part.*3.*lib.* 3. *diuers.* residere videatur in eo, quòd beneficia Prothonotarij absentis creati sint reseruata, etiamsi non constet de acceptatione, tamen venit intelligenda iuxta *decis.* 15. *Crescent.*quàm allegat iuxta *doct.* Bart. *in l.non solum.§.liberationis.ff. de liber.leg. quæ dec.*15. *est decis.*1. *Cresc. de præsum.*& dicit, bullam Prothonotoriatus eum probare, quamuis aliter non constet, quod ille ratum habuerit, & reddit rationem, idest propter impensam, vnde omnes istæ decisiones præsupponunt acceptationem, saltem præsumptam, & si id negent, intelligunt de acceptatione expressa, sola tamen registratio supplicationis, etiamsi supplicans esset in Curia præsens, nō est sufficiens probatio, sed tantum quædam præsumptio acceptationis gratiæ, & ideo Rota, vltra talem præsumptionem, solet desiderare aliquod adminiculum ex eo desumptum, quod vel fuerit probatus vsus gratiæ, vel interuenerit literarum expeditio, vel considerabilis impensa, & ita procedunt decisiones supra proximè allegata. *Gomes.in reg.de annali.q.*32. *circa med.vers.Rota tamen, & in reg. de triennali.quæst.*38.*in fine. Put.dec.*2. *super reg. de non iud.* vbi quod supplicatio non præsumitur impetrata per oratorem in ea nominatum, nisi aliunde constet.& idem *Put.dec.*127 *num.*8. *lib.*1. *& Mohedan. decis.*3. *de præsumpt.* aiunt præsumi ratificationem ex pluribus coniecturis ibi consideratis, & habetur apud *Card. Seraph.decis.*160.*num.*1.*&* 2.& de hac materia adest optima decis. in *Burgen. Abbatiæ de Salas.* 20. *Nouemb.*1615.*coram Vbaldo.*

59 Item est notandum, quod aliud est, esse beneficium reseruatum, aliud affectum, quia reseruatio respicit

cit actum verbalem, & expressum, affectio autem respicit actum realem, & factum, ex quo oritur tacita reseruatio, vt quando Papa manum apponit super dispositione alicuius beneficij, & dicitur affectio id operari ita, vt omnes inferiores amplius se circa tale beneficium intromittere nequeant. *En. de falconib. de reseruat. prælud.3. Simonet. de reseruat. quæst.* 64. quæ affectio ex appositione manus Papæ fundatur per *tex. in cap. vt nostrum de appellat. & extrauag. ad Roman. §. romani de præbend. in ext. comm.* & affectio est maioris efficaciæ quàm reseruatio. *En. de Falconi-*
60 *bus vbi sup. quæst.4. effectu 1. num.4.* & dicta affectio dicitur reseruatio clausa in corpore iuris. *Probus in c. præsenti num.41. de off. leg. lib.6.* & facilius tollitur reseruatio, quam affe-
61 ctio. *Simoneta vbi sup. quæst.63. n.3. Gonzal, vbi sup. glos.52. nu.1. ad 21. Garc. d. par.5. cap.1. §.2. num.138.* vbi reseruationem, & affectionem, quasi pro eadem ponit, & de beneficijs affectis tractat *Massobr. vbi supra prælud.25. dub.1. & seqq.* in multis autem casibus dicuntur esse affe-
62 cta beneficia.
63 Primo dicitur beneficium affectũ, si Papa illud det in commendam, nã ex appositione manus Papæ illud beneficium affectum remanet, & solus Papa de eo prouidere debet *Cassad. decis.2. num.1. & 12. de reseruat.* & idem est in vnione facta de beneficio ad vitam alicuius. *Gonzal. vbi supr. glos.5. §.7. num.112.*
64 Secundo dicitur affectum beneficium, si Papa concedit alicui mandatum de prouidendo de certo beneficio etiam ante vacationem *d. extrauag. in d. §. romani. Simoneta vbi sup. quæst.60. Rebuff. in praxi benefic. tit. de reseruat. num.33. Paris. de resig. benef. lib.12. quæst.10. num.9.*
65 Tertio dicitur affectum ex decreto per Papam apposito de beneficio dimittendo in manibus Papæ. *Simonet. vbi sup. q.26. num.3.*
66 Quarto, si Papa iure præuentionis contulit beneficium, & collatio non teneat ex aliquo defectu impetrantis, vel aliàs collatio sit inutilis, tamen ex quo Papa manus apposuit ordinarij manus remanserunt ligatæ. *Dec. in d. c. vt nostrum. num.1. de appellat.* idem est, si collatio sit facta absenti, qui ante acceptationem decedat. *En. de Falconib. vbi sup. q.5. princ. late Garc. vbi sup. num.138.* vbi alios adducit.
67 Quinto beneficium remanet affectum per resignationem de eo factã in manibus Papæ. *Sarnen. in reg. de infirm. resign. quæst.33. num.1. & Rebuff. in praxi, in eadem reg. glos.14. num.4.*
68 Sexto, si Papa electoribus beneficij mandet, ne ad electionem procedant. *cap. si eo tempore 45. de elect. lib.6.*
69 Septimo, si electus renunciet iuri ad rem sibi quæsito ex electione in manibus Papę, qui eandem renunciationem admittat. *En. de Falconib. vbi sup. quæst.4. princ. effect.46.*
70 Octauo, si Papa post electionem ante confirmationem manum apponit in aliquo actu concernente validitatem electionis, tunc dicitur affecta confirmatio. *En. de Falc. d. quæst.4 effectu 46.*
71 Nono, si Papa per suum rescriptũ mandet, quod talis priuetur beneficio obtento, nam secuta priuatione beneficium affectum remanet. *En. de Falc. vbi sup. prælud.3. nu.4.*
72 Decimo, habens collationem à Papa de beneficio, si postea etiam ab ordinario de eodem beneficio collationem recipiat, cadit à iure quæsito ex dicta collatione Papæ, vt ingratus, & collatio ordinarij tamquã de beneficio affecto est inualida. *Abb. in cap. cum olim. num.18. de re iudic.*
73 Vndecimo, habens collationem à Papa si egeat aliqua dispensatione, non potest Episcopus cum eo quoad dictum beneficium sic affectum dispen-

ſpenſare, quamuis aliàs poſſet. *Simoneta vbi ſup. d. q. 64. num. 6.*

74 Duodecimo, Papæ manus appoſitio in ordinibus puta minoribus impedit, quod nullus alius etiam ſi ſit ordinarius poſſit illi maiores ordines conferre. *cap. cum in diſtribuendis. de temp. ordinat.*

75 Decimotertio, ordinatus à Papa quamuis non ſit exemptus ab ordinarij iuriſdictione. *cap. per tuas. de maior. & obed.* attamen non poteſt ordinarius ob delictum eundem ab ordine deponere. *gloſ. 1. in dict. cap. per tuas.*

76 Decimo quarto, quando Papa cepit cognoſcere de aliqua cauſa, & deſuper manum apponit, tacitè illam auocat à quibuſcumque iudicibus. *Innoc. in cap. cum M. Ferrarienſis. in fine. de conſtit. per text. in c. licet. de off. deleg.* Lancellott. *de attent. par. 2. cap. 10. de attent. poſt auocationem cauſæ num. 13.*

77 Decimo quinto, ſi Papa commiſit alicui executionem literarũ Apoſtolicarum ſuper alicuius beneficij prouiſione, tunc alius etiam legatus ſe intromittere non poteſt. *c. 2. de off. deleg.*

78 Decimoſexto, executorum datorum à Papa poteſtas ceſſat, cum primum Papa manum apponit ſuper eadem executione. *c. ſtuduiſti. de off. deleg.*

79 Decimò ſeptimo, Papa ſi manum appoſuit in aliqua commiſſione ſignanda, ob reuerentiam debet ſignatura iuſtitiæ ſe abſtinere per *tex. in d. cap. vt noſtrum. de appellationib. Marcheſanus. de commiſſionib. par. 2. de commiſſ. appellat. cap. 6. num. 37.*

80 Decimo octauo, Papæ manus appoſitio facit, quod cauſa ſemel effecta curialis ſemper curialis remaneat. *Put. deciſ. 240. nu. 2. lib. 2. Dec. conſ. 699.* Couarr. *pract. quæſt. cap. 9. num. 5.*

81 Decimonono, eadem mentio fieri debet de affectione, ratione appoſitionis manus Papæ, ſicut de expreſſa reſeruatione, aliàs gratia erit nulla. *Simoneta d. quæſt. 64. num. 2.*

82 Vigeſimo, ſuper declaratione, & interpretatione priuilegij à Sede Apoſtolica conceſſi non acceſſoriè, ſed principaliter facienda, recurrendum eſt ad Papam. *Abb. in cap. cum veniſſent. nu. 3. de iudic. vbi* Dec. *nu. 3 & Felin. ante num. 1.*

83 Vigeſimo primo decretum Concilij Trident. *ſeſſ. 24. cap. 20. de refor.* quo omnes cauſæ in prima inſtaptia coram ordinarijs ſunt cognoſcendæ non habet locum in beneficijs reſeruatis, ſeu affectis, quia de ipſis in prima inſtantia cognoſci poteſt in Curia, & eſt conſtitutio Gregorij XIII. quam declarat *Gonzal. vbi ſup. gloſ. 34. num. 113. & 117.*

Prædicta autem limitantur vt infra, &

84 Primo, quod manus Papæ appoſitio ad alium effectum, quam ad conferendum beneficium, non ligat inferiores, quia limitata cauſa limitatum producit effectum. *l. age. C. de tranſact.*

85 Secundo limitantur, quando fuit narratum beneficium eſſe reſeruatũ, quod non erat. *Roman. conſ. 335. num. 11.*

86 Tertio limitãtur, ſi Papa manum appoſuit ex vna vacatione principaliter narrata, vt ex cauſa permutationis, & deinde contingat diuerſa vacatio per obitum, vel alio modo. *En. de Falconib. vbi ſup. quæſt. 4. princ. effectu 55. num. 2.* idem eſt, ſi benefi-

87 cium ſit reſignatum in manibus Papæ, & reſignatio non tenuit, puta ob malam valoris expreſſionem, ſeu quando reſignans deceſſit extra Curiam intra viginti dies à cõſenſu ſuper reſignatione præſtito, vel ſi quis beneficium certo modo impetrauer-

88 rit, & poſt nondum lite introducta, obierit ille, cuius beneficium fuit impetratum, nam tunc dictum beneficium non eſt affectum. *Gonzal. dict. gloſ. 52. à num. 49.*

89 Quarto limitantur in beneficijs, quæ

quæ ſunt de iurepatronatus laicali, vel mixto. *Gonzal.ibid.num.*54.

90 Quinto limitantur, quando ex tali manus Papæ appoſitione præiudicium concordatorum reſultaret. *Put.deciſ.*226.*num.*14.*&* 15.*lib.*3.

91 Sexto limitantur, quando ex tali manus appoſitione reſultaret derogatio indulti conceſſi Cardinali, niſi expreſſa fieret derogatio. *Put. deciſ.* 141.*num.*2.*lib.*2.*Anaſtaſius Germonius in tract.de indult.§.alioquin.*

92 Septimo limitantur, quando prius per Ordinarium fuit præuentum. *Geminian.in cap.ſi tibi.nu.*9.*de præb. lib.*6.

93 Octauo limitantur, quando affectio ex appoſitione manus Papæ ſemel fuit ſortita effectum per ſubſecutam prouiſionem, tunc enim expirat affectio, & non obſtabit quoad futuras vacationes. *Simoneta vbi ſupra quæſt.*55.*&* 56.*Sarnen. in reg.de triennali.quæſt.*30.*num.*2.

94 Nono limitantur quoad concernentia forum interiorem, & pœnitentiam.

95 Decimo limitantur, nam quamuis manus Papæ appoſitio etiam poſſeſſionem inficiat, hoc tamen procedit quoad vacatura.

96 Vndecimo limitantur, quando Papa manum appoſuit in commendando manuale beneficium.& de his latè *Gonzal. vbi ſup. d.gloſ.*52.*à num.* 60. *&* *Garcia vbi ſupra dict. cap.*1.*à num.*150.

97 Poteſt ergo Summus Pontifex conferre quæcumque beneficia etiã iuriſpatronatus clericorum abſque eorum conſenſu, item & laicorum, quia laicis iuſpatr. conceſſum eſt à Papa ex gratia, & priuilegio, non priuatiuè. ita *Cardin.Tuſcus practic. concluſ. iuris. litera I. concl.* 596. &

98 ideo talis priuilegiatus vti non poteſt ſuo priuilegio contra eum, qui ſibi priuilegium conceſſit. & de his vide pleniſſimè apud Felinum in ſuo tractatu, quando literæ Apoſtolicæ. *noc.patr.eccleſ.* qui tractatus incipit. pro regula tenendum eſt.& *Lamber. de iurepatr.lib.*2.*par.*3.*quæſt.*9.*ar.*1. *&* 2. in dubio autem Papa non præ-

99 ſumitur velle præiudicare laicis, ideoque literæ Apoſtolicæ ſunt inualidæ ſi non faciunt mentionem iuriſpatronatus eccleſiæ, quæ conferenda eſt ex ratione *text.in c.cum dilectus.de iurepat.Abb.in cap.*3. *de iurepat.*

100 Hodie autem ex regula 41. Cancellar. Apoſtolicæ relata à *Quaranta in ſumma Bullarij in ver. Regulæ Cancell.Apoſt.* habetur, quod in derogatione iuriſpatronatus laicorum non expediantur literæ, niſi ponatur expreſsè, quòd tale beneficium tanto tempore vacauerit, quòd eius collatio ad Sedem Apoſtolicam legitimè eſt deuoluta, vel quia tempus laicis patronis conceſſum à iure ad præſentandum lapſum exiſtat, aut ad id patronorum ipſorum accedat aſſenſus, & ſi per ipsũ iuriſpatronatus huiuſmodi derogari contigerit, iuſpatronatus huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, ac ſpecificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat, & ſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de hoc in literis prouiſionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio ſimilis mentio facta non fuerit, non cenſeatur quomodolibet derogatum, ita *Put.deciſ.*404.*lib.*2.& fuit dictum in *Auximana.Iuriſpat.*7.*Nouembris* 1586.*coram Card.Seraph. &* *Iacen. portionis.*16. *Nouembr.* 1591. *coram Card. Pamphil.* & de pertinentia iuriſp. eſt facienda mentio.ita *Put.vbi ſup. & in Gerunden. beneficij* 15. *Decemb.*1599. *coram Card. Seraph.* & id procedit, ſi iuſpatr. competat ex fundatione, & dotatione, aliàs ſecus vt dicitur in dictis deciſionibus, & ſi

101 Papa mandet prouideri de beneficio ad cuiuſcumque diſpoſitionem pertinente, non includit beneficium iuriſpatronatus, cum diſpoſitio cadet pro inſtitutione. *Lapus allegat.* 8. *nu.*6.

102 *num. 6.* Idem est si Papa rescribat motu proprio pro aliquo beneficiando. *Abb. in cap. ad aures. col. penult. de rescript.*

103 Idem est, si dicatur, quod prouideatur talis de beneficio, etiamsi ad alicuius præsentationem spectaret, intelligitur enim de præsentatione competente patrono ecclesiastico. *cap. cum in illis. de præb. lib. 6.* Lapus *vbi supra.*

104 Idem est, si dicatur de beneficio ad præsentationem quorumcumque spectante, quia quando derogatur iuripatr. laicorum, de eo expressa mentio est facienda ex *dict. reg. 41. Cancell.*

105 Et quando dictum est, censeri derogatum iuripatronatus clericorum, illud non procedit, si clerici habeant iuspatr. ratione patrimonij, nec iuripatron. laicorum derogatum censetur, etiamsi in literis diceretur, non

106 obstante iurepatr. laicorum, & non obstantibus statutis Ecclesiæ, quia tales non obstantiæ tendunt solum ad tollendam subreptionem, non autem ad alia iura specialiter perimenda, nisi id expresse dicatur. *Rota decis. 1. de præbend. in nouis.*

107 Neque iuripatr. laicorum censetur derogatum, quando in literis habetur, quod Papa mandat conferri beneficium spectans ad Episcopi institutionem. Lambert. *vbi supra art. 30.* quia tunc dicitur derogatū, quando Papa expresse derogat. Card. Mantica *decis. 292.* quod pro-

108 cedit etiamsi Papa mandet prouideri de primo vacaturo spectante ad collationem, prouisionem, electionem, & præsentationem quorumcūque, tunc enim nec etiam beneficia patronata vacantia in Curia comprehenduntur. *Card. Tuscus vbi sup. conclus. 618.*

109 Papa iuripatronatus mixto etiam derogare potest. *Felin. in d. tract. quando lit. ap. ampliat. 6.* Garcia *vbi sup. de benefic. par. 5. cap. 1. num. 583.*

110 quod iuspat. mixtum quoad derogationem laicale censetur. *Abb. in c. vlt. de iurepat.* Cassador. *decis. 7. nu. 9. de iurepat.* Felin. *d. ampliat. 6.* Garc. *d. cap. 1. num. 578. 582. & 591.* dummodo maior pars aut saltem æqualis sit laicorum, nam alias si maior pars sit clericorum, censebitur ecclesiasticum. *Crescent. decis. 3. num. 1. de iurepat.* Gonzal. *vbi sup. glos. 18. num. 15. & seqq.* & tali iuripatr. mixto

111 Papa derogare non censetur, nisi exprimat, Lambert. *vbi sup. lib. 2. p. 3. quæst. 9. art. 9. num. 2. & seqq. Felin. d. ampliat. 6. Put. decis. 157. lib. 5. Cassad. d. decis. 7. nu. 4. Accbill. de* Grass. *dec. 3 de iurepat.* & in iurepat. mixto cōpe-

112 tit semestre ad præsentandum, siue maior pars, siue æqualis, siue minor sit pars clericorū. Lamb. *d. art. 9. n. 2.*

113 Quid si iuspatr. sit mixtum ecclesiastici, & laici, & facta sit conuentio de alternis vicibus præsentando ad *clem. plures. §. & vt facilius de iurepat.* & tunc in turno ecclesiastici censetur ecclesiasticum merè, & in turno laici, laicale merè. ad doctrinam *Io: And. in cap. cum in illis. §. fin. in fine. de præb. lib. 6.* quā sequitur Rocch. *de Curte de iurepat. verbo ius. quæst. 6.* & alij, & ad *Rot. decis. in Salamant. Alternat. 22. Octob. 1581. coram Robustерio,* quam refert Garc. *de beneficijs. par. 5. cap. 1. num. 708.* & item fuit dictū in *Salamantina dimidiæ portionis. 25. Iunij. 1590. corā Comitulo. & in* Lunen. Sarzen. *canonic. 23. Octob. 1593. coram Card. Seraf. & facit dec.* Accbill. *2. de iurepat.* nam in simili stāte diuisione inter Episcopum, & Capitulum, quam permittunt iura. *cap. vlt. de præb. lib. 6. glos. in d. clem. plures.* quilibet eorum iure proprio in suo turno confert, nec collatio est communis. fuit etiam aliàs dictum in *vna Romana beneficiatus S. Petri 28. Aprilis 1595. coram* Gypsio, & *20. Nouemb. 1596. coram Corduba,* & *8. Martij 1602. coram Peuia, & in Salamantina portionis. 16. Maij 1603 coram Iusto. & in* Tirasonen. *canonic. 29.* Martij *1610. corā Card. Caualerio.*

rio.& 17.Iunij 1610.coram Pirouano.annot.ad Greg.XV.*dec.95. nu.7.*

Vnde si in turno ecclesiastici beneficium vacaret in mēse Apostolico & reseruato, erit reseruatum, & nihilominus ecclesiasticus consumeret suum turnum, quia tunc Papa loco ecclesiastici prouidet aliàs fieret prę iudicium laico, si expectanda esset alia vacatio in mense non reseruato ad hoc, vt ecclesiasticus præsentaret, & consumeret suum turnum, è contra si beneficium vacet in turno laici erit laicale, nec cadit sub reseruatione, & si à Papa conferretur cum derogatione iurispat. mixti, non valeret derogatio. Acchill.*d.dec.*2.*Put. decis.*107.*lib.*3.

Nec obest, quod in turno ecclesiastici, prouisio Papæ non consumat turnum. *Rot.decis.*21.*de præben.* & habetur *in d.decis. Salamant.alternatiuæ coram* Robusterio, & in alia *Salamant.coram* Iusto.tradit *Gonzal. glos.*45.*§.*1. *num.*31. quia illud procedit data æqualitate, idest quando respectu vtriusque intrare potest reseruatio, vt in turno Episcopi, & Capituli, vt ibi, secus vbi reseruatio intrat respectu vnius, & non alterius, vt in casu turni patroni ecclesiastici, & laici, nam si Papæ prouisio non consumeret turnum, fieret laico præiudicium. *Cosmus in pragmat. sanctione. tit.de collat. §.item, quod omnia. verb.faciendæ in fine.* Probus *ad* Monachum *in d.c.cum in illis.nu.*61. *Garc.vbi sup. num.*615. & ratio est, quia tunc quilibet in turno suo habet totum, & integrum ius ad præsentandum rectorem pro illa vice, & non dicitur diuisus vsus solus, sed totum ius præsentandi est penes ipsū solum, qui est in turno, & dicitur præsentare iure proprio, & non cōmuni. *Io.And.in d.§.fin.in fin.*quem, ibi sequitur *Gemin.& alij.* Lambert *de iurepat.lib.*1.*part.*3.*quæst.*2.*artic.*36.*num.*2. & quamuis in concordia diceretur, quòd præsentatio sit efficax perinde, ac si per vtrumque patronum esset facta, nihil refert quia id est per cōparationem, & similitudinem, nam hæ dictiones, perinde ac si & similes comparationem important.*l.*1.*in princ.de rec.arbit.* sciendum est etiam, quod iuspatr. mixtum quoad regulam reseruatoriam reputatur laicale.*Accbill.dec.*3 *de iurepat.Put.decis.*157.*lib.*3.*Veral. dec.*405.*par.*1.*Crescent. decis.*3. *de iurepat.*Rocch.*de Curte.de iurep.verb. competens. quæst.*24.& reseruatio nō compræhendit beneficia iurispatr. laicorum. *Verall. d.decis.*405. *Card. Seraf.decis.*1263.*&* 1232.*num.*5. & ad hunc effectum videtur sufficere sola quasi possessio præsentandi. *Card.cons.*69.*num.*4. *Calderin.cons.*23.*de prabend.* *Mohedan.decis.*179. & fuit dictum in Vicen. *beneficij.* 19. *Nouemb.*1599.*coram Card.Pamphil.* Card.*Seraf.dec.*1334. *num.*7. & iuspatr. à principio laicale, si donetur ecclesiæ, fit ecclesiasticum, & cadit sub reseruatione. *Caßador. decis.* 4. *de iurepat. Cardin.Seraf.decis.*1420. *num.*1.

Et in iurepatr. mixto facta concordia de alternis vicibus præsentando remanet communio in proprietate, & exercitium tantum diuiditur pro illo, qui est in turno. vt fuit dictum in Salamantina *portionis.*25. *Iunij.*1599. *coram Illustrissimo* Dom. Card. *Millino*, quæ in calce operis est decis.58.

Attamen axistimarem sustineri posse, quod in iurepat. mixto facta concordia inter compatronos, in turno ecclesiastici non sit ecclesiasticū, sed semper laicale, & sic non reseruatum.

Primo quia iuspatr. est quid indiuiduum, vt dixi sup.lib.1.c.2. & diuisio prohibeatur. *cap.*1. *iuncta glos. in verbo, diuidi non debeat. de iurep. vbi Doct.l.*1.*§.si vsusfructus.ff.ad l. falcidiam. Felin. in cap.prudentiam num.*5.*de off.delegat.* Couarr.*practic. quæst.cap.vlt.num.*1.*in princ.* Lamb. *de iurepatr.lib.*1.*part.*2.*§.*2.*art.*36. *num.*2.

num.2.& 3. si est indiuiduum, ergo laicale, quia iuspatr.mixtum quoad excludendam reseruationem laicale reputatur. *Acchill. decis.3.de iurep. Put.decis.157. lib.3.* reseruatio enim non comprehendit beneficia iurisp. laicorum. *Cardin.Seraf.decis.1232. num.5.& dec.1263.*

Secundo sicut in turno iuris conferendi, conferens in suo turno nomine communi, dicitur conferre & pro se,& pro socio, *Gonzal.in reg.8. glos.45.§.1.num.20.*fuit dictum in *Romana beneficiatus S.Petri 28.Apr. 1595.coram Gypsio.* & in *Salamantina portionis. 26. Maij 1603. coram Iusto.* sic in turno iuris præsentandi in suo turno præsentans nomine cõmuni, dicitur præsentare pro se, & pro socio. ergo semper tale iuspatr. laicale censebitur, & sic non reseruatum.

Tertio, quia mixtum quando habet assumere naturam simplicis, assumit naturam eius, quod est fauorabilius. *Ias.in l.2.num.5.ff.de verb. oblig.Card.Seraf.decis.416.num.26.* ergo in nostro casu iuspatr.mixtum vigore concordiæ assumens naturã simplicis, debet assumere seu potius retinere naturam laicalis tanquam fauorabilioris, & sub reseruatione non comprehensi.

Et dato, quòd in turno ecclesiastici sit ecclesiasticum, existimarem quod si in turno ecclesiastici à Papa prouideatur, talis prouisio non consumat turnum ecclesiastici,sed quod expectari debeat vacatio, in qua ecclesiasticus in mense non reseruato præsentet, & suum turnum consumat,moueor,quia atguendo à simili, quod argumentum in iure est validum. *Euerard.in sua centur.in loco, à simili.* si sit concordia inter Episcopum,& Capitulum,& Episcopus gaudeat alternatiua, & vacatio contingat in mense Februarij,& tunc si Episcopus est in turno, prouidebit, si nõ est in turno, Papa prouidebit, quia Episcopus prouidere non potest, cũ non sit in turno, nec Capitulum, cũ quoad illum sit mensis reseruatus, ex quo Capitulum non gaudet alternatiua, vt fuit dictum in *Salamantina dimidiæ portionis.25.Iunij 1590. coram Comitulo.* & si Episcopus tũc esset in turno semel tantum prouidebit,& consumet suum turnum,& si pluries post in dicto mense cõtingeret vacatio, Papa prouidebit. idem est in mensibus Aprilis, Augusti, & Octobris. si vero vacatio contingat mense Martij, Episcopus non potest prouidere, cum illius respectu sit reseruatus. & tunc si Capitulum sit in turno prouidebit, & consumet suum turnum. si autem Capitulum non sit in turno, & tunc cum sit impeditum, donec prouideat Episcopus in aliquo ex suis mensibus, Papa prouidebit. & an Episcopus,vel Capitulum sit in turno, est inspicienda collatio per illorum alterum facta vltimo loco, & effectum sortita, & nunquam in d. turno computantur prouisiones Apostolicæ. *Put. decis.184. lib.3.* vt fuit dictum in *d.Salamantina alternatiuæ.* & in *d. Salamantina portionis. coram Reuer.* P. *Dom. Iusto.vide Gonzal.d.§.1.num.123.& seqq.& Garc.d.c.1.nu.708.in fine.* quibus stantibus dico, quòd sicut in casibus supradictis non dicitur consumptus turnus,nisi quando verè,& cum effectu Episcopus, seu Capitulum contulit, ita in casu nostro,turnus Ecclesiastici non debet dici consumptus, nisi quando ipse verè, & cum effectu præsentauit; & si vacatio contingeret in mense reseruato, expectanda est vacatio in mense nõ reseruato,vt ecclesiasticus suum turnum consumat, & postea in suo turno laicus præsentabit, nec obstat, quod per hoc fieret laico præiudicium,quia ad hoc respondetur quòd sibi imputet, qui sponte concordiã, & alternatiuam fecit ad *c. damnum. de reg.iur.lib.6.*nec etiam considerabile præiudicium laici tunc potest considerari,quia in iurepatr. mixto,

non facta concordia inter patronos de alternatiua, facilis, & solita est derogatio, tunc enim fit derogatio in totum ratione mixturæ, vt dixi alibi igitur laicus faciendo alternatiuam, & expectando suum turnum, melius ius, & magis considerabile sortitur, cum ipse solus ad sui libitum tunc præsentare possit, dictoque
114 iuripat. mixto nunquam pro medietate derogatur, sed dumtaxat in totum, quoniam Papa derogat parti laicorum, parti autem clericorum non est necesse derogare. *Cassad. dec. vlt. ad finem. de probat.* Mandos. *in praxi signat. grat. tit. derogat. iurispat.*
115 *Garc. d. c. 1. num.* 584. Item si Papa alicui prouideat de beneficio spectante ad præsentationem duorum, vt puta talis Plebani, & talis Præpositi, quæ præsentatio ad eos pertinet successiuè, quia talis Plebanus, vel laicus præsentat Præposito, & Præpositus Episcopo, talis prouisio erit valida, quia satis est expressisse ad duos spectare præsentationem. L*ambert. d. quæst. 9. art. 27. ex text. in cap. in illis. §. vlt. de præb. lib. 6.* & pariter
116 si Papa mandet prouideri de beneficio pertinente ad præsentationem alicuius, continetur etiam beneficiũ ad illius præsentationem spectans cũ consensu alterius. L*ambert. ibidem art. 29.* & si mandat prouideri de be-
117 neficio ad Episcopi institutionem spectante, includitur beneficium pertinens ad præsentationem clerici ratione ecclesiæ, non autem ratione patrimonij, vel laicorum. L*ambert. d. quæst. 9. art. 30.* & si vnus ex duobus præsentatis, vel alius pro impe-
118 tratione beneficij vacantis accedit ad Curiam Romanam, & interim patroni variant, seu de nouo præsentant, & Episcopus instituit, & iste impetrans literas à Papa mentionem non facit de præsentatione, vel variatione prædicta, cum eam ignoret, tales literæ non valent in præiudiciũ instituti. L*ambert. d. quæst. 9. art. 33.*
119 quia subreptio committetur etiam tacendo id, quod ignoratur, si verisimiliter illud tacitum mouere potuisset Papam ad aliud faciendum. A*bb. in cap. constitutus. in princ. de rescript.* & si iuspatr. pertineat ad col-
120 legium seculare, seu ecclesiasticum, non sufficit mentionem facere de personis singularibus illius, sed fieri debet mentio per verbum collectiuum. L*ambert. d. quæst. 9. art. 34.* & satis est si dicatur, ad quorumcumque præsentationem. L*ambert. ibid.*
121 *art. 34. ad finem.* & denique si Papa mandat prouideri de beneficio inclu dit beneficium fundatum ante gratiam, si post superueniat auctoritas Episcopi, qui fundatorem patronum efficiat. L*ambert. ibid. art. 36.*
122 Notandum est insuper, quòd literæ Apostolicæ expresse derogantes iuripatron. laicorum, numquam comprehendunt iuspatr. spectans ad Reges, Duces, Marchiones, seu alios Principes, nisi de his expresse sit dictum, talis enim derogatio potest esse periculo ecclesiæ, & ita disponitur per *d. reg. 41. Cancell. Apost. Paris. de resign. benef. par. 1. lib. 2. quæst. 4. num. 48.* Alois. R*iccius in collect. dec. par. 3. collectan. 494.* B*arbosa d. par. 3. alleg. 57. num. 87.*
123 Item sciendum est in permutationibus beneficiorum factis in Curia oportere in eis facere expressam mentionem iurispat. laicorum. L*ap. allegat. 69.* & quamuis in dubio non præsumatur facta derogatio iuripat. laicorum, tamen id non procedit, quando constat de certa scientia Papæ scientis beneficium esse de iurepatr. laicorum, tunc enim censetur derogatum d. iuripatr. R*ota dec. 27. de rescript. in nouis.* & in literis, in
124 quibus agitur de derogatione iurispatronatus clericorum, non est necessaria expressio dicti iurispatronat. *Rota decis. 8. de iurepat. in nouis.* item
125 præsumitur facta derogatio quando Papa disponit de beneficio proximè vacaturo, & si adsint patroni alicuius beneficij non existentes in quasi posses-

possessione præsentandi, & alij existentes in dicta quasi possessione quamuis non sint patroni, de his existentibus in quasi possessione mentio est facienda in literis. & si
126 post factam impetrationem de beneficio iurispatronat. absque mentione iurispat. patroni id scientes per quadrimestre taceant, collatio conualidatur. *Cardin. in clem.* 1. *de supplenda negligentia prælat.* & de his omnibus vide *Felin. vbi sup. & Lambert. vbi sup. art.* 3. *& seqq. vsque ad art.* 26. *Zecchium de benefic. & pens. cap.* 12. *num.* 39. *& nouissimè Monetam in tract. de commutat. vlt. volunt. cap.* 10. *à num.* 285. *ad* 298.

Hic obiter est notandum circa infrascripta de potestate Principis circa tollendum ius quæsitum.

127 Vtrum Princeps ex certa scientia, & de plenitudine potestatis possit alicui auferre ius suum sine causa vide. *Dec. cons.* 169. *num.* 7. *Ant. Gabr. lib.* 3. *comm. conclus. tit. de iure quæsito non tollendo. conclus.* 1. *Steph. Grat. discept. forens. cap.* 458. *nu.* 23.

128 Quòd autem Princeps possit sine causa auferre ius quæsitum ex beneficio iuris, vt ex præscriptione, re iudicata, & sim. defendit *Gabr. ibi num.* 18. cuius contrarium in prædictis doctissimè defendit D. *Andreas Facchineus controuersiarum iuris. lib.* 8. *cap.* 63.

129 Item potest Princeps sine causa in re modica alteri præiudicare, & ius quæsitum auferre. *Felin. in c. quæ in ecclesiarum. num.* 47. *de constit. vbi Dec. num.* 26. item potest auferre ius quæsitum spe, vt naturales legitiman
130 do. & sim. *Felin. ibid. num.* 49. *Gabr. ibidem num.* 30. item potest Princeps ex causa publicæ vtilitatis auferre
131 subdito ius quæsitum. *Felin. vbi sup. num.* 26. *& Gabr. vbi sup. conclus.* 2. *Oddus de in integrum restitut. par.* 2. *quæst.* 99. *art.* 8. *And. Gail. lib.* 2. *obseruat.* 56. an autem Princeps iusta
132 causa motus præsumatur, alij affirmant, alij negant, alij dicunt præsumi, si Princeps talem causam exprimat ex *clem.* 1. *de probat. vide Alciat. de præsump. reg.* 3. *præsump.* 8. *Menoch. de præsumpt. præsumpt.* 10. *lib.* 2. *And. Gail. d. lib.* 2. *obseruat.* 58. *& Facchineum d. cap.* 63.

133 Accedit prædictis, quòd legatus à latere potest conferre beneficium patronatum absque consensu patronorum, si patroni sint clerici, quorum beneficia potest talis legatus sibi reseruare, eaque conferre. ita est *text. in cap. cum dilectus, vbi Abb. de iurepat.* & hæc est communis opinio *teste Rocch. de Curte de iurepatron. in verbo, honorificum. quæst.* 1. *col.* 2. *& quæst.* 3. *col.* 3. quod non procedit, si beneficium sit regulare, vel electiuum. *cap. deliberatione. de off. leg. lib.* 6. vel si sit de iurepatr. laicorum, vel mixto. *Rocch. de Curt. vbi sup. in verb. ius. quæst.* 7. *col.* 2. *vide Zecchium de ben. & pens. cap.* 12. *num.* 38. quibus tamen patronis consentientibus, cõtradicente Prælato, ad quem pertinet institutio, tamen legatus tale beneficium patronatum conferre potest secundum *Geminian. in cap. vnico, in fine de iurepatr. lib.* 6. *latè Lamb. de iurepat. lib.* 2. *par.* 3. *quæst.* 8. *art.* 1. 2. *&* 4. item talis legatus potest con
134 ferre beneficia pertinentia ad laicos tantum ex vi præscriptionis, seu ex Papæ priuilegio. ita *Abb. Card. Butr. & alij in d. c. dilectus. & Lamber. vbi sup. art.* 3. similter talis legatus potest conferre beneficium situm in sua Prouincia etiamsi persona ecclesia-
135 stica, ad quam pertinet præsentatio, seu collatio dicti beneficij, sit alterius Prouinciæ. ita *Roman. cons.* 365. quia attenditur locus beneficij, & non patroni, prout declarat *Lamber. vbi sup. art.* 5. *& Rocch. de Curt. in d.*
136 *ver. honorificum. quæst.* 3. *col.* 3. verum si ad tale beneficium præsentatio à patrono facta fuerit, non potest tunc legatus illud conferre in præiudiciũ præsentati, nisi obstet reseruatio

supradicta, qua stante, talis patroni præsẽtatio est ipso iure irrita. *Lamb. vbi sup. art. 3. videas Garc. vbi sup. d. p. 5. c. 3. nu. 18. 67. & 244. & seqq. & Monetam vbi sup. d. cap. 10. à num. 321. ad 339.*

137 Adde insuper, quod stante conuentione inter compatronos, de præsentando alternis vicibus, si Papa expresse deroget iuripatronatus pro vna vice, censetur derogatum, & præiudicatum illi patrono dumtaxat, ad quem pro illa vice spectabat præsẽtatio, adeout in alia prima vacatione ad alterum patronum spectabit præsentatio. *Io. de Anania in cons. 43. & facit text. in cap. mandatum. in cap. literis. & in cap. de Abbate. de rescript. Rocch. de Curte in d. verb. ius. quæst. 6. col. 2. &* Lambertin. *d. lib. 2. par. 3. quæst. 9. art. 26.*

Accedit, quod beneficia iurispat. laicorum ex fundatione, vel dotatione non comprehenduntur sub generali beneficiorum dispositione. *glos. & Doct. in c. cum in illis. §. cum autem. de præbend. lib. 6.* Lamber. *de iurepat. lib. 2. par. 3. quæst. 9. art. 4. Couarr. pract. quæst. cap. 36. nu. 1. & fuit dictum in* Toletana *Annatarum. 2. April. 1590. 4. Decemb. 1592. & 4.* Iunij *1593. coram* Card. *Pamphilio. & in* Toletana *dimidiæ annatæ. 17. & 22.* Iunij *1594. coram* Gypsio. item non comprehenduntur sub regulis reseruatorijs. *Doct. in cap. 2. de præb. lib. 6. Lamber. vbi sup. art. 3.* & fuit dictum in *Neapolitan. rectoriæ. 13. Feb. 1598. coram Card. Pamphilio.* & idem est in tacita reseruatione, ob appositionem manus Papæ, vt fuit dictum in *Firmana beneficij. 13. Maij. 1596. coram* Card. *Pamphilio.* & idem etiam est in iurepat. mixto. *Put. decis. 157. lib. 3.* & fuit dictum in *d.* Firmana *& in Gerunden. de Leuiano. 19.* Apr. *1602. coram* Litta. prædicta tamen non procedunt in iurepatr. competente laicis ex consuetudine, præscriptione, seu priuilegio, quia illud cadit sub regulis reseruatorijs. *Fed. de Senis. cons. 65. circa princ. Rocch. de Curte de iurepatron. verbo competens. quæst. 24. num. 56.* & fuit dictum in *Vicen. beneficij. 10. Decem. 1600. coram Illustriss. Card. Sacrato.*

SVMMARIVM.

1 *Papa ex causa solet derogare iuripat.*
2 *Regula Cancell. circa derogationes iurispat.*
3 *Derogatio fit iuripatr. clericorum, & etiam laicorum.*
4 *Laici habent iuspat. ex gratia.*
5 *Papa in beneficialibus est dominus absolutus.*
6 *Derogatio iurisp. laicorum debet esse expressa.*
7 *Derogatio iurispatr. clericorum fit per collationem factam à* Papa.
8 *Derogatio iurispatr. fieri solet, quando beneficia per obitum vacant apud Sedem.*
9 *Secus quando ibi vacant ob non factam publicationem.*
10 *Quæ derogatio non habet locum in iurepat. regum. &c.*
11 Derogatio *in totum conceditur iurisp. mixti.*
12 Sic *etiam iurispat. competentis ex præscriptione, vel priuilegio.*
13 *Quod procedit, nam si vacet in vno ex mensibus reseruatis, confertur tanquam reseruatum.*
14 *Derogatio conceditur. iurispatronat. litigiosi.*
15 *Litigiosum beneficiũ quod dicatur, &*
16 Litigiosum *est si petatur tanquam debitum per mãdatum de prouidendo.*
17 *Et ex constitutione habente clausulam, quam, & quas.*
18 Derogatio *aliquando datur pro duabus tertijs.*
19 Derogatio *frequenter conceditur pro medietate.*
20 Derogatio *pro medietate quomodo intelligatur.*
21 *Derogatio iurispatr. laicorum pro medietate non suffragatur, nisi vni ex præsentatis.*

Dero-

22 *Derogatio conceditur pro compotronis præsentatis.*
23 *Promoto ad Episcopatum datur retentio beneficij patronati.*
24 *Derogatio in totum solet concedi in permutationibus.*
25 *Derogatio conceditur quando beneficia vacant per assecutionem, vel sunt deuoluta.*
26 *Derogatio solet fieri cum hac clausula, pro hac vice.*
27 *Derogatio obtenta pro beneficio patronato vt valeat debet probari esse iurispat.*
28 *Clausula dummodo accedat consensus patronorum, requirit consensum expressum.*
29 *Qui ex longo tempore præsumitur.*
30 *Longum tempus dicitur decem annorum.*
31 *Consensus requisitus ad validitatem actus quando præsumatur.*

CAPVT SECVNDVM.

Summus Pontifex in quibus casibus soleat iuripatronatus derogare.

1 SVMMVS Pōtifex solet derogationē iurispatronatus concedere ex vrgētissimis causis dumtaxat, in qua derogatione seruari debet regu-
2 la 41. Cancell. Apost. relata à *Quaranta in summa Bullarij in verb. Regulæ Cancell. Apost.* videlicet, quod si iuripatr. derogari contigerit, iurispat. huiusmodi mentio dispositiuè, ac specificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat, & si illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat, & de hoc in literis prouisionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio similis mentio facta non fuerit, non censeatur quomodolibet derogatum.
3 Potest namque Summus Pontifex derogare non solum iuripatr. ecclesiastico, & clericorum, sed etiam laicorum. *glos. communiter recepta in clem. 2. verbo, Apostolicis. de præben. de communi Couarr. practic. quæst. cap.*
4 *36. col. 3.* ea ratione, quia laici habēt iuspat. ex mera gratia ipsius Papæ. *cap. 1. de iurepat. vbi Berous. num. 3.*
5 & quia Papa in beneficialibus est dominus absolutus. *c. cuncta per mundum. 9. quæst. 3. Archidiac. in cap. 1. in fine. & ibi Doct. 16. quæst. 7.* potest etiam Papa derogare iuripat. mixto. *Felin. in tract. quando literæ Apostolicæ noc. patr. ampliat. 6. Garc. de benef. par. 5. cap. 1. num. 583.* & dixi in præcedenti capite.
6 Derogatio autem iurispatr. laicorum requiritur expressa, & non præsumitur, nisi expresse in literis habeatur. *glos. in d. clem. 2. Couarr. vbi sup. Felin. vbi sup.* at iuripat. ecclesiastico derogatur per simplicem colla-
7 tionem factam à Papa. *Cassad. dec. 4. de probationib.* in multis casibus solent concedi derogationes iurispatr. ex infrascriptis causis, quarum
8 Prima est, quando beneficium per obitum vacat apud Sedem, etiā iurispatr. nam tunc Papa consueuit tali iuripat. derogare. *cap. 2. de præb. lib. 6. tradit Staphil. de lit. grat. & instit. fol. 54. col. 1. Mandos. in tract. de signat. grat. in verbo, derogationes iurispatronatus. Sarnen. de trienn. possess. quæst. 31. num. 19.* secus, quando
9 vacat in Curia ob non factam publicationem resignationis, vel ex vi decreti de dimittendo beneficium incompatibile, tunc enim Papa non confert tale beneficium cum derogatione iurispatr. sed cum clausula, accedente patronorum consensu. ita intelligitur *Flam. Paris. de resign. benefic. lib. 2. quæst. 4. num. 45. Massobrius in sua praxi hab. conc. ad vac. parocb. eccles. prælud. 7. dub. 2. num. 8. & 9. fol. 47.* & latè dixi supra lib. 5.
10 cap. 6. in fin. derogatio autem supradicta non procedit in iurepatr. Regum, Ducum, Marchionum, seu alio-

rum Principum ex *d.reg.41.Cancel. Couar.d.cap.36.num.4.* quamuis Parisius in loco proxime citando dicat illud procedere in praxi quoad Reges dumtaxat.

11 Secunda est, quoties iuspatr. est mixtum clericorum, & laicorum, quia tunc derogatio conceditur in totum. *Mandos.vbi sup.col.2.in fin.* & ita communiter est receptum, & in praxi seruatur. tali enim casu cum pars iurispat. est ecclesiastici patroni, alia portio laici, tunc Papa derogat pro tota parte, & medietate contingente laico, quia pro parte contingente ecclesiastico non est opus derogatione ita obseruat *Garcias vbi sup.d.par.5.cap.1. num.584.*

12 Tertia est causa, quando iuspatr. competit ex priuilegio, præscriptione, aut consuetudine, nam tunc de facili derogatur in totum, cum & absque derogatione sit receptum valere collationem talis beneficij. *Cassad.decis.4. & decis.vlt. de iurep. & decis.4.de probat.* & est communis opinio teste *Lambert.de iurepat.lib.2. par.3. quæst.9. art.25. & quæst.18.*
13 *art.3.* ideoque si dictum beneficium iurispat. competentis ex priuilegio vacet in vno ex octo mensibus reseruatis in regul.8. Cancell. Apostolicæ confertur, tanquam reseruatum, à Papa, neque alia derogatione est opus. *Gonzal.in comment.ad d.reg.8. glos.18. à num.92. Massobr. vbi sup. prælud.7.dubio 20.num.53.*

14 Quarta est causa, quoties beneficium erat in Curia Romana litigiosum. *Cassador.decis.3.vt lite pend. Sarnen. in regul. de impetr. benef. per obit.famil. Card.quæst.8. num.7. Couarr.vbi sup. num.7. & 8.* est tamen controuersum, quando dicatur beneficium litigiosum, quia *Innoc. in*
15 *cap. cum M. Ferrariensis num.9.de constit. & Bald.in auth.litigiosa nu.1. C. de litigiosis.* tenent tunc esse litigiosum, quando lis est super dominio, seu quasi, & sic super titulo, non super quasi possessione. Ludouis. qui fuit Gregorius XV. *dec.305.& 335.* sed id corrigitur per *textum in cap.1. & 2.vt lit.pēd.lib.6.* est enim litigio-
16 sum, si per mandatum de prouidendo petatur beneficium tanquam debitum. *Garc.vbi sup.par.11. cap.3. à nu.75.Gonzal.vbi sup.in §.2. proœm. nu. 68.* late annotat. *ad Gregorium d.decis.305.num.8.* & beneficium dicitur litigiosum ex commissione cō-
17 tinente clausulam, quam, & quas, cuius vigore potest deduci omne ius tàm in petitorio, quàm in possessorio. *Gregor. decis.125.num.15. & ibi annot.num.17.Rota decis.342. num.2.par.1.in recent.apud Farinac. & dixi sup.* Et lis super possessorio adipiscendæ, quicquid dicat *Sarnen. super reg.de annali. q.66. in fin.* non facit beneficium litigiosum. *Cassad. decis.6.num.2. de rescrip. & decis.4. vt lit. pend.* & fuit resolutum in vna *Casalen.canonicatus.22.Octob.1607. & 4.Febr. 1609. coram Greg. XV* si petitur beneficium conferri, lis non est super titulo beneficij, sed quando facta collatione dubitatur, ad quem beneficium pertinet, quia quando petitur beneficium conferri, imploratur quodammodo officiū iudicis, quod est quodammodo actio personalis, & in personali non contrahitur vitium litigiosi, *Innoc.in d.c. cum M. Ferrariensis. num.9. vers. generaliter dicimus.de const.* quod refert, & exornat *Bald.in Auth.litigiosa.num.11.C.de litigiosis.* quæ conclusio non est simpliciter intelligenda, sed quando Papa confert alicui præbendam in ecclesia, & dat prouiso rescriptum ad Capitulū, & prouisus petit collationem beneficij, tūc enim intentatur actio personalis, & lis nondum est contestata, ideo si capitulum præbēdam alteri conferret, ista collatio est valida, quia præbenda nōdum fuit litigiosa. si ergo prouisus à Papa succumbat, tunc is, cui est data præbenda, firmiter remanebit dominus, si autem prouisus à Papa non agat actione personali, sed reali

reali, dicendo, collata est mihi ista, præbenda, in qua peto me declarari per vos dominum, & possessorem, quæ est actio realis, tunc si capitulares conferrent alteri hanc præbendam, illa collatio tanquã rei litigiosæ facta ipso iure non teneret, adeo vt licet prouisus à Papa succumbat deinde in petitione, tamen ille, cui facta est collatio per Capitulum penitus nullum ius habebit in præbenda, quia per motionem controuersiæ præbenda fuit facta litigiosa, & sic inalienabilis. *Bald. in l.1. num.7. C.com. diuid. & ibi Sicard. num.15. & Castrens.num.* 8. & hoc est, quod generaliter dicunt in *d. l.1. Bald. in fine. Aug. num.3. & glos.in auth. litigiosa, verbo deducta, vers. & nota in fine. C. de litigios. & ibi Odofr. num.4. Butr. num.4. Salic. & Ang. in princ. Azo in summa eod. tit. num.2.*

Scias ẽt litem esse super titulo beneficij, qñ quis petit aduersariũ remoueri à beneficio, & negat fœdus cõiugij spiritualis, vel titulum, quãuis secus esset, si non negaret titulum, sed solum dixisset, aduersarium fore priuandum ob crimen, quod vltimum est intelligendum secundum *glos. magist. in clem. dispendiosam. in verbo beneficijs*. ibi si vero agitur ad remotionem. *de iudic. vbi Card. nu.* 15. *Imol. num.3. Anchar. num.4. Vital. num.27. & 49. Sarnen. in reg. de subrog. quæst.7. in princ. Rota dec.766 lib.3. p.3. diu. Accbill. decis.5. nu.6. de pens.* & fuit dictum in *Terdonen. præposit.26. Oct.* 1601. *coram* D. *Coccino. hinc in Calaguritan. beneficij 29. Octob.* 1601. *coram Card.* Lancellott. fuit resolutum, quod lis super simonia non facit beneficium litigiosum, & lis censetur super titulo beneficij etiam quòd agatur ad priuationem, si tamen quis petat sibi beneficium adiudicari. *cap.2. vbi glos. in ver. finito. vt lit. pend. lib.6. Put. decis.* 67. & 485. *lib.2. in nou.* & fuit dictum *d. Terdonen. & in Gerunden. beneficij* 18. *Iunij* 1612. *coram Penia Decano*.

& videas quod fuit dictum in *Lucana iurispat.4. Iulij* 1608. *coram Reuerendiss. D. Coccino Decano*, quæ inter impress. *est decis.* 426. *& in Romana Cappellaniæ.* 15. *Ianuar.* 1620. *coram eodem*.

18 Quinta est causa, ex qua solet derogari iuripatronatus laicorum ex aliqua causa pro duabus tertijs partibus totius iurispat. *Maudos. vbi sup. col.3.*

19 Sexta est causa, quando quis fuit à medietate patronorum præsentatus, nam tunc derogatur pro alia medietate illum non præsentante. & ita communiter, & in praxi seruatur, & hæc est magis frequens derogatio, & per eam multæ lites tolluntur, & celeriter beneficio prouidetur, & de tali derogatione pertractat *Augustinus Berous in d. cap.1. de iurepatr. num.78. & seq. & Mandos. cons.7. num.13. vbi num.16.* dicit,
20 quod derogatio pro medietate aliud non est, quàm reducere consensus per plures patronos præstandos ad medietatem, ideoque quando præsentatio spectat ad vnum dumtaxat, derogari non potest pro medietate, quia præsentatio in vno consistens est quid indiuisibile, & quando spectat ad plures, si derogetur pro medietate, necesse est, vt obtinens derogationem habeat tot voces, quæ cũ ista medietate faciant maiorem partem, vt requiritur in iurepat. *cap.3. de iurepat.* & derogatio iurispatron. quatenus laicorum pro medietate non suffragatur, nisi quando prouisio apostolica est in fauorem vnius ex præsentatis, non autem quando vnus solus præsentatur, & alter solus obtinet sibi de beneficio vti libero prouideri, & accidentaliter obtinet derogari iuripatr. nam hoc casu sequeretur, quod Papa, qui voluit derogare tantum pro medietate, derogasset in totum. ita fuit intellecta *decis. 3. de iurepat. Accbill. de Grass. Garc. d. cap.1. num.*588. & dicta derogatio, quæ fit pro medietate procedit

cedit quando duobus præsentatis, alter eorum impetrat gratiam cum dicta derogatione, non autem quando vno solo præsentato, alter non præsentatus obtinet sibi de beneficio vti libero prouideri, & euentualiter derogari iurip. vt fuit dictum in *Firmana beneficij. 3. Iunij* 1594. *coram Card.* Mantica. & de iustificatione gratiæ continentis derogationem medietatis patronorum fuit dictum in P*istorien.*P*lebaniæ.*24.*Martij.*1623.*coram* R.P.D.N*auarro.*quæ in calce operis est decis. 84. & 12. *Iunij* 1623. *coram eod.* quæ in calce operis est decis.85.

22 Septima est causa, quando orator est vnus ex patronis tunc conceditur derogatio, veluti quando clericus præsentatus est compatronus, & supplicat pro derogatione. *Mandosius vbi sup.col.3.vers.quæro*.

23 Octaua causa est in retentione beneficiorum iurispat. in fauorem promoti ad Episcopatum, nam fit mentio beneficia esse iurispatronatus. *Rota decis.*331.*diuers.par.*1.

24 Nona causa est in permutatione beneficiorum iurispatr. facta coram Papa, nam tunc in totum solet fieri derogatio, & in praxi ita vidi seruatum, & ita est communis stylus.

25 Decima causa est, quando beneficia vacant per assecutionem alterius aut deuolutionem, & alio quouis modo, vbi beneficia habent possessores, quos opus est per lites expellere, derogatur iuripatronatus laicorum etiam Principum in totum. R*ebuff.in praxi benef. in par.3.signaturæ. verbo, nec non iuripatronatus. num.* 27.*& Mandos. vbi sup. d.tit. derogat.iurispat. vers.similiter quando.* Garc. *d.par.*5.*cap.*1. *num.*590. vidi etiam, & obtinui tanquam præsentatus derogationẽ iurisp. pro parte non præsentãte non exprimendo nec medietatẽ, neque aliam partẽ.

26 Et in similibus derogationibus seruari solet, vt dicatur pro hac vice tantum. C*ouarr.d.cap.*36.& si fuerit narratum beneficium esse de iurepatronatus ad derogationem obtinen-

27 dam, debet ille, qui derogationem obtinuit probare prædictum beneficium esse iuspatr. aliàs impetratio est nulla. *teste* P*uteo decis.*120. *lib.*2. & de his causis derogationum vide *Flam.Paris.vbi sup. d.lib.*2. *quæst.*4. *à num.*43.*vsque ad finem. Mandos. & Couarr.vbi sup.& *Rebuff.

28 Accedit prædictis, quod quando confertur beneficium cum clausula, dummodo accedat patronorum consensus, tunc requiritur consensus expressus, & non sufficit tacitus inductus ex lapsu quatuor mensium, nam illa verba, dummodo accedat patronorum consensus inducunt formam quæ non impletur per consensum tacitum, qui dicitur fictus consensus. *Felin.in cap.nonnulli de rescript.*

29 attamen ex longo tempore dictus consensus præsumitur interuenisse. *Alexand.cons.*111. *col.penul. in fine. lib.*4.*Dec.cons.*183.*col.pen.in fine. Mascard.de probationib.conclus.*417 & tunc tempus longum dicetur de-

30 cem annorum. *Imola in cap.illud.de præsumptionibus.Mascardus vbi sup. & Flam.Paris.vbi sup.de resign.benefic.lib.*8.*quæst.*8.*num.*62.Lambert. *de iurepatr. lib.*1. *par.*1. *quæst.*9.*princ. num.*107.*vers. & dicitur*.

31 Et hoc regulariter est verum, nempe, quòd consensus, qui requiritur ad validitatem actus, ex spatio longi temporis præsumitur interuenisse. *Anton.de Butr.in cap. ea noscitur. de his, quæ fiunt à præl. Iason in l.*1. *num.*105. *C.qui admitti.* & ita communiter Doctores, *vt per Mascard. d.conclus.*417. etiam in præiudicium tertij. *Alexand. cons.*1. *lib.*4. Dec. *cons.*409. *Cefal. cons.*328. *num.*14. & communiter Doctores, vt per *Bursat.cons.*424.*num.*9.*vol.*4.

Item est notandum, quòd derogatio iurisp. facta attenta lite, & simonia, vt habeat locum, sufficit, quòd iustificetur lis, vel simonia, nec requiritur iustificatio vtriusque, quia

quia cum vtrumque sit per se sufficiens, sufficit verificare alterum, ex quo Papa potuerit moueri ad derogandum iuxta *Rota decis.7. de rescr. in nou. vbi addent.* & fuit dictum in *Meliten. Abbatia.* 5. *Iunij* 1591. *coram Gypsio.* & circa iustificationem gratiæ etiam quoad verificationem iurispatronatus, & quasi possessionis iuris præsentandi placet hoc loco referre sequentem eruditissimam informationem.

Informatio Iuris D. Matthæi Moretti I.V.D. Pistoriensis, & in Romana Curia Aduocati.

In vna Pistorien. Parochialis, coram Illustrissimo, ac Reuerendiss. D. Pirouano in Rota.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij iustificatur ex confessione Aduersarij in eius gratia.*

2 *Quasi possessio præsentandi quando sufficiat pro validitate præsentationis, & pro obtinenda institutione etiam in concursu alterius præsentati.*

3 *Vltimus status attenditur ad dignoscendum an quis dici possit existere in q. possessione præsentandi.*

4 *Sententia super statu facit ius quo ad omnes etiam non citatos.*

5 *Sententia lata inter præsentatos super ipsorum præsentatione afficit etiam præsentantes.*

6 *Consensisse tacite dicitur etiam in sui præiudicium qui sciuit, & cum potuit, tamen non contradixit.*

7 *Scientia arguitur ex sanguinis coniunctione.*

8 *Scientia præsumitur si factum debebat verisimiliter deuenire ad notitiam alicuius.*

9 *Consensus patronorum probatur ex attestatione facta de huiusmodi consensu in Decreto de capienda possessione.*

10 *Consensus præstitus per patronos prouisionibus Apostolicis habet vim præsentationis.*

11 *Et sufficit ad acquirendam q. possessionem præsentandi sicut ipsamet præsentatio.*

12 *Legatum iurispatronatus laicis relictum est validum si sit ab Episcopo confirmatum.*

13 *Vicarius Episcopi non potest confirmare donationem iurispatronatus sine speciali mandato.*

14 *Consensus Episcopi etiam tacitus sufficit in donatione iurispatronatus facta per laicum alteri laico.*

15 *Vicarij mandatum, seu potestas confirmandi donationem iurispatronatus præsumitur ex lapsu triginta annorum.*

16 *Etiam si constaret de illius mandato non legitimo, quia præsumeretur pro alio legitimo.*

17 *Imò ex tanto tempore præsumitur etiã consensus Episcopi.*

18 *Consensus Episcopi non requiritur in Legatis iurispatronatus quando ex illis non efficitur deterior conditio Ecclesiæ.*

19 *Nec quando ex eis euidens resultaret vtilitas.*

20 *Iuspatronatus de sui natura est transitorium ad quoscumque hæredes etiam extraneos.*

21 *Verba pro hæredibus, & successoribus comprehendunt etiam extraneos præsertim in materia iurispatronatus.*

22 *Feudi hæreditarij restrictio facta per vassallum ad certum genus personarum concernit vtilitatem Principis propter spem citioris deuolutionis.*

23 *Primus acquirens solus potest præiudicare sequentibus in gradu, & successoribus mutando, vel alterando iuspatronatus.*

24 *Iuspatronatus gentilitium non potest per successores immutari, & effici hæreditarium in præiudicium illorũ de parentela sequentium in gradu.*

Nisi

men ea extante debet interim in totum reputari pro familiari.

59 *Confirmatio intelligitur secundum confirmatum, & illud non extendit.*

60 *Confirmatio est inualida si in supplicatione non sit facta mentio de iure alteri quæsito.*

61 *Confirmatio non præiudicat tertio.*

62 *Papa non præsumitur voluisse præiudicare iuri tertij.*

63 *In iurepatronatus gentilitio habenda est ratio vocum in capita, & non in stirpes.*

64 *Filij possunt præsentare simul cum patre in iurepatronatus gentilitio.*

65 *Patronus quando possit adhærere præsentationi de se factæ ad augendum numerum præsentantium.*

66 *Præsentatus à maiori parte patronorum est instituendus in concursu præsentati à minori parte.*

67 *Præsentatus qui sit de familia patronorum est præferendus in institutione alteri præsentato extraneo stante paritate vocum.*

Reu. Pater Gratia D. Ricciardi est bene iustificata.

Vacatio enim Parochialis de qua agitur per obitum alterius Ricciardi extra Romanam Curiam de mense Martij 1616. & quòd eadem Parochialis sit de iurepatronatus laicorum ex fundatione, & dotatione antiquissimæ, ac nobilissimæ familiæ de Cancellarijs in Ciuitate Pisto
1 rij, optimè probatur ex confessione ipsiusmet D. Bartholomæi Aduersarij, cum veniat ex eadem vacatione, & prætendat se pariter præsentatum ab alijs patronis de eadem familia *Bellam. decis. 268. Put. decis. 171. n. 1. lib. 3. secundum veterem impressionem Greg. XV fæl. rec. decis. 135. num. 11.* & fuit dictum in *Bergomen. Capellania. 2. Iunij 1617. coram bo. mem. Reuerendiss. D. meo Francisco Vbaldo, in Meten. semicanonicatus. die 23. eiusdem mensis, & anni coram Illustrissimo* D. *Patriarcha Manzanedo in Panormitan. Archipresbyteratus 27. Nouemb. 1620. coram bo. mem.* Reuerendiss. *D. meo Buratto*, & in alijs passim.

Quòd verò D. Ricciardus fuerit præsentatus à medietate patronorum, est quoquè plenissimè probatũ, quia non solum constat de q. possessione præsentandi eorum, à quibus fuit præsentatus, sed etiam de illorum proprietate, & pertinentia ipsius patronatus pro dicta medietate.

2 Quasi possessio namque præsentãdi. Quæ sola sufficeret pro validitate præsentationis, & pro obtinenda institutione etiam in concursu alterius præsentati ab alijs prætendentibus se veros patronos, quando (pro vt hic) ante sequutam institutionem clarè non constaret de illorum proprietate vel per confessionem partis, vel per rem iudicatam, vel per publicum instrumentum, vt ex cumulatis per *Rot. decis. 374. num. 4. par. 1. in recent. & in* Papien. *iurispatronatus* 8. *Martij* 1613. *coram Illustrissimo* D. *Patriarcha Manzanedo*, & in alijs relatis per *Annot. ad decis. 77. fæl. record. Gregor. XV. sub num. 12. vers. si tamen.*

Ista inquam q. possessio præsentandi illorum, à quibus D. Ricciardus fuit præsentatus sufficienter proba-
3 tur ex vltimo statu, qui potissimum attenditur ad dignoscẽdum an quis dici possit existere in dicta q. possessione, nec ne *cap. consultationibus de iur. patr. cap. cum olim de caus. poss. & propr. Aym. cons. 322. num. 5. &* Rot. in *Mediolanen. iurispatronatus, 22. Maij 1609. coram Illustriss. Dom. Card. Marcomontio*, & in alijs relatis per Annot. *ad d. decis. 77. Gregor. XV. sub eod. num. 12. vers. circa quod tamen.*

Siquidem in præcedenti vltima vacatione dell' 1599. idem D. Ricciardus principalis noster præsentatus fuit ab eodem D. Paulo eius fratre, qui illum pariter in præsenti vacatione denuo præsentauit, & à D. Baccio, qui modò præsentauit D. Aduersarium fuit tunc præsentatus alter

ter Ricciardus eius frater. Orta autem controuersia inter istos Ricciardos sic præsentatos super illorum institutione fuit per eos deuentum ad concordiam, vt præsentatus à D. Baccio haberet parochialem cum reseruatione pensionis ad fauorem præsentati à D.Paulo, quæ concordia fuit à Sede Apostolica cõfirmata; & exhibitis literis illius confirmationis coram executore fuit ab eo pronunciatum dictum iuspatronatus pro vna medietate spectare ad Paulum, & pro alia ad Baccium, eosque esse in q.possessione præsentandi. Et ideo præsentatus à Baccio possessionem Parochialis fuit adeptus, & in illa permansit vsque ad eius obitum de dicto mense Martij 1616. qui dedit causam huic liti. Vnde non potest dubitari de dicta q. possessione præsentandi saltem de dicto tempore acquisita per dictos Paulum, & Bacciũ tunc præsentantes, licèt enim ipsi non interuenerint in iudicio super dictarum literarum executione, dicta tamen sententia eos pariter afficit, tum quia tamquam lata super
4 statu beneficij facit ius quò ad omnes etiam non citatos ad *l. ingenuũ, vbi glos. Bart. & alij ff. de stat. hom.* & in terminis iurispatronatus dixit Rot.in Comen.Capellæ 17.Iunij 1591 *coram bo. mem.* Penia. *impressa apud Garc.de benef.par.5.cap.9. sub nu.94. in Roman.Vnionis, seu iurispatronatus* 6. Nouembris 1598. *coram bo. mem. Orano impressa per eumdem ibid.n.96. & in Romana iurispatronatus de Cardellis.*22.Aprilis 1611. *coram eodem bo. mem. Penia.*

Tum etiam quia tamquam lata inter præsentatos, qui videntur habuisse mandatum ab ipsis præsentantibus ad prosequendum ius propriæ præsentationis afficit etiam dictos præsentantes, vt ex notatis per *Lambertin. de iurepatr.lib.2. par.2. art.9. quæst.11 num.3.*

Præterea etiam quamuis non appareat dictos Paulum, & Baccium præsentantes interuenisse in dicta concordia, dubitari tamen non potest quin ei consenserint, illamque
6 in omnibus approbauerint, non solum tacitè ex quo illam sciuerunt, & licèt potuerint tamen nunquam contradixerunt, vt ex pluribus allegatis per *Aym.cons.54. sub nu.3. vers. sed subditi, & num.4.* Et ex quo etiam negari non potest quin de illa scientiam, & notitiã habuerint, hoc enim
7 indubitanter colligitur ex arctissima sanguinis coniunctione, quam vterque habebat cum dictis præsentatis, & transigentibus ad *l.octaui in fin. ff. vnd.cognat. cum cumulatis per* Gabr. *de præsumpt.concl.6. per tot.* & maximè iũcta etiam qualitate facti, quòd certè tanquam notabile, & magni momenti, cum ageretur de beneficio iurispatronatus valde insigni, verisimiliter deuenire debebat ad eorum notitiam, cum non minus respiceret interesse ipsorum præsentantium, quàm dictorum præsentatorũ, & transigentium, ex quo ad omnes pari modo spectabat iuspatronatus.
8 Sic enim scientia potest dici magis probata. *cap.quanto de translat.Episcop.* Corn. *cons.268. num.11. lib.4.* Aym.*cons.168.nu.5.* Decian.*respons. 10.num.87.lib.1. Gratian.discept.forens.cap.579.num.16.*

Sed etiam dubitari non potest quin dicti Paulus, & Baccius expressè quoque consenserint dictæ concordiæ, de consensu enim patronorum (qui tunc alij non erant, quàm ipsi præsentantes, & dicti Ricciardi præsentati) attestatus fuit N. Auditor in Decreto de capienda possessione dictæ Parochialis per eum post confirmationem Apostolicam dictæ concordiæ interposito ad fauorem
9 dicti præsentati à Baccio, quam attestationem in proposito bene probare similes consensus aliàs tenuit Rota in terminis nostris, & in simili Decreto eiusdem Auditoris in *Florentina canonicatus* 11. *Decembris* 1615.*cor.bo.me.Reu.D.meo Buratto.*

Et

Et ideo licet antea dicti Paulus,& Baccius in eorum præsentatione discordauerint, cum tamen ex prædictis dicantur postea conuenisse, quòd iuxta formam dictæ concordiæ à Papa prouideretur præsentatus à Baccio, & cum prouisio fuerit per eum hoc modo petita,& obtenta, suumq. sortita effectum, vtique idem est ac si vterque illum concorditer præsentasset,& ac si inuicem se admisissent ad ipsum æqualiter præsentandum, & sic quasi possessionem præsentandi pariformiter acquisiuerint, quia
10 cōsensus præstitus per patronos prouisionibus Apostolicis vim habet præsentationis. *Rot.decis.534. nu.4. p.1. diuers. in Sorana beneficiorum 6. Iunij 1603. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio, in Colimbrien. pensionis 5. Nouembris 1614. coram Illustrissimo bo.mem.D.Patriarcha Manzanedo, in Lucana iurispatronatus 3. Aprilis 1615. coram eodem*, quæ loquitur de consensu, in resignationibus, & in *d. Florentina canonicatus coram bo. mem. Reuerendissimo D. meo Buratto.*
11 Et sufficit ad acquirēdam quasi possessionem præsentandi sicut ipsamet præsentatio. *Crescent.decis.2. de iur. patr.cum alijs.in Regien.prioratus 24. Maij 1585. coram d. bo.mem. Card. Pamphilio.*

Pertinentia verò, seu proprietas ipsius patronatus pro dicta medietate eorum, à quibus fuit præsentatus D. Ricciardus est vltra omnem difficultatem, ex actis enim huius causæ clarè apparet totum iuspatronatus hodie residere in linea descendente à q. Fœlice Domitij, quæ linea modo repræsentatur à duobus tantum stipitibus, videlicet à stipite Thadæi filij eiusdem Fœlicis, à qua descendunt dicti DD. Ricciardus, & Paulus,& à stipite Ricciardi senioris alterius filij dicti Fœlicis, à qua descendit D. Baccius, qui præsentauit D. Bartholomæum Aduersarium.

Nam post confirmationem eiusdem iurispatronatus factam, per fæl. rec. Ioann. PP. XXIII. ad fauorem Lazari,& Ludouici pro eis, eorumque hæredibus, & successoribus, Carolus vltimus ex descendentibus à prædictis Lazaro, & Ludouico illud donauit pro medietate Iacobo Petri & pro alia medietate Antonio Domitij, de anno verò 1457. à dicto Iacobo Petri fuit sua medietas relicta titulo legati supradicto Fœlici eius ex dicto Domitio Fratre Nepoti, & fratri dicti Antonij pro se, filijs, & descendentibus masculis, quæ medietas post obitum Fœlicis deuenit ad Hieronymum, Thadęum, & Ricciardum eius filios superstites pro æquali portione, & deinde portio dicti Hieronymi post extinctam eius lineam accreuit descendentibus dictorum Thadæi, & Ricciardi eius fratrum. Ad quos etiam de anno 1565. peruenit altera medietas similiter vigore Legati facti pro æquali portione ad ipsorum fauorem, eorumque familiæ, domus, & cippi de Cancellarijs, & descendentium masculorum legitimorum, & naturaliū à Domitio Iacobi altero compatrono vti descendenti à dicto Antonio Domitij donatario Caroli.

De quorum Legatorum, ac prædictæ donationis validitate dubitari non potest.

12 Legata enim benè subsistunt cum fuerint ab Episcopo confirmata prout requiritur quando similia legata iurispatronatus relinquntur laicis. *c.illud.& c.cum seculum,& vtrobiq. DD.de iur.patr.Calderin.cons.6.eod. tit.Balb.de præscript.par.1.quintæ partis principalis. quæst.9.n. 6. cum alijs per Lamber.in tract.de iur.patr. p.2. lib.1.quæst.6.art.1.num.1. in fine. & art.2.num.1.& 2.& Rot.in Aretin. Cappellaniæ 1.Iunij 1584.coram Bubulo, & in Lucan. parochialis 1589. coram Comitulo.*

Quò verò ad donationem Caroli licèt illa non appareat confirmata
13 per ipsum Episcopum, sed solummodo per Vicarium, qui ad id sine speciali

ciali mandato facultatem non habet *Calder.cons.1.de off.vic. Rot.in* Luca-*na iurispatr.*21.*Iunij* 1602.*coram* Il-*lustriss.* D.Cardin.*Millino cum alijs per Garz.de benef.par.5. cap.9.num.* 76.*&* 77. Tamen ex tanta temporis antiquitate (ne dum ex lapsu triginta annorum, qui solum sufficerent) cum obseruātia subsequuta per præsentationes illius vigore factas,& effectuatas, ac per ipsos Episcopos admissas, quod ab eis fieri non poterat citra præstationem consensus saltem
14 taciti, qui sufficit in donatione iurispatronatus facta per laicum alteri laico. *Lamber.in d.tract.lib.*1.*par.*1. *art.*6.*quæst.*2.*num.*3. *Than.decis.*20. *in manuscr.* Grat.*discept.forens.*577.
15 *num.* 39. Præsumitur ne dum sufficiens confirmandi potestas, & mandatum Vicarij. *Card. Mantic.decis.* 86.*num.*10.& fuit dictum in *Valentina beneficij* 21.*Maij* 1582.*coram fæl. rec.* Clem. *Octauo, & in* Lucana *maiusculatus* 4.Decemb.1587.*coram*
16 *bo.mem.Orano.*Etiam si constaret de illius mandato non legitimo, quia nihilominus hoc casu præsumeretur pro alio legitimo. *Rota decis.* 598. *num.*10.*cum seqq. par.*1. *diuers.* Sed
17 præsumitur quoque interuenisse consensum ipsius Episcopi. *Lamber. par.*2.*lib.*1.*quæst.*1. *art.*8. *per tot. & art.* 11. *ad fin. vers. & si tu diceres.* Gabr.*cons.*36.*num.*52.*vers.sed si possessio*, *lib.*1. & fuit tentum in *Firmana iurispatronatus* 10.Decembris 1584. *coram Orano, in Pientina iurispatron.* 22.*Aprilis* 1611. *coram* Illustris. D. *meo Coccino* Decano, *in* Lucana *iurispatronatus* 31.Ianuarij 1614. *coram Illustris.* D.*Patriarcha Manzanedo, & in Asculana iurispatronatus* 24. *Februarij* 1616. *coram* Illustris. D. *meo* Card. *Verospio*.

18 Vltra quod in omnem casum non fuit necessarius aliquis consensus Episcopi in dictis legatis, non solum quia ex eis non fuit effecta deterior conditio Ecclesiæ, de qua agitur vt post *Tancred.* quem allegat tenuit *Card. Zabarell. in d. c.illud circa fin.*
19 *de iur.patr.* Sed etiam quia euidens exinde vtilitas resultauit, vt videtur sensisse *Rot. apud Card. Seraph.decis.* 1312.*num.*1. *allegata per Biccium collect.*764.*limit.*2.*par.*4.

Quæ vtilitas clarissimè patet. Nā cum antea dictum iuspatronatus esset hæreditarium, & transitorium ad hæredes quoscumque etiam extraneos, tum ex propria iurispatro-
20 nat. natura secundum *Abb. de communi in cap.*1.*num.*2.*de iurepatr.* Lambert.*par.*2.*lib.*1.*artic.*4. *quæst.*2. *num.*2.*&* 5.*art.*29.*num.*21. *Couarr. lib.*2.*variar.resol.cap.*18.*nu.*6. *vers. & profecto* Card. *Seraph. decis.* 378. *num.*1.*vers.secundo*, & fuit dictum in *Florentina iurispatronatus de* Ricasolis 11. *Februarij* 1604. *coram bo. mem. Cardinali* Lancellotto Iuniori, *in dicta Asculana iurispatronatus* 24. *Febr.* 1616.*coram* Illustriss. D.*meo Cardinali Verospio*, *& in* Florentina *canonicatus* 25.*Maij* 1616. *coram bo. me.* Reuerendiss. D. *meo Buratto*. Tum etiam quia dicta confirmatio Ioannis XXIII. fuerat facta pro hæredibus & successoribus, quæ verba iuxta
21 communem,& pluries à Rota approbatam opinionem comprehendunt etiam extraneos præsertim in hac materia iurispatronatus, vt fuit tentum in pluribus decisionibus relatis in Forolivien. *iurispatronat.* 24. *Nouembr.*1600.*coram bo. mem. Cardin.* Lancellotto Iuniori. Ex dictis Legatis fuit restrictum ad solos descendētes masculos, & ad familiam, domum, & Cippum de Cancellarijs, quæ restrictio cum sit extranei hæredis exclusiua sine dubio concernit vtilitatem ipsius Ecclesiæ, quia sic citius redigi potest in libertatem, vt in si-
22 mili si feudum hæreditarium restringatur per vasallum ad certum genus personarum, hoc dicitur in ipsius Principis vtilitatem propter spem proximioris deuolutionis ob lineam finitam, nam quo pauciores hæredes habet feudatarius, eo citius feudum redi-

redire potest ad suum Dominum *Intrigliol.de fœud.centur.2.art.7.nu.20.& 30.Lanar.cons.8.num.1.*quos cum alijs nouissimè adducit *Giurb. decis.Regni Siciliæ* 108.*nu.*17.*vers. quæ feudi restrictio*.

23 Non obstat quod hoc fieri solum potuerit à primo acquirente, seu fundatore, non autem à successoribus in ipso iure patronatus, nullus enim præter primum fundatorem potest præiudicare sequentibus in gradu, & successoribus mutando, vel alterando iuspatronatus. *Paris.cons.*48.*n.*8. *lib.*4.*Addent.ad* Alex.*cons.*18.*nu.*6. *vers. patronatus lib.* 5. *cum alijs per* R*ot.in Pampilonen. Vicariæ de Attasen.* 28. *Maij* 1563. *coram Rubeo. & in ead.*12.*Maij* 1595. *coram Penia, & in d. Aretina* Cappellaniæ 1. *Iunij* 1584.*coram Bubalo*.

Quia respondetur quòd obiectum bene procederet si iuspatronatus ab initio fuisset gentilitium, & familiare, & sic conditionaliter, & qualificatiue competijsset illis tantum de
24 parentela, ita enim non potuisset ex facto successorum immutari naturã, & effici hæreditarium in præiudiciũ dictorum de parentela sequentium in gradu secundum D*D. in c.*1.*de iur.patr.in 6.Ferrett.cons.*134.*nu.*5. *vers. ad hoc etiam allego* Rocch. *de Curte in tractat.de iur.patr.in verbo ipse, vel is num.*73. *Lambert. in eod. tract.art.*8.*quæst.*2.*par.*2.*lib.*1. *Molin. de primog. Hisp.lib.*1.*cap.*22.*nu.*31.*&* Rot.*in Salernitana iurispatron.* 7.*Februarij* 1586.*coram bo.mem.* Robusterio, *in d.* Pampilonen. Vicari*æ de Attan.*12.*Maij* 1595.*coram Penia, & in Vigleuanen.iurispatronatus* 24. *Ianuarij* 1611. *coram bo.mem.* Cardinal *Marcomontio*. Nisi eorum tan-
25 tum vita durante, vt declarando *Calderinum cons.*19.*de iur.patr.& Lambert.d.art.*8.*tradit Couarr. d. cap.*18. *num.*10.*vers.Quæ quidem ratio*, sed bene ex facto tantum primi acquirentis, & fundatoris, vt dicitur ex aduerso, & tradunt *Doctores in d. cap.*1. *de iur. patr. in* 6. Ferrett. *d. cons.* 134. *nu.*12.*Lamber. d.art.*8. *nu.*4. *& seqq. & Rota in d. Aretina Cappellaniæ* 1. *Iunij* 1584.*coram bo.mem. Bubalo, in d.Pampilonen.Vicariæ de Attan. & in* Lunen. *Sarzanen. iurispat.*5.*Martij* 1610.*coram Ortembergo*.

Secus verò dicendum est in iurepatronat.hæreditario, & quod alicui simpliciter competit, nec constat fuisse concessum, vel reseruatum cum pacto ne trãseat ad extraneos, quale ante dicta legata erat hoc, de quo agitur, vt dictum est, & ex aduerso
27 etiam deducitur, illud enim potest indistinctè non solum à primo acquirente, sed etiam à quocumque alio hærede, & successore in alium transferri etiam titulo singulari in præiudicium filiorum, descendentium, ac legitimorum hæredum, vt videntur sentire omnes Doct. de hac materia tractãtes, qui in iurep.hęred. dicunt posse fieri per patronum absq. vlla distinct. inter fundatorẽ, & successores quam distinctionem solum faciunt in gentilitio, & familiari, de quo sup. & præsertim Castr. post *Archid. cons.*44.*num.*4.*lib.*2. *Alex. cons.*13. *num.*10.*cons.*18. *num.*6. *& ibi Addent.lit.*B.*& cons.*26. *num.*10. *lib.*5. Rota *decis.* 17. *num.* 6. *in fine de iur. patr.in antiq.*Rocch.*vbi sup.num.*72. *vers.mihi videtur. Lambert. alios citans de communi dicta quæst.*2.*ar.*7. vbi etiam in fine dicit, quod est vera, & communis opinio, & nouissime Gratian.*d.cap.*577. *num.*41. *&* 42. & expresse tenuerunt *Molin.de primog.Hispan.d.cap.*23.*nu.*30. *& Rot. in d. Salernitana iurisp. coram* Robubusterio, *& in dicta Asculana iurisp. coram Illustrissimo* D. *meo Cardinali Verospio vers.non obstat donantem*.

28 Et comprobatur etiam tum quia, cum tale iuspatronatus non transeat ad filios, & hæredes sanguinis nisi sint hæredes, vt *not.*DD. *in c.cum seculum de iurep.* si non sunt hæredes,
29 ad eos non transit, si verò sunt hæredes non possunt venire contra fa-

ctum defuncti. *Francb. in d.c.* 1. *col.* 3. *vers.* 3. *intellige de iurepat. in* 6. tum etiam quia sicut illis potest præiudicari instituendo extraneos, ita pari modo iuspatronatus in alios transferendo, vt inquit, *Lambertin. d. art.* 7. *num.* 4. *in fin.*

30 Sic in simili in feudo, à quo valet argumentum ad iuspatronatus circa modum succedendi. *Decian. resp.* 32. *num.* 12. *lib.* 1. *Rot. in præneſt. iurispat.* 10. *Iunij* 1602. *coram bo. mem.* *Litta Gratian. discept. forens. cap.* 521. *num.*
31 32. & sub cuius regulis regulatur iuspatronat. vt dictum fuit in *eadem Præneſt. & in Lucana iurispatr.* 27. *Aprilis* 1605. *coram Reuerendiss.* D. *meo* Coccino *Decano.* feudatarius non
32 potest ampliare naturam feudi, & recedere à prima inuestitura in præiudicium aliarum personarum, quibus est ius quæsitum, vt si inuestitura sit pro se, & descendentibus masculis (prout hic est legatum dell'1457. vt dictum est) non potest postea in præiudicium talium descẽdentium renouari inuestitura, vt verba stent pro se, & hæredibus, & successoribus quibuscumque, vt dicit Iacob. *Alba. cons.* 568. *num.* 9. Nisi à
33 primo acquirente, quia ipse potest de feudo ad libitum disponere etiam in præiudicium agnatorum. *Paris. cons.* 2. *num.* 9. *& cons.* 3. *nu.* 16. *lib.* 1. *Alex. d. cons.* 18. *nu.* 5. *&* 6. *lib.* 5. *Afflict. decis.* 112. *num.* 5. *Clar. in* §. *feudum. quæst.* 40. *&* 41. *& Rota loquens in feudo mixto in Padua feudi* 4. *Februarij* 1602. *coram bo. mem.* *Cardi-*
34 *nali* Lancellotto. Ac etiam suscipere contrariam inuestituram. *Card. Mantic. de tacit. & ambig. conuent. lib.* 23. *tit.* 20. *num.* 16. Dummodo feudum non sit concessum æquè principaliter dictis Agnatis, & ipsorum contẽplatione, & meritis, vt post alios declarat *Fachinæus controuers. iur. lib.* 7. *cap.* 8. *vers. & ideo illud argumentum.*
36 Si vero feudum sit hæreditarium, & transitorium ad extraneos hæredes, tunc etiam si sit antiquum potest cũ consensu Domini alienari in præiudicium filiorum, & hæredum, vt declarat *Dec. cons.* 208. *num.* 6. *vers. non obstat successiue iuncto num.* 3. *in fin. vers. & pari ratione*, quem sequitur *Surd. cons.* 382. *num.* 91. & restringit ad certum genus personarum, vt puta ad descendentes masculos; & ad illos de familia tantum (vt factum fuit de hoc iurepatr. in dictis legatis) & eo casu nulli fit præiudicium,
37 quia potest per quemcumque illius possessorem, & dominum liberè alienari, & subijci fideicommisso, sicut potest quæcumque res allodialis, & de eo quouis modo disponi. *Iacob. Alba de communi allegans cons.* 382. *num.* 53. & tenuit nouissimè cõsistorium Regni Siciliæ apud *Giurb. d. decis.* 108. *num.* 17. multo magis potest in futurum restringi vt supra *idem Iacob. Alba d. cons.* 382. *num.* 45. *& d. cons.* 568. *num.* 9. *&* 10.

38 Et ita etiã dicitur in emphyteusi acquisita ex causa onerosa, quod si non sit hæreditaria, possit tantum primus acquirens ad eius libitum de illa disponere in præiudicium filiorum, & vocatorum, vt magis communem testatur *Alex. sibi contrarius cons.* 124. *num.* 8. *lib.* 5. *Soccin. cons.* 127. *num.* 10. *lib.* 3. *Clar. in* §. *emphyteusis quæst.* 16. *sub vers. his præmissis, & alij per Gabr. de iur. emphyt. concl.* 2 *num.* 44. *Rota coram Gambara decis.* 10. *&* 32. *in manuscr. in Hortana. Castri Carboniaci* 26. *Febr.* 1586. *coram bo. mem.* Robusterio, *in* Roman. *de Lante* 3. *Martij eiusdem anni coram bo. mem. Cardinali* Blancbetto, *& in alijs plurib. relatis in Bonon. de Boccijs* 19. *Nouembris* 1612. *coram bo. mem. Cardinali Sacrato*, inter impressas per *Farinac. par.* 1. *tom.* 1. *decis.* 438.
39 *num.* 1. Nisi tamen in concessione, seu inuestitura esset proprio nomine vocatus aliquis ex filijs, vel aliter apparere posset eam esse factam non solum intuitu recipientis, sed etiam contemplatione filiorum, vt declarat, & limitat *Clar. ibid.*

Si au-

40 Si autem emphyteusis sit simpliciter hæreditaria, potest quilibet emphyteota cum consensu Domini de illa in quemcumque disponere, vt per *Clar. d. quæst. 16. vers. & hac quidem*.

Ex quibus etiam tollitur aliud motiuum partis aduersæ, quod cum D. Paulus, & Io. Baptista Pater, & Ioseph patruus paternam repudia-
41 uerint hæreditatem, videantur cecidisse à iurepatronatus, illudque vti rem indiuisibilem remansisse totum, & in solidum penes D. Bacciũ Aduersarium, & in eius authores cõpatronos per ius accrescendi, seu potius non decrescendi, vt per *Roc. de Curte in tract. de iur. patr. in verbo ius, quæst. 6. num. 10. vers. ex ista conclusione. Lambert. in eodem tract. ar. 5. quæst. 4. par. 2. lib. 1. & Rot. in d. Aretina Cappellaniæ 1. Iunij 1584. coram bo. mem. Bubalo*.

Quia cum ante dictas repudiationes iuspatronatus mediantibus su-
42 pradictis legatis fuisset effectum familiare, & gentilitium, transiuit etiã sine hæreditate, & non obstante illius repudiatione in quoscumque de familia vocata, & sic etiam in dictos Dominos Io. Baptistam, Iosephum, & Paulum, vt ita intelligitur secundum *Doct. glosa magna in c. considerandum 16. quæst. 7. vers. vnde licet*, & tenuerunt *Paul. de Cittadin. in tractat. de iur. patr. par. 9. sub num. 21. Lambert. in eod. tract. art. 17. per tot. & art. 18. & 34. num. 2. quæst. 2. p. 2. lib. 1.* & videntur sensisse *Rota coram Seraph. d. decis. 378. num. 4. & in d. Florentina iurispat. de Riccasolis 10. Martij 1603. col. 2. in fin. & col. 3. in princ. sub vers. quinimo, & 11. Febr. 1604. col. 4. vers. rursus de nouo additur, & Gratian. d. c. 521. num. 35.* Illi
43 enim, qui sunt de familia possunt præsentare etiam si aliorum hæredes non sunt. *Bald. cons. 373. num. 4. vers. præterea lib. 1. Anchar. cons. 81. nu. 3. vers. & forte. cum alijs in dicta Florentina de Ricasolis 11. Feb. 1604. l. 5. vers. imo fuit. M. Anton. Genuẽ. in prax. Archiep. Neap. cap. 63. nu. 23*

44 In contrarium verò deducta procedunt solum in iurepatr. hæreditario. *Card. Zabar. in clem. 2. quæst. 7. de iur. patr.* Quod transire non potest nisi cum ipsa hæreditate. *Couarr. in cap. Rainutius §. 9. nu. 12. de testam. Seraph. d. decis. 378. num. 3. in fin.* & ita videtur sentire *Paul. de Citadin. loco citato*.

45 Et ita etiam in *simili text. in c. 1. An. Agnat. vel Filij, &c.* disponens, quod filius non possit feudum retinere, & hæreditatem paternam repudiare, procedit solum in feudo hæreditario, non autem ex pacto, & prouidentia, vt communem dicit *Aym. in resp. Pro genero nu. 25. vers. neque text. Paris. cons. 16. num. 44. & cons. 23. num. 178. & 179. lib. 1. Couar. d. cap. 18. num. 4. vers. secundum hac in quæstione cum alijs relatis per Fachin. d. cap. 5. vers. secundæ opinionis. lib. 7. controuers. iur. & Mantic. de Tacit. &c. lib. 23. tit. 9. num. 15. vers. 2. respondetur*.

46 Prout quoque, si emphyteusis sit recepta pro filijs, vt filijs non amittitur per eos, etiamsi repudient hæreditatem, secus si eis concessa sit vt hæredibus. *Bart. in l. si tibi decem 18. §. si pactus num. 9. vers. & ideo, ff. de pact. & in l. vt iurisiurandi §. si liberi. sub num. 4. ff. de oper. lib. Ias. in l. 2. num. 188. C. de iure emphyt. Clar. de communi in §. emphyteusis. quæst. 37. vers. & ex hac conclusione. Lambert. d. art. 17. num. 2. vers. similiter non obstat Mant. de tacit. &c. lib. 22. tit. 17. num. 4.*

Non obstat, quòd dictum iuspatronatus non obstan. dictis legatis adhuc remãserint hæreditarium. Primò, quòd dicta legata facta fuerint
47 pro filijs, & descendentibus, quod à multis solet intelligi, pro filijs, & descendentibus hæredibus, vt ex allegatis per *Gratian. d. cap. 577. nu. 45.* secũdò quia legatum factum per Iacobum fœlici sit pro filijs, & descen

dentibus masculis absque vlla mentione generis, vel'agnationis, & sic
48 videtur contemplata solum qualitas masculinitatis, non autem agnationis, vt ex *Surd.cons.*448. *num.*24. & aliàs dixit Rota *in his terminis in Ianuen.iurispatr.*23.Ianuarij 1612.*coram Illustris.*D.*Patriarcha Pamphil.* Tertiò, quia aliud legatum factum per Domitium Iacobi sit ad fauorem descendentium Taddæi, & Ricciardi, eorumq. familiæ, Domus, & Cippi de Cãcellarijs absque aliqua dictione taxatiua (tantum) & sic extin
49 cta familia transeat ad hæredes extraneos, & consequenter dici non possit mere gentilitium. *Ancharan. cons.*81.*nu.*2. *cum seq. Calder.cons.*4. *de iur.patr.*Gigas *cons* 54.*nu.*3. *Ferret.cons.*131.*in fin. cum seq.* Paris.*cõs.* 48.*num.*11.21. & 22. *lib.*4. *Cardin. Seraph.decis.*364.*nu.*1. & 8.*cum alijs decisionib. relatis in dicta* Lucana *iurispat.*21.Iunij 1602.*coram* Illustris. *D.Card. Millino.*

50 Nã ad primum respondetur, quòd verbũ (descendentibus) non semper debet suppleri de descendentibus hæredibus, vt fuit consideratum in *d.*Florent. *iurispat.de* Ricasolis 11.*Februar.*1604.*col.*7.*vers.postremo.*Præsertim quando post illud sequitur (prout hic) verbum (Masculis) tunc enim veniunt omnes etiam non hæredes, vt dicitur in dicta *decis. col.*8. *post princ.*

Item respondetur, prout etiam ad secundum, quod contrarium ostẽdidit, & declarauit obseruantia pa-
51 tronorum, quæ concludenter probat qualificatam ipsius iurispatronatus pertinentiam, vt pluries fuit tentum per Rot.*& præsertim in dictis Florentin.de* Ricasolis,*in Mediolanen.iurispatr.* 29. *Aprilis* 1613. *coram* Reuerendiss.*D.Pirouano.inter impress. per Farinac. decis.* 251. *& in Ilcinen. iurispat.*18.*Decemb.*1615.*&* 22.*Iunij* 1616.*coram bo. mem.* Remboldo. & à qua dependet an' iuspat. sit hæredi-
52 tarium, vel gentilitium. *Gabr.d.cons.* 96.*num.*6.*lib.*2.Rota *in d.Florentina de* Ricasolis 10.*Martij* 1603.*in prin. &* Gratian.*d.c.*521. *num.*19.

Nam post mortem dicti Fœlicis semper præsentarunt filij, & descendentes masculi tantum absque vlla mentione qualitatis hæreditariæ, sed solum tamquam de agnatione, adeout præsumendum sit, quod expresso, & proprio nomine præsentauerint, non autem hæreditario, quod
53 in dubio non præsumitur, vt considerauit Rot.*in dictis* Florent. *de* Ricasolis.10.*Martij* 1603.*col.*2. *vers.*3. *quia, &* 11.*Febr.* 1604. *col.*6.*circa fin.vers.quoad tertium.& in d.*Florentin.*canonic.*25. *Maij* 1616. *col.fin. vers.*4.*quia.*Imò etiam præsentarunt licèt repudiauerint hæreditatem paternam, quod fieri non potuisset in iurepatr.hæreditario, vel mixto, ex supra allegatis. *in vers.quia cum ante.* quas omnes præsentationes fuisse
54 effectuatas plenè constat ex successiuis vacationibus, & præsentationibus per obitum, vel coadiutorias præsentatorum iuxta *cons. Oldrad.* 229. *num.*2. & 3. à Rota toties approbatum.

Primò enim de anno 1508. fuit præsentatus Fœlix Ricciardi à Hieronymo, & Taddæo filijs alterius Fœlicis, & à Bartholomæo, & Iacobo filijs dicti Ricciardi, & Nepotibus dictorum Hieronymi, & Thaddæi, qui tamen repudiauerunt hæreditatem paternam.

Secundò, de anno 1535. dictus Fœlix Ricciardi fecit coadiutoriam in personam alterius Ricciardi filii d. Iacobi, cui consenserunt tàm descendentes à d.Iacobo, quàm descen dentes à Francisco d. Taddæi, licèt Franciscus repudiauerit hæreditatẽ paternam, quàm etiam Petrus filius dicti Hieronymi tertius compatronus.

Tertiò dell'1555. post obitum d. Ricciardi Iacobi ab omnibus prædictis fuit præsentatus Vincentius eius Frater.

Quartò

Quartò demũ dell'1599. per obitum d. Vincentij, fuit præsentatus ab eodem D.Paulo, idem D.Ricciardus eius Frater, qui est hodie noster principalis, & ab eodem D.Baccio, alter Ricciardus eius Frater, cuius obitus sequutus de anno 1616. dedit causam huic liti, inter quos orta controuersia fuit deuentum ad trãsactionem, in qua noster principalis cessit tunc d. Ricciardo compræsentato omnia sua iura reseruata sibi pensione annuorum scutorum 60.

Prædicta autem comprobantur ex tribus sententijs, quæ transierunt in iudicatum, per quas fuit declaratũ is studius patronatus non esse hæreditarium, sed familiare, & gentilitium, quæ tamquam latæ super statu beneficij faciunt ius quoad omnes etiam nõ citatos ex superius allegatis.

In duobus enim latis de anno. 1580. à Vicarijs Pistoriensi, & Florentino, fuit pronunciata inualida quædam donatio facta de an.1571. D. Raphaeli de Cancellarijs per q. Io.Baptistam Francisci patrem Dominorum Pauli, & Ricciardi nostrorum principalium de sua parte istius iurispatronatus eo, quia cum esset
55 gentilitium non poterat ab eo donari nisi eius tantum vita durante, vt per Couarr. d.cap.18. num.10. vers. quæ quidem ratio supra allegatum. è contra vero declarata fuit valida alia similis donatio facta dell'1578. post obitum d. Io. Baptistæ pro prima vacatione ad fauorem Iacobi filij Iacobi, & Patrui D.Baccij Aduersarij à dictis DD. Paulo, & Ricciardo nostris principalibus, quia ex eadem ratione, quod iuspatronatus esset gentilitiũ d. DD.Paulus, & Ricciardus in eo ex persona propria successerant, nec fuerunt adstricti ad seruandam dictam donationem eorum Patris, cum repudiauerint illius hæreditatem. Et fuit quoque declaratum esse exclusas ab hoc iurepatronatus duas Filias fœminas Domitij Iacobi prætendentes partem in eo
56 tamquam hæredes patris, quia cum non esset hæreditarium, non erant illius capaces, vt sensit Rota *in dicta Asculan. iurispatr. coram Illustrissimo D. meo Cardinali Verospio colum. 3. vers. non obstat donantem, & in dict. Florentina canonicat.* 25. Maij 1616. *in fin. vers. quinto quia*, & Gratian. *d. cap.* 577. *num.* 46.

In alia verò sententia eiusdem Vicarij Florentini, de anno 1595. contra dictum Dominum Baccium vti hæredem dicti Iacobi filij Iacobi & eius patrui, & contra dictum Dominum Raphaelem fuit declaratum donationes factas de isto iurepatronatus per Hieronymum Petri Hieronymi primo dell' 1571. dicto D. Raphaeli. secundò verò dell'1574. dicto Iacobo fuisse inualidas; quia cum iuspatronatus esset gentilitium, vel non poterant subsistere nisi durante tantum (vt dictum est) vita dicti Hieronymi, qui tunc erat mortuus, vel dictus Hieronymus tamquam illegitimus, & spurius non erat illius capax quicquid esset, si
57 fuisset hęreditarium. *iuxta distinctionem* Roch. *de Curte in d. tract. de iure patr. in verb. competens nu.* 10. *vers. hanc tamen conclusionem, quam sequuntur* Lamber. *in eod. tract. par.* 2 *lib.* 1. *quæst.* 2. *art.* 26. *num.* 2. & *art.* 27. *per tot.* Paleot. *remissiue de* Noth. & *Spur. cap.* 68. *num.* 8. Rota *in d. Florentina de Ricasolis* 10. *Martij* 1603. *col.* 2. *sub vers.* 3. *quia*, & *Gratian. discept. forens. cap.* 218. *num.* 13. & *d.c.* 521. *num.* 34. & à qua non dissentit eadem Rota *in d. ianuen. iurispat.* 23. *Ianuarij* 1612. *coram Illustrissimo D. Patriarcha Pamphilio*, quæ est decisio 350. nu. 7. inter impressas post vol. 2. Consiliorum Farinac.

Ad tertium verò, quod, cum in dicto secundo legato ad fauorem familiæ non adsit taxatiua (tantum) iuspatronatus merè gentilitium dici
58 non possit; respondetur, quod posset habere effectum extincta familia

sed

ſed illa interim extante (prout hic) nihil impedit, quin per omnia reputari debeat pro tali ex vſu, & obſeruantia inueterata, vt fuit tentum in *d. Florentina canonicatus* 25. *Maij 1616. circa fin. verſ. nec repugnat, & per Gratian. d. cap.* 521. *num.* 53. 54. *&* 55.

Demum non obſtat, quod non obſtan. dictis legatis, iuſpatronatus ſaltem redierit hæreditarium per illius confirmationem poſtea factam de anno 1476. à fœl. rec. Sixto IV. ad inſtantiam dictorum Antonij Domitij donatarij Caroli, & Fœlicis Legatarij Iacobi pro eis, eorumque hæredibus, & ſucceſſoribus.

Quia cum ſtantibus dictis legatis juſpatronatus non eſſet amplius hæreditarium (vt oſtenſum fuit) confirmatio iſta pro hæredibus, & ſucceſſoribus nihil videtur de nouo diſpo-
59 ſuiſſe ad fauorem hæredum, quia de ſui natura ſemper præſupponit prius ineſſe, quod confirmatur, nec extendit confirmatum, ſed ſecundum illud intelligitur, & ſe conformat *Put. deciſ.* 308. *num.* 2. *lib.* 1. *ſecundum nouiſſ. impreſſionem.* vel fuit inualida,
60 cum in ſupplicatione nulla fuerit facta mentio de dictis legatis, & ſic de ſtatu ipſius iuriſpatronatus, & de iure quæſito dictis de Familia, & agnatione, idem *Put. deciſ.* 27. *de priuileg. relatus per* Ant. *Auguſt. in ſuo repertor. in tit. de confirm. vtil. vel*
61 *inutil. n.* 11. vnde illis nocere non debet *ad not. per* Dec. *in c.* 1. *num.* 5. *& pluribus ſeqq. ext. eod. tit. & Alexan. conſ.* 123. *nu.* 28. *ad fin. verſ. ſed ideo*
62 *vol.* 4. Et præſumendum eſt etiam Papam noluiſſe eis præiudicare ad *tex. cum ibi not. in c. quamuis de reſcr. in* 6. *cum ſimilib.*

Et in omnem euentum tollit difficultatem ſupradicta obſeruantia poſtea ſubſequuta.

Ex prædictis itaque clariſſimè apparet iſtud iuſpatronatus æqualiter ſpectare ad D. Paulum, qui præſentauit noſtrum principalem, & ad D. Baccium, qui præſentauit D. Aduerſarium, cum ambo deſcendant ab eadem linea Fœlicis Domitij, vt ſupra dicebam. Vnde etiam, ſi voces præſentantium eſſent diſtinguendæ in ſtirpes, & non in capita iuxta *cle. plures, de iurepat.* res adhuc eſſet clariſſima, quòd gratia derogationis medietatis patronorum per Dominum Ricciardum obtenta, quoad hoc, vt ipſe fuerit præſentatus ab altera medietate remaneat bene iuſtificata. Quamuis etiam ei non fuiſſet
63 opus huiuſmodi gratia, quia cum iuſpatronatus ſit gentilitium, & cõſequenter habenda ſit ratio dictarum vocum in capita, & non in ſtirpes, vt fuit dictum in *d. Florentina, de Ricaſolis, & Florentina canonicatus in Mediolanen. iuriſpat.* 22. *Maij* 1609. *coram bo. mem. Cardin.* Marcemontio *inter impreſſ. per* Farin. *par.* 2. *tom.* 1. *deciſ.* 251. *num.* 5. *& in alijs.*

Ipſe habuit ad ſui fauorem non ſolum medietatem, & maiorem partem patronorum, ſed omnes, qui extabant excepto ſolùm dicto Domino Baccio, quia fuit præſentatus non ſolum à d. Domino Paulo, ſed ſimul etiam à Dominis Io. Baptiſta, & Frãciſco filijs d. Domini Pauli, qui in iu
64 repatronatus gentilitio poſſunt præſentare ſimul cum patre, vt dicitur in dictis Florentina de Ricaſolis, &
65 Florentina canonicatus, imò ipſe etiam Dom Ricciardus vti compatronus adhæſit præſentationi de ſe factæ, & ſic, cum non fuerit proceſſum per viam ſcrutinij ſecreti, ſed palam, & per vota aperta auxit numerum præſentantium tamquã vnus de habentibus ius præſentandi iuxta diſtinctionem DD. in c. cum in iure *de elect. Abb. conſ.* 25. *num.* 2. *&* 3. *par.* 2. *Barbat. conſ.* 33. *num.* 20. *&* 21 *Rocch. de iurepatr. in verb. honorificum, num.* 20. *verſ. limita nunc, latè Lambert. art.* 8. *quæſt.* 8. *par.* 1. *lib.* 2. *& tenuit Rota in Aquilegien. iuriſp.* 1. *&* 8. *Iunij* 1587. *coram* Rubeo *in Bergomen. Cappellaniæ* 26. *Iun.* 1615. *&* 27.

& 27 Maij 1616.coram Reuerendiss. bo.mem. D.meo Francisco Vbaldo, & in eadem 23. Martij anni 1618.coram bo.mem. Dom. meo Buratto. Et
66 consequenter absque alia noua gratia erat instituendus in concursui cũ D. Bartholomæo, qui non habet pro se nisi vnicum votum *c.3.& ibi gloss. Io.And.Card. & Abb. de iurepatron. cum alijs per Lamber. art.1. quæst.4. par.3.lib.2.* Tanto magis, quia tam-
67 quam de Familia patronorum etiam stante paritate vocum esset præferendus *glos.in c.neminem, & ibi Præposit.& Archid.70. dist. Lambert. in eod. tract. art.4. quæst.5.par.3.lib.2. num.3. in fin. vers successiue. Ferrett. cons.131.num.4.& Rota in d.Bergomen.Cappellaniæ, 27.Maij 1616. coram eod. bo.mem. D. meo Vbaldo, & 23.Martij 1618. coram eod. bo.mem. D.meo Buratto.* Quare &c.

Et quoad iustificationem gratiæ etiam quoad verificationem, seu exclusionem iurispatronatus fuit dictũ in *Mutinen. plebis, seu iurispatr. 21. Febr.1625. coram Reuerendiss. Dom. Coccino Decano*, quæ in calce operis est decis. 102. & in *Florentina iurispatronatus. 1.Martij 1627.coram eodem Reuerendiss.D.Coccino Decano*, quæ in calce est decis. 103. & in *ead. coram eodem. 8. Nouembris 1627.* quæ in calce operis est decis.104. & de iurepatr. hæreditario fuit dictum in *Pistorien.parochialis 9.Febr.1624. coram R.P.D.Merlino*, quæ in calce operis est decis. 108.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. ex quibus causis acquiratur, & quæ conditiones apponantur.*
2 *Derogari an possit qualitati appositæ in beneficij fundatione.*
3 *Fundator beneficij non potest derogare qualitati appositæ in fundatione.*
4 *Potest tamen cum Episcopi consensu, & ex iusta causa.*
5 *Vel si in fundatione reseruauit sibi auctoritatem derogandi prædictis.*
6 *Hæres fundatoris non potest derogare qualitati in fundatione apposita.*
7 *Nisi eidem sit in fundatione talis facultas reseruata.*
8 *Potest tamen hæres alterare qualitates concernentes eius fauorem.*
9 *Patronus, eiusque hæres possunt consentire, vt sine eorum præsentatione beneficium conferatur.*
10 Executor *testamentarius nequit derogare qualitati in fundatione appositæ.*
11 *Nisi eidem cum ordinarij consensu sit talis auctoritas data.*
12 Beneficiatus *potest derogare qualitati suum fauorem concernenti.*
13 *Vnusquisque fauori suo renunciare potest.*
14 Beneficiatus *nequit reducere numerum missarum ob fructuum diminutionem.*
15 Derogatur *interdum præscriptione, seu consuetudine qualitati appositæ in fundatione.*
16 Papa *potest derogare qualitati appositæ in fundatione beneficij.*
17 Papa *potest de iure dispensare supra ius positiuum.*
18 Papa *potest derogare secularitati, seu regularitati beneficij.*
19 Et *perpetuitati, seu amouibilitati illius.*
20 *Et potest derogare beneficio curato, & non curato.*
21 *Et residentiæ.*
22 Seu *certæ ætati, vel ordini.*
23 Vel *quod talis præbenda sit theologalis. & sim.*
24 Vel *quando beneficium est electiuum.*
25 *Vel iurispatronatus.*
26 Papa *potest derogare iuripatr. ecclesiastico laicali, & mixto.*
27 *Concilium generale non potest derogare qualitati in fundatione beneficij appositæ.*
28 *Concilium enim est inferius* Papa.
29 *Concilium nequit sine Papæ auctoritate contra iura positiua disponere.*
30 *Collegium Cardinalium non potest regulariter derogare qualitati in fundatione beneficij appositæ.*
31 Neque *etiam Sede vacante.*

Nec

32 Nec potest regulariter derogare constitutioni Papæ, seu Concilij.

33 Et ideo nec d. qualitati fundationis potest derogare.

34 Legatus non potest derogare qualitati in fundatione beneficij appositæ.

35 Nec iuri positiuo, seu conciliari.

36 Pœnitentiaria Apostolica non potest derogare qualitati in fundatione beneficij appositæ.

37 Pœnitentiarius summus ea, quæ sunt secundum ius concedere potest.

38 Pœnitentiaria quare fuit inuenta.

39 Concilium prouinciale Episcoporum an possit derogare qualitati in beneficij fundatione appositæ.

40 Et cognoscit de causis Episcoporum, & totius prouinciæ.

41 Et idem est in Concilio Primatiali.

42 Concilium primatiale Archiepiscopi Pisani primatis.

43 Patriarcha, Primas, & Archiepiscopus nequeunt derogare qualitati in fundatione beneficij appositæ diœcesum suorum suffraganeorum.

44 Nisi suffraganeus esset negligens in certis casibus.

45 Et in alijs casibus.

46 Episcopus derogare nequit qualitati appositæ in fundatione beneficij.

47 Etiam cum consensu patroni.

48 Collatio beneficij patronati facta spreto patrono est ipso iure nulla.

49 Episcopus si ignoret donationem iurispatronatus, & instituat præsentatum à donatore quid dicendum.

50 Permutatio facta spreto patrono est nulla.

51 Collatio facta spreto patrono quando valeat.

52 Et quando extinctũ est iurepatronatus.

53 Episcopus non potest commendare beneficium iurispatr.

54 Episcopus non potest dispensare, vt quis habeat duo beneficia requirentia residentiam.

55 Capitulum Sede Episcopali vacante non potest derogare qualitati appositæ in fundatione beneficij.

56 Inferior non potest legi superioris derogare.

57 Capitulum Sede vacante non potest conferre beneficia.

58 Nec etiam tunc succedit in præsentatione, seu electione ad Episcopum spectante.

59 Capitulum Sede vacante potest præsentatos instituere, & electos confirmare.

60 Capitulum Sede vacante, vel eius Vicarius potest facere quascunque collationes necessarias.

61 Optio habet vim collationis.

62 Sequester ecclesiæ cathedralis, vel alterius conferre, & præsentare potest.

63 Sed non potest derogare qualitatibus beneficij.

64 Prælatus secularis habens iurisdictionem quasi Episcopalẽ non potest derogare qualitati appositæ in fundatione beneficij.

65 Indirectè aliquando potest.

66 Vicarius Episcopi, seu Capituli, aut alterius non potest derogare qualitati appositæ in fundatione beneficij.

67 Prælati regulares nequeunt derogare qualitati appositæ in fundatione beneficij secularis existentis in eorum ecclesijs.

68 Derogationem impetrans qualitatis appositæ in fundatione beneficij quid seruare debeat.

69 Derogatio valet, si adsit iusta causa.

70 Et si exprimantur quæ de iure sint exmenda.

71 Et si exprimatur cura animarum.

72 Et qualitas iurispatr.

73 Et coram inferiori fieri debet mentio iurispat. ecclesiastici.

74 Vnio beneficij exprimi debet.

75 Et obligatio residentiæ, &

76 Valor beneficij exprimi debet.

77 Et in beneficio electiuo debet exprimi modus electionis.

78 Verus modus acquirendi beneficium semper exprimi debet.

79 Item status secularis, vel regularis beneficij.

80 Et si beneficium sit hospitale.

81 Siue monoculare.

82 Verus vacationis modus exprimi debet.

Et

Et

133 *Et quilibet habens interesse debet citari.*

134 *Quod ad omnes tangit ab omnibus debet approbari.*

135 *Episcopus in derogatione facienda debet requirere consilium Capituli.*

136 *Derogatio qualitatis beneficij quibus modis expiret.*

137 *Derogatio commissa per rescriptum iustitiæ, expirat re integra morte committentis.*

138 *Secus si commissa sit per rescriptum gratiæ.*

139 *Derogatio expirat per mortem naturalem commissarij.*

140 *Derogatio expirat per mortem naturalem, & interdum ciuilem subdelegati à commissario.*

141 *Et per mortem illius, cui primo est delegata.*

142 *Et per mortem ciuilem delegati regulariter non expirat.*

143 *Derogatio per rescriptum gratiæ, seu per modum priuilegij personalis extinguitur cum persona impetrantis*

144 *Derogatio concessa per rescriptum gratiæ, vel iustitiæ per mortem ciuilem eam impetrantis quando expiret.*

145 *Derogatio concessa per rescriptum iustitiæ, re integra expirat per mortẽ eius, contra quem erat.*

146 *Non autem per illius mortem ciuilem.*

147 *Derogatio concessa per rescriptum gratiæ, vel priuilegij expirat per lapsum temporis in ea positi.*

148 *Et si sit concessa ad beneplacitum concedentis expirat eius morte.*

149 *Derogatio quando cesset cessante causa, quæ ab initio fuit vera.*

150 *Quæ non cessat si sit deducta ad actũ consummatum.*

151 *Nisi esset concessa tali causa durante.*

152 *Derogatio qualitatis in fundatione beneficij appositæ facta ob fructuum diminutionem, cessat auctis fructibus.*

153 *Princeps quando possit derogationem reuocare.*

154 *Derogatio prior non censetur reuocata per posteriorem.*

155 *Commissarius derogationis non potest eam reijcere.*

156 *Et si alij eam comittat, perdit iurisdictionem.*

157 *Vel si alium in socium adhibeat non habentem aliquam iurisdictionem in ea.*

158 *Et si deferat appellationi perdit iurisdictionem.*

159 *Derogaturus si fuerit recusatus, quid agendum.*

160 *Compromisso pendente super beneficio, potest alter adire ordinarium &c.*

161 *Pendente laudi reductione suspenditur laudi executio, & potestas ordinarij.*

162 *Appellatio interposita ab inferiore derogare volente eius iurisdictionem spendit.*

163 *Derogationis executio suspenditur, pendente nullitate super ea*

164 *Derogatio extinguitur per renunciationem eam impetrantis.*

165 *Et etiam per tacitam.*

166 *Derogatio concessa per rescriptum gratiæ, vel priuilegij per non vsum aliquando expirat.*

167 *Et per contrarium vsum.*

168 *Et per ipsius derogationis abusum.*

CAPVT TERTIVM.

De Derogatione qualitatum in fundatione beneficij appositarum.

1 EX supradictis satis liquet iuspatr. acquiri ex fundatione, constructione, & dotatione ecclesiæ, seu Capellæ cum consensu Episcopi, in cuius diœcesi ecclesia, seu capella constructa est, & fundata, & in tali fundatione posse fundatores apponere qualitates, & conditiones cum Episcopi consensu, vt dixi supra libro primo, & secundo.

2 Nunc est videndum, an aliquando derogari possit talibus qualitatibus,

tatibus, & à quibus derogari possit, & resolutiuè procedendo dico.

3 Primò fundator beneficij, siue ex testamento, aut alia simili vltima voluntate siue inter viuos eidem apponens aliquam qualitatem, eidē qualitati post Episcopi, & ordinarij approbationem,& consensum derogare non potest. *Lamber. de iurep. lib.1.p.1.quæst.4.princ.art.7. in fine. & art.10.num.4.* potest tamen cum Episcopi consensu ex iusta causa pro
4 vna vice alterare conditiones, & qualitates in fundatione appositas. *Lamber.vbi sup.lib.2.par.1. quæst.7. art.30.num.2.3.& 9. Garc.de beneficijs.par.7.cap.1.num.103.* item idem est, si fundator in limine perfectæ
5 fundationis cum consensu eiusdem ordinarij reseruauit sibi facultatem immutandi qualitates à se in fundatione beneficij appositas. *Lamber. vbi sup.lib.1.par.1.quæst.9.art.1. in 3.conclus.ampl.10.& art.2.*

6 Secundò, hæres fundatoris, vel alius successor non potest derogare qualitati in fundatione beneficij appositæ; quia factum defuncti approbare tenetur. *l.vlt.ff.de hæred. instit. Lamber.vbi sup.lib.1.par.1. quæst.4. art.3.& facit tex. in cap. quærimoniam.de iurep.* & *Concilium Triden. sess.25.de reform.cap.5.* nisi à fundatore in fundationis limine cum con-
7 sensu ordinarij fuisset reseruata facultas talia faciendi. *Lamber.d.lib.1. par.1. quæst.9.art.1. conclus.3. ampl. 10.& art.2.num.14. & seq.* potest tamen hæres, & successor alterare qualitates conseruantes,seu concer-
8 nentes principaliter eorum fauorē. *Lamber.vbi sup.lib.3.quæst.5. art.3.*
9 *ad fin.*& potest patronus, & quilibet fundatoris successor consentire, vt absque eius præsentatione beneficij collatio fiat. *Lamber. vbi supr. lib.2. par.3. quæst. 2. art. 2. & quæst. 9. art.24.*

10 Tertiò, executor testamentarius, aut alius à fundatore deputatus regulariter non potest derogare qualitatibus in fundatione beneficij appositis ex *cap. tua nobis.& cap.Ioannes. de testam.* Card. Mantica,*de coniectur.vltim.volunt.lib.3. tit.3. nu.8.*
11 nisi cum ordinarij consensu fuerit executori auctoritas data talia faciendi,quia cum d.consensu ordinarij talia agere poterit. *Marian.Soccin.in tract. de libelli oblat. num.21. Bart.in l.captatorias in fin. C. de test. milit.*

12 Quarto, beneficiatus, aliusue ad cuius fauorem apposita fuit aliqua conditio,seu qualitas in fundatione beneficij potest per suum consensum dictæ qualitati derogare, quia vnus-
13 quisque fauori suo renunciare potest. *l.si quis in conscribendo. C. de pactis.* veluti,si beneficium non sit sacerdotale, potest tamen beneficiatus effici sacerdos, & pluries celebrare, quàm ex fundatione sit obli-
14 gatus; non potest tamen reducere numerum missarum, eò, quòd decreuerint reditus, sed ad Episcopum pertinet. *Azor. instit. moral. par.2. lib.2.cap.24.quæst.6. Moneta, de commut.vltim.volun.cap.10.nu.241 & seq.*

15 Quintò, per præscriptionem, seu consuetudinem potest interdum derogari qualitatibus, seu conditionibus in fundatione beneficij appositis, quoad præscriptionem probatur ex *cap.consultationibus.de iurep. Moneta vbi sup.num.244.& seq.* quoad consuetudinem probatur ex *cap.Abbate. cum ibi not.de verb. signif.& c. postulasti. vbi Innoc.&* Abb.*de iurep. Lamber.vbi sup.lib.3. quæst.5. art.6. num.4.& 9. Nauarr. cons.6. aliàs 7. de cler.non resid.*

16 Sextò, Summus Pontifex derogare potest qualitatibus in beneficiorum fundationibus appositis, quamuis non censeatur derogare, nisi expressè deroget,& probatur ex *clem.quia contingit.vbi glos.& Doct. de relig.domib.*& ratio est,quia Papa potest de iure supra ius positiuum
17 dispensare. *cap. proposuit. de concess. præb.*

præb. Lamber. *vbi sup. lib.3. quæst.5. art 3.num.4.& d.lib.2.par.3.quæst.9 ar.10.Felin.in tract.quando lit.Apostol.noc.patr ecclef.ampl.7.nu.7. Flamin.Paris.de resign.benef.lib.2.quæst. 11.num.8.& lib. 11.quæst.3.num.95.* Gonzal.*in comment.ad reg.8.Cancell. glos.5.§.6.num.28.*Garc.*vbi sup.p.5. cap.1. num. 510. Moneta vbi supra num.249.*

18 Et prima qualitas beneficij, cui Papa derogare potest, est secularitas, seu regularitas beneficij, ex *cap. regula. dist. 18. & cap. 1. & cap. translato, de constit. Hoieda de comp. & incompatib. benefic. par.1. cap.24. num.93. Gonzal. vbi sup. glos.7. nu.5. & 6.*

19 Secunda est qualitas manualitatis, seu amouibilitatis, & perpetuitatis beneficij, de qua *Gonzal. d. glos.5. §.6. & glos.8. num. 7. & 24.* Paris. *vbi sup. lib.2. quæst.11. & lib.10. q.2. num.37.* Garc. *vbi sup. par.1. cap.2. num.71.*

20 Tertia est qualitas beneficij curati, vel non curati, seu cum cura animarum, & sine cura, de qua in *cap. cum in illis. in princ. de præb. lib.6. & clem. si romanus. de præb.* & huic qualitati Papa derogare potest. *cap. quia nonnulli. de cler. non resid. & Concil.* Triden. *sess.23. de reform. cap.1. cap. extirpandæ. §. qui vero. & cap. de multa. de præbend.*

21 Quarta qualitas est personalis residentiæ, cui Papa potest derogare probatur in *cap. vlt. de rescrip. lib.6. Moneta vbi sup. num.253.*

22 Quinta qualitas est certæ ætatis, vel sacerdotij, aut alterius ordinis beneficio in fundatione apposita, cui Papa derogare potest ex *dict. cap. proposuit. de concess. præbend. declarat Garc. vbi sup. par.7. cap.1. num. 116.*

23 Sexta est qualitas, veluti, quòd talis præbenda sit theologalis pœnitentialis, magistralis, aut Doctoralis, & huiusmodi, de qua *Gonzal. vbi sup. glos.9. §.2. Garc. vbi sup. p.5. cap. 4. à num. 108. ad num. 133. &* probatur ex *d. cap. proposuit. Moneta vbi sup. num.256.*

24 Septima qualitas est, quòd beneficium sit electiuum, idest, quod per electionem quis ad regimen dicti beneficij assumatur, siue quod beneficium sit collatiuum, quod de eo, quis per collationem prouideatur, & huic qualitati Papa potest derogare. *cap. cum in cunctis. §. vlt. c. quia propter. §. qui vero. & cap. cumana in fine. de elect.*

25 Octaua, & vltima qualitas est, quod beneficiũ sit iurispatronatus, de qua in sequenti.

26 Septimò, Papa potest derogare iuripatronatus ecclesiastico, laicali, & mixto. de quo latè dixi in cap. præcedenti.

27 Octauò, Concilium Generale etiam legitimè congregatum regulariter non potest absque speciali Papæ auctoritate delegantis, vel derogationem confirmantis, derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis, quia concilium est inferius Papa, sine cuius confirmatione con-
28 cilij decreta nullam vim habent. *c.1. cap. regula vestra. & cap. multis. distinct.17. melius in cap. significasti. in princ. vers. aiunt in conc. de elect.* Card. Albanus *in tractat. de potestate Papæ. par.2. à num.111. ad num.190.* neque potest Concilium sine Papæ
29 auctoritate contra iura positiua disponere, illisue derogare. *Thom. Cãpeg. in tract. de conc. cap.37. num.1. & Cardin. Iacobatius in tract. de Concilio. lib.5. art.17. nu.1. & 4. & lib.6. art.6. num.1.*

30 Nonò, Cœtus, & Collegium Illustrissimorum S. R. E. Cardinalium
31 nõ potest regulariter derogare qualitatibus in beneficij fundatione appositis, quia si de hoc quæratur viuente Papa, qui vel captus sit ab hostibus, vel aliàs esset effectus inutilis, tunc per eius Vicarium, vel Coadiutorem id poterit expediri cum consilio DD. Cardinalium. *Card. Iacob. vbi sup. lib.4. art.3. à n.1. ad 36.*

Nec

31 Nec etiam Sede vacante illud
poterit Collegium Cardinalium,
quod succedit Papæ in iurisdictio-
nalibus saltem in habitu, & quoad
aliqua in actu. *glos.approbata in cap.*
vnico.§.omnem personam. verbo Sede
vacante.ad fin. de schismat.lib.6. at-
tamen non potest derogare regula-
32 riter constitutioni Papæ, seu Conci-
lij, vel contra talem constitutionem
disponere, seu dispensare. *S. Anto-*
ninus in summa. par.3. tit.22. cap.2.
§. Collegium Cardinalium. Cardin.
Iacobat.vbi sup.lib.5.art.17.num.10.
33 ideo nec Sede Vacante poterit Col-
legium Cardinalium derogare qua-
litatibus in fundatione beneficij ap-
positis, nam hæc derogatio non est
de casibus exceptis *in cap. vbi peri-*
culum.de elect.lib.6. & in clem.ne ro-
mani de elect. cum hæc derogatio à
sacris canonibus prohibeatur, & à
Conc.Trid.sess.22.de reform.cap.4.&
sess.25.de reform.cap.5.Garc.vbi sup.
par.5.cap.2.num.6. qui ait Collegiũ
Cardinalium Sede vacante non
posse beneficia conferre. *vide Mone-*
tam vbi sup.num.301.& seqq.
34 Decimò, legatus Apostolicæ Se-
dis non potest regulariter derogare
qualitatibus in beneficij fundatione
appositis, cum derogatio prohibea-
tur à *Conc.Trident. d.sess.25.de refor.*
35 *cap.5.*& quia legatus etiam de late-
re regulariter derogare non potest
iuripositiuo, præsertim conciliari.
Sanchez de matrim.lib.7. disputat.6.
num.15. & 16. Nic. Boerius in tract.
de potestate legati à latere. quæst. 1.
num.44. Card.Iacobat. vbi sup. lib.5.
art.20.num.1. Garc.vbi sup. par.11.
cap.5.num.371. & dixi in præceden.
cap. in fine.
36 Vndecimò, pœnitentiaria Apo-
stolica regulariter derogare non po-
test qualitatibus in beneficij funda-
tione appositis, id enim aduersatur
Conc. Trid.in supradicto c.5. & infe-
rior non potest tollere legẽ superio-
ris.*d.clem.ne romani.in princ.de elect.*
37 nam Summus Pœnitentiarius potest
tantum concedere ea, quæ sunt secũ-
dum ius. *Rebuff. in praxi benef.tit.de*
dispensat. ad plura beneficia. num.37.
38 quia pœnitentiaria fuit instituta, vt
vice Papæ absolueret, vel daret fa-
cultatem absoluendi à censuris ec-
clesiasticis, & pœnis, ac delictis ipsi
Papæ reseruatis. *Card. in d. clem.ne*
romani.§.eo tamen prouiso.num.1.&
5.Azorius vbi sup.par.2.lib.5.c.38.
39 Duodecimò, Concilium Prouin-
ciale Episcoporum à Metropolitano,
seu Archiepiscopo congregatum,
quamuis regulariter derogare ne-
queat qualitatibus in fundatione be
neficij appositis, interdum tamen
poterit in diœcesibus in quibus pos-
sunt Episcopi ad tale Concilium
conuenientes. *Garc. vbi sup. par.5.*
cap.2.num.7. quia dictum Conciliũ
40 cognoscit de omnibus causis Eccle-
siasticis totius Prouinciæ, & habet
iurisdictionem super omnes de Pro-
uincia. *c. propter.il'1. & 2. distinct.*
18.cap.scitote 6.quæst.3. idemque est
dicendum de potestate Concilij Pri
41 matialis quoad diœceses, & Prouin
cias Archiepiscoporũ subiectorũ, &
de potestate Concilij Patriarchalis
quoad diœceses, & prouincias Pri-
matum subiectorum, vt colligi potest
ex *c.nullus Primas. quæst. 3.* vt esset
Concilium Primatiale Illustrissimi
42 Dom. Achiepiscopi Pisani Primatis
Corsicæ,& Sardiniæ, & legati nati.
43 Decimotertiò, Patriarcha Primas, &
Archiepiscopus non possunt regu-
lariter derogare dictis qualitatibus
in beneficij fũdatione appositis diœ-
cesum suorum suffraganeorum. *d. c.*
nullus Primas. & cap.sicut vnire. de
excessib.prælat. nisi suffraganeus esset
negligens in casibus, in quibus de-
44 rogationem concedere tenetur, tunc
vel per appellationem seu querelam
aditus Patriarcha, Primas, seu Ar-
chiepiscopus vel compellet suffraga-
neum ad derogationem faciendam,
vel ipse derogabit. *Moneta vbi sup.*
num. 345. poterunt tamen Patriar-
45 cha, Primas, & Archiepiscopus de-
rogare

rogare qualitatibus appositis in fundatione Cathedralium suorum suffraganeorum in casibus, in quibus Episcopus potest respectu inferiorum ecclesiarum sibi subiectarum, quod declara, vt per *Monetam vbi sup.num.*346.

46 Decimoquarto, Episcopus derogare nequit regulariter qualitatibus in beneficij fundatione appositis, quia talis derogatio est iuri positiuo contraria, & inferior non potest derogare legi superioris, & de Episcopo latè *Garc. vbi sup. par.*11. *cap.*5. *num.*344. & 371. & quod non pos-

47 sit derogare etiam cum consensu patroni ex *decreto Concil.* Trid.*sess.*25. *de reform.d.cap.*5.*tenet Vgolinus de off.& potest.*Episcopi.*cap.*52.§.1.*n.*8. *Marcus Anton.Genuen.Episcopus Isemien.in sua praxi Archiep. Neapolit. cap.*14.*num.*10.*Garc.vbi sup.par.*7. *cap.*1.*num.*111.112. & 113. quamuis multi contrarium teneant relati à *Moneta vbi sup.num.*352. *idest*, Nauarr.*in manuali, de oratione*, c.3. *num.*73.Prax.Archiep.*leonts. in cap.* 26.*num.*35.& Garc.*d.cap.*1. *nu.*66. refert decisionem Rotę in casu diminutionis numeri missarum cum consensu patroni ex redituum diminutione. idem Garc. *d. cap.*1. *num.* 125.

48 Hinc infertur, quòd institutio, seu collatio ab ordinario facta de beneficio spræto patrono, infra tempus datum ad præsentandum est ipso iure nulla. *c. decernimus.* 16.*quæst.* 7. Lambertin.*vbi sup.lib.*2.*p.*3.*quæst.*2. *art.*2.*num.*2.*Garc.vbi sup.par.*5.*c.*9. *à num.* 231. quod est verum etiam in iurepatr.ecclesiastico. *Abb.in cap. illud.nu.*3. *de iurepat.* idem est quando patronus est absens, & Episcopus confert iure deuoluto, tunc enim non tenet collatio. *Garc. vbi supra num.* 251. quod fallit, si Episcopus

49 ignoret donationem iurispatr.& instituit præsentatum à donatore, vel quando Episcopus contulit beneficium ipsi patrono, vel quando patronus post consensit collationi factæ sine sua præsentatione, vel quādo patronus fuit præsens, & non cōtradixit collationi factæ sine sua præsentatione, vel quando patronus non consensit, nec contradixit absēs infra tempus datum ad præsentandum, tunc enim conualidatur per lapsum dicti temporis, vel si patronus præsentauit indignum; idem dicendum est in permutatione beneficiorum facta spræto patrono, nam

50 conualescit si patronus non reclamet intra tempus datum ad præsentandum, valet tamen collatio derogatoria iurispat.facta cum clausula, dummodo accedat consensus patronorum, tunc enim requiritur consensus expressus, & non sufficit tacitus inductus ex lapsu quatuor mensium.

51 item valet collatio facta spræto patrono, quando patronus præsentare nequit quem vellet, vel quando collatio facta fuit contra præsentationem factam à maiori parte ob euitandum scandalum, vel quando non fuit facta præsentatio intra quadrimestre, vel quando patroni litigantes super iurepatr.beneficij vacantis litem non terminant intra tempus datum ad præsentandum, vel quando plures cumulatiuè sint pręsentati, quia tunc Episcopus instituit quem vult, & idem est, quando extinctum est iuspatronatus, quia nullus sit hæ-

52 res patroni, de quibus omnibus latè dixi supra in multis capitibus, & vide Lambert.*vbi sup.par.*3.*lib.*2.*q.*2. *art.*2. & *quæst.* 4. *art.*8. & *quæst.* 7. *art.*2. & *art.*5. Garc. *d.cap.*9.*num.* 232.*nu.*233.& 234.247.250.253. & 254. & *Monetam vbi sup. à num.* 361.*ad* 378.

53 Infertur secundò, quòd Episcopus non potest perpetuo, idest ad alicuius vitam commendare beneficiū iurispatr. absque patroni consensu. *glos.in cap.nemo deinceps. verbo commendare.de elect.lib.*6. Lambert.*dict. quæst.*7.*art.*1.& *dixi sup.*

54 Infertur tertiò, non posse Episcopum

pum regulariter dispensare, vt quis obtineat duo beneficia requirentia personalem residentiam, licèt alij cõtrarium teneant, vt per *Hoiedam de benef. compat. & incompat. par. 1. c. 12. num. 13. & par. 2. cap. 12. num. 12. Garc. vbi sup. par. 11. cap. 5. nu. 369. vbi sup. num. 370. & seq. ex* Concil. *Trid. sess. 24. de reform. cap. 17.* ait id hodie esse clarum, cum Concilium ibi statuat, vt vnum tantum beneficium ecclesiasticum singulis conferatur, quod si non sufficiat ad honestam vitæ beneficiati substẽtationẽ, liceat aliud simplex beneficium sufficiens eidem conferre, dummodo vtrumque personalem residentiam non requirat, contra quod Concilium Episcopus dispensare non potest nisi in casibus à iure expressis.

55 Decimoquintò, Capitulum Sede Episcopali vacante derogare non potest regulariter qualitatibus appositis in fundatione beneficij, quia licèt tunc Capitulum succedat Episcopo in iurisdictione ordinaria contentiosa, & voluntaria competente iure communi, seu speciali, & accidentali illi vt ordinario, & in iurisdictione delegata Episcopo per canonem, tamen, quia tunc Capitulum est inferius Papa, qui iubet dictas qualitates obseruari ex *Conc. Trid. sess. 25.*
56 *de reform. d. cap. 5.* & inferior nequit legi superioris derogare. *c. cum inferior. de maiorit. & obed.* nec etiam potest dictis qualitatibus derogare, quia nec Episcopus id potest, vt supradictum est. *Moneta vbi sup. n. 388*
57 tunc enim Capitulum, nec etiam beneficia conferre potest. *cap. 1. ne Sede vacante. cap. 1. de institut. lib. 6. c. vnico. §. 1. ne Sed. vac. lib. 6. Garc. vbi sup. par. 5. cap. 7. num. 53.* Secus si collatio spectet ad Episcopum, & Capitulum. *glos. in cap. vlt. §. 1. verbo, Episcopi. de suppl. negl. præl. lib. 6.* nec etiã
58 tunc Capitulum succedit in præsentatione, seu electione ad Episcopum spectante. *Garc. d. cap. 7. num. 526.* & de beneficijs vacantibus Sede Episcopali vacante habetur regula secunda Cancell. Apost. relata à *Quaranta in summa Bullarij in verb. Reg. Cancell. Apost.* & declarat *Garc. vbi sup. par. 5. cap. 1. à num. 221. ad 225. & d. c. 7. num. 87. & seq.* vbi ait Capitulum Sede Episcopali vacante posse conferre beneficia si ad Episcopum, & Capitulum simul collatio pertinebat, vel si ex consuetudine Ecclesiæ, vel statuto beneficiorum collatio ad aliquem pertinet cũ consilio Capituli; potest etiam tunc
56 Capitulum præsentatos instituere, electosque confirmare. *cap. cum olim de maior. & obed. cap. 1. de institut. lib. 6. Garc. d. cap. 7. nu. 54. vbi à num. 55. ad 75.* tenet, & probat, quascum-
60 que beneficiorum collationes necessarias fieri posse à Capitulo Sede vacante, seu ab eius Vicario. ibique *num. 77.* exemplificat in optione facienda ab antiquiori, quo casu non est libera collatio, sed necessaria, vt in *cap. vlt. de constit. lib. 6.* quamuis secundum veriorem opinionem in optione non requiratur collatio cũ optatur titulus, quia ipsa optio in
61 vim cõsuetudinis approbatę factæ collationis vim habet, seu canonicæ institutionis. *Rota decis. 6. de consuetud. in nouis. &* de auctoritate Capituli Sede vacante in collatione beneficiorum latè *Pauinus in tract. de off. & potest. Capit. Sede vacante p. 2. quæst. 2. princ. num. 13. & Quaranta in d. summa Bullarij, in verb. Capitulum Sede vacante. & ibi additio.* sequester autem Ecclesię Cathedralis,
62 vel alterius cum sit administrator, & fructuum collector, conferre, & præsentare potest, vt de magis communi opin. *Lambert. vbi sup. lib. 1. par. 2. quæst. 9. art. 3. Garc. d. p. 5. c. 6. n. 1. & seqq.* dummodo sit persona ecclesiastica, non laicus, tunc enim solum in iurepatr. laicali præsentare posset. *Garc. d. nu. 1.* attamen talis sequester derogare nequit qualitatibus dicti
63 beneficij nisi quantum potest Episcopus. *Moneta vbi sup. num. 408.*

64 Decimoſextò, Prælatus ſecularis habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſua quaſi diœceſi, vt eſt Præpoſitus Piſciæ nullius diæceſis in Thuſcia derogare non poteſt dictis qualitatibus beneficiorum ſibi ſubiectorum, niſi quantum poſſunt Epiſcopi in ſua diœceſi. *Moneta vbi ſupra num.*409. & talis prælatus habẽs
65 ius inſtituendi ad patronorum præſentationem poteſt indirectè derogare dictis qualitatibus, ſi data negligentia patronorum in præſentando ipſo iure deuolutionis prædicta beneficia liberè conferat. *Lambert. vbi ſup. lib. 2. par. 3. quæſt. 7. art. 1. vſque ad decimum.*

66 Decimoſeptimò, Vicarius Epiſcopi, vel Vicarius Capituli Sede Epiſcopali vacante, vel Vicarius Prælatorum ſecularium quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentium regulariter non poteſt derogare prædictis qualitatibus in beneficij fundatione appoſitis etiam in illis caſibus, in quibus poteſt ille, cuius eſt Vicarius, niſi ad id ſpeciale habeat mandatum. *Moneta vbi ſup. nu.*410.

67 Decimooctauo. Prælati Regulares derogare nequeunt qualitatibus appoſitis in fundatione beneficiorum ſecularium exiſtentium in ſuis eccleſijs regularibus. quod autem ad beneficia ſecularia poſita extra ſuas eccleſias, in quibus eccleſijs habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt ſicuti Epiſcopi quoad beneficia ſuarum diœceſum. *Monet. vbi ſup. num.*411.

68 Secundò principaliter eſt videndum, quæ ſeruare debeat impetrans derogationem qualitatum in beneficij fundatione appoſitarum, &

69 Primò requiritur iuſta cauſa, puta, vtilitas publica, ſeu bonum commune, neceſſitas, vel priuata vtilitas coniuncta cum aliquo communi bono. *Moneta vbi ſup. à num.* 412. *ad* 421.

70 Secundo, vt exprimatur qualitas, quæ de iure, vel ſtylo Curiæ eſt exprimenda aliàs nulla redditur impetratio. *Sanchez de matrimonio. lib.*8. *diſputat.* 21. *num.* 13. & infraſcriptæ qualitates ſunt exprimendæ.

71 Prima, cura animarum, vt patet ex *cap. ſcum in illis. in princ. de præb. lib.6.*

72 Secunda qualitas iuriſpatr. laicalis vel mixti quoad impetrationem faciendam à Papa, vel legato ex regula 41. Cancell.

73 Et quoad impetrationem coram inferioribus erit habenda mentio etiam iuriſpat. eccleſiaſtici. *Monet. vbi ſup. num.*431.

74 Tertia vnio beneficij, quod impetratur facta alteri beneficio per ordinarium ex *cap. quamuis. de reſcript. lib.6. & ex reg. Cancell. de non tollen. iur. quæſ.*

75 Quarta obligatio reſidentiæ annexæ beneficio. *Garc. vbi ſup. par.*3. *cap.*2.

76 Quinta valor beneficij ex *regula Cancell.*44.

77 Sexta, in beneficio electiuo debet exprimi modus electiuus. *dict. cap. cum in illis. §. illis vera,* & habetur in *reg. cancell.*56. *ſeu* 57. & ſi beneficiũ ſit commendatum, fiat mentio de commenda, & ſemper exprimi debet verus modus acquirendi beneficium, quod quis vult impetrare. *Moneta vbi ſup. num.*435.

79 Septima, ſtatus ſecularis, vel regularis ipſius beneficij ex *cap. cum de beneficio de præb. lib. 6. & Concil. Trid. ſeſſ.*14. *de reform. cap.*10.

80 Octaua, ſi beneficium eſt hoſpitale debet exprimi. *Menoch. de arb. iud. caſu* 201. *num.*88.

81 Nona, ſi beneficium eſt monoculare, ideſt, vnicum ſpectans ad collationem ordinarij. *Menoch. ibid. num.* 94. *Gonzal. ubi ſup. gloſ.*9. *§.*4. *num.* 4. *&* 5.

82 Decima, debet exprimi verus vacationis modus, quia expreſſo vno modo non venit alius, quamuis nullo expreſſo vocationis modo, omnis modus vacationis veniat. *Menoch. ibidem num.*

num. 110. excepta gratia si neutri.

83 Decimaprima, debet exprimi qualitas illius, per cuius obitum vacauerit beneficium. *vt ex Doct. in cap. susceptum. de rescript. lib. 6. Menoch. ubi supra casu* 201. *num.* 110. Gonzal. *ubi supra glos.* 52. *num. 6. Garc. ubi supra par. 5. cap. 1. à num.* 273. *ad* 343.

84 Decimasecunda, debet exprimi reseruatio beneficij, vt si vacauerit in mense Apostolico *ex regula octaua Cancell.* & si plures sunt reseruationes omnium mentio faciẽda est, alias gratia est nulla. item exprimenda est assectio beneficij, ne gratia sit subreptitia. *Gonzal. d. glos.* 52. *num.* 34.

85 Decimatertia, exprimi debet initium ingressus in beneficium, vt intratio, *Felin. in cap. in nostra. nu.* 10. *& in cap. postulasti nu.* 14. *de rescrip. Ant. Gabr. com. conclus. lib. 6. tit. de clausulis. cõclus. 4. Garc. ubi supra par. 11. cap. 10. num.* 225. *Menoch. d. casu* 201. *num.* 129.

86 Decimaquarta cũ impetratur beneficium Ecclesiæ inferioris, exprimi debet nomẽ Sancti illius. *Menoch.* 201. *num.* 134.

87 Decimaquinta, debet exprimi nomen Canonici, per cuius obitum vacauit Canonicatus, & præbenda. *Staphil. de lit. grat. rubr. de mod. & form. impetr. vers. ideo Menoch. ibidem num.* 135.

88 Decimasesta, debet exprimi statutum si adest, quod obstet impetrationi beneficij *Menoch. ibi num.* 136. *& facit cap. primum de constit. lib. 6.*

89 Decima septima exprimi debet, an sit dignitas, personatus, vel officium, vt patet tot regula 56. seu 57. *Cãcell.* vel si sit præluenda serendo talis, diaconalis, vel subdiaconalis. *facit c. ei, cui. de præb. lib. 6. & clem. 2. de æt. & qualit.* vel si sit magistralis, theologalis, doctoralis, vel pœnitentialis. *Gonzal. ubi supra gloss. 9. §. 2. num.* 78.

90 Decimaoctaua, exprimi debet collatio beneficij alteri facta non solum acceptata *in cap. si beneficia. de præb. lib. 6.* sed etiam nondum acceptata. *cap. accedens de præb.*

91 Decimanona debet exprimi alterius colorata possessio beneficij, quod impetratur. *cap. cum nostris de concess. præb. Menoch. d. casu* 201. *num.* 139.

92 Impetrans debet mentionem facere de beneficio, quod obtinet *ex cap. cũ adeo. cap. postulasti. cap. ad audientiam. il secundo cap. in nostra. & cap. si proponente de rescript. Menoch. ubi sup. num.* 141. etiam si sit beneficium tenue. *d. cap. si proponente.* vel etiamsi non sit consecutus d. primum beneficium, sed solum habet mandatum de prouidendo. *Card. in clem. 2. quæst. 12. de off. ord.* etiamsi impetrans d. beneficio fuisset spoliatus. *Menoch. ubi sup. num.* 144. quia per spolium non amittitur titulus,

93 sed sola possessio, quæ facile recuperari potest. *Moneta vbi supra num.* 450. etiamsi impetrãs d. primum beneficium occupasset. *Menoch. ubi sup. nu.* 45. vel etiamsi sit beneficium manuale, & amouibile. *Menoch. ibidem nu.* 46. & etiamsi d. beneficium esset resignatum, sed resignatio nondum à Superiore admissa, etiamsi impetrans esset ordinatus ad titulum alterius Ecclesiæ, cum talis titulus

94 habeatur pro beneficium, & impepetrans de canonicatu, quem habet sine præbenda mentionem facere debet, & de pensione quam habet super alio beneficio. *Menoch. vbi supra num.* 47. 49. & 51. & sunt etiam ex-

95 primendæ qualitates beneficij obtenti, quæ munere possent Papam ad non concedendum beneficium, vel ad concedendum sed non eo modo *Dec. in cap. ad aures. num. 12. de rescript. & ibi Felin. num. 2. & 3.* dicit hanc esse commonem, & quoad qualitatem curæ animarum habetur. *in clem. 1. de præbend.* ita exprimi debet valor beneficij obtenti ex *reg.*

96 54. *sess.* 55. *Cancell.* & si impetratio beneficij obtineatur à Legato Sedis

Apo-

97 Apostolicæ beneficij obtenti in ea debet fieri mentio. *cap. vlt. de off. legat. lib. 6. & clem. 2. de off. ordin. vbi Doctor.* attamen non debet fieri mentio beneficij obtenti, quando impe-
98 tratio fit non à Papa, vel eius legato. *d. clem. 2.* neque quando ignoranter obtinet aliud beneficium à Papa, vel eius legato, quod sibi absenti, & ignoranti fuit collatum. *Menoch. d. casu 201. num. 52.* nec mentio fieri debet de stypendijs. *Menoch. ibi nu. 55.* & est probabile, quod quis non
99 teneatur exprimere beneficiũ, quod quis vult cum effectu dimittere. *Moneta sup. q. 457.*

100 Vigesimaprima debet exprimi qualitas clericatus. *cap. cum adeo. de rescript. vbi Dec. nu. 3. Gutier. canon. quæst. lib. 2. cap. 15. num. 34. & Menoch. vbi sup. num. 33.*

101 Vigesimasecunda debet exprimi, simpliciter filius naturalis, vel spurius, seu incestuosus ex *ex cap. 2. de fil. presb. lib. 6. Menoch. vbi sup. nu. 34. Card. Paleottus, de notbis, & spurijs. cap. 57.*

102 Vigesimatertia impetrans debet exprimere suum crimen reddens illum eo beneficio indignum. *Felin. in d. c. postulasti. col. 4. de rescript. Menoch. vbi sup. num. 37.* vt si sit à beneficio remotus, vel excommunicatus ex *c. dilectus il. 1. de rescript.* vel si sit suspensus. ex *c. cum dilectus, de consuetud.* & quæ sint crimina, quæ reddunt aliquem ipso iure inhabilem ad obtinenda beneficia, vide *Garc. vbi sup. par. 7. c. 8.* & dixi sup.

103 Et quamuis de stylo Curiæ in rescriptis gratiæ, seu iustitiæ impetrans absoluatur à censuris ad effectum dicti rescripti dumtaxat consequendum, tenetur tamen excommunicatus suam excommunicationem exprimere pro gratiæ validitate, aliàs non valeret rescriptum, si non sit apposita dicta clausula absolutionis, vt habetur in *cap. 1. de rescript. lib. 6. Suarez de censuris. disput. 17. sect. 1. num. 2. & Garc. d. par. 7. c. 13. nu. 20.* qui dicunt idem esse etiam in rescriptis gratiosis. non tamen prodest di-
104 cta clausula solita in Bullis apponi, teque à quibusuis, &c. insordescentibus per annum in excommunicatione scienter. *Garc. d. c. 13. num. 61.* nec
105 prodest non parentibus rei iudicatæ, incendiarijs, ecclesiarum violatoribus, falsificatoribus, & falsificari procurantibus literas, & supplicationes Apostolicas, & illis vtentibus, hæreticis receptatoribus, & fautoribus eorum, ac res vetitas ad infideles deferentibus, violatoribus ecclesiasticæ libertatis, apostolicis mandatis ausu temerario non obtemperantibus, nuncios, & executores Apostolicos, eorumque officiales impedientibus, qui ob præmissa, vel eorum aliquid excommunicati à iure, vel ab homine per quatuor menses scienter excommunicationis sententiam sustinuerint ex *reg. 65. vel 66. canc. Moneta vbi sup. à num. 464. ad 471.*

106 Vigesimaquarta impetrans beneficium per rescriptum mixtum, aut contra alios impetrantes, debet exprimere suam dignitatem, aliàs gratia est nulla. *c. ad aures. de rescript. vbi Abb. num. 1. & Dec. num. 2.* quod procedit in impetrante beneficia minora, non autem maiora, cum tunc cesset ratio expressa in *d. c. ad aures. ita Menoch. vbi sup. num. 40.* & de alijs qualitatibus in impetratione beneficij exprimendis videndi sunt Doctores supra allegati, & præcipuè *Felin. in d. c. in nostra de rescr.*

107 Vigesimaquinta impetrans derogationem posteriorem vnius qualitatis in fundatione alicuius beneficij appositæ, non tenetur facere mentionem anterioris derogationis eiusdem qualitatis, nisi prior gratia esset irrita, & regulariter specialis derogatio præualet generali. latè *Moneta vbi sup. num. 472.*

108 Vigesimasexta impetrans derogationem dd. qualitatum debet facere mentionem omnium vinculorum, & impedimentorum, quæ expressa re-

tar-

tardarent derogantem à tali commissione derogationis. *Gonzal. vbi sup. glos.* 13. *num.* 92. *Garc. vbi supra par.* 8. *c.* 3. *num.* 54.

109 Vigesimasept. debet exprimi prohibitio talis derogationis facta à testatore. vt est exẽplum in *l. quidã. ff. de vsu, & vsufruct. leg.* quod declara. vt per *Monet. vbi sup. à num.* 474.

110 Vigesimaoctaua falsa expressio eorũ omniũ, & singulorum, quæ suppressa subreptitiam, & nullam gratiam facerent, vitiat mutationem temporalem, seu derogationẽ qualitatum beneficij. *Hoieda de ben. comp. & incompat. par.* 2. *cap.* 12. *num.* 17. veluti si impetrans cum aliud beneficium habeat, asserat se nullum habere, vel si asserat se esse clericum, cum non sit, vel quia impetratur beneficium tanquam vacans, cum non vacet, vel si vacet, non tamen sit expressus verus modus vacationis, vel si sit expressus falsus valor. de quibus. *Moneta vbi sup. num.* 482. *ad* 490. declaratur tamen quòd expressio falsæ causæ, seu qualitatis,
111 quæ verè expressa, seu suppressa redderet etiam faciliorem superiorem ad concedendum, adiecta demonstrationis gratia derogationi qualitatum in fundatione beneficij appo-
112 sitarum, eam non vitiat; secus si causa illa, vel qualitas sit adiecta gratia taxationis, seu taxatiuè, & conditionaliter, & si vnica exprimatur causa etiam impulsiua, si falsa sit, corruit gratia derogationis concessæ, si autem plures causæ siue disiunctiuè, siue copulatiuè exprimantur, quarũ aliquæ veræ sint, alię falsæ, vera existente causa, qua nititur rescriptum, cæterarum falsitas non obest, gratia
113 tamen vitiatur, si per fraudem, & malitiam tacitum fuit verum, vel expressum falsum, & si partes rescripti sint separatæ, seu non habeant
114 connexionem ad inuicem, taciturnitas veri, aut falsi expressio in vna parte non vitiat aliam. vide *Monetam vbi sup. à num.* 490. *ad* 499.

115 Vigesimanona expressio falsa, seu error in nomine illius, ad cuius fauorem fit impetratio derogationis, eã non vitiat, si aliàs constet de corpore, id est de persona, cui fit impetratio. *Sanchez de matrim. lib.* 8. *disput.*
116 21. *num.* 37. quod non procedit, si erratum sit in nomine diœcesis illius, pro quo fit impetratio, vt si sit de diœcesi Pisana, dicatur de Florentina. *Sanchez vbi sup. num.* 39.

117 Trigesima, falsa expressio, seu error in vocabulo, aut alia demonstratione rei, circa quam versatur derogatio, vbi aliàs satis constet, quod de ea re senserit impetrans, vel concedens derogationem, concessionem non vitiat, vt si dicatur beneficium S. Petri, cum sit S. Pauli, & probatur per *tex. in l. si quis in fundi vocabulo. in princ. ff. de leg.* 1. *& per text. in l. demonstratio falsa. ff. de condit. & demonst. in princ.*

118 Trigesimaprima, falsa causa adiecta derogationi alicuius qualitatis in beneficij fundatione appositæ regulariter derogationem non vitiat. ex *d. l. demonstratio falsa. §. quod autem iuris.*

119 Trigesimasecunda, expressio falsa vnius maioris vinculi, seu impedimenti loco minoris diuersæ speciei, vel minoris loco maioris eiusdem speciei in derogatione impetranda, vitiat derogationem. ex adductis per *Sanchez vbi sup. d. lib.* 8. *disput.* 24. *num.* 18. *&* 19. etiamsi impetrationis tempore cõmunis error adesset iux-
120 ta id, quod falso fuit expressum. *Sanchez ibi num.* 20.

121 Trigesimatertia nemo potest sine speciali mandato alteri impetrare rescriptum ad litem, cui accessoria sit derogatio qualitatis appositæ in beneficij fundatione. *c. nonnulli. §. sunt & alij, & c. ex parte. de rescript.* secus si impetretur derogatio per rescriptum gratiæ. *Garc. vbi sup. par.* 6. *cap.* 2. *num.* 4.

122 Trigesimaquarta, gratia derogationis qualitatum in fundatione beneficij

neficij appositarum, vel commissionis ad derogãdum alteri impetrata, ei non prodest, nisi post eius scientiã & acceptationem ex c.1. *vers.ex parte.& ibi glos.in verbo vim suam.de conc.præb.lib.6.* nisi facta sit gratia motu proprio concedentis, & non per hoc concedens dictam gratiam reuocare potest. vide *Monetam vbi sup.num.508.& seq.*

123 Tertio principaliter est videndum de forma seruanda à Superiore in derogatione qualitatum in beneficij fundatione appositarum, &

124 Primo derogatio alicuius ex dd. qualitatibus, quæ priuata auctoritate fieri potest, non est necessariò committenda ordinario, aut ab eo, vel alio superiore postulanda. ex *l.vnica.in princ.C.de Thesaur. lib.10.*

125 Secundò derogatio, quæ à Papa, vel ordinario, alioue inferiore fieri potest, non est necessariò committenda à Papa eisdem inferioribus, sed eam ipsemet exequitur *Moneta vbi sup.num.513.& seq.*

126 Tertiò antequam derogatio à Papa in forma gratiosa concessa executioni mittatur, de eiusdem gratiæ veritate potest Episcopus, & ordinarius cognoscere tãquam Sedis Apostolicæ delegatus ex *Conc. Trid. sess.22.de reform.c.6.* & per clausulas

127 generales in literis apponi solitas, nõ obstantibus, &c. derogatum non censetur qualitatibus in beneficij fundatione appositis. *Moneta vbi supra num.517.& seq.*

128 Quartò in facienda dicta derogatione vel ab ordinario iurisdictione ordinaria, vel ab executore potestate delegata, vbi etiam aliquis ad d. derogationem est vocandus, non est necessaria citatio propriè dicta, nisi post legitimam partis oppositionem seu contradictionem. *Moneta vbi sup.num.519.*

129 Quintò qñ in rescripto talis derogationis adest clausula vocatis vocandis, vel vocatis quorum interest, regulariter sunt citandi illi, qui ex dicto actu lædi possunt. aliàs actus erit nullus; quia dicta clausula inducit conditionem, & formam, qua omissa actus corruit. *c. cum dilecta. de rescript.& c.cum venerabilis. de off.deleg.*

130 Sextò quando non adest dicta clausula, vocatis, &c. tamen ad prædictam derogationem requiritur vocatio illorum, qui ex tali actu lædi possunt, vt ipsis præiudicet, si tamen aliqui non vocentur, tamen actus nõ corruit quoad vocatos. & probatur ex *l.de vnoquoque in princ.ff.de re iudic.*

131 Septimò in tali derogatione regulariter requiritur consensus fundatoris, vel eius hæredis. probatur ex *c. nos quidem de testam. Marc. Anton. Genuen.in praxi cur. Archiep. Neap. c.20.nu.5. Lambertin.vbi sup. lib.2. par.1.quæst.7.art.30.nu.2. cum seq.* quod non procedit, quando tacitè derogatur alicui qualitati appositæ à fundatore, vt si patronus scienter Episcopo scienti præsentet aliquem non habentem dictam qualitatem. *Lambert. d.art.30.num.2.cum duobus seqq.*

132 Item non procedit, quãdo ex causa necessitatis, aut magnæ vtilitatis Ecclesiæ Episcopus derogat dictis qualitatibus, quia tunc id facere potest etiam inuitis patronis. *Lamber. d.art.30.num.3.7.8.12.& 15.*

133 Octauò quilibet præter primũ beneficij fundatorem, vel eius hæredẽ, aut successorẽ habens aliquod principale interesse, vel qui potest habere in tali derogatione, debet regulariter dictæ derogationi consentire, aliàs ei non præiudicat, quia quod ad omnes tangit ab omnibus debet

134 approbari. *c. quod omnes de reg. iur. lib.6.* qui consensus potest etiam post factum interuenire. *c. si qua de rebus. 12. quæst.2. cap. 2. de his quæ fiunt à præl.sine consensu Cap.*

135 Nonò quamuis in tali derogatione, quæ fit auctoritate Papæ non exigatur consilium, seu assensus Capituli

pituli Cathedralis, in cuius Ciuitate vel Diœcesi situm est beneficium, tamen eius consilium saltem exigitur in derogatione facienda ab Episcopo *probatur ex cap. pastoralis. de his, quæ fi. à pr. si, con. cap. & c. si capitulo. de conc. præb. lib. 6.* & nouem regulas in praxi prædictæ derogationis à derogante obseruandis ponit *Moneta vbi supra num. 533. ad 542.*

136 Vltimo principaliter est videndum quibus modis expiret derogatio qualitatum in fundatione beneficij appositarum.

137 Et primò, quoties derogatio committitur per rescriptum iustitiæ, expirat iurisdictio morte naturali, vel ciuili ipsius committentis si res sit integra. *probatur ex l. & quia. ff. de iurisd. omn. iud. cap. relatum. cap. gratum. & cap. licet vndique de off. deleg. & cap. vlt. de off. leg.*

138 Secundò, commissio derogationis prædictæ concessa per rescriptum gratiæ, ita vt gratia facta dici possit, nō expirat morte committentis etiā re integra. *probatur ex cap. si super gratia. de off. deleg lib. 6. & cap. si cui nulla. in primo resp. de præb. lib. 6.*

139 Tertiò, per mortem naturalem commissarij dictæ derogationis expirat in eo commissio etiam quoad negocia cepta, quia mors omnia soluit. *§. deinceps Auth. de nuptijs*; per mortem autem ciuilem suspenditur. *Moneta vbi supra num 541. & seq.*

140 Quartò, per mortem naturalem, & aliquam saltem ciuilem subdelegati à commissario derogationis re non integra expirat iurisdictio in commissario. *ex cap. quamuis. à contrario sensu. de off. deleg. lib. 6.* re autem non integra non expirat. *vt in d. c. quamuis.*

141 Quintò, per mortem naturalem illius, cui primo delegata est derogatio re integra in eius subdelegato expirat facultas derogandi, secus re nō integra. *prob. ex cap. licet vndique. de off. deleg.*

142 Sextò, per mortem ciuilem delegati non expirat regulariter, sed suspenditur in subdelegato talis cōmissio re integra existente quoad dictum subdelegatum. *ex d. c. quamuis.*

143 Septimò, quando derogatio à Superiore conceditur per rescriptum gratiæ, seu per modum priuilegij, si concessio est personalis extinguitur cum persona impetrantis, si sit realis transit ad posteros. *prob. ex l. forma. §. quamquam. ff. de censibus, & cap. priuilegium de reg. iur. lib. 6.*

144 Octauo, derogatio concessa per rescriptum gratiæ, vel iustitiæ per mortem ciuilem eam impetrantis interdum suspenditur, aliquando redditur frustratoria, aliquando ad alios transmittitur, vt per *Monetam vbi supra num. 552.*

145 Nono, per mortem naturalem re integra illius, contra quem quis generaliter derogationē impetrauit per rescriptū iustitiæ dictum rescriptum expirat, *ex c. significauit de rescript.*

146 Decimo, per mortem ciuilem illius, contra quem per rescriptum iustitiæ concessa est derogatio, nunquam d. rescriptum expirat, sed aliquando supenditur, donec dictus aduersarius in pristinum statum restituatur. *vt per Monetam vbi supra n. 554.*

147 Decimoprimò, derogatio concessa per commissionem, vel rescriptū iustitiæ, seu per modum priuilegij expirat per lapsum temporis in ea præstituti. *probatur in l. 2. §. si et iudex ff. de iudic. & cap. de causis in princ.*

148 *de off. deleg.* & si derogatio sit concessa ad suæ voluntatis beneplacitum, regulariter expirat iurisdictio, gratia, seu priuilegium per mortem concedentis etiam re non integra. *probatur ex cap. si gratiose. de rescript. lib. 6. Moneta vbi sup. num. 560.*

149 Decimosecundò, quando causa, quæ ab initio fuit vera, erat finalis causa cōmissionis, vt fieret derogatio, si dicta causa cesset, cessat derogatio regulariter, seu eius commissio, secus si causa erat tantum impulsiua. *Tiraquell. in tractatu, cessante causa cessat*

cessat effectus . in princ.num. 11.12. *&* 13. nisi aliquæ reliquiæ dictæ causæ finalis remanerent, quia tunc non extinguitur dicta derogatio ita in priuilegio tenet *glos.* 1.*in cap. decet. & ibi Dinus num.*3.*&* 4.*de reg.iur. lib.*6.*Tiraquell.vbi sup.limit.*16.*n.*1. *& seqq.* nec tunc cessat derogatio, quæ non aduersatur iuri communi; prout in quouis priuilegio probat. *Suarez lib.*8.*de legib.cap.*30. *num.*2. & in quauis gratia est optimus. *tex. in cap.si cui nulla de præb.in* 6.

150 Decimotertiò quando derogatio deducta est ad actum vltimatum aut consummatum effectum consistenté in vnica actione siue impetrantis, siue concedentis; tunc cessante derogationis causa non cessat ipsa derogatio. *Suarez.d.lib.*8.*de legib.c.*30 *num.*3.*&* 4. quod procedit etiam in actu inchoato, qui pro perfecto habeatur. *Tiraquell.vbi sup.limit.*12.*nu.* 19.idem etiam procedit in actu non consummato, qui venit ex consequentia consummati,& quoad actus futuros, qui commodè diuidi non possunt ab actu iam consumato,non tamen procedit, si dicta derogatio

151 fuerit concessa tali causa durante, quia ea deficiente expirat derogatio *Moneta vbi sup.num.*365. *& seqq.*

152 Hinc infertur, quod derogatio alicuius oneris, seu seruitij in fundatione beneficij adiecti facta ob diminutionem redituum beneficij, cessat ijs auctis. *Tiraquell. vbi sup. in princ. & quoad gratiam . num.* 116. *& quoad priuilegium. à num.* 210. *ad* 220. *quoad dispensationem. Sanchez de matrim. d.lib.* 8. *disput.*30.*nu.*13. *&* 14.& quoad commutationem vltimæ voluntatis. *Moneta vbi supra in tract.de commut.vlt.volunt.cap.*8. *quæst.*5.*concl.*1. *&* 6. attamen non statim cessat dicta derogatio auctis reditibus, sed superioris ministerio declarari debet. *Felin.in cap.cum M. Ferrariensis.col.*8.*de constit.*

153 Decimoquartò Princeps supremus potest ex causa derogationem ad vltimum effectum ex parte concedentis deductam, & ab impetrante acceptatam reuocare, non autem inferior. *Moneta d.c.*8. *quæst.* 6. *conclus.*1. *& ibi conclus.* 3. ait in dubio non censeri reuocatam.

154 Decimoquinto per posteriorem derogationem de eàdem re concessā alteri, non cēsetur reuocata prior derogatio alteri impetranti concessa, nisi de ea mentio fiat. ita in priuilegio tenet *glos. vlt. in c.* 1. *de rescript. Moneta d.cap.*8.*quæst.*6. *conclus.*4.

155 Decimosextò commissarius, cui ex delegatione, vel subdelegatione commissa est derogatio, non potest absque iusta causa commissionem non suscipere, aut susceptam dimittere, probatur ex *l. vlt. §. iudicandi quoque necessitas. ff.de muner. & honorib.& ex c.prudentiam.§.adijcimus vbi glos.in verbo arguendus. ff.de off. deleg. Moneta d.c.*8.*quæst.*7. *concl.*1.

156 Decimoseptimò ille, cui sit commissa derogatio, aut alius, cui aliàs ei competit referendo, seu remittendo negocium ad committentem, seu superiorem, amittit iurisdictionem. probatur ex *c.licèt de off.deleg.*

157 Decimooctauo, si commissarius derogationis in causæ cognitione tamquam collegam sibi associet eū, qui tunc secum iurisdictionem in ea non habet, expirat dicti commissarij iurisdictio, ita est in omni delegato. *glos.in c.significantibus. verbo, procedere non debere.de off.deleg.*

158 Decimonono si dictus commissarius deferat appellationi coram se interpositæ,aut pronunciet sibi in d. negocio nullam competere iurisdictionem,eam amittit, & est idem in quolibet delegato. *glos.in cap. in literis. verbo, officio suo functus. de off. deleg.Moneta.d.c.*7.*quæst.*7. *concl.*3.

159 Vigesimò proposita legitima causa recusationis inferioris, qui erat derogaturus alicui qualitati in fundatione beneficij appositæ, siue ordinarius sit,siue delegatus, dicta causa non probata intra debitum tempus

pus, ex tunc sua iurisdictione vti potest, ea tamen probata, recusatus cum consensu recusantis negocium idoneæ personæ committere debet, vel ad superiorẽ transmittere probatur ex *c. secundo requiris. §. 1. & c. cũ speciali. in princ. de appell. iuncto cap. legitima. de appellat. lib. 6. cap. licet ex suscepto. de for. compet. iuncto cap. si quis contra de for. compet. & cap. ad hæc il'3. de appell.*

160 Vigesimoprimò, pendente compromisso super beneficio, vel re ad eius bona, vel reditus pertinente, licebit alteri partium soluta pęna cõpromisso adiecta, adire ordinarium, vel delegatum habentem facultatẽ ad derogandum, & suum aduersariũ super re compromissa conuenire, probatur ex *l. si quis rẽ, & l. non distinguemus. §. compromisso. l. litigatores, et l. item si vnus. §. 1. ff. de recep. arbit.* & pẽdente reductione laudi, ad arbitriũ boni viri, tunc non solũ suspenditur laudi executio, sed etiam potestas ordinarij, vel delegati ad eam derogationem faciendam. probatur ex *dictis per Monetam d. c. 8. quæst. 8. concl. 4. & c. 9. q. 8. concl. 21. in fine.*

162 Vigesimosecundò, appellatio interposita ab inferiore derogante, aut cum non debet, derogare volẽtem, suspendit ipsius iurisdictionem, & secutæ derogationis executionem impedit ex *rubr. & l. 1. ff. nil nouari appell. pend. cap. super quæstionum. §. 1. de off. deleg. l. 1. in fine. ff. ad turpilianum. & cap. venientes in princ. & §. vlt. de iureiur.*

163 Vigesimotertiò suspenditur derogantis iurisdictio, eiusque executio, dum dictæ derogationis nullitas incidenter cognoscitur. Moneta *d. c. 8. quæst. 8. conclus. 6.* secus si principaliter de nullitate cognoscitur. Lancellott. *de attent. par. 2. c. 17. num. 17. & seqq. & num. 62.*

164 Vigesimoquartò, expressa derogationis renunciatio facta ab impetrante regulariter derogationem extinguit, neque amplius ea vti potest. *Moneta d. cap. 8. quæst. 9. concl. 1. Suarez de legib. lib. 8. c. 33. num. 3.*

165 Vigesimoquintò, derogatio tollitur per tacitam impetrantis renunciationem. *Moneta d. quæst. 9. concl. 2. & declarat* Moneta *d. c. 10. num. 591. & seqq.*

166 Vigesimosextò, derogatio concessa per modum priuilegij, seu per rescriptum gratiæ saltem aliquando per non vsum expirat. *ex l. 1. ff. de nundinis. cap. si de terra. & cap. accedentibus. de priuilegijs.*

167 Vigesimoseptimò item dicta derogatio amittitur per contrarium vsum ex traditis per Suarez *de legib. d. lib. 8. cap. 35. num. 2. glos. in cap. gratum, verb. recessum. de off. deleg. & in c. ex ore. verbo renunciasse de his, quæ fiunt à maior. par. capit.*

169 Vigesimooctauò, & vltimo dicta derogatio plerumque amittitur, & extinguitur per ipsius derogationis abusum. *Suarez d. lib. 8. de legib. c. 36 num. 1. Moneta d. cap. 8. quæst. 10. concl. 3. & d. c. 10. num. 599. & seqq.*

SVMMARIVM.

1 *Mutatio status ecclesiarum, & beneficiorum alia substantialis, alia accidentalis.*
2 *Mutatio status ecclesiarum quid sit.*
3 *Et est à iure introducta ob necessitatem vel vtilitatem.*
4 *Status ecclesiarum mutari potest tam inductus ex constitutione inter viuos, quàm causa mortis.*
5 *Status denotat permanentiam, & durationem.*
6 *Status secularitatis, & regularitatis ecclesiæ, & beneficij mutari potest.*
7 *Status mutatur, quando Ecclesia manualis fit perpetua.*
8 *Et quando curata fit non curata, & è contra.*
9 *Et quando beneficium requirens residentiam fit quod non requirat.*
10 *Et si certum ordinem requirat, fit vt amplius non requirat.*
11 *Et quod ecclesia non collegiata fiat collegiata.*

12 *Et quod ecclesia iurispat. fiat libera.*

13 *Mutare qui possint statum ecclesiarum & beneficiorum.*

14 *Fundator ecclesiæ, & eius hæres cum consensu* Episcopi *possunt mutare statum ecclesiarum.*

15 *Papa mutare potest statum ecclesiarum, & beneficiorum.*

16 Legatus *etiam interdum statum beneficiorum mutare potest.*

17 *Status beneficiorum mutatur cum expressione omnium qualitatum eorundem.*

18 *Impetrans mutationem status beneficij non tenetur mentionem facere alterius anterioris mutationis.*

19 Debet *tamen facere mentionem omnium vinculorum, & impedimentorum.*

20 Re*scriptum ad lites non potest pro alio impetrari sine mandato, si in eo veniat mutatio status beneficiorum.*

21 *Gratia mutationis status ecclesiarum non prodest ante acceptationem.*

22 *Forma seruanda in mutatione status beneficiorum.*

23 *Gratia super mutatione status beneficiorum quibus modis expiret.*

24 *Beneficia aliquando supprimuntur, vniuntur, & incorporantur.*

25 *Suppressio beneficiorum, quæ, & quotuplex.*

CAPVT QVARTVM.

De mutatione status ecclesiarum & beneficiorum.

1 MVTATIO status ecclesiarum, seu beneficiorum alia est substantialis, idest quoad totã substantiam, & essentiam, alia est accidentalis quoad aliquid ex his, quæ substantiæ accidunt, & mutatio est, in qua contingit conuersio, seu alteratio. Moneta *in tract. de commutat. vltim. volunt. cap. 1. quæst. 1. circa finem. & quæst. 2 circa princ.* & nihil aliud est dicta mutatio, quàm actus legitimus, quo ecclesia, vel beneficium ab vno sta-
2 tu in alium transfertur. ita Moneta *vbi sup. cap. 11. num. 25.* & dicta mutatio est introducta à iure ob neces-
3 sitatem, vel vtilitatem præcipuè ipsius ecclesiæ, vel beneficij, probatur ex *cap. inter quatuor de relig. domib. & ex cap. ad audientiam. il 2. in princip. de ecclesiis ædific.* de mutatione status ecclesiarum, & beneficiorum vide Card. *Seraf. dec. 950. dec. 1227. 1444. & 1273.*

4 Et est notandum, quod status ecclesiarum, & beneficiorum creatus, seu inductus ex dispositione inter viuos, siue causa mortis æque mutari potest. Moneta *d. c. 11. num. 87.* sta-
5 tus autem regulariter importat permanentiam & diuturnam duratioñe seu qualitatem, aliamue rem permanentem, ac diu perdurantem, vt in simili de triplici statu habetur in *Concil. Trid. sess. 24. c. 10. de sacram. matrim. & de statu beneficiorum. in sess. 21. cap. 5. de reform. & sess. 25. de ref. cap. 9. & cap. 16.* & de hac nominis status significatione vide Albericum Schardium, & alios auctores lexicorum iuris, in verbo status.

6 Primò status secularitatis, aut regularitatis ecclesiæ, seu beneficij mutari potest, idest, vt ecclesia secularis fiat regularis, & è contra. late Moneta *d. cap. 11. quæst. 4. nu. 91. & seq.*

7 Secundò itẽ mutatur status, quando ecclesia manualis fit perpetua, & è conuerso.

8 Tertiò quod ecclesia parochialis & curata fiat non parochialis & non curata, & è contra.

9 Quartò quòd beneficium requirens residentiam fiat tale, quod residentiam non requirat.

10 Quintò quod beneficiũ si requirat cetum ordinem, quod fiat tale ita vt amplius d. ordinem non requirat, & è contra.

11 Sextò quod ecclesia non collegiata fiat collegiata, & è contra.

Septi-

12 Septimò quod ecclesia iurispatronatus fiat libera, & è conuerso. latè *Moneta d.cap.11.quæst.4.à nu. 91. vsque ad finem dictæ quæstionis.* & quid sit ecclesia manualis, regularis, &c. dixi sup.lib.1.cap.1.

13 Nunc videamus quinam possint statum ecclesiarum, & beneficiorum mutare, qui sunt infrascripti. videli-
14 cet. Fundator ecclesiæ, seu beneficij cum Episcopi consensu; hæres vel successor fundatoris, executor testamentarius deputatus à fundatore; item mutatur status beneficiorum consuetudine, seu præscriptione legitima.

15 Papa mutare potest prædictum statum. probatur ex *c.omnes.dist.32. cap.2. de præb. lib.6.* Legatus de latere aliquando potest dictum statũ
16 mutare, de quibus, & de alijs, qui dictum statum mutare nequeunt. vide *Monetam d. cap. 11. quæst. 5. à num.188. ad num.366.*

17 Mutatio autem prædicta regulariter fit ex aliqua causa, veluti propter ecclesiæ, & beneficij vtilitatem vel aliam necessitatẽ, & in ea obtinẽda, exprimenda sunt ea, quæ de stylo Curiæ exprimi solent, veluti si ecclesia sit parochialis, & curata, iurispat. laicalis, vel mixti, an sit ecclesia vnita, & habeat obligationem residendi, cuius sit valoris, modus electiuus, si beneficium sit seculare & impetratur à regulari, & è contra, verus modus vacationis, an sit affectum, vel reseruatum, exprimi debet vitium ingressus, & litigiosi, & si est beneficium ecclesiæ inferioris, debet exprimi nomen Sancti eiusdẽ beneficij, & ecclesiæ status, si adest quod obstet tali beneficio, an sit dignitas, personatus, vel officium, an sit præbenda sacerdotalis, diaconalis, subdiaconalis, magistralis, Theologalis, Doctoralis, vel Pœnitentialis: item debet exprimi collatio beneficij alteri facta, item beneficium, quod ante impetrans obtinet vel ius, quod habet ad illud. item clericatus, vel defectus ipsius, crimẽ reddens impetrantem indignum tali beneficio. item impetrans debet exprimere suam dignitatem si rescriptum sit mixtum, seu contra alios impetrantes de quibus latè *Moneta d.cap.11.à num.367. ad nu.425.*

18 Accedit, quod impetrans mutationem status ecclesiæ & beneficij non tenetur facere mentionem prioris mutationis alterius status, secus in mutationibus eiusdem status: itẽ
19 facere debet mentionem omnium vinculorum, seu impedimentorum, & prohibitionis factæ à testatore circa dictam mutationem; & falsa expressio singulorum, quorum taciturnitas, seu suppressio nullam, vel subreptitiam redderet talem mutationem eamdem mutationem, & gratiam super ea concessam vitiat. *Moneta d.cap.11.à num.425. ad num.450.*

20 Insuper non potest quis alteri absque mandato speciali rescriptum ad lites impetrare, cui accessoria sit mutatio status alicuius ecclesiæ, seu beneficij, secus quando talis mutatio impetratur per rescriptum gratiæ. *Moneta vbi sup. in d.tract. de com mut. vlt. volunt. cap.6. quæst.6. præmiss.3. & concl.1. in princ. & concl.2.*
21 & si sit dicta gratia mutationis status alteri impetrata, ei non prodest, nisi post eiusdem scientiam, & acceptationem. *Moneta. dict. cap.11. nu.451.*

22 Forma autem, quæ seruari debet à Superiore mutant statum ecclesiæ, seu beneficij ponitur à *Moneta d.cap.11.à num.451. ad nu.493.* & faciunt dicta in *capite præcedenti de derogat. qualit. in fundat. benef. apposit.*

23 Quibus autem modis expiret gratia concessa super mutatione status ecclesiarum, & beneficiorum vide eundem *Monetam.d.c.11.à nu.492. ad 543.* & faciunt dicta in *cap. præcedente, de derog. & qualit. in fund. benef. apposit.*

24 His accedit, quòd non solum derogatur

rogatur alicui qualitati appositæ in fundatione beneficij, ac mutatur status ecclesiæ, & beneficij, sed etiam ipsa beneficia supprimuntur, vniuntur, & incorporantur. vt dicam infra in cap. de vnionibus. latissimè tractat *Moneta vbi sup. cap. 12. & vlt. à nu. 1. ad finem d. capit.* vbi docet,
25 quid sit suppressio beneficiorum, quotuplex sit, quo iure, & ob quam causam sit introducta, quænam beneficia supprimi possint, quinam possint beneficia supprimere, quænam sint obseruanda ab impetrante alterius beneficij suppressionem, quænā forma seruanda sit à superiore beneficium aliquod supprimente, & quibus modis expiret beneficiorum suppressio.

SVMMARIVM.

1 *Vnio quid denotet.*
2 *Vnio quid sit.*
3 *Vnio ex quibus causis fiat.*
4 *Vnio fit tribus modis.*
5 *Vnio aliquando fit, vt ex duobus beneficijs fiat vnum.*
6 *Interdum, vt vnum beneficium alteri subijciatur.*
7 *Aliquando fit adinuicem æque principaliter.*
8 *Vnio beneficij liberi ad beneficium iurisp. fieri non potest.*
9 *Vnio beneficij vnius diœcesis cum alio alterius diœcesis fieri nequit.*
10 *Ecclesia curata cum alia curata quando vniri possit.*
11 *Beneficiū vniri potest Seminario iam erecto.*
12 *Beneficia simplicia possunt vniri Cathedralibus, & curatis ecclesiis.*
13 *Vnio quando censeatur facta, & quomodo.*
14 *Denominatio fit à digniori, & potentiori.*
15 *Beneficia reseruata vniri nequeunt.*
16 *Vniones ad vitam hodie fieri non possunt.*
17 *Vnio facta ita vt ex duobus fiat vnum quid operetur.*
18 *Et quid si vnio facta sit, vt vnum alij subijciatur, vel stent æque principaliter.*
19 *Beneficij vniti vacatio non datur.*
20 *Beneficij principalis natura attenditur non annexi.*
21 *Beneficium alteri vnitum accessoriè vtitur eius priuilegio.*
22 *In ecclesiis vnitis illa est principalis, quæ denominationem retinet.*
23 *Beneficium principale in impetratione debet exprimi, non vnitum.*
24 *Canonicus habens parochialem annexam vbi teneatur residere.*
25 *Lis introducta super beneficio vnito non est super beneficio.*
26 *Publicatio resignationis beneficiorum vnitorum fit in beneficio principali.*
27 *Vnio æquè principaliter facta quid operetur.*
28 *Et tunc in impetratione debet fieri mentio de vtroque beneficio.*
29 *Papa potest vnire ecclesias Cathedrales.*
30 *Episcopus aliquando potest vnire beneficia suæ diœcesis.*
31 *Legatus potest vnire beneficia suæ prouinciæ.*
32 *Capitulum sede Episcopali vacante succedit in potestate vniendi beneficia.*
33 *Vicarius generalis Episcopi absque speciali mandato non potest vnire beneficia.*
34 *Inferior Episcopo non potest vnire beneficia.*
35 *Papa solus potest facere vniones ad vitam alicuius.*
36 *Vniendi potestas in multis restricta est à Conc. Trid., idest,*
37 *Ne beneficia vnius diœcesis cum beneficijs alterius vniantur.*
38 *Beneficia curata non possunt vniri monasterijs.*
39 *Vnio fieri non potest secundum decretum Conc. Trid. c. 18. de ref. sess. 23.*
40 *Beneficia libera beneficijs patronatis vniri nequeunt.*
41 *Episcopus quando possit vnire ante eorum vacationem beneficia reseruata, seu deuoluta.*

Nisi

42 *Nisi reseruatio esset perpetua.*
43 *Reseruatio superueniens impedit effectum vnionis.*
44 *Causæ, ex quibus Ordinarij vniones facere debent.*
45 *Forma vnionis faciendæ quæ.*
46 *Vnio vt valeat, requiritur consensus* Capituli,
47 *Et eius consensus post vnionem interuenire potest.*
48 Vnio *si fiat à* Legato, *non requiritur* Capituli *consensus.*
49 Idem *est si fiat à Papa.*
50 Capituli *consensus hodie requiritur in vnionibus faciendis.*
51 Nisi *consuetudo immemorabilis sit in contrarium.*
52 *Vnionis nullitas à quolibet interesse habente opponi potest.*
53 *Episcopus cum* Capituli *consensu potest supprimere præbendam.*
54 *Consensus* Capituli *in vnione nō præsumitur.*
55 *Nisi lapsum sit tempus 30. annorum.*
56 Dummodo *ex instrumento vnionis non appareat contrarium.*
57 V*nio si fiat Seminario, consensus deputatorum requiritur.*
58 *Vnio ecclesiæ patronatæ fit cum consensu patroni.*
59 *Sed non requiritur consensus rectoris beneficij.*
60 V*nio quomodo probetur.*
61 V*nio non præsumitur, sed probari debet.*
62 *Vnio probatur per instrumentum dictæ vnionis.*
63 V*nio probatur ex temporis diuturnitate.*
64 V*nio probatur ex quadragenaria cū titulo.*
65 Si *vnio sit accessoria, & extinctiua tituli.*
66 *Vnio præsumitur ex enunciatiuis, & ex visitatione* Episcopi.
67 *Vnio probatur ex enunciatiuis pluriū instrumentorum antiquorum.*
68 Dummodo *dd. instrumenta habeant originem à diuersis personis.*
69 *Et tunc antiquitas debet esse centum annorum.*
70 *Antiquum in testibus dicitur, quod excedit 60. annos.*
71 *Vnio probatur per confessionem partis aduersæ.*
72 *Et id declaratur.*
73 *Vnio quando dicatur sortita effectum.*
74 *Vnio facta ex causa onerosa non censetur reuocata.*
75 V*nio quomodo reuocetur.*
76 V*nionem potest dissoluere qui eam fecit.*
77 V*nio cessat cessante causa vnionis.*
78 V*nio facta de ecclesia paupere non cessat, si pinguior fiat.*
79 V*nio dissoluitur eo modo, quo fit.*
80 *Et requiritur citatio eorum, quorum interest.*
81 *Vnionis reuocatio quid operetur.*

CAPVT QVINTVM.

De Vnionibus Beneficiorum.

1 VNIO est nomen generale sub se continens species, videlicet suppressionem, extinctionem, annexionem, incorporationem, applicationem, & dismembrationem, de quibus habetur in *regul.* 12. *seu* 13. *Cancell. Apost. relata à Quaranta in Summa* Bullarij. *in ver. Regulæ Cancell. Apostolicæ, & apud Hoiedam de benefic. compatib. & incompatib. p.2. cap.3.num.3.Gonzal.in comment. ad reg.8.Cancell.glos.5.§.7.nu.155. Io. à Chockier circa initium sui commentarij ad d.reg.12.seu 13.Cancell.*& de beneficiorum suppressione latissimè pertractat *Moneta in tractatu, de cōmutationib. vltimarum volunt. c.* 12. *per totum.*

2 Vnio autem est beneficiorum, seu ecclesiarum ab Episcopo, vel alio Superiore facta annexio, quæ vel est perpetua, vel ad tempus. *Rebuff. in praxi benefic. tit. de vnionib. beneficiorum. nu.1. & seqq.* quæ vnio fit
3 ob vtilitatem, vel necessitatem ecclesiæ

siæ ex *Concil.Trid.sess.22.de reform. cap.13.Aug.Barbosa de off. & potest. Episc.par.3.alleg.66.nu.1.& seqq.* est ergo videndum de pluribus, &

Primò, quot modis fiat vnio, & quid operetur.

Secundò, quis possit vnionem facere, & ex qua causa.

Tertiò, quæ forma, & solemnitas requiratur in facienda vnione.

Quartò, & vltimo, quomodo probetur vnio, & quando dicatur effectũ sortita, & de illius reuocatione.

4 Ad primum dico vnionem tribus modis fieri secundum *glos.in cap. & temporis qualitas. verbo, vnire.16.q.1.Rebuff. vbi sup. nu.15.& seq. Pet. de Vbaldis in tract. de vnionibus.c.1. à nu.6. Stapbil.de lit.grat.tit.de modis prou.nu.18. Hoieda vbi sup. d.cap.3, nu.2. Gonzal. d.§.7.nu.26.& seqq. Garcia de benef.p.12.cap.2. de vnione.nu.7.& seqq. Barbosa vbi sup.n.2.*

5 Primo modo, fit vno quando ita fit, vt ex duobus beneficijs vnũ fiat. *ad text.in c.decimas.16.q.1.*

6 Secundo, quando fit per viã subiectionis, vt vnum beneficium alteri subijciatur. ad *text. in c. quia monasterium. de Religiosis domibus*.

7 Tertio, fit vnio duorum beneficiorum ad inuicem æquè principaliter, vt vtrumque remaneat cum suis proprijs bonis, & iuribus distinctis. *glo. & Doctores in d.cap.& temporis qualitas.16.q.1.*

8 Et est notandum, quòd hodie fieri prohibentur vniones de beneficijs liberis ad beneficia iurispatronatus ex decreto *Conc.Trid. sess.25. de reform.cap.9.vers.insuper*. neque
8 potest fieri vnio beneficij vnius diœcesis cum beneficio alterius diœcesis. *ex Conc.Trid.sess.14. de ref.c.9.*
10 potest tamẽ vniri ecclesia curata cũ alia ecclesia curata propter paupertatẽ.ex d. *Conc.Trid.sess.21.de ref.c.5.& sess.25. de ref. d. c.9. in fine*. &
11 potest vniri beneficium Seminario scholarium erecto. ex d. *Conc.Trid. sess.23.de reform.cap.18.*

Item vniri possunt beneficia simplicia residentiam non requirentia
12 Cathedralibus, Collegiatis, vel curatis ecclesijs. ex eodem *Conc.Trid. sess.21.d.cap.5. & sess.24.de reform. cap. 13. & cap. 15.* & quando facta
13 censeatur vnio, & quando præsumatur facta accessoriè, vel ad inuicem æquè principaliter. vide *glossam in clem.2.de præb. in verbo, ecclesias.Felin.in c.translato.nu.6. de constit.Rebuff.vbi sup. nu.19. & Hoiedam vbi sup.d.cap.3.nu.5.* & in dubio est attendendum quid sit magis dignum, quòd si non patet, recurrendum est ad denominationem. *Felin.vbi sup. & Put.dec.442.num.4.lib.1.* semper
14 enim à digniori, & potentiori fit denominatio. *Put.dec.274. à nu.6.lib.1.Rota.dec.183.num.1.par.2.diuers. Gonzal.d.§.7.nu.127.& seq.*

15 Item non possunt vniri beneficia reseruata. *ex reg. 8. Cancell. relata à Quaranta vbi sup. Gonzalez d. §. 7.*
16 *num.136.*& vniones ad vitam alicuius hodie fieri prohibentur, ne sub illarum prætextu plura beneficia incompatibilia simul retineantur. vt habetur in *Conc.Trid.sess.7. de refor. cap. 4.*

17 Vnio autem primo modo supradicto facta operatur, vt consuetudo, & priuilegia data vni competant alteri, & si contraria sint, meliora, & fauorabiliora conseruabuntur. *Rebuff.vbi sup. Gonzal.d.§.7.nu.28.& 55.Garc.vbi sup. nu.10.*

18 Et in terminis vnionum factarum iuxta secundum, & tertium modos supradictos, huiusmodi vnio operatur extinctionem, & suppressionẽ tituli, & nominis beneficij vniti, si accessoriè fiat. *Oldrad.cons.257.nu.15.Felin. in cap. in nostra. coroll. 33. de rescrip.Sarnen.in reg.de triennali. quæst.8. Rebuff. vbi sup. in forma nouæ prouis. in uerbo, cum annexis.Cassad.dec.2.n.2.de union.Garc.vbi sup. nu. 12.* & sic vnum tunc est beneficium dumtaxat. *Flamin.Paris.de resignat.benefic.lib.12.q.3.nu.50.*& nõ datur

19 datur vacatio beneficij vniti. *Rebuff. ubi sup. d. tit. de unionib. nu.* 12. & at-
20 tenditur tantum qualitas, & natura principalis beneficij, non autem annexi. *glos. in clem. per literas. verbo, ecclesias. & ibi Card. quæst.* 17. *de præ-*
21 *bend.* & beneficium vnitum alteri beneficio accessoriè vtitur eius priuilegio. *Stephan. Gratian. discept. forens. cap.* 184. *nu.* 40. & in ecclesijs
22 vnitis magis principalis illa est, quæ denominationem retinet. *Gratian.*
23 *ibid. nu.* 39. & in impetratione beneficiorum vnitorum principale debet exprimi, nec est opus exprimere illud quod accessoriè vnitum est. *Rebuff. in d. ver. cum annexis. & d. tit. de vnionib. nu.* 14. *Paris. vbi sup. lib.* 10. *quæst.* 2. *nu.* 36. Item habens Ca-
24 nonicatum, seu Dignitatem, cui accessoriè sit vnita parochialis ecclesia, perpetuò residere debet in canonicatu, seu dignitate, nec tunc requiritur ætas vigintiquinque annorum, sed sufficit ętas requisita ad canonicatum, & dignitatem, neque in beneficio vnito habet locum regula de triennali, & lis introducta super
25 beneficio vnito non est lis super beneficio. prout de his latè *Garc. vbi sup. d. c.* 2. *de vnione. nu.* 23. *ad* 37. &
26 in casu resignationis beneficiorum vnitorum, sufficit fieri publicationē in ecclesia, & beneficio principali. *Garc. ibidem.*

27 Vnio autem æquè principaliter facta operatur tantū, vt rector vnius sit rector alterius, verum vtrumque beneficium remanet beneficium in suo statu, & honore, prout antea. *glos. in d. cap. & temporis qualitas.* 16. *q.* 1. *Rebuff. d. tit. de vnion. n.* 15. *Gonzalez d. §.* 7. *à nu.* 112. *Garc. d. c.* 2. *à*
28 *nu.* 37. & in impetratione fieri debet mentio de vtroque beneficio, & tali casu debet quis in digniori residere, & in casu resignationis, publicationes fieri debent in vtroque beneficio. *Garc. vbi sup. num.* 43. *& seqq. vide Steph. Gratianum vbi sup. cap.* 655. *per totum*, vbi tractat de ecclesijs Cathedralibus Viterbien. & Tuscanen. vnitis.

Ad secundum, quis possit facere vniones, & ex qua causa. &

29 Papa potest vnire ecclesias Cathedrales, & Episcopatus. *cap. sicut vnire. de excessib. prælat. Rebuff. d. tit. de vnionib. nu.* 22.

30 Episcopus potest vnire beneficia non exempta suæ diœcesis, non tamen omnia. *d. cap. sicut vnire.*

31 Legatus de latere, qui est maior Episcopo, & omnia potest in sua Prouincia, quæ potest Episcopus in sua diœcesi, potest vnire beneficia suæ prouinciæ, quæ sunt ad sui collationem. *Abb. in cap. vlt. de confirm. vtili, vel inutili. vbi Dec. num.* 19. *Rota dec.* 3. *de off. leg. in nouis. Rebuff. vbi sup. proxime.*

32 Capitulum sede Episcopali vacāte succedit in hac potestate vniendi beneficia. *Rebuff. vbi proximè. nu.* 36. *Pauinus de off. & potest. capit. sed. vac. par.* 2. *quæst.* 3. non tamen Capitulū poterit tunc sibi vnire beneficia. *Garc. vbi sup. d. cap.* 2. *nu.* 68.

33 Vicarius Generalis Episcopi sine speciali mandato Episcopi vnire nō potest beneficia. *Rebuff. vbi sup. in forma Vicariatus. nu.* 102. *& d. tit. de vnionibus. nu.* 37. *Sbrozzius, de Vicario Episcopi. lib.* 2. *quæst.* 115.

34 Inferior Episcopo habens facultatem conferendi beneficia, eadem vnire non potest, nisi id ei competat ex priuilegio, vel præscriptione immemorabili, seu quadragenaria cum titulo. *d. cap. sicut vnire. vbi Abbas. num.* 3.

35 Nemo autem potest vniones facere ad tempus, seu ad vitam alicuius, nisi Papa. *Staphil. de liter. grat. tit. de modis prou. nu.* 19. *& Mandos. in reg.* 12. *q.* 6. *nu.* 5.

36 Hæc autem auctoritas vniendi ecclesias, & beneficia Episcopis, & alijs multipliciter restricta est à *Conc. Trident.* &

37 Primò, vt beneficia vnius diœcesis vniri nequeant cum beneficijs alte-

alterius diœcesis. *sess.14. de reform. cap. 9.*

38 Secundo, vt beneficia curata non vniantur monasterijs, dignitatibus, præbendis, seu alijs beneficijs simplicibus. *sess.24. de reform. cap.13.* *Gonzalez vbi sup. glo.6.nu.96.*

39 Tertio in terminis decreti eiusdẽ *Conc.Trid.sess.23. de reform. cap.18.* vbi agitur de vnione beneficiorum Seminarijs facienda. *& sess. 24. de reform. c. 15.* vbi habetur de vnione beneficiorum pro augendis distributionibus quotidianis in Cathedralibus, vel Collegiatis insignibus.

40 Quarto, *ex cap.9.de refor.sess.25.* vt beneficia libera vniri non possint beneficijs iurispatronatus, & ideo in diœcesi Pisana fuit declarata nulla vnio facta de ecclesia sine cura S.Petri de Cisanello liberæ collationis, quæ fuit vnita ecclesiæ curatæ S. Iusti eiusdem loci, & villæ, quæ est iurispat. laicorum, ita quædam alia vnio simplicium beneficiorum liberæ collationis facta cum ecclesia curata S. Iacobi de Nauacchio, quæ est iurispatr. hominum habitantium in d. communi Nauacchij.

41 Episcopus nihilominus vnire potest beneficia reseruata, seu deuoluta ante eorum vacationem, quia reseruatio non impedit fieri vnionẽ per Ordinarium; sed suspendit eius vnionis effectum pro tempore prouisi de eodem beneficio à Papa. *Rota dec.4. & 6.de reb.eccles. in antiquis. Mandos. de reg. 12. quæst.5. num.3. Garc. vbi sup.d.cap.2.nu.91.* nisi re-

42 seruatio beneficij esset perpetua, vt in prima dignitate post Pontificalẽ, quæ semper est reseruata per *regulã tertiam Cancell. relatam à Quaranta vbi sup.* & sic etiam reseruatio su-

43 perueniens vnionis effectum impedit, illumq. suspendit, donec cesset reseruatio, ex quo fit motu proprio, quamuis aliud sit in prouisione Papæ subsequente ad partis instantiã, non facta mentione, seu suspensione vnionis. *Rota dec.3. de rerum permut. in antiq.* Garc. *vbi sup. d.c.2.nu.94. vbi nu.95. & seqq. id declarat.*

44 Causæ autem, ex quibus Ordinarij vniones facere debent reducuntur ad euidentem necessitatem, seu vtilitatem. *cap.exposuisti.de preb. & dignit.Rebuff.d.tit.de vnionib.nu.38. Hoieda vbi sup. d. c.3.nu. 8.* & vnio facta sine causa etiam forma iuris seruata, est ipso iure nulla. *d.cap.exposuisti.vbi* Abb. *Garc.d.cap.2.num. 100. & seqq.*

45 Ad tertium, quæ forma, & solemnitas in vnione facienda requiratur.

45 Dicas, quòd primo requiritur cõsensus Capituli. *cap. pastoralis. de donation. clem. si vna de reb.eccl. non alienand. Abb. in d. cap. sicut vnire.de excessib.prelat.Hoieda d.cap.3. num.9.Fuscus de uisitat. lib. 2. c. 26. nu.5.Emmanuel Rodriquez quæstionũ regul.tom.3.quæst.80.art.1.* qui con-

47 sensus etiam post vnionem interuenire potest. *Alex.cons.219.nu.16. & seq.lib.6.Hoieda d.cap.3.nu.9.Simoncellus de decretis. in præfat. à nu. 42. Paris.ubi sup. lib.8. quæst.10.à nu.6.*

48 in vnione autem per Legatum faciẽda Capituli consensus non requiritur. *Rota decis.1. & 2. de off. leg. in nouis.Hoieda ubi supra.* & eadem ra-

49 tione in vnione à Papa faciẽda prædictus Capituli cõsensus non requiritur, & idem est si vnio fiat ex Papæ commissione. *Nauar.cons.10.n.1.*

50 Qui cõsensus Capituli etiam hodie requiritur in vnionibus faciẽdis, *ex Conc.Trid..sess.21. de reform. c.5. ibi.* iuxta formam iuris, secundum quam formam iuris dictus Capituli consensus requiritur. *Garc. ubi sup. d.c.2.nu.158.ubi nu.160.*refert *Rota decisionem in una Leodien. Beneficij. 23. Ianuarij.1593.coram Gypsio.* in qua fuit resolutum, vnionem factam parochiali propter paupertatẽ illius absque consensu Capituli esse nullã. iuxta *clem. si una de reb. eccles. non alien. ubi Doctores. Abb. cons. 106.*

51 *nu.4. lib.2.* sed vbi esset consuetudo immemorabilis in contrarium, quòd

vnio-

vniones fierent sine dicto consensu, contrarium esset dicendum. *Garc. vbi sup. nu.*152. *&* 162. & nullitas
52 vnionis opponi potest à quocunque, cuius interest. *Rota dec.* 247.*nu.*5. *par.*1.*diuers. Garc. vbi sup. nu.* 166.
53 & potest Episcopus cum Capituli consensu supprimere præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus applicando non Capitulo, sed distribuẽdo inter singulos Canonicos, assignando cuilibet Canonico, vel præbendæ certam portionem. & ita procedit secunda pars decreti *Conc. Trid. sess.*21.*de reform. cap.*3.*ita Hieronym. Gabr. cons.*186.*lib.*2.*Garc. vbi sup. num.*175.
54 Consensus autem Capituli non præsumitur, nisi expressè probetur. ex *Felin. in c. sicut de re iudic. nu.*26. *Boerius dec.*345.*nu.*5. *Garc. vbi sup. num.* 177. qui consensus ex tempo-
55 ris diuturnitate in vnione enunciatus præsumitur, si lapsum sit tempus triginta annorum cum possessione, & obseruantia vnionis. *Cass. ad. dec.*3. *de procurat. Nauarr. cons.*38.*nu.*2.*de sent. excomm. Afflict. dec.*338. *Garc. vbi sup. nu.*179. dummodo ex ipso
56 instrumento contrarium non appareat, scilicet d. consensum non interuenisse. *Crauetta de antiqu. temp. p.*3.*sect.*1.*limit.*7.*nu.*27. *Cacheran. decis. Pedemont.* 273. *Surdus de alimentis. tit.*8.*priuileg.*22.*num.*10. *&* *Garc. vbi sup. nu.*188. *&* 189.

57 In vnione autem facienda Seminario iam erecto non videtur requiri Capituli consensus, cuius loco requiritur, quòd vnio fiat cum consilio quatuor deputatorum ipsi Seminario, videlicet, duorum de Capitulo, & duorum ex Clero, ex *Conc. Trid. sess.*23.*de reform. cap.*18. *Garc. vbi sup. nu.*190.

58 Insuper in vnione ecclesiæ patronatæ requiritur consensus patroni tam ecclesiastici, quàm laici, ac inferioris collatoris, & electorum. *clem. vnica. §. adhæc. de statu monach. Conc. Trid. sess.*24. *de reform. cap.*15. *Rebuff. d. tit. de vnion. num.*28.*Paris. vbi sup. lib.*2.*quæst.*4.*num.*11.*Garc. vbi sup. nu.*202. non autem ad hanc
59 vnionem faciendam vocãdus est rector beneficij, cum ei eius vita durante non præiudicetur. *Garc. ibid. num.*214.

60 Ad quartum, vnio quomodo probetur, quando dicatur sortita effectum suum, & de eius reuocatione.
61 Vnio igitur non præsumitur, sed probari debet ab eo, qui illam asserit, cum sit quid facti, & quid odiosum. *Mandos. reg.*12.*quæst.*7.*lib.*5. *Rota dec.*557. *num.*5.*lib.*3.*par.*3. *diuers. Mascard. de probat. concl.*1411. *nu.*1. *&* 2. *Menoch. de præsump. præsump.*80.*num.*1.
62 Primo probatur vnio per instrumentum, seu literas, in quibus ipsa vnio continetur. *Mascard. vbi sup. concl.* 587. *nu.*1. *Rota vbi sup. prox. num.* 4.
63 Secundo, probatur ex temporis diuturnitate. *Felin. in cap. ex parte. num.*2.*de testibus. Iason in l. sciendũ. num.*17.*ff. de verb. obligat.* Balbus *de præscript. §.*1.*gloss.*4. *vers.*20. *Ant. Gabr. concl.*1.*de præsump. nu.*12.*Me-*
64 *nocb. vbi sup. num.* 3. in qua vnione probanda requiritur quadragenaria cum titulo, vel immemorabilis cum requisitis à *glossa in c.*1. *de præscrip.*
65 *lib.* 6. si vnio sit accessoria, & extinctiua tituli. secus est, quando vnio æquè principaliter facta est, & non, sit extinctiua tituli, quia tunc sufficit quadragenaria sine titulo, sed cũ bona fide, latè *Garc. vbi sup. n.*238. *&* *seqq.* vbi adducit plures Rotæ decisiones. *Rota dec.*724.*par.*2.*in re-*
66 *centiorib.* vbi ex enunciatiuis, & ex visitatione Episcopi, in quibus fit mentio de beneficijs vnitis, præsumitur vnio. *Greg.* XV. *dec.*51.*nu.*1. *&* *ibi annotat. nu.*5. *&* *dec.*196. *n.*2. *vbi annotat. num.*3. ponit ex quibus probetur vnio. *&* *dec.* 419. vbi latè *annotat. nu.*6. *&* 7.*Tiraquell. de præscrip. §.*1.*glos.*4.*vers.*26.*fol. mihi* 47. *&* *Alex. cons.*70.*lib.*3. & ita iudica-

ui

ui Tuderti die 12. Decembris. 1623. dum essem ibi Vicarius Generalis ad fauorem mensæ Episcopalis contra D. Priorem d. ecclesiæ Tudertinæ.

67 Tertio, probatur vnio ex verbis enunciatiuis plurium instrumentorũ antiquorum, in quibus enunciantur talia beneficia tamquam vnita. *Put. dec.* 209. *lib.* 2. *Verall. dec.* 344. *nu.* 2. *& dec.* 347. *nu.* 2. *par.* 3. *Rota dec.* 684. *nu.* 1. *p.* 1. *diuers. Garc. vbi sup. n.* 248. *& seqq.* & supra est dictum. dum-
68 modo prædicta instrumenta antiqua habeant originem à diuersis personis, non ab eisdem, & non suspectis. *Aret. & Felin. in cap. cum causam. de probat.* & quando dicta verba enunciatiua sunt clara. *Rota dec.* 168. *n.* 9. *par.* 2. *diuers.* & sufficiunt duo instrumenta ad minus. *Aret. & Felin. vbi prox. Put. d. dec.* 209. *lib.* 2. & tunc an-
69 tiquitas debet esse centum annorũ. *Dec. in cap.* 1. *nu.* 47. *de appellat. Crauetta vbi sup. de antiq. tempor. par.* 1. *sect.* 1. *nu.* 4. *Mascard. vbi sup. concl.* 103. *nu.* 7. & in testibus illud dicitur
70 esse antiquum, quod excedit sexaginta annos. *Verall. dec.* 5. *num.* 3. *& dec.* 298. *par.* 3. *Garc. vbi sup. nu.* 248. *& seqq.*

71 Quarto, probatur vnio per partis aduersæ confessionem. *Oldrad. cons.* 269. *nu.* 4. *Verall. dec.* 344. *nu.* 3. *&* 4. *par.* 3. *Mascard. d. conclus.* 1418. *seu* 1411. *nu.* 15. *Garc. vbi sup. nu.* 273. *vbi nu.* 280. dicit ita demum ex cõfessione partis concurrentibus adminiculis, & coniecturis probari vnionem, si non agatur ad illius vnionis canonizationem; si enim ageretur ad illius canonizationem, seu ad declarandum beneficium vnitum, id non sufficeret, sed est probanda per instrumentum, seu literas vnionis, aut per immemorabilem, seu quadragenariam cum titulo, & vt supradictum est.

72 Quamuis sola confessio actoris prætendentis beneficium tamquam non vnitum sufficeret ad imponendum eidem silentium. *Rota dec.* 44. *de testibus. in antiquis. Crauetta cons.* 93. *num.* 5.

73 Vltimo notandum est, quòd vnio tunc dicitur suum effectum sortita, quando secuta est possessio vigore ipsius vnionis. ita facit ad d. *reg.* 12. *seu* 13. *Cancell. Apost. & ad decretũ Conc. Trid. sess.* 7. *de reform. c.* 6. *& sess.* 25. *de reform. c.* 9. *Hoieda vbi sup. d. par.* 2. *cap.* 3. *nu.* 21. & sic non secuta possessione ante dictam regulam reuocatoriam superuenientem, vnio per eam reuocatur; & vacatione succedente, potest de beneficio tamquam verè vacante legitimè prouideri, nisi vnio facta sit pro dote necessaria. *Mandos. vbi sup. quæst.* 3. *& quæst.* 5. *Mohedan. dec.* 6. *de priuileg. Garc. vbi sup. num.* 281. *& seq.* vbi adducit quasdam Rotæ decisiones.
74 si tamen vnio ex causa onerosa facta sit, & in recompensum, non reuocatur per d. regulam Cancell. ita *Put. dec.* 337. *lib.* 1. *& Garc. vbi sup. n.* 297.

75 Vnio autem quomodo reuocetur. vide *Caccialupum in suo tractatu de vnione. art.* 9. *&* 10. *& Rebuff. in d. praxi. tit. de vnionis reuocatione.* &
76 regulariter ille potest vnionem dissoluere, qui illam facere potuit. *Caccialup. d. art.* 9. *& Rebuff. vbi sup. nu.*
77 15. & vnio reuocari potest, si cesset causa, propter quam facta fuit. *Caccialup. d. art.* 9.

78 Est tamen notandum, quòd vnio facta de ecclesia paupere, non dissoluitur si pinguior fiat. *Garc. ubi sup. num.* 131. *& seqq.* & in reuocanda
79 vnione requiritur causæ cognitio, & Capituli consensus, sicut in ea facienda. *Rebuff. vbi sup. à nu.* 24. &
80 vlterius requiritur vocatio defensoris, & citatio eorum, quorum interest. *Rebuff. ibi à nu.* 26. & vnionis re-
81 uocatio operatur, quòd ecclesia, quæ erat vnita, remaneat in statu antiquo, prout erat ante dictã vnionem. *Caccialup. vbi sup. art.* 10. & de vnione vide nouissimè *Massobr. in sua praxi hab. conc. ad vac. par. eccles. prælud.* 13.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio ex quo veniat.*
2 *Episcopus intra semestre debet beneficia conferre.*
3 *Nisi sit ecclesia Cathedralis, vel regularis.*
4 *Patroni ecclesiastici habent semestre ad præsentandum, laici quadrimestre.*
5 *Episcopus habet semestre ad parochialem conferendam, sed si collatio spectet ad Papam, tunc habet quadrimestre ad eligendum in concursu.*
6 *Collatores hospitalium habent semestre ad conferendum.*
7 *Habens indultum conferendi beneficia reseruata habet semestre.*
8 *Papæ nullum tempus præfixum est ad conferendum beneficia.*
9 *Semestre datum ad conferendum currit à die scientiæ vacationis.*
10 *Nec currit impedito.*
11 *Nec currit durante lite super iure conferendi.*
12 *Et currit à die, quo scire potuit, vel debuit vacationem.*
13 *Et intelligitur de notitia vera, non præsumpta.*
14 *Tempus datum patronis ad præsentandum currit à die scientiæ.*
15 *Menses debent computari secundum Calendarium.*
16 *Computatio temporis fit de momento ad momentum.*
17 *Deuolutio fit gradatim ad superiores si de beneficijs infra tempus debitum non fuit dispositum.*
18 *Deuolutio fit si patroni prouideant indignis, & incapacibus.*
19 *Et idem procedit in patronis laicis.*
20 *Elapso tempore ad prouidendum de beneficijs non datur moræ purgatio.*
21 *Deuolutio fit à iure.*
22 *Episcopus potest post tempus patronum ad præsentandum admittere.*
23 *Patronus præsentans indignum ea vice perdit ius præsentandi.*
24 *Superior iure deuoluto conferens tenetur seruare beneficij naturam.*
25 *Superior iure deuoluto conferens habet semestre ad conferendum.*
26 *Impetrans beneficium certo modo deuolutum debet probare deuolutionẽ.*
27 *Deuolutionis exemplum ponitur.*
28 *Ordinarius tenetur conferre beneficia vacantia.*

De Deuolutionibus.

CAPVT SEXTVM.

1 PROVISIO beneficiorum vacantium facienda est ab illis, ad quos spectat talis prouisio in tempore eisdem à iure præscripto, aliàs eo tempore lapso, & data eorumdem prouidere debentium vera negligentia deuolutio fit ad Superiorem, quę deuolutio est probanda gradatim de inferiore ad superiorem. *Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 3. alleg.* 58. & latè *Garc. p.* 10. *c.* 2. *& c.* 3. *de benef.*

2 Primò, debet Episcopus intra semestre de beneficijs suæ diœcesis vacantibus prouidere. *cap. 2. de conceß. præbendæ, c. licet, de suppl. neglig. prælat. clem. 1. de suppl. neglig. prælat. Rebuff. in praxi benefic. tit. de deuolution. Riccius in praxi aurea, resol.* 184. *nu.* 1. quod locum habet in collatione, & in electione. *Abb. in c. dilectus. nu. 2. de conc. preb.* nisi sit ecclesia

3 Cathedralis, vel regularis, quæ vltra trimestre vacare nõ debet. de principali Prælato intelligitur, de Episcopo, vel Abbate. *c. ne pro defectu de elect. c. postquam. dist.* 50.

4 Secundò, patroni ecclesiastici habent semestre ad præsentandum rectorem ad ecclesiam vacantem, laici vero quadrimestre à die notitiæ ipsius vacationis. *c. vnico. §. verum. & ibi glo. de iurepat. lib. 6.* quo tempore lapso deuolutio fit ad Superiorem, qui in tali ecclesia habet ius instituendi.

5 Tertiò, quando Episcopo conferre debet ecclesiam parochialem habet

bet semestre etiam stante *Conc.Trid. sess.*24.*de reform.c.*18.quando collatio ad eum spectat, sed quando collatio talis ecclesiæ parochialis spectat ad Summum Pontificem, seu alios, tunc Episcopus habet quadrimestre ad eligendum præuio concursu personam idoneam, & eam electam illis, ad quos spectat collatio, significare. vt habetur in Bulla Pij V. san.mem. quæ incipit, *In conferendis*. relata à *Quaranta in summa Bullarij. in ver. beneficiorum parochialium collatio*.

6 Quartò, Collatores Hospitalium etiam habent semestre ad conferendum, quando cōferuntur in titulum beneficij. *Rebuff. in concordat.tit. de Regia ad* Prælaturas *nominatione. §. 1.verbo, intra sex menses. Calderin. cons.vnico. de suppl.neglig.prælat.*

7 Quintò, habens à Papa indultum conferendi beneficia reseruata, intra semestre ea conferre debet. *Cassad. dec.*8.*de præb.Crescen.dec.*15.*de præb. Mandos.de signat.grat.tit. de prouisionib. vers. in beneficijs reseruatis. Anast.Germon. de Indultis Cardinalium.§.volumus.nu.*56.

8 Papæ autem nullus est præfixus terminus, nullum est præfixum tempus ad conferendum beneficia. *Frācus in c.statutum.nu.*6.*de præb.lib.*6. *Cassad.&* Rebuff.*vbi proximè.Mandos.reg.*34.*de annali. quæst.*90.*nu.*5.

9 Sciendum est etiam, quod semestre datum ad conferendum currit à tempore scientiæ ipsius vacationis. *c.quia diuersitatem.in fine. vbi* Doct. *de conceß.præb.*Rebuff.*d.tit.de deuolut. nu.*10.Azor.*Instit.moral.par.*2.*lib.*6. *c.*26.*quæst.*20.*Cucchus de visitatione. lib.*4.*tit.*1.*nu.*170. *Barbosa vbi sup. d.allegat.*58. *nu.*5. sicuti etiam dictū

10 tempus nō currit impedito, siue fuerit impedimentum facti, siue iuris. *Abb. in d.c.quia diuersitatem.num.*3. *Rebuff. vbi prox. Io.Gutterez Canonicarum quæstionum.lib.*1.*c.*28.item

11 dictum tempus non currit durante lite super iure conferendi, seu eligēdi.Rebuff.*d.ver. intra sex menses.* licèt secus fit in patronis. vt ibi.Item

12 dictum semestre currit à die scientiæ vacationis, vel à tempore, quo collator scire potuit, vel scire debuit talem vacationem. *Rota dec.*6.*de iurepat.in nouis.*Lapus *alleg.*80.*seu* 51. *nu.*12.*Abb.in d.c.licet.*Dec.*cons.*135. *in fin.*Rebuff.*d.tit.de deuolution.n.*10. *Mascard. de probat.concl.*829.*n.*10. *Zecchius de benefic. & pensionib. c.*5. *num.* 5. non debet enim collatoris ignorantia esse supina. *Abb.in c.vlt. de iurepat.* & debet intelligi de noti-

13 tia vera, vel præsumpta vacationis, quæ debet per Iudicem determinari consideratis qualitate beneficij, modo vacationis, longitudine temporis illius, locorum distantia, & fama. *Hostiens.Io.Andr. & Abb.in cap. ex parte.de cōceß.præb.*Roman.*cons.*481. *num.*4. *& seq.* & fuit dictum in vna *Toletana* Beneficij.28.*Nouemb.*1578. *coram Card.Seraph.*quæ est impressa *dec.*380. relata à Garc.*d.par.*10.*c.*2. *num.*32.

14 Patronis etiam tempus datum ad præsentandum non currit nisi à die notitiæ vacationis. *Rota decis.* 7. *de præb. in antiq. & dec.*13.*de iurep. in antiq.*Verall.*dec.*248.*p.*3.*Lapus allegat.*78.*nu.*12.*Rebuff.d.ver.intra sex menses.*Tiraquell. *de retract.lignag.§.* 35.*glo.*4.*nu.*7. & dicti menses debēt

15 computari secundum Calendarium. *glo. in c.quam sit. in verbo, mensem. de elect.lib.*6. *vbi* Archidiac. *& alij. Menoch.de arbitr.iud.lib.*2.*casu* 50. *à nu.*21.*Sanchez de matrim.lib.*2.*disput.*24.*nu* 15. *Staphil. de lit.grat.tit. de vi, & effectu clausularum. §.mensis in data.* & prædicta computatio

16 est facienda de momento ad momētum à tempore scientiæ, & notæ vacationis. *Garc.d.par.*10.*c.*2.*nu.*43.

17 His præmissis, si illi, ad quos spectat, non prouident de beneficijs vacantibus infra tempus præfixum, fit deuolutio gradatim ad Superiores. *d.c.licet.de suppl.neglig.prælat.& c.*2. *vbi Doct.de conceß.præb. Corasius de bene-*

beneficijs.p.1.c.7.n.8.& p.4.c.1.n.11.
18 & idem est vbi prouident indignis, seu inhabilibus, & incapacibus. *c.cũ in cunctis. §. vlt. vbi Doct. de elect. Zecchius ubi sup. d. c.5.num.5.* quòd
19 etiam locum habet in patronis laicis, qui si labi sinant tempus eis ad præsentandum præscriptum, & non præsentauerint, vel nulliter præsentauerint, potest Episcopus, seu is, ad quem pertinet institutio, dicto tempore transacto, liberè beneficio de rectore prouidere intra semestre à die habitæ notitiæ *.c. si uero. 12. de iurep. glo.in clem.1. de suppl.neglig. prælat. Franc.Marcus dec.475.nu. 18. & dec.1153.par.1.Garc.ubi sup. c.3.nu.4.Barbosa ubi sup.d.par.3.alleg.72.nu.108.*

20 Et postea moram purgare non poterunt, quia vbi executio facta est à iure, non admittitur moræ purgatio. *Doctores inl. si insulã.ff.de uerb.oblig. glo. & Doct. in cap. mora.de reg.iur.*
21 *lib.6.* & hoc casu executio fit à iure. quo statim deuoluitur ad Superiorẽ libera conferendi facultas. *Abb.in c. ult.de iurep.Rot.dec.6.de iurep.in nouis.*
22 potest tamen Episcopus rẽ gratã facere patrono, illumq. ad præsentandum admittere. *per text.in c.2.de suppl.negl.præl.* quòd non procedit, si Episcopus intra suum semestre non contulerit, cum tunc ad alium Superiorem deuoluatur. *d.c.2.de concess.*
23 *præb.* & patronus præsentans indignum scienter priuatur pro illa vice iure præsentandi, neque habilitari potest ab Episcopo, qui tunc debet conferre, cum priuatio stet pro pœna. *c.cum uos.de off.ordin.* vide quæ dixi supra par.2.lib.2.cap.6.nu.5. & lib.12. cap.10. nu.5. & tunc Supe-
24 rior iure deuoluto conferens seruare tenetur naturam, & qualitatem beneficij. *Felinus in c.cum accessissent. nu.18.de constitutionibus.* & deuolutio gradatim probari debet de inferiore ad superiorem. *Garcia d.cap.3. nu.11. & Barbosa ubi supra d. allegat. 58.*

25 Et quilibet Superior, ad quem gradatim fit deuolutio habet semestre ad conferendum ex iure deuoluto. ita *Innoc. in d.c.licet. Abb.in d.c. quia diuersitatem.nu.18.Garc.d.c.3. nu. 9. & seqq.* vbi refert quasdam Rotæ decisiones. & qui impetrat
26 beneficium certo modo tamquam deuolutum probare debet deuolutionem, neque sufficit, clausula, siue alio quouis modo, sed in literarum expeditione deuolutio est exprimẽda purè, & simpliciter, & sic est verificanda. *Cassador.dec.5.de præben. Crescen.decis.15.de præb.Verall.decis. 253.p.1.Mandos.de signat.grat.tit. de certo modo. Garc.d.c.3. nu.16.* & ad quos fiat deuolutio declarat *Abb. in d.c.cum in cunctis. §.ult. nu.5. de elect. & textus in c.quamquam.& ibi Doct.de elect.lib.6.Rebuff.d.tit.de deuolut.nu.17. Zecchius ubi sup. d. c.5. nu.5. & Garc.d.c.3.nu.41.*

27 Exemplum autem in gradu deuolutionis est huiusmodi. D. Alexander Lanfreduccius Patritius Pisanus est patronus laicus Capellaniæ, seu Altaris S.Matthæi Apost. & Euang. siti in primatiali ecclesia Pisana, qui, eueniente vacatione habet quadrimestre à die scitæ vacationis, ad pręsentandum coram Capitulo Pisano habente ius instituendi, quòd si non fecerit præsentationem, & labatur d. quadrimestre, deuolutio tunc fit ad Capitulum, quòd infra semestre à die scitę deuolutionis eãdem Capellaniam conferre debet aliàs d. semestre lapso, & d. Capellania non collata deuolutio fit ad Illustriss. D. Archiepiscopum Pisanum, qui pariter intra aliud semestre à die scitæ de-
28 uolutionis ad se factæ d. Capellaniã conferre debet, & tunc si collatio non fiat, & labatur d. semestre, deuolutio fit ad Summum Pontificem, cui nullum est præfixum tempus ad conferendum beneficia, sed quandocumque ad sui libitum conferre potest.

Et notes, quòd Ordinarius tene-

tur conferre beneficia vacantia, licèt in specie alicui conferre non obligetur. *c. relatum. & ibi not. de præben. Rot. dec. 14. nu. 6. p. 2. diuers.*

SVMMARIVM.

1 *Præsentatio, quæ fit per regulares quomodo expediatur.*

2 *Et quibus Ordinarius tempus debet præfigere ad assignandum præsentato congruam fructuum portionem.*

3 *Etiam si ad inferiorem spectet institutio.*

4 *Parochialis iurisp. ecclesiastici prouidetur per concursum.*

5 *Institutio valet etiamsi d. fructuum assignatio facta non sit.*

6 *Ordinarius potest ex officio congruam fructuum portionem tunc præsentato assignare.*

7 *Et si excedat in d. assignatione. datur appellatio.*

8 *Assignatio talis in qua re fieri debeat, &*

9 *Taxatio talis est facienda, vt clericus possit honestè viuere.*

10 *Centum aurei debent remanere parocho.*

11 *Et talis assignatio quomodo fieri debeat.*

12 *Ordinarij vbi possint constituere vicarios perpetuos.*

13 *Quibus vicarijs assignanda est certa portio pro eorum sustentatione.*

14 *Super qua re est Constitutio Pij V.*

15 *Religiosi in quo casu possint deseruire per vicarios amouibiles.*

CAPVT SEPTIMVM.

Præsentatio, quæ fit à patronis regularibus ad ecclesiam parochialem, quomodo expediatur.

1 NVNC videamus de expeditione præsentationis, quæ fit per religiosos regulares, qui sunt patroni ecclesiastici, ad ecclesiam parochialem secundum *textum in c. de monachis. de præben. & dignit. & in clem. 1. de iurepat. & ibi Cardin. Rocch. de Curte de iurepat. in verbo, onerosum. q. 6. Paul. de Citadinis de iurep. p. 6. q. 45. Zecch. de benefic. & pens. c. 12. nu. 40.*
2 quo casu Ordinarius taliter præsentantibus, vel eorum procuratori debet præfigere tempus, intra quod dicti præsentantes assignent eidem præsentato congruam redituum portionem pro sui sustentatione. *d. clem. 1.* & si ad inferiorem spectet institu-
3 tio, talis inferior ad Episcopum recurrere debet, vt eisdem præsentantibus prædictum terminum statuat ad dictam congruam assignationem faciendam. *d. clem. 1. in princ.* Hodie autem, quando ecclesia paro-
4 chialis est iurispatronatus ecclesiastici prouidetur per concursum iuxta decretum *Conc. Trid. sess. 24. de refor. c. 18.* & bullam Pij V. quæ incipit, *In conferendis*. relatam à *Quaranta in summa bullarij. in ver. beneficiorũ parochialium collatio. Gonzalez in comment. ad reg. 8. Cancell. glos. 9. nu. 261. Garcia de beneficijs. p. 9. c. 2. nu. 261. idem Gonzal. glo. 18. nu. 6. & 7. Massobr. in praxi hab. conc. ad vac. paroch. eccl. requis. 2. dub. 1. nu. 4.*

5 At si Ordinarius instituat præsentatum absque præuia assignatione prædicta, tenet institutio. *glos. in d. clem. 1. in verb. inhibentes.* quod si per eosdem præsentantes intra terminum eis præfixum non fiat talis
6 assignatio, Ordinarius potest ex officio congruam redituum portionem assignare prædicto presẽtato. *d. clem. 1. & ibi glo. in uerbo, deuoluatur.* idq. facere potest & ante, & post institu-
7 tionem. vt ibi. Verum si in tali assignatione modus excedatur nimis onerando dictos præsentantes religiosos, poterunt appellare infra tẽpus debitum ad superiorem eiusdem Ordinarij, vt ipse superior prædictã taxationem reducat, & moderatam reddat. *ex d. clem. 1. & ibi gloss.* talis
8 autem assignatio fieri debet in parte posses-

possessionum d. ecclesiæ, si habeat possessiones, vel alios reditus. & ta-
9 lis taxatio facienda est, qua clericus præsentatus possit honestè viuere, & onera Episcopalia soluere, de quibus in *c. conquerente. & in c. dilectus. de off. ordin.* vt est procuratio annexa visitationi, & cathedraticum, siue synodaticum. *c. cauendum.* 10. *q.* 3.
10 Hodie autem saltem centum aurei ecclesijs parochialibus singulis annis assignari debent pro sustentatione parochi. ex *Conc. Trid. sess.* 24. *de reform. cap.* 13. *vers. ad hæc.* talis
11 autem assignatio fieri debet de plano, sed causa cognita. & de his omnibus circa talem congruā assignationem. vide *Cardin. in d. clem.* 1. & *Lambertin. de iurepatr. lib.* 2. *p.* 3. *quæst.* 10. per omnes articulos dictæ quæstionis. & de huiusmodi derogatione iurispatronatus. vide *Rebuff. in praxi beneficiaria. in* 3. *par. signaturæ. in vers. necnon iuripatronatus.*

Adde etiā, quòd ex decreto *Conc. Trid. sess.* 7. *de reform. c.* 7. Ordinarij
12 vicarios perpetuos deputare possunt in quibuscumque beneficijs curatis, quæ vnita reperiuntur ecclesijs Cathedralibus, Collegijs, & Monasterijs, non obstantibus priuilegijs, & exemptionibus quibuscumque. *Nauarr. cons.* 11. *num.* 9. *de statu monach. Garc. vbi sup. p.* 11. *c.* 2. *à nu.* 5. qui-
13 bus vicarijs perpetuis assignanda est certa portio pro eorumdem sustentatione, & concilium ibidem requirit iustum arbitrium Ordinarij, & quòd fiat in visitatione, vnde iusta causa est necessaria, vt fiant vicariæ perpetuæ in ecclesijs, in quibus antea deputari poterant vicarij amouibiles, qua causa deficiente datur appellatio. *Garc. d. c.* 2. *n.* 8. quæ om-
14 nia confirmantur per Bullam Pij V. quæ incipit, *Ad exequendum*. facta super vicarijs perpetuis. de qua *Garc. vbi sup. nu.* 13. vbi Pius V. amplians decretum d. *Conc. Trid. d. c.* 7. vnum
15 casum dumtaxat excipit, in quo religiosi deseruire possunt per vicarios amouibiles, neque Ordinarius, eisdē religiosis inuitis, potest deputare vicarios perpetuos, quando videlicet ex eisdem religiosis deputantur illi, quos Ordinarius præuio examine idoneos iudicauerit. *Garc. vbi sup. d. c.* 2. *nu.* 13. & *Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p.* 3. *alleg.* 72. *nu.* 189. & faciunt in materia nominandi vicarium ecclesiæ parochialis dicta in *Ianuen. Parochialis S. Andreæ.* 19. *Aprilis.* 1627. & 14. *Nouemb.* 1627. *coram Durano.* quæ in calce operis est decis. 86. & circa potestatem Regularium, & Prælatorum Episcopo inferiorum elegans tractatus nunc est sub prælo inscriptus. de iure Abbatum, & aliorum Prælatorum Episcopis inferiorum compositus à Reu. D. Ascanio Tamburino de Marradio Mon. Vall. Vmbrosæ & Priore S. Praxedis de Vrbe. vbi tractat de collat. benef. & inst. ad Abbat. aliosque præl. spectan. & de eorum iurisdictione quoad spiritualia, & quoad temporalia.

SVMMARIVM.

1 *Fructus, qui decurrunt stante beneficij vacatione reseruati spectant ad Cameram.*
2 *Fructus distributionum quotidianarū, & pensionum inexactarum spectāt ad hæredes beneficiati.*
3 *Fructus inexacti ad quē pertineant, &*
4 *Alij dicunt esse diuidendos inter hæredes beneficiati, & successorem in beneficio.*
5 *Alij dicunt spectare ad successorem in beneficio.*
6 *Communis opinio est fructus inexactos spectare ad hæredem, pendentes ad successorem.*
7 *Clerici in vita æquiparantur vsufructuarijs.*
8 *Quid in fructibus, qui percipiuntur ex domibus locatis.*
9 *Fructus inexacti ex Bulla Iulij Tertij ad quem spectent.*
10 *Et quid attenta consuetudine.*

11 *Constitutio Iulij Tertij non est recepta in statu Mediolani.*
12 *Consuetudo circa fructus inexactos, in Hispania.*
13 *Quæ Lucæ, Tuderti, & alibi.*
14 *Quæ consuetudo Pisis.*
15 *Fructus inexacti ad quem spectent stante cleri compositione cum Camera super spolijs.*
16 *Motus proprius Pij V. super compositione Cleri Pisani cum Camera.*
17 *Fructus inexacti vi compositionis cũ Camera spectant ad hæredes.*
18 *Et ita Pisis seruatur.*
19 *Hæredes clericorum deberent supportare onera beneficiorum vsque ad nouos fructus.*

CAPVT OCTAVVM.

In fructibus inexactis relictis à Clerico Beneficiato defuncto, nunquid succedat Camera Apostolica, successor in beneficio, vel hæres defuncti.

1 ANTEQVAM ad prędictorum resolutionem deueniam, præmitto, quòd fructus, qui decurrunt, obueniunt, & maturant à die obitus beneficiati vsque ad diem appræhẽse possessionis beneficij reseruati, vel prælaturæ per nouum successorẽ, ex constitutione Pij IV. sub datum Romæ die 7. Decembris. 1560. ad Cameram Apostolicam pertinent, secus si beneficium non sit reseruatum. latè *Gulielmus Redoanus in tractatu de spolijs ecclesiasticis. quæst. 5. num. 1.*

2 Præmitto secundo, quòd fructus quotidianarum distributionum, quæ dantur interessenti horis Diuinis, & pensiones inexactæ pertinent ad hæredes, & successores beneficiati siue sint hæredes ex testamento, siue ab intestato. ita *Redoan. vbi sup. in princ. & quæst. 3. §. & in hac materia. nu. 6. & quæst. 8. §. de success. cleric. sæcular. ab intest. nu. 21. & seqq.* & de his non est querendum.

3 Videndum est ergo dumtaxat de fructibus maturatis in vita clerici beneficiati, & non exactis, quia propter mortem clericus eosdem exigere non potuit, vel exactionem inchoatam ad finem perducere nõ potuit. ad cuius articuli faciliorem determinationem videndum est de infrascriptis. &

Primò, quid sit dicendum attento iure communi.

Secundò, quid attenta Bulla Iulij Tertij.

Tertiò, quid attentis particularibus locorum consuetudinibus.

Quartò, & vltimo, quid attenta compositione facta super spolijs cũ Camera Apostolica à Clero alicuius Ciuitatis, vel Diœcesis.

4 Ad primum. Aliqui dixerunt, cũ beneficium detur propter officium. *c. cum secundum. de praben. & dignitatib.* prædictos fructus esse diuidendos inter hæredes defuncti beneficiati, & successorem in beneficio argumento *textus in l. diuortio. ff. soluto matrim.* sicuti dos datur propter onera matrimonij. *l. pro oneribus. C. de iure dotium. Couarr. var. resol. lib. 1. c. 15. à nu. 12.* & hanc partem tenent *Flam. Paris. in tract. de confid. q. 35. num. 49. Sarmien. de reditib. ecclesiast. lib. 4. c. 6. nu. 13. Garcia de beneficijs. par. 2. c. 1. nu. 97. Mar. Ant. Genuen. in praxi Cur. Archiep. Neapolit. c. 52. in annot. nu. 11.* & alij, quos refert *Aug. Barbosa in collectan. decretal. ad c. vlt. de confirm. vtili, vel inutili. num. 26. vers. in primis attento iure communi.*

5 Alij autem dixerunt fructus à solo separatos inexactos spectare ad successorem in beneficio, non autem ad hęredes beneficiati defuncti, prout per multa iura concludunt. *Calderin. cons. 2. nu. 2. vers. tertius casus. de pecul. cleric. Cardin. cons. 110. n. 2. Surd. cons. 333. nu. 6. vers. contrarium tamen.*

tamen. cum plurib. seqq. & fuit dictũ in *Palentina fructuum. 26. Februar. 1586. coram Card. Lancellotto seniore. & in Nullius, seu Romana pecuniaria. 4. Iunij. 1593. coram Cardin. Blanchetto.* quas decisiones refert *Marchesan. de commiss. p. 1. fol. 424. nu. 3.* & fuit dictum in *Papien. fructum. 21. Februar. 1622. coram Remboldo.*

6 Verum communis antiquorum, & modernorum sententia tenet fructus collectos, & à solo separatos etiam inexactos ante obitum illius, qui beneficium habebat, spectare, & pertinere ad hæredem defuncti, fructus autem pendentes pertinere ad ecclesiam, & beneficium, vel ad successorem in beneficio, ea ratione,
7 quia clerici in vita æquiparãtur vsufructuarijs, qui faciunt fructus suos iam collectos, & à solo separatos, & eosdem ad hæredes transmittunt. ita *glo. in c. si propter. in verbo, primi anni. de rescript. lib. 6. vbi Geminian. nu. 9. &* Francus *nu. 5. glos. in c. præsenti. in verbo, reseruari. & ibi Probus ad monachum. nu. 1. de off. ordin. Hostiens. in c. vlt. de pecul. cleric. num. 5. vbi Cardin. Imol. & Barbat. & Nauarr. de reditib. ecclesiast. quæst. 2. monit. 13. & cons. 7. de success. ab intest. & cons. 3. de pecul. cleric. & cons. 3. de donation. Scipio Rendina in promptuario receptarum sententiarum. tit. 50. nu. 6. Io. Maria Bellettus disquisitionis clericalis. p. 1. tit. de bonis clericorum. §. 15. Moneta de distribut. quotidian. p. 3. quæst. 4. à nu. 21. vbi n. 24.* dicit opinionem *Couarruu. in d. c. 15.*
8 *num. 4.* admitti posse quoad ratam temporis respicientis fructus, qui percipiuntur ex domibus locatis ea ratione, quia pensio in prædio vrbano soluitur pro fructibus, qui quotidie percipiuntur, scilicet pro eius vsu, & habitatione, quod etiam sentit Imola *in d. l. diuortio. in princ.* dicens, quod pro rata temporis præteriti in prædijs vrbanis potest exigi pensio propter continuatam vtilitatem, secus in prædijs rusticis, in quibus vtilitas percipitur solum in tempore messium, & vindemiarum.

9 Quoad secundum, quid sit dicendum attenta Bulla Iulij Tertij edita anno 1550. de qua Redoan. *in d. suo tractatu.* qua cauetur, quòd fructus inexacti quando non spectãt ad Cameram tamquam spolia, spectent, & pertineant ad successores in beneficijs, etiam quod maturati fuerint in vita dicti beneficiati, dummodo realiter, & cum effectu ab ipso percepti non fuerint, & incorporati alijs proprijs bonis dicti clerici beneficiati defuncti, etiam quod per beneficiatos non steterit, quominus illos exegerint, immo si in eorum exactione omnem diligentiã iudicialiter agendo adhibuerint. cuius Bullæ vigore fuit facta resolutio, fructus inexactos spectare ad successorem in dicta *Papien. fructuum. 21. Februar. 1622. coram Remboldo.* & postea simili motu proprio idem Iulius Tertius declarauit supradictam suam constitutionem procedere solum in locis, vbi collectores spoliorum pro Camera Apostolica esse non consueuerunt, & dicta constitutione non obstante, cõsuetudines, & particularia iura, seu priuilegia cuiuslibet loci, in quo collectores huiusmodi deputari, seu esse consueuerunt, in præmissis vigentia obseruari, & executioni demandari declarauit, & prædictas bullas, & constitutiones refert *Redoan. d. quæst. 5. in fine.*
11 Et in hoc casu, si nihil obstet, vel per viam indulti, seu consuetudinis, vel alterius iuris, seruandæ erunt dictæ constitutiones.

10 Quoad tertium, quid sit dicendũ attentata consuetudine. equidem prædicta cõstitutio Iulij Tertij præsumitur vsu recepta, nisi contrarium probetur vulgata *l. arriani. C. de hæret. & man. Dec. cons. 534. Benintend. dec. 13. nu. 9. Surd. cons. 58. nu. 2.* & in puncto *Rota dec. 809. n. 1. p. 1. diuers. Mar. Ant. var. resol. lib. 1. resol. 46. nu. 2.*

nu.2. quod autem d. constitutio aliquando non sit vsu recepta probatur, quia ex Rotæ decisione relata per *Mar. Antonin. vbi sup. num. 4.*
11 constat dictam constitutionem non esse receptam in statu Mediolani, & de dicto non vsu fit mentio in alia constitutione eiusdē Iulij Tertij edita anno 1553. 29. Martij. & quod nō sit vsu recepta in dicto statu Mediolani testatur *Borgnin. Caualcan. dec. 30. nu. 5. p. 3. Garc. de benefic. p. 2. c. 1. nu. 103.* & in prædictorum corroborationem in *Concil. Prouinciali Mediolan. 7. tit. de fructib. clerici defuncti.* decernitur, quòd fructus separati à solo pertineant ad hæredes beneficiati defuncti cum supportatione onerum vsque ad nouos fructus, neque enim dicta constitutio Iulij Tertij seruari debet, quando in contrarium viget consuetudo. *Calderin. cons. 2. ante fin. de pecul. cleric. Couarruu. in c. cum in officijs. nu. 6. de testamentis.*

12 Similis consuetudo est in Regnis Hispaniarum, de qua *Nauar. cons. 41. de success. ab intest. Garc. d. c. 1. num. 102.* & ita fuit dictum in *Palentina fructuum. 26. Februarij. 1580. coram Cardin. Lancellotto seniore. & in Gerunden. fructuum. 24. Maij. 1599. coram Iusto. & in Barchinonen. fructuū. 4. Iulij. 1607. coram Iusto. & 10. Decemb. 1607. & 3. Decemb. 1610. corā Reuerendiss. D. Coccino Decano. & in Corduben. beneficiorum. 24. Feb. 1620. coram Illustriss. Card. Caualerio.* qui dicit fructus pertinere ad hæredes defuncti, & mouetur ex notoria cōsuetudine vigente in Regnis Hispaniarum, quæ consuetudo non reuocabatur in dubium, consuetudo scilicet, quod fructus separati à solo spectent ad hæredem, & iuxta talem consuetudinem fuit facta constitutio synodalis Bracharen. secundum quam prædicti fructus spectant ad hæredes, & ita fuit dictum in *Brachanen. fructuum. 1625. coram D. Buratto.* prout dicit *Barbosa in d. cap. vlt. num. 26. vers. verum hodie.*

13 Et similis consuetudo adest in diœcesi Lucana, quæ est conformis constitutioni *Conc. Prouinc. Mediol. 7. supradict.* ita in Diœcesi Tudertina seruari vidi dum ibi essem Vicarius Generalis Illustriss. & Reuerendiss. DD. Marcelli Card. Lantis Episcopi Tudertini. nam fructus inexactos semper exigunt hæredes defuncti beneficiati cum supportatione tamen onerum vsque ad nouos fructus in ecclesijs parochialibus, & curatis dumtaxat.

14 Talis etiam consuetudo viget in hac Diœcesi Pisana, in qua fructus inexacti, dummodo sint recollecti, & à solo separati pertinent ad hæredes defuncti beneficiati sine aliquo obstaculo, & ita semper fuit vniformiter seruatum tam in beneficijs parochialibus, & curatis, quàm in beneficijs simplicibus, semper enim hęredes clericorum defunctorum absque exceptione fructus inexactos exegerunt tā extraiudicialiter, quàm iudicialiter agendo, & semper habito respectu, an fructus essent à solo separati, prout considerauit *Rota in Papien. fructuum. 12. Februar. 1601. coram Card. Lancellotto.* relata à *Mar. Anton. vbi sup.* & ita occurrentibus vacationibus dixit, & seruari voluit Illustriss. Carolus Antonius Puteus Archiepiscopus Pisanus recol. mem. & Iurisperitissimus.

15 Quoad quartum, & vltimum, quid sit dicendum de dictis fructibus inexactis attenta compositione facta super spolijs cum Camera Apostolica à Clero alicuius Ciuitatis, & Diœcesis.

16 Et quoad hoc benè est prius referre exemplum aliquod huiusmodi compositionis super dictis spolijs, ideoq; refero Motum proprium Pij Quinti sanctæ memoriæ, continentem compositionem super spolijs factam inter Reu. Cameram Apostolicam, & Clerum Ciuitatis, & Diœcesis Pisanæ tenoris infrascripti.

Pius

Pius Papa Quintus.

16 MOtuproprio. Cum sicut accepimus, Dilecti fil j, & Venerab. fratres Montes de Valentibus Notarius noster Almæ Vrbis Gubernator, Vicecamerarius, necnon Ludouicus Torres, Hieronymus Theodolus Episcopus Gadicen., Ioannes Baptista Doria, Ludouicus Cæsius, & Antonius Maria Saluiatus Episcopus S. Pauli, Cameræ nostræ Apostolicæ Clerici in præfata Alma Vrbe nostra, & Palatio nostro Apostolico, ac solito loco Audientiæ eiusdem Cameræ ad iura reddendum, & causas audiendum de more coadunati, & congregati ipsam Cameram repræsentantes, & facientes, assistentibus ibi etiam dilectis filijs Præsidente eiusdem Cameræ, & Aduocato Pauperum, ac Procuratore fisci nostri, & Commissario præfatæ Cameræ nostræ, & eiusdem Cameræ nomine ex vna, & dilecti filij Paulus Parauicinus, & Iosephus Palmerinus V. I. Doctores, procuratores dilectorum filiorum Canonicorum, & Capituli ecclesiæ Pisanæ vice, & nomine eorundem Canonicorum, & Capituli, ac totius Cleri ciuitatis Pisanæ, eiusq. diœcesis ex altera partibus de, & super spolijs personarum ecclesiasticarum sæcularium Ciuit. Pis. huiusmodi, dictæq. eius diœc. ad quandam concordiam, compositionem, & transactionem deuenerint, per quam conuenerunt, quòd ab inde in futurum perpetuò eadem Camera, siue eius ministri ab exactione vniuersorum, & singulorum spoliorum non tamen ex illicita negociatione acquisitorum quarumuis personarum ecclesiasticarum sæcularium cuiusuis status, gradus, conditionis, & dignitatis, non tamen Archiepiscopalis tunc existentium, & deinceps similiter perpetuò futurarum earundem Ciuit. & Diœc., & occasione quarumuis ecclesiarum, & beneficiorum ecclesiasticorum, non tamen concistorialium in eisdem scilicet Ciuit. & Diœc. consistentium abstinerent, quodq. omnia bona, spolia nuncupata non amplius ad Cameram præfatam, sed ad ipsarum personarum ecclesiasticarum pro tēpore decedentium hæredes, & successores, causamq. ab eis tam ex cōtractu, quàm ex testamento, vel ab intestato tunc, & pro tempore habētes non secus, ac si essent bona patrimonialia spectarent, & pertinerēt, itaq. bona per dictas personas ecclesiasticas sæculares ex contractibus concessa, aut quomodolibet alienata, seu ex testamento, vel alia vltima voluntate etiam ab intestato relicta huiusmodi, nullo vnquam tempore tamquam spolia ad Sedē Apostolicam, seu præfatam Cameram deuolui, seu quomodolibet spectare possint, sed illis, quibus relicta concessa, aut respectiuè ab intestato venientibus proximioribus deberentur, applicari deberent, & præfati Paulus, & Iosephus d. n. pro spolijs præfatis, & illorum occasione, ac pro omni iure, quòd eadem Camera super bonis præfatarum personarum ecclesiasticarum tāquam spolijs habere, seu prætendere possint, eidem Cameræ, & pro ea moderno, & pro tempore existenti depositario Apostolico generali quadraginta scuta, vndecim iulijs pro quolibet scuto computatis in singulos annos perpetuis futuris temporibus vna solutione, videlicet in quolibet festo Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum, incipiendo à proximo futuro festo eorundem Apostolorum soluere promiserunt, dictiq. Vicecamerarius, & Clerici, vt quælibet persona ecclesiastica sæcularis pro rata prouentuum beneficiorum suorū etiamsi iurispatronatus clericorum, seu laicorum, & cuiuscumque annui reditus existerent in solutione dictæ annuæ quadraginta scutorum summæ sic, vt præfertur soluendæ cōtribueret, & alius pro alio non grauaretur, & vt

& vt summa ipsa eò faciliùs,& citiùs exigi, & cogi, ipsiq. Cameræ debita annua solutio impendi possit Vener. fratri moderno, & pro tempore existenti Archiepiscopo Pisano, seu in spiritualibus & temporalibus Vicario generali, ac eisdem Capitulo,& Canonicis coniunctim cum interuentu tamen vnius personæ de, & pro quolibet Capitulo Collegiatarum ecclesiarum præfatæ Dioec. vnā collectam ab vniuerso Clero earundem Ciuit. & Dioec. pro rata prouentuum ecclesiarum, & beneficiorum cuiuscunque personæ eiusdem Cleri proportionabiliter exigendā, quæ tamen computatis vnà cum præfata annua summa eidem Cameræ soluenda, certis tunc expressis expensis, quatenus ea exactio sine impensa fieri non possit, summam scutorum quadraginta quinque similium non excederet sub certa tunc expressa forma imponendi, & quandocumque opus esset renouandi, dictisq. Archiepiscopo, Canonicis, & alijs, vt præfertur, interuenire debentibus pro eiusdem collectæ exactione, personam idoneam sibi pro tempore benè visam certis tunc expressis modo, & forma qualificatā, quæque nonnulla etiam tunc expressa præstare, & facere deberet, deputandi, & reuocandi respectiuè facultatem concēsserunt, desuperq. dicti Vicecamerarius, & Clerici ex vna, & Paulus, & Iosephus ex alia partibus, quibus supra respectiuè nominibus nonnullæ conuentiones, & pacta inierint, aliaq. fecerint, prout in instrumento publico desuper manu dilecti filij Hieronymi de Tarano eiusdem Cameræ Notarij, die 26. mensis Ianuarij proximi elapsi celebrato, cuius ampliorem tenorem præsentibus pro plenè, & sufficienter expresso, & ad verbum inserto haberi volumus, pleniùs dicitur contineri. Nos volentes securitati contrahentium cum præfata Camera, & præsertim personarum ecclesiasticarum opportunè, vt par est, prouidere. tenore præsentium supradictam concordiam, compositionem, transactionem, conuentiones, & pacta, ac prædesignatum desuper confectum instrumentum, omniaq. alia, & singula in eo contenta de expressis mandato, & commissione nostris præcessisse attestantes, & fidem facientes. Motu simili, & ex certa nostra scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine supràscriptam concordiam, compositionem, transactionem, conuentiones, & pacta, & instrumentum prædesignatum, aliaq. & singula in eo contenta,& inde secuta quæcunque Apostolica auctoritate approbamus, & confirmamus, illisq. Apostolicæ firmitatis robur adijcimus. supplentes omnes, & singulos tam iuris, quàm facti, ac solemnitatū etiam quarumlibet substantialium, ac necessariarum, & requisitarum defectus, siqui forsan interuenerint in eisdem, eaq. omnia inconcussa firmitate subsistere, & inuiolabiliter obseruari debere, præsentesq. nostras de subreptionis, vel obreptionis vitio, seu intentionis nostræ, vel alio quouis defectu notari, argui, vel impugnari, aut reuocari, restringi, vel limitari nullatenus posse,& si secus fiat, quoties id fiet, toties illas in pristinum statum restitutas, & plenariè reintegratas, validasq., & efficaces etiam perinde, ac si consistorialiter,& de Venerabilium fratrum nostrorum S.R.E. Cardinalium cōsilio, & assensu emanassent, fore, & esse, ac censeri, vimq. validi contractus inter nos, & Apostolicam Sedē ex vna,& præfatos Capitulū, & Canonicos, & Clerum ex alia partibus initi habere, easq. ad omnia,& singula præmissa plenè probandum omnino sufficere, nec ad id alterius probationis adminiculum requiri, sicq. in præmissis omnibus,& singulis per quoscumque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes,

etiam

etiam eosdem S.R.E. Cardinales, & præfati Palatij causarum Auditores, dictæq. Cameræ Præsidentes Clericos in quauis causa, & in sententia sublata, &c. iudicari, & diffiniri debere, ac irritum, &c. decernimus; mandantes propterea dilectis filijs Camerario, & Thesaurario nostris, ac eisdem Clericis, ad quos spectat, & spectabit in futurum, vti easdem præsentes in eadem Camera admittant, & in illius libris describi,& registrari faciant, ac inuiolabiliter obseruent, & obseruari mandent, desuperq. patentes literas, mandata, & alias scripturas opportunas expediant, & expediri curent. Non obstantibus quibuscumque cōstitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, necnon priuilegijs, & indultis eidem Cameræ, & Fisco nostris quomodolibet concessis,&c. ipsiusq. Cameræ statutis, stylo, & consuetudinibus, etiam iuramento roboratis, quibus omnibus, etiamsi pro illorū sufficienti obligatione, siue derogatione de illis &c. tenores &c. illis aliàs in suo robore permansuris &c. hac vice dumtaxat, harum serie specialiter, & expresè derogantes, cæterisq. contrarijs quibuscumque. Volumus autem earumdem præsentium solam signaturam sufficere, & vbique in iudicio, & extra, regula contraria non obstante, plenam fidē facere, seu si eisdem Capitulo, Canonicis, & Clero videbitur desuper literas etiam per Breue nostrum, vel sub plumbo, etiam cum omnium, & singulorum præmissorum, aliorumq. necessariorum ampliori specificatione, & expressione, ac prædesignati instrumenti etiam quarumlibet aliarum scripturarum desuper necessariarum ad verbum, si videbitur insertione, alijsq. clausulis necessarijs, & opportunis, adeoq. cōtraria quæcumque prorsus tollantur, & non obstent simul, vel separatim, etiam sub diei sexti mensis Februarij. anni à Natiuitate Domini. MDLXXI. Pontificatus Nostri anno sexto, vel alia data expediri posse.

Placet Motu proprio. M.

Clerus Pisanus composuit pro spolijs pro sc. 44. singulo anno.

Io.Bern.Cam.

Narrata sunt conformia supradesignato instrumento; & ita atteftor Hieronymus de Tarano. die 16. Februarii. 1571. admissa est hæc cedula motus proprij ex decreto Cameræ, & registrata lib. 3. signaturarum S.D.N. apud me Notarium. fol. 5.

Hier. de Tarano.

17 Cum ergo ex tali compositione spolia decedentium clericorum non amplius ad Cameram Apostolicam, sed ad hæredes dictorum clericorum pertineant, resolutiuè est dicendum etiam fructus inexactos à beneficiatis defunctis tamquam spolia spectare ad eorundem hæredes, idque probatur, quia ex prima Bulla Iulij Tertij fructus inexacti spectant ad successores in beneficijs,& ex secunda Bulla habetur illud esse verum in locis, in quibus non consueuerunt esse collectores spoliorum pro Camera Apostolica, sed in Hetruria semper consueuit esse talis collector, videlicet, Illustriss. & Reuerendiss. D. Nuntius Apostolicus Florentiæ degens, ideo dicti fructus in Hetruria non spectant ad successores, sed tamquam spolia pertinēt ad Cameram Apostolicam, sed ex d. compositione clericum Camera Apostolica, clerus fuit subrogatus in locum Cameræ, ideo dd. spolia,& fructus inexacti ad hæredes clericorum decedentium pertinent, non autem ad Cameram Apostolicam, seu successores in beneficijs.

Accedit, quòd in d. secunda bulla Iulij III. dicitur, quòd est attendenda dicta prima bulla, scilicet, quod fructus inexacti pertineant ad successores, nisi adsit contraria consuetudo,

suetudo, quæ obseruanda est, verum supradixi consuetudinem antiquissimam esse in hac Ciuitate, & Dioece-
18 si, quod fructus inexacti spectent ad hæredes clericorum defunctorum, ideo seruanda est.

19 Aequum esset tamen, quòd hæredes clericorum defunctorum sicuti succedunt in commoditate bonorum, & fructum, ita etiam supportarent onera beneficiorum vsque ad nouos fructus, & præcipuè in parochialibus, & curatis ecclesijs, sicuti in *Conc. prouinc. Mediolan.* 7. decernitur, & etiam seruatur in dioecesi Tudertina, & Lucana, datur enim secundum qualitatem, & quantitatem redituum singulo mense certum quid pro parochi sustentatione, & in dioecesi Tudertina regulariter datur in grano quarta pars rubij, & vnus cadus vini pro quolibet mense vsque ad nouos fructus, & messem.

LIBER DECIMVS QVINTVS, ET VLTIMVS, IN QVO CONTINETVR, QVOMODO AMITTATVR IVSPATRONATVS.

SVMMARIVM.

1 *Patronus quando perdat iuspatr. absque suo delicto.*
2 *Patronus perdit iuspat. si ecclesia destruatur.*
3 Ni*si fiat reædificatio ex cementis dirutæ ecclesiæ.*
4 *Patronus tenetur dirutam ecclesiã reædificare, si vult iuspat. acquirere.*
5 *Et patrono volente reædificare, alius non admittitur.*
6 *Patronus perdit iuspat. si pereat causa, ob quam erat patronus.*
7 *Iuspat. perit, si ab habente auctoritatem supprimatur.*
8 E*t si ecclesia libertatem acquisiuit per non vsum.*
9 *Nisi non vsus venerit eo quod ecclesia non vacauerit.*
10 *Aetas hominum longæua refertur.*
11 P*atronus perdit iuspat si illud cedat.*
12 *Et quando permittit, quòd ecclesia non collegiata fiat collegiata.*
13 P*atronus perdit iuspatr. si permittit ecclesiam patronatam vniri.*
14 I*uspatr. extinguitur perempta linea patronorum.*
15 *Nisi sibi tantum reseruasset iuspatr. fundator.*
16 I*uspat. perit, si fundator decedat sine hærede.*
17 *Ecclesia libera aliquando vnitur ecclesiæ patronatæ.*

CAPVT PRIMVM.

Iuspatronatus quando amittatur sine Patroni delicto.

1 IVspatronatus aliquãdo amittitur, & patronus iurepatronatus priuatus remanet absque suo delicto, & culpa sua, prout tradit *Lelius Zecchius de benefic. & pension. c.12. nu.*48. quod pluribus modis contingere potest.

2 Primo igitur modo, patronus iuspatronatus amittit absque suo delicto, videlicet, si destruatur ecclesia, & ibi, vel alibi ab alio reædificetur. *Ludouisius, qui fuit Greg. XV. fœl. rec. dec.*405*.nu.*1. *& ibi annotat.* nisi
3 fieret reædificatio ex cæmentis dirutæ ecclesiæ, quia tunc ambo erunt patroni, vide in *Nolana Beneficij* 19. *Ianuar.*1594. *coram Card. Arigonio.* idem erit si dos fuerit consumpta, nam redotans ratione dotationis fit patronus, vt dixi sup. lib. 2. cap. 5. *Rocch. de Cur. de iurep. ver. construxit. q.*8*. nu.*12.

4 Et est notandum, quòd patronus tenetur reædificare in totum dirutã ecclesiam, si eius iuspatronatus velit de nouo acquirere, & qui tenetur ad ecclesiæ parochialis reparationẽ, tene-

teneturetiam ad reparationem domus parochi, & si vnus ex patronis in reædificatione non concurrit, non acquirit iuspatronatus, nec antiquũ ius conseruabit, sed compatronis accrescet, & volente patrono dirutam
5 ecclesiam reædificare, non admittitur extraneus ad eã reædificandam. & de his vide *Card. Tuscum practic. concl. iur. litera* I. *concl.* 620. *nu.* 4.
6 Secundo amittitur iuspatronatus, quando causa, propter quam quis erat patronus, perempta est. *Paulus de Citadinis de iurepat. p.* 3. *in prima causa acquirendi iuspatr. quæst.* 16. *Lambertin. de iurepat. lib.* 3. *quæst.* 7. *art.* 1.
7 Tertio amittitur iuspatronatus, si Papa in totum auferat illud, & supprimat, quòd à solo Papa fieri potest. *Lambertin. vbi sup. d. quæst.* 7. *art.* 6. & ratio est, quia patronus habet iuspat. ex gratia. *cap.* 3. *de iurep.* vide *Felin. in c. quæ in ecclesiarum. col.* 14. *de constit.*
8 Quarto amittitur iuspatronatus, si ecclesia patronata libertatem acquisiuit per non vsum præsentationis, quia patroni non præsentarunt. *Abb. cons.* 106. *lib.* 2. *col. penult. facit textus in cap. de quarta. vbi* Innoc. *notat. de præscript.* & præscriptionis tempus illud sufficiet, quod requiritur ad præscribendum contra laicũ; idemq. est, si laicus contra laicum præscribat iuspatr. alicuius ecclesiæ patronatæ; illud tamen non proce-
9 dit, quando talis non vsus prouenit ex eo, quòd casus vacationis non euenerit etiã per centum annos, vel si euenerit, Papa contulit derogando iuripatronatus. vide *Firmanum in tractatu de Episcopo. p.* 3. *quæst.* 23. & *Card. Tuscum vbi sup. nu.* 6. *Card. Seraph. dec.* 1367.
10 Quia clarum est, aliquando homines superuixisse etiam vltra centum annos, prout refert. *Card. Baronius annal. ecclesiast. tomo* 1. *anno Domini* 79. *fol.* 762. qui refert hæc. cẽtum viginti annos Parmæ tres edidere, Brizelli vnum centum vigintiquinque, Parmæ duos centum triginta, Placentiæ vnum centum trigintaunum; Fauentiæ fuit mulier centum trigintaduos annos habens. Bononiæ L. Terentius Marci filius, Arimini verò Marcus Aponius centum & quinquaginta. Tertalla centum triginta septem. circa Placentiam in collibus oppidum est Velleiarium, in quo centum & decem annos sex detulere, quatuor centenos vicenos, vnus centum quadraginta. & in regione octaua Italiæ centum annorum censi sunt homines. 54. centenum denum homines. 57. cẽtenum vicenum quinũ homines duo. centenum tricenum quinum. aut septenum totidem. centenum quadragenum homines tres. hæc ex Plinio.
11 Quinto amittitur iuspatronatus, si patronus illud cedat, donet, vel alteri renunciet cum Episcopi consensu, vel si ipsimet ecclesiæ illud cedat. *c. vnico de iurepat. lib.* 6. de quibus modis transferendi, & sic amittendi iuspatronatus dixi supra pluribus in locis. non amittitur tamen iuspatr. ex decreto facto ab Episcopo, vel visitatore, quòd quilibet doceat de suo iurepat. infra certum tempus sub pœna priuationis, nisi iuspat. competat ex priuilegio. *ad not. per Ancharan. cons.* 60. & *Felin. in c. licèt beli. de simon.* & fuit dictum in *Comen. Capellaniæ.* 5. *Iulij.* 1593. *coram Penia.*
12 Sexto amittitur iuspatronatus, quando patronus patitur, & permittit, quòd ecclesia non collegiata fiat collegiata, sine aliqua reseruatione sui iuris, quia tunc non habet auctoritatem, nec ius præsentandi principalem rectorem in tali ecclesia. per *glo. in c. nobis. verb. capella. de iurepat. Paul. de Citad. vbi sup. par.* 3. *partit.* 14. *nu.* 3. *Massob. in praxi hab. conc. ad vac. par. eccl. prælud.* 7. *dub.* 5. *nu.* 5. & *prælud.* 2. *dub.* 3.
13 Septimo amittitur iuspatronatus, quando patronus sine aliqua sui iuris

ris

ris reseruatione permittit, & patitur ecclesiam patronatam vniri. *Lambert. vbi sup. d. quæst. 7. art. 10.*

14 Octauo cessat iuspatronatus per lineæ extinctionem, quamuis enim de sui natura transeat ad hæredes, nulla etiam hæredum mentione facta in reseruatione iurispat. vt concludunt communiter Doct. *in c. 1. de iurepat.* attamen si fundator reseruauit

15 sibi iuspat. cum aliqua qualitate, quâ demonstret voluisse iuspat. durare tempore suo, præsertim si addita sit dictio taxatiua, tunc personam fundatoris non egreditur. latè *Moneta de commut. vlt. volunt. cap. 11. nu. 134.* & dixi sup. pluribus in locis.

16 Nono amittitur, & cessat iuspat. si patronus decedat sine hærede, nam tunc ecclesia remanet libera, eiq. Episcopus liberè prouidet. *Lambert. vbi sup. lib. 1. par. 2. quæst. 2. art. 40.*

17 Est tamen notandum, quòd in praxi (quamuis ecclesia libera non sit vnienda ecclesiæ patronatæ) vidi seruari, quod quando ecclesia patronata, & ecclesia libera ex aliqua necessitate, seu vtilitate ad inuicem vniuntur ab Ordinario cum patroni consensu, & facultates ecclesiarum vnitarum sunt æquales, pro vna vice confert Ordinarius, pro alia vice patronus præsentat. ita contigit in plebania S. Iuliæ de Caprona Pisanę diœcesis, quæ est liberæ collationis; eiq. non habenti reditus sufficientes fuit annexa, & vnita vicina ecclesia S. Martini de Crespignano eiusdem diœcesis iurispatronatus hæredum Domini Leonis de Cambinis, nam pro vna vice præuiò concursu confert Illustriss. D. Archiepiscopus Pisanus, pro alia vice prædicti hæredes rectorem præsentant, & sic alternatim proceditur. & circa prædicta videas *Lambertinum d. lib. 3. quæst. 7.* per omnes articulos d. quæstionis.

Et quod supradictum est amitti iuspat. per non vsum, & ecclesiá fieri liberam, illud procedit, si fuerit factus aliquis actus positiuum de directo contrarius seruituti. *arg. l. hæc autem. & ibi Doct. ff. de seruit. vrb. præd.* Rota *dec. 109. n. 8. & seqq. par. 2. diuers.* & fuit dictum in *Imolen. Iurisp. 26. Martij. 1595. coram Card. Pamphilio.* item requiritur intentio conferentis iure libertatis, & animo eam acquirendi, quæ necessaria sunt pro præscriptione ad acquirendum statum libertatis. *d. dec. 109. nu. 11.* & fuit dictum in *Papien. Archipresbyteratus. 9. Aprilis 1601. coram Card. Pamphilio.* item requiritur scientia, & patientia patronorum credentiũ ius præsentandi ad se non spectare, vel volentes præsentare non fuerunt admissi. *Ripa in c. cum ecclesia sutrina. num. 64. de cau. poss. & prop. Calderin. cons. 15. de iurep. d. dec. 109. nu. 11.* & in d. *Papien. Archipresb.* item requiritur tempus necessarium ad præscribendum, quod est 40. ann. *Salicet. in l. 2. nu. 10. C. de seruit. & aqua.* & fuit dictum in *Romana Capellaniæ. 12. Iunij. 1589. coram Card. Pamphilio.* vide in *Placentin. parochialis. 12. Maij. 1588. coram Bubalo. in Barchinonen. vnionis. 5. Decemb. 1597. coram Gipsio.* Ecclesia tamen non acquisiuit libertatem, quando prouisiones factæ sunt à Papa cum derogatione iurispat. in totum, vel pro medietate, quia per illas præsupponitur, & præseruatur iuspatr. & excludit intentionem acquirendi libertatem. *Lambert. de iurepat. lib. 3. q. 7. art. 7. nu. 5. Cassad. dec. 20. nu. 2. de concess. præb.* & fuit dictum in d. *Papien. Archipresb.*

SVMMARIVM.

1 *Patronus aliquando ex proprio delicto perdit iuspat.*
2 *Patronus vendens iuspat. eo priuatur.*
3 *Et si scienter præsentet indignum.*
4 *Patronus ingratus ecclesiæ perdit iusp.*
5 *Patronus si in hæresi labatur perdit iuspat. &*

Qqq *Idem*

6 *Idem est in receptatoribus, & defensoribus hareticorum, schismaticis, etc.*
7 *Patronus reus læsæ maiestatis perdit iuspat.*
8 *Et si sit proditor patriæ.*
9 *Patronus perdit iuspatr. si rectorem beneficij patronati occidat.*
10 *Et ius deuoluitur ad ecclesiã, cui facta est iniuria.*
11 *Nisi patronus id faceret ad sui defensionem necessariam.*
12 *Patronus occidens Episcopum perdit iuspat.*
13 *Patronus se ingerens in recollectione fructuum beneficij patronati perdit iuspat.*
14 *Præsentatus ante institutionem se ingerens in recollectione fructuum cadit à iure suo.*
15 *Et perdit ius petendi institutionem.*
16 *Iuspat. amittitur per sententiam iudicis ecclesiastici competentis.*
17 *Iuspat. amittitur per confiscationem omnium bonorum.*
18 *Et numquid à iudice ecclesiastico, vel sæculari.*
19 *Iudex ecclesiasticus procedit contra patronum super priuatione iurisp.*
20 *Iudex laicus non potest confiscare iusp.*
21 *Et idem est si faciat bonorum confiscationem cum mentione iurisp.*
22 *Idemq. est, si non faciat mentionem iurispat.*
23 *Patrono priuato iurepat. ecclesia fit libera.*
24 *Iuspat. an transeat in fiscum publicatis bonis patroni.*
15 *Aliqui tenent tunc iuspat. transire in fiscum.*
26 *Quia transit cum vniuersitate.*
27 *Iuspat. non transit in fiscum ex publicatione bonorum patroni.*
28 *Quia si transiret in fiscum, esset id præiudicium ecclesiæ.*
29 *Iuspat. familiare non transit extra familiam.*
30 *Iuspat. hæreditarium transit in hæredem vt hæredem.*
31 *Iuspat. stat penes delinquentem donec à iudice ecclesiastico priuetur.*

CAPVT SECVNDVM.

Iuspatronatus quando amittatur ex patroni delicto.

1 PATRONVS aliquando ex proprio delicto iuspatronatus amittit, quod accidit pluribus modis, &

2 Primò, si patronus vendat iuspatronatus, quod vendi non potest. *cap. de iure. de iurepatr.* tunc enim vendens iuspatr. amittit, & emens amittit pretium, quòd ipsi ecclesiæ datur, & ecclesia ipsa fit libera. *cap. quia clerici. de iurepat.*

3 Secundò, patronus scienter præsentans indignum, pro illa vice perdit ius præsentandi, vt dixi sup. pluribus in locis.

4 Tertiò, patronus ingratus ecclesiæ perdit iuspatronatus. ita *Surdus in tract. de alimentis. tit. 7. quæst. 32. nu. 9. & 10. & quæst. 38. nu. 2.*

5 Quartò, si patronus in hæresim labatur ad *text. in cap. cum secundum. de hæret. lib. 6.* perdit iuspatronatus, cum tunc ipso facto omnia eius bona ecclesiæ sint applicata, & si ad fidem reuertatur, illud non recuperat. *Abb. in c. quia diligentia. de elect.*

6 Quod etiam procedit in receptatoribus, & defensoribus hæreticorũ, in schismaticis, apostatis, & excommunicatis insordescentibus in excõmunicatione maiori per annũ quando censentur vt hæretici. *Marescott. variar. resol. lib. 1. c. 83. nu. 13. & 14. Prax. Archiep. Leonis. c. 21. de iurep. nu. 31. Moneta de commut. vltim. volunt. c. 11. nu. 158. & seqq.*

7 Quintò, si patronus committat crimen læsæ maiestatis humanæ. *Abb. in cap. cum laici. de iurep.* vbicumque enim patronus cõmisit crimen, per quod priuatur à iure vel ab homine omnibus bonis, eo casu semper

ſemper perdit iuſpatronatus. *Abb.in d.cap.quia diligentia.in fine.* *Lambert. de iurep. lib.3.quæſt.8.art.5.*

8 Sextò, ſi patronus ſit proditor patriæ, tunc enim priuatur iurepatronatus ad ea, quæ dicuntur in *clem. ne in agro.§.quia vero. de ſtatu monach.*

9 Septimò, patronus perdit iuſpatronatus, ſi ipſe, vel alius pro eo rectorem beneficij patronati occidat, vel mutilet. *c. in quibuſdam.§.ſacri. de pœnis.* & ius deuoluitur ad eccle-

10 ſiam, cui facta eſt iniuria, & ne minus vindictæ, quam exceſſus memoria prorogetur, vſque ad quartam generationem per lineam directam poſteritates talium in clericorũ collegium admitti, neque in domibus regularibus alicuius prælationis honorem aſſequi poſſunt, donec cũ eis miſericorditer fuerit diſpenſatum. vt habetur in d.*§.ſacri. & ibi glo.in verbo, prorſus amittat.& ibi* Abb.*n.2.*

11 niſi patronus id faceret ad ſui neceſſariam defenſionem vim vi repellẽdo cum moderamine inculpatæ tutelæ.*glo.in d. § ſacri.verbo, præſumpſerint.* vel ſi aliter mortem euitare non poſſet. *clem.ſi furioſus.de homicidio.* idem eſt, ſi patronus occidat,

12 capiat, vel banniat Epiſcopum. *c.ad aures.de pœnis. clem.1. de pœnis. vel Cardinalem.cap.fœlicis.in princ.de pœnis.lib.6.*

13 Octauò, patronus ſe ingerens in perceptione fructuum beneficij patronati, aut ipſius bona vſurpans, ſtatim ipſo iurepatronatus priuatus eſt, & eſt excommunicatus. ita habetur in *Conc.Trid.ſeſſ.22.cap.11. de reform.in verſ. quod ſi eiuſdem eccleſiæ.& ſeſſ.25.de reform.cap.9.in verſ. patroni autem beneficiorum.* vide *Praxim Archiep.Leon.vbi ſup. d.nu.31.*

14 Accedit etiam, nam præſentatus lite pendente, ſeu ante inſtitutionẽ ingerens ſe in recollectione fructuũ beneficij, ad cuius regimen fuit pręſentatus, à iure ſuo cadit, & collitigãti tribuitur. *clem.vnica.de ſequeſt. poſſeſſ. & fruct. Rebuff. in ſua praxi benefic.tit. de ſubrogationibus. nu.8. Quaranta in ſumma* Bullarij. *in verbo, beneficiorum poſſeſſio. &* Creſcent. *dec.6. de iurepat.* qui omnes concludunt.*text.in c.auaritiæ.de elect.lib.6.* procedere etiam in omnibus benefi-

15 cijs, & ideo ſi præſentatus ſe ingerat per ſe, vel per alium in totum, ſeu in partem, ipſo iure amittit ius petendi inſtitutionem. *Card. Mantica dec. 261.nu.2. & Card.Seraph. dec.598. num.1.*

16 Nonò, amittitur iuſpatronatus per ſententiam iudicis eccleſiaſtici competentis, veluti quando eſt lis inter aliquos ſuper iurepatronatus alicuius beneficij, & factis legitimis probationibus Iudex pronunciet iuſpat. ad vnum pertinere excluſo altero, quia talis excluſus remanet dicto iurepatronatus priuatus, ſecus ſi in contumaciam, vel non legitimè citatus priuatus fuiſſet, quia tunc ſententia nulla eſt, & inualida. vide *Lambert. vbi ſup.d.lib.3.quæſt.8.* per omnes articulos *d. quæſt.* vide de his modis *Zecchium de benefic. & penſ. c.12.nu.48.*

17 Decimò, amittitur iuſpatronatus per confiſcationem omnium bonorũ auctoritate iudicis eccleſiaſtici factam. *Praxis Archiep.Leon.vbi ſup. num.36.*

18 Dubium autem eſt inter Doctores, numquid patronus propter delictum priuetur iurepatronatus à Iudice eccleſiaſtico, vel à Iudice ſæculari, ideo ad faciliorem declarationem cõſtituuntur caſus infraſcripti.

19 Primus eſt, quando Iudex eccleſiaſticus procedit contra patronum ſuper priuatione iuriſpatronat. principaliter, & id facere poteſt. *d. c. in quibuſdam.* idem eſt ſi procederet contra patronum ſuper alio delicto, ſuper quo includatur etiam priuatio iuriſpatr.

20 Secundus eſt, quando Iudex laicus vult per ſuam ſententiam confiſcare iuſpat. dumtaxat, & tunc talis

lis iudicis sententia non tenet super hoc. *glos. in c. filijs. 16. q. 7. in verbo, propinquis.*

21 Tertius est casus, quando Iudex laicus facit per suam sententiã omnium bonorum patroni publicationem cum speciali iurispat. mentione, & tunc huiusmodi sententia non valet. *Abb. in cap. quanto. col. penult. de iudic.*

22 Quartus est casus, quando Iudex laicus ob patroni delictum facit omnium bonorum eiusdem publicationem sine aliqua iurispatronat. mentione, & tunc non includitur iuspatronatus, sed Episcopus potest se informare summariè, ipsumq. patronum priuare. ita procedit dictum *Butrij in clem. pastoralis. de re iudic.*

23 & ex publicatione facta per Iudicem laicum ex delicto commisso à patrono contra ecclesiam; patronus priuatus remanet iurepat. ex iuris dispositione, & ecclesia patronata fit libera.

24 Quintus est casus, quando Iudex laicus publicat omnia bona patroni propter eius delictum, & Episcopus non procedit contra patronum, neque eundẽ priuat iurepatronatus, & tunc simul cum vniuersitate publicata, in qua adest iuspatronatus, an iuspatronatus transeat in fiscum. vide *Felin. in c. quanto. nu. 3. de iudic. & Card. in clem. plures. nu. 8. de iurepatr.*

25 dicit transire in fiscum cũ transeat in hæredẽ extraneum. & in praxi vidi in tali casu de facto vnà cũ vniuersitatẽ publicatã transire iuspat. in fiscum, qui fiscus adueniente vacatione vice patroni rectorem præsentat, & probatur d. iuspat. tamquam proueniens ex persona banniti.

26 Transit autem cum vniuersitate, quæ sine alia expressione contineat in se iura vniuersitatis, vt villa, vel castrum. *Rocch. de Curte de iurepat. verbo, ipse, vel is à quo. quæst. 29. nu. 41. Lambert. de iurep. lib. 3. q. 8. seu 5. art. 1. & 17.* & declarat *Garcia de benefic. p. 5. c. 9. nu. 32.* de qua re pertractat *Clarus receptar. sentent. §. vlt. quæst. 78. Molina de primogen. lib. 1. c. 24. à nu. 26. Decian. tract. crimin. lib. 5. c. 44. nu. 44. Surdus de aliment. tit. 9. quæst. 22. n. 28. Azor. instit. moral. par. 1. lib. 8. c. 12. q. 9. Farinacc. in praxi crim. tit. de delictis, & pœnis. p. 1. quæst. 25. nu. 151. & in tract. de hæresi. quæst. 190. §. 1. nu. 24. Sanchez in præcepta decalogi. lib. 2. c. 19. Aug. Barbos. de off. & pot. Episc. p. 3. alleg. 71. nu. 45. Garc. d. c. 9. à nu. 25.*

27 Quòd autem numquam iuspatr. transeat in fiscum, sed ecclesia patronata tunc remaneat libera tenẽt, & sequũtur *Praxis Archiep. Leon. d. c. 21. nu. 36. & Moneta alios deducẽs. de commut. vlt. vol. c. 11. nu. 164. & seqq. vers. ego sanè*, ea ratione, quia

28 si iuspatr. transiret in fiscum, talis translatio esset præiudicialis ecclesiæ, in cuius fauorem deficientibus successoribus fundatoris extinguitur iuspat. & remanet beneficium liberum. & *Rocch. de Curt. vbi sup. n. 66.* dicit hanc opinionem esse æquiorẽ, quòd si transiret in fiscum, periret spes libertatis beneficij, quia fiscus numquam moritur.

29 Item quia si iuspat. est familiare non transit ad alios extra familiam, ergo neque in fiscum, si est hæreditarium transit in hæredem, vt hæredẽ,

30 adeo vt siquis non sit hæres, in eum non transit iuspat., sed quando bona banniti publicãtur, & fisco incorporantur non transeunt in fiscum vt hæredem, quia vt plurimum bannitus viuit, & viuentis non datur hæres, ergo neque in fiscum potest trãsire iuspat. cum fiscus non sit hæres. & quod iuspat. non contineatur in confiscatione bonorum, & quod iu-

31 dex laicus non possit iuspat. confiscare, sed quod remaneat penes delinquentem donec eo per iudicẽ ecclesiasticum priuetur tamquam indignus. probat *Molina vbi sup. nu. 25. & seqq. Aug. Barbosa in collect. ad cap. vergentis. nu. 21. de hæreticis.* *Reuerendiss.* D. *Antonius* Ricciullus

Episco-

Episcopus Bellicastren. Vicesgerens in suo doctissimo tractatu de iure personarum &c. lib. 5. c. 33. & fuit dictum in Agaten. *Iurispat. 4. Martij. 1602. coram Illustriss.* D. Card. *Pamphilio.* & quoad prædicta quid sit dicendũ in materia cõfiscationis respectu iurispat. videnda sunt ea, quæ fuerunt decisã in *Lucana Iurispat. 27. April. 1605. coram Reuerendiss.* D. *Coccino Decano*, quæ in calce operis est dec. 105. & in eadem coram eodem. 12. *Iunij. 1606.* quæ in calce est decis. 106. & in eadem coram eodem. 8. *Iunij. 1607.* quæ in calce operis est dec. 107. in quibus decisionib. elegantissimè resoluuntur pertinentia ad talem materiam.

SVMMARIVM.

1 *Clericus beneficiatus ad quid teneatur ratione beneficij.*
2 *Clericus beneficiatus tenetur incedere in habitu, & tonsura clericali.*
3 *Et tenetur vestes clericales deferre.*
4 *Constitutio Sixti V. super declaratione habitus clericalis.*
5 *Et si ex iusta causa habitum non deferat, excusatur.*
6 *Vel si non deferat ex paupertate.*
7 *Vel si non deferat pro vna vice.*
8 *Vel ex causa infirmitatis.*
9 *Vel ratione itineris.*
10 *Clericales vestes quæ.*
11 *Clericis certarum vestium vsus interdictus.*
12 *Clericales vestes ex vsu, & consuetudine inducuntur.*
13 *Et attendenda est consuetudo clericorum.*
14 *Pensionarij quando non teneantur deferre habitum clericalem.*
15 *Et milites, & alij ex priuilegio pensionem habentes.*
16 *Clericus beneficiatus tenetur cum tonsura, & corona incedere.*
17 *S. Petrus quare capite detonso incederet.*
18 *Clericus non deferens tonsuram, vel habitum quando peccet.*
19 *Clericalium vestium color quis.*
20 *Clerici vestes nigras deferre debent.*
21 *Clericus beneficiatus tenetur eos ordines recipere, quos ratione beneficij accipere tenetur.*
22 *Cui non currit tempus, donec litigat super beneficio.*
23 *Prouisi de parochialibus, seu canonicatibus tenetur facere fidei professionem.*
24 *Et etiam Episcopi, qui iuramentum fidelitatis præstant.*
25 *Doctorandi, concionatores, confessarij, & alij tenentur facere fidei professionem.*
26 *Canonicus faciens fidei professionem in Capitulo, in quo sit Vicarius, satisfacit.*
27 *Fidei professio potest fieri per procuratorem.*
28 *Fidei professio facta præsumitur ex decennali collatione.*
29 *Clericus obligatus non facit fructus suos si fidei professionẽ non fecerit.*
30 *Lucratur tamen distributiones quotidianas.*
31 *Possessio tamen ei nõ suffragatur quoad dd. fructus.*
32 *Nec potest licitè dd. fructus retinere, sed tenetur restituere.*
33 *Et fructus prædicti sunt distribuendi in pios vsus.*
34 *Et si fructus sint ex mensa Capituli, spectant ad Capitulum.*
35 *Clericus beneficiatus tenetur recitare Diuinum officium quotidie.*
36 *Diuinum officium in quibus consistat.*
37 *Horæ canonicæ quare sint septem.*
38 *Diuini officij recitatio est de præcepto.*
39 *Quoad clericos sacris ordinibus initiatos, vel beneficiatos.*
40 *Clericus vnum, vel plura habens beneficia, vnicum Diuinum officium recitare tenetur.*
41 *Clerici non recitantes Diuinum officium ad quid teneantur, & quando peccent.*
42 *Constitutio Pij V. super amissione fructuum non recitantium officiũ.*
43 *Clericus habens tenue beneficium tenetur*

Patriar-

CAPVT TERTIVM, & Vltimum.

Clericus Beneficiatus respectu beneficij ad quid teneatur.

1 CLERICVS Beneficiatus ratione beneficij tenetur ad habitum clericalem deferendum, ad officiũ Diuinum persoluendum, & ad residendum, seu inseruiendum beneficio, & per consequens ad seruandũ vitam, & honestatem clericalem.

2 Primò ergo, clericus beneficiatus in habitu, & tonsura clericali incedere tenetur, sicut etiam tenetur clericus in sacris ordinibus constitutus. ita habetur in *Concil. Trid. sess. 23. de*
3 *ref. cap. 6.* & tenetur vestes clericales deferre tam interius, quàm exterius. *Steph. Gratian. discept. forens. c. 229. num.* 20. & hodie extat constitutio
4 Sixti V. de habitu, & tonsura per clericos, seu milites beneficia, vel pensiones obtinentes deferendis, & de pœnis contra inobedientes inflictis publicata Romæ die 18. Ianuarij. 1589. incipiente, *Cum sacrosancta*, relata à *Quaranta in summa* Bullarij *in verbo, habitus clericali. in princ.* & habetur in nouo *Bullario tomo 2. fol.*
5 653. quod si clericus ex iusta causa timoris habitum non deferret excusaretur. *cap. clerici. de vit. & bon. cler.*
6 vel si non deferret ratione paupertatis. *Imola in clem. 2. nu. 9. de vit. &*
7 *bon. cler.* vel si non deferret pro vnica vice tantum. *Farinac. in prax. crimin. tit. de inquisit. quæst. 8. nu. 68.* vel
8 si non posset propter infirmitatem deferre tonsuram. *Capella Tholosana dec. 104.* vel si domui suæ, & in occulto habitum dimitteret. *Vgolinus de off. & pot. Episc. cap. 12. nu. 3. § 6. Aug. Barbosa de off. & pot. Episc. p. 2.*
9 *alleg. 9. nu. 20.* vel si non deferret ratione

tione itineris, seu peregrinationis,
propter quam licitũ est clericis ha-
bere vestes breuiores. *c.Episcopi.21.*
q.4.Bellet.disquisit.cleric.par.1.tit.de
disciplina clericali.§.16.n.15.& 15.
10 Dubium tamen est, quæ vestes
sint clericis congruentes,& verè cle-
ricales,cum in d. constitutione Sixti
V. solum habeatur, quòd vestes sint
talares, de qualitate autem illarum
nihil statutum reperitur, & quis sit
proprius clericorum habitus nullibi
determinatur. vt testatur *glo.pen. in*
clem.1.de elect. nisi quòd nimia bre-
11 uitas, & longitudo reprobatur. *c.cle-*
rici. de vit.& hon.cler. & certarum
vestium vsus clericis interdicitur.*d.c.*
clerici.d.clem.2.de vit. & hon.cleric.
Menoch. de arbitrar. iud. lib.2. cen-
turia.4.casu 393. Diaz *in praxi cri-*
min. canon. c.75. ideoq. pro resolu-
12 tione dicendum est, quòd illæ sunt
vestes clericales,& honestæ,quæ vsu,
& consuetudine illius regionis, seu
prouinciæ vbi clerici commorantur,
fuerint admissæ.*glo. in c.siquis viro-*
rum. dist.30. & in d.cap.clerici. in
verbo,deauratis.& in d.clem.1.in ver-
bo, secularis. quas commendant,&
communiter receptas esse testãtur.
Couarruu.practic.quæst.cap.31.nu.7.
Iulius Clarus *recept sentent. §.vlt. q.*
36.num.11.Farinacc.vbi sup.nu.69.
Sanchez de matrim. lib.7. disput.46.
nu.5.Viuald.in candelabro aureo.p.3.
ad fin. in explicatione supradictæ
Bullæ Sixti V. Valer. *Reginald. in*
praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.num.
14. & 15.*Bellet.vbi sup.par.1.tit.de*
disciplina clericali.§.16. à nu.12. &
16. Decian. *in tract. crimin. tomo 1.*
lib.4.cap.9. nu. 96. Carolus de Grassis
de effectib.cleric. nu.271. in prælud.
Barbosa *d.allegat.9. nu.1. & seqq.* &
13 attendenda erit consuetudo clerico-
rum dumtaxat. *Farinacc. d. nu.69.*
Camill.Borell. in summa omnium de-
cis.tit.11. de vita, & hon. cleric. illi
14 autem, qui pensionem non excedẽ-
tem duc. 60. auri de camera habent
d. habitum deferre non tenentur.
Barbosa vbi sup. num.13.& 14. ne-
15 que milites, & alij, qui ex priuile-
gio, & concessione Sedis Apostolicæ
pensiones retinent, vt in alia consti-
tutione eiusdem Sixti V. incipien.
*Pastoralis.*relata à *Quaranta vbi sup.*
16 Tenetur etiam clericus beneficiatus
cum tonsura, seu corona incedere,
cuius coronæ vsus est antiquissimus,
vt probat Durandus *in rationali Di-*
uin.lib.2.cap.14.num.31. & Beda in
lib. 5. de historia Anglorum. cap.22.
17 asserit S.Petrum Principem Apo-
storum in memoriam spineæ coronæ
Iesu Christi Redemptoris Nostri,
coronam capillorum gestasse toto
reliquo capite detonso, & id alios
clericos fuisse imitatos, & de tonsu-
ra adest ordinatio S. Aniceti Papæ
in *cap. prohibitæ.dist.23. & in c. cle-*
ricus.5.de vit.& hon.cleric.Menoch.
de arbit.iud.casu 392.num.26. & de
hac consuetudine tondendi clericis
barbam, & coronam tractat *Cardin.*
Baron.annal. ecclesiast. tomo 5. anno
Christi 398.fol.48. Barbosa vbi sup.
18 *num. 10.* quam coronam, vel habi-
tum ad longum tempus absque iu-
sta causa si clericus in sacris ordini-
bus constitutus,vel beneficiatus non
deferat peccat mortaliter. *Abb.in c.*
siquis.nu.1. de vit. & hon.cleric. Na-
uarr.comment.4. de regularib. nu.27.
D.Bonaccina *de Sacramẽtis. disput.8.*
quæst. vnica.puncto vltimo.num.3.&
de habitu,& tonsura clericorum de-
creuit Synodus Pisana edita anno
1616.tit.10. cap.2. color autem ve-
19 stium clericalium ex communi vsu
est niger, non alter, nisi aliud sua-
deat personæ dignitas, rubeus enim
color permittitur tantũ S.R.E. Car-
dinalibus,& viridis Episcopis tantũ.
Menoch. d. casu 392. Barbosa vbi
20 *sup. num. 9.* & clerici vestes nigras
deferre debent non autem virgatas,
seu partitas. *Barbos. ibidem.*
21 Insuper clericus beneficiatus eos
ordines recipere tenetur, ad quos
recipiendũ tenetur ratione recepti
beneficij, vt sunt Canonici ecclesia-
rum

rum Cathedralium, qui sacros ordines accipere tenentur saltem subdiaconatus intra annum à die possessionis adeptæ. *Conc. Trid. sess. 22. de reform. cap. 4. & sess. 24. de reform.*
22 *cap. 12.* quibus non currit tempus donec litem patiuntur super titulo beneficij, sicuti neque tempus currit de dimittendo primum beneficium incompatibile, donec quis litem patitur super secundo beneficio. *cap. commissa. de elect. lib. 6. vbi Doct. annotat. ad Greg.* XV. *dec. 451. nu. 9. & 10. Garc. de benefic. par. 3. cap. 4. à num. 1.*

23 Item prouisi de ecclesijs parochialibus tenentur coram Episcopo, se eius Vicario publicam fidei professionem facere intra duos menses à die adeptæ possessionis, & prouisi de dignitatibus, & canonicatibus eã facere tenentur coram Episcopo, seu eius Vicario, & etiam coram Capitulo. *Conc. Trident. d. cap. 12. de qua Flamin. Paris. de resign. benefic. lib. 8. quæst. 9. à num. 121. Aloysius Riccius in collect. decis. p. 3. collect. 579. Azor. instit. moral. par. 2. lib. 7. cap. 2. Garc. d. par. 3. cap. 3. Barbosa vbi sup. par. 3. alleg. 61. à nu. 1.* & forma professionis fidei fuit ordinata à Pio Quarto, de qua in *Bullario tomo 2. fol.* 128. eamq. refert *Quaranta vbi sup. in ver. fidei professio.* quã etiam face-
24 re debent Episcopi, qui etiam iuramentum fidelitatis Papæ præstare tenẽtur, de quo *Prax. Archiep. Leon. par. 2. cap. 10. à nu. 15.* & promouẽdi ad Doctoratum, Confessarij, ver-
25 bi Dei concionatores, sacram Theologiam, ius canonicum, aut ciuile, artem medicam, philosophiam, aut quascumque artes ingenuas, seu literarias, etiam arithmeticam, grammaticam, & musicam quouis nomine vel modo publicè, aut priuatim domui suæ, vel alienæ docentes, medici insuper, & chirurgi artem exercentes antequam ad confitendum, concionandum, legendum, docendum, medendum aggrediantur. item rectores, prorectores, vel alij superiores publicorum gymnasiorum, vel cancellarij, & denique bibliopolę, & typographi. vt habetur in *Synodo Pisana* edita anno 1616. sub Illustrissimo D. Franciscoo Bonciano Archiepiscopo Pis. fœl. rec. *tit. 1. de fidei professione.* & de illis, qui eam
26 facere tenentur. Et si Canonicus, vel alius in dignitate constitutus fecerit fidei professionem in Capitulo præsente Episcopo, vel eius Vicario satisfacit, nec eam iterum coram Episcopo, seu eius Vicario facere tenetur. *Garc. d. cap. 3. num. 24.* non
27 posse tamen quem eam facere per procuratorem. asserunt *Steph. Gratian. discept. forens. cap. 166. num. 22. add. Nauarr. cons. 11. de iureiur.* & ita tenuisse Rotam testatur *Garc. d. cap. 3. nu. 75.* & alij citati per *D. Barbosam d. alleg. 61. nu. 19.* quibus addo nouissimè *Sigismundum à Bononia de electione dubio 50. nu. 3.* vbi hanc partem multis comprobare conatur. verum contrariam opinionem, quod scilicet fieri possit per procuratorẽ, merito tenent *Nauarr. cons. 4. nu. 2. de summa Trin. in antiq. aliàs cons. 11 de iureiur. in nouis. Azor. d. c. 2. q. 8. Sanchez in præcep. decal. lib. 2. c. 5. n. 7* Reuerẽdiss. *D. Ricciull. de iure person. lib. 1. c. 13. à n. 21. Maßobr. de Synodo Episcopi. c. 4. dubio 40. per totum.* vbi latè respondet in contrarium adductis per *Sigism. à Bon. citato loco.* sequitur *D. Barbosa d. alleg. 61. nu. 20.* & censuit Rota in *Vermien. Canonicatus. 13. Iunij. 1608. coram* Illustriss. *Card. Sacrato.* vbi pariter tentum fuit, speciale mandatum ad hoc requiri, & datum censeri non solum quando datur expressè ad faciendũ fidei professionem, sed etiam ex mandato ad capiendam possessionem beneficij, seu canonicatus, aut
28 dignitatis. & si collatio beneficij sit decennalis, & dicatur clericus illam emisisse, creditur. *Paris. vbi sup. lib. 3. quæst. 6. nu. 74.*

29 Adde, quod prouisi de supradictis bene-

beneficijs, si intra dictos duos menses à die adeptæ possessionis fidei professionem non emiserint, fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragatur. *Conc. Trid. d. cap.* 12. potest tamen etiam post dictos duos menses fieri, sed non prodest quoad fructus præteritos post dictos duos menses. *Garc. d. cap. 3. nu. 29. 30. &* 31. & qui fidei professionem non fa-
30 ciunt, lucrantur tamen distributiones quotidianas. *Garc. ibid. nu. 60. Alex. Moneta de distribution. quotid. par. 1. quæst. 6. & 7. Azor. d. cap. 2. quæst. 3. Gratian. vbi sup. d. c. 166. nu. 22. Hieron. Gonzalez in comment. ad reg. 8. Cancell. in 6. 6. proœm. nu. 170. Barbosa vbi sup. d. alleg. 61. nu. 30.*
31 & possessio eis non suffragatur quoad fructuum perceptionem; non autem quoad titulum, & proprietatem. *Nauarr. cons. 7. &* 8. *de iureiur. Garc. d. cap. 3. num. 33. Paris. vbi sup. lib. 8. quæst. 9. nu. 122.* qui resoluunt præ-
32 dictos non esse tutos quoad dictos fructus retinendum per regulam de annali, nec per possessionem longissimam. addition. ad *Quarantam in d. ver. beneficiorum possessio. lit. B. in fine*. quos fructus numquam faciũt suos, eosq. tenentur in conscientia absque alia sententia restituere. ita *Azor. d. cap. 2. quæst. 1. in fine. Garc. d. c. 3. num. 35.* quamuis alij teneant requiri sententiam declaratoriam. *Nauar. cons. 12. nu. 1. de iureiur. Sanchez d. cap. 5. nu. 10. Barbosa d. alleg. 61. nu.* 28. & fructus amissi ob non
33 factam fidei professionem sunt applicandi in vsus pauperum, vel in fabricam ecclesiæ, sicut fructus eorũ, qui non resident per decretum *Conc. Trid. sess. 23. de reform. c.* 1. *Azor. d. c. 2. quæst. 3. Garc. d. cap. 3. nu. 36.* & si
34 sint canonicatus habentes fructus ex mensa capitulari, spectant ad Capitulum. *Garc. ibi nu. 40. Barbosa d. alleg. 61. nu. 31. & 32.*
35 Secundò, Clericus beneficiatus Diuinum officium quotidie recitare tenetur, idest, septem Horas Canonicas, Matutinum, Primam, Tertiã, Sextam, Nonam, Vesperas, & Completorium. *c. vlt. dist. 92. Nauarr. de oratione. cap. 7. nu. 3. Card. bellarmin. sanctæ mem. tom. 3. vlt. controuersia 3. controuersiæ. lib. 1. cap. 19.* cum beneficium detur propter officium. *cap. vlt. de rescript. lib. 6.* quod officiũ
36 in laudibus Diuinis consistit, in Missæ sacrificio, & in Sacrorum administratione, non quod reditus dentur in pretium, sed ad clericorum sustentationem, vt liberi à cura sibi prouidendi Deo melius vacare possint ad populi vtilitatem. *Card. Tolet. instruct. sacerd. lib. 5. c. 76.* & quare
37 sint septem horæ partim diurnæ, partim nocturnæ. vide *Nauarr. vbi sup.*
38 *cap. 3. per totum.* dictaq. Diuini officij recitatio est de præcepto. *c. presbyter. dist. 91. & cap. 1. & cap. dolentes. de celebrat. miss.* & sub pœna peccati mortalis. *d. cap. presbyter.* & non
39 solum sacris initiati, sed etiam clerici primæ tonsuræ si habeant beneficium, Diuinum officium recitare tenentur. *ex c. vlt. dist.* 92. sed qui
40 vnicum habet beneficium, siue plura ad semel recitandum in die Diuinum officium tenetur. *Abb. Raguccius in suo tract. de iure Canonicorum in Capitulo, officio in choro, & Missa in ecclesia. in tit. de officio Canonicor. in choro. quæsito. 4. & 5. fol. 70. & 71. Garc. vbi sup. par. 3. cap. 1. à nu. 1.* &
41 non recitantes Diuinum officium post adeptam possessionem, ante sex menses peccant mortaliter, & post sex menses fructus non faciunt suos, quos pro rata omissionis officij, & temporis tenentur restituere fabricæ ecclesiæ, vel pauperibus ex constitutione *Concil. Lateranen. sub Leone X.* quam refert *Nauarr. d. cap. 7. nu. 31. & cap. 21. nu. 61. & Quaranta vbi sup. in verbo, Horæ Canonicæ. & ex constit. Pij V. de qua in bullario tom. 2.*
42 *fol.* 347. vbi omittens Matutinum perdit dimidiam fructuum pro rata illius diei. qui omnes alias Horas omittit, perdit alteram dimidiam,

qui

qui vnam ex dictis Horis pręter Matutinum, sextam partem fructuum perdit, vide *Garc.d.par.3.c.1.nu.3.*
23 *& seqq.* & quamuis beneficium sit tenue, attamen obligat beneficiatum ad Diuini officij recitationem, de communi, testatur *Nauarr. vbi sup. d.cap.7.nu.27.& cap.21.nu.11.& in Manuali cap.25.nu.102. Garc.d.c.1.nu.39.* & si in beneficio requirente residentiam sint reseruati fructus, habens titulum Diuinum officium recitare tenetur, secus si sint reseruati cum seruitio, & tota administratione. *Paris.vbi sup.lib.1.quæst.9. nu.5. & lib.3.quæst.5.nu.34. & lib. 6.quæst.1.nu.43.* ex quo nec coadiu-
45 tor tenebitur. Sed in beneficio non
46 habente residentiam habens titulū officium recitare tenetur. *Garc.d.c.1. à nu.46.* vide *Nauarr. in manuali d. cap.25.nu.104.* & habens beneficiū
47 in commendam ad sui vtilitatem, officium recitare tenetur. *Garc.d.c.1.*
48 *num.105.* & habens plura beneficia tenetur vnum tantum qualibet die recitare officium, prout habet vniuersalis ecclesiæ consuetudo. ita *S.Thomas quodlibet.1.art.13.Garc.d. cap.1.nu.110.* sic etiam habens be-
49 neficium, & pensionem satisfacit dicendo Diuinum officium, nec recitare tenetur officium paruum B. Mariæ Virginis. *Nauarr.cons.22. de celebrat. miss.* & habens plura benefi-
50 cia omittens officium vna die, vnum tantum peccatum mortale committit. *Azorius vbi sup.lib.4. cap.2. q.6.*
51 quia licet quodlibet beneficium obligaret de per se ad officium recitādum, tamen cum in vna persona iunguntur, ratione omnium vna solū resultat obligatio recitandi, quod
52 procedit etiamsi cum beneficio haberet ordinem sacrum, nam etiam tunc vnum tantum peccatum committeret. *Azor. vbi prox.* nam obli-
53 gatio recitandi Diuinum officium, quam habent beneficiati, & in sacris ordinibus constituti, & Moniales professæ. alijq. regulares professi, & ad chorum obligati, non est obligatio iustitiæ, sed Religionis ex præcepto, & instituto Ecclesiæ. *Azor. vbi sup.lib.10.c.1. & c.4.quæst.vlt. Garc.d.c.1.nu.14. & 126.* quamuis *Sanchez de matrimon.lib.9.disput.15. num.6.* contrarium teneat, & omit-
54 tens omnes septem Horas vna die vnum peccatum dumtaxat committit, quia omnes Horæ sunt vna oratio, seu vnum officium cadēs sub vno præcepto, licet peccatum tanto sit grauius, quanto plures Horæ omittuntur. *Nicol.Ploue.quæst.8. de horis canonic. Nauarr. d.cap.7.nu.7. de oratione. Graffius decis. aurea. lib. 2.cap.51.nu.14. Paris. vbi sup. lib.1. quæst.9.nu.8. Garc. d.cap.1.nu.132. & S. Antoninus in summa p.3.tit.13. cap.4.§.5.* & pœnitens in confessione exprimere debet quot horas omiserit, vt dicunt supracitati Doctores.
55 Insuper tenentur Diuinum officium recitare iuxta Breuiarium Romanum, aliàs peccant mortaliter, nisi transgressio esset modica. ita *Nauarr. vbi sup. de orat. cap. 21. nu. 23. P.Ledesma in summa p.3.tract.9. cap.4.c.15. & cap.16. Garc. d.cap.1.*
56 *à nu.145.* ita etiam est recitandum officium Sanctorum in diœcesi ab Episcopo præscriptum ad ea, quæ dicit *Quarāta vbi sup. in verbo, dies festus, & in verbo, Diuinum officium. Abbas Raguccius vbi sup. quæsito.17.*
57 & si quis recitauit officium de Sancto, cum de feria recitare deberet, vel è conuerso, satisfacit si diligentiam attribuit, quia fortè vidit Calendarium, & in eo erat erratum. *Garc.d.cap.1.nu.175. & 176.* & de restitutione redituum faciēda à beneficiatis non recitantibus Diuinum officium vide supracitatos, & *Card. Toler.lib.12.cap.12.*

58 Modo videndum est, quomodo sit Diuinum officium recitandum, etenim oratio est actus cum primis omnium, qui Deo grati sunt, eminens, & sublimis, & sicut ad orationis perfectionem omnium virtutum structura

structura tendit, ita nisi huius culmine omnia fuerint colligata, atque compacta, nullo modo firma, vel stabilia perdurare poterunt, nam cũ primis omnium, quæ Deo offerimus, sit vocalis oratio, quam Oseas vitulos labiorum appellat, & S. Paulus Apost. hostiam labiorum, & omnis Dei cultus oratione constat, aut perficitur, & ideo nobis tantoperè à tota Ecclesia commendatur, vtq. ei noctes, & dies insistamus, hortatur, cum ait, *Oportet semper orare, & nũquam deficere*, & in *cap. siquis vult. dist.* 36. oret sacerdos in ecclesia indefinenter.

Oratio enim est res admodum necessaria, magnæ virtutis, & ma-
59 gnarum virium, & oratio est oris actio, quæ generalissimè sumpta omnem bonam actionem compræhendit, ita accipitur illud dictum, oportet semper orare, idest, semper benè agere, & numquam malè, & semper orat, qui semper agit bona. & oratio est actus intellectus non voluntatis, quia ratio est pars intellectus, & petere, rogare, impetrare, & loqui ad ipsam rationem pertinent. *S. Thomas 2.2. quæst.* 83. *art.* 4.

60 Oratio autem generaliter sumpta omnem actum contemplandi, meditandi, & laudandi Deum, aut Sanctos compræhendit, & ita oratio dicitur ascensus mentis in Drum. oratio verò specialiter sumpta est petitio Deo facta. *S. Bonauent. in 4. sent. dist.* 15. *art.* 4. *quæst.* 1. & *S. Antonin. in summa. p.* 4. *tit.* 3. *§.* 1. *Nauarr. vbi sup. de orat. c.* 1. *à num.* 1. & hoc tertio modo sumitur in hac materia Diuini officij, in quo laudes, & gratiarum actiones Deo fiunt, & semper ab eo aliquid petimus. *Nauarr. vbi sup. & in manuali prælud.* 5. *nu.* 2.

Præmitto etiam quòd scribit *S. Cyprianus Martyr in serm.* 6.

61 Quando stamus ad orationẽ fratres dilectissimi inuigilare, & incumbere ad preces toto corde debemus, cogitatio carnalis omnis & secularis abscedat, neque quidquã tunc animus aliud, quam id solum cogitet, quòd precatur, ideo sacerdos parat fratrum mentes dicendo, sursum corda, vt dum respondet plebs, habemus ad Dominum, admoneatur, nihil se aliud, quam Dominum cogitare debere. claudatur contra aduersarium pectus, & soli Deo pateat, nec ad se hostem Dei tempore orationis venire patiatur; quæ autẽ segnitia est alienari, & capi ineptis cogitationibus, & prophanis cum Dominum deprecaris, quasi sit aliud quòd magis debeas cogitare, quam quod cum Deo loquaris? quomodo te audiri postulas, cum te ipsum non audias, vis esse Deum memorẽ tui, cum rogas, cum tu ipse memor tui non sis? sit autem orantibus sermo, & precatio cum disciplina quietem continens, & pudorem; cogitemus nos sub conspectu Dei stare, placendum est Diuinis oculis, & habitu corporis, & modo vocis, nam vt impudentis est clamoribus strepere, ita modesto congruit modestis precibus orare, & quando in vnum cum fratribus conuenimus, & sacrificia Diuina cum Dei sacerdote celebramus, verecundiæ, & disciplinæ memores esse debemus, non passim ventilare preces nostras inconditis vocibus, nec petitionem commendandam modestè Deo tumultuosa loquacitate iactare. & ante Diuini officij recitationem potest dici infrascripta, vel alia precatio.

Aperi Domine os meum ad benedicendum Namen Sanctũ Tuũ, munda quoque cor meum ab omnibus vanis, peruersis, & alienis cogitationibus, intellectum illumina, affectum inflamma, vt dignè, attentè, & deuotè hoc officium recitare valeam, & exaudiri merear ante conspectum Diuinæ Maiestatis Tuæ. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Domine in vnione illius Diuinæ intentionis, qua ipse in terris laudes Deo persoluisti, has tibi horas persoluo.

62 Et de hora orandi vide *Nauarr. de orat. cap. 3. vbi nu. 38.* ait officium Diuinum esse recitandum intra spacium vigintiquatuor horarum, quibus constat dies, & nox, & sic à media nocte ad aliam mediam noctem, & seruandas esse ecclesiarum consuetudines.

63 De gestu autem in oratione adhibendo. *Nauarr. vbi sup. c. 4.* quod nullo iure Diuino, seu naturali nobis describitur aliquis gestus, aut corporis habitus in orando, tamen gestus exteriores multum nos mouent ad concipiendum sic affectus mentis, vt boni, vel melioris sint. Statutum autem est, vt dum legitur Euangelium stemus erecti. *c. Apostolica. 5. q. 2.* quod inter Pascha, & Pentecosten non flectamus genua. *cap. quoniam de ferijs. & c. quoniam. dist. 3.* & quando defertur S. Eucharistiæ sacramentum, illud genua flectendo veneremur. *cap. sanè. & ibi gloss. de celebrat. miss.* item quando eleuatur Corpus, & Sanguis D. N. Iesu Christi, vel cum dicitur, mea culpa, fit tunsio pectoris, & quando Diuinum officium in choro recitatur, partim dicitur stando, partim genua flectendo, & sedendo, & caput inclinando, & S. Crucis signo se signando, aliaq. Ecclesiæ consuetudo rationabilis est seruanda, & in hac primatiali ecclesia Pisana dum recitatur officium paruum B. Mariæ Virginis omnes stamus erecti, apertoq. capite.

64 Oratio insuper vbique fieri potest tam publica, quàm priuata, melius autem est si fiat in loco sacro. *c. parsimoniam. vbi glos. dist. 41. S. Thomas 2. 2. quæst. 84. art. 3.* debet tamen semper fieri in loco honesto. Sed horæ

65 Canonicæ dum publicè dicuntur, regulariter in ecclesia, loco sacro, & in choro canendæ, & recitandæ sunt. *clem. 1. §. ne igitur. de celeb. miss. c. 1. iuncta glos. verbo, persoluat. de celeb.*

66 *miss.* & Beneficiati in multis casibus tenentur recitare publicè horas Canonicas in ecclesia, aliàs peccant. *c. vlt. dist. 92. Syluester in summa. ver. hora. quæst. 10.*

67 In tantum vt etiam Episcopus in ecclesia residere, horasq. recitare debeat. *c. peruenit. 7. q. 1. & c. Episcopus. de consuet. dist. 3. Nauarr. vbi sup. de orat. c. 5. à nu. 1.* & Horæ inte-

68 græ sunt recitandæ, nec eas ceptas debet quis interrumpere. *Nauarr. ibid. cap. 10. in princ.* de consuetudi-

69 dine autem in vniuersali Ecclesia à toto orbe Christiano approbata, recitans in choro, vel extra cũ socijs, & alternatim dicendo dimidiũ psalmorum, & versiculorum, & audiendo alterum dimidiũ, audiendo orationes, capitula, lectiones, antiphonas, responsoria, & alia satisfacit suæ obligationi. *S. Antoninus p. 2. tit. 9. c. 22. §. 3. col. 3.* & S. Damasus Papa statuit, vt alternatim canerentur psalmi in ecclesia, vt hodie fit;

70 ita etiam satisfacit, si ex confessarij præcepto aliquid recitare debeat, & alternatim cum alio recitat. vide *Nauarr. de orat. c. 10. à nu. 16. & à nu. 20.* docet etiam Rosarium B. M.

71 V. seu Aue Maria, alternatim recitari posse, & quis ita agendo satisfacit, & hodie apud Venerabiles fratres Ord. Prædicat. Rosarium magna deuotione alternatim à fidelibus vtriusque sexus recitatur.

72 Quo autem ad modum recitandi Diuinum officium, dicas, quòd debet quis illud recitare attentè, reuerenter, deuotè. attentè circa verba, vt singula debitè, & articulatè proferat, vt sensum verborum intelligat, & attendat finem orandi, & cum intentione ad Diuinas laudes, & ad satisfaciendum iuxta pręceptũ ecclesiæ, & contrafaciens peccat mortaliter. *cap. dolentes. de celeb. miss.* & sufficit attentio virtualis. *Abb. Raguccius vbi sup. quæsito 19.* & de attentione vide *Nauarr. vbi sup. de orat. c. 13. & Card. Toletum vbi sup. lib. 2. c. 13. Garc. vbi sup. cap. 1. à nu. 189. par. 3.* reuerenter, & deuotè sistens

ſtens ſe humilem coram Domino, ceſſent riſus, & prophana colloquia, & alia, quæ Diuinum officium perturbare poſſint, & ex ſua deuotione excitet fideles ad orandum, & laudandum Deum.

73 Prædictaq. recitatio officij debet fieri voce clara, & expreſſa. ex *d. c. dolentes*. & quare vox requiratur. vide *Card. à Turrecremata in c. cum autem.nu.3.diſt.92.* itaut recitans ſe ipſum intelligat, & audiat, & in choro ita proferat, vt ab aliis intelligatur,& audiatur. D. *Vincentius Mazzolius Decanus Piſ. auunculus meus recolendæ mem. in ſua breui reg.confeſſ. in fine.fol.395.*

74 Hinc oritur dubitatio, An', Archidiaconi, Decani,Canonici,alijq. obtinentes dignitates alias, & præbendas in eccleſijs cathedralibus, & alijs, ita teneantur ad reſidentiam in eccleſia, & choro,vt etiam canere debeāt, & pſallere ſub peccato mortali, & ſub obligatione reſtituendi diſtributiones, & fructus, & ſic canere ea, quæ alternatim in choro decantantur, vel ad ſacerdotis hebdomadarij pronunciationem reſpōdere, an' vero ſatisfaciant aſſiſtendo, horasq. canonicas priuatim, & de per ſe recitando. & in hoc

75 Concluſio eſt affirmatiua, eos ad canendum, & pſallendum teneri, itaut ſi ſint notabiliter negligentes, non excuſantur à peccato mortali. *Nauara.vbi ſup. de orat.c.10.nu.47. c.11.in fine.& c.13.n.15.& conſ.13. de celeb.miſſ. Soto de iuſt.& iure.lib.10.quæſt.5.art.4.* Pet.Nauarr.*de reſtit. lib.2.c.2. à nu.219. Graphius deciſ.aurear.lib.2.c.51.nu.12. & c.52. nu.22.* Azorius *vbi ſup. lib.10.c.11. quæſt.5. & quæſt.7.inſtit.moral. facit textus in c.contumaces. diſt.50. & in d.c.dolentes.*Alex.*Moneta de diſtrib. quotid.p.2. quæſt.2. concl.3. & quæſt. 19. nu. 19. Vgolinus de off. & poteſt.* Epiſc. *c. 15. §. 1. Suarez de religione tract.4.lib.4.cap.12. à nu.8. Barboſa vbi ſup. p.3.de off. & pot.*Epiſc.*alleg. 53.nu.131. & in Cæremoniali Epiſcoporum publicato à Clemente Papa* VIII. *fœl. mem. lib.1.cap.5. de officio magiſtri cæremoniarum.* ita habetur, ſed nec libros, aut ipſum Breuiariū, aut Diurnum in manibus habeant, vt ex illis priuatim horas, aut orationes recitent, ſed illas alta voce vnà cum choro dicant, aut cantent, & ad id librum habere permittantur. & habetur in *Conc.*Trid.*ſeſſ. 24. de reform. cap. 12. ibi*. atque in choro ad pſallendum inſtituto.hymnis, & canticis Dei nomen reuerenter, diſtinctè, deuotèq. laudare, & quod omnes compellantur per ſe, & non per ſubſtitutos obire Diuina officia.

76 Sed ad lucrandas diſtributiones, & fructus (vt volunt alij) ſola aſſiſtentia in choro ſufficit etiamſi non cantent, quamuis malè faciant,& ſi exceſſus ſit notabilis, peccant mortaliter. *d.c.dolentes. & clem.1.de vita,& hon.cler.cap.licet.de præb.& dignit. Abb. in cap.cum olim.nu.6.de re iud.* qui ait diſtributiones dari reſpectu intereſſentiæ, non reſpectu cantus, ſeu alterius obſequij, quamuis contradicant *Nauarr.* & alij ſupracitati. *Leſſius de iuſt.& iure.lib.2. cap.34.nu.184. Marc.*Ant.*Genuenſ. in manuali paſtorum.cap.88.nu. 8.& Octauius Frangipan.in directorio eccleſ.diſcipl.tit.de reſidentia.*

77 Excuſantur tamen à canēdo prædicti, ſi adſit contraria conſuetudo à multis annis recepta, approbata, & tolerata, dummodo habeant Capellanos, qui horas cantent, nec adſit conſiderabilis defectus. *Pet.*Nauarr. *vbi ſup. & Caietanus in ſumma.verbo, hora. in fine.*

78 Sed obſtat, quia talis conſuetudo ſublata videtur à *Conc.* Trident. *vbi prox.* quamuis reſpondeatur, quòd concilium dicit ſolum, quod Canonici compellantur ab Epiſcopo,& ſic pertinet ad Epiſcopum,qui ſi id non impleat, Canonici remanent in ſua conſuetudine; nam ad hoc replica-

tur, quod si sunt compellendi, ergo compellendi sunt ad faciendum rē, ad quam tenentur & obligantur, compulsio namq. obligationem præsupponit. attamen per d. Concilium non videtur sublata dicta cōsuetudo, cum tantum dicat Concilium, quòd possint compelli, nam alias dixisset, quod teneantur canere; & talem consuetudinem valere tamquam non contra ius naturale dicit *Azor. vbi sup. p.1. lib.10. c.11. quæst.6. Garc. vbi sup. p.3. c.2. à nu. 512. Ludouicus Lopez in instructorio conscientiæ. tomo 1. c.296.* quem sequitur *Vega in summa par.1. c.128. casu 10.* vide *Lessium vbi sup. lib.2. c.34. dubit.33.* qui dicit Canonicos
79 non teneri, quando adhibetur cantus figuratus, idest musica, aliàs teneri. laudabilis tamen est consuetudo psallendi in choro ad psallendum instituto, qui tantum psallentibus pateat clericis dicit textus in *c.1. de vita & hon. cleric.*

80 Veluti talis consuetudo est in primatiali ecclesia Pisana, in qua Archipresbyter, Archidiaconus, Decanus, & Canonici deuotè cum alijs psallere solent, sed antiphonæ responsoria tam in officio, quàm in Missa à Capellanis cantantur, & ita etiam seruari vidi in ecclesia Tudertina, & alibi.

81 Adnotandum est etiam, quòd habentes dignitatem, & Canonici, vt supra, si Missam priuatè in eadem ecclesia celebrent tempore officiorū quo manere debent in choro, non habentur pro præsentibus in choro, vt distributiones lucrentur, etiamsi non ex obligatione, sed ex deuotione celebrent. *Feder. de Senis consi.115. vel 118. Abb. in cap. cum olim. nu.3. & 6. de re iud.* & ita Romæ fuisse decisum refert *Garcia vbi sup. p.3. cap.2. nu. 398.* nisi id faciant iussu
82 superioris, qui superior à tali iussu abstinere debet. *Gonzalez vbi sup. §.7. proœm. nu.281.*

83 Contrarium tamen seruatur de consuetudine in aliquibus ecclesijs, quæ consuetudo cum sit ex iusta causa, cum totus sit cultus Diuinus in eadem ecclesia, & vt Canonici inducantur ad celebrandum, videtur tolerabilis ad tradita per *Hostedam de benef. compatib. & incompat. c.17. nu.10. par.1. per Decium in cap. cum omnes. in 2. lectura. nu.6. de constitut. & per Couarruuiam variar. resol. lib. 3. c.13. nu.5. vers. eadem ratione.* præsertim etiam quando prædicti non possunt ad sui libitū celebrare propter aliquod impedimentum, vt quia sacrista non habet omnia parata, vel quando pro commoditate, vel necessitate ecclesiæ hoc fit stante maximè magno numero Canonicorum.

84 Beneficiati autem obligati ad horas canonicas recitandas in multis casibus excusantur ab earundem recitatione. &

85 Primò, si sint infirmi ea infirmitate, quæ verè recitationem impediat. *Innoc. in cap.1. de celeb. miss. c. clericus victum. dist.91.* aliquando infirmitas recitationem in choro impedit, quia ad chorum ire non possunt, sed domi illas recitare tenētur; aliquando impedit ad tempus, vt est in tertiana, & quartana, quæ non semper durat, si autem infirmi possunt humana negocia tractare non excusantur a dicta recitatione, & tales sic excusati non tenentur eas horas ab altero recitatas audire, & numquid ille, qui non potest omnes horas recitare, teneatur recitare partem, quam potest, est controuersum, sed bene est adhibito socio omnes recitare horas. vide *Nauarr. vbi sup. de oratione. c.11. à nu.9.* similiter cœci
86 a dicta recitatione excusantur, & illi, quorum visui nimis nocet recitatio. *Card. Tolet. vbi sup. lib.2. c.14.*
87 *nu.1. & 2.* & ex eadem causa infirmitatis infirmi lucrantur quotidianas distributiones, stante consuetudine. *cap.1. de cler. non resid. lib.6. §.*
88 *quo vero.* & quis dicatur infirmus arbi-

arbitrio iudicis relinquitur. *Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent. 1. casu 60. n. 5.* & super hac re potest esse consuetudo, seu constitutio Capituli, quòd quis eas non lucretur, si extra ciuitatem infirmus reperiatur, vel aliter,
89 vt est in Capitulo ecclesiæ Pisanæ, in qua Dignitates, & Canonici infirmi permanentes in Ciuitate a punctatore tamquam præsentes numerantur, sed si sint extra ciuitatem habentur tamquam absentes, sed in ecclesia Tudertina Canonici vbilibet infirmi reputantur semper tamquam absentes. de his *Garcia vbi sup. p. 3. cap. 3. à num. 433. & Alex. Monet. vbi sup. p. 2. quæst. 6. nu. 20.*
90 Secundò, ex dispensatione Papali, sed Papa non solet absolutè dispensare a d. recitatione, sed eam cõmutare in aliquas alias orationes. *Card. Tolet. vbi sup. nu. 6.* Nauarr. *d. cap. 11. à nu. 24.*
91 Tertiò, ex occupatione alterius negocij, cui teneantur magis incumbere, vt qui circa publicam prædicationem, aut lectionem, ita sunt impediti, vel habent alicuius infirmi curam, vt non possint dictas horas recitare sine damno graui d. infirmi, quo casu quantum potest talis debet agere vt officium non prætermittat. *Card. Tolet. vbi sup. nu. 3. & 4.*
92 Quartò, ob defectum Breuiarij, vel quia illud perdidit in loco, in quo aliud haberi non potest, vel ob paupertatem aliud emere non potest, tunc potest aliam orationem recitare. ita *Armilla in verbo, hora. §. 7. &* Nauarr. *vbi sup. nu. 38.*
93 Alias causas, ex quibus aliquando excusatur quis a prædicta recitatione ponit Nauarr. *vbi sup. &* T*olet. vbi sup.* sed ens tamquam non receptas omitto.
94 Et notandum est ex d. *Card. Toleto cap. 13. in fine. lib. 2.* vbi supra quòd Leo Papa X. fœl. rec. concessit, vt qui post officij recitationem, infrascriptam orationem dixerit, remissionem admissarum negligentiarum in officij recitatione cõsequuntur. oratio autem hæc est.

Sacrosanctæ, & Indiuiduæ Trinitati, Crucifixi Iesu Christi Domini Nostri humanitati, Beatissimæ, & Gloriosissimæ Virginis Mariæ fœcunditati, atque integritati, & omnium Sanctorum vniuersitati sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura; nobisq. remissio peccatorum, per infinita secula seculorum. Amen. & Beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt æterni Patris filium, & beata vbera, quæ lactauerunt Christum Dominum. Pater noster. Aue Maria. Psalm. *Laudate Dominum omnes gentes, etc.*

95 Tertiò, clericus beneficiatus ratione beneficij tenetur residere, idest, in loco beneficij permanere, & continuè ibi morari, & deseruire. *cap. conquerente. de cleric. non resident.* Cardin. *in clem. 1. quæst. 13. nu. 22. de foro compet. Gonzal. vbi sup. gloss. 43. nu. 162.* non tamen potest quis cogi
96 ad residendum in beneficio simplici, seu aliquod personale seruitium impendere, cum ex antiquissima totius ecclesiæ cõsuetudine, beneficia simplicia residentiã non requirant. *Gonzal. vbi sup. glos. 5. nu. 81. Praxis Episcopalis Piasecij. p. 2. c. 3. n. 32. Rebuff. in praxi benefic. tit. de dispensat. de nõ residend. nu. 8. Hoieda vbi sup. c. 17. nu. 24. Garc. vbi sup. p. 3. cap. 2. nu. 3. & seqq.* quamuis de iure omnia beneficia residentiam requirant. *cap. vlt. de rescript. lib. 6. Rebuff. & Hoieda vbi sup. Petrus Gregor. de benef. cap. 7. Paris. vbi sup. lib. 1. quæst. 10. nu. 3. Azor. instit. moral. lib. 10. c. 4. ad fin. Garc. vbi sup. nu. 1.*
97 Residere autem tenentur Patriarchæ, Primates, Metropolitani, seu Archiepiscopi, & Episcopi, alijq. iura Episcopalia habentes. *Conc. Trid. sess. 6. de reform. c. 1. Sot. de iustit. & iure. lib. 20. quæst. 3.*
98 Item Parochi. *Conc. Trid. sess. 23. de reform. cap. 1.*
Item Decani, alijq. dignitatem ha-

habentes, officium, seu personatum. *cap. ad hæc. vbi Decius de præb. & dignit.*

99 Item Canonici ecclesiarum Cathedralium, & Collegiatarum. *Abb. in cap. peruenit. de appellat. vbi* Dec. *nu. 1. per textum in cap. inter quatuor. in princ. de cler. non resid. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 12.*

100 Et beneficia illa residentiam requirere dicuntur, quæ eam habent, & requirunt ex statuto, priuilegio, vel consuetudine. *Innoc. in c. clericos. de cler. non resid.* quem refert, & sequitur *Syluester in summa, in verbo, residentia.* ita in *Conc. Trid. sess. 6. de reform. cap. 2.* de quibus latè *Hoiedà vbi sup. c. 17. à nu. 1.* *Paris. vbi sup. lib. 1. quæst. 10.*

Videndum est ergo primo loco de Prælatorum, & Parochorum residẽtia: secundo de residentia habentium dignitatem, vel Canonicatum.

101 Quoad primũ. Patriarchæ, Prælati, & Parochi supradicti personaliter residere tenentur non solum de iure canonico, sed etiam de iure Diuino, ac naturali, quia gregem sibi commissum pascere tenentur. *Conc. Trid. d. sess. 23. de reform. c. 1. in princ.* vbi dicitur, cum præcepto Diuino statutum sit omnibus quibus animarum cura commissa est, oues suas agnoscere, pro his sacrificium offerre, verbiq. Diuini prædicatione, Sacramentorum administratione, ac bonorum operum exemplo pascere. & infra. declarat S. Synodus omnes Patriarchalibus, Primatialibus, &c. præfectos obligari ad personalem in sua ecclesia, vel diœcesi residentiã, vbi iniuncto sibi officio defungi teneantur. ita *Caietan. 2. 2. quæst. 185. art. 5. & in Summa in verbo, beneficiũ ecclesiasticum. Bart. Caranza in tract. de resident. Episcop. c. 2. Couarr. var. resol. lib. 3. c. 13. Sot. de iustit. & iure. lib. 1. quæst. 3. art. 1. Nauar. in manuali. c. 25. nu. 121. Azor. vbi sup. d. c. 4. quæst. 1. Garc. d. p. 3. c. 2. nu. 16. Barbosa d. p. 3. alleg. 53. nu. 2. Prax. Archiep. Leon. c. 33. nu. 5. Vgolin. de off. Episcop. c. 14. nu. 5. Lessius de iust. & iure. lib. 2. c. 34. nu. 153.*

Et de residentia Episcoporum, & Curatorum adest constitutio 115. Pij IV. & de residentia Curatorum adest constitutio 64. Pij V. quas refert *Quaranta in summa Bullarij in verbo, residentia.* & ex *Concil. Trid. d. sess. 23. de reform. d. cap. 1.* prohi-
102 bentur Episcopi abesse singulis annis vltra tres menses a residentia cũ causa rationabili, & sine gregis detrimento, non tamen in Aduentu, Natiuitate Domini, Quadragesima, Resurrectione, Pentecostes, & festo Corporis Christi; & vltra tres menses nõ licet abesse, nisi vrgeat Christiana charitas, vrgens necessitas, euidens ecclesiæ, seu reipublicæ vtilitas, & debita obedientia, & licentia a Papa est concedenda, quæ declara vt per *Barbosam d. alleg. 53. à nu. 5.*
103 & si absit a sua ecclesia absque iusta causa, vltra peccatum mortale, pro rata temporis, quo abest, non facit fructus suos, quos fabricæ ecclesiæ restituere tenetur. *d. c. 1. vers. si quis autem. sess. 23.* & talis absens nõ gaudet alternatiua. *Gonzal. vbi sup. glos. 43. nu. 84. Steph. Gratian. discept. forens. cap. 156. Barbosa d. allegat. 53. num. 34.*

104 Parochus ergo tenetur residere, vt sup. ex *Conc. Trid.* est dictum, & habetur in *c. quia nonnulli. in c. conquærente. et in c. relatum. de cler. non*
105 *resid.* parochus quasi parochus, est dictus, quod ex græco est incola, seu habitator. vt habetur in *l. pupillus. ff. de verb. signif.* inde parochus assiduè in parochia residere debet. *Budæus in priorib. annotationib. ad Pandectas. pag. 195. Graff. decis. aurear. p. 1. lib. 2. c. 39. nu. 7.* Azor. *vbi sup. p. 2. lib. 3. c. 12. quæst. 1.*

106 Et apud ethnicos parochi dicebãtur, qui magistratus Romanos hospitio recipiebant, & equos dabant, vel parochus ille erat, qui in currum vri paranymphus ascendebat, scribit

Pau-

Pausanias, cum nouam nuptam ad ædes mariti deduceretur, in currum ascendere ipsum solitum, & in eius medio collocatum, ab vna parte maritum, ab alia parochum, qui sibi affinitate proximus esset, accipere: ita doctiss. *Alciatus lib. 1. prætermissorum. col. 7. uers. parochis.* vnde ad rē nostram, parochus residere debet, & tamquam paranymphus animas ad cœlum ducere debet. & dicitur pa-
107 rochia, seu paræcia quasi curæ partitio, cum enim tota cura diœcesis ad Episcopum spectet, ea partitur inter
108 parochos diœcesis. Parochialis autem ecclesia populum certis limitibus distinctum habere debet. *Gonzal. ubi sup. glo. 6. num. 37. Gratianus ubi sup. cap. 298. à nu. 42. Barbosa d. alleg. 53. nu. 67.* qui parochus si non
109 resideat, mortaliter peccat, & fructus pro rata temporis, quo abfuit, non facit suos. *d. c. 1. uers. eadem omnino. sess. 23. Prax. Archiep. Leon. p. 3. c. 2. nu. 15.* & ad residentiam est cogendus. *d. Conc. Trid. sess. 6. de ref. c. 2.* & est citandus ad *textum in c. inter quatuor. de cler. non resid.* & si non re-
110 dierit, imposita excommunicatione, vel suspensione, si non venerit, beneficijs potest priuari. *cap. 2. c. relatum. c. ex parte. et c. qualiter. de cler. non resid. Garc. d. c. 2. nu. 16. et seqq. d. c. 1. sess. 23.* non tamen est ipso iure priuatus. *Garc. ibidem. nu. 139.* & ad pri-
111 uationem requiritur absentia sex mensium a beneficio, & trina monitio. *Garc. ibid. nu. 154.*

112 Parochus autem abesse potest a sua ecclesia cum licentia, & ex causa, sicut supra de Episcopo dictū est, & pro cura substitutū relinquere debet; quæ licentia vltra bimestre sine graui causa concedi non debet, quæ verò sit grauis causa, arbitrio Episcopi relinquitur. *Garc. d. c. 2. nu. 22.* ne-
113 que excusatur parochus a residentia ob seruitiū Episcopi, seu ecclesiæ cathedralis. *Gonz. ubi sup. glo. 6. à n. 255 Garc. ubi sup. nu. 40.* nec etiam si eidē
114 parocho fuerit à Papa datus coadiutor cū futura successione, non excusatur, tunc parochus a residentia, & cura animarum, quatenus illam valeat exercere. *Garc. d. cap. 2. nu. 172. vbi nu. 179.* plures decisiones, & declarationes refert circa parochorum residentiam.

115 Animaduertat Parochus finē curæ animarum esse, vt quicquid agit, & molitur, id totum ad honorem Dei, gloriamq. referat, nam si in omnibus rebus, Deus ipse finis esse debet, quanto magis in cura animarum, quæ Dei negocium est, & ad ipsius gloriam præsertim ordinatum, & hæc est parochi negociatio, lucrum animarum, da mihi animas, cætera tolle tibi. ideoq. benè est, vt præ omnibus habeat librum vtilissimum inscriptum, Curator animarū, auctore Carolo Andrea Basso oblato Mediolanensi, ex cuius lectione officij sui debitum, & finem optimè percipiet.

116 Quoad secundum, de residentia habentium Dignitatem, seu Canonicatum in ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis. isti residere tenentur in præfatis ecclesijs, ita vt eis non liceat vigore cuiuslibet statuti vltra tres menses etiam continuos, quolibet anno abesse, saluis tamen dictarum ecclesiarum cōstitutionibus, quæ longius seruitij tempus requirunt. *Concil. Trid. sess. 24. de reform. cap. 22. Nauar. cons. 2. de cler. non resid. Azorius vbi sup. p. 3. lib. 7. c. 3. Praz. Archiep. Leon. par. 3. c. 2. nu. 11. Garc. vbi sup. p. 3. d. c. 2. nu. 180. Barbosa d. alleg. 53. nu. 107. Lessius vbi sup. lib. 2. c. 34. dubitat. 29.*

117 Item residere tenentur Abbates, Priores, & alij ecclesiarum collegiatarum superiores, cogiq. possunt ab Episcopis sub quorum diœcesi sunt, quamuis tales superiores iurisdictionem habeant in Canonicos. *Garc. d. cap. 2. nu. 181.* pariter habens mo-
118 nasterium in commendam, cui sit annexa cura animarum, residere tenetur in illo, & si absque cura animarum

marum sit, & talis habeat canonicatum, debet in canonicatu residere. *Garc. ibidem. nu.*183. & habens
119 ex dispensatione duas Dignitates, seu duos Canonicatus, in digniori residere tenetur, aliàs vbi voluerit, *Garc. ibidem. nu.*185. eodem modo
120 residere tenentur capellani, & beneficiati, qui habent quotidianas distributiones, absentibus nihil percipientibus, & cogi possunt ad residendum. *Gonzal. vbi sup. glos.*5.*nu.* 108. *Garc. vbi sup. nu.*187. *&* 188.
121 neque à dicta residentia excusat cõsuetudo etiã immemorabilis. *Garc. vbi sup. nu.* 197. & ad absentiam
122 trium mensium a Concil. Trid. concessorum, non est opus causam assignare, dummodo eodem tempore non absint omnes canonici. *Garc. ibidem. nu.* 315. & in prædictis men-
123 sibus tribus non possunt lucrari distributiones quotidianas. *Paris. vbi sup. lib.*1.*quæst.*10.*nu.*65. *Gonzal. vbi sup.* §.7. *proœm. nu.*182. & Coadiu-
124 tus, & Coadiutor abesse possunt his tribus mensibus. *Nauarr. cons.*1.*nu.*
125 6.*de cler. ægrot.* & si prædicti absint vltras dictos tres menses, incidunt in pœnas impositas à *Conc. Trid. d. c.* 12. *de reform. c.*24. etiamsi in ciuitate steterint, vbi est ecclesia. *Garc. vbi sup. nu.*322. *& seq.* & vide *Quarantam vbi sup. in verbo, residentia.*
126 attamen pluribus in casibus absentes habentur pro præsentibus, & distributiones quotidianas lucrantur, quorum.
127 Primus est in absente tempore pestis, si adsit consuetudo, quod dētur distributiones absenti ex iusta causa. *Couarr. var. resol. lib.*3.*cap.*13. *num.*8. *Ripa de peste, cap.*1.*num.*145. *Moneta de distribut. quotidian. par.*2. *quæst.*5.*nu.*76.
128 Secundus est in infirmo. *Hoieda vbi sup. p.*1.*c.*17.*num.*15. *Moneta vbi sup. quæst.*6.*num.*7. etiamsi quis ex propria culpa infirmetur. *Fuscus de visitat. lib.*1.*cap.*20.*nu.*26. *Moneta d. quæst.* 6. *à num.*12. dummodo
129 talis infirmus quando erat sanus, solitus esset interesse Diuinis officijs, & residere, nã aliàs si non est solitus, tunc infirmitas non præstitit causam absentiæ, & non lucrabitur distributiones. *Nauar. de orat. & hor. canonic. c.*11. *à nu.*9. *Moneta d. p.*2. *quæst.*6.
130 *nu.* 21. & si infirmus ad balnea, vel ad alium locum pro recuperanda sanitate pergat, distributiones lucratur. *Moneta d. q.*6.*nu.*10.
131 Tertius est casus in sene, quando ita senio confectus est, vt nequeat commodè personaliter ecclesiæ deseruire. *Moneta. d. p.*2.*quæst.*7.*nu.*5. & ita seruatur in ecclesia Pisana.
132 Quartus est in eo, qui est datus obses ab ecclesia, vel captus causa repræsaliarum. *Moneta d. par.*2.*q.*5. *nu.*56. *& seqq.*
133 Quintus est in absente ob necessitatem, vel causam euidentem, vtilē ecclesiæ, stante consuetudine. *Couar. d. lib.*3.*c.*13.*n.*8. *Moneta d. p.*2.*q.*11. *à nu.*11. *& à nu.*36.
134 Sextus est in Inquisitore hæreticę prauitatis, ex priuilegio speciali fauore fidei concesso a Paulo Tertio, & Pio Quinto. *Roias de priuileg. Inquisit. n.*420. *Director. Inquisit.* quod procedit etiam in Cõsultoribus sancti Officij Inquisitionis, & ita Pisis
135 seruatur, in qua ciuitate per annos sexdecim, & vltra sum Consultor, & dum interfui Congregationibus cum sim Decanus fui tamquam præsens in choro ecclesiæ Pisanæ reputatus, & numeratus a punctatore, & sum lucratus distributiones quotidianas.
136 Septimus est casus in clerico excommunicato pro causa suæ ecclesiæ, & defensione suorum iurium. *Gutierez canonic. quæst. lib.*1.*c.*1.*nu.* 142. *&* 147. si iniustè sit excommunicatus. *Couar. d. cap.*13.*nu.*8. *Surd. de alimentis. tit.*1.*quæst.*82.*num.*15. *Moneta d. par.*2.*quæst.*15. *à nu.*32.
137 idem est in clerico iniustè suspenso ab officio, seu in beneficio. *Moneta d. quæst.*15.*nu.*42. & etiam idem est in

in clerico iniustè carcerato. *Couarr. d.c. 13.nu.8.Nauar.cons.9.à princ.de cler. non resid.* & interdicta, sed pol-
138 luta ecclesia, beneficiatus in tali ecclesia residere solitus, qui non dedit causam interdicto, vel pollutioni, distributiones quotidianas lucratur. *Moneta.d.par.2.quæst.16.nu.29.* &
139 idem est in clerico iniustè interdicto ab ingressu ecclesiæ. *Moneta d. quæst.15. à nu.46. & par.3. quæst.6. num.46.*
140 Octauus est in Auditore Rotę Romanæ, qui in absentia lucratur etiam distributiones quotidianas ex Bulla Clementis Septimi, quæ incipit, *Conuenit*.
141 Nonus est in Collectore generali Cameræ Apostolicæ, Subcollectore, Aduocato, Procuratore fiscali, & Notario in causis spoliorum, durante eorum officio ex Bulla Sixti Quinti publicata sub die 8. Maij. 1590.
142 Decimus est in Canonico, seu Archidiacono ecclesiam visitante, seu bona, & reditus suæ prebendæ. *Moneta d.p.2.q.11.nu.63.*
143 Vndecimus est in Beneficiato pręsente Concilio generali. *Rebuff. in praxi p.3.tit.de dispensat.de non resid. num. 34.*
144 Duodecimus est in Canonista, seu Theologo, qui nomine sui Capituli intersit Concilio. *Moneta d.quæst. 11.nu.91.*
145 Decimus tertius est in Examinatoribus a Synodo diœcesana deputatis, si examinis causa a choro absint. *Lelius Zecchius de republ. ecclesiast. tit. de beneficiatis. num. 13. ad finem.*
146 Decimus quartus est in Canonico misso a proprio Episcopo ad visitanda Apostolorum limina, vel ipsum comitante Episcopum ad limina. *Riccius in praxi rer.for.ecclesiast. dec.498.in prima edit.Garc.d.cap.1. num.349. Moneta d.par.2. quæst.8. num.23.*
147 Decimus quintus est in Canonico Pœnitentiario, dum confessiones audit. *Conc.Trid.sess.22.de ref.c.8.*
148 Decimus sextus est in eo, qui curam exercet annexam ecclesiæ, in qua est Canonicus. *Ricc.vbi sup. dec. 389.Garc.d.cap.2.nu.335.*
149 Decimus septimus est in Canonico facto Vicario Capituli sede vacāte. *Pauinus de off. & pot.cap.sed.vac. p.2.quæst.10.nu.5.Rota p.2.dec.222. nu.6.diuers.*
150 Decimus octauus est in Canonicis existentibus in seruitio sui Episcopi, vt in visitatione, in componenda Synodo, & simili, si adsit consuetudo, lucrantur distributiones. *Dec.in d.c. cum omnes.in 2.lectura.nu.6. de constit.Couar.d.cap.13.nu.5.Hoieda.d.c. 17. nu. 10.* & talis consuetudo reperitur in ecclesia Pisana.
151 Decimus nonus est ex gratia speciali, & concessione Papæ. *Nauar.d. cons.2.de cler.non resid. Garc.d.cap.2. à nu. 354.* talis gratia a Clemente Octauo concessa fuit Venerabili viro Vincentio Mazzolio Decano Pi-
152 sano auunculo meo fœl. record. qui dum esset in prima cathedra sacrorū Canonum Professor in Gymnasio Parmensi obtinuit d. gratiam percipiendi distributiones quotidianas, tamquam si præsens esset in ecclesia Pisana horis diurnis, & nocturnis. & talem gratiā habui hoc anno 1627.
153 Vigesimus est in Canonico Theologo, qui in die, quo legit, siue de mane, siue de sero legat, tota die a choro est exemptus, & distributiones lucratur. *Gonzal.vbi sup.d.§.7. procem.nu.180. Garc.d.cap.2.n.118. & 119.*
154 Vigesimus primus est in Canonico absente ratione, & causa studij, qui si absit de licentia Episcopi, & requisita ad studendum necessaria habeat, idest, si sit minor 30. annis, & studeat Theologiæ, vel Iuri Canonico, ad quinquennium, in publico gymnasio, fructus suæ præbendæ lucratur. *cap. vlt. de magistris. Conc.Trid.sess.5. de refor.c.1. in fine.*
155 non tamen lucratur quotidianas distribu-

tributiones. *cap. licet. vbi Doct. de præb. & dignit.* si tamen fructus consistāt dumtaxat in distributionibus quotidianis, eas omnes lucratur absens causa studij. ex *glo. in d. c. licet. in verbo, distributiones. vbi Abb. num.* 8.
156 exceptis prouētibus incertis, & quotidianis. *Zecchius vbi sup. de republ. eccles. c.* 24. *de canonicis. nu.* 6. *vers.* 2. *Horat. Lucius de priuileg. scholar. priuileg.* 100. *limit.* 1. *Rebuff. de priuileg. scholar. priuil.* 31. *nu.* 12.
157 Et in ecclesia Pisana ex antiqua consuetudine prouisum est, vt tam constituti in dignitate, quàm Canonici, & Capellani, qui in publico Pisano gymnasio Theologiæ, aut Iuri Canonico operam nauant, per quinquennium lucrentur de tribus partibus duas integras partes distributionum quotidianarum, dummodo antea id significent Capitulo, & Capellani eorum massæ, & vniuersitati, & intra quinquennium Doctoratus lauream in vna ex prædictis facultatibus accipiāt, alioquin elapso quinquennio, & non recepto Doctoratus gradu dicto Capitulo, seu Vniuersitati prædictas distributiones ratione studij receptas restituere tenentur, & ob id ab initio pro d. restitutione cauere debent, vt habetur in Synodo Pisana anni 1616. *tit.* 10. *cap.* 3. *de clericorum residentia*. neque super
158 quotidianis distributionibus, quatenus earum distributio concernit statum vniuersalis ecclesiæ, Diuina officia, & regimen, potest Capitulum absque Episcopo aliquid statuere. *Moneta vbi sup. p.* 2. *quæst.* 15.
159 *nu.* 26. nec potest Capitulum remittere, aut donare amissas distributiones propter non residentiā. *Nauarr. de orat. & hor. canonic. c.* 22. *miscell.* 14. *nu.* 48. *& cons.* 7. *de cler. non resid. Barbosa. d. alleg.* 53. *nu.* 140.
160 Vigesimus secundus est ex aliqua consuetudine, vt est in ecclesia Signina, in qua Canonicus, qui ibi Missam celebrat in aurora cuiuslibet diei, lucratur distributiones quotidianas totius diei etiamsi absit à choro. *Steph. Gratian. vbi sup. discept. forens. c.* 800. vbi refert etiam Rotam ita tenuisse stante d. consuetudine.
161 Pœna autem habentium dignitatem, & Canonicorum absentium, & non residentium, vltra amissionem distributionum quotidianarum, est, quòd si per annum absuerint, priuātur dimidia parte fructuum dicti anni, secundo anno priuantur omnibus fructibus, & si in absentia perseuerauerint, priuari debent præbendis, & canonicatibus, sed antea sunt citandi, & monendi secundū *Concil. Trid. sess.* 24. *de ref. c.* 12. *Garc. d. c.* 2.
162 *num.* 140. & fructus absentium ipsi ecclesiæ sunt applicandi. *Garc. ibid.*
163 *nu.* 146. potest autem Episcopus dictam pœnam minuere, vel augere, sed non in totum tollere. *Garc. ibid. nu.* 150. attamen distributiones ab-
164 sentium non seruientium, & non residentium seruientibus applicantur, eisq. accrescunt. *Nauarr. vbi sup. de orat. & hor. can. c.* 7. *nu.* 34. *& in manuali c.* 25. *nu.* 123. *Azor. vbi sup. p.* 2. *lib.* 7. *c.* 7. *quæst.* 8. *& quæst.* 9. *Moneta vbi sup. p.* 3. *quæst.* 6. *nu.* 16. *Barbosa d. alleg.* 53. *nu.* 152. & si Episco-
165 pus taceat, & dissimulet, absens non tenetur illos fructus, quos aliàs fecit suos, restituere in foro conscientiæ, in quo nemo tenetur soluere pœnam præsertim non impositam ipso iure, prout est prædicta pœna, donec a Iudice competente condemnetur, sed peccat Episcopus id absque iusta causa dissimulando. *Nauarr. cons.* 3. *nu.* 2. *de cler. non resid.*
166 Si tamen prædicti absint vltra dictos tres menses a Concilio Trident. concessos notabiliter, peccant mortaliter, licèt consentiant amittere quotidianas distributiones. *Garc. d. c.* 2. *nu.* 321. *&* 322.
167 De causis autem à residentia excusantibus, videas *Io. de Silua de benefic. p.* 4. *quæst.* 6. Hoiedam *d. cap.* 17. *Quarantam in d. ver. residentia. & Garc. d. c.* 2. *§.* 1. *&* 2.

Quod

168 Quod si beneficium sit simplex,
& residentiam non requirat, nihilo-
minus tenetur beneficiatus benefi-
cio deseruire per se, vel alium à se
substitutum, annis singulis celebran-
do festum illius Sancti, cuius titulo
beneficiũ decoratur, cæteraq. onera
a fundatore in fundatione apposita
persoluere, & fideliter adimplere, &
ita seruatur in ciuitate, & diœcesi
Pisana, & semper in visitationibus
perquiritur diligenter, numquid re-
ctores beneficiorum prædicta adim-
pleant, & an beneficia habeant ne-
cessaria ad Missæ celebrationem.
169 Clericus beneficiatus vltra præ-
dicta tenetur bona, & res sui bene-
ficij custodire, & non alienare, nisi
in casibus a iure permissis, & seruata
forma *Extrauagan. ambitiosè. de reb.
eccl. non alien.* de qua vide latè di-
centem *Gulielmum Redoanum in suo
tract. de reb. eccl. non alienand. in rub.
de rerum ecclesiast. alienat. & Qua-
rantam in d. summa bullarij. in verb.
alienatio rerum ecclesiæ*, & habetur
in d. *Synodo Pisana. tit.* 8. *c.* 4. *de bonis
eccl. non alien.* vbi de consuetudine,
170 seruatis seruandis, & cum Ordinarij
auctoritate, bona ecclesiarum, & be-
neficiorum conceduntur in emphy-
theusim ad tertiam lineam, seu ge-
nerationem, quando non excedunt
annuum redituũ saccorum quatuor
grani, idest, vnius rubij. *ad sextum
in c. terrulas.* 12. *quæst.* 2. intelligen-
do de reditu soluendo rectori bene-
ficij, idest, de annuo canone. & ita in
diœcesi Tudertina, de consuetudine
cum licentia Ordinarij alienantur
171 bona ecclesiarum, & beneficiorum
non excedentia valorem triginta
ducat. aur. de camera. tenetur pa-
riter rector beneficij infra certum
tempus a die adeptæ possessionis, bo-
norum omnium ipsius beneficij in-
uentarium conficere, & Cancellario
Archiepiscopali, seu Episcopali tra-
dere. vt in *Syn. Pisana vbi sup. c.* 5.
& ita multis in locis laudabiliter ser-
uatur, & in Archiuio ecclesiastico
talia inuentaria conseruantur, & ita
non tam facilè pereunt.
172 Et de Clericorum peccatis quo-
ad beneficia vide latè *Nauarrum in
d. manuali. c.* 25. *à nu.* 112. vbi habe-
tur, ad quid teneatur talis Benefi-
ciatus.
173 Et demum tenetur talis clericus
cætera ad clericalem vitam, deco-
rem, & honestatem pertinentia ad
vnguem seruare, & semper omnibus
sit viuens bonorum operum exem-
plum, & doctrinæ, ita vt de illo affir-
mari meritò possit, Christi bonus
odor est in omni loco.
174 Etenim Clericus in sortem Domi-
ni vocatus, & cui portio Deus est,
nihil habet curare, nisi Deum, ne al-
terius impediatur necessitatis mune-
re, quod enim ad alia officia confer-
tur, hoc religionis cultui, atque huic
nostro officio decerpitur; hæc enim
vera est Sacerdotis fuga, abdicatio
domesticorum, & quædam aliena-
tio charissimorum, vt suis se abneget,
qui seruire Deo studuerit. ita dicit
textus in cap. cui portio. 12. *q.* 1. &
175 huc spectat illud S. Bernardi de
quadruplici debito. *totum*, inquit,
*quod es, illi debes, à quo totum habes,
illi præcipuo* Domino, *qui & te fecit,
& bene fecit tibi, qui tibi ministrat
syderum cursus, aeris temperiem, fœ-
cunditatem terræ, fructuum vberta-
tem, huic reuera totis medullis seruien-
dum.* & illud S. Ioannis Chrysosto-
mi. *nihil in te penitus tui iuris est, qui
tanto Imperatori militare cepisti, &
talis esse debet, vt cum S. Paulo Apo-
stolo dicere possit, viuo ego iam nõ ego,
viuit vero in me Christus*; ideoq.
176 Sanctus Petrus Apostolorũ Princeps
istos appellauit, *Genus electum, Re-
gale sacerdotium, Gentem sanctam,
populum acquisitionis*; ideoq. cleri-
cus totus pergat in Deum, eiq. ad-
hærens vnus cum eo spiritus fiat, vt
ait S. Bernardus, & dicat, *defecit cor
meum, & caro mea, Deus cordi mei,
& pars mea* Deus *in æternum*. & cul-
pas etiam minimas, quantum potest,
vitet,

vitet, neque enim, vt ait S. Ambrosius epist. 25. *contemnenda sunt peccata, quia parua, quia si Deum spectemus, nulla offensa, quæ in Deum committitur, leuis reputari debet*. & facit quod ait S. Bernardus lib. 2. de considerat. cap. 13. in princ. *inter seculares, nugæ sunt nugæ, in ore Sacerdotum blasphemia, cõsecrasti enim os tuum Euangelio, magis ergo iam os aperire illicitum est, assuescere vero, & nugas loqui sacrilegium est*. quia vt dicit S. Gregorius Nazianzenus orat. 31. *quo splendidior est vestis, eò manifestiores in ea sordes apparent*. & vt habetur in Euangelio S. Lucæ, cap. 66. *qui in modico iniquus est, in maiori iniquus est, & clericus imitari studeat Iesum Christum Saluatorem*

177 *Nostrum, cum omnis Christi actio, nostra sit instructio*. & cum S. Ambrosio lib. de Isaac. cap. 8. dicat, *Christus sit signaculum in fronte, vt semper confiteamur, sit signaculum in corde, vt semper diligamus, sit signaculum in brachio, ut semper operemur; luceat ergo imago eius in confessione, luceat in lectione, luceat in operibus, & factis, ut si fieri potest, tota eius species exprimatur in nobis, & confidat in Deo*, & cum Dauid dicat, *Vias tuas Domine demonstra mihi, & semitas tuas edoce me*, *Dominus illuminatio mea, & salus mea, quem timebo? Dominus Protector uitæ meæ, à quo trepidabo? si consistant aduersum me castra, non timebit cor meum, nam Beatus est homo, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum*, in quo assiduum orationis studium esse debet. Vnde S. Ambrosius lib. 10. epist. 28. *Vah tibi sacerdos, si omissa paulatim oratione, ac proinde cognitione tui, atque officij, & oneris tibi impositi, incipias sine sanctis, & rationabilibus scrupulis uiuere, cum oporteat illis in dies pungi, et corrodi, et lumen semper à Deo petere, fortè Dauid lapsus est, quia paulatim de oratione, contemplatione aliquantulum remiserat*.

178 Sacerdos insuper frequẽter Missam celebrare debet, nam Missæ sacra oblatione inquit B. Laurentius Iustinianus in serm. de Corp. Christi. *nulla maior, nulla utilior, nulla Diuinæ Maiestatis oculis gratior, quæ Dei honorem, Angelis contubernium, exulibus Cœlum, Religioni cultum, Iustitiæ debitum, normam Sanctitati, obedientiam legi, gentibus fidem, lætitiam mundo, credentibus gaudium, unitatem populis, Sacramẽtis legalibus finem, initium gratiæ, uirtuti robur, hominibus pacem, lucem mentibus, spem laborantibus, et peruenientibus tribuit speciem, et nullum acceptabilius Deo offerri potest sacrificium, siue ad exoluendum laudes, siue ad exibendum gratias, siue ad impetrandum indulgentiam, uel ad gloriam promerendam, quàm Corporis, et Sanguinis Christi sacrosanctum Mysterium*; debetq. suæ saluti, mox alienæ studere, vt ait S. Gregorius

179 Nazianzenus in Apologetico. *officium Sacerdotis circa hunc duplicem cardinem uersatur; Primo, in anima sua purgari debet, deinde purgare alios, sibi sapere, et alios sapientiores efficere, lumen esse, et cæteros illustrare, ad Deum accedere, et alios eodem inuitare, denique sanctus esse sibi, et alios ad ueram sanctitatem pertrahere*; *debet castitatem seruare, et mulierum conuersationem uitare*. *Quid enim*, inquit S. Bernardus epist. 42. castitate decorius? *quæ mundum de immundo conceptum semine, de hoste domesticum, Angelum denique de homine facit, qui in hoc mortalitatis loco, & tempore quemdam statum immortalis gloriæ repræsentat: propterea hoc tantæ pulchritudinis ornamentum dignè dixerim, Sacerdotem honorare, quia castitas dilectum Deo, & hominibus faciat sacerdotem, reddatq. similem in gloria Sanctorum, in hac licet adhuc regione dissimilitudinis constitutum*, ea propter aliqua

180 *corporis castigatio prudenter est adhibenda*, et cum Apostolo dicere, Castigo

stigo corpus meum, & in seruitutem redigo. sic etiam temperantia in victu est seruanda, nam, vt ait S. Gregorius, *Abstinentia ciborum contra vitium carnis fortissima est, si enim ignis libido est, subtrahis igni materiam, cum cibos subtrahis, immo gula non minus libidinis, quàm ignorantiæ est parens*; hinc S. Hieronymus ad Nepotianum, *Pulchrè*, inquit, *apud Græcos, pinguis venter non gignit tenuem mentem: ita & otium fugiendum est à clericis, quia qui sectatur otium, replebitur ægestate*; & in Ecclesiastico, *Multam malitiam docuit otiositas*; & Saluator docuit in Euangelio. Matthæi 25. *Seruum inutilem proijcite in tenebras exteriores*.

181 Clericus sit etiam Sacræ Scripturæ studio deditus, & assiduus, & conseruet bonam opinionem apud populum per vitæ sanctitatem. ideo ait S. Gregorius hom. 17. in Euang. *Nullum maius præiudicium ab alijs, quàm à Sacerdotibus tolerat Deus, quando eos, quos ad aliorum correctionem posuit, dare de se exempla prauitatis cernit, quando ipsi peccamus, qui compescere peccata debuimus, nos pereunti populo auctores mortis existimus, qui esse debemus duces ad vitam, ex nostro peccato populi turba prostrata est*. & cum Apostolo ad Titum. *Temetipsum præbe exemplum bonorũ operum, in doctrina verbum sanum, & irrepræhensibilem, vt is, qui ex aduerso est, vereatur nihil habens malum dicere de nobis, & sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est, sic illuminate, sic docete, non vt vestra verba tantum audiant homines, sed vt videant opera vestra bona, vt quos illuminaueritis per verbũ, quasi lux, condiatis per exemplum operum vestrorum, quasi sal, quoniam qui docet, & facit quod docet, verè ille docet; qui autem non facit quod docet, non alium docet, sed seipsum condemnat, & melius est facere, & non docere. quam docere, & non facere, quoniam qui facit & si tacuerit, aliquos corrigit exemplo suo, qui autem docet, & non facit, non solum neminem corrigit, sed adhuc multos scandalizat, etenim validiora sunt exempla, quã verba*, inquit Leo Papa in serm. de ieiunio. *& plenius opere docemur, quàm voce*, & vt ait Chrysostomus, *Omni tuba clariora sunt documenta operum, & multo certior, & fidelior est doctrina operum, quàm sermonũ*; vnde Theophilactus in Matthæum. 23. *Quando*, inquit, *qui docet non solum docet, sed etiam operatur, videtur simul cum ijs, qui docentur laborare, & operari*; huius rei causam assignat Seneca epist. 6. *quia homines magis oculis credunt, quàm auribus, & non potest auctoritatem habere sermo*, inquit Cassiodorus, *qui non iuuatur exemplo, cum iniquum sit bona præcipere, & talia non fecisse*.

182 Clericus modestiam pariter seruet in vestitu, est enim incredibile, quantoperè Sacerdotẽ apud populum commendet humilis, sed grauis, & modestus vestitus, ne in eo sit nimis exquisitus, vt enim ait S. Bernardus in apologetico, *Mollia indumenta animi mollitiem apertè indicant, non tantum curaretur corporis cultus, nisi prius neglecta fuisset mẽs inculta virtutibus, corporis enim, ac vestium fragrantia arguit intus latere animum grauè olentem, & immundum*. & vt ait S. Hieronymus ad Eustochium. *Vestis nec satis munda, nec sordida, & nulla diuersitate notabilis, ne ad te obuiam prætereuntium turba consistat, & digito monstreris*; tria enim sunt, vt habetur in Ecclesiast. cap. 19. *Quæ hominis interiora enunciant, amictus corporis, risus dentium, & incessus*. Item Clericus debet esse prudens, quia prudentia virtutum omnium regina, ac optima est moderatrix, & vera ea est, ait S. Basilius. *Quæ est cognitio eorum, quæ agenda sunt, & non agenda, quã si quis sectatus fuerit, numquam ab*

officio, virtuteq. discedet, numquam vitiorum pestem incurrit; proprium autem, & singulare veræ prudentiæ est, libenter aliorum sententias perquirere, & sapientum virorum consilio vti, nam qui sapiens est, audit cõsilia, & superbia magna est existimare, se nullius egere consilio, ac sibi penitus acquiescere, quasi vel solus sapiat, vel quam optima in mediũ consulere valeat; magnam profectò affert hominibus vtilitatem consilium, eo quod nemo sibi sufficiat ad electionem rerum vtilium, honestarumue. sed pluribus sane socijs, ijsq. solertibus opus est, inquit S. Basilius ad Rom. 11. & homil. 12. in Prouerb. & ad hanc rem facit id, quod à S. Gregorio hom. 10. in Ezech. de Diuina prouidentia his verbis adnotatum legi-
183 mus. *Hoc omnipotens Deus agit in cordibus hominum, quod fecit in regionibus terrarũ, poterat namq. vnicuilibet regioni fructus omnes tribuere, sed si vna quælibet regio alterius fructu non indigeret communionem cũ altera non habuisset, vnde fit, vt huic vini, alij vero olei abundantiam tribuat, hanc multitudine pecudum, illã verò vbertate fructuum facit abundare, vt cum illa defert quod ista non habet, & ista reddit quod illa non detulit, per communionem gratiæ simul terræ coniunctæ sunt. sicut ergo regiones terrarum, ita sunt mentes Sanctorum, quæ dum vicissim sibi conferunt quod acceperunt, quasi fructus suos regiones regionibus impendunt, vt in vna omnes charitate iungantur*. & vt dicit Chrysostomus hom. 9. *Consi-*
184 *liarijs omnes opus habent, multa enim sunt, quæ magni, & admirabiles viri ignorant, quæ tamen parui, & abiecti scire solent; & facile est suomet iudicio decipi, nam illud firmissimum tenendum est, omnium difficillimum esse, se ipsum cognoscere, & curare, propterea quod naturaliter seipsum quisque amet, & quia in seipsum quisque propensus est, ideo in veritatis iudicio fallitur: quare nihil securius, quàm habere consultorem, ad quem in rebus difficilioribus confugias, qui neque ad amorem, neque ad odium loquatur, & si videris sensatum, euigila ad eum, & gradum ostiorum illius exterat pes tuus: & in omnibus clerici exibeant se, sicut* Dei *ministros, in multa patientia, in tribulationibus, nam virtus in arduo elucet præcipue*.
185 Curabit insuper Clericus, vt maturè, hilariq. animo terrena hæc omnia contemnere incipiat, nè in morte anxium miseri torqueant, & excrucient, cum non tantum mors ipsa, sed eius memoria sola nimis amara esse soleat homini pacem habenti in substantia sua. *Contemne viuens*, ait S. Bernardus sermo 53. de modo bene viuendi. *quæ post mortem habere non poteris. valde etiam proderit, si sæpius in Missæ sacrificio Deum exoret, vt ad piam, & religiosam mortem vitam suam disponat*. & circa reditus brneficiorum ecclesiasticorum, quibus vsibus sit impendendi, & quibus personis dandi, aut relinquendi videas latè dicentem Nauarrum in Commentario, de reditibus benef. ecclesiast. & memi-
186 nerint Clerici, se esse dispensatores non dominos redituum ecclesiasticorum, & quod superest fabricæ ecclesiæ, & pauperibus esse tribuendũ, non autem seruandum ad ditandũ suos, & consanguineos. Conc. Trid. sess. 25. de reform. cap. 1. Sed audiamus tandem quæ à Sanctis Patribus in sacrosancta Tridentina Synodo, de vita, & honestate clericorũ sancita sint, & decreta in sess. 22. de reform. cap. 1. videlicet, *Nihil est quod magis ad Pietatem, & Dei cultum assiduè instruat, quam eorum vita, & exemplum, qui se* Diuino *ministerio dedicarunt, cum enim à rebus seculi in altiorem sublati locum conspiciantur, in eos tamquam speculum, reliqui oculos conijciunt, ex ijsq. sumunt, quod imitentur. Quapropter sic decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam, moresq. suos componere,*

vt

vt habitu, gestu, incessu, sermone, alijsq. omnibus rebus nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præseferant; leuia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, vt eorũ actiones cunctis afferant venerationẽ. Cum igitur quo maiore in ecclesia Dei, & vtilitate, & ornamento hæc sunt, ita etiam diligentiùs sint obseruanda, statuit S. Synodus, vt quæ aliàs à Summis Pontificibus, & à Sacris Concilijs de Clericorum vita, honestate, cultu, doctrinaq. retinenda, ac simul de luxu, commessationibus, choreis, aleis, lusibus, ac quibuscumque criminibus, necnon secularibus negocijs fugiendis copiosè, ac salubriter sancita fuerunt, eadem in posterum ijsdem pœnis, vel maioribus arbitrio Ordinarij imponendis, obseruentur.

188 Studeat ergo Clericus esse Sal terræ, & Ciuitas supra montem posita, iactet cogitatum suum in Domino, qui eum enutriet, & gressus eius perficiet ex præsidio, & patroci-
189 nio Sanctissimæ, ac Gloriosissimæ Deiparis Virginis Mariæ; cum enim nulla in nos gratia desuper effluat, nisi huius Matris Misericordiarum intercessione, quid eis deesse poterit, qui ipsius vmbra recreantur, & præsidijs muniuntur; & ad solatij
190 cumulum accedit Sanctorum tutelá, qui sicut aliquarum ecclesiarum, & beneficiorum patroni nuncupantur, ita singulari cura earundem ecclesiarum, & eorundem beneficiorum Rectores patrocinantur, & tuentur.

191 Igitur, si tàm singulari Dei, Sanctissimæ Virginis, & Sanctorum patrocinio clerici proteguntur; qua mercedis amplitudine eosdem tandem Deus in portu excipiet, nauigatione fœliciter peracta? idẽ enim Deus, qui illorum hic est tutela, & præsidium, erit in Cœlis merces, & corona, ita dixit Abraham: *Noli timere, ego protector tuus, & merces tua magna nimis.* Itaque confortamini quicumque sortem ministerij huius sortiti estis, & non dissoluantur manus vestræ; erit enim merces operi vestro, & vt ait Beda serm. 18. de Sanctis. *Si expeditos, si celeres in agone hoc operis, si currentes dies vltimus inueneris, nusquam Dominus meritis nostris ad præmium deerit remunerator*; quod ipse nobis concedat per magnam misericordiã suam. Amen.

Et ex his concluditur Praxis Iurispatronat. ad communem vtilitatẽ, & commodiorem vsum collecta, & aucta. Ad laudem, & gloriam Sanctissimæ, & Indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, & Gloriosissimæ Mariæ semper Virginis Reginæ Cœlorum, & Patroni mei Sancti Petri Apostolorum Principis, & Sancti Stephani Protomartyris, & S. Catharinæ Virginis, & Martyris, totiusq. Curiæ triumphantis, Amen.

Finis Partis Tertiæ, & totius Tripartitæ Praxis Iurispatronatus.

APPENDIX.

AD Cap. 2. lib. 6. Adde, quòd Canonici Regulares sine speciali dispensatione obtenta a Sede Apostolica, cum sola licentia suorum Superiorum Regularium etiam beneficia sæcularia in titulum obtinere possunt. idq. probatur ex *cap. quod Dei timorem. & ibi Abb. de statu monach. & ex Concil. Trident. sess. 14. de reform. cap. 11.* vbi prohibet Canonicum translatum assumi ad sæculare beneficium etiam curatum, nam à contrario sensu innuere videtur, non translatum assumi posse ad talia beneficia, & ita hunc textum intellexit *Rota in Papien. Iurispatr. 6. Martij. 1598. coram Cardinali Seraphino, quæ in impress. est decis. 1269. ita & Rota decis. 5. de iurepat. in nouis.* ibi enim fuit quæsitum, an Canonico Regulari cum Superioris licentia conferri posset beneficium curatum sæculare, & fuit conclusum, posse, tales enim Canonici quando professionem emittunt, addunt ita, & quòd nunquam absque licentia Capituli Generalis, vel eius auctoritate fungentis aliquod cum cura, vel sine cura beneficium acceptabo intus, vel extra ordinem nostrum, renunciando omnibus iuribus, & priuilegijs, & consuetudinibus in contrarium mihi competentibus, vel quomodolibet competituris. & cum effectu S. Carolus prœuio concursu anno 1584. 4. Idus Ianuarij. contulit parochialem ecclesiam S. Remigij Vicemodroni diœces. Mediolanen. D. Theophilo Varisio Theologo Canonico Regulari Congregationis Lateranensis, habenti talem facultatem a suo Generali. ita in vltima impress. *Gonzal. in comment. ad reg. 8. Cancell. glos. 7. num. 55. versic. cæterum.* & a Clemente Octauo fœl. record. fuit collata Præpositura D. Paulo Taparello Pedemõtano Canonico Regulari Lateranen. & ante collationem visum fuit, an decretis Concilij Tridentini obstaret, & S. Congregatio respondit non obstare, nisi esset translatus. similiter Canonicus Regularis fieri potest Archidiaconus, & habere potest simplex beneficium. *glos. in cap. præterea. de preb.* & Paulus Quintus fœl. record. anno 1616. contulit Canonicatum ecclesiæ Caprien. D. Antonino Caracciolo Neapolit. Canonico Regulari. & D. Franciscus Iustinianus Canonicus Reg. obtinuit Canonicatum ecclesiæ Cathedralis Iustinopolitan. & de tali materia doctissimè pertractat Admod. Reuerendus D. Gabriel Pennottus Nouarien. ex Congreg. Lateranen. Abbas S. Iuliani apud Spoletum, & Theologus eruditissimus in sua tripartita Historia Generali totius sacri Ordinis Clericorum Canonicorum. *lib. 2. de sacri, Apostoliciq. Ordinis Canonicorum Regularium origine, & progressu. cap. 72.*

Ad Cap. 1. lib. 10. nu. 34. Adde, quòd in collatione ecclesiæ parochialis iurispat. mixti non requiritur forma examinis per concursum, & ita sub die 5. Februarij. 1628. respõdit S. Congregatio Illustrissimorum DD. Cardinalium Concilij Tridentini Interpretum instante, & petente D. Antonio de Consortis Ciue, & Theologo Pisano, & Parocho ecclesiæ parochialis S. Viti Pisarum, prouiso, & instituto ab Ordinario, sine concursu ad præsentationem Monialium S. Laurentij Pis. & populi eiusdem parochiæ, cuius ecclesiæ iuspatr. pro dimidia ad moniales, pro alia ad populum pertinet.

Ad Cap. 8. lib. 14. Adde, quòd hodie circa fructus inexactos a bene-

neficiatis ita relictos adest Constitutio Sanctissimi D. N. VRBANI VIII. Pont. Opt. Max. sub datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die quinta Aprilis. 1628. Pontificatus anno Quinto. qua circa fructus quomodocumque inexactos confirmatur Constitutio Iulij Tertij fœl. record. dispositum in regul. Cancell. & in Camera Apostolica, & prout latius in hac nouissima Constitutione.

Ad Cap. 3. lib. 15. nu. 55. Adde, quòd nouissimè decretum est in Sacra Rituū Congregatione sub die 8. Aprilis. 1628. subscriptum ab Illustriss. D. Card. Deto Episcopo Portuen. Domino meo non potuisse, nec posse locorum Ordinarios, tam sæculares, quàm regulares addere Calendarijs etiam proprijs, Sanctorum Officia, nisi eá dumtaxat, quæ Breuiarij Romani Rubricis, vel Sacræ Rituum Congregationis, seù Sedis Apostolicæ licentia conceduntur.

Insuper vetuit, & prohibuit celebrari per totam Ciuitatem, vel diœcesim, etiam de cuiusque Ordinarij auctoritate, Missam, vel Festum cum Officio de Sancto, eo quod in loco adsit ecclesia parochialis, vel regularis, aut aliqua Reliquia, sed tantum in ipsius Sancti Ecclesia titulari, seù vbi asseruatur insignis Reliquia, & non alibi. insignes autem Reliquias declarauit esse Corpus, Caput, Brachium, Crus, aut illam partem Corporis, in qua passus est Martyr, modò si integra, & non parua, & legitimè ab Ordinarijs approbata: sub pœnis contentis in Bullis Pij V. in Breuiario, & Missali positis. quòd scilicet non satisfaciat muneri recitandi Diuini Officij, & Sanctissimus D. N. VRBANVS Papa VIII. laudauit, approbauit, & ab omnibus vbique sub dictis pœnis seruari præcepit. de formulis autem fundationis Ecclesiarum, seu Altarium cum reseruatione Iurispatronatus, collationis ordinum, & beneficiorum, & de alijs videas apud Acta Ecclesiæ Mediolanen. & Archiepisc. Bononien. & nouissimè D. *Augustinus Barbosa in suo tract. de off. & potest. Episcopi in impress.* *Lugdunen.* elegantissimè ponit formularium Episcoporum, & ibi refert formulas omnes, quibus Episcopi vti solent.

Et demum ad Iurispatronatus materiam adde, quòd iuspatronat. spectans ad laicorum Confraternitates laicale censetur. ita fuit decisum in *Romana Beneficiatus S. Laurentij in Damaso. 7. Februarij.* 1628. *coram* R. P. D. *Durano*. item quod laudum latum inter compatronos secundum *clem. plures. de iurepat.* vt in prima vacatione omnes patroni præsentare debeant Rectorem de tali linea, in sequentibus autem vacationibus ex alia linea, & sic deinceps alternatim vacatione occurrente, non est validum, nec sustineri potest, quia *ex d. clem. plures.* permittitur patronis diuisio actiua, quæ extendi non potest ad passiuam, de qua in laudo. in puncto *Lambertin. de iurepat. lib. 2. par. 3. quæst. 5. artic. 4. num.* 10. & deduci videtur ex *cap. ad decorem. de institut.* & ibi *Abb. num. 3. & in cap. per venerabilem. num. 15. de elect.* & ita fuit decisum in *Lunen.* Sarzanen. *Iurispatr.* 18. *Decembris.* 1625. *coram* R. P. D. *Pirouano. & in eadem* 18. Decemb. 1626. *coram* R.P.D. *Durano*.

Et quando manutentio vni ex duobus prouisis Apostolicis sit danda fuit dictum in *Lunen. Sarzanen. beneficij. 13. Iunij.* 1625. *coram* R. P. D. *Durano*, quæ in calce operis est decis. 109. & quando vnus ex duobus præsentatis habeat maiorem partem vocum, ita vt alij præferri debeat fuit decisum in eadem coram eodem. 31. Maij. 1627. quæ in

in calce operis est decis. 116. & in eadem coram eodem. 24. Ianuarij. 1628. quæ in calce operis est decis. 111. & quando transactio non sustineatur facta in præiudicium vocatorum, & super bonis alienari prohibitis respectu iurispatronatus, fuit dictum in *Toletana Iurispatronatus. 11. Februarij. 1628. coram Reuerendissimo.* D. *Coccino Decano.* quæ in fine operis est decisio 112. & vltima.

FINIS.

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE

HACTENVS NON IMPRESSAE

IN PRAXI IVRISPATRONATVS

IVLIANI VIVIANI DECANI PISANI

allegatæ, & ad maiorem commoditatem simul collocatæ.

CVM INDICE IPSARVM DECISIONVM, & materiarum, rerumq. notabilium.

ROMAE,

Ex Typographia Cameræ Apostolicæ. MDCXXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

Imprimatur si videbitur Reuerendissimo P. Magistro Sacri Palatij Apostolici.

A. Episcopus Bellicastrens. Vicesg.

Imprimatur. Fr. Hyacinthus Lupus Reuerendiss. P. F. Nicolai Rodulfij Sacri Apostolici Palatij Magistri Ord. Præd. Soc.

INDEX DECISIONVM SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,

QVAE IN PRAXI IVRISPATRONATVS; & in eius fine referuntur.

Cremo-

Alia decis. in Lucana Decanatus 22. Martij 1577. coram eod. est impressa p. p. divers. decis. 457.

Lucana

Et in

DECISIONES SACRAE ROTAE ROMANAE HACTENVS NON IMPRESSÆ, QVAE IN PRAESENTI PRAXI Iurispatronatus deductæ fuerunt.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Papien. Iurispatronatus. 9. Maij. 1594.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronat. mixtum quomodo cognoscatur.*
2 *Præsentatio compatroni regulariter compatrono ius præseruat.*
3 *Sententia inter alios lata tertio non nocet.*
4 *Ius præsentandi quando per non vsum amittatur.*

DECISIO I.

DVBITAVI, an' institutio D. Bartholomæi Araldi ecclesię Parochialis S. Georgij Villanterij ad præsentationem dominorũ de Lonatis esset confirmanda, vel infirmanda, & quia pro parte dd. Præpositi, & Canonicorum Regularium S. Petri in Cœlo aureo, qui prætendunt iuspatronat. esse mixtum, inter alia dicebatur, sententiam esse infirmandã, quia iuspatronat. erat mixtum, & in ista præsentatione non fuit seruata forma requisita in præsentatione ecclesiarum parochialium, quæ sũt iurispat. mixti, Placuit dominis, vt
1 particulariter videretur, an' istud iuspatr. esset mixtum, & dubio proposito, concorditer censuerunt iuspatr. esse mixtum, fundamentum decisionis fuit, quia habemus initium clarum istius iuspat. mixti, cũ de anno 1207. monasterium emerit totum castrum Villanterij cum omnibus iuribus & actionibus, & cum aduocatijs ecclesiarum, & in transactione postea inita de anno 1260. adest confessio explicita venditorũ, quòd totum castrum cum omnibus honoribus, & iurisdictionibus spectabat, & spectare consueuerat in integrum ad monasterium, & promissio de non inquietando de tota villa honoribus, iurisdictionibus, & de medietate aduocatiæ Plebis Villanterij, & iurispatr. & Capellaniæ ipsius castri, & ecclesiæ, & hospitalis della Gallera, & postea Abbas eos inuestiuit de toto feudo, & de medietate aduocatiæ, seu iurispat. vnde cum monasterium ostendat iuspat. esse mixtum, necesse est, quòd dd. de Lonatis doceant, se præscripsisse medietatem spectantem ad monasterium.

Hoc autem dicebant domini non probari, quia ad istum effectum est necessarium, quòd præsenta-
2 tiones fuerint factæ animo priuandi monasterium, quòd in dubio non præsumitur, vt benè deducit Ruin. cons. 50. num. 10. lib. 5. & sine isto

animo præsentationes vnius non præiudicant cõpatrono, sed ei præseruãt ius. Feder.cons.202. in fine. Abb. cons.54. lib.1. Put. dec. 292. lib.1.Tanis.dec.97.Crescẽt.dec.27.

Considerabant etiam domini, quòd Monachi ad alias ecclesias cõtentas sub eodem iurepat. præsentarunt sine contradictione dd. de Lonatis, & in specie per sententiam R. P. D. Blanchetti fuit declaratum iuspatr. clericatuum S. Egidij, & S. Georgij esse mixtum. & ex hoc perspicuum fit, quòd Domini Lonati non habebant istam præsentationem, quòd iuspat. ad eos spectaret in totum, quia non permisissent monasterium præsentare.

3 Non obstant sententiæ, quia prima de anno 1428. fuit lata inter alios, & non citato monasterio. secunda vero de anno 1484.fuit lata, quia non constiterat monasterium esse in possessione præsentandi, & ei competere ius, ideo cum hodie cõstet de contraria, ista sententia ei non præiudicat.

Præterea fuit responsum, quòd istæ sententiæ sunt iniustæ, quia constat monasterium habere medietatem iurispatr. & non probatur præscriptio.

4 Non obstat, quòd per non vsum amittitur ius præsentandi,quia non sufficit non vsus, si præsentationes non fuerunt factæ animo priuandi compatronum,qui non præsentauit. Feder.d.cons.202. Abb. d.cons.54. & fuit dictum in causa Imolen. iurispat. 19. Octob. 1579. coram bo. mem. d. Lauretano.

Et in eadem 22. Maij. 1595. coram eodem Illustriss. D. Card. Millino.

1 *Iuspat. quando per venditionem castri transferatur.*

2 *Et prodest subsecuta obseruantia.*

3 *Præsentatio censetur facta pro iure, quod habet præsentans.*

DECISIO II.

1 Domini steterũt in decisis,quia per emptionem factam à monasterio de anno 1207. totius castri Vilanterij cum omnibus iuribus & actionibus fuit trãslatum iuspat. c.cum seculum.c.ex literis.de iurep. Vnde cum postea de anno 1260. præcedente confessione venditorũ, quòd totum castrum cum omnibus honoribus, & iurisdictionibus spectabat in integrum ad monasterium Abbas eos inuestiuit de toto feudo, & medietate aduocatiæ,seu iurispat. sequitur, quòd aliam medietatem retinuit penes se, & consequenter iuspat. est mixtum.

2 Quòd etiam comprobant domini ex inuestituris subsequentibus & ex obseruantia subsecuta, quia postea monasterium præsentauit simul cum patronis laicis, & licèt non appareat, quòd præsentauerint pro medietate, tamen cum simus in iurep.

3 spectante ad vtrumque pro medietate, intelligitur facta pro medietate iuxta notat. per Alciat. de præsumpt.reg.2.præsumpt.24.num.3.& fuit dictum in causa Alatren. Capellaniæ coram R.P.D. Pamphilio.

Non obstant sententiæ,quia sunt iniustæ, cum constet monasterium habere medietatem iurispat. & non probetur concludenter præscriptio.

Non obstat, quòd verba sunt dubia,& in dubio debet fieri interprætatio contra monasterium, quia verba sunt clara, & non possunt recipere aliam interprætationem.

Portuen. Beneficij.27.Martij.1596. coram Illustriss. D. Card. Millino.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. probatur si à Papa in suo motu proprio illud ad talem spectare dicat.*

Quam-

2 *Quamuis id recipiat probationem in contrarium.*
3 *Ecclesiæ patronatæ fundatio quomodo probetur.*
4 *Iuspat. in antiquis non probatur per testes, vel famam.*
5 *Ecclesiæ dotatio quomodo probetur.*
6 *Quomodo probetur, quòd ecclesia non habeat bona nisi eidem data à dotante.*
7 *Negatiua quomodo sit probanda.*
8 *Iuspat. quando probetur ex enunciatiua Ordinarij.*
9 *Iuspat. quando dicatur familiæ reseruatum.*

DECISIO III.

Domini concorditer perstiterunt in resolutis corã R.P.D. meo Corduba. moti fuerunt, quia
1 D. Nicolaus habet intentionẽ suam fundatam in assertione fel. rec. Gregor. XIII. in suo motu proprio, qui attestatur innotuisse sibi, quòd iuspatr. spectabat ad bo. mem. Cardinalem Farnesium ratione dominij oppidi Insulæ, & ex ista attestatione facta motu proprio à Papa tamquã plenè informato resultat probatio plena iurispatr. competentis ratione dominij Oppidi, vt post gloss. tradũt omnes in clem. 1. de probat. Socc. cons. 266. num. 27. vol. 2. præsertim cum fundando intentionem suam super ista assertione reuocet vnionẽ antea factam ad fauorem Collegij Germanici. Alex. cons. 15. n. 2. lib. 5. & licèt contra istam probationem admittatur probatio in contrarium,
2 ostendendo quòd Papa fuit malè informatus, vt per gloss. quam omnes Doct. ibi sequuntur in d. clem. 1. in verbo fuisse. & Soccin. d. cons. 266. num. 27. tamen domini distinguendo materiam in tria capita dixerũt, quòd pro parte Excellentissimi D. Virginij non affertur probatio certa, & concludens prout requiritur, quòd iuspatr. competeret suis antecessoribus ex fundatione, vel dotatione, vel vigore reseruationis ad fauorem familiæ, ideo assertio Papæ remanet in suo robore, & consequẽter ex ea probatur concludenter ius pat. spectare ratione dominij Oppidi ad Serenissimum D. Ducem Parmæ, à quo d. Nicolaus est præsentatus.

3 Quantum ad caput fundationis, dominis visa est res clara, quia ex scriptura de anno 1500. in qua fit fundamentum, colligitur contrariũ, cum Io. Iordanus in ea exprimat, quòd ista ecclesia fuit fundata, & erecta nutu, cõsensu, & auxilio suo, quæ verba penitus excludunt, quòd ipse fuerit fundator.

4 Non obstant testes, quia deponunt de auditu, & quando non sumus in antiquis, iuspat. non probatur per testes, de publica voce, & fama. Paleot. decis. 128. præsertim cum scriptura Io. Iordani repugnet depositionibus istorum testium. Purpur. cons. 278. num. 8. Caputaq. dec. 283. par. 1.

5 Quantum ad secundum caput dotationis, domini tenuerunt nõ constare de integra, & totali dotatione, ex qua fuerit acquisitum iuspat. familiæ, quia verba Io. Iordani hoc necessariò non important, imò videntur denotare contrarium, cum vtatur verbo adijcere, & notissimum est augumentum dotis non posse stare sine dote præcedenti. Abb. cons. 46. num. 3. lib. 1. nec probatur
6 concludenter, quòd ista ecclesia nõ haberet tunc alia bona, & argumentum à præsenti in præteritum non concludit præsumptiuè, quòd ecclesia non haberet alia bona. Alciat. de præsump. reg. 2. præsump. 26. num. 6. præsertim cum concurrant coniecturæ in contrarium. & si concludenter non releuaret, cum testes examinati in visitatione, & de nouo coram me non probent cõcludenter, quòd ecclesia hodie non
7 habeat alia bona, cum non coarctẽt negatiuam, quòd aliter esse nõ posset,

set, quin' ipsi scirent. Bald. in l. actor. C. de probat. Rimin. sen. cons. 75. nu. 78. lib. 1. Dec. cons. 94. nu. 5. Ripa in c. cum ecclesia. num. 88. de caus. poss. & prop. excepto quarto, qui est vnicus, & frater d. Io. Baptistæ presentati ab Excellentissimo D. Virginio. Nec placuit Dominis,
8 quòd iuspat. ex dotatione, & fundatione probetur ex enunciatiua Ordinarij de anno 1504. quia per se sola non probat, cum sit vnica, & emanauerit ad assertionem partis in institutione familiaris instituentis, & non sit de antiquo. Achil. dec. 5. de iurepat. si verò deducitur pro adminiculo scripturæ Io. Iordani de anno 1550. & non potest seruire pro adminiculo, quia ea apparet, quòd Io. Iordanus non fuit fundator, & quòd ius præsentandi fuit reseruatũ alijs, & ista præsentatio est in omnibus difformis dictæ scripturæ, vt benè deducunt informantes pro d. Nicolao, ideo Domini vtebantur hoc argumento, quod aut ista enunciatiua fuit fundata in scriptura Io. Iordani, & eius nulla est habenda ratio, cum conuineatur erronea, & repugnet contentis in d. scriptura, in qua cõtineretur dotatio, & fundatio; & si exibeatur, non potest redargui attestatio Papæ, quia potest esse, quod iuspat. in ea fuerit reseruatum ratione dominij Oppidi, & quod Papa eam viderit.

9 Quantum ad tertium caput reseruationis ad fauorem familiæ, domini pariter fuerunt concordes, quòd non probatur, quia Io. Iordanus facultatem eligendi, & nominandi tribuit alijs, ideo impossibile est, quòd voluerit reseruare pro se, & suis, & licèt dicat, quòd vult ecclesiam esse gentilitij, seu patronatus sui, tamen ne incontinenti inducatur correctio, Domini intelligebant istam reseruationem de iure honorisico, & ad istũ effectum, vt non redarguatur attestatio Papæ, sufficit, quòd reseruatio ad fauorem familiæ sit ambigua, & non legatur clarè in ista scriptura, quia stante ambiguitate non resultat probatio concludens, quia Papa fuit malè informatus, prout requiritur, vt supra dictum est.

Non obstat enunciatiua fœl. rec. Pauli Tertij, & obseruantia, quæ deducitur ex præsentationibus, quia cum dominium huius Oppidi esset antecessorum Excellẽtissimi D. Virginij, ista sunt æquiuoca, nec concludunt, quòd iuspat. spectaret, & præsentationes fuerint factæ potius ratione familiæ, quã dominij Oppidi.

Auximana Iurispatronatus. 28. Maij 1593. coram Illustrissimo D. Card. Millino.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicatur constare de iurepat.*
2 *Præsertim stante quasi possessione cum causæ cognitione.*
3 *Titulus vsurpationis timorẽ excludit.*

DECISIO IIII.

1 Domini concorditer censuerũt non cõstare de iurepat. quoniam præsentationẽs cum non sint antiquissimæ non inducunt præsumptionem iurispat. ex dotatione, & fundatione A. Aug. in tit. de iurep.
2 ex fundatione, & dotatione cũ alijs allegatis, & Sacrum Conc. Trident. sess. 25. cap. 9. substulit patronatus, quorum titulus non probatur, ex fundatione, vel dotatione per authenticum documentum, vel per multiplicatas antiquissimas præsentationes,
3 aut aliàs iuxta iuris communis dispositionem, quòd decretum Cõgregatio Cardinalium Concilij Interpretum declarauit locum habere tàm in petitorio, quàm possessorio, ideo Domini dixerũt sententiã A.C. infirmandam, & esse confirmandam sententiam Vicarij, qui declarauit beneficium esse liberum, & non constare de iurepatronat.

IL-

ILLVSTRISS. D. PATRIARCA Hierosolymitano.

Tudertina Iurispatronat. Parochialis S. Laurentij. 9. Iunij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *De iurepat. quando constare dicatur.*
2 *Tum ex præsentationibus.*
4 *Tum ex enunciatiuis. &*
4 *Vicarij assertio prodest.*
5 *Quasi possessio quadragenaria attenditur.*
6 *Prouisio Apostolica quand non mutet statum beneficij.*

DECISIO V.

1 DIxerunt Domini constare de iurepatronatus, cum præsupposito, quod iura sint in forma probanti ad fauorem Equitis Ioannis Antonij de Masseis, & aliorum patronorum contra Leonellum de Baccis, quòd satis iustificari visum fuit tàm ex præsentationibus vltra 100. annos effectum sortitis, quàm ex enunciatiuis antiquissimis concurrente longissima quasi possessione præsentandi, quæ sufficiunt quãdo agitur de iurepatr. familiæ non potentis, quo casu cùm non constet de dotatione, & fundatione, probatur per famam iuncta quadragenaria possessione, iuxta Cassad. dec. 2. num. 4. & seqq. de probat. Put. dec. 60. in fin. lib. 1. cum pluribus relatis in vna Lucana iurispatronatus. 7. Maij. 1604. coram Reuerendiss. D. meo Decano. & in alia Lucana iurispatronatus. 26. Iunij. 1619. coram Reuerendiss D. meo Seleucien.

2 Et quantum attinet ad præsentationes omissis illis ab anno 1312. vsque ad annum 1440. de quorum effectuatione non ita clarè apparebat, considerarunt Domini quod à dicto anno 1440 vsque ad præsentẽ diem adsunt continuatæ præsentationes effectum sortitæ, siquidem constat, quòd de anno 1440. vacãte ecclesia per mortem Bartholomæi Iacobi, patroni præsentarunt Ioannẽ Bernabei, quæ præsentatio habuit effectum, cum de anno 1471. per eius obitũ fuerit præsenratus Thomas Egidii, cuius præsentãtio fuit effectuata non solum ex possessione per eum capta, sed etiam quia per obitum dicti Thomæ de anno 1505 fuit præsentatus Nannes Nicolai de Nannis, vt apparet ex præsentatione per patronos, & institutione per Ordinarium factis de dicto Nicolao de Nannis in quibus annotatur ecclesiam vacasse per obitum d. Thomæ Egidij vltimi possessoris, & istius præsentationis effectuatio desumitur ex eo quod dictus Nannes de anno 1536. parochialem resignauit ad fauorem Antonij Angeli, Hieronymi Pauli, cum expressione quòd erat iurispatronatus laicorum, & cũ clausula, dummodo patronorum accedat consensus, & successiuè dictus Antonius Angelus resignatarius eamdem parochialem de anno 2566. resignauit, cum eadem expressione, & clausula ad fauorem Eustachij Desiderij, per cuius obitum fuit postea à patronis præsentatus Neuius Finus, quæ præsentatio licèt non habuerit effectum ex eo quod de ista parochiali, vti de libera fuerit prouisus Octauius Cortesinus; attamen quia dictus Cortesinus cõcordauit cum dicto Neuio, quòd præuia reseruatione pensionis scutorum 45. ad fauorem dicti Neuij, idem Cortesinus curasset habere nouam præsentationem à patronis prout habuit, & eius vigore possessionem dictæ parochialis, quæ fuit ab illo semper possessa vti de iurepatronatus, vt ex pluribus actibus in summario patronorum datis apparet; vnde nulla remanet difficultas quin' iura patronorum remanserint illæsa; & ideo non potest dubitari de

effectuatione dictarum præsentationum, cum per mortē vnius ex præsentatis fuerit præsentatus, & institutus alius, vt supra fuit demonstratum, iuxta vulgat.cons.Oldrad.229. Seraphin.dec.1141.num.2. Ex quibus clarè constat, quòd ex dictis presentationibus effectum sortitis apparet de longissima quasi possessione præsentandi ad hunc effectum requisita.

Non obstat, quòd resignationes factæ de anno 1536. & 1566. non possint connumerari inter præsentationes, quia fuit responsum, quòd dictæ resignationes fuerunt factæ cum clausula, accedente consensu patronorum, qui consensus habet vim præsentationis. iuxta Crescent. decis.2.de iurepat.& Rota in decis. 195.num.3.par.1. recent. & quamuis de isto consensu præstito non appareat; attamen quia resignationes fuerunt concessæ cum conditione, quòd dictus consensus accedat, præsumendum est, quod Officiales Cancellariæ literas dictarum resignationum non expediuissent si de dicto consensu à patronis præstito eis non constitisset. Put.dec.439.in fin.lib.1. accedente maximè cursu 30. annorum, ex quo præsumitur pro validitate actus. Mohed.decis.2. de transact. Rot.dec.336.nu.5.p.2.recent.

3 Quo verò ad enunciatiuas, per quas etiam probatur iuspatronatus iuncta quadragenaria quasi possessione. Achil.decis.6.de iurepatr. Seraph.dec.1141.nu.5.& 6. visum fuit Dominis illas desumi ex cōfessionibus duorum Rectorum dictæ ecclesiæ emanatis vsque de annis 1226. & 1273. qui asserunt se fuisse præsentatos coram Ordinario à quibusdam patronis, ibi nominatis, quæ duæ enunciatiuæ cum simus in antiquis habent vim famæ, cum sint duorum instrumentorum, & habeāt originem à diuersis personis. Felin. in c.cum causam.num. 4. de probat. Aym. de antiq. temp. par.1. sect.4. num.14. 19. & seq. latè Hieron. de Monte de finib.c.60.nu.3.

Præterea adest alia enunciatiua dicti iurispatronatus, quæ reperitur in libro antiquo censuum mensæ Episcopalis Tudertinæ asseruato in archiuio dicti Episcopatus condito de anno 1467. quæ multum probat ex deductis in decis.11.de iurepatr. in nou. & coram fel. rec. Greg. XV. dec.58.num.3.

4 Vlterius considerarunt Domini pro valida enunciatiua quandam assertionem istius iurispatronat. factam de anno 1453. à quodam Vicario Episcopatus Tudertini, cui plurimum deferendum visum fuit, cum dictus Vicarius præsumatur informatus de statu beneficiorum dictæ Ciuitatis.

5 Quibus, & alijs enunciatiuis adductis per informantes adest nedum quadragenaria, seu quinquagenaria quasi possessio præsentandi, quæ desumitur ex præsentationibus supradictis continuatis, & effectum sortitis, & signanter ab anno 1440. vsque ad annum 1505. facta ad fauorem Nicolai Nannes, qui resignauit de anno 1536. & quamuis postea superuenerint prouisiones A-
6 postolicæ, attamen quia omnes dictæ prouisiones emanarunt, cum clausula accedente consensu patronorum, non fuit mutatus status beneficij, prouisiones enim Apostolicæ non mutant statum iurispatronatus, sed potius illum corroborant, firmant, & conseruant stante dicta clausula, accedente consensu patronorum. Aegid.dec.107. Achil.dec. vlt.de iurepat. Rot.dec.545.num.3. par.1. diuers. cum Papa prouidēdo non intendat præiudicare patronis laicis. vt dixit Rot.in dec.427.nu.1. p.1.recent.Achil.d.dec.vlt.nu.2. de iurepatr.

Quo verò ad pertinentiā, & an iura sint in forma probanti visum fuit Dominis, vt de illis particulariter videretur.

Romana

Romana Iurispat. 10. Martij. 1595.
coram Illustriss. D. Card.
Millino.

SVMMARIVM.

1 *Quando dicatur constare de iurepat. ad effectum institutionis.*
2 *Effectuatio legati quomodo probetur.*
3 *Iuspatr. probatur concurrentibus adminiculis.*
4 *Consensus Ordinarij quando præsumatur.*
5 *In beneficialibus datur multiplicatio titulorum.*

DECISIO VI.

1 Domini tenuerunt constare de iurepat. ad effectum, vt præsentatus à patronis sit instituendus, & non sit locus prouisioni Illustriss. Cardinalis, moti fuerũt, quia Agnes de Rubeis in suo testamento de anno 1465. reliquit Capellaniæ Sanctissimæ Trinitatis ab ea constructæ pro sustentatione vnius Capellani medietatem Casalis Bocconcelli, & pro prima vice nominauit in Capellanum Nicolaum Maccionum, & iussit, quòd in posterum electio fiat per Guardianos Venerabilis Hospitalis Sanctissimi Saluatoris, & per Guardianum ecclesiæ Aræcœli, & suos executores, & probatur effe-
2 ctuatio istius legati, quia Guardiani de anno 1477. locauerunt omnes fructus, & herbas istius casalis, & promiserunt de rato pro d. Nicolao Macciono Capellano, quem Agnes elegerat, & postea de anno 1528. Clemens Septimus contulit istam Capellam Mario de comitibus cum narratiua, quòd est de iurepatr. & quòd d. Marius fuerat præsentatus à patronis, & cum conditione, si patronorum expressus accedat consensus, & constat, quòd ista prouisio habuit effectum ex visitationibus, & quia fuit postea impetrata vti vacãs per eius obitum iuxta cons. Oldrad. 229.

3 Concurrunt etiam adminicula, quia in ista Capella sunt depicta insignia familiæ de Rubeis, quæ arguunt iuspatr. & sæpius fuit resolutum, & in visitatione de anno 1583. enunciatur, quòd est de iurepat. vnde cum constet de iurepatr. ex fundatione, & dotatione, & concurrant obseruantia, & adminicula, sequitur, quòd præsentatus à patronis est preferendus prouiso ab Illustriss. Cardinali.

4 Non obstat, quòd non interuenit consensus Ordinarij, quia per spacium tanti temporis præsumitur. Archid. in cap. nemo. de consecr. dist. 1. Rom. sing. 325. Dec. cons. 173. nu. 5. Crot. cons. 42. num. 12. lib. 1. & fuit resolutum in causa Pampilonen. iurispat. 16. Martij. 1576. corã S.D.N. accedente præsertim obseruantia subsecuta.

5 Non obstat, quòd Marius potuit possidere ex alio titulo, cum in beneficialibus detur multiplicatio titulorum, quia alius titulus nõ probatur, & stante dotatione, & effectuatione, & præsentatione de eo facta à patronis, est multum verisimile, quòd possederit ex iusto titulo.

Non obstat, quòd Hercules obtinuit istam Capellaniam vti vacantem per eius obitũ à Cardinali Sermoneta titulari, quia patroni præsentarunt Fabium Capoccium, qui postea cessit iura sua Herculi, & vigore istius cessionis obtinuit à Papa subrogationem, & nouam prouisionem cum derogatione iurispatronatus.

Theatina Abbatię. 28. Aprilis. 1603.
coram eodem.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. quando præsumatur vsurpatũ & quomodo tunc probetur.*

Bulla

2 *Bulla præsupponens iuspat. non tamen illud probat.*
3 *Præsertim si prouisi à Sede Apostolica beneficium post litem vti liberum obtinuerint.*

DECISIO VII.

1 DOmini concluserunt pro informante non constare de iurepat. quia cum prætendatur iuspat. a barone loci, in quo est sita ista Abbatia in hoc casu cadit timor, & suspicio vsurpationis, & propterea est necessaria illa probatio, quam S. Synodus in similibus personis requirit pro forma, & ista probatio nõ adest, quia sententiæ sunt modernæ, & sine processu, & ideo non potest videri in quo sint fundatæ, & an iustificentur ex actis, & præsentatio de anno 1578. non probatur per scrip-
2 turas, nec docetur de illius effectuatione, Bulla verò Pij Quarti solum præsupponit existentiam iurispatr. & cum isto præsupposito illud præseruat eiusdem roboris, efficaciȩ, & naturæ, cuius erat antiquum. Vltra quòd si opus esset intraret reseruatio Sacri Conc. quòd postea fuit publicatum, & hoc eo magis dicendum est secundum Dominos, quia in contrariũ plura concurrunt, ex quibus excluditur iuspatr. & augetur suspicio vsurpationis, nam testes deponunt, quòd fuit lis inter
3 prouisos à Sede Apostolica, & Barones, & præsentatos ab eis, & quòd prouisi à Sede Apostolica habuerũt possessionem vigore sententiarum eiectis præsentatis à patronis, secũdo, quia datur relatio locumtenentis Capellani maioris facta Proregi Neapolis de anno 1576. in qua continetur, quòd prouisus Apostolicus obtinuerat quatuor sententias Rotales canonizatorias suæ prouisionis, & illarum vigore executoriales, quæ fuerant mandatæ exequi à Prorege, prout cum effectu fuerant executæ, & ista relatio est apud Dominos magni ponderis propter tot sententias rotales, quæ in ea enunciantur, & propter executionem, quam adhibita causæ cognitione, & contradicente prȩsentato habuerunt à Prorege.

ILLVSTRISS. D. CARD. VEROSPIO.

Hieracen. Iurispat. 14. Maij. 1614.

SVMMARIVM.

1 *Attentata quando sint reuocanda.*
2 *Gesta pendente termino ad appellandum quomodo reuocentur.*
3 *Causa quando dicatur appellabilis.*

DECISIO VIII.

REuerendiss. Episcopus Hieracensis, cum instante suo procuratore fiscali, super libertate beneficiorum, de quibus agitur, pronunciasset, causa per viam appellationis interpositæ per Principem Hieracensem prætendentem in eisdem beneficijs iuspat. deuoluta fuit ad Metropolitanum, qui præuia d. sententiæ reuocatione, non solum pendente termino ad appellandum, sed post appellationem etiam interpositam ad institutionem, & immissionem deuenit: vnde per me dubio proposito, d. procuratore fiscali solum informante, fuit resolutum cõ-
1 stare de attentatis, quæ veniunt reuocanda, cum institutio, & inde secuta, pendente termino ad appellandum, & post appellationem fuerint attentata, & per consequens reuocanda. c. non solum. de appell. in 6. c. post appellationem. 2. q. 6. gloss. in c. dilectis. in verbo, exequendam. de appellat. Rota diuers. dec. 6. nu. 1. & 2. p. 2. Lancell. de attent. p. 2. c. 11. nu. 14. & 16. in fine.
2 Quòd procederet etiamsi non fuisset appellatum, quia tamquam gesta pendente termino saltem per viam

viam nullitatis essent reuocanda. Cæs. de Grass. dec. 2. nu. 5. de appell. Lapus alleg. 1. Mohed. dec. 150. n. 2. & fuit dictum in Cremonen. iurisp. 23. Febr. 1607. coram Reuerendiss. Bononien. Nec potest in dubium reuocari, causam ad effectum attentatorum fuisse appellabilem, ex quo Metropolitanus iudicialiter ad institutionem per diffinitiuam sententiã processit, à qua propterea dabatur appellatio. Lancellott. de attent. cap. 12. limit. 40 nu. 10. & limit. 49. n. 4. & fuit dictum in Florentina iurisp. de Ricasulis. 28. Aprilis. 1606. corã Reuerendiss. Bononien. & coram me in vna Gerunden. beneficij. 26. Nouemb. 1612.

In eadem coram eodem, die 27. Iunij. 1614.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatr. vsurpatiõ quando præsumatur.*

2 *Et tunc quomodo iuspatron. probari debeat.*

3 *Assertio Ordinarij quando nõ probet.*

4 *Et ecclesiæ non præiudicet.*

5 *Enunciatiua quãdo reddatur suspecta.*

6 *Literæ Apostolicæ quando non suffragentur quoad probationem iurisp.*

7 *Præsertim emanatæ ad partis supplicationem.*

8 *Præsentationes effectuatæ quæ dicantur.*

9 *Forma non potest per æquipollens adimpleri.*

10 *Iura quando non dicantur esse in forma probanti.*

DECISIO IX.

Lata per Reuerendiss. Episcopũ Hieracensem sententia super libertate beneficiorum, de quibus agitur, eaq. ad instantiam Principis illius ciuitatis reuocata per Metropolitanum, qui pendente termino ad appellandum, & post ipsam appellationem ad vlteriora procedendo, cum ad institutionem, & immissionem deuenisset, causa hic introducta, fuit 14. Maij præteriti coram me decisum, d. Metropolitanum attentasse, quo firmato, dubium proposui, an' constaret de prætenso
1 iurepat. & fuit negatiuè resolutum, cũ enim Princeps sit illius ciuitatis dominus, intrat vsurpationis suspicio. Put. decis. 57. & 205. lib. 1. Mohed. dec. 3. de iurepat. Cresc. dec. 4. eod. tit. vnde per dotationis, vel fundationis instrumentum, vel per immemorabilem iunctis præsentationibus
2 Spacio 50. annorum continuatis, & & effectum sortitis debet hoc iuspat. cõcludenter probari ex Conc. Trid. c. 9. sess. 25. de reform. tenuit Rota dec. 409. p. 1. & dec. 199. p. 1. diuers. Paris. de confid. q. 28. à num. 26. & fuit dictum in causa Neapolitana Capellaniæ. 29. Ianuar. 1571. coram bo. mem. Card. Lancellotto. in casu autem nostro, nec de titulo fundationis, vel dotationis, nec de immemorabili docetur. nam Episcopi Hieracensis assertio de anno 1478. prætensam immemorabilem à Concil. Trid. requisitam non probat, vt fuit dictum in Albanen. iurispat. 22. Iunij. 1592. coram Gipsio, & in Triuentin. monasterij. 17. Decẽb. 1612. coram R.P.D. meo Manzane-
4 do: nec d. Episcopi assertio potest ecclesiæ, vel successoribus prẹiudicare. Caputaq. dec. 128. num. 5. p. 2. & habetur in præalleg. Triuentinen. vl-
5 tra quòd hæc enunciatiua satis redditur suspecta, cum emanauerit ad fauorẽ filij Regis Neapolis, qui tunc illius ciuitatis Dominus existebat, & sic multo minor illi fides est adhibenda. Card. Seraph. dec. 1567. nu. 5. nec releuat adminiculum ex literis Apostolicis Clementis VIII. desumptum, in quibus ista beneficia dicitur esse de iurepat. dominorum in temporalibus Ciuitatis Hieracensis.
6 Quia cum ibi non exprimatur iuspatr.

patr. ex fundatione, vel dotatione, dictæ literæ non suffragantur, possunt enim intelligi de iurepatr. ex priuilegio per Conc. sublato, vt fuit in his terminis decisum in Sorana iurispatr. 28. Aprilis. 1603. coram bo.me.Card.Pamphilio.

7 Præterea non videntur illæ probare, cum ad supplicationem partis, emanauerint, & principaliter de iurepat. dubitetur. clem. fin. in fine. de sent.excomm.Paris.cons.114.nu.12.vers.insuper.lib.4.Aret.cons.23.nu.8.& seqq. Dec.cons.602.nu.15. Caputaq.dec.33.

8 Vlterius non constat de altero requisito, quòd videlicet præsentationes spacio 50. ann. sortitæ fuerint effectum. nam de anno 1531.& 32. nulla datur præsentatio, sed tantum Apostolica prouisio, quæ non sufficit ad probandum iuspat. Rota dec. 169.num.4.lib.3.p.3. diuers. & fuit dictum in præalleg. Sorana iurispat. coram Card. Pamphilio.

Alia præsentatio de anno 1571. licèt effectuata, solum deducitur ex Episcopi enunciatiuis in collatione facta, quæ in casu nostro stante vsurpationis præsumptione satis non habetur, sed requiritur, vt per authentica documenta plenè, & concludenter illa probetur ex Concil. Trid.cap.9.sess.25.de reform. & fuit dictum in vna Iacen. Parochialis. 27. Iunij. 1603. coram Card. Pamphilio. & coram Card. Seraph. in Aquinaten. beneficij.9.Iunij.1600.

9 quæ forma à Conc. præscripta venit omnino seruanda, nec potest per æquipollens adimpleri, vt tenuit sacra eiusdem Concilij Congregatio, ac Rota dec.199. num.3. & 4. p.2. diuers.& fuit resolutum in Albanen. Prioratus. 26. April. 1588. coram Brauo, & in d. Sorana iurispatr. 28. Aprilis.1603.coram Card.Pamphilio. & alibi sæpius.

10 Dicitur etiam dicta iura Principis non esse in forma probanti, cum non appareat ea præuijs solemnitatibus requisitis extracta fuisse.c.1.& in fin. de fid. instrum.

In eadem coram eodem. Lunæ 18. Aprilis. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. personarum potentium quando dicatur probatum.*

2 *Præsentationes conferunt ad inducendam immemorabilem.*

3 *Etiam in casu præsumptæ vsurpationis.*

4 *Et eo casu iuuat* Episcopi *assertio.*

5 *Vassalli possunt esse testes in causa domini.*

6 *Si alij testes haberi nequeunt, vel si concurrant adminicula.*

7 *Dictio semper est temporis continuatiua.*

8 *Testis de fama probat, si dicat illud publicè audiuisse.*

DECISIO X.

Firmato coram me sub die 27. Iunij 1614. de iurepatronatus Principis Hieracensis, in beneficijs de quibus agitur non constare, prætendens deinde Princeps immemorabilem quasi possessionem præsentandi, remissoriam obtinuit, & pluribus examinatis testibus. Dubium super hac immemorabili proposui, quam fuit responsum, probari, cum

1 super ea quintus, & vndecimus testis deponant iuxta requisita.gloss. in c. 1. de præscript. in 6. nimirum de visu ante motam litem per annos quadraginta, de auditu à maioribus, quòd ipsi non viderint aliquid in contrarium, & de fama per verbum fuit, & est, ex quibus immemorabilis probatio resultat. Gabr.de præscript.conclus.1.num.74. Rebuff. de decim.quæst.13.num.94.Caputaq. dec.71.p.2.Put.dec.348.lib.2. Mohed.dec.3.nu.1.de iurepat. Couarr. in reg.possessor. p.2.§.3. sub num.3. Alexand. consil. 177. num.7.lib.6.

& cons.

& consil. 16. num. 16. lib. 5.

2 Quæ corroboratur etiam ex alijs testibus, necnon ex præsentationibus ab anno 1531. quæ multum cōferunt ad inducendam iurispatronatus immemorabilem, cum probatæ fuerint per scripturas. Achill.dec.4. nu.9.de iurepat.Put.dec.205.lib.1. in nouis.

3 Et id etiam locum habet respectu personæ, in qua cadit vsurpationis suspicio. Rota dec.545.p.1. diuers.Seraph.decis.1141.nu.9.& 10.

4 Vlterius eadem immemorabilis adminiculatur ex ipsius Episcopi declaratione de anno 1478. quòd videlicet hæc beneficia sint de iurepatronatus Marchionum Hieracensium, cui assertioni plurimum in huiusmodi materia solet Rota deferre. Put.dec.243.in fine. lib.2.Rot. dec.11.de iurepatr.in nouis. Card. Seraph.d.dec.1141.nu.8.

5 Nec valet exceptio contra testes examinatos, quòd sint Principis vassalli, & per consequens non idonei. Nam etiā vassalli pro Domino probant. Bald. in l.eos. num.2. Paul.de Castr.num. 2. & cæteri. C.de testib. Afflict.decis.304.nu.14.Alex.cons. 88.num.16.lib.5. Felin. in c.cum in literis.nu.3.de testib. Gabr. eod.tit. concl.10.nu.16.& 21.

6 Quando præsertim sumus in materia, quæ non ita de facili potest ab alijs probari. cap.veniens, el 2. vbi Felin.num.30.de testib. Marsil. sing. 23. Grat. cons.59.nu.2.lib.2. & alij per Gabr.de testib.concl.7.

Et quando concurrunt, vt hic adminicula. Alex.in l. sæpè. num. 70. vers.plus dicit. ff.de re iud. Aymon. cons.6.nu.66. & cons.73.nu.10.

Non obstat, quintum testem de proprio auditu ante motam litem de fama non deponere, quia sufficit,

7 illum deponere per dictionem, semper, quæ temporis est continuatiua. Bald.in cap.ex tenore.num.2.de testib.Claud.Saisel. in l.celsus.nu.11. de vsucap.

Nec releuat, eundem testē ignorasse à quibus, vel ob quam causam fama originem habuerit, cum secundum Rotæ opinionē id non sit opus exprimere. Caputaq.decis.7. & dec. 208.nu.7.p.2. & 289. p.3. Cassad. dec.3.nu.9.de probat.

8 Prout nec etiam requiritur, testem deponere quòd à maiori populi parte publicè dici audierit, iuxta Bar.Theoricam in l.de minore.§.plurimum.ff.de quæst. sed illum sufficit dicere, se publicè aliquid audiuisse. Bald.in cap.per tuas.de probat.Cassad.dec.3.nu. 4. eod.tit. Verall.dec. 295.lib.1.in manuscript.

Et in eadem coram eodem.17.Febr. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Testes si in vno deficiant, non dicitur probata immemorabilis.*

2 *Vt si non deponant, se non vidisse, seu audiuisse contrarium.*

3 *Neque suos maiores.*

4 *Testis dicens famam posse esse falsam illam non probat.*

5 *Testium dicta quando coniungi possint.*

6 *Immemorabilis, vt probetur, plura requisita sunt necessaria.*

7 *Testes non facilè admittendi sunt ad probandum iuspat. potentium.*

8 *Immemorabilis nō probatur per scripturas.*

DECISIO XI.

Visum fuit Dominis, causa benè discussa testes pro parte Principis Hieracensis inductos ad probandam immemorabilem super iurepatr. de quo agitur, non deponere iuxta omnia requisita per glos. in c.1.de præscrip. in 6. & per consequens à decisis sub die 18.Aprilis præteriti esse recedendum.

1 Sufficit enim, testes in vno deficere ad effectum, vt immemorabilis probata

probata non dicatur, quam opinionem secuta fuit Rota in causa Britorien. S. Columbani. 24. Iunij. 1604. coram Illustriss. Lancelloto. & in Astoricen. beneficij. 19. Ianuar. 1585 coram Card. Pamphilio.

2 In casu autem nostro, quintus testis deficit, cum non deponat ipsum non vidisse, nec audiuisse contrariū, nec quòd sui antecessores contrariū non viderint, vt per d. gloss. requirebatur. Card. Seraph. dec. 1179. nu. 2. vers. quintus testis. & dec. 1367. n. 1. Gabr. tit. de præscrip. concl. 1. nu. 81. Couarr. in reg. possessor. p. 2. §. 3. nu. 7. Caputaq. dec. 71. p. 2. & fuit dictū in Iacen. parochialis. 27. Iunij. 1603. & in Sorana iurispat. 28. April. eiusdem anni coram Card. Pamphilio. & in Aurien. parochialis de Pao. 5. Decemb. 1605. coram R. P. D. meo Manzanedo, & alibi sæpius.

Vndecimus pariter non suffragatur, quia non dicit, se vidisse præsentationes, sed de auditu solum deponit, nec asserit, non vidisse contrarium obseruari iuxta eamdem gloss. in c. 1. de præscrip. in 6. vbi Lapus, Abb. num. 8. Geminian. nu. 16. Franc. num. 16. Rota in dictis Iacen. parochialis, & Sorana iurispatronat.

3 Præterea non deponit, suos maiores non vidisse, nec audiuisse contrarium. nec isti requisito æquipollent illa verba, quòd ita viderit, & obseruari audiuerit sine contradictione, nam poterat esse, illum vidisse aliquos actus sine cōtradictione fieri, & interdum similes alios actus in contrarium fieri sine contradictione.

4 Vlterius idem testis interrogatus, an huiusmodi fama esse potuerit falsa, cum affirmatiuè respondeat, non videtur, illam sufficienter probare, cum penes ipsum deponentem hæc certa, & indubitata requiratur. Bald. in l. conuenticulam. nu. 8. C. de Episc. & cler. Roland. cons. 3. nu. 49. lib. 1. Rota in Legionen. Canonicatus. 3. Iulij. 1600. coram Reuerendissimo D. meo Decano.

5 Nec valet dicere, saltim immemorabilem ex alijs testibus adminiculari ex Molin. de primogen. Hispan. lib. 2. c. 6. num. 34. & seq. vbi habetur, posse illos coniungi ad faciendā plenam probationem ad instar plurium membrorum, ex quibus inuicē cohærentibus perfectum corpus cōflatur, quia contrariam opinionem amplexa fuit Rota in allegatis decisionib. Britorien. & Astoricen.

6 Nec id accidit sine ratione, cum ad probandam immemorabilem, plura tàm affirmatiua, quàm negatiua requisita sint necessaria iuxta d. gloss. in c. 1. quæ, si per testes particulares probarentur, incerta illorum probatio redderetur. qui enim verbi gratia, de visu per 40. annos deponunt, antea potuerunt aliquid in contrarium audire, & qui de auditu testantur ex publica voce, & fama, quid in contrarium videre potuerunt. & sic ad reddendam certā probationem, omnia requisita sunt probanda, vt fuit dictum in allegatis decisionib. Britorien. & Astoricen.

7 Allegantur etiam per informantes nonnullæ exceptiones contra personas testium, qui propterea de facili admittendi non veniūt ad probandum hoc iuspatr. in quo suspicio cadit vsurpationis. vt Rota tenuit in causa Toletana iuris nominandi. 2. Maij 1589. coram Orano.

Nec ad istum effectum releuant instrumenta pręsentationum à Principe factarum, nec Episcopi Hiera-
8 racensis assertio, cum per scripturas immemorabilis non probetur. Io. Andr. in c. 1. num. 4. vers. in gloss. de præscript. in 6. Natta cons. 636. nu. num. 104. lib. 3. Aym. de antiquit. temp. 4. p. §. materia ista. num. 39. Gabr. tit. de præscrip. concl. 1. n. 89. Molin. de primogen. lib. 2. c. 6. n. 45. Rota in causa Tullen. iurisdictionis. 1596. coram Card. Pamphilio, & in Burgen. Quindenniorum. 8. Martij. 1599.

1599. coram Litta, & Sacrum Tridentinũ Concil. sess. 25. c.9. de ref. in similibus patronatibus vltra præsentationes non minor, quàm 50. annorum spacio continuatas immemorabilem, & omnia ad ea requisita postulet.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Lucana Iurispatronat. 20. Iun. 1602.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. quando possit transire ad extraneos.*
2 *Iurispat. translatio quādo sit valida.*
3 *Etiam ad obtinendam institutionem.*
4 *Clausula ad habendum. & c. quid operetur.*
5 *Exceptio à quo allegari possit.*
6 *Facultas donandi iuspat. quomodo interpretari debeat.*
7 *Simonia quando ex promissione non præsumatur.*

DECISIO XII.

PRoposui dubium in hac causa, an' constaret de iurepat. capellaniarum, de quibus agitur ad fauorem dd. de Nicolinis, & quoniam istud iuspat. ab initio fuerat reseruatum Georgio Pieri Viuiani; & eius filijs, & descendentibus masculini sexus, & à Bartolomeo descendente à Georgio fuerat translatum titulo donationis in Hieronymum de Nicolinis, & postea à Hieronymo in Ludouicum de eàdem familia de Nicolinis, Domini distinxerunt dubium in duas difficultates principales.

Prima fuit, an' istud iuspatr. potuerit transferri titulo donationis in familiam de Nicolinis. Secunda difficultas fuit, an' istæ translationes factæ à Bartolomeo in Hieronymũ, & postea à Hieronymo in Ludouicum fuerint validæ.

1 Quantum ad primam difficultatem Domini fuerunt cōcordes, quòd istud iuspatr. potuit tranferri in familiam de Nicolinis, quia verba nō stant taxatiuè, ita quòd excludantur qui non sunt descendentes Georgij, sed stant demonstratiuè, vt non admittantur transuersales, & hæredes extranei, donec adsint descendentes, & propterea cessantibus descendentibus iuspat. non extinguitur, sed transit ad hæredes extraneos. Anchar. cons. 81. Calder. cons. 4. de iurepat. Cassador. decis. 1. eod. tit. & fuit resolutum in causa Cremonen. iurispatr. coram R.P.D. Seraphino, & postea in alia Cremonen. iurispat. coram me. & quamuis primo loco iuspat. sit reseruatum descendentibus Georgij, & non probetur clarè, & cōcludenter, quòd Bartolomeus, qui donauit fuerit vltimus descendens ex linea Georgij, tamen cum non versemur in casu vacationis ob lineam finitam, non est necessaria probatio defectus lineæ, & sufficit, quòd non probetur alios extitisse de linea, præsertim cum nemo vnquam contradixerit, & concurrat assertio ipsius Bartolomei, & obseruantia tanti temporis.

2 Quo verò ad secundam difficultatem Domini censuerunt vtranque translationem iurispatr. tàm Bartolomei in Hieronymum, quàm Hieronymi in Ludouicum esse validam propter confirmationem vtriusque Sedis Apostolicæ, & quamuis super eis non fuerint expeditæ literæ, tamen cum hodie non agatur ad effectum adiudicationis, sed solum ad effectum institutionis præsentati nō est necessaria expeditio literarum, &
3 sufficit, quòd doceatur de confirmatione per solas supplicationes. Put. dec. 347. lib. 1. Mohed. dec. 34. & fuit resolutum in causa Gerundeñ anniuersariorum. 3. Iunij. 1587. corā R.P.D. Seraphino.

Non obstat, quòd in prima confirmatione exprimitur, quòd Hieronymus

nymus volebat augere annuatim fructus Capellaniarum in duobus starijs grani, quia cõstat de effectuatione istius augumenti per instrumentum, & licèt eadem bona assignata fuerint postea retrocessa, & concessa titulo permutationis Hieronymo, tamen sufficit ad istum effectum obligatio ipsius de dãdo aliud assignamentum æquè idoneum, & interim de soluendo quantitatem promissam, & tanto magis cum ante secutum secundum assignamentum, eadem bona prius assignata remanerent affecta eidem oneri, & obligationi ad fauorem Capellaniarũ, sub quo onere, & obligatione fuit etiam confirmata secunda donatio. præterea concurrit obseruantia per tantum tempus, quæ ostendit assignationem habuisse effectum.

Non obstat, quòd prima donatio fuit facta Hieronymo pro se, filijs, & descendentibus, & ideo secunda donatio Hieronymi in Ludouicum in præiudicium eius descendentium non est valida, quia in donatione facta Hieronymo adest clausula, ad
4 habendum, & quicquid sibi placuerit faciendum, quæ æquipollet clausulæ, & quibus dederit, & reddit materiam transitoriam ad hæredes extraneos, & propterea clausula, sine præiudicio alicuius postea in cõfirmatione ad istum effectum non suffragatur, cum vt dictum fuit, Hieronymus posset transferre iuspat. & cessat omnis difficultas, quia non est in causa aliquis ex descendentibus Hieronymi, neque vnquam cõtradixit, & ista exceptio non potest
5 allegari ab alio, quàm ab eo, in cuius fauorem est inducta. Put. dec. 7. de iudic. & in his terminis sentit Clar. in §. emphyteusis. q. 16. in fine.

Non obstat, quòd mandatũ procuræ datum à Hieronymo, cuius vigore fuit secuta donatio ad fauorem Ludouici est restrictum solum ad personam ipsius Ludouici, & non comprahendit illius hæredes, & suc-
6 cessores, quia ista facultas donandi iuspatr. Ludouico recipit interpraetationem à natura ipsius iurispat. vt per Calder. cons. 19. de iurepatr. & ideo cum materia sit transitoria ad hæredes extraneos, & non sit apposita in mandato aliqua dictio taxatiua, & exclusiua hæredum, procurator non excessit fines mandati donando Ludouico, & hæredibus, & tantò magis cum istud mandatum habeat clausulas multum amplas.

7 Non obstat postremo, quòd ista donatio est simoniacà, cùm incontinenti post factam donationem coram eodem notario, & testibus Ludouicus donatarius affirmet se esse debitorem Hieronymi donantis in sc. 65. quæ promisit soluere infra sex annos Ioan. Baptistæ filio ipsius Hieronymi, quia ista promissio habet causam expressam, & quantitas sc. 65. præsertim in termino sex annorum non est proportionabilis, & correspondens donationi iurispatr. trium capellaniarum, & propterea exclusa correspectiuitate in hoc casu secundum dominos nõ resultat plena, & concludens probatio simoniç. Mohed. decis. 3. de sim. Put. decis. 380. & 440. lib. 1. & tanto magis cum ex libro memorialium detur fumus, quòd ista promissio fuit facta occasione saldi rerum, & pecuniarum solutarum pro Ludouico à Hieronymo.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Cremonen. Capellaniæ. 14. Ian. 1594.

SVMMARIVM.

1 *Iurisp. existẽtia probatur ex dotatione.*
2 *Et tunc præsentatus debet institui.*
3 *Titulus excludit timorẽ vsurpationis.*
4 *Iuspatr. quando competat hæredibus extraneis.*
5 *Obseruantia subsecuta dat fidem scripturis.*

DE-

DECISIO XIII.

DVbium fuit distinctum in tres difficultates. Prima an' constet de iurepat. in genere dd. de Pallauicinis. Secunda, an' iuspat. cessauerit extinctis omnibus descendẽtibus Pallauicini, vel transierit ad extraneos hæredes. Tertia, an' iura sint in forma probanti.

Quantum ad primam, censuerunt domini constare de iurepatr. dd. de Pallauicinis, quia licèt non probe-
1 tur reseruatio facta à Præposito, cui fuerat commissum à Io. Card. Millino legato, vt veris existentib. narratis post sufficientem donationem factam à Pallauicino, ei, & suis successoribus masculis primogenitis ex recta linea masculina descendentib. iuspat. huius capellaniæ reseruaret, tamen cũ capellania reperiatur dotata de bubulcis 40. terræ, & Ordinarius in sua sententia attestetur vidisse testamentum Pallauicini, in quo dotauit Altare de Bubulcis 40. terræ cum reseruatione iurispat. Dominis visum est sufficienter constare de reseruatione iurisp. præsertim cũ concurrãt antiquitas temporis 123. annorum, & plures præsentationes, quæ habuerunt effectum ab anno 1528. vsque ad annum 1575. & ita etiam fuit dictũ in causa Bononien. iurispat. 29. Martij. 1594. coram Reuerendiss. D. Episcopo Oriolen.

2 Quod dicebant domini procedere sine aliqua difficultate ad effectũ, vt Thomas præsentatus sit instituendus, quia stante quãsi possessione cum causæ cognitione adhibita ab Ordinario, non potest ei denegari institutio. Aym. cons. 322. nu. 5.

3 Non obstat, quòd iuspat. præsumatur ex vsurpatione, quia titulus excludit timorem vsurpationis, præsertim, cum sit coloratus ex sententia Ordinarij, & alijs adminiculis.

Non obstat, quòd testamentum, in quo relinquitur dos præcedit supplicationem porrectã Cardinali Legato, in qua Pallauicinus dicit, quòd volebat dotare, quia sufficit, quòd de tempore porrectæ supplicationis non esset acquisita dos Capellaniæ, cum Pallauicinus posset suum testamentum reuocare.

4 Quantum ad secundam, domini retentis decisionibus factis in causa Cremonen. Iurispat. coram R. P. D. Decano, & Reuerendiss. Episcopo Oriolen. & in causa Comen. Capellaniæ coram R. P. D. Penia, dixerunt iuspat. non fuisse extinctum, sed extare ad fauorem D. Alexandri hæredis extranei, quia verba pro se, & primogenitis masculis ab eo descendentibus non stant taxatiuè ita quòd excludantur qui non sunt primogeniti, & descendentes, sed stant demonstratiuè, vt non admittantur transuersales, & hæredes extranei, donec adsint primogeniti, vel descendentes. Anchar. q. 81. Calder. cons. 4. de iurepat.

5 Quantum ad tertiam domini resoluerunt iura esse in forma probanti propter obseruantiam subsecutã, quæ dat fidem scripturis etiam non authenticis. Cin. inter cons. Baldi cons. 400. num. 3. lib. 9. Aym. cons. 101. num. 4. & cons. 274. nu. 3. tanto magis cum Ordinarius adhibita causæ cognitione attestetur vidisse ea omnia.

R. P. D. BVRATTO

Pistorieñ Beneficij. 13. Ianuarij. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Stylus ordinatorij iudicij quis sit attendendus.*
2 *Et quomodo probetur.*
3 *Et quid requirat.*
4 *Causa est eadem, quamuis instantiæ sint diuersæ.*
5 *Productio, & transportatio actorum ex quibus probetur.*

6 *Iudicis assertioni quando credatur.*
7 *Assessoris attestatio quid operetur.*

DECISIO XIV.

CVm Gabriel ex vna, & Rodulphus ex alia præsentati essent ad Capellaniam de qua agitur, à diuersis prętendentibus iuspatronatus laicale ad se spectare, & latę fuissent in partibus tres sententiæ conformes ad fauorem Gabrielis, commissa ad præces Rodulphi causa nullitatis dd. sententiarum, & restitutionis in integrum, dubitaui, An vltima sententia per Archidiaconum Florentinum lata esset nulla, & nullitas deducebatur tàm ex defectu transportationis actorum, quàm ex eo quòd dictæ sententiæ super pertinentia iurispatronatus non essent ex actis verificatæ.

DD. tamen pro validitate sententiæ responderunt.

Nec obstare visum fuit defectum transportationis actorũ, de illa enim constat per dd. actorum productionem, quæ licèt verbalis, & generalis sufficit tamen, & habetur pro reali absque alia adnotatione transportationis, ex antiquo, & inueterato stylo fori ecclesiastici Florentini
1 ita fouentis huiusmodi productiones, seu reproductiones actorũ aliarum instantiarum, qui est attendendus in ordinatorijs iudicij ex vulg. vt de simili stylo dixit Rota in Meliten. pensionis. 21. Maij. 1602. & in Mediolanen. prætensæ illegitimitatis. 4. Iulij. 1608. coram bo. me. Penia. & in specie de huiusmodi stylo Florentiæ Curiæ ecclesiast. in Florentina iurispatronatus. 2. Decemb. 1607. coram Illustriss. Card. Lancellotto. & de stylo loci Iudicis in ordinatorijs attendendo dictum fuit in hac causa 22. Aprilis præteriti.

2 De dicto autem stylo satis constat ex attestationibus Cancellarij Actuariorum, & Causidicorum dicti fori in summario num. 3. quæ licèt extraiudiciales sufficiunt ad illũ probandum in ordinatorijs. l. 3. §. sed & diui. vbi Florian. & Iacob. ff. de testib. Alex. in l. dies cautioni. §. hoc autem. num. 26. ff. de damn. infect. & fuit decisum in d. Florentin. Iurispatronatus. qui etiam non fuit per Rodulphum controuersus, immo in memoriabilibus per eũ datis admissus, & acceptatus, & causa cum illius præsupposito disputata.

3 Et licèt opponeretur, quòd stylus non applicabatur cum requirat adnotationem productionis omnium, & singulorum actorum, & iuriũ aliarum instantiarum, & quòd originalia dimittantur penes Notarium per alteram partem videnda, quæ dicebantur cessare *in præsenti casu*, & per consequens etiam stylus. Bertrand. cons. 143. num. 3. vol. 2. par. 1. Crescent. dec. 4. in fin. de procuratoribus. Seraph. dec. 688. nu. 2.

Nihilominus satis visum fuit esse factam dictam adnotationem per illa verba, omnia & singula acta, & actitata hactenus in huiusmodi causa facta, & gesta per vtramque partem, quæ cum sint ita ampla, & vniuersalia compræhendunt sine dubio acta præcedentium instantiarum, li-
4 cèt enim instantiæ sint diuersæ, causa tamen semper est eadem ratione identitatis personarum, & rei. glos. in rub. C. ne lic. tert. prouoc. & quátum ad proprietatem, & effectum, licèt secus quoad ordinem & iustitiam. Albert. ex mente Iacob. de Bel uis. in l. ita demum. num. 3. in fin. C. de procurat. & ibi Alex. num. 18. & 19. Cassad. dec. 8. num. 5. de rescrip. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 3. cas. 202. num. 67.

Tanto magis cum ex stylo non præscribatur forma præcisa adnotádi, & describendi adnotationem, quę verbis expressis, & distinctè contineat productionem cuiuslibet processus aliarum instantiarum præcedentium, dimissio auté originalium penes Notarium visa fuit satis iustificata,

ficata, & potissimum ex attestatione eiusdem Notarij de qua infra.

5 Sed vlterius pro parte Gabrielis plura etiam deducebantur, ex quibus videbatur constare productionē, & transportationem fuisse realem, & præsertim diuturnitas temporis duorum ferè annorum, quo causa coram Domino Archidiacono pependit. Item verba procemialia sentētiæ visis omnibus actis, & actitatis per procuratorem Gabrielis exhibitis licèt enim tali assertioni iudicis regulariter non credatur ad notata communiter per DD. in cap. quoniā contra. de probat. & alios allegatos per Decian. resp. 18. num. 201. vol. 1.

6 Creditur tamen quando illa est verisimilis prout hic ex supradictis, & infra dicendis. Anchar. cons. 277. in fin. vers. non obstat. Aym. de antiq. temp. p. 2. nu. 22. & cons. 54. nu. 15. Decian. d. resp. 18. nu. 203. Cæphal. cons. 474. nu. 11. Menoch. de arbitr. quæst. 76. nu. 21. lib. 1. & ferè in specie nostra cons. 100. nu. 230. 31. 32. & quando est adminiculata. Decian. d. resp. 18. num. 204. vers. & secundum ea.

Adminicula autem erant motiua dicti Archidiaconi, & eius assessoris, ex quibus apparebat acta ipsa fuisse coram eo etiam actualiter producta ac per eum lecta, vt fuit in simili cōsideratum in Oriolen. beneficiorum. 12. Ianuarij. 1596. coram bo. mem. Litta. plura eius decreta, quòd acta sibi exhiberentur, & dicto Assessori, cum cuius Voto declarauit velle causam expedire, & denique attestatio Notarij actuarij causę de reali exhibitione processuum penes se facta, & de illorum consignatione Gabrieli ad effectum deferendi Assessori, vt in dicto summario num. 6. vt fuit dictum in Pientin. capellæ. 7. Iunij. 1596. coram eodem Litta.

Et aliæ attestationes pluriū personarum, quæ viderunt dd. processus penes d. Assessorem qui illis incumbebat, vt daret votum pro sententiæ prolatione, & propterea ex prædictis huiusmodi stylo sufficienter satisfactum fuisse videtur.

7 Minus etiam visa fuit obstare attestatio Assessoris, quòd non viderit iura pro parte illorum de Landis, sed solummodo pro parte Gabrielis, quia cum cōstet dd. de Landis fuisse legitimè citatos, & à Iudice monitos ad informandum, & suas probationes deducendum, potuit Iudex stante illorum negligentia absque vitio nullitatis pronunciare super iuribus tantum pro alia parte productis. Felin. in c. ecclesiæ S. Mariæ. num. 18. vers. limita igitur primo. de constit. Alex. in l. 2. nu. 9. circa med. versic. secus si sit lata. C. de edend. Cæphal. consil. 89. nu. 24. 25. & 26. p. 1. & fuit dictum in Maioricen. Canonicatus. 4. & 18. Febr. 1591. coram bo. mem. Gipsio.

Alia nullitas concernens caput iniustitiæ visa fuit alterius inspectionis.

Et interim fuit vt supra decisum.

In eadem coram eodem. die 31. Maij. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Actor tenetur probare nullitatem propositam.*
2 *Sententia, quæ transiuit in iudicatum habet pro se præsumptionem.*
3 *Multo magis tres conformes.*
4 *Sententiæ ex actis non iustificatæ sunt iniustæ.*
5 *Et quòd non sint iustificatæ, quomodo probetur.*
6 *Iniustitia vt causet nullitatem, debet esse notoria.*
7 *Itaut velari non possit.*
8 *Et contra notorium admittitur exceptio.*
9 *Notoria iniustitia impedit executionem trium conformium.*
10 *Sententia potest etiam iustificari ex antiquis, & nouis probationibus.*
11 *Quando non agitur de ea exequenda.*

12 *Sententiæ quando se non referunt ad acta non possunt dici notoriè iniustæ si ex actis non iustificentur.*

13 *Et si ex actis sint notoriè iniustæ reuocantur.*

DECISIO XV.

TEnuerunt Domini non esse reuocandas ex capite nullitatis, tres sententias conformes ad fauorem Gabrielis, in partibus latas, per quas fuit pronunciatum, ipsum tamquam præsentatum ad beneficium, de quo agitur, à veris, & indubitatis patronis, & in quasi possessione præsentandi existen. esse instituendum: præsentationes verò de alijs, inter quos Rodulphus, & ab alijs factas, reijciendas: nam Rodulphus
1 tamquam Actor tenetur probare nullitatem per eũ principaliter propositam ex vulg. & in specie in sententia: tex. in cap. in præsentia. de renunc. & in cap. cum super. de re iud. Io. And. ad specul. de exec. sent. §. postremo. vers. incip. §. seq. Bart. in l. 1. num. 16. C. quand. prouoc. non est necess. cum pluribus per Vant. de nullit. tit. à quo, & quibus, &c. nu. 2. & 5. maximè cum tendat ad dictas sententias, vna cum executione subsecuta, reuocandas, & pro illis præsumatur, si enim vnica, quæ transi-
2 uit in iudicatum, habet pro se præsumptionem. c. cum inter, & c. sicut. de re iudic. Capic. dec. 16. in princ. Rot. dec. 636. num. 1. p. 1. diuers. Menoch. lib. 2. præsump. 67. nu. 48. mul-
3 to magis tres conformes, subsequuta præsertim earum executione. ad l. 1. cum ibi not. per Ang. in princ. C. ne lic. in vna eademq. caus. &c. clem. vt calumnijs, de re iudic. Put. decis. 198. num. 1. lib. 1. in nouiss. & facit dec. in Barbastren. pecuniaria. 1. Iulij 1616. coram R. P. D. meo Andrea.
4 Nec obstat, quòd dictæ sententiæ vti ex actis non iustificatæ sint notoriè iniustæ, & consequenter nullæ, etiamsi ad acta se expresè non referant. Abb. in c. inter cæteras. nu. 10. & 11. & ibi Felin. in 3. concl. nu. 10. de re iud. cum alijs in Romana officij. 3. Ianuarij. 1608. coram bo. me. Scotto.

5 Nam huiusmodi negatiua, quòd non sint ex actis iustificatæ sententiæ (quæ tamquam fundamentum intentionis Rodulphi esset ab eo cõcludenter probanda ad communem doctrinam Bart. in l. in illa. ff. de verb. oblig.) & ex prædictis non potest iustificari nisi per ipsum integer processus, & omnia acta exhibeantur. Rota d. dec. 636. in princ. & num. 3. p. 1. diuers. Card. Seraph. dec. 290. nu. 20. & dec. 1307. nu. 3. & fuit etiã dictum in Romana domus de Cansachis. 20. Maij. 1589. coram bo. me. Card. Blanchetto. quòd tamen non fecit, in processu enim per eum producto non legitur rogitus. Actuarij causæ primæ instantiæ productionis omnium processuũ formatorum, del 1592. & 1600. super confirmatione donationis iurispatronatus, & illius canonizatione, quæ productio facta fuit pro parte Gabrielis 7. Septemb. 1609. coram Vicario Pistorien. in præsentia procuratoris dicti Rodulphi, vt in secundo summario dicti Gabrielis. num. 2. & eadem die adnotata super dictis processibus per eundem Notarium; ex quo etiam cessat oppositio, quòd fuerit productio verbalis; & nihilominus ex dictis processibus, & actis, non solùm deducuntur talia, ex quibus excluditur prætensa iniustitia, sed plura etiam (vt Dominis visum fuit) considerabilia, pro iustificatione dictarũ sententiarum, tàm circa pertinentiã iurispatronatus, quàm possessionem, seu quasi præsentãdi, latè, & copiosè cumulata in responso Caballi Assessoris 126. p. 2. & in motiuis Auditorum Nuncij Florentini, in d. summario num. 5. ideoq. non potest dici constare de notorietate, nisi prius firmetur substantia, & sic iniustitia. Contard. ad l. vnic. C. si de moment. possess.

possess.limit.9.nu.35. & 36. Cabal. cons.81.num.6. par.1.& facit Bald. cons.465.nu.1.& 2.p.4.& fuit dictũ in Anconitana bonorum. 29. Febr. 1616. coram me. quæ notorietas
6 requiritur ad hoc, vt iniustitia causet nullitatem, vel illi æquiparetur. vt in d.cap.inter cæteras.tenet Butr. in fin. Abb.d.nu.10.& 11.& apostil. ad eum. Card. & Alex.de Neu.n.3. & 4. in fin. Imol.col.2.versic.tamen. d.Ant.Ioan.de Anan.in fin.& Felin. nu.5. & seqq. idem Imol.in clem.1. sub nu.12.eod.tit.Bero.in c.quoniã contra.nu.241.de probat. Contard. d.limit.9.num.8. & 9. & num.42.& seqq.Surd.cons.405.sub num.16.& seqq. Cabal.d.cons.81.num.2. & 3. Menoch.lib.1. præsumpt. quæst.79. num.3. & 4. & lib.2.d.præsump.67. nu. 51. & conueniunt omnes Rotæ decisiones ad id allegatæ. talis autẽ
7 debet esse huiusmodi notorietas, qđ aliquo colore velari,& offuscari non possit. Butr. in c.in præsentia. nu.8. versic.si autem Iudex.& versic. non placet.de renunciat. & ibi Imol.nu. 50. versic.3. & vltimo casu. Corn. cons.10.sub nu.3.lib.4.Felin.in d.c. inter cæteras.nu.7.Ripa in l.4.§.cõdemnatum. n.17.vers.quam sententiam.ff.de re iudic.Contard.d.limit. 9.nu.34.Vant. de nullit. ex defectu proces.num.118. cum plurib. seqq. Cæphal.cons.201.num.10. & cons. 202.nu.16.lib.2. Surd. d.cons.405. num.23.24.& seqq. Caball.d.cons. 81. num. 4. & ita etiam tenuit Rota in Toletana matrimonij. 27. Iunij. 1569.coram Grato.relata in dec.85 nu.4.p.1.diuers. & coram Seraphino dec.616.nu.8. & 9. in Rauennaten. bonorum. 15.Aprilis.1575. coram Robusterio. & in Bononien. bonorũ Buccamatijs. 20.Iunij.1586. coram Orano.in Romana de Bombellis.31 Maij. 1613. coram Reuerendiss. D. meo Damasceno.in Nepesina Laudi 13. Febr. 1615. coram R.P.D. meo Caualerio. in d. Anconitana bonorum. 29. Febr. 1616. & 14. Aprilis præteriti coram me. & in d. Barbastren. pecuniaria coram R.P.D. An-
8 drea. nam contra notorium admittitur exceptio ad elidendum actiones agentis, licèt nõ perimatur substantia veritatis. Bald.in l.final.n.40. vers. & sic contra notorium. C. de edict.diu.Hadr. &c. quæ tamen notorietas, in proposito adesse dici nõ potest ex prædictis, & ita etiam tacitè videtur confessus Rodulphus, dum acceptauit rescriptum Commissionis causæ nullitatis Iudici Synodali Pisarum, cum clausula, parito iudicato, eoq. vsus fuit illud producendo, & illius vigore causam prosequen. cum d. clausula, si enim prætendere potuisset notoriam iniustitiam verisimiliter reclamasset pro impedienda executione, cum noto-
9 ria iniustitia impediat executionem etiam trium conformium. Gabr.cõs. 28.nu.4.lib.2. & rei iudicatæ, vt videtur sensisse Rota in Corduben. decimarum de Marthos. 13.Martij. 1581. coram bo.mem. Card. Blanchetto.

10 Vltra quod dictæ sententiæ possunt etiã iustificari ex alijs antiquis, & nouis probationibus, immo ex noua causa. l.1.§.1.ff.quæ sent. sin. app.Bart.in d.l.1.nu.16. C. quando prouoc. &c. Caputaq. dec.120.n.2. par.3. & sententia etiam ex actis nõ iustificata, non habetur pro notoriè iniusta, nisi quando ex alijs non iustificatur. Put. dec.391.lib.1. in nouis. quam sequitur Seraph.dec.701. nu.3. vel quando non potest amplius iustificari. idem Seraphin. dec.734.
11 num.4. maximè cum non agatur de illis exequendis, quo casu maturius esset procedendum. idem d.decis. 290.num.21. sed de illis substinendis.Put.dec.391.nu.1. & 2. Achill. dec.7. in fin. de re iud. & sentire videtur Gabr.d.cons.28.nu.7.& Rota in d. Romana officij coram Scotto.

12 Demum cum dictæ sententiæ non se referant expressis verbis, & per modum causæ dispositiuæ ad acta, vbi

vbi etiam non essent ex illis iustificatæ, non possent dici notoriè iniustæ, itaut reddantur nullæ, vel pro nullis habeantur, iuxta opinionem Abb. & Felin. in d. cap. inter cæteras. supra allegatorum. nam Rota illam non sequitur, sed tenet quòd hoc casu habeantur pro validis. iuxta glos. in l. 1. in verbo, vel transactio. & ibi Bart. num. 2. & 3. C. de error. calculi. & Bald. sub num. 5. Alex. in l. rei iudicatæ. §. 1. num. 6. vers. sed contrarium. ff. sol. matr. & de magis communi Vrsil. ad Afflict. decis. 28. num. 6. vers. & similiter non obstat, & num. 7. Contard. d. limit. 9. nu. 59. vers. non puto. Gabr. tit. de sentent. concl. 10. num. 5. Put. d. dec. 391. in princ. & fuit dictum in Anconitana assecurationis. 1. Iulij. 1602. coram Reuerendiss. D. meo Decano. & in Firman. altaris. 5. Iunij. 1606. coram Reuerendiss. Lugdunen. & de obseruantia Rotæ testatur Gabr. d. cõs. 28. num. 3. vers. verum.

13 Illas tamen reuocat, quando ex actis sunt notoriè, iniustæ, nisi aliunde iustificentur, vel possint iustificari. iuxta superius adducta. & declarauit Rota 12. Ianuarij. 1543. in vna Toletan. matrimonij coram Puteo. vt dicitur in additione ad supradictam eius decisionem 391. & sentiunt Gabr. d. cons. 28. nu. 2. & 3. & Card. Seraph. dec. 251. in fin.

Et ideo ex his fuit vt supra decisum.

Et in eadem coram eodem. 11. Maij. 1618.

SVMMARIVM.

1 *Restitutio in integrum reuocat sententias, eărumq. executionem.*
2 *Quæ non datur, nisi docto de iniustitia, in qua adsit læsio.*
3 *Et quando sufficiat sententiam esse latam contra ius litigatoris.*
4 *Restitutionem petens debet facere probationes luce clariores.*
5 *Si petatur contra tres conformes.*
6 *Plena probatio, & cognitio requiritur, quando agitur de reuocanda executione.*
7 *Enunciatiua vnica semiplenè probat iuspatr.*
8 *Et adminiculis concurrentibus probat plenè.*
9 *Enunciatiua facti alieni, & præteriti, & respiciens fauorem testatoris, non probat.*
10 *Præsertim si sit æquiuoca.*
11 *Diuersitas nominum parit dubietatẽ.*
12 *Testes qui debeant præualere.*
13 *Enunciatiua Episcopi contra Episcopum, non contra tertium probat, præsertim cum sit vnica.*
14 *Insignia depicta in capella plurimum releuant ad probat. iurispat.*
15 *Confessio fundata super auditu non probat.*
16 *Restitutionem petens debet probare de iure suo.*

DECISIO XVI.

POst resolutionem in hac causa factã vltima Maij anni præteriti, quòd tres sententiæ conformes ad fauorem Gabrielis latæ non essent reuocandæ ex capite nullitatis, fuit inhærendo Commissioni dubitatum. An constaret de causis restitutionis in integrum ad fauorem Rodulphi, & DD. negatiuè responderunt.

1 In primis enim firmatum fuit Rodulphum in hoc iudicio restitutionis principaliter, intentato esse actorẽ, & effectum petitæ restitutionis esse reuocandi dd. sententias cum exe-
2 cutione secuta. Et ideò non posse obtinere nisi docto de iniustitia, in qua consistit læsio Rot. dec. 1. de restit. in integr. in nou. Card. Seraph. dec. 1238. in princ. sine qua restitutio non conceditur etiam minori. vulg. l. nã & postea. §. si minor. ff. de iureiur. & ibi not. glos. Bart. & alij, cum latè cumul. per Odd. de rest. &c. par. 1. quæst. 36. art. 2. & 3. num. 9. & seqq.

seqq. nec ecclesiæ, vt ibi per eum num. 15.& licèt sufficiat sententiam
3 esse latam cõtra ius litigatoris. Host. Butr. Abb. & alij in c.2. de purgat. vulg. quam cõmunem testatur Odd. d.tract.p.2.quæst.79.nu.10. vers. in cõtrarium quam Rota sequitur etiã si iniustitia non sit notoria Cardin. Seraph.decis.251.num.2. & dictum fuit in Anconitana censuum. 20. Maij.1613.coram R.P.D.meo Vbaldo. & in Palentina Cappellan. 26. Ianuar.1615.coram me. & in alijs passim.

Tamen necessariæ sunt probationes plenæ, & concludentes, cum agatur non de remouen. obstaculo, quòd iam fuit remotum per cõmissionem & introductionem causæ restitutionis, prout de iure in quo sufficere semiplenas probationes dixit Bald.in l.1.num.5. C. si aduersus libert. cum alijs de quibus infra, sed de reportan. totali victoria & retractandis sententijs, & re iudicata, iuxta doctr. Innoc.in c.cum ex literis de rest. in int. quem ibi sequũtur Butr. in fin. versic. quandoque petitur. Abb.num.16.vers. sed dubium. Card.col.pen.vers.vndecimo quero. Io. de Anan. in fin. Imol. col. fin. in fin. vers.secus. Salyc. in l.1. num.9. vers. ego in casu nostro.C.si aduersus rem iudic. Card.in c.auditis. in 2.opposit. eod. tit. & sentit etiam
4 Egid.dec.38. & probationes petentis restitutionem aduersus sententiã debere esse luce clariores. Bald.per illum text.in l. fin. C. si min. se maior &c. & ibi Iacobin. num. 4. in 3. not. Socin. cons.194.num.7. vol.2. sentit Bald.in d.l.1 num. 5. C. si aduersus liber. & ibi apostill. ad eum Salic. in d.l.nam & postea. §. si minor.vers.& hæc puto.ff.de iureiur.& in l.1. col.pen. & fin. C. si aduersus rem iudic. & plures cumulat, & de communi ex Rot.Bonon.Viu.& Lancellot.relat. Odd.d.tract.p.1.quæst. 36.art.10.num.73. quam etiam tenet Roman. d. §. si minor.num.12. versic. tertio casu.Felin.in c.cum super.nu.18.de re iudic.Decian.cons. 18.nu.243.lib.1.Contard.in l.vnic. limit.8.nu.30.C.si de momen. Hippol.Rimin.cons.747.nu.114. vol.7. & plenissimam requiri cogniaionem Mysing.cent.4.obseru.21.

5 Quæ sine dubio procedunt in restitutione aduersus tres conformes, pro quibus maior vrget præsumptio, vt fuit dictum in d. dec.vlt. Maij, & violenta.Odd.d.tract.p.1.quæst.36. art.1.num.7.

6 Tanto magis cum agatur de reuocan. executione, quo casu plena probatio,& plena causæ cognitio requiritur vt ex Innoc.d.c.cum ex literis de restit. in integr. Mil.in repert. in verbo, restitutio in integrum, quando petitur. Crott.consil.344. num.8.cum seqq.in 3.& benè Aym. consil.172.num.7.

Et etiam ad finem vt ipse Rodulphus consequatur beneficium de quo agitur. Innoc.Butr.Abb.Card. & alij in d.c.cum ex literis.& ex Bal. & Felin. supra citatis.

Quod autem non probetur dd. sententias esse iniustas satis demonstratur. Nam Rodulphus prætendit se præferendum Gabrieli veluti præsentatum à veris patronis, & existentibus in quasi possessione præsentandi. Neutrum autem ex istis verificatur.

Nam primò quoad proprietatem, & pertinentiam iurispatronatus ex parte eiusdem Rodulphi non ostenditur fundatio, vel constructio, vel dotatio ab auctoribus ipsum præsentantium. Sed primum & præcipuũ fundamentum fit super testamento q. Ser Nicolai Francisci de anno 1485. in quo in pluribus legatis per eum factis in euentum decessus legatariorum sine filijs substituit quãdam capellam sitam in Plebe Carmignani penes fontem Baptismatis titulatam in S. Ioannem Baptistam, & S. Nicolaum enunciando, quòd fuit ædificata per Franciscũ Nicolai

patrem

patrem dicti testatoris, & Ser Goggium Ser Manfredi, & Ioannem filium dicti Francisci & fratrem carnalem ipsius testatoris in eorum reuersione à S. Iacobo,& S. Antonio.

5 Ex qua enunciatiua quamuis vnica, tamen vti antiquissima resultare dicebatur saltem semiplena probatio, vt in Oritana Archipresbyteratus. 2.Decemb.1598. coram Orano. & in Lancianen. Archipresbyteratus. 2.Maij. 1616. coram me. & plena

8 concurrentibus adminiculis de quibus infra, vt in Florentina iurispatronatus.3.Decembris.1607. coram Illustriss. Card.Lancellotto.

9 Verum vltra quod opponebatur quòd dictum testamentum non esset in forma probanti. Responsum fuit dictam enunciatiuam nihil probare, tùm vti facti alieni, & præteriti.Rot. dec.22.num.2. de præben. in antiq. tùm veluti respicientem fauorem,& interesse proprium ipsius testatoris. Put.dec.149.num.1.lib.3.in nouiss. Seraph.dec.1189.num.3. & fuit dictum in Albanen.Prioratus.26.Nouemb.1588. coram bo me. Orano. in Taruisina parochialis. 31. Maij. 1613.coram R.P.D. meo Vbaldo,& in Aretina capellaniæ.18.Maij.1616. coram me, & facit decis. Caputaq. 371.num.2.p.2.& in Virdunen.Abbatiæ.27.Nouemb.1615. corã me.

Secundo, quòd cum in eadem ecclesia ante illius restaurationem essent duæ capellæ sub inuocatione S. Ioannis Baptistæ, vt probant testes in summario Gabrielis num. 5.

10 9. & 10. enunciatiua illa redditur æquiuoca; nec enim potest dici testatorem intellexisse de vna potius quàm de alia; imò constat, quòd non intellexit de capella,de qua agitur. Tùm ex diuersitate nominum,

11 quia ista est sub titulo S. Ioannis Baptistæ simpliciter: illa autem de qua in testamento inuocatur S. Io. Baptistæ, & S. Nicolaij, & sic diuersa.l.si idem. C.de codicill. Tùm etiã ex diuersitate situs, quia licèt hodie capella de qua agitur existat penes fontem baptismalem, prout enunciatur in testamento; tamen id euenit ex restauratione ecclesiæ, antequam dicta capella non erat situata iuxta dictum fontem, sed ab alio latere, sed in restauratione fons baptismalis fuit translatus ad aduersum latus ecclesiæ penes dictam capellã, vt deponunt octauus, ac nonus testes, in dicto summario Gabriel n.5. & testes examinati pro Landis, ibi num.9. & præsertim decimus, *che si trouò à murare in detta Chiesa, quando si rifece*, necnon alij testes examinati pro Sebastiano de Bertis, dicto num.10. & ideò necesse fuisset probare, quòd capella in testamento enunciata sit eadem cum hac de qua agitur nomine, & situ diuersa. iuxta theor. Bart. in l. demonstratio falsa.num.20. vers. si verò *sunt nomina*.ff.de condit.& demonst.quam secuta est Rota in Romana domus S. Petri.6.Nouemb.1615. corã me.

Vnde nõ obstat visitatio Episcopi de anno 1605. data in summario Rodulphi num. 20. in qua fit mentio vnius tantùm altaris S. Ioannis, quia est recens, nec percutit tempus testamenti, vel ante dictam reparationem ecclesiæ. Vltra quòd cum in eadem relatione mentio etiã fiat de alio altari in albo hoc potest intelligi de alio altari sub eadem inuocatione,cuius inscriptio non poterat legi, vt etiam interprætatus est Cancellarius dicens verba illa in albo posse intelligi S. Ioannis Baptistæ.

Secundum fundamentum fiebat super publica voce, & fama, quòd capellania fuerit,& sit de iurepatronatus familiæ de Lamberteschis, à qua proueniunt Landi, vt per testes d.summario Rodulphi.nu.16.

Sed hoc facilè tollitur ex lectura eorumdem testium, cum omnes de auditu tantùm deponant, & nemo eorum de publica voce, & fama, vt in facto supponebatur, nec de quo tem-

tempore; imò è cõtrario adsunt vi-
12 ginti testes pro Gabriele deponẽtes de contraria fama, vt in eius summario num. 18. qui vti numero plures præualere debent. gloss. communiter recepta in c. nostra. de testibus. Bart. in l. si duo. col. 1. ff. vti possid. cũ alijs adductis per Hyppol. Rim. cons. 237. nu. 72. vol. 3.

Tertium deducebatur fundamẽtum ex quadam partita libri Diœcesis Pistorien. formiter extracta anni 1569. in summario num. 17. in qua sic legitur *Capella di* S. *Gio. Battista nella Pieue di S. Michele, del padronato del Casato de Lamberteschi di Firenze, Rettore Ser Bindo de Pellerij*.

13 Cui tamen responsum fuit, quòd huiusmodi enunciatiua fortè probaret contra Episcopum non contra tertium. Bald. in auth. si quis in aliquo. num. 8. versic. saluando. Innoc. C. de edend. Felin. in c. illud. num. 4. versic. & pro ista opinione. de præsumpt. & in c. sicut. num. 26. versic. tamen illam. de re iudic. Rocch. in tract. de iurepatr. in verbo, honorificum. q. 50. num. 83. & fuit dictum in Bracaren. parochialis. 1. Iulij. 1592. coram bo. me. Card. Mantica. & in dicta Virdunen. Abbatiæ. 27. Nouẽbris. 1615. coram me. præsertim cum sit vnica, & non antiqua, & hodie de enunciato principaliter dubitetur. Paris. cons. 94. nu. 19. lib. 1. Put. dec. 381. num. 2. lib. 1. Card. Seraph. decis. 1278. num. 3. & dixit Rota in Firmana altaris. 20. Iunij. 1614. corã R. P. D. meo Dunozetto. & aduersatur etiam depositioni testis examinati in d. visitatione anni 1505. in summario Gabrielis num. 11. dicentis, quòd patroni huius capellæ sunt de domo Ser Nicolai Ioannis Pillerij de Carmignano.

Quartum locabatur fundamentũ super prouisione Apostolica de anno 1535. ad fauorem Bindi, Dominici Antonij de Christinis, per resignationem Nicolai Dominici, etiam de Christinis, cum enunciatiua, quæ aliquorum familiæ de Christinis laicorum, de iurepatronatus existit d. summ. Rodulphi nu. 13.

Verùm nec ista enunciatiua, tàm generica quidquam facere visa fuit. Non est enim necessario referenda ad Christinos descendentes, & causam habentes à d. Ser Goggio in d. testamento nominato, potius quàm ad alios Christinos auctores præsentantium Gabrielem; imò nec videtur posse hæc relatio fieri ex quo cũ dictus Bindus Rector fuerit capellæ S. Io. Baptistæ *della Croce, & non del Battesimo*, vt deponit octauus testis, ad 31. & decimus, ad 55. in summ. Gabrielis d. num. 5. prædicta prouisio ad eius fauorem facta, intelligi non potest de capella enunciata in testamento, quæ erat penes baptismum, & in qua, vt asserunt dd. testes in numeris supra citatis erat depicta imago S. Io. Baptistæ baptizantis; sed de alia nunc existente, de qua agitur cum imagine S. Io. Baptistæ gestantis crucem, & consequenter assertio in d. prouisione contenta referri non potest ad Ser Goggium, & alios Christinos in testamento nominatos.

14 Quintum super insignibus depictis in tabula dictæ capellæ recognitis, & descriptis in visitatione facta de anno 1601. concordantibus cũ insignibus familiæ de Lãberteschis, & in ipsorum domo depictis, vt ex testibus d. summ. Rodulphi nu. 18. quæ plurimum releuant ad probationem patronatus. Rip. in c. cum ecclesia Sutrina. nu. 97. de caus. possess. & prop. cum alleg.

Sed placuit responsio, quòd illa non sunt insignia propria de Lamberteschis, sed communia omnibus de Christinensibus.

Sextum, demum fundamentum super confessione Ser Bindi Rectoris de familia Christinen. de ann. 1575. ad instantiam Michaelis de Landis facta, quòd audiuit dicere à dicto Michaele eum esse patronum, vt d. summ.

summ. Rodulphi nu. 19. tollitur eo
16 ipso quòd dicta confessio fundatur super auditu tantũ à dicto Michaele, quia sicut ipsimet in hoc tamquam in re sua commodum, & interesse respiciente non crederetur. l. nullus. ff. de testib. l. omnibus. C. eod. ita multò minus d. Bindo de auditu ab illo attestanti, ne maior fides exemplo, quàm originali adhibeatur. l. 1. ff. de fid. instrum. Crauett. cons. 41. nu. 2. maximè, quia idem Bindus expresè dixit se ignorare cuius patronatus esset capella S. Io. Baptistæ.

Quoad quasi verò possessionem præsentandi ad illam proban. nec vlla præsentatio, nec quicquã aliud deductum fuit.

Ideoq. cum Rodulphus non probauerit pertinentiam iurispatronatus, nec quasi possessionem, nec descendentiam suorum præsentãtium, eorumq. auctorum à patronis veris, vel existen. in quasi possessione præsentandi non docuit consequenter de læsione, & bono iure suo, prout facere debuit ad obtinen. restitutionem. Bart. in d. §. si minor. nu. 6. Salyc. in d. l. 1. nu. 10. vers. præterea. C. si aduersus rem iudic. Prob. ad Monach. in rubr. de restit. in integ. nu. 4. Rot. dec. 5. de restit. in integ. in nou. quam in Romana Curia seruari testatur. Castr. in d. §. si minor. nu. 7. & post eum Alex. ibi. num. 9. circa med Ias. nu. 16. circa fin. Crot. cons. 344. nu. 8. 9. & 10. lib. 3. Natt. cons. 503. nu. 13. Vestr. in prax. lib. 8. c. 3. num. 7. propè fin. vers. addo pro breuiori. vbi de stylo palatij. Lancell. de attent. pend. rest. par. 2. c. 14. n. 3. & 4. Odd. d. quæst. 36. art. 5. num. 40. vers. in contrarium. & clarius om-
16 nium, quod petens restitutionẽ docere debeat de iure suo. cum aliàs si ius non habeat, læsio considerari nõ possit, declarat Aym. d. cons. 172. nu. 7. vsque ad finem.

Et ita decisum, &c.

R. P. D. PIROVANO.

Regieñ Iurispatronatus. 10. Maij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. probatur ex fundatione, & dotatione.*
2 *Solemnitas ex quibus præsumatur.*
3 *Iurispatr. pertinentia quomodo probetur.*
4 *Descendentia quomodo probetur.*
5 *Quasi possessio acquiritur ex consensu præstito resignationi.*
6 *Referenti standum est, quatenus constet de relato.*
7 *Extractio scripturarum quando non sit valida.*
8 *Transumptum non facit fidem.*
9 *Quid si originale transumptum non possit portari.*
10 *Solemnitas quando interuenisse præsumatur ex cursu centum annorũ.*
11 *Identitatis probatio quando ex coniecturis, & adminiculis suppleatur.*
12 *Erectio, & fundatio quando effectuata dicatur.*
13 *Consensus non veri patroni non præiudicat veris patronis.*

DECISIO XVI.

Censuerunt Domini constare de iurepatronatus de quo agitur, & spectare ad Cantarellos.

Patronatus enim probatur ex dispositione Francisci Ardixoni, in cuius executionem Hieronymus frater testatoris, & procurator Franciscæ matris, & hæredis eiusdem Francisci comparuit coram Vicario Regieñ, & obtulit plura bona pro dotatione capellæ, & beneficij erigendi, qui Vicarius beneficium erexit, de anno 1491. mense Augusti; vnde dubitari non potest de illius existentia: quia iste est præcipuus modus pro-
1 bandi iuspatronatus ex fundatione, & dotatione, quod erigitur cum con-

consensu, & auctoritate Ordinarij, & suum est sortitum effectum, vt hic ex pluribus præsentationibus subsequutis. Seraphin.dec.1232.nu.1. & seqq. Rot.dec.517.num.2.par.1. recent. & dec.167.nu,4.p.2.diuers. sequendo decreta Tridentini sess.25. cap.9.de reform. nec quidquam refert, quòd sola auctoritas Vicarij, & nō Ordinarij interuenerit, cùm versemur in tempore antiquissimo ab anno scilicet 1491. cum obseruan-
2 tia subsequuta, quòd sufficit ad præsumendum concursum omnium solemnitatum, quæ de iure solent desiderari. Rota dec.545.nu.2.& dec. 598.nu.9.p.1. diuers. quinimo solæ præsentationes effectuatæ supra cētum annos, prout in præsenti concurrunt, sufficerent ad illius probationem ex fundatione, & dotatione. Dec.cōs.174.n4.Seraph.dec.1141. nu.1.Rota dec.674.n.2.p.2.recent.

3 Spectare autem ad Cantarellos etiam probatur ex actu ipsius erectionis, & fundationis, in quo Hieronymus narrando tenorē legati asserit formalia verba, patronos autē eiusdem in perpetuum, & in infinitum eligens, & esse volens primo Magnificum D. Hieronymum eius fratrem, quoad vixerit, & post eum hæredem in testamento descriptum, & eius hæredis filios, & descendentes in perpetuum, & cum Hieronymus, & Raphael de Cantarellis nūc agentes descendant ab Antonia filia, & cohærede dictæ Franciscæ matris, & hæredis Francisci de Ardizonibus fundatoris, aut saltem probent se descendere ex Luca, qui vnà cum Hieronymo eius fratre resignationi consenserunt de anno 1560. ad eos vtique spectare dicendū est, pro quibus tenor fundationis loquitur.cap.recipimus. de priuileg.l.ad probationem. C.de probat.Barbat. cons.33.num.8. Bald.in l.2.nu.1. in fin.C.de in ius vocan.

4 Quòd autem descendant saltem ab ijs, qui sunt in possessione præsentandi, & sufficiat secundum opinionem, quam seruat Rot.vt in dec. 146.num.2.& dec.274.nu.8.par.2. recent. & in Baren.beneficij.1.Iulij 1611. coram R. P. D. meo Vbaldo. probatur, quia ex Luca descendit Ioseph, qui fuit pater eorūdem Hieronymi, & Raphaelis, prout indicant duæ enunciatiuæ instrumentorum, quæ dantur, & melius probant testes dati in summ. num. 9. & quòd ipsi procreati fuerint ab ipso Iosepho, probatur ex testamento eiusdem Iosephi, in quo hæredes instituuntur, qui actus tamquam proportionabilis filiationi solet probare.Ruin.cōs. 53.nu.6. lib.5. Rota in Romana domus.2.Iunij præteriti coram R.P.D. meo Vbaldo. neque dubitari potest.
5 quin ex solo consensu resignationi præstito, sequatur effectus quasi possessionis præsentandi, prout ex ipsamet præsentatione oritur: quia hoc resolutum patet in pluribus decisionibus, vt in Vicen. beneficij.16. Ianuarij.1608.coram Sanctiss. & in Mediolanen. iurispatronat. 4.Nou. 1609. coram Episcopo Attrebaten

Neque obstat testamentum per Ardizonos, & consortes productum sub rogitu Gabrielis Bonzagni. 25. Aprilis. 1479. cui vti relato in fun-
6 datione dicebatur esse standum, nō autem Hieronymo referenti diuersum tenorem. Dec.cons.63.num.6. Alba cons.269.nu.2. Rot. dec.121. num.6.p.1.diuers.& per consequens ad Ardizonos iuspatronatus spectare, vti descendentes Iorij in eodem vocatos, non autem ad Cantarellos descendentes Franciscæ hæredis in fundatione enunciatos.

Quia fuerunt darę plures responsiones, &

Primò, quòd super dicto testamēto non possit constitui fundamentū, cum non fuerit exhibitum in forma probanti, nam neque actus extra-
7 ctionis est validus propter defectum iurisdictionis Iudicis remissorialis, cuius auctoritas tempore extractio-

C nis

nis iam expirata erat secundum supputationem temporum. cap.licet.de offic.leg.cap.licet. de probat. Lancell, de attent.par.2.cap.7.num.34. & 35. neque validè extractum releuaret, quia sumptum est de sumpto, cui in Iudicio non solet fides adhiberi. l. 3. C. de diu. rescript. l. procurator.C.de eden.Dec.in auth. si quis in aliquo. nu.8. C.de eden. Couarru.pract.quæst.cap.21.versic. secundo hæc exemplatio. Caputaquen.decis.234. par.3. incipit sum-
8 ptum bullæ, nec refert quod primũ transumptum, à quo sumpta est copia producta, fuerit solemniter factum, & habeatur pro scriptura originali, quia nec etiam fidem facit secundum veriorem,de qua per Castren.in d.l.3. C.de diu.rescript. asserentem scripturã haberi pro originali quantum ad hoc, vt illi fides indubitata adhibeatur, sed non, vt ex ea possit exemplum extrahi, & illum sequuntur Dec. in d. auth. si quis in aliquo. nu.30.C.de eden. & Cagnol. ibidem num.53. & Rot. alijs relatis coram Sanctiss.dec.432. num.3.& dec.550. num.1. idem firmat reiecta opinione Bart. vbi respondetur etiam ad cap. fin. de fide instrum. & ad alia adducta ad probandam scripturam transumpti validè extracti à suo originali plenè probare, quia ex eo quod habeatur pro originali, & probet, non tamen potest Notarius dare exemplum,sed pars debeat cum eisdem solemnitatibus aliud exemplum leuare ab originali, prout docet Castr. in d. l.3. C. de diu. rescript. & quamuis Notarius habens auctoritatem à Principe,vel à Lege,vel ab alio Superiore exemplandi instrumẽta Notariorum mortuorum, vel scripturarum de Archiuio,exemplando copiã taliter auctorizet, vt illi sit præstanda fides, ac si esset originale; attamen c.cum P,Tabellio.de fid.instr.Osasc. dec.69.n.5. Caputaq.dec.244.p.2. Rot. in recent. dec.639.nu.7. & alij qui allegantur pro ista conclusione loquuntur de matrice, & originali, non autem de transumpto, quòd de iure non potest exemplari,nec obiectũ potest euitari ex adminiculis in facto ponderatis, quia etsi illis concurrentibus sumptum sumpti plenè probet. Caputaq. decis.234.par.1. Put. decis.210. lib. 2. Rot.in Segobien.Habitus.28.Ianuarij.1613.coram Card. Sacrato. attamen cessante obseruantia,de qua dicetur in tertia responsione non sufficiunt ad supplendũ defectũ formę probantis.

9 Cæterum si etiam attenderetur doctrina Bart.in l.prætor ait.§.quòd si instrumentum. ff. de eden. quòd quando originale transumptum non possit portari ad Vrbem, quia fortè in Archiuio, vel penes Notarium laicum, & si produceretur exemplũ, vt hic non probaret, eo *casu Iudex* mittere debeat ad locum sufficiẽtes personas,quæ videant illud originale, & de eius effectu, & substantia fidem referant Iudici, quòd videtur conuenire effectui literarum compulsorialium, quarum vigore tenores originalium Iudicibus referuntur,& fides præstatur. Rot.in antiq. dec.43.de probat.Seraph.dec.1028 in princ. Rot.in recent.dec.18.nu.2. & 679. num.4. par.2. adhuc tamen originale transumptum non probatur validum secundum requisita, cap. fin. de fid.instrum. deficit enim citatio eorum, qui tunc lædi poterant, nempè Antoniæ,& Catharinæ filiæ q. Margaritæ, quibus vti hæredibus Franciscæ erat ius quæsitum ex fundatione, & enũciatione facta per Hieronymum,quę tãquam certę non poterant omitti. Bal.in l.2.n.6. C.de testã.Feli.in d.c.fin.n.5.de fid. instr. Mising.cent.6.obser.73. n.19. maximè quia existentia, & præiudicium dictarum fœminarum dissimulari non poterat ex vicinitate temporis, dum præsentatio ab eisdẽ fuit facta de anno 1550. exemplatio autem facta fuit de anno 1508.

Non

Non obstat, quòd ex decursu tẽporis centum annorum, & vltra, à die primi transumpti præsumatur omnes solemnitates interuenisse. Felin. in c. illud. num. 5. vers. & pro istis. de præsumpt. Aret. cons. 36. nu. 6. Crauett. de antiq. temp. p. 3. §. vidimus in genere. n. 20. Couar. pract. quæst. c. 20. n. 7. cum alijs allegatis, quia conclusio est vera; sed dum nõ constat de obseruantia cõtentorum in testamento, vt infra dicetur, & ex productione illius apparet factum absque citatione, tunc cessat præsumptio oriens ex antiquitate temporis. Castr. benè declarans vtramque partem. cons. 202. per totum. p. 1. Dec. in auth. si quis in aliquo. nu. 24. C. de eden. & cons. 564. nu. 13. Felin. in cap. sicut. nu. 33. de sent. & re iud.

Secundò principaliter fuit dictũ, quòd cũ Ardizoni prætendant Franciscum decessisse, cum testamento de quo agitur, & fundant illorum intẽtionem super vnitate, & identitate ad probandum diuersum tenorem, debent illam probare. Bart. in l. 1. nu. 2. C. si vnus ex pluribus appell. Crauett. cons. 112. num. 4. Menoch. præsumpt. 15. n. 3. lib. 6. nec dici potest, quòd Cantarelli allegent pluralitatem testamentorum, & eo casu habent contra se præsumptionem, ex alleg. per eumdem Menoch. in d. præsump. 15. nu. 6. & ipsis onus probandi incumbat, quia fundant se in erectione, & consensu Ordinarij, & effectuatione, quæ sufficiunt ad probationem patronatus, vt iam dictum est, non autem in productione testamenti relati in fundatione, de quo opus non habent pro implenda eorum probatione.

11 Neque ex coniecturis, & adminiculis, cum quibus potest suppleri probatio identitatis secundum Bart. in l. demonstratio falsa. num. 14. ff. de cond. & demonstr. videtur satisfactum probationi, de qua agitur, quia omnes coniecturæ ponderatæ, non repugnãt dispositioni enunciatæ in erectione, quoad substitutionem descendentium ab hærede nominato in testamento, & dum apparet de duplici tenore, & substantia, tunc necessariò ad identitatem non infertur, neque pluralitas excluditur. Felin. in cap. cum Ioannes. num. 8. de fid. instrum. & alij relati ab eodem Menoch. d. præsumpt. 15. num. 11.

Demum fuit responsum diuersitatem testamentorum, & sic pluralitatem sufficienter probari ab ipsa obseruantia, dum per annos ferè cẽtum Rectores fuerunt præsentati à Cantarellis descendentibus à Francisca hærede testatoris iuxta fundationem, & qualitates in ea narratas; nam de anno 1505. Antonia hæres Francisci, & Catherina filia Margaritæ cohæredis Antoniæ præsentarunt Io. Ludouicum Cantarellum possessione subsequuta, de anno 1560. præuia resignatione eiusdem Io. Ludouici fuit prouisum Lucas accedente consensu Hieronymi, & Lucæ de Cantarellis hæredum Franciscæ mediante persona antecessorum suorum, de anno autem 1604. per obitum Lucæ fuit præsentatus Mãfredinus ab Artemisia matre, & tutrice Hieronymi, & Raphaelis de

12 Cantarellis nunc agentium, ex quibus dubitari non potest, quin constet obseruatam fuisse erectionem, & fundationem in personas hæredũ, & effectuatam ex prouisionibus per obitum prouisorum secundũ rationes Oldradi cons. 229. sæpissimè per Rotam receptam, & ea attenta, testamento in fundatione cum suis qualitatibus enunciato, non autem alteri cum diuerso tenore producto erit fides adhibenda. Crau. cons. 101. nu. 4. Seraph. dec. 928. nu. 2. & 980. num. 15.

Non obstat, quòd prima præsentatio de anno 1505. non releuet, dum & ipsæ sorores essent substitutę post mortẽ Hieronymi etiã in testa-

13 mento per Ardizonos producto; cõsensus autem resignationis præstitus de anno 1560. emanauerit ab eisdem Cantarellis interessatis, à quibus veri patroni non possunt præiudicari. Rota coram Sanctiss. dec. 77. nu. 5. cum alijs allegatis.

Quia si ambæ sorores, nempè Antonia, & Margarita filiæ, & hæredes Franciscæ præsentassent, obiectum esset considerabile, sed Catherina simul præsentauit, quæ est filia hæredum hæredis, quòd conuenit cum erectione, non autem cum testamẽto producto per Ardizonos, & inde cessat secunda ratio de interesse consentientium, quia magis vtendo iure proprio videntur consensisse, quam vt alijs præiudicium inferrent.

Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO

Burgi S. Donnini Iurispatronatus. 20. Iunij. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Iurispat. existentia probatur ex fundatione, & dotatione.*
2 *Concurrẽtibus præsertim duabus subsequentibus enunciatiuis fundationis, & dotationis antiquissimis.*
3 *Iuspat. probatur ex centenaria.*
4 *Vel si sit possessio proxima centenariæ.*
5 *Vsurpationis suspicio tollitur ex tit. fundat. & dot.*
6 *Collatio facta spreto patrono est nulla.*
7 *Nec sufficit ad præscribendam ecclesia libertatem, si alia requisita non concurrunt.*

DECISIO XVII.

CVm vacasset ecclesia parochialis S. Mariæ Villæ nouæ, territorij Ciuitatis Buxeti per obitũ Horatij Pasetti de mense Ianuarij proximè præteriti D. Marchio Alexander Pallauicinus tamquam patronus obtinuit de illa per Sanctiss. ad sui præsentationem prouideri Ioannem de Blanchis, at Ioannis prouisionem impugnabat Victorius Tinellus vigore edicti concursus in partibus examinatus, instando idem beneficium sibi vti liberum conferri. Vnde super hoc pẽdente controuersia coram Illustriss. Datario placuit ei dubitare An constet de iurepatronatus, & super dubio Rotam consulere quo per me proposito informãte tantum D. Marchione, Domini affirmatiuè responderunt.

1 Constat enim de iurepatronatus ex publico, & authentico instrumẽto fundationis, & dotationis emanatæ anno 1475. à DD. Marchionibus Ioanne, Ludouico, & Pallauicino moderni Marchionis antecessoribus, quòd sufficit ad probationem iurispatronatus. Lambert. de iurepatr. 22. art. 5. quæst. princip. 1. par. lib. 1. nu. 3. Cassad. dec. 7. de iurepar. Rot. diuers. dec. 64. nu. 1. par. 2. & recent. dec. 421. nu. 2. par. 2. & fuit dictum in Iacen. portionis. 16. Decẽb. 1591. coram bo. me. Card. Pamphilio. & in Albanen. Prioratus. 21. Maij. 1603. coram bo. me. Penia.

2 Concurrentibus præsertim duabus subsequentibus enũciatiuis fundationis, ac dotationis prædictæ in præsentatione, scilicet per procuratorem facta de anno 1476. ac etiam in edictorum publicatione per Ordinarium facta de eodem tempore, quæ cum sint antiquissimæ supra centum annos habent vim famæ, & plenè probare videntur existentiam huiusmodi iurispatronatus. Abb. cõs. 54. nu. 3. vol. 1. Bursat. cons. 324. n. 6. lib. 3. Ferret. cons. 293. num. 6. lib. 2. Achil. de Grass. dec. 7. de iurep. Rot. recent. dec. 211. nu. 1. in fin. par. 1. ac dec. 360. nu. 3. & 674. nu. 2. & 694. nu. 4. par. 2.

3 His accedunt quatuor præsentationes continuatæ, ac effectum sortitæ per spacium annorum 98. nempè ab anno 5505. vsque ad annũ 1603.

ex

ex quibus omisso quod centenariam fere attingunt, atque ita probant immemorabilem quasi possessionẽ, vt aliqui ex Dominis considerabãt, & consequenter ex hac centenaria emergit probatissima existentia iurispatronatus. Cassad.decis.2.nu.6. & 7. de iurepat.Card.Seraph.decis. 1141.num.1. & plures cumulat Paris.de confid.benef. q.28.num.235. qui etiam ex Put. dec.209.lib.2. in specie tradit sufficere possessionem
4 proximam centenariæ qualis videtur hæc annorum 98. satis superq. videtur satisfactum decreto Sacrosancti Concilij Tridentini sess. 25. cap. 9. de reform. dum vltra alias probationes in familia potente, vbi suspicio oriri potest vsurpationis, exigit etiam probationem præsentationum, quæ continuatæ fuerint, ac effectum sortitæ spacio annorũ quinquaginta, vt in verbis cautum est ibi à Concilio, & dixit Rota apud Card.Seraph.dec.1141.nu.9. ac inter recent.dec.481.nu.1.par.1. & in Cremonen.Capellaniç.14.Ianuarij. 1594. coram Illustrissimo Cardinali Millino.

5 Vsurpationis autem suspicio desumpta ex temporali dominio DD. de Pallauicinis in loco, vbi situm est beneficium, super quo pendet lis, potissimum excluditur, ex superius probato titulo fundationis, & dotationis, vt fuit resolutum in d. Cremonen. Capellaniæ. 14. Ianuarij. 1594. coram Illustriss. Card. Millino. & in Albanen.Prioratus.17.Nouembris. 1603. coram R.P.D. meo Manzanedo. & ex assertione Ordinarij in edictorum publicatione, & posterioribus institutionibus. Rota dec.211.nu.3.p.1.recent.

6 Non obstat vltima collatio de anno 1603. facta ab Episcopo tamquam de libero, quia fuit nulla vti facta spreto D. Marchione patrono, cap.decernimus. 16. quæst.7. Doct. in c. cum Bertoldus. vbi latè Felin. num. 8. de sent. & re iud. cum alijs quos refert, & sequitur Ferret.cons. 210. nu.6.lib.1. & in omnem euen-
7 tum non sufficit, præsertim non concurrente lapsu temporis necessario, & alijs à iure requisitis ad præscribendam ecclesiæ patronatæ libertatem, & illius statum mutandum, de quibus per Dec.cons.126.nu.2.vers. sed tamen his non obstantibus. Ferret.d.cons.210. nu.5. vers. sed prædictis non obstan. & nu.8.lib.1.Bellamer.dec.107. & 212. Rot.diuers. dec.109.nu.8. & seqq. par.2. ac recent.dec.337.nu.2. & 374. num.8. par. 2.

Et ita pro D. Marchione informante fuit decisum, &c.

R. P. D. MERLINO

Burgi S.Donnini iurispatronatus.
9. Decembris. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. acquiritur ex dotatione ecclesiæ.*
2 *Enunciatiua emissè per modum causæ dotationis prodest iuncta obseruantia subsequuta.*
3 *Repetitio quando censeatur facta in actu præcedenti.*
4 *Notarij dicto standum est.*
5 *Ecclesiæ in dubio prouisio ad præsentationem patronorum facta censetur, stante præcedenti titulo iurispatr.*
6 *Defectus modici temporis non tollit effectum centenariæ.*
7 *Sententia notoriè iniusta in iudicatum transire non potest.*
8 *Vltimus status non est attendendus, cum non est legitimè præscriptus, & constet de contrario statu præcedenti.*

DECISIO XVIII.

FVit resolutum standum esse in decisis ex deductis in decisione, quæ Dominis placuerunt. Nec

Nec visum fuit obstare, quòd in fundationis, & dotationis instrumẽto enunciatiuè tantum asseratur, ecclesiam fuisse nouiter fundatam, & constructam iussu, ac mandato Pallauicinorum, quia in eo de dotatione fit absque dubio mentio omnino dispositiuè ibi, & pro dote, & dotis nomine ecclesiæ prædictæ dederunt, & tradiderunt, & assignarunt, &c. quòd per se solum sufficeret, etiamsi de fundatione, vel constructione,
1 nullo modo constaret, cum dotatio ipsa sit vnus ex modis acquirendi iuspatronatus. gloss. in c. piæ mentis 16. q. 7. Lambert. de iurepat. art. 10. q. 2. principali. 2. par. lib. 2. num. 2. & fuit dictum in Calaguritana iurispatronatus. 30. Octobris. 1613. coram R.P.D. meo Caualerio, quæ est dec. 517. p. 1. recent. vbi fuit firmatum, etiam secundum dispositionem Sac. Conc. Trid. constructionem, vel dotationem tantum sufficere, cum illud alternatiuè loquatur.

Nec releuat, quòd dicta ecclesia in instrumento prædicto denominetur parochialis, & consequenter præsumendum verisimiliter videatur illam fuisse iam antea dotatam, quoniam ibi dicitur, quòd fuerat nouiter constructa; dotationis autem antecedentis præsumptio vrgeret, si per multum tempus antea extitisset.

Præterea cum verba illa fundationis, & constructionis enunciatiua emanauerint per modum causæ dotationis, nempe quod Pallauicini ecclesiam dotauerint, quia eorum iussu fuerat constructa, & dotatio
2 ipsa habuerit effectum, eademq. enunciatiua fuerit postea de anno 1476. bis repetita, vt deducitur in decisione, non videbatur de illius veritate ambigendum iuncta præsertim obseruantia subsecuta, iuxta tradita per Achill. dec. 6. & 7. in fin. de iurepatr. Seraph. dec. 528. nu. 7. & fuit dictum in Bononien. præceptoriæ, 5. Aprilis. 1604. coram bon. mem. Litta.

Nec quidquam facit, quod dictum instrumentum careat loci, & testium descriptione, quia apparet, eadem die successiuè, & incontinenti ab eodem Notario fuisse rogatum instrumentum præsentationis, in quo expressè legitur testium, & loci descriptio, & omnia alia ad publici instrumenti formam requisita, quæ pro-
3 pterea etiam in d. præcedenti dotationis instrumento repetita censentur. Bart. in l. si quis. §. si initium. in 1. lect. num. 8. & in 2. lect. num. 15. & ibi etiam Alex. num. 4. & 5. ff. de eden. & idem Bart. & alij in l. patris, & filij. ff. de vulgar. & pupill. Bertaz. de clauf. clauf. 2. gloss. 2. nu. 37.

Præsertim, quia Notarius apertè expressisse videtur d. dotationis instrumentum fuisse eodem loco, & coram ijsdem testibus celebratũ ibi, vt apparet dotationis instrumento per me infrascriptum Notarium, ac præsentibus tempore, loco, & testibus celebrato, cuius dicto absque
4 dubio standum est, vt in specie dicit Bart. in d. §. si initium. nu. 21.

Neque obstat, quòd de an. 1505. ecclesia vacauerit per obitum Iacomini, quem non constat fuisse ab aliquo præsentatũ, quia sufficit, quòd nec etiam appareat, ipsum fuisse prouisum tamquam de libera, in dubio enim stante præcedenti titulo
5 iurispatronatus, in vim illius ad patronorum præsentationẽ præsumendum est, illam obtinuisse; concurrẽtibus præsertim alijs præsentationibus effectuatis, & continuatis per spacium ferè centum annorum, quæ sufficiũt ad effectum de quo agitur, iuxta tradita per Cassad. dec. 2. nu. 6. & 7. de iurepat. cum alijs in dec.
6 allegatis. & defectus modici temporis non tollit effectum centenariç. vt post decis. Put. in decis. allegata firmauit etiam Rot. in Florentina Canonicatus. 11. Decemb. 1615. coram R.P.D. meo Buratto.

Et quatenus obijceretur præsentationes huiusmodi non fuisse factas

coram

coram Ordinario viſum tamen fuit ſatis eſſe, quòd illa facta fuerint coram Præpoſito Buxeti, quem cõſtat habuiſſe inſtituendi facultatem ex reſolutionibus Sacræ Congregationis Concilij datis per informantes pro D. Marchione.

Neque fuit, habita in aliqua conſideratione ſententia Ordinarij, quia
7 ex prædictis apparet, illam fuiſſe notoriè iniuſtam, & conſequenter in iudicatum tranſire non potuiſſe. DD. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re iud. Seraph. dec. 381. num. 13. & dec. 1123. num. 6. Rota dec. 594. num. 4. par. 2. recent. prout nec etiam aſſertus vltimus ſtatus libertatis, quia
8 ille non eſt attendendus, cum non fuerit legitimè præſcriptus, & conſtet de contrario ſtatu præcedenti. Rot. dec. 2. nu. 2. de præben. in nou. & fuit reſolutum in Hoſtunen. Capellæ. 12. Decemb. 1599. coram bo. mem. Card. Lancellotto. & in Ferrarien. prioratus. 25. Maij. 1609. coram bo. me. Penia, quæ eſt dec. 188. p. 1. recent. & in Marianen. ſeu Alerien. 22. Iunij. 1615. coram Reuerendiſſ. D. meo Decano, inter recent. dec. 737. nu. 6. p. 2.

Quod autem dicebatur eccleſiam ſaltem manutenendam eſſe interim in hoc poſtremo ſtatu libertatis, quicumque ille ſit, & hodie de illa tãquam de libera faciendam eſſe collationem, viſum eſt egredi terminos propoſiti dubij, ſiquidem Dataria ſtrictè conſuluit Rotam, an conſtet de iurepatronatus.

Ex quibus DD. ſteterunt in deciſis vtraque parte informante, &c.

R. P. D. MERLINO

Monopolitañ Beneficij, ſeu Capellæ. 6. Iunij. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Codicillis fundatoris beneficij patronati quando ſit plena fides adhibẽda.*

2 *Præſertim cum articuli ſuper illis fundati vt veri fuerint approbati.*

3 *Obſeruantia nimis remota quando non ſuffragetur.*

4 *Obſeruantia retrofluxi temporis facilè præſumitur.*

5 *Scriptura in parte vera, in totum vera præſumitur.*

6 *Producens inſtrumentum, illud impugnare non poteſt.*

7 *Leuiores probationes ſufficiunt, quando agitur de qualitate iuriſpatr. probanda.*

8 *Lex fundationis ſeruanda eſt.*

9 *Prima tonſura agenti ſeptimum annum couferri poteſt.*

10 *Qui de iure communi eſt capax beneficij.*

11 *Fundator præſumitur voluiſſe ſe conformare iuris communis diſpoſitioni.*

12 *Præſentandus quando non ſit neceſſe, vt ſit in 14. anno.*

13 *Papa quando tacitè diſpenſare videatur.*

DECISIO XIX.

PRopoſui dubium, An eſſet recedendum à deciſis ſub die 17. Iunij. 1619. & 17. Februarij. 1620. coram R. P. D. meo Pamphilio, & Domini vnanimiter cenſuerunt eſſe recedendum. Viſum enim fuit ſcri-
1 pturæ Codicillorum quondam Sanctis iuriſpatronatus, & beneficij de quo agitur fundatoris plenam fidem eſſe adhibendam, quia conſtat de ipſorum Codicillorum, & diſpoſitionis in eis contentæ obſeruantia, ſaltem ab anno 1549. vſque ad annum 1616. de quo tempore contigit vltimo loco vacatio, apparet enim de dicto anno 1549. Nicolaum Mariam Codicillantis nepotem, & dicti beneficij poſſeſſorem permutaſſe quaſdam oliuas, quas in dictis Codicillis leguntur fuiſſe pro eiuſdem beneficij dote aſſignatas, vt in ſummario Franciſci num. 1. 5. & 18. & ſucceſſiuum ipſum Nicolaum Mariã

illud

illud resignasse ad fauorem Marij Mazzalorse. vt in d. summ. num. 6. quem ex testiũ depositione, de qua in eodem summ. nu.7. constat fuisse institutum, ipsumq. beneficium vsque ad annum 1598. de quo tempore obijt possedisse, & post illius obitum fuisse à compatronis dicti codicillantis descendentibus præsentatum Cæsarem Pisanum, qui ad docendum de iurepatronatus in specie articulauit fundationem factã in dictis Codicillis, quos etiam produxit, vt in d. summ. num.8. & 9. & successiuè de anno 1599. ab Ordinario per diffinitiuam sententiam declaratum, omnia per dictum Cæsarem expressa fuisse vera, ipsumq. vti à veris patronis præsentatum esse instituendum, & in possessionem immittendum, prout fuit iustitutus, & immissus. eodem summ. nu.10. post cuius obitum Vincentius vti descẽdens ex linea fundatoris, ac à medietate patronorum præsentatus derogationem pro alia medietate obtinuit cum expressione, quòd ipsum beneficium fuerat dotatum per d.q. Sanctem, & quòd in eius fundatione expresse dicitur, ad illud pro tẽpore vacans vnum ex familia, seu parentela fundatoris præsentari debere, & postea expresse articulauit d. q. Sanctem beneficium prædictũ fundasse, prout in Codicillis ab eo factis, quos loco probationis produxit, & tandem fuit per Ordinarium institutus, prout in d. summ nu.11. & 12. & demum constat etiam de anno 1616. eundem Vincentium beneficium prædictum resignasse ad fauorem Francisci sui fratris germani, & obtentam pariter fuisse derogationem pro medietate ipsumq. Franciscum idem articulasse, & Codicillos etiam produxisse, vt in d. summ.num.14. & 15.

2 Ex quibus omnibus Domini indubitanter constare existimarũt omnino de certa & continuata dictorũ Codicillorum, & dispositionis in eis contentæ obseruantia, quæ operatur, vt illorum instrumentum, siue scriptura etiam si alias videri possit minus perfecta, & informis plenam fidem faciat. Bart.inter cons. Bald. lib.4.cons.400.nu.5. Bald.cons.40. nu.9.lib.5. Crauett.cons.105.nu.4. & cons.274.nu.7.& cons.277.nu.2. Grammat.dec.106.nu.9.Becc.cons. 103.nu.26.Menoch.cons.423.n.20. & 21.Surd.cons.262.num.26.Card. Seraph.dec.929.num.2. Rot.diuers. dec.375.nu.4.& dec.598.nu.5. 1.p. & fuit dictum in Burgen.iurispatronatus prima Iulij. 1611.coram Illustriss. Card. Sacrato. & in terminis Codicillorum in quibus fuerat fundatum iuspatronatus in *Mediolanen.* iurispatronat. 29. *April.*1613. coram R. P.D. meo *Pirouano* inter recent.dec.482.nu.3.p.1.

3 Nec visum fuit obstare, quòd obseruantia prædicta tamquam nimis remota ad effectum, de quo agitur minimè suffragari videatur ex deductis in Tarraconen. iurispatronatus. 14.Octobris.1588. coram bo.mem. Bubalo, & fuit dictum, sub dicto die 17.Februarij. 1620. quoniam obiectum tollitur ex eo, quia cõstat Codicillorum, instrumentum, siue scripturam fuisse in rei veritate confectam de anno 1515. non autem anno 1419. vt patet ex copia modo ritè compulsata, & apertissimè etiam probatur ex inspectione, & exhibitione protocollorum, & fasciculorũ vltimarum volũtatum Notarij Colantonij, qui de dictis Codicillis rogatus extitit, quæ omnia apparent fuisse cõfecta de anno 1511.& seqq. vsque ad annum 1518. & ex priuilegio Notariatus eiusdem de anno 1510. itaut omnino dicendum sit illos fuisse confectos de dicto anno 1515. sub cuius anni data conseruari dicuntur in Archiuio ecclesiæ Monopolitanæ, vt patet ex fide compulsationis d. summ.num.19. & datam anni 1415. in dicta scriptura antea producta fuisse erroneam,

iuxta

iuxta tradita per Mascard. de probat.concl.644.nu.15.& consequenter clarè patet obseruantiam nullo pacto dici posse nimis remotam.

Præsertim, quia licèt non appareat de quo tempore dictus Nicolaus Maria codicillantis nepos fuerit præsentatus, constat tamen ipsum de anno 1549. beneficium de quo agitur possedisse, & oliuas in dictis Codicillis pro illius dote relictas permutasse, vt superius fuit dictum, & consequenter cum fieri possit, quòd præsentatio, & institutio per multos annos antea facta fuerit,& appareat etiam codicillantem deputasse, & nominasse in capellanum primo loco Stephanum de Librando, & post illius mortem disposuisse, quòd præsentari, & institui deberet alius, qui esset de linea masculina ipsius codicillantis, & deficiente linea masculina eligeretur ex fœminina, reddi videtur admodum verisimile, quod post dicti Stephani mortem fuerit dictus Nicolaus Maria nepos ex linea ipsius codicillantis secundum eiusdem dispositionem, præsentatus; itaut Codicilli prædicti fuerunt à d. anno 1515. quo conditi fuerunt, siue à die fundationis beneficij semper, ac perpetuò inuiolabiliter obseruati, quemadmodum postea semper
4 per obseruatos fuisse apparet, obseruantia enim retrofluxi temporis facilè præsumitur. vt tradit Surd.d. cons.262. nu.27. stantibus maximè dictis ordinariorũ sententijs ex alijs etiam actibus adminiculatis, quæ satis iustificarent continuationem status præsentandi secundum formam dd. Codicillorum, etiamsi obseruãtia esset nimis remota, vt in specie respondit Rota coram R. P. D. meo Pirouano d. dec. 482. nu.10.par.1. recent.

Nec etiam obstat, quòd non videatur probata obseruantia omnium eorum, quæ in dictis Codicillis cõtinentur; tùm quia illa quoad concernentia beneficium de quo agitur, & illius fundationem satis probata videtur, vt patet ex superius deductis, tùm etiam quia talis probatio
5 nõ est necessaria, eo enim ipso, quòd apparet scripturam quoad aliqua fuisse obseruatam, & consequenter illam esse in parte verã, & in forma probanti in totum vera pariter,& in forma probãti præsumi debet, iuxta tradita per Paris.in cons.90. num.4. & 5. lib.1. quem sequuta est Rota in Romana dotis, seu pecuniaria. 10. Iunij.1604.coram Sanctiss.D.N.inter impress.dec.124.n.4.p.2.recent.

Præterea cum dicti Codicilli non solum pluries antea ab alijs antecessoribus, qui dictum beneficium obtinuerunt, sed etiam ab ipsomet Cęsare fuerint in hoc iudicio producti pro suæ præsentationis iustificatio-
6 ne, Domini dixerunt illos ab eodem hodie impugnari non posse sub prætextu, quod non sint in forma probanti. Ias.in cons.181.nu.12.ad fin. & seq. lib.2. Paris.cons.125.nu.20. lib.1.Crauett.cons.275.nu.2.versic. versus, &c. & fuit etiam dictum in Lucana Capellæ. 1.Februarij.1610. coram Sanctiss. D.N. vt in dec.274. num.12. in fin. p.2.recent. & in alia Monopolitana hebdomadæ. 5. Decembris. 1614. coram R. P. D. Verospio.

Quæ omnia tanto magis visa fuerunt absque vlla difficultate procedere, quia ex noua compulsatione dictorum Codicillorum constat scripturam esse valdè antiquam in eaq; descriptos esse quinque testes. & consequenter cessat illorum defectus, in quo præcipuè fundantur decisiones factæ sub dicta die 17.Iunij 1619. & 17. Februarij 1620. & hodie non agitur de probanda substantia iurispatronatus, cum illud non controuertatur, sed sit in confesso apud partes, ex quo tàm Franciscus, quàm Cæsar fuit de dicto beneficio
7 prouisus, tamquam de iurepatronatus, sed agitur solummodo de probanda qualitate, videlicet quòd illi de

de genere,& linea descendente fundatoris sint admittendi, etiamsi sint clerici primæ tonsuræ, quæ facilius probatur, ac præsumitur etiam ex leuioribus probationibus,& coniecturis. glos. in l. talis scriptura. verb. vniuersa. ff. de leg. 1. Alex. in l. si certis annis. C. de pact. Cæphal. cons. 297. nu. 16. Surd. cons. 168. nu. 7. & fuit dictum in Vrbeuetana dotis. 7. Iunij. 1610. coram Sanctiss. D. N.

Præsuppositis autem dictis Codicillis domini exindè manifestè resultare dixerunt beneficium esse adiudicandum Francisco, fundator enim in illis mandat præsentari capellanum de sua linea masculina, & in illius defectum de fœminina etiãsi sit clericus primæ tonsuræ, & vtraque linea deficiente extraneum, qui tamen sit sacerdos. Vnde cum linea masculina iam defecerit, & Franciscus sit de linea fœminina, & clericus primæ tonsuræ apertè sequitur, quòd ipsæ non autem Cæsar, qui est extraneus, & de tempore præsentationis nec erat sacerdos, nec sufficientem ætatem habebat pro sacerdotio ad beneficium prædictũ præsentari debuit, iuxta fundatoris intentionem, ac voluntatem, & legem
8 ab eo in ipsa fundatione præscriptã, quæ omnino seruari debet, vt per Anchar. in clem. quia contingit. in 9. not. de releg. dom. & Rota decis. 112. nu. 3. & 5. & dec. 155. nu. 1. & dec. 496. nu. 1. & 2. par. 1. in recent. vbi vlterius etiã dicitur quod qualitas sacerdotij requiritur de tempore præsentationis,& quod ita fuit in Rota sæpissimè resolutum.

Nec visum fuit Dominis obstare, quòd fundator in dictis Codicillis expresse non disposuerit, quòd posset præsentari minor annis 14. prout erat Franciscus de tempore præsentationis, & consequenter in dubio censendum videatur ipsum intellexisse de clerico primæ tonsuræ, qui tamen esset capax beneficij, & sic constitutus in 14. anno iuxta dispositionem Sacri Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de reform.

Quia fuit responsum satis esse, quòd fundator voluerit sufficere, quòd præsentãdus ex sua linea masculina, vel fœminina esset clericus primæ tonsuræ, quæ etiam septimũ
9 dumtaxat ætatis annum agentibus conferri potest. c. nullos. & ibi glos. in verb. infanti. de temp. ord. in 6. qui propterea de iure communi est etiam simplicis beneficij, prout est
10 hoc de quo agitur indubitanter capax. cap. si eo tempore. vbi post alios Franc. nu. 10. in fin. de rescrip. Imol. Imol. in c. super inordinata. nu. 4. de præbend. Lambert. de iurepatr. p. 2. lib. 2. nu. 6. fol. mihi 593. Mandos. de ætat. min. c. 3. nu. 21. & c. 4. nu. 13. & & 15. cum alijs per Garz. de benef. p. 7. c. 4. num. 4. 5. & 6. ex hoc enim
11 satis apertè expressisse videtur, quòd etiam minor 14. annis præsentari posset secundum iuris communis dispositionem, quæ de tempore fundationis vigebat, & cũ qua præsumendum est cõformare se voluisse, vt per Mohed. dec. 18. de cau. pos. & prop. & Gonzal. qui alios congerit super reg. 8. gloss. 5. nu. 81. ex quo Sacrum Concilium Tridentinum de dicto anno 1515. nõdum erat apertum, & consequenter fundator se eum eo conformandi intentionem habere nullatenus potuit, & in fortioribus terminis, quòd si fundator in defectum sacerdotis simpliciter mandauerit præsentare clericum nõ obstet d. Conc. Trid. dispositio, nec sit necesse, quòd clericus præsentatus sit annorum 14. est decis. Rot. diuers. 482. ad fin. par. 1. vbi quòd
12 ita censuerunt Illustrissimi Cardinales sacræ Congregationis Concilij, quam etiam refert Garzia d. par. 7. cap. 4. nu. 9. & 10. vnde multò minus dicendum est necessariam esse in casu præsenti, in quo fundator expresse voluit sufficere quòd præsentatus esset clericus primæ tonsuræ.

Demum

Demum aliqui ex Dominis dixerunt non eſſe omittendum, quòd Franciſcus videatur diſpẽſatus quoad dictam ætatem, cum fuerit narrata in mandato de prouidendo fel. rec. Paulo V. cum derogatione me-
13 dietatis iuriſpatronatus, fueritque conceſſum ex bonis inditijs puerilis ætatis, ex quibus verbis Papa ſaltẽ tacitè, diſpenſaſſe cenſetur ex congeſtis per Gabr. de præſumpt. concl. 8. nu. 1. & ſeqq.

Ex quibus Domini vtraque parte informante receſſerunt à deciſis.

R. P. D. BVRATTO

Iacen. Vicariæ. 29. Ianuarij. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Vicaria non cadit ſub reſeruatione reg. 8.*

2 *Prouiſio facta tamquam de reſeruato, cum non eſſet, eſt nulla.*

3 *Clauſula derogatoria non ampliat diſpoſitionem.*

4 *Narratiua vacationis in menſe reſeruato operatur, vt reſtringatur ad reſeruationem.*

5 *Clauſula, dummodo ad nos hac vice, qualificat totam gratiam.*

DECISIO XX.

STantibus deciſionibus in cauſa factis 30. Ianuarij præteriti, Vicariam de qua agitur pleno iure, & tam quoad temporalia, quàm ſpiritualia ſpectare ad monaſteriũ S. Ioannis de Pinna, ideoq. curam penes ipſum reſidere, & nudum exercitium penes Vicarium, & 25. Maij præteriti eandem Vicariam non cadere
1 ſub reſeruatione regulæ 8. ſed fuiſſe locum conſtitutioni fel. rec. Pij V. de Vicarijs, & ſic approbationi Ordinarij præuio examine, non autem concurſui, iuxta opinionem à Sac. Concil. Trid. Congregatione, & à Rota approbatam in deciſionibus relatis in d. dec. 25. Maij, & nouiſſimè in Vlixbonen. Concurſus. 1. Iunij præteriti coram R. P. D. meo Remboldo.

Et ſtante reſolutione eiuſdem Cõgregationis Illuſtriſſ. Conc. Trid. Interpretum facta, vtraque parte audita, de qua in ſumm. nu. 4. quòd d. conſtitutio Pij V. compræhendit Vicarias etiam erectas ante S. Conc. Trid. quodq. alia declaratio eiuſdẽ Congregationis relata per Garz. de benef. p. 9. cap. 2. nu. 311. & in d. dec. 25. Maij non pertinet ad hũc caſum, ſed ſolum ad congruam Vicario aſſignandam.

2 Dixerunt DD. fuiſſe nullum concurſum factum, ac etiam prouiſionẽ Apoſtolicam ſubſequutam de Vicaria vti de reſeruata tamquam fundatam ſuper falſa cauſa reſeruationis. Gemin. conſ. 15. ſuper d. dubio, verſ. ex quibus liquido conſtat, & conſ. 92. poſt princ. verſ. quia quotieſcumque. & verſ. & iſtud. idem dicit Rom. conſ. 335. num. 11. & 14. Simon, de reſeruat. q. 61. nu. 1. & fuit dictum in Oxomen. Archidiaconatus. 10. Martij. 1614. coram me.

Neque viſum fuit reſpectu prouiſionis Apoſtolicæ obſtare clauſu-
3 lam derogatoriam in ea adiectam, quia ſunt in exequutiuis, & ideo nõ ampliant diſpoſitionem. clem. 1. in fine. vbi omnes de præben. Caputaq. deciſ. 83. nu. 3. p. 1. cum alijs per Gonzal. ad reg. 8. gloſſ. 9. in annot. contra nullit. num. 243. & in ſpecie,
4 quòd narratiua vacationis in menſe reſeruato diſpoſitiuè facta operetur, vt gratia, & eius clauſulæ reſtringantur ad reſeruationem. Caſſad. dec. 5. nu. 3. de præb. Achill. dec. 1. eod. tit. & fuit dictum in Verdunen. Canonicatus. 19. Iunij. 1595. & in Romana Clericatus S. Petri. 27. Nouembris. 1602. coram bo. mem. Card. Pamphilio relatis per §. 4. proœm. n. 80.

Præterea per dictam clauſulam tollitur ſolum ius præſentandi ceſſantibus reſeruationibus Apoſtolicis,

cis,

cis, & indultum quòd nulli valeat prouideri de beneficijs spectan. ad collationem, seu quamuis aliam dispositionem Monasterij, sed non tollitur prædicta constitutio Pij V. quæ per viam legis emanauit, ex qua cōpetit ius præsentandi, seu nominādi etiam in mensibus reseruatis, vt in terminis dixit Rota in Tirasonen. Vicariæ S. Michaelis. 4. Decembris. 1595. coram Litta. & tradit Gonzal. ad reg. 8. gloss. 5. §. 3. nu. 72. & in simili casu fuit resolutum coram me in Calaguritana beneficij de Brantauilla. 13. Maij præteriti. Papa enim non cogitauit de præsentatione, vel nominatione competēti Monasterio in octo mensibus reseruatis, sed solum in quatuor ordinarijs.

5 Et denique quòd Papa noluerit prouidere nisi vti de reseruata clarè patet ex clausula illa, dummodo illius dispositio ad nos hac vice pertineat, quæ totam gratiam, & omnia in ea contenta qualificat, & restringit. Sim. de reser. d. q. 61. nu. 3.

Et ita fuit decisum solo Monasterio in contumaciam alterius partis informante.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI CAVALERIO.

Nolana Primiceriatus. 8. Nouembris. 1613.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus statùs attenditur.*
2 *Mensis fixus reddit collationem turbidam.*
3 *Collatio Papæ non mutat statum præcedentem beneficij.*
4 *Collegiata quæ dicatur.*
5 *Gratia concludenter iustificari debet.*

DECISIO XXI.

Licèt in hac causa bis fuerit resolutum cōstare de reseruatione huius primiceriatus, tamquam esset dignitas in Collegiata, ad effectum iustificationis gratiæ Fęlicis ex præcipuo fundamento vltimi status, cum fuerit vltimo loco tamquam talis collatus per Sedem Apostolicam, tamen, causa tertio loco proposita, Domini dixerunt recedendū esse à decisis; hoc enim fundamentum vltimi status visum fuit valdè

1 turbidum, nam vltima collatio facta fuit de mense Nouembris, qui, cùm sit semper Apostolicus, reddit colla-
2 tionem æquiuocam, & turbidam, & cum in ea adsit clausula, seu præmisso, seu alio quouis modo, nō potest dici, quòd sit facta potius ex capite reseruationis tamquam de dignitate in Collegiata, quam ratione
3 mensis. Vnde intrat benè regula, quòd collatio Papæ non immutat statum præcedentē beneficij. Achil. dec. 13. de iurep. in princ. Caputaq. dec. 189. in princ. p. 3.

4 Accedebat pręmissis dubietas probationum, An' ecclesia esset Collegiata, & an' haberet sigillum, & arcam communem, & esset descripta in catasto Episcopi vti Collegiata, & in ea concurrerent requisita, de quibus per Abbatem in c. nobis. nu. 8. de iurepat. Felin. in cap. accedentes. num. 2. de præscript. Feder. de Sen. cons. 61. & fuit dictum in Romana census. 2. Decemb. 1609. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Manzanedo.

Testes autem, qui dabantur erāt dubij, quia deponebānt de auditu, & eorum dicta elidebantur per alios testes ex aduerso examinatos, vltra visitationes Episcoporum, & literas Congregationis Illustrissimorum Cardinalium super Sac. Rit. ex quibus videbatur, quòd hæc ecclesia esset potius quædam Confraternitas, quàm Collegium.

Ex quibus Domini censuerunt, non esse probatam reseruationem ex hoc capite dignitatis in Collegiata, stante dicta turbiditate, & æquiuoco, & tamē certum est, quòd ad

ad effectum immittendi prouisum Apostolicum in executionem subrogationis gratiosæ contra prouisum ab Ordinario, & possessorem, in quibus terminis non versamur, non sufficit probatio æquiuoca, sed requiritur plena, & concludens iustificatio totius gratiæ. Put. dec. 265. lib. 3. secund. nou. impress. & fuit dictum in Oritana Archipresbyteratus. 28. Iunij. 1599. coram bo. mem. Pacem. & alias pluries resolutum. Et ideo Domini recesserunt à decisis.

R. P. D. BVRATTO

Burgi S. Donnini Præpositurae.
19. Decemb. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura quando non faciat fidem.*
2 *Et quæ requirat, vt fidem faciat.*
3 *Scriptura matrix quando fidem faciat.*
4 *Minuta præparata ad faciendum actum non probat actum.*

DECISIO XXII.

Cum q. D. Alphonsus Casalis præsentans, & præsentatus ab eo prætenderent pertinentiam iurispatronatus præpositurae de qua agitur à q. Polidoro antiquo de Pallauicinis vti illius descendens vigore quarundam antiquarum diuisionum exhibitarũ, & sub die 11. Maij. 1620. fuerat resolutum scripturam ad illã probandam exhibitam non esse in forma probante, & deinde exhibitæ fuerint compulsoriales cum iuribus, illarum virtute in partibus extractis ad corroborandam, & coadiuuandam fidem d. scripturæ dubitatum fuit: An iura compulsata essent in forma probante, & DD. negatiuè responderunt, Et quia pars D. Marchionis Pallauicini, & ab eo præsentati præcipuè insistebat super fide scripturæ, vt exaduersò prætenditur rogatæ, per q. Gabrielem Souicum Notariũ Mediolani de anno 1498. 26. Maij. continentis prætensas cõuẽtiones inter d. Polidorum, & alios de Pallauicinis in ea nominatos, de eligendo partes per Rolandum, vt
1 dicitur factas. Visum fuit DD. d. scripturam fidem non mereri ex infrascriptis.

Caret enim ferè omnibus perfectionibus, & requisitis enumeratis per glo. in l. generali. C. de tabul. lib. 10. & per Bart. in l. si quis ex argentarijs in repet. §. si initiũ. ff. de eden. & per Bald. in l. contractus. nu. 13. C. de fid. instr. & plenè per Bertazz. de claus. instrum. in proœm. nu. 7. & seqq. & per Rot. in Meleuitana hæreditatis. 9. Decemb. 1619. coram R. P. D. Verospio. & in Recanaten. successionis. 5. præsentis mensis corã me. nimirum nomine Papæ, seu Im-
2 peratoris, & anno Imperij, seu Pontificatus, loco, atque etiam loco loci, qui est necessarius, vt ex Specul. in tit. de instrum. edit. §. instrumentum. nu. 5. & Alex. cons. 59. nu. 5. lib. 2. & alijs latè comprobatum fuit in Romana legati. 28. Iunij. 1617. in Colonien. sponsalium. 9. Iunij anni præteriti. & in d. Recanaten. successionis coram me. Item descriptione testium, clausula, Actum, aut alia denotante rogitum Notarij requisitũ. §. nos autem. authen. de tabel. Card. Seraph. decis. 949. num. 1. imò caret quoque eiusdem Notarij subscriptione pariter necessaria. glos. in d. l. generali. & in auth. de instr. caut. §. sed si instrumentum. verb. adijciantur. cum alijs cumulatis per Bertazz. in d. proœm. num. 12. & in prædicta Recanaten. successionis coram me. vbi quod Rota, quicquid sit de signo, subscriptionem pro substantia instrumenti requirit, & ita obseruat.
3 Nec obstat, quòd ista scriptura sit matrix, & imbreuiatura reperta in filcia quadam aliarum rogationum authenticarum eiusdẽ Notarij, quæ propterea etiam absque subscriptio-

ne fidem faciat, aut saltem instrumentum in publicam formam ab ea sumi possit. Alex.cons.14.nu.16.lib.6. quem Rota sequitur, vt in decis. 250.nu.1.p.1.diuers. & 628.nu.1.& 2.par.2.in recent. Card.Seraph.dec. 888.902. & 909.

Nam omisso, an' d. scriptura reperta fuerit vel ne, in loco, & in rogitibus authenticis, supradicta conclusio procedit, quando talis imbreuiatura apparet perfecta, videlicet cũ clausula, Actum, testium inscriptione, & alijs denotantibus illius publicationem, ac rogitum Notarij, prout loquuntur omnes præallegati, & benè declarat Rub.Alex.cons.94. num.2. Paris. cons.27.nu.10. lib.2. Rolan.cons.32.nu.36.lib.2.cum relatis in eadem Recanaten. corã me. in prædicta verò scriptura, ne dum deficit d. clausula, Actum, &c. vt supra dictum est, itaut propterea nec aliquid probet, nec etiam possit ex ea sumi authenticum instrumentum. Castr.in l.si is qui. n.4.ff.de testam. Alex.d.cons.14.n.17. lib.6. sed etiã desunt omnia alia prædicta; imò amplius omnes clausulæ instrumentales solitæ, & consuetæ. Quin etiam nõ constat, eandem imbreuiaturã scriptam esse manu illius Notarij, qui de illa asseritur rogatus; imò contrariũ colligitur ex depositione duorum testium compulsorialium iuxta decimum interrogatorium; adeò vt inde saltem redderetur tanto magis necessaria eiusdem Notarij subscriptio iuxta tradita per Alex.d.cõs.14. nu.18. lib.6. & benè sentit Roland. d.cons.32.nu.36. vers. nam 1.lib.2.

4 Sed visum fuit DD. hic omnem planè cessare difficultatẽ, quia scriptura, de qua agitur, manifestè apparet potius minuta quædam præparata, quàm originalis imbreuiatura, seù matrix alicuius instrumenti stipulati, & perfecti. Nam vltra defectus clausulæ, Actum, & aliorum supradictorum, continetur in ea, dictum Polidorum pro tertia parte Caroli Episcopi hæredem approbare dictas diuisiones, vt infra, cum reseruationibus, conditionibus, & protestationibus infrascriptis, & tamen nec ibi, nec alibi in ea legitur approbatio d. Polidori, nec adsunt aliquæ eiusdem reseruationes, seù protestationes. Vnde actus remanet imperfectus, & scriptura ipsa fidem non meretur. Bart.in l.si is qui. 25. nu.3. vers.per ista dico. & ibi Castr. n.7.ff.de testã.Bal.in d.l.contractus. n.16.vers.2. modo. C.de fid.instru. Felin.in c.cum. P. tabellio. n.1.vers. primus est.de fid.instr.Butr.cõs.11. in princ. Ruin.cons.204. nu.9.lib.2. Card.Mantic.de tac.&c. lib.4.tit.3. nu.22. Bertazz.d.tract. de claus. instrum.in rub.num.6.in fin. Rot. in d. Recanaten. successionis coram me. imò Notarius immediatè post dicta verba, reliquit spatium in albo, ex quo clarè arguitur, quòd non habuit dictam scripturam pro perfecta, ex quo volebat aliquid aliud addere. Ideòq. illa multò minus fidem facit. Natt.cons.224.nu.2.vers.item militat. Bertazz. consil.ciuil.14.num.7. versic. & tãto minus. lib.1. Borgn. Caualc.dec.45.nu.10.versic. & spatium.par.1. & dec.29.nu.29.p.2. & fuit dictum in dd. Meleuitana hæreditatis, & Recanaten. successionis. Et quòd Notarius voluerit, & iuxta partium intentionem debuerit supramemoratas declarationes, & protestationes in d. albo scribere, apparet etiam ex alia posteriori scriptura promissionis Rolandi de releuando indemnem Polidorum simul compulsata, in qua clarè supponitur, in instrumento supradictarum conuentionum adesse insertas reseruationes, & protestationes eiusdem Polidori, vt in summ.nu.4.

5 Aliæ verò scripturæ simul cum eodem processu compulsatæ, videlicet, ratificationum Hieronymi Episcopi, & Antonij Mariæ, ac Octauiani hæredum pro tertia parte d. Caroli, necnon promissionis indemnitatis

nitatis factæ per Rolandum ad fauorem Polidori, & assertorum cõpromissorum videbantur DD. pariter difficultatem pati, cum in illis desiciat nomen Pontificis, seù Imperatoris, & anni Pontificatus, vel Imperij, necnon subscriptionis Notarij cum sint manu aliena conscripta, quæ ex prædictis sunt necessaria.

Et ita decisum parte D. Marchionis, & ab eo præsentati tantùm informante, pluries monito, ac citato præsentato à D. Casali.

R. P. D. VEROSPIO

Asculana Iurispatronatus. 24. Februarij. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. donatione transfertur.*
2 *Et ex obseruantia donationis cessat dubium.*
3 *Nec in tali donatione requiritur insinuatio.*
4 *Donatio iurispatr. facta compatrono valet sine Episcopi consensu.*
5 *Ordinarij consensus præsumitur ex donationis effectuatione.*
6 *Iuspat. hæreditarium quando dicatur.*
7 *Et in dubio potius præsumitur hæreditarium.*
8 *Quasi possessio iurispat. non præseruatur ex actu nullo.*
9 *Clausula, pro se, &c. pro filijs hæredibus, & successoribus extenditur.*

DECISIO XXIII.

PIerotius Pica, & litis consortes, contra decisionem coram me, sub die 18. Maij præteriti factam excipiebant, non esse Iosephi gratiã iustificatam, quia cum iuspatronatus de quo agitur, ad tres familias pertineret, nimirum de Antheis, Falconerijs, & Catalinis, dici non poterat Iosephus à medietate patronorum, sed à tertia solum parte præsentatus, cum illum Falconerij tantùm præsentassent, ad quam tollendam exceptionem, vltra deducta contra familiam de Antheis, fuit pro parte Iosephi productum instrumentũ donationis de tertia parte huius patronatus ad fauorem Vincentij Falconerij factæ per Balthassarem de Catalinis, & per hoc Falconerij, cum prætenderent saltim in omnem casum duas ex tribus partibus sibi cõpetere, causa denuo per me proposita, & ommissa discussione respectu familiæ de Antheis, visum particulariter fuit de iuribus huius donationis, quam Domini validam esse censuerunt, & per consequens fuit
1 prima decisio confirmata: Constat enim ex iuribus productis, Balthassarem de anno 1541. donasse partẽ in isto iurepatronatus sibi competentem Vincentio Bernardini alterius compatroni filio, necnon Falconerios, in prætensione de anno 1608 fuisse vsos dicta donatione, & sic quasi possessionem acquisiuisse: Abb. consil. 54. nu. 2. versic. sed per præsentationem. lib. 1. Dec. consil. 134. nu. 1. cum alijs in decisione allegatis.

Non obstat, donationis instrumentum non esse in forma probãti: Nam vltra quod ante motam litem de anno 1585. fuit illud à Notario in officio Archiuistæ successore exẽplatum, vnde dicitur probare. Felin. in cap. cum P. Tabellio, de fide instrum. Caputaq. dec. 101. nu. 3. p. 2. Seraph. dec. 1481. Cessat nihilominus
2 obiectum ex obseruantia eiusdem donationis, vt dixi, de anno 1608. subsecuta. Bald. consil. 400. nu. 5. lib. 4. & consil. 402. nu. 9. lib. 5. Aym. cons. 101. nu. 4. Grammat. dec. 106. nu. 9. Rota dec. 375. nu. 4. p. 1. diuers.

Non obstat solemnitatis defectus, cum in donatione Iudicis decretũ, & insinuatio, iuxta Marchiæ consti-
3 tutionem, non interuenerint, dicta enim constitutio locum non habet in iurepatronatus, sicut neque in alia

re spirituali, vel spiritualitati annexa. Lambert. de iurepat. par. 1. lib. 2. 4. quæst. princip. art. 9. nu. 7. Seraph. dec. 424. Honded. conf. 20. lib. 2. & fuit sæpius decisum.

4 Nec pariter obstat, Episcopi assensum non interuenisse, quia cum versemur in donatione per patronū alteri compatrono facta, dictus assensus non fuit necessarius. gloss. 1. vers. sed potest dici. in cap. nemini. vbi Bellam. in princ. 16. q. 7. Castr. in l. voluntas. nu. 5. C. de fideicom. vbi Ias. num. 8. & in l. qui Roma. §. duo fratres. nu. 76. vbi Rip. nu. 87. vers. 4. facit. ff. de verb. oblig. Lambert. de iurepat. 2. par. 1. lib. 1. quæst. princip. art. 12. per tot. Caputaq. dec. 131. p. 2. Achil. dec. 10. de iurepatr. Paris. de confid. q. 28. nu. 184.

5 Et in omnem euentum, stante donationis effectuatione, præsumitur Ordinarij consensus interuenisse. Lambert. de iurepat. 2. p. primi libri. 1. quæst. princ. art. 8. Franc. Marc. decis. 473. nu. 3. p. 1. Dec. conf. 639. nu. 3. & seq. Tanis dec. 20.

Non obstat, donantem filio suo præiudicare non potuisse, tamquam iuspatronatus esset gentilitium, nam ex præsentationibus de anno 1523. & 1608. quæ sortitæ fuerunt effe-
6 ctum, apparet, nonnullos patronos hæreditario nomine præsentasse, & postea cum fœminæ vnà cum earum descendentibus, admissæ fuerint ad præsentandum, vt ex præsentatione de anno 1612. facta colligitur, satis dicitur iuspatronatus hæreditarium. Rocch. de iurepat. verbo, competens alicui. nu. 2. Peregr. conf. 33. nu. 4. & seqq. lib. 1. & fuit dictum in Florentina de Ricasulis. 10. Martij. 1603. & 12. Februarij. 1604. coram Illustriss. Lancellotto.

Nec refert, Odoardos de anno 1608. sine hac hæreditaria qualitate præsentasse; dicta enim præsentatio, vt firmatum fuit in decisione, tamquam ignorantibus Falconerijs emanata, nullius fuit roboris, & momenti. Calderin. conf. 6. de cau. poss. & propr. vnà cum alijs in decisione allegatis.

7 Accedit, si qualitas istius patronatus dubia redderetur, tunc illud potius hæreditarium, quàm gentilitium esse præsumendum. Innoc. in rubr. de iurepat. nu. 4. Abb. in c. cum seculum n. 5. eod. tit. Ruin. conf. 108. nu. 11. lib. 5. Couarr. var. resol. lib. 2. cap. 18. nu. 7. Aret. in c. significauit. nu. 30. vers. 3. sed posito. de testibus. Dec. conf. 149. nu. 1. vers. siue etiam. Paris. conf. 48. n. 9. lib. 4. Gabr. conf. 196. nu. 5. lib. 2. Peregr. conf. 33. nu. 10. lib. 1.

8 Nec valet dicere, iuspatronatus abdicatum non fuisse ab Anuncio donantis filio, qui non obstante huiusmodi donatione per præsentationem de anno 1585. suam quasi possessionem conseruauit. Nam cum ille seorsum à Falconerijs, & ipsis ignorantibus, præsentauerit sibi præseruare non potuit quasi possessionem. Abb. in c. cum ecclesia Sutrina. nu. 25. & ibi Ripa nu. 64. de caus. poss. & propr. Caputaq. decis. 342. par. 2.

Altera eiusdem præsentatio de anno 1608. apparet reiecta, cum ille ius non haberet.

Non obstat, Balthassarem ius suū, non autem filijs, & successoribus cōpetiturum donasse, quia contrarium in donationis instrumento legitur,
9 ibi, donauit pro se, &c. quæ clausula pro filijs hæredibus, & successoribus extenditur. Seraphin. decis. 703. num. 2.

Quod iuri pariter congruit, cum donatio ad hæredes donatarij sit transitoria. Soccin. iun. conf. 79. nu. 4. lib. 2. Rota dec. 17. de iurepatr. in antiq. nu. 5. & 6.

Ex quibus firmatum fuit, à decisis non esse recedendum.

REVE-

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Maceraten. Iurispatronatus. 15. Decembris. 1625. & prima Iulij. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Gratia non potest canonizari, nisi sit iustificata.*
2 *Iuspat. transit ad haeredem vniuersalem, non ad institutum in re certa.*
3 *Filij substitutae veniunt, si vocati sint haeredes, & successores.*
4 *Iuspatr. non transit in fideicommissarium, & quare.*
5 *Domus appellatione venit pronepos testatoris ex fratre.*
6 *Quasi possessio allegata debet iustificari.*

DECISIO XXIV.

FVit resolutum, sententiam de partibus esse iniustam, & sic nō constare de re iudicata; nam gratia
1 Valentini non poterat canonizari, cū non fuerit iustificata, prout de iure requirit. Verall. dec. 27. nu. 3. par. 1. Primo quoad iuspatronatus, cum nō constet Iulium, qui illum praesentauit esse patronum, cum testator solùm legauerit scut. 500. Antonio eius patri, in quibus illum instituit mandans, vt de suis bonis, & super illis, nec aliquid amplius petere, aut habere possit. Sed constat, alios fuisse patronos, videlicet Archiepiscopum Amalphytanum fratrem testatoris, qui fuit haeres institutus, & cū ipse obierit praedefuncta Ginebria eius sorore, & superstite Octauia alia sorore, quae dicto Archiepiscopo fuerunt substitutae, filij Octauiae sunt patroni, non autem praedictus Iulius, cum testator voluerit, quòd altare erigendum sit de iurepatronatus dicti Testatoris, & suorum haeredum, ac successorum in perpetuum, & sic
2 cū Archiepiscopus fuerit haeres vniuersalis, ad ipsum spectabat iuspatronatus, non autem ad Antonium institutum in re certa. Lambert. de iurepat. lib. 1. p. 2. q. 2. art. 16. num. 6. & seqq. & per consequens cum sint vocati haeredes, & successores, veniunt filij dictae Octauiae substitutae,
3 qui in hoc casu veniunt appellatione successorum, cum testator filios non haberet; nam etsi verum sit, quòd iuspatronatus trāseat per successionem in haeredem vniuersalem, non
4 autem in fideicommissarium. Bart. in l. quia perinde. verb. restituta. per illū textum. ff. ad Trebellian. Bald. in l. fin. nu. 48. versic. si haereditatem. C. de edict. diu. Hadr. toll. tamen haec conclusio procedit in terminis simplicis fideicommissi facti à Testatore super eius haereditate, & bonis ex praesumpta illius voluntate, vt apud primum haeredem honorificum iuspatronatus remaneat, vt explicat Couar. var. lib. 2. c. 18. nu. 8. post medium. vers. posteriori autem rationi. quae praesumpta mēs fundatoris cessat in casu isto, ex quo voluit, quòd capellanus in perpetuum praesentetur ab haeredibus, & successoribus ipsius testatoris, qui successores in hoc casu sunt dicti instituti, vt supra dictum est.
5 Non obstat, quòd Testator vsus fuerit praedictis verbis, scilicet, quòd sit de iurepatronatus domus dicti Testatoris, & suorum haeredum, ac successorum, & sic appellatione domus veniat dictus Iulius, cum sit pronepos Testatoris ex fratre, quia secus dicendum in hoc casu, in quo nomine domus venit ipse Archiepiscopus frater, ac etiam venire possunt secundùm mentem testatoris sorores substitutae, cum verba non repugnent, & mens clara alibi in fundatione colligatur; cum loquēs de capellano praesentando dixerit, fundator qui capellanus tàm in primo loco, quàm alijs in perpetuum nominatus sit ab haeredibus, & suc-

cessoribus ipsius Testatoris nulla habita ratione domus. Et rursus cum voluerit aliquem nominari de domo in dignitate ecclesiastica constitutum, & si ille non adfuerit, religiosum, & subdit: Si recusasset tale onus acceptare, tūc deputari debeat capellanus ab hærede, & hæredibus, ac successoribus ipsius Testatoris.

Secundo. Principaliter gratia nō fuit iustificata in eo, quo fuit narratum Valentinum esse præsentatum à medietate patronorum existentium
6 in quasi possessione præsentādi, quæ possessio non iustificatur, prout debet iustificari, vt in puncto fuit resolutum in causa Asculana iurispatronatus 18. Martij. 1616. coram bo. mem. Card. Sacrato.

Et ita conclusum coram bo. me. Vbaldo prædicta die 15. Decēbris, qui morte præuentus decisionem non extendit. Et ego in eius locum suffectus facto verbo cum DD. dicta die 1. Iulij præfatam resolutionem extendi.

R. P. D. BVRATTO

Aretina Capellaniæ. 18. Maij. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, verificato prius, quòd sit ex fundat. vel dot. veras probationes requirit.*

2 *Præscriptio quando dicatur interrupta.*

3 *Et quando deducatur tempus prouisionis Apostolicæ.*

4 *Patroni quando censeantur habuisse ratam prouisionem contra se factam.*

5 *Prouisio facta de beneficio tamquam de libero sine mentione iurispatr. excludit iuspat.*

6 *Tempus litis est deducendum in præscriptione.*

7 *Lis non dicitur finita ex sententia non executa.*

8 *Iuspatr. probatur ex præsentationibus excedentibus centum annos.*

9 *Enunciatiuæ debent esse supra centum annos ad probandum iuspat.*

10 *Enunciatiua vnica non releuat.*

11 *Nec quæ procedit à personis prætendentibus interesse.*

12 *Testis de fama deponens ex auditu non probat.*

13 *Quasi possessio quadragenaria præsentandi non probatur ex vnica præsentatione.*

14 *Sententia Episcopi iniusta non nocet ecclesiæ, seu successori.*

DECISIO XXV.

AD docendum de iurepatronatus laicorum capellaniæ controuersæ SS. Matthæi & Catharinæ de Floriano pro Marcello adducebantur. Primò præsentationes (vt supponebatur) continuatæ centū, & vltra annorum effectum sortitæ. Secundò, enunciatiuæ similiter (vt supponebatur) antiquissimæ, habentes vim famæ, & testes de fama, cum quadragenaria. Tertiò, duæ declaratoriæ d. iurispatronatus, videlicet, vna Ordinarij Aretini: altera verò Episcopi Fesulani delegati Apostolici, mediante sententia diffinitiua, quæ (vt dicebatur) transiuerat in iudicatum.

Quibus tamen non obstantibus censuerunt DD. non constare de iurepatronatus, non enim videbatur satisfactum Conc. Trident. minusq.
1 clausulæ appositæ in gratia Apostolica Marcelli, videlicet, verificato prius, quòd dicta capella esset de iurepatronatus ex dotatione, vel fundatione, quæ requirit veras, & concludentes probationes, vt tenuit Rota in Salernitana Rectoriæ. 22. Maij. 1591. corā bo. me. Card. Pamphilio. quæ vera fundationis, vel dotationis probatio non adest.

Nam quantum ad primum centenariæ, illa excluditur, quia subducenda sunt duo tempora. Primum, vide-

videlicet, prouisionis Apostolicæ Pauli III. del 1535. vti de libera ex causa resignationis in eius manibus ad fauorem Venturini, qui superuixit vsque ad annum 1554. & sic capellania fuit possessa in statu libertatis per annos 19. consequenter d.
2 tempus de medio deducitur, sicuti aliàs in incorporalibus interrumpitur præscriptio, quando ille contra quem præscribitur impedit præscribentem vti seruitnte. l.sequitur.§.si via.ff.de vsucap. Bart. in l.naturaliter.in fin.vers.quæro.ff. eod.Butr.& Abb. in c.illud.col.fin. de præscript. Balb.in tract.de præscript.q.4.n.40. & seqq.

3 Et quòd deducatur tempus prouisionis Apostolicæ, tenuit Rota in Vrbinaten. parochialis. 1. Ianuarij. 1553. coram Augustino, quæ est decis. 1. de præscript. aliàs 25. inter manuscrip. Guidob. & in Bracaren. Monasterij.19.Decemb.1597. corã bo.me.Penia, & in Neapolitana Rectoriæ.19.Decemb.1608.coram Reuerendiss. Attrebaten. relatis etiam per Gratian. discept.310. nu.83. & in Tirasonen. iurispræsentandi. 21. Octobris. 1594. coram bo. mem. Litta.

4 Nec visum fuit applicari dilemma, quòd aut patroni habuerunt notitiam d. resignationis, & prouisionis Apostolicæ, & censentur illã ratam habuisse,imò expressa videtur inducta ratificatio ex præsentatione per eos facta per mortem d. prouisi Apostolici de anno 1601. vt tenuit Rot. in dec. coram Fabio, & Tano, relatis per Paris. de resignat. lib. 7. quæst.4.nu.28. vers.limita 2. aut nõ habuerunt notitiam, & non censetur illis illatum præiudicium, quia hæc procederent supposito iurepatronatus de d. tempore prouisionis Apostolicæ, tunc enim intrat disputatio, An resignatio, & prouisio etiã Apostolica sustineatur, spretis patronis, de quibus latè per Paris. d.q. 4. per tot. & præsertim. num.16. & seqq. Hic autem dubitatur de iurepatronatus, & agitur de illius probatione, & an tempus d. prouisionis apostolicæ sit subducen. vel computan. Et ex sumpto bullæ d.prouisio-
5 sionis exhibito cessat difficultas,quia capellania fuit resignata, & prouisa tamquam libera sine aliqua mentione consensus patronorum,de quo facta fuisset mentio, prout facta fuit in prouisione Iulij II. vel consensus suisset præseruatus, aut illi derogatum, prout fit de stylo, vt per Paris. d.q.4. nu.31. & nu.59. & cum præsentatio non sit enunciata in literis Papæ eam alleganti incumbit onus probandi, quòd facta fuerit. Rebuff. in praxi p.3. signat. §. necnon iuripatronatus.nu.15.

6 Aliud verò tempus subducen. est litis super statu d. capellaniæ, quæ orta est de anno 1601. de tempore obitus Gammurrini instituti ad præsentationem del 1554. indubitatũ est enim tempus litis esse deducen. tàm in testibus, quàm in instrumentis cum ambigitur, An sint de antiquo, iuxta Rot. obseruantiam, de qua Seraph.dec.76.nu.2.sic tempus litis esse deducen. ex decennali fuisse decisum coram Bubalo. testant. Modern.de resign. benef. lib.3. q. 6. nu.60.& facit Bart.in l.nec bona.C. de long.temp.præscr ip.cũ cumulatis per Rimin. iun. cons.86. nu.6.lib.1. cons.205.nu.22.& 23.lib.2.& cons. 242.nu.165.lib.3.

7 Non obstat, quòd lis dicatur terminata per sententiam Episcopi Fesulani del 1604. quæ (vt supponitur) transiuit in iudicatum ob non interpositam, vel prosequutam appellationem, tum quia d. sententia non solum non iustificatur ex actis, sed hodie detegitur iniusta: tum etiam quia lis non potest dici finita non executa sententia, nec subsecuta possessione ad fauorem Marcelli. Sarnen.reg. de annal. q. 44. Pur. dec.30.lib.2.Lancellot. de attentat. cap.4.in præfat.nu.230.Rota in Salaman-

lamantina Capellaniæ del Voto. 2. Aprilis, & 5. Iulij del 1593. coram Card. Pamphilio. Et ipsemet Marcellus præuia narratiua d. litis cœptæ del 1601. obtinuit se subrogari ad eiusdem litis, & causæ prosequutionem, & nunc venit vti subrogatus cum clausula, constito,&c. quæ proinde ad tempus d. litis refertur.

Cum itaque non exhibeatur præsentationes continuatæ per spatium centum annorum, non potest dici
8 constare de iurepatronatus, quòd non probatur ex præsentationibus, nisi excedat centum annos. Archid. in c.vnico.nu. 10.post med.vers.vnde quamuis aliquis.de iurepat.in 6. vbi Gemin.nu.6. & Franc.nu.5.Cassad.dec.2. nu.3. post med. vers. ita iuspatr. de probat. Mohed.dec.3.de iurepatr. Rota coram Orano in Firmana iurispat.1.Martij.1591. & coram Gypsio in Barchinonen. Vnionis. 5.Decembr. eiusdem anni, & in Neapolitana Capellaniæ corã Cardinali Lancelloto seniori.29.Ianuar. 1571. & in eadem coram Reuerendiss. Atrebaten.19.Decembr.1608.

Nec applicatur dec. in Florentina Canonicatus.11.Decemb. præteriti coram me. in qua deficiebant tantum nouem menses, & tot alia concurrebant, vt in ea.

Minus visum fuit subsistere secundum fundamentum super fama ex enunciatiuis antiquis, & Testibus cum quadragenaria.

9 Quoad enunciatiuas, quia illæ debent esse supra centum annos. Rota dec.288.ante nu.1.vers. 2.quia. & apud Card.Seraph.dec.507.nu.1. & in Sutrina S. Angeli. 13. Martij. 1588.coram Card. Platto. & subducto dicto tempore litis non adest cursus centum annorum.

10 Secundò, enunciatiua Iulij II. est vnica, quæ non releuat. Aretin. in cap.cum causa.nu.22.in fin.vers.debet etiam.de probat.Rot.decis.185. nu.1. & 2.par. 1. diuers. etiamsi sit Papæ. Rot.dec.388.nu.1. & 2, p. 1. & dec.389.n.1.p.2. diuers. vbi Rot. ita intelligit dec.Achil.7.de iurepat. quæ est in terminis nostris.

Nec sunt attendendæ enunciatiuæ, videlicet, vna de d. anno 1508. 18. Aprilis consensus præstiti prouisioni Apostolicæ, & reseruationi pensionis, quia vltra quòd in d. consensu non enunciatur iuspatronatus,
11 huiusmodi enunciatiua processit à personis prætendentibus interesse, quæ ideò non suffragatur. Loffred. cons.44.nu.6. Achil.dec.5. de iurep. Card.Seraph.dec.1189.nu.3. & fuit dictum in Sutrina Beneficij.10.Decemb.1587.coram Card. Pamphil. & in Sabinen. Iurispatr. 6. Martij. 1595.coram bo. mem. Penia.

Alia verò Vicarij Arretini executoris apostolici dictarum literarum Iulij II. non affirmat, imò non obstan. affirmatiua Iulij II. *reuocat in* dubium iuspatronatus, quia dicit, accedente consensu Nicolai, &c. asserentis se patronum d. capellaniæ, nec sunt supra centum annos deducto tempore litis, vt dictum est.

12 Quoad Testes de fama, quia primus deponit de simplici auditu, & sic non facit in terminis nostris. Cassad.dec.3.nu.1.vers.non enim dicit. de probat. Veral.dec.128.nu.2.p.2. nec deponit ante motam litem. Verall. d.dec.128. nu.3. Secundus explicitè non deponit de fama, solòm iuxta 20. interrogatorium implicitè, sed per verba, *si diceua, & passaua la voce*, non autem per verba fuit, & est. Tertius verò non nisi per verba præsentis tẽporis. Card.Seraph. dec.1075. nu.2. & 1231.nu.1. Rot. in Nullius Archipresbyteratus. 2. Maij.1588.coram Card.Pamphilio. & aliàs passim, & sic ad peius non remaneret, nisi Quartus, qui tamquam vnicus nihil faceret.

13 Quoad quadragenariã quasi possessionem præsentandi, quia vnica adest præsentatio, de anno 1554. vnus ex DD. dicebat non sufficere, etiam admissa probatione famæ, motus

motus auctoritate. Modern.Hisp.de benef.p. 5.c.9.nu.97.

Non obstat tertium, & vltimum, de duabus declaratorijs, nam prima Ordinarij Arretini del 1508. de qua supra dictum est, non meretur allegari, cum Vicarius nihil affirmauerit, sed dubitatiuè enunciauerit ius-
14 patronatus: Sententia verò Episcopi Fesulani, de qua supra, detegitur notoriè iniusta, nec nocet ecclesiæ, nec successori. Verall.dec.128.n.4. par. 2. Rot. in Romana Parochialis. 30. Ianuarij. 1600. coram Corduba. & in Pampilonen. Beneficij. 4. Iulij. 1614. coram R. P. D. meo Remboldo, maximè quia non constat, illam fuisse latam adhibita causæ cognitione, & iuxta formam à Concilio præscriptam, nec citato procuratore mensæ Episcopalis. Card. Seraph. dec. 1395. nu. 7. & in d. Romana coram Corduba. Et denique est lata in lite, de qua agitur inter defunctum, & Marcellum nunc in illius ius subrogatum. Et ita, &c.

R. P. D. DVNOZET

Lucana Iurispat. 26. Iunij. 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. personarum priuatarum probatur, vel ex centenaria, vel ex quadragenaria concurrentibus adminiculis.*
2 *Iurispat. probatio, quæ excludat præsumptam ecclesiæ libertatem.*
3 *Iurispatr. existentia probatur per instrumentum secutæ institutionis.*
4 *Præsentationis effectuatio quomodo probetur ex possessione longæua. & nu. 8.*
5 *Iuspatr. quoad possessionem quomodo probetur ex actis visitationum.*
6 *Institutio quando probata dicatur.*
7 *Institutio præsumitur data beneficij possessione.*
9 *Prouisio Apostolica non mutat statum beneficij, & quando.*
10 *Clausula, dummodo ad nos hac vice, stante derogatione iurisp. seu mentione, excludit statum libertatis ecclesiæ.*
11 *Scriptura supplet probationem alterius scripturæ.*
12 *Visitationes* Episcoporum *quando probent iuspatr.*
13 *Iuspat. quando probetur per testes de publica voce, & fama.*
14 *Enunciatiuæ antiquæ quando probent iuspat.*
15 *Iuspat. quando probetur ex armis & insignijs in ecclesia appositis.*
16 *Insignia sua quis non solet apponere super re aliena.*
17 *Denominatio multum iuuat ad probandum iuspat.*
18 *Probationes imperfectæ simul iunctæ concludenter probant.*
19 *Probatio per coniecturas, & inditia quando sufficiat.*
20 *Notarij attestatio de actu præterito quando probet.*
21 *Episcopi instituentis attestatio quando sufficiat.*
22 *Iurispat. pertinentia facilè probatur, data existentia iurispat.*
23 *Dictio, prædictum, identitatem denotat.*
24 *Instituo, & confirmo passim vt synonima sumuntur.*
25 *Prouisio intermedia quando præsumatur facta ab ijsdem patronis.*
26 *Iurispat. vsurpatio non præsumitur in potente non habente iurisdictionē.*
27 *Sententia lata non super statu beneficij patronis non obstat.*
28 *Sententia lata contra præsentatum patronis non nocet.*
29 *Descendentia quando non sit probanda.*

DECISIO XXVI.

INtroducta nuper lite corā Episcopo Lucano, & postmodum deuoluta ad Rotam, mihiq. commissa inter DD. Podios asserentes præsentationem, & iuspat. ecclesiæ S. Laurentij de Podio ad ipsos spectare, præ-

præsentatumq. ab ipsis esse instituēdum stante nullitate, & inualiditate vnionis, & Collegium beneficiatorum ecclesiæ Cathedralis Lucanæ prætendens d. ecclesiam de tempore vnionis fuisse liberam, cum totum fundamentum actionis DD. Podiorum consisteret in probando iurep. quòd esset familiare, & gentilitium contendebant, ideò de ordine Rotę dubitaui, vtrum probaretur d. ecclesiam fuisse ab antiquo iurispatr. seruituti obnoxiam, cum aliàs de iure præsumatur libera, quo dubio proposito DD. vnanimiter responderunt, constare de iurepatr. vsque ad annum 1514. reseruando, vt particulariter videretur, vtrum postea mutauerit statum, vel per vnionem, vel alio modo.

Præcipuum decisionis fundamētum illud fuit, quòd tàm Illustrissimi Interpretes Sacri Concilij, quàm decisiones Rotales ad probandum iuspat. in personis priuatis, vnum ex
1 duobus requirunt, videlicet, aut possessionem præsentandi in patronis continuatam per centum annos, vel per 40. cum concurrit cum quadragenaria possessione publica vox, & fama, vel aliæ præsumptiones, quæ vim habent famæ, vt patet ex pluribus declarationibus Sacri Concilij, & decisionibus Rotæ relatis in vna Fanen. Capellaniæ coram bo. mem. Penia. 27. Iunij. 1608. quæ sequitur opinionem Baldi in l. cum super. C. de rei vendic. Cassad. dec. 2. nu. 4. & seqq. de probat. Achill. decis. 6. de probat. Put. dec. 60. in fin. cū multis alijs decisionibus cumulatis in vna Lucana iurispat. 7. Maij. 1604. coram R.P.D. meo Decano.

2 In hac autem facti specie visum fuit non solum adesse vnum ex supradictis requisitis, quòd sufficeret ad probandam intentionem Podiorum, sed omnia requisita simul concurrere, videlicet, possessionē plusquam centenariam, præsentandi publicam vocem & famam probatam, enunciatiuas antiquissimas, vnà cū alijs coniecturis vehementissimis, de quibus infra, quæ omnes simul iunctæ indubitanter probāt in antiquis iuspatr. excluduntq. totaliter præsumptam ecclesiæ libertatem, cum probatio penitùs præsumptionem tollat.

3 Et primo considerarunt DD. existentiam iurispat. probari per instrumentum de anno 1358. in quo apparet presbyterum Ioannem Cellinum vti electum à patronis ecclesiæ S. Laurentij de Podio præuia edictorum appositione fuisse à Vicario Episcopi in possessionem immissum, qui quidem Ioannes vti rector postea locauit bona d. ecclesię, ex quibus de eo tempore constat eū fuisse institutum, possedisseq. d. beneficiū. Cald. cons. 12. de iurepatr. Rot. dec. 147. p. 1. diuers. quòd sine dubio eo tempore constitutum erat in statu seruitutis, cuius continuatio probatur ex eo, quòd de anno 1382. constat Episcopum visitasse d. ecclesiā, & ibi inuenisse presbyterum Colam rectorem, & DD. Podios patronos, quibus Episcopus mandauit, vt cōficerent inuentarium bonorum ecclesiæ, vnde resultat magnus fumus seruituris ecclesiæ concurrente alio instrumento, in quo dictus Colus rector vnà cū Stephano Podio operario locauit certas terras, quæ erāt communes inter rectorem, & operarios d. ecclesiæ.

4 Secundo ponderarunt DD. præsentationem factam de anno 1390. prima Octobris. vacante enim d. ecclesia per mortem d. Coli patroni Podij simul congregati præsentarūt presbyterum Leonardum quondam Gaducci de Podio absentem, qui præsentationem de se factam acceptauit die sequenti, & licèt non doceatur de institutione, tamen effectuatio præsentationis satis probari videtur ex multis actibus subsequētibus: Primo ex possessione longæua 36. annorum, cum de d. ecclesia d. Leo-

d. Leonardus fuerit prouiſus anno 1390. eamq. per aſſecutionem alterius beneficij dimiſerit anno 1426.

5 Secundo ex viſitationibus medio tempore factis anno 1399.& 1424. In prima enim legitur, Vicarium requiſiuiſſe D. Leonardum rectorem, eiq. præſcripſiſſe, vt doceret de legitima inſtitutione: In ſecunda verò poſt 25. annos interroganti Epiſcopo d. Leonardus reſpondit, ſe eſſe electum à patronis, & confirmatum ab Epiſcopo Ioanne, quem ex ſcripturis publicis conſtat tunc temporis, ſcilicet de anno 1390. fuiſſe Epiſcopum Lucanum, quæ viſitationes ſatis comprobantur per inſtrumentum celebratum anno 1401. in quo idem Leonardus rector, vnà cũ DD. de Podijs admiſſus fuit ad vendendum certum caſalenum ſpectans ad d. eccleſiam, in qua venditione interuenit decretum Vicarij, qui biennio ante in actu viſitationis eidem rectori præſcripſerat, vt infra menſem exhiberet ſuam inſtitutionem, vt ſupradictum eſt, quòd numquam factum fuiſſet, niſi patroni d. Leonardum præſentaſſent, eumq. Epiſcopus inſtituiſſet, ex quibus omnibus, ſtante maximè quòd in Synodo generali vti rector comparuit, eandemq. eccleſiam de anno 1426. dimiſerit, viſum fuit, inſtitutionem ſatis

6 ſufficienter probari, licèt de expreſſa non doceatur ex vulgari iuris regula, probatis extremis media præſumi, quàm in hac materia iuriſpat. admiſit Rota dec. 11. nu. 2. de iurepat. & Felin. in c. poſt ceſſionem. num. 13. verſ. quod autem alias de probat. vt in ſimili data poſſeſſione

7 beneficij præſumi inſtitutionem, tradit Dec. conſ. 409. nu. 10. Bald. in l. ſiue poſſidetis. in 4. oppoſit. C. de probat. Rota in Auriacen. iuris nominandi coram R.P.D. meo Buratto, quæ eſt dec. 694. par. 2. in recent. nu. 3.

8 Tertio, exhibita fuit præſentatio facta de anno 1426. d. eccleſiæ vacantis per dimiſſionem d. Leonardi in fauorem Philippi Ioannis, cuius effectuatio ſimiliter probatur ex appoſitione edictorum, quæ ex libris Epiſcopatus reperitur facta, & ex venditione facta ab ipſo vti rectore cuiuſdam nemoris, & melius ex longæua poſſeſſione iſtius Philippi, à quo poſtmodum de anno 1470. in manibus Papæ, fuit facta reſignatio ad fauorem cuiuſdam Michaelis, quem eiuſdem eccleſiæ poſſeſſionem adeptum fuiſſe conſtat ex viſitatione Epiſcopi facta de anno 1477. in qua comparet Andreas de Podio vnus ex patronis, vnde intrat conſil. Oldr. 229. toties à Rota canonizatum, quòd habere locum in reſignatione cenſuit Rota in vna Vicen. beneficij. 16. Ianuar. 1608. corã Card. Ludouiſio. Vltra hanc poſſeſſionem

9 præſentandi patronorum per 116. circiter annos probatam dantur tres ſubſequentes prouiſiones Apoſtolicæ, quæ non ſolùm non mutant ſtatum, vt eſt notorium, ſtantibus clauſulis ordinarijs apponi ſolitis (dum-

10 modo collatio ad nos hac vice pertineat) ſed potius excludunt ſtatum libertatis eccleſiæ, cum in bullis, aut adſint derogationes iuriſpatron. aut ſaltem de hoc iure patronorum in ſupplicationibus fiat mentio appoſita clauſula, ne prouiſi teneantur in literis expediendis facere mentionẽ iuriſpatr. & quamuis reſignatio prima facta per Philippum non contineat expreſſam mentionem d. iuriſpatr. cum ipſe fuiſſet prouiſus de d. eccleſia vti præſentatus à patronis de anno 1426. vt ſupra firmatum eſt, dicendum eſt neceſſariò, aut ipſum noluiſſe fraudare patronos de ſe benemeritos iure ſuo, aut ſaltem nõ potuiſſe reſignando liberè præiudicare dictis patronis, niſi ſpecificè doceretur nouo ſuperueniente titulo mutaſſe ſibi cauſam poſſeſſionis, quòd nullibi probatur, immò vrgent præſumptiones in contrarium, & quatenus in aliquo deficerent probationes

bationes continuatarum præsentationum, tot tamquam vrgentes dãtur præsumptiones, quibus stantibus nullus superest dubitationi locus, cũ
11 nouum non sit vnam scripturam supplere probationem alterius. Bart. in l. de ætate. nu. 7. in fine. ff. de minor. Aym. cons. 231. nu. 12. & primo
12 ponderatæ fuerunt visitationes antiquissimæ Episcoporum de annis 1382. 1424. 1477. & 1489. in quibus non solum ista ecclesia enunciatur de iurepat. familiæ DD. Podiorum, sed ipsimet Episcopi in actu visitationis eos agnouerunt, vt patronos, iniungendo illis, vt vnà cũ rectore inuentarium omnium bonorum ecclesiæ conficerent, cui assertioni Ordinarij multum deferri solet in hac materia, in qua agitur de illius præiudicio. Rot. dec. 11. num. 1. de iurepat. in nou. Put. dec. 172. lib. 1. & dec. 231. lib. 2. Seraph. dec. 1232. nu. 2. cum pluribus relatis in vna Elnen. beneficij. 16. Decemb. 1614. coram me. & præcipuè in actu visitationum, vt fuit dictum in Aquilana Capellaniæ. coram Orano. 7. Maij 1609. & in Fesulana iurispat. coram Bubalo. 3. Feb. 1583. cum multis relatis per Garz. de benef. par. 5. cap. 9. nu. 89. in quibus dicitur visitationes per se sufficere.

13 Secundo, consideratum fuit non solum probatũ esse publicam vocẽ, & famam per quatuor testes in Curia examinatos, quæ in antiquissimis multum vrget ad probandũ iuspatr. Cassad. dec. 2. nu. 4. de probat. Bald. in l. cum supra. nu. 1. C. de rei vendic. Achill. decis. 6. de iurepatr. Dec. cons. 117. nu. 3. vet. & ista, quæ conclusio. Menoch. cons. 336. nu. 14. & 15. lib. 4. sed etiam dantur duæ enũ-
14 ciatiuæ antiquæ per instrumenta antiquissima celebrata de anno 1401. in quibus familia DD. Podiorum tamquam patrona huius ecclesiæ, primo constituit syndicum ad vendendum quoddam casalenum, deinde iste syndicus vnà cum rectore ecclesiæ vendidit præsente Vicario Episcopi, qui desuper interposuit suum decretum, ex quibus enunciatiuis, quæ etiam habent vim famæ, elicitur magna præsumptio iurispat. Rota corã Reuerendiss. Lugdunen. in vna Firmana Altaris. 15. Februar. 1610. & prius in vna Iacen. portionis, coram Card. Millino. 16. Decemb. 1602.

15 Tertio, multum mouit Dominos appositio armorum, & insignium familiæ DD. Podiorum, non solum intra dictam ecclesiam, sed etiam in frontispitio ecclesiæ, quæ hodie existit, & ab antiquo tempore apposita depicta, & sculpta etiam in lapidibus probatur, ex hoc enim maxima præsumptio oritur iurispat. cum
16 aliàs verisimiliter non soleant apponi super re aliena insignia aliarum familiarium. l. stigmata. C. de fabric. lib. 11. Anchar. cons. 113. nu. 4. Rip. in c. cum ecclesia. nu. 97. de cau. poss. & prop. Ioseph Ludou. concl. 42. in 11. ampliat. Seraph. dec. 1141. nu. 7. & pluries fuit in Rota decisum, & præcipuè in vna Bononien. iurispat. 16. Ianuar. 1608. coram Reuerendiss. D. meo Sacrato.

17 Multum etiam mouit Dominos denominatio ecclesiæ de Podio, situsq. cum probetur per testes maiorem partem domuum circumiacentium spectasse antiquitus, & etiam hodie aliquas spectare ad DD. Podios iuncta communi reputatione, quòd ab ipsis fuerit dotata. Gabr. cons. 192. nu. 2. lib. 2. Seraphin. dec. 1541. nu. 6. in fine. Surd. cons. 424. num. 60. & seqq. Crauet. cons. 400. num. 93. Bald. cons. 205. nu. 2. vers. 2. præmitto. lib. 3. & in specie fuit consideratum in d. Auriacen. Iuris nominandi corã R. P. D. meo Buratto.

Concurrunt denique multa alia adminicula, videlicet fundatio capellarum facta in d. ecclesia à DD. de Podijs, prouisiones Apostolicæ cum derogatione iurispat. spectan-
18 tis ad nobilem familiam, aliaq. in specie

spetie examinata per informantes pro DD. Podijs, & licèt probationes forsan per se viderentur imperfectæ simul iūnctæ faciunt concludentem probationem. ex trad. per Lambert. de iurepat. lib. 2. p. 2. q. 10. art. 4. n. 4.
19 stante enim antiquitate sufficiunt probationes per inditia, & coniecturas. Bald. in auth. quas actiones. nu. 18. vers. item ratione. C. de sac. eccles. Ias. cons. 128. n. 1. lib. 1. Anchar. cons. 310. nu. 2. Guidopap. dec. 357. nu. 1. cum multis cumulat. per Paris. cons. 104. num. 41. & seq. lib. 1. Honded. cons. 17. nu. 55. lib. 1. & quòd coniungantur pręsumptiones huiusmodi, fuit dictum in vna Romana Capellaniæ. 18. Maij. 1582. coram fœl. rec. Clem. VIII. tunc Rotæ Auditore, & in d. Bononien. iurispatr. coram Reuerendiss. D. meo Sacrato.

His positis non obstant, quæ in contrarium præcipuè contra institutionem, & possessionem presbyteri Ioannis de anno 1358. pro parte beneficiatorum opponuntur, & primo dicitur non esse adhibendam fidem d. instrumento celebrato de anno 1358. quia non creditur Notario attestanti de actibus præteritis, cum verba instrumenti nō sonent in verba de præsenti, sed de præterito; Respondetur enim primo, hanc conclusionem limitari quando Notarius
20 attestatur de actibus præteritis coram se gestis, & coram testibus distinguendo tempora, & loca, quibus gesta fuerunt, & communiter dicūt omnes scribentes in c. quoniā contra, & præcipuè Felin. nu. 35. in prima fallen. Dec. num. 40. de probat. prout in casu nostro constat Notarium actuarium retulisse omnia gesta in præsentatione, & institutione distinguendo per ordinem, tempora, locum, & nomina testium præsentium, & rogatorum, deinde visum fuit non esse propriè attestationem Notarij, sed potius descriptionem in libro Episcopatus, in quo adnotabantur huiusmodi pręsentationes, & institutiones, vnde iste liber potius est protocollus actorum, à quo fuit facta extractio dicti instrumenti.

Nec videtur secundo obstare, ex d. instrumento non constare de vlla præsentatione, quia vltra assertionē Ioannis præsentati, legitur assertio
21 Episcopi in ipso actu institutionis, seu confirmationis, quòd sufficit. Felin. in c. post cessionem. col. 5. in princ. vers. cui addo. nu. 13. in fine. de probat. & ita seruari à Rota testatur Felin. celeberrimus Rotæ Auditor. in c. sicut. col. 14. post med. nu. 26. de re iud. Rebuff. in praxi. propos. 3. sign. nu. 14. pag. 1117. Rot. decis. 11. de iurepat. in nou. cum allegat.

Et licèt in d. instrumento non specificetur à quibus patronis fuerit præsentatus Ioannes, ex præsentationibus, visitationibus Episcoporum, alijsq. actibus subsecutis tamquam ex obseruantia optimè colligitur DD. de Podios præsentasse ad tradita per Bero. cons. 91. nu. 10. lib. 3. & 152. nu. 6. lib. 1. data enim exi-
22 stentia iurispat. facillimè admittitur probatio competentiæ. Gemin. in c. vnico. in fin. de iurepat. in 6. Rocch. in eod. tit. in verbo, ipse, vel is. n. 86. cum trad. per Gonzal. in reg. 8. glos. 18. nu. 61.

Nec obstat tertio, quòd dicitur, quòd in principio instrumenti legitur præsentatus Ioannes Cellini de Conca, & postea Ioannes de Schia-
23 ua confirmatus in rectorem, hæc enim obiectio tollitur ex dictione (prædictum) quæ denotat identitatem personæ. Pereg. de fideic. art. 26. num. 25. per reg. l. asse toto. ff. de hæred. instit. Rot. dec. 121. nu. 1. p. 1. diuers. & dec. 40. nu. 11. par. 2. Seraph. dec. 577. nu. 7. quòd eo tanto magis dicendum est, quia ille locus de Conca in præsentatione non apponitur Ioanni, sed Cellino eius patri, fieriq. potest patrem oriundū fuisse à Conca, & filium à Schiaua, vltra quòd constat aliunde de possessione d. Ioannis tàm per immissionem,

quàm locationem factam, de qua supra.

24 Prout non obstat Episcopum nō fuisse vsum verbo, instituo, sed verbo, confirmo, ista enim verba largo modo idem significant, & passim tamquam synonima confunduntur, nec est necesse, vt Episcopus exprimat hoc verbum instituo, sed sufficit, vt quibuscumque verbis admittat præsentatum. Lambert. de iurepat. lib.2.p.3.q.1.num.12.fol.218. vltra quòd verba rubricæ instrumenti satis videntur probare ista verba institutionem, & confirmationem esse synonima. Alex.in l.1.num.4. & ibi Dec.nu.4.& seq. Curt.iun.nu.5.ff.si cert.pet.Rota in vna Fanen.lucri dotis.3.Iulij.1609.coram Card.Ludouisio.

Nec etiā visum fuit obstare, quòd dicitur non constare, neque de præsentatione, neque institutione presbyteri Coli, qui fuit rector intermedius inter Ioannem Cellinum, & Leonardum prædictum, iste enim defectus non potest vitiare alias visitationes, & præsentationes antecedentes, & subsequentes, vt in terminis dicit Rota apud Seraphin. decis. 1141.nu.1. vbi dicitur prouisionem

25 intermediam, licèt non exhibeatur præsumi factam ab ijsdem patronis, quòd eò magis redditur probabile, quia in visitatione facta de an.1382 tàm ipse Colus, quàm Episcopus recognouerit, & admiserint istos DD. Podios vti patronos d. ecclesiæ.

Nec etiam multum mouit Dominos, quæ dicuntur de præsumpta vsurpatione propter potentiam familiæ Podiorum in Ciuitate Lucana, in qua aliqui ex d. familia propter grauia crimina extremo supplicio sunt affecti, alij exulare iussi, placuit

26 enim responsio non esse consideratione dignam vllam potentiam, nisi sit iūcta cum iurisdictione ad effectū præsumptæ vsurpationis. Gabr. cons.192. lib.2. num.1. & sæpissimè fuit in Rota decisum, vt apparet ex multis decis. congestis in vna Papien. Iurispatr. coram R. P. D. meo Manzanedo, quæ est 374. par.1. in recentior. quæ qualitas tantū abest, vt probetur in hac familia, quin' potius excluditur ex eo, quòd informantes pro beneficiatis exibent sententias capitales contra dictos Podios latas, & executioni demandatas, si enim habuissent iurisdictionē, cum ijs non fuisset lege actum.

27 Non obstat denique sententia lata contra quendam Vincentium, ex lectura enim ipsius, & ex eius processu apparet non fuisse latam super statu beneficij, sed denegata fuit institutio Vincentio pręsentato, quia non vacabat beneficium per obitum, cum iam fuisset resignatum Hieronymo, & propterea Iudex vtitur hoc verbo (maxime) ex quo indicat non fuisse hanc causam finalē. Gemln.cons.16.nu.4.Alex.cons.47. nu.5.& 6.lib.7. Vltra quòd cum sententia dicat non fuisse probatum iuspat. non impediuntur patroni illud hodie melius probare, vt reuera fecerunt. Doct. in l. Iulianus. vbi Bart.nu.1. & Ias.nu.21.de cond.indeb.& in omnem euentum sententia

28 lata contra præsentatum non nocet patronis. l.sæpe.& ibi Alex.nu.9.ff. de re iud.

Non obstat denique, quòd dicitur DD. Podios, qui sunt in causa, quique præsentarunt Octauium de Podio non probasse se esse descendētes

29 ab illis, qui in supradictis præsentationibus interuenerunt, quia vltra quod pro parte DD. de Podio prætenditur hanc probationem descendentiæ non esse necessariam, cum hoc iuspat. competat vniuersæ familiæ, & consortio de Podio, non autem descendētibus alicuius, fuit dictum hoc indigere speciali disceptatione, reseruatumq. fuit, vt particulari dubio disputaretur, pro nunc DD. concorditer firmarunt constare de iurepat. in fauorem DD. Podiorum vsque ad annum. 1514. quo supra-

ſupradicta ſententia lata reperitur.

Et ita deciſum vtraque parte, &c.

Et in eadem coram eodem. 2. Decembris. 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuriſpat. vſurpatio quando non præſumatur.*

2 *Potētia probatur, ſi Epiſcopus illū perhorreſcens non audeat contradicere.*

3 *Et quomodo excludatur præſumptio d. perrhoreſcentiæ.*

4 *De præſenti numquam inferri poteſt in præteritum.*

5 *Potentes non dicuntur, qui facilè legibus coerceri poſſunt.*

6 *Delictū in alterius præiudiciū non ſolet probari ex ſola Principis aſſertione.*

7 *Potentia non probatur ex familiæ numeroſitate.*

8 *Iuſpat. non venit in confiſcatione facta à iudice laico.*

DECISIO XXVII.

ITerum propoſito ſuper eiſdē dubio aliàs reſoluto in fauorē DD. de Podijs die 26. Iunij proximè præteriti, DD. ſteterunt in deciſis ex rationibus fusè deductis in d. deciſ. quæ rurſus examinatæ placuerunt.

Nec obſtare viſum fuit, quòd dicitur non ſufficere probationem iuriſpat. factam, quia agitur de prætēſo iurepat. à familia DD. Podiorū potenti in Republica Lucenſi, tùm numero nobilium, quàm nimio auſu aliquorū iſtius familiæ, qui de anno 1522. ob exceſſus ab his commiſſos pœnam ſubierunt damnati per ſententiam executioni demandatam, ex quo inferre volunt Informantes pro Beneficiatis requiri ad probandum iuſpat. exactam illam probationem à S. Conc. Trid. ſeſſ. 25. c. 9. inductam in perſonis in quibus præſumitur vſurpatio, quòd decretū extendere volunt etiam ad perſonas, & familias priuatas in Republica, quæ nullā habeant iuriſdictionem in loco in quo beneficium ſitum eſt, dummodo probetur eas in eo loco fuiſſe potentes.

1 Huic obiectioni reſpondendo iudicarunt DD. pro nunc nō opus eſſe firmare quæſtionem, vtrum ſine iuriſdictione poſſit dari talis potentia, vt intret diſpoſitio S. Concilij, cum obiectum tollatur ex facto, quia non conſtat talem fuiſſe potentiam in familia DD. de Podijs, vt intret præſumptio vſurpationis.

2 Ad hunc enim effectum deberet probari talis potentia reſpectu Epiſcopi, vt ipſe Ordinarius illā perhorreſcens: non auderet eccleſiæ libertatem vindicare, ipſorumq. DD. Podiorum conatus coercere, quòd tantū abeſt, vt probetur, quin potius ex actis quæ dātur in ſummario DD. de Podijs appareat de contrario, ipſoſq. Podios voluntariam Epiſcopi iuriſdictionem agnouiſſe, eiq. ſe ſubieciſſe ad inſtar aliorum priuatorum.

3 Ex deductis enim in prima deciſ. in hac cauſa facta conſtat nunc Epiſcopum, nunc Vicarium viſitaſſe d. eccleſiam de ann. 1382. 1399. 1424. 1477. & in actu viſitationis feciſſe multa decreta, & de anno 1401. licentiam petitam ab iſtis Podijs vti patronis vnà cum Leonardo Podio rectore vendendi, ſeù permutādi certum caſalenum eccleſiæ de qua agitur conceſſiſſe, coegiſſeq. rectorem, & operários ad exhibendum librum reddituum, ſiue inuentarium bonorū d. eccleſiæ, ex quibus actibus colligitur tunc temporis quo erant DD. Podij conſtituti in quaſi poſſeſſione iuriſpat. vt fuit firmatum, Reuerendiſſ. Epiſcopum Lucen. liberè iuriſdictionem ſuam contra patronos, rectoreſq. eiuſdem familiæ exercuiſſe ſine vlla vmbra imaginabili terroris, & perhorreſcentiæ.

Vltra prædictos actus in ſummario nouo dato pro parte DD. Podiorum alij dantur, ex quibus colligitur patronos petijſſe licentiam ab Ordinario fundandi in d. eccleſia, altaria, & capellas de anno 1356. & de anno

1391. plures ex dictis patronis citati coram Vicario, super prætensa hæreditate cuiusdam Nicolai Pessini de Podio, cùparuerunt, multosq. actus iudiciales fecerunt, vt de ann. 1422. per decretum Vicarij vnus ex dictis Podijs condemnatus fuit ad soluendum flor. 50. dictæ ecclesiæ.

Et quod multum mouit DD. illud fuit quod de anno 1514. octo circiter annis ante cõmissa crimina, Vicarius tulit sententiã contra præsentatum ab ipsis Podijs, ex qua signum euidens elicitur Episcopum istius familię potentiam, nullo modo perhorruisse, cum eius Vicarius liberè secundum tramites iuris cõtra ipsos, sine vllo timore pronunciauerit, tunc præsentatum ab eisdem de Podio non esse instituendum.

4 Secundò, responsum fuit regulam iuris esse cõmuniter receptam, quòd de præsenti nũquam inferri potest in præteritum. Bal. cons. 12. in fin. lib. 1. Rip. in c. cum ecclesia. nu. 26. de cau. poss. & prop. Alciat. de præsump. reg. 22. præsump. 20. n. 2. & præsump. 21. n. 15. in 3. limit. nec valet cõsequentia fuisse potentem istam familiam de anno 1522. & cẽtum quinquaginta annis antea fuisse eiusdẽ potentię, de quo tempore d. patroni, vt fuit superius dictũ, pręsentabant, & ad eorum præsentationẽ Episcopus instituebat.

Considerabant etiam DD. difficilè, imò impossibile esse arguere hanc potentiam huius familiæ de supradicto tempore anni 1358. cũ ex historijs appareat ciuitatem Luceñ supradictis tẽporibus, quibus d. Podij erãt in possessione iustius iurispat., eamq. continuabãt non fuisse sub dominio Reipublicæ, sed ipsam à diuersis tyrannis, & principibus occupatam, & statum libertatis anno 1369. acquisitũ, postea verò amissum, nec recuperasse, nisi de an. 1430. ex quo seqtur, familias Ciuiũ priuatas non potuisse acquirere talem potentiã in sua ciuitate, vno dominãte, vt patritię, & nobiles facilè acquirũt in aristocratia.

Nec etiam DD. putarunt colligi potentiam immodicam eius familiæ de tempore ipsiusmet decreti contra aliquos eius familiæ lati: nam si (vt dicitur) ipsi ausi sunt homicidia, & excessus perpetrare, illicò pœnas debitas luerunt, vt patet ex dictis decretis, & pœna de ijs sumpta, & ita in

5 Republica non possunt dici potentes illi nobiles, qui facilè legibus coerceri possunt. Menoc. præsump. 90. n. 15. lib. 3. & fuit dictũ in Aretina capellaniæ. 22. Iunij. 1590. coram Orano.

Nec obstat etiam, quòd dicitur istos DD. Podios solitos fuisse huius modi homicidia perpetrare iam ab anno 1436. vt expositũ fuit in quęrela contra eos porrecta: placuit .n. responsio non esse sufficiens argumẽtum potẽtiæ ad hunc effectum, quòd ex homicidio vnico colligitur commisso ab vno Ciue particulari *istius* familiæ, vltra quòd ex sola *assertione*

6 Principis non solet probari delictum in alterius præiudicium, vt in puncto de assertione Papæ, de rebellione cuiusdam Domini N. firmauit Rot. coram Mohed. dec. 16. *post princ.* Gab. concl. 2. nu. 17. tit. de probat.

7 Nec etiam placuit Dominis quòd dicebatur potentiam probari ex eo, quòd in ciuitate Lucensi numerosa esset ista familia: nam omnia iurapat. gentilitia, & familiaria intra breue tẽporis spatium euanescerent, aut saltem præsumerentur vsurpata, cũ fieri possit, vt familiæ, quæ ab vno stipite descendũt ita sint fecundæ, vt spatio 200. aut 300. annorum crescant ad maximum numerũ personarum, quæ ab illo cõmuni stipite descendunt.

8 Ad ea quæ dicuntur per sententiã latam à Iudicibus laicis reipublicæ confiscata fuisse omnia bona dd. patronorum, & ita vigore d. sententiæ ecclesiam statum libertatis acquisiuisse: responsum fuit Rotam opinionem contrariam quæstione maturè examinata secutam fuisse in vna Lucana iurispatronatus die 27. Aprilis. 1605. & 12. Iunij. 1606. coram

Reue-

Reuerendiss. D. meo Decano, vltra quòd id poterit deduci, dum disputabitur dubium in præcedenti decisione reseruatum. Vtrum post annũ 1514. ecclesia mutauerit statum, vel per vnionem, vel alio modo.

Et ita decisum, vtraque parte informante.

In eadem coram eodem. 31. Ianuarij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. spectans ad parochianos præsumitur vsurpatum.*

2 *Diuersitas ex quibus probetur.*

3 *Præsentatio facta ab illis de familia excludit, quòd non spectet ad parochianos.*

DECISIO XXVIII.

Vt satisfacerem Informantibus pro beneficiatis tertia vice proposui idem dubium bis iam resolutum, quo proposito Domini steterunt in decisis.

Existimarunt enim probationes factas per DD. de Podijs iurispatronatus esse sufficientes, cum simus in familia priuata, in qua non cadit præsumptio vsurpationis, vt multis rationibus fuit comprobatum in decisionibus in hac causa factis, & præcipuè in vltima, sub die lunæ 2. Decembris 1619.

Nec obstare visum fuit præcipuũ, & maximum fundamentum quo beneficiati ex nouiter deductis impugnant resolutiones in hac causa factas, dum dicitur istud iuspatronatus prætẽdi non posse à DD. Podijs,
1 nisi tamquam ab vniuersitate parochianorum cum eorum familia constitueret totam, aut saltem maximã partem parochianorum. Vnde resultat præsumptio vsurpationis, quia non præsumuntur vniti ad inuicem ad fundandam ecclesiam, sed potius vti singuli obtulisse eleemosynã ad eum effectum. Crescen. & Achil. dec. 1. de iurep. Rot. dec. 331. p. 2. diuers. quæ regula habet locum etiam in vniuersitate parua. Mant. dec. 234. & 253. cũ multis allegatis per Gonzal. reg. 8. gloss. 18. nu. 63. Garz. de benef. p. 5. c. 9. nu. 102.

Quòd autem ista familia propter eius numerositatẽ totam parochiã, aut illius maiorem partem antiquitus constitueret, vel saltem omnes parochiani vocarentur de Podio, dicebatur constare ex instrumẽto anni 1370. in quo legitur ipsos de Podio elegisse Consulem contratę, & ad instar vniuersitatis se adunasse in pręsentando ad conuocationem Consulis, vt constat ex præsentationibus iuncto adminiculo instrumenti die 10. Nouemb. 1391. celebrati, in quo Leonardus rector asserit vicinos parochianos, & cõsortes nomine ecclesiæ appræhendisse bona hæreditaria presbyteri Coli sui prædecessoris.

Hæc obiectio tollitur penitus ex facto, constat enim ex instrumentis publicis visitationum, præsentationum, & prouisionum, necnõ per depositiones testium istam ecclesiam S. Laurentij, de cuius iurepatronat. agitur non esse parochialem, imò sitam esse in parochia S. Donati, idq. satis liquet ex eodem instrumento anni 1370. per ipsosmet beneficiatos producto. Vnde frustra contẽditur istud iuspatronatus spectare ad vniuersitatem parochianorum, quia beneficiati deberẽt probare vniuersitatem parochianorum S. Donati concurrere in hac præsentatione: nã etiam si aliquæ familiæ d. parochiæ essent in quasi possessione iurispatr. non ideo requireretur probatio requisita à S. Conc. Trid. quòd in hac parte nihil innouauit. Rot. d. decis. 331. propè fin. p. 2. diuers. & in terminis fuit decisum in vna Lucana Capellaniæ. 14. Decembr. 1609. coram bo. mem. Penia.

Multoq. minus subsistit aliud fundamentum desumptum ex eo, quòd

isti DD. de Podio constituerent totam contratam, id enim instrumentum electionis Consulis d. contratæ de anno 1370. nõ dicit quinimò ex eo apparet quatuor solum de familia de Podio interuenisse in electione Consulis, vt colligitur ex linea in scriptura originali considerata; nam & electus fuit Alexius Consul, quem non fuisse nobilis familiæ Podiorum conuincitur per instruměta publica, idemq. iustificatur de alijs, qui huic electioni interuenerunt, prout per scribentẽ in facto optimè deducitur.

Sed quidquid sit an in contrata S. Laurentij adessent aliæ familiæ; quam de agnatione Podiorum non ideò sequitur idẽtitas domus de Podio, & contratæ S. Laurentij: nam ea penitus excluditur tàm ex instrumentis electionum Consulum, quàm ex præsentationibus.

Consideratum enim fuit in d. instrumento electionis Consulis contratæ congregatos fuisse ad sonum campanæ habitantes d. contratæ, qui insimul crearunt Alexiũ Viuiani confinarium Consulem d. contratæ, quindecim verò annis postea de anno scilicet 1385. congregati nõ ad sonum campanæ, sed per nuncium ad id destinatum vocati Nobiles cõsortes familiæ de Podio repræsentantes totam agnationem d. domus, & progeniei elegerũt Consulem d. domus, & progeniei, & ipsorum consortum Nicolaum Pesini della perfetta de Podio, eodemq. modo anno 1513. iidem Nobiles consortes domus, & familiæ elegerunt D. Laurentiũ Baptistæ de Podio, idemq. colligitur ex tenore instrumenti locationis factæ per d. Nicolaum Consulem, de quadam Turri communi d. familiæ, ex
2 qua diuersitate nominis apparet diuersitas inter contratam, & familiã de Podio tamquam inter totum, & partẽ. arg. l. si idẽ. C. de codic. cũ sim.
3 Idq. clarius demõstratur per præsentationes factas, in quibus disertissimis verbis legitur DD. de Podio, tamquam de familia, & progenie præsentare, & non tamquam habitãtes in d. contrata de Podio, & præcipuè in illa præsentatione facta de anno 1426. quæ datur in summ. n. 6. quæ legitur facta in monasterio S. Fridiani, in qua interuenit Dinus de Podio Prior d. monasterij tamquam vnus ex patronis de d. familia, qui in d. monasterio longè distante ab illa contrata habitabat, & nunquam interuenire debuisset si ad incolas d. contratæ S. Laurentij hoc ius præsentãdi spectasset, prout patet ex lectura d. præsentationis, in qua quinque tantum personæ enumerãtur, ex quo numerositas istius familiæ toties decãtata excluditur, illi enim quinque patroni non potuerunt constituere vniuersitatem alicuius loci, præcipuè in Ciuitate Lucana amplissima, in qua familia ista non potuit acquirere tantam potentiam contra auctoritatem Episcopi, cum aliæ familiæ complures æquè nobiles illi non assisterent in vsurpatione cõtra Episcopos.

Nec videtur obstare adminiculum deductum ex instrumẽto anni 1391. quia si parochiani, & consortes appræhenderunt bona hæreditaria rectoris demortui, non ideo sequitur parochianos fuisse patronos, sed alio iure bona rectoris ad illos deuenisse, vltra quod est vnica tantum enũciatiua ipsius rectoris, cuius error depræhenditur ex instrumẽto an. 1401. vbi nulla vicinorum, & parochianorum facta mẽtione, soli Nobiles viri consortes domus, & familiæ de Podio nominãtur in alienationibus casaleni, & locationibus, prout firmant decis. in hac causa factæ, & præcipuè vltima, in qua responsum fuit obiectionibus factis super prætensa potentia istius familiæ, quæ responsiones Dominis placuerunt.

Cæteris alijs obiectionibus desumptis ex inuerisimilitudine cognominis Porci, & della Perfetta, satis superq. respondent Informantes, cum quibus DD. transierunt: nam

ex

ex his, & alijs coniecturis læuissimis non eliditur probatio concludẽs facta iurispatronatus gentilitij per Dominos Podios.

Et ita decisum &c.

Et in eadem coram eodem. 23. Martij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Mutatio status ecclesiæ fit assensu superioris, & quadragenaria.*
2 *Libertas vrbanæ seruitutis fit ex facto contrario seruituti.*
3 *Libertas ecclesiæ acquiritur per factum positiuum contrarium seruituti iurispat.*
4 *Mutatio status ecclesiæ per prouisionem Apost. non præsumitur in patronorum præiudicium.*
5 *Clausula, dummodo ad nos hac vice, præseruat iuspat.*
6 *Rescripta Papæ sunt intelligenda sine alterius iniuria.*
7 *Iurispat. expressio in literis excludit patronorum præiudicium.*
8 *Ordinarius non præsumitur velle mutare statum beneficij.*
9 *Nec id facere potest in præiudicium patronorum.*
10 *Vnio simoniaca non iuuat ad præscribendum.*
11 *Immemorabilis requiritur, vel quadragenaria cum titulo ad præscribendum beneficium tamquam vnitum.*
12 *Gratia est subreptitia, si non fiat mentio iurispat. cum sit tale.*
13 *Papa non solet patronis inauditis iuspat. conferre.*
14 *Gratia quando præsumatur iustificata respectu non existentis iurispatr.*
15 *Sententia quando dicatur lata super statu ecclesiæ.*
16 *Verba posita in narratiua sententiæ non transeunt in dispositionem.*
17 *Sententiæ verba strictè sunt intelligenda.*
18 *Patroni si prius non probarunt iuspat. possunt de nouo illud probare.*

DECISIO XXIX.

Visum fuit Dominis statũ ecclesiæ S. Laurentij ab anno 1514. ad hunc vsque diem non fuisse mutatũ, cum enim ter fuerit in hac causa decisum iam fuisse subiectam iuripatr. gentilitio familiæ DD. de Podijs per cẽtum quinquaginta, & amplius annos ante d. annum 1514. postea d. ecclesia non potuit acquirere libertatem, nisi constet de mutatione status, ad quam inducendam duo copulatiuè requiruntur, superioris auctoritas, & voluntas vnà cũ cursu quadraginta annorum. c. cum de beneficio. de præben. in 6. & ibi omnes Canonistæ. Rot. dec. 2. eo. tit. & apud Seraph. dec. 1277. n. 3. & dec. 950. n. 2. & 3. & in vna Perusina. 18. Martij. 1588. coram bo. me. Card. Pamphil. & nuper in Gerũden. vnionis. 1. Iunij 1616. coram R. P. D. meo Pamphil.

2 Sicut enim ad acquirendam libertatem seruitutis vrbanæ non sufficit non vsus, siue negligentia non vtentis, sed requiritur factum directè cõtrarium seruituti. l. hoc autem. & ibi scribent. ff. de seruit. vrb. præd. ita ad 3 acquirendam libertatẽ ecclesiæ aduersus seruitutem iurisp. non sufficit negligentia patronorum in præsentando, sed requiritur factum positiuũ eiusdem collatoris directè contrariũ seruituti iurispat. Gemin. in d. c. cum de beneficio. nu. 9. Rot. dec. 109. n. 1. par. 2. diuers.

In proposita autem facti specie, vnum ex dictis duobur requisitis satis sufficienter probatur, distinguẽdo enim tempora, apparet non adfuisse 4 talem mutationem status, ex qua ecclesia seruitutis iurisp. iugũ excussisse dici possit; nam prouisiones Apostolicæ, quæ ab anno 1512. vsque ad an. 1558. continuatæ reperiuntur tãquam factæ ad supplicationẽ partis, & ex causa resignationũ, non possũt inseruire pro mutatione status, cum Papæ collatoris deficiat voluntas, qui nunquã præsumitur velle mutare natu-

naturam beneficij in præiudiciũ patronorũ.Cald.cõſ.26.in fin.de prӕb. Rot.dec.379.n.8.p.1.diuerſ.Achil. deciſ.13.de iurepat. cum multis cumulatis in illa Papien.Archipresbyteratus. 9. Aprilis 1601. coram bo. mem. Card. Pamphilio. ſtante præcipue clauſula in literis Apoſtolicis expreſſa, dummodo collatio ad
5 nos hac vice pertineat, quæ præſeruat iuſpatr. imo ſi non eſſet appoſi-
6 ta deberet ſubintelligi, cum Papæ reſcripta ſemper ſint intelligenda ſine alterius iniuria ..l.2. §. ſi quis à Principe.ff.ne quid in loco publ. cap. ſuper eo. de off.deleg. Bald.in l. nec auus.per illum text. C.de emancip. liber.Dec.conſ.11.num.4.

7 Et quod omnẽ ſcrupulum tollere viſum fuit, in omnibus ſupplicationibus exibitis oculis Dominorum authenticis, ſuper quibus expeditæ fuerunt literæ ab anno 1512. vſque ad dictum annum 1558. facta legitur mentio iuriſpatr. nobilium, cum derogatione dicti iuriſpat. quatenus de eo conſtet pro illa vice, vnde infertur expreſſa voluntas Papæ, quòd noluerit conferendo præiudicium patronis afferre. Lap.alleg.96. Acchill. d.deciſ.13. de iurep. Felin. in tract.quando lit.ap.noc.patr.ante nu.1.in prin.quoad ſecundum tempus (quo durante ſpatio paulò minus duorum annorũ ordinarius iſtud beneficium tamquam liberum bis contulit) illud non eſſe attendendũ ad effectum mutationis ſtatus Domini iudicarunt, cum deficiat curſus temporis requiſitus ad imprimendũ nouum ſtatum in beneficio. Fel. in c.cum in noſtra.num.41.in 2.not.de reſcript. Rebuff. in concord. in rubr. de collat.9.volum.in verbo, regularia.num.5. Seraph.deciſ.950. nu.2.
8 & 3.& animus ordinarij volentis mutare ſtatum, & præiudicare patronis, qui non præſumitur intra tàm breue breue temporis ſpacium, Caputaq. dec.189.par.3. & fuit conſideratum in d. Peruſina S. Beuignatis coram Card. Pamphilio, in qua dicitur requiri ſcientiam patronorum, quæ nõ præſumitur, tum quòd non conſtat de effectuatione primæ collationis ordinarij, & non fuerunt affixa edicta, & factæ ſolitæ diligentiæ, ex quibus ſcientia patronorum poſſit inferri, tum etiam, quia deficit etiam
9 facultas in ordinario, qui non poteſt in præiudicium patronorum ſtatum eccleſiæ immutare. Rota deciſ.1.de renunc.in antiq.multo minus attendi debet tẽpus primæ vnionis, quod incipit anno 1560. & durauit vſque ad diem 17. Martij 1579. quo tempore beneficiati poſſeſſionem per eos adeptam in manibus ordinarij.iuxta præciſam formam vltimæ vnionis per procuratores in vim ſpecialis mandati liberè dimiſerunt, vt apparet ex ſummario Dominorum de Podijs.num.3.4. & 5.

10 Vnde ſequitur de ea tamquam ſimoniaca, & vitioſa nullam habendã eſſe rationem, nec ex illa poſſe ſumi aliquod initium præſcriptionis ad effectum coniungendi poſſeſſionem captam vigore primæ cum ſecunda vnione. Calder. conſ. 29. in princip. de præbend. Oldrad. conſ. 229. ad præſcribendum enim beneficium tã-
11 quam vnitum, requiritur immemorabilis, vel quadragenaria cum titulo.Rot.deciſ.338.diuerſ.lib.1.Felin. in cap.cum contingat.num.4.ad fin. de for.compet.Rebuff.in pract.tit.de vnione.nu.35. cum alleg. per Garz. p.12. cap.245. & ſequentib. deficit etiam titulus, & bona fides, ſine qua nulla incipere, aut currere poteſt præſcriptio, cum per confeſſionem beneficiatorum in literis expreſſam, conſtet in dicta prima vnione interueniſſe pacta ſimoniaca effectuata, cum ſcientia, & participatione beneficiatorum, vt plenius continetur in vltimæ vnionis literis per ipſos beneficiatos coram ordinario productis, vt in d.ſumm. num.6. Vltra quod earum vigore dimiſſa prima poſſeſſione, vt vitioſa nouam poſſeſſionem

ſionem de anno 1579. adepti ſunt; vt iuſtificatur ex inſtrumentis publicis.

Nec denique poteſt ſuffragari dictis beneficiatis ad effectum, de quo agitur tempus, quod intercessit à dicta die 17. Martij 1579. vſque ad menſem Auguſti. 1618. quo lis cœpta fuit in partibus, quia non adeſt tempus 40. annorum à lege neceſſario requiſitum iuribus ſupradictis ad immutandum ſtatum beneficij, præcipue quia vltima gratia vnionis no-
12 toriè eſt ſubreptitia, & nulla, cum in ea non fuerit facta mentio iuriſp. laicalis, vt in terminis tradit Cardin. conſ. 96. col. pen. verſ. quoad cauſam ſecundam. Felin. in cap. poſtulaſti. num. 3. de reſcript. Abb. conſ. 101. in princ. lib. 1. cum cumulatis per Pariſ. de reſign. lib. 2. quæſt. 4. nu. 11. Garc. de benef. par. 12. cap. 2. tit. de vnion. num. 202. & ſeq. nec enim ſolet Papa patronis inauditis iuſpatr. auferre, vnde remanet vnio vltima omni-
13 no nulla. Caputaq. deciſ. 346. lib. 3. fuit dictum in vna Gerunden. vnionis. 23. Ianuar. coram Card. Ludouiſ. & aliàs ſepiſſimè.

14 Neque obſtat, quod ſpatio 30. annorum præſumatur iuſtificata gratia reſpectu non exiſtentiæ iuriſpatron. quia ſi hæc qualitas fuiſſet narrata in literis, bene potuiſſet curſus temporis implere probationem, vt narrata præſumerentur iuſtificata, ſecus vero in non expreſſis, tunc enim præſumptio nihil poteſt operari, remanetque gratia ſubreptitia, vt animaduertit Crauett. de antiq. temp. par. 2. cap. 2. num. 17. Gabr. concl. 1. de præſcript. num. 53.

Nec obſtat denique præcipuum, & maximum fundamentum, quo nitebantur informantes pro beneficiatis, dum afferunt de anno 1514. fuiſſe latam ſententiam à Vicario Epiſcopi Lucen. per quam fuit mutatus ſtatus, & canonizata libertas eccleſiæ contra præſentatum à patronis, & ipſoſmet patronos, dum fuit dictum ipſis ſcientibus non probari iuſpatr. à quo tempore eccleſia non fuit collata ad præſentationem dictorum prætenſorum patronorum, qui à centum, & amplius abhinc annis non reclamando videntur dictæ ſententiæ acquieuiſſe.

Huic enim obiectioni reſponſum fuit, non probari dictam ſententiam fuiſſe latam contra patronos, ipſoſq. fuiſſe in cauſa, ſed ſolum contra Vincentium de Podio præſentatum, & Angelum eius procuratorem, quem non docent habuiſſe mãdatum procure ipſorum patronorum, cum præcipuè in ea cauſa non ageretur principaliter de ipſorum intereſſe, quia Hieronymus Philippi Petri in fauorem cuius fuit pronunciatum, erat prouiſus à Sanctiſſimo, per reſignationem Michaelis, cum derogatione iuriſpat. pro hac vice, per quam patronorum ius erat præſeruatum, vt ſuperius multis fuit comprobatum.

15 Et quamuis exiberetur mandatum patronorum, itaut poſſet dici ipſos fuiſſe in cauſa, ſententia tamen non eſſet lata ſuper ſtatu huius eccleſiæ, ex quo non eſt adiudicatoria, ſed abſolutoria ſuper denegatione inſtitutionis Vincentij, & ſic videndum eſſet, quem ſtatum dederit ceſſio illa facta per Michaelem ad fauorem Hieronymi eius nepotis, quæ cum emanaſſet ex prouiſione Apoſtolica cum derogatione iuriſpat. non mutauit, aut alterauit priſtinum ſtatum ad effectum inducendi nouum libertatis ſtatum, neceſſarius enim fuiſſet actus inſtitutionis, quia per eum acquiri poſſet poſſeſſio, non autem ex declaratione non iuris præſentati ex ſupradictis.

Conſideratis etiam verbis ipſius ſententiæ, viſum fuit Dominis non fuiſſe pronunciatum ſuper iure ipſo patronatus, nec vlla verba dirigi contra patronos, aut contrà iuſpatr.
16 illa enim verba, quæ leguntur in narratiua non tranſeunt in diſpoſitionẽ & cum ſententiæ ſint ſtricti iuris, nõ dicun-

dicuntur verba sententiæ. Contard. de moment. poss. limit. 2. §. 5. n. 12. Rot. dec. 34. nu. 12. par. 2. diuers. tum etiam quia illa verba (maximè quia nobis non constat de aliquo iurep.) sunt concepta per illam dictionem (maximè) vnde infertur non fuisse illam præcipuam, & finalem causam dictæ sententiæ. Gemin. cons. 16. nu. 4. Alex. cons. 47. nu. 5. lib. 7.

Et reuera ratio præcipua, qua fuit motus Iudex ad denegandam institutionem præsentato, ea fuit, quia non vacabat beneficium per obitum Michaelis, cum constaret de resignatione facta in fauorem Hieronymi admissa per Papam ante mortem dicti Michaelis, & hoc in effectu verba dispositiua sententiæ continent, quæ non sunt trahenda ad mutatio-
17 nem status, sed strictè semper intelligenda, prout verba sonant. Bart. in l. Iulianus. num. 5. ff. de cond. ind. Caputaq. dec. 186. p. 3. & 132. p. 2. Cæs. de Grass. dec. 3. nu. 9. & seqq. de rest. in int.

18 Placuit & alia responsio, licèt tūc Iudici non constitisset de iurepat. nō propterea sequi ecclesiam remansisse liberam, nam patroni non prohibebantur postea suas probationes facere, prout hodie præstiterunt, cū fuerit in hac causa firmatum per continuas præsentationes, visitationes concurrentibus alijs coniecturis ponderatis in prima decis. in hac causa facta ab anno 1358. vsque ad annum 1514. constare de dicto iurepatr. Et ita decisum vtraque parte informante.

R. P. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iurispatronatus de Podijs. 20. Nouembris. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Sententia valida confirmari debet.*
2 *Validitas depræhenditur ex inspectione actorum.*
3 *Iustitia sententiæ ex quibus dignoscitur.*
4 *Patronus, & præsentatus possunt agere separatè, & coniunctim.*
5 *Exceptio rei iudicatæ non obstat in alio iudicio.*
6 *Absolutoria non parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio.*
7 *Ecclesia quando ex non vsu dicatur libertatem acquisiuisse.*
8 *Et quando patroni vt tales non fuerunt admissi.*
9 *Prouisio Ordinarij non mutat statum beneficij.*
10 *Derogatio iurispat. præseruat iuspat.*
11 *Vnio simoniaca est inualida.*
12 *Mutatio status beneficij fit ex immemorabili, aut quadragenaria cum titulo.*
13 *Bona fides causatur ex titulo.*

DECISIO XXX.

1 Visum fuit Dominis sententiā Rotalem esse confirmandam cum sit valida, & iusta. cap. ex tenore de foro compet. Bald. cons. 5. in princ. lib. 5. Bellamer. cons. 40. num. 29. in princ. Validitas enim satis de-
2 præhenditur ex inspectione actorū, ex quibus apparet omnia necessaria ad validitatem iudicij interuenisse de quibus in cap. forus. cum ibi not. de verb. signif. Iustitia autem satis
3 cognoscitur ex quatuor elaboratissimis decisionibus coram R. P. D. meo Dunozet, in quibus primis tribus sub diebus 26. Iunij, & 2. Decembris. 1619. & 31. Ianuarij huius anni firmatur iuspatronatus familiæ de Podijs, vsque ad annum 1514. clarissimè probari ex præsentationibus effectum sortitis vltra centum annos, ex fama, ex visitationibus, ex insignibus huius familiæ, & ex alijs ibi ponderatis, ex quibus satis probatur iurispatronatus istorum nobilium de Podijs, cum non sint Domini temporales, nec aliàs in eis cadat præsumptio vsurpationis. Bald. in l. cum semper. C. de rei vendic. Abb. in cap.

cap. querelam. nu.9. de elect. Dec. conf.126.nu.3. Rochus de iurepatr. vers.verbo construxit. q.20.in fine. Cassad. dec. 2. num.5. de probat. & fuit resolutum in causa Papien. Archipresbyteratus. 19.Februarij 1601. coram recolen. mem. Hieronymo Card. Pamphilio tunc Rotæ Auditore, & aliàs sæpius, & postremo ex quarta decis. sub die 23. Martij huius anni, manifestissimè constat huiusmodi ecclesiam post annũ 1514. non acquisiuisse libertatem: & cum iuspatronatus sit clarum, & indubitatum in eo solum insistebant beneficiati, quod ecclesia acquisiuerit libertatem. Verum Domini supradicta die, licèt nullam habuerint difficultatem, quòd iuspatronatus probetur, ecclesiam tamen non acquisiuisse libertatem responderunt: nã cum libertas deducatur ex sententia lata de anno 1513. cum postea secutis, hæc non officiunt, sententia enim primò non fuit lata contra patronos super statu, quòd clarè patet ex verbis ipsius sententiæ, in cuius narratiua dicitur, quòd causa vertebat inter Vincentium filium spectabilis viri Stephani olim Francisci de Podio, & Ser Angelum eius procuratorem ex vna,& dominum Hieronymum Philippi Petri se defendentem ex alia,& in dispositiua sententiæ dicitur (prædictum Vincentium, & Ser Angelum eius procuratorem dicto nomine non fuisse, nec esse instituendum in rectorem) &
4 certum est in iure quòd præsentatus, & patronus possunt agere separatè, & coniunctim. Rot. dec.2. de iurep. in nou. Lambert. de iurepatr. lib.2.p.2.art. 3. quæst.8. sed nec adiudicat beneficium tamquam liberum Hieronymo possessori, & reo, qui illud obtinebat ex resignatione sibi facta à Michaele auctoritate Papæ, cum derogatione iurispatronatus; sed est simplex absolutoria, & Iudex potuit moueri, ex quo beneficium non vacabat per obitum, & ideo præsentatus non erat instituendus.

Neque facit, quòd in eadem sententia dicatur, (maximè quia nobis non constat de aliquo iurepatronatus, de quo asseritur pro parte Vincentij actoris:) Vnde ista sententia videtur nocere etiam patronis. Lambert. de iurepat. lib.2.p.2.quæst.11. art. 9. per totum. Nam (quicquid dicendum esset, si ista sententia lata esset super probationibus deductis, An noceret patronis) fuit respõsum, quòd causa non fuit introducta super iurepatronatus, quòd apparet, quia patroni non erant in causa, vt colligitur ex verbis illis: (de quo asseritur pro parte Vincentij,) qui erat præsentatus, & qui solus prosequebatur suam præsentationem, & allegabat incidenter iuspatronatus, vt patet ex eisdem verbis sententiæ (de quo asseritur) & ex illa expressione Iudicis non constat, quòd voluerit ferre sententiam per modum causæ, quòd in hac facti specie facere minimè poterat, sed indicat motiuum, ex quo iudicabat reum inter alia esse absoluendum (scilicet maximè quia nobis non constat de ali-
5 quo iurepatronatus de quo asseritur pro parte Vincentij;) ideò exceptio illius sententiæ, & rei iudicatæ non obstat in alio iudicio. Cald. cons.2. de sent. & re iudic. Io.And. in c.cum ecclesia Sutrina.nu.13.de caus.poss. & propr. Anchar. cons.417. num.2. vers.ea autem quæ per modum causæ; & cessat omnis difficultas etiam si patroni fuissent in causa, quod tamen non est verum, quia sententia
6 est absolutoria, ex quo nòn fuit probatum iuspatronatus, ponderando verba (maximè quia nobis nõ constat de aliquo iurepatronatus, de quo asseritur pro parte Vincentij) & propterea non parit exceptionem rei iudicatæ in alio iudicio. Dyn. in reg. nullus pluribus. in princ. & vers. regula autem. & vers. contrarium autem prædictorum. de reg. iur. in 6.

Bart.

Bart.in l.2.§.1.nu.3.verſ.ſi verò abſolutoria fertur. ff. de vi bonorum raptorum. Socin. ſen.conſ.99.nu.4. lib.1.gloſ.in verb. abſolutus. in l.Iulianus. vbi Iaſ.nu.21. atteſtatur omnes tranſire. cum gloſſ. ff. de cond. indeb.

7 Neque ſuffragatur patientia patronorum vſque ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis, nam aut prætenditur ex non vſu eccleſiā acquiſiuiſſe libertatem, aut ex præſcriptione ſtatum beneficij fuiſſe mutatum, ſi primum,nihil releuans deducitur, quia cum ſit probatum iuſpatr. per ſolum non vſum, & negligentiam patronorum,eccleſia nō acquirit libertatem, ſed neceſſarium eſt aliquod factum poſitiuum de directo contrarium ſeruituti, quòd hic non adeſt,vt ex mox dicendis apparebit, vt de ſeruitute vrbana, cui potius quàm ruſticæ, æquiparatur iuſpatronatus. eſt tex. in l. hæc autem. & ibi DD. ff.de ſeruit.vrban. prædior. Coraſ. in l.ſeruitutes. la 4. nu.41.verſ.requiritur ſecundo. ff.de ſeruit. & in terminis iuriſpatronat. Lamber.lib.3.quæſt.7. artic.7. Rot. dec.109.nu.8. & ſeq. p.2. & fuit dictum in cauſa Mediolanen. de Baradia.2.Iunij.1589.coram Comitulo. & in cauſa Imolen. iuriſpatronatus. 26.Martij.1593. & in Papien.Archipresbyteratus.9.Aprilis.1601.corā bo.me. Card.Pamphilio. vel etiam requiritur ſcientia, & patientia pa-

8 tronorum, & quòd deſiſtant à præſentatione, credendo iuſpatr. ad eos non ſpectare, vel volentes præſentare non fuerint admiſſi, quæ etiam in hoc caſu non adſunt.l.ſi fortè.§.ſciēdum.in fine. & ibi Caſtren.nu.4.ff.ſi ſeruit.vendicetur. Angel.in l.hoc autem.nu.3.poſt med. verſ. requiritur etiam. & num.4.verſ.4. & vlt. & ibi Caſtren.nu.3. ff.de ſeruit. Coraſ. in l.ſeruitutes.la 4. nu.41. in fin. ff. de ſeruit.vrban.præd. Rip. in c.cum eccleſia Sutrina.nu.64. de cauſ.poſſ.& prop. Calderin.conſ.15. de iurepat. Roch. in verſ. competens.quæſt.18. nu.44. Lambert. lib.2.p.1.quæſt.3. art.15.nu.3. Chiſſan.dec.72. & fuit reſolutum in proximè allegatis deciſionibus.

9 Si verò prætenditur ſecundū, ſcilicet ſtatum beneficij, ex præſcriptione fuiſſe mutatum,& pariter nihil releuans deducitur, vt mox patebit: Vera enim eſt concluſio, quòd prouiſio Papæ, ſeu Ordinarij non mutat ſtatum beneficij. Dec.conſil.126. in fin. Achill.dec.13.de iurepat. Caputaq.dec.189.p.3.Put.dec.7.de iurepat. niſi interueniat præſcriptio, ad quem effectum duò copulatiuè requiritur, & quod collatio fiat à legitimo Collatore ſcienter de beneficio iuriſpatronatus tamquam de libero, vel de regulare, tamquam ſeculari, & è conuerſo. Et curſus quadraginta annorum. gloſſ.in cap. cum de beneficio. in verbo, inſtitutus. & in verbo,legitimus. de præb. in 6. vbi etiam Lapus nu.1. Gemin. num.3.& 9. Franc.nu.5. Prob.nu.3. Felin.in c.in noſtra. nu.41. verſ. ſecundo nota. de reſcr. & benè declarat Rebuff. ſuper concordat in rubr. de collation.§.volumus.in verbo,regularia. Sylua de benefic.p.3.q.11. nu.124.& ſeq. & fuit reſolutum in cauſa Peruſina S Beuignatis. 13. Martij. 1588. & 14. Martij. 1589. coram bo.mem. Card.Pamphilio. & in cauſa Cæſarauguſtana Præceptoriæ de Codos.5.Nouemb.1607.coram bo.me. Iuſto.

Hic autem non adeſt non vſus cōtrarius ſeruituti, vel alius actus poſitiuus, aut legitima præſcriptio, cū collationes non fuerint factæ, vti de beneficio libero, nam etſi verum ſit, quòd prædictus Hieronymus nominatus in ſententia poſſederit vſque ad annum 1531. quo tempore reſignauit in manibus Papæ ad fauorem Antonij de Ruſticis, qui de anno 1541. obtinuit reualidatoriam,cum derogatione iuriſpatronatus, qui Antonius poſtea de anno 1558. re-

ſignauit

ſignauit in manibus Ordinarij, qui contulit Franciſco, qui rurſus de anno 1560. retroceſſit ad fauorẽ eiuſdem Ruſtici, de quo tempore fuit facta prima vnio, tamen omnes iſtæ prouiſiones ex reſignationibus factis in manibus Papæ, incipiendo à reſignatione facta in fauorem Hieronymi de anno 1512. fuerunt cum derogatione iuriſpatronatus, vt innotuit ex ſupplicationibus oſtenſis in Rota, dum cauſa ageretur coram R.P.D. meo Dunozetto, & propterea dici non poteſt, quòd præiudicauerint patronis, cum eccleſia non fuerit in ſtatu libertatis ſtantibus prouiſionibus, cum prædicta derogatione iuriſpatronatus, quia talis
10 derogatio præſeruat iuſpatronatus, & excludit intentionem acquirendi libertatem beneficio. Bero. in cap. 1. nu. 88. cum ſeqq. de iurepatr. Lamb. lib. 3. q. 7. art. 7. ſub n. 5. Caſtad. dec. 10. num. 2. de conc. præb. & fuit dictum in allegata cauſa Mediolanen. de Baradia. 2. Iunij. 1589. coram Reuerendiſſ. Peruſino. & in cauſa Papien. Archipresbyteratus. 9. Maij. 1601. corã bo. me. Card. Pamphilio.

Neque poteſt fieri vis in prima vnione facta, ex reſignatione in fauorem eiuſdem Ruſtici de eodem anno 1560. in manibus Papæ, neque in ſecunda de anno 1578. cum acquieſcentia vſque ad annum 1618. de quo tempore, vt dictum eſt, fuit mota lis; nam neque ex iſtis vnionibus colligitur aliquis actus poſitiuus ex quo ſibi præiudicauerint Podij, neque aliqua legitima præſcriptio; non quidem actus poſitiuus,
11 quia de eo non apparet, non etiam legitima præſcriptio, quia vnio fuit ſimoniaca, ex quo Papæ non fuerãt narrata pacta illicita, vt patet ex narratiua in ſecunda vnione de anno 1578. & ſic iſta vnio non valuit. Gemin. conſ. 125. in princ. Anchar. conſ. 397. nu. 4. neque minus valuit ſecunda de anno 1578. cum non fuerit narratum, quòd beneficium eſſet de iurepat. laicorum, & ſic fuit ſubreptitia. Card. conſ. 96. col. pen. verſ. quoad cauſam ſecundam. cum alijs pluribus allegatis in quarta deciſ. R.P.D. mei Dunozetti, ex quibus reſultat quòd neque adſit etiam
12 legitima præſcriptio libertatis, cum deficiat in vnione ſcientia Papæ, quòd beneficium eſſet de iurepat. & deficit etiam curſus temporis 40. annorum, quæ duo copulatiuè requiruntur, vt ſupra probatum eſt, & quod plus eſt, neque etiam in alijs terminis iuris poteſt ſuſtineri vnio, quia cum agatur de mutatione ſubſtantiæ beneficij non docto de legitima vnione, prout hic non docetur, requiritur, aut immemorabilis, aut quadragenaria cum titulo. Philippus de Peruſio inter conſil. Felin. 2. num. 1. & 3. Rebuff. in tit. de vnion. num. 35. in fine. Rot. dec. 9. & 10. de reb. eccl. non alien. in antiq. & fuit dictum coram me in cauſa Feltren. Præbendæ. 6. Iunij. 1605. quæ quidẽ immemorabilis hic non adeſt, nec prætenditur, nec quadragenaria, cũ titulo; nam quantum attinet ad titulum, cum vterque titulus vnionis ſit infectus, neuter eſt habendus in
13 conſideratione, cum requiratur titulus, ex quo cauſetur bona fides. Felin. in cap. in noſtra. nu. 43. de reſcrip. Gemin. in cap. cum de beneficio. num. 9. de præbend. In 6. Aegid. conſ. 41. col. 1. nec etiam tempus legitimum quadraginta annorum interuenit, quia prima vnio habuit effectum cum titulo ſimoniaco ab anno 1560. vſque ad annum 1579. ſecunda verò à dicto anno 1579. vſque ad annum 1618. de quo tempore fuit mota lis, & ſic vtraque vnio, neque in alijs terminis iuris ſuſtinetur, tàm ex defectu tituli ad præſcribendum, quàm ex defectu longiſſimi temporis, cum habito reſpectu ad vtrumque titulum, neuter eorum habeat curſum quadraginta annorum.

Ex quibus reſolutum ſententiam Rotalem eſſe confirmandam.

f Et

Et in eadem coram eodem. 5. Martij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Conc. Trid. nil innouauit in probando iurepat. priuatarum personarum vltra ius commune.*
2 *Iuspat. potentium quomodo probetur.*
3 *Remissoria ex qua causa concedi soleat.*
4 *Vsurpationis præsumptio cadit in habente iurisdictionem temporalem in loco beneficij.*
5 *Idem est si iuspatr. competat familiæ potenti, & magnati.*
6 *Vt est familia Vrsina, Caracciola, Nobiles Veneti.*
7 *Remissoria quando denegetur.*
8 *Numerositas familiæ non probat potentiam.*
9 *Nec si illi de familia fuerunt facinorosi.*
10 *Et quòd familia fuerit expulsa, & exautborata.*

DECISIO XXXI.

POst factas resolutiones, quòd iuspatronatus satis erat probatum probationibus sufficientibus de iure communi, ex quo non versaba-
1 mur in familia potenti, quo casu Sacrosanctum Concilium Tridentt. sess. 25. cap. 9. de refor. vltra dispositionem iuris communis nihil innouauit. Gabr. cons. 192. num. 1. lib. 2. Menoch. cons. 241. num. 7. lib. 3. & præsump. lib. 3. præsump. 90. nu. 9. & seq. Achil. dec. 4. nu. 10. de iurepatr. Rot. dec. 331. nu. 1. p. 2. & aliàs pluries fuit in eadem Rota firmatum, licèt secus esset, si versaremur in persona potenti, vel aliàs tali, in qua cadat præsumptio vsurpationis, quo
2 casu iuxta formam dicti Concilij, si verus titulus fundationis, vel dotationis non ostenditur, requiritur immemorabilis, & præsentationes effectum sortitæ spatio 50. annorum, quæ probentur per authenticas scripturas, vt sæpè resoluit Sacra Congregatio, & Rota ipsa, & signanter in Sabinen. beneficij. 15. Decemb. 1581. coram fel. rec. Clem. VIII. vt in dec. 199. nu. 1. par. 2. propterea ad euitan. decisiones, & ad proban. hic agi de iurepat. familiæ potentis, datis articulis petebatur remissoria ad probandum quod ab immemorabili tempore citra, fuit semper in ciuitate Lucensi familia DD. de Podijs, & reddidit se semper cæteris familijs d. ciuitatis, ac etiam toti Reipublicæ formidabilem, in tantum, vt nemo auderet ipsis de Podio in aliquo contradicere, ortumq. fuerit vulgare illud: *Quando Poggio vuol poggiare tutta Lucca fa tremare,* quodq. fuerunt semper in d. ciuitate factiosi, bellicosi, & soliti bannitos, & sicarios, aliosq. huiusmodi receptare, & in proprijs domibus retinere, per quos modo hunc fustibus, & verberibus cedebant, modo illum interficiebant, & aliàs diuersimodè malè tractabant, quòd auxilium etiã præstiterint Vguccioni, & Castruccio, qui per tyrannidem Ciuitatem occuparunt, & quòd dd. de Podijs cõstituebant plusquam vigintiquinque familias, quæ omnes habitabant in dicto loco de Podio circumcirca d. ecclesiam, sicq. faciebant maiorem conuenticulam hominum, & militũ quam fuerit vnquam visum in aliqua alia Ciuitate Italiæ. Ex istis inquam articulis prętenditur resultare
3 releuantia Remissoriæ, propter quã solet concedi. Verall. dec. 59. nu. 1. & 68. nu. 1. par. 3.

Et licèt indubitatum sit quando agitur de Domino Castri, vel alio
4 habente iurisdictionem temporalem in loco beneficij agi de persona, in qua cadit præsumptio vsurpationis. Put. dec. 55. & ibi additio, & add. ad dec. 56. & seq. lib. 1. in nou. Chissan. dec. 67. Caputaq. dec. 128. p. 2. idem Put. decis. 3. & 8. de iurepatr. Mohed. decis. 10. nu. 2. eod. tit. Cott. dec.

dec.356.& fuit ſæpiſſimè reſolutum,
tamen idem eſt in iurepatronatus
5 competente familiæ potenti, & ma-
gnati. Afflict. deciſ.104.lib.2. aliàs
1273.lib.3.p.3.Achill.dec.4.nu.10.
de iurepat. Creſcent. dec.1.eod.tit.
Chiſſan.dec.67. Io.Paul.dec.8. aliàs
6 dec.842.lib.3.par.3. vbi de familia
Vrſina. Cotta dec.356. Peregr.dec.
5.lib. 2. & fuit reſolutum in cauſa
Neapolitana Capellaniæ.29.Ianuar.
1571. coram Card. Lancellotto ſe-
niore. vbi de familia Caracciolis,&
in cauſa Sabinen. Beneficij. 15.No-
uemb. 1582. coram fel. rec. Clem.
VIII. vt in dec.199.nu.1.p.2.vbi de
familia Vrſina.Seraph.dec.952.n.6.
vbi de Nobilibus Venetis in Statu
Venetorum. & in Sabinen. iuriſpa-
tronatus. 26.Octobris.1594.coram
Litta. & 6.Martij.1596. coram Pe-
nia. vbi de familia de Sabellis.

Iſtis tamen non obſtantibus Do-
mini cenſuerunt denegandam eſſe
remiſſoriam, quia & ſi iſta familia
Nobiliſſima ſit, permaximam nihi-
lominus calumniam, vt mox proba-
bitur, articulatur potentia talis, in
qua cadat præſumptio vſurpationis,
7 quo caſu remiſſoria denegatur, vt
fuit reſolutum in cauſa Caurien. Iu-
riſdictionis.26.Februarij.1587. co-
ram Robuſterio. eoq. magis, quia
vt etiam ex ſtatim dicendis appare-
bit, articuli ſunt valdè inueriſimiles,
quo etiam caſu remiſſoria denega-
tur. Rot.deciſ.23.de teſtib. in antiq.
Imol.in c.quia veriſimile. num.1.de
præſumpt. Tiraquell. in l.ſi vnquam.
in præfat.nu.38.in fin. C. de reuoc.
donat. & fuit dictum in cauſa Tole-
tanā Prioratus.10.Maij.1595. corā
bo. mem. Pacen. & aliqui ſunt irre-
leuantes, ex quo etiam capite remiſ-
ſoria denegatur. Verall.deciſ.66.&
68.par.3. nam primò, quatenus ar-
8 ticulatur numeroſitas iſtius familiæ
de tempore antiquo, iſta numeroſi-
tas etiam probata nihil releuat ad
probandam aſſertam potentiam; imò
per ſcripturas probatur contrarium,
ſcilicet ex inſtrumento anni 1370.
in quo in electione Conſulis contra-
dæ S. Laurentij de Podio, ſolum
conuenerunt quatuor perſonæ de
domo Podia, & ex alio inſtrumento
præſentationis anni 1426. In quo
tantum quinque totam familiam cō-
ſtituentes conuenerunt ad præſen-
tandum, & deinde anno 1390. ſo-
lummodo nouem cōuenerunt, quo-
rum plures erant patres, & filij; vn-
de cum iſta numeroſitas excludatur
per probationem factam per ſcriptu-
ras, non eſt danda remiſſoria ad pro-
bandum contrarium per teſtes. Ae-
gid.dec.9.Aret.conſ.65.nu.2.Man-
del.cōſ.6.n.10. Seraph.d.dec.1460.
ſemper enim maior fides adhibetur
ſcripturis quā teſtibus.l.cenſus.ff.de
probat. glo.in cap. tertio loco. ver.
teſtiū.eod.tit. Seraph. d.dec. 1460.
& quamuis opponi poſſit, quòd in-
ſtrumenta, & articuli non ſunt con-
traria, cum ſtent ſimul, quòd præ-
dicti ſolum præſentauerint,& quòd
nihilominus familia eſſet numeroſa,
tamen cum hoc articuletur ad effe-
ctum vſurpationis, ad hunc effectum
conſideranda eſt numeroſitas, quæ
tamen ex dd. præſentationibus ex-
cluditur.

Dum verò articulatur, quòd fue-
runt facinoroſi, & bellicoſi, non in-
de reſultat quod familia eſſet ita po-
9 tens, vt in ea cadat ſuſpicio vſurpa-
tionis, præſertim cum delinquentes
fuerint puniti, ac etiam vltimo ſup-
plicio damnati, ex qua re reſultat
inueriſimilitudo, & vehemens ca-
lumnia alterius articuli, quod ita ſe
reddiderint formidabiles Reipubli-
cæ, & Ciuitati, vt nemo contradi-
cere auderet, quia ſi delinquentes
fuerunt puniti ſignum eſt euidens,
quòd articulus non continet verita-
tem. Et ex quantitate familiarum,
& ex prædictis ceſſat articulus, qui
continet, quòd ipſi facerent conuen-
ticulam maiorem, quàm in quacun-
que alia Ciuitate; Illud verò dictum
mutuatum à ciuitate Firmi, ſcilicet,

Quando Fermo vuol fermare, tutta la Marca fa tremare, fuit visum satis ridiculum, & contrarium ex prædictis apparet, ex quibus etiam cessat id quod dicitur Dominos de Podijs auxilium prestitisse tyrannis, & quòd dd. tyranni, vt se in tyrannide conseruarent tolerabant omnia malè facta DD. de Podio, vt eos fauorabiles haberent, & eorum delictis oculos claudebant, quia de hoc historici nullam faciunt mentionem, quamuis illorum tyrannorum gesta satis prolixè recitent, & inuerisimile est quòd hodie per testes posset probari in re tàm antiqua id, de quo historici qui tyrannorum vitam ex professo scripserunt, nullam fecerint mentionem, & fuit consideratus vltimus articulus, in quo articulatur quòd Domini de Podio tentarunt vsurpare iuspatronat. ecclesiæ S. Iuliæ, qui retorquetur, nam si non potuerunt vsurpare d. ecclesiam, nec credendum est aliam potuisse vsurpare, & est irreleuans, quia hoc probato non infertur pernecesse, quòd vsurpauerint ecclesiam S. Laurentij, de qua agitur.

Et mouit etiam Dominos, quia non controuertitur, quòd ab anno 1522. citra, & sic à centum circiter annis ista familia fuerit exauthorata, & pro maiori parte expulsa à Ci-
10 uitate propter homicidium cōmissum in personam Vexilliferi illius Reipublicæ; quare visum fuit satis inuerisimile aliquid posse probari, quod releuet, quia probationes in omnem euentum non possent fieri nisi per famam, quæ satis elideretur ab omnibus supra ponderatis, ac ex multis visitationibus, in quibus DD. de Podio non solum receperūt Episcopos visitantes, & eorum Vicarios, sed etiam eorum præceptis, & mandatis paruerunt, prout conuenti ad præstanda legata condemnari fuerunt ab Ordinario, & mandata contra ipsos fuerunt relaxata, sententiaq. contra præsentatum ab eis lata fuit de anno 1513. & ex alijs actibus ponderatis in alijs decisionibus, qui clarè probant absque vllo timore Ordinarium exercuisse suam iurisdictionem in eosdem, & ipsos obedientiam præstitisse, nec retorqueatur, potentia ex occisione d. Vexilliferi, quia notum est magnos Principes nedum à Nobilibus, sed etiam ab infimis personis occisos fuisse, vnde pernecesse concludi non potest, quòd familia sit ex illa potentia, vt maiores probationes fieri debeant in probatione iurispatronatus, quàm illæ quæ de iure communi requiruntur, licet negari non possit quod familia sit nobilissima, ita tamen, vt in ea non cadat timor vsurpationis per supradicta.

Et sic resolutum non esse dandam remissoriam, &c.

Et in eadem coram eodem. 31. Martij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Patronorum consensus ex cursu 30. ann. in vnione beneficij iurispatr. præsumitur.*

2 *Antiquitas non saluat id, de quo ab initio non fuit actum.*

3 *Contradictio interrumpit non impletam præscriptionem.*

4 *Consensus expressus patroni quando requiratur.*

5 *Familiæ potentia quando ex historijs probetur.*

6 *Probatio quando requiritur de certo tempore, de eo fieri debet.*

DECISIO XXXII.

POst resolutionem factā 20. Nouembris superioris anni, quòd sententia Rotalis esset confirmanda; ad impediendam expeditionē causę duo tunc opponebantur. Primò,
1 quòd ex cursu 30. annorum præsumebatur consensus patronorum in vnione beneficij iurispatronatus de

quo

quo agitur. Roman.conſ.275.nu.2. & 252.nu.3.verſ.quoad tertium. Afflict.dec.ſ.368.nu.4. Boer. dec.345. nu.5. Secundò, quod non erat deneganda remiſſoria ad probandum familiam fuiſſe talis potentiæ, vt in ea cadat timor vſurpationis. Ad primum fuit reſponſum, quòd fortè procederet ſi beneficium fuiſſet vnitum tamquam de iurepatronatus,& ideo abundè fuit ſatisfactum in deciſionibus, dum fuit probatum hic neque non vſum adeſſe, neque legitimam præſcriptionem, cum non adſit immemorabilis,aut quadragenaria cum titulo, cum enim beneficium non fuerit vnitum tamquam de iurepatronatus, non poteſt conſiderari aliquis conſenſus, qui præiudicet, ſicuti ſi bona eccleſiaſtica tamquam propria alienarentur, non poſſet medio tempore præſumi beneplacitum Apoſtolicum,cum bona non tamquam eccleſiaſtica, ſed tãquam propria fuiſſent alienata, an-
2 tiquitas enim non poteſt ſaluare id, de quo ab initio non fuit actum. Caſtr.conſ.81. nnm.3. verſ. & ſi dicatur propter antiquitatem. lib. 2. Alex.conſ.1.num.21.lib.4. Felin. in cap.ſicut. num.33.verſ.7. & vltimo. iuncto verſ. benefateor. de ſent. & re iudic.Gabr.de præſumpt.concl.1. num. 57.in 4. limit. & propterea ſuf-
3 ficit quòd ante adimpletam legitimam præſcriptionem DD. de Podijs contradixerint cum ſcirent ius ſuum ſaluum fore.l.ſicut.§.non videbitur. ff.quib. mod. pign. vel hypothec. ſoluat. taciturnitas enim ab initio illis non præiudicauit, etiam præſuppoſita ſcientia,quæ ab eis negatur, cum non probetur antea de ea vnione habuiſſe notitiam, & etiã ſi illam habuiſſent non noceret,cum
4 requireretur ad hunc effectum expreſſus conſenſus. c. cum omnes. de conſtit. vbi gloſſ. verb.conſtitutum. poſt med. verſ. ſed numquid eſt verum. Felin.num.15. & cæteri Doct. & propterea taciturnitas quoad ſuorum iurium diminutionẽ, ſeu actionis competentis ſublationẽ pro conſenſu non habetur. l.inuitum. ff.de ſeruit.vrban.præd.l.in eo. verſ.deinde ait lex. ff. de ritu nupt. Felin. in cap. nonne. num.11. & 12. de præſumpt.

Ad ſecundum verò Domini dixerunt, quòd diſputarem Dubium ſuper eo, An eſſet danda remiſſoria, quo propoſito 5. Martij huius anni fuit reſolutum pro denegatione, ex rationibus de quibus in deciſiõne, & cum ſupradicta die in relationibus cauſarum iterum inſtaretur pro repropoſitione Dubij, An eſſet danda remiſſoria,Domini ordinarunt quod procederem ad expeditionem, cum nihil releuans deduceretur: nam inculcabatur potentia huius familiæ de Podijs ex adhærentia tyrannis,& prætendebatur de ea dari fumum ex
5 hiſtorijs impreſſis,& alijs manuſcriptis, itaut danda eſſet remiſſoria, ſed illis viſis Domini dixerunt multò magis procedendum eſſe ad expeditionem cauſæ denegata remiſſoria, quia prædictæ hiſtoriæ de directo probant hanc familiam,licèt generoſæ nobilitatis ſit, non eſſe eius potentiæ,vt in ea cadat præſumptio vſurpationis.

Dum ponderatur hiſtoria impreſſa in vita Caſtruccij fol. 30. nihil releuans deducitur, nam in ea habetur. *Fù conſigliato da M. Cola Porco di Poggio, vno di detti Antiani, che altri che Caſtruccio Antelminelli non poteua eſser general* Capitano, *e* Gouernatore *loro, che ſarebbe bene nõ eleggerlo più per sì breue tempo, ma per dieci anni cominciando dal fine dell' vltima condotta per tutta la Balia, e* Poteſtà *contenuta nella prima elettione, con ſtipendio di ciaſcun' anno di fiorini* 4. *mill. d'oro, con tutti l'emolumenti delle terre*. Quãdo hæc conſuluit iſte nobilis de Podio nondum incœperat tyrannides Caſtruccij, & vtcumque ſit aduertatur ad ea, quæ ſecuta ſunt de anno 1322.

quæ excludunt, & adhæsionem tyranno, & potentiam familiæ, vt colligitur ex alia asserta historia manuscripta, qua ipsimet beneficiati ad probandam ipsorum intentionem vtuntur, in qua habetur; In *quell'anno ritornando il Sig.* Duca *Castruccio di* Lunigiana, *e della Riuiera di Genoua, intendendo che Stefano di* Poggio *Cittadino di* Lucca *di grande auttorità, e seguito, haueua morto* D. Lando *da* Castrano *suo Officiale, dubitando di non esser riceuuto nella Città, si fermò per alcuni dì nel Contado di* Pisa *appresso* Ripafratta: In *questo tempo lo reggimento della Città fece fare la* Giustitia *contro del predetto Stefano, e così seguita, li Capi della Casa* Poggesca, *come innocenti si presentorno al detto* Signor *Castruccio lo quale tutti fece metter prigione; & eraui li detti* Capi, *questi Bernaduccio, Stefano predetto, & Arrigo, alli quali dipoi nella Città publicamente fece loro tagliare le teste, e fece disfare le* Torri, *e Case loro, e de fratelli, con la* Loggia *di* Poggio, *e l'altri Huomini,* Capi, *& atti all'armi di detta Casa, confinò in* Lombardia.

Et prędicta comprobantur ex alia asserta historia data pro beneficiatis, in quadam pagina volanti, quæ excludit omninò potentiam, & percutit annum 1334. in ea enim sic habetur. *Tuttauolta accadendo qualche accidente per causa di quelli, si come in breue auuenne, che forsi 200. fanti di* Lucca *Fuorusciti si erano fatti forti al* Poggio *di Pedona sopra Camaiore, e dauano gran disturbo à quelli del gouerno, per la qual causa vi fu da loro mandato gente della Città, e quelli circondati da ogni banda presero, e la più parte di loro condussero prigioni, dandoli conueneuoli supplicij, & ad alcuni lasciarono in detto luogo morti, tra li quali vi furno di quelle famiglie* Nobili *di* Poggio; *Ribebbero all'hora i* Lucchesi *Pietra santa, che teneua* Nicolò Porco *di* Poggio, *il quale per mantenersela haueua impetrato l'aiuto de'* Fiorentini, *e li mādorno* 200. *Caualli, e da* 300. *Fanti, onde scacciati i presidij, alcuni di quel Castello, che furono authori della ribellione, si diedero condannati alla morte.*

Denique alia asserta historia de anno 1522. vltra quod est simplex copia, nihil releuans adducit, in ea enim habetur. *Era in quelli tempi la famiglia de* Poggi *in la Città potente, e copiosa d'Huomini, e la più parte giouani licentiosi assai: Il che causaua, che da molt'altri erano seguiti, e per ciò molto temuti, e riguardati, e questa lor grandezza era di già trascorsa per fino nella bocca de i fanciulli, i quali si come sogliono fare alle volte tra loro esclamando diceuano. Quando* Poggio *vuol poggiare tutta* Lucca *fa tremare, e la mandauano in Rima.* Et inferius in eadem prætensa historia dicitur, *Dico dunque, che come di sopra è fatta mentione, era la famiglia de* Poggeschi *(che così anticamēte si chiamauano, hoggi de* Poggi*) nella grandezza, e valor detto, per il che erano diuenuti altieri, & arroganti di tal sorte, che alli Cittadini della Città dauano in breue timor di qualche grande inconueniente.*

Sed si benè perpendatur integra historia etiam quod esset in forma probanti, nihilominus ex ea nō probatur, quòd ista familia esset talis potentiæ, vt in ea cadat timor vsurpationis; nam in eadem historia post dicta verba legitur. *e per ciò erano incominciati ad esser ritenuti alquanto adietro dalle cose del gouerno, & altri non tanto Nobili quanto loro anteposti, per il che teneuano con li grandi della Città vna celata inimicitia, &c.*

Ex quibus apparet vltra ponderata in decisionibus, quòd dum delinquebant puniebantur, & quòd minus nobiles ipsis anteponebātur, & potentia, & numerositas familiæ, non erat de tempore, quo prætenditur iuspatronatus fuisse probatum; imò ex decisione manifestè apparet de

de contrario. Vnde ista probatio nihil facit, quia cum requiratur de certo tempore, de eo non probatur. Bald. in auth. præterea. nu.4.C.vnde vir. & vxor. Ias. in l. si constante. nu. 45. ff.sol.matrim. Ad illud verò puerile. *Quando Poggio vuol poggiare &c.* mutuatum à ciuitate Firmana de quo Leander Albertus in descriptione Italiæ dum agit de ciuitate Firmana, fuit responsum in decisione, & verè apparet esse dictũ puerile, prout prædicta dicit historia. Et ita &c.

6

Et in eadem coram eodem. 28. Maij. 1621.

S V M M A R I V M.

1 *Remissoria quando sit deneganda.*

2 *Probatum per scripturas frustra petitur, vt probetur per testes.*

3 *Antiquissima melius probantur per scripturas, quàm per testes.*

4 *Probatio per scripturas in materia antiqua hominum memoriam excedente fortior est, quàm probatio per testes.*

DECISIO XXXIII.

1 Visum fuit Dominis remissoriã non esse concedendam, & sic standum esse in decisis, nam cum hęc familia vsque de anno 1522. fuerit exauthorata certum est, quod articuli non possunt probari, nisi per famam, & cum pro parte beneficiatorum datæ fuerint plures historiæ ex quibus prætendebatur euitari calumniam articulorum, quæ ferè in substantia continẽt id omne, quòd cõtinent articuli, visum fuit Dominis denegare remissoriam, sed suppositis sine veri præiudicio historijs, & fama eorum, quæ in dictis historijs continentur, disputari dubium super potentia Dominorum de Podijs ad effectum de quo agitur, qui est, vt videatur, An versemur in familia potenti, vt inde resultet quòd decisiones, quæ firmant constare de iurepatronatus non subsistant, quasi requirantur maiores probationes. iux. Conc.Trid.cap.9.sess.25. ratio resolutionis fuit, quià frustra petitur

2 ad probandum per testes, quòd per scripturas est probatum, aut probari potest. Felin. in cap.1.nu.4. de appel.Rot.dec.10.nu.6. de offic.deleg. in nou. & dec.6.de probat.in nou.& decis. 44. de testib. in antiq. Afflict. dec.398. num.4. Aegid. decis. 384. Vestr. in prax. cap.vlt. num.2. in fin. lib.6. & ideo præsupposito, vt supra quòd fama sit probata, fuit restricta difficultas ad contenta in historijs tantum, tum quia agitur de gestis

3 antiquissimis, quæ melius probantur per scripturas, quàm per testes. Rot. in Gerunden. Augumenti. 18. Iunij. 1601. coram Illustriss. D. meo Card. Sacrato, quæ est dec.45.nu.2.in fin. par. 2. in recent. tum etiam, quia in materia antiqua hominum memo-

4 riam excedente fortior est probatio, quæ habetur per scripturas, quàm probatio facta per testes. l.census.ff. de probat. gloss. in cap. tertio loco. ver. testium. versic. item considerabit Iudex. de probation. & Socin. consil. 187. num. 18. lib. 2. Aym. consil. 54. num. 15. Roland. cons. 2. num. 59. lib. 1. Paris. cons. 104. num. 46. lib. 1. Rot. in causa Spoletana Bonorum. 13. Iunij. 1608. coram Reuerendiss. Lugdunen. quæ est decis. 223. nu. 13. par. 2. in recent.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 14. Iunij. 1621.

S V M M A R I V M.

1 *Vsurpatio iurispat. præsumitur in persona potenti, & magnate.*

2 *Quæ præsumptio cessat dato concursu paris, vel maioris potentiæ Episcopi.*

3 *Potentia probatur ex diuitijs, amicis, nume-*

numerositate personarum, & familiarium, & populari existimatione.

4 *Seu arbitrio, & religioni iudicantis relinquitur.*

5 *Potentia ex quibus non resultet, immo excludatur.*

DECISIO XXXIV.

CVm Domini beneficiati agentes pro suo Collegio incessanter iura sua tuerentur, & prætenderent iuspatronatus de quo agitur nõ esse probatum, ex quo illud à familia potenti prætenditur, & ideo non sufficere probationes adductas, sed requiri maiores, iuxta Sacros. Concilij Decretum, in cap. 9. sess. 25. de reform. quod propter dictionem (plerumque) qua Concilium vtitur habere locum etiam quando cessat præsumptio vsurpationis si præten-
1 datur à persona potenti, vel magnate, vel ab vniuersitate, censuit Congregatio Illustrissimorum Interpretum, & dixit Rota in causa Sorana Iurispatronatus. 28. Aprilis. 1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio. vbi fuit reprobata decisio in causa Toletana Iurisdecimandi. 3. Maij 1582. in qua dicebatur, quòd dato
2 concursu paris, vel maioris potentiæ Episcopi, cessat vsurpationis præsumptio, & cum dicta decisione Sorana concordat alia decisio in causa Iacen. Parochialis. 27. Iunij. 1603. coram eodem bon. mem. Card. Pamphilio.

Ideo sine veri præiudicio præsuppositis historijs pro legalibus, & quod probata sit fama quoad contenta in dictis historijs. Dubitaui An constaret de potentia Dominorũ de Podijs in casu, & ad effectum de quo agitur, qui est, vt supra dixi, An requirantur maiores probationes ad probandum iuspatronatus, & Rota censuit, non constare de tali potentia, quæ obstet, nam licet potentia
3 probetur ex diuitijs, amicis, numerositate personarum, & familiarium, & populari existimatione. Doctor. in l. 1. ne liceat potentiori. & cap. fin. vbi Cardin. nu. 3. & 5. de alienat. iudic. mut. ca. fact. attamen in hac facti specie in iudicanda potentia, placuit opinio Bald. in cons. 151. sub num. 1. vers. nam illa lex. lib. 1. vbi asserit
4 hoc relinqui iudicantis religioni, secundum quam placuit Dominis non probari talem potentiam, itaut in probãdo iurepatronatus maior probatio quàm ordinaria requiratur, quia in iudicando nedũ verba Concilij, sed etiam mens est attendenda, vt in simili dixit Baldus loco proximè allegato.

Et vt clarior pateat responsio ad ea, quæ obijciuntur tria tempora distinguenda sunt. Primum ante annum 1358. de quo tempore incipiũt præsentationes, & aliæ probationes huius iurispatronatus. Secundum tempus post dictum annum 1358. vsque ad annum 1522. de quo tempore sumuntur probationes iurispatronatus, vt in decisionibus *factis in* hac causa. Tertium tempus à dicto anno 1522. citra.

5 Quantum attinet ad primum, nihil releuat, quod de anno 1194. filij Raymundi de Podio vendiderint Communi Lucensi syluam Regiam de Monte Filectori, quia ista venditio vendentium indigentiam denotat, non autem concludit ad talem potentiam, quæ obstet præsertim cum longè excedat annum 1358. à quo incipit probatio iurispatronatus, vt dictum est. Prout etiam non releuat quod de anno 1214. Fanuccius de Podio fuerit vnus ex Equitibus, qui armatim in mercatorum Consules irruerunt, vt eos occiderent, quia ex hoc probatur Equites illos voluisse committere facinus, nõ autem ex eo resultat talis potentia, vt intret Concilij dispositio, quę potentia neque ex eo potest elici, ex quo historia nominatis dicto Fanuccio, alijsq. complicibus subdat;

& molti

& molti altri Caualieri: E Grandi di Lucca andorno armati, quæ verba denotare videntur etiam Fanucciũ fuisse Equitem, & ex magnatibus ciuitatis Lucensis, quia numquam fuit negatum hanc familiam esse generosæ nobilitatis, & admittitur hoc posse dici ex dicta historia, sed negatur inde resultare potentiam, quæ obstet. Neque etiam potentia colligitur, ex quo Vguccionus de anno 1314. auxilio nobilium de Antelminellis, Quartigianis, Pogginghis, & Honestis, Ciuitatem Lucensem cœperit teste Ioanne Villano; quia cum supradictæ familiæ sequerentur partem Ghibellinam, & prius pars Guelpha Ciuitatẽ occupasset Vguccionus tempori obsequens, auxilio dictorum Ciuium Ciuitate potitus est, vel potius redemit à Guelphis, & eius dominium (vt patet ex Iouio in suis elogijs) breui expirauit, cessat potentia, quæ obstet, vel ex omnibus simul iunctis, cum eædem familiæ modo præualerent, modo succũberent arguitur æqualitas familiarũ, vel potius illorum temporum calamitas, quam aliqua potentia, maximè, cum etiam istis temporibus malè actum fuerit de familia Podiorũ, & eandem denotat calamitatem historia de anno 1316. dũ narrat Castruccium Antelminellum, tunc propter varia delicta ab Vguccioni filio fuisse carceribus mancipatũ, vt post Vguccioni patris aduentũ morti traderetur, post recessum dd. patris, & filij fuisse à populo liberatũ, & auxiliantibus Quartigianis, Pogginghis, & Honestis, Dominum Ciuitatis, acclamatum, cum appareat hæc populum egisse consentientibus, & operantibus dictis Nobilibus, quos plurimum in Ciuitatibus auctoritate pollere notum est, non tamen inde pernecesse resultat probatio potentiæ secundum Concilij terminos, ex quibus parum facit, quòd de anno sequenti 1317. Castruccius electus fuerit Dominus Ciuitatis à Consiliarijs eiusdem, ita consulente Cola Porco de Podio, tunc vno ex Antianis; quia si ex hoc deduci posset potentia, viri omnes alicuius auctoritatis, & Consiliarij inter potentes essent habendi, quòd ad effectum, de quo agitur non est verũ, vltra quod actus iste nihil facit, cum non viribus, sed Consilio Podius persuaserit electionem.

Item parum faciunt narrata per Ioannem Villanum in sua historia cap. 126. scilicet, quòd Pogginghi de anno 1328. cum adhærentia suorum amicorum, magnatum, & populariũ tentauerint expellere filios Castruccij de Antelminellis, tunc defuncti, eorumq. sequaces, qui in eorum auxilium Ludouicum Bauarum Imperatorem, tunc Pisis commorantẽ vocauerant; quia patet responsio ex eademmet historia in qua dicitur, quòd plures ex Pogginghis, & sequacibus expulsi fuerunt, & eorum domus combustæ, & quod pro libertate patriæ dimicabant, & vt ibi dicitur: *Per non volere la Signoria de Tiranni, cioè de figli di Castruccio, & d'altri dell'Antelminelli*, & propter hoc habebant adhærentiam popularium, & amicorum.

Quod de anno 1330. Equites Pauli Quartigiani, cum Pogginghis, & Auogadris in Florentinorum manus tẽtauerint tradere Ciuitatem, eo quia tunc malè tractarentur à Gherardino Spinula eo tempore dominante, nihil facit, quia principales erant Equites, & si fuissent potentes id quod animo conceperant ad exitum perduxissent, & vt dictum est prædicta ostendunt calamitatem, & inconstantiam illorum temporum, in quibus partes, seu factiones impunè vigebant, & vnicuique licitum erat adhærere, cui vellet, & si de Podiorum familia fit expressa mentio id euenit, quia inter aliàs erat generosa Nobilitate conspicua.

Et quòd prædicta vera sint satis patet, quia de anno 1282. Episco-

pus

pus Lucensis relaxauit mandata cõtra istos de Podijs, quòd deducitur non vt ex hoc potentia excludatur, sed vt ostendatur, quòd æqualiter cum alijs Ciuibus tractabantur; Secundò hoc etiam suadetur, quia de anno 1322. primo Magistratus Lucensis vnum ex ista familia vltimo supplicio affecit, & deinde Castruccius tres alios de eadem familia propter idem delictum capite mulctauit, vt latè fuit consideratum in decisione extensa in relationibus causarum 30. Martij huius anni; immò circa illud tempus domus hæc declinare cœpit; nam de anno 1335. Nicolaus de Podio coactus fuit vendere Florentinis Castrum Petræ sanctæ, cum diffideret illud retinere se posse, nec ab illis pretium consequi potuit, signum etiam euidens inconstantiæ, & tumultuum illorum temporum, in quibus vnicuique fas erat pro suo libito voluntatis agere, & non victis, sed victoribus adhærere, & de hac familiæ declinatione latius infra dicetur.

Et hæc quantum attinet ad primum tempus, in quo si aliqua potẽtia potest considerari ex peculiari ingenio hominum huius familiæ prouenit, eaq. cessauit de tempore, quo fuit facta prima præsentatio, de anno 1358. de quo tempore vsque ad annum 1522. quod concernit secundum tempus, nihil considératione dignum adducitur, nam quod de anno 1392. post conflictum inter Rapundos, & Guinisios habitum, Lazarus Guinisius, qui victor extiterat, & palatium Ciuitatis occiso Vexillifero, fugatisq. cæteris Antianis occupauerat, Stephanum de Podio sibi fidum ad Rapundos transmiserit, vt arma dimitterent, id nõ denotat potentiam aliquam, sed potius confidentiam cum Guinisio, prout nec etiam potentiam denotat, quòd Paulus Guinisius, qui Lazaro successit anno 1400. duodecim Ciues Dohanę Gubernatores elegerit, & inter alios dictum Stephanum de Podio, & inter duodecim Consiliarios Ioannem de Podio, & successiuè anno 1401. Stephanum prædictum, quia ista demonstrant in familia nobili Viros Consulares adfuisse, non autem pernecesse potentes potentia damnabili, & propter quam maiores probationes in probando iurepatronatus requirantur, & fuit etiam consideratum, quòd de anno 1360. duo de Podio interuenerunt cum æqualitate in Consilio 50. bonorũ Ciuium, & quòd de anno 1430. in Consilio generali 100. Ciuium interuenerunt pariter duo de Podio cũ eadem æqualitate, & finita tyrannide, Guinisij fuerunt electi per duos menses 12. Viri inter quos Stephanus de Podio, quòd non fuisset factum, si fuisset potentia damnabilis, ne iterum Ciuitatem tyrannus inuaderet.

Comprobantur prædicta, quia his temporibus Podiorum familia non quoad sanguinis nobilitatem, sed quoad diuitias declinare *cœpit, nam* de anno 1331. Nicolaus de Podio mutuo accepit florenos quatuor, cũ promissione illos restituendi infra sex menses, anno verò 1342. alter Nicolaus, & alij duo receperunt mutuo florenos 13. cum obligatione de restituendo infra quatuor menses, & de anno 1343. Ciomeus de Podio conduxit vnam domum ad tres annos pro annua pensione librarum 30. constituen. scuta 4. & de eodem anno alius de Podio recepit mutuo libras 7. quæ nec integrum scutum constituunt, & demum de anno 1372. Gaduccius de Podio conduxit vnam domũ ad annos 10. pro modica annua pensione librarum 12.

Vlterius quòd prædicta vera sint comprobantur ex alijs particularibus actibus, ex quibus isti de Podio, prout alij Ciues ordinarij tractabantur, nam ab anno 1314. citra plures de domo Podia fuerunt conuenti

coram

coram Vicario, Prætore, & Conſulibus Mercatorum, fuerunt contra illos executæ Citationes abſque vllo impedimento, & timore, fuerunt latæ ſententiæ,& executioni demandatæ, & quendam etiam rusticum coram ſupradictis Conſulibus quidam de Podio vocauit ad iudicium, & rurſus de anno 1391. & 1422. fuerunt contra ipſos per Vicarium relaxata mandata,& in ſpecie quantum attinet ad iuſpatronatus,de quo agitur à dicto anno 1358. quo incœperunt præſentationes, fuerũt factæ plures viſitationes ab Epiſcopo, & Podij paruerunt,vt fuit conſideratum in alijs deciſionibus, & de anno 1356. & ſic antequam conſtet de aliqua præſentatione petierunt licentiam fundandi Capellaniã ſancti Stephani in eccleſia S. Laurentij, & ſucceſſiuè de anno 1401. petierunt licentiam vendendi caſalenum commune inter d. eccleſiam S. Laurentij, & operam illius.

Quantum attinet ad tertium tempus, licèt oſtendatur de anno 1522. quoſdam de Podio interfeciſſe Vexilliferum, & tentaſſe occupare eccleſiam S. Iuliæ, attamen quicquid dicendum eſſet, An ex iſto ſolo actu probaretur potentia, fuit reſponſum ante iſtud tempus abſque exceptione iuſpatronatus fuiſſe probatum. Secundò, quòd licèt iſte actus per ſe conſideratus potentiam denotaret, attamen in hoc caſu oſtendit temeritatem,cum poſt delictum exauctorata fuerit hæc familia,vt neque adhuc caput ſubſtulerit, quòd non eſſet ſi fuiſſet actus merè potentiæ, & non temeritatis, quòd etiam oſtenditur in caſu de quo agitur, ex quo paulò ante dictum exceſſum, videlicet de anno 1514. Vicarius tulit ſententiam contra Vincentium de Podio ab vniuerſa famllia præſentatũ.

Ex quibus concluſum licèt conſtet de generoſa nobilitate familiæ de Podijs non probari talem potentiam,propter quam in probando hoc iurepatronat. requiratur maior probatio quàm ordinaria, iuxta deciſiones in hac cauſa factas, &c.

R. P. D. BVBALO

Lucana Canonicatus. 14. Maij. 1590.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpatr. quando ex augumento dotis acquiratur.*
2 *Reſignatio ſi ſit nulla, ius remanet penes reſignantem.*
3 *Iuſpat. competens ex augnmento dotis fuit reuocatum in aliquib. caſibus.*
4 *Vel poteſt ab Ordinario reuideri.*
5 *Reſignatio beneficij patronati eſt inualida ſine derogatione iuriſpat.*
6 *Iuſpat. mixtum quoad derogationem cenſetur laicale.*
7 *In ſimplici derogatione non includitur iuſpatr. Principum.*

DECISIO XXXV.

MAtthæus Dinellus obtinens Canonicatum in Collegiata eccleſia S. Michaelis in foro Lucañ, illum reſignauit in manibus Papæ ad fauorem Alexandri Marcutij, qui de eo fuit prouiſus à Sede Apoſtolica. Poſtea vero illinc ad paucos dies poſt tamen viginti deceſſit d. Matthæus,Domini autem de Gilijs prętendentes habere iuſpatronatus ad omnes Canonicatus, & præbendas in d. eccleſia Collegiata, ac etiam d. Canonicatum vacaſſe per obitum Matthæi pręſentarunt Sigiſmundum Puccinum,qui poſtea obtinuit inſtitutionem, ac etiam immiſſus fuit in poſſeſſionẽ dicti Canonicatus. Orta deinde cõtrouerſia inter Sigiſmundum, & Marcucium,necnon DD. de Gilijs pro eorum intereſſe iuriſpatronatus,& cauſa commiſſa in Rota. Dubitaui particulariter, An conſtaret de iurepatronatus DD. de Gilijs ad effectum, vt præſentatio, & inſtitutio

turio Sigismundi sit valida, & ad effectum, vt gratia Marcutij corruat, & Domini concluserunt constare de iurepatronatus ad prędictos effectus non quidem ex dotatione, & fundatione, nec ex mero priuilegio, sed ex augumento dotis assignatæ per dictos Dominos de Gilijs, vt apparet ex Bulla Leonis Decimi de anno 1518. in qua Papa in erectione dictæ Collegiatæ reseruauit iuspatro-
1 natus Ioanni Paulo, & Matthæo de Gilijs, suisq. hæredibus, & successoribus in perpetuum ad Decanatum, necnon Canonicatus prædictos, ex eo quia ex augumento dotis postea assignarunt scuta duo millia vltra redditus ecclesiarum vnitarum dictę Collegiatæ, necnon declarauit huiusmodi iuspatronatus esse laicorum, & quod illi non censeatur derogatũ nisi solum, & dumtaxat casu quo etiam si laicorum Principum tantum ex fundatione, & dotatione fuisset communiter derogatum, aut derogari consueuerit.

2 Cum igitur constet de iurepatronatus laicorum resignatio facta in fauorem Marcutij non potest sustineri, & consequenter ius remansit penes resignantem, & intrat præsentatio facta vti de canonicatu vacante per obitum illius.

3 Nec obstat, quòd regula Adriani reuocatoria iurispatronatus cōpræhendat etiam iuspatronatus de quo agitur ex augumento dotis concessum, quia in hac causa producta fuit gratia Pauli Tertij, in qua hoc iuspatronatus reualidatur, non obstãte derogatione d. regulæ Adriani, quæ reualidatio reducit rem ad pristinum statum.

4 Nec dici potest huiusmodi iuspatronatus subiacere derogationi Cōcilij Tridentini sess. 25. cap. 9. quia vt Sacra Congregatio declarauit in d. cap. 9. subijciuntur examini & reuisioni Ordinarij patronatus concessi à 40. annis citra, illi vero qui ante 40. annos concessi fuerunt ex eo Concilij decreto reuideri ab Ordinario non possint. Vnde cum huiusmodi iuspatronatus fuerit reseruatum de anno 1518. & sic ante quadraginta annos à die publicationis Concilij non intrat decretum Concilij, nec attendi debet tempus reualidationis Pauli Tertij, quia vt dictum est per reualidationem res fuit reducta ad pristinum statum perinde ac si regula Adriani non emanasset.

Præterea vtcumque sit, dato etiã quòd reuideri possit, tamen Domini non admittebant stantibus supradictis, quamdiu tamen non reuidetur, & iudicatum fuerit ecclesię damnosum: hoc iuspatronatus *est in statu* validitatis, *præsertim cum patroni* sint in quasi *possessione* præsentandi ad dictos Canonicatus, & in specie ad Canonicatum, de quo agitur, pręsentauerint præfatum Matthæum, per cuius obitũ nunc vacat. ad trad. in cap. consultationibus. de iurep.

5 Quòd vero attinet ad prouisionẽ Marcucij ex causa resignationis, dixerunt Domini in illa *non adesse* sufficientem derogationem illius iurispatronatus, & consequenter non esse admittendam, quoniam etsi de-
6 rogetur iuripatr. mixto, non tamen hoc iuspatr. mixtum censeri debet, sed laicorum tantum, siquidem in reseruatione facta per Leonem declaratur hoc iuspat. esse *laicorum*. Vnde mixtum dici non potest ad tradita per Lambertin. de iurepat. lib. 1. par. 1. art. 5.

7 Præterea licèt fuerit dotata dicta ecclesia partim ex redditibus ecclesiasticis, partim ex augumento dotis assignatæ per Gilios, nihilominus cum Papa decreuerit non ideo censeri derogatum huic iuripatr. laicorum Principum ex dotatione, & fundatione, vtique in hac simplici derogatione non includitur huiusmodi iuspatr. reseruatum in fauorem laicorum cum hac qualitate ex defectu intentionis concedentis, vt benè

per

per Put. decis. 308. lib. 3.

Et ex his Domini concluserunt constare de sufficienti iurepatr. ad prædictos effectus, &c.

R. P. D. BVRATTO

Ianuen. Abbatiæ. 24. Maij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. probatur ex literis Papæ.*
2 *Et ex secuta præsentati institutione.*
3 *Iurispat. titulus ex quibus probetur.*
4 *Confessio præsentantis nocet præsentato.*
5 *Sententia lata contra præsentantem nocet præsentato.*
6 *Cui nocet sententia nocet etiam confessio.*
7 *Quasi possessio præsentandi ad titulum refertur.*
8 *Præsumptio possessionis ex præcedenti titulo procedit in iuribus etiam.*
9 *Confessio extraiudicialis, & parte absente plenè probat de æquitate canonica.*
10 *Confessio probat contra illum, cui fuit facta.*
11 *Obseruantia subsecuta probat circa iuspat. eiusq. pertinentiam.*
12 *Procurator ex clausul. positis in mandato præsumitur habuisse necessaria à principali.*
13 *Procuratoris reuocatio re non integra non suffragatur.*
14 *Confessio geminata etiam extraiudicialis plenè probat.*
15 *Ratificatio æquiparatur mandato.*
16 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*

DECISIO XXXVI.

AD impediendam petitam immissionem per R. P. D. Sauliū prouisum Apostolicum, & gratiosè subrogatum in possessione Abbatiæ S. Antonij, vt supponitur, ex multiplici capite reseruatæ opponebatur pro D. Pallauicino ad præsentationem per Ordinarium instituto de iurepatronatus laycali ex dotatione, & quia exaduerso dicebatur illud non obstare tamquam ex priuilegio; Domini causam dirigentes dixerunt constare de iurepatronatus ex lite-
1 ris Leonis X. de anno 1513. reseruantes, quòd de alijs maturius videatur: & fundamentum resolutionis fuit, quòd D. Cyprianus ab Ordinario institutus in hac vltima vacatione per obitum q. Ioānis Baptistæ Pallauicini extra Curiam, de mense Iulij anno 1622. fuit præsentatus per procuratorem D. Babilani eius patris, vti patroni, & ad præsentationem institutus, ac in possessionem immissus in forma: Præsenta-
2 tio autem huiusmodi fuit expressis verbis facta nomine dicti Babilani vti patroni, videlicet maioris natu Babilani senioris eius aui paterni, & verba præsentationis sunt præcisa ex priuilegio Babilano seniori per Leonem X. concesso vigore literarum Apostolicarū, sub Dat. Romæ apud S. Petrum 11. Kalend. Augusti 1513. Pontificatus primo, in qua etiam præsentatione dicitur pro conseruatione dicti patronatus, & dicto Cypriano petente, requirente, & acceptante, & sic super dictis literis Apostolicis, quæ incontinenti fuerūt exhibitæ, fundata est dicta præsentatio: vnde resultat clara, & euidens confessio, tam præsentantis, quàm præ-
3 sentati, quòd iste erat titulus dicti patronatus, vt in productione alterius priuilegij Leonis X. fuit dictum in Albaneñ Prioratus. 26. Nouemb. 1598. coram bon. mem. Orano. & consequenter quòd nullum meliorē habebant, qui verisimiliter allegatus fuisset iuxta tritam Doct. Innoc. in cap. dudum. de decim. num. 2. versic. sed quia. & ibi Io. Andr. col. 2. circa med. Anchar. in fi. Bellam. dec. 286. & cons. 20. circa fin. vers. & taliter. vbi in puncto de tit. iurispatronatus dec. Pedem. 150. num. 37. & 38. Rot. dec. 370. num. 3. par. 2. recent. & in

Rota hoc esse tritissimum dicitur decis.371.nu.19.par.1.diuers. & videtur probari ex verbis. tex.in d.c.dudum.ponderatis per Innoc.ibi. quæ confessio videtur etiam ipsius Cypriani præsentati dum dicitur eum fuisse præsentem, requirentem, & acceptantem, vt dicitur de confessione Aduocati præsente principali. in l.1.& ibi not.Doct.C.de error.Aduoc.& facit tex.in c.cum causam.de appell. Alex.in l.sæpè.nu.127. ff. de re iud.

4 Et quatenus etiã esset solius præsentantis, noceret tamen præsentato, vti si non auctoris sui, à quo tamen & illius iure deriuat ius suum, quæ ratio consideratur per Doct. in articulo, An sententia contra libertum præiudicet patrono scienti.glo. in d.l.sæpè.in fin.in verb.interueniẽte.ff.de re iud. & ibi Bart.nu.5.Ang. in fin. Imol. col. penult.Butr.in cap. cum super. num.16. de re iud. vers. non sufficit. Abb. num.18.circa fin. Imol.nu.9.Alex.d.l.sæpè.nu.100. & 102. & magis in specie de sententia

5 lata contra præsentantem, quòd noceat præsentato ratione connexitatis, & communionis iuris, post Abb. Imol. & Felin.in cap.quamuis. de re iudic.Lamber.de iurep. 2.p.2.lib.9. art.11.q.princ.nu.2. & 3. & per tot. & Rota in Aurieñ Canonicatus. 22. Maij.1574. coram Card. Lancellotto seniore impress. post 2.vol. Cõsil. Farinac.dec.8.nu.2. Alex. in d.l.sæpè. num. 54. in fin. & fuit dictum in Ispaleñ Voti, coram me. 21. Febr.

6 1622. Cui autem nocet sententia, nocet etiam confessio. Alexan.in d.l. sæpè.nu.127.& in proximis terminis Rota in Florentina Canonicatus.21. Maij. 1616. coram me. & ideo non potest præsentatus alio titulo,vel iure vti.l.in ijs.§.non debeo.& l.qui in jus.de reg.iur.& ibi Doct.Bald.cons. 466.nu.2. vol.5. & præsertim, quia

7 post dictum titulum literarum Leonis dicti Pallauicini fuerunt in possessione præsentandi, quæ est refereñ ad dictum titulum.l.2.C.de acq.poss. & ibi omnes. glos.in l.quædam mulier. & ibi Bart. & Alban. ad eum in fin. Bald. & Angel. de rei vend. & Bart.in l. cum solus. in fin. vers. tertio casu. & in l.Celsus.num.16.ff de vsucap.Socin.cons.16.num.5.vol.3. & cons.15.col.fin.vol.4.& in terminis obseruantiæ qualitatis iurispatronatus fuit dictum in Pampiloneñ de Taffalla. lunæ.21.Maij.1618.coram Reuerendiss.Seleucieñ.quæ fuit confirmata coram R. P. D. Remboldo. lunæ.29.Nouembris.1623. quæ

8 præsumptio possessionis ex præcedenti titulo procedit etiam in iuribus. l.si à te vbi Bart.ff.si seruit.vendic. Alciat. præsump. 23. num.2. in princ. lib.2. Menoch. præsump.67. num.3. & 4.lib.6. & in trrminis nostris.Bellam.d.cons.20.ad quæ facit decisio coram Penia, in Paduana iurispatronatus. 27.Iunij 1612. quæ est 412.nu.2.p.2.recent.

9 Et quamuis ista sit confessio extraiudicialis, & parte absente,tamen plenè probat de æquitate canonica, quam Rota obseruat Gabriel de confess. concl.1.nu.46.Put. dec.11. lib. 2. cum alijs coram fel. rec. Gregorio XV. in decis.408.num.2. & in recent.dec.158.nu.11.par.1.& 404. nu.2.par.2.

10 Quemadmodum enim dicta confessio Pontificia iurispatronatus plenè probat contra Babilanum seniorem,cui fuit facta. cap. cum olim.de censib. & ibi Butr. & Abb.num.8. & probatio dicitur clara, & manifesta, vt per illum tex. not. Abb. ita etiam contra præsentatos,& causam à præsentantibus habẽtes.Io.And.ad speculat.tit.de testib.§.nunc tractemus. lit.M.vers.& addidit Socin.cons.82. nu.4.vol.3. Peregr. de fideicom.art. 53. nu.37. qui titulus fuit etiam expressus in institutione facta per Archiepiscopum ad fauorem Cypriani, per illa verba, ex huiusmodi priuilegio Apostolico, &c.

Quæ origo tituli comprobatur, quia

quia ante illam non deducitur, nec allegatur dictum iuſpatronatus fuiſſe in familia de Pallauicinis, quòd excluderet præſumptionem.d.l.2.C. de acq.poſſeſſ.cum alleg.l.ſi is. §. final.ff.pro empt. Angel.in d.l.quædā mulier.nu.4.Menoch.d.præſump.67 num.16.

11 Imò ex obſeruantia ſubſequuta conſtat præſentationes fuiſſe factas iuxta formam dd. literarum, videlicet per maiores natu deſcendentiæ d. Babilani ſenioris, vt ex prouiſione eiuſdem Leonis ad præſentationem d.Babilani del 1514. & ex alia Clementis VII. ex cauſa reſignationis ad præſentationem Hectoris Pallauicini, vti deſcendentis d. Babilani maioris natu del 1528. & ex alia Gregorij XIII. ad fauorem Ioannis Baptiſtæ ſimiliter maioris natu ex deſcendētibus d. Babilani del 1583. in qua expreſsè dicitur, conceſſum fuiſſe maiori natu pro tempore exiſteñ, quæ omnes dantur hinc inde in ſummario, & in quibus etiam fit mentio de d.iurepatronatus competeñ ex priuilegio Apoſtolico,ex cauſa dotationis, cui hactenus aſſeritur non fuiſſe derogatum, & ideò non poſſunt referri ad alias literas Apoſtolicas, quàm d. Leonis ad l.2.ff.de lib. & poſthum. cum vulg. & in terminis noſtris fuit dictum in ſupra allegata Pampiloneñ de Taffalla, corā DD. Seleucieñ, & Remboldo, & d. Babilanus iunior conſtituit procuratorem ad præſentañ Cyprianum tāquam maior natu, quæ qualitas cōprobatur, vt ſupra, per vnum ex teſtibus ad inſtantiam Cypriani, corā D. Archiepiſcopo examinatis, & per alium exhibitum per procuratorem Babilani.

12 Non obſtat,quòd dicta præſentatio ſit facta per procuratorem careñ ſpeciali mandato; nam vltra clauſulas de quibus in d. mandato,& præſertim in prædictis, & dependeñ ea oīa alia,& ſingula tam ſubſtantialia, quàm accidentalia,neceſſaria,& opportuna facieñ, &c. Intrat præſumptio quòd d. procurator præſumatur habuiſſe Breue d.Leonis X. quòd fuit per eum exhibitum à Babilano principali, quia procurator de eo aliter ſcientiam habere nō poterat, & præiudicat principali. Caputaq. dec.193.nu.3.par.1. Rota in recent. dec.624.nu.3. par.1. coram Gregorio XV. dec.331.nu.12.& in Romana de Arronijs. 20. Iunij. 1614. coram R. P. D. meo Vbaldo.

Et ideò nihil facit prætenſa reuocatio confeſſionis Cypriani etiam tamquam filij,& hæredis præſentantis, quia non ſolùm non docetur de aliquo errore; ſed de contrario ex
13 prædictis, & re non integra reuocatio non ſuffragatur. gloſſ. in cap.1. ver. non negauit. vt lit. non conteſt.Rota in Cæſarauguſtana Penſionis.4.Iulij.1608.coram Reuerendiſſ. D. Patriarcha Manzanedo. in Pampiloneñ Penſionis.16.Ianuar.1613. coram bo.mem.Card.Sacrato. & in Anconitana de Fanellis. 21. Maij. 1618. coram R.P.D.Vbaldo. & fuit dictū in terminis noſtris, in Comeñ Parochialis de Brenta.Ven.25.Iunij 1621. coram me.

Fuerunt enim omnia geſta per procuratorem prædictum, ratificata per Babilanum, & acceptata vt ſupra per D. Cyprianum, vt in actis coram Ordinario ſuper præſentatione, & inſtitutione productis, & per alium ſpecialem procuratorem repetitis, vnà cum poſſeſſione ſubſecuta, ac inſuper coram Vicario,omnia ſupradicta denuò produxit, & inſtitutionem, & nouam poſſeſſionem obtinuit: ex quibus elicitur geminata
14 confeſſio, quæ etiam extraiudicialis plenè probat Gabriel de confeſſ.concluſ.1.nu.59. alios cumulans, & coram Gregorio XV. dec.113.num.3.
15 & dicta ratificatio æquiparatur mādato, etiam reſpectu eorum, quæ illud exigunt ſpeciale. Gabriel conſ. 195.nu.5.lib.1. Surd.dec.159.n.15. & 16. vbi reprobat contrarium tenentes,

nentes, & decis. 231. num. 11.

Nec applicatur, quòd D. Cyprianus non nitatur d. præsentatione, & institutione, nec illa vtatur, & quòd
16 multiplicatio titulorum detur in beneficialibus, quia quicquid sit, an excludatur ab alio titulo super Abbatia, nunc agitur de iurepatronatus, & negari non potest, quin clarè constet ex confessione eiusdem, & ex alijs supra deductis, de origine dicti iurispatronat. ex literis Leonis.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Et in eadem coram eodem. 5. Martij. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. ex priuilegio quomodo probetur.*

2 *Confessio extraiudicialis, & parte absente plenè probat de æquitate canonica.*

3 *Productio tituli ratificata quamuis inter alios aliquale facit præiudiciũ.*

4 *Sed per eam non excluditur probatio, vel possibilitas alterius tituli.*

5 *Titulorum multiplicatio datur in beneficialibus.*

DECISIO XXXVII.

IN decisione facta 24. Maij præteriti firmarunt Domini ex confessione tam Babilani præsentantis, quàm Cypriani præsentati constare de iurepatronatus huius Abbatiæ, & Monasterij ex literis Leonis X. & in decisis (vt infra tamen) standum esse hodie respõderunt: legitur enim dicta confessio explicita in actu præsentationis factæ coram Ordinario sub die 5. Iulij 1622. dum procurator d. Babilani exposuit vacationem
1 Abbatiæ per mortem Io. Baptistæ, & patronatum Babilani, ex priuilegio Leonis X. sub Dat. Romæ 11. Kal. Augusti 1513. eodẽ Cypriano præsente, requirente, & acceptante, literasq. Apostolicas dicti priuilegij exhibuit, quarum vigore sequuta fuit institutio de Cypriano, & capta possessio. Vnde negari non potest confessio vtriusque dictæ concessionis iurispatronatus relatiuè ad prædictas literas cum anno, mense, & die cum sit literalis, & verbis rotundis
2 facta, quæ licèt prætendatur extraiudicialis, & parte absente tamen plenè probat de æquitate canonica, quam Rota obseruat, vt in decisione, & adhibeatur. Seraphin. decis. 487. nu. 6. fuit dictum in Romana Societatis. 1. Iulij. 1591. coram bo. mem. Comitulo. & in Pampilonen. Pensionis, coram Card. Sacrato. impress. apud Marches. de commiss. tom. 1. fol. 545. nec per *informantes pro* Cypriano impugnari videbatur, prout impugnari nõ poterat ex defectu mandati procuratoris, quia vltra quòd de illo constare dicebatur, omnis tollitur difficultas ex indiuidua ratificatione subsequuta dictæ præsentationis, & institutionis aliorum per alterum specialem procuratorẽ d. Babilani renouata, & repetita, quę hodie reuocari nequit, nisi docto de errore ex allegatis in decisione: & propterea non applicantur, quæ latè deducebantur circa confessionem resultantẽ ex productione *tituli*, quòd sit facta in alio iudicio, & inter alios, cum non prætendatur confessio ex sola productione, & sic tacita, in quibus terminis loquuntur Doctores exaduerso alleg. sed explicita, & clara
3 vnà cum productione ex supradictis, & d. sola productio, vt supra ratificata quãuis inter alios aliquale faceret præiudicium. Alex. in l. 2. nu. 12. vers. tertia conclusio. & ibi Rip. nu. 36. C. de eden. Crauet. de antiq. temp. in tertia par. 1. par. princ. num. 29. Menoch. de præsump. lib. 2. præsump. 62. nu. 2. & licèt in decisione dictum fuerit ex prædicta confessione, vnà cum productione dd. literarum sequi, quòd Pallauicini nullum habebant meliorem titulum, qui verisimi-

risimiliter allegatus fuisset iuxta doctr. Innoc. in c.dudum.de decim. cum alleg. non tamen per eam (vt
4 prætendebant informantes pro Cypriano) excluditur probatio, vel possibilitas alterius tituli, quia imò in ea contrarium supponitur, vt circa fin. in verſ. nec applicatur, quòd clarius, & expresſè hodie Domini ape-
5 ruerunt, cum in beneficialibus detur multiplicatio titulorũ, quamuis iste terminus multiplicationis nõ videatur applicari quoad probationem iurispatronatus, cum sit materia prophana, sed tantùm quoad ipsum Cyprianum præsentatum, & possessoré, & in hoc vim non faciebat pars D. Saulis, sed solum insistebat, quòd ex prædictis iuspatronatus præsumebatur ex literis Leonis X. & ideò locus est ostensioni alterius tituli, & discussioni, an' constet de immemorabili, vel centenaria, & an' suffragetur, vt deducunt informantes pro Pallauicino, & propterea resolutum fuit, standum esse indecisis, posse tamen Cyprianum iuuari alio titulo, de cuius releuantia videbitur.

Et hæc vtraque parte &c.

Et in eadem coram eodem. 13. Iunij. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Titulus iurispat. resultat ex centenaria quasi possessione præsentandi in familia priuata.*

2 *Et d. centenaria inducit titulum totalis dotationis, seu æquiualentis.*

3 *Centenaria probatio exemplificatur.*

4 *Extremis probatis intermedia præsumuntur.*

5 *Continuatio præsumitur in modico tẽpore.*

6 *Et Rota non tam rigorosè attendit centenarium, si modicum deficiat.*

7 *Continuationis præsumptio cessat, si titulus sit nullus.*

8 *Centenaria sufficit in materia iurispatronat.*

9 *Titulus infectus si non producitur ab eodemmet possessore non tollit præsumptionem resultantem ex centenaria.*

DECISIO XXXVIII.

IN vltima decisione 5. Martij præteriti fuit reseruatum videre, An constaret de immemorabili, vel centenaria quasi possessione DD. de Pallauicinis, quæ suffragetur Cypriano, & sic An' ipse possit iuuari alio titulo quàm literis Leonis X. del 1513. de quibus in 1. decisione 24. Maij. 1624. & consequenter ad excludendam reseruationem, & immissionem ex subrogatione gratiosa concessa R. P. D. Saulio, & Domini responderũt constare de alio titulo, qui suffragatur Cypriano.

1 Titulus autem resultat ex centenaria quasi possessione præsentandi, quæ in familia priuata probat iuspatronatus. Federic. conſ. 234. num. 3. verſ. ad propositum. Cassad. dec. 2. nu. 5. & 6. de iurepat. Rot. in recent. dec. 232. nu. 2. par. 2. inducitq. titulum dotationis totalis, seù æquiualentis secundum opinionem quam
2 Rota tenet dec. 254. nu. 10. vsque ad fin. lib. 3. par. 3. diuerſ. Put. dec. 199. & dec. 206. lib. 1. in correct. Rot. dec. 312. par. 1. recent. num. 4. Gabr. conſ. 198. num. 5. lib. 2. & fuit dictum in Parmeñ Prioratus. 23. Ianuar. 1621. coram Reuerendiſſ. Seleucieñ.
3 Centenaria autem probatur ex infrascriptis prouisionibus videlicet, prima, Leonis X. de anno 1514. secunda, del 1529. tertia, de anno 1583. tempore fel. rec. Greg. XIII. quæ vltima prouisio durauit vsque ad vacationem controuersam del 1622. de quibus in prima decisione.

Non obstat, quòd prima prouisio de anno 1514. ad fauorem Antoniotti non continuet cum secunda prouisione producta ad fauoré DD. Cypriani de anno 1529. dum illa legitur de Monasterio vacante per resi-

resignationem Hectoris Pallauicini, non autem Antoniotti prædicti, & ideò tempus præsentationum incipi debeat ab anno 1529. non autem ab anno 1514. quo casu centenaria non esset completa.

4 Quia probatis extremis præsentationis Antoniotti de anno 1514. & præsentationis Cypriani del 1529. præsentatio Hectoris intermedia prę sumitur. Alciat. præsumpt. 2. reg. 2. vers. sed mihi videtur. Card. Seraph. dec. 1141. nu. 3. 1334. nu. 3. dec. 145. par. 1. diuers. & 643. nu. 3. par. 2. recent. & fuit dictum in Lancianen. Archipresbyteratus. 2. Maij. 1616. coram me.

Et tanto magis in proposito, quia Antoniottus superuixit vsque ad an. 1528. ex epitaphio eius sepulchri, & ex concessione partis domus dicti Monasterij S. Antonij in emphyteusim ab eo vti Abb. dicti Monasterij facta 2. Augusti 1526. vnde deficerent vnus, vel ad summum tres anni, & remaneret probata centenaria nu.
5 105. annis, & in tam modico tempore facilius præsumitur continuatio.

6 Et si aliquod modicum tempus deficeret Rota non attendit tàm rigorosè centenariam, vt fuit dictum in proximè allegata Lancianeñ Archipresbyteratus.

Non obstat, quòd præsentationes referendæ sint ad literas Leonis X. vt dictum fuit in prima decisione: tamquam ad titulum præambulum.

Tum quia in præsentationibus, & prouisionibus supradictis nulla prorsus expressa fit mentio de literis præfatis, sed tantum de priuilegio Apostolico.

Tum etiam, quia loquuntur de priuilegio Apostolico ratione dotationis, cui hactenus non fuit derogatum, quæ verba non possunt conuenire cum literis Leonis, quæ emanarunt ex augumento tertiæ partis dotis, quæ propterea per regulam Adriani, & Concilij Tridentini remansissent reuocatæ.

7 Et sic dum titulus proueniens ex literis Leonis est nullus cessat ex illo præsumptio continuationis. Bero. cons. 69. nu. 7. lib. 3. Gabr. cons. 88. n. 58. lib. 1. Paris. de confid. quæst. 28. nu. 257.

Tum demum, quia ex centenaria prædicta oritur titulus ratione dotationis, qui potuit obtineri ab eodem Leone, non obstante quòd alium ex augumento dotis prius concessisset cum inter se compatiantur, & certum
8 est in materia iurispatronatus centenariam sufficere. Rot. d. dec. 254. nu. 10. lib. 3. p. 3. diuers. dec. 312. nu. 4. par. 1. recent.

Et tandem, quia præsumptio continuationis ex titulo præambulo nō
9 procedit in possessione centenaria, nam si titulus infectus non producitur ab eodemmet possessore non tollit præsumptionem resultantem ex centenaria. Menoch. cons. 90. nu. 63. & 67. vbi de magis communi. & prę sumpt. 131. nu. 50. lib. 3. Rot. dec. 25. & 64. p. 3. diu. & in d. Parmeñ Prioratus coram Reuerendiss. Seleucieñ.

Et ita resolutum vtraque parte informante, &c.

Et in eadem coram eodem 22. Iunij. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Deuolutio concludenter est probanda à fundante se in ea.*
2 *Prouisio in commendam vti motuproprio iustificatione non indiget.*
3 *Dictio, si, conditionem denotat.*
4 *Vicarius Generalis de iure potest instituere.*
5 *Impugnans potest niti acto impugnatiuo, quousque obtineat super impugnatione.*
6 *Quis non potest inuari alio titulo à se non producto.*
7 *Etiamsi constet vigore illius tituli captam esse possessionem.*
8 *Titulus priuilegij ratione dotationis resultat ex centenaria.*

DECI-

DECISIO XXXIX.

SVppositis decisionibus in causa factis per quas fuit exclusa reseruatio ex capite iurispatronatus ex priuilegio ratione dotationis, cui non sit hactenus derogatum; Dubitatum fuit: An gratia suffragaretur R.P.D. Saulio quoad deuolutioné, & negatiuè fuit per Dominos responsum.

1 Certum enim est fundantem se in deuolutione, & sic capere volentem Abbatiam, ex clausula, etiamsi deuoluta, debere plenè, & concludenter probare deuolutionem. Put.dec. 265.lib.2.in corrett.Mohed.dec.17. de præb.Mantic.dec.260.nu.1.Rota dec.186.nu.5. p.2. recent. & latè in Aretina Capellæ.1.Iunij.1611. coram bo. me. Card. Lancellotto. & latius in eadem 1. Iulij. 1613. coram me.

2 Nec applicatur quòd prouisio in Commendam vti motuproprio non indigeat iustificatione. cap. si motu proprio.de præben.in 6. Seraph.dec. 1484.nu.10. & dec.1498.nu.1.Rota dec.656.num.1.& 2.par.2.recen. Cum id procedat respectu narratorum à Papa, sicq. obitus Io. Baptistæ de mense Iulij 1622. & similium, & applicari non possit ad deuolutioné narratam; sed positam conditionaliter etiamsi deuolutam; nam dictio,
3 si, conditionem denotat. l. 1. vbi Doct. & l. quibus diebus. §. quidam Titio.ff.de conditionibus.Surd.cons. 381. nu. 11. & conditio nihil ponit in esse. l.siquis sub conditione dandorum. ff.siquis omis.caus.test. cum vulgar.

Tantum verò abest probatam esse deuolutionem, vt imò ex probationibus factis pro parte D. Saulij, illa omninò excludatur, ex quo gratia, qua vtitur dicit vacationem contigisse de mense Iulij 1612. & ex parte eiusdem fuit producta præsentatio D. Cypriani 10. sequentis mensis, & cum tamen sufficiat intra quadrimestre.cap.vnic.§.verum.vbi glos.& Doct. de iurep. in 6. cum alijs in d. Aretina Capellæ. illiusq. institutio
4 per Vicarium Generalem, qui de iure potest instituere.glo.in cap.ex frequentibus.in verb.Officialium.de instit. & in cap.final.in verb. non possunt de offic.Vicar.in 6.& vtrobique scribentes. Couar. cumulans, & de communi attestans lib.3. var. c.20. sub num. 7. & alios congerit, & de communi, & magis communi attestatur Modern. de off. Vicar. lib. 2. quæst.111.nu.1.per tot. & possessionis adeptio.

Non obstat præcipuum fundamentum Informantium pro Domino Saulio, quòd ex parte D. Cypriani fuerit impugnata d. præsentatio, & institutio, ideoq. non possit se in eis fundare, nisi easdem acceptando, prout iacent, & sic cum narratiua patronatus ex priuilegio Leonis X. sub Datum 1513. Kal.Augusti, tunc à procuratore præsentantis exhibito.
5 Omisso enim quòd impugnans potest niti actu impugnato quousque obtineat super impugnatione Compostell. Io.And.num.28. vers.vel secundum, & post alios Felin.num.9. in 1. & 2. limitatione.in cap.capitulum. de rescrip. Roman. cons. 347. nu.7.Ruin.cons.21.n.6.lib.1. Gabr. cons.40.num.26.lib.1. Seraph. dec. 169.num.2. & fuit dictum in Romana liberationis à molestijs. 11.Maij. 1601.coram bo. me. Card. Lancellotto. & in Lucana Molendini. 14. Nouembris.1604. coram Penia.& in Romana Laudi. 8.Martij.1608. coram me.

Responsum fuit non impugnari à D. Cypriano præsentationem,& institutionem, sed exhibitionem factã ab illo procuratore præsentantis de dicto priuilegio, cum debuisset meliorem titulum, & probationẽ centenariæ exhibere, & sic acceptare titulum præsentationis,& institutionis; sed non actum prædictum diuersum exhibitionis dicti priuilegij, & ex

ex acceptatione ista non sequi teneri stari confessioni, & productioni d. procuratoris, nec possit iuuari alio
6 titulo, cum iste non fuerit ab eo productus. Cassad. dec. vlt. nu. 7. ad med. vers. sed prout dixi de procurat. Caputaq. dec. 339. nu. 3. & seq. par. 1. Rot. diuers. dec. 731. sub num. 19. & 20. par. 1. & in relatis per adden. ad fel. rec. Greg. XV. dec. 353. sub n. 19. Crescen. dec. 21. nu. 2. & 4. de probat. vbi etiam si constet vigore il-
7 lius tituli captam esse possessionem, & idem fuit decisum in Cæsaraugustana parochialis de Maella. 8. Nouembris. 1599. coram bo. me. Card. Pamphilio. & in Romana Parochialis. 31. Ianuarij. 1600. coram Corduba.

Idque sine dubio cum fuerit pro parte D. Cypriani doctum de alio titulo iurisp. resultante ex centenaria quasi possessione præsentandi, per quam sequitur titulus priuilegij ratione dotationis, cui non sit hactenus derogatum, vt fuit in præsentationibus enunciatum, & sic ratione
8 totalis, vel coæqualis dotationis, vt firmatum fuit in vlt. decis. cum Rot. dec. 254. à nu. 10. ad fin. lib. 3. diuers. quæ est repet. dec. 220. ex nu. 7. in fi. par. 1. diuers. Gabr. cons. 198. num. 5. lib. 2. cum alijs in ea cumulatis, & consequenter stant ista simul quòd per D. Cyprianum acceptetur titulus præsentationis, institutionis, & possessionis illarum vigore, non ab eo, sed ex aduerso in hoc iudicio productus, & nihilominus non obstante exhibitione d. priuilegij Leonis facta à procuratore præsentantis, ex centenaria per eum probata constet de priuilegio ratione totalis, vel coæqualis dotationis excludente reseruationem, vt fuit iam resolutum.

Et ita vtraque parte informante decisum.

ILLVSTRISS. D. CARDINALI MILLINO.

Luneñ Sarzaneñ Beneficij. 5. Iulij. 1599.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia libera per augumentum dotis non fit patronata.*
2 *Vicarius non potest reseruare iuspat. sine speciali mandato.*
3 *Impetrans quando teneatur probare negatiuam.*
4 *Actore non probante reus absoluitur.*

DECISIO XL.

FVit resolutum pro informante sententiá A. C. esse confirmandam, moti fuerunt Domini, quia in ea parte, in qua reuocatur prima sententia Vicarij declarantis nullam
1 gratiam Gabrielis ob non factam mentionem iurispat. est iusta, quoniam ecclesia erat iam ædificata, & erecta, & habebat suam dotem, ideò per solum augumentum dotis ecclesia libera non potuit redigi in seruitutem iurispat. gloss. in c. piæ mentis. in verbo, patronum. 16. q. 7. Abb. cons. 59. lib. 2. Rocch. de iurepatr. in verbo, dotauit. q. 2. & non sufficit ad istum effectum, quòd sit depauperata, nisi totaliter doté amiserit, itaut reducatur de non esse ad esse, vt ibi per Rocch. q. 3. Bero. q. 4. n. 26. lib. 1. & in his terminis sæpè fuit resolutũ.
2 Præterea iuspatr. fuit reseruatum à Vicario, qui sine speciali mandato non habet hanc facultatem. Calder. cons. 1. de off. vic. Thom. de Tan. dec. 20. & fuit dictũ in causa Bononien. iurispatr. coram bo. mem. Episcopo Oriolen. & stante nullitate reseruationis non erat de eo necessaria mẽtio in gratia Gabrielis. gloss. in c. ex tenore. & ibi Felin. nu. 2. de rescrip. Rot. dec. 69. eod. tit. in ant.
3 Quantum autem ad eam partem, in

in qua reuocatur alia sententia Vicarij canonizatoria gratiæ Antonij ob non publicationem Gabrielis, est etiam iusta, quia Antonius, qui dispositiuè impetrauit ob non publicationem Gabrielis tenetur hanc negatiuam plenè, & concludenter probare. Innoc. in c. super his. col. 3. de accusat. Bart. in l. in illa. ff. de verb. obl. & in his terminis fuit resolutum in causa Bononien. Canonicatus. 1. Decemb. 1589. coram R.P.D. meo Pāphilio. & in causa Vlixbonen. Beneficij. 11. Aprilis præteriti corā R.P.D. meo Lancellotto. Ideo non poterat præfigi terminus Gabrieli ad docendum de publicatione, & declarari eius gratiam nullam ob lapsum temporis ad publicandum, quia
4 cum Antonius esset actor, & non iustificauerit suam gratiam, Gabriel reus, & possessor debebat absolui. Compostell. in c. mandatum. de rescrip. Rot. dec. 1 de re iud. in nou. & consequenter sententia A. C. est iusta, & confirmanda.

R. P. D. BVRATTO

Florentina Canonicatus. 11. Decembris. 1615.

SVMMARIVM.

1 *Conc. Trid. circa iuspat. priuatarum personarum nil innouauit vltra ius commune.*
2 *Iuspat. tunc probatur per centenariam per continuatas præsentationes effectuatas.*
3 *Et tunc præsumitur titulus fundationis, & dotationis.*
4 *Quasi possessio præsentandi iustificatur ex præsentatione, & ex consensibus patronorum præstitis super prouisionibus.*
5 *Consensus patronorum vim habent præsentationum.*
6 *Præsentationum effectuatio probatur per successiuas vacationes.*
7 *Iuspatronatus ex præsenti statu præsumitur in præteritum.*
8 *Præsertim cum non detur status contrarius libertatis.*
9 *Defectus modici temporis non attenditur in centenaria.*
10 *Præsertim cōcurrentibus adminiculis.*
11 *Enunciatiuæ positæ in prouisionibus plurimum adminiculantur.*
12 *Sententia Ordinarij plenè probat iuspatronatus.*

DECISIO XLI.

Domini tenuerunt constare de Iurepatronatus, Canonicatus, & Præbēdæ, de quibus agitur ex fundatione, & dotatione. Cum enim agatur de personis priuatis, in quibus non cadit præsumptio vsurpa-
1 tionis, & nihil fuerit circa iurispatronatus probationem vltra ius commune à Sac. sanc. Trid. Concil. innouatum, vt dixit Rota in Comen. Capellaniæ. 17. Iunij. 1591. coram bo. mem. Penia. in Sorana Beneficiorum. 6. Iunij. 1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio. & in alijs passim.
2 Ideò ex quasi possessione centum annorum probata per continuatas præsentationes effectum sortitas satis visum fuit probari dictum iuspatronatus. iuxta cons. Feder. de Sen. 234. sub nu. 3. vers. sic ad propositū. Dec. cons. 117. in fin. & cons. 174. nu. 4. in fin. Cassad. dec. 2. nu. 6. de
3 prob. Et præsumi titulum fundationis, & dotationis iuxta decis. 1640. lib. 3. par. 3. diuers. cum alijs per Paris. de confid. quæst. 28. nu. 236.
4 Prædicta autem quasi possessio iustificatur tùm ex consensibus patronorum reseruatis, & præstitis in pluribus prouisionibus Apostolicis, qui
5 consensus vim habent præsentationum. Rot. dec. 534. nu. 4. p. 1. diuers. & in d. Sorana Beneficiorum coram bo. me. Card. Pamphilio. tùm etiam ex eorundem patronorum presentationibus, & institutionibus subsecutis.

Primò enim dell' 1514. Kal. Iunij

per

per resignationem in manibus Papæ Laurentij Cardinalis de Puccis, prouisus fuit per Leonem X. Iannozius eiusdem familiæ de Puccis.

Secundò, dell' 1536. 14. Kalen. Martij per obitum apud Sedem d. Iannozij, tunc Episcopi Melphiteñ, fuit per Paulum III. prouisus Laurentius Raphaelis eiusdem familiæ, & vtraque ex istis prouisionibus facta est de dd. Canonicatu, & Præbenda vti de iurepatronatus, & cum clausula, Accedente patronorum consensu, vt in summ. nu. 1. & 2.

Tertiò, dell' 1537. 10. Kal. Iulij per eumdem Paulum III. accedente expresso patronorum consensu per resignationem d. Laurentij prouisus fuit Leonardus de Nasis, vt in summar. num. 3.

Quartò, dell' 1548. pridie Kal. Maij occasione permutationis dicti Leonardi fuit per eundem Pontificem cum patronorum consensu prouisus Antonius de Petreis, vt cõstat ex fide partiti Capituli Florentini in traditione possessionis ei facta, & ex supplicatione eiusdem Antonij bo. mem. D. Duci pro licentia illam capiendi, & decreto Auditoris super illius concessione, de quibus in summar. nu. 4. & 5.

Quintò, dell' 1570. 22. Ianuarij per obitum d. Antonij fuit à patronis præsentatus Alexander de Puccis coram Vicario Florentiñ à quo fuit approbatus, & institutus, vt in summ. num. 6.

Et demùm dell' 1586. 17. Aprilis per d. Alexandri resignationem de eorundem patronorum consensu fuit ab eodem Vicario executore Apostolico deputato prouisus Petrus de Nasis, vt in summ. num. 9. per cuius obitum successit vltima vacatio de mense Augusti 1613.

6 Ex quibus successiuis vacationibus per obitum, vel resignationibus dd. prouisorum, & præsentatorum plenè constat dictas præsentationes, & prouisiones fuisse effectuatas iuxta cons. Oldrad. 229. nu. 2. & 3. à Rota toties approbatum.

Et quamuis computañ à prima prouisione dell' 1514. Kal. Iunij vsque ad vltimam vacationem de mense Augusti 1613. ad complementum centenariæ deficere videãtur nouem menses; nihilominus de illa visum fuit sufficienter constare, siue inducatur ex præscriptione, qua cum de d. anno 1514. Cardinalis Puccius resignauerit dd. Canonicatum, & Præbendam vti de iurepatronatus, sequitur in necessarium antecedens, quòd ipse per prius fuisset prouisus ad præsentationem, vel de patronorum consensu, ac etiã quòd iuspatronatus ante illius prouisionẽ fuisset erectum, & sic verisimiliter hæc omnia præcessisse ante dictos nouem menses, qui videntur defi-
7 cere centenariæ ex præsenti enim statu iuspatronatus præsumitur in præteritum, vt in terminis est decis. Cassad. 4. de probat. quę est etiam 7. de iurepat. num. 7. vers. item tollitur
8 coniectura, maximè cum non detur status cõtrarius libertatis, vt sequeñ Cassad. est decis. Costæ 200. incip. in vna Illerden. in manuscr.

Siue inducatur ex præsumptione, prout videtur sentire Rot. d. decis. 1640. lib. 3. par. 3. diuers. quia defectus modici temporis non attendi-
9 tur: prout in similibus terminis tempus 99. annorum haberi pro antiquo est decis. Put. 204. in fin. lib. 2. in nouiss.

10 Præsertim concurrentibus adminiculis, vt in terminis ad effectum præsumendi titulum fundationis, & dotationis, quòd dicatur probata immemorabilis, si vltra instrumenta doceatur etiam per testes de fama, cum alijs circumstantijs de quasi possessione præsentandi per annos 85. est decis. Mohed. 254. aliàs 3. de iurepat. & Put. 206. in fin. lib. 1. in nouiss.

11 In proposito autem plurimum adminiculantur tres enunciatiuę in dd. pro-

prouiſionibus Leonis X. & Pauli III. quamuis non ſint annorum centum. Aym. de antiq.temp.in princ.nu.5. verſ. placet tamen. cum alijs in Auriacen. Iuris nominandi. 18. Maij præteriti coram me.

Et inſtrumentum ſupradictæ prouiſionis Ordinarij dell' 1570. ad fauorem Alexandri de Puccis factæ (vt in ea legitur) præuia cauſæ cognitione,& præſertim viſione ſupradictarum prouiſionum Apoſtolicarum, & conſenſuum patronorum, in qua clarè dicitur conſtare de iurepatronatus, & præſentationem eſſe canonicam, & factam à veris patronis, & ideò illam confirmauit,& ap-
12 probauit; nam teſtimonium Ordinarij, & præſertim ſententia plenè probat iuſpatronatus. Put.dec.237.lib. 2. in nouiſſ. Gabr.conſ.198.num.4. vol. 2.

Et propterea fuit vt ſupra reſolutum pro informante &c.

Et in eadem coram eodem 25.Maij. 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuſpat. de ſui natura eſt hæreditariũ.*
2 *Et ad fœminas tranſitorium.*
3 *Confeſſiones quando ſufficiant ad probandum iuſpat. confitentium.*
4 *Qualitas facilius probatur, quàm ſubiectum.*
5 *Patroni in ſtirpes pro vna voce præſentant.*
6 *Compatronorum concurſum excludit vnicitas.*
7 *Confeſſio ſuper re legata nocet legatario.*
8 *Confeſſio cedentis ante ceſſionem factam nocet ceſſionario.*
9 *Confeſſio dicitur acceptata ex acceptatione præſentationis.*
10 *Præſentationis acceptatio intelligitur cum omnibus qualitatibus in illa appoſitis.*
11 *Narratiua plenè probat contra narrantem.*
12 *Confeſſiones ſucceſſiuæ, & multiplicatæ plus operantur.*
13 *Et contra eas requiritur concludentiſſima erroris probatio.*
14 *Verba fundationis dubia declarantur ex patronorum confeſſionibus.*
15 *Iuſpatr. gentilitium ex quibus probetur.*
16 *Filius patris viuentis hæres eſſe non poteſt.*
17 *Obſeruantia ſola attenditur aliquãdo.*
18 *Aſſertiones poſitæ in lit. Apoſt. faciunt qualem qualem probationem.*
19 *Iuſpat. pro deſcendentibus reſeruatum pro gentilitio reputatur.*
20 *Præſentatio facta cum mentione familiæ excludit qualit. hæredit.*
21 *Iuſpat. mixtum, gentilit. & hæredit. quando ſit.*

DECISIO XLI.

Reſolutum fuit gratiam Octauij non eſſe iuſtificatam, quia non verificauit habere conſenſum medietatis patronorum in ea narratum.

1 Quamuis enim iuſpatronatus ſecundum ordinariam ſui naturam ſit hæreditarium. clem. plures de iurepat.Calder.conſ.4.eod.tit.quam eſſe indubitatam concluſionem dicit Peregr. conſ.27. num.1.vol.2. & ad
2 fœminas tranſitorium. Abb. in c.1. nu.3. de iurepat. Pariſ.conſ.48.n.5. lib.4. & fuit dictum in Lucana Iuriſpatronat. 1. Iulij.1615. coram R.P. D. meo Manzanedo.

3 In hoc tamen caſu apparet illud non eſſe tale ex confeſſionibus tàm Roberti authoris Octauiæ, quæ præſentauit Carduccium, quàm ipſius Octauiæ, & Carduccij præſentati, quæ ſuperant omnes alias probationes ex vulgaribus, & cum ſufficiant ad probandum iuſpatronatus ſaltem in præiudicium ipſius confitentis, & ſic ſubiectum. Caſſad.dec.7.num.7. & 8. de iurepatr. Put.dec.316.lib.2. & deciſ.36. lib.3. ſecundum nouam impreſſ. Modern. Hiſpan. de benef.

par.

par.12.cap.2. num.276. multò ma-
4 gis qualitatem quæ facilius probatur quam subiectum. Alexan. in l. si certis annis.nu.7.vers.in glo.2.C.de pact.Natt.cons.111.num.3.

Confessiones verò Roberti authoris Octauiæ, quæ præsentauit Carduccium sunt duæ; prima dum ipse, & Ascanius eius frater de anno 1570. vacante Canonicatu per obitum Antonij vti duo ex patronis, & Robertus Ioannis Pauli tanquam vnus, & sic in capita præsentarunt Alexandrum subsecuta institutione Ordinarij Florentini, & approbatione dictæ præsentationis per diffinitiuam cum vbi iuspatronatus fuisset hæreditariũ dicti Robertus, & Asca-
5 nius tanquam patroni pro vna voce, & sic in stirpes, non autem vti duo præsentassent.d.clem.plures.

Secunda, quia idem Robertus in legato iurispatronatus facto ad fauorem dictæ Octauiæ expresse asseruit iurispatronatus vnicum patronũ remansisse, quòd esse non potuisset si iuspatronatus fuisset hæreditarium,
6 quia vnicitas excludit aliorum compatronorum concursum, vt de pluribus hæredibus post alios quos refert latè Surd.cons.375.n.6.& seqq. & fuit dictum in causa Bononien.de Capacellis.17.Februarij.1614.corã R.P.D. meo Pamphilio. & tamen vt confitetur Carduccius in responsione ad positiones tunc superuiuebãt Sibilla, & Lucretia filiæ, & hæredes Roberti Ioannis Pauli vnius ex patronis, qui de anno 1570. vnà cum d. Roberto Testatore præsentauit.

Quæ confessio super dicto iurepa-
7 tronatus,& sic re legata cum noceat Octauiæ legatariæ. Surd. cons.151. num.40. & cons.237.nu.27. & quæ solum vigore dicti legati præsentauit ad ea quæ de confessione authoris dicit Rot. decis.90.par.1.diuers. consequenter præiudicat Carduccio
8 sicuti confessio cedentis ante cessionem factam nocet cessionario. Bart. in l.facta.§.si hæres.nu.5. ff.ad Trebell.Aym.cons.507.nu.4.5.6.& 33. in 3. & confessio collatoris prouiso, Verall.dec.93.nu.3.in fin.p.1.

Quod sine vlla difficultate procedit, quia Carduccius nedum ta-
9 citè, sed expresse illam approbauit acceptando præsentationem, & ea vtendo, & producendo. Veral.dec. 188.par.1. & omne ius suum ab illa deriuando. Cæphal.cons.386.n.29. Petegr. de fideicom. art. 44. nu.20. vers. item assertio. & fuit coram me dictum in Virdunen. Abbatiæ. 20. Februarij. 1615. & in causa Auriacen. Iurisnominandi. 8. Februarij præteriti.

Confessio verò Carduccij præsentati est indubitata resultans tàm ex
10 acceptatione præsentationis factæ virtute dicti legati, quæ intelligitur cum omnibus qualitatibus in illa appositis. Put.dec.200.nu.2. Ias. in l.contra iuris.§.fin. ff. de pact. quam ex illorum vsu, & productione in iudicio. Verall.d. dec.188. par. 1. &
11 quia prædictis consonare videtur eius narratiua in literis suæ prouisionis, & in consensu præstito reseruationi pensionis, quæ contra ipsum plenè probat. vulg. l. cum precum. C. de liber. caus. & fuit in allegata Virdunen. Abbatiæ coram me firmatum. quòd videlicet Canonicatus existit de iurepatronatus nonnullorum familiæ de Puccis, quæ verba excludunt quòd illud sit merè hæreditarium.

12 Huiusmodi autem confessiones successiuè, & multiplicatę magis operantur. Bart.in l. cum scimus. in fi.C.de agric. & censit.lib.11. Felin. in c.si cautio.nu.39. de fid. instrum. Decian.cons.14.nu.44. & 45. lib.5. & contra eas requiritur concluden-
13 tissima erroris probatio.vt post scribentes in cap.vlt.de confess.in l.non fatetur.ff.eodem. & in l.si per errorem.ff.de iurisd.om.iud.Siluan.cons. 57.nu.27. & 28. & Decian. d. cons. 14.num.35. adeout vbi etiam verba fundationis si de ea constaret,essent

dubia

14 dubia reciperent declarationem ab illis. Dec. cons. 193. nu. 6. vers. & hoc multum confirmatur. Menoch. cons. 191. num. 48. lib. 2. & dixit Rota in causa Romana Mensæ Numulariæ. 30. Iulij. 1614. coram R.P.D. Decano. sed quinimò quia non cõstat de fundatione contraria videtur impossibilis huiusmodi erroris probatio. Ruin. cons. 128. præsertim. num. 8. & 9. lib. 2.

Et quamuis prædicta sufficerent ad excludendum iuspatronatus esse merè hæreditarium exabundanti tamen ostenditur illud esse vel familiare, vel mixtum ex pluribus.

Primò, quia quatuor præsentatlones, & consensus respectiuè continuatè de annis 1536. 1537. 1548. & 1570. quæ fuerunt effectum sortitę, vt fuit in hac eadem caula sub die 11. Decembris præteriti, coram me resolutum, omnes fuerunt in capita factæ; ideoq. nedum repugnant na-
15 turæ iurispatronatus hæreditarij, sed quinimò ostendunt illud gentilitiũ. Bald. in l. 2. n. 4. C. de suis, & legitim. cum alijs in Florentina Iurispatronatus de Ricasulis. 10. Martij. 1603. coram Illustriss. D. Card. Lancellotto.

Secundò, quia de anno 1536. & 1537. bis concurrerunt pater, & filius ad consentiendum prouisionibus Apostolicis ad fauorem Laurentij de Puccis, & Leonardi de Nasis, & quia de anno 1548. præstiterunt insimul consensum patruus, & nepos ad fauorem Antonij Petrei, ex quibus omninò excluditur qualitas hæreditaria cum patre viuente filius
16 hæres ei esse non possit, nec aliquod ius sibi competat in beneficio iurispatronatus. Card. In clem. 2. quæst. 8. de iurepatr. Feder. de Sen. cons. 111. vers. sed contra. Calder. cons. 19. in fin. Verall. dec. 363. p. 2. & fuit dictum in allegata Florentin. sub die 10. Martij. 1603. in qua etiam Rota resoluit ad istum effectum sufficere, quòd ita semel fuerit obseruatum.

Nec est necesse, quòd constet in effectuatione dictarum prouisionum habitam fuisse rationem consensus per filium præstiti, quia sufficit sola admissio filijfamilias ad præsentandum, & quia effectuatio subsequens non potest magis vnius, quàm alterius consensui attribui, sed ad om-
17 nes æqualiter est referenda sicuti minus in admissione filiorum requiritur contradictio, quia attenditur sola obseruantia ex simplici vsu, & nudo facto collecta, prout dicere, quòd filius tamquam hæres alicuius ex cõpatronis præsentauerit est diuinare; prout in istis terminis fuit latissimè deductum in sæpè allegata Florentina. 11. Februarij. 1604. in vers. quibus sic stantibus. in vers. non obstãt in contrarium. & in vers. non obstat secundum.

Allegata confessio in contrarium nihil obstat, quia desumitur ex quadam positione per procuratorẽ non habentem speciale mandatum producta, quæ continet descendentes, & hæredes antecessorum Antonij de Puccis præsentasse, ex qua nõ resultat, quòd iuspatronatus fuerit merè hæreditarium, sed mixtum, quia ponitur vtraque qualitas descendentiæ, & hæreditatis, vel saltem tamquam dubia, & equiuoca nihil concludit.

18 Tertiò, quia accedunt duæ assertiones Summi Pontificis de annis 1536. & 1537. in quibus dicitur Canonicatum esse de iurepatronat. descendentium Antonij de Puccis, & familiæ de Puccis, quæ quamuis nõ antiquæ faciunt nihilominus qualẽ qualem probationẽ. Gabr. de prob. concl. 2. nu. 53. & non modicum coadiuuant supradictas probationes ad exclusionem qualitatis hæreditariæ ex deductis in causa Mediolan. Sacristiæ. 26. Iunij. 1602. coram Illustriss. bo. me. Card. Pamphilio.

Nec repugnat cons. Anchar. 81. exaduerso allegatum, nam quamuis iuspatronat. pro descendentibus simpliciter reseruatum transeat finita

h de-

19 descendentia ad hęredes extraneos, & ita videatur esse hæreditarium attamen ea durante nihil impedit, quin' per omnia pro merè gentilitio reputari debeat. Card. Seraph.dec. 364. & fuit latè deductum in dicta Florentina. 10. Martij. 1603.

20 Quartò, quia in supradictis quatuor prouisionibus semper habita fuit mentio familiæ, & descendentiæ, nunquam verò hæreditarię qualitatis adeout præsumendū sit quod expresso, & proprio nomine, non autem hæreditario, quòd in dubio non præsumitur factæ fuerint, vt in his terminis considerauit Rota in dicta Florentina sub die 10. Martij, & 11. Februarij.

Quintò, quia ex statu centenario huius Canonicatus in alia decisione firmato apparet, quòd nullus extraneus ab Antonio, aut fœmina cōsensit, nec præsentauit, quòd arguit patronatum non fuisse hæreditariū, quia valdè inuerisimile videtur, quòd spatio tanti temporis aliquis extraneus, aut fœmina in hæreditate aliquorum ex illis non successerit in familia præsertim, vt supponunt informantes pro Carduccio numerosa.

Non obstat consensus vt prætenditur in stirpes præstitus resignationi ad fauorem Petri de Nasis de anno 1585. per assertum procuratorem Laurentij, Roberti, Alexandri, Emilij, & Ascanij de Puccis.

Primò, quia non constat de aliquo mandato procuræ, & præsertim ad variandum modum præsentandi seruatum in præcedentibus vacationibus.

Secundò, quia neque procurator voluit consensum restringere potius in stirpes, quàm in capita, dum pro omni verò iure patronis competenti præstitit consensum, adeout potius præsumendū sit, quòd voluerit modum præcedentem præsentandi per principalesmet seruatum continuare, & ab illo non recedere, vel saltē per hunc actum æquiuocum, & dubium non potest elidi probatio clara status familiaritatis latè supra firmata ex vulgaribus.

21 Vnde siue iuspatronatus sit merè gentilitium, siue mixtum, quia requirat vtranque qualitatem sanguinis, & hæreditatis, Octauia tāquam extranea non est capax, & consequenter gratia Carduccij non est iustificata.

Et ita fuit vtraque parte informante conclusum, &c.

ILLVSTRISS. PATRIARCHA HIEROSOLYMITANO.

Cracouieñ Parochialis de Cōiusza. 9. Iunij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus ab existente in quasi possessione præsentandi debet institui.*
2 *Sententia nulla ex defectu iurisdictionis non debet confirmari.*
3 *Sententia iniusta non est confirmanda.*
4 *Quasi possessio præsentandi acquiritur ex vnica præsentatione effectuata.*
5 *Quasi possessio non attenditur, quando constat de proprietate iurispat.*
6 *Si ante institutionem constet de proprietate.*
7 *Vt si constet ex sententijs.*
8 *Præsentatio à non patrono facta non præiudicat vero patrono ignoranti.*
9 *Iuspatr. vniuersitatis est probandum secundum Conc. Trid.*
10 *Aliàs quasi possessio non suffragatur.*

DECISIO XLII.

VAcante Parochiali, de qua agitur fuerunt ad illam à diuersis patronis præsentati Iacobus, & Martinus, ille à Collegio Iurisperitorum Academiæ Cracouien. prætendente existere in quasi possessione præsentandi, iste verò à Dominis octo Villarum pariter prætendentibus ad ipsos

sos pertinere præsentationem ad dictam Parochialem. Vnde inter dd. Iacobum, & Martinum præsentatos orta lite super institutione, quia quilibet eorum suam præsentationem esse admittendam contendebat, & introducta coram Ordinario Cracouien. emanauit sententia, in qua fuit pronunciatum dictum Collegiũ existere in possessione, vel quasi præ-
1 sentandi, ac proinde Iacobum ab eo præsentatum instituendum fore, à qua cum fuisset ad Nuncium appellatum, ipse dictam sententiam Ordinarij confirmauit; ideò causa ad Rotam deuoluta, & mihi commissa dubium in Rota proposui. An dicta sententia Nuntij vltimo loco lata esset confirmanda, vel infirmanda, & Domini infirmandam esse dixerunt.

2 Fundamentum resolutionis fuit nullitas, & iniustitia dictæ sententiæ. De nullitate constat apparenter, cum illa sit confirmatoria alterius Ordinarij Cracouien. non obstante quòd fuerat oppositum de illius nullitate ex defectu iurisdictionis Auditoris Ordinarii, de cuius delegatione non constabat iuxta Verall.dec.376.p.2. & Seraph. dec. 597. nu.4. propterea Nuntius dictam sententiam absque vitio nullitatis confirmare non potuit Rota dec.346.nu.4.& dec.572. par.2.recent.

3 De iniustitia verò Domini nõ dubitarunt, ex quo sententia se fundat in quasi possessione præsentandi dicto Collegio acquisita per præsentationem factam, quando ista ecclesia vacauit per priuationem Benedicti Bandonij de anno 1597. Et quam-
4 uis regulariter quasi possessio præsentandi acquiratur ex vnica præsentatione effectuata. Rip. in c. cum Ecclesia Sutrina.nu.91.de caus.poss.& propr. & hæc quasi possessio attendi soleat ad effectum, vt præsentatus veniat instituendus.cap.consultationibus.de iurepat. Rota dec.14.eod. tit.in antiq. Put.dec.189.lib.1. Nihilominus visum fuit Dominis huiusmodi quasi possessionem non esse attendendam, &

5 Primò, quia dicta quasi possessio non attenditur, quando constat de proprietate iurispatronatus, quasi tunc proprietas absorbeat causam possessionis, vt tenent communiter Doct.in d.c.consultationibus. & ibi Abb.nu.9.de iurepat.Dec.cons.127. num.1. Rot. dec.167.nu.10. & dec. 269.num.4. & 5. p.2. diuers. & latè fuit deductum in Meluitana iurispatronatus.18.Aprilis.1608. coram bo.mem.Cardin.Marquemontio, & coram bo. mem. Vbaldo in Barchinonen. Cap.2.Iunij.1614.

6 Et licèt hoc procedere teneant Doctores prædicti præsertim Rota d.decis.167.nu.9.quando ante institutionem constat de proprietate patronatus, alias secùs, quia tunc præfertur institutus ab existente in quasi possessione præsentandi, quibus accedunt Calderin.cons.23.de præb. & Rota dec.7.de iurepat. in nou. & dec.49.de rescrip. in antiq.

7 Attamen in nostro casu obiectum cessat, quia constat de tali iurepatr., & quidem ante institutionem Iacobi aduersarij ex duabus sententijs, quæ dantur in Summario Martini nu. 1. & 2. altera de ann. 1523. altera verò de ann. 1536. in quibus pronunciatur iuspatronatus parochialis, de qua agitur, & illius ius præsentandi spectare, & pertinere ratione fundationis, & dotationis ad Dominos octo Villarum, qui præsentarunt Martinum, cum quibus etiam concurrunt præsentationes continuatæ effectum sortitæ factæ à dictis patronis vsque ad annum 1597. & quæ dantur d. Summario nu. 3. quibus non potuit præiudicare præsentatio
8 facta à Collegio ob priuationem Bandonij de anno 1597. præsertim non constito de scientia, & patientia patronorum. Ferret.cons.132.nu.3. lib.1. Rot.dec.184.nu.1.p.1.diuers. & apud Seraphin.decis.337.num.2. in fin.

9 Secundò, quia versamur in Vniuersitate, in qua intrat dispositio Conc.Trid.sess.25.cap.9. propterea ab illa præsentatus non debet institui donec doceat de legitimo titulo ex fundatione, & dotatione iunctis præsentationibus saltim spatio 50. annorum continuatis, & effectuatis, vt requirit Concilium. Vnde cum Iacobus ab Vniuersitate Iuristarum præsentatus fundet se tantùm in vltimo statu, & in quasi possessione eidem Vniuersitati acquisita vigore præsentationis de anno 1597. & Concilium deroget non solùm titulo, sed, & quasi possessioni cuiuscunque iurispatronatus aliter quàm modo supradicto acquisiti. Gonzal. super reg.8. glos.18.nu.23. dicendum
10 est, dictam quasi possessionem Collegio non suffragari, & consequenter nec præsentationem de Iacobo factam sustineri, sed sententiam mandantem illum institui fore reuocan.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

R. P. D. DVRANO

Florentina Subdecanatus. 27. Ianuarij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio præsentandi non queritur absque actuali præsentatione effectuata.*

2 *Quasi possessio defuncti non transit in successorem.*

3 *Possessio vt acquiratur, & retineatur, requiritur animus.*

4 *Animus defuncti ad successorem non transit.*

5 *Possessio patris non continuatur in hærede suo.*

6 *Possessio defuncti non transit in hæredem, seu successorem vniuersalem, nec singularem.*

7 *Possessio transferentis in exigendo pensionem non transit in translatarium.*

8 *Legatarius rem legatam ab hærede capere debet.*

9 *L.cum hæredes.ff.de acq.poss.procedit in reb. corpor. & incorpor.*

10 *Quasi possessio incorporaliũ per actum proprij facti acquiritur.*

11 *Quasi possessio rei incorporalis non transit in hæredem, seu successorem particularem.*

12 *Quasi possessio per nouum actum successoris adepta dicitur noua.*

13 *Quasi possessio iurispat. non transit in successorem, sed opus est illius iuris nouo vsu.*

14 *Etiamsi adsit statutum de continuanda possessione in successorem.*

15 *Quia quasi possessio iurispat. versatur circa spiritualia.*

16 *Quasi possessio antecessoris non iuuat ad effectum manutenendi successorem.*

17 *Quasi possessio dari, & cedi potest.*

18 *Cessio dum fit, cedens possidet.*

19 *Legatum possessionis nec in vita testatoris, nec in puncto mortis valet.*

20 *Legatum non valet rei morte legantis petituræ.*

21 *Clausula constituti nil operatur, si quis constituat se post mortem nomine alterius possidere.*

22 *Lex sola potest fingere quòd non est.*

23 *Legatum possessionis continet virtualiter donationem inter viuos.*

24 *Si in vita fuit acceptata possessio.*

25 *Iuspat. non cohæret alijs rebus legatis, nisi sit legatum Castrum, cui cohæret.*

DECISIO XLIII.

VAcauit Subdecanatus ecclesię Florentinæ, & contendentibus diuersis patronis, necnon ab eis respectiuè præsentatis super pertinentia iurispatronatus: D. Octauia Capponia vna ex prædictis assertis patronis, institit ante omnia dari dubium, quis eorum sit in quasi possessione præsentandi; sed quia alij nẽpè Baiuliuus, & fratres de Puccis, & D. Lucretia, & fratres de Venturis nihil

nihil adduxerunt, vnde iustificari posset, eos esse in dicta quasi possessione, fuit propterea solummodo disceptatum, an constaret de quasi possessione prædictæ D. Octauiæ, & fuit negatiuè resolutum, & proindè nemini patronorum dandum esse mandatum de manutenendo.

In primis enim D. Octauia non potest quasi possessionem prætendere ex propria eius persona, ex quo numquam præsentauit, cum tamen
1 quasi possessio præsentandi non queratur absque actuali præsentatione, quæ effectum sit sortita. Calder. de iurepatr.cons.12. Oldrad.cons.229. nu.2. Rocch.de Curt. in tract. de iurepat. verb.competens.nu.35. Gonzal.ad reg.8.glos.18.n.86. Caputaq. dec.418.par.2.

Nec etiam est in dicta quasi possessione ex persona Ruberti Pandulphi quondam sui mariti, qui ei dictum iuspatronatus legauit, sequuta confirmatione Ordinarij, quia quasi
2 possessio defuncti non transit in successorem. l.cum hæredes. ff.de acqu. possess.l.si de eo.§.vltim.ff.ad exhib.
3 Quandoquidem ad acquirendam, & retinendam possessionem requiritur animus.l.quemadmodum.ff.de acq. poss. & l.licet. C.eod. Animus autē defuncti ad successorem non transit. l.4.ff.locat.l.sed si ita legatum. §.illi
4 si volet.ff.de leg.1.Cæphal.cons.30. nu.8.lib.1. Ioseph.Ludou.decis.Perus. 69. nu. 11. vnde ob eandem ra-
5 tionem nec in suum hæredem patris possessio continuatur, sed opus est noua apprehensione.glos.in d.l.cum hæredes.verb.pertinet.& ibi Bart. & in l.in suis.nu.5.ff.de liber. & posth. Bald.in l.fin.num.2. C.de edict.diu. Adr.tollen.Roder.Suar.in l.8. tit. de las herencias. lib.3.fori.nu.12.Gutier.in repet.text.in §.sui nu.66.inst. de hæred.qual.& differ.
6 Et sicut in hæredem, seu successorem vniuersalem non transit defuncti possessio sine noua apprehensione, ita nec in successorem singularem. glo.in l.cum duobus. §. idem respondit.il 2.in verb. dominium.ff. pro socio. Alex.in d.l.cum hæredes. num.2.Gomes.super regul. de annal. q.14.& 15. Rot.p.1.recent.dec.122. num.3. & 11. & coram Gregor.XV.
7 dec. 57. vbi quòd possessio transferentis in exigendo pensionem non transit in translatarium: & multò minus transfertur possessio in singularem successorem titulo legati, quia in eo vltra generalem rationem supra traditam, vrget etiam illa, quòd cum debeat rem legatam capere de
8 manu hæredis, non potest prius circa eam exercere actus naturales habiles ad acquirendam possessionem, & sic incipere possidere, quàm ei res legata ab hærede tradatur, aut consignetur.
9 Et in vniuersum dispositio tex. in d.l.cum hæredes. indistinctè, & absolutè procedit non solum in rebus corporalibus, sed etiam in incorporalibus, quarum quasi possessio ac-
10 quiri non potest, nisi per actum proprij facti, scilicet per vsum, & exercitium iuris incorporalis. l.quoties. 20.ff.de seruit.l.2.vbi DD. ff.de seruit. & aq.Bart.in l.1.§.huius autem interdicti.ff.vti possid. Put.dec.269. n.3. igitur nec rei incorporalis quasi
11 possessio in hæredem, aut successorem particularē transit, ante vsum, & exercitium illius iuris. Tiraquell. in tract. le mort saisit. in 4. par. declar.7.& in præfat. d.tract.declar.3. 4. & seqq. Gabr. cons.185. num. 7. lib. 2.

Vnde necessariò sequitur, vt eo ipso quòd possessio defuncti non transfertur, quòd postquam per nouum actum, aut vsum rei est apprehensa per successorem non potest di-
11 ci eadem possessio antecessoris, sed diuersa, itaut illa, quę fuit penès defunctum fuerit extincta, & alia noua in hęrede producta. d. l.cum hęredes.§.1.ibi, noua possessione opus sit. l. is, qui pro emptore. §. siquis bona fide.ff.de vsucap. ibi, quia ini-

tium secundæ possessionis vitiosum est, qui tex. loquitur in singulari successore secundum Bart. & DD. ibid. Ant. Gom. ad l. 45. Tauri num. 118. & Molin. de Hispan. primog. lib. 3. c. 12. nu. 22.

Et tandem ad rem de qua agitur accedendo, ex supradictis emanat illa non minus vera, quàm recepta iuris conclusio, quòd quasi
13 possessio iurispatronatus non transfertur in successorem siue vniuersalem, siue particularē, sed in eo opus est nouo vsu, & exercitio illius iuris. Menoch. de retin. rem. 3. nu. 57. vers. extenditur. & in puncto Gonz. glo. 34. nu. 108. Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 35. cum seqq. & reprobato Lambertino qui contrariū tenuit. Achill. dec. 5. de cau. poss. & prop. Caputaq. dec. 426. p. 2. Mantic. dec. 88. nu. 5. & Rot. dec. 260. nu. 4. & dec. 337. nu. 3. p. 2. recent. & apud Reuerendiss. D. meum Decanum dec. 464. nu. 3.

14 Et est adeo vera dicta conclusio, vt procedat etiam in fortioribus terminis, nempè quando extat statutū de continuanda possessione in successorem, quia illud non intrat, nec aliquid operatur, quoad quasi possessionem iuris præsentandi, vt reprobata decis. Caputaq. 211. par. 3. tenuit Rot. d. dec. 260. nu. 4. p. 2. rec. & in Asculana Iurispatronatus. 18. Martij. 1622. coram bo. me. Buratto. & in alijs adductis per Adden. ad dec. Greg. XV. 222. & ratio est,
15 quia cum quasi possessio iurispatronatus versetur circa spiritualia, merito non subijcitur similibus statutis. ad tex. in cap. 2. & 3. de iudic.

Ex quibus clarè patet, quòd nec D. Octauia iuxta iuris regulas superius firmatas, potest tamquam legataria dicti iurispatronatus prætendere, quòd sit in quasi possessione ex persona Roberti testatoris, cuius possessio eius morte fuit extincta, quæ ideò non potuit in eam transferri;
16 nec ipsa ex ea iuuari ad effectū manutētionis. Menoch. de retin. rem. 3. nu. 57. vbi quod successori ex persona defuncti non datur interdictum retinendæ; vnde superest solum adductis in contrarium respondere.

Et primò non obstat, quòd nedū legauit Octauiæ iuspatronatus; sed etiam quasi possessionem præsentādi, quæ propterea videtur in eam
17 translata, cum quasi possessio, & dari, & cedi possit. Bald. cons. 436. n. 5. vers. 4. præmittendū est. vol. 3. quod si fieri potest inter viuos, videtur quòd etiam in vltima voluntate. l. 1. C. de sacros. eccl.

18 Quia fuit benè responsum, quòd cessio possessionis facta in vita, & possessionis legatum longè differūt: etenim tempore quo fit cessio cedēs possidet, & sic transfert quod est, & ipse habet, cum autem legatum
19 possessionis sicut & testamentum, nec in vita testatoris, nec in puncto mortis, quod vitæ, & non morti attribuitur. l. qui diuus. 14. §. hæc verba. ff. de manumis. testam. effectum habeant; sed post mortem conferantur, impossibile est, quòd possessio per legatum transferri pòssit, non in vita, seu morte testatoris, & sic dum ipse possidebat, quia eo tempore legatum quòd post mortē confertur, non poterat habere effectum non etiam post mortem, quia morte testatoris possessio extincta fuit, ideoq. non valet legatum de ea factum: sicut in simili, quando aliquis
20 legat ius, quòd habet in re morte sua periturum non tenet legatum, vt si ab vsufructuario legetur vsusfructus. l. quod in rerum. §. 1. ff. de leg. 1. l. vxor patrui. C. de legat. Peregr. cōs. 61. nu. 10. vol. 1. & in puncto ob dictam rationem, quòd legatum possessionis sit nullum, & quòd per illud possessio non transferatur, clarè sentit Ias. in l. quoties. n. 16. C. de rei vendic. & clarius in l. nemo potest. n. 35. vers. secundò adde. ff. de leg. 1.

Et idem est, quando in vita transfertur possessio post mortem, vt si in alienatione, vel contractu, quis constituat

ſtituat ſe poſt mortem ſuam nomine alterius poſſidere, quia tunc non transfertur poſſeſſio, nec clauſula
21 Conſtituti aliquid operatur, ex quo Conſtitutum confertur in tempus, in quo non ſit poſſeſſio penès conſtituentem; imò extincta ſit per mortem eius. Bald. in cap. 1. de confirm. vtil. vel inutil. nu. 13. Angel. Peruſ. in l. quamuis. §. ſi conductor. nu. 1. ff. de acqu. poſſ. & ibi Cuman. nu. 2. Alex. num. 7. & conſ. 82. nu. 11. Iaſ. in d. l. nemo poteſt. nu. 35. vbi quòd ſi teſtator conſtituat ſe in teſtamẽto poſſidere pro hærede, vel legatario non valet Conſtitutum. Tiraq. de iur. conſtit. p. 3. lim. 3. & latè Anton. Gom. ad l. 45. Tauri nu. 98. verſ. ſexto, & ſingulariter.

Non obſtat etiam ſi dicatur, quòd ſi per legem, aut ſtatutum poteſt transferri poſſeſſio ſine noua appræhenſione ſolo miniſterio legis, idem etiam fieri poſſe ex voluntate teſtatoris. ad tex. in auth. de nupt. §. diſ-
22 ponat. quia adeſt magna diſparitatis ratio, lex enim ſola eſt, quæ fingere poteſt quòd non eſt, non autem homo. l. ſi fortè. 8. ff. de caſtr. pecu. ideoq. ipſa ſola poteſt facere, quod transferatur poſſeſſio iam extincta. Alex. conſ. 1. nu. 8. vol. 1. Caſſad. dec. 7. nu. 18. de cau. poſſ. & prop. & Rot. apud Greg. XV. dec. 546. nu. 10. vbi quod Iudex non poteſt facere, vt transferatur poſſeſſio ſine actuali appræhenſione: ex quibus etiam tollitur quòd exaduerſo pro Octauia dicebatur, tranſlatam fuiſſe poſſeſſionem per dictum legatum, ex quo fuit per Ordinarium confirmatum.

23 Nec releuat ſi prætẽderetur, quòd legatum poſſeſſionis continet virtualiter donationem inter viuos, dũ teſtator non ſolum per viam legati; ſed etiam omni alio meliori modo poſſeſſionem Octauiæ reliquit, & donauit, quo caſu transfertur poſſeſſio in legatarium. Iaſ. in d. l. quoties. nu. 16. quia vltra quòd, ſemper verum erit, quòd effectus fuit collatus poſt mortem teſtatoris, & ſic in tempus inhabile. Reſpondetur, quòd etiam ſi teſtator ſimpliciter, & de præſenti poſſeſſionem dediſſet, dum
24 in eius vita non fuit ſequuta acceptatio, poſſeſſio non fuit tranſlata. ad tradita per Couar. in rubr. de teſtam. par. 3. nu. 33. & in puncto quod ex donatione poſſeſſionis, ſeu conſtituto inter viuos non transferatur poſſeſſio in abſentem, ſi donans, aut conſtituens moriatur ante acceptationem. Ant. Gomeſ. ad l. 25. Tauri. nu. 98. in fin.

Non obſtat tandẽ quòd D. Octauia ſit in quaſi poſſeſſione, quoad alia in eodem legato compræhenſa, quia iuſpatronatus huius beneficij
25 alijs rebus legatis non cohæret, tanquam ſub titulo vniuerſali, prout ſi fuiſſet legatum Caſtrum, cui cohęret iuſpatronatus. iux. dec. 1. de iurepat. in nou. Peregr. de fideicomm. art. 48. nu. 76. ſed habet ſuum titulum, & fundationem particularem, ideoq. requiritur ſpecialis appręhẽſio quaſi poſſeſſionis, reſpectu ipſius, ſicut ex appræhẽſione poſſeſſionis vnius prædij non infertur ad poſſeſſionem alterius. l. 1. §. veteres. & ibi gloſſ. ff. de acqu. poſſ. Iaſ. in princ. l. 3. nu. 30. ff. eod. Panorm. in cap. cum aliquibus. nu. 8. de ſent. & re iud. & in fortioribus terminis. Couar. var. reſol. lib. 3. c. 16. nu. fin.

Et ita deciſum vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO

Placentin. Archipresbyteratus.
17. Martij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Vltimus ſtatus attenditur in beneficialibus.*
2 *Collegialitatis qualitas quomodo probetur.*
3 *Prima dignitas quomodo probetur eſſe talis.*
4 *Vltimus ſtatus non attenditur, quando*

do constat de anteriori contrario.
5 *Mutatio status beneficiorum fit ex quadragenaria.*
6 *Collegiata est actu vel habitu.*

DECISIO XLIV.

Dictum fuit gratiam D. Marsilij esse iustificatam quoad reseruationem in literis narratam, quòd scilicet Archipresbyteratus, de quo agitur, sit prima Dignitas in collegiata, itaut cadat sub regula tertia Cancellariæ.

Nam vtrumque probatur ex vltimo statu, dum Boninus vltimo defunctus de dicto Archipresbyteratu tanquam de tali dignitate vsque de anno 1596. à Sede Apostolica fuit prouisus, quam prouisionem cum partes non cõtrouertant, sed admittant, dum quælibet ex eadem vacatione contendit sustinere propriam collationem, inde desumitur vltimus
1 status tanquam de reseruato, qui sufficit ad distinguendam pertinentiam collationis huius beneficij. Calder. cons. 23. de pręb. Rot. coram Sanctiss. dec. 77. num. 9. & decis. 482. nu. 1. & dec. 154. nu. 3. & dec. 233. nu. 1. p. 1. recent. & idem fuit dictum in Placentina Plebis. 5. Nouembris præteriti coram me.

2 Et nihilominus qualitas collegialitatis ex alijs sufficienter probatur. constat enim quòd vsque de anno 1381. & exinde de ann. 1401. 1436. 1456. 1504. 1518. & 1579. emanarũt collationes Canonicatuum, & Canonici Capitulariter congregati assignarunt prouisis stallum in Choro, & locum in Capitulo, quod fieri nõ potuit absque Collegiali nomine, Innoc. in c. postulasti. in princ. de iurepat. Rot. diuers. dec. 584. nu. 2. p. 4. & coram Sanctiss. eodem decis. 482. nu. 4. & in Cremonen. Præposituræ. 24. Maij. 1621. coram R. P. D. meo Remboldo.

3 Similiter quòd hæc dignitas Archipresbyteratus sit prima in dicta eccelesia Sanctæ Mariæ, iustificatur ex collationibus an. 1505. & 1544. in quibus expressis verbis dicitur, quod hęc dignitas principalis existit, & accedit assertio Visitatoris in visitatione anni 1579. in qua dicit collationem dicti Archipresbyteratus spectare ad Summum Pontificem, cui multum esse deferendum, sæpè Rota censuit. Cassad. dec. 2. de caus. poss. & prop. Seraph. dec. 1026. nu. 3. Rota coram Sanctiss. dec. 482. nu. 6. neque vrgent aliæ visitationes, in quibus non habetur mentio de qualitate huius dignitatis, & quòd sæpius facta fuerit prouisio per concursum, quæ indicant non esse primam dignitatem, quia quoad visitationes sufficit quod non contradicant posteriori: concursus autem non tollunt, quin magis inhærendum sit enunciatiuis antiquis, & visitationi prædictæ in quibus explicitè probatur ista primalis qualitas.

4 Non obstat, quòd vltimus status non sit attendendus, quando constat de anteriori contrario. Rota decis. 154. nu. 3. & 4. p. 1. recen. & contrarius dicebatur probari ex eo, quod ab anno 1563. citra, & sic per 60. annos fuerit in statu simplicis parochialis, dum fuit prouisa ab Ordinario tãquam de tali; primò de mense Decembris 1563. in Cattaneum, postea de anno 1591. in Iouannatiũ per concursum, & de anno 1592. per similem concursum in Arcellum, & de anno 1596. concursus factus fuit, & approbatus fuit alter Arcellus.

5 Quia ex eisdem prouisionibus patet deficere probationem dum non intercedit spatium 40. annorum omnino necessarium ad mutationẽ status. cap. cum de beneficio. de præb. in 6. Seraph. dec. 1227. nu. 3. & dec. 91. nu. 1. & dec. 308. nu. 4. p. 1. recen. Vltra quod, & alia requisita voluntatis, & potestatis, & bonæ fidei cõcurrere debent, vt in eisdem decisionibus aduertitur, sed ab anno 1563. vsque ad annum 1596. certum est, quod

quod non decurrunt 40. anni, sed 33. tantum, ergo sub imperfecta probatione remanet status contrarius, qui non releuat; neque vrget exceptio subreptionis dictæ prouisionis factæ in Boninum de dicto anno 1596. quia suffi[c]it quòd fuerit sortita effectum, quod vtraque pars veniat ex eadem vacatione, vt interim quoad iustificationem gratiæ sit attendenda, & vlterius patet prouisionem anni 1591. factam fuisse vigore Indulti, vnde status æquiuocatur ex incertitudine collationis.

Demum non obstat, quòd regula intelligi debeat de ecclesijs Collegiatis actu, & non habitu, prout hæc reperitur, quia narratiua tollit obiectum, dum expressum fuit, quod erat
6 Collegiata saltem habitu, & Papa nihilominus concesserit, vnde, vel eam sub regula compræhendi dicendum est ex veriori, de qua per Decian. cons. 6. nu. 10. vol. 2. vel quod Papa controuersiam determinauerit, vt fuit dictum in causa Beneficiatus Sancti Petri. 8. Aprilis. 1622. coram me. Et ita, &c.

R. P. D. REMBOLDO

Pampilonen. Capellaniæ. 4. Martij. 1622.

SVMMARIVM.

1 *Capellania debetur proximiori fundatoris, si ita in fundatione sit dictū.*
2 *Illegitimi veniunt appellatione consanguineorum, cum ex sanguine procedant.*
3 *Mens, & voluntas disponentis inspicitur, & communis vsus loquendi, vt excludatur, vel includatur illegitimus.*
4 *Filij sunt, quos nuptiæ demonstrant.*
5 *Illegitimi in Hispania gaudent nobilitate parentum, & sunt de casata.*
6 *Legitimi orti ab illegitimis sunt habiles ad quæcumque beneficia.*
7 *Legitimus natus ex illegitimo fuit præsentatus ad Canonicatum, ad quem erat vocatus descendens.*
8 *Illegitimi compræhenduntur, quando disponens vsus est verbis naturalibus.*
9 *Argumentum à vocatione actiua ad passiuam quando valeat.*
10 *Dispositio qualibet recipit à iure communi interpratationem.*
11 *Affectio naturalis cadit etiam in legitimis ex illegitimis.*
12 *Vocatio à disponente præsumitur facta ex naturali affectione.*
13 *Legitimus in pari gradu præfertur descendenti ex illegitimo.*

DECISIO XLV.

Domini dixerunt sententiam, qua fuit pronunciatum capellaniam de qua agitur adiudicari debere Petro, esse reuocandam, quia
1 ex lege fundatoris dicta capellania debetur consanguineo proximiori eiusdem fundatoris; & dubium non est, quòd Didacus est proximior cōsanguineus ipsius fundatoris dicto Petro, ideoq. dicta capellania venit adiudicanda dicto Didaco, non autem Petro.

Nec obstat, quòd Didacus descendit à Ioanne, qui fuit filius naturalis Ferdinandi fratris fundatoris, & sic ex linea infecta: quia cum dictus fundator simpliciter mandauerit, quòd nominaretur in capellanum suus consanguineus proximior; sicq. vsus fuerit verbis naturalibus, non autem ciuilibus: censentur sub dicta ordinatione compræhensi nedum legitimi; sed etiam illegitimi, & naturales; sicq. multò magis nati ex illegitimo, eo quod illegitimi quoque veniunt appellatione consanguineorum; quia inspecto iure na-
2 turæ, etiam illegitimi, & spurij dicuntur procedere ex sanguine, & in eis cadit naturalis affectus, vt notat Bar. per tex. in l. pronunciatio. §. familia. ibi. (cum ex eodem sanguine proficiscatur) ff. de verb. signif. & in l. tu-

l.tutelas,sub num.3.ff.de capit.diminut.Fel.in c.in præsentia,sub nu.22. vers. est verum. de prob. cum pluribus cumulatis in duabus decisionibus die scilicet 6. Nouembris.1617. & 16. Februarij.1618. coram R. P. D. meo Pirouano . in hac eadem causa factis.

3 Nec obstat, quòd in hac materia, mens,& voluntas potissimum disponentis, necnon communis vsus loquendi inspicitur,an etiam consideratur materia, vtrum scilicet illa sit proportionabilis, vt in ea excludatur, vel includatur spurius, vel legitimus ex tali spurio descendens, vt post alios aduertit Modern. ad reg. 8.glos.5.num.123. quia vltra quod obiectum hoc videtur procedere, quando disponens vsus fuit verbis ciuilibus, quæ in subsidium tantum, & secundario possunt importare illegitimos, prout est verbum filij, & liberi,quorum appellatione non veniunt propriè illegitimi, quia illi

4 sunt propriè filij, quos nuptiæ demonstrant Imol. Alex. & alij in l. ex facto.§.siquis rogatus. num. 5. ff.ad Trebell. per text. in l. filium definimus.ff.de his qui sunt sui, vel alien. iur. & glo.in l.fin.ff.de iur.delib.

Secus verò quando talis disponēs vsus est verbis naturalibus, quæ ex propria eorum significatione æqualiter compræhendunt etiam spurios ex supra allegatis, quia tunc frustra recurritur ad coniecturas. l. continuus.§.cum ita.ff.de verb.oblig.l.ille aut ille.§.cum in verbis. ff. de leg. 3.l.pediculis.§.argento.ff.de aur. & argen.legat.

Cessat etiam difficultas in casu isto, ex quo nec communis vsus loquendi repugnat, quia in partibus Hispaniarum ex communi vsu loquendi verba (Deudo mas cercāno) quibus dicta dispositio concepta legitur, compræhendunt etiam illegitimos, vt in puncto Garz. de benef. par.7.cap.15.num.46. & imò etiam

5 ex consuetudine illarum partium, seu lege particulari, illegitimi quoque gaudent nobilitate parentum, non minus ac ipsimet legitimi, & ita veniunt etiam appellatione eorum, qui sunt de familia, domo, casata, vt in specie tradit Azeued. cons. 24. num. 27. & 29. dicens, quòd naturales clarissimè sunt de domo, casata, & agnatione patris, ex particulari, & notoria Hispaniæ consuetudine eos admittente ad insignia,nomen, & arma, honores, & nobilitatem patris. Garz.vbi sup.nu.49.

Nec dici etiam potest, quòd materia subiecta non sit proportionabilis, vt sub dictis verbis includantur spurij, quia non agitur de successione in Maioricatu, vel alia *simili* re pertinente ad decus, & *splendorem* familiæ,quæ non ita per illegitimos, & descendentes ab eis,quam per legitimos illustratur, in quibus terminis procedunt allegata pro Petro, sed tantum de successione in capellania, in qua non consistit decus,ac splendor familiæ; ita quòd ab ea censeantur exclusi legitimi *descen-*

6 dentes ab illegitimis,qui aliàs inspecto iure cōmuni sunt habiles & idonei ad quæcumque beneficia.glos.in cap. quia Clerici. in verbo, *filij*. de iurepatr. Nauar.cons.4.nu.1.de iurepatr. & in terminis legitimi nati

7 ex illegitimo, & præsentati ad Canonicatum ad quem Testator vocauerat clericum descendentē à quodam Ioanne, quòd sit sub tali vocatione comprehensus, fuit dictum in Tirasoneñ Eleemosynariæ. 14. Nouembris.1603. coram bo.me.Card. Lancellotto.

Nec denique mens, & voluntas disponentis resistit. Tum quia eo ipso, quòd vsus fuit verbis naturalibus, & quæ tàm ex eorum significatione, quàm ex communi vsu lo-

8 quendi illarum partium,compræhēdunt etiam illegitimos, censetur voluisse in dicta dispositione compræhendere illegitimos, seu legitimos descendentes ab illegitimis, ad

trad.

trad. per Bart. in l. generaliter. in 1. notab. C. de non numer. pecun. l. labeo. ff. de ſuppelleᶜt. legat. cum alijs per Tiraq. in l. ſi vnquam. in verſ. libertis. num. 17. & ſeq. C. de reuoc. donat.

Tùm etiam, quia, imò quòd dictus fundator non abhorruerit illegitimos, eosq. conſanguineos appellauerit, clarè apparet ex eo potiſſimùm, quòd cum ſuperius diſpoſuiſſet, quòd ſi cōſanguineus ipſius bona ſua adminiſtraret, non exigeretur ab eo ratio adminiſtrationis, poſtea ſubiunxit, quòd ſi dicta bona fuiſſent adminiſtrata per filium naturalē Ferdinandi ſui fratris, prout ſibi relatum fuerat, nedum non exigeretur ratio ab eo, prout ſuperius ordinauerat, ibi (vt dictum eſt) verumetiā ipſi darentur ducati 300. nam ex hac diſpoſitione colligitur, quòd habuit inter conſanguineos etiam dictum filium naturalem Ferdinandi, quodq. eundem particulari amore etiam præ cæteris cōſanguineis proſequebatur, adeò quod non ſolum non poſſit conſtare ex diſpoſitis ab eo, quòd non voluerit in diſpoſitione per ipſum ad fauorem proximiorum conſanguineorum facta cōpræhendere etiam illegitimos: ſed imò magis appareat animum ipſius fuiſſe etiam illegitimos compræhendere, non minus atque legitimos, dum ad fauorem eorumdemmet conſanguineorum diſpoſuit, ne ab ipſis ratio exigeretur, ad trad. per Soc. ſen. conſ. 102. nu. 9. lib. 3. Card. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 9. nu. 12.

Nec aliquid releuat, quòd fundator non ex beneuolentia, & affectu legauit Ioanni illegitimo dictos ducatos 300. & à reddenda ratione adminiſtrationis liberauit; ſed quòd hoc fecit vigore grauaminis teſtamenti ſui fratris Ferdinandi, tùm quia nullibi conſtat dictum teſtamentum Ferdinandi ſortitum fuiſſe effectum, aut Gundiſaluum fundatorem habuiſſe de tali teſtamento notitiā; tùm quia dictus fundator fuit inſtitutus hæres ſub conditione ſi perſonaliter veniret habitare, & reſidere ad Oppidum de Taffalla, & nō alias, dum ergo dictus fundator obijt in Indijs vbi ſuum teſtamentum condidit, & nunquam poſt teſtamentum Ferdinandi habitauit in dicto Oppido de Taffalla, vtique dici non poteſt dictam hæreditatem adiuiſſe.

Nec obſtat, quòd fundator non nominauit dictum filium naturalem Ferdinandi per nomen propriū, ſed cum quadam nota contemptus, videlicet, quidam filius naturalis mei fratris, quia hoc non euenit ex eo, quòd dictum filium Ferdinandi cōtemneret, ſed quia propter longam eius abſentiam, & multorum annorum moram in Indijs, ignorabat nomen proprium filij Ferdinandi eius fratris, prout ignorabat etiam nomina filiorum Matthæi, quos pariter non nominauit eorum proprijs nominibus, neque in vulgari Hiſpano ſunt verba aliquo modo contemptiua, quia in proceſſu originali legitur (vn hiſo) licet interpres verterit (quidam) pro (vnus,) & ſi vt prætenditur aſpernatus fuiſſet dictum filium naturalem Ferdinandi, vtique eum non liberaſſet ab onere reddendi rationem, nec minus ipſi legaſſet ducatos 300. vt dictum eſt.

Nec obſtat, quòd voluerit ſaltem dictus fundator in concurſu legitimi cum legitimis deſcendentibus ex illegitimis præferri legitimum ex adductis in duabus poſterioribus deciſionibus in hac cauſa coram R.P.D. meo Pirouano factis. Quia hoc neque ex verbis (quibus concepta eſt fundatoris diſpoſitio) nec ex præſumpta, ſeu coniecturata mente ipſius diſponentis concludi poteſt.

Non ex verbis, quia verba, quibus dictus fundator vſus eſt, æqualiter important legitimum, & illegitimum, tàm ex propria eorum ſignificatione, quàm attento vſu loquendi, & conſuetudine illarum partium,

tium, vt supra fuit probatum.

Non etiam ex præsumpta fundatoris voluntate, quia nulla coniectura, saltem valida adducitur, ex qua possit talis voluntas elici; quinimò ex supra deductis apparet adesse satis vrgentes cõiecturas, quod dictus fundator non abhorruerit in specie filium Ferdinandi, à quo descendit Didacus, quodque eundem appellauit consanguineum, & præ cæteris honorauit.

Nec obstat, quòd fundator reliquit iuspatronatus Capellaniæ, de qua agitur Matthæo, & eo deficiente ipsius Matthæi filio primogenito; ideoq. videatur lineam Matthæi, at-
9 que ita legitimos prædilexisse, quia si liceret argumentari à vocatione actiua ad vocationem passiuam, hoc est, quòd in capellania sit præferendus ille, qui fuit à testatore prælatus in patronatu: proculdubio hoc argumento excluderentur à capellania nedum illegitimi descendentes ex alia linea; sed etiam omnes alij consanguinei, etiam legitimi ipsius fundatoris, quibus similiter linea dicti Matthæi fuit in patronatu prælata, quòd cum dici minimè possit, eo quia clarè apparet, quòd licèt Testator prius patronatum reliquerit Matthæo tantum, & ipsius Matthæi lineæ: tamen dum postea circa capellaniam disposuit, non se restrinxit ad dictam lineam Matthæi, sed simpliciter mandauit quòd in capellanum nominaretur proximior consanguineus, & sic hãc dispositionem fecit ad fauorem omnium consanguineorum, non autem ad fauorem lineæ Matthæi tantum. Merito, etiam ex dicta cõcessione patronatus Matthæo facta, cõcludi non potest, quòd Testator voluerit lineam Matthæi alijs consanguineis proximioribus, licèt ex illegitimis descendentibus præferri.

Nec faciunt aliæ coniecturæ deductæ, quia sunt læuissimæ, & nihil operantur, eoq. magis, quòd quatenus versaremur in dubio, sumenda esset interpretatio ad fauorem descendentium ex illegitimis, ita quod ipsi etiam censeantur sub dicta dispositione æqualiter cum legitimis inclusi, tùm quia ipsi sunt de iure communi habiles, & idonei ad quæcumque beneficia, dignitates, & honores, vt supra fuit dictum: & quæli-
10 bet dispositio recipit interpretationẽ à iure communi cap. cum dilectus. de consuet. Anchar. cons. 6. nu. 8. & cons. 393. num. 2. tùm quia in dictis
11 legitimis, eorumq. parentibus cadit affectio naturalis. Abb. in cap. naturalis. §. sunt & alij. in fin. de rescr. Nauarr. d. cons. 4. nu. 2. de iurepat. & in
12 dubio semper est præsumendum potius fieri vocationem ex naturali affectione, quàm ob aliam causam, vt in terminis notat Modern. ad reg. 8. glos. 5. nu. 125. & seq. quem refert, & sequitur Garz. de benef. d. par. 7. cap. 15. sub n. 53. ad fin vers. & quod in dubio.

Nec obstant in contrarium cumulata, quia illa procedunt, vel quando fundator vsus est verbis ciuilibus, sub quibus saltẽ primario, & æqualiter non veniunt illegitimi, & descendentes ab eis, vt supra fuit dictũ, vel quando agitur de iurepatronatus honorifico, seu alia re instituta ad illustrandam familiam, quo casu materia nõ est proportionabilis, vt possint dici vocati illegitimi.

Vel saltem quando cum illegitimo concurrit legitimus in pari gradu, secus verò quando Testator vsus est verbis naturalibus, & quæ tàm ex communi vsu loquendi, quàm ex consuetudine important æqualiter illegitimos, & agitur de præsentatione passiua ad simplicem capella-
13 niam, nec legitimus est in pari gradu cum descendente ex illegitimo, vt in casu isto, tunc enim præfertur proximior licet descendat ab illegitimo, excluso legitimo remotiore. Modern. dicta glo. 5. nu. 124. versic. necnon an cæteris paribus. Garz.

dicto

dicto cap. 15. nu. 48. ad fin. & nu. 53. propè fin. &c.

R. P. D. VBALDO

Nicien. Parochialis. 20. Maij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ iustificatæ habent executionem paratam.*

2 *Vacatio ecclesiæ quomodo probetur.*

3 *Et probatur etiam ex partis confessione.*

4 *Presbyteratus probatur per testes.*

5 *Valor etiam probatur per testes.*

6 *Nullitas concursus quomodo probetur.*

7 *Decretum irritans tollit titulum, & prouisionem.*

8 *Prouisio nulla non consumit vacationem.*

9 *Inualiditas vnius concursus non inualidat alium concursum.*

10 *Asserens aliquid, illud probare debet.*

11 *Via executiua cessat, si adsit legitimus contradictor.*

12 *Monitorium resoluitur in simplicem citationem.*

DECISIO XLVI.

OBtinuit Io. Andreas Martinus prouisus Apostolicus mandatum de immittendo ab A.C. executore, siue eius Iudice deputato, & in gradu appellationis commissa causa in Rota dubitaui, An dictum mandatum esset confirmandum, vel reuocandum, & Domini vtraque parte informante, & bis causa proposita, pro confirmatione responderũt, quia
1 cùm Martinus iustificauerit gratiam suam, ei executio denegari non potuit, cùm literæ Apostolicæ iustificatæ habeant executionem paratam. Mohed. dec. 13. vt lit. pend. Cassad. dec. 4. nu. 3. in fin. eod. tit. Rota dec. 558. nu. 2. p. 1. in recent. & sæpissimè in alijs. Quod autem gratia sit iustificata quoad omnia narrata deducebatur: nam quod ecclesia paro-
2 chialis, de qua agitur, vacauerit per obitum Nicolai Rogerij de mense Aprilis 1621. probatur ex partita libri defunctorum extracta à Parocho, quæ probat iuxta cõs. Imol. 110. in fin. Rebuff. ad regul. const. tom. 1.
11 in tract. de registr. baptis. & sepult. art. vlt. glos. vnic. vers. & sic patet. Mandos. ad reg. 18. Cancell. quæst. 10. nu. 4. Rota dec. 220. nu. 1. par. 2. diuers. in Barchinonen Beneficij. 20. Iunij. 1614. coram me. dec. 700. n. 4. p. 1. recent. & alias sæpissimè. & con-
3 currit confessio partis in sua prouisione, vbi narrat eandem vacationẽ in mense Aprilis. l. cum precum. C. de liber. caus. & idem, probatur ex testibus examinatis, qui etiam deponunt de possessione Nicolai. vt in summ. pro Martino alias dato. nu. 3. & 4.

Quod Martinus sit presbyter, & à quatuor annis degerit, & de præsenti degat in Vrbe, & in parochiali ecclesia S. Ludouici de Vrbe confessarius existat, deponunt testes in eodem summ. num. 6. partim de visu,
4 partim de publica voce, & fama, quæ sufficit in probandis habilitatibus prouisi. Verall. dec. 277. nu. 5. & seqq. par. 1. Valor per non exces-
5 sum narratus in ducatis 24. probatur ex ijsdem testibus de publica voce & fama, per verbum fuit, & est, quæ sufficit etiam ad hunc effectum. Seraph. dec. 962. nu. 2. cum alijs per Rot. dec. 613. nu. 2. p. 1. recent. & accedit confessio partis eundem valorem exprimentis in sua gratia.

6 Demùm quod etiam fuit narratum, videlicet, quòd concursus habitus per examen super dicta ecclesia parochiali vacañ fuerit nullus, & non ad formam in Concilio Tridentino præscriptam, vel aliàs non fuerit seruata forma Constitutionis Pij Quinti, super modo, & forma prouidendi de ecclesijs parochialibus, videbatur satis iustificatum ex responso Sacræ Congregationis Sacri

Concilij Interpretum, quæ consulta ad instantiam Horatij prouisi à Vicelegato Auenionen. & partibus auditis censuit, concursum in partibus vti peractum non seruata forma Cōcilij, ac Constitutionis Pij V. nullū prorsus, atque irritum esse, cui resolutioni, & similibus à Sacra Congregatione emanatis, Rota semper plurimum detulit, neque eas vllo modo in dubiū renocare solet, vt in Auersana Beneficiorum. 3. Iulij. 1606. coram bo. me. Card. Sacrato.

Non obstat, quòd vacatio narrata non probetur ex eo, quòd tempore collationis factæ Martino, de mense Septembris, iam præcesserat collatio ad fauorem Horatij à Reuerendiss. V. Legato Auenionen. & sic ecclesia non vacabat, quia stante nullitate concursus declarata, vt supra, cùm Conciliū, & Constitutio Pij V.
7 habeant decretū irritans, quòd tollit titulum, & possessionem. Rota dec. 3. n. 1. de rest. spol. Verall. dec. 307. nu. 4. p. 3. sequitur, vt talis prouisio
8 nulla, & inualida non consumpserit vacationem, vt in Panormitana Archipresbyteratus. 6. Martij. 1623. coram me, & in alijs.

Non obstat, quòd huiusmodi negatiua concursus non fuerit concludenter probata, prout probari debet. iuxta dec. 323. ferè per tot. par. 2. recent. cum ex eo quod probata fue-
9 rit inualiditas vnius concursus non sequatur, quin alius validus adesse potuerit. Cassad. dec. 4. nu. 5. de cau. poss. & prop. quia ista negatiua satis visa est probari ex ipso decreto Sacræ Congregationis, cui fuit narratus concursus factus die 10. Maij, in quo ipse Horatius fuit declaratus idoneus, & cuius vigore fuit prouisus à Vicelegato, quem concursum in specie Sacra Congregatio declarauit inualidum; vltra quod, cùm Martinus probauerit intentionem suam ex supradictis si Horatius præ-
10 tendit alium fuisse factum concursum tenetur hoc probare, licet sit reus, & possessor. l. 2. ff. de except.

Non obstat demum, quòd Horatius haberet titulum, & possessionē, & ideò esset legitimus contradictor, & non posset cōtra eum agi via executiua immissionis. ad not. per Bart. in l. fin. num. 2 l. C. de edict. diu. Adr.
11 toll. Quia fuit responsum in primis non constare, quòd d. titulus fuerit productus coram executore, quo casu non videtur reuocanda immissio data, ex noua productione, nisi appareret incontinenti de bono iure producentis, cuius contrariū hic apparet ex supra deductis. Seraph. in puncto dec. 357. nu. 5. Rot. in Eluen. Beneficij. 15. Nouemb. 1602. coram bo. mem. Penia, quæ est apud Marches. de commiss. p. 1. fol. 350. nu. 5. Præterea cessat difficultas, ex quo decretum irritans de quo in Concilio, & Constitutione Pij V. inficit titulum & possessionem, vt supra dictum est.

Nec demùm releuat, quòd fuerit cœptum iudicium via Monitorij, & sic actum fuerit, via ordinaria, quia Monitorium ipsum cantat pro immissione vigore literarum Apostolicarum, vt apparet, ex lectura, & ideò via ipsa executiua censetur intentata. Rot. dec. 307. nu. 10. coram fel. re.
12 Greg. XV. & Monitorium resoluitur in simplicem citationem, quæ non facit, quin dicatur actum executiuè, vt in his terminis respondit Rot. dec. 373. sub num. 8. & 9. coram R.P.D. Decano in eius impress.

Et ita fuit decisum.

REVERENDISS. COCCINO ROTAE DECANO.

Cæsaraugustana Parochialis de Maella. 21. Iunij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Gratiosè subrogato dāda est immissio.*
2 *Si doceat de suo clericatu, de obitu prædecessoris in possessione, & reseruatione.*

Cleri-

3 *Clericatus probatur ex literis patentibus.*
4 *Obitus beneficiati in possessione quomodo probetur.*
5 *Gratiæ plures expediri nequeunt super eadem supplicatione, & id declaratur.*
6 *Quòd non procedit quando literæ sub diuersis formis conceptæ fuerint.*
7 *Aliud est diuersum, aliud contrariũ.*
8 *Subrogatio rigorosa est, quando Papa mandat subrogari, gratiosa verò, quando Papa vtitur verbo, subrogamus.*
9 *Clausula, vocatis vocandis, habet locum, quando executor debet iudicialiter procedere.*
10 *Possidens, & allegans alium titulum, quando non impediat immissionẽ.*
11 *Legitimus contradictor est prouisus ab Ordinario, si possideat.*
12 *Ad hoc, vt suus titulus considerari debeat in iudicio immissionis.*
13 *Mandatum ex eius insertione in scriptura probatur.*
14 *Processus non requiritur, quando quis extraiudicialiter se informare potest.*
15 *Sententia quando iustificata præsumatur.*
16 *Dispensatio quando det acquisitionem, non autem retentionem.*
17 *Alternatiua confessione stante, quid sit agendum.*
18 *Exceptio quæ non sit admittenda in iudicio executiuo.*

DECISIO XLVII.

1 FVit resolutum D. Ludouico Torres gratiosè subrogato ad ius, & possessionem Thomæ de Berbegal vltimi possessoris Parochialis, de qua agitur, esse dandam immissionem, docet enim de suo clericatu, de obitu in possessione illius, in cuius locum petitur subrogatio, & de reseruatione, quæ reseruatio, seù lis vna cum dicto clericatu, & obitu in possessione, sunt ad hunc effectum necessaria. Put. dec.484.lib.2. in nou.
2 Rota coram me in dec. 715. num.3. p.1. in recent. & fuit latè deductum in causa Miranden. Parochialis. 17. Maij.1600. coram bo.me.Penia. vbi fuit dictum eandem esse rationem, si subrogatio deducatur ex corpore, vel ex clausulis generalibus gratiæ.
3 Reseruatio probatur ex decisionibus in hac causa factis. Clericatus probatur ex literis patentibus. Gram.dec.81.in princ. Obitus Thomæ in possessione probatur, quia ex vacatione per obitum eiusdem Tho-
4 mæ Basilius fuit præsentatus, & institutus, & hæc hodie ipse Basilius magnificat. Et cum illis pro defensione sui iuris vtatur, fatetur Thomã obijsse in possessione, ex quo resultat euidens probatio. Aegid. decis. 268. & fuit resolutũ in causa Auersana Beneficiorum. 3.Iulij.1606.coram Illustriss. D. meo Card. Sacrato.

Non obstat, quòd cũ fuerint expeditæ literæ principales, non potuit denuo expediri subrogatio gratiosa ex clausulis generalibus, cum super
5 eadem supplicatione plures gratiæ expediri non possint. Paris.cons.77. lib. 4. per quod ita resoluit Rota in causa Hispalen. Pensionis.23. Ianu. 1572. coram bo. me. Card. Lancellotto seniore. & in Giennen. Præstimonij.15.Februarij.1593.coram bo. me.Card.Blanchetto. quia Parisius loquitur in gratijs contrarijs, quæ se ad inuicem non compatiuntur, non autem in gratijs diuersis, & loquitur in casu, quo prima expeditio fuerat facta per viam vnionis, secunda verò expeditio petebatur in titulum, quòd fieri non poterat, cum titulus contradicat vnioni. c. dudum. el 2. paulò ante fin. vbi glo. verb. intitulatam. & Doct. de elect. quare ille, qui vult expedire contraria sub eadẽ supplicatione, est repellendus. l. 1. C. de furt. & ita sunt intelligendæ prædictæ decisiones, cum allegent Parisium, secundum quem sunt intelligendæ. Bart. in l. non solum. 7. §. si liberationis. nu. 7. ff. de liberat. legat.

Et hæc conclusio nunquam in Rota habuit difficultatem, nam cum de anno 1602. 17. Iunij coram bo. mem. Card. Lancelloto iuniore, fuisset resolutum non esse dandam immissionem, ex quo non fuerat iustificata tota gratia, pars postea expediuit ad partes subrogationem gratiosam, & quia in propositione dubij principalis, Domini non habuerant difficultatem circa probationē reseruationis, clericatus, & obitus in possessione post productionem dictæ subrogationis. die 5. Iulij eiusdē anni 1602. dictus bo. me. Cardinalis fecit verbum super concedenda immissione, & Rota annuit ea ratio-
6 ne, quia super eadem supplicatione, possunt plures literæ expediri diuersis formis conceptæ, & fuit allegata decisio in causa Corduben. Cantoriæ. 17. Maij. 1557. coram Quiroga. quam sequitur Paleott. dec. 59. quæ est inter impress. dec. 514. nu. 4. p. 3. lib. 3. diuers. & optimè faciunt decisiones 59. & 63. de rescr. in antiq. & facto per partes tūc verbo in Parco maiori, Domini Abbreuiatores ita de stylo seruari attestati fuerunt, & tunc retulit D. Ponens de ordine Regentis, qui erat D. Ferratinus vir doctus, postea à Paulo V. in Cardinalium numerum coaptatus.

Huius quoque sententiæ est Paris. d. cons. 77. nu. 8. lib. 4. dum enim respondet ad dictam decis. 59. & 63. de rescrip. in antiq. quòd quis potest vti diuersis gratijs, quæ sibi fuerant
6 concessæ, inquit, quòd aliud est diuersum, aliud contrarium, & quòd Rota loquitur in diuersis, non autem in contrarijs, prout erat in casu suo, quia titulus, & vnio erant contraria, & propterea variatio non erat permissa, & hanc Rotæ sententiam ego scripsi in annotationibus, seù decisionibus meis, annot. 15. & in citata causa Auersana beneficiorum. 3. Iulij. 1606. coram Illustriss. Sacrato. dū ibi hoc motiuum fuisset appositum, Rota illud reiecit, & respondit sufficere literas ita fuisse expeditas, & distinctionem prædictam factam coram bo. mem. Card. Lancellotto iuniore numquam vidi controuersam, & pluries illam Rota sequuta fuit, & ferè semper in relationibus causarum, quia visa fuit res indubitata.

Neque est verum, quòd hic non agatur de subrogatione gratiosa, stāte clausula, vocatis vocandis, &c. iuxta notata per Cassad. decis. 1. in princ. vt lit. pend. vbi quòd rigorosa
8 subrogatio est, quando Papa mandat subrogari, gratiosa verò quando Papa vtitur verbo, subrogamus. Mohed. dec. 11. vt lit. pend. nam Papa vtitur verbo, subrogamus, & clausula, vocatis, est posita in gratia principali, & repugnat, quod censeatur repetita in subrogatione gratiosa, cum Papa vtatur verbo, subrogamus, nec in dictis literis subrogationis gratiosæ datur executor; sed literæ diriguntur ipsimet Ludouico,
9 vnde vllo pacto huic subrogationi applicatur clausula, vocatis, &c. cū habeat locum tantummodo, quando executor debet iudicialiter procedere ad aliquem actū, vel ad subrogationem. Felin. in c. fin. nu. 24. de præsumpt. Rot. dec. 2. in fin. de offic. deleg. in nou. & ita in puncto fuit resolutum in causa Senen. Canonicatus. 14. Maij. 1588. coram bo. me. Bubalo, in vers. vltimo non obstat.

Minus obstat, quòd Basilius sit in possessione cum titulo, quia cum in decisionibus in hac causa factis constet de reseruatione, non est amplius legitimus contradictor. Bart. in l. final. num. 21. vers. aut comparet aliquis. C. de edict. diu. Adrian. tollen-
10 dum vult, quod qui possidet, & allegat alium titulum, non impedit immissionem; sed in iudicio immissionis est audiēdus super titulo suo, ad effectum, quòd si ostendat titulum considerabilem, sit procedendū ordinariè, hinc si prouisus ab Ordi-
11 nario possideat, est legitimus contradictor, non ad impediendam immissio-

missionem, si probabitur reseruatio, aut quod Papa voluerit concurrere, aut præuenire; sed ad effectum quòd suus titulus debeat considerari in
12 iudicio immissionis, qui si erit releuans, erit procedendum ordinariè, non executiuè, alias secus, vt colligitur ex tex. in cap. si à Sede. de præb. in 6. Put. decis.120. lib.1. in nou. & dec. 4. de præb. Sarnen.dec. 32.Modern.glossat.reg.8.§.3.procemiali.nu.69.& seq. & fuit latè deductum in causa Dertusen. Canonicatus.2.Maij.1616.coram me. hic autem pro parte Basilij nullus affertur titulus, qui obstet reseruationi.

Non obstat allegata illegitimitas, quia Ludouicus satis docet de dispensatione ex sententia lata de mēse Iulij 1580. per executorem Apostolicum Cæsaraugustanum, cuius instrumentum rogatum per publicū Notarium, cum literis legalitatis fuit exhibitum, & fuit lata in vim mandati de dispensando sanctæ me. Gregorij XIII. quod mandatum in ea sententia, de verbo ad verbum inse-
13 ritur, & ideò probatur dictum mandatum, ex dicta insertione facta. Felin.in c.cum in iure.nu.8.de offic.de leg. Boer.dec.281.nu.6. & prædicta sententia non eget alia iustificatione per acta publica, ex quo mandatum fuit commissum conscientiæ Iudicis. Bald.in l.certum.nu.7.in fin.C.vnde legit.Felin.in c.1.nu.51.vers.& si dicatur conscientiæ suæ. de constit. Mandos. in addit. ad Lapum alleg. 15.in fin. & propterea cum se posset
14 extraiudicialiter informare, non requirebatur processus. Put.dec.140. lib.2.in nou.Rot.dec.406.num.1.& 434.nu.2.& 440.nu.2.p.1.in recen.
15 tum quia ex lapsu tanti temporis sententia præsumitur iustificata, cum ad hunc effectum sufficiant 30.anni. Cassad.decis.3.de procur. Rot.decis. 406.nu.3. & dec.434.nu.2.par.1.in recent. & huiusmodi dispensatio suffragatur, etiam ad effectum obtinendi, & retinendi parochialem, tùm propter clausulam, necnon quæcumque, & qualiacumque beneficia. Crescen.dec.1.nu.5.de priuileg.Rota coram D. meo Pamphilio decis. 528.nu.3.p.1.in recent. tùm etiam, quia in ea legitur expressa dispensatio.

16 Neque etiam obstat, quòd Ludouicus fuit dispensatus, vt plura recipere, & dummodo plura non essent, retinere, &c. quo casu datur quidem acquisitio; sed non retentio. c.non potest.in fin.de præbend.in 6. clem. si plures. eodem tit. Rot.dec. 528.nu.1.par.1. in recent. quia non probatur, quod plura Ludouicus retinuerit, nam etsi in gratia obtenta super parochiali narrauerit plura beneficia, non tamen narrauit simpliciter obtinere, sed alternatiuè, seu ius ad illa habere, & ideo onus pro-
17 bandi incumbit alteri parti, quòd ius habuerit, & retinuerit, cum Ludouicus non se restrinxerit ad id, quod obtineret, non enim agitur, vt prætenditur, de confessione qualificata, quo casu potest reijci qualitas; sed de confessione alternatiuè facta, quo casu est in electione Ludouici capere, quam voluerit. c.in alternatiuis.de reg.iur.in 6. l. si hæredi plures.ff.de cond.& demonstr. & fuit in his terminis resolutum in causa Pampilonen. de Ianzi. 1.Decemb.1603. coram me. vbi aliæ decisiones allegantur. Et quoad parochialem, de qua agitur, cessat etiam omnis difficultas, quia Ludouicus habet etiam peculiarem dispensationem retinendi, in prouisione dictæ parochialis, quæ licèt non legatur in literis subrogationis, non refert, quia sat est, quod sit in gratia principali, & in hoc iudicio executiuo nō habet opus iustificare gratiam principalem. Rot. dec.214.nu.4. & 5.par.1. quod si in iudicio ordinario non iustificabit gratiam principalem, & propterea dicendum sit, hanc secundā dispensationem ei non suffragari, non est præsentis inspectionis; sed in iudi-

cio ordinario de hoc cognoscetur,

Et cessat omnis difficultas, quia cum non agatur principaliter de retentione, sed de dispensatione, satis est, quod ex prædictis illegitimitas valde turbida reddatur propter dis-
18 pensationem, ita vt ista exceptio nõ sit admittenda in hoc iudicio executiuo. Verall.dec.342.nu.6.par.2. Rota coram D. meo Manzanedo in recent.dec.387.nu.5.& 6.p.1.Contard. de moment.possess.limit.12.in fin. nu.19. Bursat. cons.129.nu.53. & 57.vers. secundo respondetur.lib. 2. licet verè constet de sufficienti dispensatione, vt patet ex prædictis.

Et ita, &c.

ILLVSTRISS. PATRIARCHA HIEROSOLYMITANO.

Concheñ Beneficij, 10. Iunij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Gratiosæ subrogato quando danda sit immissio.*

2 *Reseruatum beneficium est ex reg. 1. Cancell. & ex extrau. ad regimen de præb.*

3 *Et eo casu quæ beneficia compræhendantur tamquam reseruata.*

4 *Obitus prædecessores in possessione quomodo probetur.*

5 *Clericatus quomodo probetur.*

6 *Dubia disputantur in Rota stante sola supplicatione.*

7 *Beneficia vnita non possunt vniri seminario.*

DECISIO XLVIII.

FVit per DD. resolutum Ioanni dandam esse immissionem vigo-
1 re gratiosæ subrogationis, quia per ipsum bene iustificantur omnia requisita ad illam obtinendam nempe reseruatio, obitus in possessione, & clericatus, quibus probatis conceditur sine dubio immissio. Mohed. dec. 21. vt lit. pend. Rota dec. 700. nu. 1. & dec. 715. nu. 3. par. 1. recent. & coram san. mem. Greg. XV. dec. 32. & decis. 306. & decis. 394. & sæpius in alijs.

2 Nam quod beneficium, de quo agitur sit reseruatum, clarè probatur ex dispositione extrauag. ad regimen de præben. reseruantis omnia beneficia promotorum, quæ etiam innouatur per regulam primã Cancellariæ, & habet quoque locum quando prout hic promotus obtinuisset facultatem retinendi beneficia propter generalitatem, & prægnantiam verborum dictæ extrauag. ibi vacantia, & in posterum quomo-
3 dolibet vacatura, quæ capiunt non solum beneficia statim per promotũ dimissa, sed etiam illa, quæ ex dispensatione *Apostolica retinebat*. Cassad. decis. 3. de constit. Ant. Aug. in epitom. super prima reg. Cancell. §. 6. Simonet. de reseruat. q. 27. in fi. Mandos. super ead. prima reg. Cancell. q. 15. nu. 7. vers. contrarium per Dominos de Rota fuit conclusum. Garz. de benef. p. 2. cap. 6. de vacat. promot. ad Episcopatum. nu. 30. & fuit resolutum in illa Perusina Fauẽtina Cremonen. reseruat. benef. 11. Iulij. 1605. coram bo. mem. Penia.

4 Obitus Petri in possessione istius beneficij probatur non solum ex cedula Consistoriali prouisionis Episcopatus factæ in eius personam cũ facultate retinendi beneficia, & præcipuè istud nuncupatum de Valuerde, de quo hodie agitur, cuius propterea possessionem præsumitur continuasse vsque ad obitum, ad tex. in l. siue possidetis. C. de probat. quòd procedit etiam ad effectum obtinendi immissionem in vim gratiosę subrogationis, vt per Rotam decis. 321. nu. 4. & dec. 700. nu. 3. par. 1. recent. sed etiam probatur ex testibus datis in summ. num. 4. & 5. qui deponunt Petrum possedisse de tempore suæ promotionis ad Episcopatum istud beneficium, & quòd viderunt illum semper possedisse vsque ad eius obitum.

tum. Rota coram san. me. Greg. XV. dec. 394. nu. 4.

5 De clericatu verò constat ex literis patentibus Ordinarij datis in summ. n. 8. vltra depositionem vnius testis, qui dicit vidisse Ioannem Missam celebrantem, qui solus est sufficiens, cum agatur de probanda qualitate prouisi, quæ probatur etiam per leuiorem, ac semiplenam probationem. Seraphin. dec. 713. nu. 5.

Non obstant, quæ longa serie deducũtur per informantes pro D. Didaco circa defectum iurisdictionis Rotæ in progressu huius causæ ex eo quod in commissione obtenta per Ioannem cum facultate procedendi literis non expeditis fuerit tantum derogatum regul. 31. Cancell. inducentis defectum iurisdictionis quoad omnia acta literis prius non expeditis, non autem fuerit derogatũ reg. 27. de non iudicando, iuxta formam supplicationis, quia fuit per DD. responsum derogationem, reg. 27. fore necessariam si hodie causa esset terminanda, & ferenda sententia, quæ proculdubio non posset fieri cum sola supplicatione absque literis, secus verò quando, prout hic agitur de disputatione dubiorum, quæ in Rota est actus extraiudicialis,

6 & in ea benè proceditur ante expeditionem literarum, prout alias Rota huiusmodi disputationes, cum solis supplicationibus admisit in pluribus causis.

Et ita fuit conclusum.

Die 24. Augusti 1619.

PRæsupposito, quod Archiepiscopus Brundusinus de anno 1610. seu alio veriori tempore, post tamen annũ 1602. vnierit Seminario Brundusino nonnulla beneficia simplicia per Episcopum Oritanum ante eius promotionem obtenta, quæ secundum extrauag. ad regimen. cũ sint affecta, & consequenter vniri nequeant, petitur dictam vnionem declarari nullam, & inualidam.

7 Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Tridentini Interpretũ censuit, si beneficia huiusmodi ab Episcopo Oritano tempore suæ promotionis obtinebantur, tamquam propterea Sedi Apostolicæ reseruata, minimè potuisse vniri Seminario Brundusino, & vnionem vt superius proponitur, factam ab Archiepiscopo, nullam prorsus atque irritã esse.

C. Card. de Torres.

R. P. D. BVRATTO

Aretina Capellaniæ. 9. Februarij. 1618.

SVMMARIVM.

1 *Lis super beneficio ligat manus Ordinarij.*

2 *Lis super beneficio cessione extinguitur.*

3 *Principalis præsumitur certior factus à procuratore ex cursu temporis.*

4 *Animus non prosequendo litem ex cursu temporis arguitur.*

5 *Fouens bonum ius potest se redimere à vexatione iniusta dando pecuniam.*

6 *Lis iniusta, & calumniosa non impedit collationem Ordinarij.*

7 *Etiamsi ex statu præsenti constet de iniustitia, & calumnia.*

DECISIO XLIX.

MArcellus à prætensis patronis laicis præsentatus ad capellaniã, de qua agitur, de anno 1606. liti renunciauit, omniaq. sua iura ad fauorem q. Camilli vti de libera à Sede Apostolica prouisi, & collitigantis cessit cum possessione subsecuta, in qua dictus Camillus obijt de mense Iunii 1612.

Cumque Ordinarius Aretinus illam vti liberam, & in eius mense vacantẽ contulisset Vincentio; Marcellus autem a Sanctissimo obtinuisset mandatum de prouidendo cum

subro-

subrogatione gratiosa in iuribus tā dicti Camilli, quàm q. Nicolai prædecessoris cum clausula, verificato, quod de iurepatronatus ex fundatione, vel dotatione existeret, causaq. superinde inter eos orta ad Rotam deuoluta, factaq. sub die 18. Maij 1616. resolutione non constare de iurepatronatus, fuit pro parte dicti Marcelli exhibita gratia si neutri, propositoq. sub die 19. Iunij præteriti, dubio An dicta gratia esset iustificata, & resolutione dilata, DD. in hac secunda propositione dixerūt non esse iustificatam, præsertim in eius principali fundamento, scilicet quoad non ius Vincentij, cum potius constare visum fuerit de eius iure ex dicta collatione Ordinarij, ad quem spectabat, cum vacatio successerit in eius mense, vt supra.

1 Cui collationi nullum præstitit impedimentū lis orta inter dd. Marcellum, & q. Camillum, per quam manus Ordinarij ligantur. cap. 2. vt lit. pend. in 6. & clem. 1. eod. tit. cum vtrobique not. quia ex dicta cessio-
2 ne, & renunciatione Marcelli aliàs ad fauorem dicti q. Camilli facta, fuit extincta. cap. 1. de lit. contest. in 6. Imol. in clem. 1. nu. 23. vt lit. pend. Put. decis. 487. lib. 2. in nou. impress. Lancell. de attent. cap. 4. in præfat. nu. 243. & 248. Paris. de resig. lib. 2. quæst. 3. nu. 17. itaut Ordinarius potuerit conferre. Lancell. vbi sup. c. 3. nu. 121. & dixit Rota in Conchen. Archipresbyteratus. 27. Februarij 1589. coram bo. me. Card. Platto.

Nec obstare dicebatur, quòd cessio fuerit conditionalis, refectis scilicet Marcello expensis litis inter partes taxatis ad sc. 55. necnon obtento beneplacito Apostolico; nam quoad expensas litis constat de illarum solutione, & exactione per procuratorem eiusdem Marcelli, cuius mandatum datur in summario Vincentij num. 1. cum facultate recuperandi omnia, & quæcumque credita qui pecunias exegit à Cosmo depositario, vt d. Summ. nu. 2. ex illisq. scut. 25. soluit Equ. Francisco fratri Marcelli, alia verò sc. 30. erogauit in redemptionem pignorum eiusdem Marcelli, vt dicto summar. num. 3. cuius quidem scientia valdè verisimilis visa fuit DD. tùm quia præsumitur certior factus à dicto
3 procuratore ex cursu tanti temporis, cum per sex annos subsequentes vsque ad obitum Camilli siluerit. iux. cons. Rom. 481. nu. 8. vers. & igitur. ex præmissis sæpius à Rota approbatum, vt in dec. 396. nu. 3. p. 1. & 131. nu. 7. p. 2. diuers. & in Pistorien. Beneficij. 16. Nouembris. 1615. coram me. ex quo etiam satis clarè argui-
4 tur animus ipsius non prosequendi amplius litem, qui videtur sufficere ad hunc effectum. Cassad. decis. 5. nu. 4. vt lit. pend. glos. super 27. reg. de subrog. in 2. & 3. par. vers. diceret tamen aliquis.

Quo verò ad beneplacitum Apostolicum ex dicta solutionè, & receptione expensarum, videtur ab hac conditione hinc inde recessum, prout recedi potuit, quia illud non vi-
5 debatur necessarium, cum Camillus tamquam bonum ius fouens, vt ex dicta resolutione, quòd capellania non erat de iurepatronatus, potuerit ad redimendas vexationes soluere Marcello ipsum iniustè molestanti dictas expensas litis. glos. in c. dilectus. il 1. in verbo, recepit. de Simon. & ibi Anchar. in 2. not. & nu. 2. vers. dic quod quandoque. Butr. nu. 2. & in 1. not. & nu. 3. vers. oppon. glos. 1. idē Anchar. in c. super eo. in 4. not. de transact. vbi Butr. nu. 4. Abb. nu. 3. Imol. num. 5. vers. potest etiam. & vers. ex pacto autem. & in cap. statuimus. eod. tit. tradunt ibi Butr. nu. 2. in fin. vers. dic tu. & Imol. nu. 3. vers. si verò petitur. & in c. cum pridem. de pact. post glos. ibi, in verb. illicitè. idem Butr. nu. 16. vers. si verò nō est. Collectar. in cap. forus. num. 23. vers. ex quo apparet, de verb. signif. Sarnen. in reg. de annal. q. 2. num. 4. vers.

vers. & quamuis in beneficialibus. Nauar. cons. 64. de simon. Paris. de resign. lib. 14. quæst. 3. nu. 7. & superioris auctoritas non requirebatur. Paris. eod. tract. lib. 7. quæst. 1. n. 104. cum adductis per Modern. Hispan. de benef. par. 11. cap. 3. de renunc. num. 249.

6 Aliquibus etiam ex DD. videbatur huiusmodi litem, vti à ius non habente iniustè, & calumniosè motam, impedire non potuisse collationem Ordinarij. Lap. in cap. 1. nu. 2. in fin. & seq. & ibi Gemin. col. 2. vers. quærit. Lap. vt lit. pend. in 6. Guidop. dec. 479. nu. 2. Cassad. dec. 7. num. 2. de dol. & cont. Bisign. dec. 2. in fi. de rer. permut. Cresc. dec. 19. num. 1. & seq. de prob. etiamsi ex statu præ-

7 senti de iniustitia, & calumnia constet. Cassad. d. dec. 7. nu. 2. & fuit dictum in Cæsaraugustana Parochialis de Maella. 18. Aprilis. 1616. coram Reuerendiss. D. meo Decano.

Ex quibus resolutum fuit gratiam non esse iustificatam.

Et in eadem coram eodem. 16. Ian. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Transactio conditionalis quando litem non extinguat.*

2 *Clausula, non aliter, nec alio modo facit deficere consensum partium. &* num. 8.

3 *Deponere non est soluere.*

4 *Mandatum generale non comprehendit, vt procurator possit agere contra gesta per dominum.*

5 *Exactio facta contra formam mandati non præiudicat.*

6 *Certioratio vt sit verisimilis, plura concurrere debent.*

7 *Mandatum speciale requiritur ad confitendum.*

9 *Recipere pecuniam à dante pro redimenda vexatione, est periculosum.*

10 *Quando videatur processum ad traditionem sub spe implementi.*

11 *Quælibet probabilis causa excludit calumniam litis.*

12 *Et sufficit iustificatio litis de facto.*

DECISIO L.

Non fuit dubitatum per DD. de non iure Marcelli, qui nititur gratiæ, si neutri cum vltra propriam confessionem sui non iuris, quam Rota ad hunc effectum passim admittit præcedat resolutio facta 18. Maij. 1616. quod non constabat de iurepatronatus ex fundatione, & dotatione huius capellaniæ, super quo se fundabat Marcellus ad iustificandam aliam gratiam, seu mandatum de prouidendo in forma dignum.

Sed difficultas consistebat in non iure Vincentij aduersarij ab Ordinario prouisi cuius collatio dicebatur nulla tamquam de litigiosa. Et licèt DD. sub die 9. Februarij præteriti existimauerint litem fuisse extinctã, & sic collationem validam ab hac tamen resolutione hodie recesserũt, tenentes idcirco constare etiam de non iure Vincentij.

1 Nam quod lis non fuerit extincta per transactionem, prout firmatum fuit in dicta vltima decisione patere dixerunt DD. quia dicta transactio in qua Marcellus cessit iura sua Camillo collitiganti fuit facta sub conditione, quòd Camillus teneretur soluere Marcello scut. 55. pro expensis in causa factis, obtenta tamen prius à Sede Apostolica approbatione supradictæ renunciationis cum conditione prædicta factę ipsius Camilli sumptibus impetranda, adiecta

2 clausula, & non aliter, nec alio modo, sæpius etiam repetita, quæ facit deficere consensum partium, itaut nihil egisse videantur, si Principis consensus non accesserit. Curt. sen. cons. 8. col. 2. circa med. Cephal. cons. 118. col. 2. n. 14. in princ. Card. Seraph. dec. 838. nu 3. & 4.

Non solum autem neutra ex illis impleta

impleta ostenditur, sed vtraque defecta videtur ex cursu sexennij, infra quod ambæ impleri poterant. l. si ita stipulatum essem abs te. & l. ita stipulatus. vers. Sabinus. ff. de verb. oblig. & in terminis beneplaciti Principis Rol. cons. 63. nu. 48. vers. ad secundum. lib. 4. Cæphal. d. cons. 118. nu. 16. & consequenter dicta transactio conditionalis non extinxit litẽ. Lancell. de attent. lit. pend. p. 2. c. 4. in præfat. nu. 256. referens ita resolutum fuisse in vna Barchinonen. Canonicatus, & præben.

Responsiones verò datæ in decisione cessant ex facto; nam ex instrumento celebrato sub die 10. Februarij. 1606. in summario Vincentij. nu. 1. non probatur prætensa solutio, quia in eo tantum Cosmus primus depositarius in transactione deputatus summam penès se depositam soluit Camillo cum præsentia, licentia, & consensu Francisci de Rasis, ipsius Marcelli procuratoris, cui nõ tamen procuratorio, sed proprio recipienti nomine, quod attenditur l. 1. vbi Bald. ff. de offic. cons. Surd. cons. 183. nu. 42. & tamquam depositario idem Camillo dictas pecunias soluit repetitis eisdem conditionibus, sub quibus tàm Cosmus, quàm ipse illas receperant, quas etiã dictus Franciscus in alio instrumento, de quo infra celebrato die 6. Aprilis. 1607. sub eisdem nomine, & cõditionibus expresè recepit, vt in summar. positionis. 9. Februarij præteriti. nu. 3. & sic solum fuit mutatus
3 depositarius, deponere autem non est soluere. l. itẽ libertas. §. 1. ff. quib. mod. pign. Bart. in l. solutum. ff. de solut. Rot. dec. 623. nu. 2. p. 1. diuers. vnde nec etiam potuisset idẽ Franciscus procurator Marcelli recipere solutionem, non obtento dicto beneplacito iuxta conuentionem expressam in dicta transactione, & sic non impleta conditione, sine qua nec Camillus, nec Marcellus contrahere voluerunt. l. si hominem. ff. mand. vbi not. Bart. Bald. Alberic. & Salyc. idem Bart. in l. ambitiosa. nu. 11. ff. de decr. ab Ord. facien. Bald. in l. præses. num. 4. in fin. C. de transact. Alex. in l. qui Romæ. §. Callimachus. n. 7. in fin. vers. debitum autem. ff. de
4 verb. oblig. nec enim mandatum generale compræhendit, vt procurator agere possit contra gesta per Dominum. Crescen. dec. 94. alias 4. n. 4. de sent. & re iud. & ideò per huius-
5 modi exactionem contra formam mandati nihil fuit præiudicatũ Marcello. l. item eorum. §. sed ita. vbi Bart. ff. quod cuiusque vniu. nom. c. Pisan. vbi Abb. de restit. spol. cum alijs per Strach. de Mercat. in tit. de mand. nu. 9.

Ex quibus etiam tollitur *præsumptio scientię Marcelli. iux. cons.* Rom. 481. num. 8. maximè quia vt dictum est, actus non fuit gestus procurato-
6 rio nomine, sed proprio, & plura debent concurrere, vt sit verisimilis certioratio Domini. Rota dec. 396. nu. 3. p. 1. & 131. nu. 7. p. 2. diuers.

Prætensæ verò solutiones scut. 55. videlicet 25. in vna manu Equ. *Frãcisco* fratri Marcelli, & 30. in alia cuidam Monaco asserto d. Marcelli creditori non probantur per confessiones d. Equ. Francisci nullum habentis mandatum à Marcello, quod
7 etiam debuisset esse speciale ad confitendum. Bart. in l. 2. §. in mutui autem. nu. 6. ff. si cert. pet. & in l. non abstulit. per illum text. C. de nouat. Socin. cons. 3. nu. 6. lib. 1. Capic. dec. 16. nu. 7. Card. Seraph. dec. 987. n. 5. de quo etiam dubitauit Rota sub die 19. Iunij. 1617. dum ordinauit vt coadiuuaretur probatio mandati.

Et ex his cessat etiam responsio, quod per dictam solutionem, & receptionem videbatur hinc inde recessũ à conditione beneplaciti Apostolici impetrandi.

8 Nec subsistit quoque beneplacitum non fuisse necessarium, quia Camillus poterat ad redimendas vexationes soluere expensas, & Marcellus

cessus recipere sine labe simoniæ; nam neutra partium voluit pro tranquillitate conscientiæ, & validitate contractus aliter quàm sub illa forma reseruationis beneplaciti cōtrahere, vt per illam clausulam, non aliter, nec alio modo geminatam consensus abdicatiuam, vt supra dictum est, & ideò contractus fuit conditionalis, etiamsi beneplacitum nō fuisset necessarium. Paris. cons. 19. nu. 18. lib. 2. Roland. d. cons. 63. nu. 13. lib. 4. nec de redimendis vexationibus fuit dictum in transactione, sed cessio fuit facta ad fauorem Camilli, qui videtur egisse de iure Marcelli consequendo, ad trad. per Butr. in c. dilectus. nu. 3. & 5. & ibi Abb. de Simon. latè Rebuff. in praxi in tit. de Sim. de resig. nu. 17. & seqq. & materia est periculosa sine beneplacito Apostolico, vt fuit dictum in Vlixbonen. Prioratus, 14. Martij. 1611. coram Reuerendiss. D. meo Damasceno. & quamuis possit licitè dari,
9 tamen non potest licitè recipi. Host. in d. c. dilectus. Summ. Ang. in verbo simonia. in 2. nu. 12. & seqq.

Similiter non subsistit, quod per dimissionem possessionis dicti Marcelli, & pacificam possessionem Camilli hodie deductam vsque ad obitum dicatur discessum à dd. conditionibus, nam imò videtur proces-
10 sum ad traditionem sub spe implementi. l. si ego. §. 1. ff. de iur. dot. l. si sub conditione. vbi Bart. nu. 9. & 10. & post eum Ang. & Imol. ff. de solut. Bald. in l. contractus. nu. 28. vers. secundo quæritur. C. de fid. instr. Bologn. ad cons. Anan. 19. num. 22. & sentit Rota in Romana domorum in Burgo. 8. Febr. 1616. coram R.P.D. meo Vbaldo.

Aliud autem fundamentum resolutionis videlicet litis calumniosæ, visum fuit Dominis non subsistere, cum non appareat fuisse notoriè calumniosam, & quælibet probabilis
11 causa excludit calumniam litis, vt fuit dictum in Conchen. Archipresbyteratus. 19. Ianuarij. 1598. coram Litta, in Gerunden. Canonicatus. 14. Maij. 1601. coram Illustriss. D. Card. Ludouisio. in Firmana Altaris. 30. Ianuarij. 1614. & in Catanien. quartæ portionis. 1. Iunij. 1615. corā R.P.D. meo Dunozet. & sufficit iu-
12 stificatio litis de facto, vt in Bracaren. Beneficij. 28. Nouemb. 1603. & in Toletana Archipresbyteratus. 24. eiusdem anni coram eodē Illustriss. D. Bononien. & alijs pluribus.

Ex quibus fuit recessum à decisis vtraque parte informante, &c.

R. P. D. VBALDO

Colonien. Canonicatus S. Vrsulæ. 27. Ianuarij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Gratiosè subrogato quando sit danda immissio.*
2 *Beneficium vacans in Curia est reseruatum.*
3 *Clericatus probatur per literas patentes Ordinarij.*
4 *Possessio beneficiati quomodo probetur.*
5 *Resignatio quando dicatur inualida.*
6 *Præsumptio stat pro instrumēto, eiusq. validitate.*
7 *Gesta capitulariter dicuntur, si canonici fuerunt vocati, licèt non omnes venerint.*
8 *Ordinariè quando sit procedendum inter habentes parem titulum.*
9 *Exceptio requirens altiorem indaginem non impedit immissionem.*

DECISIO LI.

Dominus Guilielmus Steijnuuech vsque de anno 1617. resignauit in manibus Papæ Canonicatum S. Vrsulæ, de quo agitur, ad fauorem Domini Gasparis Pauli, qui eiusdem Canonicatus capta possessione, illum postea resignauit, & cessit ad fauorē D. Georgij Pauli Strauij; sed cum postmodum obierit prędictus

dictus Guilielmus, fuit de eodem canonicatu, tamquam per obitum vacante, prouisus à Capitulo vigore precum imperialium Alexander Simonis, qui cum prætendat se esse in possessione, & causa fuerit in Rota introducta, dubitatum fuit, An D. Georgio esset danda immissio vigore subrogationis gratiosæ, quam ad partes expediuit, & per quam subrogatur in ius, & possessionẽ, tàm Guilielmi primi resignantis, quàm Gasparis secundi, & Domini vtraque parte informante affirmatiuè responderunt.

1 Quia quotiescunque apparet, beneficium esse reseruatum, datur immissio vigore subrogationis gratiosę, iustificato solummodò clericatu, & possessione eius, in cuius locum fuit facta subrogatio. Seraph. dec. 1426. nu. 1. Rota dec. 154. p. 1. & dec. 197. p. 2. in recent. & tenuit Rota in Cæsaraugustana Parochialis de Cossuenda. 13. Nouembris. 1620. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alijs.

In casu autem nostro omnia supradicta requisita fuerunt sufficienter iustificata; nam de reseruatione constat ex resignatione facta in Curia in manibus Papæ, tàm per Gui-
2 lielmum, quàm per Gasparem, quo casu beneficium dicitur vacare in Curia, & ideò cadit sub reseruatione clausa in corpore iuris vigore. c. 2. de præben. in 6. Rota dec. 1. n. 4. de rer. permut. in nou. Put. dec. 38. in fin. nu. 2. lib. 2. in nou. Paris. de resign. lib. 9. q. 14. num. 1. & dixit Rota in d. Cæsaraugustana Parochialis, & antea in Montisfalisci Capellaniæ. 30. Iunij. 1606. coram bo. me. Card. Lancellotto.

3 De clericatu verò non dubitatur, & de eo constat per literas patentes Ordinarij, glos. in cap. inter quatuor. de cler. peregr. Rota dec. 16. de probat. in antiq. Rebuff. in praxi 1. p. in for. lit. tonsur. nu. 22.

4 De possessione pariter dubitari nõ potest, tàm respectu primi, quàm secundi resignantis; nam possessio dicti Guilielmi probatur ex cõfessione alterius partis in commissione Rotali, vbi explicitè fatetur pacificam possessionem Guilielmi de tempore resignationis. vt in summar. num. 6. qua confessione nulla melior potest dari probatio. c. per tuas. de probat. Aym. consi. 61. num. 3. Rot. dec. 98. nu. 2. p. 1. diuers.

Possessio verò D. Gasparis probatur per publicum instrumentum adeptæ possessionis, quod datur in d. summ. nu. 7. & probat possessionẽ ad omnes iuris effectus, alio in possessione non existente. l. prædia. vbi Bart. ff. de acquir. poss. l. non idcircò. vbi Bald. C. de fid. instrum. Rot. diu. decis. 202. nu. 3. p. 1. & dec. 62. nu. 1. p. 1. Cassad. dec. 20. in fin. de præb. Put. dec. 350. nu. 4. lib. 1. secundum nouimpress. & fuit dictum in Augustan. Hospitalis. 21. Februarij. 1611. coram bo. mem. D. meo Vbaldo, & sæpè in alijs.

5 Neque visa sunt obstare ea, quæ fuerunt opposita contra supradictã reseruationem, & in primis, quòd resignatio Guilielmi esset inualida ex defectu consensus eiusdem Guilielmi, sub prætextu quòd fecerit supradictam resignationem, dum existebat in ebrietate, quia Domini responderunt, hanc ebrietatem nõ esse aliquo modo probatam, cum testes deponant quidem, quòd Guilielmus resignans, & Gaspar resignatarius biberent, non autem aliquid dicunt circa ebrietatem, & testes instrumẽtarij, qui pro hac parte dantur in summ. additionali nu. 1. deponunt de contrario, quòd dictus Guilielmus tempore resignationis non erat ebrius, & quòd fuit facta ista resignatio liberè, sine dolo, & fraude, & quòd ipse erat sanæ mentis, prout in dubio præsumitur. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 2. tit. 5. n. 2. prout
6 pariter præsumptio stat pro instrumento, & illius validitate. Bald. in l. quoties. in fin. C. de iudic. Rot. dec.

127.

127.num.2.post 2.vol. conf.Farin.

Non obstat, quòd possessio Gasparis vltimi resignantis non fuerit capitulariter capta; tum quia prædictus Georgius fuit, vt dixi, subrogatus, tàm ad possessionem Guilielmi, quàm Gasparis, & sic sufficeret constare de possessione dicti Guilielmi primi resignantis; tum quia licèt in tradenda possessione dicto Gaspari non interfuerint, nisi Abbatissa, & vnus Canonicus, tamen cum fuerint factæ monitiones de ordine Abbatissæ ad congregandum Capitulum, & fuerint vocati omnes Canonici
7 tunc existentes, hoc videtur sufficere, nam si vocati noluerunt venire, totum ius Capituli remansit in Abbatissa, & Canonico, qui interuenit, & sic possessio per eos data Gaspari, fuit capitulariter capta. Abb. in cap. cum omnes.col.fin.n.13. vers.tamen vnam diuersitatem. de constit. Put. dec.283.lib.3. in nou.

Non obstat, quòd Alexander habeat parem titulum vigore precum imperialium, & sit in possessione, vnde intret regula, quòd inter habentes parem titulum procedendum
8 sit ordinariè, & non exequutiuè per viam immissionis, quia cum dictus Alexander non veniat ex eadem vacatione per resignationem, sed diuersa; per obitum, nec ex eodē fonte, scilicet, à Sede Apostolica, nec habeat similem subrogationem, non habetur pro legitimo contradictore ad impediendam immissionem, vt fuit sæpissimè tentum in Rota. Caputaq. dec.329.p.1. & fuit resolutū in Pampilonen. Parochialis de Arcoz.4 Maij.1613. coram bon.mem. D.meo Vbaldo. in Barbastren.Prioratus.11.Ianuarij.1616.coram R.P. D.Verospio. & in Ratisbonen. Canonicatus. 17. Nouemb. 1617. coram R. P. D. meo Pirouano, & in alijs.

Non obstat defectus publicationis resignationis iuxta formam Cōstitutionis Gregorij XIII. quia istud obiectum hodie cessat ex facto, cum in summ. Georgij nu.5.detur instrumentum publicationis, vbi Notarius coram testibus asserit, fuisse adimpleta omnia seruanda iuxta formam dictæ Constitutionis, vltra quòd gratia Georgij capit etiam vacationem ob non publicationem.

Non obstat exceptio de assequutione alterius Canonicatus incompatibilis, quia incompatibilitas non
9 probatur, & in omnem casum, tàm ista exceptio, quàm alia proximè adducta respiciunt petitorium, & tamquam requirentes altiorem indaginem non possunt impedire immissionem vigore supradictæ subrogationis gratiosæ, vt dixit Rota in Iacen. Parochialis. 23.Iunij.1603. coram bo. mem. Card. Pamphilio. & in Veronen. Canonicatus.8.Decemb.1604. coram Illustriss. Card.Millino, relatis per Modern. Bonon.de acq. poss. q.18.art.1.sub nu.29.

Et ita decisum.

Et in eadem coram eodem. 26.April. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Publicatio resignationis probatur ex relatione* Notarij.

2 *Notarius non potest præiudicare instrumento prius facto.*

3 *Subrogatio ad possessionem intelligitur de possessione vtriusque.*

4 *Supplicatio recipit interpretationem à literis, secundum quas iudicandum est.*

DECISIO LII.

PLacuit Dominis decisio in hac causa facta die 27.Ian.1627. in qua vtraque parte informante resolutum fuit, esse dandam immissionē D. Georgio vigore subrogationis gratiosæ, cum omnia requisita necessaria ad hanc immissionem obtinendam sufficienter iustificasset, vt

latè fuit deductum in d. decisione, cui non visus est obstare prætensus defectus publicationis resignationis, quia gratia D. Georgij, nedum comprahendit vacationem ex resignatione, sed etiam vacationem ob nō publicationem, & sic satis etiam esset, quòd vacatio verificaretur, ob non publicationem. Rot.decis.7. de rescript. in nou. sed ista difficultas penitus cessat ex facto, quia docetur de publicatione ex instrumento, vbi
1 Notarius refert, se fecisse dictā puplicationem in omnibus, & per omnia, iuxta formam Constitutionis Gregorij XIII. vt in summ. Georgij nu. 5. quæ relatio sufficit, vt firmat Paris.de resignat.lib.11.quæst.6.nu. 51. & 63. vbi attestatur ita fuisse aliàs resolutum in Burgen. Canonicatus. 10.Decembris.1585. coram Gipsio.

Nec obstat fides Notarij postea data, quòd ipse non fecerit publicationem in Metropolitana Colonien. quia ista fides non facit fidem, &
2 Notarius non potest prȩiudicare instrumento prius facto, nec ei creditur in præiudicium tertij. Castrens. in l.Seia mancipia.nu.2.ff.ad Velleian.Surd.cons.173.num.81.lib.2. & cons.326.nu.20. Seraph.dec.1300. nu.4. & dixit Rota in Turritana Bonorum, 17.Aprilis.1617.coram bo. mem. D. meo Vbaldo.

Deinde in omnem casum ista exceptio tamquam turbida, & requirēs altiorem indaginē non esset admittenda in isto iudicio, in quo sufficit iustificare clericatum, obitum in possessione, & reseruationem, quæ omnia sunt sufficienter iustificata, vt in decisione.

Non obstat, quòd possessio D.Gasparis, qui fecit resignationem ad fauorem D. Georgij, non esset manutenibilis, tamquam capta, existente Guilielmo in sua detentatione, quia de hac detentatione non constat, prout constare deberet ad hunc effectum. Mohed.dec.20.in fin.de restit. spoliat. deinde quatenus etiam ista detentatio fuisset sufficiēter probata, nō idcirco gratia Georgij corrueret, cùm ipse fuerit subrogatus in possessionem tàm Gasparis, quàm Guilielmi: Et ex hoc cessant omnia exaduerso deducta contra possessionem dicti Gasparis, cum D.Georgio sufficiat etiam sola possessio Guilielmi.

Nec obstare visum fuit, quòd in supplicatione non legatur subrogatio expressa ad possessionē Guiliel-
3 mi, quia cùm indefinitè fuerit facta subrogatio ad possessionem, id debet intelligi de possessione vtriusque, nempè tàm primi, quàm secundi resignantis, de quibus in corpore supplicationis fuit facta specifica mentio.l.si plures.ff.de legat.3. Rot.dec. 29.nu.4.in fin.par.2.in recent. & sat est ita fuisse declaratum in literis; nā
4 supplicatio recipit interpretationem à literis, secundum quas iudicari debet, non autem secundum supplicationem. ex reg. 26. de non iudic. secun. form. supplicat. & ibi Sarnen. quæst.1.col.4.in fin. vers. redeundo igitur. Cæs.de Grass.dec.1.nu.7. de probat.Cassad.dec.2.nu.7.de vnion. & fuit dictum in Ferrarien. Bonorū. 15.Iunij.1615.coram bo.me.D.meo Vbaldo.

Et ita decisum.

Et in eadem coram eodem.14.Maij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia vacantia apud Sedem sunt reseruata.*
2 *Legitimus contradictor quando possit impedire executionem.*

DECISIO LII.

FVerunt in hac causa factæ duæ decisiones ad fauorē D. Georgij Pauli Strauij, quòd ei sit concedenda immissio vigore subrogationis

nis gratiosæ, & cum fuerit instatum pro causæ expeditione, Domini in relationibus causarum, dandam esse censuerunt.

1 Nec obstare quod de nouo opponebatur, quòd Alexander esset prouisus vigore precum imperialium, quæ preces capiant etiam Beneficia vacantia ex causa resignationis, quia cum in dictis precibus excipiantur beneficia reseruata, quæ continentur in extrauag. ad regimen. de præbend. in qua extrauaganti inter alia beneficia reseruantur illa, quæ vacant apud Sedem, sequitur, quòd Canonicatus, de quo agitur, non dicatur compræhensus sub dictis precibus, stante resignatione facta in manibus Papæ, per quam dicitur vacare apud Sedem, & intrat etiam reseruatio cap. 2. de præb. in 6. in quo reseruantur beneficia apud Sedem vacantia. glos. in clem. 1. in verbo, mori. vt lit. pend. Rot. dec. 1. num. 5. vers. ratio quia. de rer. permut. in nou. Paris. de resign. lib. 9. quæst. 14. nu. 1. Simonett. de reseru. quæst. 28. nu. 1. & fuit tentum in Cæsaraugustana Parochialis de Cossuenda. 13. Nouemb. 1620. coram R.P.D. meo Pirouano.

Nō obstat decisio Corduben̄ Capellaniæ. 25. Octobris. 1596. coram Corduba, quia loquitur, quando beneficiū dimittitur propter decretum de dimittendo, tunc enim si dimittatur in partibus, & licèt sit reseruatum, & in Curia vacare dicatur, non tamen dicitur vacare apud Sedem, qui non est casus noster, in quo agitur de vacatione expressa apud Sedem per resignationem factam in manibus Papæ iuxta superius allegata.

2 Pariter Domini dixerunt, non obstare quòd Alexander sit prouisus ab Ordinario vigore precum imperialium, & sit in possessione; & ideò videatur legitimus contradictor, vt colligitur in c. si à Sede. de præben. in 6. quia hoc benè procedit ad effectum, quòd audiatur in hoc iudicio possessorio, non autem ad impediēdam exequutionem, cùm, stante notoria reseruatione, vt supra, non possit ex suo titulo obtinere immissionem; & ideò esset inconueniens, vt ipse posset prouiso Apostolico hanc immissionem impedire, quam ipse in concursu cum prouiso Apostolico obtinere non potest. Verall. decis. 349. lib. 2. Rot. dec. 711. nu. 2. p. 1. in recent. & fuit tentum in Castellanen̄ Canonicatus. 4. Iulij. 1625. coram bo. mem. Buratto. vbi aliæ similes decisiones allegantur.

Et ita fuit decisum.

R. P. D. VIRILI

Cusentina Abbatiæ. 20. Decembris. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Subrogato gratiosè quando sit danda immissio.*
2 *Clericatus quomodo probetur.*
3 *Clericatus remanet probatus probatis ordinibus maioribus.*
4 *Possessio semel probata præsumitur continuata.*
5 *Reseruatio est clara ex resignatione facta in manibus Papæ.*
6 *Reseruatio ex quibus reddatur turbida.*
7 *Clausula, arbitrio Rotæ, quid importet.*
8 *Iuspat. personarum potentium probatur ex Conc. Trid.*
9 *Iuspat. non dicitur iustificatum, donec contrarium probari potest.*
10 *Beneficia omnia præsumuntur libera.*
11 *Possessio quantumuis longæua non suffragatur contra prouisum ex vi gratiosæ subrogationis.*
12 *Confessio quando possit reuocari.*
13 *Immemorabilis quomodo probetur ad probandum iuspat.*

DECISIO LIII.

1 Dixerunt Domini gratiam subrogationis gratiosæ Matthæi Rocchi

Rocchi esse iustificatam, & ei dandã esse immissionem; nam pro huiusmodi iustificatione tria tantùm requiruntur, videlicet docere de clericatu, de possessione, & de reseruatione. Put.dec.214.lib.1.& dec.495. nu.2.lib.2. Seraph. dec.1426. nu.1. Rota dec.154.par.1. & 197.p.2.recent. & fuit dictum coram me in Argentina Præpositurae.1.Iulij.1626.

2 Clericatus enim Matthæi probatur ex testibus deponentibus de cõmuni reputatione presbyteratus. Rota dec.14. de prob.in antiq.& dec.8. de caus.poss.& prop.Put.dec.26.lib. 1.in nou. Verall. dec.277.p.1. & ex literis patentibus Ordinarij probatur subdiaconatus. Rot.decis.16.de probat. in antiq. & probatis Ordinibus maioribus, remanet probatus

3 clericatus. Put.dec.140.nu.5.lib.2. in nou. Bald. in l.de solemnibus. nu. 4.C.de fid.instr.& fuit dictum in supradicta Argentina Præpositurę, coram me. Et sat est, quòd in literis patentibus alieni Episcopi dicatur de licentia sui Episcopi. Gabriel. cons.181.nu.17.lib.2.Cæs.de Grass. dec.1.de præsumpt.

Possessio Io. Baptistæ resignantis probatur ex testibus, & sufficit semiplena.Rot.dec.509.nu.4.p.2.recen.

4 & semel probata præsumitur continuata vsque ad diem resignationis. l.siue possideris. C. de probat. Rota dec.4.nu.12.& 14. & dec.80. nu.1. & 2.p.2.diuers.& subrogatus vti successor potest allegare præsumptionem cõtinuationis. Greg. dec.307.

5 Reseruatio est clara ex resignatione facta in manibus Papæ, quæ inducit vacationem,& reseruationem. cap.2.de præb.in 6.Rot.dec.1.nu.5. de rer.perm.in nou. Simonet. de reseruat. quæst.28. etiamsi renunciatio fiat in Curia per procuratorem constitutum. Io.And. in d.c.2.nu.2. de præb. in 6. Simonet. d.quæst.28. & fuit dictum coram me in supradicta Argentina.

Non obstat, quòd Mutius vigore præsentationis, & institutionis possideat, nec agat ad canonizandum iuspatronatus Ducis Montisalti in præiudicium Ecclesiæ, ideò sufficiat dare fumum iurispatronatus ex cõfessione Matthæi adminiculata ex sententia Ordinarij, & ex præsenta-

6 tionibus spatio 94. annorum; nam ex istis redditur turbida reseruatio, & ideò non detur immissio subrogato.

7 Quia fuit distinctum, quod si versemur in rescripto cum clausula, arbitrio Rotæ, & tunc sufficit fumus, præsertim magnus, quia relaxatur rigor iuris, & ita loquitur dec.Greg. 58.& Astoricen. Prioratus. 9. Decemb.coram bo.me.Litta.& Aurien. Parochialis.27.Aprilis.1598.coram bo.me.Card.Lancellotto.

8 Si verò versemur in causa commissa simpliciter, & iurepatronatus familiæ potentis, prout hic, & tunc etiamsi dentur sententiæ, vel enunciatiuæ Episcoporum, quibus multũ deferri soleat, tamen cum requiratur præscripta forma probationis Concilij, nempè immemorabilis,cũ præsentationibus cõtinuatis per 50. annos effectum sortitis per authenticas scripturas, sequitur quòd cum enunciatiuæ, & sententiæ, & aliæ probationes non suffragentur, reseruatio sit clara, & replicatio iurispatronatus remaneat turbida, & non probata, & propterea non retardatur executio subrogationis,& literarum Apostolicarum; & in isto casu fumus non attenditur, vt fuit ita distinctum in Iacen. Parochialis. 27. Iunij.1603. coram bon.mem.Card. Pamphilio. Dec.in l.fin.nu.19.C.de edict.diu.Adr.tollen.Mohed.dec.9. in fin. de caus.poss.& prop. Put.dec. 7.eod.tit. Abb.in c. constitutis.il 2. sub nu.14.in fin. de appellat.Verall. dec.342.nu.8.par.2. & fuit quoque dictum in Mutinen. Plebis, seu Iurispatronatus. 20. Februarij.1625. coram R.P.D. meo Decano.

Accedit, quòd cum agatur in iudi-

iudicio executiuo, nec probetur instrumentum fundationis, & dotationis, licèt deducantur aliæ probatio-
9 nes, cum probatio probationem, nõ excludat, iuspatronatus non dicitur iustificatum, donec contrarium probari potest. Aegid.dec.103. & propterea non redditur turbida reseruatio, sed remanet clara, & offuscatio prouenit ex replicatione, itaut exceptio iurispatronatus remaneat turbida, & stat firma præsumptio,
10 quòd omnia beneficia præsumantur libera. Verall. dec.130.num.2.p.2. Mantic. dec.358.nu.3. & late deducitur in supradicta Mutinen. Plebis, coram R.P.D. meo Decano.

Nec obstat, quòd confessio Matthæi vti de iurepatronatus coram Papa ei præiudicet, quia omisso, quod non dixit esse de iurepatronatus ex dotatione, & fundatione, & possit intelligi ex priuilegio, itaut intret reseruatio. Rot. dec. 519. nu.1. & 2. lib.3. p. 3. nec possessio quantum-
11 cumque longæua suffragetur aduersus prouisum Apostolicum in vim gratiosæ subrogationis. Rot. dec. 58. nu.1. par.1. recent. cum idem Matthæus postea impetrauit Abbatiam tamquam liberam, censetur confessionem iurispatronatus reuocasse, quod potuit facere etiam non docto
12 de errore siue sit confessio propria, siue procuratoris secundum stylum Palatij præcipuè in iurepatronatus familiæ potentis, in quo intrat præsumptio vsurpationis. Bellam. decis. 692. in fin. incipien. erronea confessio. Papazzon. in addit. ad dec. 16. in fin. de rescrip. in nou. & fuit dictum in supradicta Mutinen. Plebis.

Non obstat centenaria, quia quatenus adesset, illa non suffragatur, cum pro forma requiratur immemorabilis vltra præsentationes continuatas spacio 50. annorum effectum sortitas per authenticas scripturas,
13 quæ immemorabilis probari debet per testes, & non per scripturas, per quas non potest probari, quòd nihil vnquam fuerit visum, vel auditũ in contrarium, in quo potissimùm consistit vis, & efficacia immemorabilis, vt fuit dictum in Bononien. Beneficij. 27. Iunij. 1625. coram bo. me. Remboldo.

Et ita vtraque parte informante fuit decisum.

R. P. D. MERLINO

Meten. Prioratus. 17. Maij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Valor beneficij quomodo probetur.*
2 *Confessio probat non ius ipsius confitentis.*
3 *Non ius ex quibus colligatur.*
4 *Mandatum ad resignandum expirat morte mandantis.*
5 *Datæ tempus, non signaturæ attenditur.*
6 *Signatura trahitur ad tempus datæ.*
7 *Datarius apponit datam supplicationi signatæ.*
8 *Gratia dicitur perfecta ex sola signatura.*
9 *Supplicatio censetur signata sub die datæ.*
10 *Et non admittitur probatio in contrarium.*
11 *Consensus per procuratorem quando possit præstari post mortem resignantis.*
12 *Datarius dicitur organum Papæ.*

DECISIO LIIII.

Gratia si neutri visa est Dominis iustificata; nam clericatus Erardi, qui illam obtinuit, valor obtentorum, litis pendentia, ac reseruatio fructuum narrata in literis nõ controuertebantur ex parte Ioannis, & benè fuerunt probata ex deductis ab informantibus pro Erardo.

Valor etiam Prioratus, de quo agitur, & non ius vtriusque collitigantis, super quibus fiebat difficultas, videbantur pariter sufficienter

iustificari; nam quoad valorem nar-
1 ratum per non excessum in ducatis 250. auri de Camera sufficiens illius probatio desumitur est testibus in Curia desuper examinatis, quorum primus, & quartus deponunt praecise de non excessu in summa praedicta, vel in franchis 751. illarum partium longè minorem summã ducat. auri constituentibus, qui quidem testes valorem huiusmodi satis probant, quamuis eorum depositio sit de publica voce, & fama. Rota apud Card. Seraph. dec. 962. num. 2. apud Card. Mantic. dec. 132. nu. 4. & inter recent. dec. 298. nu. 5. par. 2. iuncto praesertim alio teste, qui cum deponat nedum de auditu ab eius patre, & alijs, sed etiam vti vicinus, & sic informatus, videtur allegare certam scientiae rationem: ex trad. per Farinac. in tract. de testib. q. 70. n. 164. & seqq. & insimul cum alijs duobus, vt supra deponentibus de publica voce, & fama plenam inducere probationem valoris supradicti. Rota apud sanct. me. Greg. XV. dec. 273. num. 1. & in Hispalen. Pensionum. 1. Iulij. 1613. coram R.P.D. meo Pirouano.

Et quoad non ius vtriusque colligãtis illud probari visum fuit, quia
2 quod nullum competat ius Erardo probatur ex eiusdemmet confessione facta in supplicatione gratiae si neutri. Rota apud sanct. mem. Greg. XV. dec. 89. nu. 2. & in Tullen. Parochialis. 15. Martij praeteriti coram
3 me. non ius autem Ioannis apparet ex eo, quod ex reuolutione actorum nullum ius eiusdem desumi potest iuxta decisionem in Fesulana Praeceptoriae. 27. Ianuarij. 1563. coram Robusterlo. & alias allegatas in dicta Tullen. Parochialis. 15. Martij praeteriti coram me. Etenim ex actis constat Ioannem seniorem obijsse die 2. Martii. 1621. gratiam verò resignationis habere datam sub die 3. eiusdem, indeq. praedictam resignationem ex persona dicti Ioannis senioris, in qua se fundat Ioannes, remanere nullam, & inualidam defectu consensus, qui post obitum supradictum Ioannis non potuit praestari à procuratore, quia mandatum
4 ad resignandum ipsius mandantis morte expirauerat. gloss. in clem. 1. vers. quomodolibet. vbi Card. Zabarell. & communiter Doctor. de renunciat. cum alijs, quos refert, & sequitur Paris. de resign. lib. 9. q. 24. nu. 1. & seqq.

Nec releuat quod dicitur fuisse porrectam supplicationem à procuratore in Dataria, illamq. signatam fuisse ante diem obitus eiusdem resignantis; quoniam omisso, quòd super his non affertur concludens probatio, aduertendum est, quòd
5 dies datae non autem signaturae debet attendi, nam data facit, vt gratia dicatur in rerum natura, & tunc incipit operari cum prius ante datã possit lacerari, & sic tempus datae inspiciendum est. Felin. in c. eam te. nu. 18. & ibi Abb. nu. 5. Imol. num. 8. 9. Zabarell. n. 7. de rescrip. Gig. cons. 3. nu. 1. & cons. 54. nu. 20. Bero. cons. 207. num. 57. Rebuff. super concordat. in tit. de form. mandat. apostol. vero. datum. Caputaq. dec. 186. n. 3. p. 2. Rota dec. 28. de rescrip. in antiq. nu. 2. & coram Card. Seraphin. dec.
6 341. nu. 9. & signatura trahitur ad tempus datae. Castr. in l. 1. nu. 2. in fin. C. quand. libell. Principi datus. latè Mandos. cons. 14. nu. 1. & 6. in fin. vers. si verò accipimus. cum tribus seqq. Put. dec. 94. num. 2. lib. 2. Rota dec. 514. nu. 8. p. 3. diuer. Gabr. cons. 193. nu. 56. lib. 2. Modern. Roman. discept. forens. cap. 191. nu. 1. & seqq. Nec quaeuis aliae praecedentes diligentiae attenduntur. c. capitulũ. de rescrip. cap. sine tempore. & ibi Franch. nu. 3. in 2. notab. & in c. de duobus. eod. tit. lib. 6. Paris. cons. 45. nu. 2. lib. 4. & plures cumulat Mandos. d. cons. 16. num. 3. Dumq. Papa signat, & scit huiusmodi gratijs ap-
7 ponendam esse per Datarium, qui est

est illius organum, certam diem, virtualiter declarat etiam, quòd solùm à die datæ debeat operari eius signatura, & sæpè sæpius gratiæ non datantur sub eadem die, qua fuerunt à Pontifice signatæ, ita suadente aliqua ratione, & iubente ipso Papa; imò quod plus est, etiam aliquando iustis de causis lacerantur supplicationes iam signatæ, & Datarius ex officio muneris sui supplicationibus tàm signatis, quàm signandis, vt ratio postulat addit, & detrahit, vt per Gonzal. super reg. 8. glos. 63. nu. 54. & seqq.

8 Nec obstat, quòd ex sola signatura dicatur perfecta gratia. Sarnen. in reg. de infirm. q. 18. num. 5. vers. nam non est dubium. Cassad. dec. 4. nu. 2. de caus. poss. & prop. Rota dec. 418. nu. 3. p. 1. diuer. & apud Put. dec. 94. lib. 2. in correct. imò, & solo verbo Principis gratia perficiatur. Bart. in l. humanum. in fin. vers. breuiter. C. de leg. Paris. cons. 5. n. 60. lib. 4. Rota in Bononien. de Binarinis. 5. Martij. 1618. coram bo. mem. Andrea. quoniam simul stant, quòd gratia recipiat perfectionem à signatura Papæ, & quod tamen hæc perfectio incipiat à die datæ, &, vt supra dictum

9 fuit, signatura trahatur ad tempus datæ, quoniam censetur Papam signasse supplicationē à die, sub qua apparet datata à Datario per ipsum Papam ad hoc munus deputato, & ita hoc intelligit. Caputaq. dec. 88. nu. 2. & 3. par. 3. Put. d. dec. 94. nu. 2. lib. 2. vbi inquit, quòd supplicatio præsumitur signata tempore datæ, &

10 quòd non admittitur probatio in contrarium. & Gabr. cons. 193. nu. 3. & 4. lib. 2. Moder. Roman. discep. forens. c. 191. nu. 1. & seqq.

Non obstat dec. Bononien. de Binarinis. 5. Martij. 1618. coram bon. mem. Andrea. loquitur enim in diuersis terminis, videlicet in data Breuis expediti super Commissione proposita coram Papa in publica Congregatione Signaturæ gratiæ, qui non est casus præsens, & ideò nō applicatur d. dec. Bononien. de Binarinis, quæ etiam dum admitti libris Datarij omninò standum esse multò magis firmare censetur, quòd data ab eo apposita dubio procul sit attendenda.

11 Nec etiam Ioanni suffragatur stylus allegatus, quòd scilicet præstetur consensus per procuratorē, etiam post obitum resignantis, quia stylus huiusmodi procedit, quando ante mortem resignantis non solùm fuit porrecta, & signata supplicatio, sed etiam datata. vt aduertit Paris. de resign. lib. 9. q. 24. num. 14. & idem expressè decidit constitutio Alexandri VI. per Paris. ibi relata, & in his terminis loquuntur, vt patet ex eorum lectura. Crescen. dec. 9. in princ. de procurat. Gab. cons. 194. in princ. lib. 1. Cassad. decis. 1. de renunc. & alij in contrarium allegati, & ita in specie ponderauit, & respondit Rota in Seguntina Canonicatus. 26. Nouembris. 1616. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Manzanedo, & semper intrat motiuum, quòd gratia censetur, & dicitur ea die signata, sub qua fuit datata, nec admittitur probatio in contrarium, & dissonum esset, quòd apponeretur in data certa dies, & tamen illa non attenderetur, & ita liceret partibus redarguere Datarium, quòd minus candidè officium suum exercuerit, de cuius tamen integritate adeò Pontifex cō-

12 fidit, vt illius organum dicatur, & contra illum non admittuntur articuli, vt supra dictum fuit, & notat. etiam Caputaquen. dec. 31. in manuscrip. Rot. dec. 514. num. 8. par. 3. diuers.

Et ita vtraque parte informante.

R. P. D. VBALDO

Canonicorum Regul. Monasterij B. Mariæ Nouesien. 3. Decembris. 1627.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Executor non benè procedendo non priuat quem sua possessione.*
2 *Quis pro spoliato se habere non præsumitur.*
3 *Possessio ciuilis sufficit pro manutentione.*
4 *Executio facta super re diuersa, est nulla.*
5 *Probationes leuiores sufficiunt in iudicio manutentionis.*
6 *Translatio monasterij fit cum licentia Papæ.*
7 *Et quando possit fieri ab Ordinarijs.*

DECISIO LV.

PLacuit Dominis decisio in hac causa facta die 21. Iunij præteriti, in qua fuit resolutum, dandam esse manutentionem Canonicis in possessione Monasterij B.Mariæ Virginis, siti in Oppido Nouesij, & eius bonorum, quia licèt fuerint Canonici in vim Breuis Apostolici ab executore eiecti à possessione Monasterij, & bonorum, attamen cùm executor non benè processerit, non pri-
1 uauit Canonicos eorum possessione, nisi quatenus se pro spoliatis habuissent. Put.dec.419.lib.2.& passim tenet Rot. vt in dec.fel.rec. Creg.XV. 307.nu.6. & 458.nu.9. & in recent. dec.674.nu.1.par.1. & sæpè in alijs,
2 quod non solum non præsumitur iuxta d.dec. Greg.XV.307.nu.10.& 11. sed etiam ex recusationibus, & actibus factis in cōtrarium pro Canonicis, satis euidēter apparet, quòd se non habuerunt spoliatis, & quòd animo saltem ciuilem possessionem
3 retinuerunt, quæ sola sufficit pro manutentione. Greg.XV. dec.9.nu. 6. & in d. dec.307. num. 6.7. & 12. Rot.dec.57.in fin. p. 2.in recen.cum alijs in decisione, de qua agitur, allegatis.

Quod autem executor malè processerit, euidenter patet ex eo, quod vigore literarum Apostolicarū erat facienda executio in Monasterium S. Nicolai planè dirutum propè Oppidum Nouesij, de quo Monasterio literæ loquuntur, non autem erat facienda executio, prout facta fuit super Monasterio diuerso Beatę Mariæ Virginis, sito in Oppido Nouesij, magnificè extructo, & ornato, de quo literæ Apostolicæ non loquun-
4 tur, & propterea executio tamquam facta super re diuersa ab ea, quæ est compræhensa, & expressa in gratia, remanet nulla excessiua, & inualida. Gabr. consf.31.nu.7.lib.2. Honded. cons.25.n.25.lib.1.fel.re.Greg.XV. dec.555.nu.4.

Non obstat, quòd dictum Monasterium Beatæ Mariæ, à quo fuerunt expulsi Canonici, non esset Monasterium, sed esset Hospitium illius Monasterij diruti extra Oppidum, quia ista difficultas penitùs cessat ex facto, ex quo apparet, quod post dictam destructionem Canonici venerunt ad habitandum in Oppido Nouesij, ibiq. nouum Monasterium, & ecclesiam ædificarunt, & quando Canonici fuerunt requisiti, vt vellēt parere Breui, fuerunt requisiti, vt exirent de Monasterio, & semper ab executoribus iste locus appellatur Mouasterium, & non Hospitium, vt patet ex requisitionibus, aliàs datis in summ. præteritæ positionis nu. 2. 4. & seq. Et quòd sit Monasterium, comprobatur ex attestationibus Senatus Nouesien. & Nuncij Apostolici pariter datis in præterita positione, quæ omnia videntur plusquam
5 sufficere in hoc iudicio manutentionis, in quo etiam leuiores probationes admittuntur. Rot. diuers.decis. 196.nu.6.par.1. Seraph. decis.644. num.5.

Et prædicta eò magis procedere videntur, cum etiam ex serie istius facti appareat, quòd Monasterium dirutum extra muros, in quo antea d. Canonici habitabant, neque erat sub inuocatione S. Nicolai, de quo can-

cantant literæ, sed sub inuocatione Beatæ Mariæ Virginis, & sic diuersitas istorum Monasteriorum est clara, præsertim cum asseratur, Monasterium S. Nicolai extra dictum Oppidum neque fuisse dirutum, sed adhuc extare, & quidem benè ædificatum, & in eo degere Fratres Tertiæ Regulæ S. Francisci, ex quo, vt dixi, tantò magis apparet supradicta diuersitas, quæ penitùs vitiat executionem factam ex supra allegatis.

6 Non obstat, quòd dd. Canonici non potuerint facere supradictam translationem Monasterij de vno loco ad alium sine licentia Papæ, vt in cap. vnico de excess. prælat. in 6. quæ licentia hìc non adest, quia quicquid de hoc dicendum sit, cum tex. in d. cap. vnico. loquatur de Religionibus Mendicantibus, & post Concilium
7 Tridentinum possint etiam Ordinarij facere translationes, & nouas erectiones Monasteriorum. Rot. decis. 745. nu. 1. p. 2. in recent. cessat difficultas in casu nostro, quia ista exceptio respicit petitorium, & validitatem translationis, de qua propterea non est discutiendum in hoc iudicio summarijssimo manutentionis. Rot. dec. 685. nu. 5. p. 1. & 287. in fin. p. 2. in recent.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

R. P. D. DVRANO

Barchinonen. Beneficij. 26. Nouemb. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Possessio instrumentalis alio non possidente est manutenibilis.*
2 *Possessio antiquior est manutenenda.*
3 *Iudex iniustè procedendo non priuat quem sua possessione.*
4 *Rota aduersus factum iudicis iniustè procedentis dat manutentionem.*
5 *Clausula, dummodo non sit alteri ius quesitum semper subintelligitur, etiamsi non sit expressa.*
6 *Ius quesitum ex anteriori possessione iuuat.*
7 *Possessio ciuilis quando nõ amittatur.*
8 *Et illa sufficit ad effectum manutentionis.*

DECISIO LVI.

FVit resolutum Petro informanti dandum esse mandatum de manutenendo, quia cõstat de eius pos-
1 sessione instrumentali, quæ alio non possidente est manutenibilis. l. prædia. vbi Bart. ff. de acquir. poss. l. non idcirco. vbi Bald. C. de fid. instrum. Rot. dec. 202. num. 4. par. 1. diuers. & dec. 92. nu. 1. p. 1. recen. & in Lunen. Sarzanen. Beneficij. 13. Iunij. 1625. coram me.

Non obstat prætensa possessio Francisci, quia fuit posterior, cum Petrus adeptus fuerit possessionem die 30. Iunij. 1622. Franciscus autẽ die 24. Maij. 1624. vnde possessio
2 Petri, vti antiquior est manutenenda, non autem possessio Francisci recẽtior, quæ ideò præsumitur iniusta. cap. licet causam. vbi Bart. de probat. Bart. in l. si duo. sub nu. 4. ff. vti possid. & Rot. in d. Lunen. Sarzanen. coram me.

3 Non obstat, quòd possessio Francisci videtur iusta ex quo fuit capta in vim mandati de immittẽdo A. C. quia cùm A. C. iniustè processerit, non priuauit Petrum sua possessione. Bart. in l. 1. §. huiusmodi. num. 1. ff. vti possid. Ang. in l. clam possidere. §. qui ad nundinas. nu. 2. ff. de acquir. poss. Abb. in c. cum causa. in 4. notab. de offic. deleg. Caputaq. dec. 486. p. 8. Rot. dec. 802. nu. 7. p. 1. diuers. Greg. XV. dec. 69. nu. 3. & in Romana Domus de Blanchis. 10. Maij. 1619. coram bo. me. Buratto. vbi quòd pas-
4 sim Rota aduersus huiusmodi factũ Iudicis nulliter, & iniustè procedentis dat manutentionem, & fuit dictũ in Maioricen. Beneficij. 24. Nouembris. 1610. coram bo. me. Patriarcha Manzanedo.

Quod

Quod autem A. C. non ritè processerit videtur clarum, quia gratia Apostolica Francisci, fuit cum clausula, dũmodo non sit alteri ius quæ-
5 situm, quæ etiam non expressa semper subintelligitur. c.cum M. Ferrariensis.verbo,mandamus,& ibi Abb. nu.5.& Felin.nu.6.de constit.& reddit gratiam conditionalem. Sarnen. in reg. de iur.quæsit.q.1.nu.41. Rebuff.in form.nou.prouis.verbo,dummodo. nu.5. Mandos. in reg. de iur. quæsit.q.2.num.8. Petro autem erat
6 ius quæsitum ex anteriori possessione Nuntij Hispaniarum,cùm possessione inde sequuta, quæ ei suffragatur, cum ex confessione Francisci,& ex testium depositionibus, desuper examinatorum benè fuerit iustificata vacatio in mense reseruato, & quòd beneficium hoc, prout fuit narratum, non excedit valorem 24. ducatorum iuxta notorias Nuntij facultates. Garz. de benef.p.5.c.2. nu.82. Gonz. ad reg.8. §.2.proœm. num.56.

7 Non obstat, quòd Petrus amiserit possessionem, dum præstitit patientiam, quòd illam acciperet Franciscus,quia cum illud fecerit ob reuerentiam literarum Apostolicarum, & metu censurarum, prout ipse expressè declarauit, & fuit protestatus, non amisit ciuilem possessionem, sed
8 eam animo retinuit, quæ sufficit ad effectum manutentionis. Ioan. Fab. in §.retinendæ.num.21.instit. de interd.Menoch.de retin.rem.3.nu.22. Rota dec.19.nu.12.p.2.diuers. & in puncto dec.319.nu.1.in fin.p.2.rec. Et ita &c.

ILLVSTRISS. CARDINALI SACRATO.

Gerũden.Beneficij.2.Decemb.1605.

SVMMARIVM.

1 *Ius quæsitum quando censeatur præseruatum in gratia Apostolica.*
2 *Ius quale acquiratur ex acceptatione, seu oppositione.*
3 *Ius quando alteri præseruatum censeatur.*
4 *In beneficialibus nemo acquirit ius ex facto proprio.*
5 *Vocatus à fundatore assimilatur præsentato.*
6 *Patronus non potest contrauenire dispositioni fundatoris.*
7 *Clausula, dummodo non sit alteri ius quæsitum, debet intelligi de præiudicio non expresso.*
8 *Comparens re integra auditur.*

DECISIO LVII.

FVit tentum per oppositionem factam per Franciscum ad beneficium, de quo agitur, cum verificatione coram Ordinario, quòd ipse sit proximior de genere fundatoris, & actu sacerdos, super quo fuit etiam per illum contestata lis cum Henrico, fuisse ius tale quesitũ Fran-
1 cisco, quòd censeatur præseruatum in gratia Apostolica per dictũ Henricum ex post obtenta. Mouit Dominos illud, quòd iam fuit decisum in causa Oxonen. Capellæ. coram D. Petrutio, de quo testatur Sarnen. super reg. de iur.ques.non toll. q.1. vers.& quod dictum est de acceptatione. & latè prosequitur Mandos. cons. 5. per totum. quod eo magis visum est habere locum hoc casu, quo referat iam deducta in iudiciũ, & probatæ qualitates Francisci ad dec. Put.253.nu.4.lib.3. & faciunt notata per Sarnen.d.q.1.vers.tertius modus.circa finem. Bellam.cons.34. nu.21.vers.ad septimum dubium.

2 Non obstat, quòd ex sola acceptatione,siue oppositione non acquiratur ius considerabile ad istum effectum. Rot.dec.16.alias 17.de præb. in nouis. Bellam.dec.167.Cassador. dec.18.eod.tit. de præb. Mohedan. dec.1.& 34.eod.tit.

Primo, quia illæ decisiones fundantur in modico præiudicio acceptantis

tantis vigore expectatiuæ Apostolicæ, siue se opponentis ad beneficium patrimoniale, quia illis talibus poterit stante multitudine beneficiorũ vacantium per alias vacationes prouideri, vt considerat.d.dec.17.vers. verum est quod postea. & Cassad. d.dec.18.num.2.Sarnen.d.q.1.vers. illud tamen.quæ ratio non militat in opponente se ad vnicum beneficium vigore fundationis, quia si illud non assequitur, non habet vnde se releuet, cum non sit certus, se super futurum alteri vacationi eiusdem beneficij.

3 Secundo, non obstant dictæ decisiones, quia res est iam deducta in iudicium, factæ multæ expensæ, etiã probatæ qualitates Francisci, vnde etiamsi essemus in terminis acceptationum, & oppositionum ad beneficia patrimonialia, adhuc censeretur præseruatum ius Francisci. Put.dec. 253.num.4.lib.3.Sarnen.d.q.1.vers. terti us modus. in fine. & facit cons. Bellam. 34.nu.21. & 24.col.3.vers. quod tamen modifico.

Non obstat, quòd Franciscus non sit præsentatus à patrono, & ex sola
4 oppositione non possit ius prætendere, quia in beneficialibus nemo acquirit ius ex facto proprio. Cassad. d.dec.18.nu.3. quia Franciscus non prætendit ius principaliter ex sua oppositione, sed ex fundatione, quę
5 illum tamquam proximiorem specialiter vocat, & sic assimilatur præsentato, siue electo. Put. d. decis. 253.nu.4. & cum patronus non pos-
6 sit contrauenire dispositioni fundatoris. Bald. cons.38.nu.2.lib.4. ista spes certa regulanda est, ac si effectus secutus esset.l.ita vulneratus. cũ ibi not.ff.ad l.Aquiliam. Mandos.d. cons.51.nu.12.

Nec decisiones in contrarium allegatæ fundantur in non iure, sed in modico præiudicio, ac etiam in stylo Curiæ, vt patet ex illarum lectura. & Sarnen.d.q.1.vers.illud tamẽ. & ideo non debent trahi extra suos casus, vt dicit Bellamer. d.cons.34. vers.ad septimum dubium. ibi, nisi consuetudo Curiæ aliud induxisset.

Non obstat, quòd fundatio, & lis fuerit narrata in gratia Henrici, vn-
7 de clausula, dummodo non sit alteri, &c. debeat intelligi de alio præiudicio, quàm expresso. Crescent. dec.7. de iurepat. quia non fuit expressè narratum Papæ, quòd quis tamquam proximior iam se opposuisset, & probasset suas qualitates, & ideò cum Papa non intellexerit hoc præcipuum ius Francisci, non est dicendum Papam sub inuolucro verborum illud voluisse auferre, oportet enim, quòd Papa expressè intelligat præiudicium. Bellam. d. cons.34.nu.21.col.2.circa medium. Sarnen.d.q.1.vers.quæ omnia.

Non etiam facit, quòd fuerint apposita edicta, & Franciscus intra terminum non comparuerit, vnde potuerit Ordinarius lapso termino procedere ad institutionem Henrici pręsentati à patrono per doctrinam Rebuff. de nominat. q.17. dub.10. nu. 14. quia Domini inclinabant prædicta omnia fuisse nulla rationibus hic deductis per informantes pro
8 Francisco, & consequenter non potuisse nocere Francisco tamquam venienti re integra. l.4. §. condemnatum.ff.de re iud. reg. non præstat impedimentum. de reg. iur. in 6. & facit alleg. decis. in causa Calaguritana dimidij beneficij. 22. Aprilis. 1602. coram R.P.D. Ortembergo.

ILLVSTRISS. D. CARD. MILLINO.

Salamantina Portionis. 25. Iunij. 1599.

SVMMARIVM.

1 *Collatio quando spectet ad Capitulum sede Eeiscopali vacante.*

2 *Ius conferendi non diuiditur per concordiam, sed exercitium.*

Et

3 *Et cessante concordia cessat diuisio d. exercitij.*
4 *Capitulum mortuo Episcopo confert iure proprio.*
5 *Et tunc non consumitur turnus.*

DECISIO LVIII.

FVit resolutum Capitulum potuisse conferre istam portionem sede Episcopali vacante, etiã quod non sit in turno. Fundamentum resolutionis fuit, quia de iure communi collatio est simultanea Episcopi, & Capituli. Cassador. decis. 22. de
1 præb. & stante hac simultanea, collatio sede Episcopali vacante spectat ad Capitulum c. 1. ne sed. vac. in 6. & consequenter non intrat regula secunda reseruatoria, quia non capit beneficia spectantia ad collationem Capituli.

Nec placuit Dominis, quòd vigore concordiæ prouisio spectet iure proprio ad liberam collationem illius, qui est in turno, vt in terminis huius concordiæ fuit resolutum coram bo. mem. Episcopo Oriolen. in causa Salamant. alternatiuæ. 27. Nouemb. 1581. & ideo sit locus regulæ,
2 quia per hanc concordiam non diuiditur proprietas iuris conferendi, sed remanente communione in proprietate, diuiditur tantùm exercitium, vt fuit resolutum in causa Romana Beneficiatus S. Petri. 29. April. 1595. coram R.P.D. meo Gipsio. propter quam diuisionem exercitij ius conferendi spectat ad illum, qui est in turno, & in his terminis loquuntur Io. And. Anchar. Gemin. & alij, qui allegantur, & ideò etiam est locus alternatiuæ ad fauorem Episcopi, quia prouisio in suo turno propter diuisionem exercitij spectat ad eius liberam collationem, & sic non intrat exceptio regulæ, & non cum alijs, vt fuit resolutum in dicta causa Salamantina alternatiuæ, sed sede Episcopali vacante hoc fundamentũ cessat, quia concordia in hoc casu non habet locum, & cessante con-
3 cordia cessat diuisio exercitij, & remanet collatio communis, & existẽte collatione communi collatio sede Episcopali vacante est libera Capituli. d. c. 1. ne sed. vac. in 6. & consequenter cessat regula, quæ vt dictũ est, non habet locum in collationibus spectantibus ad Capitulum. & in hoc placuit Dominis decis. Putei 185. lib. 3. quæ licèt in impressis sit inemendata, & imperfecta, tamen in originalibus, quæ sunt penes vnum ex Dominis est clara, quòd collationes sede Episcopali vacante per c. 7. istius concordiæ non imputantur in turno Episcopi, vel Capituli, & Ca-
4 pitulum mortuo Episcopo confert iure proprio. per tex. in d. c. 1. & sic propter collationem simultaneam, in quo casu solum tribuitur in d. c. 1. facultas Capitulo conferendi, & in margine illius decisionis idem Put. adnotauit, quod proposito postea iterum eodem dubio, fuit resolutum 3. Decemb. 1548. & hanc etiam dicebant Domini fuisse mentem Episcopi, & Capituli, vt diuideretur solum exercitium sede Episcopali plena, quia concordia fuit facta pro euitandis discordijs, & dissensionibus inter eos, quæ possunt solum oriri viuente Episcopo propter simultaneam collationem, & non sede Episcopali vacante.

Non obstat, quòd Episcopus, & Capitulum in d. c. 7. vtantur verbo, deuoluatur, ex quo infertur, quòd sic Capitulum sede Episcopali vacante confert propter deuolutioné, & non propter communionem, quia ista non est propriè deuolutio, cum
5 turnus non consumatur, neque alteretur, & Capitulum conferat iure proprio ex dispositione iuris communis, vt dictum est, sed perinde est, ac si dixissent, quòd collatio spectet ad Capitulum.

R.P.D.

R. P. D. BVRATTO

Bergomen. Capellaniæ.
23. Martij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Beneficium non vacat per obitum præsentati.*
2 *Nemo potest seipsum præsentare.*
3 *Compatronus quando possit consentire præsentationi de se factæ.*
4 *Actus præsumitur factus eo modo, quo facienti vtilius est.*
5 Et *prout sibi de iure permittebatur.*
6 *Compatronus præsumitur in suam nominationem conspirasse per viam accessionis.*
7 *Interpratatio ea fit, quæ stat pro actus validitate.*
8 *Clausula, omni meliori modo, quid operetur, & num. 12.*
9 *Data paritate præfertur is, qui est de familia fundatoris.*
10 Et *magis qualificatus, & senior.*
11 *Interpratatio sumitur pro validitate sententiæ.*
13 *Clausula, dummodo non sit alij ius quæsitum præseruat ius ex præsentatione, ex qua quis necessariò sit instituendus.*

DECISIO LIX.

Solo Ioanne Antonio informante 7. mensis præteriti fuerat resolutum sententiam rotalem ad eius fauorem latam esse confirmandam, vnde hodie reproposito dubio ad instantiam Pauli, Domini steterunt in decisis, non obstantibus, quæ contra decisionem adducebantur.

Nam prima obiectio erat quòd sententia canonizauerit gratiam Io. Antonij subrogationis in possessionem beneficij vti vacantis per obitū Ludouici, ex cuius tamen persona vacare non poterat, cum ipse solam
1 præsentationem, non autem institutionem, nec possessionem habuisset, Card. Seraph. decis. 1446. num. 1. & 2. Quæ cessare visa fuit ex lectura sententiæ, in qua narratur sola præsentatio dicti Ludouici, non autem vacatio per obitum illius, sed q. Angelici extra Rom. Cur. de mense Februarij 1612. defuncti.

Secunda verò deducebatur ex eo quod sententia declaret Ioannem Antonium esse instituen. eumque instituat vti subrogatum in locum dicti Ludouici, quem tamen dicebatur nullum ius habuisse, ex quo
2 se ipsum præsentare non potuit, cap. per nostras, & ibi not. omnes de iurepatr. quod habet etiam locum vbi quis se cum alijs compatronis eligit, seu præsentat, prout hic, c. cum in iure, vbi omnes, de elect. Lamber. de iurepatr. art. 6. 8. quæst. princ. 1. par. lib. 2.

3 Sed hæc quoque obiectio tolli visa fuit, quia ad electionem, seu præsentationem Ludouici non fuit processum per viam scrutinij secreti, quo casu cum electus ignoret, an alij in eum consenserint, ille non potest in seipsum consentire, quia sic oriretur à seipso, & vti ambitiosus repelleretur, sed fuit facta palam, & per vota aperta, vnde cum ipse tunc non potuerit se eligere, quin prius sciret se ab alijs electum, dici non potuit à se ipso oriri, sed ab alijs vocatus, & cōsentiendo præsentationi de se factæ auxit numerum tanquam vnus de habentibus ius præsentandi, ita communiter declarant Doct. in dict. cap. cum in iure, vbi Butr. num. 36. vers. nec obstat, & vers. & ex prædictis, Abb. num. 5. vers. & dic quod vera ratio, Card. col. 6. post princ. versic. quartam lecturam, & vers. illa enim glos. Imol. num. 5. vers. vnde Hostien. & num. 6. vers. item possunt, qui de communi, Butr. & Ancar. post Host. in d. c. per nostras, num. 3. vers. quod intelligit, & ibi Butr. num. 8. vers. hoc verum dicit, Abb. num. 5. Card. post princ. vers. pro hoc inducit, idem Abb. cons. 25. num. 3. par. 2. Rocch.

de iurepat.in verb. honorificum, nu.
20. vers. limita nunc, latè Lambert.
eod.tract.8.art.8.quæst.princ.1.par.
lib.2. & secuta est Rota in hac causa
sub die 26. Iunij 1615. & 27. Maij
1616.coram R.P.D. meo Vbaldo.

Licèt autem ex tenore dictæ nominationis, & præsentationis palam
factæ, clarè non appareat an Ludouicus seipsum vnà cum alijs principaliter elegerit, An'vero potius accesserit consentiendo dictæ nominationi de se factæ, iuxta formam traditam per Doct. præcit. tamen præsumi debet fecisse illum actum eo
modo, quo sibi vtilius erat, Bart. in
5 l.gerit.num.21. ff.de acq. hæred. &
prout sibi de iure permittebatur,
glos.in l.2.in vers.probaretur. C.de
pet.hæred.Bal.in l.1. col.2. ff.solut.
matr. & vt pœnam non subiret, Tiraq.de retract.lig.§.30.glos.1.num.
34. & ne incideret in vitium ambitionis, vt in terminis considerauit
Rota coram fel. record. Clem.VIII.
decis. 185. num.4. par.2. diuers. &
proinde censendũ est ipsum in suam
6 nominationem, & præsentationem
conspirasse non principaliter, sed per
viam accessionis, & assensus, prout
poterat in ipsomet actu nominationis,DD. in d.cap. cum in iure, de
elect.Lamber.d.quæst.8.princ.ar.7.
7 quæ interpretatio in dubio sumenda est, cum tendat ad validandum,
non ad destruendum actum, vulg.l.
quoties. ff.de reb. dubijs cum simil.
& quia vel maximè suadetur ex clausula, ac omni meliori modo, immediatè post nominationem adiectam,
8 quæ facit valere actum eo modo
quo potest, Felyn.in cap.cum super,
num.11.de off.deleg. Dec.cons.11.
num.20. vers. & apparet.

Vltra quòd subducta etiam ipsius
voce cum haberet medietatem patronorum existentium in quasi possessione, veniebat nihilominus præferendus tamquam de familia fundatoris, glos. in cap. neminem 70.
9 distinct. & ibi Præpos. & Archidiac.
Rocch d.tract.verb.honorificum 18.
quæst. num. 46. vers. prima opinio,
Lambert. eod. tract. 4. art.5. quæst.
princ.3.par.2.lib.num.3. in fin.vers.
successiuè,Ferrett.cons.131. num.4.
Rot.in Foroliuien.S.Mercurialis 10
Iunij 1577. coram Bubalo, & vti
magis qualificatus, quia ætate senior, Bald.cons. 167. in fin. lib.4.
Rocch.vbi supra,quæst.15,num.41.
10 Lambert. d. quæst.5. princ. art.13.
num.1. & seqq. & pluribus comprobat,Rolan.cons. 47.nu.70. & seqq.
lib.1. & quia actu Sacerdos, Rota
in d.Foroliuien. S.Mercurialis, corã
Bubalo, & in hac causa sub dicta
die 27.Maij 1616.

Nec obstat prouisio Apostolica
à Paulo impetrata,cum derogatione
medietatis patronorum existentium
in quasi possessione, quia, vt iam
decisum fuit sub dicta die 26. Iunij
1615. illa non erat iustificata, nec
poterat iustificari præsertim in eo,
quod haberet medietatem,cum tantum à quinque, ex vndecim præsentatus fuerit.

Præterea considerabant Domini,
quod licèt sententia declaret gratiã
subrogationis in locum Ludouici
esse canonicam,& Ioannem Antoniũ
fore,& esse instituendum,tamen non
dicit esse instituendum vti subrogatum in locum Ludouici;& ideo cum
non sit ita restricta, & Ioannes Antonius fuerit etiam subrogatus in
locum Angelici, de cuius iure dubitari non potest, cum etiam Paulus
veniat ex vacatione per obitum ipsius, Seraph.decis.750.num.1.& fuit
dictum in Pacen. Canonicatus 11.
Decemb.1613. coram R.P.D. Pirouano, & in Virdunen. Abbatiæ 20.
Febr.1615.coram me, institutio debet censeri quoque facta in vim dictæ subrogationis in locum Angeli-
11 ci; pro validitate namque sententiæ
capitur semper interpratatio, Crau.
cons.52. num.2. vers. similiter videmus,cum alijs in Paduana Iurispatr.
4.Maij 1616.coram Reuerendiss.D.
meo

meo Damasceno, præsertim cum adsit in sententia clausula, & omni alio meliori modo, &c. quæ facit valere actum etiam vltra expressa,
12 Caputaq. decis. 124. par. 1. Achill. decis. 1. de verb. signif. cum alijs decis. rel. per Moder. claus. 88. par. 1.

Nec aduersatur clausula dummodo in literis subrogationis, iuxta stylum apposita, quæ solet præseruare ius quæsitum, etiam ex sola præsentatione, Rot. decis. 17. de præbend. in nou. Felyn. in cap. in nostra, num. 25. in 28. coroll. de rescr. Cresc. decis. 7. num. 3. de iurepatr.
13 Quia hoc intelligitur quando præsentatio est talis, vt ex ea quis veniat necessario instituendus, Paul. de Cittadin. de iurepat. 6. par. in princ. num. 11. Mohed. decis. 1. de præben. fuit dictum in Mediolanen. Capellaniæ 27. Martij 1602. coram Corduba, qualis non erat præsentatio Pauli, qui non habebat maiorem partẽ patronorum, & cui nec ex dicta prouisione, cum derogatione medietatis erat ius quæsitum ex prædictis.

Et quibus DD. permanserunt in decisis vtraque parte informante.

R. P. D. VBALDO

Brixien. Parochialis. Veneris 20. Martij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Professus in religione approbata est incapax beneficij.*
2 *Excipiens in exceptione est actor, eãque probare tenetur.*
3 *Quilibet tenetur iustificare suam gratiam.*
4 *Clericatus quasi possessio pacifica probat clericatum.*
5 *Apostasia requirit validam professionem, & temerarium recessum.*
6 *Montalis, quæ diu mansit in secundo monasterio, præsumitur licitè recessisse à primo.*
7 *Filius ex longa quasi possessione præsumitur liberatus à patria potestate.*
8 *Ex ingressu non infertur ad professionem.*
9 *Professio expressa fit per emissionem trium votorum.*
10 *Testes de auditu nihil probant.*
11 *Confessio diuidi non potest.*
12 *Nullitas professionis non habet contra se iuris præsumptionem.*
13 *Professio non præsumitur valida, sed positiue probari debet.*
14 *Professio tacita ex quo inducatur.*
15 *Et cessat ex protestationibus, & dissensu profitentis.*
16 *Professionis tacitæ præsumptio elidi- tur ex metu reuerentiali.*
17 *Præsumptio tollitur per aliam validiorem.*
18 *Professio non inducitur, si ordines suscipiens protestetur, se nolle obligari religioni.*
19 *Iusta causa excusat ab apostasia.*

DECISIO LX.

Obijciebatur Virginio immisso in possessionem beneficij, de quo agitur vigore mandati Rotalis, quod ipse fuisset professus in Sacra Religione S. Francisci Minorum de Obseruantia, & ex ea egressus, & sic crimini Apostasiæ esset obnoxius, & proinde incapax beneficij, prout etiã
1 ad instantiam Fisci fuit per sententiã à Vicario Brixien. pronunciatum. Vnde dato dubio an constaret de prætensa Apostasia, eoque proposito die 20. Decembris præteriti non fuit capta resolutio, sed hodie Domini dixerunt, de Apostasia non cõstare, & præmittebant, quòd istud dubium fuit disputatum non solum, quia fuit per Nicolaum obiecta Virginio Apostasia per viam exceptionis, in Iudicio Rotali, vt dictum est, sed etiam ad effectum iustificationis litterarum Apostolicarum, cum ipse Nicolaus prius prouisus de hoc beneficio ab Ordinario, postea illud impetrauerit etiam à Sede Apostolica

lica ex hoc capite Apostasiæ, & incapacitatis Virginij, & ideo illius probatio incumbit Nicolao, non solum quia excipiens in exceptione
2 actor est l.2.ff.de except.& illam tenetur probare plene, & concludenter, sicuti actor intentionem suam probat l.actor C.de probat.l.qui accusare C. de eden. sed etiam quia quilibet tenetur iustificare suam gra-
3 tiam Caputaq.decis.240.par. 2.Put. decis.245.num.1.lib.1.cum alijs per Gonzal.ad reg.8. in annot.contra nullit.num.230.& seq. & tanto magis cum tractetur de crimine, & materia sit obiectiua l.vlt.C.de probat. Bisignet.decis.2.eod.tit. Rot.dec.8. & 9.de except.in nouis,& decis.189. num.1.par.1.diuers. In proposito au
4 tem adhuc eo magis cum Virginius fuerit in longa & pacifica quasi possessione clerici secularis ab an.1601 vsque ad annum 1618. eaque satis colorata ex sententia Pronuncij Venetiarum lata de dicto anno 1601. super nullitate suæ professionis, & obseruata tàm per Superiores Religionis supradictæ, qui ei licentiam & benedictionem dederunt, quàm per Ordinarium Brixien. seu eius Vicarium, qui ei tamquam clerico seculari licentiam celebrandi Missam & confessiones audiendi, necnon literas dimissoriales concessit, vt in summ.alias dato à Virginio num.4. 5.& 6.ex qua possessione dicitur Virginius habere intentionem fundatã
5 super secularitate, ideoque transfertur onus probandi professionem validam,& temerarium recessum in aduersarium, qui dat de Apostasia, ad quam illa duo requiruntur Abb. in c.duæ nu.2.vers. ad primum dico de Apostas.Nauar.cons.1.n.8.eo.tit. & bene faciunt not.per Socc.cons.270 n.3.vers. sed si recte lib.2. vbi quod
6 monialis, quæ aliqñ fuerat in primo monasterio,& postea diu mãsit in secũdo,præsumitur licitè recessisse à primo,& faciũt etiã tradita per Feder. de Sen.cons.37.in fin. vers.maxime,
7 quem sequitur Fel. in c.sicut sub nu. 29.vers.simile est etiam de sent.& re iud.& de filio familias,qui ex longæua quasi possessione præsumitur liberatus à patria potestate,tradit Gabr. in tit.de præsump.concl.1.num.31.

Talis autem probatio non videbatur adduci cõtra Virginium, & quidem ingressus in Religionem non controuertebatur, sed hic non sufficit ad professionem Abb. in cap. nuper num.4.de testib.vbi quod ex ingressu non infertur ad professionem,
8 & notant Bald.Salic.Castr.Corn. & alij in l.si quis hæredem C.de instit. & substit.Dec.cons.329.incip. conclusio, num.4. cum alijs per Tiraq. de retract.lignag. §.1. glos.8.nu.33.

9 Quo verò ad professionem, illa aut est expressa, aut tacita, de expressa, quæ fit per emissionem trium votorum cap.ad monasterium in fin. de stat.monach. Rot.dec.216.nu.3. par.2.diuers.& in Toletana professionis 18. Aprilis 1614. coram me, quæ est decis.579.num.1.par.1.in recent. non docetur nec per scripturas, nec per alias legitimas probationes, & saltem non docetur de professione valida, & legitima Rota dec.1121.p.3.diuers.prout est necesse ad effectũ Apostasiæ, vt supra dixi.

Non obstant testes examinati coram Nuncio, quia partim testantur de auditu ab alijs, qui nihil probant
10 cap. licet ex quadam de testib. partim deponunt de professione minus legitima, de nocte emissa, & non deponunt, quòd sit facta in manibus superioris habentis facultatem incorporandi monachum in Monasterio,Innoc.in cap.porrectum vbi Abb. num.10.de regul.Nauar.cons.89.circa prin.vers.primum vt fiat &c. eod. tit. fuit dictum in Bononien. professionis 24 Aprilis 1617.coram me, partim dicunt, *che il Dusini fu vestito da frate*, vt in Summ. Nicolai nu. 12.quod non arguit professionem vt supra,& tanto minus expressam.

Non obstant confessiones Virgi-

nij

nij tam iudiciales, quàm extraiudiciales, necnon mandatum procuræ ad petendam annullationem profeſſionis,& ſententia Nuntij, quia omnia iſta verificantur in profeſſione nulla, & pars, quæ nititur prædictis debet ea acceptare cum dictá qualitate nullitatis, cum regulariter confeſſio diuidi non poſſit ad not. in l. Aurelius §. item quæſiuit, vbi Bart.
11 ff. de lib.leg. Seraph.deciſ. 197. n.2. Rota in cauſa Meliten. Prioratus 22. Maij 1615. coram R.P.D. Manzanedo, & in terminis noſtris, Rota dec. 272. num.2. par.2. diuerſ. præſertim
12 quia hæc qualitas nullitatis profeſſionis non habet contra ſe iuris præſumptionem, Bart. in d.§. item quæſiuit, Abb. in c. bonæ 2. num.29. de poſtul. præl. Seraph. deciſ. 644. nu.2. cum profeſſio non præſumatur de iure valida, ſed poſitiuè probari de-
13 beat cum ſolemnitatibus, & qualitatibus a iure requiſitis ex ſupra deductis.
14 Quo vero ad tacitam, illa non inducitur ex habitus aſſumptione, vel geſtatione, cum habitus monachum non faciat, cap. porrectum de regul. gloſ. in cap. vidua eod. tit. Nauarr. conſ. 16. num. 1. eod. tit. Nec obſtat, quod cum eodem habitu permanſerit in Religione per nonnullos annos quia talis præſumpta, ſeu tacita
15 profeſſio ceſſat ſtantibus proteſtationibus, & diſſenſu profitētis, Abb. in cap. tuarum poſt gloſ. ibidem, & alij Doct. de priuileg. Bald. conſ. 206 lib. 4. cum alijs per Rotam in Meten. profeſſionis 18. Aprilis 1614. coram me, quæ eſt deciſ. 579. num. 3. par. 1. in recent. confirmata 25. Maij 1615. vbi alia cumulantur, & deciſ. 705. num. 3. par. 2. in recent.

De reclamationibus autem, & proteſtationibus Virginij apparet ex teſtibus, & alijs datis in Summ. ipſius in reſponſione facti; Teſtes enim deponunt ipſum metu reuerentiali Patris ſuſcepiſſe habitum, & ex ipſius literis ad Patrem ſcriptis ante prętenſam profeſſionē apparet, quòd potius volebat fieri miles, quā profiteri, & de his literis deponunt etiam teſtes, & alij addunt, videlicet nonus, & vndecimus, ſe audiuiſſe ab eius Patre, quòd ſi Virginius exiuiſſet è Religione, illum priuaſſet omnibus bonis ſuis, & alij deponunt de publica voce, & fama, vt dicto Sūm. num. 5.

16 Ex quibus videtur ſatis probatus ſaltem metus reuerentialis, qui licet non ſufficiat ad infirmandam expreſſam profeſſionem, ſufficit tamen ad elidendam præſumptionem tacitæ profeſſionis reſultantis ex geſtatione habitus in Religione, Abb. in cap. per ſatum num. 14. poſt Innoc. ibidē, de his quæ vi metusve cauſa fiunt, & firmauit Rota in d. deciſ. 579. nu. 5. Et regulare eſt, quòd vna præſum-
17 ptio tollitur per aliam validiorem, cap. 1. eod. tit. quod habet locum in omni diſpoſitione tacita, quæ naſcitur ex pręſumptione legis, vt expreſsè tradunt in d. cap. 1. Innoc. num. 3. Io. And. num. 9. Hoſt. nu. 12. & ſeq. Butr. num. 25. Imol. num. 16. qui latè inſiſtit. Et eodem modo reſpondetur
18 ad aliam præſumptionem, quæ deſumitur ex Sacrorum Ordinum ſuſceptione in Monaſterio, ſtante quòd tunc temporis proteſtatus eſt ſe nolle per id obligari Religioni, vt ex articulis & teſtibus datis in d. Summ. num. 6. & alioquin hæc præſumptio non plus operatur, quàm ipſa habitus profeſſorum geſtatio, vel proteſtatio ſuffragij, immo minus tāquam res a profeſſione ſeparata, Nauarr. conſ. 6. num. 2. de his, quæ vi metusvè cauſa, & fuit deciſum in vna Conchen. nullitatis ordinum 10. Martij 1606. coram bo. mem. Penia, & dict. deciſ. 705. num. 1. par. 2. recent. Sed ceſſare videbatur omnis difficultas, cum alterum requiſitum ad Apoſtaſiam penitus ceſſet in hoc caſu, videlicet temerarij receſſus, tum ex licentia Superiorum, tum ex ſententia Pronuntij Venetiarum declaratoria

nullitatis professionis, ex qua habuit iustissimam causam credendi, se pos-
19 se è Religione exire, quæ iusta causa eum excusauit ab Apostasia, Nauarr. cons. 1. sub nu. 14. de Apostas.

Non obstat sententia Ordinarij Brixien. contra ipsum lata, quia est suspensa per appellationem.

Nec facit declaratio Sacræ Congregationis, quia fuit præsuppositum, quod Virginius fuisset valide professus, & quod inconsulto Superiore habitum dimiserit, quæ cessant ex prædictis.

Et ita fuit decisum.

R. P. D. PIROVANO.

Florentina Capellæ 30. Maij 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. personarum priuatarum quomodo probetur secundum Concil. Trid.*

2 *Iurispat. titulus probatur ex centenaria.*

3 *Etiamsi aliqui menses deficerent dictæ centenariæ.*

4 *Media præsumuntur extremis probatis.*

5 *Enũciatiuæ antiquissimæ habent vim famæ.*

DECISIO LXI.

FVit resolutum constare de iurepatronatus Capellæ S. Antonij in Ecclesia Sancti Iacobi.

Versamur enim in iudicio, in quo prouisus ab ordinario neque cum prouiso à Papa concurrit, sed lis est inter compræsentatos à patronis qui non sunt potentes, & Conc. Tri.
1 sess. 25. cap. 9. eos non grauat duriori probatione cessante suspicione vsurpationis iurispatronatus, Dec. cons. 126. num. 3. Cassad. decis. 2. num. 5. de probat. Abb. in cap. querelam num. 9. de elect. & sæpissimè fuit firmatum in Firmana Iurispatr. 21. Maij 1591. coram Orano in Papien. Iurispatronatus 19. Februarij 1601. coram bo. me. Card. Pamphilio, in Mediolanen. Iurispatronatus, 3. Aprilis 1615. coram me.

Ideo probatio in præsenti visa fuit sufficiens, quia datur vna præsentatio de anno 1502. in personam Petri Francisci de Fracassinis, quæ probatur effectum sortita ex institutione subsequuta, ac etiam ex eo, quòd idem Franciscus de ann. 1525. tamquam Capellanus dictæ Capellæ notificat bona, & prædictis accedit prouisio Apostolica de ann. 1559 in fauorem Francisci de Raphaelis de Strata cum derogatione vocum pro medietate, dummodo pro alia medietate patronorum consensus accedat, qui fuit præstitus à Dominico Francisco de Sapitis mediante persona procuratoris ab eo specialiter constituti, ac demum idem Franciscus de anno 1559. auctoritate Apostolica prouisus, vt patefaceret iura patronatus, de quo agitur de anno 1608. in publicum instrumentũ redigi curauit eius confessionem qualiter fuit ad huiusmodi Capellã præsentatus per Dominicum Franciscum de Sapitis patronum pro medietate, quæ habuit effectum, & per aliam fuit derogatum per Papam, & ipsemet Franciscus fuit adeptus possessionem & adhuc, videlicet de anno 1608. possidet, ex quibus cum appareat, quòd a dicta præsentatione anni 1502. vsque ad ann. 1608. intercesserit tempus supra centum annos, satis remanet probata subsistentia iurispatronatus, quia per tan-
2 tum tempus ex possessione probatur titulus glos. in cap. 1. de præscript. in 6. in 1. glos. vers. nota vlterius, Dec. cons. 126. num. 3. vers. & ista opinio, Federic. de Sen. cons. 234. vers. sic ad propositum, dicens, quis enim diceret illum non esse patronum, quem ipsum, & eius antecessores constat iam sunt centum anni præsentasse Rectores in Capella, & eadem

verba

verba refert sequendo eundem Feder.Cassad. decis.2, num.5. de probat. Seraph. decis.1120. num.4. & 1141.num.1. & pro hac opinione
3 sæpe fuit resolutum, etiamsi aliqui menses deficerent in complendo numero centum annorum, vt in Florentina canonicatus 11. Decembris 1615.coram R.P.D.Buratto, nec est necessaria probatio continuati temporis in præsentando, sed sufficiunt extrema si probentur, cum media
4 præsumantur, vtique temporis iniuria,& patronorum incuria perire potuerint, Seraph.eadem decis. 1141. num.3.& 1334.num.3. Benintend. decis. 43. num. 8. Rota decis. 848. num.1.par.1.diuers. & in causa Papien.iurispatronatus de Basilica Petri die 19.Februarij 1601.coram bo. me. Card.Pamphilio.

5 Prædictis accedunt enunciatiuæ antiquissimæ, quæ habentur vim famæ,& testes de eadem publica voce, & fama deponentes, ac insignia familiæ de Sapitis tam in pariete, quàm in sepulchris, quæ omnia visa sunt Dominis sufficienter hanc probationem iustificare, quatenus aliquid deesset ad implendam probationem, Put.dec.149. lib.3. Achill. decis.7.de iurepatr.Rota decis.130. num.2. par.2.diuers.

Et ita solo Vincentio gratia informante fuit resolutum.

R. P. D. PIROVANO

Florentina Capellæ, 4. Decembris 1617.

SVMMARIVM.

1 *Clericus incedens in habitu laicali non est inhabilis ad obtinendam præsentationem.*

2 *Clerici non incedentes in habitu quibus pœnis subijciantur.*

3 *Nec super hoc Conc. Trid. aliquid innouauit.*

4 *Clericus præsentandus debet incedere in habitu, & tonsura, idque declaratur.*

5 *Constitutio Sixti V. super delatione habitus quomodo sit intelligenda.*

6 *Casus omissus relinquitur dispositioni iuris communis.*

DECISIO LXII.

FVit dubitatum an Gratia, vel Ripa esset instituendus, & cum resolutio penderet à duplici inspectione, quis scilicet ex his duobus præsentatis haberet maiorem partē vocum, & an Gratia de tempore præsentationis deberet esse in habitu clericali, hanc secundam partem Domini resoluerunt, resoluendo de reliquis particulariter videre.

1 Censuerunt enim exceptionem habitus non obstare, quia iure cautum non reperitur clericum incedentem in habitu laicali esse inhabilem ad obtinendam præsentationem, sed potius contrarium desumitur ex clement. 2. de vit. & honest.cleric.vbi clerici beneficiati suspenduntur per
2 sex menses a perceptione fructuum, non beneficiati autem, in sacris tamen constituti per id tempus redduntur inhabiles ad ecclesiastica beneficia, sed de clericis simpliciter,vt in præsenti agitur, nihil fuit sancitū, & hunc sensum habuerunt,Imol.in d.clem.2.vers. quid si clericus beneficiatus,& Card.num.7.vers. octauo quæro. Lambert.de iurepatr. 1.par. 2.lib.7. quæst. princ. art.2. num. 6. neque per Sacrum Concilium Tridentinum in hac parte videtur ali-
3 quod innouatum in sess.14.cap.6.& sess. 23. cap.6. & 17. quia in primo loquitur de clericis habentibus ordines, officia, aut beneficia, qualis non est Gratia,in 2.& 3. non agitur de habilitate ad beneficia,sed de priuilegio fori, & exercitio rerum Ecclesiæ, de quibus in præsenti non est quæstio.

Non obstat Lambert. in 1. part. lib.2.in quæst.10.princ.art.1.nu.2. vbi

4 vbi in 23. requisito tenet necessariũ esse quod clericus presentandus incedat in habitu, & tonsura, & allegat. cap. clerici, & c. penult. de vit. & honest. cleric. & cap. clerici, & cap. non licet 23. dist. cap. fin. 40. dist. cap. fin. 40. dist. clem. 2. de vit. & honest. cleric.

Quia dum non distinguit de quibus clericis loquatur procedent dicta ab eo in clericis carentibus beneficijs, & ordinibus sacris, prout distinguitur in d. clem. 2. de vit. & honest. cleric. nec contrarium disponitur in alijs iuribus allegatis in quibus agitur simpliciter de habilitate clericorum in genere.

5 Similiter non obstat constitutio Sixti Quinti contra non inceden. in habitu, quæ est 30. in Bullario, & in noua editione 92. in qua declarantur priuati ipso iure incedentes in habitu seculari non solum beneficijs, sed etiam iure in illis, vel ad illa habentes, per quæ verba dicebatur compræhensos esse etiam præsentatos, cum per præsentationem cessante æqualitate vocum acquiratur ius ad rem, Cassad. decis. 3. num. 3. de præb. Feder. de Sen. consi. 290. in princip. Lambert. de iurepat. lib. 2. par. 1. quæst. 8. art. 2. num. 10. Verall. decis. 37. par. 2.

Animaduerterunt enim Domini constitutionem habere duas partes, quarum prima declarat obtinentes beneficia qualiacumque etiam simplicia, siue ius in illis, vel ad illa habentes, & pensiones obtinentes debere assumere habitum clericalem infra quindecim dies si fuerint præsentes, secunda verò in futurum iubet, quod nonnisi actu clericis, & in habitu clericali, & tonsura quæcumque beneficia, etiã simplicia conferantur, & commendentur, aut pensiones, fructusvè, aut beneficia ecclesiastica reseruentur, alioquin tales priuatos esse ipso facto beneficijs, & omni iure in eis, vel ad ea quomodolibet competenti, & hoc stante si primam partem attendamus illa quidem determinat tempus assumendi habitum post ius quæsitum in re, vel ad rem, sed nihil decernit, quid in ipso actu seruandum sit, si vero secundam examinamus, contextus est de institutione, non autem de præsentatione, vnde casus iste præsentationis videtur omissus, qui in dispositione iuris communis

6 relinqui debet. l. commodissimè ff. de lib. leg. nec ampliandus, sed restringendus propter materiam exorbitantem à iure communi, vt per glos. in clem. 2. in verb. videatur in fine de vita, & honestate clericorũ. Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Florentina Capellæ, 12. Februarij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Habitus clericalis in præsentando an requiratur.*

2 *In pænalibus non concluditur de vno ad alium casum.*

3 *Clem. 2. de vit. & honest. cleric. quomodo intelligatur.*

4 *Contemptus ord. cleric. oritur ex non delatione tonsuræ.*

5 *Constitutio exorbitans non est extendenda.*

DECISIO LXIII.

FVit resolutum standum esse in decisis, quod scilicet præsentationi Gratiæ non obstiterit non delatio habitus, verum an ista exceptio postea obstiterit particulari disputationi fuit reseruatum.

Certum enim videbatur Dominis, quod tam de iure communi, quã vigore particularium constitutionũ cautum non reperitur, vt præsentandus in ipso actu præsentationis sit inhabilis sine habitu clericali ad obtinendam præsentationem, vt in decis. 4.

cis.4.Decembris præteriti fuit ostensum.

Neque obstant ponderata aduersus rationes, & fundamenta decisionis ad extendendam dispositionem.clem.2.de vit.& honest. cleric. compræhendere etiam præsentandos, quia, & si clericus non beneficiatus non incedens in habitu non possit obtinere beneficia, vt dicitur in d.clem.2. & similiter clericus ton suratus non incedens in habitu non possit obtinere beneficia, & gaudere priuilegio clericali, vt dicunt Anan. & Abb.in cap.fin.de cleric. coniug. tamen non inde infertur, quod in præsentato habitus sit necessarius,
1 quia aliud est præsentari, & aliud institui, in vno datur ius in re per institutionem, in altero datur tantummodo ius ad rem, Cassad. decis. 3. num.3.de præb. Feder.de Sen.cons. 290.in prin. ideo in pœnalibus prout est priuatio iuris quæsiti non be-
2 ne concluditur de vno casu ad alium extendendo pœnam.
3 Neque aliter videbatur intelligẽda clem. 2. quatenus loquitur de clericis in minoribus constitutis secularibus vestibus vel virgatis vtentibus, sed eo casu, quando non deferrent coronam clericalem, in quo non versamur, & tunc meritò succedit extensio pœnæ inhabilitatis ad alios clericos non beneficiatos, quia inde oritur contemptus ordinis clericalis, vt ponderant Zabar. in dicta
4 clem.2.§. idem in alijs num.1. Vitalin.ibidem in §.præsenti n.18. & 32. & idem clarè explicat glos. in verb. & tonsuram post principium ibidẽ.

Similiter constitutio Sixti Quinti quoad tempus, & actum præsentationis, de quo in præsenti disputatione agitur nihil determinat, ideo tamquam exorbitans non est extendenda, vt dicit glos. in d.clem. 2. in
5 verb.videatur in fine, sed strictè intelligenda secundum distinctionem in præsenti decisione firmatam.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Florentina Capellæ, 21.Maij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus post præsentationem non incedens in habitu priuandus non est.*
2 *Nec constitutio Sixti V. videtur loqui de tali præsentato.*
3 *Quæ declaratur quomodo procedat.*
4 *Præsentatus habet ius ad rem, quando omnino est instituendus.*
5 *Verba sunt intelligenda cum effectu.*
6 *Lis impedit perfectam iuris acquisitionem.*
7 *Constitutio synodalis non comprehendit delegatos à Sede Apostolica.*
8 *Sententia contra ius sustineri non potest.*

DECISIO LXIV.

DVm aliàs proponeretur, an Vincentius Gratia esset instituendus, dubitatum fuit, quis ex duobus præsentatis maiorem partem vocum haberet, & an ipse Gratia deberet esse in habitu de tempore præsentationis, & super hac vltima quæstione tantum fuit capta resolutio sub die 4. Decembris præteriti. Exinde verò cum vlterius dubitaretur, an post præsentationem de eo factam teneretur vigore constitutionis Sixti Quinti 30. in antiqua, & 92.in noua editione habitum deferre, denuò suscepta fuit disputatio super obstantia delationis habitus, & hodie examinata.

1 Censuerunt Domini exceptionẽ habitus non obstare, quia de iure cautum non reperitur, quod post præsentationem ad effectum priuationis, prout hodie agitur, teneatur præsentatus incedere in habitu, & quoad constitutionem Sixti V. illa non videtur loqui de tali præsentato
2 quia in prima parte loquitur de habenti-

bentibus ius in re, vel ad rem de tempore emanatæ constitutionis, vt infra tempus ibi statutum teneantur habitum assumere; quod manifeste conuincitur ex discretione termini præfigendi ex forma eiusdem inter præsentes, & absentes a die publicationis constitutionis in Curia, quæ conuenit tantum de eo tempore ius habentibus, ex quo non habentibus ius non potest terminus præfigi. In secunda vero parte disponit, quod nonnisi actu clericis, & habitu clericali, & tonsura incedentibus beneficia conferantur, vnde cum Gratia, neque de tempore emanatæ constitutionis ius haberet in beneficio, neque ad beneficium, nec ei fuerit facta collatio, sequitur, quod vigore huius constitutionis iure suo priuandus non sit.

3 Non obstat, quod eadem constitutio in prima parte vtatur verbis nunc, & pro tempore obtinentibus, & in alia parte, nunc, & in posterum perpetuis futuris tẽporibus, ex quibus, tam succedentes ius habentes in re, vel ad rem, quàm præsentes compræhensi videntur.

Ad prædicta enim primò fuit responsum, quòd verba in prima parte compræhendunt omnes tam præsentes, quàm futuros, secundum tamen modum discretiuè positum, vt scilicèt debeant, qui præsentes sunt in Vrbe intra quindecim dies, &c. in futurum autem non nisi actu clericis beneficia conferantur, atque ita singula singulis referendo omnes erunt quidem compræhensi, sed sub diuersa determinatione, quod incompatibile non est, cætera autem verba ad alios, quam de tempore emanatæ constitutionis existentes referri non possunt cum sint qualificata ab eadem terminorum præfixione, quæ conuenit tantummodo præsentibus de tempore Constitutionis emanatæ, vt iam dictum fuit.

4 Secundò fuit dictum, quod etsi ex præsentatione acquiratur ius ad rem cap. dilectus vbi glos. in verb. plus, Innoc. & Abb. num. 3. de offic. legat. Rota decis. 8. de iurepatr. in nou. tamen illud ius non debet esse variabile, sed firmum, & radicatum, itaut trahat secum indubitatam collationem puta, si non habet compræsentatos, vel si lata fuerit canonizatoria super validitate præsentationis vt aduertit Cassad. decis. 18. num. 5. de præb. aliàs tale ius non erit considerabile, Mohed. decis. 1. de præben. Sarnen. de iur. quæs. quæst. 1. vers. secundus est modus, & hunc sensum etiam habuit Rota in causa Hipporegien. Plebaniæ 23. Iunij 1610. coram Ortembergo, nũc Episcopo Atrebaten. & de hoc iure loquitur constitutio, cuius verba sunt intelligen-
5 da cum effectu l. 1. §. hæc verba, ff. quod quisque iur. cap. relatum, vbi glos. de cler. non resid. Surd. cons. 3. nu. 25. lib. 1. tale autem ius non habet Gratia, & si præsentatus a patronis, quia adhuc non est detectum, & an a maiori parte, quia minor non dat ius nec æqualis sufficit, cum sit locus gratificationi, Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 3. quæst. 5. artic. 1. num. 1. si verò a maiori, & super hoc
6 extat lis mota per aduersarium intra quindecim dies, quæ impedit perfectam iuris acquisitionem.

Demum non obstat, quòd nos versemur in secunda parte constitutionis, ex quo Præpositus Florentinus denegauit Gratiæ institutionem, quia de eo tempore incedebat in habitu seculari, cuius sententia dicebatur fecisse transitum in iudicatum.

Quia in facto res iudicata non iu-
1 stificatur, ex quo constitutio Synodalis, cuius vigore prætenditur de-
7 sertio appellationis ob non prosecutam intra duos menses appellationem, non compræhendit delegatos a Sede Apostolica, Fulgos. cons. 167 col. 2. sub num. 1. vers. rursum, & si nominatim, Pur. decis. 122. lib. 1. sæpè per Rotam approbatus vt in Florenti-

rentina de Ricaſolis 28. April. 1606. coram Cardinali Ludouiſio, & nouiſſime in Piſtorien. beneficij 22. Aprilis 1616. coram R.P. D. Buratto, ideo cum de tempore inſtitutionis coram iudice appellationis reperiatur in habitu, adhuc verba conſtitutionis non obſtabunt.

Præterea non ex eo ſolo, quòd Gratia erat in habitu ſeculari Præpoſitus recuſauit declarare illũ eſſe inſtituendum, ſed etiam quia ob non delationem habitus remanebat iure ſuo priuatus, quæ ratio cum de iure
8 non ſubſiſtat, vt ex deciſione in hac cauſa ſatis apparet, inde ſequitur, quòd ſententia, neque ex alia ratione, quamuis valida ſuſtineri poſſit, Rota deciſ. 27. de re iud. in antiqu. quod & fuit firmatum in Taruiſina parochialis 16. Iunij 1600. coram Card. Ludouiſio.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem.
26. Aprilis 1619.

SVMMARIVM.

1 *Patronorum quantitas firmatur ex anterioribus præſentationibus.*
2 *Patroni plures præſentantes præſumuntur pro æquali portione præſentare.*
3 *Deſcendentia patronorum quomodo iuſtificetur.*
4 *Etiam quoad coram portiones.*

DECISIO LXV.

Contra informantem fuit reſolutũ, ſcilicet non probari Vincentium fuiſſe præſentatum à maiori parte patronorum, vel a medietate, itaut veniat inſtituendus ex proprio iure, vel præferendus in paritate propter qualitates narratas in literis

Nam etſi firmatum fuerit in particulari diſputatione huiuſmodi patronatum fuiſſe familiæ de Sapitis, cum tamen de fundatione illius non conſtet pro firmanda quantitate patronorum, recurrẽdum eſt ad præ-
1 ſentationes anteriores, & probare quod præſentantes vel ſint illimet, qui præſentarunt Vincentium in vacatione occurrenti, vel quòd deſcenderint ab illis, quod etiam ſufficere dictum fuit, Ang. in auth. vti liceat matri, & auiæ §. ad hæc num. 10. & Rota illum ſequuta pluries firmauit, vt in Papien. Archipresbyteratus, 28 Ianuarij 1608. coram bo. me. Card. Pamphilio, & in cauſa Vicen. beneficij 16. Iunij 1608. coram Illuſtriſſimo Ludouiſio.

In præſenti autem dantur duæ præſentationes effectuatæ nempe de anno 1502. Secunda vero de anno 1559. & hanc poſtremam Domini non receperunt ad hunc effectum; quia Dominicus Franciſci de Sapitis ſolus conſenſit reſignationi, & in mãdato ad reſignandum enunciat ſe patronum pro certa rata, & portione, & dum præſtat conſenſum aſſerit ſe patronum pro medietate, & pro omni alia portione, ex quibus enunciatiuis clarè colligebatur, quòd ille non erat ſolus patronus, & ideo anteriorem anni 1502. attenderunt, in qua interuenerunt Ioannes, & Daniel de Sapitis, & Dominicus Franciſci filius, & nepos dictorum Fratrũ ex eodem Franciſco fratre, & Bernardus pariter de Sapitis, qui omnes præſumuntur interueniſſe pro æquali portione, vt per Lambert. de iurepat.
2 2. par. 1. lib. quæſt. 1. art. 25. num. 15. & examinando probationes ſingulorum præſentantium viſum eſt.

Quoad Dominicum, qui ſimul cũ Ioanne, & Daniele Patruis præſentauit, non probari, quòd ille deceſſerit ſine deſcendentibus, vt prætendit Vincentius, vt exinde intrare poſſit ius accreſcendi pro lineis Ioannis, & Danielis, non enim dantur probationes, nec veræ, nec præſumptiuæ, quæ huiuſmodi factum iuſtificent.

3 Quo vero ad portionem Ioannis dictum fuit illam eſſe computandã

ad

ad fauorem Vincētij, asseritur enim ex Ioanne descendisse Franciscum, ex Francisco Dominicum,& Veggiā, ex Veggia Raphaelem, ex Raphaele Franciscum, Ioannem, Alexandrum, Sanctum, qui præsentarunt Vincentium eorum fratrem; descendentia Francisci sufficienter iustificatur ex catastro anni 1498. & 1535. in quo nominatur Franciscus Ioannis, & in actu continuationis bonorū de persona Ioannis Patris in ipsum Franciscum eius filium, qui proportionabilis est. l. cum miles cum glos. ff. ex quibus caus. maio. §. sui autem instit. de hæred. quæ ab intest. & cum concurrunt pro adminiculo duæ enunciatiuæ de anno 1559. ex eodem catastro per modum continuatiuum ibi, & postea dicta bona in Dominicum de Francisco di Giouanni, & de anno 1588. in actu aditionis factæ per Veggiam de hæreditate Francisci di Giouanni eius fratris iustificatur illa prima enunciatiua, cum actu proportionabili, nec dicantur propter aliud emissa, Paris. cons. 13. nu. 29. vol. 2. & probat etiam, quòd non sit supra centum annos, vt dictum fuit in Bononien. de Gozzadinis 18. Decembris 1606. coram D. Cardinali Lancellotto, & in altera Bononien. de Pretis 17. Iunij 1611. coram R.P.D. Vbaldo & coram me in Bononien. fideicommissi de Cattaneis, 9. Februarij 1615. Quod autem Dominicus, & Veggia fuerint filij Francisci, & Veggia soror, & hæres Dominici, & quod Raphael fuerit filius, & hæres dictæ Veggiæ probatur ex testamento anni 1588. eiusdem Dominici, in quo enunciat se filiū Francisci, & hæredem instituit Veggiam q. Francisci eius sororem, quæ illius hæreditatem adiuit de anno 1588. & Raphael illam Veggiæ pariter adiuit de ann. 1591. ac demū filij Raphaelis, quòd fuerunt tales, datur testamentum, in quo nominantur, filij Raphaelis, & instituuntur, vnde cum omnes prædicti actus sint de proportionabili probant eo modo, quo de alijs dictum fuit.

4 Portio Danielis ex deductis non apparet, quòd spectet ad Vincentiū, nam etsi contendatur, quòd Franciscus eiusdem Danielis nepos ex Ioāne illi successerit, dum decessit sine masculis, & cum Elisabetta tantum fœmina, & exclusa à statuto Florentino per masculum alterius gradus, statutum in primis talia disponens non datur, & vlterius datur in arbore Petrus de Castro in eodem gradu, ex quibus destruitur omnis probatio, quòd ista portio possit computari in linea Ioannis.

Non obstat, quod bona Danielis peruenerunt ad Franciscum Patrem Veggiæ, vt ex partita decimarum in Catastro, quæ datur sub num. 15. & propterea in Francisco præsumendus sit titulus hæreditarius.

Quia neque iste titulus magis, quàm alter in iure præsumitur, ex quo multi sunt, per quos dominia acquiruntur, neque partita decimarum hoc concludenter aut distinctè probat, quia non consequitur, bona particularia pro indiuiso possidentur per fratres, ergo vno decedente si eadem bona ab altero superstite possidentur, inde iure hæreditario vniuersali possidere dicendum sit quia, & titulo legati, & donationis, & venditionis possunt possideri, & vlterius partita decimarum legitur de anno 1498. in capite Danielis, & idem Daniel præsentat de anno 1502. quomodo ergo potest dari probatio successionis in viuente, sed necesse est præcedat mors, si debet dari testamentum, vt dicit D. Paulus.

Quo verò ad portionem Bernardi, iam non controuertitur, quòd ex eo descenderit Antonius, & ex eo Andreas, qui hanc portionem donauit Lauacchio, a quo fuit præsentatus Ripa aduersarius Vincentij, & quamuis dicatur, quòd Andreas habuit fratrem nomine Cambium, & ex eo nepotem Vincentium, pro quo in

In hac ipsa vacatione 19. Iulij 1609. præsentauit Ripam, & quod exinde Vincentius non habuit ratam præsentationem prædictam, dum præsentauit Vincentium Gratiam, tamen neque hoc videtur, iustificatũ, quia in præsentatione de dicta Gratia non legitur persona Vincentij q. Cambij.

Et ex prædictis patet, quod cum portiones Dominici, & Danielis non iustificentur accreuisse lineæ Francisci, & portio Bernardi admittatur pertinere ad commodum Ripæ, non potest Vincentius Gratia dicere per vnam vocem, quòd habeat maiorem partem vocum, neque quod sit in paritate, vt inde vel ex proprio iure sit instituendus, vel propter qualitates narratas præferendus.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 25. Iunij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à maiori parte institui debet.*

2 *Possessio ex præambulo titulo præsumitur.*

3 *Iuspatr. transit cum vniuersitate bonorum.*

4 *Succedens exclusæ sub eadem comprehenditur exclusione.*

5 *Compatronus, & magis graduatus præferri debent.*

DECISIO LXVI.

DVm hæc causa die 26. April. 1619. proponeretur super eo, An' Gratia, vel Ripa esset instituẽdus, contra Gratiam fuit resolutum, quia non docebat se præsentatum à
1 maiori parte patronorum, quod erat de intentione sua.

Attenta enim præsentatione anni 1502. ad quam Domini tunc se restrinxerunt, intrabant ad præsentandum Io. Daniel, Dominicus, & Bernardus.

Quoad portionem Ioannis admittebatur, vt Gratiæ esset computanda, & similiter portio Bernardi admittebatur pertinere ad commodum Ripæ, in cæteris verò Danielis scilicet, & Dominici deficiebat probatio.

Hodie coadiuuata probatione, & suscepta disputatione super eisdem visum fuit recedendũ esse a decisis.

Nam vltra portionem Ioãnis iam firmatam computanda est etiam alia Danielis ad fauorem Gratiæ, quia Franciscus qui, & proauus est Gratiæ, filius autem Ioannis successit in hæreditatem Danielis patrui sui exclusa Elisabetha filia vigore statuti Florentini, quod nunc datur, de cuius tenore, & obseruantia mentionẽ fecerunt. Bald. cons. 408. nu. 1. lib. 1. Angel. cons. 356. Castrens. cons. 275. lib. 1. Lap. alleg. 101. Vnde cũ Franciscus esset in gradu successibili, &
2 bona eiusdem Danielis possidere reperiatur, & ex catastro, & alijs, quæ data fuerunt satis colligitur inde tamquam ex præambulo titulo hæreditario, magis quàm ex alijs possedisse dicendum. gloss. in l. quædam mulier. ff. de rei vend. Becc. post allos
3 cons. 6. lib. 1. & cum vniuersitate bonorum trãsijsse iuspatronatus, clem. plures. vbi Card. quæst. 6. de iurepat. Couar. variar. lib. 2. c. 18. nu. 6. Rota dec. 675. nu. 1. p. 1. in recent. Neque refert, quòd in arbore reperiatur Petrus de Castro in eodem gradu, ex cuius persona videatur obscurata omnis probatio successionis Francisci, quia tamquam descendens ab
4 Elisabetha exclusa, sub eadem exclusione compræhenditur propter existentiam Io. & Francisci. Bart. in l. liberorum. nu. 14. ff. de verb. signif. Bald. in l. maximum vitium. nu. 3. C. de lib. pret. Brun. de stat. art. 6. n. 89. & sequen.

Atque ita cumulata voce Danielis, vel Gratia docet se habere medietatem patronorum in sua præsentatione. Ripa autem deficit in pari-

m litate

litate probationis, vel concurrunt in paritate vocum, & Gratia nihilominus venit instituendus tamquam compatronus, & magis graduatus
5 vti Doctor Theologus. Lambert. de iurepat. par. 3. lib. 2. art. 7. quæst. 5. & art. 11. ead. quæst. Rocch. de Curt. eod. tract. in verb. honorificum. nu. 45. & 46. vers. prima opinio.

Et ita resolutum &c.

Et in eadem coram eodem.
5. Iulij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Fructuum perceptio probatur ex partis confessione.*
2 *Confessio superat omnes probationes.*

DECISIO LXVII.

Dum præsens causa esset expedienda super existẽtia patronatus, & pertinẽtiæ illius super quibus Vincentius fundabat iustitiam suæ præsentationis, vt inde esset instituendus, institit pro declaratione quantitatis fructuum perceptorum per Ripã aduersarium, postquã iam præcesserat probatio; vnde dubitaui ad quam summam ascenderent fructus percepti per Ripam, pro cuius dubij resolutione fuit responsum ascendere ad scuta 230.

1 Quia illa probatur per partis cõfessionem, quæ superat omnes probationes. l. cum te. C. de transact. &
2 superare instrumenta, & depositiones testium voluerunt Bald. cons. 192. vol. 2. Socc. sen. cons. 24. num. 8. vol. 3. Paris. cons. 121. vol. 1. Surd. post alios cons. 60. nu. 1.

Respondendo namq. idem Ripa positionibus datis per Vincentium, quæ tres fuerunt, ad primam, quæ continet scut. 110. respondit se remittere ad libros æconomi, quibus legitimè compulsatis constat de receptione per eundem Ripam in eadem summa scut. 110.

Ad secundam verò, & tertium, quæ continent scut. 192. respondit per verbum credit, ex quibus partitis cum veniant detrahenda scut. 4. pro decimis Studij Pisani, & scur. 68. pro officiatura Monachis S. Iacobi vbi posita est Capella, inde remanet summa scut. 230. sic vt supra liquidata.

Et ita solo Vincentio informante fuit resolutum.

Et in eadem coram eodem.
3. Decemb. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Compatronus, & magis qualificatus est præferendus.*

DECISIO LXVIII.

Facto verbo in relatione causarũ super noua audientia instante Ripa ob productionem instrumenti repudiationis factæ per Ioannem de hæreditate Danielis, super qua die 25. Iunij præteriti inter alia se fundabat pro releuantia præsentationis Vincentij dictum fuit posse nihilominus causa expediri, quia nec etiã Ripa probabat Elisabetham filiam Danielis esse illius hæredem, a qua idem Ripa prætendebat se præsentatum, atque ita adhuc Vincentium
1 esse in paritate cum Ripa, & præferendum vti compatronum, & magis qualificatum, prout eadem decisio firmabat. Et ita &c.

R. P. D. PIROVANO.

Placentina Capellaniæ. 3. Iulij. 1617.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata sine citatione nõ valet.*
2 *Conclusio in causa interdũ habet vim citationis.*
3 *Conclusio in causa dissoluitur data facultate agendi.*
4 *Et sufficit, quod d. conclusionem iudex etiam tacitè reuocet.*

DE-

DECISIO LXIX.

1 SEntentiam esse infirmandã Domini censuerunt ex capite nullitatis, deficit enim citatio ad sententiam, quæ necessaria est ad illius validitatem. clem. pastoralis de sent. & re iudic. l. de vnoquoque. ff. eod. tit. clem. sæpè cum gloss. in verb. ad id. de verb. signif.

Nec obstare visum fuit, quòd sub die 26. Octobris. 1612. emanauerit citatio, & exinde decretum super cõclusionem in causa, quæ conclusio
2 solet de stylo illarum partium habere vim citationis ad sententiam, & terminum ad eandem audiendam seruare sub eadem hora conclusionis, vt sæpè dictum fuit.

Quia super dicta conclusione nullum potest fieri fundamentum, dum hinc inde post eam iura fuerũt producta, & quamplures actus facti, ex quibus tacitè videtur reuocata conclusio ratione incõpatibilitatis contrariorum, posita enim facultate
3 agendi dissoluitur vinculum conclusionis tamquam illi contrarium, vt ponderat Rota de testib. in nouis. dec. 1. & Iudex potest hoc facere ex causa. Felin. in cap. cum dilectus. de fid. instr. Vrsill. ad Afflict. dec. 115.
4 nu. 1. & sufficit siue tacitè, siue expressè Iudex hanc suam interloquutoriam reuocet. cap. cum cessante. de appell. cap. quod iussit. de re iud. Afflict. d. dec. 115. nu. 12. & ita fuit etiã firmatum in Toletana Decimarum de Lucillas. 5. Decemb. 1603. coram Illustriss. Card. Ludouisio.

Et in eadem coram eodem 16. Martij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. iustificatur ex fundatione.*
2 *Fœminæ non sunt incapaces iurispat.*
3 *Nisi sint expressè exclusæ.*
4 *Naturales non sunt incapaces iurisp.*
5 *Legitimi etiam in gradu remotiori excludunt naturales.*
6 *Naturales autem non excluduntur à fœmina legitima.*
7 *Verba masculini generis propriè non compræhendunt fœminas.*
8 *Fœminæ compræhenduntur in stirpe, si non fuit habitus respectus ad agnationem.*
9 *Patronatus si ingressus sit vnam lineam, an eis viuentibus excludantur alij de alia linea.*

DECISIO LXIX.

VIso de validitate sentẽtiæ Prouisoris Placen. quam DD. dixerunt nullam; successiuè dubitaui an' esset iusta, & in hac parte fuit resolutum affirmatiuè, nisi obstet illegitimitas Francisci præsentati à Mariana, de qua fuit reseruatum particulariter videre.

In ea enim declaratum fuit Marianam esse veram patronã, & Franciscum ab ea præsentatum esse instituendum, non autem Laurentium esse patronum, & consequenter Alphonsum ab eo præsentatum non verificasse conditionẽ suę gratiæ dũmodo patronorũ accedat consensus.

In prima parte sententia benè iustificatur, quia ex tenore fundationis qui deducitur ex testamẽto San-
1 ctiæ de Carauajal colligitur, quòd in patronatu post mortem patris, primo loco vocati, succedere debet eiusdem Petri filius maior, & deinceps illi, qui descenderint ex suo stipite, seu ex suo tronco, quo casu fęminæ de stirpe, seu tronco Petri cõ-
2 præhensæ, & vocatæ dicuntur cum non sint incapaces Iurispatronatus. c. fin. de concess. præb. c. ex literis. de iurepat. Rocch. eod. tit. in verb. competens. quæst. 1. Cassad. dec. 1. de iurepat. Garz. post alios de benef. p. 5. cap. 9. nu. 144. neque refert, quòd huiusmodi patronatus transire debeat ad primogenitos, quia eodem modo cessante concursu masculi,
3 succedit fœmina, nisi sit expressè exclusa, vt per Molin. de primogen. lib. 3. cap. 4. nu. 4. Couar. var. resol. lib. 3. cap. 5. nu. 1. vers. rursus septimo. & vlterius obseruantia hoc ip-

sum confirmauit, quia Seuilla tertia patrona fuit admissa, & pro Mariana super primatu Gutierez sexti patroni fuit iudicatum per audientiam Vallisoletan., quod deseruit saltem in vim interpretationis omnium, qui continentur respectu successionis iurispatronatus, vnde cum non dubitetur Marianam esse legitimã, & descendere a Petro primo patrono, ista pars sẽtẽtię benè iustificata remanet.

Secunda verò quod Laurentius, qui tamquam patronus præstitit cõsensum præsentationi, & institutioni Alphonsi non sit patronus hoc etiã
4 benè probatur, quia & si naturales, qualis est iste Laurentius non sint incapaces iurispatronatus. Bald. in l. eam quam. in fin. C. de fideic. Rocch. de iurepatronatus. in verb. competens. nu. 9. & admissum fuit in causa Ianuen. Iurispatronatus. 12. Februar. 1607. coram Cardinali Lancellott. & in eadem coram R. P. D. Pamphilio 23. Ianuarij 1612.

5 In concursu tamen cum legitimis semper excluduntur, etiam quòd legitimi sint in gradu remotiori, & vocatio legatur per verba naturalia, vt in dictis decisionibus fuit distinctum, & probatum, & in Pampilonen. Capellæ coram me, 7. Nouembris 1618. & 25. Februarij 1619. neque refert, quòd illegitimus concurrat cum fœmina legitima, quia vti capax non potest excludi nisi à masculo legitimo, vt post alios tradit
6 Molin. de primog. in tit. quand. fœm. primog. propt. mascul. remot. lin. & grad. a maior. success. exclud. lib. 3. cap. 5. num. 75.

Neque obstat, quòd dispositio fundatoris sit concepta per verba masculini generis, ex quorum proprietate non compræhenduntur fœ-
7 minæ. Bar. in l. 1. ff. de verb. signific. Tiraq. post alios de retract. lignag. §. 1. gl. 9. n. 180. & seq. cum alijs alleg.
8 Quia vbi non fuit habitus respectus ad agnationem, vt clarè demonstrant verba huiusmodi fundationis tunc in stirpe, & tronco veniunt cõpræhensæ, et fœminæ. Cassad. prima de iurepatr. latè Paris. cons. 35. nu. 3. 4. 5. & 6. lib. 3. Molin. de primogen. lib. 3. cap. 4. num. 10.

9 Et stantibus prædictis necessariũ nõ est ingredi disputationẽ, quando patronatus ingressus est vnam lineã, an excludantur alij de alia linea illis superextantibus, de qua per Molin. de primogenit. lib. 3. cap. 4. num. 13. Mant. de coniect. lib. 8. tit. vlt. num. 59. quia semper erit quæstio desuper extantibus cũ qualitate legitimitatis, quæ in Laurẽtio deficit.

Demum non obstat, quòd Moriana habeat sororem natu maiorẽ, ad quam patronatus pertineat ex lege fundationis, quia vltra quod non bene iustificatur, non etiam infertur ad existentiam eiusdem patronatus in Laurentio, per cuius consensum remanere debet clausula dummodo consensus patronorum accedat.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Mediolanen. Iurispatronatus. 18. Aprilis 1616.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. pro parte hæreditarium, pro parte gentilitium esse potest.*
2 *Iuspatr. transit cum hæreditate.*
3 *Vicarius Episcopi non potest confirmare donationes iurispat.*
4 *Consensus ordinarij in donatione iurispat. quando præsumatur.*
5 *Iuspatr. gentilitium potest esse, & hæreditarium, cum ex prouidentia fundatoris proueniat.*
6 *Patronus quando dicatur non præiudicare remotioribus.*

DECISIO LXX.

IN discussione cuius qualitatis esset patronatus, de quo agitur, fuit primò firmatum patronatum esse gentilitium vsque ad ann. 1520. hodie vero propositum fuit, cuius naturæ sit ab anno 1520. vsque ad præsens, &

Domi-

1 Domini responderunt statum iurispatronatus ab anno 1520. citra pro medietate fuisse hæreditarium, non tamen præiudicasse illis de familia, si adsunt, nisi obstet præscriptio, quam intendunt particulariter examinare, quo verò ad aliam medietatem fuisse gentilitium vsque ad ann. 1589.

Fundamentum primæ partis deducebatur ex eo, quod Iacobus Cortesella filius Benedicti vsque de anno 1510. præsentando enunciat se solum, & vnicum patronum ex descendentibus fundatoris, & ab ordinario fuit admissus, & vti talis de anno 1520. eiusdem patronatus medietatem donauit Iacobo Sellanouæ pro se suis hæredibus, & successoribus, & extraneis quibuscumque, quæ donatio cum effectum habuerit in occurrentibus vacationibus ab anno 1533. vsque ad ann. 1589. in quibus donatarij semper admissi fuerunt ad præsentandum cum hæredibus donatoris, nulli dubium quin
2 tam ex voluntate, & potestate donãtis transire potuerit iuspatronatus pro illa parte cum qualitate hæreditaria, Abb. in cap. 1, de iurepat. Dec. cons. 149. num. 1. Feder. de Sen. cons. 111. col. penult. vers. item quæritur. Couar. var. resolut. lib. 2. c. 13. nu. 6. vers. duodecimo, non incongruè Seraphin. decis. 378. quàm etiam iuris dispositione cum tanto tempore qualitas gentilitia declarari, & mutari potuerit in præiudicium compatroni volentis præsentare. Cittadin. de iurepatr. par. 6. art. 3. quæst. 17. Lambert. lib. 1. par. 2. art. 11. p. 9. princ. & firmauit Rota decis. 229. num. 1. par. 1. diuers. & coram bonæ mem. Penia in Senen. iurispatronatus 9. Ianuarij 1598. in præiudicium autem non volentis agere, hoc est de quo particulariter fuit reseruatũ videre, quia vti remotioribus forte de eo tempore non pertinebat patronatus, & diligentia in non permittendo extraneos possidere patronatum non pertinebat ad eos viuente proximiore, quod idem conueniebat aiijs successoribus non notis, quibus non videbatur posse inferri præiudicium.

3 Non obstat, quòd in dicta donatione non interuenit auctoritas Episcopi, sed Vicarij, quæ non sufficit, cum approbare donationem iurispatronatus factam per laicum alteri laico respiciat gratiosam facultatem. c. illud. c. præterea de iurepatr. quæ non transit in generalitate mandati Vicarij, c. fin. de offic. vic. in 6. Ferret. cons. 344. num. 1. lib. 1. Calder. cons. 1. eod. tit. de offic. vic. & firmauit Rota in Reatina iurispatronatus 22. Aprilis 1611. coram bo. mem. Penia.

5 Quia ex decursu tanti temporis præsumitur sufficiens mandatum, vel ratificatio Ordinarij, qui aliàs nõ permisisset patronum præsentare, prout fecit in occurrentibus vacationibus. Lambert. de iurepat. par. 2. lib. 1. in 8. art. 1. quæst. princ. Mohed. decis. 22. num. 5. de præb. Rota dec. 598. num. 4. par. 1. diuers. & in hac causa fuit dictum in decis. 15. Maij 1615. & si dicatur, quòd occurrentes præsentationes fuerunt admissæ per eosdem, & Vicarios, itaut non possit intrare præsumptio consensus Episcopi ad inducendum tacitum mandatum, vel ratificationem, patet responsio, cum appareat de iuribus huius patronatus actum fuisse in Sacra Consulta ex literis, quæ dantur vsque de anno 1563. & tunc fuisse responsum admittendas præsentationes factas per nobiles illos de Sellanoua, itaut decursu temporis, & scientia Ordinarij non videatur dubitandum.

Secundæ partis resolutio in eo consistebat, quia ab anno 1520. vsq. ad annum 1589. in parte non donata continuarunt Hieronymus, & Io. Petrus filij Iacobi de Cortesella, & illis mortuis successerunt in ea parte Bernardinus, & Benedictus filij Hieronymm 3 rony-

ronymi, ac demum Cecilia filia Benedicti decessit, cui fuerat substitutus Iacobus Sellanoua per Benedictum in vniuersa eius hæreditate, & bonis, & ideo cum ex fundatione, & origine ab anno 1036. per tot secula vsque ad annum 1520. iuspatronatus trahat secum qualitatem gentilitiam, visum est ex sequentibus præsentationibus, in quibus enunciatur, quod præsentans per tempora tamquam hæres, & vnicus patronus cum descendentibus fundatoris actũ præsentationis fecerit, sufficienter nõ fuisse obscuratam originem qualitatis gentilitiæ, vt inde censendum sit simplex hæreditarium, quia certum est, quod ipsi præsentantes erant de agnatione de Cortesella, & qualitas hæreditaria non aduersatur iuri
5 gentilitio, & quin simul possint esse hæredes maiorum, & ex prouidentia fundatoris recognoscere patronatum, & sufficit ista mixtura, vt extraneus excludatur, vt declarant de emphyteusi, & feudo, quæ fraternizant secundum Cardin. in clem. plures col. fin. de iurepatr. Clar. in §. feudum quæst. 9. Surd. cons. 63. num. 11. & 12. & per affirmare, quod præsentans esset vnicus patronus ex descendentibus fundatoris, non inde videtur præiudicatũ remotioribus, qui pro-
6 ximiore remoto, ad illum proximioritatis gradum ascendere potuissent, vel non natis, qui similiter illum gradum assequi possunt, vt per Franc. in cap. 1. num. 4. vers. quod intelligit de iurepatr. Molin. de primog. lib. 1. cap. 24. num. 31. Ferrett. cons. 134. num. 12. & potest intelligi de vnico patrono de tempore præsentationis habente ius præsentandi, quod sufficeret, ne cõcludat exclusionem in tertij præiudicium cap. in præsentia de probat. l. non hoc, C. vnde legit.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem 28. Nouembris 1616.

SVMMARIVM.

1 *Agnatum se dicens probare debet.*

2 *Nepotes ex filio magis propriè vocati censentur, quàm ex fratre.*

3 *Ex parte patris, & ex linea materna idem est.*

4 *Linea vocata veniunt qui à parte effectiua procedunt.*

5 *Parentes vulgo dicuntur quoquo modo coniuncti.*

6 *Descendentes de paterna parte distinguuntur à transuersalibus.*

7 *Iuspat. esse agnatorum ex quibus probetur.*

8 *Dispositio quando ex qualitatibus altereiur.*

9 *Probans se esse de agnatione fundatoris debet concludere qualitatem.*

DECISIO LXXI.

Visso de qualitate huius iurispatronatus tam à die fundationis vsque ad annum 1520. quàm à dicto anno 1520. vsque ad annum 1589. inde procedendum erat ad disputationem super illius pertinentia, in qua DD. de Cortesella vti de agnatione contendunt se priores exclusis hæreditarijs prętensoribus, sed interim incidit quæstio super modo probandi agnationem, vel per gradus distinctos, vel in genere probando solum esse de agnatione de Cortesella, & præmisso particulari dubio. An DD. de Cortesellis teneantur probare descendentiam vel sufficiat quod probent se esse de agnatione de Cortesella.

1 Censuerunt DD. in primis firmandum esse Cortesellos teneri probare se esse de agnatione effectiua fundatoris, & postea in particulari disputatione videre an teneantur probare gradus distinctos.

Hoc enim visum est conuenire dispositioni fundatoris, qui vocauit tres nepotes suos, quorum appellatione magis propriè veniunt nati ex

filio

2 filio, quàm ex fratre l. Iurisconsultus §. nepos. ff. de grad. affin. Bal. in l. 2. C. de success. ed. & prædictorum quilibet eligere debebat successorem de suis parentibus de paterna parte, idest de linea patrum ipsorum nepotum, cum isti termini ex parte Patris
3 & ex linea paterna nullam admittãt inter se differentiam, vt præsupponit Bart. in suo cons. 10. incipit. In nomine Domini, & bene declarat Curt. Iun. cons. 5. num. 23. lib. 1. quem secuta est Rota in Gennen. pensionis 5. Nouembris 1607. coram R. P. D. Caualerio, vbi autem de linea alicuius, vel aliquorum fit mentio in fun-
4 datione, vel fideicommissis, quæ eisdem regulis terminantur, vt dictum fuit in Pientina iurispatronatus 10. Iunij 1602. coram bo. mem. Litta, inde oritur certa conclusio, vt de eis parentibus sit intelligendum, qui à parte effectiua procedunt, non autẽ de eis, qui iure agnationis, vel cognationis coniũgi possunt. Socc. Sen. cons. 33. num. 9. vol. 3. Corn. cons. 113. num. 2. vol. 4. Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 24. nec vrgere
5 videbatur, quòd verbum parentes vulgares soleant recipere quoquomodo sint coniuncti, & sic alios quã descendentes, & ascendentes compræhendat, vt per Alex. cons. 221. num. 4. lib. 6. Peregr. de fideicomm. d. art. 22. num. 3. quia id videtur procedere, quando simpliciter mentio habetur de parentibus, secus vero quando additur terminus differens, nempè de paterna parte, vel de linea
6 quia tunc bene distinguuntur descẽdentes à transuersalibus, prout per similia verba agnati à cognatis determinantur in l. sunt autem ff. de legit. tutor. & in l. Iure Consultus §. 1. ff. de grad. affinit. Cur. Iun. d. cons. 5. num. 21. & 22. lib. 1.

7 Neque circa prædictam conclusionem in casu de quo agitur videtur hæsitandum, quia in inscriptione antiquissima posita in Ecclesia patronali, & in sententia pariter antiquissima Archiepiscopi Milonis, & in præsentationibus ab anno 1282. vsque ad annum 1520. super quibus fuit firmata qualitas gentilitia huius patronatus in decis. 29. Aprilis 1613 legitur iuspatronatus esse agnatorũ descendentium de Cortesella, quæ circumstantiæ, & adminicula, ne dũ ad conseruandam propriam significationem istius termini de paterna parte sufficerent, sed etiam admitterentur ad impropriandam, vt verba contentiuè accipi deberent, quatenus contrariæ adducerentur, vt animaduertit Peregr. d. art. 22. num. 24. vers. quamobrem.

8 Et regulare videtur, quòd vbicumque terminus qualificatur à dispositione, non sufficiat simpliciter probare requisitum à qualitate abstractum, sed concursus qualitatum debeat interuenire, quia per eas, vel ratione temporis, vel ratione personarum potest alterari dispositio. Afflict. decis. 112. num. 5. Camer. in c. imperialem vers. & alia ratione inconuincibili. Surd. decis. 220. num. 37. Peregr. de fideicom. art. 43. num. 46. ideo si vocatur agnatus proximior, antiquior, vel descendens, vel
9 de agnatione sua certum est, quod illæ qualitates positæ sunt ad distinguendam personam à persona, & agnationem ab agnatione quamuis sub eodem nomine sint compræhensæ, atque ita satisfactum non videtur, si quis probet simpliciter se esse de agnatione fundatoris, nisi etiam qualitatem concludat, & secundum hos terminos benè procedunt allegatæ decisiones in Placentina Capellaniæ 29. Nouembris 1593. corã bo. mem. Penia, & Alexandrina Decanatus 13. Martij 1600. coram Illustrissimo Lancellotto. In prima enim fundator volebat, quòd presbyter admittẽdus esset de prosapia, & progenie illorum de Platono, & eo casu sola probatio ex familia sufficiebat, quia verba fũdatoris omnibus æquè conueniebant vt ponderatum fuit in

Pien-

Pientina iurispatronatus 10. Iunij 1602. coram bo.me. Litta, in secunda vero fundator voluit, quod patronatus transiret in illos de Sacchis qui essent nepotibus suis propinquiores, ideò benè videtur in ea resolutũ, quòd requirebatur talis probatio per quam distinguatur agnatio ab agnatione per fundatorem contemplata.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem.
19. Iunij 1617.

SVMMARIVM.

1 *Nepotum appellatione veniunt pronepotes ex filio.*

2 *Et secundum communem vsum loquendi veniunt etiam nepotes ex fratre.*

3 *Parentum appellatione veniunt omnes coniuncti iure agnationis.*

4 *Qui transuersales largè dicuntur.*

DECISIO LXXII.

Recessum fuit a conclusione firmata in decisione diei 28. Nouembris præteriti, quod Cortesellæ teneantur probare se esse de agnatione effectiua fundatoris.

1 Nam etsi vera sit conclusio præsupposita in dicta decisione, quòd appellatione nepotum veniant ex proprietate sermonis nepotes ex filio l. Iureconsultus. §. nepos. ff. de grad. affinit. Bal. in l. 2. C. de success. edict. Attamen & altera est verissima, quòd secundum vsum loquendi veniũt etiam nepotes ex fratre, Dec.
2 in l. fin. num. 12. C. de successi. edict. Alex. cons. 49. nu. 8. lib. 1. & cons. 5. num. 10. in fin. lib. 3. Din. cons. 16. num. 9. vers. præterea posito, & iste vsus loquendi si non præualet omnino proprietati verborum, vt aliqui voluerunt præualere, quos recusat Card. Mantic. de coniect. vlt. volunt. lib. 3. tit. 8. num. 1. saltem visus fuit ex traditis per eundem in fin. d. tit. secundum præsumptiones, & coniecturas mentis fundatoris posse compræhendere etiam ex fratre nepotes.

Et mouebantur Domini ex eo, quod in pagina fundationis legitur, quod electio fiat præsentibus tribus ipsius fundatoris parentibus, in Codicillis autem repetunrur illi parentes propinquiores, in quorum præsentia eadem ordinatio facta esse debet, & immediatè nominantur ibi, Volo, vt sint Aliprandus Subdiaconus filius q. Petri, & Algisius filius q. Mauroni, & Benedictus, qui, & Rozo fil. q. Ioannis nepotes mei, post autem meum decessum vnusquisque eorum in vita sua eligat de suis parentibus propinquioribus de paterna parte, ex quibus verbis patet, quòd nepotes non fuerunt designati pro descendentibus, quorum nulla mentio habetur, quæ tamen fieri solet, vbi contigit de eis haben. esse rationem ad differentiam transuersalium vt aduertit Menoch. cons. 424. nu. 3. lib. 5. sed pro parentibus fuerunt enũ
3 ciati, quorum appellatione postquã in præsenti non agebatur de ascendentibus, neque de cognatis, veniũt omnes coniuncti iure agnationis taliter à fundatore qualificatæ. Corn. cons. 57. num. 7. & cons. 133. num. 7. vol. 2. Peregr. de fideicomm. art. 22. num. 31. qui transuersales dicuntur
4 siue propria, siue larga interpretatione vtamur l. penult. Vnd. legit. & instit. de legit. agnat. tut. & de legit. agnat. success. Menoc. eod. cons. 424. num. 2. & 8. & stante hac possibili transuersalium compræhensione, visum est Cortesellos non esse grauandos ad probandum se esse de agnatione effectiua fundatoris.

Non obstat, quòd ista possibilitas sufficienter excludatur ab obseruantia deducta ex inscriptione, & sententia Milonis Archiepiscopi Mediolani, & præsumptionibus admissis in alijs decisionibus ad firmandam qualitatem gentilitiam, in quibus iuribus patroni enunciantur agnati descen-

scendentes dicti Benedicti Rozi fundatoris.

Quia dictum fuit prædictas enunciatiuas stringere probationē quoad prælationem descendentium, quatenus adessent, sed eis cessantibus non excludere effectiuos descendentes ab ipsis nepotibus ex fratre, vel fratribus, qui possunt contineri in eadem agnatione ex verbis fundationis, quod videtur optime etiam probatum ex eisdem iuribus, dum sententia Milonis admittit patronos ex nepotibus Rozi legitime descendentes ex paterna linea, inscriptio verò immediatè nominat illos de Cortesella agnatos descendentes d. Benedicti Rozi.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem.
30. Octobris 1617.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. prætendens debet probare descendentiam, idest, se esse de agnatione contentiua alicuius descendentis à fundatore.*

2 *Parentes si vocati sint, admittuntur omnes coniuncti iure agnationis.*

3 *Parentes alij discensiui, alij subiectiui sunt.*

4 *Idem est dicere de parte paterna, quòd de linea patris.*

5 *Lineæ vbi fit mentio, de directa intelligitur.*

6 *Lineæ vbi fit mentio, de effectiua intelligitur, cum de materiali, seu effectiua considerari possit.*

7 *Descendentes à linea primi stipitis cōstituentes lineam collateralem dicuntur de eadem parte paterna, quamuis non sint de linea directa.*

DECISIO LXXIII.

PRimo loco dum dubitabatur, an Cortesellæ tenerentur probare descendentiam, vel sufficeret, quod probarent se esse de agnatione de Cortesella, dictum fuit 28. Nouembris præteriti teneri probare se esse de agnatione effectiua fundatoris, verum repropósita decisione die 19. Iunij præteriti fuit recessum à prædicta resolutione, & exinde, quia nedum Cortesellæ poterant descendere à fundatore, sed etiam à nepotibus fundatoris, vel a communi stipite patrum ipsorum nepotum.

1 Dubitaui quam descendentiam tenerentur probare, & sufficere probare esse de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris fuit responsum, quia fundator postquam in Codicillis disposuit; quòd illi parentes propinquiores, in quorum præsentia fieri debebat eadem ordinatio deberent esse tres sui nepotes, eisdem facultatem concessit post suum decessum, & vnusquisque eorum in vita sua eligeret de suis parentibus propinquioribus de paterna parte, pro parentibus autem propinquioribus ipsorum nepotum ad-
2 mittuntur omnes coniuncti iure agnationis siue descensiui, siue collaterales ab eodem stipite l. Iureconsultus §. parentes ff. de grad. agnat. Rimin. Iun. consf. 308. num. 2. & 18. Peregr. de fideicomm. art. 22. nu. 31. Menoch. cons. 424. num. 2. & 8. ideò cum agatur de onere probandi, sufficit Cortesellis probare se contineri in agnatione, in qua subijciuntur tres illi nepotes, vel alter eorū, quia semper qualitas a fundatore requisita iustificabitur scilicet ipsos esse coniunctos iure parentelæ cum dictis nepotibus.

Non obstant verba de paterna paterna parte, quæ in decis. 28. Nouembris præteriti fuerunt considerata tamquam terminus differens, ac distinguens parentes a parentibus, agnationem ab agnatione, & lineam a linea, dum alij sunt parentes simpliciter coniuncti, alij erant ex latere patris adherentes, & illi quidem
3 alij discensiui, alij subiectiui dicuntur.

Quia

Quia adhuc verba illa retinent suam differentiam dum distinguunt speciem a genere, nempe agnationẽ trium nepotum ab agnatione generica de Cortesellis, & quamuis Bart. in suo cons. 10. incipit In nomine Domini videatur præsupponere, quòd idem sit dicere de parte paterna, ac si diceretur de linea patris,
4 prout declarat Curt. Iun. cons. 5. nu. 23. lib. 1. & idem videatur firmatum in Gennen. pensionis 5. Decembris 1607. coram R.P.D. Caualerio, ac dictum in eadem decis. 28. Nouemb. præteriti, & cõsequenter vbi fit mẽtio de linea, de directa non autem
5 inflexa sit intelligendum. Peregrin. post Socc. & Corn. de fideicom. art. 22. num. 24. Tamen aduerterunt Domini, quòd verba de paterna parte latius patent, quàm si dictum fuisset de linea patris, vbi enim de linea alicuius fit mentio, etsi dupliciter possit considerari subiectiuè siue contentiuè vel materialiter, & effectiuè, nisi alia concurrant semper in potiori, & proprio significatu de effectiua interpretatur Bal. cons. 334. n. 7. lib. 3. quod consilium etiam legitur apud Ancar. cons. 95. num. 7. idem Bal. cons. 324. num. 7. eod. lib. & cons. 321. lib. 1. Crauett. cons. 655. nu. 5. Simon. de Præt. de vlt. volunt. lib. 3. interpr. 3. dub. 1. fol. 11. num. 43. Tamen quando dicitur de paterna parte directè quidem excluduntur fœminæ, quæ non sequuntur partem, & latus paternum, sed proprij earum patris, & in hoc retinet suam differentiam, vt bene declarat Curt. Iun. cons. 5. nu. 25. lib. 1. sed non eodem modo directè, & ex proprio significatu, & pernecessè dicuntur exclusi
7 parentes deriuantes ex alia linea a primo stipite constituentes lineam collateralem respectu ipsorum nepotum, cum possint dici de eadem parte, & latere, vnde prouenerunt patres trium nepotum, quamuis non sint de linea directa descensiua eorundem Mant. de vlt. vol. lib. 8. tit. 12. nu. 11. vers. præterea in nou. impress. & supposita huiusmodi possibilitate non exclusa ex proprio verborum significatu visum est sufficere si Cortesellæ probent esse de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris.

Et ita resolutum fuit, reseruando tamen videre in alia disputatione, an per gradus distinctos, vel alio modo ad huiusmodi probationem teneantur Cortesellæ.

Et in eadem coram eodem.
8. Iunij 1618.

SVMMARIVM.

1 *Descendentiæ probatio sufficit, si sit ab eo, qui semel præsentauit.*

2 *Enunciatiua vnica non sufficit ad probandum, nisi adsint adminicula, num. 6.*

3 *Sed saltem duæ requiruntur.*

4 *Aequiuocatio debet concludenter declarari.*

5 *Originarij non egent priuilegio ciuilitatis.*

7 *Probatio imperfecta ex circumstantijs plenè probare potest.*

8 *Si concludat per necesse, non per possibile.*

9 *Familia ab alia familia qualiter distinguatur.*

DECISIO LXXIV.

Post resolutionem diei 30. Octobris præteriti, in qua dictum fuit Cortesellis sufficere probare se esse de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris.

Dubitaui an DD. Cortesellæ probent se esse de agnatione contentiua ad effectum de quo agitur, & non probari fuit resolutum. Quia fundamentum probationis deducitur ex instrumento anni 1401. in quo enunciatur Clemẽs filius q. Petri de Cortesella, qui Petrus ex alio instrumento anni 1293. enunciatur patronus

dum

dum præsentauit Gulielmũ de Cortesella, filium q. Iacobi, & exinde inferebatur sufficere probare descen dentiam ab eo, qui semel præsenta-
1 uit, & fuit in quasi possessione præsentandi, & sic ab vno ex agnatis, non autem a communi stipite, vt per glos. in cap. licet ex quadam in verb. gradus de testibus. Natt. cons. 388. num. 3. Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 4. num. 2. quòd etiam fuit dictum in Papien. Archipresbyteratus 26. Iunij 1602. coram bo. mem. Cardin. Pamphilio, & aliàs sæpè.

2 Verum cum vnicum sit instrumentum, & vnica enunciatiua visum est probationem non concludere, quia sicuti ad probandum factum antiquum non sufficeret vnicus testis super fama deponens. Bar. in l. de minore. §. plurium. num. 19. vers. quæro qualiter probetur. ff. de quæst. Dec. cons. 272. nu. 10. Fel. in c. tertio loco, num. 5. de præsumpt. sed plures saltem duo requiruntur, vt per
3 Clar. in prax. crim. §. vlt. quæst. 6. num. 10. ita non vnica sed plures debent esse enunciatiuæ; quæ succedũt loco testium ad manifestandum factum antiquum. Crauett. de antiq. temp. par. 1. §. ampliatur. num. 8. & Rota diuers. idem firmauit dec. 462. num. 3. par. 1. & decis. 130. num. 1. par. 2. & in causa Maceraten. hæreditatis 13. Februarij 1609. coram R. P. D. Manzanedo. Præterea cum ab anno 1293. vsque ad ann. 1401. seculum intercesserit, in quo multæ personæ eiusdem nominis, & nasci, & mori potuerint quamuis impossibile non sit secundum naturam Clementem tanto tempore superuixisse attamen ista identitas, in qua consistit totum fundamentũ propter pos-
4 sibilem istorum nominum æquiuocationem de Ciuitate Mediolani, & de Ciuitate Cumi concludentiori probatione eget, vt animaduertit Abb. in cap. cum Ioannes sub nu. 16. de fid. instrum. Dec. cons. 36. num. 4. vers. 1. quia. Etsi dicatur non Ciuitatis Cumi, sed Mediolani esse Ciues vt ex attestatione Consulis in Regno Siciliæ pro natione Mediolanen. in quibusdam literis patentibus de ann. 1466. quæ data fuit, & hoc ipsum per vnicam enunciatiuam roboratur quæ non sufficit, vt iam dictum est, & vlterius ista ciuilitas conuincitur ex priuilegio Ducum Mediolanen. vsque de anno 1441. enunciato in instrumento mandati procuræ Hieronymi Cortesellæ de anno 1536. quod arguit ipsos de Cortesella alterius esse ciuitatis, vel loci, quia
5 originarij non egent priuilegio ciuilitatis, etiamsi extra locum originis habitauerint. Bal. cons. 294. sub n. 1. lib. 4. Bero. cons. 155. num. 38. lib. 2. post Bart. in l. assumptio. §. filius, & in l. libertus. §. patris ff. ad municip.

6 Non obstat, quòd, etsi vnica enunciatiua in antiquis non probet iunctis tamen adminiculis sufficere voluerint. Afflict. & Vrsill. ad eandem decis. 83. num. 3. & sæpius in Rota resolutum fuerit, vt in spoletana bonorum 6. Martij 1592. coram bo. me. Penia, & in Burgen. Capellæ 11. Decembris 1600. coram Corduba.

Quia limitatio est vera, ex quo imperfecta quælibet probatio potest impleri ex circumstantijs, tali-
7 ter quod plenè probet, vt latè per Gabr. de probat. concl. 1. sed itidem necessarium est, quòd in sua specie
8 concludant pernecesse, non autem per possibile, vt dicit Bal. in l. spadonem §. quæ itura. num. 1. ff. de excus. tut. talia autem non sunt adminicula, quæ afferuntur, quia tractatus, & nominationes ab eis, qui præsentarunt, quod essent consanguinei, testes deponentes, quod habuerint consanguineos in Ciuitate Mediolani, & cum eis essent ad inuicem
9 consanguinei, & de eadem casata, identitas insignium, & armorum, demum publica vox, & fama non distinguit familiam contentiuam ab alia non contentiua, cum possint esse

esse de familia Cortesellarum, non tamen de contentiua puta descendẽtes ab alio stipite, vel ex fœminis de Cortesellis Mediolanen. vel è contra Cortesellæ Mediolanen. nati ex fœminis Cortesellis Cumẽsibus, & hoc modo contracta affinitas tractata sit, & nominata, & famigerata per testes, quæ non sufficit propter dubium de qua affinitate senserint cap. in præsentia de probat. l. non hoc, vnde legit.

Quinimò visæ sunt vrgentiores contrariæ coniecturæ, nempe magna distantia temporis ab anno 1293. vsque ad præsentationem de anno 1300. in qua non interuenit Petrus, neque Clemens, cum tamen alij patroni, qui antea præsentarunt interuenerint, & similiter non leguntur præsentasse in alijs duabus de annis 1369. & 1400. conformitas similium nominum in eadem ciuitate Cumi, etsi sub nomine diminutiuo Petrinoli, cum tamen iustificetur ex qualitate exercitij mercaturæ huic nomini adiecta, quæ continuata est vsque in præsens in hac eadem familia, ac demum ex priuilegio ciuilitatis obtentæ, quod verè originarijs necessarium non est, vt iam dictũ est, ex quibus omnibus videbatur has familias inter se non pertinere, aut aliquid commune inter se habere.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 14. Iunij 1619.

SVMMARIVM.

1 *Probata coniunctione cum vno agnato existente in quasi possessione præsentandi intrat probatio pertinentiæ.*
2 *Enunciatiuæ duæ in antiquis probant.*
3 *Fraternitatis ex effectu quis dicitur ex eodem patre filius.*
4 *Probationis perfectio ex quibus impediatur.*
5 *Parentela generica quandò probata dicatur.*

DECISIO LXXV.

CEnsueuerunt Domini standum esse in decisis diei 8. Iun. 1618 vbi firmatum fuit, DD. Cortesellos non probare se esse de agnatione contentiua alicuius ex tribus nepotibus fundatoris, prout saltem necessarium erat, vt inde inferri posset ad sufficientem illorum probationẽ, coniungẽdo illam cum vno ex agna-
1 tis, qui esset in quasi possessione præsentandi per glos. in cap. licèt ex quadam in verb. gradus de testibus. Natt. cons. 338. num. 3. Lambert. de iurepatr. lib. 2. par. 2. quæst. 10. art. 4. num. 2. cum alijs in decisione allegatis.

Est enim certum, quod fundamentum præcipuum DD. de Cortesellis positum erat in instrumento anni 1401. dum in eo enunciabatur, quod Clemens fuerat filius Petri, qui de anno 1293. probatur præsentasse, & à Clemente prætendunt Cortesellæ trahere eorum descendentiam, & tamen ex eo instrumento vnica tantum enunciatiua colligebatur non sufficiens ad implendam probationem, & cui etiam aduersabatur intermedium seculi, ex quo, & personarum identitas, & nominum æquiuocatio poterant prębere ansam dubitandi de veritate illius enunciatiuæ prout hæc omnia fuerunt ponderata in decisione supradicta.

Quæ hodie nec etiam ex noua productione instrumenti anni 1406. visa sunt posse adminiculari, in eo enim legitur quòd presbyter Ioannes filius q. Petri, Donatus q. Benedicti, Alexius filius Clementis omnes de Cortesella instituerunt quosdam procuratores ad capiendam possessionem quorundam bonorum,
2 & hinc dicebatur colligi secunda enunciatiua, quæ sufficiunt in antiquis ad cõcludendam probationem.

Crauett.

Crauett.de antiq.temp.par.1.§.ampliatur nu.14.Rota decis.462.nu. 3. par.1.diuers.

Verum ex prædictis non legitur enunciatiua paternitatis Petri, in quo consistit fundamentum probationis descendentiæ,sed paternitatis Clementis, & si dicatur, quòd cum Ioannes, & Clemens essent fratres, non potuit enunciari Ioannes filius q. Petri, quin'& Clemens prædice-
3 tur de eodem patre filius propter effectum fraternitatis secundum Bar. in l.3.num.1.ff.de lib. & posth.Rota decis.176.num.9.par.1.in recent.

Nam fuit responsum, quòd alia probatio huiusuè fraternitatis inter Ioannem, & Clementem, non datur nisi illa,quæ colligitur ex instrumento anni 1388.in alia resolutione dato in Summ.num.6.in quo Clemens suo proprio nomine,& nomine Ioannis fratris sui, & filij q. Petrinoli stipulatur compromissum cum alijs de Cortesella, & per istam fraternitatē bene colligitur, quòd iste Clemens enunciatus frater vna cum Ioanne descendit à Petrinolo, & quod ista nomina Petrus, & Petrinolus ad libitum in instrumentis probantur,vnde intrat possibilitas æquiuocationis nominis Clementis de vno patre ad alterum,& de vna ciuitate ad alterā,
4 per quam impeditur perfectio probationis vulg. cap. in præsentia de probat.l.non hoc C. vnde legit. & si simpliciter inferatur ex vi relationis filiationis Aloysij, qui enunciatur filius Clementis, vt de Clemente ex Petro præsentante dicendum sit, inde recolamus ad principium disputationis, itaut prius constare debeat, quòd Clemens sit filius Petri,de quo negatiuè fuit resolutum antequam desumatur coniectura ex relatione filiorum Clementis ad coniunctionē cum ipso Petro.

Neque obstat, quòd nihilominus huiusmodi descendentia possit adminiculari ex alijs, prout remanet adminiculata ex testibus de publica voce, & fama ex conformitate insignium, ex tractatu, & nominatione inter eosdem de Cortesella.

Quia prædicta omnia non distingunt speciem à genere neque familiam à familia,sed concludunt genericam quandam parentelam, &
5 possibilem ex parte fœminarum, vel ex alio stipite, vt ponderat Peregr. de fideicomm. art.22. num.31. quæ non sufficit,cum probare debeat parentelam de agnatione ex tribus nepotibus fundatoris, vt fuit resolutum 30. Octobris 1617. in hac eadem causa.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Pistorien. Parochialis. 17. Iunij 1619.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. ad duos pro medietate spectat, si duæ sint stirpes æquales.*

2 *Iuspatr. est indiuiduum.*

3 *Existens in quasi possessione præsentandi non tenetur ius suum iustificare.*

DECISIO LXXVI.

DVm præsens dubium, an scilicet Gratia Ricciardi sit iustificata proponeretur sub die 29.Aprilis præteriti Domini ordinarunt, vt informaretur super pertinentia patronatus de quo agitur, quod asserebatur per Ricciardum spectare ad Paulū pro medietate, & hodie præmissa dicta informatione dictum fuit Ricciardum esse præsentatum à medietate patronorum.

Conueniunt enim partes inter se patronatum extare, ac arborem descendentium à Ricciardo fundatore venisse, nempe, quod ex dicto Ricciardo extarent duo filij Petrus scilicet,& Lazzarus,& vtraque istorum fratrum successio conclusa,& consolidata fuerit in filio, & descendenti-

bus ab eo, ex quibus hodie duæ tantum lineæ extant nempe ex Thadeo, in qua Paulus, qui Ricciardum eius fratrem nunc agentem præsentauit, & ex Iacobo, in qua Braccius reperitur, qui Bartholomæum præsentauit. Vnde cum stirpes sint duæ, & æquales, succedit determinatio per-
1 tinentiæ, vt ad vnumquemque pro medietate pertineat iuspatronatus, clem. plures vbi omnes de iurepatr. & Lambert. in tract. eiusd. tit. lib. 1. part. 2. quæst. 2. art. 2. & per consequens Ricciardum esse præsentatum à medietate patronorum, cum habeat præsentationem Pauli, ad quem pertinet medietas patronatus.

Non obstat, quòd Ricciardus, & Paulus caruerint iurepræsentãdi propter repudiationem hæreditatis Io. Baptistæ eorum patris vsque de anno 1577. & similiter fecerint Io. Baptista, & Ioseph eius frater de hæreditate Francisci eorum patris de anno 1545. Vnde omne ius transmissum per Thadæum filium Felicis in dictos Io. Baptistam, & Iosephum filios suos, & descendentes accreuerit alijs superstitibus in linea Ricciardi
2 nempe Braccio, & fratri eius propter naturam iurispatronatus, quæ indiuidua est, & apud quemlibet ex patronis manet insolidum cap. 1. vbi Abb. num. 6. de iurepatr. Cresc. de iurepatr. decis. 2.

Quia Domini postquã iuspatronatus non cõtrouertitur consulto omiserunt discussionem istius iuris accrescendi, ac pertinentiæ ex personis patronorum, & qualitatis gentilitiæ, quæ ex varijs titulis donationis scilicet, & legati, & ex confirmationibus deducebatur, ex quo post prædictas repudiationes, & eis non obstantibus Paulus, & Ricciardus vna cum Lazaro Patre Braccij insimul se recognouerunt in patronos in donatione diei 10. Decembris 1577. confirmata in sententia Vicarij Pistorien. 29. Februarij 1580. vnde
3 tamquam positus in quasi possessione ad effectum præsentandi, non eget alia sui iuris pertinentis iustificatione, cap. consultationibus. & ibi Abb. num. 9. de iurepatr. cap. querelam de elect. & hoc sæpe fuit firmatum in Rota, signanter coram Episcopo Lugdunen. inter recent. 284. nu. 7. & coram bo. mem. Penia decis. 374. num. 3. par. 1.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem, 27. Ianuarij 1620.

SVMMARIVM.

1 *Medietas patronorum quando dicatur adesse.*
2 *Donatio iurispatr. quando non sit attendenda.*
3 *Sententia super pertinentia firmat statum patronatus.*
4 *Præsentatus præsumitur habere mandatum præsumptum à præsentante ad necessaria pro effectuatione præsentationis.*

DECISIO LXXVII.

FVndamenta decisionis placuerunt Dominis, quibus non obstat vnica responsio pro Bartholomæo ponderata, quòd scilicet quasi possessio Pauli, & Ricciardi filiorum Io. Baptistæ, in qua stat fundamentũ decisionis legitur in instrumẽto donationis 10. Decembris 1577. pro
1 quinque partibus ex duodecim, nempe pro vno sexto, & quarta parte alterius sexti pro quolibet eorum, vnde Ricciardus nõ potest dici præsentatus à medietate patronorum, ex quo quantitas iuris illorum non ascendit ad sex partes de duodecim & vice versa constituerũt alios compatronos pro maioribus ratis in simili quasi possessione præsentandi iuxta doctrinam Ripæ in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 93. de caus. possess. & prop. receptam per Rotam in decis. 284. num. 7. & 374. num. 3. par. 1. in recent.

Nam

Nam fuit responsum, quod etsi Lazarus, & Iacobus filij alterius Iacobi a quo Lazaro ducunt originē Braccius, & Ricciardus fratres, prætendunt se quasi possessores maioris partis patronatus, tamen id contingit propter donationem Hieronymi in personam Iacobi filij alterius Iacobi pro duabus partibus ex duodecim præsentis iurispatronatus, quæ
2 donatio cum cessauerit propter declarationem in causa appellationis subsecutam coram Vicario Florentino, & acquiescentiam eorundem Braccij, & Ricciardi, dum non appellarunt à pronuncia desertionis appellationis emanata die 30. Martij. 1596. inde remanet parilitas, & quasi possessio illius, & veritas narratiuæ, dum Braccius, & Ricciardus docere non possunt de maiori parte, quam habeant Paulus, & Ricciardus fratres, neque dubitandum videtur de effectuatione, aut executione sententiarum, quia exinde Ricciardus vti præsentatus à Braccio eius fratre de anno 1599. obtinuit prouisionem Apostolicam sub narratiua discordiæ inter eosdem Patronos, & pro canonizatione patronatus probauit eundem spectare ad ipsum, & Braccium eius fratrem pro medietate, & pro alia ad Paulum, & Ricciardum fratres asserendo esse in quasi possessione præsentandi, & obtinuit sententiam super pertinētia iuris æqualis inter lineam Lazari, & lineam Io. Baptistæ, ex quibus resultat confessio possessionis, & coæqualitatis, quæ multum suffragatur ad præiudicium confitentis, & sententia sub-
3 secuta firmauit statum patronatus quoad omnes. Anchar. cons. 336. nu. 1. Couar. pract. quæst. c. 13. nu. 5. Card. Mant. dec. 350. nu. 4.

Quòd si dicatur & omnia gesta fuisse a Ricciardo solo, qui Braccio eius fratri præiudicare non potuit in illo iudicio, in quo non fuit citatus, adhuc obiectum euitatur ex manda-
4 to præsumpto, quod habere præsumitur præsentatus à præsentante ad omnia necessaria pro effectuatione præsentationis. Lambert. de iurep. in 2. par. 2. lib. quæst. 11. art. 9. nu. 3. vers. ita dicit in proposito.

Præterea circumscripto etiā præiudicio Braccij, vel sufficeret Paulo, quòd partibus suis, quæ sunt quinque accresceret portio donata Ricciardo, cum qua faceret sex partes, vel quòd idē Braccius sit hæres Ricciardi ad hoc, ne possit facta illius contrauenire. vulg. l. cum à matre. C. de rei vend. & l. ex qua persona. ff. de reg. iur. vel quod non probet se illius hæredem, vt inde partes Ricciardi accrescant Paulo, & fratri, quibus de iure successio debetur tāquam in proximiori gradu succedendi constitutis.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem.
15. Ianuarij. 1621.

SVMMARIVM.

1 *Portio iurispatr. quando accrescat alteri.*
2 *Possessio euanescit per rem iudicatam super non iure transferentis.*
3 *Correspectiuorum vno sublato, aliud sublatum censetur.*
4 *Annullatio donationis absorbet omnem possessionem.*
5 *Voces, & partes in iurepat. sunt diuiduæ.*
6 *Et tunc sublata vna parte, alia remanet.*
7 *Petitorium cessat in summarijssimo retinendæ.*
8 *Quasi possessio ad effectum præsentandi attenditur.*
9 *Medietas patronatus cōstituitur respectu existentium in quasi possessione.*
10 *Quasi possessio præsentandi ex vnico actu acquiritur.*
11 *Ius controuersum non habetur in consideratione.*

DECISIO LXXVIII.

CAusa proposita super primo & secundo loco resolutis dictum fuit standum esse in decisis; quia adhuc visum fuit Dominis narratiuã literarum iustificari, quod scilicet Ricciardus fuerit præsentatus à medietate patronorum existentium in quasi possessione præsentandi ex rationibus in decisionibus ponderatis, quibus nunc.

Non obstat dum repetitur principium, quod scilicet Ricciardus, & Paulus in instrumento donationis anni 1577. fuerint tantum admissi pro quinque ex duodecim vocibus; & sic pro ea parte constituti in quasi possessione præsentandi, non autem pro medietate.

1 Quia stante sententia Vicarij Florentini in statu rei iudicatæ, per quã remanet annullata donatio per Hieronymum filium naturalem Petri facta Iacobo alterius Iacobi filio de sexta parte patronatus ad eundem Petrum spectante, inde duo inferuntur pro sustinenda parilitate vtriusque stipitis, vel quòd resoluto dominio Iacobi defectu potestatis Hieronymi inualidè translato & mortuo Petro possessore, & Domino dictæ sextæ partis illa accreuerit pro medietate portionibus Pauli, & Ricciardi alio hærede non apparente per l. si tota. ff. de acq. hæred. l. si Titio. §. 1. ff. de vsufr. Ias. in l. quoties. nu. 7. vers. aduerte etiam. C. de hæred. instit. vel quod adhuc incertum sit, ac indeterminatum ad quẽ spectent illæ duæ partes prouenientes ex hereditate Petri, & hoc casu, quia
2 possessio pro dicta sexta iam euanuit, & resoluta remansit per rem iudicatam super non iure transferentis. cap. cum dilectus. de caus. poss. & prop. Abb. in c. consultationibus. nu. 9. de iurepat. Rota dec. 269. n. 5. p. 2. diuers. Cæs. de Graff. dec. 7. de sent. & re iud. semper narratiua medietatis patronorum in possessione præsentandi existentium verificabitur, quia Braccius, & Ricciardus, qui sũt in alia linea probare non possunt quasi possessionem præsentandi pro pluribus portionibus, quàm quinque, & pro alijs quinque Ricciardus, & Paulus, qui veniunt ex alio stipite.

Non obstat, quòd & si per rem iudicatam annullatus sit titulus donationis, non tamen sublatus sit cõsensus mutuæ admissionis ad præsentandum secundum partes enunciatas tamquam quid separatum ab ipso titulo donationis. Bald. in l. 1. col. 2. nu. 7. ff. solut. matr. Alex. cons. 199. nu. 1. lib. 6. vel si consensus, & titulus donationis simul sublata dicantur respectu admissionis, sint e-
3 tiam sublati mutui consensus tamquã inter se correspectiui. Menoch. post alios præsumpt. 12. nu. 6. lib. 6.

Quia prima pars benè euitatur, nam Alex. loquitur ad effectum restringendi statutum exorbitans, & trahens suam dispositionem ad præterita, vt in separabilibus dispositio annullatiua venditionis extendi nõ debeat ad venditionem à partibus acceptatam, & per translationem dominij effectuatam, vel per sententiam confirmatam, nos verò in sententia terminante petitionem an-
4 nullationis donationis, quæ de sui natura absorbet omnem possessioné. d. cap. cum dilectus. de caus. poss. & propr. Cæs. de Graff. dec. 7. de sent. & re iud.

Secunda verò pars tollitur, quia consensus ad inuicem præstiti dici
5 non possunt indiuidui respectu portionum, dum non agitur de substantia patronatus, sed de vocibus, seù partibus diuisis ad effectum præsentandi, quæ inter se sunt separabiles, & diuiduæ. Lamber. de iurepat. p. 2. lib. 1. quæst. 1. art. 25. nu. 11. & q. 2. art. 36. per tot. vt ideo sublato iure
6 alterius ex patronis in parte, vel in toto semper remanet portio alterius,

quæ

quæ non vitiatur altera parte vitiata, quando dantur partes separabiles. Mantic. plenè de contr. lib.14. tit.36.nu.3.

Neque etiam obstat, quod dicebatur illationem non concludere, Hieronymum non potuisse donare, ergo illa medietas sextæ partis peruenit ad Paulum, & Ricciardum, sed aliter esse dicendum si non potuit donare, ergo remansit in hæreditate Petri, & debuit consolidari penes patronos de illo tempore, qui adhuc incerti sunt, & cognitio istius pertinentiæ respicit petitorium, de quo non est tractandum in hoc summarijssimo retinendæ.l. fin. C. de edict. diu. Adr.toll.Menoch.de adipisc.remed.4.q.87.88. & 89.

Quia etiam attenta hac postrema illatione remanet linea Ricciardi, & Pauli in paritate vocum cum linea Braccij, & Ricciardi, nam si expectāda sit determinatio pro vna voce quoad dictos Ricciardum, & Paulū, eodem modo erit attendenda pro alia quoad Bracciū, & Ricciardum, & interim remanet parilitas in decisione præsupposita, & possessio circa eandem, quæ sola attenditur ad
8 effectum præsentationis, non autem concursus veri patroni, dum non est in possessione præsentandi.c.consultationibus.de iurepat.Rota in antiq. dec.14.eod.tit. Cald.cons.vlt.de iurepat. Put.dec.189.lib.1.Rota diuer. dec.167.nu.7.p.2.etsi dicatur, quòd nihilominus Ricciardus, & Paulus dici nō possunt patroni integræ medietatis iurispatronatus, neque habere possessionem illius, dum tenebant tantummodo quinque voces, de qua tamen integritate deberent docere pro fundamento eorum intentionis, bene euitatur obiectum, quia pro verificatione narratiuæ, sufficit, quòd illi, qui præsentarunt
9 constituant medietatem eorum, qui sunt in quasi possessione, nec de alijs est necessarium mentionem facere. Card. cons.69.nu.4. Felin. in tract. quando literæ Apostolicæ. limit.9. Rota ead.dec.167.nu.2.p.2.

Demum non obstat, quòd instrumentum anni 1577. à quo deducitur possessio Pauli, & Ricciardi videatur restrictum ad primam vacationem, quia effectus donationis est quidem restrictus pro prima vacatura tantum, sed mutua confessio circa possessionem nominandi, & præsentandi rectorem libera est, & dispositiua, ibi, & qui sunt in pacifica possessione, &c. quæ etsi relata
10 ad vnicum tantum actum sufficit ad acquirendam quasi possessionem iurispræsentandi.c.querelam.de elect. c.consultationibus.de iurepatr.Ripa in c.cum ecclesia Sutrina.nu.13. de cau.poss. & prop.Put.dec.192.lib.1.

Prædictis accedebat confessio Ricciardi fratris Braccij in iudiciū coram Vicario Pistorien., & deinde sententiam eiusdem de anno 1599. super paritate iurispręsentandi inter eos, quæ omnia fuerunt ponderata in vltima decisione, & tunc Domini iterum considerarunt ad firmandū statum de tempore gratiæ, nam si Braccius declarat se hæredem Ricciardi tollitur omnis difficultas, si verò negat se illius hęredem ex persona propria remanet tantum possessor duarum partium cū dimidia; si verò nitatur ex persona alterius à quo deducat ius possessionis, de ea adhuc non constat per rem iudicatā, aut partis confessionem, itaut incontinenti possit concurrere ad pręsentandum secundum Abb. in c.cōsultationibus. nu.9. de iurepat. etsi merita petitorij sunt discutienda, ius
11 controuersum non habetur in consideratione ad retardandum effectum præsentationis respectu eorum, qui sunt in possessione præsentandi, vt supra dictum fuit.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 27. Maij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Vacatio beneficij quomodo probetur.*
2 *Presbyteratus ex quibus probetur.*
3 *Habilitas prouisi quomodo probetur.*
4 *Valor beneficij quomodo probetur.*
5 *Et per non excessum quomodo probetur.*

DECISIO LXXIX.

DIctum fuit Gratiam Ricciardi in reliquis esse iustificatam, in ea enim narratur vacatio parochialis, de qua agitur per obitum alterius Ricciardi, presbyteratus prouisi, & illius habilitas valor beneficij obtenti, & valor eiusdem parochialis.

1 Vacatio bene probatur ex confessione aduersarij venientis ex eadem vacatione, & prætendentis se ab alijs patronis præsentatum. Put. decis. 171. num. 1. lib. 3. Bellamer. decis. 268. & sæpè fuit resolutum in puncto iustificationis, vt in Bergomen. Capellaniæ 2. Iunij 1617. coram R.P.D. meo Vbaldo, & in Meten. canonicatus 23. Iunij eiusdem anni coram R. P. D. meo Manzanedo.

2 Presbyteratus sufficienter iustificatur ex literis patentibus productis, Gram. decis. 81. num. 1.

3 Habilitates eiusdẽ Ricciardi probant attestationes ordinarij in eisdem literis patentibus, & narratiua Papæ asserentis se de illis sufficienter informatum à personis fide dignis, quæ sufficiunt ad hunc effectum. Rota decis. 161. num. 2. & decis. 572. num. 1. par. 1. in recent.

4 Valor obtenti sub narratiua non excessus ducat. aur. de Camera 24. plenè probatur ex duobus testibus datis deponentibus de auditu, & publica voce. Put. decis. 26. lib. 1. Seraph. decis. 962. num. 2.

Demum valor eiusdem parochialis, quòd non excedat ducat. 200. concludenter etiam probatur ex eisdem testibus datis, qui deponunt de publica voce, & fama per verba fuit, & est, quòd sufficit in probatione per non excessum, quæ contenta-
5 tur etiam semiplena probatione. Seraph. eadem decis. 962. nu. 2. Rot. decis. 293. num. 1. par. 1. diuers.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 25. Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Literæ Apostolicæ iustificatæ sunt exequendæ.*
2 *Literæ in forma dignum si exequendæ sint, ordinariè proceditur, & datur appellatio ad vtrumque effectum.*
3 *Sed si alius non sit in possessione, executioni demandantur.*
4 *Causa si semel facta sit appellabilis, cessat via executiua.*
5 *Potestas, quæ non est vsus primus iudex transit ad iudicem, ad quem*
6 *Possessorium in qualibet parte iudicij intentari potest suspenso petitorio.*
7 Executio liter. *Apost. conformat secum materia l. finalis.* C. *de ed. D. Adr. toll.*

DECISIO LXXX.

DVm instabatur pronunciari in causa iuxta resolutiones iam factas incidit quæstio super modo pronunciandi in possessorio scilicet vel ordinariè in petitorio, & facto verbo cum Dominis partibus informantibus, dictum fuit dandam esse immissionem.

1 Quia gratia Ricciardi est iustificata, & vbi literæ Apostolicæ remanent iustificatæ, semper locus est earum executioni, cap. si capitulo vbi glos. in verb. exequatur de concess. prab.

præb.in 6. Sarnen. in tract. Breuis, num.4. Mohed.decis.13.vt lit.pend. Rota in recent.decis.54.& 605.n.2. par.2.

2 Non obstat, quod literæ sint expeditæ in forma dignum, quo casu soleat procedi ordinariè, non autem executiuè, dum ab earum iustificatione admittitur appellatio ad vtrũque effectum. Rota decis.202.par.1. diuers.cum alijs ibi alleg.

3 Quia in quacumque forma sint expeditæ, alio non existente in possessione debent executioni demandari. cap. si quando de rescript.cap. fin.de præsumpt. & decisiones allegatæ loquũtur vbi aliquis est in possessione, qui possit contendere se legitimum contradictorem vti reum, & possessorem,& de necessitate citandum, secus possessione vacua,extra quam aduersarius non potest sustinere partes legitimi contradictoris.

4 Minus obstat, quòd literæ fuerint vulneratæ per sentẽtiã Vicarij Pistorien. dum iudicauit super qualitate iurispatronatus nulla habita ratione literarum Apostolicarum. Ordinarius verò Fesulanus cognouerit super eadem qualitate reuocando eandem sententiam, & pronunciando diffinitiuè super executione literarum Apostolicarum, vt ideo causa semel facta appellabilis, cesset via executiua propter cognitionem necessariam grauaminis. Seraph.decis. 674.inter impress. post tract. de Saluian.& dec.263. post tract.de oblig. Camer.

Quia fuit responsum in facto vulnus non iustificari, ex quo Vicarius Pistorien. nullum fecit verbum contra substãtiam gratiæ, quamuis omiserit illius exceptionem,neque tenet consequentia, non pronunciauit super executione, ergo vulneratæ remanẽt literæ,quia potestas, qua non

5 est vsus primus Iudex transit ad Iudicem ad quem Felin. in cap. inter monasterium num. 23. in fin. vers. tempera tertio de re iudic.

Præterea neque etiam obstat alia consequentia, passus est discuti in prima instantia super qualitate, & proprietate iurispatronatus, ergo expectanda est determinatio per conformes.

6 Quia regulare est, quòd in quacumque parte Iudicij potest intentari possessorium reiecto, vel suspenso petitorio cap. pastoralis de caus. possess. & propr. & idem fuit firmatum in Astoricen. Archidiaconatus 6. Nouembris 1602. coram bo.me. Cardinali Lancellotto iuniore, & in Burgen.canonicatus 3.Martij 1607 coram Sanctissimo, quòd cum in præsenti factum fuerit, dum causa ad Rotam deuoluta per appellationem Sozzifantij à sententia Fesulani, Cancellarius petijt, & obtinuit suspendi petitorium,non videtur excludendus ab ordinario remedio adipiscendæ secundum terminos. l. fin. C.de edict.diu.adr.toll.cum quibus

7 se conformat ista materia executionis literarum Apostolicarum. Abb. in c.constitutus il 2.num.15. de appell.Cassad.dec.4.nu.3.vt lit.pend.

Et ita, &c.

R. P. D. MERLINO

Pistorien. Parochialis. 6. Februarij 1623.

SVMMARIVM.

1 *Clausula, si per diligentem examinationem,& c.requirit pro forma examen.*

2 *Etiamsi aliàs fuisset examinatus.*

3 *Semel examinatus iterum examinandus non est.*

4 *Clausula, si per diligentem, &c. potest intelligi de examine facto.*

5 *Dummodo sit formaliter antea adimpleta.*

6 *Quia præsumitur, quòd si Papa id sciuisset, concessisset in forma gratiosa.*

7 *Et sic in cancellaria docto de idoneitate dantur literæ in forma gratiosa.*

Claus.

8 *Claus. si per diligentem, &c. non importat formam, & illius omissio non vitiat processum.*

9 *Et examen generaliter factum ad parochiales non satisfit d. clausulæ.*

10 *Morum mutatio non præsumitur.*

11 *Auditor Rotæ subrogatus loco ordinarij potest conferre, & immittere in possessionem.*

DECISIO LXXXI.

POstquam fuerat resolutũ Gratiam Ricciardi fuisse in omnibus iustificatam, & R.P.D. meus Pirouanus mandatum de immittendo ad illius fauorem relaxauerat, cuius vigore idem Ricciardus in possessionem huiusmodi parochialis, siue plebaniæ fuerat immissus, Bartholomæus petijt, & obtinuit committi causam super nullitate dicti mandati, eò sub prætextu, quòd non fuisset seruata forma literarum, in quibus aderat clausula illa, si per diligentem examinationem per te adhibitis examinatoribus in Synodo diœcesana deputatis ad hoc idoneum esse repereris, super quo conscientiam tuam oneramus. Vnde proposui dubium, An dictum mandatum de immittendo, seu immissio inde sequuta esset nulla, vel reuocanda. Et Domini post trinam disputationem, pro illius validitate responderunt.

1 Quamuis enim clausula prædicta conditionem importet, & operetur quod examen cum synodalibus examinatoribus requiratur pro forma, itaut illud prætermitti nequeat quãtumcunque impetrans sit re vera idoneus, ex latè deductis per Garc. de benef. par. 6. cap. 2. num. 253. & pluribus seqq. & præsertim nu. 266. vbi refert decisionem in Calaguritana beneficij de Ornillas 12. Octobr. 1587. coram bo. mem. Card. Pam-
2 philio, in qua fuit dictum, id procedere, etiam si aliàs fuisset examinatus, & approbatus etiam ad Parochiales.

Visum tamen fuit conditionem, ac formam huiusmodi satis superque fuisse adimpletam, ex eo quia Ricciardus fuerat iam antea coram eodem Ordinario Synodalibus examinatoribus adhibitis examinatus, & idoneus repertus, & approbatus ad hanc eandem parochialem, & consequenter non fuit necessarium nouum examen; semel enim examina-
3 tus iterum examen subire non tenetur, cap. accepimus, & ibi glos. 1. in 1. notab. de ætat. & qualit. & ordin. præficien. Et clausula prædicta de-
4 bet intelligi de examine facto, vel faciendo, quatenus illud iam antea factum non fuisset; siue enim conditio prædicta dicatur casualis, ex quo etiam idoneus casu, vt puta, memoria labente, vel præsulis, & examinatorum aspectu perterritus deficere potest in examine, siue mixta tanquam pendens etiam ab arbitrio, & iudicio Ordinarij, vel examinatorũ, non est necessario adimplenda post rescripti præsentationem, sed sufficit quòd fuerit antea in rei veritate mo-
5 do prædicto adimpleta, quoties tempore rescripti Princeps ignorabat adimplementum ad l. hæc conditio §. fin. & ibi Bart. & Soccin. ff. de cõd. & demonstr. l. si ita scriptum §. fin. ff. de legat. 2. Ruin. cons. 89. nu. 2. lib. 4.
6 pulchrè Surd. in cons. 69. num. 19. & 20. præsumitur enim, quod si Papa tale adimplementum sciuisset, non quidem in forma dignum, sed in forma gratiosa, & absque tali conditione prouidisset, vt in similibus terminis considerant Socin. in d. l. hæc conditio, num. 4. in fin. Ruin. d. cons. 89. num. 2. quos sequitur Surd. præall. cons. 69. num. 20.

7 Cum quo etiam consonat stylus Cancellariæ, cuius attestatio data fuit, secundum quem exhibita approbatione ad eamdem parochialẽ passim mutari consueuit supplicatio ex forma dignum in formam gratiosam, ex quo apparet formam huiusmodi per clausulam prædictam impor-

8 portatam non esse mentalem, & consequenter illius omissionem processum non vitiare, vt tradit Butr. in cap. super literis num. 16. de rescrip. & Brun. in tract. de forma tit. de potest. & effectu formæ vers. 3. prædicta conclusio fol. mihi 56.

Ex quibus patet responsio ad ea, quæ tradit Garc. de benefic. d. par. 6. cap. 2. num. 253. & seqq. & Gonzal. super reg. 8. glos. 4. num. 89. 96. & seqq. Procedunt enim, & ipsi loquũtur, quando non præcessit examen cum tribus examinatoribus synodalibus iuxta formam præscriptam, vel quando fuit factum ab alio Ordinario, & approbatio fuit tantummodo generalis ad parochiales, in quibus terminis versabatur casus in dicta Calaguritana de Ornillos coram bo. mem. Card. Pamphilio, vt ibi depræhenditur, non autem quando præcessit specialis approbatio ad talem parochialem præuio examine, & ideo non applicantur, cum Ricciardus fuerit ab examinatoribus synodalibus rigorosè examinatus, & approbatus ad hanc eãdem parochialem, & ab eodem Ordinario, in cuius locum fuit subrogatus D. meus Pirouanus iuxta clem. Auditor de rescr.

9 Et euidens est ratio differentiæ inter vtrumque casum, quia per examen generaliter factum ad parochiales, non est plenè consultum disciplinæ christianæ, & curæ animarum alicuius certæ parochialis, fieri enim potest, quod talis parochialis exigat in suo Rectore precipuas qualitates, quę ab extraneo Ordinario examinante pro alia parochiali non potuerint excogitari, quod secus est vbi ad eamdem parochialem, & ab eodem Ordinario quis prius fuerit examinatus, & approbatus.

Neque obstat, quòd à die, quo Ricciardus fuit ab examinatoribus approbatus vsque ad diem exhibitionis literarum Apostolicarum effluxerint ferè duo menses, & vsque ad diem obtenti supradicti mandati de immittendo intercesserit quinquennium, intra quod temporis spatium potuit ipse Ricciardus mutasse mores, itaut de tempore immissionis non esset idoneus. Quoniam vltra quod imo examen sequutum fuit per dies sex post datam prouisionis Apostolicæ, in quo tempore potuit Ricciardus scire sibi gratiam fuisse

10 signatam, huiusmodi morum mutatio nullo modo probatur, & iuris præsumptio est in contrarium, ex ante actæ enim vitæ ratione assequimur, quid de sequenti vita sit præsumendum, vt tradit Marsil. in l. maritus num. 34. & seqq. de quæst. Alciat. de præsumpt. reg. 2. præsump. 8. in princ. & Surd. in cons. 245. nu. 49.

Quæ omnia tanto magis DD. placuerũt, quia videbãtur magis æqua, præsertim cum agatur de substinendo mandatum iam relaxatum, & immissionem illius vigore sequutam.

11 Minus etiam dicta immissio impugnari poterat ex eo, quòd non præcesserit collatio, quia cum Rotæ Auditor tanquam subrogatus loco Ordinarij iuxta dictam clem. Auditor possit conferre immittendo in possessionem, videtur etiam prius saltem virtualiter contulisse ad Rom. in cons. 337. num. 3. Rot. decis. 16. num. 1. in fin. de concess. præb. in nou. & in his proprijs terminis idem fuit resolutum in Calaguritana beneficij de Arnedo 22. Iunij 1622. coram me, vbi plures afferuntur decisiones concordantes.

Et ita vtraque parte informante resolutum.

DECISIO LXXXII.

Barchinonen. beneficij coram R. P. D. Durano, quæ posita est supra decis. 56.

R. P. D. VBALDO

Anagnina beneficij, 15. Martij 1627.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Mensis Augustus est ex reseruatis in reg.8.*
2 *Et in dicta regula est decretum irritans.*
3 *Decretum irritans inficit possessionē, sed interim dum est dubium, possessor est manutenendus.*
4 *Iuspat. ecclesiasticum comprehenditur sub reg.8.*
5 *Iuspatr. laicale quando sit ecclesiasticum.*

DECISIO DLXXXIII.

1 NOn videtur controuersum inter partes, beneficium, de quo agitur, vacasse in mense augusti, qui est reseruatus ex regula octaua, vt firmauit Rota apud Seraf.decis.1296.num.6.& decis.700. num.2.par.1.in recent. & fuit tentū in Senen.canonicatus 15.Mar.1624 coram bo.mem. Dom. meo Vbaldo. Vnde stante hac reseruatione clara, & aperta Domini dixerunt, esse recedendum à decisione facta super manutentione ad fauorem Claudij Loccij coram bo. mem. Remboldo. Quia licèt ipse tamquam institutus ab Ordinario Anagnino ad præsentationem Fratrum S. Francisci dictæ Ciuitatis, doceat de sua anteriori possessione, quæ propterea videtur esse manutenibilis, vt in decisione, de qua agitur, tamen cum Camillus aduersarius fuerit de hoc beneficio prouisus per sedem Apostolicam, vti de reseruato per regulam octauā
2 tamquam vacante in dicto mense Augusti, & vigore istius prouisionis acceperit etiam possessionem, sequitur, vt ista possessio sit attendenda, & non sit habenda in aliqua consideratione supradicta possessio Claudij quantumuis anterior, cum ea remaneat infecta ex decreto irritanti apposito in dicta regula reseruatoria mensium, Verall. decis.325.n.2. par.1.Rot.diuers.decis.189. num.4. par.2. & in recent. decis.613.nu.7. par.1.Gonzal.ad reg.8. glos.67.nu. 29.cum seqq.Mantic.decis.40.n.8. & in terminis de beneficio iurispatronatus Ecclesiastici dixit Rot. in decis.740.num.1.p.2.in recent.

3 Nec obstare videbatur, quòd decretum irritans tunc inficiat possessionem, quando certum est illud intrare, sed donec dubium est, an intret, vel ne, interim possessor sit manutenendus ratione saltem suæ detentationis. Lancellott. de attent. par.3.cap.24.quæst.1.num.80. Rot. diuers.decis.725.num.6.par.2.in rerecent.Seraph.decis.1471.num.5.& 7.& dixit Rota in Hidruntina beneficij 30. Octob.1613. & in Salernitana præbendæ 10. Nouemb.1617. coram bo.me.Domino meo Vbaldo. Quia in casu, de quo agitur, dictum decretum intrare videbatur satis clarum, nam vacatio in mense reseruato, vt dixi, non controuertebatur, quòd verò beneficium, de quo agitur sub reg. 8. reseruatoria
4 mensium comprahenderetur, apparebat ex eo, quòd iuspatronatus erat Ecclesiasticum. Cassad.decis.4. sub nu.1. cum seq. de iurep.Seraph. decis.1420.num.2.Gonzal.sup.reg. 8.glos.18.num.6. Rot. in recent. d. decis.740. num.2.in fin. par.2. fœl. record.Greg.XV.dec.48.nu.4.

5 Quòd vero dictum iuspatronatus esset effectum Ecclesiasticum, quamuis antea fuisset laicale, deducebatur ex eo, quod pertinebat ad præsentationem dd.Fratrum, & Conuentus cap.1. ff. fin. & ibi omnes de iurepat.in 6.Paris.cons.128. sub.num. 19.cum seqq.lib.4.Gonzal. sub reg. 8.d.glos.18. sub num.5. Rot.diuers. d.decis.740.num.2.par.2.in recent. Vnde stante claritate reseruationis comprehensionis beneficij sub reseruatione, benè procedunt superius dicta de decreto irritanti.

Et ita decisum, &c.

R.P.D.

R. P. D. NAVARRO

Pistorien. Plebaniæ. 24. Martij 1623.

SVMMARIVM.

1 *Iurispat.existentia, & pertinentia ex quibus probetur.*
2 *Iuspat.probatur per continuas,& effectuatas præsentationes.*
3 *Præsertim inter compatronos, inter quos leuiores probationes sufficiunt.*
4 *Sententia lata super statu beneficij facit ius quoad omnes.*
5 *Quasi possessio quando suffragatur.*
6 *Et quomodo probetur.*
7 *Pertinentia iurispatr. ex quibus inferatur.*
8 *Sententia in iuribus incorporalibus trahit secum executionem.*
9 *Vltimus status est attendendus, præsertim in beneficialib.num.14.*
10 *Quasi possessio attenditur potius quam proprietas.*
11 *Existens in quasi possessione præsentandi manuteneri debet.*
12 *Incapacitas in præsentante debet probari.*
13 *Iuspatr. præsumitur hæreditarium.*
15 *Patroni sunt intelligendi secundum vltimum statum.*
16 *Paria sunt consentire prouisioni, & præsentare.*

DECISIO LXXXIV.

RESignauerat in manibus Sanctissimi Vincentius de Spicis plebaniam S.Petri de Auiolo ad fauorẽ Zenobij de Spicis eius ex fratre nepotis, & de ipsa prouideri obtinuit accedente consensu medietatis modernorum patronorum cum derogatione alterius medietatis, vt in summ.Zenobij n.1. expeditis literis, illisq. Vicario præsentatis obtinuit sententiam pro ipsarum executione, stante consensu præstito per Oratium Marchetũ nomine D.Equitis Raphaelis de Medicis,& filiorum procuratorum Ioannis Vincentij, & Maynardi eius filij de Guazzalotris qui dicebantur patroni, summ.eod. n.2.à qua sententia Philippus,& nepotes de Guazzalotris,qui dissenserant,tamquam veri patroni appellarunt eod.summario num.8.

Causa mihi commissa dubitaui, an sentẽtia de partibus sit confirmãda,vel infirmanda, 1.Iulij proposito dubio Zenobio tantum informante, fuit dilata resolutio ad Kalendas,hodie reproposito, vtraque parte informante Domini pro infirmatione sententiæ responderunt.

Nõ enim iustificatur gratia in eo quòd requirit cõsensum medietatis, patronorum,quia licèt de existentia & pertinentia iurispatronatus ad nobiles de Guazzalotris dubitari non possit,tum ex sententia de ann.1461 in qua declaratur inter alia,hãc spectare ad nobiles de Guazzalotris, summ.Zenobij num.3. quæ excedens metam 100.ann.probat Ferrett. cõs.
1 135.n.1.lib.1.Gabr.cons.146.nu.1, & cons.198.n.4.lib.2.Borg.dec.11, nu.23.p.2.Lambert.de iurep. lib.1. par.2.q.11. art.9. Tùm ex consensu præstito de ann.1463. ad fauorẽ Andreæ de Guazzalotris, & successiuè per continuas,& effectuatas præsentationes vsque in personam Vincen-
2 tij resignantis,summ.nu.5.vsque ad 11. ex quibus sufficiẽtèr iuspatronatus probatur Rot.in recent.dec.211 nu.1.& 224.nu.7.& 8. & 312. nu.7. & seq.p.1. & decis.674.nu. 2.par.2. præsertim inter compatronos, inter
3 quos leuiores probationes sufficiunt Cassad.dec.1.de probat.Mãtic.244. nu.5.Gonzal.super reg.8. glos.18.n. 59.Garz.de benef.par.5.c.9. nu.68. Rot.decis.526.& 533.par.4.diuers. nouiss.& decis.251.num. 1. par.1. & decis.181.nu.2.p.2.in recent.& fuit dictum in Pampilon. parochialis, 3. Martij 1621.coram D.Vbaldo, præcipuè pro iustificatione narratiuæ, pro qua sufficit leuior probatio,Gonzal.ad reg.8.d.gl.18. n.60. & seqq.

Tamen

Tamen non constat, quòd D. Ioannes Vincentius, & Maynardus eius filius, quorum nomine fuit præstitus cōsensus sint veri patroni, vel in quasi possessione præsentandi existant, vt faciant medietatem patronorum, vt Zenobio suffragari possit. Non ex sententia de ann. 1461. quia in ea probatur iuspatronatus ad fauorem de Guazzalotris, sed non verificatur, Ioannem Vincentium, & Maynardū prædictos esse compræhensos in dicta sententia, vel descendere à cōpræhensis in ea, & cōtinuasse quasi possessionem præsentandi, qua cessante non suffragatur, nam possessio non transfertur in successorem. Mant. decis. 88. n. 5. Rot. dec. 260. nu. 4. & decis. 337. n. 3. p. 2. in recent. & coram Sanctiss. dec. 222. nu. 7. & decis. 417. nu. 7. & fuit dictum in Placent. Capellaniæ 30. Octob. 1615. coram Reuerendiss. D. Decano, & in Lucana parochialis 7. Febr. 1620. coram D. Vbaldo, vbi quòd nec possessio patris transijt in filium, & procedit conclusio etiamsi adesset statutū, per quod possessio cōtinuatur in hærede absq. appræhensione, quia cessat in quasi possessione præsentādi, vt tenet Rota in d. decis. 260. nu. 4. par. 2. in recent. reprobando decisionē Caputaq. 311 eo magis, quòd datur vna præsentatio facta à Philippo tantum de anno 1552. summ. Philippi n. 8. & eadem responsio applicatur alijs sententijs del 1573. & 1603. eodem summario num. 11. & 17. quia in ipsis non legitur Ioannes Vincentius, & Maynardus, vt non rectè legebatur in summario Zenobij in sententia del 1603 registrata in processu primæ instantiæ fol. 69.

Prout neque obstare videtur fides communitatis Praten. ac Terræ Lauri, & arbor descendētiæ, ac literæ Iacobi, quia præterquam non sunt de actis, prout fuit corā me decisum dicebatur quousque contrarium probari potest, non esse attendendas respectu quasi possessionis, in qua Philippus, & alij reperiuntur, prout in simili fuit dictum coram me in Nullius, seu Spoletana beneficij Lunæ 20. Martij 1623.

Philippus verò, & consortes habent quasi possessionem cum canonizatione iurispatronatus per sententiam ad fauorē Iacobi, fratris, & filiorum, qui nunc sunt in causa cum quadam muliere D. Libera, post cuius obitum consolidatur totum iuspatronatus in Iacobum, & eius filios, quæ sententia lata de anno 1590. transiuit in iudicatum, & fuit declaratum, executioni demandandam, summ. Philippi nu. 2. & fuit intimata Rectoribus quamplurium Ecclesiarum contentarum in dicta sentētia, & in specie Vincentio Rectori Ecclesiæ, de qua agitur, vt recognoscerent in patronos dictos Iacobum, fratrē, & filios, summ. Philippi n. 3. & 4. quæ sententia tanquam lata super statu
4 beneficij facit ius quoad omnes, Acchill. decil. 5. de sent. & re iudic. Mantic. dec. 35. num. 6. Seraph. dec. 1141 num. 8. & executioni demandata in vacationibus aliarum Ecclesiarum in ea contentarum, ad quas Philippus, & consortes præsentarūt, summ. Philippi nu. 5. & seq. quæ quasi pos-
5 sessio suffragatur etiam respectu huius de Auiolo, cum omnes vnica sententia determinentur Molin. de Hispan. lib. 2. c. 6. n. 17. Surd. cons. 323. n. 44. Rot. dec. 17. n. 1. & 2. p. 2. diu. & vno, & eodem iure censeri debent l. cū hoc iure, ff. de vulg. & pup. Rot. d. dec. 17. n. 8. vers. qm respondetur.

Accedit, quòd respectu huius plebaniæ Philippus, & consortes reperiuntur in quasi possessione, dū obtinuerunt in vim d. sententiæ de mandato iudicis apponi insignia familiæ
6 ipsorum tāquam patronorū, ex quo, & iurispatronatus quasi possessio
6 probatur, quia fuit deuentum ad factū, ex quo acquiritur quasi possessio, Acchil. dec. 5. de cau. poss. & propr. Caputaq. dec. 420. n. 3. p. 2. cū ex ijs soleat inferri ad iurisp. pertinentiam

tiam Rot. in recent.decis.13.nu.3.&
7 dec.518.n.5.p.1.Vltra quod in ijs iu
8 bus incorporalibus sententia trahit
secum executionem absque alio facto hominis.Innoc.in c.cum nostris. col.penult. & ibi Card. quæst.22. & Butr. nu.19. de concess. præb. in 6. & ideo cum pro Philippo, & alijs consortibus stet vltimus status canonizatus in dicta sententia anni 1590. & actus præsentandi in alijs plebanijs in eadem sententia contentis,non videtur posse dubitari ad
9 ipsos recurrendum esse pro consensu
in gratia requisito,etiamsi constaret de anteriori statu, & de iure præsentandi authorum Ioannis Vincentij ad text. in cap. querelam. de elect. cap.consultationibus. de iurepatr. & cap.olim.de caus.poss.& propr. Rot. dec.229.nu.1. & 2.par.1. in recent. & coram Sanctiss. dec. 77. Attendi-
10 tur enim quasi possessio potius quã
ipsa proprietas. Innoc.in cap.literis. de restit.spol. Abb. in d.cap.consultationibus.de iurepat. & fuit dictum in allegata Lucana Parochialis. 3. Decembris. 1618. coram Illustriss. Cardinali Sacrato. & in eadem 7.Feb.1620. coram D.meo Vbaldo.

Nec obstat, quòd Iacobus descẽdat à Bertoldo filio spurio cuiusdam alterius Iacobi incapacis iurispatronatus. Rocch.de iurepat.verb. competens.nu.13. & coram Litta in Ianuen. iurispatronatus. 30. Ianuarij. 1606. cum alijs ab eo allegatis,quia
11 sufficit, quod sit in quasi possessione
præsentandi ad effectum, vt præsumatur habilis,& interim manutenери debeat, vt sæpissimè firmauit Rota, & fuit dictum in dicta Lucana coram Ill.Sacrato,& D.meo Vbaldo.
12 Nec impedimentum est prædicta
incapacitas Iacobo præsentãdi quousque doceatur Bertoldum fuisse spurium, & iuspatronatus gentilitiũ. Gratian. discept.forens.218. nu.13. & discept.521.nu.34.Rot.in recent. dec.126. vbi receditur ab allegata decisione coram Litta. & dec. 521. num. 9. maximè quod de spurietate non constat, sed potius de naturalitate ex supplicatione Magno Duci Etruriæ porrecta, summario Zenobij
13 nu. 22. nec quòd iuspatronatus sit
gentilitium,quia potius præsumitur hæreditarium. Rota dec.707.nu.8. par.1.& dec.482.nu.7.p.2.in recen. & ita confirmatur in proposito, ex quo supradicta mulier Libera fuit admissa ad præsentandum, summar. nu.6. & 11.
14 Denique cum pro Philippo, &
consortibus sit vltimus status, qui in beneficialibus semper attenditur. Gonzal.ad reg.8. glos.45.§.2.n.14. Rota dec.2.nu.2. de præb. in nouis. & dec.188.nu.1.p.2.in recent. cum alijs in Neocastreñ Parochialis. 18. Aprilis.1622.coram me, non potest firmari patronorum consensum interuenisse cum ex illis, qui secundũ vltimum statum reperiũtur patroni, nempè Philippus, & consortes,vt ex supra relatis, nullus consenserit; & Papæ relatum fuit adfuisse consen-
15 sum medietatis patronorum; intel-
lexit de ijs, ad quos iuspatronatus pro tempore spectabat, qui sunt intelligendi secundum vltimum statũ, & rem iudicatam, ad tradita per Ferret.dict.cons.135.nu.6.Mandos. cons.7.nu.17.iuxtà cap.decernimus. 16.quæst.7.Felin. in c. cum Bertoldus. nu.8.de sent. & re iudic. quia paria sunt consentire prouisioni, & præsentare. Abb.in cap.1. de relig. dom.nu.6.& cons.54 nu.3.vers.pro hoc etiam facit.lib.1. Gabriel. cons. 192.nu.10.lib.2. & reiecta opinione Decij contrarium sentientis in cons. 149.num.4.tenuit Rota coram Mohed. dec.10. nu.3. & 4. de iurepatr. Put.dec.301.lib.2. Crescent.dec.2. de iurepat. & in recent.dec.195.nu. 3.par.1. & coram Sanctiss. dec.349. nu.2. & decis.417. nu.1. & sic cum ad Philippum, & consortes spectet iuspatronatus per quasi possessionem ex supra relatis, gratia nec vtique iustificata reperitur, neque in

O valore

valore expresso, neque in idoneitate Zenobij.

Et ita decisum fuit, &c.

Et in eadem coram eodem 12. Iunij. 1623.

SVMMARIVM.

1 *Confessio sufficit in confitentis praiudicium.*

2 *Sententia lata super statu facit ius quoad omnes.*

3 *Ius super iurepatr. quaritur per sententiam, & tollitur alijs quasi possessio.*

4 *Quasi possessio confirmatur ex praesentationibus effectuatis.*

5 *Patronorum numerus augeri nequit in aliorum praiudicium.*

6 *Quasi possessio compatrono praeseruatur per praesentationem alterius patroni.*

7 *Et qua praeseruatio ex quibus tollatur.*

DECISIO LXXXV.

PLacuit Dominis decisio in hac causa facta sub 24. Martij praeteriti, qua fuit resolutum Sententiam Vicarij Pistorien. esse reuocandam; deficit namq. consensus medietatis patronorum in literis Apostolicis requisitus, quia adhuc non docetur, Mainardum, cuius nomine reperitur praestitus consensus esse de Guazzallottis, ad quos pertinet iuspatronatus, minusq. probetur esse in quasi possessione praesentandi, vel descendere ab ijs, qui praesentarunt concursu Philippi, & aliorum, & per consequens non posse constituere medietatem patronorum, ex allegatis in decisione.

Cui non obstant epistolae missiuae Iacobi scriptae de anno 1585. & 1589. in quibus requirit Ioannem Vincentium patrem Mainardi, vt sibi transmittat mandatum procurae, cum quo intendebat recuperare eorum iura, & actiones iuris huius patronatus, summario nu. 1. & 2. nunc
1 ad fauorem Zenobij dato, & sic ex confessione partis videbatur satis constare de bono iure ipsorum, quae sufficit in praeiudicium confitentis, Rota dec. 452. nu. 2. coram Sanctiss. Garz. de benefic. par. 12. cap. 20. nu. 276. vsque ad 279. & dec. 697. n. 2. p. 1. in recent. cum alijs. quia fuit dictum, literas praedictas esse dubitatiuas, non in forma probanti; praeterea fuisse controuersum per Pacinum praedictos Ioannem Vincentiũ, & Mainardum non esse de familia de Guazzallottis, & sic Iacobus declarauit in epistola de anno 1602. velle suis proprijs iuribus vti contrà omnes, eodem summario nu. 2. defendendo iuspatronatus ad se, fratrem, & filios solummodo pertinere, ad quorum fauorem lata fuit sententia de anno 1590. qua fuit pronunciatum post mortem cuiusdam Liberae totum iuspatronatus spectare ad ipsum Iacobum, eiusq. filios, & fratrem, summario Philippi num. 2.
2 quae sententia transiuit in iudicatũ, & tamquam lata super statu facit ius quoad omnes, Achill. dec. 5. de sent. & re iud. Mant. dec. 35. n. 6. Seraph. dec. 1141. num. 8. Rota coram Sanctiss. decis. 436. num. 9. & in specie,
3 quòd per sententiam adiudicatoriã iurispatronatus, sic quaeratur ius auctori, quod tollatur quasi possessio alijs. Calder. cons. 3. in fin. de caus. poss. & prop. Ferret. cons. 135. nu. 3. Gabr. cons. 192. nu. 7. lib. 2. Rota in recent. decis. 402. nu. 5. par. 1. quae
4 quasi possessio in proposito confirmatur ex praesentationibus effectuatis, de alijs beneficijs in eadem sententia comprahensis, summario nu. 3. & 4. Surd. cons. 323. Molin. de Hispan. primog. cap. 6. nu. 17. lib. 2. Rota dec. 17. nu. 1. & 2. p. 2. diuers. adden. ad decis. Sanctiss. 557. nu. 6. vsque ad 10.

Quinimò si literae missiuae recognitae fuissent etiam in actis authenticae, ex quibus desumitur confessio

Iacobi,

Iacobi, haud essent præiudicio Philippo, & alijs litis consortibus, qui non ex persona Iacobi auctoris literarum, sed proprio nomine prosecuti litem fuerunt compræhensi in sen-
5 tentia, & in quasi possessione præsentandi, quo fit, vt nec Iacobi confessione potuit augeri numerus patronorum in aliorum præiudicium. Abb. in c. cum ecclesia sutrina. nu. 23. & 43. vers. item si esset, de caus. poss. & prop. Lambert. de iurep. art. 17. quæst. 3. nu. 12. p. 2.

Nec refragatur mandatum procuræ factum de anno 1581. in personam Bertholdi aui istorum de Guazzallottis, qui sunt in quasi possessione præsentandi, quasi eo vsus fuerit nomine Scipionis, & Ioannis Vincentij fratrum, quia non apparet habuisse effectum, quinimò contrarium desumitur ex ijs, quæ continentur in literis Iacobi, qui aliud mandatum petierat, summario n. 2. quod etiam non fuit acceptatum respectu ecclesiarum in sententia contentarum.

6 Cessant propterea, quæ dicebantur, quod per præsentationem vnius ex patronis præseruatur quasi possessio alteri compatrono, quæ iuris conclusio procedit, quando ambo sunt patroni, constando de pertinētia, vt licet colligere ex Doctoribus supra allegatis, & decisione Sanctiss. 452. nu. 6. & compatronus præsentat, quod nec vtique in hoc casu dicendum, quia nec Ioannes Vincentius, nec Mainardus præsentarunt, nec ius ipsis ex aliorum præsentatione præseruatum dicendum, quibus nullum competere comprobatū relinquitur. Accedentibus etiā præsentationibus de anno 1552. & 1553. factis à Philippo Antonij, vt vnico patrono, summ. nu. 8. ac alia facta de anno 1601. ad Plebē Sancti Hippolyti compræhensam in sententia, quæ fuit effectuata, alia præsentatione Mainardi iudicialiter reie-
7 cta, summ. nu. 5. Ex quibus præseruatio tollitur Abb. cons. 54. num. 3. vers. nam vbicumque. lib. 1. Lamber. lib. 2. par. 1. quæst. 3. art. 16. num. 8. Rot. dec. 229. nu. 5. p. 1. in nou.

Denique minus releuare consensum nomine Mainardi, præstitū per Horatium Marchettum procuratorem ab Equite Raphaele substitutū fuisse, Primò, quia de tali substitutione non constat; Secundò, quia facultas substituendi in mandato Equitis non legitur, vt in summario dato pro Zenobio in præterita positione nu. 12. Quibus accedit, nec iustificata gratia, nec ad valorem, nec ad idoneitatem Zenobij, vt etiā fuit dictum in alia decisione, quam vnanimi consensu Domini confirmarunt, vtraque parte informante.

R. P. D. DVRANO.

Ianuen. Parochialis S. Andreæ.
19. Aprilis. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio nominandi vicarium ecclesiæ parochialis ex quibus probetur.*
2 *Nominatio vicarij in ecclesia regulari ad regulares pertinet.*
3 *Ecclesia quando compræhendatur appellatione monasterij.*
4 *Dominium ecclesiæ esse monasterij quomodo probetur.*
5 *Iuris resistentia quando manutentionem impediat.*
6 *Enunciatiuæ vicarij quando non creditur de præsentatione facta.*
7 *Narratiua vicarij probat quasi possessionem præsentandi.*
8 *Vicarius præsentationem admittit, & institutionem concedit.*
9 *Vicario attestanti despectantibus ad suum officium plenè creditur.*
10 *Vicario attestanti de examine quando non credatur.*
11 *Actus enuncialus in instrumento per verba temporis præteriti præsumitur gestus tempore instrumenti.*

12 *Ex actu institutionis præsumitur præcessisse nominatio, & examen.*
13 *Fides non facit fidem.*
14 Episcopi, & *Vicarij est idem tribunal.*
15 *Scientia officialis dicitur scientia domini, eiq. præiudicat.*
16 *Vicario creditur in Episcopi præiudicium.*
17 *Vicarius temporalis in curata quando constitutus dicatur.*
18 *Quasi possessio acquiritur ex institutione etiam nulliter facta.*
19 *Sumptum de sumpto fidē non facit.*
20 *Obseruantia subsecuta multum operatur.*
21 *Copia extracta citata parte probat.*
22 Notariatus *qualitas quando præsumatur.*
23 *Possidere quis præsumitur ex iusto titulo.*
24 *Præsentationum effectuatio quomodo probetur.*
25 Præsentatio, *& institutio probantur ex visitatione.*
26 *Possessio in futurum quando continuata præsumatur.*
27 Dispositio *ita est interpretanda, vt reprahendi nequeat.*
28 *Vicecuratus potest ab Ordinario deputari sine consensu patroni.*
29 Præsentatio *admittitur si, & in quātum, & quid operetur.*
30 Deputatio *facta per modum prouisionis nullum statum facit.*
31 *Manuteneri debet qui probat olim se possedisse, si contra possessio amissa non probetur.*
32 Possessio *solo animo retinetur.*
33 *Mutatio volūtatis non præsumitur.*
34 *Qui possedit in præteritum, semper in futurum possedisse præsumitur.*
35 *Olim possidens habet pro se præsumptionem, & aduersarius contrariū probare tenetur.*
36 *Possessio iunior, quæ dedit causam liti non est attendenda.*
37 Vicarius *œconomum potest deputare in beneficio vacante.*
38 *Et talis deputatio non firmat statum.*
39 *Et non fit de rectore perpetuo stante quasi possessione patronorum.*
40 *Vnus est incapax plurium ecclesiarū.*
41 *Decretum irritans, & clausula sublata quid operentur.*
42 *Tacita, & præsumpta causa cessat, vbi est expressa.*
43 *Noua causa possidendi in beneficiato non nocet patronis eam ignorantibus.*
44 *Ordinarius quando præscribat libertatem beneficij patronati.*
45 Interlocutoria *simplex, & lata sine citatione non transit in iudicatum.*
46 Petitio *reintegrationis quomodo sit interpratanda.*
47 *Possessio duplex etiam in iuribus incorporalibus datur.*

DECISIO LXXXVI.

Die 13. Martij anni præteriti fuit decisum constare de bono iure Monialium ad effectum, vt debeant manuteneri in quasi possessione nominandi Vicarium ecclesiæ parochialis S. Andreæ de Porta ciuitatis Ianuen: sed quia Illustriss. D. Archiepiscopus obtinuit iterū audiri; fuit propterea ꝑ quatuor vices caussa proposita super ijsdem, & vtrinque acriter controuersa, & per Dominos maturè examinata, & tandem hodie resoluta ad fauorem Monialium, quo fit, vt hæc secunda decisio maiori etiam egeat discussione.

1 Resolutio fuit fundata in tribus nominationibus Monialium continuatis, & effectum sortitis. Prima de anno 1554. secunda de anno 1573. & vltima de anno 1594. & tamen sufficit vna. Ripa in cap. cum ecclesia. nu. 53. de caus. poss. & prop. Roman. cons. 311. in fin. Rota dec. 17. nu. 1. p. 2. diuers. & in Illerden. Parochialis. 13. Iunij. 1558. coram Caputaq. Gonzal. super reg. 8. glo. 45. §. 2. n. 29. & latè Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 59. & eo magis dicebant Domini constare de bono iure Monialium, quia ius non videtur assistere D. Archiepiscopo, sed Monialibus: Cum
2 enim agatur de propria earum ecclesia,

clesia, & sic de ecclesia regulari, ius nominandi vicarium ad eas de iure spectat. c. 1. de Capel. Monach. Cōc. Trid. sess. 25. de Regul. c. 11. & pro eisdem Monialibus censuit, sunt iam plures anni, Sacra Concilij Congregatio. Nec hoc mirum videtur, quia etiam cura animarum seculariū potest penes illas residere, per aliū tamen exercenda. Felin. in c. cum venerabilis. nu. 36. de excep. Rota dec. 21. in fin. de præb. in antiq.

Nec placuit prætensio D. Archiepiscopi, quod d. ecclesia non fuit Monialium, nec consequenter regularis, & sic non intrare text. in d. c. 1. de Capell. Monach. quia non agitur de ecclesia separata, & distincta à monasterio: sed de ecclesia ipsius monasterij, quod aliam, quàm istam
3 non habet ecclesiam, quæ ideò est eiusdem pars integralis; itaut appellatione monasterij etiam ecclesia compræhendatur, glo. in c. 1. in verb. exempto. vbi communiter DD. de priuil. in 6. Vnde cum hoc monasterium sit regulare, ecclesia etiam est regularis, quia clarum est, quòd monasteria non dantur sine ecclesijs vltra quòd ad effectum manutentionis
4 sufficit probare, dominium ecclesiæ esse monasterij ex sola possessione, dum illud deducitur incidēter. Bart. in l. quidam in suo. nu. 4. ff. de cond. instit. Calder. cons. 23. de præbend.

De possessione autem monialium non est dubitandum, cum sit notoria: & probetur in actis, quòd primitus hoc monasterium erat Ordinis S. Benedicti, quia autem erat adeò destitutum, vt in eo vix degerent quinque Moniales, in vim specialis rescripti Apostolici, & instante Senatu Ianueñ, fuerunt in illud de anno 1509. translatæ Priorissa, & Moniales S. Margaritæ Ordinis D. Augustini, & fuit illis tradita possessio tàm Conuentus, quàm ecclesię, necnon consignatæ cum inuentario sacræ suppellectiles, nempè tabernaculum pro custodia sanctissimi Sacramenti, Vas Chrismatis, liber Baptizatorum, & alia huius generis ad vsum, & curam Sacramentorū pertinentia. Quæ consignatio non fuisset illis facta; sed verò Parocho, nisi ad eas cura animarum habitu spectaret. Quibus accedunt Visitatio Apostolica de anno 1582. & plures enunciatiuæ Archiepiscoporum in actu visitationis, in quibus hæc ecclesia dicitur, & nominatur ecclesia Monialium S. Andreæ,

Et in omnem casum etiamsi Monialibus ius non assisteret, sed resisteret, adhuc eis esset danda manu-
5 tentio, quia iuris resistentia eam nō impedit, nisi sit vehemens, & ineuitabilis. Innoc. in c. cum venissent. n. 3. vers. illud obtinet. de rest. in integr. Couar. pract. quæst. c. 16. nu. 6. Rota apud Greg. XV. decis. 370. Qualis hæc non esset, sed dubia, & turbida, ac illi multum detraheretur, tàm ex quo Moniales auctoritate apostolica adeptæ fuerunt possessionem ecclesiæ, & rerum ad curam spectantium de manu executorum, quàm ex longæua, & temporis cōsiderabilis possessione nominandi vicarium. Quo casu iuris resistentia non impedit manutentionem. Abb. in c. 1. nu. 8. vt lit. pend. Lancell. de attent. 2. p. c. 4. declar. 4. n. 6. Rota dec. 595. n. 4. p. 1. diuers. & dec. 685. nu. 3. p. 1. recent.

Quare tota difficultas posita in eo fuit, quis cœptæ litis tempore possideret. Quæ ad duo præcipuè capita separatim discutiēda reducitur. Primum est, an prædictæ tres præsentationes Monialium sint releuantes, itaut eis suffragentur ad effectum, de quo agitur. Secundum quatenus sic, An illæ semper vsque ad tempus litis motæ fuerint in eodem statu; An verò de anno 1609. quo vacauit hæc ecclesia per obitum Facciotti per eas nominati in tertia nominatione amiserint possessionē; itaut d. tempore litis motę iam desierint possidere; Dominus verò Archiepiscopus possessionem acquisitus fuerit.

Quoad primũ de releuantia prædictarum trium præsentationum voluerunt Domini maioris claritatis causa eas sigillatim examinare. Prima de anno 1554. de persona Lazari de Cassana inexuperabilis visa fuit ad fauorem Monialium, ex quo fuit effectuata, dum idem Lazarus fuit per Vicarium Archiepiscopi Ianueñ deputatus cũ narratiua, quòd illum deputabat ad præsentationem Monialium. c. cum ecclesia sutrina. de caus.poss. & prop. Seraph. decis. 1411. nu. 2. & fuit sæpius decisum.

6 Neque obstat, quòd de hac præsentatione non constet, nisi per simplicem enunciatiuã Vicarij Domini Archiepiscopi, cui non creditur de præsẽtatione facta. Mascard. de probat. to. 2. concl. 958. n. 28. Caputaq. dec. 238. p. 2. quia imò eius narrati-
7 ua probat quasi possessionem præsentandi, vt in puncto Put. dec. 167. lib. 1. in nou. impress. & ratio est, quia admittere præsentationem, & cõcedere institutionem spectat ad Vicarium iure proprio ratione sui officij,
8 ac ex sua ordinaria iurisdictione sine alio speciali mandato. cap. ex frequentibus extra de instit, & ibi glo. & in c. fin. de offic. Vic. in 6. Rocch. de iurep. verb. competens. quæst. 31. Couar. lib. 3. var. c. 20. nu. 7. Garz. de benef. p. 5. c. 8. nu. 85. cum seq. Vica-
9 rio autem attestanti de spectantibus ad eius officium plenè creditur. Rota dec. 313. p. 1. recent. Non minus quã Episcopo, quia militant in eo omnes rationes, quas in Episcopo attendit Rota dec. 11. de iurepatr. in nou. & apud Caputaq. dec. 87. p. 3.

Nec contrarium probat, d. decis. Caputaq. 538. p. 2. Quia vltra quòd nulla ibi fit mentio de effectuatione, qua sequuta, & non aliter intrat cõclusio nuper firmata, & d. dec. Putei non impugnat Caputaq. d. concl. ex defectu potestatis Vicaiij: sed quia in casu illius decisionis non attestabatur Vicarius de præsentatione facta coram ipso, vt in casu nostro; sed corã alio, nempè corã Episcopo, cui propterea non creditur, prout distinxit Rota in Iaceñ. pensionis. 16. Decemb. 1591. coram Card. Pamphil. Mascard. verò loco cit. & decis. Rotæ per eum ibi allegatæ loquuntur in simplici enunciatiua Vicarij de iurepat. cui non est standum in præiudicium Episcopi; non autem quando, vt hic attestatur de actu coram se gesto ratione sui officij.

Non obstat etiam, quòd d. enunciatiua Vicarij fuerit de actu de præterito, dùm Vicarius non enunciat, Lazarũ tempore deputationis fuisse per Moniales nominatum; sed nominationem fuisse antea factam ex illis verbis, ibi, fuisse præsentatum coram nobis, & rursus ibi, *& habita prius per nos iuridica informatione de eius sufficientia*. Quæ informatio videtur necessariò capta post nominationẽ, & multò magis deputatio inde secuta, quo casu nec ipsi Episcopo attestanti in actu institutionis credendũ est de aliquo actu de præterito, nisi quatenus vno, eodemq. tẽpore coram eo, & per eũ factæ existant. Rot. dec. 16. de prob. in antiq. Cresc. dec. 13. de prob. & Put. dec. 374. lib. 1. & Rota in Portugallien. Vicariæ apud Garz. p. 8. c. 4. nu. 45. & in Vicen. beneficij. 11. Decemb. 1619. corã bo.
10 me. Vbaldo. & quòd Vicario attestãti de examine nõ credatur, dixit Rota in Placeñ. Parochial. 14. Iun. 1619 corã Illustriss. Patriarcha Mãzanedo.
11 Quia respõdetur, quòd imò iuxta doctrinam Bart. in l. post dotẽ. n. 21. ff. sol. matr. actus enũciatus in aliquo instrumento per verba importantia tẽpus prçteritũ præsumitur tempore instrumenti gestus, si potuit eo tempore fieri, itaut prçteritũ non intelligatur ex interuallo; sed incontinenti, aut de modica præteritione, prout passim Notarij in instrumẽtis sic asserũt; dedit, vendidit, & tradidit, quæ sunt verba præteriti tẽporis, & tamẽ intelliguntur de eodem tempore cõfecti instrumenti. ex Bart. vbi supra,

cuius

cuius doctrina est communiter recepta, Iaf. ibidem num. 85. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 35. nu. 3. Menoch. præsumpt. 18. lib. 3. & cons. 97. num. 68. Barbos. in d. l. post dotem num. 26. & Cenc. de Cens. p. 2. cap. 1. quæst. 1. num. 9. Vnde etiam attestatio Vicarij de præsentatione monialium, & examine præsentati per verba de præterito debet eodem modo intelligi: cū præsentatio, examen & deputatio bene potuerint vnica hora, & contextu expediri. Et tanto magis, quia stante iuris assistētia pro monialibus deputatio Vicarij verisimiliter præsupponit nomi-
12 nationem illarum, & examen præsentati, & ideò ex solo actu institutionis præsumuntur præcessisse, Rota decis. 11. de iurep. in nouis. Nec aduersantur decis. 16. de probat. in antip. & decisiones Crescent. & Put. allegatæ, quia loquūtur in casu quādo Episcopus in literis asserit, quòd contulit beneficium vacans per resignationem in eius manibus factam, & per eum admissam, cui meritò non creditur propter præsumptionem antidatæ in præiudicium Tertij, nempè prouisi Apostolici, aut resignantis; nam aliter esset in facultate Ordinariorū priuare beneficiatos suæ Diœcesis, asserendo eos in eius manibus resignasse, quo fit, vt multo minus eius Vicario in hoc credatur. Decisio verò Portugallien. non applicatur, dum dicit, quòd non creditur Episcopo, qui in erectione cuiusdam Vicariæ asseruit parochialem fuisse vnitam Monasterio, & sic de actu de præterito, qui coram eo vnico contextu fieri non potuit, Garz. vbi sup. num. 26.

Minus releuāt decisiones Vicen. beneficij, & Placentina parochialis supra etiam allegatæ, quia in illa Vicen. Vicarius non attestabatur de actu de recenti, & coram se facto, & qui debebat necessariò præcedere pro fundamento actus gesti, sed de actu de prætento facto coram Episcopo cum relatione ad quoddam instrumentum, de quo non constabat, quodque potuit, Vicario absente, coram quocumque Notario celebrari, cum tamen in casu nostro præsentatio monialium de persona Lazari debuit fieri, vel exhiberi coram ipsomet Vicario instituente, in decisione verò Placentina erat solum simplex Vicarij fides, quæ non facit fidem, Mantic. decis. 51. num. 6. Se-
13 raph. decis. 128. num. 1. & attestabatur de examine, & reprobatione, & sic de actu de præterito coram alijs gesto, & in præiudicium tertij, cuius assertioni ideo non fuit habita fides.

14 Nec etiam officit, si dicatur, quòd Vicarius in casu nostro attestatur de præsentatione monialium in præiudicium tertij, scilicet D. Archiepiscopi, quia cum ipsi vnum, & idem constituant Tribunal, factum vnius reputatur factum alterius, itaut D. Archiepiscopus non possit dici tertius respectu sui proprij Vicarij in his, quæ competunt Vicario ex natura Vicariatus, prout competit in-
15 stitutio, sicut in simili scientia Officialis dicitur scientia Domini, eique præiudicat, quando ille in actu interuenit vti Officialis, & scientia prouenit ex actu ad ipsum, aut Dominum spectan. Bart. in l. si publicanus, §. in omnibus, de publican. Alex. cōs. 6. num. 8. lib. 1. Rota decis. 507. p. 1. recent. Idcirco creditur Vicario in
16 præiudicium Episcopi de omnibus narratis in instrumento institutionis, quando illa, vt hìc, eodem tempore, & momento interuenerunt, vt latè Crescent. decis. 1. de off. vic. nu. 5. cum seqq. Vbi etiā, quòd pro actus validitate præsumuntur eodem momento facta.

Nō obstat præterea, quòd moniales prætendunt esse in quasi possessione præsentandi Vicarium ad nutum earum amouibilem, cum tamē Lazarus non fuerit deputatus ad nutum, nec Vicarius enunciet istam qualitatem, sed solùm simplicē præsenta-

sentationem; etenim respondetur, quòd nec etiam enunciat, quòd deputatio fuerit facta in perpetuum, vnde præsumitur temporalis iuxta naturam suam, & iuris dispositionẽ,
17 qua attẽta in Ecclesia regulari, qualis est hæc monialium, deputatur Vicarius temporalis, d.cap.1. de Cappel. monach. & ex constit. Pij V. super Vicarijs ædita, Gonzal. glos. 5. §.6. num.7. Et quando ex hoc, aut alio ex supradictis obiectis præsentatio Lazari pateretur difficultatem, tamen quia fuit effectuata, fuit ex ea acquisita monialibus quasi possessio in præiudicium D. Archiepiscopi, Put.decis. 183.lib. 1, nouiss. Etiam quòd effectuatio sequuta fuerit ex
18 institutione nulliter facta per eius Vicarium, vt dixit Rota in vna Bracharen.coram Achille de ann.1555 quam ræfert, & sequitur Garz.de benef.par.5.cap.5.num.104.

Demùm non obstat, quòd dicebatur, scripturam de anno 1554. per quam probatur hæc præsentatio Lazari, non esse in forma probanti, vti exemplum extractum à Notario Actuario Episcopi Sauonen. ab altero exemplo per Antonium Roccataliatam desumpto ex prothocollo cuiusdam Hieronymi Roccataliatæ eius Antecessoris in officio, quæ proptere
19 rea tanquam sumptum de sumpto fidem non facit: Ant.August.in epit. tit.de exemp.num.4. Put.dec. 152.
19 lib.3.& Rota par.2.recent.dec.297. Quia fuit benè responsum, quòd ad hunc effectum sufficit obseruantia
20 contentorum in dicta scriptura ex vacatione per obitum Lazari à monialibus electi, cum alijs pluribus adminiculis, quæ hic concurrunt, Bald.cons.400.num.5, lib.4. Corn. 101, num.4.& cons.158.num.1. & 2. Rota in recent.decis.472.nu.3. p.1. & decis.18.num.1.par.3.
21 Et cessat penitus difficultas, quia fuit mihi datum, & Dominis in Rota ostensum instrumentum dictæ præsentationis, quod fuit ordinatum poni in actis, non ab exemplo, sed ex protocollo Hieronymi de eo rogati, extractum per dictum Antoniũ eius in officio successorem, quod est illud idem, quod fuit productum coram Episcopo Sauonen. citata parte, quæ nihil opposuit, quod ideo fidem facit, Bart.in l.1.§. si quis, ff. de bon. poss. secundum tab. Achill. decis.2.num.7.de offic.delegat. Rot. decis.27.num.1.& 581.num.4. p.2. recent. Nec dubitarunt Domini de notariatu Antonij, quamuis ille non se enunciet Notarium, quia in
22 fine suæ subscriptionis adest dictio, &c. quæ compræhendit d. qualitatẽ, Zabarell.cons.132.nu.1.in fin.vers. aliter. Et præsertim accedente legalitate Vicarij D. Archiepiscopi attestantis de notariatu tam Antonij, quã Hieronymi eius prædecessoris.

23 Secunda nominatio facta legitur de anno 1573. de persona Bartholomæi Scaniliæ per obitum supradicti Lazari, cuius effectuatio videtur etiã non posse controuerti, quamuis non constet de formali institutione. Primo, quia cum monialibus ius assistat & dicta nominatio probetur per eas facta, eo ipso, quòd Scanilia nominatus cum effectu tamquam Vicarius postea curam exercuit, & non constat de alia deputatione D. Archiepiscopi, nec de alio titulo, præsumptio est, quòd possedit vigore præsentationis, quæ de iure fieri debuit & sic huius præsentationis monialiũ, vt dixit Rota in dicta Vicen. beneficij 11. Decembris 1619. coram bo. mem. Vbaldo. Secundo quia Scanilia fuit præsentatus per obitum Lazari, qui fuerat institutus ad præsen
24 tationem monialium, post cuius obitum incontinenti possedit Scanilia, quo defuncto fuit etiam per moniales electus Bartholomæus Facciottus, qui etiam possedit; vnde bene probatur effectuatio iuxta cons. Oldrad. 229. sæpiùs per Rotam canonizatum, Lambert. de iurepatr. lib.2. par.1. quæst.10. art.7. Rota decis. 545.

545. num. 2. & decis. 598. num. 9. par. 1. diuers. & fuit dictum in decis. in hac causa facta coram me. versic. Quia in primis; quòd vero vacatio obtigerit per mortem Scanilię, asseritur in requisitione, seu præcepto tunc Archiepiscopi monialibus facto de anno 1594. & de hoc numquam fuit dubitatum. Tertio, & tandem tollit omne dubium Visitatio Apostolica de anno 1582. vbi fit mentio, & claris verbis adnotatur, quòd Scanilia, qui tunc erat Vicarius d. Ecclesiæ fuit institutus ad no-
25 minationem monialium, ex visitatione autem bene cōprobantur præsentario, & institutio, Caputaq. dec. 158. par. 2. Rota decis. 573. num. 4. par. 2. recent.

Neque obstat, quod hæc præsentatio Scanilię facta fuerit ad crates Monasterij, quia ex quo pręsentationis instrumentum fuit factum in loco solito, & vbi debuit fieri, non excluditur, quin illud potuerit coram Ordinario exhiberi, & obtineri ab eo institutio, prout præsumitur ex supradictis eo ipso, quòd de alio titulo non constat, & quia ex possessione monialium de præterito vigore nominationis, & deputationis de anno 1554. præsumitur eas suam continuasse possessionem in futuram,
26 dum illa non probatur amissa, glos. Bal. & alij in l. siue possid. C. de probat. Menoch. præsumpt. 64. lib. 6. per tot. & in puncto Rota in Fanen. beneficij 11. Decemb. 1620. coram R. P. D. meo Pirouano.

Nec etiā releuare visum fuit, quòd Visitator Apostolicus in dicta visitatione dixerit, quòd Scanilia habebat curam animarū ab ann. 1573. sub die 29. Ianuarij, & tamen præsentatio monialium facta legitur 31. eiusdem mēsis, & anni, & ideo quòd institutio Scanilię non potuit esse facta ad monialium nominationem subsecutam biduo post dictam institutionem, sed liberè ab Ordinario. Quia vltra quòd cessat omne dubiū ex eodem instrumento nominationis, ex quo clarè colligitur, quòd Scanilia fuit bis per moniales nominatus. Primò statim post obitum Lazari, & postea d. die 31. Ianuarij, quę reitteratio eo magis, ac magis denotat emāxum animum monialium continuandi possessionem, Domini vlterius aduertebant, Visitatorem non asseruisse Scaniliam fuisse prouisum die 29. Ianuarij, sed postquam dixit, curā istius Ecclesiæ exerceri per Capellanum ad nutū monialium amouibilem, qui tunc erat Barth. Scanilia, subdit, quòd ille habebat curam animarum a die 29. Ianuarij præuia approbatione Examinatorum synodalium, quæ admissio, seu approbatio generica ad animarum curam, non infert ad institutionem, seu prouisionem istius Ecclesiæ, sub illamet die, alioquin Visitator asseruisset de directo contrarium; cum tamen semper sit decreto res temperanda, ac
27 ita interpretanda; vt dispositio non mereatur a sapiente reprehendi, l. Saluius Arist. ff. de leg. pręstan. Paris. cons. 3. num. 23. & seq. lib. 3. Vnde admisso Scaniliæ ad curam, de qua meminit Visitator, intelligi debet, quòd ille præcedenter fecit se approbare generaliter, vt facilius moniales alliceret ad illum præsentandum, prout biduo post fuit per eas præsentatus, & sic præsumi, quòd successiuè fuit etiam institutus. Hoc enim verisimili temperamento ad concordiā reducuntur verba Visitationis ad notat. per glos. in l. si negoçiū verb. gestorum, C. de neg. gest. Et saluatur ius competens monialibus tam de iure, quàm ex quasi possessione præsentandi, in qua erant.

Postremò non obstat deputatio cuiusdam Figarolij de anno 1588. pro exercenda cura d. Ecclesiæ, ex ea enim nihil monialibus deperit, nec D. Archiepiscopo fuit aliquod ius acquisitum, quia vt dicitur in decisione in hac causa facta, ille fuit deputatus in V. Curatum loco Scaniliæ

niliæ de eius consensu, & ex libro matrimoniorum apparet, quòd Scanilia, tam ante, quàm post d. deputationem exercuit vti Curatus d. curam, & Figarolius ibidem vocatur simplex presbyter, & remouetur omnis scrupulus, quia postea de anno 1594. vacauit hæc Vicaria per obitum Scaniliæ, non autem Figarolij. Nec dubitari potest, quin viuente adhuc Scanilia potuerit de eius consensu fieri per Ordinarium dicta deputatio V. Curati etiam sine consen-
28 su monialium, Feder. de sen. cons. 95 num. 3. vers. item super eo, quod quæritur.

Tertia monialium præsentatio fuit de anno 1594. per obitum supradicti Scaniliæ in personam Barth. Facciotti etiam ad crates electi, & D. Vi-
29 cario per earum procuratores præsentati, ac per eum admissi, si & inquantum, cuius effectuatio nullo etiã modo, nullaque ratione potest controuerti, tum quia iuxta superius dicta tã de iure, quàm ratione quasi possessionis monialium illa debuit admitti, Ferrett. cons. 33. nu. 4. cum seqq. lib. 1. Prout etiam illam fuisse admittendam declarauit Sacra Concilij Congregatio in literis Vicario D. Archiepiscopi directis, & præsentatis de anno 1595. quæ propterea fuit admissa ex clausula, si & in quantum, quæ hoc operatur. Bald. in l. edita, num. 98. C. de eden. in 2. lect. Mart. de claus. par. 1. claus. 152. n. 1. sicut de appellatione ita admissa tradit Roman. cons. 501. & in puncto, quòd præsentatio cum dicta clausula censeatur admissa, si de iure est admittenda, dixit Rota decis. 687. par. 1. diuers. Quæ apud Seraph. est decis. 499. Tùm etiam quia postea de anno 1609. vacauit hæc Vicaria per obitum Facciotti. Vnde pro eius effectuatione ad effectum quasi possessionis monialium vltra vulgare consilium Oldrad. 229. supra allegatum, militant etiam, & applicantur omnes rationes supra deductæ pro effectuatione secundæ præsentationis.

Neque obstat, quòd constet de alia deputatione d. Facciotti facta die 13. Octobris eiusdẽ anni absque vlla penitus relatione ad monialiũ præsentationem prius factam, quia præter quòd ista secunda deputatio
30 fuit per modum prouisionis, quæ ideo nullum statum facit, cap. cum vos, vbi Abb. num. 1. de off. ord. Rebuff. de sent. prouis. in præfat. nu. 37. dicta deputatio non excludit, quin adsit alia anterior, prout adfuit ad præsentationem monialium admissa, si & in quantum. Quinimo aut inde excluditur, & nulla redditur secunda deputatio vti facta monialibus ignorantibus, quarum possessio propterea non fuit interrupta. Calder. d. cons. 12. in fin. de iurep. Seraph. decis. 337. num. 2. vel dicendum, quòd ex illa secunda deputatione potius censeri debet continuata monialium possessio, iuxta reg. l. 2. C. de acquir. possess. prout illam continuare semper moniales crediderunt, de qua credulitate videtur non esse hæsitandum, ex quo, sparso postea rumore, quòd D. Archiepiscopus intendebat deputare alium Vicarium, moniales recurrerunt ad sacr. Concilij Congregationem, & ab ea reportarunt literas, quas, vt dictum est, præsentauerunt Vicario D. Archiepiscopi petentes manuteneri. Quò factum fuit, vt Facciottus semper visus fuerit continuare in pristina possessione, in qua erat ad præsentationem monialium vsque ad annum 1609. Quo ille obijt, & quòd moniales ideo toto hoc tempore alium non nominarũt, quia Facciottus eis gratus, & per ipsam nominatus curam administrauit.

Nec releuat, quòd in memoriali nomine monialium S. Congregationi porrecto fuerit narratum, quòd D. Archiepiscopus recusabat admittere, & approbare Vicarium ab eis nominatum, quasi inde colligi videatur,

deatur, quòd Facciottus numquam fuit per D. Archiepiscopum deputatus, quia ex quo ille fuerat iam admissus, si & in quantum, dicta narratiua necessariò intelligi debet in eo sensu, quod non admittebatur liberè, & simpliciter; aut quia idem Facciottus fuit etiam deputatus per viā prouisionis, quod fieri non poterat in earum præiudicium. Et cessat penitus quia semper Facciottus curam potius exercuit vti Vicarius titularis, quàm per modum prouisionis; tùm ex quo deputatio cuiusdam alterius Vicarij per D. Archiepiscopum facta numquam habuit effectū; tùm etiam & multo magis ex deputatione Iacobi Sybillæ in V. Curatū, de licentia tamen Facciotti Curati facta die 20. Aprilis anni 1595. & ex alijs duabus similibus deputationibus in V. Curatum de persona Ioānis Baptistæ Barrilarij de ann. 1604. & 1608. quæ vti factæ de Facciotti licentia, denotant, quod ipse potius vti titularis, & sic ad præsentationem monialium, quàm per modum prouisionis possedit; quia vti talis non potuisset consentire, vt alius substitueretur, qui eius nomine curam exerceret, ad l. fin. ff. de off. eius, & l. à iudice, C. de iudic. Ex quibus possessio monialium vsque de anno 1509. quo Facciottus decessit, & per eius obitum hæc Vicaria vacauit, visa fuit Dominis semper continuata & quòd ex aduerso vsque ad hoc tempus non constát de aliqua prouisione, vti de libero.

Superest nunc expendere secundum dubium supra excitatum, videlicet. An à d. anno 1609. quo obijt Facciottus, vsque ad tempus litis motæ semper moniales continuauerint in d. quasi possessione, in qua tunc erant, & certum est, quod regula stat pro monialibus, itaut ei, 31 qui probat olim possedisse, vti probant moniales, detur hodie manutentio, dum ex aduerso possessio non probatur amissa, Bald. in l. 1. num. duodecimo, C. vt possid. Dec. cons. 126. circa fin. Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina vers. ex istis de caus. poss. & propr. Rota decis. 81. par. 1. diu. rs. Greg. XV. dec. 555. num. 10. & in puncto Rota in dicta Fanen. beneficij supra allegata coram R. P. D. meo Pirouano, & in Papien. iurispat. 9. Aprilis 1601. coram sanctæ mem. Card. Pamphil. Et 32 ratio est, quia possessio solo animo retinetur, l. licet, C. de acquir. poss. Mutatio autem voluntatis non præ-33 sumitur, l. eum, qui, C. de probat. vnde, qui in præteritum possedit, præsumitur semper in futurum possedisse, animumque continuandi possessionem habuisse, l. 3. §. si seruus ff. de 34 acq. possess. Innoc. in cap. 2. de rest. spoliat. etiam quando iamdiu possedit, Menoch. præsumpt. 64. num. 4. lib. 6. adeò vt olim possidens semper pro se habeat præsumptionem, itaut 35 onus probandi possessionis amissionē incumbat aduersario, l. circa, ff. de probat. l. libertus, §. vlt. ff. de liberta. caus. Vnde stat difficultas: an amissio probetur per D. Archiepiscopum, & visum fuit eam nullo modo probari; maximè stante iuris assistentia pro monialibus.

Non obstat, quòd defuncto Facciotto de d. anno 1609. D. Archiepiscopus deputauit eundem Barrilarium, qui, vt dictum est, Facciotto viuente fuerat deputatus eius V. Curatus, ex qua deputatione prætendit D. Archiepiscopus ipsum acquisiuisse quasi possessionem conferendi, prout etiam idem prætendit 36 ex alia deputatione cuiusdam Albertonij de anno 1622. quia fuit bene satisfactum, quòd hæc vltima de Albertonio dedit causam liti, quæ propterea non est attenden. Rot. coram Gregorio XV. decis. 417. nu. 4. & in recent. decis. 30. num. 1. par. 2. Deputatio verò Barrilarij, in qua fit præcipuum fundamentum, fuit per modum prouisionis, quæ idcircò nō mutat statum præcedentem, ex Rebuff.

buff. vbi supra, & ratio est, quia Or-
37 dinarius sua ordinaria auctoritate potest deputare Vicarium, seu Oeconomum in beneficio vacante, interim & quousque de Rectore prouidetur, aut cognoscitur de iuribus eligentium, d. cap. cum vos cap. peruenit el 2. & ibi glos. verb. assignes extra de appell. Conc. Trid. sess. 24. c. 18. vers. alioquin, Lancellott. de attent. cap. 12. limit. 18. num. 2. Vnde cum huiusmodi deputatio non fiat ad firmandum statum, sed ad interim tantum, nec minimum quidem præ-
38 iudicij ex ea infertur illis, qui antea possidebant, sed interim eorum ius illæsum conseruatur, aliter enim possent Episcopi canonum auctoritate spoliare patronos sua quasi possessione, quod esset iniquum, Hostien. in d. c. cum vos vers. instituere, & ibi Anchar. not. 1

Non obstat etiam, quòd Barrilarius sic deputatus cõtinuauerit in d. cura vsque ad mortem, quæ fuit de ann. 1622. quia nõ propterea aliqua quasi possessio fuit D. Archiepiscopo acquisita, sed semper remãsit monialium, ex quo etiã semper Barrilarius vsque ad mortem visus fuit d. curam exercere per modũ prouisionis, nihil enim est, cur non potuerit sic exercere, ergo sic exercuisse credendũ est, dum non constat de alio eius titulo,
39 quàm de isto. Quinimò stante quasi possessione monialium, de qua opponebatur, non potuit D. Archiepiscopus interim prouidere, nisi per modum prouisionis, non autem de Rectore perpetuo, glos. in d. c. cum vos vers. causa, & ibi Ioan. And. n. 4. vers. alia de causa, & Card. nu. 2. q. 4. vbi quòd esset iniustum, & indignum, vt vna pars in præiudicium alterius in re subiecta aliquid perpetuò faceret, vel innouaret.

Minus obstat noua prætensio, & subtilitas Aduocatorũ, scilicet, quòd ex deputatione Barrilarij per modũ prouisionis D. Archiepiscopus sit manutenen. in quasi possessione prouidendi per modum prouisionis, quia, aut hoc prætenditur ad conseruan. ius, D. Archiepiscopi sic prouiden. à iure sibi datum, & hoc non est sub lite, aut ad effectum impugnandi monialium quasi possessionẽ, ita vt ideò desierint possidere, & dicebant DD. quòd hoc non merebatur allegari, quia sic omnes quasi possessiones patronorum quãtumuis iustificatę euanescerent. Aut tandem id prætenditur ad effectum, quod cùm d. Ecclesia sit manualis, idem sit dicere per modum prouisionis, quantum est dicere ad nutum amouibilem iuxta testes D. Archiepiscopi super hoc vsu loquendi nouissimè examinatos, ita vt deputatio Barrilarij non solũ fuerit prouisionalis, sed etiam prouisiua, & consequenter, quòd D. Archiepiscopus sit manutenendus in quasi possessione deputandi Vicarium ad nutum amouibilem, quòd si subsisteret excluderetur penitus manutẽtio monialium ad earum nutũ, quæ quidem prætensio nedum iure probatur, sed est contra ius expressum, quia iuxta præscriptam formam a Conc. Trid. & ex constitutione Pij V. Ordinarij debent de parochialibus prouidere in perpetuum, & per concursum, non autem amouibiliter, aliter enim resideret cura huius Ecclesiæ
40 principaliter penes Archiepiscopũ, qui est incapax plurium Ecclesiarum Seraph. decis. 1304. num. 2. Rota in Pampilonen. decimarum 13. Decẽb.
41 1592. corã Comitulo. Vnde propter decretum irritans, & clausulam, sublata, appositam in Concilio, & in d. constit. non potest dari possessio releuãs, quæ sit manutenibilis, quia claudunt os parti, & tollunt facultatem iudici aliter iudican. Bart. in l. fin. C. de Canon. frumen. Vrb. Rom. lib. 11. Card. in c. quia diligẽter, vbi ẽt Imol. de elect. & fuit sæpissimè decisum.

Nec etiam obstat, quòd postea D. Archiepiscopus indixerit concursũ huius beneficij tanquam de libero, & quod Barrilarius fuit vnus ex appro-

probatis per examinatores, licèt alijs duobus votis inferior. Vnde dicebant informantes pro Domino Archiepiscopo inde pręsumi, quòd Barrilarius, mutata priori caussa possidendi, possedit de nouo vti prouisus, & gratificatus ab Ordinario; nam dicebant DD. quòd dùm non apparet, quòd post tentum concursum alium titulũ obtinuerit, potius præsumi debet, quòd semper permansit prior caussa, & deputatio expressa per modum prouisionis, quia vbi habemus caussam expressam, cessat tacita, & præsumpta, l. cum ex filio, §. filio, vbi glos. ff. de vulg. Ang. Perus. cons. 248. Crauett. cons. 32. nu. 2. &
42 vbi gratia expressam caussam habet, non debet ad aliam trahi, Rota dec. 166. num. 7. par. 2. recent. Quinimò ex testibus datis per D. Archiepiscopum excluditur penitus præsumptio tituli perpetui, dum deponunt Barrilarium semper fuisse tentum, & habitum pro Curato amouibili, & ex quo fuit votis inferior, non debet præsumi, quòd fuerit electus, & præsertim, quia moniales appellauerant à futuro cõcursu, & grauamine, quæ ideo non fuerunt appellationẽ prosecutæ, quia D. Archiepiscopus grauare cessauit, non proceden. ad deputationem vigore concursus, sed permittendo, quòd idem Barrilarius, vti prius per modum prouisionis continuaret exercitium d. curæ, & in omnẽ
43 casum nouus titulus, & noua possidendi caussa superueniens ex facto D. Archiepiscopi, monialibus ignorantibus, eis non noceret ad effectũ, de quo agitur iuxta d. cons. Calder. 12. in fin. de iurepatr. Sed potius habendum esset, ac si moniales Ordinario conferenti tacitè accessissent pro conseruatione sui iuris. Dec. cons. 126. circa fin. & dixit Rota in d. Papien. iurispat. 9. Apr. 1601. coram Card. Pamph.

44 Non obstat præterea acquiescentia, seu taciturnitas monialium toto dicto tempore, quia non potuit plus eis præiudicare; quàm actus ipse, qui, si tamquam factus per modum prouisionis, eis non præiudicabat, ergo nec acquiescentia; nec Ordinarius præscribit libertatem aduersus iuspatronatus per simplicem non vsum præsentandi patronorum, sed requiritur factum Ordinarij directè contrarium seruituti iurispatronatus hoc est, libera collatio ad leg. hæc autem, & ibi DD. ff. de seruit. vrban. prædior. & in puncto Rota dec. 109. num. 8. part. 2. diuers. prout etiam, nec monialibus obesse potuit, quòd, dum instarent pro admissione d. appellationis, Vicarius D. Archiepiscopi eam nedum reiecit, sed dixit, eis nullum ius competere nec in possessorio, nec in petitorio: fuit enim simplex interlocutio sine citatione, & caussæ cognitione, & notoriè iniu-
45 sta, quæ ideo non transit in rem iudicatam, nec in parte fuit opus ab ea appellare. iuxta not. in cap. inter ceteros vbi Felin. & alij de re iudic. Cæs. de Grass. decis. 2. n. 8. de solut.

Postremò, ac tandem non obstat, quòd moniales coram Episcopo Saonen. petierint reintegrari, quasi ideo confessæ fuerint eas non possidere, sed D. Archiepiscopum; petitio enim reintegrationis fuit æquiuoca,
46 vnde debet referri ad solam possessionem naturalem, & turbationem de facto. Rot. decis. 560. num. 3. p. 1. non autem ad possessionem ciuilem, quæ semper remansit apud moniales Rota decis. 561. num. 5. par. 1. recen. & addent. ad Greg. XV. decis. 555. quæ distinctio, quidquid contenderint informantes pro D. Archiepiscopo, etiam locum habet in iuribus incorporalibus, in quibus datur etiã duplex possessio, ciuilis, & naturalis. Bart. in l. 1. num. 12. vers. in contrarium, ff. de acq. possess. & in puncto Guidopap. decis. 629. nu. 14. & Rota decis. 649. num. 10. par. 2. recent.

Et ita decisum vtraque parte informante, &c.

Et in eadem coram eodem. 19. Nouemb. 1627.

FVit per duas decisiones conformes resolutum, constare de bono iure Monialium, ad effectum, vt debeant manuteneri in quasi possessione nominandi Vicarium, seù Rectorem ecclesiæ parochialis S. Andreæ de Porta Ciuitatis Ianueñ; sed quia Illustriss. Patriarcha Hierosolymitanus Archiepiscopus Ianueñ pars aduersa non acquieuit. Rota ex solita sua benignitate voluit, iterum eum audire; vndè hodie fuit causa proposita super eisdem, & resolutũ standum esse in decisis: placuerunt enim Dominis rationes, & motiua decisionum.

Neque obstat, quòd in dictis decisionibus dictum fuerit, dictam ecclesiam esse regularem, & Vicarium ad nutum Monialium amouibilem, & alia huiusmodi, quæ ad petitoriũ videntur pertinere; quia cum de ordine Rotæ videretur de bono iure, ad effectum manutentionis, & pro parte D. Archiepiscopi, ad fundandum ius suum ad dictum effectum incidenter prætenderetur, quòd d. ecclesia erat secularis, & Vicarius perpetuus, illa fuerunt etiam incidenter dicta, & ad colorandum possessorium, non autem ad definiendum petitorium, quod per vtramque partem suspensum fuit, & in omnẽ casum, etiam quòd non constaret de regularitate ecclesiæ, ex quo possessio Monialium est clara, & sic possessorium non dependet à petitorio, competeret eis manutentio. Rota in Neapolitana Iuris conferendi. 19. Decemb. 1614. & 23. Febr. 1615. coram bo. mem. Patriarcha Manzanedo, & in puncto Gregor. XV. dec. 370.

Cætera autem, quæ exaduerso adducebantur, dicebant Domini, quòd aut respiciunt petitorium, aut fuit eis plenissimè satisfactum in prædictis decisionibus, aut demùm visum fuit non indigere respõsione. Et ita vtraque &c.

R. P. D. PIROVANO

Regieñ Beneficiorum. 20. Februar. 1619.

SVMMARIVM.

1 *Quasi possessio pertinentiæ quomodo probetur.*
2 *Narrata sunt iustificanda ad sustinendam gratiam.*
3 *Iustificat. personarum potentium quomodo sit probandum.*
4 *Testes intra tempus 40. ann. debent deponere de visu.*
5 *Fundatio, & dotatio an probetur ex euidentia facti.*

DECISIO LXXXVII.

CEnsuerunt Domini beneficia, de quibus agitur nõ esse adiudicanda Co. Alexandro, neque Gregorio, de Galuano voluerunt particulariter videre de iustificatione illius gratiæ.

Quoad Co. Alexandrum videtur constare de illius non iure, quia ab Ordinario fuit prouisus de vacanti in mense Octobris, qui est de reseruatis Sedi Apostolicæ in reg. 8. nec ad sustinendam prouisionem iuuari potest alternatiua, qua gaudet Episcopus, cum illi locus sit in beneficijs tantummodo, quæ sunt de libera collatione Ordinariorum, vt in verbis regulæ legitur, secus autem in beneficijs alterius collationis prout sunt ista de quibus agitur, quæ pertinent ad Archipresbyterum Mezzadellarum, vt ex collationibus datis de anno 1575. in personam Comitis Hippolyti de Manfredis, & 1601. fauore Pauli Emilij Corradini, ex quibus probatur quasi posses-
1 sio conferendi sufficiens ad excludẽdam pertinentiã in Ordinario. Crauett.

uett.conf.322.num.5. Seraph. dec. 306. in fin.

Gregorius verò si nititur prouisioni Archipresbyteri antedicti sub die 13. Martij.1614. cum beneficia vacauerint in mense Octobris anni præcedentis, deficit potestas in conferente, quia mensis ille est de reseruatis Sedi Apostolicæ, si verò se fundat in prouisione apostolica cùm illa emanauerit sub narratiua, quòd beneficia existũt de iurepatronatus laicorum de Manfredis ex fundatio-
2 ne & dotatione, omnia sunt iustificanda ad sustinendam gratiam. Io. And. in cap.1.de lit.contest. Verall. dec.39.p.2.Seraph.dec.870.nu.1.

3 Iuspatronatus autem laicorũ non iustificatur, versamur enim in Domino Castri, ad quem præsupponit Gregorius pertinere iuspatronatus quo casu propter præsumptionem usurpationis ex dispensatione Sac. Conc. Trid.sess.25.c.9. vbi nõ constat de instrumento fundationis, & dotationis pro forma requiruntur continuatæ præsentationes per 50. annos probatæ per authẽticas scripturas, necnon immemorabilis probata per testes, nec admittitur probatio per æquipollens, vt declarauit Sacra Congregatio, & fuit pluries in Rota resolutum, vt in dec. 199. p.2.diuers. & dec. 409.p.1. in quibus aliæ referuntur.

Non obstat, quòd in articulis datis pro probatis probetur immemorabilis ac etiam, quòd ecclesia continens beneficia, de quibus agitur est fabricata in arce, seù palatio Comitis Mozzedellarum, & est cappella propria dd. Comitum ibi fabricata ab antiquissimo tempore ab eorum maioribus, ex quibus satis videatur iustificatum iuspatronatus ad præscriptum Concilij.

Quia quicquid sit, quòd quoad immemorabilem, quæ absque diffi-
4 cultate non transibat, ex quo intra tempus 40. annorum, de quo debet testes deponere de visu super negatiua iuxta requisitum.glos.in c.1. de præscript. in 6. & dantur contrariæ præsentationes tamen deficiunt adhuc continuatæ præsentationes per 50. annos, quæ per testes probari non possunt, nec dari pro probatis.

Nec supplere potest, quòd beneficium sit fundatum in capella palatij ipsius Domini Castri, vt continetur in tertio articulo, vt ideo ex
5 euidentia facti probetur fundatio, & dotatio ex adductis per Gabr. cons. 192.nu.6.lib.2.

Quia vltra quod rationes Gabrielis inferunt ad præsumptionẽ & possibilitatẽ, de qua Conc.non contentatur, sed desiderat verã probationẽ per documenta, & pro forma, itaut adminicula non deseruiant, aduerterunt etiam Domini, quòd ecclesia potuit esse antiquior palatio, & exinde incorporata in structura ædificij, vel quòd ab alio fuerit dotatum beneficium, atque ita neque ab euidẽtia loci probatur per necesse dotatio, & fundatio, prout requiritur ad perfectionem istius probationis.

Et ita &c.

Et in eadem coram eodem. 14.Februarij.1620.

SVMMARIVM.

1 *Subrogatio datur probata reseruatione.*

2 *Quasi possessio conferendi est attendenda.*

3 *Clausula, vocatis vocandis, operatur, vt ordinariè sit procedendum.*

DECISIO LXXXVII.

Dictum fuit D.Herculi non esse dandam subrogationem in iuribus Philippi, & Galuani, quia
1 non docet de reseruatione clara, & indubitata, prout necessarium est ad hunc effectum. Put.decis.266.lib.3. Rota in recent. decis.160.num.2. &

dec. 187. nu. 1. in 2. par. vbi aliæ decisiones referuntur.

Nam etsi reseruatio deducatur per obitum Philippi in mense Octobris, qui secundum reg. 8. est reseruatus, nihilominus ex eadem vacatione Co. Alexander reperitur prouisus ab Ordinario gaudente alternatiua, ad quem vigore eiusdem reg. 8. in mense Octobris spectat collatio, & vlterius Gregorius reperitur præsentatus à patronis existentibus in quasi possessione præsentandi, ac etiã institutus vigore prouisionis Apostolicæ, insuper cum idem Gregorius obtinuerit collationem ab Archipresbytero Mozzedellarum etiam vigore horum titulorum reperitur in possessione, vnde dicebant Domini, quòd aut collatio spectat ad Archipresbyterum etiam in mensibus reseruatis prout inferunt collationes datæ in mensibus Apostolicis, quæ solæ exhibentur ad probandum ius Archipresbyteri, & tunc tamquam
2 positus in quasi possessione conferendi, vltima collatio ad fauorem Gregorij etiam in mense Apostolico erit attendenda. Crauett. consi. 322. n. 4. Seraph. decis. 306. in fin. aut illæ collationes non sunt admittendæ prout veriùs Dominis visum fuit propter annullationes, & derogationes reg. 8. & tũc collatio erit Ordinarij propter beneficium alternatiuę, & intrabit prouisio Co. Alexandri, vel demum beneficium est de iurepatronatus laicorum, & similiter excluditur reseruatio, quæ non capit beneficia de iurepatronatus laicorum.

Non obstat decisio in hac causa facta sub die 20. Febr. 1619. in qua fuit dictum collationem non spectare ad Ordinarium, sed ad supradictum Archipresbyterum, cui per eandem reg. 8. deficit facultas conferendi in mensibus reseruatis, prout est mensis Octobris, in quo contigit hęc vacatio.

Quia fuit responsum, quòd ibi nõ agebatur de gratiosa subrogatione, sed in petitorio, in quo quilibet tenebatur docere de iure suo, ad quem effectum decisiones Rotales non faciunt ius indubitatum, neque ponderatum fuit, quòd prouisiones Archipresbyteri erant factæ in mensibus reseruatis, & consequenter irritæ per decretũ eiusdem regulæ, quo casu posset intrare ius ordinarij ad fauorem Co. Alexandri.

Prædictis accedat, quòd in literis D. Herculis legitur clausula vocato Gregorio, & alijs vocandis, per quã
3 Gregorius non excluditur à iure suo, vt in causa ordinariè, non autem executiuè procedatur per cap. exhibita de iud. Felin. in cap. fin. num. 23. de præsumpt. Rota in Bergomen. beneficij 24. Nouembr. 1614. coram R. P. D. Vbaldo, in qua aliæ decisiones Rotales referuntur.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Regien. Beneficiorum, 25. Iunij 1621.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus fundatam habet intentionem in omnibus beneficijs suæ diæcesis.*

2 *Quasi possessio conferendi firmatur ex vnica prouisione.*

3 *Vltimus status attendi debet.*

4 *Iuris assistentia quando non prosit ordinario.*

5 *Decretum irritans inficit ius, & possessionem.*

6 *In incorporalibus possessio non acquiritur nisi sciente, & patiente alio possessore.*

7 *Collatio facta ex causa permutationis, vel resignationis non releuat alio existente in possessione conferendi.*

8 *Possessio acquisita per vnum actum suffragatur etiã quoad alios actus.*

9 *Collationes quando non sint attendendæ.*

DE-

DECISIO LXXXVIII.

IN hac causa controuertebatur inter Co. Alexandrum Rangonum ab Ordinario, & Gregorium Maliaticum auctoritate Apostolica respectiuè prouisos super adiudicatione beneficiorum, de quibus agitur, cōtra quos Rota sub die 20. Februarij 1618. respondit Maluaticum scilicet ius non fouere, quia de iurepatronatus in literis narrato non docebat. Comitem verò Alexandrum esse ob audiendum, quia collatio nō spectabat ad Episcopum Regien. sed ad Archipresbyterum Ecclesiæ loci Mezzedellarum. Hodie suscepta eadem disputatione dictū fuit, quoad Co. Alexandrum recedendum esse à prædicta decisione.

1 Constat enim eundem Co. Alexandrum prouisum fuisse ab Episcopo Regien. qui de iure fundatam habet intentionem super collatione omnium beneficiorum suæ diœcesis c. omnes Basilicæ 16. quæst. 7. Dec. cons. 117. num. 1. & cons. 152. item num. 1. Sylua de benef. par. 2. quæst. 26. num. 28. & seq. Rota de concess. præb. decis. 4. in nou. Et vlterius magis præcisè eam fundat in collatione beneficiorum de quibus agitur secuta de anno 1582. & spatio longi temporis effectuata, nempè 18. annorum dum Episcopus prouidit Prosperum Zanchettum de d. ann. 1582

2 & per obitum illius Archipresbyteri de anno 1601. ad præsentationem patronorum instituit Emilium Coradinum, itaut de effectuatione dubitari non possit secundum rationes, Oldr. in cons. 229. sæpè per Rotam receptas, & ex ea quamuis vnica firmatur quasi possessio conferendi in Ordinarium. Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina num. 53. de caus. poss. & propr. Rota decis. 2. de præscript. in nou. & in causa Fanen. beneficij 11. Decembris præteriti coram me, & attendi debet tāquam constituens

3 vltimum statum cap. consultationibus de iurepat. Rota in antiq. decis. 14. Seraph. decis. 1213. num. 5.

4 Non obstat, quod sola assistentia iuris suffragari non possit Ordinario alio collatore etiam inferiori existēte in possessione conferendis. Mohedan. decis. 22. de præb. Put. dec. 301. lib. 2. in nou. edit. Ias. in l. 3. num. 36. in fin. ff. de acq. poss. & prout Archipresbyter dicebatur esse propter collationem ab eo factam de anno 1575. 26. Decembris in personam Co. Hippolyti Manfredi per obitum Com. Thadæi in eodem mense Decembris.

Quia de valida prouisione Archipresbyteri multum fuit dubitatum, ex quo prouisio illa facta fuerat per obitum Thadæi familiaris Papæ, de qua familiaritate satis constabat ex narratiua literarum eiusdem Thadęi quæ datæ fuerunt, at vbi de reseruatione constat, acquisitio quasi possessionis impeditur propter decretum irritans in regula appositum inficiens ius, & possessionem, quæ tamquam infecta iuris effectum pro-

5 ducere non potest. Rota decis. 24. num. 2. & 189. num. 4. par. 2. diuers. vel tamquam turbida non sufficit dum præcedit titulus contrarius ex iuris assistentia causatus, vt ponderatum fuit in Taruisina plebis 5. Iunij 1587. coram Bubalo quam refert, & sequitur glosator ad reg. 8. glos. 45. §. 2. num. 38.

Sed nihil concurrebat collatio Ordinarij de anno 1592. in qua fundatur possessio, & vltimus status Ordinarij, vt iam dictum est.

Non obstat, quòd actus conferendi respiciat ius incorporale, & in incorporalibus possessio non acquiratur absque scientia, & patientia al-

6 terius possidentis, vt inde causetur suum æquipollens in traditione, Ripa in cap. cum Ecclesia Sutrina nu. 64. de caus. poss. & propr. Dec. cons. 126. in fin. Caputaq. dec. 418. lib. 2. Couarr. in reg. possessor 2. par. in 1.

 nu. 8.

num.8. Quia si non est certa possessio conferendi ipsius Archipresbyteri frustra contenditur de scientia, & patientia illius, quæ succedere nō potest loco traditionis nisi quando esset in possessione, Rip.in d.c.cum Ecclesia num.64.vers.tertio declara & Couarr.in d.reg.possessor par.2.in 1.num.8. vers.secundo textus addit aliam declarationem vt tunc non sit necessaria patientia, & scientia eius de cuius interesse agitur quando cū possessione illius non concurrit titulus dominij prout in Archipresbytero concurrere adhuc dici nō potest,

Non obstat quod nihilominus eadem collatio de anno 1582. adhunc
7 effectum non releuet cum fuerit facta ex causa permutationis, & resignationis, quæ non extenditur alio existente in possessione ad possessionem conferendi per obitum.Mohed, decis.22.de præben. Rota in causa Panen.beneficij coram me 21.April. 1621. quia Put.decis.301. in nou. edit.lib.2. Cresc.dec.2, de iurepatr. & Rota in Iacen,portion.16.Decēb. 1595.coram bo.mem.Card.Pamph.
8 affirmant possessionem acquisitam per vnum actum suffragari etiam quoad alios actus, ac si per obitum prouisum fuisset propter causam vniuersalem possidēdi.l.3. ff.de acq. poss.Abb.in cap.cum olim num.6.de præscr.Surd.cons.323.num.44.Rot. decis.17.num.4.par.2.diuers.neque Mohed.d.decis.22.dicit contrarium sed declarat conclusionem,quando nullus est in quasi possessione prouidendi in alia specie vacationis,nempe per obitum, & quando ius commune non fundat intentionem alterius,& sic non resistit possidenti, in præsenti autem neque constat de possessione indubitata Archipresbyteri,neque idem Archipresbyter fundat intentionem de iure contra ordinarium, sed è conuerso ius ei resistit cap.omnes Basilicæ 16.quæst.7. & ideo bene procedere extensionem de vno ad alium visum fuit.

9 Demum non obstant aliæ collationes eiusdem Archipresbyteri,nēpe antiqua de anno 1419. mense Decembris, & duæ modernæ de anno 1601.& 1606.

Quia primā vti nimis remotā Domini non attenderunt, 2.verò vti de mēse reseruato scilicet Ianuario, qui semper est apostolicus, ac inualida ob defectum iurispatronatus in præsentante non potuit causare in ordinario patientiam præiudicialem ad effectum acquirendi quasi possessionem, & similiter tertia præiudicare non potuit, quia beneficium vacauit de mense Martij 1606.qui erat apostolicus vigore alternatiuæ, & collatio fuit facta per sedem Apostolicam quæ nemini solet afferre præiudicium.

Et ita, &c.

R. P. D. PIROVANO

Brixien.Beneficij 4.Decembris 1620.

SVMMARIVM.

1 *Reus absoluitur actore non probante.*
2 *Narrata tamquam pars gratiæ iustificari debent.*
3 *Impetrans certo modo debet qualitatem iustificare.*
4 *Multiplicatio titulorum admittitur in beneficialibus.*
5 *Oeconomus Ecclesiæ vtrum possit præsentare,& num.*8.
6 *Fructus successori sunt præsentandi.*
7 *Sequester de iure præsentare potest.*

DECISIO LXXXIX.

PRo confirmatione sentētiæ fuit resolutum, Paulus enim instat pro infirmatione sententiæ contra Stephanum, qui reus est,& possessor, & ideo docere debet de iure suo, & de veritate scilicet narratorum in sua gratia, in qua se fundat aliàs Stephanus ex non iure actoris erit absoluen-

1 soluendus vulg.l.qui accusare ff. de eden. & l. ei qui de probat. cap.fin. de iureiur.Caputaq.decis.11.par.1.
2 Narrata autem, primò,nempe vacatio de mense Decembris per obitum Zamboni, secundum, quòd Ecclesia sit de iurepatronatus mixto clericorum, & laicorum,tertium,quòd Stephanus sit intrusus nullo saltem canonico titulo suffragante, quartùm, quòd Paulus sit ex Diœcesi Brixiē. oriundus, quintùm, quòd obtineat dumtaxat alium beneficium personalem residentiam non requirens, neque excedens valorem annum ducatorum.24.similium. sextùm,quòd Capellania,de qua agitur non excedit valorem ducatorum 80. debent iustificari tamquam partes gratiæ, cap. 1. de lit.contest.in 6.vbi Ioan. Andr.num.3.& Franc.num. 17. Innoc.in cap.super literis num.19. de rescript.Bellam.decis.303.Caputaq. decis.27.par.1.Put.decis.265.lib.3. Seraph.decis.803.num.1.

Primùm, quartùm, quintùm, & sextùm egent meliori iustificatione, secundùm, quòd capellania sit de iurepatronatus ex fundatione,& dotatione clericorum, & laicorum absolutè non probatur.

Nam etsi Stephanus acceptauerit præsentationem, & ex ea fuerit institutus, tamen ex hoc non consequitur, quòd iuspatronatus sit ex fundatione, & dotatione mixta prout narrauit Paulus dum potuit habere aliam qualitatem differentem,
3 quam tenetur iustificare cap.2.de rescript.Cæs.de Grass.decis.12.de probat.maxime in impetrante certo modo. Put.decis.292. lib.1. iuxta nouam impressionem.

Tertiùm, similiter, quòd Stephanus nullo canonico titulo ei suffragante sit intrusus, & ipsum absolutè non probatur.

Quia negatiua narrata adeo est difficilis probationis, vt non nisi per rem iudicatam, vel ex partis confessione videatur concludenter posse probari, de qua in præsenti non cõstat, reus enim, & possessor potest semper se tueri allegando alium titulum diuersum ab eo, qui productus est ab actore, ex quo in beneficialibus admittitur multiplicatio ti-
4 tulorum. Cresc.decis.21. num.4. de probat.Caputaq.decis.301.par.3.& alios refert Gonzal.sup.reg.8.§.7.in proœm.num.130.& 131. propterea si dicatur constare de titulo Stephani, & infecto, non tamen fundatur intentio Pauli exclusiua alterius tituli validi,nisi Stephanus illum producendo, fassus fuerit, & allegauerit quia tunc intraret præiudicium iuxta dictũ Egidium decis. 287.& 393. sed in præsenti contrarium contigit, quia Stephanus nihil producit, aut allegat, sed tuetur se ex propria possessione, & vincere intendit per non ius Pauli.

Sed nihilominus nec etiam iustificatur validitas tituli Stephani ad præsentationem patronorum habiti ex eo, quod in patronatu, de quo agitur Communitas Asolæ habeat vnam vocem, Massarius Ecclesiæ aliam, & Præpositus tertiam, qui Præpositus cum de tempore præsentationis esset mortuus, potuit Oeconomus ab Ordinario positus præsentare, & exinde Stephanus cum voce Oeconomi duas voces in præsentatione habere pro validitate suæ collationis ad exclusionem Pauli, qui vel nullam, vel vnicam tantum ha-
5 bere potest, & quamuis controuertatur, quod Oeconomus non possit de iure præsentare cum habeat tantummodo custodiam fructuum, & bonorum Ecclesiæ,non autem ius in Ecclesia, aut aliquam administrationem. Lap. allegat.81, num.7. & & seqq.Hostien.in cap. vt præteritæ
6 de elect.fructus autem successori sint præseruandi cap. cum vos de offic. ordin.cap.2. dist.75. inter quos cadit ius præsentandi. Cassad.decis.3. num. 6.de pens.Put. dec.396. lib.1. exinde dicebatur præsentationem nomi-

nomine, & pro voce Præpositi factã non valuisse, neque ratione officij œconomatus, neque vigore auctoritatis Episcopi deputantis, qui non potest vacante ecclesia conferre beneficia ad Prælatum eiusdem ecclesiæ pertinentia. Gem.in c.is cui.col. 2.in princ.num.9.super glo. in verb. spiritualibus.de elect.in 6.

Attamen cum œconomus de quo agitur, qui datus est beneficio non differat à sequestro, ex quo tã vnus, quàm alter fructus, & bona ecclesiæ
7 custodit, ac administrat, ideo sicut sequestet de iure potest præsentare. Vestr.in prax.lib.7.c.2.nu.3. Gig.de pens.quæst.72. num.3. & secundum veriorem idem affirmat Felin. in c. cum Bertoldus. nu.29.de sent. & re iud. Guttier.de tutor.p.3.c.7.n.16. & Rota in Mediolanen.Capellaniæ, & iurispatronatus.2.Febr.1606. coram bo.me.Iusto. ita visum fuit posse determinari quoad œconomum, de quo dubitari non potest, quin habeat in præsenti casu aliqualem titulum propter administrationem rerum spiritualium, quæ sufficit secundum Felin.d.nu.29. ad validitatem præsentationis.

8 Non obstat, quòd œconomus datus ab inferiori à Papa non possit præsentare. c.fin.§.fin. de supplend. neglig.prælat. nam ille textus dicit, quòd non potest conferre beneficia spectantia ad collationem Episcopi expresè resistendo auctoritati œconomi, secus autem in facultate præsentandi, quæ non repugnat officio illius, dum præsentando dicitur fructus conseruare conseruando patrono possessionem, & ius præsentandi, Andr.Barbat.in c.examinata.col.27 de iud.Silua.de benef.q.9.p.2.nu.9. Fel.in d.c.cum Bertoldus. nu.30. de re iud.

Et ita &c.

R.P.D. PIROVANO.
Brixien. Beneficij. 15.Maij. 1620.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata pendente appellatione, est nulla.*
2 *Et dicitur attentata.*
3 *Appellatio ab vlteriori processu quando admittatur.*
4 *Beneficium resignatum cum effectu, vacat per obitum resignatarij.*
5 *Stante præsertim gratiæ iustificatione, & executione.*

DECISIO XC.

Pro informante fuit resolutum scilicet sententiam Vicarij Brixien. esse reuocandam.

Nam Franciscus vigore resignationis Bernardini in manibus Sanctissimi factæ. Prouisus fuit à Sede Apostolica de isto beneficio cum derogatione medietatis patronorum, & accedente consensu alterius medietatis, Gratia autem iustificata coram exequutore, fuit ab eo immissus in possessionem præuia collatione.

Bernardino exinde defuncto, alij patroni præsentarunt Benedictum ad eandem capellaniam, seu beneficiũ tamquam de vacante, & Vicarius processit ad institutionem conquerente, & excipiente Francisco de resignatione, & re iudicata, & possessione ad eius fauorem subsequuta, & appellante à seruatione terminorum, & vlteriori processu, & denique ab ipsa sententia, ex quibus patet sententiam laborare vtroque vitio nullitatis scilicet, & iniustitiæ.

1 Nullitatis, quia emanauit pendente appellatione interposita sub die 8. Februarij. 1619. ab vlteriori processu, & per iudicem admissa cũ
2 præfixione termini ad accipiendum responsum, quod de iure Vicario nõ licuit facere absque vitio attentatæ iuris-

iurisdictionis iudicis ad quem, & nullitatis. c. non solum. de appellat. in 6. & tot. tit. nihil. nou. pend. appell. neque dubitari potest de vali-
3 ditate appellationis ab vlteriori processu, quia de iure admittitur propter graue, & irreparabile praeiudicium in diffinitiua. Franc. in cap. ex parte. nu. 4. & seqq. de appell. cum alijs allegat.

4 Iniustitia similiter est patẽs, quia stante resignatione valida, & effectum sortita, capellania per obitum Bernardini resignantis vacare non potuit, vt exinde locus esset nouae praesentationi, & institutioni, per resignationem enim abdicatur ius à resignante taliter, quòd de tempore illius obitus nihil remaneat, quod vacare possit. Cassad. dec. 4. nu. 3. de rest. spoliat. Rota dec. 1. de renunc. in nou. & dec. 2. eod. tit. in in antiquis.

Non obstat, quòd praedicta procedant in resignatione pura, & simplici, secus autem in conditionali, prout in praesenti, nempè verificato iurepatronatus, & quòd resignans aliunde vna cum pensione ei super beneficio reseruata commodè viuere possit, ac demum si resignatarius idoneus reperiatur, ex quibus interim ante purificationem illorum beneficium censetur remanere apud ipsum resignantem. Achill. dec. 10. de rest. spoliat. Put. dec. 158. lib. 3.

5 Quia praedicta procedunt non iustificata gratia coram exequutore, secus postquam pronunciatum fuit, gratiam esse exequendam, prout factum fuit in praesenti, nam tunc perinde est, ac si resignatio fuisset pura ab initio, vt admittunt Put. & Achill. supra allegati.

Et ita fuit resolutum &c.

R. P. D. REMBOLDO

Firmana Pensionis. 26. Februarij. 1625.

SVMMARIVM.

1 *Translatario, sicuti pensionario datur processus executiuus.*
2 *Pensionis translatae virtus transit in translatarium.*
3 *Gratia motu proprio facta non eget iustificatione.*
4 *Indultum quas personas comprehẽdat.*
5 *Cardinales an comprahendantur in generali dispositione.*
6 *Personae priuilegiatae quando comprahendantur in generali dispositione.*
7 *Pensio sicuti seruitus prorogatur.*
8 *Substantia facultatis non mutatur ex mutatione titularis.*
9 *Subreptio non inducitur ex his, quae habent se ad esse, & non esse.*
10 *Qualitatis, quae potest adesse, & abesse tempore vacationis mentio fieri non debet.*
11 *Acceptans beneficium censetur illud acceptare cum suo onere.*
12 *Derogatio generalis quando sufficiat.*
13 *Derogatum an sit, vel non, pendet à mente derogantis.*
14 *Cardinales Regibus aequiparantur.*
15 *Cardinales non comprahenduntur in dispositionibus odiosis.*
16 *Pensionis impositio, seu translatio est odiosa.*
17 *Pensio de iure potest pro tertio imponi.*
18 *Clerici vt plures ex pingui beneficio alantur, publicè interest.*
19 *Statutum exclusiuum foeminarum est contra ius.*
20 *Pensionis trãslatio est prorogatio seruitutis beneficij.*
21 *Pensionis impositio est magis odiosa, quàm illius translatio.*
22 *Litera super pensionibus sine consensu expediri nequeunt.*

DECISIO XCI.

Inter alias pensiones, quas praeclarae mem. Cardinalis Montaltus transtulit, vigore facultatum amplissimarum sibi cõcessarum à sanct. mem.

mem. Sixto V. transferendi quascunque pensiones, transtulit pensionem scutorum 2.m̄.ipsi aliàs super fructibus mensæ Archiepiscopalis Ecclesiæ Firmanæ reseruatam.

Verùm quia eiusdem mensæ fructus, dempta certa rata pro moderno Domino Archiepiscopo, sunt ex causa resignationis dictæ Ecclesiæ Illustriss. D. Cardinali Bandino reseruati: pro parte dicti Illustriss. D. Cardinalis prætendebatur, non potuisse d. pensionem vigore dictarum facultatum in ipsius præiudicium transferri. Vnde causa inter d. Illustriss. D. Cardinalem, & translatarios Cardinalis Montalti in Rota introducta, dubitatum fuit; an esset locus exequutioni instrumenti dictæ translationis, & DD. post maturam dubij discussionem, vnanimi consensu affirmatiuè responderunt.

1 Habent enim dicti translatarij fundatam intentionem in d. instrumento translationis, ac reseruatione d. pensionis ad fauorem bo.mem. Cardinalis Montalti, & amplissimis facultatibus eidem Cardinali (vt dictum est) concessis transferēdi quascunque pensiones ipsi quomodolibet reseruatas, ideòq; locus est executioni d. instrumenti, quia datur translatario processus exequutiuus pro exequutione suæ translationis sicuti datur pensionario, Rota in Bononien. pensionis coram Illustriss. Card. Millino relata per Marches. de commiss. p.1. fol.558. & in Rom. pensionis 17. Iunij 1622. coram R.P.D. meo Buratto, & in Aquilana pensionis 28. Maij 1623. coram me,
2 & virtus translatæ pensionis descendit in translatarium, Ant. Augustinus in Epit. tit. de translat. pens. n.8. Paris. de resign. l.16. quæst.4. nu.6.

Nec obstat, quòd tunc demum translatario videatur competere exequutio, quando & literæ reseruationis pensionis transferentis, & facultatis eidem concessæ transferendi dictam pensionem sunt iustificatæ, quia in casu isto, tam literæ reseruationis ad fau. bon. mem. Card. Montalti, quàm etiam facultatis eidem concessæ transferendi pēsiones, emanarunt motu proprio, nec propterea
3 egent alia iustificatione, Garz. de benef. in 1. par. cap.5. num.491. Rot. coram Card. Seraphin. decis.1484. num.10. & fuit dictum in nullius, seu Giennen. beneficiorum coram me.

4 Nec obstat quòd in dictis facultatibus concessis bo.mem. Card. Montalto, non possunt censeri compræhensæ pēsiones debitæ à S.R.E. Cardinalibus, eo quia Cardinales non veniunt in generali dispositione, quia licet S.R.E. Cardinales propter eorum eminentiam sint digni speciali nota: tamen d. *conclusio* quòd non comprehendantur *in generali dispositione*, habet plures declarationes, & limitationes, neque eam ita passim admittit Rota, vt apparet ex infinitis propemodum decisionibus, quæ possent adduci; quarum plures etiā refert Gomes. in procem. reg. Cancel. quæst.4. vbi latè pertractat hanc materiam, & in specie testatur coram eo fuisse tentum in Rota, sub indulto concesso Archiepiscopo Valentino, comprehendi personas Cardinalium habentium beneficium in Diœcesi Leodien. eiusque sententiam fuisse per alias duas confirmatam, & ita etiam fuisse conclusum in causa Caurien. canonicatus, & præbendæ, in qua fuit dictum in priuilegio concesso clero Hispaniæ per Leonem X. de reuocandis omnibus regressibus sine consensu concessis, comprehendi etiam Cardinales habentes similes regressus sine consensu, etiā quòd illos habuissent ex causa onerosa.

5 Quinimò quòd S.R.E. Cardinales in generali dispositione etiam odiosa comprehendantur, tenuit post Archidiac. Io. Andr. & alios in cap. si nemo deinceps de elect. in 6. Rota coram Mohed. decis.23. de renunc. vbi etiam dicitur, quòd Rota non sequitur cons. Anchar. dicentis contrarium

trarium cons. 297. nec cons. Rom. 498. nec doct. Felin. in cap. cum in iure sub num. 6. de off. deleg. & Io. Monach. qui auctor fuit contrariæ opinionis in cap. 1. de scismaticis in 6. num. 1. ipsemet se retractauit in extrauag. 1. super glos. in verb. clericos de sent. excomm. in communibus, vbi dicit non esse sibi credendũ de opinione, quam tenuit in d. cap. 1. quia cum esset Cardinalis deceptus fuit propria passione & eandem sententiam sequitur Felin. in cap. ad aures sub num. 11. de rescript. Gemin. in d. cap. 1. & post alios per eum relatos. Gambar. de off. leg. lib. 4. num. 145. vbi quòd ista est veritas, nisi quando daretur casus specialitatis in Cardinalibus, Ruin. cons. 4. num. 19. lib. 5. vbi quòd rationes Anchar. non sunt efficaces, & quòd ista est verior opinio, Ferret. cons. 314. num. 11. vbi quod de iure, & secundum practicatam opinionem, Cardinales comprehenduntur sub generalibus derogationibus.

Et quicquid sit quoad alios casus, quòd in facultate transferendi pensiones, & præsertim in facultatibus concessis bo. me. Card. Montalto sit comprehensa etiam ista pensio eidẽ Cardinali super fructibus mensæ Archiepiscopalis Firmanæ reseruata: clarè DD. demonstrari posse putabãt ex pluribus.

Et primò, quia S.R.E. Cardinales in materia pensionum, & quòd pensiones per eos debitæ non possint transferri, non reperiuntur specialites priuilegiati, vnde quòd & ipsi quoque, siue pensiones ab ipsis debitæ in huiusmodi facultatibus comprehendi censeantur, non est inconueniens, quia in generali dispositio-
6 ne comprehenduntur etiam personę priuilegiatæ, quando in illa materia non sunt specialiter priuilegiatæ, l. in fraudem, §. vlt. & ibi Bal. & alij DD. ff. de milit. testam. Rip. in l. 1. nu. 60. ff. de vulg. Gabr. cons. 20. num. 2. & seq. lib. 2. Natt. cons. 410. num. 20. Dec. cons. 4. antę num. 2.

7 Secundò eo facilius dici potest comprehendi in dictis facultatibus etiã S.R.E. Cardinales, quia S.R.E. Cardinales non subeunt onera pensionum ratione suarum personarum, quæ propter earum eminẽtiam sunt digni speciali nota, (vt dictum est) sed ratione beneficiorum, quæ obtinent, ac propterea sicuti propter d. rationem tenentur ad solutionem pensionum, etiam quòd in earum impositione Papa simpliciter decreuerit, quòd eas soluere teneantur, tam tunc existentes titulares Ecclesiæ, super cuius fructibus sunt impositæ tales pensiones, quàm eorum successores, etiam quòd de Cardinalibus non fuerit facta expressa mentio, ita & multo magis tenebitur Cardinalis ad subeundum onus prorogatæ seruitutis Ecclesiæ per Papam, licèt in ipsa prorogatione seu facultate prorogandi non fuerit facta specialis mentio, quòd Titularis Cardinalis dignitate fulgeat; & maximè quando tempore prorogatæ seruitutis, seu facultatis eam prorogandi concessæ, non obtinebatur Ecclesia à Cardinale, sed fuit eam postea assequutus; sufficit enim quòd Papa in genere cogitare potuerit posse contingere, quòd Ecclesia tali onere grauata conferatur Cardinali ad l. quod iure, ff. de milit. testam. Felin. in cap. nonnulli, num. 18. de rescrip. Corn. cons. 201. num. 14. lib. 2. Cassad. decis. 12. num. 6. & seqq. de præbend. & in terminis translationis pensionis fuit dictum in vna Regien. translationis pensionis 26. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R.P.D. meo Pirouano.

8 Neque ex mutatione personæ titularis alteratur qualitas & substantia facultatis, ad trad. per Ferrett. cons. 314. nu. 11. & seq. Card. Mant. de tacit. & ambig. lib. 3. tit. 15. n. 18. & decis. 230. num. 4. vbi quòd ex superuenienti dignitate Cardinalis nõ mutatur obligatio creditoris, & sibi impu-

imputet Cardinalis, qui acceptauit Ecclesiam super cuius fructibus est reseruata pẽsio ad fauorem alterius Cardinalis, qui habet facultatem transferendi dictam pensionem.

Tertiò, ad hoc idem plurimum facit, quòd in materia pensionum, & facultatum illas transferendi, inspicitur tantum qualitas Ecclesiarum, & præiudicium, quòd per dictam impositionem dictis Ecclesijs infertur, non autem qualitas personarum obtinentium Ecclesias, seu quæ in futurum obtinere possunt, idque optima ratione, quia pensio quoad Ecclesiam est onus reale, & perpetuũ quousque durat pensio, quo verò ad Titularem est personale, & durat pro tempore, quo Ecclesiam possidet, & d. facultas prorogat seruitutem, semel Ecclesiæ impositam; præiudicium verò quòd ex ea infertur Cardinali titulari est secundarium, & merè euentuale, quia scilicet contingere potest, quòd vel Cardinalis eandem ecclesiam tempore translationis amplius non possideat, vel quòd etiam translatarius ante ipsum trãsferentem diem suum obeat, nec propterea de tali præiudicio est facienda specialis mentio, & sufficit qualitates ipsius Ecclesiæ, de cuius præiudicio principaliter agitur, non verò etiam ius euentuale titularium ex-
9 primere, quia ea quæ habent se ad esse, & non esse non inducunt subreptionem. Fel. in cap. in nostra de rescript. Ferrett. d. cons. 314. num. 12. vbi quòd quando qualitas Cardinalis potest adesse, & abesse tempore vacationis, non est de illa neces-
10 saria mentio. Cassad. decis. 16. nu. 2. de præben. in his terminis dixit Rot. in decis. 240. nu. 26. & seqq. par. 1. diuers.

Quòd & vsus ac stylus curiæ comprobauit, solet enim ex communi, & notorio stylo curiæ in reseruationibus pensionum, & facultatibus illas transferendi fieri quidem mentio qualitatum Ecclesiæ, super qua est imposita pensio, vt Papa scire possit, an sit Parochialis, Abbatialis, Episcopalis, Archiepiscopalis, aut alterius dignitatis, non verò etiam personarum dictas Ecclesias obtinentiũ, & minus earum, quæ in futurum, vt easdem Ecclesias obtineant possibile est.

Nec propterea subsistit quòd dicitur, non præsumi quòd Papa voluerit per dictam facultatem præiudicare Cardinali, ad quem poterat deuenire Ecclesia, quia, vt iam dictum est, in hac materia non inspicitur dignitas personarum obtinentium Ecclesias, nec minus attenditur præiudicium Cardinalis, quòd pendet à futuro, & incerto euentu, & si Papam difficiliorem redderet ad concedendam facultatem, quod potest contingere, vt ea sit præiudicialis aliquo tempore S.R.E. Cardinali, aut præsumi deberet, quòd non vult eam præiudicare posse Cardinalibus, vtique eadem ratio retraheret Pontificem ab imponenda pensione, nec præsumeretur, quòd Papa vellet semel impositam solui debere à successore Cardinale, quòd tamen verum non est, quia (vt iam dictum est) etiã quòd de Cardinale non fiat mentio, tenetur ad pensionem semel impositam, & Cardinalis acceptando be-
11 neficium censetur illud acceptare cum suo onere, & sibi præiudicat, ideoque pari etiam ratione sibi præiudicat Cardinalis, acceptando beneficium cum onere pensionis, quæ fuit effecta transferibilis, vt cuilibet rectè consideranti ad sensum patere poterit.

Quartò, cessare videtur in casu isto difficultas, quia dato etiam quòd in hac materia reperirentur S.R.E. Cardinales, vel de iure, vel de stylo curiæ particulariter priuilegiati, ita quod pensiones ab ipsis debitæ nunquam censeantur in huiusmodi facultatibus comprehensæ, nisi de ijs fuerit facta specialis mentio.

Nihilominus huic etiam priuilegio

gio dici posset derogatum per amplissimas clausulas appositas in facultatibus concessis bo.mc. Card. Montalto, ad hunc namque effectum attenditur intentio derogantis,& si potest apparere quòd voluerit deroga-
12 re, sufficit derogatio generalis. Card. cons. 136. num. 7. & seqq. Aym. cons. 126. per tot, & præsertim num. 4. & seq. Put. decis. 104. in fin. lib. 1. vbi quòd semper an sit derogatum, vel non, pendet à mente, & intentione
13 derogantis. Rot. decis. 137. num. 7. par. 1. diuers.

De intentione verò Sixti V. quòd in dictis facultatibus voluerit derogare, etiam dicto priuilegio, non est dubitandum; tum quia dictæ facultates emanarunt ad fauorem pronepotis, & quidem valdè dilecti, vt in alijs facultatibus concessis eidem D. Cardinali in simili pôderauit aliàs Rota, tum etiam quia in dictis facultatibus fuit expressè derogatum, statutis consuetudinibus, priuilegijs, & indultis, cum verbis amplissimis, & insuper fuit dispositum; quòd D. Cardinalis posset transferre pensiones, etiam quòd sint reseruatæ super fructibus Ecclesiarum de iurepatronatus Baronum, Ducum, Regum, Imperatoris, aut alia quacunque dignitate ecclesiastica, vel mundana fulgentium; quin etiam fuit superaddita clausula, quòd de dicto indulto iudicetur perinde, ac si esset concessum in consistorio de Fratrum consilio, & assensu, sub quibus clausulis
14 etiam S.R.E. Cardinales comprehendi, qui Regibus æquiparantur, ambigi non potest, vt de clausula cuiuscumque status, gradus, &c. aduertit Ferrett. cons. 357. num. 4. vers. quin imò, Cardinales etiam Legati, & ita sæpius fuisse iudicatum in Rota testatur Gomes. in procem. regular. quæst. 4. num. 2.

Nec obstat quòd omnes dictæ clausulæ respiciunt tantum qualitates Ecclesiarum super quibus sunt reseruatæ pensiones per D. Cardinalem transferendæ, non verò personas easdem pensiones translatas soluere debentium: quia hoc etiam admisso, subintrat firmissimum argumentum, quod si Papa voluit dictas pensiones posse transferri in præiudicium iurispatronatus Regum, & Imperatoris, multo magis voluit easdem pensiones transferri posse in præiudicium Cardinalium, à quibus posset contingere obtineri dictas Ecclesias, quia præiudicium Regum erat præsens, & certum, præiudicium verò Cardinalium penitus incertum & euentuale, vt supra demonstratum est.

Quintò, prædictis posset adnecti, quòd Illustris. D. Cardinalis Bandinus non est titularis Ecclesiæ Archiepiscopalis Firmanæ, sed tantum eiusdem Ecclesiæ fructuum (dempta certa rata pro moderno D. Archiepiscopo) reseruatarius, & d. reseruatio emanauit tempore, quo iam fuerat reseruata d. pensio ad fauorem D. Cardinalis Montalti, & concessa eidem facultas dictam pensionem transferendi, vnde in d. reseruatione fructuum ad fauorem Illustris. D. Cardinalis Bandini facta non potest censeri comprehensa dicta pẽsio, vt benè deducitur in dec. 133. num. 2. par. 2. in recent. Et quatenus in eadem reseruatione caueatur, quod si contingat vacare pensiones super fructibus Ecclesiæ impositas, ipsi D. Cardinali reseruatario accrescere debeat; non debet intelligi de pensionibus alteri Cardinali reseruatis, qui habet facultatem eandem pensionem transferendi ex eadem regula, quæ pro D. Card. reseruatario adducitur, quòd in dispositionibus generalibus non comprehenduntur Cardinales, atque ita argumentum ad ipsius D. Cardinalis reseruatarij fauorem inductum reflectitur.

15 Atque ex his etiam apparet non obstare quòd dicitur, quòd saltem in dispositionibus odiosis odio irra-

tionabili non cõprehendũtur S.R.E. Cardinales (quicquid sit de dispositionibus odiosis non autem odio irrationabili) quia obiectum posset procedere, si odium dirigeretur in ipsas personas, vel etiam si aliqua alia ratio côcurreret, ex qua posset intrare priuilegium quòd habet S.R.E. Cardinales, in quibus terminis loquuntur iura, & auctoritates per scribentes pro Illustris. D. Cardinali Bandino allegata; secus verò est, quando odium percutit rem ipsam, puta Ecclesiam, & S.R.E. Cardinalis eandem Ecclesiam cum tali onere acceptauit, quia tunc nemo est qui dicat, quòd Cardinalis non teneatur subire tale onus, etiam quòd esset odiosum odio irrationabili; & in omnem euentum, si quòd priuilegium competeret tali etiam casu Cardinali, ei fuit sufficienter derogatum per clausulas supra ponderatas; quin & fortassis dici posset eodem defectu laborare etiam gratiam reseruationis fructuum ad fauorem Illustris. D. Cardinalis Bandini, ita quòd nec ipse iuuari possit dicta gratia in præiudicium Cardinalis habentem gratiã anteriorem (vt supra dictum est) quia gratia dictæ reseruationis nõ est minus odiosa, quàm sit facultas concessa bo.me. Card. Montalto, præsertim cum eadem etiam gratia contineat facultatem transferendi fructus reseruatos, seu illorum partem.

16 Sed neque prætereundum est, quòd nec ipsa impositio pensionum, nec etiam facultas transferendi pensiones semel impositas est odiosa odio irrationabili; quia licèt videatur dicta impositio pensionum contra ius, eo quod inspecto iure communi beneficia conferri debeant sine diminutione c. maioribus 1. quæst. 3. can. piæ mentis 16. quæst. 7. cap. vacante, & cap. cum causam in fin. de præbend. cum similib.

17 Tamen de iure etiam est, quòd ex causa licita & honesta possit pensio pro tertio imponi. Felin. in cap. ad audientiam il 2. col. 2. vers. 2. conclusio de rescript. Rot. decis. 240. nu. 24. par. 1. diu. & publicam quoque vtilitatem respicit, quod ex pingui beneficio plures clerici alantur. Bursatt. cons. 126. nu. 90. vers. 2. vt egeno lib. 2. latè Mandos. qui pluribus

18 rationibus hanc opinionem defendit super reg. 19. quæst. 11. num. 1, cum plur. seqq. Gonzal. in glos. 6, procem. num. 21. Gig. de pens. quæst. 96. num. 4. & respons. 25. num. 15. Gamb. de off. leg. tit. de pens. tit. 115 cum plurib. seqq.

19 Et quatenus etiam esset contra ius dicta impositio nihilominus non posset dici odiosa odio irrationabili, quia etiam statutum exclusiuum fœminarum est cõtrarium l. *maximum vitium*. C. de lib. præterit. *& nihilominus* non dicitur odiosum odio irrationabili, iuxta magis veram, & communem opinionem quam Rota sequitur, vt disputato ex professo articulo fuit tentũ in Nucerina præ dij 29. Maij 1602. coram bon. mem. Card. Sacrato, & in Interamnen. de Paradisijs 12. Decembris 1605. coram R.P.D. meo Pamphilio, & nouissimè in Bononien. successionis 9. Decembris 1622. coram R. P. D. meo Vbaldo in qua plures aliæ decisiones referuntur, & latè respondetur ad contraria, vnde multo minus potest dici odiosa odio irrationabili impositio pensionum, etiam quòd esset contra ius, quia sufficit, quòd habeat admixtam rationem, vt in terminis dicti statuti exclusiui fœminarum ponderatur in dictis decisionibus, & in puncto de pensione dicitur in d. decis. 240. num. 24. par. 1. diuers. vbi quòd est inauditum, quòd pensio sit res irrationabilis, & licèt à dicta decisione fuerit postea recessum, vt in decis. 454. tamen in hac decisione non dicitur, quòd pensio sit odiosa odio irrationabili, sed quòd gratia, de qua ibi agitur continebat quandam irrationabilitatem, quia per eã concedebatur Cardinali retẽtio plurium

rium Ecclesiarum Cathedralium, quod præsentis indaginis.

Minus potest dici odiosa facultas transferendi pensiones odio irrationabili, quia huiusmodi facultates solent concedi Cardinalibus, vt se possint exhibere gratos erga suos familiares, qui fuerunt participes vniuersalis muneris, quod Cardinalis sustulit pro Ecclesia Romana.

20 Et licet translatio pensionis sit prorogatio seruitutis beneficij, tamē quia potest esse, quòd translatarius præmoriatur transferenti (prout sæpè contingit) reputatur modici præiudicij, nec propterea in translatione, seu facultate transferendi necessaria est mentio, quòd beneficium sit grauatum alia pensione, prout est necessaria in impositione pensionis, & magis est odiosa ipsa impositio ser-

21 uitutis, quàm sit facultas prorogandi eandem seruitutem semel impositam, vt fuit dictum in allegata Regien. pēsionis 26. Nouembris 1622. & 17. Iunij 1624. coram R.P.D. meo Pirouano, & prius in Veronen. pensionis 14. Ian. 1624. coram R.P.D. meo Verospio, & in Rom. pensionis, 17. Iunij 1622. coram R.P.D. meo Buratto.

Non obstat, quòd in indulto bo. me. Card. Montalto concesso derogatur regulæ de præstandis consensibus, & sic suppletur consensus iuris naturalis, quod facit vt dictum Indultum sit odiosum odio irrationabili ex latè cumulatis pro Illustriss. D. Card. reseruatario: quia est aduertendum, quòd regula de præstandis consensibus, nihil disponit circa consensum de iure naturali requisitum, sed respicit tantum expeditores, quibus Papa prohibet expedire literas super pensionibus & resignationibus sine consensu formali in Ca-

22 mera, vel Cancellaria. Cassad. dec. 1. num. 6. de renunc. Caputaq. decis. 176. num. 4. par. 2. Mohed. decis. 5. in fin. de renunc. Rot. diuers. decis. 396. num. 8. par. 1. Vnde penitus euanescit dictum obiectum, nec dictum Indultum propterea quod in eo derogatur dictæ regulæ, dici potest odiosum odio irrationabili, maximè quòd dicta derogatio fuit facta ad cautelam, & sine vlla necessitate, quia super translationibus faciendis per Cardinalem non debebant expediri literæ, & sic dicta regula non afficiebat dictos translatarios.

Tamē non obstat regula 67. quia illa est restricta ad regulas Cancellariæ edendas post primam editionē in quibus Papa vult priuilegiare S.R.E. Cardinales, vt apparet ex verbis ibi (in constitutionibus, & regulis in futurum edendis) neque ea potest extendi ad alias dispositiones, quando materia est proportionabilis, alias destruerentur infinitæ Rotæ decisiones, in quibus fuit firmatum S.R.E. Cardinales comprehendi, vltra quod in dicto etiam indulto bo. me. Cardinali concesso expresè disponitur, quòd de dicto indulto iudicari debeat, prout si esset concessum in cōsistorio de Fratrum consilio, vel assensu, qui casus in dicta regula excipitur, nec propterea obstat dicta regula quominus translatio sustineatur, etiam quòd illa præiudicet Illustrissimo D. Cardinali reseruatario.

R. P. D. REMBOLDO

Firmana pensionis. 23. Ianuarij 1626.

SVMMARIVM.

1 *Cardinales quando comprehendantur in generali dispositione.*

2 *Facultates cōcessæ cum clausulis prægnantissimis etiam priuilegiatos includunt.*

3 *Stante maximè qualitate personarum.*

DECISIO XCII.

DOmini steterunt in decisis die 26. Februarij proximè præteriti ex rationibus, tunc deductis. Quibus non obstant, quæ denuò fuerunt allegata ad probandum, quòd Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinales non censentur comprehensi in generali dispositione: quia licèt vt tunc fuit dictum S.R.E. Cardinales propter eorum eminentiam, & dignitatis prærogatiuam, indigeant speciali nota, tamen non bene ex hac regula infertur, quòd in facultate concessa bo.me. Cardinali Montalto transferendi pensiones sibi reseruatas, non sit comprehensa etiam ista pensio, quæ nec tempore, quo fuit concessa dicta facultas, erat debita per Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem.

Multi enim dantur casus, in quibus, siue agatur de dispositionibus per viam legis, siue de dispositionibus factis ad fauorem priuatorum, dicta regula non applicatur, nec propterea ea fuit vnquam indistinctè, & in quocumque casu, & ad effectum cuiuscumque præiudicij, quòd posset etiam in quandam consequentiã ex huiusmodi dispositione S.R.E. Cardinali euenire à Rota recepta.

Sed pro diuersitate casuum diuersimodè Rota respondit, & in pluribus casibus, in quibus etiam agebatur de constitutionibus pœnalibus, & odiosis, amplexa est doctrinam Archid. Io. Andr. & aliorum in cap. si nemo deinceps de elect. Felin. in c. ad aures de rescript. & in cap. super his de fid. instrum. reiecta opinione contrarium tenentium, vt testatur Mohed. dec. 23. de renun. & Io. Paul. decis. 144. qui dicunt fuisse cum magna deliberatione, & studio, ac di-
1 sputatione resolutum in constitutione, de qua tunc agebatur, comprehendi Cardinales, quodque Rota non tenet cons. Anchar. dicentis cõtrarium cons. 297. nec cons. Roman. 498. quod etiam reprobat Bellenc. suo tempore insignis Rotæ Auditor in tract. de char. subsid. quæst. 66. vbi singulis rationibus adductis per Roman. respondet, & melius dicere affirmat Mandos. in addit. ad dictum cons. Rom. 498. litera A.

Eandemque sententiam tenuit et Rota in dispositionibus factis ad fauorem priuatorum, & in specie ita fuit iudicatum in vna Valentina Archidiaconatus ann. 1531. & in Caurien. canonicatus, vt refert Gomes. quæst. 4. in procem. reg. cancel.

Et idem in casu ibi relato disponit text. in cap. dudum, de præben. in 6. & faciunt not. per Cassad. dec. 1. num. 3. de Decret. Simonet. dec. 51. lib. 1. Caputaq. decis. 83. par. 2. Ferret. cons. 38. num. 8. vers. accedit ad præfata, & num. 9. Oldrad. cons. 211. 293. & 321. Card. Mantic. decis. 230 cum alijs per Bellenc. d. quæst. 66. num. 33. vbi etiam distinguit inter personas S.R.E. Cardinalium, & eorum beneficia.

Nec contrarium firmant Doctores pro Illustriss. D. Cardinali reseruatario allegati: quia plerique eorũ loquuntur in casibus, in quibus agitur de præiudicio S.R.E. Cardinalis respectu particularis Indulti, aut Priuilegij, eidem à Papa concessi; tunc enim non censetur per generalem dispositionem tale indultum, aut priuilegium abrogatum sed necesse est, quod in specie fiat mentio de Cardinale, & in istis terminis loquitur Simonet. decis. 1. lib. 1. Mohed. dec. 10. de priu. & alij alleg. per Germon. de indult. in ver. Alioquin num. 33. & seqq.

Alij verò loquuntur in constitutionibus, siue regulis, quæ emanarunt per viam legis, nec propterea merentur allegari, quia loquuntur contra opinionem Archid. Felin. & aliorum, quos Rota sequitur.

Reliqui autem, quorum, vltra Rom. d. cons. 498. vix alius adducitur,

tur, non sunt attendendi, quia eos in specie reprobauit Rota coram Mohed.d.decis.23.de renunc.& Bellencin.in d.tract.de char. subsid. dicit, Romanum fuisse loquutum in d.cõs. magis studio complacendi, quam veritatis exprimendæ.

Et nihilominus nullus ex allegatis firmat, quòd procedat d.conclusio in omni, & in quacumque dispositione, & materia etiam S.R.E. Cardinalibus proportionabili. Et quando ex circumstantijs colligi potest, quòd Papa voluerit etiam comprehendere S.R.E. Cadinales, & casus particulares, in quibus ipsi loquuntur: & rationes, quibus mouentur, non applicantur casui, de quo agitur, atque ita dicta conclusio, & Doctores non obstant quominus censeri possit, quòd Papa voluerit comprehendere in facultate concessa bonæ mem. Cardinali Montalto transferēdi pensiones sibi reseruatas, etiam istam pensionem, de qua agitur.

Quòd autem dictam etiam pensionem voluerit comprehendere, suadent plurimæ rationes in alia decisione ponderatæ; & primo suadet materia subiecta, quia scilicet agitur de pensione imposita super fructibus Ecclesiæ Firmanæ, & sic de onere reali, imposito fructibus dictæ Ecclesiæ, non verò personæ obtinentis Ecclesiam, quod est multum considerabile ad effectum, de quo agitur ex alleg. per Bellenc. d.quæst.66.nu. 33.& in Aretina beneficij, relata per Marches. de commiss. par.1.fol.549. & Card. Mant. d.decis.230.

2 Secundò id ipsum etiam suadent verba, & clausulæ prægnantissimæ appositæ in dicta facultate, ex illis enim colligitur enixa mens Papæ, comprehendi in dicta facultate omnes, & quantumuis priuilegiatas pensiones, quas bo.me. Cardinalis Montaltus habebat, & sic etiam istam pensionem, de qua agitur at quæ hinc concessit eidem Cardinali facultatem transferendi pensiones sibi reseruatas super beneficijs, etiam iurispatronatus Regum, & Imperatorum, & derogauit Concilio Lateranen. alijsque quibus statuitur, quòd Ecclesiæ cathedrales non possint, nisi ex certis causis grauari pensionibus, voluitque, vt pensiones sic translatæ suum sortiantur effectum, ac si fuissent in Consistorio reseruatæ, quæ omnia benè conferunt ad effectum, vt censeri possit comprehensa in dicta facultate etiam illa pensio; præsertim cum ista materia tota pēdeat à verisimili mente Papæ, neque de illius potestate quæstio esse possit.

3 Tertiò ad dictum effectum ponderata fuit qualitas personarum, cui, & à quo fuit concessa dicta facultas, eã enim fuit concessa S.R.E. Cardinali Amplissimo, vt gratum se posset exhibere erga suos, & concessio fuit facta à Papa ad fauorem pronepotis sibi valde dilecti, quæ (quicquid esset dicendum si ageretur ad alium effectum) addunt aliquid ponderis ad eliciendam dictam voluntatem Papæ in hac materia, cui non repugnat Canonis, aut alicuius Concilij dispositio. Rot. par.1.diuers.dec.34. & 35. Itaut neque in casu isto applicari possint ad hoc propositum allegata pro Illustrissimo Cardinali reseruatario ex decis.40.num.14.eadē prima par.

Quartò etiam est considerãdum, quòd potissimum præiudicium, quod infertur per huiusmodi facultates, infertur Ecclesiæ, super cuius fructibus sunt impositæ pensiones, præiudicium verò, quod per dictas facultate infertur personis obtinentium Ecclesias est secundarium, & etiam mere euentuale, quia scilicet potest esse, quòd ipsi tempore translationis non possideant Ecclesias, quòdque etiam translatarius decedat ante ipsum transferentem, ac propterea cum non dubitetur, quòd Papa voluerit præiudicare Ecclesijs, facilè præsumitur, quòd etiam voluerit præiudicare personæ, ad quam Ec-

clesia posset peruenire, cum præsertim ageretur de præiudicio euētuali obtinentium ecclesias.

Quintò accedit, quòd tempore, quo fuit concessa dicta facultas bo. me. Card. Montalto, Illustriss. Cardinalis reseruatarius fructuum mensæ Archiepiscopalis Firmanæ, super quibus est imposita pensio, de qua agitur, non erat Cardinalis, atque ita dubitari non potest, quin tunc compræhenderetur sub dicta facultate, etiam ista pensio, quodq. per consequens ea fuerit ex tunc effecta transferibilis: nec propterea potuit per superuenientem dignitatem in dicto Illustriss. reseruatario, dicta qualitas immutari, itaut amplius non potuerit in præiudicium dicti Illustrissimi Cardinalis reseruatarij transferri, iuxta decis. supradictam coram Cardinale Mantica, & alia allegata pro translatarijs.

Ex quibus, & alijs in alia decisione ponderatis simul iunctis, Domini censuerunt, pensionem, de qua agitur, compræhendi in dicta facultate, neque in casu isto supradictam regulam, & authoritates pro Illustriss. D. Cardinale reseruatario adductas applicari, &c.

R. P. D. DVRANO.

Firmana Pensionis. 8. Martij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Pensio non est odiosa.*
2 *Nec facultas tam transferendi.*
3 *Pensionis in translatione non est facienda mentio alterius pensionis.*
4 *Translatio pensionis ex motu proprio est fauorabilis.*
5 *Literæ pensionis, facultas transferendi, & translatio ipsa sunt vnũ.*
6 *Cardinales comprehendantur sub facultate transferendi pensiones.*
7 *Et an comprehendantur sub indulto. & num. 9.*
8 *Statutum generale quando comprehendat personas priuilegiatas.*
10 *Pensio est vnus reale.*
11 *Obligatio non extinguitur mutatione personæ.*
12 *Derogatio regularum Cancell. sufficit pro alijs derogationibus.*

DECISIO XCIII.

FVit, post sæpius disputatum, bis decisum coram bo. mem. Rembeldo, nempè sub die 26. Februarij 1625. & 23. Ianuarij. 1626. translationem pensionis scutorum duorũ mille auri, factam per clar. me. Cardinalem Montaltum vigore facultatis transferendi motu proprio sibi datæ per S. me. Sixtum V. fuisse validam, & iuxta *illam pronunciatũ*, literas reseruationis vnà cum instrumento translationis esse exequẽdas; cum autem causa appellationis interpositæ pro parte Illustrissimi D. Cardinalis Bandini reseruatarij fructuum mensæ Archiepiscopalis Firmanæ, super qua dicta pensio fuit reseruata, mihi commissa fuerit, sine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, fuit die 23. Ianuarij præteriti resolutum, non intrare arbitrium ad impediendam viam executiuam. Et quamuis eo ipso tunc Dominis constiterit de iustitia trãslatariorum, quia arbitrium regulatur à iure, itaut ad illud denegandũ oportet de iustitia, & validitate sententiæ constare, & multò magis de illa, quàm de ista, nihilominus (quod raró Rota facere consueuit) fuit cõcessum D. Cardinali iterum audiri super iustitia; vnde cum hodie de illa fuerit disceptatum, fuit vnanimi omnium consensu resolutum, iustitiam translatariorum esse claram ex prædictis duabus decisionibus bo. mem. Remboldi, quæ ita visæ fuerunt optimis rationibus, & auctoritatibus ornatæ, vt quicquid nunc contra illas deductum fuit, rõ fit aliud quàm in eis disertè discussa refricare.

Tota

Tota siquidem difficultas ad id reducitur, an D. Cardinalis reseruatarius comprahendatur sub dicto indulto transferendi, itaut translatio vigore Illius postea facta illum afficiat; cuius resolutio inde pendet, an translatio sit odiosa odio rationabili, vel irrationabili, & cum materia sit proportionata ad Cardinales, quia ipsi etiam, quando de beneficijs prouidentur, multoties grauantur pensionibus, & habeat ad mixtam illam publicæ vtilitatis rationem, quòd ex pingui beneficio plures clerici alantur, & non reseruetur in odium titularis, sed in fa-
1 uorem tertij, aut certè pensio non est odiosa, vt his, & alijs rationibus defenditur. Bursatt. cons. 126. nu. 90. lib. 2. Mandos. super reg. 19. quæst. 11. nu. 1. cum seqq. Gonzal. in glo. 6. procem. nu. 21. & facit tex. In cap. 2. §. statuimus. de decim. in 6. & reg. quam per illum text. constituit. Sanchez de matrim. lib. 1. disput. 1. num. 4. aut dubio procul quando pensio odiosa sit, non tamen odio irrationabili. Rota dec. 240. nu. 24. par. 1. diuers. & benè in dicta decis. 26. Februarij in hac causa facta, in vers. tamen de iure.

2 Quòd si impositio pensionis non continet odium saltim irrationabile, nec etiam facultas transferendi, in qua militat eadem ratio æquitatis, & etiam quia conceditur S. R. E. Cardinalibus, & alijs de ecclesia bene meritis in præmium laborum, quos pro Sede Apostolica sustinent, & redundat in fauorem eorum familiarium, adeò quod, cum passim, & his de causis a Pontificibus concedatur, esset nimis audacius dicere, quod trãslatio inde sequuta sit contra rationem.

Quinimò magis odiosa videtur impositio pensionis, quàm illius translatio, sicut noua impositio seruitutis magis quàm seruitutis iam impositæ prorogatio, adeò enim reputatur modici præiudicij (ex quo contingere potest, quòd translatarius præmoriatur transferenti) vt in translatione, seù facultate transfe-
3 rendi non sit facienda mentio, quod beneficium sit grauatum alia pensione, vt facienda est, quãdo pensio imponitur, vt dixit Rota in Regien. Pensionis. 16. Nouembris. 1622. & 17. Iunij. 1624. coram R. P. D. meo Pirouano. & in Romana Pensionis. 17. Iunij. 1622. coram bo. me. Buratto. & in d. decis. 26. Februarij. vers. & licèt, coram bo. me. Remboldo.

4 Et demũ Domini, dum hæc causa in Rota ventilabatur, penitus inclinabant, quòd hæc pensio, & facultas illam transferendi sint fauorabiles, tum quia concessæ motu proprio. Anchar. cons. 296. & Roman. cons. 348. qui loquitur in terminis pensionis motu proprio; tum etiam quia considerabant, quòd pensio ista fuit imposita in fauorem Cardinalis, atque eidem facultas transferendi data eo tempore, quo D. Cardinalis reseruatarius, nec erat Cardinalis, nec dictæ ecclesiæ Titularis, aut fructuum reseruata ius, & proindè nullo modo, nullaq; ratione agebatur de liganda persona, in qua stat præheminentia propter priuilegium dignitatis, sed solum de fauore Cardinalis transferentis, & de rebus, & beneficijs tunc per eum possessis.

Et quamuis tẽpore actualis translationis reseruatarius erat Cardinalis, tamen hoc tempus non est atten-
5 dendum, sed illud, quia literæ pensionis, facultas transferendi, & translatio ipsa non sunt distinctim, & de per se consideranda, sed vti vnum integrale constituentia, argumento tex. in l. cum delanionis. §. Asinam. vers. quod si. ff. de fund. instruct. vel instrum. legat. & fuit dictum in hac eadem causa 23. Ianuarij præterit; coram me, in versic. & idem dicendum est.

Ex quibus succedit in fauorem translatariorum, & contra D. Cardinalem

dinalem reseruatariũ illa in hac materia non minus vera, quam trita, & communis conclusio, quod sub generali dispositione quamuis odiosa, non tamen odio irrationabili, & sic sub hac facultate transferendi comprænhenduntur Cardinales. Anchar. & alij in c. nemo deinceps. de elect. in 6. Ioan. Monach. sibi contrarius. in extrauag. prima. in verbo, Clericos. de sent. excomm. Gemin. in c. 1. num. 6. de Schismat. lib. 6. Felin. in cap. ad aures. num. 11. in 8. conclus. circa med. vers. est verum. de rescrip. Bellenc. de charit. subsid. quæst. 66. quem refert, & sequitur Sarnen. in procem. regul. quæst. 4. Put. dec. 189. lib. 1. in correct. Gabr. de offic. legat. verbo, in commendando. num. 144. Ferret. cons. 358. num. 8. qui refert plures decisiones. Paris. de resignat. lib. 12. quæst. 2. nu. 7. & Gonzal. glos. 24. nu. 13.

Nec applicatur distinctio ex aduerso facta inter dispositionem generalem per viam legis, & dispositionem generalem per viam particularis prouisionis seù priuilegij; itaut sub illa comprændantur Cardinales, quando non continet odium irrationabile, in cuius terminis videntur loqui omnes Doctores supracitati, non autem comprændi sub
7 indulto quantumuis simpliciter, & verbis generalibus concepto, & odiũ irrationabile non continente, vt in his terminis resoluunt Anast. Germon. de indult. §. alioquin. num. 33. Put. dec. 137. nu. 2. in nou. impress. lib. 2. Mohed. decis. 10. de priuileg. Achil. dec. 7. eod. tit. Verall. dec. 82. par. 2.

Quia quamuis Doctores, & decisiones prædictæ exaduerso allegatæ loquantur in dispositionibus generalibus per viam priuilegij, & resoluunt Cardinales sub illis non comprænhendi, tamen non ex eo, quod dispositiones erant particulares, sed quia quoad Cardinales continebant odium irrationabile propterea quod agebatur de eorum præiudicio respectu alterius particularis indulti iam eis à Papa concessi, quo casu idem dubio procul respondissent, si de dispositione generali per viam legis fuissent interrogati, vt in puncto Sarnen. vbi supra. vers. tertius casus. in fin. vbi quod dispositio generalis extrauag. iniunctæ Bonifacij Octaui, dum disponit, neminem admitti debere ad administrationẽ ecclesiarum literis non expeditis, nõ comprænhendit Cardinales eo quia esset irrationabile, quòd dicta generalis cõstitutio quæ emanauit ob interesse bursale, afficeret Cardinales, qui particulari priuilegio sunt immunes à taxis officialium, & idem etiam clarè sentit. *Mohed. in contrarium allegatus*, vbi supra, dum casum indulti, & priuilegij, de quo ibi disputat, & decidit secundum rationes, & auctoritates supra adductas, quoad dispositionem generalem per viam legis.

Vnde, cum in materia pensionis D. Cardinalis reseruatarius non reperiatur priuilegiatus, sed *vt cæteri* quoad illam regulari debeat Rota in Aretina Pensionis coram Litta apud Marches. par. 1. fol. 549. & sit materia illi proportionata, consequenter Doctores, & decisiones exaduerso adductæ non applicantur, sed potius cum præsupposito odij rationabilis applicatur doctrina Bald. in l. in fraudem. §. vlt. ff. de milit. testam. & Tiraq. de retract. lignag. §. 1. glos. 14. num. 97. cum seqq. vbi
8 quòd statutum generale comprænhendit etiam personas, & causas priuilegiatas, quæ in casu illo non reperiuntur habere speciale priuilegiũ iux. tex. in d. §. vlt. ibi quia generalis est ista determinatio.

Præterea adeo clarè demonstratur, vt non sit vis facienda in dicta distinctione, nec illa attẽdenda, quod in omnibus casibus, qui retro euenerunt, in quibus agebatur de comprænsione Cardinalium sub dispositione

tione generali per viam indulti, & Cardinales circa eius materiam non erant specialiter priuilegiati, nec indultum continebat odium irrationabile semper, & indistinctè iura, Doctores, & Rota etiam tenuerunt pro comprahensione.cap.dudum.de præben. in 6. quod loquitur in fortioribus termnis, quia agebatur, ibi de præiudicio facultatum Cardinalis in iure conferendi, sibi à Papa concesso. Oldrad.cons.211. vers. de personis ergo. & cons. 293. & cons. 321. Bellenc. de charit. subsid. dicta quæst.66. Rota in Valentina Archidiaconatus, & in Caurieñ Canonicatus, quas allegat Sarnen. vbi sup. Cassad.dec.1.num.3. de decret. Caputaq.dec. 83.p.2. qui etiam loquitur in fortiori casu. & Put. d.decis. 137.lib.2.in correct.

9 Et quod plus est hoc ipsum fuit de mente Doctorum omnium, tàm antiquorum, quàm modernorum supra allegatorum, qui in simplicibus terminis tractant, an lex, seu dispositio Principis liget Cardinales, idq. ex eo clarè conspicitur, quod communiter ab eis reprobatur. Roman. cons.498. dum dicit, quod in dispositione particulari, de qua ibi, Cardinales non comprahenduntur, & contra illum ex professo scribit Bellenc. d.quæst.66. quem refert, & sequitur Sarn. vbi sup. & Mohed.dec. 23. de renunc. testatur fuisse cum magno studio in Rota reprobatum consilium Romani, & approbatam opinionem Bellencin.

Quæ multò magis in casu, in quo versamur, procedunt, quia concurrunt in eo specialia quædam, & alioquin darentur plura, quæ viderentur absurda, ac iuris regulis penitus contraria. In primis, cum (vt dictum est) in hac materia Domini Cardinales non reperiantur priuilegiati, itaut quoad illos sit etiam sicut quoad cæteros, iuris regulis inhærendum, vt in dicta Aretina apud Marches. sequeretur contra regulam in dicta decisionem firmatam, quod facultas transferendi, & translatio inde sequuta, quæ quoad alios fuissent validæ, quoad Dominos Cardinales fuissent nullæ, & inualidæ.

Seundò, quòd facultas transferendi purè data, & concessa caperet postea ex accidenti conditiones contra regul. text. in l. perfecta donatio. C. de donat. & regulam, quod sufficit semel dispositionem fuisse purificatam per existentiam conditionis, quicquid postea contingat.

10 Tertiò, pensio, quæ est onus reale contra omnes iuris regulas regularetur à personis, & Dominus Cardinalis reseruatarius, qui quoad onera realia habetur vice, & loco Titularis. Rota decis. 508. par. 2. recentior. & latè in decisionibus in hac causa factis, non consideraretur, vt talis, sed præcisè, vt Cardinalis.

11 Quartò, alteraretur, & extingueretur obligatio mutatione personæ contra reg. tex. in l.2.§.ex his. ff. de verb.oblig.& contra mentem Papæ, qui propterea in dicto indulto grauauit eo tunc Titularem, & alios quoscunque successores, sub quibus verbis comprahenduntur successores omnes indistinctè, etiam si sint priuilegiati ad latè tradita per Crauet. cons.294. per tot.

Quintò, non attenderetur tempus reseruationis, & facultatis transferendi, quo D. Cardinalis non erat adhuc Cardinalis, prout considerari debet, sed tempus actualis translationis independenter à reseruatione, & facultate transferendi, & sic effectus non regularetur à sua causa, nec pars à toto.

Sextò, idem D. Cardinalis, qui (vt dictum est) in hac materia nō est priuilegiatus, esset potioris conditionis Cardinali transferente, qui quoad hoc nititur particulari priuilegio; si autē illi per superuenientem digni-

dignitate Domini Cardinalis reseruatarij non fuit factum præiudicium in facultate transferendi; nec etiam translatarijs, quoad translationem, quæ à facultate transferendi regulatur.

Septimò, eo ipso, quod D. Cardinalis reseruatarius non nititur particulari priuilegio, necessariò fundari debet in eo, quod Papa, quando concessit hanc facultatem transferendi, habuit in mente illam non concedere in casu euentuali, & accidentali sequuto, quo pensio esset soluenda per Cardinalem, quod profectò videtur esse contra omnem Papę existimationem, & intentionem, tum ex clausula motu proprio tum etiam quia agitur de gratia concessa alij Cardinali, & quidem pronepoti dilectissimo, & præsertim ex quo derogauit priuilegijs Regum, vt in vltima decisione bon. mem. Remboldi fuit benè deductum, & consideratum.

Et demùm quia primarium, & potissimum præiudicium, & quidem certum, & præcisum, quod infertur per facultatem transferendi, infertur Ecclesiæ, super cuius fructibus imponuntur pensiones, quòd verò personis infertur, dicitur præiudicium secundarium, & euentuale, cum sit contingens, quod tempore actualis translationis, illæ non percipiant fructus, aut non possideant Ecclesias, & quòd translatarius decedat ante ipsum transferentem. Vnde sequeretur quod esset maioris potentiæ præiudicium euentuale, & secundarium Domini Cardinalis reseruatarij, qui non fuit grauatus, & quod ipsi obuenit intuitu Ecclesiæ, quàm præiudicium primarium, & præcisū ipsiusmet Ecclesiæ pensione grauatæ, quod videtur esse prorsus ab omni ratione alienum.

Neque obstat, reg. 67. nunc 68. Cancellariæ dum disponit, quòd Domini Cardinales non comprehendantur sub regulis faciendis, quia in dicto Indulto derogatur generaliter etiam regulis Cancellariæ, quæ derogatio generalis sufficit, vt in terminis, Cassad. decis. 38. super regu-
12 lis. licèt enim non adsit formalis derogatio omnium regularum, ex quo tamen derogatur expresse in indulto regulis Cancellariæ de præstandis consensibus, alijsque constitutionibus, & ordinationibus Apostolicis, eo ipso censetur omnibus alijs regulis generaliter derogatum. Rot. decis. 27. par. 3. diuers. lib. 2. præterea dicta regula retorquetur, quia à contrario sensu (vt Domini dicebāt) iuxta illam Cardinales comprehendi debent in alijs dispositionibus, & dum loquitur de regulis edendis, comprehenduntur sub iam editis. Cassad. ibidem. Mohed. dicta decis. 23. de renunc. & nouissimè Moder. in notis, ad regul. Cancell. Greg. XV. supra dicta regula 68. verb. imposterum, quæ tamen intelligenda sunt iuxta superius dicta, & tradita per Sarnen. d. quæst. 4. procem.

Tamen dum hæc, & alia in discussione huius causæ animaduerterentur aliqui ex Dominis, meminerunt, quod iste casus in termini minus fauorabilibus respectu translatariorū, fuit iam decisus contra Cardinalem Sanctæ Ceciliæ in vna Capuana pensionis die 13. Ianuarij. 1606. coram sanct. mem. Greg. XV. sed decisio non fuit extensa, quia D. Cardinalis audita sententia Rotæ acquieuit, & soluit, &c.

Et ita, &c.

Et in eadem coram eodem. 23. Ianuarij 1627.

S V M M A R I V M.

1 *Arbitrium à iure regulatur, & quando non intret.*

2 *Litera translationis pensionis habeat paratam executionem.*

3 *Executiua via competens cedenti datur etiam cessionario.*

Gratia

4 *Gratia ex motu proprio non eget iustificatione.*
5 *Quasi possessio transferentis liberat translatarium ab onere iustificandi pensionem.*
6 *Appellatio suspensiua non datur à decreto de pensione soluenda.*
7 *Executiua via non impeditur per praeuentionem.*
8 *Actor an reus quis dicatur regulatur à causa originaria.*
9 *Obligatio cameralis non extenditur, nisi iuxta expressa.*
10 *Literae Apostolicae habent executionē paratam ob earum reuerentiam, & auctoritatem.*
11 *Literae reseruationis, facultas transferendi, & instrumentum translationis sunt vnum integrale.*
12 *Interpretatio iuris descendens ab exceptione partis, & replicatione actoris non impedit viam executiuam.*
13 *Altior indago vbi prouenit ab exceptione reijcitur ad petitorium.*
14 *Reseruatarius omnium fructuum habetur loco titularis quoad onera realia.*
15 *Libellus in executiuis non requiritur.*
16 *Cessionarius in executiuis sine monitorio sicut cedens agere potest.*
17 *Dictio, etiam est ampliatoria.*
18 *Ignorans cui solueret, non tenetur soluere.*
19 *Commissio in executiuis, & summarijs succedit loco libelli.*
20 *Commissio per citationem ad dicendū contra fit communis, & num.23.*
21 *Clausula, quam, & quas, quid operetur.*
22 *Actio quae fuerit intētata sat est, quod ex actis declaretur.*
24 *Sententia potest ferri stante claus. quā & quas super causa probata, licèt non expressa.*
25 *In executiuis sufficit seruare quatuor terminos.*
26 *Clausula, omni meliori modo, quid operetur.*
27 *Clausula, motu proprio reddit dispositionem fauorabilem.*
28 *Gratia motu proprio assimilatur vltimis voluntatibus.*
29 *Verba sententiae quomodo sint intelligenda pro ea sustinenda.*
30 *Creditor potest vti duplici modo executiuo.*
31 *Expensarum refectio non intrat ex transitu de vna via ad aliam.*
32 *Iudicium remanet executiuum quomodocumque fuerit pronunciatum.*
33 *Appellatio suspensiua non datur, licèt in executione breuium, & lit. Apost. feratur sententia per cedulam.*

DECISIO XCIV.

CLaræ memoriæ Cardinalis Mōtaltus vigore facultatis transferendi motu proprio, & alijs amplissimis clausulis sibi datæ per sanctæ memoriæ Sixtum Quintum trāstulit pensionem scutorum duorum mille auri sibi aliàs reseruatam super fructibus mēsæ Archiepiscopalis Firmanæ. Cum autem Illustriss. D. Cardinalis Bandinus, Reseruatarius fructuum dictæ mensæ prętenderet trāslationem fuisse nullam, & præueniēdo iudicium, causam super iactationibus, & molestationibus in Rota cum facultatibus Auditoris Cameræ committi obtinuerit; præuijs duabus decisionibus conformibus die 26. Februarij 1625. & 23. Ianuarij 1626. coram bo. me. Remboldo fuit declaratum, literas reseruationis vnà cum instrumento translationis exequendas esse, ac mandata opportuna & necessaria relaxanda. Vnde causa appellationis mihi commissa sine præiudicio legitimæ executionis arbitrio Rotæ, dubitauit an intret arbitrium, & fuit resolutum non intrare
1 ad impediendam viam exequutiuā, quia arbitrium regulatur à iure, Bar. in extrauag. ad reprimendum in verb. videbitur num. 4. Paris. cons. 8.
2 num. 21. lib. 4. Cæs. de Grass. decis. 8. num. 2. de re iud. & Rota decis. 235. num. 1. par. 1. recent. & 587. par. 1. & in Barchinonen. fructuum 16. Iunij

nij 1625. coram me. Iure autem attento literæ translationis habent paratam executionem, itaut detur trāslatario via executiua pro executio-
2 ne suæ translationis sicut dabatur pensionario transferenti, Vestr. in prax. lib. 3. cap. fin. num. 3. Cassad. decis. 10. num. 8. de rescript. & dixit Rota in Bononien. pensionis coram Illustris. Card. Millino, & in Cremonen. pensionis coram Illustris. Card. Caualerio impressis apud Marches. de commiss. par. 2. fol. 558. & seq. & in alijs relatis in decis. in hac causa facta 26. Februarij 1625. in princip. coram bo. mem. Remboldo, adeout contra Translatarium non soleat rescribi, nisi cum clausula sine retardatione, vt post Gom. testatur Ant. Aug. in epitom. tit. de translat. pens. num. 80. Garz. de benef. par. 1. c. 5. nu. 470. & Rota in dicta Bononien. apud marches.

3 Et generaliter via executiua, quæ competit cedenti, datur etiam cessionario cum eisdem priuilegijs, Ioan. Andreas in addit. ad specular. in rubrica de cession. Paul. de Castr. cons. 91. num. 3. vol. 1. Roman. cons. 38. & cons. 142. & communiter Doctores in l. si sic legatum, §. si quis ita, vbi Ias. dicit communem, ff. de legat. 1. Vnde in præsenti appellatio non debuit impedire viam executiuam. Vestr. vbi sup.

Et quamuis arbitrium tribuat facultatem examinandi validitatem pensionis, tamen non retardat eius solutionem, quoties literæ translationis sunt iustificatæ, aut non indigent iustificatione, Mart. de claus. claus. 13. num. 13. par. 1. Rot. decis. 567. num. 1. par. 2. recent. Hic autē vtrumque concurrit, quia literæ visæ fuerunt pro nunc satis iustificatæ ex latæ deductis in prædictis duabus decisionibus, & non egent iustificatione, ex quo tàm facultas trāsferen-
4 di, quàm pensio translata sunt motu proprio, quæ causa liberat translatarios ab omni iustificatione, Gabr. de clauf. concl. 2. num. 89. Seraphin. decis. 1484. num. 10. & decis. 1498. in princ. & Rota in hac causa in dict. decis. 26. Februarij. Et accedit longissima quasi possessio Cardinalis
5 transferentis, quæ etiam releuat translatarios ab onere iustificandi pensionem translatam, Garz. vbi sup. Rot. in d. Bonon. & in Brixien. pensionis 23. Maij 1594. coram Illustris. Card. Millino apud eundem Marches. fol. 654.

6 Ex quibus recte fuit pronunciatum literas translationis esse exequendas, nec propterea dari appellationem suspensiuam, sicut nec datur à Decreto de exequendo instrumento guarentigio, Bart. in l. 4. §. condemnatum, ff. de re iud. Menoc. de adipisc. possess. remed. 4. nu. 827. Couar. pract. cap. 23. cap. 9. vers. tertium exemplum, Guttier. in repet. leg. nemo potest num. 447. ff. de leg. 1. Suar. in l. post rem iudicatam in 6. quæst. ad declarat. leg. Reg. Igitur superest solum exaduerso pro retardatione adductis respondere.

Non obstat primo, quòd D. Cardinalis præuenerit in iudicio nullitatis translationis, quasi exceptio litis prius pendentis debeat executionem retardare, quia per præuentio-
7 nem non impeditur via executiua, Bald. cons. 261. nu. 2. vol. 1. vbi quod si tollitur exceptio, quia est parata executio, non impeditur via executiua, licet reus agendo præueniat, Paul. de Castr. cons. 260. vol. 1. Petr. Bellug. in speculo principum rub. 41. §. leges Regni, num. 47. Galles. de forma Camer. oblig. par. 3. in cap. de vi instrum. oblig. Camer. & hoc recta ratione, quia alioquin esset in potestate debitoris præueniendo iudiciū, eludere viam executiuam, & sic omnia iuris remedia pro expedita exactione ob bonum publicum inuenta.

Et tanto magis quia quamuis D. Cardinalis vtendo remedio, l. diffamari, translatarios ad iudicium prouocauerit, & sic quoad illam primam peti-

petitionem dicatur Actor Roman. consf. 117. in princ. tamen cum actor an reus quis dicatur regulandum sit
8 à causa originaria, Crau. consf. 182. num. 2. & non potuerit fieri declaratio super iactationibus, & molestijs, nisi illis praecedentibus. Innoc. in c. Abbate de verb. significatione. Alex. in l. si finita §. eleganter num. 26. ff. de damno infect. propterea translatarij in effectu fuerunt veri actores, & D. Cardinalis reus. Bart. in l. liberos. ff. de in ius vocan. Couar. var. lib. 1. cap. 18. num. 4. Fab. de Anna conf. 58. num. 6. Translatarij ergo perinde haberi debent, ac si ipsi praeuenissent, & Dominus Cardinalis fuisset praeuentus.

Non obstat secundò, quòd via executiua nō datur nisi pro his quae leguntur in instrumento, in indulto autem transferendi, & instrumento translationis, ex quibus agitur nulla fiat mentio de pensionibus debitis per Cardinales, quia fortè pro-
9 cederet obiectum, si ageretur ex obligatione camerali propter confessionem debiti, quae non extenditur nisi iuxta expressa, vt per Galles. de oblig. camer. quaest. 31. num. 15. & 16. quae ratio non applicatur viae executiuae literarum Apostolicarum, quae non competit ob aliquam confessionem, cum pensio etiam non
10 requisito titulari reseruetur, & trāsferatur, sed datur ob earum reuerentiam, & auctoritatem, Rota dec. 506. num. 1. par. 1. recent. Ideo sufficit, vt constet quòd ille, contra quem agitur etiam non nominatum, percipiat fructus, super quibus fuit pensio reseruata.

11 Et idem dicendum est de instrumento translationis, quod habet in ventre reseruationem vigore facultatis, ita vt haec tria, literae reseruationis, facultas transferendi, & instrumentum translationis, non sint distinctim, & de per se consideranda, sed mixtim, & tanquam vnum integrale constituentia, argumento text. in l. cum de lanionis §. asinam vers. quod si ff. de fund. instru. vel instrumento legat. Vnde distinctio translationum factarum per Papam mediante breui, seu literis ab alijs, quae fiunt per instrumenta, ex aduerso ponderata non adaptatur, nec iure fundatur ad effectum, de quo agitur, quinimò Vestr. Cassad. & Rotae decisiones supra allegatae indistinctè, generaliter loquuntur, dum translatarijs dant viam executiuam, alioquin cum regulariter translationes fiant per instrumentum, non autem per literas, rarò pensio translata haberet executionem paratam.

Vnde etiam non releuat si dicatur quod D. Cardinalis venit in indulto ex interpretatione, ita vt secunda decisio in hac causa facta rem reduxerit ad coniecturas, & propterea res sit obscura, quo casu non datur via executiua, quia vltra quod identitas pensionis translatae, quodque Dominus Cardinalis sit reseruatarius fructuum, non sunt posita in cōiecturis, & nunquam procederet cōclusio supra firmata, quod arbitrium dat facultatem examinandi validitatem translationis, non autem impedit viam executiuam quoties trāslatio est iustificata, vt hic per duas decisiones conformes; cessat enim difficultas quoad personam D. Cardinalis, ex quo non versamur in interpretatione intrinseca, & per viam actionis sed intrinseca, & per viam replicationis, etenim translatarij, qui sunt actores habent facultatem claram, & indubitatam transferendi istam pensionem, & instrumentum translationis, in quibus fundatur eorum intentio, ergo dum per Dominum Cardinalem reum conuentum excipitur in eis non comprehendi Cardinales, & translatarij contrariū decidi obtinuerunt, intrat conclusio passim in Rota obseruata, quòd interpretatio iuris quae descendit ab exceptione partis, & replicatione actoris, non autem ab Actoris intentione

r tione

12 tione non impedit viam executiuã, Gratia.discep.forens.cap.852. num. 40.& cap.671.num.15.Moder.de oblig.camer.quæst.31.num.15.Rot. decis.741. num.12. par.1. diuers. & decis.131.num.12. par.2. sicut in simili vbi altior indago prouenit ab
13 exceptione non impedit executionẽ sed reijcitur ad peritorium, Ripa in d.l.4.§.condemnatum num.15. cum seqq. de re iud. Caputaq. dec.321. par.1.& Mohed.decis.4.num.3.de fid.instrum.

Ex quibus consequenter patet responsio ad illud, de quo etiam excipiebatur, quòd Cardinalis transferens non fuit vsus facultate transferendi dum grauauit Pręsules,& Administratores Ecclesiæ Firmanæ,non autem Illustrissimum Dominum Cardinalem, quia cum ipse sit reserua-
14 tarius omnium fructuum, eosque percipiat, habetur quoad onera realia vice,& loco Titularis,Rota decis. 508.par.2.recent.per totam, & latè in decisionibus in hac causa factis. Et cessat penitus,quia fuerunt etiam quicumque alij expresse grauati, ad latè tradita per Crauet.cons.294.

Non obstat tertiò, quòd fuerit processum sine monitorio,siue libello, quia in executiuis sine libello
15 proceditur, Marant. de ord.iud. 4. par.distinct.9. num.4. Roman.cons. 142.num.2, vbi quòd cessionarius in executiuis agere potest sine monitorio, sicut cedens, & consequenter
16 Translatarius, & ratio est, quia ex quo proceditur summariè, Marant. vbi sup.non requiritur libellus,clem. sæpè de verb. signific.Vestr.in prax. lib.5.cap.2.num.2.vbi additio num. 10. quòd absque dubio procedit in casu nostro,cum non fuerit actum ad pœnam, aut incursum censurarum, quo casu fortè esset monitorium reintegrandum,Achill.decis.5.& 6.de sent. excom. sed dumtaxat actum fuit ad simplicem pensionis solutionem vigore literarum Apostolicarũ, quæ agendi facultas non minus continetur in literis, quam facultas relaxandi censuras, quia cum hæc fuerit expressa per dictionem, etiam, quæ non est restricta, sed potius ampliatiua supponit alium modũ exequen-
17 di arbitrio actoris, scilicet per captionem pignorum, aut alias, Bald. cons.209.num.2.& 4.lib.3.Seraph. decis.1384.num.1.

Et licèt videatur, quòd Translatarij tenebantur prius D. Cardinali notificare eos esse Translatarios, quia dum ignorabat cui solueret,nõ tenebatur soluere,ad tradita per Ias.
18 in l.vinum num.10. ff.si cert. petat. Roder. Suar.in d.l.post rem iudicatam in declaratione legis Regn. ampliat.1.num.10.& 11. tamen cum hæc notificatio desideretur solum ad effectum simplicis scientiæ, satis fuit quod D. Cardinalis aliunde esset certior factus, Bart.in l. non solum §.morte nu.66.ff.de nou. oper. nunciat.cuius ignorantia non potuit allegari, tum ex suamet commissione, tum etiam ex citatione translatariorum primitus illi facta aliàs decerni, & relaxari mandatum executiuum, & quando prætendatur, quòd etiam debuit ei ostendi instrumentum trãslationis,ita vt non sufficeret simplex scientia, iuxta doctrinam Bart. vbi sup.num.48. & Rota in Romana societatis officij 10.Nouembris 1625. coram me, tollitur etiam ex disputatione dubij, an instrumentum trãslationis sit exequendum, quod fieri non potuit, nisi illo ostenso, & in actis producto.

19 Et in omnem casum commissio in executiuis, & summarijs succedit loco libelli, & sic monitorij, Dec. cons.483. num. 7. Thesaur. decis.1. num. 4. quæ licèt obtenta per Dominum Cardinalem,suffragatur etiã
20 Translatarijs, quia per citationem, ad dicendum contra, fuit effecta communis;Scacc.in prax.par.1.cap. 64. num.26. Rota decis.317. par.2. recent. additio ad Greg. XV. decis. 552.num.7.

Nec

Nec facit si dicatur, quod commissio succedit loco libelli in expressis, vnde debuit pronunciari iuxta commissionem, & sic super iactationibus, quòd tamen factum non fuit,
21 quia cum in commissione adsit clausula, quam, & quas, cum primum illa fuit communis effecta, censetur omne ius partium iam à principio deductum. Maresc. variar. resol. lib. 1. cap. 20. num. 1. Achill. decis. 14. de rescript. Rot. diuers. decis. 254. par. 1. Greg. XV. decis. 488. num. 1.

Non obstat quartò, quòd debuit specificari talis actio, quæ conueniret, & esset conformis sententiæ latæ, cum tamen in actis nulla adsit declaratio, ex qua appareat fuisse petitum exequi literas pensionis, & instrumentum translationis, quia satis videtur via executiua deducta ad speciem ex prosecutis nempè ex productione iurium, ex qua infertur necessario ad solutionem pensionis, vnde etiam de partium consensu emanauit disputatio dubij, postquã enim antiquata iam fuit illa nimis scrupulosa actionum formula, de qua in l. 1. in princ. ff. de eden. sufficit
22 quod ex prosequutis declaretur, qualis actio fuerit intentata, vt pluribus relatis Statil. de Salu. interd. insp. 1. cap. 3. num. 62. & seqq. Grat. cons. 34. lib. 2.

23 Et accedit, quòd Dominus Cardinalis vtendo dicto remedio leg. diffamari, non solum intendit liberari à molestijs inferendis via ordinaria, sed etiam, & multo magis ab inferendis via executiua. vnde sicut ipse vigore commissionis absolui potuisset ab omnibus, & quibuscumque molestijs; pariter, & illi vigore eiusdem commissionis communis effectæ consequi potuerunt viam exequutiuam, vt fuit resolutum in nullius de carrectis 13. Nouemb. 1587. coram Comitulo apud Marchesi. p. 1. fol. 231 & decis. 254. num. 1. par. 1. diuers.

Quibus etiã adnecti potest, quòd eo ipso, quòd à principio virtute clausulæ, quam, & quas, fuit omne ius translatariorum deductum potuit ferri sententia super causa probata, licèt non expressa, & formali-
24 ter deducta, Surd. cons. 24. num. 17. vers. posset tamen, & Rota dec. 257. num. 1. par. 1. recent.

25 Non obstat quintò, defectus terminorum substantialium ad articulandum, quia cum versemur in exequutiuis sufficit seruatos fuisse quatuor terminos ad docendum se paruisse literis Apostolicis, Felyn. in c. ad probandum nu. 6. vers. ad quam Rota præmittit de re iudic. Cassad. decis. 6. num. 10. de caus. poss. & proprietatis, Achill. decis. 5. de sent. excomm. & quod isti termini de stylo Curiæ seruentur in executione literarum Apostolicarum, Rota decis. 791. par. 3. diuers. lib. 3. & decis. 64. num. 6. par. 2. recent. & in terminis pensionis. Mandos. in tract. de monit. quæst. 11. & quæst. 36. & in puncto pro translatario admisit Rota in Lucana pensionis 28. Iunij 1617. coram Archiepiscopo Seleucien.

Nec releuat si dicatur, quòd supradicta de quatuor terminis ad docendum se paruisse procedunt de stylo Rotæ, quando fuit actum per viã monitorij, Garz. par. 1. cap. 5. num. 555. Caputaq. decis. 251. par. 3. & Mantic. dec. 254. quia præter quam quod videtur id non esse metiendum à monitorio, sed à natura iudicij executiui, in quo versamur, & præsertim quia non fuit actum ad censuras sed ad alia remedia, tollitur, ex quo commissio emanauit cum facultatibus Auditoris Cameræ, apud quem pro executione literarum reseruationis translationis pensionis, aliarũq. literarum non illi, sed isti termini seruantur etiam sine monitorio, Salust. in pract. lib. 3. cap. 1. num. 6. & cap. 7. num. 6. Et in omnem casum commissio succedit loco libelli, & sic monitorij.

Nec quicquam faciunt Garz. &

præcitatæ decisiones apud Verall.& Mantic. quia dum Garz. loquitur de monitorio solum enunciat practicã ordinariam, quæ seruatur coram Audit. Cam. sed non dubitat, nec dubitari potest quin commissio cum citatione ad soluendum succedat loco monitorij, Caputaq. si benè eius verba perpendantur, probat contrariũ eius, ad quod allegatur, dum dicit, quòd si in negocio executiuo seruantur termini substantiales, seruari soliti in negocio principali, termini nõ dicuntur benè seruati, sed quod reiterati vigore Innocentianę sanantur, qua sanatione opus non fuisset si nõ illi, sed termini ad docendum de paritione requisiti in iudicio executiuo fuissent seruati. Decisio verò Mant. non applicatur, quia ex ea non constat super quo fuerit pronunciatum, aut super nullitate pensionis, aut super illius executione, & ex alia decisione in eadem causa facta coram eodem, quæ est decis. 286. potius apparet fuisse sententiam latam super nullitate.

Non obstat sextò, quòd fuerit excessum, dum dicitur in sententia, instrumentum translationis esse exequendum, vt propterea in ea detur translatarij subrogatio quasi possessionis exigendi, quæ legitur in dicto instrumento, cum tamen indultum transferendi non det talem facultatem: quandoquidem principalis dispositio nempè translatio non ideo minus sustinetur perinde, ac si subrogatio quasi possessionis non fuerit apposita, tũ ex clausula omni meliori modo, quæ operatur, vt translatio
26 sustineatur prout est possibile sustineri posse, vt dixit Rota decis. 733. num. 9. par. 2. recent. tum etiam quia cum subrogatio ad quasi possessionem sit quid distinctum, & separatum à facultate transferendi sustinetur translatio in eo in quo intrat facultas, à qua regulatur, & annullatur tantum in excessu perinde ac facta in maiori summa, Rota apud Mant. decis. 153. & dec. 173. par. 2. recent. decis. 733. num. 10.

27 Et tollitur omnis scrupulus, ex quo translatio fuit facta vigore indulti motu proprio, quæ clausula videtur inesse in translatione, cum vt dictum est, consideranda sint mixtim, & tanquam vnum integrale propter correspectiuitatem, cuius clausulæ tanta est virtus ac efficacia, vt reddat dispositionem fauorabilẽ,
28 Anchar. cons. 296. in princ. adeò vt gratia sic concessa assimiletur vltimis voluntatibus, cap. quia cunctis in fine, & cap. auctoritate Martini de concessione præbend. in 6. proinde non vitiatur ex accidentali adiectione inutili seu impossibili; Dec. cons. 405. & in puncto Roman. cons. 348. & argumento textus, in cap. ex pluribus de præbend. in 6. sicut nec vltimæ dispositiones, l. si mihi, & tibi, §. si quis seruos, ff. de leg. 1. l. si quis ille institutus, ff. de condit. instit.

29 Vnde sequitur, quòd verba sententiæ, vt exequantur literæ pensionis cum instrumento translationis, debent intelligi in ea parte, quæ de iure venit exequenda pro sustinenda sententia, & sic quoad translationem tantum, & non quoad subrogationem, Crau. cons. 188. nu. 8. Socc. cons. 91. num. 12. lib. 4. Rota decis. 319. par. 1. recent. & dec. 450. num. 9. par. 1. diuers. & in Clusina Poste 18. Iunij 1618. coram R.P.D. meo Buratto, quòd etiam in eadem sententia declaratur dum relaxantur in ea mandata opportuna, & necessaria, idest talia qualia de iure veniũt decernenda, & non alia, quæ interpretatio tanto magis admitti debet, ex quo in actis non apparet fuisse petitam executionem subrogationis quasi possessionis.

Non obstat septimò prætensa variatio de iudicio executiuo ad Ordinarium sine refectione expensarũ; quia nullibi probatur variatio, sed potius prosecutio ex obseruantia terminorum, qui etiam seruari solét

coram

coram Aud. Cam. pro executione literarum Apostolicarum, & signanter stante expressa protestatione trăslatariorum, quòd à via executiua non intendebant recedere. Et quamuis procedi etiam potuisset nullis seruatis terminis cum sola citatione ad soluendum, aliàs relaxari mandatum exequutiuum, tamen cum vterque procedendi modus sit executiuus, & ad idem tendat, vno intentato non præiudicatur quoad aliū
30 imò potest creditor dimisso primo ad alium recurrere, & vtroque etiam simul vti, donec ei satisfactum sit. Bart. in l. consentaneum, num. 17. vers. quæro 2. C. quomod. & quand. Iud. Paul. de Castr. in l. qui legati, num. 3. ff. vt in possess. legat. Ias. in l. 5. num. 23. ff. si quis ius dicenti non obtemp. & in l. nulli, num. 8. vers. 6. & vltimo cogita, C. de iudic. Caputaq. decis. 50. num. 5. par. 1. quod fortius procedit quando, vt hic fuit à princ. omne ius deductum ex clausula quam, & quas, quo casu ex transitu de vna via ad aliam non intrat
31 refectio expensarum, Seraph. decis. 630. num. 5. Greg. XV. decis. 270. num. 5. & decis. 488. num. 3.

Tandem non obstat, quòd non per decretum, sed per cedulam fuerit pronunciatum literas esse exequendas, quia cum non figura verborum, sed natura, & substantia iudicij sit attendenda, non ideò minus iudicium remansit exequutiuum, Gabr. de appell. concl. 4. nu. 1. vers.
32 contrariū, Statil. de Saluian. inspect. 4. cap. 2. num. 57. & practicatur quotidiè in executione breuium, & literarum Apostolicarum, in qua fertur sententia per cedulam, Salust. in
33 prax. lib. 2. cap. 2. num. 24. & nihilominus à dicta sententia non datur appellatio suspensiua, Statil. vbi supra Gonzal. in annot. contra nullit. num. 247. Mohed. decis. 13. vt lit. pend. Seraph. decis. 357.

Cætera, quæ ex aduerso opponebantur, aut non indigent responsione, aut pertinent ad iustitiam, quæ licet visa fuerit plenè discussa in prædictis duabus decisionibus coram bo. mem. Remboldo, si tamen D. Cardinalis cupit iterum super ea audiri, DD. ordinarunt, quòd audiatur ad primam post Cineres.

Et ita, &c. vtraque, &c.

R. P. D. REMBOLDO

Ferrarien. Pensionis. 14. Iunij 1624.

SVMMARIVM.

1 *Facultas transferendi pensiones concessa Cardinali Montalto.*
2 *Ecclesiasticarum personarum appellatione veniunt etiam qui solo charactere clericali sunt insigniti.*
3 *Bigamus denudatur omni priuilegio clericali.*
4 *Laici quando sint capaces pensionum quando non conferuntur in titulū.*
5 *Contrahens matrimonium est incapax pensionis.*
6 *Clericalis character inter ordines ecclesiasticos connumeretur sec. mag. comm.*
7 *Qui non tollitur per bigamiam.*
8 *Dispensatio relaxat iuris dispositionem.*
9 *Bigamus dispensatus habet characterem, & gaudet priuilegio.*
10 *Et priuilegio characteris clericalis.*
11 *Minor dispensatus ad parochialem censetur dispensatus ad sacerdotium.*
12 *Gratiæ qualitas derogatur ex derogatione obstantiarum.*
13 *Pensiones de stylo clericis reseruantur, habentque annexam spiritualitatem.*
14 *Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam.*
15 *Pensio translata respectu translationis est noua pensio.*

DECISIO XCV.

1 SIxtus Quintus fel. rec. reseruauit 15. Iulij anno 1587. motu proprio ad fauorem præcl. me. Cardinalis Montalti pensionem annuã scut. 3. mill. auri in auro super fructibus mensæ Episcopalis Ferrarien.

Eodemq. anno cõcessit d. D. Cardinali facultatem transferendi omnes, & quascumque pensiones sibi reseruatas, & reseruandas ad fauorem vnius, vel plurium personarum ecclesiasticarum.

Et dictam facultatem anno 1588. in pluribus ampliauit, & præsertim quod liceat D. Cardinali dd. pẽsiones trãsferre in eos, qui forsan nondũ clericali charactere fuerint insigniti cum clausula tamen ex nunc prout ex tunc, & postquam eodem charactere ritè insigniti fuerint.

Anno 1587. supradicto dispensauit Excellentissimum D. Michaelem Perettum iam tunc clericũ existen. ad recipiendum, & retinendum omnes, & quascumque pensiones reseruatas, & reseruandas, etiam si contigerit, vel non contigerit illum qualemcumque militiam ingredi, & etiam matrimoniũ cum quauis muliere, etiam vidua, & successiuè cum diuersis nupta, vel aliàs corrupta semel, vel pluries contrahere, & ad secunda, & plura laicalia, seu matrimonialia vota, seu secundas, aut plures nuptias transire, harum facultatum vigore d. Illustriss. D. Cardinalis transtulit supradictam annuam pensionem scut. 3. mill. auri in auro sibi super fructibus mensæ Episcopalis, vt dictum est, reseruatam ad fauorem d. Excellentissimi D. Principis Peretti. Quare dubitatũ fuit, An d. translatio substineretur, quo dubio maturè discusso fuit resolutũ d. translationem substineri, dummodò tamen indulta D. Cardinali Montalto concessa transferendi pẽsiones compræhendant Illustrissimos DD. Cardinales, quod quia in controuersiam deducebatur à scribentibus pro Illustriss. D. Cardinale Ordinario Ferrarien. DD. reseruarunt particulariter videre.

Nam quòd attinet ad translationem, ea visa fuit valida, quia ex lectura dd. Indultorum apparet d. D. Cardinalem Montaltum fuisse sufficienti facultate suffultum transferẽdi d. pensionem in d. Excellentiss. D. Principem Perettum.

Non obstat, quòd D. Cardinalis habuit facultatem omnem transferendi pensiones in personas Ecclesiasticas, ideoq. non potuit vigore dictæ facultatis transferre d. pensionem in d. Principem, *cum ipse non sit persona Ecclesiastica, quia* D. Princeps vsque de anno 1585. fuit charactere clericali insignitus, & sic, vel ex tunc fuit effectus persona Ecclesiastica, quia nulli dubium, quin
2 appellatione personarum Ecclesiasticarum veniant etiam qui solo clericali charactere sunt insigniti. c. cum contingat. & ibi Doct. de æt. & qualit. c. cleros. & ibi Præpos. *& alij cõmuniter.* 20. dist. & fuit dictum in Veronen. Pensionis. 23. Februarij. 1600 coram bo. me. Card. Lancellotto. Vel certè fuit effectus capax pensionis in ipsum transferendæ vigore dd. Indultorum, quia in dictis Indultis, vt ex supra præmissis apparet, fuit concessa D. Cardinali facultas transferendi pensiones etiam in eos, qui solo clericali charactere sunt insigniti.

3 Nec obstat, quòd D. Princeps fuit per bigamiam ab ipso contractã denudatus omni priuilegio clericali. c. 1. de bigam. in 6. quia, vel prætẽditur quod D. Princeps fuit per d. bigamiam effectus incapax pensionum Ecclesiasticarum, & hoc vltrò conceditur.

4 Nam licet iure communi inspecto etiam merè laici, sint capaces pensionum, quando non conferuntur in titulum. Gyg. de pens. q. 21.

etiam illegitimi, q. 17. & vxorati, quæst. 54.

5 Tamen, quia ex stylo, & obseruantia Curiæ non conceduntur nisi Clericis ijs, videlicet, qui sunt capaces beneficiorum Ecclesiasticorum, d. D. Princeps reddidit se proculdubio per d. bigamiam incapacem pēsionum, cum immò ad hunc etiam effectum, quis efficiatur incapax per contractū simplicis matrimonij absque bigamia, vt fuit dictum in Cæsaraugustana Pensionis. 18. Iunij. 1610. coram bon. me. Card. Lancellotto relata per Moder. ad Stat. Vrb. dec. 2. in qua in specie dicitur, quòd ita extinguitur pensio, si Clericus contrahat matrimonium cum virgine, sicuti si contrahat cum vidua. Gyg. d. tract. de pens. q. 54.

Vel prætenditur, quòd per d. bigamiam fuerit deletus totaliter character clericalis, ita vt D. Princeps sit effectus per d. bigamiam purus, & simplex laicus adeò quòd licet fuerit dispensatus ad retinendū pensiones; nihilominus non possit censeri dispensatus tamquam Clericus, cum qualitas clericalis remāserit totaliter per d. bigamiam extincta, sed tamquam purus, & simplex laicus, & hoc neutiquam subsistit, quia quicquid teneant Theologi, qui negant primam tonsuram, & Episcopalem dignitatem esse ordines, iuxta magis
6 communem, & receptam canonistarum opinionem etiam clericalis character inter ordines Ecclesiasticos connumeratur, estq. character indelebilis, vt post Host. concludunt cōmuniter alij in c. cum contingat. de æt. & qualit. Abb. in c. 1. num. 6. de vit. & honest. cleric. Felyn. in c. sicut pro certo, nu. 2. de simon. Gemin. in c. cleros. & ibidem, latissimè Præpos. num. 4. dist. 21. quæ testatur de communi. Gabr. cons. 181. nu. 3. lib. 2. cum alijs per Garz. de benef. 3. p. cap. 1. num. 2. & seqq. Rot. dec. 721. nu. 1. & 6. p. 1. diuers.

7 Et in puncto, quòd character clericalis non tollitur per bigamiam; firmat Butr. in c. Ioannes, nu. 17. vbi quod clerico non potest euelli character per bigamiam, Imol. nu. 18. in fin. de cleric. coniug. Et eandem opinionem sæpius amplexa est Rota, & signanter in d. Veronen. Pensionis 23. Febr. 1600. coram bo. me. Card. Lancellotto. & in Cæsaraugustana Pensionis. 1. Iulij. 1611. coram S. me. Greg. XV. & in alia Cæsaraugustana Pensionis. 18. Iunij. 1610. coram eodem Card. Lancellotto. in quibus in specie dicitur, & pluribus auctoritatibus firmatur, quòd licèt per bigamiam Clericus priuetur exercitio, & priuilegio clericali, in fundamento tamen, ratione characteris, non destituitur clericatu, quodq. cap. 1. de bigam. in 6. non dicit, quòd bigamus non sit clericus, sed solum, quòd est nudatus omni priuilegio.

Præterea quatenus etiam per bigamiam qualitas, seu character clericalis extingueretur, quòd tamen nulla ratione subsistit; nihilominus quia dictus Princeps fuit longè ante contractam bigamiam, & sic tempore, quo ipse erat clericus gaudens priuilegio clericali dispensatus, ad retinendas pensiones, non obstante bigamia contrahenda, dicendum foret, quòd fuit in eo mediāte dicta dispensatione, nedum dicti characteris clericalis exercitium, seu priuilegium, sed etiam ipse character præseruatus: Dispensatio enim relaxat iuris dispositionem, & impedit cur-
8 sum, & effectum illius, eximitq. dispensatum à lege, vt latè per Sāchez de matrim. lib. 8. disp. 1. num. 1. vers. dispensari est aliquem à lege eximere.

Nec propterea dicta dispensatione stante, potuit superueniens bigamia extinguere characterem, quem D. Princeps habebat impressum, sed ea non obstante D. Princeps remansit clericus, vt prius ad effectum, ad quem fuit dispensatus.

Et cessat difficultas, quia in d. dispensa-

penſatione fuit expreſsè derogatum Concilijs generalibus, & ſic d.c.1.de bigam. in 6. deſumpto ex decretis Concilij generalis Lugduneñ, Ex quo enim Papa voluit Concilia generalia, & ſic diſpoſitionem d.cap.1. non obſtare D. Principi, quatenus prætendatur per d.c.fuiſſe etiam inductam pœnam amiſſionis characteris clericalis, vtique fateri oportet D. Principem fuiſſe etiam à pœna dictæ amiſſionis mediante dicta diſpenſatione præſeruatum.

Atque hinc patet etiam reſponſio ad id, in quo multum inſiſtebāt ſcribentes pro Illuſtriſſ. D.Cardinali titulare, quòd licet bigamia non extinguat characterem, eundemq. tamen adeo mortificat,vt bigamus nō poſſit dici,nec cenſeri clericus,neque etiam ad effectum retinendi penſiones, quia certum quidem eſt, quod vt ſupra dictum fuit, bigamus denudatur omni priuilegio clericali. d.c. 1.de bigam. in 6. quia etiam nō poteſt deferre habitum clericalem, nec tonſuram, vt cauetur in eod. cap. 1. quod tamen eſt permiſſum clerico coniugato.

9 Verum id locum minimè obtinet in bigamo diſpenſato, quia in eo,in quo eſt diſpenſatus eſt verus clericus, quia habet characterem,& gaudet priuilegio,ſuper quo eſt diſpenſatus, & quoad dictum effectum retinet clericatum penitus illæſum, vt benè per Turrecrem. in c. quiſquis. ante nu. 1. verſ.niſi cum tali diſpenſetur. & ibid. Præpoſ.ante nu.1.verſ. tamen ſi corrigatur. diſt.84. ac propterea d. Princeps, qui erat diſpenſatus ad obtinendum penſiones,non obſtāte bigamia,fuit tempore tranſlatæ in eum penſionis verus clericus ad d. effectum: Bigamia enim non ſubſtulit clericatum, vt ſupra dictū fuit, nec ſtante diſpenſatione, illius effectum, ſeu priuilegium.

Nec obſtat,quòd D. Princeps nō fuit diſpenſatus ad retinendum priuilegium, ſeu exercitium characteris clericalis, ſed tantum ad retinendū, ſeu obtinendum penſiones Eccleſiaſticas, non obſtante bigamia, quia eo ipſo quòd fuit diſpenſatus ad obtinendum penſiones non obſtante bigamia,fuit diſpenſatus ad retinendum priuilegium, ſeu exercitium characteris clericalis ad d. effectum, cum enim ex ſtylo, & obſeruantia Sedis apoſtolicæ penſiones non concedantur niſi clericis, vtique inter priuilegia d. characteris connumerari ,debet habilitas, ſeu capacitas obtinendi penſiones, & ſic clericus diſpenſatus.vt non obſtante bigamia contrahenda poſſit retinere, & conſequi penſiones,proculdubio dicitur diſpenſatus ad retinendum exercitium, ſeu *priuilegium characteris* clericalis.

Quinimò cum, vt dictum eſt ex ſtylo Curiæ, penſiones non concedantur, niſi clericis, cum exercitio, ſeu priuilegio clericali,ſemper quod diſpenſatur clericus ad retinendum penſiones,non obſtante bigamia cōtrahenda, cenſetur diſpenſatus ad
10 retinendum priuilegium characteris clericalis. ad trad. per Ioa.Andr. in c. cum eo. ad fin. verſ. hac ratione videtur.de elect.lib.6. Abb. in c. cū in cunctis.§.cum verò.nu.9.de elect. Hoied. de incompar.benef.2.p.c.12. num.82.

Non obſtat, quòd diſpēſatio porrigitur tantùm ad ea, quæ ſunt inſeparabilia à facultate retinēdi penſiones non autem ad ea, quæ ſunt etiam à dicta facultate ſeparabilia, ita quòd cum facultas retinendi pēſionem poſſit ſubſtineri abſque clericatu, illiusq. exercitio,videlicet in merè laico,non poſſit inferri ex eoq. D. Princeps fuit diſpenſatus ad retinendum penſiones, fuit etiam diſpenſatus ad retinendum clericatum, & illius priuilegium, quia ſtante ſtylo, & obſeruantia Curiæ clericatus, & illius exercitium eſt omninò inſeparabile à facultate retinendi penſiones, neque enim dicta facultas

tas stante d. stylo potest sine clericatu, & illius exercitio subsistere, & licèt non negetur, quòd possit concedi huiusmodi facultas etiam laico, & sic per Papam, d. facultas non potest subsistere sine clericatu, ideoque verum quidem est, quòd quando Papa dispensat laicum, & sic derogat d. stylo, tunc talis laicus potest retinere pensionem sine clericatu, nec sub tali dispensatione censetur concessus clericatus, verũ quando dispensatur clericus, vt non obstante bigamia forsan contrahenda possit retinere pensiones, tunc censetur dispensatus ad retinendum exercitium clericatus, quòd requiritur ad hoc, vt clericus possit retinere pẽsiones proinde, ac censetur dispensa-
11 tus minor ad sacerdotium, quando est dispensatus ad parochialem. Archid. in d. c. cum co. nu. 2. vers. quod dicitur. Io. Andr. nu. 4. vers. ponit hic Archid. Butr. n. 4. & 5. de elect. lib. 6. Felyn. in c. postulâsti. num. 2. de rescript.

Nec dicatur, quòd Papa intellexit D. Principem dispensare tamquam merè laicum ad obtinendum pensiones, non verò eidem etiam d. exercitium, seu priuilegium conseruare, quia hoc nulla ratione suadetur, D. Princeps enim erat, vt sæpè dictum est, longè ante dispensationem clericus, neque adhuc contraxerat bigamiam, & sic retinebat, nedum characterem clericalem, sed ipsius etiam exercitium; Vnde cum in hoc statu existens fuit dispẽsatus, vt posset, & retinere, & consequi pẽsiones, non obstante bigamia, forsan contrahenda, incongruum planè esset asserere, quod Papa intellexerit eum dispensare tamquam purũ laicum, cum esset, vt dictum est clericus, & haberet characterem, qui neque etiam per bigamiam extinguebatur, sed potius dicendũ est, quòd Papa voluerit ei præseruare exercitium characteris, quem habebat impressum, ad effectum retinendi pensiones, & etiam quatenus opus esse ipsum characterem conseruare,

Et quòd reuera Papa non intellexerit d. D. Principem dispensare tamquam purum laicum, sed potius eidem voluerit per d. dispensationẽ præseruare d. exercitium, seu priuilegium, quo D. Princeps fuisset denudatus per bigamiam nisi præcessisset d. dispensatio, manifestè colligitur ex pluribus, & primo quia literæ d. dispensationis fuerunt inscriptæ Michaeli Peretto Clerico Romano, nam hæc inscriptio satis denotat, quòd Papa intellexit dispensare clericum ad retinendas pensiones, non autem laicum, & sic quod d. D. Principi voluit præseruare priuilegium, quòd alias per bigamiam amittebat. ad trad. per Caccialup. de pens. q. fin. nu. 6. in fin. vers. quod autem. & num. 7.

Secundo ponderandum videtur, quod si Papa voluisset D. Principẽ dispensare tamquam purum laicum, non fuisset opus eundem dispensare super bigamia, sed vnico verbo potuisset super d. stylo Curiæ, ex quo (vt dictum est) pensiones non conceduntur, nisi clericis, dispensare, nulla facta mentione bigamiæ. Bigamia enim non facit aliquem per se incapacem pensionum, sed incapacitas prouenit ex eo, quòd bigamia tollit priuilegium clericatus, quod requiritur ex stylo Curiæ ad effectum, vt quis sit capax pensionum; Vnde sufficit, quòd aliquis dispensetur, tamquam laicus; eo enim ipso efficitur capax pensionũ, nec talem capacitatem amittit, licèt contrahat bigamiam.

Tertiò est etiam aduertendum, quòd Papa in dicta dispensatione expressè derogauit Concilijs generalibus, quod pari ratione superfluũ fuisset, si voluisset D. Principem tãquam purum laicum dispensare, neque enim vllo Concilio cautum reperitur, quòd laicus bigamus sit capax pensionum, sed benè cautum

repe-

non autem etiam ad effectum, vt in eum possint transferri pẽsiones, quia etiam translatio est nouæ pensionis reseruatio: fit enim per viam extinctionis primæ, & creationis, seu reseruationis nouæ pensionis, & pensio translata quicquid sit respectu titularis, respectu certè translationis est noua pensio, adeoq. sub Indulto retinendi pensiones reseruatas, & reseruandas compræhenditur etiam pensio translata, vt in puncto de Indulto concesso militibus Lauretanis fuit dictum coram S. mem. Greg. XV. decis. 18. nu. 3. & de Indulto transferendi pensiones reseruatas, & reseruandas in vna Romana Pensionis. 17. Iunij. 1622. coram R.P.D. meo Buratto.

Nec denique obstat, quòd D. Princeps est dispensatus tantũ super matrimonio contrahendo in habitu militiæ regularis, quia hoc manifestè repugnat verbis dictæ dispẽsationis, ex illis enim apparet, quòd D. Princeps fuit dispensatus, vt possit retinere, & consequi pensiones, siue contingat ipsum aliquam militiam suscipere, & in ea matrimonium cum diuersis semel, & pluries contrahere, etiam præter, vel contra formam stabilimentorum d. militiæ, siue etiã non contingat suscipere aliquam militiam, & ad secunda, & plura alia vota laicalia, aut secundas, vel plures nuptias transire.

Nec verba illa ad secunda, aut etiam plura alia laicalia vota, aut secundas nuptias &c. possunt aliqua ratione intelligi de nuptijs contrahendis in habitu militiæ, quia Papa considerauit duos casus, videlicet, quòd posset contingere, quod Princeps effectus miles matrimonium semel, vel pluries cõtraheret, & quod non susciperet militiam, & ad secunda, & plura alia laicalia vota transiret, & quoad primum casum expressis verbis supra prouidit, quoad alium verò per illa verba, Et ad secunda, & etiam plura alia laicalia vota &c. vt manifestè apparet ex ipsa lectura d. dispensationis ex quo videtur remoueri penitus omnis difficultas.

R. P. D. VIRILI

Ferrarieñ Pensionis. 21. Martij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Facultas circa pensionum translationes concessa Cardinali Montalto.*

2 *Clericus quis dicitur, & est persona ecclesiastica habens primam tonsurã.*

3 *Verba sunt intelligenda secundum subiectam materiam.*

4 *Bigamus priuatur omni priuilegio clericali.*

5 *Sed remanet clericus.*

6 *Dispensatio præuentiua, & præseruatiua quid operetur.*

7 *Et ita dispensatus remanet, ac si non indiguisset dispensatione.*

8 *Idem est, esse habilem de iure communi vel ex dispensatione.*

9 *Clericus dispensatus ad bellum præseruatur ab irregularitate.*

10 *Iudices in vim priuilegij antecedentes præseruantur ab irregularitate.*

11 *Derogatio Concil. gen. comprehendit textum ab eo desumptum.*

12 *Dispensationis tempus attendi debet.*

13 *Pensio extinguitur per contractum matrimonij.*

14 *Dispensationis pars aliam supplet.*

15 *Voluntas ex inscriptione declaratur.*

16 *Retentio faciliùs datur, & dispensatio, vt quis ministret in ordine iam suscepto.*

17 *Gratia recipit interpretationem à stylo.*

18 *Gratiæ qualitas, & intentio concedentis ex derogatione colligitur.*

19 *Dispensatus conseruatur illæsus.*

20 *Dispensatus ad pensiones non censetur dispensatus ad translationes.*

21 *Et quando id non procedat.*

22 *Fictio postliminij fingit quem nunquã fuisse apud hostes.*

23 *Bigamia non est contraria clericatui.*

Cœci

24 *Cæci si dispensentur ad succedendum, remanet tamen macula.*

25 *Legitimatio facta cum derogatione obstantium tollit omnem maculam.*

26 *Papa dispensans in defectibus iuris positiui verè disponit.*

27 *Clericus incedens in habitu, & tonsura gaudet priuilegio canonis, & fori.*

DECISIO XCVI.

1 Sixtus Papa Quintus Cardinali Montalto ex sorore germana Pronepoti duas facultates transferendi pensiones concessit, Vnam ad fauorem vnius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, quibus translationes suffragari voluit perinde, ac si per ipsum Pontificem consistorialiter legitimis, & vrgentissimis caussis de Cardinalium consilio factæ fuissent; Alteram ad fauorem vnius, vel plurium personarum etiam Hospitalium Regularium expresè professorum, aut aliàs similibus de causis incapacium, aut nondum clericali charactere insignitorum ex nunc, prout ex tunc postquàm eodem charactere fuerint insigniti.

Idem quoque Sixtus dispensauit D. Principem Perettum Pronepotē iam clericali tonsura insignitum ad retinendum, & recipiendum quascumque pensiones reseruatas, & reseruandas, etiam si contigerit, vel nō contigerit contrahere matrimonium cum quacumque muliere etiam vidua, & successiuè cum diuersis nupta, ac aliter corrupta semel, vel pluries, & ad secunda, ac etiam plura laicalia, seù matrimonialia vota, aut secundas nuptias transire, decernendo per contractum matrimonij etiam plures, vt præfertur reiterati pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusq. annullari, aut inualidari, cū derogatione Prouincialium, Synodalium, Lateranesi; aliorumq. etiam Generalium Conciliorum, necnon Pij Papæ Quinti declarantis pensiones per futuri matrimonij contractū extinctas censeri.

Virtute supradictarum facultatū Cardinalis Montaltus annuam pensionem scutorum trium millium auri in auro sibi reseruatam super fructibus Episcopatus Ferrariesi transtulit ad fauorem Principis Peretti eius fratris, & disputato Dubio coram Remboldo sub die 14. Iunij. 1624. dixerunt Domini translationem sustineri, quo iterum reproposito sub die 15. Maij. 1626. Domini steterunt in decisis. Vnde cum D. Cardinalis Lenius voluisset tertia vice audiri, vtraque parte informante sub die 21. Martij. 1627. censuerunt Domini, non esse recedendum à decisis tàm inspectis *ambabus facultatibus* Cardinalis Montalti, quàm *dispensatione* D. Principis.

2 Prima enim facultas transferendi est ad fauorem vnius, vel plurium personarum Ecclesiasticarum, & D. Princeps ad differentiam laicorum secundum subiectam materiam pensionis, est persona Ecclesiastica, *cum* habeat primam tonsuram, *quæ efficit, vt dicatur clericus, & persona Ecclesiastica*. c. cum contingat. de ætat. & qualit. cap. cleros. 20. dist. Conc. Trid. sess. 23. cap. 2. *Lap. alleg.* 138. nu. 12. & dixit Rota in Abulen. Pensionis. 27. Iunij. 1608. corā Cardinali Lancellotto. & in Veronen. Pensionis. 23. Februarij. 1600. corā eodem. in qua dum ageretur de interpretatione Indulti Pij Quinti ad fauorem Cardinalis Alexandrini, vt posset transferre pensiones in personas Ecclesiasticas, fuit dictum, Marchionem Bonellum vxoratum esse personam Ecclesiasticam, ex quo

3 habebat primam tonsuram, Verba enim de personis Ecclesiasticis sunt intelligenda secundum subiectam materiam pensionum, de quibus Sixtus Quintus loquebatur. Aym. cons. 16. nu. 3. Seraph. dec. 398. num. 7. & dec. 121. nu. 11. & dec. 559. nu. 2. & ideò ad effectum pensionis acquirēdæ

dæ Princeps dicitur persona Ecclesiastica per præallegata.

Secunda verò facultas transferédi est ad fauorem illorum, qui non fuerint clericali charactere insigniti; ex nunc prout ex tunc postquam eodem charactere fuerint insigniti, & consequenter multò magis virtute istius secundæ facultatis, sat est quod Princeps iam haberet tonsurã, cum hìc Sixtus conformet se cum eisdem verbis Concilij sess. 23. c. 2. ibi (qui iam Clericali Tonsura insigniti essent) vnde tales habẽtur pro clericis, & personis Ecclesiasticis ad effectum pensionis.

4 Neque obstat, quòd Princeps per bigamiã remanserit denudatus omni priuilegio clericali. cap. 1. de bigam. in 6. & ideò non sit persona Ecclesiastica, sed purus laicus, & qualitas clericalis remanserit extincta, cum secundum Theologos prima tonsura non sit ordo, nec imprimat characterem, quia quicquid dicant Theologi, magis communis sententia Canonistarum tenet contrarium, quàm Rota pluries sequuta est, quod scilicet prima tonsura sit ordo, & clericalis character indelebilis, & bigamus amittat quidem priuilegia, sed non characterem indelebilem, & remaneat clericus. tex. enim in cap. 1. dicit quod bigamus

5 est nudatus omni priuilegio clericali, non tamen dicit, quòd non remaneat clericus, ita tenent Butr. in cap. Ioannes. nu. 17. Imol. nu. 18. in fin. de cler. coniugat. cap. cum contingat. & ibi glos. in verb. Abbati, de ætat. & qualit. Host. col. 1. Io. Andr. col. 2. Butr. n. 6. Card. quæst. 2. Aegid. q. 7. Anchar. in fin. Abb. nu. 1. Gemin. in cap. Cleros. col. 3. in fin. vbi Præpos. nu. 4. dist. 21. Abb. in cap. 1. nu. 6. de vit. & honest. cleric. Felin. in c. sicut pro certo. n. 2. de Simon. Gab. cons. 181. nu. 3. lib. 2. Rot. diuers. dec. 731. nu. 5. & 6. p. 1. Syluest. in summa. in verb. Ordo. Gouarr. in cap. quia nos. nu. 4. de testam. Card. in clem. dudũ. in 8. not. de sepult. Gregor. dec. 516. nu. 8. & 9. Rot. dec. 1. num. 6. de bigam. in nou. & fuit dictum in supradicta Veroneñ Pensionis. & in Cæsaraugustana Pensionis. 18. Iunij 1610. coram Cardinali Lancellotto. stant enim simul quod quis remaneat clericus, non tamen gaudeat priuilegijs clericorum. Abb. in c. 1. nu. 6. de vit. & honest. cleric. & propterea Princeps per characterem impressum, & indelebilem habitu semper remanet clericus.

Nec dicatur, quòd per bigamiam amittantur clericorum priuilegia & eorum exercitium, illisq. Princeps remanserit denudatus, & character mortificatus. inxta d. c. 1. de bigam. in 6. quia cum Sixtus Quintus ad effectum pensionis (vt supra relatum est) dispensauerit Principem ante incursum bigamiæ, versamur in dispensatione præuentiua, & præser-

6 uatiua, quæ remouendo de medio obstaculum Canonis inductiui bigamiam impedit incursum bigamię, & efficit vt remaneat non solũ præseruatus clericatus habitu indelebilis, sed etiam exercitium ad effectum dispensatum respectu pensionum, iuxta tenorem dispensationis præuentiuæ, ac si bigamia, nunquam esset incursa, itaut remaneat Princeps in eodem statu primæuo; prout erat ante bigamiam. Turrecrem. in c. quisquis. ante nu. 1. & ibi Præpos. nu. 1. & Gemin. ibid. dist. 84. Molin. de iust. & iur. tom. 2. tract. 2. disput. 108. vers. quoniam eo ipso. Suarez. de leg. lib. 6. cap. 11. n. 4. & 5. Sanch. de matrim. lib. 8. disput. 1. n. 1. Azor. instit. moral. lib. 5. cap. 15. in princ. &

7 quod ita dispensatus remaneat idem ac si non indiguisset dispensatione. Io. Andr. in regul. in Generali. nu. 3. vers. quadragesimus septimus. de reg. iur. in 6. tanta enim est vis Apostolicæ dispensationis præuentiuæ quoad defectus iurispositiui, quod quis dicatur esse in eadem habilita-

8 te, & idem sit esse habilem de iure

f com-

communi, vel ex dispensatione Papæ. Anchar.cons.404.in 1.dub.Dec. cons.542.num.4.Rebuff. super concord.Rub.de collat. §. præfatiq. Ordinarij.in verb. idoneis. Idemq. sit esse habilem de iure, quàm ex priuilegio, tàm in odiosis, quàm in fauorabilibus. Bald. in l.cum ex oratione in princ.ff.de excus.tut. Rol.cons. 79.nu.7.lib.1. & propterea decis. in Cæsaraugustana pensionis.18.Iunij. 1610. coram Cardin. Lancellotto num. 13. dicit, quòd vbi adest dispensatio Papæ præseruatur clericatus ad effectum pensionis, nec per bigamiam amittitur clericatus. & trad. Capr.concl.97.num.92. sicuti
9 dispensatio clerici ad bellum præseruat ab irregularitate. Molin. d. 2. tom.de iust. & iur. tract.2.disp.108. Auil. de censur. par.7. de homic. in bello.disput.6. dubit.2. in 2. concl.
10 & iudices in vim priuilegij antecedentis præseruantur ab incursu irregularitatis. Sair. de cens.lib.6.c.18. si ergo impeditur incursus bigamiæ, pinguius ius cõcessit Principi Papa, quam si expresse dispensasset super bigamia.

11 Eoq. magis quia Sixtus derogauit Concilijs generalibus, & sic d. cap. 1. desumpto ex Concilio generali Lugdunensi. Dec.cons.341.nu. 10.vers.& in tali clausula. Prob. ad Monach.in c.cum in tua. nu.24. de consuet. Abb.in c.ex parte.n.2.vers. saltim in genere de capell. monach. Gozzad.cons.6.n.53. & fuit dictum in Concheñ exemptionis decimarũ. 17.Martij.1589.coram Orano.

Nec obstat, quòd in dispensatione Principis adsint verba (si contigerit contrahere matrimonium &c.) quasi cum verba sint conditionalia effectus dispensationis fuerit collatus post incursam bigamiam, quia omisso quod verba dicunt (& si cõtingerit, vel non contigerit, &c.) quæ fuerunt apposita vt exprimerẽtur casus dispẽsationis, cum Papa de præsenti dispenset, ex quo vtitur verbo temporis præsentis dispensamus,
12 dispensatio dicitur pura, & præuentiua cum tempus dispensationis attendi debeat, licet vt præuentionis executione & effectu quis fruatur, expectandi sint casus futuri expressi in dispensatione.Gig.de pens.cõs.23 n.10.vers.puto tamen.& fuit dictum in Cæsaraugustana pensionis.18.Iunij.1590. coram Gypsio.

Et quòd effectus dispensationis sit purus ante incursum bigamiæ apparet ex sequentibus verbis dispensationis videlicet, (Decernentes per contractum matrimonij etiã pluries, vt præfertur reiterati, pensiones minimè extinctas esse, aut fore, minusque annullari, & inualidari) ergò
13 præueniendo, & præseruando; namcum per contractũ matrimonij pensiones, extinguerentur. Gig.de pens. quæst.54.& cons.23.nu.7.& 10. & dicitur in supradicta Cæsaraugustana pensionis. 18.Iunij.1610. coram Card.Lancellotto. Papa non reuiuiscendo pensiones, sed præueniendo casum extinctionis reliquit eas in
14 primæuo statu, & vna pars dispensationis aliã supplet, & declarat. l.qui filiabus. ff.de leg.1. & propterea supradicti DD.distinguunt tantũ inter dispensationem antecedentẽ & subsequentem, nam antecedens præseruat, subsequens tollit Suarez.de leg. d. lib.6. c.11.nu.4. Molin.d.disput. 108.§.est vero.Azor.instit.moral.lib. 5.cap.15. in princ.

Nec dicatur, quòd Papa dispensauerit cũ Principe tamquam laico, qui de iure est capax pensionis temporalis, non autem tanquam persona Ecclesiastica, quia apertè apparet Papã voluisse dispensari cum eo vti habente primam tonsurã, & persona Ecclesiastica, tum quia literę dispensationis sunt inscriptæ Michaeli cle-
15 rico, ex inscriptione enim declaratur Papæ voluntas ad ea quæ tradit Io. And.in reg.non licet.n.2.de reg.iur. in 6.Lap.alleg.7.per tot.Gig. de pẽs. q.22.nu.8.Rot.in Toletana Indulti.

14.Martij.1625. coram Remboldo. tum quia si Princeps non obstañ bigamia remanebat clericus, & habebat characterem indelebilem secundum opinionem Canonistarũ à Rota approbatam, vt supra dictum est, fit potius verisimile, quòd Papa voluerit considerare hanc qualitatem, quàm Princeps habebat, & præseruare exercitium characteris impressi ad effectum retinendi & consequendi pensiones, cum longè facilius de-
16 tur retentio, & dispensatio, vt quis ministret in ordine iam suscepto. Seraph. decis.625.num.6. & in puncto bigamiæ. Sanchez.de matrim. lib.7. disput. 86. tum quia cum de stylo Curiæ pro pensionibus requiratur clericatus, intentio Papæ, & eius
17 gratia recipit interpretationem à supradicto stylo. Felin. in cap. super litteris.nu.8.de rescript.Cassad.dec. 12.num.14. de præbend. Put. decis. 181.num.6.lib.1.tum quia pro pensione ad fauorem laici non requirebatur decogatio Conciliorum etiam
18 generalium, ex derogatione colligitur qualitas gratiæ & intentio Papæ. Bald.in l.eam quàm. nu.36.C. de fideicom. tum quia ista dispensatio est præuentiua, & sic resistit incursui bigamiæ, vt supra deductum est, tùm quia sequeretur quod ante bigamiam Princeps retineret pensionem vti clericus, postea verò vti laicus, & ista mutatio non præsumitur, sed potius continuatio, & cõseruatio eiusdem status, tùm quia magis conuenit decori Ecclesię, vt tamquam clericus retineat & acquirat pensiones, quàm vti laicus, tùm quia parum, aut nihil ista dispensatio suffragaretur, si intelligeretur concessa vti laico.

Non obstat, quòd Princeps non gaudeat priuilegio fori, & alijs priuilegijs, seù effectibus clericatus, quia sufficit, quòd sit dispensatus pro pensionibus, nam in hoc casu dispensa-
19 tionis retinet Princeps clericatum illæsum. Turrecr.in cap.quisquis.in princ.vers.nisi cum tali dispensetur: & ibi Pręposi.vers.tamen si corrigantur.& Gemin.dist.84.

20 Nec obstat, quòd dispensatio ad obtinendas, & consequendas pẽsiones reseruatas, & reseruandas non comprehendat casum translationis pensionis, nisi exprimatur, vt videtur desumi ex Verall.dec.322.p.2.& ex dec.143.nu.1.p.2.in recent. quia in
21 supradicta dispensatione sub verbis retinendi, recipiendi, consequẽdi, ac exigendi pensiones reseruatas, & reseruandas comprehenditur etiã casus per viam translationis. Greg. dec. 18. nu. 3. & fuit dictum in Romana pensionis.17.Iunij.1622.coram Buratto.& ratio est, quia in trãslatione extinguitur pensio antiqua, & reseruatur noua. Gabr.cons.186.n.6.lib.1.

Non obstat, quòd præuentio, & præseruatio dispensationis operetur quoad culpam, & pœnam, non autem quoad antiquum statum personæ Ecclesiasticæ, de quo bigamus remanet denudatus, cum Papa non occultauerit explicitè, & implicitè contrarium, vt fit in postliminio, in
22 quo fit occultatio contrarij per fictionem contra veritatem fingendo numquam quem fuisse apud hostes. §.si ab hostibus. vers. nam postliminiũ.instit.quib.mod.iusp.pot.soluat. l.postliminij.ff.de capt.& postlimin. reuers. nam exemplum postliminij subsequitur factũ, & ideò per fictionem requiritur sublatio, & occultatio illius, quod habuit effectum, at in dispensatione præuentiua, non requiritur aliqua occultatio, cum illa præseruet ab incursu bigamiæ, vt supra deductum est; vnde si non sequitur euentus, & factum incursus bigamiæ, non requiritur occultatio, vltra quod secundum opinionem Canonistarum post bigamiam remanet clericatus impressus indelebilis, & sic bigamia non est contra-
23 ria clericatui, nec illi repugnat. Io. Andr. in cap. super nu. 12.de bigam. Rot.d.decis.vnic.nu.3. de bigam. in

nou. Nauarr. de reddit. eccles. monit. 1. quæst. 57. nu. 9. in fin. & num. 12. & 13. Archidiac. in cap. Lector. nu. 2. dist. 34. sed cessat priuilegiorũ exercitium per dispensationem. c. 1. de bigamis. in 6. quæ dispositio, seù obstaculum quoad exercitium, si forsan habet vim contrarij, non solùm occultatur, sed de medio tollitur, & conseruatur exercitium clericatus ad effectum pensionum ex dispensatione præuentiua supradicta cum derogatione Conciliorũ etiam generalium, & sic d. c. 1. de bigam. in 6. de quo propterea nulla est habenda consideratio.

24 Nec etiam applicatur exemplum cæcorum, & mancorum, & curuorum, & spurij, qui si dispensentur ad succedendum, remanet macula. Achill. dec. 6. nu. 2. qui fil. sint legit. Seraph. dec. 351. nu. 14. prout cæci, manchi, & curui remanent cum eorũ defectu, quamuis dispensentur.

25 Primò, quia vbi Papa plenariè legitimat, vel cum derogatione obstantium remouetur omnis macula natiuitatis. glos. in authen. quibus mod. natu. effician. sui. §. fin. in verb. participium. Castr. cons. 41. num. 2. lib. 2. Anchar. cons. 225. num. 2. Peregr. de fideicom. art. 23. nu. 32. vers. secunda est, & paulò post vers. cum derogatione obstantium. Rot. dec. 505. n. 6. p. 1. diuers. hic autem Papa dispensauit cum derogatione amplissima omnium Conciliorum, etiam generaliũ, & sic d. cap. 1. de bigam. in 6.

Secundò exempla supradicta sunt in casibus, in quibus macula est incursa, hic incursus bigamiæ nõ euenit ob dispensationem præuentiuam, & ob derogationem c. 1. de bigam. in 6. est obuiatum denudationi exercitij clericatus ad effectum pẽsionis. Oldrad. cons. 327. in princ. Bar. cons. 17. num. 1. & 2. lib. 2. Feder. de Sen. cons. 30. vers. sed dispensatio non est. Bellam. cons. 32. nu. 5. & 17. Abb. in cap. fin. nu. 4. de schismat.

Tertiò, quicquid sit quoad defectus naturales, si illi per dispensationem Papæ remoueantur, vel ne, & requiratur fictio, vt tradunt DD. in l. Gallus. §. quid si tantum. ff. de lib. & posthum. Bart. in l. fin. nu. 2. C. de his qui ven. ætat. impetr. vtique in defectibus iuris positiui si Papa dis-

26 pensat verè, & non fictè disponit, & præueniendo efficit, vt etiam secundum rei veritatem nunquam sit incursa bigamia, vel irregularitas inducta ex dispositione Canonis, ita vt propterea verè, & propriè semper quis remaneat idem, prout ab initio erat ante bigamiam, vel casum irregularitatis. cap. lector. dist. 34. vbi Archidiac. num. 2. Turrecrem. in cap. quisquis. *ante num.* 1. vers. nisi cum *tali dispensetur*. *Prępos.* vers. tamen si corrigantur. Gemin. super 1. glos. vers. nihilominus. dist. 84. Io. Andr. in reg. in generali. nu. 3. de reg. iur. in 6. Oldrad. cons. 215. nu. 5. Dec. in cap. at si clerici. §. de adult. nu. 168. de iudic. & cons. 206. nu. 6. Rot. diuers. decis. 505. nu. 3. in fin. par. 1.

Gratia Clementis Papæ *VIII.* non indiget Princeps, nisi ad effectũ non gestandi habitum, & tonsuram, cum (quicquid sit respectu pensionum, quas Princeps obtinebat, & non deferebat habitum, & tonsurã, & ideo intrare posset Constitutio Sixti V. contra non incedentes &c. aduersus quam adest gratia Clem. VIII. & reualidatio) tamen respectu istius pensionis nuper translatæ, de qua agitur non intrat Constitutio, cum post gratiam de non incedendo in habitu, & tonsura fuerit acquisita; Constitutio enim Sixti extinguit pẽsiones ob non delationem habitus, & tonsuræ, non tamen reddit illum incapacem obtinendi pensiones futuras.

Nec obstat, quòd d. Constitutio Sixti innouet Constitutionẽ Bonifacij VIII. relatam in cap. vnico. de cler. coniug. in 6. quia Constitutio Bonifacij loquitur in clerico, qui cũ

vnica

vnica virgine contraxerit, nam si tonsuram, & vestem clericalem deferat, retinet duo priuilegia, illud videlicet cap. siquis suadente. 17. quæst. 4. Alterum quod non possit cóueniri coram Iudice sæculari pro suis delictis, iuxta Parisieñ Concilium, si verò non deferat, priuatur istis duobus priuilegijs, ex qua Constitutione Bonifacij nihil potest inferri ad incapacitatem clerici gaudentis pensionibus, & non deferentis habitum, & tonsuram respectu acquisitionis pensionis futuræ.

Atque ex his, & alijs melius explicatis in duabus decisionibus Remboldi, ita fuit resolutum &c.

R. P. D. MERLINO

Mantuana Pensionis. 4. Decembr. 1626.

SVMMARIVM.

1 *Gratia quando non dicatur subreptitia.*

2 *Et ad vitandam subreptionem sufficit in genere fuisse cogitatum.*

3 *In translatione pensionis non est necessaria expressio, quæ fit in reseruatione.*

4 *Pensio translata non dicitur nouum grauamen, sed mutatio personæ.*

5 *Mentio non est facienda iuris euentualis, quod potest esse, & non esse.*

6 *In translatione pensionis non est necessaria mentio regressus.*

DECISIO XCVII.

Bertazzolus erat reseruatarius omnium fructuum parochialis ecclesiæ sanctæ Cæciliæ loci Liliolæ Mantuanæ Dioec. dempta solùm cógrua pro Rectore. Vndè cum ad illius fauorem bon. me. R.P.D. Stella senior resignasset Canonicatum, & Præbendam Basilicæ Lateraneñ, fuit eidem D.Stellæ reseruata pensio annua ducatorum 220. super fructibus dictæ ecclesiæ S. Cæciliæ, decreto, & conditione tamen adiecta, quòd si contingeret D. Stellã præmori Bertazzolo, huiusmodi pensio accresceret non Rectori pro tempore, sed ipsi Bertazzolo reseruatario perindè, ac si nunquam dicta pensio reseruata fuisset. Verùm cum posteà idem D. Stella obtinuisset à San. mem. Gregorio XV. facultatem quandocumque etiam in articulo mortis dictam pensioné transferendi, illamq. transtulisset in R. P. D. Stellam iuniorem nepotem. Dubitaui, an huiusmod translatio suffragaretur, & difficultatem faciebat, quòd vitio subreptionis laborare videtur dicta facultas, cum in ea mentio facta non fuerit de prædicto decreto in fauorem Bertazzoli, ad cuius vtilitatem pensio extinguebatur, nec illius præiudicium fortasse cogitauerit Papa, causaq. pluries super hoc discussa, hodiè tandem Domini affirmatiuè responderunt, scilicet translationem sustineri; quoniam aut asserimus facultatem transferendi dictam pensionem concessam D. Stellæ seniori esse actum de sui natura præiudicialem, aut negamus esse præiudicialẽ saltèm præiudicio considerabili, & neutro casu intrat subreptio prædicta.

1 Non primo casu, quia si Papa intellexit præiudicare, non cadit subreptio, nec opus est derogatione regulæ de iure quæsito non tollendo Dec.cons.113.nu.7. vers. non obstat quod ex hoc. Cardin.Seraph.decis. 1445.nu.6. nihilq. refert quòd personas, quibus præiudicium inferebatur, non meminerit, siuè huiusmodi personis ex iure communi, siuè ex speciali dispositione ius competeret. Cassad. decis. 1. de priuil. & plenè Rota dec.48.nu.1.2.& 3.p.1. recent. in qua ab alijs decisionibus recessum fuit, & p.1.diuers.dec.240. nu. 21. & 22. vbi etiamsi Papa ius illud ignoraret, quia dùm facit actũ præiudicialem de sui natura virtualiter

liter declarat afficere omnes personas, ad quas præiudicium spectare potest.

Amplius si subreptio eatenus vitiat gratiam, quatenus aliquid fuerit prætermissum in petitione illius gratiæ, quod si fuisset expressum, vel Princeps non concessisset, vel difficiliùs concessisset ex causa à iure approbata. c.super literis, vbi Felin. nu. 8. de rescript. plenè Sanchez de matrim.lib.8.disput.21.n.11. & 17. Cassad.dec.12.nu.14. de præbend. Rota dec.418.nu.1.par.1.recent. & fusius in Conchen.beneficij.10.Maij 1610. coram bo.me.Card. Sacrato, quæ est 288. post secundum vol.cõs. Farinac. sanè hæc ratio non applicatur casui nostro, sed retorquetur, quoniam fuisset narratum Pontifici, quòd extinctio pensionis ob dictam conditionem, & decretum tendebat in beneficium non Rectoris, sed ipsius reseruatarij, nedum hoc non retraxisset, vel difficiliorem reddidisset ipsum Pontificem, sed imò procliuiorem effecisset, dum enim Papa intellexit præiudicare Rectori, qui præest curæ animarum, & sustinet pondus æstus, & diei, illiusq. consensui derogauit, multò magis credendum est, præiudicare voluisse cuicumque alteri, & præsertim reseruatario, qui expectabat extinctionem pẽsionis ex titulo lucratiuo suæ reseruationis, cuius ius proueniens ex priuilegio est lõgè debilius, quàm sit ius Rectoris competens de iure communi, & ex debito ob seruitium, quod præstat Altari; & propterea huic iuri reseruatarij facilius fuisset derogatum, arg.l.eius militis.§.militiæ missus.ff.de milit.testam. Rom. cons.327.nu.6.Tiraq.de retract.lib. 1.§.35.glos.4. num.42. in fin. & an aliquid, quod fuit tacitum, retraxisset Principem, vel faciliorem illum reddidisset coniecturis ex circumstantijs per iudicem deligendis inquirendum esse tradiderũt. Cassad. d.dec.12.nu.14. de præbend. & alij congesti à Sanchez.d.disput.21.nu. 19.lib.8.de matrim.

Vlterius Domini assequi posse existimabant, Papam non penitùs ignorasse præiudicium, quod præter Rectorem alteri inferebatur ex dicta facultate transferendi, dùm in fine addidit clausulam, (quod dicta facultas non posset impugnari ex eo quod dictam parochialem tunc, & pro tẽpore obtinens, nempè Rectores, aut alij quicumque interesse habentes ad dictam gratiam non fuerint vocati) quæ verba, & alij quicumque interesse habentes, rectè referri possunt, & debent ad reseruatarium; &
2 ad euitandam subreptionem sufficit in genere fuisse cogitatum, Felin. in cap.nonnulli.nu.18.de rescript.Rot. dec.38.nu.3. & dec.210. nu.5.p.1. recent.

Si verò negamus facultatem trãsferendi fuisse actum præiudicialem, tùm quia Bertazzolus reseruatarius ius non habebat, nisi incertum, & pendens à futuro euentu, nempè à purificatione illius conditionis, quatenus D. Stella senior præmoreretur Bertazzolo, & sic translatio præuenit antequam esset apertum ius ipsi reseruatario, & propterea illius præiudicium non fuit considerabile, quemadmodum in retentione, quæ datur in limine promotionis ad Epis
3 copatum non requiritur expressio eorum, quæ fuissent exprimenda in ipsa reseruatione pensionis, retentio enim illa præuenit extinctionem pẽsionis, nec indè infertur præiudiciũ considerabile, vt sit necessaria noua expressio, Felin. in tract. quand.lit. apost.limit.5.vers.considera. Lambertin.de iurep.par.3.lib.2.quæst.9. art.19. Rota d.dec.240. nu.26.p.1. diuers. & in Firmana Pensionis. 2. Iunij.1593.coram Illustriss. D. Cardinali Millino. & in Terulen. Pensionis.15.Decemb.1600. coram bo. me. Card. Sacrato; tùm quia quidquid antiquitùs senserit Rota, an facultas transferendi pensionem dicatur

tur noua gratia, & nouum contineat grauamen prorogando seruitutem beneficij, vt in Eugubina pensionis.
4 11.Decemb.1561.coram Rubeo, & in alijs certè hodie constans, & receptissima est sententia in hoc sacro Tribunali, quòd huiusmodi translatio licèt facta in articulo mortis, cũ & prius quandocumque fieri potuerit, non sit nouum grauamen, nec noua dicatur pensio, sed solùm quædam mutatio personæ, & vitæ transferentis in personam, & vitam translatarij, & delegatio solutionis alteri faciendæ; nec indè resultare præiudicium considerabile, sed euentuale dumtaxat, cum aliquando contingat, translatarios etiã iuniores præmori ipsis transferentibus, licèt senioribus, ita Rota apud Crescent. dec.1.nu.1.de reb.eccles. non alien. in Veronen. pensionis. 14.Ianuarij. 1613.coram R.P.D. meo Verospio. & in Mediolanen.pensionis.17.Iunij 1613. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Pamphilio, quæ est dec. 105.nu.4. par.1. recent. in Romana pensionis. 17. Iunij. 1622. coram R.P.D.meo Buratto.in Regien.pensionis.9.Februarij.& 17.Iunij.1624. coram R.P.D. meo Pirouano. & nuper in Firmana pensionis.26.Februarij.1625.coram bon. me. Remboldo. vers.& licèt translatio, semoto autem præiudicio non est opus aliqua expressione, nec cadit vitium subreptionis. Crauett. cons.68. nu. 12.vers.secus vbi. & dicitur in dicta Firmana pensionis.2.Iunij.1593.coram Illustriss. Millino. & de iure incerto, & euentuali, quod potest esse,
5 & non esse eo quod à conditionis purificatione pendeat, mentionem non esse faciendam, dixit Felin. in c. in nostra.nu.15.de rescript. Paris. cons.5.nu.96.lib.4. Sanchez.d.disp. 21.nu.26.lib.8.de matrim.Rota decis.25.de rescrip.in nou.Cassad.dec. 16.nu.2.de præb.Caputaq.dec.337 nu.2.& 3.p.1.
6 Nec obstat, quòd in reseruatione pensionis super beneficio facien. fit mentio de regressu, quem quis haberet ad illud beneficium. Cassad. dec.1.de pension. Put.dec.97.lib.2. Paris.de resignat.lib.6.q.5.nu.56.& 72. Mohed.dec.7. & 10. de renunc. quoniam vltra quòd non propterea pensio est subreptitia ob huiusmodi taciturnitatem regressus, sed quia Papa de consensu Titularis, tunc reseruat pensionem soluendam ab ipso, & eius successoribus, & proindè iure merito quando beneficium peruenit ad regressarium, cum ille non sit successor Rectoris consentiẽtis, sed capiat beneficium ex suo primæuo iure, quamuis pensio fuerit à principio valida; attamen illa post purificatam regressum ipsi regressario non præiudicat, non autem quod adsit subreptio, & ita loquuntur, Cassad.d.decis.1.Gig.de pens.q. 79. & Put.d.dec.97.lib.2.

Respondebant Domini, veram esse decisionem Cassad. in ipsa reseruatione pensionis, ob quam tunc seruitus imponitur beneficio, & præiudicium indubitabile infertur, secus autem in translatione, quæ, vt iam dictum fuit, præiudicium non infert, vel nisi euentuale, & sic non considerabile, per illam enim translationem solùm mutatur casus extinctionis de vna persona in aliam, & fieri potest, quòd mediante huiusmodi mutatione citiùs libertatẽ assequatur beneficium, quàm si non fuisset pensio translata.

Neque etiam obstat, quòd non solùm reseruatario, in cuius fauorẽ appositum fuit decretum, quòd pensio illi accresceret, præiudicium videatur inferri, sed etiam ecclesiæ, hoc enim modo diutiùs pergrauabitur onere soluendi pensionem, nec libertatem assequetur, nisi defunctis duabus personis, pensionario scilicet, & reseruatario. Quoniam hoc incommodum, quòd & pensionarij, & reseruatarij mors sit expectan.pro libertate beneficij, non translationi,

sed

sed ipsi reseruationi adscribendum est, & idem erat etiam antequam pensio transferretur, hocq. solùm efficit translatio, quod loco obitus D. Stellæ senioris expectandus sit obitus D. Stellæ iunioris, quia, vt dictum est, translatio solùm operatur mutationem personæ, cui pensio sit soluenda, & propter incertum euentum non est huiusmodi præiudicium considerabile, licèt translatio fiat in iuniorem, vt in dictis decisionibus Veronen. pensionis coram D. meo Verospio, & Romana pensionis coram D. meo Buratto. & nuper in d. Regien. coram D. meo Pirouano fuit resolutum.

Nec ideò applicatur dec. Put. 288 lib. 3. quia ibi non agebatur de sola mutatione vnius personæ in aliam, quod est merè euentuale, sed præiudicium ibi erat cōsiderabile, & quasi certum, dum ius habentis expectatiuam suspendebatur quamdiù tres personæ viuerent, quibus defunctis probabiliter ille habens expectatiuam, non erat superuicturus, & ita d. decis. Put. 288. lib. 3. explicant Mandos. super reg. de iur. quæsit. nō tollend. q. 9. & Rot. decis. 664. nu. 5. par. 2. recent.

Ad ea verò, quæ opponebantur de non expeditione literarum Apostolicarum placuerunt Dominis deducta per informantes pro D. Stella, & gratia sanatoria nuper obtenta à S. D. N. omnem visa est remouere difficultatem.

Et ita quinquies examinato articulo, & vtraque parte informante pro validitate translationis responsum fuit, &c.

ILLVSTRISS. D. CARD. SACRATO.

Monopolitana Pensionis. 10. April. 1606.

SVMMARIVM.

1 *Pensio anticipata non debetur hæredibus pensionarij.*

2 *Secus in posticipata.*

3 *Pensio an sit anticipata, vel posticipata, colligitur ex forma reseruationis.*

4 *Anticipata pensio dicitur, quæ soluitur ante fructuum recollectam.*

DECISIO XCVIII.

1 ET quæ dicuntur de pensione anticipata, quæ non debetur hæredibus pensionarij, vt in causa Faren. pensionis. 19. Iunij. 1583. coram bo. me. Clem. VIII. non applicantur, quia loquuntur de pensione, cuius solutionis dies non cesserat in vita pensionarij, prout cessit in casu de quo agitur.

2 Nihilominus ad tollendum etiam hoc motiuum, fuit dictum nos versari in pensione quæ soluitur posticipatæ, hoc est fructibus decursis, quod patet ex forma reseruationis,
3 ex qua colligitur, an pensio sit anticipata, vel posticipata, vt siquidem à die reseruationis vsque ad diem solutionis primi termini colliguntur
4 fructus, pensio dicatur posticipata, si minus anticipata, vt fuit consideratum in causa Cæsaraugustana pēsionis. 13. Aprilis. 1592. coram Illustriss. D. Cardinali Pamphilio. & tenuit Rota in Salernitana pensionis. 9. Aprilis. 1601. coram R.P.D. Ortembergo. in casu verò proposito non fuit locus dubitationi quin à die 26. Martij, quo die fuit reseruata pensio vsque ad diem S. Io. Baptistæ, quo die fuit facienda prima solutio intercederet tempus actum immo aptissimum ad percipiendos fructus.

R. P. D. CORDVBA

Reatina Pensionis. 13. Maij. 1598.

SVMMARIVM.

1 *Fructus beneficij obligati sunt pro pensione.*

2 *Prouisus de beneficio tenetur pensionem soluere.*

DECISIO XCIX.

ETiam quòd de mense Ianuarij fuerit Franciscus prouisus de Canonicatu tamquam reseruato per Sedem Apostolicam, non propterea liberatur à solutione termini Natiuitatis Domini præcedentis, quia cum reseruatio pensionis sit annua,
1 & incœperit de mense Nouembris, omnes fructus qui à d. mense anni 1597. vsque ad mensem Nouemb. 1598. percepti sunt, vel percipientur obligati sunt pro pensione. Rom. cons. 388. nu. 6. Felin. in c. ad audiētiam. il 2. nu. 6. de rescriptis. Caccialup. de pens. q. 9. Greg. eod. tract. q. 39. vnde etiam quod Franciscus per duos menses nullos fructus suos fecerit, sufficit quod faciat in decem sequentibus, vltra quòd obijciebatur,
2 quòd vigore prioris possessionis poterat percipere fructus & distributiones medij temporis.

R. P. D. VIRILI

Romana Pecuniaria. 26. Maij. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Pensio extinguitur per contractum matrimonij.*

2 *Milites SS. Mauritij, & Lazari possunt ducere vnicam, & virginem.*

3 *Nisi fuerint dispensati.*

4 *Papa non dispensat super matrimonio nullo ad effectum retinendi pensiones.*

5 *Verba quando stent causatiuè, & demonstratiuè.*

6 *Dum in litera habetur, etiam cum tali explicat casum iam non dictū.*

7 *Copula, &, comprehendit qualitates distinctas.*

8 *Copula, ac, apposita inter orationes perfectas non repetit qualitatem expressam in præcedenti.*

9 *Obseruantia interpratatiua declarat verba dispensationis.*

10 *Voluntas concedentis declaratur ex derogatione.*

11 *Contradictio vt euitetur, facienda est interpratatio.*

12 *Proprietati, & generalitati verborum est inhærendum.*

13 *Dictio, iuxta, quando stet comprahensiuè.*

DECISIO C.

1 ABbas Aymus sub prætextu, quòd ob contractum per Tarquinium Sanctacrucium de anno 1605. secundum matrimonium cum vidua, & ob incursam bigamiam, & ob tertium matrimonium de anno 1616. pensio esset extincta, petijt dubium, An esset locus repetitioni scut. 515. vel solutioni scut. 404. Quo disputato Domini non esse locum repetitioni, sed solutioni respōderunt, licèt enim Tarquinius susceperit habitum Militiæ sanctorum Mauritij, & Lazari, & virtute stabilimentorum dictæ Militiæ non po-
2 tuisset suscipere nisi vnicam, & virginem vxorem, tamen Gregorius XIII. dispensauit, vt liceret Tarquinio retinere pensionem post susceptionem habitus, ac post matrimoniū iuxta statuta Militiæ, aut priuilegia Apostolica d. Militiæ concessa, etiā cum vidua, & pluries nupta, vel corrupta, ac etiamsi ad secunda, & plura alia matrimonia transire contigerit, vnde etiamsi Tarquinius contraxerit secundum matrimonium cum
3 vidua, & postea contraxerit tertium matrimonium potuit retinere pensionem virtute dispensationis Gregorianæ.

Non obstant verba dispēsationis, ac matrimonium iuxta statuta, seù stabilimenta Militiæ, vnde inferunt informantes pro Abbate, quòd cum facultas suscipiendi habitum esset generalis in Religione sibi beneuisa, & in ter

& inter Ordines Militares adsint aliqui prohibentes matrimonium, prout Hierosolymitanus, aliqui permittentes cum vnica, & virgine, prout est militia Sanctorum Mauritij, & Lazari, aliqui permittentes reiteratas nuptias etiam cum Viduis, prout sunt militiæ sancti Stephani, & Hispanorum, sit facienda relatio singula singulis referendo, l. si negotium C. de negot. gest. Rot. dec. 756. num. 1. par. 1. diuers. vt si Tarquinius suscepisset, prout suscepit Ordinem Sanctorum Mauritij, & Lazari cum vnica, & Virgine contrahere posset, & retinere pensionem, si suscepisset Ordinem S. Stephani, vel Hispanorũ potuisset contrahere matrimoniũ cũ Vidua, & reiterare nuptias, & retinere pensionẽ, nam tunc seruasset formam stabilimentorum, & matrimonium esset iuxta statuta; ideò cum Tarquinius contraxerit contra stabilimenta Religionis Sanctorum Mauritij, & Lazari, non potest retinere pensionem, cum Papa non dispenset super matrimonio nullo ad effe-
4 ctum retinendi pensiones. Seraphin. dec. 121. repetita diuers. 591. par. 1. Paris. de resignat. lib. 6. quæst. 2. num. 116.

Quia fuit responsum, sensum verborum dispensationis non esse, vt fieret restrictio ad numerũ, & qualitatem mulierum, vel ipsa stabilimenta, sed esse, quòd si Tarquinius ingressus fuerit militiam, cuius statuta admittunt matrimonium, posset illud contrahere cum quauis muliere nullo iure sibi prohibita etiam Vidua, & pluries nupta, vel corrupta, & posset, etiam reiterata matrimonia contrahere.

5 Primò, quia illa verba, iuxta statuta, seu stabilimenta militiæ, non stant restrictiuè, & distributiuè, sed causatiuè, & demonstratiuè. l. fin. §. Titia, ff. de liber. leg. Bart. in l. Centurio, ff. de vulg. Aym. cons. 301. n. 5. Gregor. dec. 516. nu. 7. & 8. Mantic. decis. 59. num. 10.

Secundò quia dum Papa considerauit quamcunque mulierem etiam viduam nullo iure Tarquinio prohibitam, vtique voluit indistinctè dispensare, dummodo mulier non esset consanguinea, vt sensit Rota apud Gregor. d. decis. 516. nu. 6. & 7.

6 Tertio, quia dum subiungit, etiam cum vidua, implicat casum iam non dictum. Dec. cons. 542. num. 7. Mantic. decis. 392. num. 2. & implicat casum maiorem distinctum ab expressis vltra tenorem stabilimentorum. l. etiam. ff. solut. matrim. l. etiam inuitis C. de acquir. rer. domin. l. 2. de testib. Surd. decis. 8. nu. 12. Rot. dec. 721. num. 7. par. 2. recent.

Quartò quia dum addit, ac te ad secunda, & *plura vota, &c. vtique ob* dictionem, ac, *Papa ampliat ad plura* matrimonia distincta, & separata
7 vltra formam stabilimentorum cum copula (&) comprehendat qualitates distinctas, & separatas, quarum vna non insit alteri, nec ab illa dependat. l. ea tamen adiectio ff. de legat. 3. l. scire debemus. vbi Bart. ff. de verb. oblig. Roland. cons. 79. num. 22. lib. 3.

Vndè licèt tota periodus regatur à verbo, dispensamus, tamen orationes sunt ita perfectæ, vt intret *dispẽsatio*, etiamsi transitus sit ad secunda, & plura matrimonia præter, vel contra formam stabilimentorum. l. falsa, §. fin. ff. de condit. & demonst. Ruin. d. cons. 41. num. 8. & seq. lib. 2. Cæphal. cons. 87. nu. 5. copula enim (ac) apposita inter duas orationes
8 perfectas non repetit in sequẽti qualitatem expressam in præcedẽti. Bar. in l. Seiæ, §. Caio, num. 3. ff. de fund. instr. Paris. cons. 38. num. 25. & seq. lib. 2. & ideò propter dictiones ampliatiuas, & copulatiuas, cessat restrictio ad stabilimenta, & statuta Religionis.

Quintò, quia concurrit obseruantia interpretatiua, nam Tarquinius cõtraxit plura matrimonia etiam cum vidua, & retinuit pẽsionem, quæ obser-

seruãtia interpretatiua declarat verba dispensationis. l.si de interpretatione, ff.de legib.cap.cum dilectus de consuetud. Aym.cons.101. nu.3. Seraph.decis.600.num.3.Rot.diuer. decis.574.num.3.par.1.

9

Sextò, quia in dispensatione Gregorij XIII. derogatur Constitutioni Pij Quinti, 73.quæ tollit facultates retinendi pensiones vltra primum matrimonium, ex qua derogatione

10 Constitutionis Pij Quinti etiam in executiuis declaratur voluntas Papæ. Bald.in l.eam quam,num.36.C. de fideicom.Cagnol.in l.1.num.32. de reg.iur.Seraph.decis.716.nu.3.& 1321.num.5.Gozad. cons.38.num. 14.Bart.cons.56.nu.49. Rot.diuers. decis.532.num.7.par.1.

Septimò, quia derogatur stabilimentis militiarum etiam iuratis, & confirmatis à Sede Apostolica, & sic tantum abest, quòd dispensatio se restringat ad stabilimenta, quòd imò illis deroget quatenus obstarent. Rot.decis.1. num. 2. de præbend. in nou.& decis.192.num.6.par.1. rec.

Octauò, sufficiebat dicere, iuxta statuta, & stabilimenta Religionis, & sic tot verba etiam cum vidua pluries nupta, vel corrupta, ad secunda, & plura alia vota, aut secundas, & plures nuptias matrimonio, vel successiuè matrimonijs constantibus, &c. essent superflua, quòd dici non debet etiam in dispensationibus.l.si quando, ff.de leg.primo. Gregor.d. dec.516 num.3. Calder.cons.6. qui fil.sint legit.Surd.cons.127. num.9. ad fin. & sequeretur contradictio,

11 quòd seruarentur stabilimenta, & illis derogaretur, quòd fieri non debet. cap.cum expediat, de elect.in 6.leg.1.C.de inoff. dot. Alex. cons. 21.num.7.lib.7.& cons.141.num.5. lib.2. derogatio enim stabilimentorum declarat dispensationem loqui contra formam,& tenorem illorum. l.derogatur, ff.de verb. signif. Bart. in l.vlt.C.si contra ius vel vtil.publ.

Ex quibus cessat, quòd relatio sit facienda distributiuè singula singulis, vt supra dictum fuit, quia singula singulis distributiuè tunc fit relatio, quando dispositio aliter non potest saluari secundùm rectitudinem sermonis, vel priuilegia concessa essent incompatibilia, aliàs non subsistente euidẽti necessitate non fit ista relatio singula singulis, sed inhærendum est proprietati, & generalitati

12 verborum coniunctim, & vniuersaliter intelligendo. Corn. cons. 268. num. 22.& seq.lib.4. Angel.in l.fin. num.4. C.de fideicomm. Dec. cons. 186.col.2.in fin. & cons.384. nu.6. vers.non obstant allegata Rot.diuer. decis.54.num.18.& 25.& seq.par.2.

Nec applicatur decis.Seraph.121 repetita par. 1. diuers.591. nam illa loquitur in prætensione extinctionis pensionis ex eo quod non fuerit seruata forma Conc.Trid. de regul. sess.25.cap.15.in facienda professione post annum, & quia virtute statuti militiæ sancti Stephani eodem tempore datur habitus, & emittitur professio, & ex alijs deductis in decisione ibi firmatur, quòd Miles sancti Stephani quoad annuam probationem sub Concilij Decreto non comprehenditur, at in casu nostro non contingit disputari de validitate professionis, nec etiam de validitate matrimoniorum dubitari potest, cum adsit expressa dispensatio ex supra deductis.

Non obstat decisio in Palentina pensionis 21.Nouembris 1586. coram bon.mem.Card. Blanchetto, nã illa retorquetur, nam sicuti ibi dictio (iuxta) non stat comprehensiuè ad

13 omnia matrimonia permissa iuxta stabilimenta Religionis, ita non debet stare restrictiuè contra amplitudinem verborum, & vis in dicta decisione Placentina non stat in dictione (iuxta) sed in Constitutione Pij Quinti, cui & etiam statutis Religionis hic non solum fuit sufficienter dero-

derogatum, sed etiam dispensatio est concepta per verba, ac etiam cum vidua, ac etiam te ad secunda, & plura vota, &c. Vnde dispensatio suffragatur pro secundis, & tertijs matrimonijs, etiam cum vidua, vt supra deductum est, & ideò decisio in Palentina non applicatur, quia in illo casu non aderant supradicta verba prægnantia, & geminata cum supradictis derogationibus, &c.

Et ita vtraque parte informante fuit resolutum, &c.

R. P. D. BVRATTO

Barchinon. Parochialis extra Rotã. 29. Nouemb. 1613.

SVMMARIVM.

1 *Concursus factus narratur.*
2 *Appellatio ad vtrumque effectum à sententia Metropolitani datur.*
3 *Permissum dicitur quod non est prohibitum.*
4 *Constare quando dicatur de irrationabili iudicio.*
5 *Per sententiam in petitorio dicitur constare de dominio rei conuenti.*
6 *Si transiuit in iudicatum.*
7 *Facultas quando sit intelligenda, itaut appellatio censeatur permissa.*
8 *Absurdus intellectus est vitandus.*
9 *Electio Ordinarij celeritatem cupit, ideo ab ea non datur appellatio suspensiua.*
10 *Ita non datur appellatio ab immissione hæredis scripti.*
11 *Nisi Iudex deneget immissionem.*
12 *Mens legis est inspicienda non verba.*
13 *Ratio generalis reddit totam legem generalem.*
14 *Ratio celeris collationis parochialium consideratur etiam per canones.*
15 *Casus quando dicatur comprehensus ex identitate rationis.*
16 *Præsumptio est pro collatione Ordinarij, & num. 20.*
17 *Exsensio quando licita sit in correctorijs.*
18 *Dignior quis dicatur ad parochialẽ.*
19 *Et præferendus est is, cuius mores noti sunt.*
20 *Duo vincula magis ligant.*
22 *Appellatio ad vtrumque effectum datur à sententia reuocatoria.*
23 *Casus similes non censentur exclusi.*
24 *Sententia lata in curia pro actore operatur effectum appositionis sequestri.*

DECISIO CI.

1 PRæuio concursu ad parochialem sancti Stephani Granullorum Barchinoneñ. Diœcesis de mense Augusti anni præteriti vacantem electus fuit ab Ordinario Balthasar Mir, & ad sanctissimum Dominum Nostrum pro collatione obtinenda remissus. Cùm verò Franciscus Domenech à dicta electione ad Metropolitanum Tarraconensem prnuocasset, præuio nouo examine fuit electio primi Iudicis reuocata, & ipse habilis declaratus, Mir vero inhabilis, à qua pronuncia Mir appellauit; & cum instaret eius supplicationem licèt post Metropolitani sententiam signatam expediri, Domenech verò aliam per eum porrectam ad sui fauorem signari vigore literarum Metropolitani, Reuerendissimus Dominus Datarius transmisit ad me dubium in Rota proponeñ. An esset relaxanda supplicatio signata ad fauorem Balthasaris, vel potius signanda porrecta per Franciscum. Quod resolutum fuit pro Balthasare.

2 Nam supplicationem Francisci non esse signandam Domini dixerunt, quia cum à sententia Metropolitani Tarraconeñ. sit expressè concessa appellatio ex constitutione

fœl.

fœl. record. Pij Quinti super collatione parochialium edita in vers. & siquis à sententia, quæ intelligitur tàm quoad effectum deuolutiuum, quàm suspensiuum. Grat. cons. vlt. nu. 16. & 17. lib. 2. Paris. cons. 28. nu. 22. & seq. lib. 4. Rot. dec. 330. nu. 4. par. 2. in nouiss. cum tamen sufficeret illam non prohiberi ad hoc, vt
3 ret illam non prohiberi ad hoc, vt diceretur permissa. can. omnis. can. ad Romanam. 2. q. 6. l. & in maioribus. & ibi glo. C. de appell. glo. vulg. in l. qui restituere. ff. de rei vendicat. sequitur ea pendente nihil innouari posse. c. venientes. 19. de iureiur. cap. pastoralis. 28. §. præterea. vers. nos autem. de offic. deleg. tot. tit. ff. nil. nou. app. pend.

Et si bulla voluisset tollere appellationem suspensiuam à sententia Metropolitani, id expressisset, prout fecit in appellatione ab electione Ordinarij in vers. hæc tamen appellatio. ad text. in l. vnic. §. sin autem ad deficientis. C. de caduc. tollend.

Nec sufficiunt illa verba, constito de prioris eligentis irrationabili iudicio, eoq. reuocato parochialis per eundem Iudicem appellationis conferatur, seu conferenda remittatur, de quibus in vers. vt autem. Quia
4 clausula, constito, non refertur ad cognitionem, & reuocationē faciēn à Metropolitano, neque illi dirigitur; vnde intrat conclusio, non posse dici constare de irrationabili iudicio, nisi per rem iudicatam. Aegid. dec. 103. Rot. dec. 79. nu. 6. & 7. p. 2. diuers. facit tex. in l. furti. vbi glos. in vers. inter famosos. & Doct. ff. de his, qui not. infam. sicuti licèt dicatur
5 constare de non iure agentis, & de dominio rei conuenti ad excludeñ. spolium per sententiam in petitorio, vt post Ang. Imol. Alex. Socin. & Ias. Rip. in l. naturaliter. §. nihil commune. nu. 35. & 39. ff. de acquir. possess. qui de communi. Afflict. dec. 303. n. 1. Cæs. de Graff. dec. 141. alias 1. n. 7.
6 de locat. tamen hoc non procedit, nisi vbi illa transiuit in iudicatum, quia tunc solum dicitur constare de non iure actoris, & iure rei conuēti. Bero. in c. in litteris. nu. 4. vers. secundo quia. de restit. spol. Imol. in l. 1. n. 8. ff. de nou. oper. nunc. Ias. cons. 9. n. 1. vers. item cum. lib. 3. Rota coram Robusterio in Cæsaurauguslana parochialis. 16. Ianuarij. 1589. vnde
7 facultate Metropolitano concessa conferendi, vel remittendi pro institutione, post rem iudicatam est intelligēda, ne tollatur appellatio permissa ex eadem constitutione. iuxta not. per Cyn. Angel. & Salyc. in l. ita nobis. C. ad l. Iul. de adult. & ne contrarietas in eadem constitutione inducatur. Abb. in c. gratum. nu. 2. & in c. super quæstionum. in 3. not. de off. deleg. ita vt operetur Metropolitanum vti Sedis Apostolicæ delegatum exequi posse suam sententiā reuocatoriam electionis Ordinarij in iudicatum transactā, cum aliàs executio spectaret ad iudicem, qui vltimam sententiam ferret. Bart. in l. à diuo Pio. nu. 15. vers. quæro, & reuoco. ff. de re iudic. in l. præcipimus. §. officijs. nu. 1. in 2. notab. & nu. 2. C. de appellat. quem omnes sequūtur. Franc. in c. Romana. §. fin. n. 31. vers. aliquando sententia diffinitiua, de appellat. Ei sufficere debet, constitutionem hoc operari contra ius cōmune, licèt posset etiam aliud. Grat. cons. 13. nu. 43. lib. 2. Gozzad. cons. 19. nu. 5. Eo magis, quia si aliter in-
8 telligeretur, resultaret hoc absurdū, executiones, & immissiones iuxta varietatem sententiarum variari debere, modo pro electo ab Ordinario, modo pro electo à Metropolitano, seù Iudice appellationis; & ideò intellectus iste vitandus est. l. Saluius Aristo. ff. de leg. præst. Rot. dec. 70. nu. 5. par. 2. diuers.

9 Neque inconuenit, appellationē suspensiuam esse denegatam ab electione Ordinarij, & tamen concessam à sententia Metropolitani, seù Iudicis appellationis reuocatoria, cum electio Ordinarij celeritatem

t desi-

desideret, & sic vigeat in ea ratio tollendæ appellationis suspensiuæ, l. fin. ff. de appellat. recip. l. quisquis, C. quorum appell. non recip. quod non est in sententia reuocatoria Metropolitani, sicuti ratione
10 celeritatis non datur appellatio ab immissione hæredis scripti. d.l.fin. ff. de appell. recip. d. l. quisquis. vbi Bart. Bald. Salycet. & Castrens. C. quor. app. glos. in l.fin. in ver. missus. & ibi Bart. num.21.C. de edict. diu. Adr. tollen. & tamen
11 datur, quando Iudex pronunciat denegando immissionem iuxta opinionem Angel. d. l. quisquis. num. 3. quam se in sacris audientijs practicasse testatur Iacob. de S. Georgio. d. l. fin. num. 56. C. de edict. diu. Adr. tollen. vbi Zuccard. num. 443. cum alijs per Menoch. remed. 4. adipisc. poss. quæst. 100. nu. 876. Lancellott. de attentat. par. 3. cap. 28. num. 89. Surd. de alimen. tit. 8. priuil. 60. num. 26. in fin. & 27. quia scilicet cessat ratio celeritatis. Menoch. vbi supra. vers. ea est ratio, & eadem ratione fit eadem distinctio in sententia super alimentis ad tradita per Surd. d. priuileg. 60. nu. 10. 25. & 33. vers. ideo non est curandum.

Supplicationem Balthasaris relaxan. dixerunt, moti ex d. constitutione. vers. hæc tamen appellatio. cuius verba clarissima, & præcisa sunt, quòd appellatio interposita ab electione Ordinarij interim non impediat, aut suspendat, quominus electio per illum facta debitæ demandetur executioni; Et vlterius, quòd prouisus ab eadem ecclesia causa huiusmodi appellationis pendente non amoueatur, non est itaque vlterius quærendum. l. Gallus. §. si eius vbi not. Bald. in 2. not. ff. de lib. & posthum.

Non obstat, quòd constitutio loquatur pendente causa appellationis ab electione Ordinarij, ibi, hæc tamen appellatio, & ibi, causa huiusmodi appellationis pendente; ideoque secus dicendum videatur ea finita, prout est per sententiam. l. 1. vers. recepta autem appellatio. ff. nil. nou. app. pend. vel casus iste dicatur omissus, & sic in iuris communis dispositione relictus. ad vulgat. l. commodissimè. vbi Bart. ff. de lib. & posthum. prout ita constitutionem intellexisse videtur Rota in causa Derthusen. Parochialis coram bo. mem. Gypsio. 30. Martij 1584.

Nam Domini respiciendam esse magis dixerunt mentem constitu-
12 tionis, quam verba, cum ex lege veniat, quod sumitur ex mente. l. nominis. & rei. §. verbum. & ibi Alciat. ff. de verb. signific. l. cum mulier. la prima. *ff. solut. matrim. Bart.* in l. contra. *in princ. ff. de leg.* quæ est verbis præferenda. l. non dubium. C. de leg. Bart. in d. l. contra. nu. 1. etiam vbi est illis contraria. Dyn. in cap. fin. de reg. iur. in 6. Oldrad. cons. 103. nu. 5.

Ratio autem, ob quàm Summus Pontifex substulit suspẽsionem executionis electionis Ordinarij, duplex reddi potest; vna secundum informantes pro Balthasare, ne parochiales diu in suspenso maneant in maximum animarum periculum, de qua in vers. insuper. Quæ licèt videatur apposita in capite distincto; negari tamen non potest huic
13 etiam conuenire; ratio enim generalis reddit totam legem generalem. l. regula. §. cum quis. vbi Bart. in 2. notab. ff. de iur. & facti ignor. & in quacumque parte sit, regulat totam dispositionem. Ioan. de Anan. cons. 4. nu. 2.

Quæ ratio diutinæ vacationis tollendæ fuit maximè præ oculis habita, dum voluit Summus Pontifex concursum, & alia iuxta formam præscriptam ab Ordinario infra sex menses expediri, aliàs collationes ad ipsum deuolui; vnde non mirum, si ab electione tamquam celeritatem requirente, non detur appellatio

pellatio suspensiua ex præallegatis.

14 Et hæc ratio celeris collationis parochialium consideratur etiam per canones, vt in cap. si apostolica. 32. de præbend. damnosa est enim ecclesiarum vacatio. c. quam sit. de elect. in 6. Rebuff. in concord. rubric. de collation. §. si quis vero. verb. ad alium superiorem. vers. nec refragatur. Et militat etiã lata reuocatoria, ideo constitutio disponens non retardari electionem per appellationem habet locum, nedum in prima; sed in qualibet alia appellatione ob hanc rationis identitatem, ne vacatio proteletur. Compostell. in cap. 1. col. 2. vers. vnde etiam dicimus. de elect. in 6. dicens ita seruasse Innoc. & ibi Archidiac. colum. 3. in fin. versic. propter hoc. Ioan. Andr. col. 1. num. 4. versic. plus dicit. Gemin. col. 2. nu. 4. post med. versic. immo plus. Anchar. sub num. 3. versic. & sic exponas. Franc. sub num. 5. versic. ad hoc, dicens quòd Doctores sequuntur. glos. in clem. 3. in verb. occasione. eod. tit. vbi Cardin. sub num. 5. versic. quinto quæro. Anchar. sub nu. 4. Imol. num. 40. vers. quinimò plus dicit. Vital. & Barbat. num. 32. & in hac bulla. Modern. super reg. 8. glos. 6. num. 216. & seq. cumque hæc ratio

15 scripta sit in constitutione, casus dicitur compræhensus per illius identitatem absque alia extensione. glos. in cap. 1. de tempor. ordina. in 6. Oldrad. consil. 185. in fin. Calder. consil. 1. vt lit. pend. Bald. in l. illud. post num. 6. C. de sacrosanct. eccles.

Vel si secundum informantes pro Francisco negetur rationem esse prædictam, quæ expressa legitur,

16 sed dicatur esse præsumptionem pro electione Ordinarij, cum ista tantum reddi posset, habetur pro expressa iuxta glos. in l. quamuis. vbi Bald. in princ. vers. & cum vna sola. C. de fideicomm. & ibi adden. Castrens. nu. 4. Ias. nu. 6. adeo vt ab ea

17 tamquam vnica licita sit extensio etiam in correctorijs. Castren. in l. si vero. §. de viro. num. 1. vers. idem si ratio. ff. solut. matrim. adden. ad Bal. in auth. quas actiones littera E, & ibi Ias. num. 22. C. de sacros. eccles. idem Ias. in d. l. quamuis. nu. 7. vers. 2. C. de fideicomm. cum concord. per Surd. dec. 174. nu. 12. & 13. & dec. 192. nu. 15. & 16.

Et hæc præsumprio est adeo vehemens, vt non tollatur ex sententia reuocatoria Metropolitani, quia cũ in electione ad parochiales ex dispositione sacri Concilij Tridentini sess. 24. de reform. cap. 18. vers. peracto vltra doctrinam, sint etiam considerandi mores, prudentia, & alia ad ecclesiam gubernandam opportuna, qua ratione dignior non simpliciter dicitur ille, qui doctior sit, vel san-

18 ctior; sed is, qui iuxta munus, cui præficiendus est, aptior eius ministerio apparet; & hic est præferendus, vt ex sententia D. Thomæ tradit Couar. in reg. peccatum. 2. par. §. 7. sub num. 4. vers. dignior vero. & dixit Rota in Beneuẽtana parochialis. 13. Iunij. 1590. coram bon. mem. Orano. & in Rauennateñ parochialis. 2. Decemb. 1594. coram Illustriss. Arigonio, in Nullius parochialis, seu concursus. 4. Decembr. 1610. coram Reuerendiss. D. Bononien. Ex quo censuit sacra Congregat. Illustrissi-

19 morum Cardinalium Cõcilij Interpretum præferendũ eum, cuius mores noti, probatiq. sunt, ei, cuius vita ignoratur, licet doctiori. Ordinarius præsumitur instructus de vita, & moribus concurrentium, & alijs vltra doctrinam requisitis tamquam eius diœcesanorum. Card. in clem. 1. nu. 20. vers. sic autem. vbi Anch. nu. 7. vers. & hoc ideo. de sequestrat. poss. & fruct. Verall. decis. 406. p. 2. Put. decis. 395. num. 2. lib. 3. & considerAtum fuit in terminis huius bullæ in dictis Rauennaten. coram Illustrissimo Arigonio, & Nullius coram Reuerendissimo Bononien. Me-

tropolitanus verò per nouum concursum non potest certior fieri, nisi de doctrina, & sic cessat in eo præsumptio, vel saltem non æque viget. Et adeò præsumitur pro iudicio
20 Ordinarii, vt debeat clarè doceri de dolo, & irrationabilitate illius, vt tenuit Rota in Camerineñ. Concursus.19. Decembris.1603.coram Reuerendissimo Attrebateñ. & in Sabineñ Concursus. 6.Aprilis.1609.coram Reuerendissimo D.meo Damasceno. Et si quælibet ex prædictis rationibus de per se sufficit, tantò magis simul iunctæ, exemplo duo-
21 rum vinculorum, quæ magis stringunt. cap. 1. de treg. & pac. cum similibus.

Præterea etiam constitutio esset restricta ad primam appellationem, tamen cum à reuocatoria sententia detur appellatio quo ad vtrumque
22 effectum, vt firmatum fuit, perinde est illa interposita, ac si essemus in casu verbis expresso, ante scilicet latam reuocatoriam, quæ habetur pro extincta inspecto præsenti statu, iuxta tex. in l.1. in fin. & ibi glos.ff. ad turpill. l.2. vers.cæterum. ff.de pœn. Bald.in rubr. C.de appell.nu. 2. & in l. ita demum. num.2. C. de procur. Roman. post Imol. in l. 1. num. 30. vers. quoad secundum. vbi Alex. num.2. Ias.num.9.Rip.nu. 10. ff. de re iudic. de communi Felin. in rubric. de appellat. sub nu.1. col.4.vers. & adde. & in cap. pastoralis.18.num.14. vers. conclusio fit. de offic.delegat. vbi adden. de communi. dicit veram Alex. cons. 36. nu.6.lib.4.& communem cons.188. nu.10.lib.2.

Et ideò licèt verba constitutionis
23 videantur restricta ad appellationẽ ab electione Ordinarij, tamen non excluderentur casus similes. glos.in l. obesse.in ver.alienum. in princ. & ibi Salyc. C. de præd.minor. & in l. serui nomine. vbi Bart. num.3. ff.de vsucap.glos.vulg. in l. illud. in verb. alia causa. & ibi Bart. in princ. C.de sacros.Eccles. præsertim in hac materia fauorabili diutinæ vacationis tollendæ. Bart. in d. l.illud.num.3. Bald. num.6.in fin. Castr.nu.4.vers. hic est vna. Bart. in d. l. serui nomine. num.3. vel qui veniunt in necessariam expressorum consequentiam, ex quibus cessant dicta de casu ommisso.

Neque etiam potest dici sublata, vel elisa præsumptio electionis Ordinarij per contrariam sententiam, iuxta doctrin. Card. in clem. 1. q.4. num.13.de sequestrat. poss. & fruct. nam in quæstione ibi posita per Cardinalem non maior militabat præsumptio pro secunda sententia, quàm pro prima *pro possessore* lata; sed eadem, *cum vtraque esset lata* in Curia, *vt ipse inquit; imò in* terminis d. clem. ipsa prima sententia est, quæ parit sequestrum. Cassad. decis.1. eod. tit. sed in casu nostro negari non potest, quin maior sit præsumptio pro electione Ordinarij, à qua non datur appellatio suspensiua, quàm pro *sententia* Metropolitani, à qua *datur quo*ad vtrumque effectum : *Et ideò* sententia, quæ habet maiorem præsumptionem, habet aliquem effectum executiuum non *obstante*
24 alia contraria, prout in terminis eiusdem clement. primæ, sententia lata in Curia pro actore operatur effectum appositionis sequestri, quãuis adsint contrariæ in partibus pro possessore; & hoc ratione maioris præsumptionis pro ea, vt ibi explicant Doctores.

Prædictis ergo non obstat allegata decisio Dertusen. coram bo. me. Gypsio vti simpliciter fundata *in* verbis restrictiuis, non considerata constitutionis ratione, & in qua Domini prius sustulerunt præsumptionem pro electione Ordinarij, quam resoluerunt fuisse gratificatoriam, & iudicium Ordinarij fuisse suspectũ, vt in decis. præced. de mense Decemb. 1581. & per sententiã reuoca-

uocarũt;vnde considerarũt, quòd nisi apponeretur sequestrũ, facilè aperiretur via fraudibus contra mentem, & verba dictæ constitutionis.in vers. Nos, ad quorum ibi, personis minus dignis &c. Neque colligitur fuisse appellatum à secunda sententia lata in Curia, quæ omnia cessant in casu nostro, in quo præsumptio viget manifestè pro electione Ordinarij, adest eadem ratio exequendi, & sententia reuocatoria non potest haberi in aliqua consideratione tamquam extincta præsentaneo statu considerato per appellationem.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Mutinen. Plebis, seù Iurispatronat. 21.Febr.1625.

SVMMARIVM.

1 *Immissio quando sit danda vigore subrogationis gratiosæ.*

2 *Clericatus probatur ex litteris patentibus.*

3 *Obitus possessoris quomodo probetur.*

4 *Reseruatio qualiter probetur.*

5 *Iuspatr. non dicitur probatum, donec contrarium probari potest.*

6 *Beneficia omnia præsumuntur libera.*

7 *Nisi adsit partis confessio, vel res iudicata.*

8 *Probationes per instrumenta dicuntur liquidissimæ.*

9 *Confessio facta in lit. Apost. non sufficit ad probandum iuspat.*

10 *Nisi in præiudicium confitentis.*

11 *Confessio prædicta quando reuocari possit.*

12 *Iuspat. probatur ex inscriptione in antiquis.*

13 *Instrumentum quando dicatur esse in forma probanti.*

14 *Iuspat. acquiritur ex reædificatione ecclesiæ dirutæ.*

15 *Dummodo ecclesia sit totaliter diruta.*

16 *Immissio quando denegari nequeat.*

17 *Clausula, arbitrio Rotæ, quid importet.*

18 *Processus exequutiuus quando impediri non possit.*

DECISIO CII.

1 FVit resolutum Com. Alexandro dandam esse immissionem, vigere subrogationis gratiosæ. Docet enim de suo clericatu, de obitu in possessione vltimo loco defuncti, in cuius locum ipse fuit subrogatus, & de reseruatione, quæ, aut lis requiritur ad hunc effectum. Put. decis. 484.lib.2. in nouis. & passim seruat Rota. De clericatu constat ex litte-
2 ris patentibus iuxta dec.Gramm.81. in princ. De obitu in possessione vl-
3 timi possessoris constat, ex quo per eiusdem obitum fuit præsentatus Baltassar, qui vtendo hac præsentatione illam magnificat, & propterea fatetur postremo loco defunctum obijsse in possessione ex deductis coram me in causa Cæsaraugustana de Maella. 21.Iunij.1621. Reseruatio satis li-
4 quet ex eo, quòd ista parochialis vacauit de mense Ianuarij, qui est mẽsis fixus, semper scilicet reseruatus ad fauorem Papæ, quod adeò clarè patet ex regula octaua, vt controuerti minimè possit.

Sola igitur difficultas in eo remanet, an scilicet probetur iuspatronatus laicorum, si enim probatur vtique cessat reseruatio, cum reg. 8. non comprehendat beneficia iurispatronatus laicorum. Et quicquid dicendum esset in iudicio ordinario, illud tamen aduertendum est, quod hic agitur in iudicio executiuo, nec probatur instrumentũ fundationis,
5 vnde licèt deducantur aliæ probationes, cum tamen probatio probationem non excludat, iuspatronatus non potest dici iustificatum, donec

contrarium probari potest. Aegid. decis. 109. Itaut interim intret præ-
6 sumptio, quòd omnia beneficia præsumantur libera, & iuspatronatus est seruitus, quæ non debet præsumi. Verall. decis. 130. num. 2. par. 2. Mantic. decis. 358. num. 3. vbi allegat Innocent. Archidiaconus, & alios, & fuit sæpissimè resolutum.

7 Neque obstat, quòd hæc conclusio limitatur vbi adest confessio partis, vel res iudicata. Rota decis. 269. par. 2. & fuit dictum in causa Baren. Beneficiorum. 14. Maij. 1604. coram bo. mem. Cardinali Lancellotto iuniore; immo
8 non videntur excludi aliæ probationes per instrumenta, cum illæ dicantur liquidissimæ. Gemin. consil. 27. in princip. Oldrad. consil. 139. in fin. versic. decimo. fuit responsum huic motiuo difficultatem restringi ad confessionem Com. Alexandri cum enim aliæ probationes ab alijs possint excludi, de his in iudicio ordinario agendum erit ex supra deductis. Et quantum atti-
9 net ad confessionem respondebatur quòd confessio facta in litteris Apostolicis non sufficit ad probandum iuspatronatus ad effectum canonizationis. Sarnen. de trien. quæst. 36. num. 3. Aegid. decis. 183. Verall. decis. 185. num. 5. par. prima. Mantic. decis. 318. num. 3. & ità censuit Congregatio Illustrissimorũ Interpretum super cap. 9. sess. 25. de reform.

Hæc tamen responsio non placuit, quia ordinarius non est in causa, sed agitur solum de pro-
10 bando iurepatronatus in præiudicium confitentis, quo casu, ex illius confessione probatur maximè si concurrant etiam adminicula. Mantic. dicta decis. 318. num. 3. Achill. decis. 1. de confess. & fuit dictum in Regien. Prioratus. 9. Maij. 1586. coram bon. mem. Cardinali Pamphilio, vbi quod resolutio Congregationis loquitur de simplici confessione, & vbi quis sola confessione nititur, vt fuit sæpissimè resolutum. Vnde firmiter fuit responsum, quod ista confessio tacitè saltem fuit reuocata, ex quo Com. Alexander parochialem im-
11 petrauit vt liberam, quæ confessio in his terminis potuit reuocari etiam non docto de errore, siuè fuerit procuratoris, seù principalis, secundum stylum Palatij, de quo Bellam. decis. mihi 692. in fin. de rescript. in nou.

Non aduersatur inscriptio, quæ habetur in facie Ecclesiæ, videlicet 1385. *Questa Chiesa di Massa S. Geminiano da Massa fece fare Aldobrandino, e Iacopino fratelli de Rangoni. Guicciardo de Agazzi è stato sopra à far questa spesa*, quæ inscriptio adminiculum desumit ex alia huius tenoris. Templum hoc olim à maioribus suis erectum, nimia vetustate labans Vgo Comes Rangonus Episcopus Regien. & Princeps, ob miram in D. Geminianum pietatem in ampliorem hanc, elegantioremq. formam restituit, quæ quidem prima
12 inscriptio cum versemur in antiquis probat iuspatronatus. Bart. in l. monumentorum. C. de relig. domib. Gloss. & DD. in cap. cum causam. de probat. Castrens. in l. sepulchrum. num. 6. C. de relig. domib. Rip. in cap. cum Ecclesia Sutrina. num. 97. de caus. possess. & propriet. Purpurat. in l. prima. num. 155. ff. si cert. petat. Ferret. consil. 298. num. 9. & fuit multoties resolutum; Nam fuit responsum quòd ex instrumento concordiæ constat huiusmodi Ecclesiam ante dictam primam inscriptionem etiam extitisse, quod quidem quicquid dicatur est in forma probanti,
13 cum fuerit extractum à successore in officio. Dec. in auth. si quis in aliquo.

aliquo num. 26. C. de eden. & cum excedat tempus 100. annorum alia recognitione non eget Put. decis. 9. de fid. instr. neque huiusmodi replicatio redditur æquiuoca, cum adsit alia etiam Terra Massæ, quia hoc non probatur, & quatenus probetur adhuc probatio inscriptionis æquiuoca remaneret, itaut in iudicio ordinario esset videñ, quæ probationes præualeant.

14 Neque est verùm, quòd responsio non officiat, ex quo iuspatronatus acquiritur etiam ex noua constructione, & reædificatione Ecclesiæ dirutæ, glos. 1. in cap. 3. vbi DD. præsertim Abb. num. 8. de iurepat. Host. in summ. eod. tit. §. ex quibus vers. quid si reædificauit.

15 Nam fuit responsum, quòd ad hunc effectum requiritur, vt Ecclesia sit totaliter diruta, vel saltem ita vt indigeat noua consecratione, vel eius facies immutetur glos. in cap. 3. vbi post alios Bero. num. 56. de iurep. Ias. in l. 1. §. si quis ædificiũ num. 4. de nou. oper. nunciat. Rocch. de iurepat. in verb. construxit nu. 12. Lambert. de iurepat. quæst. 6. art. 6. par. 1. lib. 1. num. 16. Et ideò dum cognoscitur in iudicio ordinario, an versemur in casu isto per supradicta immissio non potest denegari.

16 Non obstat quòd ad effectum immissionis vigore subrogationis gratiosæ requiratur reseruatio clara, & indubitata, quia hæc est clara ex vacatione in mense Ianuarij, & offuscatio prouenit ex replicatione partis aduersæ, quæ cum plenè ad hunc effectum non probet intentionem suam, immissio non potest retardari; nec decisiones in contrarium allegatæ officiunt, distinguendũ enim est, quòd aut causa committitur simpliciter, & intrant prædicta, aut cum clausula, parito literis arbitrio Ro-

17 tæ, & tunc dato fumo iurispatronatus retardatur arbitrio Rotæ, vel donec fiant meliores probationes, vel vt procedatur in petitorio, & in his terminis loquuntur decisiones in contrarium allegatæ.

Denique non obstat, quòd Balthassar habeat, & ipse gratiam apostolicam, quia non propterea habet similem titulum, cum non habeat subrogationem gratiosam, nec sit in possessione, & ideò non potest impedire Processum executiuum ad fauorem Co. Alexandri habentis sub-

18 rogationem gratiosam, & probantis omnia incumbentia. Bart. in l. fin. num. 21. C. de edict. D. adr. tollen. & sepè alij.

Et ita conclusum vtraque parte informante, &c.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Florentina Iurispat. 1. Martij 1627.

SVMMARIVM.

1 *Iurispatr. donatio probatur ex literis Apostolicis.*

2 *Præsentationes quando dicantur habuisse effectum.*

3 *Præsentatio ad beneficia aliqua contenta in donatione arguit quoad alia.*

4 *Vsurpatio an præsumatur in parochianis.*

DECISIO CIII.

1 AD probandum iuspatr. fuerunt exhibitæ literæ Alexandri VI. confirmatoriæ donationis iurispatr. de quo agitur, quæ videntur probare, cum in ipsis tenor donationis narretur, ex adductis per Rotam decis. 36. num. 1. & seqq. par. 2. & donatio habuit effectum, quia vacante hac ecclesia de anno 1552. fuit præsentatus quidam Saluaticus, qui de anno 1569. cessit dictam Ecclesiam, & per illius cessionem ad præsentationem patronorum fuit prouisus Iacobus, per cuius obitum de anno

1578.

1578. fuit prouisus Petrus Andreas, & ab hoc anno, vsque annum 1598. non dantur prouisiones, sed de dicto anno fuit præsentatus Ioannes de Lottis, per cuius obitum Ecclesia vaceuit de anno 1624. & patroni præsentarunt, & præsentatio dedit
2 causam liti; vnde negari non potest, quin prædictæ præsentationes non habuerint effectum, cum vnus per obitum, & cessionem alterius fuerit prouisus iuxta vulg. cons. Oldradi.
3 Neque obstat, quòd à dicto anno 1578. vsque ad annum 1598. non dentur præsentationes, quia dantur præsentationes ad alia beneficia cõtenta in eadem donatione; vnde bene arguitur, quòd ista deficientia non sit talis, quæ obstet, cum quoad alia beneficia adsit obseruantia per dictum tempus 20. annorum.
4 Fuit tamen reseruatum videre an constet de iurepat. illorum, qui donarunt, & an intret præsumptio vsurpationis in donationibus, cum sint parochiani, nam literæ Alexandri probant tantum donationem, an autem inde resultet probatio iurispat. illorum, qui donarunt erit videndum, & ita conclusum vna tantum parte informante.

Et in eadem coram eodem. 8. Nouemb. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatr. quando dicatur probatum.*
2 *Et quando sufficiant leuiores probationes.*
3 *Et quando non sit probandum secundum personas potentes.*
4 *Iuspat. spectans ad vniuersitatem non transit titulo hæreditario.*
5 *Verba, filij, & hæredes quando stent demonstratione.*
6 *Verbum respectiuè quid importet.*

DECISIO CIV.

STrictè ad dubium reseruatum in vltima decisione, an scilicet constet de dominio illorum, qui donarunt, & an illud debeat probari per immemorabilem cum præsentationibus effectum sortitis spatio 50. annorum, quasi agatur de probatione iurispatr. vniuersitatis, in qua cadit præsumptio vsurpationis, & ideo non docto de titulo, requiritur præfata probatio ex dispositione Sacros. Conc. Trid. sess. 25. cap. 9. de reform. & Domini censuerunt satis constare de dominio, cum in dona-
1 tione, & confirmatione Apostolica fuerit facta *mentio, quòd iuspatron. spectabat ad donantes, quarè cum* huiusmodi donatio habuerit effectũ spatio 72. annorum, vtique narrata præsumuntur iustificata, & sic quod iuspatr. spectaret ad donantes. Rot. decis. 739. num. 4. par. 2. Seraph. dec. 642. num. 3. & fuit dictum in causa Barbastren. pensionis 14. Ian. 1602. coram bo. mem. Horatio Card. Lancellotto, quæ est apud *Marches. tom. 2. fol.* 578. & præfata eo magis sunt admittenda, cum patronus non sit
2 in causa, ac ideo in probando *iurep.* sufficiunt leuiores probationes. Rot. decis. 229. nu. 1. p. 1. & ex hoc solo capite dixerunt Domini probari dominium, aliæ enim probationes *licèt* in iure possint sustineri, nihilominus non applicantur ad factum, vt statim dicetur, prout etiam in extensione primæ decisionis animaduersum fuit.
3 Quantum attinet ad secundum caput, dicebatur, quòd quando iusp. non spectat in vniuersum, sed vti ad singulos nõ requiritur prædicta probatio Concilij. Gonzal. ad regul. 8. glos. 18. num. 69.

Et fuit dictum in causa Brachareñ. parochialis 12. Iun. 1604. coram bo. me. Iusto apud Marchesan. par. 1. fol. 451. in fin. vers. nec prædicta patiuntur. Sed difficultas consistebat in applica-

plicatione, quod hoc iuspat. spectaret ad singulos, & cum diceretur ex eo probari, ex quo inter alios donarunt Raimundus, & Ioannes frater,
4 & filij, & hæredes q. Francisci, nam si iuspatr. spectaret ad ipsos tanquam hæredes, cum hoc casu non haberet opus titulo hæreditario, cum & viuente patre filius sit patronus, & præsentet. Feder. de sen. cons. 111. nu. 9. vers. præterea. Rocch. de iurepatr. in verbo, competens. Lambert. eod. tract. lib. 2. par. 1. quæst. 2. art. 6. ista applicatio nullatenus placuit Dominis, quia in hac facti specie verba illa, filij, & hæredes stant demonstratiuè ad personas, non autem, quòd
5 vti tales donauerint, quòd manifestissimè apparet, quia donatio fuit facta à prædictis, & subditur vnà cũ maiori parte parochianorũ, ex quibus verbis clarè patet, quòd illa verba, filij, & hæredes stant demonstratiuè, & quod donarunt vti vniuersi, & cum fuerit dictum vnà cum maiori parte duarum partium parochianorum. Lapus allegat. 78. nu. 2. vbi adden. verbo, à maiori parte. Lambert. lib. 2. par. 2. quæst. 2. art. 8. sub num. 16. & fuit dictum in causa Firmana Altaris 12. Maij 1595. coram bo. me. Card. Blanchetto.

Secundò dicebatur, quòd in omnem euentum vnà cum vniuersitate donarũt Ioannes q. Matthæi Bitusci de Castro Florentino, &c. & subditur
6 respectiuè patroni, vnde inferebatur, quòd etiam dicti priuati essent patroni, quod denotant illa verba respectiuè, & sic quod in probando iurepatr. sufficiant ordinariæ probationes, cum & si iuspatr. non spectaret ad vniuersitatem, spectaret nihilominus ad dictos priuatos, vt in causa Pampilonen. iurispatr. de Ayn. 24. Maij 1613. coram Reuerendiss. D. meo Patriarcha Antiocheno; sed neque huiusmodi motiuũ placuit, quia cum fuerint donatæ Ecclesiæ parochiales, illa verba respectiuè patroni, intelliguntur quoad Ecclesias, nõ autem quoad omnes insimul omniũ Ecclesiarum essent patroni, vt patet ibi, post denominationem titulorum Ecclesiarum, dum dicitur Florentinæ, & Volaterranæ Diœcesum parochialium Ecclesiarum respectiuè patroni.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Lucana Iurispatronatus, 27. Aprilis 1605.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus non comprehenditur in confiscatione bonorum facta à iudice laico.*

2 *Potest tamen iudex* Ecclesiasticus *declarare delictum, & applicare iuspatronatus fisco* Ecclesiæ. *Declara, vt num. 3.*

3 D*elictum patris non nocet filio in ijs quæ filius non consequitur ex persona patris.*

4 *Iuspatronatus regulatur secundùm terminos feudi, & emphyteosis.*

DECISIO CV.

Domini in contumaciam alterius partis censuerunt, Ecclesiam sancti Stephani de Tossignano non acquisiuisse statum libertatis, quia licèt bona Bernardini fuerint
1 confiscata; tamen iuspatronatus (quicquid dicendum esset si spectaret ratione Villæ, vel Castri) sub illa confiscatione non comprehenditur, cum fuerit facta à iudice laico; secundum veriorem sententiam glos. in clem. pastoralis, verbo, sententiæ, vbi Imol. nu. 70. & 71. de re iud. & collect. in cap. quibusdam num. 10. vers. sed numquid, de pœnis, & in cap. fin. num. 4. vers. quid si patronatus, de iurepat. Et fuit resolutum in causa Agathen. iurispatronatus, 4. Martij 1602. coram Illustrissimo D. Cardinali Pamphilio.

Nec

2 Nec obstaret si diceretur, quòd licèt iuspatronatus non veniat in confiscatione facta à iudice laico, nihilominùs potest iudex ecclesiasticus declarare delictũ, & confiscare bona fisco Ecclesiæ; & effectus erit, quòd iuspatronatus extinguetur, & ecclesia remanebit libera sub Episcopi potestate. Imol. in clem. pastoralis. num. 72. in fin. de re iud. nam
3 respondetur, quòd cùm delictum nõ sit commissum in ecclesiam, nec iuspatronatus spectet ad Lucretiam ex persona patris, ei nocere non debet, secundùm distinctionem doctorum, de qua per igneum in repet. l. necessarios. §. non aliàs, in prima par. num. 438. vers. vel meliùs, & nu. 482. vers. similiter, iuspatronatus. ff. ad Senat. consul. Syllan. & sentit Roch. de iurepat. in ver. ipse, vel is. num. 72. Sylvest. licèt indistinctè loquatur, prout & alij Summistæ in ver. iuspatronatus. q. 5. vers. sextum. Ang. nu. 36. &
4 Tabien. nu. 25. Et his adstipulatur, quòd huiusmodi materia regulatur secundùm terminos feudi, & emphyteusis. Roch. loc. alleg. Card. in clem. plures. col. fin. nu. 8. de iurepat. & in feudo, & emphyteusi Domini admittunt prædictam distinctionem. Cyn. in l. 2. in fin. C. de lib. & eor. liber. Bart. in l. 1. nu. 2. C. de interd. & relegat. Ias. in l. 2. nu. 192. C. de iur. emphyt. Molin. de primog. Hisp. lib. 4. c. 11. nu. 36.

Denique non officit cessio Reipublicæ, quia cùm ex confiscatione nihil haberet, non potuit aliquod ius transferre, iuxta vulgares conclusiones.

Et in eadem coram eodem, 12. Iunij. 1606.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus non comprænditur in confiscatione facta à iudice laico, nec ecclesia acquirit libertatem, num. 2.*

2 *Iudex Ecclesiasticus post confiscationem bonorum factam à iudice laico potest declarare delictum, postquam declarationem ecclesia acquirit libertatem.*

4 *Iuspatronatus gentilitium non venit in confiscatione bonorum facta ab Episcopo, secùs hæreditarium.*

5 *In confiscatione bonorum non veniunt ea quæ ad hæredes extraneos transire non possunt.*

6 *Condemnato patre propter crimen læsæ maiestatis, filij sunt incapaces omnis successionis, & infames.*

7 *L. quisquis. §. filij. C. ad l. Iul. Maiest. quid, & quos comprændat.*

8 *Statutum Lucanum cap. 61. declaratur.*

9 *Statutum laicorum super bonis non comprændit iuspatronatus.*

DECISIO CVI.

Domini perstiterũt in resolutis, scilicet, ecclesiam de qua agitur non acquisiuisse statum liberta-
1 tis, quia iuspatronatus non venit in confiscatione facta à iudice laico, secundùm veriorem sententiam, de qua per glo. in clem. pastoralis, verb. subiectæ, vbi etiam DD. de re iudic. Mill. in repert. in verb. patronatus ius. & tenuit Andræas Ponus, Rotæ Auditor, vt refert Rocch. de iurep. in verb. ipsæ. quæst. 29. in fin. & ita fuisse iudicatum in dominio Venetorum. Et hanc sententiam esse communem, & ab ea in iudicando non esse recedendum dicit Gig. qui alios allegat, de criminæ læsæ Maiestatis. lib. 2. tit. de pœn. com. crim. læs. maiest. q. 4. nu. 1. vers. contrarium. & nu. 2. & 3.
2 Neque facit, quòd licèt iuspatronatus non veniat in confiscatione, nihilominus ecclesia acquirit libertatem. Cardin. in clem. plures. nu. 8. vers. vel dic, eodem tit. cum alijs, quia Doctores qui tenent hanc sententiam, vel præsupponunt, confiscationem fuisse factam à iudice ecclesiastico

siastico, vel tenent contra verã opinionem, scilicet quòd in confiscatione facta à laico veniat etiam iuspatronatus, quod non est verum. Sed post confiscationem bonorum
3 factam à laico, potest iudex ecclesiasticus declarare delictum, & sic ecclesia acquiret libertatem, vt post Butr. in dicta clem. pastoralis. Imol. nu. 72. in fin. de re iudic. & in l. si insulam. in secũdo notab. in fin. vers. subdit tamen. ff. sol. matrim Lamber. de iurepat. lib. 3. quæst. 8. art. 8. n. 15. Quam declarationem si faceret Episcopus, ei non suffragaretur. Cum præsupposito tamen, quòd iuspatronatus sit gentilitium, & non hæreditarium, quia hoc iuspatronatus gen-
4 tilitium nec venit in confiscatione facta ab Episcopo, licèt secus sit, si esset hæreditarium, secundum distinctionem Doct. vt per Igneum, in repet. l. necessarios. §. non aliàs, in prim. par. nu. 438. vers. vel melius, & num. 482. vers. similiter iuspatronatus. ff. de Senatusc. Syllan. Molin. de primog. Hisp. lib. 4. c. 11. nu. 2. Iul. Clar. recept. sent. l. 5. ∫. fin. quæst. 78. vers. quæro modo. in fine. & benè Socin. iun. cons. 51. nu. 2. & 3. vol. 2. Et re-
5 gulare est, quòd quando aliquid nõ potest transire in extraneum hæredem, non veniat in confiscatione bonorum. Alex. cons. 23. nu. 3. vers. secundo probatur. vol. 1. & cons. 89. in prin. lib. 4. Bart. in l. 3. ff. de interd. & releg. Angel. in d. l. in insulam. in princ. ff. solut. matr. Dec. cons. 442. nu. 27. & seqq.
6 Neque obstat, quòd pater Lucretiæ fuit condemnatus de crimine læsæ Maiestatis, & propterea eius filij sint incapaces omnis successionis, & sunt infames. l. quisquis. §. filij. C. ad l. Iul. maiest. Et propterea incapaces
7 iurispatronatus, quia quicquid dicendum esset an dispositio illius tex. comprahendat id quòd debetur filio, vti filio, non vti hæredi, & sic etiam iurapatronatus gentilitia, ex alleg. per Molin. de primog. Hisp. lib. 4. c. 11. nu. 50. 51. & seqq. satis est, ad hunc effectum, quòd in casu prædictæ. l. quisquis. non comprehendat fœminas, vt de communi testatur Clar. recept. sent. lib. 5. §. læsæ maiestatis, vers. hæ autem pœnæ. Gig. de crim. læs. majest. lib. 3. c. 14. nu. 15. qui pariter de communi. Et hoc suadetur ex verbis textus, quia in ∫. ad filias. determinat quæ sit pœna filiarum.
8 Nec officit statutum Lucanum c. 61. quia in eo non alteratur tex. in l. quisquis. respectu filiarum; sed solũ emanauit ad tollendas cõtrouersias, quæ oriri possent, an dispositio d. l. haberet locum etiam in machinantibus contra Rempublicam, & statuir, quòd sic. Et dum habetur mẽtio masculorum, fœminarũ, & vxoris, dicitur singula singulis referendo, & sic secundùm dispositionem d. l. in qua distinctè apponitur pœna masculis, fœminis, & vxori, vt ex lectura textus apparet. Et in omnẽ euentum, quatenus statutum extenderet disposita circa masculos, etiam
9 ad fœminas, extensio non procederet quoad iuspatronatus ex defectu potestatis statuentium. c. de iure. vbi glos. in verb. irritum. de iurepatr. iuncto c. cum laicis. de reb. Eccles. non alien. ibi, [necnon & alia quæ iuri spirituali annexa videntur.] Lamb. de iurep. lib. 3. q. 8. art. 8. nu. 15.

Reseruarunt tamen Domini videre, an iuspatronatus sit hæreditariũ, & quatenus sit, an ex quo non constat, Lucretiam fuisse citatam, sententia Reipublicæ ipsi noceat, itaut Episcopus possit declarare delictum, ad effectum, quòd dicatur, Ecclesiam acquisiuisse libertatem.

Et in eadem coram eodem. 8. Iunij. 1607.

SVMMARIVM.

1 *Filia perduellionis priuatur tantùm successione paterna, nec alijs pœnis. l. quis-*

l. quisquis. C. ad leg. Iul. mag. afficitur.

2 *Filius perduellionis est perpetuò infamis, & omnibus honoribus exclusus, nec est capax successionis paternæ.*

3 *Limita in Clerico.*

4 *Condemnatus de crimine læsæ maiestatis à laico, potest habere hæredem in iurepatronatus, quod nō venit in confiscatione bonorum facta à laico.*

5 *Adire qui non potest facto alterius, transmittit etiam ad extraneum hæreditatem.*

6 *Succedere volenti sufficit ostendere, se esse in gradu successibili, cùm nullus alius prætendit, esse proximiorem.*

7 *In confiscatione facta à iudice ecclesiastico venit etiam iuspatronatus.*

8 *Episcopus non potest venire ad actualem degradationem Clerici, vel illum tradere Curiæ sæculari, nisi in casibus in iure expressis, & ibi videri casus.*

DECISIO CVII.

Rota censuit, sententiam latam per Rempublicam Lucanā super crimine perduellionis cōtra Bernardinum patrem *Lucretiæ*, ei non nocere, quominus possit succedere in iurepatronatus, quia etiam quòd sit hæreditarium, ipsa non agit de succedendo Bernardino patri, sed Lælio fratri, cui potest succedere.

1 Nam excepta successione patris, alijs pœnis. l. quisquis. C. ad l. Iul. Maiest. filia perduellionis non afficitur, vt per Clar. in §. læsæ maiestatis, nu. 10. vers. hæ autem pœnæ. Et expressè, quòd possit alijs succedere, licet non patri, dicit Salyc. in d. l. quisquis. n. 15. & incertus auctor. de crim. læsæ Maiestatis. q. 5. nu. 6. vbi quòd hæc opinio non habet contradictorem. Decia. tract. crim. 2. lib. 7. cap. 41. nu. 12. & 13. Et videtur de mente Bartoli in l. 1. nu. 1. in fin. ff. de verb. signif.

2 Neque facit quòd & ipse Lælius esset filius Bernardini, & sic propter delictum patris nulla bona habere posset, vel aliqua successione testati, vel intestati accipere, & perpetuò esset infamis, & ab omnibus honoribus exclusus, vt in d. l. quisquis. §. filijs ve-

3 rò. Quia hæc pœna, l. quisquis. non afficiebat ipsum Lælium, qui iam de tempore latæ sententiæ contra patrem, erat clericus. Gem. in c. si quis. col. 3. vers. nec ad clericos. Archid. ibid. 2. nu. Turrecr. n. 7. Præpos. nu. 3. Bellamer. nu. 4. in princ. 6. q. 1. Io. de Anan. in c. vergentis. n. 12. vers. quia lex. de hæret. Dec. tract. crim. tom. 2. lib. 7. c. 41. nu. 11. Gig. de crim. læsæ Maiest. tit. de pœnis quas filij incur. q. 9. n. 2. Aug. Arim. in addit. ad Ang. de malefic. in verb. & hai tradito la tua patria. nu. 12. *in fin. vers. tene tamen menti*. Et ideò cùm dictus *Lælius* clericus non afficeretur pœnis dictæ l. quisquis. hinc sequitur, quòd esset capax successionis, & propterea successerit in iurepatronat., quod cū non veniret in confiscatione facta à principe laico, iuxta resolutiones fa-

4 ctas, Bernardinus eius pater in eo potuit hæredem habere. gl. in *l. ea sola.* 98. ff. de reg. iur. & *not. ibid. Cagn.* n. 3. & singularem dicit Bald. in l. eā quam. n. 19. in fin. C. de fideic. Ias. in l. ex facto. §. Iulius. n. 1. ff. de *vulg.* & in l. quoties. n. 14. C. quando nō pet. par. Alex. in l. si quis ante. in fin. de leg. 1. Nec ad hunc effectum requirebatur, quòd esset scriptus *hæres*, sed sufficit, quòd successio ab intestato ad ipsum spectaret. Lambert. de iurep. lib. 1 p. 2. q. 2. principali. n. 3. & seqq. etiam quòd non adessent alia bona. Lambert. d. loc. n. 25. Et quatenus requireretur aditio, nō est opus de ea docere, quia cùm tunc detineretur in carceribus, facto alterius impediebatur. Vnde potuit transmittere etiam ad extraneum. Bart. in l. vētre. 38. n. 9. & 14. vers. 2. reg. & nu. 8. vers. 2. reg. ff. de acq. hæred. Et propterea Lucretia potuit ei succedere,

6 cui sufficit ostendere, se esse sanguine coniunctam in gradu successibili,

non

non proximiorem cùm nullus alius se proximiorem prætendat. Tiraq. de retract. lignag. §. 11. glos. 1. n. 5. & 6. Et in his terminis fuit resolutum coram me in causa Tiburtina Capellaniæ. 16. Nouemb. 1605.

Neque etiam facit, quòd ipse Lælius per Vicarium Lucanum de anno 1597. fuerit iudicatus reus eiusdem criminis læsæ Maiestatis humanæ, & priuatus omni officio, & beneficio ecclesiastico, traditusq. curiæ sæculari, bona confiscata, & applicata curiæ Episcopali, in qua
7 confiscatione facta à iudice ecclesiastico venit etiam iuspatronat. Lambertin. de iurepat. lib. 3. quæst. 8. art. 8. nu. 10. Nam fuit firmiter responsum, sententiam tamquam nullam, & iniustam, non nocere Lucretiæ, ad effectum quòd dicatur non successisse fratri. Nam Episcopus non po-
8 test venire ad actualem degradationem clerici, neque eum tradere curiæ sæculari, nisi in casibus à iure Canonico expressis, videlicet; Pro crimine hæresis. cap. ad abolendam, §. præsenti. de hæret. & cap. 1. & cap. super eodem. de hæret. in 6. Pro falsificatione litterarum Apostolicarū. cap. ad falsariorum. de crim. falsi. Pro crimine insidiarum contra Episcopum. cap. siquis sacerdotum. 11. quæst. 1. Pro incorrigibilitate, cap. cùm non ab homine. de iudic. Pro crimine assassinij. cap. 1. de homicid. lib. 6. Doctores communiter in dicto cap. at si clerici. de iudic. Clar. in prax. §. fin. quęst. 36. vers. sicut etiam. Boss. in prax. tit. de for. comp. n. 135. Et ex iure nouo, pro crimine nefando, ex constitutione S. M. Pij V. Et pro celebratione Missarum ab illis qui non sunt presbyteri, ex constitut. fœl. rec. Clement. VIII. Cùm igitur inter hos casus non sit iste de quo agitur, non modò fuit nulla ex defectu iurisdictionis, verùm etiam iniusta. Vnde, non nocet Lucretiæ.

R. P. D. MERLINO

Pistorieñ Parochialis, 9. Februarij. 1624.

SVMMARIVM.

1 *Iuspat. in dubio præsumitur hæreditarium. & nu. 6.*
2 *Et quando ex mutatione fiat gentilitium.*
3 *Iuspatr. esse hæreditarium ex quibus verbis colligatur.*
4 *Iuspatr. gentilitium defertur in capita.*
5 *Præsentatio, quæ non habuit effectum non attenditur.*

DECISIO CVIII.

1 Resolutum fuit iuspatronatus esse hæreditarium, & transitorium ad quoscumque hæredes etiam extraneos, tale enim in dubio est præsumendum vbi ex fundatione vel aliunde de contrario non doceatur. c. 1. c. cum sæculum. & ibi Panor. nu. 3. & 4. de iurep. clem. plures. vbi Card. in 6. q. & Anch. n. 7. & 11. eod. tit. Lambertin. de iurepat. 2. par. 1. lib. quæst. 2. num. 15. Couar. var. resolut. lib. 2. cap. 18. num. 6. Gabr. cons. 196. num. 5. lib. 2. Rota decis. 707. num. 8. par. 1. & decis. 756. num. 1. par. 2. recent. & fuit etiam dictum in Vrbinaten. Beneficij. 28. Ianuarij. 1613. coram R. P. D. meo Vbaldo, & in Florentina Canonicatus. 25. Maij. 1616. coram R. P. D. meo Buratto.

Neque obstare videbatur, quòd de anno 1457. Iacobus de Cancellarijs patronus pro medietate dictū iuspatronatus pro huiusmodi portione ipsum tangente iure legati transtulerit in Felicem eius ex fratre nepotem, & in omnes illius filios, & descendentes masculos, & postea de anno 1565. Domitius pariter de Cancellarijs pro

portione ad ipsum spectante similiter iure legati reliquerit familiæ, Domui, & Cippo de Canellarijs masculis tantum legitimis, & naturalibus, & de legitimo matrimonio natis, & quòd vtrique dispositioni postea accesserit ordinarij cõsensus, & confirmatio. Vnde inferebant informantes, quòd etiam si dictum iuspatronatus ab initio fuerit hæreditarium, nihilominus ex post facto mutando qualitatem effectum fuerit genrilitium ad tradita per Paris. cons. 35. num. 8. l. 4. & Rota decis. 625. num. 2. in fine par. 1. recent.

Quoniam fuit responsum in legato Iacobi non videri posse fieri fundamentum, ex pluribus enim deducebatur iuspatronatus etiam post legatum, prædictum Iacobi qualitatem hæreditariam retinuisse, & præsertim ex Bulla Sixti Quarti de anno 1475. super illius confirmatione pro Antonio, & Felice de Cancellarijs, eorumque hæredibus, & successoribus, & ex sententia confirmatoria executoris de anno sequenti 1476. pariter pro hæredibus, & successoribus, nec non etiam ex instrumento concordiæ de an. 1550 in quo lite in Rota inter compatronos pendente fuit conuentum, quòd dictum iuspatronatus pro medietate spectare deberet ad d. Domitium vnũ ex ipsis cõtrahentibus eiusq. filios hæredes, & successores, eorumque cessionarios, vel ab ipsis causam habentes, pro alia verò medietate d. iuspatronatus spectaret ad ceteros in ipso instrumento concordiæ nominatos, illorumque pariter filios, hæredes, & successores, ac cessionarios, quæ verba concludunt iuspatronatus adhuc fuisse propriè,
3 ac verè hæreditarium. Rota decis. 707. num. 6. & 10. in recent. par. 1.

Pro quo etiam facit quòd in dicto instrumento de anno 1550. vnus interuenit pro integra medietate, alij verò plures pro alia, qui insimul pinguiorem vocem non habebant, quam vnus ipse Domitius, quod repugnat naturæ iurispatronatus gentilitij: cuius proprium est vt deferatur in capita, non autem in stirpes
4 iuxta clem. 1. plures de iurepat. Rot. decis. 251. num. 5. par. 2. recent. & fuit dictum in dicta Florentina canonicatus 24. Maij 1616. coram D. meo Buratto.

Quo verò ad legatum Domitij, non constat fuisse effectuatum, immo cum postea parochialis primo loco vacasset de anno 1599. apparet præsentationem per Braccium, & Paulum factam fuisse nulla habita ratione illius legati, vnde non videbatur habendum *in consideratione* ad effectum, de quo agitur, *vt per* Gonzal. sup. reg. 8. glos. 45. §. 8. nu. 4. & seqq. & glos. 55. num. 21. & 22.

5 Et eadem ratione fuit dictum nõ esse attendendas præsentationes factas ab ijs, qui patris hæreditatem repudiauerant, quia non patet aliquam ex ipsis fuisse effectuatum per subsequentem institutionem, & fieri etiã potest repudiantes *alio iure*, & titulo hereditario præsentasse quam illius, cuius hæreditatem repudiauerant.

Ex quibus cum habeamus d. iuspatronatus à principio fuisse hæreditarium, & allegata qualitatis mutatio non possit dici saltem concludenter probata, existimarunt Domini adhuc hæreditarium esse censendum, cum regulariter etiam in dubio
6 tale præsumatur iuxta tradita per Panorm. in d. cap. cum seculum num. 3. & 4. de iurepatr. Rota dec. 707. nu. 8. part. 1. recent. cum alijs super allegatis.

Et ita, &c.

R. P. D. DVRANO

Lunen. Sarnen. beneficij 13. Iunij 1625.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Sententia continens mixturam appellationem admittit.*

2 *Possessio capta intra terminum decem dierum ad appellandum vti attentata non est manutenibilis.*

3 *Possessio instrumentalis est manutenibilis possessione existente vacua.*

4 *Possessio præsumitur vacua, dum de contrario non constat.*

5 *Possessio attentata nullum habet effectum.*

6 *Possessio posterior præsumitur clandestina, & turbatiua.*

7 *Possessio capta lite pendente est attentata.*

8 *Capitulum non habet de iure iurisdictionem.*

9 *Possessio capta pendente termino ad instituendum non est attentata, si non fuit actum iudicialiter.*

10 *Attentata non includuntur ex actibus extraiudicialibus.*

11 *In manutentione non attenditur data literarum, sed possessio prouisorum.*

DECISIO CIX.

Fverunt à diuersis patronis præsentati ad Capellaniam S. Leonardi ecclesiæ Luneñ Sarzaneñ quæ de iurepat. laicorũ esse asserebatur, Lancellottus Cataneus, & Hieronymus Furlanus, & cum ambo iura sua ad effectum obtinendi institutionem deduxisset corã Capitulo Sarzanen. ad quod illa pertinere dicebatur, nihilominus vterque eorum sub eadẽ data à Sede Apostolica prouisionem obtinuit cum derogatione patronatus pro dimidia, & literis Apostolicis directis vni, & eidem executori, Lancellottus præuenit in præsentatione earum, sicque a d. executore in possessionem immissus fuit. Hieronymus verò obtinuit nouas literas nouo executori directas, a quo præuia sententia fuit immissus in possessionem, a qua sententia fuit per Lancellottum legitimè appellatum, & causa mihi commissa, fuit datum dubium, cui dandum esset mandatum de manutenẽdo, & Domini ante omnia pro comperto habuerunt possessionem Hieronymi vigore sententiæ executoris literarum adeptã non esse manutenibilem, quia cum
1 in dicta sententia non solum fuisset pronunciatum super possessione, sed etiam super validitate gratiæ Hieronymi, erat admittenda appellatio ratione mixturæ, etiamsi aliàs non potuisset appellari, vt per Contard. de moment. possess. limit. 2. num. 1. & seqq. quo fit, vt possessio capta per Hieronymum intra tempus decem
2 dierum ad appellandum concessum, vt in actis, meritò dici debeat attentata, & consequenter non manutenibilis c. non solum de appell. in 6.

Solum igitur versatur difficultas circa possessionem Lancellotti, cui dixerunt Domini dandum esse mandatum de manutenẽdo, ex quo prius possessionem adeptus fuit præuio decreto executoris, quæ licèt fuerit
3 instrumentalis, sufficit pro manutentione, possessione existente vacua
4 ad l. prædia. vbi Bart. ff. de acq. poss. l. non idcirco. vbi Bald. in princ. C. de fid. instrum. Rota dec. 21. de rest. spol. in antiq. & in recent. decis. 92. nu. 1. par. 1. prout vacua fuisse præsumitur hæc, de qua agitur, dum nõ constat de contrario. Seraf. dec. 322. num. 3.

5 Neque obstat alia possessio partis aduersæ, tum quia fuit attentata, & nulla, vt dictum est, & ideo nullum præstare debet impedimentum. c. nõ præstat de reg. iur. in 6. tum etiam, quia tanquam posterior præsumitur
6 clandestina, & turbatiua. c. licèt causam. vbi Doct. de probat. Bart. in l. si duo. sub num. 4. ff. vti possid. Couar. practic. quæst. c. 17. in fine. Rot. dec. 19. num. 2. par. 2. diuers.

7 Non obstat etiam, quòd possessio Lancellotti videatur attentata tanquam capta pendente lite coram

Capitulo Sarzanen.Seraf.dec.1403.
num.2. quia omisso pro nunc, an d.
Capitulo ex consuetudine, vel par-
ticulari priuilegio competat aliqua
iurisdictio, quæ tamen de iure com-
muni non competit. c. ex parte De-
7 cani.3.de rescript.& ibi Felin.nu.1.
8 Respondetur,quòd etiamsi Capitu-
lo competeret iurisdictio, non per
hoc fuit lis introducta coram eo,
quia cum ad Capitulũ spectaret in-
stitutio, præsentationes,& alij actus
9 coram eo per partes hinc inde facti,
videntur potius actus extraiudicia-
les, cum non appareat, quod Capi-
tulum processerit tanquam iudex ad
latè tradita per Gonzal. post glos.
9. in annot. null. & attentat. num.
14.& seqq. actus verò extraiudicia-
les non inducunt attentata. Lancel-
10 lott.de attentat.lit.pend.par.2. c.4.
limit. 5. num.29. & ideo non intrat
decisio Seraf.supra relata.
11 Non obstant denique,quod ambo
sint prouisi Apostolici sub eadem
die, quia ad effectum manutentio-
nis non attenditur data literarum,
sed anterior possessio, quam prius
apprehendit Lancellottus, sicut &
prius etiam literas præsentauit. cap.
si à Sede, vbi Doct.de præbend.in 6.
& ita decisum vtraque parte infor-
mante.

Et in eadem coram eodem. 31.Maij
1627.

SVMMARIVM.

1 *Ad institutionem obtinendam quæ requirantur.*

2 *Vacatio beneficij probatur ex confessione aduersarij.*

3 *Clericatus, & literatura præsentati probantur ex literis patentibus ordinarij.*

4 *Iuspatr.probatur ex pluribus institutionibus ad præsentationem continuatis,& effectum sortitis.*

5 *Capitulum Sarzanen.habet ius instituendi.*

6 *Capitulum habens ius instituendi non præsumitur instituere præsentatos, nisi prius sibi constito de iurepat.*

7 *Ad probandum iuspatr. leuiores sufficiunt probationes,vbi ordinarius nõ est in causa.*

8 *Vnica præsentatio effectum sortita sufficit ad acquirendam quasi possessionem præsentandi.*

9 *Constito de effectuatione vltimarum præsentationum, præsumitur effectuatio antecedentium.*

10 *Refertur casus ad probandum vnum ex patronis habere maiorem partem vocum.*

11 *Institutio debetur præsentato à maiori parte patronorum existentium in quasi possessione.*

12 *In dubio ex duobus præsentatis fauendum est pauperiori, & ei,qui est de familia testatoris.*

13 *Patronis sufficit esse in quasi possessione præsentandi,nec tenentur probare descendentiam à fundatore.*

14 *In donatione iurispatr. vt valeat,non sufficit confirmatio Vicarij, sed requiritur ipsius Episcopi.*

15 *Confirmatio, & auctoritas Episcopi non requiritur in donatione iurisp. facta inter compatronos.*

16 *Gratia apostolica est iustificanda.*

17 *Narrans, quod iuspatr.spectat ad aliquam familiam ex fundatione, & dotatione debet narratiuam iustificare.*

18 *Clausula, verificato iurepat. reddit gratiam conditionalem.*

19 *Gratia conditionalis requirit præcisam, & concludentem probationem*

20 *Possessio præsentandi non transit in successorem sine nouo vsu, & exercitio iuris præsentandi.*

21 *Ex possessione iurispræsentandi centum annorum præsumitur melior titulus de mundo.*

22 *Præsentatio facta per procuratorem requirit exhibitionem mandati intra quadrimestre.*

23 *Sed sufficit productio verbalis intra terminum, vt sustineatur productio realis facta extra terminum.*

Si

24 *Si mandatum patroni est rogatum per notarium actuarium illius, ad quē spectat institutio, non est facienda illius productio.*

25 *Patronus si intra quadrimestre obtinet literas à Papa vulgo nuncupatas, pro præsentato censetur ratificasse præsentationem eius nomine factam.*

DECISIO CX.

Hieronymus Furlanus, & Lancellottus Cataneus obtinuerūt à Papa prouideri sub eadem data in forma dignum, de hoc beneficio vacante per obitum M. Antonij de Cataneis vltimi possessoris cum narratiua, quòd ipsi fuerunt præsentati a meditate patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, cum derogatione iurisp. pro alia medietate; sed Hieronymus narrauit simpliciter beneficium esse de iurep. laicorum, qui nihilominus suspenso petitorio, circūscripta d. gratia apostolica petit institui vti præsentatus a maiori parte patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, Lācellottus verò innititur gratię, in qua in specie narrauit hoc beneficium esse de iurepat. familiæ de Caneis ex fundatione, & dotatione, & quia ipse præsentauit in executione suarum literarum fuit illi datum mandatum de manutenendo, vt in decis. sub die 13. Iunij 1625. coram me. Vnde hodie dubitaui, quis eorum sit instituendus, & Domini resoluerunt Hieronymum esse insti-
1 tuendum, quia iustificauit quatuor requisita ad obtinendam institutionem de iure necessaria, nempe vacationem beneficij, existentiam iurisp. eius habilitatem, & præsentationem intra legitima tempora factam a maiori parte patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, vnde ei debetur institutio, c. decernimus, & c. monasterium. 16. quæst. 7. Abb. in cap. cum Bertoldus. num. 12. de re iud. Rot. dec. 337. nu. 1. par. 2. recent. vacatio beneficij per obitum
2 Marci Antonij probatur ex fide obitus, & ex confessione aduersarij facta in sua gratia, cuius vigore obtinuit manutentionem, qua nulla maior probatio. l. cum præsum. C. de liberali causa, habilitas etiam benè
3 probatur tam quoad clericatum ex literis patentibus ordinarij, quàm quoad literaturam ex eodem clericatu, & ex testibus desuper examinatis, existentia iurispat. vltra quod hinc inde admittitur, quia vterque
4 venit vti præsentatus, probatur in primis ex enunciatiua Capituli Sarzanen. facta in prima institutione ad præsentationē Ioannis Frācisci de Figasecchis de anno 1457. vbi narratur, d. Ioannem Franciscum fuisse constitutum patronum huius beneficij à Francisco de Figasecchis fundatore patruo suo, vbi etiam expressè legitur, quòd de d. fundatione cōstabat ex publico testamēto prædicti Francisci, deinde ex alia simili enunciatiua de anno 1460. & demū ex alijs pluribus enunciatiuis eiusdē Capituli subsequentibus factis in institutionibus continuatis, & effectum sortitis per spatium centum annorum, & vltra ad præsentationem successorum prædicti Ioannis Francisci primi patroni, ex quibus sufficienter probatur iuspatr. iuxta vulg. cons. Oldrad. 229. Feder. de sen. cōs. 234. num. 3. ad fin. Ferrett. cons. 293. num. 6. Acchil. decis. 7. num. 1. de iurepat. Cassad. decis. 7. eod. tit. Rot. decis. 312. num. 4. par. 1. & dec. 541. & 674. nu. 2. par. 2. recen. cum enim
5 Capitulum Sarzanen. habeat ius cōferendi, vt dixit Rota in Lunen. Sarzanen. Cappellæ, 5. Decemb. 1601. coram Card. Sacrato, & in decis. in hac causa facta coram me, non insti-
6 tuisset ad præsentationem prædictorum, nisi clarè sibi constitisset de existentia iurispatr. ad eorum fauorē Put. dec. 237. lib. 2. Seraf. dec. 1232. num. 2. & Rota in d. decis. 674. n. 2.

& in Tuden. Parochialis. 21. Maij. 1610. coram bo. mem. Card. Sacrato apud Marches. de commiss. p. 1. §. 2. fol. 477. & tanto magis, quia cum
7 non agatur contra Ordinarium, sed lis sit inter tertios, leuiores probationes admittuntur ad probandam existentiam iurispat. Cassad. decis. 1. in fine. de probat. Gonzal. ad reg. 8. glo. 18. nu. 59. Mantic. dec. 244. n. 5. & Rota dec. 148. nu. 2. p. 2. recent.

Demùm quòd Hieronymus fuerit præsentatus à patronis existentibus in quasi possessione præsentandi clarè patet, quia fuit præsentatus a Maximiliano eius patre, & a Francisco de Garzolis, qui sunt in quasi possessione præsentandi, ex quo beneficium vacauit per mortem dicti Marci Antonij, qui fuit ab eis præsentatus cum institutione Capituli subsecuta. summ. num. 13. ad consti-
8 tuendum autem in quasi possessione sufficit vnica præsentatio effectum sortita. Ripa in c. cum ecclesia sutrina. nu. 53. de caus. poss. & prop. Rom. cons. 311. in fine. Rot. dec. 17. nu. 1. p. 2. diuers. Gonzal. glo. 45. §. 2. n. 29. & latè Garc. de benef. par. 5. cap. 5. num. 59.

Quòd autem Maximilianus, & Franciscus, qui præsentarunt M. Antonium, & nunc Hieronymum habeant nedum medietatem d. iurisp. narratam in literis Hieronymi, sed etiam maiorem partem requisitam ab obtinendam institutionem iuxta iuris dispositionem, videtur clarum, quia, vt dictum est, & partes cōcordant, hoc beneficium fundatum fuit, & dotatum per Franciscum de Figasecchis in eius testamento de anno 1457. in quo instituit sibi hæredem Mariam eius filiam, cui decedenti sine liberis substituit præfatum Ioan. Franciscum de Figasecchis nepotem suum ex Petro fratre, cui Io. Francisco testator dedit facultatem priuandi Capellanos casu, quo non obseruauerint conditiones sibi appositas, & deinde idem Io. Franciscus dū vixit, vti verus patronus fecit quinque præsentationes à d. anno 1457. vsque ad annum 1496. ex quibus
9 tres vltimæ probantur effectuatæ, vnde etiam duæ præcedentes tales censeri debent iuxta d. cons. Oldrad. 229. Menoch. præsumpt. 65. per tot. lib. 6. mortuo Io. Francisco relictis ex Ludouico filio prædefuncto Io. Baptista nepote, necnon quatuor
10 neptibus, nempè Augustina, Antonia, Francisca, & Lucretia, & vacante hoc beneficio de anno 1530. per obitum Antonij Gandulphij vltimi ex præsentatis à d. Io. Francisco, fuit de eo institutus d. Io. Baptista vti præsentatus per suum procuratorem, & cum de anno 1548. vacaret per eius obitum, *Augustina*, *& Antonia* sorores eiusdem, *& neptes Io.* Francisci fecerunt tres præsentationes continuatas, & effectuatas, vnā post aliam, primam de Dominico de Mercatoribus de d. anno 1548. per obitum prædicti Io. Baptistæ eorum fratris; secundam de Iosepho Cencio de anno 1552. per resignationē Dominici, & tertiam de Leonardo Martino per resignationem *prædicti* Iosephi, qui Leonardus Martinus vixit vsque ad annum 1561. & per eius obitum vacauit hoc beneficiū, & propterea ab anno 1452. quo hoc beneficium fuit fundatum, vsque ad annum 1561. & sic per centum, & quatuor annos Io. Franciscus de Figasecchis primus patronus, & eius hæredes, & descendentes fuerunt in pacifica possessione præsentandi.

Vnde patet, quòd Hieronymus fuit præsentatus à maiori parte patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, quia d. iuspat. per mortem Io. Baptistæ fuit diuisum in quatuor voces iuxta numerū dictarum quatuor sororum, ex quibus quatuor vocibus Maximilianus, qui præsentauit Hieronymum filium suum habet duas, nempè vnam vti nepos d. Antoniæ ex filia Catherina, & aliam ex persona d. Catheri-

næ

næ matris suæ vti donatariæ d. Augustinæ suæ amitæ, quæ donatio fuit facta 18. Octob. 1562. fuit etiam præsentatus à Francisco nepote ex filio Ambrosio præfatæ Lucretiæ alterius ex dictis quatuor sororibus,& ab alijs eiusdem Lucretiæ descédentibus, qui Franciscus est etiam in quasi possessione præsentandi, vt supra dictum est, prout etiam in quasi possessione præsentandi fuit Ambrosius eius pater. summ. nu. 8. & 11.
11 quo fit, vt etiam circumscriptis literis Apostolicis, Hieronymo vti præsentato à maiori parte patronorum existentium in quasi possessione præsentandi, debeatur de iure institutio. c.consultationibus. de iurepat. Ferret.cons.33.nu.4.cum seqq.lib.1. & quando res esset dubia, dicebat vnus ex dominis, esse magis ad eius fauorem inclinandum, quia est pau-
12 per, de familia testatoris, maior ętate, & benè literis eruditus: Lancellottus autem diues, extraneus, & ætate minor.

Demùm descendentia Maximiliani, & Francisci ex prædictis duabus sororibus Antonia,& Lucretia, vltra quod non controuertitur, & benè probatur ex arbore, & testibus datis,
13 cum ipsi sint in quasi possessione præsentandi, non tenentur probare descendentiam à fundatore, sed solum, quòd sunt in quasi possessione præsentandi. Seraph.decis.1334. in fine. Rot.dec.224.p.1.recent. & in Baren. beneficij. 1.Iunij.1611.corã bo. mem. Vbaldo.
14 Non obstat, quòd in donatione facta per Augustinã Catharinæ eius nepti, & matri Maximiliani de hoc iurepat.non adsit auctoritas Episcopi, sed Vicarij, quæ non sufficit, vt sæpius resoluit Rota, quia cum ver-
15 semur in donatione inter compatronos, Episcopi auctoritas non fuit necessaria. glos. in c. nemini. in princ. vers. sed potest dici. & ibi Bellam. 16.q.2.Lambert.de iurepat.p.2.lib. 1.q.1. in princ. Paris. de confident. q.28.nu.184.Achil.dec.10.nu.2.de iurepat.Verall.dec.284.nu.1.p.1. & Rota dec.707.nu.4. p.1. recent. & quando validitas donationis esset dubia, adhuc Hieronymus esset præsentatus à patronis habentibus maiorem partem patronatus, & existentibus, vt sic in quasi possessione, quia Maximilianus ex quatuor vocibus habet vnam vti descendens ab Antonia, Franciscus, & alij descendentes à Lucretia habent aliam, remanent aliæ duæ voces, quarum vnam habet Lucas Contardus, qui præsentauit Lancellottum vti descẽdens à Francisca; quarta vera vox, quæ spectabat ad Augustinam fuit diuisa inter descendentes prædictarũ aliarum trium sororum, & sic inter Maximilianum, Lucam, & Franciscum æqualiter,& per consequens semper est verum, quòd Hieronymus vti præsentatus à Maximiliano,& Francisco, præsentatus existit a maiori parte patronorum, & in omnem casum sat illi est, quòd sit absolutè præsentatus a maiori parte eorum, qui sunt in quasi possessione præsentandi.
16 Non obstat gratia apostolica Lãcellotti, & quòd possideat, quia ipse quoad tria non iustificauit suam gratiam, vti debuit, nam in primis
17 narrauit, quod hoc iuspat. est familiæ de Cataneis ex fundatione, & dotatione, quòd ideo debuit iustificari. Rot.dec.531.nu.1.p.1.diuers
18 & præsertim stante clausula, ibi, verificato d. iurepatr. quòd ex fundatione, vel dotatione d. familiæ de Cataneis existat, quæ facit gratiam conditionalem. arg.tex.in l.Lucius. 83.ff.de cond. & demon. quæ prop-
19 terea requirit præcisam, & concludentem probationem. Alex.cons.59. nu.8.lib.2.Ruin.cons.68.n.14.lib.1. Marta de clausul.p.1.claus.190.Rota dec.573.nu.1. & 701.nu.5.p.1. recent. quòd tantum abest, quòd Lancellottus probauerit, quod imò est improbabile, quia, vt supra demon-

monstratum est, hoc iuspatr. est familiæ de Figasecchis ex fundatione, & dotatione.

Præterea Lancellottus narrauit, quod ipse fuit præsentatus a patronis existentibus in quasi possessione præsentandi, quod non est verum, quia quamuis illi de Cattaneis quandoque præsentauerint, tamen eorũ
20 possessio non fuit translata in eorum filios, & successores, qui Lancellottum præsentarunt, sine noua apprehensione, idest, sine nouo vsu, & exercitio iurispræsentandi. Menoch. de retinen. remed. 3. nu. 52. vers. extenditur. Gonzal. glo. 34. num. 108. Garz. de benef. p. 5. c. 5. nu. 35. cum seqq. & reprobato Lambertino, qui contrarium tenuit. Achil. dec. 5. de caus. poss. & prop. Caputaq. dec. 426 p. 2. Rota dec. 260. nu. 4. p. 2. recent. & in Florentina Subdecanatus. 27. Ianuarij. 1627. coram me. demum exposuit, quòd fuit præsentatus a medietate patronorum, & tamen ex superius dictis constat non esse verum.

Non obstat, quòd Lancellottus prætendat totum iuspat. spectare ad dictos de Cataneis vti hæredes, & successores Lauræ, quæ fuit neptis Francisci fundatoris ex Maria filia eius hærede vniuersali, ad quã propterea cum vniuersa hæreditate prætenditur transijsse hoc iuspat. & non ad Io. Franciscum, a quo descendũt auctores Hieronymi, quamuis testator ei legauerit ius priuandi Capellanos, ex quo legato non infertur ad legatum iurispat. nam respondetur, quòd ex obseruantia subsecuta per plus 100. annorum, quæ habuit initium immediatum post mortem fundatoris, resultat clara probatio iurispat. ad fauorem Maximiliani, & Francisci, & aliorum descendentium a prædicto Io. Francisco primo patrono, itaut absque alia probatio-
21 ne præsumatur melior titulus de mundo non limitatus ad d. testamẽtum, sed aliunde iuxta iura, & decisiones supra allegatas; & quicquid sit, Hieronymo sufficit esse præsentatum a maiori parte eorum, qui sunt in quasi possessione præsentãdi.

Non obstat, quòd isti de Cataneis quandoque fuerint admissi ad præsentandum cum præfatis de Figasechis, & quòd de anno 1562. Capitulum Sarzanen. per suam sententiam declarauerit hoc iuspat. spectare pro medietate ad Figasecchos, & pro alia medietate ad Cataneos, quia quòd Catanei etiam præsentauerint cũ dictis de Figasecchis, fuit per vsurpationem, cum non appareat de aliquo eorum legitimo titulo, sed potius in contrarium, quòd totum iuspatr. per vltra centum annos fuit penes *dictos de Figasecchis* insolidum, & d. sententia cum non iustificetur ex actis, non est habenda in consideratione, vt sæpius Rota resoluit.

22 Non etiam releuat, quod præsentatio Maximiliani, & Francisci de Hieronymo fuit facta per procuratorem, cuius mandatum non fuit intra quadrimestre exhibitum, *quæ* ideo videtur non posse *suffragari*. Lap. alleg. 22. & Rota dec. 443. nu. 3. p. 2. recent. quia ex quo in ter-
23 mino fuit facta productio verbales cum clausula, animo exibendi, &c. potuit productio realis postea fieri extra terminum. Vestr. in prax. lib. 4. tit. de dolo & contum. nu. 6. versic. quòd si verbo tantum. Decian. resp. 41. nu. 14. cum seqq. lib. 3. & cessat
24 penitus difficultas, tùm quia mandatum fuit rogatum per Notarium actuarium Capituli, coram quo fuit facta præsentatio, & ideo productio non fuit necessaria. Fulgos. cõs. 195. vers. cum itaque. tùm etiam quia, vt dicitur, Maximilianus pater, &
25 apud quem residet dimidia pars iurispat. intra quadrimestre visus fuit ratificare, dum interim accessit ad Vrbem, & impetrauit literas Apostolicas, vulgò pro præsentato nuncupatas, ratificatio autem intra quadrime-

drimestre sufficit. Lambert. de iurep. lib. 2. p. 2. q. 1. art. 21. nu. 7.

Demum non obstat defectus trãsportationis, quia tollitur ex facto; alia verò, quæ opponebantur, aut sunt nullius considerationis, aut ex præfatis fuerunt sublatæ; ex quibus Domini resoluerunt Hieronymum esse instituendum, siue veniat ex sua gratia Apostolica, quia illam iustificauit, non autem Lancellottus suã, siue ex possessorio circumscripta d. gratia, quia probauit requisita ad obtinendam institutionẽ necessaria. Et ita vtraque &c.

R. P. D. DVRANO

Luneñ Sarzaneñ Capellaniæ.
24. Ian. 1628.

SVMMARIVM.

1 *Præsentatus à maiori parte patronorum institui debet.*
2 *Sententia sine actis non iustificatur.*
3 *Etiamsi sit antiqua.*
4 *Obseruantia quando non sufficiat ad iurispat. probationem.*
5 *Præsentatio pro qua rata facta censeatur.*
6 *Præsentatio quando dicatur de actis.*
7 *Et quando difformis dicatur.*
8 *Enunciatiua posita in præsentatione quid operetur.*

DECISIO CXI.

Domini hodie persistendo in decisis vltima Maij. 1627. coram me resoluerunt Hieronymum
1 Furlanum esse instituendum, ex quo fuit præsentatus à maiori parte patronorum existentium in quasi possessione præsentãdi, scilicet a Maximiliano eius patre qui habet duas ex quatuor vocibus, & a Frãcisco Garzola habente vnam, cum tamen Lancellottus pars altera solum præsentatus fuerit a Luca Contardo habẽte vnam solam vocem, vt latius in d. decisione comprobatur, & quia in ea status anterior iurispatronatus huius beneficij ab eius fundatione vsq; ad annum 1562. quo super d. iurepatronatus lata fuit sententia per Capitulum Sarzaneñ iuxta consil. Colleg. Ferrarien. de qua hodie opponebatur, & sic vltra 100. annos continuatos est clarus ad fauorem prædictorum Maximiliani, & Francisci, qui præsentarunt Hieronymũ, ita quod attento dicto anteriori statu nõ potest dubitari, prout nec DD. dubitarunt, quòd ad eos non spectẽt tres voces ex dd. quatuor, & consequenter, quòd iuxta prædictum statum clarum videtur, quòd Hieronymus fuit præsentatus a maiori parte patronorum existentium in d. quasi possessione, cui præterea debetur institutio cap. ex frequentibus. de instit. cap. consultationibus. de iurepat. & cap. decernimus. 16. q. 7. Abb. in cap. cum Bertoldus. nu. 12. de re iud. Ferret. cons. 33. nu. 4. cum seq. lib. 1. Rota dec. 337. nu. 1. p. 1. recent. propterea solum superest respondere difficultatibus nouiter post dictam decisionem excitatis, quæ percutiũt statum a dicto anno 1562. quo lata fuit d. sententia vsque ad vacationẽ de qua nunc agitur,

2 Vnde primo non obstat d. sententia Capituli Sarzanen. lata ex voto Colleg. Ferrarien. quia cum nihil fuerit deductum, ex quo illa iustificetur iuxta Rotæ consuetudinem nõ debet attendi, Put. dec. 391. lib. 1. in nou. Seraph. dec. 1261. n. 5. nec facit quòd d. sententia sit antiqua nẽpe a
3 60. annis & vltra, quo casu præsumitur iusta, itaut probet etiam sine processu. Cassad. dec. 3. num. 1. cum seq. de procurat. Mantic. decis. 296. num. 6. & 7. & decis. 143. num. 8. par. 2. diuers. & dec. 343. num. 2. post cons. Farinac. quia præsumptio iustitiæ cessat in casu nostro cum fuerit exhibitus idem processus super quo Colleg. Ferrariense tulit votum & d. sententia emanauit, de cuius processus

cessus identitate, & integritate videtur sufficienter constare, dum contrarium non probatur, ex quo est in forma extractus siuè processus, & in eius principio, & alibi infra sic inscriptum reperitur, exemplatum a notario &c. l. si quis cum testamentum.ff.de testam. Bart. in rub.nu.8. ff.de nou.oper.nunciat. Gregor.XV. dec.59.in princ. vbi add. & Seraph. dec.1028. num.6. & præsertim quia fuit productus a parte altera. Verall. dec.188.n.4.p.1.Rota dec.144.n.1. post 2.vol.cons.Farinac.vnde cum in d.proc. non probetur, quòd hoc iuspatronatus pro medietate pertineat ad Cataneos, immo per negatiuam coarctatam in d. proc. constat de contrario, præterea d. sententia vti iniusta non est attendenda maximè contra d. statum primæuum, quod vltra 100. annos clarum, & indubitatum ad fauorem Maximiliani, & Francisci; qui Hieronymum præsentarunt ex deductis in d.decis. in hac causa facta.

4 Non obstat etiam prætensa obseruantia quadrigenaria Cataneorum, per quam iuspatronatus præscribitur aduersus compatronum etiam sine tit. Couar. in reg. possessor. p.2. art.5.Rota decis.229.nu.1. & decis. 407.nu.1.p.1.diuers. quia dicta obseruantia prætenditur ex tribus præsentationibus, prima de anno 1561. secunda de anno 1566., & 3. de anno 1689. quæ nullo modo suffragantur ad effectum dictæ quadragenariæ, vt ex particulari illarum discussione patebit.

5 Prima de anno 1565., & sic per annum ante dictam sententiam non dicit, quòd Catanei pro dimidia præsentauerint, ideo in dubio debet intelligi facta pro vna voce, quam solam illi habebant. Abb. in c. cum Vinctonien.nu.3.de elect. Lambert. de iurep.lib.2.par.2.art.16.col.3.in fin. & quamuis in ea concorditer cũ Furlanis dictum fuerit, vt præsentatio intelligeretur facta iuxta declarationem faciendam cum voto Colleg. Ferrarieñ, tamen cum votum prædictum fuerit iniustum, & partes eis stare noluerint, vt infra dicetur, non est habenda in consideratione, sed præsentatio debet intelligi solũ facta pro iure cuique competenti.

6 Secunda præsentatio de an.1566. & sic post quatuor annos dictæ sententiæ, vltra quod non est de actis, quia licet Hieronymus fuerit citatus ad dicendum contra iura, tamen citatio non fuit reproducta, & ideò inhibitio remansit sine citatione, & consequẽter præsentatio dicitur esse in actis, sed non de actis, potius ex ea excluditur prætensa quadragenaria, quia est difformis ab alijs iuxta Doct. Bart. & Doct. in l.2.n.22.ff.sol. matrim. Decius cons.215.nu.2.vers. secundo hoc.idem Crauet.cons.949 num.29.& in puncto idem Crauet. cons.134. num.20. vers. præterea illud.

7 Quòd autem hæc præsentatio fuerit difformis apparet, quia vacante tunc hoc beneficio Furlani, & alij authores Maximiliani, & *Francisci*, qui nunc Hieronymum præsentarũt comparuerunt coram Capitulo Sarzanen., & nulla facta mẽtione dictæ sententiæ, sed solum narrata fundatione huius beneficij, necnon narrato dicto statu anteriori, & asserentes ad eos spectare iuspatronatus, & quòd erant in quasi possessione præsentandi ab annis 100. & citra, præsentarunt quendam Ioannem Antonium Bottinum, qui propterea visi fuerunt interrumpere quadragenariam, etiam Catanei comparuerunt separatim coram eod. Capitulo, & expresè impugnando prædictam præsentationem Furlanorũ, & asserentes ipsos solos esse patronos ad eosq. totum hoc iuspatronatus pertinere præsentarunt eundem Bottinum, quem Capitulum Sarzanen.. vt supra, per ambas partes separatim nominatum instituit, vnde patet, quod d. præsentatio fuit difformis,

formis, & quod nec vna, nec altera pars voluit stare dictæ sententiæ, cũ iuxta eã non præsentauerint, & quod Capitulum Sarzanen. Bottinum simpliciter instituit, & consequenter ad præsentationem eorum, qui potius, & melius ius præsentandi habebant, quales erant Furlani, & alij Autores maximiliani, & Francisci iuxta prædictum anteriorem statum, igitur dicta secunda pręsentatio non solum destruit prætensam qnadragenariã, quinimo Furlani possunt ex ea iuuari ad probandam continuationẽ prioris status, priorisque possessionis, & quòd ex ea declaretur, quòd dicta prima præsentatio de anno 1561. fuit facta pro iure cuique in eo statu tunc competenti.

8 Tertia, & vltima præsentatio Cataneorũ de anno 1609. quæ cantat pro medietate fuit facta separatim à præsentatione Furlanorum, qui non restrictè pro medietate, sed simpliciter præsentarunt vnde dicta enunciatiua pro medietate Furlanis absentibus, & ignorantibus facta non nocet iuxta cons. Calder. 12. de iurepatr. sepius per Rotam canonizatum. Verall. dec. 339. par. 2. & Greg. XV. decis. 417. num. 2. & Rota in Ianuen. parochialis 19. Aprilis 1627. coram me. Nec in Furlanis in eorum præiudicium præsumitur scientia de eo tempore, quòd Cattanei præsentauerint pro medietate Ferret. cons. 132. num. 3. Crauett. d. cons. 134. num. 18. Rota decis. 274. num. 5. p. 2. recent. & eo maxime, quia præsentarunt separatim, & in actu institutionis non legitur, quòd Capitulum admiserit præsentationem Cattaneorum pro medietate sed pro eorum voce.

Et ita vtraque, &c. Et Causa ab omnibus Dominis visa, &c.

REVERENDISS. D. COCCINO DECANO.

Toletana Iurispatronatus. 11. Febr. 1627.

SVMMARIVM.

1 *Transactio facta in præiudicium vocatorum non sustinetur.*
2 *Et impugnari potest.*
3 *Alienationis appellatione venit transactio.*
4 *Patronatus non dicitur controuersus, cum pro illo adest res iudicata.*
5 *Fundator potest sibi, vel alijs reseruare iuspat. & conditiones apponere.*
6 *Etiam sine aliqua facultate sibi specialiter concessa.*
7 *Dos à patrono fundatore data in dubio sufficiens præsumitur.*
8 *Hæres non potest impugnare factum defuncti.*
9 *Ratificatio transactionis quando non præsumatur.*
10 *Transactio quando impugnari possit non restitutis receptis.*

DECISIO CXII.

Et vltima.

1 DOmini recedentes in hac parte à resolutis coram me die 26. Februarij superioris anni, censuerunt transactionem non obstare; quia cum sit facta super bonis ad maioratum spectantibus, in præiudicium vocatorum non sustinetur ad tex. in cap. 1. §. vassallus il 3. si de feud. fuer. controu. int. dom. & agnat. vbi Isern. & Afflict. num. 47. Pinell. in l. 1. num. 46. vers. igitur, & num. 50. vers. 8. limitatio C. de bon. matern. in 3. par. Bero. cons. 68. num. 61. lib. 2. Molin. de primog. Hispan. lib. 4. cap. 9. nu. 7. & seq. Peregr. de fideicomm. art. 40. num. 123. & seq. Fusar. de substit. quæst. 562. nu. 1. & 14. Gregor. Lopez. in l. 10. tit. 26. par. 4. in glos. in verbo vendendo col. 2. vers. sed an possit quæst. 45. Ant. Gomez. in l. 40. Tauri nu. 86. Melch. Palaez de maior. par. 4. quæst. 22. nu. 1. & per tot Gam. decis. Lusit. 84. num. 1. decis. 418. num. 11. & ibi adden. num. 16. apud sanct. mem. Greg. Et ideò Anna tamquam vocata iurę proprio, & ex

2 ex persona, ac iudicio Roderici fundatoris dictam transactionem potest impugnare Tob.Non.cons.5.nu.11. & cons.39.num.7.Paris.cons.23.nu. 203.lib.1. Gramatic.decis.93.num. 12.& 13.Viu.decis.56.num.2.lib.1. Accedente præsertim voluntate, & mandato eiusdem Roderici; qui expressè prohibuit non solum quamcunque bonorũ dicti maioratus alienationem, cuius appellatione negari
3 non potest, quin veniat transactio, de qua agitur l. non solùm C. de prædijs min.Peregr.d.art.40. num.123. cum remittat bona ad maioratum deuoluta propter non adimpletas à monialibus cõditiones appositas in donatione, sed etiam voluit aduersus præfatas conditiones nullam competere dispensationem; Ac propterea tanto magis potest Anna venire contra factum defuncti, qui per viam trãsactionis rem expressè alienari prohibitam alienauit. Peregr. vbi sup.art. 22.num.75.& dictas cõditiones contra voluntatem, & mandatum fundatoris remisit.

Non obstant igitur, quæ pro validitate dictæ trãsactionis fuerunt deducta. Et primò, quòd dicta transactio, tanquam vtilis, & sic facta ex iusta causa, & bona fide sustinetur etiam super bonis maioratui, fideicommisso, aut cuicunque prohibitioni de non alienãdo suppositis, quę vtilitas, & consequenter bona fides, & iusta causa ex eo apparent, primò, quia in dicta transactione fuit firmatus patronatus etiam ad fauorem successorum Roderici, qui videbatur posse controuerti stante prima donatione, in qua illum ad sui vitam tantùm reseruauerat; secundò, quia Matthæus transigens recepit pro se, & successoribns in patronatu medietatem cuiusdam Molendini. Tertiò, quia moniales se obligarunt ad receptionem vnius puellæ sine dote de familia ipsorum transigentium, & in patronatu successorum perpetuis futuris temporibus: quartò, & denique; quia exemit se, & successores ab onere supplendi redditus pro sufficientibus alimentis 20. monialium. Nam fuit responsum, quòd, cum moniales fundent suam intentionem in hac prætensa vtilitate, debent illam concludenter probare, l.qui accusare C.de eden.cum vulgar.quæ concludens probatio ex prædictis non resultat, immò euidenter constat de
4 læsione, quia quoad primum dici non potest, quòd patronatus esset controuersus, cum pro illo adesset res iudicata faciens rem claram, manifestam, & indubitabilem c.vestra,& cap.fin.de cohab. cleric. Bart.in l.1. in prin.quæst.primæ ff.de nou.oper. nunc.quæ *præsumitur iusta, & recta* Alex.cons.*123*.num.4. *& cons. 136*. num.14.lib.2.

5 Nec poterat controuerti ex eo, quòd in prima donatione fundator illum sibi reseruauerat ad sui vitam, quia illum postea reseruauit etiam successoribus in cõditionibus appositis in secunda donatione, quas conditiones potuit illi apponere cap.verum,& ibi Canon.de condit.*apposit* cap.dilecti.vbi Abb.in 3.notab.de donat.Felin.in cap.cum venerabilis. num.39.vers.not.3.de except.Lambert.de iurepat.par.1.lib.1.quæst.9. art.4.num.3.vers.3.verò casu.

Nec obstat, quod non constet de beneplacito Apostolico, sub quo fundator sibi reseruauerat facultatem apponendi dictas conditiones, quia non requirebatur, nisi quatenus de iure erat necessarium. Put.decis.44. lib. 2. in correct. Gabr. cons. 92. num.5.lib.2.Rot.decis.404. num.6. par.2.recent.Seraph.dec.1017.n.7. & 1319. num.2. Et ex deductis constat, quòd non erat necessarium, vel quatenus fuisset necessarium ex cursu tanti temporis vltra 30.annos interuenisse præsumitur, glos. in cap. peruenit, & ibi Imol.num.10.& 12. de empt. & vendit. Seraph. decis. 1228.num.1.& apud sanctæ memoriæ Gregor.decis.52.num.2.

Quoad

Quoad secundum circa receptionem medietatis Molendini, cuius quinta pars solummodò antea debebatur patronis, aduertendum est, quòd Matthæus vltrà remissionem quæ prætenditur ab ipso facta monialibus de omnibus decimis bonorum donatorũ, accollauit in se onus celebrationis duarum Missarũ qualibet hebdomada, & in omnem casum dicta medietas non est correspectiua ad ius, quòd aliunde etiam fuit remissum in dicta transactione.

Quò verò ad receptionem vnius puellæ de familia sine dote, euidenter patet, quòd illa non erat correspectiua ad prælationem, quæ competebat xx. puellis de eadem familia quatenùs habiles adfuissent pro ingressu Monasterij.

Et tandem liberatio patronorum ab onere supplendi redditus pro alimentis monialium non est habenda in consideratione, quia quicquid sit an patroni tenerentur ad dictum supplementum, certum est, quòd si con-
7 cludenter non probetur talis sufficientia redditúum dotis, illa ab initio fundationis sufficiens præsumitur cap. nemo 100. de consec. dist. 1. Calder. cons. 10. post med. vers. pro parte contraria de prob. sanct. mem. Greg. decis. 483. num. 5. Verall. decis. 62. p. 1. de qua probationem visum fuit Dominis, sufficienter non constare. Et in omnem euentum, quamuis fundator voluerit, quòd numerus monialium non excederet xx. nõ ideò tamen sequitur, quòd voluerit præcisè cogere moniales ad dictum numerum adimplendum, itaut propterea possit considerari talis insufficientia redditúum.

8 Non obstat secundò, quòd Anna sit filia, & hæres Ioannis filij Matthæi Aui respectiuè transigentium, & ideò non possit dictam transactionem tanquam illorum factum impugnare. l. cum à matre C. de rei vend. & in punct. Rot. apud sanct. mem. Greg. d. dec. 418. num. 5. quòd procedit etiam in hærede hæredis. Rot. decis. 265. num. 3. par. 1. recent. Quia quoad personam Matthæi transigentis cessat omnis difficultas, cum ex instrumento publico constet, Ioannem filium dicti Matthæi, & Annæ Patrem illius hæreditatem repudiasse, quo verò ad personam Ioannis Patris, qui dictam transactionem ratificauit, cum Anna neget se illius hæredem, talis non præsumitur nisi quoad ea, in quibus est fauor ipsius quod sit hæres, non in alijs, nisi cõstet, quòd expresè se immiscuerit, propter beneficium abstinendi, quòd filijs competit l. si filius, qui Patri, ff. de vulg. & pupill. l. nam nec emancipatus ff. de legat. 1. Alex. cons. 34. num. 5. lib. 1. Ideoque monialibus incumbit onus probandi, illam esse talem, cùm sit fundamentum suæ intentionis. Innoc. in cap. super his nu. 10. vers. sed arg. cons. de accus. Bart. in l. illa num. 5. de verb. oblig. cum alijs per Natt. cons. 199. nu. 9. vol. 1.

Nec officiunt prætensi actus hæreditarij, de quibus testes videntur deponere, quia cum sint circa bona, in quibus Anna succedit iure maioratus, vt deponunt alijs testes in Summario num. 10. & sic ex iudicio, & vocatione Roderici fundatoris, nõ autem ex persona Patris, & transigẽtium, & tamquam illorum hæres, sũt æquiuoci, nec inferunt necessariò aditionem paternæ hæreditatis, quæ tamen per actus certos debet probari l. gerit, & l. pro hærede, & ibidem DD. ff. de acquir. hæred.

Non obstat tertiò, quòd Anna possidendo medietatem Molendini, de qua dictum est, tacitè approbauerit transactionem, quia cum pars fructuum eiusdem Molendini pertineret ad patronos, & successores in maioratu, habuit iustam causam credendi perceptionem fructuum dictæ medietatis ad se pertinere iure maioratus, non autem transactionis, &
9 ideo non potest ex hoc inferri ad trãsactionis ratificationem, quæ in hoc

casu non potuisset induci, nisi Anna sciuisset tenorem, & circumstantias transactionis, Aym. cons. 197. num. 14. Surd. cons. 49. num. 33. Rot. dec. 66. num. 3. par. 2. recent. Quæ tamen scientia non probatur, sed his accedit, quòd Anna intra legitimum tẽpus restitutionis de anno 1623. renunciauit expresè omnibus, quæ sibi vigore dictæ trãsactionis obuenerant ad text. in l. 1. & 2. C. si maior. fact.

Non obstat quartò prætensa obseruatio 30. annorum, ex qua secundùm stylum Rotæ resultat præsumptio cõfirmationis Apostolicæ, quia primò de illa non constat, nec testes, qui dantur, percutiunt tempus post, sed ante transactionem.

Et in omnem euentum dicta præsumptio suffragaretur, si nullitas trãsactionis deduceretur ex defectu dictæ confirmationis, sed cum aliunde deducatur, vt patet, non tollit defectus, & nullitates aliunde prouenientes.

10 Non obstat denique, quòd non possit impugnari trãsactio nisi prius restitutis ex transactione receptis l. si diuersas C. de transact. Rot. in pũct apud sanctæ mem. Greg. d. dec. 418. num. 9. Quia secundùm opinionem, quam passim sequitur Rota, vt videre est apud eundem san. mem. Greg. decis. 271. nu. 16. & ibi latè adden. num. 28. quibus potest addi decisio 111. num. 3. par. 1. diuers. dispositio dicti textus non habet locum quotiescunque agitur ad nullitatẽ transactionis, vt in hoc casu, quia tunc potest agi ad nullitatem transactionis, priusquam fiat restitutio accepti, quamuis postquam detecta est nullitas non potest agi ad exequutionem, nisi prius facta restitutione, vt bene declarauit Rota in Mediolanen. legati 15. Decembris 1593. coram Gyptio, quam restitutionem Anna est parata facere, quotiescunque constiterit ex alio iure sibi non competere retentionẽ eorum, quæ apud ipsam esse prætendunt iure transactionis, quæ retentio competit, quoties constat recepta ex transactione, deberi ex alia causa, vt in dicta decis. 111. num. 4. par. 1. diuers.

Et ita conclusum vtraque parte informante.

Finis Decisionum.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM DECISIONVM,
Quæ in fine Praxis Iurispatronatus collocatæ sunt.

A

B

Dubia

Facul-

G

H

I

Et

L is

Obser-

Præ-

Testes

FINIS.

ERRATA.

fol. 11. nu. 67. *ibi*, comprehenditur, *lege*, comprehenduntur.
ibi nu. 70. annexorum, *lege*, annexum.
fol. 12. nu. 77. habentium, *lege*, habentia.
fol. 27. col. 1. in princ. *adde*, nu. 195.
fol. 28. col. 2. in fine, *adde*, nu. 205.
fol. 41. col. 1. post nu. 52. *adde*, nu. 53.
fol. 47. post nu. 14 *adde*, Hospitalis fundati cum; *dele*, seu approbatum.
fol. 48. ibidem. post nu. 81. ibi. iuspat. *adde*, iurispat.
ibidem post nu. 20. ibi, iuspat. *adde*. iurispat.
fol. 55. in 40. versu, *dele*, qudo, *dic*, quòd.
ibidem fol. 56. versu 39. *dic*, rem mobilem.
post nu. 11. *dele*, summ. *dic*, suo.
post nu. 14 *adde*, 15. post nu. 21. *adde*, 22.
fol. 65. ante nu. 28. *adde*, 27.
fol. 78. post nu. 15. ibi, si, *adde*, sicut.
fol. 81. post nu. 27. ibi, factum. *dic*, francum.
fol. 82. ante nu. 31. ibi, ennuuncietur, *dic*, enuncietur.
fol. 84. nu. 50. dici, *dic*, diei.
fol. 88. ante nu. 97. ante verbum, augumentum, *adde*, si.
fol: 89. nu. 116. ibi, ac, *dic*, ne.
fol. 90. post nu. 122. *adde*, nu. 123.
fol. 92. post nu. 149. *adde*, nu. 150.
fol. 95. versu 7. *dele*, primam, *dic*, octauam.
fol. 96. post nu. 13. *adde*, nu. 14.
fol. 111. ante nu. 7. *adde*, nu. 6. & col. 2. *adde*, nu. 10.
fol. 116. col. 2. versu 2. post nu. 21. *adde*, Octobris. & post *dele*, Aprilis, *dic*, Nouembris.
fol. 118. ante cap. 1. *dele*, basiclia, *dic*, basilica.
fol. 119. post nu. 10. *adde*, 11.
fol. 139. post nu. 59. ibi, apostolisuè, *dic*, apostolicæ.
fol. 151. circa princ. *dele*, septuagesimo vigesimo, *dic*, LXX.....
fol. 165. post nu. 5. *dele*, castrorum, *dic*, castrum.
fol. 171. col. 2. circa fine, *dele*, adierunt, *dic*, adiuit, *dele*, Vincentio, *dic*, Vicario.
foi. 175. col. 2. circa finem, *dele*, clericum, *dic*, laicum.
fol. 195. ante nu. 9. *adde*, l. vt iusiurandi.
fol. 201. ante nu. 16. *adde*, 15.
fol. 229. post nu. 41. post, defecisse, *adde*, sed.
fol. 239. nu. 11. in summ. *dele*, naturali.
fol. 243. post nu. 8. *adde*, 9. post nu. 11. *adde*, 12. & 13.
fol. 245. col. 2. in fine. post Nouemb. *adde*, 1593.
fol. 259. post nu. 10. *dele*, canonicatus, *dic*, iurispat.
fol. 308. post nu. 21. ibi, Patmen, *adde*, beneficij.
fol, 312. post nu. 41. ibi, gulariter, *dic*, singulariter.
fol. 320. post nu. 27. ibi, lis, *adde*, fit.
fol. 359. nu. 3. post c. quamuis, *adde*, de decimis.
fol. 366. nu. 63. *dele*, locatione, *dic*, licentia.
fol. 419. post nu. 21. *adde*, 22. & 23.
fol. 471. post nu. 38. ibi, allegat. *adde*, 75.
fol. 485. ante nu. 3. ibi, 1992. *dic*, 1592.
fol. 525. post nu. 94. ibi, post 1619. *adde*, coram D. Dunozet.
fol. 542. ibi, post nu. 45. cappellanis, *dic*, appellationis.
fol. 546. ibi, nu. 6. manibus, *dic*, omnibus.

REGESTVM.

✠ a b c d e f g.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Sſ Tt Vu Xx Yy Zz.

Aaa Bbb Ccc Ddd Eee Fff Ggg Hhh Iii Kkk Lll Mmm Nnn Ooo Ppp Qqq Rrr Sſſ

a b c d e f g h i k l m n o p q r ſ t u x y

Omnes ſunt Terniones, præter ✠, quæ eſt Quaternio, & y, Duernio.

ROMÆ, Ex Typographia Reuer. Cameræ Apoſtolicæ.
MDCXXVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

INDEX
RERVM, ET MATERIARVM,
Quæ in hac Praxi Iurispatronatus continentur.

Bene-

Bene-

Et

tan-

Bene-

Ca-

Et

Clau-

Cle-

Cleri-

Cleri-

Collegij

Con-

Fil

E

Eccle-

Eccle-

Ele-

Epi-

Epi-

Ex-

F

Fa-

Gra-

I

Id.

Tem-

Per

Nec

Tran-

Exi-

Assumit

L

N

Sed

Et

Pa-

Pa-

f Pa-

Pen-

Et

Et

Et

Pro-

Scien-

R

Rector

Strui-

Taci-

T

Et

Vsu-

FINIS.

AVCTO-